Medicina varia opera.

ARTESELA

3 trenta soldi

Gregorius a vulpe vincentinus Magnifico domino Marino Georgio. omni diſciplina
rum genere eruditiſſimo. S. P. D.
Quoniam vt inquit plato: non ſolum nobis nati ſumus: ſed ortus noſtri: cui cetera in hoc in
feriori mundo degentia famulatum prebere dicuntur: partem patria vendicat: partem amici:
In ea re ſumopere elaborandum eſt: qua humana hec noſtra vita ex complexionis compoſi/
tionis ⁊ vnitatis imperfectione variis ⁊ innumerabilibus fere morborum generibus continue
vexata in ſuum vſq; finẽ treduci poſſit. Hec eſt medice artis deſciplina ab immortalibus re
perta: qua ſana corpora conſeruantur: ⁊ egra diligenti ratione curantur: Hanc igitur qui re qdẽ
⁊ nõ nomine tantũ medicus exiſtens profitetur: ſumma ope niti debet: vt aliqd quottidie in me
dium afferat: q̃ hominum vſui: ac eorum ſaluti futurum ſit. Quid. n. preſtantius: quid lauda/
bilius: quid memoratu dignius: q̃ in his rebus verſari ⁊ continue iſudare quibus nature de
fectibus aſſidue vrgentibus ingenii artiſq; ſuffragio ſubuenire queas: vt corpora noſtra in bo
ne valitudinis debita ſtacione quieſcentia mentis poſſit operationibus facilius poſtmodũ in/
ſeruire. Quapropter cũ nuper opus illud hyp. quod articella communiť appellatur: ad manus
noſtras corrigendũ puenerit: dicteria q̃dã colegimus: ea q̃ in margine cõſcripſimus: vt ⁊ lecta
facilius apprehendere: ⁊ apprehenſa firmius reſeruare poſſimus. Scio enim me multis me/
dicine ſtudioſis non parum profuturum: ⁊ non modo iuuenibus qui temporis breuitate mũ/
dum ad pulcherima Gal. dicta per legenda regredi potuerunt: ſed ⁊ prouectioribus etiã qui
bus: ⁊ ſi multa vidiſſe potuerit: delere tñ ſolet non parua ſenectutis obliuio: Atq; eo magis q̃
eos vt ita dicam floſculos excerpſi: ex cognitione eius peruie: quã cepi. dũ excellentiſſimum
Magiſtrum Alouiſium malatinum ad egros curandos proficiſcentem ſequutus eſſem: qui
quantum ingenii acumine iudicii maturitate ⁊ litterarum copia etatis noſtre ceteros antecellat
vniuerſa ciuitas veneta locupletiſſimum teſtimonium afferre poteſt: que eius ſingularem do
ctrinam ⁊ in ſanandis corporibus ſumam experientiam quottidie nouis curationibus liqdo
deprehẽdit. At igitur ſtudioſa hec noſtra litterarie profeſſionis exercitatio iuidorum maliuo
lorum que poſſit obtrectationibus obſiſtere: Ad te Magnifice domine Marine Georgii
vtriuſq; ⁊ humane ⁊ diuine profeſſor noſtra pagella confugit: Quis. n. aptior phebus dari po
terat Cui hec omnia Romana hoc demum curia comprobante luce clariora niteſcunt: Quis
ſecurior tripos gymnaſio tuo nobis poterit euenire: Cuius cenſuram: haud vereor: ſi ſubierit
Res noſtra hec q̃tulacũq; ſit nitida poterit in medium poſt fronte prodire Vale.

Iſta ſunt opera que in hoc preclaro libro continentur.

Primo eſt liber Joannitii qui dicitur iſagoge in greco.
Secundo libellus de pulſibus philareti.
Tertio eſt libellus Theophili de vrinis.
Quarto ſunt hipocratis aphoriſmi i ordinẽ collecti.
Quinto ſunt aphoriſmi eiuſdem cum cõmento Galeni.
Sexto liber pnoſticorum cum tranſlatione noua ⁊ antiqua.
Septimo liber regiminis acutorũ continẽs quatuor particulas.
Octauo eſt liber epidimiarum hip. cum cõ. viii. particulas continens.
Nono eſt libellus hypp. qui intitulatur de natura fetus.
Decimo liber Galieni qui dicitur tegni ſiue ars parua.
Undecimo libellus Gentilis de fulgineo de diuiſione ⁊c̃.
Duodecimo libellus de lege hip. ⁊ libellus qui dicitur iuſiurandum.

Incipiunt iſagoge Joannitij ad tegni Galieni. Primus liber medicine.

MEdicina diuidit in duas partes: in theoricã: ⁊ practicã: quarũ theorica in tria. ſ. in cõplectationẽ rerũ naturaliũ ⁊ nõ naturaliũ ⁊ earũ q̃ ſunt ꝯ naturã ex q̃bus egritudinis ⁊ ſanitatis ⁊ neutralitatis ⁊ ſuarũ cauſarũ ⁊ ſignificationum ſcia procedit: qñ extra curſuꝫ naturalez humores quattuor excreſcunt: ex qua occaſione vel ex q̃ ſignificatione egritudo habeatur.

De rebus naturalibus.

REs vero naturales ſunt ſeptẽ. ſ. elementa cõmixtiones: cõpoſitiones: mẽbra: virtutes opationes ⁊ ſpũs. Et alij addiderũt his alia q̃ttuor. ſ. etates colores figuras: ⁊ diſtantiã inter maſculum ⁊ feminam.

De quattuor elementis.

ELementa ſunt quattuor: ignis: aer: aqua: ⁊ terra: ignis calidus ⁊ ſiccus: aer calidus ⁊ humidus: aq̃ frigida ⁊ humida terra frigida ⁊ ſicca.

De cõmixtionibus.

COmmixtiões ſunt nouẽ: octo inequales: vt vna eq̃lis: de inequalibus vero quattuor: ſunt ſimplices: hoc eſt calidũ: frigidum: humidũ: ⁊ ſiccum: ⁊ quattuor ex his cõpoſite. ſ. ca. ⁊ ſic. fri. ⁊ hu. ca. ⁊ hu. fri. et ſiccum: equalis vero eſt quãdo cũ moderatione corpus incolume ducitur.

De humoribus.

COmpoſitiones ſunt quattuor. ſ. ſanguis: flegma colera rubea: ⁊ colera nigra: ſanguis eſt calidus et humidus: flegma frigidum ⁊ humiduꝫ: colera rubea calida ⁊ ſicca: colera nigra frigida ⁊ ſicca.

De flegmate.

FLegmatis autẽ quinqꝫ ſunt modi. Eſt autem flegma ſalſum calidius ⁊ ſiccius ceteris: infectum humore colerico. Et eſt flegma dulce pertinens ad caliditatẽ ⁊ humectationeꝫ: infectuꝫ ſanguineo: ẽ ⁊ acre pertinens ad frigiditatem ⁊ ſiccitateꝫ: infectuꝫ melancolico. Eſt etiã flegma vitreũ qđ naſcit ex magna frigiditate ⁊ coagulatione: ſicut in ſenibus naturali colore diſtitutis. ⁊ eſt aliud frigidum ⁊ humiduꝫ: illud vero ſaporẽ nõ habet: ſꝫ ꝓpriam retinet frigiditatẽ ⁊ humiditatem.

De cholera rubea.

CHolera rubea qnqꝫ modis conſtant. Eſt cholera rubea clara vel pura naturalit: ⁊ ſubſtãtialiter calida: cuius origo eſt ab epate. ẽ citrina: cuius eporidum eſt ex cõpoſitione a quoſi phlegmatis ⁊ cholore rubee pure. ideoqꝫ ẽ minus calida. ⁊ eſt cholera ſimilis vitellis quorum: qua naſcitur ex commixtione phlegmatis coagulati ⁊ cholere rubee clare que eſt minus ca. Quarto modo eſt cholera viridis quemadmodum praſſium: cuiꝰ origo magis eſt a ſtomacho q̃ꝫ ab eptate. eſt autem cholera viridis quemadmodum viridis eris herugo: ⁊ vrit in modum veneni: naſcitur ex nimia aduſtione: que propriũ habet colorem propriamqꝫ maliciam.

De cholera nigra.

CHolera nigra duobus modis conſtat. Uno modo eſt naturalis in moduꝫ fecis ſanguenis ⁊ eiuſdem perturbationis: ⁊ cognoſcitur eſſe a coloribꝰ nigris cum inferius vel ſuperius extra manet: ⁊ iſte modus eſt veraciter frigidus ⁊ ſiccus. eſt ⁊ alius modus extra naturalem curſum: ⁊ origo eius eſt de viſione cholerice commixtionis: ⁊ hic veraciter appellatur niger: ⁊ eſt calidior ⁊ leuior a ſuperiori modi habens in ſe impetum ꝑnecabilem ⁊ qualitatem perniciosam.

De modis membrorum.

MEmbrorum modi ſunt quattuor. Eorum enim ſunt quedam principalia. ⁊ ſunt quaſi materia ⁊ fundamenta. ſ. cerebꝝ: cor: epar: ⁊ teſticuli. ⁊ ſũt alia quedam que predictis ꝑncipalibus deſeruiunt: vt ſũt nerui que cerebro miniſtrant: arterie que deſeruiunt cordi: vene que deſeruiunt epati: ⁊ vaſa ſpermatica que teſticulis ſperma miniſtrant: Sunt vero de membris alia ꝑ ꝓpriam virtutem habentia. vnde eadem membra reguntur et eorum qualitas cõſtat vt ſunt oſſa ⁊ cartillagines: ⁊ membrane que ſunt inter corium ⁊ carnem: ⁊ muſculi: et pinguedo ⁊ caro. Alia ſunt que ꝓpria vtute eniᵃ: tamen ꝑncipium habent ⁊ vigorem a ꝑncipalibus fundamentis: vt eſt ſtomachus: renes: inteſtina: deſqꝫ lacerti: hec. enim ſuã virtute propria appetunt cibum ⁊ mutant: et operantur ſuos actus ſecundum naturam. Habent ⁊ alias proprias virtutes decurrentes a principalibus fundamentis: de quibus ꝑncipalibus conſtat ſenſus ⁊ vita cũ voluntario motu.

De numero virtutum ⁊ diuiſione.

VIrtutis itaqꝫ trina fit partitio. Eſt virtus aialis eſt ſpiritualis: eſt ⁊ naturalis. Uirtus ſiquideꝫ naturalis vna eſt que miniſtrat: altera cui miniſtratur. Sed naturalis virtus cui miniſtratur modo generat: modo nutrit: modo paſcit. Uirtus autem que miniſtrat ⁊ nõ miniſtraẽ ei nõ appetit: retinet: digerit. expellit: que deſeruiunt paſcenti virtuti: quemadmodum paſcens virtus nutribili. ⁊ generanti virtuti deſeruiunt alie due: vna que immutat cibum altera que informat: q̃ a ſe differunt. Nam prior virtus immutat cibum: ⁊ miniſtrat virtuti generanti ſine informatione. Secunda vero immutat. ⁊ miniſtrat generanti virtuti cum informatione. ſed informatiue virtutis operationes ſunt qnqꝫ aſſimulatiua: concaua: perforabilis: aſpera: ⁊ lenis.

De virtute ſpirituali.

DE virtute ſpirituali duo ꝓcedũt. vnũ opatiuũ: ⁊ aliud ab hoc opatiũ. Opatiua virtutis e q̃ cordi latat ⁊ arterias. ⁊ iterũ conſtringit. ab operatata vero hec naſcunẽ: ira: idignatio: victoria: dominatio: aſtutia. ⁊ ſollicitudo.

De virtute animali.

ANimalis virtus tria cõplectiẽ. eſt vna virtus aialis q̃ ordinat ⁊ cõponit ⁊ diſcernit. Secũda q̃ mouet volũtario motu: tertia q̃ ſenſibilis vocatur. De ordinatiua ⁊ diſcretiua ⁊ cõpoſitiua virtute hec ꝓcedunt: fantaſia in fronte cogitatio vel ratio in cerebro: memoria in occipitio. Uirtus vero volũtarie mobilis lacertos quibus cetera membra mouentur mouet que voluntario motu mouentur. Uirtus itaqꝫ ſenſibilis conſtat viſu: auditu: guſtu: odoratu: ⁊ tactu.

De operationibus.

OPerationes duobus modis ſunt. Sũt operationes q̃rum vnaqueqꝫ ſingulariter quod ſuũ ẽ pficit vt eſt cibi appetitus ꝑ caliditatẽ ⁊ ſiccitatem: digeſtio ꝑ caliditatẽ ⁊ humectationẽ: retẽti o per frigiditatem ⁊ ſiccitatem: expulſio per illud quod eſt frigidum ⁊ humidum. Sunt ⁊ compoſite que a duabus componunẽ. vt eſt deſiderium ⁊ deportatio. nam deſiderium virtute duplici componitur: quarum vna eſt que appetit. altera que ſentit: ſtomachus enim ſuam inanitionem ſentit. deportatio vero duplici virtute vel amplius componitur: vna que expellit: altera que attrabit vel ſentit. altera que appetit.

De ſpiritibus.

SPiritus igitur ſunt tres: primus naturalis qui ſumit principium ab epate: ſecundus vitalis a corde tertius animalis a cerebro: horum primus ab epate per venas que non habent pulſum in totuꝫ corpus diffunditur: ſecundus a corde per arterias in totum corpus dirigitur. tertius vero per neruos in totum corpus a cerebro dirigitur que in ſeptima naturaliũ erruꝫ:

parte.i.in ſpiritu cognoſcuntur.

¶ De numero etatum.

Quattuor ſunt etates.ſ.adoleſcentia:iuuentus:ſenectus:⁊ ſenium. Adoleſcentia cõplexiõis videlicet calide ⁊ humide ē in q̃ creſcit ⁊ augetur corpus vſqȝ ad.xxv.vel.xxx.perueniens annũ.hanc iuuent⁹ ſequit̃ que ca.eſt.⁊ ſic.perfectũ ſine diminutiõe virĩu corpus cõſeruãs que.xxxv.vel.xl.anno finit̃. hinc ſuccedit ſenectus fri.⁊ ſic.in qua qdeȝ minui ⁊ decreſcere corpus incipit tamen virtus nõ deficit:qnquageſimo quinto anno vel ſexageſimo perſiſtens:huic ſuccedit ſenium collectione phlegmaticis humoris fri.⁊ hu.in quo virtutis apparet defectus qð ſuos annos vite termino metitur.

¶ De colore cutis ⁊ diuiſione.

Color cutis duobus modis.fit aut.n.hunc interiora ſubminiſtrãt:aut exteriora deducũt. Ab interioribus aũt duobus modis accidit:vel ex abũdantia:ſeu ad eq̃litate humoꝝ. Ab equalitate eſt ille q eſt compoſitionib⁹ ex albedine ⁊ rubore. Ab inequalitate vero procedunt niger:citrinus:rubeus:glaucus:⁊ albus color. Color namqȝ rubeus ⁊ niger ⁊ citrinus ſignificant colorem corpori dominantẽ:citrinus vero ſolus ſignificat choleram ru.niger vero ſolus cholerã nigrã:rubeus ſolus abũdantiam ſanguinis. Albus nãqȝ ⁊ glaucus abũdantem frigiditatem corpori dominantem ſed glaucus ex melancholia:alb⁹ ex phlegmate ſui cauſas habere ſignificat. Ab exterioribus nẽpe colores adueniũt:ſicut ex frigore ſcotis ex calore ethyopibus .⁊ ex alijs multis accidentibus.ſunt ⁊ alij ſpãles vel ſpirituales colores:aut ex timore.aut ex ira:aut ex triſtitia:vel alijs animi motibus.

¶ De coloribus capillorum.

Capilloꝝ colores ſunt quattuor:niger:rube⁹:glaucus ⁊ canicies. Niger fit ex abundãtia cholerici incenſi vel cõbuſtione multa ſanguinis.rubeus a nimietate caloris non aduſti.vñ ſemꝑ fiunt rubei capilli glaucus ex abundãtia melãcholie:canicies vero fit ex nimia defectione caloris naturalis ⁊ ex effectu putridi phlegmatis.hoc plurimum fit in ſenibus.

¶ De tunicis oculorum.

Oculoꝝ tunice ſunt ſeptẽ:⁊ humores tres. Prima tunica dr̃ retina.ſecũda ſecũdina:tertia ſcliros:q̃rta tela aranee:quinta vuea.ſexta cornea:ſeptima cõiunctiua.humoꝝ p̃mus eſt vitreus:ſecũdus criſtallinus.eſt tertius albugineus qui ē añ vueam tunicaȝ.

¶ De coleribus oculorum.

Oculoꝝ colores ſunt quattuor.niger:ſubalbidus:varius:⁊ glaucus. Nigredo fit ex defectu viſibilis ſpũs vel ex pturbatione ipſius:aut ex penuria criſtalini humoris:vel q: plurimum reſedit interius ipſe criſtallinis hu.aut ex hu.abundantia qui ē ſimilis albugini oui:aut ex pturbatione ipſius:aut ex abundantia qualitatis vuei hu. Subalbedo fit ex ſeptem rebus ſuperioribus ↄ̃rijs.i.ex abundãtia ſpũs viſibilis vel claritate ipſius:aut ex magnitudine criſtallini hu.⁊ eminẽtia ipſius:aut ex minorantia albuginei hu.⁊ claritate ipſius:⁊ defectione qualitatis vuei hu. Varius vero color ⁊ glaucus fit ſi cõueniunt cum rebus que accidunt nigredini et ſubalbedini. Varius vero color ſignificat ſpiritũ viſibilẽ magis abundare ⁊ clareſcere in ſua varietate. Glaucus vero color ſignificat ſpiritũ viſibilẽ minus abũdare ⁊ subnigreſcere in ſua glaucedine.

¶ De modis qualitatem corporis.

Modi q̃litatis corporis qnqȝ ſũt:craſſitudo nimia ⁊ extenuata macies:ſynthesis:ſqualiditas:⁊ eq̃litas.craſſitudinis due ſũt ſpẽs.ſ.abũdãtia carnis ⁊ pinguedo. Abũdãtia carnis fit ex abũdantia caloris et humoris. Pinguedo fit ex fri.⁊ hu.intenſa. Pinguedinis diminutio vel extenuata macies fit ex ca.⁊ ſic.intenſa. Synthesis fit ex fri.⁊ ſic.itẽſa. Sq̃liditas nẽpe fit ex fri.⁊ itẽſa hũiditate:aut ſimul vtriſqȝ intẽſis. Eq̃litas itaqȝ fit ex humoꝝ equalitate:corporis he ſunt forme.

¶ De diſtãtia inter maſculum ⁊ feminã.

Maſculus a femina differt i eo ꝙ hic calidior ⁊ ſiccior ē illa ecõtrario frigidior ⁊ humidior.

Incipit tractat⁹ reꝝ nõ naturaliũ:⁊ primo de mutatione aeris.

Aeris mutatio fit qnqȝ modis.aut.n.fit ex anni tꝑibus:⁊ ex ortu ſtellaꝝ:⁊ occaſu:ventis:terris:⁊ earum fumoſitatibus.

¶ De temporibus anni.

Anni tꝑa ſunt quattuor:ver equale calidũ ⁊ humidum eſtas cali.⁊ ſic.autumnus fri.⁊ ſic.⁊ hyems.fri.⁊ hu.Ex ſtellis imutaꝛ aeris nã:natura tũ appropinquauerit ſol ſtellis vel ipſe illi calidior fit aer.⁊ he qdẽ his a ſe ſeparatis frigiditas aeris minuit̃ vel auget̃.

¶ De numero vẽtoꝝ ⁊ eoꝝ qualitatibus.

Venti quattuor ſũt:ſubſolan⁹:fauoni⁹.ſeptẽtrio:⁊ auſter.quoꝝ vnus habet virtutẽ fri.⁊ ſic.alter ca.⁊ hu.ceteri vero duo eq̃lis virtutis ſunt:quorum vni.ſ.ſubſolano caliditas ⁊ ſiccitas:alteri vero.ſ.fauonio frigidatas:⁊ humiditas attribuunt̃:⁊ auſter paulo calidior ⁊ humidior:ſeptẽtrio vero frigidior ⁊ ſiccior.

¶ De modis terrarũ ⁊ earuȝ qualitatibus.

Terraꝝ modi ſũt q̃ttuor:altitudo.ꝓfunditas:vicinitas montiuȝ ⁊ maris:eq̃litas terraruȝ ſeu locorũ qbus terre a ſe defferunt.altitudine ⁊ ꝓfunditate:qm̃ altitudo frigiditateȝ ꝓfunditas huic cõtrarium reddit ꝓpinqtate montiũ eueniũt h:qm̃ ſi ipſi fuerint a parte meridiana terra erit frigida:nã calidis mõtes meredia ni obſtãt ventis:ſeptẽtrionales vẽti fridis eã expetũt flatibus. Si vero ſeptẽtrio mõtes habuerit ſupiori terre cõtraria erit,vicinitate maris:qm̃ meridies ca.⁊ ſic.ſeptentrio fri.⁊ ſic.terrã p̃bet. Preterea terre ſui natura iter ſe differunt nã ſi fuerit terra petroſa:fri.⁊ ſic.ſi vero pinguis ⁊ craſſa.ca.⁊ hu.lutea aũt fri.⁊ hu.erit. Immutat̃ quoqȝ aer fumoſitate videlicet paludũ ſiue putredinis alicuius.vñ fiunt morbi ac peſtes in hominibus.

¶ De exercitio corporis.

Exercitiũ immtat corpus:q: qñ equale ē equalem p̄ſtat calorem:cũ vero ãplius fit magis calefacit:ſȝ poſtea infridat ⁊ deſiccat. Ocioſitate corpus immutatur q: ſi inequalis eſt:⁊ frigiditatem facit ⁊ humectationem inequalem:ſi vero equalis equaliter.

¶ De diuiſione balnei

Balnea aũt ſunt dulcis aqȝ aut nõ dulcis:ſȝ dulcis aqȝ balneũ remollit.calidum calefacit:⁊ frigidat. Non dulcis vero aque balneum deſiccat corpus.ꝙ ſi ex aqua ſalſa vel amara ſiue ſulphurea fuerit calefacit ⁊ deſiccat:ſi võ de aluminoſa ⁊ gipſea ĩfrigidat ⁊ deſiccat.

¶ De modis ciborum.

Modi ciboꝝ ſunt duo:Eſt.n.cibus q bonũ gignit hu.eſt malus q malũ gignit hu. Bonũ autem gignit q bonũ ſanguinẽ creat ⁊ equalẽ in cõmixtiõe ⁊ opere vt ē panis mundus recens ⁊ fermẽtat⁹:⁊ caro animalis agni ⁊ hedulina. Malus aũt cõtraria operat̃:vt eſt panis opyrus nõ recẽs:⁊ bouina ⁊ hyrcina caro vetuſta. Preterea bonũ malũqȝ humorẽ creantiũ ciboꝝ duo ſunt modi:grauis:atqȝ leuis. Grauis eſt caro porcina ⁊ bouina:leuis pullorum:vel piſciuȝ caro mediocriũ magis mobiliũ ⁊ minus pinguiũ ⁊ ſquarmoſorum. Eſt ⁊ oleorum genus quod malum generat hu.ſ.cho.ru.vt ē naſturciũ ſynapis ⁊ alleũ. Sunt q̃ generant melancholiam ſicut lenis caules:caprina caro vetus ⁊ bubulina ⁊ ſunt que generãt phlegma:vt ē caro porcellorum ⁊ agnorũ portulaca ⁊ attriplex. Preterea grauis cib⁹ gignit phlegma ⁊ choni.cibus leuis cho.ru.⁊ vterqȝ malus.

¶ De modis potationum.

Modi potationũ tres ſunt. Et potus q nihil aliud eſt q̃ȝ potus vt aqua.⁊ ē potus q potus ē ⁊ cibus vt vinũ. Et ē alius potus duobus ptinẽs,ſupio

ribus: vt potio que dat cōtra morbi vitium aliquod' vt. mellicratum vel mulſa vel cōditum. Cibus vero huius vtilitatis ē q: repereat integritatem corporis recto ordine: potus vero hanc vtilitatē pſtat q: reportat cibus per corpus: ſed illi potus vtilitas quē potioni diximus pertinet ē corporis naturam ad ſe conuertit.

De ſomno.

Somnus corporis imutat naturā: pmū q: infrigidat exterius ⁊ calefacit interius: qui ſi prolixus fuerit infridat ⁊ humectat. Uigilijs quoqꝫ imutatur corpus qa extrinſecus calefaciunt intrinſecus autem infrigidant ⁊ deſiccant.

De coitu.

Coitus hoc pſtat corpori: ſiccat corpus ⁊ minuit naturalem virtutē ideoqꝫ infrigidat: multotiens vero ex multa cōcuſſione corpus calefacit.

De accidentibus anime.

Sunt qdam accidentia anime q̄ faciunt infra corpꝰ aliquod ſicut q̄ cōmouent nālem calorē ab iteriori pte ad ſuperficiē cutis: aut ipetuoſe vt ira: aut leuiter cū ſuauitate: vt delitie ⁊ gaudiū. Sunt aūt que ad ſe caliditatem contrahunt ⁊ celant: aut ipetuoſe vt terror vel timor: aut leuit vt anguſtia. ⁊ ſunt q cōmouent naturalem virtutē intus ⁊ extra: vt eſt triſtitia Tria ergo. cōtra naturam ſunt: morbus: morbi cā. ⁊ accidentia morbū ſequentia. Morbus ē qui pncipalit corpori nocet nullo mediatore q eū adiuū: vt calor i febre ſuccedente.

De febribus.

Febris ē calor i naturalis: curſum ſupergrediens nature pcedēs a corde in arterias: ſuoqꝫ ledēs effectu. cuius ſunt tria gnā vnū in aīa ⁊ dicit effimera: aliud de humoribꝰ q putreſcūt ⁊ putrida nūcupat: tertiū ledit mēbra ſolida: ⁊ ipſa eſt ethica: quar effimera naſcit ab acidenti occaſione putrida quoqꝫ a putridis rebus cuiuſmodi ſunt ſimplices atqꝫ ſingulares ſunt quattuor: Primus ē modus q ſit de putredine ſanguinis cōburēs vtrāqꝫ ptē iteriorē ⁊ exteriorē: vt ē ſynochus. Secūdus q fit de putredine cho. ru. vt ē tritheus. Tertius fit ex putredine phlegmatis vt ē quotidianus. Quartus vero q fit ex putredine melancholie qui itermiſſis duobus diebus affligit iſ imum: ⁊ dicitur quartanus.

De modis ⁊ ſpeciebus febrium.

Modi ptcrea febriū ex putredine accidētiū tres ſunt Eſt febris q̄ quotidie minuit vt paugmaſticus. i. decreſcēs. Eſt q̄ augēt vt augmaſticus donec recedat: Eſt q̄ in eodē ſtatu permanet donec itex recedat vt omothenus. Cōtinua febris de putredine venax fit declinās qdem extra venas i aliquibꝰ corporis ptibꝰ. Horripilatio fit i febribus ex infuſione putredinis in ſenſibilibus mēbris. mordēs ⁊ infrigidans. Ideoqꝫ horripilatio fit in febribus illis q̄ habēt aneſim. i. interpolationē. q: putredines extra venas ſunt.

De modis apoſtematum.

Apoſtematū aūt qttuor modi ſunt ſimplices. aut eni fiūt ex ſanguine: ⁊ dicunt phlegmones: aut ex chole. rubeis ⁊ dicitur heriſpile: aut ex phlemate quod ē coagulatū: ⁊ dicunt vndimie vel cimie. i. tumor: aut ex cho. nig. ⁊ dicunt cācri phlegmonū. Ex ſanguine ſigna ſūt: hic: rubor: duricia. pulſus: dolor: calor: ⁊ tumor: ex cho. rubea phlegmonū ſigna ſūt hic: calor: rubor: mixtus citrino color: magnitudo doloris cū punctione: ⁊ velox augmētatio. Ex phlegmate phlegmonis ſigna hic ſūt albedo: mollicies. vt ſi digitū impreſſeris q̄ſi ſignū facit foraminiſ: ⁊ ē ſine dolore. He: ſūt quoqꝫ phlegmōis ſigna ex cho. ni. igens duritia cū nigredine abſqꝫ ſenſu.

De re naturali i humano corpore.

In humano corpore vnaqꝫ res naturalis ſi propriā nām retinuerit facit ſanitatē. ſi vero cā dimiſerit: aut facit egritudinē: aut neutrum.

De generibꝰ egritudinum.

Genera egritudinū tria ſunt: cōſimile: officiale: ⁊ vniuerſale. Eſt quidē egritudo cōſimilis ſimilibus mēbris cōtingēs q̄ ſimilia ſortiunt vocabula cū eadē paſſione: vt eſt caput dolens. Et eſt officialis egritudo q̄ accidit officialibꝰ mēbris: ſicut ſunt pedes: manꝰ: lingua dētes: ⁊c. q̄ nomina ſibi ſumūt ex ſibi accidēte īfirmitate: vt podagra pedi: ⁊ ciragra manui: vel q̄ nomina ſumūt ex membris qbus accidūt: vt ciragra ⁊ podagra. Et ē deniqꝫ vniuerſalis egritudo q̄ naſcat ſupradictis duabus: vt ē membrorum ſeiunctio.

De egritudinibus ſimilibus.

Egritudines ergo q̄ ptiū hūt ſimilitudinē. viij. ſūt qttuor ſimplices: ⁊ qttuor cōpoſite. Simplices ſunt: aut ex ſola caliditate: aut ex humiditate: aut fri. aut ſic. Ex his iter ſe iūctis ſūt qttuor cōpōite. fri. ⁊ hu. fri. ⁊ ſic. ca. ⁊ hu. ca. ⁊ ſic. Pax octo p ſingulas duo modi ſunt egritudines. aut eni fit ex q̄litate ſimplici: aut ex humoris alterius cōmixtione Ex ſimplici vero q̄litate cōtingit ſimilis infirmitas q̄ ſolidis accidit mēbris q̄ grece ethica dr. egritudo calida q̄ ex humore accidit ē febris ex putredine vt ſuperius dictū ē. egritudo ſrida q̄ ſine aliquo humore accidit ē vt algor ex nimia friditate acris ſeu niuis: ⁊ ē egritudo q̄ cū aliquo humore frido accidit: vt paralyſis q̄ fit in toto corpore aut in parte. Modus humecti morbi ē q ſit ꝓprie vt nō indigeat alterius humoris admixtione: vt ē frigidū vulnus vel vacuū vel fetidiſſimū cū tabiditade corporis: quēadmodum inflata caro hydropicox vacuo ſqualore torpēs. Morbus vero humidus ē alios trahēs ad ſe humores vt hydropiſis. morbus ſiccus ē ſine humore: vt ſpaſmus q fit ex inanitione. morbus ſiccus ē cū humore: vt cancer durus ⁊ ſiccus.

De morbo in officiali membro.

Morbi in officialibus mēbris: accidentes qttuor ſunt. ipſi ſunt q accidūt i plaſmatiōe. i. forma creature: ⁊ in q̄titate mēbrox ⁊ in nālis numeri ſupfluitate. ⁊ i mēbrox pōne. Morbi officialiū in forma hominis. v. modis fiunt mēbrorū incōueniētia: vt eſt feda capitis lōgitudo. In cōcauitatibꝰ: vt ſi manuū pedūqꝫ cōcauitas carne replet in poris: vt coruꝫ ſtrictura aut largitas. In aſperitate: vt gutturis aut pulmōis cānaliū aſpitas. In lenitate: veluti matricis lenitas vel ſtomachi.

De morbo in q̄titate membrorum.

Morbi in q̄titate mēbrox fiunt ex abundantia ſpmatis cū mēbra creſcūt āplius q̄ꝫ docet: ſicut videmꝰ fieri in magno capite: ⁊ in lingua groſſa: aut vltia puitate ⁊ indecenti: vt paruū caput: ſtomachꝰ: ⁊ cꝫ. Morbi in numero mēbrorū fiunt aut ex augmēto: aut ex diminutione ſm augmētū qdem aut ex curſu nature vt ſupfluus digitus aut extra curſum. vt lumbrici aſcarides veruce ⁊ acrocordines. i. magne carnis additiōes vel verruce magis late vel pori ſm diminutionē vero aut vniuerſaliter: vt omniū abſciſio digitorum: aut pticulariter vt eſt vnius.

De membro in ſitu membrorum.

In pōne mēbrorū fiunt morbi. aut pter mēbri motionē de loco ſuo: aut ex diſpōne vicini mēbri: vt ſūt digiti ⁊ labia q̄ cōglutinant vel adherent ⁊ nō ſeparant: aut q̄ ſeparant ⁊ nō cōglutinant. Sed ſeparatio adherentis mēbri vniuerſalit fit aut in mēbris cōſimilibus: aut in officialibꝰ. Cōſimilibus mēbris. vt oſſibus: neruis: carne: venis: lacertis ⁊ cute. q: ſi acciderit oſſi: fractura dicitur. ſic carni ex recenti tempore: plaga dicitur: ſi vero ex veteri: non tantuꝫ plaga ſed putrida plaga nūcupatur: q: ſi venis neruis vel arterijs acciderit: alio atqꝫ alio noīe nuncupat. ſi autē euenerit medijs lacertis: cōtuſio ſiue cōtritio nuncupant. ſi vero in cute: excoriatio dicit. q̄ ſi inueterauerit: putrida plaga nuncupatur. In officialibus vero mēbris ꝑpetua fit ſeparatio. vt eſt manus vel pedis abſciſio.

De qualitatibus corporum.

Corporis q̄litates ſunt: tres ſanitas: egritudo: et neutralitas. Sanitas eſt temperamentum perſi

ciens vel cuſtodiens res nãles ſm curſum nature. Infirmitas ẽ intẽperãtia extra curſuꝫ nature naturã ledens vñ fit leſionis effectus ſenſibilis. neutrũ qdeꝫ eſt: qꝺ nec ſanũ nec infirmũ ẽ. Sed neutralis qualitas tribus modis conſtat. vt ſi in vno corpore ſimul cõueniant infirmitas ⁊ ſanitas in diuerſis membris: vt eſt in corpore ceci ⁊ claudi: ſiue in corpore ſenis: cui nec vnum membrũ remanet qꝺ nõ malũ fiat ⁊ patiat̃: ⁊ ſi corpus hominis aliquibus horis ſanum fuerit: alijs vero ĩfirmũ vt eoꝝ q eſtate ĩfirmãtur: hyeme ſani ſunt. q aũt frigidioris nature fuerint: hyeme infirmantur: eſtate ſani ſunt: ⁊ qui humidam naturaꝫ habuerit: in pueritia infirmant̃: in iuuentute ⁊ in ſenectute ſanant̃. qui vero ſiccam in pueritia ſani ſunt: in iuuentute autem ⁊ ſenectute infirmantur. In tribus inuenit̃ rebus ſanitas ⁊ infirmitas ⁊ neutrum: aut in corpore in quo trium qualitatum vnaqueqꝫ reperit̃: aut in cã faciente illas ⁊ regẽte ⁊ cõſeruante: aut in ſignificationibus eas ſignificantibus.

De modis occaſionum.

Occaſiõis vero duo ſunt genera: vnũ eſt naturale: ⁊ ẽ aliud extra curſum nature. Occaſiones autem naturales: aut faciunt ſanitatem: aut conſeruant. Occaſiones cõſeruantes pertinent ad ſanitatem: faciẽtes vero pertinent ad infirmitatem expellendam. Occaſiões non naturales aut que vltra naturam procedunt: alie pertinent ad infirmitatem: alij ad neutrum. Sed egre occaſiones faciunt infirmitatem: ⁊ res eaſdem infirmitates cõſeruantes. Ille vero que pertinent nec ad ſanitatem nec ad infirmitatem conſtituunt neutrum atqꝫ cõſeruant.

De occaſionibus ſanitatis ⁊ infirmitatis.

Omniũ occaſionum ſocietatẽ habentiũ cũ ſanitate ⁊ infirmitate ſex modi ſunt: quorũ vnus ẽ aer. qui humanum corpus circũdat: cibus ⁊ potus: mot⁹ ⁊ quies: ſomnus ⁊ vigilie: inanitio ⁊ repletio: ⁊ accidentia anime: que omnia ſi cum moderatione decẽti fuerint: ⁊ in q̃ntitate: qualitate: tempore opere: ⁊ ordine: cuſtodiunt ſanitatem ab accidentibus: ꝗꝑ ſi contra hoc aliquid fuerit accidunt infirmitates ⁊ permanent. Modi occaſionuꝫ ĩfirmitatem facientiũ tres ſunt. Nam alie ſunt que vocant̃ primatiue que exterius accidunt corpori: vt calor ⁊ frigus Sunt ⁊ accidentia que admouentur intrinſecus in corpore: vt repletio ⁊ inanitio. Sunt ⁊ alie q̃ vocant̃ coniuncte: que dum adſunt adeſt infirmitas: ⁊ abeuntibus his ĩfirmitas abeſt: vt putredo in febrib⁹.

De diuerſitate egritudinum.

Egritudinum ſm aliam diuiſionem modi ſunt duo: cõiter: aut ꝓprie. Que cõiter accidunt aut accidentaliter aut neceſſario fiunt: accidentaliter vero vt percuſio: cõbuſtio: morſus: decerptio: ⁊ cetere res nocine: neceſſario: vt alia ſuperius memorata: que vt dictuꝫ eſt ſunt ſocia ſanitati ⁊ infirmitati. Que vero proprie ſũt egritudines: aut ſunt in cõſimilibus membris ⁊ cõſeruãt egritudinẽ aut officialibus: aut ĩ cõtinua diuiſine.

De modis morborum ex calore procedentium.

Modi morboꝝ ex caliditate ꝓcedentium qnqꝫ ſũt. Primus fit ex cõmotione ſpũs aut ex cõmotione corporis: ex cõmotiõe ſpũs vt ira: corporis vt labor vel ſupbia. Secũdus: vt ẽ cõcurſus viſibilis caliditatis cũ effectu vt hypantaſis. i. expoſitio ad ſolẽ. Tertius ex caliditate corpori adueniente cũ ꝓtãte quando recipit caliditatẽ ex eſu acuminũ. quartus fit ex interclusione poroꝝ vt ex frigiditate hyemis. quintus fit ex putredine humorum vt in febribus.

De cauſis frigidorum morborum.

Occaſiones frigidorum morborum octo ſunt. Prima occaſio eſt occurſus frigoris viſibilis cum effectu vt frigiditas nimis. Secũda vt frigiditas opij adueniens fortiter humano corpori. Tertia ex abundantia ciborum corpori adueniente atqꝫ replente ⁊ extinguente naturalem calorem. Quarta ex paruitate ciborum vnde calor naturalis extinguit̃. Quinta vero ex abundantia frigoris vel humoris frigidi poros obturantis vnde naturalis calor minuitur. Sexta ex diſſolutione ⁊ apertione corporis ad diſſoluendum ⁊ euacuandum naturalem calorem. Septima ex commotione ⁊ exercitio nimio vnde fit multa diſſolutio humorum ⁊ euacuatio ⁊ ſudor vnde attenuatur corpus. Octaua vero fit ex requie ⁊ ocioſitate multa.

De cauſis ſiccorum morborum.

Siccorum morborũ occaſiones ſunt quattuor. Prima occaſio eſt occurſus aliene ſiccitatis viſibilis ac manifeſte cum effectu: vt veneni ſiccitas. Secũda vero ex aduentu ſicce rei in corpore cum fortitudine: vt acetuꝫ: ſal: ſynapis. Tertia paruitas cibi ⁊ potus. Quarta cõmotio nimia ⁊ exercitium.

De cauſis morborum humidorum.

Occaſiones morborum humidorũ quattuor. ſunt. Prima vt occurſus rei afferentis humorum cuꝫ effectu. vt balneum. Secunda vt ingreſſio rei afferentis humorem cum virtute in corpore vt recẽtes piſces. Tertia autem vt nimietas cibi ⁊ potus. Quarta ſicut requies ⁊ ocium.

De modis morborum ex innaturali malicia.

Modi morborum ex innaturali malicia cuꝫ aliquo humore decurrentium ad infirma loca quattuor ſunt. Primus eſt virtus membri impellentis: ⁊ debilitas membri ſuſtinentis. Secũdus multitudo humoris. Tertius debilitas virtutis nutriẽtis. Quartus largitas vie pororum.

De malicia egritudinis.

Malicia egritudinis ingredit̃ ⁊ ſuperuenit in conſimile membruꝫ naturale quinqꝫ modis: aut contingit in vtero materno: aut in tẽpore natiuitatis aut cũ conſtringit̃ faſcia: aut ex malo nutrimẽto ſiue ex aliqua infirmitate adueniẽte in predictis tẽporibus vel poſtea. Si tẽpore cõceptionis in vtero debilitatur aliquod cõſimile mebruꝫ fit ex abundantia ſpermatis: aut ex paruitate ⁊ indigentia cõuenientis qualitatis ſpermatis vt ſi fuerit groſſum ⁊ pingue: vel aquoſum ⁊ tenue. Quando vero naſcitur infans debilitatur aliquod in eo membrum ſi egreſſus fuerit non equa ſꝫ mala egreſſione. vt ſupinu⁹ aut ſuper genua incuruus. Cũ igit̃ faſcia conſtringit̃ inconuenienti conſtrictione duplicatus debilitatur. Quando auteꝫ nutritur male ⁊ incõuenienter lac ſugendo vel accipiendo debilitatur. His vero tẽporibus vel poſtea infirmitate accidente egritudinis malicia cõſimili membro ſuperuenit ex cuiuſlibet nerui inciſione. Et ſi paſſus fuerit ex aliquo accidenti ſiue debilitatem ſeu vulnus vel apoſtema.

De egritudine mẽbroruꝫ cõſimilium.

Ingreditur egritudo cõſimile membrorum naturale ſeptem modis: aut ex obſtetrice ſi culpam habuerit cuꝫ tenet infantẽ vel vel ſi permiſerit ambulare ante congruum tempus: vel ex medico ſi confracta ⁊ colliſa membra ignoranter conſtituerit ⁊ conſtrinxerit: ex infirmo ſi ea commouerit a medico compoſita anteq̃ꝫ ſolidentur ⁊ firma ſint: ex fractura vt ſi ſuper muſculum vertebri quod in femore eſt contorqueatur coxa: aut ex concuſſione: vt ſi comprimatur naſus ⁊ accidet vt fiat ſimus: aut ex malo hu. qui accidit leproſi ſiue ex ꝑuitate humo. accidẽte ptiſicis.

De modis conſtrictionis pororum.

Conſtrictio pororum fit tribus modis: vel occaſionibus: aut ex conſtrictione attenuatoria: aut ex carnoſitate ſiue ex coartatione. Conſtrictio vero fit. aut ex nimietate virtutis retinentis: aut debilitate virtutis expellentis: aut ex abundantia frigoris: aut ex abundanti conſtrictione comprimente aliquam partem loci: vt ſepe fit ex ligatura conſtricta: aut ex abundantia ſiccitatis. Ex carnoſitate vero conſtringuntur pori. vt ſi acciderit aliquod apoſtema ⁊ fiat carnoſitas: aut ſi prius euenerit. aliquod vulnus. ex coartatione vero cum decederit aliqd

in poris vt humor ſiue lapis ſeu coagulatus ſanguis: aut aliquod latitãs in eis vt ſuperflua caro ⁊ ſcabies. Largitas quoqꝫ pororum quattuor fit modis: aut ex multa commotione impellentis virtutis: aut ex debilitate retinẽtis aut ex abundantia caloris ⁊ humoris: aut ex medicamentis aperientibus. Lenitas accidit duobus modis: videlicet deintus ⁊ deforis: ſed intus ex hu. viſcoſo liquefacto: foris vero excera liquefacta cum vnguento. Aſperitas autem duobus modis fit: deintus: ⁊ foris. intus: intus nãqꝫ ex ſuperfluo ⁊ acuto humore. foris vero ex fumo ⁊ puluere.

¶ De ſuperfluitate membrorum in numero.

SUperfluitas membrorũ in numero accidit duobus modis Nam ſuperfluitas ſi fuerit naturalis erit ex ſuperfluo humore naturali: ⁊ bono: vel ex abundantia virtutis informatiue: que ſi fuerit extra curſum naturalem erit ex humore nõ naturali ⁊ incõuenienti: aut ex abundantia virtutis vel debilitate.

¶ De diminutione mẽbrorum.

DIminutio membrorum in numero duobus ſimiliter fit modis: aut interius: aut exterius. Interius ꝑpter diminutionẽ humorum: exterius ex cõbuſtione ignis: aut ex frigore: ſiue putredine ſiue inciſiõe. Putredo autem accidit: aut expotione mortificante aut putredine faciente: aut ex conſtrictione ⁊ retentione illius humoris qui ſoluitur.

¶ De magnitudine membrorum.

MAgnitudo membrorum tribus modis fit: aut ex multitudine humorum: aut ex abundantia virtutis: aut ex cõmixtione vtrorumqꝫ. Paruitas fit tribus modis ſimiliter: aut ex debilitate virtutis: aut ex minoratione humoris: aut ex īfirmitate exteriori: vt ex inciſione vel combuſtione ignis ſiue ex frigore niuis.

¶ De commotione membri.

COmmotio membri de ſuo loco duobus modis. fit. aut ex commotione voluntaria aut ex humore vicino equitati diſſoluenti membrum: ⁊ lubricum facienti Membrum vel os egreditur a ſua iunctura ⁊ mutatur duobus modis ſimiliter: aut ex iunctura in qua non conuenit ſeparatio: aut ex ſeparatione vbi non cõuenit iunctura Si ex coniunctione hoc fuerit ſine ſeparatiõe aut erit ex humore acuto patientis: aut ex accidenti vulnere: aut ex ſpaſmo. Si vero fuerit ex ſeparatione vbi non conuenit coniunctio: aut ex groſſo humore: aut ex accidenti vulnere: aut ex ſpaſmo.

¶ De ſeparatione iuncture.

SEparatio iuncturam duobus modis fit: aut. intrinſecus: aut extrinſecus. Intriſecus vero fit aut ex humore acuto ⁊ incidẽti: aut ex vẽtoſitate pingui diſtendente vel diſſipante. Extrinſecus vero fit aut cum ſciſſura aut fractione: aut exercitio nimio: aut inciſione vt enſis: aut quod diſtendit vt funis: aut quod contũdit vt lapis.

¶ De modis ⁊ numero ſignificationũ.

GEnera ſignificationũ ſunt tria. alia enim ſignificant ſanitatem: alia egritudinem: alia neutrum: quarum ſignificationum vnumquodqꝫ genus in duo partitur ſunt enim que ſignificant de officialibus mẽbris: ⁊ ſunt que ſignificant de conſimilibus membris. Conſimilium partium ſignificationum duo ſunt modi: alie enim ſunt ſubſtantiales: alie accidentales. Subſtantiales vero vt eſt calor frigiditas: ſiccitas: ⁊ humectatio. Accidentales autem quedam ſignificant: aut per tactũ: vt durum molle: quedam per viſum vt coloratum: quedam per perfectionem virtutum vt ſunt operationes plene ⁊ perfecte.

¶ De ſignis officialium membrorũ.

SIgnificationum egritudinis membrorum officialium duo ſunt modi ſimiliter: ſubſtantiales: ⁊ accidentales. Subſtantiales ſignificationes quattuor ſunt: ars modus: numerus ⁊ poſitio. Accidentales ſignificationes ſimiliter quattuor: ſunt bonum: malum: perfectum: ⁊ imperfectum. Genera ſignificationum perficientium ſuum genus tria ſunt: quedam ſunt que ſignificant preteritam rem que iam abit ⁊ dicuntur cognitiua vel agnitiua: vt videntes corpus humidum agnoſcimus qꝫ ſudor preceſſit. Alia ſignificant preſentia ⁊ agnoſcunt per ſignificationes veluti cum inuenitur pulſus magnus ⁊ citatus intelligimus qꝫ ſignificat calorem ſuperantẽ. Sũt ⁊ alia que ſignificant futurum ⁊ antecedit agnitio: vt cum viderimus labiũ inferius citari percipimus vomitum accidere qui poſteꝫ acciderit vocatur preceſſio ſignificatiua. Sed inter ſignificationes ⁊ accidentia diſtat: quoniã eſt diuiſio cum augmento inter eas. qꝫ ſi vnãquanqꝫ diuiſionũ harum ſcrutari volueris vnaꝫ habet habitudinẽ: ſꝫ infirmo hic ſunt accidẽtia: medico aũt ſignificationes.

¶ De ſignis accidẽtium ⁊ numero.

ACcidẽtia ergo ſignificatiua tria ſunt: Aliud. enim operatiua virtus mutata ſicut īdigeſtio: aliud aũt corporis q̃litas mutata vt ictericia: aliud exiens a corpore vt nigra vrina. Virtus operatiua mutata triplex eſt: aut. nam ex toto eſt ſicut indigeſtio: aut ex parte ſicut oculorum obſcuritas vel tarda digeſtio: aut de qualitate in qualitatem velut de bona inſumoſam vel acidam quaſi ſicut muſca vel ligna oculis apparentia: aut ex parte viſus obſcuritas.

¶ De modis mutationis qualitatis.

QUalitatis mutate corporis ſignificatio quattuor modis fit autem enim per viſum ſicut ictericia vel morphea ⁊ nigredo lingue ⁊ ſimilia: aut per odoratum vt anhelitus fetidus: vel ſudor vel polippus: vel hircus ⁊ ſimilia: aut per guſtũ vt ſalſum amarũ vel acidũ: aut per tactum vt molle ⁊ durum: exiens a corpore bipertita eſt ſignificatio: vna cũ ſonitu: altera ſine ſonitu: cum ſonitu: vt oris. ructus: vel inteſtinorum rugitus. vel per anũ ventus. Eius vero que eſt ſine ſonitu in naturali tripliciter habet: alia q̃ntitate vt lienteria: alia q̃litate vt vrina nigra: alia vtraqꝫ vt ſanguinius fluxus:

¶ De motione mẽbrorum.

MEmbrorum mutatorum ſignificatio bifariam diuiditur: intrinſecus videlicet: ⁊ extrinſecus. Intrinſecus modi ſunt ſex. alia enim a mutatione operatiue virtutis in membro: alia ab exeuntibus a corpore: alia ex dolore in membro vicino pertinenti: alia ex proprio loco alia ex innaturali ſemotione de loco: alia ex patientis iudicio Extrinſecus fit tribus modis: aut per viſum vt album vel nigrũ: aut per tactum vt durum ⁊ molle: calidum ⁊ frigidum. aut per vtrũqꝫ vt magnum vel paruum: plus vel minus.

¶ De occaſionibus egritudinum.

OCcaſiones egritudinum tres ſunt: nature mutatio officialis mẽbri incõueniens habitudo. iũcture ſeparatio.

¶ De operatione medicine.

OPeratio medicine habet triplicem effectum: aut. enim cuſtodit ſanitatem ſecundum multitudinem ſuam. aut ex infirmitate facit ſanitatem: aut econtrario. Regendorum ſanorum triplex modus eſt egrotare parati: incipientes infirmari: ⁊ defecti. Infirmari paratos ſupradictorum ſex cõpetẽti moderatione regiminis. incipientibus infirmari duplicem curam adhibemus: aut enim chimi ſuperabũdantiam trahimus: aut nature defectionem reparando predictorum ſex que neceſſaria ſunt adhiberi precipimus. Defectorum alij infantes: alij ſenes alij ex infirmitate conualeſcentes. Omnis medicina: aut eſt vniuerſalis: aut particularis. Uniuerſalis eſt ſex precedentium recta ordinatio. Particularis per contrarium fit triplex: alia enim in conſimilibus membris. alia in officialibus membris: alia in iuncturarum ſeparatione. Aſſimulatiua membra mutata reddimus ſimilitudini. ⁊ in ſua qualitate ſtare colligando compeſcimus. Concaua ſi preter modum ampliata fuerint ad ſui modum con-

ſtringimus ⁊ quietem inducimus ſi minus contrarium. In largias autem ſimiliter additio contrario cauſe vnde vicium acciderit: foramina ſtrictiora ſuo modo. Si de virtute contentiue virtutis cōtigerit formētis ⁊ cathaplaſmate mollimus. Quod ſi de expulſiue eſt defectu diaforeticis ⁊ confortatiuis: ſi de ſtiptica cauſa mollificatione: ſi de ſicca humectatione: ſi de conſtrictione ſolutione. Ea vero que naturali depoſitione fuerint mutata ſuo loco reſtituimus: ſi de apoſtemate: apoſtema maturando ſanamus. ſi de naturali iunctura: eam aut aperitiuo medicamine aut cyrurgia diſiungimus: ſi de qualibet naſcentia ipſam delem⁹. ſi de aſperitate lenitate: ſi de lenitate aſperitate.

De ablatione ſuperfluitatis.

Superfluitatem in numero aut tollimus ex parte vt ſcrophulas: aut ex toto vt cancrum: ſeparationem in numero ſanamus ſi ex abundantia ſanguinis fit: in omni etate tollimus: ſi ex ſpermate in pueritia tantum ſanamus paruitatem membrorum motibus ⁊ fomentis qūmodum augmentamus: magnitudinem vero comprimēdo quiete mutamus ⁊ minuimus. Mutationem membri de loco ſuo redimus loco proprio duobus modis: aut enim ſeparatum iungimus: aut iunctum ſeparamus. Neceſſaria ad ſeparatorum iuncturam quattuor ſunt: ſeparata: iungere iuncturam cuſtodire ne reſcindatur. defendere: naturam loci cuſtodire.

De ſufficientia ⁊ diuiſione medicine.

Omnis autem medicina eſt aut eorum ſex que ſupra diximus temperata exhibitio: aut potio: aut cyrurgia. Operatio medicine habet triplicem effectum: intus vt ea que ore aut naribus auribus ſiue ano ſiue vulua intromittamus: foris vt ephitbima cataplaſma emplauſtra ⁊ ſimilia que foris operantur. Medicine interioris operatio in tria diuiditur: aut eniz ſoluit vt farmacia aut comprimit vt coctana: aut mutat qualitatez vt aqua frigida in febribus. Eius autem effectus quadruplex eſt: aut enim minuit abundantiam vt farmacia: aut replet inopiam: vt carnem vel ſanguinem: aut conſtringit ſolutum vt ſtipticum: aut mutat qualitatem vt frigida aqua in febribus.

De cyrurgia.

Cyrurgia duplex eſt: in carne: ⁊ in oſſe: in carne vt incidere ſuere coquere: in oſſe vt ſolidare aut innectere aut reddere. Specierum cognitio quinqꝫ modis fit: qualitatis: quantitatis: temporis: ordinis: boni maliue diſcretio.

Incipit liber pulſuum philareti.

Intentionem habemus in preſenti conſcriptione de pulſuum negocio compendioſam exponere traditionem: ⁊ dicere primum quid ſit pulſus: ⁊ que vtilitas pulſus: ⁊ qd eſt arteria: ⁊ quare dicatur arteria ⁊ vnde exoritur. Incipiendum eſt ergo a primo quid eſt pulſus. Pulſus eſt motio cordis ⁊ arteriarum que ſecundum diaſtolen ⁊ ſiſtolem fit ad infrigidationem caloris innati: ⁊ egeſtionez vel eiectionem fumoſarum ſuperfluitatum. Quot ſunt efficientia pulſum: tria: virtus faciens motionem: vtilitas inducens: ⁊ inſtrumentum obedens. Quid eſt arteria. Arteria eſt corpus oblongum rotundum ad inſtar canalis duab⁹ tunicis conſiſtens a corde incipiens ⁊ in omne corpus diuiſum: aerem ⁊ ſpiritum vitalem continens. Unde dicitur arteria: a parato pyr. i. ſeruare aerem vitalem vnde orit arteria. hic vero a ſiniſtra auricula cordis que dicitur adorti exoritur que ſcinditur dupliciter. Et hic quidem fertur deorſum per interiora: ⁊ diuidit in dextra ⁊ ſiniſtra ad coxas ⁊ vſqꝫ ad pedes ⁊ digitos. Altera vero rurſum fertur ſurſum: ⁊ diuiditur ſimiliter in dextra ⁊ in ſiniſtra: in manus ⁊ caput: ⁊ que quidem ad caput fertur facit arterias que dicuntur parotide: que vero in dextram ⁊ ſiniſtraz intrinſecus fertur ⁊ tendit ab brachia ⁊ cubitos ⁊ vſqꝫ ad extremos manuum digitos. Intentionem vero habet preſens conſcriptio ad pulſuum motionem cognitiōes ⁊ cauſas exponere. Quotiens mutatur pulſus: tripliciter. ab his enim que ſecundum naturam: ⁊ que contra naturam ⁊ que non natura velut craſibus virorum ⁊ mulierum ⁊ etatibus ⁊ alijs coniugatis. Hominum enim hi quidez mares: he vero femine: ⁊ horum ipſorum hi quidem calidiores ſecundum craſim: hi vero frigidiores: ⁊ hi quidez graciles natura: hi vero pingues ⁊ carnoſi. Et viri quidez mulieribus omnino calidiores ⁊ fortiores ſecundum naturam ſunt. merito igitur pulſus in eis velociores ⁊ vehementiores ſunt: mulierum vt frigidarum tardiores ⁊ leniores. In vtriſqꝫ vero horum dico autem viris ⁊ mulieribus intenſa craſi intenditur ⁊ pulſus. in calidiori quidē maiores ⁊ velociores ſunt: calidum enim velociter mobile: in frigidiori vero minores ⁊ tardiores: frigidum vero tarde mobile. Habitudines vero in vtriſqꝫ inueniuntur: velut gracile ⁊ carnoſum. In gracilioribus enim multum ſubiacent tactui pulſus: in pinguibus vero ⁊ carnoſis humiliores. Conſiderandum ergo ⁊ ad coniugata vel vt regiones ⁊ tempora ⁊ etates particulares conſtitutiones: ⁊ eſt dicere in temporibus anni quattuor quidez exiſtentib⁹ vere: eſtate: autumno: ⁊ hyeme. horum duo bene ſunt tēperata: ver ⁊ autumnus. diſtēperata vero hyems ⁊ eſtas. Merito ergo vere ⁊ autūno pulſus ſunt magni ⁊ fortes valde propter temperamentum qualitatis: manifeſtum quoniam ſecundum etates proportionaliter in eſtate non velociores ⁊ ſpiſſiores ſecundum vnamquanqꝫ etatez neceſſitatem inducente propter cōtinentis nos exterius caliditatem aeris: in hyeme vero rariores ⁊ tardiores pulſus fiunt propter aeris continentis frigiditatez ac ſtrictionem Similiter autē ⁊ in vnaquaqꝫ regione ſecundum illius craſim ⁊ pulſus commutantur: calidior ſiquidem magnos et veloces facit pulſus: frigidior eſt contrario. Dicamus autem ⁊ de etatibus. Si igitur etates differentes ſunt: et pulſus earum differentes mouebuntur: puerorum ſiquidem pulſus veloces ſunt ⁊ lenes ⁊ ſpiſſi: ſecundum vero magnitudinem et fortitudinem medij. veloces quidem quoniam ſecundum ſubſtantiam abundat in eis naturalis calor: ſpiſſi. propter abundantem in eis ſecundum quantitatem caliditatem: lenes vero quoniaz imperfecte ſunt in eis virtutes. dicimus enim quoniam leues ex imbecillitate virtutum fiunt. Senum vero ecōtrario tardiores ⁊ rariores quantum ad pueros propter imbecillitatem ⁊ frigiditatem qua in eſt. Augmaſticorum vero magni et fortiſſimi eo ꝙ fortes in eis magis virtutes ſunt. Similiter autem et ſecundum temporis qualitates commutantur craſes ⁊ pulſus: ſicut enim predictuz eſt continens mutat contentum ad propriam eius craſim. In pregnantibus vero mulieribus ſunt parui ſpiſſi ⁊ veloces. parui vero eo ꝙ grauetur virtus ex fetu. ſpiſſi vero ⁊ veloces proter inducentem neceſſitatem pregnantis ⁊ fetus. In ſomno vero ſunt pulſus minores ⁊ leuiores. manifeſtum eſt quoniam fit naturali calore ingrediente profundum. In ſuperuenientibus vero craſibus ad ſuperuenientia mutanē ⁊ pulſus. Similiť aūt ⁊ in gracilib⁹. vt quādo ſm naturā virtus patitur: aut ſm ſubſtantiam alicuius pncipalis partis: aut ab aliquo faciente vel grauāte eam. Ueniam⁹ igitur ad ea que non natura hic vero ſūt gignaſia. balnea: cibi: multi vini potatio: ⁊ aque multe potatio: Similiter in his que preter naturam: hoc

eſt cauſis egritudinibus: ⁊ accidentibus ſimiliter ſecūdū
pꝛedicta conſiderare oꝫ. Sciendū. n. quoniā ſi que ſunt ſe
cundū naturā: ⁊ q̄ non natura: ſi imoderate fiant i id qꝺ
pꝛeter naturā ē vertuntur pulſus.

Quod ſunt obſeruanda in cognitione pulſus.

Cum ergo ad egrotum īgredieris quē nunq̄ꝫ vidi-
ſti attēde pꝰs quideꝫ ſi maſculus eſt aut femina: ⁊
ſi maſculus cōſidera pulſuꝫ maſculi: ſi vero femia
ſcie. deide naturā laboꝛātis ⁊ etatē eius: ⁊ poſt hoc tp̄s an
ni ⁊ regionē: ⁊ cōparās oīa: ⁊ cōiectās qualē pulſuꝫ labo-
rātē opoꝛtuit hr̄e qn̄ ſanus erat: tunc cognoſces diligen-
ter magnitudinē pꝛeter naturā facte cōuerſionis pulſus.
Quot ſūt genera pulſuuꝫ decē. Ecce pꝛimū genus pul
ſuuꝫ ſm q̄ꝫtitatē dimenſionū triū cōſiderat̄. ſ. ſm longitu
dineꝫ: latitudinē: ⁊ pꝛfunditatē. Cōuenientꝰ igit̄ iſte aug-
mentatus ſm tres dimēſiones trāſcēdens modū dicitur
magenus pulſus. Secundū genus pulſuuꝫ ſm q̄ꝫtitatē
motionis arterie diaſtolē ⁊ ſiſtolē in quo conſiderat̄ ve
lox tardus mediocris. Tertium genus pulſuꝫ ſm genus
virtutis in quo cōſiderat̄ foꝛtis ⁊ debilis ⁊ mediocris: fre
quentia. n. accipiens magnitudinem facit validum: quā-
do vero dominat̄ virtus cauſarū tunc magis fit validus
⁊ ecōtrario. Quartū genus pulſuuꝫ ſecundū cōſiſtentiam
oꝛgani coꝛpoꝛis. dico autē arterie coꝛpoꝛis i quo cōſiderat̄
durus mollis ⁊ mediocris. Quintū genus pulſuū ſecū-
dū q̄ꝫtitatē qetis in quo ſpiſſus ⁊ rarus cōſiderat̄. Breue
n. tp̄s qetis ſignificat ſpiſſuꝫ: lōgū vero rarū. Sextū ge-
nus pulſuuꝫ pꝛopter eq̄litatē ⁊ inequalitatē q̄ ꝯſiderat̄ in
vno pulſu vel i pluribus i vno quidē vt in capꝛizante q̄
vero in pluribus fit dicitur cōſiſtēs inequalitas: vbi ve
ro inequalitas ibi fit inoꝛdinatio vt in omnibus aut. n.
decidit vna pcuſſio aut icidit et hoc fit grauata et aſflicta v̄
tute aliqua cauſa. Septimū genus ſm plenam oꝛdina-
tionē ⁊ inoꝛdinationē eſt: inciſio. n. ab equali pulſu facit i
equalē ⁊ ieq̄lis ſm periodos inoꝛdinatas fit: ⁊ iſte rur-
ſus conſiderat̄ ſm vnā percuſſionem ⁊ ſm plures reddi-
tiones. Octauū genus pulſuū ſecūdū plenū ⁊ vacuū hoc
eſt ſm arterie figurā: oē. n. vas aut plenū aut vacuū. No
nū genus pulſuū ſm cōcoꝛdiā in quo menſurat̄ ꝓpoꝛtio
tēpoꝛis ad tempus vſ̄ cognoſcūt̄ deficientes ⁊ inciden-
tes Decimū genus pulſuū cōſiderat̄ ſm caloꝛeꝫ q reddi
tur ꝑ totū coꝛpꝰ arterie i quo cōſiderat̄ qualitas ſuppoſite
materie coꝛpis ꝑ tactū veluti diſtēperata ⁊ moꝛdax.

Dictis ergo deceꝫ generibus pulſuū: dicamꝰ breui
ter paucas cās ⁊ differentias eoꝛum. Si qs. n.
ad diligentiā eoꝛū ꝑuenire voluerit ſciat quia. xvj.
libꝛi ſunt de pulſuum negocio. Ego vero longititudini ꝑ
cens in paucis capitulis paucas quaſdam differentias ⁊
cauſas pulſuum i bꝛeui dicam. Propter quā cauſam pul
ſant arterie vt ſeruetur moderatus ſecundū naturā caloꝛ
coꝛdi ⁊ omnibus partibus: Quid differt ſaltus a pulſu.
quoniam quidem pꝛopter icidentem ſpiritum fit ſaltus
in omni coꝛpoꝛe: pulſus vero in operatione virtutis mo
uetur ⁊ in ſolis arterijs. Quid differt pulſus magnus a
valido: quoniam quidē ſecūdū tres dimenſiones magnꝰ
cōſideratur: validus vero ſm motionem. tenoꝛe. n. vir-
tutis ſignificat. Quid differt pulſus ſpiſſus a veloce ſm
continuum ⁊ diſcretū. ſpiſſū. n. continuū dicimꝰ: veloceꝫ
vero diſcretū veluti ſi currat aliquis velocius ⁊ ſtet. Quid
differt rarus pulſus a tardo qm̄ rarus ex īfirmioꝛe magis
v̄tute fit: rari. n. pulſus difficilioꝛes: tardꝰ ex ſolo d̄ſectu
fieri pōt caloꝛis. rarꝰ āt maioꝛē ſignificat defectū v̄tutis.
Quot dꝛie pulſus ſunt in diaſtole: octo: magnitudo pui
tas: valitudo: debiltas velocitas: tarditas: duricia: et
mollicies. quot ſūt indicatiua pulſus: duo: intellectus ⁊
ſenſus. ſenſus qdeꝫ idicat p̄ntia: itellectus facta ⁊ futura
Quot ſunt efficiētes cauſe pulſus: due: virtus faciens et
mouens coꝛpus vaſis: ⁊ vtilitas pꝛopter quam moue-
tur qꝺ mouetur. Quot modis conſiderat̄ moderatus et
imoderatꝰ pulſus: q̄druplicitꝰ ſm magnitudineꝫ: ſm
velocitatem: ſm valitudinem: ⁊ ſm ſpiſſitudinē. Quid
differt inequalis ab inoꝛdinato: quoniam inequale qui-
dem in vno pulſu conſideratur ⁊ in pluribus: aut enim
ſecundum vnam diaſtolem ⁊ ſiſtolem: aut ſecundum plu
ra congregata que dicitur conſiſtens inequalitas in mul-
titudine pulſuum conſiderata immoderatus vero fit ſe-
cundum ritbinon. ideſt numerum: vt ſi poſt tres ma-
gnos ⁊ vnum paruum ſequantur duo magni. Quid dif
ferunt deficientes ab incidentibus: quia deficientes ex in
firmioꝛi magis virtute fiunt: aggrauata enim ⁊ deficien
te deficiunt: incidentes vero pugnante ⁊ reſiſtente. conti
net enim ſeipſam virtus excitans volens repellere con-
traria: ⁊ videntur eſſe contrarij deficientes incidentibus.
Quid differt ſpaſmoſus a ramoſo: quoniam in ſpaſmo
quidem tenditur arteria ad inſtar coꝛde tenſe: in ramoſo
vero transfertur dextera ⁊ ſiniſtra. quomodo fiunt fluctuā
tes pulſus ex abundantia contenti magis humoꝛis in-
fundentis coꝛpus arterie: ſicut hypoſarca hydropiſis.
quid differri capꝛiſans a biſpulſante: ſecundum ꝙ capꝛi-
ſon quidem in vna diaſtole differenter motiones facit vt
capꝛa ſurſum ſaliens bis ſaltat pedibus in aere: hic vero
fit coacta virtute ⁊ grauata ab aliqua cauſa tribulante eaꝫ.
bis vero pulſans bis: ⁊ ſecundum idem pulſat percuſſio
nem: hic vero fit pꝛopter duriciem coꝛpoꝛis arterie: reper
cutiente enim ⁊ rurſus currente violenter ſpiritu in ſecun
dam venit percuſſionem: vt in incude malleus. quid
differt vermiculoſus a foꝛmicante: quoniam vermicu
loſus quidem plurimum conuertitur ⁊ venit ad melius
⁊ manifeſtam magis habet inequalitatem: foꝛmicans
vero non contenta iam virtute ſed diſſoluta ⁊ deleta fit ⁊
moꝛtem ſignificat. Et hec vobis de pulſu ad pꝛeſens ſuf
ficiant.

Incipit liber vꝛinarum theophili.

De vrinarum differentia negociū
multi veterum medicoꝛum ag-
greſſi ſunt ſcribere Quoꝛum pꝛi
mus omniuꝫ fuit hyp. chous cu
ius libꝛis inſueuimus. Poſt hu
iuſmodi vero tempoꝛa Galienꝰ
mirabilis medicus aggreſſus eſt
⁊ ſcripſit: de hinc poſt hunc ma-
gnus medicus ſophiſta. Hi ergo
viri laudabilis digni ſunt: quoniam pꝛimi ſtuduerunt
aliqui vtile inuenire in vita. nullus tamen hoꝛum vi-
roꝛum perfectam ⁊ non diminutam doctrinam fecit.
Naꝫ hyppo. chous de vꝛinis exponens: aliud alibi in ſu
is tractatibus ſparſim tangens genera ⁊ ſpecies ⁊ diffe-
rentias vꝛinarum: et ex eis cognitiones in futuri par-
tium diſpoſitionibus pꝛeter naturam ⁊ in ſanis coꝛpo-
ribus: et in acutis egritudinibus minus habentem do-
ctrinam relinquit. Et ſimiliter etiam poſt eum Ga-
lienus in tractatu ſuo perycriſeon componens: et docens
valde multa et indeterminata ⁊ obſcura relinquit ſecun-
cundum genera ⁊ ſpecies ⁊ differentias. Conſequen
ter his ſuperueniens magnus medicus ratione: inexper-
tus vero rem aggreſſus: et ipſe de his artem ⁊ ſecundum
diuiſionem incipiens: et differentias earum ⁊ ſpecices
conſcribere: et pꝛonoſtica ſigna que ex his fiunt: aut
futura ſunt fieri multa pꝛetermittens imperfectam ⁊ ipſe
diſciplinam tradidit vt multa querant̄ ab his que poſtea
facti ſunt medici: ⁊ nullomodo ſolutioneꝫ valētes inuenire
querere cogūt̄ aliā doctrinā ⁊ nō vane: qꝛ ex his q̄ didice-
cerunt diſcernūt obſeruare ⁊ autumare vel conijcere ex ip-
ſis manifeſtis obſcuras res, ⁊ intellectus. nam vꝛinaruꝫ

apta iſpectio maniſeſta facta nõ apparentes ⁊ patiẽtes lo-
cos cognoſcit: ⁊ quõ diſpoſiti ſunt: ⁊ ſm qualez craſim eo⁊
ſingulu3: aut ſm naturã diſpoſiti ſint: aut preter naturam
cõſtituti ſint: aut diſpoſiti extra naturã: ⁊ ſm qualẽ craſim
eorũ ſingulũ. Eius. n. que ſan. operatur virtutis quõli-
bet ſm opus ꝓpriũ ipedite nũcius nõ fallax vrinarũ dili-
gens iſpectio nata ẽ eſſe. Igitur optimum nobis ẽ de vri-
nis volentibus tractare inuocare xp̃m verum deũ noſtru3
adiutorem fieri ⁊ ducẽ in hmõi doctrina: vt mereamur ñ
diminutã ⁊ idefraudatã hanc pſicere. D3 igitur nos dif-
finire qd eſt ipſa vrina: deinde maniſeſtare locũ in quo na
ſcitur: dehinc locũ in quo diſcernit: ⁊ deinde ſic inciqere
doctrinã ſm genera ⁊ ſpẽs ⁊ drias earum.

Diffinitio vrine.

Vrina ergo eſt colamentum ſanguinis ⁊ aliorum
humorum. Hanc aũt alij ſuperfluitatẽ ſero ſi-
mile3 vocauerunt: alij aquoſam alij putredinẽ ſing. De
nominibus ergo nulla fit contentio. Naſcitur igitur
vrina in ramoſa vena circa cimam epatis expanſa in aqua
ſang. virtus faciens opus ſuum perficit. Eſt autem ge-
neratio eius talis ſanguine formato ⁊ perturbatione fa-
cta in eo. Quodcunque quidem leue eſt ⁊ ſuperiora petẽs
q ex colera rubea ſuperfluitas natum eſt eſſe accipit illud
ſuſceptrix citris fellis per ſuum meatum poſita ꝓpe epar:
terrenum autem ⁊ velut fecem ſanguinis trahit ſplen ꝑ
ſuum meatum: relinquitur ergo aquoſa ſuperfluitas cu3
ſanguine: hanc accipientes renes per mediam chilim. i.
profundam venam formant illud in vrine conſtitutio-
nem. dicit autem aliquis ⁊ merito: vt quid fellis recepta-
culo: ⁊ ſplene ex cimis epatis recipientibus ſanguinis ſu-
perfluitates non: ⁊ lumbi prope poſiti acceperunt aquoſi
ſuperfluitatem: ⁊ dicimus propter magnam neceſſitatẽ.
Hoc natura retinuit. nam ramoſa vena que ſanguinem
operatur in cima epatis poſita confert per ramos ſuos chi
li vene iuxta curuaturas epatis explicata per quoſdam
meatus anguſtos ⁊ rotundos. Sanguine ergo ſecundũ
conſtitutionem pingui exiſtente: ⁊ non valente anguſtas
ſine impedimento vias pertranſire: opus fuit adeſſe cum
eo aquoſam ſuperfluitatẽ: vt ſubtilitate aquoſe ſuperflui
tatis facile cum ea tranſiret ſanguis ad chilim vena3: quo
niã dum impellitur aquoſa ſuperfluitas ad ramum chilis
vene que adiacet ſpine dorſi a ſurſum vſque deorſum: et
per ipſum ⁊ per meatus lumborum: ⁊ dexter ſiniſter ſe-
cundum laudam litteram grecorum poſiti in poſitione
ſua trahunt per ipſos meatꝰ a chili vena lumbi huius ſu
perfluitatem: Deinde ſic formantes illam: ⁊ in vrine eſ-
ſentiam traſmutantes per vrinales meatus tranſmit-
tunt ad vrine ſuſceptricem ciſtim. Et ſiquidem ſyncerus
⁊ purus ſanguis ⁊ perfectus fuerit. maniſeſtum eſt quo-
niam ⁊ eius ſuperfluitas talis erit. Si vero ſecundũ ali-
quem caſum ſanguinis operans virtus impedita fuerit
opus ſuum perficere huiuſmodi fit aquoſa ſuperfluitas
quam ⁊ vrinam vocamus. propter hoc ergo aliquando q
dem ſubtiles vrine ⁊ albe apparent: aliquando autem
pingues ⁊ albe crudiore ſanguine facto: ⁊ imperfecta ſan
guinem operante digeſtione facta ⁊ veluti crudiore: alia
autem ⁊ ſuper incenſo ⁊ velut feruente ſanguine talis et
eius ſuperfluitas fiat. Itaq3 propter huiuſmodi cauſas
⁊ vrine ſecundũ ſpẽs immutantur.

Hic ponit notificatione3 naturalis vrine.

Dicamus igitur de ea que eſt ſecundum naturam
vrina: que eſt ex perfecta creatione ſanguinis fa-
cta qualem oportcat eſſe ⁊ diffiniamus bonã vri-
nam qd ⁊ ſecundum naturam exiſtens nominatur vt ex-
cedentem: hanc aute3 minus habentem nõ ſecũdũ natu
ram ſed preter naturam reputemus. Eſt ergo eius diffi-
nitio talis: que eſt ſecundum naturam vrina bona eſt ſic
dixit hy. Albam ⁊ planam ⁊ equalem hypoſtaſim habẽs
Maniſeſtum quidem eſt quoniam conſequente ſubſtan
tia moderata ⁊ colore opportuno: q ſit diffinitio diffiniẽſ
perfecta vrina eſt bona ſubſtantia quidem moderata hy-
poſtaſi vero alba ⁊ plana ⁊ equali colore vero ruffa aut ſb-
ruffa: ⁊ ruboris paululum participans propter limpitu-
dinem ⁊ tempus ſimiliter conſequens. gal. quidem ſub-
ruffam ⁊ ſubrubeam bonam eſſe dixit. Magnus vero
ruffam ⁊ ſubruffam. Nos autem ex contemperantia vtro
rumq3 fecimus: quecunq3 autem ſecundum aliqd iſtoru3
quattuor: aut abundat aut minus habet hanc ſecundum
naturam dicimus non eſſe. De coloribus ergo ⁊ hypoſta
ſibus non preſentis eſt dicere temporis: procedens eni3
ſermo docebit. Secundum vero pñſens tempus dica-
mus de effuſione quoniam omnis vrina ſecundu3 ſub-
ſtantiantiam ipſa effuſio eſt. ſubſtantia enim vrine hũi-
ditas eſt: hanc humiditatem multi ſapientum medicorũ
effuſionem vocauerunt. quoniam qd in membris effuſu3
eſt in ea inſpicitur vel percipitur. Huiuſmodi autem effu
ſionis differentie prime due ſunt: ſubtilitas: ⁊ pinguedo
⁊ ex his mixtis eſt contemporantia: ipſa autem contem-
perantia que ſecundum naturam eſt nõ diuiditur. Sub
tilis igitur aut mingitur tenuis ⁊ manet tenuis: aut min
gitur tenuit ⁊ fit luculenta ⁊ pinguis: ⁊ eſt prior quidem
indigeſta vltime luculenta vero facta ⁊ in pinguedinem
tranſmutata digeſtionis principium ſignificat accipere:
Similiter autem ⁊ pinguis diuiditur dupliciter: aut
mingitur pinguis ⁊ manet talis: aut mingitur quidem
pinguis: reſidens vero fit tenuit ⁊ monſtrat quide3 prior
pertubationem in corpore factam validam humorum:
ſecundario turbationem quidam determinari: ſanguinis
vero operationionis digeſtionem reſurgere. Jungamus
igitur colori ſubſtantiam ⁊ determinemus ea que ex ipis
fiunt complexionis ſigna ⁊ inſanis hominibus: ⁊ quo-
modolibet egrotantibus. ⁊ quoniam albos color precedit
alios colores: ⁊ tenuis effuſio precedit alias in effuſione
qualitates: componamus prius tenuem ⁊ album ſub-
ſtantiam.

De tenui ⁊ alba vrina: vel de vrina cum tenui ſubſtã
tia ⁊ albo colore.

Tenuis ergo ⁊ alba ſubſtantia urine multa ſigni
ficat. Urina enim ueniens multum tenuis ⁊ al
ba in ſanis hominibus multam potationem ſi-
gnificat cum largo cibo: ⁊ maxime ſi eſt uinum exile ⁊ le-
ue. Urina vero talis in pueris mala: nam vrine aquoſe
in pueris peſſime ſunt: vrina talis veniens ſignificat de
bilitate3 virtutis: vt in ſenectute que eſt ſecundum natu
ram ſignificat ⁊ debilitatem ex diuturna egritudine que
appellata eſt a ſapientibus medicorum ex egritudine ſe-
nectus. Urina tenuis ⁊ alba ⁊ multum mincta ⁊ ſimi-
lis diabetem ſignificat: quod ſapientes medicorum ſami
dam vocauerunt: ⁊ quidam eorum ſapientum maximus
in vrinis diariam vocauit. Alij autem dypſaton. non ſe
cundum naturam habente ſe homine ſed preter naturam
diſpoſito apparet ſecundũ calidam diſtẽperãtiã lũborum
infinita ergo attractione lumborum p̃ter naturam diſpoſi
torum talis vrina venit. Urina tenuis ⁊ alba multum
mincta in febribus emphimeris deficientem ſe. ſignificat
per huiuſmodi hu. ⁊ in ea que ſecundum naturam frigidi
tatis temperantia epatis tenues vrine ⁊ albe mingũtur
⁊ propter emfraxim veniunt ſimiles vt in nephreticis: ⁊
vt in quartanis in principijs. Urina tenuis ⁊ alba in
hydropicis venit propter abundantem cauſam. Uri-
na tenuis ⁊ alba in leſis collu3 ⁊ caput ⁊ humeros grana
tis: ſcotoſim ⁊ lipotomiam ſignificat. Significare aute3
in futuro tempore hypoſta. ⁊ in preterito ſicut dicit vti-
tur. Sudor multꝰ ex ſomno ſine maniſeſta cauſa factus
ſignificat quoniam corpus plurimo cibo vtitur. Urina
multa in ſe. acutis te ⁊ al. veniens: qete3 ſignificat. Uria
tenuis ⁊ alba veniens in fine earum que valde accuunt
febrium diſceſſum fore ſignificat in eas que ſunt ſub fre-
nibus partes. Urina ſimiliter veniens in cauſon fe.
ſignificat freneſim. nam cauſon fe. a multitudine rubei
fellis facta: vrina non colorata ſuperius lata fellea ſup-
fluitate exiſtente excelſum locum capitis occupauit. et ſi

quidē in anteriore cerebri loco phlegmonē faciens ibi ſq̄ in eo ſunt miringis freneſim facit. ⁊ ſiquidez freneſis gene rit ꝓpter aliquam cauſam: vt in fluxu ſanguinis per nares: aut propter ſudorem multum in capite factam vrina ſubtili ⁊ alba veniente quietez ſignificat. Si .n. talis exiſ vria adeſt ⁊ freneſis pmanet: ita diſpoſitus moriť. Tpˢ igiť ē enarrare de colorū differētie: ⁊ dicit quot ſunt ⁊ qua les: ⁊ cū q̄li effuſiōe pn̄t cōpleri: aut oēs aut qdā.

¶ Iſti colores ſignant idigōem.

EST igitur de coloribus primis albus: ⁊ huiꝰ lati tudo. in eo cōtenta ē. criſtallus. n. ⁊ nix ⁊ calx ⁊ aq̄ puriſſima qdem alba: ſed nō in ſomno vero omnia. Impſectior aūt huius coloris lacteus qualis ē ex ipſa denominatione deinde remiſſior hoc glaucus: vt cornu lu cidum aut ietidones. i. cornee tunice oculorū: deinde hoc glauco adhuc remiſſior karopos qualia camelorū vellera ſubalbida: aut vt lapis onichinus. hi ergo colores albi ſƺ quantitatē ⁊ ſm magis ⁊ minus ſunt alb. Si vero infe ctionez aliquaz recipiat fellis alba vrina ſecundum pmaz quidem rationem ſubpal. fit vt decoctio ſemicrude carnis. Si vero permaneat tempore aliquo decoctio infectionez maiorem faciens pficit colorē pallidū ſignificans abundā tius fel priore aquoſam vrinam ſuſcepiſſe. Poſt hunc āt ponitur ſubruffus ſimilis auro a cretica vel celticea venienti. deinde vero ruffus: vt eſt ſm veritatem eurizon aurum deinde ſubruffus ſimile nigro. deinde rubeus q aſſimilatur vero croco: deinde iperitheron factū ab ipſo aquoſo ſanguine vt ex Gal. co. ſplendore adueniente quem tinctores flammeum nominant qui vero ſm Ga. finicon dicitur. ſupponere enim vel preponere ſub hanc propoſitionem in omnibus coloribus nō omnes conſueuerant ſimiliter arbitrari. Alij enim preponunt: alij ſupponunt. Eridon vero ſicut ipſe ſanguis purus ⁊ ſine dolo: nam intenſior hoc ⁊ remiſſior non eſt ſanus ſed nothus. Inopos autem vt vinum nigrum: aut pfundior vt pur pureus ſanguis: ſicut eſt color epatis. Irianō vt putrefa ctus ſāguis ex felle rubeo: ⁊ ſupaduſtus ⁊ in colore vt ga rus ⁊ vt ictericorū vrine: Regula aūt chianon talis eſt. Colori ſm ga. albo ſplendidū adueniēs ⁊ in nigrum plu rimum incidens chianon facit. Fuſcus vero ex albo et nigro coniunctis inuicez fit ſicut roiſgadia. Claron ve ro vel cloron vt caulis virens ⁊ vt gramen: latitudo antē in eo conſideratur. nam violaceus ⁊ ſmaragdinus ⁊ iſathodis ōmnia ſunt virida ſm magis et minus: hec oīa a colore plurimo facta ſunt Pelithinon vero profundius eſt fuſco vt plumbū: ⁊ q ſunt ex accidētibus plagis corpo ri: ⁊ qui ex caſſationibus nigrantes colores: hic autez aut a frigore fit: aut a plaga. poſt hunc aūt magis indicans ali quando quidem frigiditatem aliquando calorez. ſi eniz ex viridi precedentem calorem. ſi vero ex liuido frigiditatē Eſt autem nigredo ſuper illa genera omnium colorum: ⁊ nigredo latitudinem multam habens ſecunduz magis ⁊ minus: multa enim nigra alijs intenſiora ⁊ diſſimilia ſunt. Et de coloribus quidem ſufficiens doctrina eſt col lecta a diſciplinis antiquorum phorum ⁊ medicorum horum vero colorū qui poſſunt coniungi cum pingui effu ſione ⁊ tenui ⁊ que ex his ſignata ſiue in ſanis corporibꝰ ſiue in egrotantibus procedens ſermo docebit. Quoniaz autem de coloribus docentes prediximus ab albo mundiſſimo diſtantiam: ⁊ lacteum ⁊ glaucum: ⁊ charopos: nō vt aliquem colorum inconiugatum pretermittamus cuz tenui effuſione coniungamus ⁊ ea quid ſignificant exponamus.

Tenuis lactea ⁊ alb. vrina.

IN principijs fe. huiuſmodi veniens mala: quoniam cronicitatem febrium ſeu egritudinum ſignificat: in declinationibus vero ſi multa: ſolutio nem ſignificat.

Tenuis glauca ⁊ charopos vrina.

QUoniam igitur tenuis ſubſtātia ⁊ alba indigeſta eſt: manifeſtum eſt ex his qui ante nos fuerunt ſapientibus colores autem hi conuenientes ei qui proximi ſunt albo et ipſi indigeſtionem ſignificāt. non enī colorati ſunt ſ ab aliqua imbecillitate naturalis caloris: igitur tenuis cum his coloribus conſiſtens: indigeſtionem ſignificat.

¶ Tenuis ſubpul. tenuis palli. vrina.

PRincipium digeſtionis huiuſmodi vrine ſignificant nam ſubſtantiam quaſi difficiliorem naturalis cal. non potuit denſare: col. vero quaſi faci liorem in principio digeſtionis mutauit.

¶ Tenuis ſubruffa ⁊ tenuis ru. vrina.

HEc melior a priori ſignificat enim huiuſmodi vri na naturalem calorem conualuiſſe eo q plurimū colorem vrine conceſſit: quoniam non potuit ma teriam denſare. vocamus ⁊ hanc indigeſtam: ⁊ vrina ta lis veniens in hydropicis periculoſa eſt quemadmoduz aquoſa vtilis.

¶ Tenuis hypoxantos ⁊ xantos vrina.

ESto tenuis q vt ponebať ſed hypoxantos aut xantos. he tales ſecundum ſubſtantiam quidem indigeſte. ſecundum colores nō ſolum extra naturam exiterunt: ſed materiei indigentiam demonſtrāt. abſtinente enim aliquo adoleſcente ſecundum naturam ⁊ ſecundum etatem propter indigentiam materie vrine apparent hypoxante ⁊ auxante: eo q abundet in profundo: calor quidem preter naturam abundantiam fellis generans quoniam multo calore in fel mutatur ſanguis: ⁊ maxime prolongatur cauſa in tempore eſtiuo in quo ⁊ tertiane plurimum ſuperueniunť: etenim eorum vrine xante ſunt propter has cauſas ⁊ vigilie ⁊ ſollicitudo et labor rubeas oſtendunt. Et de complexionibus quidē tenuis ſubſtantie cum quibus coloribus poſſit componi ſufficiant que dicta ſunt. Reliquum eſt vt in deſcriptione propter manifeſtationem eas exponamus ſic. Tenuis enim alba: tenuis lactea: tenuis glauca: tenu is caropos: tenuis hypoxantos: tenuis xantos: tenu is pallida: tenuis ſubpallida: tenuis ruffa tenuis ſubruffa.

¶ Hic facit tranſire de ſubtili ſubſtantia vrine ad groſſam.

QUoniam autem omnes complexiones tenuis ſubſtantie cum quibus poſſunt coniungi coloribus ſufficienter fecimus: ⁊ quid ſignificent diximus: ⁊ in deſcriptione eas expoſuimus: traſeamus ad complexiones pinguis ſubſtantie: ⁊ dicamus cum quibus coloribus poſſunt coniungi.

¶ Pinguis alba vrina.

TAlis complexio conſtat et monſtrat crudum humorem plurimum abundare in vaſis et diuerſas differentibus phlegmatis vt eſt vitreum phlegma et ſalſum. et ſine equalitate huiuſmodi vrina pinguis multa et alba veniens in egritudinibus acutis liberat apoſtemata in articulis nata. his qui dolebant eos: ⁊ his qui quodam modo in egritudine laborioſa erant: ⁊ his qui diu fuerant in multitudine pinguium humorum.

ET huiuſmodi conſtat: et ſi in fine talis venit lithiaſim veſice aut rerum ſignificat.

Pinguis charopos et glauca vrina.

HEc complexio conſtāt. ⁊ ſi inturbata manet demonſtrat tales humore multos in corpore eſſe ſi vero turbate huiuſmodi vrina fuerit quales ſubiugalium demonſtrant capitis dolorem aut preſentem aut futurum. quomodo autez apparent ſi tur bate iam ſunt ⁊ elate reſidentes manifeſtant exteriori igne probate: calefacte enim ampullas in ſuperficie demōſtra bunt. Aliter autem pinguis exiſtens eadem ſubſtantiā ſi accidit fe. trumbros eſſe hanc ſequens multitudo. vrine tenuis ſolutionem fe. ſignificat.

¶ Pinguis ſubrubea vrina.

Talis ꝯſtat. ꝛ ſi ẽ hypoſ. hmõi diuturnior ẽ egritudinez declarat ꝛ laudabilez vel ſanabilem.

¶ Pinguis rubea

Talis conſtat ꝛ declarat multum humorem ſanguineum eſſe in corpore: quemadmodum in ſinochis ꝛ in acutis ſe. talis paulatim mincta periculum ſignificat. Similiter autem huiuſmodi vrina in talibus ſe. ſi turbulenta micta eſt cum ſurditate ꝛ capitis ꝛ colli: ꝛ hypocundriarum dolore ictericum fore ante ſeptẽ dies ſignificat.

Pinguis inopos.

Et hmõi cõſtat. ꝛ ſi euenerit in ſe. cauſon capite dolẽte ꝛ circundolente fit criſis ꝛ fert criſim.

¶ Pinguis chianos.

Talis cõſtat. ꝛ in ſanis superueniens ſignificat laborem vie: aut curſum multum ſignificat factũ eſſe ſenioribus vero ſuperueniẽs quibus ex multo tempore tales fiunt a malis humoribus immutari veſicam vt in pluribus ſignificat in fine vero ſi tales facte in lithiaſim conſtituuntur ſtranguriam ſignificat futuram.

¶ Pinguis viridis.

Talis cõſtat. ꝛ in fine ſe. huiuſmodi veniens ictericiam ſignificat.

¶ Pinguis liuida.

Talis vrina in ſe. ꝛ nõ reſidens pacruſticuz. i. mẽte alienatũ ſignificat. ſignificat autem ꝛ aliud in ſe. nam in cauſon talis vrina apparens ſtranguriam futuram ſignificat.

¶ Pinguis nigra.

Et ea conſtat ꝛ declarat purgatiõem melancholici hu. vt in declinatione quartanarij: ꝛ ſolutione melancholie: ꝛ propter frigiditatem veniunt tales: ꝛ propter exuſtionem ſanguinis. ꝛ talibus vero cauſis denſata ſubſtantia ſignificat tales colores cũm denſitate ſubſtãtie fieri. quoniam vero vera eſt ratio ꝙ tres differentie nigre vrine pinguiores ſunt ea que ſecundũ naturam eſt vrina ſm ſubſtantiam. ꝛ hinc manifeſtum eſt ꝙ quartanario ſoluto ꝛ melancholico hu. per vrinas exeunte vrine pingues apparent ꝛ nigre: ſimiliter ꝛ duz egritudo melancholica ſoluitur: ꝛ per vrinas erit cauſa que fecerat melancholiam: quoniam vero melancholicus hu. terrenus ꝛ pinguis ꝛ niger eſt propter hoc ꝛ vrinas facit ꝛ nigras ꝛ pingues. Similiter ꝛ que ex aduſtione ſan. faciẽ nigre ſunt quemadmodũ p̄dictuz eſt denſitatem poſſederunt ſubſtantie eo ꝙ eã que in vaſis eſt humiditatem exhaurit aduſtio ꝛ frigidas manifeſte denſat materiam rõne cõſtrictione. Si ſignificant autem tales vrine in ſe. ſpaſmum ex ſiccitate. ſignificant autez ꝛ aliud in ſe. n. pacutis tales veniens cũ ſudore capitis ꝛ colli ꝛ dorſi ꝛ cũ ſuſpirio male ſunt ꝑpter exuſtionẽ. Significãt autem ꝛ aliud: talis. n. veniens in ſe. acutis cũ fetore nihil mali hñte veſica mortem ſignificat. ¶ De cõplexionibus ergo tenuis ſubſtantie cũ qbus coloribus pñt cõſtare ꝑſcripſimus: ꝛ ſignificata earũ diximus: ꝛ cãs pp quas facta ſunt manifeſtauimus: ꝛ i deſcriptione eas expoſuimus hoc mõ: ꝛ in pigui ſubſtãtia cõponẽtes ꝛ cõiungentes eos q cũ ea pñt colores cõuenire cõuenienter ſcripſimus: ꝛ ſignificata eorũ diligentius inqſiuimus: ꝛ cãs eoꝝ enarrauimus. Reliquũ vero ẽ vt p deſcriptiões eas exponamus.

¶ Pinguis al. piguis lactea: piguis glauca ꝛ heropos piguis ſubru. pinguis viridis: piguis liuida: pinguis nigra: pinguis heianos.

Relinqtur ergo de mediocri ſubſtãtia dicere ꝛ manifeſtare eũ qbus coloribus poſſit ꝯuenire: ea. n. ẽ ſm naturã ſubſtãtia. cũ hac igitur ſubſtantia vt hy. dixit in pyrriſeon ſubruffũ ꝛ ſubruffũ ꝯſiſtũt: magnꝰ vero rufũ ꝛ ſubruffũ. nos ãt viros tãtos ꝛ tales reprehẽdere veremur: tñ ab vtriſq; pretermiſſa cõplebimꝰ: cõuenientẽq; mixtiões mediocri ſubſtãtie cõiungentes cõmittamus ita: q̃m cũ mediocri ſubſtãtia nõ põt aliqs colorũ cõuenire exceptis ſubruffo ꝛ ſubrubeo in medio hñtibus ruſuz. Iſti ergo colores ſũt mediocris ſubſtãtie. ſ. ſubrubeus ruſus ſubrubicũdus. Et vt ſit manifeſta rõ reliquũ eſt: vt in deſcriptiõe exponamus. hoc ita.

¶ Pinguis albꝰ: piguis lacteꝰ pinguis charopos: pinguis ſubrubeus. pinguis inopos: pinguis chianos: pinguis viridis: pinguis liuidus.

Cum hic ergo cõueniẽter expoſuerimus: ꝛ cõueniẽtẽ ordinẽ in his que ſcripta ſũt ſuauerimꝰ: ꝛ i deſcriptione ea mãifeſtauerimus: ꝛ clara oĩbus diſcẽtibus fecerimꝰ de hypoſtaſibus diſputemꝰ oñdentes q̃ bona hypoſtaſis: ꝛ q̃ ẽ ab hac ſiue intenſa ſiue remiſſa: ꝛ q̃ ex ea aut ex eis pñt p̃ici: ꝛ q̃ piculoſe ꝛ miores harũ: ꝛ que ad ſanitatem cõuenientes hic compoſituri ꝛ hypoſtaſum ꝛ ſubſtautie ꝛ coloribus mixtas: vt perfectuz terminum aſſignemus inuocemus chriſtuz verũ deũ noſtrũ ducem fieri vt huius cõmixtionis nihil p̄termittamꝰ.

¶ Hic determinat de hypoſ. in gnãli.

Incipiamus igiť bone hypoſtaſeos ex expõe: melius autem a ſapientiſſimo hy. hanc dicere: ꝛ nec adiectionem neq; ablationem aliquã faciamus. appõ. n. ꝛ defectus nõ ſm naturã. Eſt ergo dicto ſapientis hy. de ea que ſm naturam hypoſtaſi:

¶ Hic determinat de hypoſ. in ſpãli.

Urina autẽ bona eſt qñ ꝛ al. hypoſtaſis fuerit ꝛ lenis ꝛ equalis ſm omne tempus: ꝛ ita vir ſapiẽs ꝛ amicus breuitatis exñs ex cẽtero diffinitionẽ ꝑtulit cõtemnẽs ſubſtãtiãs ꝛ colorez quaſi pticularia. nos autez ab eo p̄termiſſa apponamꝰ vt oẽs appropinquãtes littere nõ qualecũq; hẽant gaudiũ. multoꝝ. n. itellectus nõ perfectaz diffinitiõez audiẽtes. ꝛ q̃ſi iſipientez ſũmũ expoſitorez opinãtur. Eſt ergo pfecta diffinitio eius ſecũdũ naturaz vrine talis.

¶ Hic ponit diffinitionem completam hypoſtaſis: ꝛ hypoſ. alba leni ꝛ equali.

Urina bona eſt ꝛ laudabilis cũ al. hypoſtaſis fuerit ꝛ lenis ꝛ eq̃lis p omne tpˢ: ſm ſubſtãtiã vo moderatã ꝛ colore ruffo ꝛ ſubruffo ꝛ parũ aliquid participans ruboris: ꝛ quia diffinitio ita ſignificauit iſpicere oportet in vrina hec qnattuor: hypoſtaſim: colorez ſbſtantiam: ꝛ tpˢ: Dicamus autẽ vnũquodq; in vnoquoq; eorũ quale oz eſſe

¶ Hic declarat hypoſtaſim nãlẽ penes ſuas cõditões

Que gdem ergo ſm naturã hypoſtaſis hz alb. co. ꝛ iferiorez locuz ꝛ eſt lenis ꝛ indiuiſa ꝛ equalis i multas dies talis ꝑmanẽs: hoc. n. ẽ equale i tpe ſeruatũ: quecũq; ergo. ex his quattuor huiuſmodi gdem q̃ ſm naturã ſediminis conuertuntur in contrariuz. ſiue vnum ſiue duo hoc tale nõ ſm naturã quẽadmoduz ante cõpoſitionem ſuperius de ſubſtãtys ꝛ coloribus fecimus ꝛ ſic nũc oĩa cũ hypoſtaſi cõponentes exordiũ habeamꝰ: conuertamꝰ aũt ex his que obſeruanť in hypoſtaſi: oĩ niũ vltimum quidem eſt equale: ꝛ tribus ſm naturam manentibus i equale ſit quartum.

¶ Quid ſignificat al. hypoſ. ꝛ continua ꝛ iequalis.

Huiuſmodi ifirmitatem virtutis digeſtiue ſignificat ſi. n. omnio potuit digerere natura: ſed relinquit vnum indigeſtuz eo ꝙ omnibus diebus digeſtio non ſit: ſed aliquando quidem digeſtum ſedimen aliquando vero idigeſtũ. Rurſus igitur conuertamꝰ ꝛ cõtinuũ vt ſint cõuerſa illa duo. ſ. vt non ſit hypoſtaſis cõtinua neq; equalis.

¶ Quid ſignificat al. hypoſ. ꝛ nõ cõtinua ꝛ non equalis.

Hec põi minus digeſta vt deficiẽtibus ſm digeſtionẽ duobus: nõ ſolũ. n. equale amiſit: ſz ꝛ lenez: vt non ſit cõtinua ſz diſcreta: icidit aũt cõtinuuz ſedimẽ ſpũs icidens ꝑinguis ꝛ nõ dimittẽs illud eẽ eq̃le. ꝑpter has igitur cãs reliquum ſedimẽ ab his duobus minus digeſtum vno eſt: vertamus autem rurſus in principio qđ cõceſſum.

¶ Quid ſignificat al. hypoſ. non continua ꝛ equalis.

Eſto ſedimen nō lene ſed diuulſu͠z: equale vero hꝫ tale malū eo q multus ſpūs ſit ⁊ non poſſit a natura diaforeſim habere vt ſit digeſtus.

Quid ſignificat al. hypoſ. non cōtinua ⁊ inequalis.

Rurſus autem eſto vrina non continua ⁊ inequalis: hic melior priore: nō enim quotidie diſſipatꝰ quemadmodum equalis: aliquando tamen diſpergitur: aliquando vero non: ⁊ propterea declarat minorem eſſe ſpiritum diuellentem continuitatem: hoc autem oſtendamus in exemplo deficientis pulſus. ſi. n. deficiens pulſus vſqꝫ ad multos dies idem permanet maius malum eſt q̄ quotidie permutari. hoc enim eſt inequale: igitur melius eſt diuulſum inequale diuulſo equali: ⁊ q ſtupor eſt audientibus. et de hac quidem complexione tanta ſufficiant.

Quid ſignificat continuum eneorima.

Si igitur ſedimē al. quidem. tranſmutetur autem a loco ſuo vt ſit in medio qđ vocatur eneorima apo to yenormie qđ eſt pendere. eſto vero ⁊ continuum ⁊ equale hoc mediocriter indigeſtum. non valuit enim natura digerere vt inferiorem acciperet locu͠z hoc enim eſt digeſtum: ſed participatione alicuius ſpūs īcidētis eleuatur illud circa mediam regionem.

Quid ſignificat al. nubes ⁊ cōtinua ⁊ equalis.

Si vero multus ſpūs fuerit impellitur ſedimē et ſup mediam fertur regionem occupans ſuperiorem ſuperficiem ⁊ vocatur nubes quaſi a methaphora nubium. ea nubes que ſuperiorem locum occupat al. exn̄s in fe. acutis ſpumoſos colericos hu. ſignificat ⁊ aliter ſi in fe. cōtinua al. vrina nubes ſpūoſas hn̄s malum valde: ſignificat enim dextras hypocum. dolere Si in fe. cauſon nigras nubes habet in quartanarium tranſmutari ſignificat. ſi vero non omnino fuerit ſpiritus ac inferiorem accipit locum ⁊ demonſtrat pfectam digeſtione͠z que eſt ſm naturam hypoſ. itaqꝫ ⁊ quecūqꝫ de hypoſtaſi dicta ſunt totidem de eneorimate ⁊ de nube dicta oportet arbitrari: huiuſmodi. n. pōe ſola tantum differentia itaqꝫ manifeſtum eſt qm̄ ex loco amplius nihil dicemus q̄ menſuram ſignatorū ⁊ ſignatorum: pmutetur igitur al. co. ex hypoſtaſi ⁊ ſit niger.

Quid ſignificat al. hypoſ. non continua ⁊ equalis: hꝫ docet cognitionem mala͠z hypoſ: ſm magis ⁊ minus.

Hoc tale malu͠z: ſed ſi fuerit qddā͠z i nube nigrum minus malum: ſi vero in eneoriate maiꝰ malū: ſi vero in hypoſtaſi perfecte malum.

Quid ſignificat al. nubes non continua et inequalis.

Similiter ⁊ ī al. ſi. n. al. ꝯtinuū ⁊ equale fuerit hypoſtaſis bonu͠z: ſi vero nubes maius bonu͠z ſi vero eneoria manifeſtu͠z et melius bonū. ⁊ de triu͠z quidē pōe ſufficienter dictum eſt.

Notificatio hypoſtaſis a pte coloris.

Quoniam āt diximus de tempore ⁊ ſubſtantia et loco: reliquū apponamus de col. erat autem ſecūdu͠z naturam col. ſediminis al. hoc igitur non ſit al. ſꝫ ni. aut liui. aut pallidū: aut ſubru. aut ru. aut viride.

Quid ſignificat ru. aut ſubru. ſedimē.

Subrubeū ergo ab aquoſo ſanguine fit vt ſupius dictum eſt: ⁊ ſignificat indigeſtionem ſed non mortē. rubeū vero factum a ſincero ſanguine ſignificat digeſtionem. ⁊ ſi quidem fuerit moderatū: neqꝫ abundantiam habens neqꝫ indigentiam ſine periculo ē maxime quoniam igitur neqꝫ ſubrubeum adducit periculum materie familiare eſt: ꝓprium vero materie aquoſi ſāguis primi exn̄s ſanguini vitamiam corpori non adducit periculum: quoniam vero indigeſtione͠z ſignificat ꝓpter hoc ⁊ tempus expectare oportet: ex hoc manifeſtū ē q ſequitꝰ tempus hūoru͠z: hi quide͠z ſanguine fiunt pmus vt phlegma ⁊ loquor: hi vero poſt ſā. vt co. ru. ⁊ melācholicus hu. ſyncerus vero ſā. ī medio amborum eſt. quoniā igitur ſubru. apparet vrina ſignificat ab aquoſo ſā. hr̄e colorē. aquoſus vero ſā. por ē ſyncero ſan. ⁊ pp hic īdigeſtionem ſignificat: non enim pfectu͠z appoſuit natura aq. ſā. colorē. manifeſtum eſt igitur quoniā nequaq̄ digeſtꝰ eſt indiget ergo tempore natura ad digeſtionē aquoſi ſā. rubeum vero ſedimen ⁊ criſim futuram in. vij. die ſignificat. ſi enim in quarta die ſuperius nubem habet vrina ru. et alia digeſtionis ſigna. vij. die: manifeſtum eſt quoniam egritudo iudicabitur. quid ergo ſignificat ſubru. ⁊ ru. dictum eſt.

Quid ſignificat ſedimen liuidū.

Frigiditatem ⁊ mortificationem manifeſtat virtutis. eſt aute͠z dicere ⁊ aliter. in acutis enim fe. vrina liuidam hypoſtaſim habens in ſuperuenienti die non ſine periculo.

Quid ſignificat ſedimen viride.

Viride vero ſignificat calorē plurimum: ⁊ cbachoeti cum egritudinis.

Quid ſignificat ſedimen ſubnigrū.

Subnigra vrina deficit a pfecta nigra. in fe. enim cauſon vrina ſubnigra eneorimata hn̄s excelſa inſaniam ſignificat: ⁊ oēs fluxus ſāguis plurimu͠z ſuperueniunt ⁊ criſis cū rigore ⁊ ſudore.

Quid ſignificat ſedimen nigrum.

Nigrum aliqñ quidē indicat frigiditatē: aliquādo vero calorem: determinemus illud ita: ſiquide͠z preceſſerit liuidū deinde ſic factum ē nigrum frigidū hꝫ ſignificatione͠z. ſi vero viride pceſſerit: ſecutū aūt eſt nigrum: manifeſtū quoniam a calore factum.

Hic docet medicum quandam cautelam.

Quoniam āt al. col. bone hypoſ. creditꝰ eē ſignu͠z: noſſe o͠z: quoniam al. col. multotiens deludit artificem quaſi al. hypoſ. bona ſit cum nō ſit: ſꝫ ⁊ crudus hūor albus ī ſedimine apparet ⁊ poſt albū decipit artifice͠z quaſi hypoſta. bona: ſed hoc quidem odore diſcernitur fetidu͠z. n. eſt: Sed ⁊ lūbis vlceratis ⁊ veſica aut epate aut aliq ꝑticula p vrias eūatis pus emitttiꝰ quēadmodū dicit hy. Si ſāguinē migit qs aut pus lūboru͠z aut rēnū aut veſice vlceratō͠z ſignificat. ⁊ rurſu͠z qbuſcūqꝫ ī vrīali virga puſtule naſcūꝰ his ſanie fcā ⁊ erupta ſolutio fit.

De ſedimine crudi humoris.

Manifeſtū qm̄ ſanies p eāde͠z via͠z eūata ē: crudus vero hu. ex iequali ſbā determiaꝰ ſediminis: nō. eni eſt cōtinuū ipm ſedimē credi hu. ſꝫ velut diſſolutū i minima velut harena. Hec quidem dicta ſunt vt non decipiat medicus colore ſed diſcernat hypoſta. et a ſanie ⁊ a credo hu. Si. n. ſāguine͠z ⁊ pus migat ⁊ ſq̄mas ⁊ odor grauis eſt: aut lūborū aut veſice vlcerationē ſignificat. hic quidem diximus: vt non decipiatur artifex. ſed ⁊ harenoſa in vrinis ſedimina ⁊ diuturna: veſicā aut lumbos litiaſim habere ſignificat: ⁊ aliter ſi ſanguinem migat lūborū ⁊ veſice vlcerationē ſignificat. hoc qdē diximꝰ vt nō decipiatꝰ artifex īſpectiōe ſediminis facti ⁊ a ſanie ⁊ a credo hu. Et q̄ttuor quidem differentias ſedimīs expoſuimus: ⁊ colorē: ⁊ locū ⁊ ſubſtantia͠z: ⁊ tp̄s reliquū ē vt hoc ſm ptes q̄ttuor dimererꝰ in deſcriptiōe ſic.

Al. hypoſ. cōtinua equalis: al. hypoſ. nō ꝯtinua ineqlis: al. hypoſ. non continua equalis: al. hypoſ. non continua inequalis.

Et ſunt q̄ttuor ordīe deſcriptiōis ſedimīs. Quoniā āt ſedimen tres diximꝰ hr̄e locos: ⁊ ſignificata eoru͠z diximꝰ: ⁊ in deſcriptione eiꝰ quēadmodū ⁊ apparens ratio manifeſtat: aut enim inferiorē locū habet ⁊ hypoſ. nominatur aut medium et eneorima dicitur: aut ſuperiorem ⁊ nephilis vocabitur: ⁊ cauſas omniu͠z propter quas acceperunt locos ⁊ ſigna vel ſignificata eorum diximus: ⁊ in die ſcriptiōe eius que inferiorē locū accipit hypoſ. dras expoſuimus ad eūde͠z modum ⁊ ī media hypoſ. q̄ eneoria vocaꝰ faciamus ⁊ eiuſdē dras ī deſcriptione dicamꝰ ita Al. eneoria ꝯtinuū equale: al. eneorima ꝯtinuū iequale: al. eneorima non cōtinuum inequale: al. eneorima non continuum equale.

Iſte ergo encorimatis differentie ſunt: quas ⁊ in deſcriptione expoſuimus procedens ſermo docebit ſignificata vniuſcuiuſqȝ differentie quid ſignificent. ſecundum vero tertiam differentiam ſediminis ſuperiorem locum tenentis q̄ ⁊ nubes nominatur: ⁊ huiꝰ differentias in deſcriptione exponamus: ⁊ quid ſignificēt ſub ſequenti ratione dicemus: ⁊ ſignificata huiuſmodi nō preter mittamus. ¶ Eſt igitur ⁊ eius deſcriptio ſic: alba nubes non continua equalis. alba nubes non continua ⁊ inequalis: al. nubes continua equalis ⁊ alba nubes cōtinua inequalis.

Et de complexionibus quidā differentiarum triū hypoſtaſeon diximus nihil pretermittentes: ⁊ in deſcriptione expoſuimus.

Diuerſitas vrine a parte corporis.

Quoniam humanū corpus ex tribus conſiſtit. ſ. ex ſpiritibus humoribus: ⁊ ex terreis. i. firmis partibus: humida vero corpus conſtituētia ſūt hūores ⁊ eorum ſupfluitates. quecunqȝ quidē ex putrefactis hu. per vrinas exeunt ſufficienter expoſuimus. Dicamꝰ igitur nunc que ex ipſis partibus firmis corporis minguntur vt perfecta: ⁊ nō minus hñs de vrinas doctrina fiat. etenim earum firmaruȝ partium meliores quedaȝ ſūt ⁊ liquefacte in olei ſubſtantiam: aut in aliquam aliam formam aſſimilantur: quoniam ergo: pinguedo ⁊ caro molliora firmarum partium ſunt ⁊ humidiora. primum quidem reſoluit ſe. pinguedinem vt omnium firmarum partium ſolubiliorem deinde carnem. pinguedinem ergo liquefactam in olei ſubſtantiam tranſmutat calidū: ⁊ quoniam eadem non ſimul reſoluitur ſed habet quoddā p̄ncipiū reſolutiōis ⁊ aſcēſuȝ ⁊ ſtatū: tpuȝ eiꝰ cognitiōeȝ dicamus.

¶ Quid ſignificat vrina oleaginoſa: ⁊ de differentijs oleaginarum vrinarum.

Principium quidem oleaginarum vrinarum eſt cum olei colorem habentes augmentum vero apparētes vt oleū. ſtatus vero ē quia ſunt oleagine: ergo olei colorem habentes principium liquefactionis declarantes quaſi aquoſe apparent. que vero apparent vt oleum tēporis augmento facte mixtionem pfectionē olei ad vrinam habent: oleagine vero facte que in ſtatu ſūt vrine tote omnino: ⁊ in col. ⁊ in ſubſtantia velut oleum ſunt vrina in ſe. oleagina ſubnigra veniens: inciſionem ex ſpaſmo ⁊ mortem ſignificat: quoniam autem pinguedo vniuerſalis eſt ſecundū plures diuidit̄ partes: aut. n. ſecunduȝ lūbros ⁊ circūuoluitur: ⁊ quaſi opit. i. cooperit eo: aut ſm oēs corporis ptes circa lumbos pinguedine reſoluta ⁊ per vrinas exeunte magis ſimul exitus fiet q̄ȝ ea que in toto corpore eſt pinguedine: eo q̄ hec quidem ꝑ pe vrinales meatus ſit. hec vero longe ab his hyp. autē diſcrete conſiderans ſcripſit ita in aphis. Quibuſcūqȝ piugue ſedimē ⁊ multū his nephreticā ſignificat. manifeſtū autez qm̄ lūboruȝ pinguedine reſoluta ⁊ aliter vrina in cauſon pinguem hypoſ. habens morteȝ ſignificat. ſine fe. vero ſenibus hoc tale factū perapligiā ſignificat. i. ſolutionem ptis. Et de oleaginis quideȝ vrinis ex liq̄factione pinguedinis factis ſufficiant que dicta ſunt.

¶ Quid ſignificant petaloydes vrine: ⁊ de petaloyde hypoſteſi.

Quoniā igit̄ ſolide corporis ptes hñt i ſeipſis ex lōgitudine ⁊ latitudine ⁊ ꝓfunditate: q̄cūqȝ qdē in latitudine dilacerant̄ vel in ſupficie radūtur: q̄ſi q̄dā petula in vrinis apparētia: veſice vitij talia ſunt demonſtratiua: denominationē autē hñt ex his que ſunt ſimilia petalis q̄ ex detritis triticis ſunt. ſecūdum vero ſupradictū modū ⁊ ex lūbis determinantur. Si. n. fuerit fe. ⁊ vrina petaloydes ſubſtātias hñs totū patit̄ corpus. ſi vero non ſit fe. veſice paſſio ē. hec per indigeſtionem ⁊ digeſtionē termināt̄: ſi. n. cū indigeſtione totius corporis malū ē: ſi vero digō ſit veſice malum.

¶ Quid ſignificāt furfuree hypoſtaſes vrine.

Quando vero fe. occupat ſm ꝓfunda vaſorū hypoſtaſes furfuree fiunt ⁊ groſſiores de petaloydibꝰ ſunt ⁊ tales igitur vrine p̄dictis hypoſtaſibus ſecūdū eundē modū ſignificatiue: ⁊ veſice paſſionem eſſe ⁊ totius corporis. ſi. n. aſſit fe. totius corpis maluȝ: ſi vero non veſice: ⁊ ſiquid indigeſtū ſit totius ſi vero digeſtū veſice: ſicut hy. dicit: q̄buſcunqȝ in pingui vrina furfurea cōueniunt his veſica ſtabit.

¶ Quid ſignificent crinoydes vrine.

Si vero occupet fe. ſecūdū tres dimenſiones corpiſ ſ. lon. la. ⁊ ꝓfun. hmōi furfureis groſſiores fiunt ⁊ vocātur crinoydes. ſcias āt hoc tale fieri ſi aliq̄s ſubleuās molā triticū molēte i groſſiores ptes tritici opatur: tales groſſiores ptes tritici crinoydes noiant̄. ex his igitur ⁊ q̄ in vrina apparēt denoīationē acceperunt. Fiunt autez huiuſmodi crinoydes vrine: aut pp̄ liquefactiōem ſolidorū vehemētem aut pp̄ exuſtiōem ſanguis. Sȝ ſi qdē al. fuerit ſolidorū ē paſſio: ſi vero rubee ſan. quēadmoduȝ dicit hy. in fe. acutis vrina col. crinoydes ⁊ al. hy. hñs malū. ⁊ aliter in fe. diuturnis vrina crinoydē hypoſtaſiȝ hñs aliis ſalutaribꝰ exn̄tibus diſceſſuȝ ſignificat. vrina i fe. eneorima crinoydē hñs diuturnā ſignificat egritudinē ⁊ de groſſioribus quidē hypoſtaſibus q̄ in vrinis ſunt et apparent ſufficiant premiſſa.

Quid ſignificent diuerſe vrine: ⁊ fetida vrina quid ſignificet.

Fetida vero vrina dīa ſignificat: vrīa mali odoris ⁊ mordax: humorū putredinē ſignificat. ⁊ rurſum i fe. aq̊ſa: ⁊ al. vrina i al. eneorimatibus fetida pacopi ſedat. ⁊ aliter vrīa i acutis fe. pinguis nigra et fetida veſica nihil mali habente mortem ſignificat: ſignificat vero putredinē ⁊ mordificationem nature. et de huiuſmodi q̄d vrinis ſufficient que dicta ſunt.

¶ De ſedimibꝰ et coloribꝰ atqȝ ſb̄ſtātijs ſimul ꝯiūctis.

Quoniā āt primus ⁊ ſubſtātie tenuis ⁊ piguis cū coloribꝰ cōplexiōes fecimꝰ: nūc cōiungamꝰ effuſionem ⁊ ſedimē cū cōpetētibꝰ coloribus. ⁊ q̄d ſignificet horū ſingulū apponamus: ⁊ qm̄ ſedimen ſm ſubſtātiā eſt pingue manifeſtū autez qm̄ digōe tale factū eſt aut ex abundātia pinguiū ⁊ crudorū hu. ceterū: hoc cū tenui ſubſtātia ſedimē cōuenire nō pōt. Iūgamꝰ igit̄ ipāȝ effuſionē pinguē cū hypoſtaſi ⁊ cū co. ru. ⁊ cū subru. in cōplexiōibꝰ. n. his īdigeſtionē ſignificātes colores cōuenire nō pn̄t. incipiamꝰ ergo cōplexionē facere cū. ſubru. co. qm̄ hic ab aquoſo ſan. ſit hic vero ex perfecto. oportet autez cognoſcere qm̄ qdā co. coniuncti in ſubſtātijs effuſiōis ipi ēt in hypoſtaſibus non tm̄ perfecti: quidam in ſubſtantijs fiunt: ſed in hypoſtaſibus imperfecti.

Sedimen pingue ⁊ ſubru. cum pingui ſubſtantia vrine.

Hec complexio conſtat quemadmodum ſuperius dictum: ⁊ ſignificat longitudinem egritudinis: vel vt ſi ſit vrina ſubru. ⁊ hypoſta. ſubru. ⁊ continua ⁊ equalis ſedimen pingue ⁊ rub. cum pingui ſubſtātia vrine.

¶ Sedimen pingue nigrum cum pingui ſubſtantia vrine ⁊ nigra.

Et ea cōplexio conſtat: ⁊ ſignificat multitudinem ſan. ⁊ ex ſubſtantia ⁊ ex ſedimine.

De ſedimine nigro ⁊ pigui cū ſb̄a pingui.

Et hec cōplexio cōſtat ⁊ monſtrat aduſtionem ⁊ ſecundum ſubſtantiam ⁊ ſedimē: ſimiliter autem ⁊ cum coloribus contingentibus coniungi ſubſtātie ⁊ ſedimini eadem ſignificata declarantur ſuperfluitatiſ ⁊ indigentie: excepta mediocritate vtrorumqȝ ſubſtantie ⁊ ſediminis cum ſecundum naturam coloribꝰ. ſ. ſubru. ⁊ cum rufo: etenim hec ſignificant pfectam digeſtioneȝ: ⁊ in ſubſtantia: ⁊ in ſedimine: ⁊ in colore. Et de vrinaruȝ quidem diſciplina: ⁊ ſm genera ⁊ ſpēs ⁊ dīas conuenienter expoſuimus.

¶ Explicit liber vrinarum Theophili.

Quoniā ordo i ſēſibilib⁹ ē cā facilis mēorie eoꝝ teſtāte Ariſ. i li. ſuo đ mēoria ⁊ rmiſcētia: igiť cupiēs apud ſtu dētes i ſcīa medicine aphoꝝ ſēſibilū hy. facilē ee mēoriā: ꝓpoſui hyppocraticos aphos iordiez dirigeř vel redigere iuxta poſſe: auſus tñ ħ cū qdā temeritate pficere: cū prudēs hy. agricola nō tētauerit ſup ħ vt iſinua re v: in comēto' illius aphi qnte pticule. Quecūq̈ ſri. ⁊ dēſas mſices hñt ⁊c. ⁊ cū ps medicie theorica ſū. pti practice ꝓponať tanq̈ ordinata i finez ipſi fini: in ordinādo ipos aphos in vnaq̈q̈ pticula pti theorice ptinentes ꝓponā: po ſtea pti practice ptinentes ſubiungā. Uita breuis ars ⁊c. Aphi hy. pticule prime inter quos pmiſſo phemio ē ſolū vnus aphs parti theorice ptinentes. ſ. xii. Paroxiſmos ⁊ ꝯſiſtētias: nā hy. tradens regimen egroꝝ corpoꝝ p die tā p quā maxie indicat reditus poxiſmoꝝ: ⁊ p tpa morb. vniuerſalia voluit prius illa in prefato apho p ſigna appa rentia ⁊ poſt apparētia docere cognoſcere: nota numerus p̄cedens eſt capitu. ſequens vero chartaꝝ.

Aphi pme particule pti practi ce ptinētes ſunt de regimine cor poris hūani p dietā ⁊ eūonē: ⁊ p mo p dietā ꝯſiderando diete quā titatē quantuz ad rem omnem de illa iudicantem.
4 Tenus ⁊ certe diete. 10
5 In tenuis dietis peccant. 10
6 Ad vltimas egritudines. 11
7 Ubi ergo ꝑm acumē. 11
8 Qñ in ſtatu eſt egritudo. 11
10 Quib⁹ ptinu⁹ eſt ſtatus. 11
11 In poxiſmis ſubtrahere oꝫ. 11
19 Qis q in circuitibus exa 14
9 Cōtēplari autem oꝫ. 11
13 Senes facillime ferūt ie. 12
14 Qui creſcūt plurimū hñt. 12
15 Uētres hyeme ⁊ vēca. 13
18 Eſtate ⁊ autūno. 14
16 Hūide diete oibus febri. 13
17 Quibus ſemel aut bis. 13
20 Ea quoꝝ chryſis fit. 14
De regimie corpis hūani p eūo ne: ⁊ pmo in vniuerſali.
2 In pturbatiōib⁹ vētris ⁊ 10
3 In exercitātib⁹ ad ſū. 10
21 Que ducere oportet. 14
25 Si q̄lia oꝫ purgari. 15
22 Digeſta medicari mo. 14
23 Que egerunť. 14
24 In acutis paſſionibus. 4
Aphi ſe pticule pti theorice pti nētes vniuerſaliter ſunt de ꝓno ſticatione ⁊ qbuſdā cauſis egritu dinū: ⁊ pmo de ꝓnoſticatiōe in ſa nis corporibus.
39 Senes iuuenib⁹ plerūq̈. 19
20 Quibuſcūq̈ iuuenibus. 17
52 Quicūq̈ vētres hñt. 20
44 Craſſi valde ꝑm nām. 20
54 In magnitudine corp. 20
De ꝓnoſticatione in corpibus neutris: ⁊ primo de corporibus neutris decidentie.
5 Labores ſpontanei. 15
3 Somnus ⁊ vigilia. 15
De ꝓnoſticatiōe in corpib⁹ neu tris ꝯualeſcentie.
7 Quecunq̈ in multo ex. 15
31 Ex egritudine bñ refici. 19
8 Si ex egritudine qs non. 15
32 Plerūq̈ omnes. 19
De ꝓnoſticatione in corpibus egris: ⁊ pmo de ꝓnoſticatione in cōmuni in illis.
34 In morbis minus piclit. 19
27 Nō ꝑm rōnē alleuiatis. 18
De ꝓnicatoſtione ꝓpria in cor pib⁹ egris: ⁊ pmo ꝓnoſticatiōe p ſigna ſūpta ab actione leſa.
33 In oi egritudine ꝯſor. 19
1 In quo morbo ſomnus. 15
26 Febrem in ſpaſmo. 18
2 Ubi ſōnus deſipientiā ſe. 15
6 Quicūq̈ dolētes ali. 15
41 Quicunq̈ exſoluunť fre. 19
De ꝓnoſticatiōe ꝓpria p ſigna ſūpta a mutato exunte.
14 In ventris fluximus. 16
43 Strāgulatoꝝ ⁊ diſ. 20
De ꝓnoſticatiōe ꝓpria p ſigna ſūpta a mutata qualitate ⁊ exeun te ſimul.
35 Ubi fauces egrotāt. 16
De ꝓnoſticatiōe ꝓpria p ſigna ſūpta a mutata q̄litate ſolum.
35 In oibus morbis ca q̄. 19
28 Febricitātibus nō oīno. 28
De ꝓnoſticatiōe magis ꝓpria in egris corporibus.
19 Acutoꝝ maloꝝ. 17
23 Acute egritudines. 18
24 Septime q̈rta manifeſte. 18
13 Quibuſcunq̈ criſis fit. 16
12 Que relinqnnť poſt. 16
47 Circa generationē ſa. 17
42 Apoplexiā forte. 19
40 Branci ⁊ corize. 19
25 Eſtiue quartane. 18
De qbuſdā cauſis egritudinū.
4 Nō plenitudo. 15
17 Ubicūq̈ cib⁹ p̄ter nām. 16
Aphi ſe pticule pti practice pti nētes ſunt de regimine corpoꝝ ⁊ pmo de regimie ſanoꝝ quātū ad ea q̄ miniſtrari debēt.
38 Parū deterior cibus. 19
48 In oī motiōe corporis. 20
49 Aſſueti aſſuetos ferre. 20
50 Ex multo tpe ꝯſueta. 20
De regimie ſanoꝝ corpoꝝ q̈tū ad ea q̄ debēt ab eis ꝓhiberi.
36 Sana hñtes corpa pb. 19
37 Sana hñtes corpa. 19
16 Ubi idigētia nō oꝫ lab. 16
De regimie egroꝝ corpoꝝ: ⁊ prio vniuerſali cū pmittiť cōis canon in curatione attendendus.
22 Ex plenitudine q̄cunq̈. 17
9 Corpa oꝫ vbi qs volu. 15
10 Nō pura corpora. 16
52 Oia ꝑm rōnez facienti. 20
51 Scōm multū ⁊ repen. 20
29 Incohoantibus morbis. 18
30 Circa pncipia ⁊ fines. 19
De regimine acutorum particu lari egrorum.
45 Epilepticoꝝ iuuenibus. 20
21 Potus indigētiā ſoluit. 17
46 Duoꝝ doloꝝ q ſi. 20
De regimine ꝯualeſcentiuꝫ.
11 Faciliꝰ ⁊ repleri cibo. 16
18 Eoꝝ q̄ nutriunt. 16
Aphi tertie pticule pti theorice ptinētes ſunt de cauſis egritudi nū q̄ ſunt aer ſiue tpꝰ anni ⁊ etas ⁊ de ꝓnoſticatiōe in eiſdē p pdcā cā. ⁊ pmo in vniuerſali.
1 Mutatiōes tēpoꝝ ge. 21
20 Egritudines qdē oēs. 24
8 In ſiccis tēporib⁹. 21
10 In autūno acute egerit. 22
17 Egritudines in pluuial. 23
18 Quotidiane vero ꝯſtōes. 23
6 Auſtrini flatus. 21
De cā egritudinū q̄ ē tpꝰ āni in pticulari: ⁊ pmo ꝯſiderand o tpa ſeorſim ⁊ ſingulariter.
21 Uere ſiqdē manie ⁊. 24
22 Eſtate vero quedam. 24
23 Autūno vero ⁊ eſtiuoꝝ. 24
11 Autūnus ptiſicis morta. 22
24 Hyeme pleuretides. 24
De cā egritudinū q̄ eſt tpꝰ anni ꝯſiderādo tpa anni vt inuicē com binantur.
12 De tpib⁹ vō ſiqdē hyēs. 22
15 Si vō autūnus borealis. 23
13 Si vero auſtrina fuerit. 22
14 Si eſtas ſicca. 22
De cā egritudinuꝫ q̄ ē etas quō cunq̈ diuerſificata.
25 In etatibus vero. 34
26 Qui vero producunt. 24
27 Senioribus nō factis. 24
28 Seniorib⁹ ⁊ ad iuuentu. 25
30 Adoleſcētibus vero. 25
31 Ultra vero hāc etatē. 25
32 Seniorib⁹ vero diſnie. 25
De ꝓnoſticatiōe egritudinum p tpa anni in vniuerſali.
16 Cōſtōnes anni ſicce. 23
5 In boris qñ eadē die. 21
9 In moderatis temporib⁹ 21
De ꝓnoſticatione egritudinuꝫ p tpa anni in particulari.
7 Cuꝫ eſtas fit ſimilis. 21
De pronoſticatione egritudinū per etates.
22 Plurime pueris paſſi. 25
Aphi tertie pticule pti practice p tinētes ſunt de regimine corpoꝝ ſ. tpa anni. ⁊ primo in vniuerſali penes complexiones etates ⁊ cō ſuetudines.
2 Nāx he qō ad hye. 21
4 Etates quedā ad regio. 21
3 Egritudinum alie. 21
De regimine p̄dicto penes q̄ dam etatem.
19 Scđꝫ horas qdē vis. 23
Aphi q̈rte particule pti theori ce pertinentes ſunt de pronoſtica tione ſeu ſignificatiōe. ⁊ pmo in vniuerſali quātū ad locū eua.
17 Nō febricitantibus. 27
18 Sup diaphragma. 27
20 Nō febricitantibus. 27
De ꝓnoſticatione in particula ri: ⁊ pmo p ſigna ſumpta a mor bo ⁊ motu eius.
55 In bubonibus. 30
51 In febribus apā nō ſo. 30
59 Tertiana in ſeptē. 30
44 Quibuſcūq̈ feb: 29
60 Que iudicanť in pibus. 30
57 A ſpaſmo aut tetano. 30
De ꝓnoſticatione p ſigna ſūp ta ab accidētē: ⁊ pmo p ſigna ſūp ta ab actione mutata vel leſa.
11 Quibuſcunq̈ torſiones. 26
31 Laborioſis febribus. 28
32 Quibuſcunq̈ ex feb. 28
33 Si v. ⁊ pus doluerit. 28
34 Si a fe. habito tu. 28
35 Si a fe. habito coll. 28
62 Quibuſcunq̈ in febri. 30
46 Si rigor inciderit. 29
29 Quibuſcunq̈ in fe. vi. 27
58 A cauſone habito rigor. 36
30 Quibuſcunq̈ exacerba. 27
49 In nō deficientib⁹ feb. 30
50 Ubi in febre nō defici. 30
54 Quibus plurimūq̈. 30
66 In febribus ⁊ ſomnis. 30
67 In febribus ſpūs. 31
68 In febribus acutis. 31
73 Quibus hypocōdria. 31
De ꝓnoſticatione p ſigna ſūp ta a mutato exeunte. ⁊ pmo a mu tato egrediente per totuꝫ corpus vt ſudore.
37 Frigidi ſudores cū fe. 29
38 Et vbi in corpore ſudor. 29
41 Sudor multus ex ſōmo. 29
42 Sudor multus frigid⁹. 29
De ꝓnoſticatiōe p ſigna ſūpta a mutato exeunte per parteꝫ cor poris egredictē: ⁊ pmo p ſigna ſū pta ab egeſtione.
21 Egeſtiones nigre. 27
22 Egritudinib⁹ qbuſcūq̈. 27

23 Quibuſcūq3 i ſe. vl̄. 27
24 Dyſſeria ſi a felle ni. 27
25 Sanguis ſurſuz. 27
26 Nigre egões ſi a dy. 27
60 Quibuſcūq3 au. 30
28 Quibuſcunq3 iel. 28
¶De pnoſticatione ſigna ſumpta a ſputo.
47 Exſcreationes ſi. 29
¶De pnoſti. ſumpta ab oculis q3 a lacbrymis
52 Quibuſcunq3 in. 30
¶De pnoſticatione ſūpta ab vrina oīmodo.
69 Quibus vrine gr. 31
70 Quibus vrine in. 31
71 Quib⁹ in ſeptima. 31
72 Quib⁹ vrine lipi. 31
73 Quibus ſpes eſt. 31
75 Si ſan. aut pus. 32
76 Quib⁹ i vrina groſ. 32
77 Quib⁹ i vrina pin. 32
78 Quiquſcūq3 ſan. 32
79 Quibuſcūq3 in vr. 32
81 Si ſan. aut poſt mi. 32
82 Quib⁹ in vrinali. 32
83 Urina multa no. 32
¶De pnoſti. per ſigna ſūpta a mutata qualitate.
39 Et vbi in corpe ca. 29
40 Et vbi in toto co. 29
49 In nō deficienti. 30
63 Quibuſcū in fe. 30
65 In febribus cir. 30
53 Quibus in dēti. 30
¶Aphi. iiij. pticule parti practice ptinētes tractāt p̄ſertī3 de cuōe actuali gbuſ gdā canon in curatōe morboꝝ pacutoꝝ exequēdus pmittiſ ſ3 p⁹ ponit debitus modus in purgōne.
10 Medicari in val. 26
9 Melācolicos vero. 26
2 In pharmaa ta. 26
12 Quibus vētres. 26
3 Si qualia purgari. 26
4 Purgare quidē. 26
5 Sub cane. 26
6 Graciles ꝛ faci. 26
7 Difficile vomen. 26
8 Ptiſicos. 26
13 Ad belleboros. 26
14 Cū biberit gs. 27
15 Cū volueris du. 27
16 Helleborus eſt. 27
19 Quicūq3 in pbar. 27
1 Pregnantes ſi. 25
Aphi. v. pticule pti theorice ptinētes ſūt de pnoſt. ꝛ gbuſdā cauſis morboꝝ gignitiuis aborſu ꝛ cuiuſdā accidētis qd ē ſtilitas ꝛ pmo: in vniuerſali p ſigna oīs mōi ꝛ prio p ſigna ſumpta a morbo.
8 Epilepſie gbus. 33
9 Quicūq3 pleure. 33
10 Ptiſis fit. 33
11 Quibuſcūq3 ſq. 33
16 Quicunq3 pleu. 33
69 A quartanis. 38
¶De pnoſti. vniuerſali ꝛ pmo p ſigna ſūpta ab accīte ꝛ pmo. ab act. mu.
1 Spaſmus ex helle. 32
2 In vulnere ſpaſ. 32
3 Sanguine multo. 32
4 Spaſmus inatus. 32
6 Si in ebriat⁹. 33
7 Quicūq3 a teta. 33
65 Quib⁹ tūores. 37
66 Si vulnerib⁹. 37
68 Rigores in mu. 38
¶De pnoſti. p ſigna ſumpta a mutato exeūte.
12 Qui a ptiſi mo. 33
13 Quibuſcūq3 a 33
15 Ptiſi babito di. 33
14 quicūq3 ſan. 33
¶De pnoſti. p ſigna ſūpta a q̄litate mutata.
70 quibus circūtē. 38
71 Icterici nō val. 38
¶De pnoſti. i pticulari p ſigna ſūpta in mulieribuſ appentia: ꝛ primo p ſigna appentia in mulierib⁹ pregnantibus.
30 Mulieri in vtero babenti ab aliqua. 34
36 Mulieri in vtero būti ſi ſubito. 35
37 Mulieri i vtero. 35
40 Mulierē ſi. 35
41 Mulier ſigdez. 35
42 Si mulieri pre. 35
43 que preter nām. 35
44 quecūq3 cor. 35
47 Fetus maris g. 35
49 Mulieri in vtero habenti tenaſmō. 35
53 quecūq3 cor. 36
55 quecūq3 in vte. 36
60 Mulieri in vtero. 36
61 Si mulieri pur. 36
35 Mulieri men. 35
51 quecūq3 in vtero habēt his circūcludiſ. 35
¶De pnoſti. p ſigna apparentia in mulierib⁹ non pgnātib⁹: ꝛ pmo p ſigna ſignificantia fecūditatē vel ſterilitatem.
59 Mulier ſi non. 36
40 Mulierē ſi uiſ. 35
45 Quecūq3 ex. 35
¶De pnoſti. p ſigna apparētia in mulierib⁹ nō pregnātib⁹ ꝛ ſignificantia alia a predictis.
39 Mulierib⁹ gb⁹ 35
31 Mulieri ſan. vo. 34
32 Mulieri men. 34
34 Mulieri q̄ a 34
35 Mulieri mēſtr. 35
38 Si mulier q̄ ne. 35
54 Quibuſcūq3 oſ 36
56 In fluxu mu. 36
57 Menſtruis plu. 36
58 In ano pbleg. 36
¶De gbuſdā cauſis morboꝝ gignitiuis ꝛ accītis cuiuſdā qd ē ſtilitas ꝛ ēt aborſus: ꝛ primo de gbuſdā cauſis morboꝝ.
17 Calidū nocet. 33
18 Frigidū vero ſpaſ. 33
19 Frigidū inimi. 33
21 Ulcerib⁹ frigidū. 33
22 Calidū ſanie. 34
24 Frigidū velut. 34
¶Cā predictoꝝ docet hy. laudabilem aquā cognoſcere.
26 Aqua q̄ cito ca 34
¶De cauſis generatiuis ſterilitatis.
62 quícūq3 fri. 36
63 Similiter iuni. 37
¶De cauſis generatiuis aborſus.
26 Mulier in vte. 34
33 Mulieri in v. būti. 34
¶Aphi. v. pticule pti practice ptinētes p̄ſertī3 d curōe tacta: ꝛ pmo: de ea q̄ p alterātia perficiſ.
20 quecūq3 infri. 33
23 In his vero o3. 34
21 Eſt aūt vbi. 34
25 In articulis do 34
¶De curōe q̄ per cūantia vel pſtringentia perfi.
28 Muliebria ed. 34
48 Ad matricē pci. 35
67 Poſteriora ca. 38
50 Mulieris mē. 55
¶De curōne q̄ p alterātia ſiſ cūantia perficiſ.
64 Lac dare ca. 37
65 gb⁹ tūores. 37
46 Si mrix in ver. 37
27 gbuſcūq3 bi. 38
¶Aphi. v. pticule pti theorice ptinētes ſūt de pnoſt. ꝛ cauſis q̄rūdā paſſionū ſiue accidētiū ꝛ primo de pnoſticatiōe p ſigna appentia in corpib⁹ neutris decidentie.
2 gbus nares hu. 38
4 gbuſcūq3 ſa. 41
¶De pnoſti. p ſigna apparētia in corporib⁹ egris: ꝛ primo: p ſigna ſūpta a loco paſſionis.
18 Ueſicam inciſā. 39
19 gſi inciſū ſue. 39
25 Heriſipilā ex. 39
37 Sgnante babito. 41
41 gbuſcūq3 ſa. 41
7 Dolores ꝛ tumo. 39
¶De pno. p ſigna ſūpta a paſſione ſiue mor.
21 Maniacis va. 39
28 Eunuchi non. 40
40 gbuſcūq3 do. 41
46 gbuſcūq3 gi. 43
59 gbuſcūq3 a 41
60 gbuſcūq3 a. 40
33 gbuſcūq3 ca. 40
8 Hydropicis. 39
45 Uulnera q̄cū 41
11 Melācbolici ꝛ. 39
49 gbuſcūq3 tu. 42
50 gbuſcūq3 ce. 42
57 Apopletici 42
¶De pnoſt. p ſigna ſūpta ab accidēte ꝛ pmo p ſi. ſūpta ab actiōe muta.
1 In diuturnis ly 38
3 In diuturnis dy 38
6 Nephretici ꝛ cir 39
9 Late puſtule. 39
3 A ſingultu ba. 33
25 Si timor. 39
26 gbuſcūq3 in. 40
32 Aridū ructurā. 40
34 Hydropic⁹ tuſ. 41
51 A intēdere opor. 42
52 diſſipientie. 42
54 In acutis paſ. 42
55 Podagrica ꝛ. 42
44 gbuſcūq3 41
De pno. p ſigna ſūpta a mutato exeūte.
10 Caput dolenti. 39
17 In oculis patiē. 39
27 Quicūq3 ēpi. 40
16 A pleuretide. 39
15 A diaria babito. 39
31 Trauli a diaria. 40
14 Ab hydrope. 39
20 Si in ventrem. 39
43 Quicūq3. 41
48 Spleneticis. 42
58 Si omentū eru. 42
55 In melancho eg. 42
29 Mulier nō po. 40
30 Pueri nō poda. 40
¶De pno. p ſigna ſūpta a mutata q̄litate.
4 Circūfluentia vlce. 38
42 Ictericis ſi epar. 41
¶De cauſis quorūdā accidētiū ſiue quarundā paſſionum.
39 Spaſmus fit. 41
¶Aphi. vi. pticule pti practice ptinentes q̄ dicit preſeruatiua.
47 Quibuſcūq3. fleboto mia aut ect. 42
Et pti practice ptinētes q̄ dicit curatiua de q̄ premittiſ vn⁹ canon in cura quarundam paſſionū attendendus.
5 Dolores in lateri. 38
22 Quibuſcūq3 de 39
31 Dolores ocu. 40
38 gbuſcūq3 ab 41
12 Emorroides ſa. 39
36 diſſuriā pbleg. 41
¶Aphi. 7. pticule pti theorice ptinentes ſūt de pnoſti. ꝛ de cauſis accidentis cuiuſdā. ſ. ſternuationis ꝛ primo de prono. p ſigna a morbo.
5 In mania dyſen. 43
11 In pleuretide pi. 43
41 Catari in ſupiori. 45
12 In peripleumonia. 43
19 In oſſis denu. 43
51 Quicūq3 ſpacb 45
58 gbuſcūq3 ce. 42
53 gcūq3 cir. 42
¶De pnoſti. p ſigna ſūpta ab actione ꝛ pmo ſūpta ab actiōe mutata.
3 In vomitu ſingul. 43
10 in ileon ſingu. 43
48 Hydropic⁹ ſi 45
4 in ſudore rigor. 43
7 Ex multa potat. 43
4 in ſanguinis flu. 43
29 gbuſcūq3 oſ. 44
13 in vulnerib⁹ for. 43
14 in pcuſſione in. 43
17 in flegmone cp. 43
18 in vigilia ſpaſ 43
21 in lytargico. 43
25 in oſſis frac. 44
26 in pharmacie. 44
37 gbuſcūq3 ne. 44
41 Si lingua in te. 45
42 Si ſuppurgat. 45
44 Mulier ambe. 45
¶De pno. p ſigna ſūpta tm̄ a mutato exeū.
15 in ſanguinis ſpu. 43
16 in ſaniei ſpu. 43
20 in berciſpilia pu. 43
22 in forti pulſu. 44
23 in dolore di. 44
24 in receſſu. 44
30 Si ab albo ph. 44
31 Quicūq3 ſp. 44
32 gbuſcūq3 in fe. 44
33 gbuſcūq3 cbo. 44
34 gbuſcūq3 vri. 44
35 gbuſcūq3 in vr. 44
36 gbuſcūq3 pi. 44
38 gcunq3 ſan. 45
40 Si ſanguine ꝛ 45
45 gcunq3 ēpi. 45
46 gcunq3 in ca. 45
55 gbuſcūq3 in. 45
56 gbuſcūq3 46
50 A ſgnante ha. 45
¶De pnoſt. p ſigna ſūpta tm̄ a mutato exeū. ab actōne mutata.
6 in egritudine. 43
8 Ex apātis in tuſ. 43
¶De pnoſti. p ſigna ſūpt aa qualitate mutata.
1 in acutis mor. 43
2 in oſſe egrotatā. 43
27 in dolore for. 44
¶De cauſis cuiuſdā accidētis. ſ. ſternutationis.
52 Sternutatio. 46
Aphi ſeptie particule pti practice ptinentes.
46 Strāguriā. 45
54 gbuſcunq3 cō. 46
43 Si febris non. 45
47 Oculoꝝ do 45
57 Ulices ꝛ oſci. 46
59 Corpibus humi. 46

Finis.

¶ Prefatio domini cōſtātini aphricani mōtis caſſianēſis monachi: ad Azonem vel Glauconem diſcipulum ſuū.

Licet petitionibus tuis continuis fili mi Azo mihi ſepius diceres vt ex opuſculis Galieni aliqua latine lingue tranſducereꝫ ex arabica lingua: diu tamē mltum negaui: heſitans tanti trāſferre opa philoſophi. Sed cū petere non deſiſteres: ⁊ latinā linguam tāto carere viro te dolere diceres: tandē condeſcendēs tibi: opus ſuum quoddam ſuper aphoriſmos Hypo. glorioſiſſimi tranſferre deſtinaui. Quod ſi perſpicaciter qs intēderit: operā ſuam nō amiſiſſe cōgaudebit. Eſt aūt in hoc opere materia perlucida: vba quoqꝫ pōderoſa: qbus iūctis: ⁊ ſi Gali. poeta non fuerit: illud tamen Horatij ſatyrici viſus ē ſibi mutuari: Aut prodeſſe volunt aut delectare poete. In materia enim pro fuit: in verbis ponderoſis ⁊ delectauit ⁊ profuit.

Vita breuis: ars vero lōga. Tēpus autem acutum: experimentuꝫ fallax: iudicium autem difficile. ¶ Oportet autem non ſolum ſeipſum prebere facientem: que oportet. Sed etiam egrotantem ⁊ preſentes: ea que extrinſecus ſunt.

¶ I. Plurimi interpretes huius libri in hoc maxime ſunt cōcordati: hic ſiue vnus ſit aphoriſmus ſiue plēs: ſint aphoriſmi totius eſſe quaſi proemium ſbſequentis operis in qbus ꝯuenit inueſtigare q̄ Hypo. intentio fuerit: quod forſan enucleabiẗ ſi vba ſua ſingula ꝯſidereẗ. Uitā ergo dixit breuem: ad immenſem prolixeqꝫ huius artis cōparationem. Artem longam: quia tempus in quo particulariter ē operandum ſtrictū videtur eſſe atqꝫ paruum: quā ſiquis velit capere longis exercitijs ⁊ longo vſu capi eſt neceſſe: vnaqueqꝫ ars rōne experimētoqꝫ ad actū duci pōt. Cum enim quis artē quālibet ad actū ducere velit: duobus vti neceſſe inſtrumentis .ſ. experimento ⁊ ratione: ſed rōne rem probandā iudicante: quorum primū timoroſum .ſ. experimētū. ſecūdū vō difficillimū. Tēpus vero ſtrictū ē propter ſubiectū in quo elaborādū ē. Hoc autē humanū corpus eſſe patet: quod cū per ſe facile moueatur: quātomagis rebus extrinſecis: accidētibus mouentibus. Experimentum vō timoroſum propter ſubiecti nobilitatem: non propter motionis ſue velocitatem que ad temporis attinet ſtrictionē. Judicium autem ſm rationales intellectus patet eſſe difficile: cum diſcordēt in eo omnes vſqꝫ hodie. Siquis aūt ſm methoicos hoc intelligere velit: vt iudicium ſit rei pbate quā iam nouerat: ⁊ hoc ꝯſtat ꝙ difficile ſit: qn̄ vix etiam perfectiſſimus adipiſci poſſit. Sed cum hypo. de rationalibus ſit: ſnīa ſua prima tenenda eſt. Hic prima finitur huius aphoriſmi pars. Subſequens vō non eſt ita predicere i. exponere: ſed facientem quid faciēdum ſit inſtruere. Oportet inquit non ſolum ſeipſum prebere faciētem ⁊c̄. ac ſi diceret. Oportet lectorē huius mei libri ſique ſcripſerim h̄ tentare ⁊ certificari velit: vt cum iā medicus factus fuerit: ne tm̄ his que oportet facere contentus ſit: ſed etiaꝫ ordinet res infirmo ⁊ aſſiſtentes ſibi: ⁊ que extrinſecus ſunt ſm ꝙ oportet. Quod. n. in primis dixit: ad vitaꝫ breuē: ⁊ ad artem longam attinuit. Qui vō hoc ſequuntur: vitaꝫ breuē: ⁊ artem lōgaꝫ fatenẗ eſſe: ſubſequēs quaſi ſtatuit pactum inter hypo. ipſum ⁊ lecturum ipſum librum.

¶ Sed his ad horā ptermiſſis: oportet ea a capite repeti: quare vitam breuem quātū ad artem longam dixerit. Hec. n. prima intentio fuit nobis. Quidam ergo euꝫ intendiſſe dicūt ad aſſiduas huius artis lectiones lecturos inſtigare. Quidā confirmant ad hoc eum laboraſſe: vt eos remoueret ab hac arte. Alij euꝫ voluiſſe diſcernere qui ad hanc arteꝫ eſſent pmptiores: q̄ue tardiores. Quidā vō vt oſtēderet q̄re libros de medicina fieri neceſſe eſſet. Pleriqꝫ teſtātur eum intendiſſe breues de hac arte libros fieri debere: vnde ⁊ aphoriſmos eum intitulaſſe dicunt. Sunt ⁊ alij clamantes eum voluiſſe nullum ad pfectionem huius artis poſſe ptingere: ſed vnūquēqꝫ pro poſſe ſuo aſpirare ad eam. Alij quidē ꝙ monſtret magnā culpaꝫ medici fore: cum quod intendit ⁊ velit explere non poſſit. Quos oēs fere remotos eſſe puto a ſua intētione. Non eſt. n. ſapientis vtpote hypo. libros facere ⁊ lecturis dicere dicta ſua non complere poſſe: ⁊ ita eos a ſe repellere: cum horum repugnet dictis cum dixerit. Oportet non ſolum ſeipſum prebere que oportet facientē. Quibus ex verbis certificauit oīa poſſe expleri q̄ ipſe precepit. Nō. n. quenqꝫ in locis multis dixit peccare ⁊ ad perfectionem peruenire non poſſe. Quod ſi diceret nō ſubinferret: ¶ Oportet. Sed poſtqꝫ vitam breuem dixerat ⁊c̄. medicus in infirmo peccat: ⁊ infirmus in ſe: ⁊ aſſiſtentes ſibi peccant dicenduꝫ erat. Nō ergo ſunt laudandi dicentes ipſuꝫ dixiſſe: vitam breuē: vt diſcentes a ſe repelleret. Magne. n. amentie eſſet eū libros facere: ⁊ poſtea velle eos a ſe dimittere: ⁊ cū lecturos deberet attentos facere: ſatageret eos a ſe repellere. Qui autem dicunt: ꝙ diſcipulos inſtiget: ac ſi diceret. Proptē vite breuitatem ⁊ artꝭ prolixitatem oꝫ eos laborare multū poteſt eſſe verum. ſed hoc dicere neqꝫ ſenſui: neqꝫ intentioni hypo. neqꝫ dictis hui⁹ libri cōpetit. Dicētes eum quoqꝫ voluiſſe diſcipulos tentare: dicētē artem duram ⁊ longam eſſe: hi poſſunt verū dicere. Plato enim attētandum volūtatē diſcipuli cū in qualibet arte debeat introduci pſuadet: vt ars lōga ⁊ dura dicatur: vt animeẗ magis lecture. Sed cū oreten⁹ debeat perſuaderi: nō hoc apponēdū erat proemio hui⁹ libri: qꝛ † prologus ſuis ſubſequentibus ſemper eſt adaptādus. Uoluit ergo forſan hypo. omnium librorum ſuorum aphoriſmos eē primos: ideo in capite eorum poſuit: quod oībus vniuerſale eſt mōſtrās hāc artē nō poſſe capi ad plenum niſi adſit multum exercitium: ⁊ tēpus longum: ſm tamē ꝙ nature expetūt diſcentiū. Credentes ⁊ hypo. hunc prologum feciſſe oībus libris ſuis vniuerſalē: nō obuiāt dicentibus h̄ voluiſſe oñdere: quare de medicina fuit neceſſe libros facere. Sed cuꝫ iſte idē fecerit librū: quē Introductoriū medicine intitulauit: cui ⁊ plogū vniuerſalē huius artꝭ adhibuit: q̄ ē ad intelligēdū vniuerſaliẗ viā ⁊ ſignificationes totius medicine artis: ſic ⁊ nos docebimus cū eū explanauerimus. abſurdum eē vr̄ vt hic de quo agim⁹ vniuerſalis eſſe dicat. Utriqꝫ ergo illi laudandi ſunt plus alijs qui aſſerūt huius prologi fuiſſe intētionē .ſ. aphoriſmaticam ſuorū ſermonū monſtrare auctoritatē: ⁊ cōfirmātes velle eū oſtēdere quare de medicina libros fieri ſuit neceſſe. Primi: qꝛ cū aphoriſmi ſit breuiter ſentētiā auctoris exponere: magnū iuuamētum tribuitur longā artē breui tēpore diſcere volentibus: Alij ſunt laudabiles qui neceſſitatē faciēdi libros hui⁹ artis ſunt ꝯfirmātes: quia cum vita vniuſcuiuſqꝫ hois ad lōgitudinem artis

† Prologus ſp ē ſubſequentib⁹ adaptandus.

breuis sit: nullus ad pfectionē hui⁹ artis pōt puenire: ni ſi antea legerit ⁊ ad plenū itellexerit libros illoꝝ q antea artē illā experimētis dicere: ⁊ cū ipſe expertus ſit actualiť ex pta in libris alijs tradere nō deneget: quouſqꝫ ars omnio reddať cōpleta. Jntentio vtriuſqꝫ cōfirmanda eſt hoc mō. Cum inquit vita humana ad lōgitudinē artis ſit breuiſſi ma: impoſſibile eſt vt quis eā ad plenū capiat: niſi priores ex perientia ſua libros fecerint: ⁊ ſucceſſiue experti alia addiderit quſqꝫ ad vtrorumqꝫ experimentoꝝ perfe ctionez deueniet ars iſta. Sequētia poſt addidit: vt cōfirma rēt longitudinē artiſ ac ſi dixerit. Uita bre uis: ⁊ ars lōga: quia tps acutū ē ⁊ ſtrictuꝫ ⁊ experimentū eſt ti moroſū. difficile vo iudiciū. Ars vo lon ga eſt: qꝛ tps operan di eam ſtrictū eſt: cū ſicut diximus artem hāc ſine duobus his inſtrumentis opari nequeam⁹. rōnis. ſ. adiuuaméto: ⁊ ope rādaꝝ rez experiméto: quoꝝ experimentū eſt timoroſuꝫ. iudiciū vo difficile. Nō ſum vituperandus neqꝫ tedio le ctor eſt afficiendus. ſi breuiter ⁊ quaſi ſub epilogo recapitu lem omnia ſupradicta. Tempus ergo ſtrictū propter ſu biectum. ſ. corpus humanum: quod eſt medicanduꝫ. hoc eniꝫ ſubito ex tempore mouetť paruo. ↑ Timorem. expe rimenti nobilitas facit eiuſdem ſubiecti: quod non alijs aſſimilatur ſubiectis: cum i eo medicinam operemur. in lapide enim ⁊ corio ⁊ ligno ⁊ ſimilibus. in quibus artifi cialiter laboramus: nulla fere corruptio ſubſequitur ſi in eis facta non bene ſucceſſerint artificia: ſed maximus p bandi eſt timor ſi circa corpus humanū male ceciderit ex perimētű. qꝛ ipm ſubito deſtruitť: ⁊ qſi eius fit interitus Judiciū. ſ. ratio difficilis vꝫ: qꝛ cū p ipam cōprehēdantť ex perimētanda: teſtať h eſſe graue multitudo diſcordātiuꝫ in ea adipiſcēda q̄ rō ſi facile inuenta eſſet: nō tm̄ in ea diſ cordari oporteret. Alij vero dicūt hyp. intendiſſe iudiciuꝫ nō rōnē eſſe: ſed potius determinationē rei experimentā de: qō pꝫ q̄ſ ſit difficile. Siquis enim diuerſis medicami nibus medicinať. ſi qlibet diuerſoꝝ iuuetť ſiue diſturbetť qō hoꝝ iuuerit ſiue nocuerit nō eſt facile uideri. vbi grā: ſi ſuauiter infirmus dormierit ⁊ poſt ſomnū epithimate ſe iunxerit: deide cataplaſmauerit ſeu clyſterizauerit ⁊ p⁹ hoc qle qd comederit: ⁊ ex hoc ſpōtanea ſolutio euenerit. ñ facile eſt videri qō coꝝ iuuerit ſeu nocuerit. Unde vniuer ſaliter ars lōga eſt ad vite ſingulorꝫ hominū cōparationē. Libri ergo neceſſario inde erāt faciēdi ⁊ poſteris dimitten di: maxie aphoriſtice abbreuiati: ne ſupuacuū videať ple nū manere de pectore. Qō ſubintulit. Oportet aūt nō ſo lū ſeipm pbere ⁊c. taliter pcedētibus cōtinuari cōuenit. ſꝫ ſi hec ⁊ dicēda certificare velis: nō ſolū oꝫ faciēda ex pte tui fieri: ſꝫ ēt infirmū obedire: neqꝫ in aliquo decet eū obuiare tibi. Oportet miniſtrātes quoqꝫ ſtudioſos ⁊ gratos ſibi eē immo extrinſecus ad velle infirmi: ⁊ vt oportet apparen ter omnia qbus in cōpetentibus medicina ludificať. ⁊ ſa nitati obuiatur. Per extrinſecus māſio nocens ſiue iuuāſ intelligitur vel nuncius nuncians quoqꝫ iracunda vel an guſtioſa: vel ēt minus leta: ⁊ ſtrepitus quilibet ſomnum ſibi prohibens: immo alia plurima que fere ſunt innume rabilia. Hec oīa ſi fiant ſicut opꝫ: nihil incōueniēs me ſcri pſiſſe: inuenies.

↑ Nobilitas ſubiecti facť nos in experimētis eē multū timidos.

↑ Multitudo diſcordātiū rei difficultatem oſtēdit

↑ Enumerat multa: qb⁹ medicia ludificať ⁊ ſanitati obuiatur

In perturbationibus ventris ⁊ vomitibus qui ſponte fiūt: ſiqdē qualia oportꝫ purgari purgentur: ⁊ confert ⁊ bene ferūt. Si vero non: contrariuꝫ. Sic ⁊ inanitio ſiquidez qualē oportet fieri fiat: ⁊ confert ⁊ bene ferunt. Si vero non cōtrarium. Contemplari igitur oportet ⁊ tempus ⁊ regionē ⁊ etates: ⁊ egritudines i qbus oportꝫ: aut nō.

In exercitantibus ad ſummum bone habitudines: ſunt fallaces: ſi in vltimo fuerint: non enim poſſunt manere in codez: neqꝫ quieſcere. Qui vero nō quieſcūt nequaq̄ poſſunt in melius addere: relinqtur igitur ad peius. Horum igitur cauſa bonam habitudinem ſoluere confert: ⁊ non tarde vt rurſus principium nutrimenti: accipiat corpus. Neqꝫ compreſſiones ad vltimum ducere: fallax enim eſt: Sed qualis natura fuerit ſuſtinentis ad hoc ducere. Similiter ⁊ inanitiones: ad vltimum ducentes: ſunt fallaces: ⁊ iterum reſumptiones in vltimo exiſtentes fallaces.

In his ſuis vbis nō quātitatē purgatiōis ſꝫ qualitatē ſolūmō reſperit: qꝛ manifeſtať ex eo qꝛ qualia: opꝫ dr̄. A nālibus āt icipit: cū q ſpōte fiunt dixerit ⁊ artificialē tetigit: cū. Sic ⁊ inanitio: ⁊ reliqua ſubintulit. qꝛ ſi de vtraqꝫ q̄titate tractare voluiſſet: in ſpōtanea quātā: ⁊ i artificialia tātqꝫ dixiſſet. Hic multi iperiti expoſitores peccāt: nec vba nec vboꝝ ſuoꝝ intētionē intēdētes. qꝛ error depħendiť. vbi dr̄. Sic ⁊ inanitio. Alij. n. fatētur eū intellexiſ ſe. Cibi abſtinētiā. alij pblebotomiā: qō fit iō qm̄ hyp. oēm purgationē ſolet inanitionez vocare: Sed h ſicut dixi d ſola qlitate intellexit. ſ. vbi dixi. Sic ⁊ inanitio q. d. ſicut nā facit ⁊ artifex fač. Quia āt ſemp iuſſit medicū actionem nature debere ſeq: ide. Qui ſpōte fiūt pmiſit. Qualia ğ opꝫ purgari purgentur vbi nociua tm̄ pendanť. Sic. n. cōfert ⁊ bn̄ ferunt. ſi vo aliquoꝝ alioꝝ euacuatio facta fuerit ⁊ nō triſtā tiū nocitinoꝝ ptrariū. ſ. neqꝫ cōfert ⁊ difficulter ferre laborātes. Similiter ⁊ in artificiali purgatione opꝫ nociuū purgare ſic alibi iuſſit ipſe. Oportet inquit nocinos chimos nō alios purgari. Si. n. phlegma dn̄etur oportet qbus medicinis purgari decet purgeť. Et ſi colera vel malēcolia dominetť. purgari phlegma dimittať ⁊ in his euacuādis intendať Jdē ⁊ d ſāguīe itelligať: Dn̄antes āt chimi a qlitate corpis pn̄t itelligi niſi qꝛ chimi iteriores nō idē ſūt qꝛ chimi exteriores. Hyp. alitbi teſtāte. ↑ Color ingt corpis hūoꝝ dn̄antiā oñdit ſi ñ i pfunditate corpis accubuerit: q cū nō vbiqꝫ ſūt eqles: vn̄ cū pori iueſti gatōe tps ⁊ rgionē etatē ⁊ morbū iueſtigari oꝫ. Cū n. qlibet hūoꝝ dn̄eť ppa ſigna hr̄e dignoſcať: qō p⁹ plani⁹ exeqmur. Jn pmis ğ qrit de tpe: p⁹ de regione: etate q̄qꝫ ⁊ ifirmitate vt ſi colera ru. dn̄ari ſe in corpe oñderit: ⁊ tps cognoſci oꝫ. ſ. ſi eſtas fuerit. deinde regionē ſi calida ſit: ⁊ ſi ifirm⁹ ſit in pfectiōe iuuē tutis ſiue vtutis. Similit i phlegmaticiſ: ſi hyemſ ſit ⁊ regio frida. ⁊ ſi ifirmus ſenex. His exploratis de nā morbi ē iueſtigare: qꝛ ttiane ſūt de nā co. ru. q̄tane de co. ni. q̄tidiāe de phlegmate: ⁊ cācer d melā colia. heripila de co. ru. vn̄ morbi ſingulariť erūt iueſtigādi: qꝛ ſi bn̄ pquirāť vtilitatē ⁊ rōnē purgādoꝝ cognoſcem⁹. Palā ğē eos male iterptari. q hyp. putauerūt dixiſſe. inanitionē. ſolā cibi abſtinētiā i ſe brib⁹: cū nūq̄ febres noīauerit. ſꝫ poti⁹ vniuerſaliť q̄ fiūt eꝫ nāꝫ tetigerit. Oñdit ſe q̄qꝫ purgādi qlitatez nō q̄titē voluiſſe. cū in ſequētib⁹ dicturuſ ſit de q̄titate. Tēpora curādoꝝ morboꝝ ⁊ modū curandi ego dictur⁹ ſū alibi: q̄no vl qn̄ debeāt purgari ſiue curari. Nō. n. h neceſſitate aliq̄ cōpellor id pſeq: cū ſi h i h loco tāgerē ñ meli⁹ hyp. tacēte dicerē. ⁊ ñ tāgēda tāgerē ⁊ ſmonē nō ptelādū ptelareꝫ.

In aphoriſmo pcedēti de qlitate purgādi itentionē hypo. fuiſſe diximus. Jn iſto: ⁊ i ſbſequenti ad quātitatē intēdit purgatiōis. Jncipit

↑ Ars imitatur naturam inq̄tum pōt.

↑ Color corpis humorum dominantiaꝫ oſtendit: ſi non in pfūdo corpis accubuerit

↑ Uniuſcuiuſqꝫ morbi nāꝫ nob inueſtigare opus eē oꝫ

aūt de plenitudinis vltimitate ⁊ de einſdez inanitione quibus in dictis ſicut ſuus mos eſt introduxit quandam ſimilitudinem: q̄ ſimilitudo ī corporibus ſe exercitantibus ē craſſitudo. hāc aūt intellexit artificialē: ⁊ vt ita dicam inſtrumentalē. In hac n. athlete dies ſuos finiūt ⁊ paleſtrite. Craſſicies āt abſolute in qbuſdā ſe exercitantibus ſicut aratoribus ⁊ ſimilibus ē laudabilis: q: non in cor̄ plenitudine vltia eſt neq̄ʒ adeo eſt moleſta ſʒ ad ſimilitudinē introducta ē illaudabiliſſima: cuius intentio tm̄ eſt corporis magnificatio in qua ꝑculdubio augmentātur chimi ad nutriendum mēbra totius corporis. Hiſ enim magnificatis impoſſibile ē corpora vltra modū nō magnificari. ¶ Et huiuſmodi craſſicies fallax ⁊ moleſta ē. Si. n. vaſa vltra modū īpleātur: timēdū ē ne forte crepēt vel calor nālis ſaffocet̄ vnde multi morte ſubitanea ſunt extincti: corporibus ꝑtingentibus in vltimitatem plenitudinis. Sʒ craſſices nālis in aratoribus ē laudabis cū nō ad vltimitatē plenitudinis ꝑuenit. Vñ ſicut ꝑorē nō neceſſe eſt minui hāc ꝓpt ſuſpectionē moleſtationis: quā neceſſitatē ꝑore minorādi hypo. tetigit: cū nō poſſe manere in codē neq̄ʒ quieſcere dixerit. Nā. n. cū ſemꝑ cibū digerat mittens in loca ſibi deſtinata: epar quoq̄ʒ in ſanguinē mutat̄: ⁊ in totius corpori mēbra delegat: membra vō ſue ſimilitudini adaptent. Corpore autem ad hoc deueniente vt non poſſit plus capere: ⁊ in venis locus nō ſit vacuus vbi chimi capiantur: neceſſe eſt venas rumpi: aut ſubita morte intercipi: q: calor naturalis extinguitur vtpote in lampade videmus: que cum oleo non redundet: quaſi quodam ſuo recreat̄ pabulo: ꝙ ſi modum exceſſerit: neceſſe eſt eam extingui. Ad hanc ergo vltimitatez minuendam eſt feſtinandum: vt ad recipiendum ſui nutrimentum corpus competens habeat ſpacium: neq̄ʒ tamen ad vltimum minuēdum eſt. Vltimitas. n. facilior ē ī plenitudine q̄ʒ in inanitione. Neq̄ʒ ſola quantitas in purgando eſt conſideranda: ſed virtus corporum ⁊ natura q: diuerſitas corporum in quantitate tolerāda diſcordat purgatione. Hanc exercitantium craſſiciem ad quandam hypo. vt diximus introduxit ſimilitudinem: quatenus per hoc ſimile precedentia continuentur ſubſequentibus vbi addit. Similit̄ ⁊ euacuationes ad vltimum ducentes ſunt fallaces: ⁊ iterum reſumptiones in vltimo exiſtentes fallaces qbus ex verbis innuitur: ꝙ neq̄ʒ plenitudinē: neq̄ʒ inanitionem vltimemus. Craſſicies vō in exercitātibus ſi chimi temperati: ⁊ virtus fortis ⁊ idonea ſit laudatur: plenitudine ergo in vltimitate exiſtente inanitionem oportet feſtinare: que cum in his vltimari ñ debeat vt in aratoribus neq̄ʒ in alijs erit vltimāda. ¶ In omni ergo purgatione virtus cōſideretur ⁊ ſic tandem pro ſuo poſſe abundantia purgetur. Si enim virtus deficiat: purgatio eſt cohibenda ⁊ ſi non tota exierit abundantia. Quod dixit: Reſumptiones in vltimo exiſtentes fallaces.

Cū q̄r gſ ſubita mō te pōt īter cipi aut ei vene poſſunt rūpi.

Vltimitas facilior ē ī plēitudine q̄ʒ in īanitione.

In omni purgatiōe virtus conſideret̄ que ſi deficiat purgatio ē cohibēda.

Tenues ⁊ certe diete in diuturnis ſemper paſſionibus ⁊ in acutis egritudinibus quibus non conueniunt difficiles. Ad vltimum tenuitatis: que adducuntur diete difficiles. Et iterum reſumptiões in vltimo exiſtētes difficiles.

In tenuibus dictis peccant egrotantes ⁊ ideo magis leduntur. ¶ Omne enim peccatum quantūcunq̄ʒ ſit magnum fit magis in tenuibus dietis: q̄ grossioribus. Propter hoc ⁊ in ſanis fallaces ſunt valde certe ⁊ ꝯſtitute diete qm̄ peccātia difficilius ferūt. Propter hoc igitur tenues ⁊ certe diete fallaces ſunt amplius paruʒ ſolidioribus.

Si continuare velis ſuperiori: ⁊ intelligas de horuʒ corporum vltimitate plenitudinis: pōt quidem ſm̄ hunc intellectum accipi. Si autem ſm̄ quoſdam idem repetat diuerſis tamen vocabulis: cum ſimiliter omnes euacuationes ad vltimum ducentes fallaces dixerit: intentos nos reddere voluit: ne euacuationem vltimaremus q: fallax eſt. Itidem ⁊ de refectione nimia fugienda ſubintulit: q: refectio fallit nimia ſuccedens nimie euacuatōni: cuʒ virtus euacuati defecerit: neq̄ʒ cibū ſm̄ ꝙ oportet poſſit mutare: ⁊ membris eum aſſimilare. Qd̄ ſi; ſit intellige. Due partes ſententie. hy. euacuātur: vltimitas ſ. plenitudinis: ⁊ graſſicies ī athletis. Sʒ ꝙ dixit. Et iterum: īnuit id priori eſſe diuerſum. Hactenus de habitudinis ſolutione ⁊ repletiōe dixit: Nūc ſequitur de habitudine in paſſione iaʒ adducta: ⁊ de menſura dicte: que talis. eſt. 4

In precedentibus hypo. intendit de vltimitate omnimode euacuationis ⁊ reſumptionis: ī hoc vero de ordinanda dieta infirmorum ſua eſt intētio. In diuturna ergo egritudine ſemper dieta tenuis eſt fallax. in acuta vero non ſemper conuenit. Cum. n. in pluribus egritudinibus acutis oportet vt ſubtilis dieta detur: in quibuſdaʒ acutis danda eſt vltimitas tenuitatis: alias erunt vltime tenues diete: ſicut cum totus cibus aufertur: ſolum tamen mellicratum vſq̄ʒ in creticaʒ diem dabitur. Subtilis autem dieta non in vltimitate in cibi eſt paruitate: aut in raro cibo: vtpote ptiſano parū nutriente: Danda eſt autē dieta ſubtilis cauſa defectiōis virtutis ad quem ſuſtentandaʒ precipimus dari aliquātulū. Sanis aūt dieta dat̄ duobus modis: aut vt cuſtodiatur ſicut cor̄ ſuit vſus: aut vt augmentet̄ ⁊ virtus eorū cōfortetur. Groſſus ergo cibus augmētabit: moderatus cuſtodiet: ſubtilis minuet virtutē: ⁊ iō cauendus eſt ſanis. In infirmis nō dʒ virtus augmētari: ſed ſicut īuenitur cuſtodiri: ſicut in paſſionibus diuturnis: aut nō multū minui vt in acutis: in quibus acutis ſi augeat̄ vl' cuſtodiatur morbus augmētabitur. In q̄ aūt acuta egritudine tenuiſſima ⁊ certa dieta: ⁊ vbi tenuis dāda ſit hy. in peritionoxomatō innuit: qd̄ tūc melius dicem⁹ cū librū illū exponemus: hic. n. breuit̄ ⁊ parū dicere ꝓpoſuimus. Virtute inq̄ʒ infirmi exiſtēte forti in ſtatu morbi: ſi morbus in die quarta vel antea determinari debeat: oīs cib⁹ auferatur qd̄ tenuiſſima ⁊ certa dieta dr̄. Si āt in ſtatu bn̄ ſe habeat: ⁊ terminus ſeptimū diē nō trāſeat: dādū ē ſolū mellicratū: qd̄ ſubtilis ē dieta: nō tn̄ in vltimitate. Si vō virtuti nō cōfidimus ptiſana colata damus: que ſubtilis ē dieta: ſʒ nō in vltimitate. Ptiſanā vō nō colatū: neq̄ʒ ſubtilis ē dieta: niſi parū datū: neq̄ʒ groſſa ſicut ius tritici: oua piſces: ⁊ ſimilia. Qd̄ dixit: in acutis egritudinibus qbus nō cōuenit: de peracutis ītellexit de qb⁹ ēt poſtea dicet: cū vbi vō ſʒ acumē egritudo ſe infert. 5

Multi interpretātes talit̄ hūc aphoriſmū ītelligūt ꝙ peccare egrotātiū nō a ſemetipſis ſit: ſʒ inſiſtetur eis a medicis: cū inuitis precipiant: vt ſubtilem teneant dietā vn̄ magis leduntur q̄ʒ ſi ita tenui dieta nō vterentur: cum inuiti cogantur: q: cum ſit virt⁹ cor̄ nimia abſtinētia deficit. Alij abſolute ponunt qui inde magis laudandi ſunt: q: abſolutiorē. i. vniuerſaliorem dant intellectum cū voluntarios ⁊ coactos intelligi faciant: ac ſi dicat hy. Omne peccatū in ſubtili dieta ſiue

In diuturna egritudine ſꝑ dieta tenuis ē fallax: ī acuta vō ñ ſꝑ conuenit.

In infirmis nō dʒ vt⁹ augmētari ſʒ ſicut inuenit̄ cuſtodiri.

Mellicratū ſbtilior ptiſan eſt dieta.

Oē peccatū ī ſbtili dieta multū neceſſe ē vt ledat.

per ſe ſiue per aliud fiat: multum neceſſe ē vt ledat cū per abſtinentiam virtus deficiat: ⁊ q: conſuetudo eorū nō talē dietā expoſtulat. Hic ſenſus māifeſtatur ex ſubſequētibus. ſ. ꝑ hoc ꝙ inquit: ꝓpt h̄ ⁊ ſanis fallaces ſunt valde certe ⁊ cōſtitute diete. cogit. n. eos peccare aſſiduitas ſubtilis diete. Aphoriſmus ſequens eſt apertus. 6

Ad ultimas egritudines vltime curationes ad perfectōnem ſunt potentes.

Ultias egritudines itellexerit: nullas habentes vltimitates poſt ſe vnde precipit ſubtiliſſimam dietam dari que ſi ſit acuta ipſa ē quā pacutā vocat propter quā ⁊ ſubiūgit hypo. hic. 7

Ubi vero ſecūdū acumen egritudo cōtinuos ⁊ vltios labores h̄z vltima ⁊ tenuiſſima dieta neceſſariū eſt vti. Ubi aūt nō: non: ſꝫ cōuenit groſſius reficere. Et tantum ſubcondeſcendere quantum egritudo molior fuerit vltimis.

Sciuit ſuperi⁹ vltimā egritudinē intellexerit: quā nulla alia excedere poſſit: ita ⁊ h̄ labores vltimos poſuit primo: vltra q̊s nulli alij ſūt vlteriores. Hos aūt acceſſiones febriū ⁊c̄. intendit accidentia earum q: pacute febres continuo vltimos labores habēt. i. in p̄mis diebus quartuꝫ precedentibus: vnde ⁊

Diffinitio ſtatus.

Stat⁹ illico ī his ſequitur. ſtatus. n. nihil aliud eſt niſi cum labores ⁊ eorum accidentia vltimantur. Paracutus ergo morbus eſt: cū ſtatus continuus eſt qui in primis quartis intelligitur aut in cuiuſlibet quare dici ſubſequentibus in pacuti morbi acumine vltime tenuiſſimam dietam oꝫ dari: cum ſubtiliſſima dieta in ſtatu ſit neceſſaria: ſicut ipſe in libro de egritudine acuta dixit: huius ſtatus continuus eſt ī quartis diebus: ſufficit de hac re hic tantum dixiſſe. Siqs autem in acutis egritudinibus cibum dare timeat ꝓpter apoſtematuꝫ incenſiones: ſiue febrium continuitates: tunc ⁊ in ſtatu magis neceſſe eſt vt caueatur: q: omnia apoſtemata ⁊ incenſiones in pacutis egritudinibus in hoc tempore in ſui ſunt vltimitate: ſicut hypo. in peritionoxomaton: vbi de calido apoſtemate dixit particulariter: de caloris vltimitate: ⁊ febriū inceſſione vniuerſaliter dedit intelligi: ſic enim antiqui ponere ſunt ſoliti. De quocūqꝫ horum intelligatur bonus ⁊ certus eſt intellectus. Bonum eſt vt natura in horum ſtatu operari permittatur neqꝫ cibo vel aliqua re impediatur. Oꝫ ergo in ſtatu vt tenuis dieta vltimetur.

Oꝫ ergo in ſtatu vt tenuis dieta vltimet̄

Si autem ſtat⁹ alicuius morbi poſt predictos dies quatuor nondum venerit: non ſtatim vtendum eſt tenuiſſimis dietis: ne forte infirmus ante ſtatum moriatur. In illo ergo cuius ſtatus eſt in prima quarta die bonum eſt illico vltimaꝫ dietam dare cum natura eius poſſit pati. Si v̄o non: ſolum mellicratum vel parum ptiſani ſufficit: hec autem in tenuitatis vltimitate ſunt. Ptiſana que hypo. groſſum cibum vocat debent dari in ſtatu poſt diem quartā cui ſubiungit. Ut deſcendatur quantūcūqꝫ morb⁹ molliatur: verbi gratia: ſi ſtatus aliquantulum eſt vicinus detur cibus parum groſſus: ſi vero remotior detur parū groſſior. Sic ordinata dieta eſt vtilis. 8

Quando in ſtatu ē egritudo: tūc tenuiſſima dieta neceſſarium eſt vti.

Contemplari igitur oportet egrotātem ſi ſufficiat dieta ad ſtatutum egitudinis: ⁊ vtruꝫ ille deficiat prius: ⁊ non ſufficiat dieta aut egritudo deficiat ⁊ obtundatur.

Quibus ergo continuus eſt ſtatus: cōtinuo ⁊ tenuiter reficere oportꝫ. Quibus vero poſterior ſtatus ad id ⁊ ante id parum auferendū. Prius vero vberius reficiendū vt ſufficiat egrotās.

In paroxiſmis ſubtrahere oportꝫ: apponere enim leſio. Et quecūqꝫ ſecundū circuitus exacuuntur: in exacerbationibus ſubtrahere oportet.

Hunc aphoriſmum alij ſicut ⁊ nosipſi ſubiungunt ſuperiori. Alij nolunt continuari. Uerū tamen quomodocūqꝫ continuetur ſemper erit vnus ſenſus. In ſtatu enim morbi ſubtiliſſima iubet dari dieta. cum tunc multa ſuccedant accidentia ⁊ morbum digerentia. Non ergo impedienda eſt natura in humoribus digerēdis qui ſunt materia morbi: cum tunc tota illi ſoli rei intendat: vixqꝫ ſuperſit hora quin humores vincat. Natura ergo nō impediatur in cibis digerendis quod in libris noſtris de die cretica prohibimus. Hec omnia hypocratica ſtatui cui ſuccedit declinatio ſunt attinēda. Morituri enim ſolis pronoſticis ſunt dimittendi: in quibus futura ꝓnūciantur. In premiſſis perpenditur qualis dieta ſm tēpora morbi detur: ī ſubſequētibus ſm virtutem infirmi danda dieta diffinietur. 9

Morituri ſolis pronoſticis ſūt reliquēdi,

Quia ſuperius ſꝫ morbi ſtatū cōtinuū vel remotū condeſcēdit in dieta hic diffinit q̄ mō ſm virtutē patiētū ſit ordinanda: vt virtus. n. ⁊ nō morbus nutriatur: infirmis dietatur. Hec duo ſi bene cōſiderētur. i. dieta ſꝫ lōgitudinē ⁊ breuitatē ſtatus: ⁊ virtus īfirmi ꝓpē datur vtilitas noſtrū operari ſubſeqtur. Si. n. virt⁹ defecerit ⁊ nō ſuſtinuerit: cibi ex qualitate vl' quātitate dentur ſm ꝙ expedit. Cibus ğ in ſtatu aliqñ dādus eſt accidētibus: virtutē diſſoluētib⁹. Quia aūt ī dieta maxia oꝫ eē medici cautela: hy. iō ꝑcedēti ſubſequētē aphoriſmū cōtinuo ſubiūgēdum putauit. Si tres iſtos aphoriſmos aliqs vnū vel ꝓ vno tm̄ intellexit: nō peccabit. Ego in tres diuiſe aphoriſmos: vt melius exponerem ſigillatim. 10

Talit̄ dietandus ē īfirmus vt virtus nō morbus nutriant.

Hic aphoriſmus vt diximus eſt ſuperiorib⁹ iungendus: ſed tamē prioribus ē vniuerſalior. In precedētibus ab initio continuo in morbus peracutis tenuiſſime iuſſit dietari: in hoc abſolute in ſtatu omnis morbi continuo paruꝫ poſt initium tenuiter dare: quod etiam in ſubſeqn̄tibus innuit. Conſtātinus: Sunt ergo egritudines tam acute vbi ſimul ſtatum a principio habere putentur: in his autem dieta tenuis continuo det̄: quibus inquit ſtatus protenditur: eos in ſtatu parum. ⁊ ante ſtatum abſtinere expedit. Interim autē dum procul ſunt in ſtatu: reficiantur vt ad ſtatum peruenire ſufficiant. ī ſtatu vero abſtineant vt ad dimicandum natura ſit parata: ⁊ non omnino digeſtioni cibi intenta. Oportet ergo inquit in exacerbationibus. i. in ipſius egritudinis impetu ⁊ acceſſione ſubtrahere cibum ledit enim cibus: q: crudus ⁊ indigeſtus crudos ⁊ indigeſtos augmentat humores. 11

Abſtinendum ē ī ſtatu vt ad dimicādū nã ſit parata.

Omnis dieta in ſingulis morbis eſt dupliciter ordinanda: vel ex lōginquitate vel vicinitate ſtatus vel ex virtute īfirmi: ſꝫ quomodo in ſingulis diebus ſm ꝙ expedit dietent̄ hic inſinuatur. Indixit nobis non dari cibum in hora acceſſionis febris nec anteqꝫ dies ſua veniat: quod

Nõ oꝫ dietare ĩ hora acceſſionis ſe. neqꝫ añ q̃ꝫ dies ſui venerit.

melius explanauit in libro de egritudine acuta cuꝫ ſi inquit. Non oportet dietare in hora acceſſiõis febris neqꝫ anteq̃ꝫ dies ſua venerit: ſed cum iaꝫ declinauerit ⁊ quieuerit. 12

Et ſi de ordinanda dieta ante dixerit: iſte tamen locus maiorem inde tractatum expetit.

1 Paroxiſmos vero ⁊ ꝯſiſtẽtias declarant egritudines ⁊ tempora anni: ⁊ circuituuꝫ ad inuicem incrementa: ſiue quotidie ſiue preter diem: ſiue per amplius tempus fiant. Sed ex poſt apparentibus queadmoduꝫ in pleuretico ſputum ſubrubeum ſi continuo appareat inchoantem quidem abbreuiat. Si vero poſterius appareat ꝓlõgat. Et vrine egeſtiones ⁊ ſudores ⁊ deſcritas ⁊ eueritas longas ⁊ breues egritudines apparẽtia declarant.

cũ n. ſuperius virtutem infirmi ⁊ tempora morbi in dieta conſiderauit: h̄ quaſi tertiũ quoddam ſubintroduxit: intelligẽduꝫ. ſ. eſſentiã morbi acuti ⁊ peracuti ſiue diuturni: ex quibꝰ quotidiana dieta ſm̃ circuitus ſuarum acceſſionuꝫ ordinanda eſt. Sic ergo ordinatio diete videtur eſſe triplex: ex virtute videlꝫ infirmi eſſentia morbi ⁊ interpollatione cuiuſlibet ꝑticularis morbi: vel partis morbi.

Pene ſtria diete ordiatio eſt attẽdẽda.

Uirtus quidem facile poteſt intelligi in prima viſitatione infirmi in pulſibus ⁊ ceteris in pronoſticis: monſtratis ſignificationibus. Unde nullus poteſt dicere realiter nullatenus virtutem infirmi ſe poſſe cognoſcere: cum medicus ad hoc quaſi ſit diſpoſitus: licet non naturaliter: tamẽ artificialiter. Morbos ⁊ interpollationes eorum medici arbitrantur non poſſe cognoſcere: niſi cũ iaꝫ adſint: quibus hypo. eſt contrarius itidem enim hec cognoſcuntur: ſicut cetera que in medicina habentur: aliquando tamen certe: aliquando arbitrio veritati vicinanti. Quibus preuidendus ẽ ſtatus morbi: ⁊ interpollatio future febris: hec iam i epedimia ⁊ in pronoſticis perfecte monſtrauit hy. Qđ autem hic dicitur in prima parte libri criſeos perfecte expoſuimus in qua etiam anteq̃ꝫ morbi ſit ſtatꝰ vel quando erit vel qualiter cognoſcatur oſtẽdimus quod hypo. breuiter monſtrare hic ſatagit ⁊ nos i exponendo pro poſſe breuitatem ſtudeamus imitari ſi cui autem hec non ſufficiant librum noſtrum criſeos inueſtiget pro poſſe. Dico ergo egritudines declarare exacerbationes ⁊ conſiſtentias. Tertiana enim ſe breuem eſſe monſtrat ⁊ periodicã criſim q2 ſuam vicinam: amphimerina longã: quartana ſe lõgiorem ⁊ diuturnam innuit. Continue ⁊ cauſon febres ſe acutas eſſe ſignificãt febres alipiados: ⁊ emitriteus medie iter has habentur. Que qualiter ab initio poſſint intelligi in ſecunda particula criſeos explanauimus: hic ergo dicere volumus: ne in diuerſis libris idem repetere videremur. Sed ſi tritëus ab initio poſſet intelligi breuitas ſua: ⁊ velocitas ſue criſis debet anotari: ⁊ interpollatio ſua vnaquaqꝫ die tertia eſt futura: hoc eſt quod hypo. dixit

Exacerbatiões ⁊ cõſiſtẽtias declarãt egritudines.

Exacerbatiões ⁊ conſiſtentias declarant egritudines: multotiens enim quartanas ab initio notaui vnde non neceſſe fuit ſecundam ſuam actionẽ expectari. Sic ergo ordinauimus dietam a principio ſicut ordinanda erat in longo morbo. Similiter fecimus in amphimerinis ⁊ tertianis ſm̃ longitudinem ⁊ breuitatem ſui ſtatus. Quod autem de febribus diximus: idem de omni morbo intelligatur. Pleureſis eni ⁊ peripleumonia ⁊ freneſis ſicut acute febres intelligantur: ſquinantia diaria: ſpaſmus ſicut peracute accipiantur: hydropiſis mania: ⁊ empima ventris fluxus: ⁊ ptiſis. i. vulnus pulmonis aſſimulantur diuturnis. In pleureſi ergo ⁊ freneſi plurima in tertijs diebus interpolatio erit vulnerati in ſtomacho cum empimate. ſiue in epate ſeu pulmõe interpollãtur omni die ⁊ maxime in nocte Splenetici vł melãcolici de q̃rta febricitãt i q̃rtã aut vna die febricitant alia ñ. Qđ tpa ãni nominauerit ꝑ oribꝰ cõtinuauit: h̄. n. declarãt egritudines ⁊ earꝫ itꝑpollatiões. Nõ. n. i quartãis ordinare dietam ſm̃ lõgitudinẽ egritudinis ſufficit niſi etiam itelligatur: ſi cũ febris iceperit hyems eſtas autũnꝰ ſiue ver fuerit. Eſtiua eni q̃rtana breuis. autũnalis vero longa maxie ſi vicinetur hyemi: quod mõſtrabitur in aphoriſmis ſequẽtibus. Tertiana velox ⁊ breuis: ⁊ vicinam facit criſim: i eſtate ſtm̃ breuior i hyeme lõgior: ſicqꝫ morbos eſtas breuiat: hyems prolõgat. Interpolatiões febriũ i eſtate tritei plurimi: i autũno tetratei. in hyeme amphimerine. Cõplexiões quoqꝫ corporũ deſignãt egritudines: ſicut ⁊ tempora anni: quarũ diuerſitates q2 multis i locis hypo. tetigit h̄ eas reticuit q2 ex alijs libris palam putat fieri. Quod ꝰ eſtas innuit ideꝫ cõplexio calida ⁊ ſ ꝓtẽdit. Si etas q̃qꝫ ĩfirmi ꝑfecta iuuẽtus ſit: ⁊ ſi regio calida etiam ſicca fuerit: ⁊ ars ⁊ conſuetudo deſignãs egritudines ſimili modo. itidem ⁊ aer q̃ infirmus circũtegitur qđ poſt mõſtrabitur: idem de alijs egritudinibꝰ ĩ ceteris iudicetur tẽporibus. Cõſiſtẽtia morbi mõſtrabitur. Si acutus morbus ⁊ peracutus ſit ſiue diuturnus quod neceſſe eſt noſci ad diſcernẽdũ ſtatũ morbi. Interpollationes: quotidianas oſtẽdunt: tertianas ⁊ quartanas: ⁊ quota diei ſiue noctis hora ĩcipiat. Qđ addit poſt. Et circuituum ad ĩuicem incremẽta ſiue quotidie: ſiue preter diem: ſiue per amplius tempus fiant: opꝫ ſcrutari ſi per hoc ſupradicta poſſunt intelligi. Per circuituũ enim ad inuicem incrementa febrium circuientiũ augmẽta morbi: interpollationes: ⁊ ſtatus ſignificãtur Per incremẽta quoqꝫ interpollationum in febribus augmẽtum morbi: ⁊ longinquitas ſtatus ⁊ ꝓpinq̃tas ſignificãtur ſicut i preſenti monſtrabitur.

Nõ ſufficit ĩ q̃rtãis ſm̃ lõgitudinẽ ordiãr dietam.

Augmẽtum enim ſecũde acceſſionis tribus mõſtratur modis: vel ex incipiente tempore: vel ex longitudine: vel ex magnitudie.

Augmẽtũ ſecũde acceſſiõis tribuſ mõſtratur, modis.

Magnitudo eniꝫ ſiue fortitudo dicatur ſiue magnitudo: vna eademqꝫ eſt ĩtẽtio cum enim dicãt medici. Hec febris maior ſiue fortior eſt priori: idem tamẽ innuitur debere ĩtelligi: febris autem hec ſiue maior ſiue fortior aliquãdo prius ĩcipit q̃ꝫ ſoleat: aliquãdo diutius ꝑſeuerat: aliquãdo manet vel ĩcipit ſicut ſolebat ꝙ neqꝫ attinet magnitudini: neqꝫ fortitudini: ſed breuitati potius vel lõgitudini. Hec periodus quã ĩter initium ⁊ ſtatum eſſe dico ceteris criſibus eſt moleſtior: hec periodus ĩ declinatiõe eſt melior. Feſtinãs anteq̃ꝫ ſoleat: ⁊ diutius durãs q̃ꝫ ſoleat: ⁊ maior ſeu fortior: ſiue quotidiana ſit ſiue tertiana ſiue quartana morbum faciũt lõgum ſiue breuẽ Ratiõe ergo iſta ĩcremẽta morbi ſũt perſpiciẽda. Si ergo ĩterpollatio febris anteq̃ꝫ ĩ prima die ĩceperit pluſq̃ꝫ morãs magis ſe cõfortauerit: augmẽtatio eſt fortior: criſis velocior: ⁊ ſtatus ꝓpiquior. Nõ enim cõuenit vt augmẽtum ſit fortius ⁊ ſtatus remotior: ꝙ ſi ĩterpollatio ſm̃ predictos gradus minoretur ſtatus remotior perpẽditur vnde planum redditur quãdo ſtatus veniat: ⁊ quando acceſſio morbi.

Nõ. n. cõuenit vt augmẽtũ ſit fortiuſ ⁊ ſtatus remotior.

Primo cognito ſcitur ⁊ diete ordiatio ĩ toto morbo: acceſſiõe cognita ſcitur qua hora cuiuſlibet diei ſit dãda. Ex quo aũt hypo. dietam ordĩare ĩcepit cuilibet egrotãti: ad h̄ ĩtẽdit vt ſciatur quãta ⁊ quãdo debeat dari. Proculdubio nihil aliud ĩcremẽta circuituum vocauit niſi reditum morbi ad id quod fuerat. ꝙ auteꝫ ex poſt apparẽtibus: dixit ĩterpollatiões febris ⁊ eſſenti

Nõ que ſũt circuituũ ĩncremẽta.

Nõ qđ ꝺ poſt aparẽtibꝰ dicat.

ꝗam morbi innuit intelligi ſine illa apparentia ſignifica-
tiones vocentur: ſiue accidentia: que cum ſint cum mor-
bo vel ſequantur: alia criſim: alia coctionem ſignificant
alia eiuſdem ablationem: alia ſignificant perditionem.
Apparentia ergo cum morbo incipiũt cuꝫ ipſo. Sequē
tia cum morbo aliquando apparent: aliquando poſt: ali
quando cum neutro: cum non ſint morbi inſperabilia ac
cidentia neqꝫ ſubſtantialiter inherentia: ſed ſunt quedaꝫ
qualitates ſeparabiliter accidentes. Hec autem acciden-
tia criſim ſignificantia cum non cum morbo in ſui certo
incipiant initio in ſui; tamen apparent initio ſecunda ⁊
tertia conſideratione: quod poſt hoc explanare contingit:
Aliquando accidentia eadem non in initio morbi. ſed in
augmento vel ſtatu ſunt apparentia. Signa auteꝫ hu-
ius coctionis non apparent certis initijs: ſed in ſecundo
⁊ tertio conſiderabis. Signa ablate digeſtionis aliquan
do cuꝫ morbo in ſui initio incipiunt, aliquando vᵒ poſt
⁊ ſimiliter mortis ſignificationes ſunt apparentes poſt.

No quod modis initiuꝫ morbi accipiatur.

In initio morbi apparentes ego explanaui in libro cri-
ſeos. Dicitur morbi incipientis initium: cuius tempus
eſt indiuiduum. Dicitur etiam initium pars totius tē-
poris morbi: ſicut cum morbus habet initium: augmē
tum ſtatum. ⁊ declinationem. Dicitur etiam initiuꝫ qꝺ
eſt inter initium ⁊ tres dies tranſeuntes. ¶In codē libro
monſtrauimus virtutem omnium accidentium que di
ximus in quo multa hypocratica inſeruimus huic operi
neceſſaria: ⁊ multa de virtutibus breuiter que qui intel-
ligere voluerit: ad eum librum tranſuolet. ¶Cum autem
apparentia poſt eſſentiā morbi ſignificare voluerit: pleu
reſim ad ſimilitudinem introduxit ſicut enim in pleureſi
ſi ſputum cōtinuo apparuit fit morbus breuis/ ſi poſte
rius prolongatur. Hoc planius intelliges ſi h ponatur
quod in tertio epidimie hypo. dixit. Anxius inquit de ci
uitate fuit amadia vel andric vicinus porte borochie re-

No qualit gal. introducat caſū de ārio pleuretico.

gioni oppoſite qui continua laborans febre in dextro do
luit latere tuſſiens ſicce: ⁊ neqꝫ in principio morbi ſcreās
aliquid ſitiens ⁊ vigilias patiens: vrina autem in colore
laudabilis multa fuit: ⁊ ſubtilis. Die ſexta alienationeꝫ
ſuſtinuit; [illegible] multotiens caleſieret: non tamen al-
leuiatus eſt dolor ſed potius die ſeptima fuit dolor ma-
ior: febre augmentata: neqꝫ dolore minuente: ſed tuſſi qꝫ
multum impediēre ⁊ anhelitu anguſtiante octaua die de
interiori parte brachij phlebotomauit: etiaꝫ ſm ꝙ opor
tuit multum minuit ſanguinis: vnde dolore alleuiato
tamen tuſſis ſicca remanſit in. xi. die cum in capite paruꝫ
ſudauerit mollior fuit tuſſis atqꝫ febris: ⁊ ſcreatus humi
dior fuit. decimaſeptima die cepit digeſtibilius ſcreare:
ſic alleuiate dolore vigeſimo die ſudauit criſi veniente:
febre quoqꝫ ceſſante: ſed tamen ſitim patiebatur. ſed il-
laudabilis fuit ſcreatus: vnde ⁊ febris. xxvij die rediit:
ſic quoqꝫ tuſſiuit multum ⁊ digeſtum ſcreauit humor re
ſidens in vrina apparuit multus ⁊ albus: ſitis ceſſauit
⁊ dormiuit trigeſimoquarto die toto corpore ſudauit: p-
fecta igitur criſi febris quieuit. Morbus huius anxij fu
it in primis pleureſis: ⁊ quia ab initio morbi ſcreare nō
potuit vſqꝫ in xxxiiij diem eſt prolongatus. ¶Cum

Plurima pleureſis. xiiij: diem n̄ excedit ꝙ ſi excederet ad. xx. ptē-ditur:

tamen plurima pleureſis quartumdecimum diem non
excedat: quam ſi exceſſerit: ad. xx. protēditur. Sed ſi pleu
reticus ſcraſſet die tertia pro certo veniſſet criſis die ſepti
ma vel noua vel ad plurimum vndecima. Si ergo iſte
tertia ſcreaſſet: morbus decimumquartum non tranſiſ-
ſet: quia ſicut in apoſtemate diſcooperto: neqꝫ ſub cute ce
lato ſolet euriginoſius apparere ſudor: h quoqꝫ ſubtilis ē
in principio ſed cum incipiat digeri melior eſt ⁊ groſſior
priori: ſic iſte ſcreatus in coctione eſt diuerſus alius eniꝫ
plus alius minus decoquitur: hic autem manifeſtatur
in apoſtematibus in ore vel in oculis naſcentibus in cu

No ſcire q ſunt gradꝰ ipſius pleureſis.

te ⁊ ſub cute manentibus. Si enim cutis per inciſioneꝫ
perforetur effluit inde ſudor multus ſicut diximus. ſi
vᵒ non perforetur erugo illa continetur: quia dureſcente
apoſtema tarde digeritur: idem intelligendum eſt
de pleuretico cum iſte morbus de apoſtematum ge
nere eſſe dignoſcatur: oportet ergo vt maturationes
ſue conſiderentur. ¶Si enim nulla ſcreauerit: mor-
bus in vltimitate eſt cruditatis: qui gradus pri-
mus eſt in pleuretico: ſi parum ⁊ ſubtiliter: non
autem morbus in vltimitate cruditatis eſt ⁊ ſecū
dum gradum facit: ſed ſi ſcreatus fuit magis ingroſ
ſatus tunc non iam morbus crudus erit. Et iſte
gradus eſt tertius in pleureſi ꝙ ſi ſcreatus finaliter
⁊ complete ingroſſatus eſt erit quartus gradus in
pleureſi: in qua ſi ſputum groſſus eſt qꝫ fuerit: ⁊ ē
perfecte coctum: ⁊ in die tertia vel quarta apparue-
rit: impoſſibile erit morbum ſeptimum diem tran
ſire. ¶Longitudo ergo ⁊ breuitas morbi ſm apparē

Lōgitudo ⁊ breuitas morbi ſm apparentiā coctiōis ſūt

tiam coctionis ſunt. Sicut enim in ſputo apparē
te albo omnibus diebus egritudinis coctionis fi-
nalis perfectio ſignificatur: ſic ablatione ſputi abla
tio ſignificabitur totius coctionis: ꝙ ſi ſputū puruꝫ
⁊ ſubtile ſit parua coctio ſignificabitur. Sed ſi ſpu
tum fuerit purum vel parum ruſum: rebeum: vel
citrinum: non ſunt laudanda. Erugionoſum liui-
dum: ſeu nigrum: perditionis ſunt ſigna. Bona
igitur ⁊ laudabilis ſignificatio erit coctionis: que ꝑ
culdubio morbum finiendum velociter innuit: ⁊
econtra peſſima perditionem infirmi velociter por
tendus. Ablatio coctionis non perditionem vel ſa
lutem: ſed morbi ſignat longitudinem: virtute ta
men infirmi bene perſpecta bene poterit: nunciari
ſalus futura. ¶Sunt ⁊ alia genera ſignoruꝫ que

No q̄ ſunt accētia cretica criſim ſignificantia

hypocras vocauit cretica: vtpote ſignificantia criſiꝫ
ſicut ſunt fluxus ſanguinis: ſudor: ⁊ regior: ſolutio
nimia ventris nimius vomitus: vrina nimia: do
lor capitis nō precedente cauſa tremor cordis: ⁊ an
guſtia ſpiritus ſine precedente cauſa: thetinatio ſb
diaphragmate: ſimiliter vigilie: alienationes lan-
guores: rigores: nocturni ſine cauſa feſtine febriuꝫ
acceſſiones: lachryme ſubite ſine oculorum macula
rubor facie iectigatio labiorum inferiorum: viſio ni
gredinis vel ſplendoris ante ſe ſubita: rubor: ma-
xillarum ſiue narium: apoſtema ſub auriculis vel
in quibuſlibet locis. ¶Hec omnia ⁊ conſimilia ſi-
bi pertinentium locorum appellantur: accidentia
propria: ⁊ quaſi ſubſtantialia ⁊ cretica: ⁊ citum ⁊ ve
locem motum ſignificantia. Sūtqꝫ duobus mo-
dis rei future nunciatiua. Si enim poſt coctionem

Qualit accidētia cretica ſit bōa vl mala.

morbi appareant cretica ſignificantia ſunt certe ſa-
lutis. Si ante morbi coctionem ſunt illaudabilia
perditionem vel morbi longitudinem portenden-
tia. ¶Criſis autem ſigna: nō ſignis coctionem
ſunt ſimilia: teſtante hypo. in prima particula epi
dimie. Coctio inquit velocem criſim ⁊ fidem ſalu-
tis portendit. Sed non ſimiliter cruditas: maxi-
me ſi futura male ſunt proceſſura. ¶Joanniculus
Male proceſſura intendit de apoſtematibus cu-
iuſlibet loci corporis que duobus modis fiunt vel
enim de loto corpore procedunt vel de exterioribus
ad interiora vnde fiunt apoſtemata mala vel non
criſim ſignificantia vel malam: vel longitudinem
morbi: vel morbi recidiuationem ſignificantia.
¶Coctionem taliter laudauit hic hypo. vniuerſa
liter: ſed in pronoſticis particulariter ſic. Vrina

Vrina alba ⁊ hy. ⁊ eq̄li vſqꝫ ī diē creticā laudabilior eſt.

in qua hypoſtaſis alba ⁊ equalis vſqꝫ in diem cre
ticam laudabilior eſt: cum ſecuritatem ⁊ morbi bre
uitatem ſignificet: ⁊ taliter laudauit vrine coctioneꝫ
in vaſis. Coctio laudatur ſtomachi cum dixerit: di
geſtio inquit laudanda iuncta ⁊ tenera: eodem cri
ens tempore quo ſolita fuerat in ſanitate cuius eſt
quantitas ſecundum ꝙ infirmus accipit. Coctio
in ſpūs inſtrumentis laudatur cuꝫ dixerit in pul-

monis inquit ⁊ coſtarum doloribus ſputum velox facile mixtum cum rubore egreditur: bonum. ¶ Omnes enim ſignificationes coctionis ſunt laudabiles: ſed non eriſim ſignificantia: omnia ſigna ſunt laudabilia ſicut idez hypo. ſignificat. In criſis enim tempore apparentia: ſi criſis non fuerit: in

Oēs ſignificatiōes coctionis ſūt laudabiles

Senes facilime ferunt ieiunium: ſecundo conſiſtentes: minus vero pueri: horum vero omniū maxime infantes: horuz vero ipſorum quicunq̄z ſūt animoſiores exiſtentes. Qui creſcunt plurimum habent inatum calorem: plurimo igitur indigent nutrimēto. Si vero nō: conſumitur corpus. ſenibus vero paruus calor ineſt propter hoc igitur paucis fomentis indigēt a multis enim extinguitur cibis calor: pp hoc igitur ⁊ febres ſenibus non ſimiliter acute fiūt: frigidū enim corpus habent.

preſenti mortez vel creticam moleſtationez ſunt innuentia. Qd hypo. monſtrauit cum dixit. Bone criſis nō apparent ſubito ſigna: ſed ſigna coctionis: quandocūq̄z apparēt bona ſūt: cum proculdubio bonum ſignificant. Ubi ergo dixit. Ex apparentibus quemadmodum in pleureticis ſputum ſi continuo appareat incohoantem quidam abbreuiat ⁊c. contrarium non fuit his que modo dixit. Bonam criſim ſignificantia non oportet eſſe ſubita cum aliquando mala ſint ſigna criſis: coctionis vero ſigna nunq̄z: que ſi cito appareant: velocitatem coctionis mōſtrāt. Sufficit his locis breuitas huius expoſitionis: quia in libro criſeos perfectiſſime explanaui. Sed quia ſuperius diuiſionem feci: quam ſemiplenam exponendo eſſe volui: explanande ſunt cum ſuis differentijs ſignificationes cum morbo exiſtētes ⁊ morbum concomitantes cum pleureſi ¶ Febris eſt acuta: anguſtie ſpiritus: tuſſis: dolor lateris cum punctura hec ſunt ſignificationes pleureſis ſbſtantiales. Signa pleureſiz morbum ſequentia ſūt dolores deſcendentes in diaphragmate vel aſcendentes in furculas. Joānniculus: Horum duoruz locorum dolores: pleureſim futuram ſunt confirmantes: ſimiliter ⁊ ſi infirmus in infirmo melius iacebat latere q̄z in ſano. ¶ Praxagoras epiſtiagenſis de ſignis ſequentibus morbos duos libros compoſuit. vnum de poſt apparentibus de quibus ꝟ hypo. Si poſt inquit appareant eucritam: ⁊ diſcritam monſtrant ⁊ longitudinem: ⁊ breuitatem morbi. ¶ Neq̄z ſolum ſputum hoc faciet: ſed vrina egeſtiones ⁊ ſudores: que omnia ad faciendam ſimilitudinem introduxit: vt recordaremur quod dixi in pronoſticis: Nos autem in criſeos libris ⁊ in pnoſticis aperuimus ſm q̄ oportuerat. 13

Significatiōes ſubſtantiales pleureſis.

Diuerſitas etatum intellecte in dieta ordināda ſunt iuuatiue. Abſtinentia enim cibi ſenibus eſt facilis: dura vero pueris. Facilitatem enim dixit: cum neq̄z ſint famelici: neq̄z noceat eis i aliquo eſurities: duricies. econtra intelligenda eſt in pueris. ¶ Pueri enim citius eſuriunt: ⁊ citius famis nocumentum ſubeunt a cibis longo tempore abſtinentes: citius inq̄z q̄z ſecundo conſiſtentes qui medij ſunt inter pueros ⁊ ſenes Secundum vicinitatem autem extremitatum etatum facilitas ⁊ durities abſtinentie in etatibus intelligende ſunt quod hypo. monſtrauit in aphoriſmo hoc ⁊ ſequenti: qui inquit. ¶ Qui creſcunt plurimum habent innatum calorem. ¶ Joanniculus Quod plurimum dixerit calorem innatum: dupliciter poteſt intelligi vel plurimum habent ad aliarum etatum: vel ad aliorum hominum comparatio

Abſtinētia cibi ſenibus ē facilis. dura vero pueris dicitur.

nem. ¶ Siquis hos duos aphoriſmos vnum fecerit: non anathema ſit. ¶ Poteſt quidem fieri ſic. Senes facilime ferunt ieiunium: ſecundo conſiſtentes facilius. minus vero pueri: omnium vero horum maxime infantes: horum vero ipſorum quicunq̄z ſunt animoſiores exiſtentes. Qui enim creſcunt plurimum habent innatum calorem. Secundo conſiſtentes intelliguntur: quorum etas inter perfectam iuuentutem ⁊ ſenectutez mediatur: vtpote qui cum iuuentutem perfectam tranſeunt: nondū tamen ſenes fiant quos Theophilis ſecundo cōſiſtentes appellat: inter quos ⁊ pueros alia eſt etas harum duaruz media: que ſicut eſt media ita mediocriter neceſſe eſt vt abſtineat: neq̄z dure ſicut ſenex: neq̄z facile ſicut pueri ſed medie ſunt impatientes. ¶ Hanc etatem pretermiſit hypo. vbi lector per ſe intelligat: quod autem infantes animoſiores minus dixit eſſe patientes: naturalem oſtendit diuerſitatem: cum animoſiores maiorem habeant calorem naturalem: vnde multum nocet eis ſi vltra modum abſtinuerint. ¶ Nota autem q̄ dixit. Senes non ſeniores: q̄ ſi vtroſq̄z in ſenibus denotaſſet tunc ieiunium ferre facile cibo paruo contentos dixit eſſe: cum decrepiti non facile ieiunium ferant neq̄z tamen ciborum multam quantitatem capaint: quia. Natura eorum eſt ſicut lucerna ad extinguēdum parata: que cum fere extinguatur querit vt paucum oleum adminiſtretur. ¶ Si cum plus nimio abundauerit citiſſime eam extinguit. ¶ Itidem huiuſmodi etas paruum cibum ſibi expetit: neq̄z multum tempus ad accipiendum indicat: quod cur euenerit cauſas incipit dicere dicendo. 14

Nā ſeniū eſt ſic lucerna ad extinguēdū parata.

In libro de complexionibus monſtrauimus q̄ calor a quibuſdam medicis in iuuentute perfecta maior eſſe dicatur. ¶ Alij intelligunt infantes maiorem habere calorem: q̄z iuuenes qui calorem infantium intendunt eſſe maiorē ad humorum ſuorum corporum comparationem quia calor in iuuenibus acutior ⁊ fortior ſecundum eos videtur eſſe: ſed ſubiectum in infantibus vbi calor eſt abundantius. ¶ Neceſſitas ergo inſequitur vt quamuis hic multum poſſemus dicere de hac re tamen breuiter dicam: aliquando hi calorē proprie intelligunt ſolam qualitatem: aliquando ſubiectū quod ſecundum eam quale denominatiue dicitur: quod cōſuetudinarium fuit omnibus: ⁊ maxime antiquioribus. Theofraſtus vero in quodam ſuo libro quem fecit de calido ⁊ frigido inquit. ¶ Corpus contrarias qualitates diuerſis ſuſcipiens temporibus: cum calorem calidum cum frigus ſuſcipit frigidum appellatur. ¶ Dicimus autem calorem multum eſſe ex ſubiecti cum ſuſcipientis conſideratione. ¶ Suſcipitur autem calor maior vel minor vel cum confuſione ſubſtantie vel non confuſione. ¶ In non confuſa ſubſtantia veluti ſi duo vaſa inequalia impleta calida aqua in quantitate caloris non erunt paria: dicentes ergo alterum altero calidius eſſe de maiori vaſe hoc intelligere debere. ¶ In confuſa ſubſtantia maior ⁊ minor vocabitur eſſe calor: velut ſi duo vaſa equalia vino ⁊ aqua mixtis ſint plena: ſed tamen ex commixtione inequali dicimus In hoc vaſe plus: vinum abundat: in altero vero aqua. Et ſimiliter ſi vtrunq̄z in vtroq̄z vaſe equaliter miſceatur Aliquando vero non quantitas: ſed ſola in his intelligitur qualitas. Dicimus ergo ¶ Calor in hoc vaſe maior

Calō multus eē dr ex ſbti eū ſuſcipiētis cōſideratiōe.

Unū calorē altro maiorē eē duobꝫ mōis dr

eſt: in illo vero minor duobus quoqꝫ vaſis in quantitate equalibus ſi in vno calida eſt: in altero calidior habeatur di cim⁹ i hoc vaſe calor maior: ē ĩ illo vo mĩor qḋ tñ ē abuſiuū cū fortior ⁊ debilior dicē deberem⁹: q̄ q̄litatiua: ſūt ñ q̄n titatiua q̄ntitas, ſoli ſubſtātie puať q̄ abuſiōe ñ ſolū vulg⁹ ſʒ etiam medici vtūť dicētes mōbū maiorē vel minorez cū morb⁹ ñ ſba ſit. ſiliť ſe brē maiorē vl' minorē itidem ḋ epilepſia ma iori ⁊ minori: ⁊ pleure ſi: ⁊ ceteris ¶ In qua no minum equiuocatione intentionem dicentis oportet conſiderare: ne ſiquis infamet dicen tem diuerſa: potius ſi dignus infamia: non bene perpendens ſua dicta. ¶ Unde quidam hypo. hic obuiant in calore dicentes eum intelle xiſſe qualitatem ſolam: cum ipſe calidam intellexerit ſub ſtantiam. ¶ Subiectum enim caloris naturalis ſecundū ſubſtantiam aeream ⁊ aquoſam eſt videri ſicut ſperma vi demus in quo ſubſtantiam terreſtrem inuenimus paruaz cum plurimum habeat caliditatem ⁊ humiditatem: ſicut diximus in libro de ſpermate ⁊ ſanguine menſtruo: qui bus conficitur humanum corpus. Sanguis enim men ſtruus naturaliter eſt calidus et humidus. cum autez cor pora humana mutantur in terreſtia: ſicut in initijs vide mus augmentari: vnde ⁊ ſi calidiſſimum ſit nature ignee erit: vnde ⁊ in his calor naturalis neceſſe eſt ꝙ paruus ſit quod ſi non foret calor naturalis in febribus multus foret: ſed cum non ſit in ipſis qualis ante fuit: quomodo ergo maior erit. ¶ Calor naturalis enim temperate complexio nis. eſt ignee vero accidentalis. ¶ Quod autem corporib⁹ accidentali calore diſſoluitur fumo igneo calidum ⁊ ſiccum eſſe probatur: fumus enim caloris naturalis temperatus eſt ⁊ ſuauis quod tactus etiam teſtatur. ¶ Calor enim in ſanis ſuauis ⁊ gratus tactui: neqꝫ nocumentum neqꝫ pun cturam ingerit ſed in febricitantibus maxime in ſolidis ar tubus: ⁊ calor qui eſt de humoribus putredinibus horri bilis eſt ⁊ acutus: ⁊ tactui pungitiuus. ¶ Qualitas autē caloris naturalis ſanorum ⁊ in infantibus certa ⁊ perfecta inuenitur: perfectio autem iuuentutis calorem habet pun gitiuum ⁊ non humectatiuum: neqꝫ iſta mirabilis erit natura: quicquid enim de qualibet re diſſoluitur ei: vnde diſſoluitur neceſſe eſt vt aſſimiletur. Si ergo infantis ſub ſtantia vnde fumus diſſoluitur aerea eſt ⁊ humida: ⁊ diſſo lutum ſuaue erit ⁊ humidum: ꝙ ſi ſubſtantia terreſtris eſt ⁊ ſicca: ⁊ diſſolutum fumum habebit acutum ⁊ ſiccum: ſi cut ĩ exteriorib⁹ videm⁹ ꝙ fumus de aq̄ dulci diſſolut⁹ ſua uis eſt ⁊ gratus: ⁊ humectans. ¶ Siccorum autem corpo rum: calor cum incendatur ſiccus eſt ⁊ acutus. Calor autem corporis duobus modis ſe habet: aut eſt ſuauis ⁊ gratus: aut acutus ⁊ ingratus. Suauis ⁊ gratus pluri mus eſt in infantibus ingratus ⁊ acutus in iuuenibuſ. Quod ſi proſpiciatur phyſice planius erit. Uidere. Uidea mus ergo elementa in quibus pro poſſe noſtro hec redden tur plana. Elemēta .n. ex qb⁹ oīa corpora ꝯſtituūť terra: aq̄ aer. ⁊ ignis eē videť: ſba āt īfantiū ex pte materie ē paruꝫ terreſtris maxie āt aerea ē ⁊ aquoſa iuuētus pfecta his ē cō traria: q: ſi ſm quartum elementum calorē in vtriſqꝫ dixi mus equum: non tamen eſt poſſibile ſubſtantiam calidā in his equalē eſſe. Subſtātia .n. calida in infantib⁹ eſt hu mida: in iuuenibus eſt ſicca. Joāniculus. Hypo. hic intē dit ſuauitatē eſſe in infantibus: contrariam vero in iuueni bus. Quicquid vo dixit ad quātitatem reſpexit corporis. Sba enim hūida dignius calori nāli ſubijciť cū corpora nr̄a de ſba hūida cōficiantur. Sba ſicca calore ex mutua to ē calida. ¶ Si g̃ pueri ſūt plus aerei q̄ꝫ calidi neceſſe ē pl⁹ abūdare calore nāli. Iuuenes quando magis terreſtres ſīt ⁊ min⁹ habūdāt hūoꝝ tanto min⁹ calore naturali neceſ

¶ In nomi nū eq̄uoca tiōe intētio nē dicentis oꝫ conſide rare.

¶ Calor nāľis tpatę cō plexiōis ē.

Calor in ĩ fantib⁹ ſua uis ⁊ grat⁹ eſt multum ĩ iuuenib⁹ aūt ē ingra tuſ ⁊ acut⁹.

Nō ē poſ ſibile ſbam calidam ſi vtriſqꝫ eſſe eq̄lem.

Uentres hyeme ⁊ vere calidiſſimi ſunt natura: ⁊ ſomni longiſſimi. In his er go temporibus oblatio nes plures dande ſunt. Etenim innatus calor ē multus nutrimento igi tur ampliori indiget. Si gnū ⁊ etates ⁊ athlete.

ſe eſt abundare. Quicquid autem de ſba humida diſſoluitur: multo magis eſt quā quod de ſicca: ⁊ ſi in calore ſint paria: quod etiam videtur in exteriori bus corporibus. Si .n. corpus humidū ⁊ ſiccū eq̄ liter calefiet: proculdubio multo plus diſſoluiť de humido: oleo enim ⁊ aqua calefactis ex aqua plus cōſtat diſſolui. vbi vo calō pau cus: ⁊ cibus ex petiť pauc⁹. Si enim paucis cā bonib⁹ multa li gna aggregētur neceſſe ē vt ignis extinguať: ꝙ āt dixit ſenib⁹ nō acutas febres eſſe ſicut iuuenibus. ſine dubio eorū corpora oſtendit eſſe frigidiora. Si enim febris ni hil aliud eſt q̄ꝫ calor naturalis in igneum: muta tus: conſtat hunc tantum non mutari in ſenibus ſicut in iuuenibus in quibus multitudo caloris fa cile ad vltimitatez deuenit: non ergo ſenes tantuꝫ febriunt quantum iuuenes ꝙ ſi accute febriunt ſunt ſigna perditionis ex magnitudine ſui ⁊ ex de bilitate ſubiecti hec hypocratica volentibus ⁊ non contra eum cauillantibus hic pauca ſufficiant que diximus. Luce contra hypo. cauillanti ſatis ĩ qua dam epiſtola reſpondi: quam ita intitulaui: hypo cratem non peccaſſe vbi dicit. Qui creſcunt caloreꝫ habent innatum plurimum. 15

Tempora anni multum dant adiutori um in ordinanda dieta cibi: in hyeme vo maiorem ciborum videmus appetitum ⁊ maiorem digeſtionem. in eſtate vo contrarium quod bene diffiniunt cum ventres calidiſſimos na tura hyeme ⁊ vere dixit hoc autem quare ſit ſub iungendo expoſuit. Etenim innatus calor multuſ multo ergo indigent nutrimento: neqꝫ calorem ab ſolute dixit ſed innatum. i. naturalem determinā do appoſuit. ¶ Naturam caloris naturalis in p̄ cedentibus dixit. ¶ Cur autem accreſcat in hyeme: innuitur alibi ab hypocrate: calor inquit in hyeme interiora ingreditur: ⁊ ibidem adunatur. in eſtate autem ſue ſimilitudini gaudens exteriora petens diſſoluitur: ⁊ in corpore minoratur. ¶ Quia ergo in hyeme digeritur multum: ⁊ multus cibus erit appetendus. ¶ Sequitur ergo. Et ſomni longiſſi mi: propter longitudinem noctis. ¶ Somno au tem quantum natura iuuetur bonum eſt perpen dere. ꝙ etates ⁊ athlete ſignum eſſe ſubintulit in fi ne: multum calorem oſtendit multo nutrimento indigere. Pueri q: ſunt multi caloris multo ĩdigēt nutrimēto. Et ſimiliť ēt athlete ex nimietate ſui ex ercitij calor augmentatur naturalis ⁊ hi ergo mul to indigent nutrimento. Sed non vniuerſaliť hoc in omnibus intelligenduꝫ animalibus. ſunt .n. ac cipienda in cauernis hyeme accubantia: que nō tūc multo ĩdigent nutrimēto. Si .n. tātūdē comede rēt hoc tempore non poſſent illud digerere. ¶ Hoc autem idem patiuntur quidam homines cūꝫ lau dantur frigida aqua ꝙ ſi homines qui corpore defi ciunt in frigida aqua balnectur corpora infrigidā tur ⁊ nocet eis: vñ ⁊ male patiuntur: fortes tamen corporibus p̄mo accipiūt calorē in interiorib⁹ poſt vo plus caleficiūt calore ad exteriora redeūte. Hoc aūt ſimiliť in aīalibus frigide nature conſiderāduꝫ eſt: quorum calor hyemis frigiditate ſuperatur: vn de ⁊ quaſi mortua inueniuntur ⁊ in cauernis accu bātia: q̄dam inſenſibilia ⁊ nullū motū habētia q̄dā ibidē pereuntia. Sed calidiora ſanguine abundan

Mlto pl⁹ de ſba hūi da diſſolui tur q̄ꝫ de ſic ca.

Febres in ſenib⁹ acute ſigna ſit pdi tiōis.

Calor nāľis eſtate ḋ creſcit hye me vo au geatur

Animalia hyeme ĩ ca uernis accu bātia pau co indigent nutrimēto.

tia patiuntur hyeme idem quod humana corpora
que fortiora sunt cum lauantur frigida aqua: in qui
bus calor petit interiora. Caro vero eorum licet vi
deatur minorari dum balneantur non tamen cum
calore interiora dicenda est petere: ſed potius intro
vadunt calor ⁊ ſanguis: que cauſa ſunt carnis. Cū
autem humana
corpora ſpiritu
ſubſiſtant ⁊ ſan
guine: ſpermatꝫ
quoqꝫ humecta
tione: ſicut in li
bro noſtro mon
ſtrauimꝰ de ſper
mate: ī quo ſper
ma diximꝰ ſub-
ſtantialem cām mēbrorū corporis: ⁊ ex ipſo corpus
augmentari ⁊ nutriri manifeſtū ē meliorē digeſtio
nem fieri ſi ſanguis ⁊ ſpiritus interioribꝰ corporis
congregentur: quod non ſolum hypo. teſtatur: ſed
etiam in his duobus temporibus multum nutri-
mentum dandum profitetur. Quibus in tempori
bus ſi pauca diſſoluantur: non multus cibus dan
dus eſt: cum cibus ad diſſoluta recuperanda ſit ne
ceſſarius. Unde ex ipſo ſenſu verum dixiſſe hypo.
comprobatur. non ſolum enim his temporibus ſi
non bene digeritur: ſed ſi etiam parum comedūt cor
pora infrigidantur ⁊ maxime impenduntur. Si
autem vltra modum comedunt: non id patiuntur
quod multum comedentes alijs temporibus. In
quibus dictis non ſolum hypocrates redarguitur:
ſed etiam omnes facientes idem repelluntur. Nul
lus enim poſt qui non fateatur corpus humanum
diſſolui: licet incomprehenſibili ſenſu: ſolo tamen in
tellectu: quod oſtendit neceſſitas reficiendi. ſi enim
in eodem ſtatu permaneret: nec de corpore diſſolue
retur: non ſibi eſſet neceſſarius cibus. Perpendis
ne omnis impurgator hypo. nullam obiectionem
tuam: nulla reſponſione hypo. vel ſuorum diſcipu
lorum eſſe dignam. cum enim hypo. nihil inconcuſ
ſum dimiſerit: ergo vice ſui non dubitabo tibi re-
fragari. Quicquid inquit animal ab initio ſui con
ficit: complet quoqꝫ atqꝫ regit tripliciter fit: quorū
vnum calor naturalis: qui cum ſit causa omnis
actionis: maxime in hyeme: neceſſario appetitum
augmentat: ⁊ digeſtionē confortat: ſanguinem au-
get in corpore: diſſoluta a corpore ſuperfluitate re-
ſtaurat: purgatione diſſoluit a corpore ſuperfluita-
tem: ⁊ ideo multus cibus detur. Exterior vero ca-
lor non ſolum diſſoluit ſuperfluitatem corporis: ſꝫ
etiam rem naturalem que corpus cuſtodit: ſed diſſo
lutio que occulta vocatur a medicis: a ſolo calore na
turali fit: qui ſolus naturalis eſt animali: ſicut hy
pocras dixit: ⁊ nos oſtendimus in libro de virtute
naturali. hꝫ non ſolum appetitum facit conuenibilē
digeſtionem quoqꝫ ⁊ cuilibet membro aſſimilatio
nem: ſed etiam cibi expellit ſuperfluitatem. Cū er
go calor naturalis fit fortior diſſolutio ſuperfluita
tis tertie digeſtionis fit ſenſui occultior. vnde Dio
ſcorus dixit: Sudor enim extra naturam fit. ſi enim
curſus corporis ſecundum curſum nature fit: ⁊ na
tura cibo dominans ipſum vicerit non ad cutē ſu-
perfluitas cibi mandatur ſenſibus. Sudor enim in
laborantibus vel nimis exercitantibus: vel etiam in
eſtiuis ex nature fit fatigationibus. Curſus etiam
corporis in hyeme ⁊ vere eſt conuenibilis: ſi inquā
temperatus ſit: ſin autem econtrario. Hypo. enim
in fine huius libri hec tempora blaſphemat: ſi non
ſint temperata. Uirtus autem actionis caloris na-
turalis ſi cibum in ſtomacho bñ digerit teſtatꝫ ī hye

Sperma mēbrorum corporis cā ſbalis eē dr.

Ōis actionis cā dicitur eē calor naturalis.

Sudor.

Si nā ſupra cibum fuerit fortiꝫ nō ad cutē cibi ſupfluitas mādatꝫ

Humide diete omnibus febricitantibus conferūt: maxime vero pueris ⁊ aliis ſic aſſuetis refici.

Quibus ſemel aut bis: aut amplius: aut minus: aut ſecundum partem. Dandum vero eſt aliquid tempori ⁊ hore ⁊ regioni ⁊ etati ⁊ conſuetudini.

13

me corpꝰ ſꝫ nālē curſū hñ ſe hre: qr hꝫ tpe calor nāles augmē
tatꝫ ī interiori corpe. ſōnꝰ fit lōgiſſimꝰ ſupfluitas tertie dige
ſtiōis diſſoluitꝫ vl' expellitꝫ lꝫ nō ſētiatꝫ. fumoſa qqꝫ cū anhe
litu: groſſa cū vrina egrediuntꝫ. Hipoſtaſis ḡ vrie fetulē-
tior ē ī hyeme qꝫ ī eſtate ⁊ qꝫtitas maioratꝫ vrine: corpꝰ ma-
gis nutritꝫ: caro augmētatꝫ: ſanguis mltiplicatꝫ ordiatione
modū nō excedēte. Si
enī hꝫ turbētur: oīa ꝯria
ſequātur. Joannicius
Nā intelligitur res re-
gens ⁊ cuſtodiens cor-
pus. Que a medicis:
qttuor dr modiſ. vna ē
vtꝰ regēs corpꝰ: altera
forma ⁊ cōpoſitio cor-
poris: tertia complexio
ſui: qrta āt cōſuetudo nāe. Gal. Si qlitas ingt vl' qꝫtitas
corpis ingratꝫ ī multitudie ſanguis ⁊ carnis ex mlta come
ſtiōe fit ⁊ ex digōne eqli nō ſolū ſtomachi ſꝫ ēt vēarū corpis
⁊ mēbrorū totiꝰ corpis: qđ vulgꝰ ī rei vitate exptū ē: purgās
ſanguinē ī fine veris: ⁊ āte initiū eſtatꝫ: eſtate. n. ſupueniēte
calidiſſima: maximū piculū ſe ſbire eſtimāt: ſi nō ſe purgaue
rint: cū calor eſtatꝫ ſanguinē diſſoluat ⁊ chimos ſp ſparſim
ebulire faciat: vene āt iculcātur: lꝫ antea ſibi cōueniētes eſſe
videātur: vñ aut crepāt: aut putreſcūt: aut ad mēbra debilio
ra humores malos mittunt: qbꝰ phlegmones: heriſipile:
alijue morbi fiūt: ſꝫ nāꝫ ipſorū hūorū. Que oīa atteſtatꝫ in hꝫ
aphoriſmo hyp. in his ingt horis nō ſolū corpus plus di-
gerit: ſꝫ ⁊ mlto plus ciborū dādū ē ſibi: qr cibꝰ ad cōparatio
nē caloris nālis expetitꝫ ſi nō ſubeat calor exneꝰ ſic dixius: q
hūoribꝰ gnātis cibꝰ minuatꝫ. Hypo. nō idē hꝫ tractauit de
vere ſic de eſtate: qđ tñ ego ītactū relinqre nolo. Dico ḡ qꝛ
initiū veris ſimilꝰ ē hyemi qꝫ eſtati: eꝯ vo finis. Aliquan
do ver totū ē frigidū: ſic hyems aliqñ ca. ſic eſtas: vñ ⁊ ī ini
tio veris oꝫ cibū ordīari ſic ī hyeme ordinādū erat: ſꝫ tñ ſi to
tū friguerit ver velut ī hyeme ordinādus ē. in veris fine ⁊
totiꝰ caloris: ordināda ē dieta ſic in eſtate. ſi mediocre fuerit
mediocritas diete tenēda ē: q oīa ſanis ſunt ordināda vel
obſuāda: poſt enī īfirmorū ſubinferetꝫ dieta. 16
Precedēs aphoriſmꝰ de qꝫtitate cibi: ſbſequēs de q
litate tetigit. ī q mlta iuuamēta ſb breuitate idurit
hy. Primū quđ febricitātes oporteat nutrire dixit. ſcđo q-
litꝫ nutriantꝫ ſani. Res. n. exꝫ nāꝫ p ꝯrū ducēda ad ſua ppaꝫ
nāꝫ: opari ꝯrio īſtruit: nālia. n. ſꝫ ſilitudinē ſt ꝯſeruāda.
ī febribꝰ. n. qr febris ē morbꝰ calidus ⁊ ſiccꝰ: cū febris nihil
aliđ ſit qꝫ calor nālis mutatꝰ ī igneū hūida dieta dabitꝫ. in
nā. n. exiite ex etate vl' ꝯſuetudie hūida nō ſꝫ ꝯrū ſꝫ ſꝫ ſilitu
dinē dieta ē dāda. Oꝫ. n. nāꝫ corpuꝫ cuſtodire ⁊ ñ minuere
nec mutare: ſic ī morb facē ē. Qui vo ī hydropicis cū febri-
bus repugnare hy. arbitratꝫ: qꝛ ñ hūidis ſꝫ ſiccis dietantꝫ: in
ordināda maxie dieta deſipierūt: q mltū hꝫ loco neceſſaria ē:
ſꝫ ī magategni hꝫ a nob aptiꝰ explanata ſt vbi ſingli morbi
ſimplices ſimplici medicamie medicabūtur cōpoſiti cōpoſitꝫ
vl' eqlibꝰ: vl' vno magis alto minꝰ. Hydropici vo cū febri
bus ſic medicādi ſt ſic pleuretici ⁊ ſanguinē ſcreātes vt pti
ſici: qbꝰ. ſ. pleureticis dāda ē ſicca dieta: ptiſici ſ hūida. hi. n.
duo morbi q ſt ꝯrij ꝯrijs īdigēt medicamibꝰ. In his ꝯrijs
duobꝰ oꝫ vt fortior medicetꝫ pus. alt vo ñ negligatꝫ ſic ēt hy
dropici cū febribꝰ ꝯrijs neceſſe ē medicētur ſic ī cōpoſitꝫ ſit in
firmitatibꝰ. Hy. āt lꝫ rephēſus: hꝫ tñ ñ neglexit: ſꝫ hꝫ ponit
ptē p toto: ⁊ aliqñ ecōuerſo poſuit ſic ī aphoriſmo etatē ⁊ cō
ſuetudinē ponē: cōplexionē tñ itellexerit nālē: tps quoqꝫ ⁊
regionē. itidē ⁊ ī alijs locis faciēdū: neqꝫ hy. obuiādū. Si ḡ
corpꝰ exꝫ nāꝫ exierit medicādū ē ꝯrijs ⁊ reducēdū ſanitati. ſi
vo nāꝫ ſuauerit ī ſanitate cuſtodiēda ad laborādū erit. ſic. n.
auctorizauit hy. de qbus planiꝰ ī megategni dixius. 17
Cū ſuperius de quantitate ⁊ qualitate ciborū ſuf
ficienter diſputauerit: ordinem quoqꝫ dandi retice
re noluit. nō enim ſatis ē hoc ſolum ſcire infirmo
cibum multū ſiue parū ſiccatiuum ſiue humectatiuum eſſe

Urie hypoſtaſis gſ ſior fetulentior qꝫ ē in hyeme qꝫ ī eſtate.

Initium veris ſimilius ē hyemi qꝫ eſtati: econtra vo finis.

Nālia ſm ſilia ſt conſuāda. ſ. rē ex nāꝫ ſūtm ꝯrū ad ppriā naturā ducēda.

In duobꝰ modis ꝯrijs oꝫ vt fortior medicetur pus altero nō neglecto.

Declarat que conſideranda ſunt circa tēpus exhibitiōiſ ipſius cibi

dandum: niſi hic ſcias cui ſemel aut bis aut amplius ſiue minus dandum ſit: quod intelliges ex etate tēpore aut conſuetudine ⁊ regione ſicut ſuperius diximus eſſe ſecundum quantitatem: ⁊ qualitatem vnde ſubintulit: Dandum vero eſt aliquid tempori hore ⁊ regioni: vbi monſtrauit ſi mľtotiens vel paulatiꝫ: vel non etiam dandum ſit. Quibus etiam diſponēdis qualitas morbi: virt⁹ quoqꝫ infirmuꝫ primis cōſideranda eſt: deinde tēpus: etas: conſuetudo ⁊ ſimilia: que quomodo fiant in preſenti dicam. Si virtus infirmi ſit debilis ⁊ qualitas corporis corrupta ſit vel minorata ſit: parū cibi: ⁊ multotiēs dandum erit.

Eſtate ⁊ autūno cibos grauiſſime ferunt: Hyeme vero facile. Vere vero ſecundo.

His qui in circuitibus exacuūtur: nihil dare neqꝫ cogere: ſed auferri ex appoſitis ante criſim.

Paruitas que virtus eſt defecta: que ſemel non multum cibum ſuſtinet. Multotiens dandus erit: qꝛ corpus minoratum multam refectionem expectat vt creſcat. Corruptioni enim neceſſaria eſt reſtauratio ⁊ cum tēperamento. quod ſi virtus ſit defecta: corpore non extenuato vľ minorato: ⁊ chimis naturalibus nō corruptis vel etiā abūdantibus oportet vt paulatim detur ⁊ parū. Similiter virtute exiſtente forti: chimis vero multis ⁊ temperatis idem erit faciendum. Virtute autē forti exiſtente: ⁊ corpore corrupto vel tenui multus cibus ⁊ multotiens erit dandus: mľta enim refectione indiget corpus: qꝛ virtutis ſue fortitudo digerere eam pōt: ꝙ ſi nobis interpollatio febris obuianerit: neqꝫ multotiēs cibus dandus erit: neqꝫ multus: ſꝫ ipꝫ debemus dare paulatim. Si ergo fortis virtus ⁊ morbus ex abundantia fuerit: paruus detur cibus: ⁊ paulatim. licet enim digeſtiua virtus fortis ſit: tamē propter abundanteꝫ morbum parum damus. Cibus ergo dabitur ſecūdū qualitatē morbi ⁊ virtutē infirmi: ſecūdū tēpus quoqꝫ etatē et conſuetudinē ⁊ regionē: ⁊ ſimilia his ciborū erit quantitas ordinanda. In eſtate enim cibus multotiens dandus eſt ⁊ paucus. multotiens quidem: quia indiget propter ſepiſſimam reſolutionem: parum propter virtutis defectum. In hyeme multus ⁊ paulatim dādus eſt. multus propter virtutis fortitudinem: paulatim quia non indiget ſepiſſima refectione cum non poſſit digerere. Sanos autem iam diximus hyeme melius poſſe digerere propter calorem in interioribus latentem. medio vero vere ⁊ appropinquante iā eſtate parum cibi magis: ⁊ longis debemus dare interuallis. Hoc enim tempus. ſ. ver morbo de plenitudine aſſimilatur: quia chimi in hyeme coadiuuati diſſoluuntur effluētes per totum corpus. Idem quod diximus de tempore: in morbo faciendum de plenitudine. Parum enim cibi ſi virtus ſit fortis longis damus interuallis. Similiter etiā in vere faciendum ē maxime febricitantibus: de quib⁹ hyp. in hoc loco ſermocionatur: de ſanorum enim dietis iaꝫ diximus. Autumnus morbo de humorum corruptione aſſimilatur: vnde ⁊ febricitantes laudabili cibo hoc tempore: ⁊ ſepiſſima indigent refectione. in virtute forti multus cib⁹ ⁊ multotiens erit dandus: in defecta multotiens ⁊ paruus Secundum hoc etiam etatem: ⁊ regionem ⁊ conſuetudinē ⁊ cōſimilia conſiderare oportet. Secundum qualitatem inquam morbi: ⁊ virtutem infirmi: cum hec virtutem augmētent ⁊ confortent: vel minuant: ⁊ debilitent: q̄litatem quoqꝫ ⁊ materiam morbi augent vel minuūt: vel in malas qualitates conuertun. 18

Cibus dādus eſt ſm morbi q̄litatē ⁊ virtutis infirmi tenoreꝫ tēpus ⁊c̄.

Ver morbo de plenitudine aſſimilatur.

Autumnus morbo de hūorū corruptione aſſimilatur.

Quia de ſanis eſt locutus: de egris loquitur. Eſtate ⁊ autumno: quoniam tunc calor ad exteriora egreditur. Autumno vero quia tunc idem calor in qualitate tēporis diſſoluitur. Hyeme vero concluditur. Vere diuiſus eſt calor intus in nobis ⁊ foris grauiter ferunt: propter apertionem pororū. Hec verba non vt quidam putāt ſunt duplicata. Quidam enim: quia dixit ventres hyeme ⁊ vere calidiſſimos natura eſſe: hic vō. eſtate ⁊ autumno cibos grauiſſime ferunt: putant verba eſſe duplicata: ſed non eſt ita. Cum autem ſuperius per tempora anni quantitatem ⁊ ordinationē diete in infirmiſ ⁊ ſanis eē intellexit: hic neceſſe fuit dicere multuꝫ cibum ſemel datū ſcilicet hyeme n̄ nocere: qꝛ ferunt facillime. in eſtate vero difficillime: cuꝫ extra corpus calor naturalis exeat ⁊ vt⁹ defecta ſit: vnde caueatur ne mľtu ſubito deť cibus. De alijs vero temporibus ſcilicet vere ⁊ autumno dico ꝙ autumnus in natura ſui aſſimilať eſtati: ver vero hyemi: ꝙ poteſt intelligi: quia in autumno corpus incipit refrigerari: ⁊ pori claudi: vere quoqꝫ diſſolui ⁊ rarefieri pori. Hec autem ſatis innuit Hypo. non ergo eadē duplicauit. Item qđ prius ſuperius dixit: in ſanis dedit intelligi: hoc autem attinet infirmis. 19

Cā qꝛ cibus mult⁹ eſtate exibitus noceat

Ea quorum criſis fit: ⁊ quorum facta ē equaliter nō mouere neqꝫ nouū facere neqꝫ farmaciis neqꝫ alus prouocatōibuſ uti ſꝫ ſinere.

Omnis ordinatio diete vniuerſaliter triplex eſt: in quantitate: in qualitate: ⁊ quando debes dare. in duobus precedentib⁹ in febrium interpollationibus nulla auctoritas datur ab hypocrate. Tertium. i. quando debeas dare multum in his adiuuat nos. Vnde ⁊ in circuitib⁹ ideſt interpollatiōibus ab hypocrate dicitur. Portendūt interpollatiōibus inquit quo tēpore cibus dari debeat. Si eniꝫ iterpollate febres vnū tēpus cuſtodiant: ⁊ ipſum interpollēt: tunc nihil erit dandū. Sed ſi vnū tēpus nō obſeruauerit: tempora cibum dandi ſecundum ꝙ oportet non poſſunt certificari. vnde hypocrates his qui in circuitibus exacuuntur nihil dari precipit. Precipit ergo nobis neqꝫ incipientibuſ: neqꝫ preſentibus: neqꝫ ad capiendum appropinquantibus morbis cibū dari debere. Quod dixit: Ante criſim vel ante horam acceſſionis: vel ante ſtatum: vel ante veram criſim intelligi debet. Quodcūqꝫ autem horum intelligas ſatis eſſe conſtat: ſed intētio ſua fuit non ante acceſſionem aliquid dari. Superius enim de ſtatu dixit cum quo nec ante criſim reticuit. hic autē de acceſſione ſolum intellexit hypo. 20

Circa ordinationeꝫ diete tria ſit cōſideranda.

Poſtquā de ordinatione diete expleuit: vnde natura debeat dimitti operari oſtendere incipit: vt faciat ſecundum ꝙ oportet infirmis: obteſtatur autem ne aliquod adiutorium preoccupantes feſtinemus: niſi ſolum diete ordinationibus: etiam oſtendit quando natura nō permittatur operari ſed potius debeat adiuuari. Dicit igitur: Ea quorū criſis fit ⁊ quorū facta eſt equaliť nature ſunt permittenda: vt ſecūdū ꝙ oportet facere faciat: neqꝫ nos de ea intromittamus impedienda: ſꝫ ſi natura moueatur ad criſim non perfecte neqꝫ complete oportet nos quod de motu ſuo minuitur complere. Vnde idem in libro de chimis quo in libro ad idem intendit. Criſis inquit perfecta eſt: vbi natura currat ſecundum ꝙ oportet: neqꝫ de numero ſignificationum laudabilis criſis aliquid mutet. Quarum prima hec eſt: Criſis melior eſt cum purgatione q̄ꝫ cum apoſtemate: Secunda chimos purgans nociuos qui ſunt cauſa morbi ⁊ dominātes corpori: melior autē ē aliq̄ ſibi oppoſita. Tertia

Nota hic cōditiones bone criſis

ſignificatio criſis cū que cum purgatione neceſſaria recta ſit. i. procedens de loco morbi: que melior ē contraria ſibi. Quarta criſis q̄ eſt cum lenitate ⁊ quiete corporis: ⁊ hec eſt melior ſibi oppoſita. Quinta ē poſt apparationē coctionis que melior ē ſibi oppoſita. Sexta in die cretica que laudabilior eſt ſua oppoſita: q̄s oēs i criſi ꝫ perfecta eē oportet: ſi enim minus ſit vna vel alia vl' plures: ſiue criſis curſum excedat neq; pfecta criſis eē creditur neq; certa. 21

Que ducere oportet vndecūq; maxime natura repit inde ducere per conuenientes regiones.

Digeſta medicari ⁊ mouere nō cruda: neq; in principiis: niſi ſint furioſa. multa vero nō ſūt furioſa.

Que egrediuntur nō multitudinē cōſiderare oꝫ: ſꝫ q̄ nō egeruntur ⁊ ſi q̄lia opꝫ purgari purgentur ⁊ confert ⁊ bene ferūt. Et vbi opꝫ vſq; ad defectionē ducere ⁊ hoc facere ſi ſufficiat egrotemus.

In peracutis paſſiōibꝰ raro ⁊ i principiis farmaciis vti: ⁊ hoc prius bene diiudicantes facere.

In his intelligere nobis innuit purgationē humorum: qui materia ſunt morbi: quibus aut criſis eſt imperfecta: aut imperfecta futura eſt. Et etiam monſtrat per que loca purgari oportet: ex quo duo ſignificata monſtrauit: vnum. ſ. naturam mēbri: per quod purgatio debeat fieri. alterum quo humores fluere debeant. Dicit ergo. Undecūq; maxime natura repit. Loci vero per que apte ſūt purgationes ſunt hec: ſtomachus: inteſtina ⁊ veſica: vulua: matrix: cutis: item fauces ⁊ nares. Cum enī cerebrū debeat purgari: purgabitur fluxu ſanguis qui ex naribus fit maxime morbo oppoſitis: q̄ ſi nō contrarie. Currere chimos ad loca ſibi non conuenientia eſt: vt cum membrum nobilius ſit ⁊ ſenſibilius ⁊ ad patiendum ſuſpectius: q̄ ſi per ſe purgare velimus maius damnum q̄ ſi criſis abſit incurremus verbi gratia. Si in epate ſint chimi morborum generatiui: quos purgare neceſſe ſit: conueniens locus erit ſtomachus. ⁊ inferiora ipſius meliora ſunt cū egeſtionibus q̄ ſuperiora cū vomitu: vel renes vl' veſica: q̄ ſi chimi ſuperius ad pectus concurrerint: ⁊ ad pulmonem ſiue ad cor peruenerint: non ſignum laudabile erit. Unde ⁊ medicum inueſtigare oportet: vbi natura humores deſtinare velit: q̄ ſi ad apta loca miſerit: preparet viam ipſis: ⁊ ſuccurrat eis: ſi āt aliter quocunq; modo repugnet eis: ⁊ ad apta loca mittat. 22

Enumerat loca per que ſit apte fieri purgationes.

Si ꝑ ad loca nō apta humores nā deſtinare vellet ei repugnes.

Cum medicari dicat: conſueuit intelligere laxatiua: ſed q̄ dixit furioſa: abuſiue poſuit: cum ab animalibus mutuatus furioſis humoribus hoc tribuat. Cum enim animalia ad coitum furiant. in loco vno ſtare non poſſunt propter nimiam ſui concupiſcentiam que mouet ea ⁊ facit furioſa ⁊ nocens eis. Itidem ⁊ humores aliquando ſe mouent: ⁊ infirmo nocent de membro ad membrū currentes: neq; egrum permittentes quieſcere: actionem nature diſturbantes: qui ſint huiuſmodi oportet eos purgari: ſi autem quieſcant ⁊ in quibuſdam membris abundantes ſe non moueant: neq; medicamentis mouendi ſunt quouſq; maturati fuerint: quibus maturatis natura nos magis adiuuat in illis expurgandis. aliquando enim natura poſt morbum maturatum diuidit humores: eorum expellēs ſuperfluitates: que ſunt nociue ⁊ morbi cauſe: quo' i tempore criſis ſolet euenire: cum tamen natura perfecte ad criſim moueatur: non indiget medicaminibꝰ. Si autem imperfecte: oportet nos eam magis adiuuare ⁊ minorationem ſue virtutis explere: vt criſim faciat perfectam cum vtroq;. i. natura ⁊ medicamine. Nos autem in libro de virtutibus naturalibus naturam cuiuſlibet membri quattuor virtutes habere monſtrauimus: appetitiuam videlicet allicientem ⁊ elicientē ſibi conuenientia: alteram contentiuam circundantem ⁊ continentem ea: digeſtiuam decoquentem ⁊ immutantē digerenda: expulſiuam expellendam nociua a ſe. Item mōſtrauimꝰ q̄ quelibet medicina laxatiua attrahit ſibi ſimilia. q̄ſ bene autem nos hypocras adiuuat: cum nō nulla furioſa eſſe dixerit: quod patet experimentis. raro. n. eſt de membro in mēbrum currere humores: maxime in vno eodemq; membro gerentes: in quo permanentes vſq; ad finem morbi excoquūtur ⁊ digeruntur. Hic autem aphoriſmus raro in libro inuenitur: ſed cum inueni in libro de chimis. 23.

Cū aīalia ad coitū furiant: in vno loco ſtare non pñt.

Unumquodq; mēbrū quatuor hēre virtutes mōſtrauit gal. in libro de virtutibꝰ.

Oportet purgāda quātitates habere diſtinctas ⁊ diffinitas: ſiue naturalia ſiue artificialia ſint: ⁊ ſicut qualitates fuere aſſimilātes materie morbi: ſic ⁊ quātitates ſecūdum quātitatē materie debēt eſſe purgātes. Qualitates vero purgatiōis ſuperius mōſtrauimꝰ vbi in perturbatiōibus vētris diximus que ſpōte fiunt. purgatiōum vero quātitates nuſq; vſq; huc tetigimus. In hoc ergo aphoriſmo poſuit ſigna quantitatis purgationis. ſi enim tātū materia ⁊ cauſa morbi purgetur: infirmus quieſcit leuius: ſed ſi cum re naturali purganda miſceatur: grauatur ⁊ anguſtiatur ex neceſſitate īfirmus: cū ſua deficiat virtus: vnde nō ex quātitate purgāda tātum cōſiderētur: ſed ex dicēdis ſignificatiōibus. i. leuitate īfirmi quiete: ⁊ nocitorium exeūtium qualitate. Quod dixit. vſq; ad defectiōem ducere oportet: vtile eſt: ſed dāde ſūt ſignificatiōes quomodo fieri debeāt: quas cognoſcemus experimentis ⁊ rōnibus affirmantes. Quam defectionem tamē hypo. teſtatur videamus prius: an illam. ſ. que de phlebotomia vel alia venit medicina: vel ex humoribus acutis exiſtētibus i ore ſtomachi anteq̄ medicamē ad os ſtomachi veniat: aut ex ipſo medicamine mordicante: de huiuſmodi enim neceſſe eſt defici. Sed cum he defectiones ſoleāt cōtingere ante oportunas purgatiōes: nō vidētur eſſe ſufficientes. Similiter febricitantes quādoq; patiuntur defectionem propter anguſtias ingentes ⁊ propē corum aſſiduum ſurgere ⁊ corum monere. Unde q: aliquādo he defectiōes nō ſufficere videntur phlebotomandos puto oportere. Intēdit autem hic defectionem. i. purgationis quātitatem: ſicut in acutiſſimo apoſtemate: ⁊ in febricitantibus peracute: ⁊ maximo dolore: non tamen temere nos intromittamus: niſi cum virtus cuſtodiat: qd̄ innumerabiliter experti ſumus: ⁊ maximum iuuamentum inuenimus. Cum enim phlebotomamus vſq; ad defectionem in peracutis febribus. refrigeratur corpus ⁊ febris extinguitur: plurimi ventres ſoluuntur: ſudores patiuntur: ⁊ multi perfecte ſanantur. in maximo ergo dolore nulla medicina perfectior hac defectione. Oportet autem diſcernere vbi phlebotomare: ⁊ vbi dare farmaciā oportet: qd̄ diximus i libro de phlebotomia. 24

Si reſcū morbi cauſa mixta euacuabitur ex neceſſitate infirmꝰ anguſtiabitur.

Nota de phlebotomia vſq; ad ſincopī.

Hic dixit hypo. materiā purgare nō crudam: hic autem mōſtrauit purgatiōes neceſſarias ab initio ⁊ tātum i peracutis febribus: ⁊ raro cū furioſe ſint paſſiones: pcepit vero fieri cū maiori cōſideratione: in diuturnis aūt morbis purgatiōes expectātur a ſigno coctionis. Quod autem dixit. Bene diiudicantes facere:

quid intenderit debemus perpendere. ſ. an intenderit corpus infirmi ante purgationem parare vel expectare naturam operari: ut corpus farmacie apparatum ſit: an aliqd aliud portenderit: ſed quicquid ipſe conſiderauit maxime cuſtodiendum ⁊ cauendum eſt nobis in purgationibus huiuſmodi. Si enim detur non ſecūdū ꝙ oportet in acutis febribus: periculoſum eſt valde.

Si qualia oportet purgari purgetur: ⁊ cōfert ⁊ bene ferunt. Si vero contrarium importune.

Nō dō nā cuiuſcunqꝫ laxatiui.

Omne enim laxatiuum ſm ſe calidum ⁊ ſiccum eſt: unde febres generantur. non ergo neceſſe eſt dare medicinā calidam ⁊ ſiccam: ſed refrigeratiua ⁊ humectatiua detur.

In quo morbo ſomnus laborem preſtat: mortale. Si vero ſomnus iuuerit nō mortale.

Non ergo farmacia in febribus cauſa caloris earum ē adhibenda. ſatis enim bene perpendimus: quia multum noceret infirmis: ſed tamen danda eſt cauſa chimorum qui materia ſunt febrium: cum purgationem intellexmus plus iuuantem q̄ anguſtie timorem: quod fit cum materia morbi ſine corporis nocumento poteſt purgari: in quo perquirendum ſi corpus farmacie ſit paratum.

Qui morbi ſunt in principio purgationi incepti.

Quorum eniȝ morbi ex nimietate ſunt pinguedinis: vel multis cibariis groſſis ⁊ viſcoſis: vel ex tumore: vel extenſiōe ſub diaphragmate: vel nimio calore vel alicuius mēbri apoſtemate. hypo. in libro regiminis acutorum. Nulli inqꝫ horum ad purgationem apparati ſunt ſupple in principio. Ubi ergo purgatio conuenit nullum horum oportet inueniri. Conuenit enim chimos ſubtiles ⁊ faciles eſſe ⁊ ſine viſcoſitate: ⁊ viam exeuntium apparatam eſſe: ⁊ ſine cōſtipatione: quod totum aliquando eſt artificialiter faciēdū. iſtud hypo. hic intendit: ⁊ in ſequenti aphoriſmo confirmabit.

In egritudine acuta non niſi in principio diuidenda ē farmacia.

in egritudine autem acuta: non niſi in principio farmacia danda eſt. i. in die prima vel ſecunda ad plus: qꝛ non tantum ſpacium ut corpus ad hoc paretur ſuſcipiendum. Quod ſi eſſe poſſet: mellicratum bonum dare foret: in quo coquantur hyſopus: calamentum: ameos: ⁊ ſimilia. Hac igitur de cauſa raro hypo. precipit dari farmaciā in egritudine acuta: maxime cuȝ ſit furioſa: que ſi ſint: corpora cauenda non eſſent apparata: neqꝫ acumē morbi dabit ſpacium apparandi. 25

Iſte aphoriſmus in precedentibus eſt explanat⁹ vbi. In perturbationibus ventris ⁊c. dicit. Sꝫ quia de artificiali purgatione dicebat hic ⁊ qualit debeat fieri diffiniuit: neqꝫ graue fuit ſibi repetere. Quod ſi ante dixit: adhuc tamen repetit vt recordemur quod prius dixit. Et qꝛ in precedenti aphoriſmo artificialem ſolā tetigit: hic vtranqꝫ intelligendam innuit.

Finit particula prima.

Incipit particula ſecunda. 1

Quod in hoc loco per laborem nocumentum intellexerit: ex ſubſequentibus monſtrat cuȝ dixit. Si iuuerit: vnde ex oppoſito intelligendum eſt labor nocumentum. Nocumentum vero ſomni duobus modis ē: vno modo vniuerſali cum in initio interpollatarum febrium infirmus dormierit. Altero particulari cum in morbis quibuslibet infirmis. Hunc hypo. hic intendit: cum prim⁹ neqꝫ nocumentum: neqꝫ mortem portendit: ſed poti⁹ in initio naturam poriſmi iuuerit. Calor enim cum chimis in initio interpollate febris interiora petit: ſicut idem alias innuit: maxime ſi quis rigorem habuerit: tremorem quoqꝫ ⁊ nimiam frigiditatem in corpore exteriori.

Si infirmus in initio iterpolate fe. dormierit prolōgabūtur ei accītia.

Si ergo infirmus in initio interpolate febris dormierit prolūgantur huiuſmodi accidentia: neqꝫ febris ad ſtatum niſi poſt magnum laborem appropinquat. Si vero intus in viſceribus alicubi apoſtemata latitant augmentantur. Et ſi chimi aliqui ad ſtomachū currere ſolebant: nō ſolum non digeruntur: ſed etiam augmentātur: quapropter infirmi hoc tempore non ſunt dimittendi dormire: vt exteriora habeant ſpiritum ⁊ ſanguinē ⁊ calorem: ſicut etiam interiora. Redarguimur tamē a ſophiſticis obijcientibus nobis: quia nocere illud non a ſomno venit: ſed a febrib⁹ quod tamen excitatione minuitur. magis autē ſibi noceret ſi nō excitaretur: non tamē ſomn⁹ cauſa fuit nocumēti: ſed ꝙ nō excitatus fuit: hoc ergo palam eſt non ſomnum in initio nocere febrium: ſed potius auferens ſomnum minuit nocumentuȝ: ⁊ facit ſuum iuuamentum ⁊ afferens ſomnum minuit iuuamentum.

Ubi deſipientiam ſomnus ſedat: bonum vbi verū preſtat malum.

Alij vero dicunt ꝙ ſomnus nocet confirmantes hypo. non in initio febris ſomnū intendiſſe: ſed quocunqꝫ tempore fuerit.

Quō tēpore ſōn⁹ in ſe. iuuerit.

Multum autem videtur iuuare maxime in febrium declinatione: ⁊ aliquando in ſtatu: aliquando in augmento ſtatui vicino. Si ergo nocet in augmento ſtatui vicino: non eſt ad mortem eius fortis ſignificatio. in declinatione vero nocens certium ſignuȝ dat ad mortem.

Si ſolētia iuuare ſuo tēpore nō iuuerit mala erit eorū ſignificatio.

Si enim ſolentia iuuare in ſuo tempore tūc nō iuuent cum debeant iuuare: mala proculdubio ē eorum ſignificatio. Nocumentum vero ſomni contrarium eſt iuuamento ſui: cum non febrem minuat: ſꝫ potius augeat: dolorem quoqꝫ nimiuȝ maiorem apoſtemataqꝫ augmentet. Et aliquando infirmus irrationabiliter in ſomno loquitur. cum vero excitatur infirmus in eadem vanitate permanet aliquando diu: aliquando ſtupidus ſurgit: neqꝫ niſi cum magna grauitate excitatur. Que omnia patitur ex chimorum peſſimitatibus. Si enim calor naturalis in corpore chimis fortior fuerit: in ſomno eos digerit. Si autem debilior ſit: ⁊ chimi eum vicerint: dominantur chimi in viſceribus: vnde hec accidentia conficiuntur. Hypocrates vero intendit exteriora corporis in vigilijs caleſieri: in ſomnis vero refrigerari in quo plurimi concordant philoſophi. Somnus vero ⁊ vigilie interius vel exterius caloris naturalis fiūt adunatione.

Si calor in viſceribus adiuuetur neqꝫ mōbi māȝ vicerit nā mors ſeqꝛ.

Si igitur calor in viſceribus adunetur: neqꝫ materiam que morbi cauſa eſt vincere poſſit ſuis viribus: neqꝫ natura morbi cauſa ſupgrediatur certa mors ſignificatur. Sed ſi eam vicerit natura: ⁊ ſibi poſſit dominari: bonum quidem eſt ſed non ſignum certum ad ſanitatem: poteſt tamen dici infirmum propter hoc poſſe ſanari: ⁊ alia de cauſa periclitari. i. ſi patiatur apoſtema in aliquo membro nobili: ⁊ apoſtema durum ſit diſſolui: inde quidem poſſibile eſt eum mori. Bonum ergo eſt vt dicamus: ſi laborem facit ſomnus: ꝙ mors ſignificat. ſi autem iuuerit: contrarium faciet. ꝙ ſomnus noceat monſtratur in epidimia: cuȝ dicit. Multi inquit horum alienationem paſſi ſunt ⁊ ſtuporem. alij vō propter ſomnum doluerunt. 2

Hic ſuperiori ꝯtinuetur vt vnus fiat aphoriſmus ita dicetur. in quo morbo ſomnus laborem facit mortale: ſi vero iuuat nō mortale. Si igitur alienationem ſomnus ſedat bonum eſt: vnde iſte aphoriſmus priorem videtur confirmare. Intendit autem hypo. bonum ſomnum eſſe ſi dolorem mitiget ⁊ apoſtemata ſiue febres: ſed cum hec omnia intellexerit: periculoſius quoddā vnum vnde alia intelligerentur nominauit.

Quidā medici arbitrati ſunt eſſe malas vigilias excedētes modū: ſed ſomnū nō ſimiliter q: ſomnus ſemꝑ bonū ſignū ē. Nullus enī ſomn⁹ modū excedit. Multi quoqꝫ errauerūt putātes ſtuporem longum eſſe ſomnum: Quibus non obuiamus: quia nunqꝫ habuit vſus: vt ſtupor: ſomnus vocaretur longus: oportet ergo nobis cōcordent. Cū ergo naturalē moduꝫ excesserit: ⁊ ſine ſtupore fuerit: lōgus vocabiꝫ ſomnus: quem prius ſenſus facit. i. cerebri frigiditas: que ſi ſit fortis commixta humiditati litargiaꝫ facit: ſi vero ſiccitati cathalaſiam ideſt congelationem facit. Ecōtra vigilie exp̄mi ſenſus fiāt caliditate: que ex ſimplici fit complexione cerebro dominante: vel ex chorū commixtione: quod in quibuſdā libris noſtris nō explanaſſe meminim⁹: vñ h tm̄ breuiaſſe ſufficit. Sicut aūt quidā negāt ſomnū excedere temperamentum: itidem de vigilijs putant ſentiendū. 4

- A quo caꝫ ſonus
- A quo cātur vigilia.

Somnus ⁊ vigilie vtraqꝫ modo magis facta maluꝫ.

Non plenitudo: nō indigentia: neqꝫ aliud quodcunqꝫ magis natura fuerit nihil bonum.

Labores ſpontanei narrāt morbos.

Quicūqꝫ dolentes aliqd corporis plurimū doloreꝫ non ſentiunt: his mens egrotat.

Quecūqꝫ multo tēpore extenuantur corpora tarde reuerti conſueuerunt: que vero modico modice.

Cum in precedētibus vnū quoddā intellexit in hoc ſubſequēti oīa ſubintroduxit: oſtēdens ſanitatē tēperamētū eē ⁊ equalitatem. Exiens ergo tēperamētū vel equalitatē: proculdubio incidit in infirmitatē: ⁊ ſi multū egreditur morbus: ſi vero parū cā morbi appellatur. 5

Nomē laboris nō motū nimiū oſtēdit: ſed quod nimi⁹ motus cōficit. Si āt ſine motu tale qd cōtigerit: nō labor abſolute ſed potius labor ſine cā manifeſta appellādus erit. Qui labor tripliciter dicitur ſicut in libro de regimine ſanitatis dixim⁹. Unus ē ſicut dolor vulneris. Joānicius. Uulnera apud helenes ſunt inciſiones carnis. i. ſeperationes iuncture quocūqꝫ mō fiāt. Secundus dicitur quaſi dolor tetani. Terti⁹ velut dolor apoſtematis. Cauſa primi mali ſunt chimi. Secūdi ipſorū chimorum abundantia. Tertij vtrūqꝫ: Quod cum ita ſit neceſſe eſt his laboribus morbos nunciari. 6

- Labor dicitur tripliciter.

Cum dolorem hypo. ſepe conſueuerit appellare: nō hic dolorē intendit: ſed cauſam doloris ſicut in epidimia dixit: Dolores primi quos craton ſuſtinuit fuerunt frigidi: poſteriores calidi: per calidum ⁊ frigidum non dolorem ītellexit: ſed qualitas has que fuere cā doloris. Item hic ſignificauit: apoſtemata enim calida: vt heſipile: vulnera: inciſiones ⁊ excoriationes: ⁊ contuſiones: ⁊ quecunqꝫ horum patiuntur infirmi: neqꝫ ſentiuntur mente egrotare eos faciunt. Neqꝫ diſtat ſiue mentem: ſiue intellectum: ſenſum quoqꝫ ſiue memoriam dicat. 7

Maties paruo tempore extenuās corpora ex inanitione humiditatis corporis eſt intelligenda: nō ꝙ diſſoluātur ſolida mēbra. Que vero multo tempore macreſcunt carnem diſſolui portendunt: ⁊ membra cibum per corpus diuidentia eumqꝫ digerentia ſanguinem quoqꝫ generantia intelliguntur eſſe corrupta vt non poſſit cibus digeri quantitate corpori ſufficiente. Unde cum neceſſe ſit corpus refici cibo: multo plus oportet tempore reuocari. Hic aūt Hypo. intendit corpora ſola humiditate extenuata: cum dieta cibi velociſſime ad craſſiciem reuocanda. Membra enim appetitiua: ⁊ digeſtiua credimus eē fortia. Finis huius aphoriſmi diuerſus in diuerſis inuenit libris: ſed tm̄ ad idē redit q̄i modico modice: alibi que in breui cito reuerti conſueuere. 8

Si ex egritudine ſumens cibū accipiens quis non conualeſcat: ſignificari: quia corpus plurimo cibo vtitur. Si vero non accipienti hoc fit: ſignificat quoniam corpus inanitiōe indiget.

Corpora vbi quis vult purgare: oportet flura manere.

Hic aphoriſmus ex breuitate vni⁹ verbi eſt obſcurus: quod vſuale fuit aſiam inhabitantibus ⁊ eſt adhuc vſuale. Et eſt illud Accipiens: dicentes enim Accipiens deſiderāſ intelligunt ſeu volens. Non deſiderantes enim cibum non accipientes dicūtur: deſiderantes ⁊ ex eo corpus implētes dicūtur accipientes. Si quis ergo exiens ex egritudine cibum deſiderans ⁊: accipiens non reuocat corpus ad priſtinam ſanitatem: cibo accepto corpus non nutritur: ſed aggrauatur potius. Non cibum deſiderans: neqꝫ accipiens quantum ſufficiat: humores malos ſe habere ſignificat: quibus non purgetur: corpus ad virtutem priorem non reuocatur. Hypocrates autem in libro hoc ⁊ multis alijs humores multos phlebotomia minuendos innuit: ſed ſi ſit vnus pharmacia minuatur. Quod cum ipſe probaſſet: ⁊ alibi dixiſſet duos aphoriſimos ſubintulit: in quibus finem huius aphoriſmi de vtraqꝫ euacuatione explanauit: Si inquit cibum non accipienti hoc fiat: ſignificat quoniam corpus euacuationem indiget. Multi diſcordant libri de his duobus aphoriſmis in fine ſui ordinis. Qui autem ſic ordinauerunt: melius diſponunt. Non pura corpora quantumcunqꝫ nutries magis ledes vt continuētur verba ſic: Si cibum non accipienti hoc fiat: quia inanitione indiget: ſignificat quia non pura corpora quantumcuuqꝫ magis nutries: magis ledes: ſed cum libros reuoluerem ⁊ in eis ita ſicut modo libri habent reperirem: ſicut inueni ita diuiſi ⁊ explanaui. 9

- Si plures ſunt in corpe hūores phlebotomia ſꝫ minuēdi. Si vero vnus ſit humor farmacia.

Multi medicorum flura facere arbitrati ſunt: vt vomitu medicandos antea eos ad vomitum preparemus cum aqua calida: ⁊ humidis ⁊ faſtidioſis cibarijs cibare ⁊ ſic tandem medicinam dare. Quibus vero farmacia danda eſt: ventres mollificentur: ⁊ ventres ad relaxationem apparentur. Sed non tam vilis fuit intentio hypocratis. aliud enim maius ⁊ magis neceſſariū hic preuidit: quod multis multotiens probauimus experimentis. Subtiliandi enim ſunt humores groſſi ⁊ viſcoſi: etiam aperiendi pori: quibus valeant currere: ⁊ cuꝫ medicaminibus extrahi ⁊ expelli facile temperata medicina: qua non conturbetur natura: quod qui neglexerit ⁊ ad medicinam tantum intenderit: humores groſſos ⁊ anguſtioſos reddit cum nimijs torſionibus: defectiōibus quoqꝫ ⁊ vertiginibus multis ⁊ pulſibus inordinatis ⁊ ſimilibus: que quando ſicut in quodam libro noſtro expoſuimus. Hic autem hypocrates intendit corpora. ſ. fluxu: vomitu vel ſolutione purganda facere mollia: vt relaxeꝫ: aperiatur: ſubtilietur ⁊ diſſoluatur materia. 10

- Anteqꝫ corp⁹ euacuem⁹ prius ipſum preparamus ⁊ humores: et poros.

Quibi ſubeuntes corpa nõ pri⁹ mũdificata corrũpũtur malis humorib⁹: quorũ quãtitas neceſſe eſt vt augmẽtetur: ⁊ qualitas nõ mutetur. Hoc plurimũ patiũtur quorũ ſtomachus malis redũdat humoribus: ⁊ ſunt patiẽtes id quod ſupius dictũ ẽ: Si ex egritudine cibũ accipiẽs quis nõ cõualeſcat hoc fit ⁊c. ij

Nocumẽtũ cũ cibo maximũ afferres malis ſtomachũ humorib⁹ repletũ brũtib⁹.

Iſſaniculus. Ligda cibaria pluria p potũ hic intellerit. galienus: Cũ Hypo. hic itẽdat de his q corpa ſua erãt reficiẽda: ⁊ quorũ corpora erant reficienda: vt ad idẽ redeãt in quo fuerãt ſani: hic oſtẽdere voluit cibaria hoc faciẽtia. Dixit. n. in quodam libro d̃ cibarijs: Qui cito vult reintegrari ad hoc quod fuit: optimũ ẽ humidis repleri. q v̑o celeri⁹ vult refici potu reficiatur: qui vero adhuc celerius odore.

Qui cito vult reintegrari optimũ ẽ humidis repleri. q v̑o celeri⁹ potu ⁊ qui adhuc citi⁹ odore.

Non pura corpora quãtũcũq3 nutries magis ledes.

Facilius eſt repleri potu q̃ cibo.

Que relinquũtur in morbis poſt criſim ſubuerſiones facere conſueuerũt.

Quibuſcunq3 criſis fit: his nox diffiçile eſt ante acumen: ſuperueniens vero leuior vt in pluribus.

Nõ tñ abſolute intelligẽdũ ẽ q dixit ibi humidis. Dicit ãt potu: ſed potius illa q̃ corporis ſunt nutribilia: ⁊ groſſis cibarijs ad nutriẽdũ vicina: ſicut vina groſſa. Vinuz ãt aquoſuz ⁊ ſubtile atq3 albũ naturaliter ẽ aque vicinuz ⁊ illius virtuti vicinatur ad nutriendum: vnde vrina prouocatur: nec corpus inde nutritur niſi paruiſſimum quid. Groſſum vero ⁊ rubeum vinũ nutribilius eſt ceteris: implens cito corpora obnoxia inanitioni ideſt victa ⁊ leſa per inanitionem. Quicunq3 autem quomodo cibus digeratur intelligit liquida cibaria nutribiliora ⁊ faciliora corpora perpẽdit. 12

Hic aphoriſmus ſuperiori continuatur quo dicit. Si ex egritudine cibum accipiens quis nõ conualeſcat ampliori cibo corpus vtitur. Si aũt cibuz non accipienti hoc fit: euacuatione indigere ſignificat Vult enim oſtendere quare quidã cibũ abhorrent: ac ſi diceret. Siquis cibũ accipiẽs nõ conualeſcat euacuatiõe indigere ſignificat: q3 que relinquũtur in morbis poſt criſiz ſubuerſiones facere conſueuerũt: ⁊ que relinquũtur ſm intellectũ hypo. mali conſiderantur chimi: quibus lõgo tẽpore putrefactis: neceſſe ẽ febres generari. Ois eñ humor extraneus qui nõ de naturis corporũ eẽ cõprobatur impoſſibile ẽ q ea nutriat: ſed potius in putredinẽ mutatur: q ſi in locis calidis congregetur ⁊ fortior ⁊ velocior efficitur. 13

Ois humor extraneus non de natura corpis eſſe cõprobatuſ impoſſibile eſt q ea nutriat.

Criſis ẽ velox ⁊ vehemẽs motus morbi: cũ infirmus ad mortẽ vel ad ſalutẽ deducitur. Eſt ãt cũ natura diuidat a bonis nocitura ⁊ ad expellẽduz faciat apparata: qđ cũ fiat neceſſe ẽ q infirm⁹ patiatur anguſtias: ⁊ morbus dureſcat. Nocte aũt plus apparet: cõſuetudo eñi ẽ humana vt nocte dormiat. ſi enim anguſtia ſomnũ auferat: facilius hora quietis apparẽt pericula. aliquãdo tñ apparẽt picula in die: q3 criſis debet eẽ in nocte Quod ãt poſtea dixit. Supueniẽs v̑o leuior vt in pluribus in qbuſdã libris nõ inuenit: p qđ tñ criſis itelligit q̃ ad ſalutẽ portẽdit: ⁊ bene dixit hyp. cũ poſt hũoris expulſionẽ neceſſe ſit ſubſeq getẽ ⁊ leuitatem corpis. Criſis v̑o oĩs plus attinet ſanitati q̃ morti: niſi morbus ſit peſtilentialis. 14

Diffinitio criſis.

Criſis oĩs plus attinet ſanitati q̃ morti

Diuerſitas egeſtionũ ⁊ mutatiões earũ ſignificant purgatiões diuerſorũ ⁊ multorũ hũorũ: fiduciãq3 ſanitatis: ⁊ mũdificationẽ corporũ niſi cũ trãſmutant̃ i malũ. Si. n. ſignificẽt diſſolutionẽ corporũ ⁊ diſſolutionẽ ſolidorũ mẽbrorũ ⁊ corruptionẽ ⁊ putredinẽ corporũ malũ erit ſicut hy. i pnoſticis dixit: cũ egõnẽ tetigit pinguedis: quã ſignificare dixit ſubſtãtialis humiditatq3 diſſolutione. fetentẽ quoq3 dixit egeſtionem: que corporis portendit putredinẽ. 15

In hoc aphoriſmo duo oppoſita videtur eẽ appoſita: qb⁹ oppoſitis neceſſe ẽ nos rñdere: q3 cũ vtrumq3 oppoſitorum partẽ q̃dã ſui ſubtraxit per partes poſitaſ voluit itelligi reticitas. Si ãt reticitas h poſuerim⁹: talis verborum ſuorũ erit itellect⁹. Ubi fauces egrotant: aut puſtule: ſeu vlnera certificãtur: egeſtiões ſiue alia a corporib⁹ expulſa cõſiderẽtur.

In vẽtris fluxibus mutatiões egõnuz iuuãt ſi nõ ad mala tranſmutantur.

Ubi fauces egrotãt: aut puſtule i corpore naſcũtur: cõſiderare dz egeſtiones. Si enim colere fuerit corpus egrotat: ſi vero ſanis ſimiles: certum eſt corpus nutriri.

Ubi indigentia nõ oportet laborare.

Si enim colera dominatur corpori: corpus infirmabit̃: neq3 certi ſum⁹ vtrũ nutrire ipſuz debeamus: q ſi exeũtia ſint ſimilia ſanis: corpus erit pro certo nutriendum ⁊ ſanum. Unde autem hoc ſic eẽ hipo. intellerit oportet hic ſubijci. Natura enim animalium regitiua aliquando de mẽbris nobilib⁹ humores malos expellit cum vomitu ⁊ aliquando cuz vrina: egeſtionibus quoq3 vel pororum apertionibus ideſt ſudore: q ſi eos opilatos inuenerit: ⁊ materia expellenda groſſa ⁊ viſcoſa fuerit: non poteſt a natura expelli: vnde cauſa latens ſub cute corporis: inde puſtulas ⁊ vulnera neceſſe eſt generari. ↑ fauces autem facile ſuſcipiunt humores decurrentes a capite: vnde ſubſequitur eas infirmari. oportet igitur conſiderare vtrum natura omnes illos humores ad debilia membra expulerit ⁊ nil inde in corpore remanſerit: quod intelligitur per exeuntia a corporibus. Si enim natura malos humores non expulerit eſt neceſſe egeſtionem colericam dominari: quia puſtule vel vulnera ex incenſione ſunt ſanguinis: que incenſio propter coleram rubeam fit. Hypocrates autem hic monſtrauit corpus prius debere mundificari q̃ nutriri. corpore enim nondũ mundificato ⁊ nutrito: magis fit leſio. Si autem corpis exeũtia ſanis ſunt ſimilia: humores puros in corpore ſignificant. 16

↑ fauces facile recipiunt humores a capite currentes.

Corpore nũdũ mundificato et nutrito magis fit leſio

Certa fames eſt: cum homo cibo indiget: vnde immenſus ſequitur appetitus: famem autem Hypocrates indigentiam nominat in ſecunda epidimie particula. Helenes inquit Cuz propter indigentiam comederunt legumina ſecuta eſt eos debilitas pedum: ergo indigentiam omnem ſiue coactam ſiue voluntariam famem nominat: vbi dixit: Humiduz habens corpus oportet vt indigentiam medicetur qua humor deſiccetur. Item in pronoſticis. Oportet infirmum interrogare ſi ſolutionem ventris vel indigentiam habuerit. Ubicunq3 ergo indigentiam nominauit: cibi paupertatem intellexit. Ubi ergo indigentia: non oportet laborare q qui in die mãducare nõ hẽt non oportet vt laboret. Laborare aũt nimiũ dicitur mouere quod alibi exercitium dixit. ↑ Cibus ergo ſemper ĩmoderatũ exercitiũ precedere debet vel preoccupare: quod vniuerſaliter in ſanis ⁊ in infirmis ẽ faciẽdũ. Sanis. n. nõ iniũgẽdũ ẽ laborare ⁊ ieiunare.

↑ Cibus ſẽp dz ĩmoderatũ exercitiũ precedere.

Item infirmorum corpora non magno motu ſunt fatigāda ⁊ bēre ieiunia: neqꝫ pharmacia neqꝫ phlebotomia ieiunātibꝰ ē neceſſaria: q꜄ his motibꝰ deficit virtus ⁊ diſſoluitur: ſiue ſanus fuerit quis: vel infirmus. Hy. aūt hic intendit vt virtus īfirmi vel ſani ſeruetur ſicut in libro de dieta. Virtus inquit vna eſt: ⁊ non vna: Una genere ⁊ multiformis: ⁊ nō vna ſpecie.

Ubicūqꝫ cibꝰ preter naturaꝫ intrat: ibi egritudinē fecit: manifeſtat vō ſanatio.

Quod h dixit in alio aphoriſmo monſtrauit cum dixit. Nō plenitudo: non indigentia vel alia res ſi exeat naturam laudabilis eſt: ſed hic dixit de ſola plenitudine nature poſſe excedente. Quod autē dixit preter naturā: ad operationē alterius appoſuit plenitudinis. q̄ cōparatio duobus fit modis: vel enim ad largitatē vaſorū: vel ad tenorē v̄tutis corpus regentis: q꜄ aūt cibum preter naturam intrantē dicit facere egritudinem: ob hoc ſubintulit: ne arbitremur ſtomachū excedentia nocere: vel minus ꝗ̄ poſſit capientē nō nocere. Si. n. fortis ſit virtus poſſibile ē cibum implētē ſtomachū digeri: Si debilis: paruus etiā cibus nō pōt digeri: maxime ſi ſit digeſtibilis cibus iplēs ſtomachū: nō autem implens indigeſtibilis. Similiter eſt intelligendū de ſecunda epatis digeſtiōe: virtus enim ſanguinis generatiua ſi ſit debilis: mutare in ſanguinē chimos illos non poterit qui a ſtomacho ad epar perueniunt: ⁊ ſi quantitas chimorū ſecūdū ꝙ oportet fuerit. Aliquādo aūt mutantur in melius a natura etiā ſi chimi duplicentur vel triplicentur ita dico: ſi virtus fortis ſit ⁊ cibus ſecūdū qualitatem conuenibilis. Idē quoqꝫ in tertia perpendit̄ digeſtione: quā vocant medici nutrimentū certū: ſicut per quod quelibet mēbra corporis recipiunt augmētum. Multū autē parū ſiue plus: ad comparationē cuiuſlibet virtutis dicitur: ⁊ ſm hoc aut vincetur ab eo: aut non victū corrūpetur ⁊ egritudinem generabit. Nunc autem modum plenitudinis intendunt plurimi ſm tenorē virtutis humana corpora regentis. Aliter autē ⁊ ab aliis intelligi poſſibile ē. preter naturā enim hy. cibū dixit eſſe naturā excedentē qualitate ſua: quod intelligere bonum eſſe videtur. Si enim ſingula mēbra ad nutriēdū expectant cōueniētia competenter illos cibos naturales dicemus: vñ conuenientius nutriuntur. Si autē alicui membro conuenibilis: alteri incongruus cibus venerit: proculdubio ⁊ preter naturā contrarius erit ei cui nō cōuenit: ſed tamen non neceſſe eſt inde morbum generari: q꜄ in quantitate paruus digeritur: ⁊ ideo morbus inde non generatur quod ex medicina membra corrumpente percipimus: ſicut euforbio: mandragora: opio: ⁊ ſimilibus. quibus morbus non gignitur ſi non quantitas earum augmentetur. Idem de chimo intelligitur: qui ſi debilis ſit ⁊ paruus: nō morbi erit generatiuus: ſed potius quodlibet membrorū cui competit inde nutrietur. niſi enim ita fieret: non aliquis cum cibum vocaret. Sicut enim ſi ventus flatu ad ſtomachū tractus deſcēdat paruus: ⁊ humiditas aque per cānales pulmonis ad ipſum perueniens parua: non minus videtur eſſe nociua. Similiter perpendimus de aliis totum corpus nutriētibus. Alii aūt alit h intendunt q preter nām hypocratem dixiſſe arbitrantur: vt vltimitas ſola nature excedetur quod etiā eſſe videtur. Sed non eſt antiquorum vſus: vt diffinitiue taliter. i. talia ponant. nocitura enim ab eis ſolent generaliter nominari cū dicant. Calor: frigus: plenitudo ciborum: chimorū corruptio: labor: generāt morbos: quantitatem putātes nō intelligere: ſed nō neceſſe ē determinate ponere. Nō. n. ē īcertū cibū nāꝫ excedētē ī q̄ntitate nocere: ſic ſiqs librā cibi ſoleat accipe ſuffi. ciētē nāe ſue: poſtmōꝫ vo pōdꝰ denarii vr̄ addidiſſe: ⁊ nihil ei ī hac quātitatꝫ exceſſione nocuiſſe: cū tū morbū generādi pma cā fuit: ſi paula tī multiplicabit̄. vñ ītētio corꝫ vr̄, ſupflua: ⁊ ſi ſit va. Idē qꝫ vī d ſopor nāꝫ excedēte. Qd aūt ſbdidit. māifeſtat vo ⁊ ſanatio. hū dixit q꜄ ñ ſolū cibū ṗter nām̄ corꝑꝰ īgredientē ſanatio māifeſtat facē egritudinē: ſꝫ et q̄litas ipſiꝰ ſanatōis: ⁊ ſimilr ex ſui effectu ois futura actio cōprobat̄ idqꝫ hy. ſanatiōnē itellexit ſbſequētē. i. rei nociue purgationē. Hoc idē ſignificauit. Philippꝰ i libro quē d tribꝰ ſec̄ v̄tutibꝰ digeſſit ⁊ credi: qd totū h explanaturi ſumus. Pōamꝰ hoiēꝫ cōcediſſe qd ꝑus cōederet ex cōſuetudine ⁊ ſm ſuā cōſuetudinē vl plꝰ: ⁊ minꝰ exercitaſſe: pꝰ vō corporis grauitatē ſuſtinuiſſe: ⁊ cū rubore ⁊ venarū tumore febricitaſſe: ex humorꝫ pleītudie ee ñ fruſtra ſuit exiſtimaſſe: ſed tū ſi purgetur: ⁊ purgationeꝫ ꝓfuiſſe videns tē magis h certificat̄: ⁊ ſecuriꝰ alterꝫ d hac ifirmitate audebiuſ purgar̄. Neqꝫ qd expectāt expectabiuſ q futurā acceſſionē multꝫ vicibꝰ autumāt expectādā eqlē aūt cā eē certificāt eꝫ vō ꝑriā. Sꝫ nos ꝓculdubio ſi d plenitudie ciborꝫ aliquē videbimꝰ egrotar: ⁊ purgato purgationē ꝓfuiſſe liqt d plenitudie h fuiſſe: ⁊ pleītudinē ciborꝫ: ⁊ rex cōeſtaꝫ h feciſſe. Sꝫ cū hy. minorationē noīat abſolutā: oīuꝫ hūorꝫ equalē itellexit faciendā. cū vō mūdificationē malorū tātū ſignificat inequalitatē humorū. Sanitas autē in precedenti infirmitate vt fiat oꝫ cum minoratiōe ⁊ nō cū mūdificatione humorū: quod ex ſuo confirmat dicto quod ex humorum fiat plenitudine. Humorum aūt minoratio ſic fiat equaliter cū phlebotomia ꝓpria ⁊ certa magis ꝗ̄ cū re alia: ḣa cū ſcarificatiōe circa ſpatulas: ſicut cōſuetudo fuit noſtra: poſt exercitia: balnea: fricatiōes accītalia ieiunia: que non minuunt ſicut ſuperiora: ſm diſſolutionē ſufficiant iſta ⁊ plura querentibus: noſtra ꝑticularia de plenitudine ſufficiāt. Sed tū quedam res eſt ſubiungenda huic. i. plenitudo humorum ſm v̄tutis tenorem: preter qualitatis humorum corruptionem que plenitudo non diu perfecta ꝑmanꝫ: ſed in longo tempore qualitate mutata corrūpitur: quod dum fiat non plenitudo: ſed corruptio vocat̄: ꝙ ſi quo ad partē purgamus qd reſtat bonū eſſe intelligimus. Cum. n. ſanguini corruptio cōtigerit: idē fit ꝙ in vino ſolꝫ fieri: q꜄ cū vinum in acetum incepit mutari: ⁊ in ꝑfectum acetuꝫ deuenerit impoſſibile eſt amplius in vinū redigi. ꝙ ſi parū mutet̄ ⁊ nō ad acredinē mutet̄ plurimū: ad nām vini reuertet̄. Itidē de ſanguine intelligere oꝫ q ſi nimiū ſit corruptus impoſſibile ē vt in purū ſanguinē reducat̄ vlterius: ſed ſi parū ſupfluitate minuta remanēs in ſui nāꝫ reuertit̄. Cum hoc ergo contigerit: multitudinem non corruptionem vocamus humorū. Corruptionem vō cū ſanguis ad h deuenerit vt ñ poſſit digeri: ⁊ ad ſui nāꝫ reuerti.

Corum que nutriunt copioſe ⁊ velociter: veloces ſeceſſus fiunt.

Quod dixit: Velocit̄ nutriūt: aut horā qua accipiūtur aut ꝗ̄ parū pꝰ ſuccedit ītelligit: cū ꝑ totū corpꝰ diffūdūt̄: quā nāꝫ q hūerit velocit̄ expellet̄. Si maxie cibaria fuerint acuta: q꜄ nā maxie mouet̄ vt a ſe expellāt̄. Si āt cibaria fuerit viſcoſa ad expellēdū erūt tardiora. ſbtilia vō velociora. Oīum aūt velocit̄ ⁊ ſbito nutriētiū ē vinū: paulatiꝫ ⁊ tardiꝰ caro vaccina antiqua cōche marine: oua ⁊ his ſimilia duras carnes habētia: durus qꝫ caſeꝰ caro ſalſa: ⁊ oua maxie ī aq̄ calida cocta ita vt dura fiāt: hec ⁊ his ſimilia ī tp̄s lōgū pꝰ acceptionē nutriunt: ⁊ dura eē itelligūt̄. Uñ ꝙ corpꝰ nutrit̄ ex magnitudie ⁊ fortitidie pulſus cognoſcit̄ ſi ifirmi ī digerēdo patiunt̄ debilitatē volūtarii motꝰ. Faciliꝰ aūt ꝓbat̄ ī his q̄rū d̄bilis ē vtꝰ ꝓpt̄ inanitionē ieiunii ſeu laborē. Cuꝫ. n. hec cibaria accipiūt tardius ⁊ poſt longum tempus exeuntia neceſſe eſt emittant. Si aūt contraria his accipiant facilius ꝗ̄ ꝑus ſumpta exeūt. vinū aūt certiſſimū ē ꝑriū

Nō incertū ē cibum nāꝫ excedētē in quātitate nocere

Experti medici non expectāt futurā acceſſionē ſicut in experti.

Mēbra augmētū recipiūt ex eo qd iter tia digeſtōne gnāt̄

Fuit ꝯſuetudo gal. facere minorationē cum phlebotomia ⁊ ſcarificatiōne.

Nō ꝙ oīum velociter ⁊ ſubito nutrientiū ē vinū.

Quō cognoſcatur corpus cito nutriri.

↑ Nō d̄ vini diuerſitate.

Sunt tamen vina in actione iſta diuerſa. ſunt ⁊ alia vino i his ſimilia: ſꝫ de vino prius dicā. Vinū aquoſū minꝰ dat corpi nutrimentū: cuius color albus: ⁊ liquor ſicut aqua ſbtiliſſima. Vina groſſa ⁊ rubea nutribiliora ſunt ꝙ aquoſa: ſed tamen minus ꝙ vina nigra ſunt nutrientia. Vina alba ⁊ groſſa minus nutriūt ꝙ vina rubea groſſa: plus vō ꝙ alba ſubtilia. Scōm ergo diuerſitates vinorū ē diuerſitas corpus exeuntiū. Aqſa. n. vina cū vrina ad exeūdū ſūt velociora. Alia vō vina cum egeſtionibus egrediuntur: ſꝫ quoqꝫ tempora nutriēdi. tpa ſunt ad exeūdū. Idē ⁊ de alijs vino ſimilibus. ¶ Ptiſanū. n. acceptū nutrit corpus poſt tpˢ nō longū nō tamē multū dat nutrimētū: ſꝫ i puo tpe dat ⁊ ſbito. ¶ De frumēto autem iuſcula dant nutrimentum nō ſubito: poſt tamen longum tempus ⁊ multum. Eadem ⁊ in alijs cōſiderāda preter diuerſitates ſpecificas. ¶ Similiter de faba leguminibus: ⁊ fructibus milio: intelligimus. ¶ Carnes ſingule in ſubſtātijs ⁊ artificijs ſuis ſunt accipiende vt vno ⁊ eodem modo cocte: ſiue aſſate ſint: ſiue elixe. Artificialiter aūt ſunt purgande: quarū humectationes ſunt nociue: vt i caulibus ⁊ multis granis ⁊ i multis faciendum eſt leguminibus: quorum purgatiōes fiant taliter: vt dum in vna aqua fuerint cocta mutētur in aliā: prius illa expulſa. Si. n. ita fit facile itelligetur eorum qualitas: que. ſ. velocius exeūtia ſint ſiue citius nutrientia: corpora tamen nutrienda earūdem qualitatum ſunt inuenienda. Eſt ⁊ aliud vinum ⁊ nutrimentū facilius: quorū ipeditur exitus: licet ſit velociſſima. ¶ Hoc āt itelliges ſi librū d̄ nālibꝰ relegeris in q̄ diximus ſtomachū p̄us recipe cibum vnde ſibi ſimilem ſumit ad nutrimentum. Cū autē ſufficienter nutriatur reliqua ab eodē emittūtur. Epar tamē aliquādo pre nimio deſiderio ante per meſeraicā venā accipit p̄us ꝙ ſtomachus ſibi reddere velit. Si āt nō idigeat ſtomachus cū ſibi mittat: prius tamē digerit ante habita ꝙ a ſtomacho ſibi miſſa: itidem ⁊ totum corpus ad naturam epatis imutatur: unde cū ſuperiora ſupradicta tentabimus: in exinanito corpore probemus ⁊ ſicut diximus reperiemus. ¶ Quidā tamen ſophiſte de farmacia hyppocratē putāt dixiſſe: hoc. ſ. velociter ſeceſſus: ⁊ volūt cōcordare ad hoc quod dixit in libro de dieta. ¶ Cibaria q̄ tarde mutātur tarde diſſoluuntur: velociter mutabilia ſunt velociter diſſoluēda: qd̄ verum ē ⁊ certū. Sed exitus ⁊ ſeceſſus nō huic dicto concordant. Exire enim dicere cōſueuimus cū habita in corpore exeūt: vel de vētre vel qualibet parte corporis. Caro āt porcina ⁊ ſimilia chimos generantia groſſos ⁊ viſcoſos poſt longum tēpus ſunt diſſoluēda. ¶ Herbe: piſces de clara aqua ⁊ petroſis locis: immo oīa ſubtiles chimos generantia ad nutriendum ⁊ ad implendū corpus prioribus ſunt velociora: ſed tamē inſtabilia ⁊ diſſoluentia cito ⁊ velociter.

↑ Stomachꝰ prio ſumit cibum pro ſui nutrimēto ante ꝙ ad alia mēbra trāſmittatur.

↑ Cibaria q̄ tarde mutantur tarde diſſoluūtur.

Acutorū morborū nō oīo certe ſūt ſanitatis pnūciatiōes neqꝫ mortis. Quibuſcūqꝫ iuuēibus exiſtētibus ventres ſiunt humidi: his ſeneſcentibus exiccātur: quibus iuuenibus ventres fiūt ſicci: his ſenioribus factis humectantur.

19

Acuti morbi cum velocitate ſui finis dicuntur eſſe magni. Ephimera. n. febris que cito finitur non acutus morbus eſt vocandus. Quia acuti morbi duobus ſunt modis: vel de acuta materia non in vno loco corporis: ſed in omnibus mēbris equalit̄ clauſa: vel de acuta materia in vno loco corporis tantum adunata: ſicut pleureſis: peripleumonia: ⁊ ſquinantia. ↑ Febres quoqꝫ i acuto morbo ꝯtinue ⁊ calidiſſime. Acuti morbi ſine febre ſunt rari: ſicut apoplexia. Diuturni vō morbi de groſſis ſunt humoribus ⁊ viſcoſis atqꝫ frigidis: non cito digerendis: ſed in loco vno vbi morbus eſt inuiſcatis. Rari autem ſunt diuturni morbi nō inferentes paſſionem alicui membro ſm̄ genera melancholie vel phlegmatis equaliter abundantium in venis. He. n. materie ſi putreſiant febres generant in quibus hyp. pronunciationes eſſe certas teſtatur ppt̄ tarditatē motus ſuarum materierum. In acutis autem morbis non certe ſunt. aliquando Hy. has teſtatur incertas: quia perfectus medicus aliquando in his errat: tamen non ſemper: ſed nō omnino horum certas dicit pronunciationes ac ſi diceremꝰ nō omnis homo nō iuſtus quidam eniꝫ iuſti reperiuntur. ita ⁊ iuſte non omnino ſanitatis vel mortis pnūtiationes ſunt certe: ⁊ maxime in acutis morbis: quod contingit propter velocitatem motus materiei morbi: cū acuta ſit ⁊ inſtabilis: ⁊ de loco in locum mobilis.

↑ Febres i acuto morbo ꝯtiue ⁊ calidiſſime.

↑ In acutis morbis nō ſunt pronoſticationes certe.

Hoc non ſemper contingere: ſed in pluribꝰ debemus intelligere accidere: quod idēꝫ alibi teſtatur cū dicitur. Quicūqꝫ vētres habent humidos: iuuenes quidē exiſtētes melius cōmutāt ſiccos habentibus. In ſenectute vō deteriꝰ cōmutāt: ſiccantur enim in pluribꝰ ſeneſcentibus. Humiditatē ſiue ſiccitatē ventris oportet nō abſolute intelligi ſed ſm̄ ordinatam dietam: vt ſi cuilibet in iuuētute dieta qualis alexandrinis fuerit: q in principijs ſui prādij ſalſos piſces vel porros ſibi preparant: poſtqꝫ bibentibus foca in ſenectute vō dieta mutata ad lentes ſe vertentibus ⁊ ad pontica vina ⁊ ſimilia. In his inquā ñ digeſtionū qualitatē arbitramur propter etatē mutatam eſſe: ⁊ ecōtra ſi in iuuētute ſtipticis: ſicut lentibus: neſpulis: ⁊ pōticis vinis aliquis dietauit ſe. in ſenectute vō ſi ad alexandrinā dietam ſe verterit: nō iuſte iudicabimus in his ſm̄ ſentētiā hy. ↑ Sꝫ ſi bene ſm̄ euꝫ iudicauerimus equaliter dietantibus cōſiderare debemus ſi digeſtio mutetur: in quibus proculdubio propter etatē conficitur. Mutatio vō nature digeſtionis propter etatē eſt in qua conſideratur qualitatum corporum diuerſitas: que ventrem in humiditatem vel ſiccitatem mutant. Unde hoc fit multi inueſtigauerūt medici: ⁊ ego hic demōſtrare diſpoſui: ſed cum hoc volumen huic rei non poſſe ſufficere viderim: volumē vnū ſolum inde facere deſtinaui: nō tamē in hoc recitaturus propter paruitatē operis. Volo ergo recordari que in libro de virtutibus naturalibus ⁊ in libro de accidenti dixerim. Ventres inquā humectantur humiditate nulla que a ſtomacho ad epar egreditur de cibi humectationibus: qui in ſtomacho digeritur in ſiccitatē ventris mutatur: cū tota cibi humectatio a ſtomacho ad epar egredit̄. Humiditatis aūt parue a ſtomacho venientis cā ē vel qꝛ hō plus ꝙ epati neceſſe ſit recipiat: vel ppter velocitatē cibi cū egeſtione egredientis. Cū eniꝫ cibus modū exceſſerit. epar quoqꝫ totaꝫ humiditateꝫ capere nō poſſit: ſupeſt ſemp pars hūiditat̄ digeſtionis: liq̄dā illā reddētis. ↑ Si aūt cibꝰ velocit̄ exierit: nō iducie tāte dātur epati ut humectationē ipſiꝰ cape poſſit. Velocit̄ egredientis fit per coleram ad ſtomachum: ⁊ inteſtina a felle miſſam: aut propter defectionem contentiue in his locis. Et vires expulſiue v̄tutis cibum plus deſiderant accipere ex oris ſtomachi frigiditate. multa vl' ex debilitate nimia epatis propter frigiditatem minus trahentem. Contentiua ſtomachi propter humiditatem ipſius ſtomachi defecit. Ventres ergo in iuuētute ppt̄ frigiditatē oris ſtomachi humidi maiorē ſibi quātitatem ex deſiderio cibi accepturi: cū in ſenectute totuꝫ corpus infrigidetur: augmēta ſtomachi frigiditate neceſſe eſt vt appetitus minuatur. Qui ergo paruꝫ manducant: humectationē cibi vtpote parui habē

↑ Cā q̄re virtus digeſtiua mutatur propter etatē.

↑ Nō hic cauſaſ velocitatis cibi ſtomachuꝫ egrediētiſ.

tes paruam: ex neceſſitate egeſtionem habebunt ſic-
cam. idem contingit habentibus nimiam humidi-
tatem propter nimiam choleram ad inteſtina deſcē
dentem. Cum. n. ad ſenectutem venerit: ⁊ cholera
iuuentutis defuerit: neceſſe eſt egeſtionem deſiccari.
Humidi ventribus in iuuentute propter defectuʒ
contētiue: non
omnes in ſene-
ctute ad contra-
rium deuenient
ex neceſſitate: cū
quantitatē frigo
ris in iuuentu-
te habitam: in ſenectute non amittant.

Motus indigentiam ſoluit. Ex plenitudīe q̄cū q̄ egritudīes fiūt euacuatio ſanat: ⁊ q̄cunqʒ ab euacuatione: plenitudo. Et aliorum contrarietas.

Si eniʒ ſto-
machus in iuuentute infrigidetur: in ſenectute fri-
giditas augmentatur. defectio ergo contentiue ma-
net qualis fuit ante: quia omne corpus frigide cōple
xionis actiões habet defectas ex neceſſitate. ꝙ ſi ſto
machus ab initio caleſcat in ſenectute virtus cōfor
tatur contentiua: complexio ergo ſua non multum
fit ſicca cū añ fuerit hūida: q̄ ſi hūida nō eēt virtus cō
tentiua ab initio non defeciſſet: ſed nec parum cali-
da: cum ante fuerit calida. Conſtat ergo quia in iuuen
tute ventres humidi: in ſenectute deueniunt in cō-
trarium plurimi. In ſenectute vero humidi. qui in
iuuentute fuerīt ſicci. Siccitas. n. ventris: vel eſt p.
pter paruitatem cibi ad cōparationem virtutis epa
tis vel ex paruitate cholere ad ſtomachum ⁊ ad ite-
ſtina: venientis a felle. Deſiderium vero deficit eo
feſtinante ſaturari: quia caleſcit appetitus loci. Sicci
tas humidi ſtomachi eſt: vel propter temperamen-
tum epatis: vel propter multum calorem ſui. Par
uitas quoqʒ cholere ad inteſtina deſcendentis a fel-
le eſt ex epatis frigiditate non generante choleram:
vel ex virtute cōtentiua in ſtomacho: que iuuenibꝰ
eſt: cum iuuenum complexio ſit ſiccior. Hec omnia
cum adſunt iuuenibus. in cōtrarium mutabuntur
ſenibus. Cum. n. ex calore ſtomachi appetitus defi
ciat in iuuente: quolibet modo in ſenectute eo frige-
ſcente: deſiderium augmentari neceſſe eſt: vnde acci-
pitur plus cibi q̄ʒ expectat virtus naturalis epatʒ.

De corpus frigidō cōplexiōis actiões habet defectas ex neceſſitate.

Cum autem contentiua in iuuente fortis ſit p ſic-
citatem ſue complexionis: deficiet in ſenectute ex ni
mia ſiccitate: ⁊ egeſtionem velociter exire cogit. Sic
ci vero in iuuentute propter paruitatem cholere: ex
cuius paruitate digeſtio in inteſtinis ſolet tardari:
⁊ humectatio pre nimia tarditate exiccari: in eiſdem
qualitatibus permanent in ſenectute. Et epati qui
dem poteſt frigus dominari: vnde humectationem
trahere non poſſit: ⁊ ideo digeſtio humida fit. Iſta
pro breuitate huius operis breuiter hic tangere di-
ſpoſui: licet non ignoreʒ ea grauia ⁊ occulta fore his
qui libros noſtros late de his tractantes non lege-
rint: ſed tamen ad medicinam intendentibus ſolū
hoc poſſe ſufficere videtur. 21

Venter ſiccus ī iuuētute mutatur ad humiditatē in ſenectute ex pmutatiōe contētiue.

Dicendo potum: conſueuit intelligere vinuʒ
vnde ⁊ ī libro de humana natura dixit hoc.
Si vnus ⁊ idem morbus contigerit om-
nibus hominibus: iuuenibus ⁊ ſenibus: ſeminis
⁊ maribus: potum vel aquam bibentibus ⁊c̃. Hic
liquido manifeſtauit: ꝙ potum vinum eſſe inten-
derit: ꝙ famem hic auferre dixit: neqʒ tamen famē
omnis cibi intellexit ablationem: neqʒ famem: ap-
petitum naturalem facientem: ſed eam que eſt cum
nimio appetitu canino ⁊ inceſſabili: quā medici vo
cant appetitum caninum: quem ſolum vinumꝰ ſol
uit: famem. n. vel ex nimio ieiunio vel ex nimia in
anitione corporis quocunqʒ modo fuerit: vinum
maxime impedit. ſiquis enim familicus huiuſmo
di vinum ante cibum acceperit: cito in ſpaſmum ⁊
mentis alienationem incidit. Caninum ergo appetitum
vinum ſoluit tantum ⁊ non comedere multum. Quibus
ergo propinaui multum vinum calefactum. ſ. quia acerbuʒ
non ſoluit: quia calidum: non eſt. oportet igitur vinum dari
rubeum: vel ruffum non acerbum. Cibaria autem ordinē-
tur in primis pingua ⁊ vnctuoſa: que ſi nō habeantur na-
turaliter: artificialiter
machinentur: ⁊ poſt hu
midos cibos huiuſmo
di vina ſupradicta dari
oportet. Si vero non ſi
tierint protenditur ve-
lox ceſſatio ſue famis.

Nota ꝙ vinū acerbum ⁊ acre nō ē calidum.

hypo. hoc intendit: ⁊ bene dixit: quia caninus appetitus ex
frigida complexione ſtomachi eſſe dignoſcitur: vel de aci-
dis humoribus in ſubſtantia ipſius ſe implicantibus.
Vinum autem cum curamentuʒ ſit vtriuſqʒ: ſolui per eū
caninam famem eſt neceſſe: vnde qui boliſmum intendiſ-
ſe hypo. putant multum a ſui intentione deuiant. In pri
mis: quod particulariter iſte intendit: vniuerſaliter accipi-
unt erronei. Secundo: quia boliſmus ex ſola frigiditate exteri
ori concreatur qui in principio ſui famem facit: ſed in au-
gmento deficit. 22

Vinuʒ remouʒ malam complexioneʒ ſtomachi frigidam.

Si morbus aliquis ex plenitudine fuerit: plenitu-
do vero ceſſauerit: non eſt intelligendum cum eua
cuatione morbum ſanari: ſed tunc tantum plenitu
do eſt euacuanda cum nondum ceſſauerit abundantia.
Neqʒ diutius in his eſt īmorandum cum omne contra-
rium ſuo contrario ſit medicandum hoc ſepiſſime iaʒ di-
ctum eſt: ⁊ hoc quoqʒ oſtendit ipſa natura morborum: ⁊
accidentia morbos concomitantia. Diſputatio noſtra tan
tum erit in morbis ſequentibus ſuas cauſas quos ceſſa-
re monſtrauimus: cum cauſa ipſorum per ſuum ceſſaue-
rit contrarium ꝙ ſi cauſa morbi ſit calor: frigiditas erit cu
ratio: ⁊ econtrario. ſi vero plenitudo ſubſequatur: ad cu-
ram euacuatio. ⁊ ſi inanitio: oportet facilioribus cibis nu-
triri corpus: ⁊ ita cito corpus repleri. Quidam tamen ar
bitrantur ꝙ non ex inanitione generatur morbus. Sed
iſti non intelligunt niſi ſolam febrem eſſe morbum. Si
enim intelligerent morbum eſſe omnibus actionibus no
centem ⁊ omnem complexionem actioni nocentem eſſe in-
firmitatem: nimiam inanitionem cauſam eſſe morbi non
dubitarent. Inuenimus enim: quia nimius fluxus ſiue de
menſtruis ſiue de emoroydibus: ſiue inciſionibus omni-
bus: vel pluribus noceat actionibus. alij enim inde cadūt
in hydropiſim ⁊ faſtidium: ⁊ naturaliter calidi in febres
nimias: de his ergo dixit verum eſſe ⁊ ꝙ inuenerit: ſed ta-
men volo obuiare ſententijs medicorum nouorum huiuſ-
modi qui ſemper garriunt de nominibus ſolis: putanteſ
ſe dicere de rebus: quarum nomina ſunt: Auferre inquiūt
cauſam morbi non eſt curatio morbi: ſed quaſi preuiſio eſt
euitande infirmitatis. Quibus reſpondendum eſt ſolum
in nominibus eſſe intentionem eorum de quibus nō etiā
ſm ꝙ oportet intelligūt. His ergo dico: ſi cauſa morbi au
feratur: neqʒ in corpore quidem inueniatur quod ī corpore
erat curamentum eſt morbi. Si etiam ſit cauſa morbi ge-
neratiua ⁊ nihil tamen adhuc fecerit: ſicut plenitudo: tunc
eius ablatio pars erit medicine: que vocatur preuiſio euitā
di morbi. Si vero cauſa morbi euenire iam inceperit: cu-
ratio eius compoſita erit inter preuidere cuſtodiam ſanita-
tis: ⁊ ſanare. ablatio enim ſua medicine eſt pars que appel
latur preuiſio cuſtodiende ſanitatis. i. ablatio cauſe morbū
facture. Si vero cauſa illa iam euenerit ⁊ completa fuerit:
neceſſe eſt ſolum ſanare. vnde hec compoſita eſt: quia que cau-
ſa euenire inceperit: prohibita eſt fieri: ⁊ que facta eſt cura-
ta eſt: ſicut inuenimus antiquos morſum canis rabidi
duobus modis curare. Alij. n. dicunt ſanare rabioſitatem
rabidi canis: alij preuidere cuſtodiam ſanitatis: ne veniat
rabioſitas canis rabidi. 23

Cōtraria contrarijs curātur.

Qui ex inanitōe mōbum fieri poſſe negāt: morbū omnibus actiōibus nocētem eē ignorāt.

Morbi eſſe ablatio egritudinis curamētuʒ eē dicitur.

Acute egritudĩes in quatuordecim diebus iudicantur.

Septime quarta eſt indicatiua ⁊ alterius hebdomade octaua principium. Contemplaria vero vndecima. hec eſt.n. quarta ſecũde hebdomade. Cõtemplaria vero rurſus ſeptimadecima: hec eſt enĩ quarta a quartadecima. ſeptima vero ab vndecima:

Eſtiue vero quartane vt multum fiunt breues: autumnales vero longe: maxime vero que ad hyemẽ coniunguntur.

Acute egritudines magne ſunt: ⁊ velocem habẽt motũ ⁊ neceſſe ẽ ẽt vt velociter veniant ad ſtatuʒ ⁊ maximo moueantur motu: qui motus criſis vocatur. ad quem his verbis hypo. intẽdit. Aliquando.n. in his videtur infirmus ſubito ſanari: aliquando ſubito mori: aliquando mouetur ad viam ſalutis: aliquando ad viam mortis mutatur ſed tamen ad neutruʒ deuenit. Magnus ergo eſt iſte motus nature qui quadruplex eſſe videtur: ſicut ipſe dixit hy. ĩ particula prĩa epidimie: Aut inquit ẽ ad ſalutẽ: aut ad mortem: aut ad melius: aut ad peius. Monſtrauit q̊q̃ʒ neceſſe eſſe in acuta egritudine ex ſua magnitudine ⁊ ſuoruʒ accidentiũ periculoſitate aut vinci ſubito virtutem ⁊ infirmum mori: aut ad expellenda nociua moueri quibus expellendis ſi preualuerit fit bona criſis ⁊ laudabilis. Si autem vincitur mala ⁊ peſſima criſis efficitur. ↑Unde criſis in acutis egritudinibus non longo tempore morabitur. Nis autez in morbis hyp. duas hebdomadas terminauit: quas acuta egritudo non excedit. Aliquando tamen criſis ante decimumquartum diem venit. multi.n. quos cognouimus ⁊ vidimus ⁊ hypo. in epidimia teſtatur de multis: qui aliquando quoqʒ criſim habuerunt in.ix.xj.vij. ⁊ q̃nto die aliquando quoqʒ in.vj. ſed tamen non ſunt laudandi: ſicut in meracriſeos oſtendimus. Qui autem hypo. vult intelligere dicam: in libris illis ſe exerceat. hic autem propter breuitatem obſcurus fuit. Ego autem in alijs de his dixi latius ⁊ planius. Si autem in his criſis non compleatur: ſed in qualibet parte moueatur: neqʒ tamen in parte qualibet cõpleatur: quibuſdaʒ diebus poſt hos complebitur: quas hypo. in pronoſticis nominauit: ⁊ in ſubſequentibus monſtraturus eſt: hic aũt motus criſis qui poſt decimũquartuʒ diem nõdum cõpletus erit: ſed q̃dã ꝑmanens morbi: poſtmodũ tamẽ criſim ſuã cõpleuit: hʒ ſuũ terminũ quẽ nõ trãſit. ſ. diem.xl. Morbos igitur quorũ criſis.xiiij. die vel ante vẽtura erit hypo. acutos abſolute vocat. Morbi vero acuti quorũ his diebus nõ cõpletur criſis: ſed ꝑmanet aliquãtulum diu ⁊ poſterioribus terminis cõplebitur: nõ abſolute vocantur morbi acuti: ſed quadã quaſi diffinitiõe ab eodem ſic appellantur. Quidã inq̃t acuti morbi q̃dẽ qualibʒ qualitate in quãlibet aliã qualitatẽ ſunt mutati: quos etiaʒ nõiat hypo. in ꝓnoſticis. ↑Oʒ inquit cognoſci bonitatem flatus magnum ſignũ eſſe ſalutis in oĩbus acutis morbis qui ſunt cũ febribus: quibus ſuperuenit criſis ĩ.xl. die. Jn hoc libro docuit hypo. morbos abſolute acutos quorũ terminos.xiiij. diẽ comprobauit. Nõ ergo taliter ĩtẽdit ſicut q̃dã arbitrãtur: vt nõ criſim.xiiij. diceret: ſed potius.xiiij. criſiũ numerũ ſupare. ꝙ ſi ſic intelligit: tũc ĩ morbis nõ abſolute acutis.xl. criſes cõputabũtur ⁊ conſiderabuntur: q̃ vnus ⁊ idẽ vno ⁊ eodẽ hoc ⁊ illud dixit: Acute inquit egritudines ĩ.xiiij. diebus iudicãtur. Jn pronoſticis vͦ dixit: Acute egritudines cũ febribus ĩ.xl. diebus iudicantur: q̃ vtiqʒ cũ nõ poſſint hi intellectibus ſuis trutinare: ĩ hãc mirabilem: ĩmo prodigioſam ſuſpitionẽ nõ ĩnq̃ʒ diſputationem ĩcidere. Sed ipſa veritas teſtatur ꝙ abſolute acute in quatuordecim diebus iudicãtur. ↑Nũquaʒ.n. vidimus morbum acutum motum velocem atqʒ ordinatum ab initio habuiſſe ⁊ hunc terminum traxiſſe: niſi vna de quatuor criſibus quas diximus ſuperuenerit. Aliquando autez q̃dam morbus ab initio prima die debilis ⁊ paruus: poſtea vero acui ⁊ fortior fieri die quarta incipit: ⁊ moratur terminus vſqʒ ĩ.xvij. diebus. Eſt ⁊ alius morbus q ſexto die vel ſeptimo fortior fit ⁊ acuitur: cuius terminus vel criſis vſqʒ ad.xx. diem moratur: ſed nullus fuit morbus ab initio acuti ⁊ continui ⁊ ordĩati motus: cuiꝰ terminus.xiiij. dies trãſgrederet. Morbi igitur illi tm̃ quorum motus diuerſi ⁊ inordinati ſunt a quartadecima die vſqʒ ad aliarum ſubſequentium q̃ʒ libet progrediũtur plurimi eorum. Morbos aute quorũ motus diuerſos dixi corpora cẽ intendo: q cõfortãtur aliquo die ⁊ augmẽtãtur: poſt vero initij fineʒ ſui initio debilitãtur: deĩde vͦ ad idẽ acumen ſimiliter redeũt. Si vͦ aliquis ꝑſpicaciter ĩtẽdit qualitates morbi abſolute acuti nullũ inuenit morbum acutum motum velocem ⁊ ordinatum habere: ⁊.xiiij. diem tranſire. 24

↑Criſis ĩ acutis egritudinibus non longo tẽpoꝛ morabitur.

↑Bonitas flatus in oĩbus acutis morbis magnum ſignum ſalutis eſſe cognoſcitur.

↑Nulla morbi abſolute acuti criſis diem.xiiij. ꝑtranſit.

Hic itendit nũcias dies aliquas futuras criſes portẽdentes: quas nũcias ⁊ mõſtratiuas vocare cõſueuerat ſicut ait ĩ ꝓnoſticis. Quarũ nũeruʒ fecit q̃ternariũ diuidens bifariam vnãquãqʒ hebdomadã. Quarta ĩquit nunciat vij. vndecĩa ab initio morbi.xiiij.xj.n. ſcd̃e mediatrix eſt hebdomade: ⁊ eſt dies quartus. Jtẽ eadem rõne.xvij. dʒ.xx. nũciare: qui dies.xvij. tertiam ſeptimanã per medium diuidit. ⁊ idẽ dies quartus ſed tamen h̃ ſeptimana ẽe ſeptimane eſt cõtinuãda lʒ ipſa primam ab hac ẽa ſeparauerit: cum alterius hebdomade.viij. pricipiũ eſſe dixerit: nec initium tertie hebdomade.xv. diem fecerit: ſicut fecerũt moderni. nõ.n. tertiam hebdomadam in.xxj. dieʒ terminauit. ſed.xiiij. faciens initium tertie ĩ.xx. eas finiuit: qd̓ quare fecerit in meracriſeos.i. ĩ libro creticorum mõſtraui. Jtem oſtẽdi quare duas primas ſeptimanas ſeꝑauit: tertiam vero ẽe iunxerit. Sufficit ergo nobis vt ĩtelligatur h̃: ↑ q lõgo tp̃e experimento certificatur remota cã intellectus. Hic autez hypocra. de multis dicit infirmis ĩ epidimia: quibus criſis in hoc nũero venit: ⁊ primas tres ſeptimanas finierit ĩ.xx. ſcd̃as vͦ tres ſeptimanas ĩ.xl. hoc quoqʒ mõ nũerus ĩ.lx. protẽditur ⁊ ĩ.lxxx. Experimenta quoqʒ teſtãtur hoc: ⁊ nos quidẽ in meracriſeos mõſtrauimus: vnum de infirmis proponẽtes: quẽ hypo. recitauit in epidimia: cuiꝰ criſis venit in hac die. Sʒ opus nr̃ʒ ꝑtẽdit ſi quẽq̃ʒ ĩfirmorũ h̃ recitauerimꝰ. Sufficit igitur tm̃ ĩterpõi qd̓ dicit in pronoſticis: ↑Criſis inquit ĩ acuta febre in eodem numero ſaluandis venit ⁊ ꝑituris: q̃ febris in ſaluãdis ſi criſis ſigna laudabilia ⁊ ꝑfecta ſunt: ĩ die finitur quarta vel q̃ũa: ⁊ ſimiliter ſi mortalis ⁊ peſſima. Hoc autem initium eſt ſue circulationis: ſecundus terminus.vij. tertius.xj. quartus quartuſdecimus quintus.xvij. ſextus.xx. huius circulationis curſus vel criſis in acuta egritudine quaternarius vſqʒ in.xx. protenditur: quibus in verbis monſtrauit: ꝙ tertia ſeptimana ẽe ſit coniungẽda: ⁊.xvij.xx. eſt nuncia. 25

↑Lõgo tẽpore nobis remota intellectꝰ cã experimento certificatur.

↑Criſis acute ſe ĩ eodem nũero ſaluandis venit ⁊ perituris.

Non ſolum in eſtate breues ſunt quartane: ſed etiam ↑ omnis morbus: q̃ hoc tempore facile ſoluuntur chimi: ⁊ per totum corpus ſperguntur ⁊ annihilantur. Si.n. virtus ſit fortis chimorum morbos generantium purgatrix

↑Omnis morbus ĩ eſtate breuis eſſe dijudicatur.

morbus quieſcit ⁊ ceſſat ꝙ ſi ſit defecta. deficit .i. pur gationibus illis: vnde fit ꝙ morbus in eſtate nul lus prolongetur. Quia propter hypo. longiorem morbum introduxit: vt per hunc ceteros daret itel ligi. Sicut .n. in eſtate chimi diſſoluuntur ad bo num: vel etiam virtus cum illis ad malum ſic iti dem econtra cõ tingit ĩ hyeme vt humores cõ gelati quieſcant ĩ iterioribus cor poris: ⁊ virtus permanet fortis vnde nec mor bus finitur: cuꝫ chimi ipſiꝰ mor bi generatiui ñ minorẽtur: nec infirmus mori tur: cum virtus cuſtodiatur. 26

FEbrem in ſpaſ mo melius eſt fie ri q̃ ſpaſmum in febre.

NOn ſecundum ra tionem alleuiatis non oportet cre dere neqꝫ vereri valde mala que fiunt irrationa biliter. Multa enim tali um incerta ſunt: ⁊ non val de permanere neqꝫ mo rari conſueuerunt.

IN ſub ſequen tibus ꝙ ſpaſmus naſci tur de inanitione ⁊ repletione dicturus eſt. ↑ Si ſa no ſuperueniet ſpaſmus ſubito: neceſſe eſt illum de plenitudine fieri: cuius cauſa viſcoſi etiam frigidi ſi humores ipſum membrum vbi eſt ſpaſmus nu trientes: quibus ſi febris ſuperuenerit plurimum calefacit: ⁊ diſſoluuntur chimi illum neruum iplẽ tes: vbi ſpaſmus fit. Si autem febris ſuperuene rit acuta vel peracuta: totum corpus deſiccat: cor pore quoqꝫ deſiccato ſi ſpaſmus ſucceſſerit: malum magnum ⁊ periculoſum erit: q: neruo ad ſanandũ tardante: ⁊ magnitudĩe morbi non breuiter finiẽte neceſſe ẽ vt mors ſequatur virtute diſſoluta. 27

↑ Neceſ ſe eſt ſpaſ mus ſubi to venien teꝫ ex ple nitudĩe fie ri.

OMnia de his rationabiliter dicenda in li bro criſeos ſunt dicta. Non igitur dicen dum hꝰ niſi quantum ſufficiat explanationi horuꝫ verboruꝫ. ↑ In magno igitur ⁊ forti morbo ſi ſubito venerit alleuiatio non precedente purga tione cum vomitu vel egeſtione: vel ſudore: vel e naribus ſanguine: neqꝫ ſignis apparentibus co ctionis: non oꝫ conſiderare vel credere illi alleuia tioni. Similiter coctionis ſignificationibus perfe ctis apparentibus: ⁊ infirmo malum ſpm̃ haben te cum mentis alienatione ſeu febris duricie ſeu vir tutis defectione non oꝫ de his timere. non .n. diu permanent: ⁊ aliquando ſignificant criſim lauda bilem: quod qualiter cognoſcamus ⁊ preuidentes nũciemus: in libro criſeos monſtrauimus. 28

↑ In forti morbo ñ ſũt ea timen da que ſi ne ratione eueniunt.

IN hoc loco conditionaliter dixit non forti ter: q: ſi abſolute dixiſſet. ſ. febricitantibus in ſuperficie permanere: ⁊ nihil corpus mi nuere falſum eſſe cõprobaretur. poſſibile eſt .n. fe brem venire ⁊ fortiter ⁊ cauſam eius plenitudineꝫ eſſe: naturam quoqꝫ aeris frigidam fore: ⁊ tamen inde corpus non minui: neqꝫ ſi fiat malum ſignũ eſt: ſed ſi minuatur pluſq̃ oꝫ maluꝫ: ſiue febres for tes ſint ſiue debiles ſint: defectionem .n. ſignant vir tutis. Quod ãt dixit. Cõtabeſcere: non eſt accipiẽ dum ſic abſolute: ſicut ſignat hoc verbum quod abu ſiue eſt poſitum ibi pro macreſcere. bene autem addi dit. Magis eo ꝙ ſm rõnem fit: vt taliter intelliga tur febricitãtibus nõ fortiter. ſi minuatur corpꝰ aut permaneat pluſq̃ oꝫ malum eſt: vt magis eo ꝙ ẽ ſm rõnem vtriqꝫ pertineat membro. Si .n. plus q̃ oꝫ corpus permaneat: vel macreſcat malũ. Bo num autẽ eſſet ſi vnde hoc intelligeretur oſtende ret: ſed omiſit. Q: in libro hoc gaudet breuitate. Nos autẽ intentionem hypo. dignum eſt ꝙ interpretemur ⁊ expona mus ⁊ explanemus. Oꝫ inquit qualitates corporuꝫ con ſiderare: increſcant vel macreſcant ſm quantitatem febriuꝫ: ⁊ longitudinem morborum: etatem quoqꝫ tp̃s: ⁊ regioneꝫ aeris complexionem: ſenſibilem purgationem: ⁊ vigilias: triſticias: cibos: potuſ: ⁊ motus. Si .n. febris ſit maior ⁊ velocior: macies velociter fiet at qꝫ maior: ⁊ protelatur morbi magnitudo. E tatem quoqꝫ oꝫ preiu dicare. ↑ Pueri .n. ⁊ de crepiti magis ⁊ veloci us macreſcunt: ſed nõ eadeꝫ de cã: pueri .n. ꝑ pter humiditatem ⁊ ca lorem diſſoluuntur citi us ⁊ plus: decrepiti ve ro ꝑpter defectionem vtutiſ. Tp̃s vero ãni ⁊ regiones ⁊ aer ſi calida ſint ⁊ ſicca: citius ⁊ ma gis faciũt tabeſcere cor pus: frigida ⁊ humida ea claudunt: ⁊ cõtrahunt diſſoluen da. Purgationem ſenſibilem nõ eſt neceſſe in hoc loco tã gi: cum oĩ homini ſit poſſibile facile intelligi: vt ſicuti vo mitus: ſudor: egeſtio: fluxus ſanguinis vel menſtrua mul ta venerint: vt non macreſcant pluſq̃ neceſſe ſit abſtinẽtia cibi defacit ⁊ triſticia: vigilia ſimiliter: ⁊ nimius motus: ſed tamen raro fiunt motus in febricitantibus: q: nõ mo uẽtur: cum plurimum debeãt iacere ⁊ quieſcere. Aliquãdo tamẽ febres in itinere incidit aliquis: ⁊ cum feſtinet repa triare: ex motu macies eum ſequitur. aliquãdo quoqꝫ alie nationem infirmi ſuſtinẽt: ⁊ in lectis motum mulplíceꝫ ni mium: ⁊ loquelam nimiam: quorũ in paucis diebus neceſ ſe eſt macreſcant corpora. His ergo oĩbus corpus minora tur rõnabiliter ⁊ cõtrarijs cuſtoditurꝰ: ⁊ ſuperficies perma net eius. ↑ Et nullo horuꝫ ſingulorum defectio virtutis ſi gnificatur: ſed tamẽ ſingulum horum eſt cauſa: vt minore tur virtus. Sicut .n. macreſcit corpus: ita ⁊ virtus corpo ris minuitur. Si vero corpus videris ſine his precedenti bus pluſq̃ oꝫ minorari. defectionem ſignificat virtutis: ⁊ hoc eſt quod ego dixi cãm eẽ decrepitorũ maciei. Sic au tem hypo. intendit de macie corporis pluſq̃ opꝫ: ſemp .n. defectionem virtutis portendit. His tamẽ ſubiſer re volo quoddaꝫ. ↑ Unde in febricitatibus minorio cor poris ſubſeqtur hoc autem eſt ſubtiliatio humorum rare factio corporum. que duo ſi iungantur fiũt velociores cãe minorandi corpus: minoratione que occulta ⁊ inſenſibi lis a medicis vocatur: ſicut ſi econtrario groſſicies humo rum ⁊ conſtipatio pororum adunentur: fiunt cã vt cor pus permaneat ſuperficietenus: quod hypo. monſtrauit cum dixit: Hoc longitudinem egritudinis ſignificat di mittens oppoſitum ſibi quod breuiter hic ponẽdũ erit. ↑ Febricitantibus non fortiter vel non oĩno in ſuperficie ſi ſuperficies permanet corporis: vl' minuitur pluſq̃ oꝫ malum eſt. permanere .n. ſuperficie corporis pluſq̃ oꝫ conſtipatio facere pororum ⁊ groſſicies humorum ⁊ mlˀ titudo eorum: vnde ⁊ morbi ſignificant longitudo. Mi nui autem corpus pluſq̃ oporteat: facit aut humorum ſubtilitas: aut pororũ raritas: aut ſola virtꝰ defecta. 29

↑ Breui tate mul tum gaui ſus eſt hy po. in hoc loco.

FEbricitantibꝰ nõ fortiter neqꝫ om nino in ſuperfici eꝫ permanere ⁊ nihil mi nuere corpus aut tabeſce re magis eo ꝙ ſecunduꝫ rationem fit malum eſt. hoc .n. longitudinẽ egritu dinis ſignificat. hoc auteꝫ imbecillitatem.

INchoãtibus mor bis ſi qd videtur mouẽ moue ĩ ſtatu vo haber ſilẽtiũ meliuſ ẽ.

↑ Pueri .n. ⁊ decre pi magiſ ⁊ velocius macreſcũt

↑ Nota q̃ liter aliq̃ ſi gna poſſũt eẽ cã vt mi norẽt vir tus nullo horũ virtu tis defe ctio ſignifi catur.

↑ Quare nõ nõnul la corpora febricitan tium cito macreſcãt nõnulla ẽt tarde ⁊ cũ difficulta te.

QUa de cauſa hoc dixerit in ſubſequentibus mon ſtrabit: cum dicet: Circa finem ⁊ principium oĩa ſunt imbecilliora circa ſtatum vero omnia fortio ra. Nos autem omnia intelligimus accidẽtia in ſtatu eẽ fortiora. Cauſam .n. accidentia facientem: non eſt neceſ ſe in ſtatu eſſe maiorem: ĩmo in ſaluandis eſt minor q̃ ĩ initio fuerit. In ſtatu ſilere ⁊ in initio dixit mouere: cum

Nullũ .n. cõuẽit medicari cuiꝰ virtus defectione defectã mõtali: ſed oꝫ futura predicerẽ ⁊ ab eo aufugerẽ

infirmus debet ſanari. morbum .n. mortalem non ſolum non mouere oꝫ in ſtatu: ſed nec ante ſtatum. Nullum .n. conuenit medicari: cuius virtus ſit defecta defectione mortali: ſed oꝫ futura predicere: ⁊ ita ab eo fugere. Si autẽ ſalubris ſit morbus: de quo ſalutis ſpes habetur: ⁊ locum eſſe ad fortẽ medicinā videbimꝰ: faciamuſ qđ hy. itẽdit h. Fortis autem medicina eſt phlebotomia: ⁊ aliquā do farmacia: quorũ nullum in ſtatu eſt faciendum: cum tunc ſit coctio morbi: ſicut in libro criſeos dixi: in quo tpe plus oꝫ ĩ morbo digerendo naturam adiuuare: ꝙ̃ farmaciam facere. Sed in initio oꝫ facere hoc: vt de materia minuamꝰ: quo natura ad digerendum ſit alleuiata: ⁊ corpus fiat facilius. In ſtatu vero non ſic: q2 tunc laborat plurimũ animata virtus: licꝫ naturalis ⁊ ſpiritualis cuſtodiat. 30

In ſtatu plurimuꝫ animata vĩtus laborat lꝫ vitalis ⁊ naturalis fortiſ permaneat.

Circa principia ⁊ fines omnia imbecilliora: circa ſtatus omnia fortiora.

De egritudine bene reficiẽti ⁊ nihil addere corpuſ maluꝫ.

Plerunqꝫ omneſ male ſe habenteſ ſecundum principia quidem bene recipientes ⁊ nihil addentes in fine rurſus abſtinent: ſecundum principia quidẽ abſtinẽtes fortiter. poſterius vero bene reficientes melius commutant.

Hec oĩa accidentia circa principia ⁊ fines itellexit eſſe debiliora: que ſunt h: interpollationes: vel febrium acceſſiones: vigilie: dolores: anguſtie: ſitis. cauſa horũ accidentium generatiua .i. morbus neceſſe eſt declinare incipiat in ſtatu ſi ſit morbus ſanatiuus. 31

Hunc aphoriſmum ſubſequenti neceſſe eſt iungi. ſubſequens .n. ⁊ ipſe dicturus ẽ ex egritudĩe vbi dicitur: Plerũqꝫ omnes male habentes ſe: ſꝫ pͥncipia bene reficientes ⁊c̃. hoc autem nobis innuit nihil addere corpus ex virtute eẽ deficiente que eſt digeſtiua defecta: ⁊ ex complexione mala: aut ex malorum humorum abundantia. 32

Propter defectuꝫ vĩtutis digeſtiue nõ poteſt corpuſ refici.

Hoc ſimiliter ⁊ de exeũtibus egritudinem dictuꝫ eſt: qđ manifeſtatur ex hoc: ꝙ nihil addentes dicit̃. Conſueuerũt aũt antiq ⁊ hy. per nihil addentes: intelligere egritudinem exeuntes. Si ergo exeunteſ egritudinem in initijs bene reficiunt ſe: ⁊ nihil addunt: cauſa vnde h contingat facit vt in fine abſtineant rurſus. Cã quare nihil addit ⁊ bene reficit in principio eſt malicia totius corporis ⁊ fortitudo appetitus. que cauſa tãdiu augmentatur: vt inde inſtrumentum appetitus patiatur: qđ hypo. intendit cum bene reficiẽtes ⁊ nihil addẽtes dixerit: hoc idem in alio aphoriſmo dixit ſic. Ex egritudine non reficientes vti farmacia neceſſe eſt. Abſtinẽtes .n. ſm principia fortiter: poſterius vero qđ reficientes melius cõmutant: q2 natura cum abſtinerent ab initio non fuit impedita ad digerendum eam ſuperfluitatem que fuit abſtinentie materia. 33

Aſſignat cãm quare exeuntes egritudineꝫ ⁊ bene reficientes nihil addũt.

Cum in quibuſdam locis hy. bonum eſſe ſignum ſiue laudabile dicat non debꝫ intelligi vt infirmũ neceſſe ſit ſanari: quandoqꝫ malum dicat ſignum vel illaudabile: mori cum non eſt neceſſe: aliquando .n. malum ſignum bonum ſuperat ⁊ bonum malum ecõtra: ſed bonum vel malum in ſui natura: neqꝫ ſanandi: neqꝫ moriendi neceſſitatẽ donat. Conſiderẽtur ḡ oĩum vĩtutũ ſignificationes: ⁊ ad ſe inuicem conferantur: ſicut hypo. in pnoſticis dicit. Quod autem hic dixit: conſortari mente ⁊ bene ſe habere ad oblationes bonum ⁊ laudabile ſignum eſſe in omni egritudine eodem modo intellige. Sunt autꝫ q̃dam ſigna non in omni homine bona. Idem in epidimia ⁊ ĩ pronoſticis: Bonitas inquit ſpũs forte ⁊ magnũ ſignũ eſt ad ſalutem in omni acuta egritudine. Cur autem confortatio mentis bonum ſignum ⁊ laudabile ſit: h ſubiungere diſpoſui: q2 mens ſana ſanitatem cerebri ⁊ panniculorum ſuorum ſignificat: nuche quoqꝫ ⁊ diaphragmatis ⁊ omnium membrorum neruoſorum ⁊ maxime cerebro vicinantium. Similiter ſi infirmus bene ſe habeat ad oblatum cibuꝫ ſanitatis ſtomachi ⁊ epatis bonum eſt ſignuꝫ ⁊ etiam ceterorũ viſcerum: q̃ cuꝫ omnia ſint ſana ſalutis ſpes eſt bona vł magna. 34

Conſiderent̃ ḡ oĩuꝫ vĩtutum ſignificatões ⁊ ad ſe inuicẽ ꝯferãt̃.

Cur aũt mentis cõfortatio ſignum bonum ⁊ laudabile ſit nõ.

In omni egritudine ꝯfortari mẽte: ⁊ bene ſe habere ad oblationes: bonum. contrarium vero malum.

In morbis minus periclitantur egrotantes: quibuſcunqꝫ ꝓprie nature ⁊ etatis ⁊ habitudiniſ ⁊ hore egritudo ineſt magis ꝙ̃ quibus non propria ſecundum aliquid horum ineſt.

Natura multis modis dicitur: ſed hic oꝫ eam taliter itelligi qualiter ipſe in libriſ ſuis: alijs ponere conſueuit. ſic .n. in libro de hũana natura dicit. Natura inquit eſt priorum elementorum cõplexio ac ſi diceret: Si morbus eſt proprius prope complexioni ⁊ alterius .i. etatis: figure: temporiſ minus moleſtatur ꝙ̃ ſi ſibi eſſet oppoſitus. Quicũqꝫ .n. morbus calori attinet: nature etatis: figure: temporis: calori vicinantibus conuenibilis eſt: ⁊ contraria contrarijſ: vt in frigido: hu. ⁊ ſicco: ⁊ hoc ẽ quod hypo. dixit. Duchius qui librum de hebdomadis fecit: contrarius eſt huic rõni. Omne .n. inquit morbo ſimile morbuꝫ facit quaſi furere ⁊ augmentare. contrarium .n. morbo eiuſdem eſt ceſſatio: quare oĩs morbi curatio contrario ſuo oꝫ fieri ſicut hypo. dixit. Intellexit autem omnem acutam febrem in hyeme velocius ſanari ꝙ̃ in eſtate non recordans febres acutas in hyeme non niſi ex acutiſſima materia fieri: quã natura temporis vincere non potuit: cum fortis eẽt cui cum nec virtus ĩfirmi nec natura temporis reſiſtere poſſint: quantominus debilitas infirmi. hoc etiam experimentis poteſt intelligi verbigratia: ſi duas conſideres febres acutas equales in acuitate vel magnitudine: alteram in eſtate: alteram vero in hyeme: hyemalem inuenies periculoſiorem. ſi autem febris acuta ſit: ⁊ calidior complexio aeris: ⁊ aer ſubito ad frigiditatem ſe mutauerit: ſit hyems pars curationis magna. q2 ambe temporis nature contrarium ſunt illius febris acute. Prĩa laudabilis ẽ tẽporis natura cum febris incipiat: ſignificãs ꝙ materia ſit pauca. Scđa veniẽs ĩ fine bona ſit cã. Frigiditas .n. aeris ſm contrarium: curamentum eſt febris. non ergo quod dicit huic aphoriſmo eſt contrarium: ſed potius quaſi firmamentum. Qđ aũt de ſenioribus dixit ꝙ branchi: ⁊ corize non maturantur: licet huic etati hi morbi ſint congrui: non tamẽ ſunt huic aphoriſmo cõtrarij multis de cauſis. In primis: q2 res immatura non poteſt eſſe acuta ⁊ periculoſa. Scđa: q2 non dixit abſolute cũ dixit: Valde. quod verum videtur eſſe. Omnis morbꝰ naſcens valde ſenioribus ex defectione virtutis ẽ periculoſus: quod teſtatur hypo. in prima epidimie particula. Quoruꝫ natura inquit fuerit propiqua ptiſi: plurimũ ſunt mortui. neqꝫ hoc cõtrariũ

Omnes quit morbo ſimile morbuꝫ facit quaſi furere ⁊ augmentare

Res immatura nõ poteſt eſſe periculoſa.

fuit.cum.n.dixit. Nam non elementa intendit: ſed potius formā corporis: que aliquando forma ſolet vocari natura. Si ergo acutus morbus fuerit in acutis complexionibus minus periculoſus eſt: ⁊ anguſtia pectoris non ſolū facile ptiſici infirmāt ſed etiam cum inciderint eſt tunc periculoſior morbus. Multi aūt errauerunt i huius obſcuritatibus ſententiarꝫ morbum dicentes nature infirmi maxime cōueniente: qui cōtrarius eſt ſue complexioni: ſꝫ hi multuꝫ a veritate ⁊ ab hy. ſicut diximus errāt i tentione. Conſtantin⁹: Et ita que extra naturam fuerit: diſtemperantiam nimiam ſignificāt: veluti ſi cauſon qui incidentium interpretatur iuueni contigat: in hyeme nimium ſignificat humores creuiſſe in corpore ⁊ peius ſi in ſeniori ⁊ frigidiori contingat etate. ↑ Fortis.n. ignis eſt qui in aqua non extinguitur: ergo ſi cauſon in eſtate iuueni contingat minus timendū eſt: qm̄ multus calor facilime mām ſepe irritat eā quā cito diſſoluit. 35

↑ Fortꝫ .n. eſt ignis q in aqua nō extinguit.

In oībus morbis ea que circa vmblicum et pectinem ſunt ſpiſſitudinē habere melius eſt: nimis vero tenue et tabefactuꝫ: maluꝫ: fallax.n. huiuſmodi ad inferiores purgationes.

Sana habētes corpora farmaciis purgati exoluuntur: celerius vero malo cibo vtentes.

Sana hebētes corpora: farmaciis vti difficile ē.

Paruꝫ deterior cibus: et potus delectabilior vero: melioribus quidem in delectabilibus magis appetendis.

Senes iuuenibus plerunqꝫ egrotāt minus: Quecunqꝫ vero egritudines eis chronice fiūt: multotiēs cōmoriūtur.

Branzi ⁊ corize i valde ſenibus nō maturantur.

Qui exoluūtur frequēter ⁊ fortiter ſine manifeſta occaſione: repente moriuntur.

Apoplexiam ſoluere fortem: impoſſibile eſt. debilem vero non facile.

Totum ventre de oībus his que ſunt p̄ter nām oꝫ eſſe ſalubrem hyp. ait i pronoſticiſ Sub hypocōdrio locos nō cōuenit eē doloroſos: ſed molles: equales: ⁊ tenores qui aliquando ſubtiles: aliquando groſſi: groſſi tamē meliores ſunt. tenues ⁊ tabefacti mali ſunt: ſignificantes defectionem eorū locorū: ⁊ cibū i ſtomacho nō bene digeſtum: neqꝫ ſanguinem ī epate bene creatū pp̄ nuditatē piguedis horum locorū: quos oꝫ eſſe pigues vt calefiant. Si.n. macri ſunt: refrigerari neceſſe eſt ⁊ nō bene digeri: quibus ēt dixit inferiorē fallacem eē purgationē ⁊ bene. ſub pectore.n. mēbra opꝫ eē fortia vt purgandorū ſint adiuuamēta: ſi āt magna fient nocumēta. Sed q̄rendū eſt quare inferiores dixerit ⁊ vomitus purgationē reticuit: cum ſimiliter ſit periculoſus: vomitum.n. pꝫ oībus eē piculoſum: inferior aūt purgatio eſt occultior atqꝫ minor cum ergo h̄ ſint cauenda: multomagis altera. Pectinem locū illum eſſe intelligimus qui inter virilia ſiue vuluas ⁊ ventres habetur: vt venter i tria diuidatur. ſ. ſub hypocondria: circa vmbilicum ⁊ pectinem. 36

Ex his verbis intelligit: ꝙ farmacijs ſana corpora non purgantur: ſed potius conſumuntur: cum deficiat virtus ⁊ ſubſtantialis humectatio minuatur: vnde neceſſe eſt vt diſſoluantur. ↑ Malo cibo vero vtentes velocius in purgationibus exolui oꝫ: cum eorum corpa malis humoribus ſint plena occultantibus ſe inter vacua membra: quoſ cū farmacia moueat appere: ⁊ ſuam malā actionē oſtendere eſt neceſſe. Qd̄ de cibo dixit malo bene duobus modis intelligitur. ſ. aut cibum exteriorem: aut queꝫ epar ceteris mittit membris. Nulli enim eſt dubium: malum cibum ſanguinem malum generare. 37

↑ Malo cibo vtētes velocius i purgatiōibus exolui oꝫ.

In anteriori aphoriſmo oſtēdit qd accidit ſanis ex farmacijs: cum exoluūtur dixit: h̄ aūt vniuerſali⁹ ſignificauit cū vti farmacijs difficile eē dixit. Multi.n. vertiginē ⁊ torſionē vētris ide patiuntur: vel tuſſiꝫ ꝑpter magnā duriciez ⁊ anguſtiā expellendi nociua: vnd̄ ⁊ diſſoluūtur: ↑ q: potio laxatiua cuꝫ ſibi ſit ſ'ia tractura ſit ⁊ non īueniat ibi co.rubeam: phlegma co. ni. ⁊ aquoſos hūores: vtit ſe ad ſanguineꝫ ⁊ carnē ſibi ſimilem cū magna āguſtia trahēs in̄. 38

↑ Cum potō laxatia non inuenit hūores q̄s euāare poſſit carnem ⁊ ſanguiēz trahit.

Non ſoluꝫ i his dādis volūtas conſideratur in firmi: ſed ꝙ certificatur his adiuuari. Oīs.n. cibus ſapidus q̄ quis delectatꝰ cū accipiatur: a ſtomacho amplexus retinetꝰ: ⁊ cū magna delectatione digeritꝰ plus q̄ꝫ qlibꝫ alius: qui ſi ſit abbominabilis fugit: vnde vomitus: faſtidium: inflatio: ⁊ rugitus generatur. 39

Non oīs ſenex miūs egrotat q̄libet iuuene: non.n. oīs ſenex malā dietā plus diſcernit q̄ꝫ aliqs iuuenis: vnde ⁊ magis egrotāt q̄ꝫ iuuenes: cū corpib⁹ ſint defectiores quorū virtus: q: defecta ē i chronicis paſſionibus cōmori eſt cā: vnde nec morbus velociter digeritꝰ. ↑ Morbi enim diuturni ſemper ſunt frigidi: ⁊ icirco ſepe ſenib⁹ eueniūt: q: eorū etatibus magis cōpetūt. 40

↑ Morbi .n. diuturni ſemper ſunt frigidi: iō ſenibus ſepe eueniunt. ↑ Quecunqꝫ egritudines ſenibus chronice fiunt multotiēs cōmoriūtꝰ.

Si ſuperiori hunc cōtinuare velis tale ē ac ſi dicatur ſenes miūs egrotant iuuenibus: ↑ quecūqꝫ vō eis chronice egritudīs fiunt: multotiens cōmorūtur: vnde branzi ⁊ corize non i valde ſenibus maturantur. hic ergo īferior aphoriſmus ſuperioris eſt cōfirmatiuus. Neqꝫ.n. ſolum ſenes his īfirmitatibus ſunt cōmoriētes: cuꝫ ⁊ alie ſint īcongruentes: ſicut podagra: artetica: ſcia: frigitudo iteſtinorum: aſmata: tuſſis: gibboſitas anterior: ſeu poſterior: ſeu lateralis: ⁊ ceteri etiam morbi in iuuenibus ad ſanādū duri: quātomagis ī ſenibus ad ſanādū duri. 41

Non.n. oēs q exoluūtur ſubito moriūtur: ſed ſi hec ↑ tria cōditionaliter adiūguntur frequenter: ⁊ fortiter: ⁊ ſine manifeſtis occaſionibus. Scio.n. q̄ndaꝫ balneo īmorātem ide diſſolutum: q: balneuꝫ ex ſibi nocitiuis lignis calefactum erat qd̄ nō tamen cauſa fuit repetente moriendi: cum cauſa manifeſta fuerit. Scio ēt quendaꝫ ī balneo diſſolutū fuiſſe maxime ieiunū: ⁊ alterū lꝫ nō ieiunum: ſed tamē paruum acceperat cibum. horū cā vel defectio oris ſtomachi: vel nimius ſenſus fuit. Sed exſolutis ſine aliqua manifeſta occaſione vtus ſpūalis eſt defecta: ſicut qdam perpeſſus fuit: q cū diſſoluentur: tremorez habuit ī precordijs: vnde ⁊ ſubito perijt: ſic.n. ſemper videmus nimiam diſſolutōem propter cardiacaꝫ habentibus. Hec.n. defectō fortꝫ ⁊ frequēs: ⁊ fortꝫ diſſolutō ſine cā manifeſta ſignificat nimiam ⁊ ſubitam ſolutionem factam in locis proximis cordi: que poſtq̄ꝫ ad cor venerit: mortem infert. Sunt autem manifeſte occaſiones: vt fluxus ventris: emiſſio ſanguinis: longeqꝫ egritudinis debilitatio. 42

↑ Tres cōditiōes reqſite ad h̄ ꝙ ſincopizans moriatur.

Accidentia apoplexie ſubito toti corpori ſenſuꝫ ⁊ motum auferunt: niſi tm̄ ſpūalem motum: qui ſi

↑ Nō hic tres ſpēs ipſius apoplexie hax qꝫ oīuz cāſ

auferat: maior ⁊ peior erit. ↑ Si autem apopletici ſpirant tamen dure ⁊ anguſtioſe: paſſio erit fortis. Si vō ſpūs diuerſus ſit nō eiuſdē. ſ. ordinis: ⁊ aliqñ geſcit: paſſio quidez erit fortis: ſed nō tamē priori erit debilis ī qua ſi oīmō medicus machinatur: poſſibile ē vt curetˀ. Cā oīs apoplexie ē cū ſpūs aīalis a capite ad inferiores ptes corpis: ſiue in ſubiectū corpus nō poſſit deſcendere. qō āt pp apoſtema cerebri: fit: aut quia ventricule cerebri phlegmatica humiditate ſunt repleti. ſm āt quātitatē cauſe morbi: magnitudo ⁊ fortitudo eſt ſui: q maxie ē īcurabilis pp īpedimentuz anhelādi. ↑ Et mirādū in hac paſſione lacertos pectoris mouentes ſe dilatare: cum ſpūs illuc neqāt deſcēdere: ⁊ moueatur anguſtioſe: ⁊ oīum aliorū lacertorum

↑ Nota q̄liter ī apoplexia lacerti pectoris poſſit ſine ſpiritu ſe moueri.

Strangulatorum ⁊ diſſolutoruz nō dum mortuorū: non referunt quibuſcunqꝫ ſpuma fuerit circa os.

Craſſi valde ſecū dum naturam cito moriūtur magis gracilibus.

Epilepticorū iuuenibus alteratōnem mutationes maxime etatis horarum locorum faciunt ⁊ vitax.

Duorum doloruz qui ſimul fiūt nō ſecundum eundē locum vehementem denigrat alterum.

Circa generationem ſaniei dolores ⁊ febres accedunt magiſ q̄ꝫ ſacra ſanie.

motus ſit ablatus: ſꝫ arbitror ipſorū virtutem nāliter mobilem mouere ipſos ex ſpūs deſiderio: vnde in pluribus apopleticis lacertos totius pectoris īuenimus moueri. In alijs vero nō fit paſſionibus niſi raro: ⁊ cū multū fit exercitiū corpis. Cuius rei cā eſt: q: multū anhelitū deſiderant ī illa hora. In apoplexia vō nō ſolū propter anhelitus appetentiū: ſed ꝓpter vtutis defectionē: ſicut īuenitur ī virtute defectis ex febribˀ: quorū lacerti in corpe maxie mouentur: vt multa quantitas aeris quaz paulatim recipere nequit multo impeto recipiatur. 43

Nota hic d ſpuma ⁊ de cā generatōis ſpume.

Spuma cōcreatur ex duorū corporū cōmixtiōibus vēto. ſ. ⁊ hūiditate: q̄ nūqꝫ cōmiſcenˀ: niſi cū multū prius eis diuiſis quedā q̄ſi corpuſcula inde cōficiūtur: deīde circūdatˀ q̄libet ps hūiditatis quātalibꝫ pte ventoſitatis: vñ q̄dā q̄ſi granula rotūda cōcreatˀ ⁊ multa q̄rū mā cū ſit multū viſcoſa nō cito eſt diſſoluēda: ſed diu immoratˀ ſic cōcreatā: vt ī oribus eq̄rū videtur fatigatorū multis curſibuſ: ⁊ in porcis ſilueſtribˀ iraſcētibus. Cā tamē diuiſionis corpuſculorū ⁊ eorū cōmixtionis: vel de vtriuſqꝫ corpis eſt colliſione: cū mutus neceſſarius in cōculcatōe ſit q̄ de vno ſiue de vtroqꝫ fit corpore: vel de nimio calore. Uerūtamen nobis poterit obijci: a calore: ſine motu nō poſſe fieri. Quibˀ rñdemus per h̄ q̄ ſenſu pcipiunˀ: Spūa duobus modis generatur: vel ꝓpter magnū motū q̄ aqua maris percutitˀ: que ſpūa ex motu ⁊ pcuſſione cōficitur: vel in olla ꝓpter nimiū calorē: qō videtur in aīalibus: in athletiſ. n. virtus ſui motus ſpumā cōcreat ī oribus eorom: in porcis ſiluestribus fortitudo caloris: ī equis currētibus vtrunqꝫ ſimul adunatur. cum. n. aer in eis nimio ⁊ ſpiſſo motu intus ⁊ exterius moueatur: ſaliue ſubtiliantur: diuidūtur ⁊ aeri cōmiſcenˀ: ſicqꝫ ſpūa cōcreatur. itidem de pulmone aſcēdens fumus ſaliueqꝫ cōmixtus augmentat ſpūe quantitatē illius. vnde arbitrātes ſpumā illā aſcēdere a ſtomacho approbātur diſcipere multo errore. īpoſſibile. n. ē tātā ſpumā ſine aliquo motu aſcendere vomitu vel faſtidio impellēte: ſine quibus duobus a ſtomacho nihil aſcēdere valet. item īpoſſibile eſt fumū a ſtomacho aſcendere ſicut ⁊ a pulmone flatū expellēte: qō manifeſtatˀ ī ſanguinis a pulmone ſcreatus q videtur ſpūoſus ⁊ quaſi ſba ipſius pulmonis: a ſtomacho vō nō ſimiliter. Sanguis. n. a pulmone multus eſt: ⁊ ſubitus ⁊ cū tuſſi. Fumus vero exiēs cū expulſione flatus paulatim ex hūiditate pulmonis egreditˀ ⁊ iccirco tuſſis inde nō creatur. Cū āt collum circundetˀ ſuffocatiōe: cor ⁊ pulmonē neceſſe ē fumoſum aerem expellere qō nos mōſtrauimus ī libro ītitulato quare neceſſarius ſit anhelitus: cum fumoſus aer nequeat exire pre nimia ſuffocatione. Anguſtiatur āt pulmo aīalis cū maiori anguſtia

↑ Nota h̄ diſiam que eſt intˀ ſanguinē vēiētez a pulmone ⁊ a ſtomacho.

expellitur a pulmone aliquantulam ptem cum ipſo aere nālis humiditatis ſue eminēte: ſicut in ſāguiſ ſcreatu eſt videre. Qō cum appareat ptiouē ſignificat: cū nimia ſit anguſtia pulmonis pp ſuffocationem aīaliſ. anguſtiatur āt pulmo pre calore nimio ſibi a corde miſſo. ſi ergo aſcēſio ſpume ex caloris ē ebulitiōe: ⁊ motus anhelitˀ duricie: ⁊ pulmōiſ anguſtia ī emiſſione: ſignū erit mortale. Sꝫ tamen aliqñ ⁊ raro in ore ſuffocati ſpuma apparuit: ⁊ nō mortuus ſunt. Intelligendum ergo ex verbis hyp. nō in omnibˀ ſꝫ in pluribus illud ſepe fieri: ſicut in alio aphoriſmo innuit. Quibˀ iuuenibus ingt exiſtentibˀ vētres humidi. neqꝫ hoc ī oībus ſed in pluribus determinauit: qō in fine huius pticule dixit expſſius ſiccanˀ. n. vt ī pluribˀ ſeneſcētibus. 44

Hypocras craſſos: valde craſſos a principio ſue natiuitatis ītellexit. Bonū ē. n. corpa nō multū eſſe craſſa: neqꝫ multū macilēta: q ſi taliter pſeuerent vſqꝫ ad vltimā ſenectutē viuent. Si vō alterum vltimetˀ ī macie meliˀ eſt q̄ꝫ ī craſſicie: Craſſoruz vō corpum vene ſunt anguſte: vnde neqꝫ ſpū abundāt neqꝫ ſanguine: ⁊ iccirco cū eorum etas ꝓtelatur puus ⁊ paucis accidentibˀ ſupuenientibus extinguūtˀ. Sed macri nō ſic: q: vō eorum mēbra pncipalia ſunt diſcoopta: puis ex rebˀ ſunt patiētia. Tpati iter vtrunqꝫ ⁊ dietātes delectabiliter vt craſſecant: vene eox ⁊ arterie fuerūt ⁊ pmanēt large: vñ nō cito illox extiguitˀ calor. 45

↑ Melius ē corpora ī macie vltimari q̄ꝫ in craſſitie.

Epilepſia apoplexie ē vicina: ⁊ vna vtriuſqꝫ ē cā ſed ī apoplexia vtus ad neruos currēs tota ē ablata: ī epilepſia nō tota: ſꝫ eadē vtus q̄daz eſt īpedita. vtrāqꝫ vō faciētes hūmi frigidi ſunt: ⁊ viſcoſi: ⁊ groſſi: vnde etas iuuenilis calida ⁊ ſicca epilepſie ē medicina. Scōm has rōnes faciunt ⁊ regionum mutatiōes: ſed nō mutatiōes oīum vitarum: ſed corpˀ ad calorē ⁊ ſiccitatē ferētiū pōt abſolute ⁊ vitax ītelligi: ⁊ iuuamētū erit ↑ epilepticis. h. n. paſſio ex mala ⁊ inordinata naſcitˀ vita. mutationes vō ipſorum debent eē ſemp ad meliora. ſ. paſſioni contraria. 46

↑ Epilēſia ex mala ⁊ ī ordīata naſcitur vita

Sed hoc qō dicit. Simul: vnū locum certuz ītelligimus: īpoſſibile eē videtur. Si vō locum tantū habentē ſpaciū quātum armˀ. brachium: crus: cora: ⁊ his ſimilia: in quocunqꝫ horum duo dolores ſunt: vnus alterum augmentat: neqꝫ alter magis ſentitur altero. Si vō in duobus locis: vt ſi vnus in brachio: alter in cruce ſit maior obſcurat alterum. ↑ Uirtus. n. ſenſibilis ſemp ad maiorem tota tranſit. idem ēt in triſtitia videmus que dolor eſt anime: ⁊ nihil aliud: maior itaqꝫ triſticia: niſi vterqꝫ ſit de re vna: minorem triſticia obſcurat. 47

↑ Uirtus ſenſibilˀ ſēp ad maiorez tota trāſit: ⁊ dolor maior ea obſcurat.

Sanies de ſanguine mutato eſt in quaſdaz qualitates inter bonum ⁊ malum ſe habētes. Mutatio. n. ad malum abſolute: ſm putredinem ⁊ fetorem ſe habet. Mutatio ad bonam qualitatem ſignificat membrorum tpamētuz ſed generatio ſaniei inter vtrunqꝫ ſe habꝫ. neqꝫ. n.

de ſolo calore eſt naturali: neqꝫ non naturali. dolor
āt nō fit inde: niſi ꝑꝑ extēſiōes mēbri vbi apā fit ⁊
calefactionē ſui. corpus. n. calefit ex calore mēbri in
quo apa eſt: qꝺ erit cum ſanguiſ moueatur ebulliēſ
ad mutandū in ſanien. Sanies. n. de ſanguine ē:
ſicut cinis de lignorū icēſiōe: vn̄ ⁊ dolor ⁊ febres

Sanies. n. de ſanguine eſt ſicut cinis ꝺ lignoruꝫ i cenſione.

In omni motione corporis cuꝫ ceperit quis dolere: quieſcere ſtatim remedim eſt.

Aſſueti aſſuetos labores ferre: ⁊ ſi fuerint imbecilleſ aut ſenes inſuetis: ⁊ fortibus ⁊ iuuenibus facilius fuerunt.

Ex multo tempore conſueta: ⁊ ſi fuerint deteriora inſuetis minus moleſtare conſueuerūt: oportet igitur ad īconſueta tranſmittere.

Secundum multum ⁊ repente euacuare aut replere aut calefacere aut infrigidare aut aliter quomodolibet corpus mouere fallax eſt: ⁊ omnino nature inimicum. Paulatiꝫ ve

alleuiant: cum ſcā iā eē videat ⁊ maxime ſi ſanies egrediatur tūc. n. materia iaꝫ ꝯſumit: ⁊ calor extiguit 4

Exercitium vtile ē: nā cōmouet nālem calorē: ⁊ validitas facit que in mēbris ſūt virtutes nāles. ⁊ virtutes aīales: ⁊ vitales. Uerū qꝛ ī exercitio ſūt conſideranda ⁊ tp̄s: ⁊ quantitaſ ⁊ modus vtēdi nunc de q̄ꝫtitate regulā dat hy. Dolor h̄ q ⁊ polos ī lingua greca dicit: ſignificat locum cū fatigatiōibꝰ eſſe: qꝺ āt hoꝫ ītelligitur verū eſſe: vꝫ ſi hō ſe moueat q̄ ad membra doleant ex nimio motu: ⁊

Nō iuuamenta que ex motu ⁊ exercitio coquimur.

īde ita fatiget vt nō ſine magno dolore eadē mēbra moueant: qes cū inceperit dolori remediū eſt. 49

Hic aphoriſmꝰ ſupiori ē cōtinuus: nā de ſanatiuis h̄ ſmo ē ⁊ superiꝰ qdeꝫ de q̄ꝫtitate exercitij: hic v̇o modū vtendi ſignificat: vt ſit ſicut oꝫ exercitāteſ ad cōſueta deducere gymnaſia Dat ergo nobis hypo. medicinalē ſpēm. Ois cōſuetudo pꝰ hita leuior: alter. n. altero cōſueuit aliter fatigari: vtpote qdam pedibꝰ: alter v̇o manibꝰ alij artubus: ⁊ qdam ex totis corpibus. itē quidā eadē mēbra qbus ad laborē vtunt magis ſunt exercitātes: quidā v̇o minus. Mēbra. n. ad laborē exercitatoria ſunt ad id qꝺ ꝯſueuerunt iſuetis cōfortiora ⁊ ideo minus inde leſa. 50

Membra ad laboreꝫ exercitoria ſunt ad id conſueuerunt inſuetis fortiora.

Non ſolū h̄ de exercitijs vt ī priori: ſed abſolute de oī cōſuetudine dixit: ſiue potꝰ: ſiue cibi: ſiue balnei: qetis: caloris: ſōni: frigoris: triſticie: q̄ oīa ſilr̄ cōſueta minus iſuetis ſunt ledētia. Cā ē eadem q̄ in exercitātibꝰ eadē mēbra ex cōſuetudine dcā eſt ſuperius. De oī āt conſuetudine ego dicturus ſum. Cibꝰ ſilr̄ ⁊ potus ꝓpa̾ꝫ ſtomacho dāt nām: de ſtomacho cetera mutuāt membra ⁊ nutriūt. itē cibus ⁊ potus quadā mutatione corpꝰ in ſuam nām mutant: que mutatio longis tp̄ibus augmētat ⁊ iter cibū ⁊ corpꝰ acciñs qꝺdam mediat: q̄ oīa nos mōſtrauimꝰ ī libro de accn̄tibuſ vbi oſ̄idimus: oē qꝺ alij aſſimulat: cito aſſimilans aſſimulatū trahit ī ſuā nām: ⁊ oē mutabile mutando ſile: mutat mutandū facile: īmo oīa corpa corpꝰ tangētia quātalibet imutatiōe id erūt mutātia: vt

Oē q̄ alij aſſimulat cito aſſimilās aſſimulatū trahit ī ſuā nāꝫ.

ſi aere mō frigido mō calido corpus tangatur: frigido corpus cōſtipat: ⁊ pori claudunt: calido aere pori aperiūtur ⁊ rareficāt. Si āt corpus calido aere rarefactū frigidus aer tetigerit ſtati interiora patefacit: ⁊ multū nocet ſibi q̄ oīa ī libro de conſuetudine dcā ſunt. Hy. v̇o h̄ monſtrat qꝺ expimento ꝓbauit: neqꝫ tn̄ cām oſtendit: ſed nos ſatis explanauimus: ſufficiat āt qꝺ

ro certum ⁊ ex alio ad aliud tranſire decet: non aliter.

Omnia ſecunduꝫ rationem facienti ⁊ non euenienti ſecundum rationem: non tranſire ad aliud manente eo quod viſum ē a principio.

Quicunqꝫ vētres habent humidoſ iuuenes quidem exiſtentes: ſiccos habentibus melius cōmutant. In ſenectute vero deterius cōmutant: ſiccantur .n. vt in pluribus ſeneſcētibus.

In magnitudine vero corporis iuueneſcere quideꝫ decens eſt: ⁊ non inſuaue ſeneſcere inutile: ⁊ peius minoribus.

in p̄ma pte huiꝰ aphoriſmi diximꝰ. Qꝺ āt ī fine dixit: Oꝫ ergo ad nō cōſueta trāſmittere. auctorizauit qūo corpꝰ ſanitatē recuperare poſſit. Si. n. hō vnā cōſuetudinē hūerit in dubio morat: qꝛ nullus ē qui aliqñ aliquo nō ꝯſueto moueat: vnde īiunxit bonū eſſe ad oīa ꝓbanda ſe traſſerre: ne ſi forte ſibi euenerit qꝺ ātea nō cōſueuit maxime ſibi noceat. hoc vero facere poterit ſi nō in vna conſuetudīe ꝑmanens ad contraria ſe tranſtulit. 51

Innuit h̄ nobis: q̄ oīa extra nām moleſta ſint. Corpis. n. ꝑfectio nō eſt niſi cū tꝑamento: vnꝺ ad vltimitateꝫ deuenientia nām ſunt corrumpentia. Que āt paulatiꝫ de plenitudine vel inanitione vel ſimilibus fiunt: ⁊ bona ⁊ ſecuriora ſūt: iuxta cōſuetudineꝫ exeūtia. In alio aphoriſmo dixit ad icōſueta debere trāſmittē. 52

Corporis ꝑfectio nō eſt niſi cuꝫ tꝑamento

Sapientē nō debemꝰ iſamare: ſi nō in qualibet re illico bene ſibi ſucceſſerit: ⁊ ſi nō actio appareat huius rei ad quā intenderit: ſicut aqua guttatim diu effluens petre effectū ſuauis penetratōis ſolet qn̄qꝫ oſtendere: ſic ⁊ in morbis ad digerēdū duris: ſi rōnabiliter ⁊ bona via ſe exercuerit ſapiens: ⁊ tn̄ nondū appuerit: a via tamen nō diſſiſtat rōnabili. Trāſire ad aliud duobus mōis fit: ſm qualitatē: ⁊ ſm quātitatē. qualitate: vt ſiquis ex calidis ad frigidā mutetur medicinaꝫ. quātitate: vt ſiquis ex calidis ad calidiora: vel ex frigidis ad frigidiora. Dixit ergo: quicūqꝫ ſm rōnem medicantur: ⁊ ſi ſm ſenſum cognoſcāt egroti adiutoriū ſibi fieri: nō tamē trāſſerendū ad alia: vel qualitate vel quātitate. Nā hoc facere methodicorū eſt: ⁊ eorū qui ſm expimentū medicina vtunt: manēte egritudine que in principio viſa eſt eadem. naꝫ ſi mutetur vtpote ſi de tertiana fiat quotidiana: tunc ⁊ medicinam neceſſe eſt mutari. 53

Sapientē non debemus infamare ſi nō in q̄libꝫ re illico bn̄ ſibi ſucceſſerit.

Hic aphoriſmus iam eſt vtpote ſuperius expoſitꝰ: vbi dicitur. Quibuſcunqꝫ iuuenibus exiſtentibꝰ ⁊c̄. bonum eſt in iuuentute fluxum ventris habere: qm̄ ſuperflua corporis facilius egrediuntur: ſed quibus hoc non fit ſenectus eſt grauis: qꝛ propter cauſam ſuperiꝰ dictam deſiccantur. 54

Magnitudo corporis proculdubio hic dicitur q̄ temperamentum in longitudīe ⁊ profunditate ⁊ latitudine egreditur: ſed corpus in longitudine ſoluꝫ homines conſueuerunt appellare magnuꝫ: nomen tamē certum eſt appellare longum. item corpus in vltimitate latitudinis ⁊ profunditatis magnum vocatur: ſed tn̄ nomē

Magnitudo corporis ē q̄ tꝑamētū i lōgitudīe latitudīe ⁊ ꝓfūditate egreditur

certum eſt groſſum. hy. autem non ad imaginem hanc intendit. h enim non eſt mala in ſenectute: neqȝ groſſum intelligit. ꝙ ſi ſit in ſenectute: moleſtum. non. n. in iuuentute fuit bonum. Solum ergo longum intendit in quo hoc qḋ dixit certificauit. h. n. in ſenectute torquetur. curuatur: gibboſatur: ⁊ vix ab habente portatur. talibus. n. iuuenibus cōtrahunt maiores muſculi in ſenectute: vnde curui remanēt huiuſmodi: ⁊ peius eſt eis qȝ minoribus: & ſi contingat eiuſdem contrahi ſpinales muſculos.

Finit ſecūda particula. Incipit tertia.

In h tertio noſtro volumine diſpoſuimus exponē qḋ in tertia hac pticula dixit de aere: tpibus anni: ⁊ etate: obſcuriora tamen volum⁹ dicere: indigentia expone. De vnoqȝ ergo horū pro noſtra conſuetudine ē monſtrāduȝ: ⁊ diſputandum ſuper ſnīam hyp. in qua ipſius voluntatē demōſtrabo: repugnandum quoqȝ luce ſuper his que mirabiliter viſus eſt expoſuiſſe: ⁊ intentionē hy. in hoc libro diſſimulaſſe qui qḋ expoſuit a quodam magiſtro ſuo cratone accepit: hic autem nihil rationabile attulit: ſed qḋ experimēto vidicit. Hypo. tamen hic teſtatur ꝙ non ſolum experimentum introducatur. 1

Mutatiōes tēporum maxime generant morboſ: ⁊ in horis magne mutatōes aut friditatis aut eſtus ⁊ alia ſecundū rōnem ſic.

Naturaruȝ he quidem ad eſtatē: he vero ad hyemē bene aut male nate ſunt.

Egritudinum alie ad alias bene: aut male nate ſunt.

Etates quedaȝ ad regiones ⁊ horaſ ⁊ dictas bene: aut male nate ſunt.

Quidā arbitrati ſunt mutationes tpum hy. dixiſſe cōtinuationes eorū: ac ſi dixiſſet. Quādo alteri tēporū ſuccedit ⁊ alteruȝ. Immutatio. n. hyemis ad ver generat ſicut dicet iſirmitates: poſterius vō dicet in ve maniā epileſiam: melācholiam ⁊c̄. Cū iterum ver in eſtate mutetur ⁊ initium ē eſtatis: continuas febres: tertiana: cauſon: ⁊ alia que nūerauit eſſe teſtatur. Similiter ēt ⁊ i autūno ⁊ in hyeme ita hypo. itendunt itendiſſe tpum mutationes eorū cōtinuationes. Sed i hoc aphriſmo vnū quodā hī: qḋ h hy. autumant nō intellexiſſe. Si. n. he mutatōnes tpum: hos morbos quos dixit generāt: nō tamen aliquādo morbos prius hitos minorāt: ſȝ idē teſtatur: ꝙ aliquādo minorētur. Si aūt ita eſſet vt autūnat mutatiōes tpum nō magis ꝓprie generarent morbos qȝ eos auferrēt item ſi ſic eſſet: quare in horis magne mutatiōes: adderet. Unde intendere eos inuit nō ſolum tpum mutatōes: ſȝ eorū complexiōes que maxīe generēt morbos: cum oīmode ſuas mutēt cōplexiones: ſicut idē in epidimia dixit: quod poſtea dicam. Qḋ āt ſubiunxit. Et in horis maxime morbos generant: cū mutētur i cōplexionibus ſuis: verū eē potuit: ſed tamen non qualiſcunqȝ ſit mutatio i ea diximus morbos generari: niſi cum mutatio maxia fuerit: ⁊ iō. Magne mutationeſ dixit in horis frigiditatis ſiue eſtus. Et talia ſm rōnem euenire: Sic in humiditatem: ſiccitatē: ventorum ſufflationem: eoruȝ quietē. Hec vō expoſitio libri ⁊ intētio hypo. inuenitur āt h aphoriſmus aliter in aliis libris. Conuerſiones tpum āni: cāe ſunt generādi morbos maxīe ſi magne ſint: ⁊ in eodem mutatiōes magne. Quib⁹ ex verbis nihil eſt obſcurū: maxime his q meā anteriorem expoſitionem intelligunt: ⁊ in aliis libris aliter eſt inueniri: ⁊ itidem poteſt intelligi. Aliter h mutationes tpum qdam intelligunt tranſitū vnius tpis ad alterum: vt eſtatiſ ad hyemem: ⁊ hyemis ad ver: non abſurdum quideȝ: nā ⁊ he faciunt egritudinem. verum indigne hypo. intentionem explanāt: ſed mutatio h eſt intelligenda eiuſdem tēporis ſm qualitates alteratio. verbigratia: ſi qḋ eſt frigidū natura fiat calidum. Magne mutationes que oīum qualitatum permutatione fiunt: vt ſi eſtas calida ⁊ ſicca frigiditatis ⁊ humiditatis affectionē ſumat: vel ſi eadem die nunc calor: poſtea frigus: ⁊ iterum calor: ⁊ iterum frigus fiat. 2

Mutationes tpum ſucceſſiue quandoqȝ gnāt mōbos quandoqȝ eos minorant.

In hoc loco noīauit hypo. nās q̄ ve debent noīari: nāe. i. ſubiecta manifeſta naturis. Nos autem cōplexiones elemētorum eē dicimus. i. humiditatem: ſic. ca. ⁊ fri. Monſtrauimus qȝ i libro complexionum. ix. eſſe complexiones. vnam equaleȝ: ⁊ eſt ꝑfecta: ⁊ octo inequales: ⁊ he imperfecte. haruȝ quatuor ſingule qualitatuȝ dominanē vnicuiqȝ: ca. fri. ſic. ⁊ hu. quatuor aūt duab⁹. i. ca. ⁊ ſi. ca. ⁊ hu. fri. ⁊ ſic cū. fri. ⁊ hū. vnde complexioneȝ habētes fri. ⁊ hu. in eſtate bene ſe habēt: ca. ⁊ ſic. in hyeme melius. ſimiliter ca. ⁊ ſic. in ſic. in eſtate peius: fri. ⁊ hu. peius in hyeme. eſt ⁊ alia complexio iter has. ſ. ca. ⁊ hu. q̄ in hyeme ꝑpter humiditatem peior: propter calorem peior in eſtate. ⁊ econtra: in eſtate bona eſt ꝑpter humiditatem: hyeme melior ꝑpter calorē. 3

Nota qt ſt complexiones ⁊ que in qbus tēporib⁹ anni ⁊ melius ⁊ peius ſe habent.

In eſtate naturaliter bene ſe habent frigide ⁊ humide diſtemperantie: coartatur. n. imoderatio earum a caliditate ⁊ ſic. male autem tunc calide ⁊ ſicce ſe habent: eo ꝙ intenſe temperantie in huiuſmodi imoderationem cadēt: ſimiliter in hyeme frigide ⁊ humide temperantie male ſe habent: calide ⁊ ſicce bene. Unde bene ⁊ male natum eſſe duobus modis eſt: dicitur. n. ſm generationem: ⁊ ſm ſolutionem: vt bene natuȝ eſt fieri: bene natum eſt ſolui. Unde calide egritudines bene nate fieri ſunt in eſtate: ⁊ bene nate ſunt ſolui in hyeme: eo ꝙ contrariorum contrarie ſunt ſolutiōes Que autem ſunt calide vt tertiane ⁊ cauſon: in hyeme quidem male nate ſunt fieri. oſtendunt enī nimium calorem quem inferunt: male autem nate ſolui in eſtate. Similiter ⁊ ſm locum: ⁊ ſecundū etates: ⁊ ſm dietas: 4

Calidē egritudies bene nate ſt fieri in eſtate ⁊ bene nate ſunt ſolui i hyeme.

Hic parum a rectitudine hypo. videtur deuiaſſe: bonum autem eſſet ſi ſic dicet. Omnis morbus vel etates ad tēpora anni: ad regionum ⁊ dietarum comparationes bene ⁊ male: melius ⁊ peius nate ſunt. Morbi. n. ex. ſimili generati: ⁊ econtrario curati meliores ſunt ex cōparatione: vel ex parte temporum anni quod nos explanauimus cum in morbis diximus egrotantes quibuſcunqȝ nature proprie minus periclitari. Etates vō ſicut ⁊ nature intelligantur: q: qbus humiditas in eſtate dominatur ⁊ quibus calor in hyeme melius ſe habent: ſenes autē in eſtate melius: iuuenes vō melius in hyeme. idem de morbis ⁊ etatibus ſm regionem itelligatur. morbi. n. calidi in regionibus naſcentes calidis minus ſūt moleſti. Etas vō calida ſanior eſt in regione frigida: imo vniuerſaliter hec omnia bona ſunt econtrario accepta. Morbis. n. frigidis ⁊ etatibus diete calide ſunt meliores. morbis vō ⁊ etatibus humidis ſicce diete. Sed licȝ he meliores ſint econtrario accepte: complexioni tamen temperate: regionem temperatam tempus ⁊ dietam oȝ eſſe. hec n. ſola melioratur ex ſimilitudine ſua. etates quidem in eo ꝙ ſm naturam ſimilibus gaudent: i eo ꝙ extra naturam contrariis. in egrotantibus etati-

Mōbi. n. ex ſilitudine gnāti ⁊ cōtrario curati meliores ſunt ex compatōe

Cōplexioni tpate regionem tēpatam tpſ ⁊ dietā eſſe oȝ cū h ſola ex ſilitudie ſua melioretur.

bus eſt iſte ſermo. 5

[T]Empora anni non ſunt cauſa morbi : ſed mutationes ſue complexionis . complexionibus ergo cuiuſlibʒ temporis in qualibʒ alias naturas ſibi oppoſitas mutatis: quacūqʒ hora ſeu tempore mutētur: neceſſe eſt vt morbi generentur. quando ergo in temporibus vt in vere eodē incipit die calor fieri: ita vt circa tertiaʒ horam frigus . media autē die rurſus frigus : ⁊ iterum calor. autumnales egritudines. i. inequales expectare oʒ. nam inequales autumno fiunt: eo ꝙ inequale naturaliter ſit tempus . inequalitas autem fit : quando tribus horis fit calor: ⁊ tribus horis frigus. Diffunditur. n. natura extra . ⁊ relaxatur corpus. item frigore rurſus intenſo ſubito reuertetur in profundum natura: conſtrictiones corporis faciens diuerſas: ergo nunc quidem ad calorem: nunc quidem ad frigus diſſoluitur laborans: ⁊ tunc non fit ſm̄ rationem digeſtio. ſed ex quo humores varij ⁊ diuerſi generantur: varias ⁊ incōpoſitas ⁊ inequales faciunt egritudines. 6

[I]N horis quando cadeʒ die: aliquando quidem eſtus: aliquando vero frigus: autumnales egritudines expectare oportet.

[A]Uſtrini flatus grauant auditū: caliginoſi caput grauantes : pigri diſſoluentes quando iſti preualent talia in morbiſ patiuntur egrotantes . Si vero boreas fuerit: tuſſeſ faringes : ventres duri : diſſurie: horrores: dolores ⁊ pectorum ⁊ lateruʒ: quando iſti preualuerint talia in morbis expetare oportet.

Nota hic nocumēta multa que in tpibuſ inequalibus ſolēt corpibꝰ acidere

[H]Ypocras infirmitates dicit futuras : cum auſtrinos auditum grauare dicat: quod neceſſe fuit eum tangere : qꝛ oportet que naſcuntur de naturis morborū: vel de extraneis cauſis medicum diſcere: vt ſm̄ ꝙ iuſtū ē poſſit iudicare . Non autem eſt graue videre: vnde grauent auditum auſtrini: qꝛ ſi complexio huius venti calida ſit ⁊ humida: neceſſe eſt vt grauitatem faciat capitiſ vnde cum iſte ſufflet inſtrumenta ſenſualia humiditate inueniuntur plena ⁊ caput grauantia . Cum vero initia neruorum humectentur huius venti temporibus voluntarij motus grauantur ⁊ homines impotentes ⁊ debiles efficiuntur . Et in hora fit econtra: quod tamen poſtea tanget hypo. ſed hī quas egritudines faciunt hi venti tetigit: vt poſſemus diſcere accidentia que de morborum naſcuntur eſſentia: ⁊ qua d̄ cauſa extranea . vnde dixit. Si boreas fuerit: tuſſes fiunt ex mutatiōibus complexionum ſpiritalium inſtrumentorum : ⁊ aſperitatibus gutturis. cum enim. faringes dixerit: ad gule attinere voluit aſperitates . cum enim gulam hic ventus perflet neceſſe eſt deſiccet ⁊ induret. Ventres duri dixit: ⁊ egeſtiones intellexit: que ſicciores ſunt ⁊ duriores in horum ſtatu ventorū : cum totum corpus per hos deſiccetur : vnde plus de humiditate ciborum neceſſe eſt trahatur : ⁊ feces diutius in ventribus ex ſui ſiccitate morantur . Diſſurie vero fiunt ex paſſionibus veſicarum. cuʒ n. veſica ſit frigida ⁊ ſicca ⁊ ſine ſanguine: plus patitur q̄ʒ alia membra ex accidentium frigiditate ⁊ ſiccitate . item frigiditas boree dolorem facit in pectore. cauſa ſue deſiccationis: ⁊ pectoris ⁊ inſtrumentorum ſpūs vicinitate. Horrores quoqʒ fiunt propter huius venti complexiōis frigiditatem. item de eodem auſtrini calidi ſunt ⁊ humidi. vnde reſoluunt eam que in nobis humiditatē hī autem diſſoluta diſſoluit omnes virtutes: animales: vitales: naturales: ⁊ ſpirituales . nam ſi circa venas feratur caliditas ⁊ hūiditas naturales humiditateſ reſoluit: ſi autem circa arterias vitales. Si vero circa tenorem neruorum: ⁊ maxime voluntariorum hoc humiditas feratur vel caliditas: tunc ⁊ ſecundum differentes locos predicte accidunt paſſiones. naʒ ſi fuit circa caput determinatam faciunt capitis grauitatē propter multos vapores ⁊ ſpiſſos in eo generatos . ſi autem circa aures facit graueſ auditꝰ. ſi vero circa oculos : oculorum caliginem facit. ꝙ ſi circa poſteriores ptes: facit motus difficiles. Diſſolutio virtutis duobus modis fit. aut enī euaporatur: aut extinguitur. hī aūt extingui eam dixit. 7

Or ꝙ d̄ naturis morborū vel d̄ extraneis cāis naſcūtur medicū diſcere vt ꝙ iuſtū eſt poſſit iudicare.

[C]Um eſtas fit veri ſimiliſ. ſudoreſ multos in febribus expectare oʒ.

[I]N ſiccis temporibus febres acute fiunt ⁊ ſiquidē annus talis exiſtens amplius fuerit: qualem conſtitutionem fecerit in pluribus: ⁊ tales egritudineſ expectare oʒ.

[I]N moderatis tēporibus ſi temporaliter tempora ſe reddiderit : boni ſtatus ⁊ bōe egritudinis determinationes fiunt. In imoderatis vero maxime imoderate ⁊ difficiles determinationes.

Diſſolutō vtutis fit aut p viā reſolutōis aut extinctōis .

[S]Icut ante dixit: quando eadem die eſt aliquando eſtus: aliquando frigus autumnales egritudines expectare oportet: ſimiliter ⁊ quando eſtas eſt ſimilis veri. i. cum complexiones ſue temperate ſunt: multos in febribus expectare oportet ſudores: ⁊ verum eſt: qꝛ multus ſudor fit ex caliditate ⁊ multa humiditate : ⁊ horum vnum eſt inuenire in hyeme : alterum vero in eſtate: neutrum in autumno: in vere vtrunqʒ. Si vero eſtas ſit ſiccior: neceſſe eſt vt humiditas deſiccetur: ſi ſimilis veri neceſſe eſt humiditatem ad cutem trahi cum vi caloris ⁊ cum propter nimiam humiditatem in fumum diſſoluere non poſſit in tēpore criſis: humores illos expulſos ſudores neceſſe eſt fieri. 8

Multus ſudor fit ex caliditate ⁊ multa hūiditate.

[I]N ſiccis temporibus non multas egritudines ſiue febres: ſed acutas naſci fatetur. Paulo vero pꝰ dicet. Conſtitutiones quidem anni omnino quidem ſicce pluuialibus ſunt ſaniores ⁊ minus mortifere . Egritudines autem dicit in pluuialibus febres longas : quod ex neceſſitate conſequitur: qꝛ ex humiditate aeris multi humores phlegmatici in corporibus adunantur. Et econtra aeris ſiccitas chimos minorat: ſed tamē in qualitatibꝰ ſuis acutiores facit. vnde ⁊ febres pauciores ſunt q̄ʒ in humiditatibus temporū: acutiores tñ propter ſiccitateʒ . Additio. Item de eodē in prioribus aphoriſmis de compoſitis qualitatibus: hic aūt de ſimplicibus ē illi ſermo. i. de ſiccitate: ⁊ nō de qualibet ſiccitate: ſed de imoderata: nā moderata nō facit egritudines : immoderata vero nō quaſlibet ſed acutas. i. tertianam: ⁊ cauſon. nā ſiccitas p ſe ſola ſolet generare co. ru. ⁊ ſi calidiuſ tp̄s fiat q̄ʒ oporteat: oīno acutaſ facit febres: ſi aūt duo tpa peior ē cōplexio: ſi vō. iij. vl'. iiij. moleſtiſſimum eſt huius. i. nam hoc pōt graues peſtilentias generare: ⁊ bubones. 9

In ſiccis tēporibꝰ nō multas egritudineſ acutas naſci fatetur.

Moderata ſiccitas non facit egritudinē. imoderata vō nō q̄ſlibet ſed acutas.

[Q]Ualis hy. intentio fuit de moderatis tpibus pōt itelligi ī libro ſuo: q vocatur pitonoxiomatō : ſi. n. appeāt ſigna ī ortibꝰ ſtellaꝝ: ⁊ in occaſibus earuʒ:

ſm ꝙ apparere opoꝛtet: ⁊ in autumno quedam pluuie fiūt hyems vero temperata non multum calida: neqꝫ multum frigida: in vere pluuie plurime tempoꝛibus ſuis ⁊ eſtate ſimiliter. annus ille ē neceſſe vt ſit ſanus. Ex qua ratione tempoꝛuꝫ cū hy. perpenderis intellectum: poteris etiam intendere quid in his poſſit obuiare: que ipſe i moderatis dixit: ⁊ in his moꝛbos naſcenteſ imoderate dterminationis ⁊ bene: qꝛ criſis in his moꝛbis cū timoꝛoſis venit accidentib⁹ aliquādo naturaliter ipa in ſe peſſima eſt: aliquando moꝛtalis: neqꝫ totam materiam purgans: vnde infirmus recidiuat ſeruans. 10

In autumno acutiſſime fiunt egritudines ⁊ maxime moꝛtifere: vt in pluribus: ver vo ſaniſſimum ⁊ minime moꝛtiferum.

Autumnus ptiſicis malus.

↑Tpa āni ſi ſm ꝙ oꝫ complexiones ſuas ſuauerint: ver ceteris ſani⁹. ⁊ autumn⁹ peſtilentioꝛ.

Tempoꝛa āni ſi ſm ꝙ oꝫ complexiones ſuas ſeruauerint: ver ceteris tēpoꝛibus ſanius: ⁊ minime moꝛtiferum erit qꝛ temperantius eſt alijs. Autumnus acutoꝛum moꝛboꝛum eſt generatiuus ⁊ peſtilentioꝛ ceteris: ver vo ſicut diximus in ſuis temperatum eſt complexionibus. autumnuſ in multis illaudabilis eſt rebus. Primo qꝛ eadem die aliquando quidem frigiduſ aliquando quidem calidus. Secūdo qꝛ cum ſit p⁹ eſtatem inuenit in multis coꝛpoꝛibus chimos incenſos: ⁊ in quibuſdam virtutem defectaꝫ. Neqꝫ etiam ſolum hoc: ſed etiam anteq̄ꝫ veniat ad cutem chimi mouentur ⁊ diſſoluuntur: ſed iſte veniens reducit propter ſuā frigiditateꝫ in interioꝛibuſ: qđ naturaliter in omnibus facit hominibus: particulariter vo in male dietantibus ex multis fructuū comeſtionibus: quibus mali chimi in coꝛpoꝛibus abundant. 11

In ſuperioꝛibus autumnus vniuerſaliter blaſphematur: h̄ vo particulariter in ptiſicis. Hic autem ptiſicos intellexit ex vulneribus laboꝛantes pulmonis. poteſt etiaꝫ quod dixi de omni comſumptiōe coꝛpoꝛis accipi: vnde nō poſſum certificare ad quod hoꝛum intenderit hypo. maxime ſiue prius: ſiue poſterius intellexerit autumnus neceſſe eſt malus ſit. eſt enim frigiduſ ⁊ ſiccus ⁊ inoꝛdinatus. 12

Ab eſſentia tempoꝛum anni incipit: ⁊ hoc veris ⁊ hyemis dicens. Si hyems ſicca ⁊ boꝛealis fuerit: ver vo pluuioſum ⁊ auſtrinum ⁊ humidum: que quidem mutatio parua eſt: ſed extra curſum nature tamen. vnde in eſtate fe. acutas ⁊ ophtalmias ⁊ diſenterias fieri neceſſe ē: quaruꝫ cauſe in peritonaeocondheidaton. i. in libꝛo d̄ aere ⁊ aqua ab eodem monſtrate ſunt: cum diceret. Si hyems ſicca ⁊ boꝛealis fuerit: ver vo humidum ⁊ auſtrinum: eſtate neceſſe eſt feb. acutas eſſe ⁊c̄. qđ ſi fit ſubito ophtalmiam neceſſe eſt ſubſequi: terra. n. cum eodem tēpoꝛe ſit humida propter veris pluuias: ⁊ auſtrini caloꝛem duplicent ⁊ humiditatem. ventres vo non deſiccentur: nec humiditas cerebꝛi minuatur neceſſe eſt fe. acutas in eſtate ſubſequi: ⁊ maxime phlegmaticis. dyſenterias vo ⁊ in mulieribus ⁊ humidis natura. Hec in peritonaeoredatō cheidaton: que ibidem explanabo. h̄ ibidē naſci dixit in eſtate. Item in ſa particula epidimie quaſdam in eſtate coꝛruptiones dixit naſci in craton ciuitate: ⁊ naſcebantur in coꝛpoꝛibus eoꝛum quedam puſtule: que ignis ſacri vocantur quod ſic in libꝛo eodem contexuit. Fuit in ciuitate craton in eſtate nimia pluuia: ⁊ hoc in tota eſtate ca. cum auſtrinis maxime ventis: vbi hypo. monſtrauit cauſas. i. earūdem puſtularum naſcentiuꝫ materiam. Complexio. n. tunc tempoꝛis in qualitates putredinem facientes mutari feſtinauit: his quoꝛum natura appata fuit ad hoc: ſicut hyp. h̄ dicit. moꝛbi inquit in humidis naſcentes tempoꝛibus: diuturne ſunt fe. fluxus ventris: ⁊ putredines: ⁊ magis caloꝛ in his operatur q̄ꝫ humiditas que cuꝫ vtraqꝫ

Ignem ſacrum in ſa pticula epidimiaꝝ dixit naſci in ciuitate craton.

conueniunt: ⁊ adeo foꝛtia ſunt: ſicut in craton ciuitate fuerunt cito putreſaciunt. Hyems vero ſicca ⁊ boꝛealis quibuſdam coꝛpoꝛibus ideꝫ efficit ſicut idem dixit. Boꝛeas facit tuſſire: aſperitatem gutturis ventres ſiccos: diſſuriam: hoꝛroꝛes: doloꝛes coſtarum: ⁊ pectoꝛum. Item ſi tempus inq̄ꝫ ſiccum fuerit: minus fac̄ īfirmari q̄ꝫ pluuiale ⁊ minus moꝛtale: ⁊ tamen hyemem ſiccam ⁊ boꝛealē eſſe dixit nocentem. ſed nec fe. nec dyſenteriā. Quare autem i vere ſi aſtrinuꝫ humidum ſit: illud idem nō cōtingit quare: qꝛ hyems antea frigidioꝛ ⁊ ſiccioꝛ fuerat. vnde hypo. Nō ſufficit inquit preſentes qualitates tpum. cognoſcere ſed etiam quales fuerint p̄terite. Si ergo coꝛpus prius deſiccatur in hyeme qꝛ hyems ſicca ⁊ boꝛealis fuerit: non ſolum liberatꝰ a paſſionibus in vere contingentibus: ſed etiam ab eodem vere adiuuatur ⁊ aliquādo diu ſuſtentatꝰ vt ad temperantiam quā perdiderat reducatur: ꝙ ſi totum ver humidum ſit coꝛpus ſiccum vt prius mutabitur in contrarium: cum ppter diuturnitatē veris humidi temperamentum admiſerit: ⁊ ſic in humiditatem ipm oꝫ vti. Superueniente vo eſtate paratum eſt putredini; vnde aliquando cā ophtalmie ⁊ diſenterie fit. cum. n. terra adhuc ſit humida: neqꝫ venti illo tpe perflari adhuc apparuerint qui poſt in diebus apparere ſolent canicularibus neceſſe eſt hoc tempoꝛe quod eſt inter initium eſtatis ⁊ caniculares dies ventis adhunc abſentibus fe. acute ſequantur: chimi enim putrefiunt coꝛpoꝛibus ex caloꝛis ⁊ humiditatis domīationibus. vñ ophtalmie fiunt: ⁊ dyſenterie. Hic aūt contingūt ſm vicinitatem mēbꝛoꝛum chimos illos recipientium: ⁊ ſm diuerſitates complexionum coꝛpoꝛum Ophtalmie vero vniuerſales ſunt in omnib⁹ abſqꝫ his qui naturaliter frigidi eſſe certificantur ſiue humidi ſiue ſicci: ⁊ abſqꝫ his qui foꝛtes habent oculos: non recipientes humoꝛes a capite deſcendentes. dyſenteria vo in mulieribus ⁊ humidis natura: ſicut hypo. teſtatur. diſenteria vero fit tunc quādo materia per tempus colligitur: etiam a caloꝛe eſtatis inficitur ⁊ fit ſalſa: ⁊ ideo qꝛ ſua ſalſedine exaſperat ⁊ vlcerat ⁊ generat diſenteriam: mulieres iquit humidioꝛes ſunt maſculis: in quibus ſi ſola humiditas inflammatur neceſſe humida coꝛpoꝛa hec dicta patiantur. humiditas enim quaſi materia eſt putredinis. caloꝛ auteꝫ cauſa eſt efficiens. humiditas aeris quoqꝫ ſuperfluitates humoꝛum in coꝛpoꝛe deſiccari non permittit: vnde adiuuatura ē cauſa putredinis: vnde ergo dixit phlegmaticos plurimos febꝛes pati cum eoꝛum coꝛpoꝛa ſunt humidioꝛa: in quibus. cum quedam putrefiant: ⁊ in eis remaneāt fe. generant ⁊ dyſenteriam ſi per inteſtina exeant. Qui moꝛbi per totam eſtatem neceſſe eſt ſint: ſi non in diebus canicularibus aliqua imutatio ſuperauerit: ſicut hypo. in peritonaereda ton. Dyſenteria inquit in mulieribus fit ⁊ humidis natura. Et ſubdit: ↑Si pluuia ⁊ hyemale tēpus poſt dies caniculares veniat: ⁊ venti illo tempoꝛe perflaturi ſuccedant: illi moꝛbo quos diximꝰ ſuperius ſunt ceſſaturi. ⁊ autumnus ſanioꝛ erit: ꝙ ſi nō moꝛtalitas in pueris ⁊ mulierib⁹ ē ſpāda: iu

De tempoꝛibus: ſi quidem hyems ſicca ⁊ boꝛealiſ fuerit: ver vero pluuioſum ⁊ auſtrinum neceſſe eſt eſtate febꝛeſ acutaſ ⁊ ophtalmias ⁊ dyſenterias fieri: maxime mulieribus ⁊ humidis natura.

Non tm̄ ſufficit pñtes qualitates tēpoꝛū cognoſcere ſed etiaꝫ q̄les fuerint preterite.

Humiditas q̄ſi mā eſt putredinis calidiтas autem cā eſt efficiens.

↑Si pluuia ⁊ hyemale tempus p⁹ dies caniculares vēiāt ⁊ vēti illo tpe pflaturi ſuccedāt autūn⁹ ſanioꝛ erit.

uenes ſunt remoti ab infirmitatibus bis: queuncꝫ euaſerint ſine dubio icidunt quartanas: ⁊ inde hydropiſim: quod quare fiat: ⁊ quare ſubiunxerit in eodem libro debet explicari. Hunc aphoriſmum expoſui: nihil quocꝫ quod neceſſe eſt pretermiſi: ⁊ hoc qd̄ neceſſe eſt in pitonaerōcheidatō ſilr̄ expoſui hic autem certificauit ex ratiōibus ⁊ reruz naturaliū inueſtigationibus: nō ſolum experimēto. Quotiēs.n. inquit auctor in quibus ciuitatibus hoc probauit in diebus vite ſue: bis vel ter: vel parum plus. ↑Si.n. videris quincꝫ vl' ſeptē homies quilibet medicina mobiles: experimento ſolo: non potuiſti certificari illa medicina homines omnes poſſe moueri. non ergo hy. dixit. Neceſſe ē: niſi ex rōne ⁊ rerum naturalium inueſtigatione.

↑Si quincꝫ vel ſeptem hoieſ qlibꝫ medicina ſolueſ experimento ſolo non potuiſti certificari illa medicina oēs hoies poſſe ſanari.

Si vero auſtrina hyems ⁊ pluuioſa ⁊ tranquilla fiat. ver vero ſiccum ⁊ boreale: mulieres: ſi quidez quibus partus ad ver in eſt: ex omni occaſione abortiunt. Si vero genuerint morbidos pueros: ⁊ imbecilles pariūt: vt aut ſtati reſoluantur: aut morbidi ⁊ tenues viuant exiſtentes. Aliis vero iunioribus quidem diſenterie ⁊ ophtalmie ſicce fiūt Senioribus vero catarri celeriter diſſoluentes.

13

Complexiones horum temporum in hoc aphoriſmo oppoſitas fecit in aphoriſmo ſuperiori. Uer.n. ſimile in ſuperiori hyeme hyemem vō veri aſſimilauit. Jam ergo dixit in huiuſmodi hyeme ꝙ ipſe egritudines non ſint fortes. Hic ergo dicimus quare ſi hyems ſit calida ⁊ humida: ver vō frigidum ⁊ ſiccum: neceſſe ſit homines egrotare in vere: ⁊ paruitas mulieres parua occaſione abortire. corpora.n. earum i hyeme calida ⁊ humida ſunt: humida vō ⁊ tenera ⁊ rara ſunt vnde cito frigitudo aeris ad interiora penetrabit. ↑Pueri.n. longo tempore aſſueti calido aere percutiuntur ſubita ⁊ magna percuſſione aere frigido penetrante ad eos: vnde abortiunt femine: qꝛ aut pueri in ventre cito obeunt: aut quando exeunt tunc obeunt. ꝙ ſi viuos generauerint: non poſſunt tam magnam immutationem caloris aeris aſſueti ī frigiditatem pati: cito ergo moriuntur: aut debiles viuunt. Homines autem phlegmatici: ⁊ maxie mulieres ſicut dixit fiunt diſenterici ex occaſione phlegmatis a capite deſcēdentis: quod neceſſe eſt qꝛ ſic augmentetur: qꝛ cum capita in hyeme phlegmate impleantur in initio veris infrigidantur: cerebruz vero cum infrigidatur vt nec cibus nec nutrimētum decoquatur in phlegma neceſſe eſt mutetur.

↑Pueri calido aere longo tp̄e aſſueti percutiūť ſbita ⁊ magna pcuſſione aere frigido ad eos penetrante.

↑Quod autem ex frigiditate nimia ⁊ hūiditate generatur acidum efficitur: ⁊ ſi ex nimio calore ſalſum: dt paruo dulce vel inſipidum. phlegma ergo ī hyeme generatum in capite calidum: neceſſe eſt ſalſum eſſe ex hyemis calore: vnde ⁊ diſenterie fiūt: qꝛ cum diu phlegma illud in inteſtinis moretur ſua ſalſedine inteſtina punguntur ⁊ vulnerantur: occaſio more eſt viſcoſitas ¶ In calidis vō naturaliter ⁊ colericis ⁊ ſiccis: ſicca ophtalmia erit. ſicca dicitur: cum nihil ab oculis mittitur: qd̄ iterum neceſſe fuit euenire: qꝛ cum caput in hyeme plenuz ſit humore: vere frigido ⁊ ſicco exiſtente clauduntur pori ⁊ conſtipantur: ⁊ ſic humores a capite exprimuntur: ſicut cum aqua ſpongia plena manibus comprimatur. deſcendit autem ad loca ſibi apparata humiditas. vnde ⁊ oculos habentes debiles ophtalmiam erunt patientes: que non currit propter frigiditatem aeris: ⁊ conſtipationem ſuperficie in oculorum pāniculis quod hypo. teſtatur palam in peritonaerōcheidaton. cum dicitur. ↑Quibus dominatur phlegma neceſſe eſt a capite deſcendente phlegmate diſenteriam patiātur: ⁊ maxime hoc contingit mulieribus: quibus phlegma dominatur propter humiditatē deſcendentem a capite. Colericis autem ſicca ophtalmia venit ꝓpter caliditatem carnis ⁊ ſiccitatem ſui. Quod in fine dicitur huius aphoriſmi: Senioribꝰ vero catarri cito diſſoluētes: in peritonaeroncheidatō ſubintulit taliter. Sēioribus decrepitis catarri veniunt ꝓpter debilitatem venarum: ⁊ conſtipationem earuz: vnde ⁊ celeriter pereunt vel in dextro latere palyſim ſuſtinebunt. Jn hoc loco hyp. non intellexit catarruz ſcḋ ſolet intelligi: ꝙ a capite ī cānale pulmōis dſcēdit: ſꝫ itendit eū q euenit ī vēas q̄ ſub capite ſt: vñ ⁊ h celeriter diſſoluētes bñ addidit: qꝛ criſis huiꝰ catarri cito venit: ⁊ cū oēs alij ſoleāt eē diuturni. Alij iterp̄tes huiꝰ aphoriſmi itelligūt catarrū a capite dſcēdentē ad guttur: ⁊ ad cānales pulmōis: ⁊ iō ipi nō adiungūt pticulā negatiuā ſcribētes. Senioribꝰ catarri nō celeriter diſſoluētes: cōfirmāt qꝫ oēꝫ catarrū frigidū nō cito ī hiſ maturari ꝓp etatē eoꝝ. Sꝫ ei qd̄ nos diximus: hy. ꝯcordať in pitōaeroncheidaton: vbi cito ingt pereunt.

↑Quibus phlegma dn̄ať neceſſe eſt phlegmate a capite deſcendente diſēteriā patiātur.

Si vero eſtas ſicca ⁊ borealis fiat: autumnus vero pluuioſus ⁊ auſtrinus capitis dolores in hyeme: tuſſes: branzi: ⁊ corize fiunt: quibuſdam vero ⁊ ptiſis.

↑Nota q̄liter nō oēſ catarri ſemper ſt diuturni.

14

Hic ꝯplexiōes autūni ⁊ eſtatis tetigit: ſicut priꝰ hyemis ⁊ veris: cū hyemē ſiccā ⁊ borealē: ver vō pluuioſum ⁊ auſtrinū dixit. Jbi autē acutas febres ⁊ ophtalmias ⁊ dyſenterias eſtate naſci dixit: h āt capitꝫ dolores: ⁊ tuſſes: ⁊ brācos: ⁊ corizas: qbuſdā vō ptiſiꝫ confirmat dixi. Neqꝫ ibi eſtatis. h vō hyemis ꝯſtōnes monſtrauit: vnde vꝛ itendiſſe hyemē ⁊ eſtatē cū ſuis cōplexiōibus. ↑Que ſi a ſuis ꝯplexiōibꝰ mutareť: alteros morbos facerēt attigētes mutatis ꝯplexiōibus. hy. vō alibi recitauit hyemē frigidā ⁊ ſiccā: ver vō hūidū ⁊ calidū: ⁊ hic ecōuerſo hyemē calidā ⁊ hūidā: ver frigidū ⁊ ſiccū. hec āt ī pitonaeroncheidaton dixit: neqꝫ tamē ꝯplexiōes hyemis nominauit cū dixerit ſic. Si eſtas calida ⁊ humida ſit autūnus ſilr̄: ⁊ alia multa dixit: ſed h reticuit: q̄ oīa explanabo: cū ipm librū interp̄etās ero. mō vō de huiꝰ aphoriſmi q̄litatibus diſputabo: ⁊ incipiamus ſic diximus hy. intēdiſſe hyemē ſuas q̄litates ſeruātē. vt ſit frigida ⁊ hūida. frigiditas vō huiꝰ ⁊ hūiditas ſit ſm ꝙ opꝫ ī mediocribꝰ locis hītatis q̄ loca paulopoſt ego dicā. Si āt hyems poſt q̄litates p̄dictoꝝ tpuꝫ talis ſit nō oēs morbos generabit: ſꝫ dolores capitis: tuſſes: brāzi: catarri. cū caput ipleať hūoribꝰ ſolēt naſci. Si āt ī p̄dictis tpibꝰ. i. eſtate ⁊ autūno: pluuia ⁊ auſtrini venti ſt ī p̄ncipio eſtatis: morbi icipiēt eſſe calidi ⁊ humidi: ⁊ ſi non tūc ꝓculdubio ī autūno expectenť. Qꝛ.n. eſtas frigida fuit ⁊ ſicca: autūnus pluuioſus ⁊ auſtrinꝰ neceſſe eſt morbos nō feſtinare: qꝛ humiditas autūni ſiccitatem eſtatis mitigauit: ſed tamen ſi ī eadeꝫ q̄litate humiditatis autumnꝰ totꝰ perſeuerauerit: nāliter humidis plenitudies hūoꝝ ī capite naſci neceſſe ē: q ſt cāe hoꝝ accidentiū q̄ h ab hy. dicta ſūt. ¶ Ptiſis āt fit ī qbuſdā. ſ. ī hiſ qui apparati ſunt ad ptiſiꝫ. i. ſtricta habētibus pectora: ⁊ quibus humores a capitis aſſueti ſunt deſcendere in pulmonem. Fortiores autem morbi nulli his tpibus contingūt homini: niſi tantum tuſſes: branci: ⁊ corize: catarri ⁊ ſimilia. Hyems enim inuenit capita plena propter auſtrinas in autumno pluuias: vnde ſi ī capitibus plenitudo illa ī

↑Cōplexionibus cuiuſlibet tēporiſin q̄ſlibet alias nāſ ſibi oppōitaſ mutatꝫ quocūcꝫ hora ⁊ tepore mutentur neceſſe eſt vt morbi alij ⁊ alij generentur.

↑Hic docet cognoſcere paratos ad ptiſim.

moꝛetur. doloꝛes capitis generantur: cum in hyeme de nullis coꝛpoꝛibus humoꝛes reſoluantur. Quibuſdam autem propter frigiditatem hyemis a capite expꝛeſſi deſcendunt ad membꝛa capitis ſubterioꝛa: vnde & ſimilia generantur. 15

Si vero autūnus boꝛealis fuerit: & ī aquoſus: humidis natura & mulieribus ꝯfert: reliquis vero ophtalmie fiunt ſicce: & febꝛeſ acute & coꝛize diuturne: quibuſdam vero & melācholie.

Hic per ſe nō eſt aphoꝛiſmus: ſed ps illius quē iā expoſuim⁹: & ita vterqꝫ vnus ē. Cuꝫ. n. eſtatem in pꝛima illius aphoꝛiſmi boꝛealem & ſiccam dixerit & in hā auſtrinum & pluuioſum eſſe autumnum poſuerit. hūc aūt boꝛealem & ſiccum eſſe dixit: nihil. n. ſiccum & īaquoſum differunt. Cum igꝫ hec tpa duo ſicca ſint & inaquoſa: neceſſe nō ſolum nō ledantur: ſed etiaꝫ adiuuent. humidos natura qꝺ vnde fiat hyp. ī pitōacrōnoxiātō mōſtrauit. phlegmaticis: ingt hoc iuuamentum erit: cum coꝛpoꝛa deſiccentur: & veniente hyeme hūiditates nulle ōnantur: alij pꝛeter phlegmaticoſ patiuntur ſiccam ophtalmiam: acutas febꝛes: coꝛizam qdem & melancoliam. in quo libꝛo nominauit cauſas harūꝫ infirmitatum: cum dixit. Colericis hoc nociuū eſt cuꝫ coꝛpoꝛa eoꝛum nimiū deſiccet: vnde ſicce ophtalmie erunt: & febꝛes acute & continue: quibuſdam & melancolie: de quib⁹ & ſubdidit: ſubtilis inquit co. & quaſi aquoſa deſiccatur & conſumitur: cum groſſa & acuta permaneat. itidem de ſanguine intelligendum eſt. hec eſt autem cauſa hoꝛum moꝛboꝛum: ſufficit hic de qualitatibus aeris quas ſolas quare dixit: & alias reticuit ignoꝛo cum alie ſint: ſed tamen vnde cōplexiones omnium aliarum qualitatum aeris cognoſcere poſſis: volo hic oſtendere. Oꝫ. n. pꝛius ſingulares cognoſcas complexiones aeris & eas facias aliarum materiam: vel fundamentum quas deinde tribus modis diuidas: in foꝛtiſſimas: mediocres & debiliſſimas. ↑ Deinde inueſtiges quales moꝛbi quibuſdam generentur cōplexionibus: & anni diuerſis tpibus: & ſimiliter ī diuerſis coꝛpibus: p⁹ quas duoꝛum compoſitiones complexiones tpum ſm ꝙ hypo. hic fecit: ꝙ cum bene imaginatus fueris ad triplicādas ergo tpum complexiones redi: & conſidera qui inde naſcuntur moꝛbi: deinde omnia compone anni: tpa: ſꝫ coꝛpoꝛum complexiones diuerſas: qꝺ cum feceris optime & perfecte exerceberis. Ego foꝛſan ſi ſpacium nō deerit: inde ſingularres libꝛos faciam: hic vero ſufficiant dicta ꝙ cōplexiones tpum anni: quas in hoc aphoꝛiſmo tetigit hy. pauciſſime ſint quantum ad has quas non ſcripſit: quas ſi dixeris eum poſuiſſe ad ſimilitudines non poſitarum verioꝛ eris qꝫ ſi confirmas eſſe partes recicitarū complexionuꝫ ſuū peritōaerōcheidatō: & ſuper epidimia: multa tamen dixi & planioꝛa. Quod ſuperius pꝛomiſi de mediocritate locoꝛū habitatoꝛum hec dicentium: ↑ quecūqꝫ de īmutationibuſ tēpoꝛum hypo. hec dixit ad loca temperata & habitabilia intendit. mari vero finitima & pꝛopinquioꝛa: vtpote littoꝛarum peloga: & ſicut in poꝛachia: & ab ipſo mari remota: ſicut in nubia & egypto ſunt pretermiſſa ab eo excedentia mediuꝫ. poꝛachia. n. loca frigida ſunt nimis & humida temperamētum excedentia alia nimiſ calida & ſicca: que loca ex neceſſitate poſui ſola: q: in poꝛachio ſunt frigidioꝛa que mari ſunt vicinioꝛa: vtpote a boꝛea ſibi pꝛopinquo infrigidata. In eodem quoqꝫ poꝛachio loca mari remotioꝛa ſunt calidioꝛa: vtpote a boꝛea ſe elongantia. in nubia & egypto mari vicina infrigidantur a boꝛea. ab eodem boꝛea remota ſunt calidioꝛa. loca vero certe temperata & mediocria: a meridie & ſeptētrione: oꝛiēte quoqꝫ & occidente recta linea equaliter ſunt diſtantia: hec loca hypo. intendit cum complexiones aeris & tempoꝛum dixerit. ↑ De conſtitutionibus tempoꝛum anni: quod hypo. in epidimia: & ſapientes oſtendunt alij. Ab oꝛtu pleiadum eſtatis ē initium: & medium eſtatis eſt oꝛtus canicularum ſemet hoꝛtu autumnus initiatur. in occaſu pleiadis hyemis eſt pꝛincipium. in equinoctio poſt hyemem ver eſt incipiens. 16

↑ Nō modum inueſtigādi diuerſas tpoꝛum cōplexiones.

↑ Nota qd ītelligat p loca tpata & habitabilia.

↑ Nota diuerſitateſ opinionum tpum anni pꝛincipium ponentium.

Conſtitutiōes vero anni omnino qdem ſicce pluuialibus ſunt ſanioꝛes: et minus moꝛtifere. Egritudines vero in pluuialibus vt multum fiunt: et fe. longe: et ventris fluxus: et putredines: et epilepſia: et apoplexia: et ſqnantes. in ſiccis vero cōſumptiones: ptiſis: ophtalmie: artetice: ſtragurie et diſenterie.

Melius qdem eēt ſi hic aphoꝛiſmus alioſ pꝛecederet: q: naturalit ↑ & artificialiter generalia ſemper p̄cedunt ſpecialia hec tamen pꝛepo nendus erat: vt quedam pꝛecederent ſpālia: que & licet pꝛeceſſerint: non tamen eſt infamandus: q: hec poſuerit eum: cum & quedaꝫ ſequantur: que hec poſuit vt ſuperioꝛa inferioꝛibus per hoc quaſi generale continuētur. Et dicitur bene conſtitutiōes omnino ſicce &c̄. q: nō ī ſiccis tpibus hūiditates deſiccentur: & in pluuialibus adunentur: & putredines augeantur: ſi non quibuſlibet diebus exercitijs coꝛpoꝛa mundificētur: balneis. n. conſumuntur: niſi que cuti vicinantur. interioꝛa. n. in ſolidis membꝛis exterioꝛibus balneis non emittūtur: neqꝫ itē ī farmacia: vel vomitu ſunt purganda: que ex magna neceſſitate & raro ſunt expetēda. Unaquaqꝫ vero die in coꝛpoꝛibus adunata media inter hec ſunt curanda. Sed ſiquis ſemel: vel bis in menſe cuꝫ farmaco vel vomitu voluerit purgari: timendum eſt ne in coꝛpoꝛibus humoꝛes adunentur nimij: & nocentes in malos vſus coꝛpoꝛa redigant. Cibi āt duas habent ſuperfluitates: vnam humidam & aquoſam: que & cibum perfoꝛantem lubꝛicat: alterā quoqꝫ fumoſam qꝺ fit cum cibus nocumentuꝫ aliquod habeat qꝺ natura aſſimilare coꝛpoꝛi nō valeat. omnibus autem diebus de his coꝛpoꝛa mundificentur: cum hec inqꝫ ita ſe habeant: neceſſe eſt ſiccis anni complexionibus melius curentur qꝫ pluuialibus. vnde & bene dixit hypo. cōſtitutiōes āni ſiccas pluuialib⁹ eē ſanioꝛes & minus moꝛtiferas. 17

↑ Naturaliter & artificialiter generalia ſēper pꝛecedunt ſpecialia.

↑ farmacie non niſi in magna neceſſitate & raro ſunt expectande.

Longe febꝛes pculdubio pp nimias hūiditates vtpote lōgo tpe diſſoluētes: & q: humoreſ phlegmatici ī pluuialibus ſunt frigidioꝛes: & iō febꝛes lōgioꝛes: ſicut ī tpib⁹ ſiccis febꝛes acute naſcūt & bꝛeuiſſime ex hūoꝛibus colericis: vn̄ flux⁹ vētris ī nimia pluuia fit palā ē videri: abūdātes. n. chimi qꝗ mō ſūt purgādi. Cū āt putredineſ ſint ī hūidis citioꝛes ī ſiccis vō rēotioꝛes ↑ & tardioꝛes purgādi ſūt: vtpote epileptici: apopletici. hi. n. ſine dubio ſūt phlegmatici: & iō hi moꝛbi tpib⁹ abundāt hūidis. Sqnātia aliqū ex hūoꝛib⁹ ī gutture ſe adunātib⁹ a capite deſcēdētib⁹ fit. ī nimia. n. pluuia hūoꝛes adunāt ī coꝛpib⁹: & marie deſcēdētes a capite: & a mēbꝛo ī mēbꝛū currētis. ī ſiccis īquit ſūt cōſumptiōes ophtalmie: artetice: ſtrāgurie: & diſēterie. Si aūt audere aliquātulū cū negligēter dixiſ ſe affirmarē: q: ex q̄litate hui⁹ aeris ptiſiꝫ naſci dixit: cū duob⁹ mōis fiat: aut ex magna friditate aeriſ vñ q̄dā vene crepāt ī iſtis ſpūs: aut ex ipſius aeriſ caliditate & humiditate: vnde hūoꝛes adūati ī capi

↑ Tardiuſ ſunt purgandi ſicci qꝫ humidi pꝑter putredines ī hūidis fieri citioꝛes qꝫ in ſiccis

In aere ſic co ⁊ in actiuis tēperato ſunt omnes morbi preter ſolā ptiſim apti generari

te ſunt deſcendentes in pulmonem. Sed ſi aer ſit ſiccus: ad calorem ⁊ frigiditatem naturaliter ſe habens omnibus morbis preter ſolam ptiſim apparatus eſt generandis. Unde ⁊ quidam ptiſim intelligant paſſionem quam oculi patiuntur ⁊ conſumptionem ac ſi diceret: morbi naſcentes in ſiccis temporibuſ ophtalmie ſunt ⁊ ptiſis. i. ophtalmie ille que ad conſumptionē oculorum deueniūt quod fit cum nutrimentum auferatꝰ oculis macilentis: ⁊ exſiccatis pluſq̄ȝ natura expetit: ⁊ h̄ cum pupillarū anguſtijs: contigit autem ex gelidis ⁊ vagantibus humoribꝰ deſiccatis. ſi vero ophtalmie taliter intelligantur oportet ſicce conſiderentur. Nos autem diximꝰ vnde ophtalmia ſicca naſcatur. cum de ſiccitate aeris loqueremur: Artetice que ſunt ex humoribꝰ ad membrorum concatenationem deſcendentibus ipoſſibile eſt de ſiccitate aeris naſcantur: que autem de acumine naſcuntur: ex nimio calore naſcuntur. alioquin vero artetice non conficerentur. Oportet autem conſiderare quare arteticas in ſiccis naſci dixerit. Sed cum aer nimium deſiccatur: humiditas concatenationis conſumitur: vnde duritiem motus voluntarij membri illa patiuntur: ⁊ nimium deſiccantur: ⁊ hoc cauſa eſt doloris illius. Dolor tamen certus arteticus non inde naſcitur: ſed tñ aliq omnem dolorem quem concatenatio patitur membrorum arteticum dolorem vocauerunt: vnde poſſibile eſt ſic intelligi. Inuenimus autem hypo. taliter dixiſſe in ſecunda particula epidimie: Athenis homines legumina comedētes: ⁊ inde pedes corū debilitati ſunt. Comedentibꝰ autem in fame orobum dolor ſucceſſit genuum: nec tamen dolorem nominauit arteticum. Si autem ſophiſte redarguant non debere nominari dolorem arteticum: qui qualibet concatenatiōe membrorum fit: ſed qui exiſtit in multis ⁊ diuerſis: poteſt etiam ſic accipi. de ſtranguria idem eſt inueſtigandum: quam non neceſſe eſt pati in ſiccitate aeris: niſi tribus de cauſis: aut ex vltimitate ſiccitatis: aut ex calore: vel ex frigiditate: quarum tamen nulla h̄ numeratur. Sȝ qui naturas aeris in omni tempore inueſtigare voluerit: intelligat ſiccitatem aeris: cum in vltimitate ſit ſiccitas: tunc. n. in corporibus temperatis aliud facit: ⁊ aliud in ſiccis: aliud in humidis: aliud vero i frigidis: aliud vero in calidis. Similiter etiam in compoſitis: aliud eſt in calidis ⁊ humidis: ⁊ aliud i alijs: que ſi ſicut oportet inueſtigaueris. i. cur ſtrāguriam dixerit ſcire poteris. ſtranguria ergo aut de acumine vrine: aut de defectione virtutis contentiue naſcitꝰ in veſica. defectio āt ꝯtētiue fit ex ſua deficiente complexiōe: complexiones autem ſunt. viij. quaurm vnaquaqȝ deficiente ⁊ virtus deficiet contentiua vt deueniat in ſtranguriam. Acuitas autē vrine ex complexioniſ eſt corruptione: ⁊ maxime calide: vel ſicce: vel calide ⁊ humide: vel ſolius humide: de his omnibus ſtranguria naſcitur vel ex vulneribus accidentaliter veſice venientibus ⁊ apoſtematibꝰ ⁊ ex mala dieta ⁊ ſimilibus. Intentio tamen noſtra de aeris qualitatibus fuerat. Quicquid autem de ſtranguria dixi: idem dico de diſenteria neqȝ tamen abſolute diſenteriaȝ ſiccis dico temporibuſ euenire ſine quodam tenore. In primis ergo ſi ſiccitas aeris ſit in vltimitate: deinde ſiccum calore vl' frigiditate. Nō eſt autem hypo. in his redarguendus: cū ipſe qui hanc artem tractauit ſit primus: ars quoqȝ iſta fuit latiſſima ⁊ profundiſſima. vnde non eſt mirabile ſi res ſicut ſunt nō omnes certificauit: potius miror dioſiluȝ: ⁊ muſeum aliosqȝ plures rectam viā ⁊ certam hypo. cum experimentis ſequi volentes: cum melius ⁊ magis neceſſarium eēt aeris inueſtigare qualitates: vt ad certum finem inde deueniant: ſed has dimittentes hi penitus nihil dixerunt de ipſis. Nos autem ſi deus omnipotens hoc opus explere permiſerit: opus inde ſingulare ſumus facturi. 18

Nota qualiter Gal'. excuſat hypo. q res ſicut ſūt nō oēs certificauit.

Quotidiane vero conſtitutioneſ boreales ⁊ quidē ⁊ corpora conſtituunt fortiora ⁊ bene mobilia ⁊ bene colorata ⁊ melius audientia faciunt: ⁊ ventreſ ſiccant: ⁊ oculoſ mordent ⁊ circa thoracem dolorē faciunt. ⁊ ſiquidem priuſ eſt dolendum magis dolet. Auſtrine vero corpora diſſoluuntur ⁊ humectant: ⁊ capitis ⁊ auditus grauitates faciunt: ⁊ vertigies in oculis ⁊ in corpore difficilem motum: ⁊ ventres humectant.

Secundum horaȝ quidem veris ⁊ extreme eſtatis pueri ⁊ eorum affines etatibus: ⁊ bene degunt ⁊ maxime ſani ſunt. Eſtate ⁊ autumno vſqȝ ad aliud quidem ſenes. Reliquo vero autūno ⁊ hyeme medii etate.

Boreas cū frigidus ſit ⁊ ſiccus: ſupfluitates corpis neceſſe ē cū eo deſiccenꝰ: ⁊ mēbra cōfortenꝰ: aīales aūt actiones ⁊ naturales vigoranꝰ: aīalem aūt actōnē tetigit cū dixit: Bene mobilia ⁊ meliꝰ audiētia. naturalem tetigit cū adderet. boni coloris. Utrūqȝ intēdit cū corpora fortiora cōſtituere premiſit. Cū auditū tetigit: q̄tuor ſenſus reticēdo itellexit. In qbus oībus boreas adiuuare vr: maxie ſanis ⁊ aliquātulū hūidis corpibus: aliqñ talis nocet: verūtñ parū cū cōpatur ad auſtrinū. Uētres. n. ſiccare: ⁊ oculos mordere circa thoracē dolere nulli vr dubium malū eē. Sȝ tñ cū auſter diſſoluere ⁊ hūectare corpa cōſideratur: aīalibus ⁊ naturalibus actiōibus magis ē nociuus Itē grauitates capitis ⁊ auditꝰ nō malū ſunt leuiꝰ. ¶ Uertigo qq̄ȝ ſine dubio mala ē cū apoplexie ⁊ epilepſie ſit vicinus. itē motus corporis ⁊ oculorū difficilis mala ſūt: cuȝ nō pſint. in nullo ergo pdeſt auſter: niſi q tm̄ hūectāt vētres. Quicquid aūt facit ſola hūectatiōe ⁊ calore agit. Bonū aūt eēt ſi vētres humectare pmiſiſſet: vt taliter diceret Auſtrine hūectāt corpa: deinde ſubiūgeret alia ⁊ daret itelligi: quicqd agit hūectatiōe fieri ⁊ calore adiuuari. ergo āt dico omnes actiones corporis ex ſubſtantialibus eſſe mēbris: q̄ ex nimia hūectatiōe ſolēt grauari ⁊ corrūpi. 19

¶ Uertigo apoplexie epilepſieqȝ vicina eſſe dicitur.

Auſter ſui humectatione principaliter actionibꝰ oium membroruȝ nocet.

Si inueſtigaueris qd dicit ⁊ certificeris: non ſolum in etatibus: ſed in oibus tpate ⁊ intpate cōplexionis verū eſſe inuenies. Oia. n. tpa āni ſi ſint tpata: adiuuant ⁊ cōfortant corpa: ⁊ naturas quoqȝ ⁊ regioneſ tpatas: non. n. ſuas q̄litates mutant. ſed potiꝰ cogunt vt cuſtodiātur: cum omne cuſtodiēdū per ſibi ſimile ſit faciendum: ⁊ ecōtra ſibi contrarijs mutātur mutabilia: Pueri. n. ⁊ eorum affines vē i qualitatibus ſuis ſunt pfectiores cum etates he ſint meliores. Eadē quoqȝ rōne in oī tpata regione cōſiderandū ē: Ueri adiūxit initiū eſtatis itendēs iuuamentū maiorari. Bonū tamē eēt ſi ſic diceret. Pueri in vere ſe optime hñt: īfantes vero ī eſtatis initio. ſenes vero ex ſue complexionis frigiditate adiuuantur eſtiuo calore. Et ſimilitꝰ perfecti in iuuētute hyeme contraria ſue cōplexioni: co. ru. ſibi dominante. Similiter intendit de naturis corporum: hyems. n. eſt bona. quibus ru. dominatur colera: eſtas vero qbus phlegma. tpatis vero ver. Regionibus vero temperatis ver tpatum bonū eēt: ⁊ eſtas corpibus frigidis: hyems calidis. Eadem rōne tempora

Ex comeſtione leguminum pedes eoruȝ inde multum debilitantur.

Nulli etati ver nociuus.

mediocria intellige. Perquirenduꝫ eſt tamen ꝙ ver pueris: ⁊ non in omni etate optimū: ſed mediocre eſſe dixit. Autumnus omni etati nature regioni nociuus: ſed calidis ⁊ humidis minus. 20

SI complexiones aeris ſole egritudinis cauſe ſunt neceſſe eſt: omnes homines egrotare egritudine tēpori aſſimilante. Sed cum egritudies: ex mala dieta: ⁊ exterius veniant: ⁊ ſimilibus: neceſſe eſt vt omnibus temporibus homines infirmentur. in vno quoqꝫ ergo tēpore infirmandum eſt ſcꝫ ſibi ſimile: cum tempus augmentatum ſit cauſa egritudinis ſibi aſſimilantis. item diuerſitates naturarum adiutrices ſunt egritudinū frigide enim ⁊ humide complexiones non patiuntur calidis ⁊ ſiccis equaliter. De compoſitis intelligendum eſt ſimiliter. 21

EGritudines quidam omnes ī oībus horis fiunt: quedam vero maxime ſecundum quedam earum fiunt: ⁊ exacuuntur.

VEre ſiquidē manie: ⁊ melancolie ⁊ epilepſie: ſanguinis fluxus: ſquinantes: corice: branci: tuſſes: lepre: lichineis: alphi: rubores vlceroſi plurimi: puſtule ⁊ artetice.

EState vero quedam horū febres continue: ⁊ cauſon: ⁊ tertiane plurime ⁊ vomitus: ⁊ diarie ⁊ oculorum ⁊ aurium dolores oris vlcerationes: ⁊ pudendorum putredines ⁊ deſudationes.

AVtumno vero ⁊ eſtiuorum multa ⁊ febres quartane: ⁊ errantes: ⁊ ſplenes: ⁊ hydropes: ⁊ ptiſis: ⁊ vlcerationes: ⁊ ſtrangurie: ⁊ lienteric: ⁊ ſciades: ⁊ ſquinantes: ⁊ anhelitus. ⁊ ilei ⁊ epilepſie: ⁊ manie: ⁊ melancoli e.

SI taliter fit ſic hic dicit: quomodo qđ prius dixit: ver eſſe ſaniſſimum: ⁊ minime mortiferum intelligitur: cum hic rurſus infirmus eē dicat alijs temporibus. Manie quoqꝫ: ⁊ melancolie: epilepſie: ſquinantes morbi ſunt autumnales: branci: ⁊ corize: ⁊ tuſſes hyemales. Eſtiuos morbos ipſe poſtmodum tangit: ⁊ colligantiam inter eſtatem ⁊ ver dicens. in eſtate: quedam horum ſubauditur veniunt morborum. in vere tamen plus naſcuntur ꝗ̄ in ceteris temporibus ſanguinis fluxus: lepra: lichies: alphi: rubores vlceroſi plurimi puſtule ⁊ artetice: ſed cum venalia h̄ ſint vere ſunt ſalubria: vnde hypo. confirmatur verum dicere: ↑ver eſſe ſanius ꝗ̄ infirmius. cum interiora ⁊ exteriora corpora hoc tempore deſiccentur: ⁊ mali humores de membris nobilibus et principalibus ad cutem reducantur: vnde ⁊ acutis exterior excoriatur: ⁊ alphi: ⁊ lichine: ⁊ puſtule naſcūtur. adhuc ⁊ aliter corpus mundificatur vlceroſis ruboribus puſtulis: arteticis quorū omnium cauſa mutatio eſt humorum de membris nobilibus ad ignorabiliora. Item ſanguinis fluxus ſine dubio abundantia malorum purgant humoruꝫ: ⁊ aufert morbos de materia illa naſcituros Ver enim ſi corpus equaliter paratum humoribus inuenerint: in ſui perfectione cuſtodit: neqꝫ ex ſui parte aliquid infert ſibi mali. Autumnus: eſtas: hyems: faciunt econtra. Quodlibet enim eorum cum corpus inuenit mundificatum: ex ſui tamen parte generat ſimilem morbum. Eſtas enim colera rubea: hyems phlegma: autumnus coleram nigraꝫ. Ver idem facit in corpore quod exercitia facere videntur: que corporibus ſunt ſana: ſi tamen exerceantur phlegmate plena: vel aliquo alio humore generantur ī eis epilepſie: apoplexie: ⁊ ex eorum exercitatione aliquando vene crepantur in pulmone: vel febres naſcuntur acute. Sed in quibus corporis interiora mundificant exercitia: ⁊ malos humores expellunt ad exteriora: his puſtule generantur in cute ⁊ ſcabies. vnde hypo. ↑Exercitia in nō mundificatis corporibus generant puſtulas: ⁊ in vere ex aeris calore corpus circundate: quia humores mali ad cutem egrediuntur diſſoluti. Neqꝫ ſolum exercitia corporis veri ſunt aſſimulanda: ſed etiam actiones naturaruꝫ: ſemper eniꝫ nature diſſoluunt de corporibus diſſolutione que a medicis vocatur occulta: que cum mundificent corpus de futuris liberant infirmitatibus: 22

↑Aſſignat cām quaſi ver ſanius eſſe dicatur ꝗ̄ infirmius.

↑Exercitia in non mundificā tis corporis generant puſtulas.

IN eſtate teſte hy. vernales naſcūt morbi vñ initiū eſtatis ītelligitur. Sicut. n. initiū eſtatis veri ī aere aſſimilauit. ſic ⁊ hic ī īfirmitatibus generandis. Dixit tñ ex his quoſdā morbos eſtati proprios. ſ. febres continuas: ⁊ cauſon: ⁊ tertianas: ⁊ omnia que colera fiūt rubea. vomitus enī ē cauſa: cum colera. i. humores natāt in ore ſtomachi ebulentia: diarie cum petunt īferiora: ophtalmie cum impleant capita. Alia quoqꝫ p̄ter hec de capitū naſcūtur plenitudine que cum ī eis adunata expellunt a ſe capita: ⁊ membris eijciantur in membra: oris faciūt vlcerationes colera a capitibus deſcendente rubea. Putredines quoqꝫ ī vulneribus non ſepe naſcuntur in eſtate: niſi cum in humiditatem mutantur: aut cum vētis careat: vel auſter ſufflat: ſi quem ventum habeat. ↑Eſtas enim ſiquis curſu ſue nature in humiditatem venerit: ⁊ ſiue venerit: ⁊ ſine ventis fuerit non ſolum in vulneribus putredinem facit: ſed etiam in omnibus membris ſicut hypo. in tertio epidimie. Sed tamen ſi eſtas in paruam humiditatem ſe mutuauerit in vulneribus paruam gignit ex parua occaſione putredinem: cauſa caloris ⁊ humiditatis. Deſudationes in exteriori naſcūtur cute: que ſicut vulnera cutem exaſperant exteriorem quorum cauſa eſt multus ſudor colericus: vnde hec leui huiuſmodi poſtulas abuſiue vocant deſudationes. 23

↑In eſtate a quo curſu naturali in humiditatē muta non ſolū in vulneribus: ſed in omnibus membris generantur putredinis.

IN autumno plurima naſci dicit eſtiua: qr chimi dominantes in eſtate: ⁊ colera ru. autumno intrante remanent in corpore. ↑Non eniꝫ ſicut cum eſtas poſt ver veniat purgantur humores veris in eſtate: itidem in autumno ſolet euenire: qr autumnus econtra operatur portās humores ab exterioribus ad interiora: eſtas vero ab interioribus ad exteriora. vnde hyp. in eſtate naſci dixit quoſdam vernales morbos: hic autem mlta eſtiuorum oriri teſtatur etiam in autumno: vt pote quartanas: que colera naſcuntur nigra: q̄ duobus modis fit aut accenſione colere ru. aut de groſſo ſanguine. Idem febres errantes in autumno exturbatis autumni complexionibus fiunt. Similiter ſplenes quod contingit in corpore ex abundātia colere nigre. Et hydropes propter ſplenis paſſiones. Et ptiſis in apparatis illi infirmitati. hoc autem fit propter frigiditatē ⁊ ſiccitatem: ⁊ humorum corruptiones. Et ſtrangurie: qr ↑mutationes autumnales ſubtile ſunt ⁊ inordinate: aliquando quidem calide ⁊ aliquando frigide: vnde patiuntur veſice ex humorum acumine: ⁊ eorum in hoc tpe corruptione: maxime ſi ſubito in frigitudinem mutetur calor eius: qr humores intus clauduntur q in eſtate ſubito diſſoluūtur: ⁊ ſic ad veſicam reuertunt. Lieterie ex vulneribus ſunt ī iteriori ſtōacho

↑Nota qđ autumnus non ita euacuat humores eſtatis ſicut eſtas humores factos in vere.

↑Mutationes autumnales ſubtile ſūt ⁊ inordinate.

⁊ inteſtinorum ſuperficie: aut ex defectione virtutis contentiue. Primum fit ex humoribus acutis ⁊ pungitiuis. Secundum ex nimia mutatione complexionis inteſtinorum ⁊ ſtomachi: hec autē in autumno ſemper naſcuntur. Et ſciades: propter corruptos humores: ⁊ illius temporis frigiditatem. Squinantes: ꝑpter colericos humores i gutture deſcendētes. diſferunt autē ſquinantes in vere ⁊ autūno naſcētes: qꝛ vernalis phlegmatica. autūnalis ſē colerica. Anhelitus fit ex humorum motibus: ⁊ illius tēpis frigoribus. Similiter ileos ex apoſtematibꝰ in inteſtinis. Stomachus enim ⁊ inteſtina maxime patiuntur .ſ. cum frigidum ⁊ ſiccū tempus ſit: humores .n. i eſtate ſubtiles ſunt: ⁊ facile mobiles: in autūno interiora repetētes: ⁊ propter inteſtia currētes ſileon faciunt. Epilepſie veniūt apparatis ad hunc morbū ꝑpter nimiū motum in eodē tēpe: ⁊ ſubito in cōtrariū: modo calidū mō frigidum. Nihil autem magis adiuuat interpollatiōes epilepſie ſicut he mutatiōes nimie. Manie ex ſubtilium humorum: ⁊ colericorū corruptione. Melācolia ex abundantia co. ni.

Nō. differētiā inī ſquinātem veris ⁊ autūni que ſemper eſt colerica.

Hyeme pleureticle: pleriplemonie: corize: brauci tuſſes: dolores pectorum laterum ⁊ lomborum: dolor capitis: vertigines: ⁊ apoplexie.

24 Morbos recitans hyemales autūnalibus ſuccedētes nō determiauit: ſicut antea dixit multa autūnalia ſed morbos abſolute tetigit naſcētes i hyeme: qd duabus de cāis fecit: ⁊ vt itelligeremus ex ſupiorum ſimilitudine vel qꝛ hyemales autūnalibus nō autumnat cōmiſceri. Sed rō ⁊ experimētum teſtātur: vt initium hyemis fini autumni aſſimiletur. Morbi hyemis ſunt hi ꝓprie ſicut pleureſis: piplemonie: catarri: brauci: tuſſes: corize: dolores laterum ⁊ femorum: vertigines apoplexie: pleureſis ⁊ periplemonia inſtrumētorum ſpūalium paſſiones. Cum enim omnia membra a frigiditate aeris poſſint defendi hoc nullatenus in inſtrumentis ſpūs poteſt fieri: vnde ⁊ dolores laterum ⁊ tuſſes fiunt: ſimiliter ⁊ humores capita aſcendentes faciunt dolores capitum: vertigines ⁊ catarrum: ⁊ vniuerſaliter omnia neruoſa patiūtur ex capitis paſſionibus. apoplexie ex capitum phlegmatica ſunt plenitudine.

Nota qui morbi ſūt ipi hyemi proprij.

Oīa neruoſa patiūtur ex paſſionibus capitis.

In etatibus vero talia accidunt: pueris qdē ⁊ nouiter genitis vlceratiōes oris: vomitus: tuſſes: fariges: timores: vmblici: phlegmōes: vigilie: aurium humiditates.

25 Etates plus inueſtigauit hypo. q̄ tēpora anni: quas in nimias partes diuiſit: tāgentes morbos vniuſcuiuſqꝫ etatis. Vlcerationes oris in pueris fiunt: qꝛ inſtrumenta oris infantium ſunt tenera ⁊ mollia: vnde propter teneritudinem ſui lac non poſſunt retinere. Lac enim qualitates acutas ⁊ aquoſas habet. vnde non eſt mirandum ſi vlcerationes oris facit puerorum. vomitus ex guloſitate lactis contingit pueris. Vigilie quoqꝫ non eueniunt pueris naturaliter: neqꝫ ex conſuetudine: ſemper enim dormiunt. Sed tamen ſi ſtomachus deficiat ex guloſitate ſua cibaria corrūpuntur: quorum fumus aſcēdens ad capita vigilias ⁊ timores generat: qd ēt probaui i etate perfectis terribilia vidētibus ſomnia cū malo cibo dietentur: maxime ſi os ſtomachi debile ſit. Vmblici phlegmones: neqꝫ hoc mirabile ex iciſionis vicinitate. Auriū hūiditates dixit nō narium neqꝫ palati. hec .n. naturaliter maioribus contingūt. Auricularum humiditates extra curſum nature ſūt exeuntes. Infantibꝰ vero ex abūdātia phlegmatis capita eorū replētur ⁊ bene dixit: qꝛ humectatōes proprie huic etati attribuit tota .n. naſcentium corpa ſunt humidiſſima. Et cū cerebrū perfectis naturaliter in etate ſit humidum infantibꝰ fit humidiſſimū: vnī ⁊ hūores illi per auriculas effluūt.

Lac qualitates acutas ⁊ aquoſas habet vlcerationes oris puerorum facientes.

Cum cerebrum in etate perfectis ſit hūidum i īfātibus erit humidiſſimum.

Cum vero dētes producunt gingiuarum pruritus febres ſpaſmi diarie ⁊ maxime quando producunt caninos dentes ⁊ pīguiſſimis puerorum ⁊ duros ventres habentibus.

Senioribus vero factis perithimia ſpondilis ſecundum collum intus īpulſiōes aſmata lithiaſes lūbrici rotōdi aſcarides acrocordines ſathiriaſis: ſcrophule ⁊ alie puſtule.

26 Prurire gingiuas: dētes producentium nō eſt mirādum: ēt ſi febres ⁊ ſpaſmi ⁊ diarie naſcuntur infantibus dentes eminentibus nouiter hypo. teſtante: quorum cauſa eſt: qꝛ dentes gingiuarum perforāt carnes: ſicut cum ſpine carni infiguntur pungentes: ſed tamen dentes acerbiores ſpinis faciunt dolores. Spine enim cum penetrent in primis carnem: tunc tandem ingerunt dolorem. Dentes vero ſēper: quoad ex toto emiſerint: vnde infantes patiuntur febres: dolores: vigilias: inde ⁊ ſpaſmus ſubſequitur: ⁊ qꝛ cibaria ab eis non digeruntur bene: natura enim nondum eſt firma: neqꝫ fortis in cibis digerendis. vnde ⁊ diariam neceſſe eſt ſubſequi: qꝛ cibis digeſtis neqꝫ in corporibus ꝑmanentibus diaria ſubſequitur. Et pinguiſſimis puerorum duros ventres habentibus: qꝛ enim huiuſmodi corpora ſunt plena humoribus: neqꝫ propter conſtipationem egrediuntur incidunt in ſpaſmum ⁊ in huiuſmodi genera morborum.

Nota hic cās morborum accidentium īfantibus dētes emittentibus.

27 Hypo. in primis qualitates naſcentium infantium nominauit: ⁊ poſtea dentes producentium tetigit: modo vero tertiam etatem que iam dentes complerunt ⁊ vicinatur pubeſcentie ſubintulit. hac enim completa que eſt .xij. annorum vel amplius .xiiij. dicturus eſt aliam cui multa horum contingunt. Dicit autem perithimiam prioribus euenire: quod nomen tumorem ſignificat inter os ⁊ meri quem locum greci vocant iſmon. hic autem dicunt greci viam aliquam ſtrictā inter duo principia poſita. Nos autem huiuſmodi viam ſemitam vocamus greci abuſiue hoc nomen huic loco videntur preſtitiſſe. Tumor autem iſte aliquando eſt in pelliculis ſtomachi in interioribus meri gutturis: ⁊ oris: aliquando in lacertis poſt pelliculas has poſitis. vnde neceſſe eſt ſpondiles que ſunt ſecundum collum intus patiantur impulſiones: ſicut hypo. poſt perithimiam ſubintulit. Spondilis ſecundum collum intus impulſiones: has enim ſpondiles cum lacerti trahant tumidi neceſſe eſt moueri contra proram colli hypo. non proram dixit: ſed ſecundum collum intus impulſiones. Opꝫ ergo inquiramus qualiter h accidentia nō inde naſci dixerit pueris priꝰ naſcentibus: quibus nō minus q̄ huic etati innaſcuntur ex cerebri humectationibus que cū ſint humida: neceſſe ē humores mittātur ad iteriora. Sꝫ hy. autūnat ⁊ rō īnuit: q nouiter naſcētes pueri ꝑcant añq̄ h loca itumuerit ꝑꝑ dignitates horū locorū .i. neruorū ⁊ lacertorū h ferre nō valētiū. Itē mēbra nouiter gēito-

Nō. qd ſit perithimia i quo loco ſit cāta.

Aſſignat cauſam q̄re nullā accidentia q̄ ante pubertatis principium in naſcuntur non infantibus inaſci neqꝫ eiſ appropari dixerit.

rum tante ſunt teneritatis: vt extenſionem pati nequeant. ¶ Aſma.n.ſpiſſitudo eſt ſpūs ſicut ſuffocati patiuntur propter neceſſitatem ſpūs vel flatus recipiendi. Cum.n. qñlz animal nimiuz moueatur totus flatus amittitur quaſi ſuffocetur: quem cum recuperare velit neceſſe eſt multum trahat. Si autem aſma preter has cauſas venerit propter anguſtias viarum ſpūs q̄ vie ſunt in pulmone oz fieri ipſum: hec autem anguſtia viarum pulmonis ex humoribus ſē deſcendentibus a ſuperioribus quos humores maxime in nouiter genitis oportet fluere. Quare ergo hypo. in illis reticuit. non inquaz ignorauit vel neglexit. Sed antequā h eis eueniant pereunt nouiter geniti: q2 qualitates eorum antequā aſma peioretur.i.a calore vulue in nimia aeris hui⁹ frigitudinem mutentur: mutatio ciborum phlegmões: vmblicorum: anguſtie: dentium: vix eos viuere permittūt quāto magis aſma ſi eis ſuperueniat. ↑ Lithiaſes: hic morbus huius etatis eſt proprius ex eorum guloſitatibus: vñ crudi humores ⁊ multi in corporibus adunantur ⁊ ingroſſeſcunt: cum vrina in veſicis: ⁊ inde materia fit lapidis. Itez cum calor ipſorum ſit multus: materia illa mollis coagulatur ⁊ in petram mutatur. De his quoq3 crudis humorib⁹ ſenioribus multa quantitas remanens nō minuitur.i quibus tamen non eſt guloſitas: ſed ex defectione virtutis digeſtiue: hoc idem eis contingit: ſed petram non efficit: q2 calor deeſt naturalis. vnde materia deſiccetur: ⁊ lapis efficiatur. ↑ Lumbrici rotundi ⁊ aſcarides itidem creantur ſicut ⁊ quedam animalia ſemine carentia. Naſcuntur ergo de putredine non ſola: q2 calor augmentat eā. Bene autem i ſtomachis puerorum ⁊ inteſtinis intelleximus cibos corrumpi ⁊ putrefieri: vnde horum vermium materia fit. item in nouiter genitis non tantus calor ineſt: vnde poſſint hi concreari. Secunde ergo huius etatis ſunt proprij materiam ⁊ calorem: vnde concreantur habentes. lumbrici vero ſunt ſubtiles: ⁊ in inferioribus groſſis inteſtinis ſemper naſcentes: ⁊ in animalibus non bene digerentibus multi apparentes. Aſcarides multi ⁊ ſepius in ſuperioribus groſſis inteſtinis naſcuntur ⁊ plus in infantibus. Eſt etiam tertiū genus qui lati ſunt ⁊ cucurbitini vocantur: ⁊ ceteris ſunt longiores: vtpote alternatī ſibi continuātes pueris non niſi rariſſime naſcentes: vnde hypo. eos in hoc loco reticuit. Acrocordines: ſathiriaſis: ſcrophule: ⁊ alie quoq3 puſtule. Acrocordines: ſathiriaſis: quos vulgus verucas ⁊ porros appellat. Scrophule quoq3 ⁊ puſtule non indigent expoſitione: q2 omnia hypo. appellauit puſtulas: ⁊ omnia ſunt ex humoribus peſſimis ⁊ multis: ab interioribus ad exteriora per cutem corporis propulſis. Scrophule tamen in inguinibus maxime naſcuntur: ⁊ i aſcellis atq3 gutturib⁹ propter illorū teneritudines in carnibus. 28

Lithiaſes eſt pprius morbus i fantium.

↑ Cauſaz generationis lumbricorum ⁊ multas eoruz ſpecies aſſignat.

Scrophule maxime naſcuntur in inguinibus.

Pueris autem .xij. ſiue .xiiij. annorum iam pubeſcētibus ſm diuerſitatem calorum: q2 plus caleſcentes citius: alij vero pubeſcunt tardius. his inquā pueris: horum ſubauditur predictorum puerorum: in alia etate morborum multa contingunt propter ſimilitudinez ambarum etatuz. ↑ Patiuntur etiaz febres magis diuturnas cauſa ſui caloris: q2 ſubito mutantur in qualitates diuerſas propter humectationes ſuas ⁊ virtutum fortitudines. Sanguinis fluxus: q2 augmentatur calor: ⁊ multuz iam loquuntur: q2 non multum creſcunt amplius tanto ſanguis augetur. 29

↑ Q2 pueri frequenter incurrunt flux⁹ ſanguinis narium ⁊ febres ēt.

Senioribus vero ⁊ ad iuuētutē accidētibus ⁊ horuz multa ⁊ febres diuturne magis ⁊ ex naribus ſanguinis fluxus.

Plurie vero pueris paſſiones terminātur: he qdē in .xl. diebus: he vero in ſeptē mēſibus: he vero i ſeptē ānis: he vero ad iuuentutē accedunt: q̄cunq3 vero pmanent pueris ⁊ nō ſoluunt circa iuuētutem aut feminis circa mēſtruorū eruptiones veteraſcere conſueuerunt.

Adoleſcētibus vero ſanguinis ſputa: ptiſis: febres acute: epilepſie: ⁊ alie egritudines: ⁊ maxime p̄dicte.

In alijs libris ſic inueni. in vita eorum permanent. Sz ſi hic. Diuturne addidiſſet: melius quidem eſſet: ſed ex conſuetudine verborum ſuorum intelligimus: q2 cum abſolute aliquos morbos dicat diuturnos intelligit in multis.n. locis cum morbos acutos diceret eos determinauit: diuturnos vero abſolute ⁊ incomplete poſuit: vt ita dicam⁹. plurie diuturne paſſiones pueriſ terminantur: he q̄dem in .xl. diebus: he in .vij. mēſibus: he autem in .vij. ānis. In .xl. autē die ē morbi diuturni initium: finis vero acutorum morboruz i diuturnos mutatorum. Quecūq3 paſſiones huiuſmodi hunc numerum tranſeunt per ſeptenarium quidem pcedunt: neq3 etiam ſolum dierum. ſed etiam menſiū: deinde ānorum. Septenarium vero trāſeuntes p .xiiii. neceſſe eſt q͏ computes. xiiij.n. ſecundi ſeptenarij eſt finis. horum autem mutationes maxime ſunt cum pueri iam pubeſcunt: ⁊ maxime mulieres cum ad menſtrua deueniūt quecūq3 vero nō tūc finiūt: neceſſe eſt vt inueterētur. 30

Hypocras multum ſubtiliauit a prima etate vſq3 ad pubeſcentem: ignoro autem quare pretermiſit etatem que inter pubeſcentez ⁊ perfectam iuuentutem eſt. Sed forſan putauit nos intelligere per anteriorem ⁊ ſubſequentez: quales morbi huic etati futuri eſſent: hec.n. etas illis duabus etatibus in multis intermiſcetur infirmitatibus. Et habēt maſculi proprie emittere ſanguinem e naribus quemadmodum in pubeſcentibus tetigit. ab ipſis.n. ſanguis e naribus fluere icipit: ⁊ finitur cuz ad perfectaz etatē deueniatur. vnde hypo. hāc etatem reticuit poſt pubeſcentes ponēs adoleſcētes: quos dicit ſputa ſanguinis pati ⁊ ptiſiz ⁊ febres acutas: epilepſiam: ⁊ egritudīes alias: maxime vero predictas: quod bene videtur adiunxiſſe Sed tñ neglexit hic de febribus determinare acutis q̄ nō minus pubeſcētib⁹ q̄3 adoleſcētib⁹ eueniūt bonū ergo eēt ſi diceret. Maxīe acuti morbi: febres i. q̄3 tertiane ⁊ cauſon deueniūt his. hi enī ſunt proprij his quibus co.ru. dñatur. Ptiſis vero ⁊ ſanguis fluxus nō proprij ſunt huic etati: accidentaliter igitur eueniūt his: tamē i ſuperioribus. Seniores inquit minus egrotāt q̄3 iuuenes. nos autē de hac re iam diximus: cum iuuenes pati multa propter temeritatē iam diximus. non ex virtutum ſuarum defectiōibus: vnde eis ſemper ſuccedit ſanguinis fluxus: que fit aut de percuſſionibus: aut d ſaltibus: aut de quibuſlz aliter obuiantibus eis: ſiue de voce: ſiue nimia frigiditate: vel ad terram ſiue culcitris ſiue lecti ſtramine iacere: vel nimia comeſtione. De fluxu autē ſanguinis incidunt i ptiſim. Ptiſis autē non naturaliter venit iuuenibus accidētaliter ergo conſequitur. Epilepſie quoq3 nō naturaliter his venire vidētur: ⁊ mirādum quare dixit euenire iuuenibus: cum alibi hunc morbum īfātium proprium eē dixit: ſz ſm etatem creſcētez trāſire. Adoleſcētibus tñ dico euenire pp īordinationē

Sāguis e naribus in pubeſcentibus fluere icipiens finitur cuz ad perfectam etatem deueniatur.

Iuuenes propter inordinatuz regimē mlta patiunt egritudines.

Ptiſis ⁊ epilepſie non nāle iuuenib⁹. venire vidēt. infantibus aut pprie.

diete ⁊ tolerantiam fatigationis aſſidue: vtpote famis: vigilie: caloris: frigoris modū excedentium. vnde ⁊ calore mutato in melancolias incidūt. hoc tamē rarum eſt. Alij quoqꝫ his ſuccedunt morbi multi ſecundum conſiderationem huius rationis. Bonum autem eſſet ſi ſic dixiſſet. Adoleſcētibꝰ oēs morbi pñt ſuccedere: quos ī aliiſ etatibꝰ diximꝰ: ſed proprie cauſon ⁊ ttiane. 31

Iuuentus in quito ſeptēnario finitur vnde in pronoſticis. Plurimum inquit ſāguinis fluxus his qui āte. xxv annū ſūt etatis. Etati v̄o huic ſuccedenti duo adſunt ſeptēnarij in qua multū laboratur: ⁊ oībꝰ aſſueſcit paſſionibus vtpote famis: vigilie: calori nimio: frigiditati nimie: ⁊ parue comeſtioni ⁊ ſimilibus: ſicut prius fuerant h̄ in iuuenibus: ↑ſed tamē h̄ plus nocent huic etati q̄ꝫ iuuentuti. Juuenes eniꝫ ſunt fortiores ⁊ tollerabiliores ⁊ natura perfectiores. hi autē aliquādo ſūt colerice ⁊ nigre cōplexionis: vnde ī maniā incidūt cū autūno ſit ſimilis natura ſit eorum. Autūnus enī cū eſtati ſuccedit: colera inuenit corpora plena in eſtate ſuccēſa: qui cū naturalit̄ frigidus: huic etati frigide ſimilit̄ aſſimilatur qua iuuentute ſubeunte inueniūtur corpora plena colera ſuccenſa in iuuētute. Et eſt mirādū q: huic etati melancoliam non aſcripſit. Inueni tamen in quibuſdam libris melācolicā īfirmitatē his attribui. Sed neſcio quis ſuccedēs hypo. hec aſcripſit arbitrans ꝙ negligenter pretermiſit. multi v̄o ptiſi pereūt hac etate. ↑ Juuenes enim ſanguinem ſcreātes in ptiſim deuenietes hac etate moriūtur. Sꝫ tamē primū remanet ſanguinis ſcreatꝰ: q: nō tanta in eis ſanguinis quātitas quanta in iuuenibus. Aſmata vero ⁊ pleureſis ⁊ periplemonia plus inſunt his q̄ꝫ iuuētuti: q: cū itidē laborēt vt iuuenes ⁊ corporibus ſūt debiliores: in has neceſſe ē incidāt infirmitates: h̄ āt noīauit quoſcunqꝫ morbos in adoleſcentibus pretermiſit. cum ibi breuiās alias egritudines dixit: q: phreneſes que ex phlegmonibus contingit naſcētibꝰ in panniculis cerebri ſeu diaphragmate: ⁊ cauſon dictes ex co. ru. inter vaſa putrefacta a colere. i. motꝰ co. ru. cū vomitu ⁊ egeſtione: Et diſenterie non minus adoleſcētibus q̄ꝫ huic etati īnaſcunt̄. Cāe vero oiuꝫ co. ru. ſūt ↑ Diarie in hac etate cronitiores ſūt q̄ꝫ in iuuētute: q: horum corpora minꝰ indigent nutrimentis q̄ꝫ aliq̄ alia in etatibus preteritis ⁊ minus de corporibus his ſolet diſſolui neqꝫ tātū eſt in eis caloris quantum precedentibꝰ affuit virtus cōtētiua nō tātum in eis defecta ē quātū in ſenioribus: vnde eorū corporibus pluſq̄ꝫ oporteat diſſoluatur: q: cauſa diarie aut minoratio ē virtutis digeſtiue aut minoratio paſcēdi corporis: aut acumē colere rubee inteſtina pūgētis: que oīa in hac etate inueniūtur: vnde neceſſe eſt diaria ſit diuturna. Lithargia cū febribꝰ ex phlegmaticis ē humoribus in cerebro ſe adunātibus. hi autē humores in hac etate ſūt dominātes: qui ⁊ ſi in ſenioribus ſūt abūdātes tamē ꝓpt eorū frigitudīes minus febres generāt. his autem q: corpora eorum nō ſūt adeo frigida quoquo modo ſunt febriū generatiua. ↑ Lienterie autem cauſe aut ſunt phlegmata frigida aut cōplexio cōtētiue virtutis mutata in ſtomacho ⁊ in teſtinis: aut defecta cōtētiua: vel in ſuperficie interiori vulnera. Hemorroides ſūt huiꝰ etatis ꝓprie: ſicut ⁊ melācolie cā eſt co. ni. deſcēdēs ī poſteriores venas: ibiqꝫ abūdās. Quoſcūqꝫ āt morbos vel accidentia huic etati attingentia tetigit hy. ego hic ꝓ poſſe meo habeo expoſita: que qui profūdius inueſtigare voluerit libros noſtros legat: quorum numerū ⁊ vtilitatem querēs illū libruꝫ legat: quem de ordie legendi libros meos oēs feci ſinglārē ⁊ ſolū. 32

Quidā imitātes Hypo. faciūt differētiaꝫ iter ſenem ⁊ ſeniorem: dicētes intellexiſſe ſeniores decrepitos. ſenē vero qui poſt iuuētutē ⁊ ſeniores antecedūt quod ſi verū ſit h̄ tamē nil differre autūauit: cū ſeniores oēs dixerit: ⁊ in his finē ipoſuit: oēs etates ſe tetigiſſe dedit nos debere intelligere. In hac etate morbi ſūt diſnie. i. defectiōes ſpiritus ⁊ inordiatiōes: qd̄ fit ex debilitate ſpūalis īſtrumēti. Catarri cū tuſſi propter frigiditateꝫ ſuper cerebro dominātem ex abūdātia phlegmatis quod quia dimium eſt groſſum in eorum corporibus ⁊ maxime in cerebro dominat̄ deſcendēs in pulmonē facit diſniā ⁊ catarrū cuꝫ tuſſi. Si in renes lythiaſim ⁊ nefraſim. Articulorū dolores ſunt propter humores in eos deſcēdētes: aut propter inſtrumentorum voluntarij motus frigiditudīes. Vertigines ex fumoſis ſūt vētoſitatibus in ſubſtātia cerebri immorātibus ⁊ eā commouētibꝰ: ⁊ aliquādo ex peſſimorum humorū fumoſitatibus caput aſcendentibus. Apoplexie huius etatis ſūt proprie cum horum crebra phlegmatica humiditate ſunt plena. vnde ſi vulnera inaſcātur ꝓpter paruitatem ſanguinis nunq̄ꝫ ſanātur. Et ſemper huiuſmodi etas habet pruritum: q: pruritus materia propter conſtipatiōem cutis ⁊ frigiditatem nō expellitur. Vigilie q: vigilāt ſenes: ⁊ non oēs. He duabꝰ de cauſis fiūt: aut ex corporū ſiccitate: aut ex triſtitia quā affert eius ſenectꝰ: quas quia patiuntur ſani ſi ꝓut expedit ſeniouibꝰ ↑ Nos aūt in libro de cōplexiōibus corpora ſeniorū naturalit̄ ſicta oſtēdimꝰ. Et ſi multi humores phlegmatici adunentur in eis: quibꝰ frigidi ⁊ humidi naturalit̄ exiſtimātur: his in corporibꝰ adunatis multus ſomnꝰ fit eis: expulſis autē humoribꝰ vigilie ſubſequūtur. ↑ Humiditates oculorū ⁊ nariū palā ē eē ex humoribꝰ abūdātibꝰ circa cerebrū: q̄ ſi in vētres deſ ēdāt: eos humectant. Hebetudo oculoꝝ ⁊ grauitas auditus ex defectionibus ſunt virtutū: viſus ⁊ auditus ſenſualiū. Glaucoſos in vſu ſenſuali ex ſiccitatis vltimitate.

Ultra vero hanc etatem aſmata: pleurctides: peripleumonia: lithargie: freneſis: cauſon. diarie: diuturne: colere: diſenterie: lienterie: hemoroides. Senioribus diſnie catarri cū tuſſi: ſtranguric: diſſuric: articulorū dolores nefreſes: vertigines: appoplexie: caceſie: pruritus totius corporis melācolie: vigilie ventris: ⁊ narium hūiditates: oculorum hebetudo: glaucoſus: grauitas auditus.

Pregnantes ſi ꝯuenit purgare a quarto mēſe uſqꝫ ad ſeptimuꝫ minus vero has. Minora vero ⁊ ſeniora vereri oportet.

↑ Oia nocētia pluſ nocent etati ꝑ augmaſtice q̄ꝫ iuuētuti.

↑ Juuenes ſanguineꝫ ſcreātes in ptiſim deuenientes hac etate moriunt̄.

Rōes.

↑ Diarie cronitiores ſunt in primo ſenio q̄ꝫ in iuuētute

↑ Tres hic aſſignat diarie cās.

↑ Tres hic aſſignat liē terie cās.

↑ Aſſignat cās nonullorum morborum ī ſenectute generari ſolitorum.

↑ Nō ħ habentibꝰ cerebrū phlegmaticum ⁊ humiditate plenū

↑ Senior corpora naturalit̄ ſicca eē oſtendimus in libro de cōplexiōibꝰ.

↑ Humiditates oculorū ⁊ nariū fiunt ex humiditatibꝰ habētibus circa cerebrum.

↑ Nō qualiter ligamenta fetꝰ in vulua ſimilantur ligamentis fructuuꝫ in arboribus

Finit tertia particula. Incipit quarta.

I

Ex ipſis verbis Hypo. hic iducitur ſimilitudo. Ligamēta fetus in vulua ſunt: ſicut fructuum in arboribus ligamēta: cū. n. in arboribꝰ primū fructus generantur: nō firmit̄ ligantur: vn̄ ſi fortis inſufflauerit vētꝰ illico labūtur cōpleti ligātur fortiꝰ: vt a vētorū flatibus nō decidāt. Maturi cadūt nulla extranea re cogente. Itidē ⁊ fetus in vulua ſe hꝫ. cū. n. ſperma in vuluā incidat ligamēta ſunt debilia: vnde ſi caſus vel lapſus mulieri cōtigerit: ſiue motus quilibet aīalis: vt ē triſtitia: timor: ira: ⁊

ſimilia: vel corporalis vt exercitia: inanitio: repletio: ⁊ ſimilia ligamẽta fetus corrũpũtur ⁊ abhorrit. Similiter cõpletus ex parua occaſione labitur: tempora vero medio ligamenta fortiora ſunt ⁊ duriora: vnde ⁊ mulier fortiores patiũtur motꝰ ſine impedimẽto fetus hec hypo. intelligẽs dixit. Pregnãtes ⁊c. Si purgare cõuenit a quattuor menſibus vſqꝫ ad ſeptẽ mẽſes: minꝰ vero has: minora vero ⁊ ſeniora vereri oꝫ. nõ aũt oẽs pregnãtes purgãdas dixit ſed quas conuenit. ſ. ſi humores inſtabiles ⁊ furioſi fuerint. Humores. n. corpi dominantes ſi de loco in locũ ſũt mobiles: neqꝫ in quolibet mẽbro ſe fingẽtes: natura quaſi fuit in eis expellẽdis vnde indiget adiutorijs. Sꝫ ſi quieuerint: nõ oꝫ i pregnãtibus eos inquietari. vnde hypo. alibi. Si quis ingt velit purgare farmacia mẽbra apoſtemata habẽtia nõ purget in initio morbi. ꝗ morbus nõdũ farmacie eſt conuenibilis: cum nondũ maturauerit. Si enim detur alicui farmacia: ſana loca debilitate morbo repugnantia. Cum autẽ alicubi hypo. farmaciam dicat: intelligit que a ſuperioribꝰ vomitu ⁊ ab inferioribus ſolutione mũdificat: nõ autẽ neceſſe ẽ quorũlibet librorũ ſuorũ verba repetere reſeruetur ergo in loco ſuo dicendum. 2

↑ Morbꝰ nõ ẽ farmacie conuenibilis cũ nũdũ maturauerit.

In farmacijs talia ducere ex corpore qualia ſpõte veniẽtia ſũt vtilia. Que vero contraria venientia quieſcere.

Si qualia oportet purgari purgentur ⁊ confert ⁊ bene ferunt: contraria vero grauiter.

Purgare quidem eſtate ſupiora. hyeme vero inferiora.

Spontanea dicit a corpore educere que ſine medici adiuuamẽto natura videtur emittere: ꝗ aliquãdo facit exire natura corporũ regitiua expellẽs tantũ nocitiua ⁊ mũdãs inde corpora. aliquãdo furor humorum pũgit: vnde intra vaſa cõtineri nõ poſſunt. Si ãt nã nocitiua purgat: iuuãt exeũtia ꝙ ſi humorũ furor ſit vel ꝗlibet alia accidẽtia nõ iuuãt: ſꝫ potiꝰ mala ſunt ſigna. vnde hy. ↑ actionẽ nãe debere ſeq ſemp innuit. oꝫ ẽ in quolꝫ morbo purgẽtur que iuuarent ſi ſpõtanee purgarent: qꝺ vniuerſaliter ipſe ſuperius videt innuiſſe dicẽs. Sic ⁊ inanitio ſiquidẽ eꝗlẽ oꝫ fieri fiat: ⁊ cõfert ⁊ bene ferũt: h vo mõ itẽdit agere de purgationibus cũ farmacia agẽdis. De cuius diuerſitate ſm ꝙ medicorũ ẽ facere eã artificialiter: ⁊ corpora ifirma mũdificare: mõ pro meo poſſe diſpoſui diſputare inde aliquãdo hec farmacia vniuerſaliter corpus mũdificat cũ vomitu ſupius vel cũ ſolutione inferius: aliquãdo vnũ ſolum mẽbrum purgat: ſiue caput per os ⁊ nares ſeu pulmonẽ ⁊ pectus cum tuſſi: vel ſanguinis aquoſas ſuperfluitates vrina vel cum incenſione cauterij ⁊ alijs ſimilibus. ↑ Hic. n. totũ corpus equalit purgatur ſicut phlebotomia facere intelligit: ⁊ oĩs purgatio ſanguinis qualiſcũqꝫ efficiatur: ſicut hemorroides ⁊ mẽſtrua totũ corpus equalit purgare dicũtur: itẽ exercitia: fricatiões: calefactiões: balnea cũ aqua calida: maxĩe ſi aqua vitrea vel ſulphurea ſit ſiue picea Accidẽtalit aũt ciboꝝ abſtinẽtia oĩa h inqꝫ totũ corpuſ purgant eꝗlit: que ſi expimẽtẽtur: diuerſitates purgationũ huiuſmõi paruas inuenimꝰ: vnde ⁊ totũ corpus eꝗliter purgare dicunt. Potionũ vo vomitꝰ ⁊ ſolutio: ꝗ qꝺ vna facit altera nõ agit palã ẽ itelligi: de ꝗrũ actiõibꝰ hy. h tũ dixiſſe videt. neqꝫ tamẽ de his plus eẽ dixi verũ ꝗꝫ de oĩbꝰ alijs ↑ Intẽtio. n. ſua in oĩ purgatiõe ẽ vna: vt emittãtur ſuperfluitates nociue corpi dominãtes: ꝗ poſſũt itelligi ex apparẽtibꝰ in ſupficie totiꝰ corpis ⁊ ex ꝗlitatibꝰ ⁊ accidẽtibꝰ ſibi tpibꝰ quoqꝫ ãni: regiõibꝰ etatibꝰ aeris cõplexiõibꝰ: ifirminã: arte: ſua dieta. Si. n. cutis corpis tota mutata fuerit in citrinitate ſicut in ictericia ẽ vidẽre ⁊ co. ru. nõ appareat in egõne: in corpe vero naſcũtur puſtule colerice: ⁊ in qbuſlibꝫ mẽbris ſua ſm hãc rõnẽ accidẽtia: vt ſi i ſtomacho arſuram puncturã quoqꝫ habeãt: anguſtiã ablationẽ appetẽdi: ſitiꝫ ſiue amaritudinẽ oris: ⁊ aliquãdo heriſipilas in aliqbꝰ mẽbris: aliquando cauſon hẽat ſiue tertianas. hec oĩa co. ru. ſignificãt. quã oꝫ purgare medicamibꝰ ibi cõpetẽtibꝰ. hec ãt

↑ Actionẽ nãe nos ſpſeq debere innuit hy.

↑ Hic enumerat multa qbꝰ totius corporiſ purgatõ eꝗliter fieri dicitur.

↑ Intentio in oĩ purgatione eſt vt emittãtur ſupfluitati nociue corpori dominantes.

Hypo. intẽdit cũ qualia ſpõte dixerit veniẽtia purgare. ſ. hũores qualitatibꝰ ſuis corpi nocẽtes. hanc eni purgationẽ dicit corpora iuuantẽ. Sꝫ tamẽ ꝗ ſm eũdẽ ſenſũ oĩs inueſtigatio ẽ fallax: aliquãdo i his inquit pfecti errãt medici: quãto magis ergo imperfecti. neceſſariũ ẽ fuit vt alias ſignificatiões nobis daret itelligi ꝗſ ubitulit. ſ. ↑ leuitatẽ ifirmi facilitatem purgatiõis: quibuſ oſtẽdit ꝗ bene purgãda purgauimꝰ: neqꝫ i aliquo errauimus Quod ãt de colera dixit ru. idẽ intellige ⁊ in nigra: ꝗ ſi corpi dominet: cutis in nigredine mutatur: puſtule nigre in corpe videntur: cetereqꝫ ifirmitates de co. ni. naſcẽtes: ſicut lepra: cancer: quartane: ſplenes: varices: manie cũ ira ⁊ audacia: detractiones ⁊ aſtutia. Mulieribꝰ morbũ dominãtẽ hypo. intẽdit ex menſtruis quod ego monſtraui qualiter inde poſſit pcipi ꝗ librũ de doloribꝰ mulierũ interpretatꝰ fui. Ex ſignis his colere ru. poteſt intelligi: ꝙ ſi ſtudioſe inueſtigauerimꝰ nõ errabimꝰ. Secũda intentio i purgatiõibꝰ habenda ſuauitas erit infirmi ⁊ leuitas ſicut de co. ru. ⁊ ni. intelleximꝰ: ↑ ſic ⁊ de phlegmate intelligas: quod ſi corpori dominent: hũida apoſtemata videbunt: color corpis albus: mollis: febres quotidiane mentis pigrities: ocioſitates: ſtupores: dormitatiões: oſcitationes: capitum grauitates: oxiremia cũ in ſtomacho dominet phlegma. hec ſigna purgatiões monſtrant dãdas purgatiuas phlegmatis: ⁊ ſi infirmꝰ poſt purgationẽ leuis ẽ ⁊ ſuauis ⁊ ſollicitus: purgationes valuiſſe probãtur. Adiuuãt ad hec infirmi etas natura: anni: tpa: aer: regiões: preterita dieta: artes. in qbuſdã. n. co. ru. adunatur: in qbuſdaꝫ nigra vnde h oĩa accidẽtia ſũt iueſtigẽda: vl qualit purgatio huiuſmodi ſit dãda: p h certificemꝰ ſigna. Alia ſigna auctoritatẽ noſtrã firmãt: aut errorẽ manifeſtãt. firmãt leuitas infirmi: ⁊ iocũditas ſui. pro palãt errorẽ noſtrũ peioratio illius ⁊ anguſtia purgationis. Hec dixit hy. vbi ſic ⁊ inanitio ⁊c. in pn cipio libri rememorat. De ſpõtaneis quoqꝫ purgatiõibꝰ in epidimia mõſtrauit ſimilitudies multas: vnde in libro hoc parum laborauit in his cum dixerit. Si aꝗ de venis currit in ventrẽ ſolutio fit hydropiſis. ↑ Itẽ dolor oculorum diaria ſuperueniente ſoluitur. Itẽ dolenti in auriculis ſi colerica egeſtio ſupuenerit dolorẽ ſoluit: ⁊ econuerſo egeſtio nẽ colericã dolor auriũ ſuperueniẽs adiuuat. 3

↑ Ponit duo ſigna i cognoſcendo corpora bene purgata quibꝰ nunqꝫ errauit Gal.

↑ Indicatõ de phlegmate.

↑ Dolor oculorum diaria ſupueniẽte ſoluitur.

Hec iã ſũt manifeſta ex aphoriſmi poris expoſitiõe pmiſſa: vnde nõ indigemꝰ vt alia vice exponamus: vnde in alijs libris raro aſcripta inuenis: ne i eiuſdẽ rei repetitiõe cõtra morẽ ſuũ feciſſe videat. 4

Non ſolũ tps purgatiõis vel alteriꝰ diſpoſitiõis pter naturã in armacijs eſt pſiderandũ: ſꝫ tps anni. ↑ Colera nãqꝫ in eſtate generat: ꝗ qm ignea ẽ ⁊ leuis: ſemper ſupiora petit. purget ẽ i eſtate ⁊ autũno p ſupiora: ne forte ab hac mẽbra diſſipent. Phlegma vo in hyeme habundat: qm qꝺ graue ẽ iferiora petit. purget ẽ in hyeme ⁊ vere: ne ſupabũdãs diſtẽperãtiã faciat. Et ſm hoc ꝙ autũnꝰ accipit pro eſtate: ⁊ ver pro hyeme: annus diuiſus ẽ in duabus partibus: ſed põt accipi eſtas loco ſui. i. pprie ⁊ hyems ſimiliter. Et ſm hãc ſimilitudinẽ ſubiungatur illud. Idem etiã fiat

↑ Colera i eſtate generat phlegma vero in hyeme abũdat.

in vere ⁊ autūno: qm̄ graues hūores abundāt. Et ſic ſoluitur obiectio de eo ꝙ videtur eē cōtrarius ſibi inferius cum dicit. Quibuſcūqȝ pharmacia aut phlebotomia confert: hos vero phlebotomare aut pharmaciā dare conuenit. 5

Quod cōtingit: qꝛ hoc tpe calidiſſima ē tpis nā non valens ſufferre potiōes vomitiuas: vel ſoluentes plurimi ide incidunt in ſe. Vel quia deficit virtus ex nimietate caloris: que datis potionib⁹ multomagis debilitaret. ↑ Itē cū calor extrane⁹ vires potionū extrahat exteri⁹ ſicut balneū aq̄ calide repugnat ſolutiōi ⁊ nitit̄ auferre ſimiliter ⁊ calor aeris cūȝ magis fort̄ ſit. 6

↑ Balneū aque calide ſolutiōi repugnat humiditates ad exteriora diuertendo.

Sub cane ⁊ āte canem moleſte ſunt purgationes.

Graciles ⁊ faciles mouētes purgare ſupius timētes hyemem.

Difficile vero vomētes ⁊ mediecanoſos inferius timētes eſtate.

Ptiſicos vero metuētes ad ſupiores pharmacias.

Melācholicos vero inferius eadē rōne vehemētius cōtraria apponētes.

Medicari in valde acutis ſi expedit eadē die: differre enī ī talibus malū eſt.

Quibuſcūqȝ torſiones ⁊ circa vmbilicū dolores et lūbos ⁊ dolor non ſolutus ſit: neqȝ pharmaciis neqȝ aliter in hydropē ſiccā ꝑſiſtitur.

Quibus vētres lienterici hyeme ſuperius medicari malū.

Ad helleboros hiſ qui non facile ſurſum purgantur: ante ambitionē oportet prehumectare corpora plurimo nutrimento et requie.

Macilentis colera ru. dominat̄. ſi āt facile vomatur ſit certius. His in hyeme humores ſūt geti ⁊ coagulati in interiorib⁹ corporis. hic āt bonū eēt ſi plurimū addiſſet. aliqn̄ enī macilētis inuenit̄ co. ru. dn̄ari. 7

Si facile vomētes: ⁊ macilentos oȝ ſupiori purgari: ⁊ hoc in vere: eſtate quoqȝ ⁊ autūno fit. ſolā aūt hyemē neceſſe ē caueri: tunc medie carnoſos ⁊ difficile vomentes: ab inferiori purgari neceſſe ē. Et ſi indigeāt a ſuperiori: ſoli eſtati attribuēdū erit: ⁊ alia tpa ſūt cauēda. 8

In ptiſicis cauēdū ē: ne aliquo tpe ſupiores dētur potiōes: ꝓpt̄ defectionē inſtrumēti ſpūalis. Ptiſici vō hi ſūt intelligēdi: aut q iā ſūt: aut q ad hoc diſpoſiti ſūt: ſicut hy. in ꝑma epidimie particula. ↑ Plurimi īquit ſūt mortui: quorū nā parata erat ad ptiſim. Ptiſici pectoribus ſūt ſtricti: quib⁹ anguſtis ⁊ pulmonē neceſſe erit anguſtari: ⁊ vias ſuas ſtringi. 9

↑ Plurimi qdē ſī mortui quorūȝ natura parata erat ad ptiſim.

Oportet qb⁹ co. ni. dn̄at̄ vt cū ſolutiōe ventris ab inferiori purget̄. Vehemēti⁹ dixit purgari ꝓpt̄ grauitatē ⁊ fortitudinē co. nigre: q̄ potiōi nō obedit ab inferiori ꝓpter grauitatē ſui. ſicut. n. co. ru. ꝓpt̄ ſui leuitatē ē purgāda a ſuperiori: ⁊ cū vomitu qꝛ ipſa ꝑ ſe plurimū aſcēdit vſqȝ ad os ſtomachi. ita co. ni. ꝓpt̄ grauitatē ſui ab inferiori cū medicina laxatiua. Intētio vō noſtra in vtriſqȝ purgādis ē a corꝑe ꝑ conueniētiā membra emitti: ſicut co. ru. a ſuperiori: ita quoqȝ nigra ab inferiori purgāda erit ꝓpt̄ nimiā grauitatē ſui: ſupi⁹ enī oppoſitū ad inferi⁹. hic aūt hypo. ſic itēdit. Cōſtātinus. Inferi⁹ quidē: qꝛ humor ē grauis. vehemētius aūt qꝛ ē violētior: negor: glutinoſior: ē enī ſex aliorū humorū. vnde ſolus portat corruptionē oīum humorꝝ: rōne vero cōſeruata cōtraria opponātur cōtrariis: nā cōtraria cōueniūt: alia. n. colericis alia melancholicis: alia calidis: alia frigidis medicamina cōferūt. 10

↑ Medici itētio ī purgādis corporib⁹ ē ſuꝑfluitates a corꝑe per conuenientia mēbra expellere.

Antea iā dixi: ꝙ cū hypo. furioſum dixerit abuſiue poſuit: ſumēs illud ab aīalibus ad libidinē motis fortis. n. natura hinc maximo motu mouetur in expellendis ſui ſpermātis ſuperfluitatib⁹. ↑ Ego āt oſtēdi in libro de ſpermate: qꝛ mulieres ſicut ⁊ maſculi ſperma ſolēt emittere. Cū ergo in corporib⁹ natura huiuſmodi motu moueatur vt. ſ. materia morbi expellatur: ⁊ ſi nō in toto corpore in aliquib⁹ tamen mēbris mobilib⁹ mouet̄. huiuſmōi āt motū hy. vocat furioſum: precipiens purgari ante virtutis defectū: ⁊ caloris febris augmētū. humores. n. furioſe ſe mouentes ad nobiliora membra currunt ⁊ ea īplent. Acutos ergo morbos intelligimus hic peracutos: quorū criſis ī prima ebdomada venit. Conſtātinus: Hypo. īquit. Si neceſſitas cogerit: ⁊ cū tāta violētia peracuta paſſio venerit ſquinātia: appoplexia que in quarta die ſepi⁹ terminātur adiutoria cōferre oȝ. timēdūȝ. n. eſt ne ante terminum pereant. 11

↑ Mulieres ita ſpema emittūt ſicut maſculi.

Torſiones autē ſunt ex matia pūgitiua: aut ex vētoſitate groſſa ⁊ inflatiua in globoſo vel gibboſo inteſtino incluſa: vt non inde extra valeat exire: vnde torſiones fiunt. Que torſiones ſi circa lūbū vel ombilicum permanēt: non diſſolute cū farmacia vel alio medicamine: intelligūtur mali humores male cōplexioni dominātes plurimū: q̄ mala cōplexio ſi nō diſſoluat̄ generat̄ hydropiſis: ↑ q̄ ab ipſo hy. ſicca: a modernis tympania vocat̄. Si. n. hec paſſio ventri dominat̄ quaſi tympanū reſonat vēter ꝑcuſſus. cā vō ſoni in tympano ⁊ in hac paſſiōe eadē ē. in tympano. n. aeris ꝑcuſſio per poſtremitatē ē pellis. idē in hac paſſiōe fit quaȝ abuſiue vocāt hydropē: ꝓpter tumētis vētris ſimilitudinē: ⁊ eius magnitudinē: nō ꝙ vētris ſit aliqua humiditas ſed potius quedā groſſities aeris. Hydropiſis aūt naſcit̄ ex cāis frigidioribus: hec aūt a calidioribus. ↑ Impoſſibile ē enim ſine calore ī groſſū aerē mutari illos hūores. 12

↑ Nō ꝙ hy. appellat hydropem ſiccaȝ illam quaȝ moderni appelant tympāicā.

↑ Impoſſibile. n. eſt humores groſſos ⁊ viſcoſos ī groſſum aerē ſine calore mutari

Lienteria ē cū id qd̄ comeditur in eiſdē qualitatib⁹ quib⁹ ꝑ̄io fuit cito egreditur. Fit aūt ex defectione cōtētiue virtutis: que ex mala ſtomachi cōplexiōe ⁊ inteſtinorū accidit: ⁊ aliquādo propter vlcera ⁊ puſtulas in ſtomachi vł inteſtini ſuperficie ē. hic aūt morbus in ſtomachi vel horū mēbrorū eēntia dominatur. Et aliquādo ex phlegmate frigido ⁊ acetoſo in ſtomacho vel iteſtinis incluſo. Vulnera aūt ex humoribus ſunt calidis: quos neceſſe ē per ſupiora purgari: qꝛ leuius ē eos ita emitti: ſed non tamē hyeme. ↑ Humores vero phlegmatici ſi ſunt in iteſtinis inuiſcati: nō cū vomitu ſunt purgandi: qꝛ nihil exit cū vomitu: niſi quod in ſtomacho ſolo fuit: ⁊ qꝛ phlegma inferiora petit qd̄ fuit cā huius morbi: melius per inferiora purgantur: q̄ȝ ſuperiora. 13

↑ Nō quid ſit lienteria ⁊ a quibus cauſis fiat.

↑ Nō euacuant̄ vomitu niſi ea que in ſolo ſtomacho cōtinētur.

Naturam illius cui helleborus dandus ē: ſi facilis ſibi ſit eductio ante tentare oportet: cuius rei probatio ē cum re vomitiua ⁊ humectatiua. Si autē hec nō ſunt ſibi facilia: nō helleborū demus ſibi: niſi pri⁹ corp⁹ preparemus. Quod duobus fit modis. Aut cū aſſuefactione vomit⁹ ad qd̄ tamen nō hyppo. intēdit. hoc. n. vile eſt ⁊ ab omnibus ſcitur. Aut ex corporis humectatione: et hoc melius: que plurimo cū nutrimento ⁊ requie efficitur.

De requie enim palam eſt: ſicut enim corpus deſiccat exercitia: ſimilit̃ ⁊ requies cuſtodit humectatiões: ⁊ non diſſoluit eas. multus vero cibus abſolute nõ humectat: ſed ille ſolus qui oĩ caret ſiccitate. i. acredie vł põticitate: ſalſedine ⁊ amaritudine: ⁊ fortaſſis nõ ē vocandus cibus abſolute: ſʒ medicialis cibus maxime. † Solus ergo cibus ſine cuiuſlibet rei additamentis naturalit̃ humectat ſbſtantialia mẽbra corporis: reges vero accidentaliter. inde. n. dicit̃ humectare: q: non deſiccat humiditatẽ ſibi in corpore. Aqua vero ſi bibatur: vel in eo qs balneetur: ſubſtãtialia corporis mẽbra inde non humectãtur: qđ certificabis: ſi libros noſtros de naturalib⁹ virtutibus legeris: ⁊ libros ꝺ ptiſi. 14

† Solus cibus qui oĩ caret ſiccitate naturaliter corporis nr̃i mẽbra ſubſtãtialiꝫ tate humectat. reges vo balneũ ⁊ aqua accidentaliter.

Cum biberit quis helleborꝫ: ad motiones quidẽ corpus magis oꝫ ducere: ad ſomnos vero ⁊ imobilitates min⁹. Declarat ãt nauigatio quoniã motuſ corpora turbat.

Si vo volueris magis ducere helleborꝫ moue corpus: cũ vero ſtatuere facſom nũ ⁊ noli mouere.

† Monſtrauit hy. qre neceſſe ſit corpora helleborũ ſumẽtia moueri: quies eni corpa in ſuis qualitatib⁹ facit manere: mot⁹ aũt mouere ⁊ turbare ſicut videt̃ in nauigãtibus nauẽ agitantib⁹: quib⁹ corpa ſolo motu mouent̃: ⁊ quãto magis fiet actio. ſ. pturbatio: ſi mot⁹ ⁊ potio ſimul adunãtur. Ioanniculus. Ego nauigationẽ in quibuſdã nõ inueni: ſed potius nomẽ quoddam faſtidiũ ⁊ ab oĩ natiõe ſignificãs: ut ſic aphoriſm⁹ iſte habeat ſe. Declarat abominatio vel faſtidiũ ſemp ſequẽtia motũ corporũ: q: corpus neceſſe ē mouere ⁊ turbare ventres. motione nãqꝫ ⁊ humores mouẽtur ⁊ corpus turbatur. his autẽ motis requieſcẽdi facultas nõ datur helleboro: ſed in ipſa perturbatiõe ſubito purgãdo cũ fece emittitur. Si eni diu moraret̃: paulatiꝫ hũores ⁊ carnẽ deſiccãdo ſpaſmũ, iferi⁹ ⁊ mortẽ. Moueatur igitur corpus nõ facta pturbatio ne qſi in magno motu vexetur helleborus. † Motio nãqꝫ corpa pturbat: qđ nauigatio declarat: ⁊ hoc ē qđ intẽdit: cũ dixit hypo. declarat autẽ nauigatio. 15

† Nõ cãm qre ſupra farmatici aſſũptionẽ prohibuit ſomnum ⁊ laudauit motũ cõtra auicẽnã. 4. p. ⁊ cõmunẽ moduꝫ practicãdi.

Helleborus periculoſus eſt ſanas carnes habentibus: ſpaſmũ enim facit.

In febricitantibus exiſtẽtibus ſi fiat faſtidiũ ⁊ cordis morſus ⁊ tenebroſitas oculorum ⁊ os amaricatum: ſurſum farmacia indigere ſignificat.

† Motio nãqꝫ corpa pturbat qꝫ declarat nauigatio.

Sicut. n. motu irritatur natura: ita ⁊ requie mitigatur. facta igitur purgatiõe fiat ſonus ⁊ rẽges. 16

Nemo inquit ſanis helleborũ dare preſumat: detur aũt his quibus humorũ diſtemperantia nimia ſuperfluitate facta eſt: vt forti infirmitati fortis medicina occurrat. Si enim ſuperfluos in eis nõ inuenerit humores deſiccando facit ſpaſmum. 17

† Nemo ſanis helleborum dare pſumat.

Colera nãqꝫ rubea diſtẽperata ſurſũ vaporans faſtidium facit: cuius acredo cordis morſũ ⁊ os facit amaricatum. Abſtinẽtia vero cibi ē ablatio deſiderij. † Cordis morſus in ore ſtomachi eē intelligitur: quia antiqui hoc mẽbrũ ſemp cor appellare conſueuerũt. Tenebroſitas ē cũ ante oculos motus corporis cuiuſlibet: vel nimia obſcuritas apparet: qđ fit ex malis ⁊ pũgitiuis humorib⁹ in ore ſtomachi cõtẽtis. a cerebro. n. ad hũc locum magnus neruus deſcẽdit: vnde ſi os ſtomachi patiatur neceſſe ē vt per ipſuꝫ actio aĩata patiatur: quod vniuerſaliter accidit oib⁹ humorib⁹ pũgitiuis. Amaritudo in ore ꝑprie ē ex co. ru. ⁊ bene dixit: his apparentib⁹ ſuperiori idigere farmacia. i. vomitu ſignificat. 18

† Nota ꝙ ãtiq ſemp os ſtomachi cor appellauere.

Hic nobis hypo. oſtendit omnẽ dolorem ſuper diafragma indigere purgatione. Et cũ farmacia ſurſuꝫ purgari oportere: ſubtus vero diafragma purgatio inferior eſt neceſſaria. Unde ⁊ indigere dixit: ne ſ oĩ dolore ſupiori vel inferiori farmacia ſuperior vel inferior dãda ſit. Sed cũ his h indiguerint: ⁊ iđ que ſuper diaphragmate ſũt ſuperiori indigẽt purgatione: q: leuia ſũt. que vero ſu btus inferiori indigẽt q: grauia: vnde ſubditur. Que cũqꝫ inferi⁹ vadunt inferi⁹ coga nt ire: ⁊ his iterior aperiatur porta. 19

Supra diaphragma doloreſ ſurſũ farmacia idigere ſignificat. qcunqꝫ vero iferiuſ: ſignificãt iferius.

Ubicunqꝫ in farmaciis nõ ſitiunt cuꝫ purgãtur: nõ quieſcãt donec ſitiãt.

Quidam cum farmaciam accipiũt: ſitiunt ſtatim: Quidã vero non illico: ſʒ moriãtur aliquãtulũ: qđ contingit ex natura ſtomachi vł ipſius potionis vł humorũ qui inde debẽt purgari. Ex natura ſtomachi ſi calidus ſit vel ſiccus vł vtrũqꝫ: que aut naturalia ſũt accipienti: aut propter potionem: tũc eueniũt. Ex natura põtiõis ſi acuta calida ⁊ pũgitiua fuerit. Ex humorib⁹ purgatorijs ſi co. ru. affuerit: his oibus ſitiũt vtẽtes potiõib⁹: ſed ſi cõtraria adſunt: non ſitiunt vtẽtes potiõib⁹: ſi aũt nimie purgatiões ſint ſimiliter ſequitur ſitis. 20

† Cã q: farmacati qñ doqꝫ ſitiũt quandoqꝫ non.

Non febricitãtibus exiſtentibus ſi fiat ſtrophus vel genuum grauitas ⁊ lumborũ dolor: deorſũ farmacia idigere ſignificat.

Egeſtiones nigre vel qlis ſanguis ſpõte veniẽtes: ⁊ cũ fe. ⁊ ſine fe. peſſime: ⁊ quãtũcũqꝫ fuerit colores plures magis malũ: cum farmaco vero melius ⁊ quanto plures fuerit colores: non malum.

Sicut antea purgationes ſurſum neceſſario mõſtrauit: ita hic iferiores oſtendit. Per ſpicaciter autem intelligentib⁹ rõ vna videbitur: licet ſignificatiões diuerſentur: vtraſqꝫ vero innuit purgatiões q: de cõgruis locis in qbuſlibꝫ membris purgari oꝫ talia: ⁊ qbus talia incõmoda fuerint: deorſum farmacia fiat: quoniam humores graues ſunt ſub diafragmate: cõſideret̃ tamẽ vtrũ febris adſit: quoniã ex febrib⁹ hec multotiens fieri ſolent. 21

† Nota ꝙ iſta lr̃a ſequens eſt additio vꝫ quib⁹ talia

Nigras egeſtiões dicit ſm antiquos ⁊ non ex colera ni. cũ nõdũ habeãt acredies vł acimina: neqꝫ ſi in terrã decidãt ebulitiones co. ni. attinentes: ſed ſunt ſicut ſanguis vel groſſi vini feces: que cũ in corpore permaneant neqꝫ ideo creãt: mutate putreſiũt ⁊ certã co. ni. pariũt. Splẽ eni cũ ſanguinis fecẽ ſemp trahat ⁊ de eis epar mũdificetur ⁊ ſe inde nutriat ſicut in libro de reb⁹ naturalib⁹ oſtendim⁹. Quod inde ſupereſt ſtomacho remandat: vt cũ alijs ſuis ſuperfluitatibus id expellat. Si aũt ſplen put oꝫ de his humoribus epar non mundificet: aut ſibi multas de his teneat quãtitates: aut ſi propter defectum has non valeat retinere: exeunt cum egeſtione: quam dicit nigrã hy. Qualis ſanguis addidit: quia quaſi ſanguineꝫ nigreſcentem eſſe eas oſtendit: ꝙ enim hanc egeſtionem arbitrati ſunt eſſe nigram: ⁊ non alia de cã nigreſcere: niſi quia in inteſtinis diu ſit morata ma-

† Cãs ⁊ cõditiones colere nigre hic nõ.

† Plures cū egeſtiōi bus nigriſ euaſiſſe q̄ȝ obijſſe vi dit Gal.

le autumauerūt. īpoſſibile.n.ē inō egeſtiōeȝ eē ni grā:inō rubeā.† Nos aūt in quadā peſtilētia vidi mus mltos hāc egeſtionē habuiſſe:⁊ nō tamē plu res obijſſe q̄ȝ euaſiſſe:ſed tñ ſi hec nō apparuerint ab initio morbi neq̄ȝ in augmēto ſui:euaſerūt infir mi:q̄ āt in ſalubrib⁹ morbis ab initijs vl' augmē tis apparuerit ⁊ cā diſſolutorū a corporib⁹ fuerit colorē rubicūdū vel citrinū ⁊ aliū habuerunt. Egeſtiōes vero nigre ī fine morbi a fecib⁹ ſanguinis aſſimilate:nimiā incenſionē vel putredinē videtur ſignificare: ſicut fit in cibis ī ſtomacho indigeſtis:qui in peſſimos humores ⁊

EGritudibus quibuſcūq̄ȝ īcipientibus:ſi fel nigrum aut ſurſum aut deorſum exierit:mortale.

QUibuſcunq̄ȝ ex egritudibus acutis:aut multi tēporū:aut abortibus:aut aliter extenuatis: ſi fel nigrū exierit: aut qualis ſāguis niger: ſequenti die morientur.

malos ſūt mutati. Egōnes ḡ nigre cū appareant in morbi initio nō bonū ſignificat:cū magnā paſſionē epatis portēdāt:ſȝ ſi poſt ſtatū:aliquādo bonum ſignificāt:q: naturā mōſtrat humorib⁹ malis preualuiſſe:⁊ eos a corpe expellere:qđ tñ hy. nō determinauit:ſȝ alibi determiauit. †. Oia āt q̄ pfecta ſt in criſi:nō apparēt ſtatim. ī ſubſequēti aphoriſmo iterū ſubintulit. Egritudinib⁹ quibuſcūq̄ȝ incipientibus ſi fel nigrū ſurſū aut deorſū exierit: mortale. Forſan in eo qđ dixit Spōte:hoc dedit intelligere. hoc.n. ſpōte lōgū tp̄s videt̄ ſignificare: quaſi hec egeſtio talis ī toto vel plurimo tpe morbi fuerit ſi.n. vno ſolo tpe ītellexerit:morbi apparētes ſolum veniētes dixiſſe debuit. Sȝ q: ſpōte addidit: multū tp̄s puto ſignificare voluit. Cū ḡ accepta potiōe multe egōnes exeūt nigre:ē laudabile nigras exire. ſimiliter quoq̄ȝ diuerſi coloris egōnes bone ſūt: verūtamē ſpōtanee:malā materiā ⁊ multā ⁊ peſſimā ⁊ diuerſam voluit mōſtrare. 22

† Nō oia q̄ perfecta ſit ī criſi ñ ſtatim apparent.

EX ſupiori aphoriſmo mōſtrauit quātum hu.cole.ni. vicini differāt a co.quā h̄ nigrā dixit:⁊ cās vnde fierēt dixit ſ̄m q͏ꝑ oportuit ⁊ q̄re in initio morbi malū:in fine v̄o ſignificēt nō malū. Nō vero in hoc aphoriſmo aliquātulū ad idē redire volo cā neceſſitatis future exponis. Et dū inq̄ȝ morbus ē in initio:nulla quā faciat ſ̄ȝ curſum nāe ē purgatio:ſed potius ē accidētialis ꝑpt q̄litates in corpe ex̄ naturā īmorātes. impoſſibile ē eni cū natura maxime grauatur a morbo:neq̄ȝ materie adhuc aliquid digerat̄ vt ſ̄m ſuū curſū multū operet̄. † In bona.n. criſi ⁊ laudabili neceſſe eſt coctionē precedere. poſt diuidere:deinde expellere ſicut hypo. in p̄ma epidimie particula. Coctio inq̄t portēdit velocitatē criſis ⁊ fiduciā ſanitatis. cruditas aūt indigeſtibilis neceſſe ē portēdat malū exitū futurū:ſiue nō criſis:ſeu doloris vel morbi lōgitudinis:vel mortis:morbiue reuerſionis. hec hypo. Si āt poſt decoctionem morbi quoſdam natura malos expellat humores intelligim⁹ ſecūdū mūdificationē corporis eē vñ ⁊ co.ni. aut alij mali humores apparētes poſt ſignū coctiōis ſignificāt bonas ⁊ laudabiles purgatiōes. ſi vero ē ecōuerſo ⁊ co. hec vel quilibet mali humores ante coctionem apparuerit: † peſſima ſigna ſūt cū initio morbi coctio apparere nō debuit neq̄ȝ poſſit inueniri. 23

† In bona criſi ⁊ laudabili neceſſe ē coctionē precedere poſt diuidere: deide expellere.

† In initio morbi colectio apparere nō debuit neq̄ȝ pōt inueniri.

INtēdit in hoc aphoriſmo:q͏ꝑ ſi co. predicta vel egeſtio quaſi ſanguinolēta appareāt:⁊ infirmorū corpora ſint valde attenuata. neceſſe ē mori die altera. Natura enī ſiu iā deficit in huiuſmodi non valens digerere diuidere ſeu purgare:⁊ hos humores malos maxime vnde fit neceſſe vt illi humores preualeant ⁊ extrinſecus effluant:cuȝ natura non ſit talis que eis reſiſtere valeat:quod cum ita ſit non conſequitur ſicut ī aliis morbis:ſic ⁊ ī hoc mortē morari. Monſtrauit autē h̄ q͏ꝑ ī aphoriſmo precedenti intellexit. Cū nigre inquit egeſtiōes qualis ⁊c. nigrum ſanguinē debere intelligi. Docuit et modum diſcernendi inter egeſtionem ni. ⁊ co. ni. Egeſtio enim ni. ſicut ſanguis eſt niger: a ſanguine v̄o diſcernit̄: quia hec eſt coagulata: ſanguis vero nō ē coagulatus. † Iteȝ egeſtio ni. differt a co. ni. cū egeſtio ſit coagulata:co. vero ecōuerſo:que nigra ē ⁊ lucida ſicut acetū pūgitiua:⁊ terre iniecta ebulit ſicut acetū. egeſtio v̄o ni. nullū horū habet. 24

DYſenteria ſi a felle nigro inceperit mortale.

SAnguis ſurſum quidem qualiſcunq̄ȝ malū: deorſum vero ſi niger exierit: bonum.

NIgre egeſtiones ſi a dyſenteria habito: vt inteſtinorū carnes egerant̄ mortale.

† Differentia inter nigrā egeſtionē ⁊ colerā nigrā.

PLurima dyſenteria ex co. ē ru. cū horū humorum acumina excorient inteſtina nimio ſuo acumīe:quibus īgerrunt vulnera:multi tamē hāc euadūt īfirmitatē: † ſȝ ſi ſit ex colera nigra:īpoſſibile ē q͏ꝑ ſuccedat ſanitas:cū hic morb⁹ a vulneroſo cācro nō differat:q͏ꝑ ſi cācer naſcēs in exteriorib⁹: dure vel tarde ſanetur:⁊ cū talis ſit locus in quo medicina poſſit apponi:quāto min⁹ in inteſtinis:vbi nulla pōt medicina ſupponi. Concedam⁹ aūt ſ̄b quadā hypoſtaſi:q: ⁊ medicamina poſſint apponi:cū tamē egeſtio hec loca trāſeat:nulla ibi pōt remāere medicīa. 25

† Nō cās nonnullas q: īpoſſibile ē q͏ꝑ ſi in dyſinite. ex co. ni. ſuccedat ſanitas

IN alio aphoriſmo iā oſtēdit de egōne nigra:in h̄ vero de hac vbi ſanguis qualiſcūq̄ȝ exeat:ſiue de ore ſiue de parte poſteriori vbicunq̄ȝ ſurſū dicit:de ore ſolūmō ⁊ nō de narib⁹ oȝ ītelligi:ac ſi dicat. †. Sāguis de ore exiēs malū q̄liſcūq̄ȝ exeat:ſiue ſpumoſus ſiue rubeus:vel rubicūdus:vel purpureus:niger ſubtilis aquoſus vel ſpiſſus:de poſteriori v̄o laudabilis. ſi tamē multus ſit quaſi fluxus:nō ē bonus. oȝ ergo paulatiȝ egrediat̄: vt morando in nigredinē trāſducat̄. Si āt ſanguis ad aliquod fluat inteſtinū:oȝ vt arbitremur eē malū:ḡ paruus melior ē q̄ȝ mult⁹ qui ē fluxus. Intelligit̄ aūt ex v̄bis ſuis exire ab inferiori bonū ſignū eē:⁊ hoc tñ nō certū:ſȝ abuſiue: vt ꝑpēdam⁹ nigrū exeuntē bonū ſignū eſſe certū ⁊ laudabile cum tamē de ore exiens illaudabilis ē qualiſcūq̄ȝ exierit. Sȝ hic nobis pōt obijci:qđ ſupiorib⁹ cōtrariū erit: vt egeſtio ni. ſit bona:cū antea nigrā malā dixerit. Sed cum dicit nigrum:ipſuȝ ē q͏ꝑ ſanguinē dixit in epidimia exire nigrum:de aptiōe oris venaruȝ:q̄ manie dixit eē curamentuȝ ⁊ eſt veruȝ. incidens.n. melācholiā optime curētur † ſi ſanguis exeat ab inferioribus:ſuſpectos vero ad hūc morbum huiuſmōi ſanguis venire nō permittit:ſicut hy. ītellixit ſanguinē ſurſum exiſtētē qualēcūq̄ȝ malū eē: deorſum vero bonū: † ſicut per hemorroidas bonus ē niger ſi natura illius corpis multā quātitatē inde habuerit:q͏ꝑ ſi nō:nō oȝ naturā permitti ad hoc aſſuefieri:cū vtrūq̄ȝ moleſtum ſit ſi plus q̄ȝ oporteat: vel ſi min⁹ exeat. 26

† Sāguis de ore exiēſ qualiſcūq̄ȝ exeat malū

† Sāguis per inferi⁹ exiēs paulatim ⁊ niger bonum ⁊ laudabile ſignū ē.

† Nō hic laudes hemorroidarum in paſſiōib⁹ melācholicis.

DYſenteria ex vulneratis ē inteſtinis:que vulnera ſi adhuc in initio ſint cum egeſtionib⁹ quaſi piguedo exit:ſed ſi morentur ⁊ nō reſtringātur: cū egeſtiōib⁹ quaſi pellicule de ſuperficie īteſtinorū excoriata egrediūtur ⁊ quaſi cortices pellis eſſe videntur. Item ſi adhuc plus dyſenteria moret̄:pars ſubſtātie īteſtinorū egredit̄: quo in tpe vulnera hec in initio nec in augmēto dicēda:ſed

† Nō d̄ dyſinteria.

potius iam facta vel completa fore. Cum ergo in dyſinteria exeant de inteſtinis que quaſi fruſtra carnium valeant dici: ſm hypo. mortale ē. vulnera .n. in his locis huiꝰ quãtitatis ↑ ipoſſibile ē carnē creare: vel ea loca ꝯſolidare. 27

↑ Impoſſibile ē inteſtinoꝝ vulnera iã confirmata carnē creare ꝛ cõſolidari.

↑ Calor naturalis ex fluxu ſanguinis defectus non ſm ꝙ oꝫ cibũ digerit neqꝫ in ſãguinē trãſmittat.

Calor naturalis cũ ex ſanguīs fluxu defecerit non ſm ꝙ oꝫ cibũ digerit: neqꝫ in ſanguinē trãſducit: qð cũ ſit: neceſſe ē per totũ corpus diuidi nõ poſſe: neqꝫ ipꝫ inde nutriri: vnde hoc fuit cã humectãdi ventres plus ꝗ̃ oportuit: quoad natura ſua ĩ virtute redierit. 28

Quibuſcũqꝫ in febribus ſãguis fluit multitudo vudecunqꝫ: in reſumptionibus ventres his humectantur.

In hoc loco hy. ſurditatē illam que ſtabilis eſt ꝛ inſolubilis nõ intellexit: ſed potius eã que in febribus vel in morbis alijs ſuperuenit: cũ colera caput aſcenderit. co. n. ru. cũ dominetur in inſtrumentis auditꝰ ſurditatē facit: quã cuꝫ natura in egeſtiõe emiſerit: ſurditatē illam iam tollit. 29

↑ Cã quare ſurditas ĩ morbꝰ quã doqꝫ cauſata per egeſtioneꝫ co. ru. remouetur.

Quibuſcũqꝫ fellee egeſtiones ſunt: ſurditate ſuperueniente quieſcũt: ꝛ quibuſcunqꝫ ſurditas felleis egeſtiõibus ſuperuemẽtibus quieſcũt.

Quibuſcũqꝫ in febribus ſextanis

Rigores in febribꝰ ꝛ maxie acutis ſuperuenientes criſim illico ſeq oportet. Sꝫ ſi rigores in die cretica fuerint: ꝛ ſignũ coctiõis apparuerit: criſis illa bona erit. Sꝫ ſi neqꝫ in die cretica: neqꝫ ſignũ coctiõis apparuerit criſis illa neqꝫ bona: teſtãte hyp. in prima epidimie particula. ↑ Oportet inquit humores qbus criſis innuit laudabilis ſit digeſtõis. Nos aũt iã dixīmꝰ ĩ ſupiorībꝰ ꝙ ſi gnũ coctiõis fiducialiter ſanitatē ꝛ criſis velocitatē oſtēdit. Itẽ criſim nõ oĩ die venire dixit hypo. in ꝓnoſticis: idē in aphoriſmis his ꝛ prima epidimie particula: ꝗ̃ dicta coadunauimꝰ oĩa ꝛ expoſuimꝰ quãtũ oportebat dici cretice attinẽtia ĩmeracriſeos ↑ coctõi vero pertinẽtia in libro criſeos ſunt dicta. itē in libro meracriſeos diſſeritã eſſe criſim ſexte diei mõſtrauimꝰ: quã hy. h tetigit in febribꝰ ſextanis ſi rigores ſiũt diſſeriti. Diſſeritã aũt hypo. intēdit: aut malam criſim: aut incredibilē aut ſuſpectã: aut infirmitatē reducēdã: ſiue morbi diuturnitatem: ↑ que criſis ſexta die venit cũ peſſimis accidẽtibus. Hec oĩa in libris ꝓnoĩatis ſũt dicta ꝛ experimẽtis ſũt firmata. Hec ãt ſi oĩa repetam timeo ne longetur opus neceſſitate nõ expetente: cũ iã in alijs ex pleuerim libris. 30

↑ Sꝫ eniꝫ hũores qbus criſis inuitur laudabilis ſit digeſti.

† Signuꝫ coctiõis ſanitatē ꝛ criſis velocitatē oſtēdit.

↑ Criſis ſexte diei eſt malꝫ incredibilis ſuſpecta ideſt diſſerita.

Si in morbi initio aliquē febris inuadit hora tertia diei: ꝛ poſt ceſſans aliqua ora diei altera die accipit in eadem hora qua inuaſit prius. i. hora tertia diei ꝛ quocũqꝫ tempore dimiſerit: eodem tamē tempore tertia die accipit ꝛ quarta vt nunꝗ̃ mutet ſuum accipere: licet diuerſificetur eiꝰ ceſſare morbus inꝗ̃ iſte elõgatur magis eo cuius incipere diuerſatur: quod hypo. in his verbis ſuis intellexit. Alij dicũt eum intellexiſſe: ꝙ ſi febris ꝑmi diei hora tertia inceperit ꝛ duodecima dimiſerit: in craſtinũ vo xij. accepit: ꝛ ſic ex ordie vt finis precedentis initium ſit ſequentꝭ diei: diſſerita: quod dicẽtes nulla rõne vtunt: neqꝫ firmare poſſunt experimentis. intendit autē hypo. diſſerita: ꝙ morbus durus ꝛ diuturnus ſit: ac ſi diceret ↑ ſi tēpꝰ acceſſionis equale fuerit: quotidiane: ſiue tertiane: ſiue quartane: diſſeritaꝛ fe. ꝛ ſi paucis vel multis moraꝛ horis. hoc autē dicēs experimēto poſſit firmare. Cã ē ꝙ ſi fe. acceſſio inſtabilis ſit nõ interpollãdi tẽpus vnum cuſtodit: ſed ſi firma ꝛ ſtabilis ſit tempus vnũ interpollationis non dimittit: tunc ergo diſſolutio eius dura eſt: ſed ſi ſit inſtabilis ex neceſſitate eſt facilis. Si eni materia febris ſunt firma ꝛ vnã interpollationem cuſtodierit: neceſſaria eſt medicina fortis: que moueat ꝛ ſpatiũ etiã temporis. Hoc hyp.

↑ Si tēpꝰ acceſſionis fe. fuerit eꝗ̃le quotidiane aut ttiane aut q̃rtane diſſeritã erit.

exiſtentibus rigores ſi unt diſſeriti ſunt.

Quibuſcunqꝫ exacerbatiões fiunt ſi qua hora febris accepit: in craſtinuꝫ eadē hora incipiũt diſſeritia.

Laborioſis ĩ febribus circa articulos ꝛ circa maxillas maxie apoſtaſes fiũt.

Quibuſcũqꝫ reſurgẽtibus ex morbis ſi aliqd doluerit ibi apoſtaſes fiũt.

diſſeritari intendit. 31

De labore diximus ꝙ eius cauſa ſit nimis motus ꝛ hic labor certus dicitur ꝛ abſolutus. Eſt autem labor alius que non ex multo ꝛ forti motu: ꝛ hic non dicitur abſolutus ſed potius diffinitus. i. labor ſpontaneus. Laborem ex nimio motu nimiꝰ calor: ĩ ꝯcatenatiõe mẽbroꝝ ſeqtur ↑ neqꝫ ad mirãdũ ſi in his locis apoſtaſes exorte fuerint: quia cuꝫ cõcatenationes plus ꝗ̃ oportea cale fiunt: neceſſe eſt collectiões apoſtematum fiãt. Labor vero ſpõtaneus humores ad concatenationem contrahit ſiant ꝛ in omni morbo ſolet fieri: cui terminꝰ ex vna re ſuccedit ĩ ſpatio. ſ. in ſpacio concatenationis in humoribus apparato recipiẽdis. ↑ in quibuſdam morbis apoſtemata raro ſolent fieri: in morbis autem ex labore apoſtaſes fiunt plurime: ꝛ maxime in ſpontaneo ſi labor ille ſit ex nimijs humoribus. Hic autem aphoriſmus ſic debet intelligi. Laborioſis quoqꝫ modo in febribus apoſtaſes in articulis. ↑ Et circa maxillas neceſſe ē naſcantur: quorum cauſa ſunt: febres humores illos ad caput mittentes: quos deinde illa caro mollis ꝗ̃ eſt circa maxillas: recipit. Si autem hi homores in aſcellas vel inguina deſcenderint: illa caro mollis que ibi eſt: ſuſcipiet: vnde apoſtemata neceſſe eſt fieri. 32

↑ Cã quare apoſtẽa circa articulos oriunꝛ

↑ In quibꝰ morbꝭ apoſtemata raro fiant ꝛ in quibꝰ plurima.

↑ Cã quare ap tãta circa maxillas naſcantur.

Si fatigatio nimium motum habuerit ꝛ hoc eadem labor ſit: doloremqꝫ labor portenderit: ſicut ante dixi eum intendiſſe ſimiliter ꝛ hoc quod dixit Doluerit: nimium motum oportet intelligi: ꝛ inde laborem pati. Ego autem vidi homines a morbis reſurgentes: cum in corporibus ſuis humoribus nondum mollificatis: qui fuerunt morbi materia: ſed adhuc remanente in eis aliqua quantitate: tum quedam inquam membra fatigarent mouentes vt inde doleret: apoſtemata ibidem ſunt nata: quorum cauſa labor fuit: dolor vero ſignum laboris: ↑ quia vbi fit motus nimius virtute deficiente calor augmentatur ꝛ dolor: quia humores ad ea membra deſcendunt ꝛ ſũt ſigna apoſtematum incipientium. ↑ calor vero et defeccio virtutis in motu materiei cauſe ſunt collectionis apoſtematum. Hic ergo Hypocrates intendit de labore morbum faciente. Poteſt etiam intelligi hic ꝙ dixit Doluerit: vt ad vtrunqꝫ vertatur: ſed hoc ſue intentioni melius competit cum ante ſe. ex labore nominauerit: debuit itaqꝫ ſꝫ ſequi. Si aliquod fatigauerit membrum. Verba enim prioris aphoriſmi priorem ſenſum dant intelligere vbi dixit. Laborioſis in febribus ꝛc. Hic vero aphoriſmus quem modo interpretamur: laborem illũ tantum dat intelligere quem ex egritudine reſurgentes patiuntur. Verba vero ſubſequẽtis ꝛ adhuc exponendi: laborem ante egritudinem portendunt. 33

↑ Vbi fit motus nimius virtute deficiẽte calor augetur ꝛ dolor.

↑ Calor ꝛ defectio virtuꝭ in motu matiei ſũt cãe collectionis apoſtematum.

Nulla differentia eſſe videtur: ſi hic apho-

riſmus ſuperioribus iungatur: ⁊ oēs tres ſiāt vnꝰ aphoriſmus: ſiue ſinguli ab inuicem ſeparētur: ꝗ mōſtrauimꝰ quomodo tres ſunt vnus: ⁊ quō ſingulis ſinguli permaneant ſenſibus: hꝰ tamē rurſuſ aliquid dicturi ſumꝰ quō tres ſunt vnꝰ: ſi infirmꝰ in ſua infirmitate laborē ſenſerit: oꝫ apoſtemari in articulis ⁊ maxime in maxillis. Si vero egritudinē exiens aliquod mēbrū fatigauerit: aut ante infirmitatem fatigauit in eodē mēbro apoſtemādum erit: ꝗ humoreſ ſp ad mēbra fatigata currere ſolent.

Si vero ⁊ priꝰ doluerit aliquid ante egritudinē: illic cōfirmatur egritudo.

Si a febre habito tumore non exiſtente in faucibuſ ſuffocatio repente ſuperuenerit: mortale.

† Humores ſēp ad mēbra fatigata currere ſolent.

Hec āt oīa hyp. hic innuit intelligēda in morbis ſuſpectis ad apoſtemata faciēda: nō in illis quibꝰ criſis cum purgationibꝰ venit. Ego aūt prius mōſtraui quō vtriqꝫ morbi ſunt intelligēdi: quod ſiquis notare velit: libri criſeos ſibi ſunt legendi. 34

Quod a febre hīto dixit: abſolute ſic pōt intelligi: ac ſi dixerit. Qui habet febrē ⁊ non tumuerit: vel qui habuit ⁊ tumuerit vt per febrem ſingulariter poſitā vnāquāqꝫ determīauit ſicut in epidimia facere cōſueuit: vbi in multis locis ita dixit. Febrē habuit. Febris eū accipit: vel febricitauit: nō abſolute quālibet poſuit: ſꝫ determīate tamē forte intellexit. Pōt tamē ēt eē vt ſine febris fortitudine ſuffocatiōe ſuperueniēte: repēte ſit mortale: ſed ſi ſit nimia ſit certius ſignū ꝙ infirmꝰ nō euadat: ⁊ mors magis ſit cita. In tali enim febre ſicut mōſtraui in libro de corruptiōe ſpūs: multuꝫ aerē trahi ē neceſſe. ſuffocatus aūt paruiſſimū ⁊ vix pōt trahere. ꝛ ſuffocatiōe igitur mors magis certa ſignificat̄. Minorat̄. n. anhelitus in aeris attractu ꝓpter quaſdā ſtricturas in inſtrīs ſpūs. Mors eñi que nō venit ex anguſtijs in inſtrumētis ſpūalibꝰ ex ſola ablatione ē ſpūs: nō ex ſuffocationibus. † Auferẗ aūt ſpūs aut ex defectione virtutis pectꝰ mouētis: aut ex nimia frigiditudīe in fonte vite domināte. i. corde. Suffocatio vero ex āguſtia viarū ſpūs ē ſine dubio: que aut de plenitudine ē ſpatij inter pectus ⁊ pulmonē medij: aut in ſpacioſitate ipſius pulmonis: aut ex apoſtemate in pulmone vel cānalibus ſuis: vel in capite cānaliū: qō guttur vocat̄. Aliquādo ēt apoſtema ē in ſpacio quod ē ante guttur. i. in faucibꝰ oris. Cibus inquit Homerus: ⁊ potus per fauces tranſgrediūtur: hꝰ fauces intellexit: vbi guttur ⁊ meri verſus os iunguntur. Hypo. quoqꝫ hunc eundē locum fauces vocauit: cū dixerit. ꝛ Tumore nō exiſtēte in faucibꝰ: quo in loco innuit: ꝗ hoīe os bene aperiēte locus ille poſſit videri certiſſime: de gutture vero non taliter fit. Sūt ğ hypo. dicta talit̄ ītelligēda. A febre habito ſuffocatiōe ſupueniēte ſubito ſi nō cū tumore ī faucibꝰ: mortale ē. Antiq apoſtema ⁊ timorē dicūt idēꝫ eē. Intelligit̄ ēt oē apoſtēa triplicit̄ eē cū dolore: qō a modernis phlegmō vocat̄: quo noīe calor ſignificat̄ ⁊ īcēſio: ⁊ ſine dolore ⁊ cū duritia ſcliros appellat̄: vel ſine dolore ⁊ nō durū: ⁊ tumor ſiue mollicies nūcupatur. Moderni autem omnē auctoritatem poſtponētes oēꝫ ſuperfluitatē in ſbalibꝰ membris collectam vocāt tumorē. Si autem videris fauces apoſtematas: ⁊ ſubito ſuffocatio ſuperueniat. paſſio in ſolo gutture ē intelligenda: quia ſuffocatio aliunde non venit ſicut dixit: igitur ſubitam hic de gutture dixit venire. apoſtema enim in pulmone non ſubito ſuffocat: ſed ab initio paulatim augmētat̄ vſqꝫ ad ſtatū: tādē ſuffocare dicitur. Idē faciūt ⁊ vulnera pulmonis. idē quoqꝫ ſit cum ſpaciū inter pectꝰ ⁊ pulmonē ſanie ē repletū: que ſanies ex rupto ē apoſtemate. vnde ſuffocatio tarde venit. apoſtema in cānalibus pulmonis facit duriciē ſpūs: ſed nō ſuffocationē fortē propter foraminis latitudinē: ⁊ ſui corporis ſubtilitatē. nō eñi impletur apoſtemate cānale pulmonis: ergo neceſſe eſt ex ſolo gutture ſuffocationē ſubitā venire vbi vie ſpūs ſunt anguſte: que lacertis ſuis cū pelliculis ſuis ipſas circūdantibus apoſtēate ſuperueniente opilatur.

ꝛ Suffocatione enim mors magis certa in ſe. ſignificat.

† Nō quot modis ſpiritꝰ auferri pn̄t ⁊ ſuffocatio fieri.

ꝛ Fauces hoīne oſ bene aperiente poſſunt certiſſime videri.

Si a febre habito collum conuertatur vt vix poſſit deglutire: tumore nō exiſtente in collo: mortale.

Hoc aut ē apoſtema quidā medici vocāt ſquinātiā: alij chimachi: quidā alij ſinuchi. Sinuchi ſi apoſtema ſit in lacertis ꝑ fauces. Chimichi ſi in lacertis a guture exeuntibꝰ neceſſe eſt vt a gutture dolor ſit iſte. Hoc idem in pronoſticis confirmat. Fauces inquit dolētes ⁊ nō tumētes cū āguſtia ⁊ moleſtia: cito ſuffocāt ⁊ occidūt: ſꝫ tamē ī hoc aphoriſmo nō noīatur dolor. Arbitratꝰ ē. n. ſine ſuo dicere nos poſſe intelligere: aut intellexit eē poſſibile hanc ſuffocationē ſine dolore venire quod videtur eē verū. poſſibile. n. eſt vt nimia humiditas phlegmatica ad pelliculas interioris gutturis veniat: ⁊ apoſtema ſine dolore faciat: aut lacertorum guttur aperientium motuꝫ auferat: vnde vie ſtricte ſuffocationē coguntur facere: ⁊ hoc idē pōt fieri ſi ſiccitas in lacertis interioribus gutturis dominet̄: ⁊ iſta incordent̄ nimis extētibus: ⁊ iſtē vie inde ſtringātur. Ego aūt mōſtraui in libro de voce: qualiter ſunt iſti lacerti: ⁊ quō claudātur ⁊ aperiant̄: ⁊ inde habeāt incordationē. 35

Nō ꝙ apoſtema gutturis vno mō ſquinātia apellatū diuerſis noībꝰ apellatur.

Cum tumorē hꝰ noīaret hypo. nō dixit loca in qbuſ nō apparet: ſicut ſupius dicēs: in faucibuſ fecerat. Dico ergo: vel in faucibꝰ eū intellexiſſe: vel nuſqꝫ in toto collo apparere ne quis intrinſecus vel extrinſecus poſſit videri. Quod cū fiat neqꝫ infirmus trāſglutire valeat neceſſe ē mortale ſit. fit autē vel de apoſtemate lacertis meri vel in ſubſtātia ſui. In hoc enim loco multa nobilia mēbra ſunt adunata. ſ. nucha: pellicule: ſpondiles: nerui ⁊ ligamēta. Cum igitur apoſtema neruos ⁊ ligamenta membrorū vbi ipſum ē attrahat: neceſſe eſt ſpondiles moueant̄ intus: aut in partē vnā. ſi. n. nerui extendantur: ⁊ ligamēta de parte alterutra: mouebuntur ſpondiles in partē eadē ſi de ambabus partibus mouebuntur interius: qō melius explicabo cū librū hy. de mēbrorū diſlocatiōe explanauero in quo dixit. Tortura ſpondilis ex motu ſuo interiori ē ex apoſtematibus indigeſtis. Idē in eodē Gibbus retro ex diſtēſionibus ē ſpōdilis in interioribꝰ. in ſecūda particula epidimie hāc ſpēm mōſtrauit eē ſquinātie. Paſſio inquit ſquinātie ſit ex ſpōdilibus colli interius ſe mouentibus: vnde ⁊ locus concauus apparet exterius: qui dolet ſi tangat̄. Quibꝰ ex verbis quandā torturā ſpōdilium. i. interiorem oſtendit: in hoc aphoriſmo oēm torturā dedit intelligere dicens. Si collū conuertatur ⁊c̄. hec enim verba omnē cōuerſionē ſpōdiliū que extra naturā ē ſunt ſignificātia. huic aūt torture in epidimia dolorem addidit: ſed reticuit hic: ꝗ inde collū neceſſe vidit dolere calido apoſtemate Sed forſan hic intendit torturā ex nimia ſiccitate ⁊ ſola: vnde mortale dixit. Torturam enim de apoſtemate non neceſſe eſt mortale eſſe: ſicut illā que eſt de ſuffocatione: quia moleſtie in ſuffocatiōe ⁊ nō trāſglutire nō ſūt eque: niſi cuꝫ forti tortura ⁊ nō trāſglutire ex ſiccitate ſunt nimia: maxīe cum febriuꝫ fortitudine: ac ſi diceret: A febre habito ⁊c̄. nimia ſiccitas ſuperueniens huic membro ex febribus eſt: q̄ in hac paſſione ſignū ⁊ cauſa ſunt mortis. ſignum: ꝗ monſtratur torturam eē ex ſiccitate. cā: ꝗ mortificat: ſicut ⁊ cetere paſſiones. 36

In meri mlta nobilia mēbra ſūt adunata.

Gibbꝰ retro ex diſtēſionibꝰ ſpōdilis in interioribus ē ſpēs ſquinātie.

Torturā d apoſtemate nō neceſſe ē mortale eſſe ſicut illa que eſt de ſuffocatione.

Non solū sudores: sed etiam multe egestiões ꝛ vrinarū quātitates: ꝛ apostemata post auriculas: ꝛ in articulis sunt laudabilia: si in diebus creticis appareant si ita dixisset sufficeret: Sed nō intēdit hic oīa crisis signa ostēdere: nisi solūmodo sudorē ꝛ dies creticos ātē xl. euenire. Morbi enī hos terminos trāseūtes nō crisim cū sudoribus erūt faciētes neqꝫ cū egestionibus: sed potius cū dissolutionibꝰ paulatim exeuntibus: vel cū apostematibus. Experimēta. n. attestantur: qꝛ non oīs dierū numerus creticis diebus ē attribuendus: vnde ē mirādū de eis qui dicūt nullā esse differentiā in diebus quantū ad crisim: ꝛ bonū eēt huiusmōi hoībꝰ si acquiescerent experimētis: ꝛ inuestigarent cās spaciorū tēporis: sicut nos fecimꝰ in meracriseos: vbi ostēdimus in ambabus particulis prioribꝰ quicqd pertinet medicis de huiusmodi oībꝰ rebus ꝛ ī tertia particula earū cās. Multe āt sūt diuersitates harū dierū in mltis libris: cū qs ponat numerū ipsorū prout voluerit. Sꝫ ego sm hypo. nnmeraui: sicut inqꝫ scriptum inuenitur in epidimia: ꝛ in pronosticis: ꝛ in hoc libro quē numerū cū coadunaui in libro criseos ꝛ meracriseos posui In hoc libro incipit hypo. a tertio qui nunciat quartū ī breuibus morbis. Post subinfert quītū: qꝛ cū crisis non venit in quarto: necesse ē vt appareat in qnto. Ego atuē pntū postposui tertio: qꝛ ita in oībꝰ libris inuenio: nec in aliqbꝰ libris quartū inueni: scio tamē quartū initiū eē in creticis diebus: lꝫ hypo. hic pretermiserit: vel forsan q primꝰ hūc librū scripsit: quē si hyp. reticuit: hac de cā tm̄ fecit: qꝛ oīs morbꝰ acutꝰ cuiꝰ crisis sudorē ptēdit in tertio vel quinto plus qꝫ in qrto ē futurꝰ. in qrto ē rarus: qd post nimiā inuestigationē inueni. Est āt hec cā quare hypo. quartū pretermiserit: qꝛ in principio iterpollatiōis acuti morbi exacerbationes ꝛ cōsistētie graues debēt eē: altera vero ī tertio. in crisi. n. sine dubio morbus iste est peracutior. Item quorū morborū iterpollatiōes in imparibus diebus sunt: velociorem crisim faciūt: in paribus tardiorem: vnde si interpollationes morbi in primo ipari fortiores non sunt ꝛ morbū cōstat prolōgādū mutabitur interpollationū magnitudo in parem numerū. hec ego intendi de qrto. in fine huius aphorismi qdā. xxxi. qdā vero. xxxiiii. ascripserunt ego aūt vtrūqꝫ creticū esse credo: sed. xxxiiii. est certior. xxxi. Xl. idest. xl. pretermisit: qꝛ initiū creticorū dierū in diuturnis morbis esse ostendit. diem. n. creticū inuenimꝰ pcedentē. xl. q tm̄ cū sudore venit raro. sic. xxxi. xxxiiii. xxxvii. 37

Morbi xl. diē trāseuntes crisim cū sudore nō faciūt nec cū egestionibus.

Nō oīs dierū numerꝰ creticis diebus ē attribuēdus.

Bonū eēt hoībus si acquiescerēt experimentis.

Tertius i acutis morbis indicat quartū.

Crisis plꝰ fit in tertio ꝛ qnto qꝫ i quarto.

Quorum morborꝫ interpollatiōes i iparibus sunt velociorez crisim faciunt. ī paribus vō tardiorem.

Febricitāti si ceperint sudores boni sūt tertiani: qntani: septeni: ꝛ qui nono die. ꝛ. xi. ꝛ. xiiii. ꝛ. xvii. ꝛ xx. ꝛ xxi. ꝛ. xxiiii. ꝛ xxvii. ꝛ. xxx. ꝛ. xxxi. ꝛ. xxxiiii. ꝛ xxxvii. ꝛ. xxxx. Isti. n. sudores egritudies iudicāt Qui vero ita nō fiūt dolorem significāt: ꝛ lōgitudinē egritudinis: ꝛ cōuersionem.

Frigidi sudores cum febre acuta quidē facti: mortē significāt. Cū molliori vero febre lōgitudinē: egritudinem significāt.

Et vbi i corpore sudor; ibi egritudinē narrat.

Et vbi i corpore calidum vel frigidum: ibi egritudo regnat.

Et vbi i toto corpore mutatōes: ꝛ si corpus aut ifrigidatur: aut statim calidū fit: aut calor alter ex altero fit: significāt lōgitudinem egritudīs.

Sudor multus ex somno sine aliq̄ mā[n]ifestata causa factus: significat quoniaꝫ corpus plurimo cibo vti. Si vero cibum non accipienti hoc fiat: significat quoniam idiget euacuatione.

Quod hic dixit certū cōstat esse in experimentꝫ: oꝫ tamē cāꝫ inuestigare: quasi enim impossibile videtur esse hominem calidissimam febrem habere ꝛ tamen in sudore frigescere. Sed est intelligendū non ibidem calorem esse febris: vnde frigidus sudor emergit: quod si esset necessario sudor cale fieret. Sed cū sudor per cutem exeat: q possibile est vt sit frigida: pōt ꝛ sudor esse frigidus interioribus calescentibus. Nos autem mōstrauimꝰ febres nō esse: nisi ex quorūdā humorū putredinibus: qui humores aliquādo in toto corpore putrefiunt: aliquādo in quolibet suo vase. Si autem vtrunqꝫ conueniat: vt putredo fit in vasis: ꝛ calor naturalis membra substantialia regens vel iam extinctus sit vel vicinus extensioni: necesse est vt quod purgans inde egreditur: frigidum habeatur: neqꝫ contrarium est: vt calor febris in suo acumine permaneat: ꝛ sudor frigescat: vnde ꝛ mortem significat qꝛ materiam ostendit esse nimiam ꝛ frigidam corpori dominantem quaꝫ neqꝫ calor febris neqꝫ calor naturalis calefacere potuit. in febre vero molliori possibile est infirmum sanari: cum natura materiam illam frigidam ꝛ humidam longo tempore digesserit. Febris ergo acuta ꝛ signum mortis ē ꝛ causa: causa qꝛ corpus dissoluit signum: qꝛ humiditatem corpori dominantem frigidissimam portendit: quam: neqꝫ calor febris neqꝫ calor naturalis calefacere potuit. Febris vero non acuta sed potius mitis ꝛ quieta: dat nature spacia: quibus materiam illam digerat neqꝫ corpus dissoluit sicut acuta: non ergo mortem designat. 38

Calor fe. n ibidē eē. dū frigidꝰ sudor emergit.

Non repugnat fe. calorē in suo acumine cū frigido sudore pmanere.

Hic porro innuitur: vt si totum corpus morbo vel materia morbi aspergatur: necesse ē ꝛ totum corpus purgetur sudore. Sudor enim naturalis nihil aliud est qꝫ purgatio nature ex nimijs superfluitatibus: cum bona crisis esse approbetur: aut humiditas morbo cogente a corpore dissoluitur: quod quoquo modo fiat ex solis illis locis est vbi regnat infirmitas. 29

Sudor naturalis nō est aliud qꝫ purgatio nature ex nimiis superfluitatibus.

Quodcunqꝫ in membro corporis calor vel frigus fuerit: est necesse vt ibi morbus sit. Significat enim ipsum membrū exise experimentū: vnde est ꝛ morbidū. 40

Morbꝰ hūs diuersā ꝛ mltā māꝫ lōgior ē hn̄te vnā ꝛ nō mltā. Nā. n. ī puo tpe nō pōt mltā ꝛ diuersā digerere māꝫ. mlti nāqꝫ humores dissēpātie qlr talia solēt facere signa. Phlegma qdē ꝛ co. ni. ifrigidāt. sāguis vō ꝛ co. ru. calefaciūt: deniqꝫ ꝛ vnusqsqꝫ hūor ꝑ se calorē fac. lōga igiť ē egritudo: qn̄ alt alti nō cedit. i. qn̄ alt ipedit digōēꝫ altiꝰ ꝛ vtrūqꝫ remanet ī suis qlitatibꝰ. 41

Nā i paruo tpe non pōt multā ꝛ diuersaꝫ digerere materiam.

Quidā medicorꝫ ita scribūt hūc aphorismū. Sudor mltꝰ i sōno sine cā manifesta factꝰ: alij sine aliq̄ cā: qd ēt si nō scribať: tm̄ intelligit. Inuenit nāqꝫ sudor mltus in sōnis: aliqn̄ quidem ciborū: aliquādo vero humorū importunitate inquirendum est: igitur ab eo cui accidit: qualis ꝛ quanta dieta sua fuit. si enim ex cibis fuit: facile soluitur. si vero ex humoribꝰ: euacuetur. multꝰ nāqꝫ labor multaqꝫ fatigatio sudorē facit. ergo qn̄ in humoribꝰ vel cibis digerēdis laborat natura fit sudor necessario. Inuenimꝰ. n. hy. i mltis libris suis

Sudō mltus in somnis fit aut ciborū aut humorꝫ importunitate.

hūc tenorē pretermiſiſſe arbitrātē nos poſſe intelligere: bene. n. accipiunt accñtia que apparēt nō eſſe exteriora: ſed potius īteriora. Multus. n. ſudor dixit q: ſi nō multus ſit ex defectiōe eſt virtutis vl ex raritate corporis. Multus. n. duobus modis eſt: aut. n. cibo multo ante morbū aſſumpto q cā ē huiuſmodi materie: aut ex cibi in morbo illo aſſumpti multitudine qui ſi fuerit ante morbum purget: preſens abſtinentia corrigatur. 42

Sudor multus frigidus vel calidus ſemper fluēs: frigidus maiorem: calidus vero minorem egritudinem ſignificat.

Sudor dici cretice dictus ē ante: ſed ſudorē toto tpe morbi ſine criſi apparētē hic mō dixit tādem. Sudor inquit frigid⁹ maiorē egritudinē calidus vō ſignificat minorē cū ambo multos humores ſignificēt: frigidiſ frigidos: calidis calidos: vnde ⁊ hic maiorē egritudinē deſignat q: multā māam cum pauco calore oſtendit. Econtra vero calidus ſudor multū calorem cum pauca mā ⁊ iō minorē oſtendit egritudinem. 43

Sudor ſrigid⁹ maiorē egritudinē. calidus vero minorem.

Febres quecunq; nō deficiētes tertia die ſunt fortiores periculoſe. Quecūq; vero ſic defecerint: ſignificant quoniam non periculoſe.

Quibuſcūq; ex febre lōge: his dolores ⁊ puſtule fiunt in articulis.

Quibuſcunq; febribus reſurgentibus aut puſtule aut dolores fiunt in articulis hi amplioribus cibis vtuntur.

Febris. n. nō deficiēs nec māam geſceř: nec egrū cibū ſumere pmittit. Preterea ⁊ cū in diatritis. i. ī tertijs dieb⁹ ī qbus minui deberet: fiat fortior ⁊ creſcat: qs dubitat piculum fieri: q paſſiones nō creſcūt: ſʒ ī diatritis ſemp paulatim minuūť: piculoſe nō ſunt hypo. hic intendit febres nō deficiētes: in quaꝝ mūdificatiōe corpis nō ſunt interpollationes. Quod dictū ſi qs inueſtiget: ſic ſe habere inueniet. Febres enim deficientes ⁊ earū in tertio die interpollationes quoquomō ſint interpollate: nō ſunt moleſte: q: nulla febris eſt non moleſta: niſi illa q̄ corpus mūdificat: ⁊ ſi īterpollatio ſua fortꝫ ſit ⁊ lōga. ſi. n. breuis fuerit interpollatio ſui: ſicꝫ ī vera tertiana ē videri: vt acceſſio minor ſit. xij. horarū ſolū nō moleſta: ſʒ ēt cito ceſſat. Si aūt tpa ſue acceſſiōis maiora. xij. ſint horaꝝ. ſimilr aūt ſalubria ⁊ nō moleſta: ſʒ tū lōgiore q̄ in vera tertiana. Unde ēt dixit febres mūdificātes corpora ī acceſſiōe ſua nō ſunt moleſte. Nō. n. ſunt ex apoſtematibus in viſceribus: neq; ex peſſimis humorū putredinibus: febres aūt huiuſmodi: non mundificant corpora de ſe. 44

Febris non deficiēſ nec egrū cibum ſumere nec māꝫ geſcere pmittit.

Nulla fe. ē nō moleſta niſi illa que corpus mūdificat.

Hoc aūt ñ ſemp ꝯtingit nec alia huiuſmōi. Cā vero hoꝝ ē: q: diuturnitates morboꝝ aut ex materie multitudie generāť febres ſunt aūt ex groſſitudine ſua: ſiue ſritate ſua q̄ cū cōtigerit: neceſſe ē multū tp̄s digirēdi. multo āt tempore nā debilitata p cōuenientē regionē māꝫ morbi nō valēs emittere a nobilioribꝰ mēbris ad ignobilia māam morbi cogitur tranſmittere. vnde ⁊ cāe ſunt apoſtematū ⁊ hoꝝ humoꝝ in articulos deſcēdētiū ⁊ ex his dolores fiunt. 45

Nō hic cā diuturnitatis morborum.

Cā q̄re in diuturnis egritudinibus apata

Hic loqtur de reſurgentibus ex egritudinibus: q cū accipiunt cibos pluſq̄ꝫ oportcat neceſſe ē naſcanť morbi ex nimia plenitudine ſua maxime cum virtus eorum ſit defecta. 46

ī dolores ⁊ articul ſiūt

Non dixit inciderit niſi ac ſi iam ſit ⁊ ante nō fuerit inciderit enim quaſi ſemel euenerit videtur ſignificare. Si aūt diceret inciderint: rigores multotiens eueniſſe ſignificaret: ſʒ ſi ſemel euenerit nō ē certū ſignum mortis ſiue bone criſis q: hec paſſio ſit ex defectione virtutis. tremor. n. in debilibus ſact⁹ ⁊ intus ⁊ extra virtutem defeciſſe ⁊ calorē mōſtrat qd aliqñ ē ſignū mortꝫ ⁊ aliqñ ſequiť criſis: q̄ ſi ēt moleſta ſit bonum futurū oſtēdit. ſi āt rigores multotiēs euenerit ⁊ febris nō defecerit: lʒ virtus fortis ſit nō tamē laudabile erit ſi debilis mortale. Si. n. rigorē purgatio ſeq̄tur ⁊ febris non diſſoluať neceſſe eſt corpus diſſolui duab⁹ ex cāis: aut ex defecta virtute cōmotiones rigoris ⁊ ei⁹ moleſtatiōes nō patiente: aut ex purgatiōe augmētante defectionē virtutis. ſi vero rigor ſine purgatione fuerit neq; hoc laudabile erit duabus ex cauſis. h. n. accidēs eſt cauſa defectionis virtutis vel ſignum eſt caloris deficientis q: rigorem purgatio conſueuit ſequi vomitus vel ſudor que cum nō adſint debilitatem monſtrāt virtutis. 47

Si frigor inciderit febre non deficiē te iam debili exiſtente virtute: mortale.

Excreationes ſi in febribus non deficiētibus liuide vel ſanguinee ⁊ fetide et felle ſunt: oēs male ſunt: egeſte vero bene: bone ſunt: ⁊ ſecundū ſeceſſuꝫ ⁊ ſecundum vrinas. ſi vero non aliquid vtilium egrediatur p hec loca: malum.

In nō deficientibus febribus. ſi quedam extra frigida fuerint. que vero interius ardeant ⁊ ſitiꝫ habeant mortale.

Tremō. n. in debilib⁹ factus ⁊ intus ⁊ extra virtutē defeciſſe calorem monſtrat.

Nō hic de indicatiōe ſumpta a rigore quē aut purgatio ſequiť aut ſine ipſa ſit.

Secundum q aphoriſmus dz eſſe breuis: ita dꝫ hēret abbreuiaſſe omnes purgationes que ex mala materia ſunt ⁊ bene purgantes ſunt infirmo laudabiles. Sed nūc hypocras taliter intendit. Monſtrauit enim tria genera purgationis vnum ex ore cuꝫ excreatione: alterum cum egeſtione: tertium cum vrina. Poſt q̄ꝫ inueſtigauit ſpecies purgationis cuꝫ ſcreatione dicenſ Liuide ſanguinee: fetide: ⁊ colorice: que omnia ſcreationi ſunt attinentia. Et ſi enim malum materiam purgantia qualitates malas fuiſſe monſtrant in purgato corpore tamen aliquando purgatio eſt ſicut purgatio eruginis in putrefacto apoſtemate que non iuuat morbum illum cuius cauſa exiuit. Aliquando exit purgatio illa ſicut ſanies rupti apoſtematis: quam ſequitur mundificatio laudabilis membri infirmi Signa vero bonum eſſe quod egreditur monſtrantia: ſunt materieri maturitas: ⁊ corporis tolerantia: ⁊ ſubſequens infirmi leuitas ⁊ morbi natura: tempus quoq; ⁊ etas ⁊ infirmi natura. Finis vero huius aphoriſmi in libris inuenitur duobus modis. Unus taliter ſicut hic ſcriptus eſt. Si vero non aliquid egrediatur: vtilium per locos hos: malum. Alij libri carent non. Si vero aliquod vtilium egrediatur malum. 48

Nō. q purgationū genera tria eē dicūt. ſ. ore egeſtione ⁊ vrina.

Signa qbus poſſumus ſupra bonā ⁊ laudabilē purgationeꝫ arguere ſunt iſta.

Oportet inueſtigari: ſi hec accidentia poſſunt eſſe in febre non deficiente. ego enim hec accidentia neq; vidi: neq; eſſe cognoui: niſi in febribus pacutis ⁊ continuis: ſi periculoſe ⁊ peſſime ſint ſicut in febribus liparijs: in alijs non neq; in acutis febribus ſalubribus: neq; in tertianis que calidiores ſunt alijs: Quod vero iunxit cum diceret: Non deficientibus: nullam diffe-

Nō hic nō nulla ſigna q̄ gal. non vidit niſi ī liparijs fe.

rentiaz inter alias ⁊ lipariaſ intellexit. Sed ſicut cũ dixit In ſpondilibus: non ſolum in ſpondilibus dixit: ſed ſpondilibus dorſi: monſtrat ſe intendiſſe nuſꝗ ſpondiles: niſi in dorſo eſſe: ita ⁊ dicit interiora ⁊ ardeant: mortale: in quibuſdam febribus ſolum. ſ. non deficientibus intendit. ¶ Cã horũ accidẽtium apoſtema eſt calidiſſimũ de genere phlegmonum ⁊ heriſipilarum: que ſunt cauſa ſanguinis trahendi ad locum membri vbi apoſtema fit: vnde ⁊ incenduntur interiora: ⁊ cum frigeſcunt exteriora: ſic videtur in initio rigoris in febribus. 49

¶ Nõ cãm hoꝝ accidẽtium.

Tortura fit in membris cum extenduntur lacerti iuncti ipſis vertẽtes ſe ad radices ſui originis. Spaſmum vo ⁊ tetanũ patiuntur nerui: aut ex cã calidi apoſtematis: aut ex nimia frigiditate ſiue ſiccitate que ſi neruis eueniunt moleſta ſunt maxime in non deficiente febre ⁊ infirmi debilitate: quodcunqz enim horuz duorũ apparet mortis vicinitatem oſtendit maxie ſi nõ videat neqz audiat. virtus. n. ſenſualis ẽ defecta. 50

¶ De tortu recã.

Aliquãdo hec accidentia vtra qz de vna ſunt cã ſicut cerebri paſſione vnde qualiter fit ſpũs magnus ⁊ rarus in pnoſticis dr. Aliqñ iſta

¶ De duabus cauſis diſnie.

Iam non deficientibus vero febribus ſi labium aut oculus aut ſuperciliũ aut naſus diſtorqueatur: aut nõ videat aut non audiat iã debili exiſtente corpore quodcũqz horum fiat prope mors eſt.

Ubi in febre non deficiente diſnia ſupuenerit ⁊ deſpẽtia: mortale.

In febribus apoſtema nõ ſolutuz ad primas criſes longitudinem egritudinis ſignificat.

Quibuſcũqz in febribus aut in aliis egritudinibus voluntarie oculi lachrymantur: nihil inconueniens. Quibuſcũqz vero ſecũduz votũtatẽ i cõueniẽs.

Quibus in dentibus in febribus limoſitates fiunt

diſnia eſt ex paſſione in quibuſdam inſtrumẽtis ſpiritualibus habita qz cũ apoſtema i interioꝝ coſtaꝝ ſit pelliculis: vel i pulmone: ſiue cetere paſſiões pectoris ⁊ pulmõis mutatur ſpiritus: q̃ oĩa moleſta ſũt ⁊ piculoſa. marie cũ febre acuta que cũ his morbis ſemper contingit. Quod autem dixit febre ñ deficiẽte: ſupiori aſſimilatur noſtre ſnie. 51

Quod in hoc aphoriſmo dr palã ẽẽ vꝫ: neqz neceſſe fuit vt diceret. Sine dubio. n. ita ẽ: vt ¶ ſi apoſtema in prima criſi nõ deficiat morbi lõgitudinẽ portẽdit. Primã criſim nominat initiũ future criſis: ideo longiorẽ morbũ deſignat: qz nimiã morbi mãm deſignat q̃ pre multitudĩe ẽt ante terminũ prorũpit. 52

¶ Si apoſtema i prima criſi nõ deficiat mobi longitudinem portendit.

In pronoſticis dictũ ẽ q lachryme de oculo fluentes nõ ſunt laudabile ſignũ. cũ iſtis oculi nihil patiũt: neqz ophtalmiã: neqz palpebraꝝ aſperitatez ⁊ ſimilia. Lachrymaꝝ. n. fluxus ſine oculis patiẽtib⁹ neqz ex volũtate infirmi defectionem ſignificat cõtinue virtutis. Nõ aũt qui in fine huius aphoriſmi peior: comparatiue dixit: bene dixit. Error. n. fuit in primis hoc ſcribẽtis: non hypocratis. 53

Lachrymarũ fluxus ſine ocul⁹ patientib⁹ neqz ex volũtate infirmi defectionez contentiue virtutis ſignificat.

Limoſitatis cauſa eſt nimius calor quo humiditas phlegmatica deſiccatur. 54

Siccetuſſes itelligũtur qbus nihil ſcreatur q̃ aliqñ ſiunt ex mala cõplexiõe inſtrumẽtis ſpirit⁹ dominãte: aut ex gutturis aſperitate: vl' ex ſubtili ⁊ pua humiditate. Et quodcũqz horũ fuerit: neceſſe ẽ pulmonis cannales humectare. Si aũt ex aſperitate ſola ſit: oꝫ vt ex motu tuſſis pulmo humiditatem attrahat ex vicinis lo-

cis: vnde non valde ſitiunt. 55

Omnis febris vnius diei ab hypo: vocat ephimera: q̃ aliqñ venit ex apoſtematib⁹ q̃ in aſcellis ſꝫ in inguinib⁹ aliĩ ſue corporis carnib⁹ mollioribus: quoꝝ cã ẽ maniſta niſi n. ſit maniſeſta ⁊ appareãt apoſtemata: nõ eſt febris illa niſi pp aliq̃ viſcerum calida apoſtemata. 56

Fortiores ⁊ diuturniores fiunt febres.

Quibus plerũqz tuſſes ſicce ⁊ modice puocate in febribus vtentibus: non valde ſitientes ſunt.

In bubonibus febres facte: oẽs male excepto ephimeris.

Ebricitãti ſudor ſuperueniens nõ deficiente febre: malum prolongatur cui morbus ⁊ humorez plurimum ſignificat.

Spaſmo ⁊ tetano habito febris ſuperueniens ſoluit egritudinem.

Cauſone habito: rigore ſuperueniente ſolutio fit.

Tertiana vera ſi non iudicatur in ſeptem periodis longiſſima erit.

Hunc aphoriſmũ ſupiori ꝯtinuaſſet: vbi ſudor mult⁹ calid⁹ dixit: ⁊ frigid⁹ meli⁹ eẽt mõſtrauit tñ h vñ malũ ſit: nõ n. ſatꝫ ẽ q mõb⁹ ñ deficiat ſed ẽt lõgitudinẽ ſuã nũciat cã lõgitudis mãꝫ nimiã eẽ mõſtrauit: q̃ cũ ſit nimia: neceſſe ẽ tps plongeẽ qd̃ hãc cãm cõſumat. 57

¶ Nõ cãm q̃ ſudor frigid⁹ ſe. nõ deficiẽte malum ſit.

Tetanus ẽ ſpẽs ſpaſmi i q̃ tñ qño mẽbꝝ ſit ſpaſmatũ nõ apparet: niſi qñ añ ⁊ retro extẽditur eq̃lit. vñ ⁊ pꝑe tetan⁹ extẽſio dr. Spaſm⁹ ẽ triplex generalr aut. n. ẽ añ: aut retro: vl' tetan⁹ i. vtrunqz. Cã ſpaſmi ſicut dixit hypo. aut plenitudo eſt neruoſi mẽbri: aut inanitio ſui: q ſpaſm⁹ cũ acutã febrem ſeqtur ex inanitione efficit. ſi antecedat neceſſe ẽ ex plenitudine fiat. Et huic ſpaſmo ſi febris ſuperueniat diſſoluit humiditas calefacta humiditate ſua ad quẽ curãdũ talit medici intẽdũt. Qualiſcũqz ſit poſt febrem ſpaſmus mortalis eſt ⁊ peſſim⁹ qui vo ante non ſimiliter. 58

Tetanum ẽ vnaꝫ vel trib⁹ ſpẽb⁹ ſpaſmi hic nõ.

Ubi de rigore diſputaui: in eodẽ libro dixit cauſam qz rigor aliquando fit de humoribus colericis velociter ſi mouẽtibus i mẽbris ſenſibilibus quem qui patiuntur neceſſe eſt: vt ſudore ſuperueniente vel colerico vomitu ſoluãtur: quia humores colerici qui materia ſunt acute febris ereuntes mundificant corpus. vnde ⁊ febris ſoluitur. vnde hypo. cauſa acute febris venarum eſt deſiccatio in eſtate que tunc humores colericos ſibi trahunt ex colerico genere. 59

Cãm rigoris nõ.

Nulla inter cauſon ⁊ tertianam dr̃ia ẽ quãtum ad materiã vnde generãtur. ambe. n. naſcũtur ex colera rubea. Sꝫ tamẽ cauſon ẽ cũ ipſa co. dominetur ⁊ augmentetur ebulliẽs intra venas cũ ſanguine mixta. tertiana vera cũ mo neat p corpus. Uera tertiana ẽ q̃ naturã ſuã ſuat in q̃ pura co. ru. dominat ⁊ multa. Tpe qz eſtiuo regiõe ⁊ etate iſirmi: cõplexiõe ſimilr calidis ⁊ ſiccis tertianã huiuſmõi neceſſe ẽ cũ rigor interpollari ⁊ cũ ſudore vel vomitu colerico: ſiue colerica egeſtiõe

Drĩaz ⁊ cõuenientiaz inter tertianã ⁊ cauſon nõ.

ſuam acceſſionē finiri ſiue ēt cū oībus his. Quod cū ſit exacerbatio ſua multo minor ē qꝫ tota. n. interpollatio duobus diebus: ⁊ duabus noctibus cōpletur. †Uera tertiana nō plus qꝫ. xij. horis exacerbatꝰ. vñ hy. huiuſmōi tertiana longior in. vij. piodis: finitur. qꝫtā. n. cōtinua i. vna die facit tm̄ interpollata in uno piodo. vñ ⁊ iudicatur ſm numerū piodorū. vñ hy. hoc idē in pnoſticis intēdit cū quartanam febrē nominauit dicēs Judiciū quartane ē ſm hāc rōnem. Nos aūt puidētes †quartāe ſiue terciane criſes ſꝫ piodos iudicamus eas non ſm dies: Septem āt piodi tertiane veniunt in die ab initio. xiij. vbi aliqñ finiꝰ neqꝫ xiiij. expectatur

†Uera tertiana non plꝰ qꝫ. xij. horis exacerbatur.

†Criſe qrtane ⁊ tertiane ex piodiſ nō ex diebꝰ iudicantur

Quibuſcunqꝫ aures i febribus ſurdeſcunt: ſanguis ex naribus fluens aut venter turbatus ſoluit egritudinem.

Que iudicantur i paribus diebus difficilia ſunt: et amica conuerſionis.

Quibuſcūqꝫ in febribus quotidie rigores ſiūt: quotidie febres ſoluuntur.

Quibuſcunqꝫ i febribus icteritia ſuperuenerit ante ſeptimū diem malum.

Quibuſcūqꝫ i febribus i ſeptimo aut ix. aut. xi aut quartodecimo die icteritia ſuperuenerit bonum ſi nō dextrum hypocondriaꝫ duruꝫ fiat: ſi vero fit: nō bonum.

In febribus circa ventrem cauma forte ⁊ cordis morſus malum.

In febribus ex ſomnis timores aut ſpaſmi: malum.

qūo aūt ſe. acuta die termiaꝫ. xiiij. pacuta vo i. vij. die ſimilit tertiana. vij. piodis: vtores. n. tertiane i. vij. piodis terminantur: ⁊ ſicut poſſibile ē pacutas. v. vel. iiij. ſeu. iij. die finiri. ſimilr ⁊ tertianas i eodē numero interpollatiōis: neqꝫ vā. vij. piodos expectat hy. huiuſmōi tertianam aliqñ appellat verā: alqñ abſolute tertianā ſicut ⁊ h. conſueuit. n. ipſe ⁊ omnes antiqui febrē huiuſmodi bis duobꝰ appellare modis. 60

In apho. alio añ dixit ſurditatē eē cuꝫ humores colerici cōſtipati caput aſcēdūt: qui diſſoluuntur cū vēter ſoluiꝫ. In hoc apho. eadē nominauit: ſꝫ ſan. †fluxū ſubiūxit: ſanguiſ. n. ex naribus fluens ſoluit ſurditatē in febribus: ſi ñ inſtri auditꝰ eēntia patiaꝫ neqꝫ mirādū ſi ceſſent accidētia: cū purgētur humores generātes ipſa. 61

†Fluxus ſāguis narrium ſurditatē i fe. ſoluit ſi nō in inſtrumēti auditus eſſentia patiaꝫ.

Hunc apho. hy. feciſſe ego non poſſum credere. eſt. n. falſus cum in pronoſticis ⁊ in hoc eodē libro dies creticos p quaternariū numerauit ⁊ in epidimia multos infirmos quibꝰ criſis i. xiiij. vēit ſcripſit neqꝫ ſolū i. xiiij. ſꝫ ēt. i. xx atqꝫ. xl. ⁊. lxxx. Item i. xxiiij. ſolet eſſe criſis: ⁊ in. xxxiiij. ⁊ pma criſis. in quarto qūo hic ḡ dr ſi in imparibus non dimiſerit diebus melius eſſet ſi i creticis diebus febris nō dumiſerit ſcripſiſſet: ſicut in quibuſdam libris ē inuenire: ſicut hic ēt ſeqꝫ. 62

Rigores ſunt cū co. moueꝫ ⁊ p totū corpꝰ effluēs i vnaquaqꝫ iterpollatiōe purgaꝫ. vñ neceſſe ē vt febres ſoluātur. Similr ſi tertiane ⁊ quartane ſibi ſolueꝫ ſm numerū ſue iterpollatiōis. poſtqꝫ ſolēt reuerti cū iterpollatiōibus aliis ſi āt febres ſoluātur ⁊ qdā tñ qlitates male remanēt itra corpus q̄ fuerūt cā reuerſiōis ipſam. 63

†Qualitates male in tra corpus remanētes eē ſūt reuerſionis febrium.

Icteritia aliqñ ē cū co. ru. p totū corpus effūdiꝫ ⁊ maxie i cute ſm criſim. Aliqñ ē accidētalis pp paſſionē epatis quod tripliciꝫ patitur. vnde icteritia generatur. aut. n. durꝫ apa ſuſtinet: aut calorem: aut cōſtipationē. †Durꝫ apa non venit ſubito cū ſit malum diuturnum ⁊ longis diebus creatū. Calor ⁊ cōſtipatio poſſibile eſt vt veniant ſubito. icteritia aūt ante ſeptem dies de his duobus eſt q colera rubea non potuit fluere ⁊ per totū corpus ſe diuidere ſm criſim ante ſeptimum diē. Quod aūt dixit hy. icteritiam ante ſeptimum eſſe verū ē etiam neqꝫ poſt ſeptimū veniēs bonū eſſe verū ē: ſꝫ non certuꝫ hoc tamen hy. bene dixit in aphoriſmo ſubſequēti: q pōt eſſe vt durum apoſtema vel cōſtipatio poſt ſeptimū veniant neqꝫ colera p totum corpus ſm criſim ſe diuidat. inueniꝫ aūt i alijs libris alius eſſe finis huius aphoriſmi ſic niſi cum de ventre nimia humitas exierit: qđ q adiūxit colerā diuerſaꝫ p corpus exire cū humiditate illa: ⁊ morbū illum ſoluere intellexit. 64

†Durum apa nō ſubito venit cū ſit malum diuturnuꝫ ⁊ lōgis diebus creatū.

†Icteritia añ. vij. diē malū ē ſꝫ nō pꝰ. vij. veniēs bonā nō tamē ē certum.

Hic aphoriſmus ſuperiori ē piunctus: vt ſic dicatur †icteritia ante ſeptē dies ſine dubio malum ē. ſi aūt in. vij. ſiue poſt bonū niſi dextrꝫ hypocōdriū durꝫ fiat: vnde epar itelligitur pati qđ ſuperius dixi. †Cum n. ſanguis in epate nō poteſt mundificari niſi fel totam amaritudinem ſibi conmixtam ⁊ colore pertinentem traxerit per vias que inter fel ⁊ venas ſunt, epatis conſtipatione interueniente illis ſiue ex apate ſiue quibuſlibet alijs neceſſe eſt ſanguinem nō mundificatum per totum corpus diuidi ⁊ icteritiam inde fieri. 65

†Icteritia ante.

†Nō quo catur icteritia.

Cum cor audiamus os ſtomachi intelligimus. Antiq. n. i hoc conueniunt plurimi vt dolorē huius loci appellent dolorem cordis. Morſus aūt in corde: ⁊ dolor vnum eſſe intelligitur ſm eos. Alij dicunt eum intellexiſſe morſum in corde: ebulitionem motus cordis: quē iterpretati ſunt ſic dicentes. Ebulitio cordis eſt motus ſpiſſus qui quaſi iectigatio quedam eē vr. Cauma forte i ventre. i. ſto. ē, co. ru. i hac ſua tunica ſupiori feruor. vnde hūc feruor ē p acientes morſum i ore ſtomachi pati neceſſe ē ⁊ cordis morſum hoc eſſe itelligūt. hec ergo accītia ideo ſunt mala. Si āt ex vbis hy. morſū cordis ſpiſſum ⁊ velocem motū, eius itelligere ve it ⁊ maxime iectigationem: hec accidentia ſunt mala: ⁊ i vltimitate peſſima ſunt q vite fundamentum igneo calore eſſe calefactum oſtendunt. 66

†Plurimi antiquorū pueniūt vt dolorē ſtoma. dolorē cordis appellēt cum cor dicētes ſtomachuꝫ intelligāt. †Nō qd ſit morſus cordis.

In alio precedenti aphoriſmo hy. monſtrauit ſōnum nocentem infirmis quem mortalem dixit: ⁊ vnde hoc firmaretur ſubintulit: vbi inquit. Si d ſipientiam ſomnus ſedat bonum quibus ex verbis oſtenditur ſomnum malum eſſe cum quo deſipientiam non ſedatur: ſed potius augmentatur ⁊ etiā ab eodē efficiꝫ†. In hoc ēt aphoriſmo mōſtrauit nocumentum ſōni. i. tiores ⁊ ſpaſmū loco aūt ſpaſmi i alijs libris dolorē iueni. multotiens etiam vidimus in morbis mortalibus in ſomno timores: dolores ⁊ ſpaſmum fieri que tunc ſubſequuntur cum mali humores qui materia ſunt morbi in ſomno caput aſcendunt. Timores. n. ſignificant multos humores qui ſunt materia morbi in ſomno aſcendiſſe ad caput ⁊ inuoluiſſe cerebrum. Spaſmi vo inanitionem tūc. n. nā magis mouetur interius: qꝫ exterius: ⁊ ſicut q poſt cibuꝫ ilico dormiunt grauitatem in capite patiuntur. †Similiter qui ad ſomnū corporibus hūore plenis deueniūt grauaꝫ ⁊ patiꝫ eoꝝ cerebꝝ. Si. n. hūores illi ſunt melācholici adſunt timores in alijs ſpaſmi ⁊ dolorem ſp q ſōnꝰ cā eſt hoꝝ pp effluētiā humorum in viſcera ⁊ certa mēbra iteri

†Indicatō ſupta a ſpaſmoi ⁊ timore in ſōnuꝫ fieri ſolīg.

†Nō q illis q poſt cibū illico dōmiunt.

oria: ſed tamen idem ſõnus maius dat iuuamentũ in di-
gerẽdis hũoribus. vnde dormiẽtes poſt ſaturitatẽ ñ mul
tum patiuntur: ſed alijs in his non ſolum humores in ce
rebro adunantur ſed in ore ſtomachi: ideoqʒ fumus inde
magis aſcendit. ſi tamen hi digeſti ſunt ſõnus bonus erit
ſi indigeſti malus. 68

Oportet. n. ae-
rem hic intelli-
gi p ſpũm: qui
eſt anhelitus: ſicut in p
noſticis: ac ſi diceret: ſi
aer qui eſt anhelitꝰ mu
tatus ſit a vijs ſuis. i.
ſi aliquid eum offende
rit: ita vt trũcetur: ſpa ſ
mus ſignificatur. Hoc
n. non cõtingit: niſi cũ
lacerti: ⁊ nerui mouen-
tes pectus icipiãt ſpaſ
mari quod ſi augmen-
tetur ⁊ in alijs mẽbris
multiplicetur: in ſpaſ-
mum incidit infirmuſ
†motus autem anhe-
litus eſt duobus mo-
dis vnus in tractu aeris: ⁊ mouetur interius: alter emittẽ
do aerẽ qui mouetur exterius: Aer aũt aliqñ offenditur cũ
anhelitus trahatur: ⁊ hoc eſt qd̃ dicit hy. Tractus anhelitꝰ
aliquando multiplicatur vt poſt priorẽ tractũ alter ſubſeq
illico videatur ſine qbuſlibet remiſſionibus. Aliquando
etiam offenditur emittendo ſicut idem teſtatur. Aliquãdo
inquit aer in vijs ſuis offenditur: cum exterius egreditur
i quibus ambobus vnus ſolus curſus anhelitus ab eo-
dem monſtratur: in hoc võ ois anhelitus offenditur. Si
ingt aer i vijs ſuis exterius ſiue interius ſiue i vtriſqʒ offẽ
ditur malũ eſt hoc hypo. intendit hic. 69

Margin: † Nõ ꝙ ſi cut motus anhelitus duobꝰ mo dis fit ita duobꝰ mo- dis impedi tur.

In febribus ſpi-
ritus: offendens
malum ſpaſmũ
enim ſignificat.

In febribus acu
tis ſpaſmi ⁊ circa
viſcera dolores
fortes maluʒ.

Quibus vrĩe groſ
ſe: globoſe: pauce
non ſinẽ febribuſ
multitudo veni-
ens ex his tenuis iuuat:
maxime vero talia veni
unt: quibus ex principio
aut celerius hypoſtaſes
fiunt.

Quibus vrine in
febribus ↄturba-
te ⁊ conuerſe ve-
lut ſubiugalium his capi
tis dolores aut adſunt:
aut aderunt.

Quibus in. vij. ter
minantur his nu
beʒ hʒ quarta die
vrinã rubeam vel aliam
ſecundũ rationem.

Fortes nãqʒ dolores ex ſpaſmo ſunt. ſi ergo ſpaſ-
mꝰ fiat in acutis febribus: aut febres deſiccaſſe:
aut nimiũ hũores exuberaſſe ſignificant. 70

Urina eſt colamẽtũ ſanguis ex epate veniẽs ad
veſicã. Groſſe aũt ⁊ globoſe vrĩe ex pingui ⁊ glu
tinoſa mã fiunt. vnde ⁊ pauce ſunt: qm̃ ex ipſa dẽ
ſitate exire ꝓhibentur: Que ãt ſi multe ⁊ tennes fiãt iuuãt
qm̃ mãm ſubtiliatam ſignificant cum iam non ſit exeũdi
ĩpedimẽtũ maxĩe võ de illis eueniunt: in qbus vrine aut
ſtatim a ꝑncipio: aut nõ multũ pꝰ ꝑncipiũ habẽt hypoſta
ſim grauis. n. ẽ. mã ꝙ vrinã groſſam dixit: nõ ſufficit hy.
⁊ iõ globoſam adiũxit in quo oſtẽderẽ nobis itendit: aut q̃
titatẽ ſue groſſitudinis: aut diuerſitateʒ: cũ fruſta in ea ap-
pareant diuerſa carãbis. i. globis ſimilia. In qbuſdam li
bris loco globoſe limoſam inueni: ⁊ hoc in libris Timo
thei eſt inuentũ ⁊ itideʒ in libris dion yſij: ſʒ hi ſi euʒ groſ
ſitie ſua diuerſitatem humorꝫ oſtendere intenderũt: nouuʒ
qd̃dã ſignificauerũt. Si ãt quãtitateʒ groſſitiei ſolũ nõ ma
gis aliqd q̃ alij mõſtrauerũt. Sʒ hy. in his vbis nõ ſe in
tendiſſe mõſtrauit: niſi tm̃ vrinã paucã ⁊ globoſaʒ. ſicut
pꝰ teſtatᷣ i ſubſequentibus: cũ multitudo veniens ex his
tenuis dixerit. † Et ſi vrinã paucã ⁊ groſſam diceret non
minus ſignificaret. multis. n. hᷓ vrina ſine febribus venit
cũ nã hũorũ habũdantiam expellat per renes: ſʒ ẽt hᷓ vrĩa
aliqñ nãlis ẽ i febribꝰ: neqʒ q̃ſq̃ arbitrari põt quare mu
tatio huius vrĩe i febribꝰ ad ↄñ ſit illandabilis. mutatio
nes. n. vrinaꝝ in febribꝰ plurimũ determinate in ſpiſſi
tudinẽ ſunt. cũ morbꝰ accedat ad declinãdũ. † Ad nihil g
aliud hy. hᷓ indicauit: niſi vt qd̃ raꝝ erat oñderet nobis: ali
qñ. n. i initio morbi: ſiue paꝝ pꝰ initiũ: vrĩa pauca ⁊ groſ
ſa ẽ cũ fecibus in fundo: qd̃ cũ ſit: nõ ſicut alia vrina bonuʒ
ſignum erit ⁊ ſicut ſi in tenui vrina in initio morbi añ di-
geſtos humores hypoſtaſis appeat: nõ ẽ laudabilis. ſic ẽt

Margin: † Indicatõ ſumpta ab vrina groſ ſa ⁊ globo- ſa.

Margin: † Multis vrina pau ca ⁊ groſſa ſine fe. vẽit ↄñã humo rũ habũdã tiã p renes expellit.

Margin: † Indeclĩ natione fe. vrine plu rimũ i ſpiſ ſitudines mutantur.

ſi vrĩa groſſa pauca iquãtitate erit: ñ. n. p renes exiᷓ
potuit ⁊ cũ mali humores plurimum purgentur
qd̃ ãt remanet digeriᷓ: neceſſe ẽ p vrinã ſubtilẽ egre
diatur. Hᷓ ãt planius q̃ ab hypo. dr̃ q: ipe tenuẽ di
xit abſolute | vrina nãlis nõ dʒ abſolute eẽ tenuis
neqʒ groſſa ſed inter vtrũqʒ mediocris. i. groſſior
ſubtili aquoſa ſʒ
tilior groſſa carã
boſa ⁊ trũboſa: ⁊
neceſſe eſt vt ſit
multa q: cũ pre
ſua cõcluſiõe. i.
opilatiõe prius
nõ põt exire pu
treſcã opilatiõe
multã oportuit
emergere. 71

Margin: † Urſa nã lis non dʒ eẽ tẽuis ne qʒ groſſa ſʒ int vtriqʒ mediocris

Nunc q
dã cum
ſuperio
ri ↄtinuãt apho
riſmo dicentes
Quibus vrine
ſunt conturbate
vel conuerſe ve
lut ſubiugalium dolores in capite aut adſunt aut
aderunt alij quod dixit conuerſe contrariuʒ ſuperio
ri putant eum poſuiſſe. i. tenuem. alij võ conuerſe i
tendunt turbulente. Sed quia priores ſubtilem
vrinam capitis dolores ſignificare putantur fal-
luntur: cum ſemper dolorem capitis † turbulenta
vrina ſoleat antecedere vel ſequi. Item hy. vrinaʒ
hanc turbulentam voluit intelligi: cum velut ſb-
iugalium ſubintulit. Tales. n. vrinas aut humo
rum turbatio: aut ciborum indigeſtio reddit quo-
rum fumoſitas ad caput aſcendens dolorem facit
qd̃ fit cũ calor in groſſam materiam incipiat opera
ri. Uidemus. n. in exterioribus cum calor ignis i
quibuſdã corpibꝰ opetur ventos generari. ⁊ mãm
inde turbari: ſicut in cera: ⁊ pice: ⁊ reſina: ⁊ ſimilibꝰ
poteſt inueniri: quedã aũt huiuſmodi vrinarũ tur
bulente diu exiſtunt: q̃. ſ. ⁊ hypoſtaſim groſſam ve
lociter faciunt quod cum fiat velocitatem ceſſan-
tis morbi ſignificat ¶ Que vero hypoſtaſim non
faciunt ⁊ turbulente exiſtunt: ſi fortis ſit vĩtus: lon
gum morbum ſignificant: ſi debilis morteʒ. Sʒ
hᷓ huius aphoriſmi rationi non attinent. Nos ta
men ſubdidimus: cum adiuuet: ꝙ ad hunc apho.
explanandum attinet: hoc eſt ſi vrina inquit eſt tur
bulenta: neceſſe eſt vt aut dolores capitis adſint:
vel futuri ſint aut iam affuerint ſicut hy. dixit groſ
ſe. n. ventoſitates cum calore cito aſcendunt caput:
non tamen neceſſe eſt in omni capitis dolorẽ huiuſ
modi vrinam eſſe. † Aliquando enim dolor capi-
tis ex ſolo calore fit vel ex co. ru. in capite vel ſtoma
cho exiſtente. Uel aliquando ex nimia humiditate
caput inbibitante. Aliquãdo ex nimia conſtipatio
ne. Aliquan do ex groſſa capitis ventoſitate: in ho
rum nullo neceſſe eſt vrinam turbari. 72

Margin: † Indicatõ ſumpta ex turbulẽtia vrine.

Margin: † Indicatõ ſumpta ex groſſa hypo- ſtaſi vrine cum turbu lentia.

Margin: † In quibꝰ caſibus nõ ſit neceẽ vri nã turbidã ſupra dolo res capitis ſignificare.

Plurimi huius libri interpretes hypo.
in hac arte ignorantes. ſicut in multis
locis ita ⁊ in hoc apho. ſunt decepti: q:
arbitrati ſunt alia ſecundum rationem
dixiſſe vt oſtenderet ſignificationes de ſomno vigi
lijs anhelitu: potione: vomitu ⁊ ⁊ ſimilibus alijs
que in pronoſticis monſtrauit que ſi ſecundum
quod oportet appareant criſim in ſeptima futu-
ram ſignificant. ¶ Quos ego dico ignorare prono
ſticorum fundamentũ: q: cũ infirmi vigilãt: plu-

rimū anguſtiātur ⁊ febris augmentat̃: anhelitus mutat̃ cū ad criſim apropinq̃t. Nō ḡ neceſſe ē ex his ſignificatiōibus ī vrina apparentib⁹ liberari his accñtib⁹. Intēdit ḡ cū alia ſm rōnē dixerit: al's ſignificatiōes multas ſepi⁹ appētes: q̃s ignoraſſe credo libꝝ hūc intp̄tātes. Iſti. n. feſtinauerūt ad interp̄tādum antq̃ hy. caperēt itellectū. Quāta. n. dies ſic dixit hy. nūcia ē q̄ monſtrat q̃lis futura ſit dies. vij. † oēs ḡ futur̃ ſignificatiōes coctōʒ p̄tēdētes: ⁊ ī ipſa appētes criſiʒ ſignificāt. in. vij. futurā: vñ ñ ſolū in q̃rta rubea nebula ī. vij. criſiʒ ſignificat ſed

Quibus vrīe limpide aut: albe: male maxīe ſi ī phreneticis apparcant.

Quibus hipocondria ſuſpenſa ſunt ⁊ ſubrugientia lū bi dolorē ſuperueniente ventres hiſ humectātur ſi non ventoſitates erumpant: aut vrine multitudo ſuperueniat: in febriſ

alba adhuc certior ⁊ dignior: ⁊ h̄ maxie ſi media ſit nubula ⁊ ſuſpēſa: cōiūcta: ⁊ eq̃lis. Si āt morb⁹ acut⁹ ſit: ſola mutatio coloris vl' liq̃ris. i. ſubſtātie vrīe ad futurā criſiʒ ī. vij. dieb⁹ vbi grā: vrīa tēuis ſi ingroſſet̃ ī q̃rto die groſſitie moderata vl' vrīa alba: ſi citrinet̃ vt pomū citrinū ī his morbos hñtib⁹ pacutoſ neceſſe ē criſ die. vij. vēiat hy. āt tātū vnā ſignificationē noiauit. i. rubeā nebulā p̃cipiēs nos al's ſignificatiōes cape p hāc oñdētes criſiʒ futurā ſi ſint tales: q̃les inuit p iſtā: h̄ āt ſigna ī die quā nūciam vocauit ſi appētia: ſic vrina: ſputa: ⁊ egōes. h̄. n. ſp criſiʒ futurā ſignificāt: ſʒ tañ nō ſp laudabilē. In h̄ apho. ſolā rubeā noiauit: q: raro appet: ⁊ ē ſingularis: † alba. n. ſepi⁹ appet ⁊ ī digōe certiſſima ē. Si āt hy. tale qd de rubea reticuiſſet: null⁹ ī ea tātā vi inde eē crederet. † Rube⁹. n. color ⁊ ſi ſalutē morbi ſignificet lōgiorē tañ eē demōſtrar̃ ſolet. vnde hy. ī pnoſticis: Urina īqt ſi ſit rubea. ⁊ hypoſtaſis ſimilit ⁊ lenis ſignificat morbū p̄orē lōgiorē: ſʒ tañ ſaluberrimū. Sʒ adhuc dʒ inueſtigari ſi rubea nubulā quā appētē in q̃rta criſiʒ futurā ī. vij. dixit ſignificar̃: hy. ſi inq̃ʒ appens ī aliq̃ alia nūciatura aliaʒ futurā criſiʒ ſiue nō futurā p̄tēdit ī ſbſeq̃nti cretica: h̄ āt ineſtigari faciēdū ē ī īfirmiſ. Uni⁹. n. vrīe rubee augmētū nō tale ⁊ tā certū. ſi ī qualibʒ alia appeat dat ſignū niſi cū morbi mot⁹ ſit velociſſim⁹ In hac. n. nebulā ī q̃rta viſaʒ iā tpis tm̄ p̄terijt q̃ʒ tū vſqʒ ad. vij. trāſiturū ē: hypoſtaſi. n. appente rubea ī q̃rta poſſibile ē criſim verir̃ ī ſeptia † ſʒ ſi ī vndecia appuerit † īpoſſibile ē tres dies ſibi ſufficer̃ ad faciēdā criſiʒ neceſſe ē ḡ pl⁹ tpis ſibi dari. Si igit̃ h̄ rubea appeat certū qdē bonū ſignificat. Uidi. n. multotiēs ſignū apparere in q̃rta ⁊ criſim deuenir̃ in. vij. ⁊ vbi in. vij. deuenir̃ criſiʒ in. xiiij: ⁊ vbi ī ix. vidi criſim deuenire. xvij. ⁊ vbi ī. xi. criſ fuit in. xx. ⁊ vbi in. xx. ⁊ criſis in. xi. deuenit. 83

Urine lipide huiuſmōi mltā lōgiq̃tatē ſignificāt d̄coctōis ⁊ morbi vnde ⁊ v̄tutē diſſolui ⁊ eſt mortale: ſicut videm⁹ d̄ febrib⁹ ⁊ phreneſi. Ego āt cōfirmo ī firmū huiuſmōi non euaſiſſe: ſi inq̃ʒ talē habuerit vrinā. ñ. n: h̄ morb⁹ d̄ ſola fit co. neceſſe fuit appere vrinā colericā. Sʒ ſi vrina aquoſa limpida appareat: multā lōginq̃tātem coctōis ſignificat ⁊ motū coler̃ ſurſuʒ p̄ōtēdit ad caput aſcēdē. Aliqñ. n. vrina ſolū eſt limpida vl' ſolū alba: vl' ſolū tenuis: ⁊ tñ colores colerici apparēt in ipſis: ſʒ cū † aq̃ſa ⁊ lipida ſit in vltimitate cruditat̃ eſt. Qd āt dixit. Maxime ſi ī phreneticis

† Oēs futu re ſignifica tiões coctō nē i. iiij. p tēdētes cri ſiʒ i. vij. fu turā ſignifi cat.

† Alba nebula ſepius appet ⁊ i di gōne certiſ ſima eſt.

† Rube⁹ co lor ʒ ſalutē mōbi ſigni ficet lōgiorē tamen eſſe demōſtrat.

† Si in. xi. coctiōis ſi gna appue rit impoſſi bile ē tres di es ſibi ſuffi cer̃ ad criſiʒ faciendaʒ.

† Indicatio ſumpta ab vrina lim pida.

† Indicatō ſumpta ab vrina aq̃ſa ⁊ limpida

in eis plurimū apparere intendit: neqʒ ita eſt ſicut alij intelligūt: quaſi in omni phreneſi hāc videri neceſſe ſit. hoc āt arbitrantes nō ſigna infirmorū ītellexerūt ſm q̄ oportʒ inueni vero in alijs libris taliter ſcriptū hūc aphoriſmū. Quibus vrine limpide aut albe male: ⁊ he in phreneticis apparent maxime: ſed que cura de litteraturis: in gb⁹ lʒ diuerſ: ſenſus tamē vn⁹ ⁊ idē oritur. 84

Quibus ſpes ad articulos apoſtema cōuerti eruet ab apoſtemate: vrina groſſa ⁊ multa ⁊ alba fcā velut: in laborioſis febribus. Et maxīe ſi q̃rtanis quibuſdam incipit fieri. Si vero ſanguis ex naribus fluat: valde celeriter ſoluuntur.

Hic hy. hypocūdria ſuſpenſa dicit ⁊ tumida eſſe: qd multiſ fit ex cāiſ Primo ex ventoſitate groſſa ⁊ īflatiua: ⁊ h̄ loquit̃ d̄ iſta. Fit āt duobus modis: vel in concauitate ſtomachi fit: ⁊ vicis ſibi locis nō cito diſſolubilis vel aliqua cauſa accñtali. inter que duo hāc hy. diaʒ fecit i. ſubrugientia. Prima. n. non ſic habuit ſed ſub hypocondrijs tetinoſitatem ⁊ tumorem quaſi vter. Altera habuit rugitū q quaſi vox eſt illius ventoſitatis cum nec magna nec multa ſit. hec autem ventoſitas tendit ad inferiora: cū humiditate pua q̄ cū deſcenderet cū ea ⁊ tumor vſqʒ ad hypocōdria deſcendit quo ad inferiora dorſi puenerit: niſi cum membra illa diſtendant̃ membra inferiora fiūt doloroſa. Aliquando q̃ qʒ eadē humiditas deſcendit in venas ⁊ largo fcō foramine cogitur exire ergo bene dixit cū diceret. Neceſſe eſt his hūectentur ventres: niſi feſtinent ad venas hūiditates ille ⁊ tūc p annū exeūt ventoſitates: aliquādo etiā vtrunqʒ redit ad venas. i. ventoſitas ⁊ hūiditas ſicqʒ deniqʒ ad veſicas q̄ in febribus dixit h̄ fieri † Conſuetudo antiquoꝝ fuit cū dicerent ille febricitauit: vl' febres hūit: febres intēdere ſine calor̃ apāt: ⁊ ſine vulnerib⁹ ⁊ paſſiōib⁹ alicui mēbro p̄p̄e accidentibus: q. n. febricitāt ex apāte lateris ſeu pulmonis ſeu cuiuſlibet membri cōſueuerūt de his dicere pleureſi periplemonia: ſplene: ⁊ ſimilibus eos laborare intendit āt hic in febribus duobus modis: aut vt hec accidentia dicta ex febribus ſint que non ſunt cū apāt aut in hec membra veniunt non ventoſitatem: neqʒ vrinaʒ facientia: neqʒ ſolutionem quorum cā q: hec rugioſitas veniens in hec membra non ſecundum nature curſum eſt: ſed ſm morbum. 85

Dixit ante in articulis laborioſis fe. ⁊ circa maxillas euenire ante morbū apā. ⁊ etiā tūc ſi ī morbo laborioſum fuerit illud membrum. Et his item quibus morbus prolongatur quod fit ex multis ⁊ groſſiſ humoribus. Si āt nā cōfortatur ad mūdificandum cuʒ vrina corpus ab apāte euadit infirmus. † Talis. n. vrina multā mām phlegmaticā oſtendit que per corpus fluens in articulos colligitur ⁊ apā ⁊ dolorē facit. ſi in quarta die q̄ ē ſeptime cōtēplaria hec vrina fiat ipa mā p vrinaʒ deducit̃ ex q̄ apa futurū erat. Qd āt dixit ſanguinēʒ fluere e narib⁹ euacuationēʒ vniuerſalēʒ oſtendit cum purgationib⁹: q̄ antea p veſicā egrediunt̃: illi⁹ materie inq̃ʒ purgatiōibus: q̄ fatura ad articulos fuerat ad apā generādū. Et febres laborioſas ad ſimilitudinem hoꝝ intellexit: p q̃s al's daret itelligi. In p̄ma vō nūcia fecit humores fluere in vrine vias. hec. n. febris laborioſā ſola velociter generat apāta: nō longū expectans temp⁹: ſic quelibet febris alia. Aliquādo fiunt apā poſt auriculas in his febribus preter q̄ humores deſcendant ad inferiora: vbi generatur apā: ſed ſi calor ſit multus neceſſe eſt vt materia aſcēdat ſuperi⁹. vnde vel apā poſt auriculas gignitur vel ſanguinis fluxus e naribus: q̄ qual'r apā † p fluxuʒ ſanguinis velocius q̃ʒ vrina ſoluitur nō neceſſe eſt mōſtrare hic cū hoc oībus pateat vnde hypo. Si ſanguis fluat ex naribus val

† Ponit nō nullas cās gb⁹ hypocū dria: fiūt ſbrugiētia.

† Cōſuetu do antiquo rum fuit, vt cum ſe. di cerent ſe. ſi ne apātiſ ca lore ⁊ ſicut proprijſ ali cui mēbro accidentib⁹ inelligerēt.

† Indicatō ſumpta ab vrina groſ ſa multa ⁊ alba.

† Solutio apātis ſcā p fluxū ſan guinis ve locior eſt q̃ʒ que per vri nam.

de celeriter ſoluitur: vꝛina vo tẽpoꝛ ſoluitur longo. Quod
dixit ĩ quartanis.i.die quarto ad ſimilitudinez attulit.i.
denũcia.oꝫ aũt ſm hãc omnem diĉ intelligi nunciã. 86

† Nõ ex q-
bꝰ vlceribꝰ
hãc ſeq ſan
guis ſolũ ⁊
ex qbꝰ ſani
ens ſolum
aut ſanguiſ
⁊ ſanies ſtr.

Q Uꝫ vlcera in renibus: vlˀ veſica ſit aut ĩ loco vbi
vena ſit nõ parua maxie cũ coꝛꝛoſiõe aliq̃ neceſſe ẽ
ſanguis mictura ſeq̃r. Si aũt eadẽ vlcera nõ ĩ loco
ſint vbi vena ſit neqꝫ
ſit coꝛꝛoſiua. ſeq̃r ſola ſa
niei mictura. Aliqñ ẽt
vlcera ſunt ĩ vꝛine viiſ
vnde iũgũtur ſanies ⁊
ſanguis. Ve aũt vie ſt
inter reneſ ⁊ veſicaz: poſ
ſunt.n. vulnera eſſe in
renibus vel veſica. poſ
ſumus aũt intelligere
in ſanguinis mictura
aliud eũ intendiſſe. nõ
n.idẽ ẽt dicerẽ: ſãguinẽ
migũt ⁊ ſanguinẽ mi-
xerũt. † Aliqñ.n.ap̃a

† Nõ dꝛiaz
int ap̃ata q̃
ex vꝛie iſtr̃a
crepãt ⁊ vul
nera renũ ⁊
veſice.

crepatur extra vꝛine in
ſtr̃a ⁊ tũc mingunt duo
bus vel tribus diebus
ſanguis ⁊ ſanies: ſicqꝫ
ceſſant. Sed qui min
gunt ſanguinem multis diebus: ⁊ menſibus ſignifican-
tur eſſe in veſica vulnera: vel renibus. poteſt autem in-
telligi locus vbi vulnera ſunt ex doloꝛe ⁊ ex exeuntibus
cum vꝛina: que dicam poſtea. intendimus autem in viis
vꝛine ſicut in renibuſ vel veſica vulnera eſſe. 87

S I ſanguinez: aut
pus minxerit: re
nuz aut veſice vl
ceratione ſignificat.

Q Uibus in vꝛina
groſſa: quaſi car-
nium fruſtra: vel
ſicut pili ſunt his de reni
bus exeunt.

Q Uibus in vꝛina
pingui exiſtente
furfura mingun-
tur: his veſica ſcabit

Q Uicũqꝫ ſangui
nem ſponte min-
gunt his de renibus ve-
ne nupturam: ſignifi-
cat.

Q Uibuſcunqꝫ in
vꝛinis harenoſa
ſubſtant ſedimi-
na his veſica aut arenes
lithiaſim habent.

S I ſanguinez min
gunt aut trumboſ
⁊ ſtranguriaz ha
bent: ⁊ doloꝛ incidit inpe
ctinem ⁊ ſub ventre ⁊ pe
riteneon: circa veſicã do
loꝛem ſignificat.

† Impoſſi
bile ẽ pilos
ĩ vꝛĩa appa
rẽtes de re-
nũ ſb̃a eſſe.

F Ruſta carniũ intelligimus de renũ † ſb̃a eſſe ſi-
cut pili nõ ex eoꝛũ ſb̃a ſunt ſeu eſſentia in huiuſmo
di aũt rebꝰ ſubſtãtiã renũ impoſſibile eſt diſſolui
qd ſiqs dixerit. nãm renũ neſcit: neqꝫ de ſb̃a veſice ſũt ſicut
qdã arbitrati ſũt: qd.n. inde diſſoluit: ſquamus aſſimilat
ſicut paulopoſt hy. dicturus ẽ. Eſt g̃ taliter ſicut ego mul-
totiẽs vidi: lꝫ multi medici expimẽtati raro ſe vidiſſe di-
cãt huiuſmõi vꝛinã. moderni vo medici hãc paſſionẽ vo-
cãt piloꝛũ generationẽ: qꝛ qd in hac vꝛina naſcitur quaſi pi
li: ⁊ maxime albi eẽ videtur. † Ego aũt expimẽto quẽdaz

† Dieta
groſſa fecit
quendã mĩ
gere pilos
vſqꝫ ad me
dietatẽ vni
us bꝛachij.

vidi lõgioꝛes q̃ꝫ credi poſſet minxiſſe pilos quaſi medieta
tẽ vniꝰ bꝛachij. Cã aũt fuit qꝛ anteq̃ꝫ hãc vꝛinã hr̃et: p to
tũ annũ fabas fractas ⁊ multas: caſeũ quoqꝫ recẽtẽ come-
derat ⁊ ſiccũ. Itẽ vidi aliũ cã groſſe diete ſic vꝛinare. Vi.n.
hũoꝛes groſſi in renibus pp caliditatẽ incẽſi ⁊ exiccati ge-
nerãt pilos huiuſmõi. Curatio nãqꝫ huius moꝛbi teſtat
rõe eẽ ſic: q.n. hoc paſſi ſunt niſi cũ medicina ſubtiliãte: diſ
ſoluẽte: ⁊ icidẽte curati ſũt: ⁊ cũ dieta humectatiua. Si aũt
in renibꝰ vel veſica adſint vulnera adeo magna vt quaſi
pili diſſoluãt de hoꝛũ ſb̃a: nõ hec iuuãt: ſꝫ potius nocẽt me
dicamĩa. Mirãdũ ẽ hy. talit hãc paſſionẽ vocaſſe ⁊ eũ dec
minaſſe: ⁊ nõ paucos vſqꝫ ad pñs tp̃s ignoꝛaſſe. Locũ ẽt
determinauit cũ de renibꝰ dixit exire: neqꝫ q̃cq̃ꝫ ſicut ĩ po-
ribus ſignificari dixerit: veluti ſiqs petrã minxerit: ⁊ exire d
renibꝰ diceremꝰ. nõ tñ ptẽ ſubſtãtie renũ ſi creati in renibꝰ

† Fruſta cã
niũ in vꝛĩa
apparenteſ
de ſb̃a renũ
ſb̃a eſſe di-
cuntur.

diceremus. † Fruſta vo carniũ ptes ſunt renũ ĩde diſſolut
cauſa vulnerũ. pili nõ ſimilit: ſꝫ creãt intra renes ſicut ⁊ la
pides. Hic aũt aphoꝛiſmꝰ ſic male inuenit in qbuſdã li-
bꝛis hñtibus ĩ vꝛina ſicut pilos carnis fruſtra de renibus
hr̃e ſignificãt: nullaqꝫ dꝛia ſit it pilos ⁊ carnis fruſtra: cũ
tñ pili ñ aſſimilẽt cãni. † Ego ãt ĩ rẽibus ĩeſſe h̃ patiẽtibꝰ

† In paſſio
nibꝰ renuz
fruſtra car-
niũ cuz vꝛi
na exire nõ
vidit gal.

nũq̃ꝫ vidi: ſꝫ ĩ febꝛibꝰ vidi: q̃ſi fruſta cãnis egredi ĩ vꝛĩa: cu
iuſ inq̃ꝫ vꝛina oꝛobo aſſimilabat: q̃ d groſſo ſanguie gene
rat ex caloꝛe renũ ſeu epati icẽſo ẽ. Fruſtam autem carnis
in vꝛina ſana nunq̃ꝫ vidi. Poteſt ergo vꝛina groſſa itel
ligi vꝛina nãlis q̃ groſſa ẽ q̃ꝫtum ad tenuẽ: groſſe enim
etiam tenues vꝛie cũ ſint ꝯrie ĩ vltimitate ſunt itelligẽde:
abuſiue tñ mediã nominibꝰ extremoꝛ aliqñ poſſibile eſt
eſſe vocatã: vtpote ſi comparemꝰ aliq̃ꝫ vꝛinam ad tenuẽ
vocamꝰ groſſaz ⁊ ecõuerſo. Cum igit talit hy. dic
ta ꝯſiderẽt huiꝰ erit aphoꝛiſmi ſenſus. Hñtibus
ĩ vꝛina ſua non tenui fruſtra carnis parua vel ſicut
pilos de renibus exire ſignificat: q ſi vꝛina ſit te-
nuis paſſiões erũt iuuenis: qd fere tãgẽt ĩ apho.
ſubſequẽti. 88

† Indicatõ
ſumpta ad
vꝛina tenui
⁊ ẽt medio
cri.

U Rina te
nuis ñ
ex quali
tatibꝰ ẽ venax
hõie: ñ tẽuis vo
ſꝫ mediocris: q̃ꝫ
hy. piguẽ dixit:
q̃cq̃d aĩe cũ vꝛĩa
exeat ĩ rẽibꝰ vel
veſica eẽ paſſio
nẽ ſignificat ſicẽ
hy. dixit. Qui-
bꝰ ĩ vꝛina pigui
exñte migũt fur
fura: cũ h nõ ſint
d vena: ꝯſtat eẽ
d veſica: qꝛ ñ eẽ
d renibꝰ ocũ ſu
periꝰ. d vẽa vo
nõ eẽ tpañtuꝫ
mõſtrat vꝛie: tñ aliqñ exit d vẽa: ſic d veſica ex ſan
guis icẽſiõe q̃ fit ex caloꝛis vltimitate q̃ ſanguiſ ſi
groſſuſ ſit plꝰ feſtiat icẽdi: maxie ſi ſit ſic fex vini quã
fecẽ nigrũ hũoꝛẽ medici vocãt. ⁊ ſic ĩ ſcabie excoꝛia
tur cutĩ ſupficies coꝛio tyrie aſſimilata. itidẽ ⁊ ĩtio

† Indicatio
ſumpta in
vꝛĩa tenui
⁊ cuz furfu
re: ſiue me-
diocri ⁊ cuz
furfure.

ra mãbꝛa ĩtiꝰ paſſa. † Si g̃ vẽa vlˀ veſica ſcabiat ne
ceſſe ẽ vt cũ vꝛĩa exeat coꝛtex ſic furfura. pt ãt p vꝛi
nã ĩtelligi vnde coꝛtex vẽit. Si.n. vꝛĩa ẽ tenuis
paſſio ẽ ĩ vẽis. ſi vo ñ tẽuis ĩ veſica erit. 89

Q Uod ſpõte.i.ſiñ cã dixit vlˀ ſine mãifeſta
cã exterioꝛi: vlˀ ſubita ſine p̃cedẽtibꝰ acidẽ
tibꝰ põt ĩtelligi: ſic videmꝰ vulnera ĩ veſi

† Impoſſi-
bile eſt veſi
ce venaſ pp
multitudi-
nez ſangui-
nis crepari.

ca cõcreari † ĩpoſſibile ẽ.n. ibi venã crepari pp mlˀ
titudinẽ ſanguis: ſicut ſolet ĩ renibꝰ eadẽ cã fieri: ne
qꝫ.n. ſanguis ĩ veſice colat venis: ſic ĩ renibꝰ ppẽ
dit colari: neqꝫ ad eã ſanguiſ effluit: niſi q̃ꝫtũ ad eã
nutriẽdã ſufficit. † Uene ãt cũ crepãt ſanguis exit

† Dr̃ia iter
ſanguinem
egredientez
crepituram
cõmiſſionẽ
venarum.

purꝰ ſanꝰ ⁊ ſubitꝰ: cũ ãt tñ ꝓferẽt nõ inde ſanguiſ
emittat: ſꝫ ſicut ſudoꝛ: ⁊ paulatĩ ſtillãs egredit: ⁊
vꝛĩa q̃ſi ſanguini ẽ mixta. Aliqñ tñ ſãguiſ d veſice
venis exit coꝛꝛoſis: ſꝫ añcedũt ſigna q veſica ſit vul
nerata. ſ. doloꝛ ⁊ ſanies ĩ locis ſuis: ⁊ aliqñ fruſta
de veſice ſb̃a. Bonũ g̃ ẽ p ſpõte ĩtelligi ſubito ſꝫ ñ
ſine cã mãifeſta. Aliqñ.n. de renibꝰ ſiue exterioꝛi
cã multĩ ſanguis egredit: cũ vene ĩ eis crepãt: vel
cũ ſanguis in eis augmẽtat: vel ex nimio ſaltu: ca
ſu quoqꝫ vel percuſſionibus. 90

N On ẽ neceſſe harenã mingẽtibus lapis
ĩ veſica ſup cõcreat: aliqñ.n. ⁊ ĩ renibꝰ ge
nerat: erroꝛ aũt ĩ hoc aphoꝛiſmo ẽ aptus
ſꝫ aut hy. medictatẽ aphoꝛiſmi p̃termiſit: aut poſt
libꝛũ eũ ſcribẽs hoc neglexit: qꝛ † vbicũqꝫ ꝯcreat
lapis: nõ ex neceſſitate vꝛina harenoſa erit. 91

† Ubicũqꝫ
cõcreat la-
pis non ex
neceſſitate
vꝛina arẽo
ſa exit.

F Inis huius aphoꝛiſmi inuenit ſcriptus
duobꝰ modis. alij.n. doloꝛẽ ſcribunt. alij
paſſionẽ: ſꝫ nulla v̄boꝛũ hoꝛũ ẽ differẽtia
In alio ẽ erroꝛ: cũ.n. circa veſicã hy. dicit paſſionẽ
in veſica ſolũ eſſe intelligunt. Sed tamen paſſio
iſta oĩ inſtr̃o vꝛine ẽ cõmixta.i. veſice renibꝰ: ⁊ vi
is vꝛine que inter renes ⁊ veſicã dicte ſt eẽ bonũ g̃
eſt ex verbis ſuis intelligi circa veſicam: non ſolũ
in veſica ſed in ceteris vꝛine inſtrumẽtis: quod ſi
intelligatur planioꝛ erit ſenſus aphoꝛiſmi. nõ.n.
dixiſſet circa veſicã doloꝛẽ: ſꝫ in veſica. 92

† Signa pa vulnerationis veſice.

S Anies ⁊ ſanguis cōmixta ī oībus inſtrīs vrine ſignificant eē vulnera: ſʒ fetor ꝓpriꝰ eſt veſice morbus: ⁊ magis ſquame. Inuenitur āt ī libris p luribus. Que mingunt ſanguinē: ⁊ ſaniē ⁊ ī pluribus: vel ſanguinē vel ſaniem quorum quodcunqʒ ſit vlcerationē portendit: tamen prior in tertio vtrunqʒ teſtatur: vel ſemel ſanguinē: vel ſemel ſaniē. 93

Si ſanguinem aut pus mingunt: aut ſquamas: ⁊ odor grauis veſice vlcerationem ſignificat.

Quibus in vrinali via puſtule naſcuntur ſanie facta ⁊ erupta ſolutō fit morbi.

Urina multa ſcā noctu: modicū ſeceſſuʒ ſignificat: ⁊ econuerſo.

Spaſmus ex lebo ro: mortale.

Iſte aphoriſmꝰ ex nimia breuitate videat eē ſupfluꝰ nulli. n. dubiū ē gn apate i vrinali meatu nato: ⁊ ſcō ramoſo ⁊ erupto: fit morbi ſolutio: ſed inueſtigās perſpicaciter inuenit vtile eſſe puſtulas has ſemper ſequi ſtranguria quibus ſ tis: ⁊ ſtranguria ceſſabit: ſed oblitus ſum cuiuſdaʒ rei de qua ſophiſte me redarguent. Sʒ forſan hypo. voluit niſi ſanie facta vel erupta ſtranguriam nō ſolui. Aliquando. n. in his locis puſtulis natis: non tū ſanies fit: ſed potius poſtule puſtule per ſe deficiunt. Sed hy. vtrunqʒ intendens hanc ſubintulit quaſi planiorem. 94

N Ulli dubiū eſt quin cuʒ humiditas multa de vētre in venas effluat egēem deſiccet ⁊ minuat: qd cōſtatꝗ: cū exit cū fece cibi egeſtio liqdior ⁊ maior fit: ⁊ vrinā palā ē minorari. h aūt inuit vt mōſtraret q̄lit ſiccitas ⁊ effluētia ventris medicentur: ħʒ † ꝙ expedit. cū ḡ liquidior eſt vēter ꝙ oʒ potus minuitur. ⁊ ad veſicā deriuat ſi aūt ſit ſiccior: potus maior eſt: ⁊ quātū poſſumꝰ ne in venas exeat ꝓhibeat. Ducitur. n. tūc p vrinaʒ qd p ſeceſſuʒ debebat duci. Noctu aūt dixit: q: tūc eſt tempus digeſtionis.

† Nō ꝙ minutio potꝰ ventre ſtipticat: maior rō aūt liquidū fac.

Finit particula quarta. Incipit quinta. 1

C Onſuetudo fuit ātiquorū cū dicerēt † helleborū abſolute intelligere albū quem inquiūt qui biberit: ⁊ ſpaſmus purgatio ſupuenerit: mortale. Sed tū hoc ac nis in initio purgationis n mortale erit ſicut alie potiones ſt mortales: que vt fuerit ebibite ſunt illico ſuffocantes. periclitant ḡ cū tūi moueātur: anguſtiētur ī vomitu. vnde neruus patitur ex cerebro d ſcēdēs ori ſtomachi cōiūctus: ⁊ p eū neceſſe ē os ſtomachi patiat. Uidemus. n. multotiēs homines patiētes in ore ſtomachi maximū dolorē hñe: q tamē helleborū nō biberūt. ex dolore āt illo ſpaſmus ſupuenit: ſicut videmus ī quodā iuuene beruginē eris vomēte. Certius. n. berugo eris vocat ꝙ vomitus. Fuit. n. berugo in colore liuida imo. in oī q litate cōm ota: ꝗ berugie vomita ſpaſmus ſubſecutꝰ ē: berugie vō purgata ceſſauit febris ⁊ ſtati a ſpaſmo liberatꝰ ē. Poſſibile ē ḡ ſicut diximus vt † bibentes helleboꝝ albū, ſpaſmū patiātur ꝓp colligātiā oris ſtomachi: ⁊ nerui ī doloribꝰ. Aliquādo ꝓp nimiam inanitionem patiūtur ſpaſmum bibentes helleborum albū: ſicut accidit ſepe iuuenibus co. ac. habentibus ſolutionē nimiā. vnde ī ſuis corporibus q̄dā mēbra ⁊ maxime lacerti ſpaſmātur. De plenitudine aūt ſpaſmū monſtrauit eſſe curabilē: ſed † de inanitione neruoꝝ ⁊ de ſiccationibus ſpaſmus ē incurabilis. Aliquando quoqʒ ſpaſmꝰ eſt ex colligantia in dolore quem neglixiſſe eū non debemus exiſtimare. cū. n. ꝓus dixerit ſpaſmū de inanitiōe ⁊ plenitudine fieri: ille ēt q ē ex colligātia intelligitur: ⁊ aliquādo etiaʒ ſingultus venit ꝓpter dolorē ⁊ pūctionē ſtomachi vel meri. hoc aūt genꝰ ſpaſmi ex helleboro ſolet naſci: nō tamen hy. nominauit: ſʒ poſſumus itelligere hunc † ſpaſmum eē de inanitione q: omnis res pūgitiua ē deſiccatiua. hec ſunt genera ſpaſmoꝝ ex helleboro venientiū neqʒ aliqs ē curabilis: niſi qui cum dolore: ⁊ punctura propter motuʒ vomendi venit qui. n. eſt de ſiccitate incurabilis eſt. Bene ergo hypo. dixit cum Mortale dixit. Quidam eniʒ ſpaſmi ad curandū duri: vnus tamen incurabilis eſt. 2

† Per helleborū abſolute ꝓlatū antiq ſp. albū itellexere.

† Cā qre bibentes helleboꝝ poſſibile eſt vt ſpaſmū patiantur.

† Spaſmꝰ de inanitōne ē incurabilis: de repletiōe vo curabilis.

† Singultꝰ ē ſpaſmꝰ oris ſtomachi: ⁊ meri q ad ſpaſmū de inanitione reducit.

In vulnere ſpaſmus ſuperueniēs mortale.

Sanguine multo fluente: ſpaſmus innatus: aut ſingultus malum.

Spaſmus innatus ⁊ ſingultus ē nimiam inanitionem malum.

In moderata pūgatione ſpaſmus aut ſingultus innatus: malum.

S Icut ante ſpaſmum de helleboro mortale dixit ⁊ periculoſum eſſe intendit: ⁊ plurimos tamen inde mori: ſic ⁊ hunc ſuperuenientem ex vulnere in principalibus membris facto: vt eſt cerebrum vel epar. vel neruoſ locis teſtatur eſſe mortale: ſed tamen quotienſcunqʒ ſuperuenerit † non neceſſe eſt inde mori plurimos ergo mori ⁊ non omnes intendit ſicut ⁊ in plurimis locis ſignificare mortē mortale dixit ⁊ non omnes dixit moriuntur: ſed plurimi ſpaſmi in vulnere venientis: cauſa tumor ſuperueniens eſt ⁊ apoſtema: que ſi ſint in neruoſis membris ſicut poteſt videri ſemper ſpaſmatur primum locus apoſtemati: vel tumori vicinus. deinde aſcendens paſſio huiuſmodi vſqʒ ad fundamentum vel initium neruorum peruenit ⁊ poſt patitur totum corpus. 3

† Non eſt neceſſe oēs mori quibꝰ ſigna mortalia inſūt.

N On eſt intelligendum hic idem intenduſſe: ⁊ quod ſuperius. conſueuit eniʒ multis locis dicere mortale: ⁊ mortem ſignificare: ſed tamen non equaliter. vnde hic mortale non ſimile eſt ſuperiori: ſed minus mortale. Hic autem ſpaſmus qui de multo † ſanguinis eſt fluxu: vnus eſt de ſuperioribus q: cā eius de inanitione eſſe comprobatur. 4

† Spaſmꝰ ex multo ſāguinis fluxu factꝰ de inanitione eē comprobatur.

Q Uod autem dixit helleborum bibentes pati vniuerſaliter, hic repetit: vt non ſolum ex helleboro ſpaſmum eſſe deberet intelligi: ſed ex omni purgatione ad vltimum ducente: neqʒ tamen minus periculoſus eſt: hic ex inanitione ꝙ qui ex helleboro ſolo dictus eſt venire: ſed etiam periculoſius hic quoniam ex inanitione eſt. Singultus etiam eſt ſpaſmus quem, hos ſtomachi ⁊ meri ſicut monſtraui alias patiuntur. 5

† Diffinitio ſpaſmi.

S Paſmus † eſt motus inuoluntarius ⁊ voluntaria obtinens loca. Singultus eſt ſpaſmus ſtomachi nimium pleni aut deſiccati: aut mordicatione: aut irritatiōe alqua incitari. † Omnis enim immoderata purgatio peſſima eſt. ſoluitur autem per repletionem: repletio vero ſpaſmo preſente: aut ſingulari nequit fieri. 6

† Omnis imoderata purgatō ſoluitur per repletionē ꝗ ſpaſmo aut ſingultu pſente fieri nequit.

¶ No͂ cām q̄re vinū ci to faciat ſpaſmum.

H b Uiuſmodi ſpaſmus ꝺ neruoꝝ ē plenitudine. Ui nū.n. vniuerſaliter implet neruos: q2 calidū ē. oē āt calidū cito pforat corpus maxime ſi vinū ſit nō groſſum. vnde vinū multū ebibitū ꝛ calidū: ꝛ cito corpus perforatiuum: ꝛ neruos implens cito facit ſpaſmum. S3 tamen aliquando bonitate ſua quod infirmū fuit reſtaurat cito. ſi autem locus talis ſit qui reſtaurari nō poſſit: ſpaſmus ille cito mortē infert: Inueſtigare o3 proprietatē boꝝ verboꝝ: ſm ꝙ repetente ſine voce dixit h. n. cōtingit cum ſenſus ꝛ motus auferūt corpi: ꝛ accītia h apoplexiā cōſueuerūt vocari: hy. āt monſtrauit naſci ex neruoꝝ patientibus fundamentis. ¶ Impoſſibile. n. eſt corpus totū ſpaſmetur: non ſcerebrū h patiaꝛ: aut ex ſe aut ex alioꝝ neruoꝝ vl' membrorum colligationibus. Ebrietate āt aut antiqui intellexerūt capitis eē paſſionē. pp vinū nimiū. nominaꝛ aūt lingua grecoꝝ craſeleos abuſiue ꝛ craneo tractū. ſeleos vō iectigatio hy. vō cum ante horam iquit veniens: ſm quā crapule ſoluūtur tēpus intendit quod nō landabile ē i oī equalit

¶ Impoſſibile. n. ē cōpus totum ſpaſmari ſi non cerebꝝ hoc patiaꝛ principalit aut, per colligantur.

S ſ I inebriatus aliquis repēte ſine voce fiat: ſpaſmo innato moritur: ſi nō febris acceperit eum aut ante horaꝫ ſecundū quā crapule ſoluūtur locutus fuerit.

Q q Uicūq3 a tetano apprehenduntur in quatuor diebus moriuntur. Si vero hos effugerint ſaluꝛ fiunt.

E e Pilepſie quibus ante iuuentutem naſcūtur mutationeꝫ habent quibus vero poſt vigeſimum quintum annuꝫ: commoriuntur plurimum.

Q q Uicūq3 pleuretici facti in. xiiii. diebus non purgantur: hi in empita tranſeunt.

P p Tiſis fit maxime i etatibus a. xviii. annis vſq3 ad. xxv. annum.

Q q Uibuſcūq3 ſquinātiā effugiunt: ꝛ ad pulmoneꝫ eis conuertitur: in diebus ſeptem moriantur: ſi vero hos effugerint empici fiunt.

Q q Ui a ptiſi moleſtantur ſi ſputum qualecunq3 expuunt graue fetet ſuper carbones effuſum ꝛ capilla a capite diſluunt: mortale.

Q q Uibuſcūq3 ptiſicis capilli deſinūt: diaria ſuper ueniente moriuntur.

lepſia ergo ante pubertatem veniēs diſſoluitur in ipubertate. Si aūt poſt pubertatē. i. a. xiiij. annis vſq3 ad. xxv. venerit poteſt ſanari ſi non negligerit: Si poſt. xxv. in quibuſdā libris inueni poſſibile ē illi cōmori. i. i ea moriūꝛ plurimi. 9

C Onſueuit hy. dicere purgationem materie pleureꝛ cuꝫ ſcreatu ſputi ꝛ mundificatione ſui que omnia inueniūtur i pitonoxiomaton: ꝛ i pnoſticis. h āt tpſ ſue mūdificatōiſ qīmauit. ſinaūt i ēpima icidit. ¶ Empia āt eē intēdit: aut oēm mutationē apatis iſanie ſcē i locis multꝫ pnoſticoꝝ ē icēiri: aut flexū eiuſdem in ſpaciū qd ē int pect⁹ ꝛ pulmonē: ꝛ ē mediaſtinū: q vtraq3 vēinu nt cū plenreti ci n mūdificātur ſputis: ſ3 tñ fluxū ſaniei i ſpaciuꝫ mediaſtinuꝫ pectoris dixit ꝛ pulmōis. 10

¶ No͂ gd p empima intelligere velit.

N anteriori aphoriſmo veniētes h3 etates mōſtrauit morbos dicēs iuuētib⁹ vēire fluxū ſanguis ꝛ ptiſiꝫ. h nūeꝝ ānoꝝ i tēdit: qd ego explanarꝛ volo. Quaꝛ āt iuuenes hūc mōbū icidāt ſupi⁹ dixiſſe memini. ¶ ptiſis ē vulneratio polmōis ꝛ cōſuptio toti⁹ corpis: ſic ꝛ ſanguis ſputū pulmōis ſeqꝛ vlceratio. ē aūt ſanguis ſputū cognatū huic etati: ꝙ ꝛ pulmōis vlceratō q̄ ptiſis dꝛ: vicini tū ſt huic affectiōi ꝛ paſſiōi: ¶ q̄tq̄ ſt ſtrictoꝝ pectoꝝ: ſi tortoꝝ cruriū: ꝛ lōgū hūt collū ꝛ pect⁹ tenue ꝛ hūeros eleuatos. h hypo. dicēs ptiſꝫ a xviij. ānis vſq3 ad. xxxv. ānū: ī itēdit ſpaciū coꝝ eē equale: qd ſi pſpicacit itēdam⁹ vuꝫ eē inuciem⁹ anni eni pueritie ſint a. xviij. vſq3 a. xxv. ꝛ a. xxv. vſq3 ad. xxxv. ſunt iuuentutis annis: 11

¶ No͂ gd ſit ptiſis.

¶ No͂ q ſūt apti incidē in ptiſim.

¶ Sicut nō oēs cibū digerunt eq̄liter ita ꝛ vinū bibētes q̄nq3 in prima die q̄ncq3 i. ij. aut iij. die ſoluūtur ab ebrietate ſua ñequaliter.

hoie. ſē. n. ꝙ hoies ſecūda diſſoluūꝛ die ab ebrietate: gdā eadem nocte: gdā tertia die: q oīa contingunt h3 ꝙ vinuꝫ eſt virtuoſum: ꝛ ſm nām ꝛ virtutem bibētiū. ¶ ſicut aūt ñ oēſ cibū digerūt equaliter: taliter ꝛ vinū bibentes nō ab ebrietate ſua eq̄lit diſſoluūꝛ. vñ nos o3 expectaꝛ lōgi⁹ tpſ ebrietatꝫ diſſoluēde. ſi āt tē febris ñ ſupuenerit: neq3 ebrietaſ diſſoluiꝛ: neq3 ille locut⁹ fuerit ſpaſmo inato moritur. 7

T t Etanus ē morbus pacutus ab vtriſq3 ſpaſmi motibus ꝫrijs compoſitus. vnde neceſſe eſt in fine velocem eē. nā āt fortem motum hunc non pōt pati: ꝛ longitudinem temporis. Criſis ergo ſua in primo o3 eē piodo: ſinautem nō eſt mortale. 8

I i Mmutatio morboꝝ certa ē: cū de mēbris muten tur in membra. Aliqñ aūt abuſiue dicimus eſſe ꝺ vni⁹ morbi in aliud imutatione: ſed nō ſic epilepſie ſinē hypo. in mutatione morboꝝm intendit. materia aūt epilepſie groſſa ē: ꝛ phlegmatica: ꝛ ſrītatem. curatō huius ergo ē cum imutatione etatis de hūiditate in ſiccū exercitijs ꝛ deſiccatiua dieta: ꝛ medicina huic morbo ꝫria. hic aūt hypo. ſolam propter etatem dixit mutationem. Si āt hū īueſtigauerim⁹ ¶ curā medicādi huiuſmodi infirmoſ facilē inueniemus: q2 iſtud qd dixit dedit intelligeꝛ alia huic morbo ꝫria. Itē hypo. in multis locis huius libri: Epilepticus inquit iuuenis cū immutatiōe etatis regionis ꝛ diete euadit: ſic ꝛ h epilepſie ante pubertatem veniētes mutantur cuꝫ pubeſcūt. ſi vō p⁹. xxv. annos cōmoriūtur. vbi intendit tempus pubeſcēdi: qd a. xiiij. āno incipit i. xxv. annis finitur. Quicūq3 vō ante pubertatē hanc habuerit euadit in tempore pubertaꝫ: ſi h3 ꝙ o3 adiutus fuerit. Dico aūt ꝙ ſi in alterā etatē euenerit. ꝛ ſe adiurare voluit ſanari pōt: ex negligētia enim ſua nō ſanatur ante. xxv. annoꝝ etatē. Qō aūt dicit: Si poſt: xxv. annum venerit ipſi cō moriūtur: qui iam. xxv. annos tranſierit intendit. ¶ Epi

¶ Cura epilepſie facilis eſſe dꝛ.

¶ Epilepſia ꝛ aū pubētatē veniens diſſoluiꝛ in pubertate.

H h Ic hy. inuēs mutationē morbi ꝺ gutturꝛ ad pulmonē dīc occiderꝛ añ. vij. dies ꝛ veruꝫ pt eē: cū ſuffocet: pōt ēt trāſire. vij. dies cū mā mutata i ſaniē ēpicos faciat. ¶ Cognoſciꝛ āt ad pulmonē migraſſe rōe pulſ⁹: nā dur⁹ ꝛ iordinat⁹ ieq̄lis ad pncipale mēbrū trāſlatā ſignificat mām Mollis aūt ꝛ equalis ꝛ ordinat⁹ cū hōa reſpiratōne ꝛ equali certā dimiſſionem ſignificat. 12

H h Ic ptiſis itelligit ꝛ vulnera pulmōis i qb⁹ ſputa piecta mōſtrauit phaꝛ: ſi ſup carbones expuūt: ꝛ ſputū putruerit: ſic dixit añ i vulnerib⁹ veſice. Si vrina fuerit ꝛc. Dic āt ſi capilli a capite fluūt mortale: ꝛ vuꝫ ē q2 ſignificāt nutrimētū ablatū eē. fetor vō corruptionē hūoꝝ ꝛ conſumptionē membroꝝ ſolidoꝝ ſignificat. 13

I i N hoc loco ptiſicos dicit morituros: in quibus cum capilli cadunt monſtrauit iam quid ſignificat ꝛ docuit q2 defectionē ſignificat humorum qui ſunt nutrimentum capilloꝝ.

¶ Cognoſcimus ex pulſu ad principale membrum tranſlatam fuiſſe materiā.

¶ fetor ſputi humoꝝ corruptiōeſ ſignificat ꝛ membroꝝ ſolidorum cōſumptiones.

¶ Caſus capilloꝝ defectioneꝫ ſignificat humoꝝ qui ſunt nutrimentū eoꝝ pilorꝝ.

Si autem diaria ſuperuenerit vicinos dixit eſſe morti ⁊ verum eſt: qꝛ diaria ex defectione eſt virtutiſ contentiue: ⁊ ipſa augmentat multo magis defectionem virtutis. 14

In quibuſdam libris inuenitur ꝙ expuūt ⁊ vomunt: ⁊ multos interpretantes ita legentes compimus dicentes cum in vomitu intelligere multam quantitatez vo luiſſe: ſed mentiuntur. Videmus autē multos ſanguinem de pulmōe ſpuentes neqz: tñ vomentes abuſiue: ergo euomunt dixiſſet. ſi enī eſt ſanguiſ ſpumoſus ſi ſit multus ⁊ ideo de pulmone exibit ſi vo paucuſ ſit non ideo inde erit: ſed de alijs locis ꝑmoes Et ſanguis ſpumoſus exiēs cū tuſſi oſtēdit vulnera pulmonis neqꝫ tamen cū vulnera pulmoni affuerint neceſſe eſt ſemper ſanguinem eſſe ſpumoſum. multotiens enim homines videmus de alto cadentes: ⁊ alios alijs collidentes: alioſqꝫ inuicem ſe inuicem percutientes: ⁊ alios ſuper alios ſicut athletas cadentes qui cum tuſſi multum ſanguinem expuerunt: boni coloriſ ⁊ nullius odoris mali qui tamen ſanguis de vena rupta pulmonis venit. 15

Quicunqꝫ ſanguinē ſpumoſum expuūt his ex pulmone eductio fit.

Ptiſi habito diaria ſuperueniē te mortale.

Quicūqꝫ ex pleuretide empici fiunt: purgentur in xl. diebus: a qua die ruptura fit quieſcūt: ſi vero non in ptiſim trāſcūt.

Calidum: nocet hoc frequēter vtētibus. Carnium effeminationez facit neruorum incontinentiam mentis ſtuporem: fluxū ſanguinis ⁊ defectiones ſpūs: quibuſdam vero ⁊ mors ſequitur.

Frigidum vero ſpaſmos: ⁊ tetanos ⁊ nigrores ⁊ febrium rigores.

Frigidū inimicū neruis oſſibuſ dē tibus cerebro ſpinali medule. Calidum vero vtile ⁊ amicum.

Quecunqꝫ īnfrigidata ſunt: recaleſacere oportet: exceptis quibuſcunqꝫ ſāguinē manare futuruꝫ ē.

Vlceribus frigidum mordax: cutem īduret: dolorem ſanie facit: nigrioreſ rigores: ſpaſmoſ: tetanoſ ⁊ febres.

Nō ē ſp neceſſe ꝙ ſanguiſ ex vulnerē pulmonis cuꝫ tuſſi exiens ſit ſpūoſus.

Antea dixit ſi ſanies fetuit ptiſicis: ⁊ capilli ceciderint: ⁊ diaria ſuperuenerit mortale hꝫ autem abſolute poſuit diariam: ⁊ ſanieꝫ reticuit: monſtrans eam ſufficere ad ſignum mortiſ ſed tamen non ita vicinari ſicut ex cadentibus capillis. 16

Cum prius fluxum ſaniei diceret mōſtrauit illis ſolis attinere quibus apa rumpitur in latere: ⁊ fluit ſanies ad ſpacium pectoris ⁊ pulmonis medium: qui omnes ſi nō mūdificētur in. xl. diebus ⁊ multum neceſſe eſt tabeſcens pulmo corrodetur: ſanies ergo longo tempore corrupta acuitur. vnde in mundificāda pleureſidem. xiiij. hypo. determinauit: ⁊ ſaniei mundificationem in. xl. Quorum dierum diuerſitateꝫ mōſtraui ī criſeos ⁊ ī meracriſeos ⁊ ī aphoriſmis. 17

Nō cāꝫ q̄re in mundificāda pleureſi diē. xiiij hypo. determinauit.

Alibi monſtrauit hypo. quid calidum ⁊ frigidum faciant: ſiue moderata ſiue ad vltimitateꝫ venientia ⁊ hoc ī libro proprie de calido ⁊ frigido in quo etiā oſtendit quomodo operari oportet cum liquidis. hꝫ autem breuiter adunauit: ⁊ primum a calido incepit oſtendere quomodo calidum in vltimitate operetur: Effeminat carnes. i. mollificat ⁊ rarificat: quod verbum poſuit abuſiue hoc tamen quia omnes femine ſunt molliores ⁊ debiliores maribus teſtatur hoc quia neruorum incontinentiam addidit. poſt nerui. n. rarificantur ⁊ mollificantur: cum ſubſtantia eorum diſſoluatur calore mentis ſtuporem intendit. i. defectionem eiuſdem mentis que fit ex diſſolutione cerebri: calido fumo aſcendente ad caput ſicut ⁊ in neruis contingit Defectiones ſpūs in his qui ad fluxum ſanguinis ſunt apparati: ex fluxu enim ſanguinis ſpūs deficere conſueuerunt vnde ⁊ mors ſubſequitur: ſed tamen hꝫ ſuccedunt ex longitudine temporum. quibuſdam vo parum. fluxum vo ſanguinis ⁊ defectōnes ſpūs cito mors ſequitur. hꝫ autem aphoriſmus ī multis libris eſt diuerſus vnus tamē permanet ſenſus. Jn vno libro finis inuenitur. ſ. Mors ſequitur in alio. Cum hec contigerint: mors ſuccedat in alio: Hec ferunt ad mortem. 18

Oēs femīe ſīt meliores ⁊ dbilioreſ maribus.

Hic nimium frigidum intēdit ſicut aque frigide abuſus facere ꝯſueuit ſpaſmum ⁊ tetanū propter frigiditatē neruorum. ſicut. n. conuenit ꝙ ex nimio calorē diſſoluantur nerui ſic nec frigido oportet nimiuꝫ infrigidari: quia friguſ conſtipat eos ⁊ conſtringit: vnde ⁊ nigrores fiunt calore naturali a frigore conſumpto: a quo flos ⁊ rubeus color cōſeruatur: quo extincto fit niger color: ſicut facit nigredineꝫ frigide aque abuſus frigida aqua per ſe facit frigus. per accidens vero facit febres. rigores febrium veros eſſe ī alijſ libris reſtat oſtendere. 19

Nonnulli nocumēta que ex potu aque frigide ſequūt.

Oſtenſ lesionibus que fiunt ex frigide aque abuſu: nunc oſtendit partes quibus ē inimica. Et nota ꝙ licet oſſa naturaliter membra ſint inſenſibilia: paſſibilia tamen ſunt. omnia vo membra frigidiora ⁊ ſanguine carentia neceſſe eſt vt ledantur ex vltimitate frigidi quod cum ita ſit calidum conueniēs erit eis. 20

Licet oſſa ſint mēbra in ſenſibilia ſunt tamē paſſibilia.

Hoc non eſt huic contrarium quod alibi dixit: contraria contrarijs curantur. hꝫ autem ſatiſ inueſtigauimus explanauimus ⁊ compleuimus in megategni. vbi quoddam monſtrauimus neceſſariū magis in medicina vt incipiamus ante curare illa que magis ſunt in ſtantia: etiam in moleſtatione duriora ſimiliter hꝫ intelligimus de ſanguis fluxu anteqꝫ ſua incipiatur medicina ⁊ deinde ad hoc redeamus vt membrum ad ſuum temperamentum reducatur: ſed vnde ſanguinis fluxus eſt. ideo ibi non apponitur calor: quia calor aperit ⁊ maiorem fluxum facit. 21

Nō ſī applicāda calida mēbro vn̄ ſanguinis fluxus manat.

Qui nomina ſecundum veritatem vult intelligere mordax ſolum calidum intelligat. Sed tamē quia ſenſus horret ſua contraria: ⁊ frigidum dicitur eſſe mordax non quotienſcunqꝫ corpus tangat: ſed cuꝫ vlcera corpus habeat. Omne. n. mordax quod mordet ⁊ perforat oꝫ vt morſus a ſuperficie ⁊ interiora ſentiat morſionem. Aqua vero frigida cum non cutem perforare valeat: niſi quantum ſua expetit ſubtilitas: vlceratis tamen membris propter raritatem ſui vſqꝫ ad interiora poſſibile eſt perforare. nos auteꝫ in libris medicine ſimplicis naturam monſtrauimus cuiuſlibet rei mordacis. quodlibꝫ n. frigidum mordet omne vlceroſum. Non vlceroſi iduratur inde cutis propter frigiditatem ſui: ⁊ dolorem ſine ſanie facit propter frigiditatem caloris naturalis ſaniem ſemper vulneribus faciētis ⁊ dolorem faciētia diſſolui n̄ pmittit. Alia accidētia inde ſcā ſupius ſunt expoſita. 22

Oē mordax ꝙ mordet ⁊ pforat oꝫ vt morſus a ſupſicie ad interiora ſētiat morſionē.

Cum frigidum ꝛ calidum quid facerent ſuperius oſtendit h̄ iuuamentum eorum monſtrare intendit: ꝛ de aqua frigida incipit. Eſt autē inquit vbi in tetano. Et h̄ omne genus ſpaſmi intendit: ꝛ in media eſtate ꝛ bene carnoſo corpore: iuuenili etate aqua multa frigida ꝛ ſubita facit vt calor reuocatus redeat in corpore interius: vnde ꝛ morbus ſoluitur hoc autem frigidum non facit naturaliter: ſed potius accidentaliter. cum calorē in carnoſum corpus renocet. Hoc autem certificatur: qꝛ in alijs non iuuat etatibus: neque huic in omni tempore ſed media eſtate: qꝛ cū frigidum corpus percutiat: neceſſe ē vt aut vīcatur calor naturalis. aut ad iuuetur cā ſui. vincitur cum eſt defectus: ꝛ adiuuatur cum ſit fortis: cum interius recluditur: neqꝫ diſſolui permittatur. Prohibentur autem imponi frigida tetāo ex vulnerē ꝛ ſi iuuenis ſit infirmꝰ etate carnoſo corpoꝛ̄ media eſtate calida regione. Frigidum. n. ſicut diximus mordax ē vulneribus ꝛ dolorez ſine ſanie facit. Ubi vō ſpaſmus ex vulnere maxie ex neruoſi membri apoſtemate frigidum multum eſt nociuum: quia dolor vulneris non mitigatur ꝛ apoſtema non ſoluitur. 22

Eſt autem vbi i tetano ſine vulnere iuuene bene carnoſo: eſtate media aq̄ frigide multa infuſio: caloris reuocationem facit calor vero hic liberat.

Calidum ſaniem faciens non i omni vulnere maximum ſignum ad certitudinem cutem mollit atteuuat ſine dolore: rigoꝛuz tetanorum ꝛ ſpaſmoꝛuz mitigatorium. Eorū vero que in capite ſunt ſoluit grauedinem. Plurimum confert oſſium fracturis: magis vero denudatis. Horum autem maxime in capite vulnera habentibus ꝛ quecunqꝫ a frigiditate oriuntur aut vulnerantur: ꝛ herpetis comedentibus: ano pudendo: veſice ꝛ matrici: Calidum quidem determinans ꝛ amicum: frigidum vero contrarium ꝛ ocadens.

In his vero opꝫ frigido vti vnde ſanguis fluere futurus eſt: non ſuper loca ſed circa ea. Et quecunqꝫ flegmones aut inflāmationes in rubeum aut ſubſanguineum colorem ſunt tendentes ex recenti ſanguine: quoniam veterata denigrat: ꝛ iuuat heriſipilam non vulneratam: quoniam vulneratē nocet.

Frigida velut nix vel cryſtallus pectori inimica: tuſſes commouentia ſanguinem fluere facientia ꝛ catarros.

In articulis dolores ꝛ tumores

corporis in hyeme ſemper vlceroſis: quibus calidum eſt iuuatiuum. Item conuenit calidum vlneribus comedentibus ꝛ corrodentibus ſicut herpeti ꝛ ſimilibus: que ſi ſint calida ꝛ colerica: cum tamē frigida ſint contraria ſicut vulnerum mordacia: conſtat quia calida ſunt iuuatiua: cum frigiditas ea mordeat. Similit calida ano ſunt amica. frigida inimica. anꝰ n. neruoſus ē: ꝛ ideo propter colligātiam frigidum ad ventrē cito aſcendit ab ano: itidem ꝛ calidum. Similiter ꝛ pudendo: veſice: matrici calida quidem amica. frigida vero inimica. Hec enim ſunt neruoſa ad quorum ſuperiora neceſſe eſt frigitudo cito aſcendat. Et procul dubio qꝛ hy. calidum amicum ꝛ determināſ. frigidum vero aduerſum ꝛ occidens vniuerſaliter monſtrare intendit: qꝛ hec iuuatiua illa vero: inimica ſunt. 23

Intēdit hy. monſtrare in his verbis ſuis vbi frigita adiuuent. Dicit ergo iuuare illos vnde ſanguis apparatus eſt fluere vel vnde iaꝫ fluxerit. Neqꝫ oꝫ ſimiliter ſuper vulnera poni vnde ſanguis exierit: quia ſicut dixit frigida nocent vulneribus. Sed circa ea loca vnde ſanguis ad vulnera venit. Dicit item omni calido prodeſt apoſtemati: ꝛ locis comeſtiuis que incenſa fuerint propter ſuum calorem ſuccurrere intendet. Hec enim loca frigida conuenientia ſunt ꝛ quieſcentia que dum videntur rubea vel quaſi recens ſanguis rubea eſſe cernuntur vnde frigida ſuppoſita liueſcere facit vel denigrat. Iuuat item ſuppoſitum heriſpillam non vulneratā Si enim ſit vulnera frigidum eſt mordax. loca. n. qualiacunqꝫ patiantur dolorem. Dolor ipſe ſit cauſa trahendi aliunde ſibi humorum peſſimitatem. 24

Sicut frigidum cā ſpaſmi ꝛ tetani ē: raro vero curamentum ſimiliter ꝛ calidum naturaliter eſt curatiuum. raro vō nō curamētū: Uulnera vō corroſiua ꝛ que humorum ad ſe currentium ſunt ſuſceptiā: non calor adiuuat: cum maxime eis noceat: qꝛ duo inſimul ad iuuantur. i. iuuamentū vulnerū ꝛ nō iuuamētū. Generare in vulnere saniē magna certitudo ē ſanitatis. impoſſibile. n. eſt in vulnere saniē faciēte vt piculoſum vel moleſtum debeat eſſe. Uulnus āt qd̄ cā ē ſpaſmi nō facit ſaniem neqꝫ etiam putrefactiuā vel in circuitu corroſiua: ꝛ oīa maturātia saniē ſunt faciētia. Oīa h̄ vulnera certa: ꝛ ppa ſua habēt noīa ſicut cāceroſa ꝛ heruginoſa. abuſiue a quodam ea prius curāte nomē mutuātia: farſia: formicina: ꝛ ſimilia. hec ſunt ſigna ſecuritatis vulneris. Itidē intelligimus de aqua calida: que cū nō iuuet vulnera nō tñ facit ea ſanioſa: poſt h̄ hypo: noīauit iuuamentuꝫ caloris qd̄ ſepe certificauimus: in his mollitur cutis cū indurtierit: ꝛ ſubtiliatur cum incroſſeſcat. Mitigat qꝫ frigidum facit propt̄ orribilitatem noſtre nature ad ipſum. i. caloris. ipſe. n. eſt quem nos nālem dicimus: qui extrinſecus cum veniat ſm̄ temperamentuꝫ facit omnia que diximus. i. maturat maturanda: non bona in bona mutat: diſſoluit: ꝛ pergat nociua. ſi autē iſta non facit perfecte: dolorem tamen mitigat. In paſſione capitis ſimiliter grauitatem ſoluit: quia materiam morbi digerit: iuuat. n. materiam morbi ſoluēdi plurimum: iuuat oſſium fracturas maxime vero denudatas carne in capite fractas: qꝛ cum fridum maxime noceat his ꝛ non ſolum his: ſed etiam cerebro ꝛ his quecunqꝫ propter frigiditatem moriuntur membra ſicut vidimus in calcaneis: digitorum extremis: ꝛ ceteras extremitatibꝰ

Verūſqꝫ de calido ꝛ frigido diſputauit nūc autem ſicut niuem ꝛ criſtallum frigida interſerit: ꝛ quanto frigidiora: tanto nocētiora. Sunt. n. pectori inimica: vt pote tuſſim commouentia: ꝛ plurimas venas ſunt rumpentia. vnde fluxus ſanguinis ſunt cā: ꝛ catarrum a capite ad pectus et pulmonem deponentia: quia cerebrum infrigidantia. 25

Frigida ſicut diximus calida iuuant apoſtemata: et rubicunda: ꝛ ſanguinolante: repugnant enim membris ſaniem vel ſanguinem: vel humores ad ipſam miſſuris. Similiter et hoc idem debet intelligi: cum dolores mitiget propter oblatam cauſam vnde fit: quia ſuper-

Potus aq̄ frigide has limitātibꝰ ꝯditiones ꝯceditur.

qñqꝫ i hyeme pp frigiditatē moriuntur.

Calidūꝫ amicū ꝛ iuuatiuuꝫ. frigidū vero occidēs ꝛ inimicum ē.

Frigida ſūt vulneribꝰ multuꝫ nociua.

Frigida per accidēs curāt ſpaſmū calida vō p ſe.

Frigida nō dēbēt poni ſupra loca vñ ſanguis ad vulnera venit ꝛ ſupra apoſtemata ꝛ loca comeſtiua.

Impoſſibile. n. ē i vulnere ſanieꝫ faciēte piculoſū aut moleſtū aliqd ē.

Dolor ē cā attrahendi hūorē ſaliūde ad ſe.

Exceſſiue frigida ſūt pectori inimica.

Nonnulla mēbra

poſita frigida his ſtuporem facit ⁊ ſtupor cum ſenſum tollat dolorem minuit. 26

Stupor cũ ſenſum tollat dolorẽ minuit

Unde oꝫ nos intelligere hypo. intendiſſe leuiſſimam in pondere. Si enim hoc intẽdiſſet vile quoddam ⁊ longo tempore ⁊ magno labore inueſtigaſſet: quod tamen libere appoſitum leuiter apprehendi põt. Intendit ergo leuiſſima que ſtomachum nõ aggrauat: ⁊ que cito tranſit digeſta: neqꝫ ſolis hiſ que poſuit eſt tẽtanda aqua: ſed quodãmõ quoniam hac de cauſa reticuit: q: leuius erat ⁊ poſuit obſcurã cauſam. Eſt autem leuiſſima q: eſt ñ turbida. Secundo q: in ipſa non apparẽt corpora trea. tertio q: nõ horribilis eſt ſꝫ ſapida. q̃rto: q: cito caleſit ⁊ infrigidatur: que cum aſſumitur cito digerif. Et ſicut cibus digeſtus eſt bon⁹ ſic ⁊ aq̃ ſuo mõ bona videtur ex leuitatis ſue digeſtionibus. Quicunqꝫ ergo aquam ad bibendum tentaturi ſunt nõ certiora experimenta habere poſſunt. alia enim fallunt. 27

Signa p eligẽdo in quã i regimie ſanitatis puenientia.

ſine vlceratiõe podagrã ⁊ ſpaſmum ⁊ horum plurima: frigida aqua infuſa refrigerat ⁊ attenuat: ⁊ dolorem ſoluit: ſtupor enim mediocris dolorẽ minuit.

Aqua que cito calefit ⁊ cito infrigidatur leuiſſima eſt.

Quibuſcunqꝫ bibere deſiderium eſt noctu valde ſitientibus: ſi ſuper dormierint bonum.

Muliebria educit ex aromatibus calefactio. Multotiens vero ⁊ ad alia vtiliſ eſſet ſi non capitis grauedinem faceret.

Mulier i vtero habens phlebotomata aborſum facit: ſed magis, cuius maior eſt fetus.

Mulieri in vtero habenti ab aliqua acutarum egretudinum accipi mortale.

Mulieri ſanguinem vomẽti menſtruis ſuperuenietib⁹ ſolutio fit.

Mulieri menſtruis deficientibus: ſanguinem ex naribus fluere: bonũ ẽ.

Mulieri in vtero habenti ſi venter multum fluat periculum eſt abortiendi.

Mulieri qua a matrice moleſtat: aut difficulter generãti: ſternutatio ſuperueniẽſ bonum.

Experimentum autem teſtatur q: ex oĩbus aromatib⁹ dolor capitis generatur. Ratio aũt fatef: cũ pter pauca aromata alia ſunt calefactoria ex calore ſuo nimio: neceſſe ẽ capitis ſequaf grauedo maxime aũt hoc faciũt caſſialignea: coſtum: cinamomum: amomum: nux muſcbata: ⁊ ſimilia ⁊ hoc ideo q: ſunt calida. 29

Experimẽto pptũ eſt aromatica oĩa dolorẽ capitis generari.

Fetus ſi nutrimẽto careat neceſſe ẽ peat: cum ergo ſanguiſ quo nutriend⁹ eẽt phlebotomia demaf cõſeqtur vt piclitef: neqꝫ ſolũ ex phlebotomia patitur ſꝫ ẽt cũ mater abſtineat a cibo aliquãdiu: quãto ḡ maior erit tãto citi⁹ piclitabitur: vtpote cum plus comeſturus eſſet ciborum quãtitas dematur. 30

Jeiuniũ nocet pgnantibus abortire faciendo.

Quod h̃ dixit ex neceſſitate oꝫ cõſeq. Si. n. acuta egritudo cũ febre ſit neceſſe ẽ febrẽ cõtinuã ⁊ calidiſſimã fieri. hec aũt nã ẽ acuto egritudinis: ſi indꝫ cum febre ſit mortale. Mortale aũt ẽ duob⁹ modis: ex eſſentia febris: q: certũ ẽ fetum mortificari cũ cibũ neceſſe ſit attẽuari mři febrem hñti. ſi vo veli m⁹ magis fetũ ſaluari ⁊ mřem ex multa ciborum cõtinuatiõe piclitari: augmentatur inde febris ⁊ eius materia. vnde conſequitur vt peat fetus. Si eadem autem egritudo ſit ſine febre ſicuti apoplexia: epilepſia: ⁊ tetanus mortalis cum magnitudinem morbi ⁊ grauitatem fetus mater ferre non poſſit. 31

De ppetate fe. acute ẽ eẽ cõtinuam ⁊ calidiſſimã. nõ aũt econtra.

Non hypo. h̃ dicit vt nimium ſitienti potus de nocte dandus vel non dandus ſit ſed iuuabit inquit ſi bibituri ſuper dormierint: ⁊ bene: cum ſomnus materiam que cauſa ſitis fuerat faciat digerere. oꝫ tamen procul dubio vt nimium ſcientibus potus eis detur. Sitis autem fit ex vino parum mixto: aut ex potu paruo. Sanitas ergo cuſtodiatur hoc modo. Si humiditas pua ẽ: compleatur potu competenter: ne calor augm̃tatus extinguatur. ſi autem ſitis parua non eſt neceſſitas bibendi detur licentia. Sed ſi ex pua ſit humiditate: licentiam oꝫ dare. ſi multa: non indiget potu: ſi. n. dormierit quieſcit ſitis. 28

Declarat q bus noctu ſitientibus pueñt poti⁹ ⁊ quibu⁹ ñ.

Per muliebria ſanguinẽ menſtruũ. hic intendit hypo. ⁊ purgationem poſt ptum: q̃ menſtrua conſtringuntur cauſa apoſtematis in vulua: vel ex conſtrictione aliqua venarum ⁊ ex alijs ſimilibus: q̃ cãe a ſingulis fuerunt: ſingule auferendo medicabuntur: ſed ſi ſine his precedentibus: menſtrua precidantur cum calefactionibus remedientur. Cãe. n. carentie eorum vel groſſities ẽ ſanguinis: vel conſtipatio venarum ſanguinem ad vulnam mittentiũ: vel anguſtia oris ipſarum propter corrugationem matricum. Quorum vtrulibet calefactionibus cum aromatibus erit euacuandum: que ora venarum aperiunt ſi clauſa ſunt ſanguinem ſubtiliant groſſum ⁊ conſtipationem ſoluunt. Si autem grauitatẽ capitis non facerent multis alijs cauſis ſicut dixit: iuuarent: ⁊ maxime in febribus capita inde grauantur.

Cum ſanguis ad ſuperiora moueatur: poſt vo deueniat inferius: neceſſe eſt motus ſuperior ſoluatur. Oportet autem artificialiter machinari: etiã vt inferius deducatur ⁊ nature actionẽ cogi. 32

Hoc autem certum ſignum eſt q: in menſtruis ſãguinem ſtringi nocet: ſed ſi ea deficiant: ⁊ aliunde ſanguis effluat iuuat. Loca autem quibus ſanguis purgandus eſt cum multa ſint: minus tamen cum erit ex naribus periculoſius. Alia tamen ⁊ ſi periculoſa: quedam tamen plus: quedam vo minus quorum tamen ⁊ aliqua inueniantur non periculoſa: non ideo i hoc aphoriſmo falſus erit hypo. cum abſolute ⁊ indiffinite ſanguinem e naribus ponat: † conſueuit: enim vnum ponere ⁊ multa notare. vnde ⁊ ſi per emoroidas ſanguis effluat quod ipſe reticuit: non contra hoc: quin bonum portendat. 33

Prouocatio mẽſtruorũ cũ fluxu ſanguis nariũ minus piculoſa exiſtat. † Conſuetudo hy. fuit pauca exprimere ⁊ multa notare.

In hoc loco hypo. intendit idẽ quod alibi d̃ phlebotomia: aut de inanitione. ſ. ablatione cibi minuitur enim ſanguis ⁊ debilitatur mulier. cõmouetur. n. fetus: ⁊ comprimitur matrix. 34

† flux⁹ vẽtris ſanguinem minuit et corp⁹ debilitat.

Hunc aphoriſmum obſcurat moleſtatio matricis ſola. h. n. quidam omnem matricis intelligunt moleſtationem ⁊ non ſolum accñs quod ſuffocatio vocatur matricis. non enim certa ſuffocatio eſſe videf ſed potius ablatio anhelitus. Alij intendunt hypo. ſecũdine intellexiſſe paſſionem: ſecundina. n. grece cum vulua cõmiſcetur in nomine qui multum a ratione videntur deuiaſſe: ⁊ ſi videntur verum dicere: q: ſecundina cum non

de vulua cũ fetu exierit ſternutatio ſupueniẽs eã expellit. Sed error eorum palam ẽ: pmo cũ de ſecundina iaʒ alibi dixerit hypo. ſecundo quia hec grece lʒ ambigua ſint in nomine: nõ tñ loquens de vulue paſſione intelligẽdũ ẽ de ſecundina dicere ex neceſſitate. Qui vͦ oẽm paſſionẽ vulue intelligunt: ⁊ arbitrant̃ falſum: palam. n. ẽ intelligi phlegmonem: ſclirosim: heriſipilaʒ vulue vel vulnera non ſternutatione adiuuari. Ablatio. n. anhelitus pculdubio ſternutatione iuuatur cum quaſi ſua medicina eſſe videatur. in ablato. n. anhelitu cũ nã quaſi mortua congelet̃ in ſternutatione quaſi vigilãs efficitur ⁊ excitatur: q2 ipſius ſternutationis motu neceſſe eſt quodammodo ſuperfluitas habita expellatur: qd̃ planius expreſſi in libro quẽ de ſternutatione feci. vñ ⁊ ſternutatio in ſingultu valet: ex ipſo. n. cõmotionis impetu frequenter partus: vel ſecũdina que nõ de vulua exiuit cum fetu ipſa eadẽ ſternutatio expellit que iõ dĩ ſecundina: q2 a partu ſcd̃a eſt. 35

Ablatio anhelit⁹ ſternutatione iuuat̃: cũ q̃ſi ſua medicina eẽ videat̃:

Mulieri menſtrua habenti ſine colore proprio: ⁊ non ſecũdũ ſe ſemper fcã purgatiõe idigere ſignificat.

Mulieri vtero habenti ſi ſubito mamille graciles fiãt abortit.

Mulieri in vtero habenti: ſi altera mãmilla gracilis fiat geminos habenti alterum abortiet. Et ſiquidem dextra gracilis fiat: maſculum. ſi vero ſiniſtra feminam.

Si mulier que neq3 pregnans: neq3 generauit: lac habet: huius menſtrua defecerunt.

Mulieribus quibus ad mãmillas ſanguis conuertitur maniam ſignificat.

Hunc aphoriſmũ inuenimus in multis libris ſic mẽſtrua ſi ſint diuerſa: ⁊ ñ ſʒ tp̃s veniẽtia: purgatione indigere ſignificant. Item hec diuerſitas põt intelligi: quaſi que nõ in ſuo tpe venirẽt: tunc etenĩʒ mundificandum eſt corpus illa materia: que prohibʒ exire menſtrua: ſed non tñ ad ſolã intelligendũ ẽ pharmatiã verum etiam ad ordinandũ dietam: qd̃ ego monſtraui ĩ libro primo de menſtruis cũ dieta ppa: aromatica: neceſſaria ſunt etiã naſſales plurime ⁊ diuerſe etiam medicine groſſoꝝ humorũ ſubtilitatiue: vtpote calamẽtũ quo aſſueuimus vti ĩ mẽſtruis puocãdis: Ad hoc. n. intendimus vt opilationẽ venaꝝ ad vuluã deſcẽdẽtũ aperiamus: ⁊ groſſitiẽ ſanguis ſubtiliem⁹: de groſſis corpus mũdificãtes humorib⁹. Si aũt in libris iuenitur ſine colorẽ diuerſa: certũ ſit ꝙ optimũ ẽ corp⁹ mũdificari: mẽſtruorũ. n. colores non ſolum ex phlegmaticis humoribus: ſʒ ex melancholicis: ⁊ colericis mutantur. Hypo. auteʒ mõſtrauit in libro de colere mulierũ: qũo intelligamus quales ſint humores corpori dominãtes hic aũt pcepit cũ pharmacia ⁊ vomitu mundificari: qd̃ vͦ non ſm ſe fcã dixit huic expoſitioni nr̃e conuenit: ac ſi dixerit. Menſtrua in colore ſi ſint diuerſa ⁊ nõ ſm ſe ſp facta purgatione indigere ſignificat: q2 cum corporibus mulierũ mali humores dominẽt̃ non ſolum mutationes colorũ ĩ menſtris ſʒ ẽt interpollati tpis corruptiões patiũt̃. Si. n. hũores pluſq3 oporteat ſint groſſiores in curſu ſuo reddũtur duriores ⁊ tardiores contraria enim contrarie. 36

Secũdina iõ dita ẽ q̃re a partu ſcd̃a ẽ.

Calamẽtũ in mẽſtruis puocandiſ fuit a gal. multũ vſitatũ.

Ex malorũ humoꝝ abundãtia nõ ſolũ calorũ mutationes in menſtruis ſʒ ẽt interpollati tẽporis corruptiões patiuntur.

Uerũ ĩ hoc aphoriſmo portẽdit ꝙ fetus ĩ corpore mr̃is patiat̃ ex ciborũ minorationib⁹. Uulue. n. ⁊ mãmillarũ q̃dã vene ſunt cõmixte: in qb⁹ ſi ſãguis minoret̃: neceſſe ẽ mãmille gratilẽt̃. vnde fetus aut morit̃: aut ad excũdũ cõpellit̃: ſic hy. ĩ pmo libro teſtatus eſt de fetus nã. Cũ cibus igt q cã fetus ẽ augmentandi: quẽ puer de vulua accipit nõ tãtus ẽ q ſibi ſufficere poſſit nouẽ mẽſibus exactis. dulciorẽ. n. ⁊ ſaporoſiorẽ atq3 ſubtiliorẽ puer ſp ſugit ſanguinẽ cũ inquit iaʒ magno facto: cibus nõ tãtus ſit q ſufficere poſſit recalcitrãte eo ⁊ nimiʒ mouente rũpũt̃ pellicule: qb⁹ ligat⁹ tenebat̃. Idẽ intelligit̃ facere. cũ nõ iuẽto cibo ante tp̃s cogitur abortire. 37

Quod de ambab⁹ dixit mãmillis. idẽtidẽ de altera dʒ itelligi: cũ. n. ſanguis de venis mãmille alteri⁹ minoretur. Si gemini inquit hẽant̃: neceſſe ẽ vt. n. nutrimẽtũ p venas illius mãmille ſubpeditabatur abortiet fetus. Quod vͦ dixit in dextra maſculuʒ abortiendum: ĩ ſiniſtra vͦ feminam: ĩ alio aphoriſmo auctorizabat maſculos eẽ. in dextris. femiaſ vͦ ĩ ſiniſtris: dextra nãq3 pars calidior: q2 ẽ epar quod calidum ⁊ humidum in ea. ſiniſtra vero frigidior: q2 ſplen eſt in ea. 38

Quo graciles fiãt mãmille vnde ſequitur aborſus.

Maſculi ſtãt ĩ pte dextra femine vero ĩ ſiniſtra.

Pars dextra calidior ẽ ſiniſtra.

Tene in ueſtigãti ⁊ pſpicãti hic aphoriſmus multa diſputatiõe indigebit quicunq3 ergo bene intelligere voluerit neceſſe ẽ libros meos de virtutibus naturalib⁹ prius legat hic. n. breuiter dicendũ qd̃ huic loco erit neceſſarium. Oẽ. n. mẽbrũ generãs humiditatẽ hʒ eam pp neceſſitatem aliorum membrorũ ab eo generãdorũ vel nutriendorũ. h autem humiditas ſibi eſt quaſi ſuperflua quod quare pl⁹ q̃3 aliquod aliud membrum hẽat ſoli deo ſeruãda eſt rõ: ſed tamen quicqu id membrum iſtud facit: virtutibus cõplet naturalibus multis ⁊ diuerſis quarum vna conuerſiua dicitur vel cõmutatiua: q̃ cibum in naturam conuertit accipientis: qualẽcũq3 autẽ cibum in ſimilitudinem ſuſcipientis perfecte mutuauerit: cibum eundem augmentandi: ⁊ nutriendi membrum illud cãm facit. Hoc autem eſt quod hy. alibi dixit. Cibus inqͥt nutritiuus certus eſt: q vͦ quaſi cibus eſt. i. cuius remanens ſuperfluitas chimus dicitur ⁊ nature membri a q̃ retinetur aſſimilatur: Si igitur in oſſibus ſit: in cõcauitate eorum erit medulla ſi in epate ſanguis. Pulmo ſimiliter quandam ſibi trahit humiditatem ſpumoſam: in ſuam reponens concauitatem. Item ſi oĩs cõcatenatio ſibi humores ſeruat viſcoſos ſimiliter ⁊ inguina ⁊ vtraq3 vaſa ab inguinibus exeuntia: que ſpmatis vocantur intra In lingua quoq3 humiditas habetur que vocatur ſaliua ideoq3 mãmille carnes habent molles: quaſi glãduloſas: que cibum ſibi venientem in ſuas mutãt naturas. Cum ergo caro mollis ſit ⁊ alba: non ſanguinolenta: humoroſitas ſibi veniens efficitur q̃ſi lac: ⁊ quanto magis effluit illuc tanto magis augmentatur: ſicut octauo ⁊ nono menſe in pregnantibus vʒ: q2 tunc vene mãmillarum ⁊ vulue mediaſtine ſunt plene: quod ſine cõceptione poſſibile eſt contingere: cum menſtrua probantur defeciſſe ⁊ hoc hypo. intendit in hoc aphoriſmo. 39

Soli deo rddẽda ẽ cã q̃re oẽ mẽbꝝ generãſ pret̃ hũidi tatem ſibi ppaʒ aliaʒ hẽat ſibi q̃ſi ſupfluã.

Caro mãmillarum mollis q̃ſi glandoſa ñ ſanguineʒ ad ipas veniẽteʒ ĩ lac cõuertit.

Primus in diſputatione precedẽtis aphoriſmi q̃mõ ſanguis ad mammillas veniens in lac mutandus ſit. hypo. aũt hoc ſatetur: q2 ſi cum veniat non mutetur mania ſignificatur: quod tamen nunq3 vidi tempore meo. ⁊ ſi contigerit quandoq3 raro credo euenire: q̃uis hoc eque confirmat hypo. ac ſi vidiſſet quod ſi verum ſit ſecundum ꝙ dicit: dʒ ſic intelligi: q2 caro humida in mãmillis cum non ſanguinolenta fuit neceſſe eſt frigida ſit vnde ⁊ ſanguis cum ad eas veniat mutatur in lac. Sicut vͦ hec caro. ſ. caro mãmillarum frigidior eſt carne epatis: ſic ⁊ lac frigidi⁹ ſanguine. Cum ergo aliquando ſanguis calidiſſim⁹ ⁊ feruentiſſimus toto corpore affluxerit: neceſſe eſt humum in capite aſcendere: ⁊ maniam generare.

Nõ verificationẽ iſtius accidẽtis ꝙ gal. nunq3 vidit.

Sic caro mãmillaꝝ frigidior ẽ carne epatꝭ ſic ⁊ lac frigidi⁹ ſanguine.

Mulieri vo hui⁹ nimietate caloris: cū ad māmillas ſanguis veniat: nō pōt ī lac mutari pre nimietate ſui ⁊ magnitudine caloris. vnde neceſſe ē ī capite aſcendat: ⁊ maniam gignat. 40

t Orſio ē aūt ō humoribus pūgitiuis: aut ex ventoſitatibus groſſis ⁊ inflatiuis: nō cito exeuntibus: vt poṫ via qua exeāt carētib⁹: ꝙ mulierē pati hy. intēdit ꝙ pp̄ p̄ſſurā ē vulue circa loca illa p̄ q̄ ventus exire debeat. Mel aūt vnde fiat mellicratū neceſſe ē eſſe crudū. ad hoc enī nos intendim⁹ vt inflatio ⁊ ventoſitas generet. Qū dormitura ē ingt pp̄ qetem ⁊ cibor̄ū plenitudinē. hec. n. duo cāe ſunt vētoſitatis generande. 41

Quies et plenitudo cē ſunt vētoſitat̄ generande.

c Olorată ⁊ nō coloratā eē dixit: q₂ in cōceptu femine femina nō ē boni coloris. Que duo iō fiūt: q₂ femine frigidiores ſunt maſculis. maſculi vō cū fortitudinē ⁊ velocitatem ī motu hēant raro tū h̄ accidit.

m Ulierē ſi vis ſcire ſi cōcepit: melicratum quando dormitura eſt da cibibere: ⁊ ſiquidem torſiones habuerit circa ventrem concepit. ſi vero non: minime.

m Ulier ſiquidem maſculum concepit: bene olorata eſt. ſi vero feminā discolorata.

ſ I mulieri p̄gnanti heriſipila fit in matrice: mortale.

q Ue preter naturā tenues exiſtentes concipiunt abortiunt anteq̄ groſſeſcant.

q Uecunq₃ corpora moderate habentes abortiunt ſecundo menſe aut tertio ſine omni occaſione manifeſta: his cottilidones mucilaginibus pleni ſūt ⁊ non poſſunt pre grauedine tenere fetū: ſ₃ abrūpuntur.

Fortitudo ⁊ velocitas mot̄ n̄ ſt cēta ſigna ſexus maſculini: cū femina ſit qn̄q₃ fortior maſculo ⁊ velocior.

maſculi cōcepti alia hn̄t ſigna: fortitudinē. ſ. ⁊ velocitatē mot⁹ q̄ ēt raro videnṫ: q₂ femina cōcepta aliqn̄ fortior ⁊ velocior maſculo ē ī motu. n̄ g̊ h̄ ſigna p̄ certis ſunt hn̄da. 42

o Portet inueſtigari an ſola heriſipila ī vulua ſit mortalis: vtrū ne flegmones ſimiliter: ſed heripila in vulua neceſſe ē puerū ſola febre: occidat: phegmones nō ita que hereſipila cum fiat ex colera rubea: ⁊ calida materia febrem generat: ⁊ ideo mortale. 43

q Uidā interpretes hūc aphoriſmū: exponūt triplicit̄. Quidā. n. ex neceſſitate ītelligūt abortire: cū p̄ter naturā ſunt macre: q̄ macredine nutrimētū queris ſolet deficere. Alij ſi non craſſe fuerint: ⁊ in macie p̄maſerint. Alij cū preter naturā tenues creſcere īcipiūt p̄pendūt q₂ abortiūt Loſimenus intelligit in vltimitate tenuitat̄ h̄ eē: quibus multa refectio ſit neceſſaria vt ad naturā redeant earū corpa: vnde fit vt eis creſcētib⁹ fame fet⁹ abortiat. h̄ aūt intendit. hypo. 44

Fetus q̄nq₃ pueris creſcentib⁹ fame abortitur.

q Uod ſine cā dixit manifeſta: ſine febre acuta intendit ſiue diaria: ſiue vulnere: heriſipila: ſanguinis fluxu: ſaltu percuſſionē morſura nimia abſtinētia timore: ⁊ ſimilibus ſine quibus precedētibus ſi abortiat moderata hn̄tes corpa ex neceſſitate: ora venar̄ vulueq̄ abortiendi erūt cāe: quib⁹ cū ſecūdina nutrimētum accipiat: ſi matrix mucilaginib⁹ fit plena abortiūt: q₂ nutrimētū ſecundine nō daṫ. Uenarū hec. n. ora cottilidones appellat: nō ſicut q̄dā putāt carnes tenues ori harū venarū inaſcētes. Hy. āt in libro de mulierū paſſionibus. Si cottilidones igt̄ ī ore vulue plene ſunt phlegmate: mēſtrua ſūt pauca ex neceſſitate. Pytagoras vō in p̄ma p̄te de rebus naturalibus cottilidones appellat ora venarū: ⁊ arteriar̄ ſanguinē ad vuluā mittētiū. 45

Uenarum ora cottilidones eſſe dicuntur.

q Uecunq₃ exiſtētes preter naturā craſſe non concipiunt: his pinguedo os matricis obturat: ⁊ priuſ q̄ extenuentur non concipiunt.

ſ I matrix ī vertebro poſita fecerit ſaniē neceſſe eſt commotum fieri.

f Etus maris qui dē in dextris. femine vero in ſiniſtris magis.

a D matricis precipitationes obtarmi cū appone apprehēdēs os ⁊ nares.

m Ulieri ī vtero habenti tenaſmon innatus abortire facit.

m Ulieris mēſtrua ſi velis retinere ſi etiam maiorē ad mām̄illas appone.

q Uecunq₃ in vtero habēt: hiſ ꝯcludiṫ os matricis.

p Reter nāq₃ hy. intelligunt dixiſſe ī craſſitiei vltimitate. Alij ſi extra temperamentū ſint craſſe: ſ₃ p̄ores ſunt veriores: q₂ pinguedo zirbum vocata. non vulue p̄mit ora ⁊ opilat: niſi cū craſſities in vltimitate ſtat ꝙ os matricis dixit iterius os vulue qd̄ in interiori eſt extremitate colli: ⁊ in initio vulue intendit: hoc enim certum os vulue dicitur non illud quod in exteriori extremitate eſt colli: q₂ nature iūgiṫ feminee. iſtud. n. nō os matricū: ſed vocaṫ os colli matricis. 46

Nō dīam inter os colli matricis ⁊ os vulue

q Uod cōmotū dixit curationē eē intellexit ⁊ bene: q₂ ſi ſaniē matrix fecerit: ⁊ marie ī p̄te exteriori: neceſſe ē cū licinio curari: ⁊ ſimilib⁹ alijs. h̄ hy. ītēdit. 47

i N libro de ſp̄mate oñdi: q₂ fetus maſculis nō ſit niſi cū in initio cōplexio ſua calidiſſima fuerit: quā ēt adiuuat ſi locus vbi cauſaṫ ſit calidus: dextrū aūt matricis locū cōſtat eē calidiorē: cum epati vicinetur. Itē adiuuaṫ calida cōplexio fetus ſp̄mate ō teſticulis mulieris exeūte: q ſunt poſiti in matricis angulis. qd̄ n. de dextro ī dextrū latus currit calidus fit: ⁊ de ſiniſtro ī ſiniſtrū frigidi⁹ ē ⁊ aquoſū. vnde ⁊ fetus ſiniſtri lateris in vtero: neceſſe ē frigidior ſit. vnde ego latius diſputaui in q̄nta p̄ticula mea: ſup hypo. anothomia. 48

Fetus maſculus nō ſit niſi cum cāe māliſ ⁊ efficiētiſ cōplexio calidiſſima fuerit.

b Ene dixit: q₂ ſi ſecūdine p̄cipitatio cōtingit flatu clauſo: ⁊ motu nimio p̄ſertim obtarmico appoſito neceſſe eſt ſecundinā egredi. 49

t Enaſmon fit ex humoribus pūgitiuis groſſū pūgētib⁹ ītestinū: qd̄ vocaṫ colon: q̄ infirmū cogūt exprimere ſi forte eos pūgētes poſſit emittere: vñ ⁊ h̄ exp̄ſſo ſi mulier grauide euenit: ſicut hypo. dixit: cā eſt abortiēdi: nimius. n. expreſſus nimiū facit motū: vñ abortire neceſſe ē fetum: q₂ rumpitur ligamentum. 50

Quomodo cātur tenaſmon.

ſ Icut hypo. auctorizauit: qūo mēſtrua minorata ⁊ non exeūtia debeam⁹ medicari: ſic h̄ monſtrauit qūo ſunt reſtringenda: ⁊ ventoſas maiores iubet apponere ad mām̄illas: neq₃ taiſi apponēde ſūt niſi ſubtus eas ſup venas q̄ de vulua aſcēdūt ad ipſas quas maiores eē vt maius ⁊ fortius poſſit exprimi. 51

m Agnū ſignū ⁊ certū ad ītelligēdū ſi femine cōceperint: ſi forte obſtetrix manū īponat vulue: ⁊ tāgere

potuerit. Sperma.n.cū vuluā inciderit: ⁊ mulier conceperit tāgit̄ matricis cōcauitas lateraliter: ⁊ ita matricū os neceſſe eſt conſtringi. 52

In pmo mēſe lac fluit ſm naturā: ſed ſi ſepe ⁊ pluſ q̄ȝ oportuerit exierit multa q̄ȝtitaſ vene vulue: ⁊ māmillarū medie plene eſſe ſignificant̄. Plenitudo ex abūdātia ē materie facta ⁊ ex fetus non recipiēti ſ ōbilitate. Oȝ ergo ſp̄ cōſiderari ſi māmille macilēte ſint ſicut añ cōceptū fuerint: inde n. puitas ſignificat̄ ſanguinis: qḋ cū fuerit: cā ē fet⁹ fortis pituri: neq̄ȝ oȝ multū ꝑleniaſ eē vt inde lac effluat. Neceſſe ē ergo duras eē mediocriter inter duriſſimas ⁊ macriſſimas tē n. cibus fetus nō minorat̄: neq̄ȝ debilis eē ſignificatur. 53

Macilentia māmilleante partū puitateȝ ſanguinis ſignificat ⁊ fetūſ forte ꝑ ituꝝ.

Mulieri in vtero habēti: lac ex māmillis multuȝ fluens fetum ſignificat debileȝ. Si vero vbera dura fuerint ſanū ſignū fetū.

Quicunq̄ȝ corrupt̄ ſūt. fetus hiſ vbera gracilia fiunt. Si vero rurſuſ dura ſiūt. Et ſi dolor eſt i vberibus aut i vertebris aut in genibus aut in oculis non corrumpuntur.

Quibuſcunq̄ȝ os matricum duruȝ eſt his neceſſe eſt os matricū cōcludi.

Hypocras autē dixit: mulieri i vtero hn̄ti ſi altera māmillarū gracilis fiat: geminos hn̄ti alterū ābortit̄: ⁊ ſi dextera maſculū: ⁊ ſi ſiniſtra feminā. Hy. autē nō a ſignificationib⁹ icipit ſȝ a mulier̄ abortiēda: dicēs his vbera gracilia fieri neq̄ȝ tam̄ innuit macilētiā māmillaꝝ ſemp abortiū ſeq neq̄ȝ ſolū h̄ ſignuȝ abortiōis. Oȝ ḡ ineſtigari q̄d ſemp appareat i grauidis. vnde ex macilētia nō ſolū neceſſe ſit arbortiri: ſȝ ſepe ex ſolo cāu arbortit̄: ſiue ſolo ſaltu vel ex clamor̄ forti: vel ex magnitudine odij vel ſono magno: ⁊ ſubito ſicut tonitruo. Pōt ēt eſſe ex febrib⁹: vl̄ heriſipila vulue vl̄ ex abūdātia in fundo matricis mucilaginis ⁊ ſimilibus. vnde cōſtat fieri aborſum ſine macilentia māmillarū. Sed tamē hy. intēdit ſine macilātia māmillaꝝ nō poſſe fieri. vñ multotiēs ꝑſcrutatus ſum: ſi ſuū poſſem cape intellectū: ⁊ cōpi: q̄: ſi ex p̄dictis arbortit̄: nō tamē ſine māmillarū fit macilentia: quia ſicut macillentia māmillarum fit ex puitate ſanguinis in venis māmillarū: ⁊ matricum medijs: que cā ſunt auferēdi fetib⁹ cibū vñ peunt. Si aūt ex iſtis predict̄ fiat macilentia: intelligitur occaſio fuiſſe naturam magno impetu vulue apuiſſe: ⁊ ita ſanguinē in generatiua membra ad abortiendum diuiſſe. Nā.n.cū magno conamie nocitiua expellit: ſanguinē ⁊ ſpiritū: quib⁹ mouet ſicut inſtrumētis vtit̄ in expellendis nocētib⁹. vnde ⁊ apoſtemata fiunt in mēbris patiētibus huius fortunū. feſtinans n. natura vt loca dolētia defendat trāſducit illuc ſanguinē ⁊ ſpiritum ad hoc expellendū h̄ ſufficiat in prima huius aphoriſmi pticula. Scḋa q̄ p̄me introducit ꝯ̄ria: vbi dixit Si rurſus fiunt dura. in q̄buſlibet locis dicit dolere ⁊ nō abortiri: taliter itelligitur. Si māmille ſint macre arbortire eſt neceſſe. impoſſibile eſt aūt arbortire ſine earum macritate. Si aūt māmille ſint dire nō ſignāt abortire ſȝ potius in quibuſdam locis ſequitur dolor. Sicut ergo maties ſignat paucitatem ſanguinis: ſic ⁊ duricies multitudinem portendit. Non autēȝ huiuſmodi duricies eadē ē cū ſuperiori: q̄ fetū ſignificat ſanū: illa.n. moderata fuit. Hec in vltimitate eſt imoderationis: ad quam cū deuenit natura in aliqua mēbra expellit: vnde dolor fit fetus tamen pmanet impoſſibis. Eſt aūt hic locus inueſtigatione dignus cur natura nō ad vuluā mittat: ⁊ apoſtemata faciat: ⁊ ſi apoſtema venit cur fetuſ illeſus pmanſerit. Sed cum abſolus nō ſemp hāc duritiē ſequat̄. molicem vero ſemp cōmittitur: nō ad raro ⁊ fortuitu cōtingentia intendit: ſed potius ad ſempiterna: ⁊ nō fallētia: ac ſi dixerit. ſi mulier abortiat mollities māmillarū ē prenotanda. Durities vero ſiue plenitudo in plurib⁹ ad aliqua mēbra nō ad vuluā repellūtur. vñ dolor quē hypo. dicit ſubſeq̄tur. Que ſi ad matricē deueniūt ptul dubio māmille macreſcūt. Si ḡ ex puitate cibi abortitur macilētia comitat̄ Si ex aquoſitate ſanguinis ad vuluā deſuētis ⁊ fractura veteris ligamēti h̄ q̄q̄ȝ nō ſine pua malicentia fit. Que ingt vbera gracillia habēt his inopia nutrimēti corrūpet̄ fet⁹: nam ſi ſanguis adeſſet: māmille nō oio defecte eſſent Si vō iteꝝ dur̄ fuerit ſanguinē abūdare ſignificat: tam̄ corrumpet̄ fet⁹ qm̄ abūdāter reficit̄. in vertebris autē ⁊ genibus ex ipſius pondere fiūt dolores: in vberibus vero ex lactis plenitudine. Nerui.n. oculorū contrahuntur: inde oculi dolent pp̄ cōitatem ſui ad māmillas. 54

Nō hic nl̄ta q̄ cā poſſūt eē aborſus.

Feſtināſ.n. nā vt loca dolētia defendat trāſducit illuc ſanguinem ⁊ ſpiritum ad h̄ expellendū.

Impoſſibile eſt abortir̄ ſine māmillaꝝ macritate.

Hypo. nō intēdit ad raro ⁊ fortuitu cōtingētia ſȝ ad ſempiterna ⁊ ñ fallētia

Sicu macies paucitatē ſanguinis ſignificat ſic ⁊ duricias mlt̄itudinē portendit.

Quecunq̄ȝ in vtero habentes a febribus accipiuntur: ⁊ fortiter calefaciunt ſine occaſione manifeſta generāt periculoſe ⁊ difficulter: aut abortiūt periclitātes.

In fluxu mulieri ſpaſmus ⁊ animi defectio ſi ſuꝑuenlat: malum.

Menſtruis pluribus eueniētibus accidunt egritudines: ⁊ non veniētibus matrice accidunt egritudines.

Dictū in anteriorib⁹ ptib⁹ q̄: cōcluſo ore matricis: apoſtema vel grauitas. i. ē ipregnatio ſignificat̄: q̄ tam̄ differūt ſi. n. matrix duriſſima fit ⁊ clauſa durū apoſtema ⁊ calidū ē in ea. Si. n. ſit grauida nālit̄ tactu erit molliſſima. bene āt ordinaſſet ſi ſupiori aphoriſmo ſbinſerret mulieri p̄gnāti os vulue clauſum ē: ⁊ i vtō hȝ. 55

Dr̄a inter clauſioneȝ oris matricis factā ab apate: aut ab impregnatione.

Quibuſdam pregnātibus aliquādo corrupti hūores in cōceptiōe colliguntur vnde febris fortiſſima fit: ⁊ ſine dubio cā ē abortiendi. aliquādo tamen febris molleſcit ſm naturam humoris: q̄ q̄ȝuis molleſcit non tamen euadūt ſm q̄ oportuerit cū materia remaneat febris quā medici neq̄ȝ medicinare: neq̄ȝ dietare poſſunt bene: q̄: ſunt grauide: ⁊ ideo febris ſemp redit fatigās eos tempore totius grauiditatis: ideoq̄ȝ fetus nō pferēs paſſiones matricis pit: aut ſi ſuſtineat tamen ifirm⁹ pmāebit dū ꝯ̄ma materna eū ſuſtentabit ⁊ mater ita debilis fuerit. Que ideo difficulter ⁊ periculoſe generat q̄: cum in ptu vtriuſq̄ȝ corpora debeant eſſe fortia ſunt tamen debilia. 56

Cā q̄re pregnātē non pñt a fe. liberari.

Non tamen in omni fluxu mulieris ſpaſmus ſequitur: ſed in ſolo fortiori ⁊ longiori fluxu. Defectio vero animi omni inanitione eſt naturalis: que fit nutrimento cordis deficiente ſȝ ſpaſmus lȝ nō in oī tamē multe inanitioni marie ſi nerioſa mēbra patiantur 57

Defectō animi oī inanitiōe ē nālis q̄ cordis nutrimēto deficiēte fit

Quidam arbitrantur medici ex abundātia tantum humoris morbos gigni: ſed hy. non tantum ex abundantia: ſed etiam ex paruitate ſua neq̄ȝ ſolum in mulieribus: ſed etiāȝ in maribus. Ex paruitate. n. ſui aliquando corpuſ deſiccatur: aliquando refrigerat̄. aliquādo vtrūq̄ȝ conſequitur. Iteꝝ omnis mala complerio vltimata omni bone actioni nociua: naſcitur de morbor̄ generibus. Nihil ergo in hy. dict̄ vanū: ⁊ nihil de

cultum. Cum autem menſtruis plurimis veniē-
tibus egritudines euenire dixerit neqꝫ a matrice iñ
ꝑerit: neqꝫ tñ veniētibus a matrice venire egritu-
dines ſubintulit: ſi vtriqꝫ mēbꝛo: vl' ſoli ſcōo a ma
trice oꝫ iungi neceſſe ē ꝑegri: qȯ nullatenus adipi
ſci poſſum⁹ niſi vñ ꝑua vl' magna ſint mēſtrua ſci
uerim⁹.

In ano aphlegmones patienti ꝛ matrice phlegmonem habente ſtranguria ſuperuenit. In epate vero phlegmones patienti ſingultus ſeperuenit. Et in renibus habentibus ſaniem ſtranguria accidit.

Mulier ſi non conceperit: velis autem ſcire ſi concipiet contegens veſtimētis ſuffumigra deoꝛſum ꝛ ſiqdē tranſire videatur odoꝛ ꝑ coꝛpuſ ad os ꝛ nares: cognoſce qm̄ ea non ꝓp ſe non generat.

Mulieri in vtero habēti ſi purgationes exeūt: ipoſſibile ē fetū ſanum eſſe.

Cās abundātie menſtruoꝝ nō.

Aliqñ ꝙ mēſtruoꝛum abūdātia pluri
moꝝ ex larga ē
aptiōe oꝛis ve
naruꝫ ad vuluā
veniētiū: aliqñ
qꝛ ſanguis ē ca
lidioꝛ vel ſubti
lioꝛ: aliqñ qꝛ to
tum coꝛp⁹ i ma-
las qualitates
mutatur ꝙ a ſan
guine generant
vl' ſi ſanguis ñ
ſit mutat⁹ a tē
ꝑamēto ſuo nā
li: qꝛ coꝛp⁹ inde
grauatū: ad ve-
nas oꝛis vulue
ꝓpellitur: ſicut
videt' moꝛbi gi
gni: cū ad q̄libꝫ
mēbꝛa deducā
tur hūoꝛes ma
li. Ne ſunt cāe
mēſtruoꝝ abū-
dātie. Paruita
tis autem his
ſunt contrarie

Cāe ꝑuitaꝰ mēſtruoꝛū ſūt ꝯoꝛib⁹ ꝯrie.

vel enim ex concluſione: vel venarū cōſtipatione
ꝑ quas mēſtrua veniūt ad vuluas: vel ex groſſi-
tie ſanguinis: ꝛ frigiditate ſui: vel ex venarū foꝛti-
tudine ſanguinē nō recipiēte: Quodlibet aūt hoꝝ
cū ſit poſt lōgū tꝑs neceſſe ē moꝛbos generare heri
ſipilas: phlegmones: ſcliroſim. cācrū. Bñ ḡ dixit
hy. Nō veniētib⁹ a matrice accidūt egritudēis. 58

Quid ſit ſtrāguria nō.

STrāguria ē ꝑua ꝛ ſepiſſima mictura ꝙ ali-
qñ ſit ex defectiōe ꝟtutis cōtētiue in veſica
aliquādo ex acuta vꝛina. Cōtētiua deficit
cā male cōplexiōis vel apoſtematis. Acuit' vꝛina
ex paſſiōe renū ex colamēto ſanguinis: ꝛ alioꝝ hūo
rum ad renes deſcendentium: ꝛ vꝛinam acuenti-
um. Et bene dixit ſtranguriam fieri ex phlegmo-
ne ani patientis ſiue matricis. his enim veſica
colligatur: vnde ꝛ patientibus colligabitur. Cuꝫ
ergo in renibus materia adunetur putrida ꝑ veſi
cas neceſſe eſt effluat: ad quā ꝑueniens ꝛ eam ſtatiꝫ
ꝑūgit: cogit: ꝛ cōmonet vt expellat. Si āt apoſte-
ma in ano fuerit: neceſſe eſt inde pati veſicā: qꝛ pꝛe
mit eā atqꝫ ſtringit. cū ſ ergo anus ꝛ veſica ſint vici
na: inde neceſſe pati. Ego aūt dixi alibi ꝙ cuꝫ hy.
paſſionē ꝑſentē: ſiue futurā aliūde venir' dic: nō ab
ſolute ponit: ſꝫ in vltimitate magnitudinis eā in
tēdit. hoc quoqꝫ mō intelligit cū per phlegmonem
i epate ſingultū aſſeruit venire. cū. n. nerui epatis
ꝛ ſtomachi ſint colligati: neceſſe ē alteꝝ alteri cōpa
ti pꝛeſertim cū apoſtema magnū ſit. 59

Quecunqꝫ egritudīes ex qb⁹ alie generanur ſꝑ i vltimi tate magni tudinis ab hy. ponūt'

Suffumigatō optia ad cognoſcēdū an mulier ſit apta generare.

PEr h̄ ꝙ dic̄ ſuffumiga: ſuffumigatio huic lo
co ē optima itelligēda: thuris: myrrhe: ſto
racis ſuffumigatio: ē ſimiliū nā calidoꝛū
ꝛ odoꝛiſeꝝ: ꝗꝛ fum⁹ cū per totū coꝛpus aſcēdat ꝙ-
uſqꝫ ad os ꝛ nares perueniat a qb⁹ cū odoꝛ nō ſen
tit' perfecte matrix opilat': qȯ cū ſit: neceſſe ē nō cō
cipi. ꝙ nō per ſe generare dic̄: tm̄ pōderoſuꝫ iuua

mētuꝫ inuit. Multi. n. hoīes volunt certificari vtrum
filios vel filias debeāt hr̄e i quo maxie nobiliſſimi labo-
rar' ſolēt cum āt femine nō cōcipiunt ſeꝑant': vt cum ſolos
filios vel ſolas filias habēt ſupſtites p⁹ ſe relinquāt q hr̄
ditates ſuas poſſideāt plato i libro ad Titū: generādi teti
git artificiū: cuius pauca ꝓlibaturus ſum dcā: ſꝫ ꝑus expo
nēdi ſūt oēs aphoꝛiſmi
ō matrice tractaturi. 90

Si mulieri purgationes non exeunt: neqꝫ febꝛe neqꝫ rigoꝛe ſuperueniente anxiates abominationes: defectiones animi ci acciderint: reputa hāc in vtero habere.

Quecunqꝫ frigidas ꝛ denſas matrices habent nō concipient. Et quecunqꝫ humidas habent matrices: non concipient: extinguitur enim in eis ſemē. Et quecunqꝫ ſiccas ꝛ magis ardentes non cōcipiunt: indigentia enim nutrimēti coꝛrūpit' ſemē ꝛ ꝙcūqꝫ ex vtriuſqꝫ tēpiem habēt moderate huiuſmodi fiūt generātes.

anxietates: abominatio/

IN purgatione
hac itēdit mē
ſtrua in tꝑe ſic
antea veniētia: neqꝫ ꝓ
rē q̄ꝫtitatē minoꝛantia
vnde ſignificat' defectio
fetus. Si. n. rara ꝛ ꝑua
veniūt: ꝛ ſemel vel bis
nō eſt neceſſe fetū infir
mari: ſꝫ ſi tꝑs oꝛdineꝫ
ꝛ q̄ꝫtitatē ſeruauerit: fe
tus ſan⁹ non erit. Ego
aūt arbitroꝛ mēſtrua
a pꝛegnātibus effluen
tia ꝑ venas illas tantū
egredi: ꝙ in collo ſt ma
tricis: cū ſecūdia oꝛtibuſ
venarū interioꝛis cōca
uitatis vulue ſit ſuſpē
ſa. vnde conſequit' vt
ab illis venis nil men
ſtruoꝛū egrediat'. Cū ḡ
aliūde exeant: neqꝫ ad
nutriēdū fetū ꝑ venas
ſupꝛadicti cōcaui veni
ant neceſſe eſt fetū infir
mari vtpote cui alimē
ta deſunt.

Nō hic ex quibus venis menſtrua a pꝛegnantibuſ effluētia hēant egredi.

IStud ō illis tm̄ ē itelligēdū: quarū mēſtrua ex oꝛ
die ꝛ nulla re ipediēte veniūt ſi ſubito ꝛ ſine vlla
manifeſta occaſiōe ſe ſtringūt: qȯ ex alia ſignificatō
ne auctoꝛizauit debere ꝓcēdere. i. abīminatiōe: anguſtia de
fectiōe: mēſtruoꝛū ceſſatiōe ex qb⁹ itelligit' mulierē conce-
piſſe ſicut ex appetitus peſſimitate: qꝛ in cōceptu os ſto-
machi nocetur ꝙ tamē oīa poſſunt euenir' ſine cōceptu ſ̄ſe
quēte: cū hūoꝛes mali dominētur ſtomacho vel alij mem
bꝛo: vnde ꝓſpicere medicū bene opoꝛtet. 92

Nō ꝙ i cōceptu oſ ſtomachi ml'tū nocetur.

SI hypocraticos audere trāſmutare aphoꝛiſmos ꝛ
oportunioꝛi tradere loco: nil plus facerē q̄ꝫ vnuꝫ
ex his duob⁹ antepoſitū trāſducerē ꝛ i hoc loco po
nerē: vt diſputatio mēſtruoꝝ cōpleretur: ꝛ quot modiſ ſte
rilitas fieret dicerem⁹ ꝓcederet ergo ille. Mulier ſi nō con
cepit in vtero. Velis aūt ſcire ſi ꝯcipiet: cōtegens veſtimē
tis ꝛc̄. ſequeretur ille loc⁹: q eſt nūc exponēd⁹ vbi dr̄. Que
cūqꝫ ex vtriſqꝫ habēt tēꝑiē moderate huiuſmōi generāteſ
fiunt. Immoderate aūt: ſꝫ non in vltimitate ad concipien
dum ſunt dure: ergo vltimantes erunt ſteriles. Ex qbus
ēt ꝓpēditur q̄re ſterilitas fiat ēt i marib⁹: qȯ tam̄ mult̄ oc
cultatur. Sꝫ ꝑſpicaciter intuētib⁹: ꝓmo palā fit q̄re nō ge
nerāt qdā maſculi: poſtq̄ꝫ clarebit eis vtroſqꝫ generantes
eſſe medie cōplexiōis: quā ſi excedat nūq̄ꝫ generabūt. Inci
piēdū ergo ꝓus a ſterilib⁹ mulierib⁹: ꝙ malam complexio
nem ſeu cōpoſitionē vulue habuerint in pꝛimis i vltimi
tate: in quibus quilibet quatuoꝛ ꝓncipaliū dominātur q̄li
tatū ſiue due harū ſicut mōſtrauim⁹ i libꝛis nr̄is de cōple
xiōib⁹: vbi cōplexiōes intēꝑatas octo eē dicim⁹: quattuoꝛ
ſimplices ꝙ hic tāgūtur: ꝛ q̄tuoꝛ cōpoſite ex his commixte
ſimplicibus. Cum ergo matrici dominetur frigiditas in
vltimitate: ꝛ denſetur matrix inde: oꝛa venaꝝ ad os vul-
ue veniētiū ex neceſſitate ſtrictiſſima fiūt. vñ ſteriles fiunt
mulieres: que ſecūdina nō patitur ſolidari venarū oꝛa vn
de etiā ſi poſſet fetus recipe nutrimētū nō tam̄ valꝫ: nō. n.
illuc menſtrua penetrar' poſſunt ſꝫ ſi ꝗqꝫ mō illud ꝑtingūt

Si generātes medie cōplexiōis: tꝑamētuꝫ excedēt nūq̄ꝫ generabunt.

Cā q̄re vulua in vltimitate frigiditaꝫ poſita ſterilis ſit.

puiſſima ſūt. Itē q: vene cōdēſant̄ facile q: vene ſtricte ſūt ſanguis aūt in his adunatꝰ frigidus ē ⁊ phlegmaticꝰ cuꝫ plurime qualitates harū ex qualitatibꝰ cōſiderātur matricū: refrigeſcit ergo ſperma virile ī vuluā ex matricis frigiditate n̄ā ſit calidiſſimū nāliter. Incipit ḡ pmū a cōplexione frigida. Quecūq ingt habēt frigidas matrices: ⁊ dēſaſ nō cōcipiūt ꝺ qbꝰ dat intelligi frigiditatē dēſitati cōmiſceri: vñ ppē dit̄ q: frigiditas ſiccitati ⁊ humiditati ſemp admiſceatur. Sed nū quid ſemper ꝑpter hoc ſemper enim ex matricis frigiditudīe dēſitas ſubſequitur ⁊ inde ſterilitas ſequitur: ſicut diximus.

Frigiditas ſiccitati: ⁊ humiditati ſp admiſcetur.

Similiter ⁊ ī matribus Aut enim pp raritatem corporis ſpiritus extra fert̄ vt non incidat ſemen aut propter dēſitatem humidum nō diffundetur extra: aut pp frigiduꝫ non caleſit ita vt congregetur ad hunc locuꝫ: aut propter caliditatem ipſuꝫ hoc fit.

Dꝫ aūt bene cōſiderare: q̄ ſi matrix frigida ſit nō cōcipere dixit: pp opilationē ſue ſubſtātie: nō tñ denſitas cā ē non concipiēdi: fiducialiter. n. nos intelligere putauit. Et que matrices habēt humidas in vltimitate nō cōcipiūt: q: ſemē extinguit̄ in huiuſmodi ſicut in grano ⁊ ordeo videmus que dū in paludoſis locis ſeminātur: nō ibi naſcuntur. Et q̄cūq ſiccas ⁊ magis ardētes nō cōcipiūt cū ſemē nō hēat nutrimētū: qꝺ contingit ac ſi ſeminaret̄ ī locis harenoſis: vel nō cultis ⁊ petroſis: ī matrice aūt calidiſſima ſpma illud patit̄ qꝺ ſemē in ardētiſſima terra pateret̄: ſi ī diebꝰ canicularibꝰ ſereretur. Sic ḡ nobis de quatuor qualitatibꝰ ſatiſfecit: mōſtrās ſingulas earū virtutes: qbus ⁊ earū intelligātur cōplexiōes. Quecūq ex vtriſq tēperiē habēt moderate huiuſmodi generātes ſiūt. Qꝺ ex vtriſq dixit nō ex qualitatibꝰ intellexit: cū q̄litates quattuor ſint ex vtriſq ḡ bis ꝯria. ſ. itēdit ī calore frigiditate: ſiccitate ⁊ hūiditate. Nos aūt mōſtrauimꝰ in libro de cōplexiōe ex calor̄ cū frigiditudine: ex ſiccitate cū hūiditate tpamētuꝫ eē matricis ḡ tpamētū ex horū ē paritate ꝯriorū. i. calor̄ frigiditateſiccitate: ⁊ hūiditate. Quorū pariū ſi vnū deſit ſufficit ſterilitati: Si. n. matrix ī calore tēpata ſit: tēperies āt hūiditatꝫ ⁊ ſiccitatis deſit: ſterilis inde pmanebit. Quia ḡ hy. de ſola ſeminarū loq̄batur ſterilitate de matricis tñ dixit cōplexiōe: de maribꝰ oīno reticuit: vel q: nos ītelligere fiduciauit: vel q: poſtmodū ꝺ his dicturus ē. Succeſſoreſ aūt hy. de maribus aphoriſmū hūc iterpoſuerūt. Similiter ⁊ de maribus dicētes ⁊ reliqua. Sed multi iterpretes ab hy. intellectu lōge eſſe aſſerūt. Nos aūt ex dictis hypocratis in mulieribꝰ: idē eē in maribꝰ poſſumus intelligi: dicentes ex cōplexiōis: frigiditate ſperma mariū nō bene poſſe excoqui. Si aūt tpamētū in frigiditatē paruā exierit. ⁊ vuluā calidiſſimā inuenerit: poſſibile ē gigni: ſed ſi ad vltimitatē temperies exierit: īpoſſibile ē generari ⁊ hūiditate quoq nō pōt ſperma excoqui bene. ſi ḡ in vltimitate fuerit īpoſſibile ē gigni. Si igit̄ ſpma calidiſſimū fuerit quaſi res quelibet incenſa erit: neq generabit. Similiter ēt pp ſiccitatē vltimatā non extenditur: cū incidat ī vuluā: qꝺ ad concipiēdū eē maxie ē neceſſariū ſicut in libro ꝺ ſpmate oſtendimus: vbi ſi non ī plurimā vulue concauitatē ſemē extēderet̄: feminam non poſſe cōcipere diximus. Hic āt pauca fecimus quaſi multorū ſubaudiēdorū fundamēta. Qꝺ aūt Platoniſ auctoritate ad Ticiū nos dicturos pmiſimus ꝟ ſubintulimꝰ. Magna inquit ē vtilitas ⁊ glorioſiſſima: intelligi dꝫ qualiter duo cōueniūt corpora vt concipiāt coeūtia ad inuicē: hoc aūt ē qꝺ ſupius dicimꝰ monſtrātes q̄re femina ſterilis ſit: ⁊ non gignat: ⁊ in maſculis ſimilr. quorū cā ſuit ī maribꝰ ⁊ feminis tpamenta in vltimitate egredi: q̄ tamē intēpies ſi pua ſit ⁊ corpuſ intemperatum corpori contrarie complexionis vl̄ q̄litatis ſe iunxerit poſſibile eſt concipi. Si ergo iungat̄ ſibi ſimile impoſſibile erit. Si enim frigidū ſperma frigidā vuluā incidat impoſſibile eſt concipi: ſimiliter ſi ſiccuꝫ ſiccam. itidem ⁊ in aliis complexionibus ītelligēdū eſt. Frigidius vō ſpa matriceꝫ calidiorem neceſſe īcidat: humidiꝰ vero in ſicciorem: dꝫ eſſe oppoſitio vtriuſq alterius modum non excedere: Ultimitas vero matricis pōt intelligi ex quodā aphoriſmo precedenti. Muliebria inquit ex aromatibus caleſactio educit ⁊c. tanta enim eſt matricis opilatio vt non odorem aromaticum permittat tranſire ad os ⁊ nares. Itideꝫ facit ſiccitas ⁊ humiditas: humiditas. n. ſicut diximus ſemē extinguit aromatica ingroſſat ⁊ iſpiſſat: ſurſum trāſire non permittat. Calor ſi vltimitate matriciſ ſit mutat qualitates aromatuꝫ ⁊ corrumpit: ⁊ intenſe facit vt ⁊ ſi aſcendant: non tamen in ſuam proprietatem deueniant: quiſ calor ſi quandoq adſit: rarius inde erit in feminis preſertim que nāliter frigidiores ſunt maſculis. hac inueſtigatione aromatica ꝺnotant̄ ſteriles: ⁊ non ſteriles: concipientes ⁊ non concipientes. Que etiam denotari poſſunt ex figuris ipſarum ſicut ex appoſitione aromatum ſi macilentiſſime: leuiſſime: craſſiſſime ⁊ aſperiſſime fuerint non concipient. Hic aphoriſmus hypocraticus ⁊ ſi non ſit tamen eſſe dicitur. 63

Cā quare ī calidiſſima matrice nō fiat ꝯceptō

Macricis tpamentū ex horꝫ duobꝰ ꝯriouꝫ fit pitate.

Si ad vltimitatē tēpies exierit īpoſſibile ē generari.

Si non in plurimam vulue concauitatē ſemē extēderet̄ generatio fieri nō poſſet.

Si ſimile ſibi ſiſi iūgat̄ īpoſſibile ē generatōnē fieri

In tantam temeritatem deuenit latrator huius aphoriſmi: vt non ſe ipſum intellexerit. promiſit. n. ſe monſtraturum itidē eſſe in maſculis. Erat ergo neceſſarium quattuor eadem genera comprobare complexionum ſic noſ fecimus: ſed a raritate incipit corporis: quam ſimiliter in feminis nunq̄ poſuit. Quod ſi pſpicaciter indagauerimus duobus modis oberraſſe reperiemus. Primo enim quia ſi ita eſſet rem alter ordinatim appoſuiſſe deberet: Secundo quia mētituſ eſt: quia inueniuntur enim maſculi corporibus rari: ⁊ tamen in generando calidiſſimi: ⁊ potentiſſimi. Neq mirandum eſt: cum raritas ſecundum calorem ⁊ humiditatem fiat: hic autem complexio ſpermatis abundantiſſima eſt: ⁊ ad generanduꝫ perfectiſſima: cum ſpermatis creatrix materia ī huius corpore ſit pleniſſima ⁊ virtus ad exequenduꝫ fortiſſima: ⁊ emiſſio ſpermatis non niſi ex vaſis ſit fortiſſimis: non ex emiſſione ſpirituale tantum: ⁊ ſi enim ſperma: humiditati: commixtum quandam ſubſtantiam videatur habere ſpiritualem: humiditas: tamen quedam eſt neceſſaria per quam emittatur. vnde latrator iſte deceptus: ⁊ falſus eſſe comprobatur. ¶ Dixit item propter corporis dēſitatem non extra effundi humiditatem: qui ſi aliam q̄ ſpermatis humiditatem intellegit: a ſenſu alienus fuit. ¶ Si autem ſpermatis intendit ⁊ propter dēſitatem totius corporis non effundi extra dixit: nihil ſciunt de complexione vaſorum ſpermatis. melius enim diceret ſi propter vaſorum ſtricturam fieri aſſereret: q̄ ſperma ſubdidit propter frigiditatem complexionis corporis non caleſierit ⁊ cauſam eſſe non generandi: verum quidem dixit: ſed ex ſubſequentibus veritatem falſificauit vt dicendo ne. Congregetur ad locum hunc. cum enim locum hunc nominauit: ex verbis ſuis: non bene: determinatis: nos intelligere fiduciauit: quod tamen paruum vitium eſt quantum ad maius ſuum. in ſubſequenti enim huius aphoriſmi loco errorem in propatulo poſuit. Cum propter caliditatem hoc ipſum ſit dixit. In hoc enim q̄ ipſum hoc ſit dixit: aliud de quo iſtud penderet ſe pmiſiſſe innuit. Cum ergo prius dixiſſet. Propt̄ frigidū nō caleſit ita vt congregetur ad locum hunc: mō vero

Ex nō nullis al. is ſignis ſterilitatē notabis.

Raritaſ cōplexiōis pfectiſſima ē ad generādum.

Spma q̄ pp frigiditatē cōplexionis non caleſit cā eſt nō generandi.

ꝓpter caliditatē dicat ipſum quod fit. dicim⁹ ꝓ
pter caliditatē nō caleſieri: vt congregef ad locum
hūc: quod inſanū ē dicere: cū calor diſſipet ⁊ nō con
greget. Bonū quidē eēt dicere ꝓpt calorē vel quod
libet aliud attinēs caliditati intēdi vel incēdi: non
q: propter calorem nō calefacit: vel ꝙ cōgreget ad
hūc locum. 64

De rōe cali di ē dilatare diſſipare ⁊ nō cōgregare.

Lac dare caput dolētibus malū eſt: malum vero ⁊ febricitantibus: ⁊ quibuſcunq3 hypocōdria ſuſpenſa rugiunt: ⁊ ſiticuloſis. Malū vero quibus fellei ſeceſſus: ⁊ in acutis febribus: ⁊ quibus ſanguinis multa egeſtio facta eſt. Cōuenit vero ptiſicis non valde febricitātibus. Dare vero ⁊ in febribus longis nullo predictorum ſignorum preſente: ⁊ extra rationez tabefactis.

Lac eſt vnum de cito conuertibilib⁹: quod duab⁹ de cauſis cito mutatur. Si eni calorem inueniatur plus ꝙ̄3 oporteat cito in fumoſitatē ſe mutat: ſi minorē trāſducitur in acetoſitatē. Quod facile intelligitur ſi lac nouiter emulſū coquaf aliumq3 nō coctū reperiatur: coctū. n. in fumoſitatē mutatur: nō coctū in acetoſitatē mutatur: ſed digerentibus ſecun-

Lac bene digeſtū mł'tū ⁊ bonū 3 dat nutrimētū.

dum ꝙ conuenit: lac multum ⁊ bonum nutrimentum facit. dum tamen excoquitur ⁊ digeritur inflatio ſub diaphragmate: ⁊ dolor in capite conficiuntur: hec in ſanis lac agit. In infirmis aliter: ꝙ experimētis didicim⁹. qualiter fit oz ītelligi. ſi. n. facit ſanis: inflationē hypocōdriorū ⁊ dolorē capitis quāto magis faciet caput dolētib⁹ ⁊ viſcerū inflationibus. ꝙ āt quibuſcūq3 hypocōdria ſuſpēſa dixit bene ſubintulit: cū lac nō noceat his locis: niſi quoquomō hypocondria ſuſpenſa ſint ex apatibus. ſ. phlegmone: heriſipila: zimia: vndimia ⁊ ſcliroſi: q̄bus oīb⁹ attinet ꝙ ſuſpēſa ſint. Nocet ēt locorū rugitationib⁹ ēt ſi ſint ſine apatib⁹: cū tamē rugitus nihil aliud ſit ꝙ̄3 q̄dā inflatio ⁊ vētoſitas qb⁹ lac nocet: q: mutaf in acetoſitates ⁊ vētoſitates: aliquando tñ dam⁹ in huiuſmōi infirmitatibus: ſed cum ſale ⁊ melle excoquif: ⁊ perficit: q: vētres humectat.

Si lactis nocumentuz corigaf q̄ñq3 in huiuſmōi infirmitatibus pōt exhiberi.

Nocet ſiticuloſis q: in fumoſitates venit ſiue ſitis ſempiterna fuerit ⁊ nālis: ſeu tpalis ⁊ accidētalis. Nocet ⁊ felleo ſeceſſui: cū redat fumoſitatem: ſimiliter colerā vomētibus. qd̄ fit: q: lac maxie ꝓpt calorē mutaf in fumoſitatē. Cōuenit ptiſicis in pulmone vulneratis cū dixit. Tabefactis nullo predictorū ſignorū pñte. Sed lac vniuerſaliter bonū eſſe dico indigentib⁹ bono ⁊ facili nutrimēto: q: cuz dixit. Nō febricitātib⁹ dignū ē inueſtigati: quare nō validiſſime ꝑmittif. Oz ḡ q̄rere ſi poſſit dari febricitantibus valde qd̄ verbum non neceſſarium fuit nos aūt inſequemur hoc cū tēpus fuerit oportunū.

Lac multum bonū eē dico facili ⁊ bono indigentib⁹ nutrimēto.

Nō breuiter diximus ꝙ nō oportet dari valde febricitantibus. Miror tamē quare in diuturnis febribus dari iubeaf: ⁊ cū ſupra dixerit malū febricitantib⁹ dari: quare h̄ nō valde febricitātib⁹ dari repetijt: cū in aphoriſmis nō cōſuetudo fuerit: ſufficere enim poterat quod ſupra ſemel dixerit: ſed cum in verbis ſuis ſoleat eſſe breuis: nō tamē timenda repetere dubitauit. 65

Nō ē conſuetū i amplioriſmis idē repetē.

Tumores ītellexit omne apoſtema vel groſſiciem in corpore preter naturam eminentē in quibus denotauit phlegmonem: quem cum quidam acutum apoſtema ſoleant dicere: antiqui tamen omnem calorem nimium: vel incenſionem: apoſtema vel tumor ſit ſiue non: phlegmonem dicunt. Dicit ergo hypo. Si in vulneribus tumores. i. apoſtemata appareant non valde ſpaſmantur: neq3 inſaniunt. Spaſmantur ergo ⁊ inſaniūt aliquando: ſed tamen raro

Cōſueuerūt ātiqui oē3 nimiū calorē vł ī-cenſionem phlegmonē appellare.

Quibus tumores in vulneribus apparent nō valde ſpaſmatur neq3 inſaniūt. His vero non apparentibus repente q̄bus quidē retro: ſpaſmi ⁊ tetani fiunt: quibus vero ī priori parte: mania ⁊ dolor lateris acutus: aut empima: aut dyſenteria: ſi rubei fiunt tumores.

Si vulneribuſ malis ⁊ fortibus exiſtentibus: tumor nō appareat magnū malū: laxa: bōa: cruda: mala.

Si autem apoſtema magnū ſit valde ⁊ peſſimitatē habens in ſe: neq3 ſubito appareat ⁊ retro fiat: ſpaſmum ⁊ tetanum ſignificari voluit ꝙ retro dixit: dorſum intellexit. Si autem ante apparuerit. aliam paſſionez ꝙ̄3 ſpaſmum eſſe voluit: retro locus eſt neruoſus: ante vero venoſus ⁊ arterioſus. Cū ergo de vulneribus apoſtematis aliquid peſſimum ad aliquod nobile membrum venerit: ſi vulnera in neruoſis locis retro fiunt: neceſſe eſt ſpaſmum vel tetanum expectari: quia he paſſiones ſunt neruoſorum locoꝝ ꝙ̄3 ſi āte ſint peſſima mā ad cerebꝝ aſcenderit fiet mania: ⁊ ſi ad pectus dolor ſit lateris acutus ⁊ plurimi fiunt inde empici. Si autem in inteſtina materia deſcendat: egeſtio fit ſanguinis. Si tumores rubei ſint: ⁊ ſi ſubito euanuerint ſanguinis egeſtionem intellexit: que ſine vulneribus fit inteſtini: que paſſio ſepe concreatur vulnera in dorſo habentibus: vel ante in locis dorſo oppoſitis ⁊ ſubito retro ſe verterint: non tamen abſolute innuit qui manus ⁊ pedes poſſint intelligi: ſed cuz in prora cruris non tantum ſit lacertorum iunctorum fortibus vel magnis cordis: coxa tamen in genuum prora maximam cordam habeat poſſibile eſt ſecundum colligantiam ſui adinuicem pedes inde incurrere paſſionem ſpaſmi: cauſa lacertorum in poſteriori parte coxe locatorum: cum lacerti illi ex maiori parte ſint carnoſi: non ergo ſpaſmus ex ſola retro cauſa naſcitur: cum ſepe non ſolum in pedibus: ſed etiam in manibus eſſe videam⁹ que loca longe a nucha ſunt remota: ⁊ nerui manuum ⁊ pedum a nucha procedunt ⁊ dorſi ſimiliter. 66

Pars poſterior neruoſa eē dicitur. anterior vō venoſa ⁊ arterioſa.

Nō quo nō pedes pñt ſpaſmi paſſionem īcurrere.

Nerui manuū ⁊ peduz nucha ꝓcedunt ⁊ dorſi ſiīr.

Quod magnum dixit vulneribus poteſt attinere: vel apoſtematibus vel vtriſq3. Hec peſſimitas tamen intenditur ineſſe vulneribus: que in fine ſunt lacertorum: vel eorum capitibus: maxime illis qui iuncti ſint neruis: ⁊ in extremitatibus vicinis cordi. Sicut autem antea mala dixit apoſtemata ſubito non apparentia: itidem hic omnia apoſtemata eſſe mala ex vulneribus malis aſſerit. Vulneribus enim huiuſmodi maxime cum non tumeant ſi doluerint non ſumus ſecuri quin ad nobilia membra humores mali fluant: nam malos humores ad nobilia membra deſcēdere certificant: cum dolores humores fluere portendant. Cum ergo vulnus malicioſum eſt: natura quidem debilitatur: humores autem ſuperbiunt ⁊ diſtemperantur: ergo niſi ad vulnus fluxerunt: quod ex tumore quidem certificatur per totum corpus diffuſi: ſpaſmos ⁊ tetanos ⁊ maniam faciunt. Laxa quidem ⁊ fluentia vulnera bona ſunt: cruda vero ⁊ dura ⁊ indigeſta mala. In his autem vulneribus medici multum falluntur ſtringētes fluentia frigida ⁊ ſicca: ⁊ ſtiptica medicina. Dolor autē ſit ex locis neruoſis: vnde ⁊ medicina calefactoria eſt exhibenda. 63

Dolores ī vulnerib⁹ tumare nō apparente humores ad nobilia mēbra fluere portendunt.

Cōtra medicos q̄ in vulnerib⁹ fluētes humores ſtipticis ⁊ ſiccis medicis ſtrigūt

Non solū intēdit purgationē de locis infirmis: ſed materiā ꝑ partē oppoſitā ſatagit extrahere: quod ex contrario fit. Si ergo in latitudinē fiūt a dextra in ſiniſtrā: vel a ſiniſtra in dextrā fieri innuit: qđ ſi in ꝓfunditate fuerit: anteriora retro: poſteriora ante medicari oꝫ: vnde hy. Poſteriora capitis dolētia: recta vena inciſa iuuat.

Scarificatio i ſūmitate poſterioris cranei in dolorib⁹ oculorum eſt remediū ſingulare.

Nos āt m̄l'totiēſ ſanauimꝰ ide oculorū dolores ſi abundāt hūores longo tpe effluētes cū ſcarificatiōe i poſteriori pte i. ī cranei poſterioris ſūmitate. 68

Poſteriora capitiſ dolentia: in fronte recta vena inciſa iuuat.

Rigor cū frigore ſenſualiter incipit. rigor vero ex dorſo ſolet eē maius ⁊ venit magis ſubito. bene ergo dixit rigorez ab his locis incipere: ⁊ maxie mulierib⁹: cum frigidiores ſint maſculis. Rigorē autē illum neceſſe ē pertingere ad neruorū initiū: qđ ī capite eē cōſtat. Nucha vero cū ſit in dorſo neceſſe eſt inde pati: ⁊ poſt cerebrū ꝑ eā a quo nucha ꝓcedit: ⁊ exordiū ſumit que qꝛ ē mollior ad mutādū ē facilior. Anterior pars corporis nō rigeſcit: cū cōplexio ſua rarior ſit: ⁊ide ſit calidior. teſtātur hͦ pili exeūtes: quorū generationē in libris de cōplexionibus ſufficiēter explanaui. Pili autē raritatē declarant: raritas caliditatem. 69

Rigores mulieribus incipiunt ex lumbis magis ⁊ per dorſuz ad caput ⁊ viris retro magiſ ꝙ̄ in priori parte corporis: velut cubitorum: coxarum: ⁊ propter cutem raram: declarat vero pilus.

A quartanis habiti nō valde a ſpaſmis apprehēdūtur. Si vero apprehēdātur prius ⁊ ſuperueniat quartana ſoluuntur.

Quibus circūtēditur cutis dura ⁊ ſicca ſine ſudore finient: quibus vero laxa ⁊ rara cum ſudore finient.

Icterici non valde fiunt inflati.

In diuturnis lienteriis oxiremia ſuperueniēs prius nō exiſtens ſignuz bonum.

Pili raritatē raritaſ caliditatez declarant.

Spaſmus ex inanitione acutiſſimꝰ ē ⁊ mortalis: ꝙ ſi ex plenitudīe neruoſorū mēbrorū cōtingit ſicut in epilepticis ⁊ ſimilib⁹ alijs: nō acut⁹ neqꝫ moleſtus: ſicut prior erit: quē hy. hic intēdit: ⁊ huic quartana ſuperueniēs: venire nō ꝑmittit: cū diſſoluēs qui etiam iam ſuperuenit. Cuius medicādi duo ſunt modi: cū purgationibus vel coctionibus: que vtraqꝫ in quartanis conſiderātur. purgatio enim cū rigore: coctio vero fit cū calore. 70

Nō duos modos curatōis ſpaſmi ð repletione.

Propinqui morti cutis dure: ſicce ⁊ extēſe: morituri ſunt ſine ſudore: rare vͦ ⁊ laxe cum ſudore. Prius ſit inde: qꝛ oī carēt humiditate: vel ſi quā habēt non habent in cute. Secūdū quia multam etiam habent illā intra cutem. 71

Quod hy. hic intēdit oꝫ animaduerti. Ventoſitas eni coadunata in corpe ſupra exiens cū eructuatione: vel īfra ſuo modo vel permanēs intus generat vētris extēſionē: aliquādo ex defectiōe viſcerum: aliquādo ex adunatiōe phlegmatū. Huic vētoſitati icterici ſunt contrarij: quia ſunt colerici. Si autem icterici ventoſitatē habent nō tamē erit magna: cū magnus calor eā diſſoluat.

Duobus mōis tympanites ꝓt a vētoſitate cāri.

Finit quinta particula. Incipit ſexta. 1

Lienteria ē velox exit⁹ cibi ⁊ pot⁹ in eiſdē q̄litatib⁹ quib⁹ comeſta ſunt: q̄ alit breui⁹ diffiniri pōt. Lienteria. n. nihil aliud ē ꝙ̄ꝫ ciborū indigeſtio: qb⁹ egrediētib⁹ nulla mutatio digeſtiue virtutis in eis inuenit̄ in colore: liquore: odore: imno in nulla q̄litate. Heleni diffiniūt lenitatē: qb⁹ ex v̄bis intellexiſſe vident̄: qꝛ ex lenitate inteſtini huiuſmodi patiūtur: nā ex nimia leuitate: neqꝫ retinētur neqꝫ reſtringūtur comeſta ⁊ bibita. ſtomachus ḡ ⁊ inteſtina qcqd retinet: ſua aſperitate retinēt tm̄. cōſtat igit̄ ꝙ ex lenitate patiūtur. Sꝫ cū antiq laudabilit̄ noīa īpoſuerunt: ī hoc āt nō ſunt efferendi ignorātes cōtētiue actiones: cui⁹ natura ē amplecti ⁊ tenere recepta: ⁊ digeſta mittere ad īferiora. Sicut āt veſice ſtrāguri ꝫ nō tādiu retinet vrinā quoad digerat: ſꝫ vl'ꝑꝑ grauitatē ſui: vl'ꝑꝑ acumē mittit eā foras:

Nō quid ſit lyēteria

Opatio cōtētiue vtutis eſt recepta ⁊ digeſta ad inferiora mittere.

ſic cibi ⁊ potus a ventre emittūtur: quod cōe eſt oībus egredientibus: qđ ſi heleni intellexiſſent non ſic diffiniſſent: ſed ſtomachi ⁊ inteſtinorū defectionem cum comeſta ſtomachum grauent ⁊ inteſtina. Quandoqꝫ autē fit ex ſuperficie excoriata in interioribus ſtomachi: ex humorib⁹ acutis: non tamen multum defecta virtute ſtomachi: qua tamen neceſſe ē ð ficere: cibus eni cū ad ea loca deueniat ⁊ noceat qꝛ pungit nō potuit retineri: tunc neceſſe ē ꝙ exeat ſine aliqua digeſtione: licet appareant quedaꝫ acuta ⁊ pungitiua: quod autem ex lenitate ſtomachi ⁊ inteſtinorum eſt ſine aliqua ſignificatione pungitiua erit. Differunt autez vtraqꝫ quia excoriatio humoribus quieſcentibus ⁊ finitis: cito ſanatur cum cibarijs ſtipticis: ſed ſi diu permaneant: ad digeſtionem ſaniei ſe mutari. Sed defectio contentiue virtutis eſt ex mala complexione: que ſi perfecte illi membro dominetur dure ſanatur: aliquādo ex humoribus inter ſtomachum ⁊ inteſtina ſe claudentibus quorum vnus ex quo. ſ. oxiremia in principio cum ſtomachi dominetur frigiditas: q̄ cum elongetur: ⁊ oxiremia finitur: cui⁹ cauſa eſt cibi inter ſtomachum aliquātula mora. Cum ergo paſſio moret̄ neceſſe ē ſtomachus ad retinendū debilitetur. cibo. n. īmorante aliquādo incipit digeſtibil' fieri: ſed cū nihil īmoret̄: ⁊ nullo mō in ſtomacho digerat̄: nulla q̄litas mutatiōis cibi neceſſario apparebit: neqꝫ oxiremia īcipit niſi phlegma abūdet nimiū inter ſtomachū ⁊ maxime acidū. Unde nō abſolute dixit oxiremiā bonū ſignū eē ſꝫ in diuturnis lienterijs addidit: qꝛ aliqñ oxiremia ī hac paſſiōe ē a ꝑ̄ncipio. vñ ⁊ ꝑ̄us nō exñs dixit. Cū. n. hec paſſio de phlegmate fit frigido ⁊ ſtōachi refrigeratio: oxiremia nullo tpe ceſſat cū inſepabilis ſit huiuſmōi paſſio. Cū ḡ oxiremia nō a ꝑ̄ncipio fit liēterie neqꝫ liēteria ſit de phlegmate: oxiremia poſt aliqđ tēpus ſuꝑuenīēte: ſignificat̄ cib⁹ morari ī ſtomacho aliquā diu: neceſſe ē ḡ vt digerat̄: qꝛ nā ad ſuam reuertit̄ actionē. Videt̄ mihi in hoc aphoriſmo mea ſuffeciſſe diſputatio: cui⁹ fūdamētū q cape voluerit meū librū de v̄tutib⁹ nālib⁹ legere oportuerit: vbi multa ſigna de v̄tutib⁹ ſtomachi inueniat: legat quoqꝫ illā ꝑticulā ī q̄ ſignificatōeſ ⁊ accītia q̄ ſi exeūtiū corpora. Oſſiſtrat⁹ tamē ī tertia ꝑticula de īueſtigationib⁹ mētit⁹ ē de ꝑ̄orib⁹ refragrāſ a'iquoꝝ auctoritatib⁹ ī liēterie paſſiōib⁹: vñ hͦ oꝫ repeti ꝑ̄termittēdo v̄ba oſſiſtrati. Liēteriā triplicit̄ diuiſerunt atiq. alij. n. diſēteria: alia liēteria: alia tēaſmoſ dr̄ h⁹ ī paſſiōiſ diuerſitatē eē ātiq ī exeūtib⁹ putauerūt diuerſiſ dicētes ſi aliqd ð ſāguis genē exierit: vl' vnctuoſūꝫ vl' viſcoſū. cetā vͦ vētre exeūtia ſint digeſta atqꝫ cocta vocat̄ diſēteria. ſi āt nihil digeſtū ſiue coctū exierit viſcoſitati ⁊ ſanguini admixtum lienteriam eē dicunt. Si autem ſanguinolentum exierit ⁊ lynctuoſum ⁊ aliquantulum digeſtū tēaſmō eē dicit̄:

Qđ ex lenitate ſtomachi ⁊ inteſtinorū eſt ſine aliqua ſignificatiōe pūgitiua exit.

Diuiſio lienterie ſm oribaſium.

hec ſūt verba oſiſtrati. Neſcio autem quid huic coe gerit vt rem indigeſtam iungeret cum ſāguinis ⁊ viſcoſitatis genere. cū nullus ſibi cōtēpoꝝ neꝗ illud ſenſiſſe videat̄: neqꝫ filomenus neqꝫ Eratheus neqꝫ alij qui bucuſqꝫ ad meū deuenerūt tēpus: ne qꝫ enī Origenes ⁊ ſocij ſui: neqꝫ alij priores his.

Nō dictuꝫ Erathei.

Eratheus enī in libro ſuo de morbo, q̄ cā d̄ cu ratiōe morbi ait Paſſio inquit quaꝫ ſepiſſime vocāt aliq dyſ ſenteriā: quidā vero lienteriam: hanc liquidiſſi ma ſequitur ege ſtio cū mala q̄li tate ⁊ ſpumoſita te ⁊ odoris gra nitate: ⁊ poſt cibū atqꝫ potū: veluti egreſſiōe multa ſpumoſa ⁊ fetida ē. Paraxagoras in ſecūda parti cula de accidentib⁹ morbū ſequētibus. Qui inqt lienteriā habēt lenitatē inteſtinoꝝ ⁊ quādā lubri citatē neceſſe ē eos pati: maxime cū ſint ieiuni ⁊ biſ partibus ſemp cibus cito egreditur: ⁊ proprietatē hui⁹ paſſiōis velocitatē hanc intēdit eē cibi egredi entis: ⁊ ablatione digeſtiōis facte velocitatē hanc intēdit eē ſꝫ ex velocitate exeūdi indigōnē venire. vnde ego ⁊ alij multi medici cōſentim⁹ nihil aliud eē hāc paſſionē ꝙ̄ indigeſtionē cibi ⁊ pot⁹ ⁊ velo citate exitus indigeſtoꝝ cibi ⁊ pot⁹: ⁊ ideꝫ ēt ceteri intelligūt antiqui. itē in libro de paſſionib⁹ qui di cit eē hy. de lienteria inuenit̄ ꝙ in lienteria cib⁹ ſubti lis ⁊ nō coagulat⁹ ſine dolore egreditur: vnde ide corpus cōſumitur: nō coagulatū intelligit indige ſtū. Cōſueuerūt. n. antiqui nō coagulata dicere: q̄ indigeſta ſūt. in libro. n. quē hy. inuenim⁹ intitula tū de regimēto ſanitatis: quē tamē alij negēt eē hy pocraticū: cōfirmātes eū eē pbiliſdei ſiue ſeruti: ſic reptū ſcriptū. Aliquādo inueniūtur aliqua qb⁹ cib⁹ crudus ⁊ indigeſt⁹ ⁊ ſubtilis erit: ⁊ ſine dolo re nō pp aliā paſſionē ſicut lienteria venit hi oēs Oſiſtratoꝝ fuerunt anteriores: poſteriores vero mlti ſucceſſerūt quos oſiſtrat⁹ fatetur ſe vidiſſe ⁊ con cordāt in lienterie paſſiōe. Neſcim⁹ ergo vnde oſi ſtratus tale quid dixiſſe coact⁹ ſit vt ⁊ anterioribus ſuis obuiaret: ⁊ poſteriorib⁹ mētiēs lienteriam exiſte re cū re indigeſta: cū ſanguine mixta diceret. 2

Nō dictū paraxagore.

Secūdū p priam opi nionē dicit qd ſit lyēte ria.

Quibus nares hu mide naturaliter ⁊ ſemē humiduꝫ cito infirmātur: quibus vero cōtraria ſalubrius.

In diuturnis dyſ ſenterijs abſtinen tia malū ⁊ cuꝫ fe bre peius.

Quib⁹ cōplexio naturaliter eſt ſiccior nulla res ſenſualis ad nares fluit ex cerebro: neqꝫ in cute eoꝝ apparet ſudor. ſupfluitas ergo eoꝝ ſubtiliata cum purgatione emittit̄ illa que a medicis occulta vocat̄. Sꝫ quoꝝ cōplexio natura liter ē humidior maximā corporib⁹ emittūt abun dantiā: ⁊ maxie a cerebro cui⁹ ſba ⁊ nā ſbalit̄ ē frigi doꝝ. hoꝝ ēt ſemē humidi⁹ ē ⁊ liqdius ⁊ frigidi⁹ ſicut ecōuerſo in ſiccioꝝ b⁹ aquoſitas cōſumit̄ ⁊ ſe men exiccatur. Quoꝝ ergo cōplexio totius corpo ris vel ēt cerebri humidior fuerit ſanitatē eē corru ptā cōſtabit: cū ex parua occaſione eis veniat catar ri. Si aūt humores illi a faucib⁹ ad inferiora deſcē derint nocēt gutturi: cānalib⁹ pulmonis meri ſto machi ⁊ mēbris alijs vñ neceſſe ē tuſſim incidant anhelitum: ſquinantiam: indigeſtibilem corrupte lam ⁊ aliquando diariā: ⁊ ſi ſalſa fuerit ⁊ fluida: etiā dyſenteriā: qd hy. mōſtrauit i pitonaerethoncheida ton. i. in libro de aere ⁊ aq̄ ⁊ regiōib⁹ 3

Signa cō plexiōis ſic ce.

Cōplexio corpis ſiue cerebri hūi di ſanitatē corruptaꝫ eſſe ſigni cat.

Dyſenteria naſcitur ex humoribus calidis ſi cut dixim⁹ inteſtina excoriātib⁹. Excoriatio vo i ſupficie iteſtinoꝝ ē i pncipio: q̄ cū diuti⁹ durat magis pcauat: ⁊ efficit vlnera. vñ ſtōachus ex colligātia iteſtinoꝝ patit̄: ⁊ i augmētatōe morbi patit̄ os ſtōachi. vñ oꝫ abſtinē tiā ſeq: q̄ ab initio ſuccedit huic morbo pp hūores ex epate ad ſtomachū reflexos: q̄ cū de colericis ſint generib⁹ maxie corrūpūt iteſtia: cū hi ēt aſcēderit ſupiora īnatāt ſtomachō: ⁊ ide fit cā abſtinētie ex colligātia iteſtini: ⁊ per abſtinētiā auferṫ q̄dam actio nālis. ſ. nutritio: ſine q̄ vita nullatenus pōt regi: q̄ cū diu pmā ſerit dio neceſſe ē itelli gi vel vt fiant ſanioſa vulnera vl maxia ina ſcant̄ apata. Cum āt h euenerit ⁊ ſtomachus ex vicinitate patiat̄ iteſti ni pculdubio ifirm⁹ pi clitari icipit. 4

Quō dele ctio appeti tus in pn cipio dyſē terie fit.

Circūfluētia vlce ra male conſuetu dinis malum.

Dolores in lateri bus ⁊ pectorib⁹ ⁊ in aliis corporiſ partibus ſi multum dif ferunt ad diſcernendum malum.

Propt ab ſtinētiā au fertur actio vtuꝫ nutri tiue ſine q̄ vita nulla ten⁹ poteſt regi.

Cum pilos cadere videris a locis vulnera circūdan tibus: mali hūores ineſſe vident̄: maleqꝫ corro ſiones: ⁊ pruritus in vulnerib⁹ huiuſmōi q ex ne ceſſitate nō permittūt vlnera ſanari. 5

Quid ca ſus capillo ruꝫ in vul neribus ſi gniſicet:

Oportet dīa cognoſcat̄ doloꝝ in latere exiſtētiū ⁊ pectorib⁹ ⁊ i alijs partib⁹ corpis. Doloꝝ loca non ſolū ſūt intelligēda: ſꝫ ⁊ coꝝ quātitas: quoꝝ ſciētia ē neceſſaria q̄ſi īfirmitatis future ⁊ exinde medicinādi pro noſtica. Si. n. coſtis magn⁹ dolor inaſcatur: ⁊ q̄ſi ad furcu las dirigat̄: vel ſubtus hypocūdria deſcēdat tria ſignificat cū paſſionē h eē ſit ipoſſibile ſine pellicularū coſtarū paſſio ne: ⁊ q̄ paſſio moleſta ſit ⁊ piculoſa: ⁊ fortis adhibenda ſit medicina. Si g̊ paſſio aſcēderit ad furculas phlebotomia ē neceſſaria. Si deſcēdat ad diaphragma: pharmacia erit dāda: ſicut in pitonoxomatō. i. in libro regis acutoꝝ teſta tur hy. Si dolor ſit paruus ⁊ q̄ſi pūctura q̄lis ſolet euenire in coſtis: nō aſcēdēs ad furculas neqꝫ deſcēdēs ſub hypo cōdria: paſſionē in carnoſis locis coſtarū eē ſignificat: non moleſta neqꝫ fortis medicina dāda ē. hoc āt mō ſinguloꝝ cōſiderātur dolores mēbroꝝ ⁊ magnitudines eoꝝ. Simi liter ſi apoſtemata ſint in peſſimis locis dolores erūt gra ues ſicut hy. teſtat̄ i epidimia: graue pōdus portare timēs in doloroſis locis. Cu vero paſſio in ceteris ē partib⁹. dolor renū ſubſequit̄ acutus: q̄ in ceteris dixit partib⁹ pelliculaſ circūdātes ſingulos renes venas quoqꝫ ⁊ renū arterias: ⁊ cōcauitatē eoꝝ intendit: ⁊ ēt portā vnde vrina exit. Item ēt de epate intellexit in cui⁹ carnoſis partib⁹ ſi dolor ſit erit grauis. ſi aūt in pelliculis ſuis ſiue inuenit: acut⁹ erit do lor. Quātitas acuminis doloꝝ ḃꝫ māꝫ erit faciētiū hūoꝝ. ſi enī hūor ſic colerice acutiſſim⁹ erit dolor: ſilr ſi groſſa ſit vē toſitas nō hñs vñ exeat. Si āt ſit mā phlegmatica: molli or erit dolor. nō g̊ ex q̄ntitate doloris ſola q̄litas itelligit̄ ſi ſꝫ ēt q̄diu debeāt imorari. Si āt hy. ad h itēdit vt puidoſ nos reddat de q̄ntitate vniuſcuiuſqꝫ doloris: ad h nr̄a ſuffi cit diſputatio. Si vo nō ſolū diuerſā q̄ntitatē doloꝝ ſꝫ aliō īueſtigādū inuenit: vt. ſ. itelligerem⁹ q̄le mēbꝝ ſit vtili⁹ ⁊ q̄ le inutili⁹: ⁊ q̄le nobili⁹: ⁊ q̄le ad piculū pclini⁹: ac ſi dicēt. nō ſuffici ſola īueſtigatio q̄ntitatꝫ doloris i diuerſis locis: nꝫ ſi i eiſdē dolor vn⁹ ⁊ nō m̄tiplicit ſit. vt ſi origenes patiat̄ i la tere ⁊ i codē die diogenes patiat̄ i eadē pte: nō dbem⁹ eq̄leſ dolores itelligē: ſꝫ ſi ſint ſimiles vl differētes oꝫ īueſtigari h āt duob⁹ mōis inenit̄: vl ex q̄litate doloris: vl ex q̄ntitate fortitudis q̄litate doloris ſi pūgitiu⁹ ſit dolor ⁊ iflatiu⁹ gra uatiuus: corroſiu⁹: ſēpitn⁹. i. ptinu⁹ vl idutioſus: eq̄lis vl diuerſus: q̄ntitate fortitudis pl⁹ vl min⁹ oꝫ itelligē qd itēdi m⁹ cū q̄ntitatē magni doloris dixim⁹. Cōſueuerūt. n. medi ci rē fortiorē appellare maiorē ⁊ ſi nō ptineat ad q̄ntitatē ſꝫ ad q̄litatē: dicūt. n. febrē magnā vl puā: cū febris nihil ali ud ſit ꝙ̄ calor: nō g̊ mirādū ſi dolorē fortiorē vel maiorē di cāt eē neqꝫ ſi dicāt rē diuerſaꝫ in qualitate minorem eē vel

Si dolor loca nō ſo lum ſunt a nobis ſci ta ſꝫ ⁊ eoꝝ quantitas futurā ifir mitatem ⁊ medicinaꝫ applicādaꝫ melius p noſticare mus.

Quātitas acuminis doloꝝ ḃm māꝫ hūoꝝ eos facien tium erit.

Nō ſolum doloris q̄n titas ſed ēt q̄litas ſimi litudo ⁊ dīa ē a no bis īueſti gāda.

Conſuetu do ātiquo ruꝫ medico rū fuit non quāta quā ta appellar̄

maiorem volentes differre grauitatem in dolore pungente: ⁊ ſimilibus. 6

Paſſionē in renibus vel veſica ſanari durū ē in ſenib⁹: cū nunq̄ deficiat actio horū mēbrorū: ⁊ mēbris patientib⁹ q̄es neceſſaria ſit vt ſanent̄. Item ad ſanādū dura: q2 hic trāſit humorū acutorū ſuperfluitas que cū per aliquē locū trāſcāt vulnera ibi renouāt ⁊ magnificāt: q̄ paſſio in ſeniorib⁹ indurat: q2 etas eorū declinat ſicut alibi dixit hy. Senes his paſſionib⁹ cōmoriuntur. 7

Mēbris patiētibus q̄es neceſſaria eſt vt ſanentur.

Nephretici ⁊ circa veſicā dolores laborioſe ſanātur in febribus.

Dolores ⁊ tumores ſecūdū ventrem exiſtentes: ſuperiores quidē leuiores: īferiores fortiores.

Superiores hic intelligim⁹ nō ex mēbrorū longitudinē: ſed poti⁹ profunditate. hec autem loca ab helenis vocantur perituba. i. a pelliculis vētris ad exteriora hoc intēdit cum ſuperiores dixit. Quod aūt intra pelliculas naſcitur. i. in inteſtinis ⁊ ſtomacho intellexit: vbi nō ſuperiores fortiores eē dixit: ⁊ bene cum dolores his locis innaſcentes fortiores ſint ⁊ maiores. 8

Dolores q̄ in inteſtinis ⁊ ſtomacho ſūt fortiores ſūt ⁊ maiores his qui in ſupiorib⁹.

Hydropicis q̄ vulnera in corpore naſcuntur non facile ſanātur.

Late puſtule non valde pruriginoſe ſunt.

Caput dolēti vel circūdolenti: ſanies aut aqua aut ſāguis defluēs ſecūdū aures ⁊ nares ſoluunt egritudines.

Melacholicis ⁊ freneticis emorroides inate ſunt.

Hypo. in li. de vulneribus. Vulnera inq̄t ſi nō pſecte ſiccātur: nō ſanātur. In hydropicorū āt corporib⁹ pp abundātiā humiditatū īpoſſibile eē videtur. 9

Nō differentiā q̄ reperit̄ inter mēbra diuiſiōis puſtularū hic poſite.

Puſtule vniuerſaliter ſunt duplices. quedā eniz de foris ſūt. alie vt acute forme: ⁊ alie late in fundo: ſ3 ſurſū nō aſcēdūt: alte ⁊ acute calidioris ſt materie: late vō ⁊ nō ſurſū aſcendētes frigidiores: ⁊ inde duabus de cauſis non pruriētes cū vel late ſint: vel non acuti humoris. 10

In multis locis de hoc dolore iā diſputaui. vnde ſi nō ſubtiliter indagemus: ⁊ non ſicut alij arbitremur: q2 ſi ſolū his de cauſis egritudo ſoluitur: nō ſubtiliter ⁊ vtiliter procedemus. hy. n. abſolute dixit. Si ſanies vel aqua ex auribus vel naribus effluat: egritudinē ſoluūt. Nos aūt intelligere debem⁹ ſi ex apate caput doluerit: ſanguineo vel alijs humoribus crudis coadunatis: q̄ ſi crepuerint: ⁊ humores per hec loca effluxerint: egritudo ſoluitur ſicut dixit. Sed ſi dolores ex groſſi ventoſitate inflatiua: vel ex co. ru. capitis pungitiua: vel ex peſſimis vulnerib⁹ ſiue alijs apatibus: ſanitas aliter pſequit̄. 11

Emorroides nō ſolū ſecūdū purgationem ſoluunt has egritudines: ſed ēt ſecūdū humorū purgatorum qualitatem: vt ſi fuerit quid nigrum melancholicis humoribus mixtum qui ſunt in ſanguine ſicut in vino fex. nō ergo mirādū ſi melancholia ⁊ phrenesis ſanēt̄ per emorroidas. 12

Ex quacūq̄ humoris melancolici purgatōe phrenetici ⁊ melācolici liberantur.

Emorroides impoſſibile eſt eſſe ſine oris venarū apertione in ano: per quas propter multitudinem ⁊ groſſiciē ſanguinis per melancholicas ⁊ ſanguinis feces expellit quas ſi ſtrinxerit ne per ora venarū exeāt in epate dura naſcuntur apoſtemata: magnitudine ⁊ groſſicie ſua epar aggrauantia: ⁊ calorem eius extinguentia: ſicut ſi paruo igni multa ligna aggregentur: ſubito ſuffocat̄.

Cū aūt ſanguis non niſi de calore naturali fit: calore naturali extincto: neceſſe ē ſanguinē nō generari hydropiſis vero nō efficitur niſi cum ſanguis non generet̄: quā materiā ſi epar expellere nō poſſit a ſe vel a venis: vene pulmonis crepantur ⁊ ptiſis efficitur. Bene ergo dixit: de emorroidib⁹ multā vnā debere remanere: per quā mā illa poſſit euacuari: maxime ſi ātea ſolita fuerit purgari ide. 13

Cū ſāguis non niſi de calore nāli fit: calorē naturali extincto neceſſe ē ſanguinē nō generari.

Emorroidas ſananti antiquas ſi nō vna fuerit relicta: periculū ē fieri hydropem: aut ptiſim: aut maniam.

Singultu habito ſternutatio ſuperueniēs ſoluit egritudinem.

Ab hydrope habito ſecundū venas in ventrē aq̄ fluente ſolutio fit.

Diaria hito diuturna ſpōtaneus vomitus ſuperueniēs ſoluit egritudinē.

Pleuritide habito: at perip̄emonia diaria ſuperueniēs: malum.

In oculis patientem diaria accipi bonum.

Singultus vt dixi de plenitudine ⁊ inanitione fit: ⁊ maxie de plenitudie: q cū venerit neceſſari⁹ eſt fortē mot⁹ quo hūiditas illa expelli poſſit. h āt mot⁹ ī ſternutatiōe inuenitur. Singult⁹ āt plurimū ex plenitudine fieri depreh endit̄ ex pueris q cū ſp cibis impleātur neq3 ſibi caueāt ex frigorib⁹ fit eis aſſidu⁹. frigor. n. neruoſa ōhit loca ad diſſoluēdā oē3 hūiditatē vl ſuperfluitatem ⁊ inde ſingult⁹ fit. 14

Singult⁹ plurimū ex plenitudie fieri deprehēdit̄ ex pueris.

Hec ſignificatio i ſpōtaneis purgatiōib⁹ valet q2 ſ3 hy. nulla medicīa idiget. ſi. n. medicinā adhibeas iā nō erit ſpōtanea. 15

Altera ſignificatio ſpōtanee purgatōis q̄ ex actiōe ē nāe. Dat g hy. auctē medico q̄ vtilis ē ad mā3 expedā in ōria loca. 16

Nō q̄ nobis quandoq3 l3 materiā p ōria loca expelere.

Non ē itētio ſua q̄ ex ſola mēbrorū cōcolligantia harū paſſionū ſint accītia. intēdit ergo potius ad fortitudinē ⁊ magnitudinē paſſionū. Epar vō ſingultū patitur: eo q̄ ori ſtomachi vicinatur: ſimilit̄ ⁊ tuſſim pp colligātiā ſpiritus inſtri. Ex his aūt vbis hy. mōſtrauit q̄ cōſuetudinariū fuerit. nō. n. dixit q̄ p pleureſi3 vel periplemoniā habuerit: ſ3 q ab his ſupat⁹ fuerit ⁊ bene Si āt h ſupuenerit: ⁊ diaria ſupuenerit: malum ſignū erit. Cā. n. ē diarie cū epar ſibi cibū ſ3 q̄ o3 nō pōt trahere ⁊ ī ſanguinē mutare. aliqn̄ āt ex corruptiōe ē ſtomachi cibū ītra ſe corrūpētis. q̄ ſi piplemonia vel pleureſis parue ſint: pñt qdē diaria ſupueniēte ſolui: maxie ſi parua cā ⁊ pūs fuerit. vnde o3 medicū ſtudioſū eē vt nō aliqd abſolute dicat: ſi accidētia q̄ dicit nō ex preſentibus ſint cāis: ſic diaria in loco hoc fuit: nec pp̄ter cibū vel potū cōtigerint: ſ3 ex eēntia morbi. Significatiōes. n. ſuis ſp debēt iūgi ſignificatis. 17

Nota hic cāe diarie:

O3 medicum ſtudioſum eē ne aliqd abſolute dicat. Significatiōes enim ſuis ſp debēt iungi ſignificat̄.

Hic aphoriſm⁹ ante ē explanat⁹. Nō āt diariā hic laudauit: ſ3 ppt̄ ſpōtaneitatē: vnde fit q̄ medic⁹ quilibet auctorizare o3: ſic medicos noſtri tēporis videm⁹ faciētes in oculorum paſſiōib⁹ clyſteri vel pharmacia medicātes. 18

Mortale qñqꝫ mortē pn̄tē innuit quandoqꝫ mortꝪ ſignū eē ſolet.

Quod mortale dixit in multis locis mortē pręſentē portendere innuit: in multis ſignū ſolet eſſe mortis: ſed in hoc loco nō mōſtrauit quod horū intellexerit. Cordis tamē inciſio mortale ē ſine dubio: ceterorum vo mēbrorum non neceſſario: niſi cum magna ꝛ perforans fuerit inciſio. Quis autē ſcit ſi non hy. h intēdit inciſionē veſice magnā ꝛ perforātē vſqꝫ in cōcauitatē: ꝛ ſimiliter in ceteris. Quod ſi huiuſmodi fuerit: īpoſſibile ē eam conſolidari. Itē contingit ꝛ ī neruoſis locis diaphragmaticis ꝛ ſubtilis inteſtini. De ſtomacho multi diſcordāt. alij dicūt ſi retro in cōcauitatē inciſus fuerit poſſibile eſt ſaluū fieri ꝛ non ſolū ſic ſꝫ ēt ſi inciſus fuerit: vt ſui appareāt anguli in quo medicinādo errāt illi q libros fecerūt de vulneribꝰ ſuis mortiferis. Cur āt horū inciſiones nō ſolidentꝛ dicēdū ē. Cordis ꝛ diaphragmatis inciſiones non ſolidātur: qꝛ ſemꝑ mouentur veſice qꝛ ē neruoſa ſb-tilis: ꝛ ſine ſanguine: q̄ tamē ſanatnr cū ad expellendū lapidē incidit: qꝛ collū eiꝰ carnoſum eē videtur. Epar ſi incidatꝛ ſanguinis fluxus ſeqtur: patiētes ergo moriūtur anteq̄ ſolidētur quod fit cū vene inciſe ſunt idē arbitror verū dicere: dicētes poſſe ſanari cū inciſio intra cōcaua nō fit: ꝛ quidā dicūt eiꝰ extremitates q̄ſi digitos eminētes poſſe incidi ꝛ ide ſanari. Inciſionē quoqꝫ cerebri multotiēs vidi ſanari. ſemel. n. vidi in nubia in ciuitate ſamari quēdā magne ꝛ cōcaue inciſū cerebrū hr̄e: ꝛ tñ mortem euadere: qḋ contingit rariſſime. Qui ergo dicunt inciſionē magnā ꝛ perforātē eē mortalē veri ſunt. ſi. n. pertingat vſqꝫ ad vēticulos cerebri proculdubio ē mortalis. Subtile inteſtinū ꝛ ſtomachus qꝛ carnoſa ſunt. inciſa nō tamē cōcaua poſſunt conſolidari: ſed ſi ad cōcauitatē inciſio peruenerit vix vel rariſſime poſſunt ſanari: idē ꝛ in renibus contigit: q nō ſolū his de cauſis ſūt incurabiles: ſꝫ qa his ſicut exterioribꝰ mēbris nō p̄t apponi medicina. 19

Cur āt cordis ꝛ diafragmatꝪ iciſiōes nō ſolidantur nō.

Si cerebri iciſio vſqꝫ ad vēticulos ꝑtigat proculdubio ē mortalis.

Veſicam inciſam aut cerebrum: aut cor: aut diaphragma: aut epar: aut ventrē aut renes: aut inteſtinorū aliquod graciliū mortale.

Quādo inciſū fuerit os aut cartilago: aut neruus: aut maxille tenues: aut preputium: neqꝫ creſcit: neqꝫ conglutinatur.

Si in ventrem ſāguis effundatur preter naturaꝫ neceſſe in ſaniem conuerti.

Maniacis emorroidibus: aut varicibus innatis manie ſolutio fit.

Quid dixit: nō creſcit: nō ad tātā exire eēntiā intēdit. Cōglutinatur cū extremitates inuiſcētur. Nulli aūt dubiū oſſa ꝛ cartilaginē nō creſcere amiſſa quadā ſui parte. In hoc autem diſcordantur: qꝛ inuiſcentꝛ ꝛ coniūguntur. Quidā enī aſſerūt videri palā oſſa fracta inuiſcari ꝛ ſolidari: ſed videntur eē decepti: certificatur eniꝫ ꝙ ī quibuſdā aīalibus oſſa fracta ſolidentur: ꝛ tandem ſi ſponte moriuntur vel occidantur oſſium fracturā circūdediſſe corpuſculū quoddā ſubtile quaſi ligamētum inuenimꝰ: ꝙ ſi paulatim euellatur fractura neqꝫ ſolida neqꝫ iuncta reperietur. Alij tamē in alijs mēbris horū repugnāt experimētis dicētes creſcere: ſed nō cōſolidari. creſcere aūt vbi debēt ēt ſolidari. Sꝫ ego nec vidi nec audiui carnē creſcere in his locis: nec vbi ſciſſura ꝛ inciſio fuerit. aliud enī ſciſſura aliud inciſio ē. inciſio enī ē perforans vſqꝫ ad olia latera. hāc hy. dixit nō poſſe ſolidari. Cā qꝛ loca ſunt neruoſa ꝛ ſubtilia: neqꝫ tātū propter hoc: ſed qꝛ ſūt ſeparata magno ſpacio. 20

Nulli dubiū oſſa, et cartilaginē nō creſcere quadā ſui ꝑte amiſſa

Mōſtrāꝫ q̄re mēbra iſta inciſa nō poſſūt creſcere neqꝫ ꝯſolidari.

Quibuſcūqꝫ dolores a dorſo in cubito ſ tranſeunt phlebotomia ſoluit.

Si timor ꝛ puſillanimitas multū tempus habeant habenteꝫ melancholicū perficit.

Inteſtinorū ſi incidatur aliquod graciliū nō conglutinatur.

Eriſipilam extrinſecus factam: intus cōuerti non bonum: intrinſecus vero extra bonum.

Hic aphoriſmꝰ diuerſimode in libris inuenitꝛ. In alijs eniꝫ ſi ſanguis in ſpaciū effundatur et omne ſpaciū ventris hic intēditur quorūꝫ firmatur intellectus per hoc qa preter naturā ſubinfertur. vnde intēditur ꝙ ſanguis a loco in quo ē effluit ad ſpacium vbi non eē aſſueuit: aliquādo venas exit: ꝛ ad ſpacium inter venas exit. ꝙ dixit neceſſario facere ſaniē quandam ſaniei videtur intellexiſſe ſpēm qua ſanguis ſuaꝫ exiuit naturam ꝛ bene. Si enim ſanguis locum ſuum naturaleꝫ exierit non in ſua natura permanebit: ſed ſiue in ſaniem mutabitur ſiue in nigredinem. Aliquando cum effluat ad ſpacioſiſſima loca non ſibi naturalia aliqḋ huiuſmodi neceſſe eſt vt faciat. 21

Si. n. ſanguis ſunꝫ locuꝫ nālē exierit non in ſua natura permanebit.

Quia enim natura humores maniam generant eos expellit ad membra minus q̄ cerebrum nobilia: ꝛ hoc fit cum humores melancholici ſunt ꝛ groſſi: neceſſe eſt vt per varices ꝛ emorroidas emittat vnde ſoluatꝛ mania ꝛ cerebro oportet. 22

Loco doloris collectio inuenitur in alijs libris: q̄ dolorem facit ꝛ eſt vtilis. impoſſibile enim eſt ad lacertos ꝛ neruoſos locos ꝛ carnoſos hanc deſcendere ꝛ dolorem non facere. Alij libri habent: dolores aliquando a dorſo ſe mouent quia materia a loco ad locum effluit. aliquando vero ſanies: maxime cum inflatiua ſit ventoſitas ꝛ groſſa. oportet ergo purgari materiā ab interiori cubito per phlebotomiam: quod hypo. monſtrauit cuꝫ dixit. Huiuſmodi per loca congrua purgari conuenit: ꝛ ſi in hoc loco collectionem intellexerit tunc dolor deſcendens a dorſo ad cubitū propter collectionem fit: non quia eſſentialiter loca carnoſa ꝛ lacertoſa doloris ſint materia: vnde etiā phlebotomia valet propter communē totius corporis purgationem. 23

Phlebotomia ē cōis totius corporis purgatio.

Si aliquis timorem ꝛ puſillanimitatem ſine manifeſta occaſione patitur: oportet melācholiam venturam ſuſpicemur: ꝛ ſi hec accidentia non diu morentur ꝙ ſi horū ab initio certa cā fuerit ꝛ morentur ſimiliter maniaci efficiuntur. multos enim in has paſſiōes cecidiſſe vidimꝰ ꝓpter irā: odiū: triſtitiam: que ſue initiū paſſionis fuerūt: maxime tamē his quorū corpa apparata ſunt paſſionibus huiuſmodi. 24

Signum ꝓnoſticuꝫ future melācolie nō

Non videtꝛ mihi hic aphoriſmū hūc repetere cū ſuperius hy. iā premiſit eū: vbi de inciſiōe veſice ꝛ ceterorū mēbrorūꝫ dixit: ibi ipſum fuimus interpretari: nō ego mihi videtꝛ opus eē repeti. 25

Non hic de ſola oꝫ intelligi heriſipila: ſꝫ de oī paſſione ab interioribꝰ mēbris nobilibꝰ ad ignobilia exteriora ſe mutāte: qḋ ſi fiat ecōtrario vt ab extrinſecis intꝰ cōuertātur malū. Sꝫ videmꝰ hy. multa in hoc libro nominantem ad ſimilitudinē et aliorū multorum auctoritatē. Quod autē introduxit experimēto approbandi innuit et apertum eſt rationi. 26

Cōe. n. eſt oī paſſioni ab exterioribꝰ ad interiora ſe mutāte malā ſignificarꝛ. eꝯ vo bonuꝫ

Mā vnde naſcit̄ cauſon ē intra venas ⁊ arterias.

Quibuſlibet aliis permitto inueſtigare hunc aphoriſmum: qui ad plurimos alios auctoriȝandos introducitur: ſiue hy. fecerit eum: ſiue quilibet alius poſuerit. Ego tamē ſic inde dico. Materia vnde naſcitur cauſon ē intra venas ⁊ arterias: que ſi muteť ad neruos in p̄mis fit inde tremor: ⁊ ex neruorū paſſionib⁹ cerebrum qđ eorū ē fundamētum cōpatitur: ⁊ ſic neceſſario fit alienatio. palā ergo ē q: ſi materia a venis ⁊ arteriis ad neruos ſe mutauerit cauſō ſoluit̄. Sꝫ lꝫ hy. non aſſueuit: cū .n. ex accidentibus paſſionē ſequētibus ſolui dixerit: perfectā ſalutē intēdit. hoc ḡ ſi cauſon ſoluit̄: paſſio alia que nō min⁹ periculoſa ē incurritur. 27

Quibuſcunqꝫ i cauſone tremores fiunt alienatio ſoluit.

Ypocras cōſueuit vocare empicos habētes ſaniē in ſpacio inter pectus ⁊ pulmonē. Quomodo incendi debeāt mōſtrauit in libro cuius initiū ē: Si vene pulmonis: quē alij intitulauerūt de empicis. Quib⁹ non ē vtilis incēſio: niſi multo labore ēt empimate ⁊ magno: ⁊ qb⁹ eū ſcreatu deſperať curatio: hi magnā anguſtiā patiuntur ſpūs: q: ſpatiū pectoris maxie eis conſtringitur: vnde ad incenſionē coguntur. Hydropicos vero cōſueuerūt medici incidere plus q̄ incēdere. Hy. in his inciſionē vel incenſionē qualēcūqꝫ ſubitā intēdit purgationē. Utrunqꝫ autē cauere innuit q: futurū nō p̄tēdiť ad bonū. Eriſiſtratus maius quoddā dixit de hydropicis: q: multos vidit ſubita ⁊ multa purgatiōe mori: ſubito arreptos febri: quod de ceteris mēbris ſicut ⁊ pectore pōt intelligi. magno .n. apoſtemate innato ⁊ incēſo: ſanie vero effluēte ſubito: moleſtū ē: q: ſubito incidūt ſubtilitates ⁊ virtutes: defectiones: et vix poſtea ad ſe redeūt. Quod fieri ideo in empicis arbitror q: ora venarū aperiūtur cū ſānies in locis illis extēdatur: aut pp̄ter acumē ſui quod interdū ibi ſteterit q̄ſi opilationē faciēs. Cū aūt ſubito exierit ora venarū aperuit: ⁊ mlťtū ſpiritū emittit: vnde cā fit defectionis. In hydropicis vero non hec ſola cā ſuit cū ibi redūdet aqua: vēter quaſi grauitatē duri apoſtematis portat qđ eſt in epate: qđ ſi ſubito exeat aggrauatur inferius epar: ⁊ ſecū trahit diaphragma: cetera pectoris viſcera. 28

Quibuſ fit vtilis incēſio.

Inciſio eſt magis conueniēs in hydropicis q̄ inciſio.

Cā q̄re ſubita ⁊ multa purgatō in hydropicis facta ſit mala.

Quicunqꝫ empici aut hydropici vruntur: aut inciduntur: his effluente ſanie aut aqua multa ⁊ repente omnino pereunt.

Inciſio teſticulorū in eunuchis aſſimilat eos feminis. ſič .n. feminē nō caluēſcūt cā ſue hūiditatꝫ ſic nec eunuchi. Podagra dixit: q: ita erat i tp̄e ſuo eos nō podagrari: ſꝫ hodie eis nō euenit: q: hui⁹ tp̄is filij viuūt in ſuauitate luxuria ⁊ guloſitate. hy. ſic itēdit vt oīb⁹ podagricis pedes nālit̄ ſint defecti: ſicut i epilepſie apparatꝫ cerebrū deficit. Sꝫ neqꝫ tn̄ his neceſſario hec paſſio euenit ſi nō in dieta peccauerit: nō ḡ ſiūt podagrici: niſi cū ad pedes eorū hūores deſcēderint: q ſi nō fluerēt neqꝫ creſcerēt: paſſio hec nō fieret. Nimia ḡ qes vel exercitia huic paſſioni ſūt nocitura. Nocet ⁊ forte vinū ⁊ multū: maxie ſi p̄ceſſerit ſaturitatē cibi. ſi .n. tūc bibatur cito nerui inde feriūtur. nocet ⁊ coitus. Sꝫ in tp̄e hy. hi fuerūt rari: regimēto ⁊ bona dieta hoc faciētib⁹: ⁊ ex cōtinētia ſm̄ corporū ſufficientias. Quia ergo noſtri tp̄is hoīes ad delectationē fuerūt decliues: iccirco podagrici ſiūt inumeri: vtpote nimiū exercitati: ⁊ mādu cātes pluſ q̄ digerere poſſint: ⁊ vino inebriati: ⁊ q: forte vinū bibūt ieiuni: ⁊ abūdātes in coitu: q ſi nō inciderēt hec oīa ſimul ſꝫ duo vl̄ plura: fiunt tamē inde nocitura. Licet enī eunuchi nr̄is tp̄ib⁹ nō coeāt: podagrici tn̄ ſiūt ex nimia delectatiōe ⁊ guloſitate: q̄cūqꝫ dicta ſūt de podagra: itelligēda ſūt vt de artetica: cū p̄us ſiūt podagrici: poſt artetici. Ex hereditate ēt podagra comitatur. Sperma .n. q: maculatū ſuit. neceſſarios pedes filiorū debilitat paſſione duplicata

Inciſio teſticulorū ī eunuchis aſſilat eos femis.

Nimia qes exercitia ⁊ fortia vina ⁊ multa podagricis nocent.

Cā q̄re tēpore Gal. podagrici ſiūt inumeri.

Eunuchi non podagriȝāt neqꝫ calui fiunt.

ex parētū cauſa ⁊ ex ſui culpa. 29

Contingit ergo nō podagrari ſi mulier purgetur cū mēſtruis. Ego in aphoriſmo p̄cedēti podagrā nō eſſe ex ſola neruorū defectione monſtraui niſi humores ad pedes cucurrerint: quod verum fuit tp̄e hy. mulieribus podagram non contingere niſi menſtruis deficientibus: ſed tamē noſtris euenit tēporibus menſtruis etiā venientibus: q: male dietātib⁹: mlťtis tamen quia mēſtrua nō veniāt ordie ſuo. paucis tn̄ pp̄ malam dietam euenit. 30.

Mulier nō podagriȝat ſi mēſtrua nō defecerūt i ea.

Puer nō podagriȝat ante aphrodiſiam.

Dolores oculorum meri potio aut lauacrum aut p̄ria aut phlebotomia aut farmacia ſoluit.

Dit⁹ eſt fortis cauſa i generāda podagra qđ manifeſtať ex vbis de eunuchis p̄cedētib⁹: ſed cū eunuchos podagricos eē viderim pueros me nunq̄ vidiſſe memini niſi aliquādo tumorē in genibus de nimijs ſuis guloſitatibus. 31

P̄pter malā dietā podagriȝant mulieres licꝫ frequētius p̄pter menſtruorū defectū.

Puerū podagricum nunq̄ vidiſſe meminit gal.

Quod hic dixit hy. experimentis non ratione attendit. non enim mirandum ē ſi balneis vtentibus oculorum dolor ſoluitur: aut ſi alteri vinum interdictnm iuuatiuum fuerit ⁊ abſtinere non iuuerit: poſt vero nimia illectus delectatione bibentem adiuuerit: ⁊ multa huiuſmodi que in libris ſuis ſcripſerunt non bene medici determinantes. Itidem hic hypo. fecit nominans quomodo ⁊ vbi res iuuerit: ⁊ nullam inde reddens rationem: niſi q dolorem iuuerit experimento diffiniens. Mihi quoqꝫ idem contingit: vnde credo hypocrati ⁊ expertus comperi. vidi enim quoſdaꝫ iuuare vinum experimento: quoſdam vero balneum. Nunq̄ autem hy. ſcriberet niſi prius viſualiter certificaretur. Sed ego nullum vidi magiſtrorum tuorum qui tale quid fecerit. Sed poſt horꝫ rationes inueſtigaui: q cum certificauerim in doloribus oculorum operari cepi. Lauacrum vero in p̄mis expertus ſum. Medicus quidam Rome fuerat qui quēdā phlebotomauerat in die a paſſione ſecūda ⁊ bene. poſt hec omnia ſubueni ego cuꝫ medicina ſibi experimentata p̄pter calidꝫ apoſtema: quod in oculo habuerat: cuius dolor interpolabat: ſed cū eū accipiebat: maxim⁹ quidē erat: q: calidiſſimos humores cito ad oculos venire ſentiebat: qb⁹ ab oculis exeuntib⁹ oculoꝝ dolor mitigabatur: nō tamē oīno extinguebať: quinta die tota. dolor nō ceſſauit: ſꝫ poti⁹ creuit: vn̄ patiēs me vocari p̄cepit. Inueni āt aſtātes ſibi duos medicos meliores oculorū: q i hac arte rome valuerūt: hi q̄dā collyria fecerūt ſolidatiua ⁊ doloris mitigatoria: q̄le illud ē i quo ceruſa ītrat lota: amidūqꝫ ⁊ opiū ab ocul̄ expellētia ad eos cōfluētia: ⁊ ſenſualr̄ dolorē mortificātia. Ego tamē medicamīa iſta nunq̄ laudaui nō .n. repugnāt hūorib⁹ ad oculos currētib⁹ ſi ſint fortia: ſꝫ poti⁹ cogūt exire foras. Si ḡ effluētia ſint acuta vulnerant: ⁊ corrodūt vueā oculoꝝ tunicā. ſi āt mīta ſint extēdūt ⁊ ſcindūt eā. Cū ḡ medicamīa nō tātā viꝫ habeāt vt acuta illa obdormire faciant itollerabilit̄ dolorē augmētāt: q ſi adeo collyria ſint fortia totū dolorē emittētia ſpūi viſibili nocent vt poſt ſanitatē apaꝫ viſus defecerit ⁊ groſſities ⁊ durities in pānicul̄is eorū ſupſit. Ronabilit̄ āt hoc

Nūq̄ hy. aliqđ ſcriberet niſi p̄us viſualr̄ certificaret̄.

De quodā vſitato collyrio quem Gal. nūq̄ laudauit.

diſcernēs ⁊ multū ⁊ acutū humorem ad oculos venire ſentiens. incepi primū calefactionē facere vt magis poſſem paſſionem tentare ⁊ certificare. conſuetudo enī ē calefactionis dolorē mitigare aliquā diu ⁊ poſt alios humores ad dolētia loca adducere: quia virtute humores primos diſſoluēte diſſoluūtur ⁊ alij de prioribꝰ locis. cū ergo aqua calida ⁊ ſpongia deferret ſubintulit infirmus. Multotiens inqt dn̄e hoc vſus ſū medicamine. ⁊ ego ei. Quid hoc tibi fecit. Dolorē inquit mitigat: ſed paulo poſt multo plus confortatur. His auditis oculorū medicos repuli: ⁊ remanēs ſolus ſibi bene promiſit ſine refrigerātibus collyrijs ſanari: ⁊ ſtatim in balneū eū miſi. ſic ergo tandē quieuit: ⁊ tota nocte dormiuit: vnde certificaui qꝛ humoribꝰ acutis nocētibus oculis: ⁊ multis corpore non pleno oportune patiētem balneari opus eē. Poſt vidi quēdam iuuenem opthalmiam patientē multis diebus anteq̄ viderem: in villa enim quadā morabatur: ſed cū dolor augmentaretur ad ciuitatē venire coactus eſt. Vidi ego oculos quaſi ſiccos: ſed tamen vene inflate ⁊ ſanguine plene erant: miſi eum in balneum ⁊ precepi vt biberet parum vinum mixtum: ⁊ ſic grauis ſomnus ſuperuenit: ⁊ tota nocte eo dormiente: dolor ceſſauit craſtina die. His ergo viſis ⁊ expertis certior iā extiti: vt cum ſanguis groſſus ⁊ coagulatus in oculis ſit ſine reliqua plenitudine corporis medicari cum potatione vini. vinum enim proprie coagulata diſſoluit ⁊ propter ſuum motū citiſſimum a venis eijcit. Hec ergo medicamina oculorum ſunt magna: ſiquis operet̄ ſecundum q̄ oporteat. Calefactio ergo ſalubrior: ⁊ a moleſtatione eſt remotior: aut enim curationis eſt ſignificatiua: aut ipſa eadem eſt cura: ſi autem currere materia defecerit quod clauſum ſupererat curat ⁊ diſſoluit: ſed ſi adhuc currerit ⁊ calefactio ſubierit eadem hora dolor quieſcit: ⁊ poſt multum maiorem adducit: vnde nobis innuit plenitudinem adeſſe corpori. Oportet ergo inueſtigari vt ſi corpus ſanguine ſit plenum: phlebotomia adhibeatur: ſi alijs tantum humoribus farmacia: ſed non facile diſcernitur ſi multis malis humoribus ſeu ſolo ſanguīe repleatur corpus. 32

Conſuetudo calefactionis ē dolorē mitigare aliquandiu.

In quo caſu cōperat balneū in paſſionibꝰ oculorū.

Vinū eniꝫ proprie coagulata diſſoluit ⁊ ꝑꝑ ſuū motuꝫ citiſſimuꝫ a venis eijcit.

Non facile diſcernitur ſi multiſ malis humoribus ſeu ſolo ſanguīe repleat̄ corpus.

Trauli a diaria maxime capiūt lōga.

Acidū ructuantes nō valde pleuretici fiunt.

Balbucies in greca lingua diuerſā eſt ſecundum balbos diuerſas litteras corrumpentes. r. ergo corrumpentes vocantur trauli: ſi ſuo loco vtantur. l. Qui corrumpūt. ſ. ⁊ vice ſua c. ponūt: appellātur ſyalos. Sꝫ hypo. in hoc aphoriſmo ſolos poſuit traules. Cum autem longam diariam notaſſet: omnis notata eſt balbucies: quia molliciem lingue propter humiditatem intendit que omnia attinent balbuciei. Teſtantur hoc ergo infantes. r. ⁊. l. ⁊. ſ. ⁊. c. ⁊ multas alias litteras corrūpentes: ſed ad etates venientes linguas perfecte ſolidantes amittunt illas balbucies: aliquibus tamen in eis remanentibus. Cauſa ergo oīs balbuciei mollicies eſt humiditatis: ſed tamē rō littere informāde linguis eſt diuerſa: naꝫ in litteris formandis lingue ſunt diuerſe. Si autē lingua adeo ſit fortis vt in omnibus ſit firma ad pronunciandum abſoluitur balbucies omnis. Si autem balbuciant balbuciunt in illa ſola littera in qua cū maxime lingua eſſet firmanda: eam tamen non pronūciant. Ego autem eſtimo pro. r. proferentes. l. poſuiſſe hypo. ſolos: quia conſueuerunt antiqui heleni hoc nomen dare omni balbuciei: qui cum in omni. r. peccent: maxime tamen in illa quam ſolet precedere tau: quod fit quia maxime hic linguam oportuerit firmare ⁊ inueniuntur alij vice. r. pronunciantes. l. multis locis. ⁊ non tamen precedit tau. Sed his non nomen poſuerunt heleni aut quia illam ſolam notauerunt in qua magis firmandā linguā ſcierunt: aut qꝛ tunc temporis hāc nō habebant propter nimiam ſui abſtinentiam quod teſtificatur qꝛ mō multa balbucies inuenitur que ab illis non ſcribitur. ea enim qua vice. d. a. proferꝭ: ⁊ vice. r. t. dicunt: ⁊ multa huiuſmodi reticuerunt. Inueniunt̄ enim pueri in primis non proferentes. r. Palaꝫ ergo eſt quia in illa balbucie qua ante tau corrumpitur. r. maxime lingua firmanda eſt: quod fit in tranlis ⁊ alijs ſimilibus vt trauces curſo ⁊ trauſo: in quibus cum lingua firmanda eſſet non dilatatur neqꝫ firmatur perfecte circa dentium extremitates. Cauſa eſt autem quia lingua non eſt compoſita ſecundum q̄ oportet: vel quia complexio eorum mollior ⁊ humidior ē. Unde pueri balbuciem ſemper patiuntur: ſicut debilitatem in pedibus: quos non perfecte ſuper terrā poſſunt firmare. Patiuntur hoc ⁊ etates perfecte in diſcendarum linguarum mutatione. Patiuntur ⁊ illi quorum virtus nimijs paſſionibus deficit. Solet etiam contingere ex nimia ſiccitate lingue dominante ex qualibet infirmitate: que ſiccitas raro venit eis qui ſunt ſicciſſimi: quia balbucies propria eſt humiditati cum lingue lacerti cauſa nimie humiditatis in extremis dentibus nequeunt perfecte dilatari: quod fit cauſa defectionis ſue: vel neruorꝫ ad lacertos a cerebro venientiū. Ebrioſis quoqꝫ ſolet hoc contingere: vel quia cerebrum nimia humiditate infunditur: vel quia inde aggrauatur. Naturaliter autem balbuciētes vel propter nimias cerebri balbuciunt humiditates: vel propter lingue humectationes: vel vtrunqꝫ. Cum ergo cerebrum humidiſſimum ſit: neceſſe eſt humiditatem illam deſcendere ad ſtomachum: vnde longe cauſa eſt diarie: q̄ ſi lingua naturaliter ſit humidiſſima: etiam ſtomachi ſubſequitur humiditas: cum pelliculis ſtomachi lingua cooperta ſit. Diaria autem longa ſtomachi paſſio eſt. propria ⁊ humiditate nimia. 33

Quicūqꝫ calui fiūt his varices nō naſcūtur magne: quibuſcūqꝫ vero inaſcuntur: rurſus capillati fiūt.

Balbucies mlta tꝑibꝰ Gal. reꝑit̄ q̄ apud helenos ꝓpter eorꝫ abſtinentiam nō reperiebatur

Pueri ⁊ linguarū mutationē diſcentes balbuciem ꝑ ferunt̄ ſꝑ.

Cauſa q̄re ebrioſis cōtingat balbucies.

Diaria lōga ſtomaci paſſio ē ꝓpria ex hūiditate nimia.

Multum acidum ructantes non valde pleuretici fiunt. cū enī non valde diceret: rarum eſſe neceſſe eſt: nō q̄ nunq̄ꝫ cōtigerit: qd̄ qdā intelligūt hūc apho. interpretantes. Nos ī alio loco diximꝰ de pleureticis: q̄ ſi ſputū citrinū ſolū: aut citrinū rubeū ſit duabꝰ attinuerit ſpeciebꝰ cholericis: q̄ ſi ſputū fuerit albū phlegmati nigrū melācholie pertinebit: rubicūdiſſimū ſāguini. Pleureſis. n. apoſtema ē in iterioribꝰ coſtarū pelliculis. Apoſtema naſcitur ex qbuſlibet ſuperfluis humoribus. Secūdū qualitates ergo dn̄anꝭ humoris erit ſputorū qualitates ⁊ habitus īfirmorū: ſimilr̄ ad ſpē ſanitatis: vel ad deſperationem mortis. Pulmo ⁊ coſtarū pellicule humores nō recipiūt equaliter: qꝛ pellicule ſpiſſe ſunt ⁊ ſolide: ⁊ pulmo rarus in tota ſubſtātia ſua vnde oēꝫ humorē cito recipit. coſtarū pellicule nō niſi qd̄ de cholerico ē genere. Ubi ḡ phlegma dn̄at̄ raro pleuretici fiūt: maxīe ſi phlegma ſit ſalſum pūgens ⁊ mouēs īteſtinū ad id purgādū: neqꝫ ſolum purgat̄ phlegmate: ſed de oī humore cū eo deſcendēte: vnde hy. in quodam libro ſuo. ſ. pitonoxomatō. Humidi ventres naturaliter: nec pleureſim: nec alias incidūt īfirmitates. 34

Apoſtēa naſcit̄ ex qbuſlibet ſuꝑfluis hūoribꝰ.

Pulmo ⁊ coſtarū pelliculē hūores nō recipiūt eq̄lit̄.

Humidi vētres naturalit̄ nec pleureſim nec alias icidūt infirmitates.

Si qs prudēs ī dictis ſapiētū aliqd ſalſū inuenerit admirabitur vel dubitabit: vbi in propatulo dubitādū nō eēt cōſtabit tādē re certificata cē falſa ſapiētis nō eē dictū id nō dubitat. Qibꝰ aūt certū ē caluos aliquādo nō poſſe capillari: ⁊ ſi fiāt ī eis magne varices: Qd̄ vo dixit ſi varices magne inaſcūtur capillātur: verū ē ſi qd̄ dicunt alij caluiciem tinioſitatem intellexerint. hec enim

paſſio ex malis naſcitur humoribus: ſicut alopicia ⁊ tiria ꝙ ſi verterint ſe ad pedes: neceſſe ē fieri varices: ⁊ pili reuertuntur: quia cum humores preſentes pilos corrūpēt: neceſſe ē vt redeāt deſcēdentibus eiſdē. 35

Quādo aliquid egritudini ſupuenit illud ex magnitudīe paſſionis procedere cōſueuerūt antiqui intelligere.

Conſueuerunt antiqui dicentes. Superueniens vel superuenturū intelligere quelibet paſſionis accidētia ex peſſimitate vel augmentatione ſua: ſicut fecit Thimogeus in libro de accidētibus morbis ſuperuenientibus. Idē ⁊ in h̄ aphoriſmo hyp. fecit de tuſſi. nō. n. oīs tuſſis ſupueniēs hydropicis malū erit: ſed tunc tantum cū exiſtat ex morbi eſſentia. Si enim creſcat humiditas aquoſa hydropicis ptingēs vſqꝫ ad cānales pulmonis: generatur tuſſis inde vnde vicinus ē ſuffocationi. Joanniculus. Cannales pulmonis per pulmonē ſparſos oportet intelligi: cum aūt cānalis dicatur ſingulariter guttur: vnde diuerſi prodeunt intellectus per cānales diuerſe: diuerſe intelliguntur. 36

Hydropicis tuſſis superueniēs: malum. Precxiſtēs vero ſine malo.

Diſſuria phlebotomia ſoluit: īcidere vero venā que intus ī talo eſt.

Squināte habito tumorem fieri in gutture bonum. Extra eni cōuertit morbus.

Quibuſcunqꝫ abſcōditi cācri fiūt: nō curari melius eſt: curati enim pereunt citius: nō curati multū tempus perficiūt.

Spaſmus fit ex plenitudīe aut euacuatiōe: ita ſingultus.

Quibuſcūqꝫ dolor fit circa hypocondrium ſine phlegmone: febris his ſuperueniēs ſoluit dolorē.

Quibuſcūqꝫ ſanies ſcā ī corpe nō manifeſtat: his propter ſpiſſitudinem ſanici aut loci groſſiciē nō manifeſtatur.

Ictericiis ſi epar durū fiat malū.

Hec non certificamꝰ niſi quoddā adijciā vt dicamꝰ incidere venā ſoluit diſſuriā: ⁊ vere phlebotomia ſoluit diſſuriā: ſi toti corpori inſit ſanguinis abundantia. Quod intus incidere dixit: ſi intelligamꝰ venas in brachijs: falſum erit: nec conuenit dictis hyp. cū in paſſionibꝰ ſuperioribꝰ epatis a manibꝰ phlebotomari: in inferioribus vero a genuū interioribꝰ: aut ſuper calcaneū incidi: has venas dicere aſſueuit. Quidā tamē arbitrantur cū audiant intus interiores venas incidi in pedibꝰ: ſe parua ē differentia inter interiores ⁊ exteriores pedū venas: cū de vna ⁊ eadē radice creāt. Dico ergo ⁊ affirmo hūc aphoriſmū nō fuiſſe hypo. Joanniculus. Cū dicamꝰ: Intꝰ: interius latus intelligimꝰ. interius vero baſilica ē in manibus ab aſcellis prodiēs: exterius cephalica cū a ſpatulis veniat. interius in pedibꝰ ē ſaphena: cū a familiari latere exeat: exterius ſciatica ab ex̄neo vel exteriori latere veniens 37

Inter interiores ⁊ exteriores pedū venas parua ē dīa

Iſtud verū ē ⁊ vtile. cū. n. morbus ab interioribꝰ ad exteriora cutis moueatur ad ignobilia a nobilibus bonū ſignū ē. 38

Abſcōditos cācros intellexit in interioribus corporis profunditate: quorū nō apparēt extremitates: ſed interius vulneroſi fiūt: ⁊ ſanioſi perforātes interiora corpis. Quod āt nō curari dixit eē meliꝰ: duodꝰ modis itelligimꝰ. ſi videamꝰ oīa ꝙ oꝫ nō poſſe fieri ſꝫ ꝙ oꝫ: neqꝫ ſ. mēbrū ſanet pfecte: nō de ſanādo eos nos intromittamꝰ: ſꝫ tm̄ tēperet paſſio: vt mēbrū poſſit ſe defendere malignitatē patiēdo: maxīe ſi cācer vulneroſus ſit: qd̄ ſi nō medicemur: marmacorē tm̄ illū lauemꝰ: ⁊ nō cū quolibet liquore: ſꝫ qd̄ expimētis ē probatū ⁊ rōne: vt nō faciat putredinē: neqꝫ in mēbro pariat fumoſitatē. Cū āt dixit abſcōditos cancros nō curare: intēdit nō debere incidere vel incēdere. Vidi āt quoſdā medicos incidētes ⁊ incēdētes ſuperiora cancri in ano: vel in matricis collo: neqꝫ ſanitati profuerunt: ſed potius infirmos ad mortē maturauerūt: quibꝰ ſi non medicinarent diutius ⁊ cū minori piculo vixerēt: nō ergo ſunt curādi qui cancros habent huiuſmodi. Sed cācros ortos exteriores prodeſt curari: ſi quoquo modo radicitus poſſunt incidi. Radices cancri ſunt vene circundantes ipꝫ pleno melancholico ſanguine. Huius etiam incenſionem vel inciſionem multi prohibuerūt precipientes curari tm̄ vulneroſum ⁊ adeo periculoſum vt infirmus incidi vel incendi precetur ipſum: etiam ſi in tali mēbro ſit vbi non radicitus poſſit incidi quod etiam multi cirugici interdixerunt: neqꝫ hypo. dicit licere ad incidendum: ſed ſi in extremitate ſit corporis ex verbis ſuis incidere vel incendere debere his poteſt intelligi. Ariſtodorus ⁊ Diaſcorides cū ſuis ſequacibus itelligunt ex v̄bis ſuis primū poſſe curari 39

Cācri in interioribus mēbris abſconditi nō ſūt curandi ſꝫ ſolū gubnādi.

Cācri ī exterioribꝰ abſcōditi pn̄t audtoritate dioſcoridis ſanari.

Spaſmꝰ eſt cū contra extremitatē ſuā lacertus contrahitur ⁊ ille motus neqꝫ naturalis eſt neqꝫ volūtarius tunc autem contrahitur cū neruoſa interiora replicantur vel repleātur. Et idē qd̄ ⁊ corde muſſorum patiunt que cū humido aere infundunt ad ſe inuicem rogantur: ⁊ idem fit ſi aer multū ſiccus ſit: ⁊ idem patiūtur quod corrigie foco vel eſtiuo ſoli appoſite. Singultus etiam vocatur ſpaſmꝰ in ſtomacho vel meri factus. cuius ſi naturalē eēntiam capere velimus non ſpaſmū eē dicitur: ſed quidam ad vomendum motus: fortior tamen ꝙ̄ vomitus. Ad que duo ſtomachus ⁊ meri motu mouentur: cum aliquid a ſe deſiderent expelli. In vomitu enim ſtomachus ⁊ meri ad expellendum eis innatantia mouentur. in ſingultu que in interiori parte ſtomachi ſunt expelluntur. cum enim adeo anguſtioſus ſit motus eius in ſingultu: ac ſi inuiſcate ſunt ſubſtantie ſtomachi que emittuntur. Si qs enim piper ſolum ſeu mixtum bibat: poſt autē vinum cum aqua calida mixtum cadit ſtatim in ſingultū: quia vinum cum ſtomachi ſubſtantia piper illud inuiſcat: cuius acumine cum ſibi noceat mouetur ſtomachus vt piper per ſingultum eijciat. Ego autē in libro meo de accidentibus monſtraui ſternutationē ⁊ tuſſim operari idē. 40

Singultꝰ ē ſpaſmus ſtomaci vl̄ meri.

Vinū cum aqua calida mixtū poſt piperis bibitionē ſingultū ſtaticāt.

Dolor pūgitiuus non dolor ſed ex conſuetudine punctura vocatur. Heriſipila autē colerica dolor appellatur: quia hoc apoſtema ſemper dolor concomitatur. Si ergo dolor circa hypocondrium ſine apoſtemate venerit: neqꝫ punctura neqꝫ ardor affuerit: conſtipatio ſeu groſſities ventoſa ⁊ inflatiua vel incontemperatiua complexionis erit. Quorum curatio eſt febris liquefaciēs ⁊ diſſoluens materiam conſtipationis ⁊ ventoſitatis generatiuam ⁊ malam complexionem ad tēperamētū reducit. 41

Heriſipila aūt ſemper dolor cōcomitatur.

Iſte autē aphoriſmꝰ duobus modis inuenit ī libris ⁊ diuerſimode expouit. vterqꝫ tm̄ modus ē verꝰ. Vere. n. groſſa ſanies nō manifeſtat: tūc ēt q: locus vbi ē ſit groſſus: vnde ⁊ qdā groſſe ſaniei ⁊ qdā groſſitiei abſcripſerūt loci Siqs āt vtrūqꝫ ſimul adiuuet: vt nō propt groſſitiē ſui ⁊ loci manifeſtat ſanies bonū ē. 42

Durities epatꝭ calm ſine durū ī epate naſci apoſtema ſignificat.

Durities. n. ſua calidū ſeu durū ſignificat ī epate naſci apoſtēa. ſi āt ictericus fuerit ſine duritie epatis: ſignificatur conſtipatā eſſe

venam: vel pori ſui: vel natura ſꝫ criſiꝫ adunataꝫ materiam circa cutem expelli. 43

BOnum eſſet ſi quendam ſubſequentem aphoriſmum premiſiſſet vbi dicit Splenicis dyſenteria ſuperueniens bonum quem ipſe in quarto loco ad hoc poſuit: tamen me ꝯ eum interpretari cõuenit: cũ ergo ſpleneticos dicit: eos quibꝰ diuturna durícies ineſt ſplenis intellexit. His ſi dyſenteria ſuperuenerit: duriciẽ ſoluit. hoc autem fit cũ humores purgantur melancholici: qui in ſubſtãtia fuerant ſplenis. Purgatio vero cum modum exceſſerit: ⁊ diu durans infirmis nocuerit: dyſenteria ſubſequitur: que inquã elongatur: cum. n. humores mali ſepe inteſtina tranſierint. percutiuntur inteſtina ita vt virtus eorũ deficiat: ⁊ calor naturalis diſtemperetur: vnde fiunt cãe hydropiſis: ⁊ lienterie; lienterie quidem ꝑpter percuſſionem inteſtinorum: hydropiſis propter colligantiam epatis eorum.

QUicunqꝫ ſplenetici a dyſenteria capiuntur: his ſuperueniente longa diſenteria: hydrops naſcitur aut lienteria: ⁊ pereunt.

QUibuſcunque ex ſtranguria ileos naſcitur: hi in ſeptem diebus pereunt: ſi non febre ſuperueniente multum vrina fluxerit:

Nõ quõ ad diſẽteriã ſequatur hydrops aut lienteria.

44

IN ileon nulla inferius egrediuntur: ⁊ ſi acutis clyſterizetur. Omnes autem medici in hoc concordantur ileon eſſe: cum vie ſtercoris intercluduntur in ſubtili inteſtino ꝟ groſſo.

Oẽs medici ileum eẽ dicũt: cũ vie ſtercoris ĩtercluduntꝛ i ſubtili inteſtĩo ſeu groſſo.

Multi ex ſolo apoſtemate teſtantur hoc contingere: ſiue ex opilatione: ⁊ ſtercoris ſiccitate vel ex hũoribus groſſis ⁊ viſcoſis. Sed ego ꝯ apoſtema calidum ⁊ durũ facere dico: neqꝫ. n. credo ꝯſtipari ex humoribus groſſis ⁊ viſcoſis: concedimus tamẽ poſſe fieri ſub quadam hypoteſi. Omnes fere interꝑtes huius aphoriſmi quidam dixerũt quod a rõne eſt remotum: ⁊ ideo non credendum. Dicunt eniꝫ ſi in veſica naſcitur apoſtema: inteſtina patiuntur propter compromiſſionẽ ⁊ inde paſſio hec fit. Ego autem vidi meo tempore de ſtranguria multos ad mortem deueniſſe: ⁊ multos inde mortuos eſſe: q̃rum veſica viſui apparebat plena: extenſa: doloroſa: ⁊ nullus tamen patientiuꝫ incidit i dolorẽ iſtuꝫ. Quomodo ergo dicitur ꝙ ileos propter compreſſa inteſtina ab apoſtemate veſice naſcatur. ¶ Quia ſi fieret: magis neceſſario ex apoſtemate vulue contigeret: qꝛ vulua aſcendit vſqꝫ ad diafragma. vñ magis inteſtina debuerunt comprimi. Si enim veſica apoſtema habuerit: ſolum rectum inteſtinuꝫ cõprimit. Adhuc dicunt quidam peius: cum febreꝫ calidam ileon iuuare fateantur: cuꝫ febris propter ſolum apoſtema veſice ſit quod quanto magis maioratur: tanto febris plus augmentatur ¶ Eſt. n. febris accidens quoddam ſemper apoſtema veſice comitans ¶ Neqꝫ ſperamus febrem ſanari: niſi curatione apoſtematis ex apoſtemate ſanato: febris ſequitur curatio. Non ergo ex febribus ileos eſt curari: ſed potius ex ceſſatione febris: ergo febris ceſſatio fit: ceſſante apoſtemate. Non ergo febris bonum ⁊ laudabile erit ſignum: ſicut dicunt iſti. Itẽ febris non eſt cura alicuius morbi: niſi de frigitudine fuerit ſola: vel cum humoribus phlegmaticis: vel cum ventoſitate groſſa ⁊ inflatiua: quomodo ergo iſtud fieri dixerint: ignoro: cum neqꝫ ratione auctorizari poſſit: neqꝫ experimento. Iterum neſcio quomodo inueſtigari poſſit hoc. Sed ſi hypo. vel aliquis alius qui hunc fecerit aphoriſmum infirmum vidiſſet huiuſmodi: neſcio enim quis hunc aphoriſmum fecerit: bonũ eſſet dici: humores ⁊ crudos ⁊ frigidos accidentia fuiſſe huius morbi: ⁊ eum febre ⁊ vrine purgatione curari: ſicut dicunt iſti. Humores enim illi propter febrem diſſoluuntur ⁊ per vrinam multam ⁊ groſſam: ſicut aiunt emittuntur.

Uulua aſcendit vſqꝫ ad inteſtina.

Non ſperamus febrem ſanari niſi ꝑ apoſtematis ſanatione ſanato.

UUlnera quecunqꝫ annua fuerint: vel longius tempus habent: os neceſſe ẽ emitti: ⁊ cicatrices fieri cõcauas.

QUibuſcunqꝫ gibbi ex aſmate fiũt aut tuſſi: ante iuuẽtam pereunt.

UUlnera q̃ diu elongantur et non ſanantur: ⁊ ſi ſanantur recidiuantur: neceſſe eſt vt dure ſanentur vel quia humores mlti ad ipſa currant: vel quia membra in quibus ſunt propter humores diu currentes i malas qualitates mutantur: vel propter malignitatem ⁊ peſſimitatem ſuam. Antiqui huiuſmodi vulnera vocauerunt farſa. Moderni ſpecialiter diffinire volentes vnicuique ſpeciei impoſuerunt nomen proprium: quedam chironea vocantes denomiauere a chirõe prius ſanante. Quedam thelephia: a thelepho: qui prius ſanauit ea. Quedam corroſiua: que cum ſuperficie corporis vadant: non tamen cuteꝫ perforant. Alij formicas. Alij ignem ſacrum. Que auteꝫ cutem interiorem ⁊ carnem perforant vocantur corroſiua. Que vulnera putrefacta vocantur: non tamen ſunt vulnera: ſed quedaꝫ paſſio ex vulnere ⁊ putredine compoſita. Scimus enim quedam membra putredinem ſine vulnere patientia: ⁊ quedam ſola vulnera: que vocantur heriſipila. Hec vulnera habent nomina heriſipile: farſa: formica: alia que non ſunt huiuſmodi: vulnera ſolum appellauerunt antiqui. Hypo. in hoc aphoriſmo monſtrare voluit: quia vulnera non elongantur: niſi quia oſſa patiantur: quod experimento teſtatur: ⁊ ratione terminatur. Multotiens enim ſanantur: ⁊ paulopoſt tumeſcendo reuertuntur: hoc fit quia medicina carnem ſuper mala oſſa ſanante apparent vulnera quaſi ſana: cum in oſſibus ſubterioribus permaneat corruptela: que fit reuertendi cauſa tumore incipiente: ſanie ſequente: ⁊ vulnera in carne faciente: ⁊ ita nõ ſanantur niſi cum medicina: quam in ſuo libro dixit ꝯ vulneribus: quam ego monſtraui in tertia particula megategni. ¶ Oportet dicit omnia vulnera deſiccari: maxime ſi oſſa mala habuerint: terminus deſiccationis erit q̃ꝫdo corruptio apparebit oſſis: ⁊ os extrahere oportet: poſt ſanata ergo vulnera quantum os exierit: tanta remanet concauitas.

Cã diffĩcilꝭ cõſolidationis vulneris dꝛ eſſe multiplex.

Expimento ⁊ rõe cõꝓtũ ẽ vulnera ñ elõgari niſi qꝛ oſſa patiũtur.

Oꝫ vulnera oĩa vſqꝫ ad oſſiſ corrupti extractiõeꝫ ſemꝑ dſiccare.

46

QUomodo gibboſitas fiat: in libro de concatenatione membrorum monſtrauit. Que ante: que retro: que lateralis ſit. Hec paſſio maxime attinet dorſo: quam perfecte intellecturus librum illum: ſuum eſt lecturus. Ego tamen hic dicam quantum neceſſe fuerit. Gibboſitas dorſo venit ex percuſſione ſiue caſu: ſiue ex duris vulneribus interioribus: que ſi ſint in vna dorſi ſpondili: ⁊ in parte interiori extra: cõcauitas eſt in eodem ſpondili. Si ergo gibbi ex aſmate fiunt aut tuſſi: ante iuuentam pereunt: quia moleſtationes fortes faciunt propter imperfectionem membrorum ſpiritualium. contingit etiam hoc ſi caſus non precefferit: nec percuſſio: ex ſolo apoſtemate duro: crudo: ⁊ idigeſto intus. Uulnera autem ad ſe inuicem differunt: ſecundum quantitatem: locum: ⁊ duriciem ſi ſint in loco nobili ⁊ magno anhelitus fiet maior ⁊ periculoſior: ſi aliquantulum humores fluxerit in cannales pulmonis: generatur tuſſis: huiuſmodi vulnera non ſunt dura: ⁊ ideo aliquantulum poſt prius ſanies fit ⁊ infirmũ occidit ¶ Uulnera non effluentia non ilico infirmum

Nõ ꝯ gibboſitate q̃modo ſint ⁊ i qbꝰ locis.

mortificant: qꝛ humores groſſi ⁊ duri ⁊ crudi ſunt: ſed que cum tuſſi cito ſaniem faciunt ⁊ occidunt. Idem etiam vulnera cum aſmate faciunt ante iuuentam: h. n. aut ſunt magna: aut in piculoſo loco pectoris. Pulmone autem ⁊ corde hoꝛum patientibus loca ea circundantia parua fiunt: ⁊ anguſtioſa. Non ergo coꝛ ⁊ pulmo creſcunt: nec ad vitam ſufficiunt: qꝛ gibboſitas pectoꝛis ſpaciū anguſtat: ⁊ ideo aſma incidunt: quod nullatenuſ euadere queunt. Si āt ſit ante gibboſitatem: ſpiritus anguſtatur ꝑpter ſolum apoſtema: quāto magis ſi diu creſcant ⁊ augmentantur vulnera. Paſſiōes autem ſpiritus multe ſūt ⁊ diuerſe. ſꝫ hypo. hoc nomen ſolū poſuit his qui ſpiſſum patiuntur ſpiritum. conſuetudo. n. fuit antiquoꝛum ſpiſſitudinem ſpiritus ⁊ anguſtia: vel nimijs exercitijs vocare anhelitū. Moderni diuturnam paſſionem ſpiritus pectoꝛis ſimiliter vocant anhelitum: ⁊ ſi ſit ſine febꝛe: ⁊ peſſimitas adſit ſpiritus.

Paſſiōes ſpūs mlte ſunt ⁊ diuerſe.

Quibuſcūqꝫ phlebotomia aut farmacia cōfert: hos vero phlebotomare aut pharmaciam dare conuenit.

Splenecticis ſuperueniens dyſenteria bonum.

47 Palam eſt intelligi quod hic dicit attinere ſanis: qui niſi tamen coꝛpoꝛa purgauerint: non diu erunt ſani. Opoꝛtet ergo in veris initio purgari bis cū phlebotomia: ſi de plenitudine timeatur. cum ſolutione ⁊ vomitu: ſi de coꝛruptis humoꝛibus. diu eniꝫ multos huiuſmodi cuſtodiui: cum ſingulis egrotarent annis. multiſ quoqꝫ podagricis arteticis: non tamen adeo foꝛtiter vt putreſcerent digiti hoc modo ſubuenimus: ⁊ venturas paſſiones diſtulimus: ſimiliter protelauimus quibuſdā empima: epilepſiā apoplexiā ⁊ cetera hoc modo purgationis: Phlebotomia autem vniuerſalis eſt medicina omni paſſioni de plenitudine. purgatio cum ſolutione ⁊ vomitu: ſi generaliter attēdantur vna eē videtur. qꝫ ſi ſpecialiter: nō vna eſt: qꝛ cum quibuſdam hominibus cholericos humores purgare conueniat: alijs quoſlibet alios ſꝫm naturas moꝛboꝛum diu aſſuetoꝛum diuerſifoꝛmiter purgandi ſūt. Ego autem cognoſco quendam: cui annuatim ſolet euenire mania: ſi non purget coꝛpus: de quo miratus ſum: quia cum venire mania incipiat ab initio eam futuram cognoſcit: ⁊ cum me vocauerit: data purgatione quieuit. Cum purgatio duo faciat adiuuamenta: qꝛ ⁊ coꝛpoꝛa a malis humoꝛibus mundificat: ⁊ acuminibus ad anum venientibꝰ aperiūtur vene emoꝛroide: per quas peſſimus ſanguis effluit. Que ſi fluxerint de conſuetudine ⁊ clauduntur: mania inde gignitur: ⁊ dedi huic purgationem non ſolum vere: ſed autumno: ⁊ hoc per ſingulos annos. Si autem tēpus purgationis neglexerit: manie future ſigna ſentit: ſimiliter ⁊ quedam mulier cancrum habuit. quam foꝛti medicina purgaui: choleram nigram expellente: deinde ſingulis annis cum pharmacia in vere: quam ſi neglexerit: itus in loco cancri dolebat: Noui etiam quendam cui lepꝛa initiauerat: quem tamen phlebotomia ⁊ pharmacia purgaui: cui poſtea ſuffecit in vere pharmacia annuatim: ⁊ pretermittēti ſigna apparebant paſſionis: ſemꝑ ergo indigebat purgatiōe neceſſaria cholere nigre: ⁊ epilepſie: ⁊ apoplexie: aſmati: minoꝛatio neceſſaria eſt phlegmatis artetica calida de genere cholerico eſt: frigida phlegmatico. Noui autem quendam: cui per ſingulas eſtates tertiana veniebat: data eſt huic pharmacia cholere rubee purgatiua: ⁊ ſic per multos annos ceſſauit tertiana. medicabatur autem ſibi in fine veris ſicut conueniebat huic humoꝛi. in apoplexia: epilepſia: artetica: ⁊ melancholia: alijs quoqꝫ de humoꝛibꝰ groſſis in initio veris pharmacia conuenit: vnde ego feci vnū libꝛum quibus in vere neceſſaria ſit purgatio intitulatum

Sana coꝛpoꝛa ēt illa eſſe dicunt q̄ maloꝛuꝫ hūoꝛū maliciam ſūt in ſe aggregatiua.

Phlebotomia eſt vniuerſalis medicina oī paſſioni de plēitudie. purgatio vero cū ſolutiōe ⁊ vomitu de repletione hūoꝛuꝫ coꝛruptoꝝ.

Si emoꝛroideſ ꝯſuetudinarie claudātur maniā generant.

que pars eſt regende ſanitatis.

48 Hunc explanauimus cum ſuperius. Quicunqꝫ ſplenetici dyſenteria capiuntur ⁊c. non exponimus qꝛ iā ſupius expoſitus ē.

Humoꝛes podagricis ex humoꝛibus fiunt abundantibus in concatenationibus calcaneoꝛum deſcēdentibus: hos ī pꝛimis lacertoſa loca ⁊ cetera cutē circundantia recipiunt. cum ergo loca illa impleātur extenditur humiditas: que cōcatenationem cuſtodit. Exterius nerui illi ⁊ coꝛd in podagricis ñ tumeſcunt: dolet ergo tantum extenſione concatenationuꝫ: quod monſtratur: qꝛ ſpaſmo ſuperueniente nunq̄ꝫ podagrici fieri videntur. Spaſmus. n. plurimum cōtingit ex apoſtemate: ⁊ in neruis ⁊ coꝛdis: curatio autem podagre: ⁊ omnis huius apoſtematis vna eſt ⁊ cōmunis: vt diſſoluatur materia ad calcaneoſ fluida ſubtiliſ cito diſſoluitur: groſſa vel viſcoſa tarde: ſi vtraqꝫ adſit tardius. huiuſmodi tumoꝛes nō tranſeūt vltra quadraginta dies: ſi patiens fuerit obediens. Apoſtema autem calidum in carnoſis locis terminatur in diſſolutione itidē vt acuti moꝛbi. i. in quatuoꝛdecim diebus: qꝛ natura carnis rara eſt ⁊ tenera humiditati vicina. Unde apoſtema in coꝛdis ⁊ neruis tarde collectionem: duriores inde ad diſſolutionem collectionis erunt tardioꝛes. ideoqꝫ hypo. diſſolutionem podagricoꝛum non in quatuoꝛdecim diebus terminauit: ſed in quadraginta. Quia humoꝛes in concatenationem deſcēdentes: neceſſe eſt a natura diſſoluantur: ⁊ fumoſi fiant cōmiſcendi ſubſtantiali humiditate concatenationis: ⁊ ita eiecti purgantur ⁊ diſſoluuntur: q̄ omnia in. xiiij. diebuſ non poſſunt fieri. Hypo. āt in pꝛonoſticis nominauit dicēs: in ipſis terminū diuturnoꝛum moꝛboꝛum: ⁊ tranſiuit acutum. hec omnia in meracriſeos ꝑfcē poſui.

Quibuſcunqꝫ tumoꝛes podagrici fiunt: in quadraginta diebus deferueſcētes reſident.

Quibuſcunqꝫ cerebꝛum ſurſum cōcutitur: neceſſe ē febꝛem ⁊ fellis vomituꝫ superuenire.

Nerui et coꝛd in podagricis exterius non tumeſcūt.

Calidum apā in carnoſis lociſ terminatur xiiij. diebꝰ Apā ī coꝛdis ⁊ neruis tardeꝫ collectiōeꝫ oēꝫ ſuſcipiens teriat in. xl.

50 Febrem pati ex percuſſione cerebꝛi: vniuerſale omnibus eſt nobilibus membꝛis ſi calidum apoſtema habuerint. Fellis vomitus ex colligantia neruoꝛum cerebꝛi ⁊ ſtomachi ſubſequitur. a cerebꝛo. n. duo magni nerui deſcendunt ad os ſtomachi. cholera autem ſolet deſcendere ad ſtomachum: non ex hac cauſa ſolum: ſed pꝛopter doloꝛem nimium. i. triſticiam: anguſtiā: maxime ſi ſtomachus ſit defectus. Membꝛa enim cū defecerint ex vicinis ſibi membꝛis: humoꝛes recipiunt: maxime ſubtiles: ſicut cholera ⁊ humiditates aquoſas. cholera enim que euomitur aquoſe humiditatis cōmiſcetur. Sanis autem cholericis multum a cibis retardatis: cholera ad ſtomachuꝫ conuenit. Non ſolum auteꝫ percuſſione cerebꝛi choleram euomunt: ſed ſi durus cerebꝛi panniculus q dura mater vocatur patiatur: hic. n. cum multis ī locis cerebꝛo iungatur: ipſo patiente ⁊ cerebꝛum patietur. Oſſiſtratiani autem dicunt neruos exire ex cerebꝛi pāniculis: ⁊ ideo cum vulnera naſcuntur: ſi ſint in dura matre ex ſola illius panniculi veniunt paſſione: que in ſola ſui eēntia eſt hec oſſiſtratiani non oſſiſtratus dixit. Oſſiſtratus autem in ſenecute ſua libꝛum ſcripſit de anatomia in quo dixit.

Abſtinentia in cholericis facit fluere cholerā ad ſtomachum.

Initia ⁊ fundamēta cerebri ſunt nerui q̄s perfecte ego explanaui in anatomia hippo. 51

Cum hyppo. ſine voce: aut mutos dicat: nō de ſola voce itelligit vel ſmone: ſed de ſenſu ⁊ tota volūtaria nobiliſſima actione: ⁊ aliquādo ide ſenſus liberat: quia quoſdā ſine voce eē: ⁊ tamen ſentire hyppo. inuenire dixit. ſed cum actio tota volūtaria ⁊ ſenſus. † Patiuntur apopleſia appellat. Eſt aūt maior ⁊ minor ſtertere ſignum ē maioris. ex d̄fectione autem actionis neruorum ſternutatiō fit ambarꝫ apoplexiarꝫ: q̄d pſecte monſtraui i libro de interioribus membris hic tamen inde dicam breuiter quod neceſſariū eſt. cuicunqꝫ ſano ſubito venit dolor capitis cauſa erit groſſa: ⁊ inflatiua ventoſitas: contingit etiam ex multa mā phlegmatica in capite veniente ſubita. cuius curatio erit ſubſequens febris: que cum calefactione groſſam ventoſitatem ⁊ materiam phlegmaticam diſſoluit. Hec autem paſſiō ſeptimum diem non excedit: cum membrū ibi eſt nobiliſſimum ſit: ⁊ nobilia membra periculū morbi ⁊ longitudinem temporis neqꝫ aut pati: ſicut iam multis locis expoſuimus. 52

† Nota p̄ q̄d apopleſia magna differat minori

† Nobilia mēbra piculū morbi ⁊ lōgitudinē tp̄ris nequerunt pati.

Quibuſcūqꝫ ſanis dolores repēte fiunt in capite: ⁊ ꝯtinuo ſine voce fiunt ⁊ ſtertunt: pereūt in ſeptem diebus: ſi nō eos accipiat febris.

Attēdere opꝫ ⁊ idiciū oculorꝫ i ſōnis. Si. n. q̄d albi appeat cōmiſſis palpebris: nō ex diaria exiſtēte: aut pharmacie potiōe: malum ſignum ⁊ mortale valde.

Deſipiēte cū riſu q̄dē facte ſecuriores: moleſte vō cū triſticia.

Cā q̄r nō fiat pfecta clauſio oculorum.

Tunc tantum apparet albedo oculorum cū non perfecte ſe claudunt. Quod duabus fit ex cauſis: aut ex ſiccitate palpebrarum: aut ex defectione motuum. In diaria autem ⁊ pharmacia ex deſiccatione ſua fit: que citius apparet in palpebris q̄ʒ in ceteris membris: ſicut enim coria ſicca extendūtur: ſic ⁊ hec membra ſi patiant̄: neqꝫ dubium eſt ſi virtus defecta ſit oculos claudi non poſſe: neqꝫ ſolum oculos: ſed nec etiam os. vnde hmōi defecti ore aperto dormiunt. 53

Nulla quidē deſipientia eſt ſalubris: que tamē cū riſu fit minus periculoſa ē: ſicut dixit. Omnis vero deſipientia vel ex paſſione eſt cerebri ⁊ ſoliꝰ ſui: aut ex colligantia aliorum membrorum et cerebri ē anteqꝫ diuerſas cauſas. Deſipere enim ex ſolo calore ſine materie corruptione eſt quaſi inebriatio vini. De cholera rubea cum ſollitudine eſt ⁊ triſticia: cuius excenſio ſi augmentetur vt in nigrā choleram mutetur: facit maniam. Oportet autem vt recorderis quod de cholera nigra diximus alibi. quia quedaʒ de incenſione cho. ru. fit: que ceteris melancholicis paſſionibus peior eſt: ⁊ feci ſanguinis aſſimilatur: eſt enim fex humorum eſt enim groſſior: ⁊ ceteris grauior. ⁊ ſicut alibi diximus niſi cito medicinetur peſſimus morbus inde generatur. 54

† Deſipere enī ex ſolo calore ſine materie corruptiōe eſt q̄ſi inebriatio vini

Cole. nig. q̄ ex īceſiōe colē ru. fit ceteris melancolicis paſſionibꝰ peior eſt.

Multotiens in pueris vidimus. quia cum lacrymentur tractus aeris impediatur: et quaſi in pectore figatur: fitqꝫ quaſi interuallum: et poſtmodum impletur quod inceperat. Hyppo. epidimia de hic ſpiritu dixit. Spiritus duplicans introitū ſuum: ē quaſi res aliqua odoretur. quod fit ex defectiōe ⁊ virtutis debilitate: vel organi duricie: ſeu vtriſqꝫ vel quaſi ex ſpaſmo lacertorum pectoris. Si enim virtus defecta ſit: et pigreſcat in dilatiōe pectoris: q̄ʒtum ſufficiat animali in medio ſubſiſtit ſue actionis: ⁊ quieſcit: poſtquam ad ſufficiendum ſuum inceptum redit. Duricies organi ſpiritus dilatationi cum lenitate non ſufficit vnde neceſſe eſt vt tremat in dilatatione. Spaſmus ſi huiuſmodi ſpirituum debeat facere: non oportet nos monſtrare. Cum autem lacertis pectoris frigitudo dominetur: vel quibuſlibet neruis: fit duricies in his organis: ⁊ motus de genere ſpaſmi cum conſuetudo febris: ⁊ omnis caloris ſit res ſanare huiuſmodi. ꝙ ſi cum his accidentibus ſit febris intelligere poſſumus: quia non frigiditudo lacertorum ⁊ neruorum pectoris hoc facit. ſit ergo vel ex duricie proter nimiam ſiccitatem: vel defectione virtutis: vl ex genere ſpaſmi: quorūcunqꝫ quedamqꝫ ſit: illaudabile eſt in acutis morbis. ꝙ offenſionē ſpiritus in luctu dixit: motum animati inſtrumenti intellexit: ⁊ ſi intenderit vt ſpiritꝰ quem dixit cum voce q̄ ſi luctuoſa ſit: nimium dolorē ſignificat quem in illo ſpiritu ſentiat: ac ſi diceret. Suſpiria alta cum voce compoſita. 55

† Quō anhelitꝰ duplicatō cauſetur

In acutis paſſiōibꝰ cū febre luctuoſa ſuſpiria: malum.

Podagrica ⁊ maniaca vere ⁊ autumno mouēt vt i pluribꝰ.

In melācholicis egritudinibus piculoſe eruptiōes aut apoplexiā aut epilepſiā aut ſpaſmū aut cecitatē aut maniā ſignificat.

Apopletici maxie fiunt etatibuſ. a. xl. annis vſqꝫ ad. xl.

Si omētū eruperit: neceſſe ē putrefieri.

Paſſio podagrica: ⁊ cetera artetica mouētur in vere plurimum. vnde hyppo. Ipſe cum vernales nominaret paſſiones. ⁊ arteticos ſubintulit dolores. aliquando ⁊ in autunno mouentur: quorum in corporibus mali humores propter fructus in eſtate comeſtos addunātur. Ego autem in libro de virtutibus naturalibus monſtraui de virtute expulſiua: quomodo nociua expellat. Nociue res ſunt aliquādo ex multitudine ſua qua grauant: ⁊ aliquando quia qualitates ſue repugnant rei. cum ſint nociue. Diuturne paſſiones mouentur in vere duabus de cauſis predictis male dietantibus. humoris enim in corpore liqueſiunt in vere. ⁊ ad debilia currunt loca de fortioribus locis. Mouentur autē in autūno ꝓpter vnam aliam cauſam p̄dictam. 56

Res dicūtur nociue aliq̄n ex multitudine ⁊ aliq̄n ex q̄litates ſue repugnāt rei.

Apoplexia: epilepſia: ſpaſmus: ⁊ cecitas veniunt de phlegmate: ⁊ de cho. nigra: quarum cauſe communes ſunt. mania vero non communicat his: impoſſibile eſt enim de phlegmate naſci: cum materia vnde gignitur ex neceſſitate ſit furioſa. ⁊ cholera rubea eſt ſemper huiuſmodi q̄litatis nigra non ſemper: niſi cum multum incenſa: ⁊ i malas qualitates tranſiens corrupte. 57

Impoſſibile enī ē maniam de flegmate naſci. cuʒ mā vn̄ gignit̄ ſit furioſa

Non oportet hic intelligi omnem apoplexiam: ſed potius eam que de cho. nigra naſcitur: ⁊ hec in precedenti aphoriſmo nominatur: ⁊ eſt propter dominationem cho. nigre in his etatibus: ſicut in autūnali tempore: 58

Quid intelligit p̄ omētū ꝙ idē ē q̄ zirbus

Multi putant hunc aphoriſmum propter ſui breuitatem eſſe falſum. ſed ego dico hyppo. itendiſſe hic omētum ſuper inferiorem ſtomachum operimentum eſſe quod cum exierit ⁊ apparuerit exiens a pelliculis totum ventrem operientibus: quem ſiphac vocantur: ⁊ foris permanſerit aliquandiu: impoſſibile eſt intro rediens ſanum remaneat: ſicut ⁊ in alijs exeuntibus inuenitur. Sed ſi inteſtina ⁊ extremitates epatis exierint ⁊ tamdiu non permanſerint donec nimia frigiditate friguerint redeunt in priorem ſanitatē ſanata ventris inciſione. hec etſi non diu extra morētur: cū tn̄ redeunt putreſiunt. vnde etiam conſueuerunt medici incidere q̄cquid exierit inde. Si ſi quandoqꝫ exierit ⁊ citiſſime reducitur non putreſit: nō tn̄ hic conſequitur hyppo. mētiri: quia raro eſt inueniri: ⁊ in plurimis cōtingit quod dixit hyppo. 59

Si iteſtina ⁊ extremitates epatꝭ exierit poſt i pore ſanitatē redire

Nō ꝙ dictū hyp. h̄ ē verū ſolū vt i pluribꝰ

Multotiēs in concatenatione humores adiuuātur phlegmatici: qui mucilagines vocantur a medicis: q̄bus cōcatenatio infunditur: ⁊ iō oſſa a locis ſuis facile egre

dinntur ⁊ reuertunt: quod hic intendit de ſciaticis: oz autez intelligi nō ſolum vertebꝛuz egredi: ſed oſſa potius ibi poſita: ſicut in libꝛo ꝯcatenationis dixit: concatenatio inquit ſpatule ex vna tantū reſilit parte. Intellexit autē armū in ſpatula poſitum: q: vna ex parte reſilit tm̄. 60

Oportet hunc aphoriſmū precedenti aphoriſmo iūgi: q: quibus ſciaticis ex nimia humiditate flegmatica vertebꝛū reſilit ⁊ reuertitur ex tempoꝛe longo: crus putreſit ⁊ conſumitur: niſi cum ſo co ſuccuratur ſibi: ⁊ humiditas exſiccetur: ſic enim pꝛecepit de armo exeunti in libꝛo concatenationis: vt cum incenſione ſucurras ſibi: ne loco ſui exeat amplius. Vertebꝛum autem ſi exierit ⁊ diu pmanſerit: ſine dubio claudicare facit: cuz pes non firmetur ſm̄ q̄ opoꝛtet. Idem contingit ⁊ membꝛis omnibus motum ſuum naturalez amittentibus.

Docet cū cauterio ois ſpēs ſciathice curare.

Pꝛologus ſeptime particule.

Intercelloꝛes noſtri aphoriſmoꝝ interpꝛetes hyppo. maioꝛa agreſſi ſunt q̄ opoꝛtuerit: qui quanto plus pꝛoceſſerunt: tanto plus minuerunt: vt cum ad finem libꝛi deuenerint tantum truncauerunt: q̄ in explanationibus nihil ſit vtilitatis: quibus taliter contingit ſicut quibuſdam rhethoꝛicis: qui cum in cauſis ſuis defecerunt: obiurgantes tandē acquieſcant ſibi obuiātibus deferueſcentes: idem fecerunt huius libꝛi īterpꝛetes nihil vtile aſſerētes vnde ego multum mihi caui ne incurrerem inſaniā huius rei: decurtaui eniz inutilia: explanans pꝛo poſſe vtilia: ⁊ ita in totius libꝛi interpꝛetatione non exceſſi menſuram: neq; nimis abbꝛeuiaui: neq; non amplificanda amplificaui.

Finit ſexta particula. Incipit ſeptima.

Quibuſcunq; a ſciatica moleſtatis vertebꝛum reſilit foꝛas ⁊ rurſus incidat in locum ſuum: his mucilagines facte ſunt.

Quibuſcunq; a ſciatica moleſtatis vertebꝛum reſilit foꝛas his tabeſcit crus ⁊ claudicant ſi non vrantur.

In acutis moꝛbis friditas extrēitatū: malū.

In oſſe egrotāti caro liuida malū.

In vomitu ſingult⁹ ⁊ oculi rubei: malum.

In ſudoꝛe rigoꝛ malū.

In mania dyſenteria aut hydrops aut eſtaſis: bonum.

In egritudine diuturna abſtinentia ⁊ egōes colerice malum.

Ex multa potatōe rigoꝛ ⁊ deſipientia malum.

Ex apoſtematis ītus ruptura: diſſolutio vomit⁹: ⁊ defectio animi fit.

In diuturnis moꝛbis: ⁊ maxīe ſine febꝛe ī mulierib⁹ ſiue ſenioꝛib⁹ frigiditas extremitatū nō multū periculoſa ē ſic nariū: auricularū: plātarū pedū et manuū. Sz in egritudie acuta ñ minimū ē periculoſū: ſz moꝛtale potius ⁊ moleſtiſſimuz: cū apata ſint ivi ſcerib⁹ magna ⁊ foꝛtia. Hyp. alibi: Peracuta ē paſſio febꝛis calidiſſima ⁊ ꝯtinua: que ſit ſine apte: extremitates infridari eſt nō rōnale: ſz magis icēdi debēt ⁊ calidiſſima fieri: quātomagis igit̄ cū apa ſit in viſcerib⁹: calefiunt āt: q: cū viſcera toti⁹ ſibi ſāguinē coꝛpis ſudāt ſicut vētoſa oz fiāt calidiſſima: ⁊ extrēa frigidiſſima ſāguine exinanita: vñ nulla operimēta pñt pati: cū adeo ſit magna arſura icēſiōis. 2

Cā q̄re in apatib⁹ viſcer extrēitates ſunt fridiſſime.

Hec ſpēs coloꝛis ñ puū piculū īducit ī paſſiōe cuiuſlibet oſſis: ſignificēt. n. peſſimā putredinē: ⁊ ī carne circūdātē ꝯgelatōz atq; caloꝛis nālis extīctōez. 3

Singult⁹ fit ītē ſīc q̄ſi ſpaſm⁹ ī neruo: ⁊ ad hūoꝛib⁹ nociuis aliqñ nocētib⁹ ſtō toti: vl ſoli ei⁹ oꝛi ⁊ meri: ⁊ ide vomitu ſupueniēte neceſſe ē ſtatiz qeſcere. Sināt apa in fundamēto ē neruoꝝ. i. cerebꝛo vl ſtō rubor aūt oculoꝝ ad vtrūq; ptinet ſignificandū. 4

Indicatio ſūpta aliui ditate. caro oſſis ſāguine.

Alibi dixit. Accidētia criſis nō faciētia criſis ſignū ſīt diſcrite ſeu moꝛt: cū nā ſit ī his pterrita ⁊ moꝛbū fugiat: vnde rigoꝛ in ſudoꝛe malū ē. 5

Accidētia criſis nō faciētia criſiz diſcrita ſūt ī in paſſionib⁹ acutis foꝛtia accidētia ſupi⁹ emētia hōe criſis ſūt cā.

Dyſcenteria ⁊ hydropos pñt ſignificare ſanitatē manie ſm̄ q̄ res nociue iferi⁹ mutant̄ a capite: ſz eſtaſis lōga ē vñ cū rōnabili⁹ ſit augmentare q̄ ſanare: ſz tñ eſtatiz intēdit ꝯtinuitatē ⁊ foꝛtitudinez manie: quēdaz manioſuz vidi in pꝛimis paruaz hꝛe: poſt hoc augmentauit: ⁊ cā fuit ſalutis vñ ad mcredīj: ⁊ inueſtigās inueni foꝛtitudinē motus materie manie fuiſſe cām ſanitatis. † Sicut ī paſſionib⁹ acutis q̄b⁹ foꝛtia: accidētia ſupuenientia bone criſis fiunt cauſa.

Abſtinētia ſola mala ē ī paſſiōe diuturna: cū euadētibus ex ꝯſuetudine ſoleat creſcere appetit⁹: q̄ ſi hanc colerice egōnem ſequant̄ peioꝛ eſt. † Qd colerice dixit: de genere cholere rubee ſiue nigre itellexit vel viridis vel heruginoſe: oīa. n. h ſignificāt ſubſtantialē hūiditatē ex caloꝛe febꝛis eſſe incenſaz. 7

† Egōnes co. ru. vl nigre vel viridis vel erugioſe vtutē nutritiuā dſectā ⁊ hūoꝛuz ⁊ mēbꝛoꝝ incēſionē oñdūt.

Nulli dubiū p multā potationē induxit multū vinū ebibitū: ad qd aliqñ ſequit̄ deſipientia: cum caput ſāguine ⁊ vētis calidis repleat̄: vñ coꝛpus tactu maxie inuenit̄ calidū: rigoꝛ tñ raro ꝯtingit iuuenibus plurimū āt ſenib⁹ quoꝝ caloꝛ naturalis ꝯgelat⁹ ē ⁊ extictus: vtpote vino nimio ſupatus: ſicut ⁊ flāma lignis multis ſolet extingui: ⁊ lucerna mlto oleo ſibi appoſito. 8

Caloꝛ ſenis ita a nimio vino ſupat̄ ſic multo oleo lucēna.

Quod intus dixit intēdit ſtomachū. Vomit⁹. n. ſequit̄ cū pceſſerit illud: ſi t ruptura ī pectoꝛe vl pulmone fit: nō vomitus venit ſed tuſſis: ⁊ aliquādo ſuffocatio: ſi ruptura fit in inteſtinis: egeſtio erit ſaniei. Dēm aūt rupturā defectio cōcomitat̄ animi: q: caloꝛ naturalis erit: ſicut monſtraui alibi. 9

Dēm rupturā defectio animi cōcomitat̄.

Iſte aphoriſmus magnam largitur auctoritatem: qꝛ alienatio de inanitione ſequit̄ ſicut ante de tremore pedum ⁊ manuuꝫ diximus: que ſunt de defectione virtutis motiue: ⁊ cerebri motus diſturbantur eadem ratione. Nec tamen deſipientia eſt fortis: ſed iuncta ſpaſmo eſt icurabilis. Deſipientia autem poſt ſanguinis fluxum mala ē ⁊ ſi ſit ſola: peior ſi cum ſpaſmo. item ſpaſmus ſolus de inanitione malū eſt ⁊ mortale: ſꝫ alienatio ſine ſpaſmo non eſt piculoſa adő. 10

Deſipientia iuncta ſpaſmo ē icurabilis.

In iſtos ileos nihil deſcēdit inferius: qđ proprium huic paſſioni eſſe videtur. Vomitꝰ enim non ſemper durat: ſed ſu peruenit cuꝫ qs ad mortem veniat: ꝙ ſi augmētetur ſtercus emittitur: vnde ⁊ ſingultus ſequtur. Aliquando in hac paſſione ſingultus ⁊ deſipiētia proueniunt: propter neruum alligantem ſtomachum ⁊ cerebrum: inteſtina. n. cuꝫ patiuntur ad eiſciendam egeſtionē mouentur: quā cuꝫ inferius non poſſint eijcere propter concluſionem. i. opilationem vie mouentur cum anguſtia: non naturaliter ad ſuperiora: vt expellantur nocentia. 11

In ileos nihil iferius deſcēdere eſt ſibi proprium.

In pluribus libris inueni: in pleureſi periplemonia: neqꝫ ſequitur malum. qui aūt ita legit hypo. intendiſſē credit poſt pleureſim periplemoniam ſequi. Ego autem dico hypo. nobis innuiſſe paſſionem ex alia veniētē: ⁊ priorē tamen permanſiſſe: que paſſio: nec parua: nec ſalubris eſt: ⁊ ſi ipſe malum non adiungeret: ex neceſſitate tamen mala eſſet. Si. n. augmentetur materia vnde pleureſis conſtat ⁊ dilatetur in coſtis vt eſſluat: neceſſe eſt ad pulmonem currat in periplemoniā faciat. Periplemonia autem non neceſſario ſequtur pleureſis: ſi. n. parua ſit ⁊ ſalubris: materiā illā cum tuſſi ⁊ exſcreatione emittit. ꝙ ſi magna ⁊ mortalis: añ ſuffocat̄ īfirmꝰ ꝙ̄ pleureſi cōmiſceat. 12

Periplēonia nō neceſſario ſequtur pleureſi.

Ipleriplemonia de acutis fit humoribꝰ: neceſſe eſt in cerebrū aſcendat fumus nimiꝰ. vnde phreneſis conficitur. 13

In pluribus libris iſte aphoriſmus ē talis: De icēſiōe nimia ſpaſmus aut tetanuſ malū ⁊ plurimi ſic iterꝑtati ſunt: ſed ſolus zenon pro icenſione nimia nimium motum poſuit: dicens hoc cōfirmari ex aphoriſmo ſubſequenti: qꝛ ſi ſtupor: tumor: ſpaſmꝰ: tetanus maxima vulnera ſequantur: ſed cum incenſione dicere ſit cōis: oportet vt plurimos ſequamur. Alij icenſionem itendunt eſſe febrē. alij aerem. alij chirurgiam cum foco: ⁊ omnes verum dicunt. Spaſmus enim ⁊ tetanus de his venientes rebus: vel de vulneribus peſſima videntur: cum de ſiccitate: vel inanitione

Spaſmuſ ex cauma-

In ſanguinis fluxu deſipiētia aut ſpaſmus: maluꝫ.

In ilcon vomitus: ſingultus: ſpaſmus deſipientia: malum.

In pleuretide piplemonia: malū.

In pleriplemonia phreneſis: malum.

In vulneribus fortibus ſpaſmus: aut tetanus: malum.

In percuſſione i capite ſtupor: aut deſipientia: malum.

In ſanguinis ſputo ſaniei ſputum malum.

In ſanici ſputo ptiſis ⁊ fluxus: malum vbi vero ſaliua tenetur: moriuntur.

In phlegmone epatis ſingultus: malum.

In vigilia ſpaſmus aut deſipiētia: malum.

In oſſis denudatione heriſipila: malum.

In heriſipila putredo aut ſanies: malum.

In litargico tremor: malum.

---

eſſe cognoſcant. nos āt iam diximus quō ſpaſmus de inanitione ſit periculoſus. 14

Deſipientia oꝫ intelligi: cum non oporteat loquat̄ infirmus vel faciat. Stupor cum non loquatur: nec faciat aliquid: ſed oculis apertis ſicut timentes faciunt: ⁊ vt amens tacuerit: ⁊ proculdubio hi patiuntur i cerebro: in quo virtutem regitiuam diximus haberi. neceſſe eſt ergo intelligi: qꝛ percuſſio vſqꝫ ad eſſentiam venerit cerebri: ⁊ hoc ſine dubio malum. 15

te vl̄ ex vulnere peſſinium eſſe videtur.

Cā q̄re ſtupor aut deſipiētia in capitis ꝑcuſſiōe malum ſit.

Hi hypo. vocauit paſſionem ex alia paſſione naſcentem. vnde Pragoras fecit libruꝫ nō minimum neqꝫ in omni ſputo ſanguinis ſequtur ſputum ſaniei: niſi cum peſſimus ſit ſanguis: cum ergo de pulmone fit: ſemper ē ſputum huiꝰ ſaniei. 16

Ptiſim intendit cōſumptōe totiꝰ corporis: q̄ cum leui eſt febre propter vulnera pulmonis fluxum autem intellexit capillorum: ⁊ ſolutōnem ventris cum cholerica egeſtiōe: que duo eueniunt ptiſicis: cum appropinquant morti: ⁊ ꝑpter ſiccitatem vel virtutis defectionem. Vbi ſaliua tenetur: moriuntur. notauit quomodo ptiſici morerentur: dum enim ſpuunt ⁊ tuſſiunt: ſemper conſumuntur: deficiente vtroqꝫ permanet materia interius: ⁊ clauduntur vie ſpūs: ⁊ ita ſuffocati moriuntur. 17

Nota hic nōnulla ſigna q̄ ptiſicis morti appropinquātibꝰ eueniunt.

Dixi omnes aphoriſmos hos ſe ſequi: nunciantqꝫ paſſiones ⁊ accidentia ex altera paſſione naſcentia: ⁊ augmentatas paſſiones: ⁊ comitantia ꝙ ſingultus facit naſcens de apoſtemate epatis. Apoſtema autem iſtud non ſemper neqꝫ qualecūqꝫ naſcitur: ſed ſi adeo magnum ⁊ calidiſſimum: vt os ſtomachi: ⁊ ſuperiora ſui patiantur. Quia hec duo per neruum colligantur ſibi. Hypo. in ſecundina particula epidimie. neruꝰ iſte ſubtiliſſimꝰ ē ⁊ ideo ſtomachus ex epate non patitur: niſi apoſtema magnum ſit ⁊ peſſimum. quod ſi ſit calidiſſimum facit choleram nimiam in primis currentem ad inteſtinum: hec cuꝫ aſcenderit ad ſtomachū pūgens os eis facit ſingultū. 18

Nō qualr ex apate epatis nocumentuꝫ i ſtomacho ſequitur.

Omnis ſpaſmus ſicut dixi de plenitudine vel inanitione eſt: vigilia vero peior eſt inanitio cum exiccet: vnde ſpaſmus de vigilia de inanitione eſt peſſimus: hec vigilia cum exiccat alienande mentis cauſa eſt. inuenimus autem in quibuſdam libris deſipientiam non nominari: ſed hic haberi. in vigilia ſpaſmus maluꝫ. Ego autem arbitror: qꝛ hic innuerit hypo. peiora accidentia morbos ſequentia. 19

Spaſmuſ de vigilia de ianitiōe dicitur.

Quod dixit Malum oꝫ intelligi peſſimū: neqꝫ in ſola denudatiōe oſſiū vel raro: ſed ſemꝑ apparet: vt oē quod circūdat carnem heripilam faciens peſſimū ſit ⁊ moleſtiſſimum. 20

Hec quidem accidentia naſcuntur cum ſit apoſtema peſſimum. 21

Letargia eſt apoſtema in puppi cerebri ex materia phlegmatica generatum. tremor igitur in ea malū eſt: ſignificat enim materiam propter incontinentiaꝫ ſui ad neruos motiuos deueniſſe que aperte poſteriori

Quō eſſet tremor ⁊ qd i litargico ſignificet.

ſunt magis vt dictum eſt alibi: ex cuius infuſione nerui ſunt remolliti: vt ſpiritu non omnino ſed aliqualiter deficiente. nec neruis vt in paralyſi omnino remolitis: virtute regitiua membra ſurſum ferantur: ⁊ q: nerui remolliti non ſufficiunt dare membris ſufficientem ⁊ firmam ſedez ⁊ ſtabilem membra iterum ſua grauedine deſcendūt. Ex quibus motibus contrarijs fit tremor. vel i litargia fit tremor: quia materia ventoſitatis reſoluta miringas ⁊ neruos quī ab eis oriūtur mouet ⁊ concutit: vnd̄ tremor fit. 22

IN forti pulſu in vulnerib⁹ emorroſagia: malum.

IN dolore diuturno circa ventrem ſanies: malum.

IN cholerico ſeceſſu dyſenteria: malum.

IN oſſis fractura deſipientia ſi in vacuum acceperit: malum.

IN farmacie potiōe ſpaſmus: mortalis.

IN dolore forti circa ventrem frigiditas extremitatum: malum.

IN vtero habenti tenaſmus ſuperueniens abortit.

QVibuſcunque os aut cartillago inciſum fuerit i corpore non augetur.

SI ab albo phlegmate hīto diaria ſuperuenerit fortis: ſoluit egritudinē.

QVibuſcunqꝫ ſpumoſe egeſtiones in diaria his a capite phlegma deſiuit.

De cauſis gnātionis motus pulſatiui ī vulneribus.

PVlſus in vulneribus ex peſſimis apoſtematibus propter carnem eos circundantem vix mouetur ⁊ cum dolore. cum ergo ſe dilatat: magnum dolorem facit ex ſua percuſſione qui cuz in natura fit ſua: ⁊ p̄pa ſpacia habuerit: bene dilatatur: ⁊ ſine impedimēto alicuius: cuz autem in membris apoſtema naſcatur calidum: ſtrictura ⁊ dolor ſenſum faciunt nocumentum: ⁊ hoc ab omnib⁹ pulſus vocatur: ⁊ poteſt eſſe vt motus pulſus hic augmētetur. Ego vero monſtraui in libro de virtutibus naturalibus virtutem expulſiuam expellere nociuā: ſicut ſudorem egeſtionez ⁊ ſanguinis fluxum in die cretica. quam cum actio vitalis adiuuet: mutatur maxime pulſus: ⁊ ad res nociuas expellendas cogitur: ⁊ ideo ſanguinis fluxus ſequitur. 23

HIc dolor ex frigiditate eſt vel diuerſa ſtomachi complexione ex groſſa ventoſitate ſiue ex puncture acumine: quorum nil remanet ſi infirmus perfecte euaſerit. ſi autem non mutabuntur neceſſarium eſt apoſtema vel collectionem inde ſequi. 24

Dīgō pura colere nigre vel rubee cauſa eſt dyſenterie.

NVlli dubium eſt quin egeſtio pura nigra ſiue rubea aliqua corrumpat inteſtina: ⁊ inde fit dyſenterie cauſa. 25

HIc intendit per os ſolum craneum capitis: non autem abſolute intendit omnem fracturam: ſed tm̄ illam que perforat interiorem ſuperficiem vſqꝫ ad vacuitatem circundantem cerebrum que ſi inciderit ſic deſipientiam facit: q: paſſio propinqua duabus pelliculis ⁊ eſſentie cerebri. Neſcio ergo quid zenonem coegerit detrūcare dictum hypo. cum dicens in oſſis fractura deſipientiam tacuerit: deinde ſi in vacuum acceperit ⁊ alterius aphoriſmi principium fecerit iungens ita. Si acceperit in vacuum in pharmacie potione ſpaſmus: mortale. dixit zenō hypocratem intendiſſe ſpaſmuz de pharmacie potiōe mortale eſſe. Errauit ergo primum aphoriſmum falſificando cum non naſcatur deſipientia de ſola oſſis fractura. ſiue .n. in capite ſit ſiue in alijs membris: nemo tm̄ inde deſipit: niſi percuſſio vſqꝫ ad pelliculas cerebri pertigerit. 26

Non fit ex cranei fractura deſipientia niſi percuſſio vſꝫ ad pelliculas cerebri pertigerit.

DIcimus q: cum abſolute pharmaciam ponat: ſolutionem ventris ⁊ vomitum intendit: neqꝫ aliqs dubitabit ſiquis dicta noſtra prius recoluerit: q: ſi corpus fortiter pharmacia purgetur. quin ſpaſmus mortalis ſit ⁊ peſſimus. 27

Cā q̄re frigiditas extrēitatū in forti dolor vētris ſeq̄t

EXtremitatum frigiditas ſicut diximus ante magnum viſcerum ſequitur apoſtema contingit ēt ex defectione aī propter materiam frigidam que conſtringit ⁊ ſuffocat calorem naturalem ſequitur eſſe magnam anguſtiam conſtringentis naturam ab extremitatibus ad locum doloris. item ⁊ ſanguinem ſecū portat a tota corporis cute: ⁊ q3 maxie ab extremitatib⁹ ſicut manibus ⁊ pedibus. quod tamen h̄ dixi: ſingulis eſt cauſa frigiditatis extremitatum: ſicut hypo. dicit multis in locis nominare multa repetendo bis ⁊ ter eadem neqꝫ mirandum. non. n. de vna re multa excuſſurus in vno ⁊ eodem loco poteſt omnia diuidere. notat ergo ſingula ſingulis i locis ſuis. 28

Nō ꝓpter quid tenaſmonez patiētes abortiantur:

TEnaſmus ē paſſio recti inteſtini ꝓpter egeſtionem ſanguis ex vulneribus ſup h̄ inteſtinuz hītis. ē autem verbum equiuocum vel h̄ abuſiue poſitū: cum ſit exp̄ſſionis ꝓprie vl' huic ⁊ illi rei cōgruum. expſſionis: q: quis ſepe ad ſellaz ſurgit ⁊ exprimit. vnde ſepe totum corpus laborat ⁊ fatigatur: ⁊ maxime matrix propter coniunctionez ſui ⁊ inteſtini. neqꝫ mirandum ſi hinc abortiat: cuz a leuiori ēt motu idez contingat ſibi. 29

ISte aphoriſmus intra alterum ſexte particule continetur: vbi dicitur. quodcunqꝫ os inciſum fuerit: aut cartilago: neru⁹ vel maxille tenues: vel preputium: non creſcunt neqꝫ cōglutinantur: cū ergo ſit expoſitus non oportet h̄ repetatur. 30

COnſueuit hyp. ⁊ omnes medici phlegma album vocare vnam ſpeciem hydropiſ: q̄ modo noſtro tempore vocatur hypoſarca. Phlegma autem dicit album: ⁊ q: aliquando eſt liuidū: ⁊ ex aliorum cōmixtionibus humoruz: ⁊ ēt omne phlegma naturaliter album. dicentes ergo album naturalem confirmauit colorem ſuum ſicut ⁊ in li. de concatenatione dixit ſpondiles dorſi: non ꝙ alibi q3 in dorſo ſint. ſoluitur vero egritudo ei⁹ diaria ſuperueniente forti. 31

Nālis color phlegmatis ē albus.

SI non hoc explanemus ⁊ diffiniamus: nō intelligimus: Quia aliquando ſpumoſa egeſtione deſcendunt humores ad ſtomachum a capite: mixti cum ventoſitate. aliquando ſunt in eſſentia inteſtinorum ⁊ ſtomacho: quodcūqꝫ horum fiat vnam habent cauſam propriam: aliam non propriam cum groſſa ventoſitas forti motu ab illis moueatur humoribus: qui phlegmatici humores in diuerſas diuidantur partes. Ventoſitas mouetur aut ex natura ſui: aut ex nimietate ſui caloris. Manifeſtum autem eſt velut ex his que foco excoquuntur. maxime ſi materia ſit viſcoſa. Ex natura ſui: ſicut videmus in tempeſtate maris: cum ad ſe inuicem collidantur venti. Arbitrantes vias phlegmatis a pulmone ad ſtomachum ⁊ idem motum a pulmone ad ſtomachum deſcendere ⁊ inde ſpumoſum apparere. Neſcio quomodo in catarro intelligunt: in quo cum humores palam a capite ad pulmonem deſcendāt: quare non ſpumoſa exeunt. De pulmone vero non ſpumoſus exit ſan-

Nota q̄n̄ egeſtiones fiant ſpumoſe.

Indicatio ſumpta a ſanguine ſpumoſo i pleureſi ⁊ in periplemonia.

guis niſi cum ipſa pars ſbe pulmonis exierit. Si autem pleureticis aliquando ſpumoſum exierit: ⁊ in periplemonia ſimiliter: hoc igneus calor facit in tempore paſſionis. Si autem a capite ad cānales pulmonis primum deſcenderit: ⁊ poſt ab ipſis ad ſtomachum ⁊ inteſtina exierint: nulla via tranſeundi inuenitur niſi quam diximus prima per cordis: ventriculos: ⁊ h vl' deſcendit ad venam que vocatur concaua: vel ad epatis gibbum vel ad inferiora ſua: ⁊ p⁹ in venas alias que diuidūtur a porta ⁊ circundunt inteſtina: vel a ventriculis cordis i maximam venam deſcendunt: ⁊ deinde in diuiſiōe epatis venarum ⁊ quomodo remanet ſpumoſum qđ cum ſanguine tam longa via ſit mixtum. 32

Quibuſcunq; in febribus in vrinis crynoides hypoſtaſes fiunt: longam egritudinem ſignificant.

Quibuſcunq; colerice hypoſtaſes fiunt ſuperius vero tenues: acutam egritudinem ſignificant.

Quibuſcūq; vineſ diſtantes fiūt hi i corpe turbatio fit fortis.

Quibus i vrina crynoides apparent cito moriūt aut i lōgo tempore poſt ſanantur.

Hoc eſt verum ⁊ experimento probatum: quia cum in vrina quaſi crynoideſ. i. groſſa farina frumenti appareant: mortale ē. ſicut idem in pronoſticis: quibus autem plurimū in vrinis apparet ante morbum: eorum mors feſtinat potius ꝙ elonget: quorū qui ſaluantur morbi elongantur: qui ſunt crudiſſimi: ⁊ ideo tardi digeri. item in epidimia multos intulit infirmos i quorum infirmitatibus talis vrina apperuit: ⁊ q dam cito mortui ſunt: alij longo tempore poſt. in prima particula poſt trium temporum qualitates expletas: infirmus nomine excellerius ſuam paſſionem recitauit. tunc hypo. dixit hic. Hic quidem infirmus vrinam fecit multam ſubitam atq; groſſam: que mota ⁊ turbata apparuit vrina quaſi crynoides alba: ⁊ extrema habebat homo frigida. mortuus ergo fuit in die. xj. De tertio infirmo in tertia particula cum huius inciperet paſſionem dixit infirmo proiecto in folicidia .i. vrinali venit vrina ſubtilis ⁊ diuerſa habens res paruiſſimas ſuſpenſas quaſi crynoides: huic venit criſis in die. xlj vnde intelligitur quia morituri cito moriuntur: ⁊ euadentes longo poſt tempore ſanantur. oēs illi q bus talis apparet vrina: vel cito moriūtur: vel lōgo tempore poſt ſanantur. 33

Cum abſolute dr̄ cholera intelligitur de rubea.

Quanto tempore cholera dominatur: tanto plus acumen egritudinis ſignificatur. Nos autem in multis locis diximus: ꝙ cum abſolute colera dicatur: intelligitur de rubea. Semper. n. antiqui conſueuerunt vt cum rubeā coleram intelligere velint ⁊ alios humores: determinent eos per colores ſuos ⁊ qualitatem. Qđ ſuperius dixit. Tenues. aquoſas intellexit ⁊ ſubtiles Sic enim hypo. dicere conſueuit. alij arbitrati ſūt quod falſum eſt: ſic vt vrina ſubtilis crudum ⁊ tardum ſignificet. Ego autem nunquā vidi vrinam cuius hypoſtaſis eſſet colerica: ⁊ ſuprema ſui pars ſubtilis foret ⁊ aquoſa: quam longe quidam ſunt interpretes hypo. intendiſſe non locum ſed tempus dicētes: ac ſi diceret: hypoſtaſis vrine ſi in pn cipio fuerit ſubtilis: ⁊ poſtea colera dominata fuerit citrina: acumen ſignificat morbi. Joannicius: Quia hypo. tenuem dixit formam intendit. poſſibile enim eſt vt ex intentione hypo. ſuperius tenuis ſit ⁊ ſubtilis: hypoſtaſis enim vrine ſi grauis ſit ⁊ groſſa atq; cruda ſuperficies eſt lata. Cum ſubtilis ſit ⁊ coniūcta atq; cocta: ſuprema pars eius tenuis ſit ⁊ ſubtilis. teſtatur autem hoc quia hypo. ſubtilitatem quam intendit in ſummo vrine eſſe intellexit. non ſubtilem vrinam dixit: ſ; ſuperius tenues hypoſtaſes tetigit. 34

Hypoſtaſis vrine groſſe ⁊ crude ſuperficies ē lata.

Quibuſcunque in vrinis ampulle ſupnatant: nephreticam ſignificant ⁊ longā egritudinem fore.

Quibuſcunq; pinguis hypoſtaſis ⁊ conglobata: his nephreticam: ⁊ acutam egritudinem fore.

Quibuſcunq; ne-

Quomodo vrīe diſtantes generentur i egris.

Si ſcdm verbū hoc diſtātes interpretati fuerimus ſententia falſificabitur: cū in vrina nullus locus vacuus: ſed ſi per diſtantes diuerſas intendamus partes bene dixit ꝙ in hac vrina turbatio corporis fortis fit: q2 ſi natura vincat ⁊ dominetur fit vrina eq̄lis in omnibus partibus. ꝙ ſi cauſa morbi ſibi repugnet ps vbi natura preualet non aſſimilatur parti i qua poteſt morbus. Si autē in morbi preualitudine partes ſint plurime: apparent maiores ſignificationes ſue. i. diſturbationes fortiſſime. 35

Cās gnātionis ampullarū in vrina.

Ampulle iſte ex humiditate ſunt: ⁊ cum groſſa vētoſitate: maxime ſi humiditas ſit viſcoſa: vnde cōſequitur frigidus morb⁹ in renibus in quo viſcoſitas groſſa ſuperadunatur: ⁊ ita longa egritudo ſignificatur. omnis enim morbus frigidus dure digeritur. Alij arbitrantur vrinam acutam acumine ſuo ore arteriarum i renibus aperire: ⁊ inde cum pars ſpūs exeat: ampullarum faciat cauſas. 36

Ois morbus frigidus dure digeritur.

De indicatione ſumpta ab vrina pingui hypoſtaſi habente.

Quandocunq; egeſtio vel vrina pinguis eſt: pinguedinis ſignificat diſſolutiones: neq; magis ei⁹ que in renibus ꝙ que in toto corpore habetur. non ergo ſolis renibus attinet hic morbus. ſed toti piguedini potius que igneo calore diſſoluitur: quod at dicitur. Nephreticam duobus modis intelligitur: poteſt enim paſſio eſſe in renibus vel non paſſionis ſpecies hic intendit: ſed acumen eius. vel aliter mutetur hic aphoriſmus: vt ab aliis mutatur interpretātibus: qui vice nephreſis cerebri poſuerunt phreneſim. hoc tamen non ſignificat phreneſim: neq; abſolutam: neq; ſi incenſionem habeat nimiam. Eſt enim vniuerſale ſignum omnium febrium corpus diſſoluentium. ꝙ poſtea dixit conglobata: ſubito tempore apparentia: poſſibile eſt portendat. per globatum. n. inſimul ⁊ ſubito ſignificat. conglobata vero quorum pars alteri iūcta quaſi cumulum reddat. eſt enim proprie globus in filum filo a mulieribus cumulatur: conglobatum vero cōtrarium eſt ad hoc quod ſupra dixerat: diſtantes. Hunc locum antiqui ⁊ maiores noſtri vſq; ad noſtrum tempus taliter ſunt interpretati. ego vero dico cum globata dixerit: paruitatem apparentie temporis oſtendere voluit: vnde ⁊ proprie conſumptionem pinguedinis renum ſignificauit: quia pinguedo conſumpta totius corporis non ſubito ad vrinam venit: ſed paulatim. Quod enim diſſoluitur primum vicinis membris illabitur ⁊ de illis ad viciniora ⁊ ita membratim donec ad renes veniat. Pinguedo vero renum diſſoluta ad vrinam venit ſubita ⁊ adunata: qđ teſtantur experimenta. In libris h aphoriſmus inuenitur diuerſis. alij ſic habent. Quibuſcunq; inferius vrine pinguedo in qua eſt hypoſtaſis. alij ſuperius pinguedo hypoſtaſis. ego aſſentio habentibus. ſuperius pinguedo: omnis enim pinguedo ſolet ſupernatare non inferius deſcendere. 37

Nō de vrina cōglobata.

Piguedo totius corporis conſumpta ñ ſubito ad vrinam venit ſ; paulatim.

Ois pinguedo ſol; ſupnatare nō iſerius deſcendere.

Ambobus precedentibus aphīs hypo. monſtrauit quomodo paſſiones renum poſſint intelligi h: q2 diu renes paſſi ſunt. dicit. n. Si ſignis pdictis

Dolor in lacertis vl' in renib⁹ eſt ſignum ⁊ cauſa futuri apoſtematis.

dolores circa muſculos ſpondilium ſe iunxerint: ſignificatur futurum apoſtema. Horum muſculorum vnus retro ſub cute circundans ambo latera totius dorſi: alter autem non extenſus intus per totum dorſum: ſed per ſubteriores ſpondiles tm̃: quorum quicunq; patiatur: futuru3 in eis apoſtema expectatur: neq; monſtrauit ſi apoſtema debeat in renibus vel in lacertis vel in vtriſq; eſſe: ſed experimentum teſtatur: q2 i ſolis poſſet eſſe lacertis: vel in renibus ſolis: qđ cũ ſit: aliquando ad interiora tendit: aliquãdo ad exteriora. 38

phreticis exiſtentibus p̄dicta ſigna accidunt: ⁊ dolores acuti circa muſculos ſpinales fiunt: ſi quidem circa extriſecos locos fuerint: apoſtema futurũ expecta extrinſecus. ſi vero dolores magis circa interiores locos: apoſtema futurum: expecta magis intus.

Q Uicunq; ſanguinem vomunt ſiquidem ſine febrib⁹ ſalutare: curatur vero ſtipticis ⁊ infrigidantibus: ſi vero ex febre pernicioſum.

C Atarri in ſuperiori ventre: in famē cõuertuntur i. xx. diebus.

U Omentes p̄culdubio quod emittunt a meri exit ⁊ ſtomacho: qđ ē a pulmone ⁊ cannalibus ſuis: non vomitus ſed ſputum vocatur cũ tuſſi. quidam tamen i terpretes arbitrantur q̄ hypo. intenderit exeuntia a pulmone ⁊ ſuis cannalibus. ſed falſus eſt horum intellectus. ſi enim ſanguis a pulmone exit cũ ſputo: non eſt ſalubris etiã carentibus febre. tamē ſi hec paſſio elongetur neceſſe eſt febris ſequatur. vnde cũ vomitũ dixit certam rem cuius ē nomē ſignificauit. quo modo ſalubritas intelligatur vel non: ex qualitatibus infirmi inuit ſi febrē habuerit. vel caluerit ſi febrē nõ h3 loc⁹ vnde ſanguis exit non habet apoſtema ſed vene ſunt aperte vel vulnus eſt ſine apoſtemate: hoc vulnus cum ſtipticis cito ſanabitur. ſi cũ febre ſit ⁊ apoſtemate magno: erit incurabile. aut mortale. 39

Sanguis a pulmone exiens cũ ſputo non eſt ſalubris etiam carentibus febre.

S Uperiorem ventrem intendit pectus circundans pulmonem: vnde ſi catarri deſcendant a capite ad cannales pulmonis: in pulmone apoſtema erit: ⁊ ſanies ſubſequitur in diebus. xx. non in. xxij. diebus: ſicut alibi inuenitur. Uiginti enim dies cretici ab eode3 dicunt: non. xxij. ſicut in meracriſeos mõſtrauimus. 40

Nõ qd intelligat h̄ p ventre3. Dies. xx. eſt dies creticus non dicitur dies. xxij.

I Ste aphoriſmus in multis libris non inuenit: nos autem in quarta huius libri particula iam explanauimus: vbi dicitur. Si ſanguine3 mingat ⁊ trumbos: ſtranguriam habent: ⁊ dolor incidit in pectinem: ⁊ ſub ventrem ⁊ peritoneon: circa veſicam dolore3 ſignificat. 41

I Ntemperamentum lingue eſt: cum ſermonem rectum formare non poteſt ſicut oportet: aut cum totam virtutem amittit: vt moueri non poſſit. qđ autem apopleticum aliquid corporis dixit: ablationem ſenſus ⁊ motus intendit: ſed neſcio quare per h̄ accidentia ſubſequi melancholiam dicat. melancholie enim paſſionis ſigna iam monſtrauit: cum alibi dixit: ⁊ cancer ⁊ lepram alphiam. Item alibi. Qui diu timebit ⁊ ſuſpitionē habebit ſine cauſa manifeſta erit melancholicus: h̄ aute3 accidentia nuſquam nominauit hypo. neq; aliquis antiquorum: ſed non oportet ita determinate dicere: vt de melancholico eſſet gener: ⁊ repente. per repente tamen intendit moleſtiam preualere cauſa apoſtematis ex duricia ſui: ⁊ intemperamentũ complexionis nõ facile diſſolui. 42

Quid itēperamentum lingue ſit.

H Oc vniuerſaliter verum eſt in vomitu ⁊ ſingultu: vbicunq; enim abundantia egeſtionis ſiue vomitus: propter defectionē etatis ⁊ illaudabile eſt in ſenioribus. 43

Cũ q2 ſingultus p⁹ euacuationem cum pharmacia in ſenibus ſit malus.

H Ic nobis innuit hypo. q2 non omnis febris de colera fit. Si vero non ſit a colera: qualiſcunq; fuerit per multam aquam calida3 capiti infuſam ſolutio fit. Similiter in epidimia de quodam lictore vocato: hic cũ multam aquam calidam capiti infũdiſſet: a febribus liberatus eſt. Febri enim de calore ſolis vel frigiditate aqua calida capiti infuſa videtur prodeſſe ⁊ ei que de labore vel pororum opilatione: vel que ex ſua ē conſtrictione: vel ex aliqua re fit poros opilante de aqua enim calida intendim⁹ vt per eam calor febris exalet: excitetur ⁊ diſſoluatur. Sed ſi apoſtema cum febre ſit non iuuat: neq; ſi cum humorum ſit putredine: niſi prius humores nocitiuos purgemus: vel ipſi per ſe digerantur ⁊ egrediantur. Conſueuerunt antiqui has paſſiones vocare pleureſim periplemoniam: epaticam: ſplenticam: in quibus computant febrem eſſe accidentalem: non ſubſtantialem. cum ergo aliqui dicunt febrientem vel habere febrem: neq; apoſtema in aliquo membro habentem: intendunt haberi ex aliqua re ſupradicta exteriori: ſi interius de putredine humorum intra vaſa. Eſt autem febris quam dicunt empialam: in qua frigus ⁊ calor non ſentiuntur in eodem loco: Ligoris: vel liparia: eluris: limodis febris: corpus interius calidiſſimum: exterius frigiſſimum facit. Eluris nimium habet humiditatis. Limodis a nobis vocatur morbus peſtilentialis: Cauſon eadem eſt que ⁊ incenſio. nullus autem antiquorum fuit q̄ febrem periplemonicam vel epaticam dixerit. hy. hic intendit febres que ⁊ ipſe ſunt paſſiones ⁊ ſine apoſtemate. inuenitur in multis libris vice aque ſudor: ac ſi dicat. Febrem non a colera habenti: ſi de capite aqua multa calida effluit: diſſoluitur febris. hi autem intelligunt non a ſolo capite ſudorem effluere: ſed etiam de toto corpore. Hi per principale membrum totum corpus intellexiſſe cum dicunt. Ego autem dico: q̄ ſi hoc verum eſſet febrem a colera ſudor iſte non iuuaret: ſed videmus multas febres quibus colera dominatur ⁊ tertianam ⁊ cauſon diſſolui cum ſudore. priorum igitur intentio erit multo melior.. 44

Aqua .n. calida calorem febris excitat diſſoluit ⁊ exalare facit.

Nõ qd ſit epiala qd liparia qd cauſon.

Nõ h̄ multas fe. cole. curari cu3 ſudore.

S I ſanguinem ⁊ trumbos mingat ⁊ ſtranguriam habet: ⁊ dolor incidit in peritoneon ⁊ ſub ventrem ⁊ pectinem ea que circa veſicam ſunt egrotare ſignificant.

S I lingua intemperata repente fiat: aut apoplecticũ aliquid corporis vel melancholicum huiuſmodi efficit.

S I ſuper purgato ſeniori ſingultus ſuperueniat non bonum.

S I febris non a colera habeatur aqua multa calida infuſa a capite: ſolutio fit febris.

M Ulti maſculi cu3 ambabus manibus ac ſi

Cā quare mulieres nō poſſunt eē ambideſtres: viri aūt ſic.

dextris operantur: ſed noſtro tempore mulierem: neqꝫ audiuimus: neqꝫ vidimus: que tale quid faceret: quod ex ſue defectione eſt nature: maſculis autem contingit ex virtuoſis neruis ⁊ lacertis: mulieribus dextra in fortitudine eſt temperata: quanto magis ergo ⁊ ſiniſtra. hypo. in mulieribus ſclauis dextram affirmat incendi vt plus accipiant cibi ⁊ conforten tur. in hac eniꝫ gēte debiles naturaliter ſūt dextre. alij loco ambarum dextrarum dextraꝫ nō habere intendūt dicentes hypo. intendiſſe ī dextra vulua nō fecūdare. alij multiꝫ ab hypo. diſcordantur dicētes eum intēdiſſe hermaphroditos: qui cū natura ſua habent etiam virilia: ſꝫ mulieres hermophrodite non cū natura ſua habeat virilia. 45

Mulier vtraſqꝫ dextras habens non fit.

Quicunqꝫ empici vruntur aut inciduntur: ſiquideꝫ ſanies pura fluxerit ⁊ alba: euadunt. ſi vero cenulenta ⁊ male olens pereunt.

Quicunque in epate propter ſanieꝫ vruntur ſiquideꝫ ſanies pura fluxerit ⁊ alba euadunt. In tunica. n. illius ſanies eſt. ſi vero velut amurca fluxerit: pereunt.

Oculorum dolores: meri potio ⁊ lauacrum ⁊ phlebotomia ſoluit.

Per ſanieꝫ omnia intendit vulnera ⁊ apoſtemata: collectionem ſuam in ſaniem mutantia. illam tamen maxime intellexit collectionem: q̃ inter pectus fit ⁊ pulmonem: vbi ſemper antiqui inciſionem facere ſolent ad eijciendam ſanieꝫ.

Sanies alba laudabilis ē: male olens ⁊ cenulētā peſſima.

Neqꝫ dubium eſt albam ſaniem eſſe laudabileꝫ. male olens ⁊ cenulenta peſſima eſt. 46

Hic nobis monſtratur: vnde infirmi pereunt: ⁊ vnde euadunt. Si enim ſanies ī tunica ſit epatis: ⁊ ſubſtātia ſua ſana ⁊ ſine macula fuerit euadunt: ꝙ ſi ſubſtātia epatis corrupta fuerit neceſſario pereunt. Et de peſſimitate ſaniei: quam velut amurcam dixit: ſignum dedit pe undi ſi in ſubſtantia ſit epatis. 47

ꝙ ſi ſubſtātia epatis corrupta fuerit neceſſario peūt.

Hoc non aſſimilatur dictis hypo. ſed ad placitum ſuum poſuerunt antiqui. hypo. non eſt. quia ſuperiori aphoriſmo deſideret. i. diſcordaret: vbi dicitur: Dolores oculorum meri potio: aut lauacrum: aut piria: aut phlebotomia: aut pharmacia ſoluit. quod nos in ſexta explanauimus particula. Hic vni paſſioni tres medicinas ſubintulit: cum ſupra vbi vna fieret alteram non apponendam dixit. Quicunqꝫ confirmat eum hypo. eſſe: monſtret vbi hec tria conueniant in oculorum paſſione: quod ſi monſtrauerit: acquieſcamus eum fuiſſe hypo. Sed ſicut hypo. interpretati fuerunt: neqꝫ ſuum fuiſſe probare potuerunt: quare interpretationem eorum reciperemus: vel nos aliam faceremus. quicquid in ſuis dicant expoſitionibus nihil veritati vicinatur: niſi cum in corpore ſanguis malus groſſus ſit ⁊ multus ⁊ melancholicus: quod neceſſe ſit purgari. Bonum eſt ꝙ dicunt vt ſanguis in primis diſſoluatur: ⁊ poſt modum phlebotomia minuatur. non autem ſanguinem diſſoluit: niſi vinum purum ⁊ balneum. Qui autem iſtud dicunt nunquam experti ſunt: ſed exercitantes in medicaminibus: ipſi intelligent qualiter id efficiatur. Quia corpus plenum non patitur balneum: neque vinum potatum. non enim iſta conueniunt: niſi in ſanguine groſſo ⁊ coagulato in quibuſdam membris: ⁊ non corpore pleno toto. 48

Cā qꝫ.

Iſte aphoriſ. non ſit hypo.

Corp⁹ plenū nō patitur vinum potatū neqꝫ balneū.

Hydropicus ſi tuſſim habeat: deſperatus ſit.

Stranguriam et diſſuriā vini potio ⁊ phlebotomia ſoluit. incidere vero venam que intus in talo eſt: bonum.

Aſquinante habito: tumor ⁊ rubor in pectore ſuperueniens: bonum. foras enim conuertitur egritudo.

Quicunqꝫ ſpachilon in cerebro patiuntur: in tribus diebus pereunt. Si vero hos effugerint ſani fiunt.

Iſte aphoriſmus eſt expoſitus ſuperius: vbi eiſdem verbis fere dicitur: Hydropicus ſi tuſſiꝫ patiť: malū. 49

Stranguria eſt cum vrina guttatim ⁊ velociter exeat. in diſſuria cūꝫ duricie ⁊ anguſtia: neqꝫ ſine magno labore actionem ſuam explet veſica. Stranguria eſt de acumine: aut de defectione in veſica contētiua. Defectio autem hec: aut ex apoſtemate: aut ex vulnere: aut ex intēperata complexione: ſeu de groſſa vētoſitate. Si ſola eſt diſſuria: vel ex virtutis defectione: ſiue ex apoſtemate. vtrā libet autem haruꝫ paſſionum ſi ſit de frigiditate iuuat vinum potatum. Intendit autem hypo. multam quantitatem vini: vel parum mixtum. iuuat autem vinum apoſtema de groſſo ſanguine opilatum: ſi corpus non fuerit plenum. tunc enim cum phlebotomia ſoluendū. quod incidere intus dixit: iam ſuperius expoſui: vbi phlebotomia diſſuriam ſoluere ⁊ intus dixit incidere. 50

Dīa inter diſſuriaꝫ ⁊ ſtranguriā

Iuuat aūt vnū apā ꝺ groſſo ſanguine opilatum.

Iſte aphoriſmus in ſexta particula huius libri eſt expoſitus: hic autem adiungitur: foras enim egritudo conuertitur vel diſſoluitur. 51

Hec paſſio multotiens nominatur in libro ſuo de diſcatenatione membrorum. In hoc autem aphoriſmo non niſi confuſionem cerebri intendit: cum poſt intulerit: Si hos effugerint: ſani fugiunt. Si enim paſſio hec nihil aliud eſt niſi confuſio totius membri in quo habetur: impoſſibile ergo ſi in cerebro facta ſit ſanetur: abuſiue hoc nomen poſitum eſt: ⁊ intenditur quando hec paſſio incipiat: ⁊ non firma ſit ⁊ perfecta. Sicut eniꝫ paſſio carnem incidens mortuam: a grecis vocatur chiphrona: ſemper ꝙ in illa carne ex magno naſcitur apoſtemate: ſenſum auferens: ⁊ locum nigreſcens: coloremqꝫ ſicut mortue carnis faciens: ſic inquam hec paſſio incipiens: ⁊ nondum ad perfectionem veniens: chiphrona vocatur: complet autem in carne non poſtea curatur. ſic de ſpachilon in cerebro debet intelligi. item poſſibile eſt vt hanc paſſionem carnoſi membri que cauſa eſt magni apoſtematis quam chiphronam vocent. medici antiqui ſpachilon vocauerunt: vnde frodicus de quodam philimoniſo dixit: philimoniſus in coram ſpachilon eſt paſſus. hoc autem modo dici ſolet eſſe in cerebro: cauſa autem velocitatis eſt magnitudo morbi ⁊ nobilitas membri: Si autem in tribus prioribus non moritur diebus: ⁊ ad quartum vſque progreditur: poſſibile eſt preualeat virtus euadat infirm⁹. 52

Quid per ſpachilō ꝟ intelligat.

Quid per chipronaꝫ intelligit.

Nota hic vnam diuiſionem ſternutatõnis.

Communis ſternutatio hic duobus intelligit modis: aut ē vniuerſaliter: aut pticulariter: vniuerſaliter ac ſi diceret. omnis ſternutatio non eſt niſi ex cerebꝛo: cuius cauſa eſt cerebꝛi calefactio: ⁊ loci vacui in capite humectatio. pticulariter ac ſi ita poneret: ſternutatio quedam fit ex cerebꝛo: cuius cauſa fit: tunc cerebꝛi calefactio: ⁊ loci vacui in capite humectatio. hoc ãt verum eſt. nõ enim eſt omni ſternutatio ex calefacto cerebꝛo ⁊ loco capitiſ vacuo humectato. pēna enim ſupius ſiue filo ſiue feſtuca impoſita naribus ſternutatur ⁊ aliquãdo ventus cuꝫ tuſſi aſcendit ſuperius ab inferioꝛibus qui fit cauſa ſternutationis: cum ad narium perueniat foꝛamina. Falluntur ergo arbitrantes eē cauſam ſternutandi ſolummodo aerem a capite exeuntem. palã eniꝫ videmus aere exeunte pulmonē ſtringit pect⁹ certificatur autēꝫ quod dicimus: qꝛ ſternutatio ſemper pꝛecedit per nares aeris tractus: quia natura mlᵗtum aerem adunat: vt ſternutationem faciat. neceſſe eſt ergo vt iſta ſternutatio qua natura cogatur ventoſitatem groſſam ⁊ inflatiuam expellere a capite h̄ intelligatur. quod nõ totũ dicere hypo. fuit neceſſe: Humectata enim capitis vacuitate ſuperfluum erat in ſternutatione dicere: quia ſi humectatio abundet in capite non ſternutatio fiet: niſi pꝛius diſſoluatur illa: ⁊ ventus inde concipiatur. Palam enim in multis videmus hominibus quibus multi ⁊ nimij humoꝛes effluunt a naribus: neqꝫ tamen ſternutatio comitatur. Neqꝫ eniꝫ ſternutatur. niſi ex acutis hũoꝛib⁹: vel ſi in nares aliqd acutuꝫ ĩponeret. idem dico: quia ſicut naturalis tuſſis purgatio eſt ſuperfluitatum cannalium pulmonis: ſic ⁊ ſternutatio mundificat narium foꝛamina. Foramina autem narium que ad os vadunt: h̄ larga ſunt. vel ad cerebꝛum: que ſtricta ſunt: ad os venientia mundificant cerebꝛum a ventoſitate ab inferioꝛibus aſcendente: que cerebꝛum mundificãt de ventoſitate ab ipſo deſcendente. Si autem inueſtigauerimus ſternutationem a cerebꝛo ſe mouentem caput alleuiatur: hec enim ſternutatio fit cuꝫ humiditas diſſoluitur cerebꝛi: ⁊ aerem conficit: quem natura poſt expellit: humiditas ergo illa non diſſoluitur: niſi caloꝛe naturali excitetur. ¶ Adunatio eniꝫ humiditatis ex defectione eſt caloꝛis naturalis. quod vero dixit vacuum locum in capite: ventriculos cerebꝛi debemus intelligere: aut que cerebꝛum exterius circuitegunt. poſſibile eſt eniꝫ inde aerem exire ⁊ ſubſtantiam cerebꝛi penetrare: vt pꝛimo tangat humiditatem illam: ⁊ deinde ad nares veniat hypo. ſonituꝫ ſternutatõis dicit eē multitudinē aeris ſubito exeũtis: qđ vniuerſale ē aeris vndecũqꝫ venictis. 53

Sternutatio fit a capite ex cerebꝛo calefacto ⁊ hũectato quod eſt in capite vacuo: aere deſcendente in illud vacuuꝫ ⁊ faciēte ſonitum: qnoniam exitus ē ei per anguſtum.

Quicunque circa epar dolent: his febꝛis ſuperueniēs ſoluit egritudinem.

Quibuſcunqꝫ conuenit ſanguinem auferre ex neruis: hos opoꝛtꝫ phlebotomare in vere.

Nõ ꝙ aer ſolũmõ a capite exiens nõ dꝫ facē ſternutationem.

Sicut tuſſis naturalʳ purgatio ē ſupfluitatum cãnalium pulmonis ſic ⁊ ſternutatio nariuꝫ foꝛamina mundat. Adunatio enim humiditatꝫ ex defectione ē caloꝛiſ naturalis.

Quod ſic ſuperueniens: monſtrat doloꝛe epatis ſuperueniente non haberi febꝛem. hic doloꝛ cum in epate fit maioꝛ: non eſt niſi ex apoſtemate magno ⁊ calido: aut ex ventoſitate groſſa ⁊ inflatiua. Contingit autem quandoqꝫ ⁊ ex opilatione: ſed tunc paruus doloꝛ eſt in epate. magis enim grauatur ꝙꝫ doleat. magnus doloꝛ ergo ſine febꝛe ex ventoſitate eſt groſſa ⁊ inflatiua cui ſi fe. ſuperueniat: ſine dubio ſua erit cura. 54

Dõa inter doloꝛē epatis ex opilatiõe ⁊ ex apãte vel vẽtoſitate.

Hic aphoꝛiſmus pars eſt illius: vbi pharmaciam vel phlebotomiam conuenientem in vere eſſe diximus: ſed hic non inuenitur in quibuſdam libꝛis Quidam vero in hoc loco poſuerunt. ⁊ reticuerunt alij ex toto non hic nominauerunt. miroꝛ tamen quare hic illum bis ſcribunt ⁊ bis etiam interpꝛetantes non recoꝛdantur eum iam fuiſſe interpꝛetatum. Quid enim hypo. fuit neceſſe hic repetere bis: ⁊ bis interpꝛetationem bifariam facere. non enim obliuionis fuerunt tante: quin recoꝛdari poſſent bis poſitum fuiſſe. Unde pluſ miroꝛ ꝙ cuꝫ idē repetant diuerſis tamen locis interpꝛetationeꝫ dant diuerſam.

Reprehēdit illos q bis eũdem aphoꝛiſmũ ⁊ diuerſimode iterpꝛetantur.

Quibuſcunque inter renes ⁊ ventreꝫ phlegma concluditur ⁊ doloꝛem pꝛeſtans non habet exitum in neutrum ventriuꝫ: his ſecundum venas in veſicam conuerſo phlegmate ſolutio fit moꝛbi.

Quibuſcunque epar aqua impletum in omentum eruperit: his venter aqua impletur ⁊ moꝛiuntur.

Merinus de hoc aphoꝛiſmo dubitauit: ⁊ cauſam habuit dubitandi. ad hec enim loca non ſolet conuenire phlegma: ⁊ ſi veniat cito deſcendit ad inferioꝛa pectinis oſſa. iteꝫ Merinus: impoſſibile eſt inqt hoc phlegma groſſitie ſua penetrare venas: ſicut aquoſa humiditas hydꝛopicoꝛum perfoꝛat venas ⁊ exiens per eas emittitur per vꝛinas. Ego autem dico ꝙ ſi ſicut mirinus velimus intelligere adhuc dubium remanet quomodo phlegma poſſit perfoꝛare. Si enim dicat ad renes inde per venas currere: falſum eſt hoc dicere: cum peritoneon inde ſit lõge. Bonum eſt ergo vt ita intelligamus ſicut alij pꝛeter meritum interpꝛetantur: vt ſcilicet ſpacium inter renes ⁊ peritoneon intendamus. Prius tamen opoꝛtet certificare quod hypo. dicit foꝛti nature nihil poſſe repugnare in expellendis licet materia ſit groſſa ⁊ vie ſtricte ſint. Uidemus enim qꝛ materia apoſtematis cum natura a quibuſdam expellat eam locis: oſſa etiam tranſit. ¶ Non ergo eſt impoſſibile poſſe venas phlegma perfoꝛare ⁊ per vꝛinam exire. opoꝛtet tamen pꝛecedere ⁊ materiam phlegmaticam ſubtiliare vt poſſit currere ſicut ⁊ ipſa operatur in ſanie inter pectus ⁊ pulmonem ſe coadunante. 56

Dubitauit Merinus qũo flegma poſſit venas penetrare ⁊ p vꝛinaꝫ emitti.

Nihil foꝛti nature ĩ expellendo repugnare poteſt.

Nã qñqꝫ mãm apatis oſſa penetrare facit.

Veſicarum aqua plus ad epar ꝙꝫ ad alia mēbꝛa feſtinat: ⁊ maxime ad extrinſecus circūdantes pelliculas. In animalibus eniꝫ que comedimus epar totum aqua circundatum inuenitur. Si autem veſice ille quandoque crepantur: aqua de illis exiens in ſpacium pelliculárum ſuper ventrem extenſarum curret interius vbi ſemper in hydꝛopicis aqua ſolet adunari. he enim pellicule quaſi ſolide ⁊ nuſꝙꝫ perfoꝛare: neqꝫ interius habent coꝛpus niſi ſolum ſtomachum: colon: ⁊ ſplē ꝙ autem dicit ventrem impleri aqua: non interioꝛes intendit pelliculas: ſed ſtomachus potius vbi cibus ⁊ potus adunantur. item dico eum poſſe intendiſſe ſpaciũ in interioꝛi pectoꝛe: multotiēs. n. cũ vẽtrē dicimus: ⁊ hunc locũ ĩtelligimus: ſicut cũ dicimus aliquē magnũ habere ventrē: ⁊ mulierem ĩ ventres magnum fetum. ¶ Qđ autem dicimus ventrem ⁊ meri his aqua impleri: opoꝛtet iueſtiga

Nota qd intelligat hic per ventrē

ri ſi ſemper vel raro intendit hoc fieri. Videmus enim hydropicos aliquando evadere: et tamen in ventrem aquaz habere: ſed humiditas hec evacuatur ſic: cuz catarticis et diureticis et cataplaſmatibus diſſolutivis medetur. 57

Alices eſſe dicimus in ſanis: cum tedeat eos preſentis qualitatis: ac ſi eos gravantis: movent autem ſi poſt horas aliquas de actionibus in actiones alias. Sunt et alices in infirmis: cum non in vno ſtatu maneant iacendi: ſed de vno ſitu in alium mutantur. Hoc eis ideo contingit: quia quoſdam humores nocitivos in ore habent ſtomachi: non in ſpacioſitate ſui: ſed in ſuis incluſos pelliculis. Oſcitatio eſt cum materia humida ſit: et fumoſa ventoſitas: ſicut pulmonis eſt natura. Rigor eſt cum ſuper cutim mali currunt humores: Sermo autem noſter non de rigore eſt exteriori: ſed de interiori eſt. Quibus accidentibus vinum cum potatur ſanitatem operatur: cuius commixtionis quantitatem innuit: cum Menſurate dixerit. intendit enim tantum debere eſſe vini: quantum fuerit aque: vt temperetur nocumentum vini: et repugnetur fortitudini ſui caloris. Vinum enim temperatum totum corpus caleſacit: membra perforans: humores temperans: calorem naturalem excitans. 58

Nota quid ſint alices oſcitationes et rigores.

Vinum temperatum totum corpus caleſacit membra perforans calorem excitans naturalem.

Alices: oſcitationes: rigores: vinum menſurate bibitum ſolvit egritudinem.

Quibuſcunque cerebrum motum fuerit ab aliqua actione: neceſſe fieri ſine voce ſtatim.

Corporibus humidas carnes habentibus famem adhibere convenit. fames enim deſiccat corpora.

Si a febre habito tumore non exiſtente in collo ſuffocato repente innaſcitur vt deglutire non poſſit: mortale.

Si a febre habito torqueatur collum: vt deglutire non poſſit et tranſglutiendo anguſtietur ſine tumore manifeſto: mortale.

Si a febre habito tumore non exiſtente in faucibus ſuffocatio repente venerit: mortale. ſi a febre habito collum convertatur ita vt vix deglutire poſſit tumore non exiſtente in collo: mortale.

Sudore multo frigido calido ſuper fluente: oportet mitti humiditatem a corporibus fortibus ſuperius: debilibus vero inferius.

Febres quecunque non deficientes tertia die ſunt fortiores et periculoſe. quecunque vero ſic defecerit: ſignificat quoniam non periculoſe.

Conſuevit ſine voce dicere: et totius voluntarii motus et ſenſus ablationem intelligere: ſicut videtur in apoplecticis. Cuius cauſe ſunt multe: quamvis ſolum motum cerebri hyp. hic tetigit dicens totum corpus pati: ſi motio cerebri evenerit: quod fit ſi quis de loco alto ceciderit fortiter: quo caſu cerebrum maxime turbatur. et non ſolum cerebrum: ſed etiam coniunctiones ſpondilium: et medulle eorum. Si enim ſit motus fortis: ab his prodeuntes rumpuntur nervi: ſicut in libro de anatomia monſtravi. nocet autem ſenioribus maxime animata virtute inde deficiente: nervi a cerebro exeuntes quidam tamen rumpuntur: quidam tamen laxantur: vnde infirmus ſine voce et ſine motu totius corporis efficitur: vſquequo virtus animata expergefacta in ſe retrogradiatur. Si vero cerebrum vel alique pellicule ex hoc caſu rumpuntur: infirmus erit moriturus. 59

Quare in commotione cerebri infirmus ſine voce et ſine motu efficiatur.

Nulli dubium eſt: cum omnis medicina morbos ſanat humidos: ſi ſit deſiccativa: quia contraria ſolent curare contraria: fames vero deſiccat per accidens. Si autem corpus ex conſuetudine diſſolvitur: et cum cibo ſuo diſſoluta non reſtaurentur: fit ſiccius. In primis etiam de corporibus humidior pars diſſolvitur: quia diſſolutio nihil aliud eſt: niſi cum humores corporis fumi facti per poros egrediuntur. Quod duabus de cauſis efficitur exteriori aere: et interiori calore. Unde animalia in hyeme tota accumbentia et quaſi dormientia: nullum quia calorem intus vel extra admittentia: nihil diſſolvuntur: et ſi aliquid eſt parviſſimum eſt. ideo quia quedam non indiget cibo: quedam vero parviſſimo.

Diſſolutio nihil aliud eſt: niſi cum humores corporis fumi facti per poros egrediantur.

Expletis omnibus aphoriſmis: duos alios inveni in multis libris a paucis expoſitis antiquis: quos cum prius quidam expoſitores expoſuerint diverſe tamen expoſuerunt: quaſi priori expoſitione obliti: ſed ego in quarta eos explanavi particula. Verba vero ſunt eadem hic et ibi: niſi quod prius non aſcripſimus vt deglutire non poſſit.

Primus ſed hic aphoriſmus. 60

Secundus taliter invenitur. 61

Qualiter eos in quarta particula explanaverimus taliter hic ſunt repreſentandi vbi dicitur. 62

In his ambobus nihil remanet exponendum niſi quod additur hic ſuperfluum: vt deglutiendo anguſtietur. in qua paſſione cum mortalis ſit vidi vt nihil deglutire poſſit: et ſi quis aliquid deglutiebat: patitur anguſtiam ſine tumore colli. Planum eſt autem intelligi ſi bene aperiatur os infirmi: et lingua extendatur plane in inferioribus oris: tunc enim durities tranſglutiendi apparet eſſe propter interiorem tunicam meri: que conglutinatur gutturi et vtranque iungit. Diximus enim alibi: quod ſtomachus illam pelliculam inferius trahit: cuz de ore accipienda accipere velit: guttur ſurſum aſcendit: cum autem apoſtema in gutture creſcit et maioratur: pellicula iſta ſtomacho non obſequitur vt trahenda trahat inferius: aut nunquam inquam obedit: et ſi quandoque cum anguſtia maiori: vnde fit vt nihil aut ſi quid cum duritie tranſglutire poſſit. 63

Nota quomodo ſtomachus per pelliculam intrinſecam meri cibum inferius trahat.

Hic aphoriſmus etſi ſuperius ſit dictus: non tamen hic equaliter ponitur. eſt autem in quarta particula interpretatus taliter poſitus. Sudor multus frigidus calidus ſemper fluens: frigidus maiorem: calidus minorem egritudinem ſignificat. Cauſa vero ſudoris multitudo eſt in corporibus collecte humiditatis: que hic precipitur expelli ſuperius cum vomitu a corpore forti: inferius cum pharmacia a debili: quod dignum eſt reprehendi. ..os ergo curentur qualiter in libro de curatione paſſionis diximus. Iſte ergo aphoriſmus ab aliis ponitur hic: et alii tres hunc aphoriſmum ſubſequentes: quos inventos in quibuſdam libris hic multi appoſuerunt interpretes. qui iam ſuperius dicti ſunt et expoſiti in quarta particula. ideo ſuperfluum eſt hic illos repetere: cum parum in ſolidis differant verbis.

Primus hic eſt. 64

Alius ſic. 66

Hic aphoriſmi idem ſuperioribus illis poſitis in quarta particula: etſi parum differunt in verbis in ſenſu tamen nihil eſt diſcretionis. poſt hos alius inuenitur hic aphoriſmus. 67

Quibus ſe. longe his puſtule diuturne aut in articulis dolores fiunt.

Quibuſcūque ex febribus: aut puſtule diuturne: aut in articulis dolores fuerint: hi ampliores cibis vtuntur.

Quibus quem accipiunt febricitantes ſanis eſt virtus: infirmis vero morbus.

Premiſſis aliquibus exeuntibus non motis: ſed q̃ſi raſura inteſtini ſupnatauerit parua: paruus eſt morbus: ſi multa multuſ. horum vero multa neceſſaria eſt ventris ſolutio. Si vero venter: non mūdificabitur: ſed potius iuſcula dabuntur: quanto magiſ dabit: tanto magiſ plus peiorabitur.

Sermo iſte lōge eſt hypo. Dixit enim antea: non pura corpa q̃tumcunq; nutries: magis ledes. itē ſi egritudine cibum accipiens quis non conualeſcat: ſignificat quoniā corpus ampliori cibo vtitur. Si vero nō accipienti hoc fiat: ſignificat quoniam euacuatione iudiget: ⁊ multa dixit, alia curſui nature attinentia. deceptus ergo fuit qui cibuz virtutem ſanis: infirmis vero morbum eſſe dixit. cibus enim non eſt virt⁹ ſanis: ſed virtutē ſanis facit: neq; morbus īfirmis: ſed morbum facit. item alius aphoriſmus hic ſolet ſequi. 68

Decipitur ille q cibuz virtutē ſaniſ: īfirmiſ vo morbū eē dixit:

Conſueuit hyp. dicere exeuntia: ⁊ intelligere que exeunt per inteſtina ⁊ non alia. Sed quidam intelligunt vrinam: in qua ſic ſolet fieri cum audiant p mutari ⁊ non moueri. Alij autem aliter de hoc aphoriſmo diſcordantur. vbi enim ſupernatauerint habetur: ab alijs ſubnatauerit legitur: intelligentes vrinam que ⁊ ſuperius ⁊ inferius reſolui ſolet. vtrunq; dicere poſſunt. Sed intendentes egeſtionē melius ſupra quā ſubtus legunt. non enim poſſunt videri ſuppoſita egeſtioni. Sed vbi dicit: Quaſi raſura: egeſta intelliguntur: non vrina: Ex his ergo verbis non certis neq; diffinitis innuitur aphoriſmū non fuiſſe hy. adhuc etiam falſificabitur: vbi neceſſaria vētris ſolutio dicitur eſſe: neq; .n. hoc ē neceſſe: neq; id vt eis quid obſit acceptis iuribus: q: non nocet multis colericaz egeſtionem habentibus ad raſuram vſq; ſuperuenietib⁹ neq; autem per iuſcula neceſſe eſt ſolui ventrem: ſi certificetur q cholera purgata ſit. Intentio ergo huius aphoriſmi ita inordinate ponentium fuit rem ita implicari: quod maiori aphoriſmi expoſitōe indigeret: quod ſophiſte ſolēt facere multiloquio inuoluētes ſe. Quidam autem interpretantes negant hypocratem prohibuiſſe dare iura: ſed dare multa vel ſepius interdixiſſe: contionēq; ad hoc expoſuiſſe quanto magis dabuntur: tanto magis periorabuntur. q̃ſi non ſemper noceant iuſcula modum excedentia dandi. Cum igitur aphoriſmus incōpoſitus ⁊ inordinatus fuerit ſic ſophiſticantur: vt quoquomodo poſſit ſtare: iungentes ⁊ dementes ſicut placet cuilibet. Quidam eniz dicunt. Premiſſa alicubi egeſtione ⁊ non mota: ſz ſupra videatur quaſi raſura multa: morbum multum: pauca deſignat paruuz. ⁊ in multo morbo neceſſaria ē ventris ſolutio. Jungūt alij aliud: Si aliqd de iferioriribus ſpiſſuz egredit: ⁊ multa iuſcula apponant cancro peius: ⁊ addunt aliud quaſi alterius aphoriſmi caput: q: materia melancholica eſſe videtur: que multa erit ſi mlʼta ſpiſſitudo fuerit: ſi parua ⁊ melancholica pua. Alibi ſic: ſi materia de inferioribus cruda exeat erit melancholica: ſi multa multa. ſi pua pua: alibi. ſi multa morb⁹ erit multus. ſi parua paruuſ. Que diuerſitas ex obſcuritate aphi eſt certa. Ego hunc aphoriſmū: neq; ponderoſum eſſe exiſtimo: neq; obſcurum: ſed potius eſſe falſum. Pyrochius ⁊ Lichocidos ⁊ Exchiphius primi interpretes hunc aphoriſmuz ſcripſerunt ſic. Cum de inferioribus res cruda exeat melancholica eſt materia ⁊c̃. quod dicunt eſſe particulare: cuz qui fecerit vniuerſale intellexerit: vnde dubitatio accidit. Sed ſi accipiatur ſicut ego ſum interpatus: neq; dubietas: neq; obſcuritas erit ipſius. egeſtione cruda exeunte melancolica materia certificatur eſſe in inſtrumentis virtutis digeſtiue: ⁊ ideo cruda erit egeſtio. colera vera rubea facit cōtrarium: in qua ſolent intenſa emitti.

Expletis aphoriſmis hypocratis: hic in fine ſcripſi que rationabilibus ⁊ autenticis interſerebantur a ſophiſtis: vt refellerem nō eſſe dicta tanti philoſophi: quedam vero alia hic apponere renui: q: quilibet poeta inueniens falſa nō eſſe hypocratis confirmare potuit.

Finiunt aphoriſmi diuini hypocratis cum commentis galieni eius interpretis.

Incipit tabula ſuper libros Hyppocratis ſequentes in hoc opere: ꝯtinens initia omnium capituloꝝ ſecundum ordineꝫ cuꝫ numero chartaꝝ adiuncto. Signata eſt eniꝫ quelibet charta ſuo numero.

Capitula p̄mi li-
bri pnoſticoꝝ.
Oīs qui medi.
Ut in ſingul.
Finiſqꝫ medicine.
Nō ſi poſſet non.
Uex q2 vi.
48
Intereſt artificis
Eſt etiaꝫ quod.
49
Opꝫ ergo te.
Et ſi nares.
Oculi concaui.
50
Que ſi ſic fuerint
51
Et ſi hmōi.
Et ſi lumen.
Opꝫ etiam videre.
52
Et ſi palpebre.
Bonū eſt egrum.
Quia non eſt.
Et ſi repente.
Et ſi pedes.
Et ſi eger.
Et reiecta ceruice
Aut ſi ſuper ventrē
Et ſi in augmento
53
Frendere dentibus.
Si in egro cor.
Manuū nobili
Spūs ſi frequens.
Spūs vero bonus
54
Sudor bonus.
In hypocondri.
Si enim aliqua.
55
Oculi tamen ſunt.
Acuta exiſtēte.
Que collectio.
Et vſqꝫ in diem.
Soletqꝫ huic.
In his tamen.
Apoſtemate vero.
Nō ſi vſqꝫ.
Apa vero ſolidum
Apa vero circa.
Elegantius oibus:
56
Omne apa
Opꝫ ergo te eſſe.
Eoꝝ aūt que.
Putredo ea lau.
Scōa pars pnoſti
corum.
Oīs hydros.
Conſurgens ex.
57
Cuius vero ex epate
Et ſi caput.
Bonū āt eſt egrum
Bonū eſt modeſte
Grauis vero ſi.

Nō ſi liuior.
Et ſi color.
58
Si teſtes ꝛ virga
Somnus vt moris
Peſſimum aūt.
Stercoris egō.
Liquida bona eſt.
Utile eſt ſtercus.
Utile eſt etiam.
Et colore ſubci.
Bonum ē ēt.
59
In oī acuta egri.
Aquoſūꝫ vero.
Item modicū ꝛ
Peſſimum āt.
Nariā vero pro.
Uētoſitates ſine.
Dolor ſub hy.
Urina lauda.
60
Urina rubea.
Sed eiſdē hypo.
Nebula pendēs.
Cūꝫ fuerit vrina.
Timendus egro.
Urina mortis.
In vtroqꝫ ſexu.
Urina cruda.
Craſſicies vt ara.
Rationis eſt ꝛ.
61
Cauendum eſt.
Laudabilis eſt vo.
Uomitus ſi ſit.
Si oibus his in
Et quando illud.
Ois odor malus
Sputū in oī egri.
Si ſubrubeūꝫ.
Si vero tardūꝫ.
Et rubeūꝫ omnino
Uiride ſpumoſum
62
Et ſi nigrum.
Si in pulmone.
Sputum ſubſang.
Oē ſputū pſeue.
Ois dolor pdi.
Putredo coleri.
63
Si tn̄ a die ſepti.
Mortē nāqꝫ in
Nō hmōi eſt.
Apatūꝫ quedāꝫ.
Opꝫ ergo medicum
Et ſi collectio.
64
Et ex ſignis hmōi
Qui vero velo.
Et vtrū quando.
Et quos febris.
Quibus piplemo.
Intereſt autem.
65
Sepius innaſcit

Apa vel veſica.
Nō ideꝫ apa.
Plures ex his.
Acutis ſe. ex.
66
Ueſica dolens at.
Opꝫ ſi ſuperuenerit
Si vero vrina.
Nec aūt morbi.
Tertia pars pno
ſticorum.
In febribus idem
Illi dies idem.
In qbus febribus.
Primus periodus
Et nō eſt poſ.
67
Deinde ſm hanc
In quibus valitu.
Et finis quartane
Scōm hunc ordi.
Que vero in breui.
Conſiderabis.
Secundum hanc.
Si dolor in capite
Atqꝫ ſanguinem.
Aurium dolor.
Iuuenes que ſunt.
Apata in gutture.
Squinantia peſſi.
Altera huiuſmodi
Tertio vero in qua
Et ſi delituerit.
Bonū eſt autem tu.
Uuam tumidam.
Quoꝝ febris ſi
Quibus febris per
Quibus febres lon
Tranſactis. xx. di
Hoc autem apa.
Quibus vero etas.
70
Febribus vero ior.
Et ſicut illis.
Omne apa magis:
Quibus ad ſunt ſe.
Quibus ille dolor.
Que vero diximus.
71
In febribus ſi eſt.
Pueris in acu.
Intereſt ergo
Nec in qualibet.
Honeſtū quoqꝫ
72
Et h̄ eſt noſtra.
Scito omnes vali.
Adhuc ſignifi.
73
Nec deſperatio
Neqꝫ te ad alias
Liber regiminis
Acutorum primus
Qui de egrotātum
Que quidem in di:
Si enim ſagaci.
74

In quo tn̄ non
Sed poſteriores
Sed antiqui pꝛſus
Inde leuia viribus
Sed poſt potius
Si ergo quādo epi.
Sed ꝛ vulgus
Alia laudantes
Quoruꝫ in his mor
Scripturūꝫ ita.
75
Ad hec vero aut
Que res itaque
Cum ergo huius
76
Quorum vꝫ.
Ptiſana vero
77
Quapropter.
Si ergo eger his
Itaqꝫ primo h̄ mō
Secūdo vero ſi eger
78
Quod ſi tunc demū
De his autem que
Sed qn̄ ſputi plus
Sed hoc eis.
In pleureticis
Ptiſana vero ex.
Cum enim omnes
Quippe enim q2
79
Niſi ergo medi
Quibus enim cibo
Adhuc vero qui
Ex quibus nimiꝝ
Quos quideꝫ vtriqꝫ
Quod quidem eo
Sputum quippe
Quoꝝ vtrum alte
Nō non tantū cum
Uia aūt ſuſtentā.
80
Quapropter vt
His autem qui ple.
Quo ſumpto ſi
81
Quod ſi antiquus.
Et videndum eſt
Porro ſuccum
Scōa pars regimi-
nis acutorum.
In pleureſi vero
Eſt autem iuuati.
82
Sed aña quelibet
Deinde calefacto
Poſtea ordeum.
Siccoꝝ autem cale-
Nā hmōi calefac.
Inciſio autem non
Niſi ergo cale.
Quando ergo do
83
Porro ſi paſſio
His itaqꝫ ſa.
Tpe enim ſolo.

84
Iſte ſermo eſt
Et vero vbi pti.
In quibus etiam.
Similiter autem
Scio nanqꝫ mul
Nociuius vero in
Nam conſuetu
Quod quidē facile ē
Qui enim ſemel
85
Si quoqꝫ ory.
Similiter autem
Plurimi vero qui
Que accidentia
Si enim qui
Si iterum tenent
86
Iuuat itaqꝫ eor
Quorum vero in
Quoꝝ autem phle
Ne autem noſtre
Non igitur oꝫ
87
Sed alia his con
Quapropter eos.
Hoc enim contra
Oportet vt vitem⁹
Cum quo etiam.
88
Necnon etiam in
Nō eſt q2 diminutū
Nō autem in qbus
Et alia his neceſ
Neqꝫ morbi ſen
Ecce enim iuuamē
Sunt eniꝫ qui pti.
In quibus plu.
Multotiens auteꝫ
89
Que quidem ac.
Qui vero euadunt.
Neqꝫ etiā quiſpiaꝫ
90
Malum eſt nimiꝝ
Et ego quidem ſuꝫ
Uicine autem ſunt.
Uerbi gratia homo
91
Que itaqꝫ iam di
Plus tamen ledit
His autem omnib⁹
Multe vigilie.
Tertia pars regi-
minis acutoꝝ.
Potus auteꝫ dulciſ
82
Dulcis autem po
Menteꝫ leuius
Cuius ergo diſpō
83.
Sed plurimum in
Et eam que cum
Qui auteꝫ hmōi
De vino autem al.
Palmeus potus

Sciendum eſt etiaꝫ
84
Hydromel.
Hydromel autem
Aqua mellis mul
Humores de
95
Seratus op.
Sed etiam cui⁹ egō
Diuerſitateꝫ autem
Sed in his morbis
Sed quidem iam
Non tn̄ h̄ ſen.
Que tamen fortior
Eſt etiaꝫ quandoqꝫ
96
Oīa autem que
Poſt ptiſanam
Cottum autem mel
Potus autem qui
Hore vero quibus
Acidiſſimus vero
97
Accidit autem hoc
Quod ſi ita fuerit
Sed egroto oxy.
Parum accidiſſi.
Rurſus ven.
Sed in inferioribus
Quod malum ī acu
Itaqꝫ quod nocu.
Bonum quidē ē hi
Qui aūt ſolo po
Si ergo ad infir'
Uniuerſaliter auteꝫ
Acetum ſeis.
Aque vero nullum
99
Si dolorem cap.
Cui autem ſolam
Dicam quoqꝫ quo
Balnea vero in qui.
Ubi autem corpus
Uia ergo bre.
Introitus vero ꝛ
100
Qui autem leuatur
Deinde multe aq̄
Multum de
Poſtqꝫ loco fri
Neqꝫ oleum quādo
Sed ꝛ caput quam
Et cauendum eſt
Sed neqꝫ balne
Neqꝫ quicqꝫ pot.
Qui⁹ balneum.
Balneare in peripl
Balneare humi.
101
alneare non'
Balneare multo
Liber quartus re
giminis acutorum.
102
Caſus autem.
Sed ꝛ ſe. multa

Fit aūt quā multuz
Fit aūt lingua aspa
Huic bibere aquā.
Et si amarōs
Si vero adhuc
Salitū autē nihil
Sorbitiōes autem
Et si sanguinis ex.
103
Et si apa ali
Si vero sine his
Causi genus aliud
Tali causo nisi.
Et h.i. venter.
Rosmata vero.
Acuta sāūt paf.
104
Igit quidē si.
Phleuminantia.
Quicunqz vero
Fieri vero assonuz
Et auferre san.
Accidunt autē plu
Quicunqz dolo
Et oz his ita.
105
Et resumentez ꝛ
Sinanchus aūt fit
Qn̄ vero in esti
Et posteriores
Et antipasis spi
Sz ꝛ arteriā vl.
Si fe. assūp.
Potu autē vti
Si vero lappato.
Cum autē pharma.
Quibuscunqz vero
Quibuscunqz in
Quibuscunqz
106
Quibus vero in
Corpori quidē getē
Sorbitiones autez
Dixerunt autē he
Quibuscunqz vero
Accubare vero
Hypocondrio
Coniecturare vero
Si autē transmuta.
Incōsistētes āt
Sunt āt visiones
Jōqz attenden.
Neqz eoruz que
Igitur maxime
Custodire igitur
107
Cuz aūt non obe.
Attendere vero ꝛ
Inspicere vero
Si vero in febre
Cum in febribus
Quibuscūqz
Hos autē tales
Cum febricitanti
108
Estiua ꝛ autū.
Cum āt febrienti
Et sigdē in pib⁹.
Febri singultu.
Collus ꝛ myr.
Si vero siticulosi
Peripleumonica

Si vero dolor sur
Subauferre vero
Deinz subclyste
Si vero subt⁹ inse
Si vero non facile
Natura vero sunt
109
Peripleumonie.
Dysenteria apa
In febre eo.
Tetani vero lūb.
Cū autē a tētanti
Egritudines autez
Helleborizare oz
Quibuscunqz ex
Que ex itinere do
Quecunqz vera a
Esce vero maxime
Aliuz sysaz.i.vē
Caseus autē sysam
Legumina vero
Cicer sysam.i.vē
Lens aūt stiptici
Lupinum aūt mi
Silfium autē ꝛ o
110
Et eusodes.i.
Maxime vero fit
Melancholice
Optime vero vti
Caprine vero car
Choiri.i.porci
A colera vero sic
Nunc talē custo
Cōfert aūt ꝛ do
Et bibere vinum
Et oleuz da vt qui
A cibis autē ꝛ po.
Si vō humidus vē
Et hydropum
Quicunqz ven
111
Si vero feb. hēat
Dietarie vel die
Scire vero capha
Si vero sangui.
Si vero tibi vēter
Si vero pharma.
Validissimum antē
Et siquidē in tho.
Que ex inferiore
112
Opon.i. succum.
Sequunt capitu-
la pticule pm libri
epidimiar
Quibuscunqz
113
Figure he quidem
Quibuscunqz
Infantiū epilep.
In renez dolor
114
Muliebris quibus
In creatione anti
Que in rigores
Ante rigorem
Apostases non
Tibiar effeiatio
Fimata extrinse
Nō ferinuz autū
Puer tusses cum

115
Lachryme in a
Febre he qui
Distensiōes cor.
Capitula secunde
particule.
Adaperire coan
116
Attenuare ada
Aliuz humorēz
Spiritus parui
Medicamentum
117
Consequenti am
Venene tēporum
Tussis sicca non
Habēt āt plurima
Derelicta post cri.
Quartane
118
Tusses sicce
Posteriora capi
Susceptiones
Cōtrauellere quid
Lata exanthima
Quecunqz matu
Oculor habentiuz
E ressus ad
In magnis ma
Circa magnū lo
119
In pirintho ve
Brassicam septi
Quibus splen pro
In putrefactioni.
Splen durus in
Que circa egrūm
120
Capitula tertie p-
ticule.
Si cutis rari.
Expurgatio cir.
Quādo āt cor.
In gymnasijs
Mulier quā prius
Minus a capite
121
Omne exputrescēs
Ventosuz concau
Frigidum valde
Post vrine.
Figuras miti.
Quē ex montano
Que velut alate
122
In catarris ma
Rigores incho
Capitelluz ex.
Sagnuinis fluxus
Breuia subdu.
Cum spumascunt
In processionibus
Hi vero facti fri
Permutationes
Omne extenuatuz
123
Corporis iactura
Frictile ptinuum
Subuiride sub.
Sic de primi mā
Clauis aperiens
Frodicus febriem

Malū febri
Venax rubedo
Cū puenit insitiem
Occasiones vnde
Ulcera facta deter.
Rotundū sputū
Emorroidas ha
Medicantes qui
124
Reuelatiōes ꝛ
Alterius loci lo.
Est qbus sāg.
Capitula quarte p
ticule.
Coeristētib⁹ dubi
Urina pinguis.
Cui intestinū in
Agasij quidē puel
Aliud apa eqna
Cola habent qua
Concessiones ad
125
Que non multum
Aquā elisam
Quoniaz ex emo
Si qualia oportet
In eno legūia
Manifeste vi
In calido natu
Somnus īfrigidat
Somnus fedilis
126
Debiles die
Aquar in tertium
Aqua rorabilis
Per calido natu
Studiuz salutis
In vigilando si
Quibus plurimus
Qui calidi ventri
Siccitate interra
Tragos gs appa
Oculi vt habeant
Signa mortalia
Labores cibis
Capitula qnte pti
cule
Natura morbo
127
Inuenit ipse adam
Bene docta na
Lachryme nari
Spūs introitus
Nō eodē oīa omni.
Urine exitus ꝛ.
Hoīs ala semper
Morbi cōnutri
128
Salus dissentien
Quecūqz ex ira
Labor articulis
Hie exercitium.
In scissuris san.
Si auris dolue
Lingua vrinam
Colericum vero a
Urina similis
Lingue similes
Si māmar ca.
Hoībus in aurib⁹
Tertiā demutare
129

Debiliora nutri.
Pruritū in auri
Libido afflata
Calidis ventre
Nigre colere in
Supanctiles.
Frigiditas aque
Helleborum hu
Fluxas ꝛ intrin
Saguis in.
Rigor a superi.
Atractio pul
Frigidissimus
Ulcera apponū
Femia capra ex
Percalido nu
Capitula sexte p-
ticule
Carnes trahūt
130
In caldioribus
Quib⁹ pinguis
Perfridior.
Dolorū primū
131
Nō ex labo.
A quartanis cō
A quibus morbi
Coleram vt dixi
Caliditas acredi
Alienantibus
Stupores qua
Quibus coria.
In mutabilibus
Diffinitio quidez
Quibus sanguis
Aut quibus nares
Rotunda sputa
Urina multam
Quartanus vero
Cuiqz estatis
Que circa
Quib⁹ in dentib⁹
A capite ossiū
Per colericuz
134
Capitula septime
particule
Tusses ce
Facta sunt autem
135
Mulieres
Citissime vero
Incidi aūt ꝛ sub
Primū in siccis
Venarū sanguis
Sed incep.
Bubonuz neqz
136
Finiebant aūt
Ventriuz bone
In tenuitate cir.
Quia multa d
Et stratuz demu
In que postpo
Aquosos cito
Hydropum non
Que circa cor
Signo su.
Tusses laborio
137
In laboriosis f.

Spiritus ptisis.
Ptisicis autūnus
In pyrintho vero
Dolor in costis
In diuturnis
Circa defluxina
Opbin dolenti
Nephreticas non
Que in somnis cō
Quibus nihil qui
Appericētia in
Labores in perio
Quod post mulie
Humorositas per
Labores trino
Capitula octaue p
ticule
Que ex parua ta
138
Odores leuato
Incidētes ꝛ in.
Auditus hi me
Et lingue gustus
Spiritus similiter
Habentia vel
Sermones silē.
Procedentia su.
Permutationes
Obtinue ꝛ non
Lachryme vero.
139
Gustus sputuz
Sol est frigus.
Labores ocia.
Que in somno
Mansiones in qui
Animi vel men
Etas quidem
Nō affine ꝛ
Anni tempus in
Tempus in quo
Tēps egritudinis.
Periodi ꝛ perio
Epidimior.
Et sigs incepto
140
Ignituz forte qui
Qualis modus
Opus corpus i.
In palbebris su
Reiectatorios
Messio torfio
Herisipilla est.
Melācolicus
Febres quibus
Qualis est
Cōsuetudinez
Qualiter
In quibus in con
Contrarie in
Quod bene fertur
Dieta quando tū
141
Bonis vero
Quod fistulosum
Cui iam
Satirus in taso
In abdirus
Melancholici
In abdirus
Contingit
142

Liber pronoſticorum diuini Hypocratis incipit.

Signa pronoſtica dicunt̃ nõ ſolum reſpectu futuri: ſed etiã reſpectu preſentis ⁊ preteritorũ.

Manifeſtum eſt ꝙ hypo. non vtitur predictione .ſ. preuiſione: niſi loco pronoſticationis. Inde eſt ꝙ facit ſeq hunc ſermonem ita cum dicit: ꝙ eſt quando antecedit ⁊ precedit: ⁊ facit: ⁊ iudicat. Et non vtitur hic prologo in iſto libro ſuo: niſi loco iſtorum quorũ numerus eſt multus: in hoc noſtro tempore q nominauit ſe ipſos auctores ingenij: ⁊ eſtimat ꝙ operatõ medici non eſt niſi conſeruatio ſanitatis ſuper ſanos ⁊ reductõ eius ſuper ipſos quando corrumpitur. Pronoſticatio antez de futuris reb⁹ videtur eis ꝙ nõ ſit de operatione medici ĩ aliquo ſed eſt ex operatione diuinorũ. Et propter hoc intendit hypo. oſtendere in prologo huius libri ſui ꝙ per pronoſticationem iuuatur medicus ⁊ ponit ſummã eius ꝙ acquirũt ex cognitiõe ei⁹ tres res: Quarum vna eſt ꝙ medicus quando vtitur pronoſticatione recipiũt infirmi ab eo quod eis precipit: ⁊ mittũt ſe in manibus ſuis vehementius. Et ſecunda eſt: qr quãdo prius cognoſcit qd accidit infirmis in futuro antecedit ad illud tempore longo: ⁊ preparat ſe ad opponendum ei. Tertia eſt ne eſtimetur de eo ꝙ ipſe fuit cauſa mortis eius: qui morit̃ ex infirmis. Hypo. ergo videtur ꝙ cognitio medicine per hunc modum ſcientie non eſt inferior cognitione eius cãruz ſanitatis. Intendamus ergo nunc ad conſiderandum in ſermonibus eius: in quibus narrat vnũquodq; horuz triũ iuuamentorũ que narraui. 2

Nõ tres vtilitates que ex ipſa pronoſticatione acquirimur.

Scia pnoſticandi nõ ẽ ipſectior ſcia q̃ ẽ de cãis ſanitatis.

Iam narrauit hypo. in hoc ſermone iuuamentum primum ex tribus iuuamentis que acquiruntur ex ſcientia pronoſticationis in ſermone ſuo: ita vt prouocet infirmos ad conſiderandum: ⁊ cõmittendum ſe in manib⁹ medici propter ſanitatem que anteceſſit: ⁊ quam iudicat eis ⁊ conſequitur illud: vt ſit dignus ꝙ de eo fiducia habeatur: ꝙ ipſe eſt potens ſcire res infirmorum .ſ. naturam egritudinis: ⁊ cauſam facientem ipſam. Erit ergo concluſio demonſtrationis ſuper illum ſecundum modum hunc: quando antecedit medicus ⁊ infirmis illud quod futuruz eſt indicat: vt credit̃ de eo ꝙ eſt potens ſcire res .ſ. naturam egritudinis ſecundum veritatem: ⁊ de quo habet̃ fiducia ꝙ ipſe eſt potens ſcire naturam egritudinum. Eſt fiducia etiam infirmorum de eo cõmittendi ſe illi vehementior: ⁊ de quo cõfidunt infirmi: ⁊ in cuius manibus ſe cõmittunt ipſe ſanat pl⁹ egritudĩes. 3

Scia pnoſticãdi vtil' ẽ iſirmo ⁊ medico.

Ille pluref ſanat de q̃ infirmi confidunt ⁊ i cuius manibuſ ſe committunt.

Omnis qui medicine artiſ ſtudio ſeu gloriam ſeu delectabilem amicorum conſequi deſiderat copiam: adeo prudentum regulis rationez ſuam muniat.

Videtur mihi vt ſit ex melioribus rebus vt medicuſ vtatur preuiſione.

Vt i ſingulis valitudinibus preterita preſentia ⁊ futura cognoſcat: ⁊ egro reuelet que de ſeipſo eger minime preſenſerat .ſi.n. ſe per eũ cognoſcat totuz ſe illis certius cõmittet.

Quod eſt: qr quãdo preſcit: ⁊ antecedit: ⁊ indicat infirmis aliquod preſens ex eis que habent: ⁊ que preterierunt: ⁊ que futura ſunt: ⁊ interpretatur ab infirmis totum quod abbreuiauerunt a narratione ſua: eſt dignus vt de eo credatur ꝙ eſt potens ſcire res egroruz ita vt illud prouocet infirmos: vel ſit fiducia ad cõfidendum: ⁊ cõmittendũ ſe in manibus medici.

Finiſq; medicine laudabilis exiſtit cuz actor futura in ſingulis perpendit: quãuis omnes procurare minime poſſit.

Et interpretat̃ ab infirmo totum a cuius narratione eſt abbreuiatus.

Quod ſi poſſet iaz nõ futuri preuiſor ſed diuinis ꝓphetis diceretur nobilior.

Quare eius cura erit: qua ipſos curabit ſecundũ meliorem modum: cum ipſe preſciuerit de cauſis accidentibuſ ad quid conuertantur.

Verũ qr vi ⁊ acumine egritudiniſ hunc repente mori ſubito contingit: alium vero medicĩe apparatus

Illud a cuius narratione abbreuiãtur infirmi: non eſt ex eo cuius ſcientia non ſit ex eis: ſicut dixerunt quidaz expoſitorum: vt ſunt mẽbra interiora: ⁊ egritudines q̃ ſũt in corpore: ⁊ cauſe illarum. Veruz illud a cuius narratiõe abbreuiantur non ẽ niſi a cauſis primitiuiſ eorum ⁊ accidentibus q̃ ſunt ĩ corpore: ab eo qd ex eis eſt manifeſtum ſenſui. Quãdo ergo audiunt infirmi a medico aliquid horuz preter quod ipſi nunciauerũt ei illud admirantur de eo: ⁊ dignum eſt vt admiretur de eo. Et nos quidem iaz oſtendem⁹ in ſubſequentibus artẽ qua comprehendit̃ iſte modus ſcientie. 4

Nõ ꝙ medicus oz ꝓdicere cãs ꝓmitiuas ⁊ accidẽtia ipſi iſirmo

Iam narrauit hypo. in hoc ſermone iuuamẽtum ſcdm quod eſt ex iuuamentis que acquirũtur ex pronoſticaciõe quod eſt: qr quando medicus prius ſcit cauſaz infirmi ſcdm veritatez intendit ad accidentia de quorum aptitudine eſt vt accidant ei: ⁊ prohibet ex eis quod poſſibile eſt prohibere: vt non accidant ⁊ intendit ad illud ex eis quod non eſt poſſibile prohibere quin accidat: ⁊ prohibet illud ne fiat magnũ forte. Et medico quidez poſſibile eſt omnino vt antecedat: ⁊ reſiſtat omnibus accidentibus que accidunt: ſicut gubernatori nauis ſapienti: qui timet ĩſultum cõmotionis maris ſuper ſe. 5

Medico qdẽ poſſibile eſt reſiſtere oib⁹ accñtibus ne accidãt aut ne magna fiant.

Narrauit hypo. in hoc ſermone ſuo duo iuuamenta que acquiruntur ex ſcientia pronoſticationis: ⁊ dixit iterum iuuamentum tertiuz in ſermone ſuo .ſ. quando prius ſcit: ⁊ precedit: ⁊ indicat mortem eius qui moritur: ⁊ ſaltem eius qui ſaluatur. Inde eſt ꝙ quidam medicorum imperitorum ex propinquo cepit ⁊ intromiſit quendam adoleſcentem infirmum in balneum: cuius cepit corpus ſudare propter ſyncopim: que accidit ei ⁊ cepit letari ⁊ gaudere propter multitudinem eius q̃ currebat ex eo de ſudore. cum ergo poſt illud parum moreret̃ infirmus: aduenit ei ex cõſanguineis illius ꝯturbatio magna: propter eſtimationem eorum ſuper ipſum: ꝙ ipſe interfeciſſet eum. Quod autem dixi vſq; ad hunc locum non ẽ niſi expoſitio prologi: quem premiſit hyp. in libro ſuo iſto Sermonis autem quẽ ipſe breui comprehendit oratione .ſ. ſermonis eius ⁊ ſi cum illo etiam fuerit aliquid celeſte in egritudinibus acutis: ſpecies huius expoſitionis cõuenit

De q̃dam ignaro medico.

ei qui iam domitus eſt in diſciplinis: ⁊ exercitatus in eis: ⁊ eſt eius ſtudium incipiens ad proficiendum ex hoc libro Qui autem non eſt domitus in ſermone grecorum neqꝫ ē ei cognitio cum vltimatione aut ſolicitudo de rebus: non accidit ei niſi ſcientia ſermonis ſophiſticarum ⁊ finientium ī illo vitam ſuam in vanum. Quod ergo conuenit de expoſitione eſt modus alius proprius. qui completur ſermone longiori hoc ſermone ⁊ latiore eo. Et res quidē abſoluta in diuiſione cōſiderationis in hoc modo expoſitionis eſt ei cuius intentio eſt acquirere quo proficiat q amat illud. Dimittat ergo hunc ſermonem: ī quo ego incipio ab hoc loco vſque quo perueniatur ad ſermonem: in quo dixit hyp. Oportet vt ponas conſiderationeꝫ tuam in egritudinib⁹ acutis ſecundum hanc viam. 6

Nō qd de ſophiſtis dicat.

preuenit ⁊ vix dieculam vite adijcit.

Cum ergo quidā infirmorum moriuntur antequā ad eos vocetur medicus ex prauitate egritudinuꝫ eorum moriuntur: ⁊ quidam eorum non morantur quando vocant medicuꝫ: quin moriantur quare nō remanent niſi ī die vno: aut plus illo parum antequaꝫ preparetur medicus cum arte ſua: ⁊ reſiſtat vnicuiqꝫ accidentiū: tunc oportꝫ vt cognoſcas ſtaturas illarum egritudinum: que ſunt per tranſeuntes virtutes corporū. Et ſi fuerit etiam aliquid cum illo celeſte in egritudinibus: oportꝫ vt ſit medicus in eo ſapiens cum preuiſione.

Intereſt artificis vt vires egri atqꝫ egritudinis bene perpendat.

Videtur mihi ꝙ ď melioribus reb⁹ eſt vt vtatur medicus preuiſione.

Non vtitur hypo. hac dictiōe. ſ. premiſſio: ſꝫ curſum conſuetudinis grecorum cōeꝫ: quo vtūtur ea. quod eſt: q: greci non vtuntur hac dictione: niſi ſcd̄m ſolicitudinem de re ⁊ curam de ea. Et illud quidem ſignificauit. Euripides verſificator in ſermone ſuo. ꝙ Felleries apud mortem ſuaꝫ viſa eſt preuiſione in hoc vt caſus eius eſſet ſꝫm figuram: cum qua non detegeret quando ipſa caderet. Et nos inuenimus iterum hoc ſermone. ſ. preuiſio vti grecos in ſermonibus ſuis: ſemper ſuper ſolicitudinem de aliquo: ⁊ ſcd̄m curam de eo: ⁊ anteceſſionem in preparatione eius: cuius preparatione fit iuuamentum. Et ſermo iterum famoſus apud homines. ſ. an regimen mundi currat per vſum preuiſionis. non ſignat niſi hanc intentionem. Hypo. vō nō vtitur ſermone ſuo preuiſio ſcd̄m hanc intentionem: ſꝫ vtitur eo loco pronoſticationis. ⁊ non facit etiam illud abſolute: ſed ex re: que cōicat ex iſtis duabus intentionibus ſimul. Quod eſt: q: īuenimus Homeruꝫ verſificatorem vti hac dictione. ſ. preuiſio: ſuper res in quibus homo cogitat ⁊ quas imaginatur anteqꝫ fiant: ⁊ ex hac intentione iteruꝫ deriuatur pronoſticatio. quod eſt: q: res manifeſte in naturis ſuis que formantur in intellectu anteqꝫ appareant ſenſibus ſunt: in quibus dicitur ſꝫ veritatē ꝙ homo vtitur ī eis preuiſione. Et non voluit hypo. per hoc nomen niſi vt ſignificetur quod cogitat in rebus: ⁊ imaginatur eas anteqꝫ ſint. ⁊ propter hō dicimus in rebus que intelligūť primitiue abſqꝫ voluntate: q: accidunt preter ꝙ vtatur ī eis aliquis preuiſione. In rebus autem quas fecit poſtqꝫ cogitat in eis: dicitur ꝙ fiunt poſt cogitationem ⁊ ſolicitudinē ¶ Et ſuper hoc ſignificat ſermo Solonis: vbi dicit: ꝙ opꝫ vt in iudicijs que poſuerunt illi de deruſi fagas ſ ī iterfectione: ⁊ in vulneribus: ⁊ combuſtione: ⁊ medicinis: vt vtať preuiſione ſi homo fuerit dans in potu illas volens interfectionem per eas. Inueniuntur etiam hoc nomine ⁊ ſimilibus vti rhetores multotiens in orationibus ſuis quando volunt narrare quod fit preter vſum preuiſionis proprie illud quod fit abſque voluntate: ſicut interfectio abſqꝫ voluntate: ⁊ id ad quod egreditur iratus. quod eſt: quia ipſi dicūt in iſtis rebus ꝙ ipſe fiunt preter ꝙ vtantur auctores eorum preuiſione ¶ Quando ergo homo decipit ſocium tempore longo: ⁊ cogitat ⁊ preuidet in eo quod facit cum eo: anteqꝫ conetur facere illud: vtitur preuiſione. Nō ergo ſignificat hoc nomen preuiſio. ſ. apud grecos: eſt res

Nō ꝙ hec dictio preuiſio ſolet apud grecos multipliciter accipi.

Nō qliter hic accipiatur p̄uiſio.

Nō dictū Solonis de preuiſione.

Que in nobis cū p̄uiſiōe accidūt poſt cogita

cōis: que dꝛ de actionibus bonis ⁊ malis: nō ſic dicunt quidam: ꝙ dicitur de actionibus bonis tm̄: quod eſt: q: in queſtione de qua querunt homines ſcilicꝫ an regimen mundi currat per fortunam ⁊ caſum: aut per vſum preuiſionis: non ſignificat preuiſio niſi rem cōem. ⁊ ſignificatio illius eſt: ꝙ ponitur prope eā. ſ. caſus: ⁊ ex hominibus ſunt qui ponunt prope p̄uiſionē loco caſus: quod fit ex ſeipſo: ⁊ omnes ſignificant intētionem vnam. Inuenimus autē philoſophos etiam dicentes in mundo multotiens: ꝙ regimen eius currat cum vſu bonitatis: vel adminiſtratione eius: qui eſt creator benedictus ⁊ ſublimis: in q̊ eſt preuiſio: ⁊ nō excipiunt ī ſermone ſuo bonitas ad ſuā ſcientiam: niſi q: hō nomen. ſ. preuiſio dicitur de actionis laudabilib⁹ ⁊ de actionibus vituperabilibus. nam ſi fuerit p̄uiſio. ſ. anteceſſio ſolicitudinis de rebus dicitur cōmunis. Manifeſtum eſt ergo ꝙ nomen deriuatur a re que ratiocinatur ante eſſe ſuum. ⁊ ex hac cadeꝫ intentione deriuatur nomen pronoſticationis: qđ eſt: q: res manifeſte in naturis ſuis: que apprehēduntur anteqꝫ ſint per ſigna ſignificantia ipſas: neceſſario dicitur ꝙ in eis non adminiſtratur niſi preuiſio. hic quidem ſermo eſt equalis ſermoni eius qui dicit ꝙ nos non ſcimus eas niſi ante ſuū eſſe. Mihi autem videtur preuiſionem non poni proprie illud quod fit per fortunam ⁊ caſum: vt intelligatur ex ea hec intentio cōmunis quod eſt q: preuiſio quando dicitur ſcd̄m hunc modum: ſignificatur ꝙ non dicitur niſi de actiōibus bonis tm̄. Neceſſario dicitur ꝙ in eis non adminiſtratur preuiſio: ⁊ hic quidē ſermo ſignificat ꝙ non diciť ď actionibus: bonū qm̄ preuiſio. ſ. ſolicitudo de eſſe mundi: non eſt in actionibus malis ¶ Inquit Hunai. ¶ Putatur de hoc ſermone ꝙ eſt contrarius ei: quod preceſſit de ſermone ipſius. quod eſt: q: dixit: ī eis que premiſſa ſunt in queſtione in qua queritur de eſſe mundi: an regimen. ſ. eius currat per vſum p̄uiſionis: aut per fortunam ⁊ caſum: nō adminiſtratur hoc nomen. ſ. preuiſio: niſi ſcd̄ꝫ intētionē cōeꝫ quēadmodum oſtenditur illud cōicari ex poſitione ipſorum prope ipſum caſum. i. ex eo ꝙ ponunt iuxta nomen ipſum caſus ¶ Et ex ſermone philoſophorum iterum ꝙ regimen mundi currit p vſuꝫ bonitatis: in quo eſt preuiſio. Et dixit: in hoc loco: quod eſt: q: preuiſio quando dicitur ſcd̄m hunc modum ſignificat: q: dicitur de actionibus bonis tantum. Et reſponſio quidem in illo: eſt illud quod dico. ſ. ꝙ hypo. in ſermone precedente non voluit: niſi vt oſtenderet q: poſſibile eſt vt fiat hoc nomen ī vſu. ſ. preuiſio ſcd̄m intentionem cōmunem ī omni actione: que non fit per caſum: ſicut contingit: vt intendit in ea ad bonum: ⁊ intendatur in ea ad malum. in hoc autē ſermone voluit oſtendere ꝙ qꝫuis

tionē ⁊ ſolicitudinē ſunt.

Preuiſio dꝛ de actiōibus laudabilib⁹ ⁊ vituperabilibus.

Solicitudo de eſſe mundi: nō ē ī actionib⁹ malis.

Regimen mūdi currit p vſum bonitatiſ ī quo ē p̄uiſio.

Et possibile vti hac intētione. s. prēuisio: cōiter sup oēs actionem: siue sit bona siue mala: sicut significat sup illā qōnē: cui⁹ rememoratio precessit prius tamē nō vtūtur ea philosophi in qōne: in qua querit de eē mūdi: nisi ꝑm intētionē ꝓpriā. s. bonitatez tm̄: ⁊ ꝓp illud nō inuenim⁹ eū dixisse in ꝓnosticatione: ꝙ nō ē nisi p res futuras tm̄: sʒ per res q̄ sūt in tēpib⁹ tribus. Et diuin⁹ qdē prudēs est enūciator de eo quod iā precessit nō min⁹ q̄ sit ei⁹ enūciatio enūciās de eo quod futurū ē: ⁊ similit etiā enūciatoris de reb⁹ presentib⁹: preterq̄ pri⁹ videat eas: nō ē laus minor laude illarū duarū. s. enūciantis illa duo. s. preteritū ⁊ futurū sicut ostēdit hy. in ꝑmone suo. s. ꝙ ē qr qn̄ prescit ⁊ precedit ⁊ idicat in firmo res pn̄tes ex eis que sunt cū ipsis: ⁊ que preterūt: ⁊ q̄ futura sūt: ⁊ enūciat de hoc infirmo totuz a cuius narratione abbreuiauit: erit ergo dign⁹ vt cōfidat de eo qd̄ ē potēs scire res infirmorū: ḡ prudētia per artē in enūciatione ei⁹ qd̄ preterijt: preter ꝙ testificet: ⁊ in narratiōe rerū pn̄tiū in iudicio vel indicatiōe ei⁹: qd̄ futurū ē: ē eq̄lis: verū iuuamētuz qd̄ acquiritur ex vtroqz hoꝝ diuersificatur diuersificatione multa: qd̄ ē qr ꝓnosticatio de eo qd̄ futurū ē: magis iuuatiua ē q̄ enūciatio: de eo quod ꝑterijt ⁊ ꝙ ē pn̄s qr nō iuuat per enūciationē: de eo ꝙ iā preterijt in aliqua dispositiōe infirmus: imo nō iuuat ꝓ illud: nisi medic⁹ tm̄ qn̄ vult ostēdere prudētiā suā per artē medicine infirmo: ⁊ iste qdem ꝑmo quāuis sit extra artē medicine: tamē lʒ ꝙ cū positionib⁹ eū declaret: ⁊ exponat itētiones que significantur in ꝑmonib⁹: qui sūt in libris: verū quāuis iuuamētū fiat per distictionē i expositionib⁹ in reb⁹ alijs tamē de ea ē qd̄ dixerūt quidā expositorū: significātes per id mores aīe cōponētis librū ⁊ naturā eius sicut id quod inuenim⁹ eos fecisse in hoc loco ex laude: qua ipsi laudauerūt positionē hy. in ꝑmone suo s. mihi videt ꝙ de meliorib⁹ rebus ē vt vtatur medicus ꝓuisione: qm̄ possibile fuit ei diceret ꝙ ḋ meliorib⁹ reb⁹ ē vt vtat medic⁹ ꝓter ꝙ adiūgeret ad illud. Mihi vr̄ cū sit ad erigēdū demōstrationē i eo qd̄ dixit sufficiētia. Qd̄ āt dixerūt seqēes abrucalis cū voluerit iter ꝓnosticationē differētiā eē: ⁊ antecessionē indicatiōis nō solūmō nō ē egrediēs ab eo qd̄ ē necessariū: in q̄ nō ē ꝓficuū: sʒ cū illo ē ex genere errorū ⁊ falsitat̄. hoc āt ē bʒ ꝙ videt eis: inquātum dicunt ꝙ ipsi docēt hoīes intētiones: verūtamē contradicūt nomini: in eo qd̄ significat de reb⁹: ⁊ hoc est ꝑncipiū errorū eoꝝ. s. paruitas sciētie eorū: ⁊ qd̄ sermo eoruʒ nō ē nisi i eo qd̄ significāt noīa: non in ipsa nā rerū q̄rū cognitiōe fit iuuamētū in medicina: qd̄ ē: qr ꝓnosticatio dr̄ bʒ plurimū de reb⁹ certis: certitudinis sempiterne: ⁊ qn̄qz dr̄ de reb⁹ in quarū certitudine minuit ab illis parū: ⁊ ꝓp illud inuenim⁹ expositores hui⁹ nois addere ei multotiēs illud qd̄ enūciat. Dicūt ḡ in quibusdā illarū q̄s ꝑmittūt: et cū qb⁹ incipiūt ꝙ ꝓnosticatio in eis ē certa: ⁊ qbusdā earū ꝙ ꝓnosticatio ē in eis cū q̄ ē fiducia: ⁊ fortasse nominant cognitionē earū viridicā aut artificialē: Significāt ḡ per illud quod addūt ex illo ad hoc nomē qd̄ nō ē aliud qd̄ significat: certū ⁊ veruz ē semp. Pronosticatio ḡ oʒ ꝙ dicat bʒ duos modos quoꝝ vn⁹ sup res certas veras semp: ⁊ alter super res qua minuūtur ab illa certitudine parū. Cognitio vero certa semper ē sicut ꝙ ver existit successione hyemis: ⁊ post ipsaz estas: ⁊ post estatem ē autūnus. Illa autem cuius certitudo nō ē sempiterna ē sicut ꝑpo arati in luna: qr quādo est extremitas superior manifeste inclinationis significat exsufflationem septentrionis: ⁊ si ē expansa: significat exsufflationem austri: nam hoc nō inuenitur ita nisi secundum plurimum: sicut designat illud experimentum: ⁊ fortasse non inuenit ita. Et socijs quidē abrucalis vr̄ ꝙ pronosticatio dicitur in rebus certis: sed antecessio indicationis videtur eis incerta:

Est ēt quoddā celeste: i quo oʒ ipʒ medicū ꝓuidere: cui⁹ si tāta sit prudētia ad mirabilis nunq̄ stupāda nōne illius ē vt futurū pe

qm̄ dicūt ꝙ plurime res q̄ antecedūt ⁊ indicant non certificantur. possibile ē enim homini vt antecedet ⁊ indicet: preter quod presciat illam rem quam iudicat: aut possibile est ꝙ loquatur homo ecōtrario eius quod est in anima: ⁊ si non amant vt nominent rem formatam in anima scitā nominant eaz procul dubio opinatam: vt confiteantur de ea ⁊ si nō fuerit in aīa ei⁹: qui ātecedit ⁊ indicat de aliqua re non cognita: tunc in anima eius erit opinio ꝓculdubio de ea. Verūtamen de grecorum cōsuetudine nō ē vt dicant antecessionē opinionis neqz sociorū abrucalis ēt quāuis sint diuersi in noīb⁹ multarū rerū secūdū aliud q̄ grecoꝝ consuetudo currit in vsu eorum ⁊ inuenimus eos confitentes ꝙ non dicit antecessio opinionis. Si ergo res ē ita tunc ponāt nomē aliud quod significat hanc intentionē: nō pronosticationem: postq̄ contēti sunt homines receptione eius quod posuerunt inde: ⁊ si non ē eis possibile vt faciant illud: tūc oʒ eis vt erigāt vel intelligāt ꝙ significet illud ex reb⁹ ꝑm ꝙ currit consuetudo de eo. Jam autē cucurrit consuetudo vt dominetur pronosticatio per casum rerum de quarum aptitudine est vt perueniāt ꝑm plurimū: ⁊ rerū certarū in quarū euentu nō dubitat. Et operatio quidē prudentium medicorū nō ē inquisitio de huiusmodi reb⁹: verū antecessio indicationis est de eo quod accidit infirmis: ⁊ intētio in illo ⁊ certificatio secundū plurimū: ꝙ si ceciderit in eo error erit raro. Sermo autē noster ꝑm plurimū quāuis sit dictio vna tamen illud quod intelligitur ex ea diuersificatur diuersitate multa in multitudine ⁊ paucitate quod est, qr quādo hō antecedit et indicat aliquam rerū ⁊ inuenit in ea. xx. vicib⁹ ⁊ errauit in eo semel: tūc error eius nō extrahit eū: nisi ab hoc vt sit semper viridicus: verūtamen est melior eo qui errauit bis: ⁊ ille qui errauit bis melior est eo q errauit ter. de omnibus vero istis dicitur ꝙ ipsi inuenerūt ꝑm plurimum: ⁊ propt id oʒ tibi vt intendas ad disciplinas que faciunt te acqrere veritatem: quā cū acquisieris erit rectificatio tua ⁊ certitudo tua plus. ergo sollicitus sis de his ⁊ addisce eas. Inquisitio vero de eo quod signant vel significant noīa addet tibi veritatem. Euritides. n. sophista qr dilexit hoc capitulū ⁊ intendit intentionem ei⁹: oderūt eū omnes auctores discipline: ⁊ propterea factus est idem expositus vt rideret de eo Socrates in oi loco quāuis eēt laudandus in reb⁹ alijs. Et potest eē ꝙ ego etiā iaz peccaui in rememoratiōe abrucalis: qm̄ ē melius properare ad docēdū eos qui sunt ꝓmpti ꝓperare ad addiscēdā medicinam per res certas vas ⁊ dimittere ꝓhibitionē illorū ⁊ ꝓsumere vitā eorū ex duob⁹ modis: quorum vnus est in docendo eos in redargutione sophistarum ⁊ alienationē eoruz: ⁊ altera ē in ꝯdicendo illis deceptionib⁹: ⁊ ꝓpter hoc visum ē mihi meli⁹ eē in hoc libro vt intendam ad docendum res qbus fit iuuamentum tantum: cum mihi possibile sit habere spacium lōgum vt inquiram in libro alio de eo quod dixit: abruscalis contradicendo per id libro hyppo. in pronosticatione. 7

Oportet ei qui vult exponere aliquem hoꝝ ꝑmonū vt ostendat illud in primis actu: deinde intendat ad affirmādū idem in libro suo. Res enim in descriptione eius ꝙ hō videt facilis est. vt autem sciat viam ex cuius disciplina possit inuenire secūdū plurimū cum antecedit ⁊ indicat de eo quod futurū est: aut nūciat de eo qd̄ ꝑterijt: ꝓter qd̄ testificatus sit illud: aut cum narrat de rebus pn̄tib⁹ ꝓter qd̄ audiat illud ex eis: aut videat illō prauum ⁊ difficile est ⁊ rarum. Et non quidem necesse est vt

8

Nō min⁹ prudenꝭ ē ꝑterita aut ꝑsētia enūciare q̄ futura ꝑdicere.

Utilior est ꝓnosticatio futurorū q̄ presentiū aut futuroꝝ enūciatio.

Realis ꝓnosticationis declaratio ꝯ sequaces abrucalis.

Pronosticatio duobus mōis dicitur.

Certorum pronosticatio in certorum antecessio abrocalis sotijs visum est.

Quid ꝓnosticatio ꝑm cōēz hoīuz consuetudinem.

Antedicēs nō sp vidicus doctrinā capescē do officioꝝ in paucioribus errās

Que videmus describere facile q̄ aut non difficile, et rarum.

ſcimus:niſi viridici in eo qđ dicimꝰ:q: iā oſtendimꝰ certi-
tudinē illius in ope ipſo medicine. Et quoniā nō cogit me
aliquis loqui in re vna ⁊ eadē duabꝰ vicibꝰ:quarū vna ſit
in expoſitiōe prologi huiꝰ libri:⁊ altera i expoſitiōe ſmonū
particulariū q ſūt i eo. Uidet mihi q meliꝰ ē vt poſtponā
ſmonē i huiuſmōi rebꝰ:⁊ ponā rememorationē meā de eis
in expōne ſmonū me-
dicinaliū:qui ſunt in h
libro quos volo expo-
nere:⁊ pprie cū aliqs
eoꝝ q expoſuerūt hūc
librū nō fecerit illud:⁊
neceſſitas ſciētie eius
ſit valde vehemēs:qđ
ē q: hy. ſʒ ſnias eorum
dimiſit rememorationē
eiꝰ in quo precepit me-
dicū exerceri qm ipe nō
narrauit quō oʒ vt co-
gnoſcat illud qđ iā pte-

riculuʒ vel oīo ꝓhibeat: vel cōpetēti aminiculo tolerabilius fiat:⁊ ſi morituro finē:alij vero ſalutem pronūciet:nūquid accuſationem i altero meretur.

ET ſi fuerit cū illo in egritudinibus res celeſtis:tūc oʒ vt ſit medicus cū preui-

rijt:aut qđ pñs ē:verūtamē occultū ē ſenſui. Cecidit int ex
poſitores huiꝰ libri intētiōe hac:quā noīauit hy. celeſtē:⁊
precepit vt ſit medicꝰ cū ꝓnoſticatiōe de ea ſapiēs diuerſi-
tas multa:qđ ē q: quibuſdā eorū vī q egritudines accidūt
hoībꝰ ex ira dei:q ē benedictꝰ ⁊ ſublimis:⁊ faciūt teſtificari
ſup illud hoīes multos:ex eis q ſcripſerūt enūciationē pre-
cedētē pter q oſtēdāt q hy. viſa fuerit ſnia h q edidit hunc
librū:⁊ nō oſtēdūt illud niſi prudētes expoſitores:qđ ē q:
intētio i expoſitiōibꝰ nō ē enūciatio abſoluta de eo qđ vī re
ctū:ſʒ de ſnia eiꝰ qui edidit librū:qnāuis ſit ſnia falſa:⁊ nos
nō inuenimꝰ hy. dicere in libro aliquo ſuorū q deꝰ benedi-
ctꝰ ⁊ ſblimis cauſat aliquā egritudinē:⁊ ipſe quidē enūcia-
uit iterū in libro ſuo de regimie acutarū egritudinū cāʒ pp
quā noīauerūt antiq noti hoc noīe ⁊ cōuenerūt oēs hoīes ſu
per h:q iſte liber. ſ. de acutarū egritudinū regimine ē ex li-
bris hy. In libro āt ſuo ſup quē ſignatū ē:in egritudie diui
na dixit plus illo ſmone in redargutiōe illiꝰ q putabat q
deꝰ benedictꝰ ⁊ ſublimis ſit cā alicuiꝰ egritudinū. Nō ḡ oʒ
vt dicat in egritudie epilepſie:q ipſa ē egritudo celeſtis ne
qʒ in amore. Quidā hoīes eſtimauerūt q egritudo celeſtis
ē amor:⁊ teſtificātur ſup illud ex enūciatiōe certa ſignifica-
tionis. Eriſiſtratis ſup egritudinē filij regis:q cā eiꝰ fuit
amor. Sʒ ipſi nō oſtēderūt q Eriſiſtrates noīet amorem
egritudinē celeſtē:neqʒ hy. neqʒ aliqs reliquoꝝ medicorū
antiquoꝝ cuiꝰ āt corpus macreſcit pp amorē:aut cuiꝰ color
fit citrinꝰ:aut acciderit ei inqetudo febris euenit ei:inueni
mus oēs āntiquos ponere cāʒ in illō quaſdā cās ꝑmitiuas
ſ. apparētes. ⁊ vna earū ē anguſtia:⁊ ex hoībꝰ ē cui accidit
anguſtia pp mortē alicuiꝰ ſui filij:aut ꝓpinquorum eiꝰ:aut
amici aut dilecti. ⁊ ex eis ē cui accipit id pp nocumētū cuiꝰ
timet euentꝰ:aut ſup ſe aut ſup ciuitatē ſuā:⁊ accidit angu
ſtia dño cēſuū quādo ſuis ꝑuat cenſibꝰ ⁊ hñtibꝰ ꝑncipatuʒ
⁊ nobilitates qñ priuātur illis:⁊ oēs q diligit aliquā rē ⁊
ꝑuat ea nā ⁊ i iſtorū numero igredit etiā cui accidit angu-
ſtia pp amoreʒ:ꝑter q ſit eiꝰ egritudo celeſtis aut terrena ni
ſi ſuſcipiamꝰ ſermoneʒ antiquoꝝ ꝓuerbioꝝ:ipſi. n. eſtimāt
q amor accidit qbuſdā hoībꝰ pp ſathan:⁊ ꝓpterea etiam
q cā ī diebꝰ criſis eſt celeſtis. ipſi ḡ nō ānūciāt niſi pp ſniam
ſuā:⁊ nō ꝑ ſniaʒ hy. qđ eſt q: nos nō dicimꝰ ī eo cuiꝰ nō eſt
ſcia eſſe nobis:aut egredimur a termīo rōnis qđ eſt celeſte:
īmo nō dicimꝰ ī iſtis rebꝰ ſi cōtigit qđ dicamꝰ aliqd:niſi q:
mirabiles ⁊ extnee tm̄ ⁊ nō inuenimꝰ etiā hy. ſcienteʒ cām
criſis:ſicut oſtendi in tractatu tertio libri dierum criſis. Et
ego qdeʒ ſicut dixi in eis q̄ ꝑmiſſa ſūt ſuʒ remittens reme
morationem ſermonū maloꝝ ⁊ enūcians ſmones ſuffici-
entes tm̄:⁊ qđ ego qdem nō dimiſi inqſitionem de eo qđ cō
tradixit abrucalis in libro ꝓnoſticatiōis:⁊ nō peccauit in
eo niſi ꝑ hāc cauſam. Similiter mihi vī q faciā in h ſmo-
ne:⁊ in reliquis q̄ ſequūtur ipſū:⁊ rogo etiā illum qui le-
git in hoc meo libro vt faciat ſimile illiꝰ ⁊ cū mea voluntas
iam certificata ſit ſup h:tūc non oʒ vt vituperer ſuper di-

Quāuis ex
poſitoribꝰ
ipſi:tm̄ hy.
viſum nō
eſt egritu-
dines a dō
cāri.

Nec amor
nec epile-
pſia egritu
dines cele-
ſtes ſūt.

Prouerbi
um antiq
rum.

miſſionem multorū ex eis in quorū rememoratio
ne peccauerūt expoſitores:qđ eſt qm̄ poterit legerit
id quod ego ſcripſi cū ſtudio exqſite experiri ſmōes
illos ſolū ſenſu:⁊ pp hāc cām ego ſum dimittens re
memorationem alicuius ex hoc in expoſitione hu
ius. qđ noīauit hy. celeſte ingrens de modis quos
ſignat vel ſigni
ficat hoc nomen
ſm ſniam hyp.
Manifeſtum ē
eni apud omnes
hoīes q oʒ q ſit
vna rerū q̄ ſunt
in arte medicine
⁊ hy. nō lauda-
uit ſcientiaʒ eiꝰ
tantū:imo nar-
rauit quid eſt id
qđ eſt:q: lauda
re ſcientiam ali-

ſione i ea ſapiēs. Et ſi interpretatur de īfirmo totum a cuius narratiōe abbreuiauit:erit dignus vt ꝯfidatur de eo quod eſt potēs ſcire res īfirmoꝝ.

OPortet ergo te circa acutas egritudides ſollicituʒ fieri. Prio etenim faciē

Uanuʒ eſt
aliđ lauda
re et nō nar
rare ipſum
quid ſit.

cuius rerū preter q narret quid eſt:non eſt niſi alie
nare. Oportet ergo vt ſit pronoſticatio per hoc no
men quod nominauit hypo. celeſte: vna ex rebus
quas oſtendit hypo. in omnibus libris. Similit
dico audacter ⁊ non temere q nō eſt poſſibile vt
ſit hec res quā noīauit celeſtem: niſi diſpoſitio aeris
cōtinentis nos. Et hy. qdem ſcripſit de ea in libro
aphoriſmorū hūc ſermonē cū fuerit hyems priua
ta pluuia ſeptētrionalis:⁊ fuerit ver pluuioſū ⁊ au
ſtrinū:oʒ neceſſario vt veniāt in eſtate acute febres
⁊ opthalmie ⁊ fluxus ſanguinis:⁊ proprie mulie-
ribꝰ ⁊ habētibꝰ nās hūidas. Iſte nāqʒ ſmo ⁊ queʒ
poſt eum ſcripſit nō ē niſi pronoſticatio de rebꝰ q̄ ac
cedūt corpibꝰ pp diſpoſitionē aeris. Qđ aūt dixit i
illo libro aphoriſmorū nō ē niſi ſūma breuis. In li
bro autē ſuo in egritudinibꝰ ſubitis loquit in eis
ſmonem amplū. In libro aūt ꝓnoſticoꝝ dimiſit id
oīo ſʒ q ſcia eſt de eo intrans in hūc ſcie modū. Me
liꝰ eſt ḡ expoſitoribꝰ vt ingrāt de cā pp quā dimiſit
hy. narrare qd eſt h q ipſe noīauit celeſte ⁊ dimit-
tāt falſitatem in expoſitionibꝰ ſuis. Mihi aūt vide
tur q hy. dimiſit narrare ī h libro ꝓnoſticationum
in egritudinibꝰ ſubitis vt nō ꝓlōgaret liber eiꝰ ⁊ ex
eis q̄ ſignificāt illud eſt:quia cum finiuit hunc libꝝ
dixit in fine eiꝰ ſmonem hūc. Et oportet vt cogites
velocit i euentu egritudinum ſubitarum:⁊ non fu
giat te diſpoſitio hore preſentis. ergo ſignat vel ſi-
gnificat i ſmone ſuo illud:q: oʒ medico vt ſit ſciens
pronoſticationem in egritudinibus ſubiti pluſqʒ
ſit eius ſcia in reliquis ſpēbꝰ pronoſticationis ⁊ po
nit ſermonem ſuū propriū in illo ſmone:⁊ narrat
eſſe eius in libro aphoriſmorū ſicut dixi in ſummis
breuibꝰ ⁊ loqtur in libro ſuo in egritudinibꝰ acutꝭ
ſmone amplo longo:⁊ propter id ponūt quidā ex
poſitorum expoſitiones ſuas libri eius in egritudi
nibus ſubitis poſt expoſitiones ſuas libri huius:
⁊ ſimilit videt mihi vt faciam. s

SIgnificauit hypo. ſignificatione mãifeſta q ſmo eius in hoc libro eſt in egritudinibus acutis. Et incipit loqui in illo ex ſigni
ficatiōibꝰ acceptis ex faciebꝰ:quoniā ſūt primuʒ qđ
appareat: et quoniā virtus earum eſt in pronoſti
catione magna et res in hoc q ipſe ſunt primum
quod apparet eſt manifeſta. Sed q virtus earū in
ꝓnoſticatione ſit magna docetur et ſciet i eo quod
eſt poſt. verū facio trāſire par mentem tuam in pri
mis prologū q eſt cōior:eo q eſt in arte iſta antece-
dens in libro ſuo noīato camedrion: vbi dixit: q
res ſimiles et diſſimiles i ꝑncipio rei ſunt ex ma-
iore re valde:nam non eſt inceptio pronoſticatiōis
tantum:que fit a conſideratione in his rebus. ſ. ꝑ

Mꝭra qn
doqʒ ſbtice
mꝰ aut idē
inutilit re-
petamus.

Si facies
ſano ſimil
fuerit opti
mū erit:ſi
contrariuʒ
peſſimuʒ.

demonſtrationes: nam ipſe non incepit pronoſticatione tantū: que fit a conſideratione in his rebus: ſed demonſtratiōes ēt ſup res quas nos oȝ facere Et ego quidem iā oſtēdi has res quas oȝ nos facere in libro meo in via de ingenio ſanitatis. Nunc vero oȝ vt primo ponas tuam conſiderationem ꝛ inquiſitionem

egri pernotabis vtrū ſit ſimilis ſano. Et ēt ſi ſibi ſano ſimul ſit: quod optimū ē: ſi vero cōtrariū peſſimū ē.

Oportet vt ponas cōſiderationē tuā in egritudinibus acutis ſecūdū hāc viā. Cōſidera prius faciem īfirmi an ſit ſimilis faciei ſanorū: ꝛ proprie an ſit ſimilis ei ſecūdum ꝙ fuit: nā quado ita ē: tūc eſt ſecūdū meliorē diſpoſitionē eius. Facieſ āt que ē cōtraria illi faciei ſimili in vltimo per illud ſecūdū ꝙ fuit ē deterior facie ꝛ cetera.

Et ſi nares acute.

de pnoſticatione in hoc libro poſtq̄ȝ feceris tranſire per mētem tuā. Secūdo q: nō ſignificationes tantū quib⁹ ſignificat̄ quo futuruȝ ē ſunt partes artis medicine: q̄ fit pronoſticatio ſed ille qb⁹ peruenitur ēt ad cognitionē ei⁹ qđ preterijt: ꝛ ille qb⁹ cōprehēdit̄ qđ ē preſēs in corpore īfirmi. verūtamē iam ꝯſuetudo cucurrit noīare cognitionē rerū preſētiū ſignificationē. Hypo. ergo precepit tibi vt ponas conſiderationē tuā in primis in facie infirmi: an ſit ſimilis facieb⁹ ſanorū: an nō: ꝛ proprie an ſit ſimilis ei ſecundū ꝙ fuit. Hec enim ſnīa ē vna ſentētiarū que viſe ſunt hypo. ſ. q: nō oȝ vt ingratur de reb⁹ que ſunt in arte medicine ex natura cōi tātū: ſed oportet vt ingras ēt de illis ex re nature que ꝓpria ē vnicuiqȝ hominū. Inde ē ꝙ cuȝ inuenis eū in loco iſto in quo precepit cōparari inter mēbra leſa infirmi: ꝛ infra mēbra ſana: innuit ne ponas illā cōparationē inter mēbra extranea: ſed inter mēbra patientis. Et melior quidē diſpoſitionū faciei infirmi ē qñ morat̄ ſimilis ei ſecundū ꝙ fuit in diſpoſitione ſanitatis: ꝛ deterior diſpoſitionū eius ē diſpoſitio in qua ē ſecundū finē contrarietatis illius faciei ſimilis illi ſm ꝙ fuit. diſpoſitiōe aūt eius media īter diſpoſitionē que ē melior: ꝛ inter diſpoſitionē que ē deterior: neceſſe ē tibi īquirere: quādo extrema determinātur: qđ ē q: propingor earū faciei cuius diſpoſitio ē melior diſpoſitionū: eſt melior earū ꝛ propinquior earum faciei cuius diſpoſitio ē deterior diſpoſitionū ē deterior earū: ꝛ cui⁹ longitudo ab vnaquaqȝ duorū ē equalis: diſpoſitio eius ē media īnter vtraſqȝ. Hypo. aūt ſignificauit faciē: cuius diſpoſitio ē ſm meliorē diſpoſitionē in ſūma vna: quod ē q: ex faciebus que ē melioris diſpoſitionis: ē facies que ē magis ſimilis faciei naturali. facies autē contraria valde ſimili naturali faciei in vltimo: quoniā nō ē cōis neqȝ cognita: ſignificauit ſuper eam hypo. ſignificationibus multis particularibus: ꝛ ego ſū perſcrutans de vnaquaqȝ illarum ſignificationū in eis que ſunt poſt. 9

Nō ī nā cōmuni ſiſtere: ſȝ ad pticulareȝ deſcendere neceſſe ē.

Hec ſignificatio eſt prima ſignificationum malarum quas poſuit hy. ſ. naſus acutus Oportet autem vt ponas conſiderationē tuam de naſo cuiuſqȝ hominum per comparationem ſuam ad id ſecundū ꝙ fuit per naturā: ſicut dixi: quod ē q: naſus aglinus videtur apud hanc diſpoſitionē acutior q̄ȝ fuit: ꝛ ſimiliter ēt ſimus ꝛ alaenei. qui cū habeat eminentiā in ſuperiori parte ē cauus ꝛ curuus. Et oȝ vt ſis ſeruās diſpoſitionē naſi per naturā: nā ſm longitudinem eius ab illa diſpoſitione naturali pones quantitatem maliciei eius: quod ſignificat ſuper ipſā apud te. Et videtur quidē naſus viſione manifeſta acui

Quātitas maliciei egritudīs cognoſcit peneſ elongationem eius a diſpoſitione naturali.

Et iſte modus eſt eius vbi ſit naſus acutus ex eiſ.

Oculi concaui: tēpora plana: aureſ frigide ꝛ cōtracte ꝛ pulpe earū inuerſe: frōſ arida ꝛ tēſa: ꝛ totus faciei color viridis ſeu niger: aut pallidus ſiue plumbeus.

Et modus eius ē vt ſit naſus acutus: oculi profundi: ꝛ tpa plana: aures frigide ꝛ contracte: ꝛ pulpe earū inuerſe: ꝛ cutis que eſt ſuper frontem dura: tenſa: ꝛ arida: ꝛ color faciei totius viridis aut niger.

in eo cuius corpus macreſcit propter egritudinē longam: aut redit diſpoſitio eius ad penam ꝓpter famē: vel propt laborē aut caſum fortē: aut ꝓpt cāȝ aliā: aut accidit eis ſyncopis. ꝛ ſimiliter inuenim⁹ ipſuȝ fieri in morituris. Neceſſario igitur dicitur in hac ſignificatione: q: ē mala accidens infirmitatibus malis. quādo aliquis vtitur inquiſitione de illis reb⁹ cōmunib⁹ apud hoīes: communiter ſup quas conueniūt. Inquiſitio aūt de infirmitate in qua naſus ſit acutus eſt de ope acutorū rōcinationis quod ē q: apprehēſio eius nō ē poſſibilis niſi per viā qua apprehendūtur res occulte ex rebus apparētibus tātum. verūtamen oportet vt perſcruteris in primis de ſignificationibus quas narrauim⁹ per viā qua apprehenduntur res que occultātur tēpore aliquo: quoniam meli⁹ eſt vt ponam⁹ ſermonē noſtrū in primis in via ſup qua conueniūt cōiter oēs hoīes q̄ȝ vt incipiam⁹ in primis: ꝛ incedam⁹ in ſmone noſtro via qua apprehēdūtur res occulte ex rebus manifeſtis. 10

Occulta p nobis apparētia via tñ cōi p̄ſuppoſita nature curſuȝ edocuit.

Omnes iſte ſignificationes apparēt in facie ī egritudinib⁹ cronicis: ꝛ apud laborē ꝛ apud ſyncopiȝ ꝛ proprie in ora mortis: ꝛ propter illud fit inueſtigatio de eis cū non aſſimiletur eis ſecūdū ꝙ ſunt ſani faciles: quoniam ſignificant rem malam. Narrauimus aūt nuper ꝙ de rebus ſuper quas conueniunt oēs ē: quia oē quod eſt contrarium rebus naturalibus vltima contrarietate eſt ſignificatio ſuper perditionē: ꝛ oē quod ē ſimile rebus naturalibus ſignificat euaſionē: ꝛ omne illud de quo queritur vſqȝ ad hūc finē ī iſtis rebus nō eſt ſecundū viā in qua q̄rit̄ de eo cuius occultatio ē ſpacio q̊da. Oȝ āt vt inquiramus de natura earū cū perſcrutatione ſecūdū ſemitā in qua ſignificatur ex reb⁹ apparentibus ſuper res occultas. Dico ergo ꝙ euentus horum accidentium erit: aut a cauſa que liquefacit membra carnoſa corporis ꝛ corrumpit ea: aut a debilitate caloris naturalis: qui cōſumitur vt nō ſit ei impoſſibile expādi ꝛ peruenire ad extrema corporis: ſed eſt in viſcerib⁹ tm̄ pauca caliditas: ꝛ cōſequitur illud vt non currant ſanguis ꝛ ſpiritus ad extrema corporis: ſicut currebant ante: cū remanerēt ſm naturā ſuā: ꝛ propter illud oȝ vt appareat hec alteratio de diſpoſitione naturali ad diſpoſitionē egredientē naturam in facie plus ꝛ magis quod eſt: q: cum ſint oſſa: ꝛ humiditates: ꝛ caro in hoc membro adinuicem propinqua: ꝛ oſſa quoniā eorū ſubſtātia ē terreſtris morentur ſm eorū diſpoſitionē: ꝛ in humiditatibus ꝛ carne ſit poſſibilis liquefactio ꝛ reſolutio: ꝛ minuunt̄ facile propter paruitatē que eſt in eis de ſanguine ꝛ ſpiritu: vnde eſt neceſſariū vt ſit apparitio horū accidentium ī facie ꝛ ipſorū cognitio facilior q̄ȝ ſit in reliquis mēbris: quod eſt q: in naſo non eſt de carne niſi ſm ipſius neceſſitatē tm̄: reliquū vero eſt os: quapropter oȝ quando li-

Nō vltiā ꝯrietate rebus nālib⁹ ꝯriū ē pdltionē ſignificant a ſīle autē euaſionem.

Virtute debilitata ad extrēa corporis non currit ſanguis ꝛ ſpirit⁹ ſicut ante faciebāt

que fit caro que eſt in eo aut minuitur propter quaſdā euacuationes: vt videat̄ extremitas ei⁹ acuta: ⁊ quādoq; accidit ei illud iterū: quādo ſuperfluit ſuper ipſum frigus: ⁊ h̄ accidēs ei ꝓprie accidit qui morit̄: quod ē: q2 quādo frigus partiū carnoſarū ſbam que ī ipſo ē infrigidat: oꝫ vt naſi extremitas acutior videat̄ ꝙ ſit. Et hypo. quidē nō ſignificauit per naſum acutū niſi naſū: cui⁹ extremitas acuitur qn̄ accidit ꝓpter egritudines acutas. ſm hūc ergo modū videtur extremitas naſi acuta. oculi āt profundant ab iſtis eiſdē cauſis: ⁊ ſm ſuperfluitates humiditatis eorum ⁊ ipſorū lenitatis ſup extremitatē naſi feſtinat h̄ infirmitas ad eos: ⁊ in eis cū illo ē ſpūs animalis multus ⁊ caliditas multa: tūc oꝫ quando euacuantur et finiuntur vt ↄ̄bātur ⁊ ipſorum cōtractio ē eorum profundatio. Et ſimiliter ēt duo tpa ſe habēt: nā ipſa applanantur: qm̄ in eis tātū ſunt ex oīb⁹ partib⁹ capitis lacerti. ſ. duo lacerti q nominātur lacerti tēporū reliqua āt capitis ſunt priuata carne oīo. Aures autē infrigidantur: quoniā ſūt ex genere cartilaginū: in quibus nō ē caro niſi pauci ſanguinis: ⁊ ꝓpter hoc inuenim⁹ frigus pro parte ad eas valde: ⁊ cā in illo ē preparatio earū: ⁊ q2 ipſe diſpoſite ſūt ad recipiēdū hanc cāꝫ ex natura ſua: ⁊ nō ē poſſibile vt ſit cā in verſatione pulparū auriū: niſi lenitas ſubſtantie earū: ⁊ ꝙ ipſe nō ſunt ſicut reliquie aurium cartillagines certe recte cū cute ſubtili. Pulpe igitur auriū liqueſiunt: ⁊ ↄ̄būtur ⁊ exſiccātur: ⁊ colligūtur a cāis: quarū ꝑmiſim⁹ rememoratione: ⁊ quando eis accidit illud: inuerſantur ꝓprie ad poſteriora verſus originē neruorū q producunt ad aures ſenſū: qd̄ ē q2 contractio ⁊ cōſtrictio cōmunicat oīb⁹ corporib⁹ q̄ ſimilantur corrigijs quādo exſiccant̄ ⁊ ē propriū vnicuiq; mēbrorū corporis q2 inuerſat̄ ⁊ attrahitur verſus mēbrū ex quo procedūt nerui cū illo mēbro cōtinuati. Videm⁹. n. illud viſione manifeſta in digitis: qd̄ ē q2 corde intrinſece digitorū qn̄ extendūtur ꝓp aliquā cāꝫ: vides digitos manifeſta viſione curuari: ⁊ ſi tendunt̄ cox corde apparētes vides eos dilatari: ⁊ ꝓp hanc ſiccitatē ⁊ collectiōeꝫ videt̄ ēt cutis: que ē ſup faciē tota tēſa: ⁊ plus q̄dē declarat̄ illud ex ea in frōte: quoniam ſub cute que eſt in frōte ē expāſa ſba carnoſa ſubtilis: ⁊ infirmitas feſtinat ad illud cui⁹ nā ē carnoſa vehemētius ꝙ ad illud cui⁹ natura ē ex nā cutis. Alteratio aūt coloris deterior ē: que eſt in nigredinē: quoniā fit a ſuperfluitate victorie frigoris ſuper ſanguinē: ſicut id quod inuenim⁹ accidere in ipo qn̄ effunditur extrinſecus a corpore: cōgelatur. n. ⁊ fit nigrum. Cōuerſio āt coloris ad viriditatē ē minoris malitie ꝙ alteratio eius ad nigredinē. Et de cōſuetudine quidē grecorū ē vt ſignificent per colorē viridē colorē citrinum: ⁊ fortaſſe nomināt ipſū ſicut de cōſuetudine pluriū eorū eſt nominare colorem cauliū ⁊ lactuce: ⁊ ille quidē color declinior ē ad nigredinē ꝙ color citrinus: ⁊ ipſe ē quaſi initiū coloris fuſci: ⁊ coloris nigri: ⁊ euētus hui⁹ coloris ē a frigore ſicut coloris primi: ⁊ ꝓp id fit facies qua aggregant̄ illa accidentia oīa que narrauim⁹ ſignificans mortem: ⁊ facies quidē fit cū hac diſpoſitiōe ſecūdū plurimū in egritudinib⁹ cronicis: ꝙ ſi appareant hec accidentia in principio egritudinū in facie ſignificat timorē perditiōis magnū valde: qm̄

Preparatio ſbe cartilaginoſe cā ē inuerſiōis in aurib⁹. ī pulpis vō ſba earū lenis.

Alteratio coloris deterior ē ad nigredinē vergēs ꝙ ad viriditatē.

Que ſi ſic fuerit ī principio egritudinis oꝫ inquiri an vigilie precefferint: aut vētris ſolutiōes: aut ieiunii labores prius affuerit: ⁊ ſi aliquid horuꝫ cognoueris preceſſiſſe min⁹ ꝑiculoſū vereberis: ꝙ ſi die ac nocte precedentibus quicꝙ̄ horū ſuſtinuerit: nō multum periculoſum ſperabis. Si vero nihil horuꝫ cognoueris: mortis ſignum ſperabis ⁊ cetera.

Quod ſi fuerit facies ī pricipio egritudinis cum hac diſpoſitione ⁊ non fuerit tibi poſſibile adhuc vt ſignifices cū illo per reliq̄s ſignificatiōes: tunc neceſſe eſt tibi vt iterroges an vigilauerit homo ille: an lenificatus fuerit venter eius lenificatione vehementi: an euenerit ei aliquid ex fame. Nam ſi ſignificatur aliquid ex iſtis tūc neceſſe ē tibi vt putes de eo minorē maliciaꝫ: ⁊ illud experieris donec ſcias an facta ſit facies cuꝫ hac diſpōne propter has cauſas ī die ⁊ ī nocte. Quod ſi nō ſignificatur aliquid illorum ⁊ non quieuerit ī ſpacio quod determinaui ante tūc oꝫ vt ſcias ꝙ illa ſunt ex ſignis mortis.

cā in illo nō nō ē tūc niſi malicia egritudinis: quod ē quia nō eſt mirū ſi liqueſiat corpus ⁊ denigrent̄ ⁊ infrigidentur quedam extrema eius quādo prolōgatur egritudo eius. in principio autem egritudinis ⁊ proprie acutarū ex eis cum facies videtur cū hac diſpoſitione: ſignificat perditionem ꝓculdubio niſi ſit cauſa faciens illā res alia nō egritudo. Et hypo. quidem oſtēdit cās que faciunt illud ꝑter egritudinem que eſt in eis: q̄ ſunt poſt. In h̄ autem loco intellige a me quod narro tibi vſq; ad illud quod dixi de eo cuius rememorationem putatur hy. dixiſſe quod eſt: q2 ſicut ex facie cui⁹ ē hec diſpoſitio in egritudinib⁹ cronicis non ſignificat̄ illud ſecundū hanc quātitatem timoris ſimiliter nō inuenimus cā ſignificare ſecundū hanc quantitatem timoris in regione frigida ⁊ hora hyemis: ⁊ diſpoſitione frigida ex diſpoſitiōib⁹ aeris: ⁊ etate ſenij. Dixit autē hypo. vniuerſaliter in libro aphoriſmorū. Quando egritudo conueniens eſt nature infirmi ⁊ etati ei⁹: ⁊ forme eius ⁊ hore preſenti: ex horis anni tūc timor ē timore egritudinis: quādo nō ē cōueniēs alicui harum proprietatū.

II

Magis interficiens ex egritudinib⁹ ⁊ magis perdens ⁊ longior a ſanitate ē egritudo in qua facies habētis caꝫ in inceptione ſui aduentus ſignificat mortē preter ꝙ ſit cauſa illius cā extrinſeca: ⁊ egritudo minoris timoris hac egritudine ē: in qua facies habentis eam eſt cum diſpoſitione hac per cauſam apparentē ſicut vigilie ſuperflue ⁊ ieiunium vel fames aut lenitas vētris: quod eſt quia rectificatio in his cauſis ē vt non cadat virtus omnino ī fine: vel vltimo ab vna earum ī ꝑncipio egritudinis: verumtamen timor in ea quandoq; oꝫ ſecundum diſpoſitionē eſt minor: quandoq; cā in illa eſt minoratio harum rerum: non eſt malignitas et malicia infirmitatis. Et ego ſuꝫ narrās breuiter ⁊ plane cauſam egritudinis corporis: in q̊ ē facies cum hac diſpoſitione in dieb⁹ primis egritudinis. Dico ergo ꝙ quādo aggregatur vt virt⁹ retentiua ſit debilis: ⁊ humores qui ſint in eo ſint ſubtiles: ⁊ caliditas febris vehemens ē neceſſe ꝓp debilitatē virtutis vt euacuetur ſemper corp⁹ euacuatione occulta: que occultetur ſenſui quod ē: quia illud quod currit ex eo non eſt niſi ex humoribus illis ſubtilibus ⁊ propter caliditatē febris inflammantur ſemper illi humores ſubtiles plus: ⁊ ſubtilitāur ⁊ conſumuntur qui ex eis non ſunt in hoc termio ſubtilitatis. Erit ergo euacuatio hec hac de cauſa continua ſemp: cui nō eſt abſciſio ſicut euacuatio aſſidua que accidit per vomitum: aut per lenitatem ventris aut per prouocationem vrine aut mēſtruorum: verūtamen oēs iſte ſpecies euacuatiōis ſunt ſenſibiles. Differentia ergo inter eas ⁊ iſter cā

Nō cāſi maligne ꝑmutatiōis faciei in principio egritudinis.

euacuationem quã diximus eſt: quia ipſe ſunt ſenſibiles: ſed illa euacuatio eſt inſenſibilis propter ſubtilitatem rerũ que euacuantur ex corpore: ⁊ propter illud non inuenimus faciem cũ hac diſpoſitione in egritudine phlegmatica: neqꝫ in egritudine cuius cã ẽ repletio corporis ex ſanguine: verũ neceſſaria ẽ ad hoc vt facies fiat huiuſmodi diſpoſitionis priuatio humiditatis que eſt in corpore. Et oꝫ vt antecedat euentũ egritudinis labor aut anguſtia. Humor enĩ qui ẽ ex genere colere nõ aggregat in corpore niſi ab iſtis cãis. Et ſi contingat iterum vt regio quã inhabitat infirm⁹ ſit cõplexiõis calide vt hora preſens: ⁊ hora anni ſit eſtas: ⁊ cõplexio aeris continẽtis nos calida ⁊ ſicca: erit caſus corporis in huiuſmodi egritudine facilior: ⁊ proprie ſi vincẽs ſuper cõplexionẽ infirmi per naturã fuerit colera: ⁊ inuenim⁹ iterũ ex corporib⁹ corpora facilis reſolutionis: quorũ os ſtomachi ẽ debile: ⁊ quãdo aggregant iſta duo cũ eo ꝙ narrauim⁹ ẽ caſus in egritudinẽ: in qua facies habẽtis eã ſignificat mortẽ facile valde. Cũ ergo ſcit medicus has res nõ eſt iuuamẽtũ per eas in ꝓnoſticatione tñ: immo in inuẽtione medicationis: ita vt ponat intentionem ſuam in illo in confortatione virtutis cum cibis cõuenientibus ſtomacho: veruntamen ſermo in inuẽtione curationis ẽ exiens ab eo in cui⁹ via ſumus.

Cognitio earũ extrinſecarũ vtil ẽ medico i ꝓnoſticatione ⁊ curatiõe.

Oportet ergo vt itẽdat inquirẽdo exquiſite de cauſis extrinſecis: que ponũt faciẽ cũ hac diſpoſitione. Dico ergo ꝙ cauſe facientes illud eadem ſunt q̃s dixit hypo: ⁊ ſunt fames: vigilie ⁊ lenitas vẽtris ⁊ tibi abſolute ineſt vt adiũgas eis oĩa que ſunt eis ſimilia: ſicut euacuatio ſanguinis ſuperflua: que fit ex narib⁹ aut ex matrice: aut in venis que ſũt in ano aut ex vulnerib⁹: aut ex eis que ſunt eis ſimilia: ⁊ ſequit illud anguſtia vehemens a quibuſcunqꝫ cauſa fuerit. Et dignũ ẽ ꝙ hy. iã dixit anguſtiã: cũ ponatur in ſermone ſuo: dicẽdo. Vigilie: quod ẽ quia vigilie ſunt a cãis multis: ⁊ ſunt etiam ab anguſtia: ergo oꝫ vt ingrediatur in rememoratione vigiliarũ: ⁊ ſimiliter ẽt in ſuperfluitate ſolutiõis ventris: oꝫ ẽt vt apud te ingrediat oĩs euacuatio ſuperflua. ⁊ qui iã exercitatus ẽ in opẽ medicine exercitio vltimo: ⁊ ẽ prudẽs in cognitiõe cuiuſqꝫ rerũ q̃ ſũt in ea: declaratur ei multũ cã efficiẽs faciẽ: cui⁹ diſpoſitio ẽ hec diſpoſitio. Modus autem ſignificationũ qua ſignificãt eã difficilis ẽ: ⁊ ꝓpter illud abſtinuerunt ſe multi medicorũ a narratione eius per ſmonẽ quãuis eã ſciuerint. Nos aũt narrauim⁹ eũ totũ in libris noſtris quorum digna ẽ rememoratio de eo narratione quã qñ ſciueris ⁊ videris infirmũ in quacũqꝫ hora fuerit illud poſſibile erit tibi vt iudices ſuper cãꝫ: q̃ poſuit faciẽ ei⁹ ad hãc diſpõnẽ: ⁊ ꝓprie ſi fueris ſciens regimeꝫ quo vſus fuit ante egritudinẽ ſuã: ⁊ cõplexionẽ eius: ⁊ plus illo multũ ſi iã fueris expertus pulſũ venarũ ei⁹ experimento: ⁊ cognoueris qualitatẽ caliditatis ſe.

Facile ẽ medico prudẽti ⁊ exercitato cogſcẽ cãs iſti⁹ faciei.

Cui⁹ exẽplũ ẽ vt ponas ꝙ ſit aliquis infirmorũ cã infirmitatis cui⁹ ſit labor precedẽs ⁊ ieiuniũ: ⁊ anguſtie: ⁊ fit illud in hora eſtatis: ⁊ cõplexio aeris in ea calida ⁊ ſicca: ſit ẽt vincens ſup corpus ei⁹ per naturã colera ⁊ etas ei⁹: ⁊ ẽt etas iuuẽtutis caliditas febris ei⁹ cũ illo fortis: ⁊ vincẽs ſuper vrinã ei⁹ colera ⁊ pulſus ei⁹ ſignificet debilitatẽ virtutis. Dico qꝛ oꝫ vt ſciatur ꝙ egritudo infirmi ẽ egritudo in qua ſmo noſter ẽ: ⁊ ꝙ facies eius ſit cũ diſpoſitione in qua ſignificat ſup mortẽ velocẽ: ſi nõ pri⁹ nutriatur hꝫ ꝙ oꝫ: ⁊ ponam⁹ egrũ aliũ: in quo non inueniat aliqd eorũ q̃ narrauim⁹ nõ antecedẽs in egritudie ſua: neqꝫ i die ṗmo neqꝫ i ſcdo: cũqꝫ in die tõia fuerit eger: videas faciẽ ei⁹: ſecũdũ ꝙ narrauit nũc hy. dico ꝙ oportet vt ſciatur ꝙ facies hui⁹ infirmi facta ẽ cum hac diſpoſitione a quibuſdã cãis extrinſecis: cũ ergo ſcieueris illud tunc cogita in teipſo quid ſit id quod poſſibile ſit ꝓprie eẽ cã an fluxus vẽtris ſuperfluus an vigilie: quod ẽ: quia non eſt poſſibile vt fiat facies ieiunãtis cum hac diſpoſitione ſubito: preter ꝙ cauſe egritudinis faciant illud ſicut dixi: ⁊ ſit infirmus in natura ſua ſm ꝙ narraui.

Videas modũ itroducẽdi caſum i actu practico.

Quõ debeas inueſtigare cãꝫ egritudinis.

Et ſi tu iam vidiſti infirmũ in die qui ẽ ante hũc diẽ: tũc impoſſibile eſt vt deletum ſit a te: ſi ẽ de natura ſui vt accidat ei fluxus ventris ſuperfluus ex ſeipſo: quod ẽ: quia ſignificationes que ſignificãt fluxũ ventris ſunt manifeſte. Et ego quidem narraui eas in libro meo de criſi: ⁊ in libro meo de ꝓnoſticatione accepta ex pulſu. Cũqꝫ ſcieris illas ſignificationes: poteris hora qua videris infirmũ iudicare ꝙ acciderunt ei vigilie ſuperflue: qḋ ẽ quia videbis oculos eius exſiccatos: ⁊ non eſt poſſibile vt ſint ita propter euacuationem: ⁊ videbis iterũ palpebras eius cum difficultate moueri cum diſpoſitione: quaſi ipſe ſint tracte ad inferiora nõ fixe: ſicut palpebre ei⁹ qui hꝫ ſubet: Et ſi tu ẽt nõ vidiſti infirmũ niſi in illa hora: ⁊ non vidiſti eũ ante illud: tamẽ iſte ſignificatiões accepte ex pulſu ſignificãt ẽt ſignificationeꝫ quãdã ſuper illud quod ante fuit: quod eſt qꝛ ſi illud quod facit illud fuerit cã ſupfluitatis fluxus vẽtris: tunc remanebit ſup infirmũ reſiduum paruum ſignificãs cãꝫ facientẽ illam euacuationẽ. Et ſi accideret ex vigiliis: imaginatur tibi ex pulſu venarũ: quaſi ſit corda corrigiarũ cordata.

Quõ poſſum⁹ de ꝓteritis ex pulſu ꝓnoſticar.

In eo autẽ cui⁹ facies ẽ cũ hac diſpoſitione propter ieiuniũ tantum: non inuenitur aliquarum ſignificationum: que ſignificant euacuationẽ neqꝫ que ſignificant vigilias: ⁊ non ſit pronoſticatio in eo niſi ex aliis: nã cã egritudinis ieiunii ẽ cũ priuatione harũ ſignificationũ proprie: nõ ex priuatione ſignificationũ q̃ ſũt ꝓprie ieiunio: ⁊ plus illo mltũ: qñ cõſideras pſcrutatiõe ꝓprie caliditatẽ reſoluẽtẽ: ⁊ nõ declarat tibi ꝙ diſpoſitio febris ſit ita qñ ſi declaratur tibi ꝙ diſpoſitio febris ſit hec diſpoſitio: tũc ſcias ꝙ hec tornatilitas faciei nõ accidit niſi ab hac cã: nõ a cã extrinſeca: ⁊ oꝫ quideꝫ vt plõges morã in tactu eius: ⁊ ponas manũ tuã ſup ipm totũ: nõ ſup ipſũ locũ q tangitur tñ: ſed ſup locũ qui eſt ſuperior eo ẽt: ⁊ cõſidera febrẽ manu tua cõſideratiõe vehementi an ſit calida tñ: an iã reſoluat ẽt cũ illo ex ſba corpis ea q̃ ſũt ſicut ſcintille ignis penetrãtes in manũ tuã: qua tãgis infirmũ: ⁊ perueniũt puẽtione manifeſta ad profundũ ei⁹. Febrium enim que ponũt faciẽ habẽtis eas cũ hac diſpoſitiõe: in q̃ ſignificat mors diſpõ ẽ hec diſpõ. Et narratio harũ rerũ ſicut dixi ẽ difficilis: verũtamẽ nõ ſũt ex eis q̃ nõ narrant aut ex eis quorꝫ cognitio ẽ difficilis ei qui iam domitus ẽ: ⁊ exercuit ſe in illo. Et mihi quidẽ multotiẽs preſentes fuerũt cũ proceſſi: ⁊ indicaui eis res iſtas: ſꝫ ipſi ex additione facti ſunt ꝓmpti ſuper cognitionẽ rerũ quas didicerũt ex edictis libris in pronoſticatiõe. qḋ ẽ: qꝛ apud illũ q vidit ⁊ pceſſit ⁊ indicauit eas certificatũ ẽ: qꝛ earũ apprehenſio ẽ poſſibilis: ⁊ nõ heſitat in illo qñ ſit ei difficilis apprehẽſio illius rei in ṗncipio: nam inter quoſdaꝫ puerorum: quorum vnuſquiſqꝫ alteri ſimilis eſt vltima ſimilitudine: non eſt poſſibile diſtinguere ⁊ qui non videt eos niſi ſemel: de ſuis autem non eſt aliquis ſuper quem depeat illud.

Difficillima exercitatis facillima fiũt.

Per illud autem dixi de hoc non intẽdi: niſi admonere iuuenes in hac ſcientia: ⁊ proprie qui ex eis non viderint infirmos: ⁊ indicaui huiuſmodi res: quod eſt quia nõ eſt tibi poſſibile vt enuncies: quod nõ accidit infirmo niſi anguſtia tantum: imo poteris dicere ꝙ vigilie accidunt ei propter anguſtiã. Eraſiſtrates enim non ſciuit ꝙ fili⁹ regis fuerit Almãs: quoniam viderit coruos: aut cornices volãtes neqꝫ qñ inuenit pulſum illius adoleſcentis ſignificare amorẽ: ſicut dixerunt quidam: ſꝫ ipſe nõ ſignificauit id ſicut ego ſignificaui niſi ſemel: qḋ eſt: qꝛ hora q̃ poſui manum meam ſuper faciem ĩfirmi: accidit ei vt tranſiret ante eum mulier ex eis que erant in manſione ſua: quare diuerſificatus ẽ pulſus eius ſtatim: ⁊ corruptus eſt ordo ei⁹ cũqꝫ parũ temporis pertranſiſſet: ⁊ mulier receſſiſſet quam viderat: rediit pulſus ei⁹ ad illud quod erat per naturam. Super illud autem quod diuerſificatur de pulſu ſecundum

Eraſiſtrates ex ſola pulſus permutatione amãteꝫ nõ cognouit.

hunc modū: non ſignificat res vna cōis. Et ē cā quare agitatur anhelitus ⁊ pulſus infirmi: Diſcretio vero huius cauſe ex qua agitat̄ anhelitus ⁊ cognitio eius: oportet vt ſit ex iſtis rebus quas audit infirmus: aut quas videt: qḋ ē: ꝗ illud quod dicitur corā infirmo: ⁊ facit accidere in pulſu eius diuerſitatē: non ē illud niſi propter agitationem ex

non ſit certum: ⁊ propter illud non eſt poſſibile vt iudicetur ex eis ſuper res in quibus dubitat̄. Ego autem dico ꝙ iſte ſignificationes non apparent ſpẽ: neqꝫ ſi apparent ſignificant rem certam. Et ego quidem oſtendam ꝙ illud ſit in expoſitiōe mea de eis poſtq̄ poſuero ſmonē hy. q ſeqt̄ hūc ſmonē. 12

Qualiter ſue ſit agitat̄ cāis debeat aſtātibꝰ ⁊ infirmo cas enūciāre.

eis que audit: verūtamen ego iā ſcripſi in illo librū ꝓpriū: ſed ē in pronoſticatione. In hac autē hora oꝫ vt redeam ad illud ſup quod fui. Illud ergo in cuius viani ē: ꝙ poſſibile eſt q̄n medicus enūciat multas ex rebus que preterierunt ⁊ ex rebus que ſunt preſentes iſirmo: vt miret̄ de eo. ſ. quando narrat huiuſmodi res: quarū premiſimus rememorationem. ſ. vigilias ⁊ lenitatē nature: ⁊ famem: ⁊ fortaſſe difficilis ſit enunciatio ꝙ vna earum ſingularis ſit cā egritudinis: ſꝫ enūciatio ꝙ illa ſit vna ex duabꝰ earū: aut vna ex tribus proculdubio ē poſſibile vt antecedat ⁊ enunciet de ea ſecundum veritatem: ⁊ illud quidē ē quod prouocat illum: qui audit illud vt laudet ipſum dicentem. Cū enunciat illud per illud quod enunciat non ſecūdū ſemitam interrogationis: ⁊ ē vt medicus dicat infirmo

ET ſi huiuſmodi egritudo triduana fuerit qui preceſſerunt labores non minus percunctaberis ⁊ oīa que ſunt inquirēda circa corpus perquirere debeſ ⁊ etiam circa oculos.

QUod ſi egritudo iā tranſierit tres dies ⁊ facies fuerit cum hac diſpoſitione tunc oportet vt inquiras de illis rebus quas premiſi tibi in queſtione de cis: ⁊ cōſideres reliquas ſignificationes in corpore ⁊ oculis.

ET ſi lumen effugerint: nolenteſqꝫ lachrymas effuderint: atqꝫ foras tanq̄ in ſuffocato prominuerint: aut alter altero minor apparuerit: ⁊ alba eorum in ſanguinea cōmutata fuerint ⁊ tanq̄ vene nigroriſ vel palloris intus ī ſe fuerint ⁊ lippitudineꝫ habeant: ⁊ iſtabiles aut tremuli fuerint: aut extra nimis extiterint: aut intus multum delituerint: ⁊ tota facies horribilis apparuerit: hec omnia periculoſa ⁊ mortalia iudicabis.

NAm ſi oculi effugerint a lumine: aut lachrymātes inuoluntarie fuerint: aut fuerit torti: aut fuerit vnꝰ eorum minor altero: aut eorum alba rubuerit: aut fuerint in eius vene fuſce aut nigre: ⁊ fuerit in eis lippitudo: aut fuerit agitati: aut inſtabiles: aut tremuli: aut eminentes: aut profūdi valde: aut fuerit color facici totius mutatus: tūc oꝫ vt putetur de iſtis ſignificationibus oībus: quia ſūt ſignificationes male pernicioſe.

HOc nomen. ſ. Principium egritudinis: ſignificat initiū egritudinis cum non ē latitudo aliqua: ⁊ ſignificat iterum initiū cū eſt latitudo aliqua: ſed illa ē parua: ⁊ ſignificat cū iſtis duobꝰ primuꝫ tempus egritudinis ex temporibus poſt: qḋ ē tēpus augmēti ⁊ poſt augmentum ſtatꝰ: ⁊ poſt ſtatum declinatio. In ſermone igitur hy. Nuꝫ ſi fuerit facies ī principio egritudinis cum hac diſpoſitiōe: nō ſignificauit ꝙ horum temporuꝫ itellexerit. In ſmone autē ſuo nūc ſcilꝫ ꝙ egritudo iam tranſierit tres dies ⁊ fuerit facies cuꝫ

Nō h diſtinctionē de ꝑncipio i tria membra.

que eſt cā tornatilitatis faciei ſue: an vigilie ſuperflue: an ieiuniū fuerit cā. Multotiens enim ei ſignificat infirmꝰ per ambas res ſimul: quare ſit admiratio eius de medico plus ⁊ fortaſſe ſignificat vnā earū ⁊ mirat̄ de eo ēt infirmꝰ q̄n dicit illud quod ē. Hoc ē ergo quod ſignificat hypo. per ſermonē ſuum. Oportet enim vt inquiras an vigilauerit hō ille: an lenificatus fuerit venter eius lenitate vehemēti: an euenerit ei aliqd ex fame. Deinde dixit poſt illud: Et ſi ſignificauerit aliquid ex illis oꝫ vt putetur de eo ꝗ ē minoris malicie: ⁊ illud ē neceſſarium quoniam melius ē vt ſit virtꝰ iſirmi cū diſpoſitione in qua non cadat ab vna cauſarū extrinſecarū: ⁊ malicia egritudinis ēt eſt minor ⁊ facilior quando cauſa liquefactionis corporis ſupflue ē vna earū rerū: ⁊ nō eſt ſecundū egritudinē ⁊ maliciā eius verūtamē cū ſit poſſibile vt ſit cauſa in illo cā extrinſeca ledens corpus: ⁊ febris liquefaciens ipſum ē neceſſe vt ſit experientia illius: donec ſciatur an facta ſit facies cum hac diſpoſitione propter has cās in die ⁊ nocte quas numerat. nam ſi facies ſit facta in hac diſpoſitione ex aliqua cauſaruꝫ extrinſecarū tm̄: ſicut dixi reductio eius ad diſpoſitionem naturalē erit in die ⁊ nocte ⁊ ſi facta eſt cum hac diſpoſitiōe propter cāꝫ in corpe: moratur ſecundū diſpoſitionē ſuā illaꝫ ⁊ additur malicia eius. Hypo. ergo inuenitur in eo qḋ dixit. In oībus rebus: recte inueniſſe. Ingramus ergo nūc de intentione ſermonis hypo. ſ. Si ergo fuerit facies in principio egritudinis cum hac diſpoſitione ⁊ non eſt tibi poſſibile adhuc vt ſignifices cum illo per reliquas ſignificationes: quod eſt: quia neceſſe eſt ex ſermone eius iſto vt ſit vna duarum rerum: aut vt iſte ſignificationes non appareant in principio egritudinis: aut vt illud quod ſignificat

Deteriora ſunt ſigna a cāis intrīſecis cāta q̄ ab extrinſecis.

hac diſpoſitione: ſignificat ſignificatione manifeſta ꝗ intellexit in ſermone ſuo premiſſo per principiū egritudinis initium cui ē latitudo: quod eſt ꝗ ſpacium temporis huius initij extenditur vſqꝫ ad diem tertium. Apud hunc ergo terminum precepit hypo. vt adderetur ad ſignificationes quas dixit: ſignificatio ex reliquis ſignificationibus in quibus dixit. Et non eſt tibi poſſibile adhuc vt ſignifices cum illo per reliquas ſignificationes: ⁊ numerauit eas in ſermone ſuo: qui ſequitur hunc ſermonem ⁊ dixit. 13

RES cōmunis in omnibus iſtis accidentibus que narrauit hy. eſt ꝗ ſunt extra naturam. Eorum vero diuerſitas eſt in hoc ꝙ quedam eorum dicuntur eſſe contraria rebus naturalibus valde: ſicut dixit hy. in eis que premiſſa ſunt: ⁊ propter illud dicitur de eis: Quia omnia ſunt ſignificationes male periculoſe ſecundum ſemitā: in qua ſignificatur ſuper res naturales. quedam enim eorum ſunt plus in illo: ⁊ quedam eorum minus: oportet ergo nunc vt inquiramus cāſ a quibus accidunt ſecundum ſententiam hy. Dico ergo ꝙ oculi fugiunt a lumine propter debilitatem virtutis viſibilis: ⁊ debilitas huius virtutiſ ſit in quibuſdam horis propter debilitatem inſtrumenti eius: ſicut illud quod accidit in opthalmia: ⁊ forſan debilitatur preter ꝙ eueniat in inſtrumētis nocumentū horribile: ⁊ quando eſt debilitas eius propter hanc cauſam eſt illud ſignificatio quia ē mortalis: ⁊ ſimiliter etiam quando lachrymatur:

Cā quare oculi lumē effugiunt ⁊ inuolūtarie lachrymātes ſint

nam ſi fuerint ille lachꝛyme ꝓpter ophtalmiam que
accidit in eis: aut propter materiam que deſcēdit ad eos
ex capite: tunc illud erit ſecundum diuerſitatem curſus
naturalis: ⁊ non ſignificabunt moꝛtem proculdubio: ſed
ſi fuerit propter debilitatem virtutis ſignificabunt moꝛ
tem ⁊ perniciem. Toꝛtuoſitas vero oculoꝛum accidit in

De cauſa toꝛtuoſitatis oculoꝝ.

cio a ſpaſmo lacertoꝛum mouētium eos: ⁊ qñ fuerit hec cauſa in lacertis mouentibus oculoſ tantum: non ſi

Oportet etiam videre quid de oculis in ſōno videatur: ſi enim ſo alba videantur ſubcluſis pal pebꝛis: nec ſolutio: aut per ſe: aut per catarticum precesserit neqȝ ex conſuetudie hoc euenerie: moꝛtis ſigna videbis.

gnificabit illud rem malam: ⁊ quando fuerit propter cāȝ
hoꝛum neruoꝛum que veniunt ad oculos ⁊ ad cerebꝛum
tunc illud erit ſignificatio perniciei in vltimo quod eſt: qꝛ
lacerti propinqui cerebꝛo vehementius ſentiunt egritu-
dinem accidentem in eo: ⁊ ante omnes lacertos. Foꝛtaſſe
enim accidit hec cauſa in lacertis oculoꝛū quos dixit hy.
in hoc ſermone: ⁊ foꝛte accidit in lacertis tempoꝛuȝ in qui
bus locutus fuit hy. in libꝛo iuncturarum. Et diminu-

De cauſa diminutiōis vnius, oculoꝝ ab altero cꝫ curſū nature.

tio vnius oculoꝛum ab altero cum diuerſitate curſus na
turalis eſt accidens pernicioſum quod eſt: quia ſignificat
moꝛtem virtutis regentis oculos: rubificatio autem al-
boꝛum ipſoꝛum: ſicut illa que accidit in ophtalmia: ⁊ ebꝛi
is ſignificat repletionē cerebꝛi: ⁊ meatuum eius: ⁊ multo
tiens ſignificat apoſtema calidum quod accidit in iſtis
membꝛis: quod eſt: quia effuſio ſanguinis ad venas que
ſunt in oculis: propter quam videntur alba earum rubea
⁊ eſt panniculus continens partem oculi: que nominatᷣ
coniunctiua non fit ab iſtis duabus cauſis. ſ. repletione
cerebꝛi: aut ab apoſtemate calido. Et ego quidem iam oſtē
di in libꝛo meo de anotomia: ꝙ iſte panniculus ligat oēs
alios panniculos qui ſunt in oculo: ⁊ oſtendi iterū ꝙ extre
mitas oſimach. i. nerui obtici aduenit huic loco ab oculo
cum eo quod eſt in eo de venis. Et iam oſtendit hy. oſten
ſione manifeſta quid intellexit per ſermonem ſuuȝ. Aut
rubent alba eoꝛuȝ: illas venas in eis que ſcripſit poſt illō

De cauſa fuſcedinis ⁊ nigredinis uenarū cōiūctiue.

nam ipſe dixit. Aut ſi fuerint in eis vene fuſce: aut nigre
⁊ hoc qdē accidēs ꝓculdubio ē ꝑnitioſum quod eſt: qꝛ ve
ne que ſunt ī oculis apparent rubee: aut propter repletio
nē ſicut dixi: aut ꝓpter apā calidū ī cerebꝛo. Sed fuſcitas
⁊ nigredo accidūt ī oculis quando infrigidantur: ⁊ non in
frigidantur niſi quando accidit ei moꝛs: ⁊ ꝓpter illud iſti
coloꝛes ſemper ſignificant perniciem. Liptitudo autem

De cauſa lypitudinis oculoꝝ.

accidit ſicut iam ſciuiſtis propter cauſam in inſtrumentis
que ſunt in oculis. ſicut illud quod accidit in ophtalmia:
⁊ in egritudinibus alijs ex egritudinibus oculi: ⁊ non ſi
gnificat illud timoꝛem: ⁊ accidit etiam illud ꝓpter debi-
litatem virtutis naturalis regentis: quando non poteſt
digerere cibum qui venit ad oculum. quod eſt: quia nos
oſtendimus ꝙ lippitudo eſt ſuperfluitas cibi: cuius dige
ſtio non rectificatur. verum neceſſe eſt ne ſit poſſibile ī egri
tudinibus ophtalmie vt rectificetur digeſtio cibi q venit
ad oculum: propter multitudineȝ humiditatis effuſe ad
oculos econtrario curſus naturalis: ⁊ propter egritudinē
accidentem in inſtrumento oculi. verumtamen cum eſt
minutio nutrimenti. ⁊ priuatio eius manifeſta: ſignifica
tio illius eſt ſubmerſio oculoꝛum: ⁊ tunc iam deſtruitur
omnino vt ſit cauſa ī hoc vt accidat lippitudo multitudo
humiditatis ⁊ remanet vt ſit cuȝ illo debilitas virtutis
tantum: ⁊ non ſit illa debilitas parua: imo multa valde:
ita vt nō ſit poſſibile virtuti cibuȝ digerere qui prouenit
ad oculum ſm vehementiam paruitatis eius. Oculi au

De cauſiſi ſtabilitatꝭ tremoꝛiſ oculoꝝ

tem agitati ſunt quoꝛuȝ motus eſt ſemper. ſignificant au
tem aut maniam aut tremoꝛem lacertoꝛum oculos mouē
tiuȝ: ⁊ iſta duo accidentia ſimul quando accidūt in huiuſ
modi egritudine: in qua ē ſermo noſter: ſignificant perni
ciē. quod eſt: quia mania quādo eſt euentus eius propter
priuationem humiditatis eſt mala valde. Tremoꝛ etiaȝ

accidit propter ſiccitatem humoꝛum: qui non habent mundi-
ficationē omnino: Et hy. quidem vituperauit oculos eminen
tes ⁊ ſubmerſos valde. Verumtamē oculi eminentia quando

De cauſa eminentie oculoꝛum ī pricipio. Egritudinis.

qȝ fit in principio egritudinis ⁊ pꝛopꝛie in eo qui vomit pro-
pter cibum multum quē aſſumpſit: aut vinum multum qō
bibit: pꝛofundatio vero eoꝛum valde non accidit in pcincipio
egritudinis: ⁊ propter illud non dixit hy. aliquod hoꝛum duoꝛuȝ in principio ſermonis ſui: cuȝ dixit naſum acutum ⁊ oculos ſubmerſos:
⁊ nō dimiſit dicere oculos eminentes: in ſermone ſuo pꝛimo
niſi quoniam ipſi non videntur cum hac diſpoſitione in facie
ſignificāte moꝛtē. quod eſt: quia impoſſibile eſt vt ſine eminen
tes oculi ſimul ⁊ ſubmerſi. Valde vero ſubmerſos preternii

Nō contingit oculos eſſe valde ſumerſos ī principio egritudinis

ſit dicere: quoniam illud non accidit in oculis ī pꝛincipio. Et
de hy. quidem extimat in hoc ꝙ dixit: eminentia oculoꝛum
ꝙ ſit contrarius ei in illo ꝙ preceſſit de ſermone ſuo: quod eſt
quia cum anteceſſit ⁊ locutus eſt in macie ſignificante moꝛteȝ
ꝙ naſus eius ſit acutus ⁊ oculi ſubmerſi: voluit vt rediret et
diſcerneret illud ⁊ numerauit illud cum ſignificatiōibus que
appent poſt diem tertium: deinde pꝛeparat in ſermone ſuo.
Aut fuerint eminentes. Et ego exponam quid videtur eſſe il
lud quod intendit in hoc ſermone ſuo: poſtquam poſuero to-
tum ſermone eius ſm hunc oꝛdinem. ſ. Si egritudo tranſie-
rit tres dies: ⁊ fuerit facies cum hac diſpoſitione: tunc oſtendit
vt queras de rebus quas pꝛemiſit tibi in queſtione de eis: ⁊
conſidera reliquas ſignificationes in toto coꝛpoꝛe ⁊ in oculis
⁊ ſignificationes que apparent in oculis ſunt vt figiant a lu-
mine: aut vt lachꝛymantur aut toꝛqueantur aut minoꝛetur
vnus ab altero: aut videantur alba coꝛum rubea: eut ſunt in
eis vene nigre ⁊ fuſce: aut appereat in eis liptitudo: aut agiten
tur: aut ſint eminētes: aut ſubmerſi valde: aut coloꝛ faci ei toti
us cum illo etiam ſit mutatus. Iſte nanque ſignificationes
omnes ſunt male ⁊ pernitioſe ⁊ non vidi illud niſi in facie qȝ
diximus. Scias ergo quia eſt ſignificatio magna ſuper moꝛ
tem. ſm ergo hanc intentionem videtur mihi ꝙ hy. numera

Nota ꝙ cū ſignis moꝛtē ſignificātibus enumerauit ēt ſignis ꝑniciā ſignificantia.

uit cum ſignificatiōibus quas poſſibile eſt apparere in facie
ſignificante moꝛtem eminentiam oculoꝛum: qnamuis impoſ
ſibile ſit vt accidat illud in ea. quoniam hy. non intendit diſti
guere accidentia que accidunt in facie ſignificante moꝛteȝ tan
tum: ſed diſtingut etiam ſignificationes ſignificantes perniti
em: que apparent in facie. ⁊ propter illud dico ꝙ quamuis ſit
impoſſibile vt accidat in facie: ſignificante moꝛtem aliquod
hoꝛum accedentium que dixit: ⁊ non illud tantum: immo
plurima eoꝛum. non eſt ſermo hy. contradicendus quoniam
intentio eius eſt vt loquetur in omnibus ſignificatiōibus ma
lis. Et tu quidem recte potes ſcire ꝙ ipſe recte inuenit: ſicut di
xit in ſermone ſuo. ſ. Et non eſt tibi poſſibile adhuc vt ſigni-
fices cum illo per reliquas ſignificationes ſm hunc modum: ⁊
vnūquodqȝ hoꝛuȝ accidentium que dixit ſunt vniuerſaliter:
aut non appareant in pꝛincipio egritudinis: aut ſi apparent
non ſignificent pꝛoculdubio perniciem. Nam ſi tu conſideres

Nō Que hoꝛū accidentiū po ſunt ī pꝛincipio egritudinis apparere ⁊ q̄ non.

vnumquodqȝ hoꝛum per ſe: inuenies hunc ſermonem in fi-
ne certitudinis. inde eſt ꝙ accidit multotiēs vt fugiant oculi
a lumine in pꝛincipio egritudinis propter multitudinem vi
ni: ⁊ etiam propter vehementiam vomitus ⁊ ſimiliter etiaȝ
quandoqȝ accidit vt lachꝛymētur ⁊ toꝛqueantur: ⁊ emineant
aut rubeant vene que ſunt in eis: ſe mutatio venaꝝ q̄ fit ī eis
ad fuſcedinē vel ad negredinē: nō accidit eis ī pꝛīcipio egri-
tudinis: neqȝ ſubmerguntᷣ oculi in pꝛin. ſ. ſubmerſione vehe-
menti: neqȝ accidit in eis lippitudo ſȝ ſunt neceſſarij ad minꝰ
tres dies aut quatuoꝛ.

14

NAm expoſuit hy. ſermonem ſuū. ſ. quod apparet de i
terioꝛibus oculoꝛuȝ in hoꝛa ſonnij in ſermone ſuo. ſ. ſi
apparet aliquid ex albis eoꝛuȝ palpebꝛis ſub clauſis.
⁊ addit in certitudine huius ſermonis ſermonem ſuum ſed de
inde non fit illud a ſolutiōe: aut a potu medicine ſolutiue. Et

OPortet autem vt cõſideres illud qđ apparet de iterioribus oculorum i hora ſomni: nam ſi apparet aliquid ex albis eorum palpebris ſubcluſis: deide nõ fuerit illud a ſolutione: aut potu medicine: ⁊ nõ fuerit in co de cõſuetudine eius ut dormiant eius oculi cum illa diſpoſitione: tunc illud eſt ſignificatio pernicioſa valde.

ET ſi palpebre inuerſe fuerint: aut liuide ſiue labra ſimiliter fuerint liuida: aut nares diſtorte: his ſignis ſiue ſolis: ſiue cum predictis mortem proximam iudicabis.

ET ſi palpebre inuerſe fuerint. aut fuſce: aut liuide fuerint labia ⁊ naſus cum illa diſpoſitione cum quibuſdam illorum ſignorum reliquoruꝫ tunc oportet ut ſcias ꝙ infirmus eſt ꝓpinquus morti.

BOnum eſt egrum inuenire iacentem i latere dextro aut ſiniſtro:

↑ Cauſa quare aptio ex albis oculorũ i ſõno ſignuꝫ ſit mortale

oportet quidem etiã vt nos ad illud addamus: aut ſimiliter a cauſa alia: cuius virtus ſit hec virtus. Ego qdem ſum aggregans intentionem huius ſermonis in ſũma vna. ↑ Dico ergo ꝙ hoc accidens accidit a debilitate virtutis mouentis palpebram: ⁊ eſt interficiẽs ſi non fuerit euentus eius a quibuſdam cauſis extrinſecis ſed indigent cauſe extrinſece in faciendo venire hoc accñs vt conſecute ſunt de vehementia virtutis ſue vt ꝓſternãt virtutem ⁊ mollificant eã: ſicut ſolutio vl' diaria. ⁊ potio medicine ſolutiue: ⁊ tedium: ⁊ anguſtia vehemens: ⁊ vigilie: ⁊ priuatio ſibi: ⁊ proceſſio ſanguinis ſuperflui: ⁊ relique euacuationes pertranſeuntes quãtitateꝫ equalem. Sup illud autẽ quod paulo ante dixi: ꝙ hy. intentio eſt vt numeret oẽs egritudines ꝑnicioſas: exceptis illis q̃ in facie apparent tãtũ: ſignificauit cum expoſitiõe in hoc ſermoꝛ. vbi dixit: Deinde nõ fuerit illud a ſolutione: aut a potu medicine ſolutiue quod eſt: quia anteceſſit ⁊ excepit in ſermone ſuo in facie ſignificante mortem: vbi dixit. Aut leniter venter eius lenitate vehemẽti. Sermo enim eius. Lenitur venter eius: cõmunis eſt ſolutioni ⁊ fluxui ventris: qui fit a medicine ſolutiue potu. verũtamen in hoc ſermone cum incipit inceptione ſecunda cum determinatione accidentiuꝫ pernecantium addidit vnicuiqꝫ exceptionẽ: q̃ oportet vt excipiant̃ i eo: ergo neceſſario facit illud. 15

IN pluribus quidem ſcripturis ſm hoc inuenitur inceptio huius ſermonis ſcripta: ⁊ inuenitur etiam in quibuſdam eorum loco inuerſarum ſpaſmate. ⁊ illud quod ſignificat hec dictio. ſ. ſpaſmate eſt contractio ſicut quod accidit membris illis quibus aduenit frigus: ⁊ illud quidem accidens ſignificat mortem mẽbrorum: aut frigus ipſorum ⁊ ſimiliter etiam liuiditas. ↑ Inuerſatio autem palpebrarum ſignificat ſpaſmum: aut molliciem vnius duorum lacertoꝛuꝫ q cooperiunt oculos: ⁊ ambe ille egritudines interficiũt infirmũ quando reliqua ſigna ſignificant ſimile illius. Et ſignificauit ſuper hoc hy. in ſermone ſuo cum quibuſdam illorum ſignorũ que dixit ꝙ ſufficit ſolũ in ſignificatiõibus ſup mortẽ. 16

↑ Indicatio ſũpta ab inuerſatione palpebrarũ

SErmo iſte eſt ſignificatio ꝙ hy. determinauit in iſto ſuo ſermone: in cuius via ſumus ſigna pernicioſa: qđ eſt: quia tu inuenis eum in hoc ſermone narrare ſigna que apparent in toto corpore: ⁊ non incepit in illo inceptione ſecunda: ſed continuauit illud cũ eo quod preceſſit de ſermone ſuo: quod eſt: quia preceſſit et dixit in ſermone ſuo. In facie ſignificante mortem: quia oportet vt conſideres reliquas ſignificationes in corpore toto: ⁊ in oculis. Et numerauit poſt illas reliquas ſignificationes in corpore vna cum veſtigio alterius. ſermo autẽ eius iſte ↑ Et oportet vt inueniat medicus infirmũ in hora qua igredit̃ ſuper eũ iacentẽ ſup vnũ duoꝝ laterũ eius: nõ ſup dorſum ipſius ſicut q habet molliciẽ: nõ fit niſi ſignificatio laudabilis: qñ ſignificat vehementiã virtutis retinentis corpus ⁊ figentis ipſum cũ lacertis: ſicut ſignificatio ſuper debilitatẽ virtutis huius ẽ vt non inueniat̃ infirmo eſſe poſſibile iacere ſup vnũ lateꝝ ſuoꝝ. Et hy. quidẽ inuenit ĩ ſmone ſuo illo rẽ cõem ĩ eo. ſ. ſermo eius.

⁊ manus ⁊ pedes ⁊ ceruicẽ nõ ut in ſpaſmo diſtenſa: ⁊ totum corpus in ſua poſitione flexibile ⁊ minime rigidum: que habitudo ſanis eſt familiaris ⁊ amica: ⁊ iacere in modum ſani eſt melius.

ET oportet vt ieniat medicus infirmum iacentem ſuper vnum laterum ſuorum ſcilicet dextruꝫ vel ſiniſtrum: ⁊ manus eius ⁊ pedes ⁊ ceruiceꝫ flexibiles parum ⁊ corpus eius totuꝫ ĩ ſua preparatione humidum: quoniam plures ſani non iacent in ſomno niſi cum hac diſpoſitione: ⁊ laudabilior quidem decubitus eſt qui ſanorum decubitui eſt ſimilis magis.

QUia non eſt ſignũ laudabile egruꝫ ſuppino corpore iacere brachiis rigidis ⁊ pedibus.

IAcere aũt infirmũ ſuper ceruicem ſuam cũ tenſione manuuꝫ ſuarum ⁊ pedum ſuorum ⁊ colli ſui: eſt minoris laudis q̃ illud.

↑ Cũ q̃re bonũ ſit inuenire infirmum iacẽtem ſupra vnũ duoꝝ laterum

Qñ plures ſani nõ iacẽt ĩ ſomno niſi cũ hac diſpoſitione. ⁊ manifeſtũ ẽ ꝙ oportet vt ĩueniat infirmũ medicus iacẽtẽ ſm hunc modũ ĩ hora ĩ q̃ ingredit̃ ſup eũ oportet. n. ut intelligas illud ab eo: quãuis non dixerit illud qđ ẽ qa nõ abſoluit ſmonẽ ſuũ: ⁊ dixit. Et oꝫ vt inueniat infirmũ iacẽtẽ ſup vnum duoꝝ ſuoꝝ laterũ ſꝫ addidit ad illud rememorationẽ medici. deinde dixit poſt illud. Et oportet vt ſint man⁹ et pedes ⁊ ceruix duplicata paꝝ: De cõſuetudĩe nãqꝫ pluriũ ſanoꝝ ẽ vt iaceãt ĩ ſomno cũ hac diſpõne: ⁊ qdẽ cõꝑhẽdit ꝑ ſmonẽ ſuũ. ſ. Plures ſani ⁊c̃ aliã q̃ ĩ ꝓnoſticatiõe ſit iuuamẽtũ ꝯſeruatõe cui⁹ idigẽs ſemꝑ: q̃uis dimittat rememorationẽ ei⁹ ĩ aliq̃ hoꝛaꝝ. ⁊ ẽ: q: qđ ĩ ei⁹ vẽis cũ eo ẽ ꝓpriũ vnicuiqꝫ ĩfirmoꝝ ſine alio: ñ ẽ oꝫ vt ponas ꝯſiderationẽ tuã ad id cõem: qđ ẽ: q: nõ oꝫ qñ vides ĩfirmũ iacẽtẽ ĩ ſõno: ſic ẽ ꝯſuetudĩe pluriũ ſanoꝝ ẽ. vt laudes decubitũ ei⁹: ↑ Et qñ tu vides decubitũ ei⁹ diuerſũ ab illo: ñ oꝫ vt tu vitupes ipſꝫ: q̃uis ſit ſignificatio mala. ĩmo igr ⁊ ꝯſidera an de ꝯſuetudĩe ĩfirmi cucurrerit vt iaceat ĩ ſõno cũ illa figura: nã ſi fuerit ita ñ erit ſignificatio vitupabilis. Sermonẽ vo ſuũ. ſ. corp⁹ ei⁹ totũ in ꝑpatiõe ſua hũidũ poſuit pp corp⁹ extẽſũ ſic cũ qđ ẽ: q: man⁹ ⁊ pedes oꝫ vt ſint duplicabiles paꝝ: ⁊ toti⁹ corpis ẽt oꝫ vt ſit decubit⁹ ſm hũc modũ. ſ. vt ſit figura ei⁹ lõginq̃ ab extremitatib⁹. figure aũt decubit⁹ trãſeũtis eq̃litatẽ ſũt ĩ qb⁹ ẽ totũ corp⁹ tẽſum ĩ vltio tẽſiõis: ⁊ ille ĩ qb⁹ man⁹ ⁊ pedes ⁊ os dorſi. ⁊ inus ꝑs ſunt ſpõdilles colli: ſũt duplicata ĩ fine duplicatiõis. Et figure qdẽ decubit⁹ trãſeũtis eq̃litatẽ accidũt qñ tendunt̃ neruĩ tẽſiõe vehemẽti: ſic oſtẽdã ĩ libro meo de motib⁹ lacertoꝝ. Media aũt iter has egreſſas ab eq̃litate nõ ẽ extenſa penit⁹: ⁊ ꝓpter illud noĩauit eam hy. hũidam qñ de aptitudĩe corpoꝝ hũidorũ nõ ẽ vt extendantur.

↑ Cui parti derogãt vniuerſalibus

ISte decubit⁹ nõ penit⁹ laudat̃: ⁊ pp illud nõ oꝫ vt dicat̃ ꝙ ẽ minoris laudis. qđ. n. oĩo laudabile nõ ẽ: nõ ẽ neceſſariũ vt dicat̃ q: ẽ minoris laudis Et hy. qdẽ ſignificauit ꝙ iſte decubit⁹ nõ ẽ laudabilis oĩno ĩ ſermõe q ſeq̃tur hũc ſmonẽ: ⁊ ẽ ſermo ei⁹: ſi euigilauerit ⁊ deſcenderit ĩ lecto ſuo verſus pedes ſuos: tunc illud

ē deteriꝰ: qd ē: quia ſermo ī hoc decubitu q: eſt deterior: ſignificat ꝙ decubitꝰ q eſt ante eſt malus. Et mihi qdem videtur ꝙ iſte ſpēs decubitus ſunt medie inter laudabilē ⁊ vituperabilē quia virtus earuȝ non eſt magna: neqȝ in ſignificanda ſanitate: neqȝ in ſignificāda morte: ſed aut ſunt medie inter iſtas ſpecies decubitus. aut declināt ad vnā duarum extremitatuȝ ī declinatione parua. ita vt ſit poſſibile ei qui loquit in eis ſermone nō exquiſito: vt cōparet eas cum duabus extremitatibꝰ ſuis: ſicut fecit hy. in hoc loco in ſermōe ſuo. ſ. ꝙ iſte decubitus ē minoris laudis ꝙ̄ decubitus pmus et decubitus qui ſequitur euȝ eſt deterior eo. Et oȝ vt ſcis ſeruāſ qd dixi: ⁊ eſt quia oportet vt cōſideres ne ſit debitus īfirmi ſuper collum ſuuȝ currens in cōſuetudine eiꝰ nam ſi fuerit res ita. ⁊ īfirmus nō reſpexerit medicū ingredientē ſup eum tunc ñ erit rectum vt eſtimet ꝙ ille decubitus ſit melius iter laudabilē ⁊ vituperabilē ſed oportet tūc vt ipſuȝ nūeres in ſpēbus decubitus laudabilis. ⁊ ſi non fuerit de conſuetudine infirmi decūbere ſm hanc figurā: ⁊ fuerit honorās medicū q ingredit ſuper eū vehemēti verecūdie ex eo: tūc nō ē ſignificatio laudabilis: ⁊ plus illo ſi infirmus natura fuerit verecūdus: ⁊ pp hoc oȝ vt dicatur in hoc decubitu: q: eſt mediꝰ iter laudabileȝ ⁊ vituperabilē in ſeipſo: eius aūt poſtremū declinat ad duas extremitates ſm naturaȝ infirmi. 18

huiꝰ ⁊ ſeqntis d̄cubitus ſpēs medie ſūt īter laudabile ⁊ vitupabile.

ET ſi repente ſe a capite lecti ad pedes iactauerit: malū non eſſe dubitabis.

QUod ſi euigilauerit: ⁊ ꝑcepitauerit ſe a loco ſuo verſus pedes ſuos illud eſt deterius.

ET ſi pedes nudos: ⁊ tepidos inueneris: ⁊ inordinate cū labore ceruiceȝ atque pedes iactauerit: peſſimū ē: ⁊ anguſtie ſignum.

QUod ſi inueniat cum illo: ⁊ pedes eius ſint diſcoperti: ⁊ nō ſint calidi valde iactat pedes ſuos ⁊ ceruice ſuaȝ cum diſpoſitione diuerſitatis ⁊ agitationis tūc illud malū eſt ꝓpterea: quia ſignificat anguſtiaȝ.

ET ſi eger iacuerit deiecta ceruice ⁊ aperto ore.

ET ex ſignificatiōibus mortis eſt ꝙ dormiat infirmus ore aperto pſius ſemper.

ET reiecta ceruice pedibuſqȝ tortis.

ET vt pedes eius ipſo iacēte ſuper ceruicē ſuam ſint duplicati duplicatiōe vehemēti ⁊ retorti.

AT ſi ſuper ventrē preter ſolitū iacuerit: maliciē ⁊ alienationē ſignificat: ſiue doloreȝ ventris.

SOmnus autē infirmi ſuper ventre ſuū pter ꝙ iaȝ curreret cōſuetudo eius ī ſanitate ipſius vt dormiret ſuper ventrē ſuū tunc illud eſt ſignificatio mala. quod ē: quia ſignificat permixtionē rationis: aut dolorē in partibus ventris.

ET ſi in augmento egritudinis repēte ſurgēs ſteterit: malū in oī acuta egritudine: ⁊ peſſimū eſt in periplemonia.

ET infirmi ſaltus ad ſedēdum in hora ſtatus egritudis ſue ē malus valde in oībus egritudinibus acutis: ⁊ deterior eſt qui fit in periplemonicis.

SIcut decubitus ſup latus cōſeqtur aliq̄ operationū ſimilit etiā et decubitus ſup collū. ſicut iacēt oēs. Et pp illud qñ ꝓijcis cadauer ſuper latꝰ ſuū: cōuertit ꝓculdubio aut ſup faciē ſuā: aut ſup collū: ⁊ ſimiliter ſi figuraueris ipſum figura in qua tendit ad ſuperiora cadit ⁊ deſcendit verſus pedes: ⁊ precipitatur. neceſſario igitur dicit hypo. in hac ſignificatione quia eſt mala. qd eſt: quia ſignificat mortem virtutis que tolerat corpus. 19

Sicut ñ gradus virtutiſ ī cadauere ita ī infirmo eius debilitatio

QUam rectius eſt illud q̄ determinauit hy. ſermonem ſuuȝ in additione ſua. ſ. Et non ſint calidi valde. qd ē: q: infirmus cogitur in febribus acutis valde diſcoopire pedes ſuos: quoniaȝ accēduntur cū acceſſione reliquoruȝ mēbroruȝ. Cū ergo nō ē diſpō febris hic diſpoſitio: ⁊ iuenis infirmū detegentē pedes ſuos: tunc illud ē ſignificatio ſuper moleſtationē infirmi: ⁊ ꝙ habet anguſtiā ⁊ ſi iuenis cū etiam figurare manus ſuas cū ceruice ſua ⁊ pedibus ſuis ſede. Sicut dixit hy. in eis q̄ pmiſſa ſūt. ſ. vt videas iſta mēbra piecta cū diſpōne agitatiōis ⁊ diuerſitatis: tūc ſcimus ꝙ illud ē ſignificatio mala. quod eſt q a ſignificat anguſtiā: ſicut dixit hyp. Et hoc nomē āguſtia. ſ. ſignificat ꝙ infirmus cū omnibus ſuis figuris leditur: qbus decūbit ⁊ permutatur ſp de figura ad figurā. At qñ inuenis īfirmū iacentem ſicut dixi: et videris euȝ mutare ſemper figuram in qua iacet. et manꝰ eiꝰ ⁊ pedes ipſius iactari cū diſpōe diuerſitatꝭ ⁊ agitatōis: ⁊ ſitꝰ ceruicis eiꝰ ſp puluinar ieq̄lis: tunc ſcias ꝙ hȝ āguſtiaȝ: aut ꝓpter cauſam quā inuenis ī ore ſtomachi: aut ꝓpter debilitateȝ virtutis ſue. poſtq̄ȝ autem cognoueris etiā in illo voluntatem infirmi: conſidera ne ſit ex mollibus p naturaȝ q terrent ex oī cā q̄ accidit eis: q̄uis ſit pua valde et debilis. 20

Crebra agitatio ac īfiguris oībꝰ ingetudo mala

QUod dormiat infirmꝰ ore apto ſuo ſp: qñ ñ accidit illud ab extriſeca cā ſic ex ſolutōe aut medicia ſolutiua. aut re alia cuiꝰ virtꝰ ſit h virtꝰ tūc illud ē ex debilitate virtutis mouentis lacertos q apiunt os: ⁊ claudūt ipm ſicut dixit añ ī lacertis q mouēt palpebras. Certior qdē ſcripturarū qbꝰ ſcribit iſte ſmo ē hec ſcriptura: ⁊ ſȝ h iuenimꝰ eū ſcriptū ī qbuſdā ſcripturis āntiqs: ⁊ iuēimꝰ eū ſcriptū ſȝ diuerſitatē eis ꝙ ſcripſimꝰ eū: ſ. ē illd ꝙ iuenit ſcriptū ī dſcriptōe Diaſcoridis: ſȝ hūc modū. Et ex ſignificatiōibꝰ malignis vl' pūis ē: vt ſit īfirmꝰ ore apto: ⁊ vt dormiat ſemp. In h āt ſmōe ſūt due ſignificatōes: q̄rū vna ē oris aptio: ⁊ altera aſſiduitas ſōni. ¶ At hy. qdā iā oñdit ī hac ſignificatōe ſecūda: q: ē mala: q̄uis nō ſit os cū ea diſpōe aptū ī libro aphoriſmorū: vbi dixit. ſōnus ⁊ vigilie qñ vnūqdqȝ hoꝝ ptrāſit q̄titatē eq̄lē: tūc: illud ē malū: ⁊ meliꝰ qdē ē vt ſimus cōtēti p illud ꝙ nō voluerit narrādo os aptū niſi cū ſōno. nos. n. nō iuenimꝰ illd accidere ſȝ plurimū niſi apd ſōnū ⁊ ſi iueneris iterū apire os ſuū pter ſōnū. tūc ſcias qd illa ſignificatō ſup malā diſpōȝ magna ē. 21

Cū ſōnꝰ ſine oris aptōe ī īfirmo malus ſit cū adito peior erit

INuenit ī qbuſdā ſcripturis loco Duplicati duplicatiōe vehemēti. ſepati ſepatōe vehemēti Et iſte qdē decubitꝰ ē malꝰ qd ſignificat pmixtionē rōis īfirmi. ¶ Qd ē: q: tu ñ iuenis aliquē cuiꝰ ꝯſuetudo cucurrerit vt iaceat ī ſōno cū hac figura. ⁊ ſi tu ſcripſeris hūc ſmonē ſȝ ꝙ ſcripſimꝰ eū ſȝ duplicati duplicatōe vehemēti: tūc illud iteꝝ ē decubitus malꝰ: qñ ē extraneus: quoniā forſitan nō iuenitur aliqs hoꝝ hoc efficere. 22

Accidētia pter cōem cōſuetudinē pmixtionē rōnis dicāt ī īfirmo

INuenimꝰ āt hy. feciſſe rememorōeȝ ī oībꝰ iſtis ſmōibꝰ ſp cū diſcretōe: cū q̄ oȝ diſcernē eos vt diſtiguat p illud int illud ī q̄ currit ꝯſuetudo īfirmi ⁊ int illd q̄ ñ currit eiꝰ ꝯſuetudo: qd ē: ¶ Q: dormire ſr vētrē pter ꝙ ꝯcurrit ꝯſuetudo cū eo ſignificat aut pmixtionē rōis. ſic decubitꝰ q ē añ iſtū: aut dolorē q ē ī ptibꝰ ventris. quod ē: q: tu inuenis multos ex his q habent dolorē: in ventre ſuo eligere apud ſomnū hāc figurā. 23

Inſuetꝰ icubitꝰ inſuete diſpōis ſignū ē.

QUi hȝ piplemōiā: ſētit ī pectore ſuo ⁊ ī pulmōe ſuo ꝯſtrictōeȝ vehemētē qñ dormit ſr ceruicē ſuā: ⁊ qñ ſedet āhelitꝰ eiꝰ ē melior. qd ē: q: ptes pectoris q̄ ſt ī āteriori pte eiꝰ cadūt ſp dorſū quā

In oibꝰ egritudinibꝰ ꝑter q̃ȝ i peripleonia. ſeſio iſta tu mala.

do dormit ſuper ceruicem: quare accidit inde vt conſtringatur pulmo: ergo non ingreditur ad ipſum ex aere quantitas qua fiat ſufficientia in euentatione cordis in reliquis autem egritudinibus ſeſſio infirmi eſt mala in hora ſtatus: ergo oportet vt conſideres illud in conſideratione vehementi Hy. enim non excepit in ſermone ſuo ſignificatio mala: valde in vanū: quod eſt: q2 egritudo facit accidere i hac hora proprie quietez ⁊ tranqllitatē ꝓpt vehementiam ſui laboris: ⁊ ſi intēdit aliqs mouere ipſum in hac iraſcitur inde ⁊ fit ſupeū paru. Cum ergo accidit contrarium illius ita vt infirmus ſaliat ad ſedendum i hora ſtatus egritudinis ſue: tunc oportet vt ſcias ꝙ illud eſt ſignificatio mala ſuper difficultatem anhelitus eius aut ſuper anguſtiam: aut ſuper permixtionem rationis. 24

Frendere dētibus in febribus ꝑter ſolitum neq; q puero mortem vel maniā. ſignificat ꝙ ſi frendeat cum inſania mors ſeqtur vicina.

Stridor autem dentiū in febre eiuſ cui nō fuerit ꝯſuetudo illa a puericia ſua: eſt ſignificatio manie ⁊ mortis oportet ergo vt antecedas. ⁊ iudices illud quod timetur ſuper infirmū de vtriſq; rebus ſimul. Nam ſi facit illud quod facit inde iam ratōne eius permixta: tunc illud ſignificat ꝙ eius pernicies iam appropinquat.

Stridor dentiū accidit quādo mouentur lacerti: qui ſunt i temporibus ⁊ mandibulis. motu ſpaſmi. Ex hominibus eni accidit illud ꝓpter cauſam que accidit i lacertis tīſ: aut i principio generationiſ corporis: aut i fine eiꝰ propter aliquā cāuȝ ⁊ ex eis eſt cui accidit illud: cū origini neruorum accidit nocumētū: ex quo poſſibile eſt accidere neruis qui ex eo oriuntur ſpaſmum. Et oȝ quidem vt ſcias ꝙ i creatione cuiuſq; membrorum in vno quoq; corporum eſt proprietas que eſt propria ei ⁊ non alij: ⁊ iam narraui illud in libris alijs ſermone amplo vltimo. In hoc auteȝ libro ſufficit mihi vt enunciē illud cum ſumma vna: ⁊ rogo gentes vt hanc ſummā ſeruēt ⁊ memorie cōmendent in omnibus horis: ⁊ non mirentur ex hoc ſi euenerit origini neruorum nocumentum in horis diuerſis in corporibus multis: vt accidat inde tremor ⁊ ſpaſmus in diuerſis lacertis: nam ſicut vides compoſitionem quorundam corporum compoſitionem bonam: ⁊ quorundam corporum compoſitionem malam ab initio generationis eorum: ita vt quedam corū ſint velocis curſus ⁊ ſuper quedam eorum ſit erectio difficiliſ ⁊ ſimiliter inuenis ea diuerſificari in debilitate ⁊ fortitudine in reliquis membris ſimiliter etiam inuenis ad quorundam hominum pedes properare nocumentum ex qualibet cauſa: ⁊ quibuſdam eorum accidit illud in volis manuum: ⁊ quibuſdam i oculo: aut in capite: aut in aliquo membrorum reliquorum ſm compoſitionem cuiuſq; corporū a principio ſue generationis. Non eſt ergo mirum ſi ſint lacerti mouentes oculum debiles in quibuſdam corporibus: et in quibuſdam eorum lacerti mouentes mandibulas: ita vt accidat per illud iſtis vt strideant dentes eorum in horis oībus ex qualibet parua cauſa: que accidit eis: et accidit illis vt moueant oculos ſuos motu frequēti: quod ē: q2 ſtridor dentiū ꝑ naturā ē conſimilis cauſe q̃ accidit in oculo et lacertis ſuis a principio creature: quoniā non eſt poſſibile habēti hāc cauſaȝ vt figatur ictu oculi: ſed mouetur ſuper motu tremuloſo. Spaſmus auteȝ accidens in lacertis mādibularum febre ꝑꝑ nocumētum quod ingreditur ſuꝑ cerebrū eſt ſimilis cauſe que accidit in lacertis oculi: in qua dixit hy. i eis que ſunt ꝑmiſſa: ꝙ oculi ſunt in ea agitati. qd ē: q2 receptio nocumenti accedentis in cerebro ꝓperat in quibuſdā corporibꝰ ad lacertos menti et temporū. et ad lacertos qui ſunt in mādibulis. neceſſario igitur dixit hy. ꝙ hoc accidens ſignificat maniā ⁊ mortē. et ſermo eius mania eſt equalis ſermoni ſuo: ac ſi diceret: rationis vehemens permixtio. In ſignificatione autem mortis cauſa eſt nocumentū ingrediens ſuꝑ cerebꝝ verūtn̄ ex eo de q̃ q̃rit ē ſermo eiꝰ ꝙ hoc accidēs ſignificat maniam: deinde ſermo eius per illud ſcilicet ſi faceret illud qd facit inde ratione eius iaȝ permixta: tunc illud ſignificat ꝙ eius mors propinqua iam. manifeſtum eſt igitur ꝙ ſi ſtridor dentium ſignificat maniam: non ſolum tunc nō eſt poſſibile vt quieſcat quando accidat mania: imo oportet: vt vehemens fiat ⁊ fortis: ⁊ hoc eſt quod mihi videtur: q2 ē intentio huius ſermonis. quem dixit hypo. ꝙ ſtridor dentium accidens in eo de cuius conſuetudine non eſt a pricipio ſui eſſe: eſt ſignificatio manie que accidit in eis que ſunt poſt. ⁊ ſi inuenis cuȝ infirmo duo accidētia ſimilis ſ. maniam ⁊ ſtridorē dentium: tunc ſcias ꝙ ei mors appropiquat valde. Per ſermonem igitur ſuum primum non voluit: niſi quando tu vides infirmi dentes ſtridere: preter ꝙ eius ratio ſit iam permixta: tunc ſcias ſcientia abſoluta ꝙ illud eſt ſignificatio manie ⁊ mortis. Per ſermonem ſuum ſecundum voluit hanc intentionem quam dicit: Quando vides infirmi permixte rationis dētes ſtridere: tunc ſcias ꝙ eius mors iam appropinquat valde: ⁊ illud ſignificat ſermo eius ſcilicet illud ſignificat valde quod eſt: quia eius mors iaȝ apropinquat. quoniam ipſe enunciat in ſermone ſuo i principio vel primo ꝙ illud accidens ſignificat mortem: ⁊ addidit cum illo ſermone valde: ⁊ dixit. Illud eſt ſignificatio ꝙ eius mors iam appropinquat volens ꝙ nō tardatur: ſed feſtinat valde. 25

Si in egro corpore fuerit antrax aut carbunculus: ſiue preceſſerit ſiue egritudini: ſuperuenerit opus eſt attendere quod ſi exiccatus fuerit: ⁊ colorē viridez vel citrinū vel liuidū ꝓtulerit: mortem dixit proximam.

Et quando fuerit i corpore īfirmi vlcus: aut antecedens egritudinem ſuam aut eueniens in hora egrtudinis ſue: tunc oportet vt cōſideres ipſuȝ: quod ē q2 quā īfirmi eē ꝯuertit ad ꝑniciem tūc vlcus illud fit ante mortē eius ſiccū: aut cum liuiditate: ſiue viriditate.

Siccitas autem vlceris erit propter debilitatem virtutis que corpus nutrit. color vero eis non eſt vnus in hominibus omnibus ſed diuerſificatur ſecundum diuerſitatem corporum in humoribus: quorum vnuſquiſq; vincit in eis. ⁊ ſecundum quantitatem nocumenti accidentis in vnoquoque eorum quod eſt: quia vincens in corpore quādo eſt humor qui eſt ex genere colere: eſt color citrinus: et quando vincens eſt humor melancholicus: aut eſt color viridis: aut liuidus: ſed ſermo eius in hoc loco viridis: non eſt color citrinus ſed color qui intelligitur ex hoc nomine. Dixit enim: in eis que ꝑmiſſa ſunt ꝙ color viridis quandoque dicitur de citrino: quandoque dicitur de colore zinario vel ziniar ideſt colore heruginoſo: ⁊ propter illud nominant quedam colorem ſulfuris colorem viridem. Nocumentum vero accidens in corpore quando eſt magnum facit euenire colorem liuidum: quoniam hic color eſt propinquus colori nigro. ⁊ quando eſt paruum: facit accidere colorem citrinum aut viridem: ⁊ propter illud ſcripſerunt quidam alij hunc ſermonem ſecundum hanc ſimilitudinem. nam vulcus illud fit ante mortem eius ſiccum cum citrinitate: ⁊ ſcripſerunt ipſum quidam alij ſecundum hunc modum: nam vlcus fit ante eius mortem ſiccum cum viriditate. 26

Cuicunq; membro determinata vtꝰ ieſt q̃ſita ē eiꝰ ꝓpa ꝙ n̄ alij

Dē nocumētū cerebri ſignuȝ eſt malū.

Coloris viridis ſpēs ſi citrinus zinariꝰ heruginoſus et ſulphureus.

Motus manuū .s. earū opatio quā ī hꝫ ſmõe dixit accidit ex imaginatiõe ſimili ei ꝙ imaginať ille ī cui⁹ oculis aq̄ cõgregať: ⁊ eſtiat ꝙ res q̄s videt iter hūiditatē grãdineā ⁊ tunicā corneā: q̄ coopit pupillā ſunt deforis: q̄ñ ꝯſueuit hora ſanitatis ſue videre res ī aere corā oculis ſuis: ſimile ēt huic ivenim⁹ bis accidere: q̄s dixit hy. ī ſe. acutis ⁊ piplemonia: ⁊ ī phreneſi: ⁊ dolor capitis: qd ē: quia eſtimāt ipſi videre res deforis ⁊ ipſe nõ ſūt niſi itra oculos ipſor. Jā. n. oñdim⁹ ꝙ lumē viſibile lucidū ē ſimile hūiditati ſbtili clare ſimili valde albugini oui: qua ſit iuuamētū ī cuſtodia oculi a nocumētis: q̄ accidūt ī eo ꝑ ſe: ⁊ q2 hoc lumen viſibile penetrat ex pupilla oculi ēt ad aerē extrinſecū: cū q̄ cõtinuatur lumē viſibile in hac hūiditate: ⁊ oñdi ēt ī ſmone meo de viſu ꝙ aer lucid⁹ cū q̄ cõtinuať: hꝫ lumē viſibile ſtat loco inſtrī nãlis cuius virtus ē ſimilis virtuti nerui ī corpor: ⁊ illud ē ī tractatu meo. xiij. libri mei de demõſtratiõe: ⁊ ī tractatu. vij. libri nři in ſentētijs ⁊ ſūmis hy. ⁊ Platonis. Et ſui locutus ī illo ēt ſmonem longū in tractatu. x. libri mei de iuuamēto mēbrorū ⁊ ſicut ſenſu cerebri q̄ ſentit dolorē accidētē ī digitis vbi gratia ſit mediatione nerui inter ea: ſic ēt eius ſenſus quo ſentit res viſibiles: que ſunt deforis vel ex: ſit aere mediante q̄ñ ē longitudo illarū rerū ab eo longitudo equalis Aqua ergo que aggregatur in oculo ſtat ī hac hūiditate effuſa inter hāc hūiditatē grandineam ⁊ inter pupillā de qua dixi: q2 ſimilis ē albugini oui. Rerū autē ꝑꝑ quas imaginãtur plurib⁹ eorū qbus accidit faſtidiū res ſimiles rebus que accidūt ei ī oculis cuius aggregať qua euētus etiā ē in hac humiditate: qd ē q2 locus ī quo occurrit lumē viſibile hūiditati groſſe aut nigre q̄ ꝓhibet ipſum penetrař exterius eſt in quo imaginatur exterius ſm nãm illius humiditatis ſtãtis in facie illius luminis viſibilis. fortaſſe. n. qd videt corãm oculo ſimile capillo: aut filis: aut villis veſtimētorū ⁊ fortaſſe extimat hō ꝙ voluit corā oculis ſuis ſimile cimicib⁹: aut muſcis: paruis ⁊ fortaſſe ē qd videt ſimile lenti aut grano milij nigri. Simile ḡ huic accidit ī febrib⁹ acutis: ⁊ piplemonia: q̄ñ eleuãtur ad caput vapores ex hūiditatib⁹ q̄ ſunt ī corpore: ⁊ turbãt hūiditatē clarã: q̄ ē ī pupilla qd ē q2 infirmi imaginãť tūc res illas q̄s ꝑdixim⁹. Jn dolore vō capitis vehemēti ⁊ phreneſi: q̄ñ caput plenū ē hūiditatibus q̄ñ ꝑuenit aliqd illor hūor ad oculū: ē cā euēt⁹ illor accidētiū: quor ꝑceſſit remẽoratio: ⁊ non deri

Manuū mobilitatis ſigna ſic ꝑnotabis: ī febre acuta: ī piplemonia ⁊ ī phreneſi nõ vera: ⁊ ī capitis dolore ſi manus ad faciē tulerit tãꝗ glibet poſiturus vel q̄ſi collecturus aliqd hac illac q̄ſierit: vel vō veſtibus q̄ſi pilos euulſerit vel q̄ſi feſtucas de pariete decerpſerit peſſimum eſt ⁊ mortale.

De eſſe aūt motus manuū hoc ē qd te ſcire oz ꝙ ipſe ī febribus acutis ⁊ piplemonia ⁊ in phreneſi ⁊ in dolor capitis quãdo ſūt mote verſus faciē: q̄ſi veniēť cū eis aliqd: aut colligat ſurculos: aut euellat cū eis de pannis villos: aut auferat cū eis de pariete aliqd: tūc totū illud eſt malum ⁊ mortale.

Viſo non ſit ꝑ intus ſuſceptõnē ſꝫ ꝑ extemiſſionē.

Nõ cā ſmobilitaꝫ man⁹ in acut egritudinibus.

uãt neqꝫ determinãt oēs medici noīa que dicunt ī habentibus phreneſim. .s. collectionē feſtucarū ⁊ euulſionē villorū: niſi ex hꝫ antecedēte: qd ē q2 mlti eor qb⁹ accidit hac imaginatio narrauerūt eam nobis in hora euentus eius ⁊ ī fine ipſius. Genera aūt eius ſunt duo: qd ē q2 ex hoib⁹ eſt ī quo ipſius ꝑmiſceť rõ ex illis rebus quas imaginatur: ⁊ eſt eius vtus q̄ ipſe experitur res ſana: ⁊ ex eis eſt cuius ratio ē fixa fortis: ⁊ vtuti eius qua ipſe experiť res ſana: ⁊ ex eis ē cui⁹ rõ ē fixa fortꝫ ⁊ virtuti eius qua ipſe experitur res accidit iam quoddam nocumētum: quare inuenimus eum propter illud fixū patientem ad reſiſtēdū infirmitati accidenti: ⁊ eſt vincens eam. ⁊ q̄dã eorum intelligit illd qd accidit ei. Et nos qdē fecimus ſtare illuꝫ qui erat ita ſuper imaginationē: que prouocauit eum ad hoc vt remoueret manus ſuas: ſicut dixit hy. ⁊ dixit ꝙ ipſe eſtimabat ꝙ in pannis ſuis eſſent villi: aut in radicibus pictis: quas videbat paleas: ⁊ multotiens dixit: q2 eſtimabat ꝙ ſuper lectum ei⁹ eſſent feſtuce: ⁊ ꝙ volerent coram oculis ſuis genera animaliū ꝑuorum: ⁊ ꝙ ipſe conabať venari ea: quare mouebat man⁹: vt caperet ea. Res vō q̄s eſtimabat eē ī pãnis ⁊ pariete conabatur colligere. Neceſſario igitur fiunt egritudines quibus accidunt illa accidentia egritudines male quia in febre acuta: ⁊ periplemonia: ⁊ dolore capitis non fiunt iſta accidentia niſi propter magnitudinem earum. in phreneſi vero propter nobilitatem membri cui accidit nocumentum ex infirmitate: quod eſt: quia phreneſis eſt pernicioſa in omni genere ſuo: infirmi autem pernicies ex febribus ⁊ periplemonia ⁊ dolore capitis non ē niſi ꝑꝑ magnitudinē earū: aut incenſionē. 27

Habētib⁹ mentē ſanā ⁊ imaginatiuā leſam aut vtraſqꝫ leſas ſpūt talia cõtingere.

Phreneſis in oī ſuo genere ꝑnicioſa eē di.

Spiritus ſi freq̄ns ſit ſignificat dolorē ⁊ ſucceſſionē ī hiis q̄ ſūt ſup diaphragma. Quod ſi magnus ⁊ cū itermiſſione: ſignificat alienationē: ⁊ ſi idē ꝑ os ⁊ nares frigidus exierit: mortale eſt.

Spiritus aūt quãdo ē freq̄ns ſignificat dolorē aut īcēſionē caloris ī hiis: q̄ ſūt ſup diaphragma locis: ⁊ quãdo ē magnus: deīde ē iter ſpaciū lõgū: ⁊ ſignificat ꝑmixtionē rõis: ⁊ q̄ñ egrediť ex naribus ⁊ ore frigidus: ē ꝑnitioſus valde

Spiritus vero: bõus cognoſcit ordie ſuo ꝑpo: ⁊ hꝫ euidētē ſalutis oſtēſionē ī acuta egritudie: q̄ cū febre ē cuius terminus ē in quadraginta diebus.

Iam expoſui ſermonem hunc expõne completa in tractatu ſecundo libri mei de malicia anhelitus ⁊ ſimiliter ego ſum narrans in hac hora plurimū eius quod dixi illic. Dico ergo ꝙ hypo. intellexit per ſermonem ſuum in hoc loco. Spūs anhelitum dico ergo ꝙ anhelitus frequens fortaſſe ſignificat dolorem fortaſſis ſignificat inflammationem in membris que ſunt in pectore: ⁊ ſunt cor ⁊ pulmo quorum locus ſuper diaphragma. Et ego quidem iam oſtendi ꝙ anhelitus in hora doloris eſt paruus: frequens: ſed apud inflammationem eſt magnus: frequens autem anhelitus aliqñ ſequr ⁊ eſt ille q eſt inter ſpacium longum ſi fuerit magnus ſignificat permixtionem: ⁊ ſi fuerit paruus ſignificat extinctionem caliditatis innate. Uerum hypo. ſignificauit hanc cauſam in ſermone ſuo ſcilicet. Et quando egreditur ex naribus ex ore exiſtens frigidus: tunc eſt pernicioſus valde ⁊: ego quidem iam oſtendi in tractatu ſecundo libri mei de malicia anhelitus ꝙ hypo. non dixit: in libro pronoſticationis. niſi has ſpecies tantum ex ſpēbus malicie anhelitus quoniam ſermo eius non eſt niſi in egritudinibus acutis ī libro aūt ſuo q̄ nominať epidimie dixit ſpēs alias ex ſpēb⁹ malicie anhelitus: q̄ ſunt ꝑter has ſpēs anhelitus. 28

Anhelitus in ora doloris ē ꝑuus ⁊ freq̄ns ſꝫ apud inflãmationem magnus.

Sippo: nominauit anhelitũ naturalẽ bonitatẽ an
helituſ: ⁊ ſignificat illud qđ i corde: pectore: ⁊ pul
mone: ⁊ diaphragmate non eſt cã doloroſa: ⁊ mẽ
bra ēt q̃ cõtinuãtur cũ iſtis mẽbris: qñ in eis ē apã calidũ
aut cã doloroſa dolẽt apud motũ eox in anhelitu ſine iſtiſ
mẽbris: ⁊ ſt ſtomachus. ſplen: ⁊ epar. Cũ g nõ ē i aliquo
iſtox mẽbrox egritudo
aut ſupflua caliditas:
ita q eſtimet īfirm⁹ q
corp⁹ eius aduraẗ ne
qʒ cooꝑiat ipm frigus
ita vt nõ ſecureẗ calidi
tas inata qn extinguaẗ
tũc neceſſario magnifi
caẗ ſpẽs in egritudini
bus acutis: q eger ſal
uabiẗ ⁊ ſubleuatur ex
egeritudine ſua: qñ ti
mor nõ accidit i egritu
dinib⁹ acutis niſi aut pp
magnitudinẽ egritudi
nis ⁊ febris: aut pp apã
qđ appropriaẗ no͞e in
flãmati: ⁊ appellãẗ no
mine ppo iſlãmatio: qđ
ē: q2 i chronicis egritu
dinib⁹ ⁊ ſi nõ accidat ali
qđ hox accñtiũ: verũtñ
cautela ⁊ timor accidũt
i eis qñ nõ fit ſecuritaſ
ſup vtutẽ: qn timeat ⁊
cadat lõgitudinẽ ſpacij
⁊ pp illud dimiſit hy.

Magnitudo egritudinis i acutis casus v̄tutis ex lõgitudie ſpacij i cronicis timetur.

De eſſe autẽ boni
tatis anhelitus:
oz te ſcire q cum
eo ē virtus magna i ſigni
ficatiõibuſ ſalutis i oibuſ
egritudinibus acutis que
ſũt cũ febre ⁊ in qbus ve
nit criſis in quadraginta
diebus.

Sudor bõuſ ⁊ lau
dabilis ē i oi acu
ta egritudie: q in
cretica die fit: ⁊ egrũ libe
rat. Eſt ãt bõuſ q fit i toto
corpor̄: ⁊ eger ex eo ſuaui
or ⁊ fortior efficitur. Qui
vero nihil hox fecerit: is
ē inutiliſ. Frigidus ãt ma
lus peior ſi in ceruice: ⁊ i
capite ſolo q qdẽ i acuta
febre ſignificat mortẽ: cuʒ

rememorat̄ ꝑm eas in h libro: ſʒ poſuit iudiciũ ſuũ i eo in
acutis egritudinib⁹ tm̃. Et q2 genera egritudinũ acutar̄ ſit
duo q̃rũ vnũ ē egritudinũ q̃ dicũt̄ acute ꝑmone abſoluto
⁊ ꝑm egritudinũ q̃ dicũt̄ tropice: ſignificauit hy. i ꝑmone
ſuo. ſ. Egritudines acute. ſ. q̃ ſit cũ febre: ⁊ i qb⁹ venit criſis
in .xl. dieb⁹: Hec duo genera ſimul declarauit g hy. ꝑmõe
ſuo. ſ. cũ febre: differẽtiã int̄ iſtas egritudies: ⁊ int̄ ſpaſmũ
⁊ ſtomachiã: ⁊ colicã paſſionẽ: ⁊ egritudies reliquas acutas
cũ qb⁹ nõ ē febris: ⁊ i ꝑmõe ſuo. ſ. ⁊ euenit criſis i eis i. xl.
dieb⁹: q2 oz vt numeret̄ cũ egritudinib⁹ acutis: q̃ dicunt̄
acute ꝑmone abſoluto egritudies q̃ dicũt̄ tropice. Et euẽ
t⁹ qdẽ hax egritudinũ ē qñ infirmat̄ homo i pncipio egri
tudinis ſue egritudine acuta: deinde aduenit ei criſis in
die q̃rtadecima aut añ ipm: ⁊ nõ ſoluit̄ p eã egritudo eius
ſolutiõe cõpleta: q̃re remanẽt ex ea relique q̃ extẽdũtur vſqʒ
ad dies .xl. qđ ē: q2 euẽtus criſiũ q̃ nõ ſunt cum complem
to ſui: non eſt in his egritudinibus tantũ: ſed accidit etiaʒ
in multis egritudinum chronicarũ ⁊ proprie in arefactiõe
⁊ febre quartana: ⁊ in aggregatiõe ſaniei in pectore ⁊ ptiſi.
verũtñ hy. dimiſit iterũ dicere has egritudines in ſermo
ne ſuo iſto. quod eſt: q2 dixit q bonitas anhelitus ē ſignifi
catio laudabilis valde in egritudinibus que dicũtur acute
ꝑmõe abſoluto: ⁊ cũ eis ē febris ⁊ ſit egritudies q̃ extẽdũt
vſqʒ ad dies q̃dragita: ⁊ ſit q̃ nominãt̄ tropice. In reliqs ãt
egritudinib⁹ acut̄: cũ qb⁹ ñ ē febris ⁊ ſit egritudies chroni
ce non dicit illud. Colligit̄ ergo ex hoc ſermone: q ſunt ge
nera ſpacii tpis eox tria quorũ vnum ē egritudinum acu
tarum in quibus venit criſis in .xiiii. diebus. Et ſecundũ
eſt egritudinũ que ſunt prope iſtas. ſ. egritudines chroni
ce. Et genus tertiũ egritudinũ eſt que ſunt medie iter has
duas egritudines: ⁊ ſunt ille in qbus ſtatus dierũ criſis ſt
lx. dies ⁊ non dixit ſermonẽ hũc niſi ad confitendũ illud
quod apparet viſibiliter in curatione egritudinũ: ⁊ q expi
tur illud: ⁊ inquirit de eo in medicaminibus egrox: ⁊ ſcit
q res in eo eſt ſicut narraui. Qui autem dicit q hy. volu
it per ſermone ſuum q in egritudinibus acutis venit cri
ſis in .xiiii. diebus numeratione dierũ criſis in eis: nõ ſcit
illud quod oz eum ſcire: nec intelligit etiam hy. dictionez

Nõ q egritudines tropice debent numerari cũ egritudib⁹ acutiſ ꝑmone abſoluto.

Que ſint egritudies tropice.

Increpat illos q dicũt acutas egritudines in

quod eſt: q2 ſi per ſermonem ſuuʒ q in egritudini
bus acutis venit criſis in .xiiii. diebus non dixit
niſi vt enunciaret ⁊ numeraret numerũ dieruʒ cri
ſis quis eſt tunc ſermo eius: ⁊ venit criſis in eis
in .lx. diebus: in eis non ſignificat niſi numerum
dierum criſis. Qui ergo voluit hanc ſententiaʒ. ſ.

xiiii. dieb⁹ iudicari eē itelligẽdũ d. xiiii. dieb⁹ creticis.

lenta vero prolixitatẽ ſi
gnificat egritudinis.

De ſudor̄ ãt q me
lior ē i oibus egri
tudinibus acutis
ē q fit i aliquo diex criſis
⁊ euadit p ipʒ ille cuius ē
a febre euaſiõe itegra. Et
laudaẗ ēt q ex eo ē i corpo
re toto ⁊ fit īfirmus p ipʒ
ad tolerãdã egritudinem
ſuã facilior: q ãt ſudor ni
hil eox q̃ diximus facit:
nõ fit iuuamñtũ p ipʒ. De
terior ãt ſudor ē q ē frigi
dus: poſtea q eſt i capite ⁊
ceruice tm̃. Iſte .n. ſudor
cũ ē cũ febre acuta ſignifi
cat mortẽ ⁊ quãdo ē cũ fe
bre lenior ⁊ qetior ſignifi
cat lõgitudinẽ egritudis.

q dies in qbuſ
venit criſis vſ
qʒ ad dies .xl. ſt
xiiii. dies. Dicẽ
etiã d dies in q
bus venit criſiſ
in iſtis egritudi
nibus quas di
xi in hoc ſermo
ne: ſunt quadra
ginta dies. 29

In ſer
mone q
dẽ i me
liore ſudor̄ q eſt:
duas narrauit
hy. ex ſignifica
tionibus eius:
⁊ dimiſit reme
morari ſignifi
cationẽ tertiam
qñ eius euent⁹
ſequitur neceſſa
rio: quod ē quia
ſudoris qui fit i
aliquo dierum
criſis: ⁊ euadit

Tres cõditiões melioriſ ſudoris q i egritudie repiãtur.

per ipſum infirmus: perfecte ſit euentus per ipſuʒ
proculdubio in toto corpore. In ſermone ſuo in ſu
dore laudabili qui non eſt in ſummo bonitatis di
xit: quia accidit in corpore toto: ⁊ alleuiat ex infirmi
tate: ⁊ dimiſit rememorari de diebus criſis: quo
niam illud iterum ſequitur neceſſario ſudoreʒ lau
dabilem: quod eſt: quia ſudoris qui fit in toto cor
pore ⁊ alleuiat ex egritudine euentus fit proculdu
bio in aliquo dierum criſis. Et hec eſt ſpecies alia
ex ſpeciebus ſudoris: ⁊ eius malicia eſt parua: ⁊
eſt ille in quo dixit ſcilicet. Sudor autem qui nihil
illorum facit: non confert: innuit ergo hypo. per
ſermonem ſuuʒ i illo: q ſudor qui fit in toto corpo
re eſt ille quo infirmus peruenit ad hoc vt faciliuſ
tolleret egritudinem ſuam: ⁊ ille quidem ſudor eſt
ſecundum duos modos: quod eſt quia aut facit ac
cidere hec duo iuuamenta que diximus: aut vnuʒ
eorum: ⁊ qui ex eis vtriſqʒ eſt minoris malicie:
eſt: quia facit accidere hec duo iuuamenta. Et hic
quidem ſudor iterum diuiditur in duas diuiſio
nes: quarum vna eſt que facit accidere iuuamen
tum primum: ⁊ ſecunda facit accidere iuuamen
tum ſecundum: ⁊ melior quidem eorum vtrunqʒ
eſt ſudor: quo fit infirmus facilius tolerans egri
tudinem ſuam q̃uis non fiat in corpore toto.
Ille vero qui non facit accidere illud: ſed addit in
prauitate egritudinis eſt deterior vtrorunqʒ: q̃
uis fiat in corpore toto ⁊ omnes iſte ſpecies ſudo
ris ſunt calide: ⁊ propter illud non dixit hypo. in
aliqua earum quia eſt calida: quoniam de conſue
tudine eius eſt: vt dimittat dicere res que con
ſequuntur neceſſario: ⁊ que intelliguntur ex con
trarijs ſuis. Et hypo. quidem: poſuit pro
pe omnes iſtas ſpecies ſudorem frigidum loqui
tur ergo hac dictione. Et deterior ſudor quidem
etiam eſt qui eſt frigidus: ⁊ dicit iterum de ſudore
qui fit in capite ⁊ ceruice: q2 eſt malus q đ ē qa iſte
due ſpẽs ſudoris indicant ſyncopim: ⁊ ſic ſudor ē

Nõ h diuiſionẽ vnã ſudoris.

De cõſuetudie hy. ē omittere ea q̃ cõſequũt̄ neceſſario ⁊ itelligũt̄ ex c̃trijs.

frigidus: ⁊ eſt i capite ⁊ ceruice tm̃. tūc ē deterior oībus ſpēbus ſudoris. qđ eſt: q: nō indicat euentū ſincopis: ſed q: iam euenerit: ⁊ pone diſcretionem tuā illius ex prauitate febris: nā ſi fuerit acuta: tūc pculdubio accidet ab vnaquaqꝫ harū duarū ſpērū ſudoris. ſ. frigidi: ꝙuis ſit i toto corpe: ⁊ illius q ſit in capite ⁊ ceruice ꝙuis ſit calidus: ⁊ ſi febris fuerit qeta ⁊ trāquilla: poſſibile ē in qbuſdā horis vt poſſit vt⁹ digerer hūores i lōgitudine tpis qñ nō antecedit ⁊ timet ex vehementia febris. In diebus āt criſis ñ dixit aliqd in ſmone ſuo in ſpēbus ſudoris q̃s diximus in fine eius: ꝙuis iā dixerit illud i pricipio ſermonis ſui in oratiōe de melioribus ſpēbus ſudoris: ⁊ nō facit illud niſi qm̃ de ſnīa eius ē vt narret dies criſis eius in ſmone ppo: ⁊ ipē dixit iā illud i hoc ſmone quoniam vna virtutum earum eſt vt verificet eſſe criſis ſi eſt ad ſanitatē vel ſi eſt ad ſanitatē vel ſi eſt ad mortem. Et oportet vt ſcias ꝙ finem huius ſmonis ſcripſit mihi Diaſcorides ſecūdū hunc modū. Et deterior qdē ex ſudorē ē q ē frigid⁹ ⁊ ē in capite ⁊ ceruice tm̃: qm̃ iſte due ſpecies ⁊ ſpēbus ſudoris ſignificāt aut mortē: aut lōgitudinē egritudinis ⁊ māifeſtū ē ꝙ hec ſcriptura ē breuior quam ſcriptura quam ſcripſimus in eiſque ſunt premiſſa: ſed quod intelligiť ex ea ē illud idē qđ intelligit ex illa: ⁊ nō eſt neceſſariū expoſitori: niſi vt addat ei qđ inueniť additū i ſcriptura pma. ſcꝫ. Sermo ei⁹ qm̃ ſudor q ē frid⁹ cū febre acuta ſignificat mortē: ⁊ qñ ē cū febre leniori ⁊ qetiori indicat longitudinē egritudinis: ⁊ inueniunť i qbuſdaꝫ ſcripturis ſcripti ſucceſſiōe huius ſmonis ſmones alij i ſudore ⁊ bñ fecerūt illi q eiecerūt eos ſꝫ qipi ñ ſi hy. ſic archamides: ⁊ diaſcorides: ⁊ alij multi. 30

Cā q̄re ſudor frigid⁹ i capite ceruice tantū oibus alijs deterior ſit

In hypocōdriis ſi ſine dolorē fuerit ſi molles: ſi bene cōpoſite: hinc ⁊ inde bonū erit. Si vero frnentes: aut dolētes: vel quodam ſpaſmo diſtēte: aut interſe diſſimiles: i his cōſiderandum eſt.

Eius vero q ē ſub hypocōdriūs meliori diſpōnū ē vt ſit ſaluū a dolore: lene eq̃le: a latere dextro: ⁊ ſiniſtro. Quādo vero iflammatū ē: aut doloroſū: aut tēſuꝫ: aut latus eius dextrū ē diuerſuꝫ a lateř eiuſ ſiniſtro: tūc totū illud oꝫ vt caueatur.

Si n. i aliqua carū pulſus fuerit anguſtiaꝫ vel alienationem ſignificat.

Quod ſi fuerit in hoc loco etiam q eſt ſub hypocondriis pulſatio ſignificat agitationem aut permixtionem rationis.

Si vero vult aliqs narrare meliorē diſpoſitionē eius: q ē ſub hypocōdrijs breuius ⁊ cōpēdioſius dicat ſub hypocōdrijs melior diſpoſitionū eius eſt diſpoſitio: in qua ſimilať valde diſpoſitioni naturali. Hy. autēꝫ cuꝫ voluit narrare ſignificatiōes pticulares que ſignificant ſup illud: incepit in primis: ⁊ narrauit res que nō ſunt inuente in eo: ⁊ ſunt quas nominant noui medici priuationem accidētium. Due autem ſignificationes quas diximus poſt illud ſunt accepte ex accidētibus annexis huic loco: nā ſermo eius eſt: ꝙ melior diſpoſitionū eius que ē ſub hypocondrijs eſt: vt ſit ſaluum a dolore eius quod dixit in rebus q̃ accidunt. Sermo aūt eius lene equale: ex rebus que inueniuntur ei verūtamen lenitas eius non ſignificatur niſi ex diſpoſitione eius: ⁊ ipſius ordine ſub manu cum cōpreſſeris ſup ipſum qđ ē: q: illud cui aduenit ꝯriū huius diſpōnis ē illud qđ expellit manū: quādo comprimit ſuper ipſum expulſione vehementi: ⁊ ē durius: Equalitas aūt eius nō eſt in hac qualitate tm̃: qm̃ poſſibile eſt vt ſit equale totum ſecundum hunc modum veruntamen pars eius dolet: ⁊ pars eius non dolet: ⁊ pars ei⁹ eſt calida: ⁊ pars eius eſt frigida ⁊ pars eius eſt eleuata: ⁊ pars eius eſt depreſſa. Et propter illud poſuit hypo. prope illud cuius diſpoſitio ē ex hoc loco melior diſpoſitionum ſignificationem eius quod non eſt equale. ⁊ dixit: Sed quando eſt inflammatum: aut doloroſum: aut ē latus eius dextrum: diuerſum a ſiniſtro: tunc omnia illa vt caueantur oꝫ: ⁊ ſmo eius. Quod vō eſt inflammatum vadit ſup totū hunc locū: ⁊ manifeſtū eſt ꝙ hoc nomen ſignificat aduſtionem ⁊ incenſionem ⁊ ſimiliter etiam ſermo eius eſt doloroſum: trāſit ſuper oēm locū hunc Et ſermo eius ſimiliť aut tenſum: non intendit iterum: niſi ad totum hunc locum. Per ſermonem vō ſuū qñ fuerit latus ei⁹ dextrū diuerſum a latere eius ſiniſtro vult diuerſum in equitate ſua: aut i caliditate: ⁊ frigiditate ſua: aut in dolore ⁊ egeſtate eius: aut in extenuatione ⁊ groſſicie ei⁹: aut in mollificatione eius ⁊ tenſione. Fortaſſe enim accidit in hoc loco qui eſt ſub hypocondrijs tenſio preter ꝙ ſit in eo apoſtema quod nominatur inflammans: aut propter ſiccitatem vehementem que accidit membris que ſunt in hoc loco: vel in eo ⁊ paniculo tegente coſtas ⁊ in diaphragmate: aut propter apoſtema calidū quod accidit mēbris que ſunt in hoc loco: aut pp apa quod nominatur iflāmās ⁊ eſt apoſtema cum quo eſt dolor. 31

Declarat h quid ſit lenitas ⁊ eq̄litas.

Nō cās tēſionis hypocōdrioꝝ

Inuenitur in quibuſdam ſcripturis ſcriptū loco pulſationis ſaltus: ⁊ nos nō dubitamus qn ſaltus accidiat a vēto inflatiuo: ſꝫ i pluribus ſcripturis inuenitur ſcriptū. Pulſatio ⁊ pulſatio accidit: aut ab apatibus calidis magnis: que accidūt in viſceribus: aut a pulſu vene magne extenſe ſuper dorſum quam ſentit infirm⁹: ſicut dixit hy. in libro ſuo qui nominať epidimie. Ille cuius vena que eſt i aſſeid. i. curuatura brachij ſue poplitis pulſat eſt maniacus. ſ. acute ire. Manifeſtum eſt igitur quod hy. ſignificauit p ſermonē ſuū in hoc loco pulſat pulſum venaꝝ pulſatiliū: quando eſt vehemēs ⁊ forť qui ſentitur: preter ꝙ ponatur manus ſup eū: ⁊ ſentit fortaſſe eum infirmus ſolus: ⁊ fortaſſe manifeſtatur alteri cū Quodcunqꝫ horum accidētiū accidat infirmo: eſt ſignificatio illaudabilis: quod ē q: vena pulſatiliſ magna ē vnū de membris nobilibus: ſimiliť ēt ſtomachus ⁊ epar diaphragma. Et quando videris in loco qui eſt ſub hypocondrijs pulſationem aut ſaltū: tunc ſcias ꝙ vnū illorum mēbrorū ē infirmū: quoniam diaphragma cum accidit illud: in eo facit accidere permixtionē rōnis facile ⁊ facit accidere illud etiam os ſtomachi: non minus ꝙ̄ faciat accidere ipſum diaphragma: quando in ipſo eſt apa calidū magnum. In reliquis aūt membris que ſunt in ventre quādo accidit in eis aliqua egritudinū quas diximus: ſequiť illud timor: ⁊ pp illud dixit hy. ⁊ bene proceſſit in ſermone ſuo: ꝙ hoc accidens ſignificat agitationē: aut permixtionem rōnis: agitationem quidem: quoniam ſequiť oēs infirmitates que ſunt in eis. Timor: vt timeant medici: nedum infirmi. Permixtionem vō rōnis: propter diaphragma ad os ſtomachi. Et oꝫ vt inquiras de lacertis: q ſunt ſuper ventrē quoniā nō oꝫ neceſſario vt accidat pmixtio rōnis ⁊ timor qñ accidit pulſatio in eis aut ſaltus: ⁊ pp illud oꝫ vt intelligatur ab hy. ex ſermone ſuo: ꝙ ſi fuerit in illo loco eodem: qui eſt ſub hypocondrijs pulſatio; q: vult p ſermonē ſuū in illo eodem loco vt ſignificet pulſationē aut ſaltū qui ſit i mēbris: que ſunt poſt hūc, lacertum, aut retro os ſtomachi. 32

Nō cauſas pulſatiōis hypocondriorū.

Apa calidū dyaphragmatis aut oris ſtomachi p mixtionem rōnis cāt.

Nō accidit rōnis pmixtio ⁊ timor⁹ ris in lacertis vētris ſentiť pulſatio.

Cum ꝓceſſit hy. ⁊ dixit i hoc accidētē: qꝛ ſignificat agitationē aut maniā: narrat i h̄ ſmõe qñ accidit mania: aut qñ ꝓuenit agitatio tm̄ ⁊ diſcretio illi us ē ex motu oculoꝝ. ꝺ motu. n. eoꝝ oꝫ te exqſite ꝑſcrutari. nõ i h̄ accidēte tm̄ ſꝫ i reliqs accidētibꝰ remanētibꝰ ēt ꝺ qbꝰ eſtimat̄: ꝙ ſeq̄t ea ꝑmixtio rõnis qꝺ ē qꝛ motꝰ ocu loꝛũ nõ ē motꝰ freqns ſignificat h̄ accidēs. ſ. ꝑmixionē rõnis. Et nõ dixit hy. ꝑmixionē rõnis i h̄ ſmone abſolute: ſꝫ dixit. Tũc timet̄ habēti eã ꝺ mania: qui voluit ſignificari: ꝙ ſeq̄t h̄ accidēs qꝺ narrauit hy. ꝑmixtio rõnis vehemēs. Et mihi q dē vr̄ ꝙ iã oſt ēſũ ē: ꝙ motꝰ oculoꝝ cũ ē motus freq̄ns: vĩficat opinionē ꝺ euētu ꝑmixtionis rõis ex ſmõe meo in eis q̄ ſt ꝑmiſſa: qm̄ lacerti oculoꝝ ſt dignio res mēbꝛoꝝ q̄ ſentiũt egritudinē accidētē i cerebro: ⁊ egitudo qdē accidit i cerebꝛo ꝑ cõitatē ⁊ cõtinuitatē diaphꝛagmatꝭ ⁊ oris ſtomachi i egritudie accidēte i eiſ, ſicut iterũ aduenit ei dolor ꝑ cõitatē reliq̊rũ mēbꝛoꝛũ nãliũ ⁊ nerualiũ i egritudinibꝰ ſuis: qꝺ ē qꝛ cerebꝛũ cõicat mēbꝛis qbꝰ aduenĩũt nerui m̄lti magni i egritudinibꝰ ſuis: qm̄ oꝛigo oĩuꝫ neruorũ ē ex eo. 33

Indicatio ſumpta a motu freq̄nti ipſorũ oculoꝝ.

Cerebꝛuꝫ cõicat oĩbꝰ illis mēmbꝛis qbuſ adueniũt nerui multi magni.

Oculi tam̄ ſũt ĩtuēdi i hac egritudie ꝙ ſi velociter mobiles apparuerĩt: maniaꝫ ſignificat.

Sed oꝫ vt ꝯſideres oculos habēti uꝫ hãc ĩfirmitatē nã ſi videris oculos moueri motu frequēti: tũc timebis habēti eã maniã.

Acuta exiſtēte paſſiõe collectio ſi affuerit i hypocondrijs cũ tumoꝛe: ⁊ doloꝛe: malũ ē cũ ãbas cõplectit̄. Si vero i altera eaꝝ q̄ in ſiniſtra ē: melioꝛ eſt.

Collectio ãt accidēs i eis q̄ ſũt ſub hypocõdriĩſ quãdo ē tumida doloꝛoſa: ꝺterioꝛ ē q̄ ꝯꝑhēdit vtrũqꝫ locũ ⁊ ſi fuerit i vno duorũ lateꝝ tm̄: ſaluioꝛ ex ea q̄ fit i latere ſiniſtro.

Que collectio ſi in ꝑncipio ſubitam mortē nõ ĩtulerit.

De ꝯſuetudine hy. ēt vt ĩtelligat ꝑ ſmonem ſuũ. Collectio: oēꝫ groſſitudinē ex nãm. Noui ãt medicoꝛũ h̄ noĩe noĩant vnaꝫ ſpēm tm̄ ex ſpēbꝰ apãtũ. ⁊ ē apã ſuꝑ qꝺ cũ manꝰ tuas cõpꝛeſſeris: ĩuenies ipm̄ lene: in q̄ nõ ē doloꝛ: ⁊ apã ēt qꝺ appꝛopꝛiãt noui medicoꝝ noĩatiõe calidi noĩauit hy. collectionē durã doloꝛoſã. Qꝺ ē qꝛ ipſe noĩauit noĩe q̄ nomināt noui medicoꝝ h̄ apã ĩflãmatũ. Et manifeſtũ ē ꝙ egritudo h̄ qñ accidit i vētre ſi ē ĩ later̄ dextro ē eiꝰ malicia vehemētioꝛ ꝑꝑ epar: ⁊ ſi ē in latere ſiniſtro ē eiꝰ malicia minoꝛ ꝑꝑ ſplenē: ⁊ deterioꝛ que eſt ⁊ quando compꝛehendit duo latera ſimul. 34

Calidum apã vētriſ dextri lateris deterioꝛ ē q̄ꝫ i lateꝛ ſiniſtro

Dicit ꝙ apãta dura ⁊ doloꝛoſa qñ accidũt eis q̄ ſunt ſb̄ hypocũdrijs: ⁊ ſt illa ēt q̄ noui medici noĩant apãta calida acuta: ſignificãt timoꝛē moꝛtis ſubite. Et qñ nõ addit̄ huic ſmoni: ⁊ ē cũ illo i qbuſdã mēbꝛi ſ intrinſecis q̄ ſt epar. ſtomachus: ſplen: ⁊ ſiphac: qꝺ ē ſuꝑ vētrē ⁊ apã: nõ poſſibile ē vt apãtio lacerti q ē ſuꝑ vētreꝫ faciat accidē moꝛtē niſi fuerit apã in qbuſdã hoꝛis magnũ aut fuerit virtus infirmi debilis: aut errauerit medicus ĩ curatiõe eiꝰ: aut errauerit infirmꝰ ſuꝑ ſeipm̄ oꝫ ḡ ex illo vt ſmo iſte ſit ſcriptꝰ ꝑter qꝫ determinet̄ ⁊ diſcernat̄. 35

Nõ ē poſſibile apãta lacertorũ vētris ex ſe moꝛtem cãre.

Hemoꝛ faciēs apã calidũ: ſi vincit virtutē in quãtitate ſua aut q̄litate: aut effũdit̄ ad q̄dã mēbꝛa nobilia ⁊ vincit nãm ꝑculdubio ⁊ ſequit̄ inde illud moꝛs ſubita ſicut dixit hy. ꝙ ſi nõ fuerit hec diſpõ: diſpõ eius: tũc nõ caret vna duarũ rerũ aut ſuperet eũ nã: ⁊ reſoluat ipſum: ⁊ expirare faciat: ⁊ diſpergat̄ apã: aut nõ vicat ipſum nã in fine victoꝛie. Cũ ḡ illud ira fuerit: accidet ei vna duaꝝ reꝝ: aut vt reſoluatur ⁊ expiret quod fuerit in eo calidũ ſubtile ⁊ apoſtemetur ⁊ induretur quod fuerit in eo groſſum quare ſequitur illud. ſedatio caliditatis: que eſt in loco hoc apoſtemoſo: ⁊ quies doloꝛis: ⁊ remãet quod remanet ex apoſtemate lapidoſum quod nõ reſoluitur neqꝫ mutat̄: aut non reſpirat ex eo aliquid: ſed moꝛetur donec maturetur in aliqua hoꝛarum ⁊ maturatio eius erit ſecundum qualitatem eius: ⁊ cum fuerit illud non quieſcit febꝛis neqꝫ conſumitur apoſtema. Et illud etiam erit ſecundũ duos modos: aut vt vincat ipſum virtus: ⁊ reſoluat ipſuꝫ quare fit ſanies aut vt non poſſit reſoluere ipſum ꝓpter debilitatem ſuam quare putreſit: ⁊ coꝛrumpitur: ſicut accidit: in cadaueribꝰ moꝛtuoꝛum. Recte: ergo dixit hypo. ꝙ ſi febꝛis remanet: ⁊ non quieſcit: apoſtema conuertitur eſſe eorum apoſtematum ad pus: quod eſt: quia quies apoſtematis ſequitur reſolutionem humoꝛis facientis ipſum: ⁊ quies febꝛis ſequitur expirationem rei calide ſubtilis ex eo quod eſt in apoſtemate: ⁊ ſicut dixi inuenimus illud accidere multotiens ⁊ eſt: quia illud quod eſt in humore faciente apoſtema calidum: ſubtile reſoluitur: ⁊ quod eſt groſſum viſcoſum reſidet: ⁊ figitur in loco cauſa autem ꝓpter quam poſuit hypocra. terminum in aggregatione ſaniei in iſtis apoſtematibuſ diem. xx. iam narraui in tractatu ſecundo libꝛi mei de diebus criſis. 36

Cã q̄re ſe. ⁊ doloꝛ in qbuſdam apãtibus geſca: ⁊ in qbuſdam nõ.

Et iſta apãta duꝛa ſignificãt i ꝑncipio rei timoꝛē moꝛtis ſubite.

Et vſqꝫ i diē. xx. ꝑmanſerit: neqꝫ febꝛis deciderit: neqꝫ doloꝛ defecerit in pus conuertetur.

Quod ſi trãſierit. xx. dies ⁊ febꝛis remãſerit: ⁊ apã nõ qeuerit: cõuertitur eē eius ad pus.

Soletqꝫ huic acute egritudini ĩfra ſeptē dies ſãguis fluxus ex naribu vtiliter ſuꝑuenire. Perqrēdũ ē ãt: an doloꝛ adſit fronti ⁊ ſcotomia: q̄ ſi affuerit: ſãguis fluxũ ex naribus an̄nunciabis.

Habētibus ãt hãc diſpõnē accidit i pꝛio ꝑiodo fluxus ſãguiſ ex naribus: ⁊ iuuãt̄ ꝑ ipꝫ valde ſꝫ oꝫ vt q̄ras ab eiſ an ĩuenerit doloꝛē capitis: aut ſcotomiã: nã ſi cũ eis fuerit aliqd ex illis: tũc illic declinatio.

Rememoꝛationem ſuam etiam de apoſtematibus calidis accidentibus in mirach vētris in hoc loco non diſcreuit neqꝫ determinauit: quod eſt quia dixit. Et accidit ei fluxus ſanguinis ex naribus: ⁊ iuuantur per ipſum valde. Et de natura quidem illius eſt: vt accidat pꝛopꝛie quando fuerint in epate aut in ſplene apoſtemata calida: ſicut dixit hy. in alio loco. laudauit enim hypo. fluxum ſanguinis narium: qui fit ex latere: in quo eſt membꝛum infirmum: ⁊ vituperauit illum qui fit ſecundum contrarium illius: ſicut ſi ſit ſplen apoſtematus: ⁊ veniat fluxus ſanguinis ex nare dextra: illud. n. nõ eēt laudabile. Et dixit ꝙ fluxꝰ acci-

Nõ i apãtibꝰ ventris fluxũ ſanguiniſ narriũ laudabilem. ⁊ nõ laudabile m.

dit.n.in p̄mo periodo itelligēs ꝑ ꝑiodū primum qui ē ex periodis dierū criſis: ⁊ iſte qdē ſermo inuenitur ſcriptus in quibuſdā deſcriptiōib⁹ determinate: i qbuſdā eaꝝ aggregate: qd̄ ē: q: in quibuſdā earū inuenit̄ in primo periodo: ⁊ in qbuſda earuʒ i ꝑiodis p̄mis: Et ſi tu itelligas eū ſm̄ ſcripturaʒ primā ſignificat periodos ſeptenoꝝ. Et ſi itelligat̄ ſm̄ ſcripturā ſecūdam poſſibile ē etiaʒ vt ſignificet ꝑiodos ſeptenoꝝ: nʒ qm̄ inuenimus quoſdā qb⁹ accidit fluxus ſanguinis narium in ſeptimana ſecūda. Verū melius ē vt intelligatur iſte ſermo ſʒ hāc ſcripturā q: d: de ꝑiodis quartanorū qd̄ ē: q: plurib⁹ eorū īfirmorū accidit flux⁹ ſanguinis nariū i ſeptē diebus primis ⁊ ex eis eſt cui accidit fluxus ſanguinis narium die nono: aut vndecimo. Et hypo. qdē addidit i ſignificatōnibus q̄ ſignificāt declinationē humorū ad ſuꝑiora: ⁊ illud ē cuius cā accidit flux⁹ ſanguinis: ⁊ dolor capitis ⁊ ſcotomia: ⁊ locutus fuit i illo magis cōplete: q̄ʒ i hoc ſmone i ſbſequētib⁹: ⁊ nos ēt dicem⁹ in fluxu ſanguinis ſmonē amplū: qn̄ ꝑuenim⁹ ad ſmonem eius in illo loco. 37

Flux⁹ ſanguinis nariū plurib⁹ accidit i ꝑiodis q̄rtanoꝝ q̄ʒ in ſeptenorū.

IN his tamē quibus etas. xxxv. annorum eſt.

ET dignus qdē ē vt timeatur fluxus ſanguis ei cuius etas ē itra. xxxv. ānos

APoſtemate vero molli exiſtēte ſine dolore ⁊ ſub tactu mutabili ꝯtigit egritudinē termiari: ſʒ p̄dictis tamen ſepius.

SEd ex ap̄atibus quod lene ē a quo nō ē dolor: ⁊ mouet̄ ſub digitis quādo p̄mitur deſuper: criſis erit tardior verum erit minoris timoris q̄ʒ illa ap̄ata prima.

QUod ſi vſq̄ i diē lx. vel. xl. ſic māſerit: fe. nō deficiente in pus ꝯuertetur: ⁊ oē ap̄a circa vētrē adhūc modum diiudicabitur.

QUod ſi ꝑtrāſierit lx. diē: ⁊ febris remāſerit: ⁊ ap̄a nō qeuerit: ſignificat illud iterū. q: i pus trāſibit. ⁊ qd̄ ex ap̄atibus fit ēt i reliq̄s ꝑtibus vētris curſus eius ē iſte curſus.

APoſtema vero ſolidū cū dolore

ENūciat hy. i hoc ſmone ſuo terminū q ſūitur ex etatib⁹ i ꝓnoſticatiōe de fluxu ſāguinis d̄ narib⁹: qd̄ ē: q: ꝯueniēs ē vt timeatur flux⁹ ſanguis ei cui⁹ etas ē itra trigītaq̄nq̄ annos: qm̄ ſanguis hac etate ē multus: ⁊ v̄tus eius fortis: ⁊ caliditas multa. 38

ISta ſt ap̄ata q̄ noui medicoꝝ appropriāt noie vndimie ⁊ zimie. Antiq v̄o multotiēs noiant ea ap̄ata tm̄ lenia ⁊ fortaſſe addūt ad illud. Nō ē dolor cū eis ⁊ fortaſſe dimittūt dicē illud qm̄ d̄clarat̄ ex ſmone eoꝝ lene: qd̄ ē q: cū ap̄atib⁹ lenib⁹ nō ē dolor. Hy. aūt nō fuit ꝯtent⁹ i h̄ ſmone illo: ſʒ dixit ēt: q: mouet̄ ſb digit̄ qn̄ premit̄ deſuꝑ. Illud ḡ iterū ē itrās i ſmone ſuo lene niſi ſi voluiſſet ꝑ hūc ſmonē vt ſignificet ap̄ata q̄ ſbmergūt̄ qn̄ p̄mitit̄ ſuꝑ ea cū digit̄. Et nō iuenit̄ illud accidē i oīb⁹ ap̄atib⁹ q̄ mouet̄ qn̄ p̄mitit̄ ſuꝑ ea: ſʒ illd̄ nō accidit' niſi qn̄ ꝯtigit i cute mollicies: ⁊ qm̄ h⁹i ap̄ata ꝓueniūt ꝑ phlegmate ꝓlōgat̄ ſpaciū eoꝝ ⁊ timor accidēs ab eis ē minor. cā v̄o i lōgitudie eoꝝ ſpacij ē vehemētia frigoris eoꝝ qm̄ maturatō n̄ ꝯplet̄ niſi ꝑ caliditatē. Cā āt i paucitate timoris accident̄ ab eis eſt: qm̄ cū eis nō eſt dolor qd̄ eſt: q: dolores ꝓſternūt virtutes. 39

Cā q̄re in timea ⁊ vndimia ap̄atib⁹ phlegmaticis criſis ē tard⁹ et timor ē minor.

horrendum eſt: ⁊ cito mortiferū. Quod āt molle ſine dolore ⁊ ſub tactu curſile: tardius.

QUod āt ex ap̄atibus fuerit doloroſū durū: ſignificat timorē ⁊ mortē ſubitā ⁊ quod ex eis fuerit lene nō doloroſuʒ ⁊ mouetur ſub digitis quādo cōprimitur ſuꝑ ip̄m tūc ipſum ē tardius illo.

APoſtema vero circa vētrē minus colligit humoreʒ q̄ʒ quod ī hypocōdrijs: minie oīm quod ſub vmbilico ē.

ET ap̄ata q̄ fiūt in vētre: ſūt minoris aggregationis q̄ʒ ap̄ata q̄ fiūt i eo quod ē ſub hypocōdrijs: ⁊ minoris īflammationis ex eis ſūt illa q̄ fiūt ſub vmbilico.

ELegātius oībus ſignis ſignū ē ſanguinis effuſio: ex his ap̄atibus q̄ iſūt i prenotatis locis.

ET nō oportet vt timeatur in illo niſi fluxus ſanguinis proprie ex locis que ſunt altiora illis.

IN p̄cedētib⁹ q̄dē ē locul⁹ i ap̄atib⁹ calidis: ꝙ ſanies colligit̄ i eis qn̄ nō qeſcit febris: neq̄ expirat ap̄a: ⁊ reſoluit̄ p⁹ xx. dies. In h̄ āt ſmone ꝑōit t̄minū collectōnis ſaniei i ap̄atib⁹ frigidis diē. lx. Et īuenim⁹ iteꝝ ap̄ata q̄ꝝ diſpō media ē int̄ iſta ap̄ata i qb⁹ t̄min⁹ aggregatōis ſaniei ē dies. lx. ⁊ ego qdē vltimabo ſmonē meū i eo vbi ſcribā ip̄ʒ ſm̄ ordinē i ſmone meo i dieb⁹ criſis. In h̄ āt loco hy. dic̄ ꝙ nō ap̄atib⁹ tm̄ q̄ i his fiūt q̄ ſūt ſb hypocōdrijs aggregat̄ ſanies qn̄ eoꝝ ꝓlōgat̄ ſpaciū ſʒ i eis ēt q̄ fiunt i reliq̄s ꝑtib⁹ ventris. Significat ḡ illd̄: qd̄ illud qd̄ eſt ſub hypocōdrijs apd̄ eū eſt vna ex ꝑtibus ventris ⁊ iſte locus noiat̄ ꝓꝑe h̄ noie: qd̄ eſt: q: greci noiant ip̄m hypocōdriū: ⁊ expoſitio ei⁹ eſt quod eſt ſub coſtis. 40

Hypocondriū ē vna ex ꝑtibus ventris.

SOn addidit nob i ſmōe ſuo iſto ſuꝑ illd̄ qd̄ ꝑmiſit: ⁊ nō dixit aliqd niſi ſmonē ſuū in ap̄atib⁹ duris cū qb⁹ ē dolor q: ſt magna: ⁊ ego qdeʒ iā annūciaui illud i eis q̄ ſt p̄miſſa: vbi dixi: ꝙ ap̄ata calida q̄ accidūt i mirach ventris ſi nō fuerint magna valde: non ex eis euenit timor. 41

EGgregatio ſaniei i ap̄atib⁹ q̄ accidūt in mirach vētris. ſ. in eo qd̄ eſt ſub hypocondrijs qn̄ nō expirāt ap̄ata eſt velocior ⁊ pl⁹ ēt ꝑꝑ caliditatē illi⁹ loci ⁊ ſʒ elōgationeʒ ap̄atiſ ab h̄ loco ad iferiora ē diminutō aggregatōis ſaniei ab eis ⁊ paucitas illi⁹ ⁊ ꝑꝑ h̄ fit ꝙ ap̄ata q̄ accidūt ſb vmbilico nō trāſeūt niſi rara in pus. 42

Ap̄ata q̄ accedunt ſub vmbilico nō trāſeūt niſi raro in pus.

IN qbuſdā deſcriptionib⁹ iuenit̄ ſcriptū in eo. et ꝓꝑe ex locis q̄ ſt altiora eis ⁊ ſignificat illud ꝙ nō ſit effuſio ſanguinis in ap̄atib⁹ accidentib⁹ i eo qd̄ eſt ſub hypocōdrijs tm̄ ſʒ in ap̄atib⁹ etiā accidentib⁹ in eo qd̄ eſt ſub illo loco ad inferiora. Et in qbuſdā earum inuenitur proprie cum ablatione huius dictionis. Et ſignificat illud effuſionem ſanguinis et accidit etiam in apoſtematibus que fiunt in inferioribus ventris. Verūtamen illud eſt minus q̄ʒ illud quod ſignificat ſermo primus ⁊ in qbuſdā deſcriptionib⁹ nō inuenit̄ hec dictio. Et ꝓꝑie ſed inuenitur iſte ſermo ſcriptus in eis ſm̄ hunc modum Et non oportet vt timeatur in illo effuſio ſanguinis: niſi

Nō ꝙ non accidit effūſio ſanguinis niſi. ſ. qñ apāta ſit ſupra vmbilicum.

ex locis que ſunt altiora eis: ⁊ ſignificat iſte ſermo qñ ſcribitur ſm hanc deſcriptionē: ꝙ effuſio ſanguinis non accidit in apoſtematibus accidētibus in inferioribus ventris: ⁊ illud eſt veritas. ſ. ꝙ effuſio ſanguinis non accidit niſi qñ apoſtema ē in locis que ſunt ſup vmbilicū: ⁊ quādo apoſtema ē in loco qđ eſt altius hoc loco: eſt effuſio ſanguinis plus: ⁊ quādo ē in loco altiore eo valde: eſt effuſio ſanguinis multo pluſ Et hy. quidē narrauit manationē ſanguinis in eis q̄ ſunt poſt ⁊ ego etiā loquar in illo ſmonē magnū cōpletū magis ꝙ̄ iſte ſit: quando peruenero ad illū ſmonem. 43

Aggregauit hypo. in ſmone ſuo iſto ſūmaꝫ eius qđ p̄ceſſit de ſmone ſuo: ⁊ ſignificat illas eaſdem res quas dixit ſingulariter in ſumma vna qua pp nō ē nobiſ neceſſe exponere hunc ſermonē. 44

Iam oñſum ē ⁊ manifeſtū tibi ex hoc ſmone: in quo narrauit hypo. eſſe apoſtematum accidētiū in mirach vētris oſtēſione manifeſta q: nominauit ſaniē mt̄tā: qñ aggregatᷓ i loco pp maturationē alicuius apoſtematū ⁊ cōuerſionē ipſius in pus. Et fortaſſe erit collectio ſaniei i apoſtematibꝰ ſub cute ⁊ multotiens aggregatur magis intus ꝙ̄ illud: ⁊ cauſa in illo eſt vna duarū rerū. Prima qdē cā ē quādo apoſtema qđ i pus cōuertitᷓ: ē inter ſiphac extēſum ſup vētrē: Et ſa qdē ē: quādo accidit egritudo in aliquo lacertorū quo ſūt ſuper vētrem: ⁊ aggregatᷓ ſanies ſub vno duorꝫ panniculorū q ſunt ſub lacerto: ⁊ nō declinat ad exteriora: aut pp viſcoſitatē ſuā ⁊ groſſiciē: aut pp ſpiſſitudinē pāniculi q circūdat illā ſaniē: qđ eſt q: nā conatᷓ eijcere ſaniē ⁊ expellere eā a mēbris infirmis ⁊ multotiēs qdē ſequitur in illo finē ſuū ⁊ cōplet intētionē ſuā ad quē intēdit quādo inuenit poros cōuenietes illi ſicut pāniculos: ⁊ cānales: ⁊ cuniculos. Et quādo ſunt illi pori cōſtricti: diſrūpit etiā illos panniculos ſtrictos q cōprehēdūt eā: vt dilatetᷓ ei ēt locus q ē ſub ea. Jam igitur manifeſtū ē ꝙ illud in quo aggregatᷓ ſanieſ ſm hunc modū ē laudabilius eorū que ad exteriora declināt ⁊ nō ad interiora. Et laudabilius eorū ē ēt cuius locꝰ qui circundat ipſum quādo extēditᷓ i latitudine minoratᷓ ⁊ remanet cōſtrictū habēs caput vnū cuius figura ē figura. Quod ē q: iſta apoſtemata ſignificāt fortitudinē virtutis expellētis ſaniem ad exteriora: ⁊ ꝙ ſanies nō corrūpit locū magnū ex corporibus: q̄ ipſa corrodit: ⁊ mordicat. Et itentio vtraq; qdem eſt vna ſiue ſcriptū ſit i deſcriptione: habens caput: aue ſit ſcriptum in ea: acutum cum gibboſitate. 45

Cā q̄re apā i p̄fūdo vētris ſiue in lacertis ſiue interſi pbac extris ē malū.

Cā q̄re apā quādo eſt acute figurᷓ eſt laudabilior ꝙ̄ quā do ē late figure.

Non dr̄ i iſtis apoſtematibus ꝙ ſint laudabiliora ſermone abſoluto: ſꝫ p cōparationē ipſorum ad illa que corrūpuntur ad interiora ⁊ exteriora ſimul quoniam ipſa ſunt deteriora illis que errumpuntur ad exteriora. Quod eſt: q: eorū eruptio ē i ſublimiori loco cutis q eſt ſuper ventrē. Et eruptio iterum qñ ē ad iteriora nō eſt poſſibile ponere ſup locū infirmum medicinā ſicut poſſibile eſt illud quādo eſt ad exteriora. Et effuſio ſaniei iterū quādo eſt ad iteſtina: ſecuritas nō fit ſup ea qn mordicet ⁊ abradat ipſa: q̄le accidit idē i q buſdā horis fluxus ſanguinis ventris ⁊ quando effunditur ſanies ad inteſtinum, ieiunum: aut ad inteſtina gracilia minuta illud no: et penetratiōi cibi ad epar ⁊ quando effūditur ad ſtomachū corrumpit digeſtioneꝫ. manifeſtū eſt igitur ꝙ deteriꝰ ex apoſtematibus eſt qđ ad eis erūpitur ad duo latera ſimul. ſ. i interiora ⁊ exteriora. Quod eſt: q: nocumentū duplicatur tunc: ⁊ non eſt nature locus a quo incipiat generarᷓ carnem ſicut fundamenta que ponuntur ſup terram. 46

Eruptio apoſtematiſ ad intꝰ ⁊ ad extra deterio: eſt eruptione ad i tra ſolū: aut ex ſolū.

Quod āt dꝫ ne ſanies habeat odorē horribilem res in ea māifeſta ē. Qđ eſt: q: odor vehementis fetoris ſignificat putrefactionem nō maturitatem: ꝙ aūt oporteat vt ſit color eius albus: ſcies illud quāto intellexeris quomō fit euentꝰ ſaniei: ⁊ declarabitur tibi illud ſm ordinem quem oſtendi i libris alijs. Quod eſt q: exponere vnūquāq; rem in omni loco: non eſt niſi alienatio: nō qđ ſcitur: ⁊ res qdem quas oſtendi i libris alijs ſunt iſte. Jn libro qdem de virtutibꝰ nālibus oſtendi ꝙ vna virtutū nāliū eſt virtus immutatiua: qua digeritur cibus i ſtomacho ⁊ epate ⁊ conuertitur i epate ad ſanguinē: ⁊ i ſtomacho ad humorē cōuenietē vt fiat ſanguis ⁊ ꝙ vnūquodq; mēbrorū humorē q appropinquat nature ſue ad ſe cōuertit. Quod ē q: digeſtio vltīa p additionem nutriētis i nutrito: et aſſimilationem eius cū eo. Jam ergo manifeſtū ē: q: indiget vt nutriatur in ſpacio longo vnūquodq; mēbrorū et oſtendimus ēt i libro nr̄o de ſpmate: ꝙ ſanguis vꝫ multotiens i venis ex qbus nutritur homo antecedere: et recipe quādā mutationē ad generationē ſpmatꝭ. Qđ ē q: ñ ē rectū vt tunice venarū nutriātur ex aliquo niſi ex ſanguie hoc. Quidā aūt medicorꝫ nomināt hāc humiditatē noīe deriuato a nomine ſpmatis ⁊ p̄pē q ponūt nomen ſpmatis diriuatū ex colore ſuo: nō ex ſba ſua. Et ego qdē iam oſtendi in libro meo de groſſitudine exᷓ nām: ꝙ apoſtemata: fiunt ab effuſione ſanguinis ad loca apoſtemoſa donec

Odor fetidus ſaniei putrefactionem nō maturitateꝫ ſignificat.

Exponē vnāquāq; rē i oī loco nō ſcientis eſt ſꝫ alienātiſ

Nō ꝙ ſpma decidit anima in venis extrā te. nō āt ab alijs membris.

Omne apoſtema diuturnū i p̄dictiſ locis i pus vertetᷓ

Et oīa iſta apāta quādo ꝓlōgatur eorꝫ ſpaciū: ⁊ antiquātur i iſtis locis: vt oꝫ timeatur cōuerſio eorū i pus.

Oportet ergo te eē attētū in his q̄ cōputruerūt ſcđꝫ huiuſmōi diſciplinā: qđ eminet ⁊ oīo extra ē: ⁊ intus minus ē ⁊ pacutū: laudabile. quod vero ſpacioſū ⁊ minime acutū: peſſimum.

Eorꝫ vt pōas cōſiderationē tuā in apoſtēatibus q̄ i pus ꝯuertūtur i ills ptibus ſecūdū hāc ſimilitudinē. Dico ꝙ eorꝫ laudabiliuſ quādo declinat ad exteriora ē: quod ē ex eis puū: ⁊ ē ſecūdū finē declaratiōis ad exteriora ⁊ eſt acuti capitis: ⁊ deterius eorꝫ ē quod ē magnū latū: nō habēſ caput acutū.

Eorū aūt q̄ intus crepuerūt. : ſiqua qdē exterius apparēt: peſſimū. quorꝫ vero nihil ſigni ē extra: meliora.

Et laudabilius eorū cuius eruptio fit ad interiora ē illud: quod nullo modorū cōicat loco extrinſeco ſꝫ ē cōſtrictū latū: ⁊ nō eſt dolor cū eo: ⁊ videtur locus eius exterior totus ſimilis coloris.

Putredo ea laudatur q̄ alba ē ⁊ equaliter p totū neq; i ſuperficie inequalis: neq; mali odoris: q̄ vero contraria: peſſima:

Sanies autem eſt laudabilior: que eſt alba equalis: ⁊ lenis: ⁊ non habet odorē horribilem. Jlla autem cuius diſpoſitio eſt ſecundū finē ꝯtrarietatis illiſ diſpoſitiōi eſt i fine malicie.

impleat venaſ in principio rei: ⁊ extendat eas: deinde poſt illud puenit ex venis ad loca vacua: q̄ ſunt in circuitu earum in vnoquoq3 mēbrorum: ⁊ illa loca multa ſunt ⁊ ſubtilia: ⁊ ego iā oſtendi illud in libro meo de malicia complexioniſ diuerſe. †Et qm̄ ille ſanguis ſpiſus in membris apoſtemoſis diuiſis in par-

†Nō moz generatōis ſaniei.

Omnis hydrops i acuta egritudine: malum. Inteſtat̄ .n. febre grauedie: ⁊ dolore. Cōſurgit aūt ex lūbis ⁊ ilijs ⁊ epate.

Hydrops qdē3 q̄ fit ex egritudinibus acutis omnis ē mala. Quod ē: q2 habens eā non euadit a febre vehemēti: ⁊ dolet dolore vehementi: ⁊ moritur: ⁊ plurimū qdē incipit ex ilijs ⁊ lūbis: ⁊ ē ex ea que incipit ab epate.

Conſurgēs ex lūbis ⁊ ilijs ſignificat̄ ex pedū inflatione: ⁊ diuturna vētris effuſione: nō tamē cū defectu doloris ſeu ventris tumoris.

In quo itaq3 icipit hydropiſis ex ilijs ⁊ lūbis: pedes eiuſ apoſtemant̄: ⁊ accidit ei fluxus vētris ⁊ pmanet cū eo ſpacio lōgo: ⁊ nō reſoluūtur p ipm dolores quos iuenit in ilijs ſuis ⁊ lūbis ſuis: nec detumeſcit venter eius.

tes puas iam egreſſus ē ab iſtrumētis p que cōprehēdit ipm natura: nō ē poſſibile i eo vt redeat ad naturā ſuam pp̄ropriā ſed cōuertitur ⁊ putreſcit: ſicut oēs res q̄ caleſiunt calefactiōe vehemēti i loco non ſuo. q2 ſi caliditas inata egreditur ab equalitate ſua naturali egreſſione multa putreſcit ſāguis. ſic putreſciūt corpib' mortuorum. †Et ſi virtus eius fuerit adhuc remanēs: accidit ſangui diſpoſitio cōpoſita ex diſpoſitione extra nām ⁊ ex diſpōne nāli: qre putreſcit pars eius pp diſpōnem inaturalem: ⁊ q̄cūq3 harū duarū diſpōnum vicit: tūc ſignificatiōes opatiōis eius ſunt magis vicētes i colore: odore: ⁊ ſba. Et ex his ergo reb' q̄s dixi i libris alijs poſſibile ē vt ſit alteratio ſanguis cōuerſi ad saniē alteratio laudabilis. In primis vō non putreſcit: ſed recipit maturationē: ſed ſcdo apparet i eo aliqd putrefactiōis egreſſe a natura. Verūtn̄ illud ē parū: ſicut dixit hypo. Nō hūs odorē horribilem. †Et neceſſe cū illo ē ēt vt ſit color eius ſimilis ſpermati: ergo erit albus. verū albedo eius nō ē pura: ſicut ē albedo niuis: qd ē: q2 natura ponit ſperma ſimile mēbris radicalibus ſilitudine pura. Sanies vō aſſimilat̄ colori mēbrorū radicalium aſſimilatiōe mutabili: qm̄ cāe facieti ſpma nō cōmiſcetur diſpō extra nām. In sanie aūt nō ē pmixtio diſpoſitionis etra nām cū cā faciēte eā ſemp ſicut dixi equaliſ. Verū pmiſcet̄ ei pculdubio: qm̄ ſanguis iā exiuit ab inſtrumentis ſuis nālibus. ⁊ hec qdē ē cā que ponit colorē ſpmatis ⁊ ſaniei albū: qd ē: q2 sanies aſſimilatur mēbris radicalibus: ⁊ ſunt tunice venarū: ⁊ nerui: ⁊ ligamēta: ⁊ pāniculi: ⁊ cartillagies. †Et cā iterū in ſedimine albo qd reſidet i vrina: ē illa eadē cā: qd ē: q2 euētus eius ē ſimilis euētui ſaniei: qm̄ ē mediū iter saniē ⁊ humores nāles: quod ē: q2 res q̄ refugit nām vt operetur i ea: ex cibo apud cōuerſionē ſuā ad ſanguinē reſidet in vrina: nō ergo alterat̄ ab ea ⁊ fit ſanguis: neq3 n. eſt ſicut sanies: cauſe cuius facienti ipſam permixta eſt diſpoſitio extra naturam.

†Nō cām qr̄ ſanguis putreſiat.

†Cā qreſanies d3 eē minus alba q̄3 ſperma.

†Nō hypoſtaſi albo i vrina

Explicit pars prima pronoſticorum.

Incipit ſecunda.

1

In principio qdē huius libri dixit hypo. Et o3 vt ponas cōſiderationē tuā i egritudinibus acutis ſm hāc viā3. Cōſidera i primis faciē ifirmi. Dixerūt ergo qdam. Cā illius ē: q2 ſmo ei' nō ē in facie ſignificante mortē i egritudinibus acutis tm̄: ſed ſup facie ſignificāte mortem i oībus egritudinibus. Ipſi vō nō legerūt qd dixit i fine libri ſui: vbi dixit: Et ſmo meus nō ē niſi in egritudinib' acutis: ⁊ q̄ generātur ex eis: ⁊ q2 ipſe dixit. Etiā i apatibus: ſignificat illud qm̄ nō poſuit ſmonē ſuū in illis q̄ ex eis erūpūtur i die vigeſima tm̄: ſ3 in illis q extēdunt̄ vſq3 in diē .xxx. ⁊ diē .xl. ⁊ diē .lx. Et dixit iterū i egritudinib' ante illud q̄ extēdunt̄ vſq3 ad diē .xl. hunc ſmonē. Ex eſſe āt bonitatis anhelitus o3 vt ſciatur: q2 cū ea ē virtus magna valde ſignificatōib' ſalutiſ in oībus egritudinib' acutiſ q̄ ſit cū febre: ⁊ i q̄bus venit criſis in .xl. diebus. In hoc aūt loco oſtēdit oſtēſione manifeſta: q2 ſermo eius nō ē i oībus ſpēbus hydropiſis: ſed i illa q̄ fit i egritudinibus acutis tm̄. †Deinde loquitur poſt illud i illis qui ſpuunt saniē ⁊ ſanguine3: ⁊ i habētib' ptiſi3. ⁊ loquitur ēt in febrib' q̄rtanis. ⁊ oēs hoīes conuenerunt q2 ille febres ſunt ex egritudinib' cronicis. Qd āt dixit in h̄ loco ē hoc ingt. Ex acutis egritudinib' oīs hydrops q̄ fit ē mala. Qd eſt: q2 habens eā nō euadit ē febre vehemēti: ⁊ pmanet dolēs dolore vehemēti. deide narrauit ēt eē ei' .i. generationē eius q2 dixit epar noīe ſuo: ⁊ dixit oīa mēbra q̄ ſunt in locis vacuis noīe cōi: ⁊ illa mēbra ſunt itēſtinū ieiunium: ⁊ meſaraice vene: ⁊ inteſtina gracilia: qm̄ nō intellexit p ſermonē ſuū loca vacua niſi membra q̄ ſunt ſub coſtis iter mēbra pectoris ⁊ iter os femoris: qm̄ quādo cōparas hunc locū cū locis que ſunt altiora eo: ⁊ locus q̄ ſunt iferiora eo: ſup q̄ vincētia ſunt oſſa inuenis eū vacuum ⁊ totus hic locus ēt inuenitur lenis: cū hō non ſuſcepit ex pximo cibos multos ⁊ potus. Et ſimile ēt ē q2 verificator nō ſignificauit per ſermonē ſuū lenē niſi hunc locum. †Et vniuerſaliter qdē oīs ſpēs hydropiſis puenit a nocumēto accidēte i virtute generatiua ſanguis: qm̄ deficit ab illo ope: ⁊ deeſt ei cōplemētū eius: ⁊ ſicut cibaria recipiūt digōnem i ſtomacho: ſimiliter i epate ⁊ venis. ⁊ ſicut in virtute digeſtiua ſtomachi nocumētū accidēs fortaſſe ē paruū ⁊ fortaſſe ē magnū: ⁊ ſilr ⁊ i epate: ⁊ fortaſſe nocumentum accidens in epate ē ex cauſa i eo: ⁊ ſilr ēt in ſtomacho: ⁊ fortaſſe eſt propter communitatem eius cū alijs mēbris i egritudine. Et manifeſtū ē q2 oīa mēbra q̄ dolēt: quedā dolēt pp nocumētū qd ppter ſe accidit eis: illud aut ppter vicinitatē ⁊ ppinqtatē aliorū adinuicem: aut q2 iūter ea ē cōitas magna in neruis ⁊ venis. Nā epar continuatur cū renibus ⁊ ſplene ⁊ ſtomacho ⁊ iteſtinis p venas magnas. †Et ppinquitas eius iterū cū iſtis mēbris ē ppinquitas: qua quādā eorū contigūt alia ab epate: ⁊ appropinquant q̄dā eorū tactui eius. Verū hypo. nō dixit: ſplenem hoc loco: qm̄ ſermo eius nō eſt niſi i egritudinibus acutis. ⁊ nos qdem inuenimus epar qñdo in hoc mēbro accidit apoſtema ppter egritudinē chronicam cōicare ei i dolore. accidit ergo ab eo meditatiōe ipſius hydropiſis cōprehendens totū corpus. Et dixit hypo. mēbra q̄ ſunt in locis vacuis vētris: ⁊ narrauit ſpecies hydropiſis accn̄tis ab eis in hoc ſermone.

†Oēs cō ueniūt p iplemonicoſ ptiſicoſ ⁊ q̄rtanarios cronicaſ pati egritudines.

†Ex nocumēto vtutis gnātiue ſanguiſ puenit oiſ ſpēs hydropiſis.

†Per venas magnaſ ptinuat̄ ep cū renib' ſplene ſtomacho ⁊ iteſtinis.

2

Apoſtematio pedū eſt res que cōicat omnibus ſpeciebus hydropiſis a cauſa accidente in epate: ⁊ accidit ei iterum cui accidit hydropiſis pp ſplenē: ⁊ vniuerſaliter oī cui accidit hydropiſis. Fluxus aūt ventris ē accñs quod ē pprium hydropiſi que incipit ex illis: quādo accidit in inteſtino ieiuno: aut guedeguil apoſtema. †Qd ē: q2 debilitas in eo cui accidit hec ſpēs hydropiſis: nō accidit pprie niſi in venis qbus epar trahit cibum. ⁊ ſunt vene que ſūt guedeguil .i. meſaraice. Cum ergo accidit in eis illō nō ſeruiūt epatis neq3

†Nō cās fluxus vētris: q conſequitur ad hypoſar cā

penetrat ad ipſum cibus: quare remanet in inteſtino ieiuno: ⁊
in inteſtinis minutis ⁊ qñ ſunt iſta membra debilia: ita ⁊ gra
uet ab cibus expellūt ipſum totū penitus ad inferiora quarꝫ fit
illud cā vt accidat fluxus vētris. Et dignū ē qdem ēt vt cib⁹
corrūpatur in habētibus hāc diſpōnem: ⁊ cōuertatur ad colerā
ꝑꝑ caliditatem membrorū apoſtemorū āpate calido ⁊ qñ con
tingit: illud accidit in
inteſtinis: mordicatio
vehemens: ea ſemꝑ ad
expellēdū quod in eis ē
retentū: quare fit illud
ēt ſcōa cā ad hoc vt eue
niat fluxus vētris. Ne
ceſſario ergo dixit hy. ꝙ
ille fluxus ventris nō
ſedat dolorē neqꝫ detu-
meſcere facit āpa qd ē in
vētre: ⁊ ſignificat ꝑ er
hunc ſermonē iterū ꝙ
cū fluxu vētris q accidit
eis eſt dolor: ⁊ ꝙ vēter
eorum totus ē āpatus
⁊ inflatus. qd ē: q2 cuꝫ
tus doloris i eis oꝫ ne-
ceſſario vt ſit propt āpa
calidū ⁊ ꝑꝑ mordicatio
nem. Apatio autē ven
tris ⁊ eius inflatio oꝫ

C Uius vero ex epa-
te eſt origo: fit cum
tuſſicula nec proijci
unt quicꝙ ⁊ timent pedes:
nec egerunt niſi modicum
⁊ cum anguſtia: ⁊ circa ven-
trem fiunt apoſtemata non
continue extra manantia: ſꝫ
quandoqꝫ veluti fugiētia.
IN hydropiſi autēꝫ
que fit ex epate acci
dit habenti eam vt
prouocet ſeipſum ad tuſſiē-
dum: preter ꝙ expuat aliqd
de quo ſit curanduꝫ: ⁊ apo
ſtemantur pedes eius: ⁊ nō
ſoluitur venter eius: et non

vt eueniant neceſſario: quoniam inteſtina implentur vēto in
flatiuo † Et euentus huius vētoſitatis interius eſt neceſſari
rius: propter deſtructionem digeſtionis. Cauſa aūt fixionis
ventoſitatis in ventre eſt debilitas virtutis expulſiue: que eſt
in inteſtinis. 3

† Nō cās vētoſitatiſ generātis āpata i vē tre.

P Er ſermonem ſuum prouocat ſeipſum ad tuſſienduꝫ
vult appetitum ⁊ deſiderium ad tuſſienduꝫ: quod ē
q2 hñs hanc egritudinem deſiderat tuſſire: ⁊ accidit ei
mordicatio: q̄ ꝓuocat ipſum ad hoc. Cum ergo incipit tuſſire
abſtinet a tuſſi: ⁊ non incipit cū ea niſi experiatur iuuamentū
eius tm̄. qd ē: q2 āpa epatis tangens diaphragma cōſtringit
pulmonem. Accidit ergo in eo ſimile conſtrictioni accidenti i
ipo qñ apoſtematur: ꝑꝑ materiam deſcendētē ad ipſum a ca-
pite. Cum ergo accidit illud deſiderat infirmus ⁊ moueť ad
tuſſiendum: ſperans ex ea euacuare rem ledētē: ⁊ dilatare per
ipſam cōſtrictionē accidētē in via anhelitus. † Cuꝫ ergo inci
pit tuſſire abſtinet ſtatiꝫ ab ea quoniam intelligit egritudinē
ſuam ſm veritatem cum experitur illud ⁊ certificat in ſeipſo ꝙ
ſpes eius eſt vana: ⁊ qñqꝫ cōmouet natura ēt tuſſim: vt ape
riat ꝑ ipſam opilationē accidētē in pulmone: q̄uis non velit
homo tuſſire: quare accidit inde multotiens vt ſit difficile to-
lerare ipſam ⁊ prohibere eā. In huiuſmodi aūt egritudine cū
incipit infirmus tuſſire ⁊ non iuuatur ꝑ eam: ⁊ ſentit ꝙ vtus
naturalis non iuuat ipſum ad illud: abſtinet ſtatim a tuſſi: ꝑꝑ
hanc ergo cām accidit ei vt prouocet ſeipſum ad tuſſiendū. cuꝫ
ergo incipit tuſſire abſtinet ab illa velociter: qm̄ nō expuit ali
quid cui ſit q̄titas: ſꝫ hūiditatē ſubtilē aquoſam ſicut ſpuma
q̄ venit ad cānā pulmonis ex venis: in qb⁹ ſanguis aquoſus
eſt receptus. Hec eſt ergo differētia inter hydropiſim acciden
tem cā epatis: ⁊ inter ſpēs hydropiſis: quarū rememoratio ꝑ
ceſſit. † Et int eas iterū ē dria alia in multitudine ſupfluitatē
deſcēdētium inferius: ⁊ paucitate earūdem. qd ē: q2 cuius ite-
ſtina ſunt infirma: aut guedeguil. i. meſaraice que ſunt īter ea
⁊ inter epar: accidit ei fluxus ventris: cum vō aduenit hydro
piſis cā epatis iſta mēbra nō habent egritudinē: ⁊ cibus eius
nō corrūpitur neqꝫ grauat ſup h membra ꝑꝑ virtutē eorum
Non ergo accidit ei fluxus ventris: ſed fex cibi moratur in cor
pore eius: ⁊ pars eius peruenit vſqꝫ ad locum intra ſiphac: qd
ē ſuper vētrem: ⁊ pars eius expirat ⁊ reſoluitur propter ſuaꝫ
aduſtionem ⁊ decoctionem ſui ex apoſtemate calido quod ē i
epate: ⁊ cutis eorum inuenitur etiam mollis: lenis quoniam
nutrimentum eius eſt ex ſanguine aquoſo ſubtili. Cum ergo
premis ſuper eam digito tuo recedit ab eo ſtatim: deinde non

† Indicatio ſumpta a tuſſi i hydropiſi.

† Nō ſigna diſtinguentia inter hydropiſi factam vitio epatis ⁊ vitio illiorū.

moratur quin redeat ad diſpoſitionem ſuam primam
⁊ non eſt de aptitudine ipſius ꝙ accidat ab ipſo princi
pio euentus hydropiſis. † Sed ⁊ pedes in ꝑmis apo
ſtemantur ꝑꝑ vehementem lōgitudinem ipſorum a
membris multe caliditatis. Cum ergo prolongatur
ſpacium illius accidit apoſtema in toto vētre: ita ꝙ qñ
preſſeris ſuper
cutem eius digi
to profundetur
ille locus ⁊ cedat
deinde non mo
retur niſi paruꝫ
donec redeat ad
diſpōnem ſuam
primam: ⁊ ille ē
ſermo hy. Et ſi
unt ventre apo
ſtemata quando
qꝫ deinde non
morantur quin
quieſcāt. Et poſ
ſibile quidem ē
ꝙ nō voluit ꝑ ſ
monē ſuum iſtū
ꝙ illud accidat
in ꝑncipio hoꝝ
apoſtematū: ni
ſi qm̄ i ꝑncipio

† Propt longitudinē a corde ⁊ epate pͥmo accidit pedib⁹ hydropicorū tumor.

egreditur ex eo niſi res du-
ra ſicca cum violētia: ⁊ acci
dunt in ventre: eius apo-
ſtemata ⁊ quedam apparēt
quādoqꝫ in latere dextro:
et q̄dā in latere ſiniſtro de
inde vero nō morant quin
quieſcant.
E T ſi caput et plante
pedum et vole ma-
nuum frigide fuerint
vero ⁊ latera et mandibule
calerint malum ē.
E T cū fuerint pedes
et caput et plāte ma
nuū frigida: ⁊ vēter ⁊ latera
calida tūc illud malū ē.

ſui eſſe multotiēs qeſcunt: ita vt eſtimeť ꝙ ipſa iā qe
ſcāt penitus ⁊ reſoluunť: deinde p⁹ illud redeunt ⁊ ac
cidunt: deinde non morantur etiam quin qeſcant dein
de redeunt: ⁊ accidunt: cum ergo extenditur tp̄s mo-
rantur preter ꝙ qeſcant. † Et differentia qdeꝫ iter iſta
apoſtemata: ⁊ inter apoſtemata que diximus accidere
ei cui aduenit hydropiſis cauſa illorum eſt: qa quando
comprimis ſuper ea cum digito tuo cedunt ſub eo ⁊ d
ſcendunt. Et cauſa in illo eſt qa nā eorum ē flegmati
ca viſica ſicut illa apoſtemata. 4

† Dr̄a inť hypoſarcā ⁊ aſclitē

I N egritudinibus qdem chronicis ⁊ prope
in hyeme ⁊ in corporibus decrepitorum nō
eſt mirum ſi infrigidantur extrema corporum
non in principio periodorum febrium tantum: ſed i
ſpacio more earū ⁊ quoniam ipſa per naturā ſunt pau
ce carnis ⁊ loca earum ſunt valde longinqua a loco vi-
ſcerum: verūtamen ſermo hypo. in hoc libro non eſt
in egritudinibus cronicis: Cauſa igitur in frigore ex-
tremitatem in egritudinibus acutis ſecundum pluri
mum contraria eſt cauſe facienti id in egritudinibus
chronicis eſt qa euētus hui⁹ accidētis i egritudinib⁹
chronicis ē quoniā caliditas naturalis non peruenit
ad extrema propter debilitatem ſuam. In egritudini-
bus vero acutis euentus eius: eſt quoniam quod per
uenit ad totum corpus ex ſanguine eſt quantitas par
ua propter magnitudinem apoſtematis calidi quod ē
in viſceribus: ⁊ quod eſt plurimus ſanguis retentus
in membris apoſtematis: ⁊ propter illud in membra
media corporis: ⁊ ſunt pectus ⁊ venter: inueniuntur
vehementioris caliditatis. † Quoniam initium pa-
roxiſmi in egritudinibus acutis multotiens eſt cum
rigore ⁊ horripilatione: ⁊ non ſunt extremitates corpo
ris tantum frigide: ſed etiam cutis que eſt ſuper pect⁹
⁊ ventrem totum: verūtamen huiuſmodi frigiditas
non ſignificat rē malam. Si autem remanent pectoris
partes ⁊ ventris calide: aut additur caliditas earum
donec pertranſeat in illo earum natura: ⁊ extremitates
ſunt frigide: tunc eſt ſignificatio ſuper magnitudinem
apoſtematis calidi quod in viſceribus: ⁊ dignum eſt
vt ſit rectum: ⁊ vt etiam intelligatur ex ſermone eius
⁊ venter ⁊ duo latera calida: ꝙ caliditas harum partiū
eſt manifeſtior ⁊ eſt magis apparens q̄ꝫ fuerit ꝑ er na
turam ⁊ ſcitur ꝙ febris quam greci nominant lipariaſ

† In ꝑn. paroxiſmi acutarū quandoqꝫ accidit rigor: orripilatio ⁊ frigiditas extremitatū pectori ⁊ ventris

⁊ eſt illa in qua aggregatur in corpore caliditas ⁊ frigꝰ ſimul: eſt huius generis. 5

Poſtꝙ̃ narrauit hypo. diſpōnem egritudinū: que ſunt in fine malicie. ſ. in qua iueniūt mēbra media eſſe calida: ⁊ extrema frigida: poſt illud narrauit ꝓprie ipſam diſpōnem que eſt melior diſpoſitionū: ⁊ ē illa in qua totū corpus ē calidū ⁊ lene ſm qualitatē. qd ē: qꝛ ſermo eius ſm eq̄litatē cōicat his duobus noibus ſimul. ſ. calidi ⁊ lenis. † Et inuenit ēt corpis caliditas i febribus adurētibꝰ eq̄lis. verūtamē corpus in eis ē extenuatū ⁊ ſiccum. Cū ergo ē calidū lene ſm equalitatē: ſignificat ꝙ ꝯplexio eiꝰ eſt melior ꝯplexionū. 6

† Siccitaſ ⁊ extenuatio ſunt cā eq̄lis caliditatis in ſe. adurentibus.

Bonum autem eſt egrum ex toto calore et mollem et ſuauez ꝯuenienter eſſe.

Et de melioribus rebus eſt vt ſi totum corpus calidū lene ſecundum equalitatem.

Bonam eſt modeſte et non laborioſe et non repente eundem latera cōmutare: et ſi ſibi leuis videatur.

Et oportet vt ſit ꝑmutatio infirmi facilis: et quando ꝑmutatur corpus eius ē leue.

Grauiſ vero ſi fuerit manus quoqꝫ et crura ponderoſa: horrēdum.

Et quando corpus fuerit graue: ⁊ manꝰ et pedes graues ſūt tūc timor erit magis augmētatus.

Quod ſi liuor admixtus viridi: vnguibꝰ digitiſque affuerit: mortem aduentare non dubitabis.

Summa in oī pronoſticatione q̄ eſt ſup illuz q moritur ⁊ q viuit: ē ꝯpatō īter fortitudinē egritudinis: ⁊ ṽtutē īfirmi: qñ egro egritudo ē fortior: moriꝉ īfirmꝰ proculdubio: ⁊ quādo eſt debilior ṽtute īfirmi nō moriꝉ dūmodo nō cadit i curatiōe eiꝰ error. Et hy. q dē narrauit hanc ſummā in aphoriſmo cuius initiū ē. † Et oꝫ vt ꝯpares īter virtutē īfirmi ⁊ inter ṽtutem ſtatꝰ egritudinis. hec nāqꝫ ſūma ē ſcia ꝓnoſticationis Et qñ genera ṽtutē q̄ ſunt in corpe ſunt tria: q̄ incipiant ex tribus principijs: ⁊ ſt cerebrū. cor: ⁊ epar factuꝫ ē ꝙ cognitio debilitatis cuiuſqꝫ eorū ⁊ virtutis eoruꝫ ſignificaꝉ ex opatione cuiuſqꝫ eorū. Spēs āt ṽtutum ſunt due: q̄ ex cerebro ꝓcedūt. qd eſt: qꝛ q̄dā earuꝫ ſunt iperatiue: ⁊ ſunt cogitatio ⁊ memoria ⁊ q̄dam earꝫ ſūt ſuientes vel miniſtrantes: ⁊ ſunt ille quibꝰ fit ſēſus ⁊ motus. Opatio aūt virtutis que ē i corde ē opatio qua compleꝉ pulſus venaꝝ pulſatiliū. verū opationes ṽtutis que eſt in epate ſūt ille q̄ cōplentur in hora generatiōis ſanguis ⁊ humorū. Et qñ genera ſcie ꝓnoſticationis ſunt duo genera. tūc oꝫ vt cōſideres ⁊ aſpicias in oī ſignificatione quā narrauit hy. cuiuſqꝫ duorū generū ſicut oꝫ vt facias nūc in ſermone ſuo qd opꝫ: vt ſit ꝑmutatio īfirmi ꝑmutatio facilis: ⁊ quando ꝑmutaꝉ ſit corpus eius leue. † Quod ē: qꝛ iſta ſignificatio ſignificat vehemētiam ṽtutis mouētis corpꝰ ꝑ volūtatē. Et non ē dīa in hoc loco inter ſmonē meū. Uolūtatē: ⁊ inter ſermonem meum electionem. Ingreditur etiaꝫ in hoc genere illud qd ipſe dixit in decubitu in eis q̄ ꝑmiſſa ſunt in ſermone cuius initiū ē. Et oꝫ vt iueniat

† Neceſſe ē i oī ꝓnoſticatōe virtutē infirmi ⁊ egritudiniſ fortitudinis adiuicē cōparare.

† Leuitaſ īfirmi vehemētiam ṽtutiſ motiue oñdit

medicus infirmum iacentem ſuper latus dextrum aut ſiniſtꝝ quod ē: qꝛ ego iā oſtēdi in hoc decubitu: ⁊ in decubitu q̄ ꝯuertitur ad ꝑ ſupiora vterqꝫ fit ab operatione lacertorū ⁊ de conſuetudine q̄dē mea eſt vt noiem hunc decubitū noie deriuato ex vehementia virtutis. ⁊ ego q̄dē iam locutus ſui in eo ſmone longo in libro meo de motibꝰ lacertorū. † Et dixit ēt Dioclytes: ꝙ corpa aīaliuꝫ ſt ꝯpoſita ex deferente ⁊ ex delato: ⁊ ꝙ deferens ē virtus ⁊ delatū ē corpus: ⁊ ſicut ille q defert pondus aliqd: fit motꝰ eiꝰ difficiꝉ: ſi graue ē ei ⁊ ſi leue illud pōdꝰ motꝰ eiꝰ ei faciꝉ. Similiter quādo ṽtus fortis ē fit ei facile deferre corpus: ⁊ nō aduenit ei apud motū ſuū nocumētū. ⁊ quando ē debilis grauat ſup eā. fit ergo difficile ſubleuare ⁊ deferre ipſum. 7

† Dixit dyocleſ aīaliuꝫ corpa ex deferēte ⁊ delato eē compoſita

Et ſi cum grauitate fuerit pallor trahēs ad viriditatem ī vnguibus ⁊ digitis: tūc mors ī proximo deſcendet.

Et ſi color hic vngues non infecerit: licet cetera mēbra corripuerit: ſpei locus non deerit. ꝑderit vero cūcta ſigna perpēdere: ꝙ ſi egrū ſufficientē videris: ⁊ vna boni ſignificatio affuerit: terminuſ tibi ꝓmitteꝉ cū quolibꝫ exteriori apparte ⁊ futura ſalute: ſed palloris in p̄dictis locis pericula non deerunt.

Et ſi denigrāꝉ digiti penitus ⁊ pedes: tūc illud erit minus ī ſignificatiōe perditiōis: ꝙ̃ ſit quādo declināt ad viriditatē et pallorē. Sed neceſſe ē tibi tūc vt cōſideres reliquas ſignificatōes: et regas eſſe earū. Nā ſi inuenis īfirmū tolerātē quod aduēit ei de nocumēto tolerātia facili et fuerit cū ſignificatiōe alia ex ſignificatōibus que ſignificāt ſalutē: ſignificat illud ꝙ

Significatio īfirmi ſup grauitatē membroruꝫ ſuorū ē: qñ conaꝉ motū cum volūtate: ⁊ grauitas cruriū declaraꝉ ei qñ conaꝉ ſurgere ⁊ ambulare: aut moueꝛ ea: ⁊ ipſe ē iacens: ſilr ⁊ grauitas motus manuū declaraꝉ ei quādo conatur cū eis aliq̄d recipere: aut ꝓijcere cum manu ſua aut ponere eas: aut permutare eas de loco ad locū. ⁊ ſilr grauitas colli ⁊ reliquarū ptiū dorſi oſtendiꝉ quādo ei vlt mutare figuras earuꝫ: aut ꝑmutare eas ex diſpoſitionē. † Grauitaſ aūt mēbrorū ē ex maioribus ſignificatiōibus ſignificantibus debilitatem virtutis ⁊ nobilioribus earum verumtamen illud non eſt ſignificatio ſuper debilitatem virtutū oīum: ſicut dixi in eis q̄ ſunt p̄miſſa: ſed ſup debilitatem virtutis que eſt in neruis ⁊ lacertis tm̄. 8

† Grauitaſ mēbrorū ē ex maioribus ſignis ſupra debilitateꝫ ṽtutꝫ motiue ſignificātibus.

Iam oſtēdi in alijs locis qūo fit deſtructio virtutuꝫ regentium corpus ſimul: nam dum vna earuꝫ ꝑmanet firma: tunc corpus remanet ſm diſpoſitionē ſuam proculdubio. Uerum hy. poſtꝙ̃ narrauit ſignificationes que ſignificant reſolutionem virtutis mouentis lacertos ⁊ caſum eius addidit ad illud ſignificationes alias ſignificātes deſtructionem virtutis alterius. † Quod eſt: qꝛ pallor vnguium ⁊ digitorum qui trahit ad viriditatem ſignificat extinctionem vel mortificationem caliditatis naturalis manātis ex corde: ⁊ propter hoc non dixit ſermone abſoluto: ꝙ pallor qui trahit ad viriditatem: ſignificat mortem quando eſt cum grauitate corpis: ſed addidit ēt cū illo ſermonē ſuum: deſcendit in proximo: qñ ille ſignificatiōnes apparent apud mortem, duaruꝫ virentum ſimul. 6

† Pallor vnguiū ⁊ digitorum ad viriditatē tendētium mortificationeꝫ caloris naturalis ſignificant.

Non oportuit eum dicere tunc. Illud erit minus in ſignificatione perditionis: ſed ꝙ illud fortaſſe nō ſignificat perditionem penitus: ⁊ fortaſſe ſignificat ſignificationem in vltimo ſuper perditionem. Et fortaſſe putat aliquis de hypo. ꝙ non fuit ſciens illud: qñ non vtitur hoc ſermone ſecundum veritatem quam ſignificat: ſed res non ē ita:

qm̄ cum addidit ad hunc ſermonem eius diſcretionem vſqꝫ ad finem ⁊ determinationem ipſius: ⁊ narrauit illud narratione manifeſta: declarauit oſtenſionē apparente: q2 fuit ſciens veritatem in eo ꝙ dixit. Ueruꝫ ipſe nō perſcrutatus ē exquiſite exponere illud: qm̄ fortaſſe denigrant mēbra ꝑpter materiaꝫ que effunditur ad ipſa. Et iam oſtēdit hypo. oſtēſione manifeſta qualiter ſignificat illud: qm̄ dixit. Quando videris infirmum tolerantem illud quod aduenit ei de nocumēto facili. ſ. patiens illud ⁊ fuerit cum illo ſignificatio alia ex ſignificationibus ſignificantibus ſalutem: tunc ſcias ꝙ nigredo membri nō accidit niſi propter materiam que effunditur ad ipſum. ꝙ ſi fuerit res cum diuerſitate illius: tunc eſt ſignum ſuper mortem. 10

Inuenim⁹ hēc membra cōtrahi in eo qui iaꝫ appropinquat morti. ⁊ ē illud quidē eſt neceſſarium: qm̄ virtus animal' quando morit ita vt non ſit ei poſſibile peruenire ad extremitates corporis: ſed trahitur verſus originem eius ⁊ radicem ſuam: oꝫ neceſſario vt ſequātur eam membra: quare rugantur membra ⁊ contrahuntur verſus medium corporis. Et ſimiliter ēt dolorē videmus multotiens reducere ⁊ ꝯtrahere virtutē verſus originem ſuaꝫ. quādo illud eſt neceſſe vt contrahantur membra: ⁊ retrahantur verſus originem ſuam propter dolorem. 11

† Sic mēbra pp dolorē ita teſtes pp vītutē deficientē vſus originē cōtrahunt.

Hypo. recte inuenit cum narrauit ſignificationes que ſumuntur ex ſomno ⁊ enunciatiōe ſua ēt de cā in illo: ⁊ in faciendo totum quo eſt iuuamentum naturale: ⁊ omne quod eſt ſecundum contrarium illius eſt illaudabile: quoniam eſt extra diſpoſitionem naturalem: ſimiliter etiam ſunt res cum quibus non currit conſuetudo. naꝫ ſi fuerint currentes ſecundum conſuetudinem ſunt laudabiles: ⁊ cum quibus non currit conſuetudo ſunt illaudabiles. verūtamē res naturales ſecundum tempus hypo. non fuerunt niſi res cuꝫ quibus currit conſuetudo nunc autem inuenimus facere diuites diuerſum illius in omnibus rebus ⁊ in ſomno etiam. dormiunt enim in die: vt vigilant in nocte. † Et quoniā conſuetudo currit econtrario curſus naturalis: non certificat iſte ſermo quem dicit hypo. quod eſt: q2 conſuetudo in hac hora ē plus naturali: non apud habentes diuitias ex mulieribus tātum: ſed apud plures viros. 12

† Currit cōſuetudo nunc econtrario curſus naturalis

Vigilie accidūt īfirmo ī nocte ⁊ die: aut ꝑpter doloreꝫ q̄ ſuper eū fuit prauus ⁊ cōtriſtauit eū: aut qm̄ permixtio rōnis icipit cū eo. qd̄ ē: q2 pmixtio rōnis facit poſſidere vigilias propter ſiccitatem que dominatur ſuper complexionem cerebri. 13

† Cā quare vigilie in firmo die noctuqꝫ accidant.

infirmitas expellitur per exturam: ita ꝙ infirmus ſaluabitur: ⁊ cadent loca que denigrata ſunt ex corpore.

Si teſtes ⁊ virga preter ſolitum diminui contrahiqꝫ apparuerint aut minui: doloris aut mortis aduentum pronunciabis.

Teſtes autem ⁊ virga non ſignificant niſi dolorem aut mortem quando contrahuntur.

Somnus vt moris eſt conueniens ⁊ naturalis vt nocteꝫ nō effugiat: ⁊ diem non impediat laudabilis: contrarijs vero improbandus. minus tamen ſi a mane vſqꝫ ad tertiam tenuerit.

HOmnus auteꝫ oportet vt ſit ſecunduꝫ ꝙ currit conſuetudo cū eo: quando currit curſu naturali: ita vt ſit infirmus in die expergefactus: ⁊ in nocte dormiens. ꝙ ſi mutetur illud eſt diſpoſitio deterior: ſed minor quideꝫ leſio ⁊ nocumentum quod eſt ex ſomno eſt quando dormit infirmus in principio diei vſque quo pretereat ex eo circa tertiam ipſius. Somnus auteꝫ qui eſt poſt hanc horam eſt: malus.

Peſtimum autem ē nō dormire: aut enī magnitudiem doloris ſignificat: aut alienationem.

Et de deterioribus ſignis ē vt non dormiat infirmus: neqꝫ nocte: neqꝫ die. quod ē: quia ipē nō vigilat niſi aut pp dolorē ⁊ anguſtiā: aut q2 aduenit ei pmixtio i rōe ſua: vel pp hanc ſignificationem.

Stercoris egeſtio ſi neqꝫ exiccata neqꝫ liquida oīno ſed iūcta ⁊ hora ſolita: ſignū ē ea que ſunt ſub diaphragmate eſſe ſalubria.

Egeſtio āt laudabilior ē q̄ ē lenis cōiuncta: ⁊ ē eius exitus i hora exitus ſui q̄ fuit i diſpoſitione ſanitatis: ⁊ ē quātitas eius p ꝯparationē ei⁹ quod aduēit corpi. quod ē: q2 egō

Hypo. aſſumpſit ſignificationes ſignificantes egeſtionem laudabilē ex ſubſtantia eius ⁊ ipius quātitate: ⁊ ex hora ipſius exitus. Significationes āt ſignificātes egeſtionē illaudabilē nō inuenimus eū ſumpſiſſe ex his tribus tm̄: ſed ex colore ēt ⁊ odore: ⁊ ex voce annexa egreſſioni eius. † Egeſtio autē cuius ſbā eſt naturalis eſt q̄ nō dura in termio lapidis: neqꝫ lenis in termino aque vt fluat ⁊ currat: ſed eſt de lenitate cum diſpoſitione cum qua poſſibile ē vt pmaneat cuꝫ iuncta preter ꝙ fluat ⁊ currat. quantitas vero eius naturalis ē: ꝙ eſt per comparationem ei⁹ qd̄ comeditur. Hora aūt eius exit⁹ naturalis ē hora cū qua currit cōſuetudo infirmi i ſanitate ſua ⁊ oꝫ ēt vt adiūgas ad illud ꝙ dixit: colorem egeſtionis naturalē ⁊ odorē ei⁹: oꝫ enim vt ſint ſm̄ ꝙ fuerūt in hora ſanitatis. verūtamē hy. non narrauit illud quoniā poſſibile ē tibi vt intelligas illud ex ſermone ei⁹. In egeſtione egrediente a diſpōe naturali: quod ē: q2 de ꝯſuetudine eius eſt in rebus multis vt ſignificet eas ex cōtrarijs earū: ⁊ dimittat rememorari eas in nōibus ſuis: ⁊ nō dixit. Et quādo egeſtio fuerit cū hac diſpōe erit iferior pars ventris ſana: niſi cum ipſe ꝯpauerit hāc ꝑtē cū pectore: vt itelligas hic ex ſermone eius iſto ſtomachū ⁊ inteſtinū ieiunū: ei reliqua que ſunt poſt ipꝫ ex inteſtinis: ⁊ nō ē neceſſe ꝑculdubio in aliquo ꝙ occultet quādo eſt egeſtio cū diuerſitate huius diſpōis vt ſignificetur ꝙ diſpō horū membrorū ſit egreſſa a diſpōe naturali. quoniā hypo. non dixit illud. Neqꝫ ēt ē ſmo ſanus: quoniā poſſibile ē ēt vt ſint membra q̄ ſunt i ventre inferiori ſana: ⁊ currant ad ea ex epate: aut ex ſplene res multe vel male mutātes colorē egeſtionis naturalem ⁊ ſbam ipſius ⁊ eius odorē. Et multotiēs addūt ēt in quātitate eius humiditatem que effundunt ad ſtomachū: ⁊ neqꝫ ēt exitus eſt eius in hora ſimili hore q̄ fuit ante illud. † Egeſtio āt q̄ in vltio ē ſimilis egōni naturali non ſignificat ꝙ ptes inferiores ventris ſane ſint tantum. ſicut dixit hypo. ſed q2 non effunditur ad eas ēt ex membris que narrauimus aliqd. Egeſtio āt egrediēs a natura ſignificat fortaſſe ꝙ mēbra q̄ ſunt i ventre tantum ſunt infirma. ⁊ fortaſſe ſignificat: quia effunduntur hec membra ex membris que ſunt ſuper

† Nō conditiōes bone egeſtionis.

† Cōſuetudo hy. fuit ſignificare reꝫ ex ꝯrio ſuo ⁊ dimittere rememoratiōeꝫ eius cum ſuo noie.

† Indicatō ſumpta ab egōe q̄ſi naturali ⁊ nō naturali.

ea humiditates. Et species quidem huius egestionis sunt multe ⁊ diverſe: quoniam epar nō expellit ad ſtomachum ſupfluitates ſuas tātum: ⁊ qđ gnātur in eo ex hūoribus egredientibus a nā: ſed qđ expellit ad ipſuz ſuperfluitates totius corporis. Qđ eſt: qꝛ ſtomachus ptinuatur cū oībus mēbris mediante epate: ⁊ recipit ſupfluitates oīum mēbrorum ipſo mediante. ⁊ fortaſſe quod effundit ad ipſz expellitur a natura ad ipſz quādo vult mūdificare totum corpus: aut aliqđ ex mēbris eius: aut duo mēbra: aut mēbra multa. Et multotiens ē illđ qđ effundiꝛ ad ipſuz ſm vtā accidentis. ⁊ quando ē illud: ſignificat egritudinem in toto corpoꝛ: aut in vno mēbrorum eius: aut i mēbris multis. Oz ergo vt conſideres in mēte tua illud quod narravit hypo. in ſermone ſuo ex neceſſitate huius ſermonis: ⁊ addatur ad illud qđ dixi. 14

Stomachꝰ ꝯtinuatur oībus mēbris ⁊ recipit ſuperfluitates oium membrorū mediante epate.

Res maniſeſta ē in hoc qꝛ egeſtio humectatur: aut qꝛ cibus non penetraꝛ ex ventre ad epar: aut quando effūditur ad ipm ex epate aut ſplene ſuperfluitates: verūtamen poſſibile eſt vt ſit illud laudabile: quoniā epar ⁊ ſplen ⁊ totum corpus mundificatur per ipm. ⁊ non eſt illud illaudabile: niſi quādo eſt ſm ſemitam accidētium. ſ. quando non penetrat cibus ad epar: aut res q̄ effunduntur ad ſtomachuz ab epate: ſignificant diſpoſitionem malam. Et differentia quidē iter diſpōnem primam ⁊ inter hanc diſpōnem eſt: qꝛ cum egeſtione in diſpōne prima non eſt vox. ⁊ hec ēt eſt differentia alia: ⁊ eſt: qꝛ egreſſio egeſtionis non eſt frequens paulatiz: quoniā quod egreditur ſm bone modū non ē aliquid ex accidentibus. Fluxus aūt ventris ſupfluus qui fit raro: multotiens ſignificat criſiz laudabilē ⁊ ſignificat qꝛ natura expellit rē ſuperfluam in quantitate ſua aut in qualitate ſua vt evacuet corpus totū aut aliquod ex membris eius ⁊ mūdificet ipm. Et intelligo p ſermonē meū evōnem: inanitione corpis a nālibus humoribus qui in quātitate ſua multiplicantur. per mūdificationē vo ⁊ fluxum ventris itelligo vacuitatē corporis ab hūoribus i egredītibus qualitate ſua a natura. ⁊ conſequūtur hanc egeſtionē nocumenta alia: que dixit hypo. in hoc ſermone ſuo. qđ eſt: qꝛ quādo ē illđ donec accidat iſirmo laſſitudo ex multitudine ſurgendi ⁊ cū conſuetudine eius: accidunt ei vigilie ⁊ qꝛ ipſe vitupat etiaz ⁊ egeſtionē que fit cū multitudine freqnti: non eſt niſi pptera qꝛ deiicit ipſa ⁊ mollificat virtūtez: qm̄ q̄uis raro accidat vt laudatꝛ huiuſmodi egeſtio. verūtamē caſus virtutis hic annexus ei ē illaudabilis. ſicut fluxus nariuz accidens ſm viā criſis egrediēs i quātitate ſua ab eq̄litate. 15

Nō cauſas quare egeſtio eſt liquida.

Dria inter evōnez ⁊ mundificationem.

quando ē cum hac diſpoſitione: ē pars inferior ventris ſana.

Liquida bona ē ſi ſine ſonitu vētoſo fuerit: nec ſordiate manaverit. Si. n. frequēter manat: egrum maximo labore ac vigiliis afficit: ⁊ in defectū adducit.

Et ſi egeſtio fuerit ſubtilis: tūc laudatꝛ ex ea ne cū ea ſit vox ⁊ ne ſit egreſſio eius freqns paulatim. quod ē: qꝛ quādo illud ē: accidit infirmo laſſitudo ex multitudine ſurgendi ⁊ conſecutione eius accidunt ei vigilie ide: nam exitus rei multe multotiēs nō facit ſecuritatem infirmo de ſyncopi.

Utile ē ſtercus ſecūdum quantitatez ciborum aſſumptorū evenire ⁊ bis vel ter in die: in nocte vero ſemel ⁊ taz luce proxima aut ſolito more contingere.

Verūtamen oz qꝛ ſit egeſtio ſecundum illud quod accidit corpori duabus aut tribus vicibus in die: ⁊ ſemel in nocte ⁊ ſit plurimum eius prope mane: aut ſicut de conſuetudine hominis ē ſurgere.

Utile ē etiam appropinquante iā termino egritudinis idez ſtercus denſari.

Et oportet vt condēſetur egeſtio quando tendit infirmus vel appropiquat verſus criſim.

Et colore ſub citrio fieri: nec inſolidum denſari.

Et oportet vt egeſtio ſit declivis ad citrinitatem aliquātulam: ⁊ non ſit vehementis lenitatis.

Bonum ē etiam ſi lūbricos admixtos habuerit.

Et ex eo quod laudatur etiaz ē vt egre

Iam dixit hyp. hūc ſermonē in qua ſūt pmiſſa ⁊ melius qdē eēt vt poneret ſermonē illū nūc in egōne multa: q̄ ſit ſm ſemitā criſis: ⁊ ē illa quā narravit ante. ⁊ ego qdem ēt vitupo ſermonē eius: oz vt ſit egeſtio duabꝰ aut tribus vicibus in die ⁊ ſemel in nocte: ⁊ reliqua q̄ ipſe ſcripſit poſt illud: qm̄ ſuperfluum eſt neqꝫ fuit neceſſariū dicere illud. qđ ē: qꝛ ſufficit vt diceret. Sicut de conſuetudine ē hois vt ſurgat. Quod āt dixit i fine huius ſermonis ⁊ ē ſermo eius. ſ. Et ſit plurimū eius ppe mane: aut ſicut de cōſuetudine ē hois vt ſurgat invenitꝛ in qbuſdā deſcriptiōibus ſicut ego ſcripſi illud ⁊ in qbuſdā deſcriptionibus invenitꝛ ſine illo: aut ſm hūc modum: ⁊ erit plurimum eius prope mane: ſicut de conſuetudine eſt hominis vt ſurgat: ſꝫ nō eſt dria inter has ſcripturas: qm̄ intentio in eis vtriſqꝫ eſt intentio vna. Et ē qꝛ melior rerū eſt cum q̄ iā currit conſuetudo. 16

Res illa melior ē cū qua currit cōſuetudo.

Non cōdēſatur egō quādo appropinquat infirmus verſus criſiz niſi quādo fuit ſubtilis aquoſa ante illud nō q̄ fuit ſpiſſa dura: ergo ſermo eius in eo eſt cuius egeſtio a principio ſue egritudinis eſt humida. verumtamē hec abbreviatio in ſermone de conſuetudine antiquorū fuit ⁊ proprie hy. ſ. ſignificatio rei ex contrario ſuo: ⁊ dimiſſio rememoratōis eiꝰ cū ſuo noīe. 17

Melius ē ſi ſcripſiſſet hūc ſmonē i principio ſue locutionis de egōne: ita vt eſſet ſermo eis ſm hunc moduz. De egōne quidē laudabilior ē que ē levis cōiuncta ⁊ ē exitus eius in hora exitus eius que fuit in diſpōne ſanitatis: ⁊ eſt quātitas eius p cōparationē eius qđ advenit corpori ⁊ color eius declivis ad citrinitatē: ⁊ nō ē vehemētis lenitatis ſic iā determiavit hꝰ egōnis ⁊ quātitatē eiꝰ ⁊ horā exitꝰ ⁊ q̄litatē eiꝰ ſꝫ. ſ. viſibilē ⁊ odorabilē: ſicut dixi ante ⁊ manifeſtū ē qꝛ color egōnis trahit ad citrinitatem qm̄ colera deſcendens ab epate cōmiſcetur ei: ⁊ illud eſt quando colera q̄ admixta ei eſt: eſt naturalis equalis in quantitate ſua ⁊ qualitate: ⁊ cōveniūt ſuper illud oēs medici. Quoniam quando effunditur ab epate ad ventrem co. egreſſa in qualitate ⁊ quātitate ſua ab equalitate: non eſt color egeſtionis pertinens ad citrinitatem. Sz eſt citrinus purus: ⁊ quando non effunditur ad inteſtina colera: ſicut illud quod accidit ei qui habet icteritiam: tunc color egeſtionis eſt albus. 18

Nō conditōes bone egōis.

Cauſas egeſtionis citrine ⁊ albe.

Non laudatur egeſtio lumbricorum: niſi cum natura ipſa expellit eos inferius cum reliquis ſuperfluitatibꝰ que ſunt in corpore: non quando egrediunt per cauſaz aliam ſm viam accidentis: ⁊ ego quidem iam locutus fui ſcr-

monem longum in rebus que procedunt ſm̄ ſemitaȝ criſis in libro pericriſios. 19

Sermo q̄dē eius vacuus: ꝓpe extenſuȝ plenū eſt: ſȝ pinguis ꝓpe macrū extenuatū ſicut ſignificat dictio prima res retentas in ventre: ⁊ dictio ſecunda ventrē ipȝ ſicut ſi diceret. Quia oȝ in omni egritudine vt ſit venter vacuus: ⁊ ſit corpus ei' pingue: ⁊ nō macrū. 20

diantur cum egeſtione lumbrici quādo appropinquat infirmus verſus criſim.

In omni acuta egritudine ventrem nō vt plenuȝ: ſed vt vacuum tractari: ⁊ non tenueȝ ſed carnoſuȝ inueniri bonū.

Et oportet vt ſit venter in omni egritudine vacuus pinguis.

Aquoſuȝ vero ſterc' ⁊ liquidū: ſiue albū. aut nimis citrinum aut ſpumoſum: malū ē.

Egeſtio autē aquoſa ſubtilis ⁊ alba ⁊ citrina vehemētis citrinitatis ⁊ ſpumoſa: illud totuȝ maluȝ ē.

Iteȝ modicū ⁊ viſcoſuȝ ⁊ lene ſiue albuȝ ſeu citrinū aut ſpumoſum malum.

Et ex egeſtione quideȝ mala ē pauca viſcoſa lenis: ſiue ſit alba ſiue citrina.

Peſſimū āt ē ⁊ mortis ſignū: viſcoſum: nigrū: fetiduȝ: ⁊ viride.

Et ſignificatiua mortis magis hec ē egeſtio nigra: ⁊ pinguis ⁊ fetida: ⁊ viridis.

† Cauſas egeſtionis aq̄ſe ⁊ ſpumoſe.

Egeſtio q̄deȝ aquoſa ſignificat deſtructionē digeſtionis: ſed alba ſignificat ſicut dixi ante ꝙ co. citrina nō deſcendit ab epate ad ptes ſtomachi: verū egō vehemētis citrinitatis ſignificat vnā duarū rerum: egeſtionem cui cōmixta ē colera citrina ⁊ multa: aut egeſtionem cui cōmixta eſt colera viridis: vt herugo eris: qđ eſt: q2 hoc nomē qđ dixit hy. ſignificat ſm̄ linguam grecorū hos duos colores ſimul. egō āt ſpūoſa fortaſſe ſignificat permixtionē ventoſitatis vehemētis inflatiue humiditatis cui' ſeparatio ab ea ē difficilis ⁊ fortaſſe ſignificat caliditatē ſuperfluā: qđ ē: q2 nos inuenimus ſpumā euenire exterius ſȝ hūc modum i mari: ꝓpterea ꝙ vēti concutiūt aquā: ſed in ꝓfunditatibus pelagi ꝓꝑ ſuperfluitateȝ caliditatis. 20

Narrauit hy. in hoc ſermone duas ſpēs ex ſpeciebus egeſtionis q̄ ambe ꝑueniūt a liq̄factione corporis. Et nō ē dr̄ia inter vtraſq3: niſi q2 pauca viſcoſa alba ꝑuenit a liq̄factione adipis ſcā a caliditate ignea q̄ non ē vehemētis malicie: ſȝ egō q̄ trahit ad citrinitatē lenis ꝑuenit ex liq̄factiōe adipis. verūtn̄ ei' euēt' eſt aut quoniam caliditas faciens ipm̄ eſt vehemētioris malitie: aut qm̄ adeps liq̄fact' antiqu' ē q iā cōputruerit q̄dā putrefactiōe † Qđ ē: q2 videm' adipes zirbi qm̄ putrefiūt exteri': colorem mutā ita ꝙ vides vtrūq3 viſiōe māifeſta declinare ad citrinitatē. Egeſtionis āt ad viriditatē declinis: ſi viriditas eis fuerit ꝓꝑ admixtionē colere viridis: ⁊ herugo eris eſt ipa: qm̄ iā oſtendimus ꝙ hic ēt color itelligit ex noīe vehemētis citrinitatis: euētus ē a liquefactiōe vehemēti. Et oē q̄dē ꝙ ꝓcedit ex corpore qđ vides lene ē ꝓꝑ vnā duaꝝ ꝓprietatū: aut ꝓpterea ꝙ ipm̄ recipit digeſtionē ſm̄ eq̄litatē: ita ꝙ nō effugit nām ps aliq̄ ex ptibus ei' quā ipſa nō reſoluit: aut ꝓꝑ liq̄factionē vehemētē: ita ꝙ nō ſit ēt i hoc vna ex ptib' māci cui non adueniat cā. † Propter hāc ergo cām ſicut meli' ē in oī q̄ ſit iuuamētuȝ vt ſit eq̄le: ſilr̄ ⁊ oē quod ē malū: ē vehemētioris malitie quando ē eq̄le. quod ē: q2 ꝑmū ſuſcipit opationē nāe cū totalitate ſua: ⁊ ſm̄ ſuſcipit maliciā egritudis cū ſua totalitate. In viſcoſa āt

† Adipes zirbi exterius putrefacti virides fiunt.

† Sic bōa eq̄lia meliora ita mala eq̄lia deteriora.

res manifeſta ē ⁊ expoſita: ꝙ euēt' ei' ē multotiēs quādo vehemētior ſit caliditas rei: ⁊ multiplicant: ⁊ fortaſſe fiunt hūores viſcoſi ꝓꝑ q̄litates cibo2ū. verūtn̄ iſti hūores quādo ꝓcedūt ex corpe nō ē eoꝝ q̄ntitas pauca. Res āt viſcoſa quādo ꝓcedit paulatī ē dr̄ia ꝑme cōuenientis liq̄factiōi pauce. qđ ē: q2 nos inuenim' multoties liq̄factionē vehemētē facientē fluxū vētris ſuperfluuȝ. verūtn̄ illa cui' hec ē diſpoſitio: ē proculdubio fetida. Et ōīa q̄dē iter hūores crudos: ⁊ hāc ē i hoc capitulo tm̄: quod ē † Q2 ex hūoribus crudis nō eſt fetor. 22

Narriū vero ꝓductio neȝ ſignificat egritudinis: neq3 minus ſignū ē mortis ꝙ quod loturā inteſtinorū ꝓfert: aut collerē porrorū ſiue nigrum. Cōtingit ēt colores iſtos ſimul euenire.

Egeſtio āt diuerſorū colorū ſignificat de lōgitudie egritudinis plus ꝙ̄ idicēt ille ſpēs alie: ⁊ nō ē illud quod ſignificat de ꝑditiōe minus ꝙ̄ illud quod ſignificāt ille: ⁊ itelligo ꝑ id egeſtiōeȝ in qua eſt viſcoſitas: ⁊ cuius color trahit ad coloreȝ porri ⁊ que ē nigra: ⁊ fortaſſe egrediūtur iſti colores omnes ſimul ⁊ fortaſſe egreditur vnuſquiſq3 eorum per ſe.

Ventoſitas ſine ſono laudabilior ē: q̄ vero cū ſonitu melior ꝙ̄ illa q̄ intus claudit: ſignificat tamen amenteȝ aut doloreȝ laborāteȝ: niſi ſit voluntarie.

Ventoſitas āt exitus laudabilis eſt cuȝ q̄ nō eſt vox: ⁊ exitus eius quādoq3 cū voce eſt melior: ꝙ̄ eius cōſtrictio vbi eſt ⁊ quādo egreditur cū voce:

† Humores crudi nō ſunt fetidi

Egeſtionis q̄deȝ nigre nigredo ſit ex commixtiōe co. ni. pure. viridis āt ſit ex cōmixtione co. ni. q̄ nō ē pura: ⁊ cui' quātitas eſt pauca. Egō vō pinguis ꝓcedit apud liq̄factionē adipis a caliditate ignea. fetida āt ſignificat putrefactionē i corpe. 23

Egō diuerſorū colorꝫ ſignificat ꝙ in corpe ſt egritudies diuerſe mlī te: q̄ idigēt ſpacio longo donec digeſtionem ſuſcipiant. quod eſt: q2 quādo ſt multe poſſibile ē vt ſit q̄rūdā earū ſpaciū lōgū ꝙ ſi nō fuerit i eis egritudines longe. † Tūc nā ꝓculdubio quādo neceſſe ē ei vt reſiſtat inimicis multis indiget etiam vt acquirat tempus longum in expugnando eos. 24

Ex hoībus ē: ex q̄ egreditur vētoſitas cū ſono ꝓpter ꝙ verecundet. ⁊ ex eis ē q ꝓelegit mortem ſup hanc actionē. ſ. quādo egredit ex iſtis ventoſitas cū voce ⁊ ſono: ⁊ multi q̄dē hoīum ſunt qui vtūtur illo. oȝ ergo vt ponatur illud ex eis ſm̄ vnā duarū diſpōnū: aut vt nō intelligant quod faciunt: aut vehementia doloris cogat eos ad illud abſq3 voluntate ipſorū preter iſtos āt ex illis qui nō inſpiciunt ad illud: nō oȝ vt eſtimet exitus ventoſitatis ab eis cum voce ſignificare rē malā. † Verūtamē melius ē ne ſit exitus eius cum voce: qđ ē: q2 ventoſitas que egreditur cū voce ex ipſis ſignificat ꝓculdubio: aut multitudinem ventoſitatis groſſe vaporoſe: aut ſtricturaȝ inteſtinoꝝ in q̄bus penetrat. Cū ergo nō fuerit vētoſitas multa:

† Nā non pōt multos inimicos expugnare niſi in longo tēpore.

† Cū quaſ melius ſit vētoſitatē ſine voce ē

ꝛ iſta a q̄b⁹ egredit̄ apla: tc̄ erit⁹ vētoſitaſ & abſqꝫ voce.

H ypocrates ſignificauit i hoc loco p̄ apata que ſunt in eis locis q̄ ſunt ſub hypocōdrijs: ꝛ q̄ occultantur i eis apata q̄ noīauit arteculi. i. vn-dimiā. i. mollicie: ꝛ oia apata iſta ſunt groſſitudo ex na turā: ꝛ qū nō ē cum eis caliditas ſunt ventoſa ꝛ ꝓprie ſi fuerint ꝓpqui tpiſ. hy. iā itaqꝫ dixit: q̄ iſta apa ta reſoluūt quā do accidit ven trē rugituſ. Ue rūtamē vox iſta non ſignificat i ventre ventoſi tatē tm̄: ſed q̄ il la vētoſitas ē p̄ mixta humidi tati. Cū ergo e greditur hec vē toſitas inferius aut ſi nō egredi tur: ſꝫ deſcendit ad ptes iferiores ſedant̄ ex vētre duo accidētia q̄ accidūt in eo. ſ. dolor ꝛ groſſitu do. Et ꝓprie ſi euacuat̄ vētoſi tas cū vrina ꝛ e geſtiōe: qm̄ qn̄ accidit huiuſmo di euō nō rema net i ventre ali quid ex ſupflui tatibus. 26

Nota q̄ vētoſitas euacuat cū vrina.

tūc nō ſignificat: niſi q̄ emit tens eam aut eſt cū dolore: aut cum permixtione ratio/ nis niſi fuerit exitus vento ſitatis ab ipſo cum volun/ tate.

D Olor ſub hypocon drijs hāc ꝓprietatē hꝫ ſi recens ꝛ ſine ca lore fuerit: ſi rugitus ſupue/ nerit ꝛ cuꝫ egōne vel vrina eruperit ſoluitur: alioquin ad iferiora tranſmittitur.

A Poſtemata āt que ſunt i eis q̄ ſunt ſub hypocōdrijs: ꝛ que occultātur ex eis qn̄ ſunt ꝓ pinq tpis: ꝛ nō ē in eis iflā matio: rugitus accidēs i illo loco ſoluit̄: ꝛ ꝓprie ſi egredi atur cuꝫ egōne ꝛ vrina. q̄ ſi nō egrediat̄: tunc ꝓpter mu tationē eorū fit. Et quādo qꝫ fit iuuamētū p̄ deſcēſionē eorum ad interiora.

S Icut aū dixi q̄ ſignificatio vehementie v̄tutis principij pri mi: quod oſtendi in libro alio eſſe cerebrum ꝛ debili tas eius ē ex opibus voluntarijs: ſilr̄ ēt inuenim⁹ hyp. aſſumpſiſſe ſignificatiōes vehemētie virtutis alterius ꝛ debilitas eius ex opationib⁹ illius v̄tutis: ꝛ iam q̄ dē narrauit quaſdā harū ſignificationū i eis q̄ p̄miſſa ſunt: ꝛ narrauit quaſdā harū ſignificationū in hoc ſer mone: cuius p̄miſim⁹ rememoratiōeꝫ ꝛ noīauit hāc vir tutē in qua nūc ē ſermo eius v̄tutē mutatiuā. Signi ficatiōes v̄o q̄ ſignificant fortitudinē huius v̄tutis ꝛ ip ſius debilitatē in ſtomacho: ſumūtur ex rebus q̄ egerū tur in oī die. Sed ſignificatiōes ſignificātes vehemē tiā virtutis ꝛ debilitatē ipſius in epate ꝛ venis ſumū tur ex vrina: qḋ ē: q: declarant̄ ex vrina ſignificatiōes manifeſte: quarū q̄dā ſignificāt digōnem certā: ꝛ q̄dā eorū digōnē diminutā: ꝛ quedā digōnem corruptam: ꝛ quedā deſtructionē digōnis: ꝛ ſilr̄ ēt ex eo declarat̄ quod preceſſit ex vētre. ꝛ ſicut iam oſtēſum ē: q: i egōne ſunt ſigna ſignificantia egritudines preter egritudi nes ventris: ſilr̄ ēt apparent i vrinis ſigna ſignificātia i firmitates alias p̄ter infirmitates epatis ꝛ venarum. Primū aūt a quo incipit hy. ſignificare i ſermone ſuo ꝛ qḋ itendit ſunt ſigna ſignificantia digeſtioneꝫ: deide addidit ad illud reliqua ſigna: ꝛ ꝓpter hoc oꝫ vt loqua mur i primis de ſignis q̄ narrauit i primis in hꝫ ſmōe cuius premiſim⁹ rememoratiōnē. Precepit. n. vt cō ſideremus in ſedimīe qḋ in vrina reſidet: an ſit a'bū: lene: equale. an mutet̄: ita vt ſit i q̄buſdā horis ſm̄ q̄ ipſe dixit: ꝛ in q̄buſdam earū cōtrio illius vel ediuerſo illius. ꝛ frequēter accidit in eo illud ita vt mingat ifir mus: verbigratia: Si infirmus mingat in die ſcḋo vrinā non illaudabilē: cūqꝫ fuerit i nocte que ē poſt ip ſa mingat vrinā illaudabilē: deinde mingat ꝛ i mane diei ter tij vrinā laudabilē: cūqꝫ in ſero illius diei fuerit mingat vri nā illaudabilē. ꝛ illud qḋ ſignificat̄ ex huiuſmodi vrina eſt: q̄ q̄dā humores q̄ ſunt in venis receperunt digōnem ꝛ vincit eos natura: ꝛ q̄dā eor̄ nō receperūt digōem. q̄ ſi nō mingat i firmus vrinā indigeſtā in eo q̄ eſt inter vrinas digeſtas: tūc vrina eius ē melior vri narū. nam ſi fuerit i ea ſedimen: tūc oꝫ ꝓculdu bio vt ſit albū lene eq̄ le: ꝛ ſit hec diſpō ei i to to ſpacio egritudinis vſ quequo cōſumat̄: ꝛ ſi n̄ fuerit in ea ſedimen: tc̄ oꝫ ꝓculdubio vt ſit in ea nebula alba. Et oꝫ neceſſario vt ſit color e qualis in vrina in citri nitate: ꝛ ſba eius inter ſubtilitatē aquoſam ꝛ groſſam ſicut vrina aſi ni. Uerūtamē vrinaꝫ in qua nō ē ſedimē mi git ille cuius regimen eſt eq̄le in vltimo ſub tilitatis: ſed vrinā in qua ē ſedimē multum mingit ille cuius regi mē eſt regimen groſſū: vrinā vero in qua ē ſe dimē paucum migit ille cuius regimē eſt re gimen eq̄le: ꝛ ſilr̄ ēt co lor vrine. nā ipſe i egri tudinibus q̄ accidunt a colera: ē declinis ad ci trinitatē. Sꝫ in egri tudinibus que ſunt ab hūoribus crudis ē de cliuis ad albedinem. Et ſilr̄ ſedimē ipm̄ in egritudinibus fa ctis ab humoribus crudis ē multū: ſed in egritudinib⁹ q̄ ſūt a colera: nō ē oīno aut paucū valde. verūtamē ſufficit vt ſit in vrina i egritudinibus iſtis nebula pendēs. Et ſignifico per ſ mone meum: nebulam: rē groſſam albā que eſt in vrina: non in ſupiori pte vaſis: neqꝫ inferiori pte eius: ſed in loco qui ē i ter hec duo: aut medius vere aut decliuis ad ſupiora: aut ad i feriora: ꝛ de conſuetudine q̄dē mea ē vt nominē illud hoc no mine. hy. aūt noīauit ipm̄ nubē que eſt in vrina: ſicut nubes in aere. qḋ eſt: q: nubes vel nebula que ē in vrina ē groſſior ea: ſic nubes q̄ ē i aere ē groſſior aere. ꝛ multotiēs q̄dē dixi q̄ illō qḋ pendet in vrina ē ſile huic. ꝛ ē illud qḋ de cōſuetudine mea nomino nebulam pendentē. Hoc eſt ergo quod oꝫ te diſcere i primis ꝛ memorie cōmendare. In eis v̄o que ſunt poſt: oꝫ vt ponas mentē tuam in his que dixit hypo. quod eſt: q: vrina in qua reſidet ſemper aliquid ſimile ſedimini quod narrauit hypo. ſignificare fiduciam ꝛ ſecuritatem ſcilicet q: in infirmi tate non eſt timor: ꝛ q̄ de aptitudine eius eſt proculdubio vt reſoluatur ſolutione eius poſtquam non redat ꝛ feſtinet etiam ſolutio eius. Et ad ſummum ſi moratur vrina ſecūdū hāc diſpoſitionem in die primo: ꝛ in nocte que eſt poſt ipſum non pertranſibit egritudo periodum primum ex periodis die rum criſis. ꝛ fiet eius perfecta criſis. Et iam oſtenſum ē oſten ſione bona q̄ ſermo hypo. iſte non eſt niſi in febribus quoni am ſignificationes vrine non ſunt ſuper egritudines que ac cidunt in cerebro ꝛ nucha: aut in pul'mone ꝛ pectore preter qḋ cum eis ſit febris: an ſint ſalue cum quibus non ſit malicia velocis criſis: an in eis ſit timor ꝛ ſpacium longum erit per ſignificationes alias. Cauſam autem propter quam ſit me lius ſedimen reſidens in vrina album: iam oſtendi in ſermo ne meo. In ſanie: in fine tractatus primi. 27

Sig. for titudinis ꝛ debilitatis digeſtiue e patis ꝛ ve narū ex vri na ſumūt̄.

Nō mo dū inueſti gādi ſigna vrine dige ſtionem ſi gnificātis

U Rina laudabilis ē q̄ hypoſtaſiꝫ albam ſubſidētē ꝛ equalē ꝛ cōtinuā atqꝫ lenē habebit: ꝛ ſi pmanēs vſqꝫ i criſim erit. Eſt eni fidelis nūcia ſalutis ꝛ ſignificat breuitatē egritu dinis q̄ ſi modo cuꝫ hypo/ ſtaſi p̄dicta: modo ſine fue/ rit: diuturnitatē ſignificat e/ gritudinis: neqꝫ omnino fi/ delis eſt.

E T laudabilior q̄deꝫ vrina ē i qua ē ſuper ſluitas reſidens al/ ba: lenis: equalis in tpe egri tudinis totius vſquequo ve niat in ea criſis: illa eni ſigni/ ficat breuitatē egritudinis. q̄ ſi alteret̄ ita vt quādoqꝫ mingat vrinā purā: ꝛ quan/ doqꝫ reſideat i ea ſupſluitas alba lenis: erit egritudo lon gior: ꝛ ē ſecuritas i ea minus.

Nō qs color ꝛ que ſba oꝫ eſſe in vria hy poſtaſiꝫ bo nam habē te.

Hūores crudi vri nam deal bant ſedi men vero multipli cant.

Sa prio die vſqꝫ ad quartum a parebit ſe dimem lau dabile i vri na criſis ſi tranſibitſe ptimum.

Coloꝛ vrine de cliuis ad rubedinem quando currit aq̄ſitas ſanguinis cum ea ſignificat illud multitudinē ſanguinis q nō eſt recte digōnis: ⁊ ꝓpter hoc cum vincens in coꝛpe eſt qui magis iuuatiuus ē ex humoꝛibus fit ꝙ i egritudine ꝓpter illam cām non ē timoꝛ. Et quādo vrina de cliuis ad rubedinē ē aquoſa ſignificat ꝙ īdiget digōne: ⁊ qñ digeſtio indiget ſpacio tpis donec ꝯpleatur iterū neceſſarium eſt vt ſignificet hec vrina ꝙ cōſūptio egritudinis tardat plus q̄ꝫ egritudis prime in qua reſidet i vrina ſedimē albū. 28

Indicatio ſumpta ab vrīa rubea cū hypoſtaſi: ⁊ ab vrina rubea aquoſa.

Urina rubea nimis cū ſua ſimili hypoſtaſi: egritudinē magis ſupioꝛibus diuturnā dicit: ē tamē nūcia certa ⁊ fidelis ſperande ſalutis.

Quod ſi vrīa trāſierit ad rubedinē nimiam ⁊ ſupfluitas i ea reſidēs fuerit cū illo albi coloꝛis lēis erit egritudo lōgioꝛis ſpacij q̄ pria ſed erit ſalua valde.

Sed ſi eiuſdē hypoſtaſis furfurea fuerit mala ē: peſſima ꝟo ſq̄moſa: alba āt ⁊ ligda ⁊ lenis: mala peioꝛ tamen que dicta ē furfurea.

Et qñ ſupfluitas reſidēs i vrina ē ſimilis groſſis ptibus ſimile oꝛdei tūc ipa ē mala: ⁊ deterioꝛ ē ea q̄ ē ſimilis petalis ⁊ q̄ ē ſubtilis alba ē mala valde: ⁊ deterioꝛ eſt ea que eſt ſimilis furfuri.

Nebula pēdēs in vrina ſi alba bona ē: nigra vero mala.

Nebula pēdēs i vrīa q̄ndo ē alba ē laudabilis: ⁊ quādo ē nigra: illaudabilis eſt.

Cum fuerit vrina citria clara: īdigeſta egritudinē ſignificat.

Et dū vrīa pmāet citria ſubtilis ſubſtantie ſignificat ꝙ egritudo adhuc ē indigeſta.

Timendus ergo eſt infirmi defectus.

Quod ſi cū illo ſpacio ē lōgitudo: tūc nō fit ſecuritas vt rēancat īfirmus vſq̄ quo digeratur egritudo.

Groſſa ſimulagina que remanēt in ſimula oꝛdei qñ quaſſat ⁊ cribellat: ⁊ ſt illa cuius mollitio refugit molā. Cū ergo videris in vrina ſedimē ſimile iſtis fruſtris: tūc ſcias ꝙ illud ē ſignificatio mala. qđ eſt: q: groſſum in ſimula ē qđ ex ea nō eſt molitū mollitiōe decēti.

✝ Nō cās hypoſtaſis ſimilagine ⁊ ſquamoſe ſimul.

✝ Illud aūt quod vī in vrina nō ē poſſibile vt ſint ptes cibi que penetrauerūt cū nutrimento ad venas ⁊ ꝑmāſerunt dure aut ſicce. Uerū illud eſt: aut ex aduſtione ⁊ ebulitione ſanguinis groſſi ⁊ ei⁹ decoctione: aut ex liqueſactione carnis liq̄ſactione diuerſa. Et diuerſitas qdem liq̄ſactionis eius ē: qm̄ reſoluunt ptes molles eius humide a caliditate ignea ⁊ fiunt ptes que areſcūt dure: ⁊ exiccantur ſicut quod toꝛrefit ſuper frixoꝛiū .i. ſartaginē.

✝ Nō qđ i febribus p̄mo liq̄facit ⁊ quid ſc̄o ⁊ tertio ⁊ q̄rto ⁊ quīto ⁊c̄.

✝ Quod ē: q: primū qđ liq̄fit in huiuſmodi febribus ē adeps recens nouus: deinde liquefit poſt illū q eſt durioꝛ primo ⁊ antiquioꝛ: deinde poſt illū caro recens mollis: deinde poſt illā caro dura antiqua: deinde poſt illā membra ipſa: ⁊ quādo liquefiunt membra: vides in vrina ptes inequales ſimile petalis ⁊ ꝓpter illud vrina hec in qua reſidet ſimiles petalis valde deterioꝛ eſt q̄ꝫ vrina in qua oſtenduntur ſimilia groſſis ſimule tantum.

✝ Nō cās ſediminis albi ⁊ ſubtilis.

✝ Et nos quidem inuenimus iterū ſpeciem aliam ſediminis ſubtilis ſicut ſpuma in qua non eſt groſſities albi coloꝛis. Et cauſa albedinis coloꝛis eius eſt permixtio aeris accidens ei cum totalitate ſua plus q̄ꝫ ſit cōmixtio eius ei quod eſt groſſum. Euentus autem huius ſediminis ex ventoſitate groſſa que permiſcet ex ſuperfluitatibus humoꝛum: quoꝛum digeſtio non rectificatur permixtione qua difficile ſit ſeparare eam ex eis: ⁊ propter hoc ſedimen eſt diſpoſitio, quā de conſuetudine hy. eſt nominare equalitatem. Et euentus illius eſt: qm̄ ſedimen totum eſt equalium partium: qm̄ quod permixtum coꝛpoꝛi alicui partes eius videntur diuerſe in ſubſtantia ſua ⁊ ſuo coloꝛe.

✝ Cā quare ſedimē diuerſum cuius ptes ſīt parue deteri⁹ ē eo cuius ptes ſīt magne.

✝ Et ſedimen diuerſum cuius partes ſunt diuerſe parue eſt deterius eo cuius partes ſunt magne. quod ē: q: ſedimen diuerſum cuius partes ſunt magne eſt ſignificatō eius ſuper virtutem nature: ſc̄m magnitudinem illius ſubſtātie compoſite ex illis partibus ⁊ rectificatione ⁊ certificatiōe digeſtionis eius. partes autem parue ſignificant ꝙ materia iam vicit naturam ⁊ ſuperauit eam: ⁊ pugna inter vtraſqꝫ eſt quaſi equalis: ergo hec res cōmunicat cum omni ſedimine eq̄li. Superfluitates aut particulares quē ſunt in eo proueniūt a bonitate materiei recipientis digeſtionem: ⁊ malicia eius quod ex ea non eſt digeſtum.

✝ Indicatō ſumpta ab

✝ Et hypo. quidem dixit cum iſtis tribus ſpeciebus ex ſpeciebus ſediminis ſpeciem aliam quartam ſimilem furfuri: ⁊ hec eſt ſpecies eſt deterioꝛ ſpecie tertia. quod ē: q: ſpēs prima ⁊ ſpēs ſc̄a ſignificat ꝙ caliditas febris ē inflāmās ⁊ liq̄faciēs: ⁊ opoꝛtēt ne oꝛdinaret q̄rta: ſed tertia. 29

hypoſtaſis nimis furfuri q̄ ē quarta ſpēs deterioꝛ ttia.

Poſtq̄ꝫ compleuit hy. ſermonem ſuum in ſpeciebus ſediminis reſidentis in vrina: rediit ad ſermonē ſuum i nebula pēdente in ea. Significat ergo ꝑ ſermonem ſuū pendens: quia vult per ipſum coꝛtices pendētes in ea. ⁊ manifeſtum eſt: ꝙ cā in malitia nigredinis ex hoc eſt: qm̄ nigredo accidit: aut propter frigus vehemens: ſicut ſanguis q denigratur quando coagulatur: ⁊ fit pēdens. ⁊ ſicut membra que infrigidantur i vltimo a frigoꝛe: ⁊ conuertitur coꝛ diſpō ad moꝛtē aut propter ſuperfluitatem caliditatis: nā ſanguis quando aduritur denigratur: ⁊ ſimiliter reliqua coꝛpoꝛa: ⁊ illoꝛum ēt qui incedūt tpe longo in ſolo eſtiuo denigratur coloꝛ. 30

✝ De cāis gnāntibus nigredinē in vrina.

Coloꝛ vrine naturalis eſt equalis citrinitatis: quod eſt: q: euentus eius eſt a potibus qui bibuntur poſtq̄ꝫ eis commiſcetur de colera quantitas pauca. cum ergo commixtio colere cum potibus eſt pluſq̄ꝫ opoꝛteat: ſi fuerit qualitas eius foꝛtis videbis coloꝛem vrine igneum ✝ Cumqꝫ vrine huiuſmodi ſubſtantia fuerit tenuis ſignificat ꝙ egritudo nō digeritur. quod eſt: q: opoꝛtet ſicut dixi ꝙ vrina naturalis ſit in coloꝛe ſuo temperata in citrinitate. ⁊ in ſubſtātia ſua equalis: ita vt non ſit ſubtilis ſicut aqua neqꝫ groſſa ſicut vrina aſini ⁊ beſtie: ⁊ ego quidem iaꝫ narraui totū quod neceſſe fuit narrare de natura vrine ⁊ ſpeciebus eius in libꝛo meo de criſi: ⁊ propter hoc opoꝛtet ei qui vere deſiderat ſcientiam pꝛonoſticationis vt tendat ad intelligendum illud ex libꝛo meo de criſi.

✝ Indicatō ſūpta a citrinitate ⁊ ſubtilitate vrine.

✝ Quoniam intentio in expoſitionibus non eſt niſi explanare que occultantur ex ſermone ⁊ exponere ipſuꝫ. Diſcernere autem inter illud quod dicitur: ſc̄m rectitudinem: ⁊ inter illud quod non eſt ita: ⁊ narrare demōſtrationē ſuper vtrūqꝫ ſimul ex ſuperfluitate ē. 31

✝ Expoſitoꝛum eſt explanare occulta aūt ex nā aquo ſa hꝫ inquirere.

Si moꝛatur vrina ſpacio longo pꝛeter ꝙ digeratur vel maturetur: tunc ſuper infirmum inde valde eſt timoꝛ: niſi virtus egritudini reſiſtēs valde ſit foꝛtis. ✝ Et manifeſtum eſt: q: neceſſarium eſt in cognitione illius: ſi memoꝛ es illius quod dictum eſt in libꝛo aphoꝛiſmoꝛum: conſiderare vehementiam virtutis ⁊ cognitionem ſpacij ſuper quod eſt de natura egritudinis moꝛari ⁊ vſquequo recipiat digeſtionem. Cuꝫ igitur ſciueris illud conſiderabis an ſit poſſibile egrum moꝛari vſqꝫ ad hoꝛam ſtatus ſue egritudinis an non. 32

✝ Neceſſarium ē pꝛonoſticarī volentib⁹ foꝛtitudinem vꝛtutis lōgitudineꝫ moꝛbi cōpare.

U Rina aquoſa ē: cuius ſbā ē tenuis ꝛ color ei⁹ alb⁹: ſignificat cruditatē hūoꝝ i fine vltio ꝛ debilitatē vtutis faciētis digōez. In reb⁹ āt fetidis ꝛ reb⁹ nigris iā ſūi locutus in eis q̄ ſt p̄miſſa: ꝛ iſte q̄dē ſiue ſint ſingulares ſiue cū aliis. ſignificāt mortez. Ex eo aūt de quo igrere oꝫ ē de vrina groſſa: an ſignificet mortem ſola ſingularis: an indiget i ſignificādo illud vt ꝑponaꝛ cum vrina quā narrauit añ eā. ſ. nigra. Et ego qdez iā narrās ſum ꝙ vidi ide apud determinationē ꝯſiderationis i ea: ꝛ ꝑſcrutationē i cā illius: vt qñ legeris illud poſſibile ſit tibi vt cognoſcas vitatez ꝛ vtutē i ea: ꝛ eligas meliorē expoſitionē huius ſmonis. Dico ergo ꝙ ego inueni p experimētuz ꝙ vrina nigra quāto pluſ groſſior ē ei⁹ malicia ē fortior. Urine aūt cui⁹ color ē nālis: lz ē groſſa: euētus eius cōuertiꝛ ad vnā duarū rerūz ꝛ ē: qꝛ finis eius cō fortaſſe ad mortē: ꝛ fortaſſe ad ſanitatē q̄ veniet in primo: ſicut iuenit i reb⁹ aliis multis ex reb⁹ q̄ ſt ex nām: cū mūdificātur p eas corpa. Et manifeſtū ē ꝙ noīauit hy. vrinā groſſaz: que ē groſſa valde. Quod ē: qꝛ vrina que dī qꝛ eſt groſſior ſermone abſoluto: nō ſignificat ꝑditionē ſignificatione vltima: 33

† Indicatō ſumpta ab vrina groſſa ꝛ cū colore natrali; ꝛ cū colore nigro.

U Rina mortis ſignificatiua fidelis ꝛ certa ē aquoſa: aut fetens: aut nigra: aut lutoſa.

E T de vrinis magis ſignificātibus mortē ē q̄ ex eis ē aquoſa ꝛ q̄ ē fetida: ꝛ q̄ eſt nigra: ꝛ q̄ eſt groſſa.

I N vtroq; ſexu nigra peſſima ē: ꝛ in pueris vero aquoſa: maluz.

E T deterior vria i viris ꝛ mulieribus eſt nigra: ꝛ i pueris ē aquoſa.

U Rina cruda clara ꝛ diuturna cuz aliis ſignis bōis: certū ē apa futurum ſub diaphragmate.

Q Ui mingit vrinā crudā tenuē ſpacio longo: ſi reliq̄ ſignificatiōes idicāt ꝙ ipe ſaluabiꝛ: tūc oꝫ tibi vt expectes eius exiturā q̄ exibit ei i locis q̄ ſūt iferiora diaphragmate.

C Raſſities vt aranee tela ſupnatāsi vrina vituperanda ē: ſignificat eniz liquari egrum.

E T oꝫ vt vitupeſ craſſitudnē que natat ſuꝑ vrinā ſicut tela aranee: qm̄ ſignificatio hec ſignificat liquefactionem.

R Atōis ē: ꝛ ordinē i nebula nō negligere vtꝝ ſupremū anime diū teneat locum: ſimiliter ꝛ colorez. Que eteni media ē cū predicto colori laudabili laudabilis: ſuprema vero ꝛ nigra vituperabilis.

E T opꝫ vt ꝯſideres de vrinis illā i q̄ ē nebula: an illa nebula ſit i iferiori pte: an in ſupiori pte eius ꝛ cū qbuſ coloribuſ ē. nā q̄ eaꝝ deſcēdit iferius cū coloribus quos dixi putabis de ea ꝙ eſt bona ꝛ laudabilis eam: ꝛ que eaꝝ aſcēdit ſuperius cum coloribus quos dixi: puta de ea ꝙ eſt mala ꝛ vituperes eam.

O Quā rectum fuit qd narrauit hy. in hoc ſermōe. qd ē qꝛ egritudines quas digōnem ſuſcipe ē difficile: ꝛ ſt ille quarū generatio ē ab hūoribus groſſis ꝛ frigidis virtute i ambab⁹ exiſte forti de aptitudine criſis ē vt eueniat eis cū exitura q̄ accidit in corpe. Egritudinū āt quarū generatio ē ab hūoribus calidis ſubtilibus ꝛ aña regularis criſis eſt cum ſolutione vētris. Cum ergo moraꝛ vrina tpe longo preter ꝙ digeratur: tunc oꝫ vt cōſideres virtutem infirmi ꝛ cōtempleris ſi fuerit impoſſibile ei mori nimis ꝑpter longitudinem egritudinis tolerando longitudinē egritudinis ipſius: aut criſis eius erit cum i exitura que venit ei. Uerum diſcretio illius eſt ex reliquis ſignificationibus quod eſt: qꝛ ſi reliq̄ ſignificationes ſignificauerit perditionē tunc illud ſignificatio erit mortis. ꝛ ſi non ſignificauerint rem malaz: tunc illud erit ſignificatio euaſiōis. Exiture autem ſiunt i egritudinibus chronicis i partibus inferioribus corporis: ꝛ cauſa in illo eſt frigus materi ꝛ groſſitudo eius: ꝛ debilitaſ virtutis accidens ex labore ꝛ inquietudine q̄ venit ei ex longitudie ne egritudis. In egritudib⁹ āt acutis exituꝛ veniūt ad latus narium. quod eſt: qꝛ humores in egritudinibus his ſunt minoris groſſitiei. ꝛ caliditas eſt plus ꝛ virtus eſt ſanior. in egritudinibus āt mediis inter iſtas euentus exiturarum quibus fit criſis declinat ad vnum duoꝝ laterū: ꝛ non eſt poſſibile vt dicatur in eis ſm̄ tps ꝙ ip ſe accidunt ſuperius ꝛ inferius. ſed diſcretio illius erit ex reliquis ſignificationibus. 35

† Nō differentiā in terminationem egritudinē acuta ꝛ ꝯ a ꝛ cronicarum.

† Cā quare i egritudinibus cronicis exiture in inferioribus veniant: In acutis aūt in ſuperioribus.

U Rina nigra ꝛ aqſa ſignificat in oībus etatibus ꝑditionē: Uerūtñ ſignificatio vrine nigre ſup illud i etate ſtātiū i iuuētute: ē in gradu pmo: ꝛ ſignificatio aqſe ſup illud in etate pueroꝝ ē i gradu ſcdo: qd ē: qꝛ ego iam dixi i bis q̄ premiſſa ſūt: ꝛ ꝙ res q̄ ſunt in vltio ꝯrietatis reb⁹ nālibus ſunt in vltio ſignificātes ꝑditionē. Sed ꝯrietas vrine nigre ad vrinaz nālem i pueris nō ē ſicut ꝯrietas vrine aqſe i eis. qd ē qꝛ de nā pueroꝝ eſt vt mingat vrinā groſſaz in q̄ ſit ſedimen multū. Stātiū aūt in iuuentute vrina ē tenuis: ꝛ ſedimē qd in ea reſidet: ē paucū ꝛ pp hoc ſit ꝙ vrina nigra in eis ſignificat ꝑditionis finē: ſed in pueris vrina aquoſa ſignificat finē ꝑditionis ꝑpter cām aliam. qd eſt: qꝛ omnes res recipiunt digeſtionem velociter i eis propter vehementiam virtutis imutatiue que eſt in eis. † Et de nā qdem digeſtionis ē vt ingroſſet non vrinā tātum. ſed egeſtionē ēt in eis que recipiunt digeſtionē in ſtomacho: ꝛ ſputū in eo: qſi hꝫ pleureſim aut piplemoniā ꝛ hūiditatē deſcendētem ex naſo in corizā ꝛ lippitudinē opbtalmie: ꝛ ſaniem i vlceribus: ꝛ pp h̄ pueri qñ mingūt vrinā aquoſam: ꝛ ꝑlongaꝛ ſpaciū illius cum eis preter quod mutetur ad groſſitudinem aliqua mutatione ſignificat illud perditionem. 34

† Quanto aliqd rebus nālib⁹ magis ꝯriatur tanto illarum perditionē magis eſt ſignificatiuus.

† De nā q̄dē digōnis ē vt igroſſet non vrinam tm̄ ſꝫ egōeꝫ ēt.

E Uentus craſſiciei ſuper vrinam quā mingit ille cuius diſſoluitur corpus. ꝛ eſt illa in qua hypo. ſinum poſuit ſermonem ſuperius: eſt ſimilis euentui ſuo ſuperius quando infrigidatur. ꝛ hypo. quidem iam cauſam in generatione illius narrauit. 26

Indicatio ſumpta a craſſicie vrine.

S Ignificauit hy. in hoc ſermone ſignificatione manifeſta: ꝙ nominauit nebulam rem groſſam pendentem in vrina quā nominaui i libro meo de criſi: noie deriuato ex nomine caliginis: nebulam: ꝛ iam dixi illud etiam i loco alio. Significat ergo per hoc ꝙ dicit: vnam duarum proprietatum: aut ꝙ hoc nomen ſignificat nomen generis in nebulā diuiſi ꝛ caliginē: aut ꝙ nebula non noīatur aliqua horarum caligo. Qd aūt fiat iuuamētum p oē ꝙ in vrina pendet ſm deſcenſionem eius ad inferiora: iam innui ad illud in eis que premiſſa ſunt in locis: in quibus dixi: qꝛ multotiens cōmiſcetur ei ventoſitas groſſa vaporoſa. Res ergo cuius digeſtio iam rectificata ꝛ certificata eſt: ꝛ diſcreta: ꝛ equato: ꝛ cuius partes ſimilantur eſt: in qua non ventoſitas: quare deſcendit ad inferiora vaſis in quo eſt vrina. illud autem cui permiſceꝛ aer ꝛ vapores: quoniam ad ſuperiora eleuatur: eius eleuatio ꝛ ipſius declinatio in multitudine ꝛ paucitate per cōparationem eius quod facit illud. 37

Nō qd intelligat h̄ nebulam i vrina.

Cā quare nebula in pte iferiori ſit bonum ſignum in pte vero ſuperiori malū.

Hypocrates bene egit i exceptiõe ſua quam fecit modo i ſermone ſuo: vt nos rememorari faceret illud qđ dimittim⁹ diſcernere multotiẽs i egritudine. Et oꝫ qđẽ vt rememoremur hui⁹ exceptõis apud iqſitionẽ noſtrã. ẽt đ eo qđ ꝓcedit ex vẽtre. † Qđ ẽ: q꞉ cõicat iſtis duab⁹ euõnibus ſiľ: ꝙ ipſe euãnt ſupfluitates toti⁹ corpis: ⁊ ſupfluitateſ mẽbrorũ ex qb⁹ euãnt: ⁊ accidit qñ corpis diſpõ eſt diſpõ nãlis vt euacuet ſupfluitatẽ ſuã p vrinã ⁊ euacuet ſupfluitatem vẽtris p egõnẽ. Cum ergo diſpõ ei⁹ ſit diſpõ ꝑter nãm: euãtur: cum vrina aliqđ ex renibuſ vel veſica: qđ ſignificat q꞉ i eis eſt egritudo ⁊ euãtur aliqđ cũ egõne ex toto corpe: qđ ſignificat egritudinẽ q̃ ẽ i ipſo inde ẽ. n. ꝙ tu inuenis multos hoiũ mingere ſaniem. cũ ergo illud ẽ ita: neceſſe ẽ tibi ingrediꝰ de loco ex quo egredit̃ illa ſanies. Siľr ẽt qñ egre diũtur cũ vrina reſ ſiľes petalis. nã ẽt de illo ingſitio ẽ: ſicut ẽ qñ cũ vrina egredit̃ ſanieſ. † Et multotiẽs qđem mingit hõ vrinã fetidã: cui permixta colera multa: ⁊ eſt illud ex renib⁹ ⁊ veſica: ⁊ multotiẽs illđ erit ex toto corpore p virtutẽ digerentẽ hũores corpe hui⁹ vo vtutis minera ⁊ ipſiuſ manatio: ſicut oſtẽdi ẽ ab epate: ⁊ fortaſſe nõ erit i hoc mẽbro egritudo: ſed totũ corp⁹ mundificat̃ p vrinã veſicã: ⁊ renes: ⁊ aliqđ ex mẽbris ei⁹: ita ꝙ effũdunt̃ ſupfluitates q̃ ſt in eo ad venas. Cũ ergo diſcernũt reneſ ſanguinẽ q ẽ in eis: egrediunt̃ ſupfluitates ille cũ aquoſitate ſanguis: ſicut accidit ẽt quãdo in locis multis corporis ſũt exiture: ⁊ euacuant ſanies que egredit̃ ex eis quando rumpũtur cum vrina. 38

† Cõe eſt iſtis duabuſ euõnibus euãre ſupfluitates totius corporis.

† Diuerſitas ꝑtium q̃s idicat vrine diſpoſitio medicũ freq̃nter decipit

Cavendũ ẽ: ne veſice vicio capiaris vt quod ab ea ẽ alienũ diiudices.

Et caue tibi ne te faciat errare veſica: ita vt ſit in ea egritudo ⁊ videas in vrina aliquid inde: illa enim ſignificatio non erit tunc ſuper corpus totũ ſed erit ſuper veſicam ſecundum ipſam ſolam.

Laudabilis ẽ vomitus cui phlegma admixtũ coloribuſ fuerit neq꞉ nimis viſcoſus: quãto vero a ſimplicitate remotior tanto ſuſpectior.

Vomitus magis iuuatiuus cum quo ẽ phlegma permixtũ coloribuſ valde ⁊ nõ ẽ quod vomit̃ ex eo ſpiſſum valde quoniam vomitus quanto plus ẽ propinquior ad hoc vt ſit purus eſt deterior.

Vomitus ſi ſit ſicut ſuccus porri: aut vi

Significauit p ſmonẽ ſuũ iſtũ: rẽ quã noĩauit purã: p ħ ꝙ poſuit ꝓpe ipãꝫ rẽ pmixtã ⁊ ſignificat iterũ ħ nomẽ purũ ꝙ intẽtio q̃ ex eo ſignificat̃ nõ ẽ min⁹ illo. † Qđ ẽ: q꞉ nos dicimus i vino qđ ẽ purũ: aut qñ nõ pmiſcet̃ ei aqua aut qñ pmixtio aq̃ cũ eo ẽ pmixtio pua valde: ⁊ vnũqđq꞉ reliq̃rũ corporũ dicit̃ ꝙ ẽ purũ qñ nõ pmiſcet̃ ei ſba alia: multotiẽſ enĩ vides colerã expelli vomitu: ⁊ ꝓcedit iſerius ⁊ ẽ groſſa rubea clara: ⁊ ẽ illa quã qđã hoĩuꝫ noĩant ſiľeꝫ vitellis ouorum: ⁊ fortaſſe vides eã plus hũidã ⁊ min⁹ rubeã: ⁊ ẽ illa q̃ noĩatur ꝓprie colera citrina ⁊ fortaſſe vides pmixtũ ei phlegma ſubtile aut hũiditatẽ aq̃ſam. † Hypocrati ergo vꝫ ne aliqs hũorꝫ ſit purus: ſed oẽs hũores ſint pmixti ſiľ. qđ ẽ: q꞉ hũor purus q ẽ ex genere co. ſignificat victoriã vehemẽtis caliditatis. phlegma vo purũ ſignificat frigiditatẽ: ⁊ vnuſqſq꞉ horũ duorũ hũorũ ẽt qñ ẽ purus ſimplex: vides eũ groſſiorẽ. qđ ẽ: q꞉ phlegma ꝓp frigiditatẽ ẽ q̃ſi cõgelatũ. ſed illud qđ ẽ ex genere co. ꝓp victoriam ⁊ dominium caliditatis vides quaſi ſit aduſtũ ⁊ finiatur humiditas eius. † Quoniam iſti duo modi ſunt cauſe rerum que ingroſſantur. ſ. caliditas ſuperflua ⁊ frigiditas: quoniam caliditas finit humiditatem ⁊ deſiccat eam: ⁊ frigiditas congelat eam. 36

† Vinum puruꝫ eſſe duob⁹ modis itelligitur.

† Nõ põt eẽ hũor purus i corpe nãlr ſe habente aut i uenis. ſm hypo.

† Caliditas ⁊ frigiditaſ cauſe ſit reruꝫ q̃ igroſſant̃.

In colore qđẽ fuſco ⁊ nigro iaꝫ locutus ſui i eis q̃ pmiſſa ſt. Colorẽ ãt porralẽ dixit hy. in hoc ſuo ſmone. ſed huic colori nõ ẽ nomẽ ꝓprium qđ ſit ei: ⁊ nõ deriuat̃ hoc nomẽ ei niſi ex porro; at vero vides ꝙ porrũ nõ noĩatur ex ħ colore. † Niſi ꝙ iſte color noĩetur ex porro. qđ ẽ: q꞉ deriuatio qbuſdã noĩb⁹ ẽ manifeſta. ita ꝙ poſſibile ẽ tibi vt itelligas differentiã que ẽ inter poſitõeꝫ eorũ poſitiõe ꝓpria: ⁊ iter deriuatũ ex eo ſicut ẽ diſpõſitio in colore lacteo. Et qñq꞉ ſit difficilis in quibuſdã noĩbus cognitõ noĩs poſiti poſitiõe ꝓpria ⁊ noĩs deriuati ex eo: qđ ẽ: q꞉ poſſibile ẽ tibi vt dicas ꝙ color dactilicus nõ noĩatur ex dactilo: ſꝫ dactilus noĩat̃ ex colore dactilico. Siľr ⁊ color niuis. naꝫ cũ non poteſ ſcire: an ex niue denoĩetur an nix ex ħ colore: ⁊ magis etiã cuius color ẽ rubeus clarus. nõ ſcit̃: an ex ea nominet̃ color rubeus clarus ħ noĩe: aut ipſa ex eo. has ergo reſ in hoc libro dixi vice vna. oꝫ ãt vt ſit ſolicitudo tua de eẽ noĩum p id qđ ſit iuuamẽtũ. inde ẽ ꝙ ſit i ſignificatiõe maĩfeſta ſup itentionẽ quã ſignificat: ſolicitudo aũt de eo qđ ẽ pluſ ħ ẽ ex ſupfluitate. Et ꝓp hoc oꝫ tibi ne finias vitã tuã in ipſo. vex melius ẽ vt cõuertas curã tuã ⁊ vitã tuã i ſtudio de eo q̃ ſit iuuamẽtũ: nã ſicut generatur i corpe quãdo ẽ ſꝫ diſpõneꝫ nãleꝫ co. ru. clara ſic ẽt generatur i eo quãdo ẽ diſpõ eius extra nãm genus aliud colere cuius color ẽ colori porri. † Et multotiẽs qđeꝫ generatur hec co. i ſtomacho ꝓp cibos de genere olerũ: quãdo non recipiũt digõeꝫ: ſicut ſicla: cepe: ⁊ porri: ⁊ fortaſſe gnãt̃ i venis ħ co. abſq꞉ iſtis cibis ꝓp aliq̃ꝫ egritudinem: ⁊ effũditur aut ad ſtomachũ: aut ad iteſtina: ⁊ ſignificat illud caliditatẽ i corpe egrediẽtẽ a nã: ⁊ ſupfluitatem cui appropatur in ſua cõplexione: ſicut illud qđ approp̃at hũori q generat̃ ab oleribus q̃ narrauimus. 40

† Colo᷑ porralis noĩatur ex porro nõ habꝫ aliud ꝓprium nomẽ.

† Qđ colera praſſina generatur i ſtõacho aſſerit inueniri autẽ dubitat.

Viridis: aut plumbeuſ aut niger malus eſt.

Quod ſi illud quod expellitur vomitu eſt i colore porri: aut viride: aut fuſcum: aut nigruꝫ: tunc oꝫ vt putet̃ de oĩ quod eſt ex iſtis coloribus: q꞉ eſt malum.

Si oĩbus his ifectuſ fuerit: ẽ nũciuſ mortis: ⁊ infirmus morti ẽ contiguus.

Quod ſi vomat homo vnus oẽs iſtos colores: tunc illud erit mortale valde.

Et quãdo illud qđ vomitu expellitur ẽ viride ⁊ fetiduꝫ: tũc ſignificat illud morteꝫ ſubitam valde.

Omnis odor malus in quocunq꞉ vomitu fuerit: malũ ẽ.

Et oẽs odoreſ fetidi putridi ſunt mali in oĩ quod vomitu expellitur.

Si voluit p ſmonẽ ſuũ oẽs iſtos colores q̃rũ ꝑceſſit rememoratio. ſ. colorẽ porri: ⁊ colorẽ fuſcuꝫ ⁊ colorẽ nigrũ: ⁊ ſi voluit p iſtũ colorẽ aliũ ꝑter hos egritudies a nã: tũc illud ſignũ erit ſignificatio ſup ꝑditionẽ ſm duas intẽtiões ſimul: qñ ſignificat ꝙ i corpe ſunt multe egritudines praue. 41

Iſte vomit⁹ ſignificat ſm ꝙ dicit hy. ꝓp ſignificationẽ ſuã ſup putredinẽ ⁊ ſup mortẽ: ſi fuerit mẽor ei⁹ qđ ꝓceſſit ex ſermone nr̃o 42

Cauſa i illo ẽ: q꞉ oĩs egritudo i q̃ accidit putredo addit̃ malitia ei⁹ ſꝫ ꝙ diximꝰ añ illud. 43

¶ Sputi velocitas duo nobis ſignificare poteſt.

Sermo q̄dē eius ſi ſit velox: ſignificat principiū egritudis: ſ; ſmo eius facilis ē: ſicut ſi diceret. Et euētus illius ē qñ eductio eius ē velox: ne ſit nocumētū cū eo. ¶ Qđ ē: q: ex velocitate ꝓductionis ſputi itelligit̄ vna duarū ꝓprietatū: p̄ma ſignificat initiū egritudinis: ⁊ ſc̄a ſpaciū tp̄is actiōis: qm̄ facilitas ꝓductionis ſputi eſt qñ aggregant̄ iſte due res ſimul: Quarū vna eſt vt nō ſit in pectore dolor vehemēs: nam illud qñ ē ꝓhibet pectus ab opatiōe ſua: ēt quando icipit cōpleri. Et ſecunda ē vt virtus eius nō ſit debilis: nā qñ virtus ē debilis mollificat̄ ante q̄ cōpleat actionē quare ꝓhibetur a ſputo. Et neceſſariū ēt eſt in illo vt ſit qđ ſpuitur facile. nā qñ ē viſcoſū inuiſcatur ī mēbris inuiſcatione vehemēti cui⁹ eradicatio ab eis fit difficilis ⁊ quādo illud eſt: ꝓhibet̄ productio eius. i. ſputi ꝓpter adherentiā ſuā in pulmonis meatibus ⁊ ſilr ēt ſi ē vehemēs groſſitiei: fit difficilis ꝓductio eius ⁊ ē neceſſe īfirmo vt laboret in ꝓductiōe eius: ⁊ adheret ēt in q̄buſdam meatibus ſtrictis ex meatibus pulmonis. ¶ Et ꝓpter hanc cām accidit multotiens apđ illud ſ̄ffocatio. Et ſputi ēt vehemētis ſubtilitatis aq̄ſi fit difficilis ꝓductio: qm̄ currit in circuitu aeris egredientis in anhelitu: ⁊ euadit ex eo. Et hec cā prima a q̄ fit ꝓductio ſputi: ⁊ eſt cā q̄ noīatur ꝓpinqua qđ eſt: q: cā prima dr̄ ſm duos modos: ſicut oſtēdi in libro meo de cāis: quorū vnus ē ille qui ē a mā: ſecundus ē ille ex quo ē īceptio motus: ⁊ inceptio motus fit in tuſſi ex virtute mouēte pectus. ⁊ iā oſtēdi illud ēt in libro meo de cāis accidētiū: qm̄ cōſtrictio pectoris qñ ē breuis. fit difficilis exitus aeris cū fortitudīe ⁊ vehemētia: ⁊ hec virtus extrahit quod ē retētum in meatibus pulmonis: ⁊ in venis diuiſis ī eis. Et ꝓpter illud opatio pectoris qñ eſt opatio fortis: ⁊ nō ē qđ ꝓhibeat ipm: ⁊ humiditas retenta in cāna pulmonis ē equalis in groſſitudine. ¶ Tunc ꝓductio eius. ſ. ſputi ē facilis ⁊ quādo nō eſt aliqđ horū duorū: fit grauis ꝓductio ſputi ⁊ praua ⁊ ſi vna duarū rerū fuerit inuenta: ⁊ altera ꝑuata. erit ꝓductio media iter deteriorē ⁊ meliorē. ⁊ ad ſummū ſ; paucitatē ⁊ multitudinē in vnaq̄q; harū duarū rerū: ⁊ debilitatē earū inuenimus quoſdā hoīes ꝓducētes ſputum facile: ⁊ q̄buſdā eorū fit difficile ꝓducere ipm. Jam ergo vr̄ mihi: ꝙ oſtēſum ē tibi oſtēſione manifeſta ⁊ certificare ē apud te intētio hy. in ſermone ſuo: vt ſit ꝓductio ſputi facilis ⁊ quādo certificatū eſt illud: tūc certificatū ē ꝙ ſermo eius velox: nō ſignificat ſpaciū tp̄is tuſſis. ſed horā p̄mā ex horis egritudinis: ⁊ ē illa in qua dixit hy. in libro aphoriſmorū. Quādo in pleureticis appet ſputū īcipiens in principio egritudinis: eorum egritudo ē breuis. Verūtamē ſi intellexeris ex ſermone ſuo velox: q: itendit ſpaciū tp̄is actionis: ⁊ ē illud đ quo oſtēdi: q: ingreditur ſermonē ſuū facilis. ¶ Erit error tuus duobus modis. quorū vnus ē eſtimatio tua

¶ Nō cām quare ſubtilitas nimia impediat expulſionem.

¶ Nō cās expulſiōis ſputi facil' ⁊ difficil' ⁊ medio modo ſe habētis.

¶ Qui p̄ velocitatem

Sputū ī oī egritudine pulmonis ſcu coſte ē vtile: ſi ſit velox ſi facile ſint labore.

Sputū vero oz ī oībus egritudinibus deſcēdentib⁹ ad pulmonē ⁊ coſtas: vt eductio eius ſit velox ⁊ facilis.

Si ſubrubeū: ⁊ ſano ſputo admixtum.

Et videtur in eo rubedo valde permixta ſaliue.

Si vero tardū ī doloris pricipio ⁊ rubeū: aut citrinū: neq̄ ſano ſputo admixtu;: ⁊ cum laborioſa tuſſi: malum nunciat.

Nā ſi tardatur a principio doloris tardatiōe multa: deinde ē ſputū eius ſubrubeū: aut citrinū: aut ē tuſſis multa ⁊ nō ē ꝑmixtū ſaliue: valde ē malum.

Et rubeū oīno moleſtū: ⁊ albū viſcoſū globoſū: inutile ē.

Preterea ⁊ rubeum quādo ē purū: ſignificat timorē: ⁊ albu; viſcoſu; globoſum inutile.

Viride ſpumoſum: malū.

Et qđ eo ex ēt ē viride ſpūoſū: ē malu;.

de hy. q: dixit hoc tempus bis. ⁊ ſecundus dimiſſio eius qua dimiſit illud qđ dixit in libro aphoriſmorū: ⁊ eſt virtus eius eſt magna valde. Et iam oſtenſum eſt tibi ēt: q: non propter has duas res tantum oportet vt intelligas ſermonem eius ſuper illud quod dicitur de expoſitione noſtra ad illud qđ dicemus poſt hunc ſermonem. 44

¶ ſpacium tēporis actōnis intelligūt ad duo impoſſibilia ducunt̄

Melius ē vt intelligatur ꝙ ſermo eius valde ſit ſuper mixtionem nō ſuper rubedine;: ſicut ſi diceret. Et op; vt videat̄ in eo rubedo ꝑmixta ſaliue valde: ⁊ h̄ dictio ſ. valde: ſignificat vehemētiam apud eum ⁊ multitudinem. Jam eni dixit ēt ante: ⁊ magis innatiuus vomitus ē in quo phlegma ꝑmixtū eſt coloribus valde ⁊ dixit ī hoc ſermone ⁊ vt in eo rubedo valde ꝑmixta ſaliue: ⁊ tu q̄dem poteris ſcire ꝙ nos iā īuenim⁹ in eo qđ ia; expoſuim⁹ in hoc ſermone: cū itellexeris ſermonē qui ſeq̄t̄ eum. 45

Jam promiſit ī eis q̄ premiſſa ſunt vt oſtēdam certitudinē ſmonis eius velox: ⁊ intentionē ſmonis eius valde. Dico ergo ꝙ cū rediit in ſmone ſuo iſto ad narrādum res d̄ras eis q̄ ab ipſo ſunt premiſſe ſicut de conſuetudine eius ē: poſuit ſmonē ſuū velox ꝑ ſmonē ſuū. nā ſi tardat̄ a principio doloris tardatiōe multa ⁊ corā ſmone ſuo valde ꝑmixtū ſermonē ſuū poſuit: ⁊ nō ē ꝑmixtū ſaliue valde: ⁊ corā ſermone ſuo: ⁊ o; vt ſit ſputū eius facile ſermonē ſuū: aut cum tuſſi multa. ¶ Qđ eſt: q: ſputum qđ ſpuitur abſq; dolore cū facilitate: ⁊ velocitate ſua nō indiget ⁊ tuſſi: niſi ex quātitate leui: verūtamē q: o; vt miſceātur res q̄ euacuantur ex corpore adinuicē: ⁊ non euacuetur ex eis aliq̄d purū ſimpler. ſicut iā dixit in eis que p̄miſſa ſunt: ⁊ dixi iterū in libro meo de criſi: ⁊ in expoſitione mea qua expoſui librum aphoriſmorum. Q: o; vt ſit ꝓductio ſputi in plenitudine vel in pleuretico velox: 46

¶ Sputū velox facile ⁊ abſq; dolore non indiget ex tuſſi niſi parum.

Non addit nobis hy. in ſermone hoc aliquid ſupra illud quod dixit ī eis que p̄miſſa ſunt. Quod eſt: q: dū non ꝑmiſcet̄ ei aliquid: ⁊ ꝓcul dubio purū. ⁊ rubedo q̄dem accidit in eo ꝓpter coleram citrinā albedo aūt ⁊ viſcoſitas ⁊ globoſitas accidit phlegmate aduſto. Et ego q̄dem iā oſtendi in alio loco: ꝙ materie que effunduntur ad membra faciūt accidere in eis apoſtematata calida ⁊ apoſtemata dura: ⁊ apāta mollia: ⁊ apāta lapidea: ⁊ cācros ⁊ quando ſunt materie male: ſunt apoſtemata accidentia ab eis malicioſa: ⁊ ſi minoratur malitia apoſtematum erit ſm humores generantes ea. ¶ Qđ eſt: q: materie ſanguinee ⁊ phlegmatice ſunt minoris malicie ⁊ materie que ſunt ex co. citrine genere: ⁊ que ſunt ex genere co. ni. omnes iſte ſunt male: quoniam iſti duo humores ſunt ſimul corrodentes membra. ⁊ eſt actio qui cōicat eis: ⁊ appropiatur cuilibet eorum: ꝙ co. citrina facit venire ſe. acutas. ⁊ colera nigra fit difficilis reſolutionis. erit ergo egritudo difficilis quoniam iſte humor propter groſſitudinem ſuam ⁊ propinquitatem ſuam nature terre inuiſcatur in membris ſuſcipientibus eum: ⁊ opilat ea: ⁊ fit difficilis propter illam cauſam eradicatio eius ex eis. 47

¶ Mā̄e colerice ⁊ melancholice generātes apoſtēata ſunt maioris malicie q̄ materie ſanguinee ⁊ phlegmatice.

Multotiēs iā dixi: ꝙ de cōſuetudine hy. ē ſignificatio ꝑ ſermonē ſuū viridem: aut colorem citrinū: aut colorē quē q̄dam hoium noīat ;inarium. i. heruginoſu;. Et ego quidem non indigeo ſermonem in hoc ꝙ iſti duo colores

↑ Oēs humores qñ ſūt puri ſignant egritudinē malam excepto ſanguie

quando ſunt in fine puritatis vltimo: tunc ſunt mali: quoniā iam locutus ſui in eis que premiſſa ſunt in omnibus humoribus puris. ↑ Qd̄ eſt: q2 humores oēs iſti quando ſunt puri excepto ſanguine: ſignificant egritudinem malam: qñ euentus illius eſt a caliditate iſlāmata. qd̄ eſt: q2 co. citrina quando eſt pura ſignificat ꝙ humiditas eius aquoſa: cuius ē cā vidēs eā viridem: iā aduſta ē ⁊ finita zināria aūt prouenit ex aduſtione humoris ⁊ decoctione ⁊ d̄nigratione eius: nigra autem prouenit ex aduſtione huius humoris ⁊ illa que fit co. ni. in fine malicie ⁊ corroſiōis aut ex ſanguine groſſo: qñ exiccatur ſm illam ſimilitudinem: ⁊ fortaſſe denigratꝰ ſanguis ꝑpter mortem ſuā ⁊ dñium frigoris ſuper ipm ⁊ oꝫ vt huius ſermōis ſis memor: ⁊ nō velis a me vt narem tibi res eaſdem multotiens.

Iam locutus ſui in humoribus oībus puris ſmonē cōem in eis q̄ ſunt p̄miſſa: ⁊ dixit ēt in hūoribus melancholicis ſermonē ꝓpriū. Si ergo nō fueris ſeruās id: tūc redi ad ipſum ⁊ lege ipm: ſo illud. n. eſt melius q̄ꝫ vt ego ſcribam tibi rem vnā ⁊ eandem multotiens. 46

Et ſi nigrū eſt mortale eſt.

Quod ſi iā i illo conſuetū ſit ex puritate ita vt videas ipm totū nigrū tunc hoc ē deterius illo.

Si i pulmōe cohercēs ſonuerit: nec qcq̄ īde exierit: malum ē. Sternutatio cū reumate in oi egritudine pulmōis ⁊ coſte: malū ē. ſiue. n. illa ſternutatio p̄cedat ſiue coequa ſit egritudini: malū ē. Sternutatio vero ſine reumate in oi acuta egritudine: bonū ē.

Coriza vero ⁊ ſternutatio i oībus egritudinibus q̄ ſunt i pulmone vel coſtis ſunt male. ſiue ſit illud ante aduentum egritudinis: ſiue poſt euentum eius. In reliqs āt egritudinibus p̄niciosis: ſternutatio ē ex eis quibus fit iuuamentum.

De conſuetudine oiuꝫ medicorū eſt vt ſignificent p ſermonē ſuū: corizam: hūiditatē albam lenē euacuatam ex naribus: ſicut de cōſuetudine eoꝝ eſt ēt noiare humiditatē q̄ deſcendit ex palato catarruꝫ. Et mirꝝ eſt ꝙ hyp. dimiſit vt adderet ſ[er]moni ſuo: coriza loco ſternutationis: catarrum. qd̄ eſt: q2 malicia corize quādo accidit in huiuſmodi egritudinibus non eſt niſi ex pte vna: catarrorū autem malicia eſt ex duobus modis. Et ego quidem iam dixi multotiens ꝙ nos iam inuenimus res quarū malicia eſt in hoc ꝙ ipſe ſunt cauſe rerꝫ aliarum que nocent. verūtamē ipſe cōnumerātur quādoqꝫ in ſignificationibus malis. Et inuenimus iterꝫ res alias ab eis: que non ſunt niſi ſignificatiōes male tm̄: a quibus non accidit res mala: ſed non ſignificant tantū niſi rē malā que generatꝰ ab eis. Et īuenimꝰ res alias quarum diſpō eſt tertia diſpō: ⁊ quarū malicia ē duobus modis ſimul. ſ. ex parte ſignificationū: ⁊ ex pte cāꝝum: ⁊ ex parte quidem ſignificationū: quādo euentꝰ earū eſt ꝓpter egritudines mala. ſed ex pte cāꝝum: quādo ipſe ēt faciunt egritudines alias multas. Catarrꝰ aūt de coriza fiunt in egritudinibus pulmonis: quando eleuatꝰ ad caput vapor calidus. Nocumentum aūt proueniens ab eis non fit ex eis vtriſqꝫ ſimul: ſed ex vna earū tantū: ⁊ eſt catarrus. qd̄ eſt: q2 coriza ē res euacuata ex naribus: ⁊ fit euō eius neceſſario ad exteriora.

↑ Oꝫ ergo nō ꝙ catarrus eſt deterior: coriza.

↑ Oꝫ ergo vt ſit catarrus deterior coriza. ⁊ propter hoc ego neſcio quare dimiſit hypo. dicere catarrū in hoc ſermone: niſi voluerit vt intelligatur ex ſermone ſuo coriza: ēt catarrus: ⁊ poteſt ēt eſſe ꝙ ſcriptor p̄mus dimiſit dicere illud. Inuenimuſ. n. nunc res multas in quibus hoc accidens accidit. Sternutatio aūt ſꝫ plurimū prouenit cū coriza: ⁊ quoniā iterum mouet totū pectuſ motu vehementi: tunc nocet pulmoni. ⁊ propter hoc oportet vt dicatur in coriza ⁊ catarro: quia ſunt ſignificationes male ſemper in iſtis egritudinibus cum impleant pulmonem humore malo. in malicia autem earum quando accidunt poſtq̄ꝫ prolongatur egritudo eſt cauſa: q2 ſignificant ꝙ egritudo que eſt in pulmone eſt magna fortis: ⁊ ꝙ capiti iam aduenit nocumentū inde. In reliquis autem egritudinibus non eſt poſſibile vt accidāt ſternutatio in principio egritudinis: neqꝫ aliud ex alijs accidentibus quod ſi accidat poſt lōgitudinem egritudinis: ſignificat euaſionem: q̄ꝫuis egritudines ſint pernitioſe ſm reliquas ſignificationes.

↑ Quid ſignificꝫ ſternutatio in alijs egritudinibuſ a pleureſi ⁊ piplemonia.

↑ Quod ē: q2 ſignificat digōnem ⁊ vehementiā virtutis expulſiue que eſt in cerebro. hoc enim virtus quando eſt fortis ita vt expellat ventoſitatem vaporoſam q̄ gnāꝰ i cerebro cū hūiditate q̄ appet i qbuſdam horis: ⁊ ſentitꝰ ⁊ occultatꝰ i qbuſdā earū ⁊ nō ſentitꝰ ⁊ fit eius apitio difficilis: facit euenire ſternutationē. 50

Sputum vō ſpumoſum ⁊ eſt illud qd̄ dicit in fine huius ſermonis: cuius premiſſus rememorationem ⁊ prouenit a permixtione aeris cum humiditate phlegmatica. qd̄ ē: q2 generatio ſpūe in oībus rebus non fit niſi ſm hanc ſimilitudinē. generatur quidē in mari: tūc cū ventus incidit aquaꝫ in partes multas pūas: ⁊ retinetur in eo qd̄ eſt inter illas ptes: ſed gnāta in eo qd̄ decoqtur apud ſupfluitatē caliditatis: ⁊ cōicat iſtis duabus ſimul: q2 gnāntur ab vtriſqꝫ āpulle multe pūe. ↑ Et fit difficilis reſolutio harū ampullarū: ⁊ ꝓprie qñ aggregātur iſte due res ſimul. ⁊ ſunt vt ſit aer iſte retentus in eis turbidꝰ vaporoſus ⁊ hūiditas i qua retentus ē ille aer groſſa ⁊ viſcoſa qñ in hūiditate tenui ſicut aqua clara pura. cui nō admiſcetur res alia quando aer clarus retiētur non eſt poſſibile vt moretꝰ i eā ſpacio longo: q2 illa hora q̄ ille āpulle diſrumpuntꝰ ꝑuenit ille aer qui ē in eis ad locūq eſt ei ꝓpinquus ⁊ ꝓximꝰ: ⁊ pp hanc cām fit ꝙ ampulꝫe q̄ fiunt in mari reſoluuntur hora veloci. In hūiditate vō groſſa viſcoſa: qñ aer turbidus fumoſus retinetꝰ: moratur i ea tpe longo. qñ ſba fumoſa nō ꝓperat aſcēdere surſum ſicut aer purus: quoniā humiditatis diſruptio ē difficiliſ ſicut. n. generatio āpullarū fit ex ſba humida qñ inter ipa retinetꝰ aer ſilr ēt earū reſolutio fit apud diſruptionem illius hūiditatis ⁊ diſruptio illius fit facilis qñ eſt in natura ſua: ⁊ motus aeris q eſt in ea ad aſcendēdum ſurſuꝫ motus fortis. Sꝫ difficultas diſruptionis eius fit quādo nō ē ſubtilis: neqꝫ motus aeris cōtenti in illa ſba hūida ad ſupiora ē fortis: ⁊ h qdē eſt diſpō aeris fumoſi turbidi. Qd̄ eſt: q2 aer cuius diſpō eſt h diſpō non aſcendit ſurſuꝫ: neqꝫ ē ēt ſubtilis: ſed ē ex hūiditate cū diſpōne cum qua nō poſſibile eſt ei ſoluere illam ſbam extēſam: ⁊ ꝓpter hoc qñ aqua bulit nō gnāntur in ea ampulle: quarū diſſolutio ſit difficilis. āpulle āt quarū reſolutio fit difficilis gnāntur apud hūores ventoſos groſſos: ⁊ apud decoctionem humoris groſſi: aut viſcoſi: aut vnctuoſi: a quo gnātur ventus vaporoſus: ⁊ eſt hūiditas q̄ eſt ſuper os vaſis vnctuoſa viſcoſa. Scōm ergo hunc modū nō oꝫ vt generetur ſpūa in corpibꝰ aīalium. ↑ Qd̄ eſt: q2 non oꝫ vt eſtimetꝰ ꝙ ſpūa generetꝰ i corporibus aīalium ſicut generatur in mari ab agitatione venti in eo cum fortitudine: ſed a caliditate ignea q̄ liquefacit ſāguinem ⁊ generat ex eo: ventoſitatem vaporoſam: ⁊ nos quidem inuenimus illud accidere in oculis multis infirmorū. In eo autem quod dixit in hoc capitulo eſt ſufficientia ⁊ tibi quidem neceſſe vt ſis memor eius in euentu omnis ſpumoſi: ſiue ſit ſputum ſiue egeſtio aut vrina: euentus. n. rei nociue non eſt niſi ſm hunc modum. quod declaratur in iſtis: ⁊ non dixi illd̄ niſi vt non conſideretur vice alia aggregatio vel agitatio cauſe in euentus eius. 48

↑ Cā facilitatis ⁊ difficultatꝫ rupture ampularum i ſpuā gnātarum.

↑ Nota ꝙ ſpūa non gnātur in corpibꝰ aīalium ſicut in mari:

Sermo eſt iſte ſermo cōis in oībus apoſtematibus calidis: et iam dixit hy. ipſum multotiens in alio: et eſt: quia currit ex humore effuſo ad membra apoſtemata: quod in ipſo eſt ſubtile: quoniam quod apparet de membro in quo eſt apoſtema non eſt ſpiſſum in natura ſua: ſicut cutis apparens. et propter hoc quando accidit in ore et in duobus foraminibus narium et in oculis apoſtema: currunt ex eo humiditates ſubtiles ſimiles virui quod currit ex vlceribus. ergo ſecundum hoc etiam quando in pulmone fit apoſtema: euacuatur humiditas ex eo ad loca vacua: que ſunt in eo: et ſunt canne diuiſe in eo: et huiuſmodi quidem humiditas eleuatur in hora tuſſis et expellitur et ſignificat naturam ſanguinis facientis apoſtema in pulmone: quoniam ipſa eſt aquoſitas illius ſanguinis. Et propter hoc ſi humor faciens apoſtema fuerit de genere colere: videbis colorem illius humiditatis citrinum. et ſi fuerit ſanguineus: colorem ipſius rubeum: et ſi fuerit permixtus ex iſtis duobus ſimul: videbis colorem eius rubeum clarum: et productio ſputi humoris huius eſt vna de ſignificationibus laudabilibus; et minus ipſo laudabile eſt ſputum ſanguinis puri. Et dignum eſt vt abhorreat homo hoc ſignum. eſt. n. ſicut illud quod accidit in pulmone quando diſrumpitur aliqua venarum eius ex vlcere quod accidit in eo quando ſputum tunc etiam erit ſanguis purus. verumtamen quod euacuatur de ſanguine et expellitur in eo qui habet peripleumoniam eſt paucum valde ſimile euacuationi ſanguinis et ſputo eius in eo cui aduenit attritio in pulmone ſuo propter torſionem torquentem ipſum. et accidit ſimile huic iterum quando effunditur ad hos ſanguis ſubtilis ſubſtantie: et eſt gingiua mollificata cui non eſt poſſibile retinere ipſum ab effuſione. et euacuatur etiam ex palato ſimilis huic ſanguini aquoſo ſubtili ab huiuſmodi cauſa eadem. non ergo eſt extraneum etiam ſi accidit ſimile illi in pulmone. et tibi quidem eſt poſſibile vt ſignifices ſuper illud facile ex ſubſtantia ſanguinis et eius quantitate quod eſt: quia ſanguis qui euacuatur a pulmone non eſt groſſus in ſua ſubſtantia neque multus: neque moratur hoc accidens quatuor. quod ſi non mutatur in hac hora: mutatur procul dubio in ebdomada prima. Si autem moratur etiam in hoc ſpacio ſecundum diſpoſitionem ſuam illam: tunc manifeſtum eſt quod egritudo prolongatur: quoniam ſi permanet vſque ad diem ſeptimum preter quod ſuſcipiat digeſtionem: ſignificat quod ipſa recipiet digeſtionem in tempore longo: et de aptitudine ſpacij temporis quando prolongatur infirmitas eſt vt accidat in curatione eius error multus: aut ex infirmo: aut ex eis qui ſeruient ei. aut ex rebus extrinſecis: et multotiens accidit ex medico etiam. quod ſi non accidat error ex aliquo iſtorum: tunc non fit ſecuritas ſuper virtutem: quoniam tardat et detinetur in hoc ſpacio in quo recipit digeſtionem. Et propter hanc cauſam dixit hypo. tunc ſi egritudini ſuperuenerint dies multi et ſputum fuerit cum illa diſpoſitione: tunc fiducia tua de illo erit minor. 51

Sputum ſubſanguineum clarum in pulmonibus valitudine in principio nullo colore turbatum: ſalutem ſignificat: ſed ſi vſque in diem ſeptimum aut amplius idem ſputum manſerit: ſuſpectum eſt.

Sputum autem cui aliquid ſanguinis admiſcetur quod non eſt multus: et eſt rubeum clarum in apoſtemate pulmonis in principio egritudinis ſignificat ſalutem valde. Quod ſi egritudini ſuperuenerit ſeptem dies: aut plus illo: et ſputum fuerit cum illa diſpoſitione tunc fiducia tua de illo inde erit minus.

Omne ſputum perſeuerante dolore: malum eſt. Sputum nigrum peſſimum eſt. Et omne ſputum cum doloris diminutione: bonum.

Et omne ſputum per quod non quieſcit dolor eſt malum: et quod ex eo eſt deterius eſt nigrum: ſicut narraui: et omne per quod eſt doloris ſedatio: eſt laudabile.

Sermo iſte cōis in omni quod procedit ex corpore. dixit. n. illud in libris alijs: et in libro aphoriſmorum: vbi dixit.

Omnis dolor predictorum locorum ſi ſuperueniente ſputo vel ſolutione ventris: vel phlebotomia adhibito: vel quolibet competenti medicamine non fuerit diminutus pus ibi futurum denunciat.

Quicunque dolori iſtis locis non quieſcit neque apud productionem ſputi: nec apud euacuationem ventris per egeſtionem: neque apud minutionem et regimen et curationem per medicinas: tunc oportet vt ſcias quod eius eſſe conuertitur ad pus.

Putredo cholerica ſputo admixta et ſine ſputo mala eſt.

Et quandocunque accidit pus ſuper ſputum adhuc vincente colera eſt malum valde: ſiue ſit exitus quod eius egreditur quandoque ſputum ſuper quod vicit colera: et quandoque ſanies: aut ſit vtriuſque exitus ſimul.

Oportet vt conſideres res quidem egritudinis. Multotiens. n. poteſt natura ſuper egritudinem: quamuis egritudo ſit mala et vincit eam: quare mundificatur corpus per euacuationem rei male et materiei male ex eo. Cum ergo aſpicit illud qui videt et conſiderat maliciam eius terretur ex eo: quoniam neſcit ſi ſit euentus euacuationis illius per accidens aut ſit propterea quod natura euacuat rem malam. Et rememoratio eius quam facit hy. in libro aphoriſmorum: non eſt niſi ad nomen generis tantum. In hoc autem libro adiungit ad illud dolorem et dixit in laude ſua: quod laudauit ſputum et omne cum quo eſt quies doloris. Et nos quidem inuenimus eum poſt paulalum narrare ſignificationes accidentes in egritudinibus que conuertuntur ad ſalutem: et comprehendit eas in nomine generis: et precepit tibi iterum quando procedit in ſermone ſuo vt perſcruteris perſcrutationem et conſiderationem in ſignificationibus quas dixit vt ſit tibi poſſibile quando proportionaueris adinuicem iudicare ſuper quantitatem declinationis egritudinis verſus ſalutem: aut verſus maliciam: ſicut eſt illud quod inuenimus eum facere in hoc ſermone quem intendimus exponere. Dixit n. quod productio ſputi quando per ipſam non quieſcit dolor: tunc non eſt ſignum illud laudabile: et non ſufficit tibi vt ſcias tantum illud in pronoſticatione certa per illud quod accidit: ſed indiges etiam vt aſpicias in reliquis accidentibus: et nos inuenimus hy. oſtendiſſe illud cum ipſe dixit: ſputum nigrum: quod eſt: quia in hora doloris ſecundum diſpoſitionem ſuam: quia eſt ſignificatio cōis: eſt neceſſe propter illud conſiderare in eo quod expuitur: quoniam ſputum aut rubeum aut citrinum ſignificat illud quod timor eſt minor: et ſi eſt nigrum ſignificat perditionem ſignificatione forti valde. Cum ergo perſcrutatus fueris illud et inquiſieris de illo: et reliquis rebus remanentibus. aggregabitur tibi inde res vna cōis in pronoſticatione certa forti. Et hy. quidem ordinauit poſt hunc ſermonem ſignificationes laudabiles et illaudabiles: vt rememoretur per eas illud quod preceſſit de ſermone eius. 52

Oportet vt ſcias de eſſe dolorum qui ſunt in partibus pectoris et pulmonis: et non quieſcunt per curationem preter quod fit horum malicia ex re alia excepto hoc quod ponitur in hoc capitulo tantum: quod conuertitur ad pus: quod eſt: quia ille egritudines ſunt medie inter egritudines que conſumuntur cum velocitate et facilitate: et inter illas quibus non eſt ſanatio. 53

Quiuſcunque apoſtematum quod in pus conuertitur in ſuperioribus corporis partibus in quibuſdam quorum quidam pars eſt ſanies: et reſiduum illorum eſt indigeſtum: non eſt curatio facilis. Si autem oſtenditur in eo cum illo ſignificatio alia mala: eſt eius malicia

tudo non ex aliqua ſupradictorum erit: tunc fiducia erit minor.

Sputum clarum rubeum eſt laudabile: ſed purum ſanguineum eſt abhorrendum.

Indicato ſuprà a ſputo poſt ſeptimum diem

Si prolongabitur egri

Multotiens natura ſuper egritudinem malam potens materias malas a nobis non timendas euacuat.

Non tamen ex ſola ſputi productione per quam non ceſſat dolor pronoſticandum eſt malum ſed etiam ex alijs.

Apoſtemata que per ſaniem terminantur ſunt media inter egritudines mortales et que velox ſanatio eſt.

plus: ⁊ pluris illo malicie ſunt apoſtemata que ſunt in membris nobilibus. quod eſt: q: ſignificant ꝙ humor faciens ea ē malicioſus valde: quoniam illud ſignificat ꝙ natura conatur ſaniā maturare: ⁊ ꝙ ipſa nō īuenit ī eo viā oīno. 54

Si tamē die ſeptimo contigerit. Et precipue quādo incipit ſanies ⁊ iam ſuperuenerīt egritudini ſeptem dies. Mortē nāq; in quartodecimo nūciabis niſi ſignū quodlibet aliud ſperāde ſalutis adeſſe cōſideraueris. Et time ei qui ꝓducit hoc ſputū ꝙ morietur ī die. xiiij. niſi eueniat ei accidens laudabile. Quod huiuſmodi ē robur ⁊ conſtantia egri: ⁊ bonus ſpūs: ⁊ facilis proiectio putredinis cum tuſſi: ⁊ equalitas totius corporis ī habitudine caloris ⁊ multitudinis nec ſitierit: ⁊ ſi vrina ⁊ ſtercus ⁊ ſudor ⁊ ſomnus bene ſe habuerint. Que ſi bene ſe ſūt habentia: vitā ſunt pollicentia: ex quibus ſi plura defuerint poſt diem. xiiij. mortē futuram pronunciabis. Et contrarium quidem quod eſt mortis ſignum huiuſmodi eſt ſcilicet debilitas egri: ſpūs anxius magnus ⁊ deſenſus: dolor permanens: proiectio cū laborioſa tuſſi ſitis perſeuerans: corporis circa calorem inequalitas: ventris ⁊ laterum calor magnus: ſed ⁊ frontis ⁊ manuū et pedum frigor: ⁊ vrina et ſtercus ⁊ ſudor et ſomnus vt diximus: ſunt minantia mortem. Hec ſi predicte ꝓiectioni colerice putredinis ſuperuenerint: mortem futuram ante. xiiij. diem non dubitabis: vel in. ix. vel. xi. Ex hac ergo conſideratione ſputum dices eſſe mortale. Et ſi vitalia mortiliq; ſigna cognoueris pronoſticorum rectitudine inoffenſe ꝓgredieris. Et iſta ſunt ſigna laudabilia ſcilicet robor et conſciētia egri: et bonus ſpiritus.

Sermo iſte cōicat omni quod accidit in aliquo dierum criſis. quod ē: q: ex euētu rei in aliquo dierum criſis finitur ꝓnoſticatio ⁊ certitudo eius verūtamē illō an ſit laudabile aut illaudabile: ſignificať ex ſignificationibꝰ alijs qm̄ qn̄ accidit īfirmo ſudor in die ſeptimo: aut fluxus ventris: aut fluxus ſanguinis narium deinde eſt diſpō eiꝰ pꝰ illam euatiōnē melior: tunc illa ſignificatio eſt laudabilis: ⁊ ſi eſt eius diſpō deterior: tunc eſt illa ſignificatio eius illaudabilis. † Et ſignificatio cuiuſcūq; harum diſpōnum qn̄ eſt ī aliq̄ dierum criſis: eſt magis certa ⁊ magis credēda: q̄ꝫ qn̄ eſt in alio die. Et ego qdē iā locutus ſui in illo ſermone prolixo in libro meo de criſi: ⁊ ī libro meo d̄ creticis diebus. ⁊ oꝫ ei qui vult intelligere quod dixit hyppo. ī libro hoc ſm̄ certitudinē ⁊ perſcrutationē: vt exercitetur ī primis ī libris illis. 55

† Signa creticia in die aliquo dierum criſis ſt magis laudāda q̄ꝫ in aliq̄ alio die.

Iam itellexiſti certitudinē huius ſmonis ⁊ vitatem eius ī expimētis noſtris de me in eo qō iudicaui ſup īfirmos ⁊ ꝓpter hoc oꝫ vt cōſideres qō dicit hypo. ⁊ ponas mētē tuā in eo vt nō exiſtimes ſup ſermonē eius ꝙ ē ſicut illud qō ſcripſerūt multi medicorū cum ſermonibus quibus non fit niſi ſufficientia per rationeꝫ tm̄: cūq; comprehenditur intentio eorū in eo qō apparet ī īfirmis declaratur ab eis: q: ſunt falſi. qō ē: q: tu potes quādo cōſideras hanc egritudinem quā narraui: ⁊ erexeris eā in aīa tua ⁊ eius diſpō ē media inter egritudines malas: ⁊ egritudies laudabiles ꝓcedere ⁊ indicare diē in quo ipſe īfirmus morieť. † Pone ergo verbigratia: ꝙ aliqs ꝓiecit vel expuit in die ſeptima ſaniē nō purā: neq; in illa die totā: ſed cū ea ꝑmixtum fuit aliq de genere colere: aut fuit totū qō expuit huius generis tm̄ ꝑter ꝙ fuerit cū eo ſanies: ſed reliquae remanētes res ꝓculdubio in hoc īfirmo fuerit medie. ſ. etas ⁊ virtꝰ: ⁊ reliquae res remanētes: ita ꝙ nō fuit ī fine fortitudinis virtus: neq; ī fine debilitatis. ⁊ ſilr̄ ēt regio ⁊ hora pn̄s ex horis anni: ⁊ diſpoſitio aeris ⁊ etatis: ⁊ ponamꝰ ꝙ oīa iſta iuerint media īter illud qō ē in fine bonitatis: ⁊ īter illud qō ē in fine malitie. Et ſicut narrauimus in iſtis rebꝰ: q: ſunt medie in bonitate ⁊ malicia. ⁊ ſilr̄ ponamusꝙ vnūqōq; generū ſignificationū q̄ apparēt in īfirmo eſt mediū. Dico ꝙ iſtius īfirmi mors timetur vel expectať in die xiiij. † Quoniā hec hora ē media ī euētu mortis. ꝓ ſi appareāt in eo ſignificatiōes alie laudabiles: tūc ſcias ꝙ mors eius tardať ab hoc termino. Et ſi appeant ſignificatiōes ī eo illaudabiles male: tū time ei mortē ante diē. xiiij Et hypo. qdē narrat ſignificatiōes laudabiles ⁊ ſignificationes malas ī eis q̄ ſunt poſt: cū dicit quaſdā earū noībus ſuis: ⁊ aggregat rememorationē quarūdā earū. Nō autem oꝫ ꝙ tu putes de illis ſignificatiōibus opiōne abſoluta ꝙ ſint equales in virtute: ſed oꝫ tibi vt rememoreris eius qō ſcripſit hy. in eis: ⁊ qō addimus ēt nos ad illud: ⁊ vt cōſideras earū numerū ⁊ vtutes ipſarū. † In quacūq; ergo iuenis hypo. dixiſſe: q: ſignificat euaſionē aut ꝑditionē pone eā in gradu pmo: q̄ qdē ſignificat euaſionē in ſignificationibꝰ laudabilibus: ⁊ ſignificatiōes qdē ꝑditiōis ī ſignificatōibꝰ illaudabilibꝰ. Et ſimiliter ēt in quo dixit: q: ſignificat mortē ī ꝓximo aut q: ē ꝑnitioſa valde: ⁊ non dixit ī ea abſolute: q: eſt ꝑnitioſa: aut ſignificat mortē: ⁊ ſilr̄ ēt itellige rē in ſignificationibus ſaluti: quādo dixit ī ſignificationibus: q: ſignificat ſignificatōnem magnā ſuper euaſionem: aut q: ſignificat fiduciā ⁊ ſalutē ⁊ ꝙ egritudo ē breuis ſpacij: ⁊ que ſunt illis ſimilia. Significationū aūt in qbus dixit: ſmone abſoluto: q: ſunt ꝑnitioſe aut īdicāt euaſionē. nā ē media iter duas extrēitates: ⁊ nō ē occultū de iſtis ſignificatiōibꝰ ī qbꝰ locutus fuit ꝑ ꝯpationē ſuā: q: ſi plus ſignificātes mortē: aut plꝰ ſignificātes euaſionē q̄re addidit ad eas mltitudinē ⁊ diminutionē: qm̄ qn̄ appent cū ſputo ꝑnitioſo qō oſtēditur ī die ſeptia: q̄dā ſignificatiōes male q̄ ſt ī gradu pmo: nō ē poſſibile: vt remaneat īfirmꝰ vſq; ad diē. xj. ⁊ plus illo mltū: ſi appet cū illo plꝰ ſignificatiōne vna: ⁊ ſilr̄ ēt ſi appeāt cū eo q̄dā ſignificatiōes laudabiles: q̄dā illaudabiles: ꝓtēdiť egritudo vſq; ad ſeptimanam tertiā. † ꝙ ſi miſceanť ſignificatōes ſignificātes euaſionē ⁊ ſignificātes mortē ſil: deīde fuerint ſignificatōes euaſiōis plures ⁊ fortiores: aut ſignificatiōes mortis plures aut fortiores: tūc timeať vel expecteť īfirmo in illis diebꝰ pmis ꝙ ꝓlōgabiť ſpaciū vite ſue: ⁊ expecta ei ī eis ꝯtrariū illius. ſ. ꝙ ſpaciū vite ſue abbreuiať: ⁊ ēt ſi īfirmꝰ fuerit ſener aut debilis vtutis: aut fuerit hora pn̄s ex horis āni male ꝯplexiōis egrediēs ab eq̄litate: aut diſpō aeris in illa hora ſimiliter: tūc expecta ei mortē cū velocitate: poſtq̄ꝫ ſciueritis ēt in iſtis ꝙ intētio ē ſumpta ex virtute magna valde. 56

† Signa bona optime ſt in pmo gradu bona valde ſt in ſo gradu bōa vō abſolute ī tertio gradu: ⁊ ita d̄ ſignis malꝭ

† Nō modū quo ex egritudine ⁊ ex alijs potes dieꝫ q̄ moriturus es iueſtigare.

† Hora. xiiij. ē media in euētu mortis

† Si plura ⁊ fortiora laudabilia ſignauerunt vite ſpacium ꝓlongabiť: ſi cō abbreuiabitur.

Ex hoc ſmone incipit determinare hyp. ſignificatiōes laudabiles: ⁊ ſignificatiōes malas: ⁊ ſūt ille in qbus locutus fuit in eis que pmiſſa ſunt: ⁊ ꝓpter hoc ego ptrāſeo oēs eas: ⁊ venio ad exponendum quod dr̄ poſt eas 57

Non nobis declaratur qd voluit per ſermonē ſuū reliquorū ſanioſitatis: quod ē: qꝛ poſſibile eſt ꝙ ipſe ſignificauit per reliqua ſanioſitatis illud ꝙ accidit i mēbris alijs ⁊ nō ꝙ accidit i pectore pulmōe: ⁊ eſt illud in quo eſt ſermo eius vſqꝫ ad hūc locum: ⁊ poſſibile eſt ꝙ ſignificet iteruꝫ ſpecies ſanioſitatis accidentes in iſtis mēbris que nō aſſimilant illis ſpēbus quarū preceſſit rememoratio ⁊ poſſibile ē ꝙ ſignificauit per ſermonem ſuum iſtas duas ſpecies ſimul. Et qñ dixi ſpecies que nō ſimilantur illiſ quarū rememoratio ꝑceſſit tūc oportet vt exponam intētioneꝫ illius. Dico ḡ ꝙ hypo. nō poſuit ſermonem ſuū vſqꝫ ad hūc finem in omnibus ſpeciebus ſanioſitatis accidentis in pectore ſed in illis in quibuſ admiſcetur ſaniei aliquid de genere colere ſicut dicit hypo. Neqꝫ poſuit ſermonē ſuum iterum i omnibus iſtis: ſed in illis que rumpuntur in diebus. vij. paruꝫ accidit illud quoniam plurimum eorum rumpitur in die vigeſimo. Et ex eis ſunt quarum ſpacium eſt longus iſto: ⁊ ſunt ille in quibus fuit ſermo eius nunc. Et earum ſpecies ſunt due que diuerſificantur in tempore quarum vna: eſt ſecundum membra infirma: ⁊ ſecunda ſecundum humorem dominantem. Secundum membrum quidem. † Quoniam quodcunqꝫ ex membris eſt calidius ⁊ leuius eius ſanioſitaſ eſt velocior: ⁊ quodcunqꝫ ſit frigidius ⁊ durius eius ſanioſitas tardatur. Secundum humores quidem qm̄ qd̄ accidit ab humoribus calidioribꝰ eiꝰ ſanioſitas erit velocior: ⁊ quod fit ab humoribus frigidioribus eius ſanioſitas ē tardior. Iſte ergo ſunt differētie ſumpte ex ipſa ſubſtantia huius rei queſite: ⁊ conſequūtur eas differētie alie due extrinſecus ⁊ ſunt q̄ ſumuntur ex etate: ⁊ ex natura: ⁊ ex regiōe: ⁊ ex hora preſenti: ⁊ ex hora diſpōnis aeris: ⁊ ex virtute infirmi. † Humores n. calidi in oībus iſtis ſunt velocioris ſanioſitatis: ⁊ frigidi tardioris. Omne autē qd̄ dixi inde oꝫ vt ītelligas cōiter in omnibus ſpēbus ſanioſitatis. Et videt̄ mihi ēt ꝙ ſermo in hoc loco ē ī ſanioſitate que fit in pulmone ⁊ pectore. 58

† Velociꝰ fit ſanies i membris calidiſ ⁊ lenibus q̄ꝫ i frigidis ⁊ duris.

† Hūores calidi citiꝰ inſaniant̄ q̄ꝫ frigidi.

Leuior rerum ſuper q̄s ꝯuenerunt oēs medici vt facerent eas apparere apparitiōe manifeſta eſt ꝙ in hora ſanioſitatis apꝑatuꝫ que ſunt in membris nobilibus que non ſoluuntur per medicationem: ſed fiunt ſanioſa: accidit rigor: ⁊ ſequitur illum febris. Et ego quidem iaꝫ oſtendi in libro meo de rigore ꝙ euentus eius eſt ex acuitate ſaniei generate in membris nobilibus quando mordicat ea ⁊ corrodit propter retentionem in eis: ſicut faciunt medicine acute qñ appropinquant vlceribus malicioſis ⁊ egritudinibꝰ accidentibus a putredine: accidunt enim tūc rigor ⁊ febris: quoniaꝫ ſequitur huiuſmodi rigorem febris. † Et propter hoc dicit hypo. hec duo accidentia ſimul: ⁊ poſuit primum quod dixit ex eis febrem. dixit enim a primo die i quo febrijt infirmus. ⁊ nō voluit per id ad primum dieꝫ egritudinis ſed diem in quo accidit ei febris cum rigore. ſ. in quo febris praua facta eſt pluſqꝫ fuit: ⁊ accidit infirmo etiam illa hora grauitas: quoniam humor diuiſus ē in partes multas ꝑuas qñ diſpargitur in membro apoſtemoſo: ⁊ conuertitur ad ſaniem: ⁊ aggregatur in loco ex locis vacuis propiquis loco apoſtemoſo. Dixit ergo hypo. ꝙ te oportꝫ expectare rupturam apoſtematum in die. xx. aut in quadrageſimo: aut in. lx. ab hora i qua accidunt iſta accidentia ⁊ ſunt tria: quoꝝ vnuꝫ eſt rigor: ⁊ ſcḋm eſt grauitas: ⁊ tertium eſt fe. vehemens multum pluſ quā fuit: ſicut dixi. 59

† In gnātiōe ſaniei fiunt rigoreſ ⁊ febreſ

Apoſtematuꝫ quedam in. xx. quedam in. xl. quedam in. lx. rupturaꝫ differunt. Reliquoꝝ āt ſāioſitatis plurimū rumpitur: quiddam eius in. xx. ⁊ quiddaꝫ i xl. ⁊ quiddam in. lx.

Oportet ergo medicum diem principij non ignorare ⁊ in qua hora corpus primum habuerit calere aut rigere: aut per infirmum cognoſcere quando incepit in eodem loco dolere: et compunctiones ſentire. Hec enim ſunt prima collectionum indicia: ex quo dies erunt tibi computandi: et inde eruptionem expectabis in predicta tempora.

Et oportet vt conſideres quando eſt inceptio ſanioſitatiſ et computes illud a primo die quo febricitauit infirmus aut aduenit ei ſi aduenerit rigor aut quando eſtimat ꝙ inuenit dolorem: et facta ē loco eius grauitas in loco ī quo iuenit dolorem. Iſta enim ſunt ex eis q̄ ſunt in īceptiōe ſanioſitatis. Ab hac ergo hora opꝫ te numerare ⁊ expectare rupturā ī horis quaꝝ ꝑceſſit remēoratō.

Et ſi collectio in vno laterum ꝯtingit aut ambobus euenerit: vtiliter percūctaberis: ⁊ ſi i altero magis caluerit de hic iacere ſuper alterū videbis: ⁊ ſi pondus in altero ſentiat īterrogabis: et ex hoc apāa in altero latere et non in ambobus eſſe diiudicabis.

Quod ſi fuerit ſanioſitas ab vno latere: tunc oportet vt conſideres deeſſe īpꝛorum. an inueniat dolorē in latere: et ſi vnū duorū ſit calidius altero: precipe īfirmo vt iaceat ſup latus ſuū ſanū deinde interroga eū an imaginet̄ ei ꝙ ſit quaſi pōdus ſuſpenſum lateri ſuperiori. naꝫ ſi fuerit ita: tunc ſanioſitas ē ab vno laterum.

Iam ſciuimus ex diuiſione ⁊ indicatiōe anatomie: ꝙ in pectore ſunt panniculi diuidentes ipſum i duo media: ⁊ diſtinguūt inter diuiſiones eiꝰ quoꝝ vnuſquiſqꝫ tendit̄ a thorace ad os dorſi: quare fiunt in pectore due cōcauitates vel duo vētres. † Et ꝓp hoc quando aggregat̄ in vno laterū eius ſanioſitas: non trāſit ad latus aliud ſicut accidit illud in loco qui eſt inter ſiphac. qd̄ eſt. qꝛ ſanies in hoc loco currit circa omnia inteſtina: ſed in hoc loco. i. in pectore non ē poſſibile vt effundatur a latere dextro eius ad latus ſiniſtruꝫ aliquid ex ſanie: neqꝫ a latere ſiniſtro ad latus dextrum. Et propter hoc precepit hypo. vt conſideres ſaniem: ⁊ ſpeculeris ſi ſit contenta in duobus lateribus pectoris ſimul: aut vno eorum tantuꝫ quod eſt: qꝛ quando quod eſt in apoſtematibus pulmonis cōuertitur ad ſaniem ⁊ egritudinem periplemonie: aggregatur illa ſanies proprie in duabus concauitatibus vel ventribus pectoris ſimul: non in vno eorum. † At vero quando quod ē in apoſtematibus accidentibus in panniculo tegente coſtas in egritudine pleureſi conuertitur ad ſaniem: aggregatur illa ſanies in vno duorum ventrium. ſ. pectoris proprie non in ambobus: ⁊ ſignificatur ſuper latus infirmum ex duabus rebus: quarum vna eſt mutatio caliditatis. quod eſt qꝛ latus infirmum ſentitur vehementioris caliditatis: ⁊ ſcḋa eſt grauitaſ qꝛ quando tu facis iacere infirmum ſuper latus alterum ſentit grauitatem vel pondus ſuſpenſum in latere ſuperiori propter ſaniei aggregationem in illo latere. 60

† Cā quare ſanies ī vno lateꝝ pectoriſ exiſtēs nō trāſit ad aliū.

† Sanies in periplemonia in toto pector̄ continetur in pleureſi vero ī vno lateꝝ tm̄.

[E]T ex ſignis huiuſmodi que ſunt putribilia coniecturablis feb. enim indeficiens erit: ſꝫ in die modica: in nocte vero magis accēſa ⁊ ſudoꝛ multus ⁊ in tuſſiendo falſa reqes ⁊ oculoꝛuꝫ reductio atq̄ in eoꝛum āgulis ruboꝛ: ⁊ vnguium conſtrictio ⁊ digitorum calefactio. Amplius tamen in eoꝛundem digitoꝛū ſummitatibus ⁊ in pedibus fiunt ⁊ recedūt minuta apoſtemata faſtidium patiūtur: ⁊ per coꝛpus eoꝛum veſice naſcuntur: ⁊ non moꝛantur.

[E]T opoꝛtet vt agnoſcas omnes empicos per ſignificationes iſtas: in pꝛimis quidem febꝛis non ſeparatur: ab eis: ſed in die minuta erit: cūq̄ fuerit nox augmētata magis erit febꝛis. Sudant ſudoꝛe multo: ⁊ non quieſcūt a tuſſi ⁊ non expuunt aliquid de quo ſit curanduꝫ: et ſubmerguntur oculi eoꝝ: et rubēt gene eoꝝ: et curuantur vngues manuuꝫ ipſoꝛum: et caleſiunt eoꝛum digiti: et pꝛopꝛie eoꝛum extremitates: ⁊ accidunt in pedibus eoꝛum apoſtema que fiunt: deinde quieſcunt: et non deſiderāt cibum: et fiunt eis in coꝛpoꝛibus eoꝛum veſice: in quibus locis minātur retētōes.

[Q]Ui vero velocius empici fiunt: vtruꝫ ex eis que dicta ſūt aliquid cōtigerit conſiderabis an ſpūs ſit frequens: et ſputum cum inficiente tuſſi ⁊ vtrum cum exſcreare ceperint doloꝛ: amplius fiat: et i talibus rupturaꝫ ante. xx. diem expectabis.

[I]N eo autem cuius ꝓlongatur ſpaciū a ſanioſitate: apparent iſta ſigna: et opoꝛtet vt confidas per ea vltima fiducia. Quod autem ex eis eſt breuis ſpacii opoꝛtet vt cōſideres an in eo ſi aliqua illarum ſignificationuꝫ que ſūt a pꝛincipio aut cōſideres ēt ſi eſt anhelitus illius hominis cum diſpoſitione que ē deterioꝛ.

[E]T vtrum cū exſcreare ceperit doloꝛ amplius fiat et i talibus rupturam ante vigeſimum diem expectabis.

[Q]Uod autem rumpitur ex illis: vtruꝫ ſit eius ruptio velocioꝛ aut tardioꝛ per iſtas ſignificationes opoꝛꝫ vt cogno

Quid ſit empicus.

[H]Ypocrates noīauit empicos illos: quorū in corpibus ſanies ē aggregata vel retēta: ſicut ē aggregatio vel retētio eius i mēbro apato: ⁊ ſi iā eruptū eſt apa empicos verūtamē dē cōſuetudie medicorū ē hoc noie noiare ꝓpꝛie qui habēt hāc egritudinē i pectoꝛe ſuo ⁊ pulmone ſuo. Et ſanies quidē in egritudinibus his poſtq̄ rūpitur apa aggregatur in ſpacio qd ē īter pectus ⁊ pulmonē: ⁊ qñ non ſpuitur illa ſanies cum velocitate ⁊ facilitate: cōuertitur diſpō eius ad ptiſim: ⁊ moꝛiꝭ īfirm⁹. Et quādo ē illud: accidit ei febꝛis lenis aſſidua ⁊ cōtina. ⁊ augmētatio hui⁹ egritudinis ꝓpꝛie ē i nocte. † Et illō accñs aduenit oībus habētib⁹ ethicā fe. Et additio qdē in nocte i caliditate febꝛis nō ē ex nā ſui: ſed pp quoddā ex accidentib⁹: ⁊ ē qm̄ mēbꝛa radicalia coꝛpis ei⁹ q hꝫ fe. ethicā calefiunt ⁊ iflāmanꝭ ⁊ pp illō neceſſe ē vt ſit febꝛis quā hꝫ in oībus hoꝛis eq̄lis ex qua ſentiꝭ caliditas leuis: ſicut ē caliditas q̄ ſentiꝭ ex calce. Cū ergo infirmus cōmedit ⁊ bibit: ⁊ digeriꝭ cibus ei⁹: accidit ei ſimile illi qd accidit calci quādo roꝛatur ſuper ipm aqua: ſentit enim qui tangit coꝛpus eius extrinſecus q caliditas eius foꝛtioꝛ facta ē q̄ fuit ante illud. ⁊ ego qdē iā oſtēdi vobis illud multotiēs: nā ſi cibaueris illū qui habꝫ hāc feb. in hoꝛis diuerſis: ſcies q illud non accidit ei niſi pp cibū: nō pp egritudinem: qd eſt q: tu iuenis caliditatē febꝛis accendi in hoꝛa ſumptionis cibi: ⁊ augmētatur hoꝛa qua recipit cibū ſuū infirm⁹: ⁊ fit vehemens: ⁊ fit foꝛtis valde in hoꝛa penetrationis cibi ad coꝛpus. † Sudoꝛ autem accidit ei propter debilitatem: qm̄ cibus penetrans ad coꝛpus eius reſoluitur in ſudoꝛē: q: cibus erat male digeſtus in pꝛima ⁊ ſcđa digeſtōe: ⁊ iam accidit deſiderium tuſſiendi. quare aduenit ei ſimile ſonitui qui fit in gutture: ⁊ non ꝓicit aliquid cui ſit quantitas: qm̄ ſi ꝓiiceret aliquid cui eſſet quantitas: nō remaneret empicus. Et cauſe propter quas non ē ei quod expuit quantitas ſunt tres: quarum vna eſt viſcoſitas ſaniei ⁊ groſſitudo. Et ſecūda eſt ſpiſſitudo panniculi continentis ⁊ tegentis pulmonē. Et tertia eſt debilitas virtutis infirmi. Sermo aūt hypo. † Et ꝓfundanꝭ oculi eoꝝ: eſt accidens quod cōicat oībus febꝛibus chꝛonicis: ⁊ ꝓpꝛie qñ eoꝝ ſiccitas ē ſiccitas manifeſta. in ruboꝛe aūt generaꝝ cā eſt caliditas que eſt pulmone ⁊ tuſſis. quod: q: ille due cauſe ſimul rubificant faciem ⁊ totū caput: qm̄ ad ipſum eleuantur vapoꝛes ex materijs que ſunt i pulmone. In curuitate āt vnguis cā eſt liqueſactio carnis q̄ ſtringit eos ⁊ retinet a duobus lateribus ſimul. † Digiti vero quāuis plurimum i egritudinibus chꝛonicis infrigidentur: tamen ipſi in febꝛibus ethicis permanēt calidi: qm̄ ē generatio harū febꝛium in mēbꝛis radicalibus: ⁊ caliditas extenditur i extremitatibus digitoꝝ pluſq̄ intus i loco carnoſo: ⁊ nō exterius: ⁊ cā in illo oſtēditur tibi ſi rememoꝛatus fueris ei⁹ qd narraui tibi qd accidit apud ſuſceptionē cibi. qd ē: q: experitio caliditatis multiplicaꝭ i loco vbi ē hūiditas pl⁹. † Et quādo ꝓlongaꝭ tps apoſtemaꝭ eoꝝ pedes: qm̄ moꝛs toti⁹ coꝛpoꝛis īcipit illic pp lōgitudinē eoꝝ a mēbꝛo in quo ē īcepto vite pluſq̄ reliquū mēbꝛoꝝ: ⁊ tūc qdē deſtruitur deſiderium eoꝝ: qm̄ virt⁹ digeſtiua moꝛitur ēt cū reliq̄s vtutib⁹. Veſice āt veniūt in coꝛpibus eoꝝ pp aggregationē humoꝝ ſanioſoꝝ in eis. Jā. n. hy. narrauit nām hoꝝum hūoꝝ i tractatu ſcđi libꝛi epidimiaꝝ: vbi dixit Et generabitur ſub cute virus qd cū retīebiꝭ illic calefit. qd eſt quia hoc virus penetrat i ptes cutis itrinſecus raraſ † Cū ergo ꝓuenit ad ſupficiem eius apparentē ꝓhibeꝭ a penetratione ſua: q: ē ſpiſſuꝫ valde: ⁊ ꝓpterea vides ipſuꝫ coꝛrumpere hanc partem cutis: ⁊ ſepat inter ipſam ⁊ iter ptes itrīſecas velociter. Cū ergo aggregaꝭ i loco q ē inter duas laminas: generat: veſicas. 61

[B]Ene inuit hy. in hoc ſmone ſuo in eo cui⁹ ꝓlōgatur ſpaciū a ſanioſitate: q: oꝫ vt fiducia de eo habeat vltima: qm̄ cōſequiꝭ ex virtute harū ſignificationū ne in eo cadat dubitatio neq̄ ābiguitas Sanioſitas aūt ꝓpinq tpis ſignificaꝭ p ſignificatiōes quarū pceſſit rememoꝛatio: ⁊ ſūt rigoꝛ: ⁊ febꝛis vehemēs: ⁊ grauitas: ⁊ ſciꝭ ēt p ſignificatiōes q̄ dicte ſunt i eo cuius ꝓlōgatur ſpaciū quādo apparēt: ⁊ p difficultatē anhelitus quando addit maliciā ſup illud qd fuit i eo p̄ceſſit: quoniam euentus huius accidentis opoꝛtet vt ſit neceſſario: quod eſt: q: pulmo compꝛimitur coartatur ⁊ conſtringitur: quando implentur loca vacua pectoꝛis ſanie. 62

[P]Ronoſticatio ſanioſitatis: an feſtinet euentus eius an tardetur eſt ex rebus ex quibus eſt ꝓ

† Nota. Ethica eſt fe. cōtinua cui ꝓpꝛie accidit i nocte augmētari.

† De cāis ſudoꝛis ⁊ tuſſis ſicce.

† Pꝛofūdatio oculoꝝ cōuincat oībus fe. crōicis.

† Cā q̄ oīti ethici caleſiāt i aliīs vo cronicis fe. īfrigidētur.

† Nota q moꝛs incipit a pedibus.

† Nō quō i ethico veſice inter duas lamias gnātur.

Nō ſigna feſtinatōis aut tardatiōis euentus ſanioſitatis.

noſticatio eruptionis apoſtematis ſanioſi: ⁊ iſte res ſūt dolor: ⁊ difficultas anhelitus: ⁊ tuſſis: ⁊ pductio ſputi. quod ē: quia iſte res ſi ſint aſſidue fortes: ſignificant q̄ eruptio properat: ⁊ ſi nō ſint aſſidue neq̄ȝ fortes ſignificant q̄ tardatur. ⁊ oportet neceſſario quādo corroditur corpus in quo eſt ſanies ex acuitate ſua vt accidat īde dolor. Intuſ ſi aūt ⁊ pductione ſputi cauſa ē virꝰ ſubtile qn̄ penetrat ⁊ egredit ex corpe in q̄ ē retentū. In difficultate āt anhelitus cā cōis eſt nā infirmitatis ⁊ cā ppā ē dolor qui addit: ⁊ fit prauus. 63

Omnis oratō cū qua incipit ab h̄ ſmone manifeſta ē apō oēs q ſt memores eius qō diximus in eis q̄ premiſſa ſūt. Et pp h̄ ego dimitto illud ⁊ ſuȝ veniens ſup illud quod ſequitur: ipſum. 64

† Nō interpretationē huius nominis fiſtula.

Fiſtule a utez ſūt ex his q̄ in hoc ſermone ſunt oculta. Qō ē q: per hoc nomen fiſtula ſciuntur aut ſignificantur ⁊ ſumūtur ī lingua grecorum embule ideſt cannule cōcaue longe ⁊ vētoſe: qbus vtūtur cantatores. Cum ergo accidit in corporibꝰ animalium aliquid extra nām ſimile iſtis concauitatibus nominatur hoc nomine: ſignificante fiſtulas. Et puto de hy. q̄ n̄ nominauit has exituras hoc nomine niſi pp longitudinem earum. Et ſumma huius ſermonis eſt: † q̄ exiture que accidūt habētibus piplemoniam fiunt quandoq̄ȝ in glandulis que ſunt ſub auribus ⁊ locis que ſunt ſub pectore. 65

† Periplemonici accidūt quandoq̄ȝ i glādulis q̄ ſūt saniebus ⁊ locis q ſūt ſub pectore exiture.

Hippocrates narrauit in hoc ſermone ſignificationes que ſignificant exituras ⁊ dimiſit ſermonem ſuum in duas ſectiones: ⁊ narrauit i ſectione prima qualiter procedit homo ⁊ ſignificet euētum huiuſmodi exiturarum: ⁊ narrauit in diuiſiōe ſecunda qualiter procedat homo ⁊ ſignificet inter euentum huiuſmodi exiturarū in ſuperioribus pectoris:

ſcatur ſi dolor accidit a principio rei: ⁊ malicia anhelituſ ⁊ tuſſis: ⁊ pductio ſputi nō ceſſat remanens: tunc oportet vt expectet̄ eruptio ī die vigeſimo: aut āte illud. q̄ ſi dolor fuerit mīor ⁊ oēs iſte res ſecundū comparationeȝ hāc: tūc oportet vt expectetur ſanioſitas poſt illud ſpatiū: et neceſſe ē ante illud ſpatiū vt augmentet̄ dolor: et malitia anhelitus: et productio ſputi.

Et quos febris ī die rupture dimiſerit: eos euaſuros enunciabis: tunc ipſi cibuȝ appetunt: ⁊ nō ſitiunt: ⁊ modicū atq̄ȝ coniunctuȝ ē quod egerunt: pus quod eijciūt albū ē ⁊ lene: ⁊ per totum equale ⁊ ſine labore ⁊ cum modica tuſſi: ⁊ in breui ſanantur prope hos ſunt qui propria ſigna his ſignis habuere corum quos autem febris in apoſtematiſ ruptura nō d'ſerit: ⁊ quaſi furtiua poſtmodum inuaſerit: ⁊ afficiuntur ſiti ⁊ faſtidio cibi: ⁊ egerunt molle ⁊ pus quod iactant liuet: ⁊ viret et flegmati admixtum atq̄ȝ ſpumoſuȝ: his ſignis per tractatis pituros nō dubitabis. Qui vero q̄daȝ horū et nō oīa habuerit eorū qdē moriunt̄: hi ēt ī vita manebūt virīq̄ȝ tamē difficilem exitū cōſequēt̄: hi tamen tuo puidēti iudicio diſcernuntur.

aut in glandulis que ſunt ſub auribus ⁊ inter euentū earum in locis que ſunt ſub diaphragmate: ⁊ melius quidem eſt vt incipiamus a diuiſione prima. Dico ergo q̄ ſumma huius ſermonis eſt vt egritudo ſit difficilis digeſtionis non mortalis. Quod eſt: quia non eſt poſſibile vt ſit maturitas egritudinis facilis: ⁊ reſoluatur per exituram accidentem ſed per fluxum ventris: aut per reſolutionem occultaȝ paulatim: neq̄ȝ vt ſit pernicioſa ⁊ accidat exitura cuius eſſe ſit decē̄ſ † Oportet ergo vt ſit egritudo reſoluta p euētū exiture media inter egritudines que ſunt ī̄ male ⁊ inter egritudines pernicioſas. Neceſſario ergo hyppocrates ſignificauit in faciēdo quaſdam: huius egritudinis ſignificationes malas ⁊ quaſdam laudabiles. Et ego quidem ſum narrans vnā quāq̄ȝ earū ponēs in p̄mis illā a qua illarum ſignificationuȝ incipit prius ⁊ ē illa in qua ſ̄mo hy. ē cū hac diſtinctione ⁊ dictione. Hy. Quando eſt febris permanēs. G. Significauit hy. q̄ infirmus habeat febrem permanētem que penitus non interpollatur. Hy. Et dolor non qeſcit. G. Quoniam ſi dolor qeſcit non indiget euētu exiture: quod ē q: egritudo tunc ē ſedata ⁊ geta. Hy. ⁊ pductio ſputi non pcedit ſcd̄m q̄ oȝ. G. Quādo pductō ſputi ē ſ̄m q̄ oȝ: nō hȝ infirmus neceſſitateȝ vt accidat exitura. Hy. Neq̄ȝ ē vincēs ſup illud quod deſcēdit ī̄ egeſtione colera. † G. Iaȝ dixi in eis que premiſſa ſūt q̄ i egritudinibꝰ que fiunt a colera: nō accidūt exiture. quod ē q: neceſſe ē in euentu exiture vt humores ſint īdigeſti crudi groſſi: vt prolongetur egritudo ⁊ non conſumatur per euacuationem: ſed aut per exituram: aut digeſtionem accidentem paulatim tantū Quod autem dixit poſt hunc ſermonem. ⁊ non ſit liquidum parum. Sermo eius purum: ſignificat q̄ non permiſcetur ei chimus alius: ⁊ q̄ qualitas eius eſt vna ⁊ qualitas que ē co. Sermo autem eius liqdum: ſignificat multitudinē fluxus ventris ſi fuerint res q̄ ſunt de genere co. ⁊ fuerit liqda: non prouenient exiture: immo eueniet criſis per fluxum vētris. Quidam homines ſcripſerunt hunc ſermonem cum diuerſitate illius ſecundum hunc modum. Et nō ſit quod egreditur de genere col. ſed res liqde pure ⁊ intelligunt ex ſermone eiꝰ liqde res q̄ deſcendunt deſcenſione equali: ⁊ ex ſermone eciuſ

† Egritudo q̄ termināt p exiturā ē media inter egritudies oīo ſaluaſ ⁊ oīo mortales.

† Cā quare in egritudinibus colericis nō fiunt exitur.

Et plus q ſaluat̄ ex iſtis ē ex quo ſeparat̄ febris ex die ſuo poſt eruptionē: ⁊ deſiderat cibum velociter.

Quibus piplemonicis ſupra aurē vel infra apa ptingit et putredinē fecerit: et cū crepuerit: fiſtulā parit et ſic euadit.

Quibuſ accidūt exiture ab īfirmitatibus periplemonic: poſt aurē: ⁊ ī locis īferioribus: tē ille exitur̄ ſunt ſanioſe ⁊ fiūt fiſtule: ⁊ habētes has īfirmitates euadunt.

Intereſt āt tua diligēter ſecūdū hec p̄cepta ppēdere quando febris pmanet: neq̄ȝ dolor miuit̄: ⁊ ſputū ē īcōuēiēſ ⁊ egeſtio nō ē colerica: neq̄ȝ liqda vrina modica: cū hypoſtaſi plurima et alia cūcta ſigna boni ſūt nūcia: tūc ſub aure vt diximus apa futurā expectabis.

Et oȝ vt pſideres ī iſtis morbis ſecūdū hāc ſimilitudinem: quando febris ē permanēs et dolor nō qeſcit et pductō ſputi nō pcedit ſecūdum q̄ oȝ: neq̄ȝ vincēſ ſup illud qō deſcēdit ex vētre ē colericū neq̄ȝ ē liqdū parū: ſi vrina ē multa valde ⁊ ipa fex multa valde: et ſūt reliq̄ȝ ſignificatiōes oēs ſalutē: tūc oȝ vt expectet hāc hētibus diſpōnē euenītum huius exiture.

purũ res deſcẽdentes aquoſas quibus res alia non permiſce-
tur. Jam enim dixi in eis q̃ permiſſa ſunt ꝙ nomen puri ca-
dit ſuper illud cuius qualitas eſt ſimplex: cui non permiſcet
aliud: ⁊ dicũt manifeſtũ eſt ꝙ hy. in narrando fluxum ventriſ
q̃ eſt ex genere colere nominauit purum: ⁊ illũ cuius qualitas
eſt qualitas vna pura: res aquoſas: ⸿ Et ſunt ille q̃ non recipi
unt digeſtionẽ: ⁊ ꝑpter
hãc cãm indigent ſpa-
cio lõgo donec ſuſcipiãt
digeſtionem: ⁊ ẽ ſpaciũ
in quo ꝑueniũt exitur
qđ ẽ: q: de aptitudine
egritudinũ acutarũ ẽ vt
fiat criſis in eis ꝓprie
ꝑ fluxũ vẽtris. Uerum
de nã egritudinũ croni
corũ ẽ: vt eueniat eis
exiture q̃ veniũt i corpo
re verum tibi abſolute
ineſt vt q̃ras de diuer
ſitate ſcripturarꝫ in eis
que conſequuntur ĩ ho
ra monſtrationis tue.
Jn hac autem hora ſuꝫ
narrans ſummas intẽ
tionum huius ſermo-
nis vt inquiras: inde
quo inueris in arte me
dicine. Dico ergo ꝙ in
tentio hy. in hoc ſuo ſ-
mone eſt: vt indicet:
illud quod neceſſariuꝫ
eſt in egritudinibus:
quaruꝫ criſis fit per exi
turas: ⁊ eſt neceſſarium
proculdubio vt proue
niant ille egritudines
ab humoribus indige
ſtis groſſis quod ẽ: qa
egritudinum quando
ſunt cum hac diſpoſi-
tione prolongatur ſpa-
cium ⁊ prouenit ab eis
exitura: niſi reſoluatur
per digeſtionem. ⸿ Et
ſignificationes quidem digeſtionis ſunt vrina multa in qua
eſt fex multa reſidẽs: ⁊ quecũq; vrina ẽ in qua eſt fex multa re
ſidens: ſubſtantia eius proculdubio ẽ groſſior q̃ ſubſtãtia vri
ne naturalis: ⁊ ꝑpter hoc illud inuenimus hunc ſermonẽ di-
uerſum in deſcriptionibus: qm̃ quedam homines ſcripſerunt
illum ſecundum huic modum: Sed vrina eſt multa valde ⁊
i ea multa fex reſidẽs. ⁊ ex eis fuerunt qui ſcripſerunt illud ſꝫ
hunc modum: neq; etiam eſt vrina multa valde: ⁊ in ipſa ẽ re
ſidens fex multa. 66

⸿ De nã acutarꝫ ẽ criſis ꝑ fluxuꝫ vẽtris fieri cronicarꝫ vo ꝑ exituras.

⸿ Signa digeſtiõis hũorũ groſſorũ ꝑ exituras creticãdorum.

Quando accidit in egritudinibus quarum preceſſit re
memoratio ſubito malicia anhelitus deinde quieſcit
poſt illud ⁊ eſt euentus eius ⁊ ipſiuſq es abſq; mani
feſta cauſa ſcita ſignificat ⁊ iterum declinationem humorum
ad caput ſicut ſignificat ⁊ iterum declinationem eorum infe-
rius apparitio caliditatis in eis que ſub hypocondrijs ſunt.
Quod eſt: quia oportet vt intelligas ab eo ex ſermõe eius: q:
non accidit niſi ei qui hꝫ in eis que ſunt ſub hypocondrijs ali
quid inflamationis ⁊ caliditatis inflammantis egredientis
a natura: ⁊ ventus huius caliditatis ẽ aut propter apoſtema
nominatuꝫ heriſipila: aut propter apoſtema quod nominatur
proprie apoſtema calidum ꝙ ſi diuerſum accidit illius ita ꝙ
euacuatur quod eſt ſub hypocondrijs: ⁊ apparet declinatio hu
morum ſurſum propter maliciam anhelitus quam dixit tũc
expecta euẽtũ illius exiture in eis q̃ ſunt ſurſum. 67
Uentus exiturarum in cruribus egritudinibus pe-
ripleumonie prauis laudabilis proculdubio. ẽ quod

Indicatio ſumpta a ſbita anhelitus malicia aut hypocondriorum caliditate.

Cã q̃re exiture in cru

Sepius naſcitur apo
ſtema hoc his qui-
bus dolor aut calor
ẽ ſub hypocondrijs. Qui-
bus vero: peripleumonicis
hypocondria: neq; dolent
neq; calent: ⁊ ſpiritus ẽ den
ſus ſine cauſa manifeſta his
apoſtema ſupra aurẽ naſcit̃
Et que fiunt in iſtis
exituris in locis infe
rioribus nõ eueniũt
niſi eis qui habent: in eis q̃
ſunt ſub hypocõdrijs aliq̃d
inflãmationis: ⁊ que ex eis
fiunt ſurſum: non accidũt ni
ſi ei cuius ea que ſunt ſub hy
pocõdrijs ſunt vacua a groſ
ſitudine ⁊ dolore. Deinde
accidit ei malefici anhelituſ
⁊ moratur ſpacio aliquo: de
inde quieſcit abſq; cã.
Apoſtema vel veſi
ca i pede peripleumo
nics ſaluteꝫ promit
tit melius tamen ſi in princi
pio ſputi ꝓiectio ex rubeo
in album mutatur: quia hiſ
ſignis certa ſalus promitti
tur. Sed quod reiicitur nõ
eſt vt oportet: neq; in vri-
na eſt hypoſtaſis: timendũ
eſt ei membro cui ſuperue-
nit apoſtema periculum.
Exiture que in pedi-
bus ſunt in egritu-
dinibus peripleumo
nie fortis magni tumoris
omnes ſunt iuuatiue: ⁊ mi-
ior earum eſt in cuius euene
tu: ⁊ eiusquod producitur
cuꝫ ſputo apparuit mutatio
Quod eſt quia quando eſt
euentus apoſtematis ⁊ do
loris, poſtq̃ illud quod cum
ſputo producitur iam ẽ mu
tatum a rubedine ad diſpo
ſitionẽ ſanioſitatis: ⁊ ꝓcedit
exterius ẽ ſalus illius homi
nis ſuper fineꝫ fiducie ⁊ exi
tura q̃eſcit ita: ꝙ ꝑit dolor i
velocioribus horarꝫ. Quod ſi il
lud quod ſputo ꝓducit̃ nõ
egreditur ſecũdũ ꝙ oꝫ: ne-
q; apparet i vrina fex lauda
bilis reſidens: non fit tunc
ſecuritas quin contrahitur
iuncta in qua exiuit exitura:
aut occurrit habẽti cã vehe
mentia fortis.

eſt qa veritas eſt eius quod dictum eſt in tractatu ſecũ
do libri hypo. in egritudinibus ſubitis ⁊ i vltimo ⁊ ẽ
ſermo eius. Melior earum eſt que eſt decliuis inferi
us longinqua valde a membro in quo eſt egritudo: ⁊
proprie quando eſt ei illud cum digeſtione: Ipſe eniꝫ
iam laudauit digeſtionem iterum in tractatu primo
libri epidimia-
rum in ſermo
ne ſuo. Dige-
ſtio ſignificat ve
locitatem criſis
⁊ fiduciam ⁊ fir
mitatem ſanita
tis. ⸿ Et ſigni-
ficatio ſuper di-
ſtinctionem eſt
mutatio ſputi:
⁊ euacuatio ei⁹
cum multitudi
ne abſq; dolore
⁊ labore: ſermo
enim eius i ſpu
to ⁊ procedit ad
exteriora: non ſi
gnificat niſi hoc
ꝙ ſi accidit exi-
tura in crure an
teq̃ maturetur
apoſtema eua-
dit infirmus a
timore q̃ timet
ſuper eum ex in
firmitate piple-
monie: verũta-
men fit diffici-
lis ſanatio iun-
cture in qua acci
dit. ⁊ poteſt eſſe
⁊ accidat in qui-
buſdam horis
ab illo cõtrario
Et hypo. qui-
dem iam locut⁹
ẽ in hoc loco abſ
q; aliqua ſigni
ficationum digeſtionis ſicut fecit iterum in eis que p̃
miſſa ſunt: rememoratus eſt enim abſq; aliqua ſigni
ficationum digeſtionis: quod eſt quia addidit ad ſigni
ficationes ſumptas ex ſputo ſignificationes etiaꝫ ſum
ptas ex vrina. Jn ſermone autem ſuo de ſputo malo
dimiſit ei addere ſermonem ſuum ⁊ non eſt cum dige
ſtione ſecundum ꝙ illud oppoſitum eſt digeſtioni: ſed
contentus: fuit tantum vt diceret. ꝙ ſi quod procedit
per ſputum non egreditur ſecundum ꝙ oportet: quo-
niam viſum eſt ei ꝙ hoc ſignum eſt ſufficiens ⁊ ſigni-
ficando ſuper fraudem egritudinis ⁊ eius maliciam:
quoniam proceſſio ſputi tantum: aut ꝙ ipſum ſuſci-
pit digeſtionem tantum non ſufficit ſuper certitudi-
nem in egritudine: quod eſt q: multotiens procedit
ſputum cum multitudine exterius preter ꝙ egritudo
adhuc ſuſceperit digeſtionem. ⸿ Et multotiens egri-
tudo iam feſt digeſta: ⁊ non eſt proceſſio ſputi ſecundũ
ꝙ oportet: ⁊ illud quidem accidit in quibuſdam horiſ
ex debilitate virtutis mouentis pectus: ⁊ fortaſſe eſt
propter groſitiem ſaniei: ⁊ fortaſſe eſt ex aggregatione
ambarum rerum ſimul. ſ. debilitateꝫ virtutis: ⁊ groſ
ſitudinem ſaniei. Oportet. n. in egritudinibus de ap
titudine quarum eſt vt ſanentur vt ſuſcipiat egritu-
do digeſtionem ⁊ procedat ſputum exterius ſecunduꝫ
ꝙ oportet: ſed in egritudinibus oppoſitis huic egritu
dini ſufficit ſignificatio vna ⁊ eſt vt non procedat ſpu

ribuſ ſunt laudare.

⸿ Nõ h ſigna digeſtionis piplemonie ex ſputo.

⸿ Nõ ſp viſcoſitas ĩpedit neq; ſp digõ producit ſputũ ſm ꝙ oꝫ.

66

ti ſm q oportꝫ: ⁊ ſignificat iterū egritudinis maligni tatem: ⁊ dolū: ⁊ eius maliciā cū pꝛohibitione ſputi a p ceſſione exterius ſm q oꝫ: ⁊ euacuatione materieruꝫ retentarum in pulmone ⁊ pectoꝛ ſignificationes alie que apparent in ea ſignificantes indigeſtionē humoꝝ qn̄ manifeſtū ē q malicia egritudinis addit qn̄ non pꝛoijcitur ſputū ⁊ cū illa iterum qn̄ pmanet humoꝛ retētus in pectoꝛ ⁊ pulmone indigeſtus: ſꝫ minoꝛis malicie illo qn̄ humoꝛ eius ē digeſtus: ⁊ pceſſio eius exteri⁹ nō ē ſm q oportꝫ neqꝫ mundificatio eius iterū † Sed q plures exiturarū nō accidūt niſi i iūcturis: ſicut dixit hy. in epidimijs. Significat iterū in hoc loco q̄cūs egrediēs ſit ab intetione ſua i ſmone ſuo. nō ergo ſit ſecuritas qn̄ ꝯ̄batur iunctura in qua egreditur exitura: ⁊ cā in illo eſt amplitudo locoꝝ vacuoꝝ q̄ ſunt in iuncturis ſuſcipiētibus materias effuſas ad eas. ⁊ poſſibile eſt iterum vt iuuet ad illud motus earum. qd̄ ē: q: effuſio humoꝝ ad mēbꝛa q̄ mouent ⁊ caleſiunt eſt faciliꝛ. 68

† Cā quare apata creti ta plrimū ſiūt i iūcturis.

Quod idem apoſtema ſi cuāuerit atqꝫ ſputum putredinis non euenerit: neqꝫ fe. deſecerit. malū eſt: ⁊ egri amētiā mortis ꝑuiā expectabis.

Quod ſi exitur occultentur: ⁊ quod pꝛoducitur per ſputum non pꝛocedit: ⁊ febꝛis ē ideficiens: tunc illud malum ē: quoniam nō ſit ſecuritas ſuper infirmū quin permulceatur eius rō ⁊ moꝛiatur.

Plures ex his q grādeui ſunt: piplemonica collectiōe depereūt: alij vero alijs collectionibus magis.

Qui autem ex habētibus ſanioſitatē accidentē a periplemonia moꝛiuntur ſunt qui i etate perceſſerunt plus. Ex reliqua: vero ſanioſitate illi q ſunt adoleſcentioꝛis etatis moꝛiuntur plus.

Non ē illud qd̄ ſignificat ſermo eius ſi occultantur exiture equale ei qd̄ ſignificat ſermo eius: ſi qeſcunt qd̄ ē: q: ſermo eius qeſcūt: ſignificat rem generatē ſed ſermo ei⁹ occultātur: ſignificat velocitatē qetis earū ſubito. † Et illud qdem accidit in qbuſdam hoꝛis pp ſubtilitatē humoꝝ: ⁊ raritatē mēbꝛi: ⁊ caliditatē aeris cōtinētis: ⁊ virtutē medicine adminiſtrate ⁊ vehemētiā vtutis infirmi. Nā ille cāe oēs qn̄ aggregātur reſoluit apa velocius: ⁊ de aptitudine qdem exiturarū ē vt occultent ſm plurimū: qn̄ currūt ex eis humoꝛes faciētes eas redeūtes: aut ad mēbꝛa ex quibus effuſi fuerūt pus. Et de ꝯſuetudine hy. ē vt noiet illam actionē reditionē: aut ad alia mēbꝛa ex mēbꝛis q̄ ſunt i pfundo coꝛpoꝛis ⁊ pp hoc qm̄ cāe a qbuſ occultant exiture ſunt ꝯ̄rie valde: accidit vt ſint exitur ēt ꝯ̄rie valde: qm̄ ſignificat aut velocitatē euaſionis a re ledēte: aut egritudinem magnā valde: q̄ accidit apō reditionē materierū ad mēbꝛa nobilia: verū ille res ſt cōes in oibus exituris. † Et diſcretio earū cōis ē oib⁹ exituris q̄ occultātur. qd̄ ē: q: oꝫ ⁊ conſideres reliquas ſignificationes: ⁊ ppē q apparēt in mēbꝛis doloꝛoſis pꝛopꝛia aūt in iſtis exituris cōſideratio ē ſignificationum apparētiū in mēbꝛis anhelitus: ⁊ hy. narrauit hāc diſcretionē: ⁊ manifeſtū ē q cōſeqtur illō ēt diſcretio cōis. qd̄ ē: q: dixit ſm hūc modū: q ſi occultantur exiture: ⁊ qd̄ pducitur cū ſputo nō pcedit ⁊ febꝛis eſt indeficiēs: tunc manifeſtū ē q ſmo eius occultat: vult

† Nō cās oculatiōis exiturarū.

† Dr̄a int occultatiōnē exiturarū bonam ⁊ malā.

q ipſe ſubmergit in pfundū coꝛpis ⁊ euacuat i mēbꝛa nobilia. q ſi ipſe reſoluerent nō eſſet febꝛis pmanēs: ⁊ pductio ſputi eſſet facilis: ⁊ manifeſtū ē q materia ſubmergit in iſtis in pulmone: ⁊ pp hanc cām accidit eis permixtio rōnis: qm̄ illud ē vnū ex accidētibus q̄ accidit ei cuius diſpō cōuertit ex piplemonia ad has egritudines: ⁊ cā i dimiſiōe hy. eſt vt diceret qn̄ accidit eis malitia anhelitus moꝛiunt ſuit ſcia eius q illud itelligit ex rebus quarū pceſſit rememoꝛatio. 69

Acutis febꝛibus exiſtentibus ſi doloꝛ a lumbiſ ⁊ femoꝛ ad diaphꝛagma aſcēderit moꝛtale ē: alii tamen ſignis que viſis ex quoꝝ pluralitate ſiue paucitate diiudicabis.

Dolores autem qui ſiūt in lūbis cū febꝛe ⁊ i locis inferioꝛibuſ ſi induūt diaphꝛagma poſt q̄ ſeparantur a locis iferioribus: eſt illud moꝛtale valde: opoꝛtet ergo vt regas i tētione tua reliquas ſignificationes. Nam ſi videris cū illo ſignificatōnē malā ex reliquis ſignificationibus: non ſperatur tunc illi ifirmo Quod ſi egritudo iam aſcēderit ad diaphꝛagma: ⁊ reliquę ſignificationes nō ſunt male tunc confoꝛtetur: ſpes tua q illius infirmi conuertitur eſſe ad ſanitatē.

Non oꝫ vt intelligat ab eo ſermo eius: q iaꝫ pꝛoceſſerunt i etate itellectu abſoluto: ſed p cōparatiōnē adoleſcentiū † Quoniā qui pꝛoceſſerunt in etate nō ē poſſibile vt ſaluent ab aliqua egritudinū pluſq̄ ſit ſalus adoleſcentiuꝫ ab ea: ſed illos qui ſunt inter iſtos ⁊ inter ſtātes in adoleſcētia. ſ. illos q dicuntur alcuul: inuenimus euadere ex egritudinibus pluſq̄ adoleſcētes ſicut dixit i ſermone ſuo i apatib⁹ calidis in aurib⁹ accidētibus in ſanioſitate accidente pp periplemoniam. nam cū hui⁹ egritudinis ſanatio non ſit niſi pductione ſputi: ⁊ ſit neceſſaria in illo virtus foꝛtis: oꝫ vt ſit euaſio adoleſcētis ab ea pl⁹ q̄ euaſio eius q iā pceſſit in etate. Al reliquis autem ſpēbus ſanioſitatis ⁊ aptitudine adoleſcentium eſt ppe vt ad eos feſtinet moꝛs ante alcuul. i. augmentum: pp doloꝛes ⁊ febꝛes in quibus dixit hy. in eis qui pceſſerūt in etate iam hūc ſmonē: ſꝫ decrepiti ſunt tardioꝛes illis multū: qd̄ ē: q: fe. ⁊ pmixtio mēſis aduenit eius minus: ⁊ aures eoꝝ ſcindūtur quare ſanioſe ſiunt pp hāc cām. verūtamē in iſtis etatibus reditiones egritudinis qn̄ veniūt interficiūt plus habentes eas: † Adoleſcētes vero anteq̄ ſanioſe ſiant eoꝝ aures moꝛiuntur: quod eſt quia ex quoꝝ auribus currit ſanies: ſperatur adoleſcentibus ſanitas: ſi appareat in eis ſignum aliud laudabile: accidit ergo in reliquis ſpeciebus ſanioſitatis vt ſit moꝛs adoleſcentium ex eis in hoꝛa euentus ſaniei velocio: pꝛopter febꝛem ⁊ doloꝛem. 70

† Non eſt poſſibile illos q i etate plus pceſſerūt magis ſaluari q̄ adoleſcētes.

Intellexerūt quidā ex ſermone ſuo inducunt diaphꝛagmē ſicut ſi diceret. faciunt accidere permixtionem rationis: quaſi diceret ſecundum hunc modum. Sꝫ doloꝛes qui ſunt cum feb. in lumbis: ⁊ in locis iferioꝛibus quādo aſcendunt ad diaphꝛagma faciunt accidere permixtionem rationis vehementem. Et ex hominibus ſunt qui intelligūt illud melius q̄ intelligant iſti: ⁊ interpꝛetantur ab illo ſicut illud quod nos ſcripſimus. Et ſignificatio ſuper certitudinē illius eſt illud quod ipſe ſcripſit in fine ſermonis ſui vbi dixit tunc confoꝛtatur ſpes tua q illius infirmi conuertitur eē ad ſanitatem: quod eſt: quia vult per ſermonem ſuum vt ſignificet: † q ſi egritudo aſcēdit ad pectus accidet ab illo vna duarum rerum: aut perditio infirmi ſubito: aut ſi fuerit egritudo in vltimo bonitatis: accidit ab illo ſanioſitas: Sed illi⁹ diſcretio erit ex reliquis ſignificationibus. nam ſi non fuerint male accidet ſanioſitas: q ſi appareat ſaltem ſignificatio vna mala: moꝛietur infirmus pculdubio. 71

† Nō duo hoꝛrenda q̄ ex ſenſu egritudinis ad pectus cātur.

Iam dixi multotiens ꝙ hy. ſignifica per ſermonē ſuum flegmon: inflāmationē. Apoſtema vero qđ nominauit eriſtrates ⁊ qui venerūt pꝰ cū hoc nomine ſignificauit hy. per determinationē quam ipſum determinauit ſicut illud qđ fecit in hoc loco in ſermone ſuo. Et quādo ē veſica dura doloroſa. Cā vero ꝑꝑ quā dixit in iſtis infirmitatibꝰ q: ſūt pernicioſe ⁊ proprie quando cum eis ē febris indeficiēs: ſignificauit in ſermone ſuo ſignificatiōe manifeſta ⁊ eſt magnitudo doloris ⁊ ſtrictio vētris ⁊ retētio vrine accidit ꝑꝑ inteſtini recti ſtricturā: ⁊ ꝑꝑ dolorē veſice qm̄ infirmus prohibetur ab opationibꝰ ꝑꝑ illud qđ accidit ei de dolore hora qua conatᷓ illud: †Et hoc qdē accidēs cōe eſt in omnibꝰ doloribus dolor autē locoꝝ i qbꝰ ē apā calidū fortaſſe accidit ab ipſis locis in qbus ē apoſtema: ⁊ forte accidit a membris vicinātibus ei: ⁊ ſimilit̄ ēt quādo pectuſ mouetᷓ in hora anhelitus accidit in vētre dolor quādo in ſplene aut in epate aut in mirach vētriſ eſt apā calidū: ⁊ ꝑꝑ hāc cām oꝫ vt accidat infirmus ſpēs malicie anhelitus in qua fit anhelitꝰ paruus frequens. Et ego qdē oſtendi cāꝫ huius anhelitus malicie: ⁊ reliquarum ſpecierum malicie anhelitus in libro đ malicia anhelitus. 72

† Cōe ē oibꝰ doloribꝰ prohibere membra a ſuis opatōnibꝰ.

Veſica dolens: atqꝫ rigida febribus non deficientibus: malū pronunciat magis tamē cuꝫ ventris ſtrictura

Et quando veſica ē doloroſa: ē mala nō in omnibus diſpoſitionibus interficiens: ⁊ magis interficiens: ē quādo cū ea ē febris indeficiēs. quod eſt q: dolor veſice confortatur ad hoc vt iterficiat: ⁊ vēter non procedit in illa hora

Sed ſi peruenerit vrina ſicut pus cū hypoſtaſi dolor ſoluitur.

Et dolor ſoluitᷓ quādo mingitur vrina ſicut pus: ⁊ eſt in ea fex reſidens alba lenis.

Si vero vrina nō ſic fuerit: ⁊ veſica non molleſcit: neqꝫ febris deciderit: mors in primo periodo aderit.

Quod ſi non lenitur vrina neqꝫ veſica ⁊ eſt indeficiens febris tunc expecta habenti illum dolorem perditionem in primis periodis ſue egritudinis.

In maturatiōe apā tū calido: ū veſice ſiūt vrine.

Quando recipit apoſtema calidū accidēs in veſica maturationē: effundunt humores digeſti ad ſpaciū ꝙ ē in veſica ⁊ euacuantur cū vrina groſſa ergo oſtendūt in fece ſignificatiōes digeſtiōis laudabiles. 73

Sermo qdē eius neqꝫ lenitur veſica ⁊ ē indeficiēs febris: ē ſermo manifeſtus. In ſermōe āt eius. qđ ſi nō lenitᷓ vrina ē oculatio ⁊ clauſura. qđ ē: q: de cōſuetudine eius ē vt ſignificet ꝑ hoc nomē ſup egritudines nō ſuper accidētia: ⁊ ſimilr̄ reliq qui venerūt poſt eum ipſi. n. dicūt. lenitᷓ apā: lenitᷓ duricies mollificatᷓ tēſio lenitᷓ dolor: ⁊ nō inuenimꝰ aliquē eoꝝ dicere lenitur vrina pōt ḡ eſſe ꝙ hy: vtitur h̄ noīe i vrina ſm viā trāſumptionis: vt intelligatur ab hoc immutatio vrine ad illud: qđ ē melius: ⁊ quādo cōceſſerit illud poſſibile ē vt ſignificet hec dictio euacuationē vrine poſt retentionē eius: ſicut intelligitᷓ ex ſmone eius: apā veſice: ⁊ retētio vrine: De cōſuetudine. n. illius ē vt accidat quādo egritudo eſt valde pnicioſa: vt forſitan iſirmus euadat ex ea. Scdm hāc ergo ſimilitudinē inuenitᷓ iſte ſermo ſcriptꝰ in deſcriptionibus. Eriſtratis ⁊ Diaſcoridis: ⁊ deſcriptionibꝰ aliis ab illis: Et inuenimus ipſum in quibuſdā deſcriptionibꝰ ſcriptū ſm hūc modū ꝙ ſi non ꝓcedit vrina ⁊ non lenitᷓ veſica ⁊ nō ē neceſſaria in hac deſcriptione inqſitio neqꝫ q̄ſtio. 74

Cum pueri multiplicēt comeſtionē in hora i qua non cōuenit oꝫ vt aggregetᷓ in corporibus eorū multitudo humoris qui nominatur crudus. cū ergo mundificat natura hunc humorem oī die ad ptes veſice ſi currit ad ipm i meatibus vrie: aggregatᷓ illic: ⁊ generatᷓ ab eo lapis in qbuſdā horis: ⁊ ꝓuenit i quibuſdā eorū ab eo quādo ē egritudo apātis calidi in veſica: ⁊ nō accidit illud niſi quādo aduenit veſice nocumentum magnū ex trāſitu horum humorum per eam.

Finit ſecunda pars. Incipit tertia.

Hec autem morbi ſpecies amplius pueriſ a. vij. anno vſqꝫ ī decimum quintum euenire cōſueuit.

Et hec ſpecies aduenit proprie pueris cum ſunt. vij. annorum vſqꝫ quo conſequitur xv. annos.

In febribus idem terminus quibuſdaꝫ ad vitam quibuſdaꝫ ad mortem.

In febribus autem venit criſis ī numeris dierum eiſdem in quibus ſaluantur ex omnibus qui ſaluantur ⁊ ꝑdūtur qui perduntur.

Iam qdeꝫ acqſiuiſtiſ a me vos oēs amici mei q coegiſtis me vt exponerē oēs libros hypocratis abſqꝫ ꝓpatione ſuper illud duos libros. Quorꝫ vnus eſt de diebus criſis alter eſt de criſi: ⁊ hi q dē duo iā ſparſi ſunt i manꝰ mlᷓ toꝝ hominū ſic libri ali j multi ex libris: in quorū edictiōe rogauiſtis me. ⁊ ꝑꝑ hāc cām nō ꝓpero ad exponēdū aliquē librorū hy. in libro ſuo ꝓprio: qm̄ ego iā narraui totū qđ neceſſariū ē ſcire ex eis in opatiūe medicine: ⁊ i libris aliis multis quos ego edidi: adiūxi ad illud expōnē q̄ ei cōuenit Et qm̄ multos ſermonū eius ꝑꝑ illud qđ in eis ē đ occultatiōe expoſuerūt qdē expōne mala nō placuit illđ alicui noſtrū ſꝫ bonū nobis fuit illud qđ vidiſtis đ intellectu illorū a me cū ſit: ſit ſimilius ⁊ cōuenientiꝰ ſnīe hy. rogauiſtis ergo tūc me vt cōfirmarē vobis i libris qđ audiſtis a me auditu. Dixi āt vobis ꝑꝑ hāc cām ꝙ oꝫ ne ſit expoſitio nr̄a oīuꝫ ſermonū eius expoſitio vna qm̄ nō exponūt eos oē expōne vna ⁊ eadē. Sꝫ expō mea erit aut eius cuiꝰ nō rememoratꝰ ſui ex eis in aliq̄ librorū meorū expōne itegra: ⁊ erit expō mea breuis ⁊ abbreuiata: vt nō cogar vti ſmone vno ⁊ eodē i rebꝰ eiſdē multotiēs ⁊ ꝑꝑ hoc cū ego iā narraueri id totū cuiꝰ ſcia neceſſaria ē in criſi: ⁊ diebꝰ criſis i duobus libris: ego dicā i hoc libro ſūmā illiꝰ tm̄: ⁊ ponā ꝑncipiū ſmōis mei ab hoc loco. dico ḡ ꝙ nomē criſis i egritudinibꝰ nō ē ſūptū ni: ex ſi itētōe q̄ noīatur hoc noīe in iudiciis: qm̄ ſignificat mutationē velocē valde q̄ accidit in egritudinibus. †Et ſit illud ſm quatuor mōſ qm̄ iſirmꝰ aut euadit ab egritudine ſua ſtatim: aut declinat đclinatiōe magna ad illđ qđ ē meliꝰ aut: morit ſtati aut đclinat ad diſpōnē malā decliatiōe vehemēti. verūtamē duo mōi ꝑcedētes nominātᷓ criſis ab hy. abſolute. ſꝫ duo mōi q ſunt poſt eos nominātᷓ ſm plurimū criſis cū additiōe q̄ additur i vno quoqꝫ eoꝝ ad nomen criſis: ⁊ ē aut mala: aut feda: aut res alia ſimilis illi. †Et fortaſſe nominātᷓ oēs criſes tm̄ abſolute. Et vos quidem ſciuiſtis iā ꝙ oēs ſpēs criſis accidūt aut per euacuationem apparentem manifeſtum: aut per

† Nō ꝙ ſpēs vere criſis nō ſit niſi quatuor:

† Nō que ſint criſes abſolute ⁊ q̄ cum additione.

excitură in corpore:qđ ē q2 mutatio diſpõnis infirmi q̄ ē mutatio vehemēs ad illud qđ melius ē p ſomnũ ⁊ ſudorē lõgũ nõ fit niſi raro ⁊ i infantibꝰ tñ ⁊ ex hoi bus qdē ſũt q noiant illud criſim:⁊ ex eis ſt q nõ nominãt ipſum criſim. Dies aũt criſis vocaẽ dies i quo accidit huiuſmodi mutatio valde multũ ⁊ certicaẽ i eiſ illud. In aliis ãt diebus non accidit criſis ſʒ certitudinē:⁊ neq₃ accidit in eis ēt multũ. Et noſ qdē nõ inuenimuſ ꝙ hy. nõ intellexerit dierũ criſis naturã an te omnes hoieſ tantũ. ſed inuenimꝰ itellexiſſe ipſũ ēt eos me lius q̃₃ oẽs homines:⁊ narrauit cãm i euentu eoꝝ ⁊ noſ narrauimꝰ illud in libro nr̃o de diebus criſis:† Et oſtendimus i eo ꝙ fortiores piodi oiũ accidentiũ i diebꝰ piodorũ ſũt illi qui ſt in ſeptẽnis:d inde ſecũdi:poſt eos ſũt piodi q ſt in q̃rtis:et eorum euentus ē ex diuiſione ſeptimane in duo:⁊ ſignificatio:ſuper criſim:accidentem in ſeptennis:ſumitur ex quartis: quod eſt:quia dies quartus:indicatiuus eſt:ſeptimi: ⁊ dies.xi.xiiii.indicatiuꝰ. Et hy.quidem nominauit hos dies:dies idicatiõis:⁊ innuit vt numereẽ ſeptimane ẽm hũc modũ. Due qdē ſeptimane ẽm modũ diſiũctionis:ſʒ tercia ẽm modũ cõtinuitatꝭ. Et modꝰ qdē diſiũctionis ē qñ cõſumitur hebdomada p̃ma in aliquo dierũ:⁊ cõputaẽ initiũ hebdomade ẽe a die qui ſeqtur ipſum modus ãt cõtinuitatis ē:qñ cõueniunt due ſeptimane ſimul i die vno apud quē cõſumatur p̃ma ⁊ incipit ab eo ſeptimana ſecũda ⁊ pp̃ h̄ factꝰ ē dies.xx. vltimus ſeptiane tertie qñ ſi tertia ſeptiana cõputeẽ iterũ ẽm mõ₃ diſiũctionis oporteret ide vt eſſet dies.xxi. fortior die.xx. † Sʒ noſ ñ iuenimꝰ rē ita:qñ criſis accidit in die.xx.plus valde ⁊ certius:⁊ pp̃ hoc cũ tres ſeptimane cõplentur in.xx.diebus:⁊ p̃ncipiũ ſeptimane quarte fit dies.xxi.⁊ treſ ſeptimane alie cõpleãẽ ēt in.xx.diebꝰ dixit hy.in.xl.die:q2 ē de criſis:⁊ nõ dixit illud in die.xlii.⁊ ſimiliẽ ēt diē.lx.⁊ diē.lxx. dixit.n.q2 ſt dies criſis:nõ q2 dies.lxiii.⁊.lxxxiiii.hec ē ẽ cõputatio piodoꝝ q̄ accidit in ſeptẽnis:⁊ cõſeqtur illud cõputatio piodorum q accidũt i quartis:† Quod ē q2 vnaqueq₃ ſeptimanarũ in duas diuidiẽ quartas ſit ab initio egritudinis cõſumatio quarte p̃me:⁊ p̃ncipiũ quarte ẽe:deinde quarta q̄ ē poſt ipſam:⁊ ē tertia incipit a die octauo qñ icipit ſeptiana ẽa ēt ab hac die ergo ē dies.xi.complemẽtũ quarte tertie:⁊ p̃ncipiũ q̃rte:q̃rte deinde quarta qnta incipit a die.xiiii.qñ ſeptimana tertia incipit ab hac die:⁊ pp̃ h̄ factꝰ ē dies.xvii. cõſumatio quarte qnte:⁊ ē dies in q̄ cõicat quarta qnta ⁊ quarta ſexta:⁊ ſũt ille i quas diuidiẽ ſeptiana tertia: ⁊ ẽm hãc cõputationē fit dies.xx.cõſumatio triũ ſeptimanarũ:⁊ ſex quartaꝝ iſti ergo ſũt dies criſis q faciũt po-

† Nõ q ſt fortioreſ dies inter creticos.

† Cã q̃re criſis accidit in.xx.⁊ nõ in.xxi.

† Cã q̃r cõputatio ſeptimi ſeqẽ cõputatio q̃rti.

Alii dies idē i qbus ex hominibus ſaluatur qui ſaluatur ⁊ perijt qui perijt.

In qbus febribus ſi cuncta ſigna bene proceſſerint ⁊ ſpes mali i quoquam nõ heſerit in die quarta aut prius terminũ vite iudicabis. Sed in quibus cuncta ſigna male peruenerint neq₃ bõi ſpeſ vlla affuerit i quarta die vel ante morte obibit.

Quod ē quia magis ſalue feb. in quibus fit innixio ſuper firmiores ſignificationes conſumuntur in die quarta aut ante ipſum:⁊ magis maliciole feb. ⁊ in quibus deteriores ſignificationes apparent interficiunt in die quarta aut ante ipſum.

Primus piodus hoc numero continetur ſecũdus i ſeptio tertius i.xi. q̃rtus i.xiiii. quitus xvii. ſextus in vigeſimo. Qui numerus p quaternariũ augmẽtãdo i acuta egritudine viſq₃ in vigeſimum diē decurrit. Neq₃ ē cõputari in cõpleto numero dierũ queãdmodũ neq₃ ãni neq₃ mẽſes ad quoꝝ formam tres ſeptimanas i.xx. dierũ ſpacio terminamus.

Et piodus primus ex piodis caꝝ apud hoc pueñit.

Et nõ ē poſſibile vt numereẽ aliqd horũ ſecũdũ cõputationē dieꝝ pfectoꝝ:cũ nõ ſit poſſibile vt computetur annuſ neq₃ mẽſis eius ſecundum cõputationē dieꝝ integroꝝ.

xiſimos periodorum:⁊ inuenimꝰ etiam dies alios:in quibus accidit criſis in egritudinibus acutis inter iſtos dies:⁊ ego qdē iã dixi cãm in euẽtu illius in libro meo de diebꝰ criſis:⁊ ſunt dies criſis tertiꝰ:⁊ qntus:⁊ nonus:fortaſſe accidit i qbuſdã horis criſis in die.vi. verũtamē ille dies ē dies criſis male.qđ ē q2 in ipſo fieri criſim ẽm plurimum eſt cum accidẽtibꝰ cũ qbus nõ eſt fiducia:⁊ remanet d egritudie pꝰ ipʒ reſiduũ neq₃ fortaſſe egritudo cõſumiẽ i eo cõſumptiõe cõpleta ꝙ ſi ſoluatur i qbuſdã horis ſolutiõe perfecta redit procul dubio. Et ego qdē iã narraui oẽs iſtas res:⁊ res alias multas in libro meo d diebus criſis:⁊ narrauit etiã hy. plures eaꝝ verũtamē ille ſũt ſeparatiʒ i libris diuerſis:ego autē aggregaui totũ illud in libro meo de diebus criſis ⁊ diſcreui ēt aduẽtũ totiꝰ qđ nõ diſcreuit ⁊ determinauit ⁊ cõpleui totũ i quo abbreuiauit:⁊ propter h̄ oʒ ei q vult vt verificetur eius pnoſticatio vt legat in his duobus libris ſimul:⁊ ſunt libri dierum criſis ⁊ libri criſis. In hac autem hora non eſt mea intẽtio niſi vt exponam tantum ẽmonē hipo. i h̄ libro. 2

Sermo eius in eis intendit:aut ſuper dies criſium aut ſuper criſes:⁊ melius quidem:eſt vt intelligaligatur illud de criſi nõ de diebus criſis qñ q̃uis ſit poſſibile vt intelligatur de diebus criſis tamen ſermo eius in quo dicit:Saluaẽ qui ſaluatur ex hominibus:⁊ perijt non eſt veritas:niſi illud quod ſignificant criſes:⁊ propter illud dies ēt faciunt illud:⁊ ſermo eius ſaluatur qui ſaluatur ex eis ⁊ moritur qui moritur ſignificat:q2 nominauit criſim mutationē vehementem accidentem in egritudinibus:non illam que cõuertitur ad ſalutem tantum. 3

Significauit hy. per ſermonem ſuum:ſaluiores febres quietas ⁊ ſimplices que fraudem non habent:neq₃ maliciam:quoniã iſte fe. quãdo apparent in eis ſignificationes ſuper quas innixio eſt cum fiducia:non tranſeunt primam quartam:ſed reſoluuntur in die quarta:aut ante ipſum ⁊ ſimiliter etiam deteriores fe:⁊ ſunt in qbꝰ apparent ſignificatiões pditiõis earũ interfectio ē aut i die quarta:aut añ ipſum:† Manifeſtum ē igitur ꝙ hy. nominauit diē tertium in diebus criſis in ſermone ſuo iſto cõſumũtur in die quarta aut ante ipſum:⁊ ſimiliter inuenimus eũ in tractatu ſuo libri epidimiarum poſuiſſe die₃ primũ ex diebus criſis male diē tertium. Significationes autem in quibus fit innixio ſuper fiduciam ſunt ſignificationes particulares:quas laudauit laude vehementi ⁊ ipſe rememoratur earum etiam poſt paululũ ẽm viam exempli. 4

Iſte ſermo ⁊ totũ quod ſequitur ipſum ex ſermone ſimile ei:manifeſtũ eſt apud illum q ē memor eius qđ ipſe dixit in eis q̄ ſunt p̃miſſa. 5

Non dixit:q2 non eſt poſſibile vt putetur aliquid hoꝝ ẽm cõputationem dierum integrorum cõpletorũ:niſi quoniam computauit tres ſeptimanas in.xx.diebuſ ⁊ ſimiliter annus ⁊ menſis eius:non eſt enim poſſibile vt cõputetur ſecundum computationem dierum completorum:⁊ eſt illud quidem verum:† Quoniam annus non eſt tantum

† Nõ ꝙ p̃mus dierũ criſis ē dies tertiuſ.

† Nõ qui d ſit annus ⁊ qd menſis.

ex. ⁊. lxv. dies: ſed cum illo etiam eſt quarta diei: ⁊ proprie ꝑs vna ex centum partibus menſium autem vnuſquiſqꝫ eſt minus .xxx. diebus ⁊ plus .xxviiij. Nomē autē mēſis apud antiquos medicorū grecorꝫ manifeſtū ē: ⁊ apd illos multos q̄ ſt ex quibus in nr̄o tp̄e iſto, cadit ſup tp̄s quod eſt iter ꝯiūctionē ſolis ⁊ lune: q̄ ergo vult ſcire hoc tp̄s ſm vitatē ⁊ demōſtrationē: ſup illud hēat librū cōpletū quē edidit cutauiſcus in eo ſimiliter etiā ſup terminū ⁊ tp̄s anni: ē. n. liber aliꝰ quē edidit in eo ꝑꝑ hoc q̄ dixit hy. q: nō oꝫ vt computētur ſeptimāe neqꝫ quarte ſm cōputationē dierū cōpletorū: ſꝫ i illo ē diminutio ꝑ quātitatē qua cōplenī tres ſeptimane i .xx. diebꝰ ⁊ ego qdē iam oſtendi cām in illo i tractatu tertio libri mei de diebuſ criſis ꝑter qd aliq̄s eorū q̄ ꝑceſſerūt me conatus ſit iuenire illud. 6

Deinde ſecundū hāc rationem augmēti euenit primus periodus in vigeſimo die: ſecundus in quadrageſimo. ⁊ tertius in .lx.

Deinde poſt hos periodos ſecundum illam viam: ⁊ ſecundum illum modum additōnis erit periodus: primus in vigeſimo die: ⁊ ſecunduſ in .xl. ⁊ tertius in .lx.

In qbus valitudinibus determinatō ē tarda ꝓnoſtica in illis in initio ſunt latētia. eaꝝ n. ꝑncipia ꝯfuſa ſūt: iccirco cautius iuigilādū ē. Et i ſingulis quaternis diebus ſtudioſius intuendum: quod ſi feceris: aut vix. aut nunq̄ꝫ falleris.

Non vult per ſmonē ſuum iſtū ꝙ nō ſit inter .xx. diē ⁊ diē .xxxiiij ⁊ diē .xl. dies aliq̄s in quo fiat criſis: qm̄ ſi illud eēt ſm hūc moduꝫ iā eēt ꝯrius ſmoni ſuo qd ē: q: dixit in libro epidimiaꝝ dies ī qbuſ ſit criſis int̄ hos dies. ⁊ qd apparet ēt in egritudine ꝯdicit illi verū ipſe noluit niſi qd ego narro: ⁊ ē q: ipſe cōputauit tres ſeptimanas: ⁊ ꝑuenit i veſtigio poſtremo ad diē .xx. ⁊ nō cōputauit eas cōputatione equali: ſꝫ ſeparauit ſeptimanā ſecūdā a ſeptimana ꝑma: ⁊ fuit cōſumatio eiꝰ ꝑꝑ cām hāc in die .xiiij. ⁊ cōtinuauit ſeptimanā .iij. cū ſeptimana ſa ⁊ ꝯſumata fuit ꝑꝑ hāc cām in die .xx. Precepit q̄ ꝑꝑ hāc cām vt cōputētur ſeptimane q̄ ſt poſt diē .xx. ſm illā ſimilitudinē: q̄ cōputeī due ſeptiane ex eis ſm diſiūctionē. ⁊ ſeptimana tertia ſm cōtinuitatē vt cōpleāī tres earū in die .xx. Ergo ē terminꝰ ſecūdus in q̄ cōſumūtur tres ſeptimane alie dies .xl. ⁊ cōplemētū duarū ex eis in die .xxxiiij. ⁊ ꝑꝑ hāc cām dixit: hūc diē ante diē .xl. ⁊ ſm hāc cōputationē complētur tres ſeptimane tertie in die .lx. Et ſimilr dies .lxxx. apud eū ē dieſ criſis nō dies .lxxxiiij. ſicut dixit in libro epidimiarū: ⁊ nō verificatur illud niſi qm̄ tres ſeptimane cōplētur in: .xx. diebus: ⁊ eſt illud ita vt cōputenī due ſeptimane ex eis ſm modū diſiūctionis vt cōpleaī cōſumatio earū in die .xiiij. ⁊ cōputeī ſeptimana tertia ſm modū cōtinuatiōis cū ſeptimana ſa: cōpleaī etiam in die .xx. 7

Rememoratio eius in hoc loco nōis criſis ſignificat ꝙ itelligit ꝑ ipm̄ duas mutatiōes ſimul. ſ. illā q̄ cōuertitur ad ſalutē: ⁊ illā q̄ cōuertiī ad maliciā: qd ē: q: dixit. Et ſignificatio ſup egritudines de aptitudine: quarū ē vt cōſumātur in diebus paucis a principio ſui ad qd cōuertaī ē facilius valde: ſicut dixit hy. in egritudinibus ī qbus venit criſis in quatuor diebus ꝑmis qm̄ ſe. de aptitudine cuius ē vt qeſcat in die quarto ē q̄eta valde: ſꝫ illa de aptitudine cuiuſ eſt: vt ſit interficiens in die quarto eſt malicioſa valde: ⁊ ſignificationes ēt q̄ apparēt in vnaquaqꝫ harū duarū febriū q̄ qdē apparēt i febre ſalua ſt oēs ſignificatiōes laudabiles valde bene ⁊ q̄ qdē apparēt in febre malicioſa oēs ſt illaudabileſ male: valde. †Et cū res ſit ita nō ē rectū vt ꝑtrāſeat aliqua earū diē quartā qm̄ nos iā ſcimus ꝙ criſis accidit ſp: aut qm̄ nā vincit egritudinē ⁊ ſupat eā aut cū illa vincit ipſam ⁊ ſupat eā egritudines igitur quietas valde vincit nā velociter. Fraudulētis vo malis ſupatur velociter ipſa nā. Et ꝑꝑ hanc cām ſūt egritudines i qbus venit criſis velociī ꝯrie valde: ſꝫ egritudines q̄ indigēt in cōſpectiōe ſua ſpacio longo ſunt ſimiles: quoniā ſicut ſupfluitas in vtute i egritudinibus velocis cōſumptiōis ē magna: ⁊ qm̄ qꝫ eſt nature: ⁊ qm̄qꝫ ē egritudini: ſimiliter etiā qm̄ non ſupfluit vna earū ſup cōpareꝫ ſuā i vtute ſupfluitate magna ſꝫ pugna earū ſimilis ē equalitati: ē neceſſariuꝫ ad hoc vt vicat vna earū ſpaciū tp̄is lōgum ſignificatio. n. prudētiū: lucta ſup illū q̄ vincit ex duobꝰ luctatoribꝰ nō ē niſi ſꝫ hūc modū: qm̄ qm̄ vidꝫ aliquiſ eoꝝ ſupfluitatē vniꝰ eorū ſup cōparē ſuū in virtute ſupfluitate magna ſꝑat: ei victoriā: ⁊ hora ſua ſtati ⁊ ſi non videt alicui eoꝝ ſupfluitatē ſup cōparē ſuū i vtute ſcit: q: ſpacium eorū luctiōis ꝓlongaī ⁊ nō ſcit ex furorē illo ꝑmo q̄s eorū vincat: ſꝫ declaraī illud poſtq̄ꝫ ꝓducitur tp̄s †Et prudētes qdē i arte itelligūt illud velociꝰ q̄ꝫ vulgares hoieſ: qm̄ ipi: qd ē q: res q̄ ſupfluūt prudētes i arte ſup ignaros eiꝰ ē ſenſus ꝑ ſupfluitatē ꝑuā: verūtamē cū q̄dā ſupfluitas ꝑꝑ ꝑuitatē ſuā occulteī a ſenſu. n̄ ē poſſibile ēt ſignificare ſup ipſaꝫ prudētibꝰ hora q̄ apparet ſenſui. ⁊ ꝑꝑ h̄ ꝑcipit hy. cōſideraī mutationē egritudinis i oībus q̄tuor diebꝰ: nā ſi cōſidereī illud ꝙ occultabiī ei ad qd declinet. ſ. ad ſanitatē iſimi ⁊ ipſius euaſionē vti ꝙ nā vicat: aut ad ꝑditionē eiꝰ ita vt eaꝫ vicat egritudo. Hec ē q̄ ſūma illius ſmōis ſenſuꝫ aūt ſtādi. ſup illud itelliges ex libro meo i criſi. 8

In quibus autem ex iſtis venit criſis in ſpacio longiore: pronoſticatio: in principio ſui eſt difficilis. quod eſt. q: principia earum ſunt occulta valde: verūtamen oportet vt cogites a primo die ⁊ quotiens tranſeunt dies iiij. conſiderata: non enim tibi occultabitur ad quid declinet egritudo.

Et finis quartane huiuſmodi ē.

Et quies quartane non ē niſi ſecundum hunc ordinem.

Secundum hunc ordinem.

Trāſiuit ēt iſte ſmo ſup multos medicorum ⁊ nō itellexerūt eū: ꝑꝑ h̄ inuenimꝰ eos mirantes d̄ nobis: ⁊ eſtimāt ꝙ iudicatio nr̄a in infirmo q̄ hꝫ febrē q̄rtanā: ꝙ eius febris ꝯſumiī vbi gr̄a poſt .xl. vel poſt .lx. dies nō ē niſi ſm viā diuinatiōiſ h̄ē q̄zuis ipſi nō mirētur de nobis qm̄ ꝓcedimus ⁊ iudicamꝰ ſimile illius in febre tertiana: †Et ſtatio illiꝰ ſup illud cōicat vtriſqꝫ ſimul: qm̄ ſic cōnumerauimus i febribꝰ cōtinuis: oēs dies ſm cōtinuitatē i ꝓnoſticiſ de criſi: de cuius aptitudie eſt vt accidat: ſimiliī etiam numerauimꝰ i febribꝰ habētibꝰ poriſmos ſm ꝑiodos Ergo illud qd facī dies q̄rtus in febribꝰ continuis: illud facit dies ſeptimꝰ i febribꝰ faciētibꝰ poriſmū tertianū: idē ſimiliī q̄rtane cure criſis. n. venit i eis i .vij. ꝑiodis non in ſeptē diebꝰ ⁊ ꝓportio diei quarti a ꝑncipio egritudinis ad diem ſeptimum eſt: ſicut proportio periodi quarti ad periodū ſeptimū qd ē: q: dies q̄rtuſ ē indicatiuꝰ diei .vij. ⁊ periodus qua quartus ē indicatiuus periodi ſeptimi ⁊ ego qdē narraui iā totū illd in libro meo de diebꝰ criſis: Et ꝑꝑ h̄ ſufficiat tibi tm̄ vt ſcias in hoc loco ꝙ criſis febriū quartanarū fit in ꝑiodis: ⁊ non in diebus. 9

Significauit ꝑ ordinē: ordinem dieruꝫ criſis

Nō ꝙ ē criſis ſalubriſ ⁊ mortalis

†Nō cām q̄re ſe. ſalue ⁊ ſe. malicioſe in qbꝰ oia ſigna ſt in vltimo non tranſeunt quartanam.

†Nō ꝙ ſenſus ydiotaruꝫ nō percipit niſi res valde ſt ſui manifeſtaſ expertoruꝫ vero etiam occulta.

†Principia ⁊ regule pronoſticandi ſuper q̄rtanā ⁊ tertianā ſunt idem.

† Sicut proprietas diuerſitatis ē malicia ordinis ita proprietas ordinis ē ordo:

† Nā ſicut ꝓprietas diuerſitatis ē malicia ordinis: ſimilit ēt ꝓprietas ē malicia ordinationis ē ordo: ⁊ ꝓp hāc cām nominauerūt greci mūdū noīe ſignificāte ordinationē ⁊ ordinē: quoniā oīa q̄ ſt in ipſo pmo ſunt ordinata terra ē i medio ipſius deinde mare .i. aqua i circuitu eius: ⁊ poſt illud continēs .i. aer. ⁊ poſt aerē ē ignis: deinde poſt illū orbes ꝯtinētes oīa: ordinē āt motuū ſtellarū fixaꝝ n̄ ē nubi neceſſariū dicē cū inueniat illō ſꝑ vnius diſpōnis motus āt ſtellaꝝ heſitātiū .i. errātiū q̄uis n̄ ſint equales i oī die tn̄ currūt ſm ordinē ⁊ ordinatōnē: † Nō ē: q: ipſe oēs ſeccant ſemꝑ i tpe equali loca eadē orbis ſignoꝝ. 10

† Stelle erratice ſꝑ mouēt motu ꝓpō ⁊ vniformit ꝑ zodiacū.

Iam dixi eis q̄ ſt premiſſa: q: vult ꝑ ſmonē ſuū facilius leui⁹ ⁊ magis leue: ⁊ dixit paulo añ: ꝙ ſecuriores febres ⁊ ille i qb⁹ ē mixtio ſuꝑ fiduciā ⁊ fortiores ſignificationes conſumuntur in die quarta: aut ante ipſum. In hac autē hora conuertit ſermonem ſuum vt ſignificet ſignificatione manifeſta ſup laudabiles ſignificationes ⁊ propter illud addidit ei ꝙ illorum qui ſunt ſm ſemitā ſalutis ſpūs eſt bonus ⁊ ſūt ſalui a dolorē ⁊ dormiūt i nocte. Illorū autē q pereūt ſpiritus ē mal⁹ ⁊ tegit ꝑmixtio rōnis: ⁊ accidit ei ingetudo ⁊ addit iterū ad vnūquodqꝫ horū duorū ſmonū ſmonē ſuū: ⁊ ſunt reliq̄ ſignificatiōes ⁊ eis ſm illā ſimilitudinē. Dicit ḡ i ſmōe pmo. Et ſunt reliqꝫ ſignificatiōes i eis ſm vltimā fiduciā. Et dixit in ſmone ſo. Et ſunt reliqꝫ ſignificationes in eis ſm vltimā maliciā. Significat ḡ ſignificatiōe manifeſta per hāc additionē hy. ꝙ eius rememoratio i vnoquoqꝫ horū duorū ſmonū ſignificationū creticarū quas dixit: nō ē niſi ſm ſemitē exēpli. additio āt ſua iterū ad ſmonē ſuū. qō ē q: res qb⁹ differūt alie ſūt ſm maioritatē q̄ ē nō facit illud niſi ex neceſſitate. † Dixi .n. i eis q̄ p̄ceſſerūt ꝙ diuerſitas in egritudinibus de aptitudine quarū ē vt cōſumētur i minorib⁹ ſpacijs iter illas q̄ ſaluant ex eis ⁊ inter illas q̄ interficiūt ē magna valde: egritudinū āt quarū ſpaciū ꝓlōgatur nō ē diuerſitas iter ſaluas ⁊ pernecabiles magna ſꝫ earū ſignificatiōes ſunt ſimiles ab initio earū. Sermo aūt eius coopit eos ꝑmixtio: poſſibile eſt vt ſignificet eos quoꝝ ꝑmiſcētur rōnes: ⁊ poſſibile ē vt ſignificet illos q agitantur agitatiōe ⁊ inqetanꝫ: ⁊ nō figiꝫ cū eis decubit⁹ ⁊ meli⁹ qdē ē vt itelligaꝫ ex eo intētio prima cum ſit hec dictio vehemētius cōueniēs ei. 11

† Diuerſitas int acutas egritudines ſalubres ⁊ mortales ē magna valde ſed iter cronicas ē nō magna.

Sicut dixit hy. prius in quarta pma. Et oꝫ tibi a pmo die vt cogites: deinde addidit ad illud exēplū i eo. Similr ēt inuenimus eū dixiſſe i hoc ſmone cuius pmiſimus rememorationē: ſimile ei qō dixit in illo ſmone ⁊ ē hoc. Oꝫ a primo die vt cogites ⁊ quotiēs ꝑtrāſeunt quatuor dies ꝯſidera: nō enim occultabitur tibi ad quid declinet. 12

Oportet autē vt ſit cōputatio dierū in hac egritudine a primo die in qua mulier peperit nō a die in qua inuaſit eā febris qō eſt q: plures earū īuadit febris die ſecundo vel tertio poſt partum: ⁊ ab iſtis diebus numerant medici plures ⁊ expectāt criſim ⁊ illud qdem nō ē rectū: ſꝫ poſtq̄ numerātur ab ipſo die ꝑtus mulieris. Et qm̄ hy. narrauit totū cuius ſciētia neceſſaria ē i diebus criſis: breuiter ⁊ cōpēdioſe viſum ē mihi vt faciā te rememorari eius qō multotiēs dixi in alio loco ⁊ ē: q: nos inuenimus res multas ex rebus de qbus fit inqſitio qb⁹ nō ꝓuenit iuuamētū in opatōne medicine verūtamē nos inqſiuimus de eis īqſitione rōnatiua. qō ē: † q: iuuamētū ꝑ pronoſticationē nō ē niſi i cognitiōe dici: in qua venit criſis egritudis Si aūt q̄rat aliqs de egritudine illa an oporteat vt nomineꝫ acuta egritudo abſolute: an acuta valde ab chronica: aut acuta cū additione aut cōuerſione: tūc inquiſitio eius illa nō eſt proprie niſi in nominibus: non in intentionibus: ex quibus poſſibile eſt homini vt cognoſcat pronoſticationem de eo de cuius aptitudine eſt vt eueniat: aut ſcientia medicationis vel ad ſcientiā medicationis ſm rectitudinem. Ponamus ergo: verbi gratia: ꝙ preciſſimus .i. per ſigna certa cognouerimus ⁊ ſciuimus ſciētia certa ꝙ infirmus euadet ab egritudine ſua in .xx. ⁊ ꝙ illud euenit ſm ꝙ ſperauimus de eo verūtamen aliquis dicet: ꝙ egritudo illa ē acuta ⁊ alius dicet ꝙ non oportet ꝙ nominetur egritudo acuta: q: terminus acutarum egritudinum eſt dies .xiiij. ⁊ iſti etiam duo diuerſificanꝫ ſimul: Dicit enim vnus eorum in hac egritudine: q: oꝫ vt nominetur cronica: q: iam pertranſiuit diem in quo perueniunt egritudines acute: ⁊ egritudines quidē nō habēt ſpeciē aliam tertiā ex parte temporis qua nominatur hec egritudo ⁊ dicit alter: q: oportet vt nominetur egritudo acuta conuerſatiua. ⁊ dicit alter q: oportet vt nominetur egritudo acuta cū additione paulatim. Si ergo homo intendat aut auſcultet ſmonem vniuſcuiuſqꝫ iſtorum ⁊ illud quod conatur certificare: ⁊ querit poſt illud ⁊ conſiderat quis eorum recte rationem inuenerit: ⁊ quis eorum errauerit: finiet in illo de vita ſua tēpus longum preter ꝙ proficiat per illud in operatione medicine in aliqua ex rebus: ⁊ ſimiliter etiam qui habet cognitionem ex qua poteſt procedere ⁊ iudicare ꝙ egritudo ſoluatur in die .xxvij. preter quod ei ſit poſſibile iudicium in egritudine an oporteat ꝙ nominetur acuta: aut cronica: aut acuta cum additione aut conuerſiua: non nocet ei illud in operatione medicine in aliqua ex rebus quoniā melius eſt vt ponat numerum ſpecierum egritudinus ſecundum tempus: ⁊ per quantitatem numeri periodorū. in quibus accidit criſis: ergo erit egritudo que ſoluitur in .iiij. diebus primis prima criſis deinde ſecunda poſt ipſam in qua venit criſis in quatuor dieb⁹ ſecundis deinde tertia poſt eam in qua accidit criſis in quatuor diebus tertijs: ⁊ poſt ipſam egritudo que conſumitur in quarta: qurata deinde que ſoluitur in quarta quinta: ⁊ poſt eā

Nō a quo debēt pncipiari dies cretici.

† Signa ꝓnoſtica nō ſunt niſi in cognitatōne diei criſis iuuatur.

† Qui egritudinem i .xx. teriatură diſputabit eē cronicam aut acutā non ꝓficiet.

Que vero in breui finiuntur: facilius cognoſciꝫ. Differētia .n. illarū ē euidētiſſima. Euaſuris qdē ſpiritus ſuauis neqꝫ dolor aliqs nimius ⁊ nocturna qes naturalis: ⁊ reliqua ſigna cūcta boni ordinis: vt diximus morituris vero ſpiritus anxius: ⁊ turbatus aius vigiliarū īſtātia: ⁊ oīs ſignificatio mali nūcia

Egritudines vero de quarum aptitudine ē vt cōſumantur in minoribus ſpacij ſunt faciliores differētie ⁊ diſcretiōis: quod ē qm̄ res qbus alie differūt ſūt ſecūdū maioritatē q̄ ē. quod ē: q: illorū q ſūt ſecūdū ſemitā ſalutis ē anhelitus bonus ⁊ ſūt ſalui a dolore: ⁊ dormiat i nocte ⁊ ſūt reliq̄ ſignificatiōes in eis ſecūdū vltimā fiduciā. Illorū āt q ꝑeūt anhelitus ē malus: ⁊ ꝑmiſcet eoſ ꝑmixtio: ⁊ accidit eis inqetudo: ⁊ ſunt reliq̄ ſignificatiōes in eis ſecūdū vltimā maliciā.

Conſiderabis igitur augmenti tpa vſqꝫ i ſtatum: an ſint vt ſupra diſpoſuimus.

Oportet vt cogites eſſe hor: ⁊ eſſe cuiuſqꝫ quantitatis augmenti vſqꝫ quo ꝯſequātur egritudie horā cōſūptiōis ⁊ digeſtionis lue q̄uis ille res ſunt currētes ſecūdū ꝙ narrauimus.

Secūdū hanc quoqꝫ rōnē: ⁊ i parientibus et nō parientibus: cautus e. cris.

Et ſecūdū hāc viā accidūt mulieribus criſes et poſt partū earum.

Si dolor i capite acutiſſimus cū febre fuerit: ⁊ ſignū aliquod mortis apparuerit: mors cito aderit: ⁊ ſi ſignū mali nō affuerit ⁊ dolor vſqꝫ i vigeſimum dieꝫ permanſerit: neqꝫ febris abierit: ſanguinem de naribus expectabis: aut aliquod apoſtema i inferioribus: partibus corporis. Sed dolore adhuc recēte ſanguinem in naribus expectabis: aut apoſtema expectabis: magis tamen dolore frontem ac tempora non relinquente.

Et quando fuerint in capite dolores vehementes aſſidui cum febre ⁊ fuerit: cum illo aliquod ſignorum mortis tunc illud erit valde mortale: ⁊ ſi fuerit dolores abſqꝫ illis ſignis et pertranſierit dolor diem xx. et febris fuerit inſeparabilis: tūc oportebit vt expectes fluxum ſanguinis ex naribus: aut aliquod apoſtema in partibus corporis inferioribus: ſed dum permanet dolor recens: oportet vt expectetur eruptio ſanguinis ex naribus aut ſanioſitas et ꝑpric qn̄ dolores nō ſūt niſi verſus tēpora et frontē.

illa cuius criſis fit in quarta ſexta ⁊ eſt illa que ſoluitur in die
xx. cū q̄ fuerit poſt hunc diē duplicātur q̄rte ⁊ euenit criſis i
† Generalis diuiſio egritudinū in genera ⁊ generum i ſuas ſpēs
ſeptēnis ⁊ cū extēdit iterū tp̄s duplicāt̄ ſeptimane iterū ⁊
ſoluuntur egritudines in die .xx. deinde poſt hāc ꝑmutantur
ad menſes deinde tranſeunt ad annos: † Oꝫ ergo inde vt in
egritudinibus ſint duo termini. quarum dicuntur quedā acu
te: ⁊ quedam earum
cronice verūtamen ego
multotiens: nomino:
eas h̄ noīe: vt certificet̄
ſermo nr̄: ⁊ fortaſſe cogi
mur ponere iter vtraſ
qꝫ egritudīes q̄ noīan
tur ꝯuerſiue: ⁊ cū feceri
mus illud erūt ſpēs oīum egritudinū tres q̄
rū vnaq̄qꝫ diuidit̄ ē̄t i
ſpēs alias. Inde ē q̄ p̄
me ſpēi q̄ ſt egritudīes
acute q̄ſdā noīauit hy.
abſolute acutas ⁊ q̄ſdā
earū egritudīes valde
acutas ⁊ ſt ille q̄ nō trā
ſeunt diem .vij. ſed cri
ſis venit eis aut in hoc
die aut añ ipſum. Egri
tudines autem non no
minantur abſolute acu
te ſunt ille que extendū
tur vſqꝫ ad diem .xiiij.
† Nō q̄ t̄ius acutarum ē dies xx. non aūt xiiij.
ille autem que tranſe-
unt hunc diē: † Cadit i inuentionē nominū heſitatio ei ſ q̄ñ
ñ ē poſſibile vt ponat̄ egritudini cui⁹ criſis venit i die .xvij
nomē: qd̄ ſit ei ꝓpriū neqꝫ egritudini i q̄ venit criſis i die .xx. ⁊
cū illū ita ſit cadit i hac re q̄ſita heſitatio: ⁊ pp̄ hāc cāꝫ viſū ē mi
bi q̄ ex ſufficientia ē vt ponā terminū acutarū egritudinū di-
em xx. non diem .xiiij. ⁊ in illo iterum eſt heſitatio alia magni
quoniam ex egritudine acuta non intelligitur niſi egritudo a
qua eſt febris vehemens aſſidua: alia autem que non eſt ita
tunc ſi ipſa conſumitur in .xiiij. diem aut infra illum paula-
tim: tunc non nominatur egritudo acuta. Iſte ergo ſunt ſpeci
es egritudinum acutarū ⁊ h̄ ſunt ſpecies alie in quibus egri
tudines diuiduntur: quarum criſis venit: poſt diem .xx. ⁊
iſtis etiam egritudinibus eſt latitudo multa: ⁊ videtur mi-
bi q̄ oportet ⁊ ponantur que ex eis extenduntur ad dieꝫ .xl.
in diſpoſitione vna: ⁊ ſingulis ei fiat ſpecies alia: ⁊ ponatur
eis que extenduntur vſqꝫ ad ſeptimum menſem ſpecies alia
⁊ aliis que conſumuntur in anno ſpecies alia: ⁊ illis quarum
criſis venit in numero annorum non in numero menſium
ſpecies alia. † Et propter hoc ego ſum dicens in ſermone: hoc
illud quod de conſuetudine mea eſt vt dicam ſꝑ: ⁊ eſt quia con
uenit tibi vt recedas ab hoc toto: ⁊ ponas ſtudium in cogni-
† Totū ſtuditū oꝫ eſſe i cognitiōe hore i qua ſoluit̄ egritudo.
tione hore in qua ſoluitur egritudo. inde eſt q̄ innuit hy. in
vna ſpecierum egritudinum: ⁊ eſt illa quam de conſuetudine
ſua eſt nominare ſanioſitatem: ponere terminum criſis eius .ſ.
rupture eius quibuſdam hominibus diem .xx. ⁊ quibuſdaꝫ
hominibus diem .xxxiiij. ⁊ in eorum quibuſdam .xl. diem:
aut ſexageſimum ⁊ propter hoc ſum dimittens rememoratio
nem prudentie eius in poſitione nominum vnicuiqꝫ harum
ſpecierum: ⁊ conuerto ſtudium meum ad ſcientiam prono-
ſticationis de die qua rumpitur vnaqueqꝫ harum ſpecierum
ſanioſitatis. Et illius quidem inuentio eſt per duas vias: ⁊
ſunt experimentum: ⁊ rōcinatio per experimentum enim cō
prehenditur terminus proprius in ruptura vnius ſpeciei
aut duarum ex ſpeciebus ſanioſitatis. Rōcinatio autem ſi-
gnificat tibi ipſam ſanioſitatem ⁊ cauſam facientem eam: ⁊ reſ
adiuuantes ad ipſam quoniam quando videris verbi gra-
tia quaſdam ſpecies ſanioſitatis rumpi in die quadrageſi-
mo: ⁊ inueneris euentum eius fuiſſe ex humore temperato
in frigiditate: ⁊ in hora temperata in frigiditate: ⁊ inueneris
etatem infirmi ⁊ regionem ⁊ naturam corporis ⁊ membroꝝ
infirmum: omnia temperata in frigore: deinde vide
ris aliam rumpi in die .lx. ⁊ inueneris complexioneꝫ
omnium membrorum eorum que narraui decliuem
ad frigus ⁊ videris aliam rumpi in die .xx. ⁊ comple
xionem omnium eorum quorum premiſimus reme
morationem decliuem in ea ad caliditatem: poteris i
de rupturam ali
quarum ſpecieꝝ
ſanioſitatis: cū
poſueris inqui
ſitionē tuā in in
uentione illius
quod cōprehen
diſti per experi
mentum: ⁊ cō-
paueris reliq̄s
ſpecies ſanioſi-
tatis ad iſtas q̄ſ
diximus .ſ. cali-
ditatem humo
rum mutatoruꝫ
⁊ frigus eorum
⁊ cauſam mutā
tem eos: q̄ ē ca-
liditas inata: ⁊
reliquas res iu
uantes ad illud
⁊ ſunt hora pn̄ſ
⁊ regio: ⁊ diſpō
aeris. Eſtima-
tio aūt ſup quā
titatem virtutis cauſe facientis illud ſumitur ex etate
infirmi ⁊ natura corporis eius propria: ⁊ natura mē
bri in quo accidit ſanioſitas: ⁊ ex ſignificationibus ali
is ſignificantibus debilitatem virtutis que eſt in ve
nis pulſatilibus ⁊ non pulſatilibus: ⁊ fortitudinem
eius. nam apud quem non eſt cognitio harum rerum
⁊ conatur apprehendere ſcientiam diſpoſitionū oīum
ſpecierū ſanioſitatis experimento ⁊ cōſideratiōe indi
get in illa hora annorum. Qui aūt cōſiderat ad quāti-
tatē caliditatis inate ⁊ cōpationē eius cū hūoribus q
indigēt digeſtōe appᵱhēdit illud ad cui⁹ inq̄ſitionē in
tendit facili⁹ ꝑitiore ⁊ ꝓpingore via. Et hec q̄dē diſpō
ē eius cui eſt poſſibile eſtimare res occultas ex reb⁹ ma
nifeſtis: ⁊ ē ille cui poſſibile ē vt enunciet vnaquaqꝫ
ſpecierum ſanioſitatis: q̄ rumpetur in die .xx. aut in
die .xxxiiij: ⁊ ſcd̄m hāc ſimilitudinē in ſpēbus alijs: ⁊ ñ
eſt mihi neceſſarium dicere in egritudine: an oportẽat
vt nominetur acuta an cronica: an conuerſiua. Diſcre
tio enim illius ⁊ ipſius determinatio non eſt opatio-
ne medicorum: quorū ꝑparatio eſt ad ipſam opationē
medicine tātū: ſed ē ex opatione ſophiſtarū: quorū ſtu
diū ē ingrere vanitates. † Et pp̄ hāc cām inuenimus
eos in huiuſmodi inq̄ſitiōibus ſedētes ſup ſedes al-
tas ⁊ loquūtur diſcipulis ſuis in illo locutionē mul-
tam valdꝫ. verū ignorātia eorū de cognitiōe eius de
cui⁹ aptitudine ē vt accidat infirmo: ē plus q̄ꝫ ignorā
tia eorū de quātitate altitudis maris ⁊ ex eiſ ſunt qui
dā alij quorū diſpō ē cōtraria huic diſpōni .ſ. illi q̄bus
poſſibile eſt intelligere egritudines ⁊ earū cognitioneſ
⁊ ꝓnoſticationem de eo quod futurum eſt ⁊ non ē poſ
ſibile eis reſpondere de queſtionibus rationabilibus
⁊ propter hanc cauſam putant de quibuſdam iſtorum
quia ſunt medici: ⁊ de quibuſdam eorum: quia ſūt ſo
phiſte ⁊ medici: per ſermonem. quod eſt: quia ipſi no-
minant hanc ſpeciem medicorum hoc nomine: ⁊ quā
do vident aliquem eorum legere in libro: aut vti rōci
natione in expoſitione rerum quibus fit iuuamentū:
eſtimant de eo quia eſt ex medicis qui nominantur me
dici locutionis.

† Qn̄ experimētū cū rōne cōcordatur pfecte iudicam⁹.

† Nō q̄d ꝑ ſophiſtis eis dicat.

In hoc ſmone expoſuit reꝫ iuuatiuā valde ex

rebus quas ſcire neceſſarium eſt in pronoſticatione: verum tamen illud eſt abſqꝫ ordine: ſed eius ordinatio erit ſcd̄m hunc modum. Et cum fuerint in capite dolores vehementes: aſſidui cum febre: ſi fuerit cum eo aliquod ſignorum mortis: tunc illud erit mortale valde: ⁊ ſi ſperaueris ex iſtis rebus ꝙ euadat infirmus: tunc expecta illi fluxum ſanguinis ex naribus a primo die vſqꝫ ad dieꝫ. vij. ↑ Qn̄ ſit tempus extē dat: tunc expecta etiam illud: vel expecta etiā ſaniem que currit ex narib⁹ aut ex auribus quibus fit euaſio infirmi. Et ſi permanent iſti dolores qui ſunt ī capite vſqꝫ ad diem. xx. tūc expecta etiam fluxum ſanguinis ex naribus verꝫ illud nō fit niſi raro. Egreſſio aūt ſaniei ex naribus aut euentus eiture ī partibus inferiorib⁹ accidit multotiens in iſta hora: ⁊ quando tu expettas alicui fluxum ſanguinis ex naribus tunc addunt in ſpe tua ad id dolores accidētes verſus tempora ⁊ frontē.

↑ Per fluxū ſaniei ex narib⁹ aut ex auribus pōt aliquiſ ab apate euader̄

Ac qꝫ ſanguinem ſpabis plus in illis qui ſūt minus. xxxv. annorū apoſtema vero magis in his qui ſunt amplioris etatis.

Et melius eſt vt expectet̄ eruptio ſāguinis ei cuius etaſ ē īfra. xxxv. annos q aūt ē maioris etatiſ q̄ ille expecta illi ſanioſitatē.

Aurium dolor acutus cū acuta febre ꝑmanēte: malum ē: expectabis ī eo alienatōē ⁊ mortē: graue enī ē ⁊ moleſtū. Intereſt ergo tua bene oīa a ꝑncipio egritudinis peſcrutari ⁊ attendere ſigna.

Dolor aūt auris acutus cum fe. aſſidua forti: eſt ſignificatio mala: quod ē: qꝛ nō fit ſecuritas ſup habentē ipm: quin ꝑmiſceatur eius rō ⁊ moriatur: cū ergo hoc fit habēs timorē vehementē: tunc oꝫ vt ꝯſidereſ rōne tua reliqua ſigna oīa a principio.

Iuuenes qui ſunt in hac paſſione: in die ſeptimo vel prius ꝑeunt: ſenes vero tardius: qꝛ febres ⁊ aliēatio minus eis q̄ iuuenibus ꝯtingunt: atqꝫ aures eorū erumpunt̄ ⁊ pus emittunt: in ſenili tamē etate valitudo reſurgit et itereīmit iuuenes vero anteq̄ꝫ rūpatur apoſtema pereūt: quod ſi crepuerit et ſignum quodlibet apparuerit boni: aliqd boni ſperabis.

Et moritur q ex hoībus fuerit iuueniſ vt ſeptē diebus ex hac egritudine ⁊ velocius illo: ſenex vero tardius illo multū quod ē: qꝛ fe. ⁊ ꝑmixtio mētis adueniūt eis minus ⁊ aures eorū ſcindunt̄ ⁊ ſanioſe fiūt ꝓpter hāc cām: verūtamē in his etatibus reditiōes egritudinis quādoqꝫ iterant̄ et īterficiūt plures habētiū eā iuuenes āt āteq̄ aures eorū fiant ſanioſe: moriunt̄: qd̄ ē qꝛ ſi currit ſanies ex auribuſ eorū tūc ſperat̄ iuuenibus ſalus: ſi apparet in eis ſignum aliud laudabile.

Apoſtemata in gutture cū acuta fe. malū eſt: et ſi aliud mali ſignū ē iam dictis viſū fuerit mortale eſt.

Gattur autē ī quo accidit vulcus cū febre ē ſignificatio mala: ꝙ ſi appareat cū illo ſignificatō alia ex ſignificationibus que narrate ſunt in eis que ꝑmiſſa ſūt q̄ ſunt male: tūc oꝫ vt precedas et iudices ꝙ īfirmus eſt cū diſpōne habēte timorē.

Squinantia peſſima et cito mortifera ē q̄ in gutture nō appꝫ nec extat in ceruice cū rubēti tumore: dolore tamē acutiſſimo exiſtēte et ſpū orthomie: hec mali ſpēs in prima die ſuffocat aut ſecunda: aut tertia: aut quarta.

In hoc ſermōe hy. poſuit terminum ſpei ꝓprie ad fluxū ſanguinis ex etate. ↑ Et cauſa in illo eſt manifeſta: quā iam multotiēs dixi: ⁊ eſt ꝙ generatō ſanguinis ī hac etate vſquequo etas conſequit̄. xxx. annos eſt multa: ⁊ eſt etiā cum illo in hac etate calidior: ⁊ colera ſuper ipſum eſt magis vincens: ⁊ ego quidem iam dixi in precedentibus ꝙ ſanguinis cuius diſpoſitio eſt hec diſpoſitio eſt conueniens ad hoc vt natura accidere faciat fluxū ſanguinis narium.

Cā ſanguinis vero frequētius fit in etate iuuētutis.

In his autem cartilaginibus apparentibus q̄ oſtenduntur ex aure non inuenimus vnq̄ꝫ accidere dolorem vehementem: neqꝫ ſi accideret etiam ſequeretur illud timor: quoniam hoc mēbrum nō eſt ex mēbris nobilibus: neqꝫ cōtinuatur etiam cū membro nobili: verumtamen ſermo hy. nō eſt in hoc mēbro: immo de ꝯſuetudine eius eſt: ſicut multorū etiā aliorū medicorū vt ſignificent per ſermonem ſuum. Dolor auris: ſenſū doloris intra foramen auris. ↑ Quod eſt: qꝛ egritudo tūc eſt in neruis in quibus fit auditus: ⁊ nō eſt locus longinqu⁹ a cerebro: ⁊ propter hanc cauſā oportet vt pereat cui accidit dolor vehemens in aure ſua quoniam cerebrū cōicat neruis in egritudine: ⁊ ꝓpter hoc accidit iterum ei cui aduenit hec egritudo permixtio rationis: ⁊ moriuntur etiam quidam ex eis quibus accidit illud ſubito: ſicut ille cui accidit apoplexia cū materia faciens egritudinem auris: ⁊ ꝓpter multitudinem eius que ꝑuenit ſubito ad cerebrum. 16

↑ Cā quare ex dolore auris ꝯtingat mors aut rōnis ꝑmixtio.

Iuuenib⁹ autē accidūt febres ⁊ mentis permixtio plus: quoniam vincens ſuper complexiones eorū eſt caliditas ⁊ colera. ↑ Et ꝓpter hoc oportet vt ātecedat perditio eorum anteq̄ꝫ ſcindat̄ eorū aures ⁊ ſanioſe fiant. Super ſenes autē eſt timor ſm̄ iſtas res minus: verū egritudo iteratur ſuper eos quoniam humor faciens dolorem non recipit in eis digeſtionē ſcd̄m complementū ꝓpter frigus vincens ſuper complexiōes eorū. Reliqua autem que dicit in ſermone ſuo iſto: manifeſta ſunt ⁊ plana. 17

↑ Iꝫ iuuenes prius ꝑeāt ex dolore auriū q̄ꝫ ſeneſ minus eis accidit.

Vlcus accidens ī guttur̄ ē ſignificatio ꝙ in corpore ē humor malus corroſiu⁹ ⁊ eſt cū illo cauſa egritudis magne male qm̄ traiectio fit cū dolore vehemēti: ⁊ oportet vt ꝯſideres reliquas ſignificatiōes cū certitudine ꝓnoſticationis cū eo quod eſt futurū. Et ſit hoc preceptū apud te cōe ī oībus ſignificatiōibus: ⁊ proprie in illis q̄ nō ſunt ī vltimo laudis: neqꝫ in vltimo malicie: ⁊ ſunt ille cum quibus eſt de conſuetudine hy. ꝓprie ꝑcipere tibi conſiderare reliquas ſignificatiōes. 18

Iam manifeſtū eſt tibi oſtenſione apparēte ex ſermone eius. ſ. ꝙ deterior ſpecierū ſquinātie eſt: ī qua nō apparet neqꝫ in gutture neqꝫ in ceruice aliqd extra naturā: neqꝫ in colore: neqꝫ in caliditate: neqꝫ in inflatione: quod eſt: quia ſignificauit per guttur locum qui eſt coram meri ⁊ epigloti: vel circa meri ⁊ epiglotim: quod eſt: quia ſignificauit per ceruicem collum ſed ꝑ guttur vult ſpaciū quod oſtendit poſt linguā qn̄ aperitur os ⁊ premittitur lingua deſuper ad inferiora: ⁊ in hoc ſpacio ſunt duo meatus: quorum vnus meri: ⁊ alter eſt epi-

Nō ſigna deterioris ſpecierum ſquinantie

glotis.i. trachea arteria. Cum ergo non oſtendit in aliquo ho
rum duoꝝ meatuum aliquid extra naturam: tunc ſcias ꝙ apo
ſtema eſt in mēbris que ſunt intra epiglotum: ⁊ eſt illud cauſa
cuius pſocātur: quod eſt: qꝛ meatus anhelitus natura eſt ſtri-
ctus: cum ergo accidat vt claudatur penitus propter apoſtema
illoꝝ mēbroꝝ: oꝫ neceſſario vt preſocet infirmus: ⁊ propter hoc
cogitur quando vult an
helare preparare ceruicē
ſuaꝫ vt meatus epiglo
tis aperiatur ſaltim pa
rum ↑ Quod eſt: quia
decubitus ſuper colluꝫ
claudit epiglotum pe-
nitus: quoniam mem
bra que ſunt ab anterio
ribus cadunt ſuper illa
q̄ ſunt retro verſus ſpō
diles ceruicis: oportet
ergo propter hanc cau-
ſaꝫ ⁊ propter apoſtema
calidum qđ eſt in lacer-
tis: vt accidat dolor. 19

Hippo. i hoc ſer-
mone dicit ſpe-
ciem aliam ex
ſpeciebus ſquināite ex
qua fit locus qui eſt in
gutture apoſtemat⁹ ru-
bificatus: ⁊ ſunt i ea do
lores ſiles eis q ſunt i
ſpecie prima: verūtn̄ p̄
paratio anhelitus non
eſt in ea ſimilis ſibi in
prauitate .ſ. difficultas
anhelitus nō eſt in ea
praua vehemēs: quo
niā lacerti epiglotis nō
apoſtemant cū ea apo-
ſtemate vehemēti: ne-
ceſſario igit dixit i hac
ſpecie: qꝛ eſt mortifera:
ſed illud eſt tardius ꝗꝫ
ſpecies quaꝫ diximus
ante ipſam. 20

Exponit in hoc
ſermone ſpeciē
tertiā ex ſpēb⁹
ſquinātie. Et nomē ei⁹
apud medicos diuerſi-
ficat: quidā eniꝫ nomi
nant eā aliquo nomīe:
⁊ quidā nominant no-
mine alio. Uerūtamē
ꝙ dico multotiens in-
uenit hy. feciſſe illud:
quod eſt: qꝛ dimittit p-
longationē in noībus
⁊ nominat egritudinē
ſm ꝙ preparat ei: quo-
niam quando ſuper in
tentionem eſt ꝯuenien
tia in re queſita: tunc ꝯtrarietas in nominibus intentionē nō
habet. Conuenientia autē in hac intentione inuenit apud euꝫ
qui habet cognitionē operatiōis medicine: qđ eſt: quia deterior
ſpecierū ſquinantie eſt ex cuius vehementia peruenit ad hoc
vt cogat infirmus cum ea ad preparationē anhelitus ⁊ in qua
ſunt dolores vehementes: ⁊ nō apparet cū ea in gutture neqꝫ
ceruice aliqd ex accidētib⁹: ⁊ que ſunt minoris malicie ꝗꝫ iſta
ſpēs: ſunt ſpecies cū qb⁹ anhelitus nō fit difficilis: ſꝫ dolores
ſunt vehemētes cū apoſtemate gutturis ⁊ ceruicis ⁊ coꝝ ru-
bedine: ⁊ minoris malicie etiam ꝗꝫ iſte ſquinantie eſt ſqui-

nātia tertia: quā narrauit hyppo. in hoc ſmone cui⁹ p-
miſimus rememorationē: ⁊ eſt illa in qua dolores non
ſūt vehemētes neqꝫ parui: neqꝫ fit difficultas anhelit⁹
in ea. In illa aūt ſqnantia cuius diſpoſitio ē hec: epiglo
tis ē incolumis ab egritudine: ⁊ neqꝫ aggregat ſanies
in ea: niſi in gutture: aut i ceruice: aut in vtriſqꝫ ſimul.
↑ Et vincēs ſup
hāc ſaniē ſꝫ plu
rimū ē colera: ⁊
pp hoc nō fit in
ea apoſtēa niſi p
mixtū ex colera ⁊
ſāguie: ⁊ pp hoc
dixit hippo. Et
nō pfundat ru
bedo ad iteriora
qm̄ qn̄ accidit in
his locis apoſte
ma molle fleg-
maticū: ē ſanitas
illius facilis ve
lox: ⁊ nō eſt illa
egritudo acuta:
reliq̄ autē q̄ ſūt i
hoc ſmone: ſunt
maniſeſta. 21

Res i ma
licia egri
tudis ſi
occultat apā aut
rubedo: qđcūqꝫ
illoꝝ fuerit: naꝫ
vtraqꝫ ſil' iuenit
i deſcriptōibus
pter ꝙ expuat i-
firm⁹ ſaniē cū fa
cilitate: ⁊ aut co
aguletur i iteriori
b⁹ gutturis exi-
tura q̄ egrediat
māifeſta ⁊ appa
rēs In ſmōe āt
ſuo. Nō in aliq̄
dieꝝ criſis: ē p-
ſcrutatio ⁊ inqſi
tio: an oporteat
vt addat illđ ad
id qđ ē p⁹ ipm:
ita vt itelligat
ex eo apā: ſi occul-
tat i aliq̄ dieꝝ cri
ſis: nō accidit in
de infirmo res
mala: qdā .n. ex-
poſuerūt cū ſm
hāc itētōeꝫ. An
oporteat vt ad-
dat illđ ad id qđ
ē poſt illđ ita vt
hy. voluerit vt
illđ accidat i aliq̄
dieꝝ criſiū: vt ſi criſis q̄ fiducia hēat certa: ⁊ hec ē dime:
qm̄ pmutatio egritudis ad malicīā ē vt redeat rubedo
ad interiora: ⁊ nō reſoluat apoſtema: ⁊ ſi fuerit i aliquo
dieꝝ criſis: nō ſolū nō erit illaudabile: ſꝫ ē malū valde:
qđ ē: qꝛ malitia ꝓpter veritatē eius qđ indicauit dies:
certificat ⁊ feſtinat: q. ſi fuerit pductio ſputi cū euentu
exiture in manifeſto corporis facilis: ⁊ occultat apoſtēa
⁊ rubedo: tūc nō expectet mors infirmi. 22

Iſte ſmo ⁊ q p⁹ eū eſt: māifeſt⁹ ē apud eum q
memor eſt eius qđ preceſſit de ſmōe nrō: 23

Squinātia aūt deterior: ⁊ magis morti
fera cū velocitate ē:
in q̄ nō apparet i gutture: ne
qꝫ in ceruice aliqd malū: ⁊ ē
in ea vehemētior dolor ⁊ p̄
paratio āhelitus. In illa eni
ſquināntia cuius diſpoſitio ē
hec diſpoſitō pfocat habēs
eā in die primo: aut in ſecū-
do aut i tertio: aut i quarto.

Altera huius mali
ſpecies eſt cū i gut-
ture apoſtēa rubet: ⁊
ipſa mortifera eſt tamen pi-
grior eſt prima.

Squinantia autē in
qua ſunt dolores ſe-
cunduꝫ illam ſimili
tudinem: ſed accidunt cum
ea apoſtemata ⁊ rubedo in
gutture: eſt mortifera valde
ſed eſt tardior ea que dicta ē
ante ipſam.

Tertia vero i qua cer
uix ⁊ guttur rubent:
prioribus diuturni
or eſt: ⁊ niſi tumor ad interio
ra reddierit: ſpei locus omni
no non relinquit.

Squinantia autē cuꝫ
qua rubent guttur
⁊ ceruix: eſt tardio-
ris ſpatii: ⁊ forſitan ſaluātur
ex ea habentes eam quādo
eſt in ceruice ⁊ pectore rube
do: ⁊ non ſubmergitur rube
do ad interiora.

Et ſi declinauerit: nō ta
men ipſa die cretica:
neqꝫ ꝓpter aliquod
apoſtema rubentem tumo-
rem alio tranſduxerit: neqꝫ
putredinem patiens expue
rit: vel ad modicum defece-
rit: ⁊ ſi dolor requiem men-
titur mortem ad iterationis
laborem promittit.

Quod ſi fuerit occul-
tatio rubedinis non
in aliquo dieruꝫ cri
ſis: neqꝫ apud exituraꝫ que
coagulatur in exterioribus
corporis: neqꝫ quādo expu
it infirmus cum tuſſi ſaniem
facile: ⁊ videris infirm: qua
ſi quieuiſſe dolorem: ſigni-
ficat illud mortem aut redi-
tioneꝫ egritudinis.

Bonum eſt auteꝫ tu
morem et ruborem
foras prominere:
quod apoſtema ſi ad pulmo
neꝫ intus lapſum fuerit: pus
ibi efficit ad amentē icēdit.

Et melius quidem
eſt vt rubedo ſit de
cliuis ad exteriora:
et vt ſint reliqꝫ exiture decli
uiores ad illud quod vide-
tur.

Uuā tumidā ⁊ rubē
tē icidere timēdū ē:
qꝛ vel ſanies īde ſe-
quit: vel ſanguis fluxus ni-
mius. Laborabis igit ad a-
liā curā ꝯfugere: ⁊ ſi neqꝫ hic
icīſiōeꝫ poteris effugere: ⁊
amplius creſcit ⁊ liueſcit: ⁊ ſi
qđ palato adheret ſubtiliat
tūc icide: ſed prius totuꝫ cor-
pus feſtinabis purgare tpe
fauēte: ⁊ ſuffocatōis timore
minime reluctante.

↑ Cā quare
decubitus
ſup colluꝫ
claudit epi
glotiꝫ peni
tus.

⁊ Couenien
tia in re q̄ſi
ta .ſ. inten
tionē facit
ꝯrietatē nō
hēe i noīb⁹
intentōeꝫ.

↑ Mā ſq
nantie ſm
plurimuꝫ
eſt colerica
iō acuta.

Redditus
materie
apātis ad i
teriora i die
criſis malū
eſt valde.

¶ Nõ ē poſſibile ad iſcīam pnoſticatiõis ſine ſcīa curationis.

Miſcuit hy. cū ſcīa pnoſticatiõis ſciam curatiõis: qm̄ nõ eſt poſſibile adijcere ꝓnoſticationē ſm veritatē ⁊ fiduciā abſqꝫ curatiõe ⁊ ſcīa curationis: nā ſi iciderꝭ vuā apoſtematā apoſtemate calido: aut aperueris eam: aut pforaueris: ſequunt̄ illico fluxus ſanguis apata calida. Cū ergo euacuat̄ totū illō. ſ. qō dicit̄ vulua: tūc incide eā: ⁊ ꝑ ꝑte ſi deſcendit materia ⁊ vēter ſoluat̄ cū multitudine aut ex ſe ipſo aut medici ſtudio. 24

Non oꝫ vt expectet̄ reditio egritudinis: qñ apparet vnū duoꝝ ſignorum que diximus: ſꝫ qñ apparēt ambo ſimul ¶ Quod eſt: qꝛ egritudines que qeſcunt abſqꝫ cā faciente illud: de aptitudine harū eſt vt redeant: qñuis ſit quies earum in aliquo dierū criſis. Et manifeſtū ē qꝙ nos ſignificamus per ſermonē noſtrū abſqꝫ cauſa faciēte illud: illas q̄ qeſcūt ꝑter qꝙ appareant in eis ſignificationes ſignificantes euaſionē in dieb⁹ criſis. 25

¶ Cā quare recidiuationem ꝓnoſticandā ābo iſta accidentia ſimul regrātur.

Huic concordat aphoriſmus i q̄rta ꝑticula ſic.

Iam narrauit hy po. i hoc loco vniuerſaliter totū: qō ipſe dixit in eis que ꝑmiſſa ſūt ex ſermone ſuo in egritudinibus mirach: ⁊ in ſermone ſuo in egritudinibus pectoris ⁊ pulmonis ¶ Quod ē qꝛ cauſe longitudinis febris cū ſint tres: quaꝝ vna eſt inēbrū i quo eſt egritudo qñ eius ſanatio eſt difficilis: ⁊ ſcđa ē hūores crudi groſſi q nõ digerunt̄: ⁊ tertia ē error accidens: tūc ſi accidat vt nõ ſit aliqō ex mēbris infirmū: neqꝫ ex infirmo error ſup ſeipm̄: aut ex medico ſup ipm̄: aut ex miniſtris: aut extrinſec⁹ ſicut error accidēs in hora pñti ⁊ regiõe: ⁊ diſpõne aeris ex loco in quo ē infirm⁹ qñ ē malus: aut ex nocumēto quo ledit̄: aut tedio: aut triſticia: tūc remanet vt ſit cā lõgitudinis febris hūores crudi difficilis digõis. Et de ꝯſuetudine qdē ē nature vt expellat hmõi hūores ad q̄dā mēbra corpis ignobilia: qñ nõ ē ei poſſibile euacuare il'os ¶ Multotiēs. n. dixi iā: qꝙ d ꝓprietate humoꝝ calidoꝝ ſubtiliū i ſba ſua eſt vt fiat criſis eoꝝ ꝑ euacuationē: Ex crudis aūt ⁊ groſſis natura mūdificat corpus: aut ꝑ exiturā accidentē in corpore: aut digõem digerētē eos. Et hec ꝑs quā nominaui digõem eſt euacuatio materiei a natura: aut per vrinam ſm plurimum: aut per fluxum vētris raro. 26

¶ Nota qꝙ tres ſūt cāe lõgitudis febris.

¶ Hūores calidi ⁊ ſbtiles ꝑ euõeꝫ crudi autem ⁊ groſſi ꝑ digõem ad exiturāꝫ expelluntur.

Res āt i iciſõe vue ⁊ i pforatiõe eius ē timoroſa: cū ꝑmāeat rubea magna: quod eſt qꝛ ſequunt̄ illud apoſtemata varia ⁊ fluxus ſanguis. Verūtñ oꝫ in illa hora vt detumeſcat ꝑ reliq̄ ingenia. Cum ergo euacuatur illud qō dicit̄ ⁊ fit extremitas vue maior ⁊ groſſior ⁊ decliuior ad palliditatem: ⁊ fit qꝙ eius eſt ſuperius ſubtilius in illa: ꝯfide de curatione vue. Et melius qdem eſt vt conerꝭ curatiõeꝫ poſtq̄ curaueris vētrē: cū fuerit ſpaciū tpis ꝯueniens, ⁊ nõ timueris īfirmo non prefocetur.

Quoꝝ febris ſi ꝑmo dicum lenteſcit nec ſignū finiēde egridinis hūerit: nec febris deſcēſus in die cretica fuerit iteratiõeꝫ egritudis expectabis.

Quando āt qeſcit febris ꝑter qꝙ appeat ī ea ſigna ſignificātia ꝯſūptionē egritudis: neqꝫ eſt qes febris eius in aliquo dieꝝ criſis: oꝫ vt expectetur reditio egritudinis eius ſup ipſuꝫ.

Quibus febris ꝑmanet: neqꝫ labore grauātur neqꝫ multum moleſtātur vue dolore: his apoſtema futuꝝ ēī iūcturis īferioꝝ partiū poſt dieꝫ. xx. Quibus febres longe: his puſtule aut ī articulis dolores fiunt.

Et quādo ꝑmanet febris eius: ⁊ ē cū diſpoſitõe ſalua: ⁊ nõ ē cū ea dolor ex labore pētituſ neqꝫ cā alia manifeſta: oꝫ vt expectet̄ ei exitura cū apate ⁊ dolore in iūcturis: ⁊ ꝓpꝛie in inferioribus.

Tranſactis. xx. diebus poſt febrem. oꝫ vt expectetur exitura cum pertranſit egritudo. xx. diem.

Hec āt apoſtema minus euenit illis quorum etas eſt inferior a. xxxv. anno.

Et ꝯueniēs ē vt fiāt exiture iſte multe i ſpacio tpis miore ei cuius ē etas īfra. xxxv. anni.

Quibus vero etas ē amplior: fiet apoſtēa febribus manentibus.

In eo autēꝫ qui eſt maioris etatiſ q̄ illi euentus exiturarūꝫ quando prolongatur febris eius eſt minus.

Inuenim⁹ iteꝝ eū dixiſſe. xx. diē: in eis q̄ ſunt ꝑmiſſa ex ſermone ſuo. In egritudinibus chronicis: vt ſignificaret ex hoc ſmone ſuo qꝛ nõ dixit de egritudine q̄ eſt chronica donec ꝑuenerit ad. xx. dieꝫ. Et ego qdē iā enūciaui: in eis q̄ ꝑmiſſa ſunt cām ꝓpter quā nõ ē poſſibile alicui vt enunciet ſꝫ vitatē ī minū egritudinū acutarū. Nõ ē ḡ mīꝝ qñ dixit in egritudinib⁹: qꝙ criſis eaꝝ venit ī. xiiij. diebus: ſi rememorat̄ etiā dici. xx. qō eſt: qꝛ ī libro aphoriſmoꝝ dicendo. xiiij. ⁊ diē. xx. in ꝑ oſitõne ſup terminū egritunū acutaꝝ dixit etiā diē xvij. ⁊ aphorimus in quo dixit: illud eſt iſte. Quarta eſt indicatiua. vij. ⁊ ꝑncipiū ſcđe ſeptimane ē. vij. dies ⁊ indicatiua. xiiij. eſt dies. xj. qñ ē. iiij. ſeptimane ſecūde: ⁊ dies. xvij. iteꝝ ē dies indicatiu⁹. xx. qñ eſt dies. iiij. a. xiiij. die ⁊ dies. vij. ab xj. 27

¶ Nõ ē poſſibile alicui enūciare terminuꝫ egritudinuꝫ acutaꝝ ſed veritateꝫ.

Multotiēs iā dixi qꝙ criſis egritudinū q̄ fiunt ab humorib⁹ acutis calidis quādo virtus ē fortis: fit ſolutõe vētris: ⁊ ꝑ ꝯtrariū illius criſis accidētiū egritudinū ab humorib⁹ frigidis qñ virtus ē debilis: neqꝫ fit ꝑ exiturā: neqꝫ ꝑ vētris ſolutõeꝫ: ſꝫ aut iterficiūt īfirmū: aut digerūt ī ſpatio tpis lõgiori. Egritudinū āt mediaꝝ ſꝫ iſtas criſis fit ꝑ exituras: ⁊ ſꝫ ille ī qb⁹ iuenit̄ vnūqdqꝫ duoꝝ hoꝝ ꝯtrioꝝ q̄ dixim⁹. Et ſignifico ꝑ duo ꝯtria ꝯtriū natur hūmoꝝ q̄s dixim⁹: ⁊ ꝯtriū rei vl' vtutꝫ: qō ē: qꝛ iuēniunt̄ i vnaqqꝫ eaꝝ due res ꝯtrie eiſ q̄ ſūt i vnaqꝫ illaꝝ: ꝯtriū qdē eaꝝ i nā hūoꝝ: qm̄ ſūt i eis hūores frigidi ꝯtrij hūorib⁹ calidis: ⁊ ꝯtriū qdē vtutꝫ: qm̄ virt⁹ ē in eis fortꝫ: ⁊ ſuit in eis debilis: ⁊ qñ hūores ſūt calidi: nõ ē poſſibile vt ſit virt⁹ fortꝫ: qm̄ d aptitudie criſis ē vt accidat cū exitura q̄ egredit̄ i corpe: ⁊ cū ſūt frigidi ē neceſſaria i euētu exiture virt⁹ fortꝫ ¶ Et ſignificatiões qdē ſignificātes dbilitatē virtutū ⁊ eaꝝ fortitudinē aſſūptas ꝓpe vnicuiqꝫ eaꝝ: ⁊ ſūt q̄ ſumunt̄ ex opatiõib⁹ eaꝝ iā dixim⁹ i eis q̄ ꝑmiſſa ſūt. Aſſūpte āt ex etatib⁹ ſūt ille q̄ capiūt̄ ex iuuētute ⁊ ſenectute: ⁊ ſūt ille q̄s dterminauit hy. i hoc ſmõe ſuo: ⁊ ꝯueniēs ē vt egrediāt̄ exiture cū multitudie ī ſpacio tpis miore ei cui⁹ ē etas īfra. xxxv. ānoſ. Qui ēt ſi maioris etatꝫ q̄ꝫ iſti ſꝫ nõ ꝑueniūt adhuc ad tminū ſenij: euēt⁹ exituraꝝ i eis ē min⁹ ⁊ i tpe miore: ī decrepitꝫ vo euēt⁹ eaꝝ ē min⁹ il'o mlt̄ū valde. Et ſcē nos remēorari iteꝝ i ſmõe ſuo iſto ei⁹ qō dixit i ꝑncipio ſmõis ſui: ⁊ ē h cū q̄ ꝓlõgat̄ febris ſua: ⁊ ē cū diſpõe ſalua: ⁊ ñ hꝫ dolorē ex labore neqꝫ ex cā alia manifeſta: ⁊ reliq̄ q̄ ſequunt̄ illud. 28

¶ Nõ ē poſſibile alicui enūciare terminuꝫ egritudinuꝫ acutaꝝ ſed veritateꝫ.

¶ Nõ que criſes fiunt cū ſolutiõe ventris ⁊ ꝑ exituram.

¶ Nõ ex qbus debes ſupra fortitudinem ⁊ debilitateꝫ virtutis ꝓnoſticare.

Illō necariū ē qō dic hy. qñ necē ē i euētu criſiſ ꝑ exiturā ī corpe vt vt⁹ hēat aliqd fortitudis: ⁊ nõ ſit dbilꝭ vl tio. ¶ ꝓpter hāc cām oꝫ vt ſit euēt⁹ exiturā ei⁹ q̄to pl⁹ ꝓcedit hõ in etate min⁹. In eiſ āt q in ſenio ſūt nõ tm̄ paꝝ accidit: ſꝫ paꝝ valde in vltimo. In hoc autem ſermone nõ ſignificauit per ſer

¶ Cā quare euētus criſis ꝑ exturā raro ſcib⁹ ⁊ rarius decr. pit accidite

monē ſuū. Maiozis etatꝫ q̄ȝ illi: decrepitos abſolute. Sed illas q̄ ſunt maiozis etatis p cōparationē iuuenū ex eis qb⁹ ſupueniūt.xxx.āni. Et ego qdē oſtēdi i eis q̄ ſunt p̄miſſa illud ſup quo vtit hy. hoc noīe. ſ. maiozis etatis: ⁊ oſtēdit tibi illud nō minus q̄ȝ oſtenditur in ſubſequentibus. 29

Febribus vero inordiate vagātibus q̄rtane ſunt future: certius tamen circa autumnuȝ.

Et opoztet vt expectet hmōi apoſtēa quādo febris ē pmanēs ⁊ expectet pmutatio febris ad q̄rtanā quādo facit īterpolationē ⁊ redit nō ſecūdū ozdineȝ: ⁊ fit illud ex hora ppinquitatis autumni.

Et ſicut illis quos p̄ nūximus apoſtema oritᷣ: ſic q.xxxv.ānū p̄teriūt q̄rtanari efficiuntᷣ.

Iam dixi in libzo meo de ſpēb⁹ febriū q̄ febris q̄rtana generatᷣ ab humoze melācholico. † Et dixi ēt q̄ generatio hui⁹ hūozis accidit ſm duos modos: q̄rū vn⁹ ē a ſanguie groſſo q aſſimilatᷣ i venis feci in vaſis vini: ⁊ mod⁹ ſcōs ē colera citrina qū aduritᷣ. Et hoc ſpecies ſcōa ex colera ni. ē malitioſa mala cozzodēs mēbza in qb⁹ aggregatᷣ: ſȝ ſpēs p̄ma ē miozis malicie ⁊ fraudis: ⁊ pprie qū ātiquatᷣ ſpaciū eius in cozpe: ⁊ nō occurrit i eo caliditati ſupflue ex naturā. Et cuȝ illud ſit ita: tūc oȝ qū inuenitᷣ febzis aſſidua q̄ nō qeſcit neqȝ iterpolatᷣ vt expectetᷣ ei qū plongatᷣ q̄ ꝯuertatᷣ ad exituras q̄s dixi. Et qū iuenis eā iterpolari: ⁊ iuenis illō accidere i ea pprie verſus ꝯſummationē eſtatꝫ: tūc ſcias q̄ ēē eius ꝯuertitᷣ ad feb. quartanā: qō ē: q̄ humozes q buliūt in eſtate in febzib⁹ aſſiduis quādo fiunt co. ni. extinguitᷣ caliditas eoꝝ q̄dā extinctione: q̄re euadit infirmus p illaȝ cām a caliditate febzis: ⁊ pprie quādo accidit ei ſudoz: verūtn̄ ſi natura nō pcedit ⁊ euacuat rē aduſtā ex humozib⁹ q̄ ē ſicut fex: ſed mozatᷣ i cozpe: redit ſcōo ⁊ caleſit ⁊ putreſcit. Et quādo accidit illud: bulit iteꝝ ſcōo ⁊ inflāmatᷣ febzis. Cuȝ ergo accidit ſudoz reſoluitᷣ cū eo res q̄ iā bulierat ex co. ni. cūqȝ bulit iteꝝ res alia ex ea: accidit paroxiſmus alius ex ea † Et quādo egritudo cozpozis nō eſt egritudo vna: ſȝ egritudines multe: qm̄ co. ni. generatᷣ in qbuſdā mēbzis ⁊ qeſcit mot⁹ eius i qbuſdā eoꝝ: ⁊ mouetᷣ in qbuſdā eoꝝ aut putreſcit: oȝ neceſſario vt ſint paroximi febzis nō ſm vnū ozdineȝ: Cuȝ ergo equatᷣ cā in oībus venis cū victozia co. ni. accidit tūc febzis quartana: ⁊ pprie ſi eſt hoza anni tēpus in quo permutatᷣ eſtas ad autumnū: ita vt phibeat reſolutioneȝ humozū: ⁊ faciat eos redire ad pzofūdū cozpozis. Cū ergo venerit hyems ⁊ occurrerit cozpozi ſm illam diſpoſitionē addet in ea cū adiuuet ad inclinationeȝ humoꝝ ad interioza cozpozis. Seruatᷣ ergo ſup ip̄m illa infirmitas vſqȝquo peruenit tp̄s aliud in quo permutetᷣ hoza ad caliditatem.

Iam locutus ſui ſmoni longū in diuerſitate etatū in libzo alio: ⁊ ppter illud ſufficit mihi in hac hoza rememozari eius cōpendioſe † Dico ergo q̄ ſanguis inuenitur in cozpoze pueroꝝ multus valde: ⁊ ſi nō eſſet eoꝝ pmixtio in regimine: eſſet ille humoz tm̄ in cozpozib⁹ eoꝝ multus valde: ppter illud qō exigit etas eozuȝ: verūtamen cū ipi comedāt multuȝ inozdinate: opoztet vt generetur in cozpozibus eozū humoz qui noīatᷣ crudus. Cūqȝ perueniunt ad finem adoleſcentie: tunc ex eis eſt qui regitᷣ regimine bono: ⁊ q facit illud ē vincens in cozpoze eius ſanguinis tantū: ⁊ ex eis eſt qui errat i regimine ſuo: ⁊ pmiſcet pluſq̄ȝ permiſceāt pueri parui: ⁊ ppter hoc inuenimus iſtos infirmari infirmantibus cōtinuis foztibus: quoniā humozes crudi aggregantur in cozpozib⁹ eozum pzopzie cū multitudine. In etate aūt que ſequitᷣ hanc etatē aggregatᷣ in ea in cozpore eius q pmiſcet pzopzie: ⁊ errat in ſuo regimine humoz qui eſt de genere co. q̄re vincit in cozpoze eius cū ſanguine humoz qui nominatur co. ci. ⁊ ru. ⁊ mozatur illud in quibuſdā hominibus vſqȝquo ſuperueniunt eis.xxx. āni: ⁊ in quibuſdā hoꝝ donec ſupueniunt.xxxv. anni † Quoniam terminus primus in declinatiōe cozpozis ad frigus anni eius ſunt.xxx. anni: ⁊ termini ſcōi poſt cū anni ſunt.xxxv. Et multoꝝ quidē hominū iuuentus pucnit ppter cōplexionē pzimā: ⁊ ppter diſpoſitiōes diuerſas ad quas pmutatur cozp⁹ ppter accidētia q̄ accidūt ei: aut ppter mutationē cōplexiōis in ſpacio medio inter duos terminos quos dixi. Et ppter hanc cām inuenimus hy. foztaſſe dixiſſe: eius etas ē.xxx. ſicut fecit in hoc ſermōe: ⁊ foztaſſe: etas eius eſt.xxxv. qō eſt: q̄ mutatio in vno quoqȝ hominū cum ſit diuerſa. † Nō ē poſſibile vt inueniatur oībus eis ſcōm veritatē ſpaciū vnuȝ qō ſit cōe. Et ego qdeȝ indigeo te ad hoc vt ſis hūc ſmoneȝ ſuans: iam dixi eniȝ cū iteꝝ in his q̄ p̄miſſa ſunt ex ſmone meo: in diebus criſis: nam ſi tu ſeruaueris illud ⁊ adiunxeris ipſum ad illud cuius pzemiſimus rememozationeȝ: nō erit tibi difficile inuenire cauſam in eo quod narrauit hypo. in hoc ſermone. Nam ſicut humozes ſm hozam animi caleſiunt in eſtate caleſactione vehementi: ita vt buliant: verbi gratia: ⁊ ſicut opoztet ex illo neceſſario vt generetur ab eis co. ni. ⁊ cum ſequitur eos autumnos aggregatos in cozpoze: ⁊ non permittet eos reſolui pzopter frigus ſuum: neqȝ euacuari facile. Similiter etiam habet ſe res in etatibus: nam quando cozpus permutatur de etate ſtatus ad etateȝ perfectozum humozibus in etate ſtatus vincentibus iam reſolutis ad co. ni. phibet hec etas illam coleraȝ reſolui: quare accidit ab ea febzis quartana † Et indiget ille cuius etas eſt hec etas in mundificatione cozpozis ſui ab huiuſmodi humoze ſpacio longo. Et ppter hanc cauſam fit q̄ omnes egritudines melancholice multiplicantur in etate que conſequitur etatem ſtatus: veruntamen diuerſificantur in paucitate ⁊ multitudine: ⁊ ſunt lepza ⁊ egritudo ī qua excoziatur cutis: ⁊ cancer: ⁊ ālguē ſegues melancholica: ⁊ febzes quartane. Et enim alguē ſegues paſſio melācholica qua homo ſolus ſecum loquitur.

Et ſicut accidunt exiture ei cuius etas eſt ex iuuenibus infra.xxxv. ſimiliter ēt accidit q̄rtana ei cui iā ſupuenerūt.xl. an. aut ē maiozis etatis illo.

Nunc apoſtēa magis i hyeme q̄ i aliis tpibus eueniūt: ⁊ amplius mozatᷣ ⁊ ſi ſanatur non reciprocatur.

De eſſe aūt exiturarū oȝ te ſcire: q̄ fiūt in hyeme plus: ⁊ caruȝ quies eſt tardioz: ſed caruȝ reditiones ſunt minus.

Hipocrates in hoc loco fecit exituris tria eſſe neceſſaria: quozum vnum eſt ⁊ primum: quia fiunt in hyeme plus: ⁊ ſecunduȝ eſt: quia caruȝ quies in hac hoza eſt tardioz: ⁊ tertium eſt: quia carum redditiones ſunt minus. Cauſa autem in hoc q̄ ipſe fiunt in hyeme plus declaratur tibi ex natura humoris: qui vincit in cozpozibus in hac hoza. Jam enim dixi in eis qui ſunt pzemiſſa: q̄ criſis humozum calidorum ſit per ventris ſolutionem: ⁊ humozum quidem frigidozum criſis fit per exituarm. Cauſa autem in tarditate quietis earum melius eſt quidem vt ponatur natura humozis: ⁊ frigus aeris: quod eſt: quia neceſſariuȝ eſt in ſanatione exiture vt reſoluatur humoz faciens ipſam proculdubio: ſed reſolutio humozum groſſorum viſcoſozum eſt difficilis: ⁊ pzopzie quando aer eſt frigidus: ⁊ pzopter hanc cauſam fiunt earum reditiones minus: quoniam egritudines que redeunt indigent motu vel motoze qui moueat eas donec redeant: ſed humozum frigidozum eſt valde difficilis motus. 32

† Nota q̄ q̄rtana generatᷣ aut a ſangnine groſſo aut a colera citrina.

† Cā quarē egritudo nō dē eſſe vna ſed multe.

† Si i fine adoleſcētie regiminis errō nō eēt in illis ſanguis habūdaret.

† Nō q̄ p⁹ xxx. ānos i cipit cozp⁹ declinare ad frigus.

† Nō q̄ inuenitᷣ ſpacium cōmūe etatum.

† Cā q̄r in etate p⁹ ſtatū mltiplicantur oēs egritudīes melācholice.

Cā q̄r exiture magis fiāt in hyeme ⁊ magis fiēt tarde ⁊ earū reditōes ſunt minus.

Interpretatio hy. in hoc sermone est ut loquatur de vomitu qui accidit sponte secundum modum crisis. Et prima determinatio eius est: ut egritudo in qua illud accidit non sit mala: et multotiens quidem nominat hanc egritudinem nomine derivato ex euasione ab ea. Et terminus secundus est ut accidat infirmo dolor capitis: et videat coram oculis suis res nigras: et illo quidem accidit a vaporibus co. ci. pure. Iste. n. humor quando calefit calefactione vehementi et aduritur: generatur ab ea fumus niger et ascendit ad caput: et est ille causa cuius accidit dolor capitis: et quod provenit ex hoc fumo ad oculum conturbat humiditates eius claras luminosas per naturam quare accidit in eis ille et quod accidit in aere claro luminoso quando permiscetur ei subito fumus niger: et alie ex rebus nigris. Cum ergo fecit illud spiritus visibilibus, procedens a cerebro ad oculum sic accidit in eo aput aggregationem aque in oculo: accidit ei idem ut imaginetur res nigras videri in die. Differentia autem inter vapores similes istis ascendentes cum multitudine a pulmone et inter illos qui eleuantur a stomacho est: quia accidit cum istis doloribus in ore stomachi. Quod est: quia pulmo non sentit lesionem huiusmodi humorum propter paruitatem sui sensus: aut quoniam non est ei sensus penitus. Os autem stomachi quoniam est membrum sensibile propter multitudinem neruorum descendentium ad ipsum: non est possibile ut pareat super ipsum aliquod corum quod accidit in ipso. Et propter hanc causam fit quod quando humor qui est de genere cho. mordicat ipsum accidit inde in eo dolor qui dicitur dolor cordis: et propter hoc etiam oportet ut accidat ei vomitus colericus: et significauit iterum illud abucrides: quia convertitur dum permanet dolor: et provenit dolor ad cor: et accidunt ab eo omnes euacuationes quas sciunt medici que sunt de genere eo. Significat ergo per hunc sermonem suum. s. quia conuertit motionem suam que vomitum mouet. Quoniam per sermonem suum Cor: vult os stomachi: et propter hoc nominauit mordicationem accidentem in eo dolorem alsordij. i. cordis. Et narrauit hyp. iterum in alio loco ab isto significationem aliam significantem vomitum in istis: et est saltus labii inferioris et motus eius: quod est: quia tunica intrinseca stomachi quando in ea accidit mordicatio propter coleram mouetur huius motu. Et nos quidem intelleximus ex creatione curatione vel medicina anatomie: quod tunica intrinseca ex tunicis stomachi tegit ipsum: et tegit meri: et linguam: et guttur: et totum os: et omnes partes huius tunice sunt continue. Hec ergo tunica est que mouet labium quando accidit mordicatio in eo ex acuitate co. aggregate in ore stomachi: quod est: quia de aptitudine huius humoris est ut natet super os stomachi, propter leuitatem suam: et quando ascendit ad os stomachi: eius venter euacuatur ex co: et eiicitur vomitu cum facilitate: quod si accidat infirmo in illa hora rigor: non solum properat euectus vomitus: sed accidit etiam cum multitudine. Quoniam de aptitudine rigoris est secundum plurimum ut faciat accidere vomitum co. sicut ostendi in libro meo: in rigore: quod si sumatur in etiam illa hora aliquid ex cibo aut potu, properat euectus vomitus valde: quoniam col. retenta in stomacho corrumpit illud quod suscipitur.

Quibus adsunt febres non mortifere ad testantur in capite dolores: et patientes ante se putant tanquam muscas volitare vel aliquid nigra: et si dolor in vitalibus supuenerit: rubeam coleram vomituros sperabis. Et si frigus affuerit: et sub hypocondriis frigidum sentitur: certiorem et subitum vomitum sperabis et si cibum assumunt reiiciunt.

Qui autem conqueritur in febre non mortifera de dolore capitis: et videt coram oculis suis aliquid nigrum: tunc si accidit ei cum illo dolor in ore stomachi sui accidit ei vomitus colere. Quod si aduenit ei cum illo rigor: et sunt partes inferiores ex eis que sunt sub hypocondriis eius frigide: erit vomitus eius velocior ad ipsum. Quod si recepit aliquid in illa hora ex cibo aut potu festinat ad ipsum magis vomitus.

Quibus ille dolor a primordio febris in capite est et dolor. iiij. die aut. v. augetur: in vii. euadunt. Quibus vero die. iii. dolor incepit et crescit vsque in v. et in. vii. finitur in. ix. vel. xi.

Si vero pungat in. x. et vri na priori similis est: in. xiiii. die liberantur.

Et in quo istorum incipit dolor ab ipso primo die: tunc dignum est ut fiat fortis in die quarto aut quinto: et cum fuerit septimus: deletur et euadit ab eo secundum plurimum. Si vero incipit dolor in die. iij. et fit fortis eis quod prope in die septimo: euadunt in die. ix. aut. xi. et ex eis sunt in quibus incipit dolor in die. v. deinde fiunt relique dispositiones eorum secundum dispositionem illorum qui precedunt eos: deinde consumitur egritudo eorum in die. xiiii.

Que vero diximus tertianariis eueniunt equaliter viris et mulieribus. Iunioribus vero eueniunt in febribus diuturnis et in veris tertianis.

Et iste quidem res fiunt viris et mulieribus in febribus tertianis: et propter in eis qui sunt minoris etatis quam illi: accidunt enim in eis ille res in febribus illis: verum tamen euectus earum in febribus que sunt diuturniores: plus est in febribus tertianis puris.

Narrauit hypo. in hoc sermone tres species ex speciebus doloris capitis accidentis in eo secundum tempus: et tres terminos crisis eorum. Species ergo prima ex eis incipit in die primo euectus egritudinis: et species secunda incipit in die tertio: et species tertia incipit in die quinto. Quod autem communicat eis omnibus est quod crisis venit in eis prope diem septimum ab hora qua incipit dolor: et propter hoc dolor is qui incipit in die primo crisis: venit in die septimo. Sed illius qui incipit in die tertio: venit crisis in die. x. qui est. vij. ab illo die: verumtamen hoc dies cum non sit dies crisis oportet ut eueniat crisis in die. ix. aut in die xi. s. ante diem. vij. vel. x. aut post ipsum diem. Et sua etiam a me in hoc loco quod dies: ix. numeratur in diebus crisis: sicut dies tertius quemadmodum ostendi in eis que premissa sunt. cum non est de aptitudine egritudinis ut eueniat crisis eius in quartis: neque in septimis: sed in diebus mediis inter eos: sicut ostendi in libro meo de diebus crisis. Species autem tertia est ex speciebus doloris capitis et est illa que incipit in die. v. et extenditur vsque ad diem. xiiij. quoniam caliditas se. non habet fortitudinem: et significatio illius est tarditas euectus doloris vsque ad diem. v. et quoniam quando addis super illud septem dies aggregantur ex illo toto. xij. dies: verumtamen dies. xij. non est dies crisis: neque est possibile in hac crisi vt antecedat per dies. Quoniam ostendi quod est illud proprium egritudinis quarum motus est acutus: et propter hoc est necessarium vt tardetur crisis vsque ad diem. xiiij. 34

De aptitudine harum rerum est: vt accidant eis qui completi sunt in etate sua: et illi sunt quos de consuetudine hy. est nominare viros et mulieres in omnibus febribus tertianis quoniam colera in hac etate est vincens in corpore victoria vehementi. Illis autem quorum etas est minor hac etate non accidit illud in omnibus febribus tertianis: sed in pueris earum tantum: quoniam colera in natura harum febrium vincit valde. Et accidit illud iterum in egritudinibus acutis valde: quoniam colera in istis egritudinibus vincit victoria superflua: et proprie in illis qui sunt in statu iuuentutis: et non dimisit dicere illud: nisi quia possibile est nobis intelligere illud ex sermone ipsius. 35

Causa quare dolor capitis et res nigras coram oculis vomitum significent.

Nota hic pulmonem parum aut nil sentire.

Non quod per dolorem cordis intelligit dolorem oris stomachi.

De aptitudine rigoris est vt faciat accidere vomitum.

Conueniens est omnibus istis doloribus crisim post septimam diem fieri

Non contingit fieri crisim ante septimam nisi in egritudinibus quarum motus est acutus.

Significauit per ſermonē ſuū in huiuſmodi febribus febrem quā ſignificauit in principio ſermonis ſui cū hac dictione. ſ. autē q̄ cōqueritur in febre non mortifera: de dolore capitis: et reliqua que ſequuntur illud quod eſt: quia poſtq̄ ſeruauit rem cōem in iſtis duabus febribus ſimul dixit: q̄ cōicat eis vtriſq̄ q̄ criſis venit in his vtriſq̄ p euacuationem. Deinde addidit ad illud q̄ propriū eſt vnicuiq̄ earū: quare poſuit criſim per euacuationem in febre prima poſt euentū vomitus colere: et poſuit eam in febre ſecunda fieri cū fluxu ſanguinis narium. Et ſignificationes ſignificantes illud: in feb. quidem prima ſunt imaginatio rerum nigrarū: et dolor alſeud: et in ſecūda quidem tenebroſitas viſus: et choruſcatio que videt̄ coram oculis: et tenſio accidens in eis que ſūt ſub hypocōdrijs abſq̄ inflāmatione. Et iſte ſignificatiōes ſignificāt ſignificatiōe magna declinationem hu. ad caput. Et hy. et iā dixit in eis q̄ ſūt p̄miſſa q̄ fluxus ſanguīs nariū accidit a criſi apoſtematū calidior accidētiū i eis q̄ ſūt ſub hypocōdrijs ꝓprie in eo q̄ ē minoris etatis ꝓpter multitudinē ei⁹ qd̄ ē i corpore ei⁹ de ſāguine. Et addidit iterū in ſmone ſuo iſto: ad rememoratōem cāꝝ vomitus colere: q̄ illud accidit in iuuenib⁹. In tractu autē primo libri epidimiarum: dixit in eo de aptitudine cuius eſt vt accidat fluxus ſanguinis nariū: q̄ accidit ei vt oculi ei⁹ etiam lachrymentur: q̄ ſi aggregaueris illud totum: et adiunxeris illud qd̄ dictū eſt in alijs libris: poteris ꝓcedere et iudicare in oib⁹ horis fluxū ſanguinis narium: qui accidet. Et proprie ſi oſtenditur cū illo oſtēſione manifeſta: ſignificatio euacuatiōis ſumpta ex pulſu: hec enī ſignificatō ꝓcedit euētū fluxus ſanguīs nariū ꝓcul dubio.

In febribus ſi ē dolor capitis neq̄ āte oculos q̄buſlibet nigris apparentibus: ſ; veluti flāma lāpadibus: et ſub hypocōdria dextra vel ſiniſtra ſūt tēſiōes et timores et tetani ſine dolore: his ſanguis fluxurus ē de naribus.

Cū aūt euenit i his febribus dolor capitis: et aduenit ei oculis ſuis loco nigredinis quā videt corā eis caligo aut videt̄ corā oculis ſuis ſimile coruſcatōi: et aduenit ei loco doloris alſeud tēſio i eis q̄ ſunt ſub hypocōdrijs a latere dextro aut ſiniſtro abſq̄ dolore: neq̄ inflat̄: expecta illi fluxū ſanguinis ex naribus loco vomitus: et expecta ꝓprie i huiuſmōi loco ei q̄ ē minoris etatis eruptōem ſanguinis: q aūt iā ꝯſecutus ē. xxx. ānos et qui ē maioris etatis eo: ſit expectatio tua ei de ruptōe ſāguis minus: ſ; tibi expectes ei vomitū.

Pueris in acuta febre ſpaſmus ꝯtingit: maxime autem ſi ventres ꝯſtipati ſunt: et vigilēt: et expaueāt: et plāgāt: et colorē varient: vt mō citrini: mō rubei: modo liuidi: mō virides fiāt: hec veniūt pueris vſq̄ in ſeptimū ānū: maioribus vero his et iuuenibus ſpaſmus in febribus nō cōtingit: niſi magis exiſtētibus infirmitatibus: vt eſt phreneſis.

Pueris autē accidit ſpaſmus quādo eorū febris ē acuta: et vētres eorū ſunt ſtiptici: et ſunt vigilātes et expaueſcūt et plorāt: et ꝯuertunt̄ colores eoꝝ: et ꝑueniunt ad viriditatē: et ad rubedinē: et ad fuſcedinē: aut ad pallorē. Et faciles quidē magis ſūt iſte res pueris q̄ ſunt in vltimo paruitatis: vſq̄ quo ꝑueniunt ad ſeptē annos. Pueris vero qui ſunt maioris etatis iſtis et viris: nō accidit in febribus ipſoꝝ ſpaſmus: quādo nō ſupueīt eis ex ſignificationibus aliquid ex eo quod ē i fine malicie: ſicut ſignificatiōes que accidunt in phreneſi.

Intereſt ergo tua ut multo ſtudio peruntes et euaſuros: ſiue pueros ſiue iuuenes diſcernas: nec i qualibet egritudine te negligēter offeras.

Oportet autē q̄ ſignificet̄ de quo ſperatur vt ſaluet̄: et qui perit: ex pueris et ex alijs ex oibus ſignis: ſicut oſtēſum ē ex eſſe cuiuſq̄ cas in vnaq̄q̄ egritudine.

de facilis: et fit facilis iterū reddito eorū ab ipſo et diſpoſitionē naturalē. Viris aūt non fit facilis euētus ſpaſmi: neq̄ ē facilis ſanatio eius quādo accidit eis ꝓpter vehementiā virtutis neruoꝝ. Accidit āt ſpaſmus iterū abſq̄ febribus qn̄ accidit frigus ſup cōplexionem corpis: et mltiplicāt̄ i eo hūores crudi groſſi. Accidit et iterū quādo fit i neruis et cordis apoſtēa calidū ꝓpter cōitatem cerebri cū eis in egritudine: verū tamē ſmo hy. in hoc loco nō ē niſi i ſpaſmo accidentie in febribus: qd̄ eſt q: in tētio eius ubi initio libri eſt: vt narret ꝓnoſticationē in egritudinibus acutis: et in conuerſuis egritudinibus. Et ſignificatōes ſpaſmi accidētis ei q̄ i cōplexus eſt in huiuſmodi egritudinibus acutis: ſūt ſignificatōes que ſignificant phreneſis maliotioſa; malā: et ꝓprie tortuoſitas faciei: et ſtridor dentiū et multitudo palpitationis oculoꝝ: et tortuoſitas accidens in eis: qn̄ ſufficiunt i pueris vigilie tātū et vehemētia timoris: et ē illud qd̄ ipſe ſignificat p ſmonē ſuū et paueſcūt: et flet⁹ et vehemētia tēſōis corporis: et ꝯſtrictio vētris: verūtn̄ ille res nō ſunt niſi cauſa euentus ſpaſmi. Sigſicatiōes vō ſignificātes euētū ei⁹ ab illis cauſis ſūt dolores egreſſi a nā accidētes ei ſignificātes maliciā humoꝝ ꝓpter quos accidit ei ſpaſm⁹. Qd̄ eſt: q: color viridis et declinis ad fuſcedinē: ſignificat q̄ q̄litas hūoꝝ ē mala: ſ; colō rube⁹ ſigſicat mltitudinē ſanguinis.

Non eſt ſermo eius in ſpaſmo accidente in aliquo mēbrorum: ſed in ſpaſmo accidente in toto corpore. Euētus huius ſpecici ſpaſmi accidit facile pueris: et ꝓprie lactantibus ex eis. Et cauſa in illo eſt lac: et proprie quando eſt groſſum: et plurimum quidē accidit eis illud propter cibos multos quos ſuſcipiunt nō in ſua hora. Quod eſt q: ipſi non intelligunt aliquam ex rebus niſi ſolā comeſtionē. Et ex his etiam que ad illud adiuuāt: eſt debilitas virtutis neruoꝝ i eis: et ipſius mollificatio: qd̄ eſt quia genera virtutū ex quibus eſt eis ſit corporis regimen tria ſunt: et nō inueniunt̄ in pueris niſi tantū due fortes. Virtus aūt tertia que eſt in neruis: inuenit̄ in eis debilis mollificata mollificatione vehemētiori q̄ cetere virtutes. Et ꝓpter hanc cauſam euentus ſpaſmi eis eſt val

Iā ſcripſit hy. hūc ſmonē i eis q̄ p̄miſſa ſūt: et ſcripſit eū iterū i hac hora: et ſcribet eū iterū i ſeqūtib⁹ qn̄ vtilitas ē magna valde: verūtn̄ q̄uis fecerit illud: et iterauit ſmonē ſuū mltotiēs: tn̄ iā puenit ad mltos medicoꝝ: et nō itellexerūt ipſū: qn̄ ipſi mltotiēs vidēt i aliq̄ egritudinū ſignificatiōem malā: et tn̄ euadit iſte m⁹ p⁹ illud ab infirmitate ſua: eſtimāt q̄ de hyp. ſup hoc q̄ ipſe mētit⁹ ē in ſmone ſuo pter q̄ ipm̄ itelligāt: et vidēt ēt ſignificationē laudabilē: deīn perit iſte m⁹. Dicūt q̄ de hy. q̄ errauit in ſmone ſuo: pter q̄ ipm̄ intelligāt. Qr fortaſſe et vincit et ſupat ſignificatiōes mltas laudabiles ſignificatio vna mala: et fortaſſe ſuperat et vin

Margin notes:

Nō ſigna fluxū ſanguinis nariū et vomitū ſignificātia.

Expulſu poſſumus certe fluxū ſanguinis pnoſticari.

Pueri nō intelligūt aliquā ex rebus niſi ſolā comeſtionem.

Cū queritur viris accidat ſpaſm⁹ non facile pueris vero facile.

Nō que ſigna ſoleant pacieti h⁹ ſpaſmū accidere.

Judicatione ſumpta a colore viridi a colō rubeo.

Si vna ſignificatio laudabilis multas vituperabiles vicerit bonū: et ꝯ malum.

cit ſignificatio vna laudabilis ſignificationes multas
illaudabiles malas. 38

Non ſcripſit hyp. hunc ſermonē ⁊ ſermonē qui
eſt ante ipſuꝫ: niſi cū ſciuit tarditatē eoꝝ qui le
cturi erat librū ſuū ⁊ audaciaꝫ eoꝝ: ⁊ ꝙ ipſi erāt
ingſituri de cauſa ꝓpter quā dixit diem. xl. ⁊ habentes
ſanioſitateꝫ: ēpi
cos: ⁊ hydropi-
cos: ⁊ febres q̄r
tanas: qm̄ cum
nos inueniamꝰ
eos nunc: cum
ipſe iam dixit
ſermone mani-
feſto: q: ſermo
eius nō eſt iegri
tudinibus acu-
tis tantū: ſed in
eis etiaꝫ que ex
ipſis ꝯuertūtur
⁊ prolōgatur eo
ruꝫ ſpacium in
grere de illo: tūc
forſitan quantū
inquiſituri eēnt
de illo: ſi ipſe nō
ſcripſiſſet hunc
ſmonē.

Nec in qualibet egri
tudine te offeras ne
gligenter.

Et ſermo meus hic
nō eſt niſi in egritu/
dinibus acutis: ⁊ q̄
generantur ab eis.

Honeſtum quoqꝫ il/
lud eſt: qui ſanitateꝫ
huic vult ꝓmittere:
illi vero mortē vult ꝓnuncia
re: ⁊ i breui ⁊ i prolixa egri/
tudīe oēs vt diximus ſigni
ficatiōes oportet dignoſce
re: ⁊ eq̄ rōne ppendere: atqꝫ
vires earū cōferre: cautius
tamen hec in urinis ⁊ ſputis
facere.

Quod āt
oportet
vt ꝯſideres ⁊ ſpeculeris ſuper omnes ſignificatiōes: ⁊
non ſis contentus verificatione ſignificatonis vnius
iam dixit illud in eis que premiſſa ſunt. In h autem
ſermone addit ad illud rem ꝑ cuius ſciam iuuamentuꝫ
ſit valde ⁊ eſt: q: nō oꝫ vt ponderet̄ virtus ſignificatio-
nū abſolute: ſꝫ poſtq̄ꝫ cōparat̄ vnaqueqꝫ eaꝝ ad cōpeꝫ
ſuā ꝉ Quedā eniꝫ ſignificationes ſunt male in ſeipſis
verūtamen diuerſificant̄ in illo ꝑ multitudinē ⁊ pauci
tatē: ⁊ ſunt ille quaꝝ virtutes pōderauit in eis q̄ ſunt
ꝑmiſſa: ſicut oſtendi: ⁊ dixit in qbuſdā eaꝝ: q: ſūt mor-
tifere: ⁊ in qbuſdā earū q: ſignificant mortē: ⁊ in qbuſ
dā eaꝝ: q: ſunt minus ſignificantes mortē: ⁊ in qbuſ-
dā eaꝝ: q: ſunt mortifere valde: ⁊ fortaſſe addidit ad il
lud ꝓculdubio. Et ſignificationū laudabiliū ſimiliter
etiā virtutes pōderauit ſm hunc modū ⁊ dixit in qui-
buſdā eaꝝ: q: ſunt ſalue: volēs ꝙ ſignificāt euaſionē: ⁊
dixit in qbuſdā eaꝝ: abſoluto ſmone: q: ſunt laudabi-
les: ⁊ fortaſſe adiūxit ad q̄ſdā eaꝝ ⁊ dixit: ⁊ virtus eaꝝ
ē magna: ⁊ fortaſſe dixit: ⁊ virtꝰ eaꝝ ē magna: ⁊ fortaſ
ſe: virtꝰ eaꝝ ē magna: valde: verūtm̄ ſmo in ſignificatō
ne: q: virtꝰ earū ē magna valde in ſignificādo ſalutē ē
magis vltimꝰ q̄ꝫ ſmo: ī ea abſolutꝰ: q: ſignificat ſalu-
tē tm̄ † In hoc āt ſmone dixit: q: oꝫ vt cognoſcas ſigni
ficatiōes: ⁊ diſcernas eas poſt q̄ꝫ cōparaueris virtutes
eaꝝ adiuicē: nō q̄ ex eis ꝯueniūt in genere tm̄. ſ. ſignifi-
catiōes laudabiles adiuicē: ⁊ ſignificatōes illaudabileſ
adiuicē: ſꝫ diuerſas i genere ēt. ſ. laudabiles cū illauda
bilibus: nā tu ꝑ cōpationē hāc poteris ſcire in primis
q̄ iā ſupfluit ex eis i eo ꝙ ſignificat: q: ē ſupfluum. Et
ſcies 2. q: qn̄ tu ſciueris illud non faciet te timere in eo
illud qḋ videbis. Et tertio: vt ingras ⁊ ꝯſideres q̄ ſit
cā in aduētu eius: ⁊ qd ſit qḋ ſignificet illḋ: veꝝ tn̄ ego
iā narraui totū illud in libris meis: ⁊ ꝓprie illo q ē de
criſi. ⁊ qdē nō ē fedū vt rememorari illius faciā i hoc
loco ſm viā exēpli: ⁊ ponā ꝑncipiū eiꝰ cuius rememo-
rationē faciā ex ipſo cōem toti arti q̄ cōprehēdit̄ ꝓnoſti
catio, Dico ḡ ꝙ oꝫ vt ꝯſideres in primis ante omnes
res: an ſcilicet in quibuſdam mēbris corporis ſit egri-
tudo que ſit ei propria: an egritudo humores agrrega-
ti in membris ſeu in venis. Deinde conſidera poſt il-
ludque virtutes illius corporis infirmi proprie ſint

ſm timorem. Et ego quidem preceſſi iam: ⁊ dixi ꝙ virtutes
ſunt tres. Deinde conſidera poſt illud ſignificationes tā lau-
dabiles q̄ꝫ illaudabiles ſignificātes diſpoſitionem illaꝝ triuꝫ
virtutū ꝉ Ponamꝰ ḡ verbi grā ꝙ virtꝰ ꝓcedēs a cerebro non
hꝫ egritudinē neqꝫ aliqḋ ex mēbris corpis: ⁊ ꝙ tā euētus ſe. ē
putredo humorū tm̄: cū hoc poſuerimꝰ totū illud: iponamus
ēt ꝙ in vrina a ꝑncipio
egritudinis apparue-
runt ſignificatōes lau-
dabiles: dico ꝙ iſte in-
firmus non poteſt eſſe
ꝙ moriat̄ cauſa huius
egritudis: ⁊ ꝓpter illḋ
ſi accidat vt appareat i
eo ſignificatio timoro-
ſa: tūc non ſolū nō oꝫ: vt
terreat te ⁊ faciat te ti-
mere: ſicut accidit mul
tis medicorū: imo oꝫ vt
ſcias ꝙ eſt ſignificatio
euētuſ criſis Qḋ eſt: q:
accidit huiuſcemodi in
firmis ꝓpter criſiꝫ do-
lor capitis ⁊ permixtio
rōnis: ⁊ imaginat̄ res
nigras ⁊ citrinas: ⁊ ac-
cidit ei tenebroſitas in
viſu: ⁊ dolor in frōte ⁊
in feud. i. ore ſtōi: ⁊ ten-
ſio i locis q ſunt ſub hy
pocōdriis: ⁊ qn̄ egerūt: egerūt ēt egōnē malaꝫ: aut expuunt ēt
ſputū feduꝫ aut vomūt vomitū turpis aſpectꝰ: ⁊ denigrant̄
membra eoꝝ: ⁊ putreſunt ⁊ incidūt in viaꝫ mortis ꝉ Totum
illud qn̄ apparet eſt eorū diſpoſitio melior qḋ eſt: q: anhelitus
eorū ſit multotiens bonus ⁊ quieſcit qḋ cū eis eſt de dolore: ⁊
ꝓficit appetitus eorū in cibo: ⁊ ſentiunt in corporibus ſuis le
nitatem apud eleuationem ad ſellam: ⁊ quando eueniunt eis
huiuſcemodi euacuationes: ſignat illud quod euacuatur ex eis
ſignificatione manifeſta: ꝙ natura mundificat corpora: ⁊ red-
dit: ⁊ ſtringit quod currit ex eis: ⁊ apparet loco receſſionis ⁊ re
tentionis victoria res enim iſte omnes determinantur ⁊ di-
ſcernuntur in hoc libro: ⁊ non eſt tibi poſſibile tantum niſi vt
adiungas ad eas ſignificationes que ſumūtur ex pulſu ⁊ ego
quidem iam eas oſtendi in libro meo de pulſu: preter ꝙ pmi-
ſcuerim cum eis parabolas ⁊ fabulas: ſicut ſunt parabole ⁊ fa
bule quas ſcripſit archigenes: poſtq̄ꝫ ergo itellexeris iſtas res
in anima tua: ⁊ inueneris ⁊ tenueris eas oportet vt ponat cō-
ſiderationem tuam in eis ita vt compares eas adinuicem
ꝉ Poteris enim in illo enunciare illud quod pretermittunt
dicere infirmi ex rebus quaruꝫ ſcientia non eſt apud eos quo-
rum ſunt proprie: ſicut vidiſtis facere multotiens me. Ex il-
lo eſt ſermo meus in illo cuius dentes ſtridebant ꝙ illud erat
ei per naturām: ita ꝙ prouocauit illum qui audiuit me ex illis
de domo eius vt extimaret: ꝙ iudicatio mea de illo quod iudi
caui: non eſt ex arte medicine: ſed ex arte diuinationis. Et ſimi
lit̄ illud etiam quod iudicaui ſuper illum qui dormiebat: ⁊
oculi eius erunt aperti: ꝙ illud erat ei per naturam. Et dignū
eſt etiam vt ſitis memores eius quem inueni reſupinum ſu
per lectum ſuum: ⁊ iudicaui de eo: quia oportet neceſſario vt ſit
quod eſt cum eo naturale. Et intraui ſemel ad mulierem: ⁊
vidi oculum eius dextrum multo maiorem oculo ſiniſtro.
Iudicaui ergo ſuper eam ꝙ illa eminentia que apparebat in
oculo eius antecedens fuit ante egritudinem eius. Et vidi al-
terius infirmi tempora plana preter ꝙ fuerim ſciens ante il-
lud: ⁊ iudicaui ſuper illud: ꝙ illud erat ei naturale ꝉ Et iu-
dicaui ſuper infirmum alium: ꝙ oculi eius erant naturali-
ter lachrymoſi: ⁊ multotiens iudicaui etiam ſuper tortuoſi-
tatem algebim. i. duorum cornuum frontis ⁊ tortuoſitatē ocu
lorum ⁊ torturā labii: ꝙ euentus illius fuit ante egritudinem
ꝓpter cauſaꝫ extrinſecam. Et multotiens iudicaui de pulſu
o iuerſo: ⁊ in illo in quo oſtendunt̄ getes: ꝙ illud erat ꝑ natu

Oportet ei q vult
ꝓcedere ⁊ enūciare
ſalutē eius qui ſalua
tur: ⁊ mortē eius q morit̄ ⁊
iudicare longitudinē egritu
dinis eius cuꝫ quo ꝑmanet
eius egritudo diebus pluri
bus ⁊ abbreuiationē egritu
dinis eius cū quo moratur
egritudo eius diebus pau/
cioribus: vt cognoſcat oēs ſi
gnificatōes: ⁊ diſcernat eas
poſtq̄ꝫ cōparauerit earū vir
tutes aduuicē: ſicut narraui
mus i omnibus ſignificatio
nibus: ⁊ ꝓprie in vrina ⁊ ſpu
to quādo ſpuit infirmus ſa
niem cuꝫ colera.

ꝉ Nota de diuerſitate ſignorū in malitia et ibonitate

† Nota q̄li ter nec ſit cōpare ad iuicē ſigna laudabilia ſeu mortalia ꝯlaudabilibꝰ ſeu mortalibꝰ

† Nō pulchrā dclarationē exemplarem.

ꝉ Nō iuuamēta q̄ ſequunt̄ ꝑdicta accidentia criſis q̄ tn̄ ipſi vulgo videbātur mala

Gal. gloriat̄ ſe ex ſcia ꝓnoſticorū reuelaſſe multa que vulgis nō ex arte medicine ſꝫ diuinationeſ potius eredidit

ꝉ Nō hic ſigna multa q̄ abſoluta ſūt mortalia in qbuſdam tn̄ ſūt naturalia.

rā p̄ter q̄ ſcineriz: ⁊ poſtq̄ ſanatus eſt ille infirmus remanſit cū eo. Et iudicaui ēt de voce bona: ⁊ voce rauca: ⁊ voce tremula: q: quiddā eius erat ꝑ naturā: ⁊ quiddā eius accidit āte egritudinē. Et quoniā iā locutus fui in illo ſermone longuz in libro meo de tractatib⁹ ꝓnoſticatiōis tunc nō ē mihi neceſſe narrare illō i hoc libro: ſed ſufficit mihi vt faciā te rememorari tm̄ ſūme ſciētie qua apprehēdunt huiuſmōi res: deinde abſindam ſmonē hunc. Dico ergo q̄ quādo oſtendit ibi q̄ i egritudie nō eſt timor ex omnibus ſignificatōnib⁹. † Oportet vt ſcias q̄ euentus illius accidētis ꝓculdubio fuit ante egritudinē ab aliqua cauſarū apparētie manifeſta. Et propter hoc oportet ſi verificag ſermonem meuz: ⁊ ſermonē hypo. vt ꝯſideretis oēs ſignificationes: quaruz rememoratio p̄ceſſit poſtq̄ pōderaueritis virtutes eax: ſm q̄ preceſſit ⁊ hy. enunciauit de eo ipſe enim dixit illō ſm ſemitā exēpli in ſputo qd expuit: ⁊ ſunt in illo colera: ⁊ ſanies ꝓnixte. Et ſermo eius ille eſt in locutione: in qua dixit. Et qd ex ſanioſitate accidit ⁊ ſup ſputum adhuc vincit colera eſt malum valde: ſiue ſit illud qd de eo egredit quandoq ſputum ſup qd vincit colera: ⁊ quandoq ſanies: aut fit exitus vtriuſq ſimul † Qd eſt: q: precepit hy. ibi in hoc ſermone vt ꝯſideres in omnibus ſignificationibus que apparēt in infirmis ꝯſideratione exqſita: ⁊ addit ad illud multas ex eis ⁊ poſuit initiuz ſermonis ſui a ſignificationibus laudabilibus: ⁊ dixit. Et iſta ſunt ſigna laudabilia vt infirmus ſit bene tolerās egritudinē ſuaz cum facilitate: vt ſit anhelitus eius bonus ⁊ vt ſit ſaluus a dolore: ⁊ vt ꝓiciat qd ꝓijcit ex ſputo cum tuſſi facile: deinde incipit poſtq̄ expleuit numeratione ſignox laudabiliuz ſm ordinē numerare ſignificatōes malas ⁊ dixit. Male āt ſunt ꝯrie illis. Et ſunt iſte vt ſit difficile infirmo tolerare egritudinez: ⁊ vt ſit anhelitus eius magnus ⁊ frequens: ⁊ nō quieſcat ab eo dolor eius: ⁊ vt ſit ſputum eius quod expuit cū tuſſi cū labore: ⁊ vt ſitiat ſiti vehementi ⁊ vt ſit caliditas fe. in corpore diuerſa: hoc ergo fuit initium ſermonis ſui in ſignificationibus malis: quax expſſit rememoratio ſucceſſione exēpli qd narrauit in ſputo: ⁊ dixit q: oportet tibi ſicut feciſti in hoc loco: ita facias in omnibus alijs locis preter q̄ dimittas aliquā ex rebus: ſz cogita inter te ⁊ animā tuā in virtute cuiuſq ſignificationuz deinde cōpes eas adinuicem. 40

† Nō cāonē quo poteris cogſcer accidēs abſolute mortale in aliquibus egris eē naturale.

† Precep tuz hyp. ē oīa ſigna iferri ꝯſideratione exqſitā examinare ⁊ pōt adinuicem comparere

ET hec ē noſtra doctria i acutis paſſiōibus: et i epidimicis egritudibus idest lōgis: vt cācro: et ſimilibus piculis ne torpeas et tpa preſentis q3 morbos attendas.

OPortet vt cogites cuz velocitate ſuper euētū egritudinū: et nō effugiat te diſpoſitio hore preſentis.

SCito oēs valitudines poſſe cuēire oibus tpibus: quaſdā tamē qbuſdā magis ē cuenire: et q̄rū ſigna mala ſunt: malas cē quarum vero bona ſunt cōtra ſe habere.

OPortet aūt vt ſcias bene de eſſe ſignificationum et reliquorum ſignorum: quia in omni anno: et hora omni ex horis: anni: que ex eis eſt mala ſignificat malum: et que earum eſt laudabilis ſignificat bonum.

tibus in libro aphoriſmox: nō eſt niſi ſumma breuis in libro aūt epidimiax dixit alia: que neceſſaria ſunt ſcienda de eſſe eax. Quātitas autē que ē neceſſaria i cognitiōe haruz egritudinuz q̄uis eſt mex: q̄ ſit intrans in cognitiōe reruz naturaliu: tamē ego narrabo eaz in expoſitiōe mea: quādo exponā libruz epidax poſtq̄ cōpleuero hunc libruz: in hac aūt hora ego ſū narrans ſummam ꝓnoſticationis de eo de quo locuius eſt in hoc ſermone cuius ꝑmiſſim⁹ rememorationē. Dico ergo q̄ p̄cepit tibi vt addas ad iſtas ſignificatōnes quas narrauit in libro ꝓnoſticationis ꝓprias egritudinib⁹ acutis ſignificationes quarum euentus cā eſt aer. Ponat ergo aliqs tibi q̄ oſtenſe ſunt ſibi ſignificatiōes iudicātes ſm egritudinuz fluxuz ſanguinis narium: ⁊ ſit hora pſens ver. Dico q̄ q: illud quando accidit oz vt ſit expectatio tua fluxus ſanguinis narium plus: q̄ ſi fuerit euētus cōplexionis aeris pſentis ca. ⁊ hu. erit plus illo multuz: Sz ſi cōplexio eius in duobus tpibus aut in tribus ex tēporibus anni q iā tranſierunt fecerit neceſſariā generationē ſanguinis: tunc erit ſpes tua: vt eueniat fluxus ſanguinis nariuz multo plus. Et ſmo gdē in reliqs ſpēbus euacuationis eſt ſimilis ei q eſt in fluxu ſanguinis narium: ⁊ ꝓpter hoc ſufficit mihi: vt faciā te rememorari in illo exēplū vnū ⁊ eſt ſudor de cuius aptitudinē eſt vt accidat. Dico ergo q̄ in febribus ſm plurimuz in hora eſtatis cuz ꝑuatione pluuie nō accidit ſudor. Qd ſi accidat in hora ſaltim q̄titas parua pluuie: accidet in febrib⁹ ſudor. iaz ergo oſtenſuz ē tibi oſtēſiōe apparente q: quādo adiungit ad reliquas ſignificatiōes ꝓprias egritudinibus ſignificātes ſudorē: d aptitudine cui⁹ eſt vt accidat ſcdz diſpoſitionē aeris pſentis: erit ſpes ei de cuius aptitudine eſt vt accidat certior ⁊ magis feſtina. 41

† Nota q̄liter diſpoſitio aeris p̄ſentis multuz nos iuuet in ꝓnoſticatione.

LUuamentuz magnum fit in pronoſticatione accidentium de aptitudine quox eſt vt accidant infirmis per cognitionē egritudinum ſupuenientiuz pſentium ex eis ⁊ futurax. Et hypo. quidem narrauit in libro aphoriſmorum ſummas breues in egritudinibus: que multiplicant in vnaquaq hora anni. ⁊ que ꝓprie ſunt diſpōni aeris preſentis: ⁊ diſpōni añcedentis. Dixit. n. in horis anni. In vere q̄dem accidit alguefegues. ſ. melācholia ⁊ mania: ⁊ reliqua q̄ narrauit ⁊ numerauit poſt illud ex egritudinibus q̄ ſunt ꝓprie veri: ⁊ vnicuiq horax anni: quādo ſeruāt cōplexionē naturalē. In horis aūt que cōplexionem ſuam naturalē nō ſuant dixit hunc ſermonē. Q: accidūt egritudines alie: que ſunt ꝓprie illi diſpōni aeris: deinde narauit que hax egritudinuz accidāt in fine: ⁊ que accidunt in hora mutatiōis aeris pſētis. In eis aūt que accidūt in fine dixit hūc ſmonē: Quādo fuerit hyems ꝑuata pluuia fuerit borealis: ⁊ ver pluuioſuz ⁊ auſtrinū: ⁊ reliqua q̄ ſequunt illud. De egritudinib⁹ aūt q̄ accidūt in diſpōib⁹ aeris ꝓpriis horis anni dixit hunc ſmonē. † Horarū anni in q̄ eſt vniuerſaliter paucitas pluuie ſanior ē: q̄ eius multitudo ⁊ reliq̄ q̄ ſequunt. Uerū q̄ dixit de egritudinib⁹ ſupueniē

† Cognitō egritudīs pſentis aut future ducit nos i cognitionez accidentiū futurorū

† Nota q̄ plus tpus pluuioſuz eſt minus ſan⁹ q̄ nō pluuioſuz

INuenimus medicos nō tm̄ ingrere de differētia inter ſignificatiōes: ⁊ inter ſigna: ſz etiam rhetoricos: qm̄ inqſitio de illo nō eſt ex eo qd ſignificat ex omnib⁹: ſz ingredit in inqſitiōe de eo cuius intentio ꝯrit: ⁊ ꝓpter illud oportet vt intēdas ad iuētionē duax intentionuz quas ſignificāt hc due dictōes ⁊ ſunt ille quas inuenimus medicos q āte nos fuerūt ſciuiſſe ⁊ inuenimus etiā rhetoricos firmauiſſe qd ipſe ſignificāt illud valde. Dico ergo q̄ differētie q̄ ſunt i vſu in oī demōſtratōe q̄ ſit vera: ad ſufficiētiā faciētes ſunt due: quax vna eſt neceſſaria: cuius vnaq̄q pars ſuā ſequit comparē: ⁊ ſunt ille ex qbus cōponit ꝓpoſitio: ⁊ altera nō inuenit ſemp: ſed ſm plurimuz. Et diuidunt itex iſte due differētie diuiſione altera in duo q̄rū vnum cōprehendit experimēto: ⁊ altex rōne. Iſte q̄ ſunt diuiſiones intētionuz: in nominib⁹ autē ſignificātibus eas nō inuenimus oēs grecos vſos fuiſſe ſup eas eiſdem nominib⁹: ſed prudētiores eoruz. Uidet q̄ mihi vt dimittā rememorationē reliquox † Et ipſi qdē vtunt in diuiſiōe prima ſup rē q̄ ſignificat ſemper vnā ⁊ eandē rē noīe ſignificatiōis: ⁊ vtunt ſm rē plurimā noīe ſigni. In diuiſiōe autē ſcda noīant qd cōprehēdit experimēto ⁊ ꝯſideratiōe: ſignuz: ⁊ qd cōprehendit rōne: ſignificatio; verūtamē cognitiōe vel ſcia qua vtū

† Nō duas dras inter ſigna ⁊ ſignificationes

† Nota q̄ ſigna expimēto ſignificatio autē magis rōne cōprehēditur.

tur greci in hoc capitulo non iuuanṫ medici: ſed illi artifices quoꝝ eſt propria cognitio vel ſcia lingue grecorum ⁊ illis attinet. Sed ꝙ ꝑ cognitionem diuiſionis in quā diuiſimus res: iuuamentū fit valde magnum in ꝓnoſticatione: videṫ mihi ꝙ manifeſtū eſt ⁊ planū apud oēs hoīes: in ſermone aūt hy. ꝙ virtus hoꝝ generū ex generibus ſignificationū eſt virt⁹ vna ⁊ eadē ſemper ſcilicet q̄ ſignificat ſalutē: ⁊ que ſignificat rē malā: eſt neceſſaria ingſitio multa: qđ eſt: q: dixit ī libro aphoriſmoꝝ. Quādo egritudo eſt ꝯueniēs nature infirmi: ⁊ etati eius: ⁊ ipſius forme ⁊ hore p̄ſenti ex horis anni: tūc timor eius eſt minor q̄ʒ timor egritudinis: quādo nō eſt ꝯueniens alicui hoꝝ ꝓprietatum.

¶ Nō ꝙ lʒ vna ſignificatio mala ſemꝑ ſit mala: vna cū altera eſt deterior.

¶ Nō ergo ꝯ̄dicit iſte ſermo ſermoni eius ī hoc loco: qđ eſt: q: ipſe dixit in eo ꝙ ſignificationes male ſignificāt ſemꝑ rem malā: ⁊ nō dixit ꝙ ſignificatio eaꝝ ſuper illđ ſemper eſt vnius diſpoſitionis: in differētia aūt cuius p̄miſſimus rememorationē nō permutaṫ natura hoꝝ duoꝝ geneꝝ ex generibus ſignificationū ad ꝯ̄triū ſue nature: ſed enūciauit ꝙ vnūquodqʒ facit illud ſm paucitatē ⁊ multitudinem: ſm naturas ⁊ etates: ⁊ reliqua que ipſe dixit in illa hora. Oportet ergo ex illo ꝙ hyp. nō dixit ſm hoc res ꝯ̄rias: ⁊ ꝓprie in ſermone ſuo. Nō oʒ vt glorieris ꝓpter leuitatē quā inuenit infirmus ꝑ diuerſitatē rationis: neqʒ vt terreat te res praua que accidit abſqʒ rōne: plurimū enim eius qđ accidit ex illo nō forſitan moraṫ: neqʒ ꝓlongaṫ ſpacium eius: nam hoc etiā nō eſt ꝯtrariū ei quod dixit in hoc libro qm̄ nō ſcripſit hunc ſermonē q eſt in ꝓnoſticis: niſi ꝑ illā eandē cām.

↑ Nota ꝙ mutatio ex ſignis laudabilib⁹ ad mala ⁊ malis ad bona nō eſt niſi ī accedentibus.

¶ Quoniā mutatio ex ſignificationibus malis ad ſignificationes laudabiles: ⁊ ex laudabilibus ad malas nō eſt niſi in accidentibus. Ex ſignis aūt nō eſt aliquod de aptitudine cuius ſit vt permuteṫ ad ꝯ̄triū eius ſm ꝙ ipſum eſt: ſed ſignificat bonū aut malum cū multitudine: aut paucitate preter ꝙ ſignificet in aliqua horarū bonū ⁊ poſt ipſum malū: aut malū ⁊ poſt ipm̄ bonū: inde eſt ꝙ ſigna ex vrina ſumpta de qbus dicit ꝙ ſunt mala: nō eſt poſſibile vt ſint in aliqua horaꝝ laudabilia neqʒ ſigna etiā laudabilia eſt poſſibile vt permutētur in aliqua horaꝝ ⁊ ſiant mala: ⁊ ſimiliter etiam que apparent ſigna in facie ⁊ colore eius: ⁊ ipſius forma: ⁊ eius figura: ⁊ ſimiliter etiā eſt ſermo in decubitu: tum iacet infirmus ſupinus: ⁊ pallore mēbri: ⁊ eius nigredine: ⁊ alijs ex infirmitatibus que accidunt in eo: ⁊ ꝙ oīa iſta ſigna ſunt ſeruantia virtutē ſuā que eſt in his ꝓprie ſemꝑ: ⁊ nō ē illud ī magnitudine: quoniā iā p̄miſi ⁊ dixi.

¶ Nota ſigna laudabilia ꝓpa nō pōt mutari ī genus ſignoꝝ illaudabiliū

¶ Quia recipiunt in illa additionē ⁊ diminutionē: ſed in genere: quoniā nō eſt poſſibile vt mutetur aliqđ ex ſignis laudabilibus ad genus ſignoꝝ illaudabiliū: neqʒ aliquod ex ſignis illaudabilibus ad genus ſignoꝝ laudabiliū cum inquiriṫ de eis cum diſcretione ⁊ determinatione: q̄ eis ꝓpria eſt: accidētia aūt nō ſunt ita: quoniā accidūt in qbuſdā difficultas anhelitus: ⁊ ꝑmixtio rōnis: ⁊ tenſio coꝝ q ſunt ſub hypocondrijs: ⁊ vidēt corā oculis ſuis ſimile coruſcationi: ⁊ imaginanṫ res nigras: ⁊ accidit eis dolor in alſeud: ⁊ ſaltus labij inferioris: ⁊ egrediunṫ ex eis exiture ad lat⁹ auris: aut in loco alio: ⁊ fortaſſe erit per eas criſis: ⁊ fortaſſe addēt in magnitudine egritudinis ⁊ vehemētia eius. Et hypo. narrauit illud in ſermone ſuo: ꝙ accidentia qbus fit criſis qñ nō faciunt illud fortaſſe ſignificāt mortē: ⁊ fortaſſe ſignificāt maliciā cōplexionis. Et ego quidē iam determinaui totū id quod eſt ſimile in libro meo de criſi ⁊ in libris alijs vt nō minuaṫ nobis ſcia alicuius rerum in ꝓnoſticatione: ⁊ ꝓpter hoc nō ſum piger in acipiendo ꝯſiliuʒ a te in hac hora: cū ſit de ꝯſuetudine mea vt īuuā id ſemper.

¶ Tota itētio medici ōverſari circa ea que īgrediunṫ ī ope medicine.

Et eſt qđ ꝯuenit tibi ſemꝑ in primis vt ſtudeas ad diſcendū illud qđ ingrediṫ in opere medicine: de rebus aūt quaruʒ ingſitio eſt in dictionibus: aut in eis que ſignificant noīa: aut quaꝝ ſcia neceſſaria eſt ad dialeticā: inuo tibi vt poſtponas ingſitioneʒ de eis vſqʒ ad horā que erit vacās: ſicut illud qđ oportet te facere in hac hora: in eo qđ ſignificaṫ ex noīe ſignificatiōis: ⁊ ex noīe ſigni: Et quoniaʒ narraui totuʒ cuius ſcia fit iuuamentū in arte medicine: tunc ego ſum adiungens ad ſermonē meū rem aliaʒ qua certificaṫ id quod dixi in eis que premiſſa ſunt. Dico ergo ꝙ accidentia qb⁹ fit criſis nominanṫ ſigna: ſignificationes aūt nō eſt poſſiblie vt nominentur qđ eſt: q: greci noīant his duobus noībus. ſ. ſignū ⁊ ſignificatio res quibus poſſibile eſt ſcire ſi infirmus ſaluaṫ aut perijt. Et ſi aliqs diligit vt aggreget illud in ſūma vna: dicat q: ſunt ſigna que ſignificant debilitatē virtutū que regunt corp⁹ ⁊ earuʒ fortitudinē. Et manifeſtuʒ eſt bene: q: ingrediunṫ in eis ſignificatiōes que ſignificant digeſtionē ⁊ eius diuerſum. Ex accidentibus vero qbus fit criſis non ē aliqđ cuius diſpoſitio ſit hec diſpoſitio: ſed intelligiṫ ex eis ꝙ criſis accidet: ⁊ cum illo etiam an ſit cum euacuatione: aut accidat ei exitura: aut qbus euacuationibus ⁊ exituris accidat: ſicut fluxus ſanguinis nariuʒ verbi gratia: ⁊ vomitus ⁊ apoſtemata que fiunt a duobus lateribus auris.

† Cā quare ex ſignis criſis nō arguetur ſupra bonuʒ aut malā criſiʒ ſʒ ſolum ſupra euentū criſis.

† Veꝝ an illa criſis bona ſit aut mala nō eſt poſſibile vt ſciatur ex ſignificationibus huiuſmodi: quoniam oēs iſtas criſes nō inuenis ꝯuerti ad ſalutē pluſqʒ ad maliciā. Et hyp. quidem nō narrauit diſcretionē illius neqʒ determinationē ipſius ſm finem veritatis ex accidentibus: ſed ex ſignificationibus: quod eſt: quia dixit ꝙ digeſtio ſignificat velocitatem criſis ⁊ fiduciam ſanitatis. Res aūt crude que non digeruntur: que ꝯuertuntur ad exituram malā ſignificāt aut quia nō erit criſis: aut dolores: aut longitudineʒ egritudinis: aut mortem: aut redditionē egritudinis ꝓpter hoc ergo poſſibile eſt vt ſciatur ſi criſis accidit ab accidentibus que faciēt criſim: ⁊ poſſibile eſt vt nominet illa accidentia ex ſignificationibus criſis: veꝝ an illud ꝯuertaṫ ad ſalutem: aut ad mortem: ſignificaṫ ex eo digeſtione tantū: ⁊ nō ſignificatur ex digeſtione iteruʒ ſi criſis accidat: ſed an euadat infirmus an moriatur: ⁊ oportet vt ſis etiam memor illius cum eo quo expoſui tibi nomina: cum fiat per ipſum iuuamentum in arte medicine. Et ſcias iterum ꝙ ſigna quibus fit criſis ingrediuntur in genus accidentium: que ſignificant euentum euacuationis ⁊ euentū exiturarum: ⁊ ꝙ ille euacuationes ſm veritatē nō ſunt niſi cauſe ꝯſumptionis egritudinis aut caſus virtutis accidens aut ſunt ſignificationes q̄ ſignificant illud. 42

Adhuc ſignificationes quas diximus in ethiopia: ⁊ heſperia: ⁊ ſeptentrione experti ſumus. Quod eſt: quia tu inuenis has ſignificationes: quarum preceſſit rememoratio certificari in regione nubie: et in regione ſclauonie: ⁊ in regione heſperie.

Ex iſto textu hēm⁹ hyppocbrates fuiſſe ō ſecta pipateticoꝝ q ꝓpter īueſtigationē veritatis diuerſa circuibant.

Non vtitur hy. in ſermone ſuo In regionibus breuitate: ſicut de conſuetudine ſua eſt: vt faciat: quod eſt: q: poſſibile fuit ei vt adiungeret ad ſermonem ſuum primum duas dictiones tantum: ⁊ non fuit neceſſarium vt ſcriberet hunc ſermonem: ⁊ propter hoc ego ſum adiungens illđ ad ſermonem ſuum: ⁊ oſtendens oſtenſione manifeſta quomodo erit quando additur ei illud ſicut ſi dixiſſet: oportet vt ſcias bene de eſſe ſignificationum ⁊ reliquorum ſignorum ꝙ ipſa in omni anno ⁊ in omni hora ex horis anni: ⁊ in omni regione que ex eis ſunt laudabilia ſignificant bonum: ⁊ que ex eis ſunt mala ſignificant malum. Jam ergo manifeſtum eſt ex additione mea in hoc ſermone ſcilicet ⁊ in omni regione ꝙ ſermo eius cuius premiſimus rememoratione eſt ſuperfluus: nec eſt neceſſitas eius.

¶ Nō ꝙ ſigna laudabilia ſemꝑ ⁊ vbiqʒ ſūt bona ⁊ ita illaudabilia mala.

¶ Quoniam nō intelligit ex eo aliqd aliud niſi ꝙ ſignificationes laudabiles ⁊ illaudabiles ſignificāt ſemper que ex eis ſunt laudabiles bonum: ⁊ que ex eis ſūt male malum in omni regione: ſiue ſit calida complexio eius: ſiue frigida: ſiue equa valde: quod eſt quia rememoratio eius de regione nubie ſm ſemitam exempli ſignificat regiones calidas:

⁊ de regione ſclauonie ſignificat regiones frigidas: ⁊ de regione heſperie regiones temperatas.

R Es quaz dixi in eis que ſunt premiſſa propterea quia fuit neceſſaria ſcripſit eam hy. in hoc loco: ⁊ ē ſmo eius quia quando tu intelligis intellectu bono virtutes ſignificationū: tunc tu q̄zuis non precedas ⁊ ſcias ſemper illud de aptitudine cuius ē vt accidat ſm veritatē verūtamen quando iā certificaſti ⁊ recte inueniſti ſm plurimum duplicia mita nō errabis: ⁊ in hoc oſtendit bonitas hominis ſuper aliū ex eis qui antecedūt ⁊ indicant illud quod eſt futurū: quod eſt: quia ī uentio preter ꝙ accidat in illa error maior ē q̄z menſura virtutis hoīs ī Paucitas āt erroris ē de operatione prudentiuz in arte: ⁊ qui recte inuenit ex iſtis oībus ī xx. vicibus: ⁊ errat vice vna: melior eſt eo qui errat in .x. vicibus vna vice: ⁊ cuius error ē etiam in oībus centuz vicibus vice vna in vltimo: melior eſt iteruz eo cuius error ē in omnibus .xx. vicibus vice vna: ⁊ melior illo iterum eſt cuius error eſt: in omnibus .ccc. vicibus tantū vice una oportet ergo ne rectum ſit illud de quo querunt nobis experimentatores de additione noſtra in eo ꝙ diximus .ſ. ⁊ illud ponit te ne erres ſemper. Cum ergo non poſſumus reſpondere in illo eſtimāt quia iam nos vicerunt: ⁊ oſtendunt ꝙ additio noſtra quā addidimus eſt ſuperfluitas: nec eſt neceſſaria nos enim q̄zuis nō poſſumus quin erremus ſemꝑ: verūtamen ſm diſpoſitionez peruenimus ex cōplemento artis ad plurimū: q̄z illi ad quod perueniunt illi multotiens: non in pronoſticatione eius quod futurum eſt tantum: ſed in egritudine ⁊ ſanatione egritudinum etiam.

ī Paucitas erroris eſt de operatione prudentū ī arte.

N Ec deſperatio aliq̄ te conturbet quia locupletius q̄ꝑ exiſtimes tibi arridebit ſignoruz ſeries: ſi vt mouimuſ noſtre rationi inuigiles.

O Portet ergo vt ſcias ſciētia certa quia non eſt negandū in locis eiſdem quin ſit recta iuentio tua multiplicata: cuz tu cognoueris ſignificationes ⁊ ſciueris quomodo diſcernas eas ⁊ regas eas cuz certitudine.

N Eq2 te ad alias egritudines ⁊ alias preceptiones ab hac preceptione velis diffundere: q2 quecunq2 determinātur noſtro numero certo dierum creticorum: noſtro quoq2 ſint expoſite ordine preceptorum.

E T non oportet vt peruenias ad nomē alicuius egritudinis: que nō eſt dicta ī hoc libro: qd: quia oēs egritudines q̄ ɔſumuntur in ſpacio temporis quod ꝑmiſſimus ⁊ determinauimus: cognoſces per hec eadē ſigna ſi rexeris ⁊ diſcreueris ea.

V idetur mihi: q2 ſcripſit hunc ſermonem in fine libri ſui propter ſermonem ſuum: ſcilicet ꝙ ſmo meus iſte eſt in egritudinibus acutis ⁊ que ſequuntur ex eis: ⁊ propter hoc ipſe cum nō dicat plures ſignificationum laudabiliū ⁊ malaꝝ quas dixit niſi ſermone abſoluto qui cōicat omni egritudini: ⁊ ꝙ ex eis ſunt ſignificationes pauce ſeparate ab eis: facit nos rememorari ſermonis ſui: q2 nō dimiſit dicere aliquam ex rebus de fuerit nobis dignuz eſtimare: q2 ſit falſa qd eſt: q2 cum dixit quaſdaz egritudines nominibus ſuis: ⁊ dimiſit dicere q̄ſdam earuz ſignificauit per illud quod nō fecit in vanuz illud qd fecit neq2 ſine cauſa: ſed quoniā in qbuſdā egritudinibus ē neceſſarius ſermo ꝓprius ſine reliquis earuz: ⁊ propter hāc cauſam dixit eas: ille autem quarum dimiſit rememorationez oēs ingrediunt in ſignificatiōibus cōibus: inde eſt ꝙ illud qd ſcripſit in prinus in facie ſignificāte mortem: rectum fuit vt dicere ꝙ eſt ſignificatio mortifera in oībus egritudinibus acutis. Et ſimiliter etiā qd ſcripſit in decubitu ⁊ anhelitu: ⁊ in ſomno: ⁊ in vigilijs: ⁊ in reliqs rebus remanētibus: in qbus venit criſis in horis quas determinauimus in eis que ſunt ꝑmiſſa: q2 ſi liber iſte eius nō eſt in egritudinibus chronicis ſed ſicut dixit in egritudinibus acutis: ⁊ q̄ accidunt ab eis: ⁊ ſignificauit horā in qua venit criſis eaꝝ: ⁊ dixit in qbuſdam eaꝝ: q2 accidit illud in die .xx. ⁊ in quibuſdaz earum in die .xl. ⁊ in quibuſdam eaꝝ in die .lx.

Mta ꝙ n̄ loquutus fuit hyp. ī hoc libro n̄ ſi de egritudinibus acutis ⁊ tropicis.

Finit particula tertia ⁊ vltima libri pronoſticoꝝ hyppocratis.

Incipit liber de regimie acutor morbor hypocratis.

Nota q liber iſte tres hz titulos. Primus dictus e ſecūdus e iſte. Incipit liber de aq ordei hy. tertius eſt. Incipit liber ↄtradictionis hy. ſententijs medicor de aſſidijs: ſed ſolū primus approbat a Galieno infra commento. xviij. 1

Non ſolū cum ſcripſerunt rememorationes ſniarū relatarū ab illis de aſſidis nō dimiſerunt aliqd dicere ex accidētibus: q ifirmis accidunt imo inuenimus eos dixiſſe de illis accidentibus plus q̄ oportet: ſicut oſtendā paꝝ poſt: hec autem actio nō eſt operatio prudentū in arte. ſ. vt nō dimittant aliqd dicere ex rebus quas vulgus ſcire poteſt. Qm̄ prudentiū intētio i arte ſua nō eſt hec: ſed vt ſcribant: totū quo fit iuuamentū in medicatione egror donec ipſis etiam qnqz ſit neceſſariū addere ad id res qs omnes vulgi ſciūt: ꝛ dimittere rememorari rerum multarum ex illis quas ipſi ſciunt: quādo vident q in ipſis nō eſt iuuamentū in fine artis. 2

Prudentis e ex his q vulgus ſcit tm̄ ſcribere que in fine artis iuuamentū pſtant.

Qui de egrotātiū accidētibus i ſingulis egritudinibus tractantes potius conſenſiſſe feruntur: eos quidē in his que tradiderūt inueniſſe quiddā non ē dubiū pōt eni ꝛ etiā q̄uis nō medicus qs eadē facere: vbi egri accidentia pcipiens denotauerit. Sz ꝛ eor etiā que cū his medico ſcire neceſſe eſt ꝛ abſqz egri iudicio nota fieri debent: plurima itacta omiſerunt.

Alii q ſententias illis de aſſiduis relatas ſcripſerunt in eo quod ſcripſerunt de accidētibus que in egris in vnaqqz ſua accidūt egritudinū inuenerunt qddā: pōt autez facere hoc: ꝛ inuenire in eo etiā q medicus nō eſt: quando bene itelligit ab vnoquoqz egror illud qued ipſe. ſ. ifirmus inuenit de infirmitatibus. Rer autez plurium qs medico ſcire neceſſe eſt cū iſtis: pter q ifirmus ipas ei diceret: dicere dimiſerūt. Verūtamen illa accidentia diuerſa erunt in egris diuerſis: ꝛ quorundam eorum ſollicitudo magnificatur i ſignificatione.

Que quidē in diuerſis egris diuerſa ſūt ex parte: obſcuras: ꝛ intelligi difficiles habent ſignificationes.

Quamuis illa accidētia diuerſa fuerint i egris diuerſis ꝛ quorundam eorū manifeſtatur ſtudiū in ſignificatione.

Si eniz ſagaci ꝛ oportuna inueſtigatione colliſa diſcutiātur in vniuſcuiuſqz morbi typo nō nulla ab eorū ſententiis diſcrepantia poterunt inueniri:

Et quando ſuſcipiū tur res ille ad ſignificationē: ſicut oz i ſanatione cuiuſqz egritudinū tūc ſciuntur ex eis res multe aliter q̄ narrauerunt illi.

Significatio eſt ſcientia ſumpta ex ſignificationibus. Multi autē vtuntur hoc nomine ſignificationum ſuper ſigna rationabilia ſicut oſtendi in tractatu quem cōpoſui de ſignificationibus: ꝛ accidentibus. Dicit ergo hyp. de rebus ad quarum cognitionem vel ſcientiam fit coactio in hac ſcientia ꝛ quib' iuuantur medici: q non omnes inueniuntur ſcripte in ſententijs relatis illis de aſſidis: ſed dimitunt in multis locis. 3

Nota quid ſit ſignificatio.

Poſtqz: dixit q medici q fuerunt de illis de aſſidis dimiſerunt dicere res multas: quibus iuuamentum fit in ſignificatione: ſecutus ē etiā ꝛ narrauit illud per intentionem ſermonis ſui: ſignificatio: ꝛ dixit. Sicut oportet in ſanatione cuiuſqz egritudinum. Quod eſt: quia omne quo iuuamentum fit in ſignificatione ſanationis egritudinum eſt ex arte medicine. Et poſſibile quidem eſt vt aliquis exiſtimet q hy. dimiſit dicere ſignificationes que neceſſarie ſunt in cognitione egritudinum: ꝛ preſcientia de eis verū res nō eſt ita: nam ſignificationes iſte comprehenſe ſunt neceſſario in ſignificationibus quibus fit iuuamentum in medicatione. Si enim non fieret iuuamentum per- cognitiones egritudinum: ꝛ preſcientiam de ſucceſſione earū in inuentione medicationis: melioris eſſet ſuperflua: nec eſſet neceſſaria omnino. Nunc ergo cum per eam fiat iuuamentū in ipſa: tunc eſt propter illud iuuatiua in ſanatione egritudīs: ꝛ res in hoc q ad cognitionem ſignificationis ſuper infirmitates fiat cognitio in ſanatione egritudinum eſt res in qua loqui nobis non eſt neceſſe. Quod eſt quia oportet in primis: vt cognoſcamus egritudinem q ſit: deinde intendamus poſt illud ad medicandum ipſam: q autez p pronoſticationes fiat iuuamentum in medicatione egritudinum iaz oſtendit hy. in prologo libri ſui de pronoſticatione: itaqz ſi aliquis dicat per omnia que ſunt in medicina non fit iuuamentum: niſi in cognitione egritudinū: aut in pſcientia de eis: aut in medicatione earum: erit intentio eius in hoc ſermone intētio eius in ſermone pmo: quod eſt: quia medicatio ex medicina nō ē niſi ſibipſi. Sed pronoſticatio ꝛ cognitio egritudinum eſt ante medicationē. Et propter illud non eſt poſſibile alicui vt dicat: q finis medicie ē cognitio egritudinum aut preſcientia de eis: ſicut dicim' in ſanatione egritudinū. Et itellige a me i hoc loco q ſanatio egritudinum eſt deſtructio egritudinum: poſtqz ē caſus egritudis ꝛ euacuatur ꝛ nō que adhuc futura eſt. Nos autem iam ſcripſimus in oibus illis illud quo contenti ſumus: vel quod ſufficit nobis in tractatu quem edidimus in fine medicine: ꝛ non oportet nobis nunc: vt occupemur ab eo: ad quod intendimus per illud quod extra ipſum eſt. Quod eſt: quia intelleximus ſententiam hyppo preter quod indiguerimus ſermone exquiſito in fine medicine: ꝛ quoniam iſte ſermo ad cuius expoſitionem intendimus inuenitur ſcriptus in pluribus deſcriptionibus in quibus confidentia eſt fm̄ modum aliam tunc non eſt ſuperfluum dicere illud. Differentia autē inter ipſum ꝛ ſermonem quem premiſſimus eſt in dictione vna ꝛ ē: aut q eſt: quia ſermo eſt ſcriptus fm̄ hunc modum: ꝛ cum ſuſcipiuntur ille res ad ſignificationem: aut ſicut oportet in ſanatione cuiuſqz egritudinū: qui aūt ſcripſit hunc ſermonē fm̄ hanc deſcriptionem intellexerit ab hy. ex ſermone ſuo: ſignificatio: cognitionem egritudinum ꝛ preſcientiam de eis: ꝛ intellexit ex ſermone ſuo: ſicut oportet in ſanatione cuiuſqz egritudinum: quia viſum eſt ei q medicatio egritudinum non eſt ingrediens in hoc nomine. ſ. ſignificatio ſuper ſanationem egritudinum: ꝛ ſi illud eſt ita: tunc dimiſſio hy. dicendi partē artis quā fit medicatio egritudinum in ſermone quem dixit ante hunc vbi dixit: in eo dimiſerūt plura eor: q̄uis ille egritudines diuerſe fiāt in egris diuerſis: ꝛ quorundā eor ſollicitudo magnificet in ſignificatione eſt nō fm̄ rectitudinē. Et manifeſtū qdē eſt q q dixit hunc q ſermonē dicet q hy. nō iterauit etiā

In pmis oz vt cognoſcam' egritudinē dei de intendamus ad medicandum ipſam.

Sanatio egritudinū eſt deſtructio earum

Nota differentiam inter exceptionē pmaz ꝛ ſecundam

De quo fit iuuamētū in inuentionē ſanitatis eſt ex arte medicine

ſermonē ſuū ⁊ ſcripſit hunc ſermonem aliū: niſi vt adderet ad ſermonē ſuū pͥmū rememoꝛationē huius patris artis medicine.ſ.medicationis egritudinū. ↑Et quādo nō eſt diuerſitas in aliquo quo fiat iuuamentum in medicatione egritudinū: tunc prolongatio ſermonis in eo eſt ſupflua oꝫ ergo ꝓpter eū ad ſermones in quibus docet hy. res quibus fit iuuamentū in medicatione egritudinum. 4

↑ Supfluum ē plongare ſmonē in rebꝰ q̄ nullū in medicatōe egritudinū afferūt iuuamētū.

ſit quantitas: ⁊ nō dixit hunc ſermonē niſi quoniā ipſi nō ſcripſerunt in regimine ſententiam penitus: quod eſt: quia ipſi ſcripſerunt in eo aliqua: ſed nō ſcripſerunt in eo aliquid cui ſit quantitas de qua curet. Et hy. quidem oſtendet in ſequentibus de ſanatione cui eſt quātitas: que medicatio eſt. 7

medicationis diuiſe in cirugiā dietā cōpoſitionē fit p vſū medicinarū.

D Ixit q ipſi vſi ſunt ex ſpeciebus ſanatiōis que ſanitatē acgrere faciūt rebus: paucis: quarū numerus eſt paucꝰ: exceptis illis qbus vſi ſunt in egritudinibus acutis. Innuit ergo ad hoc q ipſi in eis dixerunt ſpēs ſanatōis mꝉtas: ⁊ per vitā meā iuro ipſi fecerunt illud: verū tamē illud q vſi ſunt i egritudinibus chronicis vere etiā nō cōplet apud eos: niſi p potum medicinarū ſolutiuarū: ⁊ aque caſei: que bibit i hoꝛis ſuis. 5

Qui enim dietā ⁊ cirugiā dimiſerunt minꝰ vituperāt q̄ q etiam alia.

D Icit in libꝛo q ſcriptus eſt ſecūdo poſt librū q ante ipſū ſcriptus ē: qui eſt rectificatus magis: quoniā eſt intētio libꝛi ſecundi ⁊ intentio libꝛi qui editus eſt āte ipſū eadē: ⁊ ſunt plures dictiones eius ille dictiones eedē: verūtñ minuit ex eo aliqd pꝰ aliqd ex rebus poſitis i illo libꝛo pͥmo: ⁊ addunt res in eo que non ſunt in illo: ⁊ mutant in eo res ab eo quod ē i illo. Et illius exemplū eſt: ſi volueris vt certificet tibi liber acutis ſecūdus: qui nominatus ē autholochis: retificatꝰ poſt librū que ſcripſit ante eū. Secundū ergo hunc modū ⁊ inuenimus illos de aſſidis: quoniā medici illius regionis poſuerunt ſententias alias poſt illas ſententias p̄cedētes: quarū quedam ſunt ille ſententie pͥme eedē: ⁊ minuerunt ex eis res: ⁊ addiderunt in eis res: ⁊ mutauerūt in eis res. Dicit ergo hy. in libꝛo ſecundo: q compoſitio eius ⁊ ſimilioꝛ vie eſt medicine q̄ libꝛi pͥmi. 6

N Omen regiminis cadit ſup medicationē que fit p medicationes in quarū vſu cucurrit ꝯſuetudo: ſicut pſoꝛatio ⁊ cauteriū: ⁊ reliqua que operant p manū nominātur operatio manus: ⁊ nominat pars ſecūda p dietā: ⁊ noiat pars tertia cum iſtis duabus ex partibus medicine medicatio ⁊ manifeſtū quidem eſt q cōplementū huius partis fit per vſū medicinarū. † Hyppocrates ergo redarguit medicos qui fuerunt ante ipſum: qꝛ non ſcripſerunt in regimine aliqd cui

† Nota q cōplemētū

I N quo tamē nō ſolum eos non laudo: verum etiam qꝛ medicine p pauca numero atq; vulgaria: preterq̄ in acutis paſſionibus exercuerunt: vt catarticum ⁊ ſerum tempoꝛibus ſuis.

C Et non propter hoc tātū nō laudo eos: ſed quoniā ipſi etiā nō vtuntur ſanationis ſpeciebus: niſi quarū numerus ē paucus. Quod eſt: quia plurimum quod inuenerūt de ſanatione preter ſanationē egritudinum acutarū: non eſt niſi dare in potu medicinas ſolutiuas ⁊ aquam caſei ⁊ lac in hoꝛis ſuis.

S Ed poſterioꝛes eorū corrigētes dicta mediciali vie quodā ſequacius vel ſagacius ⁊ egrotāti familiarius reliquerunt.

A Lii aūt q poſt eos venerunt poſtq̄ redierunt ⁊ rectificauerūt q̄ꝫ ſcripſerāt illi: ſcripſerūt res ſimilioꝛes vie medicine ex rebus quas vnicuiq; infirmorū approximare opoꝛtet.

S Ed ātiqui pꝛoꝛſus de dieta leuia viribuſq; carentia iutiliter ediderūt: eo q multa diminute pſcripſerunt: pꝛorſus de dieta nihil vtile tradiderunt.

E T cū hoc iterum antiqui nō ſcripſerunt de regimine aliquid cui ſit quantitas.

I N de leuia viribuſq; carentia inutiliter ediderunt: nō tamē in hoc errauerunt quoniam ipſam vel ipſorum partiū vel partem varioꝛum moꝛboꝛum eorūq; multiplicitatem ignoꝛarent.

M Ultitudinem autē diuerſitatis cuiuſq; egritudinum ⁊ multitudinem diuiſionum eius non ignoꝛauit aliquis eoꝛum

S Ed potius numeroꝛum palam tradere conantes non inuenerunt: aut quoniam foꝛtaſſe difficile comprehendi: ſiquidem ex altiſſimis inueſtigandum ſit: aut quia non alius moꝛbus ab alio vtcunq; differre videtur: nec idē eſſe ſentiuntur: niſi eodē nomine vocitentur.

Q Uī autē ipſi in numero ſpecierum cuiuſq; egritudinū ſermonem ponere voluerint: non inuenerunt in eo quod ſcripſerūt inde: quod ē: quoniam foꝛtaſſe nō ſit facile cōprehendere numerū earū ſi eſt ſignificatio ſignificans ſup egritudines: ita vt vnaqueq; earum diuerſa a ſua compare ſit in aliqua rerū putatur enim q illa egritudo non eſt ipa egritudo alia eadem niſi ſit nomen eius nomen illius egritudis euſdem.

N On ipſi non ignorauerūt tantum multitudinem ſpecierū egritudinū: ſed ipſi ſcripſerunt in eis etiā pluſq; opoꝛtuit ſicut oſtendam in ſequētibꝰ. 8

Nota diſtinctiones nōnulloꝛū moꝛboꝛū q̄ſ faciebāt medici nūquam.

I Am dixi paulo ante: q medicī q fūt de illis de aſſidis ſcripſerunt a pͥncipio eius q ſcripſerunt d accidentibꝰ pluſ q̄ oꝫ: qd eſt: qꝛ dixerūt q egritudines q̄ fiūt a colera ſūt ſeptē: ⁊ poſtq̄ paululū ꝓceſſerūt ſcripſerunt iterū: q egritudines veſice ſunt .xij. deīde ſcripſerūt pꝰ illud etiā q egritudines renum ſunt q̄ttuoꝛ: ⁊ ſcripſerūt pꝰ illud iterū: ⁊ egritudines diſtillatiōis vrine facte ex veſica ſūt q̄ttuoꝛ: deide ſcripſerūt poſt illud etiā ⁊ ſpēs ſpaſmi ſunt q̄ttuoꝛ: deide ſecuti ſūt ⁊ ſcripſerūt poſt illud etiā: ſpēs ictericie ſunt q̄ttuoꝛ: ⁊ ſcripſerūt poſt illud etiā: ⁊ cauſe vel ſpēs ptiſis ſunt tres † Quod eſt: qm ipſi ꝯſiderauerunt in diuerſitate accidentiū q̄ mutant a cauſis multis: ⁊ dimiſerunt intēdere expoſitionē egritudinū: ⁊ nō ꝯſiderauerūt in eis: ſicut ē illud qd fecit hy. in inuētiōe eaꝝ: ipſe.n. vſus ē illo canone quo ſolo poſſibile ē inuenire numerū egritudinū. Ego aūt iā oſtēdi illū canonē: in pͥncipio libꝛi mei q ē in via de igenio ſanitatis: ⁊ narraui iterū rē ex eo paruā i libꝛo meo de elemētis: ſm ſniam hy. ⁊ inuenit ibi tractatꝰ quē cōpoſui ſmone bꝛeui abbꝛeuiato: q eſt in ſpēbus egritudinū: nūc aūt illud ad qd oꝫ nos itēdere ē ꝯſecutio ſmonis hy. quoniā intētio expoſitiōis nō ē niſi hoc qd ē: quoniā qn conat expoſitoꝛ ꝯſtituere demonſtratio

† Nō ex diſtinctione accidentiū ſꝫ ex ſuppoſitione cōis cōpoſitiōis ⁊ vnigenitis inueſtiganit moꝛboꝝ diſtinctionem.

nē ſup illō qȯ di
cit in expoſitiōe
ſua q̄ exponit li
bꝛ: ꝓlōgaᷣ apō
hoīes eē ꝑtiū ſa
natiōis ſanang̃
egritudīes q̄ fit
iuuamētū ī me-
dicatōe egritudi
nū īterficiētiū:
hec ē ḡ ſūma ſer
mōis hy. cui⁹ ꝓ
miſim⁹ rememo
rationē: res aūt
ꝑticulares q̄ ex
eo ītelligūᷣ nos
nārabim⁹ caſ. 9

Nō quādā diuiſionē ⁊ ſubdiuiſionē ipſoꝝ morboꝝ

Significa
uit hy. ꝑ
ſmonē
ſuū iſtū: ꝙ ex eg̃
tudinib⁹ ē egri-
tudo q̄ cōicat mꝉ
tis hoīb⁹ ī hoꝛa
vna: ⁊ qñ egritu
dines ſūt ꝑnecca
biles: noīaᷣ egri
tudo illa moꝛta
lis: ⁊ qñ ſūt faci-
les: noīaᷣ noīe
alio qȯ ipāz ſig-
ficat: noīaᷣ itaqꝫ
egritudo algue-
ſed: ita vt ſit egri
tudo alguefed ħ
egritudo q̄ mꝉti
plicaᷣ ī hoꝛa vna
ī regiōe vna ⁊ ſit
moꝛtal' ipā egri-
tudo alguefed ꝑ
necabil'. Et ħ ēt
ē gen⁹ aliō ex ge
nerib⁹ egritudi-
nū cōicās mulg̃
⁊ noīaᷣ egꝛtudo
diuerſa: ⁊ ꝓpē co
rā oīb⁹ iſtis egri
tud. b⁹ ſūt ille q̄
accidūt ex regiōe
⁊ ledunᷣ ꝑ eas
hoīes ſꝫ modoſ
diuerſos mꝉtos
⁊ nō ē eaꝝ gnā-
tō cōis: qȯ āt re
ctū ē vt ſit hy. ſi-
gnificās ꝑ ſmo
nē ſuū: ſꝫ ſit egri
tudīes diuerſe:
⁊ ꝓpinq̄: qȯ eſt:
qm̄ neċariū ē vt
dicaᷣ ꝯriū hui⁹
ſmōis ī eis. ſ. n̄
ꝓpinq̄ ſꝫ ſiles:
ſꝫ iudiciū ī egri-
tudib⁹ regiōali-
b⁹ ⁊ egritudib⁹
alguefed et ꝑni-
cioſiſ: nō ē niſi ꝑ
aſſimilatōez eaꝝ
qȯ ḡ neceſſariū
ē ī illo ē vna dua

Si ergo qñ epidimie
uel epidimialis moꝛ
bi q̄litas aut q̄ntitas
aut vniuerſalit̃ moꝛtalis ē: ſꝫ
ipi moꝛbi varij ⁊ ineq̄les ſūt:
⁊ afficiūt plerūqꝫ plurimos
vt diximus ⁊ interimū.

Et qñ nō eſt diſpoſi
tio egritudis algue-
ſed diſpō egritudis
moꝛtalis cōis: ſꝫ ſūt egritu-
dines diuerſe ⁊ ꝓpinq̄: acci
dit pluribus hoībus ex re-
bus quaſ ꝓmiſimus ⁊ narra
uimus vt moꝛiatur.

Sed vulgus perituꝫ
ab iperito huiuſmo
di cognoſcentiū diſcernere
nequeunt.

Vulgi aūt nō cogno-
ſcūt meliorē a vilio
re ⁊ peioꝛe ꝓculdu-
bio in cognitiōe haꝝ egritu
dinum.

Alia laudantes: ⁊ a-
lia vituperantes.

Et laudant ⁊ vitupe
rāt ꝓpꝛie ſpēs alias
ex ſpēbus ſanatiōis

Quoꝝ ⁊ ī his moꝛbiſ
eoꝛūqꝫ medela igno
rātia hac pꝫ maxie
quā dicturi ſumus ſignifica
tiōe. Expers nāqꝫ totius me-
dicinalis ſcīe ab his peritiſſi
mus huius egritudis cā ab-
lata putaᷣ: q̄. n. medicina in
eo iuuare vr̄: eius noīa ſunt
habilia: q ergo ea dignoue-
rit: ptiſanā videlꝫ ⁊ ſirupuꝫ:
aquā quoqꝫ mellis ⁊ hmōi:
⁊ illius a vulgo medicus ha
beᷣ q inſipiens itidē vt ſapi
ens iudicare putatur.

Et maioꝛ ſignifica-
tionū ſup hoc quod
uulgi ignoꝛāt valde
eſſe haꝝ egritudinū: ⁊ ſecun
dū medicationē eaꝝ quō oꝫ
ut ſit: eſt ꝙ dico ⁊ ē ꝙ de illo
apud quē nō eſt ſcia medici-
ne putās qꝛ eſt ſciēs medici
nā ꝓpter has egritudies: qđ
ē: qꝛ doctrina noīuꝫ ſpēꝝ ſa
natiōis: de qbus exiſtimaᷣ
ꝙ ſūt rectioꝛes hn̄tibus hal
egritudies eſt facilis: qm̄ hō
q ſcit hec noīa. ſ. aq̄ Kiſt oꝛ-
dei: ⁊ potuſ ille: ⁊ ille. ⁊ aqua

mellis: eſtimant de eo oēs
vulgi qꝛ eſt medicus cū ſcit
illud quod narrat: ⁊ melioꝛ
⁊ vilioꝛ res vna eadem.

Scripturū itaqꝫ me
eſſe q̄ hactenuſ igno
rata fuerūt neceſſa-
riū duco: quoꝝ itaqꝫ doctri
na ⁊ excellentiſſima eſt ī his
q̄cūqꝫ iuuamē vel leſiōeꝫ ſūt
paritura. Id aūt qđ ignoꝛa
tur a medicil eſt cur medico
rū ꝑs totius vite ſue nō de-
ſiſtit diebus ꝓpinare in acu
tis paſſionibus ptiſanaꝫ oꝛ-
deaceā nō colatā vtiliter opa
ri ꝯſiſi. Alij vero vt nec vnū
oꝛdei granum tranſglutiant
egri ſumopere ſtudent. Qđ
ſi fieret ⁊ nō colata eſſet: ma
ximuꝫ credunt eſſe nocumē
tū egroto. Alii aūt nec cola
tā nec nō colatā dant: quoꝝ
rurſus pars nunq̄ niſi. vii.
tranſacto. Alii vero moꝛbo
deficiente in die cretica.

Videᷣ aūt mihi quia
oꝫ vt ſcribam oīa de
qbus medici ſciam
nō habent cū eoꝝ cognitio
nobilis ſit quātitatis ⁊ ma-
gne ſcīe: ⁊ oīa q̄ faciunt iuua
mentū magnū: aut nocume
tū magnū. Res āt de qbus
medici ſcīaꝫ nō habent ſunt
iſte. Que cā ē ꝓpter quā fit
ꝙ qdā medici moꝛāᷣ tpe vi
te ſue toto dātes ī potu īfir-
mis ī acutis egritudinibus
ptiſanā oꝛdei nō colatā. Et
quando faciunt illud exiſti-
mant ꝙ medicatio eoꝛuꝫ ip
lis eſt ſecūdū rectitudineꝫ.
Et ex eis eſt qui ꝯuertit ſtu
diū ſuū totuꝫ ad hoc vt non
deglutiat infirmus granum
oꝛdei vnū: qm̄ putat ꝙ ī illo
eſt nocumentū magnuꝫ: ſed
dat ipāz in potu īfirmo poſt
q̄ colat eam. Et ex eis ſunt
qui infirmo in potu non tri
buunt: neqꝫ ptiſanam oꝛdei
neqꝫ aquam eius: ⁊ ex eis
ſunt: qui non faciunt vſque
quo tranſeant ſuꝑ infirmuꝫ
ſeptem dies: ⁊ ex eis ſunt:
qui non faciunt illud vſque
quo conſumatur egritudo ⁊
veniat criſis.

ruꝫ reꝝ: aut vt dicaᷣ ꝙ
certioꝛ dſcriptionū ē de
ſcriptio ī q̄ ē: ſꝫ ſūt egri-
tudinel diuerſe nō ꝓpi
que: aut vt a ſmōe eius
ꝓpinq̄: nō opōteat itel
ligi ꝙ q̄dā ſit ꝓpinq̄ q-
buſdaꝫ: ſꝫ egritudies q̄
ſt añ eas. ſ. egritudies
d q̄ꝝ euētu cucurrit cō-
ſuetudo: nā egritudies
alguefed: ⁊ egritudinel
ꝑnecabiles paꝝ accidūt
† De euētu āt eaꝝ q̄s
hy. diuerſaſ noīauit cu
currit ꝯſuetudo: ⁊ ſt ille
ī qb⁹ ē ſmo eius in hoc
libꝛo. In egritudinib⁹
āt q noīanᷣ alguefed lo
quiᷣ ī libꝛo ſuo q noīaᷣ
epidimie: ⁊ loqᷣ d egri
tudinib⁹ regionalib⁹ ī li
bꝛo ſuo de aere ⁊ aq̄ lo-
cis ⁊ nō ſingli: ī egritu
dine noīata moꝛtal' fa-
cit libꝛū ꝓpꝛiū: qm̄ nar
rauit in libꝛis ſuis: qꝛ ē
vna egritudinuꝫ algue
ſed. 10

Dicit ꝙ vulgi n̄
cog̃ſcūt ꝓculdu
bio melioꝛē medicoꝝ ī
cognitiōe haꝝ egritudi
nū ab alijs. Et manife
ſtū ē ꝙ ſmo ei⁹ ē in egri
tudinib⁹ acutꝭ q̄s dixit
pauloante. 11

Dixit ꝙ vulgi n̄
cog̃ſcūt ſpēs me
dic' tiōis: qb⁹ oꝫ vti: ⁊
q̄s laudare oꝫ: veꝝ lauſ
eoꝝ ⁊ vituperatio nō ē ꝓ
pꝛie niſi ex ſpēb⁹ alijs:
⁊ ꝑꝑ ħ dicim⁹ ꝙ laus ⁊
ipoꝝ vituperatio nō cur-
rūt ſꝫ rectitudinē: dein
de hy. ꝑ ſucceſſionē hu-
ius ſmōis poſtq̄ nar-
rauit demōſtratōeꝫ ſuꝑ
ſmonē ſuū ſcripſit hūc
ſermonē. 12

Quꝫ ſint medicie
qb⁹ vtiᷣ melioꝛ
medicoꝝ ⁊ vilioꝛ coꝛuꝫ
vne ⁊ eedē ſit ꝑꝑ illum
medicoꝝ apud vulguꝫ
melioꝛ n̄ cognit⁹: cū ipſi
nō ītelligāt oīaꝫ inᷣ il-
lū q medicaᷣ cum illis
medicinis qb⁹ medicāᷣ
egritudies ī hoꝛis ſuiſ
⁊ cū quātitate q̄ oꝫ inᷣ il
lū q fac illō imēiurate:
verūtn̄ hy. poſtq̄ abſci
dit ī ħ loco ꝓpōeꝫ ſcdaꝫ
ꝓlogi ſui libꝛi: icipit d
ſb⁹ q̄s itēdit ex ſmōe q
ſeqᷣ ſmōeꝫ ſuū iuſſū. 13

Preterea: Vtaᷣ d hac qō
ne q̄ꝫ dixit hy.
qꝛ ē qō dialecti

† Nō iſte liber ſepaᷣ a libꝛo epidimiarum ⁊ de aere ⁊ aq̄ ꝑ hoc qꝛ ħ tractaᷣ d egritudinibus ex erroꝛe regiminis ꝓuenientibus

Nō ꝙ hy. appellat ħ medicinaꝫ ſciam alibi āt dixit ipſaꝫ artem.

ca:poſſibile.n.ē medicari egritudines ſm rectitudinē pter q̄ i graſ de hmōi q̄onib⁹:qd̄ ē:q2 hy.dicit q̄ rectitudo in medicatiōe egritudinū eſt medicis ex cognitiōe rex q̄s oz facere: non ex ingſitiōe cauſe i diuerſitate cadēte int̄ illos q̄ ſcripſerūt ſpēs ſanatiōis diuerſas in egritudinib⁹ eiſdē:Hec aūt qd̄ vere nō ē iuuatiua valde tm̄:imo oz vt p̄mittaſ qd̄ de ea ſup oēs res ſicut oſtendā qn̄ p̄cedā in ſmone meo:qd̄ ē:quoniā dignus ē vt oſtēdā in p̄mis in eis:q2 neceſſaria ingſitio de ea:ꝛ q̄liter ē rn̄ſio in ea: q̄ aūt ingſitio de eo ſit neceſſaria intellige ex eo qd̄ dico ꝛ ē.† Quia diuerſitati q̄ cadit int̄ pħos n̄ inuenitur inſtrm̄ māifeſtū quo expiaſ qd̄ ē:q2 tu nō inuenis inſtrm̄ manifeſtuz quo expiaſ ſmo q̄ dicit: q̄ mūdus nō eſt generat⁹: neq3 ſmo q̄ dicit:q2 ē generatus:neq3 ſmo q2 dicit:q2 eſt corruptibilis:ꝛ qui dicit:q2 nō corrūpiſ:neq3 ſmo eius q̄ dicit:q2 nihil ē extra ipm̄ vltimū vacuū:ꝛ ſmo q̄ dicit:q2 eſt infinitus: neq3 ſmo qui dicit:q̄ ē vnus mūdus:ꝛ ſmo q̄ dicit:q2 ſunt plures vno:neq3 quātus ſit eox numerus ſi ſunt plures vno:neq3 ēt ſi ſunt plures vno nō cōprehēdiſ eox numerus:neq3 numeranſ:neq3 ē poſſibile vt vtaſ ingſitiōe de illo ſignificatiōe manifeſta. Et ſimiliter ē diſpoſitio multax aliax rex ex reb⁹ de q̄bus inuenif qd̄ in phīa. Ex eis.n.ſunt res in quib⁹ nō eſt nobis poſſibile oīno iudicare iudiciū abſcindēs:ꝛ ex eis ſunt res lōga indigētes ingſitōe. Rex āt quib⁹ iuuanſ infirmi aut nocēt eis nō eſt diſpō hec diſpō:qd̄ eſt:q2 in inuentiōe eax nō eſt neceſſariū t p̄s longū:ꝛ vir p̄ſcius. De oībus aūt reb⁹ q̄s exiſtimāt quidē hoīes ſe inueniſſe:putaſ q̄ iudiciū in eis eſt facile: qm̄ ſi inuenerint cū vtunſ infirmis:tunc oz vt laudenſ ꝛ ſuſcipianſ:ꝛ ſi nocēt cū eax eſt vſus:tunc oz vt fugiaſ ab eis ꝛ eijcianſ:ꝛ ſi nō nocēt aut iuuāt nocumēto aut iuuamēto q̄ q̄ztitatez habeat:tūc oz vt puteſ de eis q2 ſunt ex rebus q̄ nō faciūt aliquā hax duarū actionū.† Uerūtū oz iterū medicis vt elongenſ ab oī qd̄ nocet nocumento māifeſto. Res āt q̄ nocēt aut iuuāt iuuamento:aut nocumento paruo nō eſt mirū ſi retineant oēs eas qui putant de eis in p̄ncipio opinionē aliquā. In eſſe āt rerū int̄ q̄s ē dr̄ia magna valde:ita vt laudēt eas q̄daz hoīes ꝛ quidez eorū vitupent eas:cadit admiratio ex eis q̄ laudent q̄ruz virtus in nocumento eſt virtus magna valde. Et ex eis q̄ vitupant res q̄b⁹ in veritate fit iuuamentū māifeſtū hec eſt qd̄ de q̄ inquirit nūc hy.in fine exēplorū pticularū: ꝛ iaz dixit eā iterū Arſiſtrates:ꝛ reſponſionē in ea in tractu libri ſui p̄mo de febribus:ꝛ inceſſit in abbreuiatione ſmōis in eo ꝛ explanatione eius alia hy.qd̄ eſt:q2 poſtq̄ narrauit in libro ſuo quez dixim⁹ āte illos qui ex medicis vtunſ in febrientibus ↄ̄rio regiminis quo oz vti.† Et dixit illos q̄ cadere faciūt virtutes infirmorū p̄ p̄hibitionē vehementē longā a cibis:ꝛ dixit Catonē medicū qui cibabat infirmos carne:ꝛ potabat eos vino:ſecutus eſt illud hoc ſmone:ꝛ eſt ſmo eius cū dictiōe ſua fecerunt cadere multos infirmos in paſſiōes valde magnas ꝛ ſi oium febrientiū euaſio ab infirmitatib⁹ ſuis:eſſet p̄ hmōi regimē in ſanatione euaſio mala:remanerēt illi q̄ exercēt medicinā ſm hūc modū non ſanātes aliquē infirmox:verū qd̄ magis ſimili⁹ eſt vt ſit:eſt q̄ in medicatiōe oīuz febrietiū nō ↄ̄uenit vnuz ꝛ idē regimē oz ḡ vt laudeſ Arſiſtrates ꝛ oēs q̄ inquiſierunt de hac q̄one p̄ter ipz ꝛ ſcripſerūt reſponſionē i ea ꝛ digni⁹ eſt etiā vt laudetur qui fuit p̄mus qui q̄ſiuit de ea. Et ſcias q2 nō eſt ingſitio de ea ꝛ reſpōſio in illo in egritudinib⁹ acut̄ dignior q̄3 in reliquis egritudinibus remanentib⁹:qd̄ eſt.† Q2 inquiſitio de ea ē cōis cōicās oib⁹ egritudinib⁹:qm̄ diuerſitas in medicatiōe nō cadit int̄ medicos i egritudinib⁹ acut̄ tm̄:ſ3 in oib⁹ egritudinib⁹ alijs:ꝛ p̄pter hoc figitur in vnoquoq3 eoruz ſpacio lōgo t̄pis ſm regimē qd̄ viſuz ē ei qn̄ vidit q̄ quidā

Margin: † Diuerſitates p̄hoꝛū non p̄nt exēplo ſenſibili declarari ſicut diuerſitates medicoꝛuz

Margin: † Res manifeſte nocētes ſunt fugiende.

Margin: † Nimia abſtinētia ꝛ magna cibox repletio veritatē infirmox p̄ſternit.

Margin: † Nō q̄ diuerſitas in medicatiōe nō in egri-

A d hec vero: aut interrogaſti: aut nō interrogaſti: ne quicq̄ idoneuz reſpondere ſolent. E t plus illo qui nō ē de ↄ̄ſuetudine medicox vt inquirant de hmōi q̄ſtionibus ꝛ pōt eſſe vt non inueniatur apud eos reſponſio ꝛ ſi interrogētur de eis etiam.

Q ue res itaq3 iā demū ita ad hoc deducta ē vt etiā vulgo liquidiſſime clarere videaſ: ꝛ medicine ars oīno ars eſſe non videatur. Q uāuis ſit approp̄atū huic arti toti ut vitupent cā vulgi vitupatiōe magna docēc ipi n̄ exiſtimēt oīo q̄ pars medicīe ſit inuēta.

hoīes iuuati ſunt eo. De reliquis āt remanētib⁹ p̄ter eos quorū null⁹ iuuaſ ē p̄ regimē eorū:l3 ipi exiſtimēt ſup īfirmos q̄ ipi enarrauerūt ſup ſeipos ſecreto:ꝛ forſitā ēt ſicut dixit hy.in libro ſuo de algebra i illis q̄ errāt in ſtrictura oſſiu3 qn̄ frangunſ:ꝛ accidit cū fractura eorū vuln⁹:ꝛ ledūt infirmos p̄ illā cām:qd̄ eſt:q2 hy.dicit q̄ ipſi nō exiſtimāt q̄ cā in illo nocumēto ſit ligatura:ſ3 malicia fortūe. Similit̄ accidit etiam ſimile huic in egritudinib⁹ quaruz ſanatio ſit per regimen eſſe aūt eius qd̄ ipſe dixit in hoc ſermone quē p̄miſimus ad exponendū ē manifeſtum qn̄ legit hō bis eum aut ter ſecū:ꝛ ponit mentē ſuā in eo:qd̄ eſt:q2 tu inuenis hy.feciſſe in exemplo ſuo particulari ſermonē cōem ꝛ eſt ſermo de quo conſuetudo cucurrit pħis ꝛ pluribus opicibus artis dialectice: vt noīent ipſuz etiaz ſermonez vniuerſalem.† Arſiſtrates enim dixit regimen qd̄ eſt ſm finē ↄ̄trarietatis ei quod oportet hy.aūt dimiſit dicere regimen horribile:ꝛ dixit regimen mediuz:quod eſt q2 fames que eſt in vltimo ꝛ repletio tranſiens equalitatē quā fecit cato:ſunt in veritate horribiles. S3 p̄pinquus his duobus ad equalitatem eſt regimen quod narrauit hy.q2 qui regit p̄ eū ipſum in egritudinibus acutis eſt medicis cui ē ex magnitudo ꝛ nobilitas quod eſt:quia ex medicis ē qui cibat infirmos ptiſana ordei:ꝛ ex eis eſt q̄ potat eos aq̄ eius tātū:ꝛ ex eis eſt qui nō potat eos: hac etiā vſque quo veniat criſis eis:ꝛ regit infirmuz thora que eſt inter initiū egritudinis ꝛ inter criſim cū eo quod bibitur tantū:ſicut aqua ꝛ aqua mellis:ꝛ ſi indigent in quibuſdā horis vtuntur ſirupo acetoſo. Cā aūt diuerſitatis inter eos eſt ſm q̄ dixit hy. Hy.eniz narrauit illud in ſequentibus:iā autez dixit q̄ Arſiſtrates dixit illud ꝛ inuenit in tractatu p̄imo libri ſui in febrib⁹.† Et ē q̄ quidam homines indigent aqua ordei tantū: ꝛ quidaz eoruz indigent cum illo etiam ptiſana ipſa:ꝛ quidam eorum non indigent aliquo eoruz ſed ſufficit eis vt conſeruent ſe cum eo quod bibitur tantū vſq3 ad horā criſis ꝛ iuuantur per id.† Et hy.quidez ſm q̄ narrat in ſequentibus ex infirmis eſt qui indiget ptiſana ordei ꝛ qui indiget aqua eius tantum:ꝛ qui non indiget aliqua earum.

Margin: tudinibus acutis tm̄ cadit: verū ꝛ in oibus alijs.

Margin: † Cōſuetudo pħox ꝛ dialecticox ē ſm exemplo pticulari ſmonez cōem ꝛ vniuerſalē facere.

Margin: † Nō q̄ in textu hinuit alīū modū faciēdi ptiſana nō colata.ſ.cognationis itegris q̄s nos q̄ conſtratū facimus illa.

M Anifeſtum eſt oſtenſione plana bona ꝛ hoc ſermone q̄ hyppo. fuit primus qui queſiuit de hac q̄ſtione:ꝛ reſpondit de ea. Dixit enim qd̄ eſt:quia medici non conſueuerunt iterrogare de huiuſdi q̄ſtionibus:ꝛ ſi interrogāt eos q̄dā homines de eis aut cum querunſ non eſt eis poſſibile inuenire reſponſionem in eis. 15

I N hoc ſermone itex inueniſ hy. narraſſe p̄ ꝛē plū particulare res ex rebus vniuerſalib⁹:i primis quidē naturā ex diuerſitate q̄ eſt inter illos q̄ exercent aliquā artiū q̄cunq3 fuerit: dubitat hō neceſſario ita q̄ facit eū beſtare:q̄ nō eſt eis ſcīa de ipſa:ꝛ ſermo q̄dem:nam ↄ̄uenientia eox in ea eſt ſignificatio magna ſup ſciam eox:ꝛ hec q̄dē eſt res cū qua oſtendiſ adiutorium demonſtratiōis ꝛ geometricis:qd̄ eſt.q2 demonſtratiōes iſte nō ſufficiunt ſapiētib⁹ tm̄:ſed inuenimus eas itex apud vulgos p̄babiles vel famoſas cū certitudine inde eſt quod ipſi dicunt in eo q̄ vtiſ demōſtrationibus geometricis q̄ declarauit rem manifeſtā in

qua nõ eſt diuerſitas. Et hy. qđ narrauit ſmone i hac diuerſitate in oꝛone que ſequit̃ hunc ſermone: 16

Quid itelligat p diuinationē p aſpicientes ꝛ victias.

U[u]Ult p diuinationē artē augurãdi: ſʒ p ꝯſideratione in victimis vult artē quã plures hoies nominãt hoc noie. ſ. ſpeculatio in victimis: ꝛ ē illa etiã quã relig antiq hoc noiant noie: qđ ē: qꝛ ſciẽtes eaʒ poſtꝗ̃ aſpiciũt in victimis ꝓcedũt ēt ꝛ iudicãt ex eis ſucceſſiões: nomē aũt victimarꝝ cadit ſup ſacrificia q̃ offerunt̃ deo glorioſo ꝛ ſublimi ex aialib⁹ venerãdo ꝛ magnificãdo eũ: ꝛ ſũt illa in qb⁹ ꝯſiderãtes ꝓcedũt: ꝛ iudicãt ex eis poſt ꝗ̃ aſpiciunt i viſceribus eoꝝ: illi ãt q diuinant p volatũ auiũ noiant̃ auctoꝛes augurãdi: ꝛ ſũt illi qs hy. in hoc loco noiauit diuinos. Diſtinctio diuinationis in ſuas ſpēs. Quauis nomen diuini ꝛ diuinatõis cadat ſup oẽs artes in qb⁹ fit ꝓceſſio ꝛ iđicãt̃ ſucceſſiones qđ eſt: qꝛ diuini noiant̃ ſpeculantes in victimis ꝛ auctoꝛes auguriĳ: ꝛ illi q ꝯſiderãt in natiuitatib⁹: ꝛ illi q iudicãt ſucceſſiões p ſigna i qb⁹ ꝯſiderãt ꝛ cũ iſtiſ ēt ſt illi q ꝓphetãt ꝛ illi q diuinãt p res diuĩas: ꝛ ex hoib⁹ ſt q noiãt ħ noie illos ēt q̃s noiauit poeta interp̃tes ſõnioꝝ: verũtñ manifeſtũ eſt ꝙ hy. noiat ħ nomine. ſ. diuini auctoꝛes augurãdi tñ: ſicut fecit v̄ſificatoꝛ: qđ eſt: qꝛ verſificatoꝛ dicit ēt in locis multis verſiũ ſuoꝝ ꝙ ars augurãdi ꝓcedit ꝛ ſcit qđ eſt futuꝝ: ꝛ dixit in ꝑncipio ſue poetrie hũc ſmonē. Sʒ venite ꝛ interrogemus q̃ſdã diuinos aut alchem⁹: ꝛ ſignificat p ſmonē ſuũ alcheum⁹: illũ q aſpicit in victimis aut interp̃tat̃ ſomnia qđ eſt: qꝛ ſomnia ſunt a deo bñdicto ꝛ ſublimi: verꝫ manifeſtũ ē: qꝛ ſignificant p diuinos illos q diuinãt p volatũ: qđ eſt: qꝛ nõ ē poſſibile vt dimittat̃ ꝛ q̃titate auguriĳ ꝛ ipe iã dixit illud in alio loco ſuoꝝ verſuũ in reb⁹ nobilis q̃titatis qđ eſt: qꝛ vtit̃ arte q̃ ꝯſideraꝫ in auib⁹: ꝛ ipã nominat̃ ꝓprie ars augurãdi: ꝛ põt eẽ ꝙ ego ꝓlongaui in ſmone in ſilitudinē diuinatõis pluſꝗ̃ opoꝛtuit: ſʒ hoꝛa ē mihi iſte vt redeã ad intentiõeʒ hy. in ſmone ſuo ꝛ ē iſte Quia int̃ illos q vtunt̃ arte augurãdi plus diuerſitatꝭ nõ cadit ꝗ̃ int̃ medicos in plurib⁹ reb⁹ ꝑticularibus. Inde eſt ꝙ ego vidi in qbuſdã hoꝛis quoſdã ex auctorib⁹ augurãdi diuerſificatos fuiſſe in cẽ auiũ: q̃s noiat hy. in hoc loco dextras ꝛ ſiniſtras: ꝛ erat vn⁹ augurꝝ arabs: ꝛ alter grec⁹ de terra aſie. Dixit ģ arabs: ꝙ auis volãs dextre: ſignificat ſalutē mulierꝝ ex infirmitatib⁹ ſuis: ꝛ volãs ſiniſtre ſignificat euaſionē viroꝝ. Augur vero q erat de illis de aſia dixit: ꝙ auis volãs dextre facit neceſſariũ in q̃õne de euaſiõe viroꝝ: ꝙ ipſi euadũt ab infirmitatib⁹ ſuis: ſʒ volãs ſiniſtre facit neceſſariũ in q̃õne de illo lrãm negatiõis: ꝛ eſt nõ. Interrogaui ģ vtroſꝗ an videãt ꝙ hec virt⁹ ſit auis ſiniſtre aut dextre qcunꝗ volat⁹ ſit p̃ter ꝙ videãt ꝙ int̃ ħ vt auis volet volatu eleuato valde: ꝛ int̃ ħ vt volet ꝓpe terrã: aut int̃ hec duo: ꝛ ſi eſt int̃ hec duo alia: an int̃ ꝓpinquũ alto ꝛ ꝓpinquũ inferioꝛi: aut medio ſit dr̃ia: ꝛ ſilr̃ etiaʒ interrogaui eos de aue volãte ꝓpinq̃ aut lõginq̃ in volatu ſuo an apud eos ſit int̃ illud dr̃ia. Arabs ãt ex eis dixit: qꝛ nõ eſt dr̃ia int̃ aliqđ hoꝝ: qcunꝗ volatus ſit: ſiue ſit longinqu⁹ in altitudine: aut longitudine: aut latitudine: grec⁹ vero diſtinxit ꝛ dicit eſſe dr̃iam inter illud: ꝛ dixit ꝙ auctoꝛes augurandi ſcripſerunt qđ dicit̃ in aue q̃ volat dextre aut ſiniſtre poſtꝗ̃ non elongat̃ in volatu ſuo: ſʒ eſt in illo ſm eq̃litatē deinde dixit: ꝛ virtus auis eq̃lis i volatu ſuo in lõgitudine ꝛ ꝓpinqtate eſt ſm ꝯ̃riũ virtutis ineq̃lis: deide dixit ꝙ teſtificãtia et ſup illud ſunt lib᷑i poꝛis auguris: ꝛ ſiſi⁹ ꝛ gerimõ: ꝛ artimidris q̃ noiat̃ foca: ꝛ aliĳ eoꝝ ex famoſis auctoꝝ augurãdi: Sciui ģ ex hoc ꝙ apud augurē arabi cuʒ nõ eſt diſcretio ſʒ ꝯ greco ſciui ꝙ apud eũ eſt diſcretio: ēt qꝛ ē prudẽs in arte ſua: qđ eſt: qꝛ diuerſitas in arte cuius ſciẽtia exꝑit̃ ꝛ exꝑimẽto fit p diſcretõneʒ ſciẽtiarꝫ ei⁹: ꝛ dimiſſioneʒ diſcretõis eius. Quõ ponat̃ diſtinctiones iter artes cuius ſcia exꝑitur exꝑimento Et qm̃ ego iaʒ ꝓceſſi ꝛ ſciui illud ꝛ hy. iudicaui illi auguri greco ꝙ iudiciũ ei⁹ in volatu auiũ

CAm ergo huius diſ ſentõis magnitudo de acutis paſſionibus inter curatoꝛes eo vſꝗ ſeruerit: vt quod viri egro tanti tanꝗ̃ profectuꝝ alicui alteri videat̃ nocuũ: ſic ars medicine i diuinatõis vanitatē redacta eſt. Qui eniʒ diuinationes exercẽt: aruſpices quidã quas quidē aues in ſiniſtrã parteʒ volare viderunt: malũ: quas vero in dextrã bonũ preſagiũ protendere iudicant. Similiter aſit ꝛ aruſpices hic hoc: ille vero huic ꝯtrariũ videt. CUm ergo q̃ititas diuerſitatis iter medicantes in egritudinibus acutis ꝯſequat̃ hãc ſũmam ita ꝙ illud quod appropinquat alicui infirmoꝝ quideʒ eoꝝ q̃ãdo eſtimat ꝙ illud ad iuuamentũ valde eſtimat ſup illud alius qꝛ eſt malũ tantũ: ꝛ ſcđm hoc dicit̃ in arte medicine: qꝛ eſt ſimilis diuinationi: nã qui vtitur diuinatione dicit in aue vna: quia quando volat ſiniſtre: tunc illud ſignum malum eſt: ꝛ quando volat dextre: tunc illud ſignum eſt bonum. ꝛ ſimiliter inuenit̃ etiam ſimile huic in arte q̃ cõſideratur i victimis in rebus in quibus aſpiciũt. ꝛ ex diuinis ſunt quidã qui vidẽt cõtrariũ harũ ſententiarũ.

eſt magis ſil'e vie artis: poſtꝗ̃ ģ addidit nobis etiã cũ hoc teſtimonia famoſoꝝ ex auctoꝛib⁹ augurandi credimus plus ſmoni eius: poſtꝗ̃ vero erexit etiã ille arabs teſtimonia multa ſup certitudineʒ eius qđ premiſit ꝛ iudicauit infirmis enũciaui ei cauſaʒ in certitudine iudiciĳ ſui eſſe ſm plurimum: ꝛ eſt quia ſi auis equalis in volatu ſuo in longitudine ꝛ ꝓpinquitate indicat ſalutem viroꝝ: ꝛ auis cuius volatus eſt inequalis in longitudine ꝛ ꝓpinquitate indicat ſaluteʒ mulierꝝ: ꝛ aues quarꝝ volatus in longitudine ꝛ ꝓpinquitate eſt inequalis ſunt multe valde ꝛ illa cuius volatus in illo eſt equalis eſt vna tñ tũc neceſſario certificat̃ iudiciuʒ eius in multis hominibus: ꝛ nõ verificat̃ in paucis: augur vero grecus addidit nobis iterꝝ diſtinctiones alias: ſm quas oʒ vt auis dextra q̃uis equalis ſit eius volatus in propinquitate ꝛ longitudine ſignificet in quibuſdaʒ hoꝛis ſalutem infirmi: ꝛ in quibuſdaʒ earꝝ ipſius perditioneʒ: quod eſt: quia ipſe dixit: in molli. Et cuius ars eſt ars mulierꝝ ſicut carminatio lane ꝙ ſalus eoꝝ fit per ſimile illius quo fit ſalus mulieris: ꝛ oſtendit inde etiam ꝙ melioꝛes auctoꝛes augurandi ſcripſerunt illud in libꝛis ſuis: ꝛ addidit nobis iterꝝ cum hoc diſtinctiones alias oſtendentes ꝙ illi arabi nõ erat ſcientia de aliquo eoꝝ. Et ego quidem non dixi hunc ſermoneʒ niſi propter ſermoneʒ hy. qui ſeq̃tur hunc ſermoneʒ qꝛ nõ expoſuit ipſum aliquis ſm ꝙ opoꝛtuit: neꝗ ſermonem quem dixit etiam ante ipſum vbi dixit: ꝛ plus illo: qꝛ non eſt de conſuetudine medicoꝝ vt inquirant de hmõi q̃õnib⁹: ꝛ ē poſſibile vt non inueniat̃ reſponſio in illis ꝛ ſi interrogent̃ de eis etiã: qđ eſt: qꝛ hy. cuʒ oſtendit exẽpluʒ rerꝫ in quibus cadit diuerſitas ſm hunc moduʒ intellexerunt qdam hoies ſermonē̃ eius illuʒ nõ recte de ptiſana oꝛdei tantuʒ: ꝛ intellexerunt euʒ quidam aliĳ melius ꝗ̃ iſti parum de regimine egritudinum acutarum: ꝛ intellexerunt ipſuʒ qui dãt de omni medicatione abſolute: fuit ergo intellectus iſtoꝛuʒ melioꝛ intellectu omniũ qui p̄ceſſerunt eos: veruʒ iſti nondũ intellexerunt in intellectu completo: quod eſt: cauſa ingrit hyp. ſicut dixit eſt in omni diuerſitate que cadit in omnibus artibus quas experimento poſſibile eſt experiri: ꝛ ſcitur ſcientia certa manifeſta: quod eſt hoc ſicut narraui ex ſermone qui hunc ſequitur ſermonem. 17

Nota qđ ſomnia ſũt a deo

Nota exẽpluʒ de bilitate cadente inter duos diuinatoꝛes

Nã q̃lit̃ iſta duo exẽpla ſupra poſita adaptant̃ ad ꝓpoſitum.

Sermo iſte hy. detegit errorē ei⁹ q eſtimabat ꝙ qđ hy. quā dixit in ſmōe q ē añ ipſ nō ē niſi in ptiſana ordei tm̄:⁊ q exiſtiat ꝙ ipſa ē in regie egritudinū acutar̄: aut in oī regie abſolute:⁊ ſilr̄ ēt ipe detegit errorē ei⁹ q exiſtimat ꝙ ei⁹ qđ in oī ē ſanatiōe: illor̄ qdē q exiſtimāt ꝙ ſmo ei⁹ ē i ptiſana ordei tm̄: aut in regie acutar̄ egritudinū: aut i regie oium egritudinū ē in eo qđ p̄miſſū ē. Dicit ḡ in hꝰ ſmone:⁊ ē ſmo ei⁹: qđ ē q: ſollicitudo cor̄ i oib⁹ infirmis ē magna i acqſitiōe ſanitat̄. Qđ eſt: q: oiu infirmor̄ ſanatio ab infirmitatib⁹ ſuis nō ē p regimen tm̄: qm̄ ex eis ſunt mlti q indigēt ſanatiōe p manum: aut medicatiōe p medicinas:⁊ plus illo nō eſt poſſibile vt ſit ſanatio p vſū ptiſane ordei tm̄: neq̄ ē poſſibile ēt vt ſit ſmo ei⁹ iſte: in regie acutar̄ egritudinū tm̄: neq̄ in regie oiu egritudinū abſolute: neq̄ i diuerſitate q̄ cadit in iſtis tm̄: ſz in oī diuerſitate abſolute q̄ cadit in oī arte q̄ experimento experit̄: qđ ē: q: inuenit canonē vlem cōem in oib⁹ artib⁹:⁊ in ipo ē experimēta rer̄ pticulariū. Et ex reb⁹ qdē pticularib⁹ ē in q̄ cadit diuerſitas pp ptiſanā ordei:⁊ ſilr̄ ēt eſt diuerſitas q̄ cadit pp regimē qđ nō fit in egritudinib⁹ acut̄ tm̄: ſz qđ ē ēt in egritudinib⁹ reliq̄s:⁊ pl⁹ ēt illo diuerſitas q̄ cadit i oī ſanatiōe:⁊ plus h eſt ⁊ cōior ē diuerſitas q̄ cadit in oī arte q̄ fit in corpe q̄libz ſit ēt pp corpa ſanor̄. Qđ ē: q: ēt iſti indigēt arte q̄ rectificet eos:⁊ regat egritudines eor̄: nō vt acgrat eis ſanitatē tm̄: ſz vt pſeruet ſup eos ſanitatē eor̄:⁊ ē illa in q̄ dixit hy.⁊ ſanis in cautela: qđ eſt: q: in pſeruatiōe alicui⁹ ē neceſſaria cautela. Et dixit ēt hy. p hāc inqſitionē fit iuuamētū in acqſitiōe forme bone: qđ eſt: q: ſicut in ſanatiōe egritudinū neceſſaria ē inqſitio hec de q̄ ingrit nūc hy. Silr̄ etiā ē cautela ſanorū in pſeruatiōe ſanitat̄ cor̄:⁊ ſtudiū ei⁹ q ſollicit⁹ ē acgrere formā bonā indiget illo: oēs ḡ iſte res ingrediunt̄ in artē q̄ ſollicita ē de eē corpor̄: qđ aūt dixi hy. poſt hūc ſmonē: cōprehēdit oēs artes: qđ ē: q: dixit:⁊ oī qđ vult hō: nā augur ēt ⁊ aruſpex ⁊ cātor ⁊ rhetor:⁊ vlr̄ ois artifex ſcit ꝙ cā diuerſitatis in arte ē res vna ⁊ eſt vt ſumat vnuſq̄ſq̄ eor̄ rē pticularē:⁊ ponat eā vniuerſalē: inde ē: q: ego nō ſciui diuerſitatē q̄ cecidit int̄ opifices augurādi:⁊ nō iudicaui errorē eor̄: niſi pp ſciam meā de hoc. Et pp hoc dixi cām auguris arabici ⁊ greci añ. Qđ eſt: q: rectificatio ois artis nō ē niſi p diſcretionē rer̄ pticulariū a reb⁹ vniuerſalib⁹. Qui. n. potēs ē diſcernere res iſtas ē melior artifex. Et ſicut rectificatio art̄ fit p diſcretiōē har̄ rer̄ ſilr̄ ēt ē iudiciū in ea: qđ eſt: q: opifer artiū erat qñ pōit qđ accidit vni hōi vt trāſeat ſup oēs hoies aut ſup plures q̄ oporteat: nā qđ nūq̄ accidit alicui hoīm nō inuenit̄ aliq̄s artificū q p mētē ſuā trāſire faciat: q: ſit inuentū: quod ē: q: diuerſitas vere nō ē niſi vt ſufficiat hōi ꝙ illa res eſt ſicut exiſtiat: nō vt defraudet̄ ⁊ decipiat ⁊ pueniat q̄rendo victoriā: ſicut fecerūt mlti q̄rundā hominū in aliq̄ poſt aliqđ: ita ꝙ formauerūt ipm in ſeipo e diuerſo: q̄ ſit illud ſm ꝙ eſt:⁊ ſicut illi q dicūt: q: nō declarat̄ in aliq̄ duar̄ diſpōnū: an nos ſum⁹ vigilātes an dormientes:⁊ intellect⁹ nr̄i ſit fixi: an iā pmixti ſum⁹. Qđ ſi pceſſerit hō eis ꝙ illud eſt ver̄: dicūt ꝙ nō eſt maifeſtū q̄ duar̄ ſniar̄ ſit verior i ſmōe ſuo: vigilātes an dormientes:⁊ itellect⁹ nr̄i ſani: an pmixti: qđ eſt: q: tu nō iuenis aliquē hoīm q dicat hunc ſmōez apud quē nō fit ſufficientia: ꝙ illud eſt ita: neq̄ apō quē fit opinio cadēs i aīa ſua: imo ñ dic hmōi ſmonē: niſi qñ itēdit ad p̄dicēdū ⁊ ſuſtēdū:⁊ accidit ſilē huic ēt i arte medicine: qđ ē: q: qdā p̄ſumūt ad h vt faciāt accidere in ea res pter ꝙ vificēt vl credāt. Et ex eis ſūt q dā q iueniūt res meliores reb⁹ q̄ iuēte ſt̄ atigt⁹ ⁊ ñ fecerūt illō niſi qñ itellexerūt accidens qđ accidit vulgis: qđ narrat hy. dixit n. ꝙ ē: q: ipi laudāt rē qm̄ eſt ex nea pmitiua: pter ꝙ itelligant eā hz ꝙ ipa ē magis iuuatiua q̄ res cōis ð q̄ atigt⁹ ſcit̄: q: eſt iuuatiua ⁊ ex hoib⁹ ſt qdā q regūt infirmos ita vt ſufficiat eis p illud qđ facit eis fiducia de electiōe ſ delectatiōe illi⁹ regis:⁊ ſciūt ꝙ illud ē deceptio ex eo et fraus verūtñ ille q affert illud ſup eoſ diligēſ cēſus ⁊ donū: cū q̄ narrauerit ex ſmōe in diuerſitate: q̄ nō eſt niſi p ſmōez tm̄ ſic diuerſitas q̄ cadit inter hmōi hoies remāet vt diuerſitas certa inuēta nō cadat niſi qñ nō diſcernit̄ iudiciū:⁊ ex nō abſcindit̄ p ipſ: niſi aut ſup pl⁹ q̄ oz: aut ſup totū cū ſit eē ei⁹ ſilē. In hꝰ ḡ etiā oz vt laudet̄ iuſt⁹ hy. in rememoratiōe diuerſitat̄ certe tm̄: q̄ accidit ei q conat̄ affirmare vere eē alicui⁹ artiū qñ exiſtimat illas res ⁊ erigunt̄ i aīa ei⁹ alit̄ q̄ oporteat:⁊ nō ē illud ex eo p ſmōez tm̄ q̄rendo reſiſtē cū ingenio: aut cū fraude pp̄t quā decipiāt pp̄t amorē doni:⁊ pncipat⁹:⁊ agregatiōis cenſuū: qđ eſt: q: nō inuēis aliquē ex illis q intendāt vere experiri ſnias experimento recipe ſniaz. Catōis:⁊ cibare illū q febrē hz acutā carnib⁹ aſſat̄:⁊ potare ipz vino:⁊ cibare eos p ſiti dōec ſit ꝙ i potu dat eis de aq̄ q̄titas vncie: nā cui⁹ diſpōē in h regimine: feditas ei⁹ ⁊ inſania ē i fine:⁊ hui⁹ vſus ē ad vnā duar̄ rer̄: aut qm̄ qdā deceptores vſi ſt eo pp admiratiōez ei⁹ ⁊ ipi⁹ ſan̄ioſitatē aut qm̄ ipi fuerūt in fine inſanie: ſi eſtimauerūt ꝙ ipi vē i iuētiōe ſua iuenerūt rectū. Qđ āt ſcpſit hy. Nō rectificat̄: vt intēdat p illud niſi intētiōez ei⁹ q ſollicit⁹ ē vē affirmare aliq̄ artiū: qm̄ nō attrahit nocumentū malū qñ adminiſtrat̄ alit̄ q̄ oz. Qđ eſt: q: in eo cui⁹ diſpoſitio eſt hec diſpō: diſcretio iudicij experimenti eſt difficilis: in reb⁹ aūt valde maifeſtis iudiciū experimenti eſt facile: at vō iudiciū in diuerſitate inter res inter quas eſt differentia parua:⁊ inter illum quem oz nutrire aqua ptiſane ordei ex egris qui egritudines habent acutas:⁊ quem oz nutrire ptiſana ipſa:⁊ quem non oz nutrire aliquo horum duorum: ſed regit̄ potu aque tantum: eſt res conueniens intellectui hyppocratis.

Quor̄ videlz oium adeo itēdit̄ ſtudiū vt ifirmo ſanitatē ſano vero craſim ⁊ honeſtatē cū hūana volūtate lucret̄.

Quod eſt: q: ſollicitudo eor̄ i oibus ifirmis ē magna i aqſitōne ſanitatis:⁊ ſanis i cautela ⁊ eis q ſtudēter acquirere famā vel formā bonā in bonitate acquiſitōis ſue ⁊ i oī qđ vult homo.

Ptiſana vero ordeacea merito me iudice ſup oē de grano fcm̄ cibariū i his acutiſ paſſiōibus excellētiſſima hētur: eiq̄ q eā primo ac pcipiūoibus aliis ptulit collaudando aſſentio. Primū qppe: q: vtilis viſcoſa ē ⁊ lenis: iūcta quoq̄ ⁊ mollis necnō ⁊ lubrica tpatā q̄ hn̄s hūiditatē ſitiq̄ extinguit: atq̄ ſi opus fuerit ablui facilius neq̄ q̄ ptiſana ſtiptica:⁊ nō ad tuſſi nec ad labore furioſa: nec ifiat̄ in ſtō: nec accreſcit: que vtraq̄ nimir̄ in decoctione dū in poteſtate haberet expleuit.

Ptiſana igit̄ ordei apud me recte electa ē ſup oēs reliquos cibos: q ſunt ex grāis i iſtis egritudinibus ⁊ laudo illū q pmiſit eā:⁊ eligit ipā ſup alia: qđ ē qm̄ i ipa ē viſcoſitas cū q̄ eſt lenitas:⁊ ptinuitas ⁊ mollicies ⁊ lubricitas:⁊ hūiditas eq̄lis ⁊ ſedatō ſitis:⁊ velocitas ablutiōis ſi illud neceſſariū ē et ex ea: neq̄ ē i ea ſtipticitas: neq̄ ſtimulatio mala: neq̄ ifiāmat̄ ⁊ acceſcit i ſtō qm̄ iā ifiatū fuit ⁊ acruit in decoctiōe in vltimo ꝙ poſſibile fuit in ea inflari ⁊ accreſcere.

15 Videret̄ mihi ꝙ illi q poſuerūt deſcriptōēs hui⁹ libri aquā ptiſane ordei nō legerūt tm̄ niſi hūc ſmōez: ſic illi q poſuerūt iter̄ deſcriptiōēs eius in p̄dictione ſniarū ptinentiū illis de aſſidis: non lege-

Sanatio egritudinū nō ē per regimen tantum.

Non ſolū ad medicū ſpectat egritudinē remoueri ſz ſanitatem habitā pſeruare.

Non fit artis rectificatiō niſi ſcit diſtingueri pticulare ab vli.

Nō ꝙ reſ nouit innuēte quando q̄ magis laudāt̄ q̄ antique

Nō ꝙ iudiciū in certa diuerſitate nō abſcidit̄ lz nō diſcernatur.

Judiciū experimenti in reb⁹ maifeſtis ē faciſ le pua diſta eſt difficile

tũt tñ niſi ꝓlogum huius libri. quod ẽ: q: iã oſtẽſuʒ eſt ex ꝓpoſitione hã ſui ꝓlogi q hyp. non intendit in ſermone ſuo niſi ꝯdicere medicis q ſunt ex illis de aſſi dis: verũ ipſe non monuit niſi aſſiduationẽ in medi catione egritudinum acutarum. Sermo autẽ tertius quẽ dixit poſt illud vſq: ad hunc locum eſt ex ipſa ar te regente egritudines acutas ⁊ nõ ẽ iuuamẽtuʒ eius i illo tñ: imo cadit ſup ſmone alio cõiore eo. Et ego qdẽ iam oſtẽdi in expoſitione mea qua expoſui libruʒ hy. de reſtauratiõe ⁊ diſlocatiõe: ⁊ librũ eius de iũcturis: q de cõſuetudine eius ẽ vt dũeat hoĩem ⁊ faciat eum ſtare ſup ſmones q cadũt ſub ſmon ib⁹ aliis cõiorib⁹ eis: ⁊ doceat eũ res vniuerſales in illis rebus ĩ qbus intendit ad ſermonẽ: ⁊ ponat eos loco exẽploꝝ qd ẽ: q: qñ efficit hãc operationẽ nõ elõgatur ab eo de quo inue ſtigare intendit neqʒ ẽ qd docet hoĩem ex reb⁹ vniuer ſalibus occultũ ẽt ⁊ ſicut ipſe ponit ſermonem ſuũ ĩ pti ſana ordei: ⁊ inquirit de cã diuerſitatis que cadit in eẽ eius ⁊ iudicio in ea ſimiliter etiam innuit in iudicio q iudicat in toto illo regimine quo regit egritudines acu tas. quod ẽ q: diuerſitas que cadit intẽ medicos ⁊ phlo botomia venarum ⁊ in mundificatione cum medici nis. ⁊ ſimiliter etiam in emplaſtris: ⁊ vaporatione: ⁊ vſu ſuppoſitorij: ⁊ clyſteris: ⁊ vſu vini: ⁊ hydromel lis: ⁊ balneatione in balneo non eſt parua. Et hypo. q dem iam narrauit totum illud in hoc ſuo libro in cano ne vno: ⁊ dixit illud añ: ⁊ eſt ſimile q auctores experiẽ tie q ſepant inter res pticulares ⁊ inter res vniuerſa les cum differẽtijs non ſciũt illũ canonẽ: ⁊ de conſuetu dine eorum ẽ vt noĩent res quibus diſtinguunt inter rem cõem: ⁊ rem propriam ſeparationem non differẽ tiã. Cõſideremus ergo nũc in ſmone hy. In ptiſana ordei dixit. n. Mihi vr̃ in ptiſanã ordei recte eligerẽt medici antiquitus ſup reliquos cibos qui fiunt ex gra nis in egritudinibus acutis: ſignificãs per cibos qui fiunt ex granis cibos qui fiunt ex eis. Et nomen qdẽ granorum cadit ſuper frumentum: ⁊ ordeũ: ⁊ miliũ: ⁊ reliqua grana etiam ſicut lẽs: ⁊ fabe: ⁊ lupinus: ⁊ pani cũ: ⁊ mes. i. faſeolu⁹: ⁊ fenugrecũ: ⁊ orobũ: ⁊ triticum pũã: ⁊ cicer: ⁊ reliq grana ſimilia iſtis. † Oẽs ergo ci bi ſãpti ex iſtis granis ſunt mali apud vulgus: qñ fa ciũt accidere velocit nocumẽtũ magnũ: excepto pane ⁊ cãdaruſo tãtũ ipi. n. cibãt ex eis vtriſqʒ hñtes egritu dines acutas ⁊ ad hec duo tantum oʒ tibi vt compares ptiſanam ordei: quod eſt: quia lens ⁊ miliũ ⁊ fenugre cum non dantur cibus infirmis in quibuſdam hoĩſ niſi loco medicine pp dolores quoſdã qui ſunt in ven tre: non ſm q ipſa ſint cibi qui cibent eos. Dicit ergo hy. q ptiſanã ordei recte eligitur ſup reliquos cibos q ſunt ex granis. Et manifeſtũ eſt qñ eligitur etiã ſup candaruſum: ⁊ panem: ⁊ grana ex qbus fit decoctio q nominatur tharais: † Qd ẽ q: tu potes detegere erro rem eorũ q putãt q cãdaruſũ nõdũ erat ſcitũ in dieb⁹ hy. ⁊ paucitatẽ ſciẽtie eorũ de illo: ex hoc q qdã antiq rũ eorũ q cõpoſuerũt cantilenas que. nominant come die dixerũt candaruſum. Et hy. dixit etiaʒ ipm ĩ libro ſuo de regimine. ⁊ ſi dixeris q ille liber nõ ẽ hy. tũc eſt aut Ruffini aut Raitis aut Rilitis: aut Raſton: aut quorũdã antiquorũ. Ipſe. enim proportionatur mul tis oẽs aũt iſti quos dixi antiqui fuerunt: quoꝝ qdam fuerunt antiqores hy. ⁊ qdam ĩ tempore eius fuerũt. † Ille vero cui⁹ rememorationẽ facio in hac hora ẽ ex illis q nominatur hoc noĩe. ſ. hy. fili⁹ Euclidis: ⁊ ẽ il le qui edidit hunc librũ. Sed Sidroda. ſ. hy. filius Craditali: quibuſdam hominibus videtur q nunqʒ edidit librum: ⁊ quibuſdam viſum eſt q edidit duos libros tãtum: ⁊ ſunt liber algebra ⁊ liber de iuncturis ⁊ Cã aũt propter quam elegit ⁊ proponitur ptiſana or dei ſup reliquos cibos q ſũt ex granis ẽ manifeſta ex ſ mone hy. quoniã dixit ĩ ſucceſſione huius ſmõis. qd ẽ: q: oẽs bonitates iuẽtas in ea. medicatiõe egritudinũ

† Oẽs ci bi ex granis facti ſũt ma li: excepto pane ⁊ can daruſio.

† Nota q duo fuerũt hypo.

⁊ Cã pp q ptiſana lau dãt ſ oẽs cibos q ſũt ex granis.

acutarũ non inuenimus in aliquo reliquorum ciborũ: ⁊ certifi catur iudicium totũ in illo quando facis tranſire per mentem tuam naturam egritudinum acutarum ⁊ virtuteʒ ptiſane or dei. quod eſt: q: natura egritudinum acutarum ſicut dixit hy po. ante eſt illarum in quibus febres ſecundum plurimũ ſũt ſemper aſſidue: ⁊ euentus febris eſt per alterationem caliditatis innate ad caliditatem igneam: ſicut oſtendit hy. in locis alijs ⁊ in hoc libro etiam in ſermone ſuo: qd eſt: q: ipſa incipit a pectore ⁊ aſcendit flãma eius ad caput: ⁊ ſimiliter ẽt inueni mus de cõſuetudine eius in tractatib⁹ epidimiarum eẽ vt no minet febrem magnam nomine ignis: ⁊ ſignificat illud apõ ipſuʒ q non ẽ natura eius ex hã alia niſi hã ignis: † Nã ſi me dici intentio non eſt niſi opponere ꝯrium contrario tunc ꝓpoꝛ curatio oĩum febrium oʒ vt ſit regimen per in frigidationem ⁊ humectationem: tunc. n. erit curatio oppoſita nature ſc. que ẽ calida ⁊ ſicca. quod eſt: q: ignis eſt cum hac diſpõne. Et quoni am generatio febrium acutarũ etiam fit pp putredinẽ humo rum: tunc oportet vt ſit ſolicitudo tua ad hoc vt digeras ex eis illud in quo poſſibilis ẽ digeſtio: ⁊ euacues ex eis quod iã adu ſtum eſt: ⁊ egreſſum eſt ad hoc vt in eo ſit poſſibilis receptõ di gõnis ſolicitudo parua. Et ſi neceſſe eſt iterum qui hʒ febrem acutam: vt ſit operatio cibi in corpore ipſius in vltimo boni tatis: ⁊ illud non fit niſi quando cibus eſt velocis digõis ve locis deſcẽſionis ⁊ penetratiõis tunc aggregantur in hoc cibo oĩa que ſunt neceſſaria. Audiamus ergo nũc ſmonẽ hy. i vtu te ptiſane ordei: que fit. dixit. n. q ẽ qñ in ipſa eſt viſcoſitas cum qua eſt lenitas. Eius autem qd lenẽ diſpõ ẽ ꝯria diſpõi aſperi aſperitas vero eſt in omni acuto agrimonico: aut aceto ſo: aut ſtiptico. † Res igitur acrimoniam habentes ſunt oẽs res aſpere: ſicut orobus ⁊ fenugrecum. Rerum autem acetoſa rum rememorationẽ oʒ nos dimittere preter ſecaniabim tan tum. Res aũt ſtiptice ſunt: ſicut pira ⁊ ſorbe: ⁊ oẽ quod ẽ ſimi le eis: ⁊ ex granis: ſicut lens: ⁊ que eis ſunt ſimilia. Uidemus ergo etiam q ptiſana ordei iuuatiua eſt malicie rerum aſpaꝝ quoniam in ea cum viſcoſitate ſua ſenſibili eſt lenitas etiam ⁊ viſcoſitas eius eſt viſcoſitas continua: quoniam eſt ſimiliũ partiũ propter continuitatem ſuam ⁊ illud quidem non inue nitur in aliquo generum iurium. Et laudamus ex ptiſana or dei etiam cum hac lande magna molliciem eius: cum lene ſit reſiſtens aſperitati ſecundum q eſt in virtute ſua: ⁊ ſua infuſio ne: ⁊ ſapore non abominabili: ſicut panis cum comeditur pu rus ſolus preter q infundatur mulſum: quoniã qʒuis infun datur etiam: tñ minuitur a bonitate ptiſane ordei. In ptiſana n. ordei nõ ẽ neceſſaria maſticatio: ſed ſorbitio tãtũ ſic illud qd bibit. Et ĩ ipſa iteꝝ eſt alia magna bonitas. ſ. lubricitas ipſius ⁊ ꝓpẽ aqua eius: nam ipſa tranſit ĩ iceſſu ſuo p pectus: ꝑter q ĩ ipſo remaneat ex ea aliqd ſicut remanet ex rebus q retinent ⁊ adherent: ⁊ hec qdem eſt res q accidit oĩbus rebus viſcoſis ſecundum plurimum: excepta ptiſana ordei: ide eſt q inuenis ſorbitionem factam ex tritico quo noĩatur candaruſum viſco ſam: † Uerũtñ non eſt ei lubricitas. Ptiſanam vero ordei in uenis lubrificationem facere pp illud q ĩ ipſa eſt de abſterſio ne. Inde eſt q medici quando volunt ſtomachum abſtergere ex humore viſcoſo q ĩ eo retinet vtuntur vomitu cũ aqua pti ſane ordei: ſicut faciunt illud cũ hydromelle: ſed ⁊ terũt ipſum ferarij vel fabri errarij ẽt crudum: ⁊ liniunt cũ ipſo faciem: vt abſtergatur per ipſum ⁊ deleatur ab ea malicia coloris q eſt in cute. Per hãc ergo abſterſionẽ q in ea fit iuuamentum ĩ deſcẽ ſione eius ⁊ penetratione ipſius ad membrum: ⁊ ꝓpẽ qñ neca ria ẽ penetratio cibi a latere concauo epatis ad latus eius gib boſum. qd ẽ: q: oẽs res q generãt chimũ groſſum viſcoſuʒ ad herẽt illic ⁊ retinentur. Et pp hoc fit q triticum quod vocat candaruſum non ſolum nocet illi cuius hoc mẽbrum ẽ ĩfirmũ imo nocet ẽt illi cuius mẽbrum nõ ẽ ĩfirmum ſʒ meatus epat eius nã ſunt ſtricti. Nam cuius diſpõ natura. i. naturaliter ẽ h diſpõ: oĩs res que adherent groſſi chimi tenentur: ⁊ adherẽt eis illic: ⁊ pp hoc ſentit apud penetrationem illaꝝ reꝝ cuius diſpõ ẽ h diſpõ grauedinẽ ĩ hoc membro: ⁊ cum hoc ẽt cum ĩ viſcoſitate ptiſane ordei nõ ẽ humiditas ſuperflua ſicut ĩ aq ⁊ hydromel: ⁊ ſorbitio facta ex tritico qd nominat candaruſuʒ ⁊ quod fit ex ouis cum ſpẽbus ꝯdictibus. qd ẽ: q: oẽs iſte res

† Nõ quõ fiat curatio febriũ acu tarum.

† Res agri moniã hñ tes ſũt oẽs res aſpere.

† Nõ inue nis ptiſana lubricatio nẽ face niſi pp id qd in ipſa ẽ de ab ſterſione.

mollificāt ſtomachū ⁊ faciāt nauſeā: ita ꝙ ſentit infirmꝰ illaꝫ nauſeā: In ptiſana vero ordei cū hūiditate ſua ⁊ humectatiōe ē hoc: q2 nō facit nauſeā. Et itellige a me i hoc loco ſmonē meum ſtomachus: ꝙ currit ꝯſuetudo i itellectu eiꝰ nō meri tm̄: ſ3 os ſtomachi ēt: † Nā cū ē os ſtomachi debile mollificatū morat̄ qd̄ cōmedit̄ natās ſup ipm̄ ſpacio lōgo. S3 quādo ꝯfortat̄ ꝑꝑ quoſdā cibos cōfortati uos cōueniētes ſtomacho: ⁊ expellit̄ ab eo qd̄ fuit retētū i ipo ē qd̄ accidit in ipo ꝯriū huic accidēti: qd̄ ē: q2 hūiditas ſupflua q̄ ē i ipo expellitur ab eo ſtatiꝫ: ⁊ digerit illū cibū expulſū ſ3 hāc diſpōnē: ſīc qd̄ natat ex cibo ſup os ſtomachi morat̄ īdigeſtū

† Ex debilitate ⁊ mollificatione oris ſtomachi morāt̄ cibaria longo ſpacio i natātia.

Q Ua ꝑꝑ cū cāī hiſ mōbiſ ꝯgruā dixeri exhiberi: cauēdū ē vt nec vna die venas exinanirī ꝑmittas ſ3 abſq3 vlla iterpolatione dare nō deſiſtas: niſi fortaſſe qn̄ potiōe vel clyſteri fuerit neceſſe.

N On ergo oꝫ vniuerſaliter ei q vtit̄ ptiſana ordei i his egritudinibus vt vtat̄ euacuatiōe venaꝝ neq3 die vna: ſ3 vtat̄ ea: ⁊ nō iterpollet eā: niſi indigeat illo plus ꝑ totuꝫ medicine: aut viū clyſteris.

ſtōachū cōꝑhēdere cibū: ⁊ retinet̄ donec digerat̄ digōne aliq̄ cōpleta. Et nos qdē inenimꝰ hoc ēt i exercitantibꝰ: ⁊ q vtunt̄ lucta ſm ſenitā q̄ oꝫ nā ipſi comedūt in mane in prādio ſuo panē tm̄: ⁊ comedūt in veſpere vel in cena ſua carnem. Et ſi non eſſet ſcia mea ꝙ tu poteſ inuenire res iſtas ex libro nr̄o de virtutibus nālibus loquerer in eis pius hoc ſermone: nā ſi tu non legeris: in illo meo libro tunc ſtudiū tuum in legēdo hūc librū eſt vanū. ⁊ ꝑꝑ hoc ego abſcīdo ſmonē meū in ſtimulatione ⁊ ſuam ꝑueniēs ad exponēdū aliud qd̄ dixit hy. vbi loqt̄ d̄ ptiſana ordei: q2 nō iſlat̄: neq3 accreſcit i ſtomacho qd̄ ē: q2 cū ſciuit ꝙ multi hoīes vitupant inflationē ptiſane ordei addidit in ſermone ſuo ⁊ dixit ꝙ ē: q2 inflat̄ ⁊ accreſcit in decoctione in vltimo: qd̄ poſſibile eſt vt infletur: ⁊ accreſcat. Significauit ergo per ſermonem ſuum hūc vituperationem: que vituperatur ptiſane ordei: ⁊ enūciauit rūſionē in ea: ⁊ narrauit decoctionem eius: ⁊ ē ſ3 ꝙ ipē ſcripſit i decoctiōe eiꝰ ēt i ſequētibꝰ plus hoc. verūtamē mihi vr̄ vt reiterē ſermonē meū de ptiſana ordei ſm illud. † Dico ergo ꝙ ſi decoquis ptiſanam ordei decoctiōe valde bona fecisti tam cibū nō inflatiuū Sorbitionē aūt ex fabis factā: ſi tribꝰ coxeris diebus nō ē tibi poſſibile vt eius iflationem ab ea remoueas quod ē q2 inflatio eiꝰ ineſt ei ex ſbā eiꝰ ꝓpa: nō ex diminutiōe decoctiōis eiꝰ ſīc ptiſane ordei: Inde ē ꝙ tu inuenis de ꝯſuetudine coꝝ q coqūt eam eē neq3 ergaſte faciāt illud: ⁊ ꝓpē coci diuitū: Ipſi.n. cōterūt fabaꝫ crudā ſup tabulā: deinde calefaciūt eā pꝰ illud paululū: ⁊ mittūt eā dn̄is ſuis nō decoctā decoctiōe decenti verūtamē ego loqr ſīc dixi i decoctōe ptiſane ordei in ſeq̄ntibꝰ. Nūc vō poſtq̄3 hy. ſignificauit vtutē ptiſane ordei ſeqt̄ illud cū deſcriptiōe vſus eiꝰ. Et ego ſū veniēs iterū ſup illud poſtq̄3 ꝓceſſero ⁊ tibi annūciauero ꝙ ego ꝯfido ꝙ cōplebo ſmonē meū i cōpatiōe īt ptiſanā ordei ⁊ hydromel: ⁊ reliq̄s res manentes in ſequētibus.

† Cā qr̄ ꝑ decoctionē n̄ remouetur ventoſitas a faba ſicut in ptiſana.

⁊ neq3 deſcēdit ⁊ egredit̄ ꝑeitꝰ: ⁊ qd̄ ē: q2 operatio huiꝰ membri nō ē niſi dſideriū: nō digō: Qui aūt ex cibis ē ſtipticꝰ cū hoc ꝙ ipē ꝯfortat os ſtomachi: ⁊ aggregat ipm̄ ⁊ rigidū ip3 fac̄ exſiccat ip3 ēt pluſq3 mēſura eq̄lis ſit. Aq̄ ⁊ ſorbitio fcā ex tritico qd̄ nominat̄ cādaruſū cū hūiditate ſua faciūt accidē nauſeā. In ptiſana āt ordei cū eo qd̄ ē i ea d̄ bonitatibꝰ reꝝ humectātium nō ſt nocumēta mala q̄ ſt i illis. Deinde hy. dixit i ea pꝰ illud ēt ꝙ ē ſedatiua ſiq̄ ḡ teſtificat̄ ei iſte ſmo iuuamētū magnū valde i eo qd̄ ex egritudinibꝰ acutiſ ē adurēs exſiccās corpꝰ. † Ptiſana ḡ ordei īuenit̄ in hoc capitulo plꝰ iuuatiua q̄3 hydromelis q̄3 uis velocitas ablutiōis d̄ q̄ dic pꝰ illō q2 ē inētꝰ i ea ē ei ſīc eſt hydromelli. Et ſi cōparaueris ptiſana ordei hydromeli: īuenies eā meliorē ipo i egritudinibꝰ acutiſ. Verūtn̄ dīdā hoc qn̄ ꝓcedā i ſmone meo. Jā ineſt āt mihi vt cōpleā ſmonē i ptiſana ordei qd̄ ē q2 hy. dixit i ea: q2 ē velocis ablutiōis: ⁊ addidit ad hūc ſmonē: ſi neceſſariū ē illō ex ea. Inceſſit ḡ i ſmone ſuo ad hoc: ꝙ nos nō idigemꝰ i oībꝰ egritudinibꝰ acutiſ cibo velocis ablutiōis: qd̄ ē: q2 reliq̄ bōitates q̄s narraui d̄ ptiſana ordei ſt iuuatiue i oī hora i oībꝰ egritudinibꝰ acutiſ ꝑ velocitatē āt ablutiōis fit iuuamētū qn̄ volumꝰ lenirī nāꝫ cū ciboꝝ q̄s īfirmi ſuſcipiūt tardat̄ deſcēſus ⁊ exitꝰ. Nō ē ḡ velocitas ablutiōis reſ cuiꝰ diſpō ſit ꝯria diſpōni febris: neq3 ſīc vna ſpecieꝝ medicatiōis ꝯueniētis ei: ſ3 ē ſīc res rectificās q̄dā accidētia ꝯſeq̄ntia eā. Deinde hy. dixit pꝰ illō: ⁊ nō ē i ea ſtipticitas: neq3 ſtimulatio mala. Et manifeſtū qdē ē ꝙ ſmo eiꝰ iſte ē i viſcoſitate ptiſane ordei. qd̄ ē q2 icipit loq i ea cū hoc i ꝓuatiōe eiꝰ a ſtipticitate ē iuuamētū ſm plurimū: † Qd̄ ē: q2 tu nō iuenis aliquē q vtat̄ aliq̄ reꝝ ſtipticaꝝ niſi ꝑꝑ accidens ꝙ faciat nauſeā: aut ꝓpt̄ ſupfluitatē lenitatꝫ natur̄. qd̄ ē: q2 cibi ſtiptici aggregant corpa ⁊ ſtringūt ea: ⁊ cogūt meatꝰ cibi: aut ꝙ penetrat̄ i corpe: ad hoc vt coartēt̄: ⁊ ꝓhibēt reſolutionē q̄ occultat̄ a ſenſu: ⁊ illō q̄ fit iuuamētū i hoc ē vt ſint meatꝰ i aliq̄ mollificati ⁊ apti. Sermonis āt eis itētio. Et nō ē i eo ſtimulatio mala: q2 nō fac̄ accidē i hora digōnis ſue aliqd ſtimulatiōis. laus ḡ eiꝰ eſt q laudat ptiſanā ordei: ⁊ hoc ē nocumētū qd̄ fit i pluribꝰ ciboꝝ. qd̄ ē: q2 qdā eoꝝ faciūt accidē i vētre mordificationē ⁊ qdā eoꝝ iflāt: ⁊ qdā eoꝝ ſt cōpoſiti ex ꝑtibꝰ adinuicē reſiſtētibꝰ. † Inuenimꝰ n. hoc duo i lēte ⁊ caule. qd̄ ē: q2 corpꝰ cuiuſq3 hoꝝ duoꝝ ē ex rebꝰ q̄ retinēt nām aq̄ aūt q̄ coqūtur ē ex rebꝰ aptiuis ſubtiliātibꝰ eaꝝ: ſicut accidit illis q cibos bonos efficiūt cū ſale. qd̄ eſt q2 bonū qd̄ fit ex cibis ſm hūc modū fit diſſimiliū ꝑtiū adinuicē reſiſtētiū: qm̄ de aptitudīe cibi ēt vt morēt̄ difficilis fiat eiꝰ deſcēſio: ⁊ res q̄ cū eo ꝑmiſcēt̄ feſtināt ad exitū velocit̄ ⁊ ſimilit̄ ēt ouū qd̄ ſumit̄ cū ſale: aut almuri: aut melle. In cibo. n. ex iſtis cōpoſito vtutes exiſtūt ꝯrie. ⁊ ſimilr̄ oīa iura: niſi ꝑua ex eis. Et ꝑꝑ illō dixit hy. i ꝓn. ſmōis ſui: cū laudauit viſcoſitatē ptiſane ordei: ꝙ ipa ē ꝯtinua: ſ3 nō ē poſſibile illō eē ita ꝓpter ꝙ totū ſit ſimiliū ꝑtiū: nūc āt ſcripſit cū ſmōe ſuo: ſtimulatio mala: ⁊ nō dixit abſolute ꝙ ptiſana ordei nō h3 ſtimulationē imo addidit ad illū ſmonē ſuū mala: † Qd̄ ē qm̄ nō inuenis aliq̄3 ex rebꝰ q̄ ſit ꝯria digōni ciboꝝ plꝰ ac actiōe: ita ꝙ oēs q ſcripſerūt d̄ cibis dixerūt ꝙ res ciboꝝ diuerſoꝝ: ⁊ ꝓpē q ex eis ſūt cōpoſiti ex vtutibꝰ ꝯrijs ē res nociua valde: cū ꝓhibeant

† Nota ꝙ opatio oris ſtomachi n̄ ē niſi deſideriū non aūt digō.

† Ptiſana laudant̄ ſupra hydromel.

† Nota de vſus d̄ opationibꝰ reꝝ ſtipticarū.

† Nota ꝙ vtus laxatiua ⁊ ſtiptica in caulibꝰ ⁊ lentibꝰ reperiatur.

† Cā qr̄ q̄ magis cōtrariet̄ digōni q̄3 cibaria diuerſaꝝ vtutū.

19

A B hoc ſermone incipit hy. ſoluere qōnem quā ingrit. verūtamen nō vtitur in illo niſi ſmone diminuto: occultatur ergo ſmo eius ꝑ hāc cām. Conabor ergo enunciare ꝑ quā diſpōnem ꝓprie cum dr̄ iſte ſermo: non eſt in eo occultatio: † Et iterabo qōnē a ꝓncipio ſui. Et ipſa quidē ē ſm hunc modum que eſt cauſa in diuerſitate inter medicos: ita vt quidā eoꝝ vtunt̄ in egritudinibus acutis aqua ordei: ⁊ cuꝫ ea fece eiꝰ: ⁊ qdā eoꝝ aqua tm̄: ⁊ qdā eoꝝ nō vtunt̄ aliq̄ hoꝝ duoꝝ vſquequo veniat criſis. Hec ē ergo qō. In rūſione autem eius ſile vt audias eam. Nā qdā eoꝝ q habēt egritudinē acutā ledit̄ aqua ptiſane ordei plꝰ ⁊ qdā eorum ledit̄ ptiſane ipſa: ⁊ quoſdam eoruꝫ nō ledit aliq̄ eaꝝ vnūquēq3 ergo inenimus medicoꝝ feſtinare in affirmatiōe iudicij ſup oēs patiētes egritudines acutas preter ꝙ experiant̄ illud in oībus eius. Et ego quidem ſum deſcernens inter eſſe iſtoꝝ infirmoruꝫ q eoꝝ iuuant̄ cum ptiſana ordei ⁊ q eoruꝫ iuuāt̄ aqua eiꝰ tātuꝫ: ⁊ q eoꝝ nō indigēt aliquo horuꝫ duorum. Dico ergo q2 indiget ipa ptiſana ordei: q h3 egritudinē acutā ex eis q nō indigēt medicatione alia aū vſuꝫ ptiſane ſicut phlebotomia: ⁊ ſolutione ventris ⁊ alijs eis ſimilibꝰ neq3 h3 accidēs ex q̄ timeat̄ ſup eū ꝑditō aut ledat ipm̄. Aqua āt ptiſane ordei non neceſſe ē vti euꝫ q h3 aliquod iſtoꝝ ex q̄ timet̄ ſup eū ⁊ qn̄ oꝫ neceſſario vt phlebotomes eū aut ip3 ſoluas aut ſedes do

† Nō qōnē quā hic ſoluere intendit.

lorẽ ab eo quẽ hẽt: tũc nõ oz vt dies ei aliqd ex ptiſana ordei neqꝫ aq̃ eiꝰ donec facias cũ eo illud. Hoc.n.ẽ qd oportuit hy. ꝑus ſcribere: deinde incipe a rebꝰ ꝑticularibus in vnoquoqꝫ: ⁊ loq in eis: ſi fuiſſet eiꝰ intẽtio exponere ſmonẽ ſuũ: ⁊ qm̃ non fecit illud occultatꝰ ſmo eius neceſſario ꝓpterea q ꝑcipitꝰ ex eo ordo hꝫ quẽ oportuit vt ordinaret: verũtñ nobis cõueniẽs ẽ poſtq̃ ſeqmur veſtigia ſmonũ eiꝰ vt addamus vnũquẽqꝫ horꝫ ad ꝑncipia ⁊ radices quorꝫ premiſimus rememorationẽ ⁊ itẽ damꝰ in ꝑmis ad exponẽdum hũc ſmonẽ quẽ ꝑmiſſimꝰ: ⁊ oz qdẽ vt audias ſmonẽ meuz i illo: ſm q ego interꝑtor ſmõez eiꝰ: ⁊ dico ipſuz ſua dictiõe pꝰq̃ addidero in eo: quãdã additionẽ vt verificetꝰ ⁊ certificetꝰ. Dico ergo q2 ꝯueñit qñ infirmo q vtitꝰ ptiſana ordei in iſtis egritudinibꝰ. Et ego quidẽ dicã pꝰ paululũ qui infirmi indigẽt ptiſana ordei vt nõ vtãtur vniuerſalitꝰ euacuatiõe venarꝫ: niſi indiguerit illo pp potũ medicine: aut vſũ clyſteris: tũc.n. ſequatꝰ vſũ eiꝰ. † Iſti.n.q̃uis des eis ex ptiſana ordei bis quãdo indiges illo tñ tu recte inuenis i opatiõe tua q oz vt ſit q̃titas quam das eis ex eis ſm q̃titatẽ corpis. Ego quidẽ narrabo accñtia: in quibꝰ cũ ꝯſideraueris: vteris in eis ſolutiõe vẽtris aut minutiõe: aut vaporatiõe: aut emplaſtro. Si ḡ in hoc ſmone ꝑmiſiſſet hy. ⁊ dixiſſet illud: deinde rediiſſet poſt illud ad vnãquãqꝫ diſtinctionẽ eiꝰ ⁊ expoſuiſſet eas ꝑ ordinẽ: qui neceſſariꝰ erat nõ eſſet ſmo eiꝰ occultꝰ. Nũc ãt cũ ipe nõ itẽdat niſi narrare qd accidit ſꝑ donec remanet ſmo eius ꝑ hãc cãm ſpacio lõgo ſimilis ſmoni clauſo: tunc neceſſario occultatꝰ ſmo eiꝰ. ⁊ tu ſcies certitudinẽ ſmonis mei qñ inuenies ſmões eiꝰ ꝑticulares expoſitos: ⁊ inuenies ſmonis eius ſũmaz in ordinatã occultã pp illã cãm. 20

† Nõ canonẽ de adminiſtratione quantitatiſ ptiſane ordei.

Si ergo eger bis in die ſumere cibũ cõſueuit: bis ⁊ ptiſanã dabis ſimiliter q ſi ſemel: ⁊ ſemel prima die poſtmodũ ſi poteris bis aſſueſce: ſi illũ repleri videris neceſſe habere.

Qui aũt ꝯſuetus eſt i die bis comedere oz vt des ei ptiſanã ordei bis. ⁊ ſi ꝯſueuit comedere ſemel: oz vt des ſemel ei i die prima: ⁊ gradare ipꝫ ſi eſt poſſibile: ita vt recipiat ex ipa bis: cũ vides q2 indiget additione.

Itaqꝫ ꝑmo hoc mõ vel huius quãtitatis dãdũ eſt: quod nec multũ nec parꝫ fuerit: neqꝫ groſſuz: vel nimis ſubtile fuerit: vt vz corporea q̃ ñ fuerint neceſſaria et ꝯſueta itroducãtꝰ: nec vene nimiuz exinaniantur.

Nõ oz infirmũ ſubito ſe ad ſibi ñ ꝯſueta trãſferre ſed paulatine.

Dicit q2 oz cibẽtꝰ bis: qñ ꝯſuetudo in regimie eorũ cucurrit cũ illo: ⁊ qñ indigẽt ſumere illd biſ tũc oz vt des ẽt ei illd bis: q ſi ꝯſuetudo cucurrit vt comedet ſimul tũc incipe eis dare ſemel: deinde ꝑmutare ab illo paulatim vſquequo cibes eos bis nam ſmo eiꝰ. ⁊ gradare eũ nõ ſignificat niſi hoc ⁊ illud ẽ ſm hũc modũ: ⁊ ẽ vt dies ei in ꝑma vice totũ quo indiget in illa vice cũqꝫ in ſcda fuerit vice da ei eo q̃titatẽ ꝑuaz valde: deinde adde in illo poſt paulatim vſquequo eq̃tur cibꝰ in q̃titate. Huiꝰ ſmonis certitudo nõdũ oſtẽditꝰ ei q legit hũc librũ qm̃ hy. nõdũ ſignificauit q egri iuuantꝰ ꝑ vſum ptiſana ordei verũtñ ꝓpterea q ꝓceſſi ⁊ dixi q hy. nõ voluit ꝑ hoc niſi regimẽ eiꝰ cuiꝰ egritudo ẽ egritudo trãqlla q̃eta: oñdã.n. paruz poſt q hy. ẽt voluit ꝑ illud hoc. Hec ẽ ḡ itẽtio ſmonis quẽ ꝑmiſimꝰ vt exponeremꝰ ipm. Nos vero hoies multos inuenimꝰ ſcripſiſſe cũ ſm hũc modũ: ⁊ q cõſecutus ẽ comedere in die ſemel oz vt dies ei illud i die ꝑmo ſemel cũ gradatiõe: qd ſi poſſibile ẽ in iſtis ẽt vt des eis illud bis: tũc da eis illud bis ſi vides q indigẽt additione: verũtñ intelligit ex hoc ſermone aliqd qd ẽ q2 ſmo eius i die ꝑmo cũ gradatiõe non eſt poſſibile vt ſit quoniam de aptitudine: gradationis: non eſt niſi vt ſit in eo quod ſumitur multotiẽs. nõ ĩ eo de q̃ ſumitꝰ ſemel: neqꝫ i ꝑn.rei ẽt ab ipo die ꝑmo. 21

Et oz vt detur infirmo i pricipio quãtitas non multa neqꝫ groſſa: ſꝫ et eueniat corpori aliqd pp ꝯſuetudinẽ neqꝫ ſuꝑfluat in eo euacuatio venarum.

Secũdo vero ſi eger ſiccior ſit q̃ oporteat: nõ multũ iuris dãdũ ẽ ſꝫ ante illud aquã mellitã ꝓpinãdũ ſiue vinũ: vtrũ vz q iuuatiũ videris eẽ vtrꝫ aũt iuuãtius ſit i ſeq̃ntibus explanabimus.

Quantitas aũt q̃ datꝰ ĩfirmo de ſorbitiõe i vice ſecũda: ſi egritudo fuerit ſiccior q̃ oz: non oz vt ſit multa: ſed ẽ neceſſe vt ꝑcedat ⁊ bibat añq̃ ſũat ſorbitõnũ aut hydromel aut vinũ qdcũqꝫ ãborꝫ videris magis iuuatiuũ. ⁊ ego qdẽ nũciabo magis iuuatiuuz i vnaq̃qꝫ diſpõnũ i ſeq̃ntibꝰ.

Si ꝯſideraret qd dixit hy. i hoc ſmõe ille q eſtimabat: q2 iplebat infirmos qm̃ ipe in oi die cibabat ĩfirmos ptiſana ordei: q ñ ſit hꝫ aliqd erroris nõ ignoraret ſeipſum: qd ẽ: q2 ipe nõ precepit vt in potu detꝰ ĩfirmo d aq̃ ptiſane ordei niſi q̃titas q vẽiat corpori aliqd pp ꝯſuetudinẽ: ⁊ nõ ſupfluat i vacuate venarꝫ. Si ãt ꝯſiderẽtꝰ q q̃titas q̃ datur eis i potu d aq̃ ordei in oi die bis vſqꝫ ad diez ſeptimũ: ⁊ ẽ põdꝰ decẽ ⁊ octo aureorꝫ i oi vice ṽtꝰ ẽ minor multũ q̃ cibꝰ q̃ ipi cibãt ĩfirmos i vice vna: tunc mihi vr̃ q ipi abſtinerẽt ab alienatiõe. i. inutili reꝑhẽſione ꝯ hy. verũtñ ego oñdã hoc poſt paululũ: nũc ãt ego exponaz ſmonẽ hy. i ꝑn.rei qd ẽ i ꝑn. egritutudis: imo cõuenit tibi vt itelligas ab eo ſermone ſuo: i ꝑn.rei intẽtiõem aliã cõmuniorẽ hac itẽtiõe: qd ẽ q2 oz tibi qñ vides in ꝑmis q ĩfirmus indiget ptiſana ordei vt des ei ex ipa q̃titatẽ nõ multã neqꝫ groſſam. † Hy.u. facit cauẽ ſꝑ ex hoc vt ipleatꝰ corpꝰ: aut euacuetꝰ multũ ſubito. 22

† Preceptũ hy. ẽ ne corpus mꝰ tuz repleatꝰ aut multũ euacuetur ſubito.

Super egritudinẽ ſicciorẽ multis ſignificatꝰ modis q̃uis res cõis vniuerſalis in ea ſit vna. In periplemonia quidẽ ⁊ pleureſi: quãdo non expuit infirmꝰ ex mẽbris infirmis aliqd. Infirmitate aũt epatis: ⁊ ꝑtium ſtomachi ⁊ inteſtinorꝫ: ⁊ ſplenis quãdo retinetꝰ natura: ita q nõ ꝓcedit ex ea aliqd: aut illud qd procedit ex ea cũ ſit difficultate: ⁊ ſunt feces que egrediuntur ſicce dure ſquibalee. Super egritudines autem ſiccas que fiunt in venis pulſatilibus ⁊ non pulſatilibꝰ: ſignificatur ꝑ ſiccitatẽ lingue ⁊ tenebroſitatẽ ⁊ ariditatem totius cutis ⁊ ſimiliter res in vlceribus etiam q̃ ſunt de foris oſtẽditꝰ oſtenſione manifeſta apoſtemata.n. que fiunt in eis ſunt ſicca quando ex eis non currit aliquid virus: ⁊ ſimiliter apoſtemata oculi multotiens fiũt ſicca quãdo nõ currit ex eis aliquid. Et egritudines cerebri ẽt quãdo nõ mundificantur vel currit ex eo aliqd ꝑ nares aut palatum dꝛ in eis neceſſario q2 ſũt ſicce. Et oz quidem vt ſcias vniuerſaliter q ſignificatio ſuꝑ oẽs egritudines ſiccas eſt retentio ſuperfluitatum in eis ⁊ prohibitio earum: ab exitu. † Neceſſario igitur precepit hy. in iſtis egritudinibus vt ſumat infirmus añ ſuſceptionẽ ſorbitiõis aliquas res humectãtes: ſicut hydromel ⁊ vinũ. Innuit ergo q iſta duo ſunt pluris humectationis q̃ aqua ⁊ qm̃ facit fidẽ facere ſmonẽ in virtute vtrorũqꝫ viſum ẽ mihi vt poſtponã dicẽ cõpationẽ it̃ vtraqꝫ ⁊ aquã vſq̃quo ꝑueniã ad illã ꝑtẽ huiꝰ libri i q̃ nãrauit hy. ṽtutẽ vtrorꝫqꝫ. 23

† Nõ q ex iſto loco ſũpta ẽ ꝯſuetudo dare digeſtiua ante comeſtionẽ ĩ mane antecedit.

Quoniā āt pmutatꝰ de genere egritudinū ſiccarū ad cōtrarias earꝫ ꝛ dixit vnā earū ꝑter ꝙ addiderit ad ſermonē ſuū: qꝛ pōt eē vt ſit ſermo illius in illa egritudine ſm ſemitā exēplificatiōis ꝑ cōparationē eius ſup reliquas egritudines homegenas ei neceſſario occultatꝰ ſmo eius. qd̄ ē qꝛ ſermo eius ꝙ ſi humectatur: ꝛ fuerit ꝙ expuit ex pulmone ſm ꝙ oꝫ ē ſignificatio ſup aliq̄ꝫ egritudinū: nō ōis mēbri abſolute ſꝫ q̄ ex eis ē cū iſirmitate quorūdā inſtrorū anhelitꝰ: ꝛ ꝑp hoc ſic dixi occultatꝰ ſmo eiuſ. † Verūtamen ē ſermo ſanꝰ verax. ꝛ ē ꝙ q euadit ex iſirmitate: ꝛ ſputū eius ꝙ exſpuit ē ſm ꝙ oꝫ ē criſis eius velocior: ꝛ eius diſpō huic diſpōni ē ꝯ̄ria. Addidit i vna duarū rerum aut vt pereat: aut vt ꝑlongetꝰ ſpaciū egritudinis eiꝰ. Oꝫ ergo vt detur ptiſana ordei ei cuius euaſio ab egritudie ē euaſio bona: vt addat in virtute eius: ꝛ adiuuet ipſum illud ad ſpuendum illud quod expuit ex humiditate cū tuſſi: nā ꝑ ſmonē ſuū ſm ꝙ oꝫ nō vult niſi illud cū quo ſunt ſignificatiōes digōis. ꝛ ego qdem iaꝫ narraui iſtas ſignificatiōes in libro meo de criſi: ꝛ in tractatu quē cōpoſui de tēporibꝰ egritudinis: ꝛ narraui inde rē modicā in expoſitione mea: qua expoſui librū aphoriſmorū in loco in quo docuit hy. qualr oꝫ vt ſit ꝑnoſticatio ex ſignificatōibꝰ que apparēt in ſeqntibus ꝛ poſuit exēplum in ſermone ſuo pleureſim: ꝛ ſcripſit hūc ſmonē. Exēplū illius ē in pleureticis: qꝛ ſi appa ret ſputū primitiue ab ipſo principio rei: erit egritudo breuis: ꝛ ſi tardatur: apparitio eius: erit egritudo longa. 24

† Si i egritudine pectoriſ ꝛ pulmonis ſputū erit i bona q̄ꝫtitate ꝛ digeſtū, criſis erit velox ſi vo nō aut morietꝰ aut ꝑlōgabitꝰ egritudo.

Quod ſi tūc demum os humidū factum fuerit: de pulmone oportune expuerit: eis iuriſ tūc ſecūda repletio denegāda non ē ex toto q. n. citiore multaqꝫ hūiditate habūdat eius citior ē terminus. Qui n. tarda: ꝛ parua terminus tardior expectatur.

Si humectetur os ꝛ fuerit quod expuit ex pulmone ſecūdū ꝙ oꝫ tūc oꝫ vt dies eis dio ſorbitōnē vice ſecūda quod ē: qꝛ ſup quē ſupfluit humiditas velocius ꝛ plus: ſignificat illud velocitatem criſis eius ꝛ ſup quē ſupfluitaſ humiditas ē tardior ꝛ minor ſignificat illud tarditatem criſis eius.

De his āt q̄ premiſſimuſ qualiter qdē dictum ē maxime contingit. At vero q̄dā ꝑtermiſimus que elegātia magis ꝛ neceſſaria: nec ignoranda poſt modum exequemur.

Et hec qdē res in ſe ipſis ſiūt ſecūdū plurimū queadmodum narraui: Et ego qdē ꝑtermiſi dicerē res alias multas elegantis q̄ꝫtitatis de qbus oꝫ vt ſcias ꝙ ego narrabo eas in ſubſequentibus.

Sed quādo ſputi plꝰ ē ſecūdū q̄ꝫtitatē refectionis quoqꝫ plꝰ aliqd dadū ē his. hoc autēꝫ ita vſqꝫ ad terminū ſui tp̄s: poſtea duobus diebus exequēdū ē: deinde vero cuiuſ terminū videbis qnta vel ſeptima die vel vndecima ꝛ vt ēt parē ꝛ iparē numerū cōſideratio tua amplectatꝰ eis iuſ ad prādiū da: ꝛ ad cenā illū i cibū groſſiorē muta.

Et quādo fuerit mūdificatio plus: oꝫ ꝛ ſit multitudo: eius quod ſuſcipit iſirmis ſecundū illud vſqꝫ ad horā criſis. Et plurimum eius vſqꝫ ad duos dies poſt criſim. In eo cuius criſim vides fieri i die qnta: aut ſeptia: aut nona: vt ſit ſolicitudo tua ēt cōpletens parē ꝛ iparē numerū. Cum ergo fuerit poſt illud. oꝫ vt vtaris ſorbitione in mane ꝛ cum fuerit in veſpere: permutare ad cibos.

Sed hoc eis maxime qui ptiſanam ab initio i tp̄e toto exercuerint morbi.

Et iuuātur per iſtaſ res ſecundum plurimum qui vtuntꝰ ptiſana ordei cuꝫ totalitate ſua ab ip̄o p̄ncipio egritudinis.

Iam dixi ego iterū ꝙ in ſermone eius minuitur ex rebus qbus fit iuuamētū in diſcretiōe eius: quo indigetꝰ q̄ꝫtitas nō parua. Et hy. qdē ēt facit fidē ſmoni eius in iſtis rebꝰ. In hac āt hora ꝑcipit vt audiatꝰ illud quod dicit tm̄. qd̄ ē qꝛ res que euacuantꝰ in ſeipſis ſunt ſicut res q̄s narrauit. 25

Significauit ꝑ ſmonē ſuū i h̄ loco criſis: aut ſolutionē egritudinis cōpletā: aut ꝑmutationē infirmi ab illa diſpōne ſm quā ē ad diſpōnē i qua fit ſecuritas ſuper ipm̄ d̄ timorꝰ. † Hy. qdē ꝑcipit vt ꝑſeueretꝰ i illo duobꝰ diebꝰ pꝰ criſim vt ꝑtrāſeat paroxiſmus: q fit i diebꝰ paribꝰ ꝛ ille qui fit i iparibꝰ. qd̄ ē qꝛ accidit multotiēs vt ſit fiducia ſup hoc ꝙ egritudo ſit ſoluta ſolutiōe bona certa: ꝛ regatꝰ infirmus ſolicitudine minori quare fit illud cā vt eueniat aliqs ex paroxiſmis febris ꝯfidētius ergo illo ē q̄ꝫuis videatꝰ criſis iam eueniſſe vt ſerues ſanitatē regiminis: quo vſus ē iſirmꝰ ſi iuuatus vſquequo trāſeāt duo dies pꝰ criſim. Cū ergo trāſierint duo dies pꝰ criſim: tūc cōfide ꝛ rege infirmū regimine groſſiore ꝑter ꝙ ꝑmutes eū ad aliud regimē ſubito: ſꝫ vtere ſorbitiōe i mane ꝛ cū fuerit pꝰ illud ꝛ receſſerit dies vtere cibis. Manifeſtū ē igitꝰ ꝙ hy. nō dat infirmo ante horā determinatā quā ante diximꝰ neqꝫ panē neqꝫ aliud ex reliqs cibis ſꝫ ꝯtētus ē ſemꝑ vſu ptiſane ordei. Hec āt opatio nō ē eiꝰ q iplet iſirmos ꝛ ſatiat eos: ſed ꝑprie eiꝰ q vult vituparē hy. ē opatio eius qui ſbtiliat regimē infirmoꝝ pluſ q̄ꝫ oꝫ. nō ē autē opatō eiꝰ q vult ſubtiliare regimē iſirmoꝝ plꝰ q̄ꝫ oꝫ: neqꝫ opatio eiꝰ q igroſſat regimē eoꝝ: ſed ē ex opatiōe eiuſ q regit iſirmos regimine vere medio iter oīꝫ ſuꝑfluitatē: ꝛ ē melius regimē ꝛ dmōſtratio ſup h̄ ꝙ ipſum ē regimē mediū ē reſiſtētia eorū q vituperāt hypo. ꝛ amor ad inuicē eorū ad vincendū. Ex iſtis. n. ē q redarguit eū ꝑ h̄ ꝙ iplet infirmos: ꝛ ſatiat eoſ ſic ſecta teſili. et ex eis q vitupāt eū ꝑ h̄ ꝙ ip̄e ꝑfocat iſirmos fame ſic eraſiſtrates: qd̄ ē: qꝛ qd̄ dixit Eraſiſtrates reſiſtit cū eo: † Apolonīꝰ ꝛ Anaxagora diſcipulis hy. in tractatu p̄mo ſui libri de febribꝰ. E vituperatio vtrorūqꝫ de hoc ꝙ ipſi interficiebāt infirmos fame: nō trāſit ſup hy. magiſtrū eorū verūtamē oꝫ vt conſentiamus iſtis ſmonē eorū cū ſit magis licitū ꝛ ſimilius ſermoni hy. Qui aūt dicūt ꝙ iplebat infirmos ꝑ ſatietatem ciborū oꝫ: vt putemus de eis: qꝛ ſꝫ ſimiles Theſilo magiſtro ipſoruꝫ. nā tu inuenis hūc virū ignarū cui nō ē intellectus in aliquo ex eis q̄ dixit hy. neqꝫ i regimine: neqꝫ in alijs. 26

† Cā qꝛ pꝰ criſim d̄bemꝰ ꝑ duoſ dies adhuc iſirmoſ noſtros dietare.

† Apolōiꝰ ꝛ anaxagoraſ diſcipuli hy. interficiebāt iſirmos fame.

Illud quod intelligitur ex ſermone ſuo ptiſana ordei cum totalitate ſua: ꝛ ptiſana ordei cum fece ſua: ꝛ ptiſana ordei abſolute ē res vna eadem ꝛ eſt ptiſana ordei non colata: quod eſt quia quando tu colas eam poſtq̄ꝫ decoquitur: ꝛ remoues aquam per ſe: deinde das infirmo aquā illam tm̄ nō dꝛ tunc vt vtaris ptiſana ordei cū totali

tate ſua neq cū fece ſua: ſꝫ aqua eius tm̄. Et ego qdē ſum dicēs nūc ēt illū q indiget ptiſana ordei cū totali tate ſua ab ipſa iceptiōe ſue egritudinis ⁊ dictio mea i illo ert cū abbreuiatione ⁊ breuitate: ſi nō fueris tardus neq piger ab auditu eius qd̄ pcedit ex ſmōe ſuo Dico ergo q qñ illud qd̄ expuit cū ſputo ē ſm q oꝫ no ē ifirmo neceſſitas ſumēdi medicinaꝫ: aut vti clyſteri: tūc hy: pcepit cibari ipſuꝫ ptiſana ordei. Et iā enū ciauit ēt ſniam ſuā in hac ammonitiōe ⁊ dixit. 27

Omnia aūt iuuamēta hec ſiūt a ptiſana ordei qñ humiditas: quā expuere ē neceſſe humectat: ⁊ icidit iciſione eq̄li qñ virtus confortat: ⁊ mūdificatio inſtrorum anhelit⁹ ab humorib⁹ malis fit his duabus letionib⁹. ſ. humectatiōe: ⁊ inciſione velocius Et nos inueniniuſ hos humores: hydromel hūectare ⁊ ēt eoſ incidere. Vehemētia āt virtutis ⁊ fortitudo eius nō iuenit i hydromele: ſicut iuenim⁹ eas i ptiſana ordei. In pane āt ⁊ tritico: qd̄ nominat ēādaruſiū iuenim⁹ cōuerſiōe illi⁹: qd̄ ē: q: vehementia virtutis: ⁊ fortitudo ei⁹ inueniūt vtriuſqꝫ hūectatio aūt ⁊ inciſio nō inueniūtur in eis neq alijs ex religs cibis quos d̄ cōſuetudine medicoꝝ ē dare infirmis ſicut oua: teſticuli galloꝝ: ⁊ piſces petroſi: ⁊ pulli: colūbini: ⁊ q̄ ſūt illis ſimilia: ⁊ medicus ēt q dat infirmo q hꝫ pleureſim p⁹ q declinat eius egritudo declinatiōe cōpleta: ita vt nō indigeat aliqua rerū exceptio ſputo illoꝝ humoꝝ q digeſti ſūt cum ſputo: lētes frigidas factas cū aceto neceſſario putat̄ de eo q: ipſe ē cā mortis eiuſ ppterea q ſuffocat̄ in nocte ſ̄a: verūtñ tu nō iuenis aliquē ex eis qbuſ ē rō q lētibus cibet ifirmos cūqꝫ iſ̄n m⁹ hydromel ⁊ ordei ptiſanā abhorret ⁊ nō bibit ea tūc magis cōueniētes cibi ſunt piſces petroſi preparati cū aq̄: ⁊ porris: ⁊ aneto: ⁊ ſale: ⁊ q̄titate olei tēperata. Et reliquis aūt piſcium ſpecieb⁹ quoꝝ paſtus non eſt in petris piſcis qui nominatur auliſcu: Et oꝫ quidem vt precedas ⁊ des ei ante illud aliquid de ſecaniabin. quod eſt q: ſecaniabin non nocet ſtomacho: niſi fuerint nerui illius egri infirmi ⁊ matrix mulieris ſumant: ergo loco illius quaſdam: medicinas reliquas: ſicut medicinam factam cum praſſio: ⁊ radice liquiricie: vel lilij: ↑ Hec medicina ſola quando bibitur cum hydromelle maturat ſuperfluitates que ſunt in pectore ⁊ pulmone maturatione bona ⁊ fit facile ſpuere eas cum ſputo. 28

↑ Cā qr ptiſana laudā dantur ſm hydromel ⁊ candaruſium.

In pleureticis: ſi a principio aſſit facilis ſputi proiectio: etenim dolor mox ⁊ pus expuerē ceperint: vltro quieſcēdo meliorantur: purgatio vero ad perfectionē curōniſ vēturā perducitur: virus vero minus coadunatur: q ſi ab hac diuerſa dieta tardetur. Necnon etiam terminus leuior: atq purgatōis efficacior: minuſq recidiuus venturus eſt.

Quod ē q: dolores in eis q habēt pleureſim quieſcūt ſtatim ex ſe ipſis: cū icipiūt ſpuere aliqd cui ſit q̄titaſ ⁊ bōificatur eorū mūdificatio quod ē: q: mūdificatio eorū tūc ē magis cōpleta ⁊ aggregatō puriſ i eis eminor q ſi regētur ecōtrario huius regiminis ⁊ criſis ē facilior: ⁊ melior euacuatio: ⁊ minor reditio.

Ptiſana vero ex optimo ordeo: fcā bñ ad pfectionē excocta cē oꝫ pcipue āt ſi nō colatā dare volueris: ſimiliter aūt ⁊ ſi colatam.

Et oꝫ vt ptiſana ordei ſit fcā ex meliori ordeo ⁊ bonificetur eius decoctio vltima bonitate ⁊ proprie ſi non eſt voluntas niſi vt adminiſtretur aqua eius tantum.

Cui enim omnes alias habet bonitates lubrica etiam eſt: vnde ⁊ nociuū ordeum ſiquis tranſglutierit ⁊ illud ſecum illabendo ſubducit: neq eni inherens tranſincando vſq locorum erecti pectoris remanet vel inuiſcatur.

Quod eſt quia ptiſana ordei: cum reliquis que in ipſa ſūt de bonitatis expellit per lubricitatem que in ipſa ē nocumentum ordei quando deglutitur. Quod etiā ē quia non moratur neq adhereti tranſitu ſuo in aliquo locorū in erectitudine pectoris.

Quippe enim: quia lubriciſſima: etiam eſt ſitim amputat: facile digeritur valde enim lenis: eſt ſi perfectam habuerit coctionem quibus videlicet omnibus neceſſe habꝫ eger.

Ptiſana quidem ordei eſt lubricatiua valde incidens ſitim velocis digeſtionis: vehementis debilitatis quando eius decoctio: multum fit bona ⁊ omnibus his rebus indigetur.

Et oꝫ vt cognoſcas meli⁹ ordeū añ experientiā ei⁹ p impletionē ei⁹ ⁊ ipſius ſpiſſitudinem tm̄. In expientia vo ei⁹ p decoctionē meli⁹ ē qd̄ iflatur i decoctōe ſua vl tia inflatiōe: ⁊ ē ſorbitō q̄ fit ex eo multa valde Hec. n. ſignificatio ēt ē ſignificatio vera qua cōfidit̄ in bonitate ordei. ↑ Quod ē: q: plenitudo nō ē cū ſignificatiōe vera ſup bonitatē eius neq ipſius maturitatē vel digōem in oī hora: ſꝫ veritas eius ē ſm plurimū. Hy. ergo pcepit vl ptiſana ordei in oībus horis ſit i vltima bonitate ⁊ pp̄e quādo non ē volūtas vti aqua tm̄: ſꝫ ſpiſſitudīe ei⁹ etiā: ⁊ hy. iā oſtēdit cām in illo. 29

↑ Nō q plenitudo ordei nō ſp ſm plurimuꝫ ordei bonitatem ſignificat.

Scimus q hy. intendit p ſermonē ſuū: rectitudo ſm plurimum rectitudinē vie p quaꝫ fit inceſſus: ⁊ quādoq ſignificat p ipm rectitudinē incedētis in tranſitu ſuo. Et manifeſtū quidem bene ē: q rectitudo vie in pectore: ⁊ rectitudo aduent⁹ ptiſane ordei quādo deglutitur vt veniat ad ſtomachuꝫ eſt per meri. ↑ Vult ergo per ſermonem ſuū q: nō adheret aliqd de ptiſana ordei in hac via: qd̄ ē q: caliditas quādo eſt in egritudinibus pectoris ⁊ pulmonis vehemēs multa: ita q exſiccat rē q̄ adheret meri exſiccatiōe cui⁹ remotio fit difficilis: facit illa res q̄ adheret accidere anguſtiam ⁊ ſitim. 30

↑ Cā qr ptiſana nō adhereāt meri ſitim q extingāt.

Non dixit hypo. in eo cuius bonificatur: coctio ex ptiſana ordei que eſt lubrica valde tantuꝫ incidēs ſitim velocis digeſtionis: ſed addidit ad illum ſermonem ſuum vehementis debilitatis: Sermonē autē ei⁹ i eo cuius bonificat̄ decoctio ex ptiſana qd̄ ē lubricum valde iā dixi in eis q̄ pmiſſa ſūt. Sermonē vo ſuū q: ē icidēs ſitim addidit in ſermone ſuo pp naturam ordei. Et ego qdē iam dixi qualiter oportet vt incides de ſubſtātia calidi ⁊ frigidi in corporibus animalium in libro meo de complexionibus. In corporibus autem non ſpirantibus in libro meo de virtutibus medicinorum ſimplicium verūtamen hypo. dixit in eo cuius coctio bona fit ex ptiſana ordei: quia eſt velocis digeſtionis etiam: ⁊ non fit taliter niſi quia eſt diſſolutiuum nec: eſt in eo duricies: neq difficilis mollitionis: neq inflatiuum propter longitudinem ſpacij coctionis eius. In

eo autem q̄ dixit in fine ſermonis ſui ⁊ eſt ſermo eius q̄ illud quod decoquitur de ptiſana ordei hac decoctiõe ē vehemētis debilitatis: ſi nõ dixiſſet: q: eſt velocis digeſtionis: eſſet nobis facile vt diceremus: q: ſignificauit p ſermonē ſuū vehemētē debilitatis ſicut ſi diceret: puertit͂ velociter: ⁊ digeritur in ſtomacho ⁊ alteratur. † Oportet ergo qm̄ preceſſit vt dixit hunc ſermonē vt intelligat͂ et debilitate eius: aut pp paucitatem eius qḋ aduenit corpori: ⁊ nutrimēto eius aūt quoniam tu non inuenis i eo qualitatem fortem ita vt percutiat neruos aut mentem: ſicut acetum ⁊ vinum. 31

† Ptiſana cē vehemēt̄ debilitatis dupliciter intelligit͂.

Incipit hypo. narrare illud i quo cōſidere ſecit ſermonē paulo añ vbi dixit: Et ptermiſit dicere res alias multas nobilis quãtitatis quas te ēt ſcire oꝫ. Et ego quidē narrabo eas in eis q̄ ſt poſt. 32

Significat p ſermonē ſuū ſupfluitas cibi fecē ciboꝝ retētā i iteſtinis q̄ vocat͂ ſtercus: ⁊ merda. Quando ergo dat aliqs ptiſanā ordei: ⁊ in ventre retinetur aliqd fecis cuius mora plongatur illic: p̄ter q̄ euacuetur: oꝫ neceſſario vt eueniat lateri nocumētū: pp opilatiões accidētes in inteſtinis ex ſtercore retēto in eis qm̄ vētoſitas nõ trāſit ad inferiora vt egrediatur poſt acceptionē ptiſane ordei: ſꝫ venit ad locū infirmum aduētu malo. Oportet ergo ex illo neceſſarie vt ſi dolor iam quieuit: poſt paululum redeat ergo infirmus q̄uis dō iam genuit: tamen accidit ei dolor: quod ē: q: vapores ⁊ venti inflati ui: ⁊ fumus qui eleuatur ex ſtercore qn̄ado perueniunt ad latꝰ infirmum faciunt in ipſo dolorē: ⁊ addunt in dolore eiꝰ: ⁊ cū hoc etiam anhelitus fit tunc vehementis frequentie. Cum g frequens fit anhelitus fit in inſtrumentis anhelitꝰ caliditas magis addita propter frequentiam eorum motus: ergo exſiccantur pulmo ⁊ diaphragma propter hanc caliditatem: ⁊ exſiccantur etiam cum hoc: caleſiunt membra corporis animalis que ſunt ſub hipocondriis ⁊ mirach ventris: † quod ē: q: omnia iſta membra motu pectoris mouentur in anhelitu. In eo autem q̄ dixit in inceptione huius ſermonis: ⁊ eſt ſermo eius: nam in cuius ventre eſt ſuperfluitas cibi retenta: eſt quidam occultationis. Cum ergo dicitur ſermo eius ſanus eſt ſecundum hunc modum: ⁊ quando non eſt medicus: ſolicitus de infirmo: in eo cuius diſpõ de acceptiõe ptiſane ē diſpõ: cuius rememorationem premiſimus: accidit inde nocumentum in locis multis. Inde ē q̄ in cuius ventre eſt ſuperfluitas cibi retenta: ⁊ dat ei aliquis hanc ſorbitionem: anteq̄ precedat: euacuet illam ſuperfluitatem accidit ei dolor magnus valde. 33

† Cā q̄re ex freq̄ntia anhelitꝰ iñ caleſiāt mēbra q̄ ſt ſb hypocondriis ⁊ mirach.

Niſi ergo medicus i oībus his q̄cūq; in accipiēda ptiſana neceſſaria ſūt ergo curā adhibeat: vbi vꝫ i illis q̄ ſibi ad ea opus ſūt ſit pfecta fit procul dubio multis modis nociua.

Quam ergo nõ curat medicus de īfirmo cū toto quo īdiget i eo cuius diſpõ ē de acceptõne ptiſane ordei hec diſpõ vt ſit vltīa i eo quo indiget aduenit ex ea nocumentum in rebus multis.

Quibus eni ciboꝝ reliqas i vētre habē ubus ea anteq̄ purgēt͂ porrigit͂ eis: ſi dolorē habuerit augmētat͂. ſi āt nõ efficitur nec nõ flatus crebius ducit͂ ⁊ quod malū ē excitatur: pulmo nāq; deſiccatur ſub hypocondriis ⁊ diaphragmate laboratur.

Nam in cuius vētre ſupfluitas cibi ē retēta: ⁊ dat ei aliqs hāc ſorbitionē p̄ter q̄ prius euacuet illā ſupfluitatē: tūc ſi hꝫ dolorem additur, ineo. ⁊ ſi nõ habet dolorem: accidit ei dolor ⁊ fit anhelitus tūc magis addite freq̄ntie ⁊ iſte qdē anhelitus ē malus quod eſt: q: exſiccat pulmoneꝫ: ⁊ facit laborar͂ ea q̄ ſūt ſub hypocondriis: ⁊ mirach ventris: ⁊ diaphragmate.

Adhuc vero qbus ſlatus dolētibus calefactõꝝ adhibitū dolorē nõ alleuiat: nec egit ſputū bonū ſꝫ potius viſcoſius ⁊ īdigeſtibiliꝰ efficitur. Rurſus vero niſi catartico: aut phlebotomia: vtrū. ſ. magis neceſſariū videris: dolor diſſoluatur ī huius egritudinis ſtatu poſitis. ſi ptiſana det͂ ī breui mortis imperio ſubiugatur.

Et cū hoc etiā ſi fuerit dolor lateris aſſiduus q nõ alleuiat͂ p euaporationeꝫ: ⁊ ſputum nõ egreditur: ſꝫ additur viſcoſitas eius abſq; maturatiõe: tūc ſi nõ reſoluitur dolor: aut lenificatõne nature: aut phlebotomia: ſecūdū illud, p quo ſignificat͂ quod neceſſariū ē: ⁊ datur habentibus hanc egritudinem ptiſana illis habētibꝰ illa diſpõne aduenit ſuper eos mors velociter.

Oportet vt redeamus ⁊ dicamus q̄ iſte ſermo hypo. in pleureſi eſt ſecundum viam exempli Et ego quidem iam oſtendi q̄ eius euentus eſt ab apoſtemate quod fit in pannitulo tegente coſtas † Quando ergo illud apoſtema eſt in termino ſui ſtatus ⁊ dat aliquis illi infirmo ptiſanam ordei: nocet ei nocumento magno ⁊ ſignificatões q̄ ſignificāt ſtatū egritudīs pleureſis ſt aſſiduatio doloris ⁊ vt nõ alleuiet͂ ex eo aliqd p vaporationeꝫ. Et hy. qdē addidit in ſmone ſuo ſignificatões pleureſis: maligne magna: ⁊ ſunt additio viſcoſitatis ſputi: ⁊ phibitio eius ab exitu ⁊ adherentia eius in mēbris infirmis: ⁊ retinentia eius, qḋ ē: q: ſmo eiꝰ additur viſcoſitas eius: ſignificat vehementiā viſcoſitatis illius q̄uis dictio ipſa ſignificat ſecūdum ſe vehemētiam viſcoſitatis Sufficit ergo p hāc additionem in ſignificatiõe differentie inter illud cuius viſcoſitas addit͂: ſecunduꝫ hunc modum: ⁊ inter illud quod recipit maturationem: † Quod eſt: qm̄ illud qḋ recipit maturationem eſt viſcoſum viſcoſitate temperata: verumtamen illa viſcoſitas non addit͂ ſcilicet illud non accidit ei in fine vltimo: ⁊ ne periret illud ſuper lectorem ſui libri: non fuit piger addere in ſermone ſuo abſq; maturatione. quod eſt q: non maturatur ⁊ additur ei viſcoſitas: ⁊ eſt malum. Cum ergo diſpoſitio infirmi eſt hec diſpoſitio: ⁊ dat ei aliquis ptiſanam ordei anteq̄ reſoluatur ab eo dolor: aut per minutionem: aut per lenificationem nature: nocet ei ⁊ interficet ipſum. quod eſt: quia hypo. dicit. In pleureſi cuius diſpoſitio eſt hec diſpoſitio quam dicit: quia non alleuiatur per euaporationem: tunc remanent ſuper eam alie due medicationes reſoluentes dolorem: ⁊ ſunt phlebotomia: ⁊ ſolutio ſiue lenificatio nature: † Quod eſt quia vſus medicorum que fiunt ex opio ⁊ iuſquiamo ⁊ mandragora non reſoluit dolorem pleureſis: verū ipſe non faciunt aliud niſi: quia ſtupefaciunt ſenſum: Et dixit hypo. in hoc loco phlebotomiam ⁊ lenificationem nature rememoratione abſoluta. in eo autem quod eſt poſt: ipſe oſtendit vſum cuiuſq; eorum. 34

† Nota ſigna ſtatus pleureſis: quo ſorbitio ptiſane multuꝫ ei nocetur.

† Dria inter viſcoſū digeſtū ⁊ viſcoſū i digeſtū.

† Medicine opiate nõ reſoluūt dolorē pleureſis: verum ſenſum ſtupefaciunt.

Oportet ꝗ enūciemus cās alias q̄s dixit hy. cū cōpares istis cāis: ꝗ q2 ipse ē trahunt mortē subitā. qd ē q2 ipse dixit in hac hora ꝙ cā i illo ē vsus ptisane ordei: anteq̄ resoluatur viscositas spu ti accidētis pp frequētiā: anhelitus: cui⁹ cā pfocat. Et possibile qdā ē vt eueniat eis nocumētū qn bibūt vinū anteq̄ euacuentur sic̄ dixit hy. aut hydromel: aut secaniabin: quod ē: q2 reliq res nō occultantur vulgis nedū alijs. Necessario igif dixit: q2 necio qdā eorum moriūt postq̄ ingredit sup eos nocumētū in mēte sua. de ɔsuetudie. n. hoꝝ accidētiū ē vt cōsequatur potū vini: ꝗ potus vinosos: cū fuerit illud i nō sua hora. 35

Ex qbus nimirū olbus ꝗ his similibus cāis cōtingit eos q ptisanā cū toto recipiūt i septimo die aut āte necessario iterire quoꝝ qdā vtiq3 mēte patiūtur alij vero orthopniā: vel stertendo suffocantur.

Propter has ergo cās ꝗ alias cōpares cis fiūt q vtūtur ptisana ordei cū totalitate sua digniores vt moriant i die septima aut ante ipsam: ꝗ qdā eorū morit postq̄ egredit sup ipsuz nocumētū i mēte sua: ꝗ qdā eoꝝ pfocantur ex anhelitu pparationis.

Hanc estimatōnē estimarūt antiq pp velocitatē mortis eoꝝ: ꝗ viridis fit loc⁹ in q ē egritudo lateris. Et manifestū qdē ē ꝙ ille: loc⁹ ē loc⁹ in q ē radix apatis: quod ē: q2 ex sāguine q effunditur ad illū locuz pp dolorē: totū qd diuidit i cute fit viride: ꝗ addit i hora mōtis nigredinē assimulat q locus illi q fit pp pcussionē talis. 36

Quos qdē vtiq3 oēs celitus esse pcussos antiq arbitrati sunt: q2 i cis cū mortui fuerūt: latus virescere aut nigrescere sicut i pcussis solet fieri locis reperiebant.

Antiq āt estimabāt sup istos ppe ꝙ ipsos pcussit percussio de celo: quoniā ipsi quādo moriūtur inueniūt latus eoꝝ viride eē sicut viridis fit locus percussionis.

Quod qdē eo ɔtingebat: ꝙ anteq̄ dolor dissolueret morte pvēti fuerūt ppterea q2 cōtinuo desideriū magni anhelitus incurrerunt.

Vult per sahuc anhelit⁹ magnū freqntē ꝗ significat ꝙ anhelit⁹ eoꝝ erūt cū hac dispōne in eis q̄ si p⁹ dixit q̄ hy. Et pp anhelitū freqntē multū: sic dixit ēt sit sputum viscosū nō maturū q̄re phibz ipm viscositas eius eleuari ita vt expuat. 37

Et cā i illo ē: qm̄ moriūtur anteq̄ dissoluaf ab eis dolor ꝗ pp illud cadūt i sahuc velociter.

Sputū quippe quod nō exercāt aerē itroductu ɔtrahit: ꝗ velocius exire cogit.

Quod ē: q2 res q̄ expuitur quādo retinctur phibet aerez ingredi ꝗ cogit eū exire velociter.

Non dis aer phibetur ingredi interius in huiusmodi egritudinibus: quoniam quando accidit illud oportet necessario vt moriatur homo statim sicut ille qui pfocatur. verum manifestum est ꝙ non prohibetur de eo ingredi nisi quantitas sufficiens in iuuamēto anhelitus ꝗ pp illud viuunt spacio temporis. Cum ergo additur illa diminutio sm longitudinem tpis moriuntur. 28

De ɔsuetudie alienatiōis est vt ɔsequat potū vini ꝗ matine vinosi.

Cā qr loc⁹ apatis virescit.

Nō qd intelligat per sahuc.

Prohibitio ingressus aeris totaliter ē cā necessario mōtis.

Significauit hypo. significatione manifesta intentionem sermonis sui. Fit ergo ꝙ vnaqueq3 harum duarum causaruz simul adiuuat alteraz. Et ego quidem narro illud etiam. Dico ergo ꝙ sputum quando adheret canne pulmonis constringit: meatum aeris in ea: ꝗ coartat eum. Fit ergo ꝙ attrahunt: infirmi de aere: propter illam constrictionem ꝗ coartationeꝫ minus: Et propter quantitatem paucitatis eius quod attrahit infirmus de aere est diminutio eius quo indiget in iuuamento anhelitus: ꝗ propter hoc fit pperatio eorum in vice secunda ad attrahendum velociter: quam ipsa fuit in vice prima Et nominatur iste modus anhelitus: anhelitus frequens. 39

Quoniā vtrūq3 alterū alterī ad periculū suggerit cōplemētū sputū nāq3 viscosū flatū inspissēt: flatus āt spissus sputi viscositatē augmētat: viscositas vero elabi vetat ꝗ erūpi.

Fit ergo ꝙ vnaquaq3 haꝝ duaꝝ cārum adiuuat alterā super piculū: quod ē: q2 sputū qn̄ retinctur facit anhelitū freq̄ntē: ꝗ anhelitus ēt quādo fit freq̄ns addit in viscositate sputi: ꝗ phibet ipz sputū, exspui: lubricari. ꝗ seperari: vel spargi.

Quod nō tm̄ cū ptisana si nō suo tēpore detur cōtingit verū tamē ꝗ multomagis cū ꝗ aliū cibū potū venimus ea aptū sumere permittunt.

Et nō accidunt iste res apud vsuz ptisana ordei i nō sua hora tantum: sz ipse accidūt etiam plus illo multotiēs: quādo comedunt: aut bibunt: res alias minus conuenientes q̄ sit ptisana ordei.

Iam ante locutus fui in intētione huius smonis apd s̄mone hy. pp has cās: ꝗ cās alias cōpares eis verū tn̄ ego nō dixi illic nisi vinū ꝗ hydromel ꝗ secaniabin Nūc āt oz vt narrez etiam reliquas res remanētes: quaꝝ nocumētū ostēderūt plures medicoꝝ i eo cuius dispō ē hec dispositio ex infirmis eē vehemēti⁹ nocumētū nocumēto hydromellis ꝗ secaniabi ꝗ vini. 40

Via aūt sustētādi taz eos q collatā q̄ eos q nō collatā: ꝗ q neutrū illoꝝ sz potū aliū sibi assumūt: sepissime vna eadē q3 in interdum autez diuersa.

Et via quidē sustentandi secundum plurimum est vna eum qui vtitur aqua ordei: ꝗ cuz ea fece eius: ꝗ cuz qui non vtitur aliqua harū duarum: sed est contentus eo quod bibitur tantū ꝗ fortasse est via sustentandi diuersa.

Dixit ꝙ via sustentandi: est propinqua ad inuicem: inter eum: qui vtitur ptisana ordei: ꝗ eum qui vtitur aqua eius: tantum: ꝗ eum qui non vtitur aliqua harum duarum: sed: est contentus eo: quod bibitur: tantum ꝗ fortasse est necesse vt sit via sustentatiua seiuncta. Et hypo. quidem ostendet in eis que: sequuntur hunc: sermonem: scilicet qualiter sit via sustentandi: seiuncta diuersa. 41

Quomō eēt anhelitus freqns

Vnū hydromel ꝗ oximel aū viscosita: spu: i resolutionē p bibentur.

Laudādi sūt multū q errorē suum cognoscunt cū postea corrigūt.

Bene facit hy. ꝙ abscidit sermonē suū: ⁊ q: nō ordinauit eum ordine quo oportuit vt ordinaret ⁊ pp hoc inuenimus eū nūc cū iterauit ſmonē suū incepiſſe in illo inceptiōe q̄ neceſſaria erat ⁊ nō accidit ei hoc accidens: niſi qm̄ ipſe incepit narrare viſionē in queſtione qua queſiuit de diuerſitate que cadit inter medicos: ⁊ dixit in parte illius res multas q̄ ingrediunt in capitulo vie de ingenio ſanitatis. Et qm̄ neceſſe fuit ei cū ſenſit illud qd̄ accidit ei vt deleret totū ꝙ ipſe ſcripſerat: iō poſtea iterat ſermonē ſuū a pncipio ſui ē cōtrario ſmonis pmi. Hoc. n. accidēs multotiens mihi accidit: ⁊ viſum eſt mihi q: meli⁹ eſt vt iterarem ſermonē meū a pncipio ſui ſm contrariū eius qd̄ ſcripſerā ipſum ⁊ delerē totū ꝙ ſcripſerā in pmis. Et ego qdā iā ſuꝫ narrās qualiter neceſſe fuit ei rūdere in illa queſtiōe de qua ego ſum inquirēs: ⁊ ponere ſmonē eius ſm ordinē ⁊ alleuiare viā in illa ſuper illū q diligit vt exponātur ei iſte res cū explanatione. Auſculta ergo me in intellectu tuo: ſicut ille de natura cuius eſt audire ſermoneꝫ a principio ſui. † Que eſt cauſa pp quā fit multotiens quod accidit eis q̄bus eſt menſura ex medicis vt cadat inter eos diuerſitas i medicatione infirmitatum. Ex opinione. n. eſt eorum ꝙ illd̄ qd̄ experitur ſuper quoſdam homines ⁊ cōuenit quibuſdam eorum: conuenit oībus eorum. Inde ē illud in quo cadit diuerſitas inter eos in regione egritudinum acutarū vtūtur. n. quidam eorum aqua ordei in infirmis vſqꝫ ad horam criſis: ⁊ vtuntur quidam eorum ptiſana ordei: ⁊ quidam eorum ſunt qb⁹ non videtur vtendum eſſe aliquo eorum duorum. Accidit ergo ex illo vt inueniant in quibuſdā ⁊ errent in quibuſdam qd̄ ē q: quidā q habēt egritudinē acutam indigent vti ptiſana ordei: ⁊ quidā eorū indigēt aqua eius tantū. ⁊ ex eis ſunt quidā q nō indigēt aliqua harū duarum vſqꝫ ad horam criſis. Et ego ponā exēplū ſermonis mei in illo vt verificetur. ſ. vnā egritudinū acutarū. pone ergo ꝙ nos intendimus medicari pleureſim. Dico ergo: q: ſi infirmus fuerit ꝓpinquior ſpacij ab acceptione cibi: ⁊ inuaſerit eum febris anteq̄ȝ euacuet venter eius: tunc non oꝫ vt dentur ſorbitiones donec ſciatur ꝙ cibus quem accepit iam tranſiuit in deſcenſione ſua per inteſtina. Cum ergo aliquis incipit cum ſermone ſuo hac inceptione: deinde ſequitur illud cum reliquis que ſequuntur eum ſecundum ordinem quo oportet vt ordinetur: non eſt in eo occultatio. 42

† Cā pp q̄ accidat int medicos diuerſitas.

Qua propter vt tibi dicā facer oꝫ. Incipiēte itaqꝫ febre ſiue cū dolore ſit ſiue ſine dolor paruo poſt ſūptuꝫ cibū tpe trāſacto n ōdū vētre exinanito ergo ius ꝯtradicēdum ē accipere: vſqꝫ dū vꝫ cibū ad inferiora inteſtinorū noueris deſcēdiſſe.

Et oꝫ oīo: vt facias quod dicā quando incipit inuadere febris cū dolor: aut abſqꝫ dolore: ⁊ tps eius ab acceptōe cibi ē ꝓpiquor: ⁊ vēter eius nō euacuat adhuc tūc oꝫ vt phibeas eū ab acceptione ſorbitionū: vſquequo ſcias in cibis eius iā deſcēd it ad ꝗferiora inteſtina.

Hiſāt q pleuretici ſūt de potibus oxymellis dādū ē ſi hyemis tps fuerit calidum: ſi autem eſtatis fuerit frigidū ſi nimia ſiti laborauerunt: dāda ē mulſa mellis cū aqua.

Et oꝫ vt vtat ex potibus in eo q hꝫ dolorē pleurelis ſecāiabin. q ſi fuerit hora p̄ſens hyems: vtat eo calido: ⁊ ſi fuerit eſtas vtat ipo frigido ⁊ ſi ſitis fuerit vehemēs vtatur ēt hydromelle ⁊ aq̄.

Non eſt vſus eius i hydromelle: in eo q ex infirmis hꝫ ſitim vt abſcindat ſitim eius: ſꝫ vt faciat eū cauere ab vſu ſecaniabin plus. Propter hāc ḡ cām dixit aquaꝫ poſtq̄ȝ dixerat hydromel. qd̄ ē: † Quia oꝫ ſm egritudinē vt vtat ſecaniabin plus bis duob⁹. Cū ergo bibit infirm⁹ ſecaniabin q̄titatē multā ⁊ ē ſitis eius adhuc fixa: oꝫ vt ſumat i potu poſt illud hydromel. ⁊ ſi ſitis eius iterū p⁹ potū fuerit fixa: oꝫ vt in potu ſumat aquā quod ē: q: hy. vituperat potuꝫ aque ſolius. Et tu qdē ſcies in ſeq̄ntibus res pp quas vituperat potū aque in pte huius libri in qua loqtur de vtute aq̄: nūc āt oꝫ vt itendā ad exponēdū qd̄ ipē dixit i hoc ſmone: cuius pmiſimus rememoratiōnē: quare pcepit vt daret i hyeme ſecaniabin dū ē calidū: ⁊ daret in eſtate exiſtēs frigidum: † Inquiſitio. n. de hoc admonet nos ad vtēdū potu aque tm̄ iuuatiuo iuuamento nobili in eo qui hꝫ egritudinē acutam:

† Nō q plus laudat ſecaniabin i abſcindēdo ſitim q̄ hydromel aut aqua.

† Pot⁹ aq̄ tēr i egritudine acuta ꝓ iuuamento nobili.

de qua eſtimatur ꝙ hy. dimiſit rememoratiōnē eius prius ⁊ tibi qdem ineſt vt redarguas hy. ſup illd̄ qm̄ ſmo fuit i eo dignus vel merēs: vt ſit ſingularis ſꝫ ſingularitatē ſuā ꝓpe nō in pte ſmonis ſm ꝙ ꝑparāt Et poſſibile qdē eſt vt intelligas ſniam eius i vſu potus aque frigide: ex hoc ſermone quē dicit nūc quod ē: q: quando i potu infirmorum das eis q ſitiūt in aliquib⁹ horis: ſecaniabin infrigidatū tūc manifeſtum eſt bene ꝙ iam dedit eis in potu etiā aquam frigidam illud. n. eſt ſequēs ſniaꝫ eius q̄uis non dixit in aqua frigida: aliqd aliud quoniam hy. videtur ꝙ febris fit quando declinat caliditas innata ad caliditatem igneam: ⁊ medicatio quidem fit per oppoſitionem contrarij cum contrario. ⁊ quoniaꝫ ignis in natura ſua eſt calidus: ⁊ ſic eius: ⁊ ſimiliter febris: tunc aqua frigida inuenitur cōtraria nature febris: quoniam ipſa humectat corp⁹ ⁊ frigidat ipſum: ⁊ cum illo etiam ego iam dixi ſermonem multum: † ꝙ ego vidi febrē extingui ſubito apd̄ potum aque frigide in hora in qua oꝫ vt bibatur: in libro meo q ē i. c. via de ingenio ſanitatis: ⁊ ego quideꝫ ſum narrans hunc ſūmā illius. † Dico ergo q: quādo accidit: febris ſola preter ꝙ cum ea ſit diſpoſitio alia cui ſit poſſibile euenire ex potu aque frigide nocumentum: tunc ſi vtitur aqua frigida non ſolum eſt impoſſibile vt noceat: ſed iuuamentum eſt eius magnum: ⁊ quantitas que bibitur: ⁊ fit iuuamentum per eam ex aqua frigida: eſt cum menſura que poſſibile eſt vt ſatiet cum preter ꝙ attrahat aerē. Sꝫ qm̄ qd̄ de ſecaniabin bibitur eſt q̄titas parua non eſt poſſibile: vt qd̄ de eo in potu datur in omni die vice vna ſit plus: iiij. vnciis ⁊ media: intentio ergo dandi in potu ſecaniabin: ⁊ dādi in potu aquam frigidam quē eſt quādo volumus extinguere feb. ⁊ datur in potu ex ea quātitas multa ſubito donec impleat ex ea infirmus eſt diſſimilis: qd̄ ē q: q̄ bibit ſm hūc moduꝫ nō bibitur niſi ſm ꝙ eſt medicina. Secaniabin āt ifrigidatū nō ſumūt i potu infirmi i hora eſtatis niſi vt nō faciat eos eſtuare ſitis: ⁊ noceat eis oꝫ. n. vt adiuuet qm̄ poſſibile ē ad iutoriuꝫ ſup virtuꝫ illius: † Et pp hāc cām ſumus auſi ad dāduꝫ in potu ifirmo i hora eſtatis ſecāiabin ifrigidatuꝫ anq̄ȝ maturet egritudo eius: ⁊ nō dat eis i potu ex aqua frigida donec ſanet in eo ꝙ nō maturat ex egritudinib⁹: qd̄ ē: q: aqua frigida inſpiſſat apā ⁊ prefocat qd̄ ē in eo qm̄ febris nō aduenit ifirmo niſi ꝓpt apā: ⁊ prohibet i eo q ifirmatur propter humores illd̄ maturari: ⁊ tē qdē nō datur ifirmo i potu de ſecaniabi niſi q̄titas pua qm̄ precedit ⁊ calefit i ſtomacho eius calefactione digōnis: anteq̄ȝ pueniat frigiditas ei⁹ ad locū apātis i pleureti: ⁊ ſi perueniat ēt ex ea quantitas pua: rectificat eā ſecaniabin poſt illd̄ quoniā in ipſo ē virtus inciſiua: qd̄ eſt: q: illius in quo eſt inciſio ⁊ penetratio: diſpoſitio eſt contraria diſpoſitioni eius qd̄ eſt inſpiſſans oia corpora. 43

† Nō gal. vidiſſe febr. ex potu aq̄ frigide ſubito fuiſſe extinctam.

† Impoſſibile ē potū aq̄ frigide nocere febri citātib⁹ p⁹ līā aliā diſpoſitioneꝫ q̄s oīs non patietibus

† Cā q̄r pt exhiberi ſecaniabi anā maturationē apatis nō aūt aq̄ frigida.

Mihi autem videtur ꝙ qui dicunt de hy. ꝙ ipſe repleba[t] infirmos: ipſi vſi ſunt hac dictione ſʒ hanc intẽtionem: q2 nõ pertrãſierunt hunc ſermonem niſi ſufficiẽtenus: preter ꝙ ſteterint ſup ipm̃. Et ſic ẽt qui dicunt de eo ꝙ ipſe iterficiebat infirmos fame: non oſtẽdiſ ex eis niſi ꝙ ipſi nõ legerũt niſi hũc ſermonem tm̃.

† Nõ multa q̃ dcm̃ i ſirmoꝝ variare poſſ.

Et ſi vnaqueqʒ duarũ ſectarum conſideraret hũc ſermonẽ mẽte ſua ⁊ rememoraret ei⁹ qd̃ dixit hy. ⁊ iuenit i eo hũ. ⁊ Et eſt ſermo eius: q2 dĩa inter naturas ẽ mlta ⁊ magna: forſitan ipi verecundarent

Quo ſum pto ſi dolor in loco igruerit egroqʒ accidẽtia ineſſe videãtur timenda: expedit vt huius quãtitatiſ ptiſana detur: q neqʒ ſit groſſa: neqʒ ſit multa ⁊ hoc eſt ſeptimum diem ſi virtus eius tolerare nequeat.

ex tribus rebus ↄtrarijs: ⁊ plus illo: ſi rememorenſ: ⁊ reliquarũ rerum remanẽtiũ quas ipſe dixit: cũ oſtẽdit ꝙ regiones diſtant adinuicẽ diuerſitate magna valde: ⁊ horçanni: ⁊ etate: ⁊ conſuetudines: ⁊ regimẽ: qd̃ proprĩũ ẽ vnicuiqʒ iſirmorũ añqʒ infirmetẽ. Inde eſt ꝙ ſi tu comparaueris inter res contrarias in oĩbus que diximus inuenies maiores dĩas in regimine: ⁊ cum ergo videris quaſdã earũ opponi: in qbuſdã iuenies dĩas ẽt medias inter eas multas valde. Et ego quidẽ iam locutus fui in differentijs que ſunt in iſtis rebus ſermonẽ completũ in libro meo in via de ingenio ſanitatis. ⁊ ego quidẽ ſum dicens nũc ſũmaʒ illius. † Ponamus ergo homini: cuius forma corpis nã. i. naturaliter eſt ſicca: ⁊ ſuperficies corporis eius extriſeca ẽ ſpiſſa. ⁊ vene eius ſunt ample: ⁊ virtus eius aĩalis ẽ fortis. ⁊ de conſuetudine eius eſt vt comedat cibos multos: adueniſſe egritudinem in hora hyemali: que non ẽ frigida frigore vehementi: ⁊ habitatio eius ẽ regno: cuius diſpõ ẽ ſimilis diſpõni hore preſentis: ⁊ fuit regimen eius ante egritudinẽ regimẽ delicioſum ⁊ getum ⁊ pmiſcuit in eo quod comedit: ⁊ vſus eſt ex cibis ex qbus multiplicatur eius nutrimẽtũ: ⁊ os ſtomachi eius cũ illo ẽ forte. Et ponamus alij cuius corpis forma ẽ humida lenis: ⁊ ſupficies eius extrinſeca ẽ rara: ⁊ vene eius ſunt minute: ⁊ virtus aĩalis eius eſt debiliſ ⁊ de conſuetudine eius ẽ vt ſumat ex cibis quãtitatem multã aduenuiſſe egritudinẽ in hora eſtatis ſtante: ⁊ habitatio eius ⁊ regio ẽ ſimilis illi. Et pone cũ iſtis reb⁹ q2 ante egritudinẽ ſuã fatigauit eius corpus propter tedia que adueniunt ei. ⁊ opationes ↄtinuas: ⁊ q2 comedit ſm̃ ↄ̃riũ eius cui euenit cõſuetudo eius cibos paucos ex oleribus ⁊ alijs ex eis quoꝝ nutrimẽtũ eſt nutriñtũ pax: ⁊ ꝙ os ſtõachi ei⁹ nã ẽ debile ⁊ nõ forte Cũ ergo poſueris hos duos ſm̃ ꝙ narraui: pone ꝙ ambo infirmi ſint egritudine vna: ⁊ pone egritudinẽ vnã que ex eis aduenit egritudinẽ quã dixit hy. in hoc ſmone ſm̃ viam exẽplificationiſ. ſ. pleureſim. an vides q2 oʒ vt ſit terminus coctionis in regimine vtroꝛũqʒ vn⁹ an vides: q2 oʒ vt cibeſ ſecundus eorũ ab ipſo primo die egritudinis ſue: ſed pmus regaſ eo ꝙ bibitur tm̃ vſqʒ ad diem ſeptimã quãdo ſpas ꝙ eius egritudo nõ tardatur plus illo. Ego aũt enũcio tibi illud qd̃ expt⁹ fui in vtriſqʒ tpe longo. ⁊ eſt: q2 inueni hoc regimen in vtriſqʒ iuuatiuũ valde. ⁊ ſi cõuerteris rẽ in vtriſqʒ: ⁊ cibaueris primũ eorũ ab ipſo pncipio ſue egritudinis ⁊ phibueris alterũ eorũ a cibo vſqʒ ad diẽ ſeptimũ. interficies vtroſqʒ ſimul ante diẽ quartuʒ: qm̃ tu pſocas vnũ eorũ cum velocitate: ⁊ proſternis virtutẽ alteri⁹. Et pone cũ eo qd̃ diximus. ſi vis illud ꝙ diſpõ etatis cuiuſqʒ eorũ eſt cõtraria diſpõni etatis alterius: ita vt ponas pmũ filiũ quadraginta annoꝝ: ⁊ ſm̃ puerum.

† Nõ q̃r Gal. itroducat duos cãus diuerſos.

nam cum poſueris illud: erit mors deſcendẽs vnicuiqʒ eorũ velociter: qm̃ in oĩbus q̃ nũc diximus: intẽtio ẽ intentio vna. Et hy. qdem ſignificauit iſtuc in ſmone vno. qd̃ eſt: q2 dixit: ⁊ ſit vt des ei ſorbitionẽ poſt diem ſeptimã: ſi vtus fuerit tolerãs: ⁊ totus hic ſermo ẽ locutio vna. verũtamẽ inuẽtio eius ẽ ex rebus q̃s dixi ante. qd̃ ẽ: q2 tu ſcis an vtus ſit tolerãs an remaneat qñ vteris i eo ſecaniabin ⁊ hydromelle: ⁊ aqua vſqʒ ad diem ſeptimũ ex oĩbus q̃ dixi qm̃ qñ q̃dã eorũ q̃ dixi mus ſunt iuenta ⁊ quedã eorũ nõ inuẽta: ⁊ cõpas iterũ virtutẽ rerũ inuẽtarũ: ⁊ virtutẽ reꝝ q̃ non inueniũtur: poteris ſcire quot dieb⁹ ſit poſſibile infirmũ remanere cũ huiuſmodi regimine. Et ego qdẽ iam

Poſt illud ãt tũc ſi i in loco fuerit dolor: aut videris i ſirmo aliqd̃ accidẽtiuʒ ex qbus tiẽſ ſup eũ: tũc oʒ vt qd̃ daſ de ſorbitõe ſit q̃ntitaſ: neqʒ groſſa neqʒ multa. ⁊ ſit datõ tua de ea poſt diẽ ſeptimũ ſi virtuſ eius fuerit tolerans.

narraui totũ qd̃ dixi in libro meo. Si ḡ iam legiſti illud. tunc fac ipſum tranſire per mentẽ tuã nunc. ⁊ ſi nõ legiſti illd̃. tunc itẽde nũc ad legendũ illud i pmus ſi vis itelligere vitatẽ ſnĩe hy. nos. n. iam narrauimus oĩa illa: ⁊ ſecuti ſumus in oĩbus q̃ ſcripſimus: ⁊ diximus ſnĩas hyp. cum ſint ſnĩe certe valde. † Verũtñ non ẽ poſſibile hoĩ vni ſi addiſcit aliquã artiũ ſm̃ ꝙ oʒ: vt addiſcat ⁊ cõprehendat oĩa que in ea ſunt ex rebus pticularibus: ⁊ ꝑpter hanc cãm nõ neceſſe ẽ tibi vt q̃ras audire oẽs res pticulares ab hy. ſed oʒ vt caſtiges ꝑprie illũ: cui expone re totũ qd̃ dixit hy. ⁊ bene inuenit in eo ⁊ explanauit ipm̃ ⁊ dimittit illud ꝑpter amorẽ victorie ⁊ laudis. ⁊ ẽ intentio ei⁹ vt faciat euenire ſnĩas alias in medicina. verũtñ nos ꝑpter venerationem nr̃am quã exhibemus veritati laudamus hy. in reliquis rebus: ⁊ in rememoratiõe ſua de intentiõe certa i vna quaqʒ rerũ: ita ꝙ quando aliquis in ea aſpicit in oĩbus horis intelligit viã in inuentiõe ſpĩrum medicationis determinatã. Inde eſt quod iaʒ oſtendimus ꝙ intentio cõis in dãdo cibum oĩbus ſanis ex eis: ⁊ egrotis ẽ intẽtio vna: ⁊ conſeruatio aĩalis virtutis. Et hy. qdem ſignificauit ſuper illud in h ſermone ſignificatione expoſita in ſmone ſuo: ſi fuerit tolerãs virtus eius. † Quod ẽ: q2 comeſtio ⁊ potus in hora ſanitatiſ: ⁊ reliqua que fiunt in eis quibus fit iuuamentum in eis in hoc vt remaneat vita nõ ſunt niſi ꝑpter hanc virtutẽ. ⁊ ꝑpter eaʒ ẽt ſumitur cibus ⁊ potus in hora egritudinis. quod ẽ: q2 medicationẽ ẽt ſignificat in primis diſpõ egritudinis. ſicut phlebotomia: ⁊ clyſtere: ⁊ emplaſtrũ: ⁊ embroca: ⁊ ſolutio ventris ⁊ potus ſecaniabin ⁊ hydromellis: ⁊ reliquoꝝ q̃ illis ſunt ſimilia. Virtutis ãt conſeruatio non ſignificat niſi ꝑpter vſum cibi tm̃: ꝙ ſi cibus non noceret in aliqua horarũ in aliqua reruʒ diſpõni egritudinis: cibaremus egros ſicut cibamus ſanos: conſiderando in virtute tm̃. Sed qm̃ multotiens nocet ſicut diximus: oʒ vt cõſideremus ꝑpter illud in diſpõne egritudinis: nõ ſm̃ ꝙ ipſa ſignificat vſum cibi in aliqua horarũ egritudis: ſed ſm̃ p ipſa ꝑhibet ab eo. qñ ergo nõ ꝑhibet inde aliqd: ⁊ vocat te virtus ad vtendũ eo: oʒ vt cibes infirmũ. qd̃ eſt: q2 ꝙ cibum in ſeipſo nõ fit iuuamentũ in aliqua horarũ in egritudinis diſpõne. ⁊ ego qdem non dixi hunc ſermonẽ niſi qm̃ multotiens inueniſ in vna medicinarũ virtus cibi: ⁊ virtus medicine: ſicut illud qd̃ inuenitur in ptiſana ordei. † Qd̃ eſt: quia vſus ꝑpter debilitatem virtutis eſt ſm̃ ꝙ ipſa ẽ cibus quando nutrit. Et quãdo ipſa incidit ẽt: ⁊ humectat res quas ſpuere neceſſe ẽ: tunc opatio eius in illo ẽ ſicut opatio medicie. Triticum aũt qd̃ nominatur candaruſum non ẽ niſi cibus tm̃ ei q hʒ pleureſim. Secaniabin võ ẽ medicina: ſed in ptiſana ordei inuenitur virtus vtriuſqʒ ſimul: ⁊ ſtat egris in iuuamento loco vtroꝛũqʒ: verũtñ infirmus ſuſcipit eam ſm̃ ꝙ ipſa ẽ cibus vt conſeruet virtutẽ ſed ſm̃ ꝙ ipſa ẽ medicina ꝑpter medicationem egritudinis. Cum ergo tollat virtus vt moretur vſqʒ ad horam criſis egritudinis preter ꝙ infirmus ſumat ptiſanam ordei: tũc ſecaniabin ⁊ hydromel ſufficiunt infirmo tm̃. Secaniabin qdẽ q2 virtus eius ẽ vtus medicine tm̃: ſed

† Non eſt poſſibile a diſcẽtẽ cõphẽdere oĩa ſcĩa ex reb⁹ particularibus.

† Comeſtio potus ⁊ exercitiuʒ ⁊ alia multa nõ fiunt niſi ꝑpter virtutẽ aĩalem.

† Nota ꝙ ptiſana dicẽ cib⁹ medicialis cõphendens in ſe virtutem tritici ⁊ oximellis.

hydromel quoniã nutrit nutrimẽto puo debili .cũ ergo ſpas
ꝙ eueniat criſis ante diem ſeptimam. in quarto verbigratia:
aut in quinto: tunc inuenies multos infirmoꝛum quos poſſi
bile eſt moꝛari abſqꝫ acceptione ptiſane oꝛdei. ⁊ quãdo tardat
criſis vſqꝫ ad diem ſeptimum: tunc q̃ꝫ parum eſt ꝙ inuenias
aliquos eoꝛum ſit poſſibile moꝛari. Et eſt: qꝛ cuius virtus eſt
foꝛtis: ⁊ foꝛma coꝛpis
eius ẽ dura. ſ. ſit diffici
lis reſolutionis: ⁊ humo
res qui ſunt in eo. groſ
ſi ſunt viſcoſi: ⁊ aer con
tinens ipm eſt aer frigi
dus. qđ eſt: qꝛ ſi nõ ex
piraret ex coꝛpoꝛe aliqd
non eſſet nobis neceſſe
ſumere cibum: ſed qñ
expirat ⁊ petit ex eo ali
quid tunc oꝫ vt ſit quã
titas cibi quã ſumit ſꝫ
illud. Ille ergo ex cuius
coꝛpoꝛe illud quod re
ſoluitur ẽ quãtitas pua
valde: poſſibile eſt vt
ſecuretur cũ pꝛohibitio
ne a cibo: ⁊ plus ẽt illo
ſi virtus erit cũ illo ab
ipſo pꝛincipio rei foꝛtis
virtus qñ eſt debilis
ſicut in ſenibus aduẽit
ei debilitas velociter q̃ꝫ
uis mioꝛetur quod ex
pirat ex coꝛpe. Et ppt
hanc cãm dixi pauloan
te illud cui ſupueniũt
quadraginta anni: ⁊ di
miſi dicere illum cui ſu
pueniunt ſeptuaginta
anni. 44

† Cã quare aliq poſſũt diu tolerare famez ⁊ neceſſe ſit nobis ſumerẽ cibum.

Inuenimꝰ hy. in hoc loco ẽt ſi
gnificaſſe me
dicationem egritudinis
coꝛpoꝛis ⁊ inuenimus
eum conſideraſſe cum illo in virtute: non ſm ꝙ ipſa ſignifica
tio in aliqua hoꝛarum medicationem: ſed quoniã in ipſa mul
totiens ſignificat contrarium illius: ⁊ pꝛohibet vti ea. quod ẽ:
qꝛ ꝙ infirmus indiget cliſteri non eſt qñ virtus eius eſt foꝛ
tis: ſed ſignificatio ſuper illud ex diſpõne ſtomachi. † Virtus
autem quando eſt foꝛtis pꝛecipit in euacuatione: ⁊ quãdo ẽ de
bilis pꝛohibet ab illa. Et conſidera etiam mente tua conſue
tudinem hy. Inuenis enim eum in quibuſdam hoꝛis reme
moꝛari virtutis tantum in huiuſmodi infirmis: ſicut inueni
mus eum feciſſe in hoc ſermone: cuius pꝛemiſimus rememo
rationem: ⁊ foꝛtaſſe rememoꝛatur etiam etatis. quod eſt. † Oꝛ
ſublimioꝛ intentionum omnium eſt intentio ſumpta ex vir
tute. In ſignificatione autem virtutis neceſſaria eſt cognitio
etatis: quoniam virtus in pueris debilitatur velociter ppter
multitudinem eius quod currit ⁊ expirat ex coꝛpoꝛibus coꝛ
⁊ moꝛatur plus illo in ſtantibus in iuuentute. verũtamen ſi
cut inuenitur res in infantibus: in hoc ꝙ ſubſtantia coꝛpoꝛũ
coꝛum lenis eſt: ⁊ humiditas eoꝛum reſoluitur ⁊ fit illud cau
ſa caſus virtutis ⁊ reſolutionis eius. Similiter etiam inue
nitur res in regionibus ⁊ hoꝛis anni. nam cuꝫ illa que ex iſtis
eſt calida etiam eſt diſſolutio virtutis: ⁊ caſus eius pꝛopter
multitudinez euacuationis coꝛpoꝛis plus. Neceſſario igitur
inuenimus hypo. ſecundum plurimum ſermonem ſuum in
virtute tantum in huiuſmodi diſtinctionibus. ⁊ multotiens
quidem remẽoꝛatur etiaꝫ cum ea alterius: vel vnius reliqua
rum rerum remanentium: quare rememoꝛatur cum rememo
ratiõe vtrarũqꝫ ſimul illis rebus remanentibus. 45

† Virtꝰ foꝛtis arguit euõnẽ debilis aut pꝛohibet.

† Oĩum intentionuꝫ ſublimioꝛ q̃ ex virtute ad cuius ĩdicationẽ multã hic nõ.

Quod ſi antiquus ci
bus nõdum deſcen
derit ac breuis tpis
moꝛa poſt cibũ nouiſſimuꝫ
tranſierit neqꝫ ferre valeat
ei ſi eius virtus ⁊ etas pmi
ſerit clyſterus opus hꝫ. ſi au
teꝫ defectus ſit virtutis vel
etatis ſuppoſitoꝛium imitẽ
dum ẽ: niſi cibi ſpõte ſua bo
noqꝫ exitu egerantur.

Et quãdo cibus an
tiquus nondũ de
ſcendit adhuc: ⁊ tẽ
pus eius cũ cibo alio ẽ tem
pus ppinquũ tunc ſi virtus
eius ẽ tolerans: ⁊ etas eius
ẽ iuuentus: oꝫ vt clyſterize
tur. Si autẽ debilis fuerit:
oꝫ vt ſupponatur licinium: ni
ſi egrediatur cibus ex ſeipo
bono exitu.

Et videndũ ẽ quo tẽ
poꝛe ius dari debe
at i pꝛimoꝛdio vel in
oĩbus tpibus moꝛbi: quan
do eñ pedũ plante frigide
fuerint: tunc ius maxime ⁊
oĩs alius potus patiẽti de
negandus ẽ. Sed cũ iam ca
loꝛ in calcaneuꝫ deſcenderit
dandũ ẽ. nouimus eñ vim
tpis huius in moꝛbis qdeꝫ
oĩbus quã magna ſit: ⁊ ĩ acu
tis maxime. In his eñ quã
to plus caloꝛis ẽ tãto magis
cum fallacia ſunt.

Et oꝫ vt ſis ſeruans
pꝛopꝛie hoꝛã in qua
opꝫ dare ſoꝛbitio
nem in pꝛĩcipio egritudinis
⁊ in reliqs hoꝛis eius. nam
quãdo pedes ſunt frigidi:
tunc oꝫ vt pꝛhibeatur ab a c
ceptione ſoꝛbitionis: ⁊ plus
illo multũ opꝫ vt pꝛhibeatur
ab acceptiõe oĩs quod bibi
tur. Cũ ergo declinat calidi
tas ad pedes oꝫ tunc vt de
tur ſoꝛbitio. Et ſcias ꝙ vir
tus huius hoꝛe in oĩbus e
gritudinibus ẽ virtus ma
gna: ⁊ ppꝛie in egritudĩbus
acutis. Et ex iſtis egritudi
nibus ppꝛie in eis in qbus ẽ
febꝛis magis addita: ⁊ in q
bus erroꝛ eſt plus.

Sicut dixit: ꝙ intentio in acceptione cibi ẽ vna:
⁊ eſt conſeruatio virtutis. verumtamen opoꝛ
tet neceſſario cum illo etiam vt ſit conſideratio
in diſpoſitione infirmi. Similiter etiam inuentio ho
re in qua opoꝛtet infirmo vt detur ſoꝛbitio eſt quando
non pꝛohibet egritudo ab illo: quoniam foꝛtaſſe neceſ
ſe eſt nobis mul
totiens vti cibo
in inceptiõe pa
roxiſmoꝛum ſe
cundum inten
tionem pꝛimã
ſumptaꝫ ex vir
tute ſicut ẽ illõ
quod inuenimꝰ
in ſanis: quãdo
appꝛopiquat vir
tus a pꝛincipio
rei pꝛopter q̃ſ
dam euacuatio
nes naturales:
vt cadat ⁊ reſol
uatur: quare in
diget vt confoꝛ
tetur: ⁊ quoniã
de aptitudine
cibi: qui ſumit
in inceptiõe pa
roxiſmoꝛum: ⁊
in hoꝛa ſtatꝰ eo
rum. eſt vt no
ceat infirmo no
cumẽto magno
pꝛopter illud pꝛo
hibetur ab acce
ptione eius: q̃ꝫ
uis coꝛpus indi
geat eo vehemẽ
ter. Que ergo ſi
hoꝛe melioꝛes
ad dandum ci
bum infirmis:
mihi autem vi
detur ꝙ manifeſtum eſt: ꝙ melioꝛ hoꝛarum in illo eſt
hoꝛa in qua inueniuntur partes pectoꝛis ⁊ ſtomachi
in vltimo tranquillitatis ⁊ quietis. Deterioꝛ vero ho
rarum eſt hoꝛa in qua inueniuntur iſta membꝛa cum
deterioꝛe diſpoſitione. † Et manifeſtum quidem eſt ꝙ
in hoꝛa in qua ſunt cum deterioꝛe diſpoſitione eſt hoꝛa
inceptionis paroxiſmoꝛum. ⁊ hoꝛa in qua ſunt cum me
lioꝛi diſpoſitione eſt hoꝛa declinationis paroxiſmoꝛum.
iam ergo manifeſtum eſt bene ꝙ melioꝛ hoꝛarum ſuſci
piendi cibum eſt hoꝛa in qua declinant paroxiſmi egri
tudinis. Et inceptio quidem paroxiſmoꝛum ẽ in ho
ra in qua aggregatur caliditas que eſt in coꝛpoꝛe ⁊ tra
hitur verſus coꝛ ⁊ pectus. Sed augmentum paroxiſ
moꝛum eſt: quando expanditur caliditas paulatiꝫ ver
ſus extrema coꝛpoꝛis: hoꝛa vero ſtatus eſt quando ex
panditur caliditas in toto coꝛpoꝛe: ⁊ compꝛehenſio eiꝰ
eſt ſuper ipſum totum equaliter. Hoꝛa vero declinatio
nis eoꝛum eſt contraria hoꝛe inceptionis. Eſt ergo qñ
diſſoluitur caliditas: ⁊ ſepatur a mẽbꝛis coꝛpis medijs
⁊ ẽ hoꝛa quã ſignificauit hy. in ſermone vno quẽ dixit:
⁊ ẽ ſermo eius. Cum ergo declinat caliditas ad pedes.
Nõ eſt: qꝛ nõ eſt ſermo dicentis. Cũ ergo fuerint pedes
facti calidi: ſicut ẽ ſermo eius: decliat caliditas ad pe
des: qñ declinatio ſignificat pmutationem caliditatis
de loco ad locum. Calefactio autẽ pedum poſſibile eſt
vt ſit de caliditate fixa in locis medijs coꝛpoꝛis ſicut eſt
id quod accidit in hoꝛa ſtatus. 46

Vna ⁊ eadẽ ẽ cõiꝰ ĩ tẽtõ ĩ dictã do egruꝫ ⁊ ſanum: diſpoſitõe tñ ĩfirmi non neglecta.

† Que hoꝛa dicatur deterioꝛ ⁊ q̃ melioꝛ ĩ paroxiſmo nõ.

† Declinatio paroxiſmi ſignificat pmutationẽ caliditatꝫ de loco ad locũ.

POſtq̄ȝ hy. precepit ⁊ dixit: quando oʒ vt regatur iſirmus cū eo qd̄ bibit tantū: qn̄ oʒ vt regat cū ptiſana ordei. reddijt nunc ⁊ oſtēdit qn̄ oʒ vt vtat aqua ordei tm̄. ⁊ qn̄ oʒ vt vtatur cuʒ ea fece eius: ⁊ diſtinxit illud breuiter. ⁊ plane. Qd̄ ē: q: qn̄ tu cogitas mente tua: ⁊ cōſideras in ſignificationibus q̄s dixit: ⁊ īuenis ꝙ infirmo neceſſe eſt vti ptiſana ordei: tūc īcipiat vti illa in primis ab aq̄ eius deinde ꝑmutet ab ea poſt illud paulatī ad vtendū ptiſana ordei ⁊ ſignificatio ꝑ ſermonē meuʒ paulatī qn̄ vteris ī primis aq̄ ordei tm̄. cūq̄ȝ fuerit poſt illud dabis īfirmo ex aqua ordei quātitatē multam: ⁊ ex ptiſana quātitatē ꝑuā: deinde dabis poſt illud ex vnaquaq̄ȝ earū quātitatē equalē. deinde dabis ei pꝰ illud ex ptiſana quātitatem multā. cū ergo fuerit in fine vteris ptiſana ordei ſola: poſtq̄ȝ ſcineris ꝙ ptiſana ordei in cibatione corporis ⁊ cōfortatiōe virtutis ē vehemētioris anteceſſionis: ſed ī facilitate digeſtionis: ⁊ mollitiōis ē aqua eius. Cū ergo vides diſpōnem corporis addere bonitatē ⁊ vehemētiā virtutis addi: tūc adde tu ēt in eo qd̄ das infirmo de ptiſana ordei.

Nō diam inter ptiſana ordei ⁊ aquā eius.

POrro ſuccuʒ ptiſane primo: deide vero groſſum adhibeas oʒ: poſt hoc aūt ꝑſpicatiorē rōnem predictarū ſignificationum facere oʒ.

ETiā opʒ vt vtaris in primis aqua ordei: deiñ vt vtaris poſt illud ſpiſſo: poſtq̄ȝ cōſideraueris cōſideratione exq̄ſita in ſignificatiōibus quaꝝ ꝑmiſimus rememorationeʒ.

Finit particula prima. Incipit ſecunda. 1

IN pleureſi vero accidēte dolore: ſiue continuo ſiue poſt morā: primo quidem calefactoriū ē adhibēdū: diſſoluēdi intētione doloris: non fit ſecūdū iutile.

ET quādo accidit in pleureſi dolor: ſiue ſit ille primitiuus ſiue poſtremuſ ī fine: tūc ei oʒ vti vaporatiōe ī primis conādo ꝑ illud reſoluere dolorē: nō ē ſecūdū incōueiētiaʒ.

EſT aūt iuuatiuū calefactoriuʒ vel vitreum vas: aut encum: ſiue terreū aq̄ calide plenuʒ.

ET magis quidē iuuatiua vaporatio ē que ē cuʒ aqua calida: ex qua īpletur: aut veſica aut vas encuʒ: aut fictile.

Nota hic modū ſue expoſitiōiſ ī hoc libro.

MElius apud me ē: vt dicamus in hac hora noſtra ēt illud qd̄ iā multotiēs diximus: ⁊ ē ꝙ expoſitio nō ē niſi eiꝰ qd̄ ex ſermone ē occultū. Verūtñ expoſitores nō ſunt cōtēti illo tm̄ in expoſitiōibus ſuis: īmo conātur ēt verificare ſermones: quos exponere intēdunt. Propter hāc ḡ conſuetudinē cogor ego ēt vt dimittā alteratione oīno in eo quod nō bonū ē mihi ex ſermone: ⁊ adiungaʒ ad illud cuius expoſitio ē neceſſaria ꝟm plurimū ſniaʒ meā in eo. Verūtñ ego non ſcribā demōſtratione in eo ꝙ videbo certuʒ eē in huiuſmodi expōne: qn̄ iā ſcripſi ⁊ dixi in vnoquoq̄ȝ eorū ſermonē ꝓpriū. ⁊ ēt nō dicā niſi ſūmā tantū quā oſtendi in libris alijs: ſicut ego ſuʒ faciens illud in dolore in hoc loco. Dico ergo qd̄ iā narraui cē doloris ī libro meo de elemētis ꝟm ſniam hy. ⁊ ī libro meo de morbis ⁊ accidētibus: ⁊ dixi ꝙ euentus eius fit in corꝑibus ſenſibilibus. qn̄ in eis accidit alteratio magna ſubito que extrahit ea a diſpōne nāli. hec enī alteratio accidit ꝟm duos modos. ☨ Quorū vnus ē qn̄ ſubito mutant violēter in qualitatibus ſuis. ⁊ alt ē quādo fit in eis ſolutio cōtinuitatis. Alteratio igit eorū ꝑ multitudinē fit in qualitatibus ſuis agētibus .ſ. qn̄ calefiunt: aut īfrigidant: aut humectātur: aut ſiccantur. Cōtinuitatis aūt ſolutio fit in eis: qn̄ inciduntur: aut tendunt tenſione vehemēti: aut ſcindunt. Scd̄m ergo hanc diſpōnem inuenimus doloreʒ ēt in pleureſi fieri in eis. q habēt ſoſati: ⁊ ſunt illi in quibus ſcripſit hy. aꝑa enī caliduʒ qd̄ fit ī iſtis locis facit ꝑꝑ multitudinē caliditatis: que ē in eo egreſſa a natura ledēs mēbra ꝓpter malitiā cōplexionis: ⁊ ēt repletionē extēdentem illa corpa aꝑata. precepit ergo hy. vt ſit medicatio prima quā nos conari oʒ in medicatiōe illius doloris. ⁊ ſedatiōe eius vſus vaporatōis ☨ Quod ē: q: de natura vaporatiōis ē vt rarificet cutē ⁊ ſit facilis reſolutio eius qd̄ reſoluitur ex ea: ⁊ ſubtiliat ſanguinē q ē in aꝑate: ⁊ reſoluit euʒ. cū ergo feceris has res: euacua aliqd ſanguis q eſt in aꝑate: ⁊ minuet tenſio mēbrorum leſorū per hunc dolorē q ē ī eis. ⁊ qn̄ non minuitur ſanguis q eſt retentus in loco aꝑatis. aut generatur ī eo cū illo vētoſitas vaporoſa ꝓpter caliditatē accidit ex illo vt addat dolor qui ē ī eis ⁊ nō minuit ſanguis retētus in loco aꝑoſo: niſi ꝓpter multitudinē huorū ī toto corꝑe. qd̄ ē: q: vaporatio ꝓpter calefactionē ſuā attrahit ad locū morbi ex ſāguine plus q̄ȝ reſoluit ex eo: qn̄ de aptitudine rerū calefaciētiū in natura ſua ē: vt ſicut ipſe res reſoluūt rem retentā in mēbris qbus appropinquāt: ſic ēt attrahant ad ea illud qd̄ īueniūt ſupfluum ī mēbris vicinātibus eis. ☨ Qn̄ ergo nō reſoluit dolor ꝑ vaporationē: oʒ vt euacuetur corpus totū euacuatione forti. Euacuatio aūt fortis in eo q habet acutam egritudinē eſt ꝟm duos modos: quorū vnus ꝑ ſolutionē ventris. ⁊ alter ꝑ phlebotomiā. ſed nullo eorū ꝑcipit hy. vti: niſi poſtq̄ȝ narrauit accidētia q̄ ſignificant fortiorē in vtroq̄ȝ iuuamēto. Hic ē ergo ſūma ſermonis: cuius ꝑmiſimus rememorationē. Qd̄ āt ex rebus ꝑticularibus itelligit: ego ſum expōnēs qd̄ ex eis occultat ſuper plures homines in eis q̄ ſunt poſt: ⁊ ego nō dixi ſuper plures hoīes in eis que ſunt poſt niſi quoniā q iaʒ ꝑceſſit: ⁊ expertus ē in intellectu ſmonis antiq: tunc q̄ȝ paruū ē illud cuiuſ intellectus ſup ipm̄ occultetur ex ſermone. veꝝ itentio noſtra in expoſitione nō eſt in iſtis tantum. 2

☨ Qn̄ ꝓpter ☨ Nota ꝓpetateſ ⁊ oꝑatiōes ipſius vaporationis.

☨ Sup vaporationeʒ nō ceſſaret dolor tunc fit euō ꝑ phlebotomiam aut ꝑ farmaciā

Nō qd̄ ſit vaporatio ⁊ quot ſint eius ſpēs.

NOmen vaporatiōis cadit ſuper oē quo calefit corpus aliquo modorū. Spēs aūt vaporatiōis alia eſt q̄ eſt humida in vltimo: ⁊ alia que ē ſicca: ⁊ alia ē cōmixta: ⁊ alia que nō mordicat: ⁊ alia eſt mordicatiua. Et in iſtis etiam ſpēs ſunt medie. Prima aūt ſpērum eius ē illa quā dixit hy. in ſermone hoc: q: non ē mordicatiua ⁊ eſt hūida. Et ſpēs ſecunda eſt media inter humidā ⁊ ſiccā: ⁊ mordicatiuam ⁊ non mordicatiuā. Et ſpēs tertia ſicca eſt mordicatiua. Sed ſi hy. dixiſſet morbos in qbus neceſſaria ē vna qualibet harū ſpērū eēt ſūma ſermonis eius in narratōe ſua ꝟm iuuamentum qd̄ acqrit ille qui legit ipſum. ⁊ quoniā non dixit illud: tūc non ē aliqd qd̄ cogat nos ad dicendum illud: cū intētio noſtra nō ſit niſi exponere ſermonē alterius: a nobis nō anunciare ſnias noſtras in illo: verūtñ cū ſit intentio noſtra in expōne cōtraria expoſitioni reliquorum expoſitorū. qd̄ ē: q: alij expoſitores a nobis implent ſermones ſuos ſermonibus ſophiſtarū. ☨ Et in ſermonibus ſuis miſcēt qōnes ſophiſtarum: in qbus non ē iuuamentū diſcentibus in itellectu finis artis. Et ſum ego qdem conās ſemper vt dicā res qbus ſit iuuamentū vltimum. Videtur mihi nūc ꝓpter illud ne ſim piger addere in ſermone hy. illud cuius rememorationē dimiſit. verūtñ ego ſum ſeq̄nſ ſnias eius: ⁊ precepta eius vniuerſalia. dico ergo ꝙ narraui iam paulo ante cām ꝓpter quā ſit ꝙ vaporatio confert multuʒ in doloribus. Et narraui iterū dolores in qbus non ſit iuuamentum ꝑ vaporationē aliquoꝝ modorū niſi prius euacuet

☨ Qui ī ſermonibꝰ ſuis qōes ſophiſtaruʒ miſcēt curatiōis artem deſcēdētibꝰ nullum ꝑſtāt iuuamētū

Sed antea quodlibꝫ liquidoꝝ apponendum lateri ē: vt videlicet calefactorium ſuccedēs leuius toleretur quoꝝ vtiqꝫ melius ē ſpōgia ſpacioſa aq̄ calida īfuſa: ⁊ poſtea expſſa.

Et oꝫ vt antecedas: ⁊ ponas ſub illo ſuꝑ latus aliq̄s res molles vt ſit vaporatio magis cōueniens. ⁊ melius ēt ē: vt ponas cū illo ſuꝑ latus ſpōgiā mollē magnā infuſaꝫ aqua calida ⁊ expreſſam.

Deinde calefactoriꝫ ex oī latere ⁊ oī parte cooperiendum: quaſi quedā veſtis circūdet oꝫ vt quod factū ibidē diutius imoretur. Cauendū ēt ē ne fumus inde ad egri nares vt id odoretur aſcēdat: niſi quando ſibi iuuamentū videbitur: nam ⁊ hoc ſecūdum tp̄s ipſum interdum iuuat.

Et opꝫ vt coopiatur locus vaporationiſ ab omnibus ꝑtibus ſicut circundatur cū quibuſdam que veſtiunt. nam cuꝫ tu feceris illud: erit mora eius: remanentia ſpacij eius longior: ⁊ nō aſcendet vapor eius cum illo ēt ad nares īfirmi: ⁊ attrahet ipſum niſi videris q2 iuuatur ꝑ illud ī quibuſdam rebus forſitan enim non iuuat in quibuſdam horis.

Poſtea ordeū ⁊ orobum in aceto infuſa aque mixto: q̄ mixtura ita forti vſcula ſit quaꝫ homo poſſit bibere: fac bullire. poſt bullitionē vero in ſacculo miſſa lateri ſuppone ſimiliter etiam ⁊ de furfure.

Oportꝫ autē vt redeas ad ordeum ⁊ orobum infuſa aceto ꝑmixto ꝑmixtione paululum fortiore illa q̄ꝫ homini poſſibile ē bibere. poſtq̄ reſoluis illud ⁊ facis ipſum feruere: ⁊ ponis ipſum in kiſti ſuta: ⁊ pone ipſum ſuper latus: ⁊ ſimiliter furfure hūc modum.

corpus ante illud: ⁊ q̄uis res iſte ſint cōes omnibus ſpēbus vaporatiōis: tamen oꝫ vt ſcias ꝙ ꝑ vaporationē q̄ eſt humida fit magis iuuamētū in apatibus calidis quoꝝ euētus ē ab humoribus q̄ ſunt de genere colere. ⁊ ꝑ illā que ē ſicca fit magis iuuamētum ī eis quoꝝ euētus eſt ex ſanguine ſubtili aq̄ſo. qd̄ ē: q2 oꝫ vt facias tranſire per mentē tuā in oibus horis ꝙ medicatio fit ꝑ oppoſitionē cōtrarij cum contrario. † Nā hac eadeꝫ intētione inuenimuſ iuuamentum fieri ꝑ vaporationē: cum qua nō eſt mordicatio in medicatione humoꝝ medicantium. ⁊ per illā que mordicatiua ē fit iuuamentū in hūorib⁹ groſſis viſcoſis: cū ſubtiliet ⁊ incidat. ⁊ ꝑꝑ hoc ergo oꝫ te conari ad cognoſcēdum hūorem vincētē in mēbro apato: ⁊ ſignificatur hoc per illud qd̄ dixi. ſ. ex etate infirmi: ⁊ cōplexione eius nāli ⁊ hora pn̄ti ex horis anni ⁊ regione: ⁊ regimine qd̄ ꝑceſſit. Cū ergo apparuerit tibi apa: tūc ſignifica ſuꝑ illud ēt ex accidētibus comitātibus ipm̄: ⁊ ſunt color. ⁊ magnitudo apatis: ⁊ ꝙ ipm̄ expellit manū: lenitas eius. Cū ergo fuerit egritudo ad quā medicandā intendis: pleureſis aut ꝑiplemonia: tūc ſignificat ſuꝑ illud ēt ex rebus q̄ expuuntur cū ſputo. ⁊ qm̄ h̄ ſignificatio quā dixi nō ē niſi ꝑ eſtimationē: nō ꝑ cognitionē certā cuꝫ q̄ nō ē timor: ⁊ ꝑꝓrie qn̄ mēbrū in quo ē dolor eſt in profundo corpis: tunc oꝫ te incipe cū medicatione a rebus quarū iuuamētum vides magis vltimū quā reliquarum rerū remanētium ꝙ ſi per vſum earū non fit iuuamētū ꝑmutate ab eis ad vſuꝫ illarum rerū reliquarū ſi autē nō quieſcit dolor tūc euacua corpus totum. ⁊ nos q̄dem īuenimus hy. incepiſſe in curatione a ſpēbus vaporationis a timore longinq̄oribus: ⁊ eſt humida q̄ penitus nō mordicat. † Qd̄ eſt: q2 vſus huiuſmodi vaporationis q̄uis ꝑ ipm̄ nō fiat iuuamētū: tn̄ non ē nocumētum eius magnū. Spēs aūt vaporationis q̄ fiunt cū aceto: ⁊ cum orobo. aut cum alijs ex eis que ſunt eis ſi̅lia: ſi nō ꝑpāꝛtur vt cōueniāt morbo: tunc nō ſolū nō fit ꝑ eas iuuamentuꝫ: ſed ledunt leſione vehemēti: qm̄ v̄tus earū ē fortis. 3

† Per vaporationē mordicātē fit iuuamētū ī hūoribuſ groſſiſ ⁊ viſcoſiſ ⁊ ita econuerſo

† Si vaporatōes humide non iuuant pariter tamē nocent.

Poſtq̄ precepit hy. vt approximetur aqua coſtis exiſtens in vtre: aut in veſica: aut vaſe eneo: precipit nūc vt ponatur ſub illo ſuper latera quedam res molles: vt ſit obuiatio illarū rerum: quibus coſte vel latera vaporant ſine coartatione: neqꝫ ledunt omnino: ⁊ poſſibile quidem ē vt ſit lana mollis: aut aliud ex pānis duplicatis duplicatōe multa: aut puluīar puū ex puluīarib⁹: q̄ ſb ceruice ponūt. † Poſt illud āt cū dixit: vaporationē que fit cū ſpōgia non precipit vt ponatur ſub ea aliquid. 4

† Nota ꝙ Gal. vult hyp. velle calefactoriuꝫ cū ſpōgia ſine aliquo remedio fieri.

Reliqua que dixit hy. in hoc ſermone manifeſta ſūt niſi res vaporis tantū. oꝫ. n. vt exponamus ipſam: Dico ergo ꝙ vapor facit accidere anguſtiam vehementeꝫ: ⁊ leſionē: ⁊ additionē in malicia anhelitus ꝑꝑter additionem ſuam in caliditate: ⁊ coartationem meatuum pulmonis q̄ accidit eis quando implentur vapore humido. remanet ergo vt ſi per attractionem vaporis cum aere non fiat iuuamētum tn̄: niſi quando pleureſis eſt ſicca ex qua nō expuit aliq̄. † Iuuamentum. n. tūc in attractione vaporis erit plus q̄ꝫ nocumentum accidens ab ea. In h̄ ergo loco inuenimus hy. abſcindiſſe ſermonez ſuum ī ſpecie prima ex ſpēbus vaporationis: deinde poſt illud īcipit narrare ſpēm ſecūdā: ⁊ dixit. 5

† In pleureſi ſicca cōfert euaporatorium.

Non inuenimus hy. ꝑcipere vt decoquatur ordeū ⁊ orobum cum aceto ſm̄ ꝙ ipſa ſunt ſed poſtq̄ꝫ contererunt. ⁊ illud q̄dē manifeſtuꝫ ē ex ſermone ſuo poſtq̄ꝫ reſoluis illud. Et tu q̄dē potes ſcire ex ipſa actōe ꝙ hy. po. nō voluit niſi illud qd̄ dixi: qd̄ ē: q2 vaporatio ē cum hac diſpōne cōuenientior ⁊ fortior: ⁊ ꝑꝑter illud ꝑcipit vt fiat d̄ furfure ſimile illi⁹. † Et non fit hec ſpēs vaporationis fortior ſpēbus quarum ꝑmiſimus rememorationē. niſi ꝑꝑter virtuteꝫ aceti. ꝙ ſi ſūpſeris ipm̄ cum orobo adiuuabit illud ēt ſuper virtutem eius iuuamento non ꝑuo. qd̄ eſt: q2 per virtutem orobi fit ſufficientia inciſione groſſitudinis humorum: ⁊ digeſtione eoꝝ: ⁊ eoꝝ reſolutione. ⁊ ꝑꝑter illud opꝫ vt vtaris iſtis ſpēbus vaporationis in eo ī cuius membris infirmis videris aggregatos eē humorēs groſſos viſcoſos: ⁊ appebit tibi illud ex regimīe qd̄ preceſſit quando fuerit generatiuū huiuſmodi humorum: ⁊ ex cōplexiōe īfirmi ⁊ ex hora pn̄ti ex horis anni: ⁊ ex regione ⁊ etate. ⁊ cum illo ēt quando non fit iuuamētum per vſum ſpērum primarum ex ſpēbus vaporatiōis q̄etis trāquillis: quas diximus in primis. † Qd̄ eſt: q2 conueniēs eſt tibi poſt conſiderationē tuā in diſpoſitione corporis: qn̄ non appent tibi ſignificationes repletionis ⁊ vſus fueris ſpēbus quietis tranq̄llis ex ſpēbus vaporationis: ⁊ non fit iuuamentuꝫ per illud vt ſcis ꝙ cā in dolore eſt groſſitudo humorum a quib⁹ reſoluitur vapor inflatiuus ledens: quoniam non ē ei exitus. Spēs autē vaporationis quas dixi inueniūtur reſoluētes humores viſcoſos ⁊ ventoſitatem: ⁊ humores generātes eam: ⁊ proprie vaporatio que eſt cuꝫ orobo. verūtamen hy. dixit cōmixtionem aceti cū aqua donec equet. eſt ergo ſermo eius in illo in vltimo oſtenſionis ⁊ bonitatis. quod eſt: q2 dixit: ⁊ oꝫ vt ſit cōmixtio eius magis acetoſa paulatim q̄ꝫ cōmixtio quā homini poſſibile eſt bibere. Significat ergo per illud q2 conuenit tibi vt deuites quod ex eo acutum eſt ꝑꝑter

† Ex virtute orobi ⁊ aceti redūtur ſpēs vaporatonis fortes ī īcidendo hūores groſſoſ

† Si ī corpore nō repleto euaporatiōes fortes dolorē nō ſedauerit humores groſſi adſunt.

mordicationē suā: ⁊ deuites illō sup quod vicit aquositas: ppter destructionē actionis ei⁹. † Acetū enī acutum iuenit in icisione humorū viscosorū grossorū: ⁊ resolutionē eorū cōuenietius: q̄3 illud sup quod aq̄sitas ē magis vicēs. Et qñ mēbra apata nō ē possibile vt tolerent istas medicinas ponit hy. cōmixtionē aceti mediam inter duo extrema. Hec ē ergo spēs 3a ex spēbus vaporationis trib⁹ q̄s diuisit in principio sermonis mei. 6

Hyppo. narrauit i sermōe suo isto speciē tertiā ex spēbus vaporationis quas dixi i pricipio sermonis. Et dixit salē: ⁊ miliū: ⁊ res quidē q̄ cōis est vtrisq; simul: ē siccitas. ⁊ illa q̄ ppria ē sali ex vtrisq; ē. ⁊ q: ē mordicatiuus ⁊ milio q: ē nō mordicatiuū. 7

Significauit hy poc. significatiōe manifesta p additionē suā. i hoc sermone suo ēt q: resoluit hec vaporatio reliquos dolores. s. illos q pueniūt ad loca q̄ st sub hypocōdrijs. 8

Manifestū est q hyp. significauit per smonē suū icisio phlebotomiam venarū. Et enūciauim⁹ nos ēt q hac medicatiōe fit iuuamētū i smone suo tūc non resoluit dolorē 3 hūc modum. Et hypo. quidem narruit de esse huius medicationis res multas cum eo: quod scribit in sequentibus. 9

Postq; hy. narrauit spēs vaporatiōis diuersas q̄x q̄dā ē hūida: ⁊ q̄dā sicca: ⁊ q̄dā mordicatiua: ⁊ qdā nō mordicatiua: dixit. † Qñ g expleris totū illud ⁊ nō resoluit dolor p hoc: tunc euacua corp⁹ ⁊ dimitte vaporationē: cū exiccet pulmonē: ⁊ aggreget saniē: qd ē: q: iste morbus accidit qñ nō resoluit apa qd ē i latere: ⁊ cōuertit ad saniē: deinde resudat p⁹ illud ad locū q ē iter pectus ⁊ pulmonem. 10

Inuenim⁹ hy. euāre hūores faciētes apa 3 declarationē eorū. qd ē: q: smo ei⁹ o3 vt extrahatur ex pte ad quā declinat p loca cōueniētia: est smo san⁹ ⁊ verax. ⁊ accidit sīle huic multotiēs sm diuersitatē ptiū pāniculi velātis costas. qd ē: † Q: qñ in ptibus ei⁹ supiorib⁹ accidit apa: cōicant eis furcula. ⁊ as

† Cā quare acetū acutū i mēbris apatis nō admistret

† Nō differētiam ⁊ cōuenientiam inter salem ⁊ milium.

† Si p vaporatione nō resoluetur dolor vaporationē dimittas.

† Nota signa quibus cogno

Siccorū autē calefactariorum ea conueniētia sunt: q̄ cū sale ⁊ cū milio simul assatis i sacculo recōdita apponuntur. milium quoq; quod pondere leuius atq; subtilius est:

Ex spēbus aūt vaporationis sicce conueniētior ē illa que fit cum sale ⁊ milio assatis i sacculo lane. quod ē: quia miliū est leuis ponderis.

Nam huiusmodi calefactorū illū quoq; qui vsq; ad furculas i. spatulas ascendit dolorē dissoluit.

Et resoluit hec euaporatio etiam dolores qui ascēdūt vsq; ad furculas:

Incisio aūt nō fit nisi tūc tātū cū iā vsq; ad spatulas ascenderit dolor.

Incisio aūt non resoluit dolorē secūdū hunc modū nisi ascendat ad furculam.

Nisi ergo calefactorio dolor dissoluatur nō in eo diutius īmorandū ē pulmonē nāq; desiccat: ⁊ empima coadūat.

Quod si nō resoluat dolor p vaporationem tūc non oportet vt prolongetur mora in vsu eius. quod ē: quia exsiccat pulmonem ⁊ aggregat saniem:

Quando ergo dolor ad spatulas ascendēdo iam saltū cōpleuerit: si grauitas quoq; i brachio vel circa pectus vel diaphragma contigerit de basilica vena ē phlebotomādus. Phlebotomo ergo adhibito nullatenus reuoces qn tantam minuas quantitatē sanguinis: vsq; dum videlicet illum in splendidū colorem: vel ex splendido in rubeum: aut ex rubeo in nigredinem videas cōuerti: qui vtriq; colores in sanguie accidunt.

Et qñ peruenit dolor ad furculam: aut accidit in se id grauitas: aut versus mamillā: aut in diaphragmate: tūc o3 vt flebotomes venā q̄ nominatur basilica: ⁊ nō prohibeas quin euacuetur ex sanguine quantitas multa: dū permanet color eius vehementis rubedinis ⁊ splendoris: aut vides colorē eius rubicundum fieri nigrum. Isti enī duo colores accidunt in sanguine.

seid ⁊ mamilla i dolore. ptiū āt iferiorū dolori cōicat diaphragma: ⁊ loca q̄ sunt sb hypocōdrijs. qñ g extēditur dolor versus mēbra alta. † Tūc o3 vt minuam⁹ ex venis q̄ sunt i curuatura man⁹: venā p quā possibile ē attrahere ex sanguie q ē i mēbro firmo ad 3riū ptis ad q̄3 declinat quātitatē multā cū velocitate ⁊ qñ extēdit versus mēbra iferiora: o3 vt fiat euō p mūdificationē cū medicinis. Et smo hy. accidit grauitas i seid ⁊ dimissio ei⁹. vt dicat loco grauitatis seid dolorē cū vehemētia seruat i smone eius qd ē: q: grauitas significat declinationē sanguis: ⁊ aggregationē eius illic cū multitudie qñ nō fit nisi a mltitudie sanguis. De tēsiōis āt cōsuetudine ē vt accidat p cōitatē i dolore tūc qñ tēdunt loca vicina loco infirmo: pter q multiplicet in eis sanguis. ppter hāc g cām pcipit hy. vt euacuet sāguis q multiplicatus ē p phlebotomiā vene: q̄ noiatur basilica. qd est: q: i curuatura man⁹ sūt vene multe: q̄s de consuetudine nr̄a ē phlebotomare. Et ego qdē iā locut⁹ sui de oib⁹ eis in tractatu tertio libri mei de anatomia: ⁊ i tractatu alio quē singularē feci i anatomia venarū pulsatiliū ⁊ nō pulsatiliū. ⁊ o3 vt rememorer nūc ēt sūme illius p⁹ q̄3 iterabo smonē ab ipso pncipio. † Dico ergo q vena q̄ noiatur pfunda qñ ascēdit sāguis gibbositate epatis ad aurē dextrā ex auribus cordis dimittit ex eo q̄titatē puā in mēbris: q̄ sūt iter hec duo loca: ⁊ fundit plurimū ei⁹ in cor: ⁊ cū fuerit post illō icipit illic iceptōe 3a sīc sunt iceptō ei⁹ a pncipio sui eē: ⁊ ascēdit directe v̄sus ceruicē: ⁊ cū puēit ad ptes pectoris diuidit i duas vēas magnas: q̄ dr̄ due guydegy. Et pm⁹ ram⁹ eius. i. cōcaue vene q pcedit ex ea anteq̄3 pueniat ad cor st due vene pcedētes i diaphragmate ⁊ vene alie pue diuidūt i pāniculis q st in pectore. Pars aūt inferior pectoris composita ex octo costis nutrit ex vena singulari cui nō ē pticeps: q̄ ramificat in qbusdā aīalibus ex vena pfunda postq̄3 appropiq̄t cordi: ⁊ ramificat in qbusdā eorū: ⁊ in qbusdā hoībus ēt ex vena q̄ tāgit venā pfundā trāseūte cor. qd ē: q: qñ oritur in hoc loco ē declinatio eis v̄sus dorsū: postq̄3 trāsit cor vehemētius depssa. Hec ergo vena diuidit i ptes pectoris inferiores cōpositas ex octo costis: i vnoquoq; duorū laterū vsq; quo cōseqt diaphragma. † Quatuor v̄o coste remanētes q̄ sunt i supioribus pectoris nutriūtur ex pari alio venarū: que ramificantur ex vena pfunda anteq̄3 diuidat in duas venas dictas due guydegy: deinde ramificātur ex ea post istas vene q̄ veniūt ad man⁹ a titilico. i. a loco q ē in ascellis. Vena āt q̄ nominat cephalica ramificat ex vena pfunda postq̄3 diuidit in duas guydegy.

scit apa qñ ē in ptibus superioribus ⁊ quādo ē in iferioribus ⁊ ex qb⁹ locis debeat fieri euō.

† Nota de anatomia venarum.

† Nō q̄ vene afferāt nutrimētū pectoris ⁊ costis.

oritur ğ ex vnaquaqꝫ earū vena cuiꝰ origo ē extra pectus cōicās ei: ⁊ guydegy apparēti. oēs ğ ptes colli q̄ ſūt exteriꝰ ⁊ capitis: niſi pauce nutriūtur ex duabꝰ guydegy extrīſecis ſicut mēbra itrinſeca eorū nutriunt̄ ex duabꝰ guydegy itrīſecis. Spatulis āt ⁊ ei quod ē i ceruice de nucha adueniūt vene ex locis q̄ ſunt ſƀ loco cōi quē diximꝰ: ⁊ ſignifico p locū cōem locū de quo aū dixi: q: cōicat duabꝰ guydegy extrīſecis: ⁊ cephalice.

† Ex qbus locis euacuet cephalica.

† Neceſſario igr̄ fit ꝙ cephalica euacuat ex ſanguine q̄ ē in locis q̄ ſunt ſup furculas: q̄ ſunt i ceruice ⁊ capite quātitatē multā. velociter. vene āt q̄ veniūt ad curuaturaꝫ brachij ex pte titilici euāt ptes pectoris ⁊ ex iſtꝭ locis p p̄e ſūt loca q̄ ſūt altiora: ⁊ ppꝛie i capite: qm̄ oēs ptes pectoris iferiores nutriunt̄ ex vena alia q̄ orit̄ ex vena profunda anteq̄ꝫ pueniat ad cor. Ex hac ğ vena de qua dixi q: nutrit loca iferiora pectoris i trāſitu ſuo in latere ſiniſtro ſup latꝰ radicis coſtaꝝ: vſqueq̄ pueniat ad diaphragma ramificātur rami: q diuidunt̄ i vnoq̄ꝫ locoꝝ que ſūt iter coſtas lateris ſiniſtri ⁊ dextri: ⁊ ſilr̄ ēt reliquuꝫ qd̄ remanet ex ea: qm̄ ptranſit diaphragma diuidit̄ in corporibꝰ p̄mis que occurrūt ei poſt diaphragma.

† De origine venaruꝫ que ad māmilas veniūt.

† Venaꝝ āt que veniūt ad māmillas ex pte titilici inuenimꝰ originē ppinquā valde origini venarū: que nutriūt coſtas q̄tuor ſupiores ex coſtis que ſunt i pectore: ⁊ quantitas eaꝝ in magnitudine eſt multo maior q̄ꝫ venarū q̄ veniūt ad manus ex pte ſpatule. Et qm̄ incedit vnaqueqꝫ illarum duaꝝ venaꝝ ſup ptem intrinſecā a ſeid: extendit̄ vadens ad ptē brachij: ⁊ naſcitur ex vnaquaqꝫ eaꝝ ramus magis in lacertis: qui ſunt in ſeid. cū ergo puenit vnaqueqꝫ illarū venarum ad curuaturā manus: ramificant̄ ex ea vene que veniūt ex parte intrīſeca a ſeid a lateribꝰ curuature brachij ad brachiū. reliquū āt ꝙ remanet ex ea diuiditur in duas ptes: q̄ ptenduntur ſup curuaturā manus. qd̄ ğ tranſit ex ea ſup illd̄ appet de curuatura brachij ē vena q̄ phlebotomatur: ⁊ quod tranſit ſup ipm ab interiori eius ē vena q̄ diuiditur cū vena pulſatili: q̄ ē illic.

† Nota de vena reflexa manus.

† Et nos phlebotomamus iterū venā aliaꝫ in curuatura manus reflexam: ſicut hec vena q̄ naſcitur i vnaquaqꝫ duarū manuū ex vena que venit ad manū ex ſpatule parte: ⁊ ē vena non parua. qd̄ ē: q: vena q̄ venit ad manum ex pte ſpatule qm̄ trāſit p aſſaid ſub cute. diuiditur iterū in curuatura manus in locis ſupioribus eius. Et manifeſtuꝫ qdē ē ꝙ illa ſunt ſupiora qm̄ tu figuras manū: figura quā dixit hy. in libro ſuo de reſtauratione ⁊ diſlocatiōe: qd̄ ğ remanet de hac vena pꝰ diuiſionē eius ſupius in tranſitu eius p loca manifeſta brachij oꝫ vt phlebotometur ex pte loci i q̄ diuiditur ⁊ inuenitur ſitꝰ huiꝰ vene ppꝛie ſm rectitudinē originis eiꝰ p̄me: ⁊ ppter illud fit ꝙ ipſa euacuat ſanguinē ex locis q̄ ſunt ſup furculā velocius ꝙ āt venit ex ea ad curuaturā manus oblique euātur ſanguineꝫ ex iſtis locis minus. verūtamē illud ē plus eo ꝙ fit in reliqs venis remanētibus illud āt quod venit ad curuaturā manus ex vena intrīſeca ⁊ magna: oblique qdē quod euacuat ex ſāguine: ex locis: quorū premiſimus rememoratione ē parū valde ex locis vero ſupioribus pectoris ē multū valde.

† Cā quare phlebotomet̄ baſilica in apatibus pectoris.

† Verūtamē origo vene que venit ad manū ex pte titilici ppinqua ē origini vene que nutrit ptes ſupioris pectoris: hy. ğ p̄cepit phlebotomare hāc venā anteq̄ꝫ cōtinuetur ⁊ veniat cū vena q̄ oritur ex vena que venit ad manū ex pte ſpatule. ⁊ qm̄ hec vena fortaſſe nō apparet: tunc minuitur loco eius vena venarum intrinſecaꝝ q̄s dixit venire ad brachiū: ⁊ qm̄ nō apparet aliq̄ venarū intrīſecaꝝ: tunc minuitur vena que generatur ex cōtinuatione duaꝝ obliquaꝝ ⁊ vnitione ipſaꝝ in curuatura manus.

Porro ſi paſſio ſub diaphragmate fuerit: dolorqꝫ vſqꝫ ad furculas nō aſcenderit naturā cuꝫ helleboro nigro vel fellichino leniaſ: oꝫ helleboro nigro daucū: vel ſiſileos aut ciminū: ſiue aniſuꝫ: ſiue quodlibet aliud odoriferuꝫ. fellichino āt aſam cōmiſceas. ꝙ ſi vtraqꝫ cōmiſceantur idē opus faciūt. Sed tamē ex helleboro nigro ſolutio fit vtilior: ⁊ ad criſim ꝓuocādam efficatior. Illa vero q̄ ex fellichino ē ad diſſoluendum iſlatiuuam ventoſitatem promptior.

Quod ſi egritudo fuerit ſub diaphragmate: ⁊ nō aſcēderit dolor vſqꝫ ad furculam. tūc oportebit vt leniatur natura: aut potu hellebori nigri: aut potu medicine q̄ nominatur fellichinum poſtq̄ꝫ ꝑmiſcueris helleboruꝫ: aut cum ſemine dauci: aut cū ſiſileos aut cū cimino: aut aniſo: aut alijs ex medicinis odorife-

Et qm̄ poſſibile ē ēt in qbuſdā horis vt nō appareat hec vena ⁊ appareat vena que venit ex pte ſpatule: tūc oꝫ vt phlebotometur ēt. pꝰq̄ꝫ ſcis ꝙ euō ex qbuſcūqꝫ locis fuerit attrahit ex toto corpe aialis.

† Nota ꝙ flobotomia nō euāt equaliter ex omnibus mēbris.

† Verūtamen illud nō fit velocit̄ neqꝫ eq̄liter ex oībus venis nos āt conamur ⁊ ſtudemus vt ſit illud quod euātur de ſāguine ex mēbro apato velociꝰ ⁊ pluſ q̄ꝫ ex reliqs mēbris ⁊ ppꝛie in egritudibus acutis: ⁊ inuenimꝰ illud in phlebotomia vene que noīatur baſilica ⁊ plus illo multū qm̄ ē declinatio ſāguiſ q̄ multiplicatur ad ptes ſupioris: aut ſūt ptes ſupiores ex ptibus pectoris graues. nā grauitas ppē erit: tūc in ſeid ⁊ in māmilla. Apata vō que fiunt i partibꝰ pectoris iſerioribꝰ: qm̄ ipſa ſūt ppinqua diaphragmati. tūc neceſſario dolores q accidunt in eis veniunt ad loca q̄ ſūt ſub hypocōdrijs. nō ergo iuuamentū euōnis ex curuatura manꝰ in hac egritudiē ē iuuamētū magnū valde: qm̄ locus cordis ē medius iter vtraqꝫ Et vos qdē audiſtis iā me dicētem ante: ꝙ vena que nutrit ptes iſeriores pectoris orit̄ ſub corde. Totū ergo hūc ſmonē dixi ad ſignificandū ꝙ hy. bene iuenit i ſmone ſuo. oꝫ ğ vt phlebotomemus venaꝫ que noīatur baſilica: ⁊ qm̄ poſuit terminū euōnis ſanguis mutationē coloris eius: tunc ſeqtur illud quod diximus: vt loquamur in illo.

† Cā quare mutat̄ color ſanguinis in locis apatis.

† Dico ergo ꝙ eius quod colligitur de ſanguine in latere apato mutat̄ color cā caliditatis: reliquum āt quod remanet in eo qui ē in oībꝰ mēbris remanet ſimile adinuicē: ita vt ſi accidat ꝙ ſāguis q eſt in toto corpe phlegmaticus: oꝫ vt ſit ſanguis q eſt in latere apato rubeus: ⁊ ſi fuerit ſanguis q eſt in toto corpore rubeus: oꝫ vt ſit ſāguis q eſt in latere infirmo, declinis ad nigredinē ppter aduſtionē ſuā. Color āt medius inter alterationem a colore rubeo ad coloreꝫ nigrum ē color rubeus clarus. Significatio igitur euōnem ex locis apatis eſt permutatio coloris. nos. n. iaꝫ narrauimus quantitatē euōnis: que ſuffic̄ in hac egritudine ⁊ quoniam virtus fortaſſe ꝓhibeat euacuar̄ hāc quātitatē ſanguinis: tūc oꝫ vt ſcias ꝙ iuuamētuꝫ quod ſuſcipit mēbrum apatū inde ē tunc minꝰ. verūtamen oꝫ vt ſit diminutio tua caſus v̄tutis plus q̄ꝫ euō tua eius quod multiplicatur ex ſanguine. II

Quod autem experimentum ſignificet † virtutes medicinarum ſolutiuarum: ⁊ humorem quem ſoluit vnaqueqꝫ earum iam ſciuiſti in libro meo de virtutibus medicinaꝝ ſimpliciuꝫ. In inuentione autem cognitionis hore: in qua neceſſe ē ſoluere ex locis ad que declinant humores qui vincunt ⁊ multiplicantur: adminiſtratur ratiocinatio. verūtamē ſignificatio certitudinis: ⁊ teſtimoniū ſuper illud non eſt niſi ab experimento. Et hypo. quidem ſignificauit ſuper virtutem medicinarum quas oportet nos in potu tribuere infirmis in huiuſmodi egritudinibus ⁊ dixit de helleboro: ꝙ ſoluit res que ſunt magis iuuatiue ad criſim. ⁊ dixit de medicina que nominatur fellichinum: q: educit ventoſitatem inflatiuaꝫ. Et nos inuenimus ſermonem eius res que ſunt magis iuuatiue ad criſim ſignificare apud eum res que faciunt criſim

☞Oēs medicine ſolutiue ſunt nociue ſtomaco ⁊ ori ei⁹.

egritudines vehemētius: ſicut ſi diceret q: ſunt magis iuuatiue. ☞Et qm̄ omnes medicine ſolutiue ſunt nociue ſtõacho: ⁊ ꝓprie ori eius: cū ſit pluris ſenſus ꝓpter neruos qui oriunt̄ in eo: viſum ē ei q: oꝫ vt pmiſceantur cū medicina q̄dam medicine odoriſere: vt non occurrat virtus medicinarū ſolutiuarū ori ſtomachi nuda ſimplex: preter qd̄ pmiſceatur aliqd aliud. Deinde dixit. ⁊ qū permiſces medicinā: q̄ nominat̄ fellichinū: ⁊ helleborū ſimul ē opatio eorum ſimilis. ⁊ vult q̄ virtus vtroꝝ̄qꝫ ē cõueniens ⁊ non ē 9ria vna earum alteri. qd̄ eſt: q: corruptio pmixtiõis medicinarū ſolutiuaꝝ nõ ē qū vna earū ſoluit colerā verbi grã: ⁊ altera phlegma. qd̄ ē q: poſſibile ē vt euacuēt iſti duo hūores ſimul in vna hora: ſꝫ qū vna earū ſoluit hora aduēt⁹ ſui ad corp⁹: ⁊ altera poſt ſpacium lõgū a ſuſceptõne ſua.

☞Nõ circa cõpoſitiõeꝫ medicinarum.

ris. Sed cū medicina q̄ nominatur fellichinum alami cõmiſcueris: ⁊ cum permiſcueris iſta duo ẽt erit operatio ſimilis: ſed quod ſoluit helleborus niger eſt magis iuuatiuum ⁊ magis attractiuum criſis quaꝫ illud quod ſoluit medicina que nomiatur fellichinū: ſed fellichinū reſoluit ventoſitateꝫ inflatiuā pluſq̄ helleborus niger.

His itaqꝫ factis poſt ſolutionē de ptiſana dandū ē: minus quidã q̄ 9ſueuerat: ſed irreprehenſibilē expedit minuas quantitatem.

De ptiſana vero ordei oꝫ vt detur bibẽti medicinā poſt q̄ bibit eã quãtitas non diminuta ab eo quod de 9ſuetudine eius fuerit ſumer̄ diminutionē cui ſit quantitas.

Tempore enī ſolutõnis nullū ius 9uenit propinari. ſolutiõe vero ceſſante: primū quidē de ptiſana minus ſumer̄ q̄ 9ſueuit dandū ē: deinde vero ſemp abſcindendo vſqꝫ dum plus det̄ ſi dolor genuerit: neqꝫ quodlibet aliud cõtrariū occurrens obſteterit.

Quoniam oꝫ in hora ſolutiõis ne in potu det̄ aliqd ſorbitõis. cūqꝫ ceſſat ſolutio: da de aqua ordei ad ſorbendū quãtitatē minorē ea: ſecundum quã cucurrit 9ſuetudo eius vt biberẽt eam. deinde fiat aſcenſio poſt illud ſemp ad dandū in potu quãtitatem multã: ſi dolor iã quieuit: ⁊ non ꝓhibꝫ aliquid aliud ab illo.

aut non ſoluat eum omnino: aut moueat naturaꝫ eius: ⁊ non 9ſequat̄ illud qd̄ neceſſariū ē. Oēs ergo res iſte attrahūt ſup illuꝫ q egritudinē hꝫ acutam nocumētū magnū valde: cuius rectificatio nõ eſt facilis: ſicut ē facilitas ei⁹ in eo q non hꝫ febrē. Cū ergo nõ eſt febris fortis: ⁊ tu es cognoſcēs naturā īfirmi: tunc da ei in potu medicinā ſolutiuā: aut illã quam narrauit hy. aut aliā ex reliquis medicinis ſolutiuis ⁊ ſimilibus. ⁊ vna illaruꝫ medicinarū ē medicina quã de 9ſuetudine medicorū ē noiare hieram huius ãt medicine cõpoſitõ diuerſo modo fit ☞Uerūtamē melior cõpoſitio ei qui ſolutiuuꝫ põt potare medicinam ē illa in qua cadit helleborus: ⁊ nõ cadit in ea ſcamonea. 12

☞Nota de helleboro ⁊ ſcamonea.

Oportet etiã vt ſtudiuꝫ ipendatur ori ſtomachi ne eueniat ei nocumētum ꝑ potū medicinarū ſolutiuarū: ⁊ ꝓpe qū potat medicinaꝫ ille q hꝫ febrē. ⁊ vna q dē reruꝫ qua conſeruat̄ os ſtomachi ne eueniat ei nocumētuꝫ eſt: vt nõ bibat̄ medicĩa ſimplex ꝑ ſe: ꝑter q̄ cõmiſceat̄ cuꝫ ea q̄dam res de quarum aptitudine eſt ſedare maliciã eius. qd̄ ē ☞Q: nã medicinarum ſolutiuaram eſt cõtraria nature corporum que ipſe ſoluunt: ⁊ ſunt vniuerſaliter pernecãtes ⁊ interimẽtes ea. Nam ſicut quando nos bibimus quãtitatem paruam ex opio: ⁊ mãdragora: ⁊ iuſquiamo ⁊ alijs ex medicinis ſimilibus eis: quaruꝫ virtus ⁊ ſb̄a ſunt 9rie corporibus perimentes ea: iuuamur ꝑ illud iuuamento magno. ſimiliter medicine ſolutiue iuuant nos: q̄uis ſint contrarie noſtre nature. verūtamen nos ſumimus ex eis quantitatem paruam ⁊ vtimur ea querendo iuuamentum. Sicut ergo nos in hora cum in potu dam⁹ medicinam ſolutiuam permiſcemus cum ea quedã ſemina odoriſera: vt ſedetur per illud malicia medicine: ⁊ non prohibeant ipſam ab operatione ſua: cum virtutes earum ſint ſubtiliatiue: ⁊ inciſiue humorum groſſorum: aperitiue viarum ꝑ quas fit ſolutio: ſimiliter etiam fit iuuamētum poſt potum medicine ſolutiue ꝑ vſum aliquãtulum de ptiſana ordei. quod ē: q: medicina ſolutiua ꝓpter perniciẽtateꝫ ſui figit̄ in concauitate ſtomachi. verūtamen in tranſitu ſuo ꝑ meri ⁊ partes ſuperiores ſtomachi non ſolum recipiunt ea loca in tranſitu iſto per ipſa qualitatem: imo adheret eis aliquid ex ſb̄a ei⁹ ⁊ nocet eis nocumento magno. ☞Nam non ſit potus aque ordei iuuatiuus poſt ſuſceptionem medicine: niſi qm̄ de natura eius eſt vt abſtergat ⁊ attrahat inferius totum quod retentum eſt de medicina in tranſitu ſuo per illa loca: ⁊ temperet ⁊ reſoluat quantitatem ⁊ qualitatem que retenta eſt in eis. Propter has ergo res precepit hypo. dare in potu aliquid de aqua ordei poſt acceptionem medicine ſolutiue. At vero quando ſolutionis ē prima inceptio non videtur ei vt in potu detur aliquid de aqua ordei. qm̄ timet ⁊ cauet vt deſtruatur operatio medicine ſolutiue. ⁊ propter illud dixit. 13

☞Nã medicinarum ſolutiuarū ē 9ria nāe corporū q̄ ipſe ſoluūt ⁊ ſunt vlr pnecantes ⁊ interimẽtes ea.

☞Ad qd cõferat potus aque ordei poſt medicinam ſolutiuam.

Cū ergo bibitur medicĩa 9poſita ex iſtis duab⁹ medicinis ſimul eſt ſolutio ineq̄lis agitatiua. Et ſignifico ꝑ ſermonē meū: ineq̄lis agitatiua: qū exiſtimam⁹ q̄ medicina iã deſcendit: ⁊ abſciſſa ē a ſolutiõe: ⁊ icipit p⁹ illud ſolutio ſcd̄a. quod ē: q: de 9ſuetudine medicine q̄ ſoluit hora qua aduenit corpi eſt vt egrediatur cum ea ẽt aliqd eius quod ſoluit medicina altera. Cū ergo remanet ex illo humore quãtitas parua ⁊ debilitat̄ vtus medicine: erit iceptio eius cum ſolutiõe hūoris conueniẽtis ei tantū. Terminus ergo hore in qua ſoluit medicina que noiatur fellichinū: ē terminus hore in qua ſoluit helleborus: ⁊ aptitudine eius ē cū illo ẽt vt ſoluat humorē melancholicū ſicut hellebor⁹. In hac autēꝫ hora manifeſtū ē: q: oꝫ vt ſis ſciens iſtas res ⁊ ſeruans eas. vſus ãt eaꝝ in eo qui hꝫ pleureſim: nõ oꝫ vt ſit in oī hora: ⁊ rememorare aphoriſmi in quo dixit hypo. ſmonē hūc. Neceſſe eſt in egritudinib⁹ acutis raro vti medicina ſolutiua in ꝑncipio earū: qū nõ eſt egritudo īfirmitas acuta tm̄ ſicut pleureſis: ſed ē cū ea febris fortis valde. Oꝫ ergo vt caueas cautela vehemẽti ab h̄ vt des in potu medicinā ſolutiuā. ☞Et vtere euõne ꝓprie ꝑ phlebotomiã: q̄uis dolor iaꝫ ꝑuenerit ad loca q̄ ſunt ſub hypocõdrijs. iuuamentum. n. q̄uis ex ea ſit minus q̄ ſit ex ſolutiõe: verūtamē fiducia in ea ē vehemẽtior: imo in euõne ꝑ phlebotomiã nõ cadit aliqd timoris: in ſolutiõe ãt accidit timor multotiēs: ⁊ ꝓprie cū nõ fuerit cognitor nature īfirmi. Ex hoibus. n. ſunt quos ſoluere difficile ē nã: ⁊ ex eis ſunt quos ſoluit quãtitas pua medicine ſolutione multa. ⁊ oꝫ vt ſit quãtitas quaꝫ das in potu de medicina cū mēſura: cuius eē iaꝫ ſciuiſti ⁊ exptus fuiſti eã in pluribus hoib⁹ ⁊ iueniſti eaꝫ ſoluere mēſurã equalē. Naꝫ cum tu non es ſciēs naturam hoīs cui in potu das medicinã: tunc tu es in timore q̄ ſoluat eū medicina pluſq̄ oporteat

☞Nõ d̄ flebotomia ⁊ ventris ſolutione.

Inuenimus hypo. dicere de eſſe hatum rerum contrarium eius quod docent multi medicorum in hoc noſtro tempore. quod eſt: q: medici in hoc noſtro tempore quando ſoluunt infirmum cibant eum poſt illud cibo multo. Hypo. vero precipit vt detur bibenti medicinã poſt mi-

14

dificationem de aqua ordei minor quantitas. quod eſt: qr virtus corporis quod iam ſolutum eſt quando ſuperat̃ ⁊ debilitatur p ſolutionem: non eſt ei poſſibile tolerare cibum ⁊ bene digerere ipm niſi ſit paucus valde. oꝫ. n. vt ſit illud quod ſumit potator medicine de aqua ordei poſt exitum eius ex ea in die primo cum menſura quam digere poſſit. deinde addatur in illa poſt paulatim ſi dolor iam quieuerit ⁊ non prohibꝫ indo aliqd aliud. eſſe autem doloris manifeſtum eſt: ſermonem autem eius: nō prohibet ab illo aliqd aliud: oportet vt intelligas ſm aphoriſmos quorum rememoratio preceſſit. vbi enunciauit hypo. horaꝫ in qua oportet regere illum q habet egritudinem acutam abſqꝫ aqua ordei. ⁊ ſumma illius eſt: qr oportet ne ſumat ſorbitionem quando ſperat q fiat criſis anteqꝫ neceſſe ſit infirmo ſumere eam. aut quando in humore retento in loco apato: non eſt aliquid maturitatis: 14

Iam dixit hypo. iteruꝫ in eiſ que preceſſerūt q hora ſumendi ptiſanam ordei: ⁊ ſumendi aquam eius eſt ſimiliſ ⁊ q diã inter vtraſqꝫ non eſt niſi i re vna tm̃ ⁊ eſt ſermo eius: qr opꝫ vt ſit illud quod ſuſcipit infirmus in primiſ aqua ordei. 15

Inuenimus hypo. ſequi ſmone ſuo iſto id quod dixi in libro ſuo d aphoriſmis. Et eſt qr videt̃ ei vt ſit vſus regiminis quod eſt in vltimo fine ſubtilitatis in hora ſtatus egritudinis tantum. Et ſi videtur q ſtatus ſit in die quinto: ⁊ videris q infirmo non eſt poſſibile vt remãeat viuus cū vſu aque tm̃ hy. videt̃ q melius eſt vt ſumat infirmus in principio egritudinis ſue aliquid de ptiſana ordei: ⁊ ſit inceptio illius in die tertio aut quarto. Et ſimiliter ēt dixit in eis qui incipiunt dare infirmis ſorbitionem die quinto aut ſexto aut ſeptimo: q ipſi erant ſi non preparatur vt fiat criſis in illa hora. Et oportet vt intelligas ex ſermone eius criſis ſicut dixi: non conſumptionem egritudinis: tantum conſumptionem completam: ſed permutationem infirmi etiam ab illa diſpoſitione ad diſpoſitionem aliam permutatione magna. 16

Dcã ſotiliſſima debetur i ſtatu.

Dixit etiam in illis in quibus videtur etiam vt des eis ſorbitionem in principio: oportet vt ſit preparatõnis anteceſſio etiã equalis. q ſi indiguerint phlebotomia: aut clyſteri: aut vſu ſuppoſitorij: tunc facias illud eis

Iſte ſermo ē meus: ⁊ ſi neceſſe ſit vti aqua ordei.

Cum vero vbi ptiſane opus fuerit incipere illã dare a pricipio cauſe vel morbi fateor eſſe melius q̃ venarꝫ exinanitionē pcedere: poſtmodū vero ĩ die tertia morbi: aut ĩ q̃rta vel quĩta ſiue ſexta ſiue in ſeptima dari incipe oꝫ: niſi tantuꝫ criſis tunc temporis fuerit peruentura.

Ego enī dico q incipere dare ĩfirmo ſorbitionem a pricipio rei: melius ē q̃ precedere ⁊ vti euōne venarū: deinde ĩcipere dare ĩfirmo ſorbitionē in die tertio egritudinis ſue: aut in quarto: aut in qnto: aut ĩ ſexto: aut ĩ ſeptimo: niſi antecedat criſis infirmi: ⁊ fiat in hoc ſpacio.

In quibuſ ēt preparatiōis principium maxie ſecūdū ſimile fieri vt dictum ē oꝫ.

Et preceſſio quideꝫ prepatiōis ēt ĩ iſtis oꝫ vt ſit ſicut dixi ſimilis ſecundum plurimuꝫ.

Similiter aūt ⁊ de illis potibus quos bibi conuenit quos ēt dicturi ſumus: nãqꝫ eorum q̃ diximus plurima eadeꝫ ſūt.

Et ſimiliter ēt vtere. eo quod oꝫ vt bibatur ex potibus quoſ ego dicã ĩ ſeqntibus: ſermo enī meus ſecūduꝫ plurimū ē iſte ſermo idem.

Scio namqꝫ multos medicos q extra q̃ oportunuꝫ ē opãtes ab oībus in principio duobus vel tribus vel pluribuſ diebus cuſtodiūt egros: poſtea vero ius ⁊ potū illis ſumere pmittunt: quod ēt paruipendūt. Cū enim corpus maxīa mutatiōe mutetur: ei maximū cōtrariū illius mutationis opus eē dicunt. maximū aūt illius mutationis ɔtrariū optimū ē: ſꝫ ſecūdū vtilitatē ⁊ ɔcordiſſime ſecuritati exhibēdū: ⁊ maxie in dãdo cibū his q̃ media ſūt

Scio āt multos medicorum facere contrarium eius quod opꝫ fieri. Quod eſt: qr ipſi omnes cuſtodiunt ĩfirmos a pricipio egritudinis duobus diebus: aut tribus: aut plus illo: deīde dant eis ſorbitionem ⁊ potum ⁊ pōt eē vt videatur illis: q hec res ē conueniens: ⁊ ē vt quãdo corpus alteratur alteratiōe magna: fit illud quo reſiſtit̃ illi alterationi ēt magnū valde. ⁊ per vitaꝫ meam reſiſtere illi alterationi eſt bonum valde: verūtamen oꝫ vt ſit vſus illius ſecundū rectitudinem ⁊ fiduciam. ⁊ ex modis quidē alterationum proprie ē aſſumptio ciborum.

in primis. 17

Hypo. precepit vt preparationis ſit anteceſſio etiam ante: qꝫuis ſit regimen infirmi cum eo quod bibitur tm̃: preter q vtatur ſorbitione. ſ. qd phlebotomia vene: aut vſus clyſteris: aut vſus ſuppoſitorij. ſ. oꝫ vt precedat prius. 18

Phlebotomia aut clyſtere ſiēda ſunt an cuiuſcūqꝫ cibi aſſumptionem.

Inuenimus hypo. redarguere medicos qui prohibent infirmoſ ⁊ conſeruant eos ab vſu cibi i diebus primis: d inde permutãt eos ſubito. quoſdam eorum ad vtendum ptiſana ordei: ⁊ qſdam eorum ad vtendum eo qd bibitur. ⁊ nō rememoratur eorum qui dant ifirmis ex cibis quod eſt fortiuſ iſtis anteqꝫ maturetur egritudo. quod eſt: qr de conſuetudine eius eſt multotiens ſicut dixi pauloante vt dimittat illud qd valde magnuꝫ eſt ex errore: ſicut dixi paulo ante: ⁊ non contradicat ei: ⁊ ipſe quidem ſignificat per illaſ reſ quibus vituperat errorem paruum nocumentum quod accidit ex errore magno. Dicit enī ⁊ de omnibus qui reſiſtunt egritudini ſcdm hunc moduꝫ: licet vt exiſtimet̃ q operatio eorū eſt ſm rectitudineꝫ q uando ponunt mutationem corporis mutationem magnam propter magnitudinem mutationis corporis: ⁊ q illud quod viderunt de hoc ē bonum. Verūtamen non omni mutatione oꝫ vti: ſed mutatione quadam. Et hypo. quideꝫ dixit in illo q̄ndam ſmonem in eis que ſunt premiſſa: ⁊ ipſe etiam loquetur in eo in ſequentibus vt certificetur per ſermonem ſuum illud quod precipit de cautela a mutatione ſubita. 19

Non oꝫ vti omni mutatiōe ſed q̃daꝫ.

Dixit hypocrates q quibus vehementius aduenit nocumentum ex mutatione regiminis ſubita: quã pauloante diximus ē: q medici cuſtodiunt infirmos in pmis diebus: ⁊ phibent eos ſumere cibū vehemēter: deinde ĩcipiunt cibare eos verſus di-

em quartum aut quintum: deinde permutantur subito ad administrandam ptiſanam ordei: ⁊ cum ea fecem eius: ⁊ minus illo cuius permutatio eſt ad aquam ordei: ⁊ minus venit nocumentum eis qui vtuntur eo quod bibitur tm̄. ↑Quod eſt: q2 nocumēti quātitas ē ſm magnitudinem virtutis eius qd adminiſtrat. 20

↑ Magis peccat q groſſio: ē cibus exhibet.

Incipit hypo demonſtrationem facere ſuper ſententiam ſuam. in regimine quod pceſſit: ⁊ dixit eā: ⁊ contradixit etiam in illo eis q vtuntur ex ſpeciebus regiminis cōtrario ei⁹ quo oportet vtatur. Et quoniā ſermo eius i eis eſt planus videtur mihi vt antecedam ⁊ anunciez vniuerſaliter. Dico ergo q vna ppoſitionum qbus vtitur in demōſtratione ſuper illud eſt propoſitio vniuerſalis que dicitur ſm hūc modū. Si permutatō ſubita in regimine ad contrarium eius ſm q eſt: facit ſanis nocumentum: tunc forſitan accidit illud nocumentum ifirmis pl⁹ multo: ⁊ nos qdem poſſumus exponere hanc ppoſitionem ſpēbus multis ſmonis: ⁊ dictionibus diuerſis verbigratia: vt dicamus. Qd aduenit ſanis ex nocumēto apd pmutatōez ſuā i regie ſubito ad ɔtriū ſuū minus ē eo qd ſuſcipiūt ifirmi ex illo: aut ſz lz qd ſuſcipiūt ifirmi de nocumēto apud permutationē eoꝝ in regimine ſubito ad contrarium plus eſt eo quod ſuſcipiunt ſani. Et tibi quidem eſt poſſibile vt dicas eam. cum dictione alia cōmuniore hac ſm hunc modum. Rerum que nocumentum accidere faciunt: nocumentum eſt ſanis minus eo quod eſt infirmis. Et dictione dicitur etiā cōmuniore hac. Si eſt nocumentum rerum que accidere faciunt nocumentum eis qui ſunt fortes minus tunc nocumentum earum eis qui ſunt debiles eſt vehementius. Et tibi quidem etiam ineſt abſolute: vt dicas intentionē quā dicit ſm contrariū eius quod diximus: ↑Aut ex ipſa re qua fit iuuamentum primit⁹

↑ Quecunq3 res accl

Nocumentum vero i mutatione delingt qui ptiſanā cū fece miniſtrat: nocet ēt ⁊ qui tm̄ ſuccū ei adhibet: nocet ēt qui ſoluz propinat potum: lz nocumentum eius ad illos nō ē tan tum. Et qbus plus aduenit nocumentū ex eo: qui errat in vſu pmutationis ē ex vſu aque ordei: ⁊ cū ea fex eius. ⁊ nocet illis ēt qui vtunt aqua ordei tantū: ⁊ eis qui vtunt ēt eo quod bibit tm̄. verūtamen nocumētū eius iſtis ē minus. Iam ⁊ ɔſuetudines i dieta: dum ēt ſanitas adeſt: ſecundū iuuamentum pcedere debēt. Cū ergo ex dieta in ſanis maxia diuerſitas ⁊ alia huiuſmodi videant: quātomagis neceſſe ē fieri in morbis ⁊ maxie in peracutis. Et qdē quidem vt currat ɔſuetudo in regimine dum pmanet ſani ſecūdū rē magis iuuatiuam. quod ē: q2 cū ex regimine appeat diuerſitas i ſanis: magna in ſpēbus diuerſitatis huius ⁊ aliorū: tunc quanto forſitan oz: vt ſit diuerſitas eius ēt i ifirmis maior: ⁊ egritudinibus pprie i eis q ex eis ſunt acute valde Quod quidē facile ē cōprehendi. Mala namq dieta cibi ⁊ potus que ſecundū ſimile fit: ſecurior eſt in oī tpe tueri ſanitatē q ea que melior eſt ſi i ea mutatio ſubita fiat. Et cognitio illius eſt facilis. ſ. q regimen malū: vel comeſtio vel bibitio cum cibo ⁊ potu ſimili adinuicem maioris fiducie eſt vniuerſaliter in oibus horis in conſeruatione ſanitatis: q pmutatio ſubito ad aliud regimē melius eo Qui eni ſemel vel bis in die ſumere cibū conſueuerunt: ſi a ſolito vſu in alium ſubito mutent: nocumentum eis generat ⁊ defectionem. Quibus aūt non eſt conſuetudo prādere ⁊ prandent: mox deficiunt ⁊ aggrauant corpora eorum: ac torpent: atq molleſcunt: ſi cenant poſt eructu aut acidum. Alij aūt ſunt q nature mollicieē patiunt ppterea q ſtomachus eorū contra curſum ſue nature aggrauatur cū videlicet ex inanitio fuerit aſſueta. non autē bis ipleri: ⁊ bis digerere poſſunt in die. Unde ē q illis quorū conſuetudo cucurrit vt comedant bis i die: aut quorū conſuetudo cucurrit vt comedāt ſemel: deinde pmutant ſubito ad ɔtrarium eius ſecūdū q ſu it: accidit nocumētū ⁊ debilitas: ⁊ quorū non ē cō

in eo ſuper quod facit demonſtrationem: aut ex vna propoſitionum comprehenſarum in ea. Hec eſt ergo vna duarum ppoſitionum quas dixit hypo. ⁊ eſt propoſitio ſuper quam cōueniunt per ſe: ⁊ de conſuetudine quidem Ariſtotelis ⁊ ſecte eius eſt vt nominet illaz cuius hec eſt diſpoſitio ex propoſitionibus neceſſarie receptionis. Propoſitio autem ſecunda cui⁹ congnitio ſumitur ex perimento: ſile vt audias eam. Scias q permutatio regiminis ſubito ad contrariū eius ſecundū q eſt nocet ſanis. Et concluditur ex iſtis duabus propoſitionibus: q illō quod ſuſcipiunt infirmi ex pmutatione regiminis ſubito ad contrarium eius ſz q eſt: eſt ex nocumento magno valde ⁊ plus illo multum cuius egritudo eſt acuta valde. Eſt ergo hec intentio ſermonis hypo. ⁊ inuenimus eum dicere propoſitionem primam harum duarum propoſitionum: ſuper quas conueniunt p ſe abſolute: preter q demonſtret ſuper eam. ppoſitionem autem inuenimus ſecundam eum certificare ex rebus particularibus que experimento comprehenduntur ⁊ ſcies illud ex ſermone ſuo q ſequit hūc ſermonem. 21

Incipit hypo. in hoc ſermone certificare ppoſitionem ſecundam duarum propoſitionū quibus ipſe demonſtrationem facit ſuper ſermonem ſuum ex exēplis particularibus multis: ⁊ aggregauit illud in ſumma vna ⁊ dixit: q nocumentum eueniens ex permutatione magna ſubito egrediente ab eo quo currit cōſuetudo non eſt paruū ⁊ omne quod ſequitur quod preceſſit ex ſmone ſuo eſt planum manifeſtum. verūtamen ego ſm diſpoſitionem ſi ſtetero ex eo ſuper aliquod quod videatur mihi indigere expoſitione ei qui nō eſt exercitatus in intellectu continuationis ſermonis adinuicem: non ero piger ab expoſitione eius etiam. quod eſt: ↑Q2 oportet in expoſitione vt intendatur per eā dilectio hominum cōis: non intentio expertorum in ſermone tantū: ſz eorum etiam qui ſunt inexperti. Qui ergo cognoſcit ſeipſum q2 nō ē exptus neq3 exercitatus penitus i aliq ſciaruz pmaruz tunc oz vt in illa arte exerceatur. 22

Propterea q non fuit cōtentus hyppo. vt enunciaret quod euenit eis qui permutantur ſubito ad contrarium eius quod currit conſuetudo eorum: nocumentum magnum: ſed narrat etiam ſm quā partem oportet

unt iuuamentū ſanis ⁊ egris facit magis iuuamētū ſanis q̄ egris vel q̄cūq3 pmutatio facit iuuamētū ſanis ⁊ egris min⁹ facit ſanis q̄ egris.

↑Permutatio regiminis in acuta egritudine magis nocet q̄ i aliis.

↑ Intētio expoſitōis oz eſſe communis.

ſuetudo prādere ⁊ prandēt
debilitat illos illud ſtatim:
⁊ grauat corpa corum: ⁊ red
dit ipſos pigros: ⁊ mollifi-
cat eos. Quod ſi cenāt cū
illo ēt eructuant eructuatio-
nē acetoſam. ⁊ ex eis ſunt q-
bus accidit lenitas nature: ⁊
cā in illo ē ꝙ grauat ſtoma-
chū eorū ſecūduꝫ ꝯtrarium
eius ſecūdum ꝙ currit ꝯſue
tudo eius: Quod ē: qꝛ ꝯſue
tudo cucurrit apud eos, vt
ſtomachi eorū ſint vacui: ⁊
vt nō impleant ex cibo bis
neqꝫ digerāt cibos ēt bis.

SI quoqꝫ oxtremiā
emittant: pōt fieri
vt adiuuent ſic alle-
uiādo ſe ab his que ex mu-
tatiōe diete in ꝯtrarium pa-
tiunt. oꝫ itaqꝫ vt poſt cenaꝫ
per itegram dormiāt noctē
ſi hyems fuerit a frigore: ſi
eſtas a calore tuti. ꝙ ſi non
dormiant diutiſſime ſuauit
deābulādo n̄ ceſſēt deiceps
vero aut nihil: aut leuiaſ: aut
minime nociua cenēt: bibāt
qꝫ parū vini nec aq̄ ꝯmixti.

ET neceſſe ē iſtis vt
alleuiet ab eis qḋ
aduenit eis apud p
mutationē eorum in regimi
ne ad ꝯtrarium. Quod ē: qꝛ
oꝫ vt dormiant p quātitatē
noctis integre poſt cenaꝫ ip
ſorum. In hyeme quidem
cū cuſtodia a frigore: ⁊ i eſta
te quidē cum cautela calore:
ꝙ ſi non fuerit eis poſſibile
vt dormiāt: pābulēt deābu
latione multa facili leui: pre
ter ꝙ ſtēt. Cū ergo p⁹ illud

vt rectificetur illud in vnoquoqꝫ homine: prolongatur ſermo
eius. qḋ eſt: qꝛ ſi oſtenderet tm̄: qꝛ aduenit eis nocumentū ma
gnum apud pmutationē eorū ſubito ad ꝯtrium eius quo cur
rit ꝯſuetudo eorū. eſſet ſermo eius ītellectus breuis. Prima
ergo pmutatio que ſubito fit ad ꝯtrium eius quo currit ꝯſue-
tudo ē hec pmutatio quā nunc dixit hypo. ſ. quoꝝ non ē ꝯſue
tudo vt prādeant ⁊ prā
dent. Ipſe enim dixit
in eis: ꝙ illḋ debilitat
eos: ⁊ grauat corpa eo-
rum: ⁊ facit eos graues
⁊ mollificat eos: ⁊ nō ac
cidunt in eis accidētia
iſta: niſi quoniā cib⁹ fit
ſup virtutē eoꝝ in loco
pōderis. qḋ ē: qꝛ debili
tas virtutis i eis nō ē
ex eis q̄ ,ppria ſunt ei: ſi
cut ꝙ de ꝯſuetudie eo
rū ē vt accidat apud pri
uationē cibi. pp hoc ḡ
addidit i ſmone ſuo: ꝙ
corpa eorū qui regunt
huiuſmōi regimie: gra
uantur ⁊ mollificātur.
In eo āt cuius ꝯſuetu
do currit vt prādeat ⁊
nō facit illud: enūciat i
eo ꝙ ſcribit: debilitatē
virtutis. ⁊ nō dicit cuꝫ
illo grauitatē. qḋ ē: qꝛ
virtus apud huiuſmōi
pmutationē debilitat i
ſe. ⁊ cū illo ēt ipe poſtēꝫ
dixit de illis q regunt
hmōi regimine cui⁹ p̄miſimus expoſitionē: ꝙ illud facit eis
accidere pigritiā. Dixit iterū poſt illud: Et timent ex oib⁹ ope-
ratiōibus: ſicut ſi diceret ꝙ ipſi terrentur vt cōent res opatio-
nis. ⁊ hec qdē res vere ⁊ neceſſario vera ē: qm̄ ipſe cuius ē hec
diſpō ſentit debilitatē fortē. ⁊ nō audet ,ppter illud facere ali-
qd ex opationib⁹ quas faciebat ante. Deinde dixit iterū. Et q
vtit euōne in regimine ſuo accidit ei vt exiſtimet ꝙ viſcera
eius ſint quaſi ſuſpēſa: ⁊ mingit vrinā acutā ⁊ viridem. †Et
manifeſtū qdē eſt qꝛ ſignificat p ſermonē ſuū: acutam vrinaꝫ:
q̄ calefacta ē pluſq̄ꝫ de ꝯſuetudine eius ē calefieri. p viridem
āt itelligit illud quod de ꝯſuetudine grecoꝝ ciuitatis athena
rū ē itelligere ex ea. ⁊ iuenim⁹ illud remanet cum eis vſqꝫ ad
finē. quod eſt: qꝛ qn̄ ipſi vident hominē cuius color ē citrinus
īterrogant eum que ſit cā in viriditate coloris eius: p̄ter ꝙ ipi
videant ꝙ inter hoc vt dicat: viridis ⁊ citrinus ē dīa: ⁊ dicunt
de hoīe qui eſt vehemētioris viriditatis q̄ꝫ fuit: ⁊ ſignificant
,ppter illud vehemētiam citrinitatis. ⁊ color qdem citrin⁹ ve
re eſt color croci. †Et vrina huius diſpōnis fit qn̄ pmiſcetur
ſupfluitas aquoſa colere rubee clare. quod ē: qꝛ declinatio colo-
ris rubei clari a colore rubeo ad colorē album ē cū menſura de-
clinatōis coloris citrini ad colorē rub. clarum ⁊ ſcripſit hypo.
iterū accidētia alia que accidēt eis q hmōi regunt regimine.
⁊ ego qdem ingram de eis qn̄ veniā ad ſermonē eius in ipis
nūc aūt oꝫ vt intēdamus ad exponendū ſmonē cuius p̄miſi-
mus rememorationē. qḋ ē: qꝛ hy. addidit ad accidentia q̄ acci
dunt eis q prandent p̄ter ꝙ ꝯſuetudo eorū cucurrerit cū illo.
ꝙ ſi cenauerint cuꝫ illo eructuāt eructuatiōe acetoſa. †Et nos
qdem ſcimus ꝙ eructuatio acetoſa fit ex frigore ſtomachi: ⁊ fit
multotiens ex phlegmate qḋ aggregat in eo ex multitudine ci
borū: ⁊ qn̄ꝫ fit ex cibis tempatis in quātitate ſua: ⁊ virtutes
eorū ſunt frigide. Et res cōis in oibus rebus iſtis eſt diſgre-
gatio caliditatis innate que eſt in ſtomacho: ⁊ ꝙ cibi vincunt
eā: vel defectus ⁊ abbreuiatio eius a bene digerēdo illos cibos
ſicut ē illud qḋ accidit quātitati pue ignis: quādo ſup eaꝫ pijci
tur quantitas multa lignorū: aut quātitas equalis humida p
ua. Deinde dixit hy. Et qbuſdā q hoc reguntur regimie acci-
dit lenitas nature. ⁊ inuenitur in multis deſcriptioni-
bus loco nois qḋ ſignificat lenitas nature: nomen aliḋ
ſimile ei ſignificans anguſtiā ⁊ ingetudinē ⁊ manifeſtū
eſt qdē ꝙ anguſtia ⁊ ingetudo accidūt ex multitudine
ciborum eis q regunt hoc regimine: ⁊ difficultas deco
ctiōis: ⁊ multitudo pmutatiōis ſuper lectū: ⁊ aſſidua
tio eius. Et nos
qdem iuenimus
hy. oſtēdiſſe in
poſtremo huius
ſermonis oſten
ſione manifeſta
,p digō eſt ſilis
decoctioni. †In
nuit ergo per il-
lud qḋ fit a cali-
ditate hūida va
poroſa: nō ſicca
tenebroſa: ſicut
ē caliditas febri
um. ſꝫ caliditas
hūida vaporo-
ſa eſt ſicut calidi
tas naturalis q̄
ē i corpibus aia
lium. 23

EX iſtis q
dē reb⁹ ē
res vna
q̄ cogit ad dicen
dū ipaꝫ i hoc loco
qḋ ē: qꝛ hy. iten
tio ē vt oñdat ꝙ
mutatio ei⁹ quo
currit ꝯſuetudo
ſubito nocet corpibus: ⁊ qualr oporteat vt medicent il
li qb⁹ accidit ex nocumētis hmōi: ⁊ qm̄ viſuꝫ ē ei vt fa
ciat illud: tūc ſeq̄mur ēt ſmonē ei⁹. Dico ḡ ꝙ plus q-
dē quod p̄cipit hy. nō ē vt dormiāt ſono multo longo
ſpacio: ſicut qdē eſtimāt plēs expoſitorū p⁹ cenā: ſꝫ ſi-
cut regrit intētio hui⁹ ſmonis: poſt prādiū. quod ē: qꝛ
non ē ſile vt ſignificet p ſmonē ſuū. Per quātitatē no
ctis integre: niſi ſōnuꝫ dici: nō ſōnuꝫ noctis. Quod āt
dixit ēt poſt illud vbi dixit: ꝙ ſi nō fuerit eis poſſibile
vt dormiāt: deambulēt deambulatiōe leui multa: pre
ter ꝙ ſtēt. ⁊ cū fuerit poſt illud: aut nō cenent: aut alle-
uiēt cenas ſuas: teſtificat qꝛ ipſe p̄cipit vt ſit ſōnus p⁹
prādiū. Quod ḡ fieri oꝫ: ē vna duaꝝ reꝝ: aut vt rectifi
cetur ſcriptura cū ſit erronea ⁊ ſcribat. quod ē: qꝛ oꝫ vt
dormiant p quātitatē noctis integre poſt cibos ſuos:
in hyeme qdem cum cuſtodia a frigore: ⁊ in eſtate qdē
cū cautela a calore: aut ſi ſeruat ſcriptura i qua ē poſt ce-
nas eoꝝ ſmꝙ ipa ē vt intelligat ab eo ſmo eius ſcdm
hunc moduꝫ. qḋ ē: qꝛ oꝫ vt dormiāt nunc ante cibos
ſuos: ſicut dormiebant ante poſt cenas ſuas per quan
titatem noctis integre: ita vt ſit ſermo eius: poſt cēas
ſuas: adiunctus ad ſmonem: per quātitatē noctis ite-
gre. Illud aūt quod ipſe precipit p ipm. ſ. ſermoneꝫ de
dimiſſione cene: ⁊ minoratione eius: ⁊ alleuiatiōe ipſi
us ei⁹ itentio ē intellecta manifeſta. Qḋ eſt: qꝛ vult vt
figatur ⁊ geſcat ſtomachus: ⁊ confortetur ,ppter illud
quod tranſiuit per ipm de labore qui euenit ei ex graui
tate cibi quo vſus eſt: nō ſcdm ꝯſuetudinem. ⁊ confert
in hoc ēt vt ſit illud quod bibit paruum non mixtum.
Quod ē: qꝛ oꝫ vt caueatur ⁊ cuſtodiat euētus rugitus
⁊ eius quod humectat ſtomachum: ⁊ infrigidat ipſuꝫ.
Et cā in illo eſt quod grauat ſtomachum ex multitudi
ne ciboruꝫ: ⁊ qḋ aduenit ēt ex vino. †Oportet ergo vt
ſit impermixtuꝫ calefaciens ⁊ confortans ſtomachum
Hec eſt ergo intentio ſermonis ſui. reliqua autē que ſe-
quunt ipm manifeſta ſunt. 24

†Digō fit a caliditate hūida vaporoſa.

†Vrina acuta ē vria vltra ꝯſuetū calefacta

†Qñ vrina fiat citrina.

†Vñ maxie fiat acetoſa eructuatio.

P⁹ nimiā repletionē abſtinētia ſeq̄ns ſtōacho ꝯfert.

†Vinū ipmixtū calefacit ⁊ ꝯfortat ſtomachum.

Reliqua uero que sunt in hoc sermone ex eis que sūt similia eis que accidunt eis qui cibatur nō ſm ꝙ currit conſuetudo iam expoſui: tunc cum expoſui illa accidentia. In eo autem quod eſt in ipſo preter illud quod eſt in ſermone quem dixi: ego ſum dicens nunc quod dixi hypo. Et eſt ſtercus eorum aduſtum: ⁊ manifeſtum quidem eſt ꝙ aduſtio ⁊ incendiū accidūt ſtercori ex caliditate: qd̓ eſt: quia corpus fit in eo qui dimiſit cibū ſuuʒ quo cucurrit ꝯſuetudo eiꝰ ſiccius ⁊ vehemētius ignitum. Deinde dixit: Et ex eis eſt cui accidit in ore eiꝰ amaritudo: ⁊ eſt ille ſuper quem ex eis eſt vicēs ꝑ naturā colera: ⁊ īquit. Et inuenis oculos eorū ſubmerſos: ⁊ cā in illo eſt exiccatio vtrorumqꝫ a cauſa ꝓpter quā aduritur ſtercus. Per ſaltus aūt temporuʒ vult ꝙ venarū pulſatiliuʒ que ſūt in eis pulſus ē māifeſtus: ⁊ cā in illo ē declinatio caliditatis īnate ad caliditatē igneam ī naturis ſuper q̄s quod vincit eſt colera. † Extremitates aūt corporis īfrigidāt̄ in eis tunc cum impletur ſtōachus materijs que ſunt de genere colere mordicantibus euʒ ⁊ ledētibus ipʒ quare reſoluitur ab eis virtus: tūc ⁊ infrigidantur extrēitates corporis. 25

Sup quē nā vīcit colera: ⁊ moratur p̄ter ꝙ prandeat̄ ſm ꝙ currit conſuetudo eius: refugit ipſemet a cibo ꝓpter maliciā diſpoſitionis ſui ſtomachi. Qui ergo cogit ſeipꝫ ⁊ ſumit ex cibo: grauat illud ſuper ipſum: ⁊ contriſtat eum: ⁊ fit moleſtus ei propter illud ſomnus eius: ſicut dixit hypo. ⁊ ſignificat illud q̄ñ ipſi morātur ſuper lectos ſuos cum diſpoſitione mala. 26

Inuenimus hy. intromittere in proportionibus ſermonis ſui in accidentibus extraneis: que ipſe narrat accidentibus eis q mutant conſuetudinem ſuā ſubito ex ſanis ſūmā ſermonis que ſimilis eſt narrationi accidentium q̄ accidunt ſanis. qd̓ eſt: quia manifeſtuʒ ē ꝙ ſi ex nocumento mutationis corporis ī medietate diei in ſanis ꝯſequit̄ hec ſūma: tūc forſitan quādo accidit illd̓ infirmis plus multuʒ ē deinde hy. poſt illud redit ad narrandū accidentia que accidunt eis in eis q̄ ſequūt̄ hūc ſermonem. 27

Intentio huiꝰ ſermonis ē illd̓ quod ego narro. Dicit hy. Siquis dimittit prādiū p̄ter ꝙ currit cōſuetudo eiꝰ: cū cenat minꝰ q̄ꝫ currit cōſuetudo eius in ea grauat̄ ſup ipm corpꝰ eiꝰ ī nocte: tūc quāto forſitā grauabit̄ plus multuʒ ſi cōpleuerit cenā ſuam ſicut cucurrit cōſuetudo Inqt humain: oʒ vt intelligas a Gal. ex ſermone eius minus q̄ꝫ cucurrit ꝯſuetudo eiꝰ cum eo vti ea: nō in cena tm̄ ſed ī duobꝰ cibarijs ſcilicet prādio ⁊ cena. qd̓ eſt: quia hy. dixit: Et cenat ſicut de cōſuetudine eius ē vt faciat. Intētio ergo Gal. in ſermone ſuo: cū cenat minus q̄ꝫ currit conſuetudo ei vti ea: non eſt poſſibile vt intendat ꝑ eam cōtradicere hypo. ſed cū cōparat quod comedit nunc ad quātitatē quā comedebat in prādio ⁊ cena ſcilicet dicit minus q̄ꝫ ꝯſuetudo eiꝰ fuit vti. 28

Quidam eoruʒ qui dimittunt cibum ecōtrario eius quo currit conſuetudo eorum minorāt ſpaciū ieiunij ſui: ⁊ quidam eorum prolongant illud ſpacium. hypocrates ergo dicit in iſtis qui prolongant: ꝙ grauitas corporꝫ eorꝫ fit multo plus. 29

† Colera mordicando ſtomachum ē cā frigiditatiſ extraneorꝫ.

Quantuʒ ieiuniuʒ ē longius tāto magis nocet: ⁊ hʒ ē cōiter colera oēs frātres ieiunāt

fuerit: aut nō cenent: aut ſi cenauerint: cenent cena leui q̄ non noceat eis: ⁊ bibant etiā vinum paucum aqua non ꝑmixtum.

Similiter autem ⁊ q bis in die comedere conſueuerunt: ſi prandium dimiſerint: corpora eorum in ſe deficiunt atqꝫ ab omni opere exeunt: precordia dolent, adeo: vt eorum viſcera ſibi ſuſpenſa eſſe videantur: vrina colerica viridiſqꝫ coloris ſtercus incenſum. quidam autē oris amaritudinem: oculos obducos: tempora formicantia frigidos ſentiunt articulos.

Et ſimiliter qui conſueuerunt in die bis comedere: quando dimittūt prandium: mollificantur corpora eoruʒ: ⁊ debilitantur: ⁊ ceſſant ab omni opere: ⁊ accidit eis dolor in precordiis ſuis: ita vt extiment ꝙ viſcera ſua ſint ſuſpenſa: ⁊ fit vrina eoruʒ vrina acuta viridis coloris: ⁊ ſtercus eorum incenſum: ⁊ ex eis ſunt quidam qui īueniunt in ore ſuo amaritudinem: ⁊ inueniuntur oculi eoruʒ ſubmerſi: ⁊ tempora ſaliunt: ⁊ infrigidātur extrema eorum.

Plurimi vero q prādium obmiſerunt: cenam nequeunt explere qui ſi cenauerint ſtōachus eis grauatur ſomnum vero moleſtiorem q̄ꝫ ſi pranſi fuerint ducunt.

Et plus qui dimittunt prandium: nō eſt poſſibile eis vt cōpleant cenam ſuam ⁊ quando cenant grauatur ſtomachus eorum ⁊ fit ſomnus ſuper eos moleſtus plus multum quam ſi ipſi preceſſiſſēt ⁊ pranſi fuiſſent.

Que accidentia ſiquidem etiam ſanis: cōtingunt ex immutatione diete diei medie in contrarium q̄ꝫ ſolebant: iuſtum eſt apud me vt ne quicq̄ꝫ ī egritudine ſubiungatur aut ſubtrahatur:

Quādo ergo accidūt iſta accidentia ſanis ꝓpterea ꝙ ipſi mutant regimen ſuuʒ in medietate diei ad contrarium eius quo currit conſuetudo eorum: tunc rectificatio maior apud me eſt: vt non addatur neqꝫ minuatur.

Si enim et qui ſemel in die contra conſuetudinem ſuam comedendo tota die venas euacuauerit: ⁊ poſt ſolito more cenauerit: corpus grauatur ſcilicet poſt pretermiſſum prandium vexatione corporis ac defectione: poſt cenam vero grauedine ſequēte.

Si igitur illius qui comedit non ſecundum ꝙ currit conſuetudo eius ſemel: cum vtitur die ſuo toto euacuatione venarum ⁊ cenat ſuper ꝙ currit conſuetudo eius grauatur corpus: tunc oportet vt grauetur plus multum: ſi cū dimittit prandium fatigat: illud ipſum ⁊ debilitat: tūc cum cenat grauatur corpus eius.

Si iterum cenēt poſt largiorem venaruʒ exinanitionem: multo magis corpus aggrauatur.

Et ſi reddit iterum ⁊ cenat poſtquam vtitur euacuatione venarum ſpacio longo: grauatur corpus eius plus multo.

INuenimus ꝙ sicut hypo. rectificauit per regimen qd dixit: nocumenta que eueniunt eis qui cibantur aliter ꝗ; currit consuetudo eorū. Similiter etiam nunc inuenimus: ꝙ ip̄e rectificat nocumenta que accidunt ei qui dimittit cibum. Precepit ergo in primis vt caueat a calore ⁊ frigore ⁊ labore. deinde dixit: Quod est: q: ipsum tolerare res istas est ei molestum.

⁊ Et precepit post illud vt alleuiet in cena sua ex eo quo cucurrit cōsuetudo eius: ꝗuis inueniamus plures hoīes facere contrariū huius actionis. quod ē: q: ipi precipiunt vt ille qui ꝓhibetur complere prādium suum ꝓpter ꝗsdam occupationes: cōpleat illam diminutōnē hora cene: preter ꝙ sciat: q: ꝗuis corpus vere indigeat vt cōpleatur quod minuitur de cibo eius. verūtamen stomachus ei⁹ non pōt digerere illud ꝓpter illud quod aduenit ei đ nocumento propter lōgitudine; ieiunij: ⁊ cū hoc quod precipit hyp. de alienatione cibi: precepit etiam vt sit humidus. quod ē: q: humectatio est cura conueniens stomacho ⁊ corpori quod exiccatum ē exicatione vehemēti. ⁊ videtur etiam ei vt eorum stomachus confortetur potu vini: ⁊ p̄cipit vt sit quod ex eo bibitur non commixtum neq; diminutum a quantitate cibi. quod est. ⁊ Quia vinum aquatum cōmixtum debilitat stomachum: verum bibere quantitatem ꝑuam ex eo est inconueniens stomacho qui exiccatus est. Et p̄cepit etiam vt solicitudo habeatur de esse regiminis in eo cui aduenit nocumentum fm hunc modum: in mane illius diei precedat enim ⁊ alleuiet de cibo suo quem comedere consueuit: vt redeat corpus ad illud quo currit eius consuetudo gradatim. i. paulatim. 30

⁊ Vinum multū limphatū debilitat stomachum.

Iuuat itaq; corpus ⁊ venas preter solitū exinanientem si ab his que in eadem die patitur: tuendo se a frigore ⁊ calore atq; labore alleuietur: q: illius passio in his quoq; duplicatur: cena quoque sua leuior fit solito: nec sicca sed humida sit: potus vero non sit aqua mixtus: nec cibi quantitate minor: postera autem die prandium alleuiet: sicq; gradatim ad solitum reuertatur vsum.

Iuuantur etiam qui vtuntur euacuatione venarum secundum contrarium consuetudinis eius: ita vt alleuiētur ab eis que eis eueniunt in illa die secundum ꝙ narro: cauendum a calore: ⁊ frigore: ⁊ labore. Est enim molestū tolerare illa: ⁊ alleuiet in cena ab eo quo cucurrit cōsuetudo eius: neq; sit quod cenet siccum sed humidum: ⁊ bibat vinum suum nō commixtum: quod non sit minus quantitate cibi sui. Cumq; fuerit a mane huius diei alleuiet prandium suum vt redeat ad illud quo currit consuetudo sua gradatim:

QUorum vero i summo corporis colera dominatur ipsi plurimum hoc molestius patiuntur.

QUoꝝ vero ex istis super superiora corporis colera vincēs fuerit: tolerare huiusmodi res secundum plurimum ē molestius.

ãt sup quē ē vincēs colera i stōacho ei⁹ tm̄: inuenim⁹ accītia q̄ accidūt ꝑp molestiā tolerantie illius sup cū illa accidentibus que accidunt in super cuius formam corporis ⁊ eius stomachum est vincens colera. Reliquorū; autem accidentium: quedam non accidunt ei penitus ⁊ q̄dā eoꝝ accidūt: sed ipa sūt qetiora ⁊ trāqlliora. qd ē: q: hypo. preces sit ⁊ dixit de eo qui dimittit cibum suum fm contrariū quo currit consuetudo eius: quia ⁊ terret ex opib⁹: ⁊ dolēt ei⁹ p̄cordia. i. os stōaci ⁊ putat ꝙ viscera eius sint suspensa: ⁊ mingunt vrinam acutā; virides: ⁊ aduritur stercus ei⁹ ⁊ ex eis sunt q inueniunt i ore suo amaritudinem: ⁊ fiūt oculi eorū submersi: ⁊ saliunt tempora eorum: ⁊ infrigidantur ipo rum extrema: ⁊ quedam horum accidentium accidūt plus ei super formā corporis cuius vincens colera est: ⁊ q̄dā eorū accidūt pl⁹ ei sup cui⁹ stōachū ē colera vincēs ⁊ quedam eorum accidunt vtrisq; simul dispositione vna. Dolor autem precordij. i. oris stomachi accidit ei i cui⁹ stōacho est vincens colera: ⁊ accidit ei propter id terror ab operibus ⁊ frigus extremitatum. Urina autem acuta viridis coloris: ⁊ adustio stercoris: ⁊ submersio oculorum: ⁊ saltus temporum: accidunt ei super formam corporis cuius colera est vincens. Accidentia āt que accidunt vtrisq; simul sunt existimatio eorum: ꝙ quasi viscera eorum sunt suspensa: ⁊ amaritudo oris eorum. quod est: q: ipsi sentiunt propter ieiunium quo non cucurrit consuetūdo: quasi ipsorū viscera nō sint fixa. Amaritudo autem oris accidens ei super formam corporis cuius vincens est cholera: non accidit secundum ꝙ ipsa sit accidens quod eueniat proprie in ore: sed qm̄ sensus eorum de ea non fit proprie nisi illic: qd̄ est: q: natura inter omnia membra apposuit os apprehensiuum saporum. Adustio autem cibi fit plus i eo ex cuius epate effunditur colera ad ipsum stomachum ⁊ natat in eo: ⁊ fit minus in eo in quo colera illa descendit inferi⁹. qd̄ ē: q: colera in istis mordicat itestia: ⁊ facit ea properare ad euacuationem. In illis autem nocumentū eius est in stomacho: ⁊ propter hanc causam fiebat ꝙ audinus egerebat omni die bis: ⁊ quādoq; egerebat ter: ⁊ saulus qñ; non surgebat omnino. quod est: q: ītestina si non mordicant ea quedam res mordicatiue aut grauat ea multitudo fecis: non prouocant illum cuius sunt ad euacuationem. Et nos quidem nō inuenimus vnūquodq; hoꝝ duoꝝ accidere ei sup superiora corporis cuius vincēs ē colera quādo dimittit vsum cibi. quod ē: q: intestina eorum nō mordicat colera: qm̄ ipsa ascendit ad os stomachi ⁊ mordicat ipm̄ ⁊ ledit ipsum: neq; inuenimus intestina etiam grauari, in eo qui nihil comedit. 31

Scdm̄ diuersitatem dnij colere in diuersis ptibus corporis accidunt diuersa accidentia.

Colericus minus tolerat famē phlegmatico.

Colericus dr̄ duplicit fm supiora corporis ⁊ fm inferiora.

IAm dixi ego etiam pauloante de illo sup quē colera ē vincēs: ꝙ tolerantia eius qñ permutat regimen suum: subito ad ieiuniū est molestior ꝗ; tolerantia eius sup quē vincit phlegma. quod ē: q: colera vincit sup formā corporis eius ⁊ stomachū eius velociter. Cā aūt ꝓpter quā non absoluit hy. sermonē suū ⁊ dicit. Super quē vincit colera: sed addidit ad illud superiora corpis eius est: q: colera rubea clara q̄ noiatur colera citrina: aut colera rubea quādo natat i superioribus stomachi necessario dr̄: in illo cuius dispositio est illa: ꝙ vincens super ipm̄ est colera in supioribus corpis eius. Et quando est descēsio eius ad inferiora noiatur colericus i iferioribus corpis sui. qd̄ est: q: tu inuenis saulum sacerdotē: ꝗuis vincēs super formā corpis eius esset phlegma. verūtamē colera rubea clara natabat in stomacho eius omni die. ita ꝙ necesse erat ei vomere ex ea in primis quātitatem non paruā: aut in balneo aut post exitum eius ab ipso. In andino autē philosopho quāuis inueniamus ꝙ fuit vincens super complexionem eius colera: verūtamen illa colera descendebat in eo ad inferiora itestina. ⁊ parum quidem inuenimus eum vomere coleram citrinam: ⁊ inuenimus paucitatem dominij colere super egestionē in saulo scdm̄ multitudinem dominij eius super ipsam i audino. Qui ergo dimittit cibum suum econtrario eius quo currit consuetudo eius: ⁊ est vincens super formā corporis ei⁹ ⁊ i stōacho ei⁹ colera rubea: oꝫ vt accidat ei sic pauloāte dixi. In eo

⁊ Intestina nō euacuāt̄ fecibus nisi stimulata.

Hippo. dixit in eis que ſunt premiſſa: ꝙ tolerā-tia in illis ſup ſuperiora corpis quoꝝ vincēs eſt colera ſuſcipiēdi cibū in die ſemel ē moleſtior. Nunc aūt inuenimus eum cuz itendit ad ſermonem i eis ſup quos ē vincens phlegma dicere in ꝑmis: loco ſuſceptionis cibi ſemel, ieiunium. Poſuit ergo ꝑmutationē ſuaz ex re cuius nocumentū ē manifeſtuz ad rē cuius occultatur nocumētū ſm rōcinationem. qd ē: q: cōuenientius ē vt ſuſcipiat ille q ꝓhibetur ab acceptione cibi die ſuo toto contra conſuetudinem nocumentū pl⁹ ꝙ nō ſuſcipiat q dimittit cibum tm̄ minus illo ¶ Et tolerantia ſup quē vincenſ ē phlegma ieiunij ē tolerātia facilior: ꝗ̄ tolerātia eius ſup quē ē vincens colere: tunc manifeſtū ē q tolerantia in ſuſceptione cibi ſemel eſt facilior. Cā aūt tolerātie eiuſ ſuper quez vincit flegma ieiunij ꝛ ſuſceptiōis cibi ſemel: iam oſtenſa ē i eis que premiſſa ſunt ex ſermone meo ſup quē vincit colera. qd eſt: q: ieiunium facit os amarum vehementius ꝗ̄ fuit humor aūt phlegmaticus qn̄ digeritur in illo ſpacio ꝯuertitur ꝛ mutaẗ ad ſanguinem. In aliq̄ aūt duarū colerarum non eſt poſſibile vt redeat ad ſubſtantiam ſanguinis. quod ē. ¶ Q: colera citrina generatur quādo caleſit res pinguis que eſt in ſanguine. Melancolia aūt generaẗ: aut ex vehemētia aduſtionis co. citrine: aut, quādo aduritur res groſſa ex eis q̄ ſunt i ſanguine. Generatio aūt phlegmatis ꝓcedit ſemꝑ i cibiſ illis in quibus vincens ē phlegma generationez ſanguinis. ꝛ cōuerſio eius cuius diſpō eſt hec: ex cibis ad ſanguinem fit mediante ſanguine. Et nos qdem inuenimus hoc accidere non in cibis malis: ſed in vnoq̄z ē ciborum: de quibus putatur ꝙ ſunt in fine bonitatis: ſicut panis ꝛ triticū: quod nominatur candariſuz ꝛ piſces Expoſitio autem quā expoſui in hoc ſermone ē ad meliorem deſcriptionum ꝛ rectorem earum. quod eſt: q: res que ſcitur ex hoc ſermone quando legitur ꝑ ſe eſt vera certa ꝛ iuuatiua ei quod preceſſit ex ſermonib⁹ ꝛ hec quidem eſt melior intentio ad quam intenditur i expoſitione. verumtn̄ non inuenitur hec deſcriptio i oib⁹ libris: imo iueniẗ i qbuſdaz libris i ea ꝯ̄riū ei⁹ qd iueniẗ i qbuſdā. Et iuenimus hūc ſermonē in vnoq̄z librorū eꝯ̄rio ꝙ iuenimus in alio eū. fit ergo ꝑꝑ illud falſus inconueniens ei quod preceſſit. 32

¶ Phlegmaticuſ tolerat ieiunium facilius ꝗ̄ colericus.

¶ De gnātione colerē citrine melancolie ꝛ flegmatis

Quorum aūt phlegma eis dominās ē: maxime ſi ieiunent contra cōſuetudinem ſuam leuius ꝛ facilius ieiuniuz ferunt: quare ſemel in die preter vſum comedere facile ſuſtinent.

His aūt ſuper ſuperiora corporis quoruz vincens ē phlegma: tolerantiā ieiunii cōtra conſuetudinē ſcdm plurimum vehementior ē. per hanc ergo cām ēt fit tolerantia eius in ſuſcipiēdo cibum in die ſemel ꝯtra conſuetudinem facilior.

Hec aūt noſtre ad hoc ſignificationes ſufficiūt: ꝙ maxima mutatio his que noſtre nature: accidunt corporūq̄z figure: generant morbos.

Nomen nature ſignificat apud hy. res multas in hoc autem loco illud quod currit ꝑ mentem meā eſt: q: ſignificat per illud ꝯplexionem corporis: ꝛ ſilr etiam tu inuenis eum nominare cōpoſitionem membrorum in hoc ſermone forma: ꝛ ingrediuntur in ꝯplexionem membrorum natatio eius quod natat ex colera in ſuperioribus corporis: ꝛ ſedimen quod

¶ Nā apud hyp. multiplr dr̄

in ea reſidet inferius: ꝛ ſuſpenſio viſcerum: ꝛ paucitas fixionis eorum. quod ē: q: ſtomachus quādo ē magnus natura adheret viſceribus: ꝛ retinet ea apud repletionem eorum ex cibo: ꝛ quando euacuatur ex eo dimittit viſcera exagitari: ꝛ contrahuntur ꝛ colliguntur. ꝛ propter hanc cām ſentiunt: illi quorū ſunt in viſceribus ſuis quaſi ipſa ſint ſuſpenſa. ¶ Sed q colera rubea natat in quibuſdā corporibus ſupra ſtōachum: iam dixi illud i eis que ſunt premiſſa: ꝛ enunciaui ꝙ illud fit quādo mutatur ſit? vene que effūndit coleraz ab epate ad inteſtinuz quod nominatur duodecim digitorum. verū tamen quādoq̄z continuatur ex eo pars: cum ſtomacho. In iſtis igiẗ inuenimus colerā natare: ſed in alijs hoibus inuenimus eā totā deſcēdere inferius. 33 Non ſcripſit hypocrates hunc ſmonem ſꝫ ordinem ꝛ feriem. quod ē q: oportuit vt adiungeretur ad illō quod dr̄ ante ipſum: donec fieret totus ſermo ſm hūc modum. Et ſup ſuperiora corporis cuiuſcunq̄z horum colera ē vincens tolerantia eius huiuſmodi rerum ſꝫ plurimuz ē moleſtior: Et ſuper ſuperiora corporis cuius vicēs eſt phlegma: facilitaſ tolerantie ieiunij ſup ſeipſum contra conſuetudinem ſecundum plurimum eſt vehementior. Propter hanc ergo cauſam etiaz fit ipſum tolerare ſuſceptionem cibi in die ſemel contra conſuetudinem facilius. non eſt ergo poſſibile vti euacuatione venarum multam in non ſua hora: neq̄z dare cibum in hora ſtatus egritudinum ꝛ inflammationis earum. quod eſt. ¶ Quia hyppocrates cum compleuit ſermonem in quo oſtendit ꝙ permutatio magna in regimine nocet ſanis nedum infirmis: tunc neceſſario ſequitur illud cum re que ſimilis eſt rememorationi omnium earum que dixit. ꝛ dixit: Non eſt poſſibile multum vti ieiunio in non ſua hora. cum ergo oſtendit illud ad quod oſtendendum intendit per iſtas res quas dixit: permutatur ad ſermonem alium quo oſtendit rem primam eandem: ꝛ quod vtitur iſtis rebus leuiſſimis ſuper quas conueniunt eſt ſecundum ſemitam ſtudij in ſermone. Inceptionem autem huius ſermonis ſecundi etiam inuenimus ipſum ponere ex hoc ſermone ſm rectitudinem. ꝛ eſt ſermo eius. Hic eſt ergo terminus ſignificationum ſufficientiuz in hoc ꝙ mutatio magna in accidentibus que accidunt in naturis noſtris ꝛ forma corporum noſtrum generat proprie egritudinis. Et inuenimus ſermonem ſequentem continuum cum eo hunc ſermonem. Et alicui ineſt vt dicat etiam res alias multas ꝛ conuenientes ꝛ fraternas iſtis rebus accidentes ſtomacho. Et ego quidem exponam hunc ſermonem in ſequentibus. Nunc autem ego ſum rediens veniens ſuper ſermonem: quez ad exponendam premiſi: ꝛ intentio quidem illius ſermonis eſt hec intentio. non eſt poſſibile vti fame cum multitudine neq̄z permutatione in regimine in hora ſtatus egritudinum ex ieiunio ad dandum cibum: ſicut non eſt poſſibile vti econtrario illius ſubito. Et manifeſtum eſt: ꝙ ſequitur hunc ſermonem: ꝙ regimen oportet vt ſit ſecundum ꝙ monuit hypocra. et ſumma illius eſt cautela a permutatione ſubito ad contrarium. 34

¶ Cā quare in qbuſdā colera natat i ſtomacho ꝛ non i oibus.

¶ Si ꝑmutatio i regimine nocꝫ ſanis quāto magiſ infirmis.

Iſte ē ergo terminus ſignificationū ſufficientiuz i hoc ꝙ permutatio magna valde i accidentiqus que accidunt i naturis noſtris: ꝛ forma corporum noſtrorum proprie generat morbos.

Non igitur oꝫ multā exainanitionem venarum fieri ante ſuū tꝑs nec dari cibuz in ſtatu ꝛ acumine morboꝝ nec dictā ſubito in his: neq̄z i illis: nec i aliis ſemper permutari.

Non ē ergo poſſibile vti euōne venarū multuz in hora non ſua neq̄z dare cibuz in hora ſtatus egritudinuz ꝛ īflāmationis earū. neq̄z ē poſſibile etiam mutare regimen ſubito: neq̄z apud iſtos: neq̄z apud illos.

De conſuetudine hy. eſt vt ſignificet per ſmonẽ ſuuz: fraternas: res ſimiles: ſicut ſi dicat aliquis: res conuenientes in genere ſunt propinque valde homogenee: quoniam reliqũe fraterne ſequuntur fratres in illo ſicut fratres ſorores: ⁊ filij fratris patris: ⁊ filie fratris patris: ⁊ reliqui qui ſunt ſimilis iſtis. In reliquo autem quod eſt in iſto ſermone manifeſtuz quidem eſt ꝙ hypo. oſtendit illud quod iam declarauit a principio ſermonis ſui. † Et ſũma illius eſt ꝙ res conſuetudinis eſt res fortis valde: ⁊ permutatio ab ea contrariũ ſubito nocet corporibus nocumẽto maximo. 35

† Res cõſuetudinis eſt res valde fortis.

Sed alia his conuenientia dictus de his que ſtomachus patitur: ꝙ videlicz cibos ſolitos ẽt ſi ſint illaudabiles leuius ferret: ⁊ potus ſimiliter: inſolitos ãt egrius: etſi non ſint mali cibi ⁊ potus ſimiliter.

Et alicui ineſt vt dicat ẽt res alias multas fraternas iſtis ex rebus accidẽtibus ſtõacho: ⁊ ſunt ꝙ tolerantia ſumendi cibos quos comedere ꝯſuetudo fuit: quãuis in natura ſua ſint illaudabiles ẽ facilior ſup eos: ⁊ ſimiliter potus Illos autem tolerare cibos quos comedere nõ cõſueuerũt ẽ moleſtius: quãuis non ſint mali: ⁊ ſimiliter ẽt potus

Quapropter eos qui multã carnẽ ⁊ alleã: ⁊ ſimilia magnã viz habẽtia cõtra vſum recipiũt nõ vehemẽter admiror huius ẽẽ qualitatis ⁊ in ſtomacho quedã plus faciunt doloris aliis: ⁊ alia minus. ſed ſi ea que ſubſequũt ꝑpendendo ꝑceperis neceſſe ẽ vt in hac noſtra ꝑportione noſtrorũ ciborũ vehemẽtius admireris.

Ex di aũt quod facit ſuſceptio carnis multe cõtra conſuetudinem: aut allei: aut anuiden: aut lactis eius: aut ramoruz eius: aut reliquorũ que illis ſunt ſimilia ex cibis qbus ꝓprie inſunt virtutes magne nõ admiror. ſ. ex oĩbus quorũ ẽ hec diſpõ: ꝙ quedã illorũ faciũt dolorẽ in ſtomacho plus: ⁊ qdaz minus ⁊ ſi tu ꝯſideraueris ⁊ ſciueris reliqua que ſequunt illud.

Hoc enĩ cõtra illud ẽ. Immutato ergo diete fit in his tm̃: cuz corpus nõ fuerit a dieta immutatũ: niſi ad vegetationẽ virtutis. vnde neceſſe ẽ vt addamus ĩ cibo: ⁊ nõ ĩ defectõe: vñ neceſſe ſit ſubtrahi.

Et oz vt mutemus ĩ hac ꝑte ſermonis noſtri ſermonẽ cõtrarium ei ⁊ dicamus ꝙ ꝑmutatio in regimĩe quãdo adminiſtratᷣ in iſtis ꝑter ꝙ corpus ꝑmutetᷣ nõ ad vehemẽtiã ĩ virtute: tũc oz ĩde vt addatᷣ in cibis: neqꝫ ad debilitatẽ: ⁊ oz vt minuatur ex eis.

Ego ſum dicẽs in primis intẽtionem ſermonis: deinde redibo pꝰ illud ad loquendum de iuuamentis que acquiruntur ex rebus particularibus que ſunt in eo. Dico ergo ꝙ intentio huius ſermonis ẽ: qꝛ non oz vt ſit admiratio ex nocumento qđ accidit ſuper corpora ex ꝑmutatione in regimĩe ad illud cuius virtꝰ ex cibis ⁊ potibus eſt virtus magna. ex nocumẽto autem accidente ex ꝑmutatione ad cibos ⁊ potus: quorum virtutes ſunt debiles: quãuis etiam non euacuẽt quin noceant: neceſſario cadit admiratio hec eſt ergo intentio huius ſermonis. Res autem particulares que ſunt ĩ eo ſunt iſte quas dixit hy. in principio huius ſermonis. Cibi quorũ virtutes ſunt fortes cũ nominibus ſuis: ⁊ ſunt comeſtio carnis multe: ⁊ allei: ⁊ anuiden: ⁊ lacte eius: ⁊ ramorum eius: ⁊ manifeſtum eſt ꝙ ſignificat per lac anuiden ⁊ ramo eius: ꝙ ſermo eiꝰ. In alleo ⁊ anuiden ⁊ lacte eius ⁊ ramis ipſius eſt ſermo abſolutus. † Ad comeſtionez vero carnis addidit cum multitudine. quod eſt: qꝛ virtus non magnificatur niſi quando comeditur cum multitudine. quando autem comeditur cum equalitate. tunc virtus eius non eſt magna. in ſermone autem qui ſequitur hunc ſmonẽ ĩuenimus hy. ꝑmutari ad dicẽdũ cibos quorũ virtutes ſunt debiles. ſ. ſorbitionẽ factam ex ſimula ordei: ⁊ panem factũ ex ea ⁊ calidũ ⁊ mundũ: ⁊ illud ex quo furfur non auferᷣ. Deinde dixit poſt iſtos cibos ſpẽs ſimiles ordei: ex ea recentẽ mediam: ⁊ antiquam: ⁊ potũ vini: ⁊ potũ aque: quando mutetur illud cõtra conſuetudinẽ: ⁊ potũ vini puri cõmixti. Addidit ergo ad illud dicens. † Et vinũ aquatũ cõmixtũ mollificat ſtomachũ. ſ. humectat eũ: ⁊ debilitat ipm̃: ⁊ generat ĩ inteſtinis ventoſitatẽ. Vinũ aũt purũ facit ſaltũ in tꝑibus. ⁊ grauitatẽ in capite: ⁊ ſiti. ⁊ nõ facit vinũ purũ has opatões niſi ꝓꝑ caliditatẽ. aquatũ vero facit contrariũ earũ ꝓꝑ hũiditatẽ ⁊ ſuã frigiditatẽ. Et dixit ẽt quot ſunt ſpẽs vinoruz. aggregatᷣ ḡ ex oĩbus q̃ ipſe dixit ĩ inceptiõe ſui ſermonis ſmo vniuerſalis: ⁊ ẽ: ꝙ oĩs ꝑmutatio ſubito extra curſuz ꝯſuetudinis nocet corporibus nocumento maximo. 36

† Nõ magnificatᷣ virtus ex carne niſi qñ comeditur cum multitudine.

† De nocumentis vini aquati ⁊ vini puri.

Non eſt poſſibile vt ſit adiutoriuz in ſermone abſqꝫ alteratione ab eo: ita ꝙ ipſe ſit verax. qđ eſt: quia hyppo. diuiſit ſermonem ſuum in duas diuiſiones: quarum vna eſt ſermo quem bonum ſi efficit: ⁊ altera eſt ſermo cõtrarius ei alteratus vſqꝫ ad finem hunc a ſermone quem ipſe bonum efficit: deinde redit nunc ⁊ venit ad alterationem a ſmone altero. alicui enim ineſt vt dicat in eo qui videt illaz ſententiam: ꝙ magis ſimile eſt ei ꝙ egri iuuantᷣ ꝑmutationem magnam in regimine: quoniã diſpoſitio in eis iam permutata eſt ad contrariũ eius ſm. quod eſt: quia fuit ĩ eo quod ꝑceſſit ſana: ⁊ facta eſt egra nũc. Et hypo. quidem contradicit huic ſermoni in eo qđ premiſſum eſt ex ſermone eius ſermone vniuerſali: ⁊ eſt ſermo eius. † Uerum tamen oportet vt permutationis res currat ſecundum rectitudinem: ⁊ ſecuretur cuz ea cautela: ⁊ ſignificat ſuper intentionem ſermonis ſui ſecunduz rectitudinem: per res multas: ⁊ aggregat illud cũ breuitate ⁊ dicit: non eſt ergo poſſibile vt adminiſtretᷣ vacuitas venaꝝ cum multitudine in nõ ſua hora: neqꝫ dare cibos in hora ſtatus egritudinũ ⁊ inflãmatiõis eaꝝ: neqꝫ ẽ poſſile ẽt permutare hoc regimen ſubito: neqꝫ apud iſtos: neqꝫ apud illos: oz ergo vt hy. iam ꝑcedat ⁊ contradicat huic ſermoni quem dixit nunc: cuz ipſe dixerit de ſermone ſuo contrario ſermoni ſuo: ⁊ addat in eo nunc etiam ⁊ dicat: ⁊ oportet vt ſcias cuz hoc etiam vehementiam virtutis infirmi: ⁊ diſpoſitionẽ cuiuſqꝫ egritudinum: ⁊ reliqua que dixit poſt illud in ſermone ſuo. ſuper cuius expoſitionem veniam ſucceſſione huius ſermonis. Humain. Inquit Gal. ⁊ narrauit in illo res multas quibus ſit iuuamentum in expoſitione eius ⁊ ſignificatur per eas res certitudo eiꝰ. Cuz ergo erupit in narratione exemploꝝ que ipſe attulit ex ſermonibus hypo. quaſi oblitus eſt exponere ipſum. Et dixit ꝙ hypo. preceſſit ⁊ contradixit illi ſermoni: ⁊ non certificauit quis eſt ille ſermo: ⁊ propter illud cuz. Gal. iam prius dixit: ꝙ oportet vt per expoſitiones intendatur dilectio hominum vt per eas etiam inueniantur debiles ex eis: nunc viſum ẽ mihi vt exponam ſermonem hypo. ſecundo: ⁊ exponã ipſum per meipſuz cum expoſitione que conuenit ei. 37

† Res ꝑmutatõis ſm rectitudinẽ currere oz ⁊ cuz cautela ſecurari.

Hoc comentum eſt Humain.

Hippocrates cum diſceptauit de ſermone certo quem bonum fecit: redit ad diſceptandum de ſermone falſo ſermoni ſuo. Sermo autem contrarius ſermoni ſuo eſt ſermo eius qui dicit: quia oportet quando corpus permutatur de ſanitate ad egritudinem: vt permutetur etiam regimen in eo permutatione magna. Et hypo. quidem contradicit huic ſermoni in eis que pmiſſa ſunt ſm iudicem rhetoꝝ quod eſt .ſ. Mr de conſuetudine rhetorum eſt: vt narrent in primis quidē cui volunt contradicerē. ita ꝙ quādo recipitur ille ſermo non intendunt niſi ad contradicendum ei: ⁊ cō tradictio iam tranſiuit per auditum ⁊ non recipitur: ſecundum hoc ergo inuenimus hypo. preceſſiſſe ⁊ contradixiſſe huic ſermoni in ſermone ſuo: ꝙ res permutationis eſt bona. verūtamen oportet vt currat res eiꝰ ſecūdum rectitudinem: non enim opꝫ vt permutetur ſubito ad contrarium neqꝫ oꝫ vt ſit vſus ieiunij cum multitudine: deinde fiat reditio iterum ſubito ad ingroſſandum regimen infirmi in hora inflāmationis febris. Secundum hunc modum inuenimus eum cōtradicere huic ſermoni. In hoc autem loco adiungit ad illud queſtionem dicentem hunc ſermonem. quod eſt. qꝛ hypo. cum dixit pauloante: ꝙ ſanorum corpora agitantur apud permutationem eorum conſuetudine q̄ſi querit queſtionem a ſeipſo ⁊ dixit. Et aliquis ex eis q querit vel credit contrariū huius ſententie ineſt vt dicat. ꝙ agitatio corporum ſanorum quando permutatur ab eo quo currit conſuetudo eorum accidit neceſſario. quod eſt: qꝛ corpora eorum non permutātur ad vehementiam virtutis: ⁊ indigent additiōe neqꝫ ad debilitatem: ⁊ indigent diminutione eorum in regimine vt conſeruetur per illud ſuper eos ſanitas eorum. Sed quoniam egrorum corpus mutatur mutatione magna a ſanitate ad infirmitatē: tunc oꝫ vt in eo regimen permutetur etiam permutatione magna. Deinde poſtquā incepit etiam contradicere huic ſermoni: venit cum illa precedenti contradictione eadē. ⁊ dixit eā: ⁊ adiunxit alias res ad illud: in quibus neceſſe eſt conſiderare ⁊ ſcire eas in infirmis ⁊ dixit hūc ſermonē. 38

⁊ Cōſuetudo rhetorū eſt pri⁹ opinionem ad uerſaꝫ narrare ⁊ pōa illi cōtradicere.

Oportet vt videmus in hac parte ſermonis noſtri ſermonē ꝯtrariū ei. ⁊ dicamus ꝙ permutatio in regimīe quādo vtitur i illis pter ꝙ ſit mutatio corporis non ad vehementiam fortē: quare neceſſe ſit ex illo addere in cibis: neqꝫ ad debilitatem: quare ſit neceſſe minuere ex illis.

Cum in quo ēt morbi cuiuſqꝫ diſpōnem egriqꝫ virtutem atqꝫ naturam: ⁊ i dicta tam cibi q̄ potus conſuetudinem oportet vt cognoſcas.

Et oꝫ vt cognoſcas ēt cū hoc vehementiam virtutis īfirmi ⁊ diſpōnem cuiuſqꝫ egritudinis: ⁊ naturā infirmi: ⁊ cōſuetudinē eius in regimine ipſius: non illo quidem eſt cum cibis tantum immo i illo ēt quod fit cum potibus.

Hippo. precepit vt addas ad reliqua que ipſe docuit te vt ſit ordo tuus quo ordinas regimen in eo qui habet acutam egritudinem ſm finē rectitudinis: ⁊ conſiderationem in vehementia virtutis infirmi. ⁊ diſpoſitione egritudinis eius etiam: ⁊ conſuetudine eius. Quod eſt: qꝛ ſūma eius cuius certitudinem vis eſt: vt non mutetur forma regiminiſ donec appareant ſigna digeſtionis: ⁊ illud quidem eſt quando antecedis ⁊ ſcis quot diebus eſt poſſibile vt perueniat egritudinis ſtatus. ⁊ Et quoniam poſſibile eſt vt mutetur regimen quod narrat in additione ⁊ diminutione: qm̄ infirmi differunt adinuicē vehementia virtutis ⁊ debilitate eius. ⁊ cōplexiōe corporis naturali ⁊ in diſpōne egritudinū ⁊ cōſuetudinū que preceſſerunt ante eos: tunc ex rebus ſunt in quibus cum conſideraueris poteris per exiſtimationem artificialē cognoſcere additionē ⁊ diminutionem in forma regiminis ⁊ ſignifico per ſermonem meum formam regiminis: conſiderationem. ſ. ſi oꝫ vt infirmus regatur potu ſecaniabin: aut aque mellis: aut potu aque tm̄: vſquequo appareāt ſigna digeſtionis: aut oꝫ vt des ptiſanam ordei aut aquam eius tantū bis ſi neceſſe eſt ilud in die: aut ſemel. Per has ergo res quaſ dixit nunc hy. oꝫ vt cognoſcatur diminutio ⁊ additio in regimine. qđ ē: qꝛ non ē poſſibile vt ſcias quādo indigetur aqua ptiſane ordei quātū oporteat dari ex ea: ⁊ ſilr ēt quando neceſſe eſt potare ſecaniabin: aut hydromel: aut aquā. ⁊ Verūtamē ſicut neceſſaria eſt i inuētione forme regiminis cognitio virtutis infirmi. ſ. an ſit fortis an ſit debilis: ⁊ cognitio dierum in qbus maturat̄ egritudo: ſilr ⁊ tunc oꝫ vt ꝯſideres cum illo ad quātitatē vehementie virtutis: ⁊ in vehemētia debilitatis eius. qđ ē: qꝛ ſupfluitas in vehemētia virtutiſ ⁊ debilitatis eius in additiōe ⁊ diminutiōe ē multa valde. ⁊ ſilr ēt diſpō infirmitatis oꝫ vt cognoſcat̄: qm̄ non eſt tibi poſſibile tantū vt cōſideres an egritudo ſit pleureſis: aut piplemonia: imo oꝫ vt conſideres cū illo qualis ſit diſpō in doloribus accidētibus cū ea ⁊ in febribus ⁊ i eo quod expuit̄ i ſcreatu. quod ē: qꝛ in quibuſdā ſpēbus pleureſis cū qbus ē dolor: ſit dolor vehemētior ⁊ quarūdā eaꝝ dolor ē leuior. Et ex ſpeciebus eius ſunt cū qbus ſunt febres fortes. ⁊ in qbuſdā eaꝝ ſunt ille febres quietiores ⁊ trāquiliores: ⁊ in quibuſdam earum ſunt ille vehementiores. Et ſilr ēt quod expuitur. nā ſupfluitates in eo ſunt multe ſicut dixit hy. in libro pronoſticationis Et qm̄ infirmi diuerſificantur in iſtis ſuperfluitatibus quas diximus: tunc non ē poſſibile vt narremus illud quod narrare volumus de illo per res quas noīant emperici medici conuenientiam accidentium. quod ē: qꝛ non ē poſſibile vt ſcribantur ſuperfluitates in quibus ſupfluūt virtutes alie ſup alias aut in quibus addunt febres vehementiā: aut menſura additionis quantitatꝫ eius quod expuitur adinuicem: aut diminutio eius ⁊ additio eius in colore: aut in odore: aut in diſpoſitione ſputi eius. Sed eſt neceſſe tibi quādo intelligis virtutē cuiuſqꝫ rerū harū per ſe ſingulariter vt cōpares alias cū alijs deinde aggreges ex eis ſummam vnam. ⁊ in hoc quidem declaratur bonitas medici ⁊ vtilitas eius quāuis ſit illud reſ vna ⁊ eadem. quod eſt: qꝛ qui eſt ſolers eſt dignior vt aggreget ex virtute omnium harum rerum particularium ſummā vnam qua intelligat formam regiminis quo oportet regi: ⁊ quantitatem cuiuſqꝫ ciborum. illum autem qui eſt ignarus inuenis i illo minus. ⁊ ſimiliter etiam qui ē diligens laborē inuenis eū in illo plus q̄ꝫ illum qui eſt piger. ⁊ qui exercitatus eſt inuenis eum in illo plus q̄ꝫ illū cui non eſt experimentum. ⁊ qui eſt ſeruans: inuenis eum in illo plus q̄ꝫ illum cui non eſt memoria. Quod qꝛ debilitas virtutis ſignificat: qꝛ oꝫ vt detur infirmo cibus multotiens paulatim ⁊ preparat illud ⁊ viuificat ipſum ſi conſuetudo currit vt comederet bis i die. Vehementia autem virtutis ſignificat contrarium illiuſ qm̄ quando conſuetudo hominis currit vt comederet ſemel i die: tunc oꝫ vt detur ſemel cibus eius: nā vterqꝫ ſignificationes ſignificant illud. Et ſimiliter etiam cuius reſolutio ē facilior: prouocat illud in eo vt detur cibus: ⁊ cuius corporis reſolutio eſt difficilior prouocat illud in eo ad contrarium: ⁊ in cuius corpore humores ſunt ſubtiles mali: facit illud neceſſario cibare ipſum. ⁊ cum ſunt humores qui ſunt in corpore eiꝰ econtrario illius ſignificat illud vtendum eſſe contrario. Et additio ⁊ diminutio in vnoquoqꝫ ipſorum non ſit ſecundum comparationem ſui ad ſeipſum: ſed ⁊ ſm iuuamentū quod

⁊ fortitudo virtuꝯ ⁊ eius debilitas per cōpatione ad egritudinē ſꝫ fortitudinem ⁊ debilitatē.

⁊ Ex qbuſ ſumat̄ idicatio de augenda aut diminuenda dieta.

acgritur ex ea. Ego aūt iā3 narraui omnia iſta in libro meo q ē in via de ingenio ſanitatis: ⁊ ordinaui ſermonē meū in eo: ⁊ in ordinem redigi vt alleuiet᷑ cognitio eius ⁊ ipſi⁹ memoria. Qḋ ē: q2 impoſſibile ē ꝙ fuerit poſſibile hypocrati log in oib⁹ iſtis reb⁹ ſm ꝙ o3 cū ordine ⁊ ſerie in libro vno: ⁊ ē iſte liber in cuius expoſitiōe nos ſumus: ⁊ ꝓprie cū fuerit pmus q inuēit has res. ꝭ Qui āt dixit eas ab hy. ſed illud abſq3 ſerie: ⁊ ordine: de inde ſingularē faciat ſe ipm vt exerceat ⁊ curet eas in ope medicine: ñ ē impoſſibile q n ſit ei poſſibile ēt vt addat in expoſitione eius qḋ dixit hypo. ⁊ ordine eius ⁊ ipſius ſerie. Et ſi pōt ēt ponere illud in tractatibus m̄ltis erit digni or: vt expoſitio eius de illo ſit multo plus: nō ꝗ ꝯuēit alicui vt obiurget eū cū inqetudīe rei ſup ipm in hoc libro ꝓpter multitudinē eius qḋ ſupuenit ei de accidētibus. verū o3 vt ſcias ꝙ nos oſtēdim⁹ vnum qḋq3 accidētiū horū declaratiōe ꝓpria in libro nr̄o q ē in via de ingenio ſanitatis: ⁊ q2 ſi redit ad librū illū ꝑ dilectionē eius ad ſciēdum intelliget vnūqḋq3 eorū: ⁊ ſciet tūc ꝙ iſte res dicte ſunt abſq3 ſerie in ordinate. ⁊ qñ ſolicitus erit de hac ſcīa in opere medicine laudabit certitudinē eius. 36

ꝭ Nō fuit poſſibile hy. pmo inuētori ponere oia iſta ꝑ ordinē i libro meo lz nō alijs

Verū forme ſpērū cuiuſq3 regiminis inuētio ſit ex rebus q̄s dicit hy. in eis q̄ ſunt pmiſſa. Et q2 o3 vt ſciat᷑ cū illo ēt illud quod ipſe dixit in ſermone q ē ante iſtū vt ſit poſſibilis inuētio q̄ntitatis i vnaquaq3 ſpērū regiminiſ ſignificat ſup illud i h̄ ſermone quē ad exponēdu3 pmiſimus. Dicit ḡ: ⁊ o3 vt ſit ꝑmutatio tua ad additionē min⁹ multu3. qḋ ē: q2 diminutio vniuerſaliter ē magis iuuatiua in pluribus horis. ꝭ Qḋ eſt: q2 cū ſcinit ꝙ in cognitiōe ſpēꝝ cuiuſq3 curatiōis eſt neceſſaria exiſtimatio artificialis: ⁊ exiſtimatio artificialis nō ē niſi viri q intelligit oēs res q̄ neceſſarie ſunt in arte medicine: ⁊ q ſeruat eas vel memorat᷑ eaꝝ vt curat opari eas: ⁊ exercetur in eis ⁊ ꝙ inuētio eius cui⁹ ſit hec diſpō ē ꝑua valde: adiunxit ad illud qḋ ſcripſit hunc ſermonē cū dixit nunc. Et recte fecit illud ⁊ vult ꝙ pmutatio ad diminutionē ē quādo cognitio ei⁹ effugit menſurā que o3 plus ea q̄ eſt ad additionē. qḋ ē: q2 additio ſm plurimu3 nocet nocumēto cui⁹ rectificatio nō ē poſſibilis: rectificatio āt nocumēti qḋ accidit a diminutiōe ē facil᷑: ꝭ Quoniā poſſumus quādo videm⁹ virtutē iā ſupatā dare infirmo ex cibo q̄tātitatē ꝑuā. ſed ꝙ minatur ex cibo quādo ꝑuenit ad ſtomachum plus q̄3 o3 eſt difficile in omnibus diſpōnibus: ⁊ ꝓprie in egritudinibus acutis. 40

ꝭ In q̄cunq3 curatione neceſſaria ē exiſtiatio artificialis q̄ non eſt niſi medicine intelligentium neceſſaria. ꝭ Diminutionis nocumētum rtificat᷑ eſt facile ple-

Nemō etia3 immutatione tua ſemp minime adiūgendū ē: minui nāq3 maximū iuuamentum ē: ſi tamē ergo tolerabilius ſit: ⁊ morbus in ſtatu ſit vſq3 dum ſtatū compleat ⁊ digeratur.

Et oportet vt ſit permutatō tua ad additionē minus multū. Quod eſt: q2 diminutio vniuerſaliter ē magis iuuatiua ſecūdū plurimu3 quādo infirmus ē tolerans: dum ꝑmanet egritudo eius ſtans vſquequo cōſequatur ſtatum ſuum et digeratur.

Quod eſt diminutio vniuerſaliter eſt magis iuuatiua ſecundu3 plurimu3: quādo infirmus ē magis tolerans dum ꝑmanet egritudo eius ſtans vſquequo ꝯſequatur ſtatum ſuu3 vt maturetur.

Quod aūt in quibus morbis ⁊ etatibus oportet fieri dico.

Et ego quidem ſecūdu3 hoc ſum narrās ⁊ ſcribā tibi in quibus egritudinibus oportet vt adminiſtretur illud.

Et alia his neceſſaria: atq3 p̄cipuas ſignificatiōes ſubiungere parum oportet.

Et homini ēt iniceſt vt ſcribat res alias fraternas ⁊ ſimiles iſtis rebus.

Neque morbi ſiniam mobilē ſubiungere in quo plurimu3 ſermo noſter cōtinetur: ſ3 quod p̄cellentiſſimum eſt ibi dicendū eſt. Morbus autē3 acutus eadem die qua initium h3: vel poſtea q̄tūcūq3 cibi aliq recipiunt: aliq̄ āt qualiſcunq3 iuris partem aſſumunt. Ceteri vō potum in quo panis fuerit infuſus que quidem oīa peiora ſunt: ꝙ ſi his contrarijs dictarent᷑: ſ3 tamen minus nociuu3 eſt hoc tempore: q̄ꝙ duobus vel tribus diebus venas exināire: trāſactis vero quattuor diebus vel quinq3. hmōi dietam iꝑtiri. peior vero his omnibus venarum⁹ euacuatio. In fine autem hmōi diete ante mortiſ digōnē fcā exhibitione: q2 ⁊ hac ⁊ illa dieta vtētibus celerius mors plurimū itēdit᷑: niſi qñ morbuſ in ꝑfecta fuerit ſalute: nec ēt erroris ī pricipio morbi facti emēdatio ſicut hec ipoſſibilis ē ſed medicabilior eſt.

Et melior ſignificatio in illo ē: q2 nō ē frater

Non iteraui hāc ptē ſermonis q̄ p̄ceſſit: niſi q2 noui vt rememorari te faciam intentionē hy. ſm quā currit cōſuetudo eius in hoc libro: ⁊ in libro aphoriſmorū. quod ē: q2 te o3 quādo vides īfirmū cui ſit poſſibile remanere vſq3 ad ſtatū egritudinis p̄ter ꝙ cibetur: vt ꝓhibeas eu3 ab oibus cibis: ⁊ vtaris in eo potu q̄ rūdā q bibūtur tātu3 quoſcunq3 potus videris eſſe neceſſarios. 41

nitudinis vero difficile.

Iam declaratū ē ꝙ hy. vult redire poſt q̄3 oſtēdit regimē vniuerſale i hoc libro: ⁊ loq i reliqs egritudinibus acutis: verūtamē nō inuenitur ei liber in hoc. quod eſt: q2 illud quod inuenitur ſcriptū i hoc libro poſt ſermonē in balneatiōe. Et ſi eſt res inuēta i dō mo hy. inuenies ipā3 quā ſcripſit loco rememorationis ⁊ deſcriptionis qb⁹ ſit rememoratio: ⁊ diſperſit eā: inueniens ipſam poſt mortē hy. ⁊ ꝓpalauit hominibus tunc dignū ē vt ſit illud ex eo quod ē ſile vt ſit. ꝙ ſi ē loco libri adunati tunc non ē ex eo quod ſit ſile ſermoni hyp. ⁊ ſilr ēt res ſignificātes ſt ſup eu3 i egritudinibuſ ⁊ morbis: quāuis ſint in eo reſ multe bone valde. ⁊ ego quidem diſcerna3 illas res cū exponam eas. 42

Iam reddit hy. iteꝝ ad illū eundē ſermonē quē multis certificauit exēplis: ⁊ oſtēdit ꝙ pmutatio ab eo quo currit ꝯſuetudo nocet īfirmis: verūtamē cū ſit pmutatio eoꝝ in illo a reb⁹ q̄ accidūt ſaniſ nō īfirmis. ꝓp illud dixit ꝙ ipſe ſunt fraterne: ⁊ ſignificauit ꝑ ſermonē ſuū iſtū: q2 ſt ſil̄es. ⁊ ſignificatio ſuper illud quod ipē voluit dicere: nō ē ſignificatio ꝓpiqua: neq3 ſilis: neq3 fraterna: ſicut de ꝯſuetudine ei⁹ ē noīare eā: ſed ē ipſamet intētio quā intēdit: ⁊ certificat᷑ tibi intētio in ſermone ſuo expoſitiōe mea qua exponā ſm ordinem ſequentem hunc ſermonem. 43

Mi eis qdē que premiſſa ſunt dixit hy. res accidētes ſanis quādo mutat illud q̄ currit eorum ꝯſuetudo ad infirmitatē ꝑ aſſimilationē: nunc āt dicit ꝙ pmutatio eius nō eſt ex via aſſimilationis:

ſed oſtē litur in ipſa re ad cuius declarationē intēdit a
ṗncipio ſui ſmonis abſq; medio: q2 diſpō eius hec eſt
diſpō eadē. Conſideremus ergo qd ſit illd qd dixit hy
pocrates: q2 nō oȝ vt precedas ⁊ alleuites infirmos ī
diebus primis: ⁊ cū appropinquat hora ſtatus egritu
dinis ipleas corpora eorū. † Jn oī .n. ſmone hoc queȝ
dixit nunc oſtē-
dere itendit no-
cumētū accidēs
ſup īfirmos pp
illuȝ eundē erro
rem q accidit qñ
ap propinquat
hora, ſtatuſ egri
tudinis eē ma-
gnuȝ: erroris āt
q ſit in inceptōe
egritudinuȝ dic
medicationē eē
facilioſē: ⁊ in ſ-
mone ſuo i ſto ō
dicit ei q incipit
ingroſſare regi-
mē īfirmorū cir
ca diē quartū ⁊
qntū anteq; ma
turetur egritu
do. 44

† facili⁹ cō rigiť nocu- mētū ex ci- bi aſūptiōe ī ṗn. q̄ ī ſta tu.

S Ermo hy. in hoc lo coēt ē ipſemet ſ mo ei⁹ quē dixit i eis q̄ ṗmiſſa ſt multotiēs cuȝ pcepit cibari il lū cui nō ē poſſi bile: remanere vſq; ad horam ſtat⁹ ſue egritu dinis abſq; ci- bo aqua ordei i ṗn. egritudinis preter q ſumat aliqd de ſece ei⁹ qd eſt: q2 fortaſ ſe cogimur per mutāi ab eo ad regimen qd eſt ſubtili⁹ eo. aut cibare infirmuȝ ṗpe ſtatus ho- ram qñ neceſſe ē eis: ⁊ ſi fuerit regimē eoruȝ i eis que preceſſe- rūt groſſius vt pmutetur ab eo ad regimen ſub tilius eo. 45

H Ippo. dicit q medicis nō ē ſcia d hora in q̄ oȝ dari īfir- mo ptiſanā or- dei aut aquam ei⁹. verūt ipſi ſciūt q dare in- firmo ptiſanam ordei antequaȝ

matureť egritudo nocet ei. Qm̄ āt illud qd intelligiť ex eo qd ſeqť hic ex ſmone ei⁹ ſt ille eedē res quas multotiēs dixi: vi- ſū ē mihi vt dimittā ipm: cū ſit ſmo eius ſanus. 46

S Ermo hy. qd ē q2 multotiēs mutāt īfirmū de vacui- tate venarū ſignificat pmutationē eorū q̄ pmutāt cū pmutatiōe: ſa inde ē: q2 ſignificat p ſermonē ſuū iſtū: q pmutatō me dicor q̄ pmutāt regimēs ex di- miſſiōe cibi ad vtēdū ſorbitio ne ē ṗpe in illa hora in q̄ ſit iu- uamētū p vſuȝ ieiunij. oſtendit ergo p ſmonem ſuū iſtū ēt i hoc loco cū explana- tiōe: q2 neceſſa- rio oȝ vt admi- niſtrať qñ cōſe- queť egritudo ſta tū ſuum ſubtili us regimē. 47

D Jcit hy pocra- tes: q oīa iſta acciden tia eueniūt eis q regūt īfirmos ex medicis regi mine malo. ſ. q ex eis exſiccant corpus eoꝝ in dieb⁹ ṗmis de inde pmittātur p⁹ illud ad dan dū cibos ſubito ī die tītio: aut q̄rto aut qnto: aut ſex to: anq; pſeqtur egritudo ei⁹ ſta tū ſuū inuit ḡ ad qb⁹ ſi egritudo p ſequatur ſtatuȝ ſuuȝ in vno ho- rū dierū pmuta tio eorū in regi- mie cucurrit ſm rectitudinē: qd ē: q2 ſmo eius. ⁊ oȝ pt mutetur regimē ſanorū in hora egritu- dinū eoꝝ vr̄ mi hi q cē ei⁹ iam declaratū eſt: ⁊ certificatū ī eis q̄ ſt ṗmiſſa ex ſ mone: † Quoni aȝ euȝ ſint diſpō nes corporis q̄ tuor. ſ. ſanitas eius ⁊ diſpō ei⁹ ab inceptiōe ho re egritudis eiuſ vſq; ad horam ſtatus ei⁹: ⁊ ter tia poſt iſtas du as ē diſpō eius a ṗncipio illius

nū itētiōi i q̄ glorificať ſer mo nr̄ ſȝ melior ſermonū i il lo ē hic. qdā i quo icipit egri tudo fortaſſe acuta cōedit i illo die quo icipit quoſdā ci bos ⁊ fortaſſe ſūit cibū a ma ne illi⁹ diei. ⁊ ex eis ē q bibit aliqd ſorbitōis q̄cūq; fuerit ⁊ ex eis ē q bibit vinū i quo infuſus ē panis: ſȝ totū illud ē deterius q ſi regereť ꝯtra rio illius: verūtñ ē minoris nocumēti cū ē i hac hora quā ſi īfirmus vtereť vacuitate venaꝝ duobuſ diebus: aut tribus ex diebuſ ṗmis: ⁊ cū ptrāſierēt egritudis ſue q̄t tuor dies aut qnq;: vteretur hoc regimie. ⁊ deterius illo ē ēt vt vtať vacuitate vena rū i iſtis diebus. ⁊ cū fuerit ī fine regať huiuſmōi regi mie anq̄ matureť ei⁹ egri tudo. qd ē q a mors feſtinat ad eū plus q regiť hoc regi mine niſi egritudo fuerit in vltio ſalutis: errores āt q ſt a ṗncipio egritudis nō ē re ctificatio ſicut rectificatō hu ius erroris ipoſſibilis: ſȝ me dicatio eius ē facilior multū

E Tce .n. iuuamētū in quo mihi videor ti bi marie p futuris. cauēdū itaq; ē nc i ṗmis dic bus a ṗncipio morbi ab aliq bus iuriū q̄ ēt diuerſa ꝯue nit eē egrū ꝓhibeas: paulo poſt eiſdē refecturis

V Jdeť mihi q ex ma iori iuuamēto qd acq ſui tibi ē: q2 nō oȝ vt ꝓhibe as i firmū i ṗmis diebuſ ſue egritudis a qbuſdā ſorbitio nibus ſecūdū q ipe diuerſi ficať: ⁊ tu patus es poſt pau lulū cibaȓ ipm qbuſdā illaꝝ ſorbitionum.

S Unt .n. q ptiſanam groſſā dāt i ṗn. mor bi: ⁊ nocitiuā ignorāt: cū rur ſus dederūt eā poſt venaꝝ inanitionē duobus diebus

vel tribus ſeu pluribus factā: ſūt ⁊ alij q ſuccū eius dāt: ⁊ ſimiliter nociuū neſciūt eē ſi dādi ṗncipiuȝ ſecūdū vtilitatē ñ fuerit nec: q eq attēdūt aliud aut intelligūt niſi q a ſi ptiſane groſſū ante morbi digō nē fuerit datū ei q ſuccū ſumeť cō ſueuit: maxia leſio ide ꝯtigit

I Nuenimus q vtūť a ṗn cipio egritudiſ ptiſana or dei ignorātes q a nocet in firmo quādo pcipiunt vt faciunt ſorbeť ipm illā poſtquā pceſſerīt ⁊ vtūť i eo euatiōes venaꝝ duo bus diebus: aut tribus: aut plus illo: ⁊ ſimiliť ēt tu inuenis eos qui vtūtur aq̄ ordei ignorātes: q2 no cet infirmo: quādo i potu ei dant illā ṗter quod icipiāt daȓ ei ipſuȝ ſecūdū rectitudinē: ⁊ nō ſeruāt tā tuȝ ⁊ ſciunt niſi q2 bibat infirmus ptiſanā ordei antequā mutaretur eius egritudo: cā iā cucurrerit eius ꝯſuetudo vti aq̄ eius faċ accidere

I ſup euȝ nocumētuȝ magnū N qbus plurimū ipſi er rore ꝯtinenť: qppe q ſepi us egros euacuātis venis ad acci piēdū ius trāſmutāt: cū potius ab accepto iure ad euacuādas venaſ eſſe mutadū maxie ſi tunc mole ſtus fuerit morbus.

E T ipſi qdē ſecundū pluri mū ex illo ſūt ſup errores Quod eſt: q2 multotiens mutant īfirmū a vacuitate venaꝝ ad vten duȝ ſorbitiōe ad vſuȝ vacuitatis venaꝝ ſi cōtingat vt moleſta fiat egritudo in illa hora.

M Ultotiens āt ⁊ a capite ⁊ a ptibus circū pectus cru di de genere coleꝝ attrahūť hūo res: vnde ⁊ illis vigilie accidūt q̄ ꝓfecto digōi morbi repugnāt an guſtia ſupabūdāt: ⁊ murmurāt: ⁊ mente pturbāť. oculi q̄li ſubito: ſplēdor obtundunť: auricule vo cuȝ tinitibus ipleť articuli frigent vrina idigeſta ⁊ ſputuȝ ſubtile: ⁊ falſuȝ ⁊ puuȝ: ſatiſq; color tinctuȝ circa collū ſudor: inqetāť flatus ⁊ tractus inde ſic pmutatur: fortiuſ atq; crebrius ducitur: tpa planāť

† Diſpoſi tōnes corpo ris ſūt qua tuor.

ſi cui defectio ſpiritus acciderit:
hoc peius ē a pectore cooperimē
ta repellūt manus tremūt: ꝛ pluri
bus āt iſeriora labia palpitant.

Et multo quidē attrahunt
a capite ꝛ a ptibus pectoris
humores crudos de gene
re co. ꝛ accidunt eis vigilie ꝓhibē
tes egritudinem a digōne: ꝛ coꝝ
anguſtia fit vehemens ꝛ murmu
rāt ꝛ pmiſcent rōnes eoꝝ: ꝛ acci
dit corā oculis eoꝝ ſimile choru
ſcationi: ꝛ implentur auditus co
rum vocibus: ꝛ infrigidantur ip
ſorum extrema: ꝛ vrine coꝝ ſunt
indigeſte: ꝛ ſputū coꝝ eſt
ſubtile ſalſū pauū tinctum
colorē puro: accidit eis ſudor
in eis que ſunt circa collum
ꝛ accidit eis inquietudo: ꝛ
mutatur anhelitus eorum
in attractiōe eius ad ſurſū
ꝛ fit frequens: ꝛ magnificat
ꝛ plana fiunt tempora coꝝ
ꝛ quodcunqȝ iſtoꝝ accide
re facit prauitatē ſpiritus eſt
deterius ꝛ expellunt a pecto
ribus ſuis pānos ſuos ꝛ tre
munt corpora eoꝝ ꝛ multo
tiens ſalit labium iferius.

vſquequo conſumatur ꝯſumptiōe integra deinde: diſpoſitio
quarta poſt iſtas ē diſpō eius in qua regit regimine cōualeſcē
tis vſquequo ſanatur ſanitate firma: oꝫ in vnaquaqȝ haꝝ ſpe
cieꝝ vt nō pmutet a regie ſꝫ ꝙ eſt pmutatiōe magna donec p
mutet ex illa diſpōne ſm quā ē ad diſpōnem aliā. Cū ḡ poſſi
bile eſt vt cōſeruet infirmū a pncipio egritudis ſue cū prohibi
tiōe vehemēti a
cibo vſqȝ ad ſta
tū: egritudinis
cuꝫ huiuſmodi
regimine nō in
ē alicui vt redar
guat ipſum ſup
illud. Et cui nō
eſt poſſibile con
ſeruare infirmū
cum hac diſpō
quoniam non ſe
curatur quin ca
dat virtus eius
in diſpōne illi⁹
tūc manifeſtuꝫ
eſt ꝙ peccauit in
hoc quia prohi
buit infirmum
a cibo prohibi
tione vehementi cum illud exſiccet corpus eius pl⁹ ꝗꝫ oportet
quod eſt quia ſi cogitur ei dare cibum in illa hora in qua opor
tet vt ſubtiliet in regimine eius. quoniam ſtatus egritudinis
iam appropinquat tunc manifeſtū ē ꝙ corpus eius exſiccat
exſiccatione egrediēte ab equalitate. Propter hoc ergo dic hy
po. ꝙ ſequuntur illum cuius diſpoſitio eſt hec diſpoſitio ex re
gimine accidentia mala multa: deinde narrat omnia illa acci
dentia ſcilicet vnum in veſtigio alterius: ꝛ ponit primum qd
dicit ex eis humores crudos qui ſunt de genere colere. ꝛ nō no
minat eos hoc nomine ſcilicet crudos: Niſi quoniā alteratio
ſupfluitatū apud eū noīatur digō: ꝗꝫuis nō ſit poſſibile qñ alte
rant vt nutriāt corp⁹: ſicut duo colere: ꝛ virus verūtñ ꝗꝫuis ſit
illud: ita tñ cū nā ſit vincēs huiuſmōi ſupfluitates cucurrit cō
ſuetudo apud eū vt noīet illud qd ſupat nā ex hiſ digeſtuꝫ: ꝛ
qd nō ſupat natura indigeſtū. ꝛ pp illud dixit ēt in ſanie qꝛ ac
cidit ex apatib⁹ quando maturant vel digerūt: ꝗꝫuis tu nō in
uenias aliqd ex mēbris corpis nutriri ex ſanie ſic nutrit ex hu
morib⁹ q nomināt crudi: ꝛ ex phlegmate quādo cōplet digō
ei⁹ ſm cōplemētū vt ſit poſſibile in eo vt nutriat corp⁹ aīalis
ſm hoc inuenimus digeſtionem in hūoribus qui ſūt de gene
re colere ſicut inuenimus illud ſanguini q ē in apatibus quā
do ſit ſanies. Et itellige nomē digōnis in hoc loco ſm itētio
nē pmā generalē: ꝛ intētio qdē pma generalis in ea ē quando
nā eſt vincēs humiditates potēs cōuertere eas ſm vtutē ſuā
qd āt putrefit ex hūiditatibus in corporib⁹ nō ſpirantib⁹: qñ
caliditas innata nō ē ei auxiliatrix ī alteratiōe eaꝝ: tūc pp illud
eſt egrediens a genere eius quod digeritur. Et accidit ēt ſimi
le huic multotiens ī ſupfluitatibꝰ aquoſis que euacuantur
cū vrina. Et pp illud dr in vrina: ꝙ ex ea ē digeſta: ꝛ ex ea idī
digeſta: ꝗꝫuis nō ſit poſſibile corpus nutriri ex vrina dige
ſta: ꝛ nos qdē vtimur hac intētōe ex intētionib⁹ digeſtionis
quādo dicimus in choriꝫis: aut reumatiſmo: aut verus quod
egreditur de vlcerib⁹ ꝛ materijs q̄ currunt in ophtalmia ꝙ ſūt
digeſti aut indigeſti: Secūdū hūc ergo modū dr in colera: qꝛ
ē cruda indigeſta āt ē colera q̄ ē vehemētis rubedis calida fe
tidi odoris ē indigeſta: digeſta āt ē colera vehemētis citrinita
tis: cui non ē mordificatio pauci fetoris. Dicit ergo hy. qꝛ oꝫ
neceſſario i eo q regitur regie malo: vt effundatur: ꝛ reſidet ad
ſtomachum eius colera indigeſta deſcēdēs ad ipſum ex capite
ꝛ pectore in vnaquaqȝ duarum horaꝝ. ſ. hora in qua prohibe
tur ifirmus a cibo aut patit famē plus ꝗꝫ oꝫ: pter ꝙ ſedetur ſto
machus ei⁹ cū qbuſdā reb⁹ inuatiuis: ꝛ ī illa hora i qua pmu
tatur ex ꝓhibitiōe a cibo vehementi ad ſumendum cibos for
tes ꝓpe ſtatū egritudinū. Deinde hy. poſt illud ſpecificat ac
cidentia alia que accidunt ex regimine malo: quorū primū eſt
vigilie. ꝛ manifeſtū qdē ē ꝙ vigilie ſequūtur ꝓhibi
tionē vehemētē a cibis ꝛ ſuſceptionē coꝝ i nō ſua ho
ra ꝛ iſta duo ſimul ſūt illaudabilia ex regie medicoꝝ
ꝛ manifeſtū qdē ē ꝙ ex vigilijs accidit ne digerat egri
tudo: Cum ſomnū ſequat digō. deinde dixit ꝙ vehe
mens fit horū anguſtia ꝛ manifeſtū qdē ē ꝙ illud acci
dit eis a duab⁹
rebus ſimul. ſ. a
ꝓhibitiōe vehe
mēti a cibo ſpa
cio lōgo: ꝛ ab ac
ceptiōe cibi forꝫ
ſubito pp quem
grauat ſtōach⁹
ꝛ qñ grauat ſto
machus mali
gn⁹ fit ſpūs iſir
mi: ꝛ accidit ei
tribulatio: dein
de dixit. ꝛ mur
murāt: ꝛ ſigni
cat p ſermonem
ſuū iſtū aut ſimi
le illi qd ſignifi
cat ſermo qui ē
ante ipꝫ qd ē qꝛ
ſicut alicui hoīum accidit tribulatio qñ vincit ſup ipm
melancholia ſimilit quidā eoꝝ fit velocis ire multotiēs
qñ aggregat in ſtomacho ei⁹ colera: aut pp amaritudi
nem q̄ accidit eis i orificijs ſuis ex huiuſmodi colera:
aut pmixtiōe rōnis: nā de aptitudine eius ē vt accidat
ei qui ē velocis ire: ꝛ ei in cuius ſtomacho aggregatur
colera ꝛ in cerebro eius. Deinde dixit: ꝛ accidit ei coraꝫ
oculis ſuis ſimile choruſcatōi: ꝛ cā i illo ē eleuatio va
porū qui eleuātur ex ſtomacho: ꝛ multitudo ſanguīs
qui aſcendit caput: ꝛ pmū horū duorū accidit multotiēs
ꝓpterea ꝙ iſirmus ſumit cibū nō i ſua hora: ꝛ ſm qui
dē fit pp fluxū ſanguis nariū a q̄ fit pp pmixtionē rōis
q̄ accidit in ꝓrio. Et ſimilr ipletio audit⁹ ex vocib⁹:
aut pp vaporē qui eleuatus ex ſtomacho aut pp ven
toſitatē inflatiuam que generatur ī capite. De extremi
tatibus autem corporis ꝛ ſunt manus ꝛ pedes ſcias:
qꝛ infrigidant facile qñ accidit ori ſtōachi leſio aliq̄ pp
famē longā: quādo accidit ī eo mordicatio ex materijs
q̄ ſunt in genere colere: aut pp mutationē q̄ accidit in
eo ex multitudīe ciboꝝ qui ſumūt ī nō ſua hora. Iſta
duo accidūt a regie cui⁹ pmiſimus rememorationeꝫ: ꝛ
diximus ꝙ medici pcedūt ꝛ exſiccāt corp⁹ iſirmi i diebus
primis: deinde pmutāt eū poſt illud ſubito ad vſum
ciborū ſactoꝝ ex granis i hora qua ē ꝯueniēs vt ſubti
liet regimen eius: ꝛ ſimilr ēt iuenimus vrinam non
digeri quādo regit iſirm⁹ h regie: qñ ſup ſāguinē i ho
ra q̄ exſiccat corp⁹ iſirmi quādo non dat ei ī potu aqua
ordei aut hydromel: aut ſecaniabin vincit colera: cuꝫ
nō cōmiſcet ei res alia neqȝ mūdat: ſꝫ ī hora ī q̄ pmuta
tur iſirmus ſubito ad vtēdū cibū: tūc ēt qñ ſtomach⁹
grauat ꝛ laborat ēt vt⁹ aīalis: ide ē: ꝙ ſyncopus acci
dēs pp os ſtomachi ſignificat ſignificatiōe manifeſta
cōicationem virtutꝫ aīalis oris ſtōachi ī leſionibus. qd
ē qꝛ huic mēbro aduenit leſio ꝓpe ante reliqua mēbra
ex fame: ꝛ ex acceptione cibi ī non ſua hora pp has ergo
res ēt fit ſputum eorum ſubtile: ſalſum: paucum: tin
ctum coloribus puris. ꝛ accidit ſudor eius circa pectus
tantum: ꝛ aduenit eius inquietudo ꝛ malicia anheli
tus: qd ē: qꝛ egritudo manet idigeſta pp vnūqdqȝ ho
rū duoꝝ ſupfluētiū: ſ. famē lōgā ꝛ acceptationē cibi in
nō ſua hora: ꝛ ſequit digōnis priuationē ſputū quod
narrauim⁹ ꝛ ſimilr ēt ſudor qui accidit circa pect⁹ pp ca
ſum vtutꝫ ex fame: ꝛ propter illud quod grauat eā ex ac
ceptione cibi in non ſua hora: ꝛ ſimiliter inquietudo ip
ſum. n. ē. accidēs qd cōicat iſtis duobus ſimul. ſ. fami

Alteratō ſupfluitatū eſt digō.

Que ſit colera digeſta: ꝛ que indigeſta.

Digō ſequitur ſomnum.

Ex leſiōe oris ſtomachi: accidit extremitatū corporis frigiditas.

Ex leſiōe oris ſtomachi ledit ēt virtus aialis.

lõge ł q̃ iplet ſtomachus virus: ⁊ acceptiõi cibi in nõ
ſua hora qñ grauat eſt: malicia ãt anhelit⁹ i q̃ mutatur
anhelit⁹ accidit ꝓpẽ apud acceptionẽ cibi ĩ nõ ſua hora
nõ apud famẽ. qđ ẽ q: anhelit⁹ mutatio ⁊ ſtatio eius
ĩ hora exit⁹ anhelit⁹ ẽ ſignificatio ſup attractionẽ ⁊ ſpaſ
mũ: qm̃ attractio ei⁹ ad ſurſum fit apud exitũ anhelituſ

Que quidẽ accidẽtia ſi in pricipio morbi appareãt: nimiã mẽtis alienationẽ ſignificant ⁊ egrorum plurimi inde moriuntur.

Et quãdo apparent iſta accidentia in pñcipio egritudinuʒ ſignificant permixtionẽ rõniſ vehementem: ⁊ moriuntur infirmi ſecundnʒ plurimũ.

Qui vero euadunt: aut nato apoſtemate: aut ſanguine p naꝛes fluente: aut groſſo empimatis ſputo liberantur alioquin non.

Qui ãt ex his euadit ẽ eiuſ euaſio aut pp exiturã que accidit aut: ei pp fluxum ſanguinis nariũ: aut pp ſputum ſaniei groſſe p aliud vero non.

anhelitũ ãt ↄ̃riũ
huic narrat hy.
in tractatu ƀo ⁊
vi. libꝛi ſui q ðr
epidimia i egri-
tudinib⁹ algue
ſedati .i. peſſi-
mis: vbi dixit:
⁊ reditio dupli-
cata ad ĩterioꝛa
ẽ ſic ille q attra-
hit attractionẽʒ
p⁹ attractionem
⁊ declarat tibi ꝙ
ƀ ſpẽs ex ſpẽb⁹
malicie anhelit⁹
accidit pp accep
tionẽ ciboꝝ ĩ nõ
ſua hoꝛa non pp
famẽ ex ƀmone
hy. ⁊ fit freq̃ns
⁊ magnificatur
anhelit⁹ i eo q re
git regie malo
qđ ẽ: q: anhelit⁹
freq̃ns: ↑Et ma
gn⁹ accidit a coar
tatiõe diaphꝛa-
gmatis ex cibiſ
retẽtis in ſtoma
cho qñ nõ ſupat
eos ſtomach⁹ ⁊ digerit eos bñ q̃re generat ab eis vẽto
ſitas qđ ẽ: q: oʒ neceſſario tũc vt minoꝛet ĩtroit⁹ aeris
ĩ anhelitũ pp coartationẽ diaphꝛagmatꝫ: q̃zuis dilata
tio pectoꝛis ſit eq̃lis dilatatiõi ei⁹ q̃ fuit in eo q̃ fuit añ
p q̃ʒtitatẽ g̃ diminutiõis ei⁹ qđ attrahit p aerẽ ad illũ
ƀm ꝙ fuit añ ẽ diminutio iuuamẽti anhelit⁹: ⁊ pp hãc
g̃ diminutionẽ oʒ neceſſario: aut vt põat aĩal dilationẽ
pectoꝛis ſui magnã: aut vt fiat freq̃ns dilatõ: aut vt fa
ciat duas res ſimul: ⁊ ego qdẽ iã locut⁹ fui i oĩb⁹ ſpẽb⁹
malicie anhelit⁹ ƀmonẽ multũ ĩ libꝛo meo đ malicia:
anhelit⁹. ⁊ anũciaui i eo cãs faciẽtes illas ſpẽs: ⁊ reliq̃ſ
ſpẽs malicie anhelit⁹ cũ demõſtratiõe ſup illđ ⁊ ſum⁹
ↄ̃tẽti illic eo qđ diximus. verũtñ hy. dixit poſt: illđ ꝙ
tpa plana fiũt i eo q regit huiuſmõi regie. Inuenimuſ
ãt hũc ƀmonẽ ſcriptũ ƀm duos modos: qđ ẽ: q: ĩuenit
rememoꝛatio tpum i qbuſdã deſcriptionib⁹ ſingulari
ter: ſicut ſi diceret. Et applanãt tpa eius: ⁊ illud qđ in
telligit ex hoc ƀmone ẽ: ꝙ tpa eoꝝ trahũt ad lat⁹ aut ſur
ſum: ⁊ foꝛtaſſe accidit illud apud tẽſionẽ tpum duoꝛũ
tẽſiõe ſpaſmi: ⁊ tẽſiõe vnius eoꝝ ⁊ fortaſſe accidit apđ
mollificationẽ vni⁹ eoꝝ: Deinde dixit hy. ⁊ qđ fac̃ eue
nire ex iſtis accidẽtib⁹ puitatẽ ſpũs deteri⁹ .ſ. acciden
tiũ q̃ narrauit: ⁊ pp illud ẽt repellũt pãnos a ſe qñ in
flãmat coꝛpus ⁊ accidit eis anguſtia: ⁊ qñq̇ʒ accidit in
manib⁹ ⁊ pedib⁹ eoꝝ tremoꝛ qñ magnificat nocumen
tũ. † Salt⁹ ãt iſerioꝛis labij eius ſignificat moꝛdica-
tionẽ vehemẽtẽ i oꝛe ſtomachi: ⁊ pp illud fit ƀ accñs p
noſticãs vomitũ humoꝝ acutoꝝ. 48

↑Ex cibis ↄ̃tẽtis i ſto macho fit ãhelit⁹ difficilis.

† Saltus labij inferioꝛi poꝛtẽdit vomitũ humoꝝ acutoꝝ.

Dicit hy. ꝙ iſta accñtia q̃ nãrauit quãdo accidũt
ĩ pñ. egritudis: ſignificãt pmixtionẽ rõnis ve
hemẽtẽ: ⁊ oʒ vt itelligas ex ƀmone ei⁹ pñcipiũ
egritudis ĩ hoc loco totũ tp̃s ĩ quo nondũ appet aliqđ
ex ſignis digõnis: qđ ẽ: q: ego inde dixi in libꝛo meo
de criſi: ↑ꝙ nomẽ pñcipij oꝛdinat intẽtiões multas ⁊
qđ itelligit ex huiuſmõi nomie pñcipij ẽ vna diuiſion[illegible]
tarũ ex diuiſionib⁹ eaꝝ ex ptib⁹ egritudis vniuerſalit[illegible]
do dicim⁹ ꝙ egritudo ẽ cõpoſita ex pñcipio augmẽto [illegible] ſtatu ⁊
declinatione: quãdo g̃ appent iſta accidẽtia q̃ narrauim⁹ ante
ꝓpe ſtatũ egritudĩs: ſignificãt criſim q̃ fiet ĩ ꝓrio: ⁊ manifeſtuʒ
qdẽ ẽ ꝙ illud fit i egritudinib⁹ ex qb⁹ euadũt infirmi: ⁊ quã-

† Principiũ multiplicit dr̃.

Neqʒ ẽt quiſpiã medicoꝝ mihi reptus eſt q egroꝝ habitudinẽ cognoſcere queat: ſicut oʒ ſi vʒ virtutis defectionẽ patiuntur: aut ſex ipſa venarũ inanitione: aut ex alia furia: aut ex laboꝛe egrum efficiente: ſeu quouis alio coꝛpoꝛe nature coꝛpoꝛis accidente: vel ſimilibus accidẽtibus.

Et non iueni medicos enũciantes de eſſe ĩſirmoꝛuʒ q̃liter opoꝛtuit eos cognoſcer̃ illud quod accidit eis de debilitate i egritudinibus: an ſit pp vacuitatẽʒ venarũ an ſtipulatione aliq̃: aut laboꝛe eueniẽte ĩfirmis: aut eo qđ euenit ex reliq̃s accidẽtibus pp naturã coꝛpoꝛis: ⁊ eius diſpõnem ⁊ ſpecies illiuſ.

do appent ĩ pñ. egritu-
dinis nõ ẽ poſſibile vt
indicẽt criſim: qđ ẽ: q:
nõ ẽ poſſibile ĩ aliqua
egritudinũ vt veniat
ĩ ea criſis ĩ pñ. cũ ipſa
ſit: verũ ipſa nõ ſignifi-
cãt tuc niſi mẽtis ꝑtur-
bationẽ. Ego qdẽ iã lo
cutus fui de iſtis acci-
dẽtib⁹ ƀmonẽ ꝓlixum
ĩ libꝛo meo đ criſi. Qui
vult g̃ itelliger̃ illud: le
gat illũ. qđ ẽ q: ſermo
me⁹ i eo ꝓlõgat a nar-
ratiõe ĩ hac hoꝛa: verũ
ego ↄ̃tẽtus fui ſicut fe-
ci ĩ reliq̃s reb⁹ p̃teritis
vt faciã ĩ iſtis ẽt: ⁊ idi
caui ſummam eoꝝ tñ.
↑Dico g̃ ꝙ quãdo curã
hʒ nã vt faciat criſiʒ: ac
cidit ĩ coꝛpe ĩqetudo q̃
apparet pp iſta accidẽ
tia cũ ſignificationibuſ
manifeſtis ex ſignifica
tionib⁹ digõnis quãdo
accidit ãt ĩqetudo ꝓpẽ
hãc cãm p̃ter ꝙ nã curã
hẽat expellẽdi illas res
nociuas: ẽ illud ſignifi
catio timoꝛis magni. Et ego qdẽ de accidẽtib⁹ a qb⁹ accidit cri
ſis iã locut⁹ fui ĩ expõibus ĩ libꝛis alijs: ⁊ narraui nãʒ eoꝝ: ⁊ ĩ
quo diſſentiũt accidẽtia q̃ noĩantur appentia p⁹: ⁊ ĩgrediũtur
in numeris accidẽtiũ ẽt ſigna digõnis: qđ ẽ: q: ego expoſui li-
bꝛũ ꝓnoſticoꝛũ: ⁊ libꝛũ hũoꝝ: ⁊ libꝛũ aphoꝛiſmoꝝ expoſui an
te expoſitionẽ meã hui⁹ libꝛi ⁊ ƀmo qdem ĩ re aliqua iteratus
multotiens eſt ex operatione eius qui diligit pꝛolongationẽ
ſermonis. 49

↑Signa criſis cũ digõne bona ſt: ⁊ abſq̇ʒ digõne mala.

Poſtq̇ʒ dixit hy. ꝙ infirmi moꝛiũt apud euẽtũ hoꝛũ
accidẽtiũ. ⁊ nõ dixit illud ⁊ abſolute: ſʒ excepit cuʒ eo
ƀʒ plurimũ: ⁊ voluit enũciare qualr̃ ſit poſſibile vt vi
uãt qdã eoꝝ: tũc incepit narrare illud ĩ hoc ƀmone: ⁊ dixit: Et
ex eis ſt q̃ euadũt: aut pp exiturã: aut pp fluxũ ſanguis nariuʒ
aut pp ſputũ ſaniei q̃ digeſta ẽ maturatiõe vehemẽti. Signi
gnificat ergo cum hoc ꝙ iſta accidẽtia eueniãt infirmis ex mul
titudine humoꝛum. 50

Poſtq̇ʒ hy. poſuit ƀmonẽ ſuũ ĩ foꝛtitudine virtutꝫ ifir
mi ⁊ ei⁹ debilitate: qm̃ iſta duo ſt ex accidẽtib⁹ ſubli-
mib⁹ q̃ neceſſaria ſt ĩ cognitiõe regĩs: iterauit ƀmonẽ
ſuũ nũc ĩ illo: ⁊ dixit. Et nõ inueni ẽt medicos narrãtes đ eſſe
ĩfirmoꝝ qualr̃ opoꝛteat eos cognoſcer̃ illud qđ accidit eis đ de
bilitate ꝙ ẽ q: debilitas fit aut pp vacuitatẽ venaꝝ: nã vacui
tas venaꝝ ẽ vna ſignificationũ ſignificãtiũ illã ſignificatione
p̃ma ⁊ pp illud iuenim⁹ hy. multotiẽs noĩare ieiuniũ vacuita
tẽ venaꝝ qm̃ de ↄ̃ſuetudine hoĩuʒ ẽ vti noĩe generis ſup ſpẽʒ
q̃ ẽ ſub eo: aut pp laboꝛẽ: aut ꝓpuʒ ſicut doloꝛ: aut q accidit pp
infirmoꝝ in egritudinib⁹ acutꝫ. Et ex ea ẽ q̃ fit pp ſtimulatõ
nẽ ⁊ nõ ẽ facile vt intelligat ĩtẽtio ſermonis eius ſtimulatio
alia. qđ ẽ: q: ñ intelliget p ipm̃ moꝛdicationẽ accidẽtẽ ĩ ſtoma
cho: aut inteſtinis: tũc manifeſtũ ẽ ꝙ hoc accidẽs ẽ ĩgrediẽs in
noĩnẽ doloꝛis: ⁊ ſi intelligit p ipm̃ vigilias aut ſyncopim ac-
cidẽtẽ pp os ſtomachi: tũc nõ ẽ ƀmo ei⁹ ƀʒ vitatẽ ſup qđ ſignifi
cat illud. † Verũtamen de virtute appet vniuerſalit ꝙ cadit
aut pp euacuationẽ q̃ fit p fluxum ſanguis narium aut vomi

† De cauſis virtutẽ infirmi debilitãtib⁹.

tū:aut ſolutione vētris:aut ſudore:aut pp ieiuniū lōgū ptranſiens illud qđ oȝ. aut pp vigilias:aut pp fluxum aſſiduū aſſellandi:ꝛ cū hoc ēt fit pp leſionē aut dolorē oris ſtomachi donec acidit ſyncopis. Et hoc qđē accidēs euenit aut ex multitudīe ciboꝝ ꝛ grauitatē ipſorum:aut ,ppter qualitates ledētes.h.n. duo ſimul ſatigāt os ſtomachi:ꝛ faciūt cadere vtutē cū illo per cōitatē:oia āt nocumēta iſta eueniūt a cāis manifeſtis Et hoc ſunt no cumēta alia quoꝝ cāe ñ appent qñ corpis diſpō īfirmoꝝ ſit h diſpō:pter ꝗ accideriṫ e is euacuatio appēs:aut vigilie:aut fames:aut ſentiāt i ore ſtōachi ſui aliqd ſ̄c illud qđ narrauit hy.i pñ.ſui libri de pnoſticis cū dixit:ꝛ ſit naſus eoꝝ acut⁹ ꝛ oculi pfūdi:ꝛ tpa plana ꝛ reliq̄ q̄ ſequūtur illō:qñ iſta diſpō corpis euenit aut a vigilijs:aut a ſolutōe ſupflua vētris:aut fame.ꝛ fit abſq; iſtis cauſis qñ accidit vt humores q ſt i corpoꝛ ſint ſubtiles:ꝛ caliditas febris adurēs.qđ ē:q: reſolutio ei⁹ qđ ſubtiliaṫ ex mēbris ƀȝ hāc diſpōnē ſit p euacuatōnē q̄ occultaṫ a ſenſu ꝛ quorūdā hoīuȝ debilitaṫ ēt v t⁹ pp maliciā cōplerionis q̄ accidit in vno pn cipioꝝ quādo aduenit ei leſio. Primū ḡ i quo aduenit leſio:deinde p⁹ ipm duo principia alia quod:q: tu ſcis ꝙ vna vtutū ē virt⁹ q̄ ē i neruis:ꝛ eius pceſſio ē ex cerebro. Et vt⁹ ſa ē illa q̄ ē i venis pulſatilib⁹:ꝛ ei⁹ pncipiū eſt ex corde ꝛ virt⁹ tertia ē in venis nō pulſatilibus origo ē ab epate multotiens aūt accidit malicia cōplerionis ſuper virtutem vnius horum membrorū quecunq; fuerit q̄ ei ,ppria exiſtit:ꝛ ledunṫr p leſionē eius etiam due virtutis alie. Magis ergo feſtinans i pditionē valde:quando accidit leſio in corde:deinde ſa poſt ipam quando lediṫ cerebrum:perditio autem accidens ab epate ē tardior earum ꝛ ſicut iſta membra quādo leduntur propter maliciam cōplerionis que accidit in eis recipit virt⁹ q̄ ,ppria eſt illi mēbro nocumentūȝ magnū valde ſimiliṫ etiā quādo ledūtur mēbra ,ppinqua vnicuiq; hoꝝ principiorum pp maliciā cōplerionis qua vincit ſuper ea aduenit nocumentum pp cōitatē illis principijs:ꝛ et mēbris ſūt mēbra ꝗuis nō ſint ,ppinqua illis principijs:verūtamen pp cōitatem corum cum ipſis in genere:aut in quibuſdā proprietatibus ſuis ledūtur mēbra ex qbus ē principiū illaꝝ virtutū. Cū ergo ori ſtomachi cōicat virtus aīalis i leſiōe accidit ſyncopis:ꝛ qñ lediṫ per virtutis animalis leſionem accidit ab eo permixtio rōnis ꝛ ſpaſmus:ꝛ fortaſſe accidit ab eo tenſio neruorum verūtamen iſte egritudines quando confirmantur apparent oībus hoībus:† In hora aūt euentus earum ꝛ ipſorum augmēto paulatim delentur ſuper plures medicoꝝ ꝛ pȝ quidem vt cognoſcantur non quando conſequuntur ex magnitudine vt non occultetur vulgis:ſed in principio euentus earū ꝛ dum permanent in generatione:hoc enim eſt meliuſ ꝙ ſi non preparatur illud:tunc eſt in hora augmenti earum proculdubio. Uidetur enim mihi ꝙ hy. ſignificauit per ſermonem ſuum iſtum omnes iſtas res cum dixit:ꝛ quod accidit ex reliquis accidentibus propter naturam corporis ꝛ diſpōnem illius ꝛ ſpēs ei⁹ ſignificauit ergo per ſermonem ſuum naturam corporis cōplexionem eius:ꝛ per ſermonem ſuum diſpoſitionem eius cōpōnem ipſius qđ ē:q: cui⁹ corpus rarū eſt rarum:tunc raritas eius:ꝛ euentus ſincopis eſt ei facilior ꝛ cuius corpus eſt ſpiſſum prolongatur egritudo eius:ſimiliṫ etiam membra ex hoībus eniȝ ſt ſup q̄dā membra quoꝝ vicēs frigus:ꝛ ex eis ſunt ſuper q̄daȝ mēbra quoruȝ vincens ē calor ꝛ ex eis ſup quedaȝ membra q̄ ſunt ſicciora:ꝛ ex eis quoꝝ mēbra ſt humidiora. De nā enim cuiuſq; cor ē vt infirmeṫ infirmitate que ē ei ppria.

Malum ē nimirū quā in lo egrum ī doloris vel morbi acumine defectum in diuortij die potū aut cibū:aut ius accipere permittunt: q: ipſam defectionē ex inanitiōe eſtimant eſſe ꝛ rurſum ecōtra malum eſt virtutis defectioneȝ ex inanitione eſſe:quod ignorans medicus cibum reſtringit:quo vtroq; errore egri moleſtanṫ verūtamen hoc vltimum eſt minus malum priore:vnde tibi familiaris eſſe oȝ. Si quis enim alius medicus ſiue plebius ad egrū ingreſſus hoc accidēs intellexerit ei q̄ ea cibi vel potus que a priore medico vetita fuerant accipere precepcrit:nō ē dubiū quin ergo iuuamētū ſit quod huiuſmodi magno hoī dedecus eſt: q: his poſterior ſiue medic⁹ vel:vulgaris fuerit:velut mortuum ſuſcitaſſe videṫ.

Ex deterioribus rebus ē vt ſit debilitas virtutis infirmi p vehemētiā doloris ꝛ acuitatem egritudinis ꝛ pcipiaṫ īfirmo accipere ex potu:aut ſorbitione aut cibo:ꝛ precipiens illud exiſtimet:ꝙ debilitas infirmi nō ſit niſi ex vacuitate quia ex deterioribus etiam rebus ē vt ſit debilitas virtutis:ex vacuitate:venarum:Et non ſciat illud medicus:ꝛ ꝯſtringit ſuper illum in cibo. Iſte enī error etiam facit accidere ſuper infirmum timoreȝ ꝛ verūtamen minus multum ꝙ primus ꝛ eſt dignior vt de eo rideatur plus quā error primus. Quoniam ſi ingreditur ſuper infirmum medicus alius aut aliqs ex vulgo cognoſcit illud quod accidit ei ꝛ precipit cum accipere cibos ꝛ potus a quib⁹ ,phibuerat eū ille medicus primus declarat ut manifeſte iuuamētuȝ eius īfirmo ꝛ dedecus ſuper illum cuius hec eſt diſpoſitio ex hominibus:eſt vehemētius multum quod eſt:quoniam ipſi vident intrantem poſtremo:ſue ſit medicus aut vir: ex vulgo reluſcitaſſe mortuum.

Et ego quidem ſum dicēs ſignificatiōes quibus:oȝ ſignificari ſuper vnūquodq;. 51

Accidit īfirmis multotiens pp dolorē vt deſtruaṫ pulſus eorum ꝛ deficiat ꝛ cadat anhelitus coruȝ ꝛ nō moueantur aliquo motuum:ꝛ accidit etiam ſimile illi ab acuitate egritudinis:ꝛ ex hoībus ſunt in quibus non fit caſus virtutis pp hāc cām:ſed pp vacuitatē venaruȝ ꝛ ƀm quoſcūq; mōs fuerit illud ſiue ſit pp euacuationem ſenſibilē:aut occultā a ſenſu ſiue ſit pp famē vehemētē ille cui accidit illud indiget acceptiōe cibi ꝛ propatione in illo ille vero cui accidit illud propter dolorē aut acuitateȝ egritudinis indiget contrario illius ſ.q: indiget mu'tum euacuatione proprie non additione in corpore ſuo:ꝛ qui iſtis dat aliquid ex cibo nocȝ eis nocumēto magno valde:† Cuius aūt corpus debilitaṫ pp vacuitatē venaꝝ ꝛ regiṫ regie ſubtili nocet ei illud verūtamē declaratio illius nocumēti:ꝛ eius terminus nō ē ƀȝ ſimilitudinem ƀm quā ē in primo ꝛ fetidum vel turpe qđ ē vt nō ſciaṫ an debilitas infirmi ſit pp vacuitatem proprie:aut pp dolorē reliqua aūt q̄ ſunt in hoc ſermone ſunt manifeſta. 52

Hippocrates iterū facit fidē in hoc ſermone ſ̄c fecit fidē paulo anteꝗ̄ ſcriberet librū alium in egritudinibus acutis. 53

† Oȝ periṫū medicū i principio cognoſcere egritudinē quando adhuc ē vulgo occulta.

† Corpori b⁹ exinanitis nocȝ fames.

IAm redit hy. iterū ad sermonē ad quē i intēdit
post q̄ cōpleuit sermonē suū ad quē exierat
fuerat ab illo ſmone: i debilitate vtutis: ⁊ dixit
ꝙ iste res quas dicere vult sit similes rebus accidenti
bus in stomacho quas prius narrauit. qd̄ ē: q: ipse in
tendit per ſmonē suū illā eandē sūmā quā verificauit
ꝙ pmutatio ma
gna subito ad ɔ̄
riū facit euenire
sup īfirmos no
cumētū magnū
Quod āt scripsit
in hoc ſmone: ē
ſm hūc modum
↑ Sicut stoma
chus qñ desiē ab
opatione sua tpe
lōgo nō ē ei pos
sibile vt bene fa
ciat opationem
suaꝫ donec rede
at ⁊ cōsuescat il
lud: ſm ꝙ fuit
paulati ⁊ appro
pinquat opera
tionib⁹ sūt q ue
sunt ei similit ēt
corpus eius to
tuꝫ ⁊ vnūquod
qꝫ reliquoꝝ mē
broꝝ. Deinde
dixit post illud
vnū post aliō ex
illis mēbris cū
nominib⁹ suis:
⁊ dixit in fine ſ
monis sui mu
tationē somni ⁊
verificauit p il
lud qd̄ intendit
a principio ſmo
nis sui: i muta
tiōe consuetudi
nis. 54

↑ Si aliqd̄ membrum a solita ɔ pa tiōe diu de sistat illam postea subi to non pōt nisi paula tine redeat

Hippo
crates i
hoc ser
mone et posuit
sermonē suum i
mutatiōe sua su
bita: ⁊ posuit ex
emplū illius cū
reliqs exemplis
multis quoꝝ
rememoratio p
cepit vlcus qd̄ ac
cidit i pede ⁊ di
xit: si accidit ali
cui vlcus i cru
re suo. ⁊ oꝫ vt re
gescat ⁊ quiescat
⁊ dimittat illud
⁊ ponit vt am
bulet: ⁊ incedat
de ambulatione
mediocri: Qd̄
est q: sermo eius
incidit ⁊ redit si
gnificat hoc no
cet illud ei pcul
dubio. verūta
men illud nocumentū ē minus nocumēto accidēte ei q gescit:
dieb⁹ primis: dein de incipit ambulare subito in die qnto aut
sexto aut circa illud. s. die tertia aut quarta. Et ex hoībus qdē
sunt q putāt ꝙ ſmo eius circa illud: intendit sup dies qui sūt
post qntū diē. s. sextū septimū octauū ⁊ nonū. Sed necesse eēt
istis vt scriberēt loco ſmonis sui circa ex: illud āt qd̄ diē nō est
possibile i qbusdā ho
ris vt accidat homini
vlcus: ⁊ icipiat ambu
lare i die. vij. aut. viij.
cū fuerit ante illū qet⁹
trāquillus: ⁊ faciat eue
nire sup eū nocumētuꝫ
magnū. † Ego aūt di
co ꝙ illud accidit mul
totiēs valde qñ vlcus
ē magnū valde: aut est
malignū vel fraudulē
tum malum: ⁊ plus il
lo multum si aggregāt
ista duo simul ꝙ si vlc⁹
nō est magnū: neqꝫ ifir
mus mali vlceris ma
ligni. ⁊ curet ſm ꝙ oꝫ
tunc oꝫ vt intelligas lī
cum eo cuius: bona sit
dispō: ⁊ melioraē circa
diē septimū aut octauū
⁊ possibile ē ei vt ince
dat preter ꝙ noceat il
lud ei in aliquo: pp hoc
ergo addidit hy. i ſmo
ne suo: in vlcere: ⁊ non
est saluum neqꝫ secuꝝ
Ostendit ergo per illō
q: significat per vlcera
sua: vlcera plana: ⁊ per
sermonem suuꝫ ifirma
⁊ sunt vlcera que sunt i
corpore eius ⁊ non sal
ua neqꝫ maligna mala
sicut dixi. qd̄ est: q: cu
ius dispō hec est: dein
de non cadit in cura ei⁹
error: nisi error: suus in
deambulatiōe sua pau
latim: ⁊ oportuit ei: vt
quiesceret: ⁊ requiesce
ret: aduenit ei nocumē
tum. verum illud nō
est magnum sicut si ipe
figeretur ⁊ quiesceret in
diebus primis: dein
de inciperet ambulare
in die tertio aut quarto
aut quinto aut: sexto.
Qui autem habet vl
cus magnum: ⁊ vlcus
quod fit in corpore suo
est vlcus malignū ma
lum: non est nocumen
tum deambulationis
a principio sue infirmi
tatis nocumentū puū
immo malignum val
de: sicut ille cuius vlc⁹
quod accidit ei est puū
⁊ vt sunt vlcera que ac
cidunt ei vlcera salua:
⁊ si figitur ⁊ quiescit in
diebus primis, deinde

† Nō in q b⁹ vlcerib⁹ accidat no cumētū ex de ambula tiōe p⁹ sep tem ⁊ i qui bus non.

VIcine āt sunt heres
⁊ his q̄ accidūt sto
macho: si. n. corpora
ɔtra ɔsuetudinem suam ma
gna torquerint qete: nō pos
sunt statim ɔfortari. Quod
si quieuerint atqꝫ reqeuerit
per longū tēpus postea ve
ro ad laboris exercitia fue
rint subito transiata: malum
ē. Simile vero mō ⁊ singu
la corporis mēbra: vt videlꝫ
pes: vel quilibꝫ artuū quie
scere solitus. si qñ subito ad
insolitū transferantur labo
ris exercitiū. Eodē mō ⁊ i
dentibus: ⁊ i oculis accidit.
Nullum deniqꝫ inuenitur
mēbrū cui nō itidē ɔtingat.
Molli etiaꝫ iacere culcitra
preter solitum vsum fatigat
corpus: super autem duraꝫ
⁊ etiam sub duo indurat: si
inlolutum ē.

APproximāt autem
rebus accidētibus i
stomacho iste res.
Quod ē q: quando corpus
quiescit quiete multa ɔtra ɔ
suetudineꝫ suā nō ē possibi
le vt ɔfortet̄ statim. Nam
si quiescit: ⁊ requiescit tem
pore longo: deinde post il
lud redit ad vtendū labore
facit opationē malā manife
ste: ⁊ similiter etiam mēbrū
aliquod corporis: de pede
enim fit simile huic operatō
ni ⁊ de iūctura alta quando
nō ē ɔsuetudine eius cuius
ē vt faciat cum laborare: ⁊ p
mutaē in qbusdā horis su
bito ad faciēdū eū laborare:
⁊ accidit simile huic etiā i dē
tibus ⁊ oculis ⁊ nūq̄ inue
niē mēbrū aliquod cui nō ac
cidat illud inde ē ꝙ somnus
sup lectū mollē ɔtra ɔsuetu
dinē fatigat corpus: ⁊ dor
mire sup locū durum ⁊ sub
duo ɔtra ɔsuetudinem: idu
rat corpus.

VErbi gratia homo
uis in cruce dubium vulnus
habens: cum commiserit se
initio laboris ad medican
dum ita vt nec pedem a lo
co dimouerit: abijt itaque
apostema hac ope atqꝫ mul
to citius sanus efficitur q̄ si
in medicando iuerit ⁊ redi
ūerit. ꝙ si supra pedes stan
do. vi. vel. vij. die vel citius
vel circiter: plus illico acci
cidit sibi dolores q̄ si a prin
cipio in medicando iuerit ⁊
rediuerit. si quoqꝫ aliō opus
exercuerit: fit eius causa gra
uior q̄ si hoc modo in me
dicando eundem laborem
eisdem assueuerit diebus.

VIdetur autem mihi
iterum quod opor
tet vt scribam exem
pla carum rerum. Dico er
go ꝙ quando accidit homi
ni vlcus icrure suo: quod
quidem vlcus non est saluū
neqꝫ securitas de eo: habe
tur: ⁊ est vlcus eius in cor
pore suo non saluum neque
malignum: deinde proijcit
seipsum a primo die ad cu
ram: ⁊ non mouet pedeꝫ su
um ⁊ non separat ipsum ad
aliquam partium delectur il
lud apostema ab eo p opera
tionem istam proprie: ⁊ sa
natur corpus eius velocius
multum q̄ si curaretur ipso
incipente ⁊ redeunte: ꝙ si
surgat: ⁊ ambulet super pe
dem suum in die quinto sex
to aut circa illud: erit illud
quod accidit ei statiꝫ de do
lore vehementius quam si
curaretur a pncipio sue egri
tudinis ipso incidente ⁊ re
dicente: quod si fatigat seip
sum subito: in superfluo la
bore fit egritudo eius vehe
mentior multum quam: si
curetur secundum hūc mo
dum: ⁊ laboret huiusmodi
labore in illis diebus.

incipiat ambulare circa diē quintum aut ſextum non nocet il
lud ei nocumento magno ſed paruo ꝓꝑ hoc poſuit hy. ſermo-
nem ſuum in eo cuius diſpō eſt hec media inter duo ꝯtria: ⁊
intelligo duo ꝯtria: vlc⁹ magnū ⁊ puū: ⁊ g ē malignoꝝ vlcex
⁊ cuius vlcera ſunt ſalua: † Quod ē: q: vlcus non ſecurū non
nocet niſi aut p naturā loci in quo fit quādo vlcus ē magnum
ꝙuis ſit illud qd diſrū
pit ꝓꝑ ipm de cute vel
carne paruū: aut ꝓꝑ ꝙ
titatē eius qd diſrūpit
in eo: ⁊ ꝓꝑ illud ēt vlc⁹
ſaluum. ſ. paruum pla-
num aut ē ita ꝓꝑ nām
loci qñ ē ignobilis: aut
ꝓꝑ id qd diſrūpit in eo
qñ ē paruum. 55

† Ulcus nō ſecurū nocumētū no bis in ſerr dupliciter intelligit.

H ippo. i. ſucceſ-
ſione ois exem
pli quo exēpli
ficauit rememorat eius
ad quod intendit per ſ
monem ſuum: inde ē
q: in hoc loco poſtꝙ di
xit exemplum quo exē-
plificauit in vlcere ſe-
cit illā opationē. 56

H ec eſt intētio
hy. in eo qd in
tendit declarare
ſ. res ꝑmutationis ſu
bito ad ꝯtriū in eo quod
venit ad ſtomachū: de
inde ipe poſt illud cū
permutatur a ſermo-
ne in re generali q etiā
nominatur vniuerſa-
lis: loquitur in omni ꝑ
mutatione facta ſubito
ab eo quo currit conſue
tudo vſqꝫ ad hunc locū
qd ē: q: cū ſint ſpecies
cōprehenſe in generib⁹
⁊ res particulares i re-
bus vniuerſalibus: oꝫ
vt ſit ꝑmutatio in oi re
ſubito error: verūtamē
hy: in hoc ſmone cū re
dijt ad loquendū de eē
ſtomachi: narrauit ſpēs
ꝑmutatiōis que fiunt i
eo. † Et dixit q nocu-
mentū factū a ꝑmuta-
tione in regimine quā
do eſt ex ꝓhibitiōe cibi
ad multiplicitatē come
ſtionis ſubito ē multi
plicatio plus multo no
cumenti facti ex ꝑmuta
tione a multiplicitate:
comeſtionis ad ꝓhibi
tionē a cibo: ⁊ aſſimila-
tur illud ēt ei quod ac-
cidit toti corpori in mo
tibus ſuis. quod ē: q:
nocumentum ſuperue
niens corpori apō per
mutationem ſubito ex
tranquillitate ad motū
ē minus eo qd eſt ex ꝑ
mutatiōe a motu ad qe
tē. ⁊ ſcripſit in hac per-

† Deteri⁹ ē trāſire a dieta ſubtili ad groſſā ſubito ꝙ a groſſa ad ſubtilē ſubito: ⁊ ex motu ad qe tē ꝙ eō.

mutatione q ēt fit in non ſua hora rectificatione ei⁹: ſic
ſcripſit illud in oibus que ſcripſit in eis que ſunt ꝑmiſ
ſa: ꝙuis non fit ex rebus quarū oꝫ rememorationem
facere neceſſario: neqꝫ ingrediatur in eo quod eſt in via
eius. Hoc eſt ergo quod voluit in ſermone ſuo. ꝑcipiēs
ex ꝑmutatione a tranquillitate. ⁊ quiete ad motus
⁊ operatiōes vt
tranquillū ſit: ⁊
quieſcat corpus
eius totū: ⁊ iſte
eſt ſmo ei⁹. quā
do homo hꝫ fa-
mē: nō oꝫ vt la-
boret: vt ſa pti-
cula aphoriſmo-
rū dixit. Ubi in
digentia nonoꝫ
laborare quod āt
permutatur: ex
labore vehemē-
ti ad tranquilli
tatem ⁊ quietem
hy. † Precepit
ei vt ſit illud qd
comedit de cibis
minus eo quod
comedebat ante
illud: ⁊ hec ē trā
qllitas ſtomachi:
quoniā quando
hominis corp⁹
laborat ⁊ come
dit quod come-
dere ꝯſueuit: ge
nerantur in cor
pore eius humo-
res multi: grau-
tur ergo ꝓꝑ illos
humores ⁊ labo
rat: ⁊ labor qdē
apud eum ſigni
ficat in hoc loco
nocumentū ma-
gnū: quare: exi-
ſtimat ipm loco
generis: qd diui
ditur ſup ſpēs
nocumēti mul-
tas. 57

† Precipit hy. cū inti b⁹ a labore ad qetē co medere d ci bis min⁹ ꝙ prius.

Q Ue itaqꝫ iā dcā oīa
ad ſe inuicem teſtifi
cantur: q: vꝫ immu
tatio ſubita i ꝯtrarium: tam i
his ꝙ in alijs nocumēto ma
gno ꝯſtat eſſe.

O Mnes ergo res iſto
ſibi adinuicē teſti-
ficant ſemꝑ q muta
tio ſubito ad ꝯtrariū apud
iſtos ⁊ apud alios facit no-
cumentum magnum valde
egrediens a menſura.

P Lus tamē ledit ſto
machus: ex ſubita
mutatiōe ab inanitis
venis ad accipiendū cibum
multo magis quā ꝯſueuerit
vel cū totū corpus cōmuta
tur ſubito ad nimia qete ad
multū laborē: ꝙ ex mutatōe
ab accepto: cibo multo ad
euacuādas venas neceſſe ē
autem corpori quieſcat: ⁊ re
quieſcat ⁊ ſimutatio eius ſit
ſubita de labore inquietem
oꝫ inter ſtomachum: ab ac-
cepto: cibo multo ceſſare.
quod niſi fiat: corpus vexat
atqꝫ fatigat.

N Ocumētū āt ſem in
ſtomacho apud per
mutationē ſubito ex
vacuitate venaꝝ ad vtēdū
cibo pluſquā ꝯſueuit ē mul-
tiplex multū. In reliquo āt
corpore quādo ꝑmutat ex
trāquillitate ſubito ad labo
rem vehemētē ē illud quod
ſuſcipit de nocumēto pluſꝙ
illud quod aduenit ei ex per
mutatiōe magna ex multitu
dine cibi ad vſū vacuitatis
venaꝝ ⁊ idiget corpus i iſtis
ēt vt qeſcat: ⁊ reqeſcat. Et
ſi ē ꝑmutatio eius ex labore
vehemēti ſubito ad trā quil
litatē ⁊ qetē: tūc oꝫ in iſtis ēt
ſtomacho vt quieſcat a mul
tiplicitate ſumēdi cibū. Nā
quādo nō faciūt illud fatigā
tur corpora eorum: ⁊ grauā
tur ea.

H Is autem omni-
bus de immuta-
tione quidem re-
pletionis ⁊ inani-
tionis maxime agitur. Ua-
lent autem ad omnium acci
dentium cognitionem ⁊ ad
eam: vnde ſermonem ha-
bui in acutis ſcilicet morbis
ad modum dandi cibum ſe
cundum vtilem immutatio
nem: ad furie quoqꝫ ſignifi
cationem necnon ſicut ap-
pareat a loco qui eſt ſub dia
phragmate: ſicut dicturus
ſum. Oportet enim vt ſit
permutatio ſicut precepti:
de ea: deinde vt non admi
niſtretur aliquid de ſorbitō
ne donec digeratur egritu-
do: aut vt appareat in inte-
ſtinis ſignum prouocās ad
dimittendū ꝓhibitōnē ab
vſu cibi.

P Lurimum autē
ſermonis mei nō
eſt niſi in permu
tatione ad reple-
tionem: ⁊ euacuationem.
Et iuuamentum quidem
fit per cognitionem eius in
omnibus egritudinibus: ⁊
fit iuuamentum etiam in
eo in quo: eſt ſermo meus
ſcilicet permutatione in e-
gritudinibus acutis ab vſu
ſorbitionis ad vacuitatem
venarum. Oportet enī vt
ſit permutatio ſicut precep
de ea deinde non admini-
ſtretur ſubito aliquid ex ſor
bitione donec digeratur e-
gritudo: aut appareat in in-
teſtinis ſignū aliud prouo
cans ad dimittēdā prohibi
tionem: ab vſu cibi: aut ſi-
gnum ſtimulans: aut oſten
ditur ex eſſe locorum que
ſunt ſub hypocondrijs:
quod ego narrabo in ſequē
tibus.

I Tam ag
grega-
uit hy.
totū ſermonem
ſuum in hoc ſer
mone in ſumma
vna: ⁊ precepit
in eo cuius diſ-
poſitio ē diſpō
vna ſua vt non
mutet regimen
ſuum. Illi autē
qui permutant
a ſānitate ad egri
tudinem preci-
pit vt ꝑmutent
regimen ſuum:
verūtamen nō
oꝫ vt ſit permu
tatio qua ipſum
permutas ſimi-
lis permutatio.

ni reliquorum medicorum. Deinde ſcribit poſt illud in ſūma vna itētionē in regimine eius q̄ hʒ egritudinē acutā. qđ ē: q2 pcepit vt ſi egritudo iā digeſta eſt q̄ detur aqua ordei: ⁊ nondū ē digeſta: tūc oʒ vt pmutes ipʒ ad illō: ⁊ Niſi appareant tibi aliqua accñtia q̄ ſignificent caſuʒ virtutis: vt euacuatio ventris ſuperflua: aut ſtimulatio:

⁊ Miſta accidētia q̄ caſum virtutis ſignificantia.

diſpōnis alteri⁹ accidat q̄ nō fuit ante illud: ⁊ aggregat i ſmone ſuo ſtimulatio: oē qđ fac cadere vtutē aliq̄ mō: i quo īgrediūtur mordicatio q̄ ſit i inteſtinis aut in ſtomacho ab humorib⁹ acutis: ⁊ ppe in ore ſuo: ⁊ vigilie ⁊ tribulatio ⁊ anguſtia ⁊ vermes q̄ aſcēdūt de inteſtinis ad ſtōachū: ⁊ pruritus cutis: aut quorūdā mēbrorūʒ q̄ñ ſtimulat i nocte.

Multe vigilie faciunt contra cibi potus que digeſtionē. Similiter autem mutatio i diuerſam partem eius mollit inſtrumentum: ipſumq̄ quaſi coctum reddit ⁊ grauat caput.

Vigilie vehementes prohibent cibum ⁊ potum a digeſtione ⁊ ſimiliter etiam permutatio ad partem aliam mollificat corpus ⁊ pōit ipʒ ſicut illud qđ coq̄ ⁊ grauat caput ⁊ corpus.

Fit ergo ex eo caſus virtutis q̄ nō ē propter mordicationē tm̄: ſed pp vigilias ēt: Deinde dixit: ⁊ loca etiā que ſunt ſub hypocōdrijs q̄ñ videmus ea ſic ego ſuʒ narrāt i eis q̄ ſunt p⁹ ſignificāt cū eo qđ diximus: q2 oʒ vt detur infirmo: aut phibeat ex eo: † Poſſibile ē enim vt intelligātur hoc duo ſimul ſm q̄ exigit intentio huius ſermonis: quod eſt: q2 hy. poſt phibitionē ſuam ab acceptiōe ptiſane ordei donec maturetur egritudo: ⁊ manifeſtum eſt q̄ illud eſt quando tollerans ē infirmus: addidit ad illud hunc ſmonē: ⁊ dixit. Niſi appareat i iteſtinis ſignum ſignificans prohibitionē a dimiſſiōe vſus cibi aut ſtimulationē: aut oſtendat ex eſſe locorum que ſunt ſub hypocondrijs illud qđ ego narrabo i eis que ſunt poſt. Innuit ergo ad hoc q̄ iſtō etiam puocat ad dandū ptiſanam ordei antequā maturet egritudo. Licitum ergo eſt q̄ vult per ſermonē ſuum iſtum: illum cuius loca que ſunt ſub hypocondrijs eius ſunt exſiccata exſiccatione vehemēti macra: extenuata. Secūdū. n. hūc modū poſſibile ē vt ſignificent loca que ſunt ſub hypocondrijs eius dandū eſſe ſorbitionem cum mō q̄ ſignificat mortem narratā in libro pnoſticorum: in quo dixit hy. Et eſt naſus eoruʒ acutus ⁊ oculi ſubmerſi ⁊ tempora depreſſa q̄ ē: q2 cuʒ aggregatione horum ſignorum inueniuntur loca que ſunt ſub hypocondrijs eorum depreſſa valde: ita vt erret in eſſe eorum qui non eſt exercitatus: ⁊ exiſtimet q2 ſunt curuati ſurſum: ſed non eſt horum locorum depreſſio pp multitudinem ſiccitatis in eis: ⁊ attractō eorum ſurſuʒ pp apoſtema quod fit in eis aliquod. quod eſt q2 ex ſiccitate corporis pertranſeunte menſuram: quando tenditur diaphragma tenſione magna: attrahuntur etiam loca que ſunt ſub hypocondrijs ſurſum apud hoc. Neceſſe eſt ergo tibi proprie vt conſideres cum mente tua: ⁊ diſcernas illud quod accidit de illo pp ſiccitatem ab eo quod euenit pp apoſtema quoniaʒ inter medicationes eorum eſt differentia. quod eſt: q2 cum hoc accidens accidit: indiget regimine ſubtili: ⁊ cui accidit illud pp ſiccitatē indiget vt regas ipſum ecōtrario illius regiminis. ſ. vt des ei de aqua ordei quantitatem multam paulatim. 58

† Indicatō ſumpta ab hypocōdrijs pt ſignificare ⁊ cibi exhibitōnē ⁊ phibitionem.

i Am multotiēs p mentē meā tranſiuit in hoc libro: q2 inuenit cum i codicillis dixos: ⁊ poſt q̄ motiuus eſt hypocrates extraxit ad hoīes quod eſt: q2 diuerſitas in ordine ſermonum qui ſunt in eo: non eſt rectuʒ: vt cadat niſi propter hanc cām: ⁊ q̄ hy. non firmauit deſcripſit illa exempla niſi poſtq̄ inuenit ea per verificationem ſuā ad intentionem vniuerſalem in hoc libro. ſ. quedam eorum ſuper margines eius ⁊ quedam eorum ſuper dorſum ipſius

Motus āt dulcis vel vinuʒ ſiue album ſiue nigrū: ⁊ aqua mellis: ⁊ aq̄ oximellis: ſiue ſecaniabin. in acutis morbis exhibenda ſunt poſt multaʒ conſiderationem in his.

Vinū dulce: ⁊ vinoſuʒ: vel vinū albū ⁊ nigrū: ⁊ hydromel: ⁊ aqua: ⁊ ſecaniabin oportet vt ſit vſus tuus in eis egritudibus acutis poſt conſiderationem in iſtis rebus.

Et nō fuit poſſibile ſcriptori primo vt poneret vnum quodq̄ horum exemplorum in loco in quo oportuit vt poneretur inde eſt: q̄ illud qđ dicitur in hoc ſermone eius premiſſimus rememorationem: eius dicitur in non ſuo loco quod. eſt: q2 locus eius nō eſt iſte locus: ſed ante ipſum parum ſucceſſione ſermonis in quo dixit hy. exempla in pmutatione ad contrarium ſubito contra conſuetudinem. † Oportet. n. vt firmāretur etiam iſte ſermo cum illis rebus. ſ. q̄ permutatio contra conſuetudinem ad vtendum viligilijs prohibet cibos ⁊ potus qui ſumuntur a digeſtione verum permutatio ab vſu vigiliarum ad multiplicitatem ſomni contra conſuetudinem facit accidere grauitatem capitis ⁊ mollificationem capitis. quod eſt: quia rememoratio decoctionis ⁊ mollificationis quando aggregantur ſimul in ſumma vna: ſignificat ſumma illa caſum virtutis: ſed nomen decoctionis ſolum ſignificat caſum virtutis qui accidit propter humiditatem acutam non a ſiccitate: quoniam de aptitudine vigiliaʒ eſt vt reſoluant corpus ⁊ exſiccent ipſum de aptitudine vero ſomni eſt vt digerat ⁊ humectet loca intrinſeca corporis ⁊ p hibet ſpūs ⁊ quod currit in corpus a motu. Et propter hoc oportet vt multiplicentur in corpore eius qui dormit ſomno multo pluſq̄ fuit conſuetudo ſuperfluitates vaporoſe: quare fit eius corpus per illam cauſam mollificatum: ſicut illud qđ decoquitur.

† Cā q̄r pmutatio ad vigilias phibʒ digōnē pmutatio vero ad ſomnū grauitatē capitis ⁊ mollificationeʒ.

¶ Finit ſecunda pars. Incipit tertia.

Non tantummodo inuenitur hy. non ordinaſſe ſermonem ſuum iſtum ⁊ in ſerie poſuiſſe ſecundum q̄ oportet ſed inuenitur dimiſſe in eo rememorationem ſpecierum: vinorum. † Quod eſt. quia vna rerum in qua diuerſificantur vina eſt color: ⁊ ſecunda eſt ſapor ⁊ tertia eſt ſubſtantia: ⁊ quarta eſt odor: ⁊ quinta eſt virtus. Diuerſitas ergo ipſorum in colore diuiditur in album ⁊ nigrum: palmeum: ⁊ citrinum: ⁊ rubeum: ⁊ clarum ⁊ inter iſta etiam ſunt ſpecies alie: ⁊ ſicut inuenimus ea diuerſificari in colore ſimiliter etiam inuenimus ea diuerſificari ⁊ in virtute. Differentia autem in ſapore inter ea diuiditur in dulce ⁊ ſtipticum. ⁊ manifeſtum quidem: eſt q̄ inter hec duo etiam ſunt ſpecies medie in quibus non vincit aliquis horum duorum ſaporum. ⁊ compoſite etiam ex iſtis duobus ſaporibus. Diuerſitas aūt eorum in ſubſtantia diuiditur in aquoſum ſubtile: ⁊ groſſum valde: ⁊ medium inter hec duo: ⁊ quod eſt medium inter medium ⁊ vnūquodq̄ horum duorum extremorum. Diuerſitas autem eorum in odore eſt q̄ aliud horum eſt quod habet bonum odorem aromaticum delectabilem apud ſenſum ⁊ aliud eorum eſt quod habet odorem percucientem odoratum abſq̄ delectatione ⁊ aliud eorum eſt cui penitus non eſt odor: ſʒ eſt etiam ſicut aqua. Diuerſitas autem eorum in virtute eſt: quoniam ex eis cuius virtus fortis valde. ⁊ ex eis eſt quod ē

† Penes q̄d dr̄ie ppe tates ſpecierū vinorū attendanē

debilis virtu͏ꝭ.et ex eis ē mediũ i virtute sua ⁊ ex eis ē cuius virt⁹ ē int̃ mediũ ⁊ virtute sua ⁊ iter illud qđ ē i duabus extremitatib⁹: forteſqđe ex viniſ eſt qđ calefacit corpus vehementer replens caput: debile āt ē illud qđ facit ɔ̃riũ illius. Mediũ aũt int̃ hec duo extrema intelliges ex determinatione nr̃a qua determinauim⁹ extrema. Et forte qđe ex vinis noiat̃ vinoſum debile aũt noiatur aquoſuꝫ qđ ē ga res qua diſcernit̃ iter vinũ quãdo videm⁹ eaꝫ in vno eoꝝ vinoꝝ fortem valde: noiamus illud vinoſuꝫ vinũ. Vinũ aũt cuius diſpõ eſt ɔ̃ria huic diſpõi noiat̃ aquoſum cũ ſit ſimile aque i oibus diſpõibus ſuiſ ſ. colore: ⁊ ſba ⁊ priuatõne odoris: ⁊ paucitate calefactionis. Iſte vero ſũt dr̃ie vinoꝝ q̃ ſũt eiſ ppie. † Quidã auteꝫ hoĩm addũt illis dr̃ias q̃ ſũt in eis ſm tp̃s qđ pterijt ſup vnũqđqꝫ eorũ. qđ ē qꝛ ex vinis eſt qđ ē antiquũ: ⁊ ex eis ē qđ ē recẽs: ⁊ ex eis eſt qđ ē mediũ iter h duo Et manifeſtũ qđe ē bñ ꝙ dr̃ie iſte accidunt vinis ex reb⁹ extrinſecis accidẽtib⁹ qđ ē: qꝛ acuitas vini: ⁊ calefactio eius accidẽs ei. ſꝫ ꝙ pterijt ſup ipm de tp̃e cũ mutet̃ cã eius i colore: ⁊ odore: ⁊ vtute: ⁊ ſba ſũt ſm iſtas res nos. n. putamus de tp̃e q̃ fac̃ euenire vinis dr̃ias qm̃ ſi tp̃s nõ mutaret aliqđ iſtoꝝ nõ nominarẽtur vina a qbuſdã antiqua ⁊ licẽtia. verũtamẽ ſmo eoꝝ in hoc nõ ē ad neceſſitatẽ in eo qđ ppum̃ ē vino annoꝝ: ſꝫ qm̃ ipſi cũ hoc qđ dixerũt annos: ſignificauerũt virtutem eoꝝ: † Quod ē qꝛ iuuamẽta ⁊ nocumẽta q̃ fiũt a vinis nõ ſũt ſꝫ ꝙ pterijt eis de tp̃e: ſꝫ ſm diuerſitatẽ ipſoꝝ in differẽtijs q̃ ſunt eis ppe: ⁊ nos qđe diximus ꝙ tp̃s qđ pterijt ſup ipm nõ ē ſꝫ virtutẽ ⁊ itẽtionẽ primã. Et ex eis differẽtijs ẽt q̃ ſunt ppe vinis ſunt: quarũ iuuamẽta ⁊ nocumẽta ſũt ex ipſa nã eorum ⁊ ex eis ſunt ſm viã accñtis: Et ex ipſa quideꝫ natura eoꝝ ſunt dulcedo ⁊ ſtipticitas: ⁊ ſimiliter fortitudo: ⁊ debilitas: ⁊ ſubtilitas: ⁊ groſſitudo. Illa aũt q̃ ſunt per colorẽ. ⁊ odorẽ ſunt ſm viam accidẽtis: qm̃ ex vinis eſt qđ ē aquoſum: ⁊ ex eis ē albũ ⁊ ex eis eſt citrinum: ⁊ ex eis ē nigrũ: ⁊ ex ei ē cui non eſt ſapor ſicut aqua ⁊ ex ei eſt boni odoris ſicut res aromatice. Inquit Humain: Sermonẽ iſtũ inueni notatũ in duabus deſcriptionibus ſimul ex qbus hunc librum trãſtulimus: ⁊ eſt plenus errore: ⁊ pp illud factus eſt non intellectus oꝫ ergo ſm ꝙ mihi vr̃: vt mutẽ: ⁊ ipſum rectificẽ: vt intelligatur ⁊ acqratur ex eo intentio: qua fiat iuuamentum ſm hũc modũ: Quoniam qđ ex vinis ē albũ: ei⁹ calefactio ē calefactõ pua pp illud ẽt inuenimus ipſum pcutere caput parũ: verũ qđ ex eis eſt citrinũ: qm̃ eſt vehementioris calefactionis fit ꝙ ipſuꝫ percutit caput vehementius. † Nigrum autem inuenimus per comparationẽ citrini cum ſit minoris calefactionis eo minus ledere caput: ſed p cõparationem albi: quoniam ipſum ē tardioris deſcẽſionis eo in ventrem: ⁊ minus urine puocatiuum inuenim⁹ ipſum uehementius percutere caput. Secundum hunc modum ergo fit ꝙ dr̃ie que ſunt in eis in colore faciunt iuuamẽta aut nocumẽta p accidens ille autem que ſunt eis ſm odorẽ qm̃ qđ ex uinis eſt boni odoris eſt melioris chimi: ⁊ ſm illđ eſt multitudo q̃ implet ex eo caput. qđ eſt qꝛ ē calidus: ⁊ ſubtilius. Quod autem ex eis eſt mali odoris ſm malicia chimi generati ab eo: erit paucitas leſionis eius in capite. quod eſt: quia eſt frigidus ⁊ groſſius. Illud autem cui penitus non eſt odor: non facit accidere in capite aliquid oio quoniam eſt uehementer groſſum. Cum aũt iſte ſunt differentie ſpecierũ uinorũ quãdo numeras eas q̃ ſunt proprie naturi eorum ⁊ que ſunt ſm uiam accidẽtis tũc manifeſtum eſt tibi id cũius rememorationem dimiſit hy. de numero earum ⁊ ipſarum ordine in hoc ſermone cuius p miſimus expõnem. ueꝝ tamen cum inuenimus hy. rememorauit oĩs differentiarũ qbus iuuamẽtũ fit in cognitiõe uinorũ in eo q hunc ſeqtur ſermonem: cõdonamus ei illud quod diminuit ⁊ cuius dimiſit rememoratiõnẽ in hoc ſmõe.

† Differẽtie accidentales vinorum.

† Nõ fuit nocumẽta ⁊ iuuamẽta vinoꝛuꝫ a drĩjs accidentalibuſ niſi per accidẽs.

Vinũ nigrũ d̃r eſſe mediuꝫ inter citrinuꝫ ⁊ album. † gr

Dulcis autem potus minus aggrauat caput ꝙ vinum: mentem percutit minus inteſtina vtraqꝫ magis expurgat: ſed viſcera inflat: ſplenꝫ videlicet ⁊ epar opilat coleram autem habentibus amaram ineptus eſt quia eis ſitim infert: ſuperioribus quoque inteſtinis eſt iuuatiuus: nec tamen contrarius inferioribus: licet inflatiuus ſit preſertim cuꝫ eius inflationi facilis minime ſit deſcenſus: ſed potius in locis qui ſub diaphragmate ſunt immoratur

Potus dulcis minus grauat caput: ꝙ vinoſus: ⁊ minus percutit mentem: ⁊ plus euacuat inteſtina in quibuſdam rebuſ quam potus vinoſus: verumtamen inflat viſcera ſcilicet ſplenem: ⁊ epar: ⁊ non conuenit habentibus coleram amaram. quod eſt quia facit euenire ſitiꝫ in eis quorum diſpoſitio eſt hec: ⁊ eſt cum hoc iuuatiuus inteſtinis ſuperioribus. verumtamen non eſt nocens inferioribus i teſtinis ſecũdũ illud quod accidit de iflatõne fcã a potu dulci: quoniã deſcẽſus eius non eſt velox: ſed tardatur: Et moratur in locis que ſunt ſub hypocondris.

Potus dulcis nominat̃ hoc noĩe ex qualitate ſua in ſapore: ⁊ ſimiliter ſtipticus: ⁊ acer uel acutus † Aquoſi aũt dimiſit rememoratiõnẽ: quoniã ingreditur i ſtiptico: quia in ipſo eſt ſtipticitas parua quod eſt quia quando tu comparas ſaporem ei⁹ cuius diſpoſitio eſt hec ex uinis cum aqua inuenis: ipſum quando ipſum comparas manifeſta inuentione quaſi ꝙ iam recepit rem modicam ex ſtipticitate: aquoſum autem ex potu nominant omnem potum qui aſſimilatur in colore ⁊ ſubſtantia ſua aque quod eſt: quia hoc uinum uides lucidum claruꝫ quod penetrat lumen ſubtile in ſubſtantia ſua ⁊ uirtuſ cuius diſpoſitio eſt hec: etiam ex uinis eſt propinqua aque: † Quoniaꝫ non imprimit in caput debile veſtigium omnino: neqꝫ in eo quod eſt ex neruis debile. quod eſt: quia non calefacit manifeſte. Et ego quidem ero dicens in hac ſpẽ vinorum in eis que erunt poſt. Potus auteꝫ dulcis nominatur hoc nomine ex ſapore ſuo: ⁊ differentia quidem inter ipſum ⁊ inter aquam in colore ſuo ⁊ ſubſtantia ſua eſt valde magna quod eſt quia tu non inuenis vinum dulce in aliqua horarum ſubtile in ſummo ſubtilitatis: neqꝫ albi coloris verumtamen minuitur in his duobus ⁊ additur ⁊ non inuenimus in eo aliquod vtrũqꝫ ſoluꝫ. inde eſt ꝙ vina dulcia fumoſa ſunt. Vinum nominatum herois: ⁊ nominatum ſacrũ litis: ⁊ iſta duo vina ſt̃ groſſa quoꝝ vtrũqꝫ ē nigrũ: ⁊ vina ẽt q̃ ſũt in Macedonia ⁊ vinũ noiatũ tenulis: ⁊ noiatũ caradis: ⁊ ſũt vtraqꝫ dulcia. Et differẽtia qđem inter vtraqꝫ in groſſitudine ⁊ nigredine: ⁊ inter hoc vinum cuius premiſimus rememorationeꝫ eſt per quãtitatem diminutionis eorum ab eo in dulcedine ⁊ vini etiam nominati hũci bittegi facta expſſione vue poſtꝙ decoqtur q̃ntitas additionis i dulcedine ſup vnũ ē p quãtitatẽ coloris eius ⁊ groſſitudiſ ei⁹ i ſba ſua: Et ego qđe iã oſtendi i tractatu q̃rto libri mei d̃ medicinis ſimplicib⁹: ꝙ oĩs hũoꝛ dulcis fit a caliditate ñ egreſſa ab eq̃litate forti ſic̃ illa ⁊ a q̃ua fiũt res acres vel acute faciẽtes i eis caliditatẽ vehemẽtẽ acrimõia vel acuitas. n. ē iſeperabilis ab eo cui⁹ diſpõ ē hec. Et iuenit̃ iterũ vinũ dulce apud vſum ſui calefacer corpus calefactiõe tpata: ⁊ facit ſitim. Et cã i illo ē caliditas eius ⁊ ipſius groſſitudo. inde eſt ꝙ inuenis expreſſiõis vue additionẽ ẽẽ in groſſitudine ⁊ m

† In vina aq̃ſo ē ſtipticitas pauca.

† Aquoſũ vinũ ñ nocet neruis nec capiti.

gredine ⁊ dulcedie p q̃titatē tarditaq̄ more ei⁹ ſup ignē ē. Nā ꝑtrāſit in decoctiōe ſua eq̄litatē ꝯuertit ad amaritudinē. Etiā ſilr mel qđ ē dulci⁹ oīb⁹ reb⁹: qñ m̄ltipli cas decoctiōez eius ē amarū. Et ego qdē iā narraui ſicut dixi eē ſaporū oīuz in tractatu ⁊ ē q̄rtus libri mei in medicinis ſimplicib⁹. Et ego qdē ſuz incidēs in hac hora ēt ſicut iceſſi i religs expoſitionib⁹ meis: qb⁹ expoſui libros hy. dimittēs rememorari dmōſtrationū ſup ſmonē ei⁹: enūcians

MEntem levius ⁊ minuſq̃ fortiora vina percutit.

ET pcuſſio eius q̃ ꝑcutit mētē ē minor ꝑ

ſūmas vel aggregatiōes eius tm̄. Dico ḡ q̄ cū oē vinū dulce calefaciat ſit ſicut dixi groſſuz in ſba ſua oz: vt virtutes ꝑticulares q̄ appent ab eo qñ bibit nō ſint niſi ab iſtis duab⁹ q̄litatib⁹: qđ ē: q: colori in ſe nō ē vtus i nocumēto aut iuuamēto: ḡ ꝑ q̄titatē groſſitudinis huius vini ē tarditas penetratiōis eius. Oz ḡ ex illo vt non ſolū apiat opilatōes alicui⁹ mēbrorū: ſz faciat in eis opilatiōes: ⁊ ꝑp hāc cām ſit nocumentū eius epati qñ in ipo eſt infirmitas nocumentū magnū: ⁊ ꝓprie ſi in eo ē apa aut lapiditas: ⁊ nocet huic mēbro ēt nocumento pauco quādo opilatiōes q̄ ſunt in eo accidūt ab humorib⁹ groſſis: aut ꝓpter debilitatē in eo ſicut illud qđ ſit ſup ipm in ifirmitatib⁹ que nominat ꝓprie dolores epatis. † Deinde mēbruz ſm cui aduenit nocumentū p⁹ epar de vino dulci eſt. ſplen. Res āt nō eſt ita egritudinib⁹ pulmonis qñ eſt: q: penetratio eius in epate ē ex venis q̄ nominat ampla porta ad venas ſtrictas q̄ ſūt in latere eius ꝯcauo: ⁊ que ſunt in latere eius gibboſo: ⁊ in iſtis venis fit penetratio omnium humorum que penetrāt ad totū corpus. In pulmone aūt accidit ꝯriū illius: quod eſt: q: ꝑuenit ad cānas eius p⁹ penetrationē ipius in venis multis: ⁊ digōez eius in eis ⁊ p̄ma illorū ſpaciorū ad que ꝑuenit ad cānas pulmōis ſūt ſpacia pulmonis ſtricta: deinde penetrat ex illis ad ſpacia ampla: ⁊ penetrāt cū eo in tranſitu ſuo illi hūores groſſi: q nō ſolū ſunt calidiores eo: ſed ſunt ſubtiliores etiā eo: ⁊ nos qdē ſcim⁹ q̄ mūdificatio pulmonis ab eo qđ eſt in eo ex humorib⁹ groſſis fit ꝑ tuſſim: qđ eſt: q: oēs res aquoſe ſubtiles in vltimo currūt in circuitu aeris extrinſeci in tuſſi: ⁊ effundunt ad ꝯriū partis in qua incedit aer: qñ cū aere extrinſeco in tuſſi ferunt illi humores loco materiei: ⁊ manifeſtū quidē eſt q̄ oz vt ſit groſſitudo humorū cū menſura vt ſit poſſibile aeri deferre illos humores: ⁊ nō ſunt ſicut lutū qđ fixū eſt: ⁊ tenet i cāna pulmonis: ⁊ ꝓpter hāc cām nō īuenimus tuſſiz mundificare humores groſſos ⁊ viſcoſos q ſunt in pulmone qñ humores groſſi uiſcoſi quādo morant in ꝓfundo pulmōis adherent illis cannis q̄ ſunt in eo ſicut ſputū: ⁊ illud quo indigent medicine mundificātes humores groſſos retentos in pulmōe eſt ut ſit diſpō hūorū tēperata in groſſitudine ſua ⁊ ſubtilitate ſua: in hūoribus aūt uiſcoſis nō ſolū neceſſe ē humectare eos: ſed indigēt ēt abſterſiōe: abſterſio aūt fit a reb⁹ acetoſis: ⁊ propter hāc cām fit hydromel ex ꝯueniētiorib⁹ reb⁹ ſcreatui rerū groſſarū ꝑ ſputū. Secaniabin aūt humorū viſcoſorū ⁊ ſm poſt ipm hydromel ē aq̄ ordei: uini aūt dulcis potus ꝯuenit poſt potū aque ordei. † Et oz ut ſit pot⁹ ei⁹ ēt poſt maturitatē apātis facti in pulmōe in egritudinē q̄ noīat piplemonia: aut in pleureſi: aut in hora grauitatis corporū horū ⁊ apātis eorū: ſed p⁹ maturationez apoſtematis: ſi aūt uinū qñ bibit facit ſitim: tūc ꝯuenientia eius in ſcreatu: qđ neceſſe in ſcreari ꝑ ſputū ē minor. Et uniuerſaliter quidē uinū dulce i egritudinib⁹ acutis eſt ꝯueniēs ad ſcreandū illud qđ exſcreari neceſſe eſt ꝑ ſputū ꝓpter opationes eius q̄s narrauimus: ⁊ ꝓpter cām cōem oībus uinis. ſ. ꝯfortatiōez vtut̄ h ăt neceſſaria: ē ꝓprie in eo q vult exſcreare hūiditates retē

Marginalia (left): † Uinū dulce nocz epati ꝯfert pulmoni.

Marginalia (left): † Pot⁹ uini dulcis p⁹ maturationez apātis ꝯuenit i pleureſi.

ſtas in pectore ſuo ⁊ pulmone ſuo ꝑ ſputū. Quod aūt ꝑ ſputuz eijcit fit diuerſuz in ſubſtantia ſua ⁊ ſapore ſuo ⁊ virtute ſua: ſicut dixit hyp. in libro ꝓnoſticorū: in locis in qbus narrauit ſpecies qđ expuit. Et nos qdez nō inuenim⁹ in eo cuius eſt diſpoſitio hec ē vinis qñ bibit ipz ille q febrē hz iuuamētū: aliud niſi h iuuamētuz verūtñ nocumētū eius qñ bibit ē min⁹ nocumēto potus vinoſi qđ eſt vehemētioris caliditatis eo: ⁊ nō eſt in eo iuuamentū preter hoc iuuamentuz qđ narrauimus: niſi quia adiuuat ad euacuandū ventrez parū. Et ꝓpter hoc inuenimus hyppo. incepiſſe in principio ſermonis ſui: narrare res nocumēta quarū ex potu huiuſmodi vini ſūt parua: qñ ſūt plures: deinde redit poſt illud in fine ſermonis ſui: ⁊ narrat iuuamēta q̄ huic vino ſunt ꝓpria cū ſint pauca. Narrem⁹ ergo illud quod ipſe dixit: ⁊ ſequamur in illo veſtigiū ſermonis ſui narrando illud quod dixit.

CCuſſione vinorū fortium.

CUius ergo diſpoſitio eſt hec ex vinis ipſum etiam inflat.

3 **S**Ignificauit hy. q̄ ipm vinū dulce facit permixtionem rōnis minus: quod eſt: quia vina fortiora ꝓpter vehementiā ſue caliditatis replent caput humoribus ⁊ vaporibus: ⁊ calefaciūt ipſum: ꝑ quantitatē ergo diminutōis caliditatis vini dulcis eſt paucitas grauitatis ſue qua grauat caput: ⁊ pcuſſiōis ſue q̄ pcutit mentē: verūtñ hyp. dixit: q: vehementius euacuat inteſtina q̄z reliqua vina: ⁊ q: inflat viſcera ⁊ addidit in apoſtematione corū: ⁊ ego quidē iam narraui res iſtas ante. Deinde hyp. dixit poſt illud: ⁊ nō ꝯuenit vinum dulce habentibus coleraz: ſcilicet amarā ſup cōplexionē corporis cuius colera eſt vincens. Et de ꝯſuetudine quidē medicorū eſt vt intelligant ꝑ ſermonez ſuuz: coleram abſolute coleram citrinā aut rubeam. In colera autem nigra nō abſoluunt ſermonez: ⁊ dicunt coleraz tm̄: ſed addunt illud nigrum: ⁊ colera quidem nigra eſt acetoſa: ſz colera citrina eſt amara. Propter hāc ergo cauſam nominauit hyppo. illos ſuper quos vincens eſt colera habentes coleram amaram: ⁊ quando permiſcet huic colere virus aquoſum videbis ſubtiliorē ⁊ vehementioris citrinitatis. Cum ergo non permiſcetur ei aliquid videbis eā groſſam rubeam rubedine clara ⁊ colera quidem generatur in corporibus quorū cōplexio calida ⁊ ſicca. † Et cōuenientiores materie in generatione colere ſunt res dulces: ⁊ propter hoc fit q̄ mel plus rebus omnibus generat coleram: qñ ipſum eſt dulcius omnibus rebus: ⁊ ſm poſt ipſum vinum dulce. Et non ſolum nō ꝯuenit ei qui habet febrem illud cui eſt hec diſpoſitio ex vinis: qñ cuius caliditas eſt vehemens amaricat hūores proprie: cum eſt complexio eius calida ⁊ ſicca: ſed ipſū etiā propter groſſitudinem ſuam non ꝓuocatur cum vrina velociter: neq̄ diſſoluitur velociter. Oportet ergo ex illo vt nō egrediantur cū exitu eius humores colere nigre: neq̄ euacuat eos cum euacuatione ſua. Iuuamentum ergo in eo nō eſt niſi vinū ſcilicet quod ipſum ſoluit ventrez: quoniā qñ nō facit illud nocet ei ex oībus modis: qđ eſt: q: cū reliquis que ſunt in eo facit ſitim. Significat ergo illud de eo velocitatem alteratiōis eius ad coleram. 4

QUod eſt: quia humores groſſi quando calefaciūt generant ventoſitatem ſimilem eis vaporoſaz groſſam. Et ꝯuētus inflatiōis fit ab hac ventoſitate. † Quoniaz a vinis ſubtilibus nō generatur ventoſitas: ⁊ ſi generat vētoſitas ab eis in aliquo horaruz eſt ſubtilis aerea: nō calignoſa vaporoſa: veruz inteſtinis inferioribus dicit hyppo. q̄ vinū dulce nō nocet ſm q̄ ventoſitas generata ab eo tarde penetrationis morattur tēpore longo in locis que ſunt ſub hypocōdrijs ⁊ ꝓpter hanc cauſam nō nocet inteſtinis inferioribus leſione vehementi. ſ. per longitudinem more ſue in locis que ſunt in eo quod eſt ſub hypocondrijs vſquequo digeritur illic digeſtione completa: ⁊ ſubtiletur. Et quando ſuſcipit illa ventoſitas digeſtionem ſemel fit penetratio eius facilis: ⁊ inflatio accidēs ab ea ſubtilis. Et cauſa quidem propter quā expellitur ab inteſtinis ſuperioribus ab inteſtina inferiora eſt cauſa quia egreditur ventoſitas extra. 5

Marginalia (right): Uina fortia propter vehementem caliditatez ledūt caput.

Marginalia (right): † Res dulcis eſt materia colerica

Marginalia (right): † A uinis ſubtilibus nō generat ventoſitas groſſa.

O Portet vt inquiras ⁊ conſideres ꝙ ex vinis nominauit hyppo. vinoſum album: quod eſt: quia nos iaꝫ diximus in his que ſunt pꝛemiſſa ꝙ potus vinoſus nominatus vere hoc nomine eſt vinum contrarium vinis aquoſis: opoꝛtet ergo ex hoc vt celerius caleſaciat hoc vino caleſactione foꝛti valde: ⁊ ſit replens caput: ⁊ faciat permixtionem rationis: ⁊ addit in caliditate febꝛis verumtamẽ illud cuius diſpoſitio eſt hec: ex vinis nõ eſt album: neqꝫ quãdo eſt recens: neqꝫ quãdo eſt vetus: quod eſt: qꝛ tu non inuenis ex reliquis vinis ãtiquis pure album: quãuis ſit in pꝛincipio ſui eſſe albũ: ſed fit ſemꝑ quãto pluſ antiquatur citrinũ cum ergo eſt in fine ſuo fit citrinus coloꝛ eius. Simile eſt ergo quod hyp. intelligit ꝑ ſermonem ſuum potus albus: vinum ſtipticuꝫ. Et nos quidem non inuenim⁹ hoc vinum pꝛouocare vrinam: ⁊ ſi eſt groſſuꝫ tardatur moꝛa eius i locis que ſunt ſub hypocondrijs. Et ſi nõ eſt groſſum nõ moꝛatur illic tempoꝛe longo ſicut vinum nigrum: neqꝫ penetrat: ⁊ egreditur cũ vrina ſicut vinum albũ pauce ſtipticitatis: qđ eſt: quia vina iſta pꝛouocant vrinam. Et cauſa in illo eſt ſalus ipſaruꝫ a duobus nocumentis ſimul: cauſa quoꝛũ tardatur exitus aque ⁊ vini nigri: aque enim tardatur exitus pꝛopter frigus ſuum: ⁊ vini nigri pꝛopter groſſitudinem ſuam. Quod eſt: quia vinum ſtipticum ẽ pauce caliditatis quã do comparatur reliqꝫ vinis: ⁊ pꝛopter hoc fit ꝙ potus eius ꝯfert diarie: verũtamen non pꝛouocat vrinam pꝛouocatione vehemẽti. Dignum eſt ergo quod hyppo. dixit in hoc vino: quia minus eſt pꝛouocatiuũ vrine cũ comparauit ipm vino nigro. 6

Vinũ albũ ſubtile vrinã ꝓuocat.

S Ed plurimuꝫ in vrina minus penetratiuũ quã vinũ albũ.

Q Uod eſt: quia potuſ iſte dulcis minus ꝓuocat vrinam ſecundum plurimum ꝙ potus vinoſus albus.

E T cam que cuꝫ ſputo fit exſcreationem plus ꝙ alius potus iuuat.

E T vinum dulce eſt magis iuuatiuuꝫ ad exſcreandum quod ſcreatur per ſputum: ꝙ vinũ aliud.

Q Ui autem huiuſmodi vinum bibendo patiuntur ſitim: minus ſcreant quam aliud biberent vinum: qui vero non: contrarium.

C Ui autem facit potus huius vini euenire ſitum eſt ꝙ ipſe exſcreat pꝛopter potuꝫ eius minus eo quod ipſe exſcreat pꝛopter potum vini alterius: ſed cui ſitum euenire illud non facit quod exſcreat ꝑ potũ eius ẽ plus eo qđ exſcreat ꝑ potuꝫ vini alterius.

D E vino ãt albo vtrũ ſit laudabile vel illaudabile pꝛimo dictũ ẽ in his que de dulci potu tractauimus: ſꝫ eius trãſitus in veſicã facilioꝛ eſt ꝙ cuiuſlibet alterius potus cum quo ẽt vi apitiuã hñe dignoſcit̃ q̃ in his moꝛbis ſemꝑ iuuatiua ẽ: vez etiã in aliis minus alio vino ꝯueniẽs eſt: ſꝫ tñ ſi qđ in coꝛpe mundificat ꝑ viã veſice eſt neceſſe vt a moꝛbo liberet ſi ꝓut oꝫ ꝓpinet. Qđ bonũ eſt cognoſcere illam ſignificationẽ: vini q̃ iuuamenti ⁊ nocumẽti eſt mõſtratiua: cuiuſ qđẽ totius noticie oẽs qđeꝫ medici meioꝛes exptce fuere.

D E potu aũt vinoſo albo iã narraui maioꝛes res q̃ laudant̃ i eo ⁊ vituperant̃: ⁊ plures eaꝝ ſunt i ſermone meo de vĩo dulci: ⁊ qm̃ penetratõ eis ad veſicã ẽ velocioꝛ multũ ꝙ aliuſ potus: ⁊ i ipõ ẽt ẽ aptio q̃ ſit iuuamentũ ſemꝑ in egritudĩbus iſtis ⁊ i rebus aliis: Qđ ẽ: qꝛ q̃uis ſit i rebus aliis minuſ ꝯueniẽs ꝙ vinũ aliud verũtamẽ ſcđm diſpõeꝫ quando mũdificat coꝛpus ꝑ viaꝫ veſice facit euadere ex egritudine qñ adminiſtrat̃ ſcđm ꝙ oꝫ: quod bonũ eſt cognoſcere has ſignificatões ſignificãtes iuuamẽta vini ⁊ nocumẽta eius: quaꝝ ſciã nõ fuit illis q antiqoꝛes me fuerũt.

P Er potum alium intelligit hyppo. aut potũ quẽ cõparauit potui dulci: ⁊ eſt locutus in eo: quod eſt: quia iſte potus eſt minus pꝛouocatiuus vrine ſm plurimum ꝙ potus vinoſus albus: aut intelligi ꝑ ſermonẽ ſuũ: ꝙ potus alius: nõ hunc tñ ſed omne vinuꝫ in quo nõ eſt dulcedo abſolute. Cũ ergo occultetur cognitio huius ſermonis ex ſermone ſuo: ⁊ illud quo fit iuuamentuꝫ eſt vt ſit ſermo eius in potu vinoſo albo: addit etiã illud ei occultationẽ: qm̃ nõ declarat̃ oſtẽſione manifeſta ꝙ vinoꝝ eſt potus vinoſus albus: an in vinũ foꝛte vehemẽtis caleſactiõis: aut vehemẽtis ponticitatis: qđ noĩant illi de noſtra lingua ponticũ: ⁊ noĩant vinoſũ qđ ẽ leui⁹ eo ſtipticũ: ⁊ ſup qđ iſtoꝝ ẽ ſmo ei⁹. Ego ſuꝫ declarãs vitatẽ ei⁹ ad qđ itẽdit: dico ꝙ pot⁹ dulcis ẽ magis iuuatiu⁹ vinoꝝ oĩum ad exſcreãdũ illđ qđ exſcreat̃ ꝑ ſputũ qñ nõ ẽ vehemẽtis groſſitudinis: neqꝫ ẽt ẽ ꝓpinqu⁹ potui citrino diminut⁹ i groſſitudine ſua ⁊ ſua dulcedine: vinũ ãt citrinũ ẽ malũ in eo q̃ indiget ille q hꝫ febꝛẽ: qm̃ eſt calidũ vehemẽtis caliditatis: vinũ g̃ ꝯueniẽs ei qđ neceſſe ẽ exſcreari ex pulmõe poſt vinũ dulce qđ nõ eſt vehemẽtis groſſitiei ⁊ dulcedinis ẽ vinũ aquoſuꝫ cũ ꝯfoꝛtet virtutẽ debilẽ: ⁊ humectet hũoꝛes: ⁊ incidat eos inciſiõe parua: ⁊ potus ẽt huius vini ⁊ ẽt mioꝛis timoꝛis in eo q hꝫ febꝛẽ: ꝙ potus reliquꝫ vinoꝝ. 7

Vinũ aqũ ꝑ⁹ vinũ dſce magis pulmoni cõfert.

I Ntelligit per ſmoneꝫ ſuuꝫ in hoc loco hy. vinuꝫ aliud omne vinuꝫ qđ nõ facit accidere ſitim. Cauſa ãt ꝓꝑ quaꝫ fit ꝙ ex vinis fac̃ accidere ſitim minus ẽ iuuatiuuꝫ ad exſcreandũ ſputuꝫ facilis tibi eſt inuentio ſi es memoꝛ eius quod pꝛeceſſit de ſmone noſtro: quod eſt: qꝛ ſitis moꝛatur in qbuſdã hominibus quãdo bibitur vinũ dulce: quoniam caliditas ſe. quã habet eſt magis addite caliditas ⁊ malicie: ⁊ qñ caliditas ſe. eſt cũ hac diſpoſitione exiccat ſputũ ⁊ ponit ipſum groſſius ⁊ vehemẽtioꝛis viſcoſitatis: ⁊ nõ ẽ neceſſe nobis dicere ꝙ illud cuius diſpoſitio ẽ hec: ex ſputo ſcreare eſt graue. 8

T Aꝫ narraui eẽ hui⁹ vini in ſmõe meo: de potu dulci: qđ eſt: qꝛ hy. cõparat ipſuꝫ ei ⁊ ingrit de virtute eius in hoc tractatu. Dixi eniꝫ ꝙ inquiſitio de potu vinoſo albo nõ eſt parua: qđ ẽ: qꝛ nõ eſt poſſibile alicui ex vinis albis vt caleſaciat caleſactiõe vehementi: verũtamen cuius caleſactio ex vinis ẽ vehemẽs: erit coloꝛ illius ẽt rubens clarus: ⁊ ſm p⁹ ipſuꝫ eſt vinũ qđ noĩat̃ citrinuꝫ: ⁊ tertiũ poſt hec duo ẽ vinuꝫ rubeuꝫ: ⁊ potus dulcis eſt quartũ. Vinum aũt albuꝫ eſt minoꝛis caleſactionis oĩbus vinis: ⁊ differẽtie particulares in hoc vino in multitudine ⁊ paucitate ſunt in eſte: illud aũt ex vinis cuius diſpoſitio eſt hec diſpoſitio: iaꝫ diximus in eis que ſunt pꝛemiſſa: quod eſt velocioꝛis penetratiõis ad veſicã ꝙ potus dulcis. In hoc aũt ſermõe dixit hyp. ꝙ cõuenientia eius in rebus alijs eſt minoꝛ ꝙ vini dulcis. Res antẽ iſte ſunt ventris ſolutio: ⁊ exſcreatio eius qđ exſcreatur ꝑ ſputũ deinde dixit. Quã bonum eſt cognoſcere ſignificatiões ſignificantes virtutem vini. 9

Nõ grad⁹ caliditatis in vinis ſꝫ coloꝝ diuerſitatem.

Omne vinum dulce eſt magnum: ſed nõ omne vinum nigrum eſt dulce: verum tu inuenis in vinis nigris vinũ nigrũ quod eſt ſtipticum ſicut vinuȝ quod inuenit̃ apud nos in Aſia prope ciuitatẽ pgamũ in ciuitate que nominatur Fancarne: ⁊ in ciuitate que nominatur Malas. ⁊ Uina aũt que ſũt in kabichel: q̄ nominatur anatis ſũt ſtiptica dulcia compoſita ex duobus ſaporibus cõtrarijs ⁊ ꝓpter hanc cauſam fit malum: quoniam nõ penetrat in venas neqȝ deſcẽdit a ſtomacho velociter: ſed morat̃ in eo tempore lõgo: ⁊ inflat ipm per illud aũt qđ ex vinis eſt nigri coloris ſtipticum in quo nõ eſt dulcedo fit iuuamentũ in quibuſdã egritudinibus accidentibus in ventre: quãdo deſcendit qđ ipſuȝ ꝓuenit plus q̄ꝫ oportet aut eſt illud qđ egredit̃ ex eo de genere alcorati: tunc eniȝ inuenis ꝙ hoc vinũ eſt cõueniens: ⁊ ſimiliter etiam vinũ album: ⁊ ſimiliter etiã vinũ ſtipticũ ⁊ relique medicine ꝓuenientes. Hyppocrates enim dicit in eo cuius diſpoſitio eſt hec: ꝙ vinuȝ citrinũ etiã conuenit ei: ⁊ non dicit illud abſolute in omni vino citrino aut palmeo: ſed in eo quod eſt ſtipticum citrinũ: quod eſt: q2 oportet tibi vt intelligas ſermonẽ eius ſuper hec duo ſimul ſicut dixit. Uino autȝ citrino ⁊ ſtiptico oportet te vti in huiuſmodi infirmitatibus: qđ eſt: q2 vinũ citrinum dicitur de duobus potibus: ⁊ ſimiliter nigrum: quoꝝ vnuȝ eſt vinum dulce: ⁊ alterũ vinũ ſtipticũ: ⁊ hic eſt etiaȝ vinũ aliud tertiũ preter hec duo: compoſitum ex iſtis duobus ſaporibus: veruntamẽ illud cui ſapor eſt minus: nominatur ex colore ſuo duobus nominibus: vinum aũt citrinum vehementius ledit caput ⁊ menteȝ: quoniam eſt calidius nigro: ⁊ ꝓpter hanc cauſaȝ fit addens in febribus: quod eſt: quoniam ꝓuenientiora vina in febribus ſunt vina aquoſa tm̃. Neceſſario ergo prohibet hyp. vti ſtipticis: quorum color eſt citrinus aut niger: quando in capite eſt grauitas: aut in mente nocumentum: ſcilicet quando feb. tãgit menteȝ ⁊ ledit ipſam: ⁊ in egritudinibus etiã que fiunt in pectore ⁊ pulmone quando in eis fit graue excere ſputum: ⁊ dicit iteꝝ: in eo cuius diſpoſitio eſt hec ex vinis ꝙ eſt inconueniens quando vrine exitus eſt difficilis: ⁊ manifeſtuȝ quidem eſt ꝙ illud eſt propter groſſitudineȝ ⁊ ipſius ſtipticitatem. 10

⁊ Uina cõpoſita ex ſaporibus cõtrarijs ſũt mala.

Uinũ citrinũ ẽ calidi⁹ nigro

Cõueniẽtiora vina i febribus ſũt aquoſa.

Palmeus potus quidem ⁊ niger ⁊ ponticus in his morbis vtilis eſt ſi non fuerit capitis grauitas ac menti non timeas: nec fuerit difficilis ſputi ſcreatus: ⁊ exitus vrine nõ eſt difficilis: ⁊ ſtercus humidum ⁊ liquidum: ⁊ ſimile loture inteſtinorum: hoꝝ enim ſiquid licet affuerit album vinum: ⁊ omnia vinorum ſimilia non dare bonũ eſt.

Te autem vti vino citrino ⁊ nigro ſtiptico in iſtis egritudinibus eſt ſcđm rectitudinem quando non eſt in capite grauitas: neque times ꝙ ledat mentem. neqȝ etiam ſputi excreatio eſt difficilis: aut eſt exitus vrine difficilis: aut egeſtio ſubtilis humida de

genere alcorati: nam rectius eſt quando aliqua harum rerum eſt vt dimittas vti vino albo: ⁊ omne quod ſimile eſt ei ex vinis.

Sciendum eſt etiam tibi ꝙ ſuperioribus ⁊ inferioribus membris minus nociuum eſt ſi aqua ſuper miſceatur circa aũt inteſtina ſalubrius ſi fuerit puꝝ vinũ.

Ibi autem neceſſe ẽ vt ſcias ꝙ nocumẽtum eius omnibus membris ſuperioribus ⁊ membris que ſequuntur veſicam eſt minus quando eſt permixtum ſuperflua permixtione: in partibus aũt eȝ inteſtinorum iuuamentum eius eſt plus quando puritati propinquius exiſtit.

Ti vino ſtiptico ẽ ꝓueniens in infirmitatibus accidẽtibus in iteſtinis q̄ narrauit hy. tm̃ ⁊ p illud fit ꝙ iuuamentũ eius in eis eſt quãdo bibitur exiſtens puꝝ ꝓpter ſtipticitatem ipſi⁹ qua fit iuuamentum in eis loco eius. Et hec quidem ſtipticitas remouetur ab eo quando miſcetur cum aqua mixtione multa: ⁊ ſicut iuuamentum eius eſt in iſtis propter ſtipticitatem que eſt in ipſo quando bibitur exiſtens puruȝ ſimiliter nocumentum eius eſt in partibus pectoris ⁊ capitis vehemẽtius quando bibitur puruȝ: hec ergo ſunt membra que ſignificauit hyp. per ſermonem ſuum: ⁊ dixit: quia nocet omnibus membris ſuperioribus: ⁊ nocet etiaȝ corporibus que indigẽt euacuatione per vrinam. Quod eſt: quia vinum ſtipticum prohibet omnes ſpecies euacuationis per vrinam ⁊ abſcidit eaȝ. Cũ ergo abſcidit ſermoneȝ ſuum: in vino: in hoc loco ſecutus eſt illũ in ſermone: cum hydromelle ⁊ ipſe quidaȝ iam narrauit in ſermone ſuo totum quod neceſſarium eſt ſcire de vini eſſe niſi paꝝ: ipſe enim dimiſit reȝ vnaȝ quã non expoſuit: ⁊ hec eſt quam ego dixi in partibus ſermonis mei. ſ. ꝙ ꝓuenientius ex vinis omnib⁹ ei qui habet egritudinẽ acutaȝ eſt vinum aquoſum. Et hoc vinũ eſt vinuȝ cuius color eſt albus ⁊ eius ſubſtantia eſt ſubtilis: ⁊ nõ oſtenditur in eo aliqua ex q̄litatibus que inueniũtur in reliquis vinis: nõ ſtipticitas: neqȝ põticitas: neqȝ aſperitas: neqȝ dulcedo: neqȝ amaritudo: neqȝ ventoſitas: eſt ei: quia hoc vinũ ſolũ inuenit̃ priuatũ nocumẽtis: q̄ ꝓueniunt ex potu aque ⁊ oĩ malicia quã euenire faciũt reliq̃ vina. Et nos q̄dẽ inuenim⁹ hmõi vinũ in multis locis in regione Italie: ⁊ in regione Aſie: in regione q̄dẽ Italie vinũ qđ noĩat̃ menoſuȝ de quo in potu dat̃ febricantib⁹: ſed in regione Aſie vinũ citriſes: ⁊ vinũ qđ nominat̃ ſibiles: ⁊ vinuȝ qđ nominat̃ cichlis. Et q2 iã intellexiſti ſignificationes eius: tunc facilis ẽ huiuſmodi ex vinis inuentio in vnoquoqȝ populoꝝ in regionib⁹ in q̃bus fit difficilis inuẽtio vinoꝝ ſubtiliũ aquoſoꝝ: inde ẽ ꝙ ego inueni hmõi vinũ calicheli ⁊ necbiti ⁊ acritis ⁊ critis: ⁊ fortaſſe nõ inueniuntur in iſtis locis vina ſubtilia aquoſa: verũtñ quandoqȝ inueniunt̃ in iſtis locis huiuſmodi vina q̃uis paꝝ: ⁊ mirabilius illo eſt qđ ego vidi in Egypto: quod eſt: quia Uina groſſa vehementia fortis odoris inueniunt̃ i locis calidis: in regione autem Italie ⁊ regione hierenimati ⁊ in regione Aſie non eſt mirum ſi in eis ſunt vina aquoſa multa. Oportet autem vt inquiratur ⁊ conſideremus que cauſa fuit in dimiſſione hyppocratis vt non loqueretur in hoc vino ſermonem proprium in ſermone qui preceſſit ſm̃ ꝙ ipſum eſt minoris nocumenti q̄ꝫ reliqua vina ei qui habet febres: quod eſt: quia non eſt tibi poſſibile vt dicas ꝙ hyppo: nõ fuit ſciens hoc vinum: quod eſt: quia tu inuenis poſt paululum in ſermone ſuo de hydromelle ſcripſiſſe hunc ſermonem: ⁊ eſt in quibuſdam rebus fortius vino ſubtili: parum tolerans aquã cui non eſt odor: ⁊ in quibuſdam earum debilius: ⁊ non dixit hunc ſermonem niſi cum ipſe comparauit hydromel vino ſubtili quod parum tolerat aquam cui non eſt odor. Narrauit ergo ſignificationes vini aquoſi cum exqſitione ⁊ pſcrutatione. Dignum eſt ergo ꝙ poſtq̄ꝫ narrauit eſſe potus vinoſi: ⁊ dixit: quia ledit caput ⁊ perdit mentem: viſum eſt ei ꝙ illud ſufficiebat in itellectu vini aquoſi: q2 ñ poſſibile eſt ei qui cõſiderat vt ſcias res multas ex contrarijs eorum. 11

Stipticitas vini remouetur pp mltã aquã mixtiõeȝ.

Uinum ſtipticũ ꝓhibȝ euõeȝ p vrinam.

Quale ſit vinũ aquoſum.

Uia groſſa vehemẽtia ⁊ fortis odoris inueniũt̃ in lõcis calidis

Sermo eius in oībus bo:is īfirmitatis: ſignificat ꝙ ſermo eius ē in egritudinib' acutis in qbus dixit ꝙ te vti ptiſana o:dei anteq̄ ꝯſequat̄ egritudo ſtatū ſuū eſt inconueniēs: qm̄ qn̄ hō hʒ febrē acutā: ⁊ nō eſt in pecto:e eius ⁊ in pulmone ipſi' aliqd ex mo:bis: ⁊ virtus eius ē fo:tis: ⁊ d aptitudine egritudinis ei' eſt vt ꝯſequat̄ ſtatū ſuū circa diem q̄ntū: tunc ſufficit vt remaneat ꝑ totū hydromellis tm̄ ⁊ toleret illd hydromel ergo in oib' infirmis ē ꝯueniēs valde in huiuſmodi egritudinibus. † Hn̄tib' autē colerā amarā iuuamentū eoꝝ ꝑ ipm̄ ē minus: qd̄ eſt: q: ꝯuertit̄ i eis ad colerā: niſi antecedat ⁊ egrediat̄: aut ex inteſtinis: aut ex veſica: nam ſi antecedat ⁊ egrediat̄ cum eo, qd̄ nō nocet fit iuuamentū ꝑ ipʒ iuuamento magno valde: qd̄ eſt: q: egredit̄ cū exitu el' colera. Et hy. quidē ſignificauit in h̄ ſermone in eo qd̄ dixit cōplexionē hydromellis † Nō eſt: q: magis iuuatiuū eſt vt ſit illud de eo qd̄ bibit ille cuius diſpoſitio nature cuius eſt hec diſpoſitio: ꝙ ꝑmixtū eſt ꝑmixtōne vehemēti donec fiat ꝓpinquus aque tūc enī nō excitat ſitiʒ: neq̄ generat colerā. Et ſicut nocet habētibus colerā amarā: ſimiliter ēt dicit in eo q: nocet eis quoꝝ viſcera ſunt magna: ⁊ itelligit in hoc loco ꝑ viſcera magna: nō illuʒ cuius viſcera ſūt magna ꝑ naturā: ſed illū cuius viſcera ſunt magnificata ꝓpter apa lapideuʒ in eis: aut ex apate calido: aut ex apate molli: qd̄ eſt: quia hydromel nocet iſtis: qm̄ nō eſt poſſibile in eo vt antecedat ⁊ egrediat̄ a co:po:ibus eoꝝ velociter: ſed ꝯuertit̄ ad colerā facile: ⁊ p:op:ie in apoſtematibus calidis: ⁊ cauſa in illo eſt caliditas eius: quoniā in apoſtematibus reliquis egredientibus a natura eius eſt mino:is nocumenti. 12

† Hydromel nocet habētibus colerā.

† Nota de hydromelle.

Iam p:opoſui vel enunciaui in eis que p:emiſſa ſunt cauſam p:opter quam fit hydromel minus excitans ſitim q̄ vinuʒ dulce in locis in quibus oſtendi ꝙ ipſa ambo ſimul ꝑm dulcedinē ſuā p:operāt ꝯuerſionē ad coleram: ⁊ ꝙ hydromel ꝑm ſubtilitatē ſuaʒ ⁊ penetrationē ſuā ad oīa loca eſt minus excitās ſitim: qm̄ quādo mo:at̄ in ſtomacho ſpacio longo excitat etiā ſitim: nō minus q̄ excitat ipſaʒ etiā vinū dulce: verūtamē hoc accidit raro. † Uelocitas aūt penetratiōis eius a ſtomacho ⁊ inteſtinis ⁊ epate ad renes ad veſicā plus q̄ vini dulcis: nō ſolū accidit raro: ſed eſt inuenta in hydromelle in oībus bo:is: ꝓpter hoc ergo factū eſt hydromel minus excitans ſitim q̄ vinū dulce. Hy. autē nō loquit̄ in eo ſicut dixi: ſed enunciat hanc intentionē ꝑm aliuʒ modū: ſignificat ergo v̄tutem hydromellis ex operatiōe eius in pulmōe: qd̄ eſt: quia ipſe oſtendit in hydromelle quia nō faceret illas operationes ſi ipm̄ non penetraret in ſpacijs q̄ ſunt in pulmone: ⁊ abſtergāt ea: iuuamentū autē eius ad ſcreandū illud quod neceſſe ē ſcreari de ſputo: non dixit ſermone abſoluto: ſed addidit cum eo: cū quantitate equali. ſ. ꝑm facilitatem paruū per: quod eſt: quia nō poteſt adiuuare ad illud qd̄ exſcreatur iuuamento magno: ſicut ſecaniabin: preter ꝙ in eo eſt ſedatio q̄ nō eſt in ſecaniabin penitus: quod eſt: q: ſecaniabin excitat tuſſim: qm̄ mo:dicat ⁊ exaſperat ꝓpter vehementiaʒ ſue abſterſionis. Hydromellis autē ⁊ ꝓp:ie quod ex eo eſt multe cōmixtionis abſterſio ē pauca valde: ⁊ noīatur illud cuius virtus eſt hec virtus lotiuuʒ: ⁊ nō dixit in eo hyppocrates in hoc loco: quod in eo eſt quidā ablutionis: niſi ꝓpter hanc virtutē: ⁊ ſignificauit paucitatē que eſt in ipſo de hac virtute per ſermonē ſuuʒ: qddā hec enī dictio

† Hydromel minus excitat ſitiʒ q: citi' penetrat.

Hydromel ſi i oībus tpibus mo:bi bibit̄ i acutis egritudibus eius ꝯuenētia plurimū mino: ē eis q colerā habēt amarā: quiq̄ magna habēt viſcera q̄ nō habentibus.

Hydromel aūt quando bibit̄ i oībus horis īfirmitatis i egritudinibus acutis ē ꝯuenētia eius ſecūdū plurimū habētibus colerā amarā: ⁊ quoꝝ viſcera ſūt magna minus q̄ ſit ꝯuenētia eius eis qui nō ſunt ita.

Hydromel aūt plurimū minus ſitis ſuriam accēdit q̄ vinum dulce: q: pulmonē humefacit: ⁊ ad ſputū exſcreandū iuuamētū tēperatū pſtat tuſſiʒ ſedat: hoc aūt ideo: q: virtutis hʒ qddā lauatiue: ⁊ ſputū viſcoſum plus q̄ opo:tet reddit.

Hydromel āt ſecūdū plurimū minus excitat ſitiʒ q̄ vinū dulce: qd̄ eſt: q: mollificat pulmonē: ⁊ adiuuat ad ſcreādū qd̄ exſcreari neceſſe eſt cum ſputo iuuamento equali: ⁊ ſedat tuſſim: ⁊ cauſa in illo eſt: quia in eo eſt quidaʒ ablutionis ⁊ hec quideʒ ablutio facit ſputum viſcoſum plus q̄ opo:tet.

quiddā: quando addit̄ ei ad quod addit̄ ſignificat paucitatē: hec ergo ablutio parua inuenta in hydromelle: ml' totiens viſcoſum efficit ſputū nō qm̄ illud in quo ē virtus illa faciat illud: ſed ꝓpter paucitatē eius qd̄ eſt in ipſo de illa. † Quod ē: q: neceſſaria eſt in eo quod de ſputo eſt groſſuʒ medicina vehemētis abſterſiōis q̄ poſſit abſtergere hūo:ez viſcoſuʒ qui iā tenet in cāna pulmonis. Si aūt iſte humo: groſſus ē aggregatus in loco q eſt inter pectus ⁊ pulmonē tunc fo:ſitan neceſſaria eſt in extreatione eius plus multū medicīa cuius virtus in abſterſiōe ⁊ inciſiōe ſit fo:tis vt abſtēgat illū humo:ē a panniculo tegēte coſtas: ⁊ incidat ipſum ⁊ ſubtiliet eū. Quod eſt: q: nō eſt poſſibile vt penetret iſte humo: in pānic uluʒ velātē id eſt cooperientē pulmonē: ita vt veniat ad cannā eius: niſi ꝑm hanc diſpoſitionē. Nō ergo bene fecit hyppocrates in hoc ꝙ addidit ad ſmonē ſuū: ⁊ cauſa in illo: q: in ipo eſt quiddā ablutionis ſermonē ſuū: ⁊ hec ablutio viſcoſuʒ efficit ſputuʒ plus q̄ opo:tet: qd̄ eſt: q: melius eiſſet vt diceret ꝑm hunc modū ⁊ cā i illo eſt: q: in hydromelle eſt ablutio parua q̄ multotiēs facit deſcendere ſputuʒ: ⁊ augmētat viſcoſitatē eius plus q̄ opo:tet: qd̄ eſt: q: augmētatio viſcoſitatis ſputi nō eſt: qm̄ diſpoſitio hydromellis eſt hec diſpoſitō: ſʒ illud eſt res q̄ ꝓp:ia eſt ſputo: ꝑ hydromel autē nō fit in eo iuuamentuʒ aliquod ſʒ dimiſit ipm̄ remanere ꝑm naturā ſuā: melius ergo fuit vt diceret̄ ꝙ ꝑ hydromel nō fit iuuamentuʒ in ſputo viſcoſo: niſi q: addit in viſcoſitatē ſputi: ſermo enīʒ hy. inuiſcat ſputuʒ: eſtimatio eſt iu hydromelle q: ponit ſputuʒ in hac diſpōne. Ingt Humain: Sermonē dixit Gal. in quo fecit errare hy. diligens victoriā de eo. † Inde eſt: ꝙ tu inuenis cum poſt paululuʒ in expoſitiōe ſua qua exponit ſermonē hyp. in quo diſcernit inter opationes hydromellis vehemētis puritatis: ⁊ opationes hydromellis vehemētis cōmixtionis teſtificari in eo hydromelle: q: qm̄ eſt quātitas eius quod eſt in ipſo de melle multa excitat ſitim: ⁊ facit ipſum viſcoſuʒ ſputuʒ. Et ego qdē faciā te ſtare ſup ſermonē eius iſtum: quādo peruenies ad ipm̄: nō eſt ergo ſmo hyppo. in hydromelle poſtq̄ dixit: ⁊ cauſa in illo eſt: q: in eo eſt quiddā ablutiōis: ⁊ hec ablutio viſcoſuʒ efficit ſputum plus q̄ opo:tet nō rectus. Et manifeſtuʒ eſt ꝙ ſermo iſte nō eſt ſmo abſolutus in oī hydromelle: ſed in eo quod ex eo ē vehementis puritatis ita vt ꝓpter vehementiā caliditatē ſue ⁊ ꝓpter multitudinē eius quod eſt in eo de melle excitat ſitiʒ: ⁊ ſputuʒ efficiat ipſum viſcoſuʒ. † Nō eſt: q: cum ablutio ſcilicet abſterſio nō fiat in hydromelle niſi ꝓpter mel: ⁊ abſterſio etiaʒ nō fiat melli niſi p:opter caliditatem eius ſicut in quibus ē abſterſio. P:opter illud dixit hyppo. in virtute hydromellis que nominatur ablutio ꝙ quādo eſt in hydromelle plus q̄ opo:tet efficit viſcoſum ſputum: nō quoniā abluit ⁊ abſtergit: ſed qm̄ calefacit ⁊ inflāmat. Cū ergo iſtud ſit ita: tunc nō opo:tet vt re-

† In ſputo viſcoſo eſt neceſſaria medicina vehemētis abſterſiōis

† Hydromel dupl'ex pur' ⁊ cōmixtum.

† Abſterſio eſt propter caliditatē.

darguatur by ypp. ⁊ dicatur errare in suo sermone: neq3 vituperetur etiam Gal. tiam quod nunc diximus vt disputaremus per illud de hyppo: non accepimus illud nisi ab eo. 13

I Iam ante dixi q̄ hydromel prouocat vrinam: quoniam penetratio eius ab omnibus visceribus que sunt inter stomachum ⁊ renes est facilis. Et ostendi iterum q̄ quando egritudo est in epate: q̄ non oportet vt bibatur hydromel: ⁊ nocet etiam spleni quando in eo est apostema calidum: q̄d est: quia conuertitur ex calore igneo qui est in apostemate calido velociter ad coleram:

a A Qua mellis multu3 prouocat vrinam nisi huic aliquod viscer contradicat.

b H Ydromel etiā prouocat vrinā vehementer: nisi phibeant ab illo quedam viscera.

b H Umores de genere colere purgat ab infra: q̄d aūt purgat aliquādo bonū est in colere: aliquado satis plus q̄ d3 tinctū plusq3 spumosu3: q̄d maxie colerā habentibus quorū magna viscera habent ptingit.

e E T soluit et humores q sunt de genere colere inferius: ⁊ qnq3 est quod ex eis educit bonū inferius: ⁊ quandoq3 est tinctum plus q̄ oportet ⁊ plus spumosum: ⁊ plus quidem accidit hoc in habētibus coleram: ⁊ quorū viscera sunt magna.

suum cū dictionibus suis: ⁊ est hic. Inqt. Sicut vina dulcia quādo cū eis miscent̄ alique medicine subtiliatiue mundificant grossos humores viscosos flegmaticos q sunt in pectore ⁊ pulmone. Similiter etia3 quādo epar est apostematu3 aut splen. est nocumentū accidens ab eis maius q̄3 iuuamentū eorū: q̄d ē: q: ista mēbra trahūt ad se res dulces quādo perueniūt ad stomachū velociter: quare coartant̄ pter illam causa3 in extremitatibus vene que sunt in eis facile: ⁊ proprie vene que sunt in epate in locis in qbus cōcurrūt extremitates venar̄ diuersaru3 ex vena que ē ī latere concauo eius nominato porta: ⁊ extremitates venarū ramificataru3 ex vena que ē in latere gibboso eius q̄ nominatur profunda: nō ergo cōueniunt res dulces istis visceribus quando in eis sunt apostemata: neq3 quādo in eis est lapideitas: neq3 qn̄ sunt orificia venar̄ minutar̄ q̄ sunt in eis opilata: neq3 etiā ipm̄ mel: q̄uis sit in eo virtus icisiua: verūtn̄ medici frangunt vehemētiā virtutis dulcedinis mellis cū aceto: quare fit secaniabin qn̄ probas ipm̄ cū rōne ⁊ expimento pueniētius rer: ⁊ magis iuuatiuū ear in regimine subtiliatiuo. Cū g scis hec de dispositiōe gal. tūc nō est necesse tibi vt audias a me in eo rē aliā: quod est: q: iam declaratū est tibi in sermone vno cōi.

Non tm̄ stomachus sed viscera oia dulcib' delectant̄.

Et dignum est etiam q̄ viscera delectantur hydromelle propter dulcedinem eius sicut stomachus quare prouocat ea ad attrahendum illud cu3 velocitate: ⁊ similiter etiā relique res dulce: na3 inest vt dicat in eis: sicut ipse sunt delectabiles apud stomachum: similiter sunt delectabiles apud omnia viscera: ⁊ de stomacho quidem apparet q̄ ipse delectatur ex huiusmodi rebus: quod est: q: postq̄3 deglutinimus eas sentimus quasi stomachu3 desiderare eas sicut sentimus eum semper ledi asperis rebus ⁊ amaris: non in hora qua comedimus eas tm̄: s3 post illud etiam per tempus ⁊ propter illud etiam nō inuenimus aliquem qui sumat eas in aliqua horar nisi sm̄ viā medicine propter humores aggregatos nō sm̄ cursu3 naturalē in stomacho.

Stomachus sanus ledit̄ amaris ⁊ aspis

Qn̄ vero stōachus seruat sanitatē suā ledit̄ oibus istis rebus: res aūt delectabiles in venis sunt res dulces tm̄: sed etia3 ⁊ meri iuenimus delectari delectatione vehementi quādo deglutiunt̄ res dulces qm̄ hoc mēbrū est aptū in natura sui cōueniens ei cuius dispositio est h' ex reb'.

Meri or tū h3 ex intrinseca tunica stomachi.

Huiusmodi aūt mēbri generatio est ex pāniculo intrinseco ex panniculis stomachi: ⁊ tegit iste pāniculus etiā linguā verūtn̄ ex lingua manifeste apparet sensus eius de rebus dulcibus. Ex meri aūt sentimus q̄ ipsu3 delectat̄ deinde os stomachi ex rebus dulcib' qn̄ deglutiunt̄ cū aial est remanēs sm̄ sanitatē suā: sm̄ hoc ergo etiam o3 q̄ viscera delectent̄ ex rebus dulcibus: q: attrahunt ex eis velociter q̄titate3 multā in hora sanitatis ⁊ nutriūtur ea. Cū ergo sunt in hora qua ledunt̄ a febre ⁊ apātibus calidis: puertunt illas res ad colerā: inde ē: q̄ tu iuenis epar in eo q̄d nutrit̄ ex aialibus p cōmestionē ficuū magnu3 valde delectabile delectatione manifesta.

Epar impinguat̄ ex dulcibus.

Quoniā epar nutrit̄ ⁊ impinguat̄ ex comestione rerū dulciū. In apātibus aūt calidis: ⁊ fe. nō puertunt̄ huiusmodi res ad hoc vt addāt in magnitudine epatis: s3 generāt colera3: quod est: q: calor febris est vehemēs: s3 caliditas innata est equalis. Inqt Humain. Iā dclaratū est de Gal. in hoc loco q: posuit cām nocumenti accidentis in visceribus puersione3 rer dulcium ad colerā propter caliditatem que est in apostematibus calidis. Et iste quidem sermo verificat̄ in apostematibus calidis tantū: in opilationibus vero ⁊ apostematibus lapideis ⁊ in omnibus his similibus in qbus cum sunt in visceribus addunt res dulces cū comedunt̄ ⁊ bibūtur nō. Causa3 aūt cōem in hoc q̄ res dulces nocēt oibus istis morbis iam dixit gal. in postremo tractatus sui de regimine subtiliatiuo: ⁊ ego pona3 sermonē illū

Res dulces nocēt visceribus opilatis.

Qd̄ res dulces nocēt in oibus infirmitatibus accidētibus in visceribus in qbus coartat̄ via si illud est pter apata: aut est pter opilatiōes: ⁊ ē sermo ei' iste quē dixit in regie subtiliatiuo apātibus aūt calidis que accidūt in eis nocēt pprie res dulces: qm̄ res dulces si ear penetratio non est facilis ⁊ festina: conuertuntur ex caliditate illor apostematum ad coleram. 14

o O Portet vt rememoreris in hoc loco smonis eius precedētis in quo cū comparauit inter hydromel ⁊ vinū dulce: dixit in hydromelle: q: minus excitat sitim q̄3 vinū dulce: ergo similiter etiā in hoc loco inuenimus q̄ cū cōparauit hydromel cū vino dulci dixit. Et solutione educit humores qui sunt de genere colere iferius plus: q̄d est: q: vinū dulce etiam soluit: verūtn̄ quādoq3 hydromel soluit humores de genere colere: ⁊ quādoq3 solutione educit humores malos: ⁊ isti humores mali sunt de genere colere: qbus res alia penitus nō ē admixta: ⁊ color colere qui est in eis ē color igneus: ⁊ color rubeus grossius clarus: ⁊ spuma que accidit in istis humoribus ē multotiens sicut euētus eius etiā in eo: q̄d calefit p ignē calefactione forti: sup istas nāq3 res natat.

Spuma fit a dupli ci causa.

Spuma: ⁊ quādoq3 ē euētus spume in eis sicut euentus eius in humiditatibus qbus nocēt venti ⁊ venit ab illa spuma: ⁊ primū quidē hor duoru3 significat caliditatē egredientē ab equalitate: ⁊ secundū significat coartationē instrumentor ⁊ aggregationē agitationū ventoru3 inflantiu3 retentor in locis quibus nō est penetratio: ⁊ huiusmodi quide3 ventositates egrediunt̄ quidē multotiēs in febribus in quibus liquefit corpus. Et potus quidem hydromellis in his febribus est in vltimo contrarietatis ei quod in eis est necessarium: ⁊ nocet vltimo nocumento eis qui minorantur. Potus autem aque frigide est sm̄ contrarium illius conferens vltimo iuuamento: hyppo. autem dicit q̄ euentus huius egestionis est proprie propter potum hydromellis in eo super quem vincens natura est colera: scilicet cuius complexio est calida: egrediens in caliditate sua ab equalitate: ⁊ habet in egritudine sua apostema calidum in quibusdam visceribus suis: quod est: quia nomen egritudinis cōmunis in huiusmodi loco est proprium ei qui habet apostema calidum quoniam non fit inflammatio febris ab apostemate lapideo: neq3 ab apostemate molli: ergo manifestum est: quia

[illegible]o fit in quibuſdã egritudinibus calidis in qbus eſt nõ[illegible] ſermo: apoſtema: tunc eſt apoſtema calidum: nõ apoſtema molle .i. flegmaticuꝫ: aut apoſtema lapidum .i. melancolicum ⁊ illũ cuius diſpoſitio ẽ hec diſpoſitio: nominauit hyppocrates in hoc ſermone magnoꝝ viſcerum.

SCreatuſ oportunuſ cũ ſputo ac pulmõis humectatio: maxie fit ex potu aque mellis pluſ mixte. Sed egeſtio ſtercoris colerã habentiũ ⁊ calorẽ fit ex potu aque mellis: cuius mixtio puro vicina fuerit multo plus ꝙ̃ eius cuius cõmixtioni aqua dominat̃.

SCreatus ergo cuiuſ qd̃ exſcreatur ꝑ ſputũ: ⁊ mollicies pulmonis fit ꝓprie ex potu hydromellis cõmixti cõmixtione ſupflua: deſcenſio autẽ egeſtionis ſpumoſe: ⁊ illiuſ ſup quaꝫ vincens colera calida eſt fit potu hydromellis cuius cõmixtio eſt vehemẽtioris puritatis pluſ ꝙ̃ illiuſ ſup cõmixtioneꝫ cuius vincens eſt aqua.

SEd ẽt cuiuſ egõ hãc habuerit q̃litatẽ ipſi maxio nocumẽto ẽ: neqꝫ enim ardorẽ q ſub diaphragmate ẽ extiguit: ſꝫ potius furoreꝫ ⁊ feruorẽ ſtimulat; atqꝫ īfirmo īfert morbi ītolerantiã: mẽbriſqꝫ generat moleſtiã. In iteſtinis ãt ⁊ ī ſtomacho vulnera generat.

IN illa ãt egõe cuius diſpoſitio ẽ hec diſpoſitio: ſunt iteꝝ nocumenta alia magna quod ẽ quia nõ extinguit inflammationẽ factam in locis que ſũt ſub hypocondriis: ſed excitat eaꝫ: ⁊ accidit ab ea prauitas tolerandi egritudinem ſuper infirmum: ⁊ inquietudo membrorum ⁊ facit accidere vulcera inteſtinis ⁊ ſtomacho.

IAm dixi iteꝝ in eis que ſunt p̄miſſa: ꝙ hydromel cõuertitur in egritudinibus acutis ad coleraꝫ: ⁊ nocet eis ꝓpter illud † Aque auteꝫ tardat̃ penetratio: ⁊ moratur in locis que ſub hypocõdriis ſunt tempore longo: ⁊ propter hoc neceſſe eſt tibi vt fugias ab vſu eius. Rectius eſt ergo vt vtaris potu cõmixto ex vtriſqꝫ ſimul ⁊ fit cõmixtio tua q̃ cõmiſces ea ex quantitate multa aque cũ quantitate pauca mellis: mel enim facit penetrare penetratione ſua ipſã: qd̓ eſt: quia vrine exitus fit facilis ꝑ hunc potũ ⁊ exſcreatio ei⁹ quod exſcreatur per ſputum fit facilior ⁊ velocior quãdo tu acceperis ipſuꝫ ſm hũc modum: ꝙ ſi tu ꝑmiſceas cum hac quantitate aque quãtitatẽ mellis maiorem hac quantitate facit euenire velociter ſitim ⁊ addit inuiſcoſitatem ſputi.

† Aqua in egritudinibus acutiſ tarde penetrat.

Inquit Humain. Iſte locus eſt in quo promiſit in eis que premiſſa ſunt: ꝙ facerem ſtare te ſuper ipſum ex ſermone gal. quo inuenimus eum confiteri confeſſione manifeſta ꝙ hydromel permixtum permixtione pura facit euenire ſitiꝫ: ⁊ ſputum efficit viſcoſum: non ergo meretur hyppo. vituperationem ſuper ſermonem ſuum in hydromelle: quia quandoqꝫ facit ſputum viſcoſum: quãuis gali. contrarium illius videatur: propter has ergo res fit hydromel commixtum cõmixtione multa conuenientius in exſcreatione eius quod exſcreari neceſſe eſt per ſputum ⁊ in prouocatione vrine: propinquuꝫ autem puro inuenimus vehementius conueniens in ſolutione nature † Quod eſt: quia mordicatio eius quanto eſt maior: eſt velocitas ſolutionis eius qua ſoluit ventrem: ⁊ multitudo eius ſm illud: ⁊ quando cliſterizatur etiam eſt multitudo ſolutionis eis per quantitatem puritatis eius. Hec eſt ergo cauſa in ſolutione eius cuius diſpoſitio ex hydromelle eſt hec diſpoſitio qua ſoluit egeſtionem ſuper quam vincens eſt colera inbibita tinctura ſcilicet ſuper quam vincens eſt colera victoria vehementi ⁊ egeſtionem ſpumoſam: quod eſt: quia exitus huius egeſtionis inuenitur ex hydromelle: cuius diſpoſitio eſt hec diſpoſitio: ⁊ ipſum cum hoc inuenimus mordicare inteſtina ⁊ abſtergere ea: ⁊ quando conuertitur iterum in coleram: addit in multitudine egeſtionis ſuper quam vincens eſt colera. Propter illud non laudauit hypp. vſum eius: ⁊ ſignificat illud per ſermonem ſuum: ⁊ etiam illa ſuper quam vincens eſt colera plus ꝙ̃ oportet. Egeſtionem autem ſpumoſaꝫ vituperauit etiam in libro ſuo de pronoſticatione: ⁊ egeſtio ſuper quam vincens eſt colera ſcilicet illa cui non permiſcetur aliquid aliud eſt mala: quod eſt: quia oportet vt egeſtio ſit nõ vehementis tincture: neqꝫ in diſpoſitione vt ei non permiſceatur res alia: ſed ſit equalis inter hec duo: ⁊ quidem nõ eſt differentia inter ſermonem meum in hoc loco equalis aut parue cõmixtionis: cum ergo fueris ſeruans has res: ⁊ videris infirmum egerere egeſtionem ſpumoſam ſuper quaꝫ vincens eſt colera: tunc ſcias quia ſe. eius eſt ex ſe. liquefacientibus: ⁊ propter illud neceſſe eſt tibi vt prohibeas ab vſu hydromellis in huiuſmodi febribus: ⁊ vtaris aqua ordei ⁊ attendas ⁊ conſideres apparitionem ſignificationis vnius: q̃uis ſit vilis que apparet tibi in vrina ſignificãs digeſtionem egritudinis: quod eſt: quia quãdo tu das ei in potu in illa hora aquam frigidam: iuuas eum iuuamento magno. 16

† Hydromel puruꝫ magis ſoluit quia magis mordicat.

DE cõſuetudine hy. ẽ vt nominet res ledentes nocumẽta: ſicut fecit in libro de reſtauratione: ⁊ in libro ſuo de iũcturis: quod eſt: quia d̓ conſuetudine illorum de Epules eſt vt vtantur loco ſermõis eoruꝫ: nocet: ledit: ⁊ ſimiliter etiam inuenimus hypp. vti illo multotiens ⁊ dixit in hoc loco ꝙ nocumenta huius egeſtionis cuius preceſſit rememoratio ſunt magna ſcilicet egeſtio ſuper quam eſt vincens colera ſpumoſa. Et de conſuetudine quidem eius eſt vt vtatur multotiens dictionibus que ſignificant cauſas ledentes: ⁊ corpora quibus adueniunt nocumenta ſuper ſignificationes: inde eſt ꝙ melius fuit vt diceret in hac egeſtione: quia ſignificat nocumenta magna non ergo dixit: quia ſignificat nocumenta: ſed in ea ſunt nocumenta: quamuis nocumenta non eueniat niſi in corporibus leſis. Cauſe autem ſunt facientes illa nocumenta: ⁊ ſignificationes ſignificant ea. Audi ergo ex hyppo. nocumenta que ſignificantur ex huiuſmodi egeſtione: dixit enim. Quod eſt: quia nõ extinguit inflammationem que eſt in locis que ſunt ſub hypocondriis ſed excitat ipſam: ⁊ non dixit hunc ſermonem: niſi quoniam multotiens ſedat exitus egeſtionis ſuper quam vincens eſt colera inflammationem factam in locis que ſunt ſub hypocondriis: ⁊ propter hoc addidit in ſermone ſuo: egeſtione ſpumoſa: ſuper quam eſt vincens colera: quoniam non extinguit inflammationem: ſed facit accidere contrarium illius: ſcilicet quia audit in ea vel augmentat eaꝫ: quod eſt: quia qui aſcellat huiuſmodi aſcellationem non ſedatur ab ea inflammatio que eſt in locis que ſunt ſub hypocondriis: ſed facit eam fortem ⁊ malignam: ⁊ facit accidere infirmo inquietudinem: ſcilicet anguſtiam ⁊ ſycopin: ⁊ prauitatem tolerandi egritudinem: quoniaꝫ huiuſmodi egeſtio accidit a cauſa que inflammat loca que ſunt ſub hypocondriis: ⁊ a deſcenſione eius in inteſtinis accidit alcorati inteſtinorum. Et cauſa in illo eſt acuitas: ⁊ cã euentus alcorati inteſtinoꝝ eſt egeſtio referta ſuper quã vincẽs eſt colera. Cauſa aũt que eſt in locis que ſunt ſub hypocondriis nõ eſt niſi ſignificatio ſignificans ſuper ea. Et de cõſuetudine quidem hyp. eſt ſicut dixi multotiẽs vt vtatur dictionibus q̃ ſignificant cauſas facientes morbos ſuper ſignificatiões que ſignificant eas. 17

Significavit iter hy. in eo qd̄ precessit de ſmone ſuo: q2 mēſurat narrationē curatiōis cuiuſq3 egritudinū acutax: ⁊ ſignificat illud etiam in hoc ſermone: nō minus eo qd̄ ſignificat illud ī eo qd̄ premiſſuȝ eſt: ⁊ ego ingram de rebus additis in hoc libro poſt ſermonē: in balneatione: ⁊ ab eo: qd̄ eſt ī libro ſuo de egritudinib⁹: ⁊ in libro ſuo de cauſis: an ſint digni vt ptineāt hy. in expoſitiōe mea quaȝ exponā ī illos libros. 18

Iam ſignificauit hy. etiā ſignificatōe manifeſta: q2 p̄cepit vti hydromelle tm̄ vſq3 ad horā euētus criſis: qd̄ eſt: q2 non vtimur aq̄ ordei niſi in egritudinibus tm̄ q̄bus liqueſit corpus: aut ī eo cui virtus non tolerat vt moreſ vſq3 ad horam criſis. In reliq̄s āt egritudinib⁹ eſt rectius vt regaſ infirmus in eis hydromelle tantum. 19

Non eſt ſermo hyppo. dicentis in potu hydromellis: q2 proſternit virtutem infirmi: ⁊ ſermo eius: q2 non nutrit eum proꝛſus: aut nutrit eum nutrimēto pauco: vn⁹ verūtamen iſte operatiōes tres adinuicem ſunt diuerſe: ſiue ſint ex eis que pſternunt virtutem ſuā ſicut fluxus

Diuerſitatem autem medicamentoꝝ neceſſarioꝛum ad hos moꝛbos medicādoſ poſtea intimabo.

Species autem curatiōis quā iſte egritudines curanſ ego narrabo in eis que ſunt poſt

Sed in his moꝛbis acutis p iure vel potu aquā dederis mellitā vtile tibi in multis operaris: nec multū dliqs quē aūt opoꝛteat illam bibere ⁊ quē nō dictuȝ ē vt opoꝛtuit diximus etiam cur denegetur infirmo.

Et ſi vteris ī his egritudinibus loco forbitionū ⁊ totius qd̄ bibiſ hydromelle: erit tibi rectuȝ in rebus multis: ⁊ nō erit tibi poſſibile vt erres multo erroꝛe: Cui aūt opoꝛteat illud dari in potu: ⁊ cui nō opoꝛteat illud dari in potu iam diximus ſecūduȝ q̄ oȝ vt in eo dicaſ ⁊ enunciauimus etiā cauſaȝ in qua nō oȝ vt in potu detur infirmo hydromel.

Sed quidā iā dimittūt dare illā q2 videliȝ debilitat illa virtutē bibentiuȝ: vnde ⁊ illis eaȝ citam moꝛtē credūt ipēdere: qd̄ ita eſſe iccirco videtur ſibi: quia is qui bibit minime poteſt ſuſtentari. Sūt enim quidaȝ ea tantū vtentes: q̄ ⁊ ſi opoꝛtune vtūſ ea.

Dimittunt aūt homines vti hydromelle: quoniā facit accidere debilitatem in virtute eius qui bibit ipſum ⁊ propter hoc putant quod faciat euenire moꝛtem velociter: ⁊ non diciſ illud ī eo niſi quoniam bibenti ipſum: non eſt poſſibile vt moꝛetur p vſuȝ eius. Quod eſt: quia ex hominibus ſunt qui vtūtur hydromelle tantuȝ ſecundū q̄ vſus eius in quibuſdā cucurrit ſecūdū rectitudinem.

Non tamen hic ſenſus hoc modo perfectus eſt.

Hec aūt ſententia vera nō ē ſecūdū hoc.

Hec tamen foꝛtioꝛ ē ſi ſola bibatur niſi vētrem ſoluerit.

Verumtamē hydromel eſt foꝛtius nutrimentum quando bibitur ſolum ſi nō lenit ventrem.

Et etiam quandoq3 illud foꝛtius illo leui vino quod aquaȝ ſuſtinere non pōt: ē, ⁊ quando q3 debilius.

Et nos iuēimus ipȝ ēt eē foꝛtius vīo ſubtili paꝝ tolerātis aq̄ in q̄buſdā hoꝛis: ⁊ ī q̄buſdā earum debilius.

ſanguinis ex naribus: ⁊ fluxus ventris ſuperfluus: ⁊ ſudoꝛ: ⁊ vomitus: ⁊ p̄hibitio a cibo per accidens: neceſſario dicitur in eo quia proſternit virtuteȝ. In eo autem qd̄ proꝛſus non nutrit ſicut aqua ſermo: quia pſternit virtuteȝ aut confoꝛtat eam: non ſm̄ veritatē: ſȝ ſm̄ viam tranſumptionis: inde eſt q̄ aqua non ſolum cōfoꝛtat infirmum ſm̄ q̄ ipſa nutrit ipſum: ſed ē loco medicine que reducit complexionem eius ſuper quem ſuperfluit malicia cōplexionis donec conuertit illam ad equalitatem: tertia autem cū iſtis duabus eſt cuius nutrimentuȝ eſt paruuȝ: ⁊ eſt poſſibile vt moꝛiatur homo ſi vtatur eo ſolo cuius diſpoſitio eſt: hec: non ſm̄ q̄ virtus eius cadat ex vſu illius: ſed quoniā non addit in ea magnaȝ additioneȝ: ⁊ ex iſtis rebus eſt hydromel qd̄ eſt: ↑ Quia quando infirmus p̄hibetur a cibo quatuoꝛ dieb⁹: ⁊ de aptitudine eius eſt vt moꝛiaſ: tūc poſſibile eſt ei p vſuȝ hydromellis vt nō remaneat: nō vſq3 ad diē q̄ntuȝ: ſȝ ēt vſq3 ad diē ſextū: ⁊ intellige iſtū ſmonē iter in melle: natura eni mellis ē illa q̄ ponit hydromel ex reb⁹ q̄ nutriūt nutrimēto paruo: qd̄ eſt: q2 aq̄ nō eſt niſi cōpoſitrix cibi nō cibus: ⁊ neq3 hy. illud tm̄ dixit: ſed reliq̄ boni medici: vex pauci ex eis dixerunt illud in aq̄ q̄ ipſa eſt cōpoſitrix cibi. Iſte ḡ res q̄s dixit nūc hy. ſunt in hydromelle qd̄ aūt ſequiſ illud non eſt occultū tibi: q2 diciſ etiā in melle. 20

Non ē iſte ſmo: q̄ hydromel attrahat moꝛtē ſup illū q tolerat patiētiaȝ ſup ſeipm̄: verus in quo nō ſit ābiguitas qd̄ eſt: q2 moꝛſ venit ēt ſup ipſos q̄uis bibant aquā ſolā: iter. ↑ Cum ſit nutrimētū qd̄ p̄uēit ad coꝛp⁹ ex hydromelle paruū nō eſt poſſibile vt ſueſ p ipſuȝ coꝛp⁹ ita vt remaneat ei vita ſua p potū eius tm̄: ſicut ſi liberet infirmus aquā oꝛdei ſolā. 21

Putaſ de hy. q2 ſignificat p ſermonē ſuū: foꝛtius mltū aqua: q̄ in aq̄ cius eſt virtus aq̄ nutriſ coꝛpus: ⁊ poſſibile quidē eſt vt aq̄ q̄n coꝛpus exſiccaſ ppt̄ dimiſſionē cibi qd̄ humectat ⁊ roꝛidū efficit vt moꝛetur p potū eius infirm⁹ tp̄e longioꝛi tp̄e quo remaneat quādo nō bibit aquā omnino. Inuenim⁹ aūt hy. determīare in eo qd̄ addidit in ſmone ſuo: hydromelle: niſi lenificet ventrē; qd̄ eſt: q2 hydromel pſternit v̄tutē nature ⁊ debilitat eaȝ propter euacuationeȝ in eo cuius lenit vētrem cuȝ hoc q̄ h dictio ſignificat multitudinē ſolutionis ventris: nō equalitateȝ eius. ↑ Et oȝ q̄dem vt ſciaſ q̄ hydromel purꝝ eſt plus ad ſoluendū ventreȝ: ⁊ quod ex eo bene decoquiſ eſt pluris nutrimenti: ⁊ intellige hoc: ⁊ ſerua illud ſuper vias tuas. Quod aūt ſcribit hy. p⁹ in comparatione hydromellis cum vino ſubtili aquoſo auſculta vt intelligas illud. 22

Fuerunt ex hoībus qui ſcripſerūt loco foꝛtioꝛis ⁊ debilioꝛis: vehemētioꝛis virtutis: ⁊ vehemētioꝛis debilitatis: ⁊ ex eis fuerūt qui ſcripſerunt illō ſm̄ q̄ nos ſcripſimus ipm̄: ⁊ ex eis fuerunt qui ſcripſerūt loco: quarundā hoꝛarum quandoq3 ſm̄ hoc exēplum: ⁊ quandoq3 inuenis ipſuȝ etiam foꝛtius vino ſubtili aquoſo: ⁊ quandoq3 inuenis ipſum etiam debilius ipſo. Quod aūt nunc intelligitur ex omnibus iſtis deſcriptionibus eſt vna eadeȝ res: quod eſt: quia hyppo. dicit in hydromelle: quia in quibuſdam hoꝛis eſt foꝛtioꝛ vino ſubtili aquoſo: cuius eſt hec diſpoſitio. Et ego quidem

q̄ttuoꝛ dieſ ſine cibo viuere.

↑ Ex ſolo potu hydromelis non pōt hō in vita ꝯſeruari.

↑ Ex ſolutiōe vētris debilitaſ v̄tus multū ab hydromelle.

↑ Hō non pōt ſupra

iam narraui cuius ex vinis diſpō ſit hec diſpoſitio in ſmone de vinis hy. aūt abſtinuit a rememoratione eius q̄ſi ignorauit illud: ⁊ ſignificauit illud in hoc ſermone ſignificatiōe manifeſta: narrādo ſubſtantiā eius in ſermone ſuo: ſubtilis: ⁊ narrādo virtutē eius in ſermone ſuo: paꝝ tolerās aquā: qḋ eſt: q: vinū nō nominat̃ parū tolerans aquā: niſi cuꝫ non eſt neceſſe vt permiſceat̃ ei de aq̄ vt bibat̃: niſi q̄ꝫtitas parua: valde: quoniā qḋ ē cuꝫ ꝯrio illius. ſ. cuius pmixtio indiget aq̄ mlꝉta noiat̃ plus tolerās: aquā. Uinuꝫ ergo tolerans aquā eſt debilis v̄tutis: q̄ nō fit iuuamētuꝫ in bibente qn̄ miſcetur cū aqua multa † Et ſermo eius iteꝝ in hoc vino: q: nō eſt odor ei: ſignificat ſignificatione magna debilitatē valde eius ⁊ frigus ipſi⁹: ⁊ eſt ſimile in his duob⁹ aque: ſicut ſi vinū eſt fortis odoris: ſignificat illud ex eo ſignificatione magna valde vehemētiaꝫ virtutis eius: qḋ eſt: q: alteratio vini aquoſi dum pmanet vua eius in vite eſt pua valde: ⁊ illud qḋ admiſcet̃ ei de elemento terreo etiā eſt q̄ꝫtitas parua valde: ita q̄ ipſuꝫ eſt loco eius cui admiſcet̃ q̄ꝫtitas pua ex ſubſtātia terre ⁊ ignis ⁊ nō eſt neceſſaria in deſtruendo hec duo ſimul niſi digō parua valde. Uinū aūt cuius diſpoſitio eſt hec diſpoſitio. ſ. multum tolerās aquā: nō fit cū hac diſpoſitiōe ex digeſtiōe pauca: qn̄ lōgitudo eius ab aqua eſt longitudo multa valde: ⁊ q̄ꝫtitas caliditatis quaꝫ acquirit propter illud eſt multa: ⁊ habet cum illo odorem. 23

† Uinū fortis odoris ē fortis virtutiſ ⁊ caliditatis.

Differentia aūt q̄ eſt inter virtutē vini aquoſi ⁊ mellis vtriuſq; nō cōmixti magna ē: q. n. du plū vini puri biberit q̄ mellis eius virtutē magis illud mellis ꝯfortat: niſi natura hūc faciat ſtercoris: etiaꝫ duplum egerit.

Et differentia inter vſū vini ⁊ mellis nō mixtoꝝ i virtute cuiuſq; eoꝝ ē magna: qn̄ ſi aliqs bibit de vino puro duplū eius q̄ ipſe bibit de melle ꝯfortat̃ virtus eius ex potu mellis plus multū: ſi non lenit naturā tantū: quod eſt q: egeſtio etiā que egredit̃ ab eo dupla eſt.

Si diceret hy. loco ſmonis: mel: hydromel: eſſꝫ ſermo eius manifeſtior: qḋ eſt: q: ſermo ei⁹ fuit: vſq; ad hūc finē in hydromelle: ⁊ ipm cōparauit cū vino: ⁊ manifeſtū eſt quidē q̄ cōparatio ſua qua cōparauit ipꝫ fuit cū vino mixto cū aq̄ nō cuꝫ vino puro. † Uerūtn̄ cū intendit vt eſſe cōparationis ſue curreret ſm iuſticiā ſuā: poſuit ſmonē ſuū in vino ⁊ melle: qḋ eſt: q: ex hoīb⁹ eſt q: erat in cōparatione ſua int̃ hec duo p intentionē ex ea vt faciat errare aliū: ⁊ ex eis ē q errat in illo abſq; volūtate ſua: inde ē: q: expiunt̃ res p̄ter hoc q̄ admiſceat̃ ei res alia: ⁊ ponūt virtutē eaꝝ: nō eis q̄bus nō miſcetur aliqd aliud tn̄: ſꝫ quibus miſcet̃ q̄cunq; cōmixtio fuerit. Et ſilr inuenim⁹ etiā alios expientes res q̄ cōmixte ſūt cōmixtione mlꝉta: ⁊ indicāt ex eis ſup oē qḋ mixtū eſt q̄cunq; cōmixtio fuerit: ⁊ nō eēt eis neceſſariū: vt ponerēt iudicium ſm hoc exēpluꝫ: ſꝫ eēt eis ꝯueniēs vt ſcirēt q̄ hydromel qn̄ miſcet̃ oꝫ vt ſit cōparatio eius cū vino cui mixta eſt aq̄: qn̄ ſi fuerit aptitudo tua vt ſit cōparatio tua inter vinuꝫ puꝝ ⁊ hydromel mlꝉte cōmixtionis: non erit iuſta: ⁊ qn̄ cōparatio eius difficilis ē in eo cui admiſcet̃ res alia ab eo: poſuit hy. ſermonē ſuuꝫ in reb⁹ qbus nō admiſcent̃ alia ab eis: ⁊ ſūt ille q̄ dicunt̃ pure. Cōparauit ḡ int̃ vinuꝫ: qḋ nō cōmiſcet̃: ⁊ int̃ hydromel ⁊ dixit ⁊ qn̄ aliqs bibit de vino dupluꝫ eius qḋ bibit de hydromelle: ē nutrimentuꝫ eius minus nutrimento hydromellis. Et quoniā genera vinoꝝ mlꝉta ſunt non poſuit ſmonē ſuuꝫ in eo qḋ ex eis eſt forte īprimens in caput: ⁊ faciens pmixtionē in rōne ſed in debili ex eis aquoſo. † Comparat ḡ hoc vinuꝫ cuꝫ melle: ⁊ manifeſtuꝫ eſt q̄ mel eſt pluris nutrimenti ipſo: ⁊ qn̄ ipe p̄cepit vt comparet̃ int̃ quantitatē vini ⁊ medietatē eius ex melle: non vult q̄ oporteat vt bibat infirmis vnuꝫ quodq; coꝝ p̄ter q̄ admiſceat̃ aqua ei. Sꝫ poſtq̄ꝫ menſurat̃ de vnoquoq; coꝝ quātitas quā vult ex eo ⁊ dat ea in potu infirmo qualiter

† Cōparatio oꝫ curre re ſm iuſticiam

† Mel maioris nutrimenti vio aquoſo.

vult. nā illud non nocet in ꝓhibitione tua aliqḋ qḋ eſt q: poſſibile eſt tibi vt accipias de melle q̄ꝫtitatē vncie ⁊ dimidie: ⁊ des ei ipſū in potu poſtq̄ꝫ pmiſcueris in eo de aq̄ qḋ ipſe vult ⁊ facias illud oī die: etiā accipies iterū de vno quātitatē triū vnciaꝝ in die: ⁊ des ei in potu ipm poſtq̄ꝫ pmiſcueris ipꝫ ſicut diligit: qḋ eſt: q: tu potes hoc quando tu expiris in numeris hoīuꝫ pluriū ſimiliuꝫ in oībus diſpōibus ſuiſ: ⁊ i vno ex hoībus ēt nō in vna hora ⁊ eadeꝫ: vt cogitas virtutē cuiuſq; eoꝝ ſm veritatē eoꝝ: q: quando mel nō lenit naturā ꝓpter ꝓprietatē ſuā: poſſibile eſt ei q vtit̃ melle vt morẽ dieb⁹ multis: cū ergo iſtud ſit ita: q̄re ḡ dixit hy. i p̄ncipio ſmoniſ ſui: ⁊ inuenim⁹ ēt ipſuꝫ fortius vino ſubtili parū tolerāte aquā i q̄buſdā horis: ⁊ in quibuſdaꝫ eoꝝ debilius: quoniam non eſt declaratum: q: quandoq; eſt fortius: quandoq; eſt debilius: ſꝫ innuitur ſemper ſm q̄ dixit ante fortius. Cauſa aūt in illo eſt q̄ hy. cum cōpleuit ſermonē ſuuꝫ preter q̄ diſcerneret ipſum ⁊ enunciaret comparationeꝫ eius equalem in illo ⁊ diſcerneret ipſam recte dixit: q̄ mel inuenitur in quibuſdā horis fortius vino ⁊ in quibuſdā caruꝫ debilius: quod eſt quādo non diſcernitur eſſe commixtionis cuiuſq; eoꝝ multotiens putat̃ q̄ vinum eſt debilius: ⁊ quādoq; exiſtimat̃ aliud ab illo. Cum ergo diſcernis illud ſicut dixi: ⁊ addideris ad illud diſcretioneꝫ in lenitate nature. † Inuenies hydromel fortioris nutrimenti ſemper q̄ꝫ vinum cōmixtuꝫ ſm illam mixtioneꝫ: q̄ ſi ex egeſtione quā educit hydromel temperata nō cadit virtus: q̄ꝫuis oporteat vt ſcias q̄ illud quod egreditur ex hydromelle eſt duplicia multa eius quod egreditur in eo qui nutritur potu vini tantū: addit etiam tibi illud in hoc q̄ hydromel eſt pluris nutrimenti multum q̄ꝫ vinum: quod eſt: quia ſi egeſtio que egreditur ab eo eſt duplicia multa: ⁊ tolerat infirmus: vt remanet per hoc q̄ nutritur cum hydromelle tantū diebus multis: tunc manifeſtum eſt q̄ mel eſt fortioris nutrimenti q̄ꝫ vinum. 24

† Hydromel maioris nutrimti q̄ꝫ vinū.

Poſt ptiſanā vero ſi aq̄ mellis bibat̃ ſaturat nimia replect: de ⁊ inflat: eiſq; que ſūt ſub diaphragmate lociſ: minime iuuat. Antea vero nō fit adeo nocitiua: ſed etiā iuuamēto habilior habetur.

Et ſi ſorbeat ptiſanā ordei deinde bibat poſt ipſam hydromel ſatiat ipm illud ſatietate vehemēti: ⁊ iflat eū: ⁊ nō fit iuuamētū p illud in locis q̄ ſunt ſub hypocōdriis. Si aūt bibat hydromel āte ſorbitiōeꝫ nō nocet ei illud: ſicut ē nocumētū eiuſ qn̄ bibit̃ poſt ptiſanā ipſū: ſꝫ quādoq; fit iuuamētum per illud etiam.

Hunc ſermonem dixit hyp. in ordine ſm quem oportet te ordinare vſum hydromellis ⁊ ptiſane ordei. Et ſcias q̄ ſermo eius iſte eſt ſermo cōmunis: qui intelligitur ex vno exemplorum particularium ſcilicet hydromel ⁊ ptiſana ordei. † Quod eſt: q: oportet ſemper vt ſumatur in p̄mis illud cuius corruptio eſt facilior: ⁊ eius diſcentio fit velocior: deinde ſecundo poſt ipſum quod eſt ſm contrarium illius: ptiſana vero ordei eſt velocioris corruptionis q̄ꝫ hydromel: ⁊ tardioris deſcentionis. Cum ergo bibitur in p̄mis hydromel eſt in loco facientis penetrare: ⁊ faciētis deſcendere ptiſana ordei. Et ſi bibatur in primis ptiſana ordei tunc hydromel prohibetur deſcendere: quare ſtimulat loca que ſunt ſub hypocondrijs: ⁊ conuertitur etiam ſm longitudinē tpis ad colerā: ⁊ quādo ꝯuertit̃ corrūpit ptiſanam ordei etiaꝫ quadā corruptiōe. 25

† Libaria velocis deſenſionis ⁊ facilioris corruptōis ſunt prius ſumenda.

In toto hoc sermone suo narrauit hyppo. differentiam inter illud quod coctum est ex hydromelle: ⁊ inter illud quod non decoquitur: non ergo necessaria est in eo penitus expositio. 26

Scimus q usus hyppo. in sermone suo nominat ⁊ vocat ⁊ que sũt filia illis: quãdoqȝ est quando consuetudo nõ currit cum vsu illius nominis apud homines omnis lingue: ⁊ quãdoqȝ quãdo nõ nominatur illa res illo nomine ſm veritatem: ⁊ quandoqȝ est quãdo vult significare per ipsum rez artificialem: sicut ostendimus in lacertis temporum ⁊ masticantium. Et manifestum quidem ē apud omnes homines q secaniabin non nominatur hoc nomine vt significet aliquam operationum. Restat ergo q hyppo. non dixit in eo: nominatur secaniabin: nisi propter vnam duarum rerum: aut propter vituperationez qua vituperauit hoc nomen: sicut dixit in lacertis tẽporum ⁊ masticantiuz: aut quoniam consuetudo non currabat cum vsu huius medicine q̄re addidit in sermone suo in ea propter hãc causam: nominatur. Et possibile quidē est vt sit vnũ quodqȝ horum duorum quoniam licet nõ proprium fuerit intentiõi vsus ei⁹ esse in illa hora. Et licet hyppo. vituperauit hoc ipsuȝ nomen cũ significet super hoc quod est medicina composita ex aceto ⁊ melle tantuȝ ſm dispositionem vero mellis in seipso in hoc nomine in greco possibile est vt intelligatur per ipsum mel acetosum: iam ergo ostendimus qd voluit hyppo. per sermonem suum: secaniabin nominatur. Quod autē necesse est scire de esse eius in arte medicine: oportet vt intendamus eius intentionem. ⁊ Dico ergo q compositio secaniabin non est ex aceto ⁊ melle tantum: sed est ex hydromelle ⁊ quantitate parua aceti: ⁊ melius q̄dem in eo est vt decoq̄tur: quod est: quia virtus mellis frangit quãdo decoquitur: quare acquirit hydromel permixtum ei iuuamentũ quod ex eo necessarium est: ⁊ non est possibile in eo vt noceat hyppo. autem narrauit in principio sermonis sui iuuamenta que sequntur ex vsu secaniabin: ⁊ narrabimus etiam nos ea in sequentibus: nocumēta vero accidentia ab eo monstrat hyppo. in fine sermõis sui. Quod autem dixit in fine sermonis sui istius quem premisimus est sermo eius quod est: quia adiuuat ad exscreandum illud quod exscreari necesse est per sputum: ⁊ facit etiam bonum anhelitum: ⁊ nos quidez narrabimus illũ quod ipse dixit in hoc sermone: sequens in illo vestigium eius. 27

De compositione secaniabin.

Intellexit per hora eius: aut horas in quib⁹ oportet vt administretur sicut cucurrit consuetudo cum illo: aut iuuamenta que acquirũtur ex eo. Et ego quidē iam ostendi q hyppo. multotiēs vtitur hac dictione ſm hanc intentionem. 28

Hippo. nunciat in sermone suo ista nocumenta que accidũt multotiēs ei qui indigent tm̃ vti secaniabin acetoso: qd ē quia qui nõ indiget vti medicina cuius acetositas ↄsequat hãc sũniaz tũc superfluũ ē narrare nocumēta que accidũt ei ab ea: qd ē: q: hy. nõ dicit acetosuz tm̃: sȝ addidit ad illud valde: sicut si diceret: vehementis acetositatis: ⁊ ille cuius dispositio est ex secaniabin hec dispõ: nõ ē possibile vt efficiat in sputo grosso viscoso retēto

Coctum autem mel vsui appet melius: quia subtile ⁊ albuz lucidumqȝ videtur perforabile. Sed eaz bonitatē illud habere qua crudo preferat dicere non possum: non enim saporosius crudo: si mel ãte coctionem bonũ inuenitur: sed etiaȝ plus defectũ: ⁊ ad egerendũ stercus inualidius comprobatur quoꝝ neutrũ quantum ad iuuamentũ necessarium est. Ad quid autē coqui expediatur indicabo. Si ergo mel malum fuerit: aut immundum ineptiodoris: nigriqȝ coloris: coctio eius malignitatē minuit aut turpitudinem.

Decoctum autem hydromel melius est in ↄsideratione sua q̄ illud quod nõ decoquit: quod est: quia vides ipsum subtile albũ quod penetrat lux: sed q in eo sit bonitas q̄ antecellat illud quod ex hydromelle cruduȝ est ego nõ possum dicere: quoniam nõ est saporosius crudo si ↄtingit q mel sit bonum: verum quod ex hydromelle decoctum est: debilius ē: crudo ⁊ minus stercus faciens descēdere: ⁊ non est aliquod hoꝝ duoruȝ necessariuȝ in iuuamento. Et ꝓpinquius quod prouocat ad vtendum eo decocto: est quando ↄtingat vt mel sit malum: non mundũ: neqȝ boni odoris nigri coloris: decoctio nãqȝ diminuit de malicia eius: ⁊ vehemētia sue feditatis.

Potus autē qui oxymel dicitur in hyeme datus in acutis passionibus plurimum iuuantior est: quibus enim necesse ē screare iuuat: flatum bonũ facit.

Potus autez qui nominatur secabiabin vsus: in multis ex egritudinibus est iuuatiuus: quod est: quia adiuuat ad exscreandum illud quod per sputum exscreari necesse est: ⁊ bonum efficiat anhelitum.

Hore vero q̄bus vtitur eo sunt iste.

Hore vero eius sunt iste.

Acidissimus vero his quibus sputum screare ē necesse: nõ parum facit iuuamenti: q si id quod inclusum ē adiuuat exscreari lubricum faciens: atque canalia pulmonis dilatãs: pulmoni prestat quiddam quietis: quia illum humidum reddit: itaque maximum impendit iuuamentũ qui plurimum videlicet accidissimus opportunum screatum per sputuȝ fieri admittens adiuuare non potest: q̄re sputi viscositas augmentatur. vnde ⁊ opus illius impeditur.

Quod est: quia ei qui acetosus est valde ex eo: non est possibile vt efficiat operationem mediam in exscreatiõe eius quod exscreari per sputum necesse: est quoniam si adiuuat ad exscreandum res retentas: ⁊ facit accidere eis lubricitatem: ⁊ dilatat cannam pulmonis: tunc quiescere facit cannam pulmõis quadam quiete: quod est: quia lenit eum: ⁊ cum efficit has operationes confert iuuamentum magnum: ⁊ quãdoque non est possibile ei qui ex eo acetosus est valde vt possit facere exscreare qd exscreari necesse est per sputum: cum ergo illud est addidit in viscositatem sputi: ⁊ nocet vsus eius.

† Secaniabin quoniam materias grossas abstergit et quoniam exsiccat.

in pulmone operationem mediam. † sed aut incidit illas materias et abstergit eas: et adiuuat ad exscreandum eas: aut claudicat ab hac operatione: quare exsiccat eas: quoniam sicut illa ex medicinis cuius dispositio est hec dispositio: incidit materias et abstergit eas: similiter etiam inuenimus eam exsiccare eas. Et nos quidem non vtimur ea nisi in exscreatione materierum grossarum retentarum in pulmone: nō ad exsiccandum eas: nam tunc est nociua: sed vt incidat eas et abstergat ipsas. Cum ergo non est ei possibile vt efficiat illud non fit iuuamentum per eam prorsus: sed nocet nocumento magno valde. Et hy. quidem narrabit in sequentibus quando non est possibile in ea vt accidat et abstergat quod est in hoc loco. Videtur ergo mihi vt loquar in esse descriptionis secundum quam sermo iste descriptus inuenitur in multis libris: quod est: quia inuenitur descriptum in multis descriptionibus loco medij: magnū: ita vt fiat totus sermo secundum hoc exemplum: quod est quia acetoso valde nō est possibile vt efficiat operationem magnam sermo vero iste est vanus quod est: quia hy. ostendit in eis que sunt post: quod secaniabin acetosus valde: multotiens per vsum eius fit iuuamentū magnum: et nocet quandoque nocumento magno. Et

Accidit aūt hoc illis maxime quorum morbus periculosus est: vndecunqz fuerit: neqz tussire neqz ea que in pulmone sunt clausa: screare possunt.

Ille aūt cui plus accidit illud proprie est cuius egritudo fuerit periculosa ex quacunqz causa fuerit illud: neqz possibile est ei tussire et screare res retentas in pulmone.

Quod si ita fuerit: vires infirmi necesse vt cognoscas: et an sibi cum illud dederis salus speretur.

Cum ergo illud sit: tūc oportet vt cognoscas vehementiam virtutis infirmi: an speretur ei euasio quando vtitur eo.

Sed egroto oxymel quod dare volueris illud in vltimo tūc tepidū esse oportet atqz paulatim dari neqz multū necesse est.

† Secaniabin semper est aut iuuamētū magnū aut nocumentum magnum.

go actio eius semper est actio magna: et non efficit in aliquibus rarum operationem paruam. Quod ergo meretur etiam est vt dicatur quod operatio eius semper est: aut iuuamentum magnū: aut nocumentum magnum: melius est ergo vt dicatur in eo: quia non fit ab eo operatio media. 29

Dicit hyppo. quod vehementia viscositatis eius quod exscreatur cum sputo et grossitudo eius quando non iuuatur per vsum secaniabin acetosi: accidit in eo cuius dispositio est dispositio exigens perditionem scilicet in egritudine cuius non est digestio omnino: quoniam ille cuius dispositio est hec: non exscreat per sputum aliquid penitus. 30

Cum precessit et dixit: quod ille cuius egritudo est periculosa non iuuatur per vsum secaniabin acetosi iuuamento manifesto: et quod ex eis quidam fortasse euadunt quando iuuatur per ipsum: non dimisit quin rememoretur partis qua iuuantur isti raro: et hoc quidem iuuamentum eueniens ab vsu secaniabin vehementis acetositatis prouenit quando infirmus est vehementis virtutis. † Quoniam absqz hoc est ei impossibile vt iuuetur per illud cuius dispositio est hec ex secaniabin iuuamento manifesto: quoniam non careat iste secaniabin vna duarum operationum: aut nō incidat illos humores penitus: sed addat in viscositate sputi: aut incidat eos: et abstergat ipsos. Cum ergo efficit illud accidit ex eo screatus illarum materierum subito cū multitudine propter quod virtus sit fortis super illud manifestum est ergo quod illud quod sequitur hanc operationem est vt suffocetur infirmus. 31

† Absqz virtutis fortitudine impossibile est secaniabin huiusmodi res grossas incidere.

Hippo. precepit vt in potu detur ei qui nō screat aliquid omnino propter grossitiem sputi et viscositatem eius: et virtus eius non est debilis secaniabin vehementis acetositatis tepidus in vltimo. Et sit quod ex eo in potu sumit parum tepidus aūt in vltimo est: qui est medius inter calidū et frigidū secundum veritatem: quod est: quia virtus huius secaniabin cum sit virtus fortis valde: facit cauere hyp. ne detur in potu ex eo quantitas multa in vice vna. Et similiter etiam inuenimus eum facere cauere a potu eius debilem cū sit frigidus: sicut precepit de eo in eis que premissa sunt: quoniam in pleuresi et peripleumonia quando nō exscreatur aliquid: significat illud quod ipse nō sunt digeste rei aūt indigeste confert semper calor et nocet ei frigus. Causa autem propter quam prohibet hy. ab vsu secaniabin calidi est cautela eius vel timor: ex malicia egritudinis propter causam quia quando datur in potu infirmo huiusmodi secaniabin: permanet egritudo eius indigesta: et accidit ei ex potu eius quod est calidus vt addatur sitis plus quam fuit. Et ego quidem iam ostendi tibi quod hoc accidens addit in viscositatem sputi. Fiducia eius est ergo apud eū vt sit secaniabin calidus parum: et illud est propterea: quia refugit ab eo quod possibile est accidere a secaniabin calido: et sequitur vsum secaniabin frigidi parum necessario. 32

Causa quare secaniabin esse debeat tepidus.

Et oportet vt sit quod ex eo sumit in potu infirmus: quando vis dare ei in potu secaniabin cuius dispositio est hec dispositio: tepidum in vltimo: et sit quod das ei in potu ex eo parum cum multitudine.

Parum accidissimum datum: os et palatum humidū facit: sputū adiuuat exscreari: sitim extinguit: locis que sub diaphragmate sunt et visceribus aptū est: atqz lesioni que ex melle acciderit repugnat et amaritudinem ab eo procedentem mortificat.

Quia ąt parue est acetositatis humectat os: et palatū: et adiuuat ad exscreandū sputū: et sedat sitim: et est conueniens locis que sunt sub hypocondriis et visceribus et prohibet a nocumentorum euentu a melle: quod est: quia refrenat coleram que prouenit ab eo.

Postqz compleuit sermonem in secaniabin acetoso rediit in sermone suo isto ad narrationem secaniabin parue acetositatis: et dixit in eo quod humectat os et palatū: et adiuuat ad exscreandū sputum: et sedat sitim: quod est: quia cū ipse aggreget res quibus fit iuuamentum in ea ex egritudinibus cuius dispositio est hec dispositio: nō est possibile vt fiat ex eo nocumentū vnū: et cum in illo est bonitas commixtionis eius quoniam quantitas que in ipso permiscetur hydromelle ex aceto est quantitas qua fit sufficientia in refrenatione colere: quod prouenit a melle. s. quia minuit ex illa colera: et sedat inimicitiā eius. † Nō est quod ego iam ostendi in tractatu quarto libri mei de medicinis simplicibus: quod virtus eius quod est dulce in sapore suo est contraria virtuti eius quod est acetosum. Cum ergo in hydromellis virtute reliquum sint que necessaria sunt in huiusmodi egritudinibus excepta re vna in qua contrarium est eis. s. cū calefit plus qualitate equali conuertitur ad coleram: et permixtio aceti cum eo prohibet hanc alterationem euenire: tunc manifestum est quod acetum ponit ipsum medicinam in vltimo bonitatis: quod est: quia fit propter acetū sedatiuus sitis faciles efficiens screatum eius quod ex sputo nō est in vltimo grossitudinis et viscositatis: et commitatur has duas operationes ex operationibus eius cuius dispositio est hec ex secaniabin: vt humectet partes oris et palati. Et per hanc operationem etiam que fit ab eo inuenimus ipsum vehementius conferre spleni et epati: quoniam aperit opilationes accidentes in visceribus: et mundificat ea absqz lesione. 33

† Dulcia contrariant acetosis in virtute.

Cum ſit ſermo eius adhuc in ſecaniabin parue ventoſitatꝫ narrat maius iuuamentū ꝓpter qḋ adminiſtratᷓ in īfirmitatibꝰ pectoris ⁊ pulmonis. Maius aūt iuuamentū qḋ fit ex vſu eius ē ꝓpter cōmixtionē aque cū aceto ⁊ melle in eo ꝑ equalitatē: qḋ ē: qꝛ ille cuius diſpō eſt hec diſpō ex ſecaniabin: cū reſoluat vētoſitatem groſſaꝫ īflatiuā q̄ eſt in locis q̄ ſunt ſub hypocōdrijs: fit ꝑ educit illā vētoſitatē groſſaꝫ inflatiuā ab inferiori: ⁊ cum aperiat ⁊ mundet oēs vias: euacuat hūores aq̄ſos: ⁊ illos q ſunt de genere colere ꝑ vrinam. 34

Rurſus vētoſitatem relaxat: vrinam prouocat.

Et ē iterum reſolutiuus ventoſitatuꝫ ⁊ ꝓuocatiuus vrine.

Sed ī iferioribus iteſtinoꝝ vltra q̄ᷓ opus ſit: humiditatē ifert eaq̧ excoriat.

Partē aūt aliā iteſtinorū humectat pluſq̄ᷓ oꝫ: ⁊ facit accidere ī ea excoriationeꝫ.

Quod maluꝫ ī acutis plerūq̧ accidit morbis: maxie qꝛ vētris vētoſitas exire ꝓhibetᷓ ſurſumq̧ remittitᷓ: ⁊ qꝛ debilitat virtutē articulis etiaꝫ frigus importat.

Et quādoq̧ ēt accidit hec paſſio in egritudinibus acutis: ⁊ ꝓprie ꝓpterea qꝛ ꝓhibet vētoſitates penetrare ⁊ facit eas redire ad ſuperiora: ⁊ qm̄ etiā facit cadere virtutē: ⁊ facit accidere frigus extremitatuꝫ.

Itaq̧ quod nocumētuꝫ ex oxymelle naſcitᷓ: illud notari neceſſarium eſt.

Hoc aūt nocumentū tantū factū ex potu ſecaniabin ſcias: qꝛ meret vt ſcribatur.

Bonuꝫ qdeꝫ ē bibere egruꝫ inde paꝝ de nocte ieiunuꝫ āte accipiēduꝫ ius: nec q̄cq̄ᷓ īde ꝓhibet dari poſt cibuꝫ ſꝫ poſt longum tempus.

Et conuenit potare quātitatē paruaꝫ ex ipſo in nocte: ⁊ ſup ieiunum ante vſum ſorbitionum: ⁊ non prohibet etiaꝫ a potu eius aliquod poſt acceptionem cibi quando preteriit ſuper illud tēpus longum.

Cum dixit hy. In humiditate: qꝛ plus ē q̄ᷓ oꝫ ſignificauit illud: qꝛ ipa ē egreſſa a q̄ᷓtitate nāli. ⁊ Dicit ergo hy. ꝙ ſecaniabin facit illḋ ꝑ hoc ꝙ abradit ⁊ attrahit humores groſſos viſcoſos: q tenebātur ī locis ſupioribꝰ ⁊ icidit eos ⁊ mouet eos ad exituꝫ: ⁊ fit ēt facilis ꝑ hāc vtutē deſcēſus ſupfluitatū q̄ deſcēdūt ex epate. Cū ḡ aggregantᷓ iſte hūiditates in iteſtinis ꝓprie iferioribꝰ eorū: accidit a multitudine eoꝝ vt ꝑtrāſeāt in illo q̄ᷓtitatē naturalē: ⁊ excoriēt iteſtina ꝓp q̄litatē ſuā: ⁊ qm̄ in ſecaniabin ēt ē vtus abſterſiua: ē poſſibile in eo qn̄ adminiſtratᷓ tpe lōgo vt excoriet īteſtina: ⁊ ſupfluitatis colerice ēt q̄ cū eo deſcēdit virtus ē hec eadē vtus: ⁊ ꝓpter hāc virtutē ſi accidat ēt in qbuſdā horis vt multiplicentᷓ: ꝑter ꝙ ſumatᷓ ſecaniabin excoriant inteſtina. 35

⁊ Quō ſecaniabin faciat excoriatōnē inteſtinoꝝ.

Vētus aūt excōriatiōis iteſtinoꝝ ſm̄ plurimū nō ē laudabilis in egritudinibꝰ acutis. Excoriatio vō iteſtinoꝝ ē vlceratio eueniēs in ſupficie eoꝝ apparēte: cū ḡ illud ē ita: tūc nō leduntᷓ niſi cum oībꝰ q̄ ꝓcedunt ad exituꝫ: ⁊ ꝓpe cuꝫ rebꝰ idicatiuis: ⁊ qn̄ leduntᷓ īteſtina: ⁊ nō ꝓcedunt ſtatiꝫ īferiꝰ ille res mordicātes ea: redeūt ille res q̄ penetrauerūt ex eis ad exitū aſcēdēdo rurſuꝫ. Propter hāc ḡ eādēq̧ cām accidit ēt vētoſitatibꝰ īflatiuis: vt redeāt aſcēdēdo ſurſuꝫ. † Qḋ ē: qꝛ opatio īteſtinoꝝ naturalis: ſicut oñdi ī libro meo de vtutibꝰ nālibꝰ: ē expl'ſio eius qḋ ē in eis ab oībꝰ ꝑtibꝰ. ⁊ opatio huiꝰ vtutis ē expulſio reꝝ retētaꝝ ī iteſtinis ab eis cū ḡ icipit motꝰ iſte a ſupioribꝰ: euacuantᷓ ille res retēte ī iteſtinis ab īferiori: ⁊ qn̄ icipit ab īferiori: pelluntᷓ ille res rurſuꝫ: ⁊ declaratᷓ hᷓ accidēs oſtēſiōe apparēte in hora ſanitatꝫ: qn̄ deſcēdit in qbuſdā horis ſubito colera ad inferiora īteſtina: ⁊ ꝓhibemꝰ eā ab euōe aut ꝓp occupationē nr̄aꝫ cū actiōe quā facimus quā abſcīdere nō poſſumꝰ: aut qm̄ locꝰ in quo fit euacuatio ē longinquꝰ: qḋ ē: qꝛ nos ſentimꝰ in hmōi horis colerā illā ꝓpare ad aſcēdēduꝫ ſurſuꝫ: ita ꝙ nō egreditᷓ: eſt enim ex hoībꝰ cui accidit ꝓpter reditionē illiꝰ colere leſio in ſtōacho ſuo: ⁊ ex eis ē cuius caput ipletᷓ: ⁊ facit ei ſodā. i. dolorē capitis: ⁊ ledit ipſuꝫ: ⁊ ex eis eſt cui accidūt iſta duo ſimul ſm̄ hoc ḡ ēt inuenimꝰ ꝓpter excoriationē inteſtinoꝝ qn̄q̧ feſtinare exitꝰ egeſtionis: ⁊ deſcēſus eius ad īferiora: qm̄ inteſtina nō tolerāt illḋ qḋ ſuſcipiunt illa loca excoriata ex dolore: ⁊ qn̄q̧ ipellitᷓ illa egeſtio penetrās ad exituꝫ ab inferiori: qm̄ nō ꝓcedit ab ano hora qua impellitᷓ ad ipꝫ: ſꝫ coartatᷓ ille lacertus rotundus q eſt in ano: ⁊ opilatᷓ extremitas inteſtini recti: q̄re ponit ꝑncipiuꝫ motus: q exprimit qḋ ē in inteſtino ſꝫ rotunditatē ab inferioribꝰ: nō ergo tm̄ vētoſitates egrediuntᷓ: ſꝫ ſuperfluitates ēt ī hmōi egritudine redeunt aſcēdēdo ſurſuꝫ: ⁊ accidit etiā inde vt ſuſcipiat virtus nocumētuꝫ ꝓpter mordicationē ꝓhibentē penetrare illas res q̄ tranſeunt in inteſtinis: qḋ ē: qꝛ loca excoriata ledūtur leſiōe vehemēti: q̄ᷓuis mordicatio illaꝝ reruꝫ q̄ tranſeunt ī eis ſit parua valde. ↑ Et tu q dē iaꝫ ſciuiſti ꝙ omnis dolor diſſoluit virtuteꝫ ⁊ facit eā cadere: ꝓp hāc cām euenit etiaꝫ frigus extremitatum. 36

† inteſtioꝝ nālis vtus expulſiua ē ꝑ ſupius ⁊ ꝑ īferius

↑ Oīs dolor virtutē diſcoluit ⁊ frigiditatē extremitatuꝫ inducit

Iam oſtēdimꝰ in eis q̄ ꝑmiſſa ſūt ex ſermone nr̄o ꝙ ſecaniabin tēperatus in cōmixtiōe ſua nō facit aliqḋ ex nocumentis que fiunt ab hydromelle ⁊ vinis ⁊ aqua: quod ſi nocet in aliqua hora: tunc nocumentum eius tantum non eſt niſi ꝙ excoriat inteſtina: ⁊ non accidit illud ab eo in quibuſdam horis: niſi in eo in quo inteſtina ſunt naturaliter debilia preparata ad ſuſcipiendum hanc paſſionem. 37

Hippo. poſtq̄ᷓ narrauit virtutem ſecaniabin rediit in ſermone ſuo iſto ad narrandum horam in qua oportet vt bibatur proprie: ⁊ primum quidem quod narrat in eo eſt hora in qua poſſibile eſt homini proprie vt vtatur eo quando eſt ex eis qui regantur per vſum ſorbitionum: deinde narrat poſt illud horam in qua oportet vt adminiſtretur quando regitur infirmus quibuſdam potibus non ſorbitionibus. Dixit enim de eo qui vtitur ſorbitionibus: quia neceſſe eſt ei vt caueat potum eius in hora tantum in qua ſumit ſorbitiones: ⁊ manifeſtum quidem eſt ꝙ illa ſorbitio eſt aqua ordei: ⁊ vtimur ea vt cibetur ea corpus ⁊ conſortetur: hec quidem duo complentur in ea bene quando digeritur: eius autem digeſtio bona fit: quando ſola eſt in illa hora in ſtomacho: quod eſt. ⁊ Quia iam ſciuiſti ex ſermone noſtro in eis que premiſſa ſunt ꝙ diuerſitas ſpecierum rerum que comeduntur ⁊ bibuntur proprie quando non ſunt ſimiles in virtutibus ſuis: facit ſtomacho inquietudinem: propter hanc ergo cauſam non oportet vt bibatur ſecaniabin donec digeratur aqua ordei. Cunq̧ digeritur abſoluitur potus eius in nocte ⁊ in mane illius diei antequaꝫ ſumat ſorbitiones. ⁊ Et ſufficit quidem vt ſit hora que eſt inter acceptionem ſorbitionis ⁊ inter potum ſecaniabin quantitas duarum horarum: quod eſt: quia ſecaniabin precedit in hoc ſpacio: ⁊ penetrat pars eius ad venas ⁊ pars eius deſcendit venit ergo ad ſtomachum aqua ordei ⁊ eſt vacuus mundus: quoniam preceſſit ⁊ euacuatus eſt a ſecaniabin. 38

⁊ Diuerſitas ciborū facit ſtomacho ingetudinem.

⁊ Quātitas tpis intᷓ potū ſecaniabin ⁊ aquā ordei eſt duaꝝ horarum.

Qui vtitur eo quod bibit tantum ⁊ non ſuſcipit ptiſanam ordei: non conuenit ei potare ſecaniabin omnib⁹ horis egritudinis: qm̃ abradit inteſtina vehementer cum ſint nuda nec tegat ea aliquid quod eſt: q2 abſterguntur a ptiſana ordei quando ſumit̃: ⁊ qm̃ prohibet vt perueniat ad corpus aliquid ex iuuamentis que acquirit ex hydromelle. Et hyppo. quidem iã narrauit in eis que premiſſa ſunt ex iuuamentis quibus iuuatur ex potu hydromellis. 39

Quando excitat infirmo potus hydro. ſiti: aut ſunt in canna pulmõis eius humores viſcoſi retenti: aut vehemẽtis groſſitudinis: tunc tantum vſu ſecaniabin indiget: oportet vt ſis memor q᷑ iſte res dicte ſunt in eo qui vtitur eis que bibuntur tantum: ⁊ nõ vtitur ptiſana ordei: quando ergo indiget ſecaniabin vti ſicut dixi: oportet vt fũdas ſuper hydromel q̃titatem paruam ex aceto: vt fiat ei iuuamẽtũ aceti ⁊ priuetur nocumentũ quod prouenit ab eo. † Et manifeſtuz eſt: quia oportet vt decoquatur acetum cũ hydromelle quando permiſes ipſuz cum eo: qd̃ eſt: quia nocumentum eius tunc ẽ minus. 40

† Nocumẽtum aceti p decoctiõem minuitur.

Hyppo. intelligit per ſuuz ſermonem: habẽtes coleram amaram: illos in quorum corpore chimus amarus generat̃ natura .ſ. colera citrina: ⁊ iſti quidez ſunt illi in quibus dixit hy. q᷑ acetuz ꝯfert eis. Naturis aũt melancholicis nocet valde: ⁊ cauſa in illo eſt: qm̃ colera nigra eſt acetoſa quãdo eſt pura: ⁊ eſt diſpoſitio corporis egrediẽs a diſpoſitione naturali. † Qd̃ eſt: quia ſapor eius quãdo corpus eſt ſanuz: eſt propinquus huic ſapori quem narrauimus: ⁊ nõ eſt ex eo ſm̃ finem. Reliqua autẽ que ſunt in hoc ſermone manifeſta ſunt: quod eſt: quia hypp. narrat in eo quomodo iuuantur per acetum habentes coleram amaram: quando caliditas eſt vincẽs ſuper complexionem eorum cũ acetũ ſit frigidũ. 41

† Melãcolia nãlis ñ ẽ mltũ acetoſa.

Qui aũt ſolo potu dietantur: non groſſe ptiſane quicq̃ accipiẽtes nõ illis oxymel cõuenit ſolũ: precipue cũ ꝯſtet q᷑ excoriet inteſtina: ad hoc .n. agendum cum vene inanes ſunt ſua maior preualet potentia: quippe nõ h3 fecẽ ſ3 aqua mellis minuit eius virtutem.

Qui vero vtit̃ in regimine ſuo eo tantũ quod bibit̃: ⁊ nõ ſumit ptiſanã ordei: nõ conuenit ei vti ſecaniabin ſolũmodo: ⁊ propter cum abradit inteſtina ⁊ excoriet ea: quod eſt q2 maior potentia eius ſuper hãc actionez: quando vene ſunt vacue plus cuz nõ ſit ei fex: ⁊ cũ hoc etiã minuit de virtute hydromellis.

Si ergo ad infirmi iuuamẽ oxymel oĩ tẽpore morbi noueris eſſe neceſſariuz: aceti parũ aque mellis imiſce ꝓut tibi .ſ. ad iuuamentũ tantũ videt̃ poſſe ſufficere: qd̃ eius quidez minuit nocumentũ: ac iuuamentũ ĩpendit neceſſarium.

Quod ſi vides infirmũ iuuari p vſuz ſecaniabin ĩ oĩbus horis egritudinis iuuamento magno: tunc miſce cuz hydromelle ex aceto quantitatẽ paruaz: ita vt nõ oſtẽdat̃ ſapor eius in eo tantũ tunc enim minoratur nocumẽtũ eius valde: ⁊ iuuat̃ qui indiget iuuari p ipſum.

Uniuerſaliter autem acredo aceti eos iuuat q habent colerã amarã: nõ aũt qui nigrã: colera aũt euaneſcendo in naturaz flegmatis transfertur: cuz ab aceto trahitur: nigra vero bulit ⁊ creſcendo multiplicatur. Acetum enim coleraz nigrã adiuuat multiplicari ⁊ procreari.

Acetoſitate autem aceti vniuerſalit̃ iuuantur habentes colerã amaram ⁊ nõ habentes coleram nigram: quod eſt: quia colera amara expirat: ⁊ conuertitur ad naturã flegmatis quãdo eradicat eam acetum: colera autem nigra ebulit ⁊ creſcit ⁊ multiplicatur in multitudine: quod eſt: quia acetũ adiuuat ad generationez melancholie.

Acetuz feminis plus quã maſculis inimicatur: quia vulue nociuum eſt.

Mulieribus autem ſecunduz plurimum acetum eſt magis inimicum q̃ viris. Quod ẽ: q2 ledit matricem.

Aque vero nullum opus inueni niſi q2 in acutis bibit̃ morbis: neq3 eni3 in pleureſi vel periplemonia ſitim vel tuſſim ſedat. Sputum non adiuuat ſercare ⁊ in his minus omnibus alijs potibus operatur: maxime ſi ergo omni tempore morbi vtit̃ ea. Si vero de ea parum iter oxymel bibat ⁊ aquã mellis ſere atui ſputi adiutorium largit̃ cuius rei cauſa eſt potuum ipſorum qualitatis mutatio que ab ea fit. Aliter eni3 nullo modo reperimus eam ſitim ſedare: verum magis furiaz incitare. Et aque potus in colericis ⁊ in quibus ſub diaphragmate colera dominatur: in coleram mutatur. Qui autem eam bibunt vẽtre eorum exiſtente manito: eorum corpora in defectionem adducit: magnitudinẽ ſplenis ⁊ epatis auget. Si incenſionem habeant: rugituz facit. In ſtomacho natat: q2

Quod autem acetum noceat neruis experimentum teſtatur ſuper illud: ⁊ ratiocinatio ſignificat illud. † Quod eſt: quia nerui ſunt priuati ſanguine frigidi. Propter illam ergo cauſam oportet vt eueniat eis nocumentum facile ex omni materia in natura ſua frigida ſubtilium partium. Nocumentum ergo aducit neruis ex omnibus rebus frigidis in naturis ſuis verũtamen acetũ ꝓpter ſubtilitatez ſubſtantie ſue habet penetrationẽ in profunduz mẽbrorum: ⁊ penetra in totuz membruz ita vt non remanet ĩ eo ps quãuis ſit parua valde cui nõ noceat: ſm̃ hoc ergo nocet acetuz mẽbris neruoſis. Omnes ergo auctores anatomie conueniunt ſuper hoc q᷑ membrũ neruoſuz ẽ matrix: ⁊ tu quidez iudicas ſup ipaz qñ vides in anatomia abſq3 ſmone in anatomicoꝝ: q2 eſt membruz qd̃ dilatat̃ ⁊ extẽdit̃ dilatõne ⁊ extẽſiõe valde magna ⁊ ꝯhibitur donec minorat̃ quãtitas ei⁹ valde: qd̄ eſt: q2 inuenit̃ ſemper cõprehẽdere iſtã tẽ ⁊ obſidere ipz ſm̃ magnitudinẽ: ⁊ iplet̃ ex eo oẽ ſpaciũ qd̃ ẽ ei ſiue paruuz ſit: aut magnũ ſit: ſicut ſtomach⁹ qñ ĩpletur cibis: verũtñ ſtomachus nõ ꝑmutat̃ per mutatione magna valde ad ꝯ̃ria: ĩ matrice ãt accidit ꝑmutatio magna valde. † Dilatio ãt mẽbroꝝ ⁊ eorũ ꝯtractio cũ multitudine eſt res q̃ eſt ꝓpria corporibus neruoſis. 42

† Cã quare acetũ ⁊ oĩa frigida ſubtiliũ ptiuz noceãt neruis.

† Propriũ eſt mẽbriſ neruoſiſ dilatari aut ꝯſtringi cũ multitudine.

Non inuenitur in aqua

virtus inciſiua: ſicut inuenitur illud in aceto: neqꝫ calefactio: ſicut inuenitur illud in melle: ⁊ mel etiam cuꝫ calefactione ſua abſtergit ⁊ incidit. † Et propter hanc cauſam oportet vt ſit aqua tota tarde penetrationis: difficilis digeſtionis: difficilis deſcenſionis: quāuis ſit ex parte alia laudabilis de qua nihil vituperatur: qđ ē: quia aque graues: aut ille quarum odor eſt fetidus: aut ſalſe: aut ille in qbus oſtēditur ſapor alius ex ſaporibus medicinaꝝ non ſunt aque ſimplices tm̄: ſꝫ aque quibus ꝑmiſcetur hec medicina in q̄ oſtēditur ſapor eius ſicut ſi cōeris experiri mel malum: aut aquam ordei corruptaꝫ aut vinum aut acetum aut que illis ſūt ſimilia: quod ē: quia tu vituꝑas ex vno quoqꝫ iſtoꝝ: nō totuꝫ genus: ſꝫ illam ſpeciē tantum ad cuius ītendis vſum: ⁊ quoniā hyppo. ſermo eſt in melioribus cuiuſqꝫ rerum quas experitur neceſſe eſt tibi vt tu ītelligas ab eo in hoc loco ſermonem eius in aq̄ ſecundum hanc ratiocinationem: ⁊ quia ipſe comparat vnanquāqꝫ rerum quas narrat ad meliores aquarū: ⁊ eſt aqua clara cui non permiſcetur qualitas alia niſi ex ſuo genere. Hanc ergo aquam quāuis ſit melior aquaꝝ tamen inuenimus eam morari in ſtomacho tēpore longo quare facit in ea accidere rugitum ſecundū plurimū: ita vt ſi accidat colera ꝙ vincat ſuper ſtomachum in natura ſua: corrumpitur aqua in eo propter illam cauſaꝫ ⁊ quando deſcendit poſt laboreꝫ ſuum de ſtomacho ad inteſtinum ieiunuꝫ: nō penetrat ex ipſo facile: neqꝫ ad epar: neqꝫ ad renes: ⁊ pectus: ⁊ pulmonem. † Et propter hanc cauſam fit ꝙ aqua non prouocat vrinam in natura ſua: neqꝫ adiuuat ad exſcreandum ſputuꝫ: neqꝫ ad reſoluendum corpus totum: quod eſt: quia hec operatio non fit niſi a rebus ſubtilis ſubſtantie ſubtilium partium calidis: non a rebus frigidis groſſis: ⁊ non inuenimus potum aque etiam ſedare ſitim: ⁊ cauſa in illo eſt etiam longitudo more in ſtōacho ſue ⁊ inteſtinis. Neqꝫ ſubmergitur aqua etiam in profundo corporis: neqꝫ rorem ei tribuit: neqꝫ humectat ariditateꝫ eius: ꝙ autem ipſa non nutriat corpus iam dixi illud in eis q̄ ſunt premiſſa. Propter hoc ergo non inuenimus ipſā poſſe confortare virtutem animaleꝫ. Et iſte quidē ſūt cauſe que prouocauerunt hyppo. ad vtendum aqua ordei ⁊ ſecaniabin ⁊ vino in infirmis: ⁊ dimittere vti aq̄. Secundum ergo has res non oportet vt adminiſtret̄ aqua ſole in infirmitatibuſ aliqua horarum: verūtamē tu inuenis aliquos medicos vti ea: ⁊ hyppo. etiam ſed hyppo. vtitur ea minus q̄ꝫ vtantur aliqui medici. † Quod ē quia ipſi refugiunt ad vtendum aqua: quoniam nocumentuꝫ eueniens ex errore in vſu eius minus eſt nocumento eueniente ex errore in vſu reliquorū potuum: ⁊ cauſa in illo eſt: qꝛ virtus eius nō eſt vehemēs. Et Ariſiſtratres locutus eſt in ea in hoc ſermone ⁊ eſt: quia dixit ꝙ cibi fortes ⁊ potus quando adminiſtrant̄ in horis ſuis cōferunt iuuamentum magnum valde ⁊ quando adminiſtrātur in horis nō ſuis: nocēt nocumento magno valde. Nocumentū autem prouenit ex vſu ſecaniabin hydromellis: ⁊ vini aut ꝓpter permutationē ſubito in vſu eorū ad cōtrariuꝫ ſicut dixit hyppo. aut propter cōmixtionē aque dulciſ cuꝫ eis. Medici enim ſm̄ plurimuꝫ quando vtuntur eis ꝯuertunt cōmixtionē eoruꝫ: inde eſt: ꝙ ego vidi in potu ſemel viro decrepito infirmo in omni die vinū aquoſum: ⁊ intrauit ſuper euꝫ medicus ex huiuſmodi medicis. Cū ergo vidit me fundere ex eo ſuper aquaꝫ quantitatem paruam valde riſit: ⁊ dixit. Iſte īfirm⁹ non bibit vinum: ⁊ nō facit niſi qꝛ videt vinuꝫ tm̄ viſione. Et ipſe quidem nō intellexit q̄ q̄ꝫtitas cōmixtionis vini cum aqua quando bibitur querendo delectatōnem eſt preter quantitateꝫ cōmixtionis eius quando bibitur vt ipſum fiat iuuamentum: quod eſt: quia oportet vt miſceatur de aqua cum vino quantitas parua valde vt adiuuet ad penetrationem aque: ⁊ extrahat eam ab hoc vt ſit aqua pura tantum: ⁊ non ponat aquam vinū. † Et nos quidem inuenimus multos ex ſanis bibentes vinum poſtq̄ꝫ permiſcetur cum eo aqua quantitatis multe: verumtamen nō oportet vt vincens ſuper ſaporem eius ſit aqua ſed vinuꝫ. In egris autem oportet vt ſit apperitio ſaporis vini in eo quod bibitur occulta. Et ſimiliter etiam inuenimus hyppo. dixiſſe in ſecaniabin pauloante: cum ipſe miſcuit ex eo aque multe commixtionis: ⁊ hydromellis etiam quando voluit ſecurari a timore in vſu eius: vtitur enim aquoſo ex eo mixto cuꝫ aqua commixtione multa: quod eſt: quia eius quod ex eo purum eſt ſi non procedit ⁊ ſoluit ventrem: nocet eius vſus: ⁊ proprie in habentibus coleram amaram: ⁊ quorum viſcera ſunt magna: ſcilicet opilata: ⁊ aqua etiam nocet iſtis quando conuertitur in eis ad coleram propter longitudinem more ſue in locis que ſūt ſub hypocondrijs: quod eſt: quia in aqua cum reliquis que in ea ſunt de nocumentis eſt: quia non eſt ei fex: etiam non ſoluit ventrem. Nocumentum autem eueniens ab aque potu in pn̄cipio paroxiſmorum feb. quod intelligit hyppo. per ſermoneꝫ ſuum: ⁊ ſi fuerint pedes in aliqua horaꝝ frigidi: ⁊ bibat aquā duplicatur nocumentum eius: in omnibus iſtis eſt ex iſtis rebus manifeſtis apud omnes homines ſuper quas conueniūt. † Per potum autem aque fit iuuamentum quando regimen infirmi eſt cum eo quod bibitur tantum: ⁊ non eſt poſt vſum aque ordei: quod eſt: quia in potu datur aqua quando regimē infirmi eſt cum eo quod bibitur tantum inter potum illarum

† Cur aq̄ ſit tarde penetratiōis

† Cur aq̄ n̄ ꝓuocat vrinam.

† Error in exhibitiōe aq̄ ē minor errore in exhibitione alioꝝ potuum.

† Moduſ mixtionis vini cū aq̄

† Qn̄ ꝑ potū aq̄ fit iuuamentuꝫ

transire moratur: quod idē eſt: qꝛ frigiditati pertinet: ⁊ indigeſtibilis ē: neqꝫ fecem deſcendere facit: nec vrinam prouocat: nociuior eſt: quia naturaliter nō habet fecem. Sꝫ ſi cui pedes frigēt aquā bibat eius nocumentuꝫ augmentatur multo magis.

Aque vero nullā aliā inueni operationeꝫ: niſi quia in acutis bibit̄ egritudinibus: quod ē: quia non ſedat tuſſim peripleumonico: neqꝫ adiuuat ad ſcreandum ſputū: ſꝫ operatio eius in illo eſt minor operatione reliquoꝝ potuū quādo vtit̄ infirmus potu eius in omnibus horis egritudinum. Si auteꝫ bibat ex ea quātitateꝫ paruā inter potuꝫ ſecaniabī ⁊ hydromel: adiuuat ad exſcreanduꝫ ſputum: ⁊ cauſa in illo eſt mutatio qualitatuꝫ illorum potuū: quod eſt: quia facit in eis roreitatem. Secundum vero aliuꝫ moduꝫ non inuenimus eam ſedare ſitiꝫ: imo excitat eam: quod eſt: quia potus aque habentibus coleram rubeaꝫ ⁊ amaraꝫ natura. Et in illis in quibus vincit colera ī locis que ſunt ſub diaphragmate ⁊ in locis etiam que ſunt ſub diaphragmate addit iterum in malicia eius quia ꝯuertitur ad coleram: ⁊ debilitat corpora quando bibitur vacuo vētre: ⁊ addit in magnitudine ſplenis ⁊ epatiſ quādo in eis eſt inflāmatio: ⁊ facit accidere rugitū: ⁊ natat in ſtomacho quod eſt: quia penetratio eius tardatur: ⁊ cauſa in illo eſt declinatio eius ad frigus: ⁊ quia eſt indigeſtibilis ⁊ non facit deſcēdere egeſtionem: neqꝫ prouocat vrinam: ⁊ addit etiam in nocumento eius: qꝛ non eſt ei fex in natura ſua: ⁊ ſi fuerint pedes in aliqua horarū frigidi ⁊ bibat aquam multiplicantur nocumēta eius in omnibus iſtis ad quodcūqꝫ eorū declinet.

medicinarum: ⁊ proprie quando infirmus habet ſitim: quod eſt: quia aqua facit accidere illis potibus ſicut dixit hyppo. roreitatem: ſcilicet per multitudinem humectationis ſue. Et propter hanc cauſam precepit hyppo. dare in potu quantitatem aque paruam inter potum hydromellis ⁊ ſecaniabin vt adiuuet ad humectandum illas res quas exſcreari neceſſe eſt: ⁊ datur in potu iterum aqua quando potus vini nocet nocumēto magno: oportet autem vt audias ab hyppo. ſermonem eius in illo. 43

D Icitur in febr. ⁊ egritudine: quia ambe percutiunt mentem quando faciūt accidere in corpore īfirmi permixtionem: ſm hoc ergo inuenimus hyppo. intelligere per ſermonem ſuū in hoc loco: pcuſſio mentis: permixtionem rationis: ⁊ precipit vt alienetur ab vſu vini quādo accidit illud. Et ſimiliter etiam precipit alienationem eius in doloribus capitis vehementibus. Et ego quidem iā locutus ſui in his duobus ſimul: in his que premiſſa ſūt de ſermone in eo: verūtamen hyp. in hoc loco cum preceſſit ⁊ dixit: ⁊ oportet tibi vt alienes vſum vini alienatione vehementi quādo accidunt iſta accidētia que narrauit: dixit ſucceſſione illius ſmonis: quia neceſſe eſt tibi vt des in potu vinum corſien. i. palmeum aquoſum commixtum cum aqua commixtione multa cui non ſit odor. Et ſermo eius: aquoſum commixtum cum aqua commixtione multa cui non eſt odor: eſt ſermo rectus. Sermonem autem: corſien: non recipio: quod eſt: quia melius eſſet vt vteretur in iſtis vino aquoſo albi coloris. Illud autem quod precepit: vt detur in potu ei cuius diſpoſitio eſt hec diſpoſitio ſucceſſione vini: eſt vehementia cautele eius: quod eſt: quia dixit q virtutis vini tunc minoratur leſio in capite ⁊ mente: ⁊ nō dixit: in vino quod ipſum percutit caput ⁊ mentem: niſi ppter caliditatem eius ⁊ velocitatem aſcēſionis eius ad caput: ⁊ eleuationem humorum qui in corpore vincunt cum eo: ¶ Et nocumētum capitis nocet menti: quod eſt: q partis cogitatiue ex partibus anime manſio eſt in hoc mēbro. 44

¶ Quō ex nocumēto capiti illato īequatur mentis permixtio.

E Raſiſtrates aūt redarguit hyp. propter malitiam intentionis ſue in tractatibus quos edidit in febribus: ⁊ dehoneſtat diſcipulos ſuos: ſcilicet appolinium ⁊ darancis: ⁊ dixit in eis: q ipſi fecerunt menſuras ex nouem vnciis quarum omnes nouē erant cotila vna: ⁊ cotila vna eſt nouem vnciarum implebant ergo vnam ex eis ⁊ duas: ⁊ dabāt illud ei in potu qui habebat feb. de hyppo. autē apparet: quia ipſe vtebat̄ omnibus potibus ſm amplitudinē nō in hoc ſermone tantū: ſed in reliquis que preceſſerunt de ſermone ſuo. Illud autem quod dixit in oratione precedente: ex eo qd ſignificat ſignificatione manifeſta: illud eſt ſermo eius quem oportet in potu ſumere proprie aquā tantū: ⁊ quē oportet ſumere quantitatē ex ea magnam valde: quod eſt: quia declarat̄ ex eo

S I dolorem capitis timeas mentiſq; percuſſionem: ab vſu vini ſumopere tibi cauendum eſt: dandum ergo pro co tantum aqua: aut vinum palmarum colori ſimile: ſine odore aquoſum ⁊ plus mixtum poſt quod etiam aque propinandum eſt parum quod eius virtutem minuat in capite ⁊ in mente.

C Um ergo times in iſtis egritudinibus ex dolore capitis aut percuſſione mētis: oportet vt alienes vſum vini abſtinentia vehementi: ⁊ vtaris eius loco: aut aqua aut vino coloris corſii aquoſo commixto cum aqua cōmixtione multa: cui non ē odor deinde da ei i potu poſt potum eius ex aqua quantitatem paruam: quod eſt quia virtus vini tunc minoratur ⁊ leſio in mente ⁊ capite.

C Ui autem ſolam aquam bibere expediat: cuique multū aut parum: ⁊ cui calidū aut frigidum partim iam diximus. Quod vero reſtat ſuo tempore ſubiungemus.

Q Uem autem oportet in potu ſumere proprie aquam tantum: ⁊ quem oportet in potu ſumere ex ea quantitatem multam valde: ⁊ quē oportet minorare quantitatem eius quod ex ea in potu ſumitur: ⁊ in quo oporteat vt ſit illud quod in potu ſumit ex ea calidum iam partem eius narraui in his que ſunt premiſſa: ⁊ ego narrabo partem eius in horis ſuis.

D Icamquoque quo tempore debet dari potus: ſicut ille qui ex ordeo eſt factus ⁊ qui cū herbis: qui quoq; de vuis paſſis: et qui de frumento: ⁊ qui de melle: et qui de iure: et qui de maliſgranatis: et q de alijs factis cum ſpeciebus.

etiam quia vtebatur ex aqua quantitate magna valde. Sufficeret autem per ſermonē ſuū: in illo ſi dixiſſet q nos dam⁹ quādoq; infirmo in potu quātitatē aque multam preter q adderet ad illud: valde: in redeundo ſuper eraſiſtratē: ⁊ detegendo maliciā operationis eius in eo q ipſe rememoratus eſt appollinij ⁊ darācis. Et ipſi quidē ſunt duo viri de quibus impoſſibile ē oſtendere q ipſi ediderunt librū oino verūtamē ego ſum potēs oſtēdere de hy. quia dixit. Et oportet multotiens vt admīniſtretur ex aq multa valde: ⁊ ſermo etiā eius in eis que ſunt premiſſa cū precepit in potu dare aquā īter potum hydro. ⁊ ſecaniabin: q per potum aque fit iuuamentū: q̄m facit accidere materiā multe humiditatis ſignificat hoc: ⁊ ſmo etiam eius i hydro. ⁊ ſecaniabī cōmixtis cū aq cōmixtione multa: que ambo humectant os ⁊ puocant vrinam: non ſignificat q ipſe in potu dederit d vnoquoq; eorum vnā vnciam aut duas vncias: ſed quantitatem multam cui eſt quātitas cum qua poteſt humectare os ⁊ prouocare vrinam: ⁊ adiuuare ad exſcreandum illud quod neceſſe eſt exſcreari ex pulmōe. In ſecaniabin aūt: aut ſcripſit hunc ſermonem: q ſi videris q iuuamentū fiat per vſum huius potus cum multitudine in omnibus horis egritudinis: addidit ergo in ſermone ſuo: cum multitudine: vt ſignificet illud quod diximus. Sufficit ergo illud quod diximus in cognitione malicie intentionis eraſiſtratis cū hyppo. Scias ergo q hyppo. fiduciam facit in hoc ſermōe iterum ſicut fecit fiduciam in eis que ſunt premiſſa de ſermone ſuo: q loquetur in vnaquaq; egritudinū ſermonē qui ei eſt proprius cum ipſe nō exponat in libro ſuo de iſto eſſe artis regentis egritudines: ſed non narrat tm̄ niſi res vniuerſales in egritudine vna ſm ſemitam exempli ⁊ eſt pleureſis. 45

I N hoc ſermone iterum promiſit hyppo. ſmonem in vnaquaq; egritudine proprium manifeſtum eſt ergo q libri in quibus ſcripſit hyp. medicationem cuiuſq; egritudinis acutarum ſm ſingularitatem ſuam: aut non fuerunt ſeruati vſq; ad hāc horā: aut hyp. prorſus eos non edidit: quod eſt: quia iſti libri q inueniunt̄ nunc attributi hyp. non ſimulāt̄ ſermoni eius verumtamen in eis ſunt res multe declinantes ad ſententiam eius: ſicut ſermones inuenti in ſucceſſione ſermonis eius: in blamatione: ⁊ i hoc

libro. Et ego quidem exponam vnanquãqȝ illarum ſicut dixi ſm veritatem in expoſitione mea de eis. 46

Balnea nõ erãt tẽpore hy. adhuc ordinata.

Simile eſt ꝙ in diebus hyppo. balnea facta nõ erant quod eſt: quia ſermo eius: ꝙ inuentio inſtrumentorum que neceſſaria ſunt in vſu eius: ⁊ miniſtri q miniſtrãt ſm ꝙ oportet: nõ inueniunt niſi in paucis manſionuȝ. Et ſmo eius iterȝ: q2 neceſſarius ẽ ĩ balneatione locus ĩ qua tegat ⁊ in q nõ ſit fumus: ⁊ quantitas aque multa: ⁊ reliqua que ſequnt illď: ſignificat ꝙ hoĩes adhuc qñ volebant balneari calefaciebant aquam in vaſis: ⁊ fundebant eã in tinaȝ: deinde ſedebant in illa tina. Quod aũt dicit in fine ſermonis ſui ⁊ eſt ſermo eius. Et eſt neceſſe vt balneo nõ ſit cũ mubaſem. ſ. niſi illď ſit neceſſariũ: oportet vt ſeruetur in eo qď venit de ſermone ſuo poſt: qď eſt: q2 inuenis enũciare hyp. ĩ eis que ſunt poſt de illo q indiget in quibuſdã horis balneatione almubaſem. ſ. aq̃ infuſione ſuper infirmũ: ꝙ ſi nõ diceret illud q̃remus ab eo: et nõ diceremus illud abſolute: neqȝ ſuperflue: ſȝ ſm ordinẽ: ⁊ ſeq̃retur ſermonem eius. 47

Non indiget aliqs infirmoruȝ vt abſtergat corpus eius quãdo balneatur: niſi ſuper ipſum ſit aggregata ſordicies: aut habeat pruritum: quod eſt: quia ſeſſio infirmi in aqua et balneatio eius cum ea oportet vt ſit abſqȝ labore: neqȝ ledens Abſterſio autem corporis fit cum rebus quib9 abſtergitur. Res autem iſte omnes ſunt mordicatiue exſiccatiue: iſta ergo eſt operatio cõtraria ei quod neceſſariuȝ eſt de balneatione adiuuamentuȝ quod acquiritur ex ea. Cum ergo indiget infirmus vt abſtergatur corpus eius: aut propter ſordiciem que aggregatur ſuper eum: aut propter pruritum queȝ inuenit: oportet frangat virtus medicine cuȝ qua abſtergit: ita vt miſceatur cũ ea ex aqua quãtitas multa: ⁊ miſceatur cũ aliquo ex

Res oẽs qbus fit abſterſio ſũt mordicatiue ⁊ abſterſiue.

Et ſimiliter etiã ego narrabo horaȝ in q̃ oȝ vt adminiſtrentur reliqui potus: ſicut potus factus ex ordeo: ⁊ potus facti ex pauere: ⁊ potus facti ex vuis paſſis: ⁊ fact9 ex expreſſione vue: ⁊ factus cũ frumẽto: ⁊ factus cũ cartamo: ⁊ factus ex aqua granatorȝ et potus facti ex reliqs rebus remanẽtibus: ⁊ narr abocciam horã in qua oportet vt adminiſtrentur potus reliq facti ex medicinis cõpoſitis

Balnea vero ĩ qbuſdam morborȝ iuuãt in quibuſdaȝ vero minime. Rurſus bona quidẽ in quibuſdã locis plus: in quibuſdaȝ minus: ſi videlicet neceſſaria aliquãdo preſto nõ ſint. Cũ vtiqȝ huic inſtrumẽta operi neceſſaria ſiue vtilia: aut idonei miniſtri raro inueniunt. Cum vero infirmus nõ bene balneat: maximuȝ inde patitur nocumentum. Neceſſe eſt enim huic officio locus cooptus ⁊ a fumo totus ⁊ maxima aq̃ plenitudo: nõ aũt crebro balneanduȝ eſt: niſi fuerit forte neceſſe.

Per vſuȝ aũt balneationis poſſibile ẽ iuuamentũ fieri ĩ multis egritudinum: in quibuſdã earuȝ ſemper: in quibuſdã earuȝ nõ: ⁊ quandoqȝ eſt rectius vt minoretur vſus eius: quando nõ ẽ illud quo indigetur cum ea: quod eſt: quia inſtrumenta que neceſſaria ſunt in vſu eius: ⁊ miniſtri qui miniſtrant ſecunduȝ ꝙ oportet: nõ inueniunt niſi in paucis manſionibus: ⁊ quando nõ balneatur bene infirmus: poſſibile ẽ vt eueniat ei nocumentũ magnuȝ quod ẽ: q2 indiget infirmus in balneatione loco tegente ipſum in quo non ſit fumus ⁊ quãtitate aque multe: ⁊ vt balneatio non ſit cum mubaſem: niſi illud ſit neceſſariuȝ.

Ubi autem corpus egroti deponendũ ẽ non niſi calidius q̃ȝ ipſe conſueuit: eſſe oportet: primo itaqȝ parȝ aque: dein de crebribus ſuperponendum eſt.

Et oportet ne abſtergatur corpus ĩfirmi quod ſi abſtergatur: tũc ſit illud quo abſtergitur calefactũ duplicibus multis ſecũdũ ꝙ cucurrit cũ eo conſuetudo ⁊ fundatur ãte vſuȝ eius ex aqua quantitas non parua ⁊ poſt ipſum iterȝ velociter.

Uia ergo breuis ſit ad ſolium.

Et neceſſe ſit vt ſit ſpacium ad locum tine breue.

Introit9 vero ⁊ exitus eſſe facilis dȝ.

Et ſit igreſſus ad eã ⁊ exitus ab ipſa facilis.

oleis: ⁊ ꝓpter hoc dicit hy. Et ſit huius ei9 quo abſtergit multiplicitas multa: illud quo cucurrit multitudo. ſ. plus q̃ȝ cucurrit ꝯſuetudo ſanorȝ cũ vſu eius: quod eſt: quia nõ ſolũ precipit vt ſubſtãtia medicine qua abſtergat corpus ſit multiplicia multa quando neceſſariũ eſt vt abſtergat corpus infirmi plus ſed p̃cepit vt ſit aqua que admiſcet cũ rebus quibus abſtergit multiplicia multa: qď eſt: quia hec intentio ſignificat ꝙ oȝ vt dimittatur vſus abſterſionis niſi ꝓuocet ad illud ſordicies aggregata ſuper corpus aut pruritus. †Et vt nõ adminiſtrentur in illo medicine acute: qbus nõ admiſcet aliqd aliud: ⁊ ſicut frãgi inuenimus acuitatẽ medicine qua abſtergitur corpus cuȝ qua miſcet aque quãtitas multa: ita etiã frangi inuenimus virtutẽ aſterſionis p effuſionẽ ſup corpus ante vſum ei9 aq̃ multe calefacte: ⁊ effuſionẽ ſuper ipſuȝ etiam poſt eum cum aqua aluminis. 48

† Medicine acute nõ debẽt igredientibus balneãtib9 adminiſtrari

Et operatio eſt operatio cõmunis: ſiue in balneo ſit balneatõ: aut in quibuſdam domibus quando accenditur ĩ eo ⁊ impletur tina aqua calida: ſicut faciunt nunc multi in manſionibus quando indigent balneatione: ⁊ non ſunt in loco balnei. 49

Hippocrati videtur de balneo ꝙ non oportet vt laboret infirmus: ⁊ ꝓpter hoc precipi vt ſit ingreſſus ad tinam ⁊ egreſſus ex ea facilis: ⁊ illud quidem fit quãdo nõ ſunt parietes cõtinẽtes tinam eleuati neqȝ ſtricti melior autem tinarȝ ⁊ ãpla q̃ ſit ꝓpinq̃ balneis: oẽs. n. iſte exceptis paucis fiũt ñ hñtes eleuatiõem: ſȝ propinq̃ terre. 50

Egrũ ĩ balneo laborare nõ oȝ.

Iſte res etiaȝ adiuuãt ad paucitatem laboris: ſicut res quarȝ preceſſit rememoratio. †Et quies infirmi etiam eſt iuuatiua in mollificatiõe corporis ei9 ⁊ leuitate ipſius cũ multitudine: quod eſt: quia lacerti tenduntur in hora motus: ⁊ quando tendunt lacerti minorat lenitas eius ⁊ ipſius mollificatio. 51

† Quõ geſſit ĩ mollificatiõe corporis iuuatiua.

Hippocrati videtur vt preparet aquã multã: quã vult fundere ſuper infirmum poſt exitum eius de tina: ſicut de conſuetudine medicorȝ eſt in hoc tẽpore noſtro quando volũt vt balneetur infirmus ipſi enim nõ ꝯcedunt ei introitum ad locum in quo eſt aqua frigida: neqȝ ad locum in quo eſt tina ſubito: ſed fundunt ſuper ipſum loco eius aquam tepidam. †Et ex hominibus ſunt qui etiam implent tinam

† Quibus iuuet ⁊ quibus noceat balneuȝ aq̃ frigide p9 exitũ aque calide.

ex huiuſmodi aqua: ⁊ faciunt ſedere infirmum in ea: quod eſt: quia poſtq̄ꝫ corpus eius eſt extenuatum ⁊ rarificatum propter balneationem cum aqua calida: aggregat ipſum ⁊ ſtringit corpus eius paulatim: ⁊ quoniam illud adiuuat ad additionem in virtute neqꝫ ſit facile vt eueniat eis nocumentum: quāuis preparetur vt eueniat in aere continēte permutatio ſubito ad contrarium: inde eſt q tu inuenis ſanos perijcere ſe propter hanc cauſam in aquam frigidaꝫ poſt balneationeꝫ ipſoruꝫ cum aqua calida: verūtamen infirmi ⁊ corpus cuiˀ eſt debile propter aliquā cauſaꝝ non tolerant vt tangat corpus eoꝝ aquaꝫ frigidā quin ledanꝛ per illud. Et propter hanc cām inuenimus hyppo. frāgere ex frigore aque miſcendo ei aquam calidaꝫ. Quantitas vero aque quaꝫ permiſceri oportet ex aqua calida cū aq̄ frigida ſumiꝛ in ꝑmis ex conſideratione in diſpoſitione corporis preſenti: deinde ex conſideratione in natura infirmi propria eſt cauſa hore ꝑſentis ex horis anni ⁊ regione ⁊ diſpoſitōne aeris continentis ꝑſente. ↑Homies vero melius operanteſ ſunt qui preparant tres ſpecies ex ſpeciebus aque tepide que adinuiceꝫ diuerſe ſunt vt vtanꝛ eis poſt balneationem ſuam cum aqua calida. Et eſt prima ſpecies ex eis tepida vehemēti tēperie: ⁊ ſecunda poſt ipſaꝫ ē minoris tēporis: ⁊ tertia eſt ꝓpinquior frigori q̄ꝫ ſecunda. Et ſimile quidē eſt q hyp. nō voluit in eo quod precepit ex preparatione aquarū mixtaruꝫ multaꝝ: niſi hoc quod dixi: quod eſt: quia non oportet vt ſit ſermo eius: aqua multa ſermo abſolutˀ ſed melius eſt q voluit per ſermonem ſuum: ⁊ preparet aquā cōmixtaꝫ multaꝫ: numeros ſpecieꝝ multaꝝ ex ſpeciebus aq̄ cōmixte vt ſit permutatio ex vſu aque calide ad vſuꝫ aq̄ frigide paulatim: quoniaꝫ infirmus nō tolerat permutationeꝫ ad contrarium ſubito. 52

↑Nō tres modos aq̄ tepide.

Qui autē lauatur qetus tacitus: nec qcq̄ agens: ſed aquaꝫ alius ſupponens corpus diligenter fricando pertractet.

Et oportꝫ vt qui balneaꝛ ſit quietus tacitus non faciens aliquaꝫ operationuꝫ: ſed ſit alius qui fundat ſuper ipſum aquam: ⁊ fricet corpus eius

Deinde multe aque permixte ꝑparatio:

Cuꝫ ergo fuerit poſt illud: prepara multā aquaꝫ cōmixtam.

Multū vide ſuꝑuerſa

Et ſit effuſio aq̄ velox.

Poſtqꝫ loco fricatorij vtere ſpōgia ad deſicandū corpus.

Et vtere loco exſiccatiōis cuꝫ fricarijs exſiccatiōe cū ſpongia

Neqꝫ oleū qn̄ multū ſicci ſunt adiunge.

Oportet vt intelligaꝛ ab eo ex ſmone eius: velox: q: itē dit ſuꝑ ipſaꝫ actionē: aut ſuꝑ ipſuꝫ ſpaciū qd̄ ē inter effuſionē aque: ita vt nō ſit inter effuſionē primā: ⁊ inter effuſionē ſecundā interpoſitio: ⁊ noiaꝛ hec actio ſm veritatē: actio nō velox ſed frequēs. Et nō qdē inuenimus hec duo noia quaſi equalia apud ātiquos .ſ. velox: ⁊ frequēs: qd̄ eſt: q: ipi qn̄qꝫ nominant actiōes frequentes veloces. 53

Non inuenimus medicos: neqꝫ aliqueꝫ hominuꝫ in hac nr̄a hora vti in exſiccatiōe corporis infirmi neqꝫ fricarijs: neqꝫ ſpōgia: ſed inuenimus eos vti in exſiccatiōe infirmoꝝ poſt balneationē mādilibˀ: ⁊ in qbuſdā eoꝝ pānis: ⁊ ꝓprie crudis q ex eis nō ſunt cādidati. Inuoluunt eni cū eis corpus infirmi ab oī latere ⁊ inuolūt ipm cū eis inuolutione vehemēti vt ſudet ſudore multo ⁊ nō ē neceſſe ſemꝑ vt ſudet infirmus ſudore multo poſt balneationē ſuā: qd̄ eſt: q: nos vtimur balneatiōe multotiēs nō ad euacuandū corpus: ſed ad ꝯ̄riū illius .ſ. humectādū ipm ⁊ mollificandū qn̄ eſt vehemētis ſiccitatis: qn̄ ergo indiges in eo hoc nō oꝫ vt dimittas morari in balneo mora lōga: quare ſudet ſudore multo: ſed oꝫ vt ꝓperes ad intromittendū ipſum in tinaꝫ: cūqꝫ extraxeris ipſum ex ea: exſicca corpus eius velociter. 54

↑Qn̄ ſudō mltuſ poſt balneationē cōuenit ⁊ qn̄ non.

Hunc ſermonē dixit hyp. in ſuccēſſiōe ſmonis ſui ⁊ oꝫ vt vtaris loco exſiccatiōis cū fricarijs exſiccatione cuꝫ ſpongia: ⁊ melius quidē eſt vt intelligaꝛ ſuper vſum balneationis vt non exiſtimet aliquis de hyp. q: dimiſit dicere aliqd ex eo: ad cuius rememorationem ſit coactio: qd̄ ē: q: nos inuenimus eū poſtq̄ꝫ exſiccat infirmū cū ſpōgia poſt balneationē nō oñdere an oporteat vti aliquo oleo an nō: q ſi vtaꝛ eo i aliqua hora māifeſtū ē q: nō vngitur īfirmˀ cum oleo corꝑe eius hūido: niſi dicat aliqs: q: exſiccatur corpˀ īfirmi .ſ. adiungēdū ēt aliqd ad oleuꝫ ꝑ exſiccationē eiuſ ex aqua. Manifeſtū eſt ḡ q res quaꝝ ſcia ſit iuuamentū: eſt inqſitio de vſu aliquo olei pˀ balneationē: ⁊ vehemētior illa neceſſaria eſt inqſitio de vſu eius in hora balneatiōis: ⁊ an oporteat vt effundatur oleū ſuꝑ balneatū: poſtq̄ꝫ ſudat: aut anteq̄ꝫ ſudet ⁊ corpus ſit ſiccuꝫ ſicut hora q̄ exuit pānos ſuos aut non oporteat vt vtaꝛ aliq̄ hoꝝ duoꝝ: ſꝫ qn̄ incipit corpˀ roridū fieri. Qui aūt rememoraꝛ eius qd̄ dixi in virtute olei alicuius i libro meo de medicinis ſimplicibus: ſcit ſcia certa: q melior horaꝝ vtendi oleo aliquo eſt hora tertia ex horis in qbus adminiſtraꝛ aliqd̄ oleū: ⁊ ſcimus etiā q oꝫ vt cū oleo vngaꝛ corpus .ſ. corpˀ balneati poſtq̄ꝫ balneaꝛ: qd̄ ē: q: oleuꝫ calefactū mollificat corpus: ⁊ apit poros eiˀ: ⁊ reſoluiꝛ ipſuꝫ: oleuꝫ aūt cuius tactus eſt frigidus, nō ſoluꝫ nō facit aliquam haruꝫ operationuꝫ: ſed inuenimus ipſum facere tremorem. 55

↑De opatiōibˀ olei calidi ⁊ frigidi.

Neqꝫ oportet vt vngatur corpus eius cū oleo aliquo: dū ē vehementis exſiccationis.

Sed ⁊ caput quantū plus poſſis cuꝫ ſpōgia deſiccandū eſt.

Oportet ergo vt caput proprie exſicceſ exſiccatione ꝑ ſpongiam quantum potes: ⁊ ſis ſollicitus de illo.

Et cauendum eſt ne articuli ⁊ caput nec quicq̄ꝫ totius corporis frigeſcat.

Non oportet etiaꝫ vt infrigidentur extrema: neqꝫ caput: neqꝫ aliquod ex reliquis corporis.

Sed neqꝫ balneādū ē parua tēporis mora tranſacta poſt acceptū ius vel quemq̄ꝫ potum.

Res autem in hoc q: oportet vt exſiccatur caput poſt balneatiōem exſiccatiōe exqſita: ita vt non remaneat ſuper ipm aliqd humiditatis etiā ſi paꝝ ſit ē manifeſta: ↑quod ē: quia de aptitudine omnis quod remanet ſuper ipſum de humiditate eſt vt infrigidat ipſum: verumtamen non eſt tibi poſſibile vt facias illō per ſpongiam: niſi ſit illud in principio rei poſt vſum aque commixte: ⁊ melior quidem vſu ſpongie in illo ē vſus mandilium. 56

↑Oia hūida capiti aplicata ifrigidāt ipm.

Sermo iſte apud me eſt minor q̄ꝫ vt rememoreꝛ ſolum quoniam manifeſtum eſt apud oēs homines quia nō oportet vt dimittaꝛ aliquid ex mēbris nudū in hora qua exſiccatur corpus ex aqua qua adminiſtratur poſt balneationem: qd̄ eſt: quia oēs homines ſciunt q ad membra feſtinat frigus quando ſunt nuda. 57

Non infirmis tm̄ ſed etiaꝫ ſanis nō eſt ꝯueniens vt vtantur balneatione hora qua ſuſcipiūt cibum ⁊ potum. Quod eſt: quia qui vtitur ali-

Nocumenta q̄ ſequūꝛ ex balneo pˀ cibū aut potum.

quo potuum: deinde balneatur poſt illud repletur caput eius: ⁊ qui ſumit cibum deinde vtitur poſt ipm̄ balneatione: repletur caput ipſius ⁊ reliquum corpus ipſius propterea: q: attrahit cibum ad ſe ex ſtomacho ante digeſtionem eius. 58

Melius quidem eſt vt ſuſcipiat homo cibum ⁊ potum poſt geſtationem corporis eius ex inquietudine accidente propter balneationem: ſicut facit illud etiam poſt quietem inquietudinis accidentis ab exercitio: quod eſt: vſus ciborum: ⁊ potuum poſt balneationem ſtatim impleat caput: ⁊ natat quod ex eo ſumitur ſupra os ſtomachi ſecundum plurimum. 95

Iam oſtendi in maiori parte tractatus ſcd̄i mei expōnis q̄ expoſui hunc librum ſummam virtutum cōſuetudinis in ſermonibus quibus ſignificauit hy. ſignificatiōe manifeſta virtutē ꝯſuetudis. 90

Hippo. oſtēdit in ſermone ſuo iſto cāmr propter quā fit iuuamentum per balneationem i periplemōia et in febribus adurentibus i ſermone ſuo. quod eſt: q: ſedat doloreʒ accidentem in latere ⁊ thorace: ⁊ ſpatulis ⁊ maturat quod excreari neceſſe eſt per ſputum ⁊ adiuuat ad illud: et bonum efficit anhelitū: pp haſ ergo res fit balneatio iuuatiua valde in periplemonicis. † Mō ē: q: piplemonici euadūt ab egritudinibus ſuis quando exſcreāt

† Periplemonici curantur per ſputum.

Neq; oportet vt vtatur balneatione neque quando eſt propinquus terminus receptōnis ſorbitionis: neque quando ē propinquus terminus potationis alicuius ex potibus.

Neque quicquaʒ potuum circa ipſaʒ horam balnei propinā dum ē.

Neque oportet etiaʒ vt vtaē ſorbitione neq; aliquo ex potibus hora qua balneatur.

Qui balneum amāt vel ſani cōſueuerūt eis maxīe adhibendum ē hi nanq; deſiderāt ⁊ iuuat: ſi ergo dimiſerint nocet.

Et oportet vt adminiſtretur balneatio infirmis plus in eis indigēt illa: conſueti ipſa in hora ſanitatis ſue: quod ē: q: iſti deſiderāt ea ⁊ iuuāt illa ⁊ ledunē quando dimittitur illa.

Balneare i piplemonia iuuātius ē quaʒ in acutis fe. i. lateē. n. ⁊ tenere coſte atq; inter ſpatulas exiſtentē dolorem mitigat. Itē excoquitur quod per ſputum neceſſe eſt ex/creari ⁊ adiuua: flatum etiaʒ bonificat: ⁊ ſcreatus aufert laborem quia artus: mollit cutem humidam facit: vrinam expellit capitis releuat grauitatem: nares humidaſ reddit.

Iuuamentum auteʒ balneationis ſecundum plurimum: in periplemonia eſt plus q̄ ſit in febribus adurentibus. q; eſt quia ſedat dolorem in latere accidentem ⁊ thorace ⁊ inter duas ſpatulas: ⁊ maturat quod ſcreari neceſſe ē per ſputū ⁊ adiuuat ad illud ⁊ bonum efficit anhelitū: ⁊ ſedat penam: quod eſt: quia lenit iuncturas: ⁊ humectat cutem: ⁊ prouocat vrinaʒ ⁊ reſoluit grauitatem capitis ⁊ humectat nares.

humores retentos in pulmone per ſputum: pleureticus etiā iuuatur per ipſam iuuamento magno: q: ſedat dolorem queʒ habet ⁊ propter hoc melior eſt vna duarum rerum: aut ⁊ ſcribatur etiam iuuatiuum in periplemonia ⁊ pleureſi eſt pluſq̄ ſit in febribus adurentibus: aut intelligatur ab eo ex ſermone eius periplemonia: ⁊ pleureſis. quod eſt: quia dolor lateris non accidit niſi in pleureſi nō in piplemonia Et ſignificat etiam per ſermonem ſuum: ⁊ iuuamentum per balneationem in periplemonia: eſt pluſq̄ in febribus adurentibus: quia iuuantur per balneationem etiam quidam qui habent febrē adurentem: Et manifeſtum eſt q; neceſſaria eſt in cognitione eius q ex habentibus fe. adurentem indiget balneatione diſcretio: ⁊ non eſt poſſibile vt dicamus ī illo aliquid cum hypo. nondum dixerit in hora in qua oportet vt adminiſtretur balneatio aliquid. poſtq̄ ergo audiemus ex eo in primiſ quando oporteat: vti balneatōne in ſermone qui hunc ſermonem ſequitur. redibit ad ſermonem ſuum: in hora qua oportet vt vtatur. 91

Balneare humiduʒ vltra modum ventreʒ habentibus nō eſt plurimum neceſſariū neq; eis qui ſtiptici ſunt plus debito niſi veniē prius purgato neq; defectis cōuenit neq; faſtidio vomentibus neq; eructus de genere colere emittentibus: neq; fluxū ſanguinis p nares habentibus: niſi illud minus oportuno fuerit. Tu quoq; ſcis quātum oporteat eſſe. Si ergo minus ſit: balneum eſt adhibendum: ſi tamen corpori videtur neceſſariū.

Illos autem minus oportʒ vti balneatō ne: quorum venter in egritudine ſua eſt mollis pluſq̄ oportet: neq; oportʒ etiam illos vti balneatione quorū venter in egritudine ſua eſt ſtrictus pluſq̄ oportet niſi euacuetur venter eorum in primis neq; in eis q ſunt proſtrati: neq; in eis: quorum anima nauſeat: aut qui habeat vomitum: neq; in eis qui eructuant aliquid ex genere colere neq; in eis quibus aduenit fluxus ſanguinis narium niſi ſit minuſ q̄ oportet: ⁊ tu quidem ſcis quantitatem ſcd̄m quaʒ oʒ vt fluxus ſangis nariū q; ſi fuerit minus q̄ oportet: tūc vtere balneatione ſi corpus indiget illa: ⁊ iuuatur per eā in reliquis rebus in quibus iuuatur per eam: quamuis caput tantum indigeat illa.

Qui fluxum vētris habet ſuperfluum abſcidit ab eo illud introit⁹ ad balneum propterea quia trahit illas materias: ſecundum contrarium ad totum corpus. Cum ergo illud ſi ita aduenit ei nocumētum ex ea. Cuius autē natura ſtringitur ⁊ nō egriditur: non debetur ſuper aliquem quin melius ſit: vt euacuetur venter eius in primis ex fece antiqua q̄ eſt in eo: deinde precipiat poſt illud balneari. Et ſimiliter etiam qui eſt proſtratus ſcilicet cuius virtus diſſoluta eſt: ⁊ victa eſt. quod eſt: quia balneuʒ addit in reſolutione eius ⁊ caſu ipſius: Et cuius anima: etiaʒ nauſeam: ⁊ habet vomituʒ non oportet vt balneetur. quod eſt: quia timetur: ſuper ipſum: quod reſoluatur virtuſ

eius ſubito: ⁊ accidit ei ſyncopis ꝓueniẽs a ſtomacho ⁊ illoꝛũ
etiam quoꝛum in oꝛe ſtomachi aggregatur colera ⁊ ſunt illi q̃s
ſignificat hy. per ſermonem ſuum: eructuant eructuatione d̃
genere colere: ec ẽ ꝓpinquũ eſſe iſtoꝛũ. Et ſimiliter etiam non
oꝫ vt vtaris balneatione in eis q hñt fluxũ ſanguiniſ ſupfluũ
narium. quod eſt: q2 habentes fluxum ſanguis nariũ quãdo
balneãt pertranſit mẽ-
ſuram multitudine ſua
manifeſtuꝫ eſt ergo ti
bi vt precipias vti bal
neatione qñ fluxus ſan
guis narium eſt dimi-
nutus ab eo qḋ neceſſa
riũ eſt de ipſo. Et iſtis
quideꝫ neceſſaria ẽ bal
neatio cum feſtinatiõe
vt pꝛoperet motus ſã
guĩs qui eſt in capite ⁊
quidem nos vtimur
balneatione quando ĩ
digemuſ vt veniat flu
xꝰ ſanguis narium: ⁊ ñ
euenit. Jllud aũt qḋ ad
didit hy. ĩ ſmone ſuo ſi
coꝛpus indiget illa ⁊ iu
uatur per eam in reliquis rebus in quibus per eam iuuat q̃ꝫ
uis tantum caput indigeat illa ſignificat per illud ſignifica
tione manifeſta: quia eſt neceſſarium multotiens: vt caleſiat
aliqua ex domibus ⁊ ſedeat infirmus in ea abſqꝫ tina: ⁊ fun-
datur aqua calida ſuper caput eius tantum abſqꝫ reliquo coꝛ-
poꝛe eius. 62

Balneare nõ nocet
amãtibus: ⁊ ſi bis ĩ
die preceperis
Qui autem ẽ diligẽs
balneatõnẽ nõ nocꝫ
ei ſi p̃cipiat̃ balneari
bis in die.
Balneũ multo cõue-
niẽtius ẽ ptiſanã cũ
fece ſumẽtibus: quã
eis q accipiũt ſolũ ſuccũ: q-
bus tñ iterdum cõuenit̃ vt̃
quãdoqꝫ rurſus ⁊ in his mi
nus congruum: eſt qui ſolo
potu dictantũr: ſed in illis
aliquãdo cõueniẽs eſt.
ET vſus balneatõis
in eis qui ſumunt
ptiſanam oꝛdei et cũ
ea fecem eius poſſibilioꝛ eſt
multum q̃ ſit in eis qui vtũ
tur aqua eius tantuꝫ: ⁊ quã
doqꝫ eſt poſſibilis vſus bal
neationis in iſtis etiam: et
minus quidem poſſibile eſt
vti ea in illis qui reguntur
potibus tñ ſꝫ poſſibile eſt
etiam vti in iſtis ea.

Inuenimus hunc ſermonem cum ſermonibus alijs
ſcripſiſſe medicum qui tranſmiſit victoꝛino conſuli
ceſaris tractatum in regimine ſanitatis ſecundun ſen
tentiam hy. ſecundum medietatem: ſicut fecit etiam de ſermo
ne in quo dixit hy. quia non opoꝛtet vt pꝛohibeatur infirmꝰ
in diebus pꝛimis egritudinis ſiue a quibuſdam ſoꝛbitionibꝰ
aut in ſermone in quo dixit hy. etiam. Cuius cucurrit conſue
tudo vti cibo bis in die. oꝫ vt detur cibus ei bis. verũtamen
inuenis eum dimittẽ ex vnoquoqꝫ hoꝛum duoꝛum ſermonũ
medietatem eius de hoc auteꝫ ſermone quem pꝛemiſimus ad
exponenduꝫ non dimiſit aliquid. verumtamen non narrauit
hoꝛaꝫ in qua pꝛecepit vti hy. balneatione in diebꝰ in eo q in
diget balneatione: † Et manifeſtuꝫ ẽ ꝙ hy. intelligit per ſmo
neꝫ ſuuꝫ: qui deletantur balneatione in hoꝛa ſue ſanitatis pꝛo
uocat eos illud ad vtenduꝫ multotiens ea in die quod eſt: q2
iſti quando vtuntur balneatione bis in die currere eis opoꝛ-
tet ḡ vt intelligat̃ ab hy. hoꝛa ĩ qua p̃cipit vti balneatiõe. 63

† Nõ ꝓhibeatur balneatõ bis ĩ die facta.

OStendit hy. in ſermone ſuo iſto hoꝛam in qua opoꝛ
tet vti balneatione ⁊ ſi ipſe feciſſet illud in pꝛincipio
ſermonis ſui: non occultaretur nobis multum ex ſer-
monibus ſuis quos dixit medios ſermonis ſui. quod eſt quia
hy. dat illis aquam oꝛdei cum fece ſua quoꝛum egritudo quie
ta quoꝛum autem diſpoſitio eſt deterioꝛ hac diſpoſitione dat eiſ
in potu aquam oꝛdei tantum. ⁊ quoꝛuꝫ diſpoſitio eſt deterioꝛ
diſpoſitione hoꝛum duoꝛum: ⁊ quoꝛum eſt acutioꝛ. inueni-
mus hy. vti in eis potibus tantum. † Et ergo quidem mul-
totiens iam oſtendi: ꝙ ſermo eius eſt in hoc libꝛo totũ eſt in
moꝛbis pectoꝛis ⁊ pulmonis: ⁊ ꝙ narrauit in hoc libꝛo plu-
res res vniuerſales ſecundum ſemitam exemplificandi in egri
tudinibus hoꝛum membꝛoꝛum: ⁊ pꝛoprie in pleureſi ⁊ oſten
di iterum quia pꝛecipit vti ptiſana oꝛdei apud maturationeꝫ
egritudinum: ⁊ in hac hoꝛa vſus balneationis eſt abſqꝫ timo
re quoniam adiuuat iuuamento magno ad excreandum hu-
moꝛes retentos in pectoꝛe ⁊ pulmone in eo cuius diſpoſitio ẽ
hic diſpoſitio ⁊ conſuetudo etiam eius currit cum vſu illius:
tunc non pꝛohibet aliquid qn in eo adminiſtretur balneatio
ſecundum duplum. Qui autem potibus tantum vtitur hy.
dicit ꝙ iuuamentum eius in balneatione eſt paruum valde
Quidam autem intellexerunt ab eo ex ſermone eius paruũ

† De qbꝰ ſit p̃cipua intẽtio hy. in h̃ libro.

valde: quia nõ opoꝛtet vt adminiſtretur penitus: res
autem non eſt ita: quoniam hy. dicit poſt illud. Et qñ
qꝫ ẽ poſſibile vti balneatione in iſtis ẽt: ⁊ nõ narrauit
qñ poſſibile ẽ vti balneatiõe in eis neceſſe ẽ ergo nob
vt narrimus illud: ⁊ ſequamur ĩ eo qḋ dicimus ſniaꝫ
hy. dico ergo ꝙ hy. vtit̃ potibus tñ in eo cuius egri-
tudo ẽ egritudo
acuta qñ ptran-
ſit vt toleret ĩfir
mus expectatio
nẽ ſup illud vſ-
qꝫ ad p̃mã hoꝛã
ſtatus egritudi
nis. Statꝰ aũt
egritudis qñqꝫ
ẽ multotiẽs cũ
maturitate eiuſ
ſicut ille q acci-
dit in moꝛbis
pectoꝛis ⁊ pul-
monis: qḋ ẽ: q2
egritudieſ ĩ iſtiſ
hoꝛa qua matu-
rant̃ incipiũt ſcrea
re illḋ qḋ excrea
ri neceſſe ẽ: nec ẽ poſſibile in aliqua hoꝛaruꝫ vt addat̃
egritudo eoꝛũ: neqꝫ in ipſa nã ſui neqꝫ in accñtibus co
mitantibus ipſam. † Qḋ eſt: q2 egritudo multotiens
eſt egritudo q̃eta: ⁊ accidẽtie comitantia ipſam addun
tur ſicut dixit hy. in membꝛis ap̃atis ꝙ doloꝛes: ⁊ fe-
bres in hoꝛa aduentus ſaniei accidunt plus q̃ꝫ quãdo
facta eſt in multotiens addũtur ⁊ minuuntur cũ quã
titate accidentiũ ⁊ quantitate egritudis ⁊ illud qdeꝫ
fit ĩ ap̃atibꝰ in qbꝰ ſanies que in eis generatur hꝫ egreſ
ſionem ſicut de conſuetudine eius eſt vt accidat in qui
buſdam exituris ⁊ peripleumonia ⁊ pleureſi: poſſibile
eſt enim in his egritudinibus: vt iuuetur infirmus
per vſum balneationis: ⁊ regimen eius adhuc ſit cum
potibus tantum. quod eſt: quia hy. dicit ꝙ balneatio
ſedat doloꝛes accidentes in eis: ⁊ maturat quod excrea
ri neceſſe eſt per ſputum. verumtamen manifeſtum:
eſt quod opoꝛtet vt vtaris ea poſt euacuationem coꝛ-
poꝛis. † Scias enim vniuerſaliter ꝙ ſi balneatio ad-
miniſtretur ante euacuationem coꝛpoꝛis: attrahet ad
loca que ſunt ſub hypocondrijs materias: ⁊ ſi fiat poſt
euacuationem quidem balneationis quando admini
ſtratur in hoꝛa ſua eſt in egritudinibus in quibus poſ
ſibile eſt vti balneatione in toto coꝛpoꝛe. † Et pꝛopter
hanc cauſam fit iuuamentum per eam tantum in eo
qui habet fe. aduertentem ei cum fe. nõ habet apo
ſtema calidum neqꝫ aliquod ex apoſtematibus factis
a eo. citrina tantum que ebulit in coꝛpoꝛe ſuo: ⁊ quan-
do ſigna maturitatis eius apparent in eis: tunc iuua
mentum eoꝛum per balneationem eſt plus multuꝫ:
† Et quoniam fe. adurens: quãndoqꝫ eſt a flegmate
falſo putrefacto. tunc opoꝛtet vt ſcias quod illi qui hu
iuſmodi feb. habet balneum eſt contrarium valde: qḋ
eſt: quia humoꝛ flegmaticus non reſoluitur per bal-
neum ſicut reſoluitur colera: quoniam eſt groſſus:
viſcoſus: Et eius caliditas non extinguitur: neqꝫ
extinctionem: ſuſcipit: quoniam indiget ſpacio lon-
go in maturatione. nos autem non poſuimus ſer-
monem in eo niſi: vt rememoretur: eius in fine.
Recoꝛdoꝛ autem. quod hyppo. Dixit in pꝛincipio
expoſitionis mee qua expoſuit hunc libꝛum in re-
ſiſtendo medicis qui ſunt aſſidis hunc ſermonem
de rebus autem quas opoꝛtet medicum ſcire pꝛeter
ꝙ infirmus eas ipſi dicat plures dimiſerunt. Jſte au
tem res apud illos quibus videtur ꝙ hy. ſit ex logi-
cis ſunt membꝛa leſa: ⁊ moꝛbi accidentes in eis: ⁊ cau

† Poſſibile ẽ egritudinẽ q̃eſcere ⁊ accñtia addi.

† Neceſſariũ balnei añ euacuationem.

† Balneũ nocet febꝛientibꝰ cuꝫ ap̃ate.

† Balneũ in febꝛe flegmatica multuꝫ nocet.

ſe facientes illos morbos. Quibus autem videtur ꝙ ſit de empericis ſunt hore anni: ⁊ conſuetudines: ⁊ etates: ⁊ diſpoſitiones aeris continentis nos. nos enĩ ſcimus ꝙ per cognitionem omnium harum rerũ quas dicunt logyci ⁊ emperici iuuantur medici. ⁊ nos quidem inueninus hy. poſtq̃ narrauit id hoc libro intentiones multas quas quando format homo in mente ſua: poteſt ſcire regimen non dixiſſe aliquid in rebus que dicte ſunt: niſi conſuetudines: preter ꝙ ipſe dicit ĩterpoſitione illius res alias quas ego narrabo tibi. quod eſt: quia ꝙ ego poſtpoſui ſermonem in eis: non fuit niſi vt narrem eas in ſermone breui: vt facile ſit ei qui legit hunc librum intelligitur ſermonem meuꝫ Dico ergo ꝙ vna intentionum ⁊ prima earum eſt intentio quam hy. dicit ſecundum viam exemplificationis in vna egritudinum: ⁊ eſt pleureſis hac dictione Quantitas etiam que datur infirmo de ſorbitionibꝰ in vice ſecunda ſi egritudo eſt acutior quam oportet nõ oportet vt ſit multa ſed oportet prius bibat anteq̃ ſumat ſorbitiones hydromellis: aut vinum: aut quod eorum videris magis iuuatiuuꝫ. Deinde dixit poſt illud etiam hunc ſermonem: ꝙ ſi humectatur os: ⁊ illud quod exereatur de pulmone: ſecundum ꝙ oportet tunc oportet vt des ei omnino ſorbitiones vice ſecunda omnes enim eſt res ⁊ que eas ſequuntur non inuenimus medicos de aſſidis dixiſſe: † Hy. autem poſt hunc ſermonem etiam dixit: quia oportet vt conſideretur in digeſtione egritudinis: ⁊ hoc apud eũ eſt ex maioribus intentionibus in cognitione forme regiminiſ ⁊ omnium particularium mutationum que fiunt in eo. Deinde dixit poſt has res hunc ſermonem: nam in cuius ventre eſt ſuperfluitates cibi retenta: ⁊ dat ei hanc ſorbitionem aliquis preter ꝙ euacuet corpus eiꝰ ab illa ſuperflitate: ⁊ cum hoc etiam ſi tunc habet dolorem addit in eo ⁊ ſi non habuerit dolorem euenit ei. Et dicit iterum poſt illud hunc ſermonem. Et cum illo etiam ſi fuerit dolor lateris ſemper qui non alleuiatur euaporatione ⁊ ſputuꝫ non egreditur ſed additur eius viſcoſitas abſqꝫ maturatione: tunc ſi non reſoluitur dolor aut per mollificationem ventris aut per flebotomiam ſecundum ꝙ ſignificatur quia indiget ea: ⁊ dant ptiſanam habentibus hanc infirmitatem: ⁊ ipſi ſunt tunc cum illa diſpoſitione ſuperuenit eis mors velociter. Deinde poſt illud etiam diſcernit ſermonem ſuum: ⁊ dicit ꝙ quando incipit inuadere febris cuꝫ dolore aut abſqꝫ dolore: ⁊ terminus eius ab acceptione ſibi eſt propinquus: ⁊ venter eius non euacuatur: tũc oportet vt prohibeas eum ab acceptione ſorbitionum donec ſcias ꝙ cibus eius iam deſcendit ad inferiora inteſtina. ↑ Et ſcripſit iterum poſt hunc ſermonẽ ⁊ quando cibus antiquus non deſcendit: ⁊ terminus alius cum cibo alio eſt propinquus ⁊ virtus eius eius eſt tolerans: ⁊ etas eius eſt ſtatus iuuentutis: tunc oportet vt clyſterizetur: ⁊ ſi eſt debilis oportet vt ponatur ſuppoſitorum: niſi egrediatur cibus ex ſeipſo egreſſione bona. In hoc ergo ſermone inuenimus eum narrare etiaꝫ cum eo ꝙ narrauit intentionem ſumptam a virtute ſicut facit ĩ ſermonibus qui ſequuntur hunc ſermonem: ipſe enim conſiderare precipit in multis locis in cauſa que facit cadere virtutem vbi dicit ꝙ medici non ſciunt illud. Et dixit iterum: ꝙ illi in quibus peruenit dolor vſqꝫ ad loca que ſunt ſub hypocondriis iuuantur cum medecina tali ⁊ tali. Illorum autem quibus aſcendit dolor cum grauitate vſqꝫ ad adiutorium ⁊ principia pectoris iuuamentum eſt per flebotomiam. Inuenimus ergo medicos qui fuerunt ex aliis de aſſidis dimiſiſſe rememorationem omnium harum rerum ⁊ reliquarum que eis ſunt ſimiles ⁊ rerum etiam que dicte ſunt in conſuetudinibus penitus: ⁊ plus illo multum res naturarum ⁊ ſpecies corporũ quas inuenimus hypo. in multis locis dixiſſe: ⁊ nominauit quoſdam homines habentes coleram amaram: ⁊ quoſdam eorum flegmaticos: ⁊ quoſdam eorum nigrum. quod eſt quia in veſtigio harum rerum narrauit permutationem regiminiſ in ſanis: ⁊ quomodo oporteat rectificari: ⁊ regimen infirmorum. Et in ſermone ſuo in vino ⁊ hydromelle: ſecaniabin: ⁊ aqua inuenimus eum dicere has eaſdem mutationes. Et dicit etiam in alio loco eſſe mutationis egritudinum: ⁊ non eſt hec apud eum intentio vilis in cognitione forme regiminis ⁊ permutationis in eo. Et ſimiliter inuenimus eum dicere in ſtatu egritudinis quiddam ſermonis: ⁊ ponit conſiderationem in hoc cognitione regiminis rem non paruam. omnium ergo harum rerum: ⁊ aliarum que ſunt ſimiles illis dimiſerunt rememorationem medici qui ſunt de illis decbidis. Et medicus indiget vt ſciat eas omnes preter ꝙ infirmus eas ei dicat.

†Ex digõne egritudis ſũitur forma regiminis.

↑ Minuſ debilitat ſuppoſitorium q̃ cliſtere.

Finitus eſt tractatus tertius cõmenti Galieni ſuper libro regiminis acutarum.

Licet Galienus in principio huius quarti libri regiminis acutarum egritudinum dicat non nullos opinatos fuiſſe librum hunc ſequentem non fuiſſe hypo. ⁊ ipſe etiam eandẽ ſequatur opinionem: ⁊ dicit locis in multis. Dicit eniꝫ in tertio libro regiminis in cõmento illius canonis. Diuerſitateꝫ autem medicamentoruꝫ: ꝙ ipſe inquiret ea que addita ſunt ſermonẽ in balneatione hoc eſt poſt tertiũ libruꝫ acutaruꝫ: in fine cuius. Hyppocrates de balneatione determinat: ſint digna hyppocrati vt attribuantur. Ideꝫ etiaꝫ gal. cõmento vltimo ſecundi acutarũ ait ꝙ multotiens per mententeꝫ ſuaꝫ trãſiuit ꝙ horros medicus in codicillis Hyppocratis inuenit multa poſt morteꝫ eius que poſtea hominibus manifeſtauit ordinando ea ordine meliori quo fieri potuit: ⁊ ita ſuſpicãdũ eſt hunc medicuꝫ quartuꝫ libruꝫ compoſuiſſe: vel multa addidiſſe ⁊ aliqua ſubtraxiſſe vt libuit ſi ipſe hy. compoſuit ⁊ idẽ in ſecundo acutaruꝫ in cõmento illius. Quod in quibus morbis ⁊ etatibus oꝫ fieri ait quod eſt: qꝛ quod inueniaur ſcriptũ in hoc libro poſt ſermoneꝫ in balneatione eſt res inuẽta in domo hyppocratis ⁊ reliqua. quicquid ſit: volui tamen hunc librum iam mortuuꝫ tribus ſuperioribus inſerere. cũ dignuſ ſit multa continens ⁊ in practica ⁊ in theorica: vt de eo ſermo habeatur.

Incipit liber quartus regis acutarū egritudinum.

In libro de dieta ea q̄ poſt ſmonē d̄ balneis dcā ſūt: d
center ſuſpicati ſūt nō pauci medicoꝝ vt nō hy. exi
ſtētia eteni v̄tute iterpretatōis ⁊ ſubtilitate ꝯtēplatio
nū deficiūt multū ab anteriori: ſȝ tn̄ neq̄ȝ irrōabiliť ꝓmoti ſe
q eſtimarūt hy. eē: ⁊ h
ſm electionē vel volū
tatē. n. illius mēs coꝝ
q̄ iſcripta ſt ē vt eſtimeť
diſcipul⁹ ei⁹ q̄dā ſcrip
ſiſſe: multa vero i eis ⁊
ſeriē iculpabilē hn̄t cū
mētē vt eſtimēť rurſ⁹
ab ipō hy. ea ſcripta eē
ꝓpāte cōpōne vl' cōpōe
re libꝝ vt ꝓmiſerat ſȝ
libꝝ d̄ dieta acutaꝝ: i q̄
pticulariť vniuſcuiuſ-
q̄ acutaꝝ egritudinuȝ
curā doceret: ⁊ hoc q̄dē
vtiq̄ȝ ⁊ al's ēt ſerie iue
niť ē i ꝑiacēte hoc libro
manifeſte nō exn̄tes di
gnas hy. ⁊ vt eſtiēť in
ter ſcriptas eē ꝓprias ⁊ certis ſicut deinde ⁊ ſm aphoriſmos
appuerūt multi tales aphoriſmi in vltimis ptibus libri. in
eſſendo. n. in memoria multis prima conſcriptionū q inter-
ſcripſerunt. in vltimo interſcripſerunt hoc deinde ipſum ⁊ ſm
librum de traumatibus vel tragmatibus. i. vulneribus q̄ in
capite apparēt factū: adhuc aūt ⁊ ſm librū epidimiarū: ſimili
ter āt ⁊ ſm librū q nūc nobis ꝓpoſitus ē inuenire eſt interpo-
ſita: ⁊ magis adhuc in vltimis libris quatuor igitur: ita dicā
ſpēbus exn̄tibus in eo: alia q̄dē digna ſm ſeriē ⁊ ſm mentem
hy. iſto v̄o ſm alterū ſolū: aut ſm ſeriē: aut ſm menteȝ q̄buſdā
āt ſȝ neutrū v̄um ſignificabimus hoc ipſum ſm vnūquēq̄
tractatū ⁊ ſm vnāquāq̄ȝ tractatarū ad expōnem ſerierum. 1

Cauſō autez fit: cū ex ſic citate venule in eſtiua hora euulſerint drimeos. i. acres: ⁊ colericos hycores i. liquores ad ſeipſos.

Sed ⁊ febris multa detinet corpus: ſicut ab oſteocopo. i. oſſium labore habitum: laborat ⁊ dolet.

Eſtiuā horā dixit eā q̄ calida ⁊ ſicca ſiue i fine
vis ſiue in ꝑn. eſtatis: ſiue in medijs vel vlti
mis: ſiue ſm ꝑncipiuȝ autūni fuerit: mōſtra
ta āt ē i monumētis epidimiarū craſis: q̄ cōti
nentis nos aeris cum hac tranſmutans diſ
poſitionem corporis ſicca q̄dē ē ſiccius: v̄ūida
v̄o ad humidius. Supra demonſtratum āt ē ⁊ qm̄ craſim q̄
ſm naturam cōmoderata hora cuſtodit alijs videlicet oībus
ſimiliť hn̄tibus q̄cūq̄ȝ ſm totā dietā hoīes gerūt ſup̄ d̄mſatū
eſt āt ⁊ qm̄ ab eſſentia ⁊ a cōſiſtentia q̄ ſm naturā ⁊ q̄ modera
ta fuit deſiſtens corpus ſm quātūcūq̄ȝ extiterit: ⁊ trāſmutatū
fuerit ſm hoc ⁊ ꝓpō auxilio indiget ſiccatū q̄dē humectari: hu
mectatū āt ſiccari: calefactum autem infrigidari: infrigidatum
aūt calefieri. cum igitur ſm aliq̄ circūſtantiam vel conſiſtētiā
rerum quarum ipſe dicit exēpla contingerit aliquas ſiccari ve
nulas ſm q̄ſlibȝ ptē ſui corpis: euellēt he humiditates q̄ ex ꝓ
pinquātibus pticulis igiť ſi q̄dē ſicut ſi cōſiſtētia naturā humi
dam hūerit: ita ⁊ virtutē hūectatiuā hr̄et humiditates q̄ ad
exſiccatas venas afferūť: eucraſiā q̄ ſm naturā humidam re
ſumit picula. ſi vero drymea. i. acris q̄ȝ fuerit ſm qualitatem
ſiccatiua vero ſm v̄tutē hūiditas corpus exuriť: quēadmodū
ſi vrina quis ſitiens ⁊ biberit repente vel vinum tpe cū aqua
marina faciunt merum impermixtum vel aquā ſalſam: ego
deniq̄ȝ noui ⁊ ipſe quādoq̄ȝ ex itinere eſtiuo ſiticuloſus factus
demū bibens vini veteris kilicā. i. calicem vnū meri impmix
ti breuem adaugens magis non ceſſare faciens in eo ſitim ſi
cut igitur nos ⁊ mentem hn̄tes ꝓſiſtētet appetētibus. i. deſide
rijs. quādoq̄ȝ q̄dē negligentibus: qūq̄ȝ petulanti⁹: ē āt quan
do i nō eſſendo meli⁹ coacti ſum⁹ ad aliquē ſalſoꝝ ⁊ drimeoꝝ
i. acriū deuenire potuū. ita ⁊ v̄t⁹ q̄ ē in atractiua vena ſp euel
lit hūiditatē q̄ ex approquiquātib⁹: nō diudicāt ⁊ ſepans ſbaȝ
ei⁹ qualis q̄dā ē: † Non. n. hȝ mētē vt ſcruteť q̄ de meliori
ſed ſicut pueri ⁊ bruta cōtingens humidū eligūt ſcia: ſm eun
deȝ mōȝ ⁊ illa igitur ſiquidē ſm vnā quādā ptē corpis diſpō

† Nā non hȝ mētem quā q̄ ſibi melius eſt poſſit elligere.

hec ſcā fuerit ſm hāc ſolā heriſipiloſa aliq̄ paſſio erit ue
ne v̄o q̄ ſm totū corp⁹ ſūt ſupſiccate hūiditates q̄ ex car
nib⁹ ſi euulſerint calidas exiſtētes i toto corpe ſit ⁊ ide
cauſonidis diſpō. † Sȝ q̄ cauſon ꝓpe noiať nō ſolum
vehemētia caloris q p totū corp⁹ ſit differt: ſed ⁊ ſiti
violēta. n. ē i hac febre ⁊ iceſſabilis: deficit igiť ꝑiacēti
ſeriei de genera
tiōe cauſō ſmo
q̄dē particulariſ
quē nos nup ad
iecim⁹: nā quan
doq̄ȝ q̄dē ſcdm
vnāquāq̄ȝ pteȝ
quādoq̄ȝ v̄o ſȝ
totū corp⁹ cau-
ſon fit: i cauſon
q̄ō q ſȝ totū cor
p⁹ fact⁹ ē ſp ſitiȝ
opāť i eo v̄o qui
ſm vnā quādā
ptē nō ex neceſ-
ſitate niſi ipa ps
ſiti opāť. q̄ō pri
mū ⁊ maxie os
vētris deiceps
q̄ō venter: ⁊ poſt hunc ſtomachus ⁊ iſophagus: dinde
pulmo: deinde ieiuniuȝ non igitur ita ſoluȝ fit cauſus
vt dixit cum euulſerint venule drymeas. i. acres ⁊ co-
lericos hycores ad ſeipſas: ſed ⁊ carne hoc idem patiē
te erit cauſus ſicut qui ſecundum periculam ſiue ſecun-
dum totum corpus contigerit pati ea mōſtratū. n. ē ⁊
h virtutē attractiuā habēs coꝝ q̄b⁹ indiget ipſa ⁊ ni-
mirū aliquādo ſm alterū mōȝ ſȝ fieri ſimilē diſpōnem
dico āt cū mittūť ad aliq̄ pticulā ibecilliorē a fortiori-
b⁹ ſupfluitates: mōſtratū. n. ē ſicut attractiua v̄t⁹ i vna
quaq̄ȝ pticulaꝝ ē: ita ⁊ excretiua. nō ipoſſibile igiť eſt
quādoq̄ȝ q̄dē ex vna pte quādoq̄ȝ vero ex plurib⁹ dry
meas. i. acres ⁊ colericos hycores. i. liquores excretos
ſupinfunda ꝑdictis pticulis qm̄ āt hycores noiat ſub
tiles humiditates manifeſtū eſt. 2

Fit autem multum: ⁊ ex ambulatione longa ⁊ ſiti longa: cū reſiccate venule drymia. i. aeria: ⁊ calida reumata euellūt ad ſeipſas.

Fit āt ligua aſpa ⁊ ſicca ⁊ nigra valde: ⁊ q̄ ſecūdū idicō. i. vētrē morſus dolet: ⁊ ſubegōnes hūide: ⁊ ocre fiūt ⁊ ſitis vehemēs ineſt inſunt ⁊ vigilie: aliquādo vero ⁊ alteratiōes frenū i. ſapientie.

Dicitur q̄ō multa detinet ꝓp hycoꝝ. i. liquorū
naturā quos drymios. i. acres ⁊ colericos di
xit talib⁹. n. vehemētiſſime febriū ſupueniūt
hē q̄ multum ⁊ drymicatum. i. accerrimum habēt ca-
lorem: ſicut qui minorem ⁊ minus drymiā habent:
flegmaticos ſequuntur humores laborant autē totuȝ
corpus ob drymiticā. i. acredinem hycorum. i. liquo-
rū hoſteocotoſum. i. vlceroſum labore: dictum eſt fina
liter de oī'a oīum laborū in hygrinis. i. ſanatiuis. 3
Et ſecūdū principiū dictū h nūc aūt rurſus re-
ſiccatū eē adiecit ꝓcatarticas vȝ cās notatas
oſtendens quod vt in exemplo: † Nā omnes
quideȝ cauſe calide ⁊ ſicce cauſos operari poſſunt: quoſ
dam. n. vidi propter potum vini cum aqua marina fa-
cti amplioris occupatos a cauſone: quemadmodū ali-
os per tarchum. i. oua piſciuȝ ſicca: ⁊ per tarchitas car
nes. i. ſiccas: per comeſtionē quorūdam aliorum alico
rum. i. ſalſorum imoderatā. alius autem quidā ex am
bulatione ⁊ caumate. i. eſtu veniens balneatus q̄dē
ꝑmū abiēſ domi ⁊ bibēs vini ſm mixtionem haben
tis vini plus incepit febrire mox cauſonide fe. ſed ali⁹
q̄dē vehemēter iratus ⁊ vigilās: 4
Et que eſſequuntur cauſos in hoc ſermōe ptrā
ſit: que vtiq̄ȝ ⁊ coaſſidētia vocāt. ſūt aūt hec: li
gua ſicca ⁊ aſūe ⁊ nigra mordicatio in ventre
ſubegeſtiones pallide: ⁊ ſitis vehemēs ⁊ vigilie. quā
doq̄ȝ vero ⁊ deſipientia igitur quideȝ lingua ſicca fit:
quia ⁊ diſpō tota corpis ſicca ē: ⁊ calida ſi fe. ipa talis
mordicatio vero coꝝ q̄ ſm ventrem ꝓp drymicriā. i.
acredinē hycorū q i eū iſluūt: egōnes v̄o colorate ſm
ſupabūdantē hūorem: hūidas vero dixit eas neq̄ȝ di

† Signa ꝓpa cauſonidis

† Oēs cāe calide ⁊ ſicce cauſō facere poſſūt

geri oſtēdēs oigō deniqȝ oīa cogit coadunat ⁊ igroſſat
vigilare vō bi q ita patiūť pp ſiccitatē ⁊ ingroſſat cō
tingit: mōſtat ſū.n.ē. imoderata hūiditas caraſoſa.i.
imēſum ſomnū ⁊ vigilias āt multa ſiccitas opas ad-
uenit āt ⁊ a ab alijs ſinthomatib⁹ afflictio vigiliaꝝ cā
ſiēs diſipientiā vero dicim⁹ fieri pp colerā recurrentē

Hic bibere aquaȝ ⁊ mellicratū coctū da aquoſuȝ q̄ntū vult.
Et ſi amaꝝ oſ fuerit vomere cōfert ⁊ vētrē clyſterizare.
Si vero adhuc non ſoluatur: lacte aſine coquens purga.
Salitum autem nihil neq̄ orimi.i. acre offerre non eniȝ ſub

ad caput: ⁊ ꝓpť
ſiccitatē ⁊ calidi
tatē craſeos cuȝ
āt dicat qs ſim-
plicit colerā ma
nifeſtū ē quoni
am amara oř:
qm̄ deinde ean-
dē colerā noiat:
pallidā ⁊ xantā.
Sic igiť nihil
derelictū ē eoꝝ
q̄ ƀm colericum
cauſū: niſi demū
qō nō dixit ƀm
iſluxionē hyco-
rū fieri: ſȝ ſolum
pp attractionez
ita ſufficiēter ſcripta ſit q̄dā.n.eoꝝ q̄ ſcripta ſit: q̄dā qui
dē ſit pagata pactaga hōica.i. paſſiōis cognoſcitiua ſin
thomata: q̄dā vero coaſſidētia cārū faciētiū ⁊ generan
tiū eos: he qdē ſat ꝓhygene.i. cedentes: he vero ꝓca
tatibōtes.i. p̄ īcipiētes demū vocate a medicis: oi
um deniq̄ q̄ dixi ꝓhygninatū.i. antecedētiū ſintho-
matū lȝ ſibi catalogū.i. anūerationē vt vtiqȝ volueris
faceř. Sȝ ille q ſcripſit hūc icepit qdē a ꝓhygnīnēis.i.
ab antecedētibus. ſiccari.n. venulas phygninena.i. an
cedēs cā ē: deinceps aūt ɔgruo exiſtēte dicere ꝓcatarti
cas.i. p̄ncipiētes: puta ambulationē lōgā ⁊ ſitim: ⁊ nō
has dixit ſȝ pathomigarū aliquā.ſ. multā ſe.oȝ āt hic
adiicere vehemētē ſitim. quā poſtea ſimilē vel ſimul
cū alijs accidētibus dixit q̄ coaſſidētia noianť. quoꝝ
he qdē aliqñ: hec aūt ſemp exaſſiſtūt cauſis. hoc āt ⁊ ip
ſe oſtendit dicēs aliqñ vero ⁊ alteratiōes ſrenū.i. ſapi
ētie: aliqñ.n. ad ſemper oppoſitum. Ego autem ſemp
aio ⁊ mordeti ea q̄ circa indū.i. vētrē ⁊ egerere colerica
non eē eoꝝ q̄ ſemp coexiſtunt cauſis.i. ardentibus pp
magnitudinē.n. egritudis: ⁊ pp itus remotionē ory-
meoꝝ.i. acriū hycoꝝ.i. liquoꝝ: hec contingunt his
q ƀm vētrē ⁊ epar habēt velut eſtiria.i. laborē cauſi:
his aūt q ƀm pulmonē hec qdē nō valde aliquo ɔtin-
gūt: ea vero q̄ ƀm lingnā dcā ſit: ⁊ ƀm deſipiētias ma-
gis: ⁊ diſniāt hi diſnia que ƀm ſpiſſum ⁊ magnū ſpūȝ
⁊ exſufflāt ɔtinue apientes os: ⁊ effuſiōe ignei ſpūs al
leuiati. igiť qō qdē deſinie totū derelictū ē: ⁊ nimiruȝ
demū i ꝓnoſtico dictū nos oſtēdimus: inordinate āt
ſunt ſcripta ſinthomata q̄ ƀm linguā orymeā opoꝛtu
it ſcriptā eē ſiccā: ſecūda.n. aſpa pp īmoderatā.n. ſicci
tatē aſpam ɔtingit eē linguā quare aſpa exiſtēs oi ⁊ ſic
ca. qm̄ āt nigrať pp īmoderatā caliditatē ſicut ad ſoleȝ
moꝛantibus cutis p̄didicimus iam. 5

Hic liber ⁊ ſi nō hy. ē cōſcriptro vetus tamē eſt:
vt ƀm tpa. Eraſiſtrati iā adiaceret ꝓpꝛio.i. in
tribus ſuperioꝛibus mirabile legiť qualř au
ſus ē iniuriari ea que de cereis kilicis.i. calicibus i ap
pollinem ⁊ derinum Eraſiſtrates: qui enī ⁊ hec ſcrip
ſit mentē hy. melius eraſiſtrato cognoſcens: quātū vo
lunt bibere concedit cauſum patientibus. Monſtra-
ui aūt hec ⁊ ƀm certā ꝓpꝛiam partem huius conſcriptō
nis ita cognoſcentem hy. igitur de maligna quidē Era
ſiſtratis cōſuetudine ſufficiētia: ⁊ hec ſcrutemur aūt iā
ea q̄ qdē ƀm ſeriem dicta ſunt iubet.n. neqȝ in aqua
ſola neqȝ in melle ſolo nutrimur. nam aqua quideȝ di
diciſti q̄ nā frigida exn̄s tarde incidens ē: ⁊ manens
i hypocōdrio plurimo tpe coꝛrūpitur ƀm acutas ſeb.

mel aūt facile excolerať: propterea dignū exiſt imat aquoſuȝ da
re mellicratum: vt aqua non pꝛolonget ƀm ſupioꝛem ventreȝ
deductum admixto melle ad anatoſim.i. reductionē. Pꝛo
pter hec eadem ⁊ coctum idem dat: inſiticuloſius enim ⁊ iuē-
toſius hoc crudo vrinam ⁊ mictionem magis mouens quē-
admodum egōnem crudum. minus.n. fit. orymy.i. acre qō

ducet.
Sorbitiones autem donec extra criſim dies facta fuerit: ne des.
Et ſi ſanguis ex naribus fluxerit: ſoluitur paſſio ⁊ ſudoꝛes ſupuenerint cretici gniſii ideſt pꝛopꝛii ⁊ certi: ⁊ cum vrinis albis ⁊ groſſis ⁊ lenibus ſub ſiſtētibus hypoſtaſibus.

coctū ē nō ſolū i eo qō
digeriť ƀm coctionē: ſȝ
⁊ in eo q̄ ſpūoſū ei⁹ eē
auferť. ƀm āt id qō ory
mi.i. acre ⁊ ſiſodes.i. i-
flatiuū ē i ſba mellis:
coctū āt imoꝛdax ⁊ iuē
toſum fit amaridote.i.
reddiť magis q̄ȝ ſube-
at ƀȝ iteſtia: q̄re nutrit
magis crudo. Indigēt
aūt q ita egrotāt: vt vti
qȝ nō ſuſcipientes ſuc
cū ptiſane ex mellicrato
mixtū p̄dictū eſt.n. in
ꝓpa ⁊ certa pte huius
libꝛi de hoc q̄ oȝ dieta-
re in acutiſſimis egritu
dinib⁹ ſolū potib⁹ ⁊ hec qdeȝ mihi oīa q̄ ƀm cōmentationem
huius q̄ nunc cōſcriptiōis his q p̄elegerunt: ⁊ meminerunt
cōmentatiōes q̄ in illis facte ſunt ita dicere. 6

Amaritudo coleř amarū opať os cōis.n. ⁊ vna tunica
ē q̄ it⁹ i vētre: ⁊ oꝛis q̄ ſubiūgit os. ƀȝ rōnē igiť ⁊ con
ſcriptoꝛ euacuat eo. p vomitū ⁊ clyſtere. 7
Qui āt oio qdē euacuař vult colerā q̄ i vētre: vereť āt
expurgātia pharmaca: q̄ꝛ orymea.i. acria ⁊ calida ſt oi
fariā: ppea ad lac aſine ɔuenit: demytricā qdē.i. acredi
nē nullā.n. hn̄s: † Quēadmodū neqȝ aliō gd ſȝ ſupabundat
hūiditate ſolū qdē ab oīb⁹ alijs lactib⁹ ⁊ ppea ſolū ſubit egō-
nē: p̄coq̄t.n. id pp vētoſitatē: ſȝ tu dm̄ū ſolo ſero poteris vti
ſepās eū cū lac p̄coxeris: poxidames ſi imiſeris vas eneū aq̄
plenū in lac: eteniȝ h̄ bene immiſſio ſiens ſepat ſex a caſeato. 8
Salſus qdē hūoꝛ q̄lis qdē ē in ſale appet: dſba ⁊ vtute
vō orymeis.i. acris dictū ē ƀȝ q̄rtū libꝛ ſimplicium
pharmacoꝛ. qm̄ ⁊ ſynapis ⁊ pitetrū ⁊ q̄cūqȝ alia cali
da vtutib⁹ ſunt: ⁊ orymea appēt guſtātib⁹ vbi ḡ q̄ ad augen-
tia diſpōeȝ cauſodoꝛ frigenť iūbȝ orymea.i. acria ⁊ ſalſa: hec
n. dſiccāt magis orymeibȝ.i. acrib⁹ ⁊ ſi.n. nō ſilř illis calefa-
ciāt: ſȝ non minus caleſaciunt. 9
Ubi ſuberuditos roboꝛari vtutē hn̄t hūc ƀmōeȝ audi:
fac.n. ita doctrinā ⁊ ipē hy. q̄ȝ multū negata ƀȝ vnā-
quaq̄ intētionē ſcribēs deinde ita ſemel dicēs ſibi iniceȝ opoꝛ
teť cōpař ea q̄ dn̄ſa ſit vtuteſ eoꝝ ſupſcrutātē. qm̄ āt nō ɔgruū ē
dare ſoꝛbitioneȝ ante criſim ſi virtus ſufficeret ƀm p̄maȝ pteȝ
ꝓpꝛiam ⁊ certā libri oſtenſum eſt. 10
In acutī ſebꝛib⁹ ad caput ſerť q̄ ſeruens ſāguis cū igř
reſidens in venas n̄ā effūdit hūc cū coactī vapoꝛi⁹ ⁊ co
adunaťī pati⁹ reliq̄ꝝ dominať. ƀȝ eādeȝ vō rōeȝ cū ⁊ p ſudoꝛes
effundūť ſeruentes hycoꝛes.i. liquoꝛes: ſanat egritudineȝ cuȝ
digeſta egritudine ſupueniunt dictuȝ eſt.n. iaȝ de h̄ multoti-
ens in aliis qbuſdaȝ monumentis cōmentarijſ: ⁊ in his q̄ de
criſibus: quemadmodum in p̄ma pte hui⁹ libꝛi q̄ ƀm dēs cō
ceſſa eſt gniſia.i. ꝓpa vł certa. intentioneȝ q̄ a digōe egritudi
nis vt vtileȝ ad digeſtā ſuſcipit: ita ⁊ nunc apō dictioneȝ ipȝ
qdeȝ non ſcripſit digōis notā certiſſimuȝ āt ſignum eius in
vꝛinis ſcripſit: † Igiť optima q̄deȝ eſt q̄ albam ⁊ lenem hȝ
hypoſtaſiȝ vꝛina: vt in ꝓnoſticis ſcriptum eſt non tn̄ dignuȝ
eſtimes deinde ſp appere hāc: ſȝ ſufficit tibi multotienſ in co
loꝛ ⁊ ɔſiſtentia q̄ ƀm nām benignū eneoꝛima.i. ſublime appa
rens ad ſalutis ſpeȝ: ⁊ vtiqȝ his ita habentibus ſupabunda
uit ƀm interpꝛetationeȝ hec ſeries additis.n. vꝛinis oſtendiť
eſſe ⁊ creticos ſudoꝛes: q̄re ex ſupabundanti hoc vero gniſij.i.
pꝛopꝛij nō pꝛincipaliter in eis dř ƀm.n. egeſtionum ſpēm in
ferree aſſueuerunt talem nuncupationem: ⁊ alij optimoꝛum
medicoꝛum ⁊ ipſe hy. in vꝛina. 11

† Accidentium q̄dā ſemp moꝛbuȝ comitāť q̄dā aliquando tātum.

† Lac aſine humidius oīb⁹ lactibus.

† Non ī di vꝛina digeſta appet hypoſtaſiſ i fundo reſidēs.

Clariſſimū ē iudicari criſi p apā cauſum: adhuc aūt magis ſi ſine adiiciēdo ꝑticulā aliquā corporis enūciationē qs faciat nā potinibus gdem. i. apatibꝰ q̄ circa aurē vidi quoſdā cauſos iudicatos: ſꝫ nō gniſos. i. proprio hoc autem parum poſt diſces poſt conuentionem: ⁊ commentationem.

Emorroſagie ⁊ ſudoris memorās ſi ſine his cauſus geuerit aut reuertet. n. paꝝ pꝰ erit n. ait ſm reuerſionē do lor cruriū vl' byſchij. i. vtebri: ⁊ expuet groſſa. nā idigere gdē emorroſagia vel ſudor vl' apate eū q dēret iudicari criſi poſſꝫ vtiqꝫ aliqs eſtimare dictum eſſe ſane ſi adijciantur dictiſ qui curans. i. medens ipſe dixit: vomere iubens ⁊ ventrem ſubducer: dās potum aquā ⁊ mellicratū aqſū copioſuꝫ: q̄re ſi cū his qs dicat emorroſagiā ⁊ ſudorē ⁊ apa ſoluē cauſuꝫ: al's. n. nō poſſe ſolui fortaſſe videbit rōnē quādā māſuetā dicē. māſuetā dixi vt moderate veꝝ dicētē ⁊ magis eo qd anca: nō tñ iculpabile deinde diſariā: nō. n. vnus ē ſmo. n. ſcdm aphoriſmos dictū ē a cauſiōe habito rigore ſupueniēte ſolutio fit veriſſimū ē: ſeqt āt ex neceſſitate rigorē hūc qñqꝫ gdē ſudor ſolus: qñqꝫ vero vomitꝰ colericoꝝ ſoloꝝ vel iferiꝰ egō ſola: nil' totiēs aūt dictoꝝ triū fit duo ⁊ qñqꝫ rurſus tria: duoꝝ. n. hoꝝ neceſſe ē i cauſon fieri alterū ſi dꝫ ſolui finalr: vel ex̄ micti excerni colericos hūores vel extingni: † Jōqꝫ derelicta eē videbit ꝑncipaliſſima ſanatio cauſoꝝ potio frigide aq̄ q̄ ſp nos curauimus cauſos nullo moriēte cui frigidā aquā dedi gdē ī ꝯueniēti tpe de quo cōmendationē poris ꝑtis huius libri tractatui ī paucis ⁊ ī alijs monumētis ⁊ cōſcriptionibus amplius fortaſſis igit eſtimabit me qs dicē nullū cauſuꝫ habētiū moriturū eē bibetē frigidā aquā ī ꝯueniēti tpe ⁊ nimirū h nō ego dixi: ſꝫ qm̄ oēs qbꝰ dedi q̄ꝫ pluribꝰ exiſtētibus vt neqꝫ meminiſſe poſſiꝫ numerū coꝝ inſecuta ē vtilitas: ⁊ ſalus h āt ñ idē ē ei qꝫ ſanabunt oēs q cauſum habēt ſi aquā frigidā biberint: † Qui. n. piculoſe ⁊ inſalubriter habēt neqꝫ p aliqd aliud neqꝫ p aquā ſanare poſſibile ē: his aūt neqꝫ tētare dare gdē qd aūt in fine ſeriei dictum eſt. Et expuet groſſa ſi dꝫ ſanus eſſe obſeruandum eſt tibi ſecundum illos ſolos cauſos quicūqꝫ patiente pulmone fiunt. 12

† Principalis ſanatio cauſorū eſt aq̄ frigide potio.

† Morbo mortali nl'la medicia cōfert.

Et ſi apa aliquod factum fuerit. Si vero ſine his ſoluta fuerit: reuerſio rurſus erit egritudinis: vel vertebri: cruriū dolor continget: ⁊ expuet groſſa ſi debet ſanus. Cauſi genus aliud venter ſubducēs: ſitiqꝫ plenus: ligua aſpera ſicca ſalſa vrine defectio: vigilie extremitates īfrigidate. Tali cauſo niſi ſāguis ex naſo fluxerit vel apa circa collū factū fuerit: vel crurium dolor cōtingerit vel ſputa groſſa expuerit hec. n. ꝯſiſtēte vētre fiūt vertebroꝝ dolor vel: pudēdoꝝ liuor nō iudicat cū teſticulis tenſis creticuꝫ.

Nos inuenimꝰ veteres grecos ſm omonima. i. equoca dcā ferētes: habētia gdē vnū ſignificatū ex iceſione vo q̄ ſm ipm i dr̄ias plures deuenietia: ī quo multotiēs dicere aſſueuimus generales eē dr̄ias huius rei duas vl' tres vl' q̄tuor vel quātaſcūqꝫ poſſibile exiſtentibus aūt omonimis duplicibus: qbuſdā gdē neqꝫ vniuerſalit ſibi inuiceꝫ qm̄ cōicātibꝰ: qbuſdā āt ſm gd neqꝫ ſynonimis: ſimulr autem cū ab vno habuerint nūcupationē factā vbi nūqꝫ referūt duo genera cauſoꝝ ſupſcrutādū: cognoſcat aūt certiſſime hec ea q̄ ſm noīe rōne ſbe alterius extēſa q: vero rō ab intelligentia iudicat ſcrutādū: ſi intelligētiā hēremus cauſi febris ꝯcordeꝫ ita vt ouis ⁊ bouis ⁊ eq ⁊ hoīs ex eodē vo ſmone debente in longitudinē maiorē q̄ꝫ ſm monumētū dꝫ coercere: cū ſicut ⁊ alios ī breue capitulū: ꝓpea ꝑncipiū ſmoni h faciētes: † Cauſon febrē inenio medicos dicētes quādo calor facit arder hoieꝫ ⁊ igeſcibilē ſitim hꝫ ⁊ ſi ita hꝫ hec eū q ſine ardendo corpus ſitim mitigatā hꝫ cauſum gdeꝫ ſimplicit: certū āt ⁊ gniſuꝫ. i. naturalē nō dicemus expreſſe vero exiſtētē talē anomalū nominat gr̄a cōpēdioſe doctrine nothum. i. adulterinum cauſū ſicut in tertianis febribus aſſueuimus vti nūcupatiōibꝰ: ita audiemus duo genera cauſoꝝ febriū: ac ſi demū ⁊ genera tertianaꝝ qs dicat duo: hāc gdē certā ⁊ ꝓpꝛiam ⁊ gniſiaꝫ: alteram vo nothā: cui q̄dā gdē aſſunt ſinthomatū q̄ hꝰ i: q̄dā vero non qm̄ āt ſcōs cauſus d q nūc piacet dicē q̄ſi defectiuꝰ gdē ē: ⁊ nō

† Duplex cauſon ſic duplex tertiana.

finalr certior: atꝰ noſcēs maniſeſte attēdēs mentē his q ab ipō cōſcriptore eliciunt ſinthomatibꝰ ab eo fieri. nā ſm ꝑncipiū gdē dixit: vēter ſubductꝰ: ſiti plenꝰ ligua aſpa: ſicca ſalſa: nō adiiciēs qd addiderit i porē. nothuſ n. ſinthomatū gniſij cauſi alterū gdē hꝫ: alterū nō hꝫ: rurſus aūt dicēs dinceps liguā eē aſpaꝫ ⁊ ſiccā: nō addidit nigrā ſicut i pori ſꝫ p h ſinthomate dixit: ſalſuꝫ: ſic. n. cuꝫ ligua ſcā fuerit: amara: xātā idicat abūdare colerā: ita cum ſalſa ſalſuꝫ noiatū humorē q vna q̄dā ē phleumat ſpērū: tribꝰ exiſtētibꝰ vt didici ſti: acido: ſalſo: dulci. Sic igit prior cauſus in amara colera cōſiſtēs: palidas exſcreatōes opat ſm duplicē cām. ⁊ qm̄ ſubtilis ē: ⁊ qm̄ ſcdm caꝫ ardēs febris auget adueniēte i eo xāta colera ita nūc fleumaticꝰ humor nō facile exſcreabilis exiſtens neqꝫ augꝫ febrē ſneqꝫ flāmeā ſitiꝫ hꝫ ſe. neqꝫ vētoſat: ⁊ ꝓpea dictū eſt ab eo vētrē ſubducēs: egerē eā ſolā oſtēdēs ꝯriū exiſtens ei nō egerē: nā ſubit ei gdē vēter nō tamē ſm hūoris alicuiꝰ ſpēꝫ: ſꝫ ipos q offerūt i piculū cibis corrupt. nō n. ī ſolis potibꝰ hi dictāt: quēadmodū plurimi coruꝫ q ſm priorē cauſuꝫ egrotāt: q: ſine ſorbitiōe citā illi criſim habēt: ī ſubtile ⁊ feruēti hūore exiſtētes. tardat vo hic ꝑꝑ frigiditatē ⁊ viſcoſitatē ⁊ groſſitiē ſbſtantie flegmatis. nō igit cōuenit ſolu potu eos vti q ita egrotāt: hoc āt didicimꝰ ī his q̄ debēt digeri circa qntū vel ſeptimū diē: forti videlicet exiſtente virtute. ſi vero ī ix. vel in. x. vel in. xiiij. vel in. xx. incidere dꝫ egritu. ſuco ptiſane a pn. ī eo vtimur vrie defectio aſſueuit dici ita ab eis cum vel non digna rōne vel nequaqꝫ fertur. fit āt hoc ſm preiacentē in hoc ſermone cauſum: ingroſſicie humoris. Vigilie. Hoc cōe vtroꝝqꝫ cauſorum ⁊ propterea ſecundum priorem meminit huius etenim fit magis in illo: q: ⁊ in capite magis exurūt. † Extremitates infrigidate. Hoc ſinthoma ſecundi cauſi eſt non autem dꝫ ſimpliciter dici hunc ſermoneꝫ: ſed cū determinatione quadā nō. n. ſemp tale: ſꝫ cū male morigeratꝰ ē. i. malicioſus fuerit: nam ſm colericas gdē ⁊ ardētes febres vſqꝫ ad fines corpis extēdit calorē: ⁊ ſi nō male morigeratꝰ cauſus fuerit ſm fleumaticas aūt fumoſa caloris ſba: cū in locis q̄ ſm ventrem vel epar vel pulmonē facta fuerit putrefactio halyci i. humoris ſalſi per illā aūt igneus calor fit: maligna vero ſcā egritudine extremitates infrigidantur ꝑꝑ īfirmitatē virtutis ⁊ magnitudinem phleumonis ad ſeipſum trahentis omnem ſanguinem ſine his. n. nequaqꝫ fit pnicioſa vnqꝫ egritudo. 13

† Nō ſp ī dī cauſone extremitates infrigidantur.

Quoniam aūt p apa magis q̄ꝫ p exſcreatōes q̄ ī phlummate putrefacto fiūt febres ſolutionem habent multotiens monſtratū ē: ſꝫ piacenteꝫ aūt cauſum non apatū ſolum meminit: ſed adiecit: ⁊ emorroſagiam fientem in illis magnis cauſis. i. febribus in quibus conſiſtentia paſſionis in pulmone fit: † Calefactum. n. in tali diſpōne caput iplet ſanguine ⁊ effūdit qd ſupabūdat eiꝰ ſciſſis vel aptis venis ꝑꝑ eādē vero cām ⁊ circa collū apa ⁊ parocidas fiūt his q ita patiūtur qbꝰ aūt paſſiōis conſiſtentia i ptibꝰ q̄ circa ieiunum vl' epar ſcā ē inferius magis apoſtaſeoſ. i. abceſſus his cōtingunt: q: ⁊ dolor vetebroꝝ ⁊ liuor pudende: ⁊ tēſio teſticuli: his q ita laborant h magis cōtingit. fit autē tenſio teſticuli qñqꝫ gdē a fleumone

† Cauſa fluxus ſangīs nariū.

q̃ ē ſm ipſm q̃ſq; vo vlcerati ab aliquo eoꝝ qui ſurſuz ē phlomonātibus: ſpuere. vo ⁊ ſputa groſſa quoſdam eoꝝ in habētibus ſecundū pulmonem paſſionē dictū ē digeſtione iam facta manifeſta igitur ex hoc confuſio ⁊ inordinatio ⁊ indeterminatio huius doctrine ꝙ hy potipoſim. i. ſubſignationem quidem gratia cōſcriptio num fiente de hy. ⁊ cōſcriptio nū vero nequa quā ē ꝓprium In multis. n. ꝑ tibus patiētib⁹ fientibus talib⁹ oportebat dein ceps ſinthoma tū ſcribere cata lagū. ⁊ nō ideter minate ⁊ inor dinate: ſed ſm ꝓpriam preia centem egritudinem facere.

Et hoc. i. vēter ſub duceſ ſecūdū eūdez dictū ē modū Oſmata vero. i. for mitiōes epiſpaticaſ i. euulſiuas. da. Acutas āt paſſiōes plebotomabis ſi for tē appeat egritudo ⁊ q̃ hūt iu ueneſcūt etate ⁊ robur ad e

14

Cauſis febris exiſtente hoc ſinthomate: ſed vt aliquā. hiis. n. q in ventre p̄dictam diſpōnē ha bent corruptis cibariis egeſtiones humide ſē bis. n. qui in pulmone habēt ventre impaſſibili exi ſtente: non neceſſe ē ea que egeruntur talia eſſe. contra ria. n. aliquādo ita diſpō contingunt: durum ⁊ diffici le egeſtibilem eſſe ventrem: ⁊ hoc quidem vtiq; ⁊ qui bus ſecundum epar eſt velut radix cauſi. ⁊ his q ſcdō epar cauſum patiuntur: q̃nq; quidem exſcreatio hūi da q̃nq; ſicce egōnes eoꝝ excernūtur quales vocat e ſpe tatodees. i. ſanibilia: ſup aduſtis vz ſqbalis a phleu mone q in viſcere igitur cum quod phleuminat ſoluz hoc operatur. cum autem cum phleumone fuerit adihy ma. i. ibecilitas humida egerūt non potēte vincere ad ſeipſū cibū trahere: determināt hē. tales egōneſ ab hiſ q̃ a vētre patiēte fiūt keochyliate ſī. i. ſucc⁹ facē i vētre. 15

Quod multotiens aſſueui dicere ꝙ aſſaſis. i. i manifeſta dictio non docet: hoc nunc ⁊ dico: egrotātibus. n. ꝑ maliciā phleumatis po⁹ ſ q̃dē oxymellis vtiliſſimus ē: cibus vero ſuccus ptiſa ne: ſz tū ego ⁊ nimirū nō cognoſcēs hoc: ⁊ ab alio nullo diſcēs non hēo diuinare quas nūq̄ dixit epiſpaticas i. euulſiuas ſorbitiōes oxymel. n. inciſiuū ⁊ purgatiuū ſz dicere epiſpaticū aūt. i. euulſiuū nullatenus ſicut. n. non poſſumus oſtēdere id qd̄ euellitur ab eo: ita neq; iſuccū ptiſane epiſmaticū. i. euulſiuū eſſe dicimus for taſſe dicet quis iubere eū vētrem ſubducere epiſpatiſ euulſiuis. hoc ē his q euellūt groſſum humorem q̄lis ē q phleumatis: ſz nō dixiſſet ſorbitiōes pharmacorū n. hec talis opa nō ſorbitionū ē: queadmodū neq; po tuū: Manifeſtū igit factū ē ꝙ i imanifeſtis dictioni bus nihil cognoſcim⁹ certū: ⁊ ꝓpterea nil hac dictione tentam⁹: nil. n. determinatū vel certū ab ea ē īuenire ſz nūc nō noui qualiter hoīes queadmodū i aliis mul tis apte peccāt: ita ēt in letando in his q̄ imanifeſte di cta ſunt: ⁊ nimirū oēs veluter vno ore manifeſtatio nem quidē virtutem eſſe interpretationis dicāt: ima nifeſtationem vero maliciā. 16

Hic ſmo dign⁹ ē hy. admiror āt qualit nō ſcrip ſit eum i aphoriſmis i pauca. n. ſerie vtus eſt magna: queadmodū i aphoriſmis de idigēti b⁹ deniq; phlebotomia dictū ē multotiēs a medicis quoꝝ q̄ videtur ſuaſibilia d phlebotomia iſallacit di cte ſī ꝑ duos libros a me ſcriptos. igit alt q̃dē eoꝝ ititu laſ d phlebotomia i q̄ oīa vtilia docēt. alt vo ſcriptus ē vt dixi medicis empicis ⁊ dogmaticis. Ametodi vo i. idoctrinales theſali: ſic ⁊ alia ſine dēmrātōe ſimplr di cūt. ita vt phlebotomiā enūciāt calaſticū. i. depſſiuum eē auxiliū calaſticū vero ipſi diuerſe exponūt ſicut mō ſtratū ē añ p mea monumēta de methodica hereſi. era

ſtrate ꝙ volēti q̃dē vniuerſā intelligē q̃ d phlebotomia ē hiſto riā: ineſt legere nros: ⁊ alioꝝ medicoꝝ libros: Nūc āt ei⁹ ca pitulū ipz audi i paucas iteꝝ recollectū itētiōes phlebotoma bis. n. ꝑn. vel p̄mū ſi tibi appeat magna egritudo manifeſte q̃dē ab eo itelligit ꝙ magnū hoc auxilio vtit ꝑ ꝑuas paſſio nes: nō differt demū itaq; fortē vel magnā egritudinē dicere

Febritcis. Sit q̃d ē ſiq̄s ſinati cus, vel ſignaticuſ ele ctio. i. electuario munda ſi ue aliq̃d pleureticoꝝ ſi uero ibecilior appeat ſi ⁊ plus ſā guis auferaſ: clyſteri ſecūdū vētrē vti ꝑ tertiū diē donec infallacia factus fuerit egro tans ⁊ fame indiget.

Scd̄a itētio phlebotomie ē: ſi iuueneſcit ſm etatē laborās. neq;. n. puer neq; ſenex ferunt phlebotomiam: neq; ſi magna egritudie egro tāt. Tertia vero intētō dcā ē ab auctorē ⁊ ſcrip tore zodiace virtuſ. ro bur etenī iuueneſcen tium i egritudinibus non ſemper robur ap paret fortaſſis ergo ali cui videbit h duo ſuffi cere ſola intentionis ſuppōnē phlebotomie magnitudie egri tudinis ⁊ virtutis robur. ſenex deniq; ñ ꝑ lōgitudinē ipaꝝ ſm ſeipſam: ſz ob imbecilitatem virtutis ñ fert phlebotomiā: Sed pueri demū fortes zodiaca virtute exñtes: tñ neq; ipi phleboto. ſuſtinēt. euaporaſ. n. ꝓmpte coꝝ ſb̄a: ⁊ ꝑ hu. ⁊ ꝑ ea craſios nō igitur indigent phlebo. hēntes euacuationē que ex craſi. ꝑ hoc igitur nō ſufficit magnitudo egritudinis ⁊ ro bur virtutis intētiones eē phlebotomie: ſz melius ē adiūcere ⁊ etatē iuueneſcētiuū: qd̄ demū deniq; i ꝑn. ſeriei dictū dignū eſt ſcrutari qualiter dictum eſt: acutas paſſiones phlebotoma bis: chronicarū aūt. i. prolixarum qualitatum non meminit: qz de acutis ei nunc eſt doctrina: ⁊ propterea de his ſolum me minit. Indigent enim ⁊ chronicarum multe phlebotomia cum ⁊ ipſe predictis tribus ſubiacēt intētionibus recte vero oībus his dictis nō recte exiſtimādum vti a quibuſdam quo rum eſt ⁊ imoderatus empericus in ſolo plectorio ⁊ dicto con curſu dicens obſeruari phlebotomiam: nos autem ⁊ nunc p̄ ſente eo phlebotomamus: cum dolor vehemens aſſumat ho minez repente vel facta fuerit aliqua particula: vel os expul ſum fuerit ſecundum nodum. i. articulum vel aliquis ali⁹ ar ticulus coeleuatus fuerit non autem phlebotomam⁹ quādo q; ⁊ nimirum plectorico cōcurſu ſcd̄ ꝑ fricationem vero ⁊ bal nea plura ⁊ dietam indigentem duobus diebus vel trib⁹ ad quod ſecundū nām dicim⁹ dictū ē aūt de eis amplius in libro de plicijs. i. de multitudine ⁊ in libro de phlebotomia: ⁊ ad huc in libro terapentice methodi. i. curatiue doctrine igitur ſuf ficiant quidem ⁊ hec ad preſentia: vt in monumento de phle botomia dicat. Adiiciā autem gratia deficiendi nil inten tionem q̄ a ꝑtinēte nos aere: cū fuerit calidus ſufficienter ⁊ ſic eus vt euaporet cito ab hoc corpus: tunc enim deſiſtim⁹ ⁊ phle botomia ⁊ ſi magna fuerit egritudo ⁊ iuueneſcens homo fue rit hoc igitur conſcriptor libri deliquit: ⁊ habitum ipſius pati entis corporis: ſed in precedenti ſcriptione ⁊ habitus memi nit patientis ⁊ oīas etatis i ſeipſo ꝓrehēdere vt oſtēdā. 17

Significantia pticularum q̄ ſm faringā ē. i. caput hyſo fagi phleumon potens poſt phlebotomiā electis ele cterijs. i. electuarijs emūdari: hoc eſt ipſa que continē tur ſm fleuminantes pticulas euacuare p ſputa. imūdū eni; corpus ⁊ pemptomaticū. i. ſuperfluitatibus plenum decēter vtiq; quis emūdare dicit: alias vero egritudines acutas reli quens de pleuretico dixit velut ⁊ etiam in prima parte libri, fe cit. Si vero imbecilliores ait eſſe videantur vel ꝑ multitu nem ſanguinis q ſm phlebotomiā ablatus eſt. vel aliter pro emūdādo clyſteri vtere ꝑ tertiū diē collato. n. i. remiſſio corpe a phlebotomia quātūcūq; derelictū ē ſm qualitatē malicioſā humorū facientiū egritudinē: hoc ꝑ clyſtere euacuare vult ma nifeſtum autem eſt ꝙ intentionem habet ſubducere non ſolū ſupfluitatē cibi: ſz patiētē locū emūdare qd̄ aūt addit in fine ſ monis hic. i. ⁊ fame idiget ſi vires hz manifeſtū ē his qui me minerūt eoꝝ q̄ in ꝑn. ſermonis vel in primo ſermone a me edocta ſunt.

Nota de phlebotomia.

Cur pueri non ſint phlebotomādi.

Hāc pte gal. expo nere neſciuit

Rata locᵉ ē egritudinũ phlebotomia qdē ꝑma i ea vo purgatiõe idigētiũ q̃rũ ꝑma deſcripta ē fleumināntia hypocõdria ſꝫ ꝯſuetudinē hy. audi. fleuminātē vocē oēs. n. flāmee ⁊ calide oſtēdūtur egritudinũ heriſipilate: herpetes: carbūculi: ⁊ ipi q̃ ꝓprie noiant phlegmones: † Uniuerſi. n. iuniores medicorũ ⁊ meliores de vna ſpē fleuminantiũ corpoꝝ iſerūt vetuſ oīum cõe nomē: ⁊ vocāt ita ſolũ illũ tumores q renitēs ē. ⁊ doloroſus cũ calore multo exiītibus āt ⁊ alijs tumoribus ꝑter naturã puta kirro. i. duro: ⁊ eo q vocat a iunioribᵘ medicis hydemate. ſūt. n. ⁊ oli hoc cõe nomē oīuꝫ tumorũ q ꝑter nāꝫ adhuc vo ⁊ pneumatoſi i. vētoſitate dictũ ē a nobis alibi ꝑ vnũ libꝝ d̄ tumoribus ꝑter nām. In ſmone vo q nūc inſtat: ſicut alia ꝑticula ⁊ hoc dictũ ē in kirrus et ſchliruᵘ qdē. i. durus tumor ⁊ renitēs idoloroſus: † Pneumatoſis aũt. i. vētoſitas fit dupliciť ſm q̃ſdā cõcauites. i. ſenſibiles coaceruato ſpũ hyſode. i. ventoſo: aut rõne cõtēplabiles: queadmodũ quidā medici tumores ꝑter naturã i muſculis iciderũt vt i fūdo pus inuēturi: deinde inuenietes nihil aliud ꝑter ſpũm in oī carne ſm ꝑua diſſeminatũ ⁊ nimirũ ⁊ trũbos q̃nqꝫ ſolos q ita incidūt vel viſcoſum humidũ vel mucilaginoſum iuenerunt ſꝫ in talibus tumor ſm trumbũ vel mucilaginē erat ſimiliť apparēte diſpõne carne. ſpũs aũt ⁊ vētus ſꝫ parũ ⁊ diſſeminatus in hac: ſm ſeriē igiť q ꝑiacet in ſmone hic. i. phlegminantia hypocondria: vř mihi nõ ſm cõſuetũ hy. ſignificatũ dictuꝫ eſſe quē. n. hēbat itellectũ ꝙ adijciť ei hoc. ſ. nõ ſpũuꝫ aſſūptione phleuminio calore in hypocondrijs ſiue cũ ſpiritu fuerit ſiue nõ eandē indicationē hñte nõ tñ neqꝫ ita vř dicere vt dicatur in cõuentu. i. coadunatiõe ⁊ īflāmatiõe ⁊ ſpũuꝫ aſſumptõne fientibus qd ē falſum nũquã. n. aſſumptio ſpũuꝫ iſert flāmeã diſpõnē in hypocõdrio. vř igiť q ſcripſit hec fleumināntia dicere hypocõdria q̃ i tumorē eleuāť his deinceps meminit frenũ. i. diaphragmatis incēſionis: deinde ſpũuꝫ accenſiones igitur intētio qdē frenũ manifeſta ē accēſos aũt ſpũs vř dicere q velut inciſi: de qbᵘ in ꝑori ꝑte huius libri ſcriptũ ē. Spũs incidēs in ſupiori ablatiõe ⁊ dictũ ē de eo ſm cõmētationē illius ſeriei: ſiccã vero orthomiã dixit eã q̃ ſine ſpiritibᵘ vł ſurſum recuſſione fortē ita diſniē vt nõ ferat declinationē ſꝫ ſuffocet de qua dicitis: ꝙ a coartatione vētriculoꝝ fit q ſpũs ſcdꝫ pulmonē ſūt: q hec patiũtur: accubātibᵘ qdem oībᵘ magis: ſtātibᵘ aũt minus: reſidētibus vꝫ oībus rectis ſecũdũ thoracē † Jdcirco vocať orthomia. i. recta ſpiratio fiente vo ea aliqñ quidem ꝓꝑ phleumonē viſcerũ: queadmodũ in pipleumonicis: aliqñ vero brãchijs. i. cãnalibus pulmonis phlebotomia indigere ait eos qui: orthomiã patiunť quibus non pus coaceruatũ eſt. Manifeſtũ eſt. n. ꝙ illi euacuari pus indigent eos aũt qui a ſpũum aſſumptione ꝙ eſt coaceruato ſpũ hec patiũť phlebotomandos eē ait ſimiliter āt ⁊ epatis dolores: ⁊ ſplenis ⁊ alias inflãmatiões iuuat phlebotomia ⁊ cõuerſiones egritudinũ: decēs autē ē cõuerſiones dici egritudinũ q̃ a tumētibᵘ ꝑticulis fiunt: audio enim ⁊ hanc multos nominantes ita in noſtra aſſia omnes timores qui ꝓpter naturam in his. n abrenunciare oportet purgare anteq̃ phlebotometur: ⁊ nimirum hanc mentem: deinceps ipſe dicit ſm hāc ſeriē. 19

† Phlegmon dicitur oĩ apate doloroſo cũ calore mlᵗo.

† Ventoſitas fit dupliciter.

† Quid ſit orthomia ⁊ vnde dicta.

Phleuminãcia hypocõdria nõ ſpũum aſſũptiõe fremon. i. diaphragmatis icēſiõis vel ſpũuꝫ accenſiões orthomie ſicce qbus nõ pus ſubit: ſed ad defectionē ſpuũꝫ paſſiones hc ſupuenũt: maxie vero ⁊ epatis dolores ⁊ cõuerſiões egritudinũ nõ poſſũt ſolui: ſiqs ꝑus tētauerit pharmacare. i. pharmacũ dare: ſꝫ phlebotomia taliũ hygenionicũ. i. principale eſt deinde vero in dyſteribus niſi magna ⁊ fortis egritudo fuerit ſi vero non ⁊ poſtea pharmacia indiget: aut in fallacia: Et moderatione poſt phlebotomiam: pharmantia.

In amphoriſmo farmacare matura ⁊ mouere non cruda preexpoſuimus aphoriſmum hūc In eiſdem ſint homatibus quibus nunc recte ad phlebotomiam ire dignũ exiſtimat priuſq̃ quidam humores mali cõfluāt ⁊ coaceruentur ſm aliquam ꝑticulam, quod vt dixi conuerti dicitur in hoc loco quod aũt in fine eſt ꝑſcripte ſeriei quidam faciunt illegibile nõ recte ſcribentes pharmacie nomē ſꝫ finem dicēte cõſcriptione in fallacia ⁊ moderatiõe idigeť phlebotõia pᵘ pharmaciam vocatũ accuſatiuum caſum pro genitiuo faciētes. † In tota enim ſerie hoc eſt ab eo conſultum ad phlebotomiam deuenire prius deinceps ad pharmaciam non contrarium vt illi ſcribāt ad pharmaciam prius aſſũptam: deinde ita ad phlebotomiã deuenir alia. vero ſerie manifeſta his demum qui attenderunt certiſſime itellecta que dixi. 20

† Prius ē phlomãdũ deide pharmacaũ.

Quicũqꝫ vero fleuminãtia i ꝑn. egritudinum mox conãť ſolueř pharmatia cõtenti qdē ⁊ fleuminãtis nl auferũt neqꝫ remittit cruda exiſtenſ paſſio reſiſtētia vero egritudini ſana colliquãt ĩbecilli vero corpe ficiente egritudo dñanť. cũ āt egritudo dñantur corpori. hoc tale inſanabiliter habet.

Heri vero affonũ. i. iuocalē repēte venarũ aſſũptiões faciũt ſi ſano hoc homini ꝯtigat ſine occaſiõe vel alia cã forti.

Et auferř ſãguinē ſecũdũ habitũ ⁊ etatē excogitãs qdē quod plurimum ⁊ quod minus.

Defectio vocis aſſumptiones venarum nominauit replectiones in multitudine fientes: cũ igitur he ſuperimplete fiunt grauari vtutem neceſſe eſt: in periculo deuenire innatum calorem extinguendi ſuffocationi quid ſimile patienti a multitudie epilepſie. n. ⁊ apoplexie ⁊ cardiace ſyncopeſ fiũt ꝑrauũ n. ſinthoma cõe per affoniam. i. inuocalitatem hec talia ſinthomata oſtendit adiecit autem ſermoni hoc. i. ſi ſano hoc contingãt ſine occaſione vel alia cauſa forti: occaſionem quidam dicens apertã cauſam: vt ſit pugnãſ quidem vel punctione certans ex circũpaſſione cubitorum in periculum circũducatur ſuffocandi cauſam āt aliam fortem qualis ſtupefactis propter timorem vel propter triſticiam maximam fit in egritudinibus aũt affonia. i. inuocalitas poteſt fieri: ⁊ ipſis ſolis quando oportet vocalibus organis nocitis. i. leſis vel reſpirãtibus aut reſpirantiuis. Poſſunt autem vtiqꝫ ⁊ propter reſolutionem aliquam quidem ⁊ maliciam virtutis: ab his autem affonis. i. inuocalitatibus determinans eam que in hoc ſermone preiacet: propterea adiecit. Si ſano hoc contingat. 21

Quid faciat ſupflua replectio venarum.

Antea quidem quando intentiones phlebotomie dixit habitum corporis derelinquit. nũc autem virtutem non dixit: eſtimant autem qdam ꝙ nomine virtutis habitum eſſe dictum ſecundum vnam rem vtraqꝫ dicta non recte exiſtimantes: nam habitum quidem conſiſtentiam corporis ferens dicimus: cum hic quidem aliquis fuerit mollis: hic vero durus. fortitudinem autem virtutis vehementiam energiarum. i. acutum cognoſcimus: quaſi ſin due he intentiones indicatione quidem euacuãdi ex adeſſendo habentes ad ſe inuicem vero differentes: quemadmodum demum ⁊ ab etate. licet autem magis ꝙ habitum corporis referre etatem non virtuteꝫ ⁊. n. ꝓpter mollicie habitᵘ facile pueri vaporabiles:

deinde ſunt ⁊ ſeniores ꝑpter ſiccitatē ⁊ frigiditatem: difficile euaporabiles. ⁊ pōt q̄s dicere his tribus itentionibus phlebotomie ⁊ ex magnitudine q̄ ħm paſſionē que curatur: ⁊ ex habitu ⁊ virtute idicationē excipiētibus nobis hanc oꝫ euacuāre. dictū eſt āt ⁊ antea qm̄ cōprehēdēs nos aer equaliter hꝫ craſim: ſcrutari oꝫ. 22

Eorum que repetē cōtigit q̄ ſcripta ſit faciei ſolius rubores multitudinē ſanguinis idicant. Statō oculorū eſt imobilitas. Diſtantie manuū nocitas qdem eſſe ⁊ eas cōtingit ꝑpter principiuꝫ neruorū: ſꝫ alio modo a ſtatione oculorū. nā hec qdem velut torporē qdem circa energias idest actus oſtendit. diſtantie vo manuum ⁊ ſtridores dentiū non ꝑpter quietem neq̄ imobilitatem pricipij: ſꝫ ꝑpter delinquētem motū fiūt. † Pulſus vero ꝙ inquantū oſtendunt: nō oīno manifeſtum ē: q: de doloroſis infleumīnantibus particulis motibus inferebāt veteres hoc nomen: ⁊ de palpis. i. de ſaltibus: ⁊ adhuc de hac q̄ in arterijs vehemēti motiōe. coctio vero maxillarū ſpaſmoſum ē ſynthoma: ⁊ diſtantia manuum. ⁊ ſtridores dentiū. infrigidatio demū vtiq̄ extremitatuꝫ in talibus paſſionibus a multitudine humoꝝ oſtendit grauari innatum colorem. quod aūt in fine ſeriei dictuꝫ ē. Spiritū defectiones in venas dicens: ē in aſfeſia. i. in pulſatione dici. venas eni veteres vocabant arterias: defectiones igit̄ ſpūs velut concluſiones ⁊ quietes poſſibile dicere. quandā āt ſecunde ſeriei alteram habentis mentem principium ponit hunc textuꝫ cui copulat eaꝫ que deinceps ſcriptus eſt. 23

† Pulſus de multis apol' antiquos dicebatur.

Acidunt āt plurimis eoruꝫ talia rubores faciei: ⁊ oculorū ſtatiōes diſtantie manuū: ſtridores dentium pulſus maxillarū coactio: infrigidatio extremitatum: ſpiritum defectiones in venas.

Ubicunq̄ dolores ꝓgemite. i. aduenerit nigre colere ⁊ oxymeorū idest acriū reumatū influxiones fiūt dolent aūt itus morſa: morſe vero vel ſicce facte vene tendūtur: ⁊ fleumīnātes euellūt iſfluētia vnde corrupto ſanguie ⁊ ſpiritibus nō potentibus in eo vias que ſcōm naturā ambulare ifrigidatiōes fiūt aceſione: ⁊ ſcotoſies. i. tenebroſitates: ⁊ affonia idest inuocalitas: ⁊ caluaria .i. capitis grauitas ⁊ ſpaſmi: ſi iam i cor vel epar vel in venā venerit: vnde epileptici fiunt vel paraplige s. idest apoplectici: ſi in loca continētia inciderint ſpūs: ⁊ a ſpiritibus ñ potētibus trāſire deſiccatus fuerit.

Cor hos tales pſomētantes phlebotomare i pricipio cōfeſtim ſublimibus exiſtētibus oibus circunſtātibus ſpiritibus ⁊ reumatibus: facile. n. auxilia ablliora ſunt.

Et reſumentē ⁊ criſes ſup conſiderāteꝫ pharmacare: ſi non alleuiatur ſurſum. Inferiorem āt ventrē ſi nō ſubegerit clyſtere: aſine lac coctum da ⁊ bibat nō minus. xii. cotilis. i. pugillis ſi vero robur circumtenet non minus ſed plus. xvi.

Ex eodē genere predictoꝝ ſermonū ⁊ q̄ nunc eſt qdam hūc illis copulant̄: ⁊ ꝑpterea ſcriptura verbi ꝓſgeniace. i. aduenerint: duplex inuenitur copulantibus quidē ꝑntem ſermonem ꝑdicto ſyllabā ꝑ ſcribētibus cum. s. lr̄a: nō copulātibus vero ꝑ pro ſine. s. vel ꝓſgeniace. s. i. ꝑuenerit. qd̄ aūt dr̄ tale ē. † Motio doloꝝ aſſueuit mouere in fluxionē hūoꝝ in pticulā q̄ dolorē hꝫ cū igit̄ kachochimū fuerit corpus nigre colere ⁊ oxymeorū. i. acriū ⁊ alioꝝ humorū iſfluxiones fiunt: propter quas adhuc magis dolet laborās ⁊ mordent̄ q̄ intus a ꝑdictis hūoribus vene: q̄ in patiente pticula: ⁊ anxiant̄ morſe. Et hoc ipm alteri⁹ fit cā. ipleta. n. patiēte pte a pluribus reumatibus: corrūpit̄ qdē ipſe ſanguis pmus: ſupimplent̄ aūt vaſa: ⁊ hꝫ oēs in eo ſpūum trāſitus ꝓhibet: manifeſte: aūt hoc demū ipe oſtendit dicens. Spiritib⁹ vero nō potētibus i eo vias que ħm nāꝫ ambulare: qd̄ pax antea vocauit ſpūs defectiōes. Cū āt ē hoc de eſſe ſanguis ⁊ cū eo videlicet ⁊ ſpūs infrigidatiōes fiūt: tenebratiōes: afonie i. inuocalitates: capitis grauedines: ⁊ ſpaſmi. hec autē ſequuntur epilepſie apoplexie: cum in continentia loca plenas venas iciderint reumata. loca dixit videlicet pticulas corporis quas aſcripſit ipſe cor ⁊ epar: ⁊ venā: que copulat videlicet predicta viſcera q̄ caua ꝑpterea a medicis noiata ē: q: ē vna venarū que ħm corpus aīalis eſt latiſſima. † Decēter igit̄ ſanguis q in his locis ꝑpterea: q: plene ſunt vene: nō adhuc cōcedit ꝑ tranſire ſpūm: ſed ſicut i corpe mortuo coagulat̄ hoc aūt ipe cōſcriptor oſtendit ⁊ a ſpiritibus ñ potētibus trāſire deſiccatus fuit. Magis vero ꝓprie ē et dicere: coagulatus fuerit. nā coagulant̄ qdem vtiq̄ ⁊ q̄ ſiccant̄ ⁊ que ifrigidātur. nūc aūt non ꝑpterea: q: ſiccant̄ coagulat̄ ſanguis: ⁊ qui ifluunt in eo mali hūores: exeuntibus. n. eū ⁊ flabellant ⁊ incorruptiblē ſimul ⁊ kechimoniuꝫ. s. pmanere ēē ħm nām habere opant̄ vniuerſum ſanguinē: ſtantibus āt ſpiritib⁹ ⁊ inatū calorē abijciētibus: ⁊ extiguētibus coagulatio ſāguinis vt i corpe mortuo fit. phlebotomatis igitur q ita laborant fri. ⁊ groſſus effluens ex venis vi ſanguis ꝑpter frigiditatē demū hanc. qnq̄ vero p totū corp⁹ fiūt ſpaſmi: ⁊ ad bonū demū ⁊ cōferant: eſt qnq̄ cōcutientes. n. totum corp⁹ oēs pticulas calefaciūt: vt hoc qdem euaporet multitudinis: hoc aūt expellat̄ ad aliquam pticulaꝫ in principaliū in qbus cuꝫ difficile ſolubiliter ⁊ incuneabitur paraplīgiā. i. apoplexiā opatur † Monſtratum eni ē ꝙ ita hypo. nominauit paraliſes que ex apoplexia vel epilepſia in aliqua ēt principalioꝝ pticularum deſcendētes: qnq̄ ⁊ ſine ſpacio apoplexia facta in particularem paraliſim quibuſdam deſinit hec paſſio que vocatur paraphligia. alia vero ſerieri manifeſta ſunt. 24

† Dolor attrahit humores ad dolētētem locum.

† Quō fiat ſanguis coagulatio.

† Quid ſit paraphligia.

Pro hoc reſumētare oꝫ eos qui ita ſe habent: q: coagulatus ē in eis ſanguis: ⁊ difficile fluēs eſt: ſed q: ⁊ fricatio quedam i fomētando: fit melius gerere qd̄ nos ſcripſimus deinde icidere conſeſtiꝫ venā interiorē q̄ in cubito. nō ſemp. n. coagulatus ſanguis ita vt nō poſſit fluere inuenitur. fricare vero in eo tpe oꝫ ꝑ multos hoies oēs corpis pticulas: ⁊ ſiquidem fluxerit cōmoderare: rurſus fricare iterū ⁊ ſuper auferre. ſi vero nō fluxerit iterū fricare ⁊ fomētare donec fluat. vbi āt in paraligiam deſcenderit paſſio: licet fricare in tpe breui rurſus ⁊ fomentare ⁊ fricare donec citiſſime quierit. hec adhuc ſublimib⁹ exiſtētib⁹ ſpiritib⁹ ⁊ euacuari nō difficile ſolubilibus. 25

Poſt euacuationem phlebotomie reſtaurare iubet ⁊ roborare hominem vt ſi nullo appareat alleuiatus per phlebotomiam: ad purgationem ducatur. que vero ſuperiorum particularum quod eſt eam que perueniat purgationem dic reliquit dicere nominatim pharmacum purgatiuum neq̄ oſtendit faciens eius electionem: manifeſtum eſt qm̄ ad magnitudinem egritudinis ⁊ virtutis robur reſpiciētes vel album helleborum vel aliquid aliorum que vomituꝫ mouent dabimus. que vero de inferiore ventre dicta ſūt: manifeſta ſunt. † Neq̄ mireris autem multitudinem lactis: ita enim apud veteres conſuetudo erat: dicū eſt aūt in anterioribus: qm̄ propter humiditatem aſine lac ⁊ dat cū alijs: neq̄ coagulatur cum bibitur queadmodū groſſi lacta. admiſcere vero ei mellis ⁊ ſalis conuenit. 26

† De quātitate lactis aſine ſcōm ātiquos exhibenda.

Sive ſinanchum vis dicere ſive chinanchum. vel alte-
rū quidē eorū ſinanchā: alterū vero chinanchā am-
bo vocaueris: ſcire oz duos ſermōes eſſe ſinanchi vel
chinanche: ad curā aūt nil nominibus indigem⁹. aſſueuit eñ
eā docere longe melioꝛ ē bis que in nominibus ꝑtendat: ſcri-
bam autem tibi per breuē ſmonē ſpēm talis doctrine ꝑnci-
piū hoc faciēs. ¶ Reu-
matū q̄ ex capite diferū
tur quedā ſunt ſubtilia
ſm ꝯſiſtētiam: quedā
vero ex groſſis ⁊ viſco-
ſis hūoꝛibus. igitur q̄-
cūqꝫ quidē ſubtiliū ſūt
que ſunt ſm pharingā
ꝯꝛium āt in groſſis cō-
tingit venientibus nō i
oēs que valde ſtricte ſt
venas. venientibus āt
ſm ſpacioſas earū deti-
neri: incuneatis igit̃ ta
libus hūoꝛibus in ve-
nis que ſūt ſm pharin
gā in tumoꝛē fert̃ ꝑticu
la: ſicut larix. i. faux i ali
js ſeu vtiqꝫ q̄zmultuz
ſtrictis exiſtētibus his
venis que laringis vel
pharingis. eē vō oz ap
tū. i. ſine ſupfluitatibuſ
oē coꝛpus: ⁊ nō plecto-
ricum duoꝛuz gratia ⁊
antipaſcos. i. reuulſiōiſ
que ad quod euāt: ⁊ q2
euacuatū eū aproxumo
mecha. i. expellemus a
patiētib⁹ locis quod in
fluit ſupſuſcipat facile
ſiue euapoꝛare volueri
mus calefacientes nil
calefacto loco hoc ꝑhebit
igitur ⁊ totum qdē coꝛ
pus oz euāri p phlebo-
tomiā vel purgationez
vel clyſtere. ipſas autez
patiētes euāre ꝑticulaſ
ꝑſtiphantia pharmaca
apocruantia. i. expelen
tia influētes humoꝝ. Et pharmacoꝝ quicūqꝫ vō demū vbi
vehemēter ſūt emphꝛaxati. i. opilati ⁊ nō valde viſcoſi ⁊ non
groſſi: ⁊ p calida ⁊ oxymia. i. acria euapoꝛātia humoꝛes q ſm
ꝑticulas patiētes continent̃: ſine pharmacijs aūt vene que ſb
lingua inciſe phlegmonē qui in pharinge euānt: q2 vero hūo-
rum qdā viſcoſi ſunt ⁊ groſſi: multa oxymioꝛū. i. acrium phar
macoꝝ his ē neceſſitas incidere videlicet ⁊ diuiderei ſubtilia
⁊ frangere groſſa ⁊ viſcoſa potētibus ad exterioꝛez ſupficiem
antiſpare. i. euellere oz humoꝛes circōponētes collo pharmaca
veritatē habentia attractiuam. melius. n. qō ſm cutez magis
q̄ ꝓfunduz colli pati: q2 ſpūs quidē ſm inſpirationes icidit
pharingi. i. iſophago ⁊ laringi. i. fauci. ſm expiratiōes autem
extra pos fert̃. multotiens nimirū aduenientia ad ꝑdictas ꝑti-
culas reumata tranſpoꝛtant̃ ad alias quaſdā ꝑticulas nam ex
trahente ea vel exprimēte: ⁊ q̄ñ ſm principium cōfeſtim iſta
delata ſunt: vt rurſus alie differentie fiant reumatis quod ſm
pharingam: ⁊ qō ſm laringam. manifeſtū ē q̄ñ que ad cutem
incedunt: multuz his que funduz deſcendunt facile ſunt ſana
bilioꝛa. cōe vero in vtriſqꝫ auxilium ⁊ eoꝝ que ſm collum ⁊ eo
rum que ſm caput a quo ꝓcedunt reumata fiat tibi hic ſermo
edocuit ſpēs ſinanchoꝛum ⁊ cās eoꝛum ⁊ patientia loca ⁊ cu-
ras: nil indigemus nominare ſinanchum ⁊ ſinanchaz quēad-
moduz neqꝫ chinanchuz ⁊ chinancham. Qui igitur ſcripſit li-
brum hunc nil curans nominare omnes paſſiones que ſm

¶ Quō generet̃ ſchinātia.

Appparentes ſcinanchie facili⁹ ſanantur.

Sinanchus autē fit:
cum ex capite reu-
ma multum ⁊ con-
glutinoſum hora hyemali
vel vernali ad ſagitidas id
eſt occiſiuas venas ſupfluat
⁊ ſpiritum amplioꝛem ꝓꝛo-
pter latitudinem epiſpaſon
euellent. Cū autem frigidū
exiſtens ⁊ conglutinoſuz en
fractabit i. deſt opilabit tran-
ſitus ſpiritus ⁊ ſanguis epe
fratans coagulat eas que ꝑ
ꝑte ſanguinem ⁊ immobilē
⁊ ſtabilem facit natura frigi
gidum exiſtens ⁊ nephrati
cum. i. opilatiuuz: ⁊ ꝓpte
rea coagulatur. lingua liuida
effecta ⁊ rotūdata ⁊ recurua
ta propter venas que ſubli
gua ſunt: ſubciſe enī vne ve
ne: hi vero columnulam vo
cant alterutrīqꝫ venā groſ
ſaz. Cū igitur pleue exiſten
tes hc ad linguā firmantur
et terminant̃ raram exiſten
tem et ſpongioſaz propter
ſiccitatez: deinde hec a vio
lentia humiduz quod ex ve
nis ſuſcipiēs ex lata quidez
rotūda fit: ex bene colorata
vero liuida: ex molli vero
dura ex bene vero curuabi
li incuruabilis: vt cito ſuffo
cet niſi quis cito auxiliabit̃
phlebotomiā faciens a bra
chiis et venas q̄ ſub lingua
ſuccedens et pharmacis at
tractiuis et gargariſmi cali
dis et caput redens et cero
tum collo et capiti circūpo
ne: et lanis circumuoluere ⁊
ſpongiis mollibūs et aqua
calida exprimente fomenta
re: et bibere aquā ⁊ mellicra
tum non frigida da: ſuccum
autem offerre cum criſis in
infallacia iam fuerit.

Cum vero in eſtiua
vel autumnali hora
ex capite calidū reu
ma defluxerit et nitroſum
eu ab hora oxymi. i. acre et
calidum factum: moꝛdet au
tem hoc tale exiſtens et vlce
rat ſputo iplet: et oꝛthomia
aduenit et ſiccitas multa: et
que inſpiciuntur hyſophia
i. ſubtilia apparent.

Et poſterioꝛes tēnā
tos in collo tendit ⁊
videtur vt tetanus
tendi: et vox epoſoge et ſpi
ritus paruus.

pgaringaz ⁊ laringam conſiſtunt: ⁊ coartans reſpiratō-
nem nominans ſinachus: duas ait eaꝝ exiſtere ſpēs:
altera qdē glutinoſo ⁊ frigido reumate fiēte. qō eſt vo-
care phlegmaticū: altera vero a calido ⁊ oxymio. i. acu
to ⁊ acri: quod rurſus phioꝛoculuz. i. amarum noians
vel colericuz ſimpliciter nequaq̄ꝫ peccabis. deſcende-
re autē ait quod
prius dictoꝛuz
reumatuz ad la
tioꝛes venas di
dens q̄ñ alteꝝ
quod colericum
ē ad ſubtilioꝛes
deuenit: alia ve
ro ſerici manife
ſta. oz autem at
tendere his que
dixi mente. ſi ve
ro nō intelligēſ
primum bis ⁊
ter relegens in-
telliges. ego ve
ro trāſibo ad ſe-
cundā ſpeciem
ſinanchi. 27
Qualiter
⁊ ꝓpter
quid q̄ñ
a calidis ⁊ oxy-
meis. i. acrib⁹:
nam prius qui
dē reuma phleg
maticum i hye-
me ⁊ vere deſcē
dere dixit: hic āt
in autumnali:
vel eſtiuali ho-
ra. in alijs autē
horis ꝓpoꝛtio-
nabiliter vt di-
ctum eſt antea.
¶ Oꝛthomia āt
huic ſpēi ſinan-
chie adeſſe ait
q̄ oꝛthomia ma
gne eſt coartatō
nis cognitio ſz
aliquam reſpiratiuarum ꝑticularum moleſtantem ſi-
cut antea oſtēdimus: ſi vero iuſſeris os apire maxime
⁊ ꝯxeris linguā. i. cōpꝛeſſeris ꝓſpiciēdo que ſm phari-
gā: nulluz talem ꝑter nām tumoꝛē qualē in antea di-
ctis iuenis. oſtendit autem cōſcriptoꝛ ꝓpterea hoc: q2
ait: ⁊ que vident̃ iſophia. i. ſubtilia appent. qō ipſum
phlegminat in loco pharingis inuiſibile ē. quātuz vō
viſibile eſt appientibus os hoc oē a phlegmaton. i. ſi-
ne phlegmone ē: ⁊ iſophie. i. ſubtiles ſūt ꝑticule dixit.
iſophon. n. i. ſubtile: quādoqꝫ dixit ad oppoſitionem
eoꝛuz que ꝑter nām tumēt. qdam autē nō intelligētes
ſignificatuz ex voce iſophon. i. ſubtilis qualiter dcīū ē
nunc: cōme ntant̃ dictionē diriſibiliter: qui dē autē trāſ
ferunt ſicut ⁊ qui ita ſcribunt: ⁊ que videntur acbua. i. ī
utilia appent. hi inuicem demuz q diſpoſiti ſunt: quan
doqꝫ reumatis qō ⁊ appꝛopꝛiantes laringi diuidunt
muſculos q poſt euz ſunt oꝛdiati vbi iſophag⁹ ⁊ ſtōa-
chus q ⁊ ipſe ſimul cuz eo diſponit̃ multotiēs. p⁹ hec
deniqꝫ in ꝓpoſita ſerie ⁊ hoc ſcriptum ē. 28
Quod autem deinceps dcīū ē adhuc magiſ oſtē
dit adhuc pati laringā: mōſtratuz. n. ē in hac ꝑ
ticula aialis gnātionem ꝑfici. ꝓpterea deniqꝫ
ait: Et vox apoſoge. i. perit ⁊ ſpiritus puus: nam vox
qdam diphariam aparoge. i. perit patiente vt dictum

¶ De oꝛthomia.

larīge reſpiratō vero ꝑua fit pp coartatōez pori. dcm̄ ē aūt libris qd̄ diſnia qñ longior tpe ꝛ īteruallo ſpiſſo: hoc ât ipm̄ ꝛ cōſcriptor nūc ita interpretatus eſt: 29

Spiritū ꝛ eā q̄ poſt inſpiratione. ſ. expiratione ꝛ eā q̄ poſt expiratione ſcdm īſpiratione breuiſ dixit alterutrinqꝫ. n. ſpiſſus fit ſpūs: etenim ges q̄ ē p⁹ iſpiratione currēs. i. breuiſ ē hiſ q ita diſponunt ꝛ q̄ ē poſt expiratione: aut iſpiratione demōſtrationis vō eoꝝ i hiſ q̄ eſt diſnia habes dictas. 30

Pulmonē vero ignitū cōſtrictuz dixit cōſules: ꝑmonem vō dogmati. mōſtratū. n. ē i libro de vtilitate reſparatiōis nō idigentia ſi ſuberit pariēs vel i ꝑuatōne reſpiratiōis ſꝫ qm̄ refrigeratione ꝛ vētilatōne ꝑdit inatus calor detēt⁹ ab i moderatiōe poſſeſſus icēdit pl'monē hāc ḡ ſinā che ſpēm vſutiorē ꝛ ieffugibiliorē ait ꝑore ꝛ pp ꝑdicta ꝛ pp eſſe do eſtivā ꝛ autūnalē ꝛ qm̄ oxymitiorib⁹. i. acrioꝛib⁹ naſcit̄ hūoribuſ ē ſcriptura melior igit̄ q̄ ē cū cōiūctiōe ea q̄ ſine ꝛ ꝯiūctione id oñdit vō ꝛ cū ꝑdictis pp horā i qua fit ꝛ propter humorē a quo difficiliorē eē ſpeciē ſcꝫ ſinâche: nō ſimpl'r igit̄ eē ſcribēdū: qm̄ vſutior ꝛ ineffugibilior ē pp horū ſi vō ꝛ ſine ꝛ ꝯiūctione ſcribi voluerit q̄s: cuſtodire neceſſe ē ꝛ ita ſubaudire eā: ac ſi ſcdm ſeriē dictū erit multa n. ꝛ talia q̄ ſcdm defectionē inueniunt̄ vel defectuū modū apud veteres ſcripta. 31

Ex p has ſeries idicatio fit nō eſſendi ea q̄ adiacēt i libro q de dieta acutaꝝ i ꝑmis tribus cōſcriptionē hy. non. n. oportebat q̄ ꝑfectiſſime tractās in gniſia. i. i ꝑma vel ꝓpria pte libri ſcripta ſt ꝛ plenitudine hic rurſus pauca iterponere. 32

In determiātiōe vel indeterminate dictū ē et cōptū ē in gniſia. i. ꝓpa pte libri qd̄ ſcriptum ē h: ꝛ q̄ poſt hoc vſqꝫ quo ꝛ piſcretū vel piſciū meminit hypo. q: d̄ egrotātibus ſcdm ei ſcdm illū librū erat n̄ d̄ re ſupt⁹ ex egritudie: alia vō ſeriei māifeſta. 33

Quoniā itē poꝛanee qdē h rurſus meminit cau ſi: ꝑdictis i ꝑn. diījs ei⁹ ꝛ curis: manifeſtū ē ꝛ n. ſeries iſte ſcdm mētē illi⁹ aphoriſmi ſūt: pharmacare matura ꝛ mouere nō cruda: neqꝫ in ꝑncipijs niſi orgāt. i. ipetū factāt plurima vō nō orgēt. i. ſtimulāt qdā aūt ſcribūt i ꝑn. cauſos dignū exiſtimātes pharmacare. decet igit̄ nō vt hic oēs poſt tres dies ſꝫ vt aphoriſmus ē h: i acutis paſſionib⁹ paucis vicib⁹ ꝛ i ꝑncipijs pharmacijſ vti ꝛ oꝫ ſcdm aphoriſmos determinare ꝛ ſcrutari: qñ ſcdm ꝑncipia vtēdū pharmacia: ꝛ qñ digōnem expectātes egritudinis ſi vō quis aut ſcdm principia dixerit ſimpliciter aut non determinans alterum: fallitur. 34

Et antipaſis ſpūs ſpiſſa ꝛ violenta fit.

Sed ꝛ arteriā vlcerat his q ita diſpoſiti ſūt erit āt pp dryꝑmica. i. acredinē hūoris vꝫ.

Si febris aſſūpſeri t veteri ſtercore ſub cūte vel nouiter comeſtori exiſtēti ſiue cū dolore coſte ſiue non. qetē agere donec deſcēderit cibuſ ꝑmū ad īferiorē ventrem.

Potu autem vti oxymelle.

Si vero lappato. i. fluxibili exiſtēti cauſus ſupuenerit ſi tibi videbit̄ pharmacie apte habere i horis triuꝫ dieꝝ non pharmacie debeſ ſꝫ q̄rtanū.

Cuꝫ āt pharmacaueris ſorbitiōibus vtere obſeruās poxiſinos febriū: vt nūq̄ offeras exñtibuſ neqꝫ debētibuſ eē futuriſ: ſꝫ deſinētibuſ vel qeſcētibus. i. ceſſātibus ꝛ vt lōgiſſime a ꝑncipio

Quibuſcunqꝫ vero diatelos. i. finaliter vēter hūidus i febribuſ: hiſ differēter pedes calefaciēs ꝛ piſtellēs. i. cōſtringēs cerotis ꝛ coronis circumuoluēs caue vt nō ſint frigidiores alio corpe calidis vero exiſtētibus calefactōeſ nullas offeres: ſꝫ obſerua vt nō infrigident̄. potu vero vtantur q̄ minima aq̄ frigida vel mellicrato.

Quibuſcūqꝫ in febribus vēter humiduſ ꝛ mens turbata: ꝛ multi taliuꝫ croydas. i. vellera auferūt ꝛ naſos fodiūt ꝛ ſecūdū parꝫ qdē reſpōdēt ad iterrogata ipi vero ꝛ ſeipis nihil dicūt rectū videt̄ igit̄ mihi hec talia melācolica eē. ſi vero talibus exiſtētibus vent̄ hūiduſ fuerit ꝛ colliquat: vr̄ mihi ſorbitiōes frigidiores ꝛ groſſiores offerre ꝛ potus ſtipticos. i. cōſtipatiuoſ ꝛ vinoſiores vel cōpatiores.

Quibuſcūqꝫ vero febriū verſiōes a ꝑncipio ꝛ pulſus capitiſ ſunt ꝛ vrina ſubtilis his oꝫ expectare ad criſes exacuiturā eſſe febrem: non admirari vero ſi deſipuerint.

De pticulari tpe cibi dictū ē mihi ꝛ i gniſia. i. ꝓpa pte libri: ꝛ i pauciſ ꝛ nūc dr̄ p lōgiora ꝛ aptiora: vt ſit ſcdm hic expoſitio illius cuſtodita mēte hy. quod ꝛ in aliiſ dixit: ꝛ i his q̄ de eo ꝙ fe. ex thorace qdē attēditur: hoc ē ex corde ꝛ caput autem remittit flāmam. 35

Hoc. i. diateleoſ ꝛ p oē tp̄s idez ſignificāt multi autez exñtibuſ diſpōnibus in quibus contingit p totā egritudinem vētres humidos eſſe ꝛ nimirū ipis nō potētib⁹ vnā habere curaꝫ: vt mōſtratū ē multotiens non ſolū nil ē ex hac ſerie doceri benignū: ſꝫ ꝛ noceri credētes ſcriptū modū curatiōis i multi diſpōnib⁹ cōuenire vt n. alia drelinquā vētre hūidior eē potēte: ꝛ pp flegmonē q ſcdm vētreꝫ ꝛ p p colliquatiuam fe. ↑ Pot⁹ fri. aque ꝯtriſſimus ē flegmoni: vtilimus colliquatiuis febribus ſcdm id qd̄ didici ſti tp̄s fiēs. 36

↑ Potus aque frigide ꝯtriſſim⁹ flegmoni vtiliſſimus vō in tenſiuis.

Talia qdē ſunt freneticoꝝ ſinthomate. qd̄ āt humidioris vētris ſit qdē qñqꝫ ꝛ cū phrenetide: nō tñ ꝓpriū h⁹ ē: q: hūidū qdē vētrē ex determinatiōib⁹ oꝫ curare phreneſim vō ꝓpa cura alia curari. quā āt hic ſcripſit curā neqꝫ ꝯuincit phrenetidē: ſꝫ magis mihi vr̄ velle curare quādā diſpōnē ex eo ꝙ ſcdm vētrē ꝓmotā. i cōpaſſionē āt caput epiſpatē. i. euellētē vt politet. i. deſipiat in paſſiōe vētriſ. nō recte aūt dictō ē: melāch olica eē hec talia: magis. n. a xāta colera hec talia fiunt ventre detento. 37

Quīn caput circumferri imaginant̄ daucos. i. vertigo noiat̄ hec paſſio: cū aūt ꝛ tenebroſus viſus ſimul cū h apparuerit ſcotinoſos. i. tenebroſa vtigo vocatur ꝛ fit pp motū inordinatū ſiſodis. i. vētoſi ſpiritus vel ſcdm caput hūtis localē generationē vel deorſum relati. oēs. n. taliū ſpūuꝫ generationes turbatiōis ſūt oſtēſiue: pp quas ꝛ criſes fiūt cū ſinthomatib⁹ turbatiuis. Scire. n. oꝫ tales diſpōnes i medio quodāmō exñtes ꝛ piculoſoꝝ: nā tētat qdē īnatus calor diſcernere diſſoluere ꝛ effundare hūores q ſcdm corpus ſubtiliare vō certiſſime eos: ꝛ ſcdm i manifeſtū ſenſuꝫ excernere nō pōt. finaliter aūt languēs neqꝫ initiat tētare ſolutionē ꝛ ſꝫ h ſpūs vētoſus lāguēte vltio innatio calore generat̄ igit̄ lāguere qdē impiculoſiſſimū ē ſupat. n. egritudinē nā vltie vō lāguere pnitioſuꝫ: ſupat̄. n. nō parū. qñ āt nō ſupat̄ ꝑdicta fiunt ſinthomata: ꝛ poſtqꝫ egrotauerit criſes fiunt ꝛ ꝑficiūtur: q̄daꝫ qdē ad ſanitatē: q̄dā vō ad mortē: pulſus aūt nimirū deinuꝫ

Quid ſit vertigo ꝛ quomō generetur.

ſz caput fiētes hᷓ ē ſenſibiles motiōes q̄ arteriarū caloris ſi m̄l
ti ſinthomata: pp quas ⁊ deſipiētie fiunt multotiēs. ita igiᷣ
ha bētib⁹ vniuenſalit p̄dictis tamē incipiēte aliquo ībecilli eē
† A ſubtilitate qd vrine indigeſta eē oſtēdiᷣ egritudo. caput
aūt īpletū eē ſpū vētoſo ſignificāt dani. i. vertigines cū pulſi
b⁹: ſcire oz nām nō qeſcētē ſz ſup īpoſitā quādoqz cōtētis ī cor

† Ex ſubtilitate vrie mā indigeſta cognoſcitur.

Quibus vero ī prin. vrine nebuloſe ſiue fortes vel groſſe: hos tales ſub purgarī ſi ⁊ alia ꝯferᷣ: quibuſcūqz vero in prin. vrine ſubtiles ne pharmacees hos tales: ſz ſi vīᷣ vtile clyſterizari hos ꝯfert curari.

Corpori qdē getem ⁊ vngentē ⁊ piſello nata. i. circūcōſtringētem homales: i. equaliter potu vero vti mellicrato aquoſo ⁊ ſorbitiōe ſucco ptiſane ad veſperā vētrē āt hᷓ ducit ſecūduz principia clyſtere: pharmaca vero ne adducas his in p̄ncipio. ſi. n. aliqd mouebis ſecūdū vētrez vrina non matura ſed amendros ideſt inſudabiliſ ⁊ acrithoy ideſt incriſibilis febriſ per multū tp̄s erit.

Sorbitiones autem cum prope criſiz fuerit ne deſ ſi turbetur cum autem remiſerit ⁊ addiderit ad melius cuſtodiᷣ ve oportet et omnium febriuz criſes et auferre ſorbitiones hoc tempus.

pore malis hūoꝛib⁹ vt ⁊ decernat a benignis eos: ⁊ decernat: ſm quē cūqz oz modū vel adimi. i. nō p̄ncipalē dⁱponat vel expellat pticulā dict⁹ igiᷣ ſmo vtilimuſ ē ad pnoſticationē dictoꝝ quādoqz. n. a p̄ncipio egritudis ſe. qdē moderate fiunt ſinthomata vero talia ſm caput ſi pp eſtum vl' pp antiaſim. i. vapoꝛationē ex ꝯtētis ſm coꝛpuſ vētris hūoꝛibus. calorē igiᷣ q̄litcūqz habitū ab ipſo capite ſolo tali diſpōe capitis balneuz iuuat ⁊ ſoꝛbitionē ſufficiſſe ſuccū ptiſane. cū āt ex malicia hoꝝ hūoꝛuz ad caput referᷣ ca. ſpūs vētoſus nō balneare cōfert hos: īfalaciteraūt opoꝛz hec omnia gereᷣ ſingula: † Determinatio vō diſpōnz vna ſola ē ex vrinaꝝ digōne ⁊ indigōe: quaꝝ recte cōſcriptoꝛ meminit dicēſ vrinā ſubtilē: qd̄ deīn ē multotiēs idigōis eē ſignū quare null⁹ medicoꝝ in talibus egritudinibus negligit ſcurtationem vrinarum. 38

† Indicatō ab vrina ſupra digōez ⁊ in digōez nō eſt relinquenda.

Huc copulat hᷓ his q̄ dcā ſūt ſm p̄dcāz ſeriē ſiue nō: qd̄ ex eis vtile hr̄e pōt qs cōe: q̄ cuſtodiᷣ ⁊ purgarᷣ coꝛpa oīmoda īdigōe exiſtēte hūoꝛib⁹ oſtēdit: dicēs. Urine ſubtiles: qd̄ deinde groſſe digōnis habēt iā hᷓ ipm ſubſiſtētia ſz nebuloſoꝛmes eas vz q̄ nebulā hēbēt vz oſtēdit: adiecíſſet n. nigras ſi demū illas audiᷣ nos voluiſſet: multa. n. cōium noiuz ſine determinatōe dicē aſſueuerūt: cū qd̄ meli⁹ in ipſis rebus ī ſignificatiōe oſtēdere voluerūt. ita igiᷣ cū in ſalutē deſināt criſes: dicūt ſimpl'r criſes moꝛtuo vō iudicato nō ſimpl'r ſz totū hᷓ dicūt criſis moꝛtu⁹ ē: ſz cū colerā excretā qs ſimpl'r dicat eē choꝛā. i. flauā nō nigrā ītelligim⁹. ita igiᷣ ⁊ nō nūc audientiū vrinas nebuloſoꝛmes eas q̄ albas habēt nebulas q̄ ſi digōis ſigna: qꝛ igiᷣ matura pharmacat: ⁊ nūc ita ſcripſit pp hᷓ q h⁹ libꝛi cōſcriptoꝛ: ꝯfert his ita curari nihil āt dicēs hic de flebotomia: pticularia alia pcurrit oīa dīncpes: nō q̄ nūqz hi q ita habēt indigeāt fleb otomia: ſz q̄ ⁊ nūc alia doceᷣ vult ſola. de flebotomia. n. ſufficiēter in anterioꝛibus dictum eſt ita curari. 39

Et hūc ſmonē tractat ītētionē habēs ī eo qetē q̄ ē cum moderata talpby. i. foꝛtura. i. fomētatione ⁊ ſtrictura ſuccū āt ptiſane dat ex principio vt vtiqz nō potentē ſufficere vſqz ad ſtatū ⁊ criſim in mellicrato cū indigeſta egritudo ⁊ nō ꝓprie vero maturatiōes dat aūt mellicratū aquoſum qꝛ aquā mōſtratū ē nullū bonū hr̄e ipam ſm ſeipſam ſolā. in veſperū āt magis dignū exiſtimat dare ptiſanā ei qz mellicratū. † Predicētib⁹ aūt nobis antea in ꝓpꝛiā pte h⁹ cōſcriptionis: q̄ poſterioꝛē oz ptiſanā offerri mellicrato: ⁊ meli⁹ ēt ⁊ nūc ita dici: mellicratū qdē p̄imū poſtea vero ſuccū ptiſane offerri cū aūt ꝑducere poſtea dixerat in veſperā: pticularioꝛē doctrinā

† Nota q̄ ptiſana oz admiſtrari poſt mellicratum.

facit nō vniuerſalioꝛū: pp qd āt iubet nō purgarᷣ in qbus indigō oīmoda ē cāz ipe dicᷣ empilogiſticā magis q̄z anoligiſticā. ē. n. deniqz eā dicere ⁊ cognoſcēti ſolū q̄ fit ſine indicatiōe logica ſz exēperia. i. expiētia ſola logmatici aūt viri erat docere pp qd purgātib⁹ nob̄ eos q ita ſe habēt neqz digeriᷣ vria ⁊ amēdros ⁊ acrythoy

Ad iſcerūt āt hec longe febres fieri ⁊ apa ra ideſt abceſſus hē re ſi qdē īferioꝛa frigida fuerint circa aures et collum ſi vero n̄ frigida fuerint ſz habēt trāſmutatōneſ fluit autē ſanguis ex naribus: et ventres talibus turbantur.

Quibuſcunqz vero febres aſſodeſ ideſt anxie fiunt et hypocondria. i. precoꝛdia tendūtur et iacentes non ſuſtinent in eodem et extrema infrigidata: omnia plurima diligētia et cuſtodia indigent deducere vero eis offerentes nil aliud q̄z oxymel aquoſū ſoꝛbitōes āt non offerri donec deſinat et vrina digeſta fuerit.

ſe. pmanet: igiᷣ finalibus qdem in alijs de talib⁹ oīb⁹ ſcrutati ſum⁹: nūc āt ī capitulis diceᷣ qd̄ vtile ad p̄ſentia tu vō attēde mihi ītellectu: q̄ttu oꝛ exiſtētib⁹ vētutib⁹ vt dedicitiſ nō nimiā aūt ī eis foꝛtitudinē habēte ⁊ alterationēz ſm quā aſſimulat coꝛpib⁹ q̄ ab ea diſpēſāᷣ cibū. nā vero hᷓ digō nōiaᷣ ſz q̄litatē trāſmutatio debētis nutrire ſba exiſtēs indiget. n. nā ſic ī vētre abſoꝛpto vel aſcripto cibo getē qdē ab alijs motib⁹ vt acū q circa digōnē ſoli vacet. auxilio vero aliq̄ extoꝛſuz cū ībecillioꝛ fcā fuerit quādo ſm eūdē modū indigōe ſa hūoꝝ q in venis gete qdē indiget aut ſm caloꝛē ex eo q̄ infrigidatū ē ⁊ calefactū ⁊ ſiccatū ⁊ humectatū: ſm aliud ⁊ aliud vz tp̄s ſingulo hoꝝ fiēte. ſz hoc ḡ q ſcripſit hoc cōſuluit getē ducētē coꝛpoꝛi curari hoīem vnctū ⁊ piſtollomenū i. circūſcriptuz: homolos. i. equalit pānis. ad virtutez āt q̄ ex ſe. antipatiuari. ꝯriā exiſtimauit vtiqz eē humiditatē q̄ ex vnctionib⁹. cuz neqz calefaciēdo foꝛtiᷣ neqz infrigidādo: ſz leniēdo qb⁹ maxime indigēt q̄ digeruntᷣ ⁊ ſi hᷓ cōfert digōi humoꝝ purgatiōes ꝯrie ſi. nā mouētes quidē vehementer coꝛpus ſcidunt: talis. n. virtutis oīa ſunt purgātia pharmaca. hec igiᷣ qdē eſt cā aduerſādi purgationes digōnib⁹: ad continuum āt ſermonis hic eam iam. 40

Cuſtodit ⁊ hic mētē hy. q libꝛi cōſcriptoꝛ in p̄ncipio qdē cum mellicrato ⁊ ſucco ptiſane dietās ꝓpe criſcos āt auferēs ſuccum. 41

Quibus eſt ſubtilis vrina propter indigōnē humoꝛum decenter pꝛolongantur ſe. non potentes ſolui ante digōnez. Quoniā āt apatibus. i. abceſſionibus he tales indicantur: multotiēs iam dictum eſt rarius vero alicubi ⁊ per excreationis ſolutiones eoꝛum ſiunt vtrum autē ſurſum coꝛpoꝛis vel deoꝛſum apa generabitur his in q̄ ꝓnoſticis ſcripta ſunt ꝯcoꝛdāt q̄ nūc dcā ſunt. 42

Aſſoꝛdes noīat ſe. in qb⁹ laboꝛātes aſſontes i. anxiantᷣ ⁊ indelcābilitᷣ habēt defoꝛme āt. i. difficulter ferre ſeqns ē quādoqz qdē in eſſendo monimo. i. pmanētē ſe. ⁊ cauſionidē. i. eſtuoſaz multotiēs āt ⁊ malignitate ſtomachi. os āt vētris ita me dicētē non audi incipit quidez ab ipſis ſe. aſſodes di-

eīs eas ꝛ hypocōdria tēdētes deinceps vō ad febrien
tes trāſit h̄.n.i.iacētes nō ſuſtinēt in eodē ð febriēti-
b⁹ dcīn ꝛ queādmodū ꝛ h̄.i.extremo īfrigidantia.igit̄
h̄ gdē.i.nō ſuſtinet̄ iacētes in eodē:aſſenton.i.anxiāti
uz ꝛ diſſoꝛuton.i.difficult̄ ferētium ē cognitio.h̄ āt in
frigidari extrema flegmonis magni in groſſis hu.ꝛ ſu
pra oñdi:cū de
ƀa ſpē cauſi ƀmo
erat.ꝛ ſiqdē ve
hemēs infrigi-
datio fuerit con
iectura iam tibi
eſſendi ꝛ v̄tutē
inrobuſtā foꝛti-
ter.decent igr̄ di
xit pluriā dili-
gētia indiger̄ la
boꝛātes ita.de-
cent aūt oxymel
dat eis ꝛ groſſiſ
ꝛ viſcoſis hu.
moleſtatis. ad-
iecit aūt ƀmoni
aquoſum:vt ad
dat̄ qb⁹ his in
pulmone tales
continentur hu.
↑ Multū enim
oxymel acutis ī
illū eē oz: qꝛ ꝑꝑ
lōgitudinē alla-
tionis vie q̄ ƀm
anadoſim. i. re-
ditionē ad pati
entē ꝑticulā ne
ceſſariū diſſolui
v̄tutē oxymel-
lis:his aūt que
ƀm hypocōdri-
um mox incidit
tale quale habi-
tū ē.h̄ āt.i.neq̄
q̄ȝ dare ſoꝛbitio
nē his q ita ha-
bēt añq̄ȝ digeſta
ſit egritudo: in
determinate di
ctū ē ƀuātib⁹ de
mū nobis quod
edocuit hy.adii
cere oz huic ƀmo
ni:ſi ſufficerit q
egrotat: qð vt
manifeſtū foꝛ-
taſſis derelinquit. 43

↑ In pāni b⁹ pulmonis oximel oz eē acutius.

Accubationē q̄ i obſcuris domib⁹ nō vt matu
ratiuū auxiliū ꝯſuluit nūc ſ3 vt diſſoꝛine.i.dif
ficilis patiētie q̄ ꝑꝑ anſi3.i.anxietatē fit coꝛre
ctiuū cui⁹ gr̄a ꝛ mollis ſtrati meminit.h̄ āt.i.tētare ñ
reiicere ſeipſum ſ3 geſcere alterutrinq̄ȝ vtile laboꝛanti
ꝛ vt digeſtioni totius egritudinis conferens: ꝛ vt cu
ſtodiens virtutem. 44

Nr̄ obſcuritaſ magiſ infirmiſ cō fert.

Mollificatiuū ē lini ſemē ꝛ nō calefaciēs ap ꝑen
ter qb⁹ maxie idiget flegmon oīs ꝛ nimirū ƀ3
tactū id ꝑꝑat tale q̄le ꝛ ƀm v̄tutē ē ſūme tepi-
dū dignās offerre:ſ3 mixtō olei ꝛ aq̄ tepidi caloꝛis eſt
generatiua cū mollificādo ꝛ mitigādo moderate exiſtēs
virtutis maxime monſtratum eſt opoꝛtere eſſe ꝛ dige
runt ꝛ euapoꝛant. 45

Nō de ſeſe lini.

Non oē futurū eē docet ex vrinis ſ3 ſalutē vel
moꝛtem:nā ſi ſalutē qdē oñdūt groſſioꝛes et

Accubar̄ vero ad ob
ſcuras domos ꝛ ac-
cubare ī molliſſimis
ſtratis multo tēpoꝛe ad ean
dē desinētem:ꝛ vt minime
reiiciat ſe:maxie vero hoc
tale tales iuuat.

Hypocōdrio vero li
ni ſemē iniūgēs ap-
pone: cauēs vt non
frixerit.i.frigeat appoſitū3
ſit āt ſūme tepidum coctum
aqua ꝛ oleo.

Coniecturari vero:
ex vrinis quod fu-
turū ē eē:nā ſiqdem fuerint
groſſioꝛes ꝛ ochotere.i.fla
uioꝛes ſūt melioꝛes:ſi vero
ſubtilioꝛes ꝛ nigrioꝛeſ: per
nicioſioꝛes.

Si āt trāſmutatiōeſ
habuerit ꝛ tp̄s ſigni
ficāt:neceſſe egritudinē trāſ
mutari ꝛ ad deterioꝛa:ꝛ me
lioꝛa anomaliā.i.ineq̄litatē.

Inconſiſtētes āt febri
u3 ſiner̄ donec ſtēt:
cū vero ſteterit ob-
uiar̄ cū dieta cura decēti ſecū
dū natura ꝯſiderans.

Sunt āt viſiōes mul
te laboꝛātiū.

Oportet nos attēdēdum
ē ſanāti vt nō obli
uioni tradat̄ aliqua
occaſione.

Nec coꝝ q̄ ſciendū
mentem.

Inſit̄ maxie qdē oꝛ i
parē numeꝝ vere-
ri:q̄ hi dies hetero
pes.i.altero repetētes faciūt
laboꝛantes.

Custodir̄ igr̄ oꝛ ꝑmā
diē q̄ icepit ībecillis
eē q laboꝛet ſciētē ꝑncipiu3
ex quo ꝛ qd añcedit ei: hoc
n.primū ſcir̄.cū āt iterroga-
uerit eum ꝛ ſcrutatus fuerit
oīa:primū q̄liter qdē h3:ſi i
doloꝛoſū ꝛ nō grauedinem
h3 ī ſeipō: deide hypocon-
dria ꝛ coſtas ſi idoloꝛoſa:nā
hypocōdriū qdē ſi doloꝛo-
ſum ē vel eleuatū vel ſcolio
nia.i.cōuerſionē h3 vel ſatie
tatē:vel coſte doloꝛ iſit ꝛ ſi-
mul cū doloꝛe vel tuſſicula
vel toꝛſio vel doloꝛ vētris
cū āt qd hoꝝ afferit hypocō
drio:tūc maxie ſoluer̄ ven-
tre3 clyſteribus:bibat aute3
mellicratū calidū coctū adi
ſcere vero q̄ inſurrectōibus
ſi lipotomizat:ꝛ ſi ſpūs euſo
ria.i.bōa patientia cū h3 vi-
deas āt egōe3:ne aliquē foꝛ
te nigꝝ egeſſerit coloꝛe3 vel
puꝝ quales ſani vtiq̄ȝ hoīs
egōes ꝛ febꝛis etiā ī tertiam
die3 ſuperexacerbata iſpiciēs
valde bene tales ī his egri-
tudinibus tertianas:adhuc
iā ꝛ alia ꝯſpiciens ſi quarta
tertie diei ſimile qd h3: qd
hoꝝ ī ꝑoꝛum ꝑiculoſius ſit.

ēt flauioꝛes manifeſte groſſioꝛes qdē ſubtilib⁹ cōpatis nō bis
q̄ ƀm nām vt ꝛ parū antea dignū exiſtimaui audire.neq̄ȝ.n.
vtiq̄ȝ groſſas diceſ interp̄retari recte volēs:neq̄ȝ ſubtiles vꝛi
nas q̄ ƀm nām:q̄ deinde nimirū ſubtiles ꝛ nigre peſſime a ſb
tilibus.n.ſol'ſiētib⁹ idigeſta oñdit̄ egritudo:certiſſime.n.ſub
tilis aq̄ſa ē qr̄ ꝛ alba ꝑcognitōes aūt vrinaꝝ in monumentis
que in pꝛonoſtica dicte
ſunt. 46

Et h̄.n. obſer-
uās ī egrotāti
bus inuenies
verū in tp̄s ampliuſ ꝛ
trāſmutatiōes ī medio
ſiētes incidētē hoīem ī
varijs vꝛinis: amplio
res.n.diſpōnes oſten
dūt̄:q̄ nō eadē cura idi
gētes neq̄ȝ parē habēt
ꝑthemiā.i. terminu3
ſolutionis. 47

In conſiſtētes
fe.dixit: q̄ ni-
hil hñt certū.ſt
āt certe q̄ ipiodis.i.cir
cuitiōib⁹ apparēt ꝛ in
vꝛinis adhuc āt ꝛ ī cer
tiſſimis febꝛiū.igit̄ ꝑio
di qdē nullaten⁹ appēt
in p̄mis diebuſ vꝛine
vero ſupueniūt alia ꝛ
alia vice alie:ꝛ multo
tiēs ter vel quater quo
tiēs vrinare ꝛ ꝑ diē de
mū ꝛ ꝑ noctē ꝯtingit ꝛ
diſſimules apparēt ad
ſe iuicē vrine.ſpē3 igit̄
talis fe.incōſiſtētē eſſe
ait:qð idē ſignificat ei:
q̄ nō ƀuat ſpēm vnam
certiſſime:oſtēdi vō ti-
bi certiſſimas ſpēs fe.
ī monumētis de dr̄ia
eaꝝ ꝛ ī ƀo ð criſi.in tali
bus igit̄ fe.dignū exi-
ſtimat nō ƀm ꝑncipia
dieta vti ſ3 finē donec
videas q̄les ſt̄ fe.ꝛ tūc
diete ſpē3 ēminar̄. 48

Que: ſint febres ꝛ q̄ incerte

Viſiones. dixit
q̄ſi dr̄ias vel
modos vl̄ ſpēſ
laboꝛātiū āt ꝑ h̄.i.pꝛo
egritudinib⁹ q̄ laboꝛan
tib⁹ ſiūt mōſtratū ē aūt
iā multotiēs:q̄ oībus veterib⁹ cōſuetudo eſt a paſſionib⁹ ad
patientes ipſas trāſferre nūcupationes:ꝛ a patientib⁹ ad paſ
ſiones vt nihil differat febꝛiū dicer̄ dr̄ias vel febꝛientium:ita
vō ꝛ pleureticoꝝ ꝛ ſināchoꝛū vel pleuretidis ꝛ ſināche.viſio-
nes igitur laboꝛantium.qꝛ oculis eoꝛum conſiderantes inue
nimus differentias. 49

Occidicimus qm̄ manifeſtas cauſas noīat occaſiones:ſ3
ꝛ nc manifeſtū ē ī h̄ ferēs nūcupationē īfert deniq̄3. 50
Quaſi cārū has qdē māifeſte oīb⁹ cognoſcētib⁹ bene ſi
ne artificiali mēte:has aūt ſolis his q̄ vtunt̄ artifi-
ciali mente.attendere āt oz ait in illis quas ad par vl̄
impar apparere opoꝛtet. 50

Non ſimplicit audiend⁹ eſt:ſ3 in acutis egritudinib⁹
multu3 poſſe ipares dies vt trāſmutatōes alī vtrin
q̄ȝ dignas rōne facientib⁹ ad ſanitate3 ꝛ ad moꝛte3:h̄
n.ſignificat iſtud hetetropes.i.altero repentes in acutis qde3
iij.ꝛ.v.ꝛ.vij.ix.ꝛ.xi.ꝛ.xiij:in chꝛonicis āt.i.tp̄alibus ꝛ pli

xiſ ſexageſima ⁊ octuageſima medij āt eoꝝ ſūt.xx.xxxiiij.xl. impares autem he. 51

Que ſunt in pma infirmi viſitatiõe ingrenda.

Cuſtodir̃ ait oportere pmū qdē pmā diē in q̄ cognoſce re iubet cām egritudīs: h.n.i.ex q̄ ⁊ qd vnaqueqȝ egri tudo ē oñdit. interrogare vo iubet pmū qdē caput q̃li ter hȝ: deinde hypocõdria ⁊ coſtas hipocõdriū qdē ſi q̃s ē do loꝝ: vel ſi depſſa ſunt vl' hñt aliquā ex ſcolioniā i.anomaliā hoc ē ineq̃li tatē. qd ēt i pnoſtica hȝ hāc ſeriē ſcripſit. Si eq̃ lit dextris diſpoſitū ⁊ ſiniſtris: vl' ſi coctoni.i. ſatietatē hȝ ait. h āt mi hi vr̃ ipletõeȝ cibarioꝝ eē interrogar̃ vo digna tur ⁊ alia circa eā ēt q̄ d̃ inceps ſeriē. deinde iu bet hypocõdrijs patiē tib⁹ ſoluere vētrē cly- ſterijs: bibere vo mel- licratū ca. decoctū ideter minate vo hoc dicēs d̃ iceps ſcribit: Adijcer̃ iu beo oȝ ⁊ q̄ i ſurrectioni- bus ſi lipotomizat: ⁊ ſi ſpūs ait: euforia.i. bõa patiētia hȝ eū: hoc op- ponit' lipotomizāti. in ſpicere vo dignat̃ egõ- nē: vtꝝ nigra ē vel pu ra vel inculpabilis q̄- lis ſanoꝝ ſit. ⁊ ſi ſe. i ter tiā diē ſup exacerbatur his itaqȝ hñtib⁹ ſi q̃rta tertie ſimile hȝ qd. ſm poxiſmū piculoſaȝ hāc vȝ ait: neoterize.i. ino uare qd ⁊ q̃rtā diē.xi. exiſtētē ſeptie difficili-

ſigna vero nigra: qdē e ge- ſtio mortē ſignificat ſi mīs aūt ſano cū oibus vtiqȝ die- bus appeat ſalubre.

Quum āt nõ obediēt balneo.i. ſuppoſito- rio: inſit aūt ſpūs en fonia.i. bõa patiētia: ſurgēs i thorū vel tronū vel ibi in lectulo ſi abſithia.i.inanioſitas inſit. hec āt cū aderit laborāti ma ſculo vel femīe ⁊ ſecūdū pri cipia inaſcūt: deſipientiā ex pecta futuram.

Attēder̃ vero ⁊ ma- nus: ſi vero tremule fuerit: expecta tali diſtillatõ nē ſangis p naſuȝ futuram.

Inſpicere vero oȝ ipās nares: ſi ſimili ter ſpūs per vtraſqȝ trahat: ⁊ ſi multus ferat̃ ex naribus: amat fieri ſpaſmus

Si vero i febre hye- mali lingua aſpa fcā fuerit: ⁊ abſicible.i.

mū ē ſignoꝝ: neteoriſm⁹ āt.i. innouatio māifeſta. ſi.n. pma die erū ⁊ tertia poxiſm⁹ fact⁹ ē: hā vo nõ fact⁹ ē. cõgruū hre eſſe qn tā poxiſmū q̃rtā vo nõ hre. hūs igit̃ ⁊ hoc mali alicui⁹ alteri⁹ generationē idicat. ſi vero ⁊ nigra egeſſerit mortē futurā eſſe oñdit. memēto itaqȝ h⁹ derelinq̄ns multa eoꝝ q̄ dcā ſt. ſi.n. pma dieꝝ tertia ,ppoꝛtionē attulerit poxiſmū: nonū qdē ſi ⁊ q̃r ta exacuit. ſi vero nigra egeſſerit: pniciosum ē ſignū ſi vero rur ſus ſimilia ſanis p omnes dies egeſſerit: ſalubre ſpa laborāti eſſe hoc. 52

Confuſa ē ſeriei h⁹ mēs: expectare.n. deſipiētiā cū bal- nū nihil ,pficiat: vr̃ āt euforos.i. geſcibilit' hre labo- rās ſiue ēt ex ſurrectiõib⁹ lipotomizat.i. aio deficit: mihi male dictū eē vr̃ neqȝ expiētia teſtāte ei neqȝ rõe: fiet.n. q̄nqȝ ⁊ tale qd.i. de ſepere. † Pronoſticatiões aūt ſt nõ coꝝ q̄ raro fiunt ſed eorum que ſemper ⁊ q̄ multum. 53

† Pronoſticationes ſt coꝝ q̄ ſp ⁊ vt multū ꝯtingunt.

Et hic ſmo nõ qd ꝯtinue neqȝ qd multum fit ſȝ quod raro docet. 54

Exiſtētib⁹ manib⁹ tremulis.i.n. decēs dicere: ſi ſpūs mult⁹ fert p vtraſqȝ nares ſpaſmū ſupuenire ait aſſue uit.n. ita vocare ſpaſmoſaȝ diſpõeȝ fiētē ſȝ muſculoſ q ,pthigia.i. extrema naſi mouēt. 55

Hyemalē fe. qdē ſimplr audiūt eā q̄ i hyeme fit: qdā āt eā q̄ familiaris nā erit hyemi. erit āt h talis i flegma te: quēadmodū de eſtiua in colera. ſi igit̃ ait: in tali fe. lingua fcā fuerit aſpa ⁊ lipotomia: oȝ cognoſcere eā eē piculoſā † Et propterea noli credere remiſſiõibus febriū: quādo cū ſin thomatib⁹ vel ſignis malis fiūt ſic nūc ſimul cū lipotomia ⁊ aſperitate lingue. Ne igit̃ agēt negligēt dietā vel cibū labo- rātes ſȝ aquā ⁊ mellicratū ⁊ ſuccū ptiſane ſorbere da videtur aūt h ꝯtria eē ei q oȝ fame cruciare. famis.n. cruciatio maxime qdē.i. ieiuniū incediā oīmodā ſignificat. ſi vo n̄ ſȝ dictā demū

† Nõ ſm rõnē alcuia tis non ꝯ credere.

q̄ i potib⁹ ſolis: h aūt mellicratū ⁊ ſuccū ptiſane ꝯceſſ' it dari. vr̃ āt mihi ppea fame cruciare dicē eos: q̄ñ tar- dāt ,plixe hēntes remiſſiões febriū euphoratates.i. facillimas vt decepti qdā cibū fortiorē dederūt ⁊ maxi me pp lipotomiā: vt ad talē igit̃ dietā q̄ p mellicratū ⁊ ſuccū fit mult' dieb⁹ recte dicta ē famis cruciatio. 56

inanioſitates inſint: amat huic tali ⁊ remiſſio eē febris: ſȝ tū hūc talē cuſtodir̃ i famē ve- lis ⁊ aq̃ potu ⁊ mellicrati: po tu ⁊ ēt ſuccii cuſtodi: neqȝ cre dēs remiſſiõi febris huic: qꝛ q qdē talia habēt ſigna peri culoſi ſunt mori.

Quum i febribus ter- ribile qd factū fuerit quietanis exiſtētibus vel vēter repēte hūida egreſ ſerit: vel abſichia.i. inanioſi tas fcā fuerit: vel afonia.i. in uocalitas aſſūpſerit: vel ſpa moſus factus fuerit vel ſin- gultuoſus: in his aſſodis.i. anxius amat fieri: ⁊ circa hy poriuo ideſt quod ſub nareſ ⁊ frontem ſudores ⁊ colluȝ retroſum capitis. Qui ve- ro hec patiuntur moriuntur inflati non in longum.

Quibuſcūqȝ āt in fe- bribus crura fiunt: hyſmadra ideſt vl-

Horum vo q̄ ex obſua- tiõe empice ſcrip ta ſūt a medicis q̄dā hoc ē ex ipiſ q̄ viſa ſūt ſemel vl' ſi bis enūciatõ nē hēnt vniuer ſal' modi ⁊ ſepiſ ſime i eiſdē ⁊ ſi- milit' potētia cõ ſiderari. tale vti- qȝ qdē ē hoc qd nūc dr̃: vidēſ.n. ſcripſit hoc. qnta nuȝ quēdā egerē tem q̄ſda humi das egões lipo- tomizātem vo ⁊ afoniuȝ.i. inoca- lē fcm: alium āt ſpa inoſuȝ: ⁊ po ſtea: aut deinde vtroſqȝ aut alte ruȝ aſſodera.i. anxiuȝ: ⁊ q̄ circa faciē ⁊ colluȝ ſu- dantes: deinde morientes ſcrip ſit qd exiſtimat: ſydromā.i. con curſum ſignoꝝ empicoꝝ: ſt aūt ea potētia ⁊ ſtomachiā accēdere ſincopā. potentia vo ⁊ pp multudinē fieri cõpreſſa virtute vel ⁊ alit' languē te. ſingulū deniqȝ coꝝ q̄ dcā ſt ⁊ ſm ſeipm malū ē ne- dū cõueniētia oia: † Lipotomizare.n. i repētinis egri- tudinib⁹ piculoſum: quēadmodū ⁊ affonū.i. inocalē fcm eē: ⁊ aſſoderā.i. anxiū ⁊ nõ bonū aūt ſudare circa fa ciē ⁊ caput ſolū. quēadmodū igit̃ hec multa ⁊ mala ſin thomato: ſt ita ⁊ alia q̄ i pnoſtica ſcripta ſt ⁊ põt q̃s cõ plicās ea ſibi inicē videre qd qdē docē nouim⁹. ſi vo alicubi ⁊ dictionē imanifeſta miſceat ſmõi quēadmo dū enigma mult' qdē: ⁊ ex hoc ſapiētior eē videbit̃: ad mirātib⁹.n. vel intelligētib⁹. homini vero nõ ſciēti di ſcernere apathanomico ꝯſurſu.i. q fac cognoſcē ea q̄ ſu- pueniūt caſu capiet̃. vari⁹ qdē: inutilis vero ſmo: nā pathomicus cõcurſus egritudinis ſpēm indicat ſupue niētia vero ſinthomata mā ſuetudinē ⁊ malā morige rationē eius: Et oȝ diſcētē hoꝝ ſinthomatū vniuſcu- iuſqȝ virtutem excogitare ⁊ compare inuicē ea q̄ appēt ⁊ ſi qdē fortiora fuerint ⁊ plura appeant bõis mala: co gnoſce in piculo hoīeȝ exiſtere ſi vero bõa malis fortio- ra ⁊ plura fuerint: bonoꝝ expectationē haber̃ oȝ i labo rāte hoc āt ⁊ ipē hypo. dignū exiſtimat te gerē in ,pno ſtico deniqȝ oīuȝ ſinthomatū ⁊ ſignoꝝ ſinguli ſingu- larit' docuit virtutē. in fine vero h⁹ conſcriptionis ait: † Oȝ āt debētē recte pdicere euaſuros ⁊ morituros ⁊ q h⁹ oȝ vtiqȝ plurib⁹ dieb⁹ pmanere egritudo: ⁊ q̄b⁹ vti qȝ paucioꝛib⁹ ſigna diſcētē oīa iudicar̃ ⁊ excogitātē ,p noſticari ex his qd eueniet. igr̃ vbi qdē bõis mala mix ta ſunt adequata modo quodam virtutibus exercitato quidem viro indiget qui conſiderauerit in operis īfir- mis ea multotiens: vbi aūt ſūt aut omnia mala quē-

† Lipotomia in repētinis egritudinib⁹ piculoſa

† Ex omnib⁹ ſignis bene ad ſe inuicē cõpat̃ pronoſticamur longitudinē ⁊ breuitatē ſalutem: ⁊ mortem.⁊

ceroſa ⁊ moꝛātia nō maturā
tur exiſtētibus in febꝛibus:
ſi ⁊ acciderit ſuffocatio pha
ringis.i.faucibus ſubtilibuſ
exñtibus q̄ circa pharingaʒ
⁊ neqꝫ digerit̃:ſʒ neqꝫ extin
guit̃:amat huic tali ſanguis
fluer̃ ex naſo.⁊ ſi qdē multuſ
fluxerit: ſolutionē ſignificat
egritudinis:ſi vero nō lon/
gā.quātocūqꝫ vero paucioꝛ
fluxerit:tāto deterioꝛē ⁊ lon
gioꝛē.ſi vero alia facilima fa
cta fuerit huic expectare ad
pedes doloꝛes. ſi vero do
loꝛes tetigerit pedē:⁊ dolo
roſus factus ꝑmaneat igni/
tus factus ⁊ nō ſolutus fue/
rit paulatiʒ venēt ad colluʒ
doloꝛes ⁊ clauū ⁊ ad hūex
⁊ ad pectuſ ⁊ articulū:⁊ hoc
idigebat ſymatodis.i. vlce
roſus fieri extictis āt his ſi
manus ɔtrahūt̃ vel tremu
le facte fuerint ſpaſmus hūc
talē ſuſcipit ⁊ deſipiētia:ſʒ ⁊
phligaria.i.ampule ſupcillo
⁊ ruboꝛes hʒ ⁊ palpebꝛa alte
ra circa alteraʒ palaſtrari.i.
germinat durus flegmō de
tinet:⁊ hydēt.i.tumet oculi
⁊ deliꝑētia multū ſupaddit
noctes āt magis ſupſignifi
cāt quā dies ea q̄ circa deſi/
pientiā.ſigna vero maxima
multa fiūt i iparē nūeꝝ q̄ꝫ pa
rē qcūqꝫ vero hoꝝ nūeroꝝ
fiūt ꝑiculoſi ſuperueniunt.

HOs āt tales a ꝑnci/
pio pharmacare ele
geris añ qntā:ſi voꝛ
uoriʒat id ē gurguliʒat vēter
ſi vero nō ſine re apharmali
entos id ē impurgatos eſſe.
Si vero diauoꝛiʒet ⁊ egeſtio
nes colerice fuerint ſcamo/
nea ſubpurga moderate alia
vero cura quāminios offer
re potus ⁊ ſoꝛbitiōes vt me
lius hēat:ſi vero nō ſupue/
nerit quartādecimam exce
dentes.

CUm febꝛicitāti q̄r
tadecima exiſtēti a/
fonia.i.inuocalitas
affuerit:nō amat ſolutioneʒ
citā:neqꝫ egritudinis erectō
nē fieri:ſed tempus hoc ta/
le ſignificat:cum autem ap/
paruerit in die hac.i.quarta
decima long ius accidit.

CUʒ āt febꝛiēti q̄rta
no ligua turbata ver
ba loqt̃:⁊ venter co
lerica ſubegerit hūida:amat
delirare hic talis.

admodū ⁊ nūc:aut oīo bona manifeſtū oīb⁹ qđ fiet.exi
ſtēte.n.⁊ ſm ſeipm:ſigno malo iſto egerēte vētre lipo
tomiʒare:malo vō ſimilit:⁊ afonia.i.inuocalitate ſi cū
his ⁊ ſpaſmoſus ⁊ lygmodis.i.ſingultuoſus vel aſ/
ſoydis.i.anxius laboꝛās fact⁹ fuerit: apti⁹ iudicabit
ꝑiculū:ſi vō ⁊ aliqđ aliđ malū ei ſignū ſupuenerit quē
admodū q cir/
ca collū ⁊ faciem
ſudoꝛes: adhuc
⁊ magis q̄ dcā
ſunt nunc ab ip
ſo qui ſcripſit li
bꝛum nullo bo
no ſigno mixto
malis:igit̃ qñqꝫ
qdē h talis ex ne
ceſſitate moꝛiet̃
manifeſtū ex co/
aceruatiōe ma/
loꝝ ſignoꝝ: h āt
pneumathaodhi
ſete.i.iflabit̃ fini
ſeriei h⁹ ſic eni/
gma interiectuʒ
hoc ē:vt qd eoꝝ
q̄ ex neceſſitate
oſtendunt̃ vel
conceduntur fu/
tura erit qđcūqꝫ
ſignificat hoc pu
ta pneumaodhi/
ſete vtruʒ mul/
titudinē ſpūum
q ſm vētrem vt
poſſibile ſit ven
trem ipm infla/
ri oēm:ſiue ma/
gnā ⁊ ſpiſſam i
ſpirationē:ſed ⁊
hanc diximus
his quas ſequit̃
diſpōnibus nō
bonū ſignū quē
admodū ⁊ eā q̄
vētris quare ñ
oʒ q̄rere alia ſi/
gna his ex neceſ
ſitate pigmene
is.i.antecedentibus in his.n.non adhuc vt in qbuſ
dam non in his q̄ ſm foꝛtunā facta ſunt in fallacia eo/
rum que contingent aliqua fit pꝛonoſticatio. 57

ET oīa hec q̄ nūc dicta ſunt: videntur mihi de/
inceps ſibi inuicē q compoſuit hanc conſcrip/
tionē vniuerſalē quēdam ex particulari obſer/
uatione ſermonem feciſſe pꝛocaciter. melius.n.eſſet ſi
cut hy.in libꝛis epidimiarum aſſueuit ſcribere:ita ⁊
ipſum feciſſe pꝛedicentem quidem in ꝑn.nomen pati
entis:⁊ poſtea dies in quibus ſingulum factū ē quē
admodū in his q̄ nūc dcā ſunt ſinthomatibus libet fa
cere facta.n.ſunt alicui crura ſymathodera.i.vlceroſa
⁊ nō maturant̃.adhuc aūt ſubiaciant̃:⁊ febꝛicoſus eē:
⁊ ſuffocatus factus qeſcat.exiſtimabit aūt qs vtiqꝫ ſur
ſum factā eē tranſitionem humoꝛuʒ qui in cruribus ſt
que in tranſitibus ſuffocabilem hoiem facit.ſi igitur
h tallis: vt hyppo. dixit eſt euaſurus einotoyʒare
vel homerogiʒare.i.ſanguinem fluere per naſum po
tenter oʒ.ꝙ ſi multus fuerit ſanguis ſoluit egritudinē
ſi vero non chꝛonicam facit.⁊ ſi alia bene facta fuerint:
rurſus ad pedes doloꝛes deſcendere poſſibile eſt.ſup/
ponatur vtiqꝫ ⁊ hoc factum eſſe quemadmodum ⁊ pe
riphlegam hominem in his factum eſſe quod aut ca
loꝛem multum circa pedem oſtendere conſueuit:aut ſe.multā
⁊ igneam:⁊ ſi ignis non ſoluuntur ſinthomata:rurſus ſurſuʒ
recedens magna multitudo generabit doloꝛes ſm collū:⁊ cla/
uos:⁊ humerum:⁊ pectus. vt āt oīa hec contingerant ei irra
tionabiliter:hoc enim eſt extinguamus ſupponatur factas eē
tremulas:deinde ſpaſmum ſequi multitudine humoꝛuʒ de
ſcendente ad neruoſas
ꝑticulas:⁊ ipſum ꝑnci
piū eoꝝ aſſumēte: huic
enim deſipientie:ɔſide
rās igitur q ſcripſit ali/
quē eoꝝ qui ita egrota/
uerūt ampulas ſm cili
um habere .hoc .n.ſi/
gnificat phligaria:ꝑca
citer enunciauit oībus
q ita hūt futuꝝ hoc ſin
thoma ⁊ de his q̄ dein
ceps ſcripta ſunt idē ſ/
mo.qđ.n.factū ē alicui
eoꝝ q ita egrotauerīt ſi/
ue duob⁹ ad oēs exten
dēs dixit ⁊ ruboꝛes hr̄e
eos ⁊ palbebꝛā alteram
ad alterā paluſtra ideſt
germinar̃:⁊ ſiccū ſeu du
rū fieri flegmonē ⁊ tūe
re foꝛtiter oculos.hoꝛū
n.alia q̄dā manifeſta ⁊
paluſtrari.germinare ci
liū alteruʒ imanifeſtuʒ
eſt vtꝝ ex ꝑte eoꝝ quā
dā fiēte iūctionē: vl̄ car
noſum aliqđ germē qđ
in altero qdē inatū : ad
alterū vero extēſuʒ vo
luit oñdere ſi vō aliqd
vtile eſſet ex iuentione
eius hēre plus vtiqꝫ đ
eo ſcrutaret̃. 58

CUrā ſcribit cō
curſionis ſiue
coadunationis
ꝑdictoꝝ:non aūt ea mi
hi qdē vt dixi neqꝫ hoc
vr̄ bonū ſʒ ⁊ cura nihil
cōe hʒ ꝑter ea q̄ antea
iā dcā ſunt multotiēs.
Scrutari enim te dixit:⁊ q̄ in vētre ⁊ cognoſcētē h per vouo
riſmos.i.gurgulationes purgare:† Si vero ⁊ colera q̄ inferi
us reptāt fuerint:ſcamoneam dat colerica pharmacum purgāſ
† Scamonea purgat coleram.
In alia vō cura iubet offerre minimas ſoꝛbitiones:donec ſue
rint ſuperexcedentes.xiiij.diem hoc aūt ſermone cōiudicatur
ante.xiiij.non poſſe digeri egritudinē. 59

HIc ſmo ſuperfluus eſt his qui dixerūt mala ſintho
mata maioꝛem virtutem habere in criſi his dieb⁹ ap
parentia:hoc enim vniuerſali vtitur ⁊ nunc qui ſcrip
ſit librum in vna ꝑticularium rerum in.xiiij.die:ſicut.n.in
alijs criſimis.i.indicatiuis:ita ⁊ in hac ſi apparuerit aliquod
aliud malum ſinthoma maioꝛem virtutem habere.oʒ auteʒ
enunciationem eius quod futurum eſt facere.nam ſiquidem
quedam bonoꝛum ſignoꝛum maioꝛem virtutem habentia af
fuerint laboꝛanti qui egrotat tempoꝛe amplioꝛi poterit ſalua
ri:nullo vero exiſtente tali moꝛietur:nequeunte virtute ſuffi/
cere digōni egritudinis.male igitur qui hoc ſcripſit dixit lon
gioꝛem oīno futuram eſſe egritudinem :poteſt.n.⁊ velociter
moꝛi qui afoniam.i.inuocalitatem in.xiiij.habet cū alijs ma
lis ſignis fient hoc ſinthomate. 60

SEd ⁊ in aliqua alia dierum.ſi vero in quartana appa
ruerit pꝛimum periculoſioꝛem ſeptimam oſtēdit: hoc
eſt ea que in illa fient. 61

Et hec rurſus ſeries cōplicationem habet ſinthomatum multorum non conuenientium ſimul in hoīe omni egrotanti: iccirco ⁊ inutilia que ita ſcribuntur vtili doctrina ꝑ vniuerſalia cognita: ⁊ hypo. aſſueuit facere. dcm̄ ē aūt quoniam vniuerſalium hec quidem continuam hn̄t virtutem quandam: ⁊ vniuerſalitatem hec autem vt multum virtutem habent: ſi qd vero ad diſſidoſum. i. ad ambo opinabile vl' rarum eſt inutile ad doctrinā: que deniqȝ ſcripſit. Scrutemur ſecūdū ꝑtem ⁊ primum. deinde quod primum ſcriptum eſt: Eſtiua ⁊ autūnali hora: meli⁹ fuiſſet dicere ſinconiam. i. fortitudinem iudicare cura indiger̄ venas. Scimus aūt ꝙ diſtillatiōes ſangīs ex naribus malum ſemꝑ ait eſſe propterea qꝛ natura quidē deſiderat extenuare excernere ⁊ expellere ſuperfluitatem: nequid autē aut propter imbecillitatem propriam: aut ꝓpter groſſiciem ſanguinis: vel propter denſitatem particularū: vel propter quedam horū vel omnibus conuenientibus: malo vero exiſtente ſemper hoc ſigno magis autem aliquo ſecūdū eſtatis ⁊ autumni prima virtutem ei⁹ contingit ſuperintendi. in his eniȝ diebus ⁊ xanta ſuperabūdat colera: ⁊ quod continet aer calidum eſt: quare euthon. i. bene fluxibilem oportet propter ambo eſſe ſanguineȝ: magnitudo igitur cauſe oſtenditur propter quam prohibetur fluere quam ſinconiam. i. fortitudinem eſſe ait fortaſſis denſitatem ita nominans: indigere demum vtiqȝ cura ſm̄ venas eos q ita habent nondum docet anteqȝ dicat: ſiquam dicit curaȝ: nō tamen dicit predictionem autem ſolam primam ſcripſit: vrinarum ſubtilium ſuperapparentias fieri ſm̄ poſteriorem diem non ſecundum ſolam hanc ex neceſſitate delatis eis indigeſtis ſed ⁊ ſecundum eas que ante ipſam: ⁊ ſpaſmum ait: et deſipientiam futuram eſſe laborante ad ſtatum tendente ſecūdum etatem ita adhuc cum his ⁊ egymaſtia ⁊ euſarchie. i. bone carnoſitatis eius meminit ⁊ craſeos: melancholici eniȝ craſeos nomen ⁊ nimirum ⁊ ex potatione ait eum manus habere tremulas. igitur ſinthomata quideȝ hec poſſibilia ſunt ſibi inuicem complicari non tamen ex neceſſitate: deinde velut ad multum hos ſuperſequitur deſipientia ⁊ ſpaſmus. 62

Due ſcripture ſunt huius dictionis ideſt epigineſte: vna quidem per littera. g. ſcriptam alia vero per. t. ſed ſiue ſecundum priorem epygineſte ideſt ſuperuenire dicatur laborantes in paribus diebuſ ſiue ſecundum ſecundam epytineſte ideſt ſuperintendi predicta ſinthomata ſecundum pares dies non confeſtim eſt ⁊ melius. hoc autem ipſe dixit: neqȝ enim ſi pares dicebat intueri: ſed ſi ⁊ criſim in quartam denique diem parem exiſtentem: ⁊ ipſe deinceps parum antea dixit: quoniam maximam virtutem habet. quod autem quippe demum deinceps dictum eſt verum. Si enim ſanguis multus ſecundum quēcunqȝ modum extractus fuerit: ſolutis habet ſpem: ⁊ per hypoſtaſim ideſt abceſſum eos ⁊ per metaſim ideſt traſpoſitionem ait ſaluari: apoſtaſim quidem quaſi per propriam nuncupationem oſtendens: metaſim autem indicendo labores in hypocondrio vel ad cura vel ad teſtem. Differunt autem a ſeipſis inuicem in eo ꝙ apoſtaſis ideſt abceſſus ipſam criſim infert: ⁊ eripit ab omnibus moleſtationibus laborantem. methaſis autem aliorum habet principium paroxiſmorum ⁊ dolorum vt indigeat curſus alio tempore ad digeſtionē locus corporis: in quem methaſis facta eſt contriſtantium vel circunſtantium humorum ideo que adiecit. Digeſtis autem hi exitus fiūt ſputorum vel groſſorum vrinarū albarum ſigna: docens digeſtaȝ eſſendi methaſim ex digeſtis ſputis: ⁊ vrinis. 63

Drīa int hypoſtaſiȝ ⁊ methaſiȝ.

Eſtiua ⁊ autumnali hora ⁊ in acutis ſanguinis diſtillatio repente fiēs ſynconiā ideſt fortitudinem ⁊ multam inflammationem ſecunduȝ venas oſtendit: ⁊ in poſteriore ſubtilium vrinaꝝ ſuperapparētias: ⁊ ſi tendit ad ſtatuȝ etate ⁊ corpuſ ex gymnaſiiſ vel euſarchia. i. bonam carnoſitatem habeat vel melancholicū: vel ex potu manus tremule bonum habet: deſipientiam predicere vel ſpaſmum.

Et ſiquidem in paribuſ ſuperuenerit melius abundanter excurſus ſanguinis exitum faciet ſuperabundantie ſecundum naſos vel anum epyſees metaſes vel apoſtaſes vel dolores hypocondriuȝ vel ad teſtem vel ad crura. ſolutis autem his exitus fiunt per ſputa vel ſputorum ⁊ groſſarum vrinarum leuium albarum exitus.

Febri ſiticuloſe opū vel opos ideſt ſuccū ſilfu oxymel dau cumiterens bibere da ⁊ galbanum in melle ⁊ ciminum elicticum ideſt electuarium ⁊ ſuccum ptiſane in his forbere: afflictos ideſt impaſſibilis autem hic talis: niſi ſudores cretici vel ſomni homales ſuperuenerint ⁊ vrine groſſe ⁊ oxymies decurrant: vel in apoſtema firmetur.

Cotallus ⁊ myrrha clicton ideſt electuarium. bibere autem his talibuſ oxymel da q̄mnimum.

Quid ⁊ q̄ cauſe ſingultus.

Ruges aſſueuerunt ⁊ ligmos. i. ſingultus nominare ſunt auteȝ motus quidam ſtomachi ſpaſmoſi. fieri vero habent propter immoderatam euacuationem vel impletionem. igitur qui quidem poſt euacuationem fiunt fere incurabiles exiſtunt: qui vero propter impletionem ab auxilijs riptantibus ideſt expurgantibus que complectuntur: ideſt inherent: curantur: talia vero ſunt que nunc ſcripta ſunt. videtur autem nunc hec mordacitas. fiens ⁊ propter grymetrica ideſt agredinem hoc eſt acuitatem mordentem ſtomachum: vt cum quis piper plus vel quid tale tranſgutiat: ⁊ nimirum febrientium quidam ſingultantes vomunt corroſium: ⁊ oxymicatum ideſt acerrimum humorem in quo finaliter ceſſauerunt a ſinthomate: ſed hec demum febris non vocatur ligmodis ideſt ſingultuoſa: amplius autem oportet permanere ligmon: ideſt ſingultum vel: ⁊ per totam egritudinem eſſe acerbatum cum febribus: vt ligmodis ideſt ſingultuoſam nominetur. Hanc talem febrem a ſudoribus criſimis ideſt creticis: Et ſomnis homalibus: ideſt equalibus: ⁊ vrinis oxymitibus ideſt acribus: Et groſſis euacuatis curari ait. Aut demum his talibus excretis: ⁊ extractis aut in apoſtema firmata fuerit. 64

Inordinate hoc autem ſcriptum eſt: melius eſſet id parum antea ſcriptum fuiſſe ſecundum illam ſermonis partem vbi curauit eos qui indigent thoracem ⁊ pulmonem per ſputa expurgare non ad ligmodeam febrim ſed ⁊ ipſum quod ſcriptum eſt: immanifeſtū eſt: Cotallus enim ab eo dictus non ita ſed conus magna ab antiquis grecis nominabatur: quēadmodū a iunior-

De electuario ad iuuante expuitionem ex thorace ⁊ pulmone.

bus medicis fere omnibus ſtrobolus ideſt pinea. aſſueuit autem ex eis conſtrui electuariuz cum fuerit pinguis: maxime hoc eſt multum circunfuſam habens propriam raſinam coquentes eam recētes in aqua cuz toſſia ideſt praſſio vel marubio: deinde coctioni miſcētes mel cō moderatum ⁊ coquētes rurſus hoc vſqz melleam conſiſtentiaz: ita ſcō pharmacho vtimur ad expuitiones ex thorace ⁊ pulmone: ſicut aūt ⁊ ad alia quedaz mittimuſ talia alicui pharmaco multotiens: ita eſt cōueniēs ⁊ eum qui conſcripſit hoc myrrham imittere deinde per breuia oſtēdit ⁊ hoc corallum ⁊ myrrham electuariū dicēs poteſt autem ipſaz pineam cuz myrrha dare: fortaſſis h̄ rurſuſ nobis audientib⁹ nō male miſceri mel huic pharmaco igit̄ quidem quidam ſeparātes a preſcripta hāc ipſam ſecunduz ſeipſam ſcribūt: quidam autez finez eius principiu: faciunt ſm hunc modū. Si autē apoſtema firmatū fuerit corallū ⁊ myrrha electuariuz vt egritudinē que in apoſtema firmantur audiamus ei pharmacaz exiſtere. Eſt autē irrationabile hoc ⁊ maxime propter illud quod infertur: i quo ait: bibere his talibus oxymel ꝙ̄ minimuz. nam in ſingultoſa quidē febre habet rationem formidare acetuz: i his autē que in apoſtema firmant̄ nulla. et ꝓpterea quidā alij ſecundū qd qdē copulāt ſeriē hac ꝑſcripte: ſecūdū qd autē diſiungāt adiicientes cōiunctionē autē. ⁊ ſcribentes ita. Si vero firmatū fuerit de ſingultuoſa febre q̄ predicta eſt: ⁊ hoc eſt dictū: vel cōciliante eo qui ſcripſit librum ſi etiā in apoſtema cōtigerit quandoqz firmatū eē ſingultuoſaz febrē corallū cū myrrha dare cauere copioſuz potuz oxymellis. hic aūt ſiue per. z. litterā vltima ſyllaba ſtiriz. i. firmetur ſcribat̄: ſiue per. x. ſtrixi. i. firmata fuerit: magnā nullā exalterationē ſermo habebit. 95

Nō de aceto.

QUoniā qdem vt ſiticuloſis potus manifeſtuz eſt: melius vero dictū eſſe ab eo q̄liter oportet cōſtruere ſtichias. i. vtrū īfundētes ſimpliciter vel vt qui nūc chyzon. i. ex eis faciunt ſm aliū aliquez modum. 66

De ſignis pleureſis ⁊ piplemōie

MAgna ⁊ qdez digna ratione pleureticidis ⁊ periplemonie determinata ſunt oīa ſm gniſiam. i. ꝓpriaz ptez libri. que vero oībus medicis ſunt cognita derelicta ſunt ea q̄ nūc hic ſcribit: ⁊ primū qdem cōcurſuz nominatum ſcilicet ſignorum a veteribus empericis. veteres autez ſiue deuorita ideſt confidentia vocabant tali ſinthomata febris igitur acuta ⁊ dolor lateris alterius vel vtrūqz maxime ſm expirationez. hoc. n. ē ⁊ ſpū ſurſum delato ſi doleat ⁊ tuſſes ⁊ ſputa ignea vel liuida ⁊ ſubtilia ⁊ ſpumoſa ⁊ anchyra. i. florida: ⁊ qualitercunqz aliter exalterata preter q̄ in cō

SI vero ſiticuloſi vehemēter fuerit ordeacea aq̄ bibat quidez PEriplemōica ⁊ pleuretica ita oz ſcrutari ſi acuta febris fuerit ⁊ dolores lateris alteriuſ vel ābor ⁊ ſpū ſurſuz delato ſi doleat: ⁊ tuſſes inſint: ⁊ ſputa expuit ignea uel liuida ⁊ ſubtilia ⁊ ſpumoſa ⁊ āthira. i. florida vel crocea: ⁊ ſi qd aliud diuerſuz hz: ꝑter ea q̄ edocta ſunt: hoſ ita oz deducere.

SI vero dolor ſurſū ſiniat ad clauuz vel circa vbera ⁊ brachia incidere oz in brachio venā que intus ad qualeſcunqz partium fuerit ſecundū hanc.

SAb auferre vero ſecūdū habitū corpis ⁊ horā ⁊ etatē ⁊ colorē: plus aūt audēs ſi acutus dolor fuerit ducere ad lipotoſiz. i. defectiōez aī.

DEmum ſubclyſterizare poſt hoc.

SI vero ſubtus inferius. thorace dolor fuerit ⁊ tēdit valde pleuretico vētrē ſubpurgare: in medio vero purgatōiſ nihil da: poſt purgationē āt oxymel: pharmare vero q̄ tanū

SI vero nō facile erectus fuerit: minorez potū ⁊ ſorbitionē paucaz ſuccū ſubtilē ⁊ ſemel in quacunqz hora melius agit cognoſces autem ex vrinis.

MAtura vero ſūt pyſcela. i. ſputa cū ſcā fuerit ſilia pyo. i. puri: urie vero mature ſūt q̄ hypoſtaſes hūt ſubrubeas q̄les orobum.

ſuetudine. h̄. n. oſtēdit dicēs: Et ſi qd aliud differēs habeant ꝑter ea q̄ edocta ſunt. hec oīa pleureticis ⁊ pipleumonicis apparere ait cōtingentia. hos ita oz deducere. 67

ET hic rurſus explanat mentez gniſie ptis huius libri q: derelictū erat qd itelligitur his q̄ dicta ſunt ei adiecit: puta hoc ſm rectū patiētis lateris facere phlebotomiā. qd oſtendit dicēs incidere oz venā q̄ i brachio q̄ itus ad q̄leſcūqz ptium ſm hanc aperte ſuccindēs iterpretationē neglexerit. cum deceret euz dicere venam q̄ ſm cubitum: eam que i brachio dixit. 98

HIc rurſus plus in ſumma itentiones plebotomie omnes dicere largiēs: tū dereliqt quaſdā: neqz enī vtutes meminit neqz tranſmutatiōis ſanguinis: ſed neqz regiōis vel cōſiſtētie plus autem auferre iubēs ⁊ audere ⁊ qdez vſqz ad lipotomiā agere peccauit in dictiōe adiciens propter quid audere decet. nā ꝓpter acumē qdē doloris ad pl⁹ euacuandū ſanguinis deuenim⁹: ſinere vero fluere nō ex acumine ſz ex aliis habemus ſi virtus: rubuſta: ⁊ etas iuueneſcētium ⁊ multitudo ſanguinis. ⁊ natura laborantis denſior ⁊ durior ⁊ difficile euaporabilior: ⁊ multꝭ cruor: ⁊ hora anni: ⁊ conſiſtentia eucrata: ita enim ⁊ regio: audere vſqz ad lipotomiam ducentem ex his aduenit. 69

De oditionib⁹ pleureſi flobotomandi.

POſt flobotomiam clyſterizare iubet: melius autem eſſet adiecciſſe hypocraticam determinationez niſi fortuita. i. ſpontanea exierint bene. 80

PLeureticum nominat id quod dictum eſt ab hyppo. in iſta q̄rta parte libri in qua purgat eos qui ita habēt pleuretico s: cōſtruit autem id dupliciter: pharmacare vero quartanuz: indeterminate dixit: ⁊ hoc ipſuz a principio: nihil enim talium auxilioꝝ gerendū laboranti intentionē facientem dieruz numerū: ſed quod hyp. dixit aut ⁊ poſt principiū cōfeſtim anteꝙ̄ firmentur humores iubeſ pharmacare: aut poſtea cum digeſti fuerint: quare circa primā diem aliquando vero ⁊ ſecundam ⁊ quartaz eſt autem ⁊ quando quinta, pharmacanim⁹ nō in q̄rta ſoluz ſicut hic ſcripſit. 81

↑Quando qz farmacādi ſūt i pncipio pleuretici.

DE particulari tpe cibi ſcrutās hy. ſz ipſe h g h ſcripſit his q̄ ſuperius ab eo ſcripta ſunt calori attēdere dignū exiſtimauit q calor ſm thoracē ⁊ pedes: q enim vrinarum nō tpe cibi eſt vtilis: quare nō recte dixit nunc ſuccū ſubtilez ſemel dare ſm quaz horaz melius agit: cognoſci vero eam ex vrinis: ⁊ ſi enim ꝙ̄ maxime breuez reputationē ad meli⁹ habeant vrine ſm particulares paroxiſmos: ſed nō ita longum tēpus. i. vt deponamus illud nos: ⁊ expectemus vtrum nebulas ⁊ enorimas ideſt ſublimes vel inferius euntes habeāt hec enim in multo tempore fiunt: ſcibari vero in acutis egritudinibus laborantes aliquando neceſſarium eſt in principio declinationis. 82

Ꝟ In principio declinationis acutaꝝ qñqz cibart contingit.

NEqz ſuiipſius meminit per ſupiora ita dicētis de digeſtis vrinis: neqz hy. aliter dicentis.

URina vero optima cum hypoſtaſi alba ⁊ lenis ⁊ homala ideſt equalis: alia vero ſeriei que de pleureticis ⁊ peripleumonicis manifeſta ⁊ ſine mea expoſitōe: ⁊ vbi ab his q̄ ab

hyppocrate ſcripta ſunt qui hoc ſcripſit recedit: ⁊ vbi maxime omnino vel ex parte demum aliqua ea ſequitur. 83

E T primum ⁊ ſm pharmacoꝝ reductura ſputoꝝ ſunt quod autem per nigruꝫ helleboꝝ vel electuarium ventris ſubductiuum: ꝙ autem per panaca ita dixit ſimi- ter in quod vtiqꝫ vtile exiſtit. 84

E T hic ſermo indeterminatus eſt: neqꝫ q dicit ad dyſenteriaꝫ indicante conſcriptione: neqꝫ ois ceſſauit h̄ iferēs. 85

N On vtiqꝫ alicubi āte ſeptimā cum rigore ſupinnatus hyecterus ſoluit ſe. neqꝫ vero pluſ ſeptimuꝫ: ſed determinatio eſt talis: febricitātibus hyecterus ſupuenit: aliqn̄ quidē vt ſinthoma diſpoſitiōis que ſm epar: aliqū vero colerā natura excernere ꝑ cutē tentante: deinde nequeūte id queadmodū aſſueuit in oībus fieri apoſtematibus: dictuꝫ eſt auteꝫ de talibus hyecteris ī aphoriſmis. 86

C Um auteꝫ ait. Per melancolicū ſanguineꝫ ſupabundanteꝫ in venis ſpūuꝫ defectiōes fiūt flebotomia hec oia ſoluit ſpūum vero defectiōes ſiqdē eoꝝ q ſm arteriaſ dicit eteniꝫ has venas noiabāt veteres q̄ alia q̄ꝫ aſſygia. i. ipulſatio fiet vtiqꝫ paſſio: ſi vero eoꝝ q ſm pulmonē rurſus h̄ vocata aupinā. i. nō ſpirationem enigmatice iſinuat poſſunt āt ⁊ multitudine ⁊ groſſicie ſanguinis nō ſolū ꝑ arterias ⁊ ſpirationes exitū nō hr̄e ſed ⁊ quādoqꝫ per proprie vocatas venas. 87

E T h̄ ſermo indeterminate dict⁹ eſt cuꝫ eo q̄ᵒ improprie quedā noīum ſcripta ſunt: hoc eniꝫ. i. a dolore morderi tenanteſ iproprie dictū ē: dorymitib⁹ hu. i. acrib⁹ conmordē vbo nō laborib⁹: ⁊ nimiꝝ ⁊ ſm ꝑncipiuꝫ ſeriei in dicendo vehementer anterius ſpaſmantur poſt hec ait: ſecatis tenātibus vrodeibus. i. caudatis groſſiores dorſum ꝯtinēt eos q̄ vſqꝫ ad vrcaꝫ. i. caudā vocan s ita vocant aūt vrcio finē oſſis: ſi vero vtraſqꝫ partes oſtendi vult tendi ⁊ circa anteriora ⁊ poſteriora tetanū extendi poſſibile: ſicut paꝝ antea dixit. Tetani vero lūboꝝ: nō infallaciter āt neqꝫ digōni vrinaꝝ alleuiationē paſſionū precognouit febr[illegible]s eniꝫ egritudis indigōes ꝑ vrinā oſtendunt maniſeſte egritudinū aūt q̄ ſm muſculos nō iſallax eſt ſignificatio que per vrinas: ſed hoc quideꝫ paruuꝫ: dare vero vinum eis ſine hoc. i. vt determinet vtrū a frigore paſſi ſūt

In egritudinib⁹ muſculoruꝫ vinum maxime nocet

P Eriplemōie electuariū cotalluꝫ galbanuꝫ attractiuuꝫ cuꝫ melle attico abortanuꝫ i oxymelle piper helleboꝝ vel electuariuꝫ nigruꝫ decoquens: ⁊ pleuretico ⁊ ꝑipleumōico in principio circūdoloroſo exiſtente da bibere: bonum āt ⁊ panaces i oxymelle bullienteꝫ ⁊ colanteꝫ da bibere.

D Yſenteria apoſtema aliquod vel eleuatōneꝫ qeſcēs. i. caſſās facit niſi in febribus ⁊ ſudores ⁊ vrine groſſe ⁊ albe ⁊ lenes ſuperapparent: vel i tertianis diebus vel achyrſon ideſt varice vel ad teſteꝫ vel ad crura dolor vel ad hyſchion. i. vertebrum firmet.

I N febre colera ante ſeptimuꝫ cuꝫ rigore hyecterus ſupinatus ſoluit ſe. ſine rigore vero ſi ſuperinnaſcat̄ extra tempora ꝑnitioſum.

T Etani vero lūboꝝ ⁊ in melancholicuꝫ per venas ſpiritum defectiōes cuꝫ fuerint flebotomia ſoluit.

C Um āt a tenātibus anterius vehementer ſpaſmant̄: ⁊ circa collum ⁊ facies ſudores a dolore morſis ⁊ ſiccatis tenātibus vrodeibus. i. caudatis groſſiores dorſum ꝯtinent vel medie colligationes innate vt ad pedes deſinit: huic tali niſi febris ⁊ ſomnus ſuperuenerit: ⁊ ſequentes vrine

vel propter aliam cauſam: nō paruum peccatū eſt ſed ⁊ valde audax. irrationabiliter aūt dictuꝫ ē ⁊ hoc: vētrē autem neqꝫ ſoluere enim niſi balano. i. ſuppoſitorio.

N ſoluitur eniꝫ vtiqꝫ in talibus vtiliter: alia vero ſeriei pene manifeſta. 88

N On eſt hic ſermo vniuerſalis neqꝫ cōmunis omniū non eniꝫ per hec ſola ſed per matricem ⁊ per emorrogiaꝫ que ꝑ naſos fit ſolutiones fiūt egritudinū. 89

N On neceſſariū quibuſcūqꝫ a capite fertur reuma oēs helleborizare: ſꝫ quandoqꝫ capitis ſolius iacere prouidentiam aſueuim⁹. 90

P Hlebotogiam quidem dicit vene ſciſſionem. quoniā autem neqꝫ eos qui ex tali cauſa empici facti ſūt helleborizare cōuenit: neqꝫ eos qui ex apoſtematibus: neqꝫ eos q ex alia tali cauſa manifeſtuꝫ: ē empici vero propter incontinentiam: male i hoc catalogo. i. numeratione nunc dicunt incōtinē tia tpa ſm ſeipſaꝫ nocentē incōtinēteſ puta plenitudine: idigōne. nocbigia. i. ebrietate venereis multiſ. ⁊ multis vigilis ⁊ q̄cūqꝫ talia. ꝑducēs aūt qbus helleborū nō oꝫ dare ait. Si dialipite corp⁹ hoc eſt ſi diſſolutū ſufficienter ſcm̄ fuerit ſine occaſiōe vꝫ vel dolor i capite chronicus. i. ⁊ difficile ſolubilis. ſubaudire. n. te hoc ⁊ dolori capitis oꝫ: ⁊ oībus his q̄ deinceps dcā ſunt ⁊ auribus emplaſtratis ⁊ naſo ⁊ exputiōi. addūcit aūt genuū grauedinē ⁊ dolorē ⁊ corporis tumorē ꝑter cōſuetudinē: in oībus. n. his ſine manifeſta cā factis helleborizare cōſiliat̄ ⁊ diuidēs vniuerſalē hūc ſmonem in ꝑticularia dixit. neqꝫ a venereis neqꝫ a ſollicitudine vel vigiliis ꝑdicta facta ſint: ſi. n. ex aliquo hoꝝ fuerit facta ad cām q̄ fecit armari iubet que aūt ex omnibus q̄ dixit ⁊ vere certiſſime dicta ſunt ⁊ que nō didiciſtis a libris hyppo. ⁊ a noſtris negocijs. 91

Quib⁹ conueniat helleborus et quibus nō conueniat

N Digeſtiōeꝫ habentes venerint ⁊ ſudores cretici: bibere vinuꝫ citrinuꝫ vinoſuꝫ: ⁊ alicio. i. pulentam coctā comedere ⁊ ceroto vngere: crura circūuoluere vſqꝫ ad pedes calidos ⁊ īfundentes ſcaphe ideſt catino ⁊ brachia deuoluere: ⁊ lumbos a collo vſqꝫ ad vertebra ideſt ſcyaꝫ incerās vt ⁊ anteriora ꝯtincat ⁊ dimittēs fomenta vitreolis calidā āt aquā infundēs ⁊ extendens lintheo accumbās eū: ⁊ ne ventreꝫ ſoluas niſi balano ideſt ſuppoſitorio ſi multo tempore exiſtens nō egeſtibilis.

E Gritudies āt ſoluū tur oēs vel ſecūdū oſ vel ſecūdū vētrē vel ſecunduꝫ veſicam.

H Ellebozizar̄ oꝫ eoſ quibus a capite fert̄ reuma.

Q Uibuſcunqꝫ ex apā tibus vel flebogoria i. vene ſciſſiōe vel ꝑpter aliā forteꝫ cām empici fiunt nedes helleboꝝ neqꝫ eniꝫ ꝑderit: ⁊ ſiqd patiat̄: cā videbit̄ helleboruſ cē: ſi vero dialipite corp⁹ vel dolor i capite vr ēplaſtate aures vel naſus vel exputitō vel gēiculoꝝ grauedo vel corpis tūor ꝑter ꝯſuetudinē qdcūqꝫ cōtigerit helleborizare oꝫ neqꝫ a potibuſ neqꝫ a venis vel venereis neqꝫ a triſticia neqꝫ a ſollicitudinibus neqꝫ a vigilijs ſiqd quideꝫ hoꝝ habeat cām ad hoc facere curam.

NOn.n.ordinate iterp̄tat⁹ ē h:p̄dicēs.n.dolores q ex itinē dolores lateꝝ dorſi lūbi oñſionez fecit vt debes dicē q̄lit talia curēt: demū.n.eis adijciēs mltotiēs.n.didicerūt vēire ex crapulis ⁊ eſcis vētoſis:p⁹ h itulit:q̄cūq̄ ſiūt talia difficulter migunt ⁊ p⁹ hoc rurſus deinceps ait:hoꝝ āt iter cā ⁊ corizaꝝ ⁊ brancoꝝ: ⁊ aſcephalū.i.ſine capite vt vtiq̄ dixerit qs faciens ſermonem. 92

Q ue ex itinere dolores lateꝝ doloroſi hyſchiō.i. vertebrorū ⁊ q̄cūq̄ reſpirātes dolēt occaſionē hn̄tes multotiēs n.didiſcere venire ex crapulis ⁊ eſcis vētoſis dolores ⁊ ad lūbū ⁊ ad hyſchiū ⁊ hyliū:q̄buſcūq̄ āt hoꝝ fuerint talia diſſurie.i.diſſuriant.i. difficulter migunt: hoꝝ āt itē cā ⁊ corizaꝝ ⁊ brāchoꝝ.

Q uecunq̄ vero a diematibuſ.i.dictis ſūt multa q̄dē vnuſq̄ſq̄ ſicut vtiq̄ p̄ter ꝯſuetudinez dietatuſ fuerit marie iſignit ⁊.n.q̄cūq̄ nō diſcētes p̄rādere ⁊ p̄rāderēt vel p̄rāſi fuerit eis tumor vētris erit mult⁹ ⁊ rictaſmus.i.plectio ⁊ plectoria.i.multitudo: ⁊ ſi cenauerit: vēter turbat: mihi vero nō neceſſariū in talibuſ p̄longare ſermonez.

E ſce vero marie iſignūt nō ex rōne aliqua ſed experiētia docet iudicare cibarioꝝ virtutem.

A Lcum ſyſam.i. vētoſitatē ⁊ calorez ad thoracē ⁊ capitiſ gra

N Emini n⁹ vtiq̄ alicubi hūc vniuerſū ſmonez igniſia.i. xa ⁊ p̄prie p̄te cōſcriptiōis ſufficiēter tractatū: ex illis igit̄ poteris ſimilit̄ dcā ⁊ h ⁊ legere ⁊ iudicare. mihi vō eſce marie iſigniunt vt dicet nō ex rōne aliq̄ ſz expiētia docet iudicare ciboꝝ v̄tutē: mihi vō ñ neceſſariū i talib⁹ p̄longare ſmonē: eſce vō magis iſigniūt vt dic̄ 93

N On differt aūt nūc eſcaſ dicere vl' cibaria ⁊ nimirū ſcripſit h tale q̄d reꝝ eē idicat p̄ dictiōez iſignite: iſignis n.ait corpib⁹ fit ſm vnūquēq̄ diez alteratio ex fortib⁹ cibarijs: deiceps ea enumerat. 94

S I expictia oz iudicare vnūqdq̄ eoꝝ q̄ comedūtur:nō recte dicet vētoſū eē alleuz neq̄ caloris āplioris q̄ ſcdz cepas ſēſū ferēs his q cōmedūt neq̄ in aliq̄ alia p̄te corpis neq̄ thorace.ſcdz eūdez vero modū neq̄ aſſā.i.turbationē: ⁊ marie ſiqs id p̄ex ferueſcēs aſſumat.multa vō idematū cū plectoricum fuerit corpus calefacit:cū p̄euacuatū aūt fuerit ſicca deinde vel demū fortiter.peccauit igit̄ cōſcriptor hui⁹ libri ſine determinatōe nūciationē faciēs:meli⁹.n.eēt determinaſſe ſic dictū ē.nūc aūt ſimpl'r totū enūciauit de alleo.meli⁹ āt eēt dicē.ſiccare vō ⁊ calefacere id ⁊ nō vētoſū eē.nō eni aduerſus indeterminatū enūciare cōſuetudo ē:ſubaudire vō cū i t̄pe datū fuerit cū p̄pato corpi oſtēdit.p̄patuz āt cū neq̄ plectoricū exñs neq̄ chachochimū.nō recte igit̄ capitis grauedinē ab eo fieri ait.ſi n.p̄euacuās corpus offeras alleū ⁊ capitis grauedinē ſanabis ⁊ oīs alteri⁹ p̄ticule. Admiror āt q̄lit vſq̄ nūc p̄dicēs ea q̄ narrauit i eo:dinceps ait.optimuz āt id comedere debēti ad potū ire vel ebrio.appz.n.ex his neq̄ crapulā neq̄ ebrietatē opans ſcdz ⁊ p̄cuſtoditiuum id exñs vt ⁊ grauedinē expellere poſſit ⁊ curatiuuz ſyſaꝝ.i.vētoſitatuz vere q̄dē dixit h ⁊ adhuc vreticoꝝ.i. vrinatiuaꝝ eē pharmacoꝝ id.mēdaciter āt alia adiecit ſimul eum dicēdo impugmētia ea. 95

Nota hic d Alleo.

V Entoſus magis ē mollis ⁊ recēs caſeus ⁊ min⁹ ſtegni:i:ſtrigit vētrē ⁊ nimiꝝ ſticuluſus ē magis qd̄ indicauit dicēs: Cibarioꝝ accēſionē facit.h āt.i.cruduz ⁊ idigeſtū in medio iteriacet ſcdz ſeriē nō diligēter i interp̄tationē d̄ductū:oñdit d̄niq̄ qm̄ oē crudū ⁊ idigeſtuz in hu.qd̄ ſcd̄m corp⁹ iſurgit ex talib⁹ cibariis aptū natuz ē fieri q̄lis ē caſeu⁹ cru-

De caſeo

uitatē: ⁊ ſiquidē aliū dolorē didicerat ātc exacuit vreti/cū āt eſt ⁊ hoc hz bonū optimū āt ⁊ id comedere debēti ad potū ire vel ebrio.

C Aſeus āt ſyſaz ideſt vētoſitatē geſtora.i. ſtrictiōez ⁊ cibarioꝝ accenſiōez facit:crudū āt adhuc ⁊ indegeſtū peſſimū autē potu comedere repletis.

L Egumina vero oīa vētoſa ⁊ cruda ⁊ cocta ⁊ frixa minime vero īfuſa ⁊ viridia ⁊ his autē nō vti niſi pyſimon.i.cibaria:hz āt ⁊ proprias malicias ſingulum horum.

C Icer ſyſan.i. ventoſitatez quidē crudū ⁊ frixum ⁊ laborem facit.

L Ens aūt ſtipticat.i. ſtipat ⁊ aridū facit ſi cum cortice fuerit.

L Upinum autem minime horuz minima mala habet.

S Ilfium āt ⁊ opos.i. ſuccus ē q̄dez q̄bus maxie:in exptis aūt non tranſit ventrem.

duz ⁊ indigeſtū cibariū ac ſi ēt diceret ita. caſe⁹ aūt ſyſā ⁊ ſtegnotica.i. vētoſitatē ⁊ ſtrictionem opat̄ ⁊ cauſodiſ.i. eſtuoſus ē. adhuc āt crudū ⁊ indigeſtuz ē cibariuz ⁊ hu. taliuz generatiuuz peſſimuz āt ait ⁊ hoīez ipletuz cuz potu comedere id:qd̄ etiā manifeſtum idiotis ñ ē qd̄ ⁊ aliſ nō bonuz cibariū caſe⁹ ceu vtiq̄ p̄tbychim⁹.i. groſſi hu. generatiu⁹ ⁊ diſpet⁹.i.difficult̄ digeſtibilis exñs.ſi vero in bibēdo qs vtat̄ eo iple t⁹ exñs:peſſim⁹ oīuz cibarioꝝ ſit grauāſ os vētris: ⁊ ipe q̄dē p̄mū corrumpit̄:deinde ſecum corrūpēs ⁊ alia. 96

I Mplēt vētrez oīa legumina. cū his āt ⁊ indigeſtibiliſſima eoꝝ ſūt q̄ ſūt cruda:q̄ vero frixa vētoſa qd̄ min⁹: ⁊ indigeſtibilia vō nullo min⁹.q̄cūq̄ vō plurimuz coquunt̄ moderaciora. qd̄ āt dinceps i q̄buſdā qd̄ exēplariuz ſcriptū ē: ⁊ infuſa ⁊ viridia vt ⁊ i his talib⁹ p̄dictas malicias hn̄tib⁹ i plurib⁹ āt ñ ita ſed ab alio p̄ncipio minie vō iſuſa viridia qd̄ dicunt̄ q̄ nō ſicca ne q̄ certiſſime iā oīa p̄fecta infuſa vero q̄ aq̄ infundit̄.cōſiliat̄ igitur ſine ſiciis.i.cibariis leguminibus nō vti ſycia.i.cibaria vz maxime q̄dem panis q ex frumento dicens vel ſimpliciter vniuerſa qualitercunq̄ cōſtruunt̄.fortaſſis autem ⁊ alia omnia ex q̄bus panes fiunt:zias.i.ſpeltas ⁊ ziphas ideſt ſigalas ⁊ ordeum ruſtici vero ⁊ a milio panes faciunt. 97

De legu-minibus

Q Uidā ſcribunt propter hoc id ventoſitatem facere vt tendens pudenda ideſt extends genitalia membra p̄pter hoc deniq̄ qd̄ ſcriptuz eſt ſeriei laborem fecimus iude dolorem q propter inflationem venit. 98

De cicere

A Ridum vocem dixit ſignificare turbationem quandā ⁊ velut pugnam in ventre fientez ex diuerſis virtute cibariis ſicut ⁊ nunc cum cortice offeratur multū carne eius eſt indigeſtibilis. 99

De lente

H Oc.i.minime contrarium ſignificat huic.i. maxime manifeſtum quoniam lupinum minima predictoruz habere ait mala. 100

R Adicem ſilphi vocare cōſuetudo hominibus a nomine.i.equiuoce toti herbe.hanc hic ait: ⁊ adhuc opos.i. ſuccum herbe.inexpartis i.inſuetis ſiccam operari coleram minus autē ⁊ hic.paruz.n.poſtea ipſe dicit ſcribēs ita. Al co'era vero ſicca vēter inflat̄ ⁊ ſonitus inſunt ⁊ induratiōes inſunt.manifeſtuz igit̄ qm̄ ſp̄us vētoſus coadunat̄ ſm vētrē ex oblatiōe ſilphii:eſt autem oxymi.i.acre. 101

Nota de ſilfio.

Quid vtiqꝫ igiť ſignificat h̄.i.eſtuoſuꝫ ē: qbus gdē nihil ex teſtu manifeſtū ē: ⁊ ꝓpterea cōmētās qs ſingulū hoꝝ dicit quod ſuabiliſſimū ſibiipſi valde: vꝫ appoſitū enīꝫ.i. difficile dicere ꝙ ſm ratione in talibus. 102

Xantā.i.colerā rubeā ab eo vocatā ⁊ maxie fieri ait: bis q ſimul ſilphiū cū caſeo plus obtulerūt vel cū bouinis carnibus: ſyſa enīꝫ.i. vetoſitas q̄ ex ſilphico gnāť ēplaſticiſ.i. ꝯglutinatiuis ⁊ bradet poris.i.tarde ꝑtrāſeūtibꝰ cibarijs mixta manet ſm ventrē non exiſtens. 103

Erat gdē eideꝫ de ſilfij vtute ſmo imiſcuit āt huic comeſtionē bouinaꝝ carniū ⁊ pꝰ h̄ deinceps ſup ea trāſiēs melācholicas paſſiōes exacuit anipblitos enīꝫ.i. inſupabilis nā caꝝ igitur vſus ē gdē ꝯiunctōne hac.i. eſt ſicut illi q cās coꝝ q̄ dixerūt dicūt nō tū huiuſ ipſiꝰ.i. exacui melācholicas paſſiones a carnibꝰ bouinis dixit cām. ↑ Quandaꝫ aūt aliā cōiorē dixit cāꝫ eā q̄ h̄ꝫ difficicile coqbile ⁊ forte nature: natura enīꝫ anipblitas.i.inſupabilis eſt illa quā neq̄ ꝗꝫ qs hypballita.i. ſuperaret. 104

↑ Qr a bouinis carnibus melācolice paōes exacuanť

Et h̄ vniuerſalius h̄ꝫ ꝯſiliū nō h̄ꝫ melācholicaſ paſſiones: bouinis enī carnibꝰ melius vti ⁊ coctis ⁊ veteribus quēadmodū his oībus digeſtibilibꝰ: nō ꝓprie vō vſus eſt dictione hac.i.optie: neqꝫ.n.melācholice egrotāt neqꝫ aliꝰ qs hō ſanus vel egrotās optie vtiqꝫ eripieť p bouinas ⁊ coctas ⁊ veteres carnes oblatas: ſꝫ comedentiū oium ſūt he nō bonꝰ cibꝰ ſꝫ minꝰ alijs q talibꝰ offerunť noceť: igiť trāſponēs hāc dictionē.i.optie ⁊ faciēs ſmonē minime iculpabilē opaberis. 105

Et cauſodes.i.eſtuoſum hoc.

Maxie vero fit: ſi cuꝫ multo caſeo mixtuꝫ fuerit vel cōmixtiōe bouinarum carniuꝫ.

Melancholice quideꝫ exacuunť paſſioneſ a bouinis carnibus aniperblytos idest īſupera bilis natura caꝝ ⁊ nō ꝯtigētis ventris eſt digerere.

Optime vero vtiqꝫ eripieť ſicut ſi ⁊ coctis vtāť ⁊ vt vetuſtiſſimis.

Caprine vero carneſ ⁊ q̄cunqꝫ in bouiniſ ſunt male: oīa enim hūt ⁊ indigōeꝫ ⁊ vētoſioreſ ⁊ eructuoſiores ⁊ colerā faciūt: ſūt at hū odorabiliores ſolide ⁊ delectabiliſſime: he optime cocte ⁊ frigide: q̄ vero īdelectabiles fetide ⁊ dure he peſſime ⁊ inrecētes: optime vero ſunt eſtiua hora: autūnali vero peſſime.

Choyri.i.porci p̄nicioſe cū enorme.i.crude vel ſāguinee.i. circūaſſe: colerice vero vtiqꝫ erūt ⁊ turbatiue: ſuine vero oīuꝫ carniū optie validiſſime vero oīuꝫ q̄ non fortiter craſſe neqꝫ ſubtiles macre neqꝫ etate ieni.i.ſacriſicii veteris: comedere vero ⁊ ſine forma vel ſubfrigidas.

Acolera vero ſi ca vēter iſlať ⁊ ſoitus īſūt ⁊ dolor coſtaꝝ ⁊ lūbi egerūt n.nihil iſerius: ſꝫ ꝯſtringūť.

Hunc talē cuſtodi vt nō vomat ſed vēter ſubducatur clyſterizās ꝗcito aq̄ calida ⁊ piguiſſima: ⁊ ēt aquā vngēs plurimā īmitte calidā in ſcapha.i. pelui accubare faciens: ⁊ calide aque parū ſuperinfunde: ⁊ ſi calefactus ei venter ſubducitur ſoluitur.

teres īſenſibiliſſimi oīuꝫ erāt ſpōſi i digōe ciboꝝ ſanorū ſimul ⁊ delectabiliū cibarioꝝ: ſicut ⁊ in comedēdo vētres capraꝝ ⁊ plēos ſāguie ⁊ pinguedie: qō diſdigeſtibiliꝰ vtiqꝫ iuenies cibariū: optia vō caro delectationeꝫ ⁊ digōeꝫ ē q̄ medioꝝ ſm etatē: hec āt ⁊ gnātiua ē ſāguinis bēigni: peſſima vō ē q̄ vetuſtiſſimi: ⁊ q̄ eiꝰ pꝰ ꝑturiritiōeꝫ ꝯſeſtīꝫ comediť: fere oīuꝫ peſſima q̄ hō comedit aīaliū terreſtriū: hūidiſſimā.n.hūt cārnē ⁊ ꝓpterea ſupabundant hūida caro coꝝ qui mō nouiť gēiti ſunt exīs flegma generat plurimuꝫ ſi vō enorme.i. crudiores ꝯtigerit mltū magis hac eadē āt rōne ⁊ carnē ſuā pinguiſſimā exiteꝫ dteriorē exiſtiat cānē medioꝝ eupbalcoꝝ.i.bene carnoſoꝝ: ſuſpicās eiꝰ hūiditatē pp quā oīs piguedo homogenea.i. vnigena carne deterior ē ad digōeꝫ ⁊ nutrimētū: ſꝫ ⁊ circūaſſe ſm aſſatōnem iepte ad eūchimiā ⁊ digōeꝫ ſūt ⁊ colere factiue: p accedētē eiſ oxymitricā.i.acredinē cōis.n.hec malicia colericoꝝ cibarioꝝ ē cū hūida fuerit ⁊ oxymia.i.acria corrūpūť.n. ⁊ ſimplr hec talia ⁊ oxymee.i.acredie oīa valoꝝ q̄ dſcēdūt i vētrē remordētia cibaria reumatū q̄ ex toto corpe ad eū cā fiūt h̄ āt.i.ſine forma oꝫ nos comedē carneſ porcinas: h̄ ē ſine pelle.ſ. ↑ Nō.n.ſilr carni aīalis cutis digeri aptanata ē ſeu vtiqꝫ fridior exīs cutis: ſbfrigidas āt has oēs oꝫ dignū exiſtimās comedē manifeſtū ē caliditas oēs verēs carnes exiſtimās: fortaſſis eas ardētores ⁊ vētoſiores ſbfrigidas eē. Ego vō i caprinis gdē carnibꝰ ⁊ quecunqꝫ alie natura calide hunc ſmonē accipio in eucratis aūt ſm caliditatē ⁊ frigiditatē q̄les ſiūt ſunt ſimpliciter ita dictū indeterminate accipio nō determinate enīꝫ aptiores fient: calde vō frigidis. 107

↑ Cuꝫ aīalis ꝑpcius frigiditatē noiatꝫ digeriť ſicut caro.

Nō d cāni bus caprniſ

Et rurſus dixit hic aūt eſſendi deteriores caprnas bouinis carnibus: digeſtibiles enī ſimiliť exūtes caprne deteriores ſunt bouinis: ⁊ eructatiōes mltotiens faciūt pniciōſaꝫ hūtes q̄litatē: oxymidie.i.acriores āt exūtes calidiores bouinis: ſi indigeſte remāſerint: ⁊ colerā opanť: iōqꝫ fridas magis ꝗꝫ ca.oꝫ comedere eas optie vero ſūt eſtiua hora: autūno vero hac hora peſſime: optias eē in eſtate ait ſuipſaꝝ carnes capraꝝ: nō.n.eſt vtiqꝫ aliaꝝ carniū: igiť oportebat gdē ꝗꝫtum in hora eſtiuas peſſimas eē: ꝯtingit aūt meliorē eſcā eis h̄ꝫ eſtateꝫ capris eē: quēadmodū q̄ herbaꝝ comeſtiua aīaliū mala ſūt eſtate inueniri ꝓpter nō habendū adhuc herbā viridē capris aūt aptiſſima eſca rami arboꝝ ⁊ melior eſt vt in fine veris: hūt aūt copioſas eſcas ſm eſtatē: qm̄ aūt eſca ſm plurimuꝫ pōt ad carniū aptitudinē vt ex vulpibus licet tibi addiſcere: in autūno aūt habēt optimā ꝓpter vuas carnē: ita vero ⁊ paſſer ſi tatalis optimā h̄ꝫ carnē: autūno aūt capre idigētes eſca apta peſſimaꝫ ⁊ ſabtiliſſimā habent carnē: ſm vero hyemeꝫ rurſus meliorē habitū corporis habent naturalem diſcraſiā a craſi q̄ ſm horam dirigentes. 106

De carne porcina ⁊ de haldonaꝗjs.

Choyriū.i.procū ꝑcipue noiabāt veteres eū q paruꝰ valde ſicut apud porcā ē inuenire.i.apud ethymicē.i. nō dumoſi idē ſeruis pareſtin.i.licetcinas.i. porcinas ⁊ crataſilas hyas.i.ſues ſpōſi vero.ſ.ſpmatiꝫātes neſcio q̄liter ſyalos comedebāt: eos.n.q ſupra pfectos etate ita noiabāt ve-

Etiam q̄ ſimplr noiať ab oibus co. humiditate determinat ſic: colera noie vero cōi ſm āho vtitur ad modū gnātiōis reſpiciēs exītē cōeꝫ ſicut n.hu.colera fit oxymcis.i.acribꝰ hūoribꝰ ex corruptōne humoꝝ q̄ comeſta ſunt factiſ: ita ſicca ſpū vētoſo oxymei.i.acri: iōqꝫ appropinantia ventri neruoſa corpora morſa ⁊ tēſa dolores faciunt: potētibꝰ āt ſpiritibus hīs q̄nqꝫ gdē detineri: q̄nqꝫ vō exire pp detētos ſpūs ſiccaꝫ colerā generari nō audeo dicere ſuaſibilius enim eēt ita noiare ea que egeruntur. 108

Hoc gdē.i.ꝗꝫcitiſſime clyſterizare ⁊ phibē vomere cōia ꝑcepta oīuꝫ q̄ i vētre ꝯtinenť preter naturam ſtudemus excerni inferius: ſm eundem aūt modū ⁊ calida clyſterizare: ↑ Prouocatiuū.n. calidū ſicut apocruſticaꝫ.i.repcuſſiuū frigidū eſſe pingue vō clyſtere ſicce diſcraſie ꝓpria ſanatio: q: ⁊ virtute ꝯtrarium eſt humectans ſiccitateꝫ: mordicans mordicationē eiſ-

↑ Prouocatiua calida repcuſſiua vō frigida eſſe ꝗꝫ.

dē adheret inie̅ctionibus ⁊ hoc.i.ꝑ aquā ⁊ oleuʒ calefa cere ⁊ mitigare ĩ scapha.pyriantē.i.formētātē. 109

Manifestū aūt vtrū in scapha.i.pelui formētatū eū vel ⁊ sine illa dormire iubet.ipm aūt ꝑ se ipsuʒ ⁊ ꝭm seipsuʒ scrutāti manifestū: quoniā oībus que ex indigestiōe vtilissimū ē dormire. 110

Confert autẽ ⁊ dormire huic tali.

Et bibere vinū subtile: ⁊ vetus ⁊ acresteron.i.meratius.

Et oleū da vt qescat ⁊ vēter subeat.i.egerat ⁊ soluitur dolor.

Cibis āt ⁊ potibus abstineāt: qbus indigētia qdē nulla est secūdū corpus neqꝫ opus appositiōe: ĩdigesta vero q̃dā ꝯtinēt digōe ĩdigētia: huic qdē qete ē opus cibarus aūt nō añq̃ digerāt moderate q̃ ꝯtinent: si vero nō remiserit dolor lac asine da bibere vt purget.

Si vero hūidus vēter fuerit: ⁊ colera subit.i.egerit ⁊ torsiōes ⁊ vomitus ⁊ mordicatiōes his validissimū qescere: bibere melicratū ⁊ nō vomere subducere autē secundum eum moderate ⁊ qete.

Et hydropū due sūt spēs siue natur: quo

Vinū quidem vt digestioni cōferens dat subtile vt ñ maneat ꝭm vētrē: vetus aūt ⁊ meratius gratia calefaciēdi magis oē eni vinū corpus calefacit ex in.i.habitū: maxime autē quod vetus. 111

Acrimeorum.i. acrium mitigatiuū oleū ⁊ siccitatis correctiuuʒ subducit moderare vētrē qbꝰ oībus opus est ei qui curatur. 112

Si vero: qđ predictū ē: faciete te dolor nō soluit āplior: est oxmicris.i. acredo cōtristantis cause: ⁊ ꝑpea purgare cōuenit corpus. ⁊ Asine vero vti lacte iubet purgantibꝰ oībus pharmaciis exnti humiliori ⁊ abtractori.i. inoperabiliori. hoc n.est alio lacte humidius ⁊ subductius. 113

⁊ Lac asine est magis subductiuꝰ ⁊ humidiꝰ aliis

Non manifestū siue de sicca colera adhuc ⁊ nūc ē ei ꝭmo: siue hoc audire oʒ ꝭm seipsam. q̃litercūqꝫ vero hēat.appꝫ colera oxymea.i. acris difficile lauabilis vel laudabilis cōtineri ꝭm vētrē: hanc aūt subducere tētat moderate simul cū digerēdo q̃ cōtinent ꝭm eū multotiēs.n.ĩ talibꝰ dispōibus agonistice i.violēter adiuuās repētinā simul expurgat chachochimiā forti pharmaco ⁊ ꝑscrutās habitū ⁊ virtutē egrotātis ⁊ horā ⁊ etatē ⁊ cōstitutionē.i. cōsistētiā: id autē qđ ĩ fine serei dictū ē.i. biberē vero mellicratū ⁊ vomere vt volēte cōscriptore purgare supiorē vētrē dictū ē. melior aūt altera scriptura q̃ ē supiꝰ cū nō recticuʒ .n.i. expurgatiuū exnis mellicratū ad viā q̃ ꝭm naturā reuoluit ea que corrupta sunt sine nocere ⁊ periclitari os ventris scđm vomitus. 114

Quidā ñ hyposarchidiū sʒ epysarchidiū scribūt nō tñ anasarcha vel catasarcha scriptū ĩueni alibi: ⁊ nimirū iunioribꝰ ita noīantibus: dicēte vero eo duas naturas eē hydropū: ⁊ de scđo qdē iflationes scribēte: aliđ aūt nullū sinthoma adiiciēte ĩpropriе vero nihil oīphariā dicente: māifestū ē qñ scđm qđ cōfūdit ⁊ fallit scđʒ diuiam hydrox.i. hydropū. igit hi qdā medicox q̃ttuor dicūt eē diuias hydrox apte superecdētes qđ cōgruū: sʒ nō nūc tps redarguere eos. q autẽ hoc scripsit deficit aperte. est.n. hyderox hinc qdeʒ humidi subtilis ꝭm cōsistentiā coaceruās multitudinem

in inferiore thoracis regiōe oī: hūc pachentātes.i. purgātes qñqꝫ qdeʒ humidū euacuamꝰ aliꝰ aūt nō aqua sʒ spū hʒ hāc regionē plenā: ⁊ sere supiora oīa tumefacta: hāc tympanitā nūcupamꝰ: aliꝰ āt plegmate hʒ totū habitū plenū: hūc hyposarchidiū qdā nuncupāt itaqꝫ deficient dixit hic hyderox eē duas nās ñ tū neqꝫ rōe dixit h̃.i. cōnās fieri ĩeffugibilis veriꝰ.n. vtiqꝫ dixisset ⁊ ita scribēs: interficit āt mox iderꝰ cū scm̃ fuerit. Scribit āt seriēs ita male scripta ab eo q ꝑmū scripsit: alter nimix: dinde hydropum quē cū inflatiōibꝰ ait fieri curā scripsit: h̃ qdem cōe hūtē diuʒ hyderox: qñ secūdm ꝑncipiū scripsit afflictiōeʒ ⁊ fomētatiōeʒ ⁊ cōtinētiā cibi cōsiliās comedere ca. ⁊ sicca: hoc āt qdē solus qui anasarcha quē ĩcurabilē derelinqt ⁊ Dec.n. solꝰ ĩcipiēs qñqꝫ ĩdigꝫ phlebothomia: cū deniū ex emorroidarū retētiōe. vl' mēstruox mulieribꝰ vel ex aliqua ita plectorica cā incipiēs cōsistit: tympanū āt vel asclitē hyderū nullꝰ ausus neqꝫ visus ē per fl'oiam sanare. in eo igit deniū q ĩdiget phlebotomia cura q̃ deinceps ca. ⁊ sicca fuit vtiqꝫ: h̃ igit scribēs qđ decēs ꝯrecturasse vī ⁊ q h̃ scripsit recte deniū dixit si vō dispnus.i. difficile spirabilis fuerit q laborāt flebotomia indiget ꝑꝑ plectoriā nature fortē in hydex ĩcidēs sicut ignis piclitat extingui imissis ei ligni mltis hūidis nisi qs d̃ mltitudīe auferat: ita ⁊ in eo q ꝑꝑ mltitudinē sāguinis frigidioris extigui piclitat maxia ē sanatio flebotomia ꝭm q̃ʒcūqꝫ horā piculuʒ h̃ assūpserit: male igit addit huic ꝭmōi: h̃ ideʒ hora estiual' exñs: nā auferendi qdē plꝰ vl' minꝰ ⁊ alia q̃dā ⁊ hora sit intētio: hmōi āt flebotomie itētio ē auxilij nā passiōis qdā āt vt diascorides nō estiualeʒ horā sʒ vernalē scripserūt suspicās estiual' qdē dissolutiōeʒ v̄tutꝫ hyemalis āt ad venturā passiōi frigiditatem. Idiotice vō.i. vulgarit ⁊ vetuste valde panes ca. ex vino nigro ⁊ oleo dat comedē ei q flebotomatꝰ ē intentōeʒ qdeʒ habens verā.s. roborare v̄tuteʒ vt sufficiat afflictiōibꝰ q̃ ꝭʒ gymnasia.i. exercitia: nō inuenies māʒ dignū intentiōe. ⁊ Nigrx.n. vinuʒ plimuʒ sāguineʒ gnāt: tñ āt vt supfluuʒ ⁊ melācholicuʒ faciat illo meliꝰ est chirx.i. subrubeuʒ vinuʒ dare subtile qdeʒ ꝯsistētia vt ⁊ vrinatōeʒ eox moueat etate vō nō nouū quēadmoduʒ et mustuʒ ꝯtingit: nouox vō vinox nulluʒ vinuʒ chirx: sʒ ⁊ albuʒ aut ethrx: rubeuʒ aut nigrx: inueterata vō chira fiūt ⁊ xāta: h̃ āt deīde nimix q̃ʒ minimū bibenteʒ plimuʒ laborare rectissime dēm est: siccat.n. tal' dieta ⁊ calefacit suine vō carnes ꝭm illum q dictꝰ est moduʒ comeste in statu exñtibꝰ ⁊ fortibꝰ vero hñ vtiqꝫ dabunt: aliax carnīuʒ vero nullus vtiqꝫ poterit digerere bene eas: iā piclitans extinguere innatuʒ caloreʒ melius igit q̃cunqꝫ bene digerunt dare his ita se habent. 115

hic qdē hyposarchidius conās fieri ĩeffugibilis: hic vero cū ĩflatōibus multa bona fortunatiōe indigēs: maxie vero afflictiōe et pyria.i. fomētatōe et eucratia.i. ꝯtinētia cibi: sicca vero et drymia i.acria comedat: ita.n. viriticotatus.i. urinatissimus erit et fortis erit maxie: si vero dispnus.i. difficile spirabilis factus fuerit: et hora vernalis existēs ꝯtigerit: ⁊ etas ĩ statu suo sit et robur fuerit a brachio sāguinē auferre d̃ inde panes calidos ex vino nigro et oleo ĩfundēs comedat: et q̃ minie bibēs q̃ plurimum laboret et carnes suinas carnosas comedat cum aceto coctas vt ad difficiles ābulatōes obuiet.i. sufficiat

Quicunqꝫ vētres ĩfimos inferiores calidos hūt: ⁊ drymec i.acres egōnes et anomale i.inequales exeūt a colliquatiōe eis fit siquidē potētes fiant: helleboro antispase.i.

⁊ hyposarca quandoqꝫ indiget flobotomia nunq̃ autẽ tympanites aut asclites.

⁊ Vinuʒ nigruʒ plurimuʒ sāguinē generat

Magis ꝑprie vtiqꝫ dixisset egōes his ab incendio a cōbustione a coarsione non a colliquatiōe existere nā colliquatio quidem in ipso fit propter se. male morigerataʒ colliquata pinguedine vel a carne molli: coarsio vero in ventre comestis a colore drymeo idest acri per quem infebrire contin-

git:huic helleboꝛuꝫ iubet dare albũ:indicauit ãt h̃ ãtipaſſe.i.
reuelle vbũ:qꝛ ꝑ ſupioꝛẽ vẽtrẽ:ſi vo nõ poterit ꝑꝑ quãcũqꝫ cãꝫ
helleboꝝ accipe oxymiere.i.acredine oñante huic cibaria iubet
dari ⁊ pot⁹ ſtipticãtia ⁊ ĩfrigidãtia:adijcit ãt cibarijs ⁊ q̃ ſiccarẽ
pñt:queãdmodũ encifias.i.ſubcinericios panes ⁊ aſſos piſces

† Quid ſit vẽter ſupeioꝛ ⁊ qd vẽter iſerioꝛ.

† Dis ita rõnabilit dictꝫ ſcrutãdũ quẽ dicit iſerioꝛẽ ⁊ ſupioꝛem
vẽtrẽ nã qñqꝫ qdẽ vete
res thoꝛacẽ ſupioꝛẽ vẽ
trẽ noĩantes oẽ cibi vaſ
qđ p⁹ diaphꝛagma iſe
rioꝛẽ vẽtrẽ nũcupãt:qñ
qꝫ vo iſerioꝛẽ vẽtrẽ nũ-
cupãt ĩ quẽ cibaria trãſ
glutim⁹:aliqñ oĩa q̃ p⁹
eũ vocãt vẽtrẽ ĩferioꝛẽ
qñqꝫ vo ſola groſſa inte
ſtinoꝝ:ſunt aũt q colon
ſolũ noĩant ĩferioꝛẽ vẽ-
trẽ foꝛtaſſis igit vtiqꝫ
q̃rem⁹ quã predictaꝝ ꝑ
ticulaꝝ vel q̃s ſuaſibi-
lius ẽ nũc audire ſi ma-
gnũ qd lucrari deberem
qꝛ vero inuẽtio hoꝝ ta
liũ nil qdem nos docet
plus his q̃ ſcim⁹ ⁊ indi
cam⁹ ipſi de eo q̃ qdẽ re
cte dicta ſunt: q̃ vo non
magis:aũt hñt circum
ſcrutationẽ cognitiõis
q̃ꝫ vtilitatẽ melius de-
relinquere ẽ cito:⁊ maxi
me neqꝫ vbi gniſia.i.ꝓ
pria eius eſt hec cõſcri-
ptio. 116
Plurimi quidẽ
eoꝝ q cõmenta
ti ſũt meli⁹ his q̃ ꝑdctã
ſunt copulãt h̃ de his q
ca.hñt inferioꝛẽ vẽtreꝫ
exiſtimãtes ⁊ nũc adhuc
feri ſmonẽ pauci vo q-
dã ſedantes ſingularit
h̃ cõmẽtant:itẽtio vo ẽ
ĩ eis huic qdẽ a ſupioꝛi-
b⁹ purgare cachochimie

reeuellere:ſi vero nõ:ſuccuſ
frumẽtarii tritici groſſus fa
ctus:⁊ ſabatinus ⁊ etnos.i.
fabe ĩtegre aq̃ cocte iuris pi
guamen:⁊ panes eucitiſis.i.
ſubcinericii ⁊ piſces febꝛiẽti
qdẽ cocti:ĩfebꝛiẽti vo exñti
aſſi:⁊ vinũ nigrũ ĩfebꝛiẽti:ſi
vero nõ:aqua a neſpulis vel
myrtibus vel malis grana-
tis vel ſinico balanis.i.do-
ctalis:uel anathos.i.floꝛe vi
nearum vitis.

Si vero febꝛẽ hẽat et
toꝛſiões fuerit lac aſi
nũ paucuꝫ ⁊ calidũ plurimũ
decide ex ĩductõe pluſ ⁊ lino
ſpña.i.lini ſemẽ:⁊ triticea al
phyta.i.polẽtas.i.farina no
uitrici vel oꝛdei toſti ⁊ cocti:
⁊ egypticiaꝝ fabaꝝ.auferẽs
amara excoꝛians ſeia bibat:
uel oua ſemicoagulata come
dat aſſa:⁊ ſimilaginẽ ⁊ miliũ
⁊ coꝛiandrũ coctũ vel ꝯdrũ
ĩ lacte cocto frigida comede
re:⁊ q̃ his ſimilia ⁊ potus ⁊
cibaria offerant.

Dietarie vel dietati
ue maximũ ẽ obſer-
uare ⁊ cuſtodire ſicẽ in acutis
⁊.ĩ lõgioris egritudibus et
itẽſiões febꝛiũ et remiſſiões
vt tpa cuſtodiat:qñqꝫ nõ oꝫ
cibaria offerr ⁊ infallacit qñ
opoꝛteat afferrẽ ſciãt: adhuc
aũt quãdo plurimũ diſtant
ab intẽſiõe.

Scire vero cephalar
gicos.i. capite dolo
roſos ex gymnaſijs vel curſi
bus vel ãbulatõibus vel ve
natibus vel aliquo alio labo
re ĩtẽpoꝛaneo vel ex venere
is decoloꝛes brãcoſos ſple
neticos lipheios.i. defectoſ
ſãguie ⁊ ſiloderas.i.iflatoſ:
⁊ ſicce tuſſiẽtes:ſiticuloſos:
vẽis dfectoſ:⁊ tẽſoſ hypocõ
driiſ:et laterib⁹ et metaphꝛe
nis.i.ſcapulis toꝛpẽteſ ⁊ ob
tuſe vidẽtes qb⁹ ſõitus auri
uꝫ ĩcidit et vꝛiationẽ noctur
nã ĩcõtineri diſpoſitos icto
rodeſ et quoꝝ vẽtres cruda
emittũt:emoꝛogẽteſ ex nari
bus vel ſcđꝫ anũ vehement
vel ĩ ephiſematibus exñtes
vel in eis laboꝛ occurrit ve-
hemẽs:et nõ ꝯtinent: hoꝝ
nullũ pharmacare et pericu
la:quia eniꝫ acuta et nihil iu
uat:et eas q̃ ad curã cretio-
nes et criſes auferes.

huic aũt epikarſe.i.cõmiſcere ⁊ geſcere:huic autem ſupſiccare
huic autem ĩſrigidare:igit qdem lac aſininum purgare poteſt
epitaramie.i.cõmiſcere:lini vo ſemẽ ſiccare ⁊ ĩfrigidare: alphi
ta vo q̃ ex fruniito epicheraſticũ.i.cõmixtiuũ hñt:⁊ oꝛdeacea hñ
eis remiſcent ſiccantiũ ⁊ infrigidãtia egyptia vero faba tñ ĩfri
gidare põt:oua vero ⁊ ſimilago hypocõdra pacyncima ⁊ euch-
ma.i.groſſa ⁊ bona amenib⁹ vel hñoꝛib⁹ ⁊ ephyriſta.i.cõmixti
ua:ſꝫ exſiccat ſufficient ⁊ ĩ cibarijs miliũ queãdmodũ ĩfrigidat
hec vero omnia dat frigida ꝓpter oxymica.i.acredinẽ ⁊ caloꝛeꝫ
bonoꝝ quioperant paſſionem.

Dietatiue artis maximũ eẽ ait h̃.i.cognoſcere pticulare
tp̃s cibi:ipẽ igit vnã itẽſionẽ aut plurimũ diſtare tp̃s
illud in quo cibũ dare oꝫ ab intẽſiõe.ẽ aũt dicere itẽſionẽ ꝑnci
piũ poxiſimi.hoc aũt nõ ſoluꝫ ĩ chꝛonicis.i.ꝓlixis ⁊ tpalibus
moꝛbis ſed ĩ acutis verũ ẽt exiſtimat:ꝑꝑ qđ id adiecit ĩ longis
egritudinib⁹:qñ magis ĩ his ſolis manifeſta hec cibãdi iten-
tio: vel foꝛtaſſis ĩ his ſolis.ĩ acutis.n.ſufficiẽs ẽ cognitio tp̃is
cibi deſcẽdere ad pedes:nõ tñ in chꝛonicis cibãdus ẽ ita: ſꝫ ex
pectare decet q̃ optia remiſſiõis.ſm acutas.n.egritudines ex-
pectare nõ lꝫ timoꝛe debẽtibus cito itenſiõis future eẽ. qdam
aũt hãc ſeriẽ ſcribũt ita Dietatiue ẽ maxie vt obſeruare ⁊ cuſto
dire ſicut ĩ acutis ⁊ ita ĩ chꝛonicis ſcire qñ oꝫ cibare:qdã aũt ſi
nẽ huius ſeriei ita ſcribũt: Adhuc aũt cũ plurimũ diſtãt ab itẽ-
ſiõe ſcire vt cũ alijs q̃ iuſſit nos ſcrutari circa ĩ firmũ ⁊ hoc con-
ſiliante eo.apparet aũt ſi ipſum quis iueſtigauerit: hoc nõ co-
pulãs pticulari iuẽtiõi tp̃is cibatiõis. Intẽpoꝛaneuꝫ
preceptũ quod de cibatione nullo dignuꝫ. 118

Quoniã qdẽ ioꝛdinate mõ ꝑpatiõis moniunẽ-
ti vniuerſa q̃ ſm librũ hũc ſcripta ſũt:manife-
ſtũ exiſtia oĩbus:multa vo vt dixi ĩ eo hñ dicta:
ꝑꝑ q̃ ⁊ his q̃ dcã ſt:ñ recte iſtituerũt qdã:⁊ magis qcũ
qꝫ ſt ꝯſcũ ſũt ſibi
ĩpis:q nõ habẽt
doctrinã ĩdicati
nã coꝝ q̃ dcã ſũt
q̃ vero ĩ hac ſerie
dcã ſũt:catalagũ
i.numerũ hẽnt
ĩeptoꝝ pharma
ri.purgari vero
ĩ idẽ cõtigit ad a
pharmacari.qm
admodũ demũ
a pharmacare ĩ-
purgare. Videa
m⁹ igit quos a
ꝑncipio dciderit
iteremit.cepha-
largicos ait ex
gymnaſijs.ſ.ex
ercit⁹:vl ab aliq̃
alio laboꝛ itẽpo
raneo ſincomos
i.ſuccite igit au
diẽs eos q ex itẽ
poꝛaneis laboꝛi
b⁹ cephalargici
fcĩ ſũt ne purgeſ

† Qui ſũt laboꝛes in tẽpoꝛanei.

† Intẽpoꝛanei
laboꝛes ait ſunt
quos pñs ſm il
lud tp̃s diſpoſi
tio coꝛpis ferre
ñ põt. remẽoꝛa
boꝛ aũt nunc ad
multa vtil rei:
cui⁹ ⁊ ſp dignuꝫ
exiſtio memiſſe:
coꝛpoꝛe nr̃o qñ-
qꝫ egritudis ꝑ-
patõe pticipãte
ꝓpẽ vt ꝯpleta ſit exterioꝛũ qdẽ accñs redarguit diſpõe
ei⁹:febꝛĩ accẽdẽs vel cephalargiã.i.doloꝛẽ capitꝭ: vl ca
tarrũ vel tuſſim mouẽs vl tale qd aliđ decide ex h̃ ſꝫ cõ
tinuitatẽ lãguẽt pclitãt neqꝫ curſu egritudinẽ generã
te vl vlr foꝛti motu:queãdmodũ neqꝫ ĩeq̃litate vl ſrigi
ditate vl aliq̃ alio taliũ:nullã.n.h̃ ſufficiẽs ẽ ſm ſuipi⁹
nãꝫ lãguoꝛẽ opari vehemẽtẽ:ſꝫ ſiue febꝛis ab aliq̃ coꝝ
fcã fuerit ephimeraruꝫ noĩatuꝝ hec tal ẽ febꝛis ſiue ali
qđ aliđ ſintõaturte.i.bꝛeue ide erit multotiẽs † Et h̃
dmũ vt dixi ꝑꝑ diſpõeꝫ coꝛpis ſingulũ taliũ ñ cã egritu
dĩs ſꝫ occaſio fit ꝓpẽ.n.vtiqꝫ qs maxie tales cãs nomi
nat occaſiões ñ ſimplr aptas vt mltotiẽs aſſueuerũt ipi
vocare cũ ab aliq̃ mãifeſtaꝝ cãꝝ nocumẽtũ fcũ fuerit
mãifeſtũ ĩ coꝛpe nulla.n.alia diſpõe egrotatiua ſbiecta:
neqꝫ egritudo digna rõe ſeq̃t ⁊ fcĩ ĩ coꝛpe nocumẽti qđ
fec id cã ẽ.ſcias igit ei pñtẽ ſmonẽ ĩ talib⁹ cãis fientẽ q̃
neqꝫ ſm ſuipi⁹ rõeꝫ nocẽt coꝛp⁹:capitulũ ãt coꝝ ẽ vnũ
qdẽ:⁊ ꝑmũ laboꝛes multifoꝛmes pticularit exiſtẽtes:
curſus ⁊ pugne ⁊ penetratiua venerea:tertiũ eſtuatio ĩ
frigidatio vigilie ira triſticie tioꝛes.igit venereoꝝ qdẽ
memit:alia vero derelĩqt:⁊ nimiꝝ eãdẽ vtutẽ hñtia. q̃
n.vt dictũ ẽ ſpũꝫ turbãt:purgatiõe nõ ĩdigẽt. ꝓpterea
qꝛ neqꝫ ĩ kakochimia fcã ẽ egritudo hec:trãſiẽs aũt ab
his cognitiõib⁹ ipẽ mõſtrauit q̃s qdã ꝑus dixit:ꝓpꝛie
vo vocãt decoloꝛes lymphimos.i. defectos ſanguine

† Quid ſit occaſio ꝓpꝛie.

adhuc āt eos q ꝓpter aliā diſpōnē nō hꝫ nāꝫ hñt corpꝰ
cachochimos .i. mali colores vocāt. hi ꝗ achroi .i. de-
colores calefieri idigēt ꝑ gymnaſium. ⁊ potū vini cali
da vͣtute ⁊ cibaria ſilia: ſꝫ ⁊ brācoſos ait eni ⁊ hoꝝ hūi-
ditatē ⁊ ifrigidationē diſſemiati i lariga reumatis ſa-
nare decet caput ſiccantes ⁊ patiētes ꝑticulas ꝑ localia
auxilia: ſꝫ ⁊ ſple
neticos ait nō i-
digere purgatio
ne. hꝰ mihi vi ñ
dicē recte idigēt
eni ſi vnq̄ꝫ aliq
alij idigēt ⁊ hi
purgari melāa
i. nigra: deīceps
his: liphemorū
meminit: hoc ē
eoꝝ q deficiētes
habēt ſāguineꝫ
⁊ ſi nōdū māife
ſte ſūt achroi. i.
decolores. poſt
eos āt meminit
neupmatoſorū
i. vētoſorū ⁊ ſic-
ce tuſſiētiuꝫ ſiti
culoſoꝝ īmani-
feſte iterptās vt
nō oñdat vtruꝫ
ſingulū ſingula
riter audiēdū ē:
vel his tribꝰ ſit
factis. ē āt neqꝫ
ſepati vnūqdqꝫ
dcm̄ māifeſtuꝫ
vt ⁊ ātea iaꝫ ali
cubi dcm̄ ē: neu
pmatodoes eiꝫ
i. vētoſos q̄ꝫ mlt
tū qdam noiant
eos: q hꝫ iſpira-
tionē aeꝛ idigēt
ēt āt qn̄ ⁊ eos q vētoſi ſt: ſꝫ ⁊ alterutrū eoꝝ multas cāſ
hꝫ: ⁊ oēs ꝑtrāſiero lōgioꝛ ſmo erit: cū apparēdo q̄ſdā q
d̄ i eoꝝ phlebotomia idigētes quoſdā purgatōe: q̄ſdā
aūt alio auxilio: ita vͦ: ⁊ q ſicce tuſſiūt nō hꝫ vnā ſiunt
diſpōnē: neqꝫ q ſiticuloſi eoꝝ: ita vͦ neqꝫ de febriētī-
bꝰ ſiticuloſis: ſmo ē ei ſcimꝰ nūc nos: vel i febriculoſis
vel de vtriſqꝫ. ⁊ ſi eni vnꝰ eoꝝ memiero q ſcdꝫ aphoriſ-
mos dictꝰ ē. vniuerſale detrahet. dcm̄ ē eni i aphoriſ-
mis ita: In febriēti exiſtēti apoſicia. i. ſine appetitu eē
⁊ doloꝛ oris ſtōachi ⁊ tenebroſitas oculoꝝ ⁊ os amari-
catū rurſuꝫ pharmacia idigere ſignificat. ſi vͦ examari-
cat os ſiticuloſi ſt: ita vͦ ⁊ ſyſodes. i. vētoſi: ꝑmū qdeꝫ
q ab eo dr̄ ignoro: vel ſi cū venis defectos eos q facti
ſt ſyſodes ideſt vētoſos audiemꝰ qbuſdā legētibus hꝫ
ſe ⁊ trāſmutare ſeriei huiꝰ ſingulū poſſe ⁊ oia cognoſce
re vtilia ſe docere nō multos cōplēs libros. quēadmo-
dū ⁊ de his q̄ deīceps dicta ſt: ait eni. Extēſos hypocō-
dri s ⁊ lateribꝰ: ⁊ ſcapulis: ⁊ obtuſſe vidētes: ⁊ qbus
tinnitus auriū ſunt ⁊ quicūqꝫ vrinchiū. i. potētia vͦge
icōtinent diſponunt. hꝫ vnāquāqꝫ. n. haꝝ paſſionū ⁊
cāe ⁊ diſpōnes ſt multe ⁊ curis diuerſis idigētes. carū
q̄dā ē igit qn̄ ⁊ purgatiōe idigebūt q̄ ꝑ colagū pharma
cū. i. colere eductinū coe oibus igit his adhuc aūt ⁊ de
his q̄ deīceps dcā ſunt: nō enūciatōes ideterminatas: ſꝫ
determiatas ⁊ manifeſtas doctrinas ⁊ lōga expiētia iu
dicatas in nr̄is hēs opibus. q̄ eligēs eris ſufficiēs iu-
dicare vniuerſa q̄ ab iſto dr̄: memorādo ꝑtis q̄ gni-
ſia. i. ꝓpria eē in ꝯfeſſiōe deducta ē: ⁊ a nobis doctriaſ
hꝫ vtiles. oia eniꝫ in ea ſcripta ſūt cū demōſtratiōibus

112
⁊ explanatiōe ⁊ determiatiōibꝰ decētibus. q̄ vero ita diſſemi-
nata quēadmodū q̄ nūc ſubiacet ſeries nihil iuuāt. ſi eniꝫ nūc
audiet qs ſimplr̄ ſingulū hoꝝ ſine determinādo multa male
geret hꝫ artē. ſi. n. vnuſqſqꝫ vt oꝫ determinabit: ſciet ꝑmū qdē
q̄ nihil hꝫ ad iuētionē eoꝝ adiuuās: demū multis libris idi-
gens ad ſcrutationē q̄ de placētibꝰ: ſꝫ tn̄ non ē ſuadere multis

Si vero ſanguinem
alicui confert aufer-
re: ſolidū facere ven
treꝫ ⁊ ita auferre ⁊ fame cru
ciare ⁊ vinum auferre ab eiſ
deinde dieta cōueniēti re
liqua corū: ⁊ pirya ideſt fo-
mentatione: ⁊ ignis. i. imiſ-
ſionibus cura.

Si vero tibi vēter dē
ſus videatur eē: mol
li clyſteri clyſteriza.
Si vero pharmacare
oꝫ. helleboro īfalla-
citer ſurſum purga
inferius aūt nulli talium.

Validiſſimum āt ad
vrinationē ⁊ ad ſu-
dores ⁊ ambulatio-
nes ducere ⁊ fricatiōe quie
ta vti vt modo non den-
ſes habituū. ſi vero chino-
pees. i. ſedens fuerit: ali fri-
cent eum.

Et ſiquidem in tho-
race ſuper ſrenas id
eſt diafragma cōtri-
ſtat paſſio cum: reſedeat q̄ꝫ
multotiens ⁊ minime accli-
nent: donec valentes fuerīt
⁊ ſedentē fricent multo tem
poꝛ multa aqua calida. ſi ve
ro i iferioꝛe ventre ſubfreneſ
habeat doloꝛes ei iacere cō
fert ⁊ nullo motu moueri ta
li coꝛpi extra fricationem.

Que ex iferioꝛe ven-
tre ſoluuntur pyri-
nas ⁊ ſudoꝛes vt lu
bricitate decidant modera-
te a caſu ſoluūtur que parua
que vero vehemētia perni-
cioſa tales enim vel percūt
vel ſine malis aliis nō fiunt
ſani: ſcd̄ conſiſtunt huiuſmo
di morbi: poſt hydropeꝫ cā
tarides tres auferens caput
vniuſcuiuſqꝫ pedes ⁊ alas
terens in tribus ciatis ideſt
pugillis aque coꝛpora. cum
autē dolucrit qui bibat: ca
lida infundatur victus aūt
prius. ieiunus autem bibat
⁊ comedat paneſ calidos ex
aliphato ideſt oleo.

hoiuꝫ ſupuenire qdem
manifeſtis ꝯſcriptōibꝰ
ſolis: delinqre vobis q
ſcripſerūt eas q̄ nō ta-
les: ⁊ eni iuſtū ē: ſꝫ nul
laꝫ curā illi q ſcripſerūt
cognoſcēdi libros cum
ſolicitudine ⁊ cura cog-
ſcēdi nos q̄ ſcripſerūt fe
cerūt: ſꝫ nos iſtanter in
iacere q̄rētes ⁊ diuinā-
tes q̄ dicunt. 119
Non oꝫ fluente
vētre auferre ſā
guinē: ſi eniꝫ ꝑ
maneat poſt ablationē
fluēs diſſoluit vētrem
vel virtutē fame truci
dare vel cruciare qbus
auſers ſanguinē ⁊ a vi-
no abſtinere recte dcm̄
ē: quēadmodū dieta cō
ueniēti vti: ⁊ curare nō
pyrijs. i. fomētationi-
bus ⁊ hyginis. i. imiſ
ſiōibus. i. clyſteribuſ ⁊
ſuppoſitoꝛis. ſi q̄dē oi-
bus dicat auferētibus
ſangīnē: falſuꝫ ē. ſi vͦ i
qbuſdam oportet dice-
re qui ſunt. 120
Non dignū con
ſcriptiōe hoc:
manifeſtū eni
ī oibus: 121
Et ꝑdicēs paſ-
ſionē in qua iubet hoc egeri. i. idigeri hūc ſmonē facit: ⁊ nimia
rū nil ꝑdicēs: aut igit ꝑit aliq̄ ſeries: in qua paſſio hmōi oſtē
debat: aut obliuioſus fuit qui hoc ſcripſit: ⁊ talis qualis q nūc
nominatur a veteribus ſublimis. 122
Et hoc ita vt ꝑdicēs paſſionē ſcripſit. 123
Ex hac ſerie ꝯuenit vtiqꝫ qs hec ⁊ q̄ ante hec oia de do-
loribus ſcripta eē ea q̄ꝫ in principio ſerie derelicta eſſe
peccāte primo huiꝰ libri ſcriptore: ⁊ poſtea manente
peccato. Itaqꝫ neqꝫ iueſtigare eā q̄ in his que dicta ſunt verita
tem poſſibiles ſumus: ne cui ſaltim in talibus amplius ina
niter immorari videamur. 124
Et per hanc ſeriem licet conuicere de doloꝛum cura
omnia que prius ſunt dicta eſſe. Hanc quis legens
ſeriem medicus audax auferens predictaſ particulas
cantaridarum dedit hydropienti: ⁊ poſt vnam diem apoſte-
ma quoddam habens in gaſtrochiurnia. i. coxa: deinde poſt
tres alias inciſus ab eo multa fluente aqua vſus eſt curatus
eſſe: contractum eſt enim continuo plurimum tumoꝛis qui
preter naturam: ſed tamen moꝛtuus eſt: ⁊ non poſt multos di
es. increpauit igitur quis medicum dicens male data eſſe cor-
pora cantaridum. i. cantarellarum. oportebat enim auferen-
tem ſua corpora dare bibere caput ⁊ pedes ⁊ alas: ⁊ hoc eſſe
quod ſecundum hunc librum dictum eſt: non pigritans igi-
tur qui audax medicus in alio rurſus dedit ita: deinde apoſte
mate ideſt abſceſſu ſimiliter ſm coxam facto ⁊ inciſo eo vel
inciſio ſimiliter fluente humido poſt multos dies mori conti
git. cum hunc licet demum vtiqꝫ vretico ideſt vrinatiuo phar
macho per cantarides conſtructo vtentes quoſdam ſine nocu-
mento bibentium id. 125

De audacia cuiuſdam medici ſupra cātaridas.

Manifeſte ex talibus oſtenditur hunc librum monimentum cōmixtarū eſſe contemplationum: inordinante trāſitione ab alio ad aliud fient: ſicut ⁊ nūc in emorrogia que ex naribus ſcripta ſunt auxilia: hec quidem ipſi pti que emorrogebat oblata: hec autem antiſpeſtica .i. remiſſiua vel reuulſiua quēadmodum ventrem ſolutus: hec autem capitis denſatiua ⁊ ſtiptica .i. conſtipatiua quēadmodum ea que infrigidāt. q̄ vero deinceps his vniuerſa pharmacorum habent ſcripturas ⁊ q̄dam admixta auxilia. igitur de primo quidem ſmonem facit deuocata ſi ſamo. deinceps autem pilorum in palpebris chirurgiam ſcripſit: quam nominat ambrochiſium .i. corroſiuum ⁊ poſt hoc rurſus ſimiliter emorroydarum ⁊ de alia ſanatione. deinde empicorum pharmaca ⁊ ſorbitiones: ⁊ poſt hoc cōſtructiōes pharmacorum oculorum: deinde de yſtericō .idest matricalibus ſientibus: demum ⁊ de mycone .i. papauere: demum deinceps hydragogum .i. aque ductiuū pharmachum: deinde hydroticon .i. ſtercoris ductiuum: deinde edricis .i. in ano patientibꝰ ⁊ hydericis .i. hydropicis dat diamiconos .i. quod per papauer ⁊ hytrian .i. vermicellos. Sunt igitur eorum que dicta ſt plurima quidem manifeſta adiacent autem quedam ⁊ imanifeſta de quibus deinceps faciet ſermonem.

Opon .i. ſuccū ſici in lana apponere ītus ad venā idest narez vel piterā idest coagulū cōuolēte hize .i. obſtruere ī naſum: vel de calchandide .i. vitriolo circūuellens cōprime: ⁊ cartilagines extroſuz cōprime alterutriqꝫ: ⁊ vētrē ſolue aſine lacte cocto ⁊ caput radēs ſtiptica .i. ꝯſtipatiua offert: ſi hora calida fiat.

Finis cōmenti Galieni ſuper quarto regiminis acutarum.

Poſt hunc quartum librum regiminis acutarum egritudinum dignum duxi vt accederet his libris ſuperioribus liber clariſſimus hypo. medicinalia ita theorica ꝙ practica continens qui epidimia nominatur: diuiſus in octo pticulas cū cōmentarijs Joannis alexandrini: cum non potuerim Galieni cōmentaria habere ſupra eundem librum: verum cū credam non longe minoris vtilitatis eſſe hec ꝙ cū illa eiſdem īprimi curaui: ne homines noſtri temporis tanto opere priuati eſſent: quid enim iucundius quid dulcius: quid preſtantius homini in vita eſſe poteſt: ꝙ vtilitatem aliquam hoībus opera ſua atqꝫ labore afferre: eo maxime cum non nobis ſoluz nati ſimus vt dīt Plato: ſed partem noſtri patria: partez pētes: partem amici vendicant. Titulus vero libri talis ē. Incipit epidimia hypo. hoc aūt vocabulum epidimia notum eſſe omnibus arbitror: maxime his q litteras grecas norunt: nam epidimia grece interpretatur ſupadueniēs morbus: epidimon eniz aduena dicitur: ⁊ eſt quaſi genus ad peſtilentiam ⁊ pandimon: quod pandimon greci dicunt quando egritudo pluribus hominibus ē contingens: ⁊ eſt vt plurimum mortalis. Peſtilentialis vero morbus ab Haliabbate hoc ſermōe ſue theorice capitulo de aere peſtilentiali ita diffinit. Morbus peſtilentialis eſt morbus multiplex ſubitus vno eodēqꝫ tempore multitudini hominum cōis. dicitur multiplex vt oſtendatur varietas huius morbi: ⁊ peſtilentia .n. aeris qnqꝫ fiunt febres cotinue: qnqꝫ fiunt carbunculi: qnqꝫ dyſenterie morbilli ⁊ variole ⁊ huiuſmodi talia. dicitur ſubitus ad drīam morbi vndimialis vel endimialis qui pau latine aduenit ex impreſſione loci aut aquarum vbi homines habitant vt hocium ſicut docet hy. in libro d̄ aere aqua ⁊ regionibus. reliqua poſita in diffinitiōe ponuntur ad drīam morbi ꝓprij. morbus .n. proprius non euenit vno eodemqꝫ tpe: ſed alius ⁊ alius cum h morbus cōtingat ex malo regie indebita adminiſtratōne ſex rerū nō nāliuz in qua re diuerſi diuerſimode peccant. nonnulli tamen doctores dicunt inter morbum peſtilentialem ⁊ epidimicum hoc intereſſe: nam epidimicus eſt cum aer ſit peſtilens a cauſa ſuperiori. peſtilentialis vero cum a cauſis terrenis procedit. quod vtrūqꝫ tetigit princeps ſcda primi. ⁊ quandoqꝫ faciunt illud virtutes agētes celeſtes ⁊ virtutes patientes terreſtres: ⁊ figure celeſtes: ⁊ figure terreſtres: quorum opinio an vera ſit aliorum ſit iudicium. Ex his colligitur manifeſte ꝙ non eſt tuta illa expoſitio tertio pronoſticorum canone quarto: vbi exponitur epidimicis idest lōgis egritudinibus. Nota inſuper ꝙ ſepe cōmentator in multis cōmentis vtitur iſta dictione lu: quam credo idem ſignificare ꝙ ly: ſicut nos dicimus ly homo ly animal quantum ex ſententijs potui colligere.

Finis.

Incipiūt epidimie diui. Hyp. ⁊ cōmētaria Joānis ala xādrini ſoliꝰ medici ⁊ ſophiſte ſup epidimias eaſdem.

Q Uoniā determinauit hy. de acutꝭ morbis cō ſequent intēdit nos ducē ad aliā doctrinā et vt ꝯtinuatiōez hmōi faciamꝰ reducamus ad memoriā auditoris ea q̄ iā dcā ſūt ab ipo. Di cēdū ē āt nobiſ: ꝙ de acutꝭ morbis determiabat: ſ; bi morbi acuti ꝯtinui ſūt: ⁊ in loco patiēte vt in pluribꝰ ⁊ in loco nāqꝫ patiēte di co nō i bis q̄ ſūt in pectore aut i

QUibuſcunqꝫ ex diſſolutiōe circa matricē ⁊ tumorē i capitis grauedinem conuertunt ⁊ iuxta bregma dolores maxime et quecunqꝫ alie a matricibus iſtis in. viij. vel. x. menſibus in hyſchiam terminatur.

pulmōe: aut in pellliculis q̄ ſt int̄ coſtas: ⁊ h̄ exēplū ſūpſit hy. ⁊ ad ſui cognitionē būit a ſignis cōcōitātibꝰ et ſupueiētibꝰ: deīn hita h̄ mō noticia: vſus ē p̄io moderatꝭ calefactorijs: videlʒ eis q̄ ſūt p aquā calidā: poſtea iter̄ vſus fuit ill̄ q̄ ſūt cū milio: pꝰ hec āt iterū accipit ea q̄ ſt cū orobo ⁊ ordeo: ⁊ quot ſt hmōi. Cū vo volumꝰ repcutē ⁊ ſubtiliare peccātem hu. dico aūt flegmaticū aut melācbolicū vtimur ſale: ſi vo nō fuerit arti morbꝰ obediēs: vſus ē abſtinētia tibi: vbi vtiqꝫ mā erat repēs: aut flebotōia: aut purgatiōe aut vtraqꝫ: pꝰ h̄ āt qꝛ nā vicit arte miſtrāte: itaqꝫ venimꝰ ⁊ ad canones dietarū: ſ; qn̄ remāet q̄litas qdā ſicut i vaſe i q̄ elixati ſt piſces aut carnes aut aliqd tale: pꝰ dietā vtimur additiōe q̄ ē balneū expurgauit qdē religas q̄ poros ratificauit: pꝰ h̄ āt caplm̄ diete qd̄ ē ptiſana ſ; h̄ ptiſana aut tota dabat̄ aut ſuccꝰ eiꝰ ⁊ ſuccꝰ eiꝰ ſolꝰ dabat̄ qn̄ volebamꝰ alterare ſolū et nō nutrire: ⁊ ſi recoligꝭ cauebamꝰ ne pmaneret granū in gutture ⁊ tuſſiʒ facēt: totā āt dabamꝰ ptiſanā cū opꝰ erat ⁊ nutrire ſcdario accipiebamꝰ vinū i dietꝭ pp mltas ſui dr̄ias q̄s hʒ a tpe: colore: ꝯſiſtētia: ⁊ guſtu. qn̄ āt nō debebat poſteriꝰ accipi pꝰ finalē digōez egritudis ipo vtimur: dabamꝰ āt ⁊ mellicratū vbi opꝰ ē purgatiōe: ⁊ cū opus erat dēde tūc dabamꝰ oxymel ſimplex hypocraticū. Eſt āt qn̄qꝫ pꝰ finalē alteratiōnē morbi vtebāur aq̄ ⁊ nō ſine certa cā vbi erat multa aduſtio vbi ꝯſuetus erat patiēs: ⁊ aliqd̄ mēbrorū nō bēbat apā calidū: ⁊ tūc dabamꝰ aquā igit̄ āt nō aquā frigidā ſ; decoctā. Nunc āt itēdit hy. determiare de morbis epidimiacis: ſed vt pateat qd̄ dici a diuiſiōe icipio. Morborū nāqꝫ hi qdē ſūt pticulares. i. pticularit̄ ſparſi: alij vo cōes. Et cōiuʒ hi qdē ſūt ꝯſueti ⁊ cogniti dicunt̄ endimi: alij vo ſupueniētes ⁊ ꝯſueti: ⁊ nūcupāt̄ epidimici. Et pticulares q̄dē ſūt qn̄ i eadē ciuitate differētibꝰ hoibus dr̄ſites morbi ſupueniūt: vbi grā huic qdē tertiana: alii vo q̄rtana: alij vo āphimerina: ⁊ hi ſupueniūt hm differētē etateʒ ⁊ differētē dietā: Endimi āt ſūt ſicut qn̄ in aliqꝭ ciuitate aut pp aq̄s ꝯſuetas: aut pp aliqd tale ꝯſuetū. Cōes morbi oibꝰ ꝯtingūt vt nefreſis endimia. Epidimici āt ſūt ſicut qn̄ mutat̄ aer hm ſb̄aʒ ſiue hm eēntiā: aut hm q̄litatē ſicut dcm̄ ē: ſi vo hyems ſicca ⁊ borealis: ver vo pluuioſū ⁊ auſtrinū: ſi āt hm eēntiā corrūpat̄ gnāt morbos peſtiferos: ⁊ maxie ſi p̄occupauerit acutū ⁊ mortiferū hm q̄litatē āt pmutat̄ aut hm vnū tp̄s aut hm duo aut hm q̄ttuor. Peſtiferi āt morbi: aut qbuſdā alicuiꝰ ꝯditiōis ſupueniūt ſicut tinctoribꝰ aut naturis aut qbuſdā talibꝰ. Nūc igit̄ nō itēdit hy. determinare de pticularibus morbis: h̄. n. facit i aphoriſmis: neqꝫ de endimis: qꝛ d̄ bis d̄terminauit i libro q̄ dr̄ de aere locis ⁊ aqs ſed de epidimiacis determinat: ⁊ exīde patuit nobis itētio pn̄tis negocij. Utrū āt vtilis ē pn̄s tractatꝰ: ⁊ dicimꝰ ꝙ vtilis ⁊ neceſſariꝰ qꝛ docet nos bꝛe ſciaʒ cognitiōis ⁊ pnoſticatiōis: titulꝰ āt epidimiarū n̄ ꝓpe ꝓpoit̄ pp id ꝙ nō determinat ſolū de epidimiacis morbiſ; ſ; et d̄ pticulaibꝰ et dicimꝰ ꝙ hy. vo epidimon. i. ābulās p mūdū inuenit hos fieri ⁊ ſcripſit: ⁊ pp h̄ dicūt̄ epidimie: ſic ionchius dicit: ſ; pp p̄dcāʒ diuiſiōnē: ꝙ morborū hi qdē ſūt pticulares alij āt endimi: alij vo epidimiaci. Utrū āt ꝓpus ſit pn̄s tractatus hy. aut nō: ⁊ dicimꝰ ꝙ ſeptē fuerūt ipi ſcripte ⁊ appropate epidimie: ⁊ harū alie ſūt oino ꝓpe alie āt oino iꝓpe: alie vero mixte: ⁊ oino ꝓpe ſicut p̄ma ⁊ tertia: oino iꝓpe q̄nta ⁊ ſeptia: mixte vo ſcd̄a ⁊ ſexta: ſ; ſexta qdē itētionē hʒ hy. dictiōes āt tales i aut alicuiꝰ alteriꝰ q̄rta vo ecōuerſo ſe hʒ: dictiōes ſunt hy. itētio āt nō ē eiꝰ: qn̄ igit̄ nos res ſeqmur pp h̄ ſextaʒ magis eligimꝰ. Quis āt eſt ordo librorū hy. ⁊ dicimꝰ ꝙ oʒ p̄mo d̄ bis q̄ ſūt hm nām determiare: ⁊ i bis q̄ ſūt pʒ nām vtraqꝫ cōpōnē adducē. ſ. liber q̄ de hūana nā: deīde d̄ nā pueri ⁊ ad ea q̄ ſunt ex nām deuenire: ⁊ determiare in his pticularia ⁊ vniuerſalr̄ dcā ſicut hūt aphoriſmi: ibi. n. ſicut a diua qdā v̄tute vniuerſalr̄ morbos cōpilauit poſtea oʒ determiare endimos morbos: ſicut facit in libro q̄ eſt de aere locis ⁊ aquis: vꝰ h̄ āt epidimias: ⁊ epidimiarū oino ꝓpas: deīde venire ad eas q̄ ſūt ptiʒ ꝓpe ⁊ ptiʒ iꝓpe. Cui pti phie ſupponat̄ pn̄s tractatꝰ ⁊ dicimꝰ ꝙ nō practice ſ; theorice: ⁊ theorice ſup oia eteni nālit̄ loquēs: dicit de elemētis: de cōplexiōibꝰ hūorībꝰ: de mēbris: d̄ v̄tutibꝰ: ⁊ de actiōibꝰ: ⁊ loquēs de rāis dic̄ de p̄matiuis āntecedētibꝰ ⁊ ꝯiūctis: ⁊ ſigna docet pcoḡſcēſ cōmeōrādo. Diuiſio āt pticulariū q̄ ſit didiciſtis: ꝙ ab hypocraticis deficit h̄ caplm̄: q̄t. n. ſūt q̄ docet tot ſūt ⁊ diones nr̄ āt galie. i. viij. ꝑticula diuiſit hūc tractatū. Quis āt ē modꝰ doctrinatiuꝰ: ⁊ dicimꝰ ꝙ nō eſt hm mōs ga. q̄ ſūt analetici cōpoſitiui ⁊ termiorū reſolutorij: alij. n. ſunt mōi hy. ē. n. aphoriſmiticꝰ recitatoriꝰ ⁊ mixtus: ⁊ aphoriſmiticꝰ qdē ē paup hmōibꝰ ⁊ diues ſn̄ijs: recitatoriꝰ aūt ecōuerſo ſe hʒ: hic āt mixto vtit̄: qn̄qꝫ āt abreuiat hmōes qn̄qꝫ dilatat: exēpla tradēs: ſic. n. ⁊ in pronoſticis exempla tradit: recitatorio vtens: h̄ enim. viij. ꝯſueuere dici in principio libri: ⁊ in his eſt preſens intentio. 1

P Oſtqꝫ determiauimꝰ q̄ necīa ſūt ⁊ añ finē ad ſciaʒ hy. ꝯſequēter h̄ pcedamꝰ ad difficillimā ⁊ pfundiſſimā intētionē ipiꝰ. Sʒ p̄mo ſuppōnes q̄ſdā faciamus vobis ſūt āt ſuppōnes he. Ubicūqꝫ iueniemꝰ diuerſas ſcripturas n̄ debemꝰ oēs exponere ſed veras. Scd̄a ē ſuppō: ꝙ ſi iuenerimꝰ diuerſas dictiōes idē ſignificātes: oʒ nos ſupfluaſ dimittere ⁊ oīo exponere aut vſitatas aut probabiles et veras. Tertia ē ſuppō: qn̄ oʒ cōmētatoreʒ p̄mo dictiōes explanare: ſcd̄o exponē itētionē totiꝰ orōnis. tertio oñdere vtrū ſit vera vl̄ falſa: ⁊ hec oia aſſignabimꝰ p totū pn̄tē tractatū. Incipiamꝰ āt a p̄mo: ⁊ dicimꝰ ꝙ i p̄ncipio diuerſa ē ſcriptura. qdā ſcribūt qbuſcūqꝫ: qdā q̄dcūqꝫ: qdā vo qbꝰ. oēs āt he dictiōes idē ſignificāt: ⁊ h̄ i p̄ma dictiōe. iterū ⁊ i dictiōe diuerſa dr̄ ſcriptura. hi qdē dicūt ex diſſolutiōe: alij vero a diſſolutiōe: alio vero abſqꝫ ex ꝓpōne diſſolutiōe. Iterū ⁊ i tertia dictiōe ē diſcordia. qdā āt dicunt circa matricē: qdā de matrice. qdā hm mr̄icē: ſ; nō diuerſificat ſignificatū. Qn̄ aūt h̄ dixīmꝰ deīn ſingulas dictiōes explanemꝰ: vt ſic exponamꝰ itellectū totiꝰ orōnis. Diſſolutionē āt ex diſſolutiōe dic̄ intēpeſtuū egreſſuʒ ēbryonis. i. aborſuʒ. hyſterā vel ſcd̄inā dic̄ matricē: h̄ āt hyſtera vel ſcd̄ina nominat̄ ⁊ matrix ⁊ delfis ⁊ vterꝰ. hyſtera vel ſcd̄ina dr̄: qꝛ ordinata ē vltia p̄ncipiū mēbrorū aut qꝛ vltia aliorū mēbrorū oñdit̄ ⁊ pfic̄ actōes ſuas vt matrix: qn̄ ſic̄ nāle inſtrm a p̄ncipio agit hm ꝙ nutritur. Delfis dr̄ p eo ꝙ orietia ab ipſa: delfi. i. frēs dicunt̄ adelphos. n. grece latie dr̄ ff̄. Matrix āt dr̄ pp id ꝙ ē ſic mr̄ q̄dā ēbriōis. Quid aūt dic̄ tumorē: oēs qdē antiqꝭ tūorē dicūt inflationē cōſtātē ex phlegmōe. hy. vo dic̄ tūorē q̄zlibet inflationeʒ ⁊ cū phlegmōe ⁊ ſine phlegmōe. Grauedinē āt capitis: dic̄ dolorē capitis q̄ fit cū grauedine. ſūt āt dolores diuerſimodi. eſt n. dolor deſtēſiuus: purgatiuus: ⁊ aggrauatiuus. Bregma āt dr̄ os qd̄ ē in medio frōtis ⁊ verticis qd̄ ē ſupius frōte inferiꝰ vertice: ⁊ vt dicā ſimplicit̄ vertex declinat̄ facit bregma ſicut frōs eleuata. Sʒ poſtq̄ q̄zlibet dictionē expoſuimꝰ: dicamus itaqꝫ intētionē hy. Eſt aūt h̄ duplex: hn̄s ꝓpōes ⁊ ꝯcluſionē.

† De qbuſdam caleſactorijs ⁊ repercuſiuis

† Morbi vniuerſali ſūt i aphoriſmis diuina virtute cōpilati

† De tribꝰ modis doctrinatiuis ipſius galieni.

† De tribꝰ ſpēbꝰ ſuppoſitionis

† De q̄daʒ morborū diuiſione ⁊ explanatione

† De diuerſis nominibꝰ ſecūdine

† Quid ſit bregma

† Quia iſte liber dicatur epidimiaruʒ

ꝛ pͥma gdē ē h. Si p⁹ aboꝛſū mulieris nō egrediaẗ mēſtrualiſ purgatio: ſꝫ ſupuenit grauedo capitꝭ ꝯcluſio ē h: ꝙ bꝛegma maxie dolet. Scđa intētio ē h. Sūaẗ ꝯcluſio pͥme intētiōis: ſic in ſuppōe: ꝛ inferaẗ alia ꝯcluſio: ē āt h: Si i muliere aboꝛſus ſupueniat: ꝛ nō egrediaẗ mēſtrualis purgō: ſꝫ fiat grauedo capitꝭ ꝛ doloꝛ: maxie bꝛegmatꝭ: ğ ꝯcluſio ꝙ in octauo aut. x. mēſe ad hyſchiā terminaẗ mā. h āt ē intētio hy. Ingramuſ itaqꝫ vtꝝ vā ſit h vł' falſa: ꝛ ingram⁹ pp qd ſit doloꝛ capitꝭ: ꝛ pp gd maxie bꝛegma dolet i muliē patiēte aboꝛſum: nō egreſſa menſtruali purgōe: ꝛ gdā dicūt ꝙ dolō capitꝭ pp h ſit qm̄ cerebꝝ patiẗ pp colligātiaꝫ quā hꝫ cuꝫ mĩrice pp id qđ neruoſa eſt: bꝛegma āt maxie dolet: qꝛ anterioꝛes ptes mĩricis paſſe ſūt: ſi vero poſterioꝛes ptes mĩricis paterent: tunc poſterioꝛes ptes cerebꝛi hꝫ occipitiū cōpaterēẗ mĩrici: ꝛ h eſt qđ ipi dicūt. Inſtem⁹ āt ꝯ̄ ipos dicētes: ꝙ nō pp p̄dcāꝫ cāꝫ ab ipis cōpatiẗ cerebꝝ mĩrici: nō. n. recipit ipa aliūde neruos neruoꝝ nāqꝫ triplex ē pͥncipiū: hi gdē a cerebꝛo ꝛ nucha incipiunt: ꝛ vocāẗ motiui ꝛ ſēſibiles: alij vero ab extremitate oſſiū incipiūt ꝛ dicunẗ ligamēta: alij vero ſt ẗminatiōes lacertoꝝ ꝛ dicunẗ tenātoſ: matrix āt nec motiuos recipit neruos: neqꝫ ligamēta: neqꝫ tenātos. Et ſi opponaẗ pp gd neruoſa dr: ꝛ dicim⁹ ꝙ ꝓpẗ ſiſitudinē: etenī ſicut nerui dilataẗ ꝛ ꝯſtringūẗ ſic ꝛ matrix dilataẗ ꝛ ꝯſtringiẗ. Sꝫ poſtꝙ illoꝝ opīoēs remouim⁹: dicam⁹ āut nos vnaꝫ cām ꝓpẗ ꝗ̄ cerebꝝ patiẗ cū matrix patiẗ ꝛ ꝓpẗ qd bꝛegma maxie dolet: cerebꝝ igiẗ patiẗ cū mĩrice ꝓpẗ hāc cām hꝫ eniꝫ matrix ꝯcaua vł' coꝛnua q̄ deferunẗ ad lūbos: ꝛ in lūbis ē ẗmin⁹ nuchę: qẗiens igiẗ hꝫ calidū apa matrix: hūt ꝛ calidū apa coꝛnua vł' ꝯcaua ei⁹ exinde coāgulaẗ nucha: ꝛ p ipāꝫ patiẗ cerebꝛū ſcđa āt ē cā: ꝙ in ſupueniēte paſſiōe nō eſt facta egreſſio mēſtrualis purgōis: ſꝫ fuit retēt⁹ ſanguis: ꝛ h retēt⁹ putreſact⁹ eſt: et exinde gnātus ē caloꝛ ex nām: ꝛ ſupuenit febꝛis: ꝛ nō ſe. ſimplicit ſꝫ ſe. ſinocha: exinde itaqꝫ a caliditate q̄ ē ex nām diſſoluti ſt hu. ꝛ gnāti ſt ſpūs: hi āt aſcēdentes ad cerebꝝ faciẗ doloꝛē capitis. Quare āt bꝛegma patiẗ magis p̄mo ꝓpẗ aliꝗ̄ cāꝫ anothomicā ſciendū. n. ꝙ. in retētōe mēſtrual' purgōis ſebꝛe ſupueniēte: nō ſolū vene patiunẗ ſꝫ arterie demonſtratū ē. n. in anothomia: ꝙ ſt arterie q̄ incipiētes a coꝛde deferunẗ ad locū cerebꝛi: ꝛ ſm rectū ad bꝛegma aſcendūt: ꝛ ſic ſit doloꝛ in ipſo bꝛegmate. ſcđa autē cā: ꝙ poſterioꝛes ptes cerebꝛi dure ſūt ꝛ dēſe vbi ꝛ oſſa petroſa ꝛ ſolida: anterioꝛes vero rare ꝛ ad ſimilitudinē ſūt ſpōgię: ꝛ pp hoc bꝛegma ſicut raꝝ ꝛ facile recipiēs ſupfluitates magis dolet. Tertia ē cā ꝙ poſterioꝛa cerebꝛi male ſenſibilia ſunt anterioꝛa vero ſenſibilia ꝛ ſenſibilioꝛa: ꝛ pp h magis dolet bꝛegma. ñ ſolū aūt ē bꝛegma qđ dolet: ſꝫ oēs ptes capitis maxie āt bꝛegma: ꝛ iō hy. addidit maxie. Quid āt ē h ꝙ dicit: ꝙ in octauo aut decio mēſe: ꝛ dicim⁹ ꝙ dubiū ē ga. āt exponēs h dicit: ꝙ ñ ē itelligibilis h ſmo. gdā tñ dicūt. viij. mēſe q̄ ē a ꝯceptione: in h āt mēſe mouet mā ꝛ ꝯfcrūẗ ad hyſchiā ſi tūc ē bꝛio ꝯuertiẗ ad caput: vt ſic hꝫ nām fiat ptus: ſꝫ tñ ꝙ in. x. mēſe qm̄ ꝛ pt⁹ eſt ꝛ tūc mouet mā ꝛ ferẗ ad hyſchiā. gdā tū dicūt ꝙ octauū aut decimū mēſeꝫ dicit q̄ ē poſt ambꝛoſiū: ꝛ credẗ h ꝓpter h ꝙ dic. Ex diſſolutiōe. ꝛ ſine pp h ſine p̄mū dicas ſiue ſcđo: dicit ga. ꝙ cōſiderem⁹ h i operib⁹ artis: ſi h pt eē: ꝛ aſſignem⁹ cās: ꝛ dic. ipe: ꝙ ego exercēs opa artꝭ: ꝛ mł'to tpe i expiētia perſeuerās nihil tale iueni: ꝛ ſi iueni ſemel ſolū: ꝛ eoꝝ q̄ raro cōtigūt. ñ ē aſſignare cās. gd ğ dicem⁹ ꝯ̄ h: ꝛ dicim⁹ ꝙ ſuperaddit⁹ ſuit h ſmo ꝛ nō ē ꝓpͥus hy. ꝛ i h ē tota intētio. Quibuſcūqꝫ ex diſſolutione circa mĩricē ꝛ tūoꝛē i capitis grauedinē cōuertūẗ: ꝛ iuxta bꝛegma doloꝛes maxie: ꝛ q̄cūqꝫ alie a mĩricib⁹ iſtis i octo vł' decē mēſib⁹ i hyſchiā terinaẗ. Ex p̄dcis āt hēs ꝙ cōuenient ſupͥ⁹ dixim⁹ titulū epidimiaꝝ ñ ꝓpē ꝑpōi: ex eo ꝙ ñ ſolū dẗeriat de moꝛbis epidimiacis ſꝫ ēt đ pticularib⁹. ꝛ ꝙ ſit veꝝ pꝫ: qꝛ ſtati ī pͥncipio hui⁹ tractat⁹ de pticulari moꝛbo mētiōeꝫ facit. 2

Ex pdictis: dictū ē vobis p p̄cedētia: ꝙ diſcōtinuus eſt iſte tractat⁹: ꝛ pticularib⁹ determinat egritudinib⁹ ſic igiẗ icipiēs a pticulari moꝛbo: cū dic: ꝙ ſi ſuperueniat aboꝛſus mulieri ꝛ nō fiat mēſtrual' purgō p̄dcā ꝯtigūt: nūc trāſfert ſe ad aliā ſpeculationē: ꝛ dic ꝙ figure gdem capitꝭ qñqꝫ laudanẗ qñqꝫ vitupanẗ. ſꝫ de capite ſmo ē: ingram⁹ magnitudinē figurā ꝛ diſpōneꝫ capitꝭ: ꝛ pͥmo magnitudinē. Et ſciēdū ꝙ puū caput ſemp maluꝫ ē ſic ꝛ puū pect⁹. puū. n. pect⁹ malū ē ꝓpterea ꝙ dēcilium ē pulmonis ꝛ coꝛdis. h. aūt mebꝛa dilato ꝛ ꝯſtricta egēt latitudine loci: qm̄ ſi puū fuerit pect⁹ nō moto aūt coꝛde vt ꝯuenit ſuffocatur caloꝛ nālis ꝛ debilis fit: exinē idigō: ꝛ ex idigōe ſupfluitates ꝛ hūiditates ferunẗ ad pulmonē aut ad coꝛ: ꝛ generant pipleumoniā: aut aliꝗ̄s hmōi paſſiōes. Caput aūt oꝫ magnū eē: qꝛ multaꝝ vtutū ē capax. ſ. ſenſitiuaꝝ p̄ncipalium ꝛ motiuaꝝ: ꝓpẗ h āt ocul⁹ pu⁹ ē: cūqꝫ cerebꝝ receptaculꝫ ē aīal' ſpūs pupilla oculi pua crūs exmittit illuꝫ: ſi igiẗ cuꝫ voluerim⁹ aliqd acuti⁹ vidē: ꝗſi claudim⁹ oculos: ꝛ dēſam⁹ pupillas vt foꝛtiẗ eiaculeẗ viſibilis ſpūs ꝓpẗ hāc itaqꝫ cām vitupaẗ puuꝫ caput: ꝛ ne credas ꝙ magnuꝫ caput ſemp laudaẗ niſi cū fuerit cum bōa figura: ſic in piculeo optio ꝛ in bellis ꝛ in ꝯſilijs: qꝗ̄uis magnuꝫ habuerit caput: tñ bñ figuratuꝫ hūit: figurā āt capitꝭ oꝫ rotundaꝫ eē: ꝛ ex vtraqꝫ pte leniẗ p̄ſſa rotundaꝫ gdeꝫ aut ꝓpẗ capaciſſimuꝫ ſicut demōſtraẗ a geometris: aut qꝛ a celo iſuſa ē nobis aīa rōalis ꝛ vt nō degeneret in alia figura ſociata: hui⁹ āt figure octo ſt diſpōes: aut vtreqꝫ decreſcunt: aut vtreqꝫ augeẗ: aut vna augeẗ: alta vero decreſcit: ꝛ h pmutatiꝫ añri⁹ ſicut ex natură ſe hꝫ: poſterioꝛe hꝫ nām ſe hñte: aut eōuerſo extra nāꝫ aut dico aut decreſcēdo aut augēdo. Et ātiq gdē oēs huiuſcemōi diſpōes capitꝭ figuras vocāt hy. vo bonā dicit figurā cuꝫ ambo augenẗ vł' eminēt cuꝫ p̄dictꝭ dẗerminatiōib⁹: ſi vero qm̄ vna eſt ex nām: alia vero hꝫ nāꝫ eſt mala ꝛ h aut vitupat diſpoſitaꝫ āt dicit figuraꝫ qẗiēs eſt cuꝫ bōa foꝛmatiōe: ꝛ hi q hi hēnt hui⁹ figurā tenaces ceruice ſt ꝛ foꝛtes circa colluꝫ: foꝛtes autem dicit circa colluꝫ illos q hñt magnas ſpōdiles ꝛ lacertos ꝛ tenantoꝛ foꝛtes ſi. n. magne fuerit ſpōdiles nuchę: manifeſtū ꝙ ꝛ nucha ipa magna ē: ſꝫ n. hꝫ ꝓpoꝛtiōeꝫ nuchę nā operaẗ ſpōdiles: ſi vero mł'ta fuerit nucha manifeſtū ē: ꝙ cerebꝝ mł'tū ē: ꝛ vbiqꝫ ꝓpoꝛtiōe ſuata hꝫ nāꝫ dicimuſ hui⁹ caput. Sunt ꝛ his oēs virtutes foꝛtes: ſi. n. magnū eſt cerebꝝ ꝛ ad ꝓpoꝛtiōeꝫ capitꝭ manifeſtuꝫ ꝙ bene agit caloꝛ nālis: qm̄ magne ſt ſpōdiles: magna ſt ꝛ oſſa pectoꝛis q̄ ꝯiungunẗ icipientia obliq̄ a ſpōdilib⁹: ſi āt magnuꝫ eſt pect⁹ bñ ſe hꝫ caloꝛ nālis: bñ ſe hꝫ ꝛ pulmo igiẗ ꝛ vitales virtutes ſe hñt h āt caloꝛe nāli foꝛtificato bñ fiunt digōes: ꝛ nutrimēta mēbꝛoꝝ gd āt eſt nutrimētuꝫ mēbꝛoꝝ: ſanguiſ q ferẗ ab epate: igiẗ ꝛ epar bene ſe hꝫ: ꝛ hꝫ nāꝫ ſe hñt oēs virtutes: ꝛ h eſt q̄ laudaẗ figura capitꝭ. Que āt eſt q̄ vitupaẗ: qẗiens añrioꝛ ps ꝯcaua eſt: poſterioꝛ āt augeaẗ tūc. n. nō ferunẗ p anterioꝛes ſuturas capitꝭ ſupfluitates cerebꝛi: ſꝫ ferunẗ p aures ꝛ expurganẗ: ꝛ hos hy. aurib⁹ fluentes dic ꝛ ipe gdeꝫ dicit aurib⁹ fluentes: ſic i exemplo. Tu vero dic ꝙ ꝛ oculi lachꝛymanẗ: ꝛ nares mucilagies emittūt: ꝛ hos hūidꝫ fit: qm̄ āt ſupioꝛ mādibula vnita ē capiti: ꝓpẗ h añrioꝛ pte ꝯcaua exñte: ꝛ ſupioꝛ mādibula recidet: ꝛ tēdiẗ itrō ſuꝫ: exide ꝛ palatum ꝯcauaẗ ꝛ detes molares ꝛ dētibus molarib⁹ nō ꝯueniunt: nec canini caninis: nec ſciſſiui ſciſſiuis: pp h ꝙ dentes ſupioꝛis mandibule iteri⁹ ſt ꝛ iſerioꝛes mandibule dentes ſt eminentes: vnde ꝛ hy. dixit. Et dentes permutati: ꝛ h hꝫ pꝛeſens intentio. 3

Dictuꝫ eſt i anathomia: ꝙ. xiiij. oſſa hꝫ ſuperioꝛ mandibula: ſex oculoꝝ: duo naſi: ꝛ duo i medio molariuꝫ ꝛ naſi q̄ ferunẗ ad dentes caninos: et

Figure hę q̄dā tenaces ceruice foꝛtes: et alia ꝛ oſſibus foꝛtes hę vero debiles vel capita dolētes. ꝛ auribus fluentes his hypoe cōcaue: ꝛ dentes permutari. Quibuſcunqꝫ oſſium ab hypoa diſceſſit his medius induciẗ naſus: quibuſdaꝫ vero vnde dētes ſūmatiꝫ ſignaẗ.

Qr̄ cerebꝝ patiatur et bꝛegma maxime doleat cuꝫ matrix patiẗ.

De triplici neruoꝛum p̄ncipio.

Matrix ñ eſt neruoſa niſi ſm ſilitudinem.

Ex retentione menſtruoꝝ non ſoluꝫ vene ſꝫ etiam arterie patiūtur.

Eaꝝ q̄ raro ꝯtigunt non eſt aſſignare cās.

Qr̄ paruitas pectoꝛis eſt mala ſicut etiā ꝛ capitis.

Que ſit boni capitis figura ꝛ q̄ ꝛ quot ſunt male.

duo extremitates mēti τ duo palati: his itaq̧ ſe hn̄ti bus ferꝫ multa humiditas ꝑ nares: τ ip̄a ꝯtinuo ducta putrefacit cartilaginē q̄ eſt in medio duoꝝ oſſiū naſi: ſi vero τ in ꝓfunditatē tēdat putrefactio ſic ꝙ attingat oſ ſa: reſidet multotiens os aut deſcendit: τ ſic reſidet me diū naſi: ſi aūt os patiaꝫ q̄ eſt in extremitate menti τ ca dat: tunc os naſi cartilaginoſū reſidet τ cauatꝫ. 4

Hec tractat' iſte diſcontinuus ē: qm̄ nō ſuat ꝯtinuatōez in ſuis documē tis: iteꝝ. n. τ ad aliā egritudinē trāſfert ſe hy. ſʒ

Infantiuʒ epilepſie vel iſlatōes ſimul pu bertatibus qbuſdaʒ τ ꝑmutatiōes habēt τ alia. In renē dolor pōderoſus qn̄ replenꝫ ci bo: vomunt flegma cū āt āpliāꝫ dolores venēo ſa: τ facile qdē fiūt: ſoluūꝫ ve ro qn̄ cibi euacuāꝫ: arenoſa rubeaq̧ ſubliſtūt τ ſāguineʒ migūt: ſtupor femoris ꝯſe quꝫ: geſcere n̄ ꝯuēit ſʒ exerci tari n̄ ꝛpleri iuuenes hellebo rizare venā icidereꝫ diureticis purgaꝫ ſubtiliaꝫ mollificaꝫ.

ꝑmo dictiōes explanem' deīde intellectū dicam'. Infā tes dicit hy. nō ſolū q lactant: ſʒ q ſunt vſq̧ ad puberta tē: τ ꝙ h̄ ſit veꝝ: ac hyrofilus τ reutipp' dicūt. Infanti bus neq̧ lac fit: neq̧ pariūt: neq̧ caluiſiūt niſi poſt pu bertatē: niſi. n. diriſſent īfantes vſq̧ ad pubertatē: ridi culoſuʒ eēt: ꝙ diceret ab eis: ꝙ infantes lactātes neq̧ lac hn̄t: neq̧ piū neq̧ calui fiūt. h. n. τ nō intelligētes ꝯſitenꝫ: τ h̄ qdē de prima dictōe. Scd̄a āt dictio diffe rēteʒ hʒ ſcripturā: aut. n. hʒ inflamatiōes aut epilepſi as: ſi āt hʒ inflamatiōes: h̄ dicit: ꝙ infantes ī pubertatꝫ etate hn̄t inflamationē caloris nālis: tūc. n. calidior fit τ ſiccior qn̄ in pueris hʒ ſcd̄m ſupabūdat calor nālis nō ſm̄ q̄litatē: ſicut ē in igne q accedit a ꝑncipio. τ a li gnis viridib' poſtea hn̄ accēdiꝫ τ inflamaꝫ. ſi vero hʒ epilepſias ſciēdū eſt ꝙ epileſpia ē ſpaſm' corporis cū le ſione ꝑncipaliū actionū. dicit āt ꝙ in pueris habētibus epilepſiā: h̄ a frido τ viſcoſo hūore ꝯtingit multotiēs āt τ a genitorib': ī his nō ē ſanitas neq̧ ab arte neq̧ a me dico: niſi ſolū ab etate pubertatis: tūc. n. calor nālis acu tior: fact' τ ſupabūdās hʒ q̄litatē ꝯſumit humiditatē et ſoluit paſſionē. h̄ āt dico ſi patiēs vtaꝫ dieta ꝯuenīeti: qm̄ τ ſi eadē etate inordinat' ſit circa dieta: etatis ꝑmu tatio nō ſoluit paſſionē. Et alia dicit: q: nō ſolū epile ſia ꝑmutatio etatis diſſoluit: ſʒ τ alias paſſiones quecū q̧ fiunt in phlegmatico humore. 5

Dictū eſt vobis ꝑ precedētia: qm̄ hy. ꝑticulares morbos poti' docet h̄: vn̄ a ꝑticularib' incepit τ primo dixit de muliere illa in q̄ ſupuenit retētio mē ſtrualis purgatiōis. poſt h̄ āt ea q̄ ſūt de capite τ diſpo ſitiōe figuraꝝ capitis: τ tertio de infantibus determīauit. vbi dicebam': aut inflatiōes: hʒ text': aut epileſias: et hoꝝ didiciſtis expōnes τ intellectū. Nūc igiꝫ ad aliaʒ trāſfert ſe doctrinā nō. n. eſt h̄ ꝯtinuū cū illo de pueris: qm̄ demōſtratū eſt a nobis ꝙ pueri nō patiūꝫ nephre ticā diſpōeʒ. igiꝫ q̄ſi ſeiunct' eſt h̄ ſmo ad ſupiores. vn̄ ſm̄ ꝑdictā ſuppōneʒ a nobis τ ordinationē. ꝑmo dictō nes exponam': deinde intentionē dicam'. De nephre tica diſpōe facit h̄ mētionē. nephreticā āt dico diſpōem nō qn̄ eſt ap̄a in renibus ap̄a. n. cōis paſſio eſt τ in aliis mēbris ſcd̄m. ſʒ ſicut epaticaʒ dico diſpōeʒ: nō oēm paſ ſionē epatis ſʒ defectū epatis: ſic τ nephretica dico diſ poſitionē: qn̄ lapis in renib' generaꝫ: quē āt dicit pon deroſuʒ dolorē: aut facientē ſenſū ponderoſitatꝫ aut ve hementē dolorē τ intolerabilē τ difficilē. Cibū āt qdē dicit: aut ſterc' aut cibaria: ſicut hy. Labores cibis ꝑdiſ ponanꝫ: aut ſanguinē q alterat' nutrit mēbra: τ h̄. n. cib' dr̄. ſʒ ſciēdū ꝙ ſanguis qdē cibus ſolū noīaꝫ. ciba ria āt cib' τ alimēta: τ magis alimētū q̄ cibus: flegma dicit phlegmaticū hūorē τ fridū τ hūidū. Quieſcere aut eſſe ſine labore helleborizare ꝑ cerebruʒ purgare. Sed poſtq̄ dictōes expoſuim': dicam' intentionē. Scien dū eſt āt ꝙ hy. h̄ ſpēʒ morbi docet τ cognitionē: τ cura tiuos docet canones: τ vt verū dicā nō ſolū curatiuos: ſed ꝑſeruatiuos nobis dat. Et q̄ eſt ſpēs egritudinis: iā didi ciſtis ꝙ nephretica diſpō ē. ſ. liciaſis renū: τ qm̄ fit dolor ī hac liciaſi: τ pōderoſitatis ſenſū infert: τ imoderatū dolorē inducit ſi vero in ꝯcauitate renū gnāꝫ lapis: tūc in ꝑncipio qdē pōde roſitatis ſupuenit ſenſus: poſt ea v̄o qn̄ lapis dʒ egredi ꝑ vri nā: veniēs a ꝯcauitate renū ad viā q̄ eſt inter renes τ veſicā: af fert dolorē imoderatū ſi v̄o in ſb̄a renū fiat lapis tūc τ qn̄ gnāꝫ facit acu tū doloreʒ: τ qn̄ ferꝫ ad ipſaʒ ꝯcauitatē: renū ī ipſa āt ꝯcauitate pōde roſuʒ facit dolorē: cū v̄o dʒ a renib' ex duci lapis veniēs ad viā ē inter re nes τ veſicā: facit iteꝝ acutū dolorē. Qr̄ qtiēs in ꝯcauitate gnāꝫ tres fiūt acuti dolores τ vnus grauis vn̄ τ ꝯtinue balnea ordiaui m': vt ſic ad minus mitigem' dolores acutos. Generaꝫ āt hi' lapis nō ſolū a frida mā̄ ſʒ a calida mala cōpleſiōe deſicāte mā̄ʒ Et qd̄ ē miranduʒ: m̄ltotiēs. n. a calida mala cōplexiōe fit lapis τ caliditatꝫ ſupuenit ſenſus h̄ āt accidit ſic: qm̄ ē vbi ꝯcludiꝫ ca lor nālis denſata ſupficie a friditate: eſt vbi friditas ī ꝓfūdita te agens: expellit caloreʒ ad exteriora: τ vt in oīb' qn̄ a fritate ge neraꝫ lapis: tūc τ pōderoſitatꝫ ſupuenit ſenſus. Qn̄ v̄o a calidi tate: tūc imoderat' ſupuenit dolor: τ h̄ qdē eſt ꝑma cognitio ne phretice paſſiōis diſpōis. Scd̄a ē illa q̄ eſt ꝑ vrinā: qm̄ areno ſa cū his egrediunꝫ. ſ. arenoſa hypoſtaſis: color āt ē ſm̄ hūoreʒ peccantē vel efficientē: ſi. n. alba fuerit: ē flegma ſi v̄o rubea ſā guis: q illuc itroduct' τ ꝯgelat' τ fre' factus efficit lapideʒ: aut qm̄ lapis egreſſus radēs vaſa vritica: fecit hi' vrinaʒ: ſic āt τ in aliis ex colore. n. cogſcim' hūorē q ē in cā: cū his āt τ flegma vo mūt qm̄ in renib' colono adiacet: colō cōpatiꝫ ſtōacho: ſtōacho āt os ſtōachi: ꝑꝑ h̄ ſm̄ accūſus os ſtōachi ꝑ colligātiā cōpatiꝫ reni b': τ ide indigō fit: τ ſic vomunꝫ flegma: fortaſſis āt ſm̄ ꝑmiti uā rōnē: cōpatiꝫ renib' os ſtōachi: qm̄ fit dolor in renib' exin de tanq̄ abūdās neruis τ hn̄ ſenſibile exiſtēs os ſtōachi cōpati tur ſtatiʒ: fere āt τ oīb' mēbris ꝑꝑ abūdātiā neruoꝝ: τ h̄ qdē ſi unt ſi moderat' fuerit dolor ſtōi: ſi v̄o durabit dolor ē imode rat' fiat ifirmaꝫ os ſtōi: τ ipſo īfirmato māifeſtū ē ꝙ ſubtilia at trahūꝫ reumata fellea: exide τ venenoſa ſup oīa vomūt fortaſ ſis āt nō ſolū ex h̄: ſʒ qm̄ ꝑꝑ aſſlictiōeʒ paſſiōis: neq̧ cibis ꝛplē tur hi neq̧ geſcunt: exide ſiccū τ colericū fit totū corpus τ ꝑꝑ h̄ colerica vomūt. Eſt āt τ alia diſpō nephretice paſſiōis ſtupor femoris ꝯñtis: ſi v̄o ī dextra pte renuʒ ſit lapis: ps dextra femo ris: vel dextrū cr' hʒ ſtuporeʒ: ſi v̄o ī ſiniſtra: ſiniſtruʒ hʒ ſtupo reʒ. Sʒ q̄runt h qdā: quō fit ſtupor cruris vel femoris reni b' patientib': τ qdā dicūt ꝙ nerui ſunt q ferunꝫ a renib' ad ſe mur vl' crura: τ ꝑꝑ h̄ ſupuenit ei ſtupor. Ga. āt nō h̄ dīc: ſʒ qm̄ vene ſunt τ arterie: q̄ mittūt rāos ad femur vl' crura τ ad renes τ cuʒ his venis māifeſtū eſt ꝙ qdā nerui ferunꝫ: τ exide fit ſtu por. Si v̄o aliqs opponat: τ q̄re alio mēbro patiēte: nō fit ſtu por cruris: τ dicim' ꝙ nō recipiūt crura tā magna vaſa ab alio mēbro ſicut a renib': τ ꝑꝑ h̄ magnitudineʒ vaſoꝝ fit cōpaſſio cru ris ad renes. Sʒ poſtq̄ hec dixim' trāſcam' ad aliud. i. ad cu ratiuos canones: dīc itaq̧ hy. ꝙ dʒ ī his helleboꝝ dare: τ ipſe qdeʒ dixit helleboꝝ: tu v̄o dīc ſcamoneā τ aliq̄ alia purgatiua. Et ꝯſidera qn̄ recipit idicatiōeʒ ab etate: dixit. n. iuuenes hel leborizare: ſi. n. ī pueris aut ſenib' ſupueniat h̄: nō ſubſtinent multotiens helleboꝝ: τ tunc vtimur ꝑticularib' τ localib' me dicis. ſ. diureticis iurib' potentib' ſubt liare τ purgare: vnde idurit. Diureticis purgare ſubtiliare τ mollificare. In iuueni b' āt nō ſoluʒ purgōe vtimur: ſʒ multotiens in qbuſdā flebo tomia: τ in flebotomia ꝯſidera τ vide: dʒ nō ꝯtingenteʒ venaʒ icidē: ſʒ ꝓpinquā: dico āt illa q̄ eſt iplicatura poplitꝫ a pte iterio ri. Hoc. n. facit ī libro de regīūto acutoꝝ pleuretica diſpōne ſupueniente icidebat venā q̄ eſt ī cubito ꝑꝑ vicinitatē: ſi vero nō iueniaꝫ vena ī genu tūc icide eā q̄ ī caicula pedis: ſic eſt τ in manu ſi nō inueniaꝫ nobis vena q̄ eſt ī cubito ingrim' τ rauū q tendit ad extremitateʒ man' incidim': τ hi ſunt in calida in

Diffinio epilenſie.

Non ſoluʒ epilenſiam ſʒ multas paſſiones flegmaticas ſol uit etatis ꝑmutatio.

de nephre tica diſpōe

Nō hīc de loco ō dolo re τ mā̄ la pidis.

Signa co gnitionis lapidis a frigida vel calida cā.

Nō quō fiat ſtupor cruris reni bus patien tibus.

Nō hīc ō helleboro.

Erq̄ ve na flebotomādi ſint pleuretici.

eq̃litate: ꝛ huius expõ potius placuit doctoꝛi nr̃o: iteꝝ pꝛima
nõ minus. Et exinde videre poſſumus ꝙ de pticularib⁹ moꝛ
bis determinat ſi. n. alijs pp fritatẽ ſupuenit doloꝛ: alijs p ca
liditatẽ: nõ ẽ h̃ epidimiacũ: ſed magis particulare. 6

Mulíebria qbuſ aquoſiſ ſi in multũ pmanẽt: qñ vero nõ cito ierint iſlantur.

In cranõe antiq doloreſ frigidi noui vero calidi.

Sanguine vero plurime ꝛ que ab hyſchiã frigida.

Que in rigoꝛes foꝛtes euntia nõ oĩno ãte alleuientur: ſed prope ſtatum.

Inte rigoꝛem retentiones vrinaꝝ ſi in vtile ierint: ꝛ venter ſi proceſſerit ꝛ ſomni affuerint: pariter aũt ꝛ modus febꝛis pariter autem ꝛ que ex laboꝛibus.

Apoſtaſes nõ oĩno quibus rigoꝛes.

Tꝛãſfert ſe hy. ad aliũ ſmonẽ: ſed pus dictões expona
mus: deide dicam⁹ intẽtionẽ. Mulicbꝛia dicunt opa
tões mulieꝝ: nõ dico ãt
opatiões mulieꝝ: ſicut
colũ fuſũ filiũ: ꝛ hui⁹ ta
lia: ſꝫ opatiões mulieꝝ
dico ꝯceptiões purgõ
nẽ: ptũ: lacᵭ gnãtionẽ ꝛ
huius dicunt ẽt mulie
bꝛia ꝛ paſſiões q̃ ſupue
niũt ſolis mulieribus
vt paſſiões ꝛ mricis p̃
cipitatio ꝛ retẽtões mẽ
ſtruoꝝ ꝛ hui⁹: dicũt ite
rũ muliebꝛia ꝛ mẽbꝛa
q̃ ſole mulieres hñt vt
matrix collũ mricis: dicunt iteꝝ muliebꝛia ꝛ mẽſtrua: de gb⁹
mẽſtruis dtermiat h̃ mõ hy. Aq̃ſas: Dicit nõ eas mulieres
q̃ pate ſũt ad hydropiſiꝫ: ſꝫ eas q̃ ſũt flegmatice ꝛ hũide. † In
mltũ ãt dicit: aut hñdo reſpectũ ad tp̃s purgõis: aut ad etatez
mulieris q̃dã. n. ſeptẽ dieb⁹ purgant: q̃dã vo trib⁹ ſolũ: alie vo
vſqꝫ ad ſenilẽ etatẽ: h ãt dicit in multũ. Que ãt ẽ itẽtio hy. di
cam⁹: dicit. n. ꝙ hũidis mulierib⁹ ſi eũatio fuerit tarda ꝛ reticeat
hydropiſis ſupuenit. Et ſciẽ dũ ꝙ nõ dicit euõez velocẽ ꝛ tar
dã: hñdo reſpectũ ad ca. ꝛ fri. ſꝫ hñdo reſpectũ ad ipſas mulie
res ad inuicẽ: flegmaticaꝝ. n. tardioꝛ fit euõ ꝛ diuturnioꝛ q̃ꝫ co
lericaꝝ: ſicut ꝛ in eo qd ẽ de criſi: ãphimerina diuturnioꝛ dice
bat ẽẽ tertiana: nõ pp differentez mãm: dicit igit: qñ i his nõ
expurgant menſtrua oĩno aut nõ oĩno: oꝫ tunc flebotomare ꝛ
acuiuare nãꝫ: ita. n. ꝛ in aphoꝛiſmis dicit. 7

↑De tpe mẽſtruationis.

Ecce h egritudo de q̃ mẽtiõem facit h: ꝯſona titulo tra
ctat⁹ epidimica. n. ẽ ꝛ nõ pticularis: qꝛ de tota ciuitate
mentionem facit: ꝛ quid dicit: qñ in cranone. i. in illa tali ci
uitate ꝛ antiq doloꝛes facti ſunt ꝛ noui: antiq̃s noĩans eos q a
flegmate fiebãt tpe mlto durãtes: nouos ãt dicit doloꝛes q fie
bant a caliditate ppter modicũ tp̃s humoꝛis: ꝛ q̃dã dicũt hui⁹
expoſitionẽ: alij vero dicũt aliã ꝛ dicunt ſic: ꝙ ãtiq̃s doloꝛes di
cit q multo tpe ante ſuperuenerũt in cranone. i. in illa ciuita
te in fri. conſtitutione. i. exiſtente aere fri. nouos autem qui an
te modicum tempus ſupernenerunt.

Sanguinẽ ãt dicit flegmaticũ: ab h̃. n. vt ĩ plurib⁹ fiũt hyſ
chiatice paſſiões: mucilagine replete cotilidones. ſ. frigido ꝛ vi
ſcoſo hu. Cõtigit ãt ꝙ a calida mala cõplexiõe gnãnt hyſchiati
ce paſſiões: caliditate diſſoluẽte flegma: ꝛ mucilagioſũ hũoꝛis
ꝛ gnãnte vẽtoſitates ꝛ hoc modo diſtẽdẽte mẽbꝛũ. 8

Ecce iteꝝ de pticulari facit mẽtionẽ hy. ſic dcm̃ ẽ ſupi⁹:
iteꝝ dictiões explanem⁹ ꝛ ſic itẽtionẽ adducem⁹. ↑Ri
goꝛ ẽ ſicut nos docuit liber de cãis gddã cõpoſitũ a trẽoꝛe ꝛ fri
ditate: h ãt rigoꝛ triplex ẽ: aut. n. añ fe. vl' caliditatẽ ſupuenit ſi
cut q ſupuenit añ poriſmũ: aut ipa fe. ꝛ iſte dr altern⁹: vl' inco
mitã: ſicut vbi ẽ flegma: ſm mediũ gdẽ putreſcẽ: ſꝫ modũ in
vo nõ putrefactũ. Eſt ãt ꝛ ali⁹ rigoꝛ cũ fe. qñ ñ appet fe. ſic rigoꝛ
q ẽ in caleſcibilis. Eſt ãt ꝛ p⁹ fe. rigoꝛ: q cretic⁹ ꝛ ſupueniẽs vo
cat q ſupuenit i cauſone: vñ a cauſone hito rigoꝛe ſupueniente
ſolutio hũ: ãt rigoꝛẽ dicit hy. alternũ vl' comitãtẽ. foꝛtẽ dic ri
goꝛẽ: aut q mlto tpe durauit aut illũ q vehement affligit. Sta
tũ ãt dicit tp̃s qd ẽ p⁹ augmẽtuꝫ: ſiue in pticularib⁹ poriſmis:
ſiue ꝛ in toto tpe egritudĩs. Sꝫ poſtq̃ꝫ dictiões expoſuim⁹: di
cam⁹ intẽtionẽ hy. dicit ãt: ꝙ moꝛbi eũtes in rigoꝛes: in ſtatu
alleuiant: ſꝫ ſtatũ vt dictũ ẽ totũ tp̃s itellige ꝛ pticularẽ poriſ
mũ: ꝛ ſupponant nob duo moꝛbi: ãphimerin⁹ ꝛ q̃rtan⁹. † In
ãphimerino gdez rigoꝛ i pticularib⁹ poximis durat a p̃ncipio
vſqꝫ ad ſtatũ: qñ ãt in ſtatu incipit caliditas: ſil' caleface totũ coꝛ
pus ſtatiꝫ rigoꝛ alleuiat ꝛ diminuit: in q̃rtana ãt totũ tp̃s acci
pe ſtatuꝫ toti⁹ egritudĩs: ꝛ dic q̃ꝫ in q̃rtana i p̃ncipio gdez groſ
ſioꝛi exñte mã: nõ fit rigoꝛ: ſꝫ infrigidatio oſſa cõpꝛimẽs poſtea
pcedẽte egritudine ꝛ mã ſbtiliata circa ſtatũ: ſupuẽit vehemẽs

↑De diffinitõe rigoris ꝛ ipſius diuiſione

†Differẽtia inter ãphimerinã ꝛ quartanã febꝛem.

rigoꝛ cũ tremoꝛe magno: tũc artiſla gdeꝫ letat: idiota vo
ꝯturbat: a ſtatu ãt diminuit rigoꝛ mã euapoꝛata: pp h̃
addidit: nõ oĩno ãte ſtatũ vero: neqꝫ oio ceſſat rigoꝛ: vñ
ꝛ plato ait in goꝛgia. Paſſus ſum ãt multoꝛuꝫ
paſſionem non omnino tibi obedio. 9

OJdiciſtis. n. ꝙ mltiplr dr rigoꝛ: nũc ãt hy. cre
ticũ ꝛ ſupuenientẽ dicit rigoꝛez. Sꝫ vt intẽtõez
dicam⁹: pdicere volum⁹ gdã: qꝛ intẽdim⁹ intro
ducẽ auditoꝛem venio ad egꝝ: ꝛ cogſco ſpẽm egri
tudinis: qñ tertiana ẽ: ſi ꝯtigat itaqꝫ ingro ſm
traditã doctrinã in creticiſ: ſiue ſa
lubꝛis ẽ moꝛb⁹ ſiue moꝛtalis: inueni ꝙ ſalubꝛis ꝛ tmi
nabit vel ſoluet: inueni ꝙ tminabit: ꝛ tminabit p ex
purgõez: aut p apã: ꝛ inueni ꝙ p expurgõez p vꝛinã p
vẽtrẽ p fluxuꝫ ſãguis ex narib⁹ p vomitũ p ſudoꝛes: nõ
n. inueni p vomitũ neqꝫ labiũ ſupi⁹ citari: neqꝫ ſignuꝫ
flux⁹ ſãguinis: neqꝫ pturbatõez vẽtris: neqꝫ vꝛine euõ
nez: ſpaui ꝙ p ſudoꝛes fiet terminatio: poſtea reuerſus
ſuꝫ ad egrotũ: ꝛ inueni ꝙ retẽtio fcã eſt vꝛine: ꝛ gd dico
ingro ne foꝛte renes oppilationẽ habuer: aut mlti egreſ
ſi ſunt receſſus: hi. n. alternatiꝫ ſe hñt ad egreſſionẽ: vñ
hy. dicit. Urina noctu mlta facta ꝛc. nihil hoꝝ inueni
ſic itaqꝫ ꝯſideraui: ꝙ potius ſudoꝛ ſuperueniet: ꝛ dum
hoc ꝯſiderarã ſuperuenit rigoꝛ: ꝛ factus eſt ſudoꝛ: factũ
eſt ſicut conſideraui ꝛ ſic alteratio facta eſt egritudinis: ſꝫ
vt aliquis non dicat. Quid igit exiſtente materia indi
geſta: ſi hoc ſuperueniat non eſt difficile: ppter hoc di
xit hy. Si in vtile ierint. q. d. exiſtente bona ꝛ digeſta
vꝛina: ſi hoc ſupuenerit cũ alijs oibus ſignis: ſi cum bo
na tolerãtia vel ſufferentia ꝛ digõe ꝛ modo bñ iacendi
ſi ex his fiant retentiones vꝛinaꝝ bonuꝫ eſt: ꝛ hoc ẽ ma
gis veꝝ: ꝛ hoc oſtẽdit hy. dicens Et ſõni: ꝛ ipẽ gdeꝫ di
cit. Si ſomni tu vero dic: ꝛ moduꝫ iacendi bonuꝫ: ꝛ bo
na habitatio: ꝛ oĩa alia: dicit autẽ Ga. ꝙ poſſibile ẽ ſom
nuꝫ fieri in moꝛbo: quotiens moꝛb⁹ eſt moderatus: ꝛ vi
gilia fuerit laboꝛans. Et dicim⁹ ꝙ ppteꝛ h̃ additũ eſt.
Si in vtile ierint: gdaꝫ ãt libꝛoꝝ hñt. Et vẽter ſi pceſ
ſerit: ſi gdeꝫ igit ſiue nõ fuerit textus: dicim⁹ ꝙ hy. ma
gis cãs voluit aſſignare retentionis vrine: ꝛ ꝯſidera ipꝫ
hoc dicere: ſcio ꝙ ſi vẽter pceſſerit: retentio vꝛĩe: ſꝫ nũc
nõ dico hãc retentionẽ: ſꝫ eã q̃ fit ſudoꝛes: ſi vero textus
eſt. Si venter nõ pceſſerit: dcã eſt expõ. Pariter autẽ
ꝛ modus febꝛis. Parit ãt dictũ eſt: qñ tãq̃ꝫ in ſui me
moꝛiaꝫ ſcripſit hunc tractatum: ſi. n: et fe. fuerit mode
rata ꝛ nõ vehemens: tunc habebim⁹ ꝙ alteratio fit egri
tudinis: in his ſudoꝛibus. Pariter aũt ꝛ que ex laboꝛi
bus. Dicit ꝙ in poſſibile eſt: ꝛ ex cauſis p̃mitiuis co
gnoſcere: que eſt egritudo plures autez ſunt huius cau
ſe: aut eñi triſticia: aut vigilia: aut laboꝛ aut ſollicitudo
aut ira: aut aliquid tale aliud: quod ſpecies nobis ma
nifeſtat ſe. ꝙ in colera ru. ſit ppter hoc ſicut in exemplo
de laboꝛib⁹ mentionem facit. 10

Apoſtema dicit nõ fit iteꝝ in rigoꝛib⁹ vniuerſa
lit h̃ qd dicit. Qñ interpolat gdeꝫ in qb⁹ rigo
ris fiũt nõ fit apã: in ꝯtinuis vo in qb⁹ nõ ſunt rigoꝛes
apoſtema ſuperuenit: aut materia groſſa exiſtente: aut
virtute non potente expellere materiã. Et in cõtinuis
quidem eſt: quando in quibus non eſt rigoꝛ: ꝛ fit apo
ſtema ſed expurgatio ſic cauſon non per apoſtema: ſꝫ p
expurgationem dico: i. p ſudoꝛes multotiẽs caſſauit ri
goꝛez autez dicit non ſupuenientez aut creticũ: ſꝫ conco
mitantem vel incitantem. 11

Effeminationē dicit hy. debilitatē: pp id qđ femineus ſexus debil' ē: ⁊ īfirm⁹: vt āt māifeſta ſit nob intētio hy. ſupponat īfirm⁹: ad quē veniēs inuēio fe. otinuā int vaſa: ⁊ iuenio q ex labore vie paſſus ē ⁊ debilis ī pedib⁹: ⁊ qđ dico q qztū pp id q cōtinua ē fe. p apa terminabit: ⁊ in eo q ex labore vie dbilis ē pedib⁹: dico q ad pedes ſupueniet apa. ſ. ad articulos: venio ad aliū egꝝ: ⁊ inuenio eādez paſſionē: eundē morbū ⁊ fcā eſt purgatio mãe ſꝫ nō pfacta: vñ remanētib⁹ reliqs materiei in egro pp ipſcāꝫ deſminationez pp aliquā cām neceſſariaꝫ coactus fuit ambulare: ſic ex h debilitati ſūt pedes: ⁊ reliqe mãe venere ad pedeſ: ⁊ fecē apa vñ fcā ē duplex īfirmitas pedūꝫ ex ambulatōe ⁊ ex apate. ſi forte aliqs dicat: ſi p⁹ viceſima vel triceſima die fcā determinatōe: ābulabit iſte ſupueniet apa ī pedib⁹: ⁊ dicim⁹ q minime pp h: ⁊ hy. continuo dixit: poſt morbū. 12

Habitaꝝ effitiatiōes: aut añ egritudinē ambulāti: aut ex egritudine otinuo: pp qđ forte ex laboribuſ in articulos dimittūt: ppter hoc ⁊ cruriuꝫ effeminationes.

Pimata extrinſecus manendū: ⁊ ex acuta ⁊ capitata: ⁊ eqlit cōmaturātia: ⁊ nō circūdura: ⁊ deorſuꝫ tēdētia ⁊ nō bicipitia: cōtra vero mala: quāto āt plus cōtraria peſſima.

Quod ferinū autūno ⁊ cordis dolores: et q frictile: ⁊ qdē melancolicū ad pricipia cōmotiōes ſpeculari: ⁊ in oi mēbro vt in occaſū exacui: ⁊ lūbrici: ⁊ aſcarides: ſic ſcianus ⁊ ī occaſum.

Ueroꝝ tuſſes cū vētris pturbatiōe ⁊ febre otinua ſignificāt determinatōeꝫ exñti duoꝝ mēſiū vt multū vi. xx. ⁊ tūores ī articuloſ: ſiqdeꝫ īferiuſ vmblico oſtiterint vel ſurſū ī articulos bonuꝫ: ſi vero ſuperiuſ nō ſimilit ſoluūt morbum niſi putreſcant.

Que vero ī humeris putreſcentia perfectis galiancones facit.

Quid ſint pbimata.

Pimata vocat hy. corpis apata: ⁊ alias puſtulaſ oēs. ⁊ dicunt h: oīa exanthimata metaphorice dicta ab' eiſ q̄ extra pululāt. Quid āt itēdebat h dicēdū ē: oſidera āt ipꝫ h velle dicē tibi: q optimū eēt ſi cōp⁹ poſſꝫ oſeruari ſine ſupfluitatib⁹: ſꝫ qñ h ē ipoſſibile: generatis ī nobis his ſupfluitatib⁹ meli⁹ expurgēt ⁊ nō maneāt ī nobis: ⁊ ſi expurgent: bonū ē ſi extra corpus ſꝫ ſi nō ē poſſibile: bonum ē deriuet mã ad mēbra ignobilia: ⁊ ñ ad nobilia: h āt fit. ⁊ nūc dicit q pbimata ſupuenire. i. exanthimata. i. extra egrediētia ad cutē ſꝫ h dic: volo ⁊ ī acutū tēdere: ⁊ acumē hře. deſignat. n. h ſignū bonū ⁊ cāꝫ bonā. ſignū āt q fortis ē vtus: ⁊ mã calida ē cā āt q modicū locū occupāt: ſi vō ī latitudinē tendāt: ⁊ ſignū ē malū ⁊ cā. ſignū āt q virt⁹ ē debilis ⁊ mã fria ē ⁊ expedit vel exigit diuturnitate ad digōeꝫ. cā āt mala. qñ multū locū occupāt. oꝫ āt h apata ⁊ eqleꝫ et molle habere cōmaturationē mãe: vbi ñ vna ps ipiuſ ſit dura alia mollis: neqꝫ media ipius qdē ſit maturata: ⁊ q̄ igit circūdura. ⁊ intēde qđ ipe dicit: nō circūdura cui⁹ expō ē h q̄liter oꝫ cōmaturari mãꝫ. voles āt dic. et deorſū tēdētia apata q̄ſi q deorſū tēdat vel repat mã: ⁊ ñ ſurſū: aut chirurgia fcā ī illo mēbro: bñ expurgabilis inueniat mã: ⁊ dicit q nō vult ea eē bicipitia: q: nã diuiſa īfirma ſit: ⁊ nō maturat mãꝫ. ⁊ inſpice artē hy. qñ dicit. circūdura ⁊ capitata: ⁊ medijs vſus ē vocib⁹ pp h dixit ɔ̄ria boꝝ mala ⁊ q̄zto plus ɔ̄ria tanto peſſima. Predicta āt ſicut media: ñ ex neceſſitate hñt ɔ̄ria mala: acuta āt bona manifeſtū ē q ɔ̄ria mala ſunt. 13

Hic aūt hy. trāſfert ſe ad tpa: ⁊ intendit de autūno determinare: iſte āt autūn⁹ ineqlis eſt: ⁊ vt verū dicā ſīcū tps ē ſꝫ vnā cōplexionez: ſꝫ vō cōplexiōeꝫ calidi ⁊ fri: ineqle ē. Eſtas āt calida ⁊ ſic. ē ver vō bñ tpatū: hyēs vero frida ⁊ hūida: q̄re in ve qdē ſupueniūt ſinochi tūc. n. ſāguis dñat: in eſtate vero ttiane egritudines ppt colerā ru. in hyeme vō ppt flegma aphimerine: in autūno vero melācholice egritudines ⁊ qrtane. forſitā āt ⁊ oēs morbi in ipſo fiūt: qñ in eſtate generat colera ru. ppt cōplexionē tpis: gnāt: ⁊ flegma ppt malā dietā: ⁊ ppt cōplexionē fructuū ſupueniēte autūno mouēt hui⁹ hūores ⁊ gnānt differētes morbos: ſꝫ aliqtiēs magis fiūt aphimerine: aliqtiens ttiane: ſm dñiuꝫ itaqꝫ hūoris ſm cōplexiōeꝫ patiētis ſm dietā forſitaſſis āt ⁊ ſm cōplexionez tpis: multotiēs āt autūn⁹ alterat: ⁊ fact⁹ ē ſic. ⁊ ca. ⁊ generauit mltas tertianas aut fri. ⁊ hu. ⁊ intulit multas aphimerinas: otingit aūt q totū tps permutatum eſt. Qñ igit autūn⁹ hꝫ ineqlitatē: pp h ī ipſo egritudines vel mã ipſaꝝ q̄ in eſtate ogregant: ⁊ occītant nūc ſupueniūt in modū belli: in modū feraꝝ: ppt h autūnū ferinuꝫ vocauit ppt incurſuꝫ morboꝝ mltotiens āt melācholic⁹ hūor ſupabūdauit: ⁊ aut ī vno mēbro: ⁊ fecit in cācruꝫ aut in toto corpe ⁊ facit cācruꝫ ⁊ elephātiā q̄ ſūt fera: ⁊ ppt h ferinuꝫ dixit autūnū: ſꝫ dubitant qdā qñ ⁊ de lūbricis fac mētionē ⁊ aſcaridibus hi. n. a flegmate putrefcō generantur: ⁊ crudo hu. ⁊ dicim⁹ q qñ fit aphimerina flegmate putrefacto: ſimilr fiūt ⁊ hi flegmate ogregato. Uolēs āt dſignare ppetates autūni dixit. In occaſū: qñ āt ann⁹ pportionat toti diei. ſ. diei: ⁊ nocti: igit ⁊ tpa āni pportionant ptib⁹ diei ver. n. ipſi oriētali: eſtas vero meridiei: autūn⁹ ocidēti hyēs vero nocturno: vñ ⁊ a tpe inſult⁹ vel motus poriſmi poſſum⁹ dicē q̄ eſt egritudo ſiqdē. n. in mãe īcipit: poti⁹ ē ſinoch⁹ ſi āt in meridie ttiana ē dino: ſi āt in occaſu qrtana: ſi vero in nocte aphimerina vt in plurib⁹. Oꝫ āt pmā acceſſionē poriſmi oſiderare: qñ nō eſt incōueniēs: ſi pm⁹ aut poſteri⁹ moueat morb⁹ ⁊ pmutet acceſſiōes: ⁊ h qdē in plurib⁹ fit: multotiēs āt ⁊ tertiana ī nocte fac acceſſionē: ⁊ aphicria in meridie. Aſcarides āt ſūt gen⁹ lūbricoꝝ. annū āt dic ī occaſū: qñ annus tot⁹ autūnalis fcūs ē: q̄ſi ieqlis. ⁊ ī his ē intētio. 14

Qđ ſint Aſcbaride

Multotiēs āt dixit. q de pticularib⁹ morbis determinat ⁊ pp h diſcōtinua ſit documēta. Sꝫ dictōes h plane ſt. Dcm ē āt vobis q multiplicit dr puer. ⁊ ſic h de puero nouit genito itelligēduꝫ ē. Quid āt dic hy. qñ ē puer ⁊ huic ſupuenit tuſſis: deinde: ⁊ fe. otinua ⁊ pturbatio vētris ⁊ apate gnāto diſſoluta ē paſſio: apa tñ generatuꝫ eſt in. xx. dic. xx. āt dic aut illā q̄ eſt p⁹ duos mēſes vt ſit p⁹. xx. diē generatuꝫ apa ⁊ in. lxxx. diſſolutio. xx. āt dico dieꝫ q̄ eſt poſt. xl. part⁹: vt ſint oēs dies duo menſes. ſ. lx. Ga. āt ſeneſcens in opibus artꝫ cuꝫ rōne dic: q nihil tale vidi factuꝫ in hui⁹ pueris: ſi vero ⁊ fiat raro fit: ⁊ eoꝝ q̄ fiunt raro nullus aſſignat cām: h qdeꝫ falſa eſſe dic q vero oñs eſt veri: dicit. n. veꝝ eſſe q in pueris multotiēs apa ſuperuenit: ſꝫ h volo dic hy. in partib⁹ inferiorib⁹ potiuſq̄ꝫ ſuperiorib⁹ ſic. n. volum⁹ mēbra igbilia pati potiuſq̄ꝫ nobilia: ſic inferiora potius volumus pati q̄ꝫ ſuperiora ſi āt aliqñ ad ſuperiora tendat mã: nō ad mēbruꝫ nobile ſꝫ ad ignobile: timeo āt ne tendat ad cerebꝝ aut ad oculuꝫ: ſi vero veniat ad mēbrū ignobile magnuꝫ volo fieri apa: ita q fiſtulet ſic in ppleumonicis qñ āt ſuperius tendit mã mltotiens tendit in hūores: ⁊ ibi gnāt apa: ⁊ exinde infirmū fit mēbꝝ illđ: dico āt hūeri: ⁊ inde ſeqt acroſia. i. nō nutrimentuꝫ: ⁊ ſic galiācones hi. fiunt. i. habent hūores ſicē cati: ex eo q ſbtiliant mēbra ⁊ aſſimilantur murilego. Sꝫ oꝫ nos ſcire qñ triplicez permutatiōeꝫ dicit in in pueris: aut per apa vt dictuꝫ eſt: aut per vulnera: aut p fluxum ſanguinis ex naribus: ppt hoc ſeipſum expoſuit dicens. Magis perfectioribus: ⁊ in his eſt intentio.

Bene addidit hy. hanc dictionez: perfectis: q: ſi iperfect h ſuperuenerit. i. pueris: quoniaꝫ ⁊ mltotiens nō fiunt galiācones. i. nō habent humeros ad ſimilitudinem murilegi.

Quare hy. vocet autumnum.

Nõ oportebat ipꝫ dicẽ vlceꝝ diſpõeꝫ: nõ. n. vlcera ſũt q̃ a ꝓfundo exeũt: ſꝫ mã ẽ. Et ad h̃ dicimꝰ ꝙ effectũ loco efficientis cãe dixit ſiẽ ꝯſuetudo ſua ẽ. In huiꝰ ãt vlceribꝰ dicẽ ꝙ fit alſatio ſi nõ rotũda vel ꝓfunda fuerit. † Hoc. n. rotũda mala ſũt: aut ꝑꝑ id ꝙ capaciſſima ſũt: ſiẽ demõſtratꝛ a geometriſ: aut q2 nõ hꝫ locũ nã vbi firmet fũdamẽta carnis ĩ angulis aũt vlceꝝ tandꝫ fundamẽta carnis ꝯſtituit ⁊ ĩcipit curare: ꝓfũda aũt mala ſũt qñ ꝓfũda a coꝛroſiõe fiũt. coꝛroſio fit a venenoſo humoꝛe. i. colerico ⁊ acuto ⁊ ſi huiꝰ humoꝛ fuerit pueris. qd hõi ſpandũ ẽ in h̃. q. d. nihil.

† Cã q̃re vulnera circularia tardiꝰ ſanantꝛ.

Si ſanguis dicẽ fluat ex naribꝰ: pauſat moꝛbꝰ: aut vena rũpatꝛ per quã egrediatꝛ mã. 15

Solutões ãt ⁊ vlceꝝ diſpõ niſi rotũda ⁊ ꝓfũda ſunt: talia vero peſſima ⁊ aliter.

Lachꝛyme ĩ acutiſ moꝛbis moleſte volentiũ qdeꝫ vtile: inuitoꝝ ãt exiſtẽs malum.

Et qbus circũtẽdũtꝛ palpebꝛe malũ: malũ ãt ⁊ ſup ḋ ſiccatũ velut ſpuma ⁊ caliginoſũ malũ ⁊ aridũ: ⁊ ſoꝛdidi ĩtroꝛſuꝫ ⁊ ſtupidi ⁊ vix ꝯuertibiles ⁊ ꝯcaui ⁊ alia que relinquuntur.

Exinde ad aliã doctrinam trãſfert ſe hy. dcũ ẽ aũt vobis ſupiꝰ: ꝙ venio ad egrũ: igro ſpẽm egritudis ⁊ ſiue ſalutifera ẽ aut moꝛtifera: iuenio ꝙ ſalutifera: ⁊ aut terminabitꝛ aut ſoluetꝛ: ⁊ terminabitꝛ aut ꝑ expurgõeꝫ aut ꝑ ãpa. de oĩbꝰ aũt his determinatũ ẽ: q̃ mã aũt nõ ſemꝑ ſalubꝛis ẽ moꝛbꝰ: ſꝫ ⁊ moꝛtalẽ iuenio: ꝑꝑ h̃ dicas ſiẽ comẽtatoꝛ: ſigna moꝛtalis moꝛbi: ꝑꝑ h̃ hy. ḋ lachꝛymis ĩuitis mẽtionẽ facꝛ tanq̃ꝫ ḋ ſigno moꝛtali. Lachꝛyme aũt volũtarie ſũt aũt ñ volũtarie. volũtarie qdẽ ſũt ſiẽ qñ volumꝰ flectere ꝑ lachꝛymaſ diuinũ: ñ volũtarie vero aut ꝑꝑ ophtalmiã aut ꝑꝑ vulnus aut ꝑꝑ ebꝛietatẽ aut ꝑꝑ multitudinẽ marie. nihil tale iuenio ſꝫ iuenio ĩuitas lachꝛymas ĩ adnſtiõe ⁊ feruoꝛe ĩ q̃litate calida. igitꝛ nõ ꝑꝑ multitudinẽ h̃ ſupuenit: ſꝫ magis ꝑꝑ debilitatẽ virtutũ: qñ lachꝛyme huiꝰ qñq̃ꝫ male ſũt qñq̃ꝫ nõ male. Manifeſtũ ẽ ab h̃ exẽplo. verbi gratia: vẽio ad duos aliquos ĩuenio ĩ vtroq̃ꝫ pedes fridos: ⁊ dico ꝙ huic qdẽ moꝛs ſupueniet: alij vero nõ h̃ aũt ꝑꝑ qd dico: ⁊ dicẽdũ ꝙ in h̃ iuenio moꝛtificationẽ virtutũ ⁊ frigiditationẽ. ĩ alio iuenio qñ ſenilis ẽ etas: ⁊ ꝑꝑ etatẽ fitꝛ ĩfridatio: aut multotiẽs neq̃ꝫ ſenilẽ ĩuenio etatẽ: ⁊ tñ ñ dico moꝛtalẽ hãc frigiditatẽ ſꝫ potꝰ chꝛonicus ẽ moꝛbꝰ. qd. n. ꝙ ĩ phlegmate ẽ moꝛbus: ⁊ ꝑꝑ h̃ ſupuenit frĩtas †. Similitꝛ igitꝛ ⁊ ĩ lachꝛymis: ſi qdẽ. n. ĩuite fiũt ꝑꝑ debilitatẽ virtutis: moꝛtifeꝝ ẽ h̃. ſi vero ꝑꝑ ebꝛietatẽ: aut aliq̃ꝫ aliã huiꝰ cãm ẽ moꝛtale. Nec igitꝛ moꝛtale ipm ſupponit. dixit n. acutis: ⁊ ñ ſufficit h̃: ꝑꝑea ꝙ acutꝰ põt eẽ moꝛbꝰ: ⁊ lachꝛyme emanãt: ⁊ nõ eſt h̃ moꝛtale: ꝑꝑ h̃ accidũt male hñtibꝰ q̃ſi ĩ debilibꝰ ⁊ hñtibꝰ alia ſigna moꝛtalia. Sciẽdũ aũt ꝙ ĩ ꝓnoſticis qdeꝫ dixit. Et frõtẽ aridã ⁊ tenſã: h̃ aũt dicẽ: palpebꝛaſ. ꝑꝑ h̃ aũt oñditꝛ multa ſiccitas: vñ ꝑꝑ ſiccitatẽ nõ ſolũ palpebꝛe circũtendunt ſꝫ ſpũa fit ⁊ ſiccitas: vñ a metaphoꝛa ſpũe maris. ⁊ fluere qḋ lachꝛymas debilitas eſt retẽtiue virtutis: ſpũa vero debilitas alteratiue exide ⁊ oculi ĩferiꝰ ſoꝛdidi q̃ſi aũt ĩterioꝛa palpebꝛaꝝ. i. ipſi oꝛbes oculoꝝ: h̃ ãt fit qñ caloꝛ nãlis extictus ẽ ⁊ iõ nõ defertꝛ aliqd ad oculos: ⁊ ſic fiũt ſoꝛdidi: aut qñ albuginꝰ fit ſoꝛdidus multotiẽs manẽt: ⁊ oculi cõſiſtẽtes ſiẽ ĩ ſtupido: multotiẽs aũt ꝑꝑ diſpõeꝫ aliq̃ꝫ ſpaſmi cõtingit eẽ diſſolutionẽ lacertoꝝ oculoꝝ: ſicut fit ĩ epilepticis. ꝑꝑ hec aũt oĩa oñduntꝛ virtutes oẽs male ſe hñe ꝑꝑ lachꝛymas aũt ⁊ ſpumã demõſtrantꝛ nãles deficiẽtes. ꝑ id aũt ꝙ oculi ſũt ĩtroꝛſus ſoꝛdidi: vitales virtutes deſignat ĩfirmari ⁊ extinctionẽ caloꝛis nãlis. ꝑ eo aũt ꝙ ĩmobiles fiũt aĩales ſignificat eẽ ĩfirmas †. Quũ aũt ſicut dicũt phi: oculi q ſũt ad modũ feneſtraꝝ aĩe: declarãt ipſam qũo ſe hꝫ: ⁊ oẽs virtutes infirme ſunt: quid boni ſperãdum. q. d. nullum.

† Nõ hic de lachꝛymis.

† Oculi q ſũt ad modũ feneſtrarũ aĩe ḋclarant ipam quõ ſe hꝫ.

Opoꝛtebat ipm deſiccationẽ ꝑoꝛdinare q̃ ẽ efficiẽs tẽſionẽ palpebꝛaꝝ: ⁊ tũc qḋ dicimꝰ loco cãe efficiẽtis. idñter vſus eſt aut: qñ deſiccatuꝫ qdẽ ḋ ſpũa dixit: tẽſuꝫ ãt ꝑ palbebꝛas: qñ n. deſiccatũ nõ dicẽ de palpebꝛis: mãifeſtuꝫ eſt ꝑmo qdẽ ex eo ꝙ addurit ſtatĩ ſpumã: ſcḋo vo ꝑꝑ id ꝙ ĩferiꝰ parũ dixi ⁊ aridũ q̃ſi palpebꝛe ſic. ⁊ tarde mobiles: ⁊ ex h̃ ꝑꝑ debilitatẽ fit vĩtutuꝫ

oculos ãt eẽ mobiles deſignat aut pñtẽ alienationem aut futurã. Et alia q̃ ḋrelinquuntꝛ. Que ãt dicẽ alia aut alia ſigna moꝛtĩ: vt modũ iacẽdi ⁊ hꝰi: ⁊ alia dicẽ q̃ſi alſ paſſiones oculoꝝ: de ꝯcauitate oculoꝝ aut taciturnitate nihil dixit hoc autẽꝫ derelinqt. 16

Febꝛe he qdẽ demoꝛdẽtes manuꝫ: he vero mediocres: he vero nõ demoꝛdentes: ſupꝛedentes vero.

He vero circũurentes cõfeſtim: he vero per totum lente ſicce: he vero ſalſuginoſe.

Trãſfert ſe hy. ad aliud documẽtuꝫ: ⁊ vult ſpẽs febꝛiũ determinare: ſꝫ h̃ ad mẽoꝛiaꝫ excitamꝰ doctoſ eoꝝ q̃ dcã ſt in li. de ſpẽbꝰ ſe. docto tñ ĩ doctũ. Sꝫ ꝑmo ingramꝰ ſbaꝫ ſe. ſbaꝫ ãt dico ſimplr eẽntiã ipiꝰ: non ſbaꝫ q̃ ꝑ ſe ẽ: qñ ãt ſe. accñs ẽ: ꝙ ãt ſba deſignat ⁊ ſimplr eẽntiam ſcitĩ ⁊ accepiſtis audiẽtes ſbaleꝫ diffinitionẽ medicine: dictũ eſt ãt ⁊ in ꝑdicamentĩ: ꝙ equoca eſt ſba: qñ dicebatꝛ ꝙ equocũ nomen ẽ ſolũ cõe: rõ vo ſbe q̃ ẽ ſm nomẽ diuerſa ẽ ãt ſe. ſbalis diffõ q̃ dicẽ: ꝙ ſe. eſt ex nãm caloꝛ ꝓcedẽs a coꝛde in artias ſuoq̃ꝫ ledẽs effcũ: ⁊ nõ itẽdas eraſiſtrato dicẽte: q̃dã motõe arteriaꝝ fieri ſe. ſpẽs ãt ſumuntꝛ aut ab eẽntia ſe. aut accñtibꝰ. Subſtãtiales ãt dico dras q̃ ſumuntꝛ a ſba accidẽtales xo q̃ ſumuntꝛ lõge a ſba ſiẽ riſibile ſbale ẽ hois q2 eſſentiã ſuã attingit grãmaticũ vero accidẽs q2 remotũ ẽ ſi igitꝛ ĩ ſe. aut a ſba aut ab accidẽtibꝰ. Et a ſubã qdẽ ſũt a q̃li caliditatĩ aut a mã aut a mõ motiõis: ⁊ a caliditate qdẽ ſiẽ qñ dicimꝰ acutã ſe. aut moꝛdẽtẽ aut lenẽ: a mã ãt ſiẽ dicẽ ga. h̃ qdẽ remota qñ ĩgrimꝰ aut ĩ ſpiritibꝰ ẽ ſe. aut ĩ humidis aut ĩ ſolidis. a cõtinẽte qdẽ ſiẽ qñ q̃rimꝰ aut ĩ ſãguine aut ĩ phlegmate aut in co. ru. a mõ ãt motõis ſiẽ qñ dicimꝰ: ꝙ in ꝑncipio acuta ĩcidit q̃litas: poſtea vero lenis: aut qñ in ꝑncipio qḋ lenis: poſtea vero acuta. † Prius. n. ⁊ poſteriꝰ modi ſũt motõis: dicẽ ãt vehemẽtẽ ſe. aut debilẽ q̃le ẽ. ſi ãt qs dicat multã ſe. ⁊ hmõi: aut modicã aut abuſiue dr: aut ꝑꝑ mãm multã dicẽ ſe. q̃ ẽ in mlta ſe. ⁊ hmõi ſũt ſubãles drie. Ab accidẽtibꝰ vero aut ꝓpinqs aut rẽotis: ⁊ ꝓpinqs qdẽ ſiẽ os rubicũdũ ⁊ os croceuꝫ h̃ qdẽ in ſãguine fit: aliud vero ĩ co. ru: albũ vero in phlegmate. liuido vero ĩ melãcholico hu. h̃. n. ipſuꝫ hu. deſignãt qũo ſe hñt. dicẽ ãt aut ꝯtinuã ſe. aut interpolatã: h̃ ãt valde rẽotũ ẽ accñs: ſiẽ pleureticã ſe. aut nephꝛeticã. vñ ⁊ hy. dixit ⁊ alia talia. Fe. he qdẽ ḋmoꝛdẽtes manũ: he vero mediocres: qñ ãt ⁊ demoꝛdẽteſ ⁊ mediocre q̃litates ſũt: ⁊ ſũt tactꝰ ꝑꝑ h̃ ⁊ ſenſus tactꝰ facꝛ mẽtõeꝫ: ⁊ hoꝝ dicẽ cognitionẽ. debat. n. dicẽ: he qdẽ demoꝛdẽtes: he vero nõ moꝛdẽtes ſꝫ vſus ẽ ꝯrio noĩe ⁊ dixit mediocres ſic. n. ⁊ tepidũ. i. minꝰ calidũ: frim poſſibile ẽ noiare. oꝫ ãt hic apponere ꝑ totũ ḋmoꝛdẽtes. ꝑ totũ mediocres: he ãt drie q̃litatis ſũt. he vero nõ demoꝛdẽtes: ſuperreddẽtes vero he ãt drie ſũt mõi motiõis: multotiẽs. n. ſubtilis mã ẽ: ⁊ ſtatĩ nobꝭ tãgentibꝰ ſentitꝛ acuta q̃litas: mltotiẽs ãt groſſa ẽ mã ⁊ nobis tãgentibꝰ patiens membꝛuꝫ fit caliditas: exinde raritas poꝛoꝝ: ⁊ ſic fit ſubtiliatõ materie ⁊ diafoꝛeſis: ⁊ pꝰ ea ſentimꝰ q̃litatẽ multotiens ãt ſic ſubtiliſſima eſt ꝙ ſimul cũ inductiõe manus ſtatĩ diafoꝛeſis fit.

De diffinitiõe febꝛis

† De qbuſdã drijs ſbſtãtialibuſ ⁊ accidẽtalibꝰ ſe.

Statĩ ãt ⁊ ꝑ totũ diuiſit hy. nũ vo in vtriſq̃ꝫ vtraq̃ꝫ dicẽ. he vo circũurentes ſtatĩ ⁊ ꝑ totũ ⁊ ꝯfeſtĩ lẽte ſicce: qdã arbitratꝛ: ꝙ lẽtã ſe. dicit ẽphimerã: qñ aũt flegmate fit: ⁊ ſupponitꝛ eidẽ caliditas: nõ ẽ ãt h̃ veꝝ: ſꝫ lẽtas ſiccãs dicit vt diceret ethicã ſe. vñ addurit ẽphimerina qdẽ lẽta ẽ: ſicca vo nõ ẽ ſꝫ hũida ethica vero lẽta ⁊ ſicca: quoniã ãt in ſolidis mẽbꝛis fit: ſalſuginoſe: hec ãt

ꝺꝛia nõ ẽ ſenſibilis tactꝰ ſꝫ potiꝰ guſtꝰ ⁊ ad h̃ ꝺicimꝰ: ꝙ ⁊ h̃ ſenſus tactꝰ eſt ſic .n. ſi in mari balneet̃ ⁊ ſalſedine aſperitas aut moꝛdicatio maneat in coꝛpoꝛe ſicut ſi eſſet a ſpinis vulneratus: ſic: ⁊ hic talis quedam aſperitas fit patient̃ ⁊ manu medici.

Pẽfiga qdã ꝺicũt eẽ ſpũꝫ qdã guttã aq̃: qdã ãt radiũ ſol: qdã ãt aiaꝫ: qdã ãt ãpullas aq̃: ⁊ p̃mi qdeꝫ ꝺicũt pẽfigodees ſe. q̃ ſiũt i ſpibꝰ aut in qbꝰ ſpũs gnãnt̃ vł aſcendũt cũ ſe. ſcꝺi ãt ꝺicũt ꝙ pẽfigodees ꝺic ſe. q̃cũqꝫ h̃nt tãq̃ꝫ guttas aq̃ i coꝛp̃e: ⁊ vñ addidit mãibꝰ guttoſe: ttij ãt ꝺicũt ꝙ pẽfigodees ꝺic ſe. vꝛẽtes ⁊ in ardoꝛe ſupueniẽtes: q̃rti v̾o ꝺicũt ſe. pẽfigodees illas i qbꝰ alienatio fit ⁊ leſio v̾tutũ aĩaliũ: vlti ãt ꝺicũt ꝺ q̃ꝝ opĩone ẽ hy. ⁊ v̾a ẽ hec opio: qñ pẽfigodees ꝺic ſe. h̃ntes lẽticulas: vbi ⁊ iduxit ꝺicẽs: ꝙ vidẽ poſſibile: q̃ſi poſſibiles ſꝫ ad medicũ: ñ .n. ad patiẽtẽ: h̃ ãt h̃ ꝺicit: ꝙ poſſibiles ſit q̃ſi poſſibiles videri: ſꝫ poſtq̃ꝫ ꝺedit medico cognitõeꝫ a tactu: nunc ãt ꝺat eidẽ cognitiõeꝫ a viſu.

Que ſint febꝛes penſigodes

He vero exrubicũde: ⁊ he ãt excrocee he vero liuide he vero laude ⁊ alia talia.

Diſtẽſiões coꝛpis: ⁊ duricies articuloꝝ ⁊ idẽ diſſolutus malũ ⁊ cõfractiones articuloꝝ malum.

Oculi virilitas repercuſſiui

Et reiectationes: ⁊ confractiones malum.

Qñ ãt vidit hy. qꝺ rubicũdꝰ coloꝛ mł'totiẽs ⁊ ſꝫ nãꝫ ſuenit̃: liuidꝰ ãt nũq̃ꝫ ſꝫ nãꝫ ſꝫ ſp extra nãm: ꝑꝑ h̃ i rubicũdo qdẽ ⁊ croceo ex ꝑꝑõem qdẽ adiũxit vt deſignet id qꝺ ẽ extra nãm. in liuido aũt nõ ita ẽ he aũt ſũt ꝺr̃ie ab accidentibꝰ ꝓpinquis ſube. 17

Dictũ ẽ ãt vob qꝺ ꝺiuiſa ẽ h̃ doctrĩa. aliud qddã .n. docet hic hy. ſꝫ ⁊ hec nãm imitãs q̃ gaudet in medijs ⁊ ipẽmet extrema vitupans media laudat. ſꝫ ſm ſuppõeꝫ ꝺictões p̃mo explanemꝰ. ⁊ ꝺinde itẽtionẽ ꝺicamꝰ ⁊ cãm. mẽtionem fac hyp. de ꝺiſtẽſo duro. ꝺiſtẽſum ẽ .n. qꝺ tẽdit in ruptõem. duꝝ vero qꝺ non ẽ tractabile. † Et qdã duꝝ ⁊ tẽſuꝫ idẽ eẽ opinant̃ ⁊ ñ ẽ veꝝ. p̃mo qdẽ qꝺ vtꝝ inflatꝰ ⁊ ꝺiſtẽſus ẽ ñ tñ duꝝ eſt lapis vero ⁊ durus ⁊ ꝺiſtẽſus: ſi .n. duꝝ hoc ⁊ tẽſuꝫ eſt tẽſuꝫ vero ñ duꝝ. ⁊ h̃ ãt hẽmꝰ ab ariſ. ꝙ nõ ẽ nã iniuſta. nõ .n. plura opponit vni: ſꝫ vnuꝫ vni: duro qꝺ molle: tẽſo vero remiſſũꝫ: q̃re aliud ẽ tẽſuꝫ: ⁊ aliud duꝝ ⁊ h̃ ẽ expõ ꝺictiõis. intẽdit ãt ꝺicẽ: ꝙ duri ⁊ ꝺiſtẽſi articuli: aut molles aut remiſſi ꝺifficiles ſunt: ꝺic: oꝫ ãt ſb̃ intelligere vltra moderatuꝫ id qꝺ ꝺic: q̃ ãt ẽ cã fiẽdi duros articulos: ⁊ ꝺicimꝰ ꝙ duricies ⁊ deſiccatio: ⁊ qñ eedẽ cãe faciũt ⁊ duriciẽ ⁊ ꝺiſtẽſiõeꝫ: ex h̃ decepti ſunt: ⁊ ꝺicebãt idẽ ꝺiſtẽſuꝫ ⁊ duꝝ: ſꝫ dubitãt qꝺ ꝺicẽtes: ꝑꝑ q̃ꝫ cãꝫ ñ ꝺ molli ⁊ remiſſo mẽtõeꝫ fac: ⁊ ꝺiciꝰ ꝙ potẽtia h̃ fec. ꝺicebãt .n. ⁊ totuꝫ ꝺiſſolutuꝫ. ꝺiſſolutuꝫ ãt remiſſiõis ẽ: poſtea ãt qñ moderatã ꝺiſtẽſiõeꝫ: ⁊ moderatã duricieꝫ efficiunt: niſi ſupponat̃ humiditas ex q̃ fit mollicies ñ fit aliqd maluꝫ. ⁊ ꝑꝑ h̃ h̃ ꝺimiſit poſtea ꝙ ꝺifficiliũ acutũ cõſecutio ẽ: h̃ ãt ſic acuta magna faciũt: ⁊ h̃ hꝫ p̃ns ĩtẽtio. Diſtẽſiões coꝛpis: ⁊ duricies articuloꝝ. ⁊ idẽ ꝺiſſolutꝰ malũ: ⁊ ꝯfractiões articuloꝝ malũ ꝺiſtẽſiões ꝺicit articuloꝝ. ꝺiſtoꝛſiões articuloꝝ ſiue remiſſi ſiãt ſiue ꝺiſtenſi. ꝺiſtẽſio ãt fit: vt ꝺcm̃ ẽ. aut a ſiccitate aut a frigiditate. ⁊ idẽ ꝺiſſolutꝰ ꝺic: q̃ſi foꝛtitudo illiꝰ. Et cõfractões articuloꝝ qdã ãt libꝛoꝝ h̃nt modũ iacẽdi: qdã cõfractões. ga. nõ plꝫ ꝯfractio. † Modꝰ .n. iacẽdi circa totũ coꝛpꝰ v̾: ſic ꝺcm̃ ẽ i ꝓnoſticis. ⁊ ſi ſup vẽtrẽ p̃ter ſolitũ iacuerit: aut ĩferiꝰ tẽdẽs: ſignificat aut alienationẽ aut doloꝛẽ ⁊ moꝛtẽ. ſi ãt hꝫ ꝯ̃factiões: ſignificat ꝺiſtoꝛſionẽ articuloꝝ: inducit ãt cõfractiões articuloꝛum.

† Nota ꝙ duruꝫ ⁊ tẽſuꝫ non ſũt idem

† Jacere ſupꝛa ventrẽ aut inferiꝰ tendẽſ alienationem doloꝛeꝫ aut moꝛtem ſignificat.

Virilitas v̾ a ꝑturbatiõe ⁊ ira ⁊ motõe inoꝛdinata. ſic .n. virilẽ ꝺicimꝰ hoĩeꝫ vane loq̃ntẽ: ⁊ q facit virilit̃ vana ⁊ multotiẽs vane veniẽtẽ: ſic igit̃ virilitatẽ oculi: ꝺic inoꝛdinatũ motũ oculi h̃ ãt ꝯtigit ꝑꝑ ꝺiſſolutõeꝫ lacertoꝝ oculoꝝ: ⁊ qꝺ ꝺcm̃ ẽ alibi: iſtabiles ⁊ tremuli: h̃ ãt oculi virilitatẽ ꝺic. ꝺ̃ſignat aũt aliẽatiõeꝫ: aut p̃ntẽ aut futuram.

Quidã ãt acceperũt vnũ ſmonẽ h̃ eẽ cuꝫ ſupioꝛi: ⁊ ꝺixerunt ſic. oculoꝝ virilitas ⁊ reiectatiões qñ ãt ꝺic. reiectat̃ oculꝰ huc illuc: ꝑꝑ h̃ viril̃ tanq̃ꝫ motꝰ inoꝛdinate: ⁊ plures ſũt ei grates: qñ ⁊ cãm ꝺixit: repcuſſiuũ ꝺicẽs ſignificat .n. alienatiõem aut p̃ntẽ aut futurã. alij ãt acceperunt reiectiões ⁊ ꝯfractiões ꝑ totuꝫ coꝛpꝰ: qꝺ ⁊ veꝝ ẽ: qñ ãt i firmitas ẽ virtutꝫ nõ ſoluꝫ velamina ꝓiicit nã ſꝫ ⁊ ꝓpꝛiuꝫ coꝛpꝰ ſicut alienuꝫ. qꝺ ꝺcm̃ ẽ in ꝓnoſticis cõſiderare oꝫ ⁊ egꝝ q̃ ſi virtuteꝫ patientis. h̃ ãt h̃ ꝺ̃ſignat: ⁊ ꝙ ꝺicit reiectatiões: h̃ eſt qñ in vrente ſe. deducit ſe de loco ad locuꝫ ⁊ reſilit ⁊ ꝯfractiões ꝺicit: q̃ſi qñ ſuperuenit ſpaſmoſa ꝺiſpõ: aut ſupcilio fcã: ⁊ qꝺ ꝺcm̃ eſt alibi: curuuꝫ: h̃ h̃ ꝯfractiõeꝫ ꝺixit. h̃ ãt vno lacerto ꝺiſſoluto. aut vno lacerto ſpaſmato. Explicit particula pꝛima. Incipit ſecunda. 1

Adapire coãguſtare hec qdem illa vero non.

Humoꝛes hoſ qdẽ excercere hos ãt appônere illos

Completa eſt a nob p̃ma pti. in q̃ ꝺedit plura ⁊ mirabilia documẽta: in qbꝰ ꝺidicimꝰ ſciam anathomiacã ⁊ nãle ⁊ p̃cognitiuã. nunc ãt tradit nobis ſcꝺam pticulã ⁊ ꝺiſcontinua ⁊ ꝺifficilia documenta docet. ſꝫ ſm ſuppõeꝫ pꝛiꝰ ꝺatã. ꝺictões explanemꝰ: ⁊ deinde intẽtioneꝫ ꝺicamꝰ ꝺic ãt. Adapire: h̃ ãt oẽs ſciũt: qñ ãpliare ẽ: ꝺic ãt: coãguſtare: h̃ ãt pl'es igñates itellexẽ duas ptes orõis eẽ apꝺ grecos: ⁊ credebãt ipꝫ ꝺicẽ coãguſtare ⁊ hũectare nõ ẽ ãt h̃: ſꝫ coãguſtare ꝺicit ꝯſtringẽ: hec ãt ẽ explanatio ꝺictiõis. Intẽtio ãt hec ẽ: qñ oꝫ coãguſtata coꝛpoꝝ apire: ⁊ adapta coãguſtare: h̃ ãt oꝫ facẽ qñ ad ĩmoderatã aut coãguſtatõeꝫ: aut apitionẽ tendũt coꝛpa. Curã ãt docet h̃ pticularẽ hy. volẽs ꝯſeq rõnẽ ꝺicẽtẽ. Cõtraria ꝯ̃rijs curant̃: ſꝫ nõ decipiaris ⁊ nõ ꝺiſcedas volẽs exercẽ artꝫ opa ſꝫ ꝺiſce cãꝫ coãguſtantẽ poꝛꝛos: aut ratificantẽ: ratificant̃ auteꝫ poꝛꝛi: ⁊ ꝺico de ĩmanifeſtis. Effundit̃ ãt imoderatꝰ ſudoꝛ aut ꝑꝑ caliditatẽ: aut ꝑ ꝓ̃poſitiuã motiõeꝫ expulſiue: aut ꝑꝑ debilitatẽ v̾tutꝫ: ⁊ ſi ꝑꝑ caliditatẽ rarificent̃ poꝛꝛi: infrigida: ſi v̾o ꝓpt̃ ꝺ̃bilitatẽ v̾tutꝫ ꝯfoꝛta. † Et q̃dã admirabile ꝺicã: ꝙ vinũ puertit ſudoꝛes: ⁊ mł'totiẽs ſudoꝛibꝰ emiſſis tradidi vinũ ⁊ ſudoꝛeſ ceſſauere: qñ foꝛtificaui v̾tutẽ ꝺ̃bilẽ: ſimil'r ⁊ i toto coꝛpe ſi venena rarefiat aliqꝺ mẽbꝝ: mł'totiẽs ãt coãguſtant̃ ꝑ ꝯ̃ria: aut ab infrigidatiõe: aut ab aq̃s albul'. i. pluuialibꝰ aut fluuialibꝰ: aut ꝑꝑ debilitatẽ expulſiue: qñ aũt mł'totiens in ſupioꝛibꝰ aut ꝑꝑ caliditatẽ eſt: ⁊ rarificatio fit ꝯuenient̃: qñ ſuperioꝛa inſpicit: v̾o circa cutiꝫ nudi ſt: ⁊ exinde coãguſtatio ⁊ inecq̃litatis fit i coꝛpoꝛe ⁊ hoc ideꝫ oꝫ coanguſtate: hoc vero relaxare: ꝑꝑ h̃ idẽ ꝺixit hec qdeꝫ illa vero nõ ⁊ hec ẽ intentio hy. cũ ꝺixit. Adapire et coanguſtare: hec qdeꝫ illa vero nõ. Et nõ attendas ꝙ coanguſta mẽbꝛa aperias neqꝫ adapta coanguſtes.

† De admirabilitate vini i puertendo ſudores.

Et ꝺicit ꝙ oꝫ ãt itelligẽ ſupabundãtes hũoꝛeſ exercẽ ⁊ expellere: mł'totiens .n. medicꝰ qdeꝫ idiota veniens ad hydropicuꝫ ⁊ volens eũare flegma: eũauit co. ru. ⁊ potiꝰ leſit: hypocraticꝰ vero medicꝰ peccantẽ ⁊ ſupabundãteꝫ hũoꝛeꝫ eũat: ⁊ ꝑ ex ꝑꝑõneꝫ mãifeſtauit peccãtis hũoꝛis finaleꝫ euõeꝫ: volens ãt manifeſtare: qñ oꝫ hũida coꝛpa eũare ꝺixit deſiccare hoc .n. ꝑ diafoꝛeſim expellimꝰ: hoc eſt ſupabundantẽ hũoꝛeꝫ ⁊ facienteꝫ hũiditateꝫ ꝑ nitꝝ: arenã ⁊ ſaponeꝫ: ⁊ hꝰ i alia diafoꝛiꝫãtes. i. euapoꝛãtes hũoꝛes ſiccitateꝫ facimꝰ: hoc ãt opamur qñ circa cuteꝫ eſt humoꝛ: nõ .n. flebotomiã aut purgationeꝫ: hũc poſſumꝰ euãre: ꝺficientes ãt hũoꝛes reſtauramꝰ ꝑ alios: mł'totiens .n. iuuene exñte in aumaſtica etate ſupabundauit flegma: ⁊ hoc eũemus in ſene vero ſi ſupabundauit flegma nõ eũamꝰ hoc ſꝫ damꝰ et nutrimẽtuꝫ ꝓpt̃ has .n. cãs cibi ⁊ vitupant̃ ⁊ laudant̃ a ga. nõ ſꝫ ideꝫ ſꝫ ad aliud ⁊ aliꝺ. † Caulis .n. vitupat̃ in li. de nutrimẽto: qñ chachochimꝰ eſt ⁊ gnãns ſupfluitates: in ſimplicibꝰ ãt mł'totiens laudat ipm ſic pharmaciã: ſic g̊ ⁊ in pharmacia ſicut cibꝰ vitupat̃: ſicut vero pharmacia laudat̃: ⁊ vtimur .n. ipis

† Nõ hic ꝺ caule

in multiſ diſpõibus: huic qdē: illi vero nõ ruſus ſic epilog⁹ ē q: multotiēs alia mēbra idigēt eũone: ⁊ alia iductiõe hũoris. ⁊ hʼ eſt qd̃ intendit per: huic qdem: illi vero non. 2

Attenuare. n. oʒ piguia corpoꝝ: aut: p dietã aut pharmacias didiciſtis. n. in libro de cãis. qñ ē augmentũ extra nãm: ſic i nichomacho medico oʒ. n. attenuare iõ ſcriptũ ē de purgatione carnis. oʒ āt tenues humores ipinguare: ⁊ de humorib⁹ dicit. ſubtiles humores igroſſa: ⁊ miniſtra ea q̃ ſunt de ſimula ⁊ lacte ⁊ pingues attenuam⁹: ſic in his q̃ ſūt i pectore qñ videm⁹ q groſſa ē mã ⁊ tuſſim fac. vtimur his q̃ ſunt p orobũ. vt ipam mãʒ attenuem⁹. vtimur ſpatula ⁊ iſopo corp⁹ āt dicit totũ: ſic ⁊ cuteʒ ſi acuta ē diminuere: ſi vero diminuta augmētare: qdã āt libroꝝ hñt ⁊ neruos ſʒ nõ hũ hñt qñ āt multotiēs dic hy. q ego breuiloquus ſũ. tu vero itellige alia q̃cũq; indigent augmēto vel diminutiõe ruſus ⁊ hic epilogus qñ multotiēs mēbra multa egēt augmēto ⁊ alia iterũ diminutiõe: ⁊ iõ dixit: hec qdeʒ: illa vero nõ.

āt exſiccare: ⁊ huic qdem illi vero non.

Attenuare ipiguare corp⁹ cutē carnē ⁊ alia. hec qdē illa vero ñ lēire exaſpare. Indurare mollificare hec qdeʒ illa vero non.

Suſcitare ſtupefacere ⁊ alia multa talia quecunq;.

De duritie mr̃icis

Dic aũt vʒ ꝯriũ eē idurare ⁊ mollificare. ⁊ iõ dic hy. q ſi idurent mollia mēbra. oʒ āt ipa mollificare queadmodũ tracheã arteriã: ſi mollificata fiat: ſi ſm nãm dura oʒ ipſa idurare. queadmodũ ⁊ matricē: hãc aũt nã durã fecit vt recipiat ſpma: ſic videm⁹ ⁊ i his q̃ ſũt extra queadmodũ edificãs exaſpat muruʒ vt recipiat calcem. iteruʒ ⁊ hic epiglotus: hec qdem illa vero nõ indurare mollificare.

Multotiēs venio ad egrotãtē: ⁊ hic i pncipio ē iraſcibilʼ ferus iracũdus: ⁊ ñ ſolũ ꝯ ꝓprios ſʒ ꝯ extraneos ⁊ cognoſcēs mores ſuos q̃ʒuis furioſus ſit: dico hʼ eē ei ſm cõplexionē ſuã: poſtea venio ad ipʒ: ⁊ ſubito mitē qetũ taciturnũ iuenio ipʒ: ⁊ qd dico: qñ ſtupore capt⁹ ē huic igit iduco calida ⁊ acuta vt ipʒ ſuſcitē ad pmũ ſtatũ. ali⁹ āt i pncipio fuit mitiſ ⁊ qet⁹: deide ſubito iuenio ipʒ furibũdũ: ⁊ ferꝫ. ⁊ qd dico: hʼ furit: ⁊ tũc vtor narcoticis: hec āt p hʼ tradidit hy. dixit āt: ⁊ alia q̃cũq; talia vt intelligas ꝑmiſſa in narcoticis: ⁊ ſuſcitari a calidis ⁊ acutis.

Dr̃ia inter ʒeuellere ⁊ coeſundere

Sciēdũ āt qñ aliud ē ꝯeuellere: ⁊ aliud coeffundere. ecõtra euellere. n. ē: qñ ſm rectũ mãʒ trahim⁹: coeffundere ē qñ obliq̃ i adiacētia mēbra deriuam⁹ mãʒ verbi grã ſupponaꝫ ciliaca diſpõ: ⁊ flux⁹ i vētre: ſi igit volum⁹ coeffundere p vrinã ſtudem⁹ ꝑuertere mãʒ. dcm̃ ē. n. ab hy. vrina noctu multa fcã modicũ ſeceſſuʒ ſignificat cõuertim⁹ āt mãʒ ad vrinã: ⁊ nõ ãpli⁹ fluit vēter. multotiēs āt debiles ſũt renes: ⁊ pp hʼ ñ hēmus q vtamur coeffuſiõe ſʒ ꝯeuelſiõe vtor: ⁊ p vomitũ euacuo mãʒ: vt deſup eũata nõ fluat i vētrē ſʒ vbi hʼ facio nã debilitaꝫ deſup fcã euõe ſubita: iõq; hy. vt i medio nã recipiat qetē pp hʼ dixit Subducta ecõtraeuellere: vt intelligas vt ecõtraeuellas: ⁊ ruſus nutriens: ⁊ econtraeuellas. hʼ āt dic: pp ecõtra diſtãta ſubducere ⁊ qd̃ alibi dixit: in gymnaſticis regeſcere ſtatiʒ hoc auteʒ hic econtra diſtēta ſubducere. ⁊ hoc eſt qd̃ dicit. 3

Dictũ ē āt a nobis ſi recolitis q de pticularib⁹ egritudib⁹ ꝺterminat hy. ⁊ iõ ſmo ñ hʒ ꝯtinuationē: neq;. n. vendimas egritudies docet: ſic manifeſtat tractat⁹ diſcordiu⁹. ſʒ hʼ explanem⁹ ſimilit dictiões: deide dicam⁹ intētionē hy. ꝺ hũorib⁹ fac hʼ mētionē: ſcitis. n. qd ſũt hũores: hũida q̃ in nr̃is corpib⁹ diffuſa ſũt. dico aũt ſanguinē co. ru. melãcholiã ⁊ phlegma: hi. n. in eo q eq̄le hñt vel moderãt q̄le ⁊ q̃ʒtuʒ retificatũ ē corp⁹ nr̃m ⁊ ſanũ ſi vero ꝑuertaꝫ: aut ſm q̃ʒtitatem aut ſm q̄litatē egritudies fiũt. qd aũt dico de his. ⁊ ipſe hũor amic⁹ nãe vʒ ſanguis ſi ſupabũdauerit: ⁊ efficiat egritudies vñ ⁊ dcm̃ ē in aphoriſmis ad ſũmũ bone htitudies fallaces ſupabũdat aũt aut magis aut min⁹: ⁊ iterꝫ magis aut magis aut minus ⁊ min⁹ ſimilit. ſic. n. tertiana magis tertiana: aut minus aut ampli⁹ min⁹: hec. n. oĩa hũores dicunꝫ: eo q diffuſa ſunt in nr̃o corpore: eũteʒ aũt dic expulſa ꝓ eo q eũt ⁊ feruntur extra corp⁹. Coeffundere aũt dicit ſimul eũare cũ nã. q. d.

qñ nã eũat ⁊ nõ finalit eũat: ⁊ tu ſimilit euacua: ⁊ vnde eũat tu euacua: ⁊ ſi p ſudores eũat: ⁊ tu p ſudores emitte nãm: aut p fluxũ ſanguinis: ⁊ tu idē fac: ⁊ i alijs ſimilit. Quid aũt dicit cõmoueri ſimplicit: qdã āt librorũ hñt iraſci: qdã opari: qdã cõmoueri ⁊ hoꝝ triũ exqre a me expõem: q āt dicũt iraſci. ſic exponũt: qñ codeʒ mõ q̃ mouem⁹ hoieʒ ad irã: codē āt mõ ⁊ mãʒ. hʼ aũt manifeſta hy. ad irã. n. cõuertimus hoieʒ: mouētes ipʒ p iniuriã: ⁊ hmõi talia oʒ ⁊ i mã idē facere vt moueam⁹ ipm aut per pharmaciaſ: aut aliq̃ talia ⁊ iõ dixit iraſci. malus āt ē hic text⁹ ⁊ indign⁹ hy. oʒ igit dicerꝫ qñ opio hy. ē: dictio vero ñ ē ipſi⁹ vt dictũ ē ſupi⁹. q vero dicũt ꝯmoueri magis ꝓprie dicũt. moueri āt ſigt ſurrere. hʼ āt dictũ ē ab eo q mouenꝫ aĩalia: ⁊ ſurgũt ad coitũ. alij võ dicũt opari ſimile nãe qd ē āt hoc q dic generat āt nã h⁹i hũoreʒ: ⁊ tu genera: ⁊ dicim⁹ q hʼ ex nãm hũor ſupabũdat: ⁊ q̃liter hēam⁹ apponere q̄litatē. qd q̃ deſtruiꝫ hyppocratic⁹ canõ q dicit: q nihil penes me: ecce. n. hy. iterꝫ dicit. Dolor dolorē ſoluit. ⁊ adducunt exēplũ vt credaꝫ ſic. venit ad me qdã hñs hyſchiadã: ⁊ facio illi cauteriũ: ⁊ dolorē efficio: ⁊ p dolorē vſtionis ceſſat dolor hyſchiatice paſſiõis. ali⁹ āt vēit dolēs dētē: ⁊ accipiēs ferrũ: auferro dēteʒ: ⁊ faciēs dolorē priorē dolorē ſoluo. ali⁹ āt vomit paulati ⁊ ꝯturbaꝫ ego āt ſimul eũaui mãʒ p vomitũ ⁊ faciēs dolorē expuli priorē. iteʒ ali⁹ vēit ad me dolēs colon: ⁊ iduri q̃ ſit p caſtoriũ ⁊ cētaureã: ⁊ cũ ſint acuta feci dolorē expuli priorē. deridendi āt ſit q h⁹i dicũt ꝰ nõ. n. recipit iſtãtiã regla hy. q dicit ꝯria ꝯrijs curanꝫ oʒ. n. nos ſcire qñ fit cura aut p ſe aut ſm accñs: ſed morbi qdē p ſe ꝯrijs curanꝫ ſinthõata võ p accñs: ſinthõata. n. ſunt q̃ decipiũt ipſos inducēs āt cauteriũ ad hiſchiaʒ: hʼ dolor nõ curauit hyſchiaticã paſſionē: ſʒ q: fri. ⁊ hu. hu. ledebat vʒ flegmatic⁹ cauteriũ ē calidũ ⁊ ſic: igit nociuũ hu. expulit: iõq; ceſſauit paſſio: ⁊ ſic ſaluaꝫ regula dicens. Cõtraria ꝯrijs curanꝫ: ſilʼ ē ⁊ in dente: nõ pp dolorē ferri cũ q̃ extraxi dētē expuli dolore: ſʒ q: extraxi dentē nociuũ iõq; ceſſauit dolor: ſilʼ ⁊ in vomitu: tñ peccãtē hu. eũaui: iõq; ceſſat dolor ⁊ i cholica piter diſpõne: qñ hu. ledenteʒ ⁊ affligenteʒ colluʒ eũaui: iõq; dolor ceſſauit: vt nõ āt intelligas p ſe curatiua ⁊ p accñs eadē eē. dicit hi. a tetão hñto medio eſtatis iuueni hñ carnoſo aq̃ multe infuſio fride reuocationeʒ facit: vt nõ intelligas q a frigida ceſſante calidã dixit. ⁊ ecce ſm accñs facta ē cura. dicit iteruʒ auteʒ.

Medicus eſt adiutor nature.

Coeffundere ſubducta ecõtra euellere ꝯſeſtim econtra diſtenta ſubducere.

Aliũ humoreʒ nõ eunteʒ agere eunteʒ aũt coeffundere: cõmoueri ſimplicit vt dolor dolorē ſoluat.

Diſſimilia ſi repũt ſurſũ erecta deorſũ ſoluit ⁊ ꝯtraria ea

Moueri idē ē q ſurrere.

Quõ canõ hy. non recipiat iſtantiã vʒ ꝯria ꝯrijs curãt.

Dicit igit q ſi hu. peccãs ſurſuʒ feraꝫ: ꝯeuelle ipʒ ad inferiora. ſi vero ad inferiora: attrahe ad ſupiora: ⁊ ſi hʼ ē vlʼes ⁊ pticulares euões dicit: qñ oʒ ſi vlem vis accipe euõeʒ purga: ſi vero pticularem poſteriorib⁹ capitis dolētib⁹ tũc frõtis venã rectã incide. dictũ ē ab ipſo poſteriora capitis dolētib⁹ vena q̃ eſt in frõte recta iciſa ꝓdeſt: ⁊ hec eſt expõ dictiõis: vt intentionē āt habeam⁹ q̃dã oʒ ꝓaccipere: quoꝝ pmũ ē hʼ: qbus criſis fit: aut fcã ē nõ mouere neq; facē ſʒ ſinere. alia pticula eſt hec. q̄lia oʒ purgari purgenꝫ ⁊ ꝯfert ⁊ hũ ferũt: ſi vero nõ: ꝯriũ. hʼ āt vult dicere p ſcdm: qñ hũorē quē oʒ eũari: ſi eũaꝫ: nã ꝯfert. ſi vero aliũ eũat hu. ꝑter peccãteʒ. hʼ fit malicia egritudinis. ſi. n. tertiana eſt: ⁊ phlegma euacueꝫ: difficile eſt. ſi vero ledens euacueꝫ maluʒ: qñ canõ eſt hy. ñõ immixtos humores eũari. pma āt pticula ē hʼ: q ſi nã determinat egritudinē: tu qeſce ⁊ ruſus ſi ſm rationeʒ determinauit vnũ nõ pfecte iuua nãm ⁊ eũa pfecte hu. nociuũ. ſi vero nã eũans debilitaꝫ: ⁊ ſi multũ eũauerit.

tūc adiuua ⁊ ſiſte euāatōem. ⁊ hͦ ē qꝺ ꝺicit hy. qꝺ āt eſt ꝙ ꝺicit eūtez agere. ſe cūt ez coeffunꝺē. q. ꝺ peccātē hūorē nāz imittāꝺo euacua. q. ꝺ. ſi vͦo eunꝺē expulit: nō finaliter totūz hūorē: tu vͦo totum euacua. q. ꝺ. pͦ nāz: ⁊ tu opare. ⁊ hoc hꝫ intētio pn̄s. ꝺolor ꝺolorē ſoluit. Diſſimilia ſi rūpunt ſurſuz erecta: ꝺeorſuz ſoluit ⁊ ꝯ̄ria eaꝺē vt capitꝭ purgō:

ꝺē ꝺolor ꝺolorē ſoluit vt capitis purgatio flebotomia quāꝺoqꝫ nō eſt auferri. Apoſtaſies vt bubōis ſignū qꝺē blaſtunata hn̄tiū ēt aliorū: maxie āt coꝝ q̄ circa viſcera male ꝯſueti vero iſti.

phlebotōia qn̄ ꝫ nō eſt auferri. ꝺicit. n. oꝫ ꝯ̄uulſione vti ſi nociua eſt mā ⁊ ſi ſurſū nocuerit aꝺ inferiora oꝫ attraherī ſi vͦo inferius aꝺ ſupiora. oꝫ. eniꝫ magis aꝺ ignobilia mēbra fieri antipaſmi: iſeriora. n. minus nobilia ſꝫ qꝺ igr̄ nō facimꝰ qn̄qꝫ aꝺ ſupiora ꝯtra euulſionē ſicut ī ciliatā ꝺiſpōe fecimꝰ ⁊ aꝺ hͦ ꝺicimus qm̄ qn̄ magna cā iminet: tunc ſurſū ꝺuc: ⁊ nō oꝫ hͦ ꝯtinuo facere: vꝫ aꝺ ſupiora ꝺucere mām magis eniꝫ leꝺis eteniꝫ ſupiora nobiliora ſunt inferioribus: ⁊ poſtq̄ꝫ ꝺocuit vniuerſales purgationes: vult ⁊ pticulares traꝺere qn̄. n. corp9 hꝫ ſupfluitates vtimur euōe: vꝫ purgatiōe aut flebotomia: qn̄ vero ē ſine ſupfluitate ⁊ ꝺolet caput: localibus vtimur curis: ⁊ ſic euaporat materia: ſi vero totū corpus euāre volueris vtere purgatōne: ſi vero circa poſteriores partes capitis fuerit ꝺolor ⁊ pticularē facias euōem: tūc venā q̄ ē in frōte icide. ſicut ī toto corpe q̄ ſupiꝰ ſꝫ aꝺ īferiꝰ ꝺucis: ſic ⁊ pte ꝺico: oꝫ a poſterioribꝰ ptibꝰ capitꝭ aꝺ añriora ꝯ̄uellere: hͦ. n. ſignificat: ⁊ ꝯ̄ria eaꝺē qn̄ nō extat auferri: nō extat aūt ꝺicit: aut aꝺ q̄ꝫtitatē hūoris: aut aꝺ q̄ꝫtitatē ⁊ qualitatē: qm̄ nō oꝫ euāre ſm plus aut minus q̄ꝫ ꝺecens aut ſm q̄ꝫtū ⁊ q̄le: qm̄ nō oꝫ aliū humorē loco alteriꝰ euāre ⁊ hūc multū: aut qm̄ nō oꝫ extra tp̄s euacuare. ſi igr̄ volueris colerā rubeā euacuare. hoc ꝯſiꝺera a tpe: regiōe: etate: ⁊ aliis hmōi. hoc aūt memorat ſicut raro ꝺictum.

Mediora inferiora ſūt minus nobilia ſupioribus.

¶ Dicta aūt ſunt hͦ multotiēs: ſꝫ qꝛ repetita multotiēſ ꝯſunt accipio iteꝝ ī ſꝫ ſm ſuppoſitionē. pmo ꝺictōes explanemꝰ abuſiue ꝺictas. ptimata ꝺīc. hy. q̄ a terra pullulāt. blaſtimata āt ꝺicit extremitates ramoꝝ molles. ipſe aūt noibus vtens blaſtimata ꝺicit ⁊ extra eūtia ⁊ que ſūt intra nō aꝺhuc extra appētia ſꝫ exn̄tia ī nobilibꝰ mēbris: ꝺicit āt in bulbonibus vbi grā: ſupponat̃ qs hn̄s fe. nō vrentē illā ephimerā: verēs. n. ⁊ ipſa eſt: ſicut ꝺictuꝫ ē. fe. he. qꝺē ꝺemorꝺētes manū he vͦo circū urētes: ſꝫ hꝫ arꝺētiſſimā fe. ⁊ vt ꝺicā peſtiferā: ⁊ ita ſupueniūt ꝺuo meꝺici: vnꝰ qꝺez hyppocraticꝰ: ⁊ aliꝰ iꝺiota ⁊ iꝺiota inueniēs bubonē: ꝺicit: nō hꝫ malū: ephimera. n. ē: hyppocraticꝰ vͦo meꝺicus ſm ꝺoctrinā ingrit ꝺicens: vtrū vlcꝰ aut vulnus alicubi hēat: ⁊ hoc fecit bubonē: tūc aut ſignuꝫ ē bubō cāe. cā vͦo fe. in peſtiferis āt bubo ſignuꝫ ē fe. materie: ſꝫ hy. ꝯſiꝺerās mltituꝺinē: qꝛ multotiēs in pfunꝺo ebulit mā: ⁊ pmittit̃ bubo: iō ꝺixit. febres in bubonibꝰ oēs male p̄ter in ephimeris: in peſtilētialibꝰ. n. fe. nō fiunt poſteribꝰ: ſꝫ pmo fit putrefactio: ꝯſequent̃ fe. ꝺeinꝺe nā volēs expellē: recalcitrat pars materie: ⁊ ꝺeriuatur aꝺ ꝺebiliora membra: ⁊ ex his locis facit cognitionē. ¶ Aut. n. circa aures fiunt bubones: ⁊ ꝺemōſtrat cerebꝝ male ſe hr̄e: aut circa a ſcellas: ⁊ oſ̄ꝺūt cor pati: ⁊ ea q̄ ſunt ī pectore: aut circa īguinē: ⁊ māifeſtat ep ⁊ ventrē patiētia nobiliꝰ. n. eſt cerebꝝ corꝺe ⁊ cor epate ⁊ vētre: ⁊ hͦ āt nō ꝺiuinamꝰ ꝺicit. n. hy. maxie eoꝝ q̄ circa viſcera: viſcera āt vocat oīa pncipalia mēbra in pfunꝺitate exn̄tia ſicut cerebꝝ cor epar ꝓ eo āt qꝺ ꝺicit etiam: ⁊ alioꝝ intenꝺit: alioꝝ ꝺico tumoꝝ habentiuꝫ caliꝺuꝫ apā ſicut eriſipilatoꝝ ſupuenientium in profunꝺo: hoc auteꝫ ꝺeſignat male ꝯſue-

¶ Quid ſit ptimata ⁊ qꝺ blaſtimata.

¶ Indicatio ſūpta a locis circa q̄ fiunt buberes.

ti vero iſti: ſignuꝫ. n. mēbroꝝ patientiuꝫ bubones. 4

P Oſtq̄ꝫ ꝺeterminauit hy. ꝺe purgatiōe humoꝝ ꝯſeq̄nter intēꝺit ꝺeterminare ꝺe reſpiratiōe ⁊ in hͦ exhibet maximā ꝺiligentiā: qm̄ āt maxie vtilis ⁊ reſpiratio ⁊ iōq̄ꝫ pmutatio ipſius leſionē mltā fac̃: reminiſcit̃ āt ⁊ in pnoſticis ꝺe reſpiratiōe: ⁊ in li. ꝺe ꝺiſnia ⁊ hͦ: ſꝫ hͦ potiꝰ ꝺicit ꝺe reſpiratiōe q̄ꝫ in pnoſticis:

Exterius magni itrorſus pui itrorſus magni: exterius pui: illuꝺ qꝺē extenꝺēs hoc vero ꝯtenꝺens ꝯꝺenſans. Dupla itrorſus reſpiratō ⁊ reiteratio vt reſpirātibus caliꝺū: caliꝺū frigiꝺum. M Eꝺicamītū ꝯtiuaꝝ oſcitatōez plixe īſpirātes.

ibi ꝺe eq̄li ſolū ꝺeterminat. hͦ āt ⁊ ꝺe ineq̄li: rurſuꝫ ⁊ ī li. ꝺe ꝺiſnia plura ꝺtermīat ꝺ ipſa q̄ꝫ hͦ ſciēꝺuꝫ āt ē: qm̄ a mā vocat reſpiratōez ſpūꝫ: ſpūꝫ. n. ꝺicit puuꝫ ſpiſſuꝫ: iōq̄ꝫ necariꝰ ē ſmo ꝺe reſpiratione: qm̄ aūt fertur cerebro agente aꝺ opꝰ corꝺis: vbi p īſpirationē iꝺucat̃ aer aꝺ refrigerāꝺuꝫ calorē nālē p expirationē vͦo emittat nā fumoſas ſupfluitates. Sꝫ hͦ oꝫ ſcire: qm̄ q̄t ſūt pmutatiōes pulſuū: tot ſꝫ reſpiratiōis pmutatiōes: ꝺocet āt ſimplices pmutationes ⁊ cōpoſitas: ꝺocet āt a gete ſic: qm̄ ꝺicit ſpiſſā ⁊ rarā. Amotiōe vͦo vt qn̄ ꝺicit magnā ⁊ puā: a magnituꝺine āt ꝺuꝫ ꝺicit: magni ⁊ pui. ¶ Et traꝺit q̄ttuor mōs ſimplices: ꝺicēs magnuꝫ ⁊ ſpiſſuꝫ raꝝ ⁊ puuꝫ: cōpoſitos vͦo magnū ⁊ piſſuꝫ: magnum ⁊ raꝝ: puuꝫ ⁊ piſſuꝫ puum ⁊ raꝝ: ⁊ magna qꝺē ⁊ ꝺeiiſa ē reſpiratio ſicut qn̄ q̄litas ſola ſupabunꝺat: ⁊ vult nā refrigerare. i. calorē nālē: facit magnā reſpirationē: qm̄ āt non ſufficit magnituꝺo aſſumit ⁊ ſpiſſituꝺinez: vt p ipſam cōpleat̃ reliquuꝫ: magna autē ⁊ rara fit: ſicut in ꝺeſipiētibꝰ in his eniꝫ prima eſt raritas: qm̄ āt ſicut ꝺebens ſuffocari cerebꝝ vnā facit magnā reſpirationē: ſicut a ſtupore ſurgēs: ⁊ fit in ipſis magna eſt rara reſpiratio pua āt ⁊ ꝺenſa fit: qn̄ flegmō eſt in pfunꝺo: ſꝫ ꝯ̄rio ſe hꝫ hic: ⁊ in phreneſi: ibi. n. eſt pma eſt raritas: hec āt prima ꝺeiſſitas eſt pro eo ꝙ nō pōt nā ꝺiſtēꝺi paruā facit: qm̄ aūt paruitate nō inꝺucit̃ aer: iōq̄ꝫ aſſumit ſpiſſituꝺinē pua āt ⁊ rara eſt ſicut in his q habēt infrigiꝺatū pfunꝺū ⁊ mortificatū. i. calorez naturalē: ꝺe qbus ⁊ hy. ꝺicit frigiꝺū reſpiratū: celerē ⁊ tarꝺā nō memorat reſpirationē: aut qꝛ hic tractatus cōmemoratiuus ē aut qꝛ in magna ⁊ ꝺenſa ſubintelligere celeritas: in pua ⁊ rara tarꝺitas: ineq̄lē ꝺemonſtrat ꝓ eo ꝙ ꝺicit exterius magis itrorſus pui ⁊ ecōuerſo: hͦ āt fit pp ꝺebilitatē nature: aliq̄n qꝺē retinēte: aliq̄n retineri: ⁊ hoc qꝺē ꝺiſtēꝺēs: hoc vero ꝯtrahens: hec autē ꝺicimus qm̄ multotiens ⁊ humiꝺitas: ⁊ rarefiūt ea que ſunt circa thoracez: ⁊ ꝺeferunt̃ vltra pportionez inꝺucti ſpūs ⁊ merito iteꝝ ppter ſupfluitatez euacuant̃ mēbra ⁊ iteꝝ ſuper pportionē reſpirat̃: hoc aūt hꝫ pn̄s intentio. Spūs pui ſpiſſi: magni rari: ecce a materia incepit hoc eſt a ſpū: materia. n. ē inſpiratiōis ⁊ reſpirationis: ⁊ inſpice ꝙ aꝺ memoriaꝫ ſuā ſcripſit hy. q̄liter ⁊ ſimplices quiꝺē ſpūs ⁊ cōpoſitos in eoꝺeꝫ ꝺocet: ⁊ ſimplices qꝺem quāꝺo ꝺicit: ſpūs parui ſpiſſi ⁊ magni rari cōpoſite aūt ſicut quāꝺo ꝺicit: paruos ſpiſſos magnos: raros non ꝺixit: magnos: ⁊ paruos: aut raros ⁊ ſpiſſos: quia nō ſunt compoſſibiles.

¶ Nō quot ſunt pmutatōes ſimplices pulſuū ⁊ quot compoſitione.

¶ Propter hoc eniꝫ ꝙ ꝺixit: exterius magni expulſam fumoſitatem ꝺemōſtrat: p p hoc vero ꝺixit: exterius pui: qualitē ꝺeſignat que inꝺiget infriꝺatione: ꝺicit āt p hoc inequalē reſpirationē: habet autē aliuꝺ iꝺem extenꝺens: hec vero accelerans ī intenſione habet expoſitionem.

¶ Qꝺ ē in pulſibꝰ bis pulſare: hec ē ꝺupla introſus reiteratio: ſi vͦo volueris: ꝺic qm̄ ꝙ eſt interciſus pulſus: iꝺē ē eaꝺē reſpiratio: fit āt pp ꝺebilitatē nature: ⁊ qm̄ iꝺem eſt bis pulſans iccirco exponens ſeipſuꝫ ꝺicit vbi loco pme inſpiratiōis fit alia qꝺā āt reſpirat inferius: aꝺiiciūt ꝺicentes: reſpirant caliꝺum frigiꝺuꝫ: hoc āt nō eſt veruꝫ: non eniꝫ poſſibile ſm iꝺem caliꝺum ⁊ frigiꝺum inſpirare. 5

D Icāt aūt vult traꝺē hy. curā oſcitationis ꝯtinue: q̄cūq̄ꝫ eniꝫ fit paulatim ⁊ oibus ꝯtingit ⁊ nō inꝺiget curam iōq̄ꝫ ꝺixit ꝯtinuaꝝ oſcitationū. ¶ Quomō fiunt he oſcitatiōes a ſpiritibus groſſis exiſtētibus in lacertis generaꝝ ꝺiꝺiciſtis

¶ Quō fiat oſcitatio.

enl in anotbðia. qm̄ ſtriſec⁹ a cãnalib⁹ ſpirãtib⁹ ⁊ guttr̄ ducũt lacerti ad genas: ⁊ ibi ꝯgregat⁹ ſpũs: ⁊ ꝙ ē ſonit⁹ ĩ lacertis ſca pulaꝝ h̄ ē oſſitatio ĩ mãdibulis: qũo ãt h̄ curabim⁹ ꝑ ꝯiũctõem labioꝝ ⁊ nariũ venit ſpũs volẽs exire ad hõgeneũ aerẽ: ⁊ con ſtrict⁹ ꝑ multiformẽ motiõez reuertẽs calefacit ⁊ ſubtiliat: aut neſcitis ea q̄ ĩt circa ſtrictũ vbi ꝑ accñs curat⁹ ẽ. a tetão bito aq̄ mlte ĩfuſio calide r̄itera tiõez faciet ſic igr̄ oſcita tionib⁹ ꝑ accñſ ſpũ ĩclu ſo fit ſanitas. qd ãt ẽ ꝙ diẽ ꝓlixe ĩſpirãtes volẽſ h̄ exponer̄ ga. dicit: qm̄ mala ẽ dico ꝓlixã ĩſpira tionẽ. n. opõtebat dicẽ: nũc ãt diẽ ꝓlixie ĩſpirã tes: h̄ ãt ſignificat ĩſpira tionẽ factã ĩ multo tpe.

¶ Rurſus h̄ volẽs ex pōere ga. dicit. ꝙ ñ ſolũ mal⁹ ẽ text⁹ h̄: ſꝫ obſcu rus. Sꝫ ſciẽduꝫ ꝙ ĩ h⁹ⁱ obſcuris ⁊ dubijs cõmẽ tatores diñãdo ꝓcedũt

In non bibentes ⁊ laborioſe vel prolixe breuiter achelantes.

COnſequentiam ⁊ laterum dolores ⁊ diſtenſiones hypocõdrioꝝ ⁊ ſplenis ſubleuationes ⁊ ex naribus reiectationes ⁊ aures ſcdꝫ ordinẽ iſtoruꝫ plurima hec ⁊ in oculos. Utruꝫ ne oĩa aut hic qdẽ deorſuꝫ ſupius qualia circa ma

nõ. n. dicũt veꝝ: ſꝫ ad ꝓbabile magis accedũt. nos võ ĩ[illegible]tuꝫ poſſum⁹ vaꝫ expõez dabim⁹: qd. n. dicit ꝑ h̄ hy. ñ bibẽtes diẽ phreneticos: q̄uis. n. eis ſitis ſupueniat ñ ſiciẽte: ⁊ ñ ſiciẽtes nõ bibũt. qd dicit. laborioſe ⁊ ꝓlixe breuit anhelãtes ſgnãti cos. duplex ẽ ſcriptura: qdã. n. libroꝝ hñt: breuit anhelãtes q dã ꝓlixe ãhelãtes: ⁊ ꝑ h̄ vult ꝯcognitõez vite ⁊ mortis ĩgrere hy. ☞ In phrenatico. n. ĩuenio ĩſpirationẽ magnã ⁊ rarã: ⁊ dico ꝙ difficile ẽ: h̄ ãt ꝯueniẽter ⁊ diña miſicordia ſupueñit: ⁊ ĩ me liori ſtatu ẽ phrenetic⁹: ⁊ rediẽs ĩuenĩ ſpirationẽ puã ⁊ ſpiſſã ⁊ dico ꝙ bõa ſpes ẽ. In ſgnatico võ pua ẽ ſpiratio ⁊ ſpiſſa. iõ ⁊ potões ꝑ nares ſurſũ ferunt: aĩali pigritati ꝑ ſuffocationẽ: dico qm̄ ĩ h̄ difficilis ẽ pua ⁊ ſpiſſa ſpiratio ſi võ fiat magna ⁊ rara: egrotãs ꝯualeſcit: qm̄ ãt poſteri⁹ fit ĩ ſgnãtia magna reſpiratio digõe ſcã: didiciſtis ⁊ ab alijs exẽplis vbi dicebam⁹: qm̄ aceto ſa eructatio difficilis: ĩ lienteria võ bõa ẽ. mãifeſtat. n. nãꝫ itro mittẽte ſe ad digõez: ſic. n. ĩ vna acetoſa ẽ ĩ pñ. poſtea võ dulciſ.

Quõ phreneticus et ſgnantus ꝑ in ſpirationẽ diſferant.

POſtq̄ deteriauit hy. de ſpiratõe: ⁊ h̄ ꝑ eq̄litatẽ ⁊ ineq̄litatẽ ipſi⁹ ꝯñter itẽdit deteriare de digõe ⁊ ſic accedit ad aliã doctrinã. dctũ ẽ ãt vobis multotiẽs ꝙ nã diante ꝑmutatio egritudis fit ⁊ egritudo termiat: aut ꝑ hypoſtaſen: aut ꝑ flux⁹ ſãguinis: nũc itaq̄ digõez q̄ ẽ hypoſtaſes docꝫ hy. qm̄ ãt ſalutifera ẽ determinatio ꝑ apoſtaſen: tũc. n. phlegmon fit quẽ phlegmõez ab accñtib⁹ hy. denominat laterꝝ dolores ⁊ diſtẽſiones hypocondrioꝝ ⁊ ſplẽis ſbleuatõe. ☞ In ſcã ãt apoſtaſe h̄ ĩgrim⁹: vt p⁹ digõez ſupueñiat ⁊ in critico die ⁊ vt a nobili mẽbro ad ignobile deferat mã. fortaſſe ãt ⁊ q̄ſtuꝫ ẽ qd ĩgrim⁹ deferri mãꝫ ꝯñter qd h̄ diẽ. cõ. n. ꝯñter ferẽ mã: forte deſignat vtutẽ: ꝙ võ ad alia mẽbra deferaẽ eadẽ ⁊ ñ ꝑ rectum. debilẽ eẽ oñdit vtutẽ. ⁊ cã exẽpli ſit nobis ſagitari⁹ q emittit ſagittã cũ arcu: h̄. n. ſi dextro latere patiẽte ſupueniat apã exñs ĩ dextro oculo. bonuꝫ ẽ ſi võ in ſiniſtris fiat: h̄ difficile eſt. ſit ãt ⁊ in ſiniſtris: ẽ idẽ dicere. h̄ ãt hꝫ pñs intẽtio. Et diſtentõeſ hypocõdrioꝝ ⁊ ſplẽis ſubleuatões. Sciẽdũ ẽ ꝙ hypocõdriuꝫ dicit ep: ⁊ ꝑ h̄ ꝑordinauit eidẽ ſplenẽ: qm̄ ãt dicit pluralit hy. pocõdria deſignat ſplenẽ vẽtrẽ: ⁊ oĩa mẽbra q̄ ſũt ſub hypocõdriis. ⁊ ex narib⁹ reiectatões ⁊ aures ꝑ ordinẽ. ꝑ reiectatões q dẽ nariũ emoroſagiã ſignificat: ꝑ aures võ apoſtaſẽ: q̄ fit ꝑm rectũ iſtoꝝ pluria hec ⁊ ĩ oculos. qdã ãt ꝑmonẽ hũc cũ ſupiore cõ tinuãt: qdã võ cũ ĩferiore: illi q cũ ſupiore ꝯtinuãt: dicunt qm̄ h⁹ⁱ q̄ fiũt ꝑ apoſtaſẽ. ⁊ ſi ꝑm rectũ fiãt apoſtaſes ſalubris ẽ egritudo. ſi vero nõ ꝑm rectũ nõ ſalutifera: ⁊ ĩ plurib⁹ he ſupueniũt qm̄ ⁊ raro ⁊ ꝑm rectũ apoſtaſis mala ẽ: ⁊ q̄ ẽ non ꝑm ordinẽ ſalutifera: ſꝫ coꝝ q̄ raro fiunt cãs aſſignare nõ poſſum⁹. Qui võ cũ ĩferiori ꝯtinuat. dicũt: qm̄ hoꝝ pluria ad oculos. ☞ Uide licet qm̄ oꝫ multotiẽs ad oculos ferri mãꝫ: ⁊ ibi fieri apoſtaſen ſicut ĩ ignobili mẽbro. i. exñte oculo ⁊ aure: q̄uis. n. ⁊ nobilia ſint mẽbra tñ min⁹ nobilia ſt̄ pulmone: cũ pulmo patiẽ morteꝫ adducit. oculi vero aut aures patientes nõ faciunt morteꝫ.

☞ De ſalutifera t̄miatione egritudinis ꝑ apoſtaſem.

☞ Quõ oculi ⁊ aureſ ſt̄ mẽbra ignobiliora pulmone.

rurſus ⁊ ĩ morte digniores ſunt oculi a qbuſdã pulmone: ſi appetunt magis mori q̄ꝫ viuere lumĩe priuati.

Rurſuꝫ h̄ ẽ ali⁹ ꝑmo ſꝫ h̄ interrogatiue ꝓfert ꝑmoez hy. ⁊ dubitãdo dicit. vtrũue: ſꝫ vtrũ ⁊ ne: ideꝫ ſũt: aut dicim⁹ qñ fiet ꝯſtructio: aut non fiet: fiet aut nõ: vtruꝫ vero ciuili⁹ eſt: ne ãt magis ꝓpriũ: qd ãt vult dicere ꝑ hoc qm̄ ſicut ab inferi⁹ ſurſuꝫ fit apoſtaſiſ: ſic ⁊ qd deſup inferiuſ ⁊ dicit qm̄ fit ſicut n. oculo patiẽte ſupuenit apã circa genã aut dextrã aut ſiniſtrã. ſimilit. n. ⁊ in ſgnaticiſ phlegmone exñte in gutture apoſtaſis ſupuenit circa lat⁹ multotiẽs ⁊ ita ꝑ pleureſim ſoluit ſgnatia: ꝯſidera ãt ꝙ iteruꝫ phlegmonẽ factã in ſgnatia ab accidẽte dixit. erithima. i. rubedinem.

xillã: vel circa oculum ⁊ aurẽ vel circa faucem erithima q̄ autem ſurſum deorſum non ſecundum cõſequentiam. At inferius epate omnia deorſum attribuentia vt que in teſtis ⁊ tirſos. Speculanda iſta quo ⁊ vnde ⁊ qbus ⁊ ꝓp quid.

UEne tpuꝫ ñ tranq̄lle ꝯ viriditaſ ſplẽdẽs ſi ſpiritus derelĩquẽ

¶ Dicit hy. ꝙ ſunt quedã ꝑmutatiões facte: neſcimuſ hñ vñ fiũt. aut ordinate aut inordĩate. ☞ Dicit. n. ꝙ venio ad aliquẽ ⁊ iuenio ipꝫ melãcholizãtẽ ⁊ diẽ teꝫ fatua ⁊ inordinate mouẽtẽ man⁹ poſtea poſt paucos dies venio ad ipm ⁊ iuenio eũ ſedẽtẽ ⁊ factũ ſapiẽtẽ: ⁊ ꝯſidero vñ h̄. ⁊ inuẽio ꝙ rurſuꝫ hũit: rurſus võ a terreno hu. ⁊ melãcholico fit: ⁊ melãcholia ex eodẽ generaẽ hũore: factuꝫ ẽ rurſus ãt in dextro crure: aut in ſiniſtro. Rurſuꝫ ĩ alio ſupuenit tuſſis: ⁊ nõ ſpuit: ⁊ pulmo claudiẽ: ⁊ ſubito poſt paucos dies ceſſauit tuſſis: ⁊ ĩgerẽs inueni qm̄ in teſticulos ſupuenit phlegmõ ⁊ ibi ſtetit mã. didiciſtis. n. qm̄ colligantiã hñt pticule pectoris ad pticulas generatiuas: ⁊ neſcio ex qua parte pulmonis ꝓuenit materia: ⁊ ꝯſidera exẽpla que accepit hy. melãcholiã ⁊ tuſſim in pulmone factã in melancholia. n. patiens neſcit que particula capitis patiẽ: in pulmone vero nõ ſenſit: qm̄ ãt ⁊ cerebꝝ ꝑ deſipientiã nõ ſentit ⁊ pulmo ꝑ inſenſibilitatẽ: h̄ igiẽ nõ ẽ ꝯcogſcere ſiue in bono ſiue in malo facta ẽ mã niſi a terminatõe. ☞ Sciẽdũ ẽ igitur qm̄ ep mediũ ẽ toti⁹ corpis: ãtiq. n. diaphragma dicunt mediũ eẽ: ⁊ ſi diaſragma ⁊ ep ⁊ ſime epatis ſicut adiacentia diaſragmati inferius epate dicit teſtes ⁊ crura ſupius epate thoratica ⁊ ea que ſunt circa caput: ſed ⁊ in ſupioribus q̄dã ſunt magis ſurſuꝫ: ⁊ quedã minus ſurſũ ſicut guttur ⁊ oculus ſꝫ magis ſurſuꝫ eſt oculus minuſ vero ſurſum guttur: ſimiliter autꝫ ⁊ in his que ſunt ĩferius: hoc quidem magis inferius ſunt ſicut crura: hic vero minus ſicut teſtes.

☞ Notabiẽ ſpẽs ⁊ t̄minatiões aliq̄s melancholici apoſtematis.

☞ Nota ꝙ epar dẽ eſſe mediuꝫ in toto corpe.

¶ Per h̄ docet hy. id qd mittit: ⁊ id qd recipit: ⁊ modũ apoſtaſis: ⁊ ꝑ q̄ dferẽ mã: vꝫ dĩa: ꝑ eo ãt ꝙ dicit: q̄ recipiẽtes deſignat: ꝑ vñ mittẽtes: ⁊ ꝑ eo ꝙ dicit ꝓꝑ quid modũ apoſtaſis dĩnrat: ſiue ꝑ induſtriã nature ſcã ẽ: ſiue ꝑ malitiã egritudis: ꝑ eo ãt ꝙ dicit qb⁹ deſignauit dĩa multotiẽs. n. ꝑncipalia inueniunẽ dĩa: ⁊ aut ꝯtriſtanẽ: h̄ ãt apa habuere alteri⁹ paſſiõis: ⁊ rurſuꝫ peiora mala fiunt ſic. n. in aqs eſt: ꝙ mittit aliqd: ꝙ recipit vas aliquod ⁊ per que defertur carnale. 7

POſtq̄ determinauit hy. de finali criſi: ꝯſequẽter itẽdit h̄ determinare de nõ finali: ⁊ dicit: qm̄ ea q̄ determinanẽ: aut determinanẽ ꝑ t̄miationẽ aut ꝑ apã: aut ꝑ vtrũq̄: qm̄ eniꝫ digõ fit nõ finalis: tũc ⁊ apa multotiens fit redeunte egritudine. ☞ Et vnde poſſumus ſcire ſi nõ finalis criſis facta eſt ⁊ oꝫ reuerti egritudo vt fiat apa: ex eo ꝙ pulſant arterie q̄ ſunt circa tpã: q̄s venas nominat ipſe: ⁊ qd eſt hoc: ⁊ non ſuper pulſant: ita qete ⁊ tranquille tñ ⁊ fortiter: viriditateꝫ autꝫ dicit

☞ De ſignis criſis incõplete.

coloꝛē ƺ iões.i.q̄ſdā auctoꝛes grāmatice vocāt iões: q: apō grecos qnq; ſt idiomata grāmatice.ſ.cõe atticū; colicū:ionicū:ꝛ ooꝛicū.nō.n.dicit viride ſicut qdā putāt:ƺ coloꝛē ƺm ionicos:dicit.dicit itaq; ꝛ coloꝛē nō ƺ naturā eſſe:ꝛ ea q̄ ſunt ſpũs:nō ſicut docet pmanentia: ꝛ hoc deſignauit dicens.Si ſpũs derelinquit. 8

Nurſum r ad aliaz docti inſ traſ fert ſe hy.et dici t qñ ē tuſſiſ ſiñ ſputo:ꝛ nō ē eadē ferina neq; valde aſpa ſed p mutatõ fit ƺ oꝛdinē ad iferioꝛa p vētrē vti pluribꝰ õſcēdit hu.ꝛ fert ad dextra aut ad ſiniſtra:ꝛ q̄ potius fert ad hõ mobilia mēbꝛa ꝛ cõcaua: vƺ ad articulos vt i pluribus:ꝛ aut ſurſũ fert ad manus:ꝛ clauda facit mēbꝛa dictũ ē.n.claudũ non ſolũ dr̄ i pedibꝰ ƺ ēt i maibꝰ. 9

Tuſſis ſicca nō ferina i articulos ↄfirmari ſperƺ ſecũdũ oꝛdinē exteſoꝛ coꝝ q̄ circa ventrē vt multum.

Habēt vltima pluri ma q̄cũq; nō finalit determinat p inani tionē reuertētur ꝛ p apoſtema determinat ꝛ ex rubicũda ꝛ natura albioꝛis modi.

Et nō ſanguinē fundũt ſecũdũ nares aut modice ſanguinem fundunt.

Et ſi qdem flentiũ derelinquit promptum.

Sitis derelicta ꝛ oꝛis deſiccatio ꝛ iſuauitatis ꝛ faſtidiũ ꝛc.vero nō acute:tales vero reditantes.

Derelicta poſt criſim reditantia.

Quoniā multotiēs diſſoluit hũoꝛ: qꝛ

Iſta namq; eſt interceptio vtroꝛumq;.

Et hypoſtroſe ex iſtis quādoq;.

Apoſtaſim igitur facere eſt inc.pientem.

Eaƺ recipere ſi omni fuerit conuenientes vt opoꝛtet ꝛ quo opoꝛtet ꝛ quantũ opoꝛtet ꝛ quando opoꝛtet.

Quando autē non ſatis cooperandum.

Maxime qdē fcāſ ſi autēƺ non mox inceptas.

Quartane.emorroide diſcrite.

Intermittentes āt vnā alīa tũc regeſcũt ſimul criſi.ex qnq; i.vii.q̄cũq; tritophie hiſ difficilis nox q̄ ēāte paroxiſm ũ recedes bene ferens vt in multum

Interceptionē vo dicit pmutatõeƺ. interceptio.n.ppe oƺ a veteribꝰ q̄ſtũ itercipiũt bellicoſi:ƺ ꝛ hec interceptio fiet ſi ad aliud mēbꝛũ dlata mā incipiat:ipſuƺ vtroꝛũq; vero dicit videlƺ ſplenis ꝛ epatis.

Nō finalit.n.his factā aut apātibꝰ aut fluxu ſāguiſ ex naribꝰ aut vꝛinis reiteratio fit egritudiſſƺ cũ finalr̄ h̄ fiũt ñ ē

Ad aliũ ƺmonē traſfert ſe hy.ꝛ dic̄ ꝙ oƺ mediũ cũ nā opaſ geſcē:ꝛ nihil miſtrare coꝛpi cũ vero opaſ ꝛ nō pfecte: tũc oƺ coadiuuare: ſi vo dio ñ opaſ nā:tc̄ oƺ medicũ ppare ſe ad alterationē materie:ꝛ ſi p malitiā egritudiſ ſupueniat fluxꝰ ſanguis ex naribꝰ aut apā:tũc oƺ phibere: qd igit̄ ſi fluxꝰ ſāguiniſ fiat p malitiā egritudiſ oƺ ipedire:ita mltotiēs

oƺ deteriari egritudo ꝛ ſurſũ ferunt ſpũs ꝛ rubeſcunt ea q̄ ſũt circa faciē:h̄ āt ſignũ eſt debere fieri fluxũ ſangnis p nares qñ ē ſubtilis mā.aut apā qñ ē groſſa mā iō dixit.Et rubicũda:qñ āt nō ē inuenire i oibꝰ hꝰ i pcognitõeƺ:i ethiopibꝰ.n.nō vꝫ nobis facies ex rubicũda: nƺ nā albioꝛis mōi gal.āt dicit qñ q ſt albi coloꝛis phlegmatici ſũt:ideo de apāte determinat in phlegmate ſcõ. ꝛ ideo dixit albioꝛis modi.

Qñ.n.finaliter non fit terminatio p nares: modice fundunt ſanguinem ꝛ poſterius apoſtema.

Quidā āt libꝛoꝝ hñt.Et ſi qdē flentiũ derelinquit diaſ.vero exponens parti.iſtā q: nō inuenit vero con ſunctionem dixit ꝛ ꝙ ſi non flentium derelinquitur. ſi n.fiat fluxꝰ ſanguis ſꝑ finalis:ſi derelinqt̄ reuertit̄. qd eſt hoc ꝙ dicit pmptũ.pmptũ vo dicit:aut pp puerſionem aut pꝑter ſinthomata.

Ecce ex his oibus ſupuenictibus:derelicta o̅ſignat quoniam reuerſio fiet.

Ab hac pticula deſignaſ cõuerſio dixit.n.fe.ñ acute vt oñderet fe.eē debiles:ꝛ ob h̄ declararet reditationē. ſi vo eſſent acute ꝛ mā expelleret.i.euacuaret. 10

Dictũ eſt āt in añcedētibꝰ:ſi bñ recolitis ꝙ hy.d teriauit d nō finali criſi i q̄ ſupuenit apā: ꝛ rurſuƺ hic de apāte deteriat:ƺ apoſtaſes dr̄ ñ ſolũ apā qd de loco ad locũ dimittit̄ ſi ꝛ fluxꝰ ſangis p eo qd egredit̄ a coꝛpe vocat̄ apoſtaſes.vult itaq; dicē: ꝙ apā multotiēs fit aut fluxꝰ ſangis ƺ hic ñ finalis ꝛ ſtati reuerſio fit egritudis ꝛ vñ ē h̄ māifeſtũ ꝙ rediceret egritudo ex pdictis ſignis: vƺ ex oꝛis deſiccatõe: ex faſtidio ꝛ iſuauitate:ꝛ nũc itaq; ſicut vbi gr̄a igrit hic ꝛ dic̄: ꝙ ſi fuerit phlegmõ i ſplene ꝛ ſpaſ criſis:aut apā circa articulos ſupuenit:aut fluxꝰ ſangis de naribꝰ:ſi ſubtilis fuerit mā pmutatio māe ad ep multitudie vrie emittet̄ et ſic pmutatio fiet ſplenis.ſilr āt ꝛ i epate ſi ē phlegmõ: aut i articulis fiat apā:aut fluxꝰ ſāgis ex naribꝰ:aut traſmutatio māe ad ſplenē:aut vꝛīe multitudo.ſi a ſplene

qdē potiꝰ apā fiet i articulis:q: melāchólicꝰ hu.terrenꝰ ꝛ groſſus ē:ꝛ iferiꝰ deſcēdēs.ſi vo ab epate fluxƺ ſāguīs potiꝰ ſupuenit.ſi vo pmutatio fiat māe:meliꝰ ē ab epate ad ſplenē trāſituri q̄ a ſplene ad ep:qm̄ ep nobiliꝰ mēbꝝ ē q̄ ſplē:ꝛ h̄ ē qd itē dit hy.derelicta pꝰ criſiƺ.tu vo adde ñ finalē:ſi.n.finalis fierƺ criſis:nō fieret reuerſio egritudis.

eniƺ a ſplene aut epate fert̄ ſāguis ad guttur ꝛ ſuffocatõ fit trachee arterie:ꝛ ſpuit̄ ſanguis tũc oƺ phibē aut peruertere māƺ ad nares:ꝛ cuƺ venerit ad nares oƺ ↄſiderare ꝙ ſi materia fuerit groſſa:ſubtiliare:ſi vero ſubtilis ingroſſare:ſi vero vltra moduƺ ꝛ virtutē ſit impedire:ꝛ hoc eſt quod dicit hy.

Quaſi dicat vt pꝰ digõeƺ ꝛ ꝙ ad mēbꝝ nō pncipale deferat̄ materia:ꝛ ꝙ non vltra pꝛopoꝛtionem virtutis.

Nō ſat̄ coopāde dic̄ qñ nō ſialis ſit criſis tũc oƺ coopari nē. Quēadmodũ.n.oƺ gubnatoꝛē nauis pmũire ſe pp futurā tēpeſtatē:aut i ſcā tēpeſtate facē obſtacula:ſimilr̄ ꝛ medicũ oƺ pmunire ſe ſi a malicia egtudinis ſupuenerint hmõi.

Non vitupat p h̄ q̄rtũ dic̄ nƺ fluxũ ſāguiſ ƺ i ttiana exēplificat: i ttia.n.p vnũ fiũt poxiſmi:ꝛ vbi ſit poxiſmi ibi ꝛ criſis:q aut in ttio aut i q̄nto aut i ſeptio aut nono fiet criſis ſi fiat induſtria nature:ſi vero p malitiā egtudinis aut in q̄rto fiet aut ſexto p hoc dicit hy.Quartane emoꝛꝛoide diſcrite.

Dic̄ hy.Tertiāe p vnũ dic̄ faciũt poxiſmũ ꝛ p vnũ hñt rigoꝛē:ꝛ nō credas inutile eē h̄ Nihil.n.fruſtra dic̄ hy.ſi.n.ↄſideraueris nũq̄ audiuiſſe hũc ƺmonē:mirabilꝰ vꝫ:dicit.n.rigoꝛē ſil criſi:aut ſcm̄ i pticularibꝰ poxiſmis ttiane:aut q fit in criſi.ſ.creticũ rigoꝛē q fit in cauſone qñ ꝛ ſudoꝛes effũdunt̄ q̄cũq; volueris expõeƺ accipe:quā āt dicit ttianā ſe.h empici ꝛ methodici q ſit circa agatinũ dicũt:qñ certa ttiana ꝙ lõgiꝰ ē retiet xii.hoꝛas:ſi vero retinuerit.xviii.puus dr̄ emitriteꝰ:ſi vero.xxiiii.mediꝰ:ſi vo.xxxvi.magnꝰ emitriteꝰ:nos vo h̄ dicimꝰ ƺ ttiana ad pliriꝰ diſtēdit̄ ad.xii.hoꝛas q̄ vo ad.xviii.ſimplex ttiana vocat̄:q̄ vo ad.xxiiii.imobilis ttiana:ꝛ ad plus vſq; ad xl.mltotiēs.n.retinet.xxxvi.hoꝛas:ꝛ qñ icipit nox ſcõi diei dfectꝰ ſe.ƺ nō final:ƺ ſtatiƺ fit rurſus ſup poxiſmꝰ:in ↄtinuis q dē ſup poxiſmꝰ dr̄:in interpolat̄ poxiſmꝰ. Meliꝰ.n.ē ſi duas hoꝛas aut tres dimittat q̄ ƺ ↄtinuationē:ſic.n.dicit in apboriſmis:febꝛes quocũq; mō deficiāt ſignificāt ꝙ nō piclitates in his āt q habēt defectũ:ſtatiƺ in interpolatiõe incipit natura ppararē ſe ad aliũ poxiſmũ:exīde mouet̄ humoꝛ:ſoluit̄ ſpũs fiunt ſcotomia ꝛ vertigo ꝛ h̄ dicebat hy.q buſcunq; oƺ criſis ſi eri:ꝛ bis nos difficilis ante acumen. 12

Margin notes:

Incõpleta criſi nō fit egritudis reuerſio.

Claudꝰ dr̄ nō ſolũ ipedibꝰ ƺ ēt i manibus.

Quid ſit apoſtaſes.

Nihil fruſtra dixit hy.

Febꝛis cõtinua deteꝛioꝛ ē interpolata.

Mirabilis ē ⁊ h̄ ſermo fortaſſe ā̄t mirabilis ⁊ ver⁹ ⁊ dignꝰ memoratiōe. dicit. n. ꝙ ſupueñit adurēs ſe. ⁊ i hac nō ſupuenit ſitis neqꝫ deſiccatio: Hoc q̄re fit: qm̄ pua ſupuenit tuſſis: q̄ motu moderato moderatā affert hūiditatē ad appetitiuos poros: ⁊ mitigat ſitim: tñ dic bn̄ habent dixit tuſſim: qm̄ ā̄t magna tuſſis magnā fac̄ motionē ⁊ ferinā qm̄ ā̄t nō dic̄ magnā tuſſim deſignat p̄ eo ꝙ dic̄ breuit̄ incitātes ⁊ p eo ꝙ dic̄. Nō ferino mō. ferinas ā̄t tuſſes qdā dicūt q̄ fiūt qn̄ pulmo vlcerat̄: aut qn̄ aſcarides: aut lūbrici iducūtur ad ſtomachū: ⁊ coangustatiōe efficiūt tuſſiꝫ h⁹ ā̄t ſic̄ raro ꝯtingentia omittāt̄: ſꝫ ferinaꝫ dic̄ tuſſiꝫ in q̄ nō emitti̇̄t ſpūs q̄ fit aut ꝑpter groſſitiē hu. aut pp̄ debilitatē vtutꝫ aut ſubtilitatē materie ꝯfluētis: hāc ā̄t nō dixit tuſſiꝫ ſꝫ ea q̄ fit p vētū: vētu dico frigidū dictū ē ā̄t vobis ⁊ in libro d̄ cāis: ꝙ ſupuenit tuſſis p ſpūꝫ fridū īmiſſuꝫ ⁊ ⁊ p cibos acerbos ⁊ p puluerē exaſpātē tracheā arteriā hāc ā̄t dic̄ tuſſiꝫ q̄ fit a frido vēto: ⁊ hoc palā ē a cura ſi cū tuſſiuerim⁹ clauſo ore aut labijs: vt nō īducat̄ frid⁹ aer ceſſat tuſſis: Et h̄ ē qd̄ dic̄. Tuſſes ſicce. ſiccā ā̄t dixit tuſſiꝫ: qm̄ moderata hūiditas ē q̄ mouet̄ ex tuſſi: et ipa diſſoluit̄ ad mitigationem ſitis. Qn̄ ā̄t ſoluāt uel diffūdūt. diffūdere ā̄t dic̄ pp̄ byzātū hy. alexādrienſium. n. conſuetudo eſt.

> ✝ Tuſis in febrienti bus ſitiꝫ ſedat.

Tuſſes ſicce breuiter incitantes vt a feb re circumurentes nō ſcdꝫ rōneꝫ ſiticuloſe neqꝫ ligue deſiccate nō ferino ſꝫ ſpiritu. manifeſtū ā̄t qn̄ loquūt̄ vel diffundūt tūc tuſſiūt: qn̄ vō ñ

Hoc in laborioſis febribus maxime fit.

Nihil fruſtra: nihil diſpiciendum.

Que vero ex inductione ꝯtraria inferre ⁊ quieſcere.

Poſteriora capitis dolēti: in fronte recta ve

> ✝ Quid ſit tuſſis ferina ⁊ qd̄ ſicca.

Labor ā̄t duplex ē. h̄ qdē ſpōtane⁹ ſic̄ dic̄ ipe labores ſpōtanei narrāt morbos hic qdē ē a cā̄ pmitiua: ⁊ Qui vō ē ſpōtane⁹ nō efficit tuſſiꝫ: ſic̄ dic̄ ga. neqꝫ. n. vr̄ in opib⁹ artꝫ: ſꝫ ab eo q fit a cā pmitiua: ſꝫ aut ſm̄ pmitiuā rōnē efficit aut p ſe aut p accn̄s: qꝛ p ſe efficere nō pōt labor: aut. n. i hyeme fit ⁊ imiſſione fridi vēti generat̄ tuſſ̄ i eſtate vō a puluer̄ exaſpat̄ trachea arteria.

> ✝ Labores ſpōtanei ñ faciunt tuſſim.

Hec ā̄t pp̄ dcā ſua oꝫ intelliger̄ aut p corp⁹ patiētis aut p curā ⁊ p ea q̄ dic̄ ipe q̄ſi nihil: ſic̄ cōtingit: ſicut neqꝫ fruſtra: neqꝫ negligēt: p corp⁹ vō: qm̄ nihil fit cauſalit̄ i corpe: neqꝫ oꝫ dſpicere: qꝛ pua multotiēs magna fiūt ſigna. p curā vō: qm̄ nō oꝫ fieri a caſu curas nꝫ oꝫ pticulares fieri ad cōia ⁊ vniuerſalia: neqꝫ ex̄ hoc deſpicere.

Dic̄ ā̄t hy. quoqꝫ. volueris vti pmutatiōe a calido ad frim aut ꝯ̄rio ab ablutōe ad multā ablutōeꝫ: aut ꝯ̄rio aut a labor̄ ad qetē: aut ꝯ̄rio nō oꝫ ſubita vti pmutatiōe ſꝫ ſm̄ ptē ab inductiōe ⁊ qeſcer̄ i medio ⁊ ſic itex̄ pmutar̄: Subita. n. pmutatio ꝯturbat nāꝫ: nō idē ē ab exercitatiōib⁹ ad qetē pmutare: ſic ad qetē ad exercitationem quoniā a qete ad exercitationem permutar̄ hēs permutationē ⁊ motionē perturbātes nāꝫ. 13

> ✝ Subita permutatō ꝯturbat naturā.

Dictū ē ā̄t vobis in āñcedētib⁹ ꝙ pticularib⁹ morbis deteriat h̄ hy. ⁊ ſic de vno trāſiert ſe ad aliud. Sic igit̄ poſtqꝫ determiauit de apate ⁊ fluxu ſanguis ex narib⁹ dicēs q̄ debeam⁹ ſepare ⁊ q̄ ꝓhiber̄ ꝯſeq̄nt in hac pte itēdit d̄ teriar̄ itex̄ d̄ ꝯuulſiōe: ⁊ dic̄ ꝙ nō ſolū in vniuerſalib⁹ oꝫ fieri apa. vbi gr̄a. in toto corpe ſꝫ ⁊ i pticularib⁹ mēbris multotiens. n. in toto corpe vtimur ꝯuulſione ſic̄ qn̄ i his q̄ ſt in pector̄ retinet̄ mā̄ i pedib⁹ ꝯuulſionē: ſic ⁊ in aliq̄ mēbro ſilr̄. n. ⁊ in capite. ⁊ Si vō añriora capitis dolet qs: vtimur multotiens vētoſis in occipite. ⁊ ſoluim⁹ paſſionē. ſi vō i poſterior̄ib⁹ partib⁹ fiat dolor. ꝯſidera ſi ſāguis ē q ſuperabūdat. ⁊ vtere pmo vniuerſali inanitiōe. i. flebotomia: poſtea vero vtere. ꝑticulari inanitiōe: ⁊ incide anteriorē venā q̄ ē i media frōte. ſed qdā dicūt: ꝙ oꝫ recte incidere venā q̄ ē i frōte. h̄ ā̄t falſuꝫ ē. mlotiēs. n. ⁊ ab aliq̄ icidimus hāc ſicut dicim⁹ i anothomia: due vene a faucib⁹: ⁊ ſpatulis dirigūt̄ ad caput: q̄rū vna fertur ad frōtē: ⁊ dic̄ hāc op. incider̄: ⁊ h̄ ē qd̄ dic̄ qd̄ intendit. 14

> ✝ De cura doloris capitis.

Hic ā̄t q̄ dcā ſit ſuperi⁹ itex̄ cōmemorat: ⁊ dic̄ qm̄ oꝫ flegmōes iſpicir̄. ſ. permutatōes materie vtex̄ ſint a ſplene ad epar aut ex epate ad ſplenē aut ecōuerſo: qm̄ ā̄t ep nobili⁹ mēbx̄ ē ſplene: qdā ā̄t ſic exponūt ⁊ hāc pticulā ⁊ eā q̄ dcā ē ſupi⁹: qm̄ oꝫ ꝯſiderare pmutatiōes natur̄ aut a ſplene aut ab epate fcās ⁊ deductas ñ ā̄t a ſplene ad ep: aut ab epate an ſplenē: h̄ aūt difficili⁹ ē: ⁊ efficit morbū: ſꝫ i vtroqꝫ oꝫ iſpicer̄: aut ad articulos dīferat mā̄: ⁊ efficit apata: aut p fluxū ſāguiſ tū laſ aut p vrine multitudinem. ſuſceptiōes ā̄t dic̄ acceptōe membrorum. 15

na inciſa prodeſt.

Subſceptiōes hypocōdriox̄ ex qualꝫ qualia ſoluūt ⁊ viſcex̄ ⁊ phlegmonū q̄lia pn̄t ſiue ex epate ad ſplenem ⁊ econtraria.

Contra euellere qdā oꝫ reclinare ſi non vbi repit: ſi ā̄t vbi oꝫ hiſ aperir̄ vt ſingula repunt.

Lata exāthimata ñ valde prurigionoſa q̄lia ſi imōbūt hyeme q ſtetit iuxta ignem excalefactione fcā ſunt exanthimata.

Rurſum ad aliū ſmonē trāſfert ſe hy. ⁊ d̄ ꝯuulſiōe. i. antipaſi determiat ⁊ dicit qm̄ ſi ad pncipale mēbx̄ ferat̄ mā̄: ꝯuulſionē oꝫ vti. ſi vero ad ignobile. tūc ⁊ tu peruerte illuc materiā vt ſi a ſplene deferat̄ mā̄ ad guttur aut ad nares: ⁊ nō fiat fluxus ſanguinis ſicut oꝫ tūc oꝫ materiā illuc peruertere: ⁊ aut ferro apire venā: aut curatiōib⁹ acutis: aut odorib⁹ acutis aut alijs medicaminib⁹: ñ ſꝫ ā̄t ferro ſicut alij cogitāt. ecce. n. ſi in muliere per inferiora deferatur materia: tūc nō poſſumus ſꝫ oꝫ attrahere māꝫ aut apire vaſa alijs ſuppoſitorijs acutis. 16

Alia ſūt pbiata ⁊ alia exāthiata. pbimata qdē ſūt a ꝓfundo carnis agrediētia ⁊ carnē corrodentia: exanthimata vero ſunt q̄ cutē ſolū ledūt. multotiens ā̄t phimata exāthimata ñ exātimata fimata nomināt abuſiue. qd ē ā̄t hqd̄ dicit hy. Dictū ē ā̄t multotiens nobis qm̄ pbimata aut ad acutū tēdūt: aut ad latitudinem ⁊ egent ampliori loco. ⁊ ſi ad acutum tendunt: deſignat materiam eē calidā ⁊ ſubtilē ⁊ fortitudinem virtutis. ſi vero ampliorē locū occupauerint oſtēdūt tūc materiā frigidā groſſam ⁊ debilitatē virtutꝫ fiunt ā̄t h⁹ i exanthimata multotiēs: lata: ⁊ nō fit in eis prurit⁹ pp̄ frīm hūoris: ⁊ hoc difficile ē ſignū: ſignificat. n. ꝙ diuturnitas exigit̄ ad cōmaturationē. h⁹ ā̄t fidem hn̄t p iſtoriā: dicit. n. ꝙ qdā nōie ſimō fuit q hēbat corpus in ꝓfūdo ſine ſupfluitate: vex̄ in cute habebat ſuperfluitates: ⁊ h̄ ſtetit iuxta igneꝫ: ⁊ a caliditate ignis diffuſa fuit mā̄. ⁊ qꝛ frigida diffuſa fuit ad latitudineꝫ apparuerūt exanthimata: ⁊ dicit qm̄ vomitus nō eū iuuere. ⁊ qd eſt h̄ hypo. tu feciſti ſibi vomitus aut ipſe immittēs digitos: ⁊ dicenō ꝙ nō. qd ḡ ē qd̄ dic̄ hy. ꝯſidera ipꝫ. h̄ tibi dicē ꝙ methodo idiget ſmo. method⁹ ā̄t h̄ ē. dic̄. n. oꝫ te ingrer̄ i patiēte. vtrū totū corp⁹ hēat ſuperfluitates aut ſuperficies ſola: ſiqdē totū corp⁹ tūc oꝫ te vti purgatiōe aut flebotomia ⁊ purga per ſuperiora: aut multotiēs per inferiora. p ſupiora vero p vōitū: qn̄ circa orificiū vētris ſupabūdat hūor: ſi vero circa iteſtina: tūc p iferiora. cū vō h̄ feceris ⁊ nō iuuerit: tc̄ localib⁹ vter̄ curis ſic̄ oleo ſpatule aut cāomille aut aliq̄ oleo calidior̄ in pma purgatiōe ⁊ vomitu. Si vero his vſus fueris ⁊ nō ꝓderit ſꝫ ꝯ̄rio ledes attrahēs illuc reumata. In hn̄tib⁹ vero exātimata: ⁊ non ꝯ̄ntib⁹ p totū corp⁹ chachochimū: tūc oꝫ te nō vti vomit⁹ neqꝫ opaberis curas q̄ fiūt in ꝓfundo: non. n. ꝓderit ſꝫ econuerſo ledes. pp̄ hoc dixit hy. vōit⁹ ñ iuuer vt ḡ curā traderet dixit: qm̄ oꝫ in his ꝙ vtamur āpli⁹ calefactione. ⁊ ſic attrahere hūorē ⁊ hoc deſignauit di-

> Que ſit phimata ⁊ q̄ exanthimata.

> ✝ Vomit⁹ nocet corporibus non repletis.

ces. vomit⁹ nõ iuuerẽ ſʒ excaleſactio ⁊ p expõnẽ itẽſio-
nẽ caliditatꝭ ⁊ cura deſignauit. imoderata ãt calidita-
te exãtimata ſiunt: multa vero caliditate ⁊ finalis ter
minatio materie ⁊ per mutatio.

¶ Scio appoſuit: qꝛ ex hyſtoꝛia ſimonis h remiſcit:
cum non viderit ipm vel qꝛ cõmemoꝛatiuus ẽ h tex
tus pp h: nõ di
xit determiate ſʒ
dubitanter. 17

¶ Vomitus nõ iuuere ſcio
ſed excalefactio.

Q Ueçũqʒ maturare
oʒ obturarẽ foꝛti vir
tute q̃ vero neqʒ dia
foꝛeticis neqʒ ẽplaſtris pau
ſant ſʒ ſubito nigreſcunt no-
uum. fac.

O Culoꝝ hñtiũ radã
ſi alt̃ appet ꝯuenire
econtra euellendum
in faucem.

¶ Et vbi eruptõẽs ſolutio
finalis.

Demõ curãdi apã.

R Urſuʒ ad
apoſtaſi de
terminat hy. ⁊ dic
ſic. veio ad egꝛ
⁊ iuẽio apã aut
in manu aut in
pede: ⁊ ſtatim
vt vtoꝛ diapho
retica farmacia
callidoꝛe ⁊ ſiccio
re: ⁊ ſi diaphoꝛi
ʒaui bõñ ẽ ſi vo
nihil opata ẽ dia
phoretica medi-
cina tũc ſcdario
opoꝛ quẽadmõʒ
fac nã ⁊ itromit
to me ad digerẽdũ mãʒ ⁊ qbus vtoꝛ nõ ãplius calidiſ
h⁹i. n. rarefaciũt poꝛos euapoꝛãt caloꝛẽ nãlẽ ⁊ nõ fit di
gõ materie ſʒ poti⁹ volo cõdẽſare ſupficiẽ ⁊ inducerẽ ca
loꝛẽ nãlẽ vt coãguſtatõe cutꝭ calidioꝛ fact⁹ efficiat digõ
nẽ: hãt oʒ te facẽ cũ inueneris virturẽ foꝛtẽ: qꝛ cũ vt⁹
debilis ẽ ſi h feceris ⁊ cõdẽſabis ſupficiẽ cauẽdũ ẽ ne v
t⁹ ſuffocerẽ ⁊ deſtruarẽ quẽadmõʒ modic⁹ ignis a fumo
extinguirẽ. dic ãt ſiue caloꝛẽ nãlẽ volueris accipe aut
aliqʒ aliã vtutẽ vtẽtẽ oꝛgão caloꝛi nãli. Si vo in apã
te inueniamus foꝛtẽ virtẽ: tũc oʒ poꝛos opturarẽ em-
plaſtrũ: vñ ⁊ vtiur multotiẽs aſſũgia poꝛcina: aut cũ
aliis ad h q digerarẽ ⁊ ſubtilirẽ mã. Bonũ ãt erit ⁊ ſi
aſſũptia fuerit vet⁹ hʒ: n. quãdã vtutẽ malaſſatiuã ⁊ ſb
tiliatiuã piter ⁊ emplaſticã. qñ ãt h ſit vm palã ẽ ⁊ ab
ipo expimto videm⁹. n. q ẽperici medici qñqʒ gdẽ fari
na oꝛdei vtũrẽ: qñqʒ vero frumẽti: quotꝭ. vo volũt dia
foꝛiʒare farina oꝛdei ſic dura ⁊ diaforetica ⁊ habẽte pur
gatiuã virtutẽ: † Quotiẽs vero volũt cõmaturarẽ fari
na frumẽti vtũrẽ ſic ea q̃ hñt ẽplaſtricũ ⁊ hũidũ: multo
tiẽs. n. ⁊ cũ hac ſalẽ cõmiſcẽt ⁊ ignoꝛãt cãs q̃ fiũt ex ipiſ
in alio vero patiẽte inueni apã ⁊ vſus ſuʒ euapoꝛati-
uis: oʒ. n. ſp his vti medicamib⁹: ⁊ decide deuenirẽ ad
alia. vſus ſũ itaqʒ diafoꝛeticis ⁊ nihil pfeci. vſus ſuʒ
ẽplaiſtricis: nihilominꝰ paſſio nõ curarẽ cũ ſit icõma-
turata: cũ his ãt ſubito ⁊ nigredo fcã ẽ circa cutẽ maxie
cancrena: tũc ferrũ ſumẽs fac aptõẽs mltas i pfundita
te vt mẽbꝛa hñs ſpiracula tminẽt mãʒ. h. d. hy. apirẽ.

Nota de aſſũgia poꝛcina.

De farina oꝛdei ⁊ frumenti.

I Tex d euulſiõe dterm at dictũ ẽ. n. nob i li. de
cãis. ⁊ adhuc oʒ nos cõmetarẽ h⁹i negociũ. † Sci
endũ. n. ẽ q in magno angulo oculi ẽ foꝛamẽ: factũ ẽ pp
duas cãs: aut pp emittẽdũ ſupfluitatẽ a cerebꝛo: aut
q ab ipo reſpiret cerebꝛũ h ãt foꝛamẽ carnicula q̃dã co
pit nã q̃ caro augmẽtata gdẽ fac cathidas: deficiẽs aũt
fac fluxũ: dic ãt fcã ẽ rigas. i. flux⁹ ⁊ educta ẽ hũidas p
oculos ⁊ fecit ipſos lippos vl̃ male vidẽtes. Dic. n.
hy. qꝛ tũc oʒ te vti ex ꝯuulſiõe i faucẽ. dcm ẽ ãt in ano
thoꝛa q foꝛamẽ illud qd ẽ i angulo cõe ẽ oculi palati ⁊
⁊ narium ⁊ hoc ẽ manifeſtum ab his: qꝛ hñtes oculos
vncos ſpuũt pticulã collyrij q̃ inducta fuit p foꝛamen
illud ad palatũ ⁊ deinde ad faucẽ dic. n. oʒ ꝯ euellere
mãʒ: ⁊ p foꝛamẽ illd i faucẽ. Et gd ẽ h q deciſio hy. in
ducem⁹ mãʒ ad faucẽ: nõne ſi ad faucẽ ducirẽ mã: ⁊ ad
guttur: ⁊ exinde diſtillat mã ad ea q̃ ſt i pectoꝛe ⁊ ſic dif
ficilioꝛa fiũt ſinthomata. faciemus ergo duci hũiditatẽ
ad oculos. ocul⁹. n. i cõpatiõe ad thoꝛacẽ ignobili⁹ mẽ

De foramine anguli oculi.

bꝛuʒ ẽ. Quid g faciem⁹: ⁊ dicẽduʒ q oʒ h facẽ ſi conuenit vti
euulſione. cõ euulſiõe ad faucẽ ſi vero ñ conuenit opoꝛtet vti
econtra euulſione ſed aliis.

¶ Eruptiões gdã dñt ſpũs hũidi hñtes ſidẽ ab emanco ſilo
eruptãdo ſalſuginẽ. ſalſugo. n. ⁊ humiditatẽ hʒ ⁊ ſpũ: gdaʒ
ãt dicunt ſolã humiditatẽ: gdã vero ſpũs emiſſionẽ ſolũʒ: ſʒ
h aut i toto coꝛpe ẽ aut i
pte aut iſerioꝛib⁹ ⁊ tẽ p
clyſterẽ hñs nitꝝ aut h⁹
eũam⁹ ſpũs: aut i ſupio
rib⁹: ⁊ tũc p potũ aut ci
bos. ſic g ſtudem⁹: mul
totiẽs. n. p potationeʒ
vaſis hñtis anguſtum
os: qm ex ipo tandẽ ab
anguſto ſpũs dductus
ad thoꝛacẽ ſuſcitat dige
ſtiuã ad euapoꝛationẽ
ſpũs. ⁊ hiſtatiʒ eruptãt
multotiẽs vero puerti
m⁹ hũc ad eruptionem
diſtẽdẽtes ſemiconſta
les lacertos. i. q ſt inter
coſtas. 9

De eruptuatione.

E Greſſus adaperire
vt nares ⁊ alios.

¶ Quõmõ oʒ: ⁊ vt oʒ: ⁊ q̃
lia oʒ: ⁊ q ñ oʒ ⁊ quãt ũ oʒ.

¶ At ſudoꝛes.

Sic nares ⁊ alia vtiqʒ oĩa

I N magnis malis fa
cies ſi ſit cõgrua bo
num ſignum.

¶ In modicis ꝯtraria ſigni
ficãs hõc deſignatõi malũ.

C Irca magnũ locum
mulier q̃ retro iero
ri icterico fac o.

V Idit. n. hy. mãʒ
multotiẽs ledẽtẽ
coꝛpa. ẽ qñ ⁊ diſcraſia ſola ẽ ledẽs: ẽ qñ ⁊ mã: p⁹ mãʒ vo dio
⁊ diſcraſia: pp h ⁊ hy. multũ de m i determat ſic igr ⁊ h de ipa i
tẽdit. ⁊ gd dic: qm oʒ egreſſus adapire. Egreſſus ãt dic nãleſ
meat⁹: vtputa nares vẽtrẽ vaſa vritica. i. via q̃ ẽ iter renes ⁊
veſicã ⁊ poꝛos ñ mãifeſtos. h oĩa egreſſus noiat ⁊ ſic i exterio
rib⁹ ſt meat⁹: vʒ i ciuitatib⁹: ⁊ gdã hoꝝ ſt apti ⁊ ducẽtes ſup
fluitatẽ ciuitatꝭ: ⁊ iõ nõ fit maluʒ ſi in ipa. ſi vo hi meat⁹ opilẽ
tur manẽt ſupfluitates: ⁊ opanrẽ putredinẽ ⁊ putridas egritu
dies. ſlr ⁊ i nr̃o coꝛpe iuenirẽ. ⁊ pp h hy. exhibʒ diligẽtiã ẽẽ nã
les meat⁹: ⁊ oꝛdinarie pcedit: ⁊ a digınioꝛ oꝛdinẽ fec. cũ igirẽ ce
rebꝝ ſit digni⁹ toto coꝛpe: idqʒ a narib⁹ icepit: † Nares. n. mea
t⁹ ſt cerebꝛi: quẽadmõʒ ⁊ epatꝭ renes ve ca ⁊ collũ veſice: ⁊ rur
ſus ventris inteſtina: ſic ⁊ coꝝ q̃ ſt in thoꝛace trachea arteria
vl̃ canales pulmõis: ſic ⁊ ſic toti⁹ coꝛpis poꝛi i mãifeſti. Oʒ
igr dic hy. hos egreſſus vʒ nãles meatus adaperire.

Nares meatus ſũt cerebri.

¶ Et quõ oʒ dic q̃ſi hʒ quẽ moduʒ oʒ: aut p ventreʒ aut p viã
q ẽſt intẽ renes ⁊ veſicã: aut p ſudoꝛes. vt oʒ dic q̃ſi ſic dcet: oʒ
nos vti cura ⁊ apertiõe: aut p purgatõnẽ: aut per cibos aut p
alia hi⁹. Adaperirẽ vo. h. d. nõ ferro icidi vaſa ⁊ adaperiri: ſed
aut nãlit aut ab arte: oʒ h hrẽ curſuʒ quẽdã ⁊ apertioneʒ. Qua
lia. q̃lia ãt dic vbi ſm rõeʒ fiat adapertio purgatio mane ſic ⁊
in aphoꝛiſmis dic: ſi gdẽ q̃lia oʒ purgarẽ purgenrẽ: ꝯfert ⁊ hñ
ferũt qd dr̃. Qñ oʒ ſignificat q fiat induſtria naturẽ q p⁹ d igõ
neʒ fiat inanitio ⁊ ñ añ digõnẽ. q dic. Quãtum oʒ vbi inani
tio fiat minoꝛ q̃ʒ oʒ neqʒ plus q̃ʒ oʒ ⁊ dicens quoniam quãtuʒ
opoꝛtet expoſuit.

¶ Enim nõ. oʒ p ſudoꝛes imoderatos euacuatiõeʒ fieri p co
q nõ educarẽ vtile ⁊ inutile. ſ. nãlis caloꝛ ⁊ foꝛtitudo vitalis
⁊ ipẽ gdẽ exẽplificauit: vbi ſodoꝛes: tu vero intellige ⁊ vẽtrẽ
⁊ v̈ſimilia in gb⁹ eſt intentio ⁊ p̃mus ſmo hy. eſt.

Immoderata euacuatio ſudoꝛũ malla.

¶ Et debem⁹ ſcirẽ q d narib⁹ fac mentiõeʒ: aut q cerebꝝ per
has purgarẽ: aut q nã p has fac euacuatiõeʒ dico aut fluxum
ſãguis. melioꝛ ãt ẽ p̃ma cã cã. ſa ãt. i. flux⁹ ſãguis ñ ẽ cognita
nature ſʒ poti⁹ p̃ma: alios ãt egreſſus dic q ſt p ventrem vri
naʒ ⁊ talia. 20

A D aliuʒ ſmonẽ trãſfert ſe hy. ⁊ gdẽ pfectoꝝ ſciũt gd di
coꝛ ſt. n. q̃dã appẽtia ẽẽ magna fãtaſie: pua vo vitati aut
magna appentia pua vo fãtaſie: ſic igr dic ⁊ h: qm ſt multoti
ens egritudines: ⁊ he videnrẽ eſſe difficiles: ita q idiota turba
tur: ars vo gaudet. vidit. n. medic⁹ facieʒ abſqʒ ſinthomate
vtutes foꝛtes: ⁊ hãc dic facieʒ ꝯgruã ⁊ bñ deſignãteʒ. Mul-
totiens vero ꝯriũ ſuperuenit: ⁊ egritudines q̃ ſperarẽ ẽẽ pue cõ
turbãt arteʒ ꝯſidero n. facieʒ ſintomaticã aut pp debilitatem
virtutuʒ: aut ppẽ arefactioneʒ. ſic igirẽ inſpicio oculos conca-
uos: ⁊ palã qñiam naturalis caloꝛ debilitatus eſt: ⁊ a deſicca-

tiōe hūida oculorū aruerūt: faciē āt ꝯgruā dicē q̄ min⁹ ſinthomatica ē. nō. n. eā q̄ ē oīo abſqȝ ſinthomate recipim⁹. qm̄ ⁊ h mul totiēs ex nām eſt ſic igitur ab humidiore: ⁊ ſupflua humiditate inflatur ⁊ cōuerſo facies.

Hoc autē itēdit h hy. qm̄ i modicis malis q̄ ſunt ƀȝ fantaſiam. magnis vero ƀȝ virtutem: facies contra bone ⁊ deſignationi q̄ſi h incōgrua diſficilia deſignat. 21

Paratimeneo ſoror ſic nigre colorata vel ſic q cū tieo ſororē hic nigr̄ colloratuſ
In pirintho velut ſeme vrīa talis q̄ʒ determiatiua ⁊ hūidorū ⁊ talia: q̄ʒ vrīe fiunt: neqȝ. n. vētoſitates multe neqȝ ſtercoriſ multi viſcoſa vēiēte mala ſabat̄ nō. n. magnū erat hypocondrium.
Braſſicā ſeptimus cōedit difficulter ſpirans exiſtēs ⁊ tumor circa pectinē ꝗeuit ⁊ bene ſpirās ſtatim factus eſt.
De ſaguie hychoroydeos. i. hycor ſāguis medio cris nigreqȝ colere acutus q dez ⁊ agreſtis i timentibus.

Enigmatice q̄ſi in ſimilitudīe dic̄ h hy. ꝑ eo ꝙ ſic in cōmemoratiōe ſui ſcribit h: dic̄ igr̄ h: qm̄ circa magnū: aut locū magnū: aut theatrū magnū aut aliqd tale ignorabat. n. locū hy. ⁊ rurſus dic̄. cu i⁹ mulier nomē viri neſciēs. dic̄. Qm̄ icterico exiſtēte ictericū āt dicit: aut faciē h⁹ ictericā ſcāȝ aut totū corp⁹. Galie⁹ vō h expones dic̄. qm̄ ex hac picula nō poſſum⁹ hr̄e aliquā vtilitatē icertū. n. ē: q̄re fcūs eſt iſte iecteric⁹ aut ꝑꝑ ꝑmutationē iduſtria nāe factā. colera ru. expulſa ad ſupficiē: aut ꝑ opilationē ciſte fellee: aut ꝑ flegmonē epatē. Icterico vtiqȝ dic̄ aut corꝑe aut facie aut ipſo viro icterico. cuius mulier morabatur in ipſo retro ierori circa magnum. t.

Quidā āt librorū hn̄t: patimeneo: qdā āt: cū timeneo ſigdē igr̄ hn̄t patimeneo dicim⁹ qm̄ ſoror timenei nigre colorata fuit. ſi vō hn̄t: cū timeneo: ſignificat ꝙ vir habitās cū ſororē timenei h nigre colorat⁹. Rurſū. G. dic̄ nihil ē māifeſtū h nigre colorat⁹ idetminat⁹ ē: aut iduſtria nāe fuit expulſo melācolico hūorē ad ſupficiē: aut ꝑꝑ naturā corꝑis h exn̄te melāchobolico. 22

Vir qn̄qȝ ꝯſonū tractū titulo tradit hy: vȝ epidimicā egritudinē mētionē. n. h fac̄ toti⁹ ciuitatē: nō. n. vni⁹ viri aut vni⁹ mulieris ſȝ toti⁹ ciuitatē pirinthi: pirinth⁹. n. ciuitas eſt aſie: ⁊ dic̄ ꝙ i hac pirintho ſupueniūt timores: gibberoſa: inflatiōes: ſblenatiōes. ⁊ ꝯſidera ꝙ gibberoſa dixerit ⁊ nō flegmones: ſi vō eēnt flegmōes oīo ⁊ febris ſupueniret ⁊ nihil q̄ dcā ſt ab hy. ꝑficerēt. gibberoſa igr̄ dic̄ tūoroſas iflatiōes q̄ ꝯſiſtūt ab hūida ⁊ frida mā ⁊ ſi recolit̄ ea q̄ dcā ſt i aphoriſmis: ꝙ has tūoroſas iflatiōes rugit⁹ multotiēs diſſoluit. † Rugit⁹. n. ē mot⁹ hūidi cū vētoſitate: ⁊ deſignāt qm̄ mā q̄ ꝯtinebat̄ ⁊ erat imobilis nē mouet̄ ⁊ ad determiātionē accelerat: ſȝ vētoſitates multe fcē diſſoluerūt hos tūores: ſic āt ⁊ medio vētris ī viſcoſis egōib⁹ diſſoluer̄ hos tūores. Et vrīa vō vult ſemē veniēs ꝑmutationē dedit morbo: q̄ āt ē vrina ſimil̄ ſpmati: alba viſcoſa ⁊ groſſa. hy. vō ꝑmo vrinā tradit ⁊ poſtea tūoreſ: ⁊ dicit ꝙ i hac vrina fcā ē determiatō ⁊ ꝑmutatio: nō āt dico qm̄ ⁊ i alijs ſic rugitu ⁊ vētoſitatib⁹ ſi ſit ꝑmutatio: ſȝ q̄ʒ nō ꝯtigit fieri has determinatōes: ſȝ q̄ʒ ſole vrine tales emiſſe ſt. Non. n. magnū fuit hypocōdriū. Hoc ē nō fuit flegmō ⁊ nō tūoſa inflatio: ⁊ fe. vtiqȝ fuit ⁊ neqȝ rugit⁹ aut vētoſitates aut h⁹i diſſoluerūt paſſionē ſȝ poti⁹ flebotomia aut purgatio. 23

† Quid ſit rugitus.

Dicit ꝙ i q̄dā ſupuenit tūoroſa inflatio infra piteneō circa pectinē: ⁊ neqȝ vētoſitas paſſionē ſoluebat: neqȝ artē ſtudiū ſȝ repētē mot⁹ patiēs braſſicā. i. caulē comedit ſeptīa die: ⁊ curat⁹ ē. cū igr̄ braſſica caliditate ⁊ acumine diſſoluerit ⁊ viſcoſū hūoris ꝑmutauerit: fridū fregit tumorē: ⁊ ab h fcūs ē bonus anhelit⁹. Iterū. n. h tūor ſupuenit circa piteneō ⁊ coanguſtabat diaphragma ⁊ reſpirabilia: ⁊ ſic fcā ē diſnia: nūc āt tūore diſſoluto hn̄ ſpirās fcūs ē. ⁊ hec oīa fac̄ braſſica nō ſic cib⁹ ſed vō ſicut farmacie ſicut cibus ſemꝑ vitupat̄ tāqȝ cachochima ſic pharmacia laudat̄ vn̄ ſi miſoceo ſcriptū ⁊ de braſſica hec. n.

Nō hic de braſſica. i. de caule.

marie cruda dato ſuſcitat ventrem ad egeſtionem.

Ecce ab hac particula deſignat ꝙ commemoratius eſt liber. volente. n. ſicut in commemoratione ſcribere capitula: ſic ſcribimus in tabulis: at in alio quodaȝ huius: quoniam volo de hoc determinare volo ⁊ de hoc ⁊ hoc. ſic igitur hy. de ſanguine hychoroide: volo

Siue moleſtū ſiue bonū.
Quibus ſplen ꝓcliuus pedes ⁊ gēua calida: manus āt ⁊ aures ⁊ nareſ fride.
An propter hoc dixit ſubtilis ſanguis.
In putrefactōibus videndū qdeȝ futura expurgari vētres ꝯmouent̄
Splen durus iferiora ſupiora rotūdus latus groſſus longus tenis.
Minus caput corrizantibus ⁊c.
Que circa egrū ꝓcuratō ⁊ in egritudine iterrogatio q maīfeſtat q̄lia recipiendū ſermōis q̄ circa egrotū circa coſtantes circa exteriora: q̄ʒ calidiori ⁊ firmiori

dicere. ⁊ dicit ſāguis eni duplex eſt: aut purus: aut cū alijs mixtus. habet eniȝ ſanguis ſerum ⁊ alij humores f. ſubtilem quādam ſubſtantiā ⁊ aquoſam ſicut ⁊ lac habet: † Et quēadmodū ſerum lactis acutius exiſtens ſuſcitat: ⁊ mouet ventrem ad egeſtionē: ſic ⁊ ſeruȝ humorum: ſed circa magiſ ⁊ minus hoc hȝ ſerū ⁊ icor noīat̄ ab inde ⁊ plato volens de ſero determinare: ab inſumēs dic̄. Icor ſanguis mediocris nigreqȝ colere acetū q̄dē ⁊ agreſte: q̄ritaqȝ vult dicere hy. qm̄ ſanguie. i. icoroides ſanguis mixtus cū flegmate aut cū melancolico hu. facit timores ⁊ pertubationes: timorē q̄dē ꝑꝑ infrigidationē hu. ſicut. n. dcm̄ ē: ſi tior ⁊ puſillāimitas ē. ꝑturbationē vō effic̄ ꝑꝑ ſerū mouēs ⁊ ſuſcitās: dixit igit̄ hy. in timētib⁹ ⁊ territis ſi vō cū colera ru. miſceat̄ icoroides ſanguis efficit alienationē ⁊ vigiliā. ſi vō cū nigra colera fac̄ maniā.

† Nō ꝯ ſerū lactiſ ſoluit vētreȝ.

Quō āt dic̄: bonū: qd igit̄ ē mania bōa aut aliēatio aut tior ⁊ dict⁹ ꝙ min⁹ malū noīe ꝯrij bōū noīauit. 24

De ſplenetica diſpōe h determinat: ⁊ qd dic̄: qm̄ qb⁹ ſplē ꝓcliu⁹. q. d. ſi i inferiorib⁹ ꝑtibus hȝ flegmonē aut ⁊ flegmōe i ſupiorib⁹ ꝑtibus fcō mā vero ad inferiorē repat: in h dic̄ qm̄ in dolēte mēbro. i. ad i feriora fert̄ nā cū ꝓpiis verib⁹. f. cū ſanguine factis. iō qȝ inferiora qō vt pedes calidi ſt ⁊ genua: man⁹ vero ⁊ aures ⁊ nares frigide: ꝑmus vero hōus ſcriptor: multa dona inueniēs exēpla man⁹ cū pedibus: ⁊ genibus ordinauit ⁊ dixit: manus calidō male faciens.

Scdōȝ qōnē adducit ſmonē i ſplenetica. n. diſpōne educit̄ multotiēs ſāguis ſubtilis ꝑ nares ⁊ ingrit ita qȝ q̄re h ſubtilis educit̄ vtrū ipē ſplen i ſubtili mā hȝ flegmonē cōſiſtētē: aut groſſuȝ q̄dē retinet̄ ſplene ſubtile vero remittitur quod ⁊ in lapide. 25

Quidam autem hanc particulam cum ſuperiorib⁹ ordinant. i. quando ſit putrefactio in ſplene: tūc contingit̄ fieri ſuperiora fri. inferiora vero calida ſȝ falſum eſt hoc. ⁊. n. materia ſola exiſtente contingit h fieri ſinthomata. nō vero dicimus: qm̄ ad inferiora oȝ h ordinare. multotiēs. n. circa vmbelicū ſupuenit flegmō aut circa pectinē vt circa inteſtina deinde ſubito ſuperuenit ruptio ⁊ ducitur ſanies per porros manifeſtos ad inteſtina. poſtea hoc ſicut acutum ſubſtat ventrem ⁊ dicit ad pus ſuperfluitatem: ⁊ ſi hoc contigerit ſignū eſt quoniam ruptio facta eſt flegmonis huius: ⁊ hoc ē quod intendit hy. 26

De diuerſitate tūorū ipſius ſplenis.

De dīijs tūorū ſplēis itēdit h hy. ꝯteriar̄: ⁊ dic̄ ſi ꝓuēit. n. tūor: qn̄qȝ qō i ſupiorib⁹ ꝑtib⁹ ſplenis qn̄qȝ vero i iferiorib⁹ ⁊ qn̄qȝ qō lōg⁹: qm̄ āt ⁊ ipē ſplē

lõg⁹ ẽ:multotiẽs ãt q̃ ſt ex̃ nã ꝫ bis q̃ ſt ꝫ nãꝫ ſt ſilr̃ fi
gurãt̃ queadmodũ ⁊ i cꝑte vt i plurib⁹ rotũd⁹ ꝓuenit
tũoꝛ. aliq̃tiẽs q̃dẽ igit̃ i ſplene lõg⁹ ſupuenit tũoꝛ: qñ
qꝫ vͦo rotũd⁹. qñqꝫ vͦo ſupabũdat mã groſſa ⁊ i ꝓfũdi-
tatẽ quãdo frenũ hũoꝛis ad iteriores ꝑticulas ſplẽis ꝓ
ceſſerit. Dic ãt tũ: ⁊ ſupi⁹ lõg⁹ ⁊ iferi⁹ lõg⁹ ⁊ i ꝓfũditate
groſſus ⁊ i ſupfi
cie groſſus.

Si cũ coꝛ-
riza exi
ſtit ſupꝑ-
uenerit ſpleneti
ca diſpõ ſoluit.
Coriza vͦo ⁊ ca-
tarr⁹ ab eodẽ fõ

Dr̃ia inter corizã ⁊ catarrũ.

te ꝓcedũt. ſ. cerebꝛo: ſꝫ differũt loco: qñ coꝛriza q̃ð fit i
narib⁹: catarr⁹ vͦo ĩ faucib⁹. Aut ĝ h dic aut ꝯtigit ml̃
totiẽs duas aut tres ꝑticulas egrotar̃: ⁊ har̃ q̃ ẽ debili
oꝛ patit̃ mã mota ad eã. ſic igit̃ ⁊ naris ẽ dbil̃ ⁊ ſplẽ: ſic
debilioꝛ recipit mãꝫ nõ fcã coꝛrizat. ſi vͦo h fiat mode-
rata tamẽ. h ãt dic ⁊. g. in li. d intioꝛib⁹ qñ ꝯtigit ml̃
totiẽs tria mẽbra egrotar̃ vt veſicã renes ⁊ mr̃icẽ: mo-
ta vͦo mã q̃ ẽ debilioꝛ recipit eã archigenes vͦo dic: ꝙ
omnia patiuntur: ⁊ redarguit eum ibi Ga. 27.

Dictũ ẽ a nobis multotiẽs ꝙ hy. d ꝑticularibus
determiat egritudinib⁹ magis q̃ꝫ d epidiaciſ
⁊ ml̃ta ⁊ digna documẽta ſuo itellectu d egri-
tudinib⁹ nos docuit. Cõſeq̃nt ãt h quõ ſe gerat medi-
c⁹ circa egr̃ determiat: ⁊ dic q̃lẽ oꝫ eẽ ꝓcuratoꝛẽ medici
circa patiẽtẽ. q̃d ãt ẽ ꝓcuratio: ⁊ dici⁹ ꝙ ꝓcuratõ: ⁊ dici
mus ꝙ ꝓcuratõ ẽ vſ⁹ bon⁹ ꝑpal̃. q̃r q̃ ſt i domo aliõ ãt
ẽ vſus ⁊ aliõ acq̃ſitio. Uſ⁹ q̃ð ẽ bõa hitudo exiſtẽtium
acq̃ſitõ vͦo inẽtõ ñ exiſtẽtiũ. vñ exſonofõ diſcipul̃ pla. i
dialogo icondico. qñ differt acq̃ſitõ vſu: ꝯtigit. n. male
acq̃ſit̃ bñ vti: aut ẽꝯrio bñ acq̃ſit̃ male vti. ml̃totiẽs
n. aliq̃s iiuſte ⁊ acq̃rit pecũias vex̃ñ his bñ vtit̃. ml̃
totiẽs. n. acq̃rit iuſte vt a ꝓpis laboꝛib⁹ ⁊ bõa opatiõe
male vͦo ipis vtit̃ dſtruẽdo eas: ⁊ imitat̃ ꝫ platonem
vas ꝑfoꝛatũ: qñ queadmodũ igr̃ ẽ i exterioꝛib⁹ iſta dr̃ia
ſic ẽ ⁊ i nob. multotiẽs. n. aliq̃s acq̃rit modicas rõnes
⁊ ꝓfert ipas ⁊ ꝯuẽit ⁊ vr̃ eẽ ſapiẽs ꝑp bonũ modũ: ali⁹
vͦo ml̃ta vtiq̃ꝫ ſciet ⁊ neſciet vti bñs neq̃ꝫ i cognitioni-
b⁹ neq̃ꝫ i curis. in cognitiõib⁹ q̃dẽ qñ vẽit ad egr̃ ñ in
q̃rit agnitiões aut ꝓnoſtica ſꝫ inq̃rit coordiatiões q̃s
logiatros. i. medicos ꝭm õib⁹ noiat. g. i curis vero qñ
ẽ ml̃totiẽſ ꝙ aliq̃s hꝫ ml̃ta medicãina vͦtutes vͦo igno
rat ⁊ modũ vtẽdi ⁊ q̃ꝫtitatẽ oꝫ nos ita ⁊ bñ acq̃rer̃ rõeſ
⁊ bñ ipis vti. ⁊ ſi veneris ad egr̃ ⁊ inuenies faciẽ ipi⁹
macilẽtã ſic oꝫ ẽ in ꝓnoſticis illã mõtificatã: l alio vͦo
inuenis faciẽ iflatã: ñ dicas ꝙ a ml̃to ſõno aut ocio fcã
ẽ facies macilẽta: ſꝫ vnicuiq̃ꝫ dic cãꝫ ꝯueniẽtẽ ⁊ in ꝑoꝛi
q̃ð dicas ꝙ macilẽta fcã ẽ facies aut ꝑp areſectionẽ aut
diſſolutionẽ retẽte hũiditat̃ aut ꝑp triſtitiã aut ꝑp ſol
licitudinẽ aut ꝑp dbilitatẽ vͦtutũ. In hẽnte vͦo faciẽ i
flatã: dic aut ꝑp ml̃tũ ſõnũ aut ꝑp ociũ aut ꝑp hũidita
tẽ ſupfluã h ſcꝫ ẽ. ⁊ in his cognitiõib⁹ ñ loq̃ris dr̃iate ſꝫ
negõe vtẽs dic: ne triſticia tibi ſupuẽit aut vigilia aut
cura: aut vter̃ diſiũctiõe dicẽs: aut triſtitia tibi ſupuẽit
aut vigilia aut ſollicitudo: aut aliq̃d tale ex his. n. oio ĩ
uẽieſ cãꝫ. oꝫ ãt ⁊ cõſiderar̃ ⁊ patiẽtẽ ſi añ egritudinẽ fu
it audax ⁊ ꝯfidẽs. nẽ vͦo dimiſſus ⁊ doꝛſuꝫ ſpectãs dſi
gnat. n. aut ſubet aut comã aut litargiã expectã i ſi vͦo
rurſ⁹ modeſt⁹ fuit ex mãſuet⁹ p⁹ ea vͦo i egritudie fcũs
audax ⁊ temerari⁹ maximã diſcrepãtiã eẽ ant ſepari. oꝫ
ẽt te ⁊ aliõ ꝯſiderar̃: ſi q̃dẽ. n. fuerit patiẽs ⁊ rõnabil̃:
mãiſeſta ſibi vͦitatẽ ⁊ dic: ꝙ mala ẽ egritudo ſꝫ ꝯfoꝛta-
te. ſi vͦo ẽ puſillanis ⁊ timid⁹ ñ dicas ei veritatẽ: ſꝫ dic
ipi ꝙ nõ ẽ egritudo mala ſꝫ tῖeo ne tua temeritate fece-
riſ hãc malã ĩdeq̃ꝫ oꝫ te ꝯſuari. a teſtib⁹ vero dic veritatẽ
ꝙ ꝑicoloſa ẽ ⁊ cuſtodiat̃ ipꝫ. ⁊ rurſũ ꝯſidera q̃b⁹ dlecta
tur cũ erat ſan⁹ ſi aleis fac coꝛã ipõ aliq̃s his luder̃: ⁊ ſi

Dr̃ia inter vſũ ⁊ acq̃ſitionẽ.

Qualr̃ debeat medicus ſe hẽre circa egrũ.

masculi ⁊ nigri propter hoc
exterius vene.

Que circa egr̃ ꝓcuratio
⁊ in egrediẽ iterrogatõ
q̃ manifeſtat q̃lia vt recipien
duꝫ ſermões q̃ circa egrotũ

t vero verb gramaticalib⁹ fac aliq̃uẽ coꝛã ipõ h loq̃: ſi vero rhe
oꝛicis rhetoꝛicã ⁊ ſpãles amicoſ ipi⁹ ꝑmitter̃ intrare ad eũ: ali
os vero nõ. ⁊ q̃ð h ſt apõ patiẽtẽ: oꝫ te ⁊ aſtãtibus dicẽ ꝯpla-
ciat̃ ei reſpõſſonibus. ⁊ ſi aliq̃s amicus nõ verus ſupuenerit
dic qñ ge cit ⁊ nõ ꝑmutat̃ ipꝫ vidẽ. ſi q̃s vero ex̃icoꝛ obiura
uerit ⁊ introgauerit te ⁊ fuerit inimicus dic ꝙ bene ſe hꝫ ſi ve
ro ſpãl̃ amicus dic ei ve
ritatẽ: ꝙ male ſe hꝫ. q
dẽ ãt libroꝝ nõ hẽnt ad
eos q ſt ex̃ ſꝫ hẽnt: circa
exterioꝛa. i. aerẽ ipꝫ locũ
⁊ hi⁹. ſi. n. expectat̃ ſu-
dioꝛ dic ꝙ fiet niſi fri-
dioꝛ fiat aer. ſic. n. ⁊. g.
ꝑdixit in q̃dã ꝙ ſudo-

circa coaſtãtes circa exterio
ra: q: i calidioꝛi: ⁊ firmioꝛi
quod in dextris maſculi ni
gri ꝑp hic exterius vene.

Magis cõmiſcetur coe
ſtat.

res ſupueniẽt niſi aer ꝯ opabat̃: nã frioꝛe fcõ aere nõ fcũs eſt
ſudoꝛ. deinde. g. inducẽs ipꝫ in balneũ ⁊ rarefaciens poꝛros
eduxit ſudoꝛes ⁊ diſſoluit paſſionẽ: ⁊ h hꝫ pñs intentio.

Dixiciſtis ꝓcurationẽ q̃ ẽ apud patiẽtẽ ꝑ ꝑdicta: ea ve
ro q̃ ẽ ad egritudinẽ ẽ h: qñ oꝫ te ꝯſiderar̃ vtr̃ ſaluti
fera ẽ egritudo aut moꝛtal̃: ⁊ vtr̃ appuer̃ ſigna digõ
nis aut nõ vtr̃ tẽminabit̃ egritudo aut diſſoluet̃ hy. Interro
gatio q̃ mãifeſtat dic. n. ꝓcuratio q̃ circa egr̃ ⁊ in egritudine
interrogatiões ſt q̃cũq̃ꝫ manifeſtat patiẽs q̃s dic recipiẽdũ ſi
ſalutifera ẽ egritudo: ſi vero moꝛtal̃ nõ recipiẽdũ. Quidaꝫ in
calidiõi ⁊ firmioꝛi. † Ad ꝯfuſe hy. in aphis dterminauit. h in
hac ꝑticula breuit̃ dic: ꝙ maſculi q̃dẽ in dextra ꝑte gnãnt̃: fe
mine vero magis in ſiniſtris cãꝫ aũt hi⁹ q̃daꝫ ex ꝯueniẽti di
cũt ꝙ ꝑp h ꝙ calidioꝛa ſt dxtra: ſiniſtra vͦo frioꝛes q̃r aũt dxtra
calidioꝛa q̃daꝫ dicũt ꝙ foꝛtioꝛa ſt ſiniſtris docet aũt foꝛti⁹ cali
dũ eẽ nos vero dicim⁹ ad hoc ꝙ nõ ꝑp calidũ foꝛtioꝛa ſꝫ ꝑp be
ne mobile ⁊ bene exercitabile: vnde dextra man⁹ ſic bene exerci
tabil̃ exiſtẽs foꝛtioꝛ ẽ pede dxtro. Itẽ dicunt ꝙ calidioꝛa ſt dex
tra: q: ep in dextra ꝑte ẽ. aut dicimus qñ coꝛ mediũ ẽ eoꝝ q̃ ſt
in thoꝛace ⁊ declinat ad ſiniſtra ventriculis eius. Cuꝫ his ita
qꝫ dicamus veram cauſaꝫ quaꝫ ab anathomia venati ſumuſ
Et ſciẽduꝫ ẽ autẽ ꝙ ducunt̃ vene ⁊ arterie magne ad renes que
putrificant ſanguinẽ vt nutriant̃ mẽbra. priuſq̃ꝫ vͦo inducan
tur ad renes vnus ramus ex ipſis mittitur ad ſiniſtrum teſti
culum ⁊ ad ſiniſtrum ſinum: q̃ non pur̃ hꝫ ſanguinẽ a reni-
bus vͦo purificatio ſanguine: mittit̃ alius ramus ad dextr̃ te
ſticulũ ⁊ ſinnum q̃ pur̃ fert ſanguinẽ ⁊ calidum purus. n. ſan
guis calidioꝛ: ẽ non puro: ꝑp hoc maſculi de dextris generan
tur: femine in ſiniſtris. non ſolum autem cõplexionẽ cellula
ruꝫ mr̃icis ẽ attribuer̃ cauſaꝫ ſꝫ ſꝑmati virili calido exiſtenti ⁊
mares generati cuꝫ his autẽ ⁊ ſupioꝛẽ motuꝫ oꝫ expectar̃ icon
ueniẽs. n. ẽ virtutẽ plaſmatiuaꝫ cãri mr̃icẽ ⁊ ꝯplexionẽ ſꝑma
tis: ⁊ creationẽ hoꝝ non dicẽ cãꝫ ſꝫ neq̃ꝫ mas neq̃ꝫ femina ſine
ipõ ſit vnde bene dixit d illo q̃ð voluit inſperit: ⁊ iaꝫ oĩa fca ſt
hẽs igr̃ cãs ꝑ q̃s mareſ q̃ð in dextris: femine vero in ſiniſtris
⁊ h⁹ fidẽ hẽs ab actoꝝ: eteniꝫ oues ⁊ cap̃ gemella ſt generantia
animalia: ⁊ ſi grauide fuerint: eas inueniemus in dextris q̃ð
mares: in ſiniſtris vero feminas ſic ⁊ perimonides dic. In dx
tris q̃ð pueri in ſiniſtris vero puelle niſi ꝭm rarum ⁊ in ſini
ſtris generantur mares ſicut ⁊ femine ⁊ in dextris femine ſi
cut ⁊ mares. vnde breuiloq̃us hy. magis addidit h. Quia
in calidioꝛi ⁊ in infirmioꝛi. Quidam autem dicunt q: in cali-
dioꝛi ⁊ infirmioꝛi: q̃re ex q̃ in calidiõi loco fiunt dxtra firmioꝛa
ſt. ga. vero non ita dic ſꝫ ⁊ in calidioꝛi q: in firmioꝛi: ꝑtes. n.
dextre ſic calide ⁊ firme ſunt ⁊ foꝛtes ⁊ nigri capilli ꝓpt̃ h ex-
teri⁹ vene h autẽ ꝭm accidẽs fit: qñ non ſꝑ pueri cum nigris
capillis generantur inflatas habentes.

† Cã quar̃ maſculi in dextra parte generãt̃ ſe. vero in ſiniſtra.

Plus magis q̃dam ad nigros capillos ⁊ exterius venas
ꝯſtruunt quidã vero ad interioꝛa: qñ magis cõmiſcetur
⁊ magis coeſtat ẽbrion in dextris: aliud ãt eſt cõmixtio aliõ co
eſtantia. commixtio quiõ. n. ẽ ꝯiunctio ⁊ complexio q̃litatum
coſtantie vero moderata congelatio ſꝑmatis: ⁊ ne quis dicat
ꝙ congelatio a frigiditate: ſit dicimus. n. ad hoc ꝙ propter h
non dixit congelatio ſed coeſtat quoniam congelatio a frigidi
date fit conſiſtentia vero a caliditate vnde deſiccatio fit ⁊ pro
pter deſiccationem ſba materie.

Quidā āt nō intelligēs ſmonē remouet lu geſcit: ⁊ di cere Aleutius mouere ſolū. g. vō dic̄ ꝙ oȝ ē lu geſcit: ⁊ ſignificat ceſſauit. qd āt vult dicer. ſic. n. ē t i ſa epidimia dic̄ ꝙ flegmō fact⁹ ē ⁊ geuit dolo. i. ceſſauit: qm̄ ꝑmutatio fcā ē ⁊ eruptio epidimiatis. ſic igit ⁊ h̄ gd dic̄ ceſſauit qd āt vult dic̄ ꝯfectū ⁊ ſupabūdātiā mulieris ⁊ maris: ⁊ dic̄ qm̄ qȝ mulier citi⁹ creſcit ꝑpter hūiditatē habili⁹ ſe hn̄s ad augmētū triū diſonū ⁊ ſupabūdātiā ſȝ cito geſcit ꝙ ē mutatio vl' ꝯfect⁹. i ml'to tpe mouet ꝙ ē ei⁹ ſupabūdātia. ſic ait. n. ⁊ li. de nā hūana dem̄ ē: ꝙ feia qō i q̄rta die formatur maſcul⁹ vō i q̄dragesſima. peritur autem feia nono mēſe qō ē ei⁹ deſectio: maſcul⁹ vō. x. mēſe qō ē ei⁹ ſupabūdatia ſic āt ⁊ p⁹ ꝑtū feia qō citi⁹ creſcit maſcul⁹ vō tardius ⁊ ꝑāpli⁹ tps. feia n. cōit creſcit vſqȝ ad octauū decimū ānū: maſcul⁹ vō vſqȝ ad xxv. ⁊ ꝑāplius tps: q: firmatū ē. q. d. ꝙ firmū ⁊ forte ⁊ calidū ēbriū generatū ē: ꝑp hoc tardi⁹ creſcit ſic̄ nō hn̄s multā hūiditatē ꝑꝑꝰ āpli⁹ tempus ꝑp copiā calidi.

† Mulier citius formatur in vtero ꝙ̄ maſculus.

Acutius mouere geſcit ⁊ tardius qui creſcit: ⁊ peramplius creſcit.

Et amplius tps q: firmatū eſt ⁊ magis colericū ⁊ magis ſāguineū ē hoc ⁊ ꝑp hoc calidi oȝ ē locus animalium.

Si cutis raritas: ventris dēſitas ſi cutis conceſſio carniū icremētuȝ: ſi vētris ſtupor: omnium confuſio vaſculorum immundicia cerebri: deſiccatio vel diſſipatio: propter quod ⁊ caluities organorum ⁊ contrictio.

Ex purgatio curſibuſ luctationibus repenſationibus: multis deambulatiōibus ⁊ citatis bis exila maſſa plurimum ꝙ panis modicum.

Nemo cogitet ꝙ colericū dic̄ hn̄s diſcraſiā multā ⁊ acceſionē ⁊ caliditatē imoderatā: ſȝ colericū dic̄ calidi⁹ gdē nō tn̄ male cōplexionatū: ⁊ h̄ deſignat. ꝓ eo qō addidit Et magis ſanguineū. Sāguineū. n. dr aut qō hȝ mltū ſāguinē ſic ep: aut ꝙ hȝ ſimpl'r ſāguinē tāꝙ oia aialia ſāgnica dicūt ſimpl'r: ſic āt ⁊ ſine ſāguie dr veſica: ſic. n. hn̄s ſāguinē h̄āt ſanguineū dic̄ mēbꝝ qō hȝ puꝝ ſāguinē ⁊ calidū qō ē dxtra ps. vn̄ ⁊ addidit qm̄ h̄ aial h̄ calidi⁹ alijs aialib⁹ ex īn h̄ēs ꝙ ⁊ ſāgnis dic̄ anathōicā cāȝ: ꝙ ꝑp h̄ calidiora ſt dextra: q: puꝝ ſanguinē recipit dextra: ſiniſtra vō nō puꝝ ſāguinē recipiūt ⁊ in his cōpleta ē ſa ꝑticula. 1

† Sanguineū multipliciter dr.

Explicit ſa ꝑticula incipit tertia.

Poſtꝙ ꝺtminauit hy. ſaȝ ꝑticulā iq̄ multa ⁊ mirabilia documēta nos docuit. ꝯn̄ itēdit ꝺtermiar̄ ſtiā ꝑticulā: ⁊ trāſfert ſe ad aliā doctrināꝑ quā docemur ꝙ q̄dā ipſe ē a nā fcā oȝ medicū ꝑfic̄. q̄dā vō nō oino fcā oȝ fac̄ medicū. q̄dā vō iduſtria nāe fcā nō oȝ ꝯſtriger imo iuuare. Sȝ hȝ poſitā ꝑōnē ꝑmo dictōes explanem⁹. ꝯn̄ dicam⁹ itētionē. Raritatē āt dic̄ cuꝫ aptionē poroꝝ. poꝝ āt nō ſm epicurū hȝ multitudinē exiſtiū: ſȝ pori ſcōpe ꝯtinuo exiſte. Jngrit āt vtꝝ hi pori egrediētib⁹ ſupfluitatib⁹ violētia fci ſīt aut āte ſupfluitates: ⁊ vtꝝ p⁹ exitū reſideāt rurſus pori: aut ſubleuati maneāt: ⁊ dic̄ ga. ꝙ manēt ſic ⁊ p⁹ egreſſū ſupfluitatū icipiēt fidē a capillis. Nūc āt niſi ꝺ bis ē nob̄ ſmo vextam̄ ſciat ꝙ raritatē cuꝫ dic̄ aptionē pori: carniū icremētū: ꝑꝑuȝ āt carniū tumidū corp⁹. vētris ſtuporē dic̄ debilitatē altatiue q̄ ē i ventre. ꝯfuſionē oiuȝ dic̄ malā hitudinē ⁊ debilitatē q̄ ē toti⁹ corporis queadmodū cū ciuitas tota iordinata ē. ⁊ nō ꝯfuſionē ſȝ Immūdū dic̄ ſāguinē: aut ꝑp cām vētris fcāȝ: imūdū aūt ꝑp ſpſionē nō bene fcāȝ. f. vaſis purficātib⁹ nō bene ſe hn̄tib⁹ ⁊ nō ꝺidētib⁹ ſupfluitates. cerebri diſſipatōnē dic̄: nō vltiaȝ ꝺſtructionē cerebri. h. n. ipoſſibile ē fieri viuo exiſtēte aiali: ſȝ diſpōnē dic̄ cerebri diminutionē ꝺſiccationē. Caluicies āt ē idigentia capilloꝝ. f. ca⁹ capilloꝝ q ſt i āriori ꝑte bregmatꝫ. bregma āt duo oſſa ſc̄ q̄ orilatria circūſcripta an̄ ſutā corōalē p⁹ ſutā vō ſlitudinē huic l'rē grece laude: i medio āt recte ſutuꝛ iuꝝ vtraqȝ ſuturā oſſiū exiſtētiū i ſpēȝ laudiſ. Orgāa āt dic̄ ſēſus q ſtēc̄ faciē. Sȝ p⁹ꝙ dictiōes expoſuim⁹ dicam⁹ iꝙ itētionē hy. q̄dā ḡ ſimpl'r exponūt ſmonē ⁊ abſolute itelligūt: ⁊ vnūq̄qȝ ꝑ ſe capitulū dicēte ſic. Qm̄ oȝ igreꝛ raritatē cuꝫ aut dēſitatē aut ꝺbilitatē veutris. Ga. āt nō h̄ dic̄ ſȝ vtit ſi cōiūctiōe cāli ⁊ ꝯditiōali: inō ꝑfert ſmonē dicēs ſic. Qm̄ ſi fiat cuꝫ raritas: tunc ſudores effūdūt ⁊ imoderate fcrūt vrīe ⁊ ſeceſſus aut ñ oio q: hn̄t ſe ꝯ̄rio hi⁹ expurgatōes: iōqȝ i eſtate gō ꝑp multā diaforeſim ſudoꝝ modice vrine emittunt ⁊ modice egōes. i hyeme vō ecōuerſo. ſi vō iduſtria nāe fiat bonū ē: ſi vō ꝑ maliciā egritudis oȝ ꝓhiber: ſi vō cōſtrictō fiat poroꝝ: nō dignat⁹ ē hy. dic̄: ꝙ fcrūt multi ſeceſſus ⁊ vrine ſȝ h̄ dimiſit ſicut māifeſtū ex ꝑcedētib⁹ dic̄ āt qm̄ icremētū fit carnium. i dēſitate n. ꝯcludit inat⁹ calor: nō euaporat fortitudo vitalis: ⁊ ꝑp h̄ augmētat nr̄ corp⁹. ⁊ exinde incremētū fit carniū. Et trāſfert ſe ad aliā rōeȝ ⁊ dic̄. Cū debilitas fit vētris: ex inde nō digerūt ſibi crud⁹ hu. ducit ad ep ⁊ ꝑp h̄ in epate nō fit ꝯuenīens alteratio ſanguis. exinde ipur⁹ ſāguis ꝑ vaſa ꝺducit ⁊ ñ nutrit mēbra: ⁊ h̄ nō nutrita areſcūt nō ordiate mouētur deinde male opant aīales virtutes vitales ⁊ nāles ꝑp hoc dixit oium cōfuſio. Sciēdū āt ē ꝙ non remiſcit omnium ſȝ digniorus. dico āt cerebri ⁊ ipſe aūt nō nutrit ⁊ inde ſiccū fit ad iteriora trahit ⁊ reſidet recedit aūt ab anteriorib⁹ ꝑtib⁹ frōtis ⁊ ob hoc ꝑp deſicationē ⁊ calui fiūt hi. Sciēdū ē. n. ꝙ capilli generant a ſupfluo ⁊ fumoſo vapoꝛ ſuāt āt ab hūiditate cerebri ⁊ q: ad anteriora ꝯtū ē ꝑp deſiccationē ſupuenit iōqȝ calui fiūt. ꝓ eo ꝙ nō habēt lacertos humectātes cerebꝝ q: patiunt ⁊ nō ſolū caluicies fit ſed debilitatem ſignificat ſenſibiliū organoꝝ. f. oculoꝝ nariū ⁊ audit⁹: ⁊ deſignat h̄ cā pro eo ꝙ nō miniſtrat vt⁹ aīalis ab ipſo cerebro. hoc hȝ preſens intentio. Si cuꝫ cōceſſio carnium incremētū ſi vētris ſtupor omniū ꝯfuſio vaſculoꝝ ⁊ immūdicia cerebri diſſipatio caluicies organoꝝ contrito. Queadmodū in veſte dicimus ipſam contritam ſic ⁊ ipſe dicit: ꝙ terunt ſenſibilia. i. ledunt nec ampli⁹ agunt cum cerebrum non emittat virtutem. 2

† Jn eſtate minuunt vrīe ⁊ egōnes in hyeme vero augentur.

Ad aliā curā medicinalē tranſfert ſe hy. ⁊ vult de purgōe carniū determinare: ⁊ remiſcit exceptionum: ⁊ noli adhibere fantaſiam tuā platonicis. plato āt dicit ꝙ platonica ps nō eſt medicinalis artis. hy. vō ſicut ꝑtē ipſius tradidit: ⁊ purgatiōe carniū intendit determinare. aliud autē ē purgatio: ⁊ aliud ē eūo. purgatio qō. n. ē diminutio carniū eūatio vō ē expurgō ſupflitatum: volo āt a ſupfluitatibus vobis incipe. dem̄ ē in aphis. Qm̄ in ſummo bone habitudinis fallaces: propter hy. inueniens naturam vltra terminos tendentem ⁊ carnes augmentari. vult autem purgatione ſuperabundātie facere ⁊ dicit quod oportet exercitia aut luctationem aut curſum ipſis ſtatuere. Sciendum eſt autem quod vnicuiqȝ conuenieſ exercitium oportet conſtituere vt ſi conſuetudinem habuerit aliquis remigaꝛ: id ſibi conſtituere: ſi vero habuit conſuetudinem ſtuder: ſtuder ſibi ꝑcipe ſi vō lucrari iube lucrari. videtur ergo hypo. commemorare repauſationem. ſi. n. ex exercitiuȝ vel gymnaſium: purgat carnes repauſatio econuerſo augmentare oȝ: aut citius quod repauſatio multipliciter dicitur: aut enim repauſatio dicit quietem poſt gymnaſium ſicut dicit quieſcere ſubito non laborioſum facit: aut repauſationem dicit in vno die: ſi oportet exercitari in alia vero quieſcere: poſt ea vero exercitari: aut repauſationem dicit poſt gymnaſium quieſcere ⁊ non appetere cibum

† Dria int purgatōnē ⁊ eūatiōeȝ.

† Repauſatio multipliciter dr.

quemadmodū poſt balneū nō ſtatiꝫ damꝰ cibū. qm̄ i ordinatū facit corpus ⁊ natura impedit̄ ad dirigēdā caliditatē balnei. ſi igit̄ miſtrauerimꝰ cibū idigeſtꝰ ⁊ crudꝰ ducit̄ ad ex ſic ⁊ hꝰ pꝰ gymnaſiū nō oꝫ ſtati nutrire vt nō fiat idigeſtibilis cibus ſꝫ dic̄ ꝙ oꝫ repauſare ⁊ deābulatiōibus mulꝫ vti dcm̄ ē āt nobis in regimēto acutoꝝ

↑ Exercitū moderatuꝫ corpus nutritur.

Expurgatōis ſignuꝫ lapſus ex ſubleuatione.
Eādem horam diei ſeruare.
De ſubito namque labitur ſubeundo labores ſimiliter enim totum corruit.
Quādo āt corruūt ōſ ferre porcinas aſſas quādo vero replent̄ ſignuꝫ eis color floridus fit.
In gymnaſiis ſignū ſudor qui fluens de guttationem defert quaſi ex imbribus.

↑ Qđ qñ volumus nutrire corpus moderata tarda vtimur. motōe: hꝫ āt qr expurgare volumꝰ cānes id dic̄ multis de ābulatiōibꝰ ⁊ citꝫ oꝫ vti vt nō exinde multa diſoreſis fiat ⁊ hꝫ qdaꝫ ab extioribꝰ hꝫ eſt a gymnaſiis ē āt ⁊ a cibis hꝫ facer̄ i bis āt dic̄ maſſā meliſſā oꝫ miniſtrare: qm̄ elixa maſſa hꝫ viſcoſū ⁊ hūidū idcꝫ addidit. pānis modicus pāis. n. incꝫtū pāis nutrit ſi vo modicꝰ nō nutrit qdā āt ouinis ſer ibūt qſi ouinis carnibꝰ oꝫ vti he igit̄ generatiue ſupfluitatū ſit ⁊ rōne qđ cibꝰ ſit ope āt nō cibus porcinas āt carnes ſic nutritiuas bis āt nō damꝰ ſꝫ qr de purgatiōe intēdit. dic̄ ꝙ oꝫ hr̄e ſignū ſic dicēs. Quaſi. d. vſcꝫ quo purgare ⁊ ſtare qđ nō vltra moderatū expurgatiōis difficilia facimꝰ ſint honata: ⁊ nitamur ſurſū nutrire. ⁊ ſic penolopeſ telā texere videamur idcꝫ eoꝝ ſigna docet dicēs intm̄ oꝫ expurgar̄ quſcꝫ videtis qđ ſint ab imbribꝰ ⁊ nō ſicut a poris ſūdūt̄ ſudores ⁊ tūc ceſſēt gymnaſia: qm̄ aūt ⁊ nutrire multotiens vtimur itantū oꝫ vti nutrimēto quſcꝫ fiat fortꝫ nālis calor ⁊ ſāguis ⁊ ita firmet̄ hōi quſcꝫ videris bonū colorē i facie factū pp fortitudinē eni naturalis caloris aut p ſupabūdātiā ſāguis vt p maliciā egritudis factus ē. Hec pticula vr̄ eē non manifeſta. qd aut dicit: ꝙ ſcđm vnum quēcꝫ diem in hora i qua debet exercitari oꝫ cōſiderare ſi facta eſt innouatio diminute ſunt carnes. Quidā aut libroꝝ hn̄t labit̄ quidā purgabit̄. ſi qdem eni hn̄t labit̄ ſignū eſt ꝙ de ſubito labit̄: ⁊ attrahitur: ad lapſum ſi vero purgabitur ſignificat ꝙ rurſum ⁊ ſubito ducitur ad lapſum a virtute purgatiua. 3

Dicit ꝙ cū corruūt ⁊ vltra qꝫ oꝫ expurgāt̄ tūc oꝫ iteꝝ nutrir̄ ⁊ vti carnibꝰ porciſ ſic nutritiuiſ. 4

Hoc oportebat ſupiꝰ ordinari vbi dicit. Expurgatiōis ſignum aut lapſus ex ſubleuatiōe. aut qm̄ poſt ſubleuationē ⁊ tumorē carnium fit lapſus aut quoniam lapſus curat̄ ex ſubleuatione. i. ex renutrimēto ⁊ tumore carniū. ⁊ hoc ē ꝙ dic̄. 5

Dicuꝫ eſt autē nobis ꝙ de pticularibus determinat hic hy. vñ poſtqꝫ determinauit đ purgatiōe carniū cōſter trāſfert ſe ad aliā doctrinā ⁊ mētionē facit mulieris egrotātis ⁊ hic ſmo ē valde obſcurus: ſicut dicit ga. qr necꝫ vrine necꝫ egōnuꝫ hic mētionē facit ⁊ necꝫ ſalutifera aut mortalis fuit egritudo: ſiue digeſta aut īdigeſta: ⁊ aut determinata aut idiſſoluta: ⁊ necꝫ loci mētionē facit vbi iacebat mulier necꝫ egritudis mulieris: ſꝫ ita ſimplr̄ mulieris remiſcit̄ pp hoc dic̄ ga. ꝙ ab hac pticula nullā hr̄e poſſumꝰ vtilitatē. Veꝝ qlitercūcꝫ poſſumꝰ explanemꝰ dictiōes dicit itacꝫ ꝙ mulier qꝫ pmo curaui in cranone hūit ſpleneticam diſpoſitionē ⁊ exrubicūda facta eſt in corpore: ⁊ fe. vrēs ipſi ſupuenit pmo aūt dicit ꝙ ipſaꝫ. pmo vidit i cranone: veniens hy. aut qm̄ poſt declinationē egritudinis iteꝝ rediit ⁊ poſt qdē hoc ē añ reuerſionem vidit mulierēꝫ poſt reuerſionē vo nō āpliꝰ vidit ipaꝫ hmōi aūt mulieri pdicta egritudo ſupuenēit. † Et dignū ē ingrere quō dicit i ſplene vrētē fe. fieri ſi quidē ſplen. a melancholico hu. fit hꝫ ē a fri. ⁊ ſic ⁊ quō potuit eē vrens fe. Et dicimus qđ nō ē incōueniēs: ⁊ ſplēticā diſpoſitione eē ⁊ in alio loco aliā materiā ptineri q putrefacta ſupuenit vrēs fe. aut quoniā hoc dicit: ꝙ natura ſplen. magnus ē. p aliā vo cām ptigit fieri vrentē fe.

† Quomō i ſplenetica diſpoſitione fe. vrens fieri pt.

Mulieris quā prius curaui i crāone ſplē natura magnꝰ: febris cauſonidis ex rubicūda Spiritus decima die factus ē ſudor circa ſuperiorem partem xiiii. vero factus eſt ſudor minus.

A capite corrizantibus ⁊ brancoſis ſupfebrientibus: vt ſcio ergo rediterationes.

ꝙ autēꝫ malicioſa fuit hmōi egritudo declarauit hy: dicēdo: ꝙ decima die factꝰ eſt ſudor circa ſupiores ptes. qrtadecima vo die factus ē minꝰ nō eni decima dies creticaꝝ ē vt dicamus ꝙ in cretica die factꝰ ē ſudor necꝫ induſtria nature factꝰ ē qr nō ſolū i ſupioribꝰ ptibus factus ē: ſꝫ in toto corpore. rurſū debebat ſudor in. xiiii. multuſ fieri p eo q cretica eſt hic dies ecōuerſo vo modicus factus eſt ⁊ hꝫ habꝫ pn̄s intentio mulier quā pus curaui i cranone ſplē. natura magnꝰ. didiciſtis pus duas cās melior ē vna q dicit qſi añ reuerſionem egritudinis ⁊ melius eſt ex quo non dixit quam priꝰ vidi: ſed quā prius curaui. ſed dubiꝰ ē ſermo qr quomodo curauit eā ꝙ recidiua facta eſt: ⁊ dicimus ꝙ non ē inconueniens religas materie remanere ⁊ facere recidiuā aut hoc dicit: aut qñiam curata fuit mulier aut peccauit aut circa dietam: ⁊ inde recidiua facta eſt febris cauſonidis ex rubicūda. Ex rubicunda facta eſt aut propter multā caliditatem aut qr ſuperabundauit ſanguineus hu. ⁊ in hoc ⁊ febrem conſiſtere. Spiritus. iterum huc adueniens Ga. dicit qđ ex hac pticula vtilitatem non habemꝰ ſpm̄ eni ſolū dixit: ⁊ non aut magnū aut rarū vt dicamus ꝙ pp diſpſentiā aut magnū aut ſpiſſuꝫ ꝙ pp caliditateꝫ ⁊ fe. vrentē necꝫ puum ⁊ vrentem vt dicamꝰ propter dolorem aut paruum. ⁊ rarum ⁊ dicamus propter infrigidationem innati caloris ⁊ mortificationem hoc factum ē Ga. itacꝫ intendit iterum exponere ⁊ dicit qđ ſpm̄ indeterminate antiqui dicunt magnā ⁊ celerem: ⁊ ſpiſſam ſpirationem. potius aūt ⁊ hic hunc dicit ſpiritū. Cū eni ſupius dixit qđ fe. facta eſt cauſonidis ⁊ exrubicunda ⁊ multa fuit caliditas conueniēter oportuit ⁊ ſpirationē magnā fieri ⁊ celerē ⁊ dēſā. 9

Terminus aut ad ſuperiora ꝯſtruendū ē aut ad inferiora. ⁊ quō ad ſuperius cōſtruat̄ iam dictum eſt qđ ſudores minus facti ſunt in. xiiii. die quo aūt cū inferiori cōſtruēdūꝫ eſt dicat̄. Trāſfert eni ſe hip. ad alium mirabilē ſmonē: ⁊ de corriza facit mentionē dictum ē āt multotiēs qd ē corriza ⁊ quid catarus: qđ vtracꝫ quidē ab aquoſa ⁊ ſubtili humiditate ſuperueniat: ⁊ ab vno fonte deriuatur reuma. ita cerebro: ſed ſi humiditas ducatur ad nares corriza dicitur. ſi vero ad fauces ⁊ gut̄ tunc dicitur cattarus ſi vero ad horanthia ⁊ tracheā arteriā: fit branchus vñ ⁊ brācoſi huius dicunt̄ huius autē humiditas aut a frigiditate aut a caliditate fit a caliditate quidē cibo corrupto a firmitate vero cibo indigō: ⁊ qđ ē in ventre facta diaria: ⁊ a caliditate ⁊ a firmitate hoc eſt in cerebro corriza ⁊ catariꝰ. ↑ Huius eni paſſiones ſunt diaria cerebri. ſed pp qd dixit a capite corrizantibus inquirimꝰ quid ē hoc: fit ⁊ extra caput corriza: aut dicimus qđ eſt pn̄s ex neceſſitate dixit ſic: ⁊ lac album quemadmodū ⁊ Ga. dicit ſpondiles q ſunt iuxta ſpinam nō qđ in alio loco ſint ſpondiles ſed qr ex neceſſitate dixit ſic ⁊ mel rubeū dicimus aut hic igitur intellige aut quoniā ſupuenit corriza: ⁊ huius paſſiones aut a cā primitiua aut ab antecedēte. a primitiua qdem cauſa fit corriza: cū aer frigidior fit ſicut in hyeme: aut cuꝫ calidior ſicut in eſtate ab antecedente vo cā fit ſicut quando multotiens ipm cerebruꝫ p ſe patit̄ calidā aut fridā diſcraſiam oꝫ nos aūt ſcire qđ brāchus fit multotiens ⁊ abſcꝫ cerebro pp ventrē adiacentē ⁊ orificiuꝫ ventris vicinuꝫ ⁊ mittēs fridas auras ad brāchia

↑ Corriza branzi ⁊ catarrus dicunt̄ eſſe diaria cerebri.

Quidam autẽ extendentes ſermonẽ dñt qd̃ in corriza ⁊ catarro ꝯuenit hoc frigidis aſcendentibus vaporibꝰ h̄ aũt dic̃ G. nõ inuenitur in experimẽto. ꝉ Quid eſt h̄ qd̃ dicit hic hip. corriza facta ẽ ⁊ in corriza ſe. ſcã diſſoluit paſſionẽ quẽadmoduꝫ ſe. ſuperueniẽs diſſoluit ſpaſmũ i repletionẽ factũ ſic ⁊ corrizã ſoluit ſe. nõ ſuperuenientẽ a calida diſcraſia ſed q̃ eſt a frigida

ꝉ Nota qd̃ ſe. ſoluit corizam ſicut ei ſpaſmũ.

vñ ꝓpter hoc ſupſebrientibus dixit quaſi in corriza ſebricitanꝰ Si enĩ diceret corrizã a calida diſcraſia facta ñ aderet ſuper ꝓpoſitionẽ in illis enĩ nõ põt corrizã ſuperuenit ſebris ſꝫ añ corrizaꝫ multotiẽs enĩ ⁊ ipſa ſebris eſt q̃ facit corrizam minus a capite corrizãtibꝰ ⁊ brãchoſis ſupueniẽtibus

Omne exputreſcẽs irreditans ſic enim ⁊ maturatio ⁊ criſis ſimul ⁊ apoſtaſis eſt.

Eis qdem q ſpumaſcunt inflatur venter vt damnagore qbuſdã vero ⁊ in hoc tumor archeſelao autem ſic.

Ventoſum concauſale alatis: etenim ſũt alati.

Dictũ eſt aũt qd̃ corrize ⁊ huius paſſiones a cerebro fiunt cerebrum enĩ patiens aut debilitatur ⁊ retinet materiã ⁊ generat apoplexiã epilepſiã aut forte eſt. ⁊ ſi moderate eſt forte ad adiacentia membra expulit materiã ⁊ facit corrizã ⁊ catarũ ⁊ brãchũ ⁊ huius aut adremota ⁊ ad remota eſt qñ qꝫ ad pulmonẽ ⁊ facit ptiſim aut circa pectꝰ ⁊ facit diſniã. Ut ſcio rediterationes. ecce lu minus ad inferiora cõſtruimus ad hanc pticulã ipſe ꝯſtruit ⁊ dicit ꝙ corrizantibus ⁊ branchoſis ſuperfebriẽtibꝰ minus rediterationes ſunt egritudinũ materia ex purgata p corrizaꝫ ſi vero lu minus cum ſuperioribus conſtruatur oportet hoc lu non negatiuum addere. vt ſit huius conſtructio: A capite corrizantibus ⁊ branchoſis ſuperfebrientibus: vt ſcio non fiunt ergo redditerationes. 7

Nota d̃ duplici digõe

Oportet nos ſcire qñ duplex eſt digõ. hic quideꝫ imixta alia vero mixta ⁊ imixta quidẽ eſt aut i ventre aut in epate. mixta vero qñ multotiens ſuperuenit apã ⁊ ꝑmutatur eadeꝫ materia ad ẽpima album ⁊ lene ⁊ minus fetens pp hoc enim ⁊ cõmixta dicitur huius digõ qꝛ natura non ſolum q̃ ſunt ſecundũ naturã digerebat: ſꝫ ea que ſũt extra naturaꝫ ſic igitur ⁊ alibi dicitur cõmixta digõ. qñ expellitur aliquid ſimile ẽpimati ſine apate ſic igitur ⁊ in corriza volens dicere qd̃ maturatio facta eſt ⁊ maturata expellebatur humiditas dixit ꝑpanſis q̃ imaturationẽ talis enĩ educebatur humitas ex naribus tãqꝫ ẽpima ab epate apoſtaſen aut dicit expulſionem ⁊ euacuationẽ humidi ⁊ alternationẽ paſſionis.

Hoc autẽ volens exponere. Sauinus ſic exponit ꝙ in illo tpe in quo coeunt iuuenes ⁊ non dicit in tpe in quo per luxuriam coeunt ſed in tpe in quo potentes ſunt coire p luxuriaꝫ hoc eſt in augmaſtica etate pturbatio eiſdem multa ſuperuenit ⁊ innouatio ⁊ alteratio nature ⁊ ꝙ hoc ſit vox declarat ⁊ vocis. ſ. raucitas. ꝉ Et ipſe quidẽ ṽgines in illa etate ſi cocãt viro: ⁊ recipiant virile ſpma matrix ſicut in cõſueta perturbatur ⁊ inflat a ſpermate ⁊ coanguſtat anteriꝰ qdẽ veſicã poſterius ṽo iteſtia: ⁊ ſic retentio ſit vrine ⁊ ſucceſſus ⁊ hic qdẽ ſt vt oñdatur innouationeꝫ nature fieri in augmaſtica etate vñ aũt fiat huius innouatio dicamus qd̃ naturalis calor ſupabũdat iõqꝫ ⁊ apoplexie ⁊ epilepſie diſſoluntur ⁊ in hac etate ſuperabũdans eniꝫ naturalis calor diſſoluit ſpũs ⁊ expellit ipſos per ſuperiora ⁊ facit eructationes. ⁊ per inferiora aut cũ humiditate ⁊ ſonitu fac̃ rugituꝫ aut ſine humiditate ⁊ facit ventoſitatẽ. ⁊ pp hoc dixit qd̃ ſonus ipi ſupuenit in tpe luxurie. ⁊ hoc dicit. Sauinus. Ga. ṽo hoc exponẽs cõcordat cũ ru ffo hoc bene exponẽte. dic̃ enim ruffus qñ nõ oꝫ ſonũ intelligere: ſed magis ab hypocõdrijs tumor. Supponitur enĩ egritudo i melãcõlico hu. facto ⁊ vtrũ iſte melãcõlicus hu. retinet̃ ⁊ dicẽdũ qd̃ vẽter itaqꝫ patientes nõ digerit ⁊ nõ digrẽs generat vẽtoſitatẽ pp hoc inflatiuam noiat paſſionẽ. cũ enĩ melãcõlicus hu. ſit qd peccet. iõqꝫ dixit qd̃ tumor ſit A melancolico qdẽ hu. differentes paſſiones ſiũt aut enĩ oẽs timẽt hoies ⁊ canes ⁊ oĩa vniuerſaliter ⁊ vocantur oĩa timẽtes aut canes ⁊ vocantur canũ timidi aut multotiens anxieta ⁊ triſtitia ipſis fiunt ⁊ exinde dicit ſi timor ⁊ anxietas habet melancolici egritudinẽ ſic itaqꝫ exponit ⁊ ruffus ⁊ cõcordat cũ eo Gal. qd̃ aũt expoſitio huius ſit melior expoſitione Sauini palam eſt ex dictis hy. ſi eniꝫ ṽitatẽ diceret ſabinus oportebat ⁊ hip. vniuerſaleꝫ tradere ſmonẽ in oibus qd̃ nõ facit in his ĩmo particularẽ. Ut damnagore archeſelao aũt ſic. Archeſelao ãt dic̃ ⁊ hic tumor ſupuenit dictũ eſt autẽ vobis multotiens

Qr̃ ṽginibus cocũtibus accedit in ꝑnci pio nauſe a ⁊ perturbatio.

Frigidũ valde venarum eruptiuum ⁊ tuſſiculoſum vt nix cryſtallus ⁊ conuerſiuum.

Ut furea ⁊ gangrene: cõcauſale ⁊ duricies fiunt poſt.

vrine coadunatio pueriſ magis an quia calidiores ⁊c.

qd̃ tumor ierpeto ⁊ i ereſipilato dixit aũt dicamꝰ tũor erpitodes dr̃ ⁊ i ſolo tumore. ſ. in iflato tumore ſupuenientea vel toſitate ⁊ humido archeſelao qdẽ factus ẽ hic tumor aut h̄ deſignat huic. ṽo aut quoniaꝫ groſſior ſpiritus generatus eſt archeſelao ⁊ hic nõ diſſoluebatur ſed manens putreſcebat iõqꝫ dixit huic vero quaſi malum odorem habuit ⁊ fetebat. 8

Quidã aũt ventoſũ cũ ſuperioribus cõſtruũt dicentes qd̃ archeſelao ſic nõ fuit ventoſa paſſio. Quidã aũt cũ inferiori ordinãt dicentes ſic: qd̃ ventoſum cõcauſale alatis fit. Sciendũ eſt aũt qd̃ qdã librorꝫ habẽt: furfureũ: qdã alatis: qdã vero ptiſicis. ſi qdem. n. hñt furfureũ ſignificat qd̃ ex retentione ſpũuꝫ ⁊ putrefactiõe materie fumi acriores ducunt̃ ad caput ⁊ faciũt furfureꝫ ſi aũt hñt febricitãtibus ſignificat qd̃ ſpũs efficiũt febrẽ: ideoqꝫ ⁊ in libro q eſt de vẽtoſo hy. hoc dicit: ſꝫ qꝛ indignũ eſt ſue intẽtioni attribuere: non enĩ oẽs febres a ſpiritibus generãtur. Quid. n. faciemus de his q̃ ꝯſtant in humidis aut in ſolidis: iõqꝫ rñdemus ꝓ hip. dicentes qd̃ nõ dixit ſpũs cãs eẽ febrium ſed cõcauſale q̃ cũ enĩ hũida putrefiunt nõ eſt in cõueniens ſpiritus cõcãle fieri gnãtionis febriũ ſic aũt ⁊ in ſolidis patiẽtibꝰ cõcãles fiunt ſpũs febri ſi vero hñt alatis ſignificat q̃tenꝰ pp hãc diſpoſitionẽ corporis ſit vẽtoſũ. ↑ Alata enĩ diſpoſitio eſt qñ extẽdentes ſũt muſculi ſcapularꝫ ſicut in auibus extendentes ãt ſunt cuꝫ pectus anguſtꝰ ⁊ nõ ꝓfundus eſt qñ aut anguſtꝰ continet autẽ ⁊ duo magna ⁊ ꝑncipalia mẽbra. ſ. pulmonẽ ⁊ cor exinde coanguſtatio fit ⁊ in coanguſtatione feruntur hic duo mẽbra ad inuicem cor ⁊ pulmo ⁊ pp h̄ ſi educatur humiditas ad thoratica recipit pulmo ipſã ſicut facil̃e patiẽs multotiẽs autẽ nõ fert̃ humiditas ſꝫ ſpiritus ſolus exinde diſtendit̃ pulmo phlegmonem hñs cũ enĩ patit̃ pulmo ⁊ anguſtat̃ cor ſcias qd̃ diminuitur naturalis calor: exinde nec digõnes bene fiunt ⁊ pp hoc ex indigõne in plus vẽtoſitates generantur ⁊ he diſtẽdũt cãs multotiẽs ⁊ ipꝫ pulmonem iõqꝫ dixit hip. vẽtoſũ cõcãle alatis ſit nõ qd̃ pulmoni faciãt ptiſiꝫ ſed ꝓſunt ad ptiſim generandã coãguſtationẽ maiorem faciẽtes qñ ꝓſũt vẽtoſitates ad ptiſiꝫ palã ꝙ ꝯtinuo idigerẽtes habiliores ſt ad ptiſiꝫ deductis ventoſitatibus ex indigõne ad pulmonem. 9

↑ De diſpoſitione alata.

Quoniã moderatũ frigidũ nõ eſt nociuũ neqꝫ eruptiuũ iõqꝫ dixit frigidũ vade ⁊ p exẽplũ oſtẽdit frigidũ nihil euiꝫ frigidꝰ niue aut criſtallo ẽ Quõ autẽ dicit qd̃ frigidũ venarũ eſt eruptiuũ ſi cũ caliditas ſit efficiẽs corroſionẽ ⁊ eruptionẽ vaſorꝫ ⁊ ad hoc dicimꝰ qd̃ ſi iquiramꝰ q̃ ſiũt ex frigiditate inuenimꝰ qd̃ frigiditas eruptõnẽ vaſorꝫ efficit qd enĩ facit frigiditas ⁊ quõ cõdẽſat. n. poros ꝯgregat mãꝫ ingroſſat exiñ dura ⁊ male diſtenſiua effic̃ mẽbra ⁊ ob h̄ eruptio ſupuenit ⁊ ipe qdẽ de vẽis ſolũ facit mẽtionẽ pp inuũdnꝫ ⁊ frigidũ ſãguis tu ṽo itellige ⁊ arteriarꝫ ⁊ aliorꝫ mẽbrorꝫ iõqꝫ ⁊ tuſſes ſupueniũt aut qꝛ a frigiditate cõdenſata trachea arteria aut qꝛ difficulter diſtenſibil̃ facta eſt a frigiditate ⁊ propter hoc tuſſis generatur.

Frigiditas moderata nõ eſt nociua.

Dic̃ hip. qđ ex h̃ humore generãt tumores differẽtes q̃s videt in hpire ciuitate cũ eñi ꝑambularet citates exercens opa artis obſtãs egritudinibꝰ ⁊ curãs patiẽtes ꝯtingit ipm in ephire ciuitate videre huiꝰ tũores. aut ꝑ i ẽ ſcriptura ⁊ deſignat ciuitatẽ q̃ ẽ i pelope iſula aut ꝑ e ⁊ deſigneret eã q̃ ẽ i theſſalia. ſiue hãc dicimꝰ expoſitionem ſiue phirea noiat tumores i ſpẽ ſatiroꝝ ſic̃ ⁊ in. vij. epidamia dic̃ epedimicos tũores. Cuꝫ qꝫ pictores ſatyros pigũt lõgas h̃ñtes facies .ſ. anteriorẽ parteꝫ menti idqꝫ longos tumores ſatiros nominat.

Figuras mitigantes velut ſarmẽta mãuplicans vel diſtorquens pre doloribus iacẽs accipiens ſurculi extremum deſuper infixi retinuit ⁊ liberatus eſt.

Quem ex montano

vt elefantiã ſatyricã cõtigit i ꝑm noiare ꝑꝑ ſignũ tũoꝝ. Gãgrena vo noiat circulares tũores h̃ eñi Ga. a theofraſto ibi eñi a theofraſtꝰ dic̃ ꝙ groſſa egredeũtia h̃ ſignificãt a ſilitudinẽ nõ oñdit ſimilia gangrena aũt dic̃ vniuerſalit̃ dñas tumoꝝ generatoꝝ a frido hũore ⁊ dic̃ ꝙ hoꝝ tũoꝝ hi ꝙ lõgi hi vo rotũdi dñuꝫ ãt hoꝝ duricies ẽ cã q̃ ẽ a fritate ſupueniẽs ⁊ hoc eſt qđ intendit. 10

Poſtq̃ꝫ determinauit hy. đ ſpẽbꝰ tũoꝝ vt dcm̃ ẽ ꝯñt itẽdit determinare hic de lithiaſi ſꝫ quedam vtilia ſumamꝰ ad exceptionẽ ſmonis ad intentionẽ hy. explanãdã ⁊ dicamꝰ q̃ ẽ nãlis cã lapidis ⁊ q̃ efficiẽs ⁊ qđ organicũ ⁊ cũ dico organicũ itellige mẽbra in qbꝰ generat̃ lapis. ↑ Mãlẽ ꝙ cãꝫ igrimꝰ ſiue a groſſa mã gnãtꝰ ẽ lapis ſiue a ſubtiliſſima mltotiẽs. n. groſſus hũor ⁊ abſqꝫ mlta caliditate aut mlta fritate gnãt lapidẽ ⁊ ſubtilis aduſtꝰ ſiccitate gnãt ſilr lapidẽ ſic̃ in extioribꝰ exẽplis ẽ. Inuenimꝰ. n. aq̃s ſurgẽtes groſſiores exñtes ⁊ nꝫ mltã fritatẽ hñtes nꝫ mltã caliditatẽ faciũt ꝯſiſtẽtiã ⁊ lapidẽ ⁊ duriciẽ vaſa vo q̃ ſupra ignẽ ſt̃ ſi ſbtilẽ aquã ꝯtinẽt ex ſiccitate mlti ignis efficiũt duriciẽ q̃ſdã ſicut lapidẽ ⁊ ſic eñi ẽ venire i vaſe ẽreo q̃ſdã ſubãꝫ ꝑmanẽtẽ eodẽ ãt mõ ⁊ i nr̃is corꝑibꝰ multotiẽs qdã hũor groſſus ꝯtinet̃ q efficit lapidẽ abſqꝫ caliditate ⁊ aſſumit cãꝫ eff ciẽtẽ ꝑꝑ collectionẽ q̃ſiq; ſubtilis ẽ hũor q ẽ i nobis ⁊ ꝑꝑ arrefactionẽ facit lapidẽ ſi qdẽ ingrimꝰ mãlẽ cãꝫ lapidis efficiẽs vo ſicut qñ i̇ueſtigamꝰ ſiue a fritate ſiue a caliditate gnãt̃ lapis. Sed ſciẽdum ꝙ ñ ẽ i nobis tãta fritas vt efficiat lapidẽ manifeſtũ ẽ itaqꝫ quotiens generat̃ lapis i nobis a caliditate ex nãꝫ fit vt ingramꝰ ãt organũ ẽ cã ſiue i veſica generet̃ lapis ſiue i renibꝰ. † In pueris ꝙ i veſica generat̃ i ꝑaugmaſticis vo i renibꝰ qñ ãt i ꝑaugmaſticis ñ ẽ mltis nãlis calor ſic i pueris neqꝫ ita ſt̃ fortes nãles ṽtutes: ⁊ ꝑꝑ h̃ i ipis nõ deſcẽdit hũor nꝫ fluit ſꝫ manet ſupiꝰ i renibꝰ ⁊ ꝯſiſtẽs ibi facit lapidẽ i pueris ãt q; multꝰ ẽ nãlis calor ⁊ nãles ṽtutes fõtes ſt̃ idqꝫ i ipis deorſũ fert̃ hũor fluit ⁊ fluẽs ñ ꝯſiſtat i renibꝰ: ſꝫ fert̃ i veſicã ⁊ ibi retĩet̃ nõ mor̃ ãt nobis ad expulſionẽ vrine rurſũ alia adducit̃ deinde alia. ⁊ ſic huius coadunatiõe id ꝙ groſſius ẽ reſſidet ⁊ efficit lapidẽ ꝑꝑ h̃ dixit hy. coadunatio qñ ãt vã ſt̃ q̃ dicũt̃ manifeſtũ ẽ ⁊ ab extioribꝰ ſic eñi ſi i olla poſuerimꝰ mel aut picẽ aut plũbũ h̃ ãt coagulata nõ veniunt ꝑ foramĩa olli ſi vo effũdant̃ h̃ tũc exeũt ſic ⁊ i pueris diffuſus hũor fluit ꝑ vriticos poroſ ad veſicã tãq̃ꝫ hũor aſſimulet̃ melli aut pice aut plũbo: vritici vo pori foraminibꝰ vaſis: ſꝫ qñ h̃ dcã ſt̃ dicamꝰ qđ ẽ h̃ qđ dicit pꝰ vrine ⁊ qdã dicũt ꝙ poſt vrine dicit .i. pꝰ mixturã ⁊ ſegregationẽ fit eñi dicũt huiꝰ nãlis coagulatio qñ a renibꝰ ducta vrina ad veſicã qđ groſſiꝰ ẽ expellit̃ a veſica vo ꝙ ſubtiliſſimũ ẽ ſegregat̃ groſſũ vo manet i veſica ⁊ ſic efficit lapidẽ ⁊ ſic ſegregat̃ ⁊ ꝙ ẽ veſice manifeſtũ ẽ ꝙ vo a renibꝰ ad veſicã ſolũmõ nãe notũ eſt.

Ga. vo dicit qñ nõ h̃ dicit pꝰ vrine ſꝫ vrinã dicit q̃ a renibꝰ vſqꝫ ad veſicã ducit̃ pꝰ vo inductionẽ tũc fit coadunatio ⁊ tũc lapis ingramꝰ ĝ q̃re dubitatiuo mõ doctrine vtit̃ ⁊ ſic̃ diſputãs dicit an q; calidiores. aut dicimꝰ ꝙ huiꝰ ꝑles expõe. ꝑmũ ꝙ qñ dubitat circa calidũ ſiue calidiores ſt̃ pueri ꝑaugmaſticis ſiue nõ ⁊ ꝙ ẽ h̃ nõne dñſuꝫ ẽ h̃ ab ipo in aphis vbi dicit q̃ augmẽtãt̃ plrimũ hñt nãleꝫ calorẽ ⁊ dicimꝰ ꝙ h̃ ſicut in ꝑticularibꝰ ingrit ⁊ inueniẽs q̃ſitũ h̃ ꝑ dubitationẽ in aphis diffinit ij ꝑꝑ h̃ dubitat ⁊ ingrit vtꝝ ꝑꝑ calidũ generet̃ lapis aut ꝑpẽ aliaꝫ cãꝫ ſic̃ ꝑꝑ groſſitiẽ humor nõ eñi ẽ incõueniẽs pueros vti inordinata dicta exiñ ipis crudus ⁊ groſſus hu. ꝯgregat̃ ⁊ efficit lapidẽ. tertia expõ qñ dubitat ingrẽs ſiue ꝑpter caliditatẽ veſice in veſica generat̃ lapis ſiue ꝑpter caliditatẽ i renibꝰ ſupuenit qñqꝫ pueris lapis in renibꝰ calidioribꝰ exiſtẽtibꝰ multotiẽs ãt deficiãt mãm idqꝫ dicit ⁊ magis qñ in pueris magis ꝙ in veſica ſupuenit aliq ñ vo ⁊ in renibꝰ q̃rta expõ ẽ ꝙ ꝑꝑ hoc dubitat qñ ingrit vtꝝ ꝑ caliditatẽ vẽtris generet̃ lapis in veſica aut ꝑpter caliditatẽ capit̃ demõſtratũ. n. ẽ ꝙ pueri ꝙ calidiorẽ hñt vẽtrẽ frigidius vo epar q̃ꝫ ventrẽ ⁊ ꝑpter h̃ i ipis egẽſes ꝙ rubee ⁊ crocee egerũt̃ vrine vo albe in iuuenibꝰ qđ ecõuerſo epar ẽ calidiꝰ vẽtre vñ qñ veſica adiacet vẽtri epat̃ vo renes idqꝫ in pueris qđ veſica hꝫ magis lithiaſim in ſenibꝰ qđ renes. qnta expõ ingrit vtrũ ꝑ caliditatẽ generat̃ ipis pueris lapſis aut ꝑpter groſſã mãꝫ ſic̃ eniꝫ videmꝰ qđ pueri nouit̃ geniti patiunt̃ lapidẽ nõ ꝑpter caliditatẽ ſꝫ ꝑpter coagulationẽ lactis nutritũ mulierẽ ⁊ trenũ ſexta expõ magis in his videt̃ dubitat ingrẽs vtruꝫ ꝑ caliditatem aut frigiditatẽ generat̃ lapis vr̃. n. ꝑ frigiditatẽ generari ſi vo in iuuenibꝰ vbi mlta caliditas ẽ nõ generat̃ lapis aut raro generat̃ in ſenibꝰ vo in qbꝰ incipit fri. dñari ⁊ in ſenioribꝰ maxime h̃ hꝫ ꝑmꝰ ſmo hy. ⁊ in his eſt pñs intentio. 11

Ventres pueroꝝ calidiores ſꝫ epate eorumdem.

labore vidi ego circa gephiram iactare crura tibiam alteram minime extenuauerunt: femora ãt valde vrina ⁊ ſemen non ſunt retenta.

Que velut alate nature coſtaꝝ ꝑꝑ virtutem occaſiõis.

Tranſfert ſe hy. ad aliã mãm ⁊ intẽdit de figura determinare ⁊ qđ dicit qđ a figura multotiens diſſoluitur paſſio ſic. n. dicit fuit qdã nectens vimina aut fũes ⁊ in cõnerione funiũ doluit manũ. ⁊ ſic vehemẽter doluit qđ ſe hexitauit ⁊ in lecto iacuit ⁊ anxietatẽ hñit ⁊ lectigationẽ q̃ſi a ꝯferente cã ſupuenerit h̃ egritudo i cõiectiõe. n. hac ꝑiecit manũ multa ⁊ ſic cõtingit ipꝫ ꝑicere manũ ſr caput ⁊ ibi i fixũ ſtipitẽ euulſit ⁊ ſic firmãs manũ ſoluta ẽ paſſio vñ ãt ſoluta ẽ paſſio q; ꝯuerſꝰ ẽ lacerti brachij aut manꝰ i ꝯneriõe fũiũ ⁊ nũc i hac figura venit ad id qđ ẽ ſꝫ naturã aut qñ vẽtoſitates coadunate in deſtenſione illius euaporauerũt ⁊ ſolutio ſcã ẽ egritudis ⁊ nõ dubites quõ circa articulos ⁊ iũcturas ceſſauit paſſio manꝰ cuꝫ nõ fuerit ſꝫ naturaꝫ figura manus. i. angulata ⁊ dicimus eniꝫ qđ ⁊ diſtenſio ſꝫ naturaꝫ fuit in hac egritudine. 12

Mirabilis eſt ⁊ h̃ ſmo volo vñcunqꝫ ad hũc explanandũ aliq̃ mõ a ſupiori incipere dcm̃ eſt autẽꝫ nobis mlt. totiens qđ cõuertũt̃ ſpõdiles ſed ſi ad interiora ꝑuertant̃ noiat̃ ſtruma ſi vo ad poſteriora vocat̃ gibboſitas ſi vo ad altera vocat̃ obligtas multotiens aũt neqꝫ ſpondiles colli neqꝫ metafreni patiũtur ſꝫ ſpondiles q ſt̃ in lũbis erant qdaꝫ ipoꝝ aut oẽs ⁊ vniuerſalit̃ tendũt ad ſupficieꝫ ⁊ coanguſtauerет itẽſtinũ rectũ ⁊ veſicã ſicut adiacentia exinde ex coãguſtatõe phlegmõ ſupuenit ibi ſ ex neceſſitate retẽtio facta ẽ vrinaꝝ ⁊ egẽſtiõnũ nũc aũt i h̃ ſmone nihil hoꝝ ꝑdictoꝝ ſcꝫ ẽ ⁊ qđ h̃ ſit veꝝ ꝑꝫ ex dcis ſuis q; dic̃ hy. ꝙ vrine ⁊ ſemen ipis nõ ſt̃ retenta ingramꝰ vo qđ eſt h̃ qđ dicit qđ iacebat pedes ⁊ crura ſicut aliena ⁊ videamꝰ vtrũ palyſis fuit ⁊ dicimus qđ nõ qm̃ vniuerſalit̃ mouebant̃ mẽbra potiꝰ vo ꝑncipiũ paliſis h̃. n. in mõte lapides icidebat aut ligna idqꝫ dixit ex mõtano labore ⁊ dũ incideret habuit neruos debiliores q oriunt̃ a lumbis hi ãt nerui ducunt̃ ad femora: ⁊ ꝑꝑ h̃ dixit ṽ femora valde patiebãt̃. ꝑꝑ qđ vo tibie minꝰ patiebant̃ ⁊ dicimꝰ ꝑꝑ illud ꝙ re-

Deſtrũa gibboſitate obligtate.

↑De materiali efficenti ⁊ organica cã lapidis.

↑In pueris lapis generatur in veſica in iuuenibus vero in renibus.

motiores ſt hi: ꝙ vō o dicit: minimū debem⁹ itelligere ꝙ ñ dīo ſꝫ min⁹. vñ in femorib⁹ valde dixit: pp̄ h̄ dixit ꝙ ꝓpinq̄ ſūt ſpōdilib⁹ lūboꝝ. ex mōtano dicit. ꝙ declararet opationē ipām ꝙ in eo ꝙ incidebat lapides aut ligna paſſus ē. illō vō qd̄ dicit circa gephirā ad mēoriā illius dixit tibiā āt dicit aut ī eo ꝙ ad vnā tibiā magis derinata ē mā ad alterā vō min⁹ aūt qñ vna tibia debilior finit ⁊ magiſ recepit mā̄ꝫ vrine ⁊ ſemē nō retēta ſt. ipē āt dixit nō retēta ſt ſꝫ palā ꝙ educebaẗ ſiue volūtarie ſiue nō volūtarie. educebāẗ nō dicit volūtariū aut nō volūtariū cū dico ſemē ſꝫ volūtariā dico virtutē ipa enī ꝑ lacertoſ ſꝑ fit vaſa vō ſeminaria nō hꝫ lacertoſ. ↑Volūtariū āt dico ſemē qd̄ cū cōcupiſibili fātaſia. nō volūtariū vō q̄ nō ē ſiñ ipa: ⁊ ꝙ h̄ ſit veꝝ māifeſtū ē ī gomorea ī gomorea. n. ſemē nō volūtariū educiẗ ſimilr̄ aūt lacerti nō diſſoluti ſunt neqꝫ paſſi. 13

↑De ſemine voluntario ⁊ de nō voluntario.

In catarris male cōſuetis ſi expurgatio fuerit vel nō fuerit malum. Rigores ichoāt mulieribus qdem magis ab oſſiof. i. a lūbis ⁊ ꝑ dorſuꝫ ad caput ēt ⁊ viriſ magis retro q̄ āte frigeſcūt: exteriora magis q̄ interiora corꝑis vt cubitorū femoꝝ ēt ⁊ cutē rariorē manifeſtat pilus: ab his āt alijs rigeſcūt recte ab vlcerib⁹ icipit ex occaſiōib⁹. Capitellū ex generatōe ⁊ occaſiōe ⁊ plurimis rōib⁹ ſꝫ modica cognitus colligunẗ ⁊ adducūẗ paria ⁊ ipāria ſicut ex iparibuſ paritas fit vna: ſicutiqꝫ erat via deorſū ⁊ recte habētiuꝫ

Dictū ē āt vobiſ ī ꝓcedētib⁹ q̄ ē alata diſpō qñ dixit ꝙ vē toſū cōcauſale alaꝫ occaſionē āt dicit a q̄ ꝓcedit aliq̄ cā ſic igiẗ ⁊ occaſionē noīat ipaꝫ efficiētē alatā diſpōeꝫ ſic calorē nālē vtutē vitalē ipm cor hui⁹ ꝙ inat⁹ calor debilior ē ⁊ min⁹ calid⁹ ⁊ ob h̄ frītate efficit coanguſtationē thoracis aut hoicas ꝙ occaſionē dicit eꝑ multotiēs enī cū patiẗ eꝑ ⁊ nō efficit alterationē ſāguis exinde nō nutriūt mēbra ꝯcedit thorax ⁊ ſuꝑuenit alata diſpō qdā āt hñ dicūt ꝙ poſſibile ē occaſionē dicere ⁊ cerebꝝ cerebro. n. nō mouēte thoracē neqꝫ vētilāte naturalē calorē neqꝫ ꝯferēte ſe ad vitalē vtutē ſꝫ patiēte ſuꝑuenit huius alata diſpō hēſ itaqꝫ tria ꝑncipia efficiētia paſſionē hāc coſtaꝝ āt dicit qñ ſuꝑioꝝ oſſa ſeptē coſtaꝝ reflexa ⁊ cōiuncta ad inuicē efficiūt toracē ſicut dictū ē in anathomia. 14

Dictū ē āt vobis ꝙ catarr⁹ ē qñ hūidū reuma deſcēdit ad fauces vl' gutẗ. multotiēs. n. hoc reūa acutū ē corroſiuū ē ⁊ efficit catarrū male ꝯſuetū multotiēs vō deriuatur ad pulmonē ⁊ q: acutū ⁊ reūa ⁊ patū ad agēdū pulmo vō hūidū ⁊ habile ad patiēdū ⁊ pp̄ hoc facile generaẗ ibi phlegmō ⁊ erupt⁹. i. apt⁹ efficit vlc⁹ qd̄ vlc⁹ ī pulmōe ptiſis ꝓprie noīatur dicit āt hy. Difficile ē hoc reūa q̄uis expurgeẗ a pulmone ⁊ malū ſi nō purgeẗ ē q: manēs faciēs corroſionē dicit in ptiſiꝫ q̄re āt ⁊ ſi expurgeẗ malū eſt. Et dicim⁹ qd̄ hoc reūa ſbtile ē ⁊ in expurgatiōe cōfluit ⁊ magis ꝑturbāt nām ⁊ vt expurgeẗ hoc reuma vehemētiori ⁊ violētiori indigem⁹ tuſſi ⁊ manifeſtū ē hoc ꝙ ea q̄ ſūt a pulmōe ꝑ tuſſiꝫ ſurſū du ūẗ ⁊ ob hoc cōſidera ꝙ in vehemētiori tuſſi ꝑturbaẗ cerebꝝ ⁊ ꝑturbatum mouetur ⁊ motū mittit reuma ad pulmonē ⁊ iteꝝ ptiſis generatur ꝓpter hoc dixit hy. hic catrrus male cōſuetus eſt ſiue expurgatio fuerit ſiue nō. 15

Sermo iſte dictus ē ⁊ in aphis ꝑticula. v. ⁊ h̄ diceẗ iterū pp̄ introducēdos hꝫ āt ⁊ q̄ꝫdā additionē nō dcām in aphis q̄ꝫ ꝓcedēte ſmone inueſtigabim⁹ ſiue bene appoſita ē ſiue nō qd̄ āt intēdit h̄ hy. dicim⁹ qd̄ de rigorib⁹ facit mentionē ⁊ dicit ꝙ rigor h̄ ſuꝑ uenit maxie mulierib⁹ ⁊ a poſteriorib⁹ ꝑtib⁹ incipit. ſꝫ ingram⁹ nos ꝑus q̄ſdam dr̄ias tres qd̄ ſcdōꝫ ſexuꝫ duas ſꝫ mēbra tres ſm pōeꝫ mēbroꝝ ⁊ ſꝫ ſexuꝫ qd̄ ē dr̄ia ſicut qñ dicim⁹ ꝙ mulieres frīores ſt viris ſm mēbra ſicut qñ dicim⁹ ꝙ mēbroꝝ q̄dā carnoſiora ⁊ q̄dā neruoſiora ⁊ carnoſiora qd̄ calidiora ſt neruoſa vō frīora ſꝫ vō pōeꝫ ſicut qñ dicim⁹ ꝙ anteriora corꝑis calidiora ſt q: cor eꝑ ibi ſt poſteriora vō frīora his itaqꝫ ꝓcognitꝫ dicit hy. ꝙ cū ſint ex eiſdē ex ꝑib⁹ vaſis frīores ſt mulierib⁹ viris hñ āt dixit recte exiſtētib⁹ vaſis qñ nō ē incōueniēs in viris ꝙ multā eē frītateꝫ in mulierib⁹ vō frītateꝫ minorē ⁊ pp̄ hoc vires eē frīores verū cāis efficiētib⁹ exñtib⁹ ꝑibus mulieres magis patiunẗ rigorē inchoat āt ipis rigor a lūbis āt q: in poſteriorib⁹ ꝑtibus ſt lūbi ⁊ frīdi ſt aut pp̄ illō qd̄ adiacet matrix ⁊ mittit diſcraſiā frīdā lūbis matrix enī ſꝫ ſubāꝫ vt neruoſa frīda ē neruoſa āt ē

Q: rigores incipiunt i mulierib⁹ a lumbis.

ex eo qd̄ ꝯhiẗ ⁊ diſtēdiẗ ſꝫ vō ſui ꝯcauitatē calida eſt ꝓpter generationē ⁊ ipa matrix mittit q̄daꝫ cornua ad lumbos ⁊ ꝓpter hoc a lumbis incipit mulierib⁹ rigor pp̄ illō ꝙ adiacet matrix lumbis ꝑ mediā nuchā cōpatitur multotiēs cerebꝝ mr̄ici nō pp̄ hoc ꝙ recipit neruoſ a cerebro ſꝫ pp̄ vicinitatē ꝯpatiētiuꝫ. n. membroꝝ h̄ ꝙ ꝑ vicinitatem h̄ vō ꝑ cognatiōꝫ patiunẗ ſꝫ qñ dixim⁹ ꝙ añteriores ꝑtes calide ſt poſterioreſ vō frīde vñ h̄ fit verūꝫ ⁊ dicim⁹ ꝙ ex eo ꝙ anteriores ꝑteſ piloſe ſt ꝑ mltaꝫ caliditateꝫ poſteriores vō abſqꝫ piliſ ꝓpter frītatē. pp̄. hoc añriores ꝑtes calide ſt ⁊ carnoſiores ⁊ facile paſſibiles hñt. n. ob h̄ viſuꝫ ꝓuidenteꝫ ⁊ ſuātē ipas poſteriora vō ſicut nō ꝑticipātia viſus dnriora frīdiora denſiora ⁊ nō facile paſſibilia ſt ⁊ hoc hꝫ pñs intentio: rigoreſ qd̄ inchoāt mulierib⁹ magis qd̄ ab oſſios ⁊ ꝑ dorſū ad caput etiā ⁊ vis retro magiſ q̄ꝫ añ. Lu magis ad mulieres ꝙ magis ſuꝑueniunt ipis rigoris a lumbis q̄ꝫ viris aut q: inchoāt rigores ⁊ ab alijs membris magis vō a lumbis pp̄ ꝓdicās cās maxie pp̄ mr̄iceꝫ frigeſcunt ext̄iora magis q̄ꝫ int̄iora corꝑis vt cubitoꝝ femoruꝫ etiā ⁊ cutē rariorē manifeſtat pil⁹. hoc tāq̄ꝫ ꝯcluſio ē ꝓdictoꝝ q: pp̄ hoc frigeſcūt pp̄ dcā ſuꝑi⁹ aut hoc dicaſ aut q: frigeſcūt dixit vt oñdat tibi ꝙ nō de ieceticante rigore determinat ſꝫ d̄ eo q ē ꝑ frītatē ext̄iora vō ⁊ interiora dicit ſicut in cubito añ xō ⁊ retro ſicut ī adiutorio ⁊ femore cubiti. n. ext̄iora calida ſt tāq̄ꝫ piloſa int̄iora vō ſine pilis tanq̄ꝫ frīda interiora vō cubiti dicit adiutorij vō poſteriora ſt frīdiora ⁊ nō piloſa añriora vō calida queādmoduꝫ ⁊ in femore. ab his āt alijs regeſcūt recte ab vlcerib⁹ icipit ex occaſiōib⁹ ecce iſte ſmo q ē appoſitus ⁊ qd̄ dicit ī hoc multotiēs āt ex añriorib⁹ ꝑtib⁹ generaẗ ꝑncipiū rigoris vñ ē ⁊ cā mali ⁊ qd̄ ē hoc ⁊ diximus ꝙ vlc⁹ ē ibi ⁊ multitudo mr̄ie ⁊ pp̄ hoc ide icipit rigor qdā āt libroꝝ hñt ex occaſionib⁹ qdā ⁊ vaſiſ q̄dā ex ꝯr̄ijs ſi qdeꝫ ex occaſionib⁹ dicim⁹ ꝙ exinde incipit rigor. ſ. ex occaſionib⁹. ſ. vbi ē cā ⁊ ꝑncipiū mali: ſi āt hꝫ ex vaſis dicim⁹ ꝙ exinde icipit rigor. ſ. ex vaſis hñtibus multā materiā ſi vō hꝫ ex ꝯr̄ijs qdā dicūt vt ſi in ſiniſtris ē ulcus ⁊ dextris ichoat rigor. male āt iſti exponūt q̄ꝫuis enī ⁊ ī añrioribus ꝑtibus ſit vlcus tñ ex poſterioribus incipit rigor ⁊ facit ſenſū ſapientibus ⁊ expertis multotiens aūt ꝓpter breuitatem temporis latet nos rigoris principium vnde fiat. 16

Intendit aūt hy. ī hoc documēto doceẗ noſ quō oꝫ medicū veniēteꝫ ad egrū interrogare ipꝫ ⁊ q̄ oꝫ ipm igrere ⁊ añ accipe ꝓcognitionē ⁊ ad h̄ ꝙ more doctrine ꝓcedat ꝓfert ſmoneꝫ ſuū a diuiſione: ⁊ q: diuiſio dignior eſt diffinitione ⁊ demōſtratiōe diffinitio āt recipit ea q̄ ſt a diuiſione ⁊ ex his aſſumens ꝯuenienteꝫ ſibi efficit diffinitioneꝫ vt ex aīali ⁊ planta ſumit aīali ex rōnali ⁊ irrōali rōale ⁊ ex mortali ⁊ immortali mortale ⁊ diffinit hoīeꝫ demōſtratio āt poſt diffinitioneꝫ eſt ſi interrogas. n. pp̄ qd̄ hō ē aīal q: ſubāaīata ſenſibilis. ſilr̄ ⁊ ꝓpter qd̄ rōnale ⁊ pp̄ qd̄ mortale dignior igiẗ ē diuiſio diffinitione ⁊ dmōſtratione qd̄ autē dicit hy. qñ oꝫ uti diuiſione ex his q̄ ſunt ſꝫ naturā ⁊ ex naturā ea xō q̄ ſt ſꝫ natura ſt ſicut etas cōplexio habit⁹ q̄ uocat ipē ex generatiōe qñ āt tria ⁊ ipa etate ſt nobis ex generatione hoc rurſuꝫ ſubdiuidamuſ. i. etatē in puerilē iuuenileꝫ paraugmaſticā ⁊ ſenilē egritudines āt ⁊ ſi eedē ſint ſꝫ in differente natura ⁊ etate

diverſſete cura indigēti. Cōplexiōes āt aut ſimplices ſūt aut cōpoſite ⁊ eq̄les. Eq̄lis q̄dē ē habi[tudo] eq̄li cōpoſitus vnicuiq̄ʒ ɔueniēs habit⁹ vero aut dēſus poris aut ra r⁹ aut macilēt⁹ aut bñ carnoſus. ⁊ hec ē diuiſio eoꝝ que ſūt ƀʒ nām. † Que vero ſunt ex̄ nām aut egritudines ſūt aut cāe aut ſinthomata. ⁊ hoꝝ diuiſio dcā ē multotieſ. hic āt oīa oʒ ingrere ⁊ ꝓcedere a gnālibus ad ſingularia: quia ſingularia ſūt q̄ cognoſcunt ⁊ curātur: ⁊ rurſuʒ a pticularib⁹ venari vlia: vñ dixit hy. Colligunt ⁊ addiſcunt. i. ā pliant. hec āt dicit oīa oʒ ingrere q̄ñ ducūt nos ad cognitiuā doctrinā idõ ⁊ bñ dicēs rectificat artē: ⁊ q nō bñ dic redarguit.

† Nota diuiſionē nāle ⁊ ex̄ extra nām

Sepiꝰ ītū ⁊ nō recte. Sanguis fluxus ex naribus aut a ſubuiride nigris aut a rubicundis aut a ſubuiridibus. Breuia ſubducta i ꝑinguare aliis ātʒ mīnus ipignatio: ſicco vero oʒ albo ſtiptiria galla. Cum ſpumaſcūt aut raucefcūt ſanguinem fundunt minus.

In pceſſionibus ſʒ qui ſonāt minus vt archiſelaus. Hi vero ſcī friculēti: hi āt cū pcedūt iſlāt ventrē vt dānagoras. Permutatiōes ꝯſeruabiles modicū nutrimētū illaborioſū iſiticuloſuʒ. Omne extenuatū dpo nit cuteʒ: deinde vero diſtendit nutriīītū ꝯtraria.

Quidā āt libroꝝ hñt rigoroſū. ⁊ nō bñ. nō eni comitrioni iectigatio ſupuēit. q̄dā āt hñt friculentū: ⁊ hoc eſt accipiēdū. q̄daʒ autē male odorabilē id eſt cuʒ malū odoreʒ afficiēdo ab expurgatione ventoſitatum.

Quid ē āt h q̄ dic. Paria ⁊ iparia: ⁊ dicim⁹ q̄ ipſe dic q̄ oʒ ꝯſiderare: ſi iminētes egritudines ipares ſūt ſic calidū ⁊ frigidū: ⁊ efficē ipaſ eq̄les. ſ. bñ tpatas ⁊ cōmēſuratas. † Occaſiões āt dic dēs cāſ egritudinū: ⁊ ſinthōata q̄ ſunt ex̄ nām: q̄ñ cāe occaſiões ſunt egritudinuʒ: egritudines vero ſinthōatuʒ: ſinthōata vero leſiões actiões: ⁊ h nō ſic ſinthōata ƀʒ ſic cauſe deſtruunt virtutes ⁊ h ē q̄d intēdit. 17

† Que dicunt eē occaſiones

Hic ſmo cōtinuus ē ſupiori q̄ñ āt de patiētib⁹ determiauit ſupi⁹ dicit multotiēs q̄buſdā egrotantib⁹ flux⁹ ſāgis ſupuenit. ſʒ ſi ni. co. ſit fluxus ſangis hi nigri fiūt ſi āt colere venenoſe virides fiunt ſi vero ab vtraq̄ʒ virides ⁊ nigri tāq̄ʒ ⁊ ſi ſangis ſolius oʒ fieri fluxus rubicūdi fiunt ſi vero ſāguis cū venenoſo humore rubicūdi virides q̄ñ aūt fluxus ſanguis pp ſubtilitatē ⁊ acumē materie ſupuēit aut pp mītitudinē i acuta q̄dē materia cōuenit auxilio mitigare i multitudine vero pblebotomare ⁊ rurſus q̄dē i acuta balneare in mlta nō balneare pp fluxū ⁊ rurſū in mlta q̄dē materia nō cibū ſʒ aut ſubtilē dictā ordiare i ſubtili q̄dē ingroſſare oʒ miſtrare cibū vt triā aut ſimilā aut furrū aut aliq̄d tale. † Si vero multa ē effuſio ſanguis ex narib⁹ oʒ cōſtringere aut galla aut ſtiptira. i. allumi gemeni. ⁊ libri q̄d hñt gallā ſolū q̄ñ āt hēbat albū in grebam⁹ q̄ erat cura alba ⁊ allumi gemeni ⁊ iueniem⁹ ſtiptiria. i. alumē gemenā ⁊ idõ appoſuim⁹ aut itaq̄ʒ ad curā dr albū aut ſic q̄dā dicūt ⁊ male vt expectem⁹ alterationē ſanguis ad albū male āt dicūt ſi eni ē melācholicus hu. qui eūatur ⁊ corpus melācholicū ſupuēit mors priuſq̄ʒ permutatio fiat ad albū coloreʒ. 18

† De ſanguinis conſtrictione.

Dicit q̄ oʒ fluxui ſanguis ex narib⁹ parū dare ſi videris aut q̄ corpus egeat aut q̄d thrōbi ſūt ⁊ oʒ hos euāri queādmodū in vlcere nō prius eni vlcus curam⁹ niſi q in ipos ſūt trumbos ⁊ expurgauerim⁹. Sauinus vero h exponēs nō dicis breuia i mo breue incertū. † Q̄ñ ſi dextre ptes hñt emorragiā ⁊ volueris ipam ſiſtere ⁊ cōtra cuulſione vtere ⁊ incide venā q̄ eſt i ſiniſtro brachio. ſi vo ſiniſtra hʒ paſſioneʒ: eam q̄ eſt dextris icide venā: ⁊ bñ q̄dē dicit q̄ſtū iſluxu ſanguis. q̄ vo dicit hy. non bene intendit. 19

† De cura emorragie

Dicit āt q̄ q̄ñ icipiūt ſpumaſcere. i. coiri i iuuēili etate: q̄ñ ⁊ raucitas ſupuēit: raucitas āt ē vox grauis ⁊ rauca. grauiſ q̄dē ē caliditate: rauca vo ab hūiditate. † Caliditas eni dilatat vaſa ⁊ facit voceʒ graueʒ. vñ ⁊ mulierib⁹ acuta ē vox pp frigidū ⁊ coanguſtans poros: tūc igit dic emorragiſāt iuuenes: q̄ñ humiditas in pueris q̄dem in augmentū diſſoluit: in iuuenibus vero cum non ſit augmentū congregat hu-

† Quare mulieres habeant vocē acutam.

miditas: ⁊ p fluxuʒ ſanguinis expurgatur. 20

Quod fuit dictū ſupi⁹ dicit h: q̄ in eadeʒ ſubā. h eni nominauit pceſſioneʒ. ſupuenit āt ipſis gnātio vētoſitatis: ⁊ ab expurgatiōe ipaꝝ ſon⁹ fit. aut dicas extremi ſcūt vt iteꝝ ſupponat hypocōdriaca paſſio: ⁊ timor a melancholico humore fit. 21

Dicit ē aūt eruditis in regiminto acutoꝝ: ea q̄ ſūt p mutatiōis. ⁊ q̄cūq̄ʒ dcā ſūt ibi h repetit. Et vt h ſmo pateat cui dēter apponēda ē vna dictio. ſ. repente: vt ita dicat. Subite mutatōeſ ꝯſuabiles. † Dicit. n. nō oʒ ſubito pmutare neq̄ʒ in arte neq̄ʒ i dieta neq̄ʒ in his q̄ ſūt extra. i arte q̄dē vt ſi ipſe lucrari ꝯſueuerit: nō ad ociū ipm pmutes. in dieta vero ſi ꝯſuetudinē hūt mlta comedere aut mlta bibere: aut modica comedere ⁊ bibere: aut multum balneari aut modice. nō pmutes ipm repēte ad ꝯriuʒ: ſʒ paulatiʒ inducēdo ipʒ ſic multotieſ oi ctuʒ ē. ⁊ ſic oʒ cōſuare repētinas mutatiōes: nihilomiu⁹ ⁊ hiſ q̄ ſunt ex̄ ſilr oʒ facē vt in aere. ſi. n. repēte fit frigor aut calidior oʒ ⁊ hunc cōſuare: ſʒ dubitabit aliq̄s: q̄ñ ea q̄ ſunt ab arte ⁊ a dieta in nobis ſunt ⁊ poſſum⁹ ipſa ꝯſuare. q̄ vero ſunt ab aere nō ſunt in nob: quō h poſſum⁹ ꝯſuare: ⁊ dicim⁹ ad h aliq̄ʒ doctrinā: q̄ ſi aer calidior fiat: ducas ipos ad loca nemeroſa aq̄s hñtia ⁊ arbores ⁊ vmbrā: ⁊ vlīter vbi ſunt loca frigida. ſi vero frior fact⁹ fuerit: pcipias ipm hitare in domo calida: ⁊ nō recipere frigiduʒ aerē. h āt q̄ oportuit dicē dcā ſunt: expōam⁹ q̄ dictiões. modicuʒ nutrimētuʒ illaborioſuʒ inſiticuloſum. Quidā āt dicūt q̄ h exēpla ſūt repētine mutatiōis dicētes q̄ ipe dic: q̄ nō oʒ a mlto nutriīīto ad modicū pmutare: neq̄ʒ ab ocio ad laborē aut a labore ad ociū: ⁊ h expō nō pl̄ʒ ga. ſʒ dic q̄ hy. tradit āncedētia ⁊ ꝯñā: ⁊ fac duas expōnes ⁊ āncedētes q̄dē aſſumit modicū nutriīītū: ꝯñs illaborioſū ⁊ iſiticuloſū: et pma q̄dē expō ē h. Q̄ñ modicū nutriīītū illaborioſū fac: vt i telligas vētrē: i mlto. n. nutrimēto laborat vēter ad digerēdū: i modico nō laborat ſa expō ē hec: modicū nutriīītū iſiticuloſū ē op⁹: i modico. n. nutriīīto magis nō fit digō ⁊ nō nutrit corp⁹ ⁊ pp h nō fit ſitis: nō bñ āt dicit oportebat. n. in modico nutrimēto magis ſupuenire ſitiʒ pp ſiccitatē: non āt h intēdit hy. ſʒ dicit: q̄ volēs mutationē facē h tria ingre: vt ⁊ modico nutrimēto vtat ille: vt ⁊ laborioſus fiat marie i exercitio: ſi volueris pmutare: ⁊ vt iſiticuloſus fit. ſ. n. habuerit h tria facile ad q̄cūq̄ʒ volueris pmutabis ipm. 23

† Nā non tolerat repētinas mutationes.

Quidā cōmētatoꝝ dicūt: extenuatū: maciē corpiſ ſupuenēte in euōe ſāguis tanq̄ʒ in flebotōia iuuenū ⁊ alioꝝ hūoꝝ ſilr ſic in purgōne videm⁹ q̄ macilētū fit corp⁹: ga. vo n recipit hāc expōnē ſʒ dicit q̄ extenuatū dicit purgōnē carniū: ſi ue p inanitionē cuiuſq̄ʒ hūoris fiat ſiue p aliā cāʒ aut māifeſtā aut nō māifeſtā. † Et nō māifeſta q̄dē ſic q̄ñ iteri⁹a ꝯſūptiua caliditate expurgat cānes ⁊ extenuant ⁊ liq̄fiūt a caliditate tᵉdēte in ꝓfundū: h āt cā nō māifeſta ē idiotī: fortaſſis āt ⁊ artiſtis ſi q̄dē fuerit q̄dā idoct⁹ artiſta: p manifeſtā vo ⁊ ab exteriorib⁹ ſicut q̄ñ triſticia aut ſollicitudine aut vigilia: extenuatio fit carniū: fit āt ⁊ p multitudinē ſāguis iutilis expurgatio carniū et macies: ⁊ ſup hoc dicit ga. q̄ q̄ñ iui romā iueni mulierē quādā cui retēta erāt mēſtrua ⁊ ſubtilis fcā eſt: ⁊ dicit q̄ alij medici p cipiebant nutrire pp maciē. Ego āt dicit ga. cognoſcebā q̄ retēta erant mēſtrua ⁊ ob hoc ſuffocabat nālis calor: ⁊ nō nutriebātur mēbra ⁊ flebotomādo ipaʒ ceſſauit paſſio. † A flebotomia

† Nō quō ſanguinis multitudo carniū extenuationeʒ facere pōt.

† Nota hic de flebotomia.

eniz nutrimētū ſupuenit carniuz: cū nō āpli⁹ ſuffocaret calor nālis a ſāguie: ⁊ in h̄ valde expt⁹ fuit ga. Sz fortaſſe aliqs dicat q̄ in illa muliere inutilis fuit ſāguis: ⁊ pp h̄ nō nutriebant mēbra: idēqz dicit ga. q̄ mltotiēs vtilis ē ſāguis ⁊ potēs nutrire: vez debilitata ē vt⁹ attractiua toti⁹ corpis: ⁊ nō attrahit: et exinde nō nutriūt mēbra in h̄ āt dicit nō nutrimēto ⁊ gracilitate: depō fit carniū cū. n. āpli⁹ ſit miſtrās: dinde pdurāteb⁹ i ſintheſi. i. collapſu ⁊ diſtēta ſiccitate diſtēdit caro pp duritiē ſicut in corio oz igit̄ nos nutrire: ſz rurſum nob nutriētib⁹ pmo depoſitio fit: icipiunt aūt būectari mēbra ⁊ dpōi: poſtēqz vo replēt nutrimēto: tūc iterz diſtēdūt nō p duriciē aut ſiccitatē ſz p mltitudinē. gd āt dicit in nutrimento.

Orpis iactura collabētiſ diſtēſio nutriti. Vetile ptinuū alterius ſignum. Subuiride ſubrubeū Jc de pruni māmaſ gracile vero ſubſtolli ⁊ circūtendi: ⁊ quidē nequāq̄ qs dignoſcit ppter hocz incarnati hoc fieri valde repletio. Lauis apparēs ve

Cōtraria. †Et dicum⁹ q̄ 2ria dicit n̄ q̄ ſintheſz. i. collapſū pmo fiat dpoſitio: poſtea diſtēſio: poſtea dpoſitio h̄. n. nūqz incip̄: ſz qm̄ nutrimēto dpoſitio 2ria eſt ⁊ diſtēſio nutrimēto 2ria eſt in diſtēſiōe collapſ⁹ ſinthoſis: nō ſicut depoſitio dpoſitioni: aut ſic extēſio extenſioni: ſz vt aliq̄ dpoſitio alicui dpoſitioni: ⁊ ſicut aliq̄ diſtēſio alicui diſtenſioni. ſ. tanq̄ ſm nāz ⁊ extra nām: ſz ⁊ nutrimentuz ſm nām ē collapſus autez extra naturam. 24

Acturā āt dic̄ rugā ⁊ pſidera q̄ dpōez gdē. i. rugā collabēti attribuit: diſtēſiōez āt nutrito. Tu vo dic̄ vtrūqz vtriqz ⁊ dpōez ⁊ diſtēſionē i collabēte ſil'r ⁊ i nutriūto. 25

Rictile āt dic̄ ieq̄le: ſic. n. ⁊ Homer⁹. Sonitū turbatioṅē ⁊ ieq̄litatē vndaz dſignat volēs dicē potū ſupfrictile dic̄ eq̄lē. Jneq̄le qdē dic̄ ſignū ē collapſ⁹ exiſtis ex nāz. Eq̄li vo nutriūti tāqz bz nāz exiſtis. Cōuenit. n. bis q̄ n̄ ſt bz nāz ieq̄le: bis vo q̄ bz nāz eq̄le vel ptinuū. 26

T hec ſigna ſt lapſus carniuz: ſubuiride q̄ſi ſiccitaſ dn̄atur ⁊ co. ru. ſupabundant a viridis color apparet nutrimentuz vo ſignum eſt ſubrubeuz qn̄ ſanguineus humor ſupabundat: ⁊ rubeus color apparet. 27

De ſignis lapſus carnium.

Jcit hy. q̄ oz ingrē in mulierib⁹ pp gd fiat diſtenſio: ⁊ gdā dicunt q̄ pp mltitudinez mēe p carnoſitatē ſupuenit diſtenſio nō vo p collapſuz hy. vo vtraqz recipit: q̄ et p multitudinez māe ⁊ nutrimēti ſupuenit diſtēſio: attū et p collapſuz: pp multitudinē xo ſicut in hn̄tib⁹ lac: aut in gb⁹ eſt mltitudo glādulaz aut augmētuz carniū fiūt magne māme: ⁊ pp collapſuz vo fit diſtēſio queadmodū i vetul'. ſic. n. videm⁹ q̄ vetule hn̄t pmo māmas dimiſſas. poſtea vo tpe pcedēte et ſiccitate dn̄ante diſtendunt māme. Clauceas vo qdē ptēporane⁹ hy. ⁊ noīe qdē hyppocratic⁹: re vo 2rius hy. dicebat. n. iſte hy. eſſe epicuz ⁊ experimento vti ſicut dicit ⁊ h̄ facit epici. n. ē ingrere ſiue p nutrimētuz māme diſtendant ſiue p collapſuz male āt dicebat iſte: nō. n. incōueniēs rōnantez ſbtilit̄ pſiderare ⁊ experimentū adducē teſtimoniuz ſuoz dictoz. 28

Diſtenſio pt fieri dupliciter.

Uidā āt dicunt q̄ ⁊ h̄ p multū nutrimentuz fit: repleta. n. vaſa ⁊ diſtēſa māifeſta fiūt ga. vo dicit q̄ ⁊ p collapſuz ⁊ deſiccationē hoc ſupuenit ⁊ p multitudinē cōmenſuratā. Dictum āt ē nob in libro p pulſuū: q̄ adiacētib⁹ multī carnib⁹: nō ē māifeſta motio arterie: nō vo exiſtib⁹ carnib⁹ mult̄: ſz gracili ſcō corpe māifeſta fit ⁊ q̄ſi viſui ppibilis: ſic. n. dicebat nob q̄ i ptiſica diſpōne 2hunē vngues: ⁊ nō augmentant: ſz pp pſūptionez carniz in quibus ſunt vngues. 29

Uidā āt dicunt irodic⁹: gdā pdic⁹: ⁊ hoc nō differt expōnez ſmōis. Rurſuz gdā dicunt irodicū libiſtricū. ſ. tirintbieuz: gdā āt leontinuz frēm gurgic: ⁊ magis dicit leontinuz: qm̄ ⁊ plato ipius reminiſcit tanqz iterficiens febricātes ſic itaqz ⁊ hy. vilipendit hunc ⁊ dicit q̄ irodic⁹ febrientes ⁊ nō dignat⁹ eſt dicē le debat: ſz iterficiebat: interficiebat āt ipſos: qm̄ curſuz ipis ordinabat exercituz ⁊ hmōi: pſiderans q̄ p h̄ caliditas q̄ erat ex nāz debebat terminari: ⁊ igrabat hoc q̄ ignis igni additus additionē faciebat mali: ⁊ augmentabat paſſionez: rurſus ordinabat piodos vel circulos: vbi multotiēs aliq agonē hēbāt: ⁊ ibi appetebat victoriam †Et piodos āt dicit motus q̄ ſunt de loco ad locū: piodus. n. vel circulus ē ab eodē ad idē mot⁹: vtebāt āt ⁊ calefactionib⁹.. iaſpſione calide aq̄ aut balneis: vtebāt āt ⁊ fricationib⁹ q̄ deſiccationem generāt efficiendo caliditatez in corpe. 30

† Quid ſit periodus,

ne manifeſte. Rodicus febriētes iterfecit circuliſ luctatōibus multis calefactiōib⁹ Alū febriū fame oppugnantes dolorez: dolore ipſis quādo Enaz rubedo liuor viriditas laterz dolores molles. Az pueit iſtitiētē ſeruare ptinere oſtacēdū vētuz

Uaſ mala eſt fe. qm̄ alie gdē egritudines aut officiales ſt aut cōes vnuz mēbz ledentes. febris vo diſtēpantia ē ⁊ ex nām diſpō toti⁹ corpis: qm̄ āt in fe. irodicuſ debebat 2rijs vti. ſ. humectantib⁹ ⁊ infrigidantibus ecōuerſo faciebat fame vtēs: q̄ deſiccationē gnāt ⁊ ſalſū efficit corpus ⁊ febrē vehementiorē ⁊ difficiliorē facit: ppter hoc dixit ipm oppugnantē. Dolore dolorē. Cōſiderabat irodic⁹ q̄ dolorē. ſ. fe. dolore poſſe curari. ſ. exercitijs ⁊ alijs pdictis. Jgnorabat autē ipe: q̄ dolor dolorē nunqz diſſoluit niſi ſm accidēs ſicut in ſciatica diſpoſitione vtimur cauterio. i. aduſtione: ⁊ ecce dolor eruſtōe diſſoluit dolorem inſciatice: non tanqz dolor ſz ſm accidens in deſiccando cum vſtione humiditatem efficientem morbum. 31

Dolor nō ſoluit dolorē niſi per accidens

Jc vt nō credat aliquis q̄ hy. inuidēs irodico vitupabat ipm: idēqz dicit ⁊ ex his. Supueniētia difficilia ſinthomata: h̄ āt dr̄ia fiebant ſm differētē humorē dominantē: ſiqdez ſanguis erat putrefactus ⁊ ſinocha febris erat: tunc multotiēs exrubicundus fiebat humor: tunc liuidus fiebat color: multiplicata paſſione pp exercitia: ſi āt melancholicus: tunc liuidus fiebat color: ſi vo co. ru. tunc viridis: qm̄ āt thorax pdeſt ad reſpirationē patiē in fe. ⁊ q2 multotiēs ipſe ē habēs radices mali: pp hoc dixit q̄ dolores laterz fiebāt: laterū āt corz q̄ ſunt thoracis. Que aūt erant dolores facti molles ⁊ dico he que nō ſunt p flegmonē nec p ſchiron aut erpeta aut aliquē talē tumorez ſz ppter pūerſiōem reſpirationis ſimpliciter diſnia facta eſt. 32

D aliud documentū tranſfert ſe. hy. ⁊ dicit: q̄ ſitis ſuperuenit: ſitis vo hec eſt pp ſiccitatē iſofagi aut trachee arterie. †Et quō dbeamus hāc ſitiz curare nō pbētes potū dicit: peipe huic os claudere: ⁊ claudere os pficit in ſiti: ⁊ dicimus q̄ ſic ſm accidens: qm̄ āt ſi iſte clauſerit os nō āplius loquit̄ ⁊ ipſo nō loquente nō diſtēdit paſſio ſz curat̄: vn̄ induxit. Tacēdū oz āt te opponē illū ſermonē vt manifeſtū ſit qd̄ dr̄ ⁊ verius ⁊ ē hoc appoſitū vt nō facias ipm multū loq̄ ſz modice modica. n. locutio adducit humiditatē: mlta vo maxie manet ⁊ eſt violenta ⁊ euaporat hūiditatez ⁊ diſtendit deſiccationē ⁊ ſitim: vn̄ hy. dicit: q̄ mediocriē diſputantes hn̄t raucā vocē: q vo multū clamant clāgoſā: ⁊ hoc mō gdē abſqz potu poſſum⁹ ſitiz ſedarē: ſi vo cū potu volumus curare ſitim dicit q̄ cū potu debem⁹ pbere ventū frigidū: ⁊ gd ē hoc dicit: ⁊ dicam⁹ q̄ ventū frigidū dicz aerē frigidū vt frido exiſtēte aere: ipm potū fridū miſtremus: qm̄ āt aerē ventū noīat: manifeſtū eſt in libro de aere locis ⁊ aqs: q eſt ab ipo cōpoſitus: ibi. n. dicit q̄ ſic aut aeris iſuſionez ⁊ reuma: ⁊ i metauris dictū ē ab ariſtotele q̄ hy. ventum vocat aerem motum. 33

† De ſitis ſedatōe abſqz potu

Upi⁹ āt occaſionez dicebat vtutē vitalez: cor caloz nālem: ⁊ ep: hic āt occaſionem dicit cauſaz efficientez ⁊ locū patientez. †Qm̄ āt hy. q magr̄ ⁊ pre

† De inueſtigatione doloris capit̄ ⁊ auris

† Quid ſit ſintheſis.

deceſſo: extitit nr̄e artis ſalutē corpoꝝ adoptabat: ꝓpt̄ hoc multā diligētiā adhibet his curatiōibꝰ ⁊ saluti: ⁊ i grit ꝓcognitiōes: ingrit efficientē cām ⁊ mēbꝛa patientia: vt āt ordinate ꝓcedā dico ꝙ venio ad patiētē: ⁊ dicē mihi iſte ꝙ doleat caput: ſtatiꝫ vtar ego medicamētis: ⁊ dico ꝙ nullo mō: ſꝫ ꝑmo oꝫ īueſtigare q̄ eſt cā efficiēs:

cū potu infrigidū inducere.

OCcaſiōes vñ ccpe laborare ꝯtēplandū ſiue capitiſ dolor ſiue auris ſiue lateris ſignum dentes et bubones.

VLcera facta determināntia febres ⁊ fimata quibus hec nō fiunt: diſtēperantiis vero derelinquit certiſſime reiteratiōes ⁊ peſſime.

ſo qđ mēbꝝ patit: ⁊ cāꝫ qdē cū ingrimꝰ vñ dolor ꝓcedit: vtrū omniomē. i. ꝯſimiliſ ꝑtis ē egritudo aut officialis: aut in diſſolutiōe ꝯtinuitatis ſuēta ē: ⁊ ſi omiomera ē vtꝝ ſimplex aut cōpoſita cū mā fluxibili ⁊ abſq̄ materia fluxibili ⁊ cū inuenio multotiēs ꝙ ſola diſtꝑantia aut cū mā tūc ingro ⁊ mēbꝝ patiēs: ⁊ poſſet aliqs dicē: ⁊ ſolū patiēs ingris: nō. n. manifeſtū ē ꝙ cerebꝛū patit: ⁊ dico ꝙ nō hoc ingro: ſꝫ qd ē qđ ꝑmo patit: vtꝝ cerebꝝ ꝑmo ꝑ ſe hꝫ paſſionē: aut vēter ꝑmo ⁊ ꝑ ſe: caput vō ſm cōpaſſionē. Et h qđ q̄ dcā ſi de capite itelligas ð aure. dolet. n. aliqs aureꝫ: ⁊ dico ꝙ nō ſtati debes vti medicaminibꝰ: ſꝫ ꝑmo ꝯſiderã cāꝫ efficiētē dolorē: ⁊ locū: ſiue ꝑmo patiēs fuerit ſiue cōpatiēs: ⁊ tūc ꝑhita cognitōe vtere differētibꝰ medicaminibꝰ ſm differētē māꝫ efficiētē. ſimilit āt ⁊ i dētibꝰ vtꝝ corroſio fit dētiū aut flegmō gignaꝝ aut diſcraſia ſola: ⁊ dr̄ſitibꝰ vtere curis. ſic. n. ſcriptū ē ab Apollōio ð curis caput dolētiū: ⁊ ð calidis ⁊ fridis ſiccis ⁊ humidis ſm differētē cām operantē morbū: eað igras ⁊ i latere dolēte ⁊ i bubōe vtꝝ ſigni rōeꝫ hēant bubones ⁊ ſupuenire ꝑꝑ multitudinē materie: aut ꝑꝑ antraces i ꝓfūdo exñtes aut ꝑꝑ morbū peſtiferū: aut bubo effectiuus ē ſe. ſic qñ vlcer̄ exñte i crur̄ ſupueniat bubo. Et exēpla qđ ſupioꝝ ꝑtiū corpis accipit cap̄ aures dētes: mediarū: aut latꝰ īferiaꝝ bubōes: ⁊ h ē qđ itendit hy. 34.

AD aliū ſmonē trāſfert ſe hy. ē āt h ꝑticulariſ ⁊ ðciſio q̄dā a gnāli quodā ſmonē. Dictū. n. eſt alibi ab hy. ꝙ cretica ñ mota aut mortalia aut diſcreta. hꝰ āt rōis ſmo q h tradit ē ſubtractio q̄dā. qd n. dic̄ ſuppōit ſe. i vlcer̄ determinationē hñtē. ꝯſueuere n. ſe. multotiēs i vlcer̄ determinari. ⁊ multotiēs ñ determiari: qñ nꝫ vlcera ſupuenire i ip̄is nꝫ fimata: ⁊ h. n. fimata ꝑñt determinationē febriū opari. ga. vō ñ recipit hꝰi expōnē: ſꝫ dic̄ ꝙ ſupuenerūt ⁊ vlcera ⁊ fimata ⁊ nō determinata ē ſe. q̄re duplicē ſec̄ expōeꝫ: vnā qđ cū nō oino fcā ſit vlcerā. aliā āt dicētē ꝙ fcā ſit qdē: ñ tñ determinata ē egritudo. vr̄ āt ꝑma cā ꝯſona eē ſmoni hy. qñ āt dic̄: qbꝰ hec ñ fiūt ſi ⁊ aliqñ h fiat hec vlcera ⁊ nō poſſint determinationē opari: ſꝫ remaneāt q̄dā religẽ materie ſtati reiteratiōes fiūt egritudis vt i pluribꝰ ❡ Bñ āt dcm̄ ē: vt i pluribꝰ ob hāc cām oꝫ. n. nos ſcire qñ ſit multe religẽ remanētes aut modice: ⁊ ſi modice ſit ⁊ ñ male. ñ fit reitatō mōbi niſi aliqđ peccatū fiat aut a medico aut a patiēte. ſi vō fiat pccꝫ moderatū nꝫ tūc ſupuenit reiteratio. ſi vō multe ſint religẽ tūc abſq̄ manifeſta cā reitatio fit egritudis. hoc hꝫ pñs ſtētio. Ulcera fcā determinantia fe. ⁊ fimata ⁊c. Duplex h dicitur eē expō: aut. n. ſumas antecedētia ⁊ ſola: aut pariter vlcera cū fimatbibꝰ cōſtrue. ſiquidē igit ſūpſeris antecedētia: dic ſic ꝙ vlcera fcā ⁊ fe. determinabūt vt dcm̄ eſt. ⁊ ēt fimata: ❡ fimata āt dicit apata. ꝙ autem vlcera determinent apata manifeſtum ē. peripleumonia. n. ſupueniēte: ruptio facta apatis ⁊ ſanies: ⁊ ſic ſolutū ē apa. multotiens āt eruptio fcā ē. ⁊ ſanies: ⁊ nō ceſſauit apa. ⁊ h g

❡ De reiteratōe mōbi

❡ Phimata idē ſt ꝙ apata.

dem expō eſt: ſi ſolum ſumpſeris vlcera ſi vero ꝯſtruxeris ſimul cum fimatibus: dic ꝙ vlcera determināt febꝛes ⁊ fimata. ſ. apata quibus vero delinquit certiſſime reiterationes ⁊ peſſime:

M certiſſime āt dic̄: vt ſciaſ firmit ꝙ reiteratio ſupuēit. 35

MIrabilis ē h ſmo. dcm̄ ē aūt in ꝓnoſticis: ſputū qdēꝫ dr̄ indigēſtū ſputū: h aūt dicit ſputū abuſiue indigeſtū

ROtundum ſputum repercuſſorum.

EMorroidas habētes neq̄ pleureſi ex agitāt neq̄ peripleumonia neq̄ comedenti fagedene: cq̄lit vero neq̄ lepꝛis equaliter auteꝫ neq̄ alphis.

MEdicātes qdē itēpate deſiccatoꝛis iſtis nō tarde derelique runt ⁊ peſſima.

vñ aūt fiat rotūdū ſputū ⁊ dicimuſ ex eo ꝙ cōtinet in trachea arteria ⁊ figurat i ipſa: gaudēt n. ea q̄ ſunt ex nāꝫ figurari ſilr eis q̄ ſunt ſm nām: ⁊ huius aūt rotūdi ſputi mālis qdē cā ē groſſities hūoꝛis: efficiens aūt imoderata caliditas: qñ aūt igit imoderata ē caliditas iōq̄ ⁊ deſipiētia ſupuēit vt ꝑmus determinauit ſi aūt facile poſſibile ē cerebꝝ: ſi vero ē difficiliter patiēs ⁊ firma huiꝰ ē mēs: aut nō deſipit aut difficult̄ deſipit: vñ in libꝛo de interioꝛibus dicit. g. ❡ Succurrat̄ mihi nēnā phꝛeneticus ⁊ vnde eſt h māifeſtū ꝙ bene ſenſibilē habuit imaginationē ab exterioꝛibus: ex eo ꝙ facile iraſcebatur a quibuſlibet ⁊ patiebatur: deſipientiaꝫ aūt dico aut iminenteꝫ aut expectatam. 36

❡ Propter caliditateꝫ ⁊ cerebꝛi paſſibilitatē fit hō freneticus

MIrabilis ē ⁊ h ſmo. ꝑ hūc. n. docet medicū hy. ⁊ dicit: ſi vero fiat determinatio induſtria nature h tibi placeat ſi vero nō fiat diō determinatio: oꝫ medicū iuuare nām: ſi vō ꝑ maliciā egritudis fiat: oꝫ ꝓhibere: h āt dicit. Supponat ſāguinis expurgatio ꝑ anū emiſſa: venis aptis circa ip̄m: hñ aūt dico circa anū: qñ ſi ſupius in teſtis fiat aptio nō dr̄ emorrois ſꝫ ſanguinea dyſenteria. ❡ In hac aūt emorroide grauis hu. iferius labēs eūat: ⁊ ſi multotiēs ſupponat pleuretica diſpō a melācholico hu. facta ceſſat in emorroide melācholico hu. eūato ſilr aūt ⁊ ſi ꝑipleumonia ſupueniat a flegmate gnāta diſſoluit in emorroide ⁊ hñ dixit pleureticā diſpoſitionē ⁊ ꝑipleumoniā ⁊ nō dixit dolorē coſtaꝝ aut dolorē pulmonis: qñ aūt dolor nō ſolū ſupuenit in flegmone ⁊ apate: ſed in diſcraſia. i. diſtēperātia quā diſcraſiā nō iuenit ꝙ emorrois diſſolueret. ❡ Et etiā fagedene. i. comeſtiōes diſſoluunt ab emorroide: qdā aūt fagedenā dicunt caninū appetituꝫ: falſuꝫ aūt eſt hoc: qñ āt ꝯtrariuꝫ ꝯtingit ⁊ appetitiua virtus diminuit in emorroide ſꝫ fagenā dicit corroſionē carniū factā a venenoſo ⁊ ferino hūore iſte aūt venenoſus hu. eūatus ab emorroide: diſſoluit paſſio: hoc aūt tñ emorrois nō eſt bona in alphis ⁊ lepꝛa: ⁊ dicit ꝙ equaliter hi neq̄ lepꝛis neq̄ alphis diſſoluunt: q: dubiū eſt ſm rōnem cū vero generant lepꝛe ⁊ alphe ſi induſtria nature materia expellat ad ſupficiem: tūc ꝓdeſt emorrois: deſignat. n. ꝙ et ipſa fcā ē iduſtria nature: ſi vero ꝑ maliciā egritudis ſupueniāt ꝑdicte paſſiōes: tūc nō ab emorroide fit aliq̄ vtilitas. 37

❡ Nota hic de laudibꝰ emorroidarum.

❡ quid ſint fagedene

QUid aūt itendit h appō huius dictionis itꝑate: ⁊ dicimus ꝙ emorrois ꝓdeſt ⁊ diſſoluit hmōi paſſiones Sūt aūt quidā volentes hāc paſſionē curare ⁊ alias egritudines. ❡ Et ideo medicus volens hūc curare: ligat vēas facientes emorroidaꝫ: ⁊ ſi ſunt quattuor: ſi ꝯtingat: tres oportet claudere vel opturare vnā vero non: vt ꝑ ipſaꝫ expurgetur materia: ſi vero ⁊ ipſam volueris opturare: tunc ſtatues exercitia deambulationes vel curſus dictam tenuem continuas flebotomias ⁊ continuas purgationes vt materia que expurgabatur olim per emorroida modo per h expurgetur: in omnibꝰ aūt predictis paſſionibus ꝯtinuis poteſt diſſolui foꝛtaſſis āt ⁊ finire que dixit hy. ⁊ peſſima.

❡ De modo reſtringēdi emorroidas.

QUemadmodū dicit emorroides diſſoluunt p̄dictos morbos: exinde materia effectiua egritudinis expurgata: ſimiliter ⁊ fiſtulate diſſoluunt paſſiones exinde materia euacuata: igit peripleumoniacis gaudemus apoſtemata ſuperuenire: ⁊ hoc negligere volentes vt fiſtuletur ⁊ inſtruatur materia egrotatiua inde educi: ſed opoꝛtet hanc fiſtulam fieri in mēbꝛo ignobi

li:ſi vero in nobili ſuperſit verūtamen in minus nobili vnde
emittaꝛ mā:ſic igiꝛ in oculo multotiēs gaudemus fieri fiſtu-
lā:ſi a thoraticis educaꝛ mā:q̄zuis.n.oculus ſit mēbꝝ nobile
tñ ea q̄ ſunt in thorace nobiliora ſunt. 38

Ea q̄ ſūt ī thorace ſūt nobiliora ipis oculiſ

Dicit āt ga. ꝙ ꝯtemplandum ē nobis circa aliqd: ⁊ inq-
rere vtrū emorrois in fiſtula ſupuenientes diſſoluunt
morbos:ſi ita āte mor-
bos ſupuenientes ipen-
diāt morbos ⁊ dicit ꝙ
etiam. 39

Dicit āt h̄ hy. ꝙ
ab altero loco lo-
cus recipit:ſꝫ aut nobi-
lis aut ignobilis: ſi vo
ignobilis bonū:ſi vero
nobilis difficile: multo-
tiēs igiꝛ recipit mēbꝝ
ignobile mām recipit
vero aut ꝑꝑ id ꝙ mate-
ria groſſa ē ⁊ pōderoſa
aut ꝑꝑ dolorē mēbri re-
cipiētis: dolētia.n.reu-
matizanꝛ: aut ꝑꝑ aliq̄z
aliā cām vꝫ attrectiuaꝫ
vbi grā: venio mltotiēs
ad egrū ⁊ inuenio melan-
cholicā paſſionē in cerebro:⁊ ſupius exñte mā:⁊ tūc vidi attra-
ctionē in pedibꝰ:⁊ ſic deriuo māꝫ ad iferiora:idē ē āt h̄ qđ dicit
ꝙ ⁊ h̄ ꝑ dolorē iferiꝰ duciꝛ mā:ꝯtingit āt ⁊ ꝑ aliā cām deriuari
māꝫ de loco ad locū.i.cōione mēbroꝝ:eteni aliqs hñs pipleu-
mōiaꝫ:⁊ in his q̄ ſūt in thorace patiēs ⁊ tuſſiēs ⁊ repetēte ceſſa-
uit tuſſis:⁊ deriuata ē mā ad teſticulū:ſi ingramꝰ vñ iſta colli-
mitātia: volo.n.anathōicā doctrinā vobis dicē. Sciēduꝫ ē
āt ꝙ ē chili vena epatꝭ q̄ rāificaꝛ in duos ramos:⁊ vnꝰ qdē tē-
dit ad iferiora:alꝛ vo ad ſupiora vꝫ ad lacertos q ſunt in medio
coſtaꝝ:exide mittit duos alios rāos ad ſupiora:⁊ facit furculaſ
duas ⁊ ex ipis mittiꝛ vnꝰ ramꝰ ad cartillaginē ſimilē gladio:⁊
ibi ramificaꝛ:⁊ vna ꝑs ipiꝰ duciꝛ ad māmas alia vo ad iferiores
ꝑtes:⁊ h̄ ramꝰ iferiꝰ tēdit ad ipſa:alter ramꝰ a cruribꝰ ſupius
ductꝰ ē:⁊ ibi ꝯueniūt duo ⁊ mittūt ramū in viris qdē ad teſti-
culū:ī mulieribꝰ vo ad mrīcē:⁊ exide rāificaꝛ:⁊ hi qdē rami ſup-
ficiales ſt:hi vo ī ꝓfūdo:⁊ ſupficiales qdē tēdūt ad lacertos q ſt
ſuꝑ vētrē q̄ vo ſūt in ꝓfundo tēdūt ad ꝑyteneō:⁊ hi rurſus rāi-
ficanꝛ:⁊ rami q ſt in lacertꝭ pectinis:ī viris qdē tēdūt ad muſ-
culi vgā:ī mulieribꝰ qdē in nāꝫ femineā: rami vo q ſt a ꝑyte-
neo mittūt ad alios ramos:ī viris qdē ad teſticulos ī mulieri-
bꝰ vo ad collū mrīcis:cōicāt āt hec ad iuicē:qm̄ ſic virilis teſti-
culus diſtendiꝛ ſlr ⁊ os mrīcis:hoc āt ē collimitātia mēbrorū
generatiuoꝝ:⁊ eorum que ſunt in pectine.

De collimitāti a membroꝝ ſpūaliū ꝯgenitalibus.

Sic ⁊ alie apoſtaſies vt fi-
ſtulate reuelatiōes.
Reuelatōes ⁊ ꝯtēpla-
tio ex hiſ facte ea libe-
rāt:his añ factis impediūt.
Alterius loci ioca ſu-
ſcipientia ſiue dolor
ſiue pondus ſiue ali-
ud ꝙ liberāt ad iuiceꝫ cōme-
mores cōmuniōes ꝑꝑ cōmi-
xtionem.
Et nō rurſus ſanguis ꝓ-
cedit ſꝫ ſecūdū humoris ꝯſi-
militateꝫ talia expuunt.
Et qbuſ ſāguinē dimit-
tūt in tpe in his vel in aliis q-
deꝫ velut in his hoc nāqꝫ fit
ipedimētū in ſanguine a ſpu-
entibus tpibus pleureſis co-
lera.
Coexñtibus
dubia criſis
generata ſi re-
pauſatio: nō
putrefecerit
hoc depſſo reiteratō fit ſicut
febriuꝫ reiterationes in ſimi-
li periodo iſtis ſpes in arti-
culos dimittit.
Urina pinguis ⁊ alba

Hoc itēdit dicē h̄ hy. ꝙ hactenꝰ qdē purus ſanguis educe-
baꝛ:nūc āt ſupabūdātē alio hūore nō edijciꝛ ſāguis purꝰ ſꝫ aut
melācholicus aut flegmaticꝰ aut colericus. 40

Nota h̄ de flebothōia

Dicit āt ꝙ oꝫ multotiēs flebothomare cū opꝰ ē aut ñ oꝫ
⁊ q̄re:q: ipedit tp̄s calidū exñs aut aduſtiōes canicula-
res:⁊ multa fit euaporatio:aut puerilis etas ⁊ nō oꝫ flebothōa-
re:aut pleuretica ſupponiꝛ paſſio in co.ru.generata in diſtēpe-
rātia:⁊ nō oꝫ flebothomare ſicut dicit.g.ñ credebā hoc hy.niſi
exꝑtus fuiſſe hoc ī opibus artis:rurſū āt ⁊ ſi colera ꝯtineaꝛ: nō
oꝫ flebothōare ſꝫ purgare fortaſſis colerā dicit hic hy. ferinā ⁊
mortalē qm̄ ī hac māifeſta ē mors ñ oꝫ flebothōare vt ñ videaꝛ
ꝑꝑ h̄ faciēs mori:⁊ ī his cōpleta ē tertia ꝑticula pñtis negocij.

Explicit tertia ꝑticula. Incipit quarta. 1

Poſtq̄ꝫ determinauit hy. tertiā ꝑticulā pſentis negocij
cōñter itēdit determinare ⁊ q̄rtā ꝑticulā in q̄ docet nos
ꝑnāles ⁊ anathōicas ſpeculatiōes cognitiuas ⁊ curati-
uas:qđ āt ab eo dr̄ hic:manifeſtū eſt eruditꝭ ⁊ ſciētibꝰ.
Supponiꝛ.n.ab ipo fe.in apate determinabilis. Dictū eſt
eniꝫ vob:ꝙ fe.aut determinaꝛ aut diſſoluiꝛ:⁊ terminaꝛ qdem
aut ꝑ expurgationē aut ꝑ apa:nūc itaqꝫ dicit ꝑ apa iudicaꝛ ſub-
iecta fe. dicit:ſi igiꝛ in fe.ſupueniat apa criſis ſit ⁊ ꝑmutatio: ⁊
vñ hēmꝰ certitudinē ⁊ fidē alteratōis:⁊ dicimꝰ ꝙ ex ſigniſ apatꝭ

Febris aut terminaꝛ aut diſſoluiꝛ.

ſi qdē gnābiꝛ magnū apa ⁊ hꝫ dolorē magnū ⁊ coloreꝫ
durabilē fit alteratio ⁊ putrefactio ꝯtētē materie:poſtea
vo ⁊ eruptio apatis ⁊ ſanies:⁊ ſi fiſtulā hꝫ cū his oībꝰ
vlcus:tunc dicimꝰ ꝙ criſiꝫ ⁊ ꝑmutatiōem fe.deſignat
apa:⁊ tūc idiota qdā in hoc accidēte ꝑturbaꝛ nos vero
gaudemꝰ ſi vo in fe.apa ſupuenerit:⁊ h̄ repēte fiat ī ma-
nifeſtū. Tunc
idiota qdeꝫ gau-
det ſarista vo ꝑ-
turbaꝛ:deſignat
n.ꝙ redijt mate-
ria ad ꝓfunduꝫ
⁊ erit reiteratio
fe.⁊ huiuſqꝫ ma-
nifeſta ſt q̄ dicū-
tur eruditꝭ ⁊ ſciē-
tibꝰ ⁊ multotiēſ
dicta: exide vo ⁊.
exñeuꝫ q̄ddā ad-
didit reminiſciꝛ
n.multaꝝ reite-
rationeꝫ ⁊ dicit
ꝙ fiūt multe rei-
terationes fe. ⁊
apatis: cōſidera
aūt ipſuꝫ hy. h̄
velle dicē tibi ꝙ ſupponiꝛ fe. ⁊ ipſi ſupuenit apa: h̄ aūt
redijt in articulos:ſi vo ceſſauerit hoc recipit mām ad
ignobiliorē q̄ꝫ econuerſo. Si repauſatio. Qui dicat: ſi
repauſauerit ⁊ ceſſauerint dolores:in his curatū ē ma-
gis dolēs:hoc.n.dicē paſſio articuloꝝ:dicimꝰ.n.ꝙ hac
paſſiōe diſſoluta ſupuenit colerica diſpō:⁊ nō oīno ſup-
uenit niſi redeat apa ad ꝓfundū itaqꝫ redijt ⁊ fe.⁊ rur-
ſus itromiſit ſe nā ad gnāndū apa ⁊ generauit ſꝫ nō ꝑ-
mutatū:ē:ſꝫ redijt exide iterꝝ ⁊ fe.redijt. Si vo fuerit
groſſa mā ꝯtenta nō āplius pōt deriuari ad ſupiora nō
n.generaꝛ apa circa aures:ſꝫ ad articulos duciꝛ mā ꝑꝑ
id ꝙ h̄ mēbra cōcaua ſunt ⁊ habilia ad recipiendū māꝫ
aut ꝑꝑ dbilitatē ipſoꝝ articuloꝝ:aut ex eo ꝙ groſſa erat
mā ⁊ inferius fluens vꝫ ad articulos aut ex eo ꝙ ante
tp̄s ⁊ pfectā ſanitatē motus ē patiēs ⁊ fatigauit articu-
los ⁊ fecit habiles ad receptionē materie: ⁊ exinde apa
ſis gnāta eſt ī articulis:⁊ hoc ē:qđ itendit. Coexñtibꝰ
dubia criſis gnāta nō putrefecerit:h̄ depſſo reiteratio
fit. Pro coexiſtētibꝰ aut itellige aut apata aut ſubleua-
tiones aut gibberoſa. Dubiā criſiꝫ āt dicit q̄ſi ī cretico
die tūc.n.generaꝛ apa:hoc depſſo āt dicit q̄ſi deꝑdito.
Sciēdū ē āt ꝙ qdā volētes hoc exponere ꝑmutauerūt
dictiōes ꝯſiderātes hy.ſoleciſmū facere q: dixit:coexiſtē-
tibꝰ.i.apatibꝰ pluraliꝛ ⁊ adduxit ſingulariꝛ lu h̄: ⁊ ꝑꝑ
hoc appoſuere ex:ꝑpōnē ⁊ dicūt:⁊ hoc q̄ſi ex illo tpe ex
q̄ depiſt apa reiteratio facta ē.g.vo dicit ꝙ ſi ex oīo ꝑmu-
tare dictionē:nō dicas ex hoc ſꝫ his q̄ſi apatibꝰ deꝑditiſ
ſupuenit reiteratio fe.nō tñ oꝫ ꝑmutare dictionē hy.n.
attica vtiꝛ ꝯſtructiōe ⁊ ſingulare cū plurali ꝯſtruit refe-
rēs ad itellectū ꝯſtructionē. Quēadmodū demoſthe-
nes dicit nos populus viles ⁊ depoſiti ſedemꝰ:ſꝫ ⁊ hic
dicit. Coexñtia apata gnāta:h̄.i.hac paſſiōe depſſa: di-
co q̄ſi his apatibꝰ depſſis:oꝫ āt nos ſcire ꝙ añcedēte plu-
rali ꝯſtruimꝰ ſingulare ſingulari:qm̄ plurare ꝯtinēs ē
ſinglāre:ſꝫ ſinglāre vo nō plurare. Sicut febriū reitera-
tiōes ſimili ꝑiodo iſtis ſpas ī articulo dimitti: vult āt
oñdere ꝑ h̄ qm̄ oīa ꝑiodo attrahunꝛ:⁊ ꝑiodo ꝯſequūꝛ:
ſic.n.dicit. Si fe.in cretica die deficiat:in cretica iterꝝ re-
dit:ſimiliꝛ ⁊ apata:ſi in cretica die deficiunt:⁊ in cretica
redeunt:hñ āt dicit ſpes in artitulos dimitti:dubitanꝛ
eniꝫ dixit ſpes:ꝙ pōt ꝑ expurgationeꝫ euāri mā ⁊ non
duci ad articulos. 2

Odiciſtis āt ꝙ duplex ē labor aut a cā añcedēte
factus aut a ſpōtanea:⁊ ꝙ ſpontaneuſ labor vt
in pluribꝰ aut in pigui mā gnāꝛ qm̄ ē aggrauatiuus:⁊

Deſigno artiſtā perturbante.

Propter groſſiciem mēi nō generaꝛ apa circa ſupiora.

Dictū de moſthēis.

Nō ꝙ duplex ē labō .ſ.a cā antecedēte ⁊ a ſpontanea

in flegmatica qñ ē diſtēſiu⁹: bñ āt dixit: vt ī pluribus in pingui: ecce. n. vlceratiu⁹ ⁊ pūgitiu⁹ dolor in ru. co. generat q̄ ē ſbtilis niſi volūis dicē certius ꝙ multa exñte co. ru. gnāt deficiat in cretica iterū redit ſilr ⁊ apata: ſi in cretica die hoc dicit itaq3 hy. ꝙ ſi generet laborioſa diſpoſitio in pingui mā ingrere vrinas: ⁊ ſi īveneris has exiſtes ſbtiles ⁊ aquoſaſ dicas ꝙ apā magis alicubi ſpat: ſi v̄o pigues ⁊ turbidaſ īueneris: dicas ꝙ nō fiet ſ3 p vrinā expurgabit mā: verū ⁊ p vrinas ſi nō emittat nō ſemp ſupūeit apā. qd. n. ē hoc ⁊ dicimus ꝙ ſāguis ē ſupabūdās ⁊ fluxus ſāguis fit ex narib⁹: o3 āt te dicere ſic: ꝙ apā generabit niſi vrina piguis ⁊ turbida egrediat: ⁊ niſi fluxus āt ſāguinis itellige vt nō ſicut gutte qnq3 ſāguis emittant: ſ3 ut ipſe dicit ſufficiēter ⁊ valde: dicit āt nob: ꝙ o3 nos tūc qñ flux⁹ ſanguis ſupuenit aut vrina pinguis egredit certe ⁊ firmiter referre ⁊ dicere ꝙ apā non generabitur. 3

Vt antigenos ī laborioſis q̃rtanis eſt qñ icipit liberat apate: ſi vero añ hac ⁊ a naribus ſāguis fluit ſufficiēt ⁊ valde.

Cui iteſtinū ī dextro artetico fcm̄ eſt l3 getior: cū v̄o hic curat ſupdolētior.

Aſaſii qdez puella exñs denſati ſpūs erat. mulier vero fcā ex pturitiōe ſupdolens non valde ſ3 ī ſfficie: eleuauit pōdus magnū ꝯfeſti aliqd ſōare viſū eſt iuxta pectuſ poſteriori autez aſma hūit ⁊ dolebat iſciaz dextrum.

Ut ī capite encme prius adaptata ē ſtipticia chechaumene.

Aliud apā equaliter q: auferre īcrat apatizari affuit ſexageſimum.

Cola hñtur q̄lia cōiſ aut cōit: maiora vero dicunt meſocolis hoc āt ex lateribꝰ circa vētrē a ſpia.

Conceſſiōe ad infirmos vt mūde agere vel potus vel cibus ſi ītuet ſi videt molliter q̄ attingit.

Quidā āt librox hñt: cui iteſtinū ſine n ī greco q̄dā āt cū n: cui iteſtinū: enterō. n. ī greco cū n latine dr inteſtinū: eterō ſine n dr alterū: vñ in nālib⁹ eterogeneū ⁊ hōgeneū. i. alteri⁹ generis ⁊ ſilis generis: ſiq dē igit hñt: cui alterū: dicit qd altera auris mltotiēs recipit apā: ſic̄ ⁊ in p̄ma epidimia dcm̄ ē: qd nō ſp vtraq3 auris recipit apā ſ3 multotiēs vna pp hoc qd ad vnū locū repit mā: aut q: dbili⁹ ē vnū mēbrū: q̄s ⁊ aurib⁹ fluentes noiauit: ſi v̄o hñt: cui inteſtinū: h̄ dicit hy. qd cui īminēte artetica diſpōne ſupuēiat pō iteſtini alfatō fit artetice: q: ad inteſtinū repit mā ⁊ ſi ceſſauerit relaxatō iteſtini: recipiūt iterū articuli mā3. ga. v̄o h̄ expones dicit ꝙ nūq3 inuētū ē h̄ in opib⁹ artḡ ꝙ in remiſſiōe iteſtini ceſſauerit artetica: ſ3 hy. h̄ de colica diſpōe mētionez facit ⁊ dicit ꝙ groſſa mā ꝯtinet in loco ⁊ gnāt dolor ī dextris ptib⁹. † Dcm̄. n. ē ī anathōia: ꝙ marie ī ſiniſtris ptib⁹ iacet orobū iteſtinū: ī dxtris v̄o colō: verūtñ mittit quādā ptē ad ſiniſtrā ptē colō ⁊ magnā ptē īuolutorū iteſtinorū: ſic. n. mouent iteſtina: vñ ī colica diſpōe dolore ſupueniēte qñq3 qdē in dxtris ptib⁹ qñq3 v̄o ī ſiniſtris fallacia fit: ⁊ opinant plures aut ꝙ ep patiat qñ ī dxtris ſupuenit dolor aut qd ſplē patiat qñ ī ſiniſtris: ſuppōit itaq3 colica diſpō: ⁊ ſupuēit dolor ī dtris ptib⁹ tpe āt pcedēte diſſoluit colica: ⁊ diſpō gnāt ātetica mā driuata ad articulos: ſi v̄o ceſſauerit artetica ſupuēit colica diſpō: meli⁹ āt ē ꝙ a nobilib⁹ ad ignobilia driuet mā q̄3 ab ignobilib⁹ ad nobilia: qd l3 getior. fiat q̄ſi ſilr gueuerit ⁊ ceſſauerit dolores in his curat ſupdolētior h̄ āt dicit vt itēdas paſſionē articulorū dicim⁹. n. ꝙ hac ceſſata fit colica diſpō: nō ſp āt ſupuenit colica diſpō niſi redeat mā nō bñ curata: ſ3 q̄dā materia maneat ī ipſis. 4

enterō idē ꝙ iteſtinū

† De anothōia orobon ⁊ collō inteſtinorū,

Mirabilis ē ⁊ h̄ ſmo ⁊ dign⁹ notari: volo āt p̄m⁹ q̄dā accipe ad ipi⁹ expōez: ſpū3 āt dicit reſpiratōez: aſma āt denſā reſpiratō3. S3 p̄mo ſumam⁹ ⁊ cā3 p quā gnāt denſa reſpiratio. ſ. aſma h̄ āt gnāt aut phymate exñte circa pulmonē aut mā groſſa ⁊ viſcoſa occupāte ānuloſ pulmōis: volo āt ⁊ quādā anathomicā doctrinā p̄dicere. † Sūt. n. ſpōdiles ſpie plures vij. qdē ſt collirij: āt metaſeni. v. v̄o lūborū. ⁊ a q̄rto ⁊ 5o ſpōdili metafreni orit neru⁹ ⁊ mittit vnā ptē ſui ad ea q̄ ſt in pectore: ⁊ ad lacertos q̄ ſt ī medio coſtarū: aliā āt ad manū tertiā v̄o ad lacertos q ſt ſb femore: qm̄ āt h̄ p̄diximꝰ veniam⁹ ad ꝑpoſitū dicit āt achiaſij: tu v̄o intellige aut mulier aut ſoror aut nur⁹: ⁊ h̄ nō differt: hic itaq3 mulier puella exñs. ſ. v̄go cōſueuit. n. hy. puellā quidē dicere v̄ginē: mulierē v̄o coeūtē cū viro: hic igit v̄go exñs hūit aſma ſimate exñte circa pulmonē poſtq̄3 vero hūit rē cū viro ⁊ ꝯtigit ipā3 cōcipe ⁊ pere: fcā eſt ei menſtrualis purgō ⁊ eūat⁹ ē ſāguiſ ⁊ mitigat⁹ eſt dolor: verū nō finalis fcā ē eūo: pp̄ hoc ⁊ hy. dixit ꝙ ſupficialit fiebat dolor: poſtea v̄o h̄ aliq̄ tpe voluit ſumere a terra q̄dā lignum graue aut lapidē extēdēs manū ⁊ fatigās: ſon⁹ fact⁹ eſt circa pectus ⁊ nō fuit ille ſonus nerui rupti ſ3 apatis ruptōe3 patientis: qñq3 aūt ſuperuenit ruptio: igit diffuſa eſt materia ⁊ ducta ad annulos pulmonis: et rurſus ſuperuenit aſma ꝑpter opilationem: poſtea ⁊ hoc diſſolutu3 ē materia deriuata ad iſciā ſ3 dignū eſt inueſtigare quare ab his q ſūt in pectore ad iſciā deriuata ē mā ⁊ ſiqdē ſupficialiter volueris ptrāſire dicas qd debilior ē iſciaz idq3 recipit: ſi v̄o ſbtili⁹ volueris dicē dicas ꝙ ab his q ſt in pectore ducta eſt mā ad gnātiua mēbra pp affinitatē: ⁊ qm̄ generatiuis adiacet iſciā cū ſint fortia repulere mā3 ad iſciā ⁊ ceſſauit aſma: qm̄ aūt in p̄ncipio mltotiēs ſanguis eſt ſupabūdans: poſteri⁹ vero co. ru. pp h̄ dicit ꝙ ī p̄ncipio qdē rubeū expuebat: poſtea vero ru. co. mixtā cū ſanguine: itaq3 ⁊ curā tradit: diximꝰ. n. ꝙ qdā medicinalia documēta docet: dicit itaq3 hy. ꝙ faciebam⁹ curā a dieta ⁊ ab actib⁹: a dieta qdē ꝓhibentes ipſa3 a cachochimis cibis ⁊ male digeſtibilib⁹ ⁊ groſſis: ſiue humorū ſūt hec porcine carnes ouie ⁊ bouine: chachochimorū aūt ſt ſicut allea ⁊ alia hmōi: ab actibus vero ſicut a voce iracūdia eteni3 magna vox ⁊ iracundia mouent māin ⁊ pturbant egritudine3. Cū hoc laborat doluit tunc ⁊ aſma habuit: nō autem dicit ꝙ qñ dolebat iſciaz iam aſma habuit: non eni3 poſſibile eſt nec vnq̄3 aſma ꝯſequit iſcia3: ſ3 econuerſo quotiens dolebat aſma: tunc ⁊ iſciā dolebat propter preditas cauſas.

Nō q̄uo ex aſmate pōt fieri iſchia.

Nō ē poſſibile ꝙ aſma ſequat iſchiā ſ3 bñ econuerſo.

¶ Nos āt volēs exponē. g. dicit ꝙ h̄ ſmo in multḡ ab hy. vituꝑabat: a nob āt nō vitupat: ſolā aūt. n. paſſionē docet ⁊ mēbrū in q̄ fuit paſſio ⁊ appoſitā medicina3 ſiue ꝓfuit medicina ſiue leſit: non dicit ⁊ membrū qde3 fuit caput: paſſio vero malicia paſſionis vulcus corroſiuū: medicina vero fuit alumigimeni chechaumeni: ⁊ non dicit ſiue profuit ſiue leſit: fortaſſis ante3 profuit: dicit enim ꝙ conuenit eidem pharmacia conueniens autem prodeſt. 5

Dixit g. ꝙ aliō ſcrī apā ab apāte capitḡ: triſeugdemō v̄o ⁊ magn⁹ ſophiſta dicit ꝙ gnātū eſt apā in capite: ⁊ huius facta ē ruptio: exinde caſus oſſiu3 ſpectabat ⁊ os hoc extractū ⁊ facit apā ſm: deinde facta eſt ruptio ⁊ ſeptīa die cecidit os: tertia3 aūt die3 dicit ex qua icepit generari ſa apoſtaſis aut ex qua facta eſt ruptio duorū apatu3 nō. n. eſt conueniens poſt ruptione3 apatis poſt multos dies cadere os. 6

Cola aūt dicit inteſtina pte deſignans totū a colon enī oīa inteſtina dicit hic. n. dicit inteſtina hoiu3 maiora ſunt principaliū inteſtinorū ſm magnitudinē: ſm pōem vero eadem ſunt hic aūt colligunt meſocolis. i. medijs iteſtinis ſcitis. n. ꝙ eſt q̄ddā neruu3 ligantiū ortu3 a p̄ma ſpondili lūborū ⁊ ſubſternitur meſaraicis venis ⁊ ſic ligat inteſtina: ⁊ hoc ē qd intendit. 7

Si recolitis multotiens dictu3 eſt nobis ꝙ o3 medicu3 multam diligentiam ⁊ ſollicitudinem adhibere ſaluti patientium: ⁊ dictum eſt hoc in aphis ⁊ in alijs locis: quomō

Egrotantē obediētē faciꝰ aliqd ei ꝯcedēdo

† De nūero ſpōdiliū

āt adhibemꝰ diligētiā circa ſanitatē: dicimꝰ ꝙ debemꝰ patien
tē obediētē: ſicut ē videri in exteriorib⁹ ꝙ niſi fuerit obediēs
mā artifici nō fit opꝰ vt oꝫ: ſilr ⁊ hec niſi fuerit obediēs egrotāſ
nō fiet ſāitas: obediētē āt efficiemꝰ egrotātē ſi ꝯceſſeri-
mꝰ eidē aliqͣd ſicut dicit in aphoriſmis. 8

QUod dilectio. n. pōt efficē ſanitatē: māifeſtū ē exinde:
vult. n. multotiēs me
dicꝰ offerre patienti ali
q̄ȝ medicinam: ⁊ hanc
nō recipit patiēs repel
lēs medicū: ſi vō pr̄ aut
mr̄ aut amicꝰ offerret:

QUe nō multū ſedunt qꝛ nō magna idē ledit ſri. ⁊ vbi oꝫ paruꝫ deterior cibꝰ

tūc recipit medicinā ꝓp amicitiā offerentꝭ: vides itaqꝫ quō aici
tia ſanitatē pōt efficē: ſic igit ⁊ h dicit hy. qm̄ oꝫ ꝯcedē patiēti
ꝯcedimꝰ āt eidē h mō: mltotiēs. n. volumꝰ ei aliqͣd offerre vt
puta panē aq̄ mixtū: ⁊ oꝫ nos tūc ciathū bn̄ lauare: ⁊ ēt corā ip
ſo manꝰ nr̄as bn̄ abluere: ꝓp h dixit: ꝙ oꝫ ea facē in qbꝰ delectat
aut ſi ītuet aut videt ſꝫ dicimꝰ: ⁊ ne credas ꝙ hy. breuiloquus
debebat vti repetitiōe eiuſdē dictiōis: dicēs ꝙ ſi ītuet ſi vidꝫ:
ſꝫ dicimꝰ ꝙ nō ē idē ītueri ⁊ vidē ſt. n. q̄dā viſui obiecta ⁊ ꝯſi
Que dr̄ia ſit iter intueri ⁊ videre
ſtētia vſqꝫ ad viſuꝫ ſicut colores ⁊ hos oꝫ vidē: q̄dā vō ſt ⁊ vſ
qꝫ ad itellectū: veniētia ſic inimici pn̄tia: ⁊ ipa dicimꝰ intueri
hec āt inſpectio tēdit vſqꝫ ad itellectū: ⁊ ſtatiꝫ oꝫ inimici ⁊ ami
cos recordari: ſi h. n. fecerimꝰ ⁊ aici pn̄t redire: ⁊ inimicꝰ nō vi
tupat ⁊ patiēs nō curat: ⁊ hec qdē ſt in viſu: q̄ āt ⁊ de tactu di-
cit: ⁊ h facit ſic dialeticꝰ: de extrēis. n. ſenſibꝰ facit mētionē. ſ.
viſu ⁊ tactu: vbi tu media ſubītelligas: ⁊ qd dicit d tactu: di-
cimꝰ ꝙ ſi delectabilit ſe hꝫ in duro lecto iacē nō facias ipm in
molli neqꝫ ſtare: ſi vō ꝯſuetudinē hūit i molli: nō facias ipm in
duro iacē: ſic dcm̄ ē in regimēto acutoꝝ: vt nō exin̄ fiat triſticia
⁊ turbatio egritudis: nos āt dicamꝰ ⁊ de medijs ſenſibꝰ ſic de
auditu: ⁊ i h. n. ſt q̄dā q̄ tendūt vſqꝫ ad auditū ſic cythare ⁊ fi-
ſtule ⁊ hmōi: q̄dā vō vſqꝫ ad itellectū tendūt: vt anūciatio pa-
trie corruentꝭ: aut domi ꝯuerſio: de odoratu qd vt ſi patiēs dele
ctet grauit odorabilibꝰ h illi offeras: ſi vō bn̄ odorabilibꝰ bene
odorabilia p̄beas: ſꝫ bn̄ odorabilia dico: nō faciētia dolorē ca-
† De odoroſe i febribus.
pitꝭ ſꝫ ꝓficiētia patiēti vt in ſe. tanq̄ȝ roſas. † De. n. hn̄t ⁊ bene
odorabile ⁊ frigidū de guſtu vō vt offeramꝰ ei amara: ſi amaris
delectat aut dulcia ſi dulcibꝰ intēdis āt medicinā ei offerre: aut
aliqͣd tale amaꝝ cōmiſce ipm melle vt allicias patiētē ⁊ h qdē
in ſenſibꝰ reſtat itaqꝫ ꝙ iſte diligi ꝯtinua balnea: aut frigiduꝫ
potū ſi ꝯtigerit eē egritudinē indigeſtā nō offeras eadē ſtatiꝫ ſꝫ
tn̄ ſtatiꝫ ſpeꝫ facias: ⁊ dic ꝙ ſpamꝰ pꝰ paucos dies te balneare:
aut pꝰ paucos dies dabimꝰ tibi aquā fridā: ⁊ cū venerit d̄ſide
riū balnei aut potꝰ frigidi tūc āticipat vnū diē: ꝙ ſi pꝰ duos di
es d̄ebas balneare aut dare potū pꝰ vnā offeras vt vnā ꝯcedis
patiēti oꝫ āt ꝙ viſitatiōes medici ꝯcedant ei: ⁊ ingrere i viſita-
tionibꝰ multitudinē ipaꝝ ⁊ tp̄s ⁊ q̄litatē: multitudinē āt dico
⁊ nō ꝯtinue medicꝰ vadit ad ipm: qꝛ in h vꝫ ifeſtꝰ neqꝫ par ⁊
in hoc regſtꝰ niſi ſupueniēt plura ſic ſintomata ⁊ ſi plura ſup
ueniāt ⁊ tu ꝯtinue vade vt ſbſidiū feras: tp̄s vō ꝙ nō venias
in declinationibꝰ tūc. n. nō indiget te ſꝫ i poriſmis oꝫ te ferre ſb
ſidiū: aliqn̄ vō in declinatiōe cū volueris nutrire: q̄litatē vō vi
De tp̄e et d̄ mltitudine viſitationiſ medici
ſitatiōis ꝙ nō cū gete aut clamore īgrediaris: ⁊ dicimuſ nō ne
ga. ē igreſſus cū ſonitu ad quēdā: ⁊ rn̄demꝰ ad h ꝙ ga. audiuit
ꝙ patiēs hēbat: ſubet: ⁊ vt excitaret ipꝫ ꝑ tuſſiꝫ: ſōqꝫ fario tuſ
ſiuit: oꝫ itaqꝫ ⁊ ſmones intēdē: ſmōes dico patiētꝭ: vt ſi iterro-
gauerit patiēs de egritudine ſua ſiue mortalis fuerit ſiue ſalu
tifera: dicās ꝙ ſpamꝰ in deo ꝙ ſalutifera erit ⁊ hēas ſpē ſalutꝭ ⁊
ꝯforta te: oꝫ verūtn̄ te laborare mecū ꝯ egritudinē: dcm̄ ē āt ab
hy. in aphis: qm̄ nō ſolū oꝫ p̄bē q̄ oꝫ ſꝫ ⁊ patiētē: dcm̄ ē āt ⁊ ali
bi ab ipo: ꝙ ꝑ q̄dā tria reficit ſanitas: ꝑ medicū: ꝑ patiētē per
egritudinē: h vba oꝫ te dicere egroto: ⁊ nō facias ſic fecit qdam
noīe callianax q medicus fuit: ⁊ interrogatꝰ a quodā patiēte ſi-
ue vixerit ſiue moriet: dixit eidē: mortuꝰ fuit patroculus q fuit
melior te: ⁊ ob hoc horribilis dictꝰ eſt: aut hos dicit ſmōes: aut
ſmones dicit: vtputa grāmaticos rhethoricos phoſicos: ſi. n.
his delectat: oꝫ te eidē exponē hos ſmones: ſi vō iocoſis dele-
† De veſtimētis medicoꝝ.
ctat ſmōibꝰ his vtaris: ſi vō nō fueris habilis ad hoc: facias ali
os venire: ⁊ corā ipſo his vti vbis. Oꝫ āt ⁊ in veſtibꝰ cōplace
re ſibi: vt ſi albis delectat ⁊ tu alba induēs accedas ad ipꝫ ⁊ pre

cioſe: ſi vō nō hūeris p̄cioſa accedas cū puris ſolū ⁊ non
īmūdus: plures. n. imūdos repellūt: marie ſi fuerit iſti i
chirurgici ⁊ imūdi a vulneribꝰ aut a qbuſdā talibꝰ plu-
res āt imūdis delectant: ⁊ his oꝫ te vti ⁊ a geſtu qdē oꝫ
n. te accedētē ad egrotū nō ſupbioſe ſtare i hoc. n. odio-
ſus efficeris: neqꝫ meſtū eē: in hoc. n. vilipēdit: ſꝫ i bo-

AQuā elixā hac qdēꝫ vt recipiat acrē hoc vō nō plenū eē ⁊ ſuppōnē habere.

na figura ⁊ pul-
chra: vt ⁊ patiēſ
honoret te ⁊ aſtā
tes: aut. h. d. a fi
gura: aut oꝫ vti
figura ad appe-
tēs iūuamentū ſi. n. opus ē chirurgizare: oꝫ duas māi
cas tui philonij euelare ſi vero tāgē pulſuꝫ: vnā ſcien
dū ē ꝙ philoniū erat veſtis ātiquoꝝ medicoꝝ cū māicis
longis: ⁊ attonſurā qdē oꝫ ꝯcedere egroto ⁊ qdā dicunt
tonſura: q̄ſi q nō hēat medicus alopitiā: vt oñaſiꝫ: ga.
vero nō vult h: qm̄ h nō eſt in nob ſꝫ tōſurā dicit: aut q
eſt penes medicū aut penes patiētē: penes medicū q
dē vt ſi iuuet tōſura tondeat: ⁊ ſi rurſus iuuet comis
ꝙ nō ꝯtinue tondeat penes patientē vero vt videat q̄
tonſura gaudeat patiēs: ⁊ ſic vt ſi patiēs tondet ꝯcedat
ei hoc āt ꝑ iuuamētū ⁊ ꝯceſſionē patientꝭ nō ꝑ adulatio
nē aſtantiū: quēadmodū in ātonino ⁊ luciano: ātoninꝰ
delectabat his q̄ auferebāt ſibi comas: lucianꝰ vō gau-
debat comis: ⁊ ob hoc adulatores q̄tiēs tēdebāt ad an
toninū tōdebant q̄tiēs vero ad lucianū expectabāt per
multos dies q̄uſqꝫ hērent comas: ⁊ tūc pagebāt ad ipꝫ.
† Nō d̄ tōſuris capiloꝝ atqꝫ vnguium
† Nos vero vtimur his tōſuris nō cā adulatiōis ſꝫ cā
ſāitatꝭ ⁊ grā patientꝭ oꝫ āt ⁊ ab vnguibꝰ facē ꝯceſſiōes ⁊
qdā dicūt nō ſint vngues ſcabioſi. ⁊ dicimꝰ ꝙ n̄ h dic: n̄
n. ē h i nob: ſꝫ vt vngues n̄ ſint imūdi neqꝫ magis ma
gis. n. vngues ꝯſūt chirurgicis: ex eo ꝙ retinēt ſbtiliſſi
ma corpoꝝ: oꝫ. n. ⁊ tales auferre vngues: oꝫ āt ⁊ ab odo
re cōplacē patiēti: vt nō hēat malū odorē medicꝰ malus
āt odor gnāt nob: aut nā aut ab icuria: ⁊ a nā qdē ſic in
plectoricis corpibꝰ fetēt. n. male ipoꝝ aut os: ⁊ hūc nā-
lē fetorē: nō poſſumꝰ finalit remouē ſꝫ mitigare ſic i ple
ctoricis corpibꝰ flebotōamꝰ aut purgamꝰ i ore qdē ſpicā
nardicā: aut frondē malabacri aut aliqͣd tale odoriferū
† De q̄daꝫ medico ebrio vini fetorem patiente.
ponimꝰ ab icuria qdē gnāt fetor ſic a mlto vino fetor
erit ab ore. † Sic ericōicꝰ medicꝰ qdā ebriꝰ venit ad pa
tientē ⁊ dicit ei patiēs: non poſſū ferre fetorē tui oris: q
rn̄dit ei: ſic. n. patior fetorē tue ſe. ſic oꝫ te pati meū feto
rē: ⁊ nō fugiebat ꝙ ebriꝰ erat ſꝫ furioſe rn̄dit: oꝫ igit mlꝰ
totiēs vt cōplaceas patienti vinū dare eteni ex his de-
lectatio gnāt patienti: ⁊ exinde fit digō gnātio chili gnā-
tio ſanguinis ꝯſūo nutrimēti ⁊ ꝯfortatio totius corpis
ꝯſidera āt ꝙ bn̄ dixit hy. qm̄ āt nō poſſibile ē ex his cō-
ceſſionibꝰ ⁊ leſionē aliqn̄ fieri: ꝓp hoc cōeꝫ epilogū in oī
bꝰ dicit qꝛ nō magis leduntꝰ: ſꝫ ⁊ ſupueniēs leſio rectifi
cabilis. ē: ⁊ in h ē itētio vt frigidū vbi oꝫ: vbi oꝫ dicit:
q̄ſi ſi pꝰ duos dies d̄beas potū dare: pꝰ vnā tribuas: ⁊ ꝙ
nō ſit incōſuetꝰ patiēs ab hoc potu neqꝫ ī d̄bilitate ſtōi
neqꝫ in flegmone alterius mēbri nobilis ſꝫ in ca. com
plexiōe ⁊ in tp̄e eſtiuo: hoc ſignificat vbi oꝫ. 6

QUidaꝫ āt dicūt: ꝙ alius ē ſmo ille a p̄dictꝭ: ⁊ di
cunt ꝙ vult determinare de aqua: nos āt dici-
mus ꝙ idē ē cū p̄dictꝭ cū. n. dixit in ꝯceſſionibꝰ: ꝙ oꝫ fri
gidā aquā offerre intendit nos docere q̄lit oꝫ facē friam
aquaꝫ: ⁊ quā oꝫ elixare ⁊ infrigidare nō dicit: ⁊ quidā āt
ꝓbabiles cās aſſignant inquantū ꝑſuadeāt auditores:
† De electione aque
nos vero dicimꝰ verā cāꝫ de q̄ aq̄ determinat. † Verūtn̄
h oꝫ aq̄ꝝ p̄ſcire: ꝙ oꝫ he qdē ſt bone he vero male he vō
medie: ⁊ diſtinguunt ꝑ guſtū ꝑ viſū ꝑ odorē: ꝑ viſū qui
dem ꝙ bona aq̄ oꝫ eſſe ſplendida ⁊ diafōa: ⁊ non turbi
da neqꝫ lutoſa per odoreꝫ qdēꝫ vt odorabilis ſit: ⁊ odo
rabilē āt dico vt ſit ſine graui odore: ꝑ guſtū vero vt ſit
dulcis: dulceꝫ āt dico nō hn̄do grauē q̄litateꝫ neqꝫ ſit ni
troſa neqꝫ ſulfurea neqꝫ calcātea neqꝫ ſalſa ex his āt ꝯ
rijs diſcernunt male aq̄: oꝫ aūt elixare nō bonas ſꝫ me

dias aut malas: bone.n.aq̄ ex ſe hn̄t bōitatē: ⁊ nō indigēt bulitiōe ſicꝫ aq̄ q̄ ſt rome ſt.n. qdē fōtes dulciū aq̄ꝝ: ſt āt ⁊ dulces aq̄ in ꝑgāis: mltotiēs āt ⁊ bonas aq̄s elixamꝰ ſicꝫ dicit .g. vt friorē ipāꝫ faciamꝰ ſilia ſlibꝰ minꝰ ſt oppugnātia: ꝯria vero magis ꝯriant̄ vt ſi ē fri. aq̄: ⁊ hoc nō valde ifriat̄ ex fri. aere: ſemel.n. hꝫ ꝓpāꝫ fridita-tē ſi vo ca.ē tūc i fridatio magis ꝯriat̄ ꝑꝑ caliditatē ⁊ ꝙ ſbtilior ſit aq̄ ⁊ rarior ex caliditate ⁊ fortior friditas pa'ā ē. ⁋ Qualr̄ āt pꝰ elirationeꝫ vtāt̄ aq̄ vt fridiorē efficiamꝰ: acꝫ hꝰi rei duo ſt modi vnꝰ qdeꝫ ipoꝝ traditꝰ ē ab hy.

⁋ De diuerſis modis infrigidandi aquā pꝰ coctionem.

Qomā ex emorragiis inaquatur. Equalia oꝫ purgari purgentur ⁊ ꝯfert et bene ferunt. In eno legumīa comedētes in fame ꝯtinue feīa maſculīa cruribus icōtēptibilia facta ſunt: ⁊ finalit̄ etiaꝫ ⁊ orobos comedentes genua dolētes

alter vo ab egyptiis inētꝰ egyptij.n. elixāt aquā ⁊ ponūt ipāꝫ i bochalibꝰ: ⁊ pēdēt tota nocte i aere in loco diſcoopto: poſtea i mane ponūt bochalia i arēa hūida ⁊ circūponūt myrthꝰ: aut folia vitiū aut folia lactuce vt magis fiat ifriatio ⁊ ſic bonā ipāꝫ ſupiorē inueniūt: hy. vo dicit: qm̄ oꝫ pꝰ elix'tiōeꝫ ponē ipāꝫ i vaſe nō iplē vas aut copies n̄ ꝑt aer ifriare aq̄ꝫ q̄ ē i vaſe ⁊ h̄ eas oꝫ pēdē i puteo: ita ꝙ aq̄ putei nō tāgat vas: qm̄ groſſities hmōi aq̄ ꝑmittit ifrigidare aquā que ē i vaſe: ꝑꝑ hoc oꝫ pēdere vas nō plenū aqua: ⁊ hoc eſt quod intendit. 7

Quid ſit emoragia.

Dictū ē āt nob ſupiꝰ ꝙ emoragia ē fluxꝰ ſāguīs q̄ ē ꝑ nares: emorrois vo q̄ ē ꝑ ānū euātio: noīa āt vtriuſqꝫ emorragia noīat̄: ⁊ didiciſtis q̄ bōa ſupueniūt i emorragia: ꝙ pleureſis diſſoluit̄ ⁊ fagedene ⁊ alia ꝑdcā: nūc āt dicit: ꝙ difficilia gnān̄t ex ipā imoderata āt emorragia euaporat̄ calor nālis: ⁊ exinde idigōnes fiunt ⁊ non aliqd nutrimentum ⁊ ꝑparatio fit hydropiſis: ꝓpter hoc dixit: inaquant̄. 8

Iſte āt ſmo latiꝰ dictꝰ ē in aphoriſmis: h̄ āt ſicꝫ i ſui cōmemoratiōe ſcribēs remiſcit̄: oꝫ āt te ſcire ꝙ ꝑꝑ hoc ⁊ ꝯiūctiōes ſbintelligi dixit.n. ⁊ apte ferūt ꝙ vo dicit. Qualia ſbitellige vt ſꝫ rōneꝫ fiat euo: aut a nā aut a medico: ſi vo fiat ꝑ maliciā egritudis difficile ē hoc: vn̄ dicit thochididis in ſa hyſtoria. Qm̄ co. vomitus ſupuenit: ⁊ peſte iminente plureſ moriebant̄: n̄.n. a nā neqꝫ a medico fiebat vomitus colere. 9

Ad aliā doctrinā trāſfert nos hy. mirabilis āt ē h̄ ſmo ⁊ ꝯſonus titulo de epidica egritudie mētiōeꝫ facit ⁊ ꝯſidera artē hy. nihil fruſtra cōmemorat neqꝫ nomē vbū. Sic itaqꝫ h̄ de eno mētionē facit: enꝰ āt ē q̄dā ciuitas thracie: ⁊ intellige quātā ſignificationē hꝫ hec dictio: qm̄ āt thracia fertilis eſt enꝰ āt ciuitas thracie: iōqꝫ dicit ꝙ qdā mirabile ꝯtingit in illa ciuitate: vꝫ ſterilitas ⁊ fames ⁊ rurſū q abūdantes erāt frumēto nō ſolū ſibi ſꝫ ēt alijs ciuitatibꝰ tūc patiebant̄ iopiā ⁊ incepe comedē legumina. ⁋ Et qm̄ cibū extneū a legūinibꝰ aſſumebāt: ꝑꝑ hoc mēbra cibū recipiebāt ſicut incōſuetū ⁊ extneū: ⁊ exinde nō nutriebant̄ ⁊ ifirma fiebant ⁊ incōtēptibilia ⁊ debilia fiebant magis agētia magis actiua ⁊ magis motiua. f. crura incōtēptibilia āt dicit n̄ hn̄tiā ꝑaliſim: qm̄ oio nō mouebant̄ ſꝫ debilitatē habebāt: ⁊ hoc qdē patiebant̄ leguminibꝰ vtentia alia āt ſūt legumina ⁊ alia ſūt frumētalia nutrimēta: frumentalia qdē ſunt oīa ex qbꝰ pōt fieri panis vt frumētū ordeum miliū ſpelta ⁊ hmōi legumina vo vt cicer faba: ⁊ alia talia ex qbꝰ nō fit panis: hi vo q erāt in eno: in ꝑncipio qdē deficiētes frumēto. ⁋ Venere ⁊ ad orobū. i. miliū et alia amara feīa q̄ dant̄ irrōnalibuſ ⁊ exinde groſſa materia gnāta ⁊ deſcēdēte ad genua fiebant iſtis genua dolētes ⁊ patiebant̄ h̄ nō pauce: ſꝫ oēs q illiꝰ ciuitatꝫ erāt: q̄ꝫuis calidi eēnt ſm cōplexionē q̄ꝫuis frigidi: ⁊ q̄ꝫuis

⁋ De leguminum comeſtione.

⁋ De orobo. i. milio

vtētes exercitijs: ⁊ q̄ꝫuis non: ⁊ aut fortes aut debiles: ⁊ aut purgati ⁊ nō purgati: ⁊ h̄ oīa deſignauit hy. ꝑ duas dictiones dicētes. feīa maſculina: ꝑ maſculina qdē deſignauit calida et exercitātia ſe ⁊ fortia ⁊ nō purgata: ꝑ feīa vo deſignauit frigida ⁊ exercitabilia debilia purgata: feīe vero purgant̄ ꝑ mēſtrualē purgationeꝫ: qm̄ vero oēs cōiter ledebāt ⁊ epidimicꝰ erat morbus: deſignauit ꝑ eo ꝙ dixit fame ⁊ in eno. nō n. de ꝑticularibꝰ remēorat̄ ſꝫ de tota ciuitate patiēte qd aliqs nō dicēt: ꝙ nō oēs vtētes leguminibus h̄ patiebant̄ dixit: ꝯtinue: ⁊ h̄ hꝫ p̄ſens intentio. 10

Manifeſte vigilās calidior exterius iterius frigidior dormiens: econtra. In calido nā frigiditas potus aqua pauſare. Somnus infrigidat in velato. Somnus ſedilis creſcto ſoporifer.

Dictū ē āt nobis mltotiēſ: ꝙ differenter mouet̄ calor nālis: aut ad exteriora aut ad iteriora aut totus aut ſm ꝑteꝫ: ⁊ ꝙ in ſōno ad ꝓfundū tēdit i vigilia vo dilatat̄ ad exteriora: h̄ igit̄ dicit hy. māifeſtū eſt ⁊ publicuꝫ oibꝰ. ⁋ Qm̄ in ſōno ꝓfundū calidius ē: ſupficies vero frigidior: i vigilia āt ſupficies calidior ē: ꝓfundū vero fridiꝰ: h̄ ꝓbauimus ꝑmo qdē i ſōno idigemꝰ coopimētis: in vigilia vo nō idigemꝰ: ſo ꝙ reſpiratiōeꝫ in ſōno hēmꝰ maiorē ⁊ denſiorē ꝑꝑ multā caliditatē: tertio ex eo ꝙ nālis calor ex neceſſitate tendit illuc vbi ſupfluitates vt digerat ipas manifeſtū aūt ē ꝙ in ſōno tendūt ad ꝓfundū ſupfluitates: intelligas aūt ꝙ calidioreꝫ dico ſupficiem: tn̄ nō calidioreꝫ ꝓfundo: ſꝫ cōpando ipſaꝫ ad ſe ipſaꝫ calidioreꝫ dico in vigilia: q̄ꝫ in ſomno ⁊ profundū frigidius in vigilia q̄ꝫ in ſomno. 11

⁋ Propter maioreꝫ reſpirationē in ſomno arguit̄ maior caliditas ēt in interioribus tpe ſomni.

Naturā āt dicit hy. h̄ ꝯſtōeꝫ corpoꝝ queadmodū dicit: qbus nā mouebit̄ ad ꝑtiſiꝫ neqꝫ hitudinalē vtutē ſic dicit nature morboꝝ medici ⁊ nature aīaliū indocte: ſꝫ nāꝫ dicit cōplexionē: ⁊ cōplexionē nō eā q̄ ſit nob ab etate acqſita: ſed dicit eā cōplexionē q̄ eſt ex gnātione ex q̄ttuor elementis: i embrione facta: h̄ igit̄ cōplexio ꝑmutat̄: aut ſm quantitatem aut ſm q̄litateꝫ ſiquideꝫ igit̄ ꝑmutet̄ ſm quantitatē: tunc ſanctiuis ꝯſeruamꝰ ꝑceptis: ſi vero ſm q̄litatē ⁊ ad acutū: tunc ꝯrijs ⁊ acutū deſignat eo ꝙ dixit: in calido: curā vero q̄ fit ꝑ ꝯria gnāleꝫ ⁊ particulareꝫ gnāleꝫ quidē ꝑꝑ id qd dixit: frigiditas ꝑticulareꝫ vero ꝑꝑ id ꝙ dixit. Pota aq̄: ⁊ ipſe quidē dixit pota aqua ⁊ magis que ſupius tradita eſt elixa: tu vero intellige lactucā: ⁊ aliquid tale infrigidatiuū: docet.n. ⁊ a actibus curaꝫ: ⁊ dicit ꝙ oꝫ tūc abſtinere a gymnaſijs. i. curſibus motionibus ſollicitudine triſticia ⁊ ira: ⁊ oīa hec declarauit propter id quod dixit. Pauſare oportet enim ipſum ceſſare ab omni labore corporis ⁊ anime. 12

Quidā librorꝝ hn̄t ꝑ.m. i greco ſn ifrigidat: qdā āt cū.n. ſiqdē igit̄ hn̄t infridat cū.n. deſignat.n. ꝙ ſōnus ifrigidat volēs.n. illā malā cōplexionē curare dicit infrigidat ſōnus qm̄ tūc in ſōno digō fit: ⁊ expulſio ſupfluitatū acutaꝝ: ⁊ exinde infrigidatio fit acuminis h̄ ſōno: ſi vero cū.n. duas dictiōes d̄mōſtrat: ⁊ dicit ꝙ ſōnus q infrigiditate: ſcꝫ.ſ. i fri. aere: hic ꝑficit. Sꝫ pōt opponi: ꝙ ſi in fri. aere dormiat q̄ꝫ infrigidat̄ ſupficies: ꝯcludunt̄ ſupfluitates acutiores diſtendit ꝓfunditas: ꝑꝑ h̄ dixit in velato: oꝫ.n. ipm̄ patentē: ⁊ i fri. aere dormire ⁊ velamenta hēe: vt ꝑ velamenta quidē ſuperficies calefiat: ⁊ euaporent ſuperfluitates: per reſpirationē vero inducat aerem frigidum ⁊ vndiqꝫ inueniatur profundum infrigidatum. 13

Nota hic d ſomno.

Quidā dicunt ꝙ adhuc malaꝫ cōplexioneꝫ curat hy. ⁊ dicit: ꝙ oꝫ ſtatuere vigiliam: ⁊ quia impoſſibile eſt non dormire: ꝑꝑ hoc dicit: ꝙ oꝫ ꝑcipe ipſos dormire in quadā motione: vbi motio non ꝑmittat ꝑfecte fieri ſomnū: dicūt.n. ꝙ in ſomno ad interiora tendit nālis calor diſtendit̄ acumen: male aūt dicunt iſti: didiciſtis.n. multotiens ꝙ vigilia quideꝫ ⁊ ſollicitudo: ⁊ hmōi ca. ⁊ ſic. efficiunt corpus: ſōnꝰ vero digerit ſuperfluitates ⁊ mām: ⁊ ꝙ h̄ ſit verꝝ pꝫ: videmus.n. in vigilātibus ꝙ facies inflat̄ ſupfluitatibꝰ veniētibꝰ ad faciē: ⁊ nō eua

cunq: qd aūt dicit erecto ſopozifer: volo a ſupiozi aliq̄ nō icipe: multotiens venit ad me aliqs habēs nauſeā pp multitudinez hūoꝝ: ſtatuo eidez abſtinentiā cibi: ⁊ moneo vomitū hūoꝛis: hūoꝛis dico digeſti ⁊ diſſoluti. ¶ Aliꝰ āt venit ⁊ dicit q̄ qñ venio ad lectū meuz nō dozmio: ⁊ huiꝰ: verā qdez cāz non aſſignamꝰ: q: nō hēmꝰ: ſʒ pbabilē dicimꝰ ⁊ pticularit̄ inētā ozdino n. huic laborē multū: ⁊ dico q̄ nō fatigata ē nā tua: ⁊ pp h̄ nō ſupuenit ſōnꝰ: ſʒ pcede mihi iſtū labora tm̄ quuſq; te ſedēte ⁊ fatigāte veniat ſōnꝰ tūc igit̄ ipo efficiēte hoc magnꝰ ⁊ pfundꝰ fit ſōnꝰ: ⁊ h̄ dicit erecto ſopozifer: q̄ſi dicat: quuſq; ſōnū hēat: ⁊ iſte ſtans erectꝰ aut i aliq̄ ſedens. 14

¶ Nota q̄ exercitium pt eſſe cauſa ſomni.

Debiles dicte fride: fortes vero noue calide. Qua x ibertiū: hec qdē ab ethere deducta vel tonitrualis bona: globatilis autem mala. Qua vorabilis ⁊ vigilia vorabilis. Ex calido natura in calida māſio et frida manſio impinguat:

Dictū āt eſt ſcīeibꝰ i rei mētoꝛ acutoꝝ: q̄ debiles cibos dic̄ n̄ efficiētes dbilitatē: ſʒ q̄ n̄ valde nutriūt: nec hn̄tes ḡnē q̄litatē nec acutā: ſic chilꝰ ptiſane: qm̄ āt hꝰ i cibi n̄ exhibēt mltū nutrimētū: pp h̄ dixit: q̄ nō calefaciūt ſʒ ifridāt: q̄ vo ḡne habēt q̄litatē: tāq̄ p ſynapi ⁊ pip: h̄ āt pp h̄ dicit. 15

¶ Quid p cibos dbiles intelligat.

Admirabilis ē ⁊ h̄ ſmo ⁊ dignꝰ annotatiōe: ſʒ pncipio dictiōes explanemꝰ: deide dicamꝰ intētionē hy. Inertē aquā dic̄: nō q̄ nō ſupponit̄ arti: ſʒ inertē dicit: q̄ ſic ſe hʒ nāliter: ⁊ nō idiget arte: vbi gra: Ars nr̄a vtit̄ multotiēs herbis q̄buſdā ad ſanitatē: ſiq̄dē igit̄ medicꝰ ſic vtat̄ eis: ſic in agris nate ſt: appellant̄ hec eē ſine arte: ſi vo vtat̄ eis aut lotis aut elixis aut aſſis aut purgatis: h̄ d̄ artificiale: ſilr̄ ptingit i ſcamonea ſi n. accepimꝰ ſcamoneā ⁊ vtamur ipa ſicut fit vbi naſcit̄: iners h̄ nūcupat̄: ſi vo purgauerimꝰ eā aut elixauerimꝰ pp id q̄ debilitet̄ mltitudo purgatiue vtutꝭ: h̄ artificiale dicimꝰ: eodē mō ptingit i exterioꝛibꝰ v. gra. ſi artifex vtat̄ ligno ſic venit a nēore deciſo: iartificiale h̄ d̄: ſi vo dolauerit ⁊ ppauerit: artificiale: ſilr̄ ⁊ in aq̄. Aquā īertē dic̄ optimā q̄ nō idiget elixatiōe aut aliq̄ alio artificio: q̄ vo elixat̄ vt fiat frigidioꝛ ſicut dcm̄ ē ſupꝰ h̄ artificioſū vocat̄: q̄ āt dic̄: ab ethē: hy. dic̄ vrentē etherē ⁊ ſubtiliorē ⁊ calidioꝛē ab h̄ vbo greco etho: qd̄ ē vrere: vn̄ ⁊ poeta dicit patrē oīpotentē etherē. i. agroſſioꝛe aere ad ſbtilioꝛē tonitrualē āt quā dic̄ aquā videlʒ illā q̄ fluit cū tonitru. ¶ Et q̄ō fit tōitruū ⁊ qdā dicūt q̄ tonitruū fit nubibꝰ pcutiētibꝰ ſe adinuicē ⁊ ſonū redentibus. Ariſt. vero in methauris dicit q̄ tonitruum fit vento incluſo in nubibus ⁊ hoc ignito cum ſonitu excluſo vn̄ p̄us fit tonitruū: poſteriꝰ vo choꝛuſcatio: nos p̄us videmꝰ choꝛuſcationē q̄ꝫ audiamꝰ tōitruū: ⁊ h̄ ptigit: q: viſus acutioꝛ ē ⁊ pmptioꝛ ad recipiēdū q̄ꝫ auditꝰ: ſilr̄ āt ſi ſpexerimꝰ aliquē incidētē ligna in nemoꝛe ⁊ fuerimꝰ parū p remoti: p̄us videmꝰ ictū q̄ꝫ ſonū ſentiamꝰ: q̄ āt dic̄ globatilē: ⁊ dicimꝰ q̄ globatilē noīat pcurſuz vētoꝝ ⁊ aerē globatilē: a pcurſu q̄dē ventoꝝ nubes coadunant̄ adinuicē ⁊ igroſſant̄ ⁊ pdēſant̄: ⁊ pp h̄ aq̄ q̄ ab eis emanat̄ ē groſſioꝛ. Bonā aquā dicit optimā ⁊ mirabilē: q̄dā āt dicūt q̄ bonā aquā dicit q̄ in tpato tpe fit. ſ. i vere nō āt ē h̄ verū: ſi. n. dix de tpe diceret bonū diceret qd̄ fieret in eſtate. Principalr̄. n. etas tp̄s vocat̄: qm̄ q̄ fiūt in aliis tpibꝰ eſtas pficit. v. gra. in autūno ſemina ponunt̄ ſub terra: i hyeme vo mouent̄ vtutes gn̄atiue: in vē oꝛiunt̄ ⁊ in eſtate pficiunt̄: ⁊ pp h̄ pncipalr̄ optimā aquā dic̄ q̄ fit qñ eſtas ē. Sʒ poſtq̄ꝫ dictiōes expoſuimꝰ dicamꝰ intētionē hy. ⁊ dicimꝰ q̄ ipe intēdit in hac pticula dicē q̄ aq̄ ſine arte etherā q̄dē ⁊ q̄ fit tonitru ſupueniēte ē optima ſicut ſbtilioꝛ: ⁊ p̄ipue q̄ fit in eſtate: qm̄ tūc ſol accedit ad vticē capitū nroꝝ ⁊ calefacit aquā ⁊ ſic elixās ſbtilitat ⁊ pp h̄ ⁊ dicit q̄ hāc aquā inertē offerimꝰ tāq̄ꝫ optimā globatilꝰ aūt mala ē ⁊ tāq̄ groſſioꝛ: ga. vo dicit q̄ aq̄ etherea optia ē: globatilis vo mala ⁊ indiget artificio ⁊ elixatione tonitrualis vo media eſt neq;. n. ſic mala ē ſicut globatilꝰ: qm̄ hʒ calefactionē vēti q̄ icludit̄ in nubibꝰ: neq; ſic bona ſicē etherea: ⁊ q: non ſimilit̄ caleſit: ⁊ hoc eſt quod intendit. 16

¶ Iners dupliciter d̄.

¶ Mō quō fiat tonitruum.

¶ Tp̄s pncipaliter d̄ eſtate.

Vorabilē dicit aquā mltū comedētē: dico āt q̄ nō dicit aquā vorabilē comedentē q̄ aq̄ comedat h̄. n. eēt nō intelligibile. ¶ Sʒ h̄ intēdit: q̄ aq̄ facit hoīez mltuz comedē ⁊ mouet appetitū: ⁊ illū q̄ eē nāz ⁊ ſm nāz: illum āt q̄ eſt ſʒ nāz mouet h̄ mō: ſupponat̄ aliqs hn̄s malā cōplexiōez calidā in hac. n. pſtrat̄ vtus appetitiua: et offerētes aquā extinguimꝰ hāc malā cōplexiōez: ⁊ hac extincta excitat̄ appetitꝰ nālis ⁊ fit hō comedēs illū vo q̄ eſt ex nāz appetitū h̄ mō ſbleuat: ſupponat̄ aliqs hn̄s humoꝛez in oꝛe ſtōi: ⁊ exinde nō appetit offero ſibi aquā ⁊ ifrido māz ⁊ ingroſſo ipāz: ⁊ exide ſupueit acetoſa eruptatio ⁊ ſalſus

¶ Quō potus aq̄ frigide in q̄buſdā appetitū iducat

in calida ſubtiliat.

Studium ſalutis: ire pletio nutrimenti: i pigricies laboꝝ. In vigilādo ſitis i ſupficie ſomnus medicamtū: cui vero ex ſōno erectio. Quibus plurimus caloꝛ magne vocis etc. ūʒ frigidus aer plurimus duobus vero

appetitus: de q̄ dicit ga. in introductoꝛijs. i. in libꝛo: q̄ d̄ migrotegni: frigidꝰ venter bonus eſt appetē ⁊ malus ad digerendū ⁊ ita de aq̄ intelligendū eſt. ¶ De vigilia quō facit hominē comedere dicimus: vigiliā dicit nō ſuperuenientez infirmis in his pſtrat̄ virtꝰ: ſʒ de vigilia intendit q̄ fit ſanis: ſanis dico nō ocioſis ⁊ ſine laboꝛe vigilantibꝰ: poſterius āt ſanis ⁊ fatigantibꝰ, vt laboꝛe euapoꝛato ſuperueniat ſuperficiei: ⁊ h̄ euapoꝛata attrahat a mēbꝛis vicinantibus ⁊ vicina ſm ptinuitatem ab epate: epar aūt a venis meſaraicis: vene autē a ſtomacho: ſtomachus vero ab oꝛe ſtomachi: ⁊ ſic fit appetitus vt dictuz eſt in phyſica ga. ſic igit̄ vigilia dicit vorabilis: q: mouet hominez ad comedendū: ⁊ q̄ hoc ſit verū pʒ ex alexādrinis: hi. n. vigilantes in nocte ⁊ laboꝛantes multuz comedunt. 17

¶ Quō vigilia appetitū cā̄ rep oſit.

Dictū eſt aūt nobis ſupius q̄ p calidaz nām appellat hy. calidā ⁊ malaz cōplexionez: hāc autē malaz cōplexionez calidā in calido tpe maxime tpe eſtiuo: ⁊ etiaz in alio tpe calidioꝛe: tūc infrigidat ⁊ ingroſſat manſio frigida: ⁊ curat ipſaz malaz cōplexionem. ¶ Et quaz dicit frigidaz manſionē: q̄ nō habeat velamina lanea ſed que habebat linea ⁊ vetera. ¶ Hec. n. magis infrigidant ⁊ infrigidatione non permittunt euapoꝛare calidā qualitatez: ſed ingroſſant ipſaz ⁊ bene tpataz reddunt: ſi vero eſt calida manſio: amplius ſubtiliat materiam ⁊ facit euapoꝛabilem. 18

¶ De velaminibꝰ laneis ⁊ lineis.

Quoniā hy. intēdit nō ſolū egrotos reducē ad ſanitatez: ſʒ ēt ſanos pſuare in ſanitate: h̄ dicit q̄ oꝫ ſanos nec cibis repleri nimiū nec exercitijs imoderatis fatigare aut h̄ mō expoſuimꝰ pticulaz iſtaz: aut ⁊ aliter pſidera eniʒ hy. h̄ tibi dicere non credas q̄ ſolū malā calidaz cōplexionez intēdo curare ⁊ nō frigidā: ſʒ ⁊ hāc frigidaz curo curat̄ itaq; frigida q̄litas: ſiue vtamur multitudine ciboꝝ. ¶ Multꝰ. n. cibus hūectat coꝛpoꝛa et infrigidat: modicꝰ vo calefacit ⁊ deſiccat. nōne dictuz eſt ſupius pauſare: nunc aūt exercitare ſe pcipio: ⁊ ſine pigricia ſe habeat ad exercitia. 19

¶ Multus cibus infrigidat coꝛpa ⁊ hūectat paucus vo calefacit et eſiccat.

Intendit aūt in his hy. h̄ accītia curare: ⁊ q̄ dicit: q̄ ſupuenit ſitis multotiēs in vigilādo oꝛe ⁊ gutture ſiccioꝛibꝰ factꝭ: ſitiʒ aūt dicit moderatā ⁊ ſupficialez nō. n. ipſam q̄ ptingit pp caliditatez oꝛis ſtōi aut pulmonis. ¶ Hanc itaq; moderataz ſitiz remouet ſomnus: qm̄ in ſōno hūctāt mēbꝛa ſic diſſoluit̄ illa ſiccitas q̄ eſt in oꝛe: ⁊ ſic remouet̄ ſitis: ⁊ in tm̄ eſt moderata iſta ſitis: q̄ gargariſmꝰ diſſoluit eam ptingit aūt ⁊ multotiens alicui in ſomno ſitis: in ſōno. n. aſcendūt fumi ad ſuperioꝛa: vbi gra: ad os ⁊ fauces: ⁊ efficiunt ſitim: ⁊ ſe hi fumi calidi ⁊ dicius: q̄ hanc ſitim erectio diſſoluit ipſis enim excitatis fumi non amplius aſcendunt ſed ſupficiez euapoꝛant̄: ⁊ hoc eſt qd̄ dicit. 20

¶ Quō ſitis p ſōnū remoueat et q̄nq; etiam inducatur.

Mirabilis ē h̄ ſmo eteni nālis ē ꝛ anathonichus ꝗd āt itēdit dicere hy. vr. n. ħꝫ ꝙ appet igrere ſiue calidū ē corp⁹ ſiue fri. nos āt dicī⁹ ꝙ h̄ nō intēdit ſꝫ igrit de voce ꝛ vt euidēti⁹ pateat ꝙ dic̄ volo ꝗ dā ꝑdicere. † Sciēdū ē āt ꝙ vbi fiat mag̃ vox. op⁹ eſt ꝛ mlta calitate ꝛ forti ṽtute ꝛ dilatiōe vaſoꝝ ſꝫ cū dico vaſoꝝ itelligas aut ea ꝗ ſt māe vaſoꝝ aut ea ꝗ ſt vocis vaſoꝝ māe ꝙ. n. ſt vaſa h̄ pect⁹ cōcauitates pectoris pulmo cānales pulmōis vocis ṽo inſtra ſt hec gutť addiacens cānalib⁹ pulmonis ꝛ epiglot̃ trachearteriꝯ op⁹. n ē ꝛ māei ad vocē cū aūt dico māꝫ vocis ītellige aerē. Incipim⁹ g̃ a pmis nālib⁹ calorē mult⁹ ꝛ i multa caliditate dilatať pect⁹ ꝛ cōcauitates pectoris ꝛ iſtia apiūť oīa ꝗ ſt māiei ꝛ vocis ꝯfortať ꝛ ṽt⁹ ꝛ pp h̄ magna fit vox bn̄ ātoirit hy. plurimū calorē oꝫ. n. ipꝫ ħꝫ ſubāꝫ ſupabūdare ꝛ nō ſm ꝗlitatē qm̄ ſi acutioꝛ fiat ca lidū ꝛ male tpatū ꝓſtrat ṽtutē ꝛ in debilitate ṽtutis nūꝗ̄ magna generať vox vñ in pueris ꝛ mlt⁹ eſt nālis caloꝛ ſꝫ debilis ṽtus ꝛ iō nō fit ipis magna vox māꝫ āt dicit fridū aerē ꝛ nō calidū vt in fridatiōe mitigeť caloꝛ cꝗ̄titate ṽo effici et vocē magnā aut aliť dicas ꝙ fritate aer diſſoluit ca. diſtēpantiā ꝛ exinde ṽtus cōfortať ꝛ facť magnā vocē cū. n. op⁹ ſit caliditate ꝛ dilatiōe vaſoꝝ ṽtute fortificata ꝛ mā mlta ꝛ frida ꝛ duob⁹ facit mētionē. ſ. caliditate ꝛ mā ꝛ dic̄ ꝙ duoꝝ magnoꝝ ꝓgenitū. ſ. vox magna fit tu ṽo dicas qō ꝗ̄tuoꝛ ꝑdictoꝝ ꝓgenitum magnum fiet hoc habet preſens intentio. 21

> Magnis magna ꝛ ꝓgenita fiūt
>
> Qui calidi vētribus frigidi carnibus ꝛ ſubtiles iſti ſūt ſupueē noſi ꝛ acuti furoꝛi
>
> Siccitate i terra auiū genus multiplicatur
>
> Tragos quis appꝫt exterioꝛ teſtis ſi dexter maſculū: ſi vero ſiniſter feminā.
>
> Oculi vt hēant fortitudis ſic ꝛ mēbroꝝ ꝛ oculoꝝ ſic ꝛ totū corpus.
>
> Signa moꝛtalia ſunc dubio calidiſſimus fumus ꝑmus narcē frigidi ſpm̄ dimiſerent vitalia vero cō.
>
> Labores cibis predi ſponebātur.
>
> Natura moꝛboꝝum medicinā.

Oportet nos ſcire ꝙ calidū duplex ē duplex ṽo ē ſm duplicē modū pmo qō ē ħꝫ nāꝫ aut ex̄ nāꝫ ħꝫ duplcē ṽo modū ꝙ calidū aut ē inatū aut acqſitū ꝛ ħꝫ nāꝫ ꝙ ē calidū bn̄ tpatū ꝛ ꝙ a genātiōe ꝯbim⁹ ex̄ nāꝫ ṽo ē calidū ꝙ ē ſe. inatū āt ē ꝙ ad alia fertur mēbra acqſitū ṽo ꝙ ab aliis ſerē verbi gr̃a coꝛ ꝛ ep ina tū bn̄t calorē ꝛ nō ab aliis acgrūt ꝑ ſe āt attribuūt aliis mēbris caliditatē ꝛ ipa nō recipiūt ab aliis cānes ṽo acqſitā dicūť hr̄e caliditatē q̄r ab ipis bn̄t ꝛ nō ꝓpā dic̄ itaꝗ̄ ꝙ ſtō⁹ hꝫ inatū calorē ꝛ acqſitū ſi igiť inata caliditas puerteť ad acutū non fit ħꝫ rōnē digō ſꝫ corrūpunť cibi ꝛ i ſupfluitates diſſoluūť ꝛ nō nutriūť mēbra ꝛ exinde corpe ſubtiliato appibilex ſiūt vene: aut igiť h̄ itellige: aut dicas h̄ ꝙ ex mala cōplexiōe cachochim⁹ fit chil⁹ ꝛ ſic ſpargiť ad ep ꝛ trāſmutať i ſāguinē chachochimū: ꝛ pp cachochimā ñ recipiūt mēbra nutrimētū. ꝛ exiñ ɔtineť mā i vaſis: ꝛ tūide ſiūt vene ſiē ſupi⁹ dixim⁹ i muliere i ꝗ ſupuenit retētio mēſtruoꝝ: ꝛ ga. phlebotomauit cā. qm̄ igiť nutrūntū calefacit mēbra ñ nutriūntū vero infridat. iōꝗ̄ dixit fridi carnib⁹. Quū ima la cōplexiōe ſtōi cōpatiť arteriā ꝛ ex iſta coꝛ ꝛ pp h̄ acuti furoꝛis ſiūt: ꝛ ñ oꝫ ipos iterrogare de aliꝗ cā. 22

Suplex⁹ expō hui⁹ pticule. ꝗdā. n. dicūt ꝙ ſiccitate ſcā i aere ꝗ ē ſupra terrā aues ñ ſuſtinēt eū ſꝫ ferunť ad aerē ꝓpinꝗuū terre. Et pp h̄ dixit ꝙ i ſiccitate mltiplicať gen⁹ auiū: ꝗdā vero dicūt ſcdāꝫ expōꝫ ꝙ ſupuenit ſiccitas ꝛ cuꝫ hac peſtis: dcm̄ ē. n. ꝙ vapores ibꝛiuꝫ ſt ſanioꝛes: ꝛ rurſ⁹ vapoꝛes vel ſiccitas moꝛtales. ſupuenit itaꝗ̄ i iſta ſiccitate diſtēpātia peſtis ꝛ tāta ſupuenit peſtis i terris. ꝙ nō pñt ſepeliri corpa ꝛ exide aues comedunt ipa: ꝛ pp h̄ gen⁹ ipſaꝝ multiplicať. ga. vero remouet vtraꝗ̄ expōeꝫ. ꝛ pmā ꝗdē dicēs ꝙ nūꝗ̄ hy. ex auib⁹ dēbat hēre cognitionē aeris ſed potius ex coꝛpibus hūanis ꝗ nobis ſupponūť. Scdā vero expōeꝫ remouet ſic dicēs. ꝙ ſi h̄ eſſet opoꝛtebat ꝛ aues deſtrui ꝛ nō cōedere cadauera ſiē dicit thochitides: ꝙ aues cadauera guſtātes moꝛiebanť. ꝗd g̃ itendit: ꝛ dicit ꝙ ſile a ſimili ſaluať: ꝗ vero ſunt extra nām a ꝑriis curanť vel corrumpunť. cū n. aues ſicce ſint ſi cōtingat ꝙ aer ſiccus fiat multiplicanť ꝛ ſane ſunt ꝛ diuturne. 23

Debeꝫ. n. ſcire ꝗd ſit tragos: ꝛ dicim⁹ tragoſ eſt paſſio ꝗdā vocē ab hūiditate ſupueniente i fine adoleſcentie: cum hūiditas non diſſoluiť ad augūtum: ſꝫ dilatat mēbra: ꝛ raucā ꝯfiē vocē: tūc igrere vtꝝ teſticuloꝝ exterioꝛ ē. ꝛ ſi fuerit dexter. dicas ꝙ maſculoꝝ erat gnātiū⁹. ſi ṽo ſiniſter mulieꝝ: ꝛ h̄ē vt itelligas vt in plurib⁹. cumꝗ̄ in mulierib⁹ nō ſint teſticuli quā cognitiōeꝫ hēm⁹ in his: ꝛ dicim⁹ ꝙ ea ꝗ ſunt in thoꝛace cōiōnē bn̄t cū gnātiuis. ꝛ ſanguis i viris ꝗdē trāſmutať i ſpma in generatiuis mēbris aut ad lac i nutritiuis. pp h̄ in mulierib⁹ ꝗdē ingrere ꝗlis māma ē exterioꝛ: ſi dexter erit: viroꝝ gnātiua ē ſi ſiniſtra mulieꝝ ꝛ h̄ etiā intelligas vt in plurib⁹. 24

Ad aliū ſmonē trāſfert ſe hy. h̄. n. ſemp bonū dic̄. de pticulari ꝗdā determinat h̄. itēdit āt ꝓcognitionē docē ab ocul⁹. ꝛ ꝗd dic̄: ſiē ſe bn̄t oculi ſic ꝛ totū corp⁹. ꝛ dr̄ eē h̄ duplex text⁹. ꝗdā. n. libroꝝ bn̄t: oculi vt hēant. ꝗdā āt non bn̄t: vt hēant: ſꝫ ſolū foꝛtitudis veꝝ exteri⁹ ſub̄telligūt vt hēant: dicit aūt ꝙ ſicut ſe bn̄t oculi foꝛtitudinis ſic ꝛ totū corp⁹: ꝛ ēt ſicut ſe bn̄t coloꝛis. multotiēs. n. oculi nigri ſiūt: ꝛ alteranť deſcm̄ ṽtuꝗ̄ ſepať ꝛ deſignāt deſcm̄. multotiēs āt trāſmutanť ꝛ deſignāt debilitatē toti⁹ coꝛpis. dicas igiť. ſicut ſe bn̄t foꝛtitudis oculi: ſic ꝛ totū corp⁹. ꝛ iteꝝ ſicut ſe bn̄t coloꝛis ſic ꝛ totuꝫ corp⁹ niſi cib⁹ alteret colorē. multotiēs. n. ocul⁹ nihil habētib⁹ nigꝝ fit corp⁹ cibo dn̄ante. † Oculi ṽo pp mltas cās dſignant nob ꝓcognitionē toti⁹ coꝛpis. pmo āt ꝙ mltū cōphēdit viſibil⁹ ꝛ aīalis ſpūs: dcm̄ ē. n. vob: ꝙ pp h̄ videlꝫ pp multitudinem aīalis ſpūs ꝛ ipſi nerui poroſi ſūt vt aīalis ſpūs ferať ꝑ totū corp⁹. ꝛ iteꝝ didiciſtis: ꝙ oculi declarāt: quō ſe hꝫ cerebꝝ. ꝛ tertio ꝙ oculi ex humidis ɔſtant: ꝛ bn̄t multuꝫ ſpūs: ꝛ pp h̄ facile ꝛ ſtatim ſentiunt paſſioneꝫ coꝛpoꝛis. 25

In h̄ intēdit docere ſigna moꝛtalia. ꝛ h̄ dcm̄ ē i ꝓnoſticis vbi dicebat fridū reſpirāti moꝛtale ꝛ h̄ moꝛtē deſignat ꝛ tps moꝛť. ꝛ hoc ēt dic̄ h̄: ꝙ ſi fridūꝫ reſpirauerit: deſignat ꝙ ifrigidať⁹ ē caloꝛ ꝛ moꝛteꝫ futurā deſignat. vbi gr̃a: in ca: diſtēpantia ſupuenit fe. ꝛ ſic fit in exterioꝛib⁹ i cābonib⁹ igneis: ſi aliꝗs extixerit eos aꝗ̄ ifūdēs: īueniet qō calid⁹ fum⁹ aſcēdet ſiē ꝛ i coꝛpe nr̄o ſi ē calida diſtēpātia hac extīcta calidus fum⁹ egredieť ꝑ ſupficiē: poſt ea ṽo frid⁹ extīcto ipo calore nāli: aut ita dicas aut aliť ꝙ ī ꝓncipio ꝗdē calid⁹ egredieť fum⁹ nāli caloꝛe euapato poſteri⁹ frid⁹. nūc āt dicaſ ꝙ frid⁹ qō egredieť ꝗ̄ſi añ moꝛtē: ꝛ ſi frid⁹ ſpūs egredieť moꝛtē deſignat niſi ſupueniat ꝑ fridū hu. ɔtētū aut pp diuturnitatē paſſiōis. 26

Quidā āt libroꝝ bn̄t: ad ſanitatē: ꝗdā āt nō ad ſanitatē ꝗd āt intēdit dic̄: ꝛ dicim⁹: ꝙ itētio hui⁹ dcā ē ſupi⁹: vbi dcm̄ ē: ꝙ ſtudiū ſaluť irrepletio nutrimēti impigricies laboꝝ: † Hic igiť intēdit dic̄: ꝙ nō oꝫ poſt cibū exercitari vt nō fiat cib⁹ idigeſt⁹ ꝛ crud⁹ hu. ꝓgregať ſꝫ oꝫ añ cibū exercitari moderate: vt nō debiliteť ṽt⁹ ſꝫ cōrio ɔfoꝛteť. laboꝛē aūt dic̄ doloꝛē: ſiē dic̄ in afforiſmis. Duoꝝ doloꝝ vehementioꝛ ꝛc̄. Item laborem dicit multotiens ſtinthomatata ſimiliter et vltimos labores. labores auteꝫ dicit exercitia quemadmodū ꝛ h̄: ꝛ in his completa eſt ꝗrta particula.

Explicit ꝗrta pticula. Incipit ꝗnta particula.

Poſtꝗ̄ ōterminauit hy. ꝗrtā pticulā pñtis negocii: i ꝗ docuit cognitiōes medicinales. ꝛ anathōicas ꝛ nāles: ɔſiter itēdit ōterminare. ꝛ. v. pticulā. ꝛ trāſfert ſe ad ipām nām excitādo ꝛ laudādo ipſam. Sciēdū ē aūt. ꝙ g-

† Quō vocis magnitudo fiat.

Nota hic de diuiſione ꝛ ſubdiuiſiōe caloris:

Nota ꝗd ſit tragos.

† Propť mltas cās occuli coꝛpoꝛis toti⁹ diſpoſitionē oñdūt.

† Exercitari poſt cibuꝫ maluꝫ

dā librorꝝ hn̄t ſingularit̄ nā gdā vō plr̄ nāe ſi qđ igit̄ hn̄t nā hi tudinalē vtitutē deſignat ⁊ vniuerſalē ſi vō h3 pluralit̄ nature multas nās dicit ꝑexn̄tes in mult̄ hōibus numero ꝑes eñteſ aut dicit mēbrorꝝ vtutes h3 enī vnūq̄dq3 mēbruʒ ꝓpriā nāʒ aut nās dicit aīaliū irrōnabiliū tāq̄3 intendēs de eq̄s ⁊ aliis irrōnalibꝰ aīalibꝰ determinare aut nās dicit vtutes agentes q̄ ſt i vnoq̄q3 corpore. s.

Inuenit ipſa eadē nā q̄ ſūt diſpōnis ītroitus ⁊ exitus: nō ex doctrina ⁊c. Ut palpebrizare lĩgua aut ſbmiſtrare: ⁊ q̄cūq3 alia talia

nutritiuā ſāguis gnātiua digeſtinā ⁊ alias ſ3 qm̄ h bn̄ dicā ſt a nobiſ oʒ nos ſcir̄ ꝙ laus aliiſ ⁊ vituꝑiū attribūt̄ hy. laus qđ qm̄ nō ē imitatus aſclepiade dicente nāʒ eē iertē ſ3 dicit ipāʒ artificialē ⁊ curatiuā cōporꝝ vituꝑiuʒ āt q2 ſuꝑfluā facit artē nr̄aʒ ſi enī nā ē q̄ curat mōbos occiſa eſt nr̄a ars vbi gr̄a ſi q̄s egrotet ⁊ veniat medicꝰ ſic inutilis effici at alienationē vituꝑiū ē medici ſi vō vtilit̄ agat ⁊ ꝓficiat nā h3 laude ⁊ ad h dicimꝰ ꝙ volumꝰ a ſr̄piori aliq̄ mō icipe ⁊ aſſi gnar̄ nob ⁊ p̄ma vltia vt libemꝰ hy. a culpa oʒ āt nos ſcir̄ qđ p̄ ina ē nr̄a ars q̄tiēs. n. vult medicꝰ curare ⁊ dic̄ curas ab arte ꝓ cedēs dic̄ ⁊ q̄ dedic̄ ab arrte ē ğ p̄ma medicia ſcđs ē ip̄e medicꝰ. medicꝰ vō multotiēs nō agit ſ3 ordiat miſtrāti vt ſi ꝯtingat det ſāguinē patiēti ⁊ iterꝝ miſter vadit ad artificē oꝑantē ebur ⁊ accipit os clyſteris ⁊ iterꝝ a cerdone coriū ⁊ vitē ⁊ ſic efficit cliſtere multotieſ aūt medicꝰ nō p̄cipit patiēti clyſterizari: ſ3 phlebotomari ⁊ credis qđ phlebotomꝰ nō ſit repiendꝰ: ſ3 vadit ſāulus ad fabrū ⁊ accipit flebotomū faber vō ab auo accipit ferruʒ ꝯtingit aūt multotiēs qđ medicꝰ p̄cipit miſtro ius aliquarū herbarꝝ afferri patiēti ⁊ ſtatiʒ famulꝰ vadit ad cōfectorē confector āt vadit ad herbulariū ⁊ ecce herbularꝰ ē vltimꝰ his itaq̄3 ſe habētibꝰ p̄ma qđ ē ⁊ p̄ordinata nr̄a ars videl3 medicina ſecūdus eſt medicꝰ tertiꝰ eſt miſter. ſ3 oʒ nos ſcire ꝙ medicꝰ miniſter ē artis qū eniʒ ip̄e agit ⁊ ſibi ipi ordinate ⁊ efficit medicinā. ſ3 tūc nō vt medicꝰ ſ3 ſicut miſter qm̄ vō p̄cipit ⁊ dicit ſolū curas tūc vt medicꝰ qđ āt ſit h verꝝ manifeſtū ē a b exterioribus verbi gr̄a dux eni in eo ꝙ dux ordinat acies debētes pugnare ⁊ hoſtes qđ p̄deſtinat ad mōtē amicū vō ad victoriā ſi vero vtat̄ ſūda aut iaculo aut aliis armis tūc nō ſicut dux ſ3 ſic miles agit ordinat̄ ſicut fecit phus ⁊ alii ducū ſimiliter ⁊ medicus in eo qđ medicꝰ p̄cipit miſtro artis ⁊ effic̄ curas qm̄ p̄cipit curas inq̄tū medicꝰ curat ⁊ nō inq̄3tū hō q2 ſi h eēt oīs hō curaret neq̄3 inq̄3tū aīal qm̄ oīa aīalia curarēt ē ğ ars medicine p̄ma deinde medicꝰ miſter ꝯfector ⁊ herbularꝰ his oībus ita ſe hn̄tibus vbi vultis vt ordinemꝰ naturā ⁊ dicimꝰ ꝙ ante medicinā ordinet̄ nō eniʒ dedignat̄ medicia ordinari ſcđa pꝰ nāʒ ecōuerſo aūt ordinat̄ ⁊ ē itaq̄3 iuē ir̄ ğ ⁊ i nā n̄ ordiatio ⁊ diciuſ ꝙ ſic queadmodū. n. medicina aut ꝯſeruet ſāi:atē aut curat mōbos h ⁊ nā facit an̄ artē ⁊ cōſeruat gđ ſanitatē cōporū p̄ poros inſēſibiles expellendo ſ̄uitates ꝑ vētrē ⁊ vrinā ꝑ veſicā ⁊ morbos curat efficiēs aptiōeʒ vaſorꝝ vbi aut emorrois aut emorrogia diſſoluit ꝑ turbationē vētris mouēs aut multitudinē vrine qm̄ vtiq̄3 h efficit nā dicamꝰ itaq̄3 ⁊ ordinationē ipius p̄ma qđ ē vtus regitiua h. n. curā agit mēbrorꝝ q̄tiēs vid3 ip̄a famelica ⁊ piclitātia deſtrui a multa euaporatōe p̄cepit nutritiuā nutrire h iterꝝ nutritiua p̄cepit generatiue ſāguinis ꝑ ſāguinē ſit nutrimētū ⁊ generatiua ſāguinis appetit chilum vt alteret in ſāguinē chilꝰ vō ſpargit̄ a ſtō ad ep̄ ğ pꝰ generatiuā ſāguinis ē ſꝑſio poſt ſꝑſionē chili ē digeſtiua vtus ſtōi niſi eniʒ ip̄a ageret chilꝰ nō fieret pꝰ digeſtiuā ē attractiua retētiua ⁊ expulſiua he eniʒ ſt vltime vtitutes p̄ma āt ē regitiua natura. ↑ Oʒ āt nos ſcire ꝙ nā indiget arte ꝑꝑ hoc ꝗm̄ ē ꝙ nā ſufficit oībus extiꝰ vō cataplaſmatibꝰ qm̄ āt ⁊ ars indiget nā māifeſtū ē exinde corpe mōtificato ⁊ p̄uato n āhn̄ti vulnꝰ offerimuſ medicamētū ⁊ nihil ꝓficius ſ3 ēt nā indiget arte nō ad ſui cōſiſtētiā ſ3 vt efficat corpꝰ aptū ⁊ habile ad ſanitatē qm̄ ⁊ rōnalis aīa indiget irrōnali nō ad ꝯſiſtētiā ſ3 vt irrōnaliſ p̄paret ⁊ aptet corpus ad ſplendorem anime rōnalis.

↑ Natura indiget arte ⁊ ars indiget nā.

Si recolitis dcm̄ ē nobis ꝙ multa documēta dedit nobis hy. in p̄cedētibꝰ ⁊ medicinalia ⁊ anathomica ana lia. h āt tranſtulit ſe ad ip̄ʒ nāʒ. ⁊ laudat ip̄am vbi ordiatōeʒ illā diximꝰ qm̄ ⁊ nā ipi p̄ordiat̄: ⁊ cedē idigēt ſe ad iuicē: qm̄ āt h dcā ſt: ⁊ attributa ē dignitaſ nāe: nihil ominꝰ iterꝝ laudat ꝑ h nāʒ: ⁊ dic̄ qm̄ ſi ꝑticipat doctorꝝ h ꝯtigit medicis. vn̄. n. medicꝰ mouet̄ ad modū curatōnis niſi a magiſtris doceat̄ ea q̄ ſt̄ art̄: nā āt ſeip̄ʒ inſtruit. ⁊ ꝙ h ſit verꝝ: māifeſtū ē ex īn̄: n̄. n. ad doctores tēdit nā: neq̄3 ex aliis diſcit curaſ etenī

Natura ſe ipā inſtruit.

Bene docta nā ex̄ns n̄ addiſcēſ ꝯueīcti a facē. Lachryme narū hūiditas ſternutatiões oris auriſ ſordicieſ ſalute ꝯductō

nouit gēitꝰ claudit oculos ip̄os n̄ doctꝰ ab aliq̄ ſ3 a nā h fac̄: ꝑꝑ id āt claudit vt getē r̄cipiat cerebrū ⁊ ꝑꝑ id apit vt videt ſēſibilia. itē ip̄a ē q̄ piloſ gnāt i ſuꝑciliis ⁊ palpebris ad cuſtodiā oculorꝝ. pꝰ ea itm̄ ē ꝑ ſeip̄m docta nā: ꝙ ſic dic̄ ga. dubitabat̄ ab antiq̄s ⁊ anathōicis: ꝙ lacerti q lĩguā mouēt: q̄t ſt ⁊ v n̄ oriūt̄: ⁊ tn̄ nā hōs ſcit ⁊ mouet lĩguā: cū his āt n̄ ex ſeip̄a effic̄ motionē totiꝰ corꝑis: dic̄ āt itaq̄3 illđ gal. dic̄. n. ī libro đ intioribꝰ ꝙ hn̄it caprā grauidā ⁊ nutriebat ip̄āʒ ſpe rās apire circa ꝑtū ⁊ vidē pſalmationē briōis p̄oeʒ motiōeʒ ⁊ vniuerſalit̄ oꝑa nāe. † Et iā i medio t̄pe ſtudēte G. aut circa rōes aut circa aliq̄s oꝑatiões ꝯtigit caprā p̄e ⁊ ꝑtꝰ. i. hedꝰ pꝰ ꝑtū ūbilicū đpoſuit ⁊ vn̄ fuit doctꝰ ⁊ dictꝰ ꝙ a nā fuit motꝰ adhuc āt cū his ⁊ lac. ex māmiſ ſugebat ⁊ pedē ſuū ad cap̄ đferēs ſcalpebat ſe. ⁊ vn̄ didicit h hedꝰ qđ ꝑꝑ h hn̄it pedes ꝑꝑ h vngulas vt ſcalꝑet ſe niſi nā ſeip̄āʒ docēs ad h ip̄ʒ mouēt ē āt ab aliis mlt̄ oñdere oꝑa nāe ⁊ h fere h dic̄ qđ i libro đ nutrimēto dixit nāe aīaliū ſeip̄as docētes ſt inuenit ip̄a nat̄a ⁊ exitꝰ nō ē doctria exitꝰ āt dic̄ motiões motiões āt oēs dic̄ ſe ip̄āʒ docēs nā ex ſe inuenit nō ex doctrina doctria eniʒ eſt via ex ꝓpōibꝰ ad ꝯcluſionē h āt nō cōtigit circa celeſtia diuina ⁊ alia rōnalis āt circa ea q̄ ſt in nā ꝫm ſe ſ3 qm̄ cognoſcit ea q̄ ſt h rōnaliſ aīa ⁊ oꝑat̄ ſi qđ cognoſcit theoricus intellectus dicitur ſi vero oꝑat̄ p̄cticus intellectꝰ vnde in fedrone plato ait hō ꝫm gđ deo idē eſt ⁊ ſimiliſ ſecundum quid inequalis ⁊ diſſimilis.

† Nota hic de operibꝰ nature.

Palbrizare autem ē aperire ⁊ claudere occulos. 3

Quidā aūt librorꝝ hn̄t ex̄ns qdā āt volūtaria nā melꝰ ē ex̄ns q2 inepte diceret̄ volūtaria nā āt nō hēt velle n3 electionem in aliq̄. n. differt a rōnali anima vn̄ animā motū volūtariū dicūt qm̄ aūt volūtas ⁊ electio ſt rōnalis aīe Ga. vō ꝫm motū dicit ip̄āʒ qm̄ ⁊ ip̄a a nā ſit ſ3 nō ſp̄ ſ3 quotiēs motꝰ ſit rōalis † Rōalis. n. aīa p̄cipit nāe ⁊ ſic ſit motꝰ ꝑ nāʒ ⁊ ꝑ lacertos q ſt īnt̄ coſtas aut aliq̄s alios ⁊ ne credas poſtq̄3 hi. laudauit nām ſicut doctā a ſeip̄a qm̄ ⁊ hominē laudamus ſi eniʒ ē aliq̄s modeſtus a nā nō laudes ip̄m ſic modeſtū exiſtēteʒ laꝰ. n. iſta nō ē eiꝰ ſ3 nāe ſic. n. ⁊ agricolā ſi portabit bonas ficꝰ aut bonos caules dicimus ꝙ portauit bonas ficus verꝝ tn̄ non ē laꝰ p̄ncipalit̄ colōi ſ3 nāe ter̄ q̄ fec̄ hmōi fructū ſic āt ⁊ thocidideſ dic̄ ꝙ themiſtocles neq̄3 acq̄ſitā hn̄it doctrinā neq̄3 accn̄taleʒ ſ3 a nā ⁊ tn̄ nō fuit laus ipiꝰ ſ3 nāe ſic eniʒ ducē nō laudes ꝙ modeſtꝰ ē h. n. nāle ē ſ3 laudes ip̄m in his q̄bꝰ rectificauit ſe ex rōne ⁊ ex doctrina. ↑ Qui eniʒ a doctrina laudabilis ē melius ē q̄3 ille h eſt a nā qm̄ q2 nā mlt̄ totienſ ⁊ ꝑmutat̄ ⁊ facile ab aliquo ꝑalogizatur q vero habet a doctrina ⁊ ſciētia nō ꝑalogizatur confidens in diſciplina ⁊ certiſſimis demonſtrationibus. 4

† Anima rōnalis p̄cipiēs nature cauſat motuʒ.

↑ Magis laudanduſ eſt homo ex doctrina q̄3 ille qui eſt ex natura.

Galienus ꝙ ordinat hāc ꝑticulā ſupradictiſ credens ꝙ adhuc de naribꝰ determinat hy. quidaʒ āt cōmētatorꝝ dicūt ꝙ poſt laudē nature de ſanis determinat ⁊ dixit ea q̄ ſiūt a natura ſanis nūc āt intendit determinare ⁊ ea q̄ ſiūt infirmis induſtria nē ⁊ gđ dicit ſupponat̄ q̄s hn̄s paſſionē in capite aut apoplexiā aut epilepſiā aut ſubet aut ſtuporeʒ ⁊ q2 p̄ncipale mēbrꝝ eſt cerebrꝝ ⁊ p̄mū p̄ncipiū ꝓpter h multā adhibet diligentiā ꝓ eo natura ⁊ gđ facit p̄parat ſe ⁊ mouet

ster nutationē ꝛ in sternutatione expurgat̃ mã efficiēs passionē ē q̃nq̧ ꝙ ꝑ nares expurgat̃ mã multotiēs ãt ꝑ aures aut ꝑ nares d̃cm̄ ē eni nobis ꝙ h oĩa sit meat⁹ nãe multotiēs aũt mã venit ad os ꝛ mouet saliuã ꝛ expurgat̃ materia si vo in pectore ē mã tũc nã mouet tussim ꝛ expurgat si vo in fundo stõi ē mã tũc ꝑ vomitũ si vo in ore statiꝫ ꝑ singultũ ꝛ hec oēs passiões industria nē dissoluunt̃ si vo ē ventus cõtēt⁹ i lacertis mãdibulaꝝ ꝓcedētib⁹ a gutture tũc ꝑ halit⁹ dissoluit̃ passio ꝛ expurganẽ superfluitates vides qd̃ facit nã

Aures ꝛ nares dicunt̃ cē meatus nature:

Spiritus introitus ꝛ exitus oscitatio tussis singultus. Non eodem omnia omnibus modo. Urine exitus ꝛ ventositatis huius ꝛ alterius nutrimenti ꝛ spiraculi mulieribusq̧ istis: ꝛ secūdũ aliud corpus scor/dinismus ꝛ pruritus. Hominis anima semper oritur vsq̧ ad morte. Si vero ignescit simul cũ egritudie corp⁹ dispascit̃. Morbi cõnutriti i senectute deficiūt ꝛ ꝑ mãtioꝝ ꝛ dissolutõꝫ ꝛ raritatē.

gōne ab epate ergo spargit̃ sãguis ad mēbra vt nutriant̃ ꝛ ibi fit tertia digõ q̃ ē totius corpis ꝛ huius superfluitas fumus est ꝛ hic euaporat ꝑ poros insensibiles si vo fiat iste fum⁹ humidus ab humido cibo ꝛ sudores tunc effūdunt̃ ꝛ exinde potes attendere ꝙ ſm nãꝫ sũt sudores. qdã vo dicũt ꝙ extra nãm sũt ꝛ nõ fiunt nisi ꝑꝑ debilitatē v̄tutis qñ ille sudor defectiu⁹ ꝛ frigid⁹ fit. Urine exitus quidã libroꝝ hñt. vrine exitus q̃si ꝑuidet nã ꝛ vrine exitus. i. egōnis qdã autē librorũ hñt vrine egresse ꝛ dicũt qd̃ solũ de motiõe vrine curã facit nã. Et vētositates huius ꝛ alterius nutrimēti vētositatē ãt dicit vētuꝫ qui egredit̃ ab ano. alteri⁹ dicit nãe q ꝑ superius:

Ubi fiat tertia digō.

ꝛ in egritudinibus oris saliue deductio qdam aũt hñt oris saliue ꝛ pectoris sputi deductio si quidē igitur hñt sicut primum deductio accipe cõe ad pectus ꝛ os si vero sicut secundum hoc manifestum est. 5

Ecce ꝑ hãc ꝑticulã credidit Gal. ꝙ adhuc d̃ his q̃ sũt ſm nãꝫ determinat hip. qd aũt dicit ꝙ ꝛ spũs. i. itroit⁹ ꝛ exitus sp̃s introitũ ãt dicit inaspiratione ꝛ exitũ respiratione ꝛ hoc enĩa nã sit dilatãdo ꝯhēdo pect⁹ q̃ eni aliĩ se hñt eẽ nãꝫ sũt sic illud dupla introrsus reiteratio ꝛ iteruꝫ spũs extra cadens. 6

Quid aũt dicit hoc ꝛ dicim⁹ ꝙ q̃ttuor dñr h expositiões ꝑma qdē ñ eodem mõ dicit qñ q̃nq̧ qdē mouet̃ nã spata ꝛ expectata egritudine ñ adhuc generata ꝛ impedit multotiēs posteri⁹ vo postq̧ fit egritudo dissoluit ipꝫ expurgãs mãꝫ idē ē aũt q̧uis ꝑmo aut posterior moueat̃ sa aũt ꝙ nõ i eodē qñ ante digōnē fit mot⁹ aut post digōnē idē ãt qñ fit nãlis ē tertia ãt nõ eodē dicit ꝑ sternutationeꝫ supuenit mot⁹ nãe aut ꝑ tussim aut ꝑ vomitũ aut ꝑ aliqd ꝑdictoꝝ qñ vndecũq̧ fiat nãlis ē mot⁹. Quarta expõ nõ eodē dicit qñ fit expurgatio mãe ꝛ voluntarie expurgationis ꝛ expulsiua coopãtibus q̃ est per lacertos q sunt inter costas fit aũt ꝛ a naturali expulsiua idem aut qñ ꝛ motio que est per lacertos naturalis est. 7

Sternutatio ē motus naturalis.

Oportet vos scire. ꝙ nã multã diligētiã adhibet nr̃is corpib⁹ nõ eni ē sicut artifex q facit rē ꝛ discedit aut domificator q facit domũ ꝛ discedit sic ꝛ nã efficit nr̃oꝝ corp⁹ ꝛ discedit ab eo minie sed multã curã de ipõ facit tãq̃ i ipõ hitãs ꝛ. sicut nos de ꝓprijs domib⁹ curam⁹ i qb⁹ manem⁹ vt nõ diruant̃ ꝛ cũ ipis peream⁹ sic ꝛ nã curat de corpore nr̃o vt nõ h destructo ꝛ ipa destruat̃ ꝛ curat d̃ eo ita vt cõseruet in sanitate nutriēs ipꝫ nutrit ãt ipꝫ mouēs appetituꝫ hic igit̃ appetitus cibos apetit ꝛ iã offerim⁹ sꝫ ciboꝝ hi q idē sũt bene tractabiles hi vo male sed male tractabiles efficit bene tractabiles ꝛ nõ lateat vos qñ nã fecit dētes molares ꝑꝑ masticationē ciboꝝ ꝛ istã facit attractiuã ꝛ atrahat masticatos cibos retētiuã vt retineat alternatiuã vt digrat qñ ãt oĩs digõ hꝫ superfluitatē ꝑ⁹ hãc ē expulsiua vt expellat illã q̃ itestina atrahũt stercus q̧uis nõ multũ vigeat hac v̄tute fecit aũt itestina nã grossa ꝛ magna ꝑꝑ id ꝙ sterc⁹ firmũ ē postea iste chilus fert̃ ad epat ꝑ venas mesaricas ꝛ ibi alterat̃ i sãguineꝫ ꝛ ita segregatio fit bonoꝝ exinde fecit ꝑꝑ colerã cistã felleã ꝑꝑ melancolicũ humorē splenē ꝑꝑ aquosã superfluitatē renes ꝛ hi qdē renes recipiũt ab epate hãc superfluitatē ꝛ v̄tica vasa mittũt ad vesicã vesica vo recipit ꝛ d̃ inde emittit vrinã ꝑ collũ vesice ꝛ egredit̃ ꝑ collũ vesice fecit aũt ꝛ in vesica lacertũ volũtariũ ꝛ circa ãnuꝫ fec ꝯstrictorē q̃ cõstringit rectũ itestinũ vt nõ si ꝯtingat in aliquo loco sacro aut corã doctoribus aut coram aliq̃ dño egrediat̃ vrina nõ volũtaria ꝛ hic fiunt i scđa ci-

Natura tutatur corpora nr̃a vt ꝯ ipsis illa ñ destruatur

Qr̃ itestiã fuerũt facta grossa.

fit videli cet eructationis. ꝛ de hac ãt nã curã hꝫ ꝛ si quidē inferius est vētositas ꝑ sonitũ expurgat ipsam si vero superius est per eructationem. ꝛ spiraculi spiraculum autē dicit respirationem sed respiratio qdeꝫ ꝑ pectus fit ꝛ ore pulsatio vero ꝑ pulsus q̃ est diastoles ꝛ sistoles. sicut in anhelitu inspiratio ꝛ respiratio ꝛ de his oĩbus ꝓcurat nã. Et mulieribusq̧ istis ꝙ nõ solũ nã curat de viris sed etiã de mulieribus. dic hip. ꝛ mulieres ꝑ oĩa qdē supradicta cõit se hñt cũ viris ꝛ hñt alia ꝓpria vbi grã mēstrua cõceptionē pregnationē ꝛ ꝑtum ꝛ lac ꝛ menstrualē purgationē cũ oĩbus his ꝛ procreationē ꝛ de oĩb⁹ istis nam ꝓcurat. Et scđm aliud corpus Scđm aliud corpus dic ꝑ eo ꝙ nõ fecit mentionē de dentibus lingua stõ ꝛ virtutib⁹ que sunt in eo aut ſm aliud corpus dicit qñ in mulieribus ñ sola predicta inueniunt̃: sed ꝛ alia scordinismus ꝛ pruritus. scornisim⁹ est expiratio lacertoꝝ q sunt in spina pruritum aũt dicit qꝛ ꝛ iste industriat nature fit qñ multotiēs materia continet̃ circa superficiem ꝛ scalpendo multotiens euaporat scalptionem aũt dicit que fuit capre. H. 8

Quid sit scordisim⁹.

Quidam autē cõmētatoruꝫ dicunt quod post egritudines ꝛ naturã trãsfert se hip. ꝛ ad ipsam animã ꝛ determinat de ipsa dicens quod anima hominis sup orit̃ i. sp docet̃ semp discit sic eni ꝛ plato qñ amabilis ē scia ꝛ in senectute. Ga. vo dicit ꝙ hip. nõ determinat de aĩa h eni nõ ē ꝑpum medici sed poti⁹ interest aris. platõis ꝛ alioꝝ phoꝝ determinare de ipsa a qbus inuestigat̃ vtꝝ substãtia aĩe sit corporea siue incorporea siue per se mobilis siue ab alio siue mortalis siue immortalis similiter ãt ꝛ ab ipsis stoicis dubitatur ea q̃ sunt anime ꝛ qd est anima ꝛ dicũt ꝙ spiritus est spiritus eni q in nobis est autē siccus ꝛ sic dicunt qd̃ efficit animã aut humidus ꝛ efficit naturã quã naturalē calorē medici appellant animã igitur h dicit hip. calorē naturalē q calor naturalis vsq̧ ad senectute sp orit̃. q. d. sup nutrit mēbra si vo ꝑuertatur ad id ꝙ ē extra naturã ꝛ ignescat tũc corpus depascit̃ calor eni q est extra naturã cõsumit humiditatem corporis ꝛ iducit mortem ꝛ tunc ꝛ ipse extinguitur h habet presens intentio Simul cum egritudine corpus depascitur. Non autem dicit corpus ꝛ egritudinem depascitur et destruit caliditas sed quoniam i egritudine corpus depascitur. 9

Nota qd sit aĩa scđꝫ medicos.

Dictum est autem scientibus in aphorismis quod in senibus multi morbi commoriuntur ꝛ quod valde senibus non maturescunt nunc igitur quid intendit. hip. docere ꝛ dicimus quod sciendum est quod connutritus morbus est sicut chorionicus sicut quartana aut melancholia: aut epilepsia. ꝛ huiusmodi egritudines in senectute dissoluũtur quecunq̧ enim in iuuenili etate fiunt passiones he in senili etate soluuntur sicut ꝛ si in aliquo tempore generetur egritudo cõsimilis aliud tempus hãc dissoluit nisi debilis sit virtus patiētis similit igit̃ ꝛ hoc qui in iuuenili etate fiunt soluũt̃ in senili. Quid eniꝫ ē hoc fiunt in iuenili ꝛ dicim⁹ manifestum ē qd̃ calide ergo senectus sic frigida remouet passionē si v̄tus fuerit fortis qñ sicut dictũ est multa simul percũt ꝑꝑ h. nõ dixit i vltimis sensibus has dissolui sꝫ in sensib⁹ i qb⁹

Quecunq̧ passiones fiũt in iuuētute dissoluuntur i senectute

virtus eſt fortis. Sed dubitando ingrimus quō dicit hip. ꝙ i ſenectute maturāt̄ i ſenectute eni frigiditas ē frigiditas vo nō maturat. ſed ſolū cōdenſat ⁊ ingroſſat ⁊ ad hec dicimus ꝙ fritas extinguit calidā malā cōplexionē: hac aūt extincta cōforṫat̄ virtus ⁊ maturat exiſtentē materiam. diſſolutionem autē quidē dicit ⁊ dicimus qđ cōtingit multotiens qđ phlegmon. ē in materia ſimplicit. ſubiecta. ⁊ hec materia a forti virtute ſubtiliat̄ ⁊ ad fumos diſſoluitur ⁊ ſic euaporat ħ autē dic diſſolutione. qđ autem dicit raritatē an poſſibile ē eſſe raritatem in ſenibus vbi ē tāta fritas ⁊ denſitas ⁊ r demus ad hoc qđ raritatem dic ſuperueniētē ꝑ debilitatem virtutis virtute enim nō cōſtringente ſe ad membra ipſa rariora fiūt nō oportet autē hoc recipere nō enim poſſibile ē in hmōi virtute maturitatē fieri oꝫ aūt vos ſcire illud qđ dicitur in ꝓnoſticis ꝙ iuuenes quidē magis patiunt̄ hn̄tes enī multū calidū ⁊ hn̄ ſenſibilē dolorē facile ſen tiūt ſenes āt ex frigitate tā ꝗ̄ cōgelationem hn̄tes. non ſunt bene ſenſibiles in doloribus. 10

Quomō maturatō diſſolutio ⁊ raritas ſiat in ſenibus.

S Alus diſſentiēti nō cōſētire paſſiōi frigidū ⁊ diſtendit ⁊ ſupcurat.

Q Uecunqꝫ ex ira hec acutus furor eleuat cor ⁊ pulmonē adcaput calidū ⁊ humidū ⁊ ad aures: trāqlitas fit cū ħ reſidꝫ Abor articulis ⁊ car

H Oc aūt eſt qđ itendit hic hip. breuit̄ dicē ꝙ ꝯ̄ria ꝯ̄riis curant̄ didiciſtis eni ꝙ ſanitas nō fit niſi patiens ſimul laboret cū medico vt facile diminuatur egritudo ſic igitur dicit hip. ⁊ antinous curatus ē qm̄ nō cōſenſit paſſioni. ſed contrarius ei dictum eſt enī nobis ꝙ nō pōt fieri ſanitas niſi a medico: egritudine ⁊ patiente. quō aūt ſit patiens nobiſcū ſimul pugnans dicim⁹ ſi cōtraria faciet egritudini verbi gratia ſi fuerit egritudo frigida quod vtatur calidis ſi vero calida frigidis ⁊ hoc cōſideraꝙ cu m hoc dicit. Quoniam contraria contrariis curant̄. quid autem dicit quoniam frigidū prodeſt ⁊ interficit ſimiliter ⁊ calidū ſi enim in frigida egritudine offeratur frigidū interficit ſi vero calidum prodeſt ſimiliter ⁊ in calida egritudine ſi calida dabis ledes alii q̄tiēs eniꝫ ⁊ ab immoderata caliditate naturalis calor d̄ſtruitur ſi vero frigidum offeras proficies. 11

Nota ꝙ ſi pōt fieri ſanitas niſi a medico egritudine ⁊ patiente.

V Idetur aūt nō manifeſtus ē hic ſermo dicam⁹ aūt nos qđ eſt acutus furor acutus furor ē qſi aliquis acute iraſcitur ⁊ vehemēter hic autē acutus furor eleuat cor: ⁊ pulmonen ad caput hoc autē ad rediculoſum ē ſed quid intēdit dicere. dicimus ꝙ acutus furor eleuat totum calidū ⁊ fert ipſum ad cor ⁊ pulmonē. ⁊ ob hoc calidioribus factis his mēbris ⁊ accenſis fertur caliditas ⁊ accenſio ad caput ⁊ ſignificatio huius ē ex eo ꝙ rubeſcūt gene ⁊ oculi ⁊ hoc eſt ex apparentibus eſt autē ⁊ artificialis ſignificatio fit enī ſtatim magnus ⁊ denſus ⁊ celer anhelitus: ſimiliter aūt ⁊ pulſus magnus celer ⁊ denſus. dictū eſt aūt in iſagogis. i. in libro qui dicit̄ microtegni: ꝙ ira eſt accenſio ſanguinis circa corꝫcum hec reſidet deſcendunt oīa: ⁊ fit tranquillitas. 12

Quid ſit acutus furor ⁊ quomodo cauſetur ⁊ qđ ſit ira.

A Dmirabilis eſt ħ ſermo: cuius multiplex eſt expō: et tamē laborē dicit exercitiū. qđ aūt dicūt: ꝙ labor exercitium articulis fit: ⁊ lacertis cibus quaſi nutrimēti fortificatio: ab exercitiis. n. ⁊ maxime moderatis fortificat̄ totū corpus: carnes aut mēbra ſicuc dictum eſt in libro de articulis quidam aūt dicūt cibum quaſi multitudinē ciboꝝ ⁊ dicunt ꝙ multitudine ciboꝝ dolor fit articulis ⁊ lacertis vt aūt intelligas laborem eē dolorem dictū eſt enim quod labor dicitur in thoma vt quibus quidem igit̄ acutus ē morbus ſtatim ⁊ vltimos labores hꝫ dicit̄ aūt labor ⁊ exercitiuꝫ: vt labores cibis ⁊c̄. dicitur aūt labor ⁊ dolor vt duorum doloꝝ qui ſimul fiunt non ſecūdū eundē locū vehementior denigrat alterum. Laborem igitur dicit ſecundū ſecūdā expoſitionem dolorem vtrāqꝫ autem expoſitionem reſpuimus dicentes: qm̄ hippo. nō vtitur prauis dictionibus vt nutrimentum appellare cibum ſed ſciendum quod duas rationes hic aſſignat vnā qdeꝫ hanc labor articulis ⁊ carni quaſi exercitiū articulis ⁊ carnibus ſub i ntellige iuuamentum. eſt ſecundum vero dicit hanc Cibus ſomnus viſceribus quaſi cibus in ſomno labor ei inſi viſceribus quando. enim vigilamus extra eſt naturalis calor ⁊ eſt tanquā non mouens interiora membra quando aūt cōmedentes dormimus interiora mēbra excitantur ⁊ laborant circa nutrimentum. ſꝫ fatigationē nō habet vnde propter hoc nō oportet aliquē inanituꝫ dormire qm̄ inueniet̄ caliditas vtilem humiditatē diſſoluens loco cibi. 13

Exercitia moderata totum corpus fortificant carnes aūt mēbra

Nota ꝙ ſi debm⁹ dormire ſtomacho vacuo exiſtente.

m cibus ſōnus viſceribus.

A Nime exercitiū meditatio hominibus

I N ſciſſuris ſāguis cōfluit: auxiliāduꝫ igitur vt vacuum repletur

S I auris doluerit effūdere vnctionē calidā: oportꝫ vero ſup

M Ultiplir exercitat meōriā nraꝫ hip. itēdit ⁊ d̄ aīa itexōminare ⁊ qdā ſcribūt exercitiuꝫ ſine n i dictiōe greca: q̄ dicit̄ pypatos qdā āt ſcribūt cū n ⁊ dicūt pypātos ⁊ pmi qdē exponūt ſic: qm̄ aie ⁊ exercitiū ⁊ labor ē meditatio: ſecūdi vero exponūt ſic: qm̄ oꝫ qdē de aliis meditari: maxime vero ⁊ de tota aīa pp id ꝙ mouet rōes ⁊ ꝯſideratiōes iōqꝫ ⁊ ſocrates meditatiuus dicebat̄ eē ⁊ domiciliū ſuū meditatiuū appellabat̄ ſic enim igit̄ qdā exponunt gal. vero dicit qđ magis ħ cōueniūt phis ꝗ̄ medicis ſi vero ſicut medici voluerimus hūc ſermonem exponere hoc aūt dicit hip. ꝙ ſi eſt aliquis hn̄s ſubet aut ſtuporē tūc ordina ipſi medicationē ⁊ exercitiū aīe vt exinde cōſumptio fiat cauſe efficientis morbum ⁊ exercitatio nature ⁊ alteratio egritudinis. 14

A Dmirabilis ē ⁊ hic ſermo ⁊ medicinalis. dciū eſt autēꝫ eruditis ⁊ in libro de iuncturis ⁊ articulis ⁊ in libro de cauſis qđ ſciſſura d̄r aut ſimplicit diſſolutio ꝯtinuitatis aut diuiſio carniū. ſ. lacertorū vir quotiēs fit diuiſio carnium q̄ ſūt in ꝓfundo in diuiſa exſte cute qđ in libro de cauſis contritioneꝫ appellamus quotiēs aūt ſuperuenit diuiſio tunc ⁊ ſanguis egreditur multus ⁊ quaſi periclitatur mēbruꝫ cū fiat vacuum ⁊ ſtatim oꝫ auxiliari ⁊ qđ deficit replere ⁊ tūc vtimur conſtrictiuis vt poſſimus retinere ſanguinē egredientē aut i venis hic permanēs faciamus per dietam boni humoris vt generemus ſanguinē ⁊ ſic replemus euacuatū multotiēs autem ⁊ emplaſticis vtimur vt materiā retineamus malā cōplexioneꝫ diſtinguamus emplaſticis autem vtimur quando eſt ⁊ qualitas vincens. 15

Quot modis dicitur ſciſſura.

M Edicinalis ē ⁊ ſic ſermo qđ aūt vult dicere qm̄ multotiēs ſuperuenit paſſio in aure ſed aut eſt apa aut mala cōplexio q̄ efficit paſſionem ⁊ ſi qdem eſt apa oꝫ oleo camomillino vti in aure ſi vero fuerit calida mala cōplexio: tunc oleo roſaceo ſi vero eſt vtrunqꝫ tunc oleum camomellinuꝫ ⁊ roſatum cōmmiſſens infunde cum ſtupa inuoluta in digito: ⁊ hip. quidem naturali organo ꝑcepit nos vti. ſ. digito tu āt ⁊ lana vtere multotiens qm̄ aūt multotiens cōtingit te eē in aliquo loco vbi non inuenis oleum: tunc pinguedine diſſolue ⁊ diſtilla ⁊ iō nō dixit ſimpliciter quoniam oportet oleū infundere ſed vnctionē dicit aūt qđ oportet ſuponere ſtupam ſiniſtre manui ⁊ recipere id quod egreditur ab aure ⁊ hāc ſtupam ponere inſigne ⁊ ſi eſt fetidum quod ab ipſa erit malicioſa ſit egritudo ſi vero nō eſt feto: tunc non eſt malicioſa ⁊ hoc autem oportet facere ⁊ non decipi ſed videtur hip. non hoc dicere: ſed aliquid aliud verbi gratia fetor eſt qui egreditur ⁊ decipit pacientem pluribus de cauſis aut qđ dicat eidem quod chronica fiat hec paſſio. te autem hoc predicente cito permutabitur paſſio non dicens veruntamē ſi tardabit inuenietur verus ⁊ per duas cauſas oportet: decipere patientem vt videatur difficilis eſſe egritudo ⁊ glorificetur medicus aut per tres cauſas vt ma/

De cura paſſionis auri.

gnificādo morbū recipiat maiorē mercedē ⁊ maxime si fuerit cupidus: ⁊ de malo lucrās: ⁊ h̄ vī dicere hy. ⁊ dicim⁹ q̄ nihil bor: nō. n. hec deceptio digna ē intētōe hy. aūt aie sue maxime āt tertia cā: ipse. n. in alijs tractatib⁹ dicit. † Liberalis artis libera debēt eē ⁊ opa q vero mercede fuiūt vitupant scias ⁊ cogūt: sʒ qd ē qd di-

† Liberalis artis libera debēt esse opa q vero mercede fiūt vitupant sciās.

pōere stupā naturali orgão. Et videbit̃ qdē exire ⁊ nō obstupefieri: deinde i ignēʒ proicere fallacia.

L Ingua vrinā desi gnat: lingue virides cholerice.

C Holericū vero a pi guoso: rubee a sāgui ne: nigre aūt a nigra cholera: aride autēʒ ab exu stione.

¶ Fuliginose vero a matri cis parte: albe vero a phleg mate.

V Rina similis colori corpori ⁊ potui ⁊ vt

cit ⁊ dicim⁹ q̄ h̄ itēdit. Qm̄ si supueniat dolor auris: stude pdictū curare passionē: si vero nō curaueris ⁊ īminebit tūc decipe nām offeras stupefaciētia: sicut apiū ⁊ hmōi alia sic n. dcm̄ ē i libro de ingenio sanitatis q̄ i colicis oʒ mittere rute oleū: ⁊ sīqdē dissoluet̃: bn̄ erit si vo nō: tūc stupefaciētia offer: vt decipias naturā Aliqñ āt ⁊ cā curatiōis osñ dim⁹ stupefaciētia: q̄tiēs calida q̃litas dn̄ āt̃ sicut in iuuenili colica dispōne supueniente a calida cholera: sʒ cū offers stupefacientia psidera virtutē: ⁊ si fortis fuerit offers: si vero non fuerit fortis nō offeras: qm̄ igit multotiēs grauat̃ virtus: ⁊ si fit sanias: infūde vnctionē calidā: calidā āt dicit tepidā † frigidū qdē vitupat̃ pp pstrictionē: calidū vo pp id qd mouet reumata: melius āt est tepidū: vnde ⁊ homerus dicit de machone: immisce aque tepide.

† Nota de vnctiōe calida frida ⁊ tepida.

¶ Et videbit̃ āt dicit: vt certissime cogscas qd egredit̃ ⁊ nō decipiaris: qd āt vt vī significet ſm veritatē ostendit ⁊ hy. dicēs. Medicus mihi vī bonus esse: ⁊ ipsemet plato dicit. Videris mihi gorgia pbari. 16

Q Vidā āt exponūt sic: q̄ sicut se hʒ lingua sic se hʒ ⁊ vrina: qdā āt: q̄ sicut se hʒ vrina sic se hʒ ligua. Gal. vō vrinā intelligit: nō eā q̄ egredit̃ a renib⁹ ⁊ vesica: sʒ vez qd ē vnuscuiusqʒ hūoris: vnusqsqʒ. n. humor hʒ sbtile ⁊ aquosū: si igit̃ ē ligua crocea: dsignat q̄ aquosū supabūdat cholere rubee: si vō nigra dsignat q̄ aquosū supabundauit melācholici hūoris: similit̃ āt ⁊ in alijs designat lingua hmōi passiones sicut habilis ad passionē erñs ex eo q̄ nō tegit̃ cute: vez distingue: q̄ hmōi dsignatiōes dsignat tibi lingua: aut nisi ppriā passionē hēat: ⁊ pp ppriā passionē⁹ talis aut talis fiat: aut p dñantē humorē: aut pter cibaria. 17

N Ota āt q̄ soliū cholere rubee generationē dicit vt breuiloqu⁹: qm̄ in pingnosū ⁊ immundis ⁊ dulcibus generat̃ hec: tu āt dicas ⁊ aliorū humorū generationē q̄ melancholic⁹ humor generat̃ a grosso sanguine: flegma āt a frigidis: aride aūt ab exustione: aridas āt dicit linguas: differt aūt rubeū ⁊ siccū a croceo q̄niā croceū arefactū facit rubeū: rubeū āt humectatū efficit croceū: sicut dictuʒ est in libro de crisi.

¶ Dicit q̄ lingua sintbomata dsignat ⁊ hūore ptento in matrice: fumi. n. ascendūt ab ipsa ⁊ trāsmutāt liguā hoc āt exponēs gal. qd verissimū est: dicit q̄ signorū psentiuʒ ⁊ cause psentes sunt: causis āt psentibus nō oino sunt ⁊ signa: ecce. n. lingua exñte crocea oino dsignat q̄ colera rubea ptinetur: si vō colera ru. supabundat: nō oino signū supuenit lingue videlicet croceū: ⁊ est hoc q̄ ad aliud mēbruʒ repsit materia. 18

De quibusdā vrinarū differētijs

O Stēn est aūt ⁊ in pnosticis: q̄ multe sunt differentie vrine: hec quidē est enormia mediū: hec

vero nefoloides superius: aliud sedimen inferius: dictuʒ est antē q̄ vrina egredit̃ aut similis corpori sicut solidis: vt petaloydes vrina: aut sulfurea: aut similis humoris: ⁊ ſm naturā his existētibus aut extra naturā: aut simili oblato potui ⁊ cibo vnde multi nigra vina bibentes: nigre mingunt: simile autē humoribus intrinsecus existens dicens.

intrinsecus existens.

¶ Potus humectatio colliquatio.

L Ingue similes colori descensiōe humorū pter qd eadem cognoscimus humores si salse carnes fuerint gustanti supflui signum.

S I māmarū capitella ⁊ rubeum viride est morbidum vas.

H Omibus i auribus sordicies dulcis qdē mortalis: amara vero non.

T Errā demutare cō

¶ Nota q̄ humores dimittimus ſm naturaʒ existentes ⁊ extra naturam. 19

F Ebre idē dicit qd dictuʒ est de scensiōes qdā dicūt vomitus: siquidē eniʒ melancholici humoris supueniat vomitus: tunc nigra lingua fit: ⁊ vniuersaliter ſm euacuatū humorem alterat̃ ⁊ color lingue. Quidā aūt psistentiā dicunt: quasi humoris ptenti: vñ adducit desupabundātia qsi desuperabundantia humore lingua assimilat̃. † Vnde si fuerit colera rubea: supabūdās oia q̄ offerunt̃ amara vident̃ sicut ⁊ icterici: ⁊ si mel offeratur eis amarū putant: qm̄ pter hoc que dant̃ comestioni: mouet̃ q̃litas ptēta in lingua: ⁊ pter hoc q̄ eis dantur cogitant esse amara q̄uis sunt dulcia: ⁊ silr ⁊ si est flegma salsuʒ

† Colera ru. supabūdāte oia oblata putāt̃ amara.

V ptentum: videntur ⁊ que dantur eis esse salsa. 20 Ult aūt ⁊ a māmis facere precognitionē: ⁊ qd dicit: q̄ multā cōionēʒ hʒ generatiua ad ea que sunt pectoris: ergo si sanguis est ptentus in matrice: rubicunda fiunt capitella māmarū: si vero colera rubea a rubicundo crocea fiunt: ⁊ hec quidē natura sunt. Secunda dictio videt̃ esse indigna hy. matricem autē vas nominat: cū in aliquo suorum tractatuum nullo modo vocet matricem vas. 21

S Icut eniʒ ex egōnibus habemus cognitionē eorū quō se habeant ea que sunt in ventre ⁊ intestinis ⁊ ex vrinis eorū que sunt in epate ⁊ vesica: ⁊ sputo eorū q̄ sunt circa pectus: similiter ⁊ cerebri passionēʒ cognoscimus ex naturalibus egressibus ipsius: verbi gr̄a: ex oculis naribus palato ⁊ auribus: sic igit̃ hic ex auribus facit noticiā Et dicit q̄ sordicies auris: siquidē est amara: designat ipsaʒ supfluitatē esse ⁊ nihil malū significat: si vero est dulcis liquation⁹ substātie cerebri: dic n. q̄ medicus nō gustet sordiciē sʒ patiēs: sicut ⁊ sudorē pcipimus ipm̄. Oportet nos scire: q̄ ex hoc loco hūit pncipiū ⁊ scripsit librū de interioribus a lesione actionū: ⁊ ab egritudinibus ⁊ canones consequentes. 22

De sordicie auris ⁊ sudorē non medicus sʒ patiēs gustare oʒ.

M Irabilis ē h̄ smo ⁊ dign⁹ hy. ⁊ oʒ in opibus artē eē cōmemorabilis. Quid āt hoc ē qd ipse dicit: pmo exponamus qd est plura passio: ⁊ qd dicit: terrā pnutrientē dicit in qua genit⁹ est ⁊ nutrit⁹ ⁊ pseuerauerit: his itaqʒ se hñtib⁹: qd intendit hy. ⁊ dicim⁹ supponat̃ aliqs hñs passionē chronicā: et h̄ noluit curari ⁊ debuit flebothōari: ⁊ sic flebothōatus ē ſm artē ⁊ nihil pfuit: postea p⁹ flebothōiaʒ aliq dieta psuluit vti ⁊ nō iuuit: deide psiderās medic⁹: q̄ mā interi⁹ tēdebat purgatiuū dedit: nihilomin⁹ tñ passio iminebat ⁊ nā deficiebat: ⁊ corpus male se hēbat: ⁊ iā vniuersalit multas medicias offerebat medicus: ⁊ nihil pfecit: hñ aūt dixit q̄ multas medicinas obtulit qm̄ chronicā supposuit passionē: q: in acutis egritudinib⁹ vna ⁊ sola medicina si ptingit indigem⁹ pter breuitatē passionis ⁊ alteratiōis: in chronicis āt plurib⁹ indigem⁹: plurib⁹ āt dicit nō pirijs sʒ similib⁹ vez differētib⁹ in q̄titate: si. n. fuerit materia grossa: si ptingat oʒ offerre synapim: deinde calidiora sicut piper: postea ⁊ si sic nō iuueris aliqd calidius: sic igit̃ medic⁹ in chronica passione plurib⁹ vsus ē medicinis ⁊ nihil pfecit: dein de vsus est eo qd ab ipsis dī circulatio. † Circulatio āt ē: quādo

† Quid sit circulatio.

aliqs flebotbomat dietat purgat ⁊ alijs vtiᷓ medicinis: ⁊ si nihil proficit vt iterū flebotbomet iterū dietet ⁊ iterū purget: ⁊ iā hoc multotiens faciēs medicus nihil āplius egit ⁊ hec oīa fecit ḃm sciā: ⁊ nihil ociosū accipiēs. Quid igiᷓ oꝫ tunc facere ⁊ dicimus ꝙ aer est qui marie passionē opaᷓ: ⁊ oꝫ tunc pmutare ad ꝯriuz aerez: vnde dictū ē ad hy. in aphorismis: ꝙ oībus scđm rōnē opatis si nihil ḃm rationē fiat: permutare oꝫ ⁊ tunc ad ꝯriū deuenire: ⁊ bn̄ dixit ad ꝯriuz: sic eniz ⁊ in hꝫ patiente si calidus aer fuerit qui faciat passionē ad frigidū pmutare vnde ⁊ hy. dicit ꝙ oportet tunc a patria discedere: ⁊ sanitatē ex alio loco habere. Quidā aūt dicūt ꝙ nō simpliciter pmutationē aeris pcipit hy. discedere a patria: sed discedens moueaᷓ aut āmbulās in via aut in curru aut in equo feratur: ⁊ sic ex motione subtilieᷓ materia ⁊ dissoluaᷓ passio Ga. vero nō placet hmōi expositio: sed permutationez aeris dicit: qñ oportet permutari: igiᷓ si a calido aere patiaᷓ ⁊ est subtilis mā effectiua passionis: dicit ꝙ oꝫ grossuz aerez ⁊ frigidū inquirere ⁊ ibi manere: si vero a frigido aere patiaᷓ ad calidū tendere ⁊ ibi manere: ⁊ qđdā ꝓpter delectationē ⁊ solatiū egrediunᷓ a ciuitatibus hyppocraticus vero medic⁹ nō oꝫ his curare: sed de permutatione aeris: ⁊ hoc ē qđ dicit. Tertiā demutare ꝯnutrientē. Cum his aūt pdictis vt aliqđ humanū ⁊ religiosuz tibi dicam qđ hic dicit hy. Terrā demutare vt vadas ad tēpla ⁊ sacra. † Cum enim ars nō ꝓficit: tn̄ oportet spem salutis ponere in deo. 23

Nō qđ de pmutatiōe aeris dicat

† Cū ars n̄ ꝓficit tn̄ oꝫ salutis spē in deo ponere.

nutrientē in plixis passionibus. terrā demutare ꝯnutrientem.

DEbiliora nutrimēta modicā vitā habēt.

PRuritū in auribus retro venas īcidere.

LIbido a flegmate egritudinum ꝓ freutrea.

AD aliū ḃmonē transfert se hy. ⁊ qđ dixit. Debiliora nutrimēta que parū nutriunt sicut caules: ⁊ que nō habēt multā ⁊ grauē qualitatē sicut succus ptisane: quēadmoduz ⁊ fortia nutrimenta dicimus aut multū nutrientia tanꝙ testiculi gallorum ⁊ oua galline ⁊ porcine carnes: aut hn̄tes grauē qualitatē sicut synapi aut piper. Hec aūt debilia nutrimēta: qdam intelligūt facientia supfluitatē aut modicū nutrictia: hec. n. facile digerunᷓ ⁊ discedunt ⁊ modicā mansionē hn̄t in vētre quā mansionē vitā noīat hy. Sed hoc quidā dicūt indignum esse itentione hy. qđ bn̄ digeriᷓ vitā denoīare: vn̄ qdā pmutāt scripturā ⁊ vbi sunt nutrimēta: corpa scribūt dicētes: ꝙ corpa hn̄tia debilē virtutē sunt modice vite: q vo habēt fortē vtutē sunt longe vite: falsuz aūt ē hꝫ. † Nō. n. ḃm virtutez ꝯstruitur tp̄s vite: vnde historizatur ab aristo. ⁊ ab alijs phis: ꝙ peste superueniente: q quidē habebāt fortez virtutez moriebanᷓ: qui vero debilem saluati sunt: manifestum igitur ꝙ mensura vite ordinata est desuper. 24

† Tp̄s ⁊ mēsura vite nō ḃꝫ virtutē ꝯstituitur sꝫ supi⁹ ordinata ē

PRuritus aūt dicit: aut laboriosas egritudies: aut discursionez oculorum gali. aūt distinguit ⁊ pruritū vocat discursionē cruriū ḃm primā ꝯiunctionē que est iuxta hisciaz: ⁊ oꝫ nos scire: qñ hoc possum⁹ lucrari ⁊ ex hoc ḃmone: qñ nescimus qđ dicit qđ. n. dicit si fiant pruritus: sicut dictū ē i libro de aere locis ⁊ aq. oꝫ incidere venas que sunt in aurib⁹: ⁊ qlis est coīo auriū: ⁊ que est iuxta hisciam ꝯiūctio post hꝫ āt neqꝫ sūt circa aures magne vene: sed fuliginosa vasa: si vero ⁊ sunt non super auribus sunt: sed sub auribus he vene. 25

LIdicistis. n. quid est libido: videlicet coitus q est in afrodisijs: hmōi āt coitus vitupare qdē: aut calefacit: aut infrigidat: ab oibus aūt ꝯcediᷓ: ꝙ desiccat: si egressus spmatis fiat: ⁊ vitalis fortitudinis emissio: qđ igiᷓ dicim⁹: qñ ⁊ calefacit ⁊ infrigidat sꝫ ḃm qualitatē calefacit: vn̄ videmus qñ in hac motiōe ⁊ calefactōe calidius fiat corp⁹ ⁊ acutius: exinde ⁊ sanguis egrediᷓ: ḃm vero essentiam infrigidat egressione videlicet vitalis fortitudis ⁊ spmatis ⁊ multa emissione: hy. itaqꝫ ad qualitatē respiciens dixit: qñ libido dissoluit egritudines que sunt a flegmate in subtiliando materiaz: verūtñ nō oꝫ ꝯtinue hac libidine vti: qñ frigidus efficiᷓ corp⁹ ⁊ cū his ⁊ aliud flegma generat epicur⁹ āt remouꝫ oēꝫ ꝯiūctionē sicut phs remouit nisi cū expedit oꝫ vti ⁊ ait hy. neqꝫ nimiū repletus neqꝫ nimiū euacuatus. 26

De nocumēto coit⁹

UAlidos cibos dicit hic qui habēt validā qualitatē: sicut piper ⁊ synapi ⁊ hmōi: calidos ventre vero nō q habēt ḃm naturā calidū ventrem sꝫ q hn̄t ex naturā calidā qualitatē in ventre: in his aūt graues cibi sicut pip ⁊ hmōi oblata pturbationē faciunt ⁊ motionē in ventre additiōe caliditatis: ⁊ sicut dictū est in libro de regimēto: malū efficiunt: qdam āt huic sermoni ꝯsequentē adiciūt: nigre colere esse hoc qđ dicit qñ hi cibi nō soluz perturbatiui sunt vētris sꝫ nigre colere: ⁊ ipē qdē de difficilia oīuz humorum mētionē fecit: tu vero dic venenosuz humorē ⁊ viridē. 27

Ualidi cibi calidos vētres perturbant.

CAlidis vētre validi cibi ⁊ potus pturbatiui.

NIgre colere isimul sanguinis fluxus.

SUperauctiles morbos ꝯiunctio infrigidat.

FRigiditas aque iuxta ventrem indurat.

HEllebořum bibente cito purgat si vis lauare

QUalit āt ꝯstruaᷓ: nigre colere: cū supiori dictū ē: quō vo cū inferiori dicendū: attñ dicam⁹ primo qđ ē emorrois. † Emorrois ē apitio venarum q sūt circa anū: hꝫ āt fit aut ꝑ hūorē aut mordicatiuū aut iferi⁹ tēdētē cū grauitate qlis ē melācholic⁹ hu. ⁊ flegmatic⁹ vn̄ apponere oꝫ sermoni a ꝓpōnez: ⁊ dicere ꝙ passiōes supueniētes a nigra colera: emorrois dissoluit āt melācoliā qrtanā ꝯstrigit āt ⁊ spatū cancrū ⁊ elephantiā: bn̄ āt dixit spatū qñ si iminet cācer aut elephātiā: nō curatur ⁊ ꝙ melācoliaꝫ dissoluit hꝫ passio: historizat gal. qñ i melāconia puenit emorrois ⁊ dissoluta ē passio deiñ ꝯstructo fluxu sāguis redijt melācolia: sūt āt dicit hy. sanū ḃꝫ nāꝫ: qñ flux⁹ sāguis supueniētes oēs egritudies q sūt a melācholico hūore reducit ad id qđ ē ḃꝫ nām. 28

† Quid sit emorrois.

SUpauctiles morbos noīaᷓ hn̄tes ⁊ chrōicas passiōes aut a pueritia factas sicut melanconiā nephresiꝫ: magis āt in pueris lapidē in vesica aut epilepsiā. ga. vo dic: ꝙ magis de epilepsia hꝫ determinat. † Epilepsia. n. poti⁹ pueris supuenit: vn̄ ⁊ puerilis noīaᷓ: dꝛ āt ⁊ epilepsia ꝑ id ꝙ occupat actiones aīe: dꝛ āt ⁊ herculeu⁹ morb⁹: nō ꝙ herculi supueniret: sꝫ iexpugnabilis ē ⁊ inuictu⁹ sicut hercules: aut magn⁹ morb⁹: aut ꝑ magnitudinē sicut magna auis aut magn⁹ piscis: aut qñ magnū locū occupauit sicut cerebrū vbi ē rōnalis aīa: hāc itaqꝫ epilepsiaꝫ dicit ꝙ curat ꝯiunctio: curare āt ifrigidat dixit: ꝯiūctionē vo dixi nō verā ꝯiunctionē sꝫ tp̄s in q fit ꝯiūctio. i. iuuenilē etatē: qñ āt multa caliditas ē ⁊ dissoluit passionez: aut igiᷓ hꝫ dicas: aut ifridat dixit qre ledit: q. n. sunt ḃm naturā calida eē videnᷓ: q vo ex nāꝫ frigida: ledit. u. ꝯiūctio infrigidatione passionē augmentans. 29

† Nō hic ꝺ. noīb⁹ epilensie.

INdurare dixit retētionē vētris: ⁊ qdā dicunt ꝙ ifrigidatio ferᷓ ꝑ supficiē ad vētrē ⁊ efficit retētionē: ꝯ q̄s dicim⁹: pmū qdē ꝙ nō venit ifrigidatō ꝑ supficiē: qñ calorē naturalē extingueret si vo ⁊ pueniat debebat indigestionē efficere ⁊ diariā ⁊ nō ꝯstipationē vētris. Ad qđ nos dicim⁹: qđ dicit gal. ⁊ vt dictū est in aphorismis. Uētres hyeme ⁊ vere calidissimi sūt nā. † Hoc igiᷓ ⁊ hꝫ dicit ꝙ infridatio attingit cutiꝫ ⁊ icludit calidū vt ḃm rōnez fiat digō ⁊ tantā fieri digōez ꝙ vix egō egrediᷓ: aut hꝫ dicas aut ⁊ aliud. Dictū ē āt nobis ꝙ frigidus aer inducaᷓ ꝑ spirationē: ꝑ pulsuꝫ ꝑ anū: mlᷓtotiens igiᷓ inducta est frigida qualitas ꝑ anū ab aqua frigida: aut ⁊ vino quodam lota: ⁊ exinde lacertus constrictorius cōstrictus est: ⁊ constipationem fecit vētris: hic est lacertus aut ab infrigidantibus aut ab acutis ꝯhiᷓ ⁊ minus efficit ventrem egere: motuꝫ igiᷓ minorē: ventris duriciem dixit. 30

† Quō frigiditas ꝑt esse causā digōnis.

Hic aũt ꝺ purgõne determiat: qꝺ aũt dixit de helle boro dicas de ſcamõea ⁊ de agarico ⁊ alijs pur gatiuis: qd aũt intẽdit: ⁊ dicim⁹ ꝙ ſi debes da re purgationẽ oꝫ ſubtiliari materiaꝫ ⁊ fluxã facere ſicut dictum eſt in aphoriſmis. 31

Intrinſec⁹ qdẽ ꝑ ius in q̊ ſit anetũ petroſellinũ ⁊ huiuſ talia ꝑ q̃ ſbtilia tur mã: exteri⁹ ṽo ꝑ balnea hũe ctãtia corp⁹: nõ aũt dixit ſic qdaꝫ cogitant ꝙ poſt purgõez aut in ip̃a purgõe des comedere ⁊ des balnea: h̃.n. nõ oꝫ facere niſi qñ corpus eſt ſiccũ. ↑qñ ſi ſuẽit ple ctoricũ corpuſ ⁊ balneam⁹: ma gis poti⁹ reuma tizam⁹ mẽbra: nec qñqꝫ ⁊ cibũ offerim⁹ p⁹ pur gatõez: qñ debe m⁹ dare purgõ nẽ: ſic.n. in ſicco ſtõ ſiccũ ptiſan

Femina vel comedere.

Luxus ⁊ itrinſecus extrinſecus.

Sanguis i ſõno itror ſus recpti magis.

Rigor a ſuꝑiori ven tre: ignis vero ab in feriori magis.

Attractio pulmo ſic cus: cauma ſuꝑuacu um gracilat ſõnus multus.

Frigidiſſimus cibuſ lenticule miliũ chen tri cucurbite.

Ulcera apponũtur ⁊ excoriũtur ſi ĩpur gatus exñs labora uerit.

añ purgõez offerim⁹: qñ ⁊ hũectatõ ſucc⁹: ⁊ hꝫ qdã hñ expurgatiuũ ſi ⁊ h̃ idigem⁹. Si ṽo fuerit calida mala cõ plexio in ore ſtõi: tũc aquã miſtram⁹: vt ineq̃litate exti guat: ⁊ purgatõ fiat aptior: ⁊ h̃ ẽ qꝺ dicit hy. 32

Dictũ ẽ aũt h̃ ſuꝑi⁹: ꝙ ĩ vigilia extriſec⁹ circa ſupfi ciẽ fert mã ⁊ nãlis calor: i ſõno ṽo itrorſus cir ca ꝓfunditatẽ: ſanguinẽ aũt dicit h̃ nãlẽ colorez. 33

Mirabilis ẽ h̃ ſmo: vel indiget diſtintiõe ſuꝑio rẽ aũt qñqꝫ dicit vẽtrẽ q cibos recipit iferiorẽ aũt ꝯcõuitatẽ iteſtinorꝫ: qñqꝫ aũt ſuꝑiorẽ vẽtrẽ dicit q ẽ cerebri: inferiorẽ ṽo q ẽ pectoris: h̃ aũt ſuꝑiorẽ vẽtrẽ dicit illã q ẽ ſtõi: inferiorẽ ṽo inteſtinorꝫ: ⁊ qd dic̃: ꝙ cõ tinet co.ru. ⁊ ſuꝑi⁹ ⁊ iferi⁹ ⁊ ip̃a mouet ⁊ motiõe ⁊ mor dicatiõe rigorẽ efficit: exñ ⁊ febrẽ: ſꝫ qñ os vẽtris ſen ſibliu⁹ magis eſt ꝓꝑ copiã neruorꝫ: inteſtina ṽo nõ hñt multũ ſenſuꝫ: ꝓꝑ hoc dicit rigorẽ qdẽ ab ore ſtõachi ſuꝑ uenire: febrez vero ab inteſtinis. 34

Durſũ de ꝑipleumonica paſſiõe mẽtionez facit: qd aũt dicit attractionẽ: qdã exponũt ⁊ dicit ſpi rationẽ q̃ ẽ ſꝫ nãꝫ: q̃ diuidit ad inſpirationẽ ⁊ reſpira tionẽ ⁊ reſpiratõ qdẽ ex̃ ducit fumoſas ſuꝑfluitates: in ſpiratio ṽo exſiccat ⁊ viuificat calorez nãlẽ. Quidã aũt dicũt attractiõez reſpiratõez q̃ ẽ ex̃ nãꝫ magnã denſam ⁊ celerẽ q̃ fit in q̃litate magis calida dñante: h̃ eſt ṽa ex põ de hmõi .n. mala cõplexiõe mẽtiõem facit: vñ dixit cauma: dixit aũt ⁊ gracilat: h̃ aũt nõ dicẽt ſi intelligeret de calore nãli: q̃re aũt de ſola reſpiratiõe facit mentionẽ: ⁊ ñ de inſpiratiõe: ⁊ dicim⁹ ꝙ ſic breuiloqu⁹ h̃ fecit dimit tẽs te ⁊ inſpiratiõez ſbintelligẽ: aut de nobiliori cõme morat: nobilior aũt ẽ iſpiratio expiratiõe: aut q̃ q̃litas ẽ ĩminẽs: vbi aũt q̃litas ibi iſpiratio: magis aũt igrit: vbi ṽo mã mlta ibi expiratio ꝓꝑ inſpirationẽ fumoſarꝫ ſu ꝑfluitatum ꝓꝑ qd aũt ſolũ de pulmone mentiõem facit: aut ſic breuiloqu⁹ ꝑcipiens nos ſbintelligẽ ⁊ cor: aut vt demõſtret paſſionez maximã eſſe: qñ nõ iã pulmo q ſic hñid⁹ ſicc⁹ fieret: aut dicas ⁊ aliud ꝙ inſpiratiõis qdẽ pulmo ꝑm⁹ recipit: ſcðo cor reſpiratio ṽo q̃ eſt ꝑ aterias ꝑmo qdez cor ſcðo pulmo recipit: ⁊ ꝓꝑ h̃ de reſpiratio ne cõmemorãs de pulmõe mentiõez fecit: ſicut ſi ꝺſpi ratione q̃ eſt ꝑ arterias ſi faceret mentionez: cor ꝑordina ret: ſuꝑuacuũ aũt: qdaꝫ aũt huic ſmoni addũt ⁊ dicũt: ꝙ cauma ſuꝑuacuũ: vel intelligibile nõ inuenit: ſꝫ rõnẽ: qd aũt ẽ ꝙ dicit: graciliat ſõn⁹ mlt⁹: igit adijciendũ eſt inferiori ſmõi qd igr̃ itendit. ↑Et dicim⁹ ꝙ ſi fecerim⁹ ſõnũ in corꝑe nõ nutri to ⁊ vacuo: tũc tendit in ſõno calor nãlis ad ꝓfũditatez ⁊ defi ciens cibo debilis fit ⁊ frĩd⁹ ⁊ ſbtilis exñ nõ nutrit ſꝫ graciliat ſeip̃ꝫ: ſic ⁊ in exteriorib⁹ ignis niſi tꝑe ꝑmo nutriat ex lignis: ñ calefacit vicina loca: hñ aũt dixit: mult⁹ ſõn⁹: qd n. qñ inuenit modicũ cibũ nãlis calor: ⁊ mo dic⁹ fit ſõn⁹ ⁊ nutriunt mẽbra q̃uis ſit modic⁹ ſi ṽo cib⁹ nõ tribuat: et mult⁹ ſuꝑueniat: tunc graciliat ſõn⁹ mẽbra ꝓꝑ h̃ dicit: ꝙ oꝫ efferr̃ ciboſ añ ſõnos: qꝺ ⁊ ſuꝑi⁹ di ctũ eſt: labor cib⁹ ſõnus viſceribus. 35

Femina capra ex elaterio ⁊ cucumerem agreſtez comedens purgatio pueris.

Ex calido nutrimẽ to infrigidatio itrin ſecus laborꝫ extrin ſecus ſolis calore ſenſibilis tꝑe eſtiuo ꝯtrario aũt ꝯtraria

Cibi hi quidez velociter tenentur hi vero tarde.

Carnes tra hũt ⁊ ex vẽ tre iterius et exteri⁹ mani feſtũ ſenſui ⁊ inducen tes ſpiritũ ⁊ educentes ⁊c.

De fridis aũt ci bis facit men tiõez. ſ. legumib⁹ ⁊ ole rib⁹: ⁊ leguminũ qdez exẽplũ eſt lenticule: ⁊ ci borꝫ frumẽtariorꝫ mili um olerũ ṽo cucurbita: qd ẽ aũt ꝙ dicit. Fridiſ ſim⁹ cib⁹: nõ debuit di cẽ fridiſſim⁹ ſuꝑlatiue: ſꝫ fridũ: de fridiſ.n. mẽ tionẽ facit ſꝫ nõ ꝺ fridiſſimis ⁊ recipit exẽplũ leguminũ lenti culas frumẽti aut miliũ: olerũ cucurbitã. †Etenĩꝫ miliũ ꝺſiccat ⁊ ifrĩdat ⁊ lenticule: lenticule ṽo ſq̃moſũ hñt ripticũ ṽtutꝫ: fari na ṽo ⁊ qꝺ eſt interi⁹ frigidã ⁊ ꝯſtipatiuã: vel dicit ga. ꝙ facit q̃litatez ⁊ reſuſcitat: q̃litatẽ aũt facit aut ſꝫ quãdã q̃litatez: aut ĩ frigidatõez ꝯcludit nãlez calorez: ⁊ ſic efficit digõez. 36

Dicit h̃: ꝙ ſi eſt corp⁹ nõ purgatũ nõ oꝫ exercitũ dare ei in motione ⁊ caliditate: ſiqdez eſt ſbtilior mã efficit ex ãthimata: ſi ṽo eſt groſſa efficit opilatiõez ⁊ fert ad mẽbrꝫ nobi le multotiens: ſꝫ ꝯſidera ꝙ ſiquidẽ ẽ ſolũ ſbtilis mã hñ ꝯſue ta efficit vlcera: ſi vero ẽ cũ acumine male ꝯſueta efficit vlcera ⁊ tende aũt qd fit ꝑ illo ꝙ efficit noĩauit: non.n. vlcera ſunt q̃ ap ponunt ſed materia que vlcera efficit. 37

Conſidera hy. h̃ tibi dic̃: ꝙ de mulierib⁹ ⁊ viris men tionẽ fecit: ⁊ volum⁹ pueros curare: ⁊ ſi mlta ẽ mã i pue ro: ⁊ nõ patit helleborꝫ aut ſcamoneã aut aliqd purgatiuũ: qd oꝫ facere: ⁊ ſiquidez lactat: mr̃i ſue oꝫ dare electeriũ: qꝺ eſt cucu mer ſiluleſter: ⁊ ex h̃.n. efficit lac nutriẽtꝫ puerꝫ laxatiuũ ⁊ pur gat puer ſine macula: ſi ṽo non ẽ lactens ſꝫ mouit a lacte abſti nens: tũc accipe caprã q̃ comedat ſcamoneã aut cucumerẽ ſilue ſtrez ⁊ huius accipe lac ⁊ da puero ⁊ purgat: ⁊ ꝯſidera exinde ꝙ non ſoluꝫ cibus patitur in nobis ſꝫ agit in corpore: ꝙ.n. agat manifeſtũ eſt ex eo ꝙ ꝯfortant virtutes qꝺ aũt patiat: manife ſtat ꝑ ſiccũ vbi quidẽ mortale exñs vbi odoriferũ terre ſm q̃li tatem terre in qua naſcitur. 38

Extrinſecus ſolis calori ſenſibilis tꝑe eſtiuo: ꝯrio aũt ꝯ ria qꝺ in calido: quidã cuꝫ ſuperiori ꝯſcribunt: ꝙ oꝫ te pido aut modo emũcto lacte ⁊ calido exiſtente vti: quidã autez cuꝫ inferiori conſtruunt: ⁊ in calido dicunt. i. in calida mala cõ plexione in hac igit oꝫ dici ⁊ exterius ⁊ interius infrigidare: in terius quidez ꝑ frigidos cibos: ſed vt actione frigidos ſicut a quã: aut virtutez habentes infrigidandi ſicut lactuce exterius vero quidã dicunt ꝑ ſolez caliditatez ⁊ cooperimentũ: vt h̃ mõ accenſio euaporet ⁊ infrigidet ꝓfunditas aut igit h̃ dicas: aut dic ꝙ de his reminiſcitur dicens ſi calida diſtẽperantia accipia mus ſolem aut velamina ⁊ reliqua talia non proficimus ſꝫ po tius ledimus: oꝫ igit ⁊ exterius infrigidantia accipe infrigida vero diſtemperantia caleſacientia.

Manifeſtus eſt hic ſmo: dictũ ẽ.n. ꝙ debiles cibi non mo rantur multo tꝑe in ventre: fortia vero ⁊ nutrientia moratur.

Explicit quinta particula. Incipit ſexta. x

↑Nõ ꝙ ſõnus in corpore vacuus debilitat ⁊ infrigidat.

↑Qñ dẽat ꝓcedi balneũ in fluxu.

† Nota de lenticulis ⁊ milio.

Spiratio diuidit in iſpiratõez ⁊ reſpiratõnem.

qualr purgãdus ſit puer lactãs

Poſtq̃ determinauit hy. q̄ntā particulā p̄ītiſ negocij: in qua dedit nobis plura documenta naturalia ꝓgnitiua ⁊ medicinalia ꝯſequenter intēdit determinare ⁊ ſextā particulā. Et incipit p̄mo determiāre de nā ⁊ de opibus eius. Et ſciendū ꝙ carnes dicit nō ſoluꝫ carnoſuꝫ genus lacertoꝝ: ſed ⁊ oīa alia mēbra mollia eteni ⁊ venas ⁊ arterias ⁊ oīa huiuſmodi mēbra carnes appellat. † Dicit itaqꝫ ꝙ hec mēbra nutriunt̃ ſꝫ nō nutriunt̃ abſqꝫ attractiua virtute: ⁊ ſiue ſit in nobis attractiua v̄tuſ ſiue nō: ⁊ q̄uo agat nāle negociū ē: ⁊ de his efficit doctrinā: ⁊ volo nūc hic ingrēre: vt illud qđ eſt ex intentionē de itentiōe faciā

† Nutricatō abſqꝫ attractiua fieri non pōt

In calidioribus venis: ſanguinis multitudo ſubleuat cauſonides ⁊ ꝯfeſtim expellit. Quibus pinguis quidē colerā rubeā ſanguis vero nigram.

Ratione memoria odoratu ⁊ aliis: ⁊ fame organoꝝ ſtudium labores balnea cibi potus ſomni libidines: omnia menſurata.

† Hoc aūt ꝯuenit ſcire: ꝙ mēbra attrahūt aut nāliter aut ex neceſſitate: ⁊ nāliter qdē: ſicut cū opus ē vt nutriat̃ corp⁹: ⁊ tunc offerunt̃ cibi: hi aūt cibi digerunt̃ in ſtō: poſtea trahunt̃ p meſaraicas venas ad epar ⁊ ibi alterant̃ in ſanguinē: ⁊ ſic traducūtur p venas ad totū corpus. Multotiēs āt fit euaporatio ⁊ attrahit ſuperficies ex mēbris adiacētib⁹ humiditatē: ⁊ h̄ iterꝫ a p pings: ⁊ ſic fit quouſqꝫ attingat ep: poſtea ep attrahit a venis meſaraicis: ⁊ he a ſtō: ⁊ ſtōach⁹ ab orificio ſuo: ⁊ ſic fit appetit⁹: aliquotiēs āt ſtōachus qdē indiget: ep vero hꝫ multū nutrimētū: ⁊ tūc ep nō attrahit a ſtō: ſꝫ ſtōach⁹ ab epate: ⁊ eniꝫ ꝙ debili⁹ eſt multotiēs forti⁹ efficit̃ quodā forti: ſicut. n. ſiqs exiſtit in iuuenili etate: indiget nutrimēto: ali⁹ vero exñs in ſenectute abundat multo nutrimēto: ⁊ iuuenis accipit a ſene cibū: ſener vero dat ei: ⁊ fit iuuenis tūc debilioꝛ ſene: ſimilr̄ ⁊ in mēbris ſtomach⁹ q̄ q̄dā cibū tradit oīb⁹: nūc fit recipiens: hoc itaqꝫ dicit violentū eē nutrimentū pp attractiuā v̄tutē: nō. n. pp violentiā vacui: ſi. n. pp vacuū attraherēt attrahētia intantū ōberent attrahē q̄uſqꝫ ipleret̃ vacuū ⁊ nunq̃ fieret corpus plectori cū ⁊ egritudo. Et ſciendū ꝙ q̄ attrahunt̃ violētia vacui: nō ſolū ſm nām ſunt: ſꝫ ex nāꝫ: quotiēs qdē. n. lapis a ſupiori fert̃ ad terrā ⁊ non ſm nāꝫ attrahit̃ ad inferi⁹ violētia vacui ad terrā tanq̄ appetēs ipſaꝫ: vt ad ꝓpriā m̄reꝫ capientē totalitatē. Si vō ad ſupioꝛa tendat violētia vacui: q̄ñ ⁊ ipſa terra multotiēs pp vacuū trahit̃ ad ſupioꝛa: tūc extra nāꝫ fit ipſa motio: ſꝫ poſtq̄ hec dixim⁹ veniam⁹ ad ꝓpoſitū: hy. n. attractiuā v̄tutē dicit q̄ ē ſm nām: nō dicit. n. ipſaꝫ q̄ ē violētia vacui ⁊ qd dicit hy. q̄ñ carnes attrahūt ex vētre ⁊ interius ⁊ exterius: ex vētre nūc non dicit ex ſolo ſtō: ſꝫ ex vētre dicit ex oī ꝯcauitate ⁊ ſtomachi ⁊ venaꝝ ⁊ arteriaꝝ: ⁊ q̄uocūqꝫ interi⁹ fiat attractio iā dictū eſt ꝙ mēbroꝝ attrahentiū nutrimētū ex vaſis. Exteri⁹ vō q̄uo dicit fieri attractionē: aut q̄ñ ⁊ ſupficie adiacentia mēbra attrahunt q̄ñ ꝓpter inſpirationē ⁊ ꝯſtrictictionē arteriarū inducit̃ ab exterioꝛi frigidus aer q extinguit calidā ineq̄litatē q̄ ē in nobis: ⁊ ꝯfortat caloꝛē naturalē: ſicut ⁊ aſclepiades opinat⁹ ē ⁊ Eraſiſtrat⁹. † Hi. n. dicebāt ꝙ inductio ſpūs fit p multas ꝯſideratōes: aut ꝙ materia fiat nālis ſpūs vitalis ⁊ aīalis. Secūda ꝯſideratio eſt: aut q̄ñ inductio ſpūs fit vt reſtringeret caloꝛē nāleꝫ ⁊ ꝯfortet vitalē virtutē. Tertia ꝯſideratio: q̄ñ īductio ſpūs fit ꝓpter pulmonē: multotiēs. n. groſſus hūoꝛ continet̃ in eo ⁊ ꝓpter huius īſpirationē ſ̄tiliat̃ iſte humoꝛ. Quarta ꝯſideratio eſt: q̄ñ motio excitat ocioſuꝫ. Sic igit̃ ⁊ h̄ fridus aer iteri⁹ ſpūs excitat mēbra: ⁊ defluētia ⁊ ſopita fortificat. Diſcordāt aūt Eraſiſtrat⁹ ⁊ Aſclepiades adinuicē q̄ñ qdē aſclepiades dicebat inductionē ſpūs fieri ꝓpter ſpūꝫ aīalē: eraſiſtratuſ do pp vitalē fortitudinē. Nos āt dicim⁹ ꝙ collat̃ illoꝝ rōnib⁹ adinuicē ⁊ vera ⁊ ꝯſona inuenit̃ opinio: etenim pp vtraqꝫ fit inductio ſpūs: veni aūt ſpūs ⁊ primo excitat vitalē virtutē poſtea ſic aſcendit: ⁊ ethereus ⁊ ſplendidus fact⁹ aptus efficit̃ ad ſplendoꝛē rōnalis aīe: ⁊ hec quidē de inductiōe ſpūs d̄ eductiōe vō nihil dixerūt. Nos igit̃ dicim⁹ ꝙ eductio ſpūs fit vt fumoſe ſupfluitates q̄ ſunt in nobis egrediant̃: ⁊ hec hꝫ p̄ſens intentio. Carnes trahūt. Dictū eſt aūt nobis q̄ñ nālē virtutē hic dicit hy. attractiuā ⁊ ꝙ eraſiſtratus ⁊ aſclepiadeſ deſtruxerūt nāles virtutes. Sꝫ oꝫ nos ſcire ꝙ magis eraſiſtrat⁹ vituperanduſ ē q̄ aſclepiades: q̄ñ aſclepiades qdē ꝓꝑe opinioni intēdēs ꝓpoſuit deſtruere nālē v̄tutē: ⁊ pp hoc nāles virtutes nō ꝯcedebat eē: eraſiſtrat⁹ vero nāꝫ ſupponēs virtutes ipſius deſtruit. Et iteri⁹ ⁊ exterius. Didiciſtis. n. q̄uo fit attractio ⁊ iteriuſ ⁊ exteri⁹. G. vero in ꝓpria hyſtoria credit ſmoni ꝙ attractio fit ab exterioꝛib⁹: ſicut. n. qdaꝫ ābulās in ſole ⁊ deſiccatuſ balneat⁹ eſt: ⁊ in balneo hūectatū ē coꝛpus: ⁊ ſitis huic ſupuenit ꝓpter eſtū: ⁊ diſſoluta ē in balneo ⁊ vnde hoc ꝯtingit: ⁊ manifeſtū ē ꝙ vaſa appetitiua attraxere hūiditatē balnei ad ꝓfundū: rarificatis. n. poꝛis ex caliditate niſi velimus dicere ꝙ hūiditas balnei nō ꝑuenit ad ꝓfunditateꝫ: ſꝫ q̄ñ humoꝛ q erat extriſecus: diffuſus ex caliditate balnei: ⁊ hūectauit appetitiua vaſa ⁊ ſitis ceſſauit. Ex his igit̃ habes ꝙ nō ſolū ſpūs iducit̃ ex iſpiratiōe ⁊ ꝯſtrictione arteriaꝝ: ſꝫ ēt hūiditas ſicut declarauit nobis teſtimoniū huius ſmonis: māifeſtū ſenſui. Quidā āt libꝛoꝝ hn̄t ſenſui in datiuo caſu quidā autē ſenſus in noīatiuo. Quidā. n. ꝯſiderātes ſoleciſmum eſſe in noīatiuo: datiuū poſuerūt: q̄ſi di. manifeſtū ē ſenſui: qdaꝫ aūt. Senſus ſcribunt in noīatiuo dicētes: ꝙ ſenſus faciet tibi hec manifeſtuꝫ eſt. 2

† Nutricatio non p̄t abſqꝫ attractiua v̄tute fieri.

Nō q̄uo ſiat attractio p inferius aut p exterius.

Que violētia vacui attrahunt̃ ex nāꝫ moueri dicat̃.

† Nō opiniones m̄ltas de inductione ſpūſ

Qualr̄ eraſiſtrat⁹ ⁊ aſclepias virtutes nāles d̄ſtruxerūt

Quidā āt dicūt ꝙ hic ſmo alius ē a p̄dicto dicūt eniꝫ ꝙ vult h̄ oꝛiam dicere tertiane: q̄ñ tertiana aut extra vaſa fit ⁊ putrefit ⁊ ē deficiens aut intra vaſa: ⁊ appellat̃ cauſon: nos vero dicim⁹ ꝯtinu⁹ ē h̄ ſmo p̄dicto: in illo. n. de inductiōe ſpūs fecit mentionē hic āt ⁊ de eductiōe ipſius intēdit: ⁊ qd ē ꝙ dicit calidioꝛē venā: ⁊ dicim⁹ diſpatū qđ hn̄s calidā ineq̄litatē venā intelligit arteriā ſicut alibi dixit. Si vene q̄ ſunt in tēpoꝛibus pulſant. Quid āt ē h̄ qđ dicit h̄: ⁊ dicim⁹ ꝙ in arteria fit ineq̄litas: ⁊ diſſpatus fit ſāguis calid⁹ q eſt in ea: ⁊ exinde multa fumoſitas cōtinet̃ indigeſtamā q̄ eſt in ea ⁊ īfirmata alteratiuā ⁊ tūc excitat̃ expulſiua ⁊ expellit ⁊ remouet hāc fumoſitatē: nō. n. ē inconueniēs alteratiua infirma exñte: expulſiuā forte eē: et ꝯſidera q̄uo ſignificatiuis dictōibus vtit̃ hy. Dicit. n. ꝙ ⁊ ꝯfeſtiꝫ expellit: fit āt hmōi fumoſitas h̄ mō: multotiēs. n. multitudo ſanguinis ꝯtinet̃ in arteria: ⁊ ex hac multitudine ſubleuat ⁊ v̄: re gredit̃ ⁊ diſſoluit̃ calida inequalitas quā inequalitatē cauſonidē noīauit. † Dic āt rurſus vitupat̃ Eraſiſtrat⁹ iſte. n. dicebat ſanguineꝫ nō ꝯtineri in arterijs: ſꝫ ſpūꝫ ſolū ⁊ vbi mā icidit ad arteriā hāc remouet ad terminos arteriaꝝ ⁊ vbi ꝯſtrigit ⁊ efficit̃ apata: hy. vō dicit: ꝙ mā ꝯtinet̃: ⁊ ipā m̄ltotiēſ ſupabūdat ⁊ ex nāꝫ fit: q̄tiēs āt dico māꝫ q̄ ē in arterijs multā nō dico tantā quantaꝫ eſt in venis ſꝫ reſpectu ipāꝝ arteriaꝝ aut reſpectu ſubiecte virtutis. 3

Nō tm̄ ſpūs ſꝫ eſſe ſanguis dicitur arterijs in eſſe.

Uult p hec hy. ⁊ cās humoꝝ aſſignare ⁊ dicit: ꝙ colera ru. generat̃ ex pinguib⁹: ⁊ ipinguantib⁹ nigra vero co. ex ſanguine: ſanguis eniꝫ aut diſſpatus fit ⁊ furioſus ⁊ generat nigrā colerā aut groſſuſ ⁊ terrenus efficit melancholicū humoꝛē: ſemp. n. melācholicus humoꝛ ex groſſioꝛib⁹ hꝫ generationē.

Semp̄ melācholicuſ humoꝛ ex groſſioꝛib⁹ hꝫ generationem.

Hic āt ſmo nālis ē ⁊ ꝓnoſticus: ⁊ ſciaꝫ cognitionis oſidit. Sꝫ p̄mo volo dicē q̄uo ē nālis: oꝫ āt a ꝓpōneꝫ ꝯſtruere ſmōi ⁊ dicere a rōne a memoꝛia ab odoꝛatu. Et hic ſermo a q̄buſdā in tres diuiditur: a q̄buſdā vero in duas: ⁊ ad tres qdē iſta ē p̄ma ps. Rōne memoꝛia odoꝛatu ⁊ aliꝭ ⁊ fame. Secunda vero organoꝝ ſtudiū laboꝛes. Tertia: Balnea cibi ⁊c. Ad duas aūt diuidit̃ h̄ ſermo ſic. Prim⁹ qdē ē. Rōne memoꝛia odoꝛatu ⁊ aliꝭ: ⁊ fames organoꝝ ſtudiū: ſecūda vero. Laboꝛes balnea ⁊c. Incipiam⁹ āt a p̄mo: ⁊ oſtē

dimus q̃liter ẽ nãlis h̃ ſmo: intẽdit ãt h hy. ⁊ de aĩali bus virtutib⁹ mẽtionẽ facẽ ⁊ de ſenſibilib⁹: de alalib⁹ quidẽ vt oñantiũ exẽplũ accepit rõnẽ. ſ. itellectũ: ⁊ medici qdẽ cõplexionẽ dicũt eã ſeq: phi qdẽ dicũt: ꝙ rõnalis aĩa vtit̃ cõplexiõe tanq̃ organo: mentionẽ ãt fecit ⁊ de memoria: ⁊ ipſa. n. ꝑ cõplexionẽ agit ſic ⁊ fantaſia: didiciſtis. n. ꝙ memoria ꝑ ſiccã cõplexionẽ ſuatur: fantaſia vo ꝑ hũidũ. † Sẽſuñ vo accepit ex

P Er frigidior aer ĩ frigido tpe ⁊ in regiõe per calidior erit.

† Nota h̃ de odoratu

emplũ odorẽ ꝑcipiẽs nos ⁊ alioꝝ facere mẽtionẽ ex eo ꝙ medi⁹ ẽ viſus ⁊ audit⁹: aut qñ ipſe odoratiu⁹ ſẽſus vĩ aliq̃ mõ aĩalis eẽ ꝑꝑ id qd̃ nõ in ſenſibili mẽbro ẽ ſʒ in reſpirabilib⁹ cerebri q̃ ſunt in ſpẽ mãmillaꝝ: ⁊ ipẽ q dẽ de odore cõmemorat: tu vo ⁊ alios itellige: ꝑꝑ h ipẽ dixit. Et alijs de fame ãt mentionẽ fecit: vt iueſtiges vñ fit ipſa fames ⁊ appetit⁹: ⁊ qñ ꝑmus ẽ ⁊ ipſe appetitus actio nature ſm quã ⁊ ꝯtactus nobis fit in appetitu: ſm h̃ ⁊ aĩalis dĩ appetit⁹: organoꝝ vo ſtudiũ dicit q̃ñ ſanitatẽ organoꝝ. Et qd̃ ſupius dixit: defectiue ſtudiũ ſanitatis: irrepletio nutrimẽti: hoc ãt h latius intẽdit tradere dicit. n. ꝙ fit ipſa ſanitas organoꝝ ꝑ labores balnea ⁊ cibos: ⁊ vniuerſalit̃ oĩa ꝯſequẽtia: ꝑ labores quidẽ vt ꝑ exercitiũ euaporẽt ſupfluitates: balnea autẽ vt relique ſupfluitatũ q̃ nõ expurgata ſunt in exercitio vt in balneo euaporẽt ⁊ humectent̃ mẽbra deſiccata exercitio: cibos vero dicit vt nutriat̃ noſtrũ corpus: ⁊ ꝙ ãt cibi traditi nõ fiant ſicut lapis ⁊ gypſuʒ in nr̃o corpore ꝑꝑ hoc potũ appetim⁹ vt tanq̃ paſta fiat cibus qñ ãt ipſe cib⁹ nõ ſimilit̃ digerit̃ in vigilia ⁊ in ſomno ꝑꝑ hoc de ſomno cõmemorat. De luxuria. n. cõmemorat vt oñdat tibi: ꝙ nõ oʒ his vti neqʒ repletũ neqʒ vacuũ ſʒ neqʒ etiã ꝑ malã delectationẽ ſʒ ꝑ gnãtionẽ. Et ſciens nota: ꝙ ſpẽs poſuit: ⁊ ordinationẽ ſtatuit ⁊ quãtitateʒ cõmenſurauit: ⁊ ſpẽm quidẽ ꝓpter cõnumerationẽ horũ ſex. ſ. laboꝝ balneoꝝ ⁊ alioꝝ ꝯſequẽtiũ ordinationẽ aũt aſſignauit hoc mõ quantitatẽ cõmenſurauit ꝑ vnaʒ dictionẽ dicẽdo: oĩa cõmenſurata ſic. Sigdẽ igit̃ hẽs ꝙ nãlis ẽ h ſmo. Quõ ãt oſtẽdim⁹ ꝙ dat nobis cognitionẽ: ⁊ ẽ ꝓnoſticus: de rõne mentionẽ fecit vt ingras vtrũ alienat patiens aut dormit: de memoria vt ex ipa accipiam⁹ cognitionẽ ſic. n. multotiens aliqs hʒ leſam memoriã: ⁊ dicit deferas mihi hos vas: ⁊ ſtatiʒ obliuiſcit̃ que dixit: ab odore ãt cognoſcimus ex eo ꝙ odorabilia cogitat eſſe fetida. A fame ãt ſiue ſm naturã ẽ appetitus ſiue frigidus ſit humor q ꝯtinet̃ ⁊ caninus fit appetitus: ꝯſidera aũt artẽ. ga. vo potius dilectionem quã habuit erga hominẽ cũ. n. hy. hic de his ſex mẽtionẽ voluit facere: hec accepit ga. ⁊ fecit ſex libros d̃ ſanis. Ingſiuit. n. de laboribus. i. exercitijs: labores ãt h dicit exercitia. Ingrimus ãt in his q̃le oʒ habere exercitiũ oʒ. n. ſimilia facere: vt ſi totuʒ corpus volueris exercere vtere parua circulatione: ſi vero oculos lege: ſi vo manus ſcribe: ſi vero pedes ãbula: ⁊ iteꝝ inquirimus ſi cũ oleo oʒ facere fricationes ⁊ debẽt eſſe in exercitio aut ſine illo fricare ⁊ inquantũ hec expediũt fieri: hec oĩa inueſtigãs fecit primuʒ librũ. † In ſecũdo vero inueſtigauit de balneis: que ⁊ in magategni dixit: ꝙ q̃ttuor ſũt ꝑtes balnei: eſt. n. qd̃ eſt aeris: poſtea aũt qd̃ eſt aque calide aq̃: ⁊ tertiũ qd̃ eſt frigide: ⁊ q̃rtũ qd̃ ẽ fricationuʒ: et oʒ ingrere vtrũ corpus indiget euaporatiõe: ita ꝙ facias ipm̃ ſtare plurib⁹ horis: ſi vero hũectare in calida regiõe: ſi vo extinguere calidaʒ ineq̃litatẽ in frida: ſi vero hũiditateʒ vti fricatiõib⁹: multotiẽs. n. ad pedes volum⁹ attrahere mãm: ⁊ tũc vtimur denſis fricationib⁹ ſi vo nolum⁹ hoc facere ſʒ deſicare ſoluʒ ſimplicit̃ fricationibus: oʒ aũt ꝯſiderare balnea: vtrũ ſint aquaꝝ dulciũ vt dictuʒ eſt: aut nitroſa aut ſulſurea: aliquotiẽs ãt his indigemus: in tertio vero libro ingrit de cibis: aut hñ

De iuuamẽtis exercitij balnei ⁊ potus.

† Nota de q̃ttuor ꝑtib⁹ balnei

digeſtibiles ſunt: aut male: aut groſſi humores: aut boni: aut multũ nutrientes: aut paꝝ: ⁊ aut nutriũt ſolũ: aut medicine iuuamentuʒ retinẽt: in q̃rto vero ſmone de potib⁹ determinat: quidã. n. ſũt q oĩo nõ vtunt̃ vino qdã ãt vtunt̃ vino: ⁊ vino aut rubeo aut albo aut aliq̊ hmõi: ⁊ h̃ nõ ſolũ ſm differentẽ regionẽ ſcribit: ſed ſm differenteʒ etateʒ: ⁊ in his oĩbus diligentiam exhibuit ga. pueris eniʒ lactentibus lac damus ⁊ nõ vinuʒ: iuuenibus aũt vinũ ſenibus vero ⁊ multum vinuʒ. ↑ In quinto vero

D Olorũ proximũ vẽtreʒ purgare: ſãguis vero ventrẽ diuide

libro de ſomno inquirit: aut añ cibũ aut p⁹ cibũ fiat ſomnus: qñ in humidis nõ oʒ ſomnuʒ aſſumere neqʒ patientib⁹ ſtuporẽ ſed vigiliã: in calidis vero ⁊ ſiccis ſomnũ. itẽ ⁊ ſi p⁹ cibuʒ dormiat vt cibi nõ ſupnatent: ſʒ ꝑmo moueat̃ moderate vt cibus reſideat ⁊ ſtet in ſupficie: ⁊ nõ ſoluʒ hoc ſed vt caliditas maior efficiat digeſtionẽ: in ſexto vero inquirit de luxuria: ⁊ dicit ꝙ nõ oʒ poſt repletionẽ hac vti ſed poſt digeſtionẽ: qñ ad cruduʒ humorẽ ꝑmutat̃ nutrimentũ ⁊ oppilationes efficit ⁊ apoplexiã: in hac. n. mentione ⁊ ꝑturbatione mouent̃ oĩa mẽbra ꝑncipalia ⁊ nõ ꝑncipalia: mouet̃ aũt materia: ⁊ ipſa multotiẽs fert̃ ad cor: ⁊ efficit ſyncopim. ↑ Multotiẽs ãt ad cerebrũ: ⁊ efficit apoplexiaʒ: vñ ⁊ hmõi hyſtorie reminiſcit̃ gal. ꝙ vir qdaʒ poſt cenã repletus cibis iacuit cũ muliere ⁊ agẽs in ipſaʒ ſtati vehemẽter reſpirans mortuus ẽ ſicut mulier teſtata ẽ: ⁊ iam hec mulier deducta in iudiciũ accuſabat̃ de homicidio: q̃ reſpõdẽs negabat homicidiũ veꝝ negocij cauſam recitabat dicẽs: ꝙ ego nõ interfeci ipſuʒ: ſed poſt cibũ repletus cibis: ⁊ hñs rem mecuʒ apopleticus factus mortuus ẽ: ſup quo interrogati medici ſi põt hoc fieri: qui reſpondentes dixerunt ꝙ ſic: ⁊ mulieres a cruciaminibus liberarũt: ex his itaqʒ habes ꝙ nõ oʒ ꝑ malã ꝯcupiſcenriã vti libidine neqʒ in quolibet tempore ſed poſt digeſtioneʒ ⁊ propter generationem. Et hec omnia oʒ cõmenſurata agere: hec habet preſens intentio. 4

↑ Nota hic de ſomno.

↑ Nota de coitu.

S I bene recolitis multis modis excitans nos hy. docet nos curas: ſic igit̃ ſupius per calidã cõplexionẽ curãs per infrigidãtia vniuerſaliter: ꝯſequenter intẽdit hec ⁊ de ꝯ̃ria inequalitate curã aſſignare. ſ. frigida: ⁊ dicit: qñ hec ꝑ frigida curat̃: ſed quidã cõmentatoꝝ hic nõ intelligentes hy. dicunt: ꝙ ſi calida ineq̃litas eſt cũ frigidis curat̃: quõ poſſibile eſt ⁊ frigidaʒ ex eiſdẽ curari. Deridenti ſunt ãt iſti. ↑ Ignorãt eniʒ hi ꝙ duplex eſt ſpẽs curatiõis: curatio eniʒ aut ſm primã rõneʒ eſt: ſicut ꝯ̃ria ex ꝯ̃rijs diſſoluunt̃: aut ſm accidẽs: ſicut ſimilia ex ſimilib⁹: ſicut in ꝯgelatione dentiuʒ portulacã offerimus ⁊ in tetano aquã frigidã: de quo dixit hy. Eſt aũt ⁊ in tetano vbi ſine vulnere iuuene bñ carnoſo: eſtate media frigide multe aque infuſio: caloris reuocationẽ facit calida ãt imfundũtur hec oĩa. Sed ꝯſidera qñ nõ oʒ ad vnãquãq̃ frigiditatẽ fridis vti: vt hec nõ tẽdant ad ꝓfundũ ⁊ extinguãt naturalẽ calorẽ: ſʒ qñ vides ꝙ eſt aliqd ꝙ põt reſiſtere frigidati: ſicut hy. bñ carnoſo dixit: ſic ⁊ tu conſidera ſi fuerit patiens bene carnoſus: ſiue habuerit forteʒ virtuteʒ: ⁊ tunc offeras frigida: ꝙ. n. quidẽ opus eſt reſiſterie vt macreſcat profunditas. † Manifeſtuʒ ex auibus rapacibus: qñ in his nõ eſt multa diſtantia ſupficiei ad profunduʒ: ideoqʒ quideʒ in eſtate agreſtes ſunt ⁊ nõ bene venantes in hyeme vero quia frigiditas tendit ad profunduʒ: ⁊ has graciliat ideoqʒ ſicut graciles ſunt ⁊ facile ad man⁹ peruenientes: ⁊ hoc eſt quod intendit. Per calidior erit. Nuc ãt veniens galienus dixit: ꝙ ꝑpoſitio male preponit̃: nõ eniʒ intantuʒ calefacimus vt ad ꝯ̃riam veniamus qualitatẽ: ⁊ iteꝝ cogamur infrigidare: ⁊ iteꝝ calefacere: ⁊ ſic inueniemus telam penolopes texere. 5

↑ Nota de duplici ſpẽ curationis.

† Nota h̃ de auibus rapacibus

T Ranſfert ſe hy. ad alium ſermonem: mirabilis auteʒ eſt ⁊ medicinalis: ſed oʒ me preaſſumere quedaʒ: ⁊ ſic deuenire ad medicinam. † Qñ auteʒ de dolore mentionẽ facit inueſtigemus qd eſt dolor: ⁊ que ſunt mẽbra q̃ dolent ⁊ tertiũ vtrũ vnuʒ eſt efficiens mẽbrũ: vtrũ plura: ⁊ quartũ ſiue interius ſiue exterius: vltio vero dĩas hoꝝ. Incipiamus igitur a ꝑmo; dolor eſt ſenſus rei nocitiue: ſed ꝑ ꝑmũ ⁊ ſcdm̃ nobis viſi. n. dolor eſt ſenſus rei nocitiue: ⁊ manifeſtũ eſt ꝙ mẽbra ſen-

† Nõ qd ſit dolor et q̃ ſint mẽbra dolentia.

ſibilia dolent: verbi grã: carnes: nerui lacerti: vnde ⁊ oſſa ſicut
inſenſibilia patiunt̃ quidez: nõ tñ ſentiunt. Tertio aũt eſt in-
quirere: ſiue vna ſit cã efficiens dolorẽ ſiue multe ſ; hoc cũ quar
to capitulo appebit: quartũ .n. eſt ingrere ſiue interius ſiue ex
terius: ſi vero ⁊ interi⁹ ⁊ exterius ſint cauſe: manifeſtũ eſt ꝙ nõ
eſt vnũ ſ; plures: vñ dicamus hoꝝ exẽpla ⁊ exterioꝝ qdẽ exẽ
plũ ſit: verbi gratia nix:
ignis lapis: ſed lapis
aut obtundẽs ↄterit ſo
lũ aut acutus incidit ſi
militer ⁊ enſis diuiſiõe
efficit dolorez. S; ↄſi

re inciſione exuſtio: eſtus: in
frigidatio: ſternuatio planta
tarum humores ex quibus

dera hic ꝙ dolor iſte fiendoꝝ nõ factoꝝ eſt: inquantũ qdẽ enim
eſt enſis efficiẽs fiendoꝝ: dr̃ qñ mouet̃ vero enſis factoꝝ dr̃: ſi
vero dubitabit aliqs dicat: nõne poſt remotionẽ enſis nõ do-
let mẽbꝝ: audiat ãt a nobis ꝙ materia eſt q̃ poſterius fluit: que
dolorẽ efficit: qñ nõ enſis. Et hec ſũt exẽpla exterioꝝ: interio
rũ vero ſicut colera ru. eſt corroſionẽ agẽs: ⁊ tanq̃ acus pũgẽs:
eſt aũt ⁊ flegmaticus humor infrigidãs: ⁊ aſſimilat̃ niui: ⁊ ef
ficit dolorẽ. † Sed o; nos ſcire: ꝙ oĩa alia ſubita tranſmutatio
ne efficiũt infrigidatio vero multo tp̃e eget ad efficiendu; do-
lorez: ⁊ qd dicimus ꝙ nõ ſimpliciter ꝑpter repentinã trãſmu-
tationẽ efficit dolorẽ infrigidatio: ſed pp inequalitatẽ q̃ fit a ca-
lido ad frigidũ: ſcuit. n. nã in oĩ inequalitate pturbari ⁊ ledi: ⁊
hec ſunt de flegmate: melancholicus vero humor ꝑportionat̃
lapidi obtundẽti ꝑpter grauitatẽ: nigra vero colera ſi a ſangui
ne fit qñ hic ſanguis groſſior eſt colera rubea ⁊ ſuauior aſſimi-
milat̃ lapidi incidenti: ſi vero a colera rubea exuſta fit: aſſimila
tur gladio incidenti: ⁊ ſunt ꝑticulares cauſe dolorem agentes.
† Qñ ãt nõ o; nos de oĩbus ꝑticularib⁹ ꝑtranſire: igit̃ reduca
mus hec ad aliqua duo generaliora: ⁊ dicam⁹ ſic: ꝙ oĩs dolor
ſit aut pp repentinã mutationẽ: aut pp diſſolutionẽ ↄtinuita
tis qualitates qdẽ. n. pp repentinã mutationẽ efficiunt dolo-
rẽ: materia vero ꝑpter diſſolutionẽ ↄtinuitatis. Sed poſtq̃
cauſas dolorũ didiciſtis: veniamus ad vltimu;: ⁊ dicam⁹ dif
ferentiã hoꝝ doloꝝ. Dolor. n. ſupuenit aut ꝑpter qualitatez:
aut pp quãtitatẽ hũoris: aut pp aliquẽ tumorẽ: ꝑpter qualita
tẽ quidẽ: ſicut a calido in frigidũ fiat trãſmutatio: aut a frigido
in calidũ: aut a ſicco humidũ: aut ab humido ad ſiccũ: aut i ſen-
ſibus hoꝝ. † ꝙ aũt ⁊ ſiccitas põt facere dolorẽ manifeſtũ eſt ex
diſtẽſione cutis: ⁊ ſic quidẽ ⁊ qualitate: a quãtitate vero materie
queãdmodũ qñ multa exiſtẽs materia facit opilationẽ aut gra
uedinẽ aut aliquẽ aliũ hmõi dolorẽ: a tumore vero ſicut cu; fit
aliqs tumor recto inteſtino dolor ſupuenit veſice: ipſa. n. veſi-
ca depſſa ⁊ coãguſtata a tumore ſimul ⁊ dolet ⁊ retinet vrinam
ſimiliter ⁊ in mulierib⁹ tumore ſupueniente circa femur coan
guſtant̃ ea q̃ ſunt circa matricẽ ⁊ dolẽt: ⁊ ꝑpter hoc dicim⁹ ꝙ ⁊
a tumore ſupuenit dolor: fortaſſis aũt ⁊ ꝑpter diſtenſionẽ i tu
more eni; diſtenſio fit: ⁊ in diſtenſione hmõi dolor ſupuenit: ⁊
hoc eſt veꝝ ⁊ manifeſtũ: ſic eſt ſi fiat tumor infrigida mã: ipſa
frigiditas groſſiorẽ efficit materiã: ⁊ diſtẽdit cutẽ: ⁊ in diſtenſio
ne fit dolor. Habes igit̃ ⁊ ex his drĩas doloꝝ: ſed poſtq̃ ꝑdixi
mus hec: deueniamus ⁊ ad ipſas curas: ⁊ videam⁹ ꝑ hoc qd
dixit hy. vbi grã: ſi aliqd corpus patiẽs aut a quãtitate mate-
rie aut a qualitate: aut ab vtraq;: ⁊ ſiqdẽ eſt quãtitas debemus
flebothõare: ſi vero q̃litas purgare: ſi vero vtrũq; ⁊ flebothõa
re ⁊ purgare. † S; inueſtigemus modũ flebothõie ſiquidem
eni; ſupuenit dolor capitꝫ pp multitudinẽ ſanguinis: tũc o; i-
cidere venã que venit a muſculis ſcapulaꝝ. Si vero pleureti-
ca diſpõ ſit a multitudine ſanguis tũc illa q̃ ẽ in aſcellis: ſicut di
ctũ eſt in regimẽto acutoꝝ: ſi vero neuphretica diſpõ ẽ: tunc ici
de venã que ẽ in tibia. In mulierib⁹ vero ſi retẽtio menſtruoꝝ
fit: tunc incide venã que ẽ in nodo: ⁊ vniuerſaliter ſemꝑ adia
cẽtes venas incide: ⁊ hec quidẽ ſi quãtitas fuerit ſupabũdans:
ſi vero eſt q̃litas: tũc purga: ſ; ⁊ tũc ꝑ ↄueniẽtia mẽbra: verbi
grã ſi ẽ q̃litas in inteſtinis: tũc ꝑ inferiora efficies purgationez
ſi võ in pectore: ꝑ tuſſientia ⁊ expuẽtia: ſi võ i ore ſtomachi per
vomit⁹: ſi võ in renib⁹: ꝑ diuretica: ⁊ vniuerſalit q̃ dicta ſũt in
aphis: vbi vtiq; reqⁱrit ꝑ ↄueniẽtia loca fieri euões: ſi vero i ce
rebro ſit paſſio: tũc ꝑ loca ↄuenientia facimus purgationẽ: vti-
mur. n. his q̃ ſiũt ꝑ nares ⁊ ſternutatiuis medicis: ⁊ his q ſiũt

† Quar̃ fri
giditas nõ
põt in bre-
ui dolorez
cãre ſicut
alia.

† De cãis
⁊ drĩjs do
loꝝ.

De drĩjs
doloꝝ.

† Qño ſic
citas põt cã-
re dolorez.

† De cura-
tiõe cũ flo-
bothõia et
purgatõe.

ꝑ guttur: ⁊ ſic euãamus mã;. † Sed o; nos ſcire ꝙ vti-
mur ſternuatiuis qñ nõ patit̃ pectus: qñ ſi iſtd patiat̃
⁊ appoſuerim⁹ ſternutatiua motio fit cerebri in ſternu
tatiõe: ⁊ moto cerebro: mouet̃ ⁊ pect⁹. Iſte ãt mot⁹ mit
tit fumos ad cerebrũ ꝑturbata mã q̃ eſt in eo: ⁊ ſic di-
ſtendunt̃ ea q̃ ſunt cephalagie: ⁊ hoc qdẽ ſi eſt q̃litas vi
cens: ſi võ vtrũ-
q; tunc ⁊ flebo-
thomam⁹ ⁊ pur
gam⁹: vt primo
fortiorẽ efficia-
mus virtutez:

virtutẽ ⁊ habẽt ⁊ chicheon:
male operantiũ: lac: alea: vi-
nũ feruidũ acetum: ſales.

euacuãtes ꝑ flebothomiã multã mã;: ⁊ ſic fortꝫ exiſtẽs
xtus expellit reliquã mã;: ⁊ multotiẽs aũt neq; flebo-
thõia vtimur neq; purgatiõe ſ; vſtiõe: ſicut i iſciaticis
⁊ i buboĩb⁹ hermoſoꝝ in qbus ſupabũdat hũiditas vt
hãc dſicem⁹ ⁊ liberem⁹ mẽbrũ a paſſiõe aliquoties eſtu
vtimur eſtũ ãt dicit aut calefactoriũ qd fit i oculis: aut
caliditatẽ q̃ eſt a balneis: aut calefactoria dicta in regi-
mento acutoꝝ: que fit ꝑ miliu; ⁊ ſal hmõi talia. Mul-
totiens ãt ⁊ flebothomaui ⁊ purgaui: ⁊ etia; exuſtione
vſus ſu;: ⁊ eſtum miniſtraui: ⁊ tñ ꝑ hec oĩno nõ potui
ꝑficere patienti: ⁊ tunc transfero me ad medicinalẽ ſpe
ciẽ nr̃e artis: ⁊ ingro plantas: nomẽ. n. planataꝝ cõiter
dr̃ ⁊ de herbis ſpinis ⁊ arborib⁹ tanq̃ theophraſto vr̃:
⁊ oĩu; hoꝝ plantaꝝ facio inueſtigationẽ: ⁊ ex ipſis inq
ro curã ſ; nõ arborẽ aut ſpinã: aut herbã offero patienti
ſ; hoꝝ hũores: hũores ãt dicit hy. cõiter ſuccũ herbaꝝ ⁊
gũmã: gũmã nãq; eſt amoniacũ ãt guma ẽ nardi: ſic ãt
⁊ nos dicimus fruct⁹ lẽtiſci: vñ oleũ lẽtiſci: ſic ãt ⁊ raſa
ex pinu. multotiẽs ãt ⁊ gũma arborũ a ciuitate denoia
tur ſicut dicim⁹: gũma cyrenci cũ gũma inidicũ: verũtñ
⁊ ex plantis dnoĩat̃ gũma: ſicut dicit̃ opoponax gũma
panaci: ⁊ hec qdẽ ſũt de gũmis. Quid ãt eſt ſuccus: v-
bi grã: qñ ſumim⁹ morellã aut ſemꝑuiuã aut lactucam
aut aliqd tale: ⁊ hanc ↄteramus: ⁊ qd ex ipſa hẽmus dr̃
ſuccus: ſic ãt ⁊ oleũ dicim⁹ ſuccũ oliuaꝝ: eteni; oliue cõ-
trite faciunt ſuccũ. i. oleũ hoc. h aũt oleo vtimur multo-
tiẽs in dolore capitiſ: ſ; ſi a calida: diſꝑantia ſupueniat
cephalagia: tũc oleo roſato vtimur: ſi võ i frido: tũc oleo
camomillino aut oleo nardino aut hederino aut aliquo
alio oleo calido: ſi vero virtutẽ volum⁹ ↄfortare tũc vi
no vtimur. † Si võ voluerim⁹ hũectare vtimur lacte
h. n. lac ⁊ hũectat: ⁊ ad eq̃litatẽ ducit: ſi vero ſit frida inc
q̃litas: tũc alleis vtimur: h nãq; calidiſſimũ ẽ. Silr in
aĩalib⁹ venenoſis: vt in ſcorpiõe: q2 virus hoꝝ fridiſſi-
mũ ẽ: ⁊ q vulnerati ſunt ab his: vident̃ tanq̃ a gelu cõ
primi: tũc vtimur alleis. Si võ groſſus hũor fuerit vi
cẽs: tũc vtimur aceto vt ſbtiliem⁹ mã; ⁊ alteret mã;: ⁊
hũ expulſiuã ipa; efficiat niſi fuerit iſte hũor frigidus.
Si võ fuerit valde frigid⁹: tunc offero calefaciẽtia: vt pi
per ⁊ ſynapĩ ⁊ hmõi. † Si võ hũidas fuerit ſupabũdãs
tunc ⁊ ſale vtimur: h deſicatiuã q̃dã vtutẽ: hec h; pñs i
tẽtio. Proximu; ventrẽ purgare: ſãguis võ vẽtrẽ di-
uidere. Ecce hy. dicit nob: qñq; o; ꝑximã patiẽti mẽ-
bro venã incidere: ⁊ qñ pp vicina mẽbra o; facere euõ
nẽ: ventrẽ ãt hic dicit oẽm ↄcauitatẽ ⁊ cerebri ⁊ ſtõi ⁊ in
teſtinoꝝ ⁊ renu; ⁊ alioꝝ mẽbroꝝ. Sãguinis võ vẽtrẽ
dicit venã. His ita ſe hñtibus o; te ſcire ꝙ pñs ſermo
⁊ medicinalis eſt ⁊ ꝑcõſeruatiuus ⁊ fallax: eteni medi
cina tradit ⁊ ↄſeruationẽ ⁊ modũ fallacie: medicinalis
qdẽ eſt: q2 dicit. ꝙ ſi q̃ntitas ẽ flebothõia: ſi vero q̃litas
euacua: ſic. n. in ophtalmia aut in alio mẽbro reumati
zato: vbi grã: in vulnere ꝑmo qdẽ medicinalib⁹ canoni
bus vtimur: ⁊ aut flebothõamus: aut purgam⁹ poſtea
⁊ ↄſeruatiuis: ſi. n. in medicinalib⁹ nõ diſſoluta fuerit
paſſio: ꝑſeruatiuis vtimur: vt ẽplaſtricis: vt ꝑ hoc rep
cutiã fluxu;: ſi vero h mõ nõ iuuero: tunc vtor decepti
uis: vbi grã: in colicis obtuli ſtupefaciẽtia. Silr oculo
rũ diſpõe exñte: ⁊ oculis reumatizatꝫ ex toto flebothõa-
ui: poſtea purgaui: ⁊ tunc ẽplaſticis vſus ſu; collyrijs:

† Sternu-
ãcia nocẽt
pectori.

Hoc noĩn̄
planta eſt
cõe ad her-
bas ſpinis
arbores et
gumas.

† Nota ꝙ
lac hũectat
⁊ ad eq̃lita
tẽ ducit.

† Sal vir
tutẽ quan-
dã deſicati
ua; habet.

De cura
obtalmie.

poſtq̃ʒ āt in his nō ceſſauit ophtalmia deceptiuis vſus ſuʒ h̄ āt tibi dico vt nō facias ſic̄ fecit medic⁹ q fuit Rome q dicebaẽ optim⁹ medic⁹ oculoꝝ eē: ⁊ neſciebat curare ophtalmiā. Si vō ƀʒ p̄mitiuā paſſionē oculi fcā eſt ophtalmia tūc curabat: ſi vō ƀʒ colligantiā toti⁹ corpis tūc nō curabat neqʒ.n. ſciuit p̄mo vti vniuerſalib⁹ euōnib⁹ neqʒ pticularib⁹ aut localib⁹ medicīſ: poſtq̃ʒ āt dixim⁹ i ƀmōe iſto: ꝙ ſi q̃ſtitaſ qdē ē oʒ flebothōare: ſi vō q̄litas purgare:

Homo ex laboribus ex itinere debilitaſ ⁊ pondus expuit ex tuſſiuit nanqʒ ex vertice febris acuta ad man⁹ ſubmordēs: ſecūdo vero capitiſ grauedo: lingua exarſit: naſus vngula ſcalptus non egeſſit ſanguinem: ſiniſter ſplen magnus durus doluit.

ſi vō vtrūqʒ flebothōare ⁊ purgare: iō p̄mo purgare p̄uſq̃ʒ flobotbōare: qm̄ difficilia ɔtingūt: ⁊ neqʒ mā ſicut oʒ euacuaẽ: ⁊ h̄ ordo nō ſolū in his euōnib⁹ ɔuenit: ſʒ ⁊ in cibiſ. ↑ Si.n. añ cibū offeram⁹ ſtiptica: tūc ɔſtipaẽ vēter: ſi vō p⁹ cibū tūc ɔfortaẽ expulſiua vt⁹ ⁊ ſic expellit ſupfluū: vn̄ ⁊ a qbuſdā inueſtigaẽ pp qd granatū vel ſumacū ɔſtipat vētrē: aliq̃tiēs ducit ipʒ: añ cibū qdē ɔſtipat: p⁹ cibū vō ducit. Exuſtio. Oʒ āt ſcire qm̄ nos exuſtiōe vtimur ⁊ ex oñōs ſʒ oñi qdē modos aīe ɔſtruentes: ⁊ malā opatiōnē aīe affligētes: ⁊ hāc faciētes caſtaʒ: ⁊ incidētes maloꝝ pceſſū ⁊ augmentū: ignē dat peccāti: medic⁹ vō augmentū paſſiōis ⁊ hūiditaẽ incidē volēs nocumētū ⁊ deſiccare: offert exuſtionē: ſʒ hāc facim⁹ aut ferrū calefaciētes ⁊ ponētes: aut frido cauterio vtētes: ſicut qñ ɔſtruim⁹ puluerē ſulfure ⁊ calce ⁊ hmōi viſibiliū. Plantaꝝ hūoꝝes ex qbus virtutē. Hoc tertio exponam⁹. Ex qb⁹ āt dicit aut ad virtutē ablataꝝ medicinaꝝ: aut ad paſſiōes ſbiectas: aut ad mēbra patientia: ad medicinas qdē igiẽ dicit ꝙ oʒ ɔſiderare cui⁹ vtutis ē: ſi ɔtingat oleū camomillinū: cuius roſatiū: ⁊ vniuerſaliter cui⁹ vtutis ſint oblate medicine vt ſi ɔtingat ꝙ roſatiuʒ infrigidat: camomillinū vero relaxat: nardinū calefacit: oleū vero pomoꝝ ɔfortat: abſynthiū ⁊ confortat ⁊ moderatā efficit inanitionē: ſic igr̄ ad medicias ↑ Vn̄ nō oʒ te eſſe medicū ſolū ƀmonib⁹ ſʒ ſcire vtutes medicinaꝝ: vt veniēs ad patiētē nō dicas ſic vniuerſaliter: exhibete ei vnctiones a mellino ⁊ oleo camomille ⁊ maſticino: ſʒ ɔſidera ſubiectā paſſionē: ⁊ ſi apa ē i ſtōacho: ⁊ volueris hoc diſſoluere: tūc ſupfluū pone oleum camomillinū: ſi vero ɔfortare magis ſupfluū miliuʒ: ſi vō infrigidare roſatū: ſi vero ⁊ cōmenſuratā euōnē volueris facere: ſimul āt ⁊ ɔfortare virtutē: abſyntbio ſupfluo vtere: ⁊ hec ſunt ex medicinis: i. ſubiectis āt paſſionib⁹ dam⁹ medicinas: aut vtutē medicinaꝝ: ſi.n. ſupuenit colica paſſio qbuſdā egrotātibus duob⁹ m̄ltotiēs ſʒ h̄ quidē a colera rū. ſupuenit illa iunior paſſio: alia vō a flegmate: ⁊ in flegmate qdē offero antidotū: qd ē p calamētuʒ qd euātiuū ē phlegmatꝫ: in co. ru. hyerāpicrā: multotiēs āt ⁊ ipſa ē paſſio ⁊ ab ipſa mā facta ē: dīa āt mēbra patientia: ⁊ ppter hoc differētes ſunt medicine: ſic.n. ſit apa in oculo in pelliculis ſub coſtis ⁊ in femore: ⁊ ſit eadē mā ⁊ eadē paſſio in oībus: verūtñ in oculis collyriis vtimur in pelliculis ſub coſtis ſacculis ⁊ in femore collyriū nō offerimus ſed alias medicinas: Et chicheon. Et de his chicheis Homerus mentionē facit: cōponiẽ āt ex farina ⁊ vino ⁊ his maxime vtimur p ɔfortare virtutē ⁊ ɔſtipationē ventris facere: farina ordei quideʒ deſiccās ɔſtipat ventrem: vinuʒ ɔfortat. Male opantiuʒ: male operātia dicit mala opantia vt humorē ferinū ⁊ venenoſuʒ: aut virus aīalis venenoſi de alleis vero mentionē facit: aut qꝛ calidū ē aut qꝛ ſba alleoꝝ ɔ̄riaẽ: multotiēs.n. ſba ſbe ɔ̄riatur ⁊ ſba ſubſtantia gaudet: ecce.n. epar gaudet ficubus ſiccis ⁊ melle ⁊ iure ſpice: ſba āt ſbe ɔ̄riaẽ ſicut lepus marinus pulmōi ⁊ cātarides veſice: ſʒ h̄ oīa nō ſicut ɔ̄ria ɔ̄rianẽ: tanq̃ʒ.n. ɔ̄ria ſole qualitates ſʒ ƀmone i proprio ⁊ ppꝛietate quadā ɔ̄ria ſba eſt ſubſtātie. Vinū feruidū. Vinū offerim⁹ vt ɔfortem⁹ virtutes ⁊ calefaciamus mām: feruiduʒ āt dicit: aut ꝙ eſſe elixatū dꝫ: quotiens vinū ƀm ſe calefaciam⁹: aut feruiduʒ dicit vt calidā aquā miſceamus vino ſupfluaʒ: vt neqʒ ipſo ɔtactu infrigidet vinuʒ: multotiēs āt hoc vinuʒ cuʒ pane p̄hemus quotiēs ſupuenit dolor capitis vt nō ſolū tendat vinuʒ ad ſuperiora ⁊ ɔgregenẽ ſpūs ⁊ augeant doloreʒ capitis. ↑ Sʒ p̄he panē cū vino vt panis catena ſiat vini ⁊ ɔtentū ⁊ digeſtum efficiat ſuam bonam operationeʒ: qdā aūt dicūt ꝙ vinū feruidū dicit qñ cōmiſcem⁹ cū ipo ⁊ bulliamus tedas aut ſcamoneā aut aliqd tale ga. āt dicit ꝙ feruidū noīat decoctioneʒ qm̄ hec dectio fit vino elixo ⁊ reducto ad tertiā partē: ⁊ pōt mitigare ferinū hu. vn̄ habētib⁹ aſcharides aut lūbricos prebem⁹ decoctionē. Aceto ſales. Aceto multotiens vtimur ad ſubtiliandu ʒ mām groſſam: aut vt faciat proceſſuʒ ſicut in aceto roſatio: ſale āt vtimur quotiēs multa humiditas. 6

Lex hy. de egritudie dterminat: egritudie āt ab ātecedēte cā fcā: ⁊ hui⁹ egritudis dans mētionē ⁊ ſiue ſalubris fuerit ſiue mortalis nō dicit: nō.n. de vrina facit mētionē neqʒ de egōnib⁹ neqʒ de idigeſtis neqʒ de digeſtis: dicit igitur ꝙ fuit qdā hō: igrabat.n. nomē ipſi⁹: ⁊ iſte laborauit valde: vn̄ nō dixit: ex labore ſingulariẽ: ſʒ ex laborib⁹ pluraliẽ: vt deſignet multū laborē: qm̄ igiẽ laborauit iſte in itinere ⁊ in exercitio itineris: debilitate ſunt igiẽ eidē vtutes: marie volūtarie. i. motiue. ↑ Et exīde ex motiōe pōdus ſupuenit eidē: h̄ āt qdā dubitāt quō factū ē pōd⁹: debebat.n. eē ɔ̄riū i motiōe euaporato corpe leuius fieri. Et qdā.n. dicūt ad h̄ ꝙ pōd⁹ factū ē: qm̄ mā qeſcēs mota ē: ⁊ mota fecit pōd⁹: nr̄ āt doctor cuius aīa fuit diuina ɔſtituit ꝙ pōd⁹ fcm̄ ē: qꝛ dbilitata ē qm̄.n. debilitata ē virt⁹ tūc grauiẽ mouenẽ mēbra corpis marie āt ⁊ ſi multa fiat diaforeſis. Tuſſis āt ipis ſupuenit a vertice. i. a capite: verticeʒ āt dicit caput: a ſupiore pte denoīans totū: ipſa āt tuſſis ñ ƀm p̄mitiuā cām fiebat: qm̄ ex pectore dēbat fieri: ſʒ ƀm accñs pectore cōpatiēte cerebro: multotiēs.n. infridaẽ cerebꝝ: ⁊ ɔdēſaẽ hmōi ſupficies: ⁊ ſic ferẽ mā ad pect⁹: m̄ltotiēs vero calida ē ineq̃litas q ē i cerebro ⁊ ipa in modū vētoſe attrabit māʒ: et hāc iterū remittit pectori: ⁊ ſic mouet tuſſiʒ: qdā āt dicunt ꝙ a vertice dicit q̃ſi a p̄ncipio egritudis nō ē āt h̄ veruʒ: nō.n. ƀm tp̄s egritudis ſigna nob̄ tradit: dicit āt ꝙ febris acuta fuit ⁊ vehemēs: ⁊ medico tāgenti acuta q̄litas videbaẽ: ⁊ vniuerſaliter qd dictū ē ſupius. Febres he qdeʒ demordētes manū: he vero mediocres h̄: ⁊ h̄ modū motiōis febris volēs oñdere q ē a pfunditate ad ſupficiē fcā: ĝ qm̄ ex multa calidltate ſoluebaẽ mā gnābanẽ ſpūs: ⁊ hi dferebāẽ ſupi⁹: pp h̄ ⁊ capitꝫ grauedo facta ē: pp m̄ltā vō caliditatē ⁊ ligua erat aduſta: ſic itaqʒ ⁊ patiēs induxit digitū ad narē: ⁊ apuit venā māu: ⁊ ſcalpſit vngue: vn̄ dicit. Naſus vngula ſcalpt⁹: ⁊ tñ nō emiſit ſanguinē iterū icert⁹ ē ƀmo: icert⁹: n. qdē ē: qꝛ nō dicit ſiue nullo mō emiſit ſāguinē ſiue guttā aliquā: iterū icert⁹: qꝛ nō dicit: ꝙ ſiue p groſſitieʒ hūoris nō emiſit: ſiue pp dbilitatē virtutꝫ: oʒ āt nos ſcire ꝙ ātiq medici qbuſdā talib⁹ iſtr̄is vtebāẽ ſcalptiuis ad apiēdā venā: ⁊ tñ his vtētib⁹ nō egreſſus ē dicit: ita qd ſiniſter ſplē. qdā āt ɔſtruūt cū naſo: ſiniſtra vō multotiēs q̃ſi q̃tiens ſiniſtra hypocōdria patiunẽ: tunc ex ſiniſtra nare ſpam⁹ educi ſanguinē pp rectitudinē loci: ſi vō dextra a deſtro: ⁊ h̄ ſi ɔſtruaẽ cū naſo ſi vero cōſtruaẽ cū ſplene: qm̄ ſiniſter ſplen patiebaẽ. Siniſtrū āt dixit aut qd ē ex neceſſitate ſicut lac albū ⁊ ſpōdiles q ſt in ſpia: aut ſiniſtrū dicit ſplen q̃ſi ſiniſtruʒ ptes ſplenis. ↑ Hʒ nāqʒ ſplē ⁊ ſiniſtras ptes ⁊ dextras ⁊ dextra qdē ipi⁹ dclinata ſunt ad vētrē ⁊ ſtōm: ſiniſtra vero ad coſtas: vn̄ qꝛ pect⁹ patiebaẽ pp tuſſiʒ: pp h̄ ⁊ ſineſtre ptes ſplenis patiebanẽ: aut h̄ dicas: aut qm̄ ille ptes habiles ſt ad patiēduʒ: ⁊ ƀʒ p̄mittuā cāʒ paſſe ſunt: dicit itaqʒ fact⁹ ē ſplē dur⁹: ⁊ qd nō credas chiroſaʒ eſſe hmōi paſſionē inducit: dicēs: qm̄ dolebat: in ſchiro āt dolor non ſit hic hʒ pn̄s intentio. Homo ex laboribus ⁊ itinere Oʒ h̄ i titulo ſic itelligere: dinde incipe de paſſionib⁹ ⁊ debilitate. Scdario vero capitꝫ grauedo. Hic āt dubitabit aliquis ꝙ

↑ Stiptica añ cibuʒ ɔſtipaẽ p⁹ vo ɔfortaẽ expulſiuaʒ ⁊ expellūt.

↑ Non oʒ eē medicuʒ ſoluʒ rōnib⁹ ⁊ vlr ſʒ eē ſcire virtutes medicinarum

Epar gaudet ficubuſ ſiccis ⁊ mel

↑ Panis dꝫ eſſe catena vini.

↑ Ex pondus ⁊ tuſſis qdā ſupflue laborāti ſupuenerunt.

↑ Splē hʒ pteſ dſtra ⁊ ſiniſtras

ab añcedẽtibꝰ cauſis ſuꝑuenit iſta febris dẽbat ephimera eē: ⁊ q̃uo dicit: ꝙ ſa die fcã ſũt ꝯña ſinthõata ad qd̃ dicendũ ꝙ mlto iens ãtecedẽtes ſunt cauſe ⁊ faciũt fe. ephimerã: ſicut ãt acuta ſuꝑuenit ⁊ occipit patientẽ ⁊ medicũ: ⁊ occidere ad cã que fit ex putrefactione. 7

Mirabilis ē h̃ ſmo: ſʒ oʒ ſumere q̃ dcã ſũt multotiens ꝙ egritudo i egr̃tudie pauſat ſic pleureſis aut pipneumõia i apate: ⁊ egritudo in ſinthõate ſicut pleureſis i alienatione ⁊ ſinthõa: ⁊ ſinthõate e: ſicut melãcholica i emorroide ſicut ſpaſmꝰ in fe. ſic. n. dictũ eſt: qñ fe. in ſpaſmo meliꝰ ē fieri q̃ ſpaſmũ i fe. hiſ itaqʒ ſic ꝑſuꝑtꝭ de epilepſia mẽtiõeʒ facit h̃ hy. diſſoluta in q̃rtana vocat ipaʒ magnũ morbuʒ ꝑꝑ dignitatẽ: noiat̃ ãt epilepſia ⁊ marimꝰ morbuſ ⁊ herculeꝰ morbꝰ ⁊ puerilis dubitat̃ vtꝝ diuinꝰ ſit morbꝰ h̃ vtrũ hũanꝰ

A Quartanis cõmoti magno morbo non accipiunt̃ ꝙ ſi ⁊ etinent̃ prius ⁊ ſuꝑuenit quartanus pauſat.

Quibus morbi.

Colerã vt dixi auiuʒ quoniã colerica.

Aliditas acredinis ſignũ grauedines et tranſitus.

Alienãtibus deficiũt dolores lateꝝ: ē ãt ⁊ qbus febris: ē ãt ⁊ qbus nõ ſʒ cũ ſudoribus ē ãt qbus cũ

dicit. n. hy. in li. d̃ aere locis ⁊ aqs: ꝙ nõ ē diuꝰ morbꝰ: nõ ē. n. diuꝰ aut diuior morbꝰ aut hũanꝰ hũanior morbꝰ. Jteꝝ dubitatur vtꝝ in ãteriorib⁹ vẽtriculi cerebri fit: in poſteriorib⁹: qdã ãt dicũt ꝙ in ãteriorib⁹: dicit itaqʒ ꝙ magis fit imobilitas q̃ʒ i ſenſibilitas demõſtratũ ãt ē ꝙ motꝰ a poſteriorib⁹ ꝑtibꝰ fit vbi ē ⁊ nucha: fit ãt epilepſia a flegmatico hu. ⁊ viſcoſo ꝯtẽto i ventriculis cerebri: ſi vo veniat ad ẽntiã: tũc ⁊ corruptio fit: fit ãt epilepſia aut in ipõ cerebro ꝯtẽto mã aut multotiẽs ſcrure cõtinet̃ ⁊ fũi aſcẽdũt ad cerebꝝ ⁊ tũc efficiũt epilepſiã: vñ ⁊ panicꝫ tes ſentiũt aſcẽſuʒ hũoris ſtatiʒ ꝙ occupat hũor cerebꝝ tũc nõ ſentiũt epilepſiã quidẽ igit̃ multotiẽs iuuenilis etas diſſoluit multotiẽs ãt ⁊ fe. ſʒ fe. hñs rigorẽ habẽs d̃clinationeʒ multos habẽs ſudores verũtñ ꝙ ⁊ chrõica ſit talis ē q̃rtana: q: tertiana nõ durat multũ: neqʒ hʒ multã declinationẽ: ãphimerina vo nõ hʒ declinationẽ ſʒ hʒ modicã: ꝑꝑ h̃ dixit q̃rtanã diſſoluẽ epilepſiaʒ: aut ꝑꝑ h: qñ epilepſiã dicit q̃ fit a melãcholico hu. melancholicus hũor nãqʒ ſi fuerit in ꝯcauitatibꝰ cerebri efficit epilepſiã: ſic eniʒ dicenduʒ eſt in hoc negotio: qñ melancholici epileptici ⁊ epileptici melancholici: ſi vero extra eſſentiaʒ veniat hic melancholicus efficit melancholiam. 8

Hic ãt oʒ opponẽ ad q̃les: vult nãqʒ docere nos a q̃libꝰ ad q̃les morbos fit trãſmutatio: multotiẽs. n. ſuꝑuenit ophtalmia ⁊ ſtatiʒ ipſa diſſoluit̃ diaria ſuꝑueniẽte niſi ſuꝑueniẽt diaria ꝑꝑ indigẽneʒ: multotiẽs imiuet pleureticꝰ morbus ⁊ ſuꝑuenit alienatio ⁊ diſſoluit̃ pleureſis: multotiẽs melãcholia eſt: ⁊ hec diſſoluit̃ vt chirſo ſuꝑueniẽte aut emorroide. † Sic ãt ⁊ ſi aliẽteria ſit ⁊ ſuꝑueniat acetoſa eructatio manifeſtũ ē ꝙ icipit nã digerẽ: ⁊ ē bõa ſpes: ſic ãt ⁊ in epatica diſpõne exñte ſi ſuꝑueniat podagra: aut alia hmõi egritudo diſſoluit̃. 9

† Acetoſa eructuatio ſuꝑueniẽs liẽterie bona eſt.

Dicit ꝙ colera fit ex quibus dixi: ꝙ a pinguibus ⁊ dulcibus: qdã aũt ſmonẽ hũc iferiori adijciũt ⁊ dicũt ꝙ colera vt dixi auiũ qñ colericee † Dicũt. n. quoniã colerice ſunt aues: ⁊ credũt plures eo ꝙ ſurſum volant ſurſuʒ: autẽ ferri propriuʒ eſt calidi: iteꝝ credũt ex eo ꝙ diuinatrices ſũt aues ad diuinationẽ: nãqʒ caliduʒ magis declinat q̃ʒ frigiduʒ: dicit ãt ga. qd̃ interpoſitus eſt hic ſermo. 10

† ꝑꝑ quid auis d̃r circa colerica.

Dicitis. n. multotiẽs ꝙ q̃dã ſignoꝝ ⁊ cãꝝ rõnẽ hñt ⁊ ſignoꝝ: ſic. n. vigilia ⁊ deſiccatiõis ē ſignũ ⁊ cã: augmẽtat. n. deſiccationẽ ſilr ⁊ caliditas ē cã acuitatꝭ ignis ⁊ ſignũ: ſignũ ãt acuitatꝭ nõ ſolũ caliditas: ſed graueditas ⁊ trãſitꝰ. ſ. motiões in itineribꝰ hic excitãt: calidũ ⁊ acutũ ipʒ efficiũt ⁊ ſignũ ⁊ cã fit: aut igit̃ h̃ dicit aut dicit trãſitꝰ mẽbra q̃ hñt vias. Sciẽdũ ē ãt ꝙ ſuꝑuenit nullus in collo veſce: ⁊ tũc cũ trãſitu vrine fit dolor ⁊ ſignũ acuitatꝭ q̃ ē ibi: ſilr ãt ⁊ in recto inteſtino ſi generet̃ vulnꝰ idẽ ſuꝑuenit cũ ſeceſſus egerunt̃: ſi ãt i aliq̃ mẽbro fit vulnꝰ nõ habẽti tranſitũ tunc nõ fit mordicatio: neqʒ eni tranſitꝰ: ſed moleſtia. i. grauedo ſuperuenit. 11

Intẽdit ãt hic dicẽ ꝙ in pleuretica diſpõe ſi ſuꝑuenat aliẽatio: diſſoluit̃ pleuretica diſpõ: qñ ãt i pleureſi ⁊ fe. fit rẽota mã pelliculis coſtaꝝ vł diaphragmate: diſſoluit̃ ãt fe. mltotiẽs ãt ꝑ ſudores expurgat̃ mã ⁊ diſſoluit̃ paſſio: ꝯtingit ãt ⁊ cuʒ grauedie: ſʒ per turbatiõeʒ ventris aut ꝑ vrinã tũc. n. q̃tiẽs per vrinã aut ꝑ ventrẽ oʒ expurgari mã: tũc ꝑturbatio fit ⁊ moleſtia ⁊. h. d. cũ grauedine. † Multotiẽſ ãt fit ſicca cutiſ: ⁊ ſic ceſſat humiditas efficiẽſ morbũ ſalſugĩo ſuʒ ãt dic ꝙ ſudoribꝰ hi. n. aut a co. fiunt aut a flegmate ſalſo: h̃ ãt dic vt nõ guſtes tu o medice: ſʒ patiẽs ſi vo hʒ ſalſugioſũ ꝑ vnũ: ⁊ h̃ reſpectu corij dic ſalſugioſũ corij hñs ſq̃lorẽ: aut ſic fit in balneatis i mari. 12

grauedine: ē vero qbus aridũ ⁊ diſtenſũ coriũ coriũ et ſalſuginoſum.

Stupores q̃les ex auribꝰ ⁊ q̃leſ hyſchiã in auribuſ ⁊ ex auribus multa occidunt.

Quibus coria circũtẽdunt̃ ſicca ⁊ dura ſine ſudore: qbus vero relaxata ⁊ mollia cũ ſudore finiũt̃.

In mutabilibꝰ ꝑmutatiões iuuãt his ꝑmutare priuſq̃ mali gnẽt̃ icõgrua vt cheriõi cõ

† Nota de ſudore.

Dictũ ē ãt vob mltotiẽs ꝙ vndiqʒ nos hy. i ꝑticularibꝰ exercitat: ⁊ nũc de ꝑticulari q̃dã mẽtionẽ facit dico ãt ſtuporẽ. † Sʒ oʒ nos ſcire ꝙ ſtupor duplex ē aut qdẽ ſubito fit ab hũore flegmatico humiditate ſubmergẽte neruos: ⁊ male ſenſibiles ipſos: efficiẽte: dictũ ē. n. ⁊ i li. de cauſis: ꝙ ſtupor ē inſenſibilitas ſenſus ⁊ imobilitas mẽbroꝝ hmõi ãt ſtuporẽ inuenimꝰ multotiẽs i hiſchiã factuʒ ſuꝑuenire: hũiditate ibi ſbmergẽte mẽbra: ē ãt ⁊ aliꝰ ſtupor q ē nob iuenit̃: ſicut qñ ē imoderatꝰ dolor: ⁊ hũc volẽtes curare: potiꝰ vo nõ curare: ſʒ mitigare: offerimꝰ ſtupefaciẽtia: ſic i colica diſpõne ſuꝑius opio vtebamur ⁊ hmõi ſtupefaciẽtibꝰ his itaqʒ hñ ſe habẽtibꝰ quẽ ſtuporẽ hic dicit hy. ⁊ dicimꝰ ꝙ vtriqʒ mẽtionẽ facit de auribꝰ ⁊ hiſchiã: in aure qdeʒ ſtuporẽ q a nob iuẽtꝰ ē dicit ſic dicit ga. Jn aure nõ vꝫ tãta hũiditas ſuꝑabũdãs ꝙ ſtuporẽ facit: in hiſchiã vero ſubitũ ſtuporẽ q ſuꝑuenit ex hu. dicit hy: Cõſidera igr̃ dicit q̃les ſtopores ⁊ ſi ſint ab hu. cure: cura remoue illũ hũorẽ: illã humiditatẽ: ⁊ diſſolues ſtuporẽ: hic hʒ ꝑſẽs itẽtio: Jn auribꝰ ⁊ ex auribꝰ mlta occidũt. Mirabilis ē hic ſmo ⁊ ꝓnoſticꝰ: remiſcit̃ ãt de dolore auriũ: didiciſtꝭ tñ h̃ ꝙ in iuuenibꝰ ⁊ mors fit i auribꝰ iuuenes nãqʒ cũ hẽant ſenſuʒ ꝓmptũ plꝰ dolẽt alijs: ⁊ ꝑꝑ imoderatũ doloreʒ mors contingit: dicit itaqʒ hy. ꝙ in auribus ⁊ ex auribus mors ſuperuenit qd aũt eſt hoc qd̃ dicit in auribꝰ ⁊ ex auribꝰ mors. Et ſciẽdũ ꝙ mltotiẽs mã mlta q̃ ꝯtinet̃ i aure ꝑino patiẽte: ⁊ fit flegmon ⁊ imoderatꝰ eſt dolor: ẽt ſtatiʒ ceſſat dolor: ⁊ idiota qdẽ gaudet ꝯſiderãs dolorẽ ceſſare: artiſta vo medicꝰ iueſtigat q̃re ceſſauit dolor: vtꝝ ꝑꝑ turbationẽ vẽtris: aut ꝑꝑ cũonẽ aliã: ⁊ cuʒ nihil horꝝ inuenit: ſʒ inuenit ꝙ ſubet factũ ē: ⁊ declinatus factꝰ ē patiẽs ⁊ taciturnus ⁊ attractꝰ ad ſõnuʒ q ē exnãʒ ⁊ ilico: dico ꝙ malũ ē h̃ ⁊ mortale: ⁊ h̃ ē qd̃ dicit. Ex auribꝰ: qd̃ vero dicit i auribꝰ: qñ ē multotiẽs mltitudo i capite ⁊ fert̃ vſqʒ ad aurẽ ꝑs mãei ñ ſʒ ꝑmutatõeʒ: ſʒ ꝑ traductõeʒ: ⁊ ſignũ fit h̃ mortꝭ ⁊ h̃ ē qd̃ dicit in auribꝰ. 13

† Nota de ſtupore.

Transfert ſe hy. ad aliũ ſmonẽ: ⁊ tradit nõ ſimplr d̃terminationẽ: ſʒ modũ determinationis aliud ē d̃terminatio ⁊ aliud ē modꝰ d̃terminatiõis d̃terminatio qdẽ ē qn dico ꝙ hic patiẽs cras morieẗ aut ſanꝰ erit: modꝰ ãt d̃terminatiõis ſic qñ dico: qñ ꝑ fluxuʒ ſãguis ſanꝰ erit: aut ꝑ ſudores aut ꝑ talia: h̃ igit̃ dic hy.

Dr̃ia inter determinationẽ ⁊ moduʒ determinatiõis

ꝙ finiētes aut cū ſudore finiūt aut ſine ſudore: ⁊ ipſe qdē de ſudorib⁹ fecit mētionē: tu vō itelligas ⁊ a pturbatiōe vētris ⁊ ab alijs purgōnib⁹: ⁊ vtrꝫ qñqꝫ p ſudores finiūt: qñqꝫ vō ſine ſudorib⁹. Dicit āt ꝙ qñ ē hūidū corpus: tūc dicas qñ ſudores fiēt: ſi vō ſiccum ⁊ durꝫ fuerit corp⁹: tūc ſine ſudorib⁹ finiūt. Sudorē āt h̄ dicit nō eū q ſm nāꝫ fit: ſꝫ ſudorē ſyncopticū: ſic qdē exponim⁹ ſmonē ſi finiūt q̄ſi moriunt̄ itelligas: ſi vō finiūt ſicut dictuꝫ ē i aphis ſupſeris loco pmutāt̄ dicas: ſic qñ hñtes rarū corp⁹ ⁊ molle ſudorib⁹ ipis ſupuenictib⁹ ſani fiūt q vō hñt ſiccū corp⁹ p aliaꝫ expurgationē pmutant̄.

mouētia ex qb⁹ exſcreatiōes.

D iſſinitio qdē qbus ſanis efficiūt relinqtur ſublate occaſiōis vel mūdādū vel educēduꝫ vel abſcindēdū vel nectēdū vel exurēdū: qb⁹ vō nō nō.

Q uibus ſāgnis fluit multus ⁊ multotiēs ex narib⁹ qbus qdē mali colores pura modice ꝓſunt: qb⁹ vero rubei colores diſſimilit̄: ⁊ qbus capita hñ ferentia purꝫ ꝓdeſt: qbus vero non non.

A t qbus nares hūidiores ſnā: ⁊ ſemē humidius: ⁊ plus ſani ſunt hi morbidiores qb⁹ econtra.

R otunda ſputa repcuſſoria vt i plithio adiacēte a calore: ⁊ qnta die fluxu ſāguis ex narrib⁹ hñ determinatus eſt morbus.

⁊ Et pp qd mētionē fecit d' ſicco ⁊ de duro ⁊ diſtēſo: nō. n. ſūt idē: ⁊ dicim⁹ ꝙ minime: hūidū āt ſicco opponit̄ ⁊ diſtēſo remiſſuꝫ ⁊ duro molle vērū hy. vꝫ dicē ꝙ idē ſūt ꝙ ſicco ⁊ diſtēſo: durꝫ molle ⁊ ſolū ꝯſtituit tanꝙ molli ⁊ remiſſo ⁊ hūido ad idē ꝯcurrētib⁹: i vitate tñ differūt adinuicē: ſicut in exēplo vtris vter nāqꝫ plen⁹ vio diſtēdit̄ qdē: ñ tñ ē dur⁹ nꝫ ſicc⁹. 14

⁊ Nota ꝙ ſiccus durus ⁊ diſtēſus nō ſūt idem.

M Irabilis ē hic ſmo: qd āt dicit In mutabilibus qdā dicūt ꝙ male ꝯſuetꝫ factꝫ morbis dicit: falſuꝫ ē āt h̄: nō. n. cācrꝫ aut elephātiā imutabileꝫ noiam⁹ morbū qdā vō iterꝫ dicūt ꝙ de male ꝯſuetꝫ qdē dicit: tñ dr oīb⁹: dicam⁹ āt nos p̄mā expōeꝫ: qd ē facile ꝯuertibilis morb⁹: ⁊ qd ē facile ꝯuertibilis hō: ⁊ dicim⁹ iraſcibilē ⁊ iterꝫ mittē: ⁊ ꝯfeſtiꝫ qdē qñqꝫ diligenteꝫ qñqꝫ vō odientē. Si āt volueris vtemur meliori ⁊ manifeſtiori exēplo facile cōuertibilis hō ē infidelis: ſic. n. ⁊ egritudinē dicim⁹ ifidelē q̄ qñqꝫ qdē pauſationē hꝫ: qñqꝫ additionē: qñqꝫ pauſationē hꝫ ⁊ iterꝫ additionē: ⁊ h̄ mltotiēs. ⁊ Oꝫ ꝯſidera vtrꝫ h imutatio p ꝓpaꝫ nāꝫ ꝯſeqt̄ egritudini: aut p culpā patientꝫ: ſiqdē eſt p culpā patientꝫ: h̄ hñ curabile ē: remoue culpā ⁊ curabit̄ paſſio: ſi vō p nāꝫ egritudis: h̄ ē difficile: q̄re āt ſit difficile: ⁊ dicim⁹ qñ qñ geuerit egritudo ⁊ ꝯſideram⁹ ipāꝫ ceſſare: vtimur addimēto diete ⁊ poti⁹ ledim⁹: pp h̄ igit̄ nō oꝫ hac vti dieta ſic̄ ꝯtingit: ſi vō vtimur moderate d'bem⁹ vti ⁊ añ hāc ꝯſeruātiā dietā moderate eūantes hñ āt dixit eūantes vt nō pfectā eūonē ſumam⁹: mltotiēs aūt cū idigeſta ſit egritudo p⁹ ꝯſeruatiuā dietā oꝫ nos vti dieta locali ⁊ pmutare loca: ⁊ ſi egritudo nō fuerit obediēs tūc vti circulatiōib⁹ nos oꝫ: ⁊ iterꝫ dieta aſſūptiua vti: ⁊ iterꝫ ꝯſeruatiua: ⁊ iterꝫ ordiatiua: h̄ ē qd̄ dic hy. pmutare icōgrua: itaqꝫ ⁊ exēplū adducit hui⁹ ſmōis breuit̄ hyſtorizādo: ⁊ dicit ſic: vt cheriōdi cōmouētia: ex qb⁹ ſcreatiōes ⁊ qdā āt librorꝫ hñt miliatia: qdā ſcreatiōes: ſiqdē igr̄ hꝫ miliatia: d'ſignat ꝙ reſuſcitatiōes q̄dā pue fcē ſt ſic miliū: ⁊ he acute erāt ⁊ motū faciētia. Si vō hꝫ ſcreatiōes d'ſignat ꝙ reūa acutū ⁊ mobile d'ſcēdebat a cerebro ad gutt̄ ⁊ faciebat ſcreatōeꝫ q̄ erat p̄ncipiū tuſſis. 15

⁊ Nota de immutabilitate egritudinis.

S Ermo iſte chirurgicus ē: multotiēs. n. ſupponit̄ paſſio idigēs chirurgia: vbi grā apā oꝫ chirurgizari: aut ſcrufule aut fiſtula aut os aut aliqd tale: ꝙ oꝫ ꝙ chirurgic⁹ icidit quātū oꝫ icidē. ⁊ Hoc determinat hy. ⁊ terminū inciſiōis ſtatuit ⁊ dicit: ꝙ in tñ ꝯuenit icidē q̄uſqꝫ pueniat ad corp⁹ ſanū: multotiēs āt nō vſqꝫ ad corp⁹ oꝫ incidere: ſꝫ vſqꝫ ad modicū: ⁊ obuiāt nobis vene magne: ⁊ timor ē ne flux⁹ ſāguinis fiant venis inciſis: aut ſpaſmus neruis patiētibus: aut tetanus aut aliq̄ huius paſſio: ⁊ tunc oꝫ parꝫ incidere: ⁊ reliquꝫ aut puluere corroſiua aut exuſtione auferri: hoc

⁊ Nota de termino inciſiōis apatuꝫ aut alterius rei.

git̄ dicit hy. ꝙ ſi remāet pticula ſcrophular̄: aut apoſtematis occaſionē paſſionē noiat: ſi igit̄ huius paſſiōis pticula remaneat hāc oꝫ aut pulueribus mūdificare aut extrahere cuꝫ vngulis aut cū filo lini aut vrere mundandū aūt intelligendū ē mūdificationē carniuꝫ: aut mundandū dicit q̄ſi purgare paſſionē p mellicratū aut iure purgatiuo: ⁊ quare āt dicit: iterꝫ incidere: ⁊ dicim⁹: qd̄ quidam chirurgicorꝫ ſi viderit i chirurgia aliqueꝫ ſyncopizātē: tunc dimittunt eū qeſcere iterꝫ in ſequēti die r̄liquū icidūt: h̄ ſciuit hy. ⁊ h̄ ē qd̄ dic̄. 14

I terꝫ de pticulari morborꝫ fluxu ſāguis mentionē facit hy. tñ h̄ volo vobis p̄dicere ꝙ qdā putāt hūc ſmoneꝫ dare nobis ſciāꝫ cognitiōis quidā vero putāt eē ꝓnoſticū: nos vō dicim⁹ q̄ eſt curatiuus: ſꝫ hoc oꝫ prius aſſumere: qñ fluxus ſanguis p nares ſuperuenit aut propter debilitatē virtutis: aut p multitudinē ſanguinis: ſiquidē igit̄ ꝓpter debilitateꝫ ſupueniat: tunc mali colores fiunt: ⁊ tunc oꝫ nos iuuare ⁊ qr in hm̄oi fluxu ſanguis eūat⁹ ē ſpūs aīalis vitalis ⁊ naturalis: ⁊ virtutes debilitate ſunt: oꝫ nos tunc offerre aliqd̄ qd̄ poſſit ⁊ ꝯfortare virtutes ⁊ reſtaurare euaporatū ſpūm: ⁊ pp hoc miniſtramus nutrimētuꝫ: ⁊ dico quidē nutrimētuꝫ nō comeſtionē ſed potū: ⁊ potū dico nō aquā ſed vinū. ⁊ Qr vinū facile digerit̄: ſpargit̄ apponit̄ ꝯglutinat̄: nutrit mēbra: ꝯfortat virtutes. Si vero ſuperueniat fluxus ſanguinis ꝓpter multitudinē materie: tūc nō fit malus color: ſꝫ potius rubicundus fit color: ⁊ tunc non oꝫ prebere vinū: qr vinū caliditate diſcurſionē operat̄ ⁊ reumatiſmū ⁊ difficiliora accidētia vñ dicit ga. ꝙ in podagrizantib⁹ nō oꝫ p̄bere vinū: qñ diſcurſione ſupueniente mouentur reumata: ⁊ nō deferunt̄ niſi ad debiliora mēbra: oꝫ āt nos ſcire ꝙ attēdēdū ē h̄ qñ p̄bem⁹ vinuꝫ ꝙ caput nō ſit facile patiēs: qr ſi ſit: nō debemus p̄bere: ſi vō ē hñ ferens p̄be. Sāguis fluit multus ⁊ multotiēs ex naribus. Bene āt dixit: mult⁹ ⁊ multotiēs: vt ⁊ multus ſit ſanguis ⁊ cōtinue fluens: ſi eniꝫ modicus eſt ⁊ cōtinue fluat: aut multus quidem ⁊ interpollatiꝫ fluat: ſimiliter autem ⁊ huiuſmodi caſus virtutis accidit: pura modice his proſunt quidam autem librorꝫ habent: pura modica ꝓſunt: ſed nō habent: ſed pura modice. q. d. vina pura modice ꝓſunt: quaſi modice moderate data: vt modice accipiam⁹ pro aduerbio. 17

⁊ Nota de vino i virtutis debilitate ⁊ in podagrizātibus.

A D alium ſmonē tranſfert ſe hy. ⁊ differētes differenter h̄ expōres quidā. n. dicunt p̄muꝫ eē añcedēs: ſꝫ vero ⁊ tertiuꝫ ꝯñs: quidā vero dicunt p̄muꝫ ⁊ ſm ⁊ tertiū ꝯñs: ⁊ qui faciunt p̄mū ātecedēs vident̄ dicere ꝙ ſemē a cerebro deſcēdit ſiue aut p nuchā ſiue p alia mēbra: in p̄ſenti nō intēdim⁹ inueſtigare dicunt itaqꝫ hi ſic: quibus nares humidiores: ⁊ ſemē humid⁹ ē: ⁊ ecce p̄mū: ⁊ ſm añs: his ſanitas fit ⁊ ecce tertium ꝯñs: iterꝫ differētes expōnes dñr: iſti. n. ſani ſūt vt quidā dicunt: qñ multa ē humiditas: ⁊ h̄ ināturꝫ: ⁊ hac eūata hūiditate ſiue ſupfluitate: ⁊ purꝫ manet corpus: ⁊ exinde ſanitas fit: quidā vō dicunt ꝙ hūiditate eūata ſiccitas vincit: et ſiccitate fit ſanitas: quidā vō dicūt ꝙ ex quo corpus ē hūidū: ꝓpter hoc ⁊ ſanū eſt. Humiditate nāqꝫ gaudet nā ⁊ efficit ſanitatē: ꝯtrarijs vero morbus gnāt̄: ⁊ poſuit exēplum ſu pioꝝ ptium corporis nares: iferiorꝫ vero ſemē exinde manifeſtum ē nobis ꝙ in huius ꝯtinētia totuꝫ corpus ſanum eſt. 18

D Ictus eſt hic ſmo ⁊ in ꝓnoſticis vbi ingrebat ſputa q̄ egrediebant̄ a pectore ſm colorē ꝯſiſtētiā: ⁊ figurā ſm aſcenſionē ⁊ moduꝫ aſcēſiōis: hic āt hy. de figura facit mentionem: qñ in patientibus alienationē rotundā ſunt. ⁊ Sputuꝫ eni fit rotunduꝫ aut ꝙ humor viſcoſus ē: ⁊ figurat̄ in trachea arteria aut quia multotiens eſt caliditas ⁊ eſt corrodens āgulos ſputi ⁊ efficit ipſa rotunda: multotiens ergo ſuperuenit

⁊ quō ſputuꝫ fiat rotundum.

cauſon aut tertiana: ꝛ multa ꝛ caliditas: ꝛ exinde aliēatio fit ꝑꝑ caliditatē q̄ ↄtriet mām ꝛ ſpūs aſcēdūt ad cerebꝝ ꝛ rotūdū fit ſputū ꝑꝑ caliditatē: qm̄ āt ſciuit hy. ꝙ ſputū qḋ ē a viſcoſo hūoꝛe ē rotūdū māifeſtat dicēs ꝙ a caliditate fcm̄ ē h̄ rotūdū ſic i iacēte in plithio plitbiū āt locꝰ erat ciuitaꝫ ſic dnoiatꝰ vbi iacebat patiēs hy. igrabat nomē illiꝰ ꝛ ꝑꝑ h̄ loci cōmemoratiōeꝫ facit, dicit ꝙ h̄ ſputū fcm̄ ē rotundū: q: multa fuerat caliditas i ipſo: itaqꝫ. v. die dtermiata ē egritudo tāq̄ acuta exn̄s fluxu ſanguis ſupueniēte ex naribꝰ: ꝙ āt dicit determiatus ē q̄ſi diſſolutꝰ ē dicit abuſiue: ꝛ nota ꝙ intercidenꝫ dici recordatꝰ ē. ſ. q̄nte cū nō fuerit cretica: itercidētē vero diē ꝑ morbū dterminat cretica vero ꝑꝑ id ꝙ nā ſeruat piodos. 19

Urina multā hypoſtaſiꝫ hn̄s liberat repercuſſionem.

Ut q̄ dexippi cū lapſu.

Quartanus vero ad vnum annum.

Atqꝫ eſtatis iactus quintus eſt aūt, quādo ꝛ prolixus.

Quę circa gingiuas ꝛ linguā putreſcent ſeptēnis: maxīe vero hoc ꝛ iuxta nares putrefactiones.

Dicit. n. hy. ꝙ ſi vrina egrediat multā hypoſtaſiꝫ hn̄s in alienatiōe tūc alterationē dſignat paſſiōis: cū expurget ꝑ vrinā mā alienationē nunc dicit nō que fit ꝭm ꝑmitiuā cām ſꝫ illam q̄ fit ꝭm colligantiā qm̄ alienationē q̄ fit ꝭm primitiuam cām nō oino diſſoluit vrina multa egreſſa.

¶ Ecce ꝛ d ꝑticulari rem̄ ſcit exēplo. Cuidā ſupuēit ꝑꝑ groſſas vrinas ꝑmutatio alienationis: cū lapſu āt dicit aut cū caluicie aut lapſū dicit caſū capilloꝝ ſupueniētē ab humore ſaliente ſalſo ad caput: vnde fit ꝛ ophiaſis ꝛ alopitia. 20

Quartanꝰ durat plꝰ vno āno: ꝛ videmus qn̄qꝫ ꝙ durat duobꝰ ānis: ꝛ qn̄qꝫ minꝰ vno āno: ꝛ ipe dicit ꝙ nō ad vnū anū: ꝛ ad h̄ dicimꝰ aut ꝙ pluribꝰ ſupuenit dixit hy. ꝛ vt i pluribꝰ q̄dē ꝑ ānū durat † aut ꝛ ſꝫ vitatē ānꝰ ſolꝰ ſufficit q̄rtano ad digōeꝫ niſi pcm̄ fiat a medico aut ab egro aut ab extrīſecis. 21

Quidā āt libroꝝ hn̄t. Cui datiuū: q̄dā āt libroꝝ Aureſ ſiq̄dē hn̄t: cui i datiuo caſu dſignat h̄ ꝙ cui ſupueniunt eſtiui morbi: verbi grā cauſones tertiani phrenetici ꝛ vlr calidi ꝛ ſicci morbi: hi in q̄nta die ꝑ fluxū ſāguis dterminātur. † Qm̄ acute egritudies dterminant ꝛ nō diſſoluūt: ꝛ terminat ꝑ apā aut ꝑ expurgationē: dico aut ꝑ ſudores aut ꝑ fluxū ſāguis: eſtaꝫ āt dicit nō eſtatē ſimplr ſꝫ calidū ꝛ ſiccū aereꝫ: tpa nāqꝫ nō agūt noibꝰ ſꝫ cāis: ꝛ h̄ q̄dē ſi hn̄t cui i datiuo caſu: ſiuero hꝫ aures dicit ꝙ aures patiētes eſtiuū morbū: ꝛ ē eſtiuus morbꝰ iſte: nō q̄ fit a flegmate neqꝫ a melancholico hu. ſꝫ flegmō vlr q̄ fit a ſāguie: hmōi itaqꝫ flegmō i q̄nta die iactu ſoluit iactuꝫ āt dicit: aut qm̄ fluxꝰ ſāguis fit aut q: flegmon pꝰ putrefactionē materiei rumpit: ꝛ ſic fit diſſolutio aut q̄nta die aut ꝑlixiori. ſ. ſeptia aut nona aut vndecima. 22

Per h̄ vult oñdē ꝙ apa ſupuenētia circa gingiuas linguā piodicis: ꝛ creticis diebꝰ dterminat: q̄dā hn̄t librorū hn̄t expuūt: q̄dā vō putreſcūt: ſiq̄dē igit hn̄t expuūt dſignat ꝙ ꝑ ſputū ſeptia die dterminabit: ſi vō hn̄t putreſcēt: dſignat ꝙ. vij. die putreſcet apa vtrūqꝫ āt bn̄ ſe hꝫ: ſꝫ meliꝰ ē putreſcēt: q̄ſi ꝑ expurgationē putrefactiōis dterminabit: vult āt hy. ꝙ h̄ apa meliꝰ expuat vt nō ꝑmanēs tēdat ad iteriora ꝛ diſtellet ad cānales pulmōis aut ad pulmonē: ꝙ ꝛ melior textus ſit: expuūt q̄ putreſcēt: māniſeſtū ex eo qḋ ↄñr de putrefactōe mētionē facit dicēs: iuxta nares putrefactiones. 23

Ranſfert ſe hy. ad aliuꝫ ſmonē: h̄ āt oꝫ nos ſcire ꝙ ſupuēit diſcurſio māe ſic ꝙ corroſionē dētiū opat: ſilr igit diſcurſio fcā ē māe a cerebro i dētes: ꝛ ibi ꝑmanētes fec̄ flegmonē: vn̄ q̄tiēs dic̄ ꝙ doloꝛ fit dētiuꝫ n̄ oꝫ dubitare circa h̄: q: aut dētes hn̄t aliq̄d ſpāle pluſq̄ alia oſſa: videlꝫ ſētire ſic. dcm̄ ē in anathōia: aut dic ꝙ doloꝛ ſupuēit dētibꝰ n̄ ꝑꝑ dētē ſꝫ ꝑꝑ apa: ꝛ tm̄ h̄ nō poſſumꝰ diſſoluē niſi ꝑmo cāꝫ vēiētē remouerimꝰ: ſrē n. nō ē poſſibile riuū aq̄ hauriri dūmō fōs det ei aquā: ſilr ꝛ h̄ nō ē poſſibile dolorē dētiuꝫ ceſſare niſi ceſſauerit diſcurſio q̄ deſcēdit a capite. Oꝫ nos igit vti repcuſſiuis vt iure roſaꝝ ꝛ lēticulaꝝ ꝛ hmōi taliū: ꝛ tūc dueniēre ad curas locales: ꝛ iā vſus ſū his repcuſſiuis ꝛ nō ꝑfuit: ꝛ tūc vtor mollificatiuis ꝛ moderate euaporatiuis: ſꝫ non h̄ mō ceſſauit dolor: ꝛ tūc timēs ne imoderate dolore diſſoluat xtꝰ: offero ſtupefaciētia: ꝛ dcipio ſenſū: ſi vō hoc mō nō ceſſauerit dolor tūc ꝑcipio ꝙ mā q̄ ↄtinet ibi ē groſſa: ꝛ tūc pip. cōtritū appono dēti ſuauit: vt nō motiōe augmentē doloreꝫ: ꝛ hoc mō expurgata ē mā cū eēt groſſa qm̄ āt illa q̄dē a cerebro ſubtilis exn̄s: hec vō groſſa fuit ꝑꝑ id qḋ māſit i dentibꝰ a ſupcilio ſubtilis venit: a ſupcilio dic̄ q̄ſi a cerebro Que alia dicit ꝛ dicimꝰ ꝙ alia dicit vt repercuſſiua mollificātia ꝛ ſtupefacientia.

Quibus in dentibus dolor a ſupcilio ſubtilis vēit his a pipe ↄueniente pinguiori poſteriori deuenit.

Siquidem alia nō obtinet.

Si ſippo. n. ſōnolētū exide nō obtinuit magis vero iterū ꝛ ꝑualuit ꝛ violentus.

A capite oſſium natura deinde neruorum ꝛ venarum.

Aut q: violent apponitū ē ſtupefaciēs ꝑꝑ i expiētiā medici: ꝛ violētior factꝰ ē dolor ꝛ dicimꝰ ꝙ nō ē h̄: ſi. n. hic eēt oportebat ſtatiꝫ iteꝝ ceſſare dolorē: ſꝫ dicimus ꝙ hꝫ apponita ſtupefaciētie medicina violētior factꝰ eſt dolor: cū mā nō euaporauit ſꝫ potiꝰ ↄdenſata eſt. 24

Si bn̄ recoliꝫ dcm̄ ē vobis ꝙ multa ꝛ mirabilia documēta tradit nob hy. in ꝑñti tractatu ꝛ demōſtratiua ꝛ ꝑnoſtica ꝛ medicialia ꝛ anathōica ꝛ nālia: ꝛ nūc itaqꝫ ab egritudibꝰ trāſfert ſeipm ad nāꝫ nroꝝ corpoꝝ. † Sicut. n. artifex nauis aut rector n̄ pōt opari circa ligna ignorās hic eadē: ſilr ꝛ medicus nō pt opari circa corpora hūana ignorās nāꝫ hoꝝ ꝛ cōplexionē dicit. n. ꝙ oꝫ has iquirere: ꝛ eo q̄t elemētis ↄſtat nrꝫ corpꝰ: qm̄ ex q̄ttuor: ex q̄bꝰ ꝛ dicimꝰ ꝙ ex igne aq̄ terra ꝛ aere ꝛ q̄uō ſe hn̄tibꝰ his ad inuicē: ꝛ qm̄ q̄litatibꝰ cōmixtis ſubſtātijs vō ꝭm anologiā exn̄tibꝰ: ꝛ his igit elemētis hūt hūores: ꝙ ꝛ hos oꝫ iueſtigare q̄t ſūt ꝛ q̄les ꝛ q̄uō ſe hn̄t in nob: ꝛ qm̄ ſūt q̄ttuor: ſanguis colera ru. flegma melācholicus hūor: ꝛ ꝙ ex hiſ nutriunt noſtra mēbra: mēbroꝝ. n. hic q̄dē a ſanguine nutriunt puro: hic āt a ſanguie mixte colere: hic āt a flegmate: alia vō a melācholico hu. Qm̄ igit ex his hūt mēbra: ingramꝰ ꝛ virtutes mēbroꝝ: ſꝫ q: virtutes ex actionibꝰ cognoſcunt: ꝛ debemꝰ ingrere ꝛ actiōes mēbroꝝ vt ꝑ ipſas ꝛ ſciamꝰ virtutes q̄uō ſe hn̄t: qm̄ āt ꝛ quedaꝫ mēbroꝝ ꝛ iuuamētū ꝑbent: ingramꝰ ꝛ iuuamentū ipſoꝝ. † Aliud enī ē iuuamētuꝫ: ꝛ aliud ē actio: iuuamētū q̄deꝫ ē qm̄ ꝑ aliud mēbrū aliud agit: actio vero qm̄ ipꝫ ꝑ ſe agit: qm̄ aūt ꝛ ↄcauitates ſunt in q̄buſdā mēbris: determinemꝰ ꝛ de ↄcauitatibus: ſunt aūt cōcauitates cerebri cordis pectoris ꝛ ſtōi: in oībus aūt his oꝫ nunc epilogū dicere: ꝙ ſiq̄dē hic ꝭm nām ſe habet: oꝫ ꝛ ↄſeruare in eiſdē: ſi vero ex nām oꝫ reducere ad id qḋ ē ꝭm naturaꝫ: ꝛ ꝑꝑ h̄ ꝑcepit nobis ea q̄ ſunt ꝭm nāꝫ ingrere: oꝫ āt medicū ſcire ꝛ exteriora alterātia noſtrum corpus: vbi grā: ↄuerſiōes tēpoꝝ: aut vnius tꝑis aut duoꝝ aut totius āni. † Silr āt ꝛ ꝑticularē oꝫ ingrere aereꝫ. ſ. diurnū: dies nāqꝫ imitat annū: diei q̄dē tꝑs orientale aſſimilat veri meridianū vero eſtati: occidēs vō autūno: nocturnū vero tꝑs hyemali: ſꝫ poſtq̄ hic dixımꝰ exponamus ſmonē hy. vt ↄcordemꝰ ipꝫ nr̄is dictis. A capite oſſiū nā. Cōueniēter icepit hy. ab oſſibꝰ capitis: qm̄ oſſa aut fundamēti iuuamentuꝫ exhibent aut coopimenti aut cuſtodit: oſſa aūt cerebri ꝛ cuſtodiunt cerebrum ꝛ iuuamētū fundamēti exhibēt cui: ꝛ ſubiectis carnibꝰ: aut igit ꝑpter h̄: aut qm̄ cerebrum dignius eſt: ꝛ ꝑncipale

† Annus ſufficit q̄rtano ad digeſtiōeꝫ niſi fiat pcm̄

† Acute egritudies dterminant n̄ āt diſſoluuntur.

Nō ꝙ oſſa dētiū dolere n̄ tm̄ ſentire dicūt

† Neceſſariū ē medico nām ꝛ ↄplexiōꝫ corpoꝝ cognoſcere.

† Diſaliter iuuamētū ꝛ actiōꝫ

† Nō quomō dies ꝑportōnat āno.

† Orta atteſtant pn̄cipijs.

mēbꝛoꝝ: pp̄ hꝫ ex ipſo incepit: aut q2 cerebꝛo ꝓportinat totū nr̄m coꝛpꝰ. † Si gdē. n. ē magnū cerebꝝ: magna ē ⁊ nucha magne ſunt ⁊ ſpōdiles ⁊ coſte: ⁊ extremitates ſpatulaꝝ ⁊ nodi eaꝝ ⁊ pn̄cipiū adiutoꝛij qđ deuenit ad iūcturā: & ⁊ adiutoꝛiū magnū ⁊ cubitꝰ magnꝰ ⁊ extrema manꝰ: ⁊ h gdē i ſupioꝛibꝰ: ſilr̄ āt ⁊ iſerioꝛa mēbꝛa ꝓpoꝛcionāt cerebꝛo: qm̄. n. magnū ē cerebꝝ magna ⁊ nucha magne ⁊ ſpōdiles vſqꝫ ad lūbos: lūbis aūt adiacēt oſſa anche oſſa magna exūtia: ⁊ cū bis pn̄cipiū hui ſcoꝛis tēdēs ad ſcbiā itaqꝫ magnū ē ⁊ femur: magna ⁊ tibia ⁊ cauilla ⁊ extremitas pedis ⁊ ꝯcauitas pedis ⁊ raſcba: vides quō cerebꝛo ꝓpoꝛtionatur totū coꝛpꝰ: iōqꝫ ab h īcepit: igit oꝫ ingrere ⁊ neruos ⁊ arterias ⁊ venas: ſic. n. in exterioꝛibꝰ ē fons ⁊ ex ipo fluuiꝰ: ⁊ ex fluuio alij riui pui: ⁊ ſic ē ſtipes arboꝛis: oꝛide ex ipo ramꝰ magnꝰ: ⁊ ex h rami alij ramuſculi ſic ⁊ in nr̄is coꝛpibꝰ. † Cerebꝝ aſſiīlat fōti ⁊ ſtipiti: ē āt ex ipſo cerebꝝ aſſimilatū fluuio aut magno rāo: ⁊ pꝰ nuchā ſūt nerui ex ipo ꝓcedētes ⁊ pbētes mēbꝛis ſenſū ⁊ motū: ſilr̄ āt ⁊ in arterijs ē coꝛpꝰ qđ adoꝛti: ⁊ ex adoꝛti ꝓcedūt arterie q̄ ferūt ad mēbꝛa vitalē vtutē: ſilr ⁊ in venis eadē ꝓpoꝛtio ꝯſeruat: ē nāqꝫ epar ⁊ in eo ē vena chilis: ⁊ ex ipſa ramificant vene q̄ miſtrāt mēbꝛis nutrimētū ſi vō volueris: dicas ꝙ ē poꝛtā aſſimilās fluuio: ⁊ ex ipa iteꝝ diones venaꝝ ferunt: ſed dignū ē ingrere: quare byꝑ. ō neruis ⁊ vēis ſolū mētionē fecit nō āt de arterijs ⁊ dicimꝰ ad h ꝙ p venas ſbintellige ⁊ arterias: q2 ꝯſuetudinē hꝫ noīare venas: ⁊ venas ꝓprie ⁊ arterias gdā āt dicūt: ꝙ h neruos dicit ⁊ arterias: qm̄ nerui a coꝛde oꝛiūt exiñ ⁊ arterie hn̄t oꝛtū: h āt dicūt q opināt i coꝛde eē vtutē regitiuā: qm̄ īueniētes ligamētū qddā i coꝛde arbitrati ſt qddā neruū eē ⁊ dixerūt exiñ eē pn̄cipiū neruoꝝ: vn̄ ⁊ Ariſt. afferāt in teſtē ſicut opinātē i coꝛde eē regitiuā: male āt dicūt hmōi. ⁊ Aris. n. dicit. Ubi eſt pn̄cipiū neruoꝝ ibi ⁊ regitiua: ⁊ ſi oñſuꝫ ē in anathōia ꝙ pn̄cipiū neruoꝝ in cerebꝛo ē: manifeſtū ē qm̄ ⁊ regitina in cerebꝛo ē: hēs igit ꝙ p venas ſubintelligit ⁊ arterias ⁊ p nō neruos: oīa igit hic mēbꝛa oꝫ ingrere vlr vt indurimꝰ oꝫ ingrere pn̄cipiantia ⁊ pn̄cipiata mēbꝛa ⁊ habētia aliunde virtutes ⁊ innatas virtutes et hn̄tia inatas ſilr ⁊ aliunde. Oꝫ igit hic ingrere ⁊ ſi ſe habēt bm nām in eiſdeꝫ ꝯſeruare ipſa: ſi vero peruertant ⁊ aut ruptionē patiantur aut coꝛroſioneꝫ: tunc opoꝛtet reducere ⁊ ad id qđ eſt bm naturam.

† Nō quō cerebꝝ aſſimilat fōti ⁊ ſtipiti.

† Ubi eſt pn̄cipium neruoꝝ ibi ⁊ regitiua.

Et carnium ⁊ alioꝛum.
Et humoꝝ ⁊ alioꝛum.
Et ſuperioꝛuꝫ ⁊ inferioꝛum ventrium.
Et rōnis ⁊ modoꝝ ⁊ factorū ſcdꝫ annū tp̄e quodā tūc intēpeſtiuius anni.
Ut exātimata ⁊ ſilia: ſilē q; buſdā quotidie tēpeſtiuiꝰ occupatis aut tardiuſ ſimiliter

¶ Dicit ꝙ oꝫ ingrere ⁊ carnes ꝙ iuuamētū pbēt: he nāqꝫ carnes adiacēt oſſibꝰ: ⁊ lacerꝫ iuuamētū exhibēt ⁊ ſi ſolū h: ſꝫ qm̄ lacertoſū genꝰ cōponit a neruis ⁊ carnibꝰ: ⁊ ex mlta motiōe dēbat deſiccari neruoſū: pp̄ h fec carnoſū genꝰ ⁊ hūectet neruos. Alioꝝ āt dic: q̄ſi alioꝝ mēbꝛorū: vbi grā: ligamētoꝝ cartillaginū pelliculaꝝ: aut hoc aut ⁊ aliō dicas q̄ſi vtutū mēbꝛoꝝ ⁊ actōis ⁊ iuuamēti: ō his nāqꝫ ñ fecit mētionē māifeſte byꝑ. q2 ſbintelligūtur cū mēbꝛis: mēbꝛa nāqꝫ ⁊ vtutē hn̄t ⁊ actionem.

De iuuamento carnis.

¶ Dicit ꝙ hūoꝛes ingri oꝫ q̄t ſt ⁊ q̄les ⁊ quō ſe hn̄t ad īuicē ⁊ quō nutriūt mēbꝛa q̄ ſt i nob: ⁊ ſi hꝫ nāꝫ ſe habēt nihil facias: ſi vō eꝫ nāꝫ: tūc ſi hūoꝛ dficit p nutrimētū reſtauratꝰ: ſi vō ſupabūdauerit euacua. Sciēdū āt ꝙ gdā libꝛoꝝ ñ hn̄t: ⁊ hūoꝝ ſꝫ hūoꝝ ſoluꝫ ſine: ⁊ eſt hmōi ꝯſtructio attica: ꝙ vō dic ⁊ alioꝝ: dic ꝙ igras alios hūores q ſt eꝫ nām: humoꝛē venenoſū viridē colerā nigrā ⁊ hmōi: aut h itelligas aut alioꝝ dic q̄ſi ſpūm nr̄a nāqꝫ coꝛpa ñ ſolū a ſolidis ⁊ hūidis mēbꝛis cōponunt ſꝫ a ſpiritibꝰ ſi volueris h itelligē dicas: ꝙ ſpūs dſignauit ꝑ eo qđ mētionē fecit de neruis venis ⁊ arterijs: aīalis āt ſpiritꝰ miniſtrat ⁊ ducit p neruoſ coꝛpoꝛi: vitalis vero per arterias: naturalis per venas.

Quid āt dicit: ſupioꝛes ⁊ iſerioꝛes vētres: vbi grā: cerebꝝ q̄tuoꝛ hꝫ vētriculoſ: duos gdē āterioꝛes ⁊ duos poſterioꝛes ⁊ ex āterioꝛibꝰ gdē ꝓcedunt ſpiracula in ſpēm mamillaꝝ: vnuꝫ gdē māmillaꝝ: vnū gdē mediuꝫ in q̄ ē rō: q̄rtū vero poſterioꝛē i q̄ ē memoꝛia: ⁊ he ſt cerebꝛi ꝯcauitates: ſꝫ āt ⁊ alie ſic vt via gutturis: oꝛdinent. n. ⁊ vie cū cōcauitatibꝰ: qm̄ nihil fere ad inicē differunt ita qꝫ ⁊ in cōi diſciplina de cauſis: de eiſdē aſſignat poꝛis ⁊ ꝯcauitatibꝰ: ſūt āt ⁊ pectoꝛis ꝯcauitates ⁊ coꝛdis in his in q̄ ꝯtinent nālis caloꝛ ⁊ ſtōi ⁊ inteſtinoꝝ ⁊ veſice: has dic: inferioꝛes ⁊ ſupioꝛes vētres. Sꝫ oꝫ nos ſcire ꝙ hoꝛuꝫ ventriuꝫ hi quidem neceſſarioꝝ ſunt retentiui ſicut hi qui ſunt cerebꝛi ⁊ pectoꝛis ⁊ coꝛdis ſtōi: alij vero ſuperfluitatuꝫ ſicut que ſunt inteſtinoꝛum.

P Er cholericū ⁊ pſāguineū coꝛpus inc

Mō q ſupioꝛes ⁊ q iſerioꝛes vētres eſſe dicantur.

Ecce h de virtutibꝰ dicit: ſꝫ qm̄ virtutes aut aīales ſt aut nāles aut vitales: ⁊ dignioꝛes ſunt aīales: ⁊ in aīalibus dignioꝛes regitiue motiuis ⁊ ſenſitiuis: ideoqꝫ de his que valde digne ſunt mentionem fecit vt rationis. Jnquire igit dicit ⁊ rōnē gd āt debeo ingrere in rōne: dicit gā. ⁊ dicit: ꝙ oꝫ inquirere vtruꝫ infirma mēte eſt hō aut iteꝝ quouſqꝫ ſanus erat taciturnus fuit: nunc vero verboſus aut eꝯio: aut pmo quidē verboſus nunc taciturnus ⁊ in timoꝛe ⁊ in puſillaminitate eſt. Jngrit āt ⁊ modicuꝫ rōnis: gd autē dicit moduꝫ q̄ſi dīam: dictuꝫ eſt autē ⁊ in libꝛo de cauſis: ⁊ in libꝛo de differentijs febꝛium quot mōdis dī febꝛis q̄ſi dīa fe. que āt eſt hec dīa rationis et dicit ꝙ ꝯſideremus q̄ eſt cōplexio efficiens rationeꝫ bm medicos ⁊ differētias cōplexionuꝫ: ⁊ que eſt cōplexio ſeruiens rōni bm phōs: bm quidē medicos: cōplexio eſt cauſa effectiua rationis ⁊ hec quidem dicimus ſi in penultima ponamus accentū dicendoꝝ: ſi vero circūflexe dicimus tropoꝝ exponendo ꝯuerſionum: aliud pelagus expōnis habebit nos: ⁊ dicimus ꝙ ipſe dicit: conuerſiones factas viuere: qm̄ ab exterioꝛibus alteratur ⁊ tranſmutatur noſtrum coꝛpus. ⁊ Periodo nāqꝫ celeſtiū coꝛpoꝛum oꝛdinantur ⁊ reguntur hec inferioꝛa: coꝛpoꝛa. Ideoqꝫ opoꝛtet nos de his ſcientiam certam habere vt non videamur eſſe peioꝛes piſcatoꝛibus qui ⁊ conuerſiones ſciunt ⁊ laguſtarum augmentum ⁊ diminutionem tranſmutantem ſecum luna: ⁊ non credas ꝙ non ſolum luna tranſmutat hec coꝛpoꝛa ſed et ſol nāqꝫ tranſmutat: ſiquidem ipſe oꝛdinationem principis habet: luna vero comitis et intantuꝫ luna tranſmutat: maxime autem et hoc ꝙ luna ex ipſo habet luceꝫ: vn̄ ⁊ trāſmutat ea que ſunt hic: opoꝛtet autem nos ſcire ꝙ ſi oꝛdinant et diſponuntur ⁊ reguntur ea que ſunt in generatiōe ⁊ coꝛruptione ex coꝛpoꝛibus celeſtibꝰ: nō pp̄ hoc nō ſunt expertes diuine ꝓuidētie: ex infuſiōe. n. diuine ꝓuidētie ſtelle oꝛdināt ea q̄ ſūt h eoꝛuꝫ motu. † Unde ⁊ circa coꝛpoꝛa ſoluꝫ agunt: nō āt circa animā aut foꝛtunā poſſunt agere ⁊ pmutare: qm̄ auteꝫ nō ſolum luna: ſed ſol pmutat ea que ſunt h: manifeſtuꝫ eſt exinde: ⁊ alexandria. xxiiij. die ſupuenit nocte a ſereno aere ventus ⁊ ingſiuimus: vn̄ hoc factuꝫ eſt: ⁊ dixit noſter maximus ſophiſta ꝙ neqꝫ grā plenilunij h factuꝫ ē: q2 iā trāſierat: neqꝫ grā ꝯiunctionis: q2 nonduꝫ erat: ſed qm̄ ſol ab aquario intrauit piſces: iōqꝫ factus eſt motus venti: huiuſmodi autem motu ⁊ tranſmutatione celeſtiuꝫ permutantur inferioꝛa: permutat autem ⁊ aer continens nos exinde ⁊ tēpoꝛa anni permutantur ⁊ aut vnuꝫ tempus aut duo aut plura: ⁊ aut pꝛius aut tardius: ⁊ dicimus ſicut quando multotiens finis hyemis vernalis fit aut finis veris eſtualis: tardius autem ſicut quando pꝛincipium veris hyemale fit: aut pꝛincipium eſtatis vernale: quid autem fit in tempoꝛibus hoc: ⁊ in dic: dictum eſt autem ⁊ pꝛius ꝙ ꝓpoꝛtionatur dies anno.

Inter vtutes aīales alijs dignioꝛes regitiue motiui ⁊ ſenſitiuis ꝑfectioꝛes.

† Nota ꝙ aſtrologia eſt neceſſaria ipi medico.

† Cōpoꝛa celeſtia ex iſuſiōe diue ꝓuidētie i coꝛpa agūt ⁊ nō i animam.

Huiuſmodi autē exanthimata. i. naſcentie in vere fiunt tēperantia facta in coꝛpoꝛe ⁊ natura expurgāte ſupfluitates a ſuperficiente: ſunt. n. hmōi exanthimata ſignuꝫ veris ſicut ⁊ tertiana ſignuꝫ eſtatis: ſimilia āt dicit quaſi vulnera a poſtemata ⁊ quecunqꝫ ſunt ſimilia.

Tranſfert ſe hy. ad aliū ſmonē: mirabilis āt ē ⁊ dicit: ꝙ ſupponant duo īfirmi: quoꝝ h̄ qdē hꝫ ſanguineū humoꝛeꝫ alter vō ex colera ru. ſiqdē igit maēat colera ru. i ſui mēſura nihil malū ſupuenit ſi vō ꝑmutat ad id qd eſt extra nāꝫ ⁊ putrefiat: tūc efficit ferinū humoꝛē. ſ. nigrā colerā q̄ furioſa ē ⁊ coꝛroſiua ⁊ ferina ⁊ efficit ferinas egritudies: vbi gr̄a: cācꝛ elephātiā q̄ ferine egritudies: aut q: feraꝝ hīt oīa: aut q: ſpunt iteriuſ ⁊ occultant: ⁊ iteꝝ apparēt ſubito ⁊ iteꝝ occultant et iteꝝ apparēt ſicut fere ⁊ ⁊ ſi vis appella ꝯuertibiles ꝓpter incertū ⁊ icurſiuū ⁊ hec quidē ſunt in colera ru. ſilr āt ⁊ i ſāguine. ↑ Sāguis. n. ſi ſe hꝫ ſm naturaꝫ nutrit mēbꝛa: ſi vō putrefiat ⁊ fiat groſſioꝛ ⁊ extra naturā efficit melācholicū hu. q ⁊ ſi euacuet nihil mali facit: ſi vero maneat i coꝛpoꝛe queādmodū nigra colera difficilis: et iſte hu. efficit moꝛbos: veruꝫ oꝫ nos ſcire ꝙ nigra colera nō ſolū a ru. colera generat ſed a ſāguine acutioꝛ aūt eſt q̄ generat a colera ru. ea que generat a ſanguine qm̄ autē colera ru. acutioꝛ eſt a ſanguine: extractiones āt dicit quaſi euōnes ꝑ eo ꝙ extrahi debet humoꝛ.

lancholicum nō habens extractionis.
Licino vltia ſplen magnus dolēs in q̄rta vel in quinta.
Tuſſes ceperūt circa ſoliſ tropaſ hyemales niualibꝰ cōſiſtētiis factis vel quinta vel decima vel vigeſima die ex mutatiōe dēſa auſtraliū ⁊ boꝛalium ventoꝝ ⁊ niualium.
Ex his hec qdem breuioꝛa hec vero ꝓlixioꝛa facta ſunt.
Et ꝑipneumoniaca ꝯdenſa.

Oportet āt nos ꝑtrāſire hunc ſmoneꝫ qm̄ ex h̄ nullā hēre poſſumꝰ vtilitatē de noīe ſolo patienꝭ mentionē facit ⁊ paſſionis ſic licino factus ē ſplen magnus ⁊ dolēs: nō aūt cām dixit ꝓꝑ qd factus ē neqꝫ q̄uſqꝫ: ſi. n. ⁊ dixit in q̄rta aut quinta incertū nobis eſt: ⁊ aut ſalubꝛis fuit egritudo aut moꝛtalis ⁊ ſiue determinata eſt ſiue ſoluta: ⁊ hoc incertuꝫ eſt propter hoc oꝫ nos ſcire: quia ſicut in cōmemoꝛatione ſcribens hy. enigmatice appoſuit hunc ſermonem. I

Explicit ſexta particula. Incipit ſeptima.

Completa ē a nobis ſexta ꝑticula p̄ſentis negocii: i qua ⁊ cognitiuas ſpeculationes ⁊ ꝓnoſticas ⁊ anathomicas ⁊ naturales tradidit nobis. Nunc auteꝫ trāſfert ſe hy. ⁊ ad ſeptimā particulā ⁊ tradidit documenta ꝯſona titulo libꝛi. De epidimicis āt moꝛbis mētioneꝫ fecit: ⁊ qd dicit: qm̄ ꝑmutatio facta ē aeris: vbi āt facta ſit hec ꝑmutatio nō dicit ſicut habuit ꝯſuetudinē: aut in thaſſo aut icranone aut in naſo: ſi āt volumꝰ ꝯiecturari regionē quantū ex dictis ſuis que dicit: niualibus inſtātiis factis: niuales āt inſtātie fiunt circa trachiā ſicut frigidioꝛibꝰ exiſtētibꝰ illis locis qua. aūt fuerit fcā ꝑmutatio: ⁊ dicimꝰ ꝙ auſtrinus factus ē aer videlicet calidioꝛ ⁊ hūidioꝛ. ↑ Auſter. n. ſm ꝙ flat a meridie calidꝰ ē: nō tn̄ nō eſt ita calidus ꝙ euapoꝛet māꝫ ⁊ deſiccet coꝛpꝰ: ſꝫ ſolū diffuſionē efficit: ꝓꝑ h̄ hūidius dr̄: qm̄ igit auſtrinꝰ fuit aer: exinde ſupuenerūt p̄dicte paſſiones q̄ ſunt in aphis: vbi gr̄a: auſtrini flatꝰ grauāt auditus: ⁊c̄. Deide poſt auſtrū incepunt flare boꝛeales vēti q frigidi ſunt ⁊ ſicci ſicut ex ꝑtibus boꝛealibꝰ flātes ⁊ hmōi boꝛeales vēti in p̄ncipio qdē foꝛſitan inuenerunt frigiditate ⁊ ſiccitate: poſterius vero durātes leſerunt: dictū ē. n. q̄tieſcūqꝫ h̄ ventus vincit h̄ eſt durat: tūc egritudieſ fiūt: qm̄ itaqꝫ vicerūt boꝛeales venti frigiditate oppilationem materie fecerūt ⁊ denſitateꝫ ſupficiei ⁊ ad modū ſponge pꝛeſſe mā p̄ſſa iaculabat ad q̄dā mēbꝛa: paſſuꝫ ē itaqꝫ cerebꝛuꝫ ſicut nuduꝫ exiſtens: ⁊ p̄mo ꝯſequēs aerem: deide iſtud cerebꝛū aut valde debile erat ⁊ retinebat penes ſe materiā: ⁊ ſupuenit apoplexia que eſt īmobilitas ⁊ inſenſibilitas totius coꝛpoꝛis cum leſiōe pꝛincipaliū actionuꝫ: aut foꝛte erat ⁊ moderate ⁊ ad vicina mittebat materiā aut valde foꝛte ad ſpiracula ⁊ nutritiua mēbꝛa emittebat materiā: nutritiua āt mēbꝛa ſunt os ſtōi ſtomachus ⁊ iſophagus: ſpirabilia aūt vt guttur trachea arteria ⁊ pectus ⁊ vniuerſaliter differētes ſupuenerūt paſſiōes ſm diām ⁊ habilitatē mēbꝛoꝝ: ⁊ hoc ē qd dicit. Tuſſes ceperunt circa ſolis tropas hyemales: niualibꝰ ꝯſiſtentiis factis vel q̄nta vel. x. vel. xx. die ex mutatione denſa auſtraliuꝫ ⁊ boꝛealiū ventoꝝ ⁊ niualiuꝫ.

Poſt hec āt circa iſmerinā moꝝ reditauerūt plurimis vt mltū q̄dragenis ab initio
Et qbuſdā qdē minꝰ breuia ⁊ eucrita fcā ſūt his vero fauces flegmonē paſſe ſūt illis āt chinā̄che his vō papligica
Quibuſdā vero nictilopes magis autem pueris.
Peripneumonica vero nimis breuia facta ſunt.
Nictilopes quidē nō tuſſi erunt poſtremo ſꝫ nimis breuia ꝓ tuſſi facta ſunt fauces aūt breues: magis aūt noctilopis: chinanchie autē ⁊ paraplígica aut dura ⁊ ſicca vel parua ⁊ modice rationata.

Ecce tēpuſ dicit qn̄ ſuperuenere tuſſes ⁊ dicit ꝙ in capꝛicoꝛno in hyemali ꝯuerſione qn̄ factus ē aer frigidus eſt āt hyemis ꝯuerſio vt in capꝛicoꝛno: ⁊ veris in ariete: ⁊ eſtatis i cancro: ⁊ autūni in libꝛa: tuſſes āt ſupuenerunt qm̄ vt ꝓꝑ p̄dictā cām materia miſſa eſt a cerebꝛo ad pectus: aut qm̄ inſpirabāt frigidioꝛem aere. Dictū ē āt vobis ꝙ ab interꝑtatiōe fridi aeris fiūt tuſſes vel. v. vel. x. vel. xx. die. h̄ autē fiebāt ſm differētē vtutē: ſiqdē. n. foꝛtꝭ fuerat vtus: tunc vi ceſima ſupuenere paſſiones: ſi vero debilis tunc a quintadecima.

Et h̄ iteꝝ ſm differentē vtutē: ſiqdē. n. foꝛtꝭ erat vtꝰ breuioꝛes fiebāt paſſiōes: ſi vō debiles ꝓlixioꝛes.

Cōdenſe. n. fiebant ꝑipneumonice paſſiones: qm̄ materia erat ꝑata ad efficiendum flegmoneꝫ ⁊ pulmo aptus ad patiendum.

Mirabile quodāmodo dicit hy. ꝙ rediterationes fiebāt a p̄ncipio quadrageſſime circa iſmeriam: a p̄ncipio eniꝫ h̄ eſt ab hyemali tropico vſqꝫ ad vernalē iſmeriā: h̄ eſt equinoctiuꝫ nō ſoluꝫ. xl. dies: habes. n. capꝛicoꝛni. xxx. vel minus: ⁊ aquarii. xxx. ⁊ piſciuꝫ. xv. ⁊ fiunt nō ſoluꝫ. xl. dies ſꝫ. lxxv. qd ergo dicemꝰ: ⁊ dicimꝰ ꝙ nō dixit hy. certe in ipſa iſmeria ſed circa iſmeriaꝫ tꝑe accidente ⁊ appꝛopinquante iſmerie.

Iteꝝ ſm differentē virtutē his qdē breues fiebant paſſiones ⁊ eucrite h̄ eſt cito determinabiles: aliis vero ꝓlixioꝛes ⁊ difficilioꝛes: ⁊ iteꝝ ſm aptitudinē mēbꝛoruꝫ ſiquidē fauces acceperunt. fiebāt chinā̄chi. Si vero guttur chinanchia: ſi vero mediuꝫ. ex coꝛpoꝛis ꝑaplígia: ſi vero ꝑs vna fiebat palyſis.

Uaria āt expoſitio ē h̄: quidā. n. dicunt ꝙ vulpes nocte ſoluꝫ vidēt: alii vō dicunt in die ⁊ hmōi dicit ſuperueniebāt egritudies ꝙ i nocte videbāt: ⁊ in die āt nō aut ꝯ̄rio h̄ āt fit: ⁊ dicimꝰ ꝙ ſi multus ſpūs ⁊ nociuus inducit: ⁊ groſſus ad oculos: tunc in nocte quidē nō vident: in die vero vidēt groſſicie diſſoluta a luce: ſi vero inducat modicꝰ ſpūs ⁊ purꝰ: tunc i die nō vidēt: q: diſgregat hic modicꝰ ſpiritꝰ a multa luce: i nocte vero vidēt ꝯgregato āt ⁊ acutioꝛi accepto: ꝯgregato eniꝫ ab obſcuritate qd fit ⁊ in leonibꝰ: ⁊ hoc dicit nictilopas: hoc āt dicit: maxime pueris fiebat ꝓꝑ qd autē pueris: ſm quidē ſuperficialeꝫ expoſitionē qm̄ pueri humidioꝛes ſunt ſm vero ꝓfundioꝛē ꝯſequenter dicemus vbi et de variis coloꝛibus debemus determinare.

Quomodo ſupius ꝯdenſas dicit fieri peripneumoniacas paſſiones: hic āt breues: ⁊ dicimus qm̄ in pꝛincipio quidem cōdenſa fiebant huiuſmodi poſterius autē in rediteratione bꝛeuia: quoniam cōtingit foꝛſitan multa ante reiterationem diſſolui.

↑ Nota hic ꝺ ſanguīe.

Q: veniunt tuſſes in ꝯuerſiōe hyemali.

↑ Nota de naturis auſtri ⁊ boree ⁊ de eoꝝ egritudinibus.

Quare vulpes q̄nqꝫ ſoluꝫ nocte vidēt q̄nꝫ vō ſolū die

Hic vult dicē hy. ꝙ ſi fiebat tuſſis mā̄ dꝛiuata ad pectus nō̄ fiebat vtiqꝫ nectilopeſ aut alia q̄dā̄ paſſio: at tn̄ ſi nō̄ fiebat tuſſis iā̄ nectilopes fiebā̄t: qd. n. q̄ſi tuſſe n̄ facta chinā̄chia fiebā̄t aut ſynā̄chia: aut alia hmō̄i paſſio. Chinā̄chie ā̄t ⁊ ꝑapligica dura ⁊ ſicca vel ꝑua modice rō̄nata. Matura ā̄t ex qbꝰ. ⁊ fortiē. Lu ꝑapligica appō̄itum ē̄ in medio ſmonis ad dura ⁊ ſicca ⁊c̄. nō̄ ā̄t ē̄ reddē̄dū̄ ad ꝑapligica dura ⁊ ſicca: ſed ad chinā̄chiā̄: in ſqnā̄chis. n. paſſionibꝰ reducunē aut dura aut humida: dura ā̄t dicit nō̄ ſic̄ lignuꝫ aut os: ſꝫ dura dicit terrena et groſſa: in qbuſdā̄ ā̄t ⁊ matura erā̄t in qbuſdaꝫ v̄o ⁊ nimis matura: ħē̄ i qbꝰ v̄tꝰ erat valde fortꝫ.

Hi ergo plus voce exercitā̄tes vel rigē̄tes ī chinā̄chias magis finiebā̄t: manu vero laborā̄tes i manū̄ ſolū̄ parapligici: hi ā̄t eqtā̄teſ aut viaꝫ ā̄bulā̄tes aut aliud qd cruribus exercitantes his in lū̄bis vel crura circa.

Vel circa irretē̄tō̄es parapligice ⁊ in femur ⁊ tibias.

Et labor ⁊ dolor duriſſimi uero ⁊ fortiſſimi i vicina agē̄tes omnia autem hec.

Multis ā̄t hoꝝ ī ſuꝑabiles tuſſes in medio ꝯualuerū̄t ⁊ nō̄ demutate ſū̄t cito ſꝫ poſt hypoſtrophin qbus voces rū̄pebanē ī tuſſiculoſū̄ hoꝝ̄ plurimi nō̄ febꝛicitabā̄t: alii qdē̄ breuiter ē̄t neqꝫ ꝑipneumoniaca facta ſū̄t nulli hoꝝ neqꝫ ꝑapligia neqꝫ alius nullus factus eſt moꝛbus.

Quibus voces abſciſe ſunt.

Sed in voce determinata ē̄

Nictilopica vero ſederunt vt que ex aliis occaſionibuſ ſunt facta.

Facta ſunt aū̄t nictilopica pueris.

Ubi ā̄t emperici ſunt dicē̄tes exꝑimē̄tū̄ ſolū̄ ꝯſequi hy. ecce a demonſtratione ⁊ a rō̄ne efficit argumentū̄ ⁊ cā̄s aſſignat: dic̄. n. ꝙ qdā̄ circa guttur ⁊ hꝰi mē̄bꝛa patiebanē: ꝑꝑ quā̄ cā̄ꝫ ⁊ qdā̄ vocalia: aut circa vocē̄ exercitā̄tes: ꝑꝑ ħ patiebanē vocē̄. ſ. vocalia mē̄bꝛa: qd ā̄t dicit. Rigē̄tes q̄ſi ifridati ex exteriori aere vt nō̄ ꝯſidereſ ꝙ educta ē̄ mā̄ a cerebꝛo: ſꝫ ꝙ ifridationē̄ patiebanē ⁊ ħ qdē̄ ſū̄t in vocā̄tibꝰ: ſi v̄o aliqs ꝯſuetudinē̄ habuit ā̄bulā̄di crura patiebanē: ſi v̄o ſcribē̄di ⁊ remigā̄di manus: ſi v̄o eqtā̄di lū̄bos: dcm̄ ē̄ ā̄t i libꝛo de aere aqs ⁊ locis: ꝙ eqtantes patiunē ea q̄ ſt circa lū̄bos dictum eſt enim vobis ꝙ recipiē̄tia mē̄bꝛa aut ꝑ motū̄ recipiū̄t aut ꝑ caliditatē̄ aut ꝑ ꝯcauitatē̄ aut ꝑ doloꝛē̄.

Irretē̄tiō̄es ā̄t dicit incō̄tinē̄tia cruriū̄ ⁊ diſſolutiō̄es ſicut ⁊ alibi dixit. Crurium irretentiones.

Videē ā̄t ſoleciſtica eē̄ hmō̄i ꝯſtructio: multotiē̄s. n. i ꝯſtructiōibꝰ ⁊ gnā̄ ꝑmutanē eiſdē̄ rebꝰ manē̄tibꝰ ſic homerꝰ dicit. Venit ā̄t in aīa Tibei Tyreſia aureū̄ ſceptrū̄: ⁊ lu hn̄s nō̄ ad aīaꝫ ꝯſtruxit ſꝫ ad hoīeꝫ: ſilr ā̄t dicimꝰ ꝙ venit mulier cui annū̄ciauimꝰ ħ ⁊ ħ: ⁊ lu qd nō̄ ad mulierē̄ ꝯſtruiē ſed ad muliebꝛe: ſilr ⁊ in Virgilio.

Peneſtre ſb ipſa lu ipā̄ nō̄ ꝯſtruiē cū̄ peneſtre ſꝫ ad ciuitatē̄ q̄ ſubintelligiē: qꝛ peneſtre ē̄ neutri generis: ſilr et ħ dicit hy. Labor ⁊ doloꝛ: nō̄ ad ħ reddidit ꝯſtructionē̄ ſꝫ ad doloꝛē̄: qm̄. n. labor ⁊ dolor doloꝛem ſignificant: ad doloꝛē̄ iſꝑexit ⁊ dixit. Duriſſimi ⁊ foꝛtiſſimi fiebā̄t: violē̄tioꝛes aū̄t fiebant doloꝛes in rediteratione qm̄ ⁊ debilioꝛ erat tunc virtus q̄ꝫ in pꝛincipio.

In medio ā̄t dicit: foꝛtificate ſū̄t tuſſes: ⁊ vt n̄ credas ꝙ inſuꝑabiles dicit q̄ſi recipiē̄tes ꝑmutationē̄ ꝑꝑ ħ induxit: ⁊ nō̄ demutate ſunt cito: ſꝫ poſt reiterationē̄ erā̄t inſeꝑabiles niſi euapoꝛatio cō̄miē̄ſurata fieret materie.

Hoc vult dicere ꝙ qbꝰ deſtructio vocis fiebat: ħ. n. fiebat: ſignificat qꝛ abſciſe ſt ſic dicit gal. ⁊ deſtructionē̄ vocis repē̄tinā̄ deſtructionē̄: his igiē dicit nulla ſuꝑuenit paſſio: retenta tota materia circa vocalia mē̄bꝛa.

Aut ꝙ oīs mā̄ accedebat circa vocē̄: ħ ē̄ circa deſtructionē̄ vocis: aut ꝙ ⁊ alie paſſiones terminanē ⁊ curabantur deſtructione vocis.

Lu ſederū̄t: qdā̄ dicū̄t q̄ſi ceſſauerū̄t: tn̄ ſic ſe hꝫ ſꝫ ſederunt dicit q̄ſi firmabanē ⁊ foꝛtia fiebā̄t: qdauteꝫ dicit: vt ex aliis occaſionibus quaſi ſm ꝓpꝛiaꝫ paſſioneꝫ habentes paſſionem. 2

Si recolit hy. egritudies ꝯſonas titulo nos docet: de epidimicis. n. moꝛbis mē̄tionē̄ fecit: ⁊ dictū̄ ē̄ ā̄t vobis ꝙ hmō̄i epidimia fcā̄ ē̄ aere ꝑmutato: ⁊ in pꝛincipio qdē̄ auſtrinis flatibꝰ dn̄antibꝰ: poſteriꝰ vero boꝛealibꝰ ⁊ exin̄ ꝯdē̄ſata ē̄ mā̄ ex infridatiō̄e ⁊ paſſū̄ ē̄ cerebꝝ: ⁊ nō̄ ſoluꝫ ipm̄ ſꝫ ⁊ aliis mē̄bꝛis traduxit malū̄: ⁊ differē̄tes ſuꝑuenerū̄t paſſiō̄es ſm differentē̄ virtutē̄: ſm differē̄tē̄ habilitatē̄ membꝛoꝝ: ⁊ hmō̄i paſſiō̄es ſuſceperunt etates gnā̄ foꝛtune pueris augmaſtica: ⁊ ꝑaugmaſtica ſenilis: ⁊ gnā̄ qdē̄ viri ⁊ mulieris: foꝛtū̄e ā̄t dn̄i ⁊ ſui: qm̄ igiē facte ſū̄t multe paſſiones ꝯtingit in his fieri ⁊ nictilopicas paſſiones dicitis. n. qd eſt hmō̄i paſſio. † Qm̄ nectilopica ē̄ paſſio: aut in die qdē̄ videre: i nocte vero nō̄: aut in nocte qdē̄ videre: i die ā̄t nō̄: ⁊ hē̄tis vtriuſqꝫ hoꝝ cā̄s ꝙ hꝰi fiunt: aut ꝑꝑ groſſuꝫ et turbidū̄ viſibilis ſpū̄s aut ꝑꝑ debile v̄tutis viſibilis ⁊ modicū̄ ſpū̄s. Nū̄c ā̄t vult de hmō̄i paſſiō̄e mentionē̄ facē̄: ⁊ iā̄ dicit ħ ꝙ fit pueris maxie: ⁊ ꝙ ħ ſit veꝝ qd dī ꝓbaē ex exꝑimē̄to ⁊ rō̄ne: ex exꝑimē̄to qdē̄: qm̄ videmꝰ plures in die qdē̄ vidē̄tes in nocte v̄o nō̄: oꝫ. n. nos ſcire: ꝙ vidē̄tiū̄ qdē̄ alii acute vidē̄t: alii v̄o debiliter: alii ā̄t medie: ⁊ acute qdē̄ vidē̄t qcū̄qꝫ in die legū̄t: ⁊ in nocte ſub lucerna ⁊ ſub lumine lune: infirme ā̄t vidē̄t qcū̄qꝫ in die qdē̄ vidē̄t: in nocte v̄o nō̄ neqꝫ ſub lucerna neqꝫ ſub luna: medie ā̄t vidē̄t q̄cunqꝫ in die vidē̄t ⁊ in nocte ſub lucerna: in luna ā̄t nō̄ vidē̄t: ⁊ iſti dicunē nictilopicā̄ paſſionē̄ hꝛe: ⁊ hec qdē̄ ſū̄t ab experiē̄tia: vt ā̄t dicamꝰ ꝓbatiō̄eꝫ a rō̄ne: oꝫ nos exide incipe. † Sciendū̄ ē̄ ꝙ cerebꝝ mittit v̄tutē̄ viſibilē̄ ad oculos: mittit ⁊ ſpū̄m viſibileꝫ: fit aū̄t mala viſio: aut viſibili ſpiritu patiente: aut viſibili virtute infirmata aut flegmone exiſtente in oculis aut ſuperueniente ophtalmia aut vlcere: de quibus non determinat hic hyp. non enim inqrit malam viſionem ſuperuenienteꝫ in ophtalmia aut in vlcere: ſed infirmitate ſpiritus aut virtutis: ſicut in exterioꝛi exē̄plo eſt: verbi gratia: eſt aqua aut in mari aut in palude: ⁊ i ſū̄do inferius aqꝝ eſt aut lignum aut lapis aut aliud hmō̄i: ſū̄t itaqꝫ aque ⁊ qd videtur ⁊ videns: ⁊ fit mala viſio aut pꝛopter aquas groſſas exiſtē̄tes: aut ꝓpter multas ⁊ nigras: aut turbidas: aut ex aere turbido obſcuratas: ⁊ pꝛopter hoc nō̄ videtur lapis qui eſt in pꝛofundo: ſi vero ſunt aque pure ⁊ clare: tū̄c videtur lapis ſic itaqꝫ ꝓpter aquas fit nō̄ videre. Quō̄ aū̄t ꝑꝑ id qd videē: ⁊ dicimꝰ ꝙ hoc qd vī ſicut lapis: aut aliud ſimile: ſiquidē̄ in pꝛofundo eſt aquaꝝ nō̄ videtur ꝑꝑ multā̄ diſtantiam que eſt a viſu nr̄o: ſi vero eſt circa ſuꝑficieꝫ aquaꝝ: tunc vī: ſic igiē ⁊ id qd videē fit nō̄ videre. Quō̄ ā̄t fit ⁊ per videntē̄ non videre: ⁊ dicimus ꝙ ſi iſte habet viſibilem ſpiritum infirmuꝫ aut aliquā̄ aliā̄ cauſaꝫ pꝛedictaꝝ tunc etiaꝫ fit nō̄ videre: ⁊ hoc exē̄pluꝫ qd eſt in exterioꝛibus eſt inuenire ⁊ in nobis: aqs enī̄ aſſimilantur humida que ſunt in oculo ſicut albugineum ⁊ vitreū̄: lapidi autem qui in aquis iacet aſſimilatur cryſtallinus videnti autem aſſimilatur viſibilis virtus ⁊ viſibilis ſpū̄s. Incipiamus autem ab humidis: ſiquideꝫ moderate ſe habē̄t ⁊ ſm naturam: tunc debitū̄ iuuamentū̄ tradunt cryſtallino: ſi vero ꝑmuenē aut abundauerint aut turbida ⁊ groſſa fiā̄t: tū̄c efficiunt nō̄ videre. Cryſtallinuꝫ auteꝫ ſiquideꝫ iacet exterius viuidū̄: tunc fit acuta viſio: ſi vero in pꝛofundo: tunc fit mala viſio: ſed viſibilis virtus ſiquidem foꝛtis aut ſine macula: emittit actionem: ſi vero debilis fuerit: tunc ſuperuenit mala viſio quē̄admodū̄ ſi viſibilis ſpū̄s modicus educaē aut turbidus ⁊ tunc mala viſio fit: multotiens autem tanta eſt humiditas in oculo ꝙ fertur ⁊ circa pupillam: ⁊ cum illud fertur humidum minoꝛem efficit pupillā̄: ⁊ exinde fit mala viſio. Sed opoꝛtet nos ſcire ꝙ gal. ꝯtriuꝫ dicit: ꝙ hn̄tes paruas pupillas illi acu-

† Nota qd ſit noctilopica paſſio

† Nō̄ q ſt acute vidē̄tes ⁊ q male ⁊ q medie videntes.

Nota de acuta ⁊ mala viſione.

te vident. Quid ḡ dicemꝰ: ⁊ dicimꝰ ꝙ vterqꝫ ipſoꝝ veꝝ dicit gal. quidē moderatā pupillā intendit paruā hy. vero valde ꝑuā: ⁊ hoc dicit nigrū fieri oculū: aut ꝑꝑ multā humiditatē: aut ꝑꝑ infirmitatē viſibilis v̄tutis: varius vero fit ꝑꝑ ineq̄litatē cōplexionis ⁊ nō credas ꝙ nigri a caliditate fiant: nō .n. ē tanta caliditas ꝙ vſtionē efficiat: ⁊ exinde niger color ꝯſequat̄. ⁊ Sʒ ꝑꝑ multā humiditatē hō fit vnde ⁊ hy. dixit. Nigri capilli ⁊ recti nigrū vero ꝑꝑ calidū: rectū vero ꝑꝑt humiditatē ꝙ aūt multa fuit humiditas manifeſtū ex eo ꝙ magnꝰ fit oculꝰ ꝑꝑ multā humiditatē: dicitis .n. multotiens qō ꝑꝑ multitudinem materie niſi affuerit multa hūiditas magnū fit mēbrū ⁊ exide mala viſio ſuꝑuenit. Unde dixit. Pueris maxīe hō fit. i. nictilopica paſſio: ſʒ ⁊ ſi queris ſuerit viſibilibus ſpūs paucꝰ aūt ſicut in hn̄tibꝰ caropos oculos ⁊ i his mala viſio fit: ſicut .n. leones i die nō vident neqꝫ in nocte ſi inducant̄ eis lāpades; ſed ꝑuertūt faciem nō ꝓpter hoc ꝙ fugiant ignē ſed ꝑꝑ hoc ꝙ ipediūt̄ videre. † Minꝰ .n. lumē a maiori diſgregat̄; ⁊ i his ē itētio.

† De nigredine occulorum.

† Minus lumē a maiori diſgregatur.

Facta ſunt āt nectilopica pueris maxīe oculoꝝ āt ꝑnigra ⁊ ſubuaria q̄cunqꝫ pupillas q̄dē ꝑuas hn̄t oīo āt nigꝛ in multū magnoꝝ oculoꝝ āt magis ⁊ nō rectoꝝ ⁊ ꝑuorū ⁊ rectoꝝ criniū plurimi ⁊ nigroꝝ.

Mulieres nō ſimiliter laborauere a tuſſi ſʒ pauce fcē ſt̄ de modice in ꝑipneumonicā venerūt: ⁊ ipē vero q̄ paſſe ſūt vetuſtiores erāt ⁊ oēs circū adueniebāt cauſabā āt hoc ⁊ nō exire ſilr viris ⁊ ꝙ neqꝫ aīr ſilr occupātur viris ex qbꝰ ⁊ virtꝰ debilis exiſtat ⁊ menſtrua purgō fcā ē ⁊ i eiſdē mulieribꝰ ꝑuenientes magis: dn̄aꝝ vō aut nec paſſa ē aut vna aut due ſolū: ⁊ ipē ſqnāchiā n̄ ſecute ſt̄ boni moris: hāc vero nō oīno valentes tranglutire ſolū nimis bōi moris ⁊ bn̄ ferēda. Grauiora ⁊ ꝓlixiora: hi nāqꝫ ⁊ diſputātes cū his i māifeſte grauiora ⁊ ꝓlixiora qbꝰ āt ⁊ vene circa tpa ⁊ collum ſubleuāt̄ malicioſas: his āt ⁊ ſpūs ſubleuabat̄ malus. Hi nāqꝫ ſuptepefacti ſunt. Ut ſcriptū ē nʒ ꝯtigētie paſſionū fuerūt ꝑma q̄dē ſcripta ſine poſteriꝰ ſcriptis fcā ſūt q̄ vō poſteriꝰ nō ſine p̄oribus. Citiſſime vero non moriebantur qbus rigor in febribus ſuꝑuenit hos depreſſos nō dignum ſermone nil iuui tunc vſus ſum phlebotomia ⁊ purgatione ⁊ nihil profeci ſed finiti ſunt iſti vt ſuperior clauſa ē vt celeſtis cohabuit circulus.

Cu maxime dixi: aut ad viros: qm̄ magis viris pueris ſuꝑuenerūt hmōi paſſiones ſicut humidioribus exiſtētibus: aut lu maxie dixit ꝑ cōparationē pueroꝝ inter ſe pueris .n. ſuꝑuenere hmōi paſſiōes: maxie vō hūidioribꝰ pueroꝝ.

Exinde tranſfert ſe hy. ⁊ ad ſexū mulieꝝ: ⁊ dic ꝙ minus patiebant̄ mulieres viris ꝑ duas cās primo quidē ꝙ viri ambulabant ꝑ ciuitatē: ⁊ inducebat̄ eis aer corruptus peſtifer: mulieres vero exiſtētes in domo minꝰ patiebant̄ viris. Secundo vero ꝙ mulieres menſtruali purgatione purgabant̄ ſupfluitatibꝰ: ⁊ ꝓpter hoc minus patiebantur viris: itaqꝫ valde modice ꝑipneumoniace ꝯſtituerūt paſſiones: qm̄ pulmo valde purgabat̄ ſicut habēs cognationē ad generatiua mēbra per que purgatio fit: ſed oʒ veꝝ dicere nō debebat .n. hy. dicere ꝙ modice patiebant̄ ꝑipneumoniacas paſſiones: ſʒ aut oīo ꝙ modice patiebant̄ paſſiones pectoris: nō enʒ collimitantia hʒ pulmo generatiuis mēbris ſed pectus ⁊ māme: ⁊ mēbra que ſunt circa pectus: ⁊ dicimus ꝓ hy. ꝙ merito dixit paucus ſuꝑuenire peripneumonicas paſſiones nō faciens cōparationē ad ea que ſunt in pectore: ſed hn̄t reſpectuʒ ad paſſiones q̄ ſunt capitis faucis ⁊ gutturis: pulmo .n. magis capite magis fauce magis gutture: vicinior eni exiſtēs pectori: ſicut ad cōparationē illaꝝ paſſionū ⁊ nō ad paſſiones pectoris dixit modicas fieri ꝑipneumoniacas paſſiones: ⁊ ipſe q̄dē que paſſe ſunt vetuſtiores erāt in qbus ⁊ virtus debilis exiſtit ⁊ mēſtrualis purgatio nequaqꝫ facta ē: hēs igit̄ cās per quas minus viris patiebant̄ mulieres: ſʒ ⁊ in mulieribꝰ ꝑuiētes magis patiebātur: q: inſpirabāt exteriorē aereʒ euntes ad ꝑuitia dn̄aꝝ ſuaꝝ. Dn̄aꝝ vero aut nec vna paſſa ē aut due: ſic dicit hy. ⁊ ipſe cbinanchiā ꝯſecute ſunt boni mori: ⁊ dicimus boni moris dicit ⁊ ſm laudeʒ ad cōparationē difficilis: ⁊ ſm laudeʒ in habēdo bonos mores ⁊ bonos modos; qd itaqꝫ dicimus: ꝙ boni moris dicit cbinācbiā nō eā q̄ ē mali moris: ſʒ magis eā q̄ ē bn̄ ꝯuertibilis ſicut ⁊ alibi dixit. Febriū .n. bn̄ cōſuete ⁊c. ē āt ſquināchia boni moris minime. Et qd dicimꝰ: ꝙ magis cōiori noīe ſquināchiā ⁊ ꝑ ſquināchiā: q̄ moderatiores ſunt paſſiōes ſquināchia: aut igit̄ hō dicas aut qm̄ raro ſi dn̄e paſſe ſunt: ⁊ ſicut cbinācbia boni moris fiebat raro ⁊ eaꝝ aūt q̄ ſunt raro regulas nō damꝰ. Oportet āt nos ſcire ꝙ ſinanchia quidē eſt flegmon interioꝝ lacertoꝝ gutturis ſquinanchia autē flegmon exterioꝝ lacertoꝝ gutturis cbinācbia vero flegmon interioꝝ lacertorū. Nō oīno valentes trāſglutire ſolū nimis boni moris ⁊ bn̄ ferēde. Ingramꝰ quaʒ dicit boni moris cbināchiam. † Oʒ itaqꝫ nos ſcire ꝙ differētia ſinthōata veniūt in ſqnāchia ſi igit̄ hō ſolū ſinthōa ſuꝑueniat non poſſe trāſglutire cibos: ſʒ vt dicit gal. Per nares redūdare potus: tunc hēmꝰ ſpeʒ ſalutis: manifeſtū enʒ qm̄ circa iſofagū ſoluʒ ſunt relique materie: ⁊ hec q̄ vſqꝫ ceſſāt: ſi vero nō potentes trāſglutire cibos incerte loquunt̄ voce ipedita: difficilior eſt hmōi paſſio priori qm̄ tantā deſignat materiā ꝙ vſqꝫ ad vocalia mēbra venit ⁊ ad linguā ⁊ dētes ⁊ os: ſi vero cuʒ his ⁊ aliud ſinthoma ſuꝑueniat ꝙ vene ⁊ arterie timpoꝝ replcant̄ ⁊ ſubleuatio circa gulā: difficilior eſt egritudo: deſignat .n. additionē materie ⁊ nō mutationeʒ ſi .n. eſſet mutatio: tūc fieret alteratio egritudīs: ſi vō cū his ⁊ ſpūs ſubleuetur ⁊ ortomia ſuperueniat: ⁊ talis violentia reſpirationis ꝙ lacertos altos moueat peſſima ⁊ difficilima deſignatur paſſio: ⁊ hoc eſt quod dicit.

Mulieres minꝰ paciūtur ſqnanciā viris

† De ſignis bōis ⁊ malis ſqnācie

Grauiora dicit ledentia continue et appoſitiua ꝓlixiora vero diuturna. Diuturnum autem duplex eſt: aut reſpectu patientis aut egritudinis: reſpectu patientis quidem ſicut quando dicimus: ꝙ talis forte habuit ſquinanchiam vſqꝫ ad tres menſes. Scdm vero egritudinem ſicut cum dicimus ſquinanchia paſſio durauit ab hyemali conuerſione vſqꝫ ad vernalem: ⁊ horum hi quidem in tribus diebus mortui ſunt: alij in quattuor: alij in quinqꝫ aut pluribꝰ aut paucioribus: nunc igitur ꝓlixiorē dicit reſpectu egritudinis non patiētis.

Supertepefacti ſunt dicit quaſi in profunditate caleſcebant: ſecundum ſuperficiem vero moderate tepebant: malo enim tendentes circa profunditatem.

Contingentia autem dicit fortunam: antiqui enʒ fortunam contingentiam appellabant dicit autem ꝙ huiuſmodi contingentie facte ſunt paſſionum: ita ꝙ prima quidem non fuerunt ſine ſecundis poſteriora vero non ſine primis: verbi gratia: ſuperuenit tuſſis in principio: ⁊ ipſa ſola erat ſine ſquinānchia: aut nictalopus: aut altera quedam paſſio: deinde poſterius his ſuperuenientibus non ceſſauit tuſſis ſed adhuc durabat ⁊ propter hoc dixit ꝙ poſteriora non fiebant a primis.

Nō ꝙ fortunā antiq ꝯtingētiā appellabāt.

Rigores i febrib⁹ vrē tib⁹ mortale.

Adhuc de epidimicis egritudinibus determinat hy. ⁊ dicit ꝙ febribus ſuperuenerunt rigores: ⁊ hoc erat mortale: dſignabat eniʒ ineq̄litatē egritudinū ⁊ mortē: maxie ſi dbilis erat vtus: ſic. n. ⁊ in apbis dicit: ꝙ i fe. vrēti rigore ſupueniēte fe. mortale: qd āt dicit depſſos: ⁊ quidā librorꝝ nō hn̄t depreſſos: ſʒ diſtenſionē: ⁊ qd aut eſt diſtēſio eē ſine cibo ſic itaqʒ dicimus diſtendam⁹ ipm q̄ſi hue- mus ipʒ ſine cibo: qdā āt librorūʒ hn̄t depſſos ⁊ nos poſſum⁹ dicere qd eſt depſſos niſi pus dicā vobis de q̄ h determinat hy.

Neqʒ ventris turbatio.
Incidi autem ⁊ ſub lingua venaʒ.
Nos vero ſuperius curauit: hec igitur omnino in eſtate vt ⁊ ſuperiecta multa.

Primū i ſiccis ophtalmiis occurrere cum dolore.

⁊ dicimus ꝙ de minori chinācbia determinat: q̄ āt eſt minor chinancbia: didiciſtis. n. multotiēs ꝙ ſpōdiles nuche puertunt. ⁊ Aut ad interiora ⁊ noiat ſtruma: aut ad poſteriora ⁊ appellat gibboſitas: aut ad latera ⁊ d: tortuoſitas: ſic igit ⁊ h ferunt multotiēs ſpōdiles colli ad anteriores ptes ⁊ repmūt iſoſagū ⁊ guttur: ⁊ hec eſt minor chinācbia in hmōi. n. depmere dicit hy. Impellere cū digito ad ſupiora ſpōdilē: nō āt h dicit: nec hmōi chinācbiā: ⁊ vn̄ h manifeſtū ē: qm̄ de flebothōia mentiōeʒ fecit: in minori āt chinācbia nō facit mētionē flebothōie. Oportet igit nos ſcire ꝙ chinanchia h dicit flegmonē gutturis ⁊ in hmōi itaqʒ dicē flegmone gutturis pmo vſus ſū ſtipticis diaforeticis ⁊ repcuſſiuis pharmacijs: h. n. fuit ꝯſuetudo hy. a localibus icipere ⁊ deuenire ad vniuerſales curas ſicut fecit ⁊ in pleuretide in regimēto acutorꝝ: pmo quidē vſus ē calefactorijs ⁊ īfuſionib⁹: ⁊ nihil ꝑfecit tunc venit ad vniuerſales curas: dico aut purgationē ⁊ flebothōiam ſic igit ⁊ h dicit hy. vſus ſtipticis medicis ⁊ diaforeticis: h. n. dicit deprimere euaporare ⁊ repcutere ⁊ iuuiſicare: aut dicas ⁊ aliud ꝙ in chinācbia qm̄ ē paſſio circa guttur vtimur ſtipticis vtimur ⁊ vnctionib⁹ quibuſdā: vbi grā: diamoron ⁊ hac vngimur digito circa fauces interius: quotiēs itaqʒ hy. vſus eſt vehemētiori i preſſione vtebat ea ipreſſiōe q̄ ē digitti: ⁊ pp h dixit dpſſos: qm̄ itaqʒ bis vtēs nihil iuuit: tūc dicit. Utebar flebothōia ⁊ purgatiōe ⁊ nihil tunc dicit: vtebar flebothomia ꝑficibaʒ ſʒ moriebant iſti: ſicut dſuperat corruptio ⁊ celeſtis ſe hn̄t circulus: ⁊ h nō fruſtra dicit hyp. ſʒ vt excitet auditorē: ⁊ credas ipm h velle dicere: qm̄ oʒ te ſicut medicū oia ad ſanitatē agē: ſi vō ⁊ ſupna reſiſtat piodus ⁊ eger moriat: nō credas tm̄ eſt peccatum.

† De dr̄ia inter ſtrumā et gibboſitateʒ et tortuoſitatem.

Conſuetudo fuit hy. in pmis a localib⁹ icipere.

Neqʒ pturbatio ventris ſuperueniēs aut a natura aut ab arte iuuabat hos. 5

Et h cura pticularis ē: ſūt āt ſub lingua inferi⁹ vene q̄s dicit hy. ꝙ incidit in chinancbia.

Quidā āt dicūt ſupiorē pharmacbiā eā q̄ ē p vomitū nō āt h dicit ꝙ vomitu magis diſtendit chinancbia quidā āt dicūt ſupiorē pharmaciā euaporationē glandularꝝ eā q̄ ē p euaporatiuas pharmacias facta: nō eſt āt hoc verꝝ: ſʒ ſupiorē pharmaciā dicit hāc: qm̄ cerebꝝ erat patiēs ⁊ mittēs gutturi māa. † Propter hoc voluit hy. cerebꝝ purgare: ⁊ vſus eſt ſternutatiuis gargariſmis ⁊ purgatiuis flegmaticis: ⁊ he. n. pharmacie de genere purgatiuorꝝ ſunt hec igit ⁊ oio in eſtate dicit ꝙ ab hyemali tropico durauerūt vſqʒ ad eſtiualē vt ⁊ ſuperrupta: quidē dicit multa: ſuprupta quidē dicit: aut qm̄ ruptio fiebat flegmonū: aut qm̄ ſenticule fiebant ⁊ he rumpebantur: ⁊ deſignabat difficilē eſſe paſſionem ⁊ ferinum humorē vincentem. 6

† Sternutatoria ⁊ gargariſmata de genere purgatiuorum.

Poſt auſtrinū aerē qui ē calidus ⁊ hūid⁹ factus eſt aer borealis q ē frid⁹ ē ſiccus: ⁊ i ſiccitate faciebat ophtalmias: qm̄ āt dico ſiccā ophtalmiā: aut inteligas eā q̄ in ſm ſubſtātiā: ⁊ tūc oʒ vti humectātib⁹ vt balneis ⁊ vino bn̄ tꝑato: ſi vero fuerit vinū vincens oino caliditate diſtendit ſiccitatē aut ſiccā ophtalmiā intelligas eſſe q̄ ē pp ſupfluitates ſicca: qm̄ ꝯcludunt ſupfluitates: et nō extraducunt: ⁊ tūc oʒ diaforeticis te vti: qm̄ āt i hmōi ſiccitate diſtēſio ſupuēiebat ⁊ dolor: ⁊ ꝓpter hoc dixit. Cum dolore. 7

Uenaruʒ ſanguinis diſcurſus lipothomia figura irrepens
Sed interceptio.
Bubonum autem neqʒ pleraque propter quod epatica: ſi autem ⁊ arterie male conſuete malum ſignum.

Quoniā in egritudinibus ſupuenit fluxus ſāguiniſ per nares: ſiquidē moderat⁹ placet nobis: ſi vero imoderatus oʒ nos ſiſtere ꝯſtringere: ⁊ qm̄ ꝯſtringemus fluxus ſanguinis. E ſciendū ꝙ multotiens abſqʒ arte fluxus ſanguinis ſoluit ſinthomia ſupuenientes: ſinthomia autem lipothomia fuit: ſed qm̄ dico lipothomiā nō dico immoderatā diaforeſiʒ naturalis coloris ſʒ moderatā lipothomiā ſic adaptionē. ⁊ Multotiens eni ille qui patitur fluxū ſanguinis ex narib⁹ videns ſanguinē multū exire ꝑturbatus ē ⁊ obſtupuit deinde frigidus factus eſt nālis color ⁊ reductus eſt ſanguis ⁊ ſic ꝯſtrictus ē eſt fluxus ſanguinis: hoc āt dicit ⁊ Triſeudemō maximus noſter ſophiſta inuenire in hyſtorijs: qō quidā incidēs vnā ſicut medicus dixit eū vidiſſe: ⁊ p⁹ duos dies acerbis vtēs cibarijs ⁊ vino ſupfluo paſſus eſt fluxū ſanguis: fuerūt eniʒ ⁊ caniculares eſtus vt credas nos dicē qō caliditate ſupuenit aptio vaſis ⁊ vtiqʒ multa faciētes nō ꝯſtrixim⁹ huius fluxū ſanguis ſʒ ſupuenit ipi patiēti lipothomia: ⁊ ſic ceſſauit flux⁹ ſanguinis pp ſupradictā cām: ⁊ hec ē vna cā reſtringēdi fluxū ſanguis: ſoluit āt ⁊ figura repēte ſi ad ꝯriā pte mot⁹ ſanguis declinem⁹ mēbꝝ: ſoluit āt iterꝝ ⁊ ſi interceptionē vtamur. ſ. ſi accipiam⁹ vas: vn̄ ē fluxus aut venā aut arteriā ⁊ aut ligem⁹ ipſam aut oio incipiam⁹ ipāʒ ceſſat aūt exit⁹ ſanguis: ⁊ ſi puluere ꝯſolidatiua cū ſtuellis vtamur ſiquidē laborans patiat: ⁊ ſi in ꝓfundo inciſio ⁊ vulnus vt nos in ꝓfundū imittam⁹ ſtuellū: ſi vero n̄ patiat in ſupficie apponam⁹ ſtuellū. ⁊ Multotiēs ēt et ſupligatio ſoluit fluxuʒ ſanguis: ſic. n. dictū ē i libro de articulis ⁊ iuncturis qō valde ꝑficit nobis ſupligatio ſm ꝯrūtē modū vſus oʒ. n. ſiquidē eſt ꝯcauitas ſubiacēs tūc a ſuperiorib⁹ ligare: ⁊ ſic tendere ad inferiora vt ⁊ carneʒ ꝯiungam⁹ ⁊ ſaniem expellam⁹: ſi vero ⁊ diſtenſio facta eſt: tunc oʒ ab inferioribus ad ſuperiora ligare: ſicut dicit hy. longe tendere: ſicut igitur et in fluxu ſanguinis a vulnere oportet fieri conſtrictiones ⁊ ſic ceſſat motus ſanguinis. 8

† De cāis reſtringēdi fluxū ſāguinis ex naribus.

† Ligature ſepius fluxuʒ ſāguis ſoluunt.

Quidā totū ſimul ſicut an̄cedēs cōſtruunt: quidā āt nō ſʒ ſolū: iterceptionē āt dicit q̄ſi diſiuntiōeʒ: aut p totuʒ i ciſio vt cōcidant vaſa: oʒ autē nos ſcire ꝙ venarꝝ nomen i hoc ſmone et pro venis et arterijs oʒ intelligere. 9

Quidā āt dicunt bubon q̄ſi ꝙ ad inflationē eleuat multo ſanguine collecto: nō aūt hoc dicit: ſʒ oʒ nos ſcire ꝙ ſi vulneretur vas ⁊ fiat fluxus ſanguinis diſſolutio eſt: multotiens quidē ſuperficieʒ profunditatis non ꝓuidētes ⁊ manet interius vas adhuc ferens ſanguinē: ⁊ ſiquidē arteria eſt ferēs vocat dilatatio: ſi vero vena eſt vocat inflatio: ⁊ q: poſt ꝯſolidationē manet vas portans ſanguineʒ ⁊ ꝓpter h congregat ſanguis: ⁊ in tumoreʒ ſubleuat cuteʒ: ⁊ ſicut bubon fit: fortaſſis āt nō hoc dicit hy. ſed intellige ipſuʒ hec tibi dicere. † Qm̄ video multotiens bubonē fieri: ⁊ inquiro cām ꝓpter quaʒ bubon: ⁊ hmōi dicit cām. Rurſus quidē dicit ꝙ arteria eſt que defert ſpūm ⁊ hūiditatē ſimul: ⁊ quotiēs inducuntur ad bubones: tūc ibi iacentes glādule retinēt in modū ſpongie hūiditatē ⁊ fit bubon. ga. vō nō hāc dicit cām ſʒ dicit ꝙ natura currit ad locuʒ dolenteʒ cuʒ ꝓprijs auxilijs. ſ. ſanguine ⁊ ſpū ⁊ quia p bubones trāſit: māa manet ibi ⁊ facit bubonē: qd autē dicit hy. Epatica ⁊ quidā dicunt ꝙ ipſe dicit chilim venā non eſt aūt hoc veruʒ: nō eniʒ incidit h pp hoc qō in profundo iacet et ſi vtiqʒ aliquando incidat deſtruit aīal epatica autem dicit ma

† Nō de cauſis bubonum.

gnā venā ad cōparationē venaꝝ capillariū que inciſe ꝯcidunt ⁊ nō faciunt fluxū ſanguinis: ſed magne vene ſole.

¶ Cuidam mulieri nomine. Poſidonia ſupuenit huiuſmodi paſſio fluxus ſanguinis.

¶ Dicit ꝙ finiētes ꝑꝑ fluxus ſanguis nō paſſe ſt circa frōtē iciſiuū ſudorē: qm̄ in exitu ſanguinis ꝯtinebaṫ tota materia. 10

¶ Sicut poſſidonie ſanguinem emittentes.

Finientes nō ſudarunt ī frōte ſanguinē emittentes: ſ; incidentes ⁊ concidentes.

Finiebāt āt ꝯcidētes ⁊ pneumatie ⁊ q̄ ſudoribus diſperſe laborioſum.

Ventriū bone ſufferētie turbatōꝫ ſic̄ poſſidōie

In ꝑturbatione ventriuꝫ bone ſufferentie declarāt ꝙ fiāt ſecūdū naturaꝫ vt poſſidonie. ⁊ ferina qualia procreant.

In tenuitate circūnē tio aū fineꝫ ⁊ vmbilicus ꝓductus vlceꝝ eius aū faciē ⁊ fetida abeūtia circa dentem.

Quia multa de vnoquoqꝫ ē recte determinare: hec qdēꝫ eadem valentia: hec vero non qualia ſunt huiuſmodi.

¶ Per caliditatē qdēꝫ diffundere educere: ꝑ frigiditateꝫ vero ꝯdenſare ⁊ vbi oꝫ.

Et ſtratū de mutare vbi oꝫ ⁊ vbi oꝫ non temerarium.

Iꝗ que poſtpoſuerunt.

Hec āt ꝑticula n̄ eſt hy. q̄s eniꝫ dicit pneumatias: neſcim⁹: ⁊ qd velit oīo dicere. Iſte. n. ſmo nō ē māifeſt⁹ ⁊ tigram⁹ n. ſigdē: qd ſunt pneumatie ⁊ dicim⁹ ꝙ pneumacias dicit hntes vētoſitatib⁹ plenū vētrē aut reſpirātes magna nō māifeſt⁹ ē igiṫ h̄ ſermo ⁊ nō ver⁹ ſi vō ⁊ volueris ipm̄ dicē eē hy. dico tibi hāc expōneꝫ ꝙ q hēbāt vētoſitates cūꝫ ſudorib⁹ finiebāt vētoſitates. n. ducte ad ſupficieꝫ ⁊ inuenientes ibi aliquā hūiditatē expellebāt ipāꝫ ⁊ faciebāt ſudores: qdāꝫ aūt libroꝝ habēt: ſub ſudorib⁹: nō. n. a ſudorib⁹ dicit: vt ſudorē itelligas q in vētoſitate fit. ſ. timpanite: mlti n. vētoſitates hūtes ſub ſudorib⁹ malis finiebant. 11

† Nō qd ſit pneumacia.

Poſtq̄ꝫ determinauit hy. de epidimiacis egritudib⁹ redit itaqꝫ ⁊ ad ꝑticulares: ⁊ iteꝝ qd vult dicē ꝑ h̄: ⁊ dicimus ꝙ reminiſciṫ ſmonis: quē ⁊ in aphis dixit. In ꝑturbationib⁹ vētris ⁊ vomitib⁹ q ſpōte fiūt ſiqdē q̄lia oꝫ purgari purgenṫ ⁊ ꝯfert ⁊ bn̄ ferūt: ſi vō n̄ ꝯria h̄ igiṫ ⁊ h̄ dicit: ſi. n. ſupuenit ꝑturbatio vētris, nō ab arte ſ; ſpōte nō ꝑꝑ maliciā egritudiſ ſ; ꝑꝑ induſtriā nature ſufferētia ſupuenit: ſufferētia eniꝫ ſignificatio bonoꝝ que fiunt a natura itaqꝫ ſi exponitur.

¶ De paſſiōe ꝑdicta poſidonie mulieris mētionē facit. ſ. d ea q̄ fuit eūonis ⁊ ꝑturbatiōis vētris patiētis: ⁊ dicim⁹ ꝙ gnāta ſūt ei ferina. ferina āt dicit lūbricos qd āt ē q̄lia ꝓcreāt ⁊ dicim⁹ ꝙ q̄lia ꝓcreāt: aut ad cās ſolū itelligas quaſi q̄les cāe faciebāt ferina aut ad ſinthōata q̄ inferebāt q̄ſi q̄lia ſinthōata iferebant ferina: dicam⁹ tn̄ ꝓximā expōeꝫ q̄les cās dicit lūbricoꝝ: aut ꝑmituas aut ātecedētes ꝑmituas qdē: vbi grā: caſeū: panē mlˀtū: ⁊ q̄cunqꝫ ſunt groſſi hūoris. Antecedētē āt cām dicit: ſic̄ humiditatē multā: ⁊ moderatā caliditatē vt ꝓutrefactio fiat: fit āt putrefactio: ⁊ ſic gnānṫ lūbrici: itaqꝫ pueris ſi ſupueniat modica caliditas aut modica ſe. qm̄ hn̄t multā hūiditatē mlti lumbrici ipis gnānṫ: ⁊ hec qdē ē ꝑma expō ſmōis: ſa āt expō ꝙ ad ſinthomata h̄ dixit ſupuenire: ſupueniūt itaqꝫ ex lūbricis ſinthōata: vbi grā mordicatio lipothomie non appetitus ſtrophi ſyncope: ⁊ q̄cunqꝫ ſunt huiuſmodi. 12

† Nō h̄ d cauſis lūbricoꝝ.

Hic āt de hydropica diſpōe determinat hy. ⁊ qdā ꝑticularē accipiūt ſmonē ſicut in poſidonia dicebam⁹ qdā iteꝝ vniuerſaliṫ accipiūt ꝑ q̄libꝫ hydropico. ſiue āt vniuerſaliṫ accipiāt ſmonē ſiue accipiāt ꝑticularē: eadē erit ſinthōatū ſcia: ī hydropyſi āt ferṫ hūiditas ⁊ ꝯſiſtit ī medio pitonco ⁊ mēſtruoꝝ etiā de appetit⁹ ⁊ nutrimētū nō fuit totius corpis ⁊ tenuitas: ꝑꝑ ſupfluā āt hūiditatē q̄ ibi ꝯgregaṫ fit vēter inflat⁹ ⁊ vmbilicus ꝓduct⁹: qdā āt libroꝝ nō hn̄t vmbilic⁹ vlterat⁹ ſ; meli⁹ ē vt dicaṫ. Umbilic⁹ vlceratus ē q̄ſi vlcus habuit: qm̄ āt ſupflua hūiditas nō eſt aliq̄lis ſ; acuta ⁊ corroſiua ⁊ fetida ꝑpē hoc: ꝑpter acutū ⁊ corroſiuum vlcus ſupuenit circa vmbilicū ⁊ nō ſolū vlcus ibi ſ; circa os ⁊ gigiuas: qm̄ autem fetida fit huius hūiditas ꝑꝑ id qd̄ manet ⁊ n̄ expelliṫ: † ⁊ ꝑꝑ h̄ cibi traditi circa dētes fetidi fiūt: qdāꝫ aūt dētes dicūt iſofagū q̄ adiacet ſe de ſpōdili colli quē hy. noīat dētē in libro de articulis ⁊ iuncturis: ⁊ ga. dicit in anathōia dicit: igiṫ fetida fiunt abeuntia per dentem: hoc eſt per guttur. 13

† Nota ꝙ dens h̄ accipiṫ ꝑ gutture.

Poſt h̄ oſtēdiṫ ꝙ hy. ſicuit dialeticā: qd aūt ſit idē ⁊ nō idē: qd ſimile: ⁊ qd ꝯriū dictū eſt ab ariſ. ⁊ alijs phis. Et dicim⁹ ꝙ idē tripliciter dr̄: ſicut li. x. ꝑme phie traditṫ: aut ſm genus: ſicut hō ⁊ equ⁹ ſunt idē ſcd̄ꝫ aīal: aut ſcd̄ꝫ ſpēm ſicut Socrates ⁊ plato ſūt idē inquantū hō: aut ſcd̄ꝫ indiuiduū ſicut ſocrates ē idē ipſe ad ſeipꝫ ⁊ ē idē ꝓprijs accidētib⁹: ſ; q̄ hmōi phica ſunt exempla: dimittam⁹ ⁊ veniamus ad nrā: idē ē ſicut quando egritudine iminēte dicat aliqs medic⁹ q̄ oꝫ flebothōare ⁊ flebothōabit: ali⁹ vero dicat qd̄ oꝫ purgaṙ ⁊ purgabit: hec. n. differūt inquantum flebothōia ⁊ purgatio: q̄ aliud ⁊ aliud. ſ. tn̄ eūdē hn̄t fineꝫ. ſ. purgatōeꝫ: † itē ſupuenit herſipila ⁊ ꝑcepit aliquis ſuccū verticeſun di: alr̄ ſuccū morelle alius lenticulā de loco aquoſo: alius lactucā: ⁊ oēs natura differētes ordinant cura s ſcd̄ꝫ ſpēm: ſ; idē ſūt ſcd̄m virtutē: oīa eniꝫ infrigidāt: ſm āt q̄dāꝫ ⁊ ſ; ſpēm ⁊ oīa ⁊ ſm virtutē ſicut calidū ⁊ frigidū: flegmōe. n. ſb iacente alius repcuſſiuis vtiṫ frigidis: alius mollificatiuis vt raſa: aliud calidis: ⁊ aliud eſt repercutere ⁊ aliō mollificare aut maturare vnde dixit hy.

† Nota de cura heriſipille.

In ꝯdenſatiōe. n. repercuſſio fit materie: ⁊ ſi aliqs voluerit dicere: ꝙ infrigidatio relarat illud qd̄ ꝯdenſat ſuperficiem ⁊ ꝯgregat naturalē calorē: ⁊ ſm h̄ idē ē calidū ⁊ frigidū ſ; differens eſt: qm̄ diffuſio ⁊ ꝯdenſatio nō eſt idē: manifeſtū eſt ⁊ inexterioꝛib⁹: q̄. n. ꝯgelanṫ a frigiditate ꝯgelanṫ: q̄. n. a frigiditate ꝯgelanṫ a caliditate liquanṫ: ⁊ nihil plus habēt ꝯdenſatio q̄ꝫ diffuſio: verbi grā: vas aque ꝯgelāte ⁊ diffuſe ⁊ eandē mēſurā ſuant: ⁊ idē pondus veꝝ nō veraciter idē pondus: qm̄ indiffuſa: ſpūs eſt qui ſubleuat ipſum ⁊ graue fit cōgelatuꝫ vnde es vſtuꝫ poſtq̄ꝫ conſumit aereū ⁊ leue grauius fit ita ꝙ centuꝫ libre eris aduſte fiunt centūuigiti: † ſic aūt ⁊ viuentia corpora quidem leuia ſunt: mortua vō grauiora ſunt: ſ; oīa hic preter intentionē qm̄ dixit hy. diffundere. n. vtrāqꝫ cūonē deſignat ꝑ h̄ induxit educere: ⁊ qd̄ cōe ē vtriſqꝫ q̄ſi extra patiēs mēbrū educere māꝫ: h̄ igiṫ dicit hy. ꝙ multa ſunt ꝑcipere ⁊ ordinare hoc eſt multas curas ad ſingula ⁊ apud laborantē ⁊ egrotantem: curare autēꝫ ſunt eius ⁊ non eius. 14

† Corpa uiuētia ſūt leuiora corpibus mortuoꝝ.

Stratū quidā dicunt permutare ⁊ flebothōare: nō eſt aūt hoc verū: ſ; ſtratū decipit ipm̄ in quo dormimus: ꝑmutare aūt ſurgere qm̄ oꝫ qd eſt aūt h̄ qd̄ dicit: ⁊ dicimus ꝙ multotiens quis chronica egritudine occupatur ⁊ tpe ꝯdicit maxime ſi fuerit ibecillis aīe: ⁊ tunc oꝫ teipſum excitare a lecto ⁊ dicere ipſi ꝙ deus iuuit te: ⁊ ſperamus ꝙ iuuabit te: ſurge vade muta aereꝫ vade ad loca nemoroſa: hoc autē oꝫ te facere. Et vbi oꝫ nō temerariuꝫ. Quaſi ſi materia nō eſt occulta in ꝓfundo ⁊ in motu manifeſtetur malū: quid āt dicit: nō temerariuꝫ: ⁊ dicimus ꝙ conſidera vt aliquis nō patiatur ⁊ egrotet ex ſuſpitione ſicut ille qui habuit ſuſpitionē ꝙ ſerpentē deglutiuit ⁊ alius ex opinione credit latrones inſpicere: ⁊ tunc facias ipſos audere ⁊ conſidere inconſueta itaqꝫ hic dicit. Non temerarium Aut quoniam ſubet habet huiuſmōi aut melancholicus ipſi ſuperabūdat humor ⁊ tunc defidentia occupaṫ ex tremore ⁊ tunc oportet ipſos excitare ⁊ facere ipſos deuenire. 15

Q Uid āt ē h̄ qd̄ dicit. In q̄ poſtpoſuerūt: q̄ſi in-conſueta que puſtpoſuere ⁊ quibus deficiūt. 16

D E hydropica diſpōne d̄terminat h̄ hy. De hydropico mentionē.n.facit vz aſclite ſcd̄ pp hūiditatez ⁊ qd̄ dicit q̄ ſi hydropiſis eſt ⁊ ſi ptiſis aut os fractū capit̄ oz ſtatiz incidere ⁊ qdā āt incidere dicūt quã ſi flebothomare: vniuerſalit̄ acci piētes ī oib⁹ q̄dā āt in ſola hydropiſi ſicut alexāder ⁊ ga. incidere aūt dic̄ aut flebothomare ſicut fecit ipſe ga. rome cuidā mulieri q̄ patiebat̄ hydropiſiz ꝑpt̄ retentionē mēſtruoꝝ: aut incidē dicit chirurgizare: multi āt medicoꝝ ſicut illi q̄ fuerūt ſb̄ diocle ⁊ in niſitheo in oib⁹ dicebant

In aſclite ꝓcedit̄ inciſio nō āt in hyppoſarca.

A Quoſos cito icider̄ ptyſicos īcidere ꝯtinuo ſecare capita ⁊ talia.

H ydropicū nō ꝯtigi medico neq̄ itroſuſ: ſimilez. n. geniculis.

Q Ue circa cor yenarcho ⁊ calidū ſuffici ens flatū attrahere ī vlcus pro eũone calefacere ꝯuenit a primordio.

A Signo furoris ⁊ talium.ⁱc.

Vox qualis fit furibūdis ſi talis ē nō furentibus natura ⁊ oculi quibus vtiq̄ fuerūt natura mobiles ⁊ q̄les quō iraſcunt̄ nō tales ⁊ alia ſcd̄z rōnē ⁊ morboꝝ qualē ptiſicaz facit ſpeciem: vel ſi talis natura fuerit in tali egritudine aderit ⁊ alia ita.

T Uſſis laborioſe at tungunt debilia ſed maxime articulos. In laborioſis ſe. tuſſes ſicce fiunt. Cū febre fieri ſi dereliquūt̄

S Piritus ptiſie ab ſcōſi mali ⁊ ſteribilibus q̄cūq̄z alia talia ex eadē inſtantia.

flebothōare qd̄ erat incōueniēs: in ptiſica.n. diſpōne: ⁊ ſi pus ꝯtineat̄ circa pulmonē: ſi vero os capit̄ fractuz ſit: tūc oz ferro incidere vt os nō cōprimat durā matrez aut ſubtilē q̄ pia mr̄ dicta ē vt ipſaz ꝯcauitatē cerebri ⁊ nō apopletico deſtruat̄ aial: qdā āt dicūt p̄mus ſanies fiat ⁊ tunc incidūt os: hec āt oia oz ⁊ cito ⁊ ꝯtinuo facere anq̄ deficiat virtus. ⸸ Q̄m̄ ſi defecerit nō ampli⁹ poſſumus chyrurgizare vn̄ de ⁊ in oſſe capitis pcipiūt chyrurbici poſt duos dies aut tres nō chirurgizare. 17

⸸ Nō oz i oſſe capitis poſt duos aut tres dies cihrurgizare.

U Idet̄.n.hy.h̄ cito ipſi ꝯdicere ſupius. n. dixit q̄ oz incidere ⁊ dicim⁹ ad hoc hic anaſarcā dicit hydropiſiz: q̄ in hac nō oportet ſicut ꝯtingit īcidere: in anaſarca.n. hydropiſi diffuſa ē hūiditas ⁊ nō collecta: ⁊ ſi incidam⁹ nō egredit̄ totū humidū: ſꝫ ⁊ difficilior a inducimus ſintbomata q̄lia ⁊ ī geniculis: multotiens.n.paſſiōe exn̄te ingenib⁹ ⁊ vetoſitatib⁹ iſlātibus tūc: quidā incidūt: ⁊ crude ⁊ aūt tp̄s icidūt: ⁊ ſi nō egrediat̄ ſanies āplius incidūt: ⁊ illa inciſiōe difficilia ſupueniūt ſintbōata ſic.n. ⁊ in hydropiſi quidā icidunt: ⁊ ſi nō egrediat̄ ſanies āpli⁹ icidūt ī pfūditate ꝯſiderantes eſſe ſaniem: ⁊ conſiderant q̄ ſi hec appareant accipiant mercedem ⁊ vſq̄ ad profunditatem incidunt: ꝑpter hoc dixit hy. Neq̄z introrſus. 18

I Ste ſermo dubius ē ſicut nō exn̄s hy. vi.n.ñ eſſe: intelligibis: vez dicam⁹ ipſi⁹ expōnez: q̄ dā āt libroꝝ habēt. Que circa cor: qdā circa cor: ſiqdē hn̄t circa cor ſignificat vētoſitatibus exn̄tib⁹ circa cor: ſi vero habēt circa cor: ſignificat cardiacā ſincopi: qd āt ē h̄ qd̄ dicit: ⁊ dicim⁹ q̄ ſi habēt circa cor: hoc intēdit q̄ in pipneumonica diſpōne nō oz frigidū inſpirare. ⸸ Q̄m̄ frigidū eſt inimicū vulnerib⁹ ſed calidū: ſi āt hn̄t ⁊ q̄ circa cor: ⁊ huius dico expoſitionē q̄ calore naturali infirmato ⁊ materia veniēte ad cor: ⁊ tunc nō accipe eūonē: q̄ virtus nō fert ⁊ deſtruit̄ aial ſed oz tunc calefacere vt ad ſtomachū oleū afferre: verbi gr̄a nardinū: aut aliqd tale vt ſi caliditate diffuſio fiat materie ⁊ euaporatio: q̄ aūt poſuit yenarcho: ad cōmemorationem ſui dixit qd̄ illi ſupuenit hoc: illud aūt qd̄ dicit. Cōuenit a p̄mordio: quinq̄z huic ſermoni adijciunt. Quaſi a p̄mordio egritudinis: melius aūt eſt ad inferiora ꝯſtrue alioquin inuenietur non intelligibilis. 19

⸸ Frigiditas ē inimica vulneribus caliditas vō amica.

I Tē ad pticularē ſmonē trāſfert ſe hy. ſꝫ h̄ differētes dicunt̄ expōnes ⁊ diſſertes text⁹: qdā dicūt a quo vnū ſignū: qdā aſigno incipiūt ſiqdē igi hꝫ a quo vnū ſignū: h̄ deſignat q̄ a quo videbis vnū ſignū p⁹ digōnez ⁊ creticā diē: p̄dictas: ⁊ de alijs: vbi gr̄a: ſi videbis veluti lāpades fieri p̄dic q̄ fluxus ſanguinis a narib⁹ fiet ſi vero obſcura fantaſma dicas q̄ vomit⁹ ſupueniet: ⁊ hec qdē ſi hn̄t a quo vnū ſignū: ſi vero a ſigno icipiam⁹: dicim⁹ q̄ hoc vult dicere hy. q̄ ſūt qdā q̄ a motu oculoꝝ ⁊ colore huius appbēdunt aiales conſuetudines. ⸸ Uerbi gr̄a: q̄ñ q̄ hꝫ pturbatos oculos iracūdus ē: q̄ vero imobiles hꝫ trepid⁹ ē ⁊ modeſt⁹: ſꝫ hy. nō vult hic d̄ phyſionomia dicere ſꝫ ſolū egritudines cognoſcere: igit̄ dicas ⁊ ſi videris aliquez getē primo nūc vō habētē oculos pturbatos: dicas q̄ alienabit iſte ſi vō itez tarde dicas ⁊ audax fuerit nūc vero taciturnus vī dicas q̄ ſupor ipſi expectat̄ aut ſubet ⁊ melācholia: ſic aūt ⁊ i egritudinib⁹: verbi gratia: in ptiſica diſpōne ſi videas q̄ contracti ſunt vngues: dic q̄ ptiſis eſt ⁊ diſnia.

⸸ Mobilitas oculoꝝ ſignificat iracundiaz imobilitas vero timiditatem ⁊ modeſtiā.

Q̄d dictū eſt de oculis idē ⁊ de voce: ſi eniz eſt vox talis deſignat q̄ iſte alienabit vel erit melancbolicus. 20

D Ixiciſtis multotiēs cās efficiētes tuſſiz ⁊ q̄ labor dī et q̄ ē a p̄mitiua cā factus: ⁊ q eſt ab an̄cedēte ⁊ a primitiua qdē cā ſicut ab itinere: ab an̄cedēte vō ſicut a plectorica: vn̄ labores ſpōtanei declarāt morbos ⁊ nō di:: ⁊ ab an̄cedēte cā laborē vulneratiuū: h̄ āt nō hūc dicit: ſꝫ eū q̄ fit in multitudine: q̄ñ igit̄ multitudo ſubiacet: hec multitudo: quo fert̄: ⁊ manifeſtū q̄ ad quedā. ſ. ad debilia ⁊ q̄ ſunt iſta debilia calida ⁊ cōcaua. ſ. ad articulos: hūc aūt fert̄ mā ⁊ caliditate ꝓuocata ⁊ motu ducente ⁊ cōcauitate recipiente. 21

H Ic labor ē dicit q̄ ē a p̄mitiua cā: verbi gr̄a: ab itinere ⁊ dicit ga. q̄ ego h̄ paſſus ſū: ꝯtingit.n. mihi p frigidū locū trāſire: ⁊ exinde ſupuenit mihi tuſſis: poſtea ex ābulatiōe ⁊ labore ſe. tuſſiz āt dicit ſiccā nō cā q̄ ē pp debilitatez materie aut ꝑpter groſſaz materiā aut potū: aut viſcoſitatē aut ſubtilitatē dixit diſcurrētē: ſed cā q̄ ſupuenit ex infrigidatiōe: q̄ñ inequalis diſtpantia verberat ⁊ ledit guttur in hmōi tuſſi ⁊ ſe. ad articulos fert̄ mā: ⁊ hoc ſupfluū hꝫ ſermo iſte.

Cū qd̄ ſi de relinquunt̄ qdā libroꝝ nō hn̄t: ſimilit̄ āt ⁊ ſpūs qdā libroꝝ hn̄t: qdā nō hn̄t: ⁊ qdā lu q̄ ſi dereliquūt̄ cū ſupiori ꝯſtruūt dicētes: q̄ ſi i tuſſi nō educat̄ mā ſed relinq̄t̄ i corpe: tūc in corpe ad artilos fert̄ materia. Spūs āt qdā āt cū derelinquunt̄ ꝯſtruūt: qdā cū ꝯñti hmōe: meli⁹ āt ē cū ꝯſequēti: ſi. eni cū p̄mo ꝯſtruam⁹ ipm: inuenit̄ ſine intellectu ſmo: ḡ cū conſequēti oz ipſum conſtruere: ⁊ dicere. 22

Q Uid autē intendit dicere hic hyp. ⁊ dicimus q̄ nihil aliud q̄ in aphis dictuz eſt ſpiritus autē dicit hic diſniam aut magnā ⁊ velocē reſpirationē: dicit.n. hmōi reſpiratio fit ptiſi ſubiacente ⁊ caliditate circa pectus: hmōi āt multotiens repēte ceſſat ⁊ fit parua: ⁊ idiota qdē credit bonuz eſſe hoc artiſta vero turbat̄: ſcias.n. q̄ q̄ñ infrigidat̄ calor nālis debilitata eſt ⁊ virtus: ⁊ ꝑpter hoc ſupuenit parua reſpiratio: idez āt ⁊ ſupuenit ⁊ in febricantib⁹ in his eniz ꝑpter ſe. fit pulſus magnus ⁊ velox ⁊ ſpiſſus: ⁊ hic eſt intentio p̄ſentis ſmonis. ⸸ Ut virtus āt dicā: ſpiritus dicit ⁊ matricis irreſpirationem q̄ fit in mulieribus viduis nō coeuntibus dio viris: pp id qd̄ cōgregat̄ ſperma ⁊ mittit frigidas ventoſitates ad cerebꝝ ⁊ ad cor: itaq̄ cerebro infrigidato motus nō miniſtratur: corde infrigidato debilitatur virtus: ⁊ per omnia fit matricis irreſpiratio. 23

⸸ pp qd frequēter accidit viduis pfocatio matricis.

D E ptiſica diſpōne determinat: ⁊ qd dicit q̄ ptiſicis difficilis ⁊ autūn⁹: autūn⁹.n. exn̄s ineq̄lis pturbat ma-

↑ Solutio ɔdictiōis h ⁊ i aphoriſmis.

rime ineq̄litate nāq; vtiq; autūn⁹ difficilis ē pp qd ⁊ ver ↑ nō ē iſte q dicit in aphis: ver vō ſaniſſimū ⁊ minime mortiſex: aut dicim⁹ q ver ſm ſe: vt bn̄ tpatū ſanū eſt: ſm vō accidens in diffūdēdo ⁊ māifeſtādo māz quomodā occultā erūtē a friditate hyemis malū fit ⁊ inimicū paſſiōib⁹ ⁊ hmōi gdē ē intentio ſmonis niſi qd̄ indignū ē hy. deſignare ver p ſſilitudinē frondiū fic⁹ ad pedes cornicis. Eſyodo poete magis cōueniebat dicē q qn̄ erit ſol in ariete tūc ē ver nota q iſte expoſitor nō recte reprehēdit hy. ↑ Nā aliter diſtinguunt tpa āni apō medicū ⁊ alit apud aſtronomū: vt dicit pnceps ſa pmi doctrina ſa ſūma pma ⁊ tertio ⁊ pmo capl'o de naturis tēpor: debes āt ſcire ingt q tēpora iſta ſz medicos alia ſunt ab eis q̄ ſūt ſm aſtronomos q̄ttuor nāq; tpa ſm aſtronomos ſunt mutatiōes ſolis i v naq; q̄rta circuli ſignor a puncto icipiēs vernali. 24

↑ Nota q aliter diſtiguunt tpa anni apud medicū ⁊ aliter apud aſtronomū

P Tiſicis autūn⁹ maius malū: aūt ⁊ ver cū ficus folia cornicis pedibus adequantur.

I N pryntho vē plurimi ɔcauſale vero tuſſis hyemalis in cōſueta ꝑualuit: ⁊ aliis quecūq; longeua: etenim qbus dubitāter habuerūt affirmata ſunt eſt nāq; qbus plurorū nō ſupuenit vt nephreticos dolores hn̄tibus ſz etiā in aliis ſicut homo ad quē ciniſcus induxit me.

D Olor in coſtis ⁊ in pectore ⁊ in aliis tpa

H Ic āt ſriuz ſup pōe patimur. Suppoſuim⁹. n. pmo dictiones exponere: dein de mentionē afferre: nūc āt primo intētionē dicim⁹ ⁊ ſic dictionē explanamus: q̄ āt eſt intētio: dicit q in pirintho ciuitate ptiſice egritudines ſupuenerūt ⁊ qm̄ ſicut hyems fuit in dubio habem⁹ ſiue ptiſice fuerūt paſſiōes ſiue nō his tuſſis ſupuenit ⁊ ver diffuſionē fecit māe: māifeſtauit tūc ptiſicas paſſiones ⁊ vtiq; his quidē chronicā hn̄tes paſſionē: vbi gra: nephreſiz aut melācholiā aut arteticā aut aliqd tale nō habuerūt ptiſiz i diuturnas. n. egritudiēs hi ptiſiz paſſi ſt gdā vō ⁊ chrōicā hn̄tes paſſiōes ⁊ ptiſiz ſuſtinuerūt: itaq; remiſcit cuiuſdam hois hāc paſſionē ſuſtinētis aut chronicā ſolū aut ptiſim ſolā aut vtrāq;: hui⁹ āt hois patient nomē neſcimit: euz vō q dixit ad illū dixit chuniſchū: hmōi āt egritudines epidimicas dicit fieri ex eo qd̄ dixit. Tuſſis occurrit: cōcauſale vō dicit hui⁹ ptiſis tuſſiz q̄ſi cū vē ⁊ tuſſiz ɔcauſale fieri. 25

Q Uod ⁊ dictū in aphis dicit q dolores differūt aut ſm ſpēm aut ſm locū aut ſm magnitudinē. ſm ſpēm gdē aut aggrauatiu⁹ eſt aut pungitiuus aut vlceratiu⁹: ſm vero locū aut in pectore aut in ſemore aut i brachio: ſm maganitudinez vō aut vehemētior aut debilior. ↑ Uer hic qd̄ ē tēpor adiacet dicit. n. q oz te ingrere q in tpibus qn̄ videnē bn̄ ſe hre patiētes tūc magis exacuunt: ⁊ vtrū hoc ver ē: qd igit ſi contingit tertianus poriſmus peius ē ſecūdo aut q̄rt⁹ tertio inquantuz pcedit egritudo: moderatior fit q̄re mēdax ē hy. minime aūt: dicim⁹. n. q dictū eſt h ⁊ alibi de tpibus q q̄dā ſm q̄dā tpa et fiūt ⁊ exacuunt: vz ſupuenit ſi ɔtingit q̄rtana i eſtata: ⁊ hec hōi moris ē: eſtiue nāq; q̄rtane vt in pluribu⁹ fiūt breues: autūnales lōge: ⁊ pfecto oz iſta q̄rtana circa finē diſſolui: ſz autūn⁹ adueniēs difficiliorē efficit quartanā: ſilr āt āphimerina in autūno ſupuenit: ⁊ hec oz ceſſare ſi hyēs ſupueniēs diſcēdit egritudinē: ⁊ h dicit ex tpibus exacui: fieri āt in tpibus: dicit: qn̄ vna queq; egritudo in proprio tpe ſupuenit: verbi gra tertiana in eſtate: q̄rtana in autūno: amphimerina in hyeme: hoc igitur ē qd̄ dicit hy. Et nihil peccātes egrotantes circa dietā difficilior fit egritudo propter tempora. 26

↑ De ſolutiōe cuidaz ɔdictiōis i dictis hy.

I N dyſenteriis āt dicit q̄ fiunt cū fe. ſi fiunt patientes cibo abſtinentes omniū guſtationū difficile eſt hmōi febres aut dicit quotiens flegmon ē aut circa inteſtina: ⁊ in flegmone generat fe. ſi dubitamus qūo eſt hoc difficile fieri patiētes ſine cibo qd itaq; nō videmus: q multi dyſenteriā patientes abſq; cibo pmanſerunt pter id qd̄ in pncipio fluxit ſupfluitas circa os ſtō: ⁊ tū poſterius curati ſunt: ⁊ dicimus q in

diuturnis dixit egritudinib⁹: ⁊ i bis q̄ ſūt cū fe. i bmōi nāq; diſpōnib⁹ ⁊ ſupfluitatibus diſcurrentibus ad os ſtō: ad febre appoſitiua pſtrat appetitiua ꝟtus nō expellunt ſuperfluitates: exinde deſignat virtutē occidentē: ⁊ difficile eſt huiuſmodi. 27

D Efluxio ē paſſio capillor capitis notiēs cadūt capilli pp hūorē corroſiuum aut mordicatiuū: ſi igit ab hmōi humore ſupueniat paruū vlcus ad manū vt ⁊ radices corrodat capillor: fit aūt in vētre magnus flegmon ſm fātaſiam ſolū magnus: difficilior āt eſt paſſio q̄ ē manus ea q̄ eſt vētris: qm̄ q̄ ē manus ſm potentiū ē magna ea vō q̄ eſt ventris ſm fantaſiā āplius aūt ⁊ difficilius fuit hoc qd̄ i manu ſinit vlnus q̄ qd̄ in vētre factū eſt: q̄re habes q neq; parua neq; magna oportet deſpicere. 28

Utruz paſſio manus difficilior ſit paſſiōe ventris.

ſi vero magnū diſtāt ad diſcēdū: q2 quādo melius habent ɔfeſtim peius habebūt licet nihil offendentes.

I N diuturnis dyſēteriis malum faſtidium malum aliter q dez ⁊ ſi ſuper febricitauerit.

C Irca defluxiua vlcera male conſuetudinis.

O Sphin doleti excurſus ad latus ⁊ phimata qualia putredo vocantur.

N Ephreticas nō vidi ſanatas ſup q̄nquaginta annos.

A Dhuc de differentibus flegmonibus determinat hy. ſ. cor q ſunt ſm fantaſiā magni aut ſz potentiā aut ſm fantaſiaz ⁊ ſm potentiā: ⁊ dicit q ſi ſuperueniat flegmon in oſphi. i. in lūbis: ⁊ hic cōfeſtim deperdat: idiota quidē gaudet credens diſſolui paſſionē: artiſta vero perturbat: inquirit enim ⁊ inuenit loca oſphios ad ventrē aut ad latus: ⁊ hoc eſt difficili⁹ prior: quomā venter nobilior eſt oſphios: melius aūt eſt a nobili id ignobile mēbrū ferri materiā q̄ ignobilis ad nobilia. ↑ Nobile aūt ⁊ ignobile ēut profunditate dicatur ⁊ ſuperficie: aut ſurſum ⁊ deorſum: ſicut mēbra que iacent in profundo ſunt nobiliora eis que ſunt in ſupficie ſimiliter ſupiora inferioribus: vnde venter nobili⁹ eſt lūbis: ventre vero pectus ⁊ cor pulmone: ⁊ cerebruz pectore: ⁊ iter ſemur nobilius eſt genu tibia: tibia extremitate pedis: ⁊ in ipſis nobilibus mēbris hec gdem ſunt nobiliora: alia vero minus nobilia: qd̄ āt dicit hy. qualia putredo vocant oportet nos ſcire q flegmon fit cum putredine ⁊ de difficiliori mentionē facit factō cuz putredine ⁊ dixit. Qualia putredo vocantur: ⁊ tu ſubintellige mala. 29

↑ Pentu gd nobilitas ⁊ ignobilitas mēbror attenditur.

H Ic āt diuerſa dr̄ ſcriptura: quidā. n. libror hn̄t nephreticas: gdā phreneticas: ⁊ vterq; ſermo verus eſt: ſiquidē ibiē habēt nephreticas: hoc vult dicere. Sciendū eſt q queādmodū epaticā diſpoſitionē dicimus quotiēs iſirmat virtus ſanguis gnātiua ſic ⁊ nephreſis dr̄ qn̄ lapis generat in nephreſis. i. in lūbis a frigiditate: qm̄ igit indigemus tūc ad ſanitatē calore nāli: ditiore ⁊ multa ꝟtute: in ſenibus āt debilitatus calor nālis: ⁊ pter hoc nō curant ſed moriē ſimul cū eis paſſio: vn̄ ⁊ in aphis dictū eſt. Senes iuuenib⁹ plerūq; min⁹ egrotāt: qcūq; vō in eis chrōice egritudines fiūt multotiēs cōmoriunt: ſic āt ⁊ artiſteus admirabilis dicit q queādmodū ipoſſibile ē efficere aliquaz parientē nō ɔcipe: ſic ⁊ paſſionē huius lapidis difficile eſt huius etate curare: ſic gdē igit exponimus ſi hn̄t: nephreticas: ſi vō hn̄t phreneticas dicim⁹ q ⁊ hoc malum ē: ſi. n. ſenili etate v bi eſt frigiditas fiat phreneſis: difficile ē hoc: manifeſtū. n. eſt q maria cā coegit ⁊ nō ſubſiſtet ꝟtus ⁊ ſiniunt iſti: dictū eſt ⁊ de h ab ipſo in aphis.

Nō ē epatica ne phretica diſpoſitōe

In in morbis min⁹ piclitātur egrotātes qbus ꝓpꝛie nature ⁊ etatis ⁊ habitudis: ⁊ etiā tpis egritudo ineſt magis qdē qbus nō ꝓpria ſm aliqd boꝝ ineſt. ⁊ ipe dixit: ſup qnqginta annos: tu aūt dicas: ⁊ ſup q̄dragita ⁊ ſup triginta ad mēſurā caloris nālis. ⁊ Nō. n. calor nālis determinatur tpe ſʒ ꝓpria menſura. 30

† Nālis calor: non tpe ſʒ ꝓpia nā determinatur

Que i ſōnis cōmota ⁊ qbus ſuauitates circūfrigeſcūt ⁊ mēs turbatᷣ ⁊ alia q̄cūqʒ circa ſōnū talia ⁊ qbus cōtraria.

Qbus nihil qdē ē i fra ordinatū tp̄s ſingulis ptus fertᷣ fiunt.

Apparētia in qbus menſibus fiunt.

Labores ī periodis q: i ſeptē mouentᷣ i triplicibus finiuntᷣ: ⁊ q: i nouē mouentᷣ etiaʒ in triplicitate teriantᷣ.

Quod poſt muliebria dextra ſiniſtra quidem effundens.

Hoc aūt nō dictū ē ab eo in aphis: In q̄ morbo ſomn⁹ laborē facit mortalē. ſi vero ſomnus iuuerit non mortale. oʒ aūt nos ſcire ꝙ i ſōno cōgregatᷣ calor nālis ad ꝓfunditatē ⁊ circūfrigeſcūt extrema itaqʒ velaminibus indigēt. h aūt nō dicit hmōi circūfrigidationē ſʒ circūfrigiditatē dicit eā q̄ ꝓpter debilitatē caloris nālis fit ſic deſignāt pña ſinthomata. ſiquideʒ enī ē fortis calor nālis digerit cibū nutriuntᷣ mēbra bona ſufferentia fit. ſi vero ē debilis calor nālis nō digeritᷣ ſm rōem cibus exinde inordinate mouetᷣ mā ⁊ fertᷣ qñqʒ ad cerebꝝ ⁊ effici. alienationē ⁊ mēs turbatᷣ: qñqʒ vero ad cor ⁊ efficiē ſincopi lipothomiam: qñqʒ aūt ad alia mēbra ⁊ fit differēs dolor: deinde ex dolore difficulter dormiūt ⁊ difficultᷣ ſeruntᷣ ꝓiciuntᷣ ſincopiʒāt. † Mᷣ totiēs. n. ꝑp id ꝙ nālis calor ē īfirm⁹ in febricitātibus añ ſomnū eſt magis pulſus: poſt ſomnū vero paruus ⁊ anhelitus ante ſomnū quidē magnus poſt ſomnuʒ vero paruus ⁊ hoc ē ꝙ dicit ⁊ alia q̄cūqʒ circa ſomnū talia cōtraria. tu aūt appōne bona. 31

† Quare i febricitātib⁹ ante ſōnuʒ pulſus ſepius magnificatᷣ poſt vero ꝑuificatur

Exide vſqʒ ad finē hui⁹ ꝑti. de mulieribus determinat: mulieres. n. qdā hñt pl⁹ viris: ſic illud qd ē mēſtrual' purgōis ⁊ qd ē ꝑgnatōis et ptus ⁊ lactis. qſi aūt deus ordināt ⁊ celeſtis piodus ⁊ nā ⁊ tot⁹ mund⁹ ⁊ oīs nā deſuper ꝓcedit. oīs enī ordinatio ex nā fit. † Propter hoc deſup ſunt q̄ ſunt ſcōm nām: ⁊ q̄ ſunt extra nām ſic egritudines: igitᷣ ⁊ ptus ordinationē hʒ quādā ⁊ ſuperioribuſ periodis ducitᷣ: vñ ⁊ nā mouetᷣ ⁊ formatiua adiuuatᷣ: ⁊ oēs nāles virtutes commouentᷣ: igitᷣ piodus ptus aut i ſeptio mēſe fit aut i nono ⁊ que in his pertinētᷣ fetus fiunt niſi aliquādo añ ſeptimū mēſeʒ aut nonū ledatᷣ. ſi. n. fiat ꝑmutatio acris aut naſcitᷣ mulier aut ſaliet aut mēſtrua educantᷣ: propter hec oīa aborſus fit. 32

† Nota ꝙ q̄ ſunt ſm nāʒ q̄ ſunt extra nām deſup eē dicuntur

Apparentia dicit aut mēſtrua. qd cōſiderare oʒ quādo feruitᷣ mēſtrua. ſiquidē ē in pncipio in pmo menſe aut in ſcōo nō eſt difficile. ſi vero poſt hos quādo ampliori eget nutrimēto ēbryo educātur mēſtrua: difficile ē hoc. nō nutritᷣ ēbryo. † Feruūtur aūt mēſtrua in ꝑgnatiōe nō ꝑ os matricis: hoc eni clauſum eſt: ſʒ ꝑ vaſa q̄ ſūt extra collū ꝑ q̄ ⁊ virgines purgantᷣ nō inuanū ingrit qñ ferunt ſupueniētia. ſ. menſtrua ſed quoniā mulierib⁹ a pncipio. vſqʒ ad fineʒ ptus fertᷣ ſāguis ⁊ nihil ledit: q: ē abūdans ſanguine: ſi quideʒ ſic igitᷣ exponimus ſi ſupueniētia ītelligemus qſi mēſtrua. ſi aūt ſupuenientia ītelligam⁹ qſi appetitū ciboꝝ dicim⁹. dic ſic igre ſupueniētia qñ fiūt: qſi ſupuenit appetit⁹. ſi. n. i fine fiat bonū: ⁊ aūt i pncipio malū. ingre aūt ⁊ magnitudinē appetit⁹ ⁊ ſpēm vtrū fortior aut debilior ē. debileʼ ē bonū ⁊ forte. ⁊ iterum ſpeciem ingre. verbi gfa: q̄ appetunt vtruʒ cōſueta ⁊ aceroſa ſalſa bonuʒ ē hoc ſufferens ē appetitus. ſi vero carbones appetunt aut terraʒ. aut lateres difficile ē hoc. et hec dicit: cōuenienter ꝙ aut hec qdem manifeſta hec vero non manifeſta: adhuc aūt manifeſta nobis: aut nō māifeſta. ſi volueris dicas: ꝙ ꝓpter talē humorē appetunt contraria ⁊ inconſueta. 33

† Pregnātiuʒ ⁊ xgīnum menſtrua ꝑ os matricis ñ egrediunt.

Humoroſitas ꝑ procedentia dieta deſiccatoria.

Quia citius determiatū cōmotū augetᷣ tardius.

Labores trino quino ſeptēo vel q̄rto vel ſexto vī octauo.

Que ex pua tabula ꝑtu ſtanda diete fiat repletio inanitio ciborū ⁊ potuuʒ

Oportet nos ſcire ꝙ labores dicit exercitia nō dolores ſʒ ſupueniētia in ꝑgnatione ſicut creationē aut pfectōem: ⁊ aut motū ꝑtuʒ: ſic morbi circuitibus determinatᷣ: acuti qdeʒ aut i q̄rto aut inſeptio: aut in q̄rtodecio vſqʒ ad vigiti: ⁊ diuturnia vero a q̄dragesima vſqʒ ad octogeſimū ⁊ centeſimumuiceſimuʒ ⁊ pſequētᷣ: ſic ⁊ matrix circuit⁹ q̄ſdaʒ hʒ nō ſm acutos morbos: ſʒ ſm diuturnos in mēſibus hñs hos, circuit⁹ ⁊ volum⁹ āt deſuꝑ qdā mō icipe: dictū ē āt vobis et in libro de natura pueri quādo imittitᷣ virile ſpma ⁊ cōmiſcetᷣ mulieri: ⁊ pmo cōmiſcetᷣ poſtea creatᷣ ⁊ formatᷣ aīatᷣ nutritᷣ mouetᷣ ⁊ vſqʒ q̄dragesimuʒ diē ⁊ triceſimuʒ ꝑficit: ⁊ i reliq̄ tpe augetᷣ: ſic a quadrageſimo geſcit ⁊ mouetᷣ in ſeptuageſimo aut in nonogeſimo ſi igitᷣ in ſeptuageſimo moueatᷣ: dicas ꝙ in ſeptimo menſe oʒ eſſe ptus: ſi vero in nonageſimo: dic ꝙ in nono menſe oʒ pere: ſi vero in centeſimo dicas ꝙ decimo menſe: ſi vero octogeſimo moueatᷣ moritᷣ ⁊ etiā fit aborſus: vnde ⁊ in libro de natura pueri animati vſus eſt dictionibus: mentiōeʒ faciens de ſeptimo ⁊ nono mēſe in generatōe ⁊ i ptu. de octauo vero reminiſcēs dixit: icaſſuʒ: itaqʒ ⁊ alexandrini octauuʒ mēſeʒ hʒ antiſraſim leuē noiant ſicut hermas heumedas. ſʒ oʒ te ſcire ꝙ loco ſeptuageſimi dicit ſeptimi mētōeʒ fecit ⁊ loco nonageſimi noni: vt tu multiplices ꝑ decem ſeptimuʒ ⁊ nonum. 34

† De ſignis cognitiōis pt⁹ i ſeptio octauo nono aut decio menſe.

Muliebria nūc dicit opera mulieꝝ. verbi gfa ꝯceptionē ꝑgnationem ptū lac hñe; nō aūt mēbra muliebria ſicut matricē collū matricis. hec. n. ſemꝑ cū additione dicit muliebria opa: muliebria mēbra: quotiēs vero ſine additiōe dicit muliebria: tūc mēſtruū intellige: ſic ⁊ hic qd aūt dicit ꝙ ſi generationē filioꝝ deſideras. oʒ te poſt purgationē coire poſt vnā aut duas dies cēonis quādo nondū clauſuʒ ē os matricis ſʒ ē purū: ⁊ cōſidera q̄ ps aut q̄ cellula magis apta ē ⁊ magis purgata ē. ſi vero dextra mas ē qd oʒ gnāri. ſi vero ſiniſtra mulier effundēs qdem dixit apertū effundēs. 35

Dicit ꝙ ſi humida ē matrix. ⁊ hoc cognoſcas ex eo ꝙ procedētia ſunt ſero ſimilia vel aquoſa. ſ. expulſa. i. menſtrua. ſi. n. groſſa ſunt deſiccationē deſignāt. ſiquidem igitᷣ ē humida matrix ⁊ appetis generationē filiorum tunc ſiccam ordina dietam. dietam vero dicit nō ſm cibos ⁊ potus ſed ſm oēʒ cōuerſationē: nō aūt ad īmoderatū ducas deſiccationē quoniā nunq̄ cōcepit. oīs. n. diſcraſia pſtrat vel īfirmat virtutes ⁊ membra.

† De ſignis humiditatis matricis

Determinatuʒ dicit formatuʒ ī matrice: aut diuiſuʒ ⁊ gnātū a mrice h āt dicit: ꝙ mas qdeʒ i mrice citi⁹ formatur propter multū calidū: feīa vō tardi⁹. in augmento vero femina ꝑpter multā humiditateʒ citi⁹ augetᷣ: mas vō ꝑp menſuratuʒ humiduʒ tardius augetᷣ. idem āt eſt videre ⁊ poſt ptum. 36

† Mas citius formatur tardi⁹ vero augetᷣ femīa ē ꝯ.

Hoc vult dicere hy. ꝙ proprie pauloante dictum eſt ꝙ piodis fiunt ⁊ motus: itaqʒ mouetur embrio hʒ tres menſes aut. iii. v. vij. mouetur: vt numeremus. iii. iiii. v. ⁊ iterum. v. vi. vii. ⁊ iteruʒ. vii. viij. ix. ⁊. vi. ⁊ viij. mēſe fit: vt. iiij. qnto. vi. ⁊ iterum.

Explicit ſeptima particula. Incipit octaua ⁊ vltima.

C Ompleta e a nobis ſeptia pticula pñtis negocii: ex inde deueniam⁹ ad octauã. ſ. vltimã. ⁊ nõ credas p eo ꝙ vltia ē pp hoc ē vilioꝛ. multa. n. ⁊ hec ⁊ pcognitiua ⁊ pnoſtica ⁊ curatiua documēta tradit: ſed h qdez p enigmata: alia vo p ſigna. ¶ Aliud aūt ē enigma aliud ſignū: enigma. n. eſt dio occultū: ſignū: vero qdē h3 intentionē explanatōis. qm āt multotiēs didiciſtis ꝙ hy. hec documēta in ſui cōmemoratiōe deſignauit: aut in puis aut in magnis libꝛis aut in puis tabulis: pp hoc dicit q̄ i pua tabula ſcripta volo tradere hec āt volo vos ſcire ꝙ ex pua tabula qdaz ſupioꝛi ſermoni cōſtruūtur dicentes: ꝙ hec oīa vſqꝫ nūc dicta parue tabule ſunt ⁊ pncipiū ſermōis faciūt pſcrutāda. qdaz vero iferiori ſermōi ipm cōſtruūt ꝙ q̄ ex pua tabula volo tradere ⁊ pncipiū octaue pticule faciunt q̄ ex pua tabula ſicut in pgrāmate legūt. qdā vero cū pſcrutēda cōſtruūt icētes ſic: q̄ ex pua tabula pſcrutāda: pſcrutāda hic pticulare oꝫ accipere ſic in potuet cibis: ſolū aūt vniuerſale ⁊ ingrere ⁊ pſcrutari: ⁊ q̄ dicta ſunt a ga. in libꝛo de interioꝛibus expulſa retēta ⁊ leſiōes actionū appꝛopꝛiatos doloꝛes ppꝛietates ſintbomatū pſumptoꝛiū iudiciū. dictū ē. n. ⁊ ab ipſo hy. nihil fruſtra nihil deſpiciendū nō ſolū hec: ſꝫ ingrere ⁊ dictā: qbus cibis vtitur: qb⁹ potibus ⁊ q̄ſtis. qd aūt dicit repletiōeꝫ ⁊ inanitionem. ſūt. n. cibi euacuātes ita replentes qd ē ſunt nō euacuātes aūt dicim⁹ ꝙ euacuāt dicit q̄ habēt purgatiuā virtutē ſicut dicit i libꝛo de nutrimēto. euāre optimū aūt dic hoc: aut ꝙ cib⁹ replet ⁊ euacuat abſtīa vero euacuat ppea: q: ſine cibo ⁊ eē abſqꝫ cibo ianitionē dixit aut hoc dicas ꝙ multū nutritiuos replētes dixit parum nutritiuos eſſantes aut laſſatiui qdē euacuāt: alij vero cōſtipāt ⁊ replēt: vnde ſeuclum. i. blictis qdē vētris laxatiuum ē: malua vero viſcoſitate lubꝛicū facit: ſi vero viſcoſitate repletionē faciat: tūc nō eūat ſꝫ replet. ¶ Uinū vero acerbū replet in cōſtringēdo vētrē: calidū vero euacuat ſic aūt mellicratū euacuat faciēdo effuſionē ⁊ ſubtiliationē materie: ⁊ hec qdeꝫ in quanto itaqꝫ ingrere ⁊ q̄lē ē vbi lactucā accipim⁹: ibi vero ſynapi ⁊ piper. oꝫ aūt te ingrere a qbus ⁊ ex q̄libus ad q̄ ⁊ q̄lia oꝫ pmutari a multis ⁊ frigidis: ad pauca ⁊ calida aut ecōtrario: aut pmutatim: hec p hec tradidit hy. ¶ Permutatio hoꝝ ex q̄libus in q̄lia vt habet. Sciendū eſt ꝙ hic pmutatio ⁊ hic ſmo nō ſolū in potibus ⁊ cibis cōuenit ſed ⁊ curis. 2

¶ Dīa int ſignū ⁊ enigma

pmutatio hoꝝ ex qualibus in qualia vt habet.

O Doꝛes releuatoꝛii delectabiles replentes pficientes pmutatiōes ex qualibus vt hñt.

I Ncidentes ⁊ itrantes ſpiritus ⁊ coꝛpoꝝ.

A Uditus hi melius ſunt peioꝛes hi vero meſtificantes.

E T lingue guſtus ex qualibus qualia aduocāt delectabilia.

D E odoꝛib⁹ determinat hy. ſꝫ oꝫ ducere ad memoꝛiā pfecti adiutoꝛis ea q̄ multotiēs dcā ſūt a nobis. dictū n. ꝙ cōſtāt noſtꝝ coꝛpus ex ſolidis ex humidis ex ſpiritib⁹. ⁊ ſpiritib⁹ dico aīalibus nālib⁹ ⁊ vitalibus: ⁊ ꝙ firma ex firmis nutriuntur hūida ⁊ humidis augētur autē ex ſpiritibus ſpūs ⁊ cōfoꝛtātur: opus. n. habem⁹ odoꝛabilib⁹ ⁊ fetidis ſpiritib⁹. ſꝫ ſm differētē diſpōnē ſubiectaꝫ. frida. n. ſi cōtingat paſſione ſubiecta tūc bugloſa tūc olibanū irroꝛo vel thus ramos oliue offerro adodoꝛandū ⁊ ramos q̄rcus: ⁊ vniuerſalit̄ oīa calida. ſi vero aduſtio ē ⁊ acceſſio multa ⁊ feb. vrēs: tūc myrtus tūc roſas offero tūc ⁊ terrā aq̄ irroꝛo. multotiēs enī ⁊ frondes vineaꝝ ⁊ ſalicis ſubſterno. qm. n. h ſit veꝝ vtimur quandoqꝫ odoꝛabilib⁹ vt pfoꝛtent virtutes: ſic multotiens ⁊ ſincopizātib⁹ odoꝛabilia offerim⁹ ⁊ cōfoꝛtam⁹ virtutes: ſed ⁊ h aut calida ſunt odoꝛabilia: aut frida ad differentē cām faciētē lipothimiā. qd autē dicit repletes. q. replationē opantes. multotiēs. n. fit diafoꝛeſis nō ſoluꝫ ſpūꝫ ſed ⁊ humidoꝝ. Et offero vinū. ⁊ hoc vinū in eo qđ ē vinū humidū efficit repletionē humidoꝝ inquātū odoꝛabile cōfoꝛtat ſpirit⁹. ¶ Oꝫ autē nos ſcire illud pfundi⁹ qm nō ſolū odoꝛabilib⁹ indigemus in opibus artis ſꝫ ⁊ fetidis: ſic igit̄ ſi mulier nō pōt pere ⁊ nō emittit̄ ēbꝛyo difficiliter opant̄: tunc capillos vrim⁹ aut fruſta pānoꝝ aut aliqd tale fetiduꝫ: ⁊ offerim⁹ mulieri ad odoꝛādū vt fetoꝛe nā facta hoꝛrida retrahatur ⁊ retractiōe expellat retētū. ⁊ ꝙ h ſit verū ꝙ odoꝛes ⁊ maxie odoꝛabiles pfoꝛtent virtutes: dicunt qdā mirabile de democrito. qm democritus q vitā deridebat voluit decedere a vita iſta. feſtiuitas debebat celebꝛari in abdiris. i. ciuitate illa vbi erat democrit⁹: ſic abditani petierunt ꝙ ipſe nō decederet vt nō in feſtiuitate tribulationē hēret ciuitas: ⁊ vicit eis democritus vſqꝫ ad quot dies vltiꝰ ꝙ expectē. q dixerunt vſqꝫ ad tres aut q̄ttuoꝛ dies q ſunt feſtiuitatis: ⁊ pcepit democritus duci vas mellis: ⁊ in ipſo odoꝛās pmāſit in illis q̄ttuoꝛ diebus. ¶ Et ſic alij dixerunt pcepit furnū apiri ⁊ in ipſo panes decoq: ⁊ ſic ex odoꝛe panis pmāſit. igitur ſi vis credere credas. ē autē veꝝ dicere ꝙ poſſibile ē dieta pure aīe ad diuinū permanere diuturni⁹ aiam i coꝛpe. ⁊ multotiēs h fecit democrit⁹ ſꝫ hanc cām ſic medici nō acceptamus: itaqꝫ ⁊ gal. ſic medicus mediciū arguit theſaluꝫ in ſex mēſib⁹ dicētē tradere medicina. Theſalus vero nō hāc dicebat medicinā tradere ſex mēſib⁹. ſꝫ ſciēduꝫ ꝙ ei⁹ h ad egyptuꝫ adiutus ē curādo a virtute ſupna ⁊ hanc dicebat p ſex mēſes tradere. Permutatiōes ex q̄lib⁹ vt hñt.

¶ Nota hic de odoꝛabilibus odoꝛibus

¶ Nota h de fetidis odoꝛibus

¶ Qualiter democrit⁹ q̄ttuoꝛ diebus odoꝛās lac mel ſe iunta cōſeruauit

E Ecce cōis epylog⁹ ingrēdi a q̄lib⁹ in q̄lia oꝫ fieri pmutatiōes ab odoꝛabilib⁹ ad fetida aut ecōtrario. 3

H Ic differentes ferūtur expōes. Spūs. n. quid dicit ptinētē aerē. ⁊ dicit ingre ꝙ ſi a frido calidus factus ē aut ecōtrario: ⁊ qm hic ⁊ ab exterioꝛi icidit i coꝛpoꝛa noſtra ⁊ p os iſpirat̄ pp hoc dixit: Incidētes ⁊ intrātes. qdā vero ſpūs dicūt anhelitū: ⁊ dicit: ingre hoꝝ pmutatiōes: vtrū a pua reſpiratione magna facta ē aut a magna pua. qdaꝫ dicūt. Spūum pmutatiōe. vt inueſtiges q ſpūs pmutati ſūt aīales nāles vitales: qdā vero pmutationē ſpūum dicunt vt ingras vtꝝ calidus ē q inſpirat̄ aut fridus. qdā āt iteꝝ dicunt: pmutatiōeꝫ ſpūum q̄ſi ad egritudinē. vbi grā: ſi ē calida egritudo oꝫ te ad frigidū locū ⁊ frigidos ventos ducē ſi vero frigida ē paſſio ad calidos vētos: quid aūt dicit. Et coꝛpoꝝ. qd ē hoc nōne huculqꝫ de coꝛpoꝝ ſubiectoꝝ pmutationib⁹ determinauit: qd ḡ dixim⁹ ꝙ coꝛpoꝝ nūc ad dīaꝫ ſpūꝫ dicit cibi ⁊ potus. 4

P Oſt doctrinā humidoꝝ ⁊ firmoꝝ ⁊ ſpūꝫ: nūc trāſfert ſe. hy. ad auditū. Auditū aūt nūc dico nō audibilē voꝝ ſꝫ aut leſionū aut talē ſōnū: ſicut ſunt qdā acuta voce guadentes: alij vero graui: alij altera voce. ⁊ rurſus qdā gaudēt armonia: qdaꝫ i pſonātia ⁊ oꝫ vbiqꝫ delectabilia qdē diceē ⁊ facere nō delectabilia aūt dimittere. ſic āt ⁊ in electione oꝫ pueniēt delectabilia dicere. verbi grā. ſi eſt naucler9 oꝫ dicere ꝙ ſaluata ē nauis. meli⁹ aūt pei⁹ eoꝝ q̄ ſūt ad aliquid ſunt. non eniꝫ eſt omnibus ideꝫ triſtabile: ſꝫ omnia mala ad aliquid ſunt bona. 5

Q Uod autē dicit: in auditu hoc in guſtu: ſi enim nō h3 appetitū iſte: oꝫ multotiēs acetoſa aut et amara qdā hmōi dare ipſi: potentia curare ipſꝫ ⁊ appetitum mouere. ſi auteꝫ gaudere dulcibus oꝫ tūc ⁊ amara ⁊ dulcia cōmiſcere vt amare qdem faciant iuuamentum dulcia vero fallant. 6

S Piritus hic iterum dicit aerem continentem: quoniā oꝫ conuenire ad ſubiectaꝫ diſpōem. ſiquideꝫ. n. frigida paſſio ſupuenerit oꝫ ipm ferre ad calidioꝛē aerem. ſi vero calida ē paſſio in frigidū ⁊ iteꝝ. ſi groſſus eſt ſpiritus qui eſt in eo elige ſubtiliorem aerem ſic cum ſicut littoꝛeum aut eum qui eſt in locis altis. ſic eniꝫ ⁊ rome eſt mons ad queꝫ mittebāt medici patiētes a groſſo ⁊ nebuloſo ſpiritu. ſi vero ſubtilis eſt ſpiritus ⁊ multa fiat euapoꝛatio: tunc ducas

¶ Bonum ⁊ malum ad aliquid eē dicuntur

¶ De electiōe loci in q̄ cis q3 mala ſpiritus diſpoſitione.

ad groſſos ⁊ nebuloſos. verbi grã: ad paluſtres aut ad fluuiales q̄ groſſicie multã fieri exalationẽ ꝓhibet igitur oꝫ inquirere ſi infirmata eſt virtus ⁊ paucus ẽ ſpiritus: tũc in parua domũcula oꝫ icludere hos ſicut in ethicis: vt non multus aer inſpiratus ſuffocet naturalez calorez. ſi vero ignea ſubiaceat diſpoſitio: tunc oportet ad multũ aerez ferre hũc maxime ⁊ ſi virtus ſufficiat vt iſrigidatio fiat ex aere. 7

SPiritus ſimilr̄ calidior ſiccior frigidior pinguior ſublior ſiccus humidus minuẽs replens: ⁊ plus vnuſqſqꝫ qbus pmutationes qualia q̄libus vt habent.

HAbentia vel habita mobilia.

SErmones ſilentiuꝫ nõ ꝓferre q̄ vult vꝫ qbus logꝫ ſi magni ſi multi ſi parui ſi pauci ſi veri ſi friuoli.

PRoccedentia ſudor vnde incepit ſine quo pauſauit vel quibus extirpauit colorem his vel calidiores vel ſalſuginem aut dulcedinez aut pinguedinẽ aut equalr̄ aut ĩequalr̄ corpus tempus.

PErmutatiões quales ex q̄libus hñt.

OBtinuit ⁊ non obtinuit.

LAchryme voluntarie ⁊ inuolũtarie multe pauce calide frigide pinguedo.

HUnc ſermonez ſupius oportebat ordinari vbi d odoribꝰ determinabamꝰ. h. n. dicit ꝙ nr̄m corpꝰ cõpletũ ẽ ex firmis ex hũidis ſpiritibꝰ ⁊ qm̄ firma qdẽ vt mẽbra hñt ⁊ ꝯtinẽt hũida et receptiua ipſoꝝ ſt. ꝓp h hñtia mẽbra vocauit hũida vo bita. qm̄ ãt ſp̄s ſi mouent i nob ⁊ vehemẽt mouẽt: qm̄ vero ſtãt mors ſupuenit ꝓp hoc ex motu ipoꝝ dixit mobilia. ĩſpice ãt quõ in tribus plurali voce vſus ẽ: qꝛ mẽbra multa ⁊ hũida ⁊ ſp̄s. 8

SErmo duplex ẽ: aut diſpõitus: aut ꝓnũciabilis: nũc ãt ñ dic diſpoſitũ ſꝫ ꝓnũciabilẽ. dic itaqꝫ ꝙ oꝫ ingrere ſmonẽ patiẽtis ⁊ ſilentiũ vbi gra. ſi modeſtus fuit oli ⁊ paucis vtebaꝛ verbis i locutõibus: nũc vero multis ⁊ iordiate: dic ꝙ aliẽatio ipi expectaꝛ. ſi vero ſit ꝯſuetudinẽ hñs multa dicere ⁊ icurſu: nũc ſilẽtiũ ſuat dicas ꝙ magis ſubet ei vel ſtupor ſupueniet. oꝫ ãt ⁊ alias dĩas ingrere: verbi gra: vtꝝ ea q̄ vult logꝫ manifeſtũ: qm̄ bõa ẽ i eo ſpes: ſi vero qm̄ nõ cõuẽit h dicit difficile ẽ: ⁊ ſi loq̄ꝫ ea q̄ ñ vult igre: et ſi magnos faciãt ſmões aut multos. qdã ãt ãtiqꝝ dicũt ꝙ hyp. ad cõmemorationẽ ſui ſcribẽs ſcripſit: Et magni ⁊ multi: vt aut lu magni eligamꝰ aut lu multi: ſilr̄ ãt ⁊ i lu pui aut pauci vt aut ly pui accipiamus aut ly pauci. nos ãt dicimꝰ ꝙ oꝫ oĩa ſcribere. aliꝰ. n. ẽ ſermo magnus. ⁊ altus multus. magnus qdẽ ẽ ſmo qm̄ i narratiõe ãpliemꝰ ⁊ nõ diſſẽdamꝰ. multus ãt ẽ: qm̄ i eodez multas rões adiũgamꝰ. verbi grã: ſi incipiẽtes q̄ eſt achillis mẽtionẽ faciamꝰ i medio ⁊ hectoris ⁊ diomedis ⁊ narrationẽ alioꝝ multoꝝ qm̄ igitur didicimus dictam hoꝝ: oꝫ nos oĩa recipe ⁊ ingrere ſiue multos dicit ſmones patiẽtes ſiue magnos ſiue paruos ſiue paucos. cũ his ãt oꝫ ingrere: ⁊ ſiue veri ſũt ſmones q̄s logꝫ ſiue falſi. verbi grã: ſi in ſubet ⁊ multa hũiditate patiẽ iſte: ⁊ dico ꝙ vigilaui mẽtiꝛ. ſilr̄ in ardore ⁊ cholera ru. ſi patiaꝛ ⁊ dicat tibi qm̄ multũ dormiui: tũc mẽtiꝛ. ſiccitas. n. ⁊ ardor vigilia ſec. ⁊ h qdẽ ſt falſa: igiꝛ ingre ⁊ vera vtꝝ in tꝑe ꝯueniẽti: vera dic aut ñ incõueniẽti. verbi grã: ſi veniat ad ipꝫ ⁊ ẽ forſan geomeꝛ: ⁊ dicat ꝙ ſupra datã rectã lineã neceſſe ẽ triangulũ cõſtituere ſit data linea. a. b. cẽtrũ ſit. a. diſtãtia. b. circulus ſcribaꝛ ⁊c. h. n. vera dic vt geometer ſꝫ qꝛ nõ ſm tꝑs: ꝓp h ñ d claraꝛ malicia egritudinis. ingre ãt adhuc: ⁊ ſi incidaꝛ ei vox aut in loquẽdo balbuciat. aut. n. debilitatẽ deſignat hoc virtutis: ⁊ nõ leſis vocalibꝰ orgãis. ⁊ ꝓp hũiditatẽ aut ſiccitatẽ balbutit. hec oĩa oꝫ te ingrere. 9

Siccitas ⁊ ardor vigiliã faciunt

EXinde de ſudoribꝰ determinat: ⁊ ex his accipit cognitiõez ſubiecte egritudinis. ſi. n. i toto corpe fiat ſudor ⁊ poſt digeſtionẽ ⁊ calidus ⁊ multus fiat ⁊ in cretica die ⁊ bonã ſufferẽtiã adducit ⁊ ꝑmutationẽ egritudinis: ⁊ tũc bonũ ẽ ſignũ biꝰ. ſi vero circa caput ⁊ frontẽ ſupueniat ſoluꝫ inciſiuus iſte: ⁊ deſignat virtutis debilitatẽ vñ icipit ⁊ dicit q̄ſi vbi ẽ paſſio. verbi gratia: ſi fuerit in vẽtre vt ⁊ inde ſudor incipiat: igre ꝙ nõ diuulſus ſit ſudor: qm̄ ſit ſudor modicus ⁊ iteruꝫ ſit ⁊ iterũ ſtat. h autem deſignat debilitatez virtutis: ineq̄lis autez eſt ſudor quando duo ſunt ſubiecti hũores ꝯrij phlegma ⁊ cholera ru. ⁊ a phlegmate ꝙ ſit frigidus ſudor. a cholera vero rub. calidus. Dixit autẽ iueſtiga ⁊ colorẽ ſudoꝝ. colorẽ autez inquirimus vt ſudores ex colore veſtigiuꝫ qbus induitur egrotãs: ſic. n. videmꝰ ꝙ a cholera qdez ru. rubeus ẽ color. ingre. itaqꝫ ⁊ qualitates ſudoꝝ ⁊ ſalſuginoſi ſunt ſudores aut amari aut dulces. h ãt dico ꝙ non oꝫ medicum guſtare ſudores patientis. ſed quãdo a nare ⁊ ꝑ labia laborãtis fertur ꝑticula q̄dã ſudoris ad os ⁊ ſic egrotãtes guſtãt q̄litatẽ ſudoꝝ inquire ãt ⁊ tempus ſudoꝝ ſi qdez in ꝑncipio ſupueniat aut in augmento totius morbi difficile ẽ hoc. ſi vero in fine ſtatus ſuperueniat ſudor: bonũ ẽ hoc. ſilr̄ ⁊ in ꝑticulari proximo nõ oꝫ ſimul quãdo aggregitur febris ſupuenire ſudorez qm̄ ⁊ h difficile ẽ nõ in augmento ſꝫ in ſtatu ⁊ declinatiõe. 10

De medicatiõe ſũpta a ſudore.

SIꝫ recolitis dictũ eſt vobis qm̄ in ꝑticularibꝰ ꝓfert ſmonẽ: ⁊ ꝯnũc ſicut de de ſudoribus determinat: dic itaqꝫ ꝙ igras pmutatiões q̄les ex q̄libus: qm̄ ſi a multis ſudoribus ad paucos ſudores fiat traſmutatio. aut ab humilibꝰ ad acutos traſmutatur. ↑ idẽ ãt ingras ⁊ in egẽſtibus ⁊ vrinis ſiue a ꝑncipio qdez albe egrediãtur aut poſterius nigre: aut ⁊ in principio nigre e ducũtur poſterius albe. ſi vo ex ꝑncipio nigre. verbi gra: in principio egritudinis aut i augmẽto: difficile ẽ h. deſignat eniꝫ in frigidatiõem ⁊ mortificationez caloris nãlis. ſi uero pꝰ digeſtionem tales egrediãtur noli ꝑturbari: induſtria. n. natare egreſſe ſũt. ⁊ vñ h manifeſtũ eſt ꝙ induſtrie nature fiunt: ex eo ꝙ cõſueta eſt virtꝰ ab eo ꝙ erat debilis: ⁊ ex hoc ꝙ bõa ſufferentia facta eſt a mala: ⁊ ab eo ꝙ fcã eſt bona reſtrictio a mala ſi vero ꝯria fiãt ñ eſt induſtria nãe. 11

↑ De indicatiõe ſumpta ab egẽſtiõe ⁊ vrina.

QUidaꝫ hoc ſic exponunt ſi morbus obtineat: aut nã ⁊ hic dicit. inſpice ſi obtinuit natura expurgatione. expurgatione dico aut vomitus aut ꝑ vrinas aut per egeſtiones aut per ſudores aut non obtinuit. 12

HIc de lachrymis determinat hip. Lachryme ãt aut voluntarie ſunt aut inuoluntarie: volũtarie ſicut qm̄ rogamus deum: inuolũtarie ſicut vulneribus: aut in phlegmõe pãniculoꝝ cerebri extraſudãte mã aut in ophtalmia: aut in multitudine: aut in debilitate retentiue virtutis: ꝯpoſitas. n. debilitas eſt alteratiue: inuolũtarias ãt egredi d ſignat debilitatez retentiue. h igitur lachryme aut calide egrediuntur aut frigide: vñ ⁊ nos mitigatiuis collyriis vtimur: aut calefactiuis. ꝯtingit q̄ſiqꝫ ꝙ ſubtile eſt qd ducitur: ⁊ tunc emplaſticis. i. ingroſſatiuis collyriis vtimur. ſi groſſũ eſt tũc ſubtiliatiuis aut multum ⁊ tunc reſtrictiuis: ↑ hic autem lachryma cum difficilibus ſignificationibus: difficilis eſt. cum bonis ãt bõa. vnde ⁊ in ꝓnoſticis nõ ꝓficuas dixit eas hip. qdã ãt hec decepti a dictiõe dicunt qꝛ ꝓp quid ſicut dixit. calide frigide multe pauce. non dixit groſſe vel pingues ſubtiles. ſed pinguedinis mentionez facit: ſubtilitatem vero tacuit. ⁊ dicimus ad hoc ꝙ hyp. ſciuit dialeticam ſpeculationem. vnde quia cõtrarioꝝum eadez eſt diſciplina. ꝓpter hoc dicens pinguedo ſubintelligitur ⁊ ſubtile. 13

↑ Nõ ꝙ indicatio ſũpta a lachrimus parũ eſt i ꝓnoſticis ꝓficua

QUid ãt dicit: guſtũ: dicit ꝙ patiens guſtet lachrymas ⁊ videat q̄ eſt q̄litas: ⁊ quõ põt guſtare lachrymas. oportet nos ſcire quoniã dictuꝫ eſt vobis in anathõ

† foramen exñtez an gulo oculi guſtam⁹ q̄litatem lachrymarū

† qm̄ iuxta magnū angulū oculi ē foramē trāſiens vſq₃ ad naſū ⁊ palatū: ⁊ p illud igiť foramē guſtāt ⁊ q̄litatez lachrymę. ⁊ ſi amara qdē ē q̄litas dic ꝙ a cholera ru. ſi vō dulcis ꝙ a phlegmate. ⁊ hic qdē ē pria expō. ſa expō ē hic: dicit .n. igre guſtū. ſ. n. ē amarus guſtus: tūc cholera ru. ſupabundat: ⁊ dic ꝙ icterizat iſte. ſi vero dulcis ē q̄litas: dic ꝙ hydropizat: ⁊ hydropiſis ei ſuperueniet ⁊ aut ăphimeria aut aliqd tale: a multa hūiditate factū ſputū autē dicit nō digeſtum ſic in pnoſticis ſ₃ indigeſtū. h igiť ſputū egredit: aut i ipo ore gnātū: ⁊ pp h dixit In aut i capite: ⁊ pp h dixit. Extuſſiuit aut i thorace. ⁊ pp hoc dixit vel extuſſiuit aut in ore ſtō: ⁊ pp h de vomitu mētionē fec: dicit itaq₃ inquire ⁊ ſputū ⁊ q̄tuz ⁊ colorē ⁊ cōſtitutionez ⁊ modū egreſſus. 14

Sputus ſputū vnde exſcreatū vel extuſſiuit vel vomitus.
Sol eſtus frigus liquor deſiccatio.
Labores ocia ſomni vigilie.
Que in ſomno ſomnia.
Manſines in quibus ⁊ a quibus.
Animi vel mentis noticia deficit ipa ſe.

Omnes paſſiones q̄ ab ipo determināť nō ſine cauſa fiunt ſed cum cā: aut p̄mitia aut an̄cedēte. pp hoc ⁊ hic ⁊ de cāis inctionem facit. multotiens .n. a ſole ſupuenit diffuſio materie ⁊ exinde egritudo. ſed quoniā non ſolū a ſole eſt caliditas ſed a balneo ⁊ ab igne: ⁊ pp hoc id qđ eſt vniuerſalius appoſuit ⁊ dixit eſtus. fit autē egritudo ⁊ a frigore aut propť gelu aut pp niues fit autē ⁊ per liquorez. ſ. per humiditatē ſicut a pluuia vel infuſione. fit āt ⁊ per deſiccationē ſicut a labore itineris in barena igre igitur ſiue a caliditate ad frigus tranſmutat⁹ ē aut ecōtrario: aut ab hūiditate ad deſiccationē aut ecōtrario. 15

Et h cāe ſunt egritudis: ingre autē dicit ſiue ab exercitijs. labores āt dicit exercitia. h ad ociuz tranſmutari aut econtrario. inquire āt ⁊ q̄ p ſe: ⁊ que ex his ſcđm accidēſt † verbi gratia: exercitiū ſm per ſe calefacit ⁊ deſiccat. p accidēs vero multa euaporatione ifridat. ſic autem ⁊ ociuz h₃ accidēs incluſis ocio fumoſis ſupfluitatibus ⁊ non exalatis ſ₃ acutoribus factis: accēditur calida egritudo. ſ. fe. que autem dixi ⁊ in exercitio ⁊ ocio: hic inquire ⁊ in vigilia ⁊ in ſomno proportionať .n. exercitijs vigilia. 16

† Exercitiū p ſe calefacit ⁊ exicat p accides vō ifrigidat.

Arbitrať qdā dictionē ſicut male ſe hñtē non cōueniebat ipm dicere. Que i ſōno ſomnia. qd .n. ē hoc: ſunt ⁊ ſine ſomno ſomnia: ⁊ dicius ad h q̄ illud qđ ſeqť ex neceſſitate dixit: ſicut lac albuz. q vero hoc dubitant dicūt: ꝙ ē cōtinuus ſmo. ſed aliud eſt q̄ ex ſōno: ⁊ aliō ſōnia. dic .n. igre q̄ i ſōno fiūt vt moduz dormiendi: ⁊ ſi apertum eſt ei os: ⁊ ſi oculi ⁊ ſi loquiť q̄dā vba dormiēdo ingre dic ⁊ ſōnia: ñ ſic phis ſed ſic medic⁹. phs .n. dicit ſōnia fieri a diuiā virtute: ſicut qñ aliqs in hydropiſi dormiēs videat aliquē dicētē ei: qm̄ hoc facies eris ſan⁹: aut a pura aīa: ī qb⁹ .n. ē pura vita. † verbi gratia ſepať i ſomno anima a corpore ⁊ facta ſm ſe precognoſcet futura cōtingentia ipſi ſoli: aut ⁊ toti ciuitati: aut ecōuerſo a peioribus: ſicut qñ ſātaſmata q̄dā fallunt hoīes fiunt ſomnia aut ⁊ a virtute oīa aut ab oīa: aut a peioribus: nos vero ſicut medici nō huiuſmodi igriť eas: ſed ſi ɔtingat ⁊ ſōniat aliquid videre ſeipm vri multotiēs cuz domo ſua aut cuz tota ciuitate: dicas ꝙ cholera ru. ipſi ſupabundat. ⁊ videat in aqs ſuffocari dic ꝙ phlegma ſuperabundat ei. 17

† Nota hic qđ dicāť de ſomnis.

Manſiones qdā dicunt modum iacēdi āt ſigura q̄ eſt h₃ nāz dormit: ⁊ ſiue ad iſerius ⁊ crura ferť ⁊ man⁹ extra iacet ſicut dictum eſt ⁊ i pnoſticis. qdā āt mãſionē dicunt loco vbi iac₃ mãſio. ga. vō ipſā mãſionē ⁊ lectum dicit ⁊ dicit ꝙ o₃ ingrere ſubiectā paſſionē. Et ſi ſrida ē paſſio: tunc laneis vtere veſtibus ſicut potentibus calefacere. ſi vero calida ē egritudo: tunc lineis ⁊ veteribus ſic potētib⁹ infrigidare: ⁊ itez ſi fiat ſudor ⁊ cōſorteť virt⁹: tūc vtere calefacientib⁹ veſtibus vt magis egrediať ſudor. ſi vero debilitať vtus ⁊ ſudor in p̄ncipio fiat: ñ vtaris calefaciētib⁹ in pl⁹ ɔſternis vtutez ſed potentib⁹ infrigidare ⁊ ɔfortare virtutē: vñ ex que ſubſternuntur deſignauit dicens in qbus ſunt ſuppoſita vel a nūa dicēs: aut a qbus aut h in qb⁹ ⁊ a qb⁹ dicit: in qb⁹ morb⁹ ⁊ a qbus fit pmutatio. 18

Veſtimta lanea calefaciūt linea vero ⁊ antiq̄ ifrigidant.

Animū dicit h: ridere ɔſidere delectari ⁊ hmōi ingre ſi repente fiat: vbi gratia: ſi laborans rideat nullo pſente ridere faciēte ſignificat ſāguigui neū humorē ſi vō ɔfidit ⁊ delectať nullo preſente faciente ip ſuz ɔfidere: deſignat dilatatioz nature: ſi vō taciturnus eſt ⁊ dimittit oculos et iraſciť: deſignat ꝙ melancholicus humor eſt: abſq₃ in organis quidem dicit: quaſi abſq₃

eūdū eadez abſq₃ organis: ⁊ rebus delectať ⁊ triſtať ⁊ timet ⁊ ɔfidit ⁊ ſperat ⁊ deſperat vt paſſa eſt domeſtica hyppothoi mētis ſuc ſecundū eandē ſciens exiſtens ſuperuenientiū in egritudine.
Etas qdē etati ⁊ etatez prius vel poſterius cōuenientem.
Dentium depūctiones pilor ortus ſemen.
Magis ⁊ minus.

cauſis efficientibus riſu₃: ⁊ h ē vna expō. Eſt āt ſa expoſitio: ⁊ eſt h ꝙ animū dicit rationē. † Eſt .n. ſantaſia rōnis memoria: ⁊ dicit ingre: ſi pmutať ſalua rōne: ſantaſie: abſq₃ iuſtrīs qdē dicit q̄ſi abſq₃ organis memorie puertiť ſola rō ſicut in illo ɔſiciente ſacerdotē: ⁊ nō ſolū in hoc: ſ₃ itez fuit quidā patiēs ⁊ accipiēs h enſez: enſē qdē ipſe tenuit: vaginā vero enſis tradidit medico: et dicit ipſe pugnemus: alius inueniēs ſaccū plenū farina ⁊ effundens farinā in terrā dicit medico ecce puluis veni pugnemus: dicit aūt ꝙ talis paſſio ſupuenit hycuri hypothei: hycuri āt dicit famulā aut vxorē aut ſororez: ſiue dicas quam velis. 19

† Nota ꝙ fantaſia dr eſſe rōnis memoria

Dicit inq̄re ⁊ etates: pōt āt ⁊ ex his etatib⁹ apprehendere pcognitionē: ſi .n. ⁊ ɔſone etatibus ſupueniunt egritudines nō valde pturberis: vbi grā: ſi in ſenili etate: paly ſis: ſtupor: ſubet: ſi vero in cugmaſtica etate: phreneſis: aduſtio: ſi vero ɔ̄ria ſuperueniāt difficile eſt hoc inueſtiga aūt ⁊ pticularia etatū: quēadmodū eni₃ annus in q̄tuor diuidiť tpa: in ver: eſtatē: in autūnū: in hyemē: ⁊ in. vij. ver eſtatē fructū autūnū ſeminabile hyemē plantabile: ſic etates in q̄ttuor diuiduť: vt puerilē iuuenilē peraugmaſticā ⁊ ſeniuz aut in plura: puerilis autē aut q eſt ſub lacte. deſignat: aut cui oriuť dentes aut ad pubertatē aut ad adoleſcētez: ſilr aūt ⁊ ſenilē ſenē deſignat: aut in vltimo poſitū.

† Nō q̄tū nobis p ſit cognitō etatum

Quid aūt dicit. Prius aut poſterius ɔuenienti: oportet nos ſcire ꝙ in fortib⁹ eſt naturalis calor ⁊ multus ſicut intenſus multo tpe: in etatib⁹. ſ. pueri iuuenili ⁊ reliqs: in qbuſdā modicus ⁊ debilis: ſic ꝙ in q̄dragesimo āno ſenectus ipſi ſupuenit: ſi igiť ſupueniat morb⁹ ⁊ o₃ ɔtermiari nono die: ſiqdē forť ē calor nālis: ⁊ cognoſcas ex etate ipſius: dic ꝙ chriſis pueniet: ⁊ ſeptima die fiet: ſi vō calorē nālē h₃ debilē: dicas ꝙ vndecia morbus determinabiť: hēs igiť qd pdeſt nobis id qđ eſt etatū ⁊ ad precognitionē egritudinum.

Quaſi dētiū origo capillor: ortū dicit .n. q eſt generaru₃ qm̄ q eſt capiť ⁊ ſupcilior ⁊ palpebrar a generatione ſunt capillor .n. qdā pniſi fuerūt pp ornamētū: alij pp coopimētū: alij vō pp cuſtodiā: ſemē vero dicit tps iuuentutis in quo ſemen ⁊ ſperma viri emittitur.

† Or factiſ capilli.

Cū hoc appōitū ē vt oñdat tibi pticulare etať. dixit n. pus ⁊ poſteri⁹. p⁹ .n. dicēs. vbi grā: i puerili etate. ſ. exñte ſub lacte: poſteri⁹ vō ⁊ tardi⁹ ad ortū dentiū: nūc āt dicit: qm̄ ē ⁊ magis p⁹ ⁊ mīus pus: ⁊ magis poſterius ⁊ minus: ⁊ iterū verbi grā: idē eſt calidū qbuſdaz duob⁹: ⁊ eſtimo vtrūq₃ ipſor pmanere vſq₃ ad qnq̄gita annos: ſed vn⁹ qdē magis pmāſit vſq₃ ad q̄dragin

taquinq3: τ a lũs minus vſq3 ad quadraginta.

¶ Cõueniebat ipam dicere: capilloꝝ additionẽ: qũ capilli nõ augẽt: quia augmẽtũ fit ẽm tres dimẽſiões.

Impinguationẽ carniũ. ſ. ꝯſolidationẽ ipoꝝ: aut ſpiguationẽ dicit augmẽtũ ab vna dimẽſione: τ alias ꝑcipiẽs ſubintelligi. cõtinẽtiã dic fortificatiõez ꝯſolidationẽ. h ãt dicit iuuenilẽ etatẽ: qñ oĩa fortificata ſũt τ ſolida. voleñ ãt ſenilẽ etatẽ deſignare dixit diminutionez qñ i ipa diminuũt τ terminãtur et mortificant. 20

¶ Nõ φ capilli nõ ꝑpe dicũt augeri3 addi

Capilloꝝ augmentum.

Impinguatio cõtientia diminutio.

Quod affine τ qdez ſecundũ ſeipſum.

Anni tꝑs i quo τ mane aliud τ veſpe aliud tꝑs factũ pluuioſuz aut ſiccũ aut frigidũ aut calidũ cũ vento aut ſine vento τ qualiũ ventoꝝ ſupuenientes aut frigus aut calor tpis τ vbi tpis aut medio aut vltimo aut ꝑ totũ: aut ꝑterito aut preſente.

Tempus in quo generatum eſt.

Dictũ eſt vobis ſuprius φ ꝑticulares ſũt ẽmones τ incipiẽs hãc ꝑticulã dixit: qñ q̃ ex ꝑua tabula perſcrutãda. τ h ita φ pñs ẽmo ꝑticularis ẽ: τ oꝫ in hoc appropriare ꝑſcrutãdũ. dic. n. φ oꝫ te iqrere qd affine. Affine ãt qd dicit: differẽtes ſcripture ſunt. τ qdaz dicunt qñ oꝫ ingrere q̃ mẽbra hñt affinitatẽ ad alia mẽbra ſicut caput ad os ſtõi: τ os ſtõi ad caput: τ ſic gnãtiua ad ea q̃ ſunt pectoris q̃ autez nõ ſunt affinia ſed ẽm ſe ſicut glã dule: pelliculę τ hmõi: τ eſt p̃ia expõ. Scða expõ φ affinia dicit ſimilia: vbi grã: ingreſi ea q̃ generãt affinia ſunt ꝑribus q̃dam. n. ꝑentibꝰ aſſimilant: q̃dã. n. pauis q̃dã alijs: q̃dã vero aſſimilant ſupfluitati q̃ eſt in matrice aſſimilari: qdẽ pentibus τ i aĩalibus irrõnalibꝰ iueniũt. τ nõ ſolũ in rõnalibꝰ ſed magis irrõnalibus: qñ irrõnabilia τ tꝑs nutrimẽti determiatũ hñt τ coitũ. vocata aũt rõalia τ vino multo τ mala dieta τ alijs delictis vtũt: τ ꝓpterea nõ oĩno genita parentibꝰ aſſimilant: qñ autẽ τ irrõnalibus eſt aſſimilatio. manifeſtum eſt ꝓ eo φ ſtudemus coire equos optimos τ canes: vt et genita ex his optia ſint. τ h ẽ ſecũda expõ. Tertia expõ eſt hic. Affine dicit vt inquiras ſubiectã paſſionẽ: ſi eſt affinis τ a generatione aut nõ: ſi qdẽ. n. eſt affinis vt epilapſia aut artetica aut podagra aut aliqd tale icurabile ẽ. ſi vero ex culpa q̃dã ſupueniat egritudo h facile curat: ſi vero affinis eſt paſſio τ dieta ẽ mala difficilior fit egritudo: τ hoc eſt quod intendit. 21

¶ Qz aĩalia irrõalia magis aſſimilãt parẽtibus q̃3 rõalia.

Dic. n. de tꝑibus determinat. ꝑſcrutanda hꝫ in oĩbus. Perſcrutãda. n. dic ſc τ tꝑa: oꝫ. n. dicit igrere de tꝑibus vtr̃ ẽm nãm ſe hñt tꝑa: aut tꝑa ꝑmutata ſũt: τ ſi permutata ſunt: aut vnuz tꝑus ꝑmutatuz ẽ aut duo aut tria aut τ totus ãnus: τ ẽm vnã q̃litatez facta eſt ꝑmutatio: aut ẽm duas τ ad ſimile ſpẽi aut ad eteroides. i. ad aliud ſpecie τ vtr̃ cõſone tꝑibus. verbi grã. i eſtate tertiana: cauſon. phreneſis: in hyeme vero lytargia: ſtupor: ãphimerina: ꝯ̃ria vero ſi eſtatẽ lytargia τ hmõi: i hyeme vero tertiana τ hmõi: q̃ autẽ dico in tꝑibus: eadez itelligas τ in etatibus a iuuenili ſenili τ alijs τ in dieta τ i alijs ſtirichis ſ. ſimilibus elementis. inquire autem τ ſi mane vel in principio tempus permutatum eſt vel veſpere aut tardius. verbi grã: mane quidẽ ſicut qñ vltima hyems vernalia fiunt: i fine vero vernalis cõſtitutio. 22

Dicit. n. ingre tꝑs in quo gnãte ſũt egritudines vtr̃ in ꝑncipio ꝑmutatũ eſt tꝑs aut in medio aut in vltimo aut in oĩbꝰ qd dicit ꝑ totũ: τ vtr̃ in ipo tꝑe generata ẽ egritudo: aut in ꝑterito tꝑe facta eſt: i hoc. n. manifeſta ẽ: ſicut ẽ hyemus q̃ multotiẽs nãm generãs ver manifeſtauit aut eſtas: ſic. n. dictuz ẽ. Et ſi qd: ꝫ hyẽs auſtralis τ pluuioſa: ver vero boreale τ pluuioſũ: neceſſe eſt in eſta te fieri egritudines. inquire autem τ ventos: vtrum in vnoquoq3 tꝑe cõuenientes venti flant: aut ſic dictuz eſt ſupius ꝑmuz quidez auſtrales flant: poſtea vero boreales. τ itaq3 ingre cerebruz paſſium eſt: miſit differentibus mẽbris: exinde diuerſe fiunt egritudines. 23

Tempus egritudinis superuenientia.

Periodi τ ꝑiodoruz maiores τ vel ꝑ multitudinẽ ſuperdatio τ aut totius morbi ſupdatio vel diſtẽſio vel ſtatus τ qbus qdẽ maius τ qdẽ minꝰ determinauimus τ qñ τ q̃liter τ in quo tꝑe τ etate.

Epidimicoꝝ morborum modi.

Et ſiqs iceptoꝝ iceperit vix vomens aut hñ vomẽs τ ſiue bibentes qdez ſiue ꝯtinentes ſiue tardi purgati.

Itex̃ intellige ꝑſcrutãdũ tꝑs τ ſupueniẽtia. qd ãt dicit. Tꝑs id qd ẽ egritudinuz τ tꝑis: aut i oportuno tꝑe fcã ẽ egritudo ſicut in eſtate tertiana: aut nõ dicit ſigna q̃ ecõtrario diuidũt cõcomitantibus: dictũ eſt. n. τ i libro de chriſi: φ cõmitãtia ſigna ſũt ſicut in pleureſi tuſſis: diſnia: febris: pũgitiuꝰ dolor: ſuperuenientia vero ſicut dolor capitꝭ: lipothomia ſyncope: τ φ hic ſuperuenientia aut malaciaz deſignant egritudinis aut debilitatez virtutis aut chriſimi egritudinis τ diſſolutionez. 24

Rurſus adde ꝑſcrutãda: dic. n. ingre τ ꝑiodes: ſi igitur diuturna ẽ egritudo aut acuta τ cõtinua aut interpolata: τ ſi mltã hꝫ iterpolationẽ ſic i q̃rtana bonũ eſt. Hic deſignat. n. φ qetez recipiẽs nã magis ſup morbũ: ſi võ modica ẽ iterpolatio ꝓſternit virtꝰ a cõtinuis poriſmis. ingre aũt τ ſi pluribꝰ horis durat iterpolatio q̃3 poriſmus. ſiqdez iterpolatio multis horis durat: bonũ ẽ h. ſi vero poriſmꝰ magis diſtẽdit: difficile ẽ h ſicut dictũ ẽ in libro de diẽs febriũ: tertiana nõ mota. ſupdationẽ aũt dic h diſtẽſionẽ aũt aut totius morbi ſic totiꝰ: qñ ſi cõtingit duobꝰ aut tribus annis durat egritudo. aut ſupdationẽ dic diſtẽſionẽ vniꝰ vniuerſaliũ tẽpoꝝ aut ꝑncipij aut augmẽti aut ſtatꝰ aut declinatiõis. aut ſupdationẽ dicit diſtẽſionẽ ꝑticulariũ poriſmoꝝ. fortaſſis aũt ſi oꝫ certiſſimũ dicere: ſupdationẽ dicit ꝑncipiũ augmẽtũ. vt aũt d ſtatu qdẽ manifeſte τ noĩatim mẽtionẽ facere: declinatiõe võ ꝑp h qd dixit: remiſſio. in declinatione. n. remiſſio fit τ pauſatio oĩum cãꝝ morbũ efficiẽtiũ. iquire aũt τ hoꝝ tẽpoꝝ tu magis τ minus. magis diſtẽſus ẽ ſtatꝰ: aut minꝰ ẽ diſtẽſus: ſilr autẽ i alijs: Et qñ τ q̃lit: τ in quo tꝑe τ etate. Lu qñ deſignat diez. q. d. iueſtiga in q̃ dic fit chryſis aut in nocte τ iter̃ in eſtate aut hyeme τ i iuuenili etate aut in ſenili: ſiquidẽ i die τ chryſis φ manifeſtũ φ i nocte ſupuenit grauis ſufferẽtia q̃ ẽ añ chryſim ſi võ in nocte fit cryſis i die pcedit acumẽ. τ Meliꝰ ãt ẽ i die fieri acumẽ qñ τ lux ẽ: τ diaforeſiz effic ſupfluitatũ τ aicoꝝ ẽ ꝑñtia: τ affiniũ ẽ ſocietas τ parẽtũ aſpectꝰ q̃3 i nocte: qñ τ nox ꝯdẽ ſat ſupficiẽ: icludit mãz τ aicoꝝ τ affiniũ abñtia: τ difficilior vr̃ fieri grauiſ ſufferẽtia: iter̃ i eſtate meliꝰ fieri chryſiz q̃3 i hyeme qñ i eſtate caliditas ꝓficit ad ſubtiliationẽ τ euaporationẽ materie. hyems võ ꝯ̃riat cõdẽſatiõe. idẽ ãt ẽ dicẽ de iuuenili etate ſenili. lu q̃lit aũt deſignat modũ τ motũ egritudis. 25

¶ Nõ φ meliꝰ fit criſi fieri ĩ nocte q̃3 i die τ in eſtate q̃3 i hyeme

Dixit. n. igre τ epidimicos morbos τ hoꝝ modos quo mouẽt: ſic i libro de cãis dicebamꝰ: φ ñ ſolũ oꝫ ſcire ſi officialis ẽ egritudo: ſꝫ q̃ officialꝰ ẽ aut ẽ iuxta plaſmatiõez aut iuxꝫ põnẽ aut: iux̃ nũex̃. iux̃ magñtudinẽ l' q̃ ̃titatẽ: τ ſic h ñ ſolũ oꝫ ſcirꝰ φ epidimicꝰ ẽ morbꝰ ſꝫ q̃lis τ qñ quõ mouet. 26

Dicit. n. φ oꝫ te igrere vtr̃ egrotãs ſi habeat mltotiens mãz circa os ſtõi: aut hñ vomẽs ẽ: aut vix vomẽt. ſiqdẽ. n. ẽ hñ vomẽs τ dũ erat ipſe ſanꝰ. tũc offert medicinas faciẽtes vomer. ſi võ vix vomẽs ñ offeras. ſolũ. n. motũ

operant materie: ⁊ ex motu difficiliora ſintomata ſupueniūt: ⁊ tūc p ſuppōitoria p purgatiua euacua mām. ſūt qdā difficult. vomētes: qdā aūt bñ vomētes: qdā ſūt ſi bibūt aliqd aut co medāt poſt paululū vomūt. quō poſt paululū: qñ manet p vnā horā potio ad ſubtiliādū mām. maxie aūt ⁊ ſi fuerit viſco ſus hūor. purgati aūt dixit: aut p medicinas facientes vome re: aut p purgatiuas ſi nō ē bñ vomēs. 27

Hu ac accedēs ga. b dicit φ exalbatos dic hyp. in firmū calorē nālē. dicit n. φ hi ⁊ alias oēs egri tudines faciles ſubſi ſtētes patiunt ⁊ febres ſicut aūt noſter marius ſophiſta dixit: hiſtoric⁹ ē hmōi ſmo: aut eni ex albatos dicit habētes infirmū nālem calorē ppter quid nō fiūt epi lepſie: ſtupores: ſubet ⁊ hmōi frigide paſſio nes aut amphimerine febres: ſed exalbatos di cit phlegmaticos. in h enim hyp. dicit Inueni raro vrentē fe. fieri. vn de ppterea raro ⁊ forte additū eſt. quoniā aūt vrens eſt fe. ⁊ acumine itaqꝫ ⁊ labia corrodebā tur ⁊ exarcebant. 28

Nota φ i phlegmati cis raro fiūt febres cu rentes

Lenitū forte q exalbati quoꝝ ⁊ labia. Qualis modus que tempora. Opus corp⁹ iſpeculatione agere viſus auditus naſus tact⁹ lingua rōne addiſcere. In palpebris ſupiorib⁹ derelicti tumores alus circūgraciliatis rediteratōes i ſomno. In extremo vero ſubrubea dura ⁊ minus his moleſta. Et extantia ⁊ inhibita vel habita. In hibita vero vt farſali et polimedi. Eiectatorios tūores vel liuores ſiue i ophtalmiis ſiue in vlcerib⁹

Dicit. n. ingre i hūtib⁹ calorē albū: modū febris ⁊ tps inquantū durat: ⁊ ſi vehemens. 29

Hunc ſmonem quidā pdicto cōſtruūt: ⁊ credas ipſum dicere: qñ dixi φ oꝫ ingrere modū: ⁊ oīa ſm ptē vniuerſalit: oꝫ. n. vniuerſalit in toto corpore patiētes medicū diligent intēdere: ⁊ oīa q̄ fiūt in corpore eius inquirere. quidā autē cū ſequentib⁹ cōſtruunt hūc ſmonē ⁊ dicūt φ op⁹ ⁊ ſtudiū fiat medico totū corpus exercere ad pcognitionē egritudis viſū vt videas ſiue rubicūda ſunt q̄ expurgant ſiue alba ſiue nigra. ⁊ auditū vt iterroges ⁊ cās egritudis vt audias. ſile re aūt ⁊ naſū vt faſtidioſe odorabiles ſiue fetide ſunt egritudines: ⁊ deſignāt multaꝫ putrefactionē aut vrine valde. fetide guſtum autē penes patientem dixit: vt patiens guſtet ſuos ſudores: ⁊ ad ipſum medicuꝫ. ſi. n. fuerit medicus iuſte viuēs ⁊ timeat ne multotiens a negligentia mentiant in q̄litate ſudorū. ⁊ autē ⁊ piculoſa egritudo. oꝫ tūc ⁊ medicuꝫ guſtare ſudores: tactuꝫ aūt vt videas ſiue dure aut groſſe aut hūide ſūt egeſtiones: ⁊ hic qdē a ſenſibus. † Qñ autē multotiēs fallit ſenſus. pp hec dixit φ oꝫ hec reducere omnia ad rationem cōmunem iudicem omnium ſenſuum. 30

† Oīa i ifir mo p ſēſus extrariores cognita de bēt ad rōes oīuꝫ ſēſuū indicere re duci

Dicit. n. inquire palpebras ſupiores. ⁊ ſi ſunt he inflate ingre vt indigō nō facta ſit neqꝫ inflatiuos cibos comedit. ſi. n. h fuerit nō ē maluꝫ exaltāt vētoſitates. ſi vero nihil hoꝝ anteceſſerit: tunc ſignificat φ occultate ſunt relige materie ⁊ rediteratio ſperat. ⁊ pp quid ſupioris palpebre mentionē fecit: qñ hec mouent. vbi autē multus mot⁹ ibi ⁊ paſſiones fiunt: alia autē membra macilentia fiunt aut ab eo quod ē abſqꝫ cibo aut a tpe egritudinis: quare aſſumptiu⁹ eſt hic ſermo. 31

Dicit. n. ingre ⁊ extrema palpebraꝝ. ſ. n. ſunt ſubrubea: deſignat ſanguineuꝫ humorē ſupabundātē. ſi vō ⁊ dura fuerint ſignificant mateiā groſſam. ⁊ hoc dicit ⁊ cum his valde ſignificat rediterationem: ſunt enim ⁊ mala ſine idea ſiue forma: et ⁊ mala ſm ſe exponens.

Galienus idem dicit ex duobus ſignificari pmanere materiam multo tpe. nos vero dicimus ꝓ extantia dicit facta. Que multo tpe manēt. mentionē ḡ facit farſali ⁊ polimedi.

q₃ viroꝝ qb⁹ hmōi ſup eruenerūt paſſiones. 32

Dicit. n. multotiēs: in iteſtinis aut i vētre fit vlcus ⁊ i vlcere phlegmō: ⁊ abſqꝫ vlcere ſupuenit phlegmō ⁊ hic putrefit ſic deſignat irrōnalis rigor ⁊ dolor ⁊ fe. dictū ē. n. φ circa generationem ſaniei dolores ⁊ fe. fiūt. poſt gnātionem vero ſaniei ruptio fit ⁊ pturbatio vētris. q̄ vero innaſcentiis rūpunt in cute manifeſtam hūt expurgatōeꝫ. 33

ſed etiā q̄ ex fimatibus ⁊ empimatibus delata q₃ ſigna. Meſſio torſiōes circa vmbilicū ⁊ dolores eſt qbuſ a porris ēt ⁊ a'leis ⁊ hic poſteri⁹. Herriſipila ē qbus a ceruice ⁊ eoꝝ q̄ circa ipaꝫ i facie determiata ē nigra. Nigra ⁊ qbus ceruices mala ⁊ qbus flictene mala ⁊ qb⁹ cōmouentia mala. Melācholic⁹ adomātus a peplis vomuit quiqꝫ nigra aliqñ a cepis. Febres qbus vlcerātur labia forte intermittentes qdē ⁊ tertianis ifrigidatōes q̄ vō circūurentes pfeſtiꝫ ad manū ſolute ſemper.

Meſſio. m nē dicit qñ q̄tieſ meſſio fit i eſtate. tūc enim qñ cole. ru. ſupabūdat ex acumine mordicatio fit ⁊ torſiones circa vmbilicū ē qñ qꝫ aūt ña chole ra ru. hic fit ſꝫ a dieta. ſic qdem comedens porrū paſſus ē hic aut alia ⁊ oꝫ te i terrogare nō ſolū q̄ comedit i illa die ſꝫ q̄ comedit añ duos aut tres dies. dictū ē. n. vobis i unegategni φ poꝝ qdem illico in pncipio oſtendit dic ſuā cachochimiā. allea vō i pncipio ⁊ iuuāt fortaſſis ad ſubtiliādū mā ⁊ educēdū vētoſitates. poſterius vō oſtēdunt cachochimiā: ⁊ poſt duos dies qñqꝫ faciūt torſiones ⁊ dolores: pp hic dixit poſterius. 34

† Nota h̄ d opatōib⁹ poꝝ ⁊ alleī.

Elit. n. qdē heriſipila q̄ fit a cholera ru. ⁊ ſāguie mixto hec igit dic. ſi venerit a collo ad faciē determiat. Galien⁹ vō dic: φ nō dēbeat dicē dētermiat ſꝫ finit. lu dtermiat i bono dr. finit āt i malo: ſigdē vēit mā ad ſupficiē colli male dicebas φ nō determiat qñ ab ignobili mēbro ad nobile vēit. ſ. faciē. debebat dicē morit. qd ḡ dicem⁹: ⁊ dicim⁹ φ determinat dixit q̄ſi alterationē tradit' collo vñ diſceſſit. aut nō hꝫ determiat ſꝫ determinabat. ſ. hiſtoria. cū ē hoc. dixit eniꝫ φ vidit hyppo. ⁊ ex ⁊ raro φ a collo ad faciē veniēs determinabat mā in bono ſecundū rarum vt dixit.

Nigra dicit aut heriſipilata nigreſcētia ⁊ deſignantia mortificationē nālis caloris ⁊ viā ad cāꝝ. aut nigra dicit q̄ gnātur a melācholico. hu. dic. n. h nigra ⁊ marie q̄ i collo ſupuēiūt difficilia ſūt. ſi vō ⁊ expurgō fit tūc ⁊ h difficile ē qñ deſignat maliciā egritudis. ſigdē. n. poſt digōēꝫ fcā ē ⁊ pturbatō vētris: iduſtria nāe h ſcīn ē. i tūc āt idigeſta ē mā ⁊ putrida ⁊ feria φ ⁊ flectene fiūt. 35

Pertrāſeam⁹ hmōi ſmonē. ſic. n. dic gal. ñ poſſum⁹ ex h imuari. dixit. n. melācholic⁹ ſiue pcōplōem melācholic⁹ ſiue i ſplene patiēs melācholicā habuerit: neſcim⁹. reminiſcit. n. ⁊ nominis φ adomāto cuidā viro vomit⁹ ſupuenit melācholici humoris. differēs aūt ē h ſcriptura. qdā libroꝝ hūt a peplis. peple aūt ſūt herbe purgatiue marie vētoſitatū vñ i hydropicō timpanite h offerim⁹. qdā aūt libroꝝ ab illis tortuoſis q̄ ſūt i vite: multotiēs. n. ex illis caulē comedit ⁊ idigeſſit. ⁊ diaria eidē ſupueniūt aut vomit⁹. qdā āt hūt ⁊ tortuoſis aſparagū. ex his. n. mltotiēs aut a cepis comedēs idigeſſit. ⁊ h ſubſtinuit. 36

Iſte ſmo magis dēbat ſupi⁹ pōi: vbi dixit φ labia vlcerātur. i vrētibus eni fe. corroduntur

⁊ vlcerant labia ſicut in tertiana: ⁊ amphemerina eniꝫ acuta quidem eſt ⁊ multa habens aduſtione mox antē ſoluta ⁊ minorificata manu 37

Hic ſermo chirugicis ſcript⁹ ē qm̄ .n. phlegma aut i cerebro gnāt pp nālē ſui cōplexiōeꝫ: aut i ſtō pp ꝯtinuas indigōes: aut in articulis pp motū ⁊ frigiduꝫ pp irrorandū ipſos ꝺſiccatoſ ml'to motu mēbrorū † ſi ſupabūdauerit phlegma i articulis et vt mucillago ml'ta fiat: deinde veniēs idiota medicus vidit tūorē ⁊ credidit eē ⁊ icidit: ⁊ difficiliora ſintōata ſuuenerunt. 38

† Nota hic ꝯ chirurgicos ignorātes.

Qualis eſt i articulis videndū icīſionem non expiaris ſi non inſaniem ſunt.

Conſuetudineꝫ vero ex qbus ſaniſſimus dietis operimentis laborib⁹ ſōnis libidib⁹ mēte.

Qualit egritudies a qbus quas figuras. Ex qbus modis ⁊ locis generant inchoant: iminent: pauſant.

In quibus inconti nens pauendus.

Contrarie in morbo dicte.

Quod bn̄ fert quod vix fertur.

Dieta quantū cognoſcere nō incōſpicere congrue nam multe.

Multa ⁊ mirabilia documēta tradidit nobis hy. ſꝫ qm̄ oium eſt nā opatrix hēat primū ordinē nā: qm̄ āt ⁊ ꝯſuetudo ſicut nā ē hēat ſm ordinē: ⁊ ꝯſuetudo etiā cā qñqꝫ fit aut egritudinis aut ſanitatꝭ: nūc itaqꝫ de cōſuetudine hy. determinat: ⁊ qd dicit: ꝙ oꝫ te ꝯſiderare ꝯſuetudinē ⁊ circa dietā: ⁊ circa alia oia: vbi grā: ſi ꝯſuetudinē hūit hic ml'ta comedē aut pauca aut frigida aut calida: ⁊ in potu idē ingre. qm̄ aūt ⁊ pcām dicit: h non ſolū ꝯſuetudinē q̄ eſt in comeſtibilib⁹ ⁊ potabilib⁹ dicit ſed oia in qbus dietat ⁊ balnea ⁊ oia hmōi ingre ſi conſuetudinē hūit ſemel balneari aut bis. † Vn̄ dictū eſt a gal. amatores balneoꝝ ⁊ ſi bis lauabit aliqs nō peccabit dicit .n. ingre ⁊ opimentū: ſi ꝯſuetudinē hūit h ſub aere dormire aut ſub tecto: opimentū hic dicit aut ppinquū aut remotū: ⁊ ppinquū quidē dicit illud qđ eſt veſtiuꝫ quaſi ꝯſuetudinē vtrū hūit iſte totū corpus opire velaminib⁹ dormiendo aut partē corporis aut manuꝫ ſolā aut caput aut pectus ſolū. Remotū operimentum dicit id qđ ē dom⁹: ſi ꝯſuetudinē hūit iſte ſub aere abſqꝫ tecto aut ſub tecto dormire: ingre āt ⁊ ſi labores: ſi ꝯſuetudinē hūit exercitari: aut nō hūit ⁊ vtrū p ſcribere p remigare: aut p viā aut p luctā: ⁊ ſi p luctā quō oleo ml'ta fricatiōe vteris ⁊ hac vehemēti: aut mollibus cū manibus ⁊ an̄ cibū ⁊ poſt cibū an̄ balneū aut poſt balneū: igre āt ⁊ ſomnos. ſi ꝯſuetudinē hūit parū dormire. nūc vero multū dormit ꝯſidera ſic aut ſubet. ſi vero hūit cōſuetudinē multū dormire: nūc vero vigilat. iſpice ne d ſipiētia ipi exſpectatur alicubi ē .n. qdā mā pungens hāc ⁊ excitās ⁊ nō pmittens dormire: iueſtiga āt ⁊ ſi pfundus fiebat ei ſomn⁹ aut ſupficialiter dū erat ſanus ⁊ ſi i die dormiebat aut nocte pſcrutari: aut ⁊ coitus ſi multis vtebat aut paucis: ⁊ iuuabat aut ledebat. ſūt n. qdā imoderate vtētes qui ⁊ ſanguinē emittunt: h oia cōſidera: ⁊ vlr qđ dittū eſt ſupius: ⁊ hic tradit labores: balnea: cibi: ſōni: afrodiſie: oia moderata qd āt dicmentē: ꝙ mēte oꝫ hic oia cōmēſurari: ⁊ ſupius mēſurata dixi: pp hoc dixit mēte: dixit mēſurans: aut hoc dicas: aut dic: ⁊ aliud ꝙ oꝫ ingrere ⁊ mentē quō ꝯſuetudinē hūit diſpōni ſm mētē: ⁊ aut gaudere ⁊ triſtari: ſi .n. ꝯſuetudinē hūit eē ſollicitus dū erat ſanus ⁊ nūc ē ſollicit⁹. nihil malū ē: ſi vo nō hn̄s ꝯſuetudinē nūc ē ſollicitus: malū ē h. † Et ꝙ h ſit vex itelligas me volo .n. p hiſtoriā h facē fidē: ⁊ ad pelag⁹ itrare: ⁊ tū h ē pma hiſtoria. Fuit qdā noīe menāder augur q q̄libet āno i die natiuitatꝭ aſcēdebat ad altū locū: ⁊ ex auib⁹ futura ꝯtingētia ſibi i toto illo āno vidit: ſic āt in q̄dā āno venit ad altū locū: ⁊ iſpicit aqlā faciētē ſymbolū .i. ſignū q̄ddā denūciatiuū ſue morꝭ: q cognoſcēs deſcēdit ⁊ icepit triſtari ⁊ n̄ comedere: ⁊ ex h facies attēuata ē: ⁊ iā amic⁹ ſuus qdā obuiauit ei ⁊ iterrogauit eū qd hēt: q dixit ei paſſiōeꝫ: ⁊ dicit ei amic⁹ ſu⁹: qd igit pp h triſtaris: vade ſolatiare: menāder vo nihilomin⁹ paſſiōe occupat⁹ pmanſit: qm̄ itaqꝫ exn̄s abſqꝫ cibo ⁊ potu febricitās mortu⁹ ē: itē ſa hiſtoria. Mulier quedā hūit quādā aliā mulierē amicā: ⁊ ꝯtingit ipſaꝫ dormiētē mori: ſciuit āt ipa ⁊ credit ꝙ ſōnus fecit mortē: ⁊ ob h nō dormiebat: ex ide igit ex vigilia febris ſupuenit ei ⁊ mortua ē itē alia hiſtoria: grāmaticus qdā fuit in comi ciuitate: ⁊ hic audiēſ ꝙ aduſta eſt bibliotheca ſua i qua ⁊ ipſe hūit libros ⁊ labores irat⁹ contriſtat⁹ aūt: ⁊ ex triſticia vigilia ſupuenit ei: ⁊ febricitās mortu⁹ ē. item hiſtoria. Ali⁹ exn̄s amicus pecūiaꝝ ⁊ diſcipās pecunias ſuas triſtatuſ ē: ⁊ cū triſticia vigilauit febricitauit ⁊ mortuuſ eſt. item alia hiſtoria. Alter quidā capadocus audiēs ꝙ atlas ſubſtinet celū triſtabat dicens: ꝙ inquantū mortuo atlante oꝫ dirimi celū ⁊ cuꝫ ipſo deſtrui: ⁊ ſic triſtatus mortuus eſt inſpice quantū facit ꝯſuetudo mentis ſuperata: ⁊ hoc eſt intendit. Cōſuetudinem ex quibus ſani ſumus. Propter quid dixit ex quibus ſani ſumus: ꝙ conſuetudine obſeruata: fit enim nobis ſanitas aut qꝛ non oꝫ permutare conſuetudineꝫ: ſi vero ⁊ volueris pmutare nō in egritudine qn̄ virtus infirmat: ſed aut oīno in ſanitate quādo eſt fortis virtus eſt fert. 39

† Nota dictū gal. de balneis.

† Nō hic multa exēpla quātū faciat cōſuetudo mētiſ ſupata.

Cōſuetudo n̄ ē tpe egritūdinis mutanda.

Dicit .n. ingre ⁊ egritudines vtrū ab iterpolatꝭ ad continuas: aut a ꝯtinuis ad iterpolatas figuras: figuras āt h nō dicit modū iacēdi patientis ſiue iacentis in ſiniſtris aut deferētis ſe ad pedes: ſꝫ figuras dicit periodos.

Mirabilis eſt ⁊ hic ſmo: vt auteꝫ manifeſtus ſit nobis. volo h incipe ꝙ oīs egritudo pmo quādā inequalitatem habet ⁊ difficultates materia icipiēti generari: poſterius vero generat egritudo ⁊ manifeſtat: ⁊ in alio tēpore augeat ⁊ in alio pauſat dicit .n. inquire differes hic tempus egritudinum: bene autē dixit pauſat aut in vita aut in morte. 40

Dictum eſt auteꝫ vobis ⁊ in libro de ingenio ſanitatis ꝙ pauendus dicitur ⁊ timens ⁊ timendus ⁊ trepid⁹ vbi dicebat de fugientibus aquam: ꝙ vidi pauenduꝫ te faciens ex pdictis: his ſic ſe habentibus differentes expoſitiones ſunt huius ſermonis. qd auteꝫ dicit incontinens qui nō continet ſe a deſiderijs: ſicut .n. continentē dicimus q continet ſe delectationibus. quid auteꝫ. dicit ꝙ n̄ vides incontinentē egruꝫ ⁊ inordinatuꝫ terre ipꝫ ⁊ trepidū ipſuꝫ fac. pdicās ei futura contingentia ſibi mala: ex mala dieta. aut hoc dicas: aut ſi ē incontinens terribilem fac cauſam ⁊ oportet tunc mecum parum concedere deſiderio patientes. dictum eſt eniꝫ paruꝫ deterior cibus ⁊ potus ⁊ cetera. 41

Ex hic vniuerſalem ſermonem cōſtruit: ꝙ ꝯrijs cōtraria curant. oꝫ enim contraria morbo facere: aut ſm ſe ſicut in tertiana infrigidantia aut ſecundum accidenſ ſicut in tetano aque frigide infuſio. 42

Dicit .n. ingre vtrū a bona ſufferētia ad malā permutat patiēs difficile eſt hic: ſi vero a mala ſufferentia ad bonaꝫ: bonum: inquire iterum quō circa malam ſufferētiā diſponit: vtrū facile ſuffert malam ſufferentiam: aut puſillaminis eſt: ⁊ valde triſtatur in hac. 43

Hic differens eſt ſcriptura ⁊ differētes expōes: aut .n. cognoſcere hꝫ aut cōſpicere mēte ⁊ in conſpicere. aut conſpicere. ſiquidem habet cōſpicere exponimus ſic: ꝙ oꝫ dieticam partē noſtre artis ſcire. h .n. vtile ē ⁊ valde nobis pficuū. Scđa expō oꝫ ſtudioſe videre q̄ꝫtū ⁊ diete ⁊ medicinarum. oꝫ .n. i his iquirere ſpēm medicinaruꝫ ⁊ q̄ꝫtū ⁊ tempus ⁊ modū vſus: ⁊ qꝛ oꝫ q̄ꝫtitatem ſcire ſcire ſicut marie nobis pficientē. declarauit āt ⁊ alibi dicens. Magnum q̄ꝫtum conueniens incōueniens in fortitudine ſpēm qdē medicinarū ſim

pliciter. Et idiota medicus ſciuit q calidis frida oȝ offerre: q̄ſtitatē vero vix niſi artiſta ſcit. multa. n. ſunt cōferentie: quaſi multe ſunt cāe efficiētes differētes morboȝ: hic ē ſcōa expoſi vero nō hȝ cognoſcere: ſȝ nō i cognoſcere dicim̄ qd̄ dicit hyp. qñ oȝ medicū veniētē ad egrum ſi alicubi audierit cōſiliū alicuius i domo dictū: aut de aliquo ꝯſiliātes illi qui ſunt i domo multa. n. mala hoībus accidūt non extra dicas alicui: de qbus nō fiat tā homicidij ꝛ multoꝝ maioꝝ ꝛ hec pma expō. Scōa vero ē. Quidā multotiēs ꝛ ſiue per dñicū mādatū. aut per debitū: aut p aliā neceſſitatē ꝑditione ſibi machinata idicāt egrotātē ꝛ venit ad ipſuȝ medicus: ꝛ inuenit q nihil mali hȝ ꝛ ſollicitus ſū. ¶ Et ſi exiuit medic̄ ab ipſo ꝛ interrogabit ab aliquo quō īuenit ipm

¶ Qualiter debeat medicus ſe habere circa publicatione egritudinis infirma.

b Onis vero medicis ſimilitudines errores ad deriuatiōes ſed econtra occaſio. Scio q difficile eſt rōnari ſpeculātes vias aut figurā ſi mō ſubaridus choleric̄ hñ vomēs vel vix vomens colo dicta exiſtēs. certe ſimul hec ad alia ꝯfiteri ꝛ ī magis ꝛ minus difficile.

q Uod fiſtoloſum ſuperiactauit ipediuere tuſſes manere.

c Ui iā ſimitas epatis duplicata eſt cū tuſſi ꝛ ꝯtinuo dolor pauſauit.

s Atiruſ i thaſo apud nos vocatuſ grippapolix circa annos. v. ꝛ. xx. ex qbus effundit multotiens. pceſſit vero ei in die pleriſq̄ fact̄ eſt aut circa annos. xxx. ꝓtiſic̄ ꝛ mortu̾ eſt.

colores declaratiua ſūt ſubiecti hūoris: ineſtiga āt ꝛ dietā ipſius vtrū ordinatā ꝛ moderatā fecit dietā: aut inordinate dietaꝰ: ꝛ in ſpecie quō mirabilit hy. dixit hunc ſmonē: fruſtra dietatus: h oīa ingre ꝛ cura bis illud epilogū magis ꝛ min̄ vbi gfa ſi magis vomēs aut min̄ magis āt eſt vomēs q ꝛ abſq̄ aliquo ē vomēs minus āt q cū potione aut aliq̄ alio tradito: h ꝑñs ſermo hȝ. Q difficile ē rōnari ſpeculantes vias. Bene addidit hy. ſpeculantes ꝛ difficile pp magnitudinem difficultatis auget noſtrā artē: ꝛ qd̄ dixit ſupius q bonis viris ſimilitudines errores ꝛ deriuationes faciūt h: ꝛ h dic

dicens ſe habere circa publicatio ne egritudinis infirma.

diſpoſituȝ nō dicas q nihil mali hȝ: ſed ecōtrario q male ſe hȝ ꝛ periclitaꝰ mori ꝛ magnitudine egritudis diminuanꝰ ea que ſūt ꝑditionis. Multotiens. n. hñt paſſionē amoris ꝛ non oȝ dicē ꝛ publicare paſſionē. ſic. n. heraſiſtratus accedēs ꝛ cognoſcēs amorē ſeleuci amātis nouercā ſuā vxorē ātiochi. 44

b Onos medicos dicit videtes ſubtilit artē medicine. gd aūt dic. qñ oȝ bonos viros diligētē curā habere d egritudinib̄: multotiēs ei fallacia fit pp ſimilitudinē aut cāꝝ ſintomatū. verbi gfa: ſupuenit hiſcuria duob̄ viris: ſȝ vna gdē m hȝ opilationē i lapide: alia vero in trōbis: ꝛ idiota qdēȝ medicus eaſdē affert curas duobus: ꝛ vbi ledit vbi iuuat: ꝛ ecce pp ſilitudinē cāꝝ in vtroq̄ ēphraſis ꝛ fallacia ē ꝛ error. † Bono vō ꝛ hyppocratico medico nō fit error: fit āt ꝛ pp ſilitudinē egritudinū: ē. n. qbus duob̄ cholica diſpō: ſȝ vna q dē in vētoſitate: alia vō i co. ru. ꝛ in vētoſitatib̄ vtor oleo rute aut cētaurea in alia vō nō vtor: q ledo: gdā aūt eiſdē curis vtūtur decepti ſilitudine egritudinū: ꝛ cholica ē diſpoſitio ꝛ i alio ſimiliter aūt ꝛ in ſimilitudine ſinthomatum.

† Bono ꝛ hypocratico medico nō accidit error.

¶ Iteꝝ aliā vob ꝯditionē trahit hy. ꝛ dicit: q oȝ vias ineſtigare ꝛ rōnari: vias āt dic methodos: fortaſſis āt vias dicit iterrogatiōes. † Uñ methodꝰ dcā ē cū iterrogatiōe dictio: differens āt ē h ſcriptura: gdā. n. libroꝝ hñt q difficile: gdā āt: pp gd difficile: ꝛ pp gd doctrinatiuū magis: q vō cōmemoratiuū ſic dicit ꝛ ga. hy. n. ſicut multotiēs didiciſtis ad cōmemoratōeȝ ſui ſcribebat: hāt exponēs rurſus expōit ſic: qñ oȝ rōnari vias. ſ. diuȝ cāꝝ egritudinū ꝛ ſinthōatū: ꝛ h iteꝝ ſpēs: nos āt dicim̄ q magis h ſmo ē de figura capitꝫ: dcū ē. n. q oȝ vias ingrere i figura capitꝫ ꝛ i ſmo ꝛ i alijs: ga. āt q iſte ſmo ꝯtinu̾ ē ſupiori ꝛ exēplū ſupioris ſmōis h tradit: q āt ſūt exēpla: vbi gfa figura ꝛc. ꝛ credas hy. h tibi dicē: ingre figurā vtꝝ eꝝ nām ē: aut hȝ nām: dictū ē vob ꝛ in ꝓemio pñtis negocij: q figura capitis qñq̄ ſm nām ē qñq̄ eꝝ nām vbi dicebam̄ q figure he gdeȝ tenaces ceruice fortes ꝛ alia: ſi vō debiles ꝛ aurib̄ fluētes ingre iteꝝ ꝛ ſimo ſiue p debilitatē materie h ſcīn ē: aut pp multaȝ hūiditatē: qñ ꝛ p multā hūiditatē h fit: māifeſtū ē ex eo qd̄ cogcimus ex ſimitate q mult afrodiſijs iſte vtiꝰ: ingre āt dicit ſbaridus: gdā āt libroꝝ: ſubaridū hñt: ſigdē hñt ſubariduȝ dicit eni ingre cōplexionē ſi ē ſicce cōplexionis aut hūide ſi vō hñt ſbaridū quidā dicūt q aridā faciē deſignat: quidā āt ſubtilitateȝ manuū ꝛ pedū: ſicut āt gal. dicit ſubaridū ꝛ hñt extra ſe hñtes armos ꝛ ſubtiles: ingre āt ſi cholericū ſiue ſupabūdat in eo co. ru. ꝛ deſignat ſibi ſupuenire tertianas egritudies ſiue flegmaticus aut melācholic̄: ꝛ h iteꝝ ingre ſi inueneris q choleric̄ ē: ꝛ q cholera ei ſupabūdat: ingre q colera vtrū ru. aut venenoſa: aut herugini eris ſimilis: aut viridis ad moduȝ ꝑaſſil: adhuc āt inueſtiga ſi ē hñ vomēs aut vix vomēs ꝛ ſi hñ vomēs ē offer facietia vomere: ſi vero vix vomēs tūc purgatiuis p iferiora purga: ingre āt ſi eſt niger aut alb̄ aut ruſus colere: hmōi. n.

† Methodus dictaē cū iterrogatione inuētio.

q oȝ ꝛ artiſtā valde ſtudioſe rōnari vias noſtre artꝫ. 45

h Iſtoricus eſt hic ſmo: ſȝ dicam̄ gd ē fiſtula ꝛ vñ noiaꝰ fiſtula ꝛ vñ fit fiſtula igiꝰ ē vuln̄ nō concurrens non conſolidatuȝ nō incarnatuȝ ꝛ conuauȝ: nominata autē eſt fiſtula a metaphora fiſtulaꝝ ſcilicet inſtrumentoꝝ muſicoꝝ: fit aūt fiſtula a diſcurſio ne quotiens materia ferꝰ ad patiens mēbroꝝ: ſi materia eſt quantitatē contriſtans qualitate mordens aut quātitate ꝛ qualitate cōtriſtans: vnde multotiens ꝯſolidatur vulnus: ꝛ poſt flegmonē ꝛ ꝯſolidationē reuma delatum renouat vulnus ꝛ iteꝝ mouet ipſuȝ quod hy. dixit ſupiactauit ſed qd̄ reumatiſmus. i. diſcurſio humoris ſuperuenit hoc multotiens motus operaꝰ: ſic igitur tuſſis motu renouat fiſtulā: ꝛ maxime ſi eſt circa pect̄ fiſtula: hoc vidit hy. aut hoc dicas q tuſſis impediuit manere curaȝ: aut dicas q anteceſſit tuſſis: deinde poſterius fiſtula ſuperuenit: ꝛ hec fiſtula impediebat tuſſim ſupuenire: hoc aūt approbauit noſter ſophiſta. 46 Nota gd ſit fiſtula

h Iſtoricus eſt ꝛ hic ſermo ſicut dicit gal. nō eniȝ ex hoc potes accipere cognitioneȝ: ſi enim duplicata eſt ſimitas epatis incertū eſt niſi volueris dicere q luctans iſte multotiens: aut ab alto loco cadēs ad partem corporis dextri. † Oportet autē nos ſcire q eſt epar vnaȝ ſimaȝ habēs ꝛ ſolaȝ: aliud vero duas aliud vero tres hiſtorizaꝰ enim epar quattuor habens et neſcimus que ſima duplicata eſt: ꝛ dicit gal. qñ de dextra parte dicit: debemus eniȝ intelligere ſimitatē in dextra parte epatis: dicit itaq̄ hyppo. q duplicata eſt ei ſimitas ꝛ accipiens ipſum commoui: ꝛ ceſſauit ei paſſio: ꝛ inſpice q ex hoc ſermone habes p̄cognitiuum canonem ex iuuantibus ꝛ ledentibus niſi in cōmotione ceſſauerit dolor incertum eſſet ſimitas epatis. 47 † Notab de epate.

h Iſtoricus eſt hic ſermo mentioneȝ auteȝ facit ꝛ de thaſo non ſicut epidimiacum morbum tradens ſed ꝓpter proprias cōmemorationē: vnde ꝛ de abditis mentionē facit procedens in alijs ſermonibus ꝓpter eandeȝ cauſaȝ quid eſt quod vult hic tradere ꝛ dicimus fuit quidam in thaſo ſatyrus noīe ꝛ p̄cognomine gripapolix. gripapolix aūt dicebaꝰ: aut quare gripū habebat naſum. i. curuum: aut q ſubtiles habebat armos ꝛ anguſta ea que ſint circa thoracem ſicut vulpes: vnde ꝛ aptus fuit ad ꝓtiſim: ꝛ quia anguſta erant ei ea que ſunt circa pectus ꝛ ferebatur ei humiditas propter cōcomitantiaȝ patiebantur igitur ꝛ generatiua: ꝛ ꝓpter hoc gemorrea eideȝ ſuperueniebat die ac nocte deinde poſtea ꝓtiſicus factus eſt ꝛ mortuus eſt Triſedemon aūt ꝛ maximus ſophiſta ꝓtiſicū dicit hic ꝯſūptionē corporis: qñ aūt gomorrea ſupuenit ꝓpter debilita

Nō gd ſit gripapolix

tē multotiēs ſpermaticorū vaſoꝝ: aut ꝑpter multitudinē ſeminis exinde cōtingit nō nutrimētū ⁊ cōſumptio: ⁊ hoc hiſtoriſat dicēs: ī altero q̄daʒ ſupuenit ⁊ mirabile dicebat: ꝙ extra ſpē ſaluatus eſt alter ⁊ maxime iuuenis etatis hoc cooperatum: melius autem eſt primam expoſitionem tenere: ꝙ vlcus factum eſt pulmonis: niſi enim a xx. annis vſqꝫ ad. xxx. poterat ſufficere cōſumptiōe facta. 48

In abdirus paleſtre ꝯſeruator clyſteuius factus pugnans plus verſus fortiorē ⁊ ruēs ſup caput abiens bibit aquā multā frigidā ⁊ ei vigilia facta eſt ⁊ anguſtia ⁊ infrigidatio extremitatum.

Poſteriori vero adueniēs: intulit ei ſuppoſitoriū: ⁊ mediocriter egeſſit: ⁊ minxit prius aut non minxit: in nocte vigilauit non minus vigilia ei facta: in mala ſufferētia exiſtenti autē tertia die infrigidatio exterminatū poſtea febriens ⁊ ſudans ⁊ mellicratū bibens mortuus eſt.

Melancholici ⁊ epileptici ſoliti ſunt fieri: plerūqꝫ ⁊ epileptici melancholici.

Vox aūt alteꝝ magis fit ſuper que repſerit morbus: ſiquidē in corpus epileptici ſi vero in noticiā melācholici

Hiſtoria hec eſt ⁊ hic ſermo. mentionē aūt fecit cuiuſdā qui paleſtre conſeruator erat aut ſeruās locum in quo luctabātur luctatores vt nō ſint inordinati circa dietaʒ. Cliſteueus aūt quidam homo fuit ⁊ iā cōtigit iſtuʒ ſimul luctari cū fortiori: fortior autē aſſumens ipſum proſtrauit ſuper caput ⁊ vulneratus ē in capite ⁊ ī ſpina: deinde ī nocte bibit. ⁊ bibit multaʒ aqꝫ: ⁊ in vulnere aliud ſuperadidit: vulneratū eſt ei cerebrum ⁊ nucha ex cōgelatiōe aque: exinde vigilia ei ſuperuenit ⁊ grauis ſufferentia ⁊ infrigidatio extremittatuʒ. Et ſa die induxi ei ſuppoſitoria. nō. n. patiebatur clyſtere: ⁊ mediocrit̄ egeſſit ⁊ iniunxit. poſtea illa nocte ſiue hy. iubente ſiue per ſe motus balneauit ſe: ⁊ nihilominus graueʒ ſufferentiam ⁊ vigiliam ſuſtinuit: deinde poſterius febricitans ⁊ ſudans ſyncopico ſudore ⁊ mellicratuʒ bibens mortuus nō ꝙ ſudor fecerint mortem neqꝫ mellicratum fecit ſudorem: niſi volueris dicere ꝙ caliditate rare facti ſunt pori. ⁊ ne moueant nobis riſum que dicta ſunt ꝙ mortuus eſt. hy. n. precepit oēm curam adhiberi ad ſanitatem ⁊ nō negligere. ſi vero ꝑpter ſupiorē motum ſuperuenit mors noli perturbari.

¶ Quidā aūt libroꝝ aduenit habent. quidā vero adueniens ſi aūt habēt aduenit in tertia perſona: dic ꝙ iſte paleſtre cōſeruator poſtq̄ꝫ cecidit manſit in exercitio: et ibi potauit aquam: ⁊ poſteriori die venit domū. ſi vero hꝫ adueniens in prima pſona: credas dicere hyp. ꝙ poſtq̄ꝫ cecidit: ſexta die adueni ⁊ vidi ipſum. 49

Sciendū ē ꝙ epilepſia ē ſpaſmoſa diſpō totius corporis cū leſione p̄ncipaliū actionū: ſupuenit aūt epilepſia a phlegmate replēte vētriculos cerebri quod phlegma ſi venerit ad cōplexionem. ſ. ⁊ eēntiam cerebri: iubet operat̄. ſi vero eſt melancholicus humor. qm̄ ⁊ hic groſſus ē: ⁊ ſi venerit ad vētriculos cerebri. ⁊ hic epileſiam efficit: ſi vero venerit extra ſubām cerebri: tunc efficit melācholiā. melancholia ē inſania ſine fe. in melācholico humore facta. ⁊ abſqꝫ febre dixi ꝑpter alienationē: in melancholico humore dixi propter maniā q̄ a co. rub. fit. Quoniā autē didicimus ꝙ a melancholico humore ⁊ epileptici fiunt ⁊ melancholici. fiunt autem ⁊ a phlegmate epileptici. bene igitur hy. dixit: melācholici epileptici: ⁊ epileptici melancholici plerumqꝫ fiunt.

Morbū aūt dicit hic groſſam materiam: ꝙ eadem materia ſiquidem in corpus repſerit. ſ. in ꝯcauitatem cerebri: efficit epilepſiam: ſi vero in noticiam. ſ. in cōplexionē ⁊ in eēſtiam cerebri. efficit melancholiam: ſed qn̄ dico ꝙ venit materia in cōplexionem cerebri ⁊ efficit melancholiam: ſicut medicus dico: qn̄ phi non dicunt cōplexionē effectiuā eſſe virtutē aīe ſicut nos: ſʒ ecōtrario inſtrumentū eſſe ⁊ miniſtram dicūt cōplexionē rōnali anime. 50

Nota ꝙ medici dicunt cōplexionē eē effectiuā phi vero inſtrumētum aie rōnalis

In abdirus faethuſa hypptoy mulier ſuperfecūda exiſtēs anteriori tēpore viro autem eius fugiēte: pudica manēs omnino muliebria defecerunt ⁊ pilos emiſit ⁊ virilis facta eſt poſtea facta ē ei arthetis ⁊ multa fecimus vt menſtrua ei venirent ⁊ profecimus ſed tempore diſperiit.

Et vox ei exaſperata eſt.

Contingit et noami gorippi mulieri in thaſo eadem: viſuʒ eſt auteʒ omnibus medicis quos ego noui ſpem vnam eſſe effeminati: ⁊ in hac multa fecimus ⁊ nihil ꝓfecimus q2 nō omnino mulieres oēs curantur.

Et iſte ſermo hiſtoricus ē: qd aūt vult dicere ⁊ dicimus ꝙ fuit quedam mulier quōdam multa pariens repente aūt ꝑpter aliqꝫ cām fugit vir eius permanſit itaqꝫ illa caſta: ſupabundauerunt ei menſtrua. ꝑpter quid cōſumebatur hactenus ſanguis in pueros: nunc ī periendo permanſit ille ſanguis. ⁊ exinde ꝑmanens retinebatur ⁊ ſperma: neqꝫ eniʒ veniebat ad commixtionem omnino ſed ſuperabundabat ī ea exinde ñ dubites ꝙ quomodo difficilia nō poterant fieri ⁊ dicim⁹ ꝙ virtus fortis erat: ⁊ itaqꝫ ſicut fortis non patiebatur vnde calidior facta q̄ꝫ erat cōdenſata eſt et pilos emiſit. oino autem habebat ⁊ habillitatē faciendi. itaqꝫ ī principio: aut ſpermate acutiori facto aut ſanguine deducta eſt materia ad articulos: ⁊ facta eſt artetis. ↑ Sed quidam queſtionantur quare nō facta eſt matricis ſuffocatio. ⁊ dicimus ꝙ ſolum ſanguis acutus factus eſt: ⁊ propter hoc aut dicas ꝙ cōſuetudinem habuit mulier menſtruari ipſa in ꝑgnatione: et propter hoc non fiebat ſintoma niſi quoddam raruʒ veruʒ dico tibi ⁊ ſolutionem ꝙ quēadmodum ſunt viri effeminati: ſic ⁊ mulieres ſunt. viriles. fortaſſis autem ꝙ virilis fuit ergo dicit hy. ꝙ multa fecimus ⁊ nihil iuuimus: ſed tpe diſperijt.

↑ N qō ex ſpmatis ⁊ mēſtruoꝝ retētiōis qn̄ʒ. ſūt arthetice.

¶ Quia dictum eſt ſuperius ꝙ ea que ſunt pectoris multam colligantiam habent ad generatiua ſanguine permanente: et hoc acuto facto apertius fecit pectus: ⁊ propter hoc facta eſt et vox aſpera. 51

Similia dicit ſupuenerunt in thaſo alij mulieri omnia q̄ prime que videbantur omnibus medicis. quid autem facere ⁊ menſtrua ipſi reuocare: ⁊ quoniaʒ in his maxime mulier deſignatur: ⁊ tunc mulier non dicitur quando mēſtrua ipi retinentur. huius gr̄a dixit ꝙ ſpes fuit ſaluari aut effeminari. ſ. qō mēſtrua ipſius ꝓuocarentur: aut hoc dic qō ꝑordinauit effeminari vir agi: quoniā enim dixit ſuperi⁹ vir facta ē huius cā dixit effeminari: quomodo auteʒ potuit effeminari: ſi aſperam vocem emiſit ⁊ menſtrua ꝓuocata ſunt ⁊ in hac dicit: multa fecimus ⁊ nihil profecimus vel hortatur confortat auteʒ auditorem dicens: qō nō omnino omnes mulieres curantur: neqꝫ concupiſcere ſed permanere qō ſuperior motus coaperet̄ bene autē dixit hy. ꝙ non ſolus fuit ſed alij fuerunt medici: ⁊ multa fecimus ⁊ nihil profecimus.

¶ Expliciunt commenta epidimie hyp. a voce ioannis alexandrini magni medici ⁊ ſophiſte.

Incipit liber Hyppocratis de natura puerorꝫ vel de natu-
ra fetus aut de natura embryonis: idē. n. ſunt.

Sipma ab vtriſqꝫ pmāſerit i mr̄ice mulieris:
pmū qdē miſcet ſil tanqꝫ muliere nō geſcēte: ⁊
colligit ⁊ igroſſat calefactū: deide qn̄ replet ſpi
ritū hꝫ: ſic exn̄s i calido pma mr̄ice ſpirāte: dei
de qn̄ replet ſpū viā ſibiipſi ex̄ fac: ⁊ hꝫ mediū
ſpmatꝭ ſpūs erit: cū āt via fit ex̄ ſpūi calido ex-
ſtēti itex̄ ali⁹ fridus ſpirat a mr̄ice: ⁊ h̄ facit p
totū tp̄s: caleſit qdē ſicut in calido exiſtēs: frigidū āt hꝫ a mr̄i-
ce ſpirāte: oīa āt q̄cūqꝫ caleſiūt ſpūꝫ hn̄t: ſpūs āt frangit ⁊ fac
ſibiipi viā ⁊ tēdit ex̄: ipm aūt qd̄ caleſit attrahat ad ſeipꝫ ſpūꝫ
frigidū p fractionē a quo nutrit: h̄ aūt fit ⁊ lignis ⁊ in frōdib⁹
⁊ cibis ⁊ potib⁹ q̄cunqꝫ vehemēter caleſiunt: intellectū āt pre
bēt ligna cū adurunt: oīa. n. ligna faciēt h̄ maxīe āt ſubuirida
emittūt ſm ſectionē ſpūꝫ: ſpūs āt qn̄ ex̄ tēdit reuoluet circa ſe-
ctionē: ⁊ h̄ fieri videm⁹: manifeſta igr̄ rōcinatioē ſpirit⁹ q̄ i li-
gno exiſtēs calidū attrahit alter̄ frigidū a q̊ nutritur ⁊ a ſe di-
mittit: ſiquidē. n. nō attraheret nō vtiqꝫ reuolueretur ſpūs ex̄
tēdēs: oē. n. calidū frigido nutritur moderato: ⁊ qn̄ calent hūi
duꝫ qd̄ in ligno exiſtit ſpūs factus tēdit ex̄ ⁊ ita exiens ex̄ calidū
qd̄ eſt in ligno ex̄ attrahit aliuꝫ frigiduꝫ a quo nutritur: faciunt
āt hec ⁊ frondes virides qn̄ vruntur: ſpūꝫ. n. hn̄t deinde rum
pit ſpirit⁹: ⁊ facit viā: ⁊ tendit ex̄ reuoluēs ſe. tendēs āt ſonuꝫ
p̄bet: ſm q̄ inſpirationē p̄bet: ⁊ legumina ⁊ frumētuꝫ ⁊ fruct⁹
calefacta ſpūi habēt: ⁊ extra venit ruptionē faciendo: ⁊ ſi humi
diora fuerint: plus ſpūꝫ habēt ⁊ emittūt: ⁊ ruptionē maioreꝫ
faciunt: ⁊ qdē oꝫ ꝓlongare ſermonē: oīa. n. quecunqꝫ caleſiunt
ſpirituꝫ emittunt ⁊ alter̄ frigidū ſm hec ecōtra attrahunt quo
nutriunt: ⁊ hmōi neceſſitates inducte ſunt a me q̄ ſpma cale-
factuꝫ in matrice ſpūꝫ hꝫ ⁊ emittit: ſimul autē ⁊ a matrice ſpirā
te ſpiritū hꝫ ⁊ ſpma: qn̄. n. matrix frigidū attraheret ab aere ad
ſe inflatur ſpma: calidū autē eſt tanqꝫ in calido exiſtēs: ⁊ tunc
vtiqꝫ ſpirituꝫ hꝫ ⁊ emittitur: ⁊ ſpma inflatū facit pāniculū: ex
tenditur autē circa ipꝫ exterius ꝯtinuus factus ſicut viſcoſus
tanqꝫ in pane aſſato ſubtile in ſpē pāniculi ſtat ſupficialiter ca
lefactus ⁊ iflatus pānis eleuat ſm q̄ inflatur ſicut pāniculus
fit. Spmati āt calefacto ⁊ inflato toto pāniculis exteri⁹ circū-
fit: iuxta mediū autē ſpmatis ſpiritui trāſitus ⁊ intus ⁊ extra
fit p pāniculuꝫ: ⁊ hoc panniculo diſtat tenui ⁊ ſperma in ſe pa-
ruꝫ eſt: hoc auteꝫ aliud ſperma rotundum eſt in panniculo: at
vero ſex diebus manēs in matrice ⁊ ſperma extra cadens ego
vidi: ⁊ quale mihi videantur in mēte: tunc ab illis reliqua aug
menta feci: qualiter autē vidi ſpma ſex dier̄ exiſtēs ego narra-
bo. Mulieris ꝓpria famula erat: precio ad viros iens quam
nō oportebat cōcipe inutero qualiter nō eēt inhonorata: audie
bat autē cantatrix qualia mulieres dicunt adinuiceꝫ: cuꝫ muli-
er debet concipere in vtero non egreditur ſperma: ſed interius
manet: hec audiens intendebat ⁊ obſeruabat ſemper: ⁊ po-
ſtea vt non ſenſit exire ſemen: dixit domine ſue: ⁊ verbuꝫ pue-
nit vſqꝫ ad me: ego auteꝫ audiens precepi ipſaꝫ ſalire ad terrā
⁊ ſonus factus eſt: illa videns aſpiciebat ⁊ admirata eſt. Qua
le autē hoc erat: ego dicaꝫ: vt ſiquis oui crudi exteriorē corticeꝫ
circūauferat: ⁊ in interiori panniculo interius humiduꝫ appa
reat: modus quideꝫ talis fuit ſufficienter vt dicere oꝫ: erat autē
rubeuꝫ ⁊ rotunduꝫ: in panniculo autē videbantur exiſtere fi-
la alba ⁊ groſſa cum groſſo ſanguine ⁊ rubeo: ⁊ circa panniculū
exterius veſtigia in medio autē panniculi diſtabat ſubtile: qd̄
mihi videbatur eſſe vmbilicus: illuꝫ āt ſpūm interius ⁊ exte-
rius facere primū: ⁊ panniculus ex illo tēdebatur tot⁹ ꝯtinēs
ſpma: tale āt ego vidi ſexuꝫ exiſtēs ſpa. Dicā āt ⁊ aliā cognitio
neꝫ ⁊ in hoc poſterius apparētē cuilꝫ violēti ſcire de hoc: ⁊ ad
argumentuꝫ oī meo ſmoni q eſt vtus vt dicat hō de hmōi re:
⁊ h̄ qdē adhuc dicta ſunt a me: qd̄ āt ſpma in pāniculo ē ⁊ ſpiri
tuꝫ hꝫ iteri⁹ ⁊ exterius ⁊ auget a ſanguie mr̄icis deſcēdente ad
mr̄ices mēſtrua āt egrediunt qn̄ mulier ꝯcipit a ſe ſi oꝫ puer
ſanus eē: ſi nō ē qbus ſupſignificat ſm p̄muꝫ menſeꝫ quantū
modicuꝫ: ſed deſcēdēs ſanguis a toto corpe mulieris circulari
ter ſtat circa panniculuꝫ exterius: ſimul āt ſpiritu attracto inte
rius: ſanguis p panniculuꝫ ſm pforatuꝫ ⁊ diſtans coagulat ⁊
auget qd̄ oꝫ fieri aīal: qn̄ āt tp̄s fiet rurſus alij panniculi eq̄lit
primi panniculi ſubtiles circūtendunt multi tali modo quo

⁊ p̄mus pāniculus factus ē. tēſi aūt ſūt ⁊ iſti ex vmbilico
⁊ adinuicē ligamēta hn̄t qn̄ vtiqꝫ hic fieri deſcendente
ſanguie a mr̄ice ⁊ coagulato ⁊ caro fit ſm mediū āt car
nis vmbilicus diſtat p quē ſpirat ⁊ augmētū hꝫ. mu-
lier āt qn̄ i vtero hꝫ a mēſtruis nō deſcēdētib⁹ pp hoc n̄
dolet: q: ſanguis nō pturbat: ⁊ affluēter deſcendētes q̄
lꝫ mēſe: ſed tēdit qete paulati ſine dolore q̊tidie ad mr̄i
ces ⁊ in mr̄icibus exn̄s auget. quotidie āt hmōi cā tē-
dit: ſed nō ſemel ſm mēſeꝫ: qn̄ in matricib⁹ ſpma exn̄s
attrahit a corpe ſp: qūo vtiqꝫ ⁊ potētie hꝫ. ſic ⁊ ſpūs. Et
p̄mū qdē puus ſpiritus fit: ⁊ ſanguis modicus tendit
a mr̄ice. qn̄ āt ſpūs in plus fit magis attrahit ſangui-
nē: ⁊ iplus deſcēdit ſanguis ad mr̄ices. Μon hn̄tib⁹
aūt in vtero quādo mēſtrua nō egrediuntur ppea do-
lor fit: p̄mū qdē perturbat ſāguis in corpore ſm quēli
bet mēſeꝫ a neceſſitate hmōi: q: mēſis a mēſe differt
multuꝫ ⁊ ſm friditatē ⁊ caliditatem ⁊ hoc ſentit mulie
ris corpus: humidius. n. eſt q̄ꝫ viri: ⁊ perturbato ſan
guine ⁊ replente venas deſcendit ab ipſo. Et q̄litter h̄
a principio nature fuit: quare ſiquidem euacuatur a ſā-
guine mulier concipit in vtero: ſi autem repleta fuerit
non vacuis autem matribus ⁊ venis factis a ſangui-
ne concipiunt a ſe mulieres pueros poſt menſtruoruꝫ
ſiquidem purgationem mulieres maxime concipiunt i
vtero. cauſa autem qd̄ dicitur. quando autem perturba
tur ſanguis ⁊ non tendit extra ſegregatus ſed ad ma-
trices: matrices autem non remittuntur calefacte au-
tem a ſanguine diuturno matrices parant alteri corpo
ri caliditatem. eſt auteꝫ quādoqꝫ ⁊ tantuꝫ de ſanguine
in venas corporis: vt ⁊ vene replete dolēt ⁊ tumorē p̄
bent. eſt aūt quādoqꝫ ⁊ periculū ex hoc purgari. eſt autē
quādoqꝫ ⁊ ad veſicam pconſiſtunt ⁊ cōprimunt ⁊ clau
dunt veſicā ⁊ ſtrāguriaꝫ p̄bet. eſt auteꝫ quando replete
ſanguine exiſtentes matrices declinant aut ad iſchiam
aut ad lumbos: ⁊ dolorem prebent. Eſt āt quando et
diuturnus fuerit ſanguis quinqꝫ menſibus: aut ſex: i
matricibus putrefactis putredo fit: in qbuſdaꝫ auteꝫ
ſm teſticuluꝫ egredit. eſt auteꝫ qbus iuxta femur ſicut
āpa fit: exinde ſanies facta egreſſa eſt: ⁊ alia multa hu-
iuſmodi mulieribus fiunt cum non purgant mēſtrua
ſed non oportet dicere hoc hic. dictum. n. eſt in mulie-
bribus egritudinibus: ſed vn̄ dimiſſi ſermone cōple-
bo quādo autem fit caro. tūc panniculi aucto eo qd̄ ē in
matricib⁹ augētur ⁊ ipſi ⁊ cauātur maxime exteriores. ⁊
ſanguis q eſt mr̄ice deſcēdēs. quādocūqꝫ caro fuerit ſpi
rans attraxerit: ⁊ augmētū fit. ⁊ ſi vtile nō fuerit in cō
cauitates panniculoruꝫ ſegregat. ⁊ qn̄ cauant ⁊ ſangui
nē recipiūt: tūc aūt nominat regio. hec aūt a me in hac
pte dicta ſit. Caro aūt aucta a ſpū articulat ⁊ venit i ip-
ſa ſingulū ſimile vt ſimile ⁊ denſū ad denſū ⁊ rar̄ ad ra
ruꝫ. ⁊ humidū ad humidū: ⁊ vnūqdqꝫ venit in ꝓpriā
regionē: ſm cognatū a qbus ⁊ factum ē q̄cūqꝫ a denſis
ſunt ⁊ fiunt: ⁊ quecūqꝫ ab humidis humida ſunt ⁊ alia
ſm eandeꝫ rōnē fiunt: ⁊ augmētatis ⁊ oſſa indureſcūt
a caliditate coagulata ⁊ iā ramificātur vt arbor: meli⁹ in
teriora corporis ⁊ exteriora: ⁊ caput fit diſtans a ſpatulis
⁊ brachia ⁊ cubiti a lateribus: ⁊ crura diſtant ab inuicē
⁊ nerui inuoluuntur circa naturas articulorum: ⁊ ipm
habet os: ⁊ naſus ⁊ aures eleuantur in carne ⁊ perforā
tur. oculi replentur humido puro: ⁊ teſticulus manife
ſtus fit qualis eſt. ⁊ viſcera articulantur. ⁊ iam a ſupe-
rioribus ſpirationeꝫ facit ore ⁊ naſo: ⁊ venter inflatur:
⁊ inteſtina inflata ſm ſupiora accipiunt ſpūm q eſt per
vmbilicum ⁊ obturatur: ⁊ ad inteſtinum via fit a ven
tre. ⁊ ab inteſtinis extra. Singula autem horum arti
culant a ſpū ſingula inflata qdeꝫ cū diſtant oīa ſm co-
gnitionē: eteni ſi volueris fiſtulā ligare ad ueſicā ⁊ p fi-
ſtulā imittere i veſicā terrā ⁊ harenam ⁊ plumbi fruſta
ſubtilia. ⁊ aqꝫ infundens fiſtulā inflare: p̄muꝫ qdē illa
miſcent aq̄: deinde tpe inflata: veniet plūbū ad plūbuꝫ
⁊ harena ad harenam ⁊ terra ad terraꝫ. ⁊ ſiquis ipſa de
ſiccare dimittet ⁊ circumfranget. veſicam inueniet: et

videbit ipſoꝝ ſilē ſicut ad ſilē veniēs: itaqꝫ āt ⁊ ſpma ⁊ caro articlat ⁊ viēt vnūqdqꝫ ſil'e ad ſilē. Hec āt adhuc dicta ſunt a me ⁊ factꝰ ē vtiqꝫ puer: ⁊ ad h̄ accedit feīa qdē in. xl. diebꝰ ad lōgiſſimuꝫ: ſicut. n. accidit ī plꝰ in h̄ tpe aut paulo plꝰ aut paulo minꝰ h̄ articulari: etenī purgatio fit ī mulieribꝰ pꝰ ptuꝫ aut in plus: accidit āt ī puella qdē. i. in muliere pariēte puellā ī diebꝰ. xlij. ita qdē diuturniſſima ⁊ finalis: piculuꝫ vtiqꝫ erit: ⁊ in. xxxv. diebus purgaret: ī maſculo āt mundificatio fit in diebus. xxx. ita diuturniſſima ⁊ final': piculū vtiqꝫ eēt ⁊ ſi ī. xx. diebꝰ purgaret: poſtremo āt tpe nimia egredit purgatio: in iuuenibꝰ āt paucis diebꝰ purgant: ī vetuſtioribꝰ āt pluribꝰ: maxīe āt dolēt mulieres ī ptu ⁊ ī purgōne ptus pmo pientes: ⁊ in mora piētes magis dolēt purgatiōes āt mulieribꝰ ex ptu hmōi cā fiunt: qꝛ in pori tēporis vſqꝫ ad q̄dragēſimuꝫ diē ⁊ duos ī puella: in puero āt vſqꝫ ad. xxx. diē minimꝰ ſanguis deſcēdit in argumētuꝫ puero: hic āt ī his plus q̄uſqꝫ pariatur oꝫ vtiqꝫ purgōeꝫ retribui in purgōne ptus ⁊ exire foras ſm purgōneꝫ dieꝝ: pncipiuꝫ āt fit hmōi mulieribꝰ in dolore: pturbatur ſanguis mulieris ⁊ calefit totꝰ a motu pueri forti exiſtēte: pturbatꝰ āt pmo qdē venit extra: pꝰ pueruꝫ āt putredo groſſa ſanguinea: ⁊ meatꝰ egreſſus factꝰ ē chimꝰ ſicut aq̄ ī menſa: deide poſt illud ſm plurimos dies egredit purgō vſqꝫ ad dictuꝫ tp̄s ſm ſitītudinem hore mēſis cotile: idē pugilli: aut tota aut media: pmo āt paulo plus aut paulo minus ſm rōneꝫ hmōi quouſqꝫ finiat. Egredit āt ſanguis vt ab occiſa victia ſi ſana fueri mulier ⁊ oꝫ ſana eē: ⁊ cito coagulatur ſi āt mulier nō fuerit ſana neqꝫ oꝫ ſana eē: egreditur purgatio minor ⁊ ſm ſpēm prauior: ⁊ nō coagulabilis: ita āt h̄ hꝫ: ſiq̄ mulier in vtero habēs egritudinē habuerit nō exiſtēte cognatā purgōni ptus deſtruitur niſi purgetur in anterioribꝰ diebꝰ in vtero habēs mox ſana exiſtēs mox intus: ſi māſerit āt ipſi purgatio ſiue a medicis ſiue ⁊ ſpōtanea ſubito ſm rōnē dieꝝ egredietur: qbꝰ nō egrediet ī ſemel vel ſil'. Si āt nō purgata fuerit mulier purgōe ptus egritudo ipi magis erit ⁊ piclitabit mori: neqꝫ ſi curā habuerit in breui ⁊ ipſa deorſuꝫ agat purgōne: hic āt rediri h̄ ppterea q̄liter enunciē ꝙ pueroꝝ fit ſegregatio mēbroꝝ longiſſima: in puella qdē in. xlij. diebus: in puero v̄o ī tertio diebꝰ diuturna. Debeo āt ſm nunc noīare cām explanatiōis dico. n. retribui ꝙ in mr̄icibꝰ exiſtenti ſpmati minimus ſanguis venit a muliere ad matrices hn̄te femineū ſperma in. xlij. diebꝰ: in his āt diebus articulantur mēbra infantiuꝫ ab h̄ āt tpe ipi in plus venit ſanguis in puero ſm ipſuꝫ numeꝝ ⁊ rōneꝫ. xxx. dieꝝ: ſic āt hꝫ aliud argumentuꝫ h̄ ꝙ hic vera ſunt pmis autē. xxx. diebꝰ quādo ſpma in mr̄icē cadit minimꝰ ſanguis venit ad matrices a muliere: deinde in plus ſi. n. coadunatꝰ ⁊ multꝰ venerit: nō vtiqꝫ ſperma poſſet ſpirituꝫ hre ſꝫ ſuffocaret vtiqꝫ a ſanguine veniēte multo. Retribuit āt in purgōne ꝯrio: egredit aūt purgatio ptus ī pmis diebꝰ pluria: deide in minꝰ donec finiatur: mlte vtiqꝫ mulieres corrupērunt pueꝝ pauloāte. tertio die: ⁊ inarticulatꝰ apparuit q̄cunqꝫ v̄o poſteriꝰ aut ſimul. xxx. diebꝰ articulata apparebant exiſtētia ⁊ ī puella ſm rōeꝫ xlii. dieꝝ qn̄ corrūpet vr̄ articulatio mēbroꝝ: ſiue pus corrūpat puer ſiue poſterius: ſic vr̄ ⁊ rōe ⁊ neceſſitate articulatio exn̄s: ī puella qdē ī xlij diebꝰ: ī puero ī. 30. teſtat. n. aborſus iſantiū ⁊ imūdificationes ptus. Cā aūt ē: qꝛ femina coagulat poſteriꝰ ⁊ articulatur: qꝛ ſpma iſirmiꝰ ⁊ hūidius mulieris q̄ꝫ viri: ⁊ neceſſe eſt ſcdm hāc rōem poſteriꝰ feminā coagulari q̄ꝫ maſculū: ⁊ mūdificatio diuturnior hmōi cā: cū ī femia magis de ſba ſit q̄ꝫ ī maſculo. Redibo āt iteꝝ retro vn̄ diſceſſi: qn̄ āt articulat inſās ſm formas mēbroꝝ ipſo aucto oſſa ⁊ mēbra duriora fiunt ⁊ cauant: ⁊ h̄ a ſpū fiūt ꝯcaua āt exiſtētia attrahūt ad ſe a carnibꝰ ſāguis piguiſſimū: ⁊ tpe ꝓcedēte ramificant iteꝝ extrēa oſſium ſicut arboris extrēa poſtremo rāificant: ita ⁊ pueri: diſtāt ad inuicē digiti manuū ⁊ pedū: ī extrēis āt vngues oriunt finiūt āt vene hoīs oēs in digitos manuū ⁊ pedū: ⁊ groſſiſſime qdē ſunt vene q̄ ſūt ī corpe ⁊ q̄ ī capite: deīde āt in cruribꝰ ⁊ brachijs ⁊ cubitꝫ: in pedibꝰ āt ⁊ māibꝰ ſbtiliſſime ⁊ dēſiſſime ⁊ plurime vene ſunt: ⁊ nerui ſbtiliſſimi ⁊ dēſiſſimi ⁊ plurimi: digitꝫ autē manuū ⁊ pedū hi maxīe ſt: ⁊ digitꝫ at ſtē ex hn̄tibꝰ dēſa oſſa pua ⁊ venas ⁊ neruos: ita ⁊ ūgues oriunt ex ipis ſbtiles ⁊ denſe ⁊ accipiunt extrēa venaꝝ ꝙ nō āpliꝰ augeāt ipe neqꝫ emicat aliq̄ altera: q̄re nō ē mirādū ꝙ vngues ī extrēo corpis denſiſſimi ſunt ſil'r āt ⁊ vnguibꝰ ⁊ capilli ī capite radicant: hꝫ āt ſic q̄ ſt de nā capilloꝝ: oriunt. n. maximi ⁊ plurimi vbi corpis cutꝫ rariſſima ē: ⁊ h̄ vbi capilli moderatā hūiditatē ī nutrimētū hn̄t: ⁊ vbi cutis poſterius rara fit: ⁊ ibi pili poſteriꝰ oriunt in mēto ⁊ pectīe ⁊ ſicubi: ſimul. n. ſpmate facto caro rara fit: ⁊ cutis ⁊ vene apiūtur magiſ q̄ꝫ ī pore tpe puero exiſtēti: ſbtilꝰ. n. ꝯ vēis exſtētibꝰ nō deſcēdit p ipas ſpma ⁊ de mēſtruis puelle eadē cadit rō: ſimul āt via fit ⁊ mēſtrualibus ⁊ ſpmati v̄ginibꝰ: ⁊ capillatur pectē pueri ⁊ puelle rarefacta cute: ⁊ ſimul crinis vl'tatis humiditatē tēporataꝫ in nutrimentuꝫ hꝫ ⁊ nō minorē: ī aāt ⁊ barba viri hꝫ: rara. n. fit cutis tēdēte in ipſaꝫ humiditates capite: ſimul qdē. n. ⁊ in coitu pariter āt ⁊ in medio tpe crinio mēſuratā hꝫ humiditatē in nutrimentuꝫ: tunc maxīe quād tp̄s fit humido deſcēdēti a capite: ⁊ ī coitu deſcēdendo a pectore ad barbā: ſignificatio āt qꝛ in rariſſimis cutꝫ oriuntur pili: ſiqs voluerit adurere cutiꝫ ⁊ cruſtā ſolū facē ⁊ ſanare dēſa facta cutꝫ in cicatrice pilos nō ꝓducet. Quicunqꝫ āt eunuchi pueri exiſtētes fiunt: pp h̄ neqꝫ pilos hn̄t in pectore neqꝫ ī mēto: lenes fiunt toti: qꝛ via nō fcā ſpmati rarificat cutiꝫ in toto corio cecat autē via ſpmatꝫ ſicut mihi dictuꝫ ē paulo āte: ⁊ mulieres āt lenes fiunt ſm mētuꝫ ⁊ corpꝰ: qꝛ in coitu ipaꝝ humiduꝫ nō ſimiliter inſtigatuꝫ ſicut id qd̄ ē viri cutiꝫ nō facit rarā: q̄cunqꝫ aūt calui fiunt: iſti āt flegmatici ſunt: ⁊ in capite ipoꝝ ſil' coitu inſtigatuꝫ ⁊ calefactuꝫ flegma cadens in cutiꝫ vrit capilloꝝ radiceꝫ ⁊ effluunt capilli. Eunuchi ꝓpter hoc nō fiunt calui: qꝛ ipſoꝝ nō fit motus vehemens neqꝫ calefactuꝫ flegma in coitu vrit capilloꝝ radices: cani autē pp h̄ fiunt: qꝛ multo tpe deſcēdēte humido in hoīe ſequeſtratur albiſſimuꝫ ⁊ cadit ad cutiꝫ: ⁊ crinis albioreꝫ humiditatē habēs q̄ꝫ in pori tpe albior fit: ⁊ cutis vbi cani ſunt albior altera fit: ⁊ q̄cunqꝫ ex genitura caniciē quādaꝫ habent in capite: illis vbi canicies eſt albior alia eſt: illic. n. albiſſimuꝫ humidum eſt: hꝫ autē ⁊ h̄ fit vbi vtiqꝫ caro humiditateꝫ attrahit ſiue albaꝫ ſiue rubeam ſiue nigraꝫ: tales ſm coloreꝫ ⁊ pili fiunt: hic autē dicta ſunt ad me: adhuc veniaꝫ autē ad reſiduū ſermonis: qn̄ vtiqꝫ extrema corporis pueri ramificant extra: ⁊ vngues ⁊ capilli ramificabunt: tunc vtiqꝫ ⁊ mouetur ⁊ tp̄s ad hoc fit maſculo quidē tres mēſes: femine vero iiij. ſic. n. in plurimū accidit: eſt āt ⁊ quoſdā pueroꝝ an̄ h̄ tēpus moueri: mouet āt ante maſculus qꝛ ē fortior femina: ⁊ āte coagulat maſculus: a groſſiori. n. ⁊ fortiori ſpermate fit maſculus femina: qn̄ āt mouebit ēbryo: tunc vtiqꝫ ⁊ lac ſupſignificat mr̄i: mām̄ille. n. eleuant ⁊ papille geſcunt: luceſcunt aut lineſcūt: lac v̄o nō egredit: ⁊ feminis denſaꝝ carniuꝫ poſteriꝰ lac ſupſignificat ⁊ venit: raꝝ āt carniū an̄ pp hanc neceſſitatē fit lac qn̄ matrices tūoroſe fuerint a puero cōprimūt vētrē mulieris hmōi āt qn̄ repleta repſſio fit: reſilit pinguiſſimū a cibis ⁊ potibus extra ad omentū ⁊ carnē: ſicut ſiqs coriū inungat oleo multo: ⁊ pmittat ibibere ⁊ poſtq̄ꝫ ībiberit reprimat coriuꝫ repreſſo corio reſilit extra oleuꝫ ita vtiqꝫ ⁊ ventre habente in ipſo pingue a cibis ⁊ potibus repreſſo a matricibus reſilit pingue ad omentū: ⁊ carnē: ⁊ ſi fuerit mulier rare carnis citius ſentit ſaltū ſi v̄o nō poſterius. Et beſtie in vtero habētes ſiqdē nō egrotauerint ab eodeꝫ cibo ⁊ potu pinguiores fiūt ꝓpterea: ſimiliter autē ⁊ femia a pingui calefacto ⁊ albo exiſtente quod dulcoratū a caliditate q̄ eſt in matricibꝰ repreſſuꝫ venit ad mām̄illas: ⁊ ad matrices paꝝ venit p eaſdem venas: procedunt eniꝫ vene ad mām̄illas ⁊ ad matrices ⁊ he ⁊ alie ſimiles ⁊ quando accidit ad matrices lac: puer ab ipſo augetur paruꝫ: mām̄ille vero recipientes lac eleuantur replete: ⁊ quando parit pncipio motus facto: tendit lac ad has mām̄illas ſi lactauerit hꝫ. n. ſic lactantibus mām̄illas ampliores fiūt vene ſm mām̄illas: āpliores āt facte vene a ventre attrahentes pingue tradunt mām̄illis:

etenī ſi vir coierit multū: āpliores fiūt vene: ⁊ magis ducūt
coitū: h̄ʒ āt ⁊ h̄ ſic. Nutrimentū ⁊ augmētū pueroꝝ fit qñ ī mri
cib⁹ vadūt q̄ ſunt a mr̄e: ⁊ quō mr̄ h̄ʒ ſana ⁊ infirma: ita ⁊ puer
h̄ʒ quēadmodū ⁊ q̄ in terra vectegabilia: nutriunt̄ a terra: et
q̄lit̄ vtiqʒ terra ſe h̄ʒ: ita ⁊ vectegabilia ſe h̄ñt ⁊ q̄ in terra: ſemē
enī qñ deponit̄ ī terra: hūiditate replet̄ a terra h̄ʒ .n. ī ſeipſa ter
ra hūiditatē oīmodā q̄ nutrit vectegabilia hūiditate āt repletū
ſemē īflat̄ ⁊ tūeicit ⁊ cogit̄ ab humiditate ꝯuerti ꝟtus q̄ ē le
niſſima in ſpmate: ꝯuerſa āt v̄tus a fronde ⁊ hūiditate fcā frō
des rūpit ſpma: ⁊ oriunt̄ p̄mo exteri⁹ frōdes orientia āt qñ nō
āpli⁹ p̄ñt nutriri frondes ab hūiditate q̄ ē in ſpmate: rūpunt̄
inferius ſpma ⁊ frōdes: ⁊ coactū a frōdib⁹ trāſmittit̄ a potētia
in deorſuʒ aut in ipſo delinquit̄ ꝑꝑ grauitatē: ⁊ fiūt radices ex
frōdib⁹ denſe. qñ āt deorſuʒ firmit radicatū fuerit vegetabile:
⁊ nutrimētū a terra faciet: tūc vtiqʒ euanuit oē ⁊ qō ꝯſumptū
ē ⁊ vegetatū preter corticē. q: ſolidiſſim⁹ ē iterū āt cortex putre
ſcēt in terra imanifeſtus fit t̄pe vtiqʒ: ⁊ ramificāt̄ q̄dā frondiū
ex ſpmate igit̄ ſicut ab hūido fcūm: tñ molle exñſ et aq̄ſuʒ ⁊ aug
mētū motū ⁊ in deorſuʒ ⁊ ſurſū nō pōt fructū emittere: nō .n.
ē ipſi virt⁹ fortis ⁊ pinguis ex qua ſemē ꝯuertet̄. qñ āt infir
mabit̄ magis ⁊ radicabit̄ magis vegetabile ad gen⁹ a t̄pe tūc
vtiqʒ ⁊ venas h̄ʒ āplas ⁊ inſurſū ⁊ deorſuʒ: ⁊ tūc vtiqʒ ex ter
ra extrahit̄ ñ ampli⁹ aq̄ſuʒ ſed groſſi⁹ ⁊ pinguius ⁊ plus vt ca
lefactuʒ a ſole ebullit ad extrēa ⁊ fit fruct⁹ ſm cognituʒ ex quo ⁊
factū ē ⁊ multus ex medico: ⁊ ꝑ ꝑ hoc fit: q: attrahit vnūqdqʒ
vegetabiliuʒ ex terra potētiā magis q̄ʒ ex quo factuʒ ē: ⁊ extra
viuit nō ſm vnuʒ: ſed ſm multa. qñ āt fruct⁹ egredit̄: nutrit̄
a vegetabili attrahēs .n. vegetabile a terra fructū tradit ſol āt
maturat ⁊ ſolidat fructū attrahēs ab ipō aq̄ſo ad ſe. Et hic dcā
ſūt a me de vegetabilib⁹ a tra ⁊ aq̄ ⁊ ſenibus. q̄ āt plātat̄ ex
arboribus plāte fiūt h̄ mō: vuln⁹ aūt vn⁹ h̄ʒ ram⁹ ī īfirmo v⁹
ſus terrā ſm q̄ ab arbore ruptū ē. vñ ⁊ radices emittunt̄: hoc
mō dcō trāſmutāt̄ qñ plāta q̄ ē ī terra hūiditatē ſumit a terra
īflat̄ ⁊ ſpūm h̄ʒ. q̄ āt ſup terrā vñ ſpūs hic ⁊ humiditas ꝯuer
tūt̄ ad īferi⁹ plāte virtute q̄cūqʒ erat grauiſſima rūpit ī deorſū
⁊ fiūt ex ipō radices molles. qñ āt inferi⁹ accipiāt̄. tūc attrahit
a radice hūiditatē: ⁊ tradit exñti ſup terra: ⁊ tūc rurſu ſupi⁹ īfla
tur ⁊ ſpūm h̄ʒ: ⁊ q̄nta v̄tus ī plāta leuis ē ꝯuerſa frōdes facta
germiat. ⁊ ī ſuperi⁹ augmētū facit: ⁊ ad īferius. ita ī ꝯrnū accit
vtiqʒ eoꝝ q̄ fiūt ex ſemīe ⁊ plātarū de germīe. primum .n. ex ſe
mine frondes oriunt̄: deiñ radices ad inferi⁹ emittunt̄. arbor
āt radicat̄ prius: deinde fronde ſcit: ꝑꝑ hoc q: in ſemine qō ip
ſo humiditatis multitudo ieſt: ⁊ ī terra oī exñti nutrimētū ieſt
primo ſufficiens frondi: vñ frons nutriat̄ q̄uſqʒ radicet̄. in ra
mo āt nō ſic: nō .n. fit ex alia: inde frōs p̄mū nutrimētuʒ h̄ʒ:
ſʒ ipſe ramus ē ſicut ⁊ arbor ſe h̄ʒ ⁊ hic ſup terrā ē multa: q̄re ñ
poterat ſup terrā repleri hūiditate niſi ex īferiori magis ꝟtus
q̄dā veniens extradet qō ſuperius ē hūiditatis. ⁊ primo qō
plātat̄ neceſſe ē in ſeipſo nutrimētū facere a terra radicib⁹: de
ide ſic a terra attrahens ſurſuʒ tribuere ⁊ frondes mouere ī ger
mē ⁊ augmētum quādo āt auget̄ plāta rāificat̄ ab hi⁹ neceſſi
tate quā dicā quādo plus humiditatis ipſi adueniat ex terre ex
tracte a multitudine rumpit ſecunduʒ q̄ plurima erat ⁊ ſic rāi
ficat̄. plāta auget̄ āt ⁊ in latitudinē ⁊ in ſuperius ⁊ īferi⁹: ꝑꝑ
hoc: q: īferius terre hyeme q̄dē calīduʒ ē: eſtate vero friḿ: hoc
āt ꝑꝑ hoc ē: q: terra hūida hyeme ab aq̄ q̄ a celo deſcēdit: ⁊ rep
mit̄ ī ſe ſicut grauiori exñte humiditate. denſior āt ab hac: ⁊ nō
h̄ʒ aliq̄ʒ reſpirationē. nō .n. āplius ieſt magnuʒ raruʒ. ⁊ ꝑꝑ h̄
īferius terre hyeme magis ē caliduʒ: etenī fimus collect⁹ q̄dem
calidior ē ſm q̄ rarus exiſtit ⁊ aliter: humida auteʒ repreſſa a ſe
ipſis calide fiunt: ⁊ ī veloci valde a caliditate combuſta putre
fiunt: nō .n. trāſit reſpiratio ꝑ ipſa tāq̄ʒ denſa exiſtentia Si āt
ſicca fuerit ⁊ rare poſita multo min⁹ calefiūt ⁊ nō putrefiunt. ſic
āt ⁊ frumēta ⁊ ordea humida exiſtentia ⁊ īfuſa calidiora ſīt q̄ʒ
ſicca fuerit ⁊ rare poſita. ⁊ indumēta colligata ⁊ cōpreſſa fortit̄
īnuoluta vrunt̄ a ſeipſis: ſicut ego uidi iā tāq̄ʒ ab igne. ⁊ alia
ſiqs voluerit eſtimare: oīa q̄cunqʒ reprimunt̄ a ſeipſis cali
diora iuenit q̄ʒ rare poſita. nō .n. h̄ʒ reſpirare friḿ a vētis: ita
auteʒ ⁊ terra īferius repleta exiſtente ⁊ ipſa a ſeipſa repreſſa tā
q̄ʒ graui ⁊ denſa exiſtente ab humiditate calidum ē hyeme: nō
.n. ē ipſius exalatio aliq̄ calidi. ſed quādo ceciderit ex celo aq̄ in
ipſam quādo reſpirat ī terra ab ipſo nō tranſit ante tan
q̄ʒ terra exñte denſa: ſʒ ſpūs retro ad aquā venit ⁊ ꝓpter
hoc: fontes calidiores ſūt hyeme ⁊ maiores quā ī eſta
te q: reſpirāte ſpū retro venit ad aquā tanq̄ʒ terra den
ſiori exñte ⁊ nō trāſit ꝑ eā ſpūs: ⁊ aq̄ multa exñs inquā
tuʒ ſi ꝯtingat: hec āt rūpit diſſēdens ⁊ viā ſibiipſi facit
āpliorē q̄ʒ ſi modic⁹ fuerit: aq̄ .n. ī terra nō ſtat: ſʒ ſemꝑ
tēdit ī decliuiū: ſi āt trāſiret hyeme ab aq̄ ſpūs terre ꝑ ſe
minor aq̄ ꝓcederet ab ipſo ex ipā: ⁊ fontes nō ēēnt vti
qʒ hyeme magni: hec āt dicta ſunt a me: q: terre īferius
calidius v: exñs hyeme q̄ʒ eſtate: nūc āt volo dicere: q:
eſtate īferi⁹ terre frigidi⁹ v: exñs q̄ʒ hyeme eſtate .n. ra
ra ē terra ⁊ leuis tanq̄ʒ ſole attrahēte ad ſe ab ipſa humi
ditatē: h̄ʒ āt terra ī ſe aquā plus aut minus: ſpūs auteʒ
oēs ſunt nobis ex aq̄: hui⁹ āt ſiīe ē q: ita ſe h̄ʒ ab oībus
.n. fluminib⁹ ⁊ nubib⁹ ſpūs ꝓcedūt q̄tidie ⁊ ꝯtinue: nu
bes āt ſūt aq̄ ꝯtiua ī aere: ⁊ tūc vtiqʒ terra rara ē ⁊ leuis
eſtate ⁊ tanq̄ʒ ī ipſa hñs: ⁊ aq̄ fluit ad decliuia: deſcēdē
te āt aq̄ ſemꝑ expirat exīde ali⁹ ſpūs ex alio q̄ āt exalat
ꝑ terrā venit leuē ⁊ rarā exiſtētē: ⁊ frig⁹ terre facit: ⁊ ipā
aq̄ ſilr̄ infrigidat̄: h̄ʒ āt ſic quēadmodū ſiqs ī vtere aquā
exiſtētē repſſerit fortit̄ ⁊ exalationē aq̄ fecerit ī pūcta vl̄
in pūctura aut magna aut ꝑua acus ⁊ vtrē pēdēs ſoble
uet nullus ſpūs ꝑ pforatū ꝓcedet ſʒ aq̄: nō .n. h̄ʒ āplitu
dinē q̄ expirat aq̄ ſicut āt h̄ʒ hyeme de aq̄ in terrā: ſi āt
aq̄ in vtrū āplitudinē fecerit ⁊ pēdēs ſoblevabis vtreʒ
ſpūs ꝓcedet ꝑ pforatū āplitudo .n. ē ſpūi ab aq̄ mota
exñte ꝑ vtrē ⁊ ꝑ pforatuʒ ſpūs ꝑꝑ h̄ ꝓcedit: ſic āt h̄ñt ſe
aq̄ eſtate ī terra: āplitudo .n. ab ipſi tāq̄ʒ terra rara exñte
⁊ ſole attrahēte ab ipſa hūiditatē ad ſe: ⁊ trāſit ſpūſ tāq̄ʒ
frigid⁹ exiſtēs ab aq̄ ꝑ ipſaʒ rarā exiſtētē ⁊ leuē ꝑꝑ h̄ īte
rius ipſius exiſtēs frigidū eſtate: ⁊ aq̄ magis ſpū q̄ ē in
terra frigido exiſtēte: ⁊ ipſa dimittit ſibiipſi ſpūʒ ad ter
rā: ⁊ ꝑiter q̄de q̄ haurit̄ in puteo ſemꝑ mouet ſpūʒ tāq̄ʒ
flabellū: ⁊ ipm̄ facit frigus ꝑhere aq̄ q̄ āt non haurit̄ aq̄
eſtate: ſʒ ē ſtans denſuʒ exiſtēs nō ſilr̄ recipit ſpiritum
ad ſe a terra: neqʒ in terrā ad ſe tradit: ⁊ pariter a ſole ⁊ ae
re nō diſperſio in puteo ſʒ ſtabili exiſtēte calefit p̄mo ſu
pficiale ipſius: deinde alteꝝ ab altero ad inferi⁹ tradit
caliditatē: ⁊ ꝑꝑ h̄ aq̄ q̄ nō haurit̄ eſtate calidior eſt ea q̄
haurit̄: fontes autē ꝓfundi aquaꝝ eſtate valde ſunt fri
gidi ⁊ aqua hauſta hyeme a terra calida exiſtēte: ꝯfeſtiʒ
eniʒ calida ē: qñ āt t̄ps fit: frigida ē ab aere frigido exiſtē
te: exareſcit eniʒ a vento ⁊ ſpiritus per ipſaʒ tranſit quē
admoduʒ ⁊ aq̄ q̄ haurit̄ eſtate quādo hauritur frigida
ꝯfeſtim fit calida: ꝑꝑ hoc q: terra rara exiſtente ⁊ ſpiritu
exiſtēte in ipſa infrigidatur: quādo āt hauritur t̄ps fiat
ſtabilis fit: calefit eniʒ ab aere calido exiſtēte: quēadmo
duʒ ⁊ aq̄ q̄ nō hauritur in puteo eſtate: ⁊ ꝓpter hoc cali
da fit: hic quidē adhuc dicta ſunt a me. Reſumā iteꝝ q̄
re eſtate terre īferi⁹ frigidi⁹ eſt: hyeme āt caliduʒ: ſupius
āt terre ꝯtrituʒ hui⁹: ⁊ oʒ arbori duo nō calida fieri neqʒ
duo frigida ſimul ſi oʒ ſana eſſe ſʒ ſi ex ſupiori aduenit:
ex inferiori oʒ frigiduʒ aduenire ſibi: radices āt quādo
attraxerint arbori retribuunt ⁊ arbor a radicibus: ⁊ ita
fit ꝯſeruatio ⁊ frigidis calidi tanq̄ʒ ⁊ hoībus ītrātibus
in vētrē cibis q̄cunqʒ digeſta calefaciunt oʒ infrigidare
tradēdo arbori a loco ⁊ arbori: ita ⁊ arbori ex inferiori oʒ
retribuere ad ſupiora ⁊ ecōuerſo: ⁊ augetur arbor ⁊ ſu
peri⁹ ⁊ inferi⁹: ꝑꝑ hoc q: nutrimentuʒ ē ⁊ ex ſupiori ⁊ in
feriori: ⁊ quouſqʒ molli fuerit vehementer nō fructifi
cat: nō eniʒ eſt ipſi pinguis v̄tus neqʒ groſſa q̄ in fructū
ꝯferunt q̄lis eſt qñ āt t̄ps fit tunc vtiqʒ in ipſa vene am
ple facte faciunt ī ipſa ex terra pinguē ⁊ groſſuʒ fluxuʒ:
ſol āt diffundēs ſpiritū ipſuʒ facit extrauiuere vel exi
re ſicut leuē exiſtētē in extremitatib⁹ ⁊ fructificare: ⁊ ſb
tilē q̄dē humiditatē a fructu aufert: groſſa āt maturans
ſol ⁊ calefaciēs dulcorat: arbores v̄o q̄ nō fructificāt nō
habēt pinguedinē in ſeipſis quāta in fructuʒ tradāt ex:
oīs autē arbor qñ a t̄pe firmabitur ⁊ ſumat ex ī inferiori
bus vtiqʒ a radicibus terre ceſſat augeri: quibuſcunqʒ

aũt arboribus ab alijs arborib⁹ oculi inſiti ſunt ⁊ arbo
res facti in arborib⁹ viuũt ⁊ fructificãt ⁊ fructũ nõ ſilẽꝫ
q̄bus inſinte ſunt tali mõ hoc fit. Accidit oculo ꝑmuꝫ
qdẽ germinare: alimẽtũ.n.hñit ꝑmũ qdẽ ab arbore a q̄
deſcuʒ ẽ: deinde in q̄ ſitus ẽ: qñ agũt germiabit ita trãſ
mittit in arborẽ radices ab ipa ſubtiles: ⁊ ꝑmũ augeẗ
ab hũiditate q̄ ẽ in arbore in q̄ ſitus ẽ eide tpe ſcõ mit
tit radices in terrã ꝓꝑea ꝙ in q̄ ſitus ẽ: ⁊ eleuaẗ a terra
attrahẽs hũiditatẽ ⁊ nutrimẽtũ ipſi: ⁊ exide ẽ q̄re nõ eſt
admirãdũ iſitas arbores alteri⁹ fruct⁹ ẽẽ: viuũt.n.a ter
ra: hec ãt dicta ſũt a me de arborib⁹ ⁊ fructib⁹ ꝑꝑ h̄: q: nõ
ẽ poſſibile mihi ſmonẽ ſemꝑ factũ derelinq̄re. Redibo
ãt iteꝝ retro cui⁹ ſmõis cã h̄ de his dicta ſunt: dico.n.
vegetabilia in terra oia viuere ab hũiditate terre: ⁊ q̄li
ter ſe hꝫ terra hũiditate q̄ eſt in ipſã: ita ⁊ vegetabilia
hr̃e: ita ⁊ puer viuit a mr̃e in matricib⁹: ⁊ quõ mater ſa
na ſe hꝫ: ⁊ ita puer ſe hꝫ. Siqs ãt voluerit itelligere ea
q̄ dicta ſunt de hmõi inueniet ex ꝑncipio ad finẽ: nãꝫ
omnẽ ſimilẽ exiſtere: vegetabiliũ.n.ex terra ⁊ humana
natura. Et hec a me ⁊ h̄: dicta ſunt puer aũt in matrici-
bus exiſtẽs: manus hꝫ apud mẽtũ ⁊ caput ꝓꝑe pedes
⁊ nõ ẽ ṽe iudicare: neqꝫ videbis in mr̃icib⁹ pueꝝ vtrũ
caput ſupi⁹ hꝫ aut inferi⁹: ex vmbilico diſtẽſi ſũt pãni
culi ꝓpoſiti ſibi: nũc aũt dico cognitionẽ quã dixi enũci
are paulo añ ſicut: poſſibile ẽ hũane mẽti mãifeſtã exñ
tẽ cuilꝫ volẽtis ſcire de h̄: q: ſꝑma i pãniculo ẽ: ⁊ hꝫ me
diũ ipius vmbilic⁹ ẽ: exinde ꝑmũ ſpirationeꝫ attrahit
ad ſe ⁊ trãſit eẗ ⁊ ex vmbilico pãniculi ſũt in aliã nãm
pueri ſic ſe hñtẽ quã dixi inuenies, totã vſqꝫ ad finẽ: q̄
liter a me in hmõib⁹ nõ fuerit aſſertũ: ſi voluerit.n.ali-
qs teſtib⁹ q̄bus debeo dicẽ vti ſiqs.n. voluerit oua.xx.
aut plura q̄liẗ excorianẗ ſupponere gallis vel gallinis
ſiue duob⁹ aut plurib⁹: ⁊ incipiẽs ſingula die a ſa vſqꝫ
ad vltimã hꝫ ꝙ deficiet ouũ auferat frãgedo itẽdẽs, iue-
niat oia hñtia ſm meã rõnẽ ⁊ ꝯgruit auis nãm cõpare
nãe hoīs: ꝙ.n.pãniculi ſũt ex vmbilico diſtẽſi: ⁊ alia q̄-
cũqꝫ dicta ſũt d̄ puero ita ſe hr̃e in ouo auiculari iuẽies
ex ꝑncipio vſqꝫ ad finẽ ⁊ ẽt ſiqs nõdũ ſciuit admirabiẗ
in ouo auis exiſtẽ vmbilicũ: h̄ ãt ſic ſe hñt: ⁊ h̄ a me dcã
ſunt: qñ ãt mulieri pt⁹ aduẽit accidit: tũc puero moto et
calcitrãti mãib⁹ ⁊ pedib⁹ rũꝑe aliquẽ iteriorꝝ pãniculoꝝ
rupto ãt vno alij vtiqꝫ infirmiorẽ fortitudinẽ hñt ⁊ rũ
pũẗ: ꝑmũ qdẽ illi⁹ ꝯtigui deide poſtrem⁹ qñ ãt frãgũẗ
pãniculi: tũc ſoluiẗ a ligamẽto ẽbryo: ⁊ tẽdit ex iectigatũ
veniẽtib⁹.n.pãniculis ab aũri⁹ ⁊ his apatiſ mr̃ices nõ
hñt ãpli⁹ potẽtiã pueꝝ retinẽ: ſil' capiunẗ vl' coopiunẗ
n. ⁊ pãniculi mr̃icũ qñ puer circũuoluiẗ nõ multa potẽ
tia qñ ãt egrediẗ puer: cogit ⁊ dilatat mr̃iceſ i exitu tãqꝫ
molles exñtes egrediẗ ãt ad caput: ſi hꝫ nãm exierit: gra-
uiora.n.ſũt ipi ſupiora ex vmbilico liberata exñs i mr̃i
cib⁹ icõtinẽs magis fit ex pãniculis ſm ruptiõem ſil'.x.
mẽſe qñ pt⁹ mr̃i aduẽit. Si ãt violẽtã paſſionẽ paſſus
fuerit puer ⁊ añ h̄ tp̄s rupꝫ pãniculis egrediẗ: ⁊ h̄ ſi nu
trimẽtũ ꝑus fiat a mr̃e puero: ⁊ ſic ꝑus pt⁹ mr̃i aduẽit:
veloci⁹ ãt.x.mẽſib⁹ egrediẗ: ſꝫ qcũqꝫ opiati ſũt hr̃e pueꝝ
tp̄s pl⁹.x.mẽſib⁹: iã.n.ml'totiẽſ h̄ audiui: exꝑrũt h̄ mõ
q̄ dẽo dicẽ: qñ mr̃ices ſpũꝫ accepũt i ſeipas a vẽtre vẽtoſi
tatẽ ꝓhẽte iſtabunẗ: ſic.n.h̄ poterãt vl' putãt vti mulie
res ad ſe hr̃e: tũc ⁊ ſi mẽſtrua nõ exñtia ꝯuertanẗ in mr̃i
cib⁹ ⁊ fuerit diuturniora: ſemꝑ d̄fluũt in mr̃ices: ẽ qdeꝫ
qñ a vẽtoſitate q̄ ẽ a vẽtre: ẽ ãt qñqꝫ ⁊ caleſcã: ſꝫ ẽt tũc in
vtero putãt hr̃e mulieres tãqꝫ mẽſtruis nõ egrediẽti-
b⁹ ⁊ mr̃icib⁹ iſtatis: deide qñ mẽſtrua rũpũẗ ſpõtanea:
aut alijs ſupdeſcẽdẽtibus ad mr̃ices ⁊ ducẽtib⁹ deorſũ
ꝑora: ⁊ vẽtoſitas egreſſa ẽ: ⁊ mulieris vtiqꝫ ꝯfeſtiꝫ poſt
purgõnẽ mr̃ices apte ſunt: ⁊ ad teſticulũ ꝯperſe ſũt ⁊ co
eũtes cũ viris mulieres ꝯceperunt ad ſe eodẽ die aut ſil'
paucis dieb⁹: putãt ãt mulieres inexꝑte haꝝ rõnũ ⁊ cã
rũ illo tpe in vẽtre hr̃e tũc qñ menſtrua nõ egrediebanẗ
ab ipis ⁊ mr̃ices iſtate erãt: qd̄ ãt nõ ẽ diuturnũ.x.mẽſi
b⁹ hr̃e in vtero dicã: nutrimẽtũ ⁊ augmẽtũ qdẽ a mr̃e d̄
ſcẽdẽs ñ ãpli⁹ ſufficiẽs puero ẽ: qñ.x.mẽſes aduenerit ⁊ ẽbryo
augeaẗ attrahit.n.ad ſe ſanguinẽ dulciſſimũ: pariter ãt ⁊ a la-
cte augeẗ paꝝ: q ñ ãt ipſi rariora h̄ fiũt: ⁊ groſſior exñs puer ꝑe
tẽs plus nõ exñte nutrimẽto calcitrat ⁊ pãniculos rũpit: ⁊ mu
lieres ꝑmo pariẽtes h̄ patiunẗ magis: deficit.n.nutrimentuꝫ
pueris ad ſufficiendũ vſqꝫ ad.x.mẽſes: plus deficit ãt his ꝑꝑ
h̄: ſũt ãt h̄ q̄ purganẗ a mẽſtruis plurimis: alie vero pauciori
bus h̄ ãt ſemꝑ fit: ⁊ nã ⁊ in genere matricũ ẽ: q̄ ãt menſtrua mo
dica trãſmittũt: nutrimẽtũ rarius he ꝓbent pueris in vltimo
tꝑis: qñ vtiqꝫ ĝ ſupiori nutrimẽto idigẽt faciũt calcitrare: ⁊ añ
x.mẽſes egredi: paꝝ.n.ab ipſis egrediẗ ſanguis: ſic ãt i plus
accidit ⁊ ſine lacte magis eſſe has mulieres q̄ modica mẽſtrua
mittũt: durioris enim carnis ⁊ denſe carnis ſunt hac aũt rõne:
q: deficiente nutrimento egrediẗ ẽbrio: niſi aliq̄ paſſio violẽ-
ta accidat: teſtimoniuꝫ aũt eſt auis q̄ fit ex vitello oui hoc mõ:
accubãte matre caleſit ouũ: ⁊ qd̄ exiſtit in ouo a matre moueẗ: ca
lefactũ autẽ qd̄ exiſtit in ouo ſpiritũ hꝫ ⁊ attrahit aliũ frigidum
ab aere per ouũ. ouuꝫ eniꝫ raꝝ ita tãqꝫ aptuꝫ ſpiritum attra-
ctuꝫ ſufficientẽ ire exiſtẽte inferius ⁊ augeẗ auis in ouo: ⁊ arti-
culaẗ hoc mõ ⁊ ſimili quo ⁊ puer: ſicut ⁊ prius dictũ ẽ a me: fit
ãt ex vitello oui: nutrimẽtũ aũt ⁊ augmentũ ẽ ab albo qd̄ ẽ in
ouo: ⁊ hoc vtiqꝫ manifeſtũ eſt oibus factũ qcunqꝫ ⁊ intellectuꝫ
intẽdũt qñ ãt deficit nutrimentũ auicule ex ouo nõ hñs ſuffi-
ciẽs a q̄ viuat: moueẗ fortiter in ouo appetẽs nutrimẽtũ plus
⁊ pãniculi circũfrangunẗ: ⁊ qñ maẗ ſentit auiculã moueri fortiẗ
rũpens extrahit: ⁊ h̄ accidũt ſibi in.xx.dieb⁹: ⁊ manifeſtũ ẽ ꝙ
ita ſe hꝫ qñ eniꝫ ſculpit auis in cortice oui: nihil eſt humidũ qd̄
ſit dignũ rõne: ꝯſumptũ eni eſt in auiculã: ita aũt ⁊ puer quan
do augeẗ nõ ãplius põt mater ꝓbere nutrimentũ ſufficiens:
appetens igiẗ plus nutrimẽtuꝫ ꝓſente ẽbryone calcitrãs fran
git pãniculos: ⁊ ſolutuꝫ a ligamẽto tẽdit pariter foras: h̄ fiunt
in.x.menſib⁹ ad longiſſimuꝫ: ⁊ ſm hãc rõnẽ ⁊ beſtijs ⁊ feris
ꝑtus aduenit tꝑe in q̄ ſingulũ parit ad lõgius: vnicuiqꝫ.n. aīa
liuꝫ neceſſe ẽ tp̄s eſſe in quo nutrimentũ rarius ẽ ẽbryoni: ⁊ de
ficiet: ⁊ ꝑtus adeſt. Et q̄ qdẽ hñt minus nutrimẽtũ ẽbrionib⁹
minus ꝑiunt q̄ võ plus poſterius: ⁊ h̄ qdẽ ad h̄ dicta ſũt a me
puer ãt qñ circũfrangunẗ pãniculi: ſiquidẽ vtiqꝫ in exitu ad ca
put facile ꝑit mulier: ſi ãt ſm lat⁹ aut ſm pedes egredieẗ: fit.n.
h̄ ſi ita egreſſus accidat: factus auteꝫ ab ãplitudine matricũ ⁊ ſi
maẗ in dolore nõ qeſcat: ꝑmũ ãt ⁊ ſi ita egredieẗ difficulter ꝑiet
mulier: multe vtiqꝫ aut ipſe d̄ſtructe ſunt aut pueri aut ſil': ꝑiẽ
tes ãt mulieres maxime dolẽt q̄ ꝑmo pariũt ꝑꝑ inexperiẽtiã
doloꝝ: ⁊ maxime dolẽt q̄dã ſm lũbos ⁊ anchas: dolẽt ãt ⁊ to-
tũ corpus: diſtant ãt ⁊ anche ipſaꝝ: q̄ ãt maxime exꝑte part⁹ mi
nus dolent ꝑmo ꝑientib⁹: q̄ vero multotiens minus dolent:
ſi ad caput ierit ẽbryon: caput ꝑmo extra egrediẗ: deinde alia
mẽbra ꝯña: poſtremo ãt vmbilicus: ex vmbilico ãt regio tẽſa
ẽ: poſt h̄ ãt putredo venit ſanguinea a capite ⁊ ab alio corpore
ſegregata a coactiõe ⁊ labore ⁊ caliditate ⁊ fecit vel facit viã pur
gationi ꝑtus p⁹ exitũ putridi: mundificatio fit ſm tp̄s ꝑus di
ctũ: ⁊ mãmille ⁊ alia mẽbra mulieꝝ q̄cunqꝫ hũidiora ſunt rũ
punẗ min⁹ qdẽ in ꝑmo ꝑtu: deinde tãqꝫ plurib⁹ corrũpunẗ
ꝑtib⁹: adhuc magis rũpunẗ euãtis venis a mũdificatõe pt⁹: h̄
ãt a me dicta ſunt ad h̄: gemelli ãt fiũt ab vno coitu: hñt eni vẽ-
tres ⁊ ſinus matrices dẽſos: hos qdẽ lõgiores: alios vero pro-
pinquores: teſticuli ⁊ multoꝝ generatiua animaliũ plures hñt
paucoꝝ generatiuis: ſimiliter ãt oues ⁊ beſtie ⁊ aues: qñ autẽ
mulieri accidat diuerſa aut diuiſa accidens ad duos ventres
⁊ matrices rapiant ſperma ⁊ ventriũ: neqꝫ alter ad alteꝝ ven-
treꝫ relaxet: diuiſũꝫ ãt in vtroqꝫ ventre particulaẗ ⁊ viuificaẗ
eodẽ modo quo ⁊ nunc dictũ eſt: ꝙ ãt ab vno coitu gemelli fiũt:
hoc eſt ſignũ carnis ⁊ ſus ⁊ alia aīalia ſunt quecunqꝫ ab vno coi
tu pariunt ⁊ duo ⁊ plura: ⁊ ſingulum animaliuꝫ in matricib⁹
in ventre ⁊ pãniculo ſunt: ⁊ hic noſipſi dicamus fieri: ⁊ hic pa-
riunt eadẽ die ⁊ oia vt multũ: ſic autem ⁊ mulieri ab vno coitu
pueri facti: vterqꝫ in vẽtre ⁊ i regiõe ẽ: ⁊ ꝑiũnẗ eadẽ die vtriqꝫ
⁊ ꝑmũ alter egrediẗ foras ⁊ regio ipſius ꝙ ãt femina ⁊ maſcu-
lus gemelli fiunt: dico in femiã: ⁊ i viro ⁊ i vnoq̄qꝫ aiali ſꝑma
ẽẽ ⁊ infirmius ⁊ forti⁹: ⁊ nõ inſimul egrediẗ ſperma: ſed i duas
⁊ tres erectiones vel eiectiones: ⁊ nõ eſt poſſibile ſemꝑ ſimile
ẽẽ totũ forte qd̄ primo egrediẗ ⁊ qd̄ poſterius: ſiquideꝫ contin-

gat groſſuƺ ⁊ forte ſpmaītrare in alteꝝ vētriū illic maſculꝰ fit: ſi vō in alteꝝ hūidꝰ ⁊ ībecilliꝰ: ibi femina fit: ſi vō in vtroqƺ forte īgrediat̄: vtriqƺ maſculi fiūt: ſi vō infirmū vtreqƺ femine fiūt. Iſte ſmo ſic dictus totus finem hƺ. Deo gratias.

Explicit liber hy. de natura pueroꝝ trāſlatus de greco in latinū a magr̄o Bartolomeo de Meſina ſiculo iuſſu ac mandato illuſtriſſimi viri Māfredi sereniſſimi regiſ Sicilie ſcīe amatoris ⁊c̄. emēdatus ꝑ magiſtrū Gregoriuƺ a vulpe de Uincentia artiū ⁊ medicine doctorem.

Galieni principis medicoꝝ migro Tegni cū cōmento Hali Rodoam liber incipit.

Tres ſūt oēs doctrīe: q̄ ordine habēt̄. In oibꝰ doctrinis q̄ ſm ordineƺ curſūt: inceſſus ſunt ſm tres ordines.

Prima q̄deƺ ex finis notione q̄ ſcd̄m diſſolutionem fit.

Alia earum ē que fit ſecūdū viā ɔuerſionis ⁊ ſolutionis: ⁊ ē vt ſtatuas rē ad quā intēdis ⁊ cuius inquiris ſciaƺ in mēte tua ſecūdū fineƺ cōplementi eius. Deinde cōſideres ī propinquiori: ⁊ ꝓpinquiori ex eo ſine quo nō ſtat res illa neqƺ cōplet̄: vſquequo peruenias ad principiuƺ cōplementi eius.

Secūda vero que ex cōpoſitiōe ē ſm reſolutioneƺ inuentoꝝ.

Et ſcd̄a ē ſcd̄ƺ viā cōpoſiōis ⁊ ɔtrarietatē ſemite p̄me: ⁊ ē vt īcipias a re ad quā tu ꝑueniſti ꝑ viā diſſolutiōis ⁊ ɔuerſiōis: deīde redi ī illis rebꝰ ⁊ cōpone eas adinuicē vſquequo ꝑuenis ad poſtremum earum.

Intendimus edere ſermonē exponentē illud quod clauſuƺ eſt de ſermone Galieni in libro ſuo qui vocat̄ ars parua. Dico ergo q̄ ga. noīauit hunc libruƺ artē paruaƺ: vt ſigificaret hoc noīe: q̄ liber iſte ɔtinet regulas artis medicine oēs. Quod eſt: q̄ ipſe determinauit doctrinam artis medicine in libris ſuis quā poſuit in eis: ⁊ aggregauit in hoc libro ſūmas eius: qđ cōpleuit cum expoſitione in illis libris ſuis. † Factum eſt ergo q̄ eſt in hoc libro paruum in cōparatione ad illud quod omnes illi cōtinent libri: paruū eniƺ ex oī re ſimile eſt in forma magno cōpleto. Eius aūt qđ in hoc ɔſiſtit libro cōparatio ad illud qđ in illis eſt libris eſt ſicut cōparatio pueri ad virum perfectum. Et qui putat q̄ liber de ingenio ſanitatis eſt ars magna ꝑ cōparationem ad hūc librum eius opinio eſt opinio vana: quoniam liber de ingenio ſanitatis: eſt vna partiuƺ medicine artis: ⁊ eſt pars magna que cōtinet regulas curationis tantū: ⁊ remanent ex arte medicine partes multe ſicut canones ⁊ de regimine ſanitatis: ⁊ canones de morbis ⁊ accidentibus: ⁊ canones criſis: ⁊ canones pulſus: ⁊ res alie multe: ⁊ propter hoc mentitur ſermo illius qui nominauit hunc librum artem paruam: cōparatione facta ad librum de ingenio ſanitatis: ⁊ verificat̄ ſermo eius qui nominauit eum artem paruam: cōparatione facta ad cōplementum artis medicine: quod ɔtinent oēs libri ſui qui ſunt in ea. Ueruƺ nominatio ga. qua nominauit librum de ingenio ſanitatis: artem magnam: eſt illud quod fecit errare iſtos donec opinati ſunt illud: ⁊ nos quidem exponemus eius ſermonem in hoc libro expoſitione conueniente ſententijs eius ⁊ vitabimus q̄ nō ſit in ſermone noſtro egreſſus ab intentionibus viri: ⁊ afferemꝰ in p̄mis dictiōes eius vt appareat q̄ ſermo noſter eſt ɔueniens ⁊ nō egrediens. 1

† Quare iſte liber ars ꝑua dicatur

Doctrina eſt actio doctoris in diſcipulum: ⁊ inceſſus: ⁊ ſemita: ⁊ via: ſunt ſynonyma: nā ſignificatio cuiuſqƺ eorum eſt eadem ſignificationi alterius: ⁊ antiqui quidem voluerunt ꝑ illud prolationeƺ. i. doctrinaƺ que facit cadere in animā diſcipuli illud quod proijcit ſuper ipſum magiſter ex intentionibus rei: quaƺ intendit docere eum: ⁊ nominatur hic prolatio doctrina: ⁊ equale eſt ſiue doctrina ſit prolata dictionibus aut audita ſiue ſcripta aut inſpecta: ex qua intelligantur ille eedem dictiones: aut indicata manu aut digito: aut ſtatiōe ex qua intelligatur illud quod ſignificant dictiones. Doctrina enim aut eſt prolata actu: aut prolata potentia: ⁊ non eſt differentia etiam in illo: an omnis doctor ſit preſens q̄ doceat diſcipuluƺ: aut etiam nō preſens cum ipſe iam firmauerit ⁊ ſcripſerit ⁊ exemplificauerit illud ex quo intelligitur doctrina donec

Quid ſit doctrina.

aſpiciens in aliquo libro antiquoꝝ ſm ſemitam doctrine adiſcat ex ordine vel editione libri abſqƺ mediatore. Dixit eniƺ ga. in tractatu primi libri de iuuamentis mēbroꝝ: q̄ ꝑ ſcripturaƺ intelligimus ſermoneƺ Platonis ⁊ Ariſto. ⁊ Hy. ⁊ reliquoꝝ antiquoꝝ ex philoſophis ⁊ medicis: quaſi nos preſentes audiremus doctrinas eoruƺ. † Et doctrinā quidē currere ſm ordinem eſt: vt incipias de re aliq̄: deinde ꝓcedas ex ea ſm ɔtinuationem aut ɔſequentiam vſqƺ quo cōſequaris totuƺ quo indiges: ⁊ ipſaƺ currere non ſm ordinem eſt vt incipias rē aliquā deinde nō continues eam cum eo cū quo ɔtinuatur ex rebꝰ. Et ga. quideƺ dixit q̄ doctrine que ſm ordinem currunt ſunt tres: ⁊ narrauit eas ⁊ tacuit de doctrinis que non currunt ſm ordinem cum non extrahatur per eas queſitū: ſicut oſtēſum eſt in arte dialetice. 2

† Que ⁊ q̄t ſint doctrine ordinarie.

Hec eſt vna ſpecieruƺ doctrinaꝝ que currūt ſm ordineƺ: ⁊ eſt illa que nominat̄ diſſolutio ꝑ cōuerſionem. Quidam vero poſuerunt ei exemplum dicentes: in ea corpus eſt cōpoſitum ex mēbris ⁊ mēbra ſunt cōpoſita ex humoribus: ⁊ hūores ex cibis: ⁊ cibi ex elementis. Hoc autē exēpluƺ nō ɔuenit ſentētie ga. neqƺ ɔuenit ſententie antiquoꝝ: quod eſt: q̄ diſſolutio per ɔuerſionem eſt ſm hunc ordinem ⁊ moduƺ. Accipe queſitum ⁊ ſolue ipſum in ſubiectum quod eſt in eo ⁊ predicatum: ⁊ cōſidera ɔſequentiā ſubiecti; deinde conſequentia predicati: ⁊ attrahe ꝑ illud ratiocinationē eius: ⁊ ſi inuenis in aliqua propoſitinum ratiocinationis eius locum ɔſiderationis. i. dubitationis: ſolue etiam iterū illam propoſitionem: ⁊ nō ceſſes facere hoc ſemꝑ vſquequo deſcendas ⁊ deuenias ad principia artis: ⁊ ſcias cognitas. Et geometre quideƺ ⁊ auctores ſciaꝝ ſciunt hunc moduƺ doctrine. Et Ariſto. quidē iaƺ poſuit ipſuƺ in analeticis. i. in libro poſterioꝝ. Gali. ergo vult ꝑ diſſolutionem hanc intentionem: nō intentioneƺ quaƺ quidā intellexerunt intellectu egredicte ab oībus ſententijs ⁊ ſcientijs: ⁊ inconueniente ſententie ga. Eſt nāqƺ ſermo eius: vt ſtatuas rem ad quā intendis ⁊ cuius ſciam queris in mente tua ſm vltimuƺ cōplementi eius. ſ. vt accipias queſitum: deinde conſideres in ꝓpinquiori: ⁊ ꝓpinquiori ex eo ſine quo nō ſtat queſituƺ neqƺ cōpletur vſquequo peruenias ad principia eius. ſ. ad ſcias ſcitas ⁊ cognitas ⁊ principia eius: ⁊ hec quidē eſt res manifeſta in dialetica: exemplū auteƺ qđ ɔuenit ſentētie ga. eſt ſm hunc modum. Uolumus addiſcere artem medicine: inuenimus ergo artem medicine habere ꝑtes duas: quaꝝ vna eſt inquiſitio egritudinis: ⁊ altera cōſeruatio ſanitatis: conſideremꝰ ergo inq̄ſitionē egritudinis: ⁊ inuenimus eam exiſtere ꝑ curationem: ⁊ cibos: ⁊ medicinas: ⁊ cōſideramus in ɔſeruatione ſanitatis: ⁊ inuenimus eam eſſe per cibos ⁊ regimen: deinde conſideramus in vnaquaqƺ harum rerum ⁊ non ceſſamus deſcendere vſquequo perueniamus ad ſcientias notas: ⁊ vſqƺ ad ea que oportet ponere principia medicine. 3

Quid ſit doctrina reſolutiua.

Qua ſcia geometre ⁊ ſciaꝝ auctores procedant.

¶ Quid sit doctria diffinitiua.

Hec ē species tertia doctrinarū que currunt ƀ3 ordinē: ⁊ est vt accipias diffinitionē q̄siti: ⁊ diuidas in partes eius: ⁊ aspicias in vnā quāq3 ꝑtiū eius ⁊ partium ꝑticularium eius: ⁊ compleas considerationē tua totum cuius intellectu indiges in illo quesito. Et Ga. quidē narrat ⁊ nūerat in sermone suo hec nomina quibus antiqui hāc nominauerunt doctrinam. vnusquisq3. n. eoꝝ nominauit ea3 nomine ꝓpo quo intendit facere intelligere auditorem huius doctrine: sūt ergo nomia ista synonyma i hac doctrina. 5

Uult dicere ꝙ q̄dā medicorum q fuerunt ante ipsu3 conati sunt facere doctrinam artis medicine ꝑ viam dissolutionis termini. Et si ipsi cōpleuissent doctrinam eius ƀ modo: doctrine excusassent gal. ab iteratione huius doctrine. veru3 ipsi conati sunt illud: sed non cōpleuerunt. 6

Uult ꝙ quida3 medicorum qui ante ipsu3 precesserunt conati sunt facere doctrinam artis medicine ꝑ viam compositionis: in qua fit inceptio ex principijs medicine ⁊ scientijs scitis ⁊ componitur: extrahitur ꝑ cōpositionem eius

Tertia vero ex termini dissolutione: cui nunc insistimus Appellare autem licet huiusmodi doctrinam: nō solum termini dissolutionem sed etiā apertionem: vt quidam nominauerunt: aut resolutionem aut diuisionem vt alij quidam: aut explicationem: aut expositionem vt alii.

Et tertia fit per via3 dissolutiōis diffinitionis: ⁊ est semita qua vtimur in hoc nostro libro: ⁊ tibi inest vt nomines hanc doctrinam loco dissolutionis termini apertione3 termini: sicut nominauerūt etiam eam quidam alii: aut resolutione3 termini: aut diuisionē eius sicut nominauerunt eam alii: aut explicationem: aut expositionem eius aut determinationem eius sicut nominauerunt eā alii.

Conati sunt ergo q̄dam herofiloꝝ huiusmodi facere doctrinam: quemadmodū eraclydes ⁊ eritheus.

Etiam conati sunt q̄dam sociorum herofilis incedere hac doctrina: ⁊ eraclides ⁊ crithe⁹

Conati sunt ⁊ eam q̄ scdm compositionē ipsi herophili: ⁊ quidam erasistratorum ⁊ atheniensis athaleus.

Et conati sunt etiam secundū viam compositionis socii herophilis: ⁊ quidam ex sociis erasistratis: ⁊ atheniēsis dictus athaleus.

Nullus tamē añ nos scripsit eā que ex finis notiōe icipit: ex qua oēs artes ꝯsistūt secundum rationem.

Et non vsus ē aliqs eoꝝ q fuerūt añ nos i aliquo libroꝝ suoꝝ doctrina cuius iceptio ē ex conamine mētis ad finē rei ad quā intēdit: quāuis hec via sit res qua extrahuntur oēs artes ꝑ viam rōnis.

Sed ⁊ illam qdē alibi pertransiuimus.

Etiam subito vsi sumus illa doctrina i alio libro ab isto.

Hic vero diffinitiuā faciemus doctrinā que quātū relinquitur ab ea que ē secūdū dissolutionē ⁊ dignitate ⁊ rōne: tñ abundās ē ad cōprehensionē totius: ⁊ memoria3 eorū qui secūdū ꝑte3. facile. n. mēorabilia sunt satis ex termini dissolutione oīa: eo ꝙ cōtineat in se totius artis capitula ⁊ optimū terminum: quē ⁊ subālē quida3 noīant ecōtrario diuidētes his que notiōes appellāt. Et illi sic dē ab accidētibus diffiniūt rebus: hi vero a substantia ipsa consistunt.

In hoc aūt libro nos vtimur doctrina q̄ fit ex dissolutiōe diffinitiōis. Quātū ergo minuitur hec doctrina prima i dignitate ⁊ in ꝯtia rōnis: tñ superfluit i hoc ꝙ ipsa aggregat totā re3: ⁊ facit rememorari vnāquāq3 ꝑtē eius: qm̄ valde facile fit hoi seruaꝛ illud. ⁊ remēorari illud quod addiscit ꝑ viā dissolutionis termini: ꝓpterea ꝙ diffinitio ꝯtinet sūmas artis totius qn̄ ē diffinitio quā quidam noīant substātialē: vt distinguāt iter eam ⁊ iter diffinitiones quas noīat notiōes: qm̄ ille diffinitiōes nō diffiniunt nisi ex accidētibus q̄ cōcomitanꝛ eas: sed diffinitio subālis diffinit rē ex ipsa substantia rei.

Que vero secūdū ꝑtē ē tractatio vniuersle medicinalis speculatiōis i multis aliis a nobis scripta ē negociis: qbus expedit vti ad tres doctrinas

Tractatiōi aūt secūdū ꝑtē totius sciē medicine iam puenimus in aliis libris multis in qbus dilataꝛ ⁊ declaraꝛ res ad vtēdū doctrinis trib⁹ totum quod ē necessarium in medicina. 7

Uult ꝙ solutiōe ꝑ cōuersionē nō vsus est aliquis medicorum qui ꝑcesserunt ante ipsu3 in doctrina artis medicine: ⁊ significat ꝑ sermonem suum istum. s. qꝺ ƀ semina est res qua extrahuntur oēs artes ꝑ viam rationis: qꝛ vult per hanc doctrinam illud quod dixim⁹ ꝺ solutione quesiti ad subiectum in eo ⁊ predicatū ⁊ reliquas artis solutiones. Quod ergo ꝑmisimus conueniens ē sententie Galieni: non ei quod exemplificauerūt alij a nobis. 8

Scilicet qꝛ vsus est solutione ꝑ conuersionem i doctrina artis medicine in libris in quibus compleuit doctrina3 artis medicine. 9

Diffinitio sbstātialis est que determinat re3 diffinitam per res essētiales ⁊ diffinitiones nominate notiōes: sūt descriptiōes. ¶ Et dīa qdē iter diffinitionē ⁊ descriptionē: ē ꝙ in diffinitione ⁊ poniꝛ gen⁹ rei ⁊ adiungiꝛ cu3 dīa aut differētijs q̄ discernunt essentiam diffiniti ab illis. Et in descriptione pontur genus rei: ⁊ adiungitur cū proprietatibus aut accidētibus que discernunt ꝺ scriptu3 ab alijs: ⁊ non ꝑ rem essentialem: ⁊ qꝺ remanet ex ꝑmōe ei⁹ intellectu3 est. 10

¶ Dīa inter diffinitiōe3 essentialem ⁊ accidentale3

Uult ꝙ ꝑtractauit ꝑticularia medicine in q̄bus vtuntur doctrinis tribus que currunt secūdū ordinē: ⁊ iā compleuit eā in libris alijs multis ex libris suis: doctrine vō q̄ nō ƀ3 ordinem currunt sunt diuisio ⁊ descriptio. ¶ Et gal. quidem dixit doctrinas: vt inuitaret nos ad addiscendu3 artem dialetice: ⁊ vt facēt nos scire: qꝛ impossibile est cōprehendere artē medicine sine arte dialectice. Nisi sit homo excel

¶ De laudibus ypo.

lentiſſimi ingenij ſicut hypo. Nam bonitas nature eius: ⁊ ſu
ꝑfluitas ſolertie ipſius ꝑduxerũt eum ad hoc vt vteref his do
ctrinis abſq; dialectice arte nãliter: ſicut iuenimꝰ aliquẽ hoiez
nõ errare. qm̃ nã eius ꝑduxit eũ ad declarationes. ⁊ quoſdam
eoꝝ nõ errare: qm̃ cũ eis ẽ ars: ⁊ quoſdam eoꝝ errare: qm̃ cuz
eis nõ eſt ars ꝓpter defectũ grãmatice. Propter abbreuiatio
nẽ ergo nãruz hoim hu
ius tp̃is gal. inuitauit
nos ꝑ hunc ſmonẽ: ad
diſcẽdã artẽ dialecticaz.
† Et facit nos ſcire: q2 ſi
ne ea nõ ꝯprehenduntur
ars medicine: ⁊ cũ gal.
dicat hominibus ſui tp̃is
hunc ſermonẽ: ⁊ boni-
tates i eis ſint famoſe:
⁊ philoſophia ſit in eis
cõis ⁊ manifeſta: tũc q̃
ẽ opinio tua de hoibus
hmõi tp̃is: i qbus phi-
loſophia ẽ extranea. II

† Abſq; di alectica me dicine ars comprehẽ di non po- teſt.

Clarificauit ga. intẽtiões in h̃ libro ſuaſ dicẽſ Nos nõ dicemus i eo niſi ſumas eiꝰ qd̃ decla rauimꝰ ſm̃ expõnez in illis libris: ⁊ iſte ſũme ſunt ſicut ꝯcluſiões eiꝰ qd̃ ẽ in illis libris. Intelligimꝰ ergo ab eo: q2 nõ ſunt ꝯcluſiones: ſ3 ſi ſil'es ꝯcluſiõibus: ⁊ ipẽ qdẽ ſupfluitate ſue ſo- lertie ⁊ bonitate ſue ſcie dixit hunc ſermonẽ. ⁊ ſi ipſe dixiſſet ꝙ ſunt con cluſiões: tũc doctria eiuſ cucurriſſ3 nõ ſ3 ordinẽ. Qui ḡ exiſtimat ꝙ ſũt ꝯcluſiões tũc nõ intelli git a viro. Et qui dicit ꝙ ſit fructꝰ illoꝝ libroꝝ: tunc iã elõgaf valde ab ĩtellectu ga. qm̃ fructuſ ſit id in q̊ fit iuuamẽtũ ex illis libris. † Et ga.

Sed nunc a diffiniti ua icipiemus tm̃ ad huc apponentes: ꝙ ſola capitula: ⁊ velut ꝯcluſio nes ſcd̃m explicationez de monſtratoꝝ dicent nunc.

Nunc ãt aperiemus libruz noſtruz hunc ꝑ doctrinã q̃ ſit per viã diſſolutiõis diffinitõis poſtq̃ faciemus ſcire ꝙ nos nõ dicimus i hoc libro niſi ſũmas eius quod oñdimuſ ſecũduz expoſitionẽ ĩ alijs li bris: ⁊ ꝙ illud quod ẽ in eo ẽ ſicut ꝯcluſiones eius quod eſt in eis.

Medicia ẽ ſci entia ſanoꝝ egrotoꝝ ⁊ neutrorum.

Dico ergo ꝙ medicia ẽ ſci entia reꝝ ꝑtinẽtiũ ꝯtinuata rũ cũ ſanitate: ⁊ cuz egritudi ne ⁊ cũ diſpõne i q̃ nõ eua dit hoi ſanitas neq; egritu do.

Scientie ergo nomẽ cõiter ⁊ non ꝓprie audire oz.

Et oz vt itelligas no

† De vtili tate huius libri.

qdẽ narrat hãc intẽtionẽ: vt dirigat mẽtez ꝑfecti ⁊ diſcipuli ſi mul verſus iuuamẽtũ qd̃ fit cũ eo: qd̃ ẽ in h̃ libro. ꝑfecti qdez q2 firmãt in mẽte ſua canones huius artis: ⁊ facit cũ rememo rari eiꝰ qd̃ forſitan obliuiſcereſ in diſpõe ſenij. ⁊ diſcipuli quidẽ qm̃ facit qd̃ ẽ in h̃ libro artis medicine inuentũ ei potẽtiã ꝓ pinquã ex apparitiõe ad actũ. Cũ ḡ icipit opari aliqd operatio nũ ſuaꝝ: ⁊ aſpicit in aliquo ꝑticulariũ ſuoꝝ qd̃ erat i eo occultũ ponit ad effectũ: ergo cõpletur ei ꝑ vſum artis medicine.

Finit prologus. Incipit tractatus. I

2 Hec ẽ diffinitio ſmalis medicie. qd̃ ẽ: q2 deter minat intẽtionẽ artis medicine ꝑ res eẽntia les. Genꝰ qdẽ eius ẽ iſte ſermo eiꝰ: Scia reruz ꝑtinẽtiũ cõtinuataꝝ. † Nã ſcia haꝝ rerũ ẽ ge nꝰ oĩuz artiuz factaꝝ a p̃ncipijs ſũptis ex ſcia nãli: ſicut agricultura ⁊ curatõ beſtiaꝝ: ⁊ paſto ralis ſcia aĩaliũ: ⁊ medicia. Et dĩa eius ẽ ſermo eiꝰ cuz ſanitate ⁊ egritudine: ⁊ cũ diſpõne i q̃ nõ euadit hoi ſanitas neq; egritu do. hec. n. dĩa diſcernit eẽntialiter artẽ medicine ab oĩbꝰ artibꝰ factis a p̃ncipijs ſũptis ex ſcia nãli. Et dictiões qdẽ huiꝰ diffi nitiõis ſit diminute. diminutionẽ vero earũ occultauit gal. in iteratiõe ſua qua iterauit lr̃az. b. dicunt ꝙ lr̃a. b. apud arabes ſignificat cũ pꝰ ⁊ ꝯiũctionẽ. ⁊ i h̃ ꝙ ſemel rememoratus ẽ hoĩs ⁊ cũ manifeſte fuerit oẽs dictiões aſſũpte i ea ẽ ſ3 h̃: medicia ẽ ſcia rerũ ꝓportiõataꝝ ꝯtinuataꝝ cũ ſanitate hoĩs: ⁊ reꝝ ꝓpor

† Quibuſ cũ alijs ſci entijs me dicina con ueniat ⁊ q bus ab ali js dĩat.

tionataꝝ ꝯtinuataꝝ cũ egritudie hoĩs: ⁊ reꝝ ꝓportiõa taꝝ ꝯtinuataꝝ cũ diſpõe i q̃ nõ euadit hoi ſanitas neq; egritudo: qd̃ ſi generi medicie ꝓpiq̊ eiꝰ eẽ nomẽ: ⁊ dĩe eiꝰ nomẽ aggregaſſet gal. duo noĩa ⁊ ꝯiũxiſſet ea cogni tiõe diffinitiõis. veꝝ ꝓpea ꝙ nõ fuit generi eiꝰ illd̃ ne q; dĩe ipſius vtif his noĩbꝰ vt itelligaf ex eis intẽtio

men ſcie in hoc loco ſecũdũ intentionẽ cõem nõ ſecũduz intentionem propriam.

Sanũ ãt ⁊ egrum ⁊ neutrum tripliciter vnũquodq; dicif: hoc qdem vt corpus: hoc ãt vt cã: hoc vero vt ſignũ: et enĩ ſuſceptibile ſanitatis eſt corpus: ⁊ efficiens aut con ſeruans eã cã ẽ: ⁊ declarans cã ſignũ. oĩa ãt hec vocant helenes ſana: Secũdum ve ro eũdẽ mõm ⁊ egra ⁊ ſuſce ptiua egritudinuz corpora: ⁊ efficiẽtes ⁊ ꝯſeruãtes egri tudines cãs: ⁊ ſigna declarã tia ⁊ neutra ſecunduz eãdez rõez: ⁊ corpa ⁊ ſigna ⁊ cãs.

Et illud qdez quod continuaf cum vno quoq; hoꝝ trium: ⁊ ꝓportionaf ei. ſ. i ſanitate ⁊ egritudine ⁊ diſpõne q̃ nõ ẽ aliqua caꝝ ẽ vna triuz reꝝ: aut corpus: aut cã: aut ſignũ naz oẽs nr̃e lingue ꝯparant corpus ſuſcipiẽs ſanitatem ⁊ cãm faciẽtez ⁊ ꝯſeruantez eã: ⁊ ſignũ declarãs ipſã ad ſanitatẽ: ⁊ ſecũduz hãc rõez cõparant corpus ſuſcipiẽs

generis ꝓping eiꝰ: ⁊ dĩe q̃ di ſcernit eã eẽntia lif ab alijs arti bꝰ ordinatꝫ ſb̃ ge nere eiꝰ. † Pu taf aũt ꝙ in hac diffinitõe ẽ aſſũ ptũ qd̃ ẽ ꝯ2iũ ſ mõi Ariſ. i ꝑdi camẽtis: ꝙ ſãi taſ ⁊ egritudo ſit duo ꝯ2ia inter q̃ nõ ẽ mediũ. aut vͦo d diſpõe q̃ n̄ ẽ ſanitas neq; e gritudo: putaf ꝙ ipa ẽ media i ter eas. Quidã ãt affirmãt iuẽ tionẽ hꝰ diſpõiſ ꝑ altationez tm̃ corpis ex ſanita te ad egritudi nẽ: ⁊ ex egritudi ne ad ſanitatez. h. n. altatio trã ſit ꝑ mediũ qd̃ ẽ diſpõ ttia. qd̃ ſi iſti itelligerent ab Ariſ. i ꝑdica mentꝫ: ⁊ a ga. ſ3 ꝙ dicũt remouẽ tur eoꝝ ãbigui tas. qd̃ ẽ: q2 ari ſto. vlt ꝙ ipoſſi bile ẽ a corpe ſa nitatẽ ⁊ egritu dinẽ ſil' remoue ri ⁊ fieri i eo di ſpõez tertiã i q̃

† Quõ ſa nitaſ ⁊ egri tudo ſint ꝯ ria inter q̃ cadit me diũ ſ3 gal.

nõ ſit portio ſanitatis neq; portio egritudinis: ⁊ h̃ ẽ ve rũ. Et ga. vlt ꝑ diſpõnẽ q̃ nõ ſanitas neq; egritudo di ſpõnez corpis i q̃ inueniũf aut ſanitas egritudo ſil': aut vna eaꝝ i hora vna: ⁊ alta i hora alia: aut portio cuiuſ q; eaꝝ: aut ſ3 ſemitã ꝑmixtiõis: aut vicitatꝫ: ⁊ pp illud nõ firmauit iudiciũ ſup ĩuẽtionẽ hꝰ diſpõis tertie: ſed narrat dictõez q̃ ſignificat illud qd̃ dixit. ⁊ ẽ ſmo eiꝰ: nõ euadit hoi: ⁊ ego expõnã illud in eo qd̃ futurũ ẽ de ſer mõe eiꝰ. ⁊ h̃ ẽt poſſibile ẽ: ⁊ nõ ẽ ei oppoſitio cũ ſmone ariſt. nedũ ꝙ neceſſariũ faciat ꝯ2dictionẽ. qd̃ ẽ: q2 intelle ctũ ẽ ex ſmone ariſt. ꝙ corpa alteraf ex ſanitate ad egri dinẽ: ⁊ ex egritudine ad ſanitatẽ. ⁊ ꝙ in hac altatione poſſibile ẽ iuenire hec duo ꝯ2ia aut in ꝑtibꝰ corpis lon ginqs: aut in ꝑtibus ꝓpinquis aut in horis diuerſis ⁊ vnaq̃q;. ſ. ſanitas ⁊ egritudo qñ alteraf ab eo corpus neceſſe ẽ vt minuaf ⁊ addaf eiꝰ diminutio vſqueq̊ eua neſcat: ⁊ neceſſe ẽ vt addaf altera: ⁊ magnificef eius ad ditio vſqueq̊ ꝯpleaf eius eſſe: ⁊ hec additio ⁊ diminu tio inueniunf ſimul: hec ḡ diſpõ tertia quã dixit gal. cõ uenit ẽt ſniẽ ariſto. Et ariſto. qdã non ꝓhibuit: niſi vt dicaf: q2 inuenif diſpõ tertia diuerſa ſanitati ⁊ egritu dini. ſ. vt ſint diſpõnes tres: ordo cuiuſq; quaꝝ ſub ge nere ſuo ſit eq̃lis ordini alterius. Nã ſicut ariſt. hãc in tentionẽ dici ꝓhibet: ſilr gal. ꝓhibet iã dici. Duo ergo

viri ſit ꝯuenientes. ⁊ diuerſitas ſublata ē iter eos: ꝙ̄uiſ ſit manifeſtū ſermonē Galieni facē opiari illud. 2

Vult vt itelligat̄ ex eo itētio generis. ſub q̄ ordināt̄ oēs artes facte a pricipijs ſūptis ex ſnia nāti. hoc nāq̄ʒ gen⁹ ē cōe nō ꝓpriū iſtis artib⁹. 3

Sermo iſte itellectus eſt exponens partem diffinitionis. 4

Fecit nos ſcire in hͦ ſermōe dr̄iam inter doctrinā artis medicine: ⁊ iter opationē ꝑ illō qȯ diſcimus ex eis ⁊ ꝙ diſpō i eis eſt ſm ꝙ dicim⁹ primū cognitionis: vltimum opatōis ⁊ ꝑmā opationis. vltimū cognitōis: ⁊ ſermō ei⁹ itellectus ē: ⁊ nos exponem⁹ diuiſionē ⁊ ipſi⁹ explanationē qua diuidit ptes diffinitiōis medicine vt dirigatur mens ꝑ illud in ea quod eſt poſt illud. † Dico ergo ꝙ cāꝝ ſanitatis duo ſūt mōi. Un⁹ eoꝝ ē cāꝝ faciētiū ſanitatē ⁊ iſte eadē ſunt cāe ſanātes egritudinē: ſicut curatio: ⁊ medicie ⁊ cibi. ⁊ canonū haꝝ cāꝝ ꝯpleuit doctrinā i libro de igenio ſanitatis ⁊ modū. Alter modus ē cāꝝ rum ꝯſeruātiuʒ ſanitatē. ⁊ canonū haꝝ cārū cōpleuit doctrinā i libro de regie ſanoꝝ ⁊ docet i hoc loco artis ꝑ ue ꝙ medicus ꝑuenit ꝑ cās ſanitatis ad cās egritudinis i primis: deide ad cās diſpōis tertie vt vtat̄ cāis ſanitatis ⁊ caueat cās egritudinis ⁊ cās diſpōnis tertie: ſicut ꝑmiſit illud i libro ſectaꝝ. † Et cāe egritudinis ſunt tres: cā antecedens ſicut repletio: ⁊ cauſa ꝯiuncta ſicut putredo faciens febrem: ⁊ cā primitiua: ſicut caſus aut ꝑcuſſio aut obuiatio caloris ſolis aut frigoris aeris: ⁊ ſcd̄m hanc ſilitudinē ſunt cāe diſpōnis q̄ nō eſt ſanitas neq̄ʒ egritudo. Deinde docet ꝙ medicus ꝑuenit ēt poſt cognitionē haꝝ cārum ad cognitionē corpoꝝ ſanoꝝ: deinde egroꝝ: poſtea illorū q̄ nō ſunt ſana neq̄ʒ egra. Deinde dicit ꝙ ⁊ ſm hāc rōnē currit res ſignorū. ſ. icipit medicus a cognitione ſignoꝝ ſanoꝝ: poſtea ſignorū egrorū: deinde ſignorū diſpōnis q̄ nō ē ſanitas neq̄ʒ egritudo. Deide dicit: ſed in diſpōne opatiōis nō ē in primis niſi diſpōnis cognitio corporū ꝑ ſigna. ſ. icipit medicus qn̄ vult opationē medicine: ⁊ ſcit diſpōeʒ corporis ꝑ ſigna: tunc ſi inuenit in eis ſigna ſanitatis cōſeruat ſanitatē eius. ⁊ ſi inuenit in eis ſigna egritudinis: aut ſigna diſpōnis: q̄ nō eſt ſanitas neq̄ʒ egritudo: curat egritudinē ei⁹: aut curat illā diſpōnē. Deiñ dicit poſtea: q: ē poſt illō inuētio ſcie cāꝝ ſanitatis corpoꝝ ⁊ egritudis eoruʒ. ſ. poſtq̄ʒ cognoſcit medic⁹ diſpōnē corpis inuenit ſciaʒ cāꝝ ſanitatis: aut ꝯſeruātium ex eis: aut faciētiū ex eis: cū ꝯſeruātibus cōſeruat ſanitatē eius: ⁊ cū efficientib⁹ ſanat ei⁹ egritudinē. Et poſtq̄ʒ compleuit gal. explanationeʒ diffinitiōis medicie ad ptes ſuas: ⁊ iſtā doctrinā i qua docuit nos eē carū. ⁊ cōpleuit i diſpōe doctrine ⁊ i diſpōe opatiōis. incipit iteꝝ diuidere vnāquāq̄ʒ earū: ⁊ explanauit eā ad tria ⁊ dixit. 5

Sermo ei⁹ ex eo qȯ efficit tolerat vt velit cās efficiēs ſanitatē tm̄: ⁊ ſūt ſanātes infirmitatē ⁊ tolerat vt velit cū eis cās efficiētes egritudinē: ⁊ cās efficiētes diſpōnē q̄ n̄ ē ſāitas neq̄ʒ egritudo. Et ſmo ei⁹: aut ꝯſeruat: tolerat vt velit cās ꝯſeruātes ſanitatē tm̄: ⁊ tolerat vt velit eas ⁊ velit cū eis cās retinētes egritudinē ⁊ diſpōneʒ q̄ nō ē ſanitas neq̄ʒ egritudo. ⁊ ſermo ei⁹ aut ſignificat: vult ſigna. ⁊ ſūt tria ſigna ſanitatis: ⁊ ſigna egritudinis: ⁊ diſpōis tertie. ⁊ ſmo ei⁹: aut recipit: vult corpa. Qȯ āt remanet ex ſmone eius itellectū ē. ⁊ ſmo eius: medicina ē ſcia eorū oīum vult rememorari nos ꝙ iſte res ſūt explanatio diffinitiōis medicie. ⁊ cū ita ſit: tūc medicia ē ſcia oīum eorū: ⁊ ꝓpterea ꝙ dimiſit in ſermone ſuo iſto rememorari diſpōnis tertie: incipit ergo exponere eē eius ita ⁊ dicit. 6

Res ꝓportionate ⁊ ꝯtinuate iaʒ fuerūt tres. cā: corpus ⁊ ſignū. ⁊ qn̄ multiplicant̄ cū ſanitate ⁊ egritudine ⁊ diſpōne q̄ nō ē ſanitas neq̄ʒ egritudo: ꝓueniūt nouē. ꝓijciant̄ ḡ ex eis illud qȯ ꝓportionat̄: ⁊ ꝯtinuet̄ cū hac diſpōe ⁊ remanebūt ſex: q̄ quādo multiplicant̄ cuʒ abſoluto ſemꝑ: ⁊ cū abſoluto ſm plures diſpōnes: ⁊ cū tpe pͥſenti: ꝓueniūt decē ⁊ octo. Et ga. qdē rememorat̄ in hoc capitulo diſpōnis rerū ꝓportionataꝝ ⁊ ꝯtinuataꝝ cū diſpōne in qua non euadit

† De cāis ſanitatem facientib⁹ ⁊ conſeruātibus.

† De tribus cāis egritudinis

De inueſtigatione nūeꝝ ptiū diffinitōis medicine.

egritudines ⁊ cās efficiētes ⁊ ꝯſeruātes eas: ⁊ ſigna declarātia eas ad egritudinē: ⁊ ſimiliter ēt ꝯparant corpus ⁊ cāʒ ⁊ ſignū ſignificās diſpōnē q̄ nō ē ſanitas neq̄ʒ egritudo ad illam diſpōnem.

Et ſecundū primaʒ qdē rōneʒ ſcia cāruʒ ſanaꝝ medicinalis ē poſt illā āt ⁊ aliaꝝ: ſecundo vero ⁊ egrarū: ⁊ tertio neutraꝝ: ⁊ poſt hoc corpoꝝ: primū qdē ſanoꝝ: deiñ egroꝝ: deiñ ⁊ neutrorū ⁊ de ſignis vero ſecūdū eādē rōnē in actiōibus vero prius qdem corporuʒ cognitio ex ſignis manifeſta ē: poſt hoc vero ⁊ earum cārum inuentio.

Et prima qdē intentio medici non ē niſi ad ſciēdū cās ſanitatis: deide ꝑ illud peruenit ad reliquas cās. ſ. egritudines in primis: deiñ ad cās diſpōnis q̄ nō ē ſanitas neq̄ʒ egritudo: deide poſt hoc ad corpora: ⁊ nō ē eius itētio iterū in eis in primis niſi ad ſciendū corpa ſana: deiñ poſt ad ſciēdū egra: deiñ poſt ad ſciendum ea q̄ nō ſunt neq̄ʒ egra: neq̄ʒ ſana. ⁊ ſecundum hāc itētionē ⁊ rōcinationē currit res ſignorū. In opatiōibus vero nō ē in primis niſi cognitio diſpōnis corpoꝝ ꝑ ſigna: deinde poſt illud inuentio cāruʒ ſanitatis corpoꝝ ⁊ egritudinis coꝝ.

Sed qm̄ efficiēs ⁊ declarās ⁊ ſuſceptiuuʒ dupliciter vnūquodq̄ʒ dr̄: hoc qdē ſimpliciter: hoc vero vt nūc: ſciendū ē vtrorūq̄ʒ ſciam eē medicinaleʒ. Et ipm vero ſimpliciter dupliciter dicit̄: hoc qdē vt ſemper hoc vero vt multū: ⁊ ē vtroruʒ hoꝝ ēt ſcia medicinalis.

Et vnumquodq̄ʒ qd̄ efficit: aut cōſeruat: aut ſignificat: aut recipit: dicit̄ ſecunduʒ vnum duoruʒ mōꝝ. aut abſolute. aut in tpe pn̄ti: ⁊ medicina vtrorūq̄ʒ ē ſcia. Similiter ⁊ abſolute dr̄ ſecunduʒ duos modos: aut ſemꝑ: aut in pluribus diſpōnibus: ⁊ earum ēt reꝝ medicina ē ſcia.

Neutruʒ vero ⁊ cā: ⁊ ſignum: ⁊ corpus: ⁊ quod ſimpliciter dr̄ ⁊ qd̄ vt nunc tripl'r vnūq̄dq̄ʒ dr̄. hoc qdem eo ꝙ neutro ꝯtrarioruʒ pticipet: hoc qdē eo ꝙ vtriſq̄ʒ ꝯtrarioruʒ: hoc āt eo ꝙ aliqn̄ quidē hoc aliquādo illo. Moruʒ vero ipſoruʒ ſecundum duos mōs dr̄: aliqn̄ qdeʒ participādo vtrorumq̄ʒ ꝯtrarioruʒ equaliter aliqn̄ vero āpli⁹ altero.

Quod āt nō ꝓponatur ad ſanitateʒ neq̄ʒ ad egritudineʒ: cum ſit: aut cā: aut ſignuʒ: aut corpus: ſiue dicat̄ abſolute: ſiue ī tpe pn̄ti: vnumquodq̄ʒ ſecunduʒ tres dr̄ mōs. Unuſ eoruʒ ē: ne ſit ꝓportionatuʒ ad aliquod duoꝝ ꝯtrarioꝝ ⁊ ſecundus: vt ſit ꝓportionatuʒ vtriſq̄ʒ ſimul. ⁊ tertiuſ: vt

hoī sanitas neqꝫ egritudo: ⁊ dicit q̄ hec dispō ē trina. s. neutra litas in trib⁹ significatis: ⁊ significatū diuidit̄ in duas ptes ⁊ scdm̄ eorū ē duo: ergo fit hec dispō quatuor: que qn̄ multiplicant̄ cū nūero rerū pportionatarꝫ ꝯtinuatarum cū ea, pueniunt aut nouē si nō diuidit̄ sm̄: aut. xij. si diuidit̄ sꝫ. sꝫ quādo multiplicat̄ illud cū absoluto sp: ⁊ cuꝫ absoluto sꝫ plures dispōnes ⁊ cuꝫ tpe p̄sēti: pueniunt aut viginti septem si non diuiditur sꝫ aut triginta sex: si diuiditur scdm̄. Et tu potes notare istas diuisiones in tabula: ⁊ excitabitur p illud mens tua: ⁊ verificabitur numer⁹ ptium ad q̄s diuiditur diffinitio medicine. 7

Iterauit gal. rememorationeꝫ diffinitionis p dictionē suā diuersam a dictiōe in eo quod p̄terijt: vt faceret scire aspiciētē: q: non oꝫ vt attēdat ad dictionē quādo remanēt intētiōes intellecte ꝯprehēse. deinde dixit dubitationem ⁊ fecit scire q intētio scientie q̄ accepta ē genus medicine distinctum cuꝫ dr̄ia medicine eēntiali ē scientia cuiuscunqꝫ sciētiā ingris ex ptibus medicine. quod ē: q: indiuidua cuiuscunqꝫ cor. xxviij. ⁊. xxxvj. sꝫ infinita. ⁊ hoc qdem appet per illud quod ostēdim⁹ in tractatu primo libri nr̄i de iuuamēto: in doctrina artis medicine: q̄ iactantia modernor dicētiū virtutes myrabolanorū: ⁊ aliar medicinar: ⁊ infirmitatuꝫ indiuidualium noua ꝑ ē vana. ⁊ indiuidua accepta in medicine sꝫ infinita. sꝫ non ꝯphēduntur neqꝫ ꝯtinētur neqꝫ pueniuntur ad ea sicut dixit ga. Et non sufficit in eis nisi vt sint apud nos canones ⁊ regule qb⁹ ꝓhibem⁹ totuꝫ quod occurrit ex eis nobis tn̄ ḡ quod dixit de medicinis simplicib⁹ in libro suo: in istis medicinis non ē nisi exēpla exponētia doctrinaꝫ eius in qnqꝫ tractatib⁹ p̄mis eius. Quod at̄ dixim⁹ in illo libro ꝯueniens scientie gal. ⁊ postq̄ docuit nos intētionem medicine explanauit diffinitionē eius ad ptes suas: ⁊ insinuauit ad narrāduꝫ eas sm̄ vnāquāqꝫ: ⁊ fecit nos scire q̄ medicina est scientia cuiusqꝫ ear quar ingris scientiā. s. q̄ medicina est canones ⁊ regule quib⁹ scitur ⁊ intelligitur quecunqꝫ res q̄ritur ex ptib⁹ eius. Incepit ite ex in hoc vt faceret intelligere

pportioneſ qñqꝫ ad vnum eor ⁊ qñqꝫ ad alteruꝫ: ⁊ secundus hor triuꝫ dr̄ secundū duo ꝯtraria: aut vt pportiōes ad vnūqdqꝫ duor cōtrarior eq̄liter: aut vt pportiōes ad vnuꝫ plus q̄ ad alterum.

Est at̄ de toto tertio dubitatio q̄dā scdꝫ locutōnez: quā ⁊ ipaꝫ oꝫ deteriare In co. n. q̄ dicit medicinaꝫ eē sciaꝫ sanor egror ⁊ neutror: significat̄ qdeꝫ ⁊ oīuꝫ ptiū: significat̄ at̄ ⁊ q̄ruudā significat̄ etiā ⁊ q̄liuꝫ. Sed oīuꝫ qdem incōphensibile ē ⁊ īpossibile: q̄rūdā vero imp fectuꝫ: ⁊ nō artificiale. Qualiuꝫ vero ⁊ artificiale simul ⁊ sufficiens ad oēs ptes artis quas ꝯtieri dicimus in medicine diffinitione.

Et i enunciatiōe totius h⁹ diffinitiōis ē locus dubitationis quā deteriare oꝫ. Qd ē: q: nos dicimus q̄ medicīa ē scia rer ꝯtinuatarū cū sāītate ⁊ egritudine et dispōne: q̄ nō ē sanitas neqꝫ egritudo: sꝫ vt itelligatur ex hoc sermōe: q: ē scia oīuꝫ rerū: ⁊ sꝫ vt itelligat̄: q: ē scia q̄rūdā ear sine qbusdā. Et sꝫ vt itelligat̄: q: ē scia cuiuscūqꝫ rei ex eis quod iquirit̄: verū eē oīuꝫ ear nō ꝯphendit̄ neqꝫ ꝯtinet̄: neqꝫ peruenitur ad illud. eē vero q̄rūdā earū ē diminutū: ⁊ nō assimulatur vie artificiali. Eē at̄ cuiuscūqꝫ ex eis qd ingrit̄ scia. assimilat̄ vie artis medicie ⁊ sufficit i omnibus rebus medicine particularibus ⁊ hec ē intentio in diffinitione medicine.

vnāquāqꝫ partium medicine ad q̄s explanauit medicine diffinitioneꝫ: ⁊ incipit ex illis cum canonibus corpor suscipientium.

Finit tractatus secundus. Incipit tertius. 1

Sermo iste manifest⁹ est: ⁊ significatio huius dictionis egra: ⁊ h⁹ dictionis infirma: ⁊ nāc in sanatiua.

Incipiamus igitur a corpibus. primuꝫ qdē q̄lia sana ⁊ egra ⁊ neutra ꝯtigat eē exn̄tia. post hec vero de signis ⁊ cāis oratio nem⁹ percurramus.

Incipiāus ḡ rememorari nūc corpor sāorū ⁊ egror: ⁊ q̄ nō sūt sana nec egra: q̄ corpa sunt deinuꝫ seq̄tur illud cuꝫ rememoratione cār ⁊ signorum.

Simpuꝫ ē at̄ simpliciter corpus eucraton qdeꝫ exns ex ḡnatione i simplicibus ⁊ primis pticulis: coeq̄le vero his q̄ ex his ꝯponūtur organicis. Sanū vero vt nunc ē corpus qd scdm̄ pn̄s tps ē sanū: ē at̄ ⁊ hoc qd secūdū tps sanuꝫ est corpus eucratō ⁊ coeq̄le: nō scdm̄ optimā eucrasiā ⁊ coeq̄litatē: sed scdm̄ ppriā ipsius sani corpis eēntiā: vel scdm̄ ppriā ipsius sani corpis q̄litatē: sp tale est maxie eucraton: ⁊ maxie coeq̄le: vt multū vero ab optima ꝯpositiōe derelictū est: non multum tamen.

Ideo ergo q̄ corpus sanuꝫ absolute ē illā qd noiat̄ eucraton. ⁊ illā quod noiatur absolute eucraton ē illud cuius fabricatio ex principio creatiōis i vētre mr̄is sue ē scdm̄ tpamētuꝫ ꝯplexionis mēbror suor simpliciuꝫ p̄mor ⁊ eq̄litateꝫ ꝯpōis istror ꝯpositor ex illis. Et sanuꝫ corpus vt nunc est illā qd est ita i hora pn̄ti: ⁊ hoc etiā i hora i q̄ est sanuꝫ: ē tpate ꝯplexiōis ⁊ eq̄lis ꝯpōis: vertū ipsius tpantia ⁊ ipius eq̄litas: nō sunt scdm̄ melio

Diffiq̄ ga. explanauit diffinitionē medicine ad suas partes: ⁊ docuit discipulum q̄lr sciatur id cuius q̄ritur scientia ex eis: incipit hinc expontre vnāquāqꝫ ptium diffinitionis medicine: ⁊ ex eis sꝫ corpora suscipientia. h. n. q̄ ipse determinauit ea sunt diuersa. sana qdem pauloante docuit: q: sunt tria. ⁊ ppt̄ illud incepit in hoc s̄mone exponere vnumquodqꝫ cor: ⁊ nōinauit sanuꝫ sp simpliciter eucraticuꝫ vt significaret p hāc dictioneꝫ eucraticuꝫ: assiduitatem sanitatis ⁊ exuberantiam eius. ⁊ significat per hanc dictioneꝫ ꝯplexio coniunctionem q̄tuor q̄litatuꝫ q̄ sunt ca. fri. sic. ⁊ hu. adinuicem. Et significat p hanc dictionem sanum simplr. h. n. dictio est in vsu in scientiis ⁊ artib⁹ sm̄ q̄ ipsa est nomē communc. Medici ḡ voluerunt per eaꝫ q̄ est simpliciter ⁊ est possibile vt ꝯponatur cum alio. ⁊ Et mēbruꝫ similiuꝫ partuꝫ est omne membruꝫ cuius partes similes sꝫ in

⁊ Que sunt mēbra similium partium ⁊ quot sunt numero.

sbā sua cum toto: ⁊ nomen earuꝫ est sicut nomen eius verbigratia: h frustum ossis est simile sue sbe: cum sba ossis ⁊ nomen ei⁹ os sicut nomen ei⁹ totius: ⁊ hoc frustum carnis simile est sbe sue: cuꝫ sba carnis: ⁊ nomen ei⁹ est caro: sicut nomen sba carnis totius: ⁊ hoc frustrū vene est simile sbe sue: cum sba totius vene: ⁊ nomen

ſ. Que ſint mēbra inſtralia ⁊ q̄ ſint.

rius vene ē ſicut noīāticī⁹. Et mēbra q dē ptiū ſiliū ſt multa: ſicut os neruus vene: arterie: caro: pinguedo cartillago: cutis. ¶ Et iſtrale ē dictio qd ſignificat apud medicos mēbrū ɔpoſituʒ ex mēbris ptiū ſimiliū. ⁊ ītētio. i. diffinitio eius ē q̄ ē inſtrm aie exiſtēti in corpe q̄ efficit qualdā ſuas opatiōes. Et mēbra quidē inſtralia ſt multa: ſic cor epar cerebꝛ: teſticulus: ſtomachus: ſplē: pulmo: renes: veſica: oculi: aures: naſus: os: manus: pedes: collū: pect⁹: dorſuʒ ⁊ ɔplexio cuiuſqʒ mēbroꝝ ɔpoſitoꝝ ē ɔpoſita ex ɔplexiōe mēbroꝝ ptiū ſiliuʒ ex qbus cōponunt. Cōplexiones āt mēbrorū ſiliū ptiū nō ē res vna ⁊ eadē. ⁊ cōplexio oſſis ē alia a ɔplexiōe oſſis ē alia a ɔplexiōe nerui. ⁊ ɔplexio vene ē alia a ɔplexione arterie. ⁊ ſꝫ h̄ exēplū vnicuiqʒ mēbro ɔſimiliū ptiū ɔplexio ē ꝓpꝛia. Et qm̄ vnūqdqʒ ē communicās ɔplexionē ſuā ꝓpꝛiā puenit ex ɔplexionib⁹ eaꝝ oīum ɔplexio tēpata. Nā declinatio ɔplexiōis oſſis ⁊ nerui ad frig⁹ tpat declinationē ɔplōnis arterie: ⁊ carnis ad colorē. ¶ Et cutis qdē īter hec mēbra ſiliuʒ ptiuʒ tpate ɔplōnis ē pcipue cutis īterioris ptis palme qm̄ ē ɔplexionē ſuā ꝓpꝛiā ɔñs. at v̄o ɔplexio ſit diuerſa pp̄ter diuerſitatē etatis regiōis ⁊ opationis ⁊ alioꝝ. Manifeſtū ḡ ē q ɔplexiōi vniuſcuiuſqʒ mēbrorū ptiū ſiliuʒ ē latitudo: ⁊ ſanitas ē in ɔplōne vt ꝓportionent ɔplōnes mēbroꝝ ptiū ſiliuʒ. ſ. vt ſit ſm ſemitā exēpli ꝓportio ɔplexiōis eſſis i etate pueritie ad ɔplexionē carnis ſic ɔplō ei⁹ ad eā i etate iuuētutis aut adoleſcētie aut ſenij: ⁊ ſm hoc exēplū i reliqs. ḡ corpoꝝ ſanorū ſp ɔplōnes mēbroꝝ ſiliuʒ ptiū ſt ſm ꝓportionem vnā: ⁊ hec ꝓportiōalitas qdē ē tpantia. ḡ vnicuiqʒ mēbroꝝ inſtraliuʒ ɔpoſitoꝝ ex mēbris ſiliuʒ ptiū ē ɔplexio ꝓpꝛia i q̄tuor rebus q̄ꝝ vna ē numerus: ſa quantitas. tertia forma: q̄rta ſitus. ⁊ eq̄litas ɔpoſitiōis cuiuſqʒ eoꝝ ē vt ſaluet ſua ꝓpꝛia ɔpoſitio i vnoquoqʒ eorū q̄tuor. Manifeſtū ē igr̄ q quātitates eoꝝ ſt diuerſe. nā ipſe nō ceſſant augmētari donec aſſequāt vltimū terminū ſue adoleſcētie: deīn ſtat augmētū eoꝝ. eq̄litas ḡ ɔpoſitiōis ē ſp vt remaneāt ſm ꝓportionē vnaʒ i ſuis quātitatib⁹. † Quādo ḡ aggregat i corpe vno vt ſit tpate ɔplōnis ⁊ eq̄lis cōpoſitiōis: tūc gal. vocat illud meliorē formā corpis. ⁊ iā oſtēſum ē q meliori formaꝝ ē latitudo nō tamē latitudo ſupioris ⁊ iferioris: q̄ iaʒ hēt ītēſionē ⁊ rmiſſionē: ſꝫ latitudo ad diuerſa equiuoca .ſ. ad corp⁹ ſanū cāʒ ſanā ⁊ ſignū ſanū. nā vnūqdqʒ iſtoꝝ dr̄ ſanū ſp tale ſiue in meliori formaꝝ ⁊ hoc tetigit in multiplicatōne diſpōnuʒ q̄ enumerat ad tertiū gradū. Uel dr̄ latitudo lata cōpoſita ex duob⁹. ſ. tpantia ɔplōnis ⁊ equalitas ɔpoſitionis ⁊ quādo minuit ɔplexio aut ɔpoſitio tpantia aut eq̄litate diminutiōe q̄ nō videt ipediri opatiōe māifeſte: tūc iā corpus minuit a meliori formaꝝ ⁊ q ē ita ſanitas eius ē ēt firma. Uerūtamē firmitudo ei⁹ ē īfra firmitatē ſāitatꝭ qd ē i meliori foꝛaꝝ. ſ. ſanatiuuʒ. ⁊ pp̄ illd ē h̄ corp⁹ ſanū ſꝫ plēs diſpōes. ſ. i plib⁹ etatib⁹ ⁊ rgiōib⁹ ⁊ opatōib⁹ ⁊ ſitib⁹. ipē āt itelligit p diſpōes res has ⁊ eaꝝ opatōes. E qm̄ diminuit ɔplō ⁊ ɔpō diminutōe plīma donec fiat corp⁹ ſuſceptiuū egritudis. tc̄ nō noiat ſanū niſi i hora pn̄ti. Nā i hac hora ſt ɔplīo i eo ⁊ ɔpō ſꝫ aliqʒ diſtēpātiā ꝓpā ſ. īfra eq̄litatē ſuā i plibus diſpōib⁹. Et māifeſtū ē q ſāitati cuiuſlʒ corpis ē latitudo q̄ ē pt latitudinē ei⁹ i corpe alio. nā ſāitas ceci hac diſpoſitione alia eſt a ſanitate claudi. 3

De egro ſimpliciter

Quia poſt q̄ ꝓpuēit cū corpa ſāo abſolute ad corp⁹ ſanū i hōa pn̄ti appet q h̄ ē male ɔplōnis aut ɔpōis aut vtriuſqʒ ſil: ⁊ q̄ nō puenit ad ipꝫ eq̄litas niſi q̄dā i hōa ꝓpa i q̄ ē ſanū declat ide q h̄ ē ex corpib⁹ qd ē egrotatiuū: tc̄ māifeſtū ē q ꝓpalauit ipꝫ i h̄ ſmōe eē natū aut ſꝫ ɔplōnē malā mēbroꝝ ptiū ſiliuʒ aut ſm eq̄litatē mēbroꝝ officialiū: aut ābas res ſil. Et egrotatiuuʒ qdē nō ē egꝝ: ſꝫ ē illd ad qd appropāt ⁊ ꝓperāt egritudies ex cāis īfirmātib⁹. Quis debiles ſint aut pue: ⁊ nō fuit i eo qd p̄tijt diffiniti ei h̄ corp⁹: ⁊ pp̄ illd n̄ nūerauit ipꝫ i ptib⁹ diffinitōis. p⁹ q̄ āt declātū ē ei dixit illd i veſtigio loci i q̄ declatum eſt ei. 4

† De egro vt nunc ⁊ egro ſup ⁊ d egro vt multum

Narrauit gal. i ptibus diffinitōis corp⁹ īfirmuʒ ⁊ multiplicauit ipꝫ p abſolutū ſp: ⁊ p abſolutū ſꝫ plres diſpōes. ⁊ p tp̄s pn̄s. ⁊ ſic icepit i corpib⁹ ſanis a meliori eoꝝ oīuʒ: ſilr icipit a corpib⁹ infirmis a meliori eoꝝ oīuʒ. † Naʒ corp⁹ infirmū in hora p̄ſenti tm̄: ē in alia hora ſanū: in alia infirmū: aut ē in diſpōne q̄ nō ē ſanitas nec egritudo: ⁊ corp⁹ infirmū ſp ē in tota vita ſua īfirmū: ⁊ nō ē ei hora in q̄ dicat q ē ſanū. Et egꝝ corp⁹ in plib⁹ diſpōibus ē corp⁹ qd ē infirmū in plīmo vite ſue: ⁊ malitia ei⁹ minor ē malitia egritudiſu ſp. Et ſmo eius. Et nō ɔſeqt adhuc diſpōnē mediā. ſ. corpa q̄ neqʒ ſt ſana neqʒ egra ſp: ſt media ⁊ meliora eo. Jā ḡ dclātū ē q meli⁹ corpuʒ infirmoꝝ ē illd qd īfirmū i hora pn̄ti: ⁊ ſanū i alia: deinde qd ē infirmuʒ in plībus diſpōnibus. Deīn quod ē infirmuʒ ſp h̄. n. corpus ē i formis deterioribus: ſicut corp⁹ ſanatiuum eſt in formis meliorib⁹: ⁊ a ſmōe eius. lōginquū ab eq̄litate: eſt ītellectuʒ q̄ vult malitiam ɔplexionis aut cōpoſitionis. malitia quidem complexionis eſt in mēbris ptium ſimiliuʒ. ſꝫ malitia ɔpōnis ē i mēbris inſtralibus: ⁊ ē mutatio aut ī nūero ei⁹ ex quo ɔponitur membꝛuʒ inſtrale: aut i quātitate eius: aut in forma: aut in ſitu. 5

rē diſpōnē eq̄litatis: ſed ē ei tpātia ꝓpꝛia: ſꝫ ſp ita ē i vltio tpātie ɔplexiōis ⁊ ɔpōnis. Corpus āt ſanatiuuʒ eucraticū q̄d ex eo ē i pluribus diſpōnibus ita ē illud qd minuit a meliore diſpōnuʒ: diminutione non multa.

Egrū vero corpus ſiʒ pliciter ē qd ex gn̄atiōe aut diſtēpatuʒ i his q̄ ſimiles hn̄t ptes: aut n̄ coequale in organis: aut in vtriſqʒ ſimul.

Corpus egrotatiuuʒ ē id qd natū ē aut ſecūduʒ ɔplexiōeʒ malā mēbroꝝ ſimiliū ptiū: aut ſcd̄m ieq̄litatē mēbroꝝ iſtraliuʒ: aut ſcdʒ duas res ſimul.

Egrū vero vt nūc eſt corpus egrotās i tpe i quo dr̄ tale exn̄s. Maīfeſtuʒ ē āt q ⁊ hoc q ſecūdū tp̄s dr̄ eſſe egrū aut diſtēpatū ē i ſimiles hn̄tibus ptes: aut ieq̄le in organicis: aut i vtriſqʒ. Et ſp qdē egrū ē quodcūqʒ ex gn̄atione aut diſtēpatū ſatis exn̄s i ſimplicibus ptculis: aut i oībus: aut i qbuſdā: aut maxie dominātibus: aut ēt ieq̄le in organis. Similiter vero ⁊ his aut oībus: aut qbuſdaʒ: aut maxie dn̄antibus: aut ēt ineq̄le organicis. Et multū vero egrū eſt corpus ad hmōi malitia derelictum: nōdum vero in medio. i. neutralitate conſtitutum.

Et corpus egrum vt nūc ē illud quod ē infirmū in hora i q̄ dr̄ q ē ita: ⁊ hoc ēt i hora i qua dr̄ q̄ ē īfirmū ē male ɔplexionis i mēbris ſimiliū ptium aut ab eq̄litate egreſſuʒ i mēbris inſtralibus: aut aggregās ābas res ſimul. Et corpus egrū ſp ē illud qd eſt natū ſcdʒ ɔplexioneʒ lōgiquā ab eq̄litate i mēbris ſimplicibus primis oībus aut vnitiōe eoꝝ: aut ipoꝝ ſublimioribus: aut ſcdʒ ɔplexionē lōginquā ab eq̄litate i mēbris iſtralibus oīb⁹: aut vnitiōe ipoꝝ: aut eorum ſublimioribus. Corpus vero egruʒ in pluribus diſpōibus eſt illd iam diminuitur: ⁊ nō conſequit diſpōnem mediam.

Que he diſpoſitiões ſunt ɔtinue .ſ. ſanitas ⁊ infirmitas: ⁊ vltimũ ſanitatis ẽ melior formarũ. ⁊ vltimum egritudinis ẽ deterior formaꝝ. Et diuiſit diſpõnẽ q̃ nõ ẽ ſanitas neqꝫ egritudo tribus diuiſionibus: quaꝝ vna ẽ vt nõ ſit in eo neqꝫ vna ex ſanitate ⁊ egritudine ſecundũ vltimitatẽ eaꝝ ⁊ dixit i hoc: q: ẽ medium ꝭ veritatẽ ⁊ pſcrutationẽ iter meliorem formaꝝ ⁊ deteriorẽ earũ. ſed longitudo ei⁹ ab vnaquaqꝫ eaꝝ ẽ longitudo vna. ſignificat ergo p id: ꝙ ſanitas ẽ in eo cõmixta cũ egritudine: ſicut o'eũ cũ aqua: ⁊ vtrũqꝫ ab alio diſcernitur: ⁊ ſcda ẽ vt aggregẽtur ſanitas ⁊ egritudo ſimul in eo: ⁊ eſt ſicut ſi ſint q̃dã mẽbra ſana: ⁊ q̃dã eoꝝ ifirma. Et tertia ẽ vt ſit qñꝫ ſanum: qñqꝫ egrũ. Declarauit igiť p id ꝙ nõ diuerſificant ſnĩe Ariſt. in hoc ꝙ nõ eſt iter ſanitatẽ ⁊ egritudinẽ alia diſpõ eq'is in genere. Et iſti tres modi qñ multiplicantur cũ abſoluto ſp: ⁊ cũ abſoluto in pluribus diſpõnibus: ⁊ eo tpe pſenti cõueniũt nouẽ diſpões: ⁊ ipſe explanat illud in hoc ſmone. 6

De diuiſiõne neutrorum.

Iste ſermo apparẽs ẽ: verũtñ nõ ſit diuerſus i diſpõne q̃ nõ ẽ ſanitas neqꝫ egritudo ſnĩe ariſ. ⁊ hmõi ſmonis plurimũ ẽ itellectuꝫ: verũtñ in eo ẽ dictio poſt dictionem expoſitiõe indigens: ⁊ ex eo ẽ ſmo ei⁹ nũc. nã hec dictio ſignificat apud medicos horã preſentẽ: ⁊ ſignificat apud philoſophos pũctũ diuidentẽ inter tpꝰ pteritũ ⁊ futuꝝ. ⁊ hora preſens apud medicos dr̃ ꝭm duos mõs. vnꝰ eoꝝ ẽ quãtitas ei⁹ pua ⁊ hypo. nomiauit hanc horã ſtrictã ⁊ alter modus ẽ quãtitas ei⁹ ampla: ſicut iſte dies. aut ſicut iſte ionũ: aut ſicut iſta ſeptimana: vel ſicut iſte mẽſis: vel ſicut iſte annus. Et ex illo ẽ ſer-

Nũc alid ſignificat apud medicos ⁊ aliud apud philoſophos.

Quoniã aũt ⁊ neutrũ corpus tripliciter dicebatur. hoc quidẽ in eo ꝙ neutrã ~~extra~~ extremitarũ diſpõnum pticipet hoc vero vtraqꝫ: hoc autem eo quod aliquãdo qdẽ hac aliqñ vero hac. ſecundũ primum qdem ſignificatũ neutrum erit corpus. mediũ vere exiſtens ſaniſſimi corporis ⁊ egerrimi.

Primus iam ꝙ corpus quod ẽ ſanũ neqꝫ egrum dr̃ ſecũdũ tres modos. quoꝝ vnus ẽ vt nõ ſit in eo neqꝫ vna duarum diſpõnum ɔtraria ſecũdũ vltimitatẽ ipſarum: ⁊ ſecũdus ẽ vt in eo aggregẽtur due diſpões. ⁊ tertius eſt vt ſit in eo vna duaꝝ aliqñ: ⁊ altera aliquãdo. Corpus ãt quod nõ ẽ ſanum neqꝫ egrum ſecũdũ intentionẽ primã ẽ mediũ ſecũdum veritatẽ ⁊ pſcrutationẽ iter illud quod ẽ in vltimo ſanitatis: ⁊ inter illud quod ẽ in vltio egritudinis.

Et hmõi quidẽ hoc ſimpliciter tale eſt: quoniã ex generatõne tale ɔſtitutũ ẽ. Hoc vero vt nũc quodcũqꝫ i preſenti tpe mediũ vere exiſtit ⁊ ſaniſſimi corpis ⁊ egerrimi.

Eius vero quod ſimpliciter ẽ: hoc qdem ſemp tale: quoniã i oĩbus etatibus ſemp maxime pmanet tale. Hoc vero vt multũ: quoniã mutatiões quaſdã eſt accipiens.

Secũdũ vero ſecũdũ ſignificatũ neutrũ erit corpus cõtrarijs ſimul diſpõnibus pticipans ex generatiõe / aut ſecũdũ vnam ptẽ: aut ſecundũ duas differẽtias. Secundũ vnã qdem: ſi ſecũdũ alterã oppõſitionem cucraton fuerit effectiuaruꝫ qualitatum: aut ſecũdũ vtraſqꝫ qdẽ oppoſitiões: ſed circa formatõnẽ aut magnitudinem: aut nũerum pticulariũ: aut poſitionẽ lapſuũ: aut ecõuerſo. in his qdem correctũ aut oĩbus: aut i qbuſdã: i craſi vero delinqs. In differentibus vero ptibus ⁊ ſecundũ omnes oppoſitiões põt aliquid ɔtrarioꝝ pticipare ſimul. Et ſemp q̃dem tale eſt ſecũdũ oẽs etates manens ſic / vt multũ vero eſt. quod ⁊ pmutaẽ ſecundũ aliqd. Ita vero ⁊ quod vt nũc neutruꝫ erit corpus ſecundum ſignificatũ: aut eo quod ſecundũ vnaꝫ ptem: hec habeat ſana: hec vero egra: aut inherentium ei: aut circa ptes differentes. Secũdum vero tertiuꝫ ſignificatuꝫ neutrum erit corpus: q̃d qdẽ nõ ſanuꝫ modo egrũ i pte ſit tpis: quemadmodũ iheret aliquibus pueris qdẽ exñtibus ſanos eſſe: adoleſcentibus vero factis egros vel ecõuerſo. In vno vero tpe ita neutrũ vere quidẽ nõ contigit conſiſtere: ſecundũ vero latitudinẽ cõtigit. Scimus vero quoniã nũc dupliciter dr̃.

Et id quod dr̃: quoniã ita eſt ſermone abſoluto eſt natũ ſecundũ illã formã. ⁊ q̃d dr̃: quod ita eſt nũc: eſt illd q̃d eſt i hora preſenti. Mediũ vere in eo ꝙ eſt iter ſanus corpum eoꝝ ⁊ inter egrius corporuꝫ. Et ex eo quod dr̃ ex eo quod eſt ſermõe abſoluto: eſt quod eſt ita ſemp: ⁊ eſt illud quod remanet i oĩbus etatibus ſecundũ illã diſpõem: Et ex eo quod eſt i pluribus diſpõnibus: eſt illud cui accidunt mutatões q̃dã. Et corpus quod nõ eſt ſanuꝫ nec egꝝ ſecundũ itentionem ſecundã: eſt illud quod natuꝫ eſt ſecunduꝫ aggregationem duarum diſpõnũ ɔtrariarũ in eo: aut i membro vno aut i diuerſis. i membro qdẽ vno qñ eſt in vna duaꝝ ſpecierum ɔtrarietatis iter qualitates eff'cacioreſ tpamentuꝫ aut qñ eſt tpamentum i duabus ſpeciebus ſimul: verũtñ hꝫ nocumentum i forma ſua aut in quantitate ſua: aut in numero ſuaꝝ ptium: aut in ſitu ſuo. ⁊ quãdo eſt ſecundũ ɔuerſionẽ illius quod eſt i iſtis: tunc eſt ſanum in oĩbus iſtis: aut i qbuſdã eaꝝ. verũtñ eſt lapſuꝫ in ſua cõplexiõe. in mẽbris vero diuerſis eſt poſſibile cum illo vt aggreget corpus vnuꝫ duo cõtraria in oĩbus ſpeciebus ɔtrarietatis. ⁊ quod eſt ita ſemp: eſt quod remanet i oĩbus etatibus ſecunduꝫ illã diſpõnem. ⁊ quod ẽ ita in pluribus diſpõnibus: eſt illud cui iam accidit mutatio. ⁊ ſimiliter etiam corpus q̃d dicit ꝙ nõ eſt ſanum neqꝫ egrum vt nunc ſecundum itentionem ſecundã: aut eſt quod dã eius q̃d eſt in eo ſanum. ⁊ quoddaꝫ eius eſt egrum. aut i membro vno. aut i membris eſt diuerſis. Et corpus quod nõ eſt ſanum neqꝫ egrum ſecundum intentionẽ tertiam. eſt illud quod eſt qñqꝫ ſanum qñqꝫ egrum: ſicut accidit in qbuſdã qui ſani fuerunt i pueritia. ⁊ poſtꝙ fuerũt adoleſcentes infirmi fuerunt. aut ecõuerſo. In hora ãt vna non eſt poſſibile vt ſit corpus ſecunduꝫ hãc itentionẽ neqꝫ ſanum. neqꝫ egruꝫ: ꝙ ſi tu eſtimaue

† Quare q̃dã q̃litateſ dicanẽ actiue ⁊ q̃dam paſſiue.

mo eius: qualitates eius actiue: iſte enĩ qualitates sũt caliditas: ⁊ frigiditas. † Caliditas quidã nominatur actiua: quoniã ſeparat eius partes cui ſuperuenit ⁊ ꝓpter illud diffinit eã gali. q: ipſa ſeparat res diuerſas: ⁊ diffinit eam. Ariſ. quia aggregat res homogeneas. frigiditas vero nominatur actiua: quoniaꝫ ipſa aggregat partes eius cui ſuperuenit ⁊ ꝓhibet ſeparationem eius: ⁊ ꝓpter illud inuenim⁹ ꝙ ipſa aggregat res. Qualitateſ sũt paſſiue ſunt humiditaſ. ⁊ ſiccitas humiditas vero nominatur paſſiua. quia per eam fit facilis paſſio ei⁹ cui ſuperuenit. ſed ſiccitas noĩatur paſſiua: quoniam per eam fit paſſio difficilis eius cui ſuꝑuenit ⁊ duarum ſpecierũ vna eſt ſpecies actiuaꝝ qualitatũ: ⁊ altera ẽ ſpecies paſſiuaꝝ q̃litatũ 7

IAꝫ determinauit quidem ꝙ corpora ſana ſunt tria: ⁊ infirma tria ⁊ q̃ nõ ſunt ſana neqꝫ ĩfirma nouẽ ⁊ egtatiua vnũ Sunt ergo omnia corpora ſupta in diffinitione medicie. xvi Cognitionẽ diſpoſitiõis cuiuſqꝫ ipſoꝛuꝫ compleuit: incipit. hinc in cognitione ſignoꝛũ. 8 Finit pars prima que de corporibus.

De vtilitate cognitionis ſignorũ pſentis ſanitaꝫ.

Incipit pars ſecunda de ſignis. 1

SIgna ſanitatis preſentis ſunt vt curant operationes ſcdm ꝙ eſt in eis natura abſqꝫ ꝓhibitione. ⁊ lucrũ horum ſignorum eſt vt cõſeruetur ſecundũ ꝙ ipſa eſt: ⁊ quãdo videt medicus ꝙ aliquod eoꝛuꝫ corrumpit permutatio aliqua inquirat ablationẽ eius quod mutauit ipſum donec remaneat ſanitas ſecũduꝫ diſpoſitionẽ ſuã. ⁊ ſigna ſanitatis indicatiua ſunt multa. quoꝝ omniũ foꝛtioꝛa ſunt ſigna vehementie virtutis in diſpoſitiõe egri: ⁊ cõualeſcentie eius poſt eius ſeparationem: deinde ſigna digeſtionis: poſtea ſigna criſis ſalue: ⁊ hec quidẽ ſigna indicãt aduentũ ſanitaꝫ i diſpoſitiõe egritudiniſ: ⁊ lucrum horum ſignorum medico quidem eſt quoniam confoꝛtat per ea ſeipſum ⁊ preparatur ei vt conueniat de conditione premij: ⁊ firmat quod per fidem ſpopondit de eo quod in cõditione fuit: ⁊ infirmo quidẽ quoniaꝫ indicat ei medicus illud quod videt: ⁊ indicat ſuis amicis: ⁊ facit eos ſcire ſalutem eius: ⁊ quando euadit ex egritudine ſua fit bona fama eius. ⁊ extollit eum ſuis narrationibus infirmus † Et ſigna ſanitatis rememoratiua ſunt illud quod ſeruat medicus d̓ diſpoſitione ſanitatis ante infirmitatẽ. ſ. qualiter fuit complexio coꝛpoꝛis: ⁊ foꝛma eius in raritate ⁊ ſpiſſitudine: ⁊ aliis ꝙ ſi medicus nõ fuerit ſciens infirmum ante egritudinem eius tũc ipſe indiget vt diſcat ꝑ interrogationem ⁊ eſtimationem qualiter fuit diſpoſitio eius in ſanitate donec ſciat per illud declinationem coꝛpoꝛis a ſanitate ſua: ſicut ſi interroget de appetitu eius quo appetebat cibum. aut quid ſuſcipiebat ex eo: ⁊ i q̃ hora ſuſcipiebat euꝫ: ⁊ qñ egritudini non ſunt paroxiſmi: ⁊ interpolationes in quibus cibetur infirmus: cibetur in hora conſuetudinis ſue in ſanitate dum non ꝓhibet ab illo inceptio paroxiſmi. ⁊ ſi contingat vt ſit interpellatio paroxiſmi in hoꝛa conſuetudinis ſue accipiẽdi cibum: detur in illa hoꝛa cib⁹ ſꝫ fiduciã. 2

† De vtilitate cognitiõis ſignorum ꝑteritoꝝ ſanitatis.

SIgna egritudinis preſentis ſũt ablatio operationum: ⁊ reſiſtentia egritudinis: ⁊ horuꝫ ſignoꝝ lucꝝ eſt cognitio egritudinis q̃re reſiſtatur ei cũ eo qd̓ ẽ ei ꝯ̃riũ Et ſigna idicatiua egritudinis ſũt diminutio opationũ a ſuis diſpoſitionib⁹ i ſmone abſoluto aut mutatio opationũ a diſpoſitiõib⁹ ſuis naturalib⁹: ⁊ lucꝝ hoꝝ ſignoꝝ ẽ vt antecedat medicus cũ ꝑſeruatiõe euacuet coꝛp⁹ aut mutet illd̓ qd̓ ẽ accñs i eo donec ꝓhibeat ꝑ illd̓ caſus coꝛpoꝛis in egritudinẽ: ⁊ ſigna q̃ rememoꝛari faciunt egritudinis ⁊ eius qd̓ ꝑceſſit ex ea q̃ ſũt ſicut diſcoleratio: extenuatio debilitas multa ⁊ cita: Et lucꝝ eaꝝ ſicut dicit hy. in pͥmo libro ꝓnoſticoꝝ ẽ vt cõfidat de eo infirm⁹ ⁊ ſui ⁊ cõmittit ſe in manib⁹ ei⁹ ⁊ ſit ei potẽtia curãdi eũ ſm ꝙ opoꝛtet: ⁊ appeat ſolertia ei⁹ cũ arte ⁊ bõitas ſciẽtie ei⁹: ⁊ alia q̃ ſũt ſic iſta. 3

De vtilitate cognitionis ſignoꝝ demõſtratiuoꝝ ⁊ ꝑteritoꝝ egritudinis:

AUdi ſmonẽ ei⁹ diſpoſitiõis. nã ipe ſignificat ꝑ ipꝫ ꝙ ipe ſũt tres neutralitates: ⁊ ſi fueris memoꝛ eius ꝙ ꝑterit de expoſitiõe nr̃a ibi diximꝰ: ꝙ hec diſpoſitio ẽ cõpoſita ex ſanitate ⁊ egritudine: aut ſm cõmixtionẽ vtriuſqꝫ: aut ſꝫ cõpoſitionẽ aliquaꝝ: tũc ſcies ex ſignis ſanitatis: ⁊ egritudinis ſigna haꝝ diſpoſitionũ triũ: ⁊ multiplica ea cũ abſoluto ſemꝑ: ⁊ cũ abſoluto ſꝫ plres diſpoſitiões: ⁊ cũ tpe pñti deinde multiplica vnũqd̓qꝫ hoꝝ triũ cũ ꝑterito ⁊ ſcies rememoꝛatiua illius diſpoſitiõis ⁊ futura: ⁊ ſcies indicatiua eius in pñti ⁊ ſcies eius ſigna pñtia: ⁊ ſcies ꝑ illud qd̓ diximꝰ lucꝝ cuiuſli

ris hore latitudinem: tunc iam poſſiblle eſt illud: ⁊ nos ſcimus ꝙ nũc dicitur ſecundum duos modos.

SAnum vero ⁊ egrũ ⁊ neutꝝ coꝛpuſ quotiens diciẽ: ⁊ qualẽ vnũ qdqꝫ ẽ: ſufficienter determinatũ eſt. De ſignis vero deinceps dicendũ eſt.

IAm determinauimus de eſſe ſani coꝛpoꝛis ⁊ egri: ⁊ eius quod nomẽ ſanũ neqꝫ egrũ: ⁊ oſtedimus ſcdm quot modos vnũquodqꝫ eoꝛum dicitur: ⁊ que res ſit vnũquodque eoꝛum determinatione ſufficienti: ⁊ opoꝛtet vt ſeq̃mur illud rememoꝛando eſſe ſignoꝛum.

SUnt ãt et horuꝫ ipoꝝ ſana qdẽ q̃cũqꝫ pñtiſ ſt̃ ſigna demonſtratiua: ⁊ future ꝓnoſtica: ⁊ prius facte remẽoratiua:

DIco ergo ꝙ ſignoꝝ alia ſunt ſanitatis: alia egritudiniſ: alia diſpõnis: que nõ eſt ſanitas nec egritudo. ſigna ergo que ſanitatis ſunt: alia ſignificãt ſanitateꝫ preſentem: aut idicant eã anteq̃ ſit: aut rememoranẽ eius poſtq̃ iã fuit.

EGra vero ſigna: ⁊ pͤſentis egritudinis demõſtratiua ſũt: ⁊ future pꝛonoſtica: ⁊ pͥus facte rememoꝛatiua.

ET ſigna egritudis pͤſẽtis ſũt q̃ ſignificãt egritudinẽ pͤſẽtẽ: aut idicãt egritudinẽ q̃ erit anteq̃ ſit. aut rememoꝛari faciũt eius quod fuit.

SEcdꝫ vero hec ⁊ neutra ⁊ q̃ neutrarũ diſpõnuꝫ demõſtrãtia ſũt ⁊ ꝓnoſtica: ⁊ remẽoꝛatiua. ⁊ ſũt ſigna ſcdꝫ aliqd qdẽ ſanã: ſcdm vero aliqd qdẽ egrã declarãtia diſpõnẽ: ⁊ hec qdẽ ſcdꝫ tpa ſanis ⁊ egris i ſt̃

ET ſcdm hoc exẽplũ ſigna diſpõnis q̃ nõ ẽ ſanitas neqꝫ egritudo ſũt q̃ ſignificãt illã diſpõeꝫ q̃ ñ ẽ pͤſens: aut idicat eã anq̃ ſit: aut rememoꝛaẽ eius poſtq̃ fuerit: ⁊ ſũt illa q̃ oĩno ñ ſignificãt aliq̃ duaꝝ diſpõnũ: aut nõ ſũt digniora ſcilꝫ ſanitatis ⁊ egritudis pluſ q̃ alterã aut q̃ ſignificãt vno mõ diſpõnẽ ſanitatis: ⁊ aliomõ diſpõneꝫ egritudis: aut q̃ ſignificãt quãdoqꝫ diſpoſitionẽ ſãitatiſ: ⁊ qñqꝫ diſpõnẽ egritudis. ⁊ iſtoꝝ iterũ cẽ currit ſcdꝫ tria tpa ſcdm ſimilitudinẽ q̃ currit cẽ ſignoꝛũ egritudinis: ⁊ cẽ ſignoꝝ ſanitatis.

bet hoꝝ ſignoꝛum ⁊ determinabit quideʒ ga. in eo qđ futurū eſt de eſſe ſignoꝛū: q2 preparabit tibi vt inuenias ex teipſo totum quo indiges ex eis. 4

De vtilitate ſignoruʒ demonſtratiuorū ⁊ preteritorum.

Sermo iſte eſt intellectus, 5

Utilitas vero ſignoꝝ rem preſentem ſignantiuʒ eſt neceſſaria in arte medicine propterea ꝙ operationes medicine particulares omnes ꝓcedētes ⁊ pēdentes ſunt ex eis ⁊ ꝓpterea ꝙ per ſigna indicatiua ſcitur qđ futurū eſt: ⁊ preparas ei qđ neceſſarium eſt: ⁊ accipis ei ꝓparationē ſuam: ⁊ cōſiliaris ī eo ante preparationem ſuaʒ: ſiunt ēt propinqua neceſſarijs in operationibus medicine particularib⁹ per ſigna vero rememoratiua nō ſit iuuamētum in operationibus medicine particularibus cui ſit quantitas: ⁊ propter illud nō ſunt neceſſaria neqʒ proxima neceſſarijs. 6

Iterauit ſermonem ſuū galienus in coꝛporibus ſanis vt faciat rememorari aſpiciētem in libro ſuo eius ꝙ preterijt vt repreſentetur ſemper in mente ſua ī omni loco id quod pendet cū eo: ⁊ ex eo in quo preterijt ſermo. poſtq̄ʒ enim ipſe adheſit ſuper ſcientiam ſignoꝝ eoꝛuʒ facit nos rememorari ſermonis ſui in eis. 7

De trib⁹ generibus ſignorum corporum ſanorum.

Signa coꝛporuʒ ſanoꝛū tria ſūt: vnū eoꝛū ē qđ ē eis ī diffinitione coꝝ ſubſtantie: ⁊ iſta ſigna ſunt neceſſarie verificatiōis: ⁊ ſecūda ſumpta ſunt ex operationibus membroꝝ. ⁊ iſta iteruʒ ſunt apparentis veritatis. ⁊ tertia ſūt ſumpta ex accidentib⁹ cōſequentibus ab eo qđ eis ē in diffinitione ſubſtantie eoꝛuʒ cōſequētibus iterū ab operationibus: ⁊ iſta multotiēs ſunt veridica: ⁊ quod ex eis mētitur rarū eſt ſm min⁹: quod eſt optime temperantie ſigni. 8

Iam preteriit ex ſermone nr̄o ꝙ equalitas cōplexiōis vnoquoqʒ mēbro partiū ſimiliū ē cōplexio conueniens ei. ⁊ iſta quidē membꝛa diuerſa ſūt. ⁊ ex eis ē mēbꝛum ſuꝑ qđ caliditas eſt magna vincens ſicut caro. ⁊ ex eis eſt mēbꝛū ſuꝑ quod ē frigiditas vincēs ſicut neruus. Et in coꝛpoꝛe quidē toto quoniaʒ proportionalitas cōplexionuʒ mēbroꝛum ſimiliū partiū eſt proportionalitas ex qua fit cōplexio coꝛpoꝛis equalis. ī Et cū poſitio mēbroꝛū inſtrumētaliū eſt ēt duobus modis vnus eoꝝ eſt cōpoſitio iſtrumētalis totius ⁊ alter ē compoſitio mēbroꝝ officialiū cuius exēplū eſt quod manus ē mēbruʒ inſtrumētale vnuʒ cōpoſitū etiam ex mēbꝛis iſtrumētalibus: ⁊ ſunt digiti vola raxeta: ⁊ bꝛachiuʒ ⁊ adiutoꝛium ſūt ergo manus due cōpoſitiones. q̄rū vna eſt cōpoſitio totius manus: ⁊ altera eſt cōpoſitio partiū eius. Cuʒ ergo cōuenit cū equalitate cōpoſitionis coꝛpoꝛis vt ſint mēbꝛa iſtrumētalia ⁊ equalis cōpoſitionis in duob⁹ modis ſimul ille ergo res ſūt ſigna ſumpta ex diffinitione ſubſtātie coꝛpoꝛis. quibus ſcitur melioꝛ foꝛmarum. 9

ī Nota qđ ſicut reꝑit duplex cōplexio ita ⁊ duplex cōpoſitio.

Poſtq̄ʒ. oſtendit ſigna ſumpta ex coꝛpoꝛis ſubſtātia ſignificātia melioꝛem foꝛmarū incipit oſtendere ſigna ſignificātia hanc foꝛmaʒ ex eis que ſequūtur hanc foꝛmā ex accidentibus ⁊ dicit ꝙ ipſa in mēbꝛis ſimiliū partiū ſunt due res quaruʒ vna eſt que declarat ⁊ apparet ſēſui tactus. naʒ quādo tu ponis manum ſuper coꝛpus inuēis ipʒ equale inter duritiem ⁊ lenitatem: ⁊ alia eſt q̄ declaratur ⁊ apparet ſenſui viſus. Nam quā-

Appellant autē hec omnia quidē ſigna a veterib⁹ medicis ꝓnoſtica: ⁊ ſi preſentiū aut preteritoꝛum aut futuroꝛuʒ declarantia ſunt.

Et q̄uis iaʒ appropriauimus ſigna que ſignificat rē preſentē noīe ſignificatiua: ⁊ ſigna q̄ ſignificāt reʒ futuraʒ indicatiua: ⁊ ſigna que ſignificāt rē que iā fuit rememoꝛatiua: tn̄ nos inuenimus āti quos nominaſſe oīa ſigna īdicatiua: quāuis ſignificēt reʒ p̄ñtem vel reʒ que iam fuit.

Et vtilitas quidem magna: ē ⁊ dēmōſtratiuoꝛuʒ ⁊ ꝓnoſticoꝝ minoꝛ vero remēoꝛatiuoꝛū.

Et maioꝛ quideʒ vtilitas nō eſt niſi ſignoꝛū ſignantiū reʒ preſenteʒ aut futurā: vnde vtilitas ſignoꝛuʒ remēoꝛatiuoꝛū eius quod fuit eſt mioꝛ illis.

Exiſtētibus vero coꝛpoꝛib⁹ ſāis: his qdē ſimplr: his vero vt nūc q̄ ⁊ ſanā dicunt̄ ſimpliciter: ſanoꝛū coꝛpoꝝ duplicē diximus eſſe differētiā: hec quidē eoꝛuʒ ſemꝑ eſſe talia: hec vero vt multuʒ. ſemꝑ quidem talia quecūqʒ habēt optimā cōpoſitionē: vt multū vero quecumqʒ ab hac non multum deficiunt.

Et coꝛpoꝛa ſana ſcđʒ duos modos dicūtur: ex eis abſoluto ſermōe: ⁊ ex eis ut nūc Etiā diximus ꝙ coꝛpoꝛuʒ que dicūt̄ ſana abſoluto ſermōe due ſt ſpecies: ꝓpterea ꝙ quedā eoꝛū ſūt ſana ſēꝑ ⁊ q̄daʒ eoꝝ ſt ſana in pluribus diſpōibus. ſana qdem ſemꝑ que ex eis ſunt ſcđm melioꝛeʒ foꝛmaꝝ ⁊ ſana qdē ī pluribus diſpōibus ſunt q̄ ex eis diminunt̄ ab illa foꝛma: ſed non eſt diminutio eoꝛum multa.

Cognitiōes vero eorū ⁊ ab inherentibus ſecūdū ſubſtantie eorū rationē opoꝛtet fieri. ⁊ ab his que neceſſitate hec conſequuntur effectibus ⁊ caſibus: que etiam accidētia vocamus proprie.

Opoꝛtet vt ſignificetur ſuper ea ex rebus que ſunt ex eis in diffinitione ſubſtātie eoꝛum: ⁊ ex operationibus ⁊ accidentibus que ſequunt̄ iſta neceſſario.

Subſtantia qdē ipſa eoꝛum q̄ in optima compōe ſunt contēperantia ſimiles quideʒ partes habentium in caliditate ⁊ frigiditate: ⁊ ſiccitate ⁊ humiditate. organi eoꝛum vero in quantitate ⁊ qualitate componentiuʒ ea: ⁊ adhuc in formatione ⁊ poſitione ꝑticularum vniuſcuiuſqʒ ⁊ totius organi.

Subſtantia quideʒ ipſa tūc quādo coꝛpus ē ſecūdū melioꝛem foꝛmam: nam ex ſignis eius ē equalitas mēbꝛoꝛum eius ꝑtium ſimilium in calore ⁊ frigoꝛe humiditate ⁊ ſiccitate. ⁊ equalitas membꝛoꝛum eius inſtrumentalium in quantitatibus partium: ex q̄bus ſunt compoſita: ⁊ numero eoꝛū ⁊ foꝛma cuiuſlibet ꝑtiū ⁊ ī loco: ⁊ foꝛma iſtrumētalis totius ⁊ loco eius.

Ab his vero que ex neceſſitate hec ſequūtur: ſimiles qdē ꝑtes habentia: quantū quidē ad tactum in duricie ⁊ mollicie mediocritas: quantuʒ ad viſum bonus coloꝛ: ⁊ ſecundū lenitatem ⁊ aſperitatem mediocritas.

Ex rebus autem que ꝯſequunt̄ neceſſario q̄m ex ſignis q̄ cōſe

do tu aſpicis coꝛpus inuenis ipſum boni coloꝛis tem peratum inter paucitatem piloꝛum ⁊ multitudinem eoꝛum 10

⁊ Ex pfectõne operatio nũ arguit p fectio foꝛma rum.

Ostendit per hunc ſermonem: ꝙ ſignificantia melioꝛem foꝛmarum ſumpta ſunt ex operationibus membꝛoꝛum partium ſimilium: vt ſunt operatiões eoꝛuz complete: ⁊ oſtendit ꝙ cõplementum eoꝛum eſt illud qđ nominãt medici bonitatẽ eoꝝ 11

Ostendit per hunc ſermonem duas res: quaruz vna eſt que conſequitur ab equalitate compoſitõnis membꝛoꝛum inſtrumentalium coꝛpoꝛis: conſequitur enim eaz vt ſit totum coꝛpus equale pulchꝛe foꝛme: ⁊ ſignificant iſta ſigna melioꝛem foꝛmaruz. Et altera eſt perfectio operationeꝫ mẽbꝛoꝛum inſtrumentalium quã nominant virtutem eoꝛum ⁊ bonitatem: ⁊ illa ſignificãt melioꝛẽ foꝛmaꝝ. 12

Postq̃ꝫ poſuit ſigna ſignificantia melioꝛem foꝛmarũ incipit oſtendere ſigna ſignificãtia foꝛmam que ẽ minoꝛ ea pauca diminutione: ⁊ eſt foꝛma coꝛpoꝛum ſanoꝛuz ſecundũ plures diſpoſitiones.

↑ Quid ſit leſio in cõplexione ⁊ ꝯpoſitione

↑ Et leſio ĩ complexione eſt vt ĩ cõplexione mẽbꝛoꝛum partium ſimilium fit addita quedam quattuoꝛ qualitatuꝫ: aut minuatᷓ ab eo quod conuenit ei. Et leſio ĩ compoſitiõe mẽbꝛi inſtrumentalis eſt aut in numero ſuo: aut in quantitate: aut foꝛma: aut ſitu ſuo. Et conditio

quuntur membꝛum ſimiliũ partium eſt quod declaratur ſenſui tactus: ⁊ eſt equalitas inter duriciem ⁊ lenitatem: ⁊ ex eis ẽ quod oſtenditur ſenſui viſus: vt eſt bonitas coloꝛis: ⁊ eſt equalitas inter paucitatem piloꝛuꝫ: ⁊ eoꝛum multitudinem.

Secundum vero effectus operationum perfectio: quam ⁊ virtutem eoꝛum nominamus.

Et ex eis quod apparet in operationibus ⁊ eſt complementuꝫ earuꝫ quod nominauit ipſarum bonitatem.

Eorum vero que oꝛganica conſequuntur in coequalitate ⁊ pulchꝛitudine omnis coꝛpoꝛis oꝛganicoꝛuꝫ amplius ⁊ inherentium eis effectum in virtute. optime ergo compoſitionis coꝛpoꝛis demonſtratiua ſigna ſunt hec.

Et ex ſignis q̃ ſequũtur mẽbꝛa iſtrumẽtalia eſt equalitas inſtrumentalis cõis coꝛpoꝛis totius ⁊ bonitas eius: ⁊ virtus operationis: que ſũt ꝑ ea

Eoruꝫ vero que quidem deficiunt ab hac ſana vero ſunt: hec quidem in ſimiles partes habẽtiuꝫ lapſa ſunt ſecũdũ cõtꝑãtia ſcđm ꝑuum quendam lapſum. hec vero ⁊ coequalitate oꝛganicoꝛuꝫ ꝑuuꝫ aliquid ⁊ hic lapſus aut eſt oĩuꝫ: aut aliquoꝛũ: aut ſcđm vtrũqꝫ.

Ex coꝛpoꝛibus ãt que iaꝫ diminuũtᷓ a melioꝛi foꝛmaruꝫ ſꝫ ſũt adhuc in ſua ſanitate ſũt: illa ĩ quibus ẽ leſio ĩ cõplexione mẽbꝛoꝛũ ſimiliũ partiuꝫ: et eſt cũ hoc parua. ⁊ ex eis eſt ĩ quibus ẽ leſio in compõne membꝛoꝛum: inſtrumenta

nauit vt ſit leſio pauca: ⁊ conſequatur ab illo vt ſit ſanitas eius ſꝫm plures diſpoſitiones: ⁊ leſio parua ſecundum ſententiam eius eſt que non apparet ſenſui. Et medici quidem nominãt eam debilitatem membꝛi. attende ergo ſermonem eius: ⁊ itelligas ipſum ſꝫm ꝙ opoꝛtet. 13

Silentium gal. de ſcientia ſignoꝛum ſignificantiuꝫ coꝛpꝰ ſanũ ĩ hoꝛa ꝑſẽti: ſignificat. qꝛ ſũt itellecta vtute ſui ſermõis in ſignis coꝛpoꝝ q̃ minuuntur a meliõi foꝛmaꝝ diminutiõe parua. ⁊ per ſermonem ſuum. genera leſionum ſunt genera rerum quibus complẽtur eoꝛum virtus ⁊ ſunt in membꝛis ſimilium partium complexio ⁊ in membꝛis inſtrumentalibus numerus: quãtitas: foꝛma: ⁊ ſitus ⁊ continuitas communis inter vtraque. Ex lexione complexionis aut compoſitiõis ledũtur opatiões mẽbꝛoꝝ ſimiliũ aut inſtrumẽtaliũ vult ꝙ virtus mẽbꝛoꝝ ꝑtiũ ſimiliuꝫ ẽ ꝑfectio opationũ eoꝛũ. ⁊ cõplemẽtũ opationũ eoꝝ nõ fit niſi ab eq̃litate cõplexiõis eoꝝ. cũ ꝰ nõ ẽ cõplexio eoꝛũ eq̃litas: tũc igreditᷓ ſupᷓ ea leſio. Et exponit ꝙ hec leſio ẽ malitia complexiõis. Et vtus mẽbꝛoꝝ iſtrumẽtaliũ ẽ ꝑfectio opationum eoꝝ: ⁊ ꝑfectio opationũ eoꝝ ñ fit niſi ab eq̃litate cõpoſitiõis eoꝛũ in vnoq̃qꝫ q̃ttuoꝛ q̃ nominauit .ſ. numero: q̃ntitatibꝰ: foꝛma: ſitu. Cũ ꝰ cõpoſitõ eoꝝ nõ ẽ eq̃lis: tũc igreditᷓ ſᷓ ea nocumẽtũ. Deinde dixit ⁊ cõtinuitas cõis iter vtraqꝫ. ſ. inter mẽbꝛuꝫ ſimiliũ partiũ ⁊ mẽbꝛa inſtrumẽtalia ⁊ leſio intrans ĩ ea ẽ ſolutio ꝯtinuitatis. 14

Genera leſionis ſũt tria. Leſio accidẽs ĩ opatiõe mẽbꝛoꝝ ſiliũm ꝑtiũ: ⁊ leſio ĩ cõpoſitõe iſtrumẽtaliũ mẽbꝛoꝝ accidẽs ⁊ leſio accidẽs ĩ ꝯtinuitate mẽbꝛoꝝ. ⁊ vna duarũ itẽtionũ q̃s cõtinet nomẽ coꝛpoꝝ ifirmoꝛũ ẽ coꝛpa egrotatiua ⁊ alia coꝛpa ifirma. Et differẽtia iter vtraſqꝫ ẽ: ꝙ nocumentũ opatõis in egrotatiuis ẽ iſẽſibile occultũ: ⁊ ĩ coꝛpibꝰ ĩ firmis ẽ appẽſ ſẽſibile. 15

↑ Dña int̃ coꝛpa egrotatiua ⁊ infirma.

lium: ⁊ illa leſio iteruꝫ ẽ ꝑua. ⁊ leſio q̃dẽ ĩ complexiõe mẽbꝛoꝛum ꝑtiũ ſimilium: aut in compoſitione membꝛoꝛũ inſtrumentalium: ẽ aut ĩ omnibus aut in quibuſdam eoꝛum.

Genera autẽ lapſuuꝫ eadẽ ſunt cũ his que virtuteꝫ eoꝛũ cõplẽt tẽꝑerãtia in habẽtibus ſimiles partes: numerus vero ⁊ foꝛmatõ: ⁊ magnitudo: ⁊ poſitio in oꝛganicis: vtriſqꝫ vero commune vnitas: quã ⁊ cõtinuitatẽ eoꝝ noĩamus.

Et generi leſionum ſunt genera rerũ quibus ꝯpletur virtus eoꝛũ: ⁊ ſũt ĩ mẽbꝛis partiũ ſimiliũ cõplexio. ⁊ ẽt ĩ mẽbꝛis inſtrumẽtalibus: numerus: quantitas: foꝛma: ſitus: ⁊ cõtinuitas cõis inter eas.

In iiſdẽ vero ipſis generibus lapſuum ⁊ egroꝝ coꝛpoꝝ ẽ vitiũ ſcđm ſingulũ egri ſignificatũ. Terminus vero vtriuſque diſcretiuus eſt operationis ſenſibilis leſio.

Et i iſtis generibus eiuſdem eſt vitium iſirmoꝝ coꝛpoꝛũ ſecundũ quaſqꝫ duaꝝ itentionum quas nomen illud continet: ⁊ intelligas eſſe vtriuſque. ⁊ terminus quo fit ſeparatio coꝛpoꝛuꝫ ſanoꝛũ ⁊ iſirmoꝛum inter vtraſque: eſt ſenſibilis operationum leſio.

Ab optima vero deficientia compoſitionc coꝛpoꝛa q̃dẽ breue leſa ſt ⁊ ipſa ſcđm veritatẽ: ñ tamen ſenſibile eſt hoc.

Supra coꝛpoꝛa vero que minuuntur paruꝫ a melioꝛe foꝛmarum ingreditur leſio ex modis aliquibus: verum illud eſt inſenſibile.

Uult. ſ. ꝙ ſuper corpora ſana diminuta a meliore formaruꝫ ingrediatur leſio aliquibus modis ſcilicet aut in cōplexione membrorum ſimilium partium: aut in compoſitione membrorum inſtrumentaliuꝫ vnde illa leſio occulta eſt valde ⁊ inſenſibilis. 16

Dedit gal. ī hoc ſmōe canones ī cognitiōe iſtorū ab illis ⁊ dixit. Illud cuius ē bet intentio corpoꝝ egrotatiuoꝝ opatiōes ſūt magis diminute: ⁊ reſiſtentia coruꝫ cāis īfirmātibꝰ ē debilis ⁊ corpoꝝ diminutoꝝ parūp a meliore formarū opatiōes ſūt pfectiores: ⁊ reſiſtētia coꝝ cāiſ īfirmātibꝰ ē vehemēs ⁊ iſta corpa cōpanť ī ſanitate ſm cōpationem opationū coꝝ ⁊ cōpatione reſiſtētie eorum cauſis īfirmantibus. 17

Dria inter corpora egrotatiua. ⁊ ſana: vt multum

Hec ē illa dria īter egrotatiua corpa ⁊ diminuta a meliore formaꝝ parūp. corpora eniꝫ egrotatiua vicunt velociter cāe īfirmāteſ ⁊ dominātur eis facile ⁊ diminutio eoꝝ ī fortitudīe opationū ē multa apparēs ſꝫ nō ē illud corpibꝰ diminutis parū a meliore formarum. 18

Uult ꝙ latitudo ꝯſequať ab eo ꝙ oſtdit vt ſint corpa q̄ nō ꝓportionātur ad ſanitatē neqꝫ ad egritudinē. media int corpa ſana ⁊ egra: [illegible] ſint corpa ſana ⁊ egra ex eis q̄ vocanť talit ſm vitatē aut ſint ex eis q̄bus ieſt latitudo aliq̄ ī ſāitate aut egritudīe. 19

Uult ꝙ latitudo ſanitatis habeat ex longitudine illō ꝙ ē iter ſanitatē corpoꝝ q̄ ſūt in melioꝝ formaꝝ ⁊ illō qō ē int corpora egrotatiua: ⁊ iā oſidit ī eo qō pterijt latitudinē corpoꝝ ſanorū ⁊ latitudinē corpoꝝ q̄ nō ꝓportionāť ad ſanitatē neqꝫ ad egritudinē ⁊ latitudinē corpoꝝ egtatiuoꝝ latitudo ḡ

DEterminat autē ea magis ⁊ minus in operatōibus ⁊ egris cauſis repugnare.

COgnitio coruꝫ eſt p cōparationem ī opatiōibus ⁊ ī reſiſtētia cāis infirmātibus: ꝓpter ꝙ ſupra corpora egrotantia ⁊ egra ⁊ corpora diminuta parū p a meliore formaruꝫ omnino ingreditur leſio.

SImpliciter vero egra corpora determinata ſunt eo ꝙ facilius ab egris cauſis vincāť ⁊ ab eo ꝙ ſcđm multū aliqd ſecūdū virtutē operationuꝫ delinquatur.

COrporū aūt que dicunť eē egra ſermōe abſoluto cognitio eſt per hoc ꝙ cauſe infirmantes conuertunt ea velocius ⁊ dominātur eis facile: ⁊ propter hoc ꝙ diminutio eorū in virtute opationū ē multa

SUnt vero horū vtrorunque ī medio neutra. ⁊ q̄ vere dicūtur neutra ⁊ q̄ cū latitudine q̄dā

SUnt ergo corpora q̄ nō proportionantur ad ſanitatē: neque ad egritudinē media inter has duas ſpecies diſpoſitionū: ſiue ſint illa corpora ex illiſ q̄ vocantur taliter ſcđm veritatez: ſiue ſint ex eis quibus latitudo aliqua ineſt.

ET diuiditur totius ſanitatis latitudo in tres partes latitudinez habentes ⁊ ipſas multā quarum prima quidem erit ſanorum corporuꝫ: ſecunda vero egrorum tertia neutrorum.

SIc ergo latitudo totius ſanitatis diuiditur in tres partes: ⁊ vnicuique partium illarū eſt latitudo magna. ⁊ prima illarum trium eſt corporum ſanorum: ſecunda eſt illoruꝫ que non proportionantur ad ſanitatem neque ad egritudinem: tertia corporum egrotatiuorum.

AQuibus deiceps ſt egrotatiua corpora leſiōibus ſenſibiliuſ operationum determinata.

ET poſt iſta corpora ſunt que iam ceciderunt in egritudinez ⁊ completa ſūt ⁊ differentia inter illa ⁊ alia eſt per leſiōez ſenſibilem operationuꝫ que apparent in eis.

DOlētia vero ⁊ quorū motiones ſūt delinquentes aut oīno perierunt: maīfeſtos habēt terminos. quecūqꝫ vero īfirmas habent opationes ī maximis quidem diſceſſibus facile diſcernuntur: ſcđm vero minores ambigua ſūt: ⁊ ꝓpter hoc ſecunduꝫ hoc genus leſionis neutro ꝯtrarioꝝ participans conſiſtit diſpoſit. quam ⁊ ipſam neutram dicimus nominari.

ET corpora quibus iā accidit dolor ⁊ in quoruꝫ motibus iā eſt agitatio aut motus eoruꝫ deſtruitur omnino: terminus eſt manifeſtus. Corporuꝫ autez quoruꝫ operatōeſ debilitanť: tunc ſi illa debilitas elungatur longitudine multa valde a diſpoſitione ſanoruꝫ. diſcretio facilis eſt Et ſi elongatur pauca longigitudine. tunc in eſſe eorum eſt ābiguitas. ⁊ ꝓpter illud fit ꝙ diſpoſitio que nō proportionatur ad aliquot duorum contrariorū eſt vna tm̄ ſ. corporuꝫ que non proportionantur: neqꝫ ad ſanitatez neqꝫ ad egritudinē: ⁊ ñ ē niſi ī hoc gn̄e leſiōis. i. neutrali.

OMnibus his ſenſu diiudicatis nō ſcđꝫ ipſaꝫ rerū naturam: piculū enī ē ſēpitne paſſiōis irrepere. i. icurrere dogma.

ISte oēs reſ ñ diſcernūtur niſi p ſēſū. ñ p ipſam rerū nām: qm̄ ſi pōitur coꝝ diſcretio ſcđm hūc modū: tunc ñ ſecurāť q̄ hac via pcedūt: qn cadāt ī eiuſ ſciaꝫ quidet ꝙ oīa corpora ſunt ī egritudine ſemper.

ſanitatis eſt magna: qō ē qꝛ corpora egrotatiua nō ſūt egra: ſed eis ē ſanitas agitatiua ſunt ī ergo numerata corpibus ſanis ſimiliter corpora que nō proportionātur: neqꝫ ad ſanitatez neqꝫ ad egritudinez ſunt in iudicio corporum ſanoꝝ. Declarauit ḡ G. ī h ſermōe ꝙ ſanitas: ⁊ egritudo: ſunt due diſpoſitiones contrarie iter quas non eſt diſpoſitio aliq̄ que ſit ſecunduꝫ veritatem equalis eis vtriſq; ī veritate quod ē quia nominantur corpora iſta media in corporibꝰ ſanis. 20

Nult qō conſequanť. corpora egrotatiua infirma: ⁊ ſermo eius eſt intellectus. 21

HOc genus leſionis: eſt leſio in qua dubitatur. ſcilicet nō apparēs ſenſui. quia nō eſt ſignum ſanitatis neqꝫ egritudinis ⁊ reſiduū ſermonis intellectū ē: 22

OMniū ſignoꝝ ſignantium diſcretio ē p ſenſum. non per naturam rerum quod eſt qꝛ cum aſpiciatur in his ſecunduꝫ naturam reruꝫ inuenitur omne corpus reſolui occulta diſſolutione ſeparata a ſenſu hec ergo leſio eſt inſenſibilis: ⁊ facit cadere in ſcientiaꝫ eius cui videť ꝙ corpora ī egritudine ſunt ſem

ꝭ Cõſideratio ſciẽ medicinalis ñ pertranſit ſenſum.

per. ꝭ Docet ergo ꝑ hunc ſmonẽ ꝙ ꝯſideratio medicinalis ſꝑ ſit ſm ſenſuꝫ: ⁊ ꝙ de illo quod a ſenſu egreditur nõ ẽ medicine ꝯſideratio. ꝙ ſi dixeris mẽbra iteriora ⁊ eoꝝ egritudines ſt res nõ ſenſu ꝑcepte: ⁊ aſpectus i eis ẽ medicinalis. Rñdemus ꝙ eis ſt ſigna ſenſibilia: ⁊ eorum leſiones ſt ſenſibiles infirmus nãqꝫ ſentit quod ei accidit ex iſtis l' ex ipſis. 23

Vult ꝙ dñia int ſigna cuiuſqꝫ corporuꝫ ſciat̃ ꝑ longitudinẽ ei⁹ a ſignis corpoꝝ q̃ ſunt a meliore formarũ: ⁊ ab eis que ſt a deteriore formaꝝ: ⁊ ipſe d̃termiat h̃ ſmone abſoluto. 24

Iaꝫ dixim⁹ ꝙ vult ꝑ dictionẽ ſanãtiũ qd̃ ẽ exuberans ſanitatis ⁊ durabilioris. ⁊ poſuit i hoc ſmõe ſanãtiũ: oppoſitũ egrotatio vt i itelligat̃ ꝙ latitudo ſanitat̃ eſt iter vtraſqꝫ extremitatũ termi noꝝ. vn⁹ ẽ ſanãtiũ. ſcd̃s ẽ illud qd̃ nec ꝓportionat̃ ad ſanũ nec ad egꝝ. tertius egrotatiuũ ẽ. ⁊ ipſe qdem in eo qd̃ iã ꝑterijt nominauit meliorẽ formaꝝ corp⁹ ſanatiuũ: ⁊ poſuit ipm̃ hic diminutũ a meliore formaꝝ ⁊ illud ẽ manifeſte ꝯnetatis. Et ego dico ꝙ gal. ñ fuit oblit⁹ iui ſmõis. † Verũ tañ ipſe poſuit meliorẽ formarũ vltimũ fineꝫ equalitatis: ⁊ h̃ res fortaſſe non iuenit̃: ⁊ ſi inuenit̃: occultuꝫ eſt a ſẽſu. poſtq̃ ergo ſciuit ꝙ medicina nõ ꝯſiderat in eo quod ẽ occultũ a ſenſu: poſuit ſanatiuũ qd̃ appropinq̃t ad meliorẽ formaꝝ valde vel ad terminũ qui

† Si optima ſanitaſ inuenitur ſenſu apprehẽdi ñ poſſet.

Signa vero hoꝝ q̃ ſanat̃ corpoꝝ ⁊ egrorũ ⁊ ſanoꝝ exiſtẽtiũ quãtitate diſtãtie differunt. Inter ſigna q̃ ſignificãt corpa q̃ nũc ſunt ſana: verũtñ egrotatiua ſunt egritudine occulta: aut ſanatiua: aut nõ ſana: neqꝫ ĩfirma: ñ ẽ dr̃ia: niſi i q̃ntitate lõgitudis a duobus extremis.

Pponẽtibus nobiſ duos extremos terioſ ꝯtrarios alterutruꝫ optimã ꝯpõneꝫ: ⁊ nũc factã egritudinẽ. Cõſiderãtibus vero cui horũ ſũt viciniora q̃ ꝓbant̃ corpa: ꝓpinquus .n. ẽ optime ꝯpõni ſanũ: quod vero ab hac longius: iã vero egrotãti ꝓpinquus egruꝫ: vtrorſiqꝫ vero mediũ equaliter ab vtroqꝫ abeſſe apparẽs neutruꝫ erit hoc. Optĩe ergo ꝯpoſitiõis corpis dr̃e ſunt cognitiões. Deficientium vero ab hac: equalia quidẽ nũero ſunt his genera: ⁊ magis ⁊ minus diuidi potẽ tribus: ⁊ ſepatis i tres latitudines.

Oportet vt ponãus meliorez formaꝝ ⁊ egritudinẽ cui iã accidit duos terios i duabus extrẽitatibus cõtrarijs donec qñ volumus expiri corpus: ⁊ ſcimus i quo terio ẽ ꝯſideramus ad quã duaruꝫ extrẽitatũ ſit ꝓpinquus. nam corpus qd̃ ẽ ad meliorẽ formaꝝ ꝓpinquus ẽ ſanatiuũ: ⁊ corp⁹ qd̃ ẽ a meliori formarũ lõginqus ⁊ ad corpus qd̃ cecidit i egritudinẽ ꝓpiqus egrotatiuũ. ⁊ corpus q̃ ẽ inter vtrũqꝫ: ⁊ lõgitudo eius ab vtriſqꝫ ẽ lõgitudo eq̃lis ẽ id quod nõ ꝓportionat̃ ad ſanitatẽ neqꝫ ad egritudineꝫ ⁊ nos qdẽ iaꝫ noĩauimus ſignũ melioris formaꝝ corpiſ

nõ apprehẽditur ſenſu: ⁊ nõ ꝯphẽditur niſi cognitiõe ⁊ rõne. Corp⁹ g̃ ſanatiuũ ẽ melior formaꝝ apud ſenſuꝫ: ⁊ manifeſtum ẽ ꝙ hoc minuit̃ a meliore formaꝝ ſm itellectũ ꝑꝑ reſolutionem occultã a ſenſu diuerſitatem complexionis occultam a ſenſu: ⁊ propter diuerſitatem occultam a ſenſu in etatibus: ⁊ quod remanet de ſermone eius intellectum ẽ. 25

Corpa ãt que minuũtur ab ea: poſſibile ẽ vt diuidat̃ diuiſiõibus quaꝝ nũerus nõ ꝯphẽditur ꝑ viam multitudinis ⁊ paucitatis: verũtñ nos aggregamus ea i tribus termis hñtibus latitudinẽ.

Signa vero egri corporis ſimpliciter dicemus: ex his enim erunt reliq̃ due latitudines mãifeſte. Secũdũ ergo genus dictuꝫ ẽ prius i optime ꝯpõnis oratiõe. ſcd̃m vero ſpẽꝫ nũc dicet̃ prius nobis diuidentibus partes.

Et nos ſumus narrãtes ſigna ſignificãtia corpus de quo dr̃: ꝙ ẽ ĩfirmũ abſoluto ſermõe: qm̃ qñ narramus ſigna huius corpis declarãt̃ ex eis ſigna duoꝝ termĩoꝝ reliquorũ. ⁊ nos iaꝫ narrauimus genera eorũ ante in ſermõe noſtro i meliore formaꝝ: ⁊ noſ ſumus narrãtes nũc eorum ſpẽs poſtq̃ diuiſimus ⁊ narrauimus i primis [illegible] membra.

Quatuor ãt ſunt eaꝝ dr̃ie oẽs. Quedaꝫ earũ ſunt pricipia: q̃dã vero ab illis exorte ſunt: q̃dã vero neqꝫ aliaꝝ dñant̃ neqꝫ alie dñantur eaꝝ innatas habentes virtutes ⁊ regẽtes eas: q̃dã vero ⁊ innatas ſimul hñt ⁊ influentes.

Et ſpecies oĩum mẽbrorum ſunt quatuor. quod eſt: q2 ex eiſ ſunt radices: ⁊ ex eis ſunt rami qui naſcũntur ex radicibus illis: ⁊ ex eis ſunt q̃ non dñantur ſup regimẽ alioruꝫ neqꝫ alia dñant̃ ſup regimẽ eorũ: quoniam virtutes quibus fit eorum regimen innate in eis ſunt: ⁊ ex eis ſunt quibus ſunt virtutes innate: ⁊ virtutes currentes ad illa ex illis radicibus.

Iaꝫ oñdit ſigna corporũ q̃ ſũt i meliore formaruꝫ: ⁊ oñdit ꝙ ſuꝑ corpora diminuta ab eis igreditur vnũ triũ generũ leſionũ: aut duo ex eis: aut tria. Et poſtq̃ ꝯpleuit illd̃ oſtendit ꝙ corpa diuidunt̃ diuiſionib⁹ q̃ꝝ nũerus nõ ꝯphendit̃ ꝑ viã diuiſiõiſ multitudinis ⁊ paucitatis. ⁊ ꝙ cognitio vniuſcuiuſqꝫ eoꝝ ẽ ꝑꝑ ꝓpiquitatẽ ſignoꝝ: ⁊ longitudinẽ eoꝝ a duab⁹ extremitatibus q̃ruꝫ vna ẽ melior formaꝝ: ⁊ reliqua deterior formaꝝ: ⁊ qd̃ ẽ mediũ inter illa ẽ illud qd̃ nõ ꝓportionatur ad ſanitatẽ nec ad egritudinẽ. ⁊ oſtẽdit ꝙ vnicuiqꝫ corpoꝝ ſanorũ ẽ latitudo: ⁊ ĩfirmoꝝ ſimiliter poſtq̃ g̃ ꝯpleuit cognitionẽ illius totius: ꝯñs fuit illi vt oſtenderet ſigna corpoꝝ egroꝝ: ſicut oſtendit ſigna ſanoꝝ corporũ. Et qm̃ egritudinis tria ſt genera: q̃rũ vnũ ẽ malicia ꝯplexiõis: ⁊ ſunt ei multe ſpẽs. alterum ẽ malicia compõnis: ⁊ ſt ei multe ſpẽs. tertium ẽ ſolutio ꝯtinuitatis: ⁊ ſunt ei ſpẽs multe. Et vnaq̃qꝫ ſpẽꝝ hoꝝ triũ generũ diuerſificat̃ ſꝫ diuerſitatẽ mẽbrorũ: ⁊ ꝓpter illud ꝯſecutuꝫ eſt ei vt diuidat: ⁊ narret in ꝑmis mẽbra oĩa: ⁊ oſtẽdit diſpõnẽ cuilibꝫ eorũ ⁊ narrat. 26

Virtus ẽ q̃dam cã q̃ dr̃ efficiẽs ⁊ i oĩ mẽbro ẽ virtus fixa in eo qd̃ facit ſuã opationẽ ꝓpriam. Et ſcd̃a huius vĩutis ſꝫ ſuã ſniaꝫ ẽ ꝯplexio ei ꝓpria. ſ. forma ꝯplexiõiſ Et ſm ſniaꝫ ariſ. ẽ ꝯplexio iſtrãlis ꝑma q̃ opatur vĩus; ⁊ vĩus ẽ nã mẽbri qua ſuſtentatur. ⁊ diuerſitas hec nõ nocet i aliquia opationum medicine: ⁊ iã ꝑſcrutati ſumus de eo i libro nr̃o in medicatione. ⁊ ariſ.

De virtute vnicuiqꝫ mẽbro ꝓpria.

iteꝝ vr̄ ꝙ mēbrū principale ē cor. ⁊ gal. ponit ea quatuor. cor: cerebrū: epar: ⁊ teſticulos. ⁊ hec diuerſitas iteꝝ nō nocet ī aliq̄ opationū medicine. ⁊ iā determinauim⁹ iſtud in libro nr̄o: in medicatiōe: ⁊ videbim⁹ in expōne hui⁹ libri vt taceamus de oī diuerſitate q̄ nō nocet in opatiōib⁹ medicine in eo qḋ futuꝝ ē: ⁊ rememoremur diuerſitatis que nocet ī arte medicine tm̄. ⁊ moneam⁹ ī ea ad illō quo ſit iuuamētū ī medicina tm̄. Dico ḡ ꝙ vnicuiqꝫ mēbroꝝ aut ieſt virtus fixa in eo tantū aut ineſt ei cum ea tm̄ virtus alia fixa a membro alio aut plures virtutes fixe a membris plurimis. 27

Pricipalia igitur ſūt cor: cerebrum: epar: ⁊ teſticuli.

Radices ḡ ſūt cerebꝝ: cor: epar: ⁊ teſticuli.

Ab illis vero exorta ſūt: ⁊ illis famulant̄ nerui qdē ⁊ ſpinalis medulla cerebro: cordi vero arterie: vene epati: ſeminalia vaſa teſticulis.

Et rami q naſcūt̄ ex his radicibus ⁊ dāt ab eis illi qdeꝫ q naſcūt̄ ex cerebro ⁊ dāt ab eo ſūt nerui. ⁊ nucha ⁊ illi q naſcūt̄ a cōde ⁊ dāt ab eo ſꝫ vene pulſatileſ. ⁊ illi q naſcūt̄ ⁊ dant ab eo ſūt vene nō pulſatiles. q āt oriunt̄ a teſticulis ⁊ dāt ab eis ſunt vaſa ſpmatis.

Ipſa vero ſeipſa regūt cortillago: oſſiū

Cerebrū qdeꝫ ē radix ſenſus ⁊ motus voluntarij: ⁊ cor qdē eſt ſons vel radix vite ⁊ caliditatis inate. Epar qdem ē radix opationū nālīū virtutū: ⁊ ſꝫ attractio: retētio: digeſtio: ⁊ expulſio: nutrimētū ⁊ augmētū ⁊ ſīlia iſtis. Teſticulis ſunt radix ſpermatis. 28

Nucha orit̄ ex poſteriori cerebro ſicut oricur crus arboris. ⁊ nerui oriuntur ex cerebro ⁊ nucha ⁊ ſit cerebruꝫ loco radicis arboris ex qua orit̄ crux magnū qḋ eſt nucha. ⁊ rami ſūt nerui q naſcunt̄ ex cerebro: ⁊ naſcūt̄ ex nucha. iterū nerui multi. ſꝫ rami naſcentes ⁊ crure arboris: ⁊ illud diſpgit̄ ī toto corpe. Et vene pulſatiles oriunt̄ ex corde ſm illud exēplū. qḋ ē. q: naſcit̄ ex latere ſiniſtro cordis arteria magna loco cruris arboris: ⁊ oriunt̄ ex hac arteria oēs arterie corpis. ſit ḡ cor ſicut radix arboris: ⁊ arteria magna ſicut crus: ⁊ qḋ orit̄ ex eo ſꝫ ſicut rami. ⁊ ſm hāc ſilitudineꝫ ē diſpō epatꝫ. ipꝫ. n. ſicut radix ē arboris ex q̄ orit̄ crus ⁊ ē vēa ꝯcaua: ⁊ oriūtur ex ea reliq̄ vene. ⁊ oritur ex corde altera vena vel arteria: ⁊ ſilr ab epate orit̄ alia vena. ⁊ ex teſticulis oriunt̄ vaſa ſpmatis. ſꝫ ḡ ipſi ſicut radix arboris. ⁊ ſpmatis vaſa ſunt ſicut rami q naſcunt̄ ex eis. ⁊ qñ tu ꝯſideras corp⁹ ſm ꝙ diximus inuenis ea q̄ ramificant̄ ex radicibus in modū retis miſceri adinuicem ⁊ pēdere: ⁊ inuenis oſſa ſic ſuſtētamēta ⁊ ſcutuꝫ: ⁊ inter iſtas res inuenis q̄dā iplent ea q̄ iplēt ea: ⁊ ſꝫ mēbra cōpoſita inſtr̄alia ſicut lacerti ⁊ pulmo ⁊ ſtomachus ⁊ mēbra ſimiliū ptiuꝫ: ſicꝫ caro glādoſa: ⁊ inuenis pāniculos q ſepant ea ab inuicē: ⁊ ꝯcauitates: ⁊ cutis ē pāniculus q̄ continent̄ oīa de foris. Cōplet̄ ergo ex oībus iſtis ſicut viſuꝫ ē corpus. ¶ Et illud qḋ dāt nerui ⁊ nucha a cerebro ē ſpūs aīalis ab aīa. quo ſit ſenſus ⁊ motus voluntarius. vtutes. n. iſte ſꝫ res q̄ currunt ī nucha ⁊ neruis a cerebro ad mēbra ſenſibilia ⁊ motiua voluntarie. ⁊ illud qḋ dat arteria magna: ⁊ quod orit̄ ex ea ⁊ ex arteris a corde ē ſpūs aīalis vel vitalis: q̄ exiſtūt vita ⁊ caliditas nata. vtutes. n. iſte ſꝫ res q̄ currunt a corde in arteriis ad reliq̄ mēbra corpis. ⁊ qñ abſcindunt̄ ab eis moriūt̄: ſicut qñ abſcindunt̄ vtutes ſenſus ⁊ motus volūtarij: deſtruūtur ſenſus ⁊ motus volūtarius. Et illud quod dāt vene nō pulſatiles ab epate ē ſpūs nālis q̄ exiſtūt virtutes. iſte. n. vtutes currūt ab epate in venis ad reliq̄ mēbra: ⁊ qñ abſcindūt̄ a mēbro deſtruit̄ eius nutrimētū. ⁊ illō qḋ dāt vaſa ſpmatis a teſticulis ē ſpēs ꝯpoſiti ex tribus ſpiritib⁹ q̄ currit gnātiua virtus in ſpmate hoc eſt q̄ ḡ ſit iuuamētuꝫ in medicina. Ariſ. āt vult ꝙ reliq̄ virtutes influāt a corde: verūtamē ſenſibilis ⁊ motiua voluntarie exiſtūt in corpe mediāte cerebro ⁊ nāles ſꝫ ī eo mediāte epate: ⁊ gnātiue mediātibus vaſis ſpmatis. ¶ Et hy. vult ꝙ ſpma a toto corpe veniat in hora motus coitus verū nō eſt hic aliqḋ huius diuerſitatis qḋ noceat in ope medicine qñ credūt ꝙ cerebrū eſt cā pma aut ſa neceſſaria in motu ⁊ ſenſu: ⁊ ꝙ ep eſt cā pma aut ſa neceſſaria in vtutib⁹ nālibus: ⁊ ꝙ teſticuli ſꝫ cā pma āt ſa neceſſaria in vtutib⁹ gnātōis. Qñ. n. res ē cā pma aut ſa neceſſaria: tūc mutant̄ aut deſtruunt̄ opatōes p infirmitates eius qḋ orit̄ ex ea ⁊ dat ab ea. ⁊ iam certificauim⁹ illud totuꝫ ī libro medicatiōis inter Ariſ. ⁊ gal. ⁊ ꝯuenit nobis in opatione medicine vt accipiam⁹ ſniaꝫ ga. cū nō ſit diūa in eo qḋ ē iuuamētuꝫ ī medicina: ⁊ inter iſtas ſnīas horuꝫ duoruꝫ virorū: ſicut oñdim⁹ in illo libro cui⁹ exēplum ē q: q̄ñdo deſtruitur ſenſus mēbri: aut mot⁹ eius: aut vtraqꝫ ſil. ſꝫ ſniaꝫ qdeꝫ gal. intendit̄ in curatiōe loci nerui aut nuche cui accidit leſio a q̄ fuit illa deſtructio. ⁊ ſꝫ qdē ſniaꝫ ariſ. intendit̄ curatio illi⁹ mēbri eiuſdeꝫ ſꝫ ꝙ nos oſtendim⁹ in libro medicatōis: qñ nō cōplet̄ illa opatio niſi p hunc moduꝫ nerui aut nuche. Due ḡ curationes ſꝫ vna int̄ q̄s non eſt diuerſitas: q̄uis gal. videat̄ dicē ꝙ hec eſt pma cā: ⁊ ariſ. vꝫ ꝙ hec ē cā ſa neceſſaria ī illa opatiōe. Et pp̄ illud melior eſt in arte medicine ſcīa vel ſnīa ga. q̄ꝫ ariſ. Qm̄ ſnīa ariſ. facit errare medicos. 29

¶ Al' q̄ mēbro decidatur ſpma ī hora coi⁹.

Lotis mēbris inſunt vtutes īnate in eis q̄bus exiſtit eoꝝ regim̄ in cibo: ⁊ eſt eſſentia eoꝝ. qḋ eſt: q: nō ꝯtinuat̄ cuꝫ eis arteria q̄ det eis a corde nec deſcēdit eis vena q̄ det eis ab epate: nec inuenit eis neru⁹ q det eis a cerebro. ⁊ ineſſe eoꝝ eſt dubitatio an ꝯueniāt ad ea ex iſtis radicib⁹ res capillares occulte a ſenſu: aut non veniat ad ea penitus ex eis aliqḋ. Et ꝯſideratio in hac dubitatione eſt opificis ſcīe nālis medico vero nō eſt ꝯſideratio in illa, ppterea q: nō videt ſenſu rem que peruenit ad ea, ppter hoc ergo abſcindit galienus ſup hoc ꝙ regimen eoꝝ eſt ex ſeipis vt doceat per illud ꝙ ꝯſideratio medicinalis non pertranſit ſenſum. 30

Utrū oſſa ſentiant nutriant̄ ⁊ viuant mediante influxu mēbris pncipalib⁹

Lacertus qdeꝫ omnis ⁊ reliqua membra remanentia exceptis eis quorum rememoratio pterijt ſicut pulmo. ſtomach⁹ ⁊ renes: ⁊ ſplē. vl' alia ex membris extrinſecis ⁊ intrinſecis ſūt in vnoquoqꝫ q̄rum eſt virtus innata fixa in eo ⁊ veniunt eis ex tribus radicib⁹: q̄ ſunt cerebruꝫ cor: epar. virtutes alie. Et nerui quidem lucrantur eis virtutem ſenſus aut motus voluntarij. aut vtriuſqꝫ ſimul. Arteria vero facit ea adipiſci virtutem vite ⁊ caliditatem innatam. ſed vena facit ea acquirere virtutem nutritiuam. 31

coniunctio. membrana: glandula: pinguedo: caro.

Membra āt quoꝝ regimen ē ex ſeipis ſūt cartillago: ⁊ os: ligamētū: ⁊ panniculus: ⁊ caro mollis: ⁊ pinguedo: ⁊ caro ſimplex.

Alie vero oēs ptes cōe hīſ hn̄tes ad ſui ipſius regimē arterijs. ⁊ venis ⁊ neruis īdigent.

Reliqua vero oīa mēbra cōicāt his mēbriſ q̄ diximuſ ī hoc ꝙ regimen eoꝝ ē ex ſeipſis: ⁊ ſūt cuꝫ illo īdigētia venis pulſatilibus. ⁊ non pulſantibus ⁊ neruis.

Capilloꝝ vero ⁊ vnguiuꝫ neqꝫ regimē ē aliquod: ſꝫ generatō ſola.

De ortu nuche arteriaꝝ venarū ⁊ teſticulorum.

Capilli ⁊ vngues generātur a materijs q̄s expellit nā ad corpis exteriora expulsione ꝯtinua: ⁊ illud qḋ gnāt eos ē nā: ⁊ nō sūt eis ex ipis virtutes inate: nec veniūt eis ex radicibus virtutes. ·i· Et māifestū ē ꝙ capilli ⁊ vngues sūt igrediētes in nūero mēbrum sicut pili palpebrarū: ⁊ supciliorū. Jaꝫ ḡ siunt mēbrorū qnqꝫ spēs: Meliora ergo sūt radices deinde q̄ nascūtur ex radicibus deinde in qbus sūt virtutes inate: ⁊ virtutes alie veniētes ex radicibꝰ: deide illa in qbꝰ sūt virtutes inate tm̄ deinde capilli ⁊ vngues i qbus nō sūt v̄tutes inate: nec veniunt eis alie virtutes. 32

⁊ Vngues ⁊ capilli in quinta spē mēbroꝝ cuꝫ nūerātur.

Postq̄ diuisit mēbra ƀꝫ virtutes eoꝝ qbus efficiunt opatiōes suas: ⁊ virtꝰ nālis ƀꝫ sn̄iaꝫ eius ē sba a ꝯplexiōe sumpta ꝑmittit signa significātia ꝯplexionē cuiusqꝫ eoꝝ nāl'ē: ⁊ significātia ꝯplexiōis eius mutatiōes. 33

Cerebꝝ ē capitis medula ⁊ signa signātia ꝯplexionē eius nālēꝫ ⁊ difficultatem passionis eiꝰ. ⁊ signantia ꝯplexionē eius q̄ mutaṫ sūt .vj. spēs. qnqꝫ earū sūpte sūt ab eo: ⁊ sextuꝫ sūptuꝫ ē ex velocitate passiōis ipsiꝰ: ⁊ difficultate ipsius

Capillis ātˈ ⁊ vnguibus nō ē regimen in ipis corpibus suis: nō ē nisi genaratio ⁊ esse tm̄. Et qdēꝫ ptium sunt dn̄ic. signa vero vniuscuiusqꝫ craseos: deinceps dicentur.

Iste ergo sunt spēs mēbroꝝ: ⁊ nos sumus narrantes post illud signa q̄ significāt cōplexionē vniuscuiuscunqꝫ eoꝝ:

Principiuꝫ āt a cerebro nobis faciētibus Sunt enī qnqꝫ inata genera cognitionum eius. Primū qdēꝫ totius capitis dispō: secundū vero sensibiliuꝫ opationū virtus vel virtiuꝫ: tertiuꝫ opatiuoꝝ: quartuꝫ ꝑncipaliuꝫ: ⁊ quītuꝫ naturaliuꝫ: Aliud est genus in his oibus gn̄eribus ab his q̄ extrisecus ei accidūt alteratō

Et icipiamus rememorari signoꝝ significātiuꝫ ꝯplexiones cerebri. ⁊ gn̄a qdēꝫ signoruꝫ inata sunt vniuersaliter qnqꝫ Vnuꝫ eoꝝ est dispō totius capitis. Secūdum est certificatio actionuꝫ qbus fiunt opatiōes ⁊ corruptio earuꝫ ⁊ tertiū ē rectificatio actionū eius sensibiliuꝫ ⁊ eaꝝ corruptio. ⁊ quartuꝫ est rectificatio actionuꝫ qbus fit regim̄ ⁊ eaꝝ corruptio. Quintum est rectificatio vniuersaliter actionum qbus fit regimen eius naturaliuꝫ ⁊ corruptio earuꝫ. ⁊ hoc est aliud genus ab istis oibus q̄ narramus: ⁊ est quod accidit cerebro d̄ mutatiōe ex rebus q̄ mutāt complexionem.

Totius qdēꝫ capitis dispō ex magnitudine ⁊ figura eius ⁊ capillorum accipitur.

Dispositio āt capitis totius sciṫ ex quantitate eius ⁊ figura eius qd̄ ē i ipo ⁊ ex capillis.

Paꝝ vero caput praue ꝯpositionis cerebri ꝓpriū est signū:

Caput ergo paruum est signum ꝓprium male forme cerebri

Magnum vero nō ex necessitate bone ꝯpositiōis est signuꝫ. si enī pp vehementiā factum est magnuꝫ eius q̄ iest virtutis i materiā multā ⁊ bonaꝫ opantis: bonuꝫ est signum. Si vero pp solam materie multitudineꝫ: nō bonuꝫ est signuꝫ. Determinādum ergo est ea ex figura ⁊ ex his q̄ ab eo nata sunt: figura quidēꝫ si bone forme est: semper enī bonuꝫ est hoc signuꝫ. his vero que ab eo nata sunt vt si colluꝫ forte est: ⁊ alijs ossibus optime dispositum est: ⁊ si omne quod est eius neruosuꝫ ē ⁊ plenū ⁊ viuidum. Propa vero capitis figura ē velut si videas sperā ꝑfectā cereā ex vtraqꝫ pte leuiter ꝯp̄ssaꝫ. Necesse ē.n. huius talis gibbosa qdē secunduꝫ sperā posteriora fieri ⁊ anteriora. Rectiora vero fieri que ex vtraqꝫ parte.

Et caput magnū nō significat necessario bōitatē forme ceebri. qd̄ ē: q2 si magnitudo eius nō ꝓueni nisi ex virtute loci: ⁊ ex natura ⁊ vsu eius i arte sua q̄ opata ē materiā multā bonam: tūc ē signū bonū. ⁊ si nō ꝓuenit nisi pp multitudineꝫ materie tm̄: tūc n̄ est signū bōuꝫ oꝫ ergo vt distiguaṫ iter ea ꝑ figurā: ⁊ ꝑ res q̄ nascūṫ ex capite. ꝑ figurā qdēꝫ vt ꝯsideres an sit forme bōe an nō forma.n. bōa: ē bōuꝫ signuꝫ sp. Per ea vero q̄ nascunṫ ex capite est: vt ꝯsideres an grossuꝫ sit collum forte: ⁊ dispō reliquoꝝ ossiuꝫ sit melior dispōuꝫ: ⁊ oēs nerui grossi fortes aut nō. Et figura q̄ appropaṫ capiti ē.q. tu estimes sperā cereā sāe rotūditatis: cuius duo latera sunt paꝝ ꝯp̄ssa. nā qn̄ existit caput taliter scis ꝓculdubio ꝙ necesse ē ꝙ sit ex āriori pte capitis: ⁊ posteriori ipsius magis exiens ex terio rotunditatis spe: ⁊ duo latera eius sunt magis intrātia ⁊ ꝓpinquiora ad planiciem.

passiōis a cāis isirmantibus extra. s. sicut aer. Et gal. determinauit vnūqḋqꝫ istoruꝫ in eo quod futurum est. 34

Ex h̄ ꝑmo dedit ꝙ dispō totius capitis sciṫ ex tribus rebꝰ. s. quātitate eiꝰ: ⁊ figura ipsiꝰ ⁊ eius quod ē in ipso ex capillis. 35

Abscindēdo dixit gal. ꝙ ꝑuuꝫ caput ē signuꝫ ꝓpriū male forme cerebri. Et cā illius ē constrictio vētriuꝫ cerebri: ⁊ debilitas eius quod generatur ex cerebro de neruis ⁊ nucha: qḋ est: q2 si radix ē ꝑua: tūc qḋ nasciṫ ex eo ē ꝑuuꝫ: ⁊ seqtur a ꝑuitate eius cōstrictura ventriū eius ⁊ meatuuꝫ ipsiꝰ: q2 non ē spiritui aīali latitudo in q̄ ꝯuerseṫ. Et caput qdē ꝑuuꝫ generaṫ a paruitate materie: ꝙ si figura eius cum illo incōueniens ē: ē malitia in forma cerebri maior. Et manifestū ē ꝙ ꝑuitas capitis ꝯpatur forme cerebri. seqtur ergo ab illo vt malitia forme cerebri ꝯpetur. 36

Cā quare ꝑuitas capitis sit signuꝫ proprium male forme cerebri.

Ex isto ꝟmone itelliges ꝙ ex signis bonitatis forme cerebri ē magnū caput quādo ē cū figura quā exēplificauit in forma cerea: ⁊ cū grossitudine colli ⁊ reliquoꝝ neruorum ⁊ ossiuꝫ. Et magnū caput quādo ē cuꝫ figura diuersa. ⁊ cū subtilitate in neruis ⁊ collo ⁊ ossibꝰ: tunc est signuꝫ malitie forme cerebri. Et manifestum ē ꝙ bonitas forme cerebri ⁊ malitia forme eiꝰ comparatur ꝟm ꝙ est i illo de additione vel diminutione. quod est: q2 bonitas forme cerebri fit a forti virtute ⁊ multa materia obediente. ⁊ malitia forme eius quando est cum magnitudine figure capitis: significat ꝙ fuit virtus debilis: aut ꝙ materia non fuit obediens: sequitur ergo ab illo malitia in eius complexione. 37

A q̇ bonitas forme cerebri fit.

SJ fueris memoꝛ eiꝰ qđ p̄terijt ꝺ expōne noſtra tūc ſermo iſte totus ē intellectus tibi: ita ꝙ nō indigebis expōne ī eo. verū fac ꝯſiderationeꝫ eius bonā tm̄: ⁊ forma l̃re laude ē ſꝫ hoc. Et manifeſtū ē ꝙ cōpleuit tres ſpēs ſignoruꝫ: q̄ꝝ vna ē diſpō totiꝰ capit̃ ⁊ ſecunda ē rectificatio actionū q̄bus fiunt opatōes ⁊ coꝛruptio earuꝫ ⁊ iſte operationes ſunt que fiūt p̱ neruos. quādo enī oſſa ⁊ nerui groſſi ſunt ⁊ foꝛtes: ſt operationes foꝛtes: ⁊ cutiſ capitis ē vehemēs. ⁊ qn̄ ſunt ſubtiles: ꝺbiles ſt operationes. ⁊ cutis ē viliſ. Et tertia ē operationum ſenſibilis rectificatio ⁊ coꝛruptio earū ⁊ ego exponā iſta in eo quod futurum eſt paulo poſt expoſitione vltima mag̊ ⁊ melioꝛe. 38

UUlt p̱ radicem cerebꝝ ⁊ eſt medula capitis. huic enim medulle ſūt ꝯcauitates .ſ. vētres: ⁊ in ea ē rhete ex arterijs mirabile. q. fit nūeratio retbium ſeinuicem īgredientiū: ⁊ poſitū eſt ſup̱ eā: ⁊ repletuꝫ ē qđ ē intus de medulla capitis: ⁊ ꝯtinēt ipꝫ duo velamina mirabilia .ſ. dura mater ⁊ pia mater ⁊ ſunt ei ab anterioꝛi p̱te eius duo ventres q̄bus fit imaginatio: ⁊ ī medio eius vētris quo fit cogitatio: ⁊ in poſtremo eius venter quo fit rememoꝛatio: ⁊ p̱ ipm̄ totuꝫ ſunt virtutes q̄bus fit regimen. ⁊ iſte virtutes infixe ſunt in eo ⁊ ſunt foꝛma eius. ☞ Quod ē: q: vitaliſ ſpiritus vel ſpiritualis digerit̃ in rhetibꝰ ſuis ipſius cerebꝛi inuolutis ab arterijs: ⁊ generat̃ ab eo in cerebꝛo animalis ſpiritus: ⁊ p̱ iſtū ſpiritū fit penetratō virtutis cerebꝛi ad reliqua membꝛa. 39

☞ Quō ex ſpiritu vitali generat̃ animalis.

INtellige ſubtilē ī h̃ ſermone p̱uaim ⁊ claram ſbam ⁊ groſſam turbidam ſbaꝫ. qn̄ .n.

SJ vero ſecundum occipitium eminentia fit minoꝛ alicui: conſidera ⁊ neruos ⁊ collū cum aliis oſſibus ſecunduꝫ naturam ſiquideꝫ his ſe habentibus indigentia materie non virtutis imbecillitate taliter factum eſt hoc. In eptioꝛibus vero exiſtētibus infirmum eſt principiū. In pluribus vero ſecunduꝫ occipitium indigentiam imbecillitas eoꝛum que dicta ſūt ſequitur ⁊ rarum valde ⁊ tale contingit. Groſſus vero ſecundum occipitium conſidera caput eodem modo in toto magno nato determinatis. In pluribus vero ⁊ hec bona figura facta perace phalidos bonum ſignum: quam quidam medicoꝛum poſterius cerebꝛum nominant. Quemadmodum igitur ⁊ ē poſterius determinatum: foꝛma velut lauda habente commiſſuram. Spice vero principium hec pars ē ⁊ per illam omnium ſecundum totuꝫ animalis coꝛpus fiunt neruoꝛum actiones. Ipſa vero poſterioꝛ pars ſecundum ſe in omnibus paucitas ſenſibilium participat: multoꝛum vero operatiuoꝛum. Sic igitur anterius ſēſibilium quidem plurimoꝝ paucoꝛum vero operatiuoꝛum. Itaqꝫ ꝙ hec bene diſpoſita perfectas habent̃ naturas ſecundū vnūquodqꝫ propꝛias. Eedeꝫ vero ⁊ in anterioꝛibus capitis eoꝛum que ſecūdum frontem determinationes ſunt his que ſecundum poſterius ad paruitatem ⁊ magnitudinē eiuſ nobis reſpicientibus ⁊ figuram ⁊ qui ſunt in his ſenſus .ſ. viſum guſtum ⁊ odoꝛatuꝫ. Alterutrum enī ſunt cognitiones: ⁊ ſibiinuicem atteſtatur: ⁊ a principio nata pricipiū virtuti ⁊ vitio: ⁊ pricipium his que ab eo nata ſunt.

QUod ſi videris eminentiaꝫ que eſt a poſterioꝛe p̱te minui cōſidera: tūc cū illo in neruis ⁊ oſſibus ⁊ collo. nā ſi iſta ſūt ſecūdū naturalē diſpoſitionem: tūc non prouenit illa diſpoſitio niſi ex diminutione materie: nō ex debilitate virtutis. Et ſi iſte res quas narrauimus ſcđꝫ deterioꝛē diſpoſitionē diſpōe naturali ueniant̃: tūc ſcias ꝙ radix ē debilis. Et ī pluribus q̄dē diſpōnibus ſeq̄tur diminutionē occipitij debilitas harū rerū quas narrauimus: ⁊ nō res foꝛſitan cadit cum diuerſitate illius niſi raro. ⁊ qn̄ iuenis iterum occipitum capitis vehementis eminentie: tunc ꝯſidera in illo quod deterioꝛ ſecunduꝫ ꝯſiderationem ⁊ determinationeꝫ in capite toto quando ē magnum ⁊ iuenis hoc etiam in pluribus diſpōnibus poſterioꝛē p̱tem cerebꝛi: ⁊ quod cōtinet ipſum ex capite quādo ē cū figura bone foꝛme: ⁊ quod ē ſignum bonum. ⁊ quidā medicoꝛū nominant hanc partē cerebꝛi cerebꝛū poſterius: ⁊ ē poſterius ſicut noīauerunt ipm̄: ⁊ determiāuit ipꝫ cum ꝯmiſſura: q̄ aſſimilat̃ laude l̃re ī libꝛo grecoꝛū. Et hec p̱s cerebꝛi ē radix ex qua oꝛit̃ nucha: ⁊ qn̄ ē radix ei: tūc ē radix oībus neruis q̄bus fit motus volūtarius ī toto coꝛpe aīalis. ex ipſa āt nō oꝛiunt̃ niſi pauci nerui numero ad ſēſuꝫ: multi vero ad motū: ſicut ex altera p̱te q̄ ē in anterioꝛi naſcunt̃ nerui multi valde nūero ex neruis ſenſus: ⁊ nerui pauci ī nūero ex neruis motuſ. Cū ergo iſte due p̱tes ſūt ſcđꝫ diſpōnē bonā: ſūt res q̄ naſcūtur ex vnaquaqꝫ earū foꝛtes. Et oīa q̄ abbꝛeuiamus ⁊ determiāuimus ex eē poſterioꝛis p̱tis capitis. oꝫ vt obſeruentur in anterioꝛi p̱te capitis: quod ē: q: oꝫ vt cōſideres ī q̄ntitate eius ⁊ ipſius figura ⁊ ī ſēſibus q̄ ſunt ī āterioꝛi p̱te capitis: ⁊ ſūt viſus guſtus ⁊ olfactus. Iſte eni res ſignificāt ſup̱ ſeīnuicē ⁊ teſtificant̃ ſibi adinuicē .ſ. ex radice naſcentes res ſignificāt ⁊ teſtificant̃ radicis rectificationē ⁊ coꝛruptionē eius: ⁊ radix ipa teſtificatur coꝛruptionem rerum que ex ipſa ramificantur ⁊ rectificationem earum.

PRicipaliū tm̄ opationū virtꝰ ⁊ vitiuꝫ eiuſdē pricpij ſolius ſecūdū ſeipſuꝫ ſunt cognitiōes. voco āt principaleſ opationes eas q̄ a ſolo principio fiunt.

REctificatio āt opationū q̄bus fit regimē: ⁊ earū coꝛruptio: ſunt ſigna radicis ſolius ita ꝙ nō alioꝝ: ⁊ ſignificatio p̱ actiōes quibus fit regimen: ſunt operationes ipſius radicis ſolus.

FAcilis igitur itellectus ſubtilis ſubſtantie cerebꝛi ē cognitio: tarditas vero intellectus pinguioꝛis.

ET p̱ſtātia ergo mētis ⁊ ſolertie ſignificāt ꝙ ſubſtātia cerebꝛi ē ſubā ſubtilis: ⁊ tarditas mētis ſignificat quod ſubā cerebꝛi ē groſſa: quapꝛopter fit habēs eā velocis diſcipline propter velocitateꝫ ſigillationis foꝛmarum rerum.

ſba cerebri eſt ꝑ
nia:penetrāt in
ea virtus aīe.⁊
qn̄ eſt turbida:
difficilis eſt pe
netratio earum ī
ipſa. 40
QUando
ſba cere
bri eſt
mollis clara ꝑ/
uia feſtinat ī eo
ſigillatio forma
rū rex:quapro/
pter fit habens
eam velocis di/
ſcipline ꝓpter
velocitatē ſigil/
latiōis formaꝝ
rerū.⁊ qn̄ non ē
mollis ⁊ ē tur/
bida: fit difficiľ
ſigillatio in ea
formarū reruꝫ.
qn̄ ſigillanť ī ea
forme rerū:tunc
ſi retineat eas ⁊
firmāť: nomina
tur fixa ſba eius
⁊ ē illud bōitas
ſeruatōis eiꝰ q̄ ſ
uatur illud qḋ ī
ea ſigillatum ē:
⁊ ſi non ſuat eas
noīatur ſba eius
fluida:quare eſt
illa malitia ſer/
uatiōis eius .ſ.
ſi nō ſigillať ī ea
aliqd deformis
⁊ apparēs ē ex
toto quod ꝓceſ/
ſit.ſ.ꝙ claritas
ſbe cerebri fit ex
equalitate ꝯple
xionis eius pro
prie:⁊ ꝙ turbu
lentia eius fit ex
mutatiōe ꝯple
xiōis eiꝰ ab eo
qḋ ē neceſſariuꝫ
ei nāĩ:⁊ ꝙ reten/
tio eius qua re/
tinet illud quod
ſigillatur in ea
ex formis ſigni/
ficat quādaꝫ ſic/
citatē cerebri: ⁊
fluxibilitas eiꝰ
hūiditatē. 41
IAm ꝑ/
terijt ex
poſitio
eiꝰ ſmōis. 42
INtelli
ge ab
ex ſmo
nē eius :caliduꝫ
aut frigidū aut
humidū aut ſic/
cum.ſ. ꝙ in cō/

FAcilitas vero diſcē
di ē mollis:⁊ memo
ria ꝑmanentis.
ET velocitas diſcen
di ſignificat ꝙ ſubā
eius ſubā ī qua velo
citer ſuſcipiť ſigillatio reruꝫ:
⁊ bonitas ſeruationis ideſt
memorie ſignificat ꝙ ſub/
ſtantia eius ⁊ ſubā cui eſt fir
mitudo:
SIc vero difficultas
diſcendi dure:obli/
uio vero fluentis.
ET ſimiliter ēt tardi
tas diſcendi ſignifi/
cat ꝙ ſubſtantia eius
ē ſubſtantia in qua difficile
ſuſcipitur formatio rerum.
Et obliuio ſignificat quod
ſubſtantia eius ē ſubſtantia
turbida fluida:cui non ē fir/
mitudo.
ET bene mobile in
opinionibus ē cali/
de:manens vero fri
gide.
ET multitudo opio
nū ⁊ ꝑmutationis in
voluntatibus ſigni/
ficat qḋ ſubā cerebri eſt ſub
ſtantia calida:⁊ fixio in con
ſilijs ſignificat ꝙ ſubſtantia
cerebri ē ſubā frigida.
ADhuc vero mihi vi
dentur duo qdeꝫ de
eſſe genera cognitio
nuꝫ q̄ ex pricipio ſuſcepi di
cere: vnum quidem natura
lium:alterum vero extrinſe
cus accidentium.erit autem
cōmunis de vtriſqꝫ ratio.
ET inquantum mihi
videtur iam rema/
nent duo genera ex
generibus ſignorum que ꝑ
miſi me dicturum in princi/
pio mei ſermonis: quorum
vnum eſt genus operationū
naturalium:⁊ alteruꝫ genus
eſt quod occurrit capit extri
ſecus:⁊ ego ponens ſuū ſer/
monem vtriuſqꝫ ſermonem
vnum cōmunem.
IAm ſi eucraton cere
bruꝫ extitit ſecundū
quatuor qualitates
omnia que dicta ſunt habe/
bit cum modo ⁊ menſura.⁊

ſuperfluitates. quecunqꝫ ꝑ
palatum aut nares aut aures
aut oculos purgantur:⁊ hec
habebit moderate: ⁊ mini/
me leditur ab omnibus que
cunqꝫ extrinſecus calefaciūt
⁊ infrigidant:⁊ deſiccant:⁊
humectant.
DIco ergo quod quā
do cerebrum ē tem/
peratum in qualita
tibus quatuor: tunc omnes
res quas diximus ſunt ī eo
ſecundum equalitatem:⁊ ſu
perfluitates quas expellit
ad fauces ⁊ ad aures ⁊ ad na
res ⁊ oculos ſunt ſecunduꝫ
equalitatem : ⁊ fortaſſe non
venit ei nocumentuꝫ ex om
nibus que occurrunt capiti
extrinſecus ex eis que cale/
faciunt ipm ⁊ infrigidant ip
ſum ⁊ exiccant illud ⁊ hu/
mectant.
TAlibus qdem īfan/
tibus exiſtētibꝰ capil
li fiunt ſubruffi pue/
ris vero ſubrubei:ꝑfectis ve
ro rubei. Medij vero quo
dāmodo exiſtentes criſpo/
rum ⁊ ſimplicium.i. plano/
norum:neqꝫ calui fiunt faci/
lius.
ET cuius ē hec diſpo
ſitio capilli q naſcun
tur ſuper caput eius
dum ē infans declinant ad
flauitatem que trahit ad ci/
trinitatē.cum ergo ſit puer:
tunc capilli declinant ad fla
uitatem que trahit ad rube/
dinem.⁊ cum ipa puenit ad
diſpōneꝫ cōplementi: tunc
capilli eius ſunt flaui tendē/
tes ad rubedinem ⁊ ſunt cuꝫ
illo medij iter illos q ſunt cri
ſpi ⁊ īter capillos planos: ⁊
nō fortaſſe ei cuius ē hec di
ſpoſitio aduenit caluitium.
AUdire vooꝫ q̄ dicē
ſunt ⁊ q̄ dicēde ſunt
cognitiōes vt ī bene
temperatis habitatiōibus.
ET oportet vt intelli
gas ea omnia q̄ nar
raui:⁊ narrabo ex ſi
gnis ſcd̄m quod ſermo no/
ſter nō ē niſi ī eo cuius habi
tatio eſt regio equalis.

plexione eius cōpoſita
quatuor qualitatibꝰ
vincit illud. nam ſi dr̄
calidū:tunc caliditatis
qualitas ē augmētata
in eo.Et ſi dicimus fri
gidū:tūc q̄litas frigidi
tatis eſt augmentata ī
eo. 43
HIc ſermo eſt in
tellectus 44
COmplexio ce
rebri nālis ē vt
ſint caliditas ⁊
ſiccitas pauciores quaꝫ
friditas ⁊ hūiditas.ſ. vt
friditas ⁊ hūiditas ſint
eo augmētate paruꝫ.⁊
hec qdeꝫ ꝯplexio noīan
tur equalis cōpatione
ſui ad cerebrū qn̄ ē con/
ueniēs nāli ſbe. 45
DIuiſit Gal. in
hoc ſermōe eta
tē adoleſcentie
ad etateꝫ infantie ⁊ ad
etatē puerorū ⁊ dedit ſi
gna piloꝝ ſignificanti/
um equalitatē cōplexio
nis cerebri: ⁊ maniſe/
ſtū ē ꝙ vult pilos capi
tis tm̄ ⁊ ſmo eius eſt ī
tellectus. 46
REgio tpata eſt
que eſt ī fine cli
matis tertij: ⁊
que eſt in climate quar
to.⁊ melior earum om
nium regionum ē que
eſt a principio climatis
quarti vſqꝫ ad mediū
climatis eiuſdem. Et
melior earum omniuꝫ
regionum eſt que ē de/
tecta: quam mōtes nō
cooperiūt:quo ſangua/
ria ideſt mōtanee ⁊ col
les ampli ſunt : ⁊ non
eſt fabrice in eo altitu/
do ſuperflua ⁊ ex eis q̄
ſunt decliuiores ad cli/
ma. tertium melioris
qualitatis eſt que eſt ſu
pra mare ſalſum:⁊ ſer/
mone abſoluto regio tē
perata eſt ſuper cuius
aerem non vicit aliqua
qualitatum quatuor .
Et ſigna quorum ſigni
ficationes mutatur ſe/
cundum mutationem
complexionum regio/
nis ſunt ea quibus ma
niſeſte occurrunt ſicut
aer continens ⁊ color ⁊
pili. In iterioribus au
tem ex quibus non ap
parent niſi operatiōes
earum parum impri/
mit aer continens niſi
ſuperfluus. 47

De regio/
ne tempe/
rata.

Quãdoqʒ ĩdicatio sũ- pta a capi- lis erit ce- rea ⁊ quan do non.

C[apilli] generã tur ex vapore fumoso rſoluto a chimiſ qui ſunt in cor- pore. dicit ergo Galien⁹ ꝙ nõ certificatur eoꝝ ſignificatio niſi quãdo chimi ſīt etiam ſm ſimili tudinẽ cõplexio nis cerebri. Se quitur ergo ꝙ ſi gnificatio capil lorum nõ certifi catur niſi regio ſit equalis: ⁊ cõ- plexio chimorũ ſit ſecundum ſi militudinẽ com plexioniſ cerebri q: ſi diuerſificeṫ illud: non erit ſi gnificatio eoꝝ veridica. cũ er- go regio eſt eq̃- lis: ⁊ complexio cerebri eſt ⁊ cõ- plexio chimoꝝ equalis eſt va- por fumoſus q eſt materia pilo rum equalis in ter illum qui ē aduſtus niger: ⁊ inter illuʒ q ē groſſus albus. propter illud er go capilli qui d- clinant ad flaui tateʒ que trahit ad citrinitatem in etate infantie ſignificat equali tatem ꝯplexiõiſ cerebri. Et quã- do infans ſit pu er augmentatur caliditas: ⁊ ſũt capilli decliues ad flauitatem q̃ etiam declinãt ad rubedinem. Cũ ergo ſit forꝫ caliditas eius i etate adoleſcen- tie fiunt capilli delives ad rube dinem: ⁊ ſunt p pter equalitateʒ materie ſue me dij inter criſpos ⁊ planos. Iſte ergo ſignificatõ nes capillorum ſunt ſecundum equalitatem ca pillorum quan do regio ē equa-

Q[uecunque] vero ſecũ dum capillos non i regionibus tantum: ſed in humorum temperan tia proportionem habent temperantie eorum que ſe/ cundum cerebrum.

I[ntellige] ergo rem ſecundum quod ſer mo noſter ē in eis que ex iſtis ſignis ſunt in ca pillis proprie cum eo quod narrauimus de diſpoſitio/ ne regionũ ſecundum ꝙ cõ/ plexio chimorum conuenien/ ens ē cõplexioni cerebri.

S[i] vero calidius tpa to fuerit cerebruʒ: ſe cundum vero alte/ ram oppoſitionem eucra/ ton: ſiquidem plurimuʒ fue rit calidius fortiora omnia que dicta ſunt ⁊ dicenda fi/ ent ſigna. Breui vero ſu/ per abundantia exiſtente le uia: communis vero hec ra tio ſit in omnibus que dicẽ/ de ſunt mihi partibus carũ que in omnibus temperan/ tis dicende ſunt cognitio/ nes.

Q[uod] ſi cerebrum ca lidius ē temperato: ⁊ eſt in humiditate ⁊ ſiccitate temperatum: tunc ſi ſupfluitas caliditatis eius ſuper equalitatem eſt ſuper fluitas multa: ſunt iſta ſigna que narrabo poſt fortiora. ⁊ ſi ſupfluitas caliditatis eius ſuper equalitatem eſt ſuper fluitas pauca: ſunt ſigna eiuſ debilia. ⁊ ſermo iſte ē cõmu nis ſermo i omnibus ſignis q̃ ego narrabo in omnibus ſpeciebus complexionis.

D[einceps] vero ſigna eius que in cerebro ē caliditatis in his que prius dicta ſunt rubicũ diora ⁊ calidiora que ſũt cir ca caput omnia ⁊ que in ocu lis vene ſenſibiles. Capi li horum natorum citius in capite naſcuntur: multum quidem calidioribus exiſtẽ tibus bene temperatiſ nigri ⁊ fortes ⁊ criſpi fiunt: Non multum vero calidioribus ſubrubei quidem primum fiunt: deinde nigreſcunt: accidẽtibus ve ro etatibus calui fiunt ⁊ magis plu rimum calidi: ſuperfluitates vero ſecundum palatum ⁊ nares ⁊ ocu los ⁊ aures breues ⁊ digeſte his ſunt quando irreprehẽſibiliter ſa ni ſunt. Repleto autem aliquan do capite continue ⁊ maxime his quando dietam negligenter obſer uant hoc tale accidit: plurima qui/ dem ſed non indigeſta fiunt ſuper flua. Rempletur autem ⁊ graua tur caput ex cibis calefacientibus ⁊ potibus ⁊ odoribus ⁊ extrinſe/ cus accidentibus omnibus calefa cientibus in quibus ē ⁊ continens nos aer. Adhuc autẽ magis ſi nõ ſolum calida ſint talium natura: ſʒ ⁊ humida: breuibus ſomnis hu/ iuſmodi temperantie dominanṫ adhuc ne profundi ipſi fiant.

E[t] hec ex eo ꝙ ſignificatur ca liditas cerebri eſt cum eo quod narrauimus quan/ doqʒ opʒ ꝙ caput cum toto quod eſt in eo vehementis rubedinis ſit ⁊ vehementioris caliditatis: ⁊ ꝙ vene que ſunt in oculis declaren/ tur ſenſui: ⁊ ſuper caput eius cuius eſt hec diſpoſitio: capilli naſcuntur poſt natiuitatem velociter. ⁊ ſi eſt calidius temperato multum ſunt capilli qui naſcuntur ſuper caput eius nigri fortes criſpi. Et quãdo non eſt calidius equali multum: ſunt capilli qui naſcuntur ſuper ca/ put eius i primis ideſt infantia de cliues ad flauitatem que trahit ad rubedinem: deinde nigreſcunt: ⁊ quando extenditur cuʒ eo etas iu uentutis: accidit ei caluitium pre/ cipue quãdo ē caliditas i cerebro eius multa: ⁊ ſuperfluitas in fauci bus ⁊ naribus ⁊ oculis ⁊ auribus in habente hmõi diſpõeʒ ſũt pau ce ſupfluitates digeſte dum pma/ net ĩ ſanis. Sequiṫ ergo ꝙ ſignifi catio capillorũ nõ certificaṫ dõec regio equalis ſit: ⁊ cõplexio chio/ rũ ſit ſecũdũ ſimilitudinẽ ꝯplexio nis cerebri: ⁊ nõ habet ĩfirmitateʒ Cũ ergo accidit ei i capite ſuo re/ pletio: ⁊ multotiẽs aduenit ei illd ⁊ pcipue qñ nõ ſeruaṫ in regimĩe ſuo. Nã ſupfluitates in his locis maxie multiplicanṫ: verũtñ nõ ſũt ĩdigeſte. Et accidit eis repletio ⁊ grauitas in capite ex oibus rebus

lis ⁊ chimi ſunt equales. Si er go mutanṫ ab illo: ⁊ regio eſt e qualis ⁊ chimi ſunt equales: ſi- gnificant muta tionem cõple- xionis cerebri: ⁊ declinatio eiuſ ad pteʒ ad quã declinant capil- li. 48

P[oſtq̃] narra- uit ſi- gna cõplexiõis cerebri equaliſ ⁊ compleuit ea. icipit narrare ſi- gna cõplexioniſ cerebri quando egreditur ab eq̃ litate ſua ꝑpria multuʒ. Dicit ergo ꝙ ſi egredi- tur ab equalita- te ſua ꝑpa mul- tum ſunt ſigna q̃litatis ad quã egreditur fortia ⁊ ſi exitus eius eſt paruus ſunt ſigna eius debi lia. 49

I[ſta] ſt ſigna cõ plexio- nis cerebri quã do egreditur ab eq̃litate ſua ad caliditatem tan tum: ⁊ ſunt chi- mi conuenien- tes ad illud ſcili cet addite calidi tatis: ⁊ eſt regio equalis. Et vlt per pilos q na- ſcuntur ſuper ca put eius pilos barbe ⁊ grimo- nuʒ: ⁊ generatio num: ⁊ augmẽ- tum pilorũ cra- nei: ⁊ natiuita- tẽ pilorũ ſupcili orũ. ↑ Jam eniʒ vidi ꝙ natuſ ſu perciliorum pi los non habuit deinde nati ſũt pili poſt natiui- tatem eius. Et ſermonẽ quideʒ abſoluto oẽs pi li capitis noiãn tur. Intellige er go illud ⁊ non ē neceſſe vt iplea tur cerebrũ ve-

↑ Infãtes quandoqʒ naſcuntur abſqʒ ſup- ciliorũ pi- lis.

tocif in hac com/
plexiõe nisi qm̄
caliditas attra/
bit hũiditates ex
orde ad ipm. cũ
ergo aggregant
in ipso: replet:
ex eis caput: ⁊ re
deũt effuse iferi⁹
⁊ multotiẽs re/
deũt frigide: sic
accidit in ascẽsio
ne vaporis i bal
neo. Ascẽdit. n.
calidus vapor ⁊
aggregat i cacu/
mẽ balnei: ⁊ re
dit descẽdẽs fri
gid⁹. Propt il/
lud g̃ multipli/
cãt in istis mu/
cilagines ⁊ spu
tũ ⁊ reliq̃ q̃ dcã
sũt hac cõplexio
ne sũt itellecta. 50
CEl3 egre
dit cere
brũ ab e
q̃litate sua ad fri
g⁹ accidũt ista ac
cidẽtia oĩa: ⁊ sũt
intellecta ƀm q̄
ƀmo pcessit. 51

De spẽb⁹ cõplexionũ

SPecies
comple/
xiõis sũt
ix. vna equalis
⁊. viij. egrediẽ
tes ab equalita/
te. egrediẽtiũ ab
equalitate q̃ttu
or sũt simplices ⁊
⁊ sũt ille in vna
q̃q3 quaꝝ vicit
vna q̃ttuor q̃li
tatẽ: ⁊ q̃ttuor ex
eis sũt cõposite: ⁊
sũt ille i vnaq̃qꝫ
q̃rũ vincũt due
q̃litates ex qua/
litatib⁹ q̃ttuor ⁊
sũt iste calida: ⁊
hũida frigida: ⁊
sicca: frigida: ⁊
hũida. †Et cal

†De caluicio.

uiciũ qdẽ accidit
abscisiõe genera
tionis vaporis
fumosi ⁊ abscisio
huius fit: aut a
caliditate q̃ com
burit ipm ⁊ de/
struit eius gene
ratio aut ex sicci/
tate exsiccãte ip
sum: ⁊ destruit
generatio ei⁹. ⁊
oz vt itelligas i
vnaquaqꝫ spe/
cieꝝ cõplexionis
cerebri nouẽ ƀm

calefacientibus: siue sint ci/
bus aut potus: aut odores
aut res que occurrunt cor/
pori exterius in quorum nu
mero est aer continens nos
⁊ pcipue si res iste cum cali/
ditate sua sint humide: ⁊ ha
benti hanc complexionem
sufficit somnus puus. ⁊ hoc
est q̄ non submergit ipm ⁊
grauatur in eo.

FRigidioris q̄ oz ce
rebri cognitiões sũt
plurria supflua secun
dũ pprias effusiões: ⁊ capil
li ruffi ⁊: recti ⁊ manentes: ⁊
post multũ tps nascẽtes sub
tiles ⁊ exiles primũ. Et faci
le a causis fridis leduntur: ⁊
secũdũ idẽ tps lesiões tatar
ris ⁊ corrizis consumuntur.
neqꝫ tãgentibus calida q̃ cir
ca cap̄ sunt: neqꝫ inspiciũtur
rubea ⁊ oculoꝝ vene inuisi
biles: ⁊ somnolẽtiores quo
dammodo sunt.

SIgna ãt cerebri qd
ẽ frigidius q̄ oz sit:
qm̄ supfluitates in
meatibus cerebri sũt plures
⁊ q̄ sũt pili plani, flaui traben
tes ad citrinitatẽ fixi: ⁊ non
nascunt pili sup cap̄ haben/
tis hãc cõplexionẽ nisi post
q̄ nascunt tpe magno ⁊ pri
mi qdẽ ex eis nascunt subti
les debiles: ⁊ pperat ad ip/
sos lesio ⁊ nocumentũ ex re
bus fridis ⁊ in hora q̃ adue
nit illis illud nocũmtũ acci/
dit eis corriza ⁊ catarrus in
trinsecus: ⁊ qñ tãgit cap̄ suũ
nõ inuenis caliditatẽ eius:
⁊ qñ aspicis ipm nõ inuenis
colorẽ eius rubeũ: ⁊ vene q̃
sũt in oculis nõ apparent vi
sui. quãuis sit hñs hãc com
plexionẽ dormiẽs parum.

SIcciores vero cere/
bri cognitiões non
supfluũ est ĩ effluxio
nibus ⁊ sensuũ pfectio. vigi
lantes vero sũt si capillos for
tissimos hñt: citissimeque
pducunt nati crispos ma/
gis q̄ rectos calui in breui fi/
unt: humidioris vero cere
bri capilli fiunt plani: ⁊ non

oĩno calui fiũt ⁊ sensus hebe
tes sunt: ⁊ supfluitatũ multi
tudo. Et he qdem simpli/
ces distempate sunt.

SIgna ãt cerebri qd
tpato est siccius sunt
mũdificatio cerebri
a supfluitatibus ⁊ claritas sẽ
suum. ⁊ hñs hãc cõplexionẽ
vigilat multum ⁊ nascũtur
sup caput eius postq̄ nascũ
tur capilli fortes valde ⁊ sũt
magis ppingores crispitu
dini q̄ planiciei: verũtm̄ acci
dit eis caluicium velocit si
gna vero cerebri quod ẽ hu
midius tpato sunt quando
capilli sunt plani: ⁊ non acci
dit habenti caluicium: ⁊ q̄
sensus eius sũt turbidi: ⁊ q̄
supfluitates ĩ meatibus gra
uis ⁊ multus. Iste ergo sũt
complexionis cerebri sim/
plices species.

COmposita quidem
ca. ⁊ sic. prima quidẽ
est secundum quam
non abundantes sunt in su/
perfluitatibus sed perfecti
sensibus: ⁊ vigilantissimi: ⁊
calui fiunt citius: prima ta/
men generatio capillorum
citissima ẽ eis ⁊ plenissima:
⁊ nigri capilli ⁊ crispi fiunt:
⁊ calidi sunt tangentibus ca
put ⁊ rubicundi vsqꝫ ad sta
tus tempora.

COmpositarum er/
go prima est ca. ⁊ sic.
quando vincit hec
complexio super cerebrum
sunt meatus eius mundi a
superfluitatibus: ⁊ sunt sen/
sus clari ⁊ habens hanc cõ/
plexionem est plus vigilãs
q̄ alii homines: ⁊ accidit ei
caluicium velociter. Nati/
uitas autem capillorum in
primis in eis est velox val
de: ⁊ sunt cum illo spissitudo
⁊ fortitudo et nigredo ⁊ cris
pitudo: et quando magis
caput eius inuenis ipsum ca
li. ⁊ quando aspicies colorẽ
eius: inuenis cum rub. et
hec est dispositio eius vsqꝫ
ad horam status adolescen
tie eius.

equalitatẽ regiõis ⁊ de
clinationẽ chimoꝝ ver
sus declinationẽ cõple
xionis cerebri. ⁊ cõple/
xio qdẽ qñqꝫ ẽ siñ mã ⁊
qñqꝫ vt sit cũ mã. sũt g̃ cõ
plexiõis egredientiũ ab
eq̃litate species. xvi. oc
to cũ mã: ⁊ octo siñ mã
⁊ accidit qñq3 vt sit ma
litia cõplexiõis in vno
vẽtriũ cerebri absq3 qui
busdã: ⁊ i qbusdã the/
tiũ ei⁹ aut venaꝝ eius
Cũ g̃ duplat illud ƀm
ptẽ cerebri: eueniũt ex
eo multe spẽs ⁊ spẽb⁹
cõplexiõis egredientis
ab equalitate. ⁊ ƀ3 hũc
modũ intellige in aliis
mẽbris ⁊ i corpore toto:
⁊ ƀmo eius ẽ itellectus
in cõplexiõib⁹ cerebri
egrediẽtib⁹ cursu nãli.
Et ipse qdẽ iã narrauit
ex eis quinq3: vnã eq̃
lẽ. ⁊ q̃ttuor simplices q̃
sũt: calidũ: frigidũ: siccũ
hũidũ. Et põit vnicui
que hoꝝ q̃ttuor duas
mansiões: exit⁹ pauci
⁊ exitus multi: ⁊ docu
it signa cuiuslibet eaꝝ
⁊ ipse qdẽ nũc rememo
rat q̃ttuor cõpositarũ:
⁊ facit scire quãlibet ea
rum. 52

De nãli cõplexiõe cerebri.

IAm dixim⁹ i eo
qd̃ pteriit q̄ eq̃
litas cõplexiõis
cerebri ppã ẽ vt sit eq̃
litas diminute q̃litatis
seu caliditatis ⁊ sic. ⁊
addite frigiditatĩ ⁊ hũi
ditatĩ. Aristo. qdẽ vult
in illd̃ ponit vt ifrigi/
det: ⁊ humect qd̃ facit
accidet supfluitas cali/
ditatĩ ⁊ siccitatĩ arterieꝝ
ex quib⁹ rhete cerebri ẽ
ptextũ. Et Gal. qui/
dẽ vult q̄ illud ponit
vt infrigidet ⁊ hume/
ctetur: qd̃ fac accidet ca
liditas motus cerebri
ex calore ⁊ sic. s3 q̃cunqꝫ
duaꝝ sniaꝝ sit illud q̃
indiget medic⁹ ẽ vt sci
at q̄ complexio cerebri
nãlis ẽ frigidior ⁊ hũi/
dior. Cũ g̃ ẽ calidũ ⁊ sic
cũ: tũc iã egreditur exi/
tu mlto ab eo qd̃ ei na
tũ ẽ: ⁊ nõ põt remanet
supra sanitatẽ quandã
aut supfluũt caliditas
eius siccitas ⁊ pp hoc si
ponit Gal. cõplexioni
eius ca. ⁊ sic. mansionẽ
cum additione ⁊ dimi
nutione. 53

H Umido cõplexio cerebri ẽ exiẽs ab eq̄litate sua ad caliditatẽ ꝛ hũiditatẽ: tũc mãifestũ ẽ ꝙ exitus ei⁹ ad humiditatẽ puus. verũtñ hũiditas ei⁹ i eo ẽ mlta etiaꝫ: qm̃ ipm nã hũidũ. ꝛ hũiditas qñ ẽ cũ caliditate toleraꝛ̃ diuersitas ei⁹ i additiõe ꝛ diminutiõe: ꝛ toleraꝛ̃ ẽt additio caliditatꝭ eius ꝛ diminutio ei⁹. Propt̃ illud possibile ẽ i cerebro vt sint ei multe spẽs ꝛ diuerse i additiõe ꝛ diminutõe caliditatꝭ i hũiditatꝭ. et iã docuit Gal. canones eoꝝ signoꝝ i hᵒ s̃mõe. et qm̃ vẽt⁹ meridiei ẽ calidus ꝛ hũidus fit ꝙ qñ flat nocet cerebro cuius ẽ hec dispõ: qm̃ addidit ei calorẽ ꝛ hũiditatẽ. ꝛ qm̃ vẽt⁹ septemtrionis frigid⁹ ẽ ꝛ sicc⁹ fit: q2 qñ flat ꝓfert cerebro e⁹ ẽ hec dispõ: qm̃ minuit ex calore eius fritate sua: ꝛ ex hũiditate ei⁹ sua siccitate. ¶ Et s̃m hoc exẽplũ cõuenit tibi vt itelligas iuuam̃ta ꝛ nocumñta oĩuꝫ q̄ occurrũt cerebro extrinsec⁹ i oĩb⁹ cõplexiõib⁹ ei⁹ ꝛ hoc tm̃ ẽ intrãs in curatiõe qñ supfluit malicia cõplexiõis: ꝛ in conseruatiõe sanitatꝭ qñ nõ supfluit malicia cõplexionis. 54

¶ Bonũ ẽ iuuantia ꝛ nocentia q̄ extrinsec⁹ cerebro occurrunt intelligere.

C Um ergo egreditur cerebruꝫ ab eq̄litate sua propria ad frigiditatẽ siccitatem: tunc manifestum est ꝙ frigus eius est additũ ab eo quod oportet: ꝛ siccitas eius est superflua. Si autem contingat vt sit complexio chimorũ s̃ꝫ modum hunc: necessario proueniunt ab eis i illo oĩa signa que dixit ga. naꝫ hec complexio est senectutis natura: ꝛ iteruꝫ difficultas motuum multotiens accidit ab ea: ꝛ quando supfluit est mors ꝛ propt̃ illud non specificauit ei ga. species diuersas istius corporis: sicut fecit i complexione calida et humida. 55

S I vero hũiditas accedat caliditati paꝝ q̄dẽ supagrediẽtibus vtrisq̄ mediocritatẽ fit bõus color ꝛ caliditas: ꝛ in oculis vene magne: ꝛ supfluitates plurime mediocrit̃ digeste ꝛ capilli recti ꝛ subrubei: ꝛ ñ calui fiunt facile. Replẽt̃ ãt ꝛ grauãt̃ capita a calefaciẽtibus. si vero humecteñt̃ multo magis statũ suphabũdãtiã hñt supfluitatẽ. Qñ vero ad plurimũ hũiditatis ꝛ caliditatis venerit: egꝛ his cap̄ ꝛ supfluitatibus plenuꝫ ꝛ facile ex calefacientibus ꝛ humectantibus ledit̃. Flotibus vero his sẽp ꝯtrarijs optime vero in Borea degũt: neq̄ excitari possent vsq̄ ad multũ: ꝛ adsõnuꝫ cõuertentes seipsos: simil̃ ꝛ grauãt̃ dormiẽtes ꝛ vigilãtes: ꝛ fantasias vident ꝛ sensus s̃t ipfecti. Si vero multũ tpato sit calidius cerebrũ paꝝ vero hũidius remanebunt calide crasseos cognitõnes. miscebunt̃ ãt eis leuiter hũiditatẽ cognitões velut e cõtrario. ꝛ si multo quidẽ sit humidius cerebꝝ paulo vero calidius: manifeste q̄deꝫ erũt ꝛ vehemẽtes hũiditatis leues vero caliditatis cognitiões. Quod si q̄litates intendunt̃: ꝛ signa erunt intẽsiora. si vero remisse remitmittũt̃ ꝛ signa. Cõis vero rõ ẽ hec in oĩbus secũdũ cõplexionem distemperãtis.

S I ãt calida ẽ cõplexio cerebri ꝛ hũida ꝛ est supfluitas vtriusq̄ simul ab eq̄litate supfluitas pua: tunc ex signis hñtis eã est vt sit boni coloris. Et qñ tangis caput eius inuenis calidũ: ꝛ qñ ꝯsideras oculos eius inuenis i eis venas grossas: ꝛ inuenis supfluitates i meatibus cerebri in co multas ad digestioneꝫ q̄ ẽ pauca: ꝛ inuenis capillos planos flauos q trahũt ad rubedinem: ꝛ non accidit hñti hãc dispõneꝫ caluitiũ cito: ꝛ accidit repletio ꝛ grauitas in capite eius ex rebus calefacientibus: ꝛ pcipue si accidit cũ hac calefactiõe humiditas ꝛ multiplicãt̃ supfluitates in meatibus cerebri apud illud. Et qñ supfluitas humiditatis cerebri ꝛ caliditas eius ab eq̄litate exiens est supfluitas multa valde: ꝛ hñs cãm multaꝝ infirmitatuꝫ in capite suo: ꝛ s̃t supfluitates in eo multe: ꝛ ꝓperãt ad eũ lesio ꝛ nocumẽtũ ex rebus hũectãtibus ꝛ calefaciẽtibus. Et meridies ẽ ex nocibilioribus rebus ꝛ magis inimicus hãc dispõnẽ habẽtibus. Et melior dispõnũ eius est qñ flat septẽtrio: ꝛ nõ põt lõgo tp̃e manere vigilans: ꝛ qñ q̄rit sõnũ: accidit i eo ei subeth hoc vigilus ꝛ imaginatiõibus in visionibus: ꝛ visus hñtis hãc dispõnẽ est turbidus: ꝛ sensus eius nõ s̃t clari: ꝛ si supfluitas calefactionis cerebri ab eq̄litate ẽ multũ supflua: ꝛ supfluitas humiditatis eius est ab ea pua: tũc signa calidi cerebri vincunt ꝛ coopiunt eius signa debilia ex signis humiditatis cerebri ab eq̄litate excũtibus: ꝛ simil̃ etiã si supfluitas humiditatis cerebri exeũtis ab eq̄litate est supfluitas multa: ꝛ supfluitas caliditatis eius ẽ supfluitas pauca. tunc signa hũiditatis ꝛ hñte ipsã manifesta s̃t fortiora. ꝛ signa caliditatis s̃t debilia occulta: ꝛ iste sermo ẽ cõis in oĩ complexione composita.

F Rigide vero simul ꝛ sicce crasseos cerebri frigidũ ꝛ sine color perficiũt cap̄ q̄tũ in ipsis est. Semper. n. oꝫ meminisse eius q̄ i pn̄. determinatiõis s̃t dcã. cõnderãdũ ãt q̄tũ ex humoꝝ crassi alterãt̃ q̄ circa illud s̃t. Statiꝫ vero huiusmodi crases sine venis circa oculos s̃t: ꝛ a fridis causis cito leduñt̃: iõ inceq̄lit̃ s̃t sani. Aliqñ q̄dẽ leuissima s̃t capita: ꝛ ñ s̃t superflue effuxiones. aliqñ vero corizis ꝛ catarris in paruis causis cito ꝯsumũt̃. Sensus vero eis i pueritia q̄deꝫ ꝑfecti: pueccus vero emarcescũt citius. Et breuit̃ dicã cito senes circa cap̄ s̃t omnes. idõq̄ canescunt citius. capilli vero eis nati q̄deꝫ veniunt vix exiles ꝛ ruffi. Accedente vero tp̃e dñante q̄deꝫ ãplius frigiditate q̄ siccitate ñ calui fiunt plurimuꝫ: e cõtrario vero si accidat siccitateꝫ q̄dem ãplius dñari humiditate. frigiditateꝫ vero caliditate paꝝ huiusmodi calui fiunt.

C Omplexio ãt frigida ꝛ sicca qñ vincit super cerebꝝ tunc ipsa ponit cap̄ frigiduꝫ mali coloris secunduꝫ ꝙ facit ei necessariuꝫ hec cõplexio. Jã ergo oꝫ vt hoc q̄d ostendi ꝛ determinaui in pn̄. sermõis mei seruãs semper sis: ꝛ est vt attendas ꝯsideratiõe tua in cõplexiõe q̄tuꝫ oꝫ mutari cap̄. ꝛ quod est in eo pp cõplexioneꝫ chimoꝝ. Et in oculis q̄deꝫ hñtis hãc cõplexionẽ ñ apparent vene. ꝛ ꝓperãt ad euꝫ lesio ꝛ nocumẽtuꝫ ex fridis causis. ꝛ pp hoc sanitas

De frigida ꝛ hũida cõplexione cerebri.

Elim egredit' cerebrũ ab eq̃litate ſua ad frĩtatez ꝛ hũiditatē. tũc nõ fit multe declinationis ab eq̃litate vo ꝛ nãli. Si ãt addiderit⁹ eius ad illud: cadit hñs eã in apoplexiã ꝛ ſimilia ei. ꝛ pp̃ h̃ nõ ē huic cõplexiõis diuerſitas cũ additiõe ꝛ diminutiõe qua neceſſe fuerit gal. narrare: pp̃ hoc q̃ ſi addit' frigus eius aut ipſi⁹ humiditas: cadit hñs eã i paliſim aut in apoplexiaz: aut i mortez cũ igit' illud ita fit: tũc quãtitas exit⁹ ei⁹ ad frig⁹ ꝛ hũiditatē ē p̃ua tñ: ꝛ ſequũt' eã oĩa accidētia q̃ nominauit gal. ꝛ nõ ſeq̃t' illd' q̃d dixit oĩa q̃ dixit i ꝯplexiõib⁹ cerebri noue: niſi q̃ñ cũ eo fit cõpar. vt cõplexio chimorũ declinet: ſicut ē declinatio cõplexiõis cerebri vt ſit cõplexio eq̃lis regõis. q̃d ē: q: nõ ē q̃d phibeat q̃n ſit cõplexio chimoꝝ decliuior ad caliditatē ꝛ ſiccitatē ꝛ tũc nõ ſequũt' illud accidētia cerebri hũidi: aut ſit cõplexio chimorũ ad calidũ ꝛ ſiccũ: ꝛ ſit cõplexio cerebri decliuior ad frigidũ ꝛ hũidũ ꝛ nõ ſequũt' illud accidentia frigidi cerebri ꝛ hũidi. Et ſimiliter ē diſpõ i ſpēbus cõplexionis ꝛ diſpoſitio aeris regiõis ꝛ humiditate. ꝛ reſtitũt q̃dã hay rerũ q̃buſdã: ꝛ pp̃ter illud q̃ñ vides cõplexionē cerebri decliuez ad malciã cõplexionis: tũc intēde vt dclines eã cõplexionē chimorũ ad illud q̃d ē ei ꝯtrariũ: nã tu expelles p̃ illd' nocumētũ deſcēdēs ad cerebrũ: ꝛ attrahes p̃ ip̃z ad illud q̃d fac' iuuamētũ magnũ: Et ex reb⁹ q̃ citius iprimũt in cerebro ē aer cõtinēs nos: ꝛ q̃d cõtinuat' ei ex vaporib⁹ vel q̃ñ aer puenit ad ip̃m abſq; medio ex aurib⁹ ꝛ narib⁹: ꝛ poris. ꝛ iã declarauit illud galienus in alio libro ab iſto. 56

De reb⁹ citius cerebro inprimentibus eſt aer.

eius ē iſtabilis ſanitas diuerſa: q̃ñ q̃nq; ē leuis capitis valde: ꝛ meatus eius mũdi a ſupfluitatibus. ꝛ q̃ñq; aduenĩũt ei corrize ꝛ catarrus interior velocit' ex q̃ibz cã: ꝛ ſenſus eius i adoleſcētia ſt' clari cũ q̃bus ñ ē infirmitas oĩno. cũ ergo ꝓtendit' cũ eo etas: extinguũt' ꝛ debilitant' velocit' ex q̃libz cã: ꝛ velociter ſenectus feſtinat ad ip̃m in capite cũ oĩbus q̃ ſt' in eo: ꝛ pp̃ hoc cito aduenĩũt ei caluicies: ꝛ tardat' natiuitas capilloꝝ ſup caput eius poſtq̃ naſcunt' valde: ꝛ ſt' ſubtiles: debiles: flaui: ad citrinitatē decliues cũ ergo ꝓlõgat' cũ eo tp̃s: tũc ſi victoria frĩtatis ē ãplioꝝ q̃ victoria ſiccitatis: nõ accidit ei caluiciũ. ꝛ ſi accidat ei diuerſuz illius donec ſit victoria ſiccitatis multa valde. ꝛ victoria frigoris ſupra caliditatē pauca: accidit ei caluicium.

Humide vero ꝛ frigide craſes cerebri grauit' faciũt dormiētes. et ſomnolentos. ꝛ inutiles ſenſibus ꝛ facile patiētes ꝛ frigore. ꝛ facile repletos caput ꝛ facile patientes catarruz ꝛ corrizã neq; calui fiũt huiuſmodi.

Omplexio ãt frida ꝛ hũida q̃ñ vincit ſup cerebꝝ tũc vicit ſup hñtē ip̃m ꝓfunditas ſõni. ꝛ ſõn⁹ eius ꝛ ſenſus ſt' mali ꝛ ſt' ſupfluitates i eo multe. ꝛ pperat ad caput frigus. ꝛ accidit in eo repletõ velocit'. ꝛ cito adueniunt corriza ꝛ catarrus. ꝛ nõ accidit ēt hñti hãc diſpõnem caluicium.

Ste ſermo duas hʒ expoſitiones. vna quarũ ē vt itelligas per ip̃m oĩa genera ſignoꝝ cõplexionis cerebri. ꝛ tolerat vt intelligas p̃ illud ſigna ſumpta ex rebus nãlibus cerebri: ꝛ ſigna ſumpta ex eis que occurrunt ei extrinſecus. 57

Enſus ſt' q̃nq;: ꝛ oēs inuēti ſt' in capite: ꝛ ga. dicit i h̃ ſermone q̃ via cognitõnis ſmonis in ſignis cõplexionis cuiuſlibet eq̃liſ: ꝛ. viij. egrediētiũ ab equalitate ē via eadē quã dixit i cõplexionib⁹ cerebri: ꝛ ꝯditionē ponit i eis eq̃litatē cõplexiõis ꝛ regionis: et declinationē cõplexionis chimorũ ad dclinationē cõplexiõis membri inſtrumētalis ſiue ſenſibus ꝛ ga. q̃dē non ponit exemplum i ſenſibus q̃nq;: q̃ ſt' viſus. audit⁹: guſtus odoratus: ꝛ tactus: niſi i viſu q̃d ē q: iter oculos ꝛ cerebrũ ē ꝯueniētia plus ꝛ vniuſcuiuſq; ſenſus inſtrumētũ ē cognitũ ex iſto inſtrō excepto inſtruĩto tactus: ꝛ Ipſe nãq; ē cõis in toto corpore: ꝛ tactus quidem nõ ē vna pp̃ hoc q: nõ cõprehēdi: diuerſas cõtrarietates. q̃d ē q: ip̃e apprehēdit calidũ ꝛ frigidũ: ſiccũ ꝛ hũidũ: durũ ꝛ molle aſperũ ꝛ lene: ꝛ ſicut hec ſʒ vnuſq̃ſq; ſenſuũ alioꝝ non apprehēdit niſi vnã cõtrarietatē: ꝛ puenit mediatione eius ad illud q̃d ē poſt ip̃m viſus. n. apprehendit colorē albũ ꝛ nigrũ ꝛ q̃ ſt' inter vtroſq;: ꝛ auditus apprehēdit vocē acutaz ꝛ grauē: ſi q̃ ſũt int' vtraſq;: olfactus apprehēdit bonũ odorē ꝛ fetidũ ꝛ q̃ ē int' vtroſq;: ꝛ guſtus apprehēdit dulce ꝛ amarũ ꝛ q̃ ſt' int' vtroſq;: ꝛ ſignificat' circa cõplexionē cuiuſq; eoꝝ p̃ ſe genera q̃ dixit in cerebro Conſidera g̃ illd' ꝛ itellige illud ꝛ ſi q̃ras a me expoſitionē cuiuſq; dictionis. nã nos non exponim⁹ niſi q̃d clauſũ ē ex ſmone eius tñ. 58

ꝛ Nõ q̃ ſenſus tactus ſt' plures ſenſus.

Hec igitur ſunt ſigna earum que in cerebro cralium.

Iſta ergo ſunt ſigna ſpecierum complexionis cerebri.

Ex his ergo tendens ad vnumquodq; organum ſenſus ſcies cognitiões tráſferens te de alio ad alud ſufficiet vero i oculis tantum dicere.

Quando ergo vis ſcire complexiõis ſpecies cuiuſq; inſtrumẽtorum ſenſus: tunc incede hac ſemita proceſſiſti i extractione ſignorum cerebri: et permutata ea ad ipſuz: ꝛ ſufficiat tibi vt rememoretur tibi eſſe oculorum tantum.

Quicunq; ergo tãgētibus oculi manifeſte ſunt calidi. ꝛ mouentur facilius ꝛ frequenter. ꝛ venas latas habent. calidi ſunt omnes hi frigidi vero qui his contrariũ humidi quidem qui molles ſimul ꝛ multe humiditatis ſiunt ſicci vero qui duri ſimul ꝛ adiri ſunt.

Ideo ergo q̃ quãdo oculi dũ tangis eos calidi ſunt. ꝛ motus eorum velox multum ꝛ vene in eis groſſe ſunt ꝛ ample tunc calidi. ꝛ quando ſunt ſecundum diuerſitatem illius tunc ſunt frigidi. ꝛ quando: ſunt molles pleni humiditate. tunc ſunt humidi. ꝛ quando ſunt ſicci duri. tunc ſunt ſicci.

Et leduntur quidez a ſimilibus cauſis ſue craſi facile. iuuantur

Ermo eius. ſ. q̃ñ ſt' hʒ diuerſitatē illius ſignificat q̃ quando fiunt accidentia illius contraria accidentibus p̃dictib⁹. tũc ipſi. ſ. complexio eoꝝ ſunt frigidi ꝛ ſmo eius totus intellectus ē: ꝛ fuit ſemita tranſlationis vt enunciaret ꝛ q̃ñ ſunt ſm ꝯtrariũ illius vt eēt ſmo manifeſtior. 59

Uando complexio oculorum eſt declinans ad vnam

† De iuuãtibꝰ ⁊ nocẽtibus lapſe oculorũ complexioni.

ꝗlitatez feſtinat ad eos leſio ex conuenientibus rebus comple-
xioni eorum: ⁊ res ſunt contrarie complexioni eorum: conſe-
ferentes eis qñ adminiſtrantur eis vſu temperato. ⁊ vſus q
dẽ temperati duo ſunt modi: vnus eorũ ẽ ille q eſt tẽperatus
inter ꝗttuor qualitates: ⁊ alter eſt cuius declinatio ad partem
contrariam eſt equalis complexionis declinationis oculorum
⁊ illius exemplum eſt
quod quando oculi ca-
lidi ſunt tunc aer cali-
dus ⁊ chimi calidi ad
dunt eis caliditatem
quare ſuperfluit quali-
tas eorũ: ⁊ fit illud egri
tudo: ⁊ res temperate ñ
nocẽt eis ſed conferunt
eis iuuamẽtũ minus.
res autẽ iuuatiue ſunt
eis ꝑ hoc ꝙ minuunt
caliditatez eorum, naz
ſi caliditas eſt eis in ꝓ
mo gradu: ⁊ iuuamen
tũ eſt eis cuius frigus
iteruz eſt in primo gra
du: quãdo vero ſuper-
fluit frigus eis: tũc le-
dit ⁊ nocet. 59

V Ult ꝙ oportet
vt preſentez fa
cias mentẽ tuã
in oĩ cõplexione in quo
cunq membrorũ eſt: ⁊ ſi-
cut in quo imprimunt
cãe: naz ſi leditur a cãis
frigidis: tunc eſt calidũ
ſi ecõuerſo: tunc eſt frigi
dum: ⁊ ſcḋm hanc inten
tionẽ eſt in humidis ⁊
ſiccis: ⁊ in cõplexionibꝰ
cõpoſitis. etiã. Et mãi
feſtum eſt ꝙ iuuamen
tum qḋ fit aut eſt per
cauſas contrarias equa
lis complexionis com
plexioni egredienti.
† Mẽbri: aut ꝑ cãs
equales aut illarũ qua
ruz declinatio eſt ꝑua.
Cuius exẽpluz ẽ vt ſit
hoc mẽbruz ad qḋ mu
tatur calidũ ⁊ ſiccũ in ꝓ
mo gradu: tũc iuuamẽ
tũ huic mẽbro eſt aut e
quale aut decline ab e-
qualitate ad frigus ⁊ hu
miditatẽ quãtitate gra
dus vnus. ꝙ ſi addun
tur frigus eiꝰ ⁊ humi-
ditas ipſius extrahit
mẽbrũ a ſua cõplexiõe:
⁊ facit ꝑuenire ipm ad
malam complexionem
Et oportet vt intelli-
gas ꝙ ga. in ſermõe ſuo
vſus equali: dixit vt ad
miniſtreẽ cauſa contra-
ria ſecundum gradatio
nem ⁊ ordinem ⁊ non
erraueris in ipſa vel
prima vice: et admini
ſtres eam ⁊ non ledes
membrum. 60

† Nõ ꝙ ſi debẽt gradus medicinarũ eleuari ſupra gradũ mẽbri leſi cõtrariuz

vero a cõtrariis ſed mode/
rato vſu.

E T properat ad eos
leſio ex rebus q̃rũ cõ
plexio ſimilis eſt cõ
plexioni eorũ: ⁊ iuuãt ex re
bus cõtrariis eis in comple
xione quando utuntur vſu
temperato.

E T hoc cõe in oĩ co/
gnitione craſeos om
nis ptis meminiſſe
oportet.

E T oportet vt conſi/
derãdo ſerues hoc ⁊
accipias illud radicẽ
communez in ſignificatione
eius ſuper omnẽ complexio
nẽ in omni membro.

M Agnitudo vero ocu
lorũ cũ ꝓportione q
dẽ ⁊ operationũ vir
tute multitudinem ſubſtãtie
eucratam ex qua oculi facti
ſunt oſtendit: que vero ſine
his multam quidem ſubſtã
tiã: ſed non eucratam decla
rat. Paruitas oculorũ ve
ro cum proportione quidez
⁊ virtute operationuz: par/
uã quidez ſed eucratam de/
clarat ſubſtantiam ex qua fa
cti ſunt oculi. cuz nõ propor
tione vero quadam ⁊ vitio
operationum: paruaz ſimul
⁊ inutilem eſſe ſignificat ſub
ſtantiam oculorum.

M Agnitudo quidem
oculoruz quãdo eſt
cũ ꝓportiõe ⁊ bõita
te ſuarũ operationũ: tunc ſi/
gnificat ꝙ materia vñ creati
ſunt fuit multa ⁊ equalis. Et
ſi non eſt magnitudo oculo/
rũ ab his duabus proprieta
tibus quas narrauimus: tũc
ſignificat ꝙ materia fuit mul
ta ſed nõ fuit equalis. Par
uitas vero ſi eſt cũ propor/
tiõe ⁊ bonitate operationũ:
tũc ſignificat ꝙ materia ex q̃
cauſati ſunt fuit pauca ſed ta
mẽ equalis. ⁊ ſi eſt cum ma
licia proportionis ⁊ malitia
operationũ ſuarũ: ſignificat
ꝙ illa ſubſtantia ex qua cau
ſati ſunt fuit pauca ⁊ mala.

E A vero que ſcdm co
lores ſic oportet de/
terminari: glauci q/
dem oculi ſplendentes hu/
miditate pura ⁊ non multa:
luminis ſplendidi ſunt con\
tinentia: nigri vero econtra
rio. medii autez ſunt ſecũdũ
medias cauſas.

E Sſe autem coloris
oculorum hac via
oportet te determi/
nare. dico ergo ꝙ glaucedo
vincit ſuper oculos ex mul
titudine ſplendoris clari qui
profluit in humiditate clara
non multa: ⁊ ꝙ nigredo vin
cit ſuper oculos econtrario
illius: medius vero iter glau
cedinem ⁊ nigredinem fit ꝑ
cauſas medias.

G Laucus vero ocu/
lus aut ꝑꝑ magnitu
dinẽ aut ſplẽdorẽ cry
ſtalloidos aut in ſummo po
ſitionẽ: aut ꝑ ſubtilis ⁊ aquo
ſi humoris qui eſt ſecunduz
pupillam paucitatez ⁊ puri
tatez fit. omnibus quidez ſi
mul cõuenientibus ſũt glau
ciſſimi. Si vero hec quidẽ
horum adſint hec vero non
magis ⁊ minus i glaucedine
conſiſtunt.

G Laucedo autez vin
cit ſuper oculos aut
ꝑꝑ magnitudinẽ hũi
ditatis grãdinee: aut ꝓpter
claritatẽ eius: aut quoniã lo
cus eius eſt locus eminens
aut propter paucitatẽ humi
ditatis ſubtilis aquoſe que
eſt in loco pupille ⁊ claritatẽ
eius. ⁊ qñ aggregãt iſte cãe
oẽs eſt oculus i vltimo glau
cedinis. ⁊ ſi q̃dã earum ſunt
inuente: ⁊ quedam earum
nõ: ẽ argumẽtũ ⁊ diminutio
i glaucedine ſecũdum illud.

Q Uando magnitudo oculoruz ẽ cũ proportiõe
⁊ bonitate viſus ſignificat ꝙ materia ex qua cã
ti ſunt oculi multa fuit ⁊ eq̃lis: ex qua poſſibi
le fuit vt virtus cãtiua aut creatiua faceret oculos ma
gnos ꝓportiõales fortitudini viſuũ. ⁊ ſi ẽ magnitudo
oculoruz abſq ꝓportiõe: ⁊ non ẽ vtus i viſibus: tunc
ẽ ſignificatio ꝙ
mã multa fuit ⁊
ineq̃lis. ſi igiẽ ꝓ
portõatũ fuit v
tuti vt faceret ex
ea qḋ oportuit i
ꝑuitate ãt oculo
rũ dixit: ꝙ ſi ẽ cũ
ꝓportõe ⁊ bõita
te opationũ eoꝝ
tũc ẽ ſignificatõ ꝙ
mã ex q̃ ſũt fuit
pauca ſz eq̃liſ. ſz
ſi ẽ cũ malicia ꝓ
portõiſ ⁊ malicia
opationũ ipoꝝ ſi
gnificat ꝙ illa ſbã
ex q̃ fuerũt creati
fuit pauca mala
Diuerſitatẽ ḡ fe
cit inẽ ſmõz ſuũ
hũc ⁊ illũ qḋ di-
xit i cerebro. qḋ ẽ
q: vituꝑauit cere
brũ ꝑuũ ſz q̃zcũ
q formã fuerit
ſcḋm: ⁊ ñ vituꝑa
uit oculos ꝑuos
ſz q̃zcũq diſpõ
nẽ. Et cãz qdẽ i
vituꝑatõe ſua q̃
vituꝑauit ꝑuita
tẽ cerebri iaz ꝓ-
miſimꝰ: ⁊ expla
nauimꝰ illud ꝙ
ipm eſt radix nu
che ⁊ neruoruz.
Et iſtis qdẽ oꝫ
vt ſit magnitu-
do ⁊ vtꝰ. oculi ãt
ſũt rami ⁊ ñ radix
ſi ḡ nocet ꝑuitas
eoꝝ qñ ẽ cuz ꝓ-
portione ⁊ boni
tate in viſibus:
quod ẽ: q: vtus
cuz inuenit mãz
ꝑuã eq̃lẽ: fecit ex
ea oculos bonos
ꝑuos. Cũ vo ẽ ꝑ
uitas eoꝝ cũ ꝓ-
portõe mala: ne
q bõitas ẽ i viſi
bꝰ tũc mã ex qua
fuerũt fuit pauca
mala: ⁊ ꝑꝑ hoc fuit
neccario ab ea q̃li
tas ſiue debilitaſ
vtutis cãtiue: fecit ḡ
oculos maloſ. 61

E Xpõit ſmo
nẽ ſuũ iſtũ ꝑ
hũc ſermõez 62

I Ntellectũ
ẽ ex hoc ſ

† Nõ vituꝑatẽ ꝑuitas oculoꝝ ſicut ꝑuitas cerebri.

mõe ꝙ ſplẽdoꝛ clarꝰ ẽ claritas hũiditatꝭ grãdinee ⁊ magnitudo eiꝰ ⁊ ṙliq̃ q̃ ipe dixit: ⁊ ꝙ ſplẽdoꝛ ñ clarꝰ ẽ ẜ ꝯ riũ illiꝰ. Et gal. qdẽ narrat cãs fuſcedis q̃s noiauit in eis que pꝛemiſſa ſunt in nigredine oculoꝛum. 63

SErmo iſte eſt intellectus: 64

PUpilla eſt foꝛamen quod videtur in oculo: ⁊ ẽ foꝛamẽ vuee tunice. ⁊ humiditas ſubtilis que ẽ i hoc foꝛamĩe vocaẗ albuginea ꝑꝑ ſimilitudinẽ ſuã cũ albugine oui ſubtilis: hec ḡ humiditas ſi eſt ſubtilis ⁊ mꝉ ta eſt oculus humidioꝛ. ⁊ ſi eſt pauca ⁊ groſſa ẽ oculus ſiccioꝛ. 4

HUmiditas aũt grandinea ẽ q̃ fit viſus. qꝛ in ea firmanẗ imagines coloꝝ roꝝ que videntur: ⁊ oĩa que ſũt ĩ oculo ex tunicis ⁊ humoꝛibus: aut ſunt iuuantia in ea aut ſeruãtia ei. ꝑꝑ hoc ḡ quãdo ĩduraẗ facit oculũ ſicciorẽ: ⁊ quãdo mollificaẗ facit oculũ humidiorẽ: ⁊ humiditas albugiea roꝛat eaꝫ deſoꝛis cũ ergo ſupfluit grandinea ab ea remouet ex ea quod ñ roꝛat albuginea quare fit durioꝛ ⁊ quando fit durioꝛ fit oculus ſiccioꝛ. ⁊ ſi minuaẗ grãdinea ab albuginea. alterat eã albuginea: q̃re facit eã molliorẽ. q̃ꝑꝑ fit oculus hũidior. hoc ẽ ḡ vltimũ quod dixit ga. ĩ ſignis cõplexiõis oculoꝛũ: ⁊ mãifeſtũ ẽ ĩ eo ꝙ aggregauit ĩ eo ſex genera ſignoꝝ q̃ dixit ĩ cerebꝛo. Cõſidera ḡ illud ⁊ ingre vt extrahas ſigna cuiuſqꝫ ſenſuũ reliquoꝛũ ꝑ hũc modũ: naꝫ q̃ñ tu exercitatꝰ fueris cũ vſu in

NIger vero oculus ſit aut ꝑꝑ in pꝛofundo poſitõeꝫ aut ꝑꝑ puritatẽ cryſtalloidis: aut qꝛ ſplẽdidũ ⁊ rutilans ꝑfecte nõ ẽ: aut quoniam ſubtile hũidũ aut amplius aut purũ nõ eſt aut pꝛopter quedã hoꝝ: aut pꝛopter omnia natũ eſt fieri magis ⁊ minus in eis: quẽadmodũ dictũ eſt pꝛius.

FAſcedo autẽ vincit ſuper oculũ aut ꝓpt paruitatẽ hũiditatis grandinee: aut quãdo locus eius ẽ locus ꝓfundus. aut quando nõ eſt clara neqꝫ luminoſa: aut quãdo hũiditas eſt ſubtilis: aut eſt in pupilla plus q̃ꝫ opoꝛtet: ⁊ non eſt clara: aut ꝓpter aggregationem alicuius hoꝝ cãrũ. ⁊ additio fuſcedinis ⁊ diminutõ eius fit ſcd̃ꝫ ꝙ diximus nuper in glaucedine.

SUbtile q̃dem huiuſmodi humidũ aquoſius ⁊ amplius factũ hũidiorẽ demõſtrat oculuꝫ quemadmodũ ſi ſpiſſius et ⁊ minus fiat ſicciorẽ.

ET humiditas ſubtilis que eſt in pupilla quãdo ẽ ſubtilioꝛ ⁊ ãplioꝛ q̃ꝫ opoꝛtet vides oculuꝫ humidioꝛem q̃ꝫ opoꝛtet ⁊ ſimiliter ſi eſt illa hũiditas groſſioꝛ ⁊ minoꝛ q̃ꝫ opoꝛtet ẽ oculus ſiccioꝛ.

CRiſtalloydes vero ſiquidẽ durius ſit ſicciorẽ opaẗ oculũ: ſi vero mollius humidiorẽ. Ita vero vt ſiquid ſuperaddatur cõtemperãtie ſubtilis ſiccioꝛ ẽ: ſi vero deficiat contrarium.

HUmiditas ãt grandinea ſi eſt durioꝛ q̃ꝫ opoꝛtet: facit oculuꝫ ſicciorẽ: ⁊ ſi eſt mollioꝛ q̃ꝫ opoꝛtet: facit oculũ hũidiorẽ ⁊ ſimiliẗ ẽt ſi ſuperfluit ſuꝑ

eo qd̃ dixitꝰ ex ſignis ꝯplexiõis cerebꝛi: ⁊ ex ſignis cõplexiõis oculi nõ occultabũẗ tibi cetera ſigna cõplexiõis auditꝰ. n. ſigna cõplexiõis odoꝛatꝰ neqꝫ ſigna cõplexiõis tactꝰ: neqꝫ ſigna cõplexiõis guſtꝰ. Et ĩtellige a me: ꝙ volo ꝑ auditũ iſtr̃m auditꝰ ꝑ odoꝛatũ inſtr̃m odoꝛatꝰ ꝑ guſtũ inſtr̃m guſtꝰ. ꝑ tactũ iſtr̃m tactus. Exẽplũ illiꝰ in inſtro guſtꝰ ẽ: qꝛ ſi lingua ẽ magna cũ ꝓportiõe ⁊ virtute ſẽſus guſtus: ⁊ ẽ cũ eo difficile patiẽs a cãis calefaciẽtibus ⁊ infrigidantibꝰ ⁊ exſiccãtibus ⁊ hũectãtibus: tũc cõplexio eiꝰ ẽ equalis: ⁊ mã ex q̃ generata ẽ multa ⁊ eq̃lis Et ẜꝫ hũc modũ ſtabis ſi fueris rememoꝛatus oĩa q̃ dixit ga. ⁊ extra hꝰ oẽs cõplõnes ſimplices ⁊ cõpoſitas: Et ga. qd ẽ dimiſit dicere ĩ oculis q̃tuoꝛ cõplõnes cõpoſitas: ⁊ ſt ca. ⁊ ſic. ca. et hu. fri. et ſic. fri. et hu. q̃ñ ſt cognite ex illis ſimplicibꝰ cuiꝰ exẽplũ ẽ: ꝙ ſi cõplõ oculoꝛũ ſit cali da ⁊ ſica: tũc aggregãẗ in ea ſigna cõplõnis ca. ⁊ ſigna cõplõnis ſic. Sũt ḡ oculi ca. ⁊ vene eoꝝ groſſe ⁊ ãple et oculi cũ hoc ſt duri ⁊ ſic. ⁊ non ẽ poſſibile vt ſit motꝰ eoꝝ velox: q̃ñ eorũ ſiccitas ꝓhibet ab illo. ⁊ ſi ſt ca. ⁊ hu. tũc calidi ſt oculi motus ⁊ vene eoꝛũ ſũt groſſe ⁊ ample: ⁊ videbis eos plenos de hũiditate: ⁊ ẜꝫ hoc exẽplũ ratiocinare ⁊ non expecta a ga. nec a me vt dicamꝰ tibi omnia particularia.

humiditatẽ ſubtilem donec non equatur ei: põit oculuꝫ ſiccioꝛeꝫ: ſi minuitur ab ea. ponit oculum ſcd̃m contrarium illius.

DE cordis aũt craſibus deinceps dicaẗ pꝰ hoc cõmẽoꝛantibus nobis ꝙ vnã quãqꝫ partẽ calidiorẽ aut frigidiorẽ aut ſiccioꝛẽ aut humidiorẽ ſeipſa factaꝫ eſſe dicimus: non ad aliquã aliã cõparantes quãtũcunqꝫ enim coꝛ fiat q̃dã natura frigidiſſimuꝫ multo calidius eſt ſcd̃ꝫ craſiꝫ calidiſſimo cerebꝛo.

OPoꝛtet ãt vt dicamus nũc eſſe ſpecierũ cõplexionũ coꝛdis. ⁊ dicemus ĩ ꝑmis: qꝛ nos q̃ñ dicimus ĩ vnoquoqꝫ hoꝛum membꝛoꝛum ꝙ calidius aut frigidius aut hũidius aut ſiccius q̃ꝫ eſſe debꝫ nos ñ dicimus illud ꝯpãtes illd̃ ad aliud: nã coꝛ ſi ꝯſeq̃ẗ ĩ frigoꝛe quod ẽ vltimuꝫ qd̃ eſt poſſibile ipſum conſeq in humana natura: tunc cõplexio eius ſecũdũ diſpoſitionẽ eius ẽ in vltĩo calidioꝛ cõplexione celebꝛi. ⁊ ſi ꝯſeq̃tur cerebꝛũ vltimum quod poſſibile eſt ipm cõſequi ex caliditate hominis ĩ natura tunc cõplexio eius ẽ multũ frigidioꝛ cõplexiõe coꝛdis.

CAlidioꝛis ergo vt ad ꝓpꝛiũ modũ refe ramus coꝛdis ſigna ĩſeparabilia q̃deꝫ ⁊ familiaria hec ſt: magnitudo reſpiratõis: ⁊ pulſus velocitas: ⁊ frequentia: ⁊ audacia: ⁊ ad actiões impigrũ. Si vero coꝛ ad plurimũ veniat caliditatis: furoꝛ eſt eis ⁊ maniaca confidentia. Eſt autem ⁊ piloſum eis pectus. et que

Incipit tractatus de coꝛde.

.i.

IN hoc ſmone oñdit ga. ꝙ cõplexio cuiuſlibet membꝛoꝛum naturalis eſt alia etiam a cõplexione alterius: ⁊ ꝙ equalitas complexionis in vnoquoqꝫ membꝛoꝛum eſt pꝛopꝛia illi membꝛo. † Et quando dicitur: in eo quod eſt calidius aut frigidiꝰ aut ſiccius aut hũidius ñ dr illud niſi ꝑ ꝯparationẽ ad cõplõnẽ eius nãleꝫ nõ ꝑ cõparationꝫ ad cõplõneꝫ alteriꝰ mẽbꝛi. 2

MAgnitudo reſpirationis fit vt ſit qd̃ ingrediẗ de aere frigido plꝰ q̃ꝫ qd̃ egrediẗ de vapoꝛe fumoſo gnãto a caloꝛe coꝛdis: ⁊ ſilr eſt diſpõ in frequen

† De huꝰo re criſtalinꝰo

† Nõ graduãẗ membꝛa niſi per ꝯparationẽ ad ꝯplexionẽ eiꝰ nãlẽ

† De magnitudine reſperationis.

tia ⁊ velocitate pulſus eius: ⁊ ſequitur vt ſit pulſus etiam maior. quod eſt: quia velocitatem ⁊ frequentiam eius precedit pulſus magnitudo. dixit ergo gali. velocitatem pulſus ⁊ frequentiam eius tantum. ⁊ tacet de magnitudine eius: quoniam illud eſt res conſequens dum etiam in corpore non eſt egritudo que debilitet virtutem. ⁊ cũ mores anime ſunt ſequentes complexionẽ corporis ſequuntur ad caliditatem cordis virilitas ⁊ feſtinantia ⁊ reliqua que dixit de moribus. ⁊ poſſibile eſt quidẽ per philoſophiã acquiri iſto mores ⁊ caſtigationes ⁊ diſciplinã legum ⁊ propter hoc eſt intellectum ex ſermone eius ꝙ iſti mores ſunt ſequentes a caliditate cordis dum non prihibet aliquid ab eis. ⁊ multitudo quidem pilorum eſt conſequens multitudinem materie eorũ: ⁊ eſt vapor fumoſus ex quo generantur pili. 3

Quod autẽ caliditas aperiat membra quando cõtingit inueniri ipſaꝫ additam in principio generationis illud verũ eſt quoniã ipſa extendit membra ⁊ amplificat ea: verũ etiaꝫ ꝙ magnitudo pectoris ⁊ eius paruitas ſint ſequentes res duas: quarũ vna eſt diſpoſitio nuche: ⁊ altera eſt diſpoſitio cordis. illud etiam eſt verum: nucha quidem oritur in poſteriori parte cerebri. cum ergo cerebrũ eſt magnũ eſt illud quod generat ab eo proportionale ei in magnitudine: ⁊ ſequitur ab eo magnitudo ſpondiliũ qui ſunt tutamen nuche. ⁊ quoniam magnificatum ẽ illud qđ ab eo fabricat ſuper eas eſt magnum ⁊ pectus quidem fabricatur ſuper. xij. ſpondiles ex eis. Diſpoſitio autem cordis eſt quoniã pectus eſt creatũ vt ſit tutamen cordis ⁊ defenſio: ergo ſm diſpoſitionem cordis eſt diſpoſitio pectoris. oportet ergo vt ab illo mutetur figura pectoris vt in paruitate ⁊ magnitudine: ⁊ ſecũdũ mutationẽ quantitatis capitis ⁊ quantitatis cordis. ⁊ manifeſtum eſt ꝙ quando cor eſt calidius ꝙ̃ oportet: tunc eſt maioris quantitatis ſecundum ꝙ diximus: quia caliditas extendit membra

Diſpoſitio pectoris ſeqꝛ diſpõ cordis.

circa q̃ hypocõdria ⁊ hiis prima. i pluribꝰ vo ⁊ totũ corpus ca. ex calido corde fit niſi maxime ꝯtra opeꝛ cpar Dicent aũt paulo poſterius totius corporis cognitiões

Signa ergo cordis ꝙ ẽ calidius ſua cõplexione equali q̃ ei ſũt iſeparabilia ⁊ ꝓpria ſũt magnitudo reſpiratiõis ⁊ velocitas pulſus ⁊ frequẽtia eius ⁊ virilitas: ⁊ feſtinantia ad actionẽ: ꝙ ſi fortis caliditas ſit valde i corde tũc ex ſignis eius velocitas ire: ⁊ audacia ⁊ furor ⁊ pectus hñtis hanc diſpoſitionẽ ẽ multoꝝ pilorũ: ⁊ ꝓcipue anterior ps eius ⁊ quod ẽ i vẽtre: ⁊ lateribus ⁊ locis ꝓpinqs cordi vel pectori: ⁊ i pluribus diſpoſitionibus eius totũ corpus calefit calefactiõe cordis ſi nõ reſiſtat ei. ꝯpar reſiſtẽtia vehemẽti ⁊ dicã poſt paululũ ſigna totius corporis.

Et aũt latitudo pectoris caliditatis cognitionis: ⁊ huic aliquãdo cerebrũ maxime cõtra opeꝛ quoniã aũt ſpinalis medulle magnitudo ꝓportionalis ẽ illi plurimũ: ⁊ tanta ſunt ſpondilia ſcđꝫ magnitudinẽ quãta ſpinalis medulla itaqꝫ: ⁊ ſpina toto. Cõiungit vo thorax ad poſteriorẽ ptẽ ſcđꝫ lõgitudinẽ qdeꝫ equalis methafreno ſcđꝫ latitudinẽ vo cũ q̃dã ꝓportionali groſſitudine ſpõdiliũ ꝯiunctio fit ſcđꝫ illã ſpinã cũ vero caliditas cordis dñata fuerit augmẽtabit thoracẽ: ⁊ dilatabit ſcđꝫ pmã generationẽ ꝓportiõalit huius caliditatis iõ ẽt ⁊ cũ in paruo qdẽ capite thorax poſitus fuerit maxima ſcđꝫ cor fit cognitio caliditatis qñ vero i magno paruus maxime ⁊ hoc ꝓpriũ ſignũ ẽ cordis frigidioris: ſi vero ꝓportionẽ habeat cũ capite: aliis ſignis determinãdũ erit de corde ita vt ex thoracis q̃ntitate nil accepturus ſis.

Amplitudo pectoris ẽt ẽ ex ſignificatiõibus calidi cordis niſi reſiſtat cordi i illo ẽt cerebrũ reſiſtentia vehementi ꝙ ẽ: qꝛ q̃ntitas nuche i pluribꝰ diſpoſitiõibus ꝓportiõalis cerebro ⁊ q̃ntitas ſpõdiliuꝫ ẽ ſcđꝫ q̃titatẽ nuche. oꝫ ergo vt ſit q̃ntitas dorſi totius ſecũdũ illud: ⁊ pectus qdẽ cõpoſitũ ẽ ſupra pꝫ dorſi ⁊ ſexij. ſpõdiles ab eo ꝙ eſt ſub ceruice ſicut ꝯponit nauis: ſup lignũ ſup qđ ẽ eius fabricatio. ex illo ergo oꝫ neceſſario vt lõgitudo pectoris ſit ꝓportiõalis lõgitudini. xij. ſpõdiliũ ſup quos ẽ cõpoſitũ: ãplitudo aũt eius tũc ẽ qñ ẽ ꝓportionalis cõpoſitio cius q̃titati: ⁊ ſpiſſitudini ſpõdiliũ ſcđm ſpõdiles. ⁊ qñ vicit caliditas i corde aperit pectus: ⁊ dilatat ipm i pncipio generatiõis ſue ergo ſcđꝫ caliditatẽ cordis e ãplitudo pectoris cũ paruitate capitis: tũc illud ẽ ex maioribus ſignis ⁊ magis ſignificãtibus caliditatẽ cordis. ⁊ qñ ẽ ſtrictura pectoris cũ magno capite: tũc illud ẽ ex ꝓprioribꝰ ſignis frigiditatis cordis: ⁊ qñ pectus eſt capiti ꝓportionale tũc pone determinationeꝫ tuã i cõplexione cordis ex aliis ſignis ꝓpterea: qꝛ tu nõ potes ſignificare tunc ex q̃ntitate pectoris ſup aliqđ ex eſſe cordis.

In frigidiori vero

mollia tenera: ⁊ dilatat ea in principio generationis: ⁊ eſt augmentatio eorum in ſequẽtibus ſequens motũ eorum pncipio rei. Intellige ergo a me illud: ⁊ intelliges per illud ſermonẽ gal. totũ. Et quandoqꝫ accidit raro tamen vt ſit quãtitas nuche non proportionalis quantitati cerebri: ⁊ nõ eſt proportionalis cerebri quãtitati quãdo contingit i diſpõne generationis vt ſit materia mala ⁊ vtus debilis: ⁊ illud quidẽ parum et raro contingit: ⁊ ꝓpter illud dixit ga. ꝙ quãtitas nuche i pluribus diſpõnibus eſt proportionalis quãtitate cerebri: ⁊ nõ dixit ꝙ illud eſt ſequens ſemp. 4

De q̃titate nuche q̃ntitatice rebri nõ ꝓportiõata.

Paruitas qdẽ pulſus ẽ qñ frigus cordis ñ indiget introitu aeris frigidi mľtũ: neqꝫ generat ab eo vapor fumoſus multꝰ cu ſ' eritꝰ ſit necarꝰ cũ feſtinatiõe ⁊ vtute. at vo qꝛ ñ oꝫ ꝓculdubio vt ſit tardior et vehemẽtior: rarꝰ ẽ: qñ ſi frigꝰ cordis ẽ pũ: tũc paruitas pulſus ſufficit i eo q̃ idiget calor inatꝰ. ⁊ ſi ſupfluit frigꝰ cordis ñ ſufficit pũitas pulſus cũ illo idiget ĝ pũitas caloris inat vt tardetur motꝰ pluſ ⁊ rarificet ql eiꝰ 5

Quando cor ẽ frigide cõplonis na: tunc q̃titas eiꝰ ẽ minor: ⁊ ꝯſeqꝛ ab illo pũitas pectoris. Cũ ĝ pectꝰ ẽ pũuꝫ ſeqꝛ vt ſit diſpõ reſpiratõis ſic diſpõ pulſus eqlit. ſ. vt ſit reſpiratõ pua ⁊ ñ ꝓculdubio ſit tardior ⁊ vehemẽtis ſit rara. ⁊ qñ nucha ẽ magna: ⁊ ſeqꝛ a magnitudine eius magnitudo pectoris: oꝫ vt diuerſet reſpiratio eius a pulſu vt. ſ. ſit reſpiratio parua rara. 6

Sequit frigus cordis totũ quod dixit de mori

† Diſpoſitio toti⁹ i frigiditate ⁊ caliditate ſeqt̄ diſpōē cordis.

b⁹ dū n̄ remouet eos pbia: aut caſtigatio: aut aliq̄d ex cōſuetudibus. † Et dixit i ſmōe ſuo. In caliditate cordis ⁊ frigore ei⁹ eē corpis toti⁹. vt itelligas ab eo p illō q: ſi cor ē cali. ɔplōniſ: ſeqt̄ ip̄ꝫ caliditas toti⁹ corpis. ⁊

Non rememorat⁹ ē ga. reſiſtētie epatis cordi i diſpōne cōplōnis cordis calidi: ⁊ i cōplōne ei⁹ frigida: ꝓpt q: cor ē origo caloris inati. nā ſi ē calidū: ponit calorē inatū i corpe āpliorē ⁊ maiorē: ꝓp hoc caleſit ab eo totū corpus neccario. ⁊ n̄ poſſibile eſt aliq̄d q̄uis conſeq̄t̄ i frigore qd̄ ē vltimū: quod forſitā ē poſſibile vt ɔſeq̄t̄ vt reſiſtat calori innato gnāto a cōplōne cordis calidi. ⁊ ſm̄ hoc exēplū qn̄ cor ē frigidū pōit calorē inatū i corpe minorē: q̄re infrigidat̄ totū corp⁹ neccario. ⁊ n̄ ē poſſibile aliq̄d q̄uis cōſeq̄t̄ i caliditate qd̄ eſt vltimū vt cōſeq̄tur ex eo vt reſiſtat paucitati caloris inati: a cōplexione cordis frigidi gnāti. et ga. q̄dē diminit̄ ſigna extrinſeca ꝓp apparētiā eorū. qd̄ ē: q: ſi cāe calide iprīmūt in corp⁹ caliditatē cū velocitate: tūc ipſe ſignificāt caliditatē cordis p̄cipue ſi febres ꝓpant ad corp⁹ ⁊ q̄ currūt curſu caꝝ ⁊ cāe frigide qn̄ iprīmūt i corp⁹ frigiditatē cū velocitate: tūc ſūt ſignificātes frig⁹ cordis. ⁊ ſm̄ hunc modū ē diſpō i cāis exſiccatiuis ⁊ cāis hūectatiuis. ⁊ qd̄ ex ſmone ga. remāet in tellectū ē ſ3 ſmones p̄teritos. 8

Iam diximus i eis q̄ ſūt p̄miſſa q cor eſt in loco radicis arboris: ⁊ arteria ei⁹ magna naſcēs ex vētre eius ſiniſtro ē ſimilis cruci arboris. ⁊ hoc crus qn̄ elongāt̄ a corde diuidit̄ in duas diuiſiōes magnas: q̄rū vna vadit aſcēdēdo ſurſū ⁊ altera deſcēdit iſeri⁹. ⁊ remificāt̄ ex vnaq̄qꝫ duaꝝ diuiſionū rami multi ſic̄ vſq̄ q̄rū vnuſq̄ſqꝫ vadit ad mēbꝛū. ⁊ ſic ramificant̄ ex vnoq̄qꝫ maiorū ramorūꝫ rami minores: ⁊ ex iſtis iteꝝ rami magis pui: ⁊ nō ceſſat talit̄ illud eſſe donec ꝑueniat̄ ad arterias capillares ſparſas i cute ⁊ i alijs mēbꝛis: † ⁊ qn̄ dilatat̄ cor: dilatāt̄ oēs arterie corpis ſil: ⁊ quādo ɔſtrīgit̄ ɔſtrīgūt̄ oēs ipe ſil: hoc q̄dē ē qn̄ ꝑmanet corpus ſm̄ diſpōnes ſanitatis aut ſ3 diſpōnē i q̄ nō mutat egritudo diſpōnē arteriarū: ⁊ p dilatationē earū attrahit̄ aer frigid⁹ ab exterioribꝰ corpis ad iteriora ei⁹ ⁊ i ɔſtrictōe eaꝝ exp̄mit̄ vapor fumoſus gnāt⁹ i eis: ⁊ extrahit ip̄ꝫ ad exteriora corpis: ⁊ illud ē ex orificijſ ſuis capillaribꝰ ɔtinuatis cū eo qd̄ appet de cute. Et ga. q̄dē vult q calor: inat⁹ euētet̄ p illud ſic̄ euētat̄ ignis p flabellū ⁊ ſtrigit̄ ⁊ figit̄ ei⁹ accēſio p euentationē: ⁊ eq̄t̄ cōplō ei⁹. Et Ariſ. vult q ſmo ga. ſit verax: ⁊ q r̄māſit ſup ip̄ꝫ aliud reſiduū qd̄ ē radix i eo q dixit ga: Et hoc reſiduū ē q mot⁹ cordiſ ⁊ arteriarū generāt p fricatiōeꝫ earū caloꝝ inatū ⁊ euētāt ip̄ꝫ ſilr. ⁊ p hūc motū gnāt̄ ſpūs aīalis deferēs ſbāꝫ aīe. ⁊ ꝓp illud cū ex arterijs gnāt̄ ab eo qd̄ aſcēdit ad cerebꝛū ex duabꝰ arterijs: q̄rū vna aſcēdit ⁊ altera deſcēdit: texāt̄ rhetia in ſeinuicē mirabilit̄ itrātia: ⁊ moueāt̄ motu mirabili valde: gnātur ab eis ſpēs ſpūs d̄ferēt̄ ex ptibꝰ aīe ptē ei⁹ rōalē. Et vtriſqꝫ q̄dē vi: q vita ſit a motu cordis ⁊ arteriarū. ⁊ q v̄tutes motiue ⁊ ſūt viuificātes ſūt fixe i corde: ⁊ currūt in arterijs ad vnā quāqꝫ ptē corporis: ⁊ acq̄runt eis vitam ſibi ꝓpꝛiaꝫ ⁊ caliditatē inatā propꝛiā. ⁊ diſpō pectoris i eo q ipſū trahit ſua cōſtrictione de vapore fumoſo generato i corde: ⁊ qd̄ attrahit d̄ aere frigido ad cor erit diſpoſitio cordis ⁊ arteriaꝝ i eo qd̄ attrahūt d̄ aere frigido ⁊ i eo qd̄ faciūt exire d̄ vapore fumoſo. Et differentia int̄ vtraſqꝫ eſt q pectus mouetur volūtarie: ⁊ facit exire quod aggregat̄ i eo ex eo quod expellit ad ip̄ꝫ cor ⁊ facit itrare ad ɔcauitates ſuaſ aerē frigidū queꝫ attrahit cor. Et ego q̄deꝫ uidi i anatomia reꝫ ni-

† In dilatatiōe cordis dilatāt̄ oēs arterie.

† De generatiōe ſpūs aīalis.

corde pulſus minores ſūt ɔpe ratibus nō tn̄ ex neceſſitate tardiores aut rariores.

Et qn̄ cor ē frigidus ſua cōplexiōe eq̄li ē: pulſus minor eq̄li: ⁊ nō oꝫ pculdubio vt ſit tardior aut vehementioris raritatis eo.

Spiritus vero ſi q̄dē tanto minor thorax fit q̄nto cor frigidus pulſibus ē ꝓportionalis ſi vero thorax maior fuerit ſcd̄m q̄ntitatē frigiditate cordis nō minorē tn̄. ſ3 tardiorē declarat natura.

Reſpiratio āt ſi quātitas paruitatis pectoris ē ꝓp q̄ntitatē additōis frigoris cordis tc̄ ē ꝓportiōalis pulſui ⁊ ſi q̄ntitas pectoris eſt maior q̄titate additiōe frigoris cordis: nō ē reſpiratio minor tātū ſed cū illo tardior ⁊ vehemtioris raritatis.

Tales ⁊ timidi ⁊ curioſi: ⁊ nudū eis pilis ē pectus de paruitate vero eius determinādū ē: vt prius dictū ē: ſed3 hoc vero ⁊ de totius corporis: qualitate.

Et hūs hāc diſpoſitionē a natura ſua ē timidus ⁊ nō ē ei furioſitas vel virilitas vel animoſitas: ⁊ hūs tarditatē. ⁊ ꝓlōgationē ⁊ anterior ps pectoris ē nuda pilis quātitatē aūt pectoris oꝫ vt determines ſcd̄ꝫ q diximus aū ⁊ ſimilit̄ ē eē frigidioris corporis totius.

Siccū vero cor pulſus opat̄ duriores ⁊ furorē nō ꝓmptū q̄dē: ſ3 ferocē difficile placabilē vt multū vero ⁊ totū corpus ſiccū ſi nō epar ɔtra opet̄ humidioris vero cordis ſigna ſūt pulſus molles: ⁊ ɔſuetudo facile mobilis ad irā: ⁊ facile placabilis ⁊ totū corpus humidius: niſi ea q̄ ſcd̄m epar ɔtra opentur.

Et qn̄ cor eſt ſiccius ſua cōplexiōe eq̄li facit duriorē pulſuꝫ ⁊ iſte nō ē cū velocitate motus ad irā verūtn̄ qn̄ excitat̄ fit parua ⁊ fit difficilis ſedatio motus eius ⁊ totū corpus eius apud illud totalit̄ in pluribus diſpōibus ē ſiccus cōplexiōe ſua equali niſi reſiſtat epar cordi ⁊ qn̄ cor ē humidius ſua cōplexione equali ē mollis pulſus: ⁊ motus hn̄tis ip̄m ad irā velox verūtn̄ ſedatio eius ē velox ⁊ totū corpus erit humidius niſi reſiſtat epar cordi.

Secū dū ɔpoſitionē vero p̄maꝝ qualitatū diſtemꝑantie cordis ſic ſe hn̄t calidi q̄dē: ⁊ ſicci cordis ſigna ſūt pulſus duri ⁊ magni: ⁊ veloces ⁊ ſpiſſi ⁊ ſpiritus ſūt magni: ⁊ veloces ⁊ freq̄ētes: ⁊ multo magis ad velocitatē accedūt: ⁊ freq̄ētiā nō creſcēte ſcd̄ꝫ ꝓportioneꝫ cordis thorace.

Species āt ɔplexionis cordis ɔpoſitaꝝ ex qualitatibus primis diſpoſitio eſt hec ex ſignis q̄deꝫ cōplexiōis calide ⁊ ſicce cordis eſt vt ſit pulſus durus magnus velox: freq̄ns: ⁊ ſit reſpiratio magna: velox frequens: ⁊ dignus ē vt multiplicet̄ additio eius in velocitate: ⁊ freq̄ntia qn̄ nō eſt ſuperfluitas āplitudinis pectoris ſcd̄m ſuperfluitatem caliditatis cordis.

rabilem: ⁊ eſt ꝙ intromiſi manuꝫ meã i aiali decolato adhuc ſe agitante ad corpora ꝙ ſecui pectus ⁊ tetigi ipſuꝫ vehemẽtis caliditatis: ⁊ fortis flamme. † ⁊ cuꝫ res ſit ſicut dixi: tunc manifeſtum eſt ꝙ reſpiratio ⁊ pulſus mutant ⁊ figunt ſm tres cãs. vna earum eſt neceſſitas: ⁊ eſt cõſeruatio caliditatis ĩnate ⁊ euentatio ei⁹: ⁊ generatio ſpiritus aialis. Et ſecunda ẽ virtutes motiue: nã ſi ipẽ ſũt fortes: faciũt opationes ſuas abſqꝫ ꝓhibitione ⁊ ſi ſũt debiles alterant earũ opatiões. Et tertia eſt inſtrumenti obedientia. nã pectus ⁊ arterie qñ ſunt ſana: obediunt vtutibus i opationibus ſuis. ⁊ quãdo ſũt infirma nõ obediũt. Et manifeſtũ ẽ ꝙ ipẽ vtutes ſũt q̃ttuor: ſpẽs virtutes .ſ. dilatantes ⁊ iſte agũt cum ſpẽ villorum: ⁊ virtutes retinentes: ⁊ iſte agunt per ſpẽm aliaꝫ villorum: et virtutes que retinent ⁊ faciunt quietem poſt dilatationẽ: ⁊ vtutes retinentes facientes duas quietes opantur oĩbus ſpẽbus villorum mẽbri in arteriis. Hoc qdeꝫ eſt manifeſtuꝫ in anathomia ꝙ ipẽ hñt duas tunicas .ſ. tunicaꝫ cuius villi ſũt lõgitudinales ⁊ tunicam cuius villi ſunt latitudinales: ⁊ aggregãt vtroſqꝫ villi capientes exterius tranſuerſe. In pectore vero iſte ſpecies i villis inueniuntur in lacertis pectoris: † Et lacerti quidem pectoris mouent per illud quod aduenit eis ex neruis ⁊ pp hoc eſt motus pectoris per voluntateꝫ. Et ſapientia quidẽ creatoris ſublimis in vnaqꝫ qꝫ harum rerum eſt mirabilis compoſitõis valde. Manifeſtũ eſt ergo ex eo quod narrauimus ꝙ quãdo cor eſt calidius ⁊ ⁊ ſiccius natura q̃ꝫ conuenit ei: tũc corpus ei⁹ ⁊ corpus arteriarũ ẽ ſiccius ⁊ durius ꝓpter exſiccationẽ: ⁊ reſpiratio ⁊ pulſus ſunt veloces magni ⁊ frequentes. ⁊ magnitudo quidem eſt vt igrediatur per eam aer frigidus plus. ſed aer velocitatẽ intellige vt tps motus in dilatatione ſit plus: ⁊ in conſtrictione minus. ſed frequentia fit quando duo tempora quietis ſunt minora. quod eſt: quia quando non ſufficit magnitudo cum eo quod neceſſarium eſt: vtitur natura velocitate: ⁊ cũ non ſufficit cum illo vtitur frequentia. intellige ergo illud totum qd̃ dixi tibi: ⁊ ſcies per illud totuꝫ quo indiges ex eſſe ſignificationis frigoris per inſpirationem ⁊ per pulſuꝫ ſimul. ⁊ intellige per illud ſermoneꝫ ga. ⁊ cuius exẽplum eſt: ꝙ ſi caliditas augmentatur: augmentatur magnitudo: ⁊ non ceſſat magnitudo addi additione eius vſqꝫ conſequatur natura finem ſuum: ⁊ tunc vtitur natura velocitate per additionẽ caliditatis: Cum ergo non ſufficit velocitas: vtitur etiam frequentia. ⁊ econtrario quando minuitur caliditas: tunc primum quod accidit eſt diminutio frequentie: quia rarificatur quies. ⁊ cum additur diminutio eius additur raritas: ⁊ cum conſequitur effectuꝫ ſuum tardatur: et non ceſſat tarditas addi donec conſequatur ſtatuꝫ ſuum: tunc ergo magnitudo incipit minui: minoratur ergo pulſus: ⁊ non eſt tibi vt prouideas per pulſum vermiculoſum ⁊ formicalẽ. iſti enim nõ ſũt veloces neqꝫ magni ſed ſunt ſpiſſi: frequentes ꝓpter debilitateꝫ vtutis. Et nos non ponimus tibi exemplum niſi ſecundum neceſſitatem tantum: ⁊ eſt caliditas: naꝫ alterantur reſpiratio et pulſus ſecundũ virtutem ⁊ ſecũdum inſtrumentum etiam. ⁊ totum illud eſt intellectus per virtuteꝫ ſermonis noſtri. Et tu ſtude i eo ex libris. Gal'. in reſpiratione ⁊ pulſu: ⁊ non eſt malum vt ponam tibi exemplum etiã ex diſpoſitione virtutis: ⁊ exẽplum in diſpoſitione inſtrumẽti. Virtus enim qñ ẽ ſalua fortis efficit oĩa q̃ dixim⁹ i eo quod ꝑterijt ⁊ qñ debilitatur nõ põt extendere venã: ⁊ extẽdere ipam i oẽs diametros eius: ⁊ pp hoc minuitur magnitudo. ⁊ cũ diminutione magnitudis addunt frequẽtia ⁊ velocitas: ⁊ additur frequentia vt cõpleatur per eaꝫ illud quod deficit a complemẽto ſui ꝑ magnitudinẽ ⁊ velocitatẽ. Inſtrm vero ⁊ ẽ corp⁹ veneſi ẽ obediẽs dilatat ipm virt⁹: ⁊ ſi nõ ẽ obediẽs minuit magnitudo: ⁊ accidit i locõ ei⁹ mutatio i motu ⁊ quiete. 9

† De cauſis reſpiratõis ⁊ mutatõis pulſus.

Mot⁹ pectoris ẽ voluntarius.

† De magnitudine velocitate ⁊ frequentia pulſus.

OMnium piloſiſſimi ſũt hi ſcdꝫ pect⁹ hypocũdria. ad actiões vo parati ⁊ ãimoſi ⁊ ueloces ⁊ tyrãnici: moribus eteni furioſi ſũt ⁊ difficile placabiles. De totius vo corporis craſi adhuc ⁊ thoracis amplitudie ꝓportionalit his q̃ prius dicta ſũt determinãduꝫ eſt.

ET habẽs hãc diſpoſitionẽ eſt plus piloſ⁹ q̃ alii homies i ãteriori parte pectoris: ⁊ ꝙ ſeqꝫ pectus ex uẽtre ⁊ lateribus: ⁊ curioſus ⁊ parat⁹ ad actiones uelox fortis ire: ⁊ mores eius ſunt mores tyrãni uincẽtis: quoniam ira eius mouet uelociter ⁊ fit difficilis qes eius. ẽẽ autẽ cõplexionis totius corporis ⁊ ẽẽ amplitudĩs pectoris oportet ut ⁊ exĩmies ſcdꝫ ꝙ ãte diximus

SI vero humiditas obtinuerit cũ caliditate: piloſi qdẽ minus his qui prius dicti ſũt huius modi ⁊ parati ad actiões nõ minus illis: nõ tamẽ ferociores in furore: ſed in irã tãtũ parati: Pulſ⁹ uero molles ⁊ magni ⁊ ueloces: ⁊ frequẽtes: ⁊ ſpiritus thorace quidẽ proportionaliter ſe habente cordi ſcdm eandem formaꝫ erit ſimilis pulſibus: minore vero exiſtẽte tanto uelocior ⁊ frequẽtior ẽ ꝑdictis ſpirit⁹ quãto ⁊ thorax mior multa vo cõuerſiõe ſcdꝫ craſi ſcã ⁊ maxime ſi ſcdꝫ humiditatẽ accidit hoc ꝑter ea que dicta ſũt adhuc ⁊ in putridas egritudines ex corruptis ⁊ putreſcentibus in eis humoribus incidunt: ⁊ expirationes maiores ⁊ ueloiores i ſpirationibus ⁊ in pulſibus ſiſtoles velox.

ET quãdo vicit ſup cor humiditas cũ caliditate ſũt pili i habente hãc diſpoſitionẽ minus q̃ i illo quẽ diximus ãte verumtamen non minuntur in curioſitate actiones: ⁊ nõ fit parua ira eius: ſed eſt velox tantum. pulſus vero eſt magnus mollis: non velox frequens verum reſpiratio eius quando pectus eſt proportionale cordi: eſt ſecũdũ modum ſecundum quem ẽ pulſus: ⁊ quando pectus eſt minus: tunc reſpiratio additur in uelocitate ⁊ frequẽtia ab eo quod monſtrauimus ſecundum paruitatem quantitatis pectoris: ⁊ quando eſt reſpiratõ i hac cõplexiõe multa ſuperflua: precipue ſi accidit illud ut ſit illud in humiditate: tunc cum eo quod narrauimus accidunt egritudines ex putrefactiõe: quoniã humores in habẽte hãc diſpoſitionẽ corrumpuntur ⁊ putrefiunt ⁊ fit exitus reſpirationis maior ⁊ velocior introitu eius: ⁊ eſt cum eo conſtrictio pulſus venarũ velox

T Ot⁹ iſte ſmo itellect⁹ ẽ ſm ꝙ dixim⁹ nup. 10

T Otus iſte ſermo eſt itellectus ſm ꝙ dixim⁹ i eo quod preterijt. ⁊ iaꝫ excitauit i eo ſup hoc totuꝫ quod dixit de eſſe reſpiratiõis ⁊ pulſus ⁊ rationes qbus ſciuntur particularia pulſus ex diſpoſitionibus ſanitatis ⁊ egritudinis. quod eſt: quia quãdo cordis complexio ẽ calidior q̃ꝫ oportet. ⁊ humidior ponit totũ corpus calidius ⁊ humidius ſi nõ reſiſtat

ei epar in humiditate ſola. Et quãdo adduntur caliditas ⁊ humiditas ipſius ⁊ non reſiſtit ei epar in humiditate fit cõplexio chimorũ recipiẽs putrefactionem ⁊ corruptionem: ⁊ ꝓpter hoc accidunt ab eis febres putride. † Et ꝓprius pulſus omnibus fe. putridis ē vt fit exitus reſpirationis per contrictionez pectoris ⁊ ꝑ contrictionē arteriarum maior ⁊ velocior itroitu ⁊ ꝑ dilationē earꝫ. qd ē: quia generaꝫ a putrefactione humorũ vapor fumoſus plus. q̄re eſt neceſſariũ extrahere ipſum ⁊ expellere ipſum a corpore plus ꝙ̄ indigeat calor inatus introitu aeris frigidi. calor eniꝫ inatus i diſpoſitione febrium eſt minor per declinationem eorꝫ. quod ē: quia febris eſt calor accidentalis: ⁊ calor innatus eſt caliditas naturalis: quem debilitat calor extraneus. ꝓpter debilitatem ergo caliditatis inate non eſt neceſſarium vt intret aer frigidus multꝰ quo euẽtetur ꝓpter putrefactionez humorum generatur vapor fumoſus multus in cuius egreſſiõe ē neceſſaria magnitudo cõſtrictionis ⁊ velocitas eius. Et ꝓpter illud ſeq̄tur ab eo ꝙ dixi inus res ꝓprias cũ putrefactione: ⁊ eſt frequẽtia pulſus poſt dilationez. ſ. vt ſit requies poſt dilationem minoris tẽporis. ꝙ̄ quies facta poſt conſtructionez. 11

† De nã pulſus ciũ ſe. putridarꝫ.

Iam perduxit te in ſermone qui eſt ante iſtum ad ſciendum qualitatem mutationis pulſus a mutatione neceſſitatis que eſt innata caliditas: ⁊ generatio fumoſi vaporis. † Et innui illud tibi ad ſciendum qualitatem alterationis pulſus ab alteratione inſtrumẽti. nam quãdo arterie ſunt molles aut dure alterantur pulſus. Mollicies quidem earuꝫ cõſentit virtuti motiue. ⁊ ꝑ duritiez earum fit difficilis

† Diuerſificaꝫ pulſus ex diuſitate inteſtiarum.

Humidioris vero ⁊ frigidioris cordis ſigna: pulſus molles ⁊ ꝯſuetudo timida: ⁊ formidoloſa ⁊ pigra. ſũt vero et nudi pilis hi ſecũdũ pectora: ⁊ mĩme iraſcũꝫ: ⁊ i irã nõ ſunt parati. qd̄ vero circa thoracẽ ⁊ totũ corpus his q̄ prius dcã ſũt, ſimiliꝫ determinãdũ e.

Et qñ corẽ frigidius et humidius ſua cõplexiõe eq̄li. tũc pulſus ē mollis: ⁊ hñs hãc cõplexionẽ eſt priuatus virilitate ꝑ̄idus piger: ⁊ ẽ anterior ps pectoris eius nuda pilis: ⁊ iracũdie nõ retinet odiũ: neqꝫ ꝓperat ad ipꝫ ira. Diſpoſitõez aũt pectoris ⁊ diſpõez totius corporis oꝫ te determiare ſecũduꝫ illud qd̄ premiſſum eſt.

Frigidũ vero ⁊ ſiccũ cor pulſus qdeꝫ duros opaꝫ ⁊ puos: ſpiritus vero ſiqdẽ ꝓportõaliꝫ frigiditati puus thorax ſit cõpetẽtes. ſi u'o maior: rarum ⁊ tarduꝫ: minime vero omniuꝫ iracũdi: hi co[illegible] tamen aliqbus iraſci ſeruant memoriã. Sunt vero ⁊ hi nõ piloſi pectore omniuꝫ maxie. De puitate vero thoracis ⁊ totius corpis frigiditate ſimiliter determinandum eſt.

Complexio autem frigidi ⁊ ſicci quando vincit ſuper cor. tunc ipſa ponit pulſum paruum ⁊ durum. Reſpirationem vero ſi pectus eſt minus cõparatiõe frigoris cordis: tunc ipſum ponit equalem ⁊ ſi pectus eſt minus ad

motus earum: ⁊ propter hoc indiget virtus vt aggregetur vehementia eius. Et manifeſtum eſt ex hoc ſermone ꝙ oportet vt pectus ſit ſtrictius ⁊ mollius: ⁊ ſimiliter cor minoratur ⁊ arterie molliores ⁊ ſtrictores fiunt; ⁊ ſequitur ab illo vt ſit totũ corpus decliuius ad frigiditatem ⁊ humiditatem: ⁊ ſequitur a frigiditate cordis ⁊ humiditate ipſius totum quod narrauit i hoc ſermone: de timore ⁊ pignitia ⁊ paucitate generationis vaporis fumoſi ex quo generantur pili. 12

Illud quod ſequitur a frigore cordis ē: vt ſit cor minus ⁊ pectus minus: niſi reſiſtat ei cerebrum ⁊ nucha. ꝙ ſi q̄titas pectoris ꝓportionaliter quãtitati cordis ſit: fit reſpiratio eq̄lis. Et ſit quãtitas pectoris eſt i proportiõalis quantitati cordis: alteratur reſpiratio. ⁊ ſecundũ hoc exemplum ſi cor eſt frigiduꝫ: ⁊ pectus eſt magnum amplum. Manifeſtum eſt ꝙ frigus cordis non indiget introitu aeris plurimum: neqꝫ egreſſiõe vaporis multi: propter illud ergo ſequitur vt ratificeꝫ tẽpus quietis pectoris: ⁊ tardetur motus eius. Pone ergo ſecundum hoc exemplum vnamquãqꝫ complexionẽ cordis ⁊ pone in directo cuiuſqꝫ earuꝫ amplitudinem pectoris ⁊ ſtrictionem eius: ⁊ proportionez eius: ⁊ ſcias per illud ⁊ itelliges totũ cuius intellectu indiges ex eo qd̄ ſeqꝫ ab illo de malic[illegible]ratiõis. ⁊ totũ ite[illegible]ectũ ē qd̄ ipe dixit de imutatõe reſpirationis [illegible]e ab alt'atiõe cõplexiõis cordis. Intellige ḡ cõparatõez eiꝰ i m[illegible] arteriarꝫ. reſiduum aũt ſmõis itellectũ ē ſcdm̄ hoc qd̄ p̄terijt d' expoſitõe noſtra. 13

Morũ alij ſunt [illegible]inati: ⁊ ſt ſcdꝫ ꝙ dixit gal. [illegible] quẽtes cõplexionẽ corporis: ⁊ ſm' ꝙ dixit. Ariſto. id qd̄ recipit complexio corporis ex preparatione ad quoſdã mores. ⁊ alijs ſunt acquiſiti ꝑ diſciplinas ⁊ leges ⁊ per phiam. Et non conuenit medico vt per aliq[illegible]x moribus acquiſitis ſignificet ſuper complexionem. Mores autem innati ſunt ſecundum preparationem ad quos naſcitur homo. vel ſunt ſecundum quod oportet medicum ponere ſigna ſignificantia ſuper complexionem naturalem quapropter oportet eum qui ſignificat per eos vt caueat ab errore morum acquiſitorum. Et via cauẽdi iſtud eſt vt cõſideret, ſi illud quo morige-

† De diuiſione morum.

ditiõe frigoris cordis: eſt ſicut diſpoſitio pulſus: ⁊ ſi eſt diſpoſitio pectoris maioris comparatione frigoris cordis: fit reſpiratio rara ⁊ tarda: ⁊ habens hanc complexionẽ eſt minoris ire ꝙ̄ homines alij: verũtamen quãdo aliquo modo egrediꝫ ad iram ſeruat eius memoriaꝫ ⁊ eſt minus alijs hominibus piloſus in anteriori parte pectoris. Diſpoſitionem vero in paruitate pectoris ⁊ diſpoſitionez in frigore corporis totius oportet te determinare ſecundum illud quod premiſſum eſt.

Unum commune ſit omnibus his que dicta ſunt cõmemorãtes quecũqꝫ de moribus aut nũc aut ſecũdũ aliam aliquam ſcripta ſunt orationẽ ad agnitionẽ craſeos: nõ ꝓ bonis aut prauis moribus ex philoſophia exercitatoruꝫ. ſed pro naturalibus vnicuiqꝫ dictum eſt.

Et oportet vt ſis rememorans rerum q̄ communicant eis q̄ narrauimus ⁊ eſt ꝙ ꝑ illud quod diximus nunc aut in ſermone alio ab iſto de eſſe morum volentes per illud cognitionem complexiõis non ſignificamur mores quos acquirit homo ex contemplatione ⁊ philoſophia ſi boni ſunt mores aut mali: ſed non intelligimus per illud niſi mores innatos ſecũdum quos vniſquiſqꝫ hominũ natus eſt naturaliter.

ratur hō ē ex lege ad quem intendit ex quo morigeratus eſt ⁊ ex cōſuetudinibus eoꝝ qui ſunt de doctrina ſua: ⁊ morū qui ſunt de arte ſua: ⁊ ꝑteritum ſue cōſuetudinis. verbi grã: lex quãdo qꝫ ꝑcipit vnū aut ꝓhibet: tunc iã morigeraꝛ omnis q obedit ei ꝑ illud: ⁊ ſimiliter conſuetudines regionis. Occidētalibus enī ſunt mores eis cōicãtes: ⁊ turcis ſunt mores cōicãtes eis ⁊ arabibus ſunt mores cōicãtes eis: ⁊ ſimiliter opifices artiū. naꝫ mores ſcriptorū ſunt alij a moribus militum: ⁊ alij a moribus mercatoꝝ. ꝙ ſi ꝯtigat vt ſint leges ⁊ conſuetudines eorū de regione ⁊ artes cōueniãt: acquireret hō aliquos ex moribus: ⁊ ille homo natura inueniet ex ſeipſo mores ſeꝑatos ab aliis moribꝰ. Et quãdo mouet ipuʒ aliq̄ ex rebꝰ: nūc dimittit mores ſuos acqſitos ⁊ apparēt ex eo mores ſui innati. Illi ergo mores ſūt ſeruãtes ſignificatiões ſuꝑ cōplōnem eius. Et ego qdeʒ iam vidi virū calidi cordis ⁊ ſicci nã: ⁊ fuerūt mores eius lupini: nã ſuꝑ ſeruos ſuos ⁊ ſuꝑ hnētes ſuos. ⁊ oēs ſuꝑ q̄s habebat dñium: ⁊ dilecta erãt ei bona ⁊ opatiões pulchre electe ex lege: ⁊ cōmixtio eoꝝ q̄ ſūt ex ea: ⁊ caſtitas: ⁊ religio ⁊ idumēta iuſtoꝝ ex cōparibꝰ ⁊ iduſtria iuſtoꝝ ex opationibus ſuis: ⁊ ingſtio q̄ſtus liciti i lege: ⁊ oīa ꝯria: ⁊ morigeratꝰ ē cū religioſo ⁊ bono: ⁊ cū hoc qñ aliq̄ res mouebat irã eius cōmouebaꝛ ei ira: ⁊ ꝓperabat ei ira: ⁊ iraſcebaꝛ: q̄uis morigeratus eſſet ex religiōe. Et poſtq̄ ꝯſecutus eſt etate prime ſenectutis multiplicatum eſt illud qd̄ generat cōplexio eius ca. ⁊ ſic. ex cho. ni. Et ſecuti ſunt illud humores melancholici: ⁊ apparuerunt in corpore eius puſtule multe etiã ex hoc humore vſqꝫ quo ꝑterit humor: etiã perditū fuerat multū ex eo quod acqſitum fuit. Fuit ergo quod apparuit de lupinoſitate eius ⁊ ipſius duritie in diſpōe caſtitatis eius ⁊ eiꝰ religione nimia ſignificatio verax valde ſuꝑ victoriã caliditatiſ. ⁊ ſic ſuꝑ cōplexionē cordis eius ſꝫ hoc exēplum age in ſignis ſumptis ex moribꝰ.

De utilitate iſtiꝰ capituli.

Hoc enim capitulū ē magni lucri ⁊ iuuamēti in medicina ⁊ philoſophia. i. medicina qdē: qñ ſciꝛ cōplexio vincēs ex moribꝰ vincentibus natura: ſed i phīa qñ ſciꝛ cōplexio vincēs cauſa maloꝝ morū. iclinaꝛ ergo cōplexio ad cōtrariū eius ſicut dicitur i regimine ſanitatis: ⁊ aegret habēs eã mores acqſitos contrarios moribus naturalibus i eo: aut ꝑ diſciplinã. aut ꝑ cōplexionē ⁊ phīam: aut ꝑ legē: ⁊ caſtigationem: ⁊ hoc qdem ē magis iuuatiuū in nutritione īfantium. ipſi nãqꝫ velocius ſunt recipientes illud quod accipiūt ex diſciplinis: ⁊ fit cōſuetudo in eis id. q. res eſſet innata eis.

EPatis vero calidi cognitiões venaꝝ ãplitudo: cho. ru. multa i tpe vero augmãſtice etatis nigra calidior. n. ē ſãguis eis ⁊ ꝓpter hoc vniuerſū corpus calidius niſi ea q̄ ſecundū cor ꝯtra operenꝛ denſitas vero coꝝ q̄ ſcdʒ hypocōdriū ⁊ vētre.

EPatis autem ſigna qñ eſt calidum ſūt: amplitudo venaruʒ nō pulſatiliū: ⁊ ꝙ eſt cho. ci. plurima ⁊ i hora ſtatus adoleſcentie multiplicaꝛ cuʒ cacho. ni. ⁊ ꝙ ſanguis eſt calidior ⁊ ꝓpter hoc calet totuʒ corpus niſi reſiſtat cor epati ⁊ multiplicanꝛ in eo pili q̄ eſt in eo quod eſt ſub hypocondrus ⁊ ventre.

FRigidioris vero epatis cognitões ãguſtia vēarū: flegma plurimū ſanguis frigidior ⁊ vniūſa corporis habitudo frigidior niſi ea q̄ circa cor calida fuerūt nuda pilis hypocōdria ⁊ venter.

ET quãdo epar ē frigidū: tūc ſigna eius ſꝛ ſtrictura venaꝝ ñ pulſatiliū ut ſit plus flegma. ⁊ ſãguinis frigidior ⁊ ut ſi totū corpus ꝓpīqus ad frigus niſi calefiat cor ipm: ⁊ ut ſit quod eſt ſub hypocondriis ⁊ uentre nudū pilis.

SIccioris vō epatis ſãguis qd ē ſpiſſior ⁊ paucior: vene dure. ⁊ vniuerſa corpis habitudo ſiccior vel durior.

ET qñ ep eſt ſiccū: tūc ex ſignis eius e ꝙ ſãguis groſſior ⁊ pautior ē: ⁊ ꝙ vene ñ pulſatiles ſūt dure: ⁊ corpus totū ſiccius eſt.

Incipit tractatus de epate. 1

IAm diximus ꝙ caliditas quãdo ē magis vincēs natura a principio creationis i aliquo mēbrorum: tunc ipſa dilatat illud ⁊ facit ipꝫ maius ⁊ ꝓpter illud ſeqtur ab ea quando inata ē ei addita in epate vt epar ſit maius. ⁊ fit ēt ab eo quod naſciꝛ ꝓportionalē. ⁊ naſcens ex ipſo ē ſic crus: ⁊ ē vena cōcaua ꝓfunda: ⁊ ex ea ramificanꝛ omnes vene nō pulſatiles: ⁊ diuiduntur in mēbris corporis oībus. Et quãdo ſunt epar ⁊ vene ca. calefit ſanguis plus: quare generaꝛ in eo cho. ci. plurima: ⁊ quãdo ſeqtur adoloſcētia ſtatum ſuū ⁊ declinat corpus ad humorē melãcholicū: aduriꝛ cho. ci. Et fit cho. ni. qd̄ ē: qꝛ humores melãcolici duo ſunt modi. quoꝝ vnus ē fex ſanguinis ⁊ ſuperfluitas eius: ⁊ h ꝓprie ē qui humor melãcolicꝰ nominaꝛ. ⁊ alter ē qui generatur ex aduſtione humoꝝ. ⁊ humores qdeʒ qui naſcūtur ſūt mlti: ⁊ ſunt phlegma ſalſuʒ. ⁊ humor melãcolicꝰ ⁊ ſãguis. ⁊ cho. ci. Cū ergo aduriꝛ chol. ci. nominaꝛ quod ex ea adurit cho. nigra: ⁊ generãtur ab vnoquoqꝫ hoꝝ humoꝝ quando adurit egritudies mlte diuerſe. Et mãifeſtum eſt ēt ꝙ epar quando ē ca. mltiplicatur generatio vaporis qui eſt materia pilorū. ꝑ illud ergo mltiplicaꝛ generatio piloꝝ i eo qd̄ ē ſub hypocondrijs ⁊ ventre: ⁊ ſeqtur a caliditate ſanguinis ⁊ inflamatione eius ꝑ caliditateʒ epatis ⁊ venaꝝ ꝙ calefiat corpus totū niſi reſiſtet ei cor. Cor nãqꝫ quando ē frigidius ponit corpꝰ frigidius: ⁊ ꝓpter illud ſequitur ꝙ qñ quantitas frigoris cordis eſt ſicut quãtitas caliditatis epatis: vt ſi cōplexio corporis equalis inter caliditatem ⁊ frigiditatem: qñ frigus cordis ⁊ caliditas epatis ſunt permixta: 2

De duobus generibus melãcolicoꝝ.

De gñatione phlegmatis nãlis ⁊ ſuaꝝ ſpecieꝝ.

PHlegma nãle ē ſanguis diminute digeſtiōis. Cū ergo epar ē frigidum: ſeqtur a frigore eius paruitas eius: ⁊ qd̄ generaꝛ ex eo ex venis: ⁊ debilitas digōis ſanguinis: ergo generaꝛ ab eo phlegma: ⁊ ꝑp diminutiōeʒ caliditaꝭ ipiꝰ epaꝭ accidit phlegmati vt īfrigideꝛ. Generanꝛ autē a phlegmate nãli qd̄ eſt phlegma dulce ſpecies famoſe ⁊ multe diuerſi phlegmatis. Acetoſum quidē eius ē qd̄ ex eo eſt ſubtile: ⁊ frigus eius ꝓpinquū. ſalſum vero ex eo eſt cuʒ accidit vt ei dñetur caliditas ſuꝑ ipm exſiccãs humiditatem eius ſubtilē dulcem. quod ē. quia ſubtile eius ſuffumigaꝛ ⁊ reſoluiꝛ ⁊ remanet ſalſum: quoniam accidit ei ſimile quod accidit aque maris. Vitreuʒ vero generaꝛ ꝓpter ſuperfluitatem frigoris ſuper ipꝫ: ⁊ ſanguis iterū quando in toto corpore eſt frigidior ſequitur ab eo frigus corporis: niſi reſiſtat ei cor. Nam cor quãdo eſt calidius calefacit totuʒ corpꝰ. ⁊ ſi ē quãtitas declinationis frigoris epatis plus declinatōe q̄titaꝭ caliditatis cordis: ſequitur ab illo vt ſit corpus equale iter caliditatē ⁊ frigiditatē: ⁊ paucitas gñatōis piloꝝ apparēs ē qñ materie coꝝ generatio minoraꝛ ꝑ frigꝰ epaꝭ. 3

SErmo iſte iã eſt intellectus: ⁊ iaꝫ dimiſit ex eo rememorationem reſiſtentie cordis epati. Et cã illius ē: qꝛ origo hūiditatis totiꝰ corporis ē ex epate: ſicut origo caliditatis totius corpis ē ex corde. cū ḡ epar eſt ſiccū minoraꝛ humiditas corpis: ſicut qñ ē cor frigidum īfrigidatur corpꝰ ſꝫ oēʒ diſpōem. 4

Iſte ſermo intellectus eſt. qđ ẽ. quia reſiſtentia cordis eſt in hac diſpoſitione ſecundum h' ꝙ cõplexio eius exſiccat humiditatem epatis. Et Galien⁹ qdẽ exponit illud poſt paululũ. 5

Cibus ⁊ potus aggregant̃ in ſtomacho: ⁊ cõprehendit eos ⁊ decoquit eos donec fiat totum illud in eſſentia aque ordei. Et ariſto. quidem hoc chilum nominauit: ⁊ Gal. elegit hoc nomẽ etiã deĩde epar attrahit huius chili ſubſtãtiaz a ſtomacho ⁊ ab inteſtino ieiuno ꝑ venas miſtas epatis q̃ nominant̃ meſaraice epatis ex porta epatis ramificare. ⁊ eſt vna que naſcitur ex cõcauitate epatis. ⁊ cõtinuant̃ q̃dã earũ cuz corpore ſtomachi: ⁊ plurime earꝫ cõtinuant̃ cũ inteſtino qđ nominat̃ ieiunũ. Cuz ergo ꝑuenit ſubſtantia chili i epate decoquit ipſum iterũ: ⁊ fiunt ex eo. iiij. hu. Et Ariſ. qdẽ nominauit eos chimos ⁊ Gal. qdẽ elegit h' nomen. ex eo igit̃ qđ eſt ex ipo crudũ ⁊ qđ nõ eſt ꝑfecte digõnis generat̃ chim⁹ phlegmatĩ. Et ex eo qđ de ipſo digeſtum eſt qđ eſt perfecte digeſtionis generat̃ ſanguis pur⁹. ⁊ ex eo qđ ex ipſo eſt ſuperfluitas et fex: generatur humor melãcholicus. ⁊ ex eo qđ de ipõ ẽ ſpuma generatur humor cholericus Et creator qdez ſublimis ordinauit ſplenẽ vt attraheret humorẽ melãcholicũ donec mũdificet̃ chim⁹ ſãguis ex eo: ⁊ ordinauit fel vt attraheret humorẽ cholericũ donec mũdificet̃ ſãguis ex eo. † Et ñ ordinauit humori phlegmatĩ mẽbruz ꝓprium ex quo mundificetur ſan. immo poſuit ipſum permixtum i ſanguine vt compleatur digeſtio in eo poſt tempus ⁊ fiat ſanguis in venis: ⁊ humectet membra: ⁊ propter iuuamenta alia. ⁊ hic non eſt locus numerãdi oĩa ea. Et quandoqꝫ in venis generantur ẽt i ceteris mẽbris iſti chimi. iiij. ⁊ generant̃ i vno quoqꝫ eorꝫ modi diuerſi. qđ ẽ: q2 aſſociat̃ eis oĩbus ſãguis a pñcipio generatõis ſue i epate: ⁊ currit cũ eo ex eis cui⁹ attractio euadit ſplenẽ ⁊ fel. Et ordinauit creator ſblimis duos renes vt attrahãt aq̃ſitatẽ ſanguinis. Cũ ergo epar ẽ ca. ⁊ ſic. facit ſãguinẽ groſſũ decliuiorẽ ad caliditatem ⁊ ſiccitatẽ: ⁊ generãtur ab eo oĩa que nominauit gal. 6

Cor ẽ fons toti⁹ caloris: ⁊ ex eo ꝓcedit i mẽbra toti⁹ corporis mediãtib⁹ arterijs ⁊ in vnoq̃qꝫ mẽbrorꝫ figit̃ calidas q̃ ẽ ei ꝓpria h' ꝙ acqrit̃ ex corde in pñcipio generatõis. ⁊ ſeqt̃ cor i caliditate ep qm̃ ẽ creatũ vt decoquat ſbaz chili: ⁊ faciat eũ chimũ. ſeqt̃ g° ab illo illud qđ dixit gal. i h' ſmõe 7

Epar ẽ fõs hũiditatĩ corpis. qđ ẽ: q2 ipꝫ ẽ illud qđ generat chimos cũ g° ipꝫ ſit fons vel radix hũiditatĩ cõporis ⁊ ſit ſic. nõ põt aliud mẽbrũ ꝯuertere corpus ad hu. ſ. vt reſiſtat ſic. ei⁹ in ꝑmis: deĩde addat ſup illud. ⁊ ꝯuertat corp⁹ ⁊ facit ipꝫ poſtq̃ꝫ fuerit ſic cũ nã humidũ. 8

Non ẽ fcã epatĩ hũiditas media inter hec vt ſit vices ſr̃ ſiccitatẽ cordis: ⁊ victa ſit a caliditate epatĩ: niſi ꝓpterea ꝙ qm̃ cor ẽ ſiccũ calefacit totũ corp⁹ ⁊ exſiccat ipꝫ. qđ eſt: q2 caliditas addita nãſr caliditatẽ oĩuz mẽbrorꝫ iuuat ſiccitatẽ i deſicãdo hũiditateſ: q̃ꝑꝑ ſeqt̃ vt vicat hũiditatẽ epatĩ. Et qm̃ ep ẽ fons hũiditatĩ ſeqt̃ ab illo vt ſit hũiditas ei⁹ media inter h' vt ſit vicẽs: ⁊ victa magis q̃ꝫ cali. epatĩ. 9

Cũ nõ q̃ itelligit̃ totũ illud ẽ ꝙ plurimi chiorꝫ g gñant̃ in epate attrahit cor ex vna ꝯcaua ſb merſa: ⁊ ep effũdit illđ i vẽtrẽ cõdis ſiniſtrũ: ⁊ dcoqt illđ cor iterꝫ Ariſto. võ vult ꝙ cor ẽ illđ qđ dcoqt ⁊ gñat ſãguinẽ purũ mũdũ q̃ nutriunt̃ mẽbra nobilia. Et gal. ꝯuenit ei ſcđm h': ⁊ diuiſificat̃ i eo ꝙ ẽ p⁹ illud Ariſtoteli qdẽ v: ꝙ cor ꝑtit̃ nutrimẽtũ: ⁊ iſluit vtutes nutritiuas ad reliq̃ mẽbra q̃ ſt ſb eo mediãte epate. At võ gal. vult q' ep ꝑtit̃ nutrimẽtũ ⁊ iſluit vtutes nutritiuas ad reliq̃ mẽbra abſqꝫ medio. ⁊ h' qdẽ diuſitas ñ nocet i arte medicĩe: ꝑꝑ qđ ep ſcđꝫ ſniãz Ariſ. ẽt ẽ mẽbrũ nobile ad qđ iſluit cor vtutes ſuas nutritiuas: ⁊ figũt̃ i eo: ⁊ ſuſtẽtãt̃ i eis: ⁊ iſluit eas cor ad reliq̃ mẽbra q̃ ſt ſb eo mediãte epate. Et gal. vult ꝙ ep iſluit has vtutes mẽbris abſqꝫ medio: ⁊ iſluit eas ad mẽbra ſupiora mediãte corde. Seqt̃ g° a duab⁹ ſñĩtijs ſil' ꝙ ep ẽ mẽbrũ nobile: cuius alteratione alterat̃ corpus: ⁊ ſũt q̃litates corꝫ. ſ. cordis et epatis reſiſtentes: ⁊ fit totũ corpus ſm ꝙ dixit gal. 10

† Differẽtia iter chilũ ⁊ chimũ

† Phlegmati nõ ordinata fuit receptaculũ ꝓpriũ ſicut alijs.

† De hũiditate epatis:

Humidioris vero epatis cognitiones: ſãguis quidẽ plurimus ⁊ humidus vene autẽ molliores: ita vero ⁊ vniuerſuz corpus niſi ea que circa cor contra operentur.

Et quãdo epar ẽ humidius complexiõe ſua eq̃li tũc ex ſignis eius ẽ ꝙ ſanguis ẽ plurimuſ ⁊ hũidior ⁊ ꝙ vene nõ pulſatiles ſunt molliores ⁊ ſimiliter corpus totũ niſi reſiſtat ei cor.

Calidi qdem ſimul ⁊ ſicci epatis ſigna piloſum hypocõdriũ dextrum ſanguis ſpiſſior: ⁊ paucior amara co. multa circa augmaſticã vero etatẽ nigra: venarꝫ amplitudo: ⁊ duricia ita vero ⁊ vniuerſum: corpus.

Et quando epar eſt calidũ ⁊ ſic. tũc ex ſignis eius eſt ꝙ pili i eo quod eſt ſub hypocõdriis ſũt multi ⁊ quod ſanguiſ eſt paucior ⁊ groſſior: ⁊ qđ cho. ci. eſt ſecunduz plurimũ quod ẽ ⁊ in hora ſtatus adoleſcẽtie multiplicatur cho. nigra: ⁊ ꝙ vene nõ pulſatiles ſunt ample dure. ⁊ ſimiliter eſt diſpoſitio totius corporis.

Caliditaſ ſiqdẽ a corde ꝓrũpẽs vincere põt ꝓrũpentẽ ab epate frigiditatẽ queadmõm ⁊ frigiditas qdez caliditatẽ.

Caliditas q̃ ꝓfluit ex corde põt vicere frigiditatem que profluit ab epate ſicut frigiditas cordis etiã vincit caliditatez epatiſ

Siccitatez vero ipoſſibile eſt ad ꝯtrariuz a corde humidiori facto adduci.

Siccitatez vero q̃ eſt ꝑꝑ epar nõ põt cor quãuis ſit humiduſ vincere eã ⁊ ꝯuertere ad cõtrarium.

Media vero ẽ q̃ ab epate hũiditaſ corꝫ q̃ dicta ſũt: ⁊ magis ſigdez ab ea q̃ i corde eſt vincit ſiccitate q̃ꝫ ſiccitas ab hũiditate.

Humiditas vero q̃ ẽ ꝑꝑ epar ẽ media int duas diſpoſitiões q̃s diximus ꝙ eſt q2 ſiccitaſ cordis vincit eã plus q̃ꝫ humiditas q̃ eſt ꝑꝑ cor ſiccitatẽ que eſt propter epar.

Minus vero caliditate ãplius ãt mius frigiditate: facile. n. vicibilis ẽ hec carꝫ q̃ ab epate ꝓrumpunt qualitatum.

Et frigus qdem cordis vicit caliditatez epatis plus q̃ꝫ vicat ſiccitas eius humiditatẽ ipius ⁊ caliditas cordiſ frigus epatis: multo plus ẽ vicens q̃ꝫ ſiccitas cordis humiditatẽ epatis ꝑꝑea ꝙ frigus ꝙ ẽ ex epate ẽ velocius ⁊ ꝓpinquus ad vicendum ꝙ omneſ qualitates que ſũt ex eo.

Manifeſtum eſt ergo qm̃ ſi in idipm cõcurrant principiorum.

s Sermo iste itellectus ẽ ex preterita expositiõe nr̃a. 11
Totus iste sermo intellectus erit quãdo itellexeris esse
putrefactionis que generaꝫ ex additione chimorũ: ⁊ i
† De mo generationis putredinis.
tellectus eorũ est scd̃m hunc modũ. † Quando multi/
plicantur chimi mali in corpore: aut multiplicatur vnus eo/
rum: aut plures vno: aut currunt in mẽbris: aut resoluuntur
a mẽbris superfluitas eo
ruꝫ: aut ꝓhibet cursum
earuꝫ. ⁊ resolutionẽ su/
perfluitatẽ eaꝝ res alia.
⁊ hec res alia aut est de
bilitas virtutis: ⁊ ẽ vt
pigra sit virtus a dela/
tione earũ ⁊ ipaꝝ regi/
mine: ⁊ vocaꝫ repletio
sm̃ virtutuꝫ: aut imple
anꝫ vasa ⁊ extendanꝫ
i diametris suis: ⁊ vo
catur illud repletio sm̃
effusionem. ⁊ accidit et
licet sit virtus fortis vt
ꝓhibeant resolutioneꝫ
superfluitatuꝫ eoꝝ opila
tiones generate ab eis
aut spissitudo poroꝝ: q̃
re coartãtur: ⁊ prohibeꝫ
eorum resolutio ⁊ non
resoluuntur. ⁊ quãdo/
qꝫ refundanꝫ ad q̃daꝫ
membra ⁊ inuiscanꝫ
in eis: ⁊ quãdoqꝫ nõ ef/
fundunꝫ. verumtamẽ
qñ coartanꝫ ⁊ ꝓhibeꝫ
eoꝝ resolutio: putrefi/
unt. ⁊ qñ putrefiunt ge
neratur a putredine ea/
ruꝫ color extraneus: ⁊ a
putredine eaꝝ generan
tur qdeꝫ pustule oẽs ⁊
apata ⁊ corruptões mẽ
broruꝫ: ⁊ fe. putride: ⁊
alie egritudies. Et gal.
qdeꝫ totũ illud in hoc li
bro summatim tetigit
⁊ tu videbis istud i eo
qd̃ est post: ⁊ ex eis que
† Quomodo generẽtur opilationes
generãt opilatiões sũt
viscositas humoruꝫ: ⁊
grossicies eoꝝ. Et plu
rimuꝫ generationis il
lius est ab additiõe hu
miditatis. ⁊ ex eis que
rosoluunt opilationes
⁊ prohibent coartatio/
nem: ⁊ resoluunt vis/
cositatem humoruꝫ: est
additio caliditatis. quo/
niam ipsa liquat humo
rem ⁊ subtiliat ipsum.
intellige ergo illud ⁊
compara istud cum eo
quod preterijt de ex
positiõe nostra: ⁊ intel/
liges per illud sermo/
nem galieni. 12
† De multiplici sanguinis significatiõe
n Nomẽ sangui
nis apd̃ Hyp
pocratem. ⁊ ga
lienum. est commune.
significat enim vnam
quamqꝫ duarum intẽ
tionum: quarum vna est aggregatio chimorum per/
mixtoꝝ in venis: sicut illud quod vidimus in phle/
botomia egredi. Iste enim sanguis non est purus: sꝫ
in eo sunt omnes chimi quattuor: ⁊ quoniam sangu/
is purus tingit ipsum colore suo proprio ꝓpter mul
titudinem suam: ⁊ illud est ꝙ ipse est plus alijs hu/
moribus natu/
ra. tunc nomi/
naꝫ summa co/
tuꝫ nomie eius.
Et scd̃a est san/
guis pur⁹: ⁊ hic
parum fit singu
laris: ⁊ purifica
tur ita ꝙ nõ as/
societur ei alius
chimoruꝫ. Cuꝫ
ergo est epar sic
cuꝫ exsiccanꝫ hu
mores ⁊ ꝓpter
frigus ei⁹ est pa
ruꝫ decoq̃ns eos
debiliꝫ: sequiꝫ
g̃ ab illo pauci/
tas chimorũ: ⁊
sũt illi de qbus
enunciat gal. in
hoc sermone. s.
sãguis: ⁊ residu
uꝫ sermões ei⁹
ẽ intellectuꝫ sꝫ
ꝙ ꝑterijt de ex
põne gal.
Incipit tractat⁹
testiculorũ. 1
g Galien⁹
exponit
hũ sm̃õe
⁊ i hũ qd̃ ꝯtinuaꝫ
cũ eo ex sm̃õe: in
testicul: cãm ꝑn
cipat⁹ testiculoꝝ
qd̃ ẽ: q: ipi alte/
rãt totũ corp⁹: ⁊
v̾tutes aie sꝫ sꝫ
mutationeꝫ cõ
plõnis eoꝝ. Ex
illo ẽ ꝙ videm⁹
de mutatõe cor/
poꝝ hoiuꝫ ⁊ aia
liuꝫ castratoꝝ q̃
ꝯuertũꝫ ⁊ decli
nãt ad nãs mu
lieꝝ ꝑ abscisiõeꝫ
testiculorũ. Et
ex eo ẽ reliquuꝫ
quod narrauit
gal. in diuersita
te cõplexiõis eo
rũ. Nã qñ cõple
xio testiculoꝝ ẽ
ca. fit hõ deside
rãs coitũ: ⁊ fortis
sit eo mlte gene/
ratiõis pficiẽs
i eo: ⁊ mltiplica
tur i eo qd̃ seqꝫ
eos generatõ va
poris q est mã
piloꝝ. appret g̃
ꝑ hunc sermonẽ

vtrorumqꝫ crases totuꝫ cor/
pus perfecte circa eas dispo
nctur. Dicentur ergo pau/
lo posterius totius corporis
cognitiones.

i Iam ergo manifestũ
est ꝙ qñ aggregant
harum duarum radi
cum cõplexiones super rem
vnam tũc totius corporis se
cũdum rectitudinẽ ⁊ verita/
tẽ cõplexio fit vtriusqꝫ cõple
xio ⁊ enunciabo post paulu/
lum signa que significãt ista.

h Humidũ qdeꝫ simul
⁊ calidũ epar minus
qdem calido: ⁊ sicco
ea que circa hypocõdria sũt
operaꝫ pilosa. Plurimũ ve/
ro sanguinẽ ⁊ venas magnas
⁊ corporis habitudinẽ humi
dam ⁊ calidaꝫ si non ea que
circa cor sũt contra operẽtur
Si vero amplius vtri usqꝫ
qualitatibus auctatur ab eo
quod secũdũ naturã ꝓmpte
cõsumuntur a cachochimis
⁊ putrefacientibus egritudi/
nibus: adhuc vero magis si
plurimũ augeatur humidũ
paululum vero calidũ si ve/
ro ecõtrario: parũ qdẽ humi
duꝫ: plurimũ vero calidum
minime cachochimi fiunt:

e Et quãdo epar ẽ cali
dum ⁊ humidũ tũc
ipsum facit pilos in
eo quod est sub hypocon/
driis minus quã in habente
epar ca. ⁊ sic ⁊ facit sanguineꝫ
secunduꝫ plurimum quod ẽ
⁊ facit venas non pulsatiles
magnas ⁊ totũ corpus hu. ⁊
ca. si non resistat cor epati ⁊ si
elongetur complexio epatis
i duabus qualitatibus simul
plus hoc a naturali dispositi/
tione: festinant ad habenteꝫ
ipsuꝫ egritudines putride q̃
sunt ex aditione chimorum
⁊ p̾cipue si addunt humidi
tates aditione multa valde
⁊ addatur caliditas additiõe
parua: ⁊ ecõtrario. s. vt sit ad
ditio humiditatis parua: ⁊
additio caliditatis magna:
valde: tunc forte non accedit
huic hãc dispositionẽ mali/
cia chimorum.

h Humidius vero ⁊ fri
gidius epar sine pi/
lis qdẽ habet hypo/
condriũ: sanguinẽ vero ma
gis operaꝫ phlegmaticũ cũ
venaꝝ gracilitate ⁊ vniuer/
suꝫ corpus similit se huis nisi
ea que a corde sũt ad cõtra/
ria illud trãsducãt frigidum
vero ⁊ siccũ epar pauci san/
guinis ⁊ graciliũ venaruꝫ ef
ficit corpus: ⁊ frigidius ⁊ hy
pocõdrium nuduꝫ pilis: ni/
si ⁊ hic vincat cor.

e Et quãdo epar ẽ fri
gidum ⁊ humidum
tũc quod ẽ sub hipo
condriis ẽ nudũ pilis: ⁊ i san
guine vicit flegma cũ strictu
ra venaꝝ nõ pulsatiliuꝫ: ⁊ ẽ
totũ corpus secũdũ ꝓping/
uitatem dispositionis huius:
nisi cõuenerat ipsũ cor ad cõ
trarium ⁊ quãdo ẽ epar frigi
dum ⁊ siccũ tũc corpus eius
est pauci sanguinis strictura
venaꝝ ⁊ quod ẽ sub hypocõ
driis: nudũ pilis nisi vincat

t Testiculoꝝ ve
ro crasis cali
da qdẽ ma/
xie venerea
ẽ ⁊ masculo/
rũ generatrix
⁊ citius pubescunt eis partes
genitales.

q Quãdo aũt cõplexio
testiculoꝝ ẽ calidior
caliditate naturali tũc huis ea
ẽ venereus multe generatio
nis pficiẽs: ⁊ festinat i eo na
tiuitas piloꝝ i mẽbris gene
ratiuis ⁊ ꝯtinuaꝫ cũ eo qd ẽ
in eorum circuitu.

f Frigida vero crasis
est contraria.

ET quādo complexio eorꝫ ē frigida fiunt tunc signa eius cōtraria istis q̄ narrauim⁹. HUmida quidem ⁊ multi seminis ⁊ hūidi ē: sicca vō ⁊ pauci seminis ⁊ mediocris ſpiſſi. ET qñ cōplexio eorꝫ ē humida: tunc habens eos eſt exuberantis ſpermatis. ⁊ quādo complexio eorum eſt ſicca: tunc habēs eā ē pauci ſpermatis: ⁊ ſperma eius eſt ad groſſiciē parum declinans. CAlida vero ⁊ ſicca craſis ⁊ ſpiſſi ſeminis eſt: ⁊ maxie generatrix maſculorꝫ: ⁊ citiſſime ad coitū excitat a principio ergo ⁊ huiuſmodi citiſſime pubeſcūt ī partibus genitalibus ⁊ in omnibus in circuitu ſui: ſurſum quideꝫ vſqꝫ ad regionē circa vmbilicum: deorſum vero vſqꝫ ad medium coxarum. Petulca igiṫ ē hmōi craſis ſatis ad venerē. Citiſſime vero ſaciatur: ⁊ ſi cogatur: nocet. ET quādo complexio eorum eſt calida ⁊ ſicca: tunc ſperma eſt groſſum: ⁊ eſt habēs eā multe generationis valde ⁊ excitatur ad coituꝫ valde velociter in pricipio pubertatis ſue: ⁊ naſcuntur eis pili in locis membroruꝫ generatiuorum velociter: ⁊ in omnibus que ſunt in circuitu eoruꝫ: ⁊ continuātur de ſuper ad partes umbilici: ⁊ inferius ad medium coxarum. ⁊ habēs hanc complexionem ſtimulatur ad inquirendum coitum cū virtute: verumtamen laſſatur ⁊ abſcinditur velociter. ⁊ ſi agat ſuper ſeipſuꝫ ⁊ multiplicet aduenit ei inde nocumētuꝫ. COnuenientibus ſiquidē caliditate ⁊ humiditate: piloſi quidē minus huiuſmodi his q dicti ſunt: multi vero ſeminis magis: non concupiſcunt vero magis aliis. Sufficiunt vero ſine leſione magis venereis plurimis: Si vero ſatis augeatur vtraqꝫ ⁊ calidum ⁊ humidum: non ſine leſione abſtinent a venereis. ET quādo aggregatur cum caliditate ī teſticulis humiditas: tunc pili ſunt in habēte eos in locis generatiōis minus: ⁊ ſperma eius plus. verumtamē deſideriū eius ad coituꝫ non eſt plus q̄ deſiderium alterius: ⁊ tolerat coitum multū preter ꝙ eueniat ei nocumentum ex eo: ꝙ ſi adduntur due qualitates ſimul additiōe multa: ⁊ caliditas ⁊ humiditas: nō poteſt habēs hāc cōplexionē ꝓhiberi a coitu quī eueniat ei nocumentum. SI vō frigidi ⁊ hūidi ſecunduꝫ craſes ſūt teſticuli: nuda fiunt q ſunt ī circuitu pilis: ⁊ tarde coire icipiūt. neqꝫ vehemētes ſūt ad operationes: aquoſū vō ⁊ tenue ſemē eis ⁊ parū generās vel nō generās: ⁊ ſi generat: feminas generans eſt. ET qñ cōplexio teſticulorꝫ ē frigida ⁊ hūida: illud qdē ē in circuitu eorꝫ ē nudū pilis: ⁊ hñs eā tardat ī pricipio cuꝫ ipſe vtiṫ coitu ⁊ ñ fortiṫ deſiderāt ipꝫ: ⁊ ſpma eius ē aquoſū ſubtile pauce generationis generatōes feminas.

† Nō ꝺ diuerſitatib⁹ generoſis ſpmatis.

ꝙ quādo cōplexio eorꝫ ē ca. calefaciūt totū corpus. † Iaꝫ ḡ dixit hy. ꝙ ſpma venit ex toto corpe ī diſpōe motus coitus: ⁊ generaṫ in teſticulis ſicut ſpuma ī orificiis eq̄rū qñ iſtimulātur: ⁊ ſic generaṫ a pcuſſiōe vndarꝫ maris. Et gal. qdē dixit ꝙ teſticuli ſūt ī qb⁹ generaṫ ſpma Ariſ. qdē dixit ꝙ ſpma generaṫ ī venis inuolutis. ſ. in vaſis ſpmatis: ⁊ cōpleṫ eius generatio ī teſticulis: At vō q̄liter cūqꝫ diuerſificētur diſpōes: v̄tus q̄ facit ſperma deferēs ipꝫ ī diſpōe coit⁹. ſ. v̄tus generatiua ex oībus v̄tutibus corpis ad teſticulos currit ⁊ fit ſpma cōprehēdens eaꝫ. ſeqtur ḡ vna duarꝫ rerꝫ: aut vt ſit v̄tus generatiua fixa ī teſticulis: aut vt adueniat teſticulis in diſpōe coit⁹ virt⁹ generatiua: ⁊ figaṫ in ſpmate ītra teſticulos: ⁊ egrediaṫ ſpma deferēs eam donec generetur ex eo ⁊ ſāguie mēſtruo embrio. Et quodcūqꝫ illorꝫ fuerit manifeſtū ē ab eo ꝙ teſticulis ē pricipatus ſequēs epatis principatum. 2

SIgnificauit ꝙ ipi ifrigidat corpus: ⁊ ⁊ hñs eos tepeſcit a coitu: ⁊ eſt pauce generationis ⁊ nō ꝓficiens ⁊ minorantur ī eo qđ ſeqṫ pectinē ⁊ coxas ⁊ ptē vmbilici ⁊ qđ ē ſb eo: pili. 3

QUando teſticuli ſūt humide cōplexiōis declinat corp⁹ ad humiditateꝫ: ⁊ exuberat illud ī vtriſqꝫ qđ generaṫ ex ſpmate ꝓpter multitudinē materie: ⁊ ꝓpter illud eſt ſpma multū ſubtile: ⁊ ecōtrario qñ ſunt ſicci. Et cā ī multitudine ſpmatis ⁊ paucitate eius ⁊ ipſius ſubtilitat groſſitie ⁊ ꝓficuo ⁊ nō ꝓficuo illius ē illud ſcdm ꝙ ē e teſticulorum complexio: quod ē: quia continuantur cum eis arterie multe ⁊ vene: ⁊ nerui magni multi qui deferūt eis ſpūs ⁊ ſanguinem ⁊ reliquas virtutes. Decoquunt ergo ipſum ſanguinem: ⁊ conuertunt ipſum in ſperma: ⁊ figuntur in eo v̄tus generatiua ⁊ relique virtutes. † Ariſto. vero dicit ꝙ in ſpmate eīt quedam intelligentia diuina: que eſt continens. i. circūdans illud quod generat embrionem. ſeqtur ergo quando cōplexio eorum eſt humida vt multiplicetur in eis materia ſpmatis ⁊ ſanguinis: quando vero complexio eoruꝫ ē ſicca ſequitur vt minoretur in eis materia ſpermatis. ſ. ſanguinis 4

† Ariſtoteles ponit ītelligentiā eſſe ī ſpermate

NOn fit ꝙ ſtimulaṫ habēs eam velociter valde ad coitū in principio virtutis ſue niſi qñ calor ſtimulat eū: ⁊ ſperma eius medium. i. temperatum eſt ī principio pubertatis ſue ꝓpter illud quod remanet cum eo de humiditate infantie. Et manifeſtum eſt quia eſt proficiens generationi in hac diſpoſitione. Cum igitur multiplicaṫ coitus: inflammatur materia ſpermatis per caliditatem teſticuloruꝫ ⁊ ipſorum ſiccitatem: quare laſſaṫ ⁊ abſcinditur velociter: ſi autem multū fatiget ſeipſum ſup additionem in eo aduenit ei nocumētum ex illo. ſ. accidūt ei egritudines que generantur ex malicia complexionis ca. ⁊ ſic. Reſiduum ſermōis eius ītellectum ē. 5

HEc cōplexio facit exuberaṫ ſpma. ⁊ multiplicat ipꝫ ⁊ ſtimulat ad coitū ſic ſtimulaṫ cōplexio calida. qđ ē: q: caliditas ſtimulat aīaꝫ: ⁊ hūitas exuberat ſpma: ſequūṫ ḡ oia ſigna q̄ dixit gal. qñ ḡ vides eas. ſ. ſignificatōes aggregatas: tūc ſciaṫ ꝙ cōplō teſticulorꝫ calida ⁊ hūida ſit nā. 6

PAucitas qdeꝫ pilorꝫ ē ſequēs paucitatē māe pilorꝫ ex q̄ generanṫ: ⁊ illud qđ generat hanc māꝫ ē caliditas: ⁊ qñ frigus teſticulorꝫ ⁊ hūiditas eorꝫ ponunt eos ita ꝙ nō decoqṫ ſanguis. nec digerūt ipꝫ nec faciunt ex eo ſperma equale tunc ſequuntur ab illo omnia que diximꝰ. † Et gal. quidem inducit in hoc ſermone queſtionem ⁊ eſt ſermo eius: ⁊

† De cā generationis maſculorꝫ ⁊ feminarꝫ

generãs feminas: nã putat̃ in eo ꝙ ſperma qñ eſt calidũ ⁊ ſiccũ: ē generãs maſculos. Quare ergo tacuit gal. in eo quod ꝑterijt de ſermone ſuo. Dico ergo ꝙ hy. oñdit in libro de ẽbryone: ꝙ cã in generatiõe maſculoꝝ ē virtus ſpermatis: ⁊ in generatione feminaꝝ ē debilitas ſpermatis. virtus aũt ⁊ debilitas ſunt ſm ſñiam gal. hoc mõ virt⁹ ãt ſpermatis ē ſequẽs equalitatẽ cõplexiõis: ⁊ debilitas eſt ſequẽs exitum cõplexiõis ab eq̃litate. Et gal. qñ exponet hãc intẽtionẽ in eo quod ē poſt. ⁊ qñ ē ſm ꝙ diximus: tũc cõplexio ē calida ⁊ ſicca: ⁊ debilitat ēt v̄tutẽ: ergo generat feminas: ⁊ generatio feiarũ ē a debilitate virtutꝭ ſpermatis niſi occurat ei ex viro aut vxore ei⁹ aliqd quo tẽperet̃ ⁊ generat maſculos: apparet ergo ꝑ illud quod diximus ꝙ Ga. facit nos rememorari ſermonis ei⁹: ꝙ ſperma fri. ⁊ hu. generat feminas: ſ; generatio feminaꝝ ē a debilitate virtutꝭ ſpermatꝭ ⁊ generatio maſculoꝝ ē a virtute ſpermatis. ⁊ ideo dixit hy. cõplexio calida generat maſculos: ⁊ frigida feminas: ⁊ gal. dixit in expoſitõe illi⁹ ꝙ v̄tus ſpermatꝭ ſm plurimũ ē ſequens cõplexionẽ calidã: niſi ſupfluat hec cõplexio ⁊ redeat debilitãs eã ⁊ deſtruat̃ gñatio: ⁊ ꝙ debilitas ſpermatis ſm plurimũ ē ſequens cõplexionẽ frigidã niſi minoret̃ hec cõplexio ⁊ nõ debilitet eã. Et ſi nõ eſſ; illud: nõ eſſet poſſibile vt generaret̃ maſculus in latere ſiniſtro matricis raro: ⁊ femina in latere dextro raro. Nã ſi res eſſent ſequẽtes ſmonẽ hy. hũc eſſ; ſemꝑ maſculus in latere dextro: ⁊ femina in latere ſiniſtro mřicis: ⁊ hoc per vitã meã eſt exiſtens plurimũ: ⁊ qñq; fit diuerſũ raro ⁊ ſm minoratiõnẽ rex: intellige ḡ illud: ⁊ fac illud. Cũ ḡ venit ad te q̃rens ⁊ rogãs te vt facias ipſu; gñare maſculos: tunc extrahe ſigna ſignificantia equalitatẽ complexionis ſpermatis: ⁊ da ei ⁊ vxori eius ⁊ regimine ⁊ cibis ⁊ medicinis bibitis: ⁊ ex eis quibus fit ſuppoſitio id eſt peſſarium ⁊ emplaſtrum ⁊ inunctio aliquid: quia quãdo aggregatur ſperma vtriuſq; in matrice eſt complexio aggregata equalis: cuius exemplum eſt: ꝙ ſi ſunt ſigna ſignificantia ꝙ ſperma eorum minus eſt frigi. ⁊ humi. aggregata inter eum ⁊ inter illum cuius eſt ſperma ca. ⁊ ſic. ⁊ da frigido ⁊ humi. calido ⁊ ſic. que frigiditatem eius minorent ⁊ ipſius humiditatẽ: ⁊ da calido ⁊ ſic. fri. ⁊ humi. vt minorent caliditatem eius ⁊ ſiccitatem ipſius: et adminiſtra ex exercitio ⁊ fricatione in balneatione ⁊ cibos totum quod confortat ⁊ preparat ad exercitium coitus.

Preceptũ gal. ad generandum maſculos.

Quod autem calida complexio adiuuet ad generandu; maſculos: ⁊ frigida ad generandum feminas ad iſtud eſt: quoniam caliditas adiuuat ſuper digeſtionẽ quã do eſt naturalis. Cum ergo digeritur ſperma: eſt virtus in eo magis completa: ⁊ quoniam frigiditas prohibet a digeſtione: ſiue naturalis ſiue accidentalis ſit. Et quando eſt ſperma crudum ⁊ indigeſtum: virtus eius debilior. † Et propter hoc fit ꝙ latus dextrum adiuuat ad generandum maſculos propter caliditatem ſuam: ⁊ latus ſiniſtrum ad generandum feminas propter frigiditatem ſuam: ⁊ non eſt adiutorium caliditatis et prohibitio frigiditatis exiſtens cauſa eſſentialis in illo: ſed cauſa eſſentialis eſt illud quod diximus nuper ex hoc ꝙ equalitas complexionis facit meliorem virtute; ⁊ exitus ab equalitate facit eam debiliorem: hoc eſt ergo qd oportet te ſeruare ⁊ operari in eo. Et manifeſtum eſt ꝙ frigus

† Quare latus dexter adiuuat ad generandũ maſculos ⁊ ſiniſter feminas.

Sicca quidez ⁊ frigida craſis ſimilis quidẽ plurimũ ei q̃ predicta eſt craſi: ſpiſſius vero ſemen eis ⁊ omnibus magiſ exiguum.

Et quando cõplexio teſticuloꝝ eſt frigida ⁊ ſicca: tunc eſſe habentis eos eſt i cẽteris diſpõnibus ſuis ſicut diſpoſitio eius q ē ante ipm verũtñ ſpma eius eſt groſſius ⁊ eſt pax gathẽ. i. exiguum valde.

Totius vero corpis habitudines dicte quidem ſunt prius in his q̃ aſſimilatur cordi ⁊ epati: dominatur vero ſimiludo vehementiorẽ habẽtis mẽbri quãlibet primam qualitatũ quas ⁊ operatiuas nominamus.

In diſpoſitionibus autem corporis totius iam ante diximus ꝙ ſunt ſimiles cordi et epati: verũtamen vincit in eo ſimilitudo cuiuſq; coru; cũ quo eſt qualitas fortior q̃cunq; qualitatũ fuerit ex primis que nominatur actiue.

Totius vero corporis habitudo in illis maxie diſcernit̃ ptibus q̃cũq; videntibus ꝑmo ſubiacẽt. Muſculi vero ſũt hi oĩbus oſſibus circũuoluti: ⁊ cõpoſite quedã carneſ ſunt ex ſimplici ⁊ pria carne

teſticulorum facit ſperma indigeſtum: ⁊ eorum ſiccitas minorat ipſum. Cum ergo aggregatur in eo vt ſit frigidum groſſum paucum nominatur gathen. id eſt exiguum. Intellige ergo illud ⁊ ſcies quoniam non eſt generatiuum propter frigus ſuum ⁊ ſuam groſſitiem ⁊ paucitatem ſuam. Quod ſi ꝯueniat ei in matrice aliud ſperma exuberantis caliditatis: poſſibile eſt vt generet ẽbrionez malu; : aut fedorũ mẽbroꝝ aut diminute forme. † Quod eſt q: fetus eſt ſm illud ſm ꝙ ē cõplexio ſpermatiſ maſculi ⁊ femine: dum nõ accidit ei in hora ipregnatiõis ꝓhibens aut alterans itra matrice; propter humores aggregatos i corpore matricis: vel propter cauſam alium quecũq; fit. Jam ergo declaratum eſt ex eo quod dixit Galie. diſpoſitio pricipatus cordis: ⁊ ꝙ eſt cor princeps primus ⁊ ſequitur ipſum in principatu cerebrum: ⁊ ſequitur cerebrum epar: ⁊ ſequuntur epar teſticuli. Et ſciuiſti ſigna ſignificantia diſpoſitionẽ complexionum vniuſcuiuſq; horu; membrorũ. Et ſciuiſti ꝙ illud quod ſequitur vel quod naſcitur ex vnoquoq; horu; diſpoſitio complexionis eius eſt: ſicut eſt diſpoſitio complexionis radicis ex qua oritur. 8

† De complexione fetus.

Res ſimilis quandoq; eſt ſecundum veritatem ſicut ſimilis ei: ⁊ quandoq; eſt non ſimilis ei ſecundũ veritatem in re qua aſſimulatur el ſed eſt ſimilitudo propinquior aut longinquior. Diſpoſitiones ergo corporis totius aſſimulantur cordi ⁊ ⁊ epati: aut ſecundum veritatem aut ſecundum propinquitatem eorum valde: ⁊ aſſimilantur cerebro et teſticulis per ſimilitudinem longinquiorem illa: ſicut accidit vt ſit pectus proportionale cerebro: ⁊ nuche per ſpondiles ſuper quas eſt fabricatum. † Et ſicut accidit ꝙ quando caſtratur homo vt aſſimuletur corpus eius ⁊ mores ipſius corporibus mulierum et moribus ipſarum. Intellige ergo illud a gal. Qualitates autem prime que nominantur actiue: ſunt caliditas frigiditas: humiditas: et ſiccitas. Ariſ. autem nominauit eas actiuas: aut enim faciunt aliquid in corpore: aut quoniam corpus ⁊ anima patiuntur ab eis ſecundum ꝙ oſtendit in libro predicamentorum: in tertia ſpecie ex ſpeciebus qualitatis. Et multotiens quidem nominantur caliditas et frigiditas actiue: et nominantur humiditas ⁊ ſiccitas paſſiue. Caliditas enim quoniam ipſa calefacit et digerit ſed frigiditas quoniam ingroſſat ⁊ congelat ⁊ aggregat. Humiditas vero quoniam per eam fit paſſio rei facilis: ſed ſiccitas quoniam per eam fit paſſio rei difficilis. † Et Galienus quidem nominat eas omnes actiuas in hoc loco ſequendo ſententias dialecticas: quod eſt: quia qualitates actiue ⁊ paſſiue in vno terminorum ſiue capitulorum dialectice continentur. 9

† De hoibus qui caſtrentur.

Quare oēſ qualitates prime actiue vocent̃

Villi qui
iuoluũ
tur ⁊ ſu
ꝑ quos cõponiꝉ
caro ſunt qdam
nerui q cõtinuã
tur cũ carne mu
ſculi: ⁊ ponunꝉ
i ea: ⁊ ſũt vili q
bus cõteriꝉ ca
ro muſculi. Cũ
ergo approꝑin-
quãt fini ei⁹ re-
deunt diſparti-
ti: ⁊ aggreganꝉ.
⁊ fiet ex eis corda
que cõtinuaꝉ cũ
membro. Cũ ḡ
colligiꝉ muſcu-
lus verſus radi
cem ſuam attra
bitur mẽbrũ cũ
quo cõtinuata ẽ
corda ad partez
i qua muſculus
eſt poſitus: ⁊ cõ-
tinuatur cũ mu
ſculo. Itẽ arterie
que dant ei cali
ditatez innatã ⁊
ſpiritũ animalẽ
cũ eo cõtinuanꝉ
⁊ ↄtinuanꝉ cuz
eo vene que ibi
bunt ipſum. ſ. q̃
dant ei nutrimẽ
tuz. Cũ ergo ar-
terie dant ei ca-
lorez innatuz ⁊
ſpiritũ animalẽ
⁊ ſanguinẽ ſub-
tilez: ⁊ vene nõ
pulſatiles dant
ei ſanguinẽ ex q̃
nutritur: nomi-
nauit gal. totuz
qͦd diſpartitur i
ꝑtibus muſculi
ex venis nõ pul
ſatilib⁹ ⁊ ãterijs
nomine cõmu-
ni vtriſq3: ⁊ eſt
vene. ⁊ Et dixit
ꝙ illud nõ com
plet ſubſtantiã
muſculi. Et nõ
dant ei niſi ſicut
riui. ſ. vene nõ
pulſatiles ⁊ ad-
iuuãt etiã ad h̃
vt remaneãt. ſ.
vene pulſatiles
i. arterie. Intel-
lige ḡ illud ab
eo ⁊ nõ obliui-
ſcaris ſermonis
eius. Et quãdo
dicimus diſpo-
ſitionẽ toti⁹ cor
poris: tũc pluri
mũ ꝑ illud qͦd ſi

⁊ Que mu
ſculoꝝ ſbaz
ingredian
tur. ⁊ q̃ nõ.

⁊ neruiſ qbuſ he circũuolute
ſunt. Propria. n. muſculo-
rũ ſubſtantia hec eſt: vtraq3
ad eos vero ↄuenientia: hec
uaſoꝝ velut riui qdaz ſũt nõ
cõplentes eoꝝ ſubſtantiã: ſ3
ſeruientes ad ↄſeruatiõem.

Et qñ diſpõez toti⁹
corpis dicimus tũc
plurimũ qđ ſignifica
mus ꝑ illud ex mẽbris eſt il-
lud qđ cadit i primis ſub vi
ſu: ⁊ illud eſt muſculi iuoluti
ſup oĩa oſſa. Et muſculus q
dẽ eſt caro cõpoſita ex carne
ſimplici pria: ⁊ ex villis q in
uoluunꝉ ⁊ ſup quos cõponi
tur caro. Et ſubſtãtia qdem
muſculi ꝓpria nõ eſt niſi due
iſte res: vene ãt q̃ ↄtinuãtur
cũ eis nõ ſũt eis niſi ſicut ra-
mi ⁊ riui aquaꝝ: ⁊ nõ ſũt cõ
plentes eoꝝ ſubſtantia: ſ3 ad
iuuant ad hoc vt remaneat.

Dicenꝉ igiꝉ ⁊ eoꝝ cra
ſeos cognitiões ſe-
cundũ bñ tꝑataz hi-
tatõez: ꝑmutant. n. diſtẽꝑan
tie regionũ cutes ſecundũ ſe
formãtes: ⁊ corrũpũt q̃ſdaz
cognitiões: ita vero ⁊ ſecun
dũ bñ tꝑataz regionẽ tẽpore
meſſis ſeipz ſoli aliqs nudũ
exponat: ⁊ ꝑmutabit eas co-
gnitiões q̃cũq3 ſecũdũ colo
res ſũt: ⁊ in mollicie ⁊ in du
ricia ſecũdũ ↄſiſtẽtiã. Si ve
ro vt bene tꝑata ẽ regio: ⁊ ip
ſe bene tꝑata dicta vtaꝉ: ne-
q3 exuſtus in ſole iaceat nu-
dus vnaq̃q3 die plurimũ: ne
q3 vt qdaz more virginis in
vmbra degẽs: ꝑfecte craſeoſ
demonſtrabunꝉ ſigna: quaſi
in his igiꝉ in oratiõe futura
itendamus iã itellectum eſt.

Ego ſuz tibi narrans
oĩa ſigna cõplexiõis
muſculoꝝ in hĩtatio
ne tꝑate: hĩtationes. n. male
cõplexiõis mutant cutẽ ⁊ icli
nãt eã ad illud qđ ↄuenit eis:
⁊ corrũpunꝉ q̃daz ſigna: ⁊ ſi
miliꝉ ẽt ſi aliqs exponat ſe i
regiõe tꝑata ſoli in hora eſta
tis ⁊ corpus eius ſit detectũ
tũc permutat ex ſignis cor-
pis eius q̃ ſũt ex via coloris
⁊ duricie eiuſ ⁊ mollicie. Et
ſi regio ẽ tꝑata ⁊ itendit hñs
corpus i regiõe ſua in inten
tiõe eq̃litatis: ⁊ nõ exponit
ſe corpe eiuſ nudo ſoli in oĩ
die lõgo tp̃e donec ſol adu-
rat euz: ⁊ nõ habitet in vm-
bra ſicut faciũt qdam more
virginis puelle: tũc ſigna cõ
plexionis eius declarantur
omnia ſecunduz virtutes ſu
aſ. Intellige ergo illũd a me
qđ dico tibi. ſ. ꝙ ſermo me-
us non eſt: quãuiſ ſermo me
us non ſit niſi in eo cuius eſt
hec diſpoſitio.

Competentis vero
craſeos cognitiones
ſecundũ totam ania
lis habitudinẽ ſunt: color q
dem ex rubeo ⁊ albo cõmix
tus. Capilli vero rubei ⁊ me
diocriter criſpi vt in plurib⁹
Mediocritas vero carnoſi
tatis in quantitate ⁊ qualita
te. Medium enim perfecte
eſt huiuſmodi corpus omni
um ſuperfluitatuz vt dican
tur ⁊ intelliganꝉ ad hoc ete-
nim ſpiſſuz corpus ad hoc
diciꝉ ſpiſſuz ⁊ tenue: ſimiliꝉ
adhuc ⁊ multã carnem hñs
⁊ paucã carnẽ: ⁊ craſſuz ⁊ ma
cꝝ ⁊ molle ⁊ duꝝ: ⁊ piloſuz
⁊ nudũ pilis. Nihil igiꝉ ho
rũ eſt mediocre ſ3 q̃ſi policle
ti regula ad ſũmũ venit me-
diocritatis vniuerſe: vt tan-
gẽtibus qdẽ neq3 molle ne-
q3 duꝝ appareat: neque cali
dũ neq3 frigidũ: videntibus
vero neq3 piloſũ neq3 nudũ
pilis: neq3 groſſuz neq3 gra-
cile: aut aliquã aliã hñs intẽ
ꝑerantiam.

Ego qdem dico ꝙ ſi
gna cõplexiõis i cor
ꝑe toto ſũt ꝙ color ẽ cõpoſi
tus ex albedĩe ⁊ rubedĩe: ca
pilli ſũt flaui ad rubedinẽ ⁊
criſpitudinẽ tẽpati ſcđz plu-
rimũ. ⁊ ꝙ caro ẽ tẽpata inq̃li
tate ſua ⁊ quantitate ſua qm̃
hoc corpuſ ẽ mediũ iter oẽs
ſpẽſ ſupfluitatẽ: ꝓpea qr oĩs
ſupfluitas nõ dr nec itelligi
tur niſi cõpatiõe ad ipz qͦd ẽ
qr corpus ſpiſſum nõ dr qr
ſpiſſuz ẽ niſi ꝑ cõpationẽ ad
hoc corpuſ. ⁊ ſimiliꝉ extenu

gnificaꝉ eſt muſculus:
ſed iaz reinãſerũt ex cor
pore res alie multe: et
ſunt reliqua membra q̃
ſunt ꝑter radices. iiii. ⁊
q̃ ex eis naſcunꝉ: ⁊ q̃ ſũt
preter muſculos ſicͭ oſ-
ſa ⁊ ligamẽta ⁊ pãnicu
li: ⁊ reliqua mẽbra offi
cialia: ſicut ſtomachus
⁊ pulmo ⁊ renes ⁊ ve-
ſica ⁊ alia. Corpus eni
totũ cõpoſitũ ẽ ex oĩb⁹
mẽbris ſicut muſculis
⁊ aliis. 10

Iſte cõditiões
itellecte ſunt. re
ge ergo eas ⁊ cõ
para ſm eas ſigna com
pleõis mẽbroꝝ ſeu mu
ſculoꝝ in oi regiõe ⁊ in
vnaquaq3 cõſuetudine
holum. q̃daz eni regio
nes ⁊ ↄſuetudines mu
tãt ſigna muſculoꝝ ita
ꝙ iclinant ea ad ca. ⁊ ſic.
ſicut faciũt regiões cali
de ⁊ ſicce ſicͭ regio ethio-
puz. ⁊ ſicut faciũt artes
calide ⁊ ſicce ſicut ferra-
ria. ⁊ q̃daz regiões ⁊ cõ
ſuetudines mutant ſi-
gna cõplexionis muſcu
loꝝ: ita ꝙ inclinat eos
ad frigus ⁊ humidita
tẽ. ſicut facit regio fri. ⁊
hu. ſicut regio ſclauoꝝ.
⁊ ꝓcipue ſi ſint ex eis q
habitãt ad latus maris
⁊ fluminis: ⁊ ſic faciũt
artes fri. ⁊ hu. ſicut ille
cuius cõſuetuetudo eſt
balneari oi die. Cum er
go caueb is ab omnib⁹
cauſis que mutant com
plexionem muſculorũ
⁊ extrahunt eam ab eq̃-
litate: tũc ſigna muſcu-
lorum que dicit gal. cer
tificanter ⁊ verificanꝉ:
⁊ ſi non caueas ab illo:
tunc nõ certificatur ne-
q3 verificatur illud qͦd
narrabis in eo quod ſe-
quitur de ſigno muſcu
lorum. 11

Que muſ-
culoꝝ com
plexinez va
riare poſ-
ſunt.

Iſta ſūt ſigna corporis qḋ ē i meliori formarū ⁊ hoc corpus q̃uis nō ſit iuentū ſm veritatē: eſt tñ canon ad quez cōparatur totū qḋ eſt i medicina: ſicut fecit policletus. iſte eni facit ſtatuā i vltio qḋ poſſibile eſt ab eq̃litate: ⁊ poſuit eā canonē p quē puenia tur in operatiōe ſtatuarū. ⁊ Cū g̃ dicit medic⁹ i cibo aut medicina aut i ſigno aut i cā ꝙ eſt eq̃lis: aut calidū aut frigidū aut humidū aut ſiccū. ⁊ quāta ſit ſūma gradus eius in caliditate ſua aut i frigiditate aut i alio ab illo: tūc illud ñ eſt niſi ſm cōparationē eius cū meliū formarū: q̄ melior formarū eſt canon medicoꝝ ſm itētionē logicoꝝ. Cōſidera g̃ ſm ſmonē gal. ⁊ itera locutionē eius multotiēs: ⁊ inueniēs ipm itellectū ⁊ ſcies p illud certificationez expoſitionis huius. 12

Iſte ſmoē intellectus ſi memor fueris oium q̃ pterierūt. Et cā nigredinis capilloꝝ ⁊ albedinis ipſoꝝ ⁊ flauitatis eoꝝ ⁊ mutationis coloris eoꝝ ē materia eoꝝ ex qua fuerunt.

⁊ De materia capilorum.

⁊ Et hec qdez mā ē vapor fumoſus p quē mūdificat nā caliditatē innatū. qḋ ē: qa caliditas innata ē vapor tēperatus quē generat cor ⁊ arterie ſemp: ⁊ vapor fumoſus ē ſupfluitas caliditatis inate. qñ g̃ caliditas eſt fortior facit hūc vaporē aduſtū nigrū. ⁊ iſte qdem vapor egredit̄ ⁊ ex poris expellit̄ ſm cōtinuitatez. quotiēs g̃ egredit̄ ex eo aliqḋ coagulat̄ in capillū. eſt g̃ calor capilloꝝ ſm colorē huius vaporis: ⁊ pp hoc eſt color capilloꝝ ſignū caliditat̄. nā ſi eſt niger ſignificat ſupfluitates caliditatis ſi eſt albus ſignificat frigus cōplexiōis: ⁊ ſi eſt flauus ſignificat eq̃litatē caliditatis. Et ego iā vidi regulā q̄ſtionis q̄ currit i capillis iter medicos arabicos ⁊ mira-

atū nō dicit̄ q̄ ē extenuatū niſi p cōparationē ad ipſum ⁊ ſecūdū hoc exēplū cōparatur ad ipſuz multā carnē habens ⁊ paucā carnez: ⁊ craſſū ⁊ macrū: ⁊ molle ⁊ duꝝ: ⁊ piloſuz ⁊ nudū pilis: ⁊ non eſt aliquod hoꝝ corpoꝝ eq̃le: ſʒ eq̃le eſt qḋ eſt ſecundū exemplū qḋ pparauit policletus: ⁊ noiauit ipm canonem q̄ ꝯſecutus eſt vltimū eq̃litatis totius donec ſit qñ tangitur vt nō appeat: q̄ ⁊ molle: neq̧ q̄ eſt duꝝ: neq̧ q̄ ē calidū: neq̧ q̄ eſt frigidum: ⁊ quādo aſpicit̄ ad ipm nō inuenit̄ piloſuz neq̧ nudū pilis: neq̧ groſſuz neq̧ gracile neque vincit ſup eū aliquid ſupfluitatis.

Quecunq̧ vero tpato calidiora qdez ſūt non tñ hūidiora aut ſicciora ſecundū carnez: de his. n. p̄ſens rō eſt: appent qdez ⁊ tāgentibus calidiora tāto quāto ſecūdū craſum ſūt calidiora: ⁊ pinguedis minus habentia: colore vero rubea: ⁊ nigros capillos habentia.

Ex corpibus āt q̄ ſunt calidiora tpato ⁊ nō ſunt hūidiora eo neq̧ ſicciora ipſo: ⁊ cōplexio eius ē hec cōplexio i genere carnis: ſermo. n. nr̄ nō eſt niſi in hoc ꝙ caliditas appet ſenſui tactus magis addita caliditate tpata. ⁊ ſupfluitas caliditatis cōplexiōis eoꝝ ſup corpus tēperatū ſecūdū caliditatez eorū multitudo piloꝝ: ⁊ paucitas adipis in eis. In colore āt ſunt magis addite rubedinis: ⁊ capilli in eis ſunt nigri Iſta ergo ſunt ſigna cōplexiōis calide.

Frigidioris craſeos corpis ſigna nō piloſum ⁊ pingue frigidū tāgentibus. Color vero eoꝝ cum capillis magis ruffus: multa vero frigiditate exiſtente liuida quodāmō eſt caro: ſʒ vocare ꝯſuetudo qbuſdam medicoꝝ eſt hoſtales plumbei coloris.

Signa āt cōplexiōis frigide ſunt ꝙ habens eā nō eſt piloſus multe pinguedinis: ⁊ quando tāgis eū inuenis ipm frigidū ⁊ vides colorez corpis eius ⁊ capilloꝝ ipſius ad flauitatez declinantem q̄ trahit ad citrinitatez: ⁊ qñ ē frigiditas ſupflua tūc color eſt q̄ſi liuidus: ⁊ de cōſuetudīe medicoꝝ eſt vt nominent hūc colorez: colorez plumbeum.

Sicca vero craſis gracilior eſt ⁊ durior hū tpata tanto quanto ſiccior: ⁊ alia vero ꝓxima ſigna ſunt his.

Signa cōplexiōis ſicce ſūt vt hūs eā eſt gracilior ⁊ durior: corpe tpato ſecūdū ſupfluitatez ſiccitatis ſue. Reliq̄ āt ſigna ſecundum exemplum primum.

Et hūida vero alia ſigna qdez ſimilit̄ magis carnoſa vero et mollior.

Et ſimilit̄ ēt reliq̄ ſigna hūtia cōplexionē hūidā currūt ſecūdū hoc exemplūz: verūtamen caro eius eſt plus ⁊ corpus eius mollius.

Et ſecūdū cōpilationez primaꝝ qualitatū qua ſiunt diſtpantie cōpoſitaꝝ cognitionū formam habent: calida qdez ⁊ ſicca craſis piloſior ⁊ durior ⁊ calidior ⁊ minus pinguis eſt ⁊ gracilis ⁊ nigri capilli: ſi vero ad amplius caliditas veniat nigri coloris cutis.

Et quando componuntur qualitates prime ⁊ ſunt ex eis complexiones inequales ſunt ſigna qua ſignificāt eas compoſita: quod eſt: q̄ cōplexionem ca. ⁊ ſic. habens eſt plurimum capillorum ⁊ magis addite calefactionis et durietes: ⁊ eſt priuatus pinguedine gracilis: ⁊ ſunt capilli eius nigri: ꝙ ſi addatur victoria caloris in eo: tunc eſt nigri coloris.

tus ſum ex ea.

⁊ De abraſione capilorum.

⁊ Et q̄ſtio erat q̄re ſit ꝙ qñ capilli liniunt̄ pſilotro: abraduntur ex radicibus ſuis: ⁊ nō adurit eos pſilotrū. Et reſponſio huius q̄ſtionis eſt q̄ pſilotrū caliditate ſua liquefacit illud qḋ eſt i poris cutis de fumoſo ⁊ groſo vapore q ē mā capilloꝝ: ⁊ reſoluit illud: quare abſcindit̄ continuitas capilloꝝ ex radicib⁹ ſuis: ⁊ cadunt ⁊ abradunt̄ vſq̧quo redeat iterū exitus vaporis huius ſm cōtinuitatē: ⁊ coagulet̄ exiens ⁊ generētur ex eo pili. 13

Iſta ſūt ſigna frigide cōplexiōis i genere carnis. ſ. i muſculo ꝙ ſi generis carnis frig⁹ ē minus. ſūt ſigna ſm ꝙ narrauit i pmis. ⁊ ſi frigus eius eſt plus: ē cū eis color corpis liuid⁹ plūbe⁹ ⁊ capilli flaui: ſignificant ſup eq̃litatez caliditatis. cū g̃ ſit ꝙ trahunt ad citrinitatē: ſignificāt diminutionē eq̃litatis per additionē frigiditatis in carne. 14

Signa āt cōplexiōis ſicce i genere carnis ſ. muſculi ſūt vt ſit corpus gracilius ⁊ durius tñ: ⁊ nō imprimit ſiccitas pl⁹ in illo qñ ſit ſingularis ſola. remanent g̃ ſigna oīa alia. ſm ſimilitudinē ſʒ quā ſunt i cōplexiōe tpa. 15

Humiditas etiā

non impꝛimit
quando eſt ſin-
gularis in car-
nem plus addi-
tõe carnis ⁊ mol
licie eius tantũ.
⁊ pꝛopter hoc re
manent reliqua
ſigna altera ſm
ſimilitudinẽʒ ſe
cundum quam
ſunt in comple-
xione tpata. Eti
aʒ declaratur ex
illo q̄ caliditas
⁊ frigiditaſ ſunt
actiue q̄ ipẽ mu
tant omnia ſi-
gna equalitatis
⁊ ſiccitas ⁊ humi
ditas ſunt paſſi
ue: quoniã non
mutant equali-
tate mutatione
de qua ſit curan-
duʒ, de ſiccitate
quidem vult vt
ponat coꝛpuſ dif
ficilioꝛis paſſio-
nis cum gracili-
tate ⁊ duritie. et
humiditas qui
dem ponit ip-
ſũ faciliozis paſ.
cũ mltitudie car
niſ ⁊ mollicie. 16

N On ſis
oblitus
eius qđ
exponit gal. q̄
iſta ſigna om-
nia certificantur
⁊ verificant̃ i re
giõe tpate cõplo
is ⁊ i regione eq̃
litiũ. 17

I Ntelli-
ge ſer-
moneʒ
eius quando ſu
perfluit hec com
plexio in eo: pꝛo
perant ad ipſuʒ
egritudineſ que
fiunt ex putre-
factione: ⁊ fiunt
chimi qui ſunt
in eo mali quo-
niam humidi-
tas quando mul
tiplicatur gene-
ratur i n chimis
graſſitudo ⁊ vi-
ſcoſitas que opi
lant poꝛos: et
pꝛohibent diſſo
lutionem ſuper
fluitatem ⁊ quã
do multiplica-
tur humiditas
etiam pꝛoperat

H Umida vero ⁊ cali
da craſis mollioꝛ ⁊
calidioꝛ ⁊ multo car-
noſioꝛ optima craſi i quãtuʒ
aucte fuerit vtreque q̃litateſ
Ad plurimũ vero aucte pu
tridis ↄſumũtur egritudini
bus ⁊ cac hochimi cito fiunt
Si vero parũ quidẽ humidi
oꝛ ſit: multo vero calidioꝛ
mollioꝛes quidẽ parũ tem-
perato hi tales ⁊ magis car
noſi: piloſioꝛes vero nõ mo
dicum ⁊ tangentibus nõ pa
rum calidioꝛes: nigri vero
his ſũt capilli: ⁊ caro nõ ſine
pinguedine ſi vero parum
quidem ſic calidioꝛ: multo
vero humidioꝛ molliſ ẽ hiſ
caro ⁊ multa ⁊ coloꝛ commi
xtus ex albo ⁊ rubeo: ⁊ tan-
gentibus paululũ calidioꝛeſ
vniuerſaliter vero eſt dicere
quod ſcđm copulationem
craſeos ſemper dominantis
qualitatis dominabuntur.
ſigna.

C Omplexionẽ auteʒ
calidã ⁊ humidiam
habẽs eſt mollioꝛis
coꝛpoꝛis ⁊ calidoꝛis ⁊ plus
carnis habẽs q̃ habẽs me-
lioꝛeʒ foꝛmarũ ſcđm ſupflui
tatem additioniſ duraũ qua
litatum in ca ſuper illud coꝛ-
pus: ⁊ quãdo ſuperfluit hec
complexio in eo pꝛoperant
ad ipſum egritudines q̃ ac-
cidũt ex putrefactiõe: ⁊ fiũt
chimi qui ſunt in eo mali:
quod ſi ſuperfluitaſ humidi
tatis pauca ſit in eo: ⁊ ſupflui
tas caliditatis in eo ſit multa
erit ſuperfluitaſ molliciei ei⁹
⁊ multitudo carnis eius ſup
coꝛpus temperatum pauca:
⁊ eſt ſuperfluitas additioniſ
piloꝛum in eo ſuper illud: ⁊
non pauca. Cuʒ ergo tangis
ipſum inuenis ipſũ calidiuſ
multum: ⁊ capilli eius ſunt
nigri: ⁊ caro eius eſt nuda
pinguedine quod ſi ſuper-
fluitas caliditatis in eo ẽ pau
ca: ⁊ ſuperfluitas humidita-
tiſ in eo eſt multa: ẽ caro eiuſ
caro mollis multa: ⁊ ẽ coloꝛ
eius coloꝛ pmixtus ex rube
dine ⁊ albdine: Et quando

tangis ipſum: inuenis ſuper
fluitatem caliditatis eẽ pau
caʒ. Et vniuerſaliter quidẽ
inuenis i omni complexiõe
compoſita ſigna magis qua
litatum magis dominantia
⁊ manifeſtoꝛa.

F Rigida vero ⁊ hu-
mida craſis pa ulu-
luʒ qđem vtriuſque
augmẽtatiſ ſine piliſ ẽ ⁊ alba
⁊ mollis ⁊ ſpiſſa, ⁊ piguis ſi
vero ãplius alia qualitatis
augmentet̃: cõſiderãt̃ ſigna
qđẽ ſcđʒ ꝑpoꝛtiõẽ augmẽta
tionis qualitatuʒ: Coloꝛ ve
ro cũ capillis magis ruffus
q̃madmodũ ⁊ plurimũ vtriſ
q̃ʒ augmẽtatiſ liuidus fit i ciſ
cutis coloꝛ: ſi vero inequaliſ
ſit augmẽtatio qualitatum
dominabũt̃ magis augmẽ
tate qualitatiſ pꝛopꝛia ſigna

Q Uãdo autẽ ſupflui
tas cõplexiõis frigi-
di ⁊ humidi eſt i iſtis
duabus qualitatibus ab e-
q̃litate ſupe r fluitatis pauca
tũc ipſa eſt nuda pilis: alba:
mollis groſſa pinguis. qđ ſi
ſupfluita s iſtaꝝ duaꝝ qua-
litate ẽ multa ſupfluitas: tũc
eiuſ ſigna addunt̃ ſcđʒ aditi
onẽ duarũ qualitatũ ⁊ capil
loꝛũ etiã coloꝛ ⁊ cutis ẽ fla-
uuſ ad citrinitatẽ. Et quãdo
ſunt iſte due qualitates ſcđʒ
plurimũ q̄ ẽ: tũc coloꝛ ẽ liui-
dus. Si autem additio dua
rum qualitatũ non eſt ſcđm
equalitateʒ: tunc ꝓpꝛietates
qualitatis cuius additio eſt
plus ſunt magis vincentes.

S I vero frigidũ cum
ſicco equalit̃ augmẽ
tet̃: naturalit̃ duruʒ
⁊ gracile habet̃ coꝛpus ⁊ nõ
piloſũ ⁊ tangẽtibus frigidũ
Pinguedo vero ſimiliter
eſt eis ⁊ gracilibus exiſtenti
bus diſperſa ẽ p carnem: ca-
pilli vero ⁊ coloꝛ ꝓpoꝛtiona
liter ſũt mẽſure frigiditatis.

Q Uod ſi vicit natura
in coꝛpoꝛe friguſ cũ
ſiccitate ſcđʒ equalita
tẽ tũc ẽ durũ gracile ⁊ nudũ
pilis. ⁊ quãdo tangit̃ iuenit̃
frigidũ: ⁊ hoc coꝛpus q̃uis

ad eos putrefactio: pꝛe
cipue quando expirare
pꝛohibetur quod reſol
uitur: ⁊ expirat ab eis
de ſuperfluitate ⁊. et no — ↑ Nõ de multiplici hu⁹ noĩs ſignificatõe ſ. hũiditas
men quidem humidi-
tatis eſt commune.
quandoque enim per
eam nominatur com-
plexio: ⁊ quandoqʒ per
eam nominantur chi-
mi: omnia enim iſta
ſunt humiditates a
quoſe. ⁊ quandoque vo
lunt per eam ala ab iſtiſ
ex humiditatis aquo-
ſis ſicut ſuccos ⁊ genera
lactis ⁊ aquas. Et ma-
nifeſtum eſt quod cuʒ
multiplicatur caro coꝛ-
poꝛis: tunc illud fit a
multitudine chimoꝛuʒ
ex quibus generatur
caro ⁊ nutritur. ⁊ quan
do multiplicantur chi-
mi ⁊ inuiſcantur: fi-
unt chimi mali. q̄ ſi ac-
cidit alicui boꝛum vt
coartetur quod reſolui
tur ab eo ⁊ non expiret
⁊ effundantur ad que-
dam membꝛa putrefi-
unt: ⁊ generatur ex pu
tredine eoꝛum genus
egritudinum. Et egri
tudines putrefactio-
nis ſunt multe quas in
nuimus tibi in eo qđ
pꝛeterijt de expoſitio-
ne noſtra. Quod auteʒ
remanet de ſermone ga
lieni intellectum eſt. 18

I Sta ſunt ſigna
complexionis
frigide ⁊ humi
de um vincit ſuper
carnem: ⁊ iam determi
nauit ea gal. per minuſ
⁊ plus: ⁊ poſuit ſermo
nem ſuum intellectuʒ
in eis. 19

N On permiſce-
tur pinguedo
carni in hac cõ
plexione niſi pꝛopter
frigus: ⁊ frigus gene-
rat pinguedinem ſci-
licet adipem: ⁊ ſiccitas
generat gracilitatem: ⁊
ſecundum victoꝛiaʒ cu
iuſcunque ſcilicet frigo
ris ⁊ ſiccitatis apparet
ſignum pꝛopꝛium eis
plus: ⁊ quod remanet
de ſermone eius eſt in
tellectum. 20

R Ememoꝛari
nos fecit gal.
per hunc ſer-
monem rei communiſ
⁊ eſt q̄ omnis comple

xio conuertitur in fine etatis ad complexionē frigidaʒ ⁊ ſiccā: nā ſi i inceptione eſt caliditas ⁊ ſiccitas: tunc manifeſtū eſt ꝙ co. ni. dominatur in ea: ⁊ vincit aduſtio humorum ⁊ ſi non eſt caliditas: tunc non multiplicatur in ea co. ni. ſʒ mutatur ab eo ſecundū ꝙ eſt ⁊ declinat ad frigiditē ⁊ ſiccitatem. apparent ergo ſigna complexionis ſecūde: comitata ſignis complexionis ṗme. † Sequit ergo vt ſit breuioris vite natura q̃ʒ alij homines ille: cuius complexio eſt a principio ipſo frigida ⁊ ſicca deide ſeqt ipʒ cuius cōplexio eſt frigida tm̄. deinde ſequitur ipſum cuius complexio ē ſicca tm̄: deinde ſequitur ipſum cuius complexio eſt frigida ⁊ humida deinde ſequitur illum cuius complexio eſt calida ⁊ ſicca poſtea ſequitur illum cuius cōplexio eſt humida tm̄. poſtea ſequitur euʒ ille cuius complexio ē equalis deinde ſequitur euʒ cuius complexio eſt calida ⁊ humida. ⁊ eſt longioris vite inter homines diſcipatarum complexionum. iſte. n. quādo conſeruatur eius cōplexio ⁊ equantur chimi ipſius ⁊ euadit ab egritudinibus putrefactionis eſt longioris vite q̃ʒ alii homines natura: † ⁊ propter illud laudauit philoſophus in longitudine vite terram ca. vicinam mari propter humiditatem aeris eius ⁊ caliditateʒ ipſius: ⁊ laudauit etiaʒ cum illo complexioneʒ ca. ⁊ hu. Complexionis vero ca. ⁊ hu. duo ſunt modi. Alia enim eſt que eſt naturalis in corpore: ⁊ eſt illa que eſt ab ipſo initio ſue creationis in ventre matris ſue. Et alia eſt ſibi accidentalis. ⁊ hec eſt vitupabilis ppea q: ē velox ad putrefactōʒ. 21

† Nō q̃ cōplexio ſit breuioris vite ⁊ q̃ lōgioris.

† Loca mari vicia laudāt aplīo i lōgitudine vite.

P Oſtq̃ʒ fecit ſcire ſigna ſumpta ex ipſis mēbris facit etiam ſcire ſigna ſumpta extrinſec⁹ ſit gracile: tamē cōmiſcetur carni eius pīguedo capilli autē ⁊ color ſunt ſecūdū frigus.

D Ecidēte vero calida ⁊ ſicca craſi: i tēpore paugmaſtice etatis in frigidā ⁊ ſiccā. habitudo vero taliū gracilis qdē ſimul et dura ⁊ melancholica eſt ⁊ preterea nigra ſimul ⁊ piloſa. Dominātc vero altera qualitate multū altera vero parū a mediocri mutā: dominabūtur quideʒ dominātis ſigna: mediocres vero erunt alterius cognitiones.

C Um ergo ꝯuertitur cōplexio calida ⁊ ſicca i hora declinationis etatis ad cōplexionem frigidā ⁊ ſicam: tūc corpus ē ex gracilitate ⁊ duricie ſcdʒ diſpoſitionē quaʒ narrauimus. verūtamē colera nigra vincit ſuper ipſū: ⁊ ſimiliter vincit ſup ipſum nigredo: ⁊ multiplicātur in eo pili Cū ergo vna iſtarū duarū qualitatum vicit multū ⁊ altera nō excedit equalitatem niſi parū: tunc ſigna magis vincentis qualitatis ex duabus qualitatibus ſūt magis vincentia: ⁊ ſigna qualitatis alterius ſunt magis debilia:

I N omnibus vero q̃ ṗdicta ſūt ⁊ q̃ dicenda ſūt: cōis agnitio craſeos: ſiqdē facille frigeſcēs ſit pars: aut frigiditate aut raritate fit ſi vero difficile frigeſcēs: aut calore aut ſpiſſitudine. Si vō q̃ deſiccantibus aridum ⁊ ſiccū difficile mobile fiat: ex ſiccitate fit: queadmodū ſi grauetur ab humidis humiditate.

E T dabo tibi ſignuʒ cōe cū oībus q̃ narraui ⁊ narrabo. ꝙ ſignificabit tibi cōplexionē: quia ſi membruʒ infrigidat velociter: tūc idē ſignificat frig⁹ ex eo aut raritatē: ⁊ ſi nō infrigidatur niſi cū difficultate tunc illud ſignificat ex eo aut caliditatem aut ſpiſſitudinē Et quando vides ex rebus exſiccantibus membro accidere vt aridum fiat: ⁊ exſiccetur ⁊ difficilis fiat motus eius: tunc illud ſignificat ex eo ſiccitatem. Et ſimiliter quando uides menbruʒ grauari a rebus humectantib⁹ tunc illud eſt ſignum ſuper humiditatem eius.

C Onſiderare vero oportet ⁊ ſi ſimileʒ adinuicem omnes muſculi aut non ſimilem craſim habent ſimul.

E T oportet vt conſideres an complexio omnium muſculorum ſit vna in naturis ſuis aut non.

S Similiter oportet conſidere in omnibus quantitatem inuolutorum oſſium. aliquādo enim gracilior videtur eſſe pars non exiſtens gracilior quantum ad muſculos: ſed propter anguſtiam oſſium talis videtur eſſe apparens. Similiter autem ⁊ ſpiſſior videtur eſſe multotiens non propter amplitudinem oſſium: ſed propter carnis multitudinem.

E T aſpice cum conſideratione tua in eſſe omnium muſculorū in quantitatibus oſſium ſuper que maſculi poſiti ſunt. fortaſſe enim putas mēbrū ꝗcꝫ minutum ſit. ⁊ non eſt minutum propter muſculos: ſed tu vides ipſam taliter propter minutionem oſſis: ⁊ ſimiliter etiam multotiens eſtimatur ꝙ membrʒ eſt groſſum: ⁊ non venit groſſitudo eius propter groſſitudineʒ oſſium: ſed propter multitudinem carnis.

Q Ue aucta ⁊ diminuta ⁊ durior ⁊ mollior dum fit ſiccior aut humidior apparet parum pars: ſiquidem pauca ⁊ dura ſiccior: ſi vō multa ⁊ mollis: humidior.

E T caro ſecunduʒ additionem ſui eſt ⁊ ſui diminutionem: ⁊ ſecundum additionem ſuam Corpus. n. aut aliquid membrorum eius quando velociter accipit complexionem rei extrinſece: tunc illud eſt ſignum ꝙ cōplexio eſt conueniens complexioni illius cauſe: ⁊ ſi ſit difficilis paſſio corporis aut alicuius mēbrorum eius: tunc eſt ſignum illō quod cōplō eius ē ꝯ̄ria complexioni illius cauſe. Et quandoque accidit vt euaneſcat certificatio huius canonis quando corpus eſt rarū aut ſpiſſuʒ. † raritas quidem facit corpus velociter patiens a cauſis frigidis que proiiciuntur ſuper ipſum extrinſecus ſicut frigus aeris continentis: quoniā ingredit ipſum abſque ꝓhibitione ⁊ infrigidat ipſū q̃ʒuis ſit natura calidū ⁊ ſimiliter facit ipſuʒ pati a cāis calidis extrinſecus quamuis ſit nā frigidum. Spiſſitudo autem facit corpus difficile patiens a cāis extrīſecis ⁊ oſtēdet galiēus illud i eis q̃ ſunt poſt declaratiōe meliore ⁊ perfectiore. 22

† Nō effectus ⁊ opatiōes raritatis ⁊ ſpiſſitudinis.

I Ste canō ali⁹ eſt q̃re poſſibile ē vt diuerſificet muſculorū ꝯplō: ⁊ fit i qbuſdā mēbris aliqd: ⁊ fit i aliis mēbris alia res facit g̃ illud errare cū qui enūciat membra. 23

I Ste canō ali⁹ ē ſumptus ex ꝓportiōe carnis ad os: ⁊ plēarie ē itellectus. 24

Iſte canō q̄ iᵒ ſūptᵒ ē ex diſpoſitione carnis i ſeipſa: ⁊ eſt intellectus 25

Iſte ē canō aliuſ ſūptᵒ ab hūiditate poſita ī ſpaciiſ q̄ ſunt iter ptes mēbrorū ſim iliū partiuʒ ex q̄ nutriūt̄ iſta mēbra. hec.n. hūiditas mutat cōplōnē mēbri ſm illud ſm q̄ ē eiᵒ cōplō ⁊ ipſius groſſitudo: ⁊ eiᵒ tenuitas: putat̄ ergo q̄ mēbrū ē hūidius: aut qđ ē calidius ⁊ n̄ ē calidi: aut q̄ eſt ſiccius. vñ illud accidit membro ꝑ illō ſup q̄d ē hūiditas poſita i vacuitatibᵒ corporū mēbrorū ſimiliū ptiū. ⁊ galienus q̄dē facit te ſcire i hoc canone q̄ docet diſpōnē cōplōnis corporis aut cōplōnis alicuiᵒ membrorū eiᵒ: ⁊ canō eſt multi iuuamēti: ⁊ eſt q: q̄ñ vides cōplōneʒ corporis aut cōplōneʒ alicuius mēbrorū declinata natura ab e q̄litate ſua: ⁊ viſ eā reducere ad e q̄litatē aut diminutionē a declinatiōe ſua: tunc iple ſpacia illa hūiditate cōplō cuiᵒ fit ɔ̄ria complexioni eiᵒ. qđ eſt: q: mēbra ſimiliū ptiū nutriunt̄ hac hūiditate inclinat ergo hec hūiditas ad ptē ɔplōnis ſue ꝑ longitudinē tpis paulatiʒ ſic oñdit i libro de cōplōnibᵒ: ⁊ i libro de virtutibᵒ medicinaꝝ ſimplicium: ⁊ in libro de cibis ⁊ in libris aliis ab iſtis. quod ē: i duricie ⁊ mollicie pōit diſpoſitionē mēbri i quo ē i ſuꝑfluitate ſiccitatiſ. ⁊ i ſupfluitate humiditatiſ. q̄ ē q̄a caro pauca ⁊ dura diſpōit mēbrū ſiccius: ⁊ caro multa ⁊ mollis ponit membruʒ humidius.

Similiter vero ⁊ medie regiōes ſimiles partes habētiū corporꝝ aut āpliorē aut minorē humiditatē i ſeipſis ɔtinētes aut ſpiſſiorē: aut tēuiorē: aut humidiorē: aut ſicciorē demōſtrāt partē humida q̄deʒ pars ē vbi tēuior ⁊ āplior ē humiditas: ſicca vo vbi ſpiſſior ⁊ ſimul minor: ipſas tñ corporis ſolidas partes vere ſolidas ⁊ primas ſcđʒ nullū modū poſſibile eſt humidiores facere: ſʒ ſatis ē ſiquis ꝓhibeat eas ſiccari nō cito. eas vero ɔtinētes regiones licet replere humiditate aut tali. Id vero ꝓpriū ē nutrimentū ſimiles partes habētium ex appoſitione nō ꝑ vaſa factū: cōmunis vero hec ratio ē omniū partiuʒ: ⁊ de hoc dicet̄ poſtea i ſanarū ⁊ egraruʒ cauſarum doctrina. nūc vero q̄ ſequūt̄ dicamus

Et ſimilit̄ etiā loca q̄ ſūt inter mēbra ſimiliū ptiū ſecūdū multitudinē eius q̄ ɔtinent de humiditate ⁊ ſcđʒ paucitatē eius ⁊ ſupfluitatē groſſitudinis aut ſubtilitatis eius ponunt diſpoſititonē mēbri in quo ſūt i ſupfluitate humiditatis eius ⁊ ſiccitatis ipſius q̄ eſt: quia iſta humiditatas quanto ē tenuior tanto plus ponit̄ mēbrū humidū ⁊ quāto eſt groſſior ⁊ minor pōit membrū ſiccum. n̄ā membra corporiſ fixa q̄ vere ſūt dura non eſt poſſibile aliquo modorū vt pōat ea humidiora q̄ ſūt: ſʒ ſufficit vt cuſtodiat ea ⁊ ꝓhibeat ea exſiccari velociter. loca autē q̄ ſūt iter ea poſſibile ē cū humiditate i plere ⁊ ſūt cū diſpoſitiōe ⁊ ſūt abſq̄ diſpoſitiōe: ⁊ hec q̄dē humiditas ē nutrimētū ꝓpriū mēbriſ ſimiliū partiū q̄ trahūt ꝑ vicinitateʒ nō ex venis. et hic q̄dē ſermo meuſ i eo ē cōmunis i oibuſ q̄ dixi ⁊ dicā ipſū etiā cū dicā cauſas ſanatiuas ⁊ egrotatiuas nūc autē ego veniēs ſuʒ ſup iſtā q̄ ɔtiuat̄ i eo i quo ſui.

Uentris cognitiōes nā q̄dē ſicciorīſ velociſſitiētes fiūt: ⁊ p̄uus eis ſufficit potᵒ: ⁊ grauāt̄ āpliori: ⁊ fluctuatiōes habēt: ⁊ ſupnatat ſupfluū in eis: cibiſque gaudet ſiccioribus.

Dico ergo q̄ ſigna vētris q̄ i natura ſua ē ſiccior cōplexiōe ſua equali ſūt vt ſitiēs habēs eā ſit velocit̄ ⁊ ſufficiat ei ex potu parū: ⁊ ſi bibat multū grauat̄ ſup eū ⁊ accidit ei ex eo fluctuatio i vētre q̄ñ natat ſuperfluitas: ⁊ ꝑueniti ſupiori parte vētris ⁊ accidet vt deſiderē illā q̄ ex cibis ē ſiccus

Humidioris vero vētris ſigna ſi neq̄ ſitiētes fiant: ⁊ ampliorē humiditateʒ moleſte ferant cibiſq̄ gaudēt hūidioribus

Et ſigna vētris q̄ eſt humidior cōplexiōe ſua equali ſūt vt habēs caʒ ſit pauce ſitis ⁊ non tolerat multuʒ ex receptiōe rei humide. ⁊ vt deſideret cibos q̄ ſūt hūidiores.

Calidior vero nā vēter digerit q̄dē meliᵒ q̄ appetat: ⁊ magiſ q̄ cuiq̄ dura ſt n̄ā ⁊ difficile mutabilia: corrūpūt̄. n. i eo facile mutabilia. gaudet vero calidis cibis ⁊ potibus. neq̄ʒ a frigidis nihil ledit̄ ſecūduʒ moderatum uſum.

In ventre āt q̄ eſt calidior i n̄ā ſua cōplexiōe ſua eq̄li ſigna ſt vt ſit hñs eā pauce ſitis: ⁊ digeſtio ē melior q̄ appetitᵒ: ⁊ precipue digeſtio duroꝝ ciborū quoꝝ alteratio ē difficilis: q̄ñ cibi quorū alteratio eſt velox corrūpūt̄ i eo: ⁊ deſiderat hñs eā cibos et q: vnūquodq̄ mēbrū attrahit ex venis que veniunt ei materiaʒ nutrimēti ſui: ⁊ reponit eā i locis vacuis a digerit ipſam ⁊ conuertit ipſaʒ ad ſimilitudinem ſue ſubſtantie: ⁊ neceſſe eſt vt imprimat hec hūiditas ēt i ipſum aliquid poſt aliquid: ⁊ ſecūduʒ longitudinem temporis mutet ipſum ⁊ permutet cōplexionē ciᵒ ad partē cōplōnis ſue. Iā ḡ declaratū ē p̄ illud qđ dixit galienus qualiter ſciant̄ ſigna que faciūt nos lucrari cognitionē cuiuſlibet cōplōnis corporis ⁊ cōplōnē cuiuſlibet membroꝛuʒ abſq̄ errore ⁊ deceptione. n̄ā cum tu ſcineris omnes canones ſecurus es ne erres i aliquo ex illis.

Incipit tractatᵒ de vētre.

1

Poſtq̄ʒ cōpleuit nob galienᵒ canōes qbᵒ ſcit̄ cōplō cuiuſq̄ mēbroꝝ abbreuiat illō ꝑ ſermonē i vētre ⁊ pulmōe: ⁊ neceſſe ē vt edoceat nos ꝑ iſtos cānones ⁊ faciat adipiſci q̄lit̄ opemur i eis ⁊ extrabamᵒ ex illo ⁊ q̄ ei q̄ hʒ vētrē q̄ i n̄ā ſua ē ſiccior accidit ſitis velocit̄ ꝑ ſiccitatē vētris ſui: ⁊ q̄ñ bibit multū grauat̄ ſup euʒ ⁊ natat i ſupiori pte vētris ⁊ accidit ab eo fluctuatō ⁊ de ꝓpetate q̄dē oīs mēbri ē vt attrahat nutrimētū illō q̄ ē ɔueniēs ei. ⁊ ꝑꝑ illā fit vt ille cuiᵒ vētris cōplō ē ſicca deſideret cibos dſicatiuos. ⁊ nō deſidēt bibē vinū aut aq̄ʒ donec ꝑuocet ipʒ ad illā ſitis: ⁊ q̄ñ bibit multū natat i vētre eiᵒ ⁊ fluctuat. 2

⁊ Uētreſ nā ſicci velocit̄ ſitiūt ꝑuo ā ɔtētant̄

Quando mēbꝝ attrahit ſibi ex cibo illud qđ conuenit ei: tūc manifeſtū eſt q̄ habens ventreʒ humidū deſideret cibos qui ſunt humidiores: ⁊ potū hūidū. gal. eni nō dixit q̄ non deſideret potū: ⁊ non dixit: niſi quia eſt pauce ſitis: ſʒ dixit. ⁊ non tolerat potum multum. 3

Uenter calidus

poteſt caliditate ſua di-
gerere cibos duros diffi
cilis alterationis: ⁊ cō-
burit cibos molles faci
lis alterationiſ. Et ma
niſeſtū eſt ꝙ habēs eū
deſiderat illud quod cō
uenit complexioni ei⁹
⁊ nō leditur ab eo quod
eſt cōtrariū ei: ⁊ ſimili
ter eſt diſpoſitio in vna
quaqꝫ complexionum
ventris. Illum eniꝫ cu
ius complexio ventris
eſt ſic. nō ledunt cibi
hu. ⁊ ei cuius cōplexio
ventris eſt humida nō
nocēt cibi exſiccatiui. in
tēr hoc namqꝫ vt deſide
ret homo aliquid: ⁊ in-
ter hoc vt noceat ei res
aliqua: eſt differentia
apparens. 4

† Cuiuſcū
qꝫ cōplōnꝫ
vētris diſ-
pō ñ ledit
ab eo ꝙ eſt
ſibi ꝯriū

IStud quod ex
ponit de ſmo
ne hoc eſt ſmo
eius: appetitus i eo eſt
melior ꝗꝫ digeſtio i. ap
petitus enim ciborum
fit per os vētris: ⁊ hoc
natura decliuius eſt ad
frigus: cū ergo cōple-
xio uētris eſt frigida cō
ueniens ē ei natura: ⁊
digeſtio fit ꝑ concauita
tē ventris: ⁊ eius com-
plexio eſt calida natura
ergo quādo complexio
vētris frigida eſt: acci-
dūt ei ex ea omnia que
dicit gal. in ſermone
ſuo iſto. 5

† Quarꝫ ſto
macb⁹ frigi
dus meli⁹
apetat ꝗꝫ
digerat.

IN iſto ſermone
oſtendit diffe
rentiaꝫ gal. int
complexionem malaꝫ
natura: ⁊ malam per
accidens. Complexio
enim mala natura im
poſſibile eſt vt ſit egre-
diens a latitudine ſani
tatis: ⁊ propter hoc deſi
derat hūs eā quod con
uenit ei ⁊ aſſimilatur ſi
bi. Et complexio mala
per accidens poſſibile ē
vt ſit egreſſa a latitudi-
ne ſanitatis ⁊ fiat egri-
tudo. † Et curatio ma-
licie complexionis fit
per illud qđ eſt ei con-
trarium. ⁊ iteruꝫ mem
brum ſecundum ꝙ di
ximus attrahit ſibi ſe-
cundum ꝙ eſt conue-
niens in diſpoſitione
ſanitatis: ⁊ attrahit ad
ipſum quod eſt contra-
rium complexioni ſue
in egritudinis diſpoſi
tione: Quod autem

† Mēbrū
ſanū atra-
hit ſibiq̄ ē
cōueniens
egrū vō q̄ ē
ꝯplōni ſue
ꝯrium.

potus calidos: ⁊ nō nocent
ei i eo frigida ſi vtit̄ illis ſcꝫ
intentionem ⁊ equalitatem:

FRigidus vero na-
tura vētre appetere
qdē bonus: digerere
vero non bonus: ⁊ maxime
qcūqꝫ difficile mutabiles ⁊
frigidi ciborū fiūt accrſcūt. n
cito i eū: ꝓpterea ⁊ acide ru-
ctuās ē huiuſmōi venter. ⁊
gaudet qdē frigidis: leditur
vero facil⁹ imoderate vtēs
ita vero extriſecuſ ei accidē
tibus frigidis non fert eorū
diuturnā diſpoſitiōem quē
admodū neq̄ calid⁹ calidorū

IN ventre autē q i na
tura ſua eſt frigidor:
appetitus ē melior
ꝙ digeſtio: ⁊ precipue dige
ſtio eiuſ ē deterior q̄ digerit
cibos frigidos quorū muta
tio eſt difficilis propterea ꝙ
accreſcūt i eo velocit̄. Et ꝓ
pter hoc ille cuius vent̄ ē cū
diſpoſitiōe hac: acetoſā eru
ctuatiōem emittit: ⁊ deſide
rat res frigidas verūtamen
feſtinat ad ipſū nocumentū
eorū i vētre ſuo etiā ſi ſupflu
it i eis ſupfluitate pauca. Et
ſimiliter etiā nō tolerat ipſe
cuius diſpoſitio vētris ē hec
vt occurāt ei lōgo tēpore reſ
frigide ⁊ ſimilit̄ habens vē
trem calidū nō tolerat eius
ventre vt obuieīt ei longo
tempore res ca. extrinſecus

EX egritudinibus tm̄
in ventre diſtempe
ratie in hoc differūt
a naturalibus ſcꝫ ꝙ ꝯtraria
concupiſcunt ⁊ non ſimilia:
quemadmoduꝫ ⁊ naturales

INter cōplexionem
malā accidētem in
ventre ex egritudine
⁊ iter cōplexioneꝫ eius q̄ eſt
natura differētia ē ꝙ habēs
cōplexionem malā acciden
talē deſiderat ꝙ eſt cōtrariū
cōplexiōi vētris ſui: ñ ꝙ eſt
cōueniēſ ei ⁊ ſimile ſibi: ſicut
deſiderat habēſ cōplexionē
malā frigidā in vētre natura

SEcūdū cōplexiōem
vero in ventre diſtē
perantie ꝑ ſimplicium

cognoſcuntur cōpoſitiōes.

SPecierū āt cōpoſitarꝫ
cōplexiōis male ſcꝫ i vē
tre cognitio ē ꝑ cōpoſi
tiōem ſimplicium ſpecierum.

DIligēter vero oportet
adhibere itellectū his
q̄ dicta ſūt diſcernētes
ea ab his q̄ dicēda ſūt. Nō
ſolū eni vent̄ ſitiētes ⁊ nſiti
entes operat̄: ⁊ frigidū ⁊ ca-
lidū potū dſiderātes ſꝫ et ca
que circa thoracem: ⁊ epar: ⁊
cor: ⁊ pulmonem.

ET oportet iā vt multū
adhibeas cōſideratio
neꝫ i eo ꝙ diximus: vt
diſcernas iter iſtā ⁊ int̄ illā
qđ ſumus dicētes: ⁊ ē q ānō
ꝓpter vētrē tm̄ ſit homo ſiti
ens aut nō ſcitiēs aut deſide
rās potū frigidū aut deſide
rans potū calidū. ſꝫ etiam fit
illud ꝓpter iſtrumentū ꝙ eſt
i pectore ſcꝫ cor ⁊ pulmōeꝫ

SEd ꝓpter horū calidi
tatē ſitientes inſpirant
āplius ⁊ exſufflāt lōgi
us: ⁊ fētiūt ſcꝫ thoraceꝫ cau
ma: nō quēadmodū q ꝓpter
ventrē ſcꝫ hypocōdriū pa-
tiūt̄ calorē. hii ⁊ qdē bibētes
nō ſtatim quieſcūt: ⁊ frigid⁹
potus ſiſtit magis eorū ſitiꝫ
ꝙ multus calidus refrigerat
autē eos ⁊ frigidus aer iſpira
tus: nihil alleuians ex vētre
ſitienteſ. ita vero ⁊ ecōtrario
habētes a frigida iſpiratiōe
ſenſibiliter leduntur ⁊ maxi
me hec ē cognitio i pulmōe
frigiditatis: quemadmodū
frigidum inſpiranteſ ſentiūt
manifeſte leſionem ⁊ in frigi
dationem: ita calidum eſt eiſ
amicum: ſed etiam phlegma
ticas ſuperfluitates loquen
tes cum tuſſi expuunt.

VErū tm̄ ille cuius ſitis ē
ꝓpter caliditatē i iſtis
iſtrumētis ipſe attrahit
de aere plus: ⁊ ē i atractiōe
q̄ attrahit aerē ⁊ i iſpiratiōe
ſpaciū ⁊ lōgitudo: ⁊ ſētit i pe
ctore ſuo iflāmatiōem: ñ i eo
ꝙ eſt ſub hypocondriiſ: ſicut
ſentit ille cuius ſitis ē ex cali
ditate i vētre: ⁊ quādo bibit
etiam non ſedatur eius ſitis

dixit in ventre
intellige illud
etiam in aliis:
membris ſcꝫm-
dum ꝙ diſpoſi-
tio eorum eſt hec
eadeꝫ diſpoſitio
verumtamen il
lud non eſt ſen-
ſatum propter-
ea ꝙ appetitus
naturalis in eis
eſt tantum: et
appetitus i ven
tre eſt compoſi-
tus ex virtuti-
bus naturali-
bus ⁊ ſenſibili-
ſimul. 9

IN com-
plexiōe
ca. ⁊ ſic. i
ventre dicente
aggregantur ſi-
gna complexio-
niſ calide ⁊ ſigna
complexiōis ſic
ce ⁊ i complexio
ne quidem cali.
⁊ hu. aggregan-
tur ſigna cōple-
xiōis ca. permix
ta cum ſignis cō
plexionis humi
de. complexio
aūt fri. ⁊ hu. ⁊ cō
plexio fri. ⁊ ſic. ſꝫ
ſm modū queꝫ
narrauimus. 7

CEtū ex ſi-
gniſ ꝯplō
nis ca. et
ſic. i vētre nā ſit ſi
tis ⁊ ex ſignis cō
plōnis hmōi in
vētre ꝑ accidēſ ſit
appetit⁹ pot⁹ fri
gidi: ⁊ ex ſignis
cōplōnis fri. et
hu. nā i vētre ſit
paucitas ſitis: ⁊
ex ſignis h⁹i cō
plōn: ſ ꝑ accidēſ i
vētre ſit appetit⁹
pot⁹ cali. † ⁊ res
iſte accidūt hōi
ꝑꝑ mēbra alia ſi
cut ꝑꝑ mēbra q̄
ſunt i pectore. ſ.
cor ⁊ pulmonē:
dixit ga. hūc ſmo
nē de natura vē
tris donec nō er
res: ⁊ putes ꝙ ſi
tis ⁊ appetit⁹ po
t⁹ frigidi aut pot⁹
ca. ſint ſigna ꝓpa
cōplexionis ven
tris: ⁊ ga. expōit
ſmonē ſuū iſtuꝫ
⁊ dicit. 8

† Nō ꝙ ape
tit⁹ potuſ
fri. aut ca.
ñ ē ꝓpꝛiū ſi
gnū ꝯplō-
nis vētris

D Iffere͂tiam
põit gal. i
ter ſigna ve͂
tris cali. ⁊ fri. ⁊ i
ter ſigna pulmo
nis ca. ⁊ fri. aſſũ
pta pp ſiti donec
ñ fiat error i aliq̃
eox. Et ſmo ei⁹
ē itellect⁹ ⁊ ipe e͂t
cõplebit ſmone͂
i ſignis cõplõniſ
pulmõis ſic fecit
i ſigniſ ve͂tris. 9

I Lle cuiuſ
pulmo eſt
ſicc⁹ nã ñ ex
puit ſupfluitateſ
phlegmaticaſ nz
cũ ſmõe nz cũ tuſ
ſi nz vtroqз ſil: ⁊
ille cui⁹ pulmo ē
hu. expuit ſup
fluitates phleg
maticas aut cũ
loq̃la aut cũ tuſſi
aut cũ vtroqз ſil
⁊ ſignũ aliđ illi⁹
cui⁹ pulmo ē ſic
c⁹ ē vox clara: ⁊
illi⁹ cui⁹ ē hu. ē
vox rauca. ⁊ q⁹
vtit̃ e͂t ex maio
re voce ⁊ accutio
re currũt i cannã
pulmõis eiuſ ſu
pfluitates ple
gmatice. 10

P Ropterea q̃
dixerat añ q̃
q vtit̃ ex vo
ce qđ ē mai⁹ et
acuti⁹: ⁊ ꝯcurrũt
p illud in cannã
pulmõis ei⁹ ſup
fluitates: tũc ſi
gnũ ē illđ hũidi
tat̃ pulmõis ei⁹
Cõſeq̃nt ponit
hũc ſmone͂ ita ⁊
dixit: qđ magni
tudo vocis ⁊ p
uitas ei⁹ nõ ſũt
ſigna alicui⁹ cõ
plõniſ donec nõ
erret aliqſ p ſmo
ne͂ ei⁹ p̃mũ. De
īñ dic̃ q̃ magni
tudo voc ie͂ ſeq̃nſ
ãplitudine͂ cãne
pulmõis: ⁊ ſup
fluitate͂ v̄tut̃ exi
t⁹ aeriſ ex pector
ſbito: ⁊ paruitaſ
vocis ē ſeque͂s
ſtricturã cãne plõ
nis: ⁊ đbilitate͂
v̄tut̃ exit⁹ aeris
ex pectoꝛ ſbito. 11

I Az dixiim⁹
q̃ caliditas

ſtati: ⁊ potus frigidus ſedat
eã plus q̃ ſedet eã pot⁹ mul
tuz calidus. Et quãdoqз ſe
dat ſiti ei⁹ cuius ē hec cõple
xio aer frigidus etiã quãdo
attrahit eũ: ⁊ ñ ſedat ſiti eiuſ
cauſa cuius ſitis ē caliditas i
ve͂tre. Et ſimilit̃ ille q ē ſcđз
cõtrariũ huiuſ diſpoſitiõiſ ſe͂
tit leſiõe͂ ab aere frigido quã
do iſpirat eũ: ⁊ illã ē ex maio
ribus ſignificatiõib⁹ ſup fri
gus pulmõiſ. Et ſicut habe͂ſ
hãc diſpoſitione͂ qñ attrahit
aere͂ frigidũ ſe͂tit ex eo leſiõe͂
mãifeſte: ⁊ frigidus ſimiliter
amat atractione͂ aeris calidi
⁊ expuit ſuperfluitates phle
gmaticaſ qñ loquit̃ ⁊ cũ tuſſi

S Iccitateſ vero pulmõiſ
ſũt ſupfluitate ſũt ⁊ pur
a phlegmate: ⁊ voce͂ ha
be͂t clarã: que͂admodũ ⁊ hũi
ditates obſcurã q̃dē ⁊ raucã
operant̃ vocem. Incurrunt
ãt eis ſuperfluitates magis
⁊ accutis loqui volentibus.

E Ius ãt cui ē pmo ſic
cus nõ eſt ſupfluitas q̃
expuat: ⁊ vox eius eſt
clara. Illius ãt cuiuſ pulmo
ē hũidus vox ē ñ clara raucã
Et qñ vtit̃ ex voce q̃ eſt ma
ior ⁊ acutior currũt i cãna ei⁹
pulmonı ſupfluitates.

N On vero ipã vociſ ma
gnitudo a caliditate fit
que͂admodũ neqз pui
tas a frigiditate fit: ſз hec q
de͂ ab ãplitudie trachee artie
fit ⁊ ex exſufflatiõe vehe͂me͂
tior: puitas v° ꝯtraria ſeq̃t̃

V Erũtñ magnitudo vo
cis ñ fit pp caliditatez:
ſз magnitudo vocis fit
pp ãplitudinez cãne pulmo
nis: ⁊ ſupfluitate͂ virtutiſ exi
tus aeris ex pectore ſubito ⁊
⁊ puitas vocis ē ſequit̃ cãs
q̃ ſũt cõtrarie iſtis.

I Taqз neqз ſemp neqз
pncipalit: ſз ſcđз accñs
⁊ ex ſolis nãlibus craſi
bus ſupuenientibus ñ ꝯſeq̃t̃
vocis magnitudo ⁊ puitas.

N On ergo oz ſemp vt ſe
q̃t̃ magnitudo vocis ⁊
eius puitas caliditate͂ ⁊
frigiditatez: neqз etiã qñ cũ

magnitudine vocis eius ſit caliditas ⁊ frigiditas ē
illã ex eis ipſiſ ſignũ: verũtñ ñ ē ex eis niſi p accñs
⁊ ſeq̃t̃ illud cõplexio nãlis: ñ cõplexio accide͂taliſ.

Q Voniã vero hmõi orgña pp craſim facta
ſũt talia. ſ. ãpla vel ſtricta talis vox ꝯſeq̃t̃:
⁊ ppea ex voce ē aliq̃d de nãli craſi colligere
Eteni vox lenis lenitate͂ trachee arterie ſeq̃t̃: ⁊ aſ
pera aſperitate͂ Lenitas vero arterie: ꝯte͂perãtiaz
craſeos ſeq̃t̃: aſperitas vero ſiccitate͂: Aſperitaſ ſi
q̃dez ineq̃litaſ q̃dã eſt ſecũdũ corpus durũ. Arte
riã vero opat̃ durã omiomeron partiũ eius ſicci
tas: iequalez vero eius diſpſe hũiditatis idige͂tia
ad eũdez vero modũ neqз acuta vox nã ſine an
guſtia gutturis: neqз grauis ſine latitudie fieri p̃t
Anguſtia eni nãlis filia eſt frigiditatis: ãplitu
do vero caliditatis. pportionabilit̃ vero nãlibus
differentiis vocũ q̃ ſcđm paſſionez pficiũt̃ cogni
tõ es exiſte͂tes efficientiũ cãrũ ſũt: de q̃bus oı̃bus i
his q̃ de voce dicta ſũt ſufficient̃ determinatũ eſt.

Q Vod ē: q̃a oı̃a me͂bra officialia ñ ſũt ſcđз
diſpoſitione͂ ſcđз q̃ ſũt niſi ppter cõplexi
one͂ ſuã ⁊ diſpoſitiõez vocis fit ſeque͂s diſ
poſitione͂ me͂broꝛũ officialiũ: opꝛtet ppter hoc q̃
cõpares ex voce ſcđз cõplexione͂ ſuã naturale͂: ide
eſt q̃ vox lenis ſequit̃ lenitatem cãne pulmõis: ⁊
vox aſpera ſequit̃ aſpirate͂ eius: ⁊ lenitas cãne pul
mõis ſeq̃t̃ equalitate͂ cõplexiõis ſue: ⁊ aſperitas
eius ſeqtur ſiccitate͂ ipſius q̃ eſt: q̃a aſperitas ñ eſt
niſi diuerſitas i corpore duro. Et nõ fit cãna pul
mõis dura niſi ppter ſiccitate͂ me͂broꝛũ ſimliũ par
tiũ ex q̃bus ē cõpoſitio eius: ⁊ ñ fit i ea diuerſitas
niſi ppter diminutiõez humiditatiſ ſparſe i ea. Et
ſimilit̃ iterũ vox acuta natura ñ eſt poſſibile vt fiat
niſi cũ cõſtrictiõe cãne pulmõiſ ⁊ epigloti vox gra
uis nõ fit niſi cũ ãplitudine eius ⁊ ſtrictura eius ge
nerat̃ ex frigore ei⁹ inato: ⁊ ãplitudo eius generat̃
ex caliditate ipſius inata: ⁊ ſcđз cõparatiõe͂ ſpe͂ruz
vocis naturaliũ ſũt ſpe͂s q̃ accidũt ppter egritudi
nes: fiunt ergo ⁊ ille ſigna ſignificantia cauſas faci
entes eas. Iam ergo determinauimus omnia il
la determinatõe ſufficienti i libro noſtro de voce.

A Le vero partes animalis que intrinſe
cus ſunt non leues habent craſeos cogni
tiones. tentandum eſt tamen ea per ad
iuuantia ⁊ nocentia cognoſcere: amplius ⁊ ſecun
dum naturalium potentiarum operationes. Di
ctum eſt autem in tertio loco de cauſis qui vniuſ
cuiuſqз potentie virtutis ⁊ vitii dominatrix eſt
craſis. Craſeos igitur cognitiones ⁊ ſpecies di
cte ſunt.

R Elíquorum membrorum complexionis
ſigna ſuper eum ſignificantia ſunt occulta
verumtame͂ conuenit tibi vt inde concras
ſecundum diſpõem vt ſignifices ſuper ea per ea
que iuuant ea ⁊ nocent eis ⁊ per oberationes vir
tutum earum naturalium. Operationes autem
virtutum naturalium iam dicte ſunt in tertio tra
ctatu megategni: in cauſis per quas complexiõis
fit rectificatio cuiuſqз illarum virtutum. Et boni

qn̄ ē addita nā dilatat mēbrū: ⁊ qn̄ ē frigiditas addita nā cōſtrigit mēbrū: pp hoc ḡ accidit vt mutet̄ vox i magnitudīe ⁊ puitate a cōplōne canne pulmonis: nō per eſſentiā ſed p accidēſ qm̄ caliditas nālis qn̄ eſt addita i hoc mēbro dilatat ipſuʒ: tūc ſi eſt virtus pectoris fortis extrahens aerem ſubito fit vox magna: ⁊ ſi nō eſt fortis nō eſt vox magna. Et ſi frigiditas nālis ɔſtringit cannā pulmonis: tūc ſi virtꝰ pulmonis eſt fortis expellens aerē vice vna ē ab illo vox acuta: ⁊ ſi nō expellat ipſuʒ ſequit̄ ipſū vox parua: nō eſt ergo magnitudo eius neqʒ paruitas ſignū ꝓpriuʒ alicuius caliditatis neqʒ frigiditatis: ſʒ ſūt ſigna peraccidens. Cōplexio autē contingens ſcilicet frigida p accidēs ñ imprimit oīno aliqd in magnitudine vocis: neqʒ in paruitate eius niſi aſſiduet̄: ⁊ ſtet i mēbro vocali loco cōplexionis radicalis. 12

⁊ De lenitate vocis.

In hoc ſmōe oñdit galienus ꝙ lenitas vocis fit pp hūiditatis multitudinē ſparſe in mēbro nā ipa rorat ⁊ hūectat ipʒ: ⁊ qn̄ minuitur exſiccat̄ mēbrū ⁊ generat̄ in eo aſperitas. quod ē: qꝛ partes eius remanēt eleuate: qm̄ loca i qbus erat hūiditas euacuant̄ ab hūiditate: quare diuerſificat̄ ſitus partiuʒ eius accidat ḡ aſperitas. et hec humiditas qn̄ additur ad eaʒ eleuant̄ loca eius. diuerſificant̄ ergo partes cāne pulmōis: ⁊ accidit ex hoc vt aſpere tur vox. Et differentia inter illaʒ ⁊ primā eſt: ga cū hac eſt raucedo et ſputuʒ ſuperfluitatum phlegmaticarū. Et qn̄ res iſte ſūt expoſite: tūc iaʒ faciūt ēt egritudines mutationis in voce ab eiſdē cāis: ⁊ curatio cuiuſlibet caꝝ ē p cās cōtrarias. Intellige ergo illud ⁊ tūc eſt ſermo eius itellectus. 13

⁊ De tribꝰ canonibꝰ ſignoꝝ cōplexionuʒ mēbroruʒ interioruʒ

Iſte ſmo cōis ē cōprehēdens canones ſignorū complexionū mēbrorū īteriorū. Et ſūt tres canones. vnuſ eoꝝ ē p illō qd iuuat illa mēbra. nā qn̄ nos videmus aliqd cōferre eis: extrahimꝰ p illud cōplōnē eoꝝ. Et ſcōs eſt p illud qd nocet eis mēbris. nā qn̄ videmꝰ aliqd nocere illis mēbris: p illud extrahimꝰ cōplexioneʒ eoꝝ. Tertiꝰ eſt p operationes vtutū eoꝝ naturaliū. nā qn̄ mutant̄ ſcimus ex mutatione eoꝝ ꝙ cōplexio eoꝝ iā mutatur. Membra aūt iteriora q̄ non dixit gal. noībus ſuis ex ſignis cōplexionuʒ ſuarū in eo quod p̄teriit ſūt iteſtina ⁊ renes ⁊ veſica ⁊ matrix ⁊ barbalon vrine. i. vritides pori: ⁊ diaphragma ⁊ fel ⁊ ſplen: ⁊ reliq̄ membra ſimiliuʒ ptiū intrinſeca: quoꝝ eſſe non expoſuit in eo qd p̄teriit. in canone āt alio ſūpto ex opationibꝰ vtutū nāliū eſt neceſſe intelligere in tractatu tertio ex tractatibꝰ ſuis: i cauſis .i. quod eſt qꝛ oñdit i hoc libro ꝙ ex vtutibꝰ nālibꝰ nō eſt aliq̄ penitꝰ que opetur p frigus: ⁊ ꝙ ipe nō opantur niſi p caliditateʒ qn̄ fit cō

Nō quomō vtutes opantur p qlitates.

tas carum eſt per quam cōplexionem etiam fit corruptio carum ⁊ ipāruʒ malicia. Et ego quidem iam compleui rememorationem ſignorum complexionis.

Que vero ꝓpter magnitudineʒ aut plaſmationē aut numerū aut poſitionē labuntur ita ſe habēt. Quecūqʒ igit̄ cadūt ſub ſenſu: cognoſci facilia ſūt Eoꝝ vero que non cadunt ſub ſēſu: hec qdem difficilia ſunt ad cognoſcendum: hec vero ignota ſunt.

Membroruʒ que leſa ſunt in magnitudīe ſua: aut ī forma ſua: aut in ſuo numero: aut i ſitu ſuo: quecunqʒ ſub ſenſibus cadūt eorū cognitio ē facilis Eoruʒ vero q̄ ſub ſenſibus non cadunt: alia ſunt quorū cognitio eſt difficilis: alia quorum cognitio omnīo impoſſibilis.

Capitis igitur magnitudo ⁊ figura ⁊ cū eo cerebri manifeſta eſt vt prius dictum eſt: ſecūdum hoc vero ⁊ thoracis: ita vero ⁊ quecunqʒ labūtur ſecundū homoplatas: aut humeros: aut brachia: aut cubitos aut ſummas māus: aut hyſchion: aut ſuras: aut: pedes: non eſt difficile cognoſcere: ſiue ſecundum plaſmatiōem lapſū ſit aliquid taliū ſiue ſecundū magnitudineʒ ſiue ſcdʒ numerū aut ordinationem componentium ea. Manifeſte vero ⁊ operationū i vno quoqʒ ſunt leſiōes.

Magnitudies capitis ⁊ figure eius ⁊ magnitudiniſ cerebri cū illo ⁊ figure eius illud omne māifeſtuʒ ē: ⁊ iaʒ nominauimus illā āte: ⁊ ſimilr̄ ē diſpoſitio in pectore: ⁊ ſecundum hoc exemplū nō ē difficilis cognitio eſſe ſpatularum ⁊ humeroruʒ ⁊ adiutorioꝝ ⁊ brachiorū ⁊ volarū ⁊ ancharum ⁊ coxarum ⁊ crurium ⁊ pedum. fit autem nocumentuʒ in vnoquoqʒ horū i forma: aut in quantitate. aut numero: aut in compoſitiōe partium que ſunt in vnoquoqʒ eorū ex qbus ipſuʒ ē cōpoſitum: ⁊ nocumētū cuiuſlibet horū operatōis ē manifeſtū

Ea vero que itra corpus ſunt: nō oīa ſūt cognoſci poſſibilia.

In membris autem interioribus omnibus: nō eſt poſſibile cognoſcere eorum eſſe.

par hūiditas aut ſiccitas: ⁊ p eius additōeʒ ⁊ diminutioneʒ eoꝝ opat̄ vnaq̄qʒ virtꝰ. verbi grā: attractiue cōplō q̄ opatur ē caliditas q̄ ē plꝰ ⁊ ſiccitas tpata: ⁊ retentiue caliditas eq̄lis ⁊ ſiccitas q̄ ē plꝰ. Digeſtiue vero caliditaſ addita ⁊ hūiditas tpata: ⁊ expulſiue caliditaſ ⁊ ſiccitas tpate. Intellige ḡ illud ⁊ nō errabis ſic errauit hybēmeſange: ⁊ iſaac iſraelita: ⁊ q tenent ſententias āboꝝ: ⁊ putāt ꝙ retentiua opetur p frigꝰ ⁊ ſic. ⁊ expul. p frigus ⁊ hu. Hoc ē ḡ vltimū ſmōis i ſignis ɔplōnis mēbrorū. Et māifeſtū ē ꝙ q ſtudet ⁊ exercetur i oībꝰ q̄ narraui ñ occultabitur ei modꝰ nʒ cā ſignoꝝ oīs ɔplōnis ſiue ſit nālis in qbuſdā mēbris: aut accidētalis: aut in diſpōe q̄ ñ ꝓportionatur nʒ ad ſanitateʒ nʒ ad egritudinē. Jā ḡ ɔpleuit ſigna generis pmi. ſ. cōplōnis: ⁊ remanēt duo alia gnā ſ. genꝰ ſumptū in membris officialibus: ⁊ genꝰ cōe i membris ſimiliuʒ ptiuʒ ⁊ membris officialibus. 14

Poſtq̄ cōpleuit cognitiōē canonuʒ ſignoꝝ oīuʒ oīs cōplexiōis ſiue ſit i corpe ſiue in aliquo membroꝝ: ⁊ ēt pmuʒ genꝰ leſiōis natura: incipit hic in cognitiōe cāonū ſignoꝝ generis ſi ex generibꝰ leſionū. nā: ⁊ ē illud qd ſit in cōpōe mēbroꝝ officialiuʒ. ⁊ dicit ꝙ ſignoꝝ huius generis ſūt tres ſpēs. quaꝝ vna ē facilis cognitinois: ⁊ hec eſt que cadit ſub ſenſu. hec n. non indiget niſi ſtudio per viſuʒ tm̄ ⁊ ſcda indiget vt extrahat̄ eius cognitio ex eo quod continet ⁊ ɔprehēdit. hec eſt difficilis cognitiōis: verūtm̄ eſt poſſibiliſ Tertia āt cognitio ē ipoſſibilis oio: ⁊ ñ ē in ea poſſibile niſi eſtimatōe ꝓpinq̄ tm̄. ⁊ ipe expōit has tres ſpeties in ſequentibus. 15

In hoc loco oñdit galienꝰ. ꝙ ſigna eiꝰ qd accidit ex nocumēto in ɔplōe cuiuſlibet mēbroꝝ apparētiū ſēſu ſciunt̄ p ſēſuʒ: ⁊ ſigna eiꝰ qd accidit ex nocumēto in cōpōne cuiuſlibet mēbroꝝ interioꝝ q̄ ɔtinēt ⁊ ɔphēdūt mēbra apparentia ſciūt̄ ex membriſ ɔſimilibꝰ ſenſatꝫ q̄ ɔtinent ipʒ. Cuiꝰ exēplū eſt cerebꝝ ipm. n. eſt mēbꝝ interiꝰ ⁊ ɔtinetur: ⁊ cōphēdunt illud oſſa capitꝫ ḡ ſm illā ſʒ ꝙ ſūt figure hoꝝ oſſiū ſeqt̄ illud ēt cerebꝝ: ⁊ ſilr̄ ēt pecꝰ. magnitudo āt eius ⁊ ipſiuſ pui

tas qñ ſunt nõ ſequētes illud ſcḋm ꝙ ſunt ſpondiles
doꝛſi:tūc ipa ſt duo ſigna ꝗ̄titatꝫ pulmõis ⁊ coꝛdis. 16
POſtq̃ᵹ euigilare fecit nos ſuꝑ ſigna nocumēti ī
cõpoſitiõibus mēbꝛoꝝ apparētiū:⁊ ſuꝑ ſigna
nocumēti i ꝯpõne ei⁹ quod ē ex mēbꝛis iterio-
rib⁹: verūtñ cõtinent illud:⁊ cõpꝛobēdūt ſuꝑ ipʒ mē-
bꝛa apparētia. ⁊
ꝓpoꝛtionauit ēt
hoc ad illud qḋ
cadit ſub ſenſu:
dicit hunc ſmo-
nē vt faciat ſcire
ꝑ ipm eē ſignoꝝ
mēbꝛoꝝ iterio-
rū:qꝛ ēt ipa diū-
ſificanē diuerſi-
tate alia. 17
DIſtinxit in
hoc ſmõe
gal. int ſi-
gna nocumēto-
rū cõpõnis ite-
rioꝝ mēbꝛoꝛū:⁊
euigilare fecit ſu
ꝑ vnūq̃dqʒ eoꝝ
⁊ dixit: ꝙ ex eis
ſūt q̃rū cognitio
ē poſſibilis i q-
buſdā coꝛꝑib⁹:⁊
ſūt mēbꝛa i qbuſ
ē poſſibile vt e-
mineāt ⁊ eleuet
illud quod ꝯtiet
ea extrinſec⁹ ⁊ il
lis ſimilia. ⁊ ex
eis ē q̃ꝝ cognitõ
pēitus ē īpoſſi-
biliſꝑ ſigna māi
feſta ⁊ ī mēbꝛiſ i
qbus poſſibile ē
vt emieat ⁊ ele-
uet qḋ ē ſuꝑ ea:
ita vt ſit poſſibi-
le i eis cognoſcē
ſigna eoꝝ. qñ nõ
eminēt neqʒ ele
uat qḋ ē ſuꝑ ea.
†redit ḡ eē eoꝝ
ad hoc vt fiat co-
gnitio ſignoꝛuʒ
eoꝝ ꝑ eſtimatio
nē ꝓpinquā. et
illi⁹ exēplū ſt ſto
machus ⁊ veſica
cū i qbuſdā hoi
bus emineat ⁊
eleuet qḋ ſuper
eos ē de muſcul⁹
poſſibil ē cogni-
tio ſignoꝝ eoꝛuʒ
ex figura muſcu
loꝝ q ſt ſupꝛa ea
tūc nõ ē cognitõ
ſignoꝝ eoꝝ poſ
ſibilis niſi ꝑ eſti
matiõeʒ ꝓpin-
quā. ⁊ illud ē cā
q̃re nos ingſiui
m⁹ cognitiõeʒ ſi
gnoꝝ vtriuſqʒ:
ſic ingrimus co

† De qb⁹ mēbꝛis cognitio non ſit niſi ſm extimationē poſſibilis.

VEntrē ſiquidē cuiuſ
dam ita paruuʒ ⁊ ro
tūdū ⁊ ꝓcēſuʒ iuxta
hypocondrium vidi: vt ma
nifeſte appareret ſecūdū cir/
cumſpexioneʒ ꝓpꝛiā ⁊ vi
dentibus ⁊ tāgentibuſ. ſimi
liter vidi ⁊ veſicam cuiuſdā
extra poſitam ⁊ paruam: ita
vt ſi aliquando tardaret ad
egeſtionem vrinarū tumoꝛ
circūſcriptus appa͛t manife
ſte: non tamen alioꝛum que
intrinſecus ſūt manifeſtā de
dit mihi cognitionē aliquā/
do. Tentare tamen opoꝛtet
cognoſcere vt poſſibile eſt ꝑ
virtutem ⁊ vitium eoꝛuʒ:⁊
ſi nõ ſecundū diſciplinam
certam: ſed ſecundum cõie
cturam quandam artificialē
STomachuʒ quideʒ
iam vidi in quodā
homine paruū rotū
duʒ eminēteʒ i locis que ſub
hypocõdrio ſūt donec de/
claretur aſpicienti ipm ⁊ tan
genti terminus eius ꝓpꝛius
ſcḋʒ rotūdititeʒ declaratiõe
ſufficiēti ⁊ ſiler vidi veſicam
eminētē paruā ita ꝙ quādo
habēs cā tardaret paruʒ ab
vrina: apparebat i loco eius
īflatio determianta termīo
manifeſto. De reliquis aūt
mēbꝛis īterioꝛibuſ nõ ſcio ꝙ
aliqd apparuerit mihi ex eiſ
apparatiõe manifeſta. verū
tamē oʒ vt cõemur iquātuʒ
poſſumus vt ſciamuſ ſalutē
eoꝝ ⁊ coꝝ coꝛruptionē. ⁊ ſi ñ
eſt poſſibilis coꝝ cognitio
cognitiõe vera: tūc ſalteʒ eſt
per eſtimationem ꝓpinquā
VElut ſi ita accidat epati
vidi quoſdā iaʒ ⁊ mul
tos graciles qdē venas
habētes: ſic coloꝛe vero vni
uerſū coꝛpus: ⁊ ſi paulo āpli
us cibi ītulerit ⁊ magiſ ſi ſūt
īflātia ⁊ ſpiſſa ⁊ glutioſa: hos
qdē velut quodā põdꝰ īpo/
ſito ⁊ ſuſpēſo ſecūdū dextrū

gnitionē alioꝝ ſignoꝝ ab vtriſqʒ ex mēbꝛis īterioꝛib⁹: q̃rū ni-
hil cadit ſb ſēſu. nõ .n. ē via ad cognitõʒ ſignoꝝ hoꝝ mēbꝛoꝝ
ſignificātiū ſuꝑ nocumēta eoꝝ nā hʒ veritatē: ⁊ nõ cognoſcūt
ſigna eoꝝ niſi ꝑ eſtimatiõeʒ ꝓpinquā veritati. ⁊ gal.
euigilare facit ſuꝑ hāc eſtimatiõeʒ ꝓpinquā et dicit. 18
EStimauit gal. eſtimatiõe ꝓpinq̄ veritati. ſ. ꝙ epar
ē paruū ſtrictoꝝ mea-
tuū ex trib⁹ rebus. vna
eaꝝ eſt ſtrictura venaꝝ
nā cū vene naſcant ex e
pate: ſignificat ſtrictura
eaꝝ paruitatē ei⁹:⁊ quā
do epar ē paruū: meat⁹
ei⁹ ſt ſtricti. Et ſcḋa eſt
ex coloꝛe fedo hoc .n. ſi-
gnificat frig⁹ cõplōnis
epatis. Et tertia ē ex eo
qḋ facit cibuſ inflatiu⁹
groſſus ⁊ viſcoſus: hoc
n. ſignificat ſtricturam
meatuuʒ epatiſ. ſignifi-
cat ēt ꝑuitatē ei⁹ ⁊ ſtri-
cturaʒ meatuū epatis.
qḋ ē: qꝛ fac in eo opila-
tões accidē ⁊ groſſitudi
nes q̃re ſeqē opilatões
tēſio eoꝛū: ⁊ fac groſſitu
do eoꝝ doloꝛē ḡuē. ⁊ nõ
facēt iſte cib⁹ illḋ accidē
in epate niſi eēnt meat⁹
ei⁹ ſtricti: ⁊ ñ eēt vt mea
t⁹ epatis eſſent ſtricti ſi
nõ eēt paruitas ei⁹. 19
EStimauit gal. ſe
cūdo eſtimatõe ꝓ
pinq̄ veritati ꝙ
ex meatib⁹ ex qb⁹ expel
lit cho. ꝓcedit parſ ma
gna in īferioꝛē ꝑtē ſtõa
chi ex trib⁹ reb⁹. Una ea
rū ē ꝙ vidit teſtimõia
flegmatꝫ vincētꝫ i coꝛꝑe
viri: ⁊ hʒ nõ ſignificat ꝙ
coꝛꝑ⁹ ſit cholericū. Et
ſcḋa ſignificatio ē ex vo
mitu cho. ci. in oī die: hʒ
n. ſignificat cho. q̃ aggre
gata ē i ſtõacho. Et ttia
ē ex ꝯſiderõne egõis.
hec. n. erigit vt ſit effu-
ſio cho. ci. ⁊ ei⁹ exituſ cū
ea oī die: ⁊ illḋ iā ꝓuatū
erat. Poſtq̃ʒ ḡ aggrega
te ſt iſte tres res: ⁊ iā vi
derat hec in qbuſdā aīa
libus ꝑ anatomiā: iaʒ
ꝯuenit vt ſit ꝑs meatuū
cho. āpla effūdēs cho. ī
ſtõacho: eſtimauit ḡ ꝙ
ex iſtis meatibus āpliſ
in illo viro vēit ꝑs ma
ioꝛ ad īferioꝛē ꝑtē ſtõa
chi ⁊ fūdit in eo cho. et
euomit ille oī die. Sci
uit ḡ ꝑ hāc eſtimatõʒ ꝙ
erat plegmatici coꝛꝑis:
⁊ ꝙ illud qḋ vēiebat ex
eo oī die nõ ſignificauit
ſ eo victoꝛiā cho. nālis:
ſʒ āplitudinē ei⁹ qḋ cõ
tinuatur cuʒ ſtomacho

† De ſignis paruitatis epatis.

† De ſignis effuſionis colere ad īferioꝛē ꝑtē ſtomachi.

hypocõdriū ſētientes i ꝓfū
do hoſ vero cū extēſiõe q̃da
dolētes. i his ergo cõueniēſ
eſt paruū eē epar ⁊ anguſtū i
ſuis exitibus.
ET ego pono tibi ex
empluʒ in epate. iam
eni quoſdā vidi quo
ruʒ numerus ē multus. quo
ruʒ vene erāt ſtricte: ⁊ colo/
reſ eoꝛū i toto coꝛpoꝛe erāt fe
di: ⁊ ſi ſumebant de cibo ſu/
perfluitatē pꝛecipue ſi cibus
erat inflatiuuſ groſſus viſco
ſus: ſentiebant quidā eoꝛuʒ
in latere dextro ab eo quod
eſt ſub hypocõdrus quaſi in
pꝛofūdo eſſet res grauis po
ſita ſuꝑ aliqd ⁊ ſuſpenſa cum
aliquo: ⁊ ſentiebant qdaʒ eo
rum tenſioneʒ doloꝛoſam.
Eſtimaui ergo ſuꝑ iſtū cui⁹
ē hec diſpõ ꝙ epar eius par
uuʒ eſt ſtrictoꝝ meatuum.
ALterū aūt vidi fle
gmaticum totum ſe
cundū habitudineʒ
vomentem vero quotidie
chol. ci. agnoui ergo opoꝛte
re me egeſtiones eius vide/
re: ⁊ minime habuerūt fel/
lis. Coguoui ergo ex hoc ſi/
gno fellum humoꝛem emit
tentem poꝛum non paruam
eius partē in pillerõ vētris
trāſmittere: vt in quibuſdā
apparet animalibus.
ET vidi virū i. cuius
toto coꝛꝑe erāt teſti/
mõia victoꝛie fleg/
matiſ: ⁊ cū illo vomebat om
ni die cho. ci. vidi ergo qḋ
opoꝛtebat me aſpicere ⁊ cõ/
ſiderare diſpoſitionē egõis
eius: ⁊ vidi cho. in egõe par
uam valde. Judicaui ergo i
hoc viro ꝙ ex meatibus in
quibus expellitur cho. ꝓce
dit pars magna ad īferioꝛeʒ
partem ſtomachi: ⁊ eſt locuſ
quem dicunt medici poꝛta
narium: ſicut iam vidimus
in qbuſdā aīabus illud.

ex poꝛo loꝛiſtis ſellis. 20

P Er ſermonē ſuū iſtū: ⁊ iſte res ſignificāt: vult ꝙ ſtri-ctura venaꝝ ſignificat qᷓ ī puitate epatis ē leſio ⁊ ſtri-ctura meatuū ei⁹ ꝑpea qᷓ vene ſūt nate ex epate: ⁊ oꝫ qᷓ q̄ꝫtitates eaꝝ ſint ſm̄ q̄ꝫtitates epatis ⁊ hec ē res q̄ appa-ret ī anothomia. † ⁊ qᷓ ē īuenit ꝙ vomit⁹ cho. ni. oī die cū ap-

† Nō De poꝛo ſelleo.

apparitiōe ſignoꝝ fleg-matis ſignificat ꝙ ī poꝛis ſellis ē leſio: qm̄ venit ex eis ad ſtomachū q̄ ē maioꝛ ⁊ āplioꝛ q̄ꝫ oꝫ. Et iſtud ē res q̄ raro apparet ī anathomia: ⁊ videt ī q̄buſdā aīalibus ſm̄ c̄riū illi⁹ qᷓ oꝫ extrahi: ⁊ illud qᷓ oꝫ ē vt illud qᷓ ꝯuenit ex eo ad ſtomachū ſit mai⁹ ⁊ amplius. Poſt q̄ꝫ ḡ euigilare fecit nos ſup hoc ꝙ iſte extrahit iſtas res ꝑ anathomiā dedit canonē cōez ī cognitōe iuuamētoꝝ ⁊ nocumētoꝛū ſignoꝛū cōpōis mēbroꝝ īterioꝝ nāᷓ ⁊ dixit ꝙ illud ſcit ex cognitiōe mēbroꝝ interioꝛū ꝑ anatomiā: ⁊ ex cognitiōe opationū mēbroꝝ: ⁊ ex cognitiōe iuuamētoꝝ eorū. ḡ cū iſta tria ꝓueniūt nobis eſtimam⁹ ex eis eſtimatiōe ꝓpinq̄ ſup nocumēta mēbroꝝ īterioꝝ ſcām eis nāᷓ. Et iā q̄dē gal. edidit ī vno q̄q̄ꝫ .ſ. ex anatomia ⁊ ex opationib⁹ ⁊ iuuamētꝭ librū faciens adipiſci totū cui⁹ ſcīa ē nccāria ex q̄b⁹ docet q̄ vult ſtudē ſup ea ꝑ p̄ñtiā ⁊ viſū: ⁊ rememoꝛat ex impꝛſſione cognitōis coꝝ ei⁹ qᷓ oblitus ē ex eis. Qui ḡ vult hr̄e cognitōꝫ diſpōnis cōpōnis cuiuſlibet mēbroꝝ interioꝝ icedat via gal. ⁊ exhat illud ᷓ anatomia ⁊ opatōib⁹ ⁊ iuuamētꝭ ſic exhbit gal. ꝑ uitatē epatꝭ ⁊ ſtricturaꝫ meatuū ⁊ vēaꝝ ei⁹ ex ꝑuitate vēaꝝ ⁊ ex coloꝛ malo. Nā coloꝛ mal⁹ ſignificat mutatōꝫ iuuamēti epatꝭ: ⁊ ex opilatōe cibo-rū inflatioꝝ groſſoꝝ viſcoſoꝝ: ⁊ ex doloꝛe ⁊ extēſiōe ī ꝑte dextra. 21

S Ignificat ꝑ h̄ caplm̄: caplm̄ nocumētoꝝ factoꝝ nāᷓ ī mēbꝛis qᷓ ē ex eis in cōplōne: ⁊ qᷓ ē ex eis in cōpōe. Et ex iſtis nocumētꝭ n̄ ē aliq̄d qᷓ ſit egritudo: verūtn̄ nocumētū q̄ ipā nāᷓ mēbri accidit ei: aut ex ipo ꝓncipio gn̄atōis ſue: aut poſt illud: demū ſeq̄t ipꝫ ⁊ fit ei ſicut nālis diſpō in eo. 22

† De diuiſione nocumentoꝛuꝫ ⁊ de drā inter ea.

P Ermutat gal. Poſt q̄ꝫ euacuat⁹ ē a dictiōe canonū ſignoꝝ nocumētoꝝ mēbroꝝ naturaliū ad dandos canones ſignoꝛū nocumētoꝝ mēbꝛoꝛū egroꝝ. Et qm̄ viſicat nomen nocumentoꝛū nāliuꝫ ſit ſm̄ ſn̄iaꝫ ei⁹ q̄dā nocumēta n̄ nālia: ⁊ q̄dā n̄ exeūtia a nāᷓ. non nālia āt ſt ꝑꝑ exitū eoꝛuꝫ ab eq̄litate nāli. non exeūtia āt a nāᷓ ſt qm̄ nō nocēt opationi nocumēto ſenſato. Nocumēta vᷓo egra ſt q̄rū vnūq̄q̄ꝫ nocet opatōi mēbro-rū nocumēto ſenſibili: ⁊ ꝑꝑ illud noīant nocumēta exeuntia a natura. Et genera nocumētoꝝ eoꝛuꝫ ſunt eadē que ⁊ genera nocumētoꝝ pꝛioꝛū ſt. ſed drīa īter vtraq̄ꝫ ē ꝙ iſta nocēt opationib⁹ nocumēto ſenſibili: ⁊ illa nō. Et diuidit ipē hec nocumēta ⁊ dic: ꝙ nocumēta mēbroꝛū q̄ cadunt ſub ſenſu ſt facilis cognitiōis: qm̄ ſunt ſū-pta ex eo qᷓ vꝫ ī iſtis mēbꝛis ex mutatiōe q̄litatū eoꝛuꝫ ⁊ coloꝛe ipoꝝ ⁊ figurarū eoꝝ ⁊ ſitus ipoꝝ ⁊ diuerſitate ipoꝛum ⁊ duricie ⁊ mollicie ⁊ caliditate ⁊ frigiditate. Diſcipul⁹ enī qm̄ exercet ī opatiōe plagaruꝫ et collyrioꝝ non occultant ei ex iſtis reb⁹ ſigna cuiuſq̄ꝫ egritudīs mēbroꝛū apparentium. 23

P Ropterea q̄ꝫ nocumētū opatōis factuꝫ a leſiōe accidere a nāᷓ ē īſenſibile: ⁊ dedit ī eis que pꝛomiſſa ſt canonē ī ſignis ei⁹ ⁊ nocumētuꝫ opationis factuꝫ a leſione egra eſt ſenſibile dat in ſignis ei⁹ canonē alium q eſt ꝑter ꝑmuꝫ. Prim⁹ q̄deꝫ ſumptus eſt ex trib⁹ .ſ. ex anathōia: ⁊ opatiōibus: et iuuamētis. Hic autem eſt ſumptus ex quattuoꝛ rebuſ. Una eaꝝ ꝑ opationū mutatio ⁊ earuꝫ coꝛꝛuptō. † Et opationuꝫ q̄dem alie ſunt cōes: alie ſūt ꝓpꝛie. Cōes āt ſt opationes triuꝫ radicū .ſ. pulſus ipē āt mutatur mutatiōe cuiuſ-

† Que ſīt opationes cōunioꝛes ⁊ q̄ ſint ꝓpꝛie.

libet membꝛoruꝫ: ⁊ ſic ē ſēſus ⁊ mot⁹ volūtari⁹: ipi ē mutāt ꝑ diſpōes egras: ⁊ ſic cibatio. Opatiōes .n. eoruꝫ mutāt mutatione membꝛoꝛuꝫ. Et iā oñdit hy. in libꝛo ꝓnoſt. plures haꝝ reꝝ ⁊ ꝑſcrutat⁹ ē exq̄ſite gal. aliā cognitioneꝫ rei pulſus toti⁹ coꝛpoꝛis. Pꝛopꝛe aūt ſt opationes q̄ appꝛopꝛiāt vnicuiq̄ꝫ membꝛo: ſic renes qui attrahunt aquoſitateꝫ humoruꝫ. ⁊ eſt vꝛina: ⁊ fel attrahit cho. ⁊ ſplen melancholicuꝫ humoꝛeꝫ: ⁊ inteſtinum expellit illud qᷓ aggregat in eo ex egeſtione: et attrahit ſibi a ſuperioꝛibus aliq̄d aliud. Et ſecunda eſt illud qᷓ ꝓcedit a ſupfluitate quā expellunt membꝛa īterioꝛa ab īterioꝛib⁹ ad exterioꝛa: ſicut vꝛina ⁊ qᷓ egredit cuꝫ ea: ⁊ egeſtio ⁊ quod egredit cum ea: ⁊ ſputum

E X q̄bus manifeſtū ē ꝙ in remotis a ſenſibuſ valde ꝓficit ad cognitōꝫ ex anathomiis apparentiū mēbroꝝ noticia ⁊ opationū ⁊ vtilitatū īuētio. Quicūq̄ꝫ igit cognitoꝛ eſſe uult ſicut dictū ē nūc lapſoꝝ coꝛpoꝝ ī anathomiil ei exercēdū ē: ⁊ operationū ⁊ vtilitatū īuentionibus. Scriptū ē āt de oīb ī⁹hs ſeparatī ī alījs negociīſ: de q̄bus ī fine totius oꝛatōis dicet gratia cognoſcēdi amātes diſcer: ſinguli quoꝝ deſiderant ſcire ex quo maxime negocio eligere opoꝛtet.

R Es autēꝫ iſte ſignificāt ꝙ cognitio eius quod apparet ī anathōia ē īuentio operationuꝫ mēbroꝛū ⁊ vtilitatū: ⁊ iuuamentuꝫ eoꝛum eſt magni iuuamenti in cognitione eius quod occultatur a ſenſu. Qui ergo vult vt foꝛtis fiat ſup ſignificationem in coꝛpoꝛibus in q̄bus ſunt ſimilia iſtis nocumentis conuenit ei vt exerceant in anatomia: ⁊ ī inuentione operationum membꝛoꝝ ⁊ iuuamētoꝛum coꝝ. Et ego q̄dem iam ſcripſi in oī ſpecie ex iſtis ſpeciebus librū ſingularem: ⁊ rememoꝛaboꝛ libꝛoꝛū alioꝛuꝫ in fine ſermonis ī iſto libꝛo: vt ſciat diligens diſciplinam in quo libꝛo inueniat ſciam cuiuſlibet rei ex eo cuius neceſſaria ē ſcientia.

S Ed de his ſufficienter dictum eſt.

E T ī eo qᷓ diximus de hoc capitulo ē ſufficientia.

Q Uecūq̄ꝫ vero ī p̄ñti egra ſt coꝛpoꝛa cognoſcere oꝫ. Sꝫ hec q̄deꝫ ſenſibus ſubiācentia ī mutatione eoꝛū cognoſcūt q̄ ſcām nām eis īſūt ī magnitudīe ⁊ coloꝛe ⁊ figura ⁊ numero ⁊ poſitiōe ⁊ duricia ⁊ mollicie ⁊ caliditate ⁊ f̄ritate differentia.

C Oꝛpoꝛa aūt que ſūt infirma nūc .ſ. coꝛpoꝛa q̄ iā in firmata ſūt oꝫ vt ſignifices ſup ea ſi ſint cadentia ſub ſenſu permutōneꝫ eius quod habent in ſuis naturis de quātitate magnitudinis ⁊ coloꝛis ⁊ figure ⁊ numeri ⁊ ſitus ⁊ diuerſitate ⁊ duricie ⁊ mollicie ⁊ caliditate ⁊ frigiditate.

N On apparētia vᷓo ⁊ uniuerſalit q̄dē dicē ſit leſiōib⁹ opationū aut egōnibus: aut doloꝛib⁹ aut tumoꝛibus: ꝑter nām āt q̄buſdā hoꝝ aut oībus.

E T ſi ſt ex eis q̄ n̄ apparēt ſenſui: tunc oꝫ vt ſignificet ſup ea vniuerſalit: aut ꝑ opationū coꝛruptionē: aut ꝑ ea q̄ ꝓcedūt ex eis: aut ꝑ doloꝛē: aut ꝑ groſſitudinē: aut ꝑ minoꝛationē eoꝛuꝫ: aut ꝑ ea omnia.

q̄d egredit̄ cū eo: ꝛ muccꝰ: ꝛ ſudor: ꝛ ſordities auriū: ꝛ lachrime ꝛ reliq̄ q̄ ſequunt̄ has ſupfluitates ꝛ q̄ currūt curſu eaꝝ ex colorib' ꝛ odoribus ꝛ ſubſtātijs. Et tertia ē ex dolorib' cū oi mēbra appropriata ē ſpēs doloris. Doloris aūt ſpēs multe ſunt. Ex eis. n. eſt dolor pulſatiuꝰ ꝛ ē ille q̄ viciat̄ arterijs. ꝛ dolor ſtimulatiuꝰ ꝛ ē ille q̄ factꝰ ē i pāniculo. ꝛ dolor grauatiuꝰ ꝛ ē ille q̄ factꝰ ē i mēbro pauci ſēſus: aut cui penitꝰ n̄ ē ſēſus. ꝛ dolor pūgitiuꝰ ꝛ ē ille q̄ factus ē i mēbris ſup q̄ vīcit nā pānicloꝝ. ꝛ dolor apoſtemoſus: ꝛ dolor mordicatiuꝰ: ꝛ dolor extēſiuꝰ: ꝛ dolor ſtupefactiuus. ꝛ q̄rta eſt groſſitudo ptrāſiēs rē nālē. Figura. n. huius groſſitudis mt̄ totiēs figurat illud q̄d ē ī mēbrū cuꝰ exēplū eſt q̄d vī i apate gibboſitaq; epag muſculus: q̄ eſt ſup ip̄s lunaris figure. qn̄q; ēt diuerſificat̄ egritudo vel groſſitudo ḃʒ māʒ q̄ generat ip̄m. Et ex ea. n. ē ſāguinea: ꝛ cholerica ꝛ flegmatica. ꝛ melācholica. Ex iſtis. n. q̄ttuor rebus extrahit̄ canō cōis cognitōe egritudis iterioꝝ iſtꝰ broꝝ: aut p vnā eaꝝ. aut p plureſ q̄ vna eaꝝ: aut p oēs eas. 24

Poſtq̄ dedit gal. canonē cōeʒ i cognitōe egritudinū mēbroꝝ iterioꝝ: ꝛ oēs res cōes ſūt iſufficiētes i doctrina donec expandant̄ ad pticularia: icipit pticularit̄ i cognitōe ſignoꝝ egritudinū cuiuſq; mēbroꝝ: ꝛ icipit a cerebro ſic icepit ab eo i cognitōe ſignoꝝ diſpōnū nāliū. Numerauit ḡ ſpēs ſignorum egritudinū eiꝰ: ꝛ dixit q̄ ſūt qnq;. vna earū ē ſpēs per mixtiōis mētis. i. deſipiēte. nā q̄n cū iſta ſūt voces ꝛ ſaltus: ſignificat victoriā colere citrine aut co. ni. aduſte. ꝛ q̄n cū ea ſūt qes ꝛ taciturnitas: ſignificat victoriā hūores melācholici aut flegmatici. ꝛ q̄n cū eā ſ vigilie ſignificat victoriā ſiccitaq;. ꝛ q̄n cū ea ē ſubeth ꝛ ſtupor: ſignificat victoriā hūiditaq;. Et ſcda ē ſpēs imaginatōis eiꝰ q̄d imaginat̄ ex reb' ſenſatq;: i hac. n. q̄n imagines ſ ꝯueniētes reb' ſenſatq;: tūc duo vētres anriores ex vētrib' cerebri ſ ſalui. ꝛ q̄n ſūt icōueniētes: ꝛ ſūt ordinate ordine nō bono: ſignificāt egritudinē vētris medii: ꝛ corruptionē cogitatōis vel cognitiōis. ꝛ q̄n obliuiſcit̄ ꝛ nō recordat̄: ſignificat egritudinē vētris poſterioris. ꝛ q̄n ſ nō ꝯueniētes: ſignificāt egritudinē duorū vētriū ān rioꝝ. Qn̄q; aūt corrūpit̄ imaginatio ꝛ remanet memoria ſic ꝯtigit de viro de q̄ dicgal. q̄ putabat q̄ in domo eiꝰ eēnt q̄dā tubicine: ꝛ pcipit eos erpelli. poſtq̄ ḡ ꝯualuit recordatꝰ ē iſtius: ꝛ nō ē oblitꝰ eiꝰ. Et qn̄q; corrūpit̄ cognitio ꝛ remanet mēoria ꝛ imaginatio: ſic accidit i alguefgues. i. menijs alienatione q̄n hō ſolus loq̄t ſecū. Et tertia ē nocuīnta motuū volūtarioꝝ. ꝛ oʒ tibi vt itelligas cuʒ his ēt nocumēta ſenſuū nā q̄n iſti. ſ. motꝰ ꝛ ſēſus dſtruunt̄ ex toto i corpe: ſignificāt aut apoplexiā aut palyſiʒ aut vniuerſalē aut cōgelatiōeʒ aut ſ̄focatiōeʒ matricis. Et q̄n deſtruūt̄ ex vna duaꝝ ptiū corp̄is ſignificāt palyſiʒ. ſʒ apoplexia ꝛ paralyſis accidūt vrit̄ ex opilatiōe i cerebro accidēte. Apoplexia q̄dē fit ab opilatiōe q̄ iplet cerebrū ꝛ phibet curſū ſpūs aīalis. Et paralyſis q̄dē fit ab opilatiōe q̄ iplet vnaʒ duarū ptiū cerebri. ꝛ qn̄q; deſtruit̄ ſenſus ꝛ motus aliq̄rū mēbroꝝ ſine alijs ꝛ ſignificat illud opilationē in nucha. aut i neruis venientib' ad illud. Et ego iā vidi virū cuꝰ ſenſus pedū oīo deſtructus fuit a coxis vſq; ad pedes. donec incideret aliq̄s aut ſecaret cū ſpada aliq̄ mēbra pedū eiꝰ nō ſentiret illud: ꝛ motus eius fuerūt remanētes ꝛ moratus eſt donec factus eſt hydropicus ꝛ motus ē. Judicaui ḡ ſup illū q̄ euenit extreme pti nuche nocumētuʒ nō cōpletū ꝛ deſtructus eſt ſenſus pedum eiꝰ. ꝛ nō deſtructꝰ ē motus eoꝝ. ꝛ ſi nocuīntū eſſet cōpletū. dſtrueret̄ etiā motꝰ eoꝝ. Et q̄ ꝯuenit ex h̄ nocumēto vapor ad ep eiꝰ: ꝛ corrūpit cōplīoneʒ eiꝰ ꝛ ſecutus ē illud hydropiſis. Et multotiēs q̄dē apatur cerebrū aut nucha: aut nerui abſcindunt̄ ꝛ ſeq̄t̄ illud deſtructio ſenſus ꝛ motuʒ volūtarioꝝ q̄ procedunt ad mēbra q̄ ſ ſub loco nocumenti illoꝝ mēbroꝝ. Et qn̄q; accidit vt apoſtemet̄ cerebꝝ aut q̄dē pā culorū eiꝰ: q̄re pmiſcet̄ itellectus. ꝛ declaratio horū mēbroꝝ q̄ hoc mēbruʒ ſit apatuʒ: extrahit̄ ex dolorib'. Quarta eſt ſpēs eiꝰ q̄d pcedit ex palato ꝛ auribus ꝛ narib' ꝛ ex ſupfluitatiꝰ. He. n. harū ſupfluitatū ꝛ colores caruʒ ꝛ odores eaꝝ hūorē nocentem in cerebro ſignificāt. ſicut accidit mihi in pſiti tpe. deſcendit. n. ex cerebro meo ꝛ ex palato ꝛ cū nucho humiditas ſalſa ca. vehementis putredinis: ꝛ ante illud preteram itinere longo in ſole eſtatis: ꝛ fatigauerā mentem meā multuʒ valde: ꝛ repletus fuerā cibo accidit ergo mihi hec egritudo timoroſa. ꝛ eſt quinta ſpecies doloruʒ qui accidunt in coꝛiſti. n. dolores ſunt diuerſi. ꝛ ipi omnes noiant̄ noie cōi ſoda. quod eſt: q̄ ex eis eſt quod pulſatiuus. ꝛ alius eſt quē ſētit hō cum ſtimulatione ꝛ mordicatione vehementi. ꝛ alius eſt quē ſentit cum extenſiōe vehementi a circuitu. ꝛ aiꝰ eſt queʒ ſentit cū reuolutione aut tremitu. ꝛ loca ſode ſunt diuerſa. alius eſt. n. q̄ comprehendit caput totū: ꝛ noiat̄ dolor ouans. alius qui cōphendit vnaʒ duarū ptium cerebri: ꝛ noiat̄ emigranea. ꝛ alius eſt q̄ ſentit̄ extra craneum. ꝛ alius eſt qui ſentitur intra craneum in pfundo. ꝛ iſte qnq; ſpecies ſunt expoſite in libro cognitionis egritudinuʒ membroꝝ interioꝝ. ꝛ tu q̄deʒ inuenis multos medicoꝝ ſpecificātes vnāquāq; earuʒ. ꝛ dicunt q̄ ſignuʒ tale ſignificat egritudineʒ taleʒ q̄ accidit a cantali ſicut epilepſia: ꝛ melācolica: ꝛ ſcotomia: ꝛ ſpaſmus: ꝛ tetanus: ꝛ mater infantiuʒ: ꝛ incubus. ꝛ tu quidem ſtabis ſuper vnumquodq; ſignoꝝ egritudinuʒ cerebri ppriaꝝ ei: ſimiliter etiā accītiuʒ ei per cōitateʒ q̄s ipſe non naturauit ꝛ egritudinuʒ q̄ accidunt a nocumento q̄d ſeq̄tur illud q̄d naſcit̄ ex cerebro. ſ. nocumentuʒ q̄d ſeq̄tur nuchaʒ aut quoſdā neruos aut conſiderabis egritudineʒ q̄ accidit cerebro ex nocumento quod aſcendit ad ipſuʒ ex q̄buſdā membris vt a ſtomacho aut ex renibus ꝛ ex eo q̄d non numeraui: cuius quidem eſt egritudo: ꝛ cuius quideʒ eſt accīs ſequens egritudineʒ ſicut epilepſia ꝛ ſpaſmus ꝛ ſtupor ꝛ tremor. ꝛ ſaltus ex libris gal. in quibus ipſe exquiſite perſcrutatus eſt doctrinā haruʒ rerum: ſicut liber eius in morbis ꝛ accidentibus: ꝛ liber eius in cognitione paſſionum interiorum membrorum kies. 23

Secūdū vo ptē ſcdʒ cerebꝝ q̄dē egre diſpoſitōes aut diſipiētie ſpeciebus aut ſenſibilium aut fantaſiaꝝ leſionibus aut appetituū uīmēdi: aut egōnibus ppalatū ꝛ aures ꝛ nares ꝛ oculos: aut ſcd̄m illud doloꝝ differentis.

Oportet aūt vt ſup unūquodq; mēbrorū ſcdʒ hoc exēplum ſignificetur ſup egritudines q̄dem q̄ ſūt i cerebro oʒ vt ſignificetur aut p ſpēs permixtiōis mētis: aut p ſpēs imaginatiōis eius q̄d imaginatur ex rebus ſēſibilibus aut i nocumentis motuū uolūtarioꝝ: aut p illud q̄d procedit ex palato aut ex auribus ꝛ naribus aut per ſpecies dolorum que accidunt in eo.

Ea vero que ſcdʒ cor paciuntur ex diſpoſitiōe ſpeciebus ꝛ motibus ſcdʒ ipſuʒ: ꝛ adhuc ex pulſibus ſcdū ipſū ꝛ arterias ꝛ aioſitatib' ꝛ puſillaīmitatib' ꝛ febribus ꝛ ifrigidatōib' ꝛ i colore differētis ꝛ dolorib' q̄ circa ipſū ꝛ circa arterias.

Sup egritudines āt q̄ accīt i corde oportet vt ſignificetur ex ſpēbus mutatiōis ꝛ iſpiratiōnis: ꝛ ex termore accidente i ipſo: ꝛ ex pulſu eius ꝛ pulſu venarū: ꝛ ex velocitate ire ꝛ tarditate eius ꝛ febre ꝛ frigore corporis ꝛ ſpeciebus coloris ꝛ doloribus accidētib i eo

De ſpeciebus doloris.

Quomō poſſit ſenſus dſtrui motu non deſtructo.

Nihil valēt vniuerſalia niſi reducantur ad pticularia.

De ſpeciebus ſode.

De ſignis egritudinis imaginatiue.

De ſignis nocumētorum motuū voluntarioꝝ.

⁊ De hiſ q moriunť ſubito aut ex gaudio aut ex tiore

NOn ē poſſibile vt apoſtemaꝫ coꝛ: aut accidat opilatio
n. eo ipſēs vētre eius ſicut poſſibile eſt illud in cerebro
nā moꝛs āñcedit ad illuʒ cuius eſt āñte illud. ⁊ Pluri
mi. n. q moriunť ſubito non accedit eis niſi ꝙ effunditˀ hūoꝛ
ad coꝛda eoꝝ ſubito aut apoſtemanť panniculi eoꝝ ⁊ geſcunt
coꝛdis motꝰ ꝑ illud: ⁊ moriť ſtati hō ſine cā manifeſta. Qui au
tē moriť ex timoꝛe ter-
ribili aut gaudio ma-
gno facto ſubito: tūc il-
lud ē ꝓpter reſolutōeʒ
ſpūſ a coꝛde. In gaudio
qdē egrediť ſpūs ⁊ ſan
guis ſubito ſimul ad ex
terioꝛa: q̄re extinguitur
caliditas inata. ſic exti-
guiť ignis ex veheme-
tia euētationis. In ti-
moꝛe vō vedit ſpūs ⁊
ſanguis ad interioꝛa: ⁊
extiguiť etiā caliditas
inata ſubito: ſicut extin
guiť ignis q coopiť cū
re aliq. ꝓhibēte eius ex
ſpiratōeʒ. Et ſigna qdē
ſignificātia egritudines
coꝛdis ſūt octo ſpecieꝝ.
Una eaꝝ ē iſpiratiōis
malitia. Inſpiratio nā
ꝙ magna ⁊ velox ⁊ fre-
quēs ſignificat calidi-
tatē ad ditā in coꝛde: ⁊
eaꝝ ꝯria ſignificant fri
gus additū in coꝛde. ⁊
ſmone abſoluto vnicui
qʒ modoꝝ malitie in-
ſpirationis ē ſignifica
tio propria. ⁊ gal. qdeʒ
exqſite pſcrutatꝰ ē deter
minatione illiꝰ i libro
ſuo q ē de malitia inſpiratōis. Et ſcdā ē tremoꝛ coꝛdis accidēs
in eo. h. n. ſignificat effuſionē māe ad coꝛ aut pāiculos eius.
qđ ē aut vapoꝛ melācholicus aut humiditas: ⁊ facit maliciā
cōplexiōis in ipſo. Et tertia ē mutatio pulſus in generibus
ſuis. x. vnaq̄qꝫ. n. ſpērū pulſus ⁊ ꝑticularia eiꝰ hñt ſignifica-
tiōeʒ ꝓꝑaʒ ſup illud qđ accidit coꝛdi ex nocumētis ꝓꝑis ſibi:
aut qđ accidit ſibi p cōitatē doloris. ⁊ Et q̄rta eſt ex velocitate
ire ⁊ tarditate eius. velocitas. n. eiꝰ ſignificat caliditatē. ⁊ tar-
ditas ipſius ſignificat frigiditatē. ⁊ nēce ē tibi vt cōpares oēs
iſtas res p res nāles. Et q̄nta ē ſpēs febriſ: ⁊ gal. qdē exqſite
pſcrutatꝰ ē ſmonē in eis in libro febriū ⁊ in libro criſis: ⁊ in li
bꝛo de ingenio ſanitatis. Et ſexta ē ex frigoꝛe coꝛpis: ⁊ ſermo
in eo ē ꝯrius ſmoni in febribꝰ. ⁊ qñ ſciť vnū ꝯrioꝝ ſciť ⁊ reli
quū. nā cauſe frigoꝛis corpis oēs ſunt ꝯtrarie cauſis fe. ꝓpte-
rea ꝙ feb. eſt caloꝛ in toto coꝛpoe. Et ſeptima eſt ex coloꝛe coꝛ
pis. Coloꝛ. n. coꝛpis mutať ⁊ alterať mutatiōe diſpōis coꝛdis
⁊ altcratiōe eius. ⁊ octaua eſt ex doloꝛibus accidentibus in eo.
⁊ hoꝝ doloꝝ plures ſunt accidentia anime ſicut triſtitia ⁊ an
guſtia ⁊ furoꝛ. ꝙ aūt accidat ei doloꝛ in ſeipſo illud minꝰ vel
parum moꝛatur ⁊ ꝓlongať ꝓpterea ꝙ animal moꝛitur ante
confirmationem doloris in coꝛde. 26

⁊ Indicatione ſumpta ex velocitate ⁊ tarditate ire.

† Doloꝛ i coꝛde ꝓlōgari nō poteſt qn interficiat.

SPecies ſignoꝝ egritudinū epatis ſunt q̄nq̃ ſpēs.
Prima ē ſūpta ex opatiōibus eiꝰ. ⁊ eſt mutatio eiꝰ q̄
mutat chimos in q̄ntitate ⁊ q̄litate. In q̄ntitate qdē ē
diminutio chimoꝝ ⁊ additio eoꝝ. In q̄litate vō eſt mutatio
hūoꝝ a diſpōibꝰ ſuis nālibus ad diſpōem exeūtem a natura.
⁊ ſmo in hac ſpecie ē lōgus ⁊ ſufficit in eo in hoc loco rememo
ratio ſūme vnius ſignificatiōis ſup reſiduū eiꝰ. ⁊ hec ſūma ē.
ꝙ epar a ſtomacho ⁊ ab inteſtino ieiuno ſugendo ex cibis ⁊ po
tibus attrahit cibū ⁊ decoqt ipm: ⁊ facit ex eo chimos. iiij. ſ. ſā
guineʒ cho. phlegma ⁊ melācholia. Cum ḡ accidit in eo egri-
tudo ꝓhibet ipm ad hoc vt faciat chimos iſtos. iiij. ſʒ ꝙ oꝫ.

EA vero q̄ ſcdʒ epar
ex humoꝝ idigētia
abundantia: ⁊ con/
uerſione coloris i nō natura
les diſcolorationes: ⁊ adhuc
ex his q̄ ſūt ſcdʒ diōnem aut
nutrimētū: aut ſupfluoꝝ egō
nē imutatis: ſed pōderibus
ſcdʒ ipm ⁊ tumoꝛibus ⁊ do
loꝛibus nō i regione epatis
tm̄ ſed ſcdʒ cōpaſſiones q̄cū
ꝙ fiūt alicui mēbꝛo: vt ſunt
diſnie ſpecies ⁊ tuſſis.

SꝐ egritudines aūt
q̄ accidunt i epate oꝫ
vt ſignificetur ex di-
minutione chimoꝝ ⁊ additi
one eoꝝ: ⁊ mutatiōe eoꝝ a
diſpōibus ſuis naturalibus
ad diſpōneʒ egrdiēteʒ a na-
tura ⁊ ex malicia coloris ⁊ ex
mutatione q̄ accidit ex ſparſi
ōe nutrimēti i coꝛpe aut i aſſi
milatiōe ſui cuʒ mēbꝛis: aut
i expulſiōe eius qđ expelliť
ex eo ex ſupfluitatibus: ⁊ ex
grauitate ēt q̄ ſētiť i eo ⁊ apo
ſtematibus ⁊ doloꝛibus quo
rū qdā fiūt i loco epatis ipi
us: ⁊ qdam eoꝝ p cōitatem
⁊ per ſpecieʒ quādaʒ mutati
onis ēt ⁊ iſpiratiōis ⁊ tuſſis

ITa vero ⁊ ſecunduʒ
ventrem circa digeſ/
tionē ⁊ oꝛexiʒ humi
de aut ſicce obliqat ionis aut
ſupfluorū egeſtiōnibus pec
catibus. Similiter vero ⁊ na
uſeis ⁊ ſingultibus ⁊ crucio/
nibus ⁊ vomitibus: ⁊ ipſis
eoꝝ q̄ vomūť formis: ⁊ do
loꝛibꝰ: ⁊ tūoꝛibus ⁊ diſniis.

ET ſimiliter etiaʒ oꝫ
vt ſignificetur ſuper
egritudines q̄ fiūt in
vētre p nocumēta q̄ accidūt
ei i digōe ⁊ in appetitu eius
qđ recipit de hūido ⁊ ſicco:
⁊ i expulſiōe ſupfluitatū gñe
rataꝝ in eo. Et ſimiliť ſigni

ꝙ ſi egritudo eſt malicia cōplexionis frigide addit in
generatiōe phlegmatis: ⁊ minuit reliquos eoꝝ. ⁊ ſi eſt
malicia cōplexiōis ca. addit in generatiōne cho. ⁊ mi
nuit reliquos eoꝝ. ⁊ Et multotiens qdē apoſtematur
epar epate ca. aut accidit in eo malitia complexiōis ca.
⁊ adurit hu. ⁊ generanť modi cho. diuerſaꝝ ſpecieruʒ.
Spēs āt cho. ci.
ſi rubea clara ci-
trina ſbtilis et
citrina ſilis vi-
tello oui ⁊ praſ-
ſina ⁊ q̄ hʒ coloꝛē i
dicū: ⁊ q̄ ē vt ʒi-
niar. i. vide eris.
ſlegmatꝫ auteʒ
ſpēs ſi dulce ace
toſū ⁊ iſipidū et
ſalſū ⁊ vitreū. ⁊
ſpēs hūoꝛis me
lācholici ſi ɔ duo-
bꝰ modis. Unꝰ
eoꝝ ē eiꝰ qđ attra
hit ſplē ⁊ ē ex ſā
guinis ⁊ ſupflui
tas eiꝰ. ⁊ alt ē q
aduritur ex hu
moribus. hu-
moꝛes āt q adu
runť ⁊ ꝯuertūť
in cho. ni. ſunt
ſpecies cho. ci. ⁊
phlegma ſalſuʒ
⁊ humoꝛ melā
cholicus ⁊ ſan-
guis. Iſte ḡ ſūt
ſpēſ. ix. cho. ni.
ſex ex aduſtione
cuiuſlibet ſpēꝝ
cho. ci. ⁊ vna ex
phlegmate ſalſo. ⁊ vna ex hūoꝛe melācholico. ⁊ vna ex
ſanguine. Et ſāguis ipus ſūt duo modi: purꝰ: ⁊ ipu-
rus. purꝰ ē mā nutrimēti mēbꝛoꝝ: ipurꝰ ē q effuſus ē
i venis cū alijs hūoꝛibus ꝑmixtꝰ. iſte nāqʒ ē ſilis oibꝰ
hūoꝛibꝰ reliqs ꝓꝑ iuuamēta q̄ remoꝛari ñ ē i hac hoꝛa.
Qñqꝫ āt declināt ſāguis ⁊ vnuſqſqʒ hūoꝝ a cōplexiōe
ſua eq̄li p egritudines epatis. ⁊ fit aut minꝰ aut plus
aut magis addite caliditatꝫ. aut magis addite fritatis:
aut magis addite hūiditatꝫ. aut magis addite ſiccitatꝫ
⁊ qñ mutať ſignificat egritudinē i epate. Et ſpēſ ſcdā
ē ſūpta ex malicia coloris. coloꝛ. n. mutať ad maliciā:
aut ꝓꝑ coꝛ aut ꝓꝑ ep. Cū ḡ coꝛ ē ſaluū tūc mutatio eiꝰ ꝓꝑ
ep ē ſolū: ⁊ ſciť ꝙ mutatio eiꝰ ē a coꝛde aut ab epate p il
lud qđ ē cū eo de coꝛpibꝰ alijs. ſ. ex ſignis. nā qñ cōpar
fit ei ſignū aliud approꝑať ei. exēplū illiꝰ ē coloꝛ plūbeꝰ
q ſignificat frigꝰ i epate qñ inſpiratio ⁊ pulſus ſi ſʒ diſ
pōnes ſuas. ⁊ ſpēs tertia ē ſumpta ex mutatiōe ſua q̄
accīt in ſpſiōe nutrimēti ⁊ aſſimilatiōe eius cū mēbꝛiſ
⁊ i eo qđ expelliť de ipo ex ſupfluitatibꝰ. ſ. ex vrina. ep
n. qñ infirmať generat hūoꝛes q̄s abhoꝛrēt membꝛa q̄
re accidūt ab illo egritudines diuerſe: ſicut ſcabies ⁊ in
petigo ⁊ albaras ⁊ verruce ⁊ moꝛphea ⁊ lepꝛa ⁊ alopi-
cia: ⁊ alia ex eis q̄ruʒ ꝓprietas eſt vt generet in eo qđ
apparet de coꝛpe ex egritudinibꝰ. ⁊ eſt illud qꝛ mēbꝛa
expellūt iſtas ſupfluitates ad cutē. ⁊ coartanť in ea ꝓꝑ
groſſitudinē ſuā ⁊ debilitatē eius ad hoc vt faciat eos va
poꝛē q reſoluať ex poris eiꝰ. ⁊ multotiēs diligunt eas
mēbꝛa ⁊ nō expellūt eas ad ptē cutis: ſed remanētes in
mēbris refudāt ad epar: q̄re generatur ab eis ſpēs. hy
dropiſiſ. aut ſpēs fluxus vētris epatici: aut ſpēs vomi
tus: aut ſpēs ꝓuocationis vrine aut ꝓuocatiōis mē
ſtruoꝝ. ſic ſcies ex verbis hy. ⁊ Ga. Et ſpecies q̄rta ē

⁊ Malicia cōplexiōis calide multotiens accidit in epate

† Notabis diuiſioneʒ oium quatuoꝛ hūoꝛum.

† Mutatio coloris fit aut ꝓpter ep aut ꝓpter coꝛ.

ſumpta ex ſenſibilitate epatis: ⁊ ꝑ illḋ qḋ accidit ī eo ex opilationib⁹ ⁊ apāatib⁹: ep.n. qñqꝫ ſentit malitiā cōplexionis ī te diuerſe: ⁊ mordicatiōem ⁊ tēſionē. Et ſpēs qnta ē ſumpta ex ſenſibilitate mēbroꝝ int̄ q̄ ⁊ ipm eſt cōitas. nā qñ ep apāat̄: trahit̄ ſurcula ipius inferi⁹ ⁊ ſentit̄ grauitas ipius in furcula: ⁊ coartat̄ velamē: quare mutatur inſpiratō: ⁊ accidit tuſſis. 27

mitū: ⁊ ſpecies eius q̄ egreditur cū vomitu: ⁊ ꝑ dolores ⁊ apoſtemata ⁊ mutatione inſpirationis.

Et a voce q̄ ſcḋ pectus ex diſnūs ⁊ tuſſib⁹ ⁊ doloribus adhuc ⁊ eoꝝ q̄ expunt̄ differentiis: oꝫ cognoſcere in preſenti egra.

Sed per egritudines aūt q̄ accidūt ī pectore oꝫ vt ſignificetur ꝑ ſpēs imutationis inſpirationis ⁊ tuſſiꝫ ⁊ dolores accidētes ī eo: ⁊ ſpēs eius q̄ expuitur ex eo.

Et ſcḋ tracheā arteriā egritudines diſnia ⁊ tuſſis: ⁊ ſcḋ locū dolor ⁊ ſputū ⁊ vocis leſio innoteſcunt.

Sꝫ p egritudines accidētes aūt ī cānapulmōis ſignificāt mutatio īſpiratiōiſ ⁊ tuſſis ⁊ dolor accidēs ī illo loco eius: ⁊ quod expuitur ex eo: ⁊ nocumenta accidentia voci.

Species ſignoꝝ egritudinū ventris ſūt .x. Pria eoꝝ ē nocumēta accidētalia ī digōe ⁊ ſūt ſm viam vniuerſalē tria. ſ. corruptio digōis: ⁊ digōis minoratio ⁊ deſtructio digōis vnaq̄qꝫ aūt harū ſignificat maliciā cōplōnis ī ventre. Et ſpēs malitie cōplexiōis ſt̄ nouē. Aut ſignificāt egritudinē officialē ī eo: ⁊ qñ corrūpit̄ ex eis digō aut fit mior: aut deſtruit̄ ⁊ non generat̄ ex eo chil⁹ ex q̄ ep generet chimos. ⁊ apparet corruptio digōis ī grauitate nutrimēti. egō. n. q̄ ſ. qꝫ egredietur molitia. qñqꝫ egredit̄ groſſa non mollitia: ⁊ qñqꝫ egredietur mutati odoris: ⁊ egredit̄ cū ea aliqd aliud ex eo: ī q̄ iaꝫ exqſite ꝑſcrutati ſūt Hy. ⁊ Gal. ſmonē ī libro ꝓnoſticoꝝ: ⁊ in li. de morbo ⁊ accñtib⁹. Et ſcḋa ē ſūpta ex appetitu hūidi ⁊ ſicci. ↑ Iā. n. declaratū ē ī eo qḋ ꝑterijt ꝙ differētia eſt inter cōplōnē malā factā a nā in vētre: ⁊ factā ꝑ accidēs: q: hñs nālēꝫ appetit qḋ ē cōueniēs et ſimile eius cōplōni: ⁊ ꝙ hñs accñtalē appetit ꝯtrariū cōplōni ei⁹ qḋ ē in ventre. appetit⁹ ḡ humidi ſignificat aut calidi tateꝫ aut ſiccitatē ī vētre: aut vtrūqꝫ ſimul. ⁊ appetit⁹ ſicci ſignificat aut hūiditateꝫ ī ventre dñari: aut frigus. aut vtrūqꝫ ſil'. ⁊ ꝑꝑ h̄ tacuit Gal. de appetitu calidi ⁊ fri. Et tertia eſt ſūpta ex expulſione ſupfluitatuꝫ generataꝝ oīuꝫ in eo. ⁊ vent̄ qdeꝫ expellit illas ſupfluitates aut ad meri: ⁊ egrediuntur cum ſputo aut cū vomitu ⁊ cū ſalina: aut ad iteſtina ⁊ egrediunt̄ cū agōe. ⁊ quarta eſt ſūpta ex ſingultu: ſingultus. n. accidit ſic accit ſpaſmus. ⁊ cāe facientes ipſuꝫ aut ſunt repletio aut ſiccitaſ vent̄ vō qñqꝫ replet̄ hūiditate aut hūore mordicatiuo. Et ſiccitas faciens ſingultū: ſi appropriat̄ ventri ſoli: tūc poſſibilis eſt ſanatio eius. ⁊ ſi eſt corpis totius tūc iā finita ē hūiditas ei⁹ ꝑ aliquā egritudinē: ⁊ ñ ē poſſibilis curatio ei⁹. † Et qnta ē ſumpta ex eructuatiōe: ipſe. n. ſignificās ꝑ ordinē ſuum illud qḋ ē infuſuꝫ in vētre: ⁊ diſpōeꝫ cōplexionis vētris. Eructuatio qdeꝫ fumoſa aut ſignificat caliditateꝫ aut humorē colericuꝫ. acetoſa qdem ſignificat aut frigus aut humorē melācolicū aut phlegma acetoſum. fetida vero ſignificat hūoreꝫ putridū effuſuꝫ ī vētre ī aīali. ſalſa vero ſignificat humorē male q̄litatis ī eo īfuſuꝫ: cuꝫ iā finita eſt humiditas ꝑ aliquē egritudinē: ⁊ nō ē poſſibilis ei⁹ curatio. Et ſexta ē ſumpta ex nauſea: nauſea. n. ⁊ ſubuerſo aīe ſignificāt humorē maluꝫ quē ebibit vēter ⁊ fact⁹ ē viſcoſus ī eo qḋ eſt int̄ tunicas ei⁹. ꝙ ſi accidat cum eo vomitus: ⁊ qeſcat ꝑ ipſuꝫ nauſea: tunc ille mal⁹ humor infuſus in ventre ēt iaꝫ penatrauerat: ⁊ virtus eius ad tunicas illi⁹ q qñ egredit̄ ꝑ vomituꝫ deſtruit̄ q̄litas ei⁹ mordicatiua. ↑ Et humor qdē effuſus ī ventre aut attrahit̄ ad ipm ex toto. aut ita eſt vt extrahat ipꝫ: ſicut accidit in fame vehementi: qm̄ tunc ipe redit et. attrahit ex mēbris circunſtātib⁹: ⁊ effunduntur ad ipſuꝫ ſpecies veneni diuerſe: aut ita ꝙ mēbra ipſa expellūt ad ipꝫ illud qḋ aggregat̄ ī eis de veneno. ⁊ multōes qdē generant̄ in vētre ipō ex ſupfluitatib⁹ ciborū ⁊ potuū hūores mali aut phlegmatici aut cholera poralis: aut melācolia: aut q̄ ē ſic indicū. ⁊ ſeptima ē ſūpta ex vomitu: egrediunt̄. n. cum vomitu ſpēs multe hu. phlegmaticoꝝ aut colericoꝝ aut melancholicoꝝ. et ſpēs veneni ſunt diuerſe. ⁊ venenum quidem ē hūiditas aq̄ſa ſubtilis horribilis q̄litatis. ⁊ q̄litas veneni ē diuerſa. qḋ ē q: illud ē lōginquū: ⁊ aliud qḋ eſt ꝓpinquū humorib⁹ cōueniētibus corpi. ⁊ aliud eſt qḋ hꝫ q̄litatē malā venenoſaꝫ valde. ↑ Et octaua ē ſūpta ex dolorib⁹: qḋ ē: quia veniunt ad vētrem multi nerui ⁊ ꝑcipue ad os eius ſ. ad illud qḋ eſt ſupius eius. q̄ꝑꝑ ſentit ſēſibilitate forti nocumētum qḋ eſt ī eo: ⁊ fiunt ex eo dolores horribiles praui valde: donec multi eoꝝ faciūt ſyncopi. Et Gal. qdē loqtur ī doloribus ⁊ dicit ꝙ cāe eorū aut ſūt ſolutio cōtinuitatis. aut malicia complexionis diuerſe ⁊ illud qḋ accidit ex eis ī ventre ſignificat egritudinē: ⁊ ē generatio eius aut ab humore mordicatiuo. ⁊ iſte humor aut ē choleric⁹ aut acetoſus aut ſalſus: aut eſt a malitia cōplexionis diuerſe in ſtō: ⁊ ē malitia cōplōnis diuerſe ve aggregentur in eo qḋ caleſacit caleſacione forti ⁊ ꝙ in frigidet infrigidatiōe forti ſil' aut humectet aut ſiccet. ⁊ nona eſt ſūpta ex apāatibus accidentib⁹ in vētre. apāata vero ſunt. iiij. ſcꝫ ſanguinea. phlegmatica: cholerica: ⁊ melācholica. et ex eis ēt eſt quod eſt cōpoſituꝫ. ⁊ multotiēs qdeꝫ oſtēdunt̄ iſta apāata ſenſui ꝑ hoc ꝙ ipellunt lacertos q ſunt ſupra ventrem. ⁊ decima eſt ex mutatione inſpiratiōis ↑ Venter. n. quādo in eo eſt apāa aut humor infuſus aut membrū tenditur tenſione multa ⁊ coartat velamen ⁊ extendit ipm mutatur per illud inſpiratio. 28

Spēs ſignoruꝫ egritudinuꝫ pectoris auteꝫ. iiij. vna earuꝫ eſt mutatio īſpiratiōis: nā cuꝫ ꝑ dilationeꝫ pectoris igreditur aer: ⁊ ꝑ cōtrictiōem ei⁹ egrediatur vapor fumoſus: ſeqtur quādo īfirmatur vt mutentur motus eius. ḡ ꝑ illud imutatur eius inſpiratio. ⁊ ſcḋa eſt ſumpta ex tuſſi quādo ꝑuenit in pectore reſ doloroſa mouetur virt⁹ naturalis vt expellat cum tuſſi. ⁊ tuſſis qdem accidit ex cāis multis valde: ſꝫ hic nō eſt hora numerandi eas. Sed tertia eſt ſumpta ex doloribus accidētibus in pectore. ⁊ iſte quidem dolores ſūt diuerſi: ⁊ ex eis. n. ſunt q fiunt ab egritudine lacertis coſtaꝝ ⁊ ex eis ſunt qui fiunt ab egritudine in pāiculis pectoris. ⁊ ex eis q fiunt in pulmone. Et q̄rta ē ſumpta ex ſpēbus eius qḋ expunitur ex pectore cum tuſſi. Et ſpēs ei⁹ qḋ expuitur ſunt multe. Ex eis. n. eſt ſputū ſanguis ⁊ ſignificat ſolutōem ꝯtinuitatis vene. ⁊ ex eis eſt ſputum ſcreationis: ⁊ h̄ eſt ex eo qḋ ſignificat victoriā phlegmatis. ⁊ ex eo eſt qḋ ſignificat victoriā ſanguinis. ⁊ ex eo ē quod ſignificat victoriā cho. ⁊ ex eo ē quod ſignificat victoriā melācholie. ⁊ ex eis eſt ſputum ſaniei. ⁊ ei⁹ etiam ſunt ſpēs multe. ⁊ ex eis eſt quod ſignificat ſputū ventoſi humoris: aut in pectore: aut q: attrahit ad pectus. 29

Species ſignoꝝ egritudinuꝫ cāne pulmonis ſunt. v. Mutatio inſpiratiōis: ⁊ tuſſis: ⁊ dolor accñs in loco eius: ⁊ qḋ expuitur ex pāniculis eius ⁊ cānis eius: ⁊ nocumenta accñtia voci. ⁊ gal. qḋ tacuit de numeratione ſpecierum ſignoꝝ egritudinis pulmōis: qm̄ ipſe eſt itra pectus. Et ſpecies ſignoꝝ egritudinū eius ſt̄ cōpoſite ex ſignis cānaliuꝫ eius ⁊ ex ſignis egritudinis pectoris. Et qñqꝫ qḋ accidit ex apāatibus pulmonis mutatio coloris maxille faciei: ⁊ cum dolore accñte in eo ſentit̄ grauitas in eo qḋ eſt int̄ ſpatulas: ⁊ ſeqtur cuꝫ malicia inſpirationis etiā tuſſis: ↑ ⁊ ſputū ſpumo

↑ Differētia iter malā cōplexioneꝫ vētris factā a natura ⁊ ſcḋaꝫ ꝑ accidēs.

† Indicatio ſūpta ab eructuatiōe. fumoſa acetoſa ſalſa

† De humore ī vētre effuſo.

↑ Quare dolores fortes ⁊ praui valde fiūt ī orcſtomachi.

↑ De ſignis ventris apoſtemati:

↑ Sputuꝫ ſpumoſuꝫ ē ꝓprium apāatū pulmonis.

ſuz ē ꝓpriū ei: qd̄ eſt: qꝛ ex eo qd̄ expuit̄ expectoꝛe aut ex canna libus eis: nō ē aliqd̄ ſpumoſuz. Et tacuit Gal. ēt de numeratione ſpērū ſignoꝝ egritudinū renū: ⁊ ſpērū ſignoꝛū egritudinū īteſtinoꝝ pp̄ duas res. Breuiter vna eſt aſſimilatio harū ſperū i pꝛincipio rei ⁊ altera ē qꝛ ſunt intellecte ex operationibus eoꝝ. ⁊ ex eo quod ꝓcedit ex eis ⁊ locis doloꝛis ⁊ apātib⁹ ⁊ alijs. Urina.n. ⁊ qd̄ egredit̄ cū ea. apꝛopꝛiatur renibus ⁊ veſice. ⁊ egritudo ⁊ qd̄ egredit̄ cū ea ſignificat ſuper inteſtina. ⁊ Gal. qdem colligit ſigna egritudinū eius quod remāſit ex mēbꝛis iterioꝛib⁹ in ſūma; vna. 30.

PRoportionaliter vo his ⁊ i oībus alijs partibus ex tumore ⁊ doloꝛe ⁊ leſione opationū ā plius ⁊ egōnum differētiis cognitiones erunt.

ET ſcd̄z hāc ꝓpoꝛtiōez ſūt ſignificatiōes ſup egritudines reliquoꝝ mēbꝛoꝛū ex groſſitudine ⁊ doloꝛe accidentibus i eis ⁊ ex nocumentis accidētib⁹ opationibus eoꝛū ⁊ ſpēbus coꝝ q̄ ꝓcedunt ex eis.

EX tumoribus qdez ꝓter naturā vt i phlemonibus ⁊ ſclroſi ⁊ īſlatiōibus ⁊ heriſipilis īſpiciendum eſt.

ET ubicūqꝫ i coꝛpe ē groſſitudo ptrāſiens quātitatem naturalē oz vt īqrāmus an ſit ex apāte ca. aut ex apāte graui duro: aut ex molli īſlante.

DOloꝛes vero ſecundum quez incūbūt locum aut continuitatis ſolutionē: aut alterationes ſubitas oſtendunt. Soluit ur igitur continiuitas incíſione ⁊ comeſtione.i. coꝛroſione ⁊ fractura ⁊ tenſione. Alteratur vero ſubſtātia caliditate frigiditate ſiccitate ⁊ humiditate.

DOloꝛes aūt vbicūqꝫ ſint in coꝛpoꝛe ſigni: aut ſignificant ſolutionem cōtinuitatis: aut mutationem multaꝫ accidentez ſubito. Cōtiuitas, vo ſoluit̄ inciſione coꝛroſiōe ⁊ tenſiōe ⁊ ſciſſura. ⁊ ſubſtātia mēbꝛi

ISte canō cōis ē ī ſignificatione ⁊ cognitiōe egritudinū mēbꝛoꝛuz interioꝝ: ⁊ quodcūqꝫ ē ex eis eſt ſpēs ſignoꝛuz egritudinis: cuius cāz iam narrauit ⁊ enumerauit de qbuſcūqꝫ eſt ex eis eſt de quo tacuit. ⁊ iſte ca. ſūptus ē ex.iiij. ſpēbus. quaꝝ pꝛima ē groſſitudo: ⁊ ſecūda doloꝛ. ⁊ tertia nocumēta accītia opatiōi mēbꝛi: ⁊ quarta ē ex eis que ꝓcedūt ex eis. Et manifeſtū ē ex iſtis .iiij. qꝛ in eis ē neceſſaria ſcia triū rerum. quarū pꝛima eſt ſcia mēbꝛoꝛū p anatomiam: ⁊ ſecunda eſt ſcientia opationū eoꝛū. ⁊ tertia eſt cognitio iuuamentoꝛuz eoꝛum. ↑ Per cognitionem aūt mēbꝛoꝝ per anatomiā ſciunt̄ ſcientie eoꝛum ⁊ que cōtinuant̄ cum eius ⁊ cōicant cum eis: ⁊ que veniunt ad ea ab alijs: ⁊ ſermone ab ſoluto vniuerſali ſciunt̄ p anatomiā foꝛme ⁊ ſitus eoꝛum: ⁊ q̄ꝫtitates ipſoꝛum: ⁊ numerus eoꝛū. ⁊ ingreditur in numero eoꝛū illud quod venit ad ea ex venis ⁊ etiam arterijs ⁊ neruis: ⁊ relique que ſunt in eis. Cognitio aūt operationū membꝛoꝛū ⁊ iuuamentoꝛuz eoꝛū eſt neceſſaria: quoniam vnūquodqꝫ eoꝛū eſt creatū ꝓpter opationem ſuam ꝓpꝛiā. ⁊ opationū eius ſunt iuuamēta que currunt curſu arboꝛis illius operationis: Cuz ergo mutatur iuuamētum ſignificat mutationem mēbꝛi: ⁊ ſimiliter quādo mutat̄ operatio ſignificatur mutatio mēbꝛi: ⁊ multotiēs quidem ſunt vni membꝛo iuuamēta multa. quoꝛum quedā ſunt ꝓpꝛia: q̄dam cōioꝛa ⁊ q̄dā anterioꝛa: ⁊ quedā poſterio. ⁊ nō ē poſſibile vt ſit mēbꝛo vni numero plus operatione vna numero. Cerebꝛum m.n. q̄ꝫuis ſit mēbꝛum vnū ⁊ ſine ei operationes multe diuerſe: tamen partes eius non ſunt vne numero: ⁊ q̄ꝫtitas numeri earū eſt ſm̄ q̄ꝫtitatem numeri ptium operationum eaꝝ: ⁊ ſimiliter coꝛ ⁊ arterie dilatantur per ſpēm villoꝛuz ⁊ qeſcunt p ſpē m tertiā villoꝛum. quod ē: quia vnaq̄qꝫ arteriarū hꝫ duas tunicas: ⁊ inueniunt̄ in ea p anatomiā villi p lōgitudinē: ⁊ ville per latitudinem: ⁊ villi poſiti ſm̄ trāſuerſū. ⁊ coꝛpus coꝛdis totius eſt cōpoſitū ex iſtis ſpēb⁹ villorū: vnaqueqꝫ ergo operationum ſingulariū numero efficit mēbrum ſingulare numero. Intelligē ergo totum illud ⁊ ſcies ex eo locum nocumēti ipſius. Et Galienus qdem determinauit partes huius canonis ⁊ dicit. 31

↑ De iuuamētis anothome.

↑ Non eſt poſſibile vni membꝛo plures operatiōis neſſe.

APoſtema calidū aliud ē ſimplex ſicut apā factuꝫ de ſanguine noiatū phlegmō: ⁊ apā ca. nominat̄ hereſipila. ⁊ aliud eſt cōpoſitū ſicut ſpēs carbunculi: ⁊ in egrediunt̄ in eo oēs puſtule ca. ipſe. n. ſunt intrātes ſub intentione apātis ca. ⁊ iſtis quidē puſtulis ſunt nomina multa. ſicut ignis pſicus: ⁊ variola ⁊ foꝛmica ⁊ foꝛunculi. ⁊ alie ex poſtulis. ↑ Et variole ⁊ moꝛbilis ē ꝓpꝛietas aliq̄. quod eſt: quia ipſi currūt curſu criſium malarū: qm̄ antecedens eos fe. putrida ⁊ cōcluſa. i. ſinocha cōtinua. ⁊ natura quidē expellit totam ſupfluitatez ad ſuperficiē coꝛpoꝛis ⁊ generantur ex ea variola ⁊ moꝛbillus. In phlegmone autē ⁊ heriſipila ⁊ carbanculo ⁊ q̄ currunt curſu eoꝝ fe. ſequitur donec cōplet̄ digō ſupfluitatis in eis. ⁊ egyptij quidem noiant carbūculū ſicafen. ⁊ apā graue duꝝ aliō ē cui⁹ generatio ē ab hūoꝛe melācolico ⁊ nomiat̄ cilíroſis. ⁊ aliud ē cui⁹ generatio ē acho.ni. ⁊ nominatur cācer. ⁊ aliud eſt cui⁹ generatō ē a phlegmate viſcoſo caſeato: ſicut muchus ⁊ ſcrophule. ⁊ egyptij nominantur ſcrophulas vētum alteguiam. i. caſeatū. ↑ Apā autem molle. i. īflatiū eſt duob⁹ modis. vnū eoꝝ noiat̄ īflatō ⁊ alteruꝫ noiat̄ athelcigi. ⁊ ſūt eis ſpes multe diuſe: ſic puſtule noiate aſſen ⁊ filie noctis: ⁊ iſta generant̄ ex phlegmate ſubtili ca. aut ſalſo aut aut alterius ſpeciei cui commiſcetur cho. parua. ⁊ ex ſpēbus eius ſunt relique inflatiōnes cum quibus eſt pulſatio. Et tu qdē potes cognoſcere naturam apātis ex coloꝛe eius ⁊ doloꝛe: ⁊ fe: cōcomitante ipſum: ⁊ ex velocitate motus eius ⁊ tarditate eius ⁊ tactu ei⁹ ⁊ ex compꝛeſſione ſuper ipſum cum digitis: expoſitione vole ſup ipſum. ⁊ iſta qdeꝫ apāta q̄nqꝫ cōponuntur adinuicē: quare generant̄ in coꝛpe ſpēs multe apātū: quoꝛū aliud cōpoſitū ē ex ſanguine ⁊ co. ⁊ aliud ex ſanguine ⁊ melācbolia: ⁊ aliud ex ſanguine ⁊ phlegmate: ⁊ aliud ex phlegmate ⁊ co. ⁊ ex iſtis apātibus cōpoſitis eſt cui nomen eſt ſicut adubellati ⁊ exitura. ⁊ ex eis eſt cui non eſt nomē. ⁊ ſm̄ hāc ſimilitudinē eſt ſermo i reliqs eoꝛū: Et manifeſtū eſt qꝛ generat̄ in mēbꝛis interioꝛibus ex iſtis apātibus ſimile ei qd̄ generatur i mēbꝛis apparentib⁹ verūtm̄ quoddā eoꝛū facit accelerare moꝛtē patientib⁹ ipm̄ pp̄ nobilitatez mēbꝛoꝛū interiorū ⁊ vehemētiam fe. ⁊ doloꝛis. ⁊ quoddā eoꝝ fit ſpacioſum ⁊ pꝛeparatur eius curatio: ↑ Et diuerſificantur nomina apātū: ⁊ pp̄ noīa mēbꝛoꝝ. quoddā nāqꝫ nominat̄ pānaritiuꝫ ⁊ eſt illud quod egredit̄ ſub vngue ⁊ quoddā eoꝛuꝫ nominat̄ periplemonia ⁊ pleureſis ⁊ epaticum ⁊ ſpleneticum ⁊ apā renum. Et qbuſdaꝫ eoruꝫ ſunt nomina ꝓpa: ſicut noiat̄ apā cerebꝛi: aut apā pāniculoꝛum eius carabit⁹ aut ſirſen. i. phꝛeneſis: ⁊ ſic noiat̄ pleureſis aſoſati. ⁊ ſicut nominat̄ apā velaminis. i. diaphꝛagmatis birſen: ⁊ ſicut noiat̄ apā carnis mollis thabanri. ⁊ ſm̄ hoc exemplū in reliqs eoꝝ. 32

↑ Nō hic de q̄dā ꝓpꝛietate variolarum ⁊ mōbilioꝝ

↑ De diuiſis ſpēbus apātum.

↑ Nomina apātum q̄nqꝫ diuerſificant̄ ſꝫ mēbꝛoꝛuꝫ diuerſitatē.

ISte ſermo facit fidem. expoſitionis partis ſecunde canonis cōis i n extractione egritudinū membꝛoꝛum interioꝛum: ⁊ eſt intellectus ex expōne noſtra pꝛeterita. quod eſt: quia ſciſſura eſt ſpecies rupture. ⁊ algae. ideſt obtuſio ſunt ſpecies attritionis. ↑ Et attritio eſt ex ſpēbus ſolutionis continuitatis: compoſita ex inciſione imperfecta: ⁊ ex tenſione et

↑ Attricio ē ex ſpēbus ſolutionis cōtinuitatis.

kiſſara ꝛ nominantur omnes gabaen: ꝛ accidunt aut ex obſtructione ꝛ caſu aut percuſſione cū ligno aut lapide aut qd̄ currit hoc curſu. Soluuntur ergo i eis ptes villorū mēbri algaben ſolutiōe nō apparente ſenſui. ꝛ mutatio ſubſtātie mēbri p calorē ꝛ frigus ꝛ ſiccitatē ꝛ humiditatem eſt malicia complexionis diuerſe. 33

tur eis quod ſignificat eorum egritudines ſicut lapis ꝛ ſanies ꝛ acorthiā.i.mucillago ꝛ ſpecies ſupfluitatis ꝛ putredinis: ꝛ ſpēs vermium. ꝛ egrediuntur in egritudinibus factis in pectore ſpecies ſputi: ꝛ in egritudinibus factis i cerebro: ꝛ i egritudinibus factis in epate: ſicut deſcenſionis ſimiles loture ꝛ relique ſpecies ſolutionis epatice. ꝛ tertia ē quod eſt cōprehēſum in mēbris natura: ſicut ſanguis cōprehenſus natura in venis: nam quando ipſe egreditur ſignificat ſolutionē continuitatis in vena. ꝛ ſm hoc exēplum eſt ſermo i vnoquoqꝫ eorum. 35

Quid ſit mutatio debilitatis ꝛ corruptio operationis

Debilitas operatiōis eſt ſicut malicia digeſtionis abſqꝫ corruptione ciborū: ſꝫ ſi ita vt mutet a pte ſua ē ſicut cū reſoluit ſtomachꝰ illud qd̄ puenit ad ipm̄ d cibis ꝛ facit ipſum aut acetoſum aut chicatum.i. illius odoris cuiꝰ ſunt piſces aut fumoſum. ſed ſi ita ē vt deſtruat eſt ſicut ſi egrediantur cibi crudi ſꝫ diſpoſitionē ſuā i quibus ſtomachus non operatus eſt parū neqꝫ multū. ꝛ ſm hanc ſimilitudinem eſt ſermo i operatione cuiuſqꝫ mēbrorū interiorum ꝛ apparētiū. ꝛ Ga. qdē exqſite pſcrutatꝰ eſt doctrinā illius in libro ſuo de morbus accidente. 34

Procedūt de mēbris ꝛ effluunt res mīte diuerſe ex qbus ſunt que ſunt natura. ꝛ ex eis ſūt q̄ ſunt accidēs. ille aūt

mutatur caliditate frigiditate ſiccitate ꝛ humiditate.

Nocetur autē ꝛ operatio: aut leuiter aut mediocriter: aut omnino non fit.

Et nocumentum accidens in operatione eſt ſcdꝫ vnum trium modorum: aut ita ut debilitetur aut ita ut mutetur a parte ſua aut ita ut deſtruatur.

Quecunqꝫ uero egrediuntur: hec qdē ut pticule corporum q̄ patiūtur: hec vero ut in ipſis cōtenta ſcdꝫ naturam.

Res autem q̄ effluunt ꝛ pcedunt ex eis alie ſunt q̄ ſunt ptes mēbrorum in qbus ſunt leſiōes ꝛ alie ſunt q̄ ſūt ſupfluitates ꝛ alie ſūt res cōphenſe i eis natura.

Et oſtenſionē ppam vnū quodqꝫ faciet.

Et vnaqqꝫ harum ſpecierū ſignificat rē ppā.

Dictum ē autē de huius modi oībus amplius ipatientium locoruꝫ negocio: nullo hoc i artem pus redigente aut pfecte aſſignāte queadmodū igit aliud nihil eorū q̄ icipiunt pfecerunt veteres.

Etiam locuti ſumꝰ i oībus iſtis rebus ſermonē āpliorē iſto in libro meo i locis dolētibus ſꝫ nō preceſſit nos aliqs ad icedēdum i illa intētiōe p viā bonam compendioſam propriam: neque conſecutus eſt in illa finem ſicut non eſt conſecutus etiam i aliqua intentionum ali qnis antiquorum: uerum inceperunt eas ꝛ nō compleuerunt ipſas.

Egrotantium quidē corporum ex illo negotio diſcere oportet cognitiones egrotatiuorum vero ꝛ ſanandorum ex preſenti ſunt facultate

Etiam conuenit tibi ut accipias ſigna corporum que iam ſunt egra ex illo libro: ſed ſigna corporum que iam proxima ſunt ut infirmentur aut ut ſanētur oportet ſumere ex iſto libro

Ea quidem que ſunt ſigna egrotatiuorum i medio ſecundum formam eorum ſunt que ſanis ꝛ egrotantibus accidunt: ſecūdum naturam quidem omnia ſanis inſunt: preter naturam vero egrotantibus inquantum egrotant.

Significat per iſtas ſpēs res q̄ttuor que ſūt ſpes canonis: ꝛ ſūt ille eiuſqꝫ quarū determinationū cōpleuit vnūquodqꝫ .n. pticularium eorū ſignificat egritudinē propriam aut aliquam partiū egritudis. 36

Locutus ē gal. in libro cognitiōis egritudinum mēbrorum patiētium in egritudinibus cuiuſqꝫ membrorū iteriorum ſermonē latiorē in quo libro ſubtiliter ꝛ pſcrutatus eſt doctrinaꝫ ſignorum cuiuſqꝫ egritudinis ex egritudinibus mēbrorum ꝛ perſcrutatus eſt in reſiduo eius doctrinā canonis in ſignis cuiuſqꝫ egritudinis membrorum. ꝛ q: nō intellexit. ☩ Raſis illud putauit q ga. abbreuiauerit ꝛ dimiſerit egritudines quarum ſigna nō docuit: ꝛ dixit in determinatione ſua qua determinauit eſtimationē ſuam quā habuit de intentionibus libri gal. in membris paſſibilibus. q ga. di

☩ Nō ē poſſibile i egritudinibus mēbrorum ſuperfluitates faſuas ēe ſaluas]

que ſunt natura ſunt ſicut egō ꝛ vrina: ꝛ vapor egrediens ex poris corpis: ꝛ p inſpirationē. illa aūt que ſunt paccidens ſunt ea q̄ egrediunt ex iſtis. ☩ Iſte.n. vapor ſignificat p odores ſuos illud quod eſt i corpe: q: aliud eſt cui eſt odor bonus. ꝛ aliud eſt cui eſt odor fetidus: ꝛ aliud ē cui eſt odor horribilis: ſicut eſt ille qui apparet ex titilicis.i.ſub aſcelſis: ꝛ apparitio horum odorum i ſudore eſt manifeſtior. ꝛ ga. quidem dimiſit illud quod procedit in corpore in tres ptes. Prima earum eſt illud quod eſt partes membrorum. ꝛ nos quidem videmus illud i multis egritudinibus ſicut quod egreditur cum ſputo ꝛ tuſſi aliquod ex paniculis cannalis pulmonis in vulcere pulmonis ꝛ vlcere canalis eius ꝛ ſicut qd̄ egredief ex partibus inteſtini in vlceribus inteſtinorum cū egeſtiōe. ſecunda eſt illud quod eſt ſuperfluitas in membris: ſicut vrina in renibus ꝛ veſica: ꝛ egeſtio in inteſtinis. ꝛ manifeſtū eſt q non eſt poſſibile in egritudinibus horum membrorum vt ſupfluitates iſte ſalue egrediantur: verumtamen aſſocia

☩ Odores vaporum ſignificāt nobis id qd̄ ē in corpore.

miſit ꝛ nō docuit oīa ſigna. ꝛ q oꝫ vt noiētur liber eiꝰ cognitio egritudīs q̄rūqꝫ mēbrorū patiētiū: ꝛ ſi pcepit q gal. fuerit cōtētus in eo q dimiſit i canonibꝰ ſuis qs docuit i eis vt excitet diſcipulus i inuenīdo illud p illos canones. ſignificauit q i ſeipo artē ꝛ ñ idiguit itētiōe pſideratōis i libro h ꝛ hē lucrū magnū q meref gal. maximā laudē: ꝛ pſequt Raſis i vituperatiōe p hoc q ſuo malo itellectu tetigit ga. ꝛ māifeſtū ē ex ſm ē Gal. q ipe ē cōplēs doctrinā artis medicine. ꝛ nos iā explanauimꝰ illō i libro nr̄o quē noīauimꝰ i doctria artis medicine. 37

Cum in egritudinibꝰ māifeſtis cad: tibꝰ ſub viſu ꝛ tactu nō ſit neceſſariū edere librū q̄ ſciant ſigna eorum abſcindit gal. ſermonē: ꝛ finiēdo dicit q liber eiꝰ in cognitione paſſionū mēbrorū intentiorum ſufficit in cognitiōe ſignorū egritudinū. qd̄ eſt q: q ſtudet in eo ſcit ēt ſigna egritudinum mēbrorū apparentium: ꝛ reſiduum ſermonis eius eſt intellectū: ꝛ ipſe cōplebit expōem eius in eo qd̄ futurū ē. 38

☩ Vitupat raſis q non itellexit artificiū i libro

Poſtquam proceſſit Gallic. ꝛ docuit ſigna que accidunt ſanis ex nocumentis currentibus ſm rem naturalem: ꝛ docuit ſigna que accidunt infirmis ex

nocumẽtis currẽtib⁹ ſꝫ ꝺrium dei naturalis: docet in hoc ſermone ꝙ ſigna que ſignificant ꝙ corp⁹ appropiquat ad hoc vt iſirmetur ſũt media iter illa. ſ. ſunt ꝑmixta: ſunt ex ſignis ſanorũ ⁊ ex ſignis egrorum. 39

Hec ẽ expoſitio ſignorum corporũ que appropinquant iſirmitati. quod ẽ: q2 ſunt ꝑmixta ex ſignis ſanitatis ⁊ ex ſignis egritudinis ⁊ ex ſignis quidem ſanitatis tunc quãdo permutãtur ſigna iſta ab eo ſm ꝙ ſunt: aut i quãtitatibus ſuis: ita ꝙ addunt̃ aut minuuntur. aut i qualitatibus ſuis ita ꝙ ꝑmutãtur eorum diſpõnes nãles ad illud qđ egrediẽs ẽ a nã aut i horis ſuis: ita vt ꝑmutẽt̃ hore ſigni vnius cuius exẽplũ eſt vt antecedat appetitus cibi aut tardat̃. ex ſignis autẽ egritudinis qñ ex iſtis ſignis apparet aliquid i corpore ſano: tũc in principio apparitionis eius quantitas eſt pua: ⁊ virtus eius ẽ debilis. deinde addit̃: ⁊ ſignificat ꝓpinquitatẽ caſus corꝑis i egritudinem. ⁊ qñ cõpletur cadit corpus in egritudinem. 40

Iam quidem fuit diſpoſitio que non ꝓportionatur neqꝫ ad ſanitatem neqꝫ ad egritudinem trium ſpecierum. Et ſigna corporũ que appropinquãt egritudini ſũt ſigna huius diſpoſit õis. neceſſe eſt ergo vt ſint etiam ſpecies ſignorum corporũ que appropinquãt egritudini tres. ⁊ hec quidem ſigna ſũt: aut ꝑmutatio ſignorũ ſanitatis: aut diminutio ſignorum egritudinis. ⁊ debilitas eorum. ergo ſignificatio horum ſignorũ diuerſificatur ſm comparationem eorum. ipſa nãqꝫ quãdo comparantur ad ſanitatem ſignificant eam ⁊ quando comparant̃ ad diſpoſitionem medi-

Et ſigna corporũ q̃ appropiquãt ad hoc vt infirmẽtur ſũt media iter illud ꝙ accidit ſanis ⁊ illud ꝙ accidit iſirmis: omnia enim q̃ inueniũtur in ſanis currunt ſcđm rem naturalem ⁊ omnia que inueniuntur in infirmis ex via quã ſunt iſirmi: ſunt ſcđm cõtrariũ rei naturalis.

In medio vero his ſũt declaratiua egritudinũ: quedã ex genere exiſtẽtia corꝑ que ſũt ſcđm naturaꝫ: ſed in quãtitatibus aut temporibus ꝑmutata. q̃dam vero ex his q̃ ſũt ꝑter naturã qđẽ ſed minora his q̃ in egritudinibus ſũt.

Signa autem corporꝫ q̃ approximãt egritudini ſunt ſecundũ terminos in eo quod eſt int̃ illa ⁊ iſta. Et ex his enim ſunt que ſunt ex genere rerum naturalium: verum tamen per mutantur in quãtitatibus ſuis: aut in ſuis diſpoſitionibus: aut in horis ſuis. Et ex eis ſunt que ſunt ex genere rerꝫ q̃ egrediunt̃ a natura: veruntamẽ ſunt minora ⁊ magis: diminutaq̃ꝫ ea que accidunt i infirmitatibus.

Et ꝓpter hoc ⁊ diſpoſitiões he corporuꝫ q̃cũqꝫ egrotatiua eſſe vident̃: neutrorũ ſũt ⁊ declarantia vero ipſa ſigna. Primo qđẽ hec ſanitates deſignant: ſecũdo vero egritudines. ⁊ fiunt eadẽ ſigna ſcđm primaꝫ habitudinẽ ⁊ ſana. ⁊ egra: ⁊ neutra

Et ſimilit̃ eſt diſpoſitio corporuꝫ que appropiquant egritudini ipſi ex diſpõibus q̃ nõ ꝓportionant̃ ad ſanitatẽ neqꝫ ad egritudinem. ⁊ ſigna etiaꝫ ſignificãtia ipſum nõ ſignificãt in primis niſi illam diſpõeꝫ: deinde ſignificant modo. ſecũdo egritudinem. fit ergo vnum ſignum in comparatiõe ad aliquod ex ſignis preter alt quid ex ſignis que non ſignificant ſanitatem nec egritudinem.

In eo qđẽ ꝙ iã exiſtẽtem diſpoſitionẽ demõſtrant neutra: in eo vero quod futurã declarant egra.

Et ex ſignis q̃ ſignificant egritudinẽ ex via qđẽ q̃ ſignificant diſpoſitionem que eſt in corpore: non ſignificant ſanitatem neqꝫ egritudinem. ⁊ ex via quidem qua ſignificant diſpoſitionem que fiet poſt ſignificant egritudinem.

Scđm vero eandem rationeꝫ quecũqꝫ apparẽt i egrotãtibus ſigna ſanitatis: dicent̃ qđem ſana eo ꝙ futurã ſanitatẽ denũciẽt. Dicent̃ vero ⁊ egra inquantũ egritudinem exiſtentem oſtendũt. Et manifeſtum eſt quidem ꝙ ſi vtrorũqꝫ ſũt declaratiua: dicent̃ neutra ſcđm vnum aliquod ſignificatorũ neutrorũ voce

Et ſcđꝫ hãc ratiocinationem etiaꝫ ſigna q̃ apparent in infirmiſ ⁊ ſignificãt euaſionẽ dicitur ꝙ ſigna ſũt ſalutis quoniam ipſa idicãt ſanitatẽ que fiet i eo qđ ẽ poſt. ⁊ dicitur ẽt ꝙ ipſa ſũt ſigna egritudinis ꝓpterea ꝙ ſignificãt egritudineꝫ pñteteꝫ. ⁊ qñ ſignificant duas diſpoſitiones: tũc ſũt ex ſignis que nõ ꝓportionãtur ad ſanitatem ꝓprie neqꝫ ad egritudineꝫ ꝓprie ſecundũ aliquẽ modorꝫ quos ſignificat hec dictio ſcilicet ſermo noſter: nec ſanitas nec egritudo.

Nihil vero mirãdũ ẽ eadẽ ſigna tres habere rões i differẽtibus habitudinibus: ⁊ ſana: ⁊ egra: ⁊ neutra dici.

Et nõ ẽ mirũ ſi ſignũ vnũ ꝓportionet̃ ad iſtos tres mõs p cõparatões diuſas ⁊ dicat̃ ꝙ ẽ ſignũ ſanitatis ⁊ ſignũ egritudinis: ⁊ ſignũ neqꝫ ſanitatis ꝓprie: neqꝫ egritudinis proprie.

am ſignificant ipſaꝫ modo alio ⁊ quando comparãtur ad egritudinem ſignificant eum. 41

Signa q̃ ſignificant corpus eſſe propinquum egritudini: ipſa quidem in primis ſignificant diſpoſitionem preſentem in corpore. quare eſt ſignificatio eorũ preſens ſupra diſpoſitionem mediam: ⁊ ſignificatio eorum futura ſuper egritudineꝫ que erit. 42

Signa q̃ apparent in iſirmis ⁊ ſignificant euaſionẽ ſicut ſigna digeſtionis ⁊ vehementie virtutis ⁊ tollerantie ei⁹ ſignificãt duas diſpoſitiones. vna earum eſt ꝙ ſignificatõ earuꝫ eſt preſens ſuper egritudinem: ⁊ ſignificatio earuꝫ futura eſt ſuper ſanitatem. quando ergo ſignificant ſuper infirmitatem ⁊ ſuper ſanitatem ſimul: tunc ſunt ex ſignis vnius modorum diſpoſitionis que non eſt ſanitas neqꝫ egritudo. 43

De trib⁹ ſignificatõnib⁹ ſignorum complete digeſtionis.

In ſignis digeſtionis cõplete ſunt ſignificationes tres. Una earuꝫ eſt. ꝙ ipſa ſignificant egritudinem preſentem ⁊ ſecunda eſt: quia ſignificant ſanitatem que fiet in proximo ⁊ tertia eſt quia ſignificant diſpoſitionem q̃ neqꝫ ẽ ſãitas neqꝫ

egritudo. ⁊ ſecūdum hoc exemplum eſt ratiocinatio omnis ſignificātis ſignificatiōes diuerſas ⁊ proportiones diuerſas. quod eſt: q: non eſt mirū ſi ſignū vnū ſignificat ꝑ cōparatiōes diuerſas res diuerſas. 44

Intētio illa eſt intētio in qua ñ ſunt ſigna ſignificantia egritudinez preſentem ſed ſignificant aut egritudinem ꝑteritam ſicut ſigna inuenta in corporibus conualeſcentium: aut diſpoſitionem aliam ſicut ſigna que inueniuntur in corporibus ſenuz ſignificantia debilitatem caliditatis innate ⁊ victoriam frigoris ⁊ ſiccitatis ſup mēbra radicalia. 45

Hoc intellectū eſt ſupra. 46

Hoc eſt intellectum ⁊ expoſitum. 47

Quia ipē reiterabit rememorationem ſignorum egritudinis i eo qđ futurū eſt. 48

Scilicet ſignoꝝ ſpecies ſanitatis quando permutatur ⁊ ſpecies ſignoruz egritudinis quando eſt magis diminuta ⁊ debilior. 49

Vult ſigna ſanitatis ipſa nanque in generibus ſuis ſunt ſignificantia ſanitatem. ⁊

Secundū vero alterū ſignificatū quecūqȝ ex egritudinibuſ cōualeſcētibus inſūt ſigna dicimus neutra ſcđz ꝙ arbitror: ⁊ ea que ſūt i ſenectute. hac igitur ratiōe omnia ſub plures cadunt intellectus ⁊ rationes

Et dicimus ſcđz itentionē aliā preter hāc intētionē ꝙ ſigna q̄ iueniunt̄ in corpore que morantur ab egritudine ſunt ex ſignis que non ſignificant ſanitatem neque egritudinē: ⁊ ſimiliter ſigna que inueniuntur in corporibus ſenum. ⁊ omnia ſigna iſta proportionantur diuerſis proportionibus

Quecunqȝ vero ſigna perfecte ſanis inſunt ſub ſola ſanorum cadunt cognitione.

Signa autez que iueniuntur i corporibuſ ſanis in quibus non eſt egritudo non proportionatur niſi ad ſanitatez:

Et quecūqȝ egrotātibus nō ſūt manifeſtantia futurā ſanitatez: ſub ſola ⁊ hec egrorum cadunt cognitione.

Et ſigna q̄ iueniūtur in infirmis: ⁊ nō īdicāt ſanitatē futurā ipſa etiam non proportionantur niſi ad egritudinem tantum.

De his quidez deinceps dicetur.

Et dicētur alia ſigna in eiſque ſunt poſt.

Future vero egritudinis ſigna ꝓnoſtica ꝑcurram⁹ꝑuſ dupli ci vero exiſtente eorum differentia

Et dicamuſ i primiſ ſigna q̄ īdicāt egritudinē futuram: ⁊ iſtorum ſicut diximuſ ſunt due ſpecies.

Aggrediamur priora quātitatibus aut q̄litatibuſ aut temporibus non ipſis proprius formis permutata ab his q̄ ſūt ſecundum naturam.

Et dicamus i primiſ illud ſignuz ꝙ ex hiſ nō ē ꝑmutans rē naturalez niſi in quantitatibus ⁊ diſpoſitionibus ⁊ in horiſ non in ipſis generibus eius.

Velut orexim ciborū intenſaz aut remiſſā aut que non ſecundū tempus conſuetum ſit.

Si ſit cibi appetitus additus aut diminutus: aut ꝑtranſeat horam in qua currit cōſuetudo vt moueat̄: aut ďliet ad cibos cum quibus non currit conſuetudo.

Aut nō ſecundū ꝯſuetam ciborum egeſtionem ſupfluorū: ſed ſecundū egeſtionem eſſe pauciorum aut plurimorum aut humidioruz aut duriorum

Et vt ſit ſupfluitates cibi que ꝓcedūt pauciores quātitate aut plures ea: aut leniores aut duriores.

Ita vero ⁊ humidorū ſuperfluitatum indigentia aut abundantia preter naturam: aut coloris aut conſiſtentie permutatio aut temporis [illegible] euacuationis.

Et ſimilit̄ ēt ē ī diminutiōe ſupfluitatez hūidarū ⁊ additiōe eaꝝ mutātiū rē naturalē: aut mutatio colorū eaꝝ aut eſſētiarū earū aut horaruz euacuationis earum.

Et vigilie ⁊ multus ſōnus: aut i tpe ñ cōſueto: ſcđm hoc vero ⁊ ſupfluitas: aut amplior aut minor aut calidi aut frigidi concupiſcentia preter conſuetudinez: quemadmoduz ⁊ circa venereorū vſuz immenſurata ⁊ non ſecūduz tēpora ꝯcupiſcētia. ⁊ ſudores plures ꝙ oporteat aut pauciores: aut pigricia ad motionem: aut tentantibus moueri aggrauatio: aut diſſolutio maxima et vali

permutatio eorum in quātitatibus ſuis aut in ſuis diſpoſiōnibus aut in horis ſuis ſignificant egritudinez que accidit. ⁊ galienus quidem numerat ea ſecūdum ſemitam exempli ⁊ dicit. 50

Declinatio eius ad cibos cum quibus nō currit conſuetudo: eſt mutatio eius in diſpoſitionibus ſuis: ⁊ reliquuz ſermonis eius eſt intellectum. 51

Diminutio earum aut ipſarum multitudo eſt earum permutatio in quantitate: ⁊ earum lenitas: aut duricies ipſarum eſt earuz permutatio in qualitate ⁊ dimiſit ſermonem ſuum i horis ſuis quoniam eſt manifeſtum. quod eſt quia egrediuntur ante horam conſuetudinis quando ſunt plures ⁊ leniores: ⁊ tardatur earū exitus quādo ſunt pauciores aut duriores. 52

Superfluitateſ humide q̄ ſunt natura ſunt vrina ⁊ aliqua que deſcendunt cum ea. vrina enī permutatur in quantitate ſua ⁊ minuitur: aut additur ⁊ permutatur in qualitate ſua. ⁊ mutantur colores ei⁹ ⁊ eſſentie eius: ⁊ ꝑmutantur in horis ſuis: ⁊ egreditur in horis ſuis diuerſis. ⁊ vnumquodque iſtorum quando non currit ſ₃ conſuetudinem indicat egritudinem: quoniam ſignificat cauſaz in corpore facientem neceſſariaz mutationem eius. 53

Canon in iſtis oibus ſignis ē res vna: ⁊ hec res vna eſt vt conſideres vnũquodqꝫ opeꝝ ⁊ iuuamētũ ipoꝝ mēbroꝝ naturaliũ ⁊ ratiocineris ipſum. Cũ ḡ inueneris illud iā additũ aut diminutuꝫ: aut pmutatũ in q̄litate ſua aut in hora ſua: tunc illud accidit a cauſa ĩ corpore que ſi dimittat̄ faciet egritudinē. Et hec cā qnq̄ꝫ eſt debilis ⁊ ſufficit natura ad ſanãduꝫ eā. ⁊ quãdoqꝫ eſt fortis ⁊ ꝓprie fecit egritudinē. ⁊ qnqꝫ ē media ⁊ nõ facit egritudinē ex propiquo ⁊ gal. quidē determinabit vnãquãqꝫ cauſarũ facientiũ hec ſigna in eo quod futuruꝫ eſt poſt ceſſationē eius a numeratiõe ſpecierũ diuꝫ ſignũ. 54

Poſtqꝫ ceſſauit a numeratiõe eius qḋ ſignificat egritudinē futuraꝫ ex ſignis ſanitatis. permutat̄ ad numerationē coꝝ q̄ ſignificãt egritudinē futurã ex ſignis egritudinis. ⁊ dicit ex eis in primis mordicationē q̄ accidit in ventre: aut ĩ meri: aut ĩ aliq̄ iteſtinoꝝ:: aut accidit apud egeſtionem: aut vomitũ aut vrinã. deinde dicit doloreꝫ puũ q̄ accidit in epate. *De indicatione ſupta a dolo:* Dolor eñi qñ icipit poſt q̄ꝫ nõ fuit nõ pmanet paruus nõ ſignificat egritudinem preſentē: ſed ſignificat egritudinem futuram: qñ ſignificat cāꝫ nociuã ĩ epate. 55

Non vult ĩ hoc ſermõe terminum ſecundũ diffinitionē egritudinis ſubſtãtia egritudinis ſignificantē: ſꝫ vult deſcriptionē que diſtinguit inter egritudinem ⁊ alia ex diſpoſitionib⁹ corporis. dolor enim ⁊ ⁊ vnũquodqꝫ ſignoꝝ egritudinis qñ accidit in corpore ſano dũ prohibēt ipm a conuerſiõe ĩ actionibus ſuis cũ q̄bus cucurrit conſuetudo eius ſũt ſigna ſignificantia egritudinē futurã. ⁊ qñ phibet ipuꝫ da: menſtruoꝝ etiã retētio aut amplior aut minor euacuatio. Sic uero ⁊ que per emorroidas: ſed et ſecundũ eundem cibum ⁊ potum nõ ſimilis ei que prior fuit delectatio: cognitio eſt future egritudinis. Similiter ⁊ intellectus hebetudo non ſecũdum naturam aut obliuio in non conſuetis: aut fantaſtici ſomni magis q̄ꝫ prius ⁊ ſiquidē auditus ⁊ odoratus ⁊ uiſus hebetiores ⁊ ĩfirmiores. Et ſimpliciter dicere ē; quecunque ſecundum naturam ſunt hec quidem aucta hec uero diminuta: hec uero tēporibus quibuſdam: aut quantitatibus permutata: ⁊ corporis tumor ⁊ mior ⁊ maior factus: ⁊ rubicũdior aut albior aut liuidior aut nigrior. Et eructuationes ⁊ ſternutationes ⁊ uẽtoſitates plures aut pauciores a naturalibus: ſigna ſũt future egritudinis. Ita vero ⁊ q̄cũqꝫ per nares ⁊ aures ⁊ palatuꝫ quibus cerebrũ expurgat̄ quãtitatibus aut q̄litatibus aut temporibus pmutata. hec igit̄ omnia generis ſunt eorũ q̄ ſunt ſecundũ naturam.

Et vigilie aut ſõnus additi aut fact ĩ hora in qua non currit cõſuetudo ⁊ ſecũduꝫ ratiocinationeꝫ etiam illius currit eſſe appetitus potus pluris aut paucioris: aut calidi aut frigidi contra ꝯſuetudinem ⁊ vſus coitus ſupfluus ⁊ factus in hora nõ ſua: ⁊ ſudor qñ ē plus q̄ꝫ oꝫ aut minus q̄ꝫ oꝫ: ⁊ pigritia a motibus: ⁊ grauitas qñ conat̄ hõ vt moueat̄: ⁊ molificatio ⁊ debilitas vehemēs: ⁊ retētio menſtruoꝝ ⁊ euacuatio eorum plus q̄ꝫ oꝫ aut minus q̄ꝫ oꝫ. Et ſimiliter etiaꝫ euacuatio ſanguinis ex orificijs venarũ q̄ ſũt in ano ⁊ vulua: ⁊ delectatio ēt eius quod comeditur exhibit̄ qñ eſt diuerſa ab eo ſecũdum q̄ currit eſſe eius: ipa nãqꝫ idicat egritudinē futurã: ⁊ ſimili r ēt hebetudo mētis qñ habēs eã nõ eſt aptus natus ſuper illud: ⁊ obliuio accidens ei qui nõ ſciuit illud ex ſe ipſo: ⁊ ſomnus quando in co eſt ex imaginatione ⁊ viſiõibus plus q̄ꝫ fuit antea: ⁊ auditus ⁊ odoratus ⁊ viſus quando vnuſquiſque eorum augmentat̄ aut debilitatur: ⁊ vniuerſaliter omnes res naturales quando adduntur aut minuũtur aut mutantur ab horis ſuis aut a diſpoſitionibus ſuis ex eo eſt tumor vel magnitudo corporis quando minuitur aut additur: aut declinat ad rubedinem aut ad albedinem aut ad liuiditatem aut nigridinem. Et eructuatio ⁊ ſternutatio ⁊ ventoſitas que egreditur inferius quando adduntur aut minuuntur a quantitate naturali. ⁊ ſimiliter etiam quod deſcendit ex naſo aut ex palato: aut egreditur ex naribus ex eo q̄ mundificat̄ cerebrũ quando mutatur quãtitas eius aut diſpoſitio eius aut ipſius hora. ⁊ oēs iſte res quas diximus: ſunt ex genere rerũ naturalium.

Torſio vero in ventre aut ſecunduꝫ ſtomachum aut ſecundum aliquod inteſtinorũ: aut ĩ egeſtionibus aut ĩ his que euomũtur aut mĩgũtur: aut aliquis alius mediocris dolor de genere eſt eoruꝫ que ſunt preter naturam. Nondum vero egrotare ita ſe habentes dicuntur.

Mordicatio autem accidens in ventre aut in meri aut ĩ aliquo ĩteſtinorum aut apud egeſtionem aut vomitum aut vrinã ⁊ dolor paruus: ſunt de genere rerum egredientiũ a natura: verũtamen cui accidit illud nondum infirmatur.

Quemadmodũ grauati caput aut dolentes caput: aut vigilãtes aut dormientes qñ nondũ ꝓpter hec a conſuetis operationum impediuntur. et terminus quidem iſte eſt egritudinis ĩ talibus diſpoſitionibus diſcretiuus.

Et ſimiliter eſt diſpoſitio eius q̄ ſentit ĩ capite ſuo grauitateꝫ aut dolorꝫ dũ pſeuerat illud non ꝓhibens illuꝫ ab opationibus cum q̄bus cucurrit cõſuetudo eius: ⁊ iſte quidē eſt terminus egritudinis in huiuſmodi diſpoſitionibus.

Et propterea ad aliq̄d eandē diſpoſitioneꝫ ⁊ egram ⁊ neutrã dicimus adhuc. ad vigorē eñi ferētis faciliuſ q̄ꝫ iam victe virtutis: aut egra eſt aut neutra diſpoſitio ſingularum earum que dicta ſũt.

Et propter illud nomiat̄ diſpoſitõ vna p comparationē ad aliq̄d ſine alio: quãdoqꝫ egritudo: ⁊ quãdoqꝫ neque ſanitas neque egritudo. q̄ ē: q̄a vnaqueque harum diſpoſitionuꝫ quas narrauimus ſcḋꝫ quantitatē virtutis ⁊ tolerãtie q̄ tolerat eas: ⁊ fuge ei⁹ ab eis ē aut egritudo: aut diſpoſitio que nõ ē ſãitas neqꝫ egritudo

† Nō a quo ṗncipium morbi ſumendū ſit.

conuerſari i actionib⁹ ſuis cū qbus cucurrit ↄſuetudo ei⁹: tūc ſūt ſigna ſignificantia egritudinē p̄ntē; ⁊ ipſe q̄dē oſ̄dit i libro criſis ꝙ p̄m⁹ dierū egritudinis ē hora in q̄ appet nocumētū opatiōis ſenſibile. ⁊ p̄mū qd̄ cōputat̄ ex dieb⁹ egritudis ē hora i q̄ icipit ex nocumēto opationis qd̄ ꝓhibet cōuerſari īfirmū i occupationib⁹ ſuiſ aut ↄuerſari mēbrū ī opatione ſua ꝓpria. 56

Poſtq̄ȝ dixit ſigna ſignificātia egritudinē: ⁊ fuit itellectū ex ſermōe ei⁹ ꝙ dolorē ⁊ vnūquodq̄ȝ ſignoꝝ egroꝝ efficit cā i corpore: dicit qd ſit illud qd̄ facit accidere illā cām i corpe: ⁊ dicit qd̄ accidit diſpō q̄ ē cōpatōeȝ ad aliqd ſine aliq̄: qm̄ dr̄ egritudo qn̄ ꝓhibet ↄuerſatiōeȝ ī occupatiōib⁹ de inde oſ̄dit cām in h̄: ⁊ dicit ꝙ illud nō ē niſi ſcḋm quātitatē v̄tutꝭ ⁊ tolerātiā ei⁹ q̄ tolerat eā ⁊ fugā ei⁹ q̄ fugit ab ea. nā ſi ipſa tolerat eā non ē illa diſpō egritudo: ſed diſpō media. ⁊ ſi vincit̄ ab ea ē diſpō illa egritudo. 57

Sermo ei⁹ ē itellect⁹: ſȝ i genere toto vult gen̄us nocumētorū q̄ mutant ſenſus i multitudine ⁊ paucitate ⁊ quātitate quā cōprehēdit ſenſus. ſpēs. n. hui⁹ generis ſūt multe: ⁊ ex eis ſūt que mutāt ſenſus in qualitate ⁊ ſīl'ibus. hic ēt exponit galien⁹ ſpecies hui⁹ generis ⁊ dicit. 58

† De corruptione ſenſus guſtuſ.

Tam oſ̄dit hy. in libro de hūorib⁹ ꝙ ſenſus guſt⁹ mutat̄ ſcḋm illud qd̄ miſcetur humiditati naturali poſito in lingua ex hūoribuſ ⁊ ſentit ſaporem humoris vincētis in corporis. 59

Mutatio inſtrumēti odorat⁹ ē ſcḋm modū mutatiōis inſtrumēti guſtus: ergo ſcḋm illud quod reſoluit̄ ex hūoribus corporis vapor fit: q ēt mouet ſenſuȝ odoratus. qn̄ ergo in corpore humor malus ē: reſoluit̄ eo vapor: ⁊ cōprehendit odorem eius ſenſus odoratus. 60

Senſus audit⁹ mutatur ēt ſcḋm id quod reſoluitur ex vapore humorū vincentiuȝ in corpore: iſti. enim humores qn̄ mutantur imprimūt in ſenſum auditus aliqd: ſicut imprimunt in ſenſuȝ guſtus ⁊ in ſenſum odoratus: ⁊ q̄ȝdo ſunt ſcḋm rē nālē nō imprimūt in eo aliquid. 61

Iſti colores ſignificāt chimoſ corpiſ vīcētes: ⁊ ſumit̄ ex vnoq̄q̄ȝ eoꝝ ſignificatō ꝓpͣ ſīc ſūit ex vaporib⁹ et odorib⁹ ⁊ vocibus. 62

Iāȝ determinauit ga. iſtas diſpōes in libro multitudinis: ⁊ ego itero determinatiōnē ſermōis ei⁹ in ſignis ſumptis ex mutatiōe ſēſuū modo altero. † Dico g̃ in ſēſu guſt⁹ qn̄ nō comedit cibū aliquē ⁊ ſētit saporē: tūc ille ſapor ſignificat chimū maluȝ q mouet̄ i corpe ei⁹ tūc ſi eſt ille queȝ inuenit amaruȝ ſignificat co. ⁊ ſi ē acetoſus ſignificat melācholiā aut flegma acetoſuȝ. Et dr̄ia inter vtraq̄ȝ ē ꝙ cuȝ flegmate acetoſo ē ſupfluitas humiditatꝭ in lingua: ⁊ cuȝ melācholia ſiccitaſ ⁊ ſi ē ſalſ⁹ ſignificat flegma ſalſuȝ: ⁊ ſi ē dulcis ſignificat ſaguinē: ⁊ ſi ē acut⁹ ſignificat co. aduſtā: ⁊ ſi ē pōticus ſignificat melācholiā. In ſēſu vero odoratuſ qn̄ nō eſt p̄ſens homini aliqd cui ſit odor: ⁊ aeris cōtinentis odor nō mutat̄ ⁊ inuenit hunc odoreȝ: tunc ipſe ſignificat chimū maluȝ q mouet̄ in corpe ſuo. odores g̃ fetidi ſignificant chimum putriduȝ: ⁊ acuti ſignificant acutum: boni ſignificāt chimuȝ laudabilem. Veruȝ ēt in ſenſu auditus qn̄ nō ſit p̄ſens vox extrinſecus neq̄ȝ ſonitus ⁊ ſētit hō voceȝ aut ſtrepituȝ aut ſonituȝ: tunc illud ē ſi-

† De qbuſdā differētijs hūorū circa ſenſū guſt⁹ ⁊ odorat⁹.

qd̄ ē q2 vnaqueq̄ȝ haꝝ diſpoſitionū quas narauimuſ ſecūdū quātitatē virtutis ⁊ tolerantie qua tollerat eas ⁊ fuge eius ab eis ē aut egritudo aut diſpoſitio que nō eſt ſanitas neq̄ȝ egritudo.

Ita vero ⁊ alia nocumēta quecūq̄ȝ ſunt ſecūdū ſenſus ſūt in eo qd̄ ē ⁊ magis ⁊ minus deferūt alterutꝛ ſȝ toto generē pret nāȝ ſūt ⁊ h̄ ſūt egritudinū ſigna: q̄ diu tn̄ fuerint parua ⁊ nō dū a cōſuetis vnicuiq̄ȝ actionibus ipedire ſufficiētia dicimus neutra.

Et ſimiliter oīa nocumenta que fiūt in ſēſibus ſūt diuerſa ad inuicē nō i multitudie ⁊ paucitate ſȝ i genere toto etiā ſūt exeuntia a natura ipa n. ēt ſūt ex ſignis egritudis dū pmanent parua: ⁊ nō ꝓhibēt illū cui accidunt ex opatiōibus qbus currit cōſuetudo eius

Alia vero ſūt ſcḋm guſtū q̄dē quado ſalſe aut amare aut alicuius alterius q̄litatis manifeſtatio ē in cōeſtis ⁊ bibitis oībus aut ſine acceptiōe cibi ſalua eis videtur talis:

In guſtu q̄dē qn̄ ſentit homo saporē oīum q̄ comedit ⁊ bibit ſalſū aut amarū aut in co aliquid ex reliq̄s saporibus aut ſentit pret̄ ꝙ recipiat ſaliua ſua aliquē hoꝝ ſapoꝝ.

Secūdū odoratū vero quādo aliq̄ſi ſentimus vnā q̄litateȝ odoratiui nullo p̄ſēte odorabili aut afferentes plrima ⁊ diuerſa oīa vt ſimilia ſētimus plerūq̄ȝ vero oīno ſenſus nobis ē nullius aut fetoris alicuius lȝ nullo preſente fetore.

Et in odoratu q̄nq̄ȝ ſentit homo odorē vnum ⁊ non eſt in preſentia eius aliquid qd̄ odoret̄ aut applicant̄ ei reſ multe diuerſe ⁊ ſentit ex oībus eis odorē vnū ⁊ unq̄ȝ nō ſētit homo ex odore aliqd penitus aut ſentit odorē fetidū ⁊ nō eſt i preſentia eiuſ aliquid fetidū

Secundū auditū vero ſonitus ⁊ ſtrepit⁹ generis eoꝝ que p̄ter naturā ſunt.

In auditu autē qn̄ tinitus ⁊ ſonitus ſūt ex genere renū egredientiū a curſu naturali. ⁊

Quēadmodū ⁊ lcḋȝ viſū q̄cūq̄ȝ aū appa rere vident̄ nigra ⁊ alba ⁊ rubea ⁊ ruffa hec quidē rotunda hec vero oblōga: hec quidem gracilia: hec vero groſſa ⁊ preteruolare omnia videntur.

In viſu autem ſiquādo imaginatur homo quia videt ex rebus nigris aut tenebroſis: aut ſimilibus indico et citrinis ⁊ rubeis: quaſdam rotundas: ⁊ quaſdam longas: ⁊ quaſdam minutas ꝑuas. ⁊ quaſdam groſſas: et imaginantur ei omnia quaſi volantia.

Secundum tactum vero quando inequalitas quedam aut ſpiſſitudo aut grauitas aut tēſio aut ſtupida aut dolens diſpoſitio apparet ſecundum totam habitudinem.

In ſenſu autem tactus quando ſentit homo diuerſitateȝ ⁊ agitationem aut ſpiſſitudinem aut grauitatem aut tenſionem aut alterationem in corpore ſuo toto.

Itaq̄ȝ vero ⁊ ſecundum quamlibet partem tenſio aut tribu

⁊ De qb⁹ dã differentiis bũoꝝ circa ſenſuz auditus ⁊ viſus.

gnificatio vaporis chi-
mi mali i capite ſuo. ⁊ i
ſenſu autem viſus co-
lores nigri ⁊ tenebroſi
ſignificant chimum ni
grũ: ⁊ ſimiles indico ſi
gnificant chimũ ſimilẽ
⁊ citrinũ chimũ co. ⁊ ru
bei ſanguineũ. Et ima
gines q̃ videꝛ i oculo ⁊
diuerſificanꝛ eaꝝ figure
ꝑm illud qd̃ formaꝛ in
hũiditate grãdinea de
vapore q aggregatur i
foramie vuee: ⁊ videꝛ
q̃dã eaꝝ rotũde: ⁊ q̃dã
eaꝝ lõge: ⁊ fortaſſe fiũt
figure q̃rũdã aĩaliũ: ſicꝫ
muſcarũ ⁊ cimicũ: ⁊ ſer
mone abſoluto imagi-
nes ſubtiles ſignificãt
chimũ ſubtilẽ: ⁊ groſſe
ſignificãt chimũ groſ-
ſuz.

⁊ De differentiis ſenſus tactus

⁊ in ſenſu ãt tactus
accidũt oẽs ſpẽs laſſitu
dis facte ex ſeipis: ⁊ ſũt
laſſitudo vlceroſa: ⁊ laſ
ſitudo extẽſiua: ⁊ laſſitu
do apoſtemoſa. ⁊ vnaq̃
q; ſpecieꝝ ẽt laſſitudis
accidit a multitudine i
corpore: ⁊ hec multitu-
do grauat virtutẽ ſenſi
bilez. ⁊ cõpꝛehendit eã ta
ct⁹ aut aggrauat virtu-
tẽ aĩalẽ: ⁊ cognoſciꝛ per
pulſũ ⁊ aggrauat vtu-
tẽ nãlẽ ⁊ accidit ex con-
uerſiõe cibi i corpore. Et
multitudo ẽt ẽ gẽus ad
illud qd̃ ſcd̃m chimuz
effuſũ eſt i vaſis. ⁊ gal.
qdẽ narrat oẽs iſtas res
q̃ñ itẽdit in doctrinam
cauſaruz. 63

S Ermo iſte itel-
lect⁹ ẽ q̃ñ pñtes
fiũt i mẽte tua
cõditiões q̃s cõditiõa-
ui i ꝑmõe ei⁹: q̄ vnũq̃d
q; eoꝝ ẽ puuz. ſ. ex iſtis
accidẽtibus q̃ numera-
uit ⁊ dicit q: ſũt tenſio
aut coartatio aut mordi
catio aut grauitas. Et
iaz enunciauit q̄ graui
tas ẽ p cõpatiõz ad illd̃
qd̃ tolerat virt⁹. 64

A Ccidũt i egris ſi
gna diuerſa: ex
eis. n. ſt q̃ ſigni
ficãt ſup ſalutẽ: ⁊ ſunt ſi
gna digeſtionis ꝯpleta
ſumpta ex vehemẽtia v
tutis nãlis: ⁊ ſigna vehe
mẽtie vtutis aĩalis. et

⁊ De ſignis criſis q̃ ſũt ante digõnem ⁊ poſt digõnem.

ex eis ſt q̃ ſignificãt pdi
tionez ſicut ſigna criſis
q̃ñ appent ãte digõnez
⁊ ex ſignis. n. criſis due
ſt ſignificatões. ſ. ſigni

latio aut pũctio aut grauitas
quando parue quidez fiunt
⁊ non manentes: diſpoſitio
nem quidem neutram eẽ de
clarant: pronũciãt vero egri/
tudinem futuram.

E T ſimiliter etiaz q̃n
do ẽi aliquo membro
ruz quodcũq; mem
bruz fuerit extenſio aut coar/
tatio aut mordicatõ aut gra
uitas: ⁊ quando unaqueq;
haruz eſt parua aut nõ ẽ fixa
tunc ſignificat q̄ diſpoſitio
corporis non eſt diſpoſitio
ſanitatis neq; egritudinis ⁊
idicant egritudinez futuraz.

Q Uecũq; vo iaz egro
tantibus ſunt ſigna:
hec qdez ſãitatez de
mõſtrant: hec vero mortem
Sana qdẽ priora: altera vo
genere qdez egra: ſcd̃m ſpẽm
vero pniciosa dicuntur. acci/
piuntur vero vniuerſaliter.
quidem differentie ex opati
onum virtute ⁊ vitio: ſcd̃m
vero ptem ex his q̃ ſunt ſcd̃z
partem operationibus.

S Ignoꝝ aũt q̃ appa/
rẽt i eo q iaz ifirma/
tur q̃dam ſignificãt
ſãitatez: ⁊ q̃dã eorũ mortez:
⁊ prima eoꝝ ꝓportionãꝛ ad
ſãitatez: ⁊ ſcũda ꝓportionãꝛ
ad egretudinem i genere: ⁊
ad egritudinez mortiferaz in
ſpecie. ⁊ hec quidem ſigna ſu
mũtur uniuerſaliter ex boni
tate operationum ⁊ malicia
eorum: ſcd̃m ſpecificationẽ
vero ſumuntur ex operatio
nibus particularibus.

Q Uarum genera pri/
us dicta ſunt: pri/
mum quidem prin
cipalium: ſecundum vero
eorum que ab illis nata ſunt
⁊ tertium quidem propriuz
habentium regimen: a prin
cipiis vero quedam ſupple
menta recipientiuz. quartũ
vero genus eoruz que dicta
ſunt ex ſe quidem inutile eſt
ad cognitiones. ſecundum
accidens vero ⁊ ex his erit
aliquãdo prenotatio quem
admodum ⁊ ex ſuperfluita
tibus: ⁊ ex his quidez ratio
ne compaſſionis: ⁊ ex ſuper
fluitatibus vero ſemp: q̃ñ
digeſtionis ⁊ indigeſtionis
in his erunt ſigna. itaq; non
contingit non demonſtrare
ea ſemper: aut naturaz ſupe
rare materiam: aut materiã
ſuperare naturam: aut neu/
trum neutruz. Sana igitur
dicentur ſigna ſuperante na
tura: egra vero ſuperata na
tura: neutra vero in equali/
bus pugnis.

E T iã determinauimus
genera corũ ante ⁊ ꝑ/
muz eoruz eſt genus
membrorũ que ſũt radices:
ſecundũ genus mẽbrorũ q̃
ſunt rami ab illis radicibus
nati. ⁊ tertiuz eſt genus mem
brorũ quibus ex ſeipſis eſt
regimen proprium: ⁊ aduem
unt eis ex radicibus rãi q̃dã
⁊ quartũ eſt genus membro
rum quorum regimen eſt ex
ſeipſis: ⁊ nõ ſũt radices aliis
nec alia ſũt radices eis: neq;
alicui horum que ſunt in eis
⁊ per hoc genus quartuz ex
ſeipſo non fit iuuamentum
in pronoſticatiõe. p accidens
vero quandoq; ſumitur ꝓ/
noſticatio ex illo genere ſicut
ſumitur ex ſuper fluitatibus:
verumtamen pronoſticatio
que ſumitur ex iſtis mẽbris
non ſumitur niſi ſecundum
ſemitam communitatis in
leſiõibus. pnoſticatio vero
que ſumitur ex ſuperfluitati
bus: ſumiꝛ ſemper quoniaz
in eis ſunt ſigna digeſtionis
⁊ contrarii eius. Eſt ergo ne
ceſſe ne a ſignificatione va/
cuentur ſemper: ſecundum
q̄ natura eſt vincens materiã
aut materia naturam: aut nõ
eſt aliqua earum vincens al
teram. Et quando ſignifi/
cant q̄ natura eſt vincens ꝓ/
portionantur ad ſanitatez et
quando ſignificãt quod natu
ra ẽ victa proportionãtur ad
egritudinez ⁊ quando ſigni
ficant q̄ pugna inter materi
am egritudinis ⁊ naturam ẽ
alternata: non proportionã/
tur neque ad ſanitatem neq;
ad egritudinem.

ficatio ãte digõ-
nẽ ⁊ ſignificatio
poſt digõnẽ. Cũ
appent ãte digõ
nẽ ſignificãt pdi
tionẽ: ⁊ cũ appẽt
poſt digeſtionẽ
ſignificãt euaſio
nẽ. ⁊ ex ſignis q̃
apparẽt in egri-
tudine ẽt ꝑuate
digõis: tunc ipa
q̃ñ appẽt ſi cum
eis ꝑticipet debili
tas in vtute: tũc
eger moriꝛ pcul
dubio: ⁊ mãifeſ-
tũ ẽ q̄ ſigna q̃
appent in egroꝫ
ſt ſumpta ex bõi
tate opationũ ⁊
malicia eaꝝ. Bo
nitas ĝ opatio-
nũ ſignificat ſãi-
tatẽ: ⁊ eaꝝ mali
cia ſignificat pdi
tiõz. ⁊ oĩa iſta ſi
gna aut ſt in diſ
põe pñti: ⁊ ſigni
ficãt egritudĩez:
aut in diſpõe fu
tura: ⁊ ſignificãt
aut euaſiõez aut
lõgitudĩez egri
tudis aut pditio
nẽ. ⁊ ꝯparãꝛ iſta
ſigna. ex eis. n. ſi
gnificationib⁹ ſt
ſigna q̃rũ virt⁹ ẽ
magna valde ⁊
ſunt ſigna ſum-
pta ex bonitate
opationum mẽ
broꝝ pncipaliũ
⁊ malicia coꝝ: ⁊
ex eis ſunt ſigni
ficationib⁹ q̃rũ v
tus ẽ debilis: ⁊
ſt ſumpta ex bõi
tatẽ opationum
mẽbroꝝ ignobi
liũ ⁊ malicia eo-
rum. 65

O Ocuit ga-
liẽus in h̃
ꝑmõe q̃ti-
tatẽ vtriuſq; ſigno
ruz ſũptoꝝ ex bo
nitate opationũ
mẽbroꝝ ⁊ mali
cia eoꝝ: ⁊ poſuit
ea q̃ttuor gnã.
ſub genere ꝑmo
ſt quattuor ſpẽs.
vna ẽ ſumpta ex
bõitate opatõnũ
cerebri ⁊ malicia
eaꝝ: cui⁹ exẽplũ
ẽ q̄ facilitas mo
t⁹ i reſupinatõe ⁊
ſeſſione eſt ex ſi-

gnis bonitatis opationū lacerti: ⁊ opatō lacerti ē ab eo quod influit cerebrū ei. ⁊ ſecūda eſt ſumpta ex bonitate opationū cordis ⁊ malicia earum: ⁊ hoc ſcitur ex pulſu ⁊ tertia eſt ſumpta ex bonitate operationum epatis ⁊ malicia earum. ⁊ cognoſcitur ex digeſtione: quod declaratur in vrina. ⁊ quarta eſt ſumpta ex bonitate ⁊ malicia operationū teſticulorum: ⁊ hoc ſcitur ex virtute in venere ⁊ debilitate ⁊ non eſt huic ſpeciei virtus qua deciſe dicatur: neqꝫ in ſanitate ⁊ euaſione ab egritudine neqꝫ in pditione: ſꝫ eſt in eis ſignificatio ſuper longitudinem egritudinis ⁊ breuitatem eius. ⁊ hoc genus totuꝫ eſt genus ſignorum ſumptorū ex bonitate operationum membrorum que ſūt radices corporis ⁊ malicia earum. Et manifeſtum eſt ꝙ quando radix ē debilis: tūc illud cui eſt radix eſt etiam debile. ⁊ ſimiliter quando eſt fortis tūc illud cui eſt radix eſt etiam forte. ⁊ ſecundum hūc modū currit ſermo in vnoquoqꝫ ſignorum ſumptorū ex operationibꝰ radicum. ⁊ genus ſecundum eſt ſigna ſumpta ex bonitate operationum membrorum que ſunt rami illarum radicū ⁊ malicia earum. ⁊ iam oſtenſuꝫ eſt ꝙ cerebri rami ſūt nerui nucha ⁊ rami cordis: arterie: ⁊ rami epatis: vene non pulſatiles ⁊ rami teſticulorum vaſa ſpermatis Et genus tertium eſt ſigna ſumpta ex bonitate ⁊ malicia opationum membrorum quibus ex ſeipſis ē regimen proprium: ⁊ adueniunt eis ex radicibus virtutes alie. ⁊ iam oſtenſum eſt ꝙ membra iſta ſunt multa: ſicut venter ⁊ ſplen ⁊ iteſtina ⁊ renes ⁊ reliqua mēbra: ⁊ omne cui eſt virtus ex ſeipſo: ⁊ virtutes venientes eis ex illis radicibus. Et genus quartum eſt ſignum ſumptum ex bonitate ⁊ malicia operationum membrorum quorum regimen eſt ex ſeipſis tantum: ⁊ non ſunt ipſa radices alijs: neqꝫ alia radices eis ſicut caro ſimplex ⁊ pinguedo ⁊ panniculi. fortiora ergo ſigna ⁊ certioris ſignificationis ſunt genus primum. deinde ſequitur ea in virtute ⁊ ſanitate genus ſecundum: deinde ſequitur hoc genus tertium ⁊ debilioris ſignificationis eis omnibus eſt genus quartum: ⁊ iam expoſuit galienus eſſe eius: ⁊ ſermo eius in eo eſt intellectus. 66

⁊ Opatōes teſticulorū ſignificāt lōgitudinem aut breuitatē ē nō autē ſalutē aut mortem.

Manifeſte quidē digeſtiōis ſigna ſanorū ſūt. Et ſigna q̄ ſignificāt ſanitatem manifeſta ſūt ex ſignis ſanitatis. Quemadmodū ⁊ indigeſtionis egrorum ſigna. Et ſigna q̄ ſignificāt priuationē digeſtiōis ſūt ex ſignis egritudinis. Nec digeſtiōnem vero neqꝫ indigeſtiōnem manifeſte indicātia naturā neutrorū ſūt. Neutra vero et quecūqꝫ nūc quidē hoc: nūc vero cōtrariuꝫ declarāt quē admodum denigrati digiti tales vero ſunt et cretice ſuperfluitates.

Et ſigna que nō ſignificant penitus neqꝫ digeſtiōem: neqꝫ priuationeꝫ digeſtiōis ſūt ſigna q̄ nō pportionanē ad ſanitatē neqꝫ ad egritudineꝫ. ⁊ ex ſignis etiā q̄ nō pportionanē neqꝫ ad ſanitatē neqꝫ ad egritudineꝫ ſūt ſigna que ſignificant quandoqꝫ aliquid quādoqꝫ cōtrarium eius ſicut nigredo digitorum ⁊ ſimiliter accidentia que ſūt ante criſiꝫ.

Dictū eſt autē de his omnibus in his que de criſibus quemadmodum ⁊ de vniuſcuiuſqꝫ virtutis operatione in libro de cauſis accidentiū morborum dictū eſt. Ex eis ergo oportet ſecūdū partē oēm naturaꝫ ſignorum colligere.

Etiam locuti ſumus in omnibus illis accidentibus ⁊ ſignis in libro de criſi: ⁊ locuti ſūus etiā in accidentibus que ſūt in vnaquaqꝫ operatiōnum in tractatibus in quibus narrauimus cauſas egritudinum.

Ego autem iā lōgitudinē parcens hic quidē finio de ſignis orationem: tranſeo vero ad eam que de cauſis.

Ego autē cauendo a plongatiōe ſū abſcidens in hoc loco ſermonē meū i ſignis: ⁊ ſū veniens ſup ſermonē meū i cauſis.

Quoniā vero ⁊ harum cauſaruꝫ quedaꝫ ſunt ſalubres quedā egre: quedam neutre: primum de cauſis ſanis ſermo erit.

Quoniam ſignificāt ꝙ virtutes naturales iā vicerunt materiam egritudinis ⁊ digeſſerunt eam ⁊ iſta ſigna ſunt ſicut vrina ruffa ⁊ citrina ⁊ equalitas ſubſtantie vrine: ⁊ nubes rubea ⁊ alba: ⁊ ſedimen albuꝫ lene planum: ⁊ que ſunt ſicut iſta. 67

Sicut vrina aquoſa ⁊ alba: nigra ⁊ ſubſtantie ſubtilis ⁊ groſſitudo eius: ⁊ nubes nigra ⁊ ſedimen nigrum ⁊ arena: ⁊ ſimilit ſulfurea ⁊ erynois ⁊ petalis. 68

Signa q̄ ſunt ante criſim ſunt multa ⁊ non eſt ex eis aliqd quod ſignificet ſignificationem oīmodā neqꝫ ſuper ſanitatem neqꝫ ſup egritudinē ⁊ non ſignificant niſi ſuper luctam inter naturā ⁊ materiaꝫ morbi ꝙ ſi apparuerit ante digeſtionem ſignificant magnitudinē egritudinis ⁊ prauitateꝫ eius. ⁊ ſi apparent poſt digōnē ſignificant naturam ſuperaſſe materiā egritudinis ⁊ victoriaꝫ eiꝰ ſuper ipſam. ⁊ ſi apparēt in diſpōne digeſtionis non complete ſignificant virtutem nature ⁊ virtuteꝫ egritudinis ſimul: quapropter non proponuntur iſta ſigna neqꝫ ad ſanitateꝫ neqꝫ ad egritudinem. ſed quandoqꝫ proportionātur ad ſanitatem quando apparent poſt digeſtionē completam. quādoqꝫ etiam pportionātur ad egritudinem quū apparent ante digeſtionē: ⁊ quandoqꝫ non pportionantur ad aliqd quando apparent ī diſpoſitiōe digōnis non comple. 69

⁊ De ſigni ſup virtutis diſpōeꝫ ſignificantibus.

Perſcrutatus ē Gal. exquiſite omnia accidentia: ⁊ ſunt illa que nominantur etiam ſigna in duobus libris quorum vnus eſt liber eius in criſi. et alter tres tractatus primi libri qui nominatus eſt liber morboruꝫ ⁊ accidentium. in libro enim criſis ipſe exquiſite perſcrutatur ſermonem in ſignis ſumptis ex ſuperfluitatibus: ſed in tribus tractatibus poſtremi libri morborum ⁊ accidentium perſcrutatus eſt ſermonem in ſignis operationum membrorum: ⁊ ſignis ſignificantibus eſſe cuiuſqꝫ eorum. 70

Poſtqꝫ euigilauit ſuper libros i quibus perſcrutatus eſt eſſe omnium ſignorum ponit diſcipulo inuentionem partium ex ſignis ex illis libris: ⁊ abſcindit in hoc loco huius libri ſermonem in eis. quia iam compleuit omnia ſigna eorum: et poſuit hunc ſermonem ſigillationem ſermonem in cauſis ⁊ dicet in eo omnes ſummas earum.

Finit liber ſecundus. Incipit tertius.

1

Ex iſto ſermone intellectum ē: ꝙ cauſe ſunt tres. 2

Iam oſtendimus in expoſitione noſtra qua expoſuimus librum in regimine qd cauſe conſeruantes ſanitatem ſunt quibus vtimur ex cibis ⁊ regimine euꝫ exercitio ⁊ cum fricatione ⁊ balneatione: et quod cauſe efficie

✝ Medicina eſt ẽ pſe ſcia cãrũ ſanitatis tm̃ p accñs vero cãrum egritudinis ⁊ neutralitatis

tes ſanitatem ſunt que adminiſtrantur in egritudine ex cibis ⁊ medicinis ⁊ ſpẽbus curationis: ⁊ ergo ars medicine per ſe i. eſſentialiter quidem eſt ſcientia cauſaꝝ ſanitatis tantum: ſꝫ per accidens cum ea eſt neceſſaria ſcientia cauſarum egritudinis ⁊ cauſarum diſpoſitionis tertie vt caueantur iſte cauſe: et quoniam egritudo ⁊ diſpoſitio tertia ſunt intrantes ſuper ſanitatem: ⁊ tunc facte ſunt cauſe conſeruantes ſanitatem priores cauſis que faciunt eam redire. 5

✝ Circa pſeruantes ſũt põres efficiẽtibus

Compleuit. Galien⁹ cauſas conſeruãtes ſanitatem in libro ſuo de regimine ſanitatis. 4

Oſtendit Galienus in initio huius libri ꝙ ſanitati ineſt latitudo: cui⁹ qͣntitas eſt id quod eſt inter comparationem corporis ſanatiui quod eſt in meliori diſpoſitionum: quod eſt inter corpus egrotatiuum. ⁊ Et iaꝫ dixit ꝙ neru⁹ ſanorum corporum eſt in quattuor modis ſcilicet corpus quod eſt in meliori diſpoſitionum: ⁊ corpus ſanum ſecundum plurimum: ⁊ corpus ſanum in hora preſenti: ⁊ corpus egrotatiuum. Et iter vnum quodqꝫ iſtorum quattuor: ⁊ inter illud quod ſequitur ipſum in ſanitate: ſunt corpora multa ſecundum comparationem complexionis membrorum ſimiliuꝫ partium ⁊ comparationeꝫ complexionis mẽbrorum officialiuꝫ. Et quoniam corpora iſta ſunt diuerſa: tunc vnũ quodqꝫ eorum indiget cauſis conſeruantibus ipſum ſecundum illud ſecundum ꝙ eſt. ⁊ iſte cauſe ſũt due ſcilicet cauſe que ſunt ei ſimiles: et que conſeruant ſuper ipſum complexionem ei⁹ ⁊ illius compoſitioneꝫ ex cibis ⁊ exercitio ⁊ fricatione ⁊ balneatiõe. 5

✝ Mõ bic dꝫ latitudine ſanitatis ⁊ de numero corporum ſanorum

Per ſermonem ſuuꝫ: ex ipſa re queſita: vult equalitatem ſecundum veritateꝫ per hoc qđ res queſita in meliori formarum eſt conſeruatio ſanitatis eſt ergo neceſſe vt ſint cauſe conſeruantes hanc diſpoſitionem cibi exiſtentes temperati in quantitate ſua ⁊ ſua qualitate ⁊ hora ſuſcipiendi eos: ⁊ ſimiliter exercitium et fricatio ⁊ balneatio: quorum vnumquodqꝫ ſit temperatum in quantitate ſua ⁊ qualitate ſua ⁊ hora vtendi eo ⁊ parte vſus illius. 6

✝ De cauſis in meliori formarum corpus conſeruantib⁹

Cauſe que mutant corpus quod eſt in meliori formarum natura ſecundum qđ oſtẽdit galienus in tractatu primo de regimie ſanitatis: aut ſũt intrinſece in eo quod aggregat ex ſuperfluitatibus ciborum ⁊ potuum cuꝫ additione ſiccitatis ⁊ diminutione caliditatis innate: aut extrinſece ſicut aer continẽs ⁊ reliqua q̃ reſoluunt ipſuꝫ ſpiritum animalem vitalem et naturalem. Et quando applicãtur omnia ea indiget vnũquodqꝫ eorum cauſis prohibentibus mutationẽ melioris formaruꝫ ergo per quantitatẽ numeri modorum qui mutant hanc formã eſt quantitas numeri cauſarum conſeruantium eam a mutatione. 7

Cauſe q̃ rectificant corruptioneꝫ ſunt duobus modis alie enim ſunt que adminiſtrã tur in curatione egritudinis ex cibis ⁊ medicinis ⁊ regimine ⁊ ſpeciebus medicationis: ⁊ alie q̃ adminiſtrantur in parte medicine nominata p̃uiſione cum conſeruatione. ⁊ iſte quidem proprie ſunt que conſeruant corpus a malo quod vult accidere ſuper ipſum. Et corpus quidem quod ẽ i meliori formarũ nõ idiget aliqua iſtarum pe-

✝ De duobus generibus cãrũ corruptõeꝫ rectificantiũ

Et cauſaꝝ quedã ſũt cauſe ſanitatis q̃dam cauſe egritudines: ⁊ q̃daꝫ neqꝫ cauſe ſanitatis nec egritudinis: ⁊ ego ſũ narrãs ĩprimis cauſas q̃ ſũt ſãitatis

Quoniam vero ⁊ harꝫ ipſaꝝ he quidẽ ſeruãtes ſũt: he vero efficientes ſanitatem: ſũt vero et dignitate et tempore priores ꝯſeuantes facientibus.

Et cauſaruꝫ ſanitatis due ſunt ſpecies. ex eis eniꝫ ſunt que cõſeruant ſanitatem ⁊ ex eis ſũt que efficiunt eam ſed cauſe q̃ ſanitateꝫ ꝯſeruant ſunt priores in tempore ⁊ nobiliores cauſis que eam efficiunt.

A Seruantibus incipiendum eſt.

Et ego ſum incipiens in primis rememorationem cauſarum ſanitatem conſeruãtium.

Cum igit̃ ſit nõ vnũ ſanum corpus ſꝫ plura: quemadmodum prius determinatuꝫ eſt. ſecũdum vnum quodꝫ eorũ erit conſeruatiua cauſa: quoniaꝫ et omnis cauſa eſt ad aliquid

Ideo ergo ꝙ cum corpus ſanũ non ſit vnũ ſꝫ ſint ſpecies multe ſicut determinauimus ante. tunc oportet vt vnicuiqꝫ ſpecierum eius ſit cauſa conſeruatiua propria: quoniã omnis cauſa non eſt cauſa: niſi per ſemitam comparatiõis ad aliquid.

Curſus igitur principium hic ab optima cõpoſitione corporis faciendum eſt conſiderantes que ſunt ad hanc ſalubres. Inuentionem vero earum rei ipſius natura demoſtrãt

Et oportet vt ponaꝫ principium ſermõis mei i meliori diſpoſitionuꝫ corporis: ⁊ inquirã cauſas que ſunt cõſeruantes ſanitateꝫ illius corporis. ſed inuentio illarum cauſarum eſt ex ipſa re queſita.

Si enim eſſet impaſſibile et ĩmutabile corpus ⁊ ſemper maneret in optima compoſitione. tunc nihil indigeret arte cõſtituente ipſum. Quoniam vero mutatur ⁊ corrumpit̃ et conuertitur non ſeruans quã habuit ex principio cõſiſtentiam. procuratione ſedꝫ hoc indiget. ſecundum hoc igitur quot modis alteratur corpus: totidẽ et genera p̃curationum habebit: hoc eſt conſeruãtiũ cauſarum.

Quod eſt quia: ſi corpus non reſolueret̃ ⁊ non doleret ſed maneret corpus cui eſt melior formarum: ſemper ſecunduꝫ diſpoſitionem ſuam non indigeret arte regis verum cũ reſoluatur ⁊ mutetur non ſeruans diſpoſitioneꝫ ſecundũ quam natum eſt a principio ſui eſſe: indiget adiuuãtibus per qualitatem iſtius. ⁊ per quantitatem numeri modoruꝫ ex quibus mutatur. Eſt ergo neceſſe vt ſit numerus modorum adiuuantiuꝫ ipſũ equalis alterationi: intelligitur per illud numerus cauſarum cõſeruantiuꝫ ipſm.

Que manifeſta ſũt iam ex his que dicta ſũt vt corrigentia ex genere accidit exiſtere. In eo vero quod velociter faciunt correctiões prius quã ſimul occurrat leſio ñ p̃ſeruatiua a futuro malo appellata ſunt a medicis: ſed ſeruãtia preſentem conſiſtentiam.

Et manifeſtum eſt ex eo quod diximus quod ille cauſe ſunt ex genere cauſarũ q̃ rectificãt

nitus: ⁊ nō indi
get niſi illis que
conſeruant i om
ni hora diſpoſi
tionem preſen-
tem eius donec
nō mutetur. 8

† De diuiſione cāuſarū alterantium corpora nr̄a

SEnus
primū
eorum ē
ex quo nō eſt ex-
cuſatō corpori ne
ceſſario: ⁊ ars me
dicine mēſurat
vnāquāq; cāuſ
q̄ ſūt ſub eo i q̄n-
titate ⁊ q̄litate ⁊
pte vſus. Et ge
nus ſm ē qd nō
mutat corpus ne
ceſſario. qd ē: q2
ē poſſibile: vt e
uadat ab eo cor-
pus vita ſua to
ta: ſicut pcuſſio
cum enſibus: et
pūnctio cum la-
nceis. ⁊ morſus
luporuʒ ⁊ habē
tiū venenum: ⁊
reliqua que acci-
dūt corpori extri
ſecus ex eis de q̄
ruʒ proprietate
eſt vt cōtingant
aut fortuitu. aut
accidēti aliquo:
aut extra corpus
Et nō eſt arti me
dicine operatio
in cauſis que ſt
ſub hoc genere
operationum in
cōſeruatione ei᷒.
ſed ē ei operatio
in curatione ei᷒
qd imprimit in
corpore hoc ge-
nus: ſic curatio
morſ᷒ canis rabi
oſi ⁊ vipe ⁊ cura
tio attritionis fa
cte ex percuſſiōe
⁊ caſu: ⁊ curatio
fracture ⁊ diſloca
tionis: ⁊ futura
plagarum ⁊ his
ſimilia. † Intelli
ge ergo a Ga. q̄
nō eſt in eo me-
dicine operatio.
ſ. operatio in cō-
ſeruatione ſani-
tatis ab eo quod
imprimunt iſte
cauſe extrinſece
tm̄ ſicut poſſibi
le ē vti arte me-
dicine vt conſer
uet ſanitatem a
genere primo ſʒ

† De cāis extrinſecis nō ē ꝯſeruatio ſed tm̄ curatio.

corruptionem verum ipſe
non rectificant niſi paulatim
antequam accidat leſio mul-
totiens ſubito: propterea ga
multotiens accidit nocumen
tū ſubito: nā nō numerāt eas
mediciin numero cauſarum
que ańcedunt ⁊ conſeruant
corpus a malo quod vult ſup
vēire ei: ſʒ medici numerant
eas in numero cāuſarum q̄ cō-
ſeruant diſpoſitionem eius
preſentem.

ALteraꝛ igiꝛ corpus
a quibuſdam ex ne-
ceſſitate: ⁊ a qbuſdaʒ
non ex neceſſitate. Dico aūt
ex neceſſitate quideʒ quibus
impoſſibile eſt ipſum nō ap-
proximare. Non ex neceſſi-
tate vero vt ſunt reliqua: nā
q̄ſ ſemp incōtinēti immorari
et comedere ⁊ bibere ⁊ vigi
lare neceſſarium eſt ei. Gla
diis vero ⁊ beſtiis non neceſ
ſarium eſt vti: vnde in priori
quidem genere cāuſarum circa
corpus ars cōficitur: circa ſe
cundum vero nequaquam.

ET corpora mutātur
a cauſis quibuſdam
neceſſario: ⁊ a cauſis
quibuſdaʒ non neceſſarario
intellige per cauſas que mu
tant corpus neceſſario. qbuſ
nō ē excuſatio quin corpori
occurant ⁊ intellige p cauſas
que non mutāt corpus neceſ
ſario reliquas cauſas. quod
eſt. quia non ē excuſatio qn
corpori occurrat aer quod ē
quia comeſtiōe ⁊ potu ⁊ ſom
no ⁊ vigilis ⁊ motu ⁊ quiete
⁊ conſtrictione ⁊ euacatione
⁊ accidētibus anime neceſſe
eſt eum᷒ vti. Gladii vero ⁊
lupi ⁊ venenoſa animalia nō
ſunt ex eis que neceſſe eſt oc
currere corpori: ⁊ p illud non
eſt operatio medicine: niſi in
genere primo cauſarum: in
genere vero cāuum ſecundo
non eſt medicine operatio.

QUot igitur ex neceſſi
tate alterantia ſūt cor
pus diuidentes ſecū
dum proprium vnūquodq;
eorum aliquod genus cauſa
rum ſalubrium inueniamus.

QUando nos determi
nauimus quot ſunt
cauſe q̄ mutāt corpus
neceſſario: inuēimus in vno-
quoq; generum cāuſ genus
ꝓpriū cāuſ cōſeruātiū ſanitatē.

ESt igitur vnū quidē
ex continēte nos aere.
alterū vo ex motiōe
⁊ quiete ⁊ totius corporis ⁊
ſcdʒ partē: tertium vero ex
ſomno ⁊ vigilis: ⁊ quartū ex
his que egerūtur ⁊ retinētur:
ſextuʒ ex anime paſſiōibus.

ET primuʒ generū cāuſ
q̄ mutāt corpus neceſ
ſario eſt ex obuiatōe
aeris cōtinētis corpora no-
ſtra. Et ſcdʒ gēus ē ex motu
⁊ quiete i toto corpe: ⁊ i vno
quoq; mēbrorum eius. Et
tertium ē ex ſomno ⁊ vigilis
⁊ quartū ē ex eis que ſumūtur
⁊ qntum ē ex eis q̄ fluunt ex
corpe ⁊ conſtringūtur i eo ⁊
ſextuʒ ē ex accidentibus aīe.

SAb his. n. omnibus
neceſſe ē corpus quo
dāmodo diſpōi ſub
continēte qdē: aut calefactuʒ
aut infrigidatum aut hume-
ctatum aut ſiccatum: aut ſcdʒ
complexionē eoruʒ aliquid
patiēs. aut ſcdʒ totam ſubſtā
tiam alteratum totum.

QUod ē quia neceſſe
eſt corpori vt altereꝛ
⁊ muteꝛ ab omnibus
iſtis cāis donec ſtat cum diſ
poſitione aliqua ex aere qdē
quoniā calefit aut infrigidaꝛ
aut humectatur aut ſiccatur:
aut accidunt ei aliqua ex iſtiſ
rebus ſcdʒ compoſitionem
aut mutatur ſubſtantia eius
tota donec cōuertatur ideſt
corrumpatur.

EX motione vero et
quiete immoderatis
vtriuſq; exiſtētibus:
aut calefactum aut īnfrigida
tum: aut ſiccatum aut hume
catum: aut ſecundum copula
tōem eoruʒ aliquid patiens

EX motu āt ⁊ qete tūc
qū vnuſquiſq; eorū
ē exiēſ ab eq̄litate ſua

ITa vera ⁊ ex ſōno ⁊
vigilia neceſſe ē pati

i curatiōe egritudis ē ei
opatō nec ē ſm̄ ga. i ali
quo ex curatione egritu
dinum: ſed loquitur in
illo parum poſt. 9

VUlt q̄ vnaq̄-
q; haruʒ cāruʒ
neceſſariarum
corpori mutet ipſum
ſpeciebus mutationis
multis ⁊ conſeruantiū
ſanitatem ex ſpeciebus
ſuis eſt propria forme
corporis nam ſi eſt me
lior formarum: tunc p
pria eſt ei equalitas. et
ſi eſt infra formam op-
timam: tunc ppria eſt
q̄ aſſimilaꝛ illi forme. 10

INtellexit ab eo
ſermoneʒ eius
ſex: ipe enī vult
q̄ vna queq; conſeruan
tiuʒ ex illis ſex ſint res
vna ppria: ⁊ reliqũe q̄
ſunt i circuitu illi᷒ vni᷒
mutant corpus a forma
ſua propria: ⁊ exponit
totum illud ⁊ dicit. 11

† De ſex rebus nō naturalibus.

AEr continens
mutatur et fit
quandoq; cali-
dus ⁊ alia vice frigidus
⁊ qn̄q; ſiccus: ⁊ alia vi-
ce humidus: ⁊ ſecun-
duʒ compōnem etiā fit
ca. ⁊ ſic. ca. ⁊ hu. fr. ⁊ hu.
fri. ⁊ ſic. Et quando cō-
uertitur etiā ſubā eius
⁊ putreſcit: aut a vapo-
re corporuʒ mortuoruʒ
qui eleuatur ad ſpaciuʒ
⁊ deſcendit ad aliquam
partium: ⁊ putreſcit aer
illius partis: aut coar-
tatur in vno loco ⁊ non
moueꝛ ⁊ putreſcit ēt. 12

† De mutatōe aeris ſʒ q̄litateʒ ⁊ ſm ſbam

MOtus modi ſt
diuerſi ⁊ multi
ex eis. n. ē q eſt
exercitium tm̄. ⁊ ex eis
ē q ē exercitiū ⁊ labor ſi
mul qd ē quia oēs opa-
tōes ⁊ itinera ⁊ labor ſt
intrātia ſub motu. Et
getis ēt ſunt modi mul
ti diuerſi. Alia enim ē
que eſt quies a laſſitu-
dine quam feci. mot᷒
⁊ alia eſt que eſt trāquil
litas ⁊ requies ⁊ pigri
tia a motibus: Motus
n. ⁊ quies quando vnū
quodq; eorum pertran
ſit qualitatem intenſio
nis permutat corpus:
Motus. n. facit accide
re in corpore calīditatē
⁊ qn̄ ſupfluit conuertit
ipſum ad frigus. Et
ges facit accidere in cor

† De diuerſitate modorū motus ⁊ getis.

poꝛe frigiditatē ⁊ quādo ſuperfluit extinguit caliditatem innatam. ⁊ conſeruans ſanitatē eſt quod ex eis ē cū equalitate. 13

† De ſomno ⁊ vigilia ſupflua ⁊ moderata.

Vigilie califaciunt coꝛpus: ⁊ quando ſuperfluunt exſiccāt ipm: ⁊ ſōnus infrigidat coꝛpꝰ in pmis: ⁊ qñ ſuperfluit infridat ipſuz infridatione foꝛti. ⁊ conſeruans ſanitatem in vtriſq; eſt quātitas que intēdit. 14

Cibus ⁊ potus mutāt coꝛpus ſcḋm ſuas q̄titates ⁊ qualitates ſuas ⁊ hoꝛas ēt vſus eoꝛū ſpeciebus multis mutationis. ⁊ conſeruās ſanitatem ē qḋ ē ex eis cōfiguratum coꝛpoꝛi tantum. 15

† De ſupfluitatibus nālibus

Superfluitates coꝛpis q̄ ꝓcedūt a natura ſꝫ ſicut vrina ⁊ egeſtio et mēſtrua i hoꝛis ſuis: q̄ quando mutātur ita vt addatur egreſſio aut cōſtringatur intra coꝛpus mutat coꝛpus ⁊ conſeruans ſanitatem ex eis ē quantitas intentionis Et nō ſunt que pꝛocedunt ⁊ conſtringuntur cauſe ſanitatis aut egritudinis niſi pꝛopterea: quia quando addit̄ eaꝝ ꝓceſſio: accidit malicia diſpoſitionis in coꝛpe cuius exēpluz eſt illud qḋ videmus de eſſe vꝛine. nos. n. multotiens retinemus eaz pp occupationem q̄ accidit nobis. cū ergo ceſſamus ab illa occupatione et volumus mingere: foꝛtaſſe fit difficile nobis emittere vꝛinā: aut accidit nobis ex ea moꝛdicatio aut aduſtia. ⁊ ſcḋm hanc ratiocinationē eſt ſermo in reliquis que fluunt ex coꝛpoꝛe natura: aut conſtringuntur in eo. † Et ex accidentibus que accidūt in aīa quedam eoꝛum accidentium mouent ſpūm ab interiūribus ad exterioꝛa: ſicut ira ⁊ gaudiū. Ira quidē mouet ſpiritū motu foꝛti: ⁊ gaudiū quidem mouet ſpiritū paulatim: ⁊ quedam eoꝛū mouent eum ab exterioꝛibus ad interioꝛa: ſicut anguſtia ⁊ triſticia ⁊ timoꝛ. ⁊ quedam eoꝝ quidē mouent eum ab exterioꝛibus ad interioꝛa ⁊ ab interioꝛibus ad exterioꝛa ſimul: ſicut helen doloꝛ. Et manifeſtum eſt ꝙ quando ſpiritus mouetur cum eo caliditas īnata: ⁊ multotiens mouetur ſanguis qḋ eſt. qa ſpūs eſt caliditas inata ſunt duo vapoꝛes ī coꝛpoꝛe. ſ. coꝛpoꝛa q̄dam aerea: ⁊ quedā ſubtilia. † Et dr̄ia inter vtraq; ē ꝙ ſpiritꝰ eſt ſubtilioꝛ calloꝛe innato: ⁊ caloꝛ innatus eſt groſſioꝛ ⁊ pluris humiditatis. ⁊ per motum harum reruz accīt coꝛpoꝛi vt calefiat pluſq̄ oꝫ: aut infridetur: aut deſiccetur: aut humectet̄: aut ſcḋm cōpoſitionem harum q̄litatuz. ſ. vt calefiat ⁊ exſiccet̄ ſimul: aut calefiat ⁊ humectetur: aut īfrigidet̄ aut deſiccetur: aut infrigidetur aut humectetur. 16

† De accidētibus q̄ mouēt ſpūm ab interioꝛibꝰ ad exterioꝛa ⁊ econtra.

† De dr̄ia inter ſpirituz ⁊ caloꝛē inatum.

Sex cauſe ſunt ex q̄bus nō eſt excuſatio coꝛpoꝛi a mutatione coꝛpis neceſſaria qñ ſūt nō ſcḋm eq̄litatē aut intentionē: tūc q̄dā eaꝝ mutāt coꝛpus ſine dubio: ſicut facit aer. nā ipſe ingredit̄ coꝛpꝰ cū inſpiratiōe p pectus ⁊ arterias: ⁊ fiunt ſpiritus coꝛpoꝛis ſcḋm ſimilitudinē diſpōis eius qḋ ē: qa coꝛpus expirat ⁊ expellit vapoꝛē fumoſū: ⁊ attrahit aerē ex duobus locis ⁊ duobꝰ modis: quoꝝ vnꝰ ē p aptionē pectoꝛis: ⁊ alter p aptionem arteriaꝝ ex poris cutis. † Et ſi non eēt velocitas alteratiōis aeris: appereret impꝛeſſio eiꝰ in coꝛpoꝛe in oī diſpōe ī qua mutatur aer. verum aer decoquit̄ ⁊ alterat̄ in coꝛpoꝛe: q̄re ñ appꝫet impꝛeſſio eius ī ipō do nec ſupfluat: ⁊ p hanc cauſam nō infirmantur oēs hoīes apud mutationē ſubſtātie aeris. nā coꝛpus cuiꝰ dhimꝰ nō ē pꝛeparatꝰ mutat aerem et reſoluit eū anq̄ alteret̄ ab eo. et quedā eārū mutant coꝛpꝰ mediante diſpōnem aliarum in coꝛpoꝛe: ⁊ ſunt ꝓparationes dhimoꝛum ⁊ complexionis. qḋ ē: qa cōplō quando mala eſt natura: ꝓperat ad ipſaz coꝛruptio ex cāīs additis in ea. et ſimiliter ad dhimos malos ꝓpat coꝛruptio ex cāīs ꝯfoꝛmibꝰ malicie eoꝝ. Aer. n. qñ occurrit ī coꝛpoꝛe cū coꝛpoꝛe rei recipientis īpreſſionē eiꝰ mutat coꝛpꝰ mediatōe illiꝰ rei. 17

† De his q̄ ñ īfirmantur ex aeris mutatiōe.

Vltimo qḋ īpſſio cuiuſq; cārū ſex qñ pſeuerat ⁊ multiplicat̄ ſanitatē coꝛrumpit: ⁊ facit accidere egritudinem. ⁊ ſi non perſeueret ⁊ multiplicetur: non facit accidere egritudinem: ſed mutat ſanitatē mutatione quadam aut ita qḋ ſufficit. natura in eius ſanatione: aut ita vt ꝓcedat cum ꝓceſſione conſeruationis: ⁊ deſtruitur anteq̄ faciat egritudinem accidere. ſed mutat ſanitatem mutatione q̄dā. 18

Docuit in libꝛo de regimine ſanitatis: ī tractatibus pmis eius regulas conſeruationis ſanitatis coꝛpoꝛum q̄ ſunt in melioꝛe foꝛmaꝝ ⁊ coꝛpoꝛum q̄ declinant ab ea declinatione pua. ⁊ docet in tractatibus poſtremis eius canones conſeruationis ſanitatis coꝛpoꝛū elongatoꝛū a melioꝛe foꝛmarum elongatione in q̄ nō puenit ad terminum egritudīs: ⁊ canones anteceſſionis ꝯſeruationis coꝛpoꝝ que iā exoptata ſunt ſuper egritudinem adeo donec euaſerint: ⁊ ſaluata ſunt ab egritudine ante caſum eius. 19

Iſte ē canon cōis ī eo quod īpmunt cāe. vi. nā ipſe quando adminiſtrātur ſcḋm qḋ figurat̄ cōplexioni coꝛpoꝛiſ. ſ. vt mēſuretur ī quātitatibꝰ ſuis ⁊ ſuis qualitatibus ⁊ partibꝰ vſus eaꝝ ſcḋm qḋ oꝫ cōſeruant ſanitatē. ⁊ quando adminiſtrantur non ſecūdum ꝙ opoꝛtet ⁊ pertranſeunt in illo: faciunt accide

ipſū ſcḋm eādē rōēz.

Et ſimiliter ⁊ ñ ē excuſatio qn mutet̄ coꝛpus ex ſōno ⁊ vigiliis.

Et ex his que offeruntur.

Et ſcḋz hāc ſimilitudinē ē neceſſe vt mutet̄ coꝛpus ex eis que recipit ex cibis ⁊ potibus.

Aut egerūtur: aut retinentur: ⁊ ex anime paſſionibus.

Et ex eis que ꝓcedūt ex ipſo: ⁊ cōſtrigūtur ī eo ⁊ paſſiōibus aīe.

Omnia enī hec: hec quidē māifeſte: hec vero p medias cauſas alias alterant coꝛpus.

Omnes enī res quas narrauimus neceſſario mutant coꝛpus: quedam ex eis per ſeipſas: ⁊ quedaz ex eis per cauſas alias medias.

Et coꝛrumpunt ſalutem.

Et ſi pſeueret ⁊ multiplicet̄ illa mutatio coꝛrumpit ſanitatem.

Et ſcriptum ē de his omnibus ſeperatim per ſingula īſalubriū cāꝝ negocio.

Etiam locuti ſumus in omnibus iſtis cauſis in libꝛo noſtro de regimine ſanitatis.

Hec igit̄ omnia nūc dicta genera ſalubrium cauſarum materie quedam ſunt ⁊ cum competenti vſu cauſe ſunt conſeruantes ⁊ ſalutem pꝛeſtantes. peccantes vero a contempe rātia egre conſtituuntur.

Et iſta omnia que narrauimuſ ex generibus cauſarum: ſunt tolerantia conuerſionez ⁊ quando adminiſtrantur ſecundum quod opoꝛtet: fiūt tunc conſeruantes ſanitatem ⁊ quando pertranſeunt inequalitatem: fiunt cauſe egritudinis.

Itaq; vero ex hoc iam manifeſtum eſt quod non alias quidem ſubſtantias earum que extra hec reruz ſanas nobis alias vero egras arbitrandū eſt: ſed eaſdem in aliquid aliquando quidem ſanas: aliquando vero egras factas.

Iam ergo manifeſtū eſt ex hoc quod non

re egritudine ca quando perſeuerat tranſitus ⁊ multiplicatur. ſerua ergo has conditiones ſecundum ꝙ vnaqueqꝫ cauſarum. vi. non corrumpit ſanitatem ⁊ facit accidere egritudinem donec pertranſitur in ea illud qđ oportet: ⁊ perſeuerat illa tranſitio ⁊ multiplicatur: cuius exemplum eſt: quia ſi continuat aliquis ſanorum comeſtionem ciborum ca. ⁊ pertranſit in eis illud quod oportet ⁊ multiplicatur ex eis permutant ſecundum tranſitum duarum complexionum eius. naꝫ ſi natura frigide de complexionis: reducūt eā ī pͥmiſ ad eq̄litatē deiñ ꝯuertūt eā ab equalitate ad maliciam cōplexionis ca. ⁊ propter illud eſt egritudo praua: magiſ ⁊ groſſior propter vehementiam longitudinis eius a re naturali: et ſi ſit natura calide complexionis īfirmat ipſum cū facilitate: ⁊ eſt egritudo ei⁹ minor ⁊ propinquioris acceptioniſ propter propīquitatē longitudis ei⁹ a re nāli. 20

oportet vt eſtimetur quod ſubſtantie reruꝫ que ſunt extra corpus ex eis que conſeruant ſanitatem eius: aut faciunt eam redire quando ſeparantur ſint alie a ſubſtantiis rerum que faciunt egritudinem ⁊ conſeruant eam. verū ipſe eedem ſunt quandoque cauſe ſanitatis: ⁊ quandoqꝫ cauſe egritudinis. ⁊ per cōparationem ad aliquid ſine aliquo.

Quando ſiquideꝫ motione indiget corpus gymnaſium quideꝫ ſanum: quies vero egra quādo vero quiete: quies quidem ſana: egrum vero gymnāſium. ſimiliter vero in cibis ⁊ in potibus: ⁊ ī aliis omnibus. Singulum enim ſi indigenti corpori adducatur ⁊ cuꝫ competenti quantitate ⁊ qualitate: ſalubre fit. Nihil vero indigenti omnino oblatum aut non in competenti menſura ⁊ quantitate egrum conſtituit.

Quod eſt: quia quando corpus indiget motu: tunc exercituꝫ eſt ei cauſā ſanitatis: ⁊ quies cauſa egritudinis. ⁊ quando corpus indiget ocio: tunc quies eſt ei cauſa ſanitatis: ⁊ exercitium cauſa egritudinis. ⁊

¶ De cauſ. cōmunib⁹ ſanitatē ⁊ egritudineꝫ

Cauſe ſex faciunt ſanitateꝫ ⁊ conſeruant eam: ⁊ faciunt egritudineꝫ ⁊ cōſeruant eam. faciunt quidem ſanitatem quando egritudo ē pͥſens: aut adminiſtrntur adminiſtratione que eſt contraria egritudini ſicut ſi infrigidetur aer in egritudine ca. ⁊ ſumantur cibi infrigidantes: faciunt ſanitatem ⁊ deſtruunt egritudinem. Sanitatem vero conſeruant: quoniam ipſe quando adminiſtrantur ſecundum configurationem conſeruant ſanitatem. Egritudinem autem faciunt quoniam quando ſanitas eſt preſens ⁊ adminiſtrantur non ſecundum ꝙ oportet ⁊ pertranſeunt in ea ⁊ continuatur pertranſitio in eo ⁊ multiplicatur: faciunt egritudinem. Conſeruant vero quoniā quando ipſe adminiſtrantur ſecundum ꝙ configurantur egritudini conſeruant eam. Et propter hoc dixerunt antiqui ꝙ iſta genera ſex: ſunt ex cauſis continentibus ſanitatem ⁊ egritudinem. Et galienus exponit hanc intentionem ⁊ dicit. 21

Iſte ſermo intellectus eſt ⁊ ſufficit vt rememoretur ex eo diſpoſitionis ciborum ⁊ potuum. Nam quando corpus eſt indigens eis ⁊ vtitur ex eis quantitate neceſſitatis: ſunt cauſe ſanitatis aut conſeruantes aut efficientes. Conſeruantes ergo ſunt: quando adminiſtrantur in diſpoſitione ſanitatis in hora qua corpus indiget eis: ⁊ cum quantitate neceſſitatis eius: ⁊ ſpecies complexionis cauſarum configurata eſt ſpeciei complexionis eius. Et facientes ſanitatem ſunt que adminiſtrantur in diſpoſitione egritudinis in hora qua corpus indiget eis: ⁊ cum q̄titate neceſſitatis ei⁹. Et ſpecies complexionis earum contraria eſt ſpeciei complexionis egritudinis. ¶ Iaꝫ ergo oſtendit gali. in tractatu. x. libri de ingenio ſanitatis: ꝙ oportet vt dentur īfirmis quibuſdam cibi eoruꝫ ⁊ ſi ſint in principio paroxiſmi nedum ab eo quod eſt poſt illud. Cibi enim ⁊ potus quando adminiſtrantur infirmis in hora neceſſitatis eoruꝫ ⁊ cum q̄titate neceſſitatis ⁊ cum ſpecie que conuenit: faciunt ſanitatem. Et ſecundum hanc ſimilitudinem regit medicus eſſe aeris continentis: ⁊ ſomni: ⁊ vigilie: ⁊ conſtrictionis: ⁊ euācuationis: ⁊ motus ⁊ quietis: ⁊ accidētium anime. Nam q̄dam medicorum intrabant ad virum ex ducibus militum: ⁊ corpus eius iam infrigidatuꝫ erat a debilitate caliditatis innate: ⁊ fecerant eam redire ad interiora corpis eius donec extīcta erat. ¶ Dixit ꝙ medicus regi: precipe auferre arma huius ducis ſeruientibus quibuſdā de circuitu eius: ⁊ precipue eis vt faciant illud ꝙ dicam. Dixit ergo rex quibuſdam ſeruientibus: facite qđ pͥcipiat vobis medicus. dixit ergo medicus: tenete hūc ducem dicentes: ⁊ facientes donec cadat ei hoc aut hoc. excitata eſt ergo ei per illud quod fuit ex eo fortitudo ire quare ſaliuit dux vt accipere arma ſua queſiuit ⁊ non inuenit ea: ⁊ nō ceſſauit medicus excitare naturam donec ſciuit ꝙ iam conſecutus erat neceſſitatis quantitatem quieuit ergo per illud egritudo ducis: ⁊ rediijt per illud ſanitas eius. ⁊ comparia huiuſmodi operationis medicine ſunt multa valde. Et de proprietate eius qui meretur nomen huius artis ex medicis eſt vt faciat ea. ⁊ Ga. iam edidit librum de hac intentione ſecunduꝫ hāc ſimilitudinem ſingularem quam nominauit. Neguaider pnoſticationis: ⁊ narrauit ex ea ī libris ſuis ⁊ in expoſitionib⁹ librorum hip. narratiōes multas. 22

¶ Mō de exhibitione cibi in pn̄cipio paroxiſmi.

¶ Nō exēplū de excitatione ire

ſimiliter eſt diſpoſitio in cibis ⁊ potibus ⁊ reliquis rebus aliis. nam vnaqueqꝫ earum cauſaruꝫ quando occurrit corpori ſecundum quod indiget ea ⁊ ē quantitas eius cum quantitate neceſſitatis: eſt cauſa ſanitatis: ⁊ quando occurrit corpori nō indigēti ea aut in plus eſt cum quantitate neceſſitatis: fit cauſa egritudinis.

Et hec ſunt due conſiderationes circa ſalubre ⁊ egrum ſilicet qualitas ⁊ quantitas eius ꝙ offertur.

Et iſta duo ſunt intētiones due in vna q̄qꝫ cauſarum ſanitatiſ ⁊ egritudinis ſilicet ſpecies rei q̄ occurrit corpori ⁊ quantitas eius.

Et enim tempus velut alterum aliquod ab his tertiuꝫ ī ducē in his que dicta ſunt contentum: ⁊ non bene dictum eſt.

Et nō oportet vt nominetur hora neceſſitatis intētio tertia cū iſtis duabus quaſ ſit res alia ab iſtis duabus: cum ſit comprehenſa in his vtriſqꝫ.

Si enī indiget corpuſ tanta ⁊ tali oblatiōe manifeſtū ē quoniā

Sermo eius: iſta duo ſunt: eſt dictio comprehendens quantitatem ⁊ qualitatem cuiuſqꝫ cauſarum ſex: ⁊ iaꝫ nominata eſt in hoc ſermone ſpecies qualitas rei. ⁊ quantitas quantitatis rei. 23

Iſte duo ſunt quantitas eius ⁊ qualitas: quo idiget corpus ex vnaquaqꝫ cauſarum ſex: ⁊ propter hoc non nominat hora neceſſitatis itentio tertia que ē ſit preter

quātitatem ⁊ q̄litatē ⁊ galie. quidē determinat h̄i ſermone. 24
Cauſam quam narrauit eſt q̄ corpus cum mutetur ⁊ alteretur indiget in horis diuerſis diuerſis rebus ſicut indiget in epate eo quod infrigidat: in hyeme eo quod calefacit. fit ergo hore iudicium faciens neceſſario mutationi qualitatis ⁊ quantitatis cuiuſq; cauſarum. vi. ⁊ reſiduum ſermonis eius intellectum. 25

Duarum intentionum vna ē qua itur ad ꝑtez quātitatis cauſe: et altera qua itur verſus e qualitatē ⁊ quantitatē. ⁊ ille cauſe ſunt genera cāruz ſex que conſeruāt ſanitatem ⁊ egritudinē. Quando ergo aliquis vult conſeruare ſanitatez intendat ad iſta ſex genera cauſarū: ⁊ inquirat ex vnaquaq; earuz id quo fit iuuamentuz in ſanitate tantum: et adminiſtret illud corpori ſecundum illum modum. ⁊ ga. determinat hunc modū ⁊ dicit. 26

† De ſex generibus cārū cōſeruantiū ſanitatē i ſua eq̄litate

Dixit autē ſex genera cauſarum ⁊ numerauit h̄ ex eis. v. vna earuz eſt continens. Secunda eſt motus ⁊ quies. Tertia eſt ſomnus ⁊ vigilie quarta eſt cibus et potꝰ ⁊ nominauit hāc id quod ſuſcipit. Quinta eſt conſtrictio ⁊ proceſſio: ⁊ nominauit ea illud quod procedit: et tacuit de genere ſexto: ⁊ eſt accidentia animalia ī ⁊ nō tacuit de hoc: niſi quoniam retificans et medicans accidētia animalia nō eſt ars medicine. verū rectificat ea et curat ea ars alia que eſt aut philoſophia aut leges. Et quando menſurat ea medicus: tunc menſuratio illius eſt ꝑ ſpēs que ē preter medicinam. ⁊ eſt alia ſpecies philoſophie aut legum ſpecies. 27

† Nō q̄ medicus non currat neq; retificat accidētia nature.

Iam docuit in capitulo quod ē ante illud vt inquirat in cōſeruatiōe ſanitatis quod eſt ī meliori formarum equalitas in vnaquaq; cauſaruz quare infrigidetur aer calidus ⁊ ſiccus hūectetur cum effuſione aquarum ⁊ flabellis: et roratione aquarum ab altis ⁊ armis arboruz: ⁊ herbis: ⁊ odoriferis fructibus infrigidātibus ⁊ humectantibus: ⁊ ſeſſio ſit in palatijs ⁊ domibus ſubterraneis: ⁊ apertio portarum aeris ſeptentrionalis. Et calefiat aer frigidus cū accenſione igniū ⁊ coopertura: ⁊ apertiōe portarū ex quibus intrant radij ſolijs: ⁊ clauſione portarū aeris: ⁊ ceſſione ſuꝑ illud qd̄ calefacit corpꝰ ⁊ coopertura. ⁊ vniuerſalit̄ ingenietur donec aer fiat eq̄lis: ⁊ ſilr̄ inq̄rat̄ vt ſit illud quod comedit̄: ⁊ bibitur ī qualitate ſua equale ⁊ quantitate: et ſimile huiꝰ inq̄ratur in vnaq̄q; cauſarū ſex. Et docuit ī hoc capitulo canonē ſuū qui ē: ſi declinet aliqua cauſaruz ſex ab eq̄litate ſciatur q̄ta ē q̄titas declinatiōis eius ⁊ ſumma q̄titatis eiꝰ. deinde inquirat̄ rectificatio illius declinatōis ⁊ deſtruatur illud quod fecit eam accidere in corpore: et īclinet̄ reſiduum cauſarū ad partē contrariā ꝑti declinationis illiꝰ donec fiat per illud ī corpore impreſſio rectificāſ impreſſionē illius ⁊ ſint ꝯrie due īpreſſiones: deſtruit vnaq̄q; cāruꝫ alterā: ⁊ remanet eq̄litas que ē ī meliore forma re formarū ſeruata ſm̄ illud qd̄ fuit. ⁊ poſuit aerē exēplū huius canōis ⁊ ſmo eiꝰ ī eo ē itellectꝰ. Et ga. qdē aggregauit cāonē ꝑmū ī q̄ dixit igrat̄ vnaq̄q; cārū vt īueniat̄ ī ſāitate eiꝰ eq̄litas ī q̄titate eiꝰ ⁊ ī ipīꝰ q̄litate ⁊ canonē ſm̄ in q̄ docuit illō qd̄ oꝫ facere qn̄ decliat aliq̄ cāx ab eq̄litate: ⁊ dixit ī triſq; ſil' hunc ſermonem. 28

Quod ē: quia inf iſta duo ē eq̄litas in quātitate aeris. 29

⁊ ſecundum tempus opportunuꝫ offertur. Et generatio indigentie temporis eſt ex eo quod fluxum eſt ⁊ mutabile: ⁊ mortale corpus indiget ſecundum mutationes alias alterantium ⁊ alias adiuuantium. Itaque non eſt quidem genere tertium ī hiſ que dicta ſunt tempus. ad doctrinam vero plerumq; quaſi tertio vtimur propter eam que dicta eſt cauſaꝫ.

Quod eſt: quia ſi corpus indiget obuiatione alicuius ſpecierum cum alia quantitate: tūc manifeſtam eſt quod obuiatio eius quod occurit ei eſt in hora qua indiget: ⁊ non eſt facta hora neceſſitatis ex eo quod oꝫ conſideretur ī eo ad locum: niſi quia corpus quod mouetur ⁊ reſoluitur ⁊ mutatur velociter indiget ſecundum quantitatem ſpēi mutationis eius in horis diuerſis: vt ſint res quibus intenditur ad iuuamentum eiꝰ ſpecierum diuerſarum. Iaꝫ ergo manifeſtum eſt ex hoc quod hora neceſſitatis non eſt intentō tertia que fit abſq; genere ꝑmarum duarum intentionum verūtamen noſ vtimur ea iam ſecundum viam doctrine multotiens. ꝓpter cauſam quam narrauimus.

Quoniam autem in his conſiderationibus duabus ſunt alie ⁊ alie cauſarum ſalubrium: ⁊ nunc nobis propoſitum eſt hoc genus earum: rurſus repetamus eas.

Et cum eſſentie cauſarum ſanitatis in quibus locuti ſumus ⁊ reliquarum cauſarum ſanitatis de quibus non ſumus locuti ⁊ non neceſſario adueniunt corpori ſint per iſtas intentiones duas: tunc oportet vt intendamus ad illas cauſas ⁊ inueniamus eas in eis.

Perfecte igitur compoſitioni corporis quando ſiquidem bene ſtemperatum fuerit continens: cōuenient vt ſit ꝯtēperantia ⁊ aliorum perfecta: de quibus modo diximus quiētis ſcilicet ⁊ motionis ⁊ ſomni ⁊ vigilie ⁊ oblatoruꝫ ⁊ egeſtorum.

Ideo ergo quod ſi corpus eſt ſecundū meliorem formaruꝫ deinde aer qui occurrit ei ē eq̄lis tunc illud quod conuenit ei eſt equalitas ſana ex quiete ⁊ motu ⁊ ſomno ⁊ vigilus ⁊ eo quod ſumitur: ⁊ eo qd̄ procedit: ⁊ reliquis que diximus ante.

Quando vero ⁊ ſi diſtemperatum ſit intantum ⁊ contemperantias minui oportet inquātum eucraſia corrupta fuerit.

Et quando corpus eſt ſecunduꝫ illaꝫ formaꝫ ⁊ aer eſt inequalis: tunc oportet vt conſideretur quantuꝫ receſſit aer ab equalitate: deinde inclinentur cauſe ille alie ab equalitate ad diuerſitatem partis ad quam declinat aer per quantitatem qua receſſit aer ab equalitate.

Conſiderationes vero contemperantie in continēte he quidem ſunt: vt neq; rigere per frigus: neq; ſudare propter eſtum.

Et oportet vt ponatur equalitas in qualitate aeris vt non horripilletur corpus propter frigus ſuum: et non ſudet propter calorem eius.

In gymnaſiis vero quando primum incipit dolore corpus: qeſcere ſtatim remedium eſt.

Et in exercitio vt p̄cipiat corpus quieſcere quando icipit in corpore laſſitudo.

In cibis vero pfectio digeſtōis ⁊ egeſtionis modus ſecundū quātitatem ⁊ qualitatez.

In cibis vero eſt ſanitas digeſtiōis et equalitas egeſtiōis in q̄litate ſua ⁊ diſpōe ſua.

Quare vero quodā modo in his orexis digōi ita vt p̄ceptore nō indigeat q̄titatē in oblationis mentiēte. Optima enim natura tm̄ appetit quātū digerere poſt.

Et quando corpus eſt ſecūdū meliorez formaꝝ. tunc quantitas appetitus in eo eſt eq̄lis ⁊ quantitati digeſtionis. non ergo indiget menſuratore qui menſuret quantitatem eius quod ſuſcipit. qd̄ eſt: quia corpus quando eſt ſecūdum meliorem formarū. tunc quantitas quaz appetit ex eo quod ſuſcipit eſt quātitas quā pōt digerere.

Ita vero ſomni q̄titatē metit̄ ipſa natura i his q ſūt i optia cōpōe: ⁊ qeſcūt ſtati dormiētes cū nō āpli⁹ idiget corpus.

Et ſimiliter diſpoſitio in quātitate ſomni. natura eni mēſurat quātitatē eius qua indiget ex ſomno in corpore qd̄ eſt ſecunduz meliorē formarū: ⁊ nō recedit ab eo ſōn⁹ niſi quando cū eo remanet neceſſitas eius.

Et ita eis dieta vtētibus i egōnibus nihil derelinquit̄ circa vētrē ⁊ vrinas ⁊ totū corpus. has eni egeſtiōes tēperātia metit̄ oblationū: ſecūdū vero totū corpus reſpirationem gymnaſioꝝ mediocris ⁊ ſalubris efficit vſus.

Et q̄n ē regimē eius hoc regimē nō accidit ei leſio penitus i ꝓceſſiōe eius qd̄ ꝓcedit ex eo cuz egōne ⁊ vrina ⁊ reſolutiōe corporis totius q̄m eq̄litas eius qd̄ ſumit̄ ex cibo ⁊ potu exigit vt ſint egeſtio ⁊ vrina ſecūdū diſpōez ſecūdū q ſunt. i ſanitate. Et eq̄litas exercitu idiget vt ſit quod reſoluitur in corpore toto ſecundū diſpōem eius qd̄ reſoluit̄ ex ſanis.

Abſtinere vero manifeſtum eſt quoniam ab intemperantia oportet omnium anime paſſionuz ſcilicet ire triſticie ⁊ gaudii ⁊ furoris ⁊ timoris ⁊ inuidie ⁊ ſollicitudis. Extermunant enim hec ⁊ mutant corpora ab ea que ē ſecūdū naturā conſiſtentia.

Et cōuenit h̄nti hoc corpus vt ꝓhibeat a ſupfluitate i oībus accidētibus aie. ⁊ ſignifico p accidētia aie noſtre iram triſticiam gaudium ⁊ furorem ⁊ inuidiam. naz iſta omnia accidētia aie imutāt corpus ⁊ extra h̄ūt ipm̄ a diſpoſitiōe nāli.

Per exercitia cōſumunt̄ ſuperfluitates i muſculis contente.

Iſte eſt terminus equalitatis in motu qui ē exercitium: ⁊ intelligitur ex eo equalitatatis q̄ eſt in qete. Et eſt vt percipias motum quādo cōtentū ē corpus cū quiete: ⁊ indigent exercitio qd̄ expirare facit ex muſculis ſupfluitates cōtētas in eis. 30

De ſignis equalitatis digōnis

Quoniam ex cibis bonis quando nō digerunt̄ chimus generetur malus: ⁊ ex cibis malis generet̄ chimus laudabilis: dic̄ Gal. digeſtione tantum quando p eam generatur chimus laudabilis. Equalitas vero digeſtiōis oportet vt ſit q̄titas ſecunduz comparationez ſuperfluitatum eius qd̄ ſumit̄ ex cibis. ⁊ vt ſit in cētia lene cōtinuū cui nō ſit odor horribilis valde ⁊ calor ei⁹ trahat ad citrinitatem: ⁊ egrediatur in hora ꝯſuetudinis: ⁊ oportet vt itelligas comp eius i eq̄litate eius quod bibit̄: ita vt cōſideres etiam in vrina: quā ipſa ſignificat diſpoſitionē digōis i venis. 31

Optia nā tātū appetit quātuz digerer̄ poteſt

Vlz oſtēſuz eſt i eo quod preteriit q̄ quādo ſtomachus ē ſecundū rem naturalē: tūc appetit illud qd̄ ē cōueniens cōplexioni eius quapropter excepit in hoc ſermone eē appetitus: ſequit̄. n. in eo q̄n ſanitas eſt iuenta. in ſtomacho ſecundū meliorez formarū: vt homo appetat illud quod conuenit ei: ⁊ non appetit in eo additionez nec diminutionē. ergo ē natura ei⁹ mēſurās qualitatē ciborum ⁊ potuum ⁊ quantitatem eorum: ⁊ nō indiget adiutorio medicine extrinſecus. 32

Intellige ſimile huic eidē in vigilia. natura eni ſufficit menſurare illud ⁊ facere ipm̄ currere ſecundū q̄titatē neceſſitatis abſqz adiutorio medicine. etiam ⁊ ſermo eius itellectus ē. 33

Dixit Gali. i regimine ſanitatis corporis qd̄ ē ƀm meliorē formaꝝ: equalitatē aeris: ⁊ eq̄litatē motus ⁊ quietis. ⁊ eq̄litatē ciboꝝ ⁊ potuū: ⁊ equalitatē ſomni ⁊ vigilie. ⁊ remanſit ſuper euz ex eo q nō dixit eq̄litatē eius qd̄ ꝓcedit ⁊ cōſtringit̄. Docet ergo i hoc ƀmone q̄ regimē q̄nqz eſt ƀm h̄ q dixit. Ex equalitate: ⁊ tunc ſequit̄ ipm̄ vt ſit illud quod ꝓcedit: ⁊ cōſtringit̄ etiā ƀm equalitatē ⁊ vt egeſtio qdez ⁊ vrina ſint eq̄les pz equalitatez ciboꝝ ⁊ potuum in quātitatibus eoꝝ ⁊ qualitatibus ipſoꝝ: ⁊ ꝓpter bonitatem digeſtionis ⁊ ſanitatez operationū naturaliuz: ſed ⁊ illud quod reſoluitur ex toto corpore eſt ƀm equalitatem propter ſanitatem operationum naturalium ⁊ ꝓpter exercitiuz temperatum quod expirare facit ⁊ reſoluit ſuperfluitates lacertoꝝ cū eq̄litate. 34

Intellige ƀmonē Gal. ⁊ iam oz h̄nti hoc corpus vt ꝓhibeat a ſupfluitate i aliquo accidētiuz anime. Nam cuz ſit ſpeculatio in hoc genere: ⁊ ſermo ⁊ generibus cauſarum oīs corpus phyſici: dixit gal. operum habenti corp⁹ meliorem formarum vt ꝓhibeantur per philoſophiam aut p leges poſitas a ſuperfluitate in aliquo accidentium anime. qd̄ eſt: quia medicina nō cōtemplatur in illo neqz menſurat illud: ⁊ nō vtitur eo niſi i diſpōe egritudis tm̄ ƀm ſemitā medicationis. Et philoſophia q dez nominat eq̄litatez accidētiū anime. ƀm ſanitatē eius. ↑ Et oportet vt intelligas a gal. differentiam inter furorem ⁊ iram. Ira quidem eſt vt deſideret homo vindictam. Furor enim: eſt vt excitetur ira: ⁊ non eſt poſſibile cum eo ex vindicta. Et accidentia quidem anime ſunt multa: ⁊ illud qd̄ numerauit gali. ex eis eſt exemplificatio eius quod remanſit ex eis. ⁊ quedā eorum faciunt accidere caliditatem ſuperfluam ſicut ira ⁊ furior. ⁊ quedam eorum faciunt accidere caliditatem equalem: vt guadium ⁊ leticia. ⁊ quedam eorum faciunt accidere frigus additum: ſicut timor ⁊ pauor. ⁊ q̄dam eorum faciunt accidere frigus temperatū: ſicut triſticia ⁊ inuidia. ⁊ quedam ſiccitatem: ſicut auguſtia: ⁊ totum quod faciunt iſta accidentia nō faciunt niſi mediatione motus ſpūs. Et illud quod conuenit cum meliori formarum ex eis ē illud qd̄ ē tpatuz: aut illud ex eis qd̄ nō ē ſuperfluuz. 35

Differentia int̄ iraz ⁊ furorem

Nota hic de coitu

Coitus est ex accidētib⁹ aīe: Et gali. qdē in hoc loco fecit capitulū suū singulare in quo docuit illud qđ conuenit sanitate ex eo. Et sentētia quidē epicuroꝝ ē destructa ꝓpterea ꝙ aggregat̃ in corpore superfluitas ex spermate. si ergo nō aggredit̃ per coitū coartatur in corpore ⁊ generant̃ ex ea egritudines male. qđ est qꝛ ex coartatione eius generant̃ ex eo vapores mali q ascendunt ad cor ⁊ cerebrum ⁊ stomachū: ⁊ corrūpūt sanitatē illoꝝ mībroꝝ ⁊ gnānt egritudinē. Et fortasse ex eo ē aliqd simile in potētia veneno viperino: sicut accidit ei qui cōsueuit coitū ⁊ dimittit eū lōgo tpe ex debilitate appetitus cibi ⁊ pigritia a motibus ⁊ generatiōe hūoris melancholici. Et fortasse corrūpit̃ ⁊ exsiccatur ex eo qđ est simile virtuti veneni: sic illud qđ accidit viduis ex pfocatione matricis: ⁊ mult̄ viroꝝ qui moriunt̃ ex eo subito. ⁊ pp hoc q euadit ex egritudine coartationis spermatis ē ille ex cuius corpore resoluit̃ hmōi superfluitas: aut p exercitiū ⁊ emorroidas vt in viris: aut p purgationē mēstruorū vt in mulierib⁹: aut p aliā ptē ex eo de proprietate cuius ē carminare superfluitates ⁊ soluere eas a corpore. Coitus igit̃ est cā sanitatis qñ egredit̃ spma qđ iā coartatū erat: ⁊ est cā corruptionis sanitatis qñ est in corpore spma coartatū quapropter oꝫ vt sit ei⁹ vsus eq̄lis. Et gal. quidē iā docuit ei⁹ equalitatē ⁊ dixit: vt sit inter horas vsus ei⁹ ex spacio illud cū quo non sentiat vtēs eo qñ ipso vtit̃ mollificationē ⁊ debilitationē: sed sentiat post vsum eius leuitatē i corpore eius. ⁊ fiat anima ei⁹ melior ꝙ̄ fuit. ⁊ ga. qdem determinat horas vsus ei⁹ qñ ē idigētia ei⁹ ⁊ dicit. 36

Venereorum vero secūdū epicurū nullus vsus salubris: secundū vero veruꝫ ex interuallis tantis: vt in vsibus coitus neqꝫ dissolutionē sentiat ⁊ leuior ipse se ipso videat̃ factus ⁊ melius dormiens.

Videtur autē epicuro ꝙ ex vsu coitus nō est aliquid penitus quod sit causa sanitatis veritas autem est quoniam ex vsu eius est aliquid i numeris causarum sanitatis: ⁊ est vt sit inter horas vsus eius ex longitudine illud cū quo nō sentiat vtens eo quādo vtitur ipso mollificationem ⁊ debilitationem: immo sentiat ꝙ corpus eius ꝙ̄ vsus est eo sit leuius ꝙ̄ erat antequā vteret̃ eo: ⁊ anima etiā melior ꝙ̄ erat ante.

Tempus vero vsus est quando perfecte medium fuerit earū que extrinsecus omniuꝫ circūstantiarum: neqꝫ super repletuꝫ corpus neqꝫ indigēs neqꝫ super infrigidatum neqꝫ super calefactum aut exsiccatum aut humectatuꝫ immoderate. Si vero peccet aliquando corpus paruum esto peccatum. melius vero est calefacto magis ꝙ̄ infrigidato: ⁊ repleto magis ꝙ̄ euacuato: ⁊ humectato magis ꝙ̄ exsiccato corpore vti venereis.

Hora aūt vsus eius est qñ corpus est vere mediuꝫ inter oēs dispōes accidētes extrinsecus donec nō sit plenū valde neqꝫ vacuū: neqꝫ ifrigidatū valde neqꝫ calefactū valde: neqꝫ pertrāsiēs valde eq̄litatē in siccitate ⁊ humiditate. ⁊ si erat vtēs eo i vsu eius: oꝫ vt sit error ille puus. ⁊ vt vtatur coitū duꝫ ē calefactus est melius ꝙ̄ vt vtatur eo cū est infrigidatus: ⁊ vtatur eo cū est plenus melius ꝙ̄ vtatur eo cum est vacuus: ⁊ vtatur eo cum est humidus est melius ꝙ̄ cum ē siccus.

Qualitatem vero singuloꝝ eoꝝ q̄ dicta sunt eligere i his q̄ sūt optime cōpōis: oꝫ gymnasioꝝ quideꝫ i quibus oēs ptes corporis ꝓportionalit moueantur: ut hoc membrū qdem non superdoleat: hoc vero minus doleat.

Species aūt quam oꝫ eligere ex vnaq̄qꝫ haruꝫ causarū corpori quod est secūdū meliorē formaꝝ ē illud quod narro. ex exercicio quideꝫ oꝫ vt eligatur spēs in qua mouentur membra oīa corporis secundū ꝓportionē ⁊ nō laborat aliquod eorū plus: ⁊ aliquod eorum minus

Horuꝫ vero q̄ comedūt aut bibunt̃ maxie eucrata eligere. hec enī maxie sunt cōuenientia eucratis naturis.

Ex eis vero q̄ cōmedunt̃ ⁊ bibunt̃ oꝫ vt eligant̃ ea q̄ sunt in vltio eq̄litatis. quoniā ista q̄ sunt ita sunt cōueniētiores res naturis q̄ sunt i vltimo eq̄litatis.

Similiter vero ⁊ in aliis.

Et similiter est dispositio i reliq̄s rebus.

Iam ostēdit ga. totuꝫ quidem quod necessarium est scire in reginime sanitatis de esse coitus in hoc sermone: ⁊ in illo qui est ante eum: ⁊ docuit quādo erratur in vsu eius: ⁊ ꝙ opotet vt sit error ille paruus: ⁊ ipse quando superfluit mutat sanitatem: ⁊ docuit in quibus dispositionibus oportet vt vtatur. ⁊ non factus est error mult⁹ in coitu nociuus nisi quia preter multitudinem eius accidit in corpore senectus festine ante horam suaꝫ precipue illi cuius complexio testiculorum est fri. ⁊ sic. Et iam ostendit in pncipio huius libri ꝙ ex holbus fortior sup coitū est ille, cuius complexio testiculorum est calida. ⁊ hu. Qui ergo vult regere sanitatem oportet vt comparet illud quod est in hoc sermone cum dispositione complexionis testiculorum: verūtamen gal. cum sermo eius sit in conseruatione sanitatis melioris formarum: ⁊ manifestū est ꝙ cōplexio testiculorū est q̄lis i hac forma: non conditionauit i sermone suo in coitu esse complexionis testiculorum. cum ergo tu continuas cōseruationem sanitatis: declināteꝫ a meliore formaruꝫ: tunc fac comparationeꝫ cum sermone galieni in vsu coitus ꝫm esse complexionis testiculorum ⁊ reli corporis. 37

Fortior sup coitū ē ille cuius cōpleio testiculorum ē ca. ⁊ ha.

De exercitio ꝙ fit cū pilla

Exercitium i quo mouentur omnia membra ꝫm ꝓportioneꝫ ⁊ nō laborat aliquod eorum plus et aliquod minus ē illud quod fit cum pila parua ⁊ qđ currit cursu eius. ⁊ ga. qdem iam exquisite pscrutatus ē eē exercitij ⁊ fricatiōis in libro de regime sanitatis: ⁊ edidit in exercitio de parua pila tractatū singulareꝫ. 38

De cōmuni canone i cōseruatione sanitatꝫ equalis

Habens meliorem formarum indiget in conseruatione huius forme super se: vt sit, regimen eius et relique dispositiones similes ei. sicut ergo ipsa est equalis: sic oportet ꝙ totum quod continetur ex causis sex sit eq̄le. Et cibi q sunt ita sūt cibus ⁊ potus decēter facti ⁊ decocti. ⁊ panis decenter factus ⁊ decoctus. ⁊ ex decoctis allesfidabegi ⁊ adenubagi: ⁊ ex potib⁹ vinum clarum ⁊ reliqua que ducuntur in libro chimoꝛuꝫ generare chimum laudabilem. 39

Hoc est vltimū quod dixit gal. in conseruatiōe sanitatis melioris formarū. ipse enim dedit l

telligi in eo canonem cōem. ⁊ eſt vt ſint omnes res q
bus regitur ſm equalitatem in quantitatibus ⁊ qua-
litatibus ⁊ i horis neceſſitatis vſus ⁊ ꝑtibꝰ caꝝ. 40

De cōi canone i cōſeruatione ſanitatiſ declinis ab equalitate

ISte canon eſt cōis in ꝯſeruatiōe ſanitatis corporis declinis a meliori formarū. ⁊ ſmo in eo ſm itētionē ga. ē manifeſtus agitatus valde: quī dicit in hoc libro: q2 oꝫ vt ſit declinis ad ꝑteꝫ declinatiōis eiꝰ quoniā dicit in libro eius de regimine ſanitatꝭ ⁊ in libro ciboꝝ ⁊ in aliis: q2 oꝫ vt ſit declinis ad contrariū ꝑtis declinatiōis eius. 41

VUlt ꝙ oportet vt ſingulare fiat vnūqdꝙ corpoꝝ declinatuꝫ a meliore formarū ⁊ ſingulare fiat ad cōſeruatiōeꝫ ſanitatis eius: ⁊ ad reductiōeꝫ ipſiꝰ ad formā optimā capituluꝫ in quo doceaꝫ quō cōſeruet ſanitas eius: aut quō redeat ad meliorē formarū. 42

ISte ſermo ē intellectus. 43

ISte canon ē i ꝯſeruatiōe ſanitatis eius cuius complexio vel corpꝰ declinat a meliori formaꝝ. ſ. vt mēſurentur cauſe ſex mēſuratione reflexionis ab equalitate per quātitatē declinatiōis corporis a meliori formaꝝ. 44

De ſolutione ꝯdictiōis q̄ videtur eē in dictiſ galieni

ISte eſt ſmo i h libro. ⁊ eſt contrariꝰ ſermoni eius i aliis libris ſuis: qm̄ ipſe dicit i li. de regie ſanitatis: ⁊ in li. ciborū ꝙ corpora q̄ ſūt calidiora indigēt ex regie eis q̄ ſunt frigidiora: ⁊ ſm hanc rōcinationeꝫ in reliquis ⁊ ꝑ illud obſcurauit ſermonē ſuuꝫ: ꝓcipue q2 ipſe nō diſtinxit iter regimē ꝯſeruatiuū: ⁊ inter regimē ꝑmutatiuū. ⁊ dixit in regimine ꝑmutatiuo ꝙ oꝫ vt regātur corpa calidiora rebꝰ frigidis donec redeāt ad eq̄litatē: ⁊ ſm hāc rōcinationē ē in reliqs corporibꝰ declinatis a meliori formaꝝ. Et ego dico ꝙ ga. nō oblitꝰ ē ſmonis ſui neq3 ꝯrietatē apponit: ⁊ q nō intellexit ꝑ regimē ꝯſeruatiuū h: niſi vt denꝫ hn̄ti cōplexionē ca. cibi q ꝯſeruent cōplexionē eius ca. ſup ipm: ⁊ ſmone abſoluto regat ip; regimine qd facit remanere ſup ipm complexionē ſuā calidā ſm diſpōeꝫ ſuā abſq3 additiōe ⁊ ſine diminutiōe. ꝙ ſi vult ꝑmutare cōplexonē eiꝰ ad eq̄litatē: tūc addat i frigore illud cū quo regaꝫ vſquequo minuaꝫ eiꝰ caliditas ⁊ ꝑueniat ad eq̄litatē: cuiꝰ exēplū eſt vt ſit ꝯſeruatio corpis ſepti ab eq̄litate ad caliditatē duobus gradibꝰ cū regie qd infridat in gradu ꝑmo: ⁊ ꝑmutatio eiꝰ ad eq̄litatē cū regie qd infrigidat in ſo gradu. ¶ Et māifeſtū ē ꝙ regimē ꝯſeruatiuū ē minoris infridatiōis q̄ꝫ regimē ꝑmutatiuū: q2 regimē ꝯſeruatiuū ē i ꝑmo gradu: ⁊ tibi inꝫ vt nomines id qd ē ꝑue iſfridatiōis minꝰ calefaciens. ⁊ qm̄ ſmo eius in hoc li. ē ſūme q̄ ſūt ſicut ꝯcluſiones: dicit iſtud vt tu ſis itelligēs ab eo voluntateꝫ eius ⁊ eius intētionē. ꝓp hoc ḡ maniſeſtū ē ꝙ volūtaſ ga. ꝑ ſmonē ſuum. ſ. ꝙ corpora q̄ ſunt calidiora indigēt regie ex eo qd ē calidius regie quo idigēt hn̄s formā optimā. ⁊ eſt vt ſit ꝯſeruatio eius ꝑ illud qd facit remanere ſup ipſuꝫ caliditateꝫ eius declinatā ab eq̄litate. ⁊ ſi valet vt regeretur cū cibis calidis: ſic ſi adderet i exercitio eiꝰ ⁊ calefaceret aer cōtinēſ eū. ⁊ darenꝫ calefacientes cibi: ſequereꝫ neceſſario ꝙ adderet eius declinatio ab eq̄litate ad caliditatē plus ⁊ generarent in eo ſupfluitates colerice. ⁊ faceret eū cadere in egritudineſ colericas: ⁊ hmōi menſure ſimiliꝫ non occulaꝫ ga. ⁊ iam determinauit illud in libro de regimine ſanitatis: ⁊ in libro de cibis. Res ergo ſecūdū ꝙ dixi eſt: quia vult vt regatur totum corpus cum eo quod facit remanere ſuper ipſum complexionem eius primam quando vult conſeruationem ſanitatis eiꝰ. Et quādo vult permutationem eius ad meliorem formarum addantur in regimine eius additiones permutantes eam. Intellige ergo illud: q2 non eſt locus paruus: ⁊ multi hominum ignorant: ⁊ putant ꝙ ſit contrarietas.

Regimē ꝯſuatiuuꝫ eſt minoris infrigidationiſ q̄ꝫ permutatiuum

SI vero ſecūduꝫ aliquid ab optima cōpoſitiōe deficit corpus nō multū vero huic et cōſeruantes ſanitatem cauſe ſecūdū ꝓportionem mutabuntur.

ET quādo corpus ē diminutū a meliore formarū diſpōe ſua: deinde nō ē diminutio eiuſ multa ab ea: tunc cauſe q̄ conſeruant ſanitatem eius ſunt remote ab equalitate ꝑ quātitatem remotionis eius ab ea.

PLuribus vero talibus exiſtētibus corporibus ſecūdū ſinguluꝫ genus ſeparatum dicendum eſt.

ET ſpecies corpoꝝ q̄ ſūt ſecūdū hūc modū ſunt multe. oportet ergo vt in omni ſpecie ex eis loquamur ſingulariter ſecūdū ſingularitatem eius.

CRaſi igiꝫ permutatū corpus in organicaꝝ vero ꝑtiuꝫ cōuenientia nō ꝑmutatū duplicē habent formā ſalubriū caꝝ alterā qdeꝫ ſeruātiū eius craſim: alterā vero earum que ad optimā ducunt.

DIco ergo ꝙ cauſe ſanitatis corporiſ qd iā ꝑtranſiuit eq̄litateꝫ in cōplexiōe ſua: ⁊ nō ꝑmutauit equalitatē in cōpoſitione membroꝝ officialiū ſunt duobus modis. vnus conſeruat complexiōeꝫ eius ſecūdū ꝙ eſt. alter ꝑmutat cōplexionē eius a meliori formarum.

SEruātes vero eiuſ craſim tantum permutantur ab eucrata natura cauſe q̄tū ⁊ totius corporis craſis ab illa ꝑfecte mutantur.

ET cauſe que conſeruant complexioneꝫ eiuſ ſūt reflexe a cauſis que conſeruant cōplexionem eius que eſt in vltimo equalitatis ꝑ quantitateꝫ reflexionis complexionis illius corporis quod cōſeruāt a complexione que eſt in vltimo equalitatis.

CAlidiora enim corpora calidioribus indigent adiutoriis: frigidiora frigidioribus: et ſicciora ſiccioribus: humidiora vero humidioribus: et ſecundum complexionem calidiora ⁊ ſicciora calidioribus ⁊ ſiccioribus: ⁊ his proportionaliter in reliquis tribus complexionibus.

QUod eſt: quia corpora que ſūt calidiora eo indigent regimine quod eſt calidius regimine quo indiget habens illam primam complexiōeꝫ. Et corpora que ſunt frigidiora eo: indigent regimine quod eſt frigidius: ⁊ corpora que ſunt ſicciora eo indigēt regimine. ſimiliter quod ſiccus eſt. et ſimiliter corpora que ſunt humidiora indigent regimine quod eſt humidius. ⁊ ſecundum hoc eſt compoſitio: nam corpora q̄ ſunt calidiora ⁊ ſicciora indigent regimine quod eſt calidius et ſiccius. et ſecundum ratiocinationem huius currit res trium ſpecierum aliarum compoſitarum.

Iste sermo certificat illud ad qd itendimus de expositione sermōis eius huius. Cōsidera ḡ cū: ⁊ stabis ex eo sup illud qd diximus ⁊ scies voluntatē eius. qd est: q: vult p sermonē suuz virtutes eaꝝ ſm quas apte nate sunt illud qd facit vnusquisqꝫ ciboꝝ ⁊ alioꝝ ex causis. vi. in corpore. qd ergo cōseruat ipsuz ſm illud ſm qd est: ē cōseruās sanitatē. ⁊ qd addit in declinatione eius a meliore formaꝝ est infirmans ipsuz. ⁊ qd pmutat ipz ad melioꝛez formaꝝ ē permutās ipsuz. 46

Quoniā ista euacuat humores eius. ⁊ minuūt ex eis: pꝑter illud ergo addūt i sicco corpore siccitatem: ⁊ qd paruz est ex eis: cōseruat corpus humidū quādo administraꝛ ſm qꝫ oportet ⁊ permutat ipsum ex eis illud quod opponiꝛ ei ſm equalitatē. 47

Hoc iudiciū ei⁹ ē simile iudicio quod ē ante ipsum in cōseruatione: et mutatiōe simul. 48

Iste sermo itellectus est ſꝫ eādem rationez quā dixit i eo qd preterit. 49

De canone cōseruatiuo sanitatis in equalis.

Uult p sermonē suuz vniuersaliter absolutuz qꝫ qui vult ꝯseruationē sanitatis corporis decliuis ab equalitate ſm illud qd est: administret ei ex regimine quod cōseruat sup ipsuz cōplexionem eius absqꝫ additione: ⁊ sine diminutiōe ita qꝫ eligat ei ex v̄tutibus ciboꝛuz ⁊ potuuz ⁊ alioꝝ quod ꝯseruet super ipsuz cōfigurationē complexionis eius: ⁊ iste est canon p̄mus quez ipsemet determinauit per dictionem aliā vt figat ipm i aīa discipuli. ⁊ sermo ei⁹ in eo ē itellect⁹. 50

De canōe pmutatione sanitatis male ad sanitatem equalem

Iste est canon permutans sanitatē malā ad sanitatē equalē ⁊ bonā. ⁊ eius intentio ē vt sit sciens virtutem par-

Uteꝛ vero a materus cāuū: recte vnnatas vtutes caꝝ sciēs.

Et nō pōt his causis qs nup diximus uti: q̄ pmutanꝛ taliter qꝫ fiāt cā sanitatis secūdū qoꝛ: nisi qui scit virtutes caꝝ secundū quas apte nate sūt.

Quoniā motio qdē ⁊ idigentia ⁊ vigilie ⁊ egestio ⁊ oēs anime passiōes: siccāt corpus.

Cuius exēplū est qꝫ motus ⁊ minoratio cibi ⁊ potus ⁊ vigilie ⁊ euacuatio ⁊ oīa anime accidentia alia exsiccant corpus humidum.

Contraria vero his humectāt.

Et contraria eorum humectāt corpus.

Ea vero ⁊ i calefaciētibus ⁊ ifridātib⁹ studiis vteꝛ ⁊ cibis ⁊ potib⁹.

Et similiter ē dispō i rebus q̄ calefaciūt ⁊ infrigidant ex operatiōibus ⁊ cibis ⁊ potibus.

Et similiꝛ ē dicere oibus his q̄ secūdū corpus sunt cognosces aliqs mās ⁊ virtutes: salubribus causis vteꝛ simila similibus offerēs qn seruare vult corpil crasiz q̄lē accipit.

Et vniuersaliꝛ q scit species oīuz reꝛū q̄ agūt i corpus ⁊ virtutes eaꝝ tūc: si vult ponere eas cās sanitatis eligat corpori illud ex eis quod figuraꝛ ei ⁊ assimilaꝛ ipi qn uult cōseruationē cōplexiōis vel cōpositiōis ei⁹ scdm dispositionē secūdū quā fuerit cā.

Si vo pmutare uult ⁊ trāsire ad melius aliud ē genus salubriuz cāruz ꝯtrariū qdē supradictis: eq̄lc vero distās ab altera crasi eucratarū ⁊ mediarū quas optimis naturis cōuenire dicebamus.

Et qn vult pmutare eā: ⁊ ꝯuertere ipsam ad complexionē q̄ ē melioꝛ cōplexiōe eius: tunc sūt ei alia gnā cāꝝ sanitatis ꝯtrariū causis qs diximus: ⁊ lōgitudo eaꝝ a causis eq̄libus medijs qs diximus q̄ ꝯueniūt habēti cōplexionē eq̄lē optimā ad ꝯtrariū ptis ad quā declinat illud corp⁹: ē lōgitudo eq̄lis.

Calidioꝛē eni ⁊ siccorē crasim nō calide ⁊ sicce diete faciūt eucratā pfecte: ſꝫ q̄ tm̄ eucrata crasi frigidioꝛa ⁊ hūidioꝛa quātū nā eius erat calidioꝛ ⁊ siccioꝛ.

Quod ē. q: corp⁹ qn ē calidius ⁊ siccius: tūc regiū calefaciēs ⁊ exsiccās n̄ reduc̄ ipm ad eq̄litatē sanā: ſꝫ regimē qd ē frigidius ⁊ hūidius cōplexiōe eq̄li p quātitatē supfluitati calefactōis illi⁹ cōplexiōis ⁊ siccitatis ei⁹ sup cōplexiōez eq̄lē.

Hoc siqdē genus cārū corrigit inatas discrasias: alterū vero prius dictuz cōseruat.

Et hoc qdez genus cāꝝ rectificat cōplexiōez malā natura: ⁊ genus aliud qd diximus aū ꝯseruat cōplexionē malā natura scdm dispositionē suā.

Utilitas vero vtrorūqꝫ ē i pte medicis corrigere qdem ex multo studio paulati trāsferētes in melius: nō eni sustinet natura repētinas imutatiōes: seruare vero i eisdē secūdū necessarias occupatōes

Et medicus indiget vtrisqꝫ simul i bonis diuersis: qd ē: q: qn hūti cōplexionē malā ē euacuatio lōga cuz q̄ ē possibile ei ut rectificet ꝯplexiōez malā: tūc medicus itēdit i ea ad illud genus occasionū: ⁊ permutat corpus paulati a complexiōe sua ad cōplexiōez q̄ ē melioꝛ: qn natura nō tollerat alteratōez subito. Et qn habens cōplexiōez malam natura. est occupatus i occupatōibus necessarijs tūc maius quod pōt medicus ē vt conseruet eam secūdū cōplexionem suam naturalem.

tiuz cuiusqꝫ causarum sex ⁊ cōsideret quanta sit q̄ntitas recessionis sanitatis ab eq̄litate ⁊ eligat ex ptibus cuiusqꝫ cāꝝ sex ex eo qd est cōtrariuz isti sanitati q̄titates eq̄les quātitati recessiōis eius: ⁊ regat cū eis corpus ⁊ galienus determinat illō ⁊ dic. 51

Iste sermo est itellect⁹ ostēdit eni gali. i eo canonē permutantē sanitatē malā ad sanitatē bonaz. cōsidera ergo eū. 52

Circa rectificantes ⁊ circa cōseruātes sunt distincte

Nominauit regimē pmutans cōplexionē malā: genus: ⁊ similiter nominauit ꝯseruās eaz genus: vt itelligatur ab eo qꝫ ipsa sunt duo gnā ex generib⁹ medijs sub pte medicie: qd nominaꝛ regiū sanitatis: ⁊ vt itelligaꝛ p illud qꝫ sub vtrisque sūt spēs alie. 53

Uult per occupatiōes necessarias causas ser ad sciendū v̄tutes pticulariū q̄re docet modū necessitatis medici. ⁊ Et nō facte sūt nature tolerātes pmutationē subito: nisi qn ista permutatio mutat eas mutatōe forti q̄ faē accidere nature motū supfluū. s. alterationē supfluaz. nā totiēs. n. dissoluiꝛ p eā vtus aut debilitaꝛ ex ea nā: aut resoluiꝛ p eā spūs q̄re fit id cā pmutatōis sanitatꝰ ⁊ residuuz ſmōis ei⁹ ē itellectū 54

⁊ Natura nō tolerat repētinas mutatiōes

Totiuꝫ genuſ regiminis ſanitatis ꝑtinet ſub genere ꝯſeruatiuo

Isto ſermone cõſtruitur dubitatio in genere regiminis ꝑmanentis propterea ꝙ nominauit ipſuꝫ ꝯſeruatiuũ ſanitat̃. Et cõſtructio dubitationis ẽ: q꞉ rem nominauimus noĩe ſui generis. Cũ ḡ ſit eadẽs ſub regimine ſanitatiſ. ⁊ genus regiminis ſanitatis totũ nominet̃ ĩ arte medicine conſeruatio ſanitatis: nominam⁹ ꝑmutatiuũ etiã nomine ſui generis .ſ. conſeruatiuũ: cꝫuiſ ſit ꝑmutatiuũ ⁊ ſanatiuũ ⁊ rectificatiuum nocumentoꝝ. Et ſꝫ hanc ſimilitudinẽ nominantur oẽs cauſe q̃ permutãt cõplexionẽ ad id quod ẽ deterius cauſe ĩfirmatiue cꝫuiſ ſint ꝑmutatiue ad infirmitateꝫ ⁊ corrumpẽtes ſanitatem ꝓpterea q꞉ ſunt ſub genere cauſaruꝫ infirmantium toto. 55

Poſtq̃ꝫ docuit regimẽ ſanitatis ſeparate a meliore formaꝝ cõſeruans eã ⁊ ꝑmutãs eã ſimul qñ ẽ eius ſeparatio ĩ cõplexiõe tãtũ: rememorat̃ eius qđ docuit de illo in hoc ſermone ⁊ dicit: qñ eſt declinatio ſanitatis a meliore formaꝝ: deinde ẽ illud in oĩb⁹ mẽbris: tũc medicatio eius .ſ. cõſeruatio eius et ipſiuſ ꝑmutatio eſt ſecũdũ ꝙ expoſuimus. et ſi eius receſſio eſt in quibuſdam

Quomõ igit̃ ⁊ hmõi ſpeciẽ cauſaꝝ ꝯſeruãtẽ nominamus: cõueniebat eni magis eã forſitã ꝑmutãtẽ ⁊ curantẽ ⁊ innata peccata corrigentẽ vocari qñ vero ad totũ genus ſanitatis referẽtes: nõ ad eas q̃ ſecũdũ ſpecieꝫ ſunt in ea differẽtias: quecũq꞉ gdẽ ſanos cuſtodiũt: ſeruãtes oẽs vocabimus: ſiue cõſeruãdo ſalutẽ ad melius ducant totaꝫ craſim. ſiue cõſeruent exiſtẽtẽ a ꝑncipio: q̃cũq꞉ vero deteriorem faciunt conſiſtentiam egre.

Si autẽ dixeris quõ nominauimus hoc genus cauſaꝝ cõſeruatiuũ cũ eẽt dignius vt nominaret̃ ꝑmutatiuũ ⁊ ſanatiuũ ⁊ rectificatiuum nocumẽtoꝝ naturaliũ. Dicimus ꝙ nos non adiungimus has cauſas niſi ad genus ſanitatis: nõ ad ſpecies eius: ⁊ nominauimus oẽs iſtas cauſas que ꝯſeruant corpus ſecũduꝫ ſanitateꝫ ſuã ꝯſeruatiuas: ſiue ſint ꝯſeruatiue: aut ſint ex eis que cõſeruatione ſua ꝑmutant cõplexionẽ totã ad id qđ ẽ melius. aut ſint ex eis que ꝯſeruãt cõplexionẽ ſecũdũ diſpoſitionẽ ſuaꝫ ꝑmã: ⁊ nominamus eas q̃ ꝑmutant cõplexioné ad id qđ ẽ deterius cãs ĩfirmatiuas.

Simile igit̃ diſcraſiã habẽtibus omnibuſ corporis ꝑtibus ſimilis eſt ꝓcuratio diſſimilẽ vero diſſimilis.

Et qñ cõplexio q̃ ẽ in omnibus mẽbris eſt vna: tũc medicatio eius eſt vna. ⁊ qñ cõplexio mala nõ eſt in oĩbus mẽbris vna: tũc non eſt medicatio illius corporis vna.

Poteſt eni vẽter alicui qdeꝫ frigidior q̃ꝫ oporteat eſſe: caput vero calidius: ⁊ ĩdigere adiutoriis ꝓpriis ſingula: ſecũdũ vero hoc ⁊ aliaꝝ vnaqueq꞉ pars aut humidior aut ſiccior aut frigidior aut calidior exiſtẽſ preter modũ ꝓpriis diſtemperãtie indiget dietis. Nõ igit̃ exercebimus equaliter omnes hmõi corporis partes: neq꞉ ſimilit̃ humectabimus: aut ſiccabimus: aut aliqd hoꝝ facicmus. Amplius vero dicetur de his ĩ negocio de ſalubribus cauſis.

Quod eſt: q꞉ eſt poſſibile vt ſit vẽter alicuius frigidior q̃ꝫ oꝫ ⁊ caput etiã calidiuſ q̃ꝫ oportet: ⁊ ĩdiget vnũquodq꞉ eorũ quod ꝯuenit ei. ⁊ ſimilit̃ ẽ diſpoſitio ĩ vnoquoq꞉ mẽbroꝝ reliquoꝝ. quando eſt humidius cõplexiõe ſua equali: aut ſiccus ea: aut frigidius: aut calidius. nam indiget ex regimine eo ſecũdũ ꝙ cõuenit complexiõi eius. Eſt ergo neceſſe quãdo cõplexio membrorum corporis eſt diuerſa ut nõ ſit membrorum corporis omnium regimen equale: ⁊ nõ ſit humectatio eorum aut eorundem exſiccatio: aut aliud ex eis que fiunt eis ſecundum ſimilitudinem vnam ⁊ nos quidem exponemus iſtud in expoſitione ampliori hac in libro noſtro de regimine ſanitatis.

Organicorum vero cauſe ſalubres ſecũdum lapſus ⁊ he ab optima compoſitione adinuicem differunt Alie ſiqdeꝫ ſunt ſalubres circa plaſmatione lapſuũ alie vero coꝝ q̃ circa magnitudinem aut numerum aut poſitionem.

Cauſe autem ſanitatis membrorum officialium que habẽt nocumentum: ſecundum illud nocumentũ ſunt diuerſe a cauſis ſanitatis corporis quod eſt ſecũdum melioreꝫ formarum: quod eſt: quia cauſe ſanitatis membroruꝫ que habent nocumentum in plaſmatiõe: alie ſunt a cauſis ſanitatis membrorum que habent nocumentum in quantitate ſua: aut in ſitu ſuo: aut in numero ſuo.

membris ⁊ in quibuſdam non: tunc medicatio eius ſcilicet eius conſeruatio ⁊ permutatio ipſius indiget canonibus alijs qui fidem faciunt generis alterius regiminis et ipſe facit ſcire hoc genus per exempla ⁊ dicit. 56

Vult ⁊ canon in ꝯſeruatiõe ſanitatis corporũ recedentiũ ab eq̃litate in q̃buſdã membris ⁊ in q̃buſdã nõ: eſt cõpoſitus ex particularibus canonibus in ꝯſeruatiõe ſanitatis corporũ recedentiuꝫ ab eq̃litate in cõplexiõe corporis totius. cuius exemplũ eſt: q꞉ quãdo vẽter eſt frigidior ⁊ caput calidius: vtimur in ꝯſeruatione ſanitatis vẽtris eo quod cõſeruat ſuper ipſuꝫ quod eſt ſimile cõplexioni eius: ⁊ in ꝯſeruatione ſanitatis capitis eo quod ꝯſeruat ſuꝑ ipſuꝫ quod ẽ ſimile cõplexioni eius: ſiue ſint emplaſtra ſiue embroce vel aliqua ex cauſis. vi. Et quãdo volum⁹ ꝑmutare cõplexiõeꝫ vẽtris ad eq̃litatẽ: ⁊ complexionẽ capitꝭ permutar̃ ad eq̃litatẽ: vtimur in ventre rebus calidiſ ⁊ in capite rebus frigidis. ⁊ ſꝫm hanc ſimilitudinem faciamus in regimine reliquoruꝫ mẽbrorum. ⁊ propter hoc eſt neceſſe vt ponamus exertitium quod conſeruat membroruꝫ ſꝫm diſpoſitionem ſuam: aut permutet ipſum ad diſpoſitioneꝫ aliam ĩ vnoquoq꞉ membroruꝫ diuerſum ab eo quod eſt ĩ alio. ⁊ ſimilit̃ vnũquodq꞉ particularium cauſarum. vi. nam quando volumus infrigidare membrum emplaſtramus cum rebus infrigidantibus. ⁊ quando volumus ipſum calefacere emplaſtramus ipſum cum rebus calidis. 57

De quattuor ſpeciebus compoſitionis lapſuum

Iam docuit Ga. ꝙ ſpecies cõpoſitiõis lapſuum

ſunt.iiii. quorum vnus eſt lapſus in plaſmatione ⁊ ſecūdus eſt lapſus in quantitate: ⁊ tertius eſt lapſus in numero: ⁊ q̄rtus lapſus in ſitu. ⁊ docuit ꝙ iſti lapſus quattuor quādo ꝓhibent mēbrū ab operatiōe ſua. ſ. nocent operationi eius ſunt egritudo. ⁊ quādo nō ꝓhibent operationē: nō ſunt egritudo ſʒ forma mala ex formis ſanitatis. ⁊ poſtq̄ cōpleuit dictionē canonis regiminis ſanitatis recedētis ab equalitate in cōpoſitiōe. tūc añ illud explanauit hūc ſermonē a q receſſimus deinde expoſuit cū hoc ſermone. 58

De ſpecieb⁹ lapſus in plaſmatione

ENunciat ꝙ lapſus i plaſmatione eſt vna. v. rerū. ꝓma earū eſt mutatio figure. ⁊ ſecunda ē mutatio ꝓfunditatū. ſ. gibboſitas ⁊ concauitas: ⁊ tertia opilatio i meatu: aut in orificio meatus. ⁊ q̄rta ē aſperitas. ⁊ quinta eſt lenitas. vnuſquiſq̄ ḡ lapſuū ſi eſt paruus: tūc habēs ipſū exercitat i occupationib⁹ ſuis cū illo mēbro: ⁊ dr̄ ꝓpter illud lapſus ſanus ⁊ ſi eſt multus ⁊ nō prohibet mēbrū ab operatione penitus niſi i aliquo dicit ꝙ eſt egrotatiuus ⁊ ſi eſt multus ⁊ prohibet mēbrū ab exercitatiōe: dicitur ꝙ eſt infirmus. 59

De tribus ſpecieb⁹ lapſus in natura q̄ntitatis

SPecies quas narrauit ſunt tres. vna earū eſt: q̄r ſi quātitas mēbri magnificet ab eo quod oportet aut minuatur tūc ſi magnitudo eius aut eius diminutio eſt parua: dicit ꝙ eſt ſanū. ⁊ ſi eſt magna ⁊ nō peruenit ad hoc vt noceat operationi: dicit ꝙ eſt egrotatiuū. ⁊ ſi ē multa ⁊ peruenit ad hoc vt noceat operationi: dicit ꝙ ē infirmū. 60

De tribus ſpecieb⁹ lapſuū in natura numeri

VUlt ꝙ additio numeri ⁊ partiū mēbri aut diminutio earum facit etiā illos lapſus tres: quoꝝ vnus dicit ſan⁹: alter dicitur egrotatiu⁹ ⁊ tertius dicitur infirmus. Sanus quidem quando additio aut diminutio eſt ꝑua. Egrotatiuus vero quando eſt multa non perueniens ad h̄ vt noceat operationi: ⁊ ſermo eius: ⁊ res q̄ generantur i corpore preter naturā

IN plaſmatiōe quoq̄ ſūt plures lapſus eteni figure ꝑtis ⁊ ſi alicubi in ea curuitas aliq̄ eſt vel cōcauitas eiuſq̄ ſecūdū naturā aut pori aut ↄſtrictio aut orificiū: aut aſperitas: aut lenitas quādo ē aliqd extra ꝓpriā cōtēperātiā: par quideʒ hoc patiens corpus. ſanorū corpoꝝ appellationē habebit: āplius vero ⁊ egrorū. ſi vero ſit tantū vt noceat opatiōi. iā egrotare uidet̄.

ET accidūt i plaſmatione lapſus multi. quod ē: q̄r ſi mutet̄ figura mēbri ab eq̄litate ſua aut ſit i eo ꝓfunditas multa natura ⁊ mutet̄ vt accidat eius lapſus i meatu q eſt i eo aut in orificio: meatus aut in aſperitate aut in lenitate: deinde ſit lapſus ꝑuus: tūc habens illud corpus dicit̄ q̄d eſt ſanus. ſi aūt lapſus ē plus illo: dr̄ egrotatiuus. q ſi ↄſequit̄ lapſus i ipſo ad hoc vt noceat operatiōi. tūc ē eger.

SEcūdū quātitatē vero ſuperfluitas ⁊ defectus: ad eaſdē deducunt differentias.

IN quantitate vero multū ⁊ paruū faciunt ꝑuenire corpus ad ſpēs quas narrauimus.

IN numero vero deficiens aut abūdans velut homiomeron vnum aut plura hmōi generis ſūt. ⁊ quecūq̄ preter natura i nobis ſubſtantie conſiſtunt.

IN numero aūt additio aut diminutio ꝑtis vnius ex ꝑtibus multis: ⁊ res que in corpore generant̄ cōtra naturā ſunt huiuſmodi generis.

REliquū vero genus ꝓp vniuſcuiuſq̄ cōpoſitiōeʒ ſimpliciū ꝑtium in quo ⁊ ipſe. iiii.

ſunt huiuſmodi generis: vult illud quod generatur in corpore ⁊ facit vnam harum triū ſpecierum. Uidi eni multos in inteſtinis quoꝝ erant vermes. ⁊ ex eis ſunt quoꝝ inteſtina proportionantur ad ſanitatē. ⁊ ex eis ſunt que proportionantur ad egritudineʒ. ⁊ ex eis ſūt quoꝝ inteſtina ex illo iam infirmata ſunt egritudine completa. 61

ſunt omnes differētie Prima quideʒ optia. Secunda vero parūper mutata: ⁊ propter hoc adhuc ſanū ꝑſciēs corpus. Et tertia egrū: quādo amplius extra naturam ſit; quarta vero iā egrotans quādo plurimū.

ET iā remanet genus aliud quod eſt in ſitu cuiuſlibet membrorū conſimilū in organo. ⁊ in ipō ſūt q̄ttuor ſpecies. Prima earū eſt corpus quod eſt ſecūdū meliorē formarū i hoc capitulo. Et ſecunda eſt corpus quod eſt remotū ab eo in ipſo parūper. Et tertia ē corpus quod eſt in eo egrotatiuū: ⁊ eſt illud in quo eſt mutatus ſitus membroꝝ mutatione nō multa. ⁊ q̄rta eſt corpus quod iā egrotat ⁊ integre receſſit a ſanitate: et eſt illud in quo eſt mutatus ſitus membrorum mutatione multa.

QUecūq̄ igit̄ peccauerūt ꝑtes ſecūduʒ figurā qdem quemadmodū quecūq̄ diſtorte itus vel extra: ⁊ he recenter nate quideʒ exiſtētes ⁊ molles plaſmatiōe ⁊ ſuppligatiōe ad id quod ſecūdū naturaʒ eſt reuertūtur. Dure vero ⁊ ſi cōtingat ad augmentuʒ ꝑuenire: ad correctioneʒ nō ꝑueniunt.

ET membra q̄ nocumentū habent i figura ſua ſunt ſicut pedes cōuerſi ad exteriora aut ad iteriora. ⁊ caput planū qdeʒ in infantibus quādo naſcunt̄ dū membra eoꝝ ꝑmanent mollia: poſſibile ē vt redeāt ad diſpoſitionē naturalē cū eq̄tione ⁊ tenſione ⁊ ſtrictura. in corporibus auteʒ que ſūt exſiccata s arucrunt et indurata ſunt: nō eſt poſſibile vt rectificentur.

De nocumentis in ſitu prius mēbroꝝ

NOcumētum in ſitu partium membri aut eſt paruū: ⁊ proportionatur ad hoc quod eſt ſanum. aut eſt multum ⁊ ꝓportionatur ad hoc quod ē egrotatiuum. aut eſt multum nocēs operationi ⁊ eſt proportionatū ad hoc quod eſt infirmum. currit ergo eſſe ſitus curſu cuiuſq̄ generum nocumētorum in compoſitione. v erū ga. dixit in hoc ſermone moduʒ primum ſitus qui eſt ſecundū melioreʒ formarum vt faceret nos rememorari comparium eius in plaſmatione ⁊ quantitate ⁊ numero. intellige ergo illud. ⁊ poſtq̄ ceſſauit a numeratione ſpecierū nocumentorū compoſitionis membrorum: incipit determinare canonem cuiuſq̄ cor 62

De reductiōe lapſuum ꝑtium mēbroꝝ i figura

ENunciat in hoc ſermone ꝙ poſſibile eſt vt figura membri rectificetur ⁊ redeat ad diſpoſitionē ſuam naturalē tunc quando naſcit̄ homo. Si autem indurantur membra: eius: non eſt poſſibile vt reducātur: ⁊ exemplificauit illud per pedes ꝯuerſos. ⁊

per caput planum ⁊ eſt vt rectificetur membꝛū ⁊ exten-
datur ⁊ conſtringatur ſecundum q̄ opoꝛtet vt rema-
neat ei figura rectificata. 63

Enunciat que membꝛa dum permaneat i aug-
mento poſſibile eſt vt rectificetur nocumentū
parum accidens in cōcauitate eoꝛū ⁊ ipſoꝛ p
funditate ⁊ eo-
rū zibboſitate.
Et augmentū
quidē ē ex quo
naſcit̄ homo vſ
quequo cōſequa
tur ſtatū adole-
ſcētie: ⁊ eſt finis
xxv. annoꝛū: ⁊
docet quid ſit il-
lud qđ minoꝛat
cōcauitatē ⁊ ſtri
git pfunditatē:
⁊ dixit: q̄ illud
fit cū motu ⁊ cō
preſſione anhe-
litus. facit ergo
rememoꝛari in
cōpreſſione ſpi-
ritus quomodo
exercentur mem
bꝛa q̄ ſūt i pecto
re donec reſolua
tur id quod i eiſ
de ſuperfluita-
tibus cōgregaꝫ
in lacertis eoꝝ.
Et coartatio ſpi
ritus ē vt traha
tur aer ad iterio
ra pectoꝛiſ attra
ctione forti: de-
inde ipſiū tene
at quantū pōt.
et ea etiam ſunt
operatiōes q̄ ge
nerant altas vo
ces: ⁊ voces que
fiunt cum fiſtu
la ⁊ eleuatio ſer-
monis ⁊ voces
vehemētes ⁊ ſi-
milia his que
exigit diſpoſitio
preſens. 64

De cura ſuperfluitatū pectoris ⁊ lacertorum eius.

Et quecūq̄ quidē circa curuitatē pecca uerūt ⁊ hec ſimiliter poſſūt coꝛrigi qđ adhuc au gmētāde pfecte vero nō poſ ſūt paruaſ igit̄ curuitateſ ali gatio ⁊ quies magnas vero opatio ptiū ⁊ retētio ſpirit⁹ operat̄ ita vero ⁊ quecūq̄ ſe cūdū poꝛos aut oꝛificia.

Et mēbꝛa q̄ habent nocumētū ſimiliter in ꝯcauitate ⁊ pꝛofū ditate que ſunt in eis poſſi bile ē vt rectificetur illud no cumētū dum permanent in augmēto ſi autē iam cōpleta ſunt nō eſt poſſibilis eoꝛum rectificatio. ⁊ illud quod mi noꝛat concauitatē ⁊ pꝛofun ditatem quando eſt maioꝛ q̄ opoꝛtet eſt quies ⁊ ſtrictu ra ⁊ illđ quod magnificat cō cauitatē mēbꝛoꝛū ⁊ eoꝛū pꝛo funditatē quando eſt minoꝛ q̄ opoꝛtet eſt motus illoꝛū mēbꝛoꝝ ⁊ retētio ſpiritus ⁊ intētio retētionis ſpiritus ē vt attrahat̄ ſpirituſ ⁊ impel lat̄ ad interioꝛa ipulſione ve hemēti. ⁊ ſcđm hāc ſimilitu dinem etiam dilectāt̄ ⁊ con ſtringunt̄ meatus ⁊ oꝛificia eoꝛum.

Et quecunq̄ quidē maioꝛa quā opoꝛtꝫ quies ⁊ alligatio ap ta nata ē minoꝛa efficere ma ioꝛes vero efficit parteſ mo tio ſecūdū naturā cum frica tione moderata ⁊ aliis que cūq̄ nata ſunt ad ſuperficieꝫ ſanguinē trahere multum.

Et mēbꝛa etiaꝫ que ſunt maioꝛa quam opoꝛtet quies ⁊ ſtrictura cō ueniens minoꝛat ea ⁊ mem bꝛa que ſunt minoꝛa quam opoꝛtet motus naturalis eo rum ⁊ fricatio temperata ⁊

Iſte ſer
mo eſt i
tellect⁹:
⁊ ſpecies quidē
fricationis ſunt
multe. ex ea eni
ē leuis vel mol
lis: ⁊ ex ea ē du-
ra: ⁊ ex ea ē par-
ua. ⁊ ex ea ē mul
ta. ⁊ ex ea ē eq̄liſ
⁊ iam exquiſite
perſcrutatus eſt
ga. ſmonem i ea
in regimine ſa-
nitatis. Elige
ergo ex ſpecieb⁹

De ſpeciebus fricationis.

fricationis in oī mēbꝛo illud quod conuenit ei ⁊ cum
quantitate que neceſſaria eſt in eo. qui ergo vult ſcire il
lud quo indiget de eſſe fricationis vel accipiat illud

ex libꝛo illo. 65
Membꝛa quoꝛum generatio ē ex ſanguine ſunt caro ⁊ q̄
currūt curſu eius. ⁊ nobis q̄dem poſſibile ē vt facia-
mus naſci carnē in vlcere pꝛofundo cū perijt vel dimi
nuta ē pars carnis ⁊ recenteꝫ carnem cū medicinis q̄ calefaciūt
calefactiōe parua ⁊ abſtringūt ⁊ abſtergūt ſoꝛdiciē. ⁊ Sicut ari
ſtologia oꝛobus ⁊ oliba
nū ⁊ pix ⁊ mel. Mem-
bꝛa vero quoꝝ gnātio ē
ex ſpermate ſūt: oſſa ⁊
nerui ⁊ reliq̄ mēbꝛa alia
radicalia. Et nobis q̄
deꝫ poſſibile ē vt cābia
mus loco oſſis dꝛubacū
i. poꝝ. ⁊ ſecūdū ſimili-
tudinē ē ſmo in religs
Et galie. q̄deꝫ oſtendit
q̄ faciēs cōplemētum
eius qđ diminutū ē. ⁊
cābiū ei⁹ ē nā ⁊ dic. 66

Nota hīc de ariſtologia orobo olibano pice ⁊ mele

reliq̄ue res q̄ trahūt ſāguinē pulrimū ad ipſa adiuuāt ad magnificandum ea.

Deficientiū vero par tiū quecūq̄ quidē ex ſanguine habent generationeꝫ nō impoſſibi lis eſt eoꝛū coꝛrectio. quicū q̄ vero ex ſemine pauco ha bent generationeꝫ eaꝝ ipoſ ſibiliſ eſt coꝛrectio ē tamen p his aliquando facere alia p xima his habentia vtilitate

Membꝛa autem quo rum numerus eſt di minutus tunc quo rumcunq̄ ex eis generatio eſt ex ſanguine poſſibile eſt vt compleantur ⁊ quoꝛum cunq̄ ex eis generatio eſt ex ſpermate foꝛſitan cōplemen tum eſt impoſſibile verum tamen poſſibile eſt membꝛiſ multis vt permutetur loco eius q̄ diminuitur aliquid quod ſtet loco ⁊ compleat il lud.

Omnū autē hoꝛū natura quidem ope ratrix medicus vero miniſter.

Et facienſ totū q̄đ ex iſtis rebus generat̄ nō ē niſi natura medicus vero ē niſi miniſter.

Queūq̄ vero abun dant ſecūduꝫ nume rū ablato eoꝝ cā ſalutis ē cō ſiderādū vero in q̄bus poſ ſibile ē ſi vero ipoſſibile ap parcat trāſponere tētare eꝫ

In mēbꝛis āt quoꝝ numerus ē additus cā ſanitatiſ eoꝝ eſt di minutio eius q̄ i eiſ ē additū ⁊ oꝫ vt cōſideres i q̄bus mē bꝛis poſſibile ē illud q̄ ſi vi deſq̄ ē tibi poſſibile ut au feras illā rē additā tūc ingre vt ipermutes eam.

Iſte ſmo tole
rat duas expo
ſitiōes. Una ea
rū q̄ nāe q̄ faciat ꝯſer
uationē ſanitatis. ⁊ re-
dire eā facit. ſ. ꝯſeruat ſa
nitatē. ⁊ ſanat īfirmita
tē: ⁊ medic⁹ ē miniſter
eius. ſ. pparat ei totū
quo indiget i illo: ⁊ iſte
ſmo ē verus. Et expo-
ſitio alia ē q̄ natura ē q̄
cōplet diminutionē in
mēbꝛis factā ex ſangui
ne: ⁊ cābiat loco mēbꝛo
rū factoꝝ ex ſpmate ali
quid qđ ſtet loco eoꝝ: ⁊
medic⁹ miniſter ei ad
h̄ neceſſarius. ⁊ iſte ſer
mo ē verus. ⁊ ē ps eius
qđ dicit̄ i expoſitiōe p̄
ma. Et galienus q̄deꝫ
vult p naturā hic virtu
tē regētē coꝛpus. qđ ē:
q: nā ē nomē cōmune
in arte medicine: q: di
ſm quattuoꝛ modos.
vnus eoꝝ ē virt⁹ regēs
coꝛp⁹. ⁊ ſecūduſ ē cōple
xio: ⁊ tertius foꝛma coꝛ
poris. ⁊ q̄rtuſ ē pſona.
i. nā īdiuidualis. 67

Nota q̄ natura quattuoꝛ mōis dicitur

Recepit ga. in
additiōe ptiū
mēbꝛi vt cōtē-
pleris ⁊ cōſideres mē-
bꝛū. ſi ē poſſibile ē tibi
abſcidere illā additionē
⁊ eradicare eā. ſic ſi ē di
gitus additus aut ver
ruca: ⁊ tūc abſcide eā: ⁊
ſi nō ē tibi poſſibile: tūc
pgre vt pmutes eā a lo
co. ⁊ i hoc ſmone nō ab
ſcidēdo dicit gal. pmu
tādā eē additionē: ſꝫ di
xit: ingre. ſ. ppera te i
pmutatiōe eius ſicut
facimus in lapide. nos eni quādo nō poſſum⁹ extrahere ipſuꝫ
inquirimus remotionē eius a meatu vrine cum inſtrumento
nominato alcathatir. i. ſiringa. ⁊ que ſunt ſicut hec. 68

Sicut diſlocatio eius. n. rectificatio ẽ ꝑmutatio iuncture ad locũ ſuũ Et ego q̃dẽ iã vidi adoleſcentez iuncturã hũeri cuius libricabat ſem ꝑ ꝑꝑ humorẽ mucoſũ q aggregatus erat i pyxide eius:⁊ ꝯſeruabat in occupatione ſua. cuz g̃ accidebat ei diſlocatio tenebat brachiũ ſuuz: ⁊ p̃ciebat ꝙ reducerent eũ in locũ ſuuz. deinde redibat ad occupatõez ſuam. 70

Significat ꝙ eſt poſſibile vt cõponant̃ iſta nocumẽta q numerauit i cõpoſitione mẽbroꝝ. ſ. q̃bus egredit̃ compoſitio mẽbrorũ ab eo q̃ eſt adinuicẽ. indiget ergo illud cõpoſitione curationis. ſ. vt ponantur partes curationis ſm ptes nocumẽtorũ. ⁊ iaz feſtinat eſſe vt ſit vnuz nocumẽtũ fortioris nocumenti:⁊ tũc intendimus cũ curatione ad illud donec q̃ſi rectificas illud redeas ad illud qđ cõponit̃ cũ eo ⁊ rectificat illud ẽt. 71

Oſtendit galienus:ꝙ lapſus in hoc ventre erat cõpoſitus ex q̃ttuor lapſibus. vnus eorũ in q̃titate ⁊ eſt paruitas eius. ⁊ ſecundus in figura ⁊ eſt rotunditas ei⁹. ⁊ oportebat vt eſſet oblongus:⁊ inferius eius magis amplũ q̃ ſupius ei⁹. ⁊ tertius in ſitu:q̃ñ oportebat vt eẽt poſit⁹ ſup diafragmate tangens ipſum ⁊ quartus in cõplexiõe q̃ñ erat frigidior. † ⁊ cibus paucis multi nutrimenti ẽ ſicut aq̃ carnis q̃ñ fit cũ vino citrino:⁊ teritur cũ eo medulla panis recenter facti. 72

† Nota h̃ de aq̃ carnis.

Hepar habebet duos lapſus:vnus eorum erat ſtrictura meatuũ ei⁹:alter erat opillatio i eo vtile g̃ fuit ei regimen ſubtilians.

† Regimẽ ſbtiliatiuũ eſt acceptio ciborũ ſubtiliatiuorũ ſicut cibi in q̃bus ẽ ſynapis aut pi

† De regimine ciborum ſubtiliatiuoꝝ.

Eadez vero ⁊ eorũ q̃ ſcđz poſitionem peccant:eſt correctio.

Et mẽbrorũ etiã q̃ i ſitu ſuo lapſa ſũt:nõ ẽ rectificatio niſi pcõ mutatiões eorũ ad loca ſua.

Manifeſtũ eſt autem ꝙ duo vel tria plerũque peccata cõſiſtere poſſũt circa eadez vnanquãque partem.

Et manifeſtum eſt ꝙ poſſibile ẽ vt accidãt mẽbro vni duo vel tria ex iſtis nocumentis.

Quemadmodũ i habente ventrẽ paruuz ſimul ⁊ rotũdũ ſcđz diafragma poſitum:pecauit eni in eo ⁊ magnitudo ⁊ plaſmatio ⁊ poſitio. ſi vero ⁊ natura frigidior huic in id qđ eſt ſecundũ naturam ducere impoſſibile eſt. quãdo autez difficulter reſpirant repleto ventre pauciora ⁊ nutriẽtia ⁊ non tardius exeuntia offerantur bis vel ter in die.

Ex illo eſt ꝙ ego vidi virum cuius vẽter erat paruus ⁊ rotundus poſitus ſup diafragma eius. fuit ergo lapſus in eo i quãtitate ſua ⁊ i ſua figura ⁊ in ſitu ſuo ⁊ erat cõplexio ei⁹ frigidior q̃ oportebat ⁊ non fuit poſſibile reducere hunc ventrem ad diſpoſitionem naturalem ꝙ autez poſſibile in eo fuit:eſt quia poſuit illã quo ledebatur habens ipſuz minus. quod eſt. quia quãdo implebatur vẽter eius grauis ficbat ſup cuz reſpiratio eius poſui ergo cibum eius cibum paucum multi nutrimenti q nõ eſſet tarde deſcẽſionis tribus vicibus i die.

Aliis vero enfraxiz i epate habentibus ꝑpter anguſtiã vaſorũ ꝯtinue factam ſalubris cauſa inuenta eſt extenuans dieta

Et vidi virum aliũ cui acciderant i epate ſuo opilatiões multe ꝑpter ſtricturam meatuum eius. igeniaui ergo ita quod poſui eius reg men ſubtile: fuit ergo cauſa ſanitatis eius.

Reliquum adhuc geſtus vnũ cõmune eſt omiomerõ ⁊ organicorum ſolutio continuitatis

Etiam remanſit vnũ genus nocumẽti cõmunicãs membris ſimiliũ partiũ ⁊ mẽbris iſtrumẽtalib⁹ ⁊ ẽ ſolutio ꝯtiuitatiſ

Quam forſitan aliq̃s nõ cõcedet pfecte ſanis ieſſe:alioquĩz eni eſſe ſemp paſſionez diceret neſciẽs ſimilẽ eẽ dubitatõez ꝑ omnibus lapſuum generibus futuram. ſi enim operationis ſenſibilis leſio nõ determinant egritudinem a ſanitate:ſed ſecundum qualitatem cuiuſque diſpoſitionis agnoſcitur tantum tũc neceſſariũ eſt ſempiterne paſſiõis irrepeẽ dogma nullo optiãs habente opatões omnes:ſꝫ hec q̃dem ergo vt ſubtilior conſideratio ſecunduz ſe tractũ habeat

Fortaſſe q̃dã homines nõ cõueniunt nobiſcum ſup hoc ꝙ id nocumentũ ſit ei q eſt ſaũſ qui egritudinem non habet ſed quando ipſum eſt tunc ẽ egritudo:⁊ huiuſmõi q̃dez ſermonis auctor neſcit:quia illud quod ſequitur in hoc ſequitur in reliquis generibus nocumentorum quod eſt quia ſi non ponimus nocumentum operationis ſenſibile eſſe differentiam inter egritudinem ⁊ ſanitatem:⁊ eſtimamus qđ egritudo nõ eſt niſi i i̾eq̃litate cõpoſitiõis corporis tantum tunc cogimur dicere ſermonez illius qui dicit ꝙ corpus nõ ceſſat ab egritudine:quoniã non inuenitur aliq̃s hoĩum cui ſaluentur omnes operationes membrorum eius ſecundũ meliore diſpoſitões eoruz. Et iquiſitio ſuper hoc ſimilior ẽ cum dialectica q̃ cum medicina. oportet ergo vt ei faciamus ſermonẽ ſingularez ſecũdũ ſingularitatẽ ſuã. ꝑ aut muripſia ⁊ acetũ ⁊ capparis ⁊ reliqua q̃ currunt hoc curſu. 73

De generib⁹ terti um ẽ de generibus nocumẽtorũ. 74

Solutio ꝯtinuitatis eſt multis modis aliq̃. n. ẽ q̃ ẽ parua: ſicut diſruptio cuz ferro:aut vulnus puum qđ nõ elongat̃ a ſpiſſitudie cutis. ⁊ obuiatio leuis ex q̃ accidit gabẽ parua ab attritõe. aut falleri:⁊ ſic phlebotomia: aut eruptio grauis puſtule pue aut forunculi : aut qđ ẽ ſimile illis nã oẽs modi iſti ſolutõis ꝯtinuitatis non ꝓhibet hoĩez ab occupationib⁹ i q̃bus ꝯuerſatur. qđ ẽ:q̃ nocumẽtũ opatiõis in eis non forſitã eſt ſenſibile. Et alia ẽ q̃ ẽ multa ſed non pueñit ad hoc vt accidit in conuerſatione nocumentũ operationis ſenſibile ex ea. ⁊ iſti duo modi numerantur in ſanitate. Tertia eſt ſolutio continuitatis:cuius multitudo iam pueñit ad hoc vt accidit in ea nocumẽtuz operationis ſenſibile ab operationibus. ſiunt ergo ſpẽi nocuñtoꝝ operationis in ſolutione continuitatis compares ſpẽbus nocumenti operationis in complexione. ⁊ compares ſpẽbus nocumẽti opationis in compoſitõis. ⁊ iã fue

† Solutio continuitatis multis modis fit.

rūt due spēs ꝑmi nocumenti opatiōis ī cōplōne ⁊ cōpositione numerate ī sanitate .s. spēs parua ⁊ spēs mlʼta: cuius multitudo ñ ꝑuenit ad hoc vt abscindat a cōuersatiōe ī occupatiōibus. seqtur ergo vt sint due spēs ꝑme solutiōis cōtinuitatis nūerate in sanitate: ꝙ si illud nō ē ita .s. vtap ponat̄ dr̄ia inter egritudinē ⁊ sanitatē nocumētuꝫ opationis sensibile ⁊ mutatio sēsibilis: hoc ē illō cū quo nā iā ꝑuenit ad hoc vt abscondat a cōuersatione in occupationibus: tūc seqt̄ vt corpora ꝑsus nō separētur ab egritudine ꝓpterea qꝛ ipsa sūt in fluxu sempiterno. quē restaurāt secūdū assimilationē cibi ⁊ potus ⁊ reliq̄ spēs regiminis quo reguntur sani. Et si cōsideret aliqs hominuꝫ vnūquēqꝫ sanoꝝ nō inuenit euꝫ ita .s. vt ponat̄ dr̄ia iter egritudineꝫ ⁊ sanitatē nocumētū opatōis sēsibile ⁊ saluēt̄ ei semꝑ oēs operationes mēbroꝝ eiꝰ ꝫm meliorē dispōnē eoꝝ. ⁊ cēt hec cōsideratio ⁊ īqsitō ī arte topica dignor ⁊ similior ei ꝙꝫ sit ꝯsideratio īqsitiōis medicinalis. Cōsideratio .n. totiꝰ medicine nō ꝑtransit sensuꝫ: ⁊ ꝑꝑ id oꝫ vt singulariter īponamꝰ huic īqratiōi topicali ꝫmonē ꝫꝫ singularitatē sui egredient ab arte medicine: ⁊ īgrediētē ī arte dialectice ī parte topicali hec .n. pars noīatur noīe generis sui .s. dialectica. Cōsideratio vero medicine nō ꝑtransit sensibile oīno. quod cūqꝫ ḡ ex corporibꝰ ē tale ꝙ habēti ipsū ē possibile ꝙ satagat in opationibꝰ suis q̄s ꝯsueuit ē ꝓportionatio ad sanitatē siue sit ī meliore formarū: aut recedēs ab ea in cōplexiōe sua aut ī cōpositiōe mēbrorū suorū: aut ī solutiōe ꝯtinuitatis: ⁊ quod ex eis ē cuiꝰ sensus iā ꝯsecutus ē nocumētū opatiōis vt ꝓhibeat̄ ab aliqua opationū suarū q̄s ꝯsueuit ē proportionatū ad egritudinē. ⁊ certificat illud qō diximꝰ illud ꝫm qō inuētio ē corporuꝫ hoīes eni sani nō vidēt oculis suis visionē vnā: neqꝫ festinant ī opatiōe manibꝰ suis festinatione vna: neqꝫ ambulāt pedibꝰ suis ambulatione vna: ⁊ similit̄ est dispositio in inuentione cuiusqꝫ operationū membrorum eorum: ex eis eniꝫ sunt fortes ⁊ ex eis sunt medij ⁊ ex eis sunt debiles. ⁊ species diuersitatis earū sunt species multe valde: scōm illud ꝫm quod est inuentio. ⁊ omnes hoīes dicunt in illis ꝙ ipsi sunt sani: dū ꝑmanēt ita ꝙ nō sequitur eos nocumentū operationis ad hoc vt abscondant̄ ab occupatōibus eoꝝ quas faciūt cū illo mēbro leso. 74

AD manifestos vero egros: salubres cāꝝ deinceps ꝑcurramus a genere discrasie īcipientes genere: Et terminādū ē igit̄ hic prius ꝙ oēs fere medici pretermitūt: ꝙ alie qdē sunt salubres iam facte discrasie: alie vero eius que adhuc fit: quēadmodum ⁊ future.

ET oportet vt nunc narremus cās sanitatis corpoꝝ de qbus nō ē dubitatio qn sit egra. ⁊ ponamus ꝑncipiū sermōis nr̄i ī genere cōplexiōis male ⁊ oꝫ vt determiniemus ī ꝑmis in hoc loco rē quā multi medicoruꝫ dimiserūt: ⁊ ē ꝙ cāe sanitatis corporis in quo iaꝫ accipit cōplexio mala: ⁊ completa ē iā: alie sūt ꝙꝫ cāe sanitatis corporis: ꝙ ꝓpiquū ē vt accidat ī eo complexio mala

ET huiusmodi qdeꝫ vltime: he quidem in ꝯseruāte ꝑte artis sūt he vero in salubri.

QVod ē quia cāe sāitatis corpis eiꝰ ꝙ dixi postrīno: alie sūt ītrātes in capitulo ꝑcessionis in defensione: alie intrantes in capitulo ꝯseruatiōis sāitatis

PRime vero omniū in curāte ꝑte sola.

CAuse āt sanitatis corpisquas diximus in ꝑmis sūt intrantes ī capitulo medicationis tamē

VTrarumqꝫ vero medie dicte in preseruāte ⁊ curante.

CAuse āt sanitatis corpis quas dixius iter vtrasqꝫ: īgrediunt̄ in capitulū ꝑcessionis ⁊ ī defēsiōe: ī capitulo medicatiōis tm̄.

IAm siquidē factam ⁊ existentē egritudinē: medicari oportet

QVod ē: qa egritudo qn̄ iā fcā ē cōpleta oꝫ vt intendatur ad sanitatem eius.

NOndū vero existētē futurā vō ex dispositiōe ī q̄ ē ꝫꝫ corpꝰ ꝓhibr̄ fieri

ET quādo egritudo nondū facta est scd ē parata vt fiat ꝓpter cāꝫ ī corpore: tūc oportet vt tollatur ⁊ prohibeatur fieri:

EIus vero que adhuc fit: sanare quod iam factum est: quod futuruꝫ est prohibere fieri.

EGritudo autē que ē in dispositiōe in q̄ fit ⁊ ex ea ē quodā factū ⁊ completum: ⁊ oportet vt intēdatur ad sanationē eius ⁊ ex ea est aliquid paratum vt fiat ⁊ oportet vt abscindatur ⁊ ꝓhibeatur fieri.

PRhibet̄ igit̄ dispositiōe ī qua nata ē fieri ablata. nominat̄ autē

ISte cause sunt spēs medicatiōis .s. medicationis egritudinū: ⁊ sūt partes curatiōis: ⁊ ꝑtes ciborū: ⁊ partes medicinaꝝ ꝫm ꝙ dicam in eo quod futurū: ⁊ ēt spēs ꝑcessionis cū defensione: ⁊ dicā ilud ēt: ⁊ iste res oēs dicūtur cāe facientes sanitatē. ⁊ ga. dixit ꝙ pleriqꝫ medici dimiserūt drīaꝫ inter spēs cāꝝ curatiōis egritudinis: et int̄ spēs cāruꝫ ꝑcessiōis cū defensiōe: ⁊ explanat ꝙ spēs cāruꝫ ꝑcessiōis cū defensione sūt duobꝰ modis: quorū vnꝰ modus ē spēs cārum sanitatis corporis: cuius cōplexio est mala in dispositione eius quod accidit. ⁊ alter ē spēs cāruꝫ corporis sanitatis qō iā appropinq̄t vt accidat ī eo cōplexio mala. ⁊ nō ē sermo galie. ꝙ pleriqꝫ medici dimittunt istas drīas: faciēs necessitatē ꝙ ipsi iā dimittāt ista capitula medicine: sꝫ tolerat ꝙ ipsi iā dimiserāt ea ⁊ ēt tolerat ꝙ ipsi iaꝫ dixerūt ea permixta in regimine sanoꝝ ⁊ in regimine egroꝝ: ⁊ ñ discernerēt ea sic discernit ipe. 75

VVlt ꝙ cause cōseruationis sanitatis corporis quod appropiquat ad hoc vt accidat ī eo cōplexio mala sūt duobus modis. vnus eorum ē sumptus ex ꝑte medicine nominata ꝑcessio ī defēsione. et alt̄ ē sūptꝰ ex ꝑte medicine noīata ꝯseruatō sāitatꝭ. 76

VVlt ꝙ cāe sāitatꝭ corpoꝝ egroꝝ .s. cāe faciētes sāitateꝫ in eis sūt ꝑs medicine noīata egroꝝ tm̄ medicatio. 77

VVlt ꝙ cāe sanitatis corꝑum quoꝝ cōplō mala est in dispōe in qua fit sūt duobꝰ modis. vnus quorū sumptus ē ex ꝑte medicine noīata ꝑcessio in defensiōe ⁊ alter ē sumptꝰ ex ꝑte medicine noīata medicatio egroꝝ. 78

HVius exēplū est febris: intentio .n. in ea ē sanatio eiꝰ cum eo cū quo curat̄ simile eius. 79

HOc ē illud qō iā appropiq̄t egritudī: ⁊ exēplū eius ex dispōibꝰ corpis ē lassitudo fcā ex seipa. vt sit signa ꝓpiqtatꝭ corpis ad egritudinē .s. corpꝰ ꝑpatū ē vt fiat ī eo egritudo a cā faciēte lassitudinē. ⁊ ꝑꝑ illō oꝫ vt auferat̄ hec cā ⁊ ꝓhibeat̄ egritudo fieri in ea: aut cum exercitatio iterato in eo sicut dicitur in regimine sanitatꝭ: aut cū medicina solutiua aut ꝑmutāte cōplōnē: aut cū abstinētia a cibo: aut cū phlebotomia vene. 80

HOc est: corpꝰ cuius cōplexio mala ē in dispōe ī q̄ fit. ⁊

Gal. qđ ē docet ꝙ cōplexio mala q̄ ē in diſpōne in qua fit ē cōpoſita ex egritudine q̄ iā ē ꝛ cōpleta ē: ꝛ ex egritudie alia preparata vt fiat. ꝛ ꝓꝑ illud ē curatio ꝑtis eius prime q̄ iā cōplepleta ē ex capitulo curationū egritudinis. ꝛ curatio partis ei⁹ ſecūde que nōduʒ eſt ex capitulo ꝓceſſionis i defenſiōe. Et exēplū in illo ē fe. ephimera opilatiua nā in corpe in hac fe. ē quedam egritudo ꝛ completa ē: ꝛ ē fe. ephimera: et ē preparatuʒ vt fiat in eo egritudo alia ſicut fe. putrida: ꝛ ē poſſibile vt ſit illud in egritudine vna ſicut apoſtema ca. qđ generat̄ in q̄buſdaʒ membris corpus eniʒ ꝑ ipm eſt preparatū vt aſcendat caliditas ad cor: ꝛ effluat ex ipſo ad totū corpus: ꝛ generetur ab apoſtemate febris: ꝛ curatio eius ē ꝑ ablationē cauſe ex qua ē eius euentus. 81

Sicut ſi aperiantur opilationeſ aut prohibeat̄ putredo aut ꝓhibeat̄ aſceñſio caliditatꝭ ad cor. 82

Iſte ſermo ē diminutus in littera vna aut in duabus: ꝛ ſignificat diminutionē eius illud qđ docuit nos Galien⁹ de curatōe egritudīs ¶ Curatio eni egritudiſ fit aut cū tribus rebus aut cū duabus ex eis: aut cū vna ꝛ vna q̄dem triū eſt permutatio cāe antecedentis: ꝛ deſtructio eius ſicut eūatio humoris. ꝛ ſecūda eſt mutatio cauſe coniūcte et permutatio eius ſcilicet deſtructio eius ſicut deſtructio putredinis. et tertia eſt mutatio complexionis ſicut humectatio corporis ꝛ īfrigidatio eius in diſpoſitione fe. ꝓpea quia eſt ca. ꝛ ſic. ꝛ nocumentū operationis fit ab egritudine ſine medio: ſic nocet fe. caliditati innate et operationibus nature abſqʒ medio: ꝛ fit a cā egritudinis mediante egritudine. ¶ Diſpoſitio igit̄ a q̄ accidit nocumentū egritudinis eſt duobus modis. vn⁹ eorū eſt abſqʒ medio: ꝛ ē egritudo. ꝛ alter per mediū: ꝛ eſt cā egritudinis. Et q̄re Galienus poſuit diſpoſitionē que facit permutationē eius in hoc ſermone aliā ab egritudine. Seq̄t̄ ergo ꝙ voluit cām egritudinis. non eſt ergo hec diſpoſitio ipſa a qua fit proprie nocumentū operationis. Oportet itaqʒ vt addat̄ in ſermone gal. littera vna aut littere due: ꝛ dicatur diſpoſitio ideſt cauſa a qua accidit diſpoſitio. ſ. morbus a qua proprie fit nocumentum operationis. ꝛ licet ꝙ iſta additio cecidit a ſcriptore ꝛ dimiſit eam. 83

¶ Curatio egritudis tribuſ modis fit.

¶ Nocumēta egritudinū dupliciter i nobis cāne

De canone cōi i ořone.

Iſte eſt canon communis in curatione egritudinum: ꝛ hippo. enunciat de eo ſic. Quecunqʒ egritudo eſt ex repletione: ſanatio eius fit per euacuationē. ꝛ quecūqʒ earuʒ ex euacuatione ſanatio ei⁹ ē per repletionē: ꝛ ſanatio reliquaruʒ egritudinuʒ per contrarietatē fit. 84

Sed appropriatur canon cōmunis ſcđm regulas particularum egritudinum: ꝛ fit compar materia cuʒ materia: ꝛ Gal. exemplificat illō et dicit. 85

Uelit cās egritudinū ancedentes ꝛ cōiunctas: ꝛ cāe curationū harꝝ cauſarū ſūt per mutatōem earꝝ: aut ꝑ euacuationē antecedētiū: aut per mutatiōeʒ cōtinuatarꝝ. i. coniūctarꝝ: ꝛ tolerat vt velit cās ꝑ mutatiōis ſeu medicationis nā cāe curatiōis egritudinis calide ſūt q̄ ſunt ex illis generibus ſex infrigidantes: ſicut aer frigidus: cibus ꝛ potus: et medicine infrigidantes: ꝛ quies: ꝛ trāq̄llitas: ꝛ patientia vite ꝛ ſomnus. Et cāe curatiōis egritudinis frigide ſunt que ſūt ex generibus ſex: calefacientes: ſicut aer calidus. ꝛ cibus ꝛ pot⁹: ꝛ medicine calefaciētes ꝛ mot⁹ et vigilie: ꝛ accidētia aīe ꝛ vnicuiqʒ duarū expōnuʒ eſt modus ſu⁹. ꝛ recti⁹ q̄dē eſt aggregare duas expoſitiones ſimul donec ſit ꝙ ipſe velit ꝑ cās egritudis ꝛ cās medicationis ſimul: cum quedā earum ſint cōmunes q̄buſdā. Et gal. dat cām in canone medicationis ꝛ dicit. 86

Hec eſt demonſtratio canonis cōmunis in medicatione per contraria. ꝛ iaʒ oſtenſum ē ex ea ꝙ oportet vt ſit cauſaruʒ medicationis longitudo ab equalitate ſic lōgitudo egritudinis ab eq̄litate eq̄liter. ꝛ ſit vnaqueqʒ earum declinis ad contrarium cuius exemplum eſt egritudo frigida: ꝛ longitudo ei⁹ ab equalitate gradus tres ſint. oʒ ḡ vt ſit cauſa ſanans eam calida: ꝛ longitudo ei⁹ ab eq̄litate gradus tres. 87

Hec caſtigatio iuuatiua eſt valde in capitulo ciborꝝ ꝛ medicinaruʒ. qđ ē: q: ſunt multi ꝛ cē corꝝ eſt vehementis cooperture ꝓꝑ illud quod cadit de falſitate ꝛ permutatione nomium ꝛ aſſimulatione. Putat̄

huiuſmodi diſpoſitio cauſa precedens.

Et abſciſio eiuſ qđ ē ꝑpatū vt fiat ꝛ ꝓhibitio eius ad hoc vt nō fiat eſt ꝑ ablationem cāe ex qua eſt eius aduentus.

Facta vero egritudo curabit̄ diſpoſitiōe a qua principalit̄ que ſcđʒ naturā operatio leditur ablata: quam ꝛ ipſam dicimus eſſe egritudinis cauſaʒ

Et ſanatio egritudīs q̄ iā facta ē ꝛ cōpleta fit permutatiōe diſpōnis a qua proprie fit nocumētum operationis ꝛ illa diſpoſitio eſt preter egritudinem.

Curatio quidem vnū habet modū: ꝛ maxime cōem intētiōeʒ. ſ. et quod ſoluēdū eſt cōtrariū huiuſmōi enim generis ſūt omnes ꝑficientes ſalutē cāe

Et edicationis qua fit ſanatio itentio ꝑma cōmunis eſt cōtrarietas rei ad cuius ſolutiōeʒ ꝛ expulſionem itenditur ꝛ omnes cauſe facientes ſanitateʒ ſunt huiuſmodi generis.

Secundum vero partem ſunt ex ſigulis contrariis.

Intentiones vero particulares ſumuntur ex contrarietate cuiuſcunqʒ egritudinum.

Calide igitur diſpoſitioni frigida cauſa cōtraria eſt: frigide vō calida: ꝛ ſic in aliis proportionaliter.

Contraria ergo egritudini calide ē cauſa infrigidans: ꝛ contraria egritudini frigide eſt cauſa calefaciens. ꝛ ſimiliter eſt diſpoſitio in reliquiſ egritudinibus ꝛ cauſis.

Seni inmoderatū omne ꝓter naturaʒ moderatū vero ſcđʒ naturā neceſſe ē omne inmoderatū ab imoderato ſcđm ꝯtrariū ad moderatū adduci

Quod eſt quia cū ſit omne ꝙ eſt egrediens a natura ieqnale ꝛ oē ꝙ ē naturale eq̄le ſit. oʒ neceſſario ꝙ res egrediētes ab equalitate nō redeant ad equalitatē niſi ex re alia egredi̅te ab eq̄litate ei cōtraria.

Manifeſtū vero ꝙ ſecūdū virtuteʒ non ſcđʒ apparationem calefaciens ꝛ infrigidans: ꝛ q̄cūqʒ huiuſmōi alia accipiēduʒ ē. Dico autē ſecūdū virtuteʒ quod eſſētialer ꝛ ꝓprie ꝛ vere eſt vt dī: ſecūdū vero apparitōeʒ quod ſcđʒ ꝑnteʒ ſenſū hmōi eſſe videtur: eſſētialer vō nō exñſ hmōi quō vero oportet cognoſcere ca in negocio de ſimplicibus pharmaciis eſt dictum.

Et manifeſtum eſt ꝙ non oportet vt ſumatur aliquid quod calefaciat aut īfrigidet aut faciat aliquid ex eis que ſunt

ergo ꝙ cuidam eoꝝ ſit virtus cuiuſdā. cuȝ ergo vtitˀ ex eis aliquis eo quod nō ſcit ⁊ cuius virtuteȝ non ē exꝑtus poſſibile ē vt ſit contrariuȝ ⁊ ꝑueniat ad nocumentuȝ infirmi: quare heſitat medicus ⁊ non ſcit cām attrahenteȝ illud nocumentuȝ: ⁊ contingit in medicinis etiā vt appareat alicui caruȝ operatio ꝑ accñs: ⁊ eſtimetur ꝙ opatio ei⁹ ē ꝑ eēntiā. ſicut calefactio aq̄ frigide ⁊ infrigidatio piperiſ hora qua ponitˀ ſupra corp⁹. ¶ Gal. vero caſtigat te ī h̄ ſermone vt non gratuleris ꝑ aliquā opationū virtutū ciboꝝ ⁊ medicinarū donec ſcias ipſam ⁊ expiaris ipſaȝ: et ſcias ex ea h̄ȝ certitudinē ⁊ veritatē operatiōes eius eſſentiales ⁊ vtaris eis: et operatiōes accñtales ⁊ non gratularis cuȝ eis. ⁊ quoniaȝ multe ſunt plante ⁊ ſpēs multe: ⁊ ſimiliter mineralia: ⁊ diuerſificātur etiā iſta ꝑꝑ aquas ⁊ loca generatiōis earuȝ ⁊ ſimiliter ē diſpō in aialib⁹ neceſſe ē ergo medico vt expiatur illud qd̄ inuēit de iſtis rebuſ cō rōcinatiōe: ⁊ ſciat certitudinē eius ⁊ ei⁹ veritatem et vniuerſalitatē: ⁊ nō finiat vitā ſuā in inq̄ſitione cuiuſq̄ȝ eoꝝ: ꝑticularia. n. eoꝝ ſūt infinita. ⁊ ꝑꝑ illud exponit Gali. in libro de medicinis ſimplicib⁹: canoneſ q̄bus ſciat illud ꝙ tibi ſit p̄ñs ex eo quo indiges ex medicinis ⁊ ſis cōtētus eis: ⁊ ꝓiice reliqua. 88

¶ Medic⁹ non oȝ vti medicie niſi ꝑus exꝑtuſ fuerit ipſaȝ

similia ei ex operationibus niſi cū virtute ſua nō aliquid quod eſtimatur in eo quod apparet de eſſe ſuo. ⁊ q̄a eſt ita ſignifico ꝑ ſermonē meū ꝙ res operatur virtute ſua vt faciat illā operationeȝ de qua dicitur: ꝙ efficit eam cū certitudīe ⁊ veritate: ⁊ ſignifico per ſermonem meum ꝙ eſtimatur de re q̄a eficit illud de quo dicitˀ: quia facit illud quod in mālfeſto ſentitur vt de eo videatur quaſi faciat illaȝ operationem: ⁊ non eſt cum veritate ſecundū ꝙ putatur de eo. ⁊ iam narraui in libro meo de uirtutibus medicinarum ſimplicium: qualiter oȝ vt experiantur iſte res ⁊ ſciantur.

Ad inuentioneȝ vero ſalubrium cāruȝ quecunque quidem cāe ad iam factam egritudinem ſūt ſalubres: illa ratione vtēdum eſt qua illud quod ſecūdum apparitionem determinatur ab eo quod eſt ſecūdū virtutem.

Et oportȝ vt vtamur in inuentione cauſarum faſtientium ſanitatem cum deſtructione egritudinis que iam facta eſt ⁊ completa via cum qua fit differentia inter rem que eſtimatur ꝙ eſt ſecūdum diſpōem ſcd̄ȝ quaȝ narratur: ⁊ inter reȝ q̄ eſt ī uirtute ſua ſcd̄ȝ ꝙ narratur.

Quecunq̄ȝ vero cāe ad eam que ad huc ſit ip̄a eadē ꝯſideratōe vtēdū: ⁊ adhuc ſcd̄ȝ quā iueniuntur egritudinum cauſe.

Et vtimur ī inuētiōe cauſarum facientium ſanitatem in corpere cuius egritudo eſt in diſpoſitione que ſit cum via quam dixi vel ēt via qua extrahuntur cāe egritudinum.

Ferunt enim ſi ita cōtingat in humoribuſ putrefactis accendi febrem demōſtratio in talibus eſt euacuatio: ⁊ alteratio Alteratio quidem ē faciens ceſſare putredinem manente ſubſtantia: euacuatio vero totam a corpore educens ſubſtantiam.

gal. in hac caſtigatiōe a gratulatōe cū medicinis q̄bus eſtimātur ineē virtutes tales ⁊ tales: ⁊ non ſunt in eis ille: imo poſſibile eſt vt inſint eis virtutes cōtrarie ei qd̄ eſtimatˀ ī eis: ⁊ iſta eſtimatio accidit aut ꝑꝑea ꝙ credimus enunciatiōi in eis: aut ꝑꝑ virtutes accñtiales: que accidēt eis: q̄ faciēt eſtimari diuerſum ab eo qd̄ ineſt eis eēntialiter: ¶ Et videtur gal. vt nō curetˀ cū medicina: neq̄ȝ detˀ cibus donec p̄cedat ei cognitio cum expientia: cū videatˀ ei q̄ recipiatˀ caſtigatio hipp. q̄ ē ita oȝ vt detˀ medicina ad hoc vt cōferat. ſi autem nō ꝯferat: tūc nō oȝ vt noceat. gal. vero dicit ꝙ ꝯuenit tibi vt certificeris ī medicina q̄ nō noceat aliquo modoꝝ: et ingras p⁹ hāc certificationē vt ſit iuuatiua: ⁊ ꝑꝑ hoc nō recipit ſmonē eoꝝ q̄ p̄ceſſerūt ip̄m ī medicinis donec ꝓbauit eas ⁊ ſcripſit illd̄ qd̄ apt⁹ ē ex eis ī libro ſuo ī eis: ⁊ applicauit an̄ illud canones q̄b⁹ expiūtˀ ⁊ fecit ſcire veritatē rei ī vnaq̄q̄ȝ eaꝝ ⁊ opatus ē cū eis cū ſit poſſibile vt ꝑmutentur noīa eaꝝ ⁊ ſumatˀ loco vnius earū alia ⁊ manifeſtū ē ꝙ ſufficit ꝑfect⁹ ī arte medicine famoſus ex eis ī regiōe ſua ⁊ p̄mittit experiētiā eaꝝ. ⁊ expitur meliorē ⁊ meliorem ex eis. deiñ facit curationē īfirmoꝝ cū eo quod elegit. ⁊ ſi p̄ſentat ei aliq̄s hoīum: ex eis medicinā cui⁹ experientia p̄ceſſit ei: īcipit cū expiētia ſua ſi nō eſt ei excuſatio ex ipſa: deinde curat cū ea: ⁊ nō eſt neceſſitas ex ea niſi quando extimat in ea: quia eſt medicina nobilis antecedens in ſuis comparibus ex medicinis in quibus ſunt virtutes conſeruantes virtutes membrorum interiorum ⁊ exteriorum et ſtringuntur ex eis: ſicut medicine ſtiptice aromatice precipue quibus ex eis eſt virtus pura a virtutibus malis fraudulentis: ſicut eſt virtus venenorum et que ex eis ſunt etiam velocioris valitudinis in operatione ſua ſunt magis vltime. 89

¶ Nō q̄docit de vſu medicina ꝫ ſm Gal.

Inuentio cārum facientium ſanitatē cū deſtructione egritudinis ē īuentio ciboꝝ ⁊ medicinarū conferentiū in illo. Et iuētio ciboꝝ ⁊ medicinarū cōſeruantiū vel conferentiū in illo eſt duob⁹ modis vn⁹ coꝝ eſt enūciatio in q̄bus ꝯſidendū ē in eiſ ſicut illud quod eſt in libro diaſcorides: ⁊ ī libro gali. de cibis: in ſex tractatib⁹ poſtremis libri ſui in medicinis ſimplicibus: ⁊ poſſibile eſt vt cadat dubitatio in iſtis ꝓpter antiquitatē tp̄is in quo accidit vt ꝑmutētˀ iſte medicine ⁊ cadāt noīa q̄rūdaȝ earū ſuꝑ quaſdā: ⁊ ꝑꝑ illud cū quo falſificātˀ ex obliuiōe hoīum in multis ex eis. Et alter ē experientia earū viſibiliter: ⁊ ē vt ſcias ꝑ rōcinationē virtutes eaꝝ ⁊ ꝓbes illud cū experimēto q̄ certificatˀ tibi veritas rei ī eis: ⁊ via q̄ expitur ē illud qd̄ p̄cipit tibi gali. in hoc ſermone: ⁊ iā docuit illud ī libro ſuo de medicinis ſimplicibus: ⁊ eſt q̄ntus tractatus p̄mi libri eius: ⁊ fecit te ſcire qualitatē cōpōis earū ī medicinis cōpoſitis: ⁊ ſūt. xix. tractatus. vij. noīantˀ cathagenis: ⁊. x. noīantur medicine cōpoſite ſm mēbra patientia: ⁊ duo tractatus ī cōfectionib⁹. ⁊ fecit cauere

¶ Inuētio ciboꝝ ⁊ medicinarū facietiū ſanitatē duob⁹ modis fit.

Inuentio cauſarum faciētiū ſanitatē in corpore cuiuſ egritudo eſt in diſpōne qua ſit indiget duabus vijs. vno earū eſt via qua curatur egritudo donec ſanatˀ cuȝ hac. n. via medicatˀ illud qd̄ accidit de egritudine in corpore: ⁊ ſecunda eſt via cuȝ qua deſtruuntur cauſe efficietes egritudinē. ⁊ manifeſtū ē ꝙ neccia ē in hac via ſcia cārum facientium egritudines donec caueantur ⁊ deſtruantur aut cum medicina ſolutiua: aut cum medicina ꝑmutatiua aut cum exercitio ⁊ fricatione: aut cum ieiunio: aut cum phlebotomia: vt ſignifices ex illo qd̄ neceſſarie tibi: 90

Humor quando coartatur ⁊ nō reſpirat putreſcit: ⁊ quādo putreſcit inflammatur in eo caliditas extranea ex qua generatur fe. ⁊ fe. ē mala diſcreſia ca. ⁊ ſic. iam ergo apparet per illud quod diximus ꝙ putredo eſt cauſa retinens fe. ⁊ ſi vis vt ipſa dicatur cauſa coniuncta dic: non. n. eſt differentia in illo. ⁊ quando illud eſt ita: tunc indiges tribus intentionibus. quarum duas dicit gali: ⁊ tacet de tertia: ⁊ pro

pter declarationē eius: ⁊ quoniam sermo eius est in conseruatione sanitatis. Duarum autē quas dixit vna est mutatio humoris donec quiescat putrefactio ⁊ ista mutatio est dare illud quod adiuuat naturā sup digōnē: ⁊ vti medicinis digerentibus. Digestio enim non est aliquid plusq̄ʒ vt dominetur natura ⁊ vincat humorem malum quicunq̄ʒ sit. Et altera est euacuatio humoris putridi et extractio eius a corpore totalit̄. Tertia autē de qua tacuit galienus ē curatio se. ipsius. nam inquantum ē malicia complexiōis ca. ⁊ sic. indigʒ eo qđ infrigidat ⁊ huectat ⁊ ⁊ plimū qđ infrigidat ⁊ hūectat phibet digestiōem pter q̄ʒ i materijs cali. ⁊ sic. cho. citrina sola. 91

Et nos exemplificamus tibi exemplū in illo vt itelligas illud. Pone ergo vt hūores putrefiant ⁊ generatur ex eis febris. dico ergo q̄ cōuenit tibi vt significes ex illo q̄ necesse est tibi vt facias alteratiōem ⁊ euacuationeʒ: alterationem quidem vt facias quiescere putrefacionem: ⁊ substantia que fuit ante putrefacionem sit remanens in corpore. euacuationem vero q̄ndo euacuas substātiā q̄ fuit ante putrefactionem totā.

Et dicta quidē species alterationis digestio est quam a quibusdam causis contingit facere scientes erimus in illis si habeamus iaʒ cognitionē ita causarum salubrium.

Et hec species mutationis quaʒ narraui est digestio. cum ergo extrahimus ⁊ scimus ex quibus est possibile vt sit digestio: adipiscemur: scientiam causarum facientium sanitatem hoc modo.

Uelit q̄ qñ apđ nos est scia cārū digerentiuʒ vnūquēq̄ʒ chimorū phibemus putrefactionem nō generatur ex ea se. Cāruʒ āt digerētiū alie sunt cibus ⁊ potus alie sunt medicine: alie sunt exercitiū. Cibi quidem ⁊ potus quicunq̄ʒ sunt ex eis ex qbus generat̄ chimus laudabilis: ⁊ q̄titates eorū eq̄les medicine vero sūt sicut crocus ⁊ spica ⁊ cinnamomū ⁊ pipal. ⁊ zinziber ⁊ macropip. Exercitiū āt ē sicut fricatio eq̄lis ⁊ mot⁹ ⁊ balneatio. ⁊ sermone absoluto si humor est grossus indiget eo qđ subtiliet eū ⁊ si est viscosus indiget eo qđ incidat eū. ⁊ si est calidus indiget eo qđ infrigidet euʒ. ⁊ si est frigidus indiget eo qđ calefaciat euʒ. ⁊ qđ est: quia intentio indigestione est vt preparatur humor ita q̄ possibile sit vt natura vicat eum: ⁊ dominatur super eum. 92

Postq̄ʒ narrauit cās digestiōis: incipit narrare causas euacuationis multitudinis humoris. chimus. n. nō putrefit donec phibet̄ eius expiratio. ⁊ non phibetur eius expiratio donec multiplicat̄. ⁊ non tolerat eum virtus et cessat a regimine eius: ⁊ quando cessat ab eius regimine putrefit. ⁊ curatio q̄deʒ multitudinis est per euātionem. q̄cunq̄ʒ ergo ex chimis est cum quo adduntur ipsi omnes donec implētur vene ⁊ vasa: tunc curatio eius est per p blebotomiaʒ: ⁊ qđ si non est possibile propter etatem ⁊ horā presentē: tunc per vētosas. et q̄to sunt ventose ppinquioris calcaneis est magis vtile. ⁊ quicūq̄ʒ eorū est qui solus additur tantū: oʒ vt euacuet̄ p medicinam q̄ appropriatur ei attractione eius ⁊ clysteri: aut attrahamus ipsum per prouocationē vrine: aut p resolutioneʒ ex cute aut per attractionem eius ad loca cōtraria. ⁊ residuuʒ sermonis eius est manifestū ⁊ apparēs: in eo etiā est vsus medicinaruʒ resolutiuarū. nos. n. quando euacuamus chimum qđ remanet ex eo expirat: qñ virtus tolerat illud qđ remanet chimo ⁊ incipit regere ipsum. q̄ si se. incipit ante illud totum tunc hip. docet esse cauendum ab euōne humoris ante digestionem. nisi humor sit furiosus. ⁊ Et gali. declarat q̄ illud est propter duos modos. quorū vnus est debilitas virtutis et cessatio eius a regimine. cuʒ ergo bibitur i hac dispōe medicina solutiua: nō securat̄ nocumentū eius. Et scđs est: quoniā plures medicine solutiue sunt ca. ⁊ sic. q̄re addunt ⁊ inflāmant caliditateʒ se. ⁊ non accidit illud qñ digeritur hūor natura. n. pōt supra. ipʒ ⁊ regit medicinā solutinā: ⁊ extrahit hūorē malū totū. Quādo ergo cogeris euacuare chimū in principio egritudinis vt alleuiet̄ residuum ei⁹ sup naturaʒ ⁊ fiat ei⁹ facilis digōn: tūc ꝯuenit tibi vt vtaris ex medicinis ea cuius est virtus i pmutatione cōplexionis male ⁊ lenificatiōe nature: ⁊ minuat̄ p illud ex mā egritudinis ⁊ pp illud minuit̄ ex hūore p phlebotomiā venarū ⁊ p clyster leue qđ exhit superfluos hūores: ⁊ p puocationē vrine: ⁊ p resolutionē ex cute cū fricatiōe ⁊ medicinis rsolutis. ⁊ et qñ vides hūorē nocētē dclinātē ad mēbrū nobile. trahe ipʒ ab eo aut pmuta ipsuʒ ab ipso ad aliud et fʒ hūc modū fac de vnoq̄q̄ʒ eorū mēbrorū q̄ nūerauit gal. verūtñ nō ꝯueit tibi vt euacues cū attractiōe forti nisi in phlebotōia sola: ipsa. n. euacuat euacuatiōe forti

Euacuatiōes vero p phlebotomiā ⁊ p clystere ⁊ p vrinas ⁊ p respirationes scđm cutem fiunt: amplius vero per contrariā detractionē ⁊ deriuationē ad alia hmōi. n. generis sū ⁊ mēstrua mouere ⁊ emoroidas aperire: ⁊ p nares ⁊ per palatū purgare.

Euacuatio āt p phlebotomiā venarū ⁊ p clystere ⁊ p vrinā ⁊ p resolutōʒ ex cute: ⁊ p attractionē ad loca cōtraria: ⁊ per mutationē ad loca ppinq̄ fit ⁊ igrediūtur i hoc genere puocatio menstruor ⁊ aptio orificiorū venar que sunt i ano ⁊ vulua ⁊ mūdificatio per nares ⁊ palatum.

Scietes igit̄ ⁊ hic materias ⁊ vtutes qb⁹ i tpe ⁊ q̄litate ⁊ q̄ntitate ⁊ modo vsus oblatis euacuatio fit.

Et qñ nos extrahim⁹ i capitulo ēt spēs qb⁹ fit euacuatio: deiñ vtimur eis i hora q̄ ꝯuēit: ⁊ cū q̄titate q̄ necc̄aria ē: ⁊ via vsus ad

ex vēis. Et māifestū ē q̄ vsus phlebotomie ē necessarius qñ cā egritudis ē itra vasa. s. vt sit dispō i corpore q̄ noiat̄ repletio: ⁊ etas virtusq̄ʒ ⁊ hore adiuuant. Et hip. quidē iaʒ dedit signū certū euōnis: ⁊ est vt inueniat ifirmus ei leuitatē. aut sit tolerans eā cū facilitate. et iteruʒ euacuatio p mūdificationem nariuʒ fit: aut per emunctionē ⁊ p sternutationē. ⁊ p palatū fit p screatuʒ ⁊ p gargarismuʒ ⁊ p collutionē oris. cum ergo digerit̄ humor euacua eum medicinis fortib⁹. 93

Docuit nos in h̄ sermone Gal. q̄ sunt necie in euacuatiōe hu. mali. iiii. ꝯditiōes. vna ear ē spēs medicinar qbus humor euacuat̄. oʒ. n. vt eligat̄ ex eis illud quod ꝯuenit ei. Et scđā ē hora i q̄ oportet vt detur medicine aut in qua euacuat̄ corp⁹: sicut vt euacuet̄ i horis tpis porismor cū reb⁹ leuibus aut post digōem cū medicinis fortib⁹. Et tertia ē q̄titas quā oportet euacuare post digōeʒ ex humore. ⁊ q̄rta ē ps vsus euacuatiōis. hec. n. ps fit diuersa: qñ si humor est declinis ad vētreʒ: tunc ꝯuenit eis euacuatio p vomitum. ⁊ si ē declinis ad intestina: tunc oportet vt eius euacuatio fiat aut p clystere aut p illud qđ facit fluxibilē egōnem ⁊ emittit ipam. ⁊ si ē declinis ad partes epatis aut renum: tunc oportet vt fiat eius euacuatio per prouocationem vrine. ⁊ si est declinis ad cutem: tunc p resolutionē. ⁊ si ē declinus: ad pect⁹ tunc p illud

⁊ Qđ infrigidat ⁊ humectat vt plimū phibet digōeʒ

⁊ Intētio digōis ē talr hūorē p̄parare vt possit eū nā vincer ⁊ dn̄ari

⁊ Cū vero sis euamus q̄ nō possumus p phlebotomiam

⁊ Nō qñ debem⁹ expectare digōʒ ⁊ qñ non

⁊ Nō de phlebotomia

⁊ Nō hic quattuor cōditiones necessitas in euacuatione malorū hūorum

qđ facit facile ſputū. ⁊ ſi ē declin⁹ ad caput: tūc p nares ⁊ palatū. ei ſi ē i venis: tūc p phlebotomiā: ⁊ ſm hanc ſimilitudinē i vnoqqz: cūqz ergo compleueris has. iiij. cōditiones: iā extraxiſti cās ſanitatis i capitulo euacuationis: ⁊ qñ tu facis cōpar cū eis illud qđ mutat putredinē ⁊ adiuuat ſup digōem cōples cās qbus ,phibetur fieri ſe. ſequens putredinez humoris. 94

tis eā ſm φ itellexiſti ab eo. ⁊ ſi iā ſcā ē ⁊ deſtructa ē cauſa eius: cura eā per contrariū ipſius. Et ſi eſt cōpoſita ſignificant tibi res ex quibus eſt compoſita illud quod facias in ea aut deſtructionē cauſe facientis eā qñ pñs ē aut reſiſtētiā egritudis ipſius cū eo quod eſt ei cōtrariū. ca. ḡ ⁊ ſic. curat̄ p fri. ⁊ hu. ⁊ ſᵭ hāc ſilitudinē ē in reliqs eaꝝ ⁊ pōat q̄ntitas ɔrij ei⁹ eq̄lis q̄ntitati ei⁹. Et gal. determinat illō cū exēplo ⁊ dič. 97

Significat φ deſtruitur vnaqqz ſpērū maliciei ɔplexionis triū: quarū vna ē ɔplexio frigida: ⁊ ſecūda cōplexio humida: ⁊ tertia cōplexio ſicca per deſtructionez cauſarū facientiū eas ſic cum deſtruitur malicia complexionis calide: et ē febris putrida p deſtructionez cauſe eius ⁊ eſt putredo. 95

↑ De cōi canone i q̄ntū egritudine

Quanon i oi egritudine eſt iſte: ⁊ eſt: ſi ē cauſa eius remanēs itendit̄ i primis ad auferendam cauſam eius deinde intendim⁹ ad illud quod īpreſſit illa cā ex egritudine ⁊ aufertur ⁊ ſi non ē cauſa eius remanens in corpore intendimus ad ipſā egritudinē ⁊ auferimus ipſaz: ⁊ hoc quidē nō eſt ,ppꝛie niſi i egritudinib⁹ q̄ ſunt primitiue tm̄. 96

Complexio mala ſimplex vna ē ex q̄tuor qualitatib⁹ primis ca. fri. ſic. ⁊ hu. ⁊ complexio mala cōpoſita ē vna. iiij. ca. ⁊ ſic. ca. ⁊ hu. fri. et ſic. frig. ⁊ hu. Cū ḡ accidit aliq̄ egritudinū malicie cōplexiōis ɔſidera. ſi ergo ē ſimplex ⁊ ē i diſpōne vt fiat circa eā poſt detractionez cāe facien

rectitudinē: iā tunc extrahemus cās ſāitatis i hoc capitulo.

Secūdum hanc partem artis iuenimus ſalubria: ⁊ ſcripta eſt omniū īuentio in terapentico negocio: ſecundum eūdem vero modum ⁊ in aliis tribus diſcraſiis.

Et iā locuti ſumus i uentionē cauſaꝝ omniū in libro de ingenio ſanitatis: ⁊ ſecundū hāc ſimilitudinem inueniuntur cauſe ſanitatis in tribus aliis ſpeciebus in complexione mala.

Unum cōe hn̄tes p̄ceptū efficiētē vnā quāqz earū cauſarū abſcindere prius: deinde ſic venire ad eam que facta eſt ab illa egritudine ſalubrium cauſarum inuentionem facturos.

Et intendimus i eiſ intentionē vnā communez: ⁊ eſt vt auferamus in primis cauſam egraz: deinde perueniamus ad egritudinem que facta ē ab ea.

Secundum vero cōpoſitas diſcraſias ex ſimplicibus compoſitio oñditur ſalubria precepta ⁊ hic habētibus nobis medicamē ,pportionale magnitudini dicraſie ad illam conueniens inuenire.

Complexionis autem compoſite male compoſitio eſt ex rebus ſimplicibus: ⁊ ſignificat tibi cauſas facientes ſanitatez ut ſit intentio ad quam intenditur in hoc capitulo: ⁊ ut ponas quantitatem rei cum qua intenditur ſanitas cum quantitate cōplexiōis male quā curas cū ea.

Uelut ſi ita accidat: ſi decem quidē numeris ſecūduz calidius excedit aliquid ab eo quod ſecundum naturaz: ſeptē vero ſecūdū ſiccius eē oportet ⁊ ſalubrem cām i talibus diſpōnibus frigidiorem quidē decem numeris ſeptem vero humidiorem.

Et exemplū illius ē vt ponas φ mēbrū aliquod mutat̄ a cōplexione ſua naturali: ⁊ declinat ad caliditatez decē gradibus ⁊ ad ſiccitatē ſeptem. oportet ergo vt ſint in cauſa ſanante hoc membrū ex frigore decem gradus: ⁊ in ea ex hūiditate ſeptē gradus.

Sigitur ipi parti paciēti adducas huiuſmodi medicamentum inti. frigidius ſit ⁊ humidius: inquantum partis patientis māifeſtatō pceſſit.

Et ſi medicia occurrit ipi mēbro in quo eſt egritudo: tunc oportet vt ſit cum ea ex frigore ⁊ hūiditate p quantitatez cāe quaz ſignificat ipſa egritudo.

In ,pfundo vero poſita q̄ patit̄ parte cōſiderare oz hmōi eſſicere ſalubre vt nō cōtingat exolui i via.

Et ſi mēbrū in quo ē egritudo ē lōgiquū ſubmerſum i ,pfūdo tūc oz vt ingeniet̄ in hoc vt ſit cum cauſa ipſum ſanante ſuperfluitas virtutis alicui⁹ cū qua fiat ſecuritas ne debiliteē vtus eius in via āteq̄ pueniat ad membrū in quo eſt egritudo.

Sigitur calidius eē oportet moderato non in tanto ſit ſoluz calidus quāto idiget paſſio ſed ſuper modum apponatur pp poſitionez neceſſario adueniens.

Querit̄ h q̄re dicit gal. x. grad⁹ ⁊. vij. gradus cū gradus oēs ſint. iiij. ſm φ ipſe ponit i libro deſimplicibus medicinis. huic vero q̄ſtioni due ſunt reſpōſiones vna eaꝝ ē: q: exēplū h⁹ nō ē verū. ⁊ altera ē q: vnuſqſqz. iiij. graduū diuidit̄ in tres mañōes ſ. primā ſecūdā ⁊ tertiā fiunt ergo. iiij. gradus xij. manſiōes. ga. ḡ enumerat. x. gradus q̄rti et. vi. volēs pmā manſionē gradus tertij. 98

↑ Solutio cuiuſdā q̄ſtionis.

Hec egritudo i h ſmōe eſt malicia cōplexionis calide ⁊ ſicce. 99

Uult vt conſideres quante lōgitudis ſit mēbrū ifirmū et exn̄s ſm q̄ntitatē q̄ neceſſaria eſt vt addat̄ i virtute eius medicine donec pueniat ad mēbrū ⁊ remaneat i ea virt⁹ eq̄lis virtuti egritudinis. qđ ē. q: virtus medicine minuitur ⁊ debilitatur in via. ⁊ ,ppter illud neceſſe ē vt addatur i virtute eius per quantitatem eius quod minuitur ex ea in via. 100

↑ Per augmētū q̄ntitatis medicine augetq̄ φ minuit̄ ex ea i via.

Egritudo in h ſmone ē frigida ⁊ ponam⁹ φ ē in renibus. φ ē frigidā in gradus ſecundo: ⁊ puenit medicina que bibitur ad renes poſtq̄ tranſit per os: deide per iſophagum: poſtea per ventrem: deinde per inteſtinum ieiunuz et per vias epatis que nominantur meſarice: ⁊ per epar ⁊ venam cōcauam. nam quia caliditas eius minuitur in hac via duobus gradibus: oportet vt ſit caliditas eius intenſa per quattuor gradus. 101

Poſtq̄ docuit φ i medicinis ca. oportet vt addatur ex caliditate p

Mō hic de ſbā groſſa medicinaꝝ frigidarū̄

q̄titatē que peruenit ad membrū̄ ⁊ remaneat in ea quod ſit e-
q̄le frigiditati eius ⁊ in medicinis frigidis non eſt poſſibile il
lud: tūc dedit i medicinis frigidis hūc canonē: ⁊ ē vt ꝯſideres i
ſubſtātia earū. i ſubſtātia enim groſſa nō penetrat: ⁊ nō ſubmer
git̄ ſ; multotiēs iſpiſſat mēbrū i p̄mis cui occurrit ⁊ coartat ca
liditatē itus q̄re duplat̄ i egritudine: ⁊ addit̄ in q̄titate ei⁹. ſit
ḡ pluſq̄ȝ fuit materie e
gritudinis cā. ſubſtan-
tia vero ſubtilis poſſi-
bile ē ꝙ ſubmergat̄ ⁊ p
ueniat ad ꝓfundū vſq;
ad ſpaciū longinquum
cuius exēplū eſt vt ſit
i epate egritudo ⁊ ex ma
licia cōplonis ca. in ſe-
cūdo gradu. ⁊ oȝ vt em
plaſtret̄ epar emplaſtro
infrigidāte. ꝙ ſi ſubſtā
tia medicine cum q̄ ſit
emplaſtrū fuerit groſſa
iſpiſſat̄ cutē: ⁊ coartat
caliditatē intus: q̄re in
flammat̄ eū hoc empla
ſtro. Si āt ſubſtātia me
dicine ē ſubtilis: poſſi-
bile ē vt ſubmergat̄ et
penetret i lacertis vſq;
quo pueniat virtus ei⁹
ad epar ⁊ reſiſtat egritu
dini ei⁹. ⁊ oȝ vt addas
i frigore ei⁹: ⁊ ſbtilitate
tm̄ ꝙ non bebilitet̄ vir
tus eius in via. 102

Per hoc exēplū
itelligit Gal. ca
nonē medicia
rū calefaciētiū: ⁊ cano-
nē medicinarū iſrigidā
tiū: ſ; ꝯſidera q̄ earū eſt
poſſibilis vt ſubmer
gat̄ ⁊ penetrat ⁊ eligat
eā ſup ipam q̄ nō ſub-
mergit̄ ⁊ nō penetrat:
⁊ menſura vnāquāq;
eaꝝ. ſ. ꝙ pueniat ad mē
brū iſirmū: ⁊ cū ea ſit v̇-
tus reſiſtēs egritudini.
⁊ i hac mēſuratiōe ē ne
ceſſariū vt expiaris me
dicinas. ⁊ ſcias p rōnē
⁊ expimētū q̄titates v̇
tutū eaꝝ: ⁊ q̄titates
groſſitudinis ſubſtan
tiarū eaꝝ ⁊ ſubtilitateȝ
earum. 103

Vult ꝙ loc⁹ mē
bri ſignificet ti
bi q̄titatē me-
dicine: cū q̄ occurrat egri
tudini ei⁹ aut ſm̄ ſemi-
tā medicine q bibit̄ aut
ſm̄ ſemitū caputpurgij
aut clyſteris aut ſirin-
ge. 104

Iſte canō ē ſū
pt⁹ i medicatōe
ex forma mēbro
rū ⁊ cōitate eoꝝ: cui⁹ p
tē expōit galien⁹ ⁊ di-
mittit ptē ei⁹. illō āt qō
de eo explanat ē. † ꝙ ſi

† Sēp p-
hibēde ſūt

Et ſimiliter ſi mēbrū
eſt longinquū ⁊ indi
get vt ſit cā ſanans
ipm̄ calidior equali: tūc n̄ oȝ
vt caliditas eius ſit cū quā
titate qua indiget egritudo
tm̄: ſed opȝ vt addatur vir-
tute eius ſecūduȝ illud quod
neceſſarium eſt ex additōne
in ea propter locum longitu
dinis loci membri.

Si vero frigidius ſit:
nō ſimpliciter oȝ tā
to facere illud frigi-
dius ſed materiā medicami
nis cōſiderare prius. ſi enīȝ
parachimeres ē: non perue-
niet vſq; ad ꝓfundum mul-
tum. contrarium vero ope-
rat̄ aliquando ſpiſſam ſup-
ficiem. ſi vero leptomeres
ſit poſſibile ē puenire vſq;
ad plurimū ꝓfundū.

Et ſi indiget mēbrū
vt ſit cā ſanans ipſuȝ
frigidior equali: tūc
non oȝ vt intēdatur ad hoc
vt ſit frigidior per illaȝ q̄ti-
tateȝ tm̄: ſed oȝ vt conſidere
tur in primis in ſubſtātia ei
us: nam ſi eſt groſſa: non eſt
poſſibile vt ſubmergat̄ in ꝓ
fundo vſq; ad ſpacium mul
tū. veritū ⁊ multotiens effi
cit contrariuȝ illius per hoc
qō cōſtringit ſuperficiē cor
poris. ſi autem eſt ſubtilis.
tunc poſſibile eſt vt ſubmer
gat̄ ⁊ perueniat ad ꝓfundū
vſq; ad ſpaciū longinquuȝ.

Ita vero ⁊ in hūe-
ctātibus ⁊ deſiccāti
bus parachimeres
⁊ leptomeres ſubſtantie cō-
ſiderande ſunt.

Et ſecundum hanc
ſimilitudinem opor
tet vt cōſideres in re
bus humectantibus ⁊ de-
ſiccantibus in groſſitudine
ſubſtantie earum ⁊ ſubtilita
te eius.

Expoſitione quideȝ

mēbro ē meat⁹ aptus ad q̄dam mēbra cōicantia ⁊ cōſi
derem⁹ tūc ſi mēbruȝ ad qō ē apertuȝ ſi nobilius: ⁊ tūc
ꝓhibem⁹ ſupfluitates currere ad ipm̄: ſi ē vilius ſti-
mulam⁹ eas vt currāt ad ipȝ. Quod āt dimiſit expla
nanduȝ eſt: ꝙ ſi eſt meatus ei apert⁹ in quo puenit me
dicina ad ipȝ: igeniamus in hoc vt pueniat medicina i
illo meatu ad mē
brū: ſicut facim⁹
i cerebro cum ca-
putpurgio: ⁊ in
vētre cum cly-
ſteri. 105

Et ē ꝯclu
ſio ei⁹ qō
pceſſit in
curatōe malicie
cōplonis. mali-
cia āt cōplonis
q̄nq; ē cū mā q̄
ē cā ei⁹ ⁊ itēdim⁹
ad euacuationeȝ
ill⁹ materie fa-
ciētis cōploneȝ
malā. ⁊ q̄nq; ē
malicia ꝯplonis
ſine mā: ⁊ itēdi
m⁹ ad hō vt pmu
tem⁹ eā cū eo qō
ē ei ꝯtrium tm̄: hō
ē vltimū qō de-
dit ex canonib⁹
i curatōe vni⁹ ge
neris egritudi-
nū. ⁊ eſt genus
nominatū mali
cia cōplōis. 106

Non ē poſ
ſibile vt cō
tinuet̄ illō
qō diſrūpit̄ ex
mēbris officiali
b⁹ niſi q̄n ipa ſit
cōpoſita ex mē-
bris ſimiliū p-
tiū. diſrūpūt̄ ḡ
mēbra in eis di
uerſaꝝ ſbaꝝ q̄rū
vnūquodq; in-
diget medicis q̄
ſt alie a medici-
nis qb⁹ indiget
aliud. et multa
iſtorū mēbroruȝ
ſimiliū ptiuȝ i-
poſſibile ē ſoli-
dari: ⁊ ſi illa q̄rū
generatio ē ex ſp
mate ſicut os et
neruus. veruȝ
poſſibile ē vt cō
tinuet̄ p rē aliq̄ȝ
que continet q̄ſ-
daȝ ptes eorum
cuȝ quibuſdam
ſicut eſt aldebu-
duch. i. porus:
mēbra āt carno-
ſa poſſibile ē vt
ꝯtinuent̄ q̄n ge
neratio eoꝝ ē ex
ſanguie ⁊ ſangui-

ſupfluita-
tes ad mē
bra nobi-
lia currere.

patientis loci manifeſtatio
inuenit ſalubre vt dictum
eſt nunc.

Et ſecundum hanc
ſimilitudinem ſi-
gnificatur ex loco
membri cauſa attrahens ſa
nitatem.

Ex plaſmatione ve
ro ⁊ pōne quando
fluxus ſenſibilis ha
bet conſuetos ad aliud mē
brum aut nulluȝ habet nam
ꝙ ad principalia qui ferun
tur fluxus aduertemus pro
uocabimus vero eos ad nō
principalia.

Ex forma autem ⁊ cō
munitate eius ad il
lud qō ſequitur ipȝ
tunc aut eſt ei meatus ſenſi
bilis apertus ad membra
alia ut nō eſt meatus ei qō
eſt: quia ſi membro eſt mea
tus in quo currunt ſuperflui
tates eius ad membra que
ſunt nobiliora eo: prohibe
mus illas ſuperfluitates cur
rere ad illa membra ⁊ quan
do membro ſunt meatus in
qbus currunt eius ſuperflui
tates ad membra. que ſunt
viliora eo: ſtimulamus illas
ſuperfluitates vt currant ad
illa membra.

Manifeſtum vero ꝙ
facientum cauſarū
diſcraſiam per eua
cuationem ſanatio eſt. ipſa
rum auteȝ diſcraſiaruȝ alte
ratio ſanatio eſt.

Et manifeſtum eſt
ꝙ medicatio p eua
cuationem non eſt
niſi cauſarum facientiuȝ cō
plexionem malam: ipſa ve
ro complexio mala non me
dicatur niſi per mutationeȝ

Soluta vero cōtinui
tate curationis qui
dem intentio vni
tio eſt in organicis quidem
partibus impoſſibilis eſt: i

† Oz mẽbra q̃rũdaʒ aīaliuʒ abſciſſa iterũ generãtur.

nis inuentio eſt remanens in corpore: † et exſurgit hec queſtio q̃ ẽ: quare fit ꝙ multe ex plantis qñ fit ꝙ ex eis abſcinduntᷓ rami naſcuntᷓ loco eius alij rami: ⁊ in multis ex animalibus quãdo abſcindiᷓ ex eis mẽbrũ aliꝺ naſcitur loco eius ſicut cauda ſerpentũ ⁊ ſtellionis. i homine vero ⁊ quod perfectuʒ ẽ ex aĩalibus nõ eſt poſſibile illud. perſcrutatio aũt de hac q̃ſtio ẽ phyſica: ⁊ nõ ẽ lucrũ de ea medicis i pſcrutatiõe nec i aliq̃ curatõis infirmoruʒ: nec in aliqua re ꝯſeruationis ſanorum ⁊ nos abbreuiamus reſponſioneʒ de ea vt nõ deſideret aliqs ſcientiaʒ illius. Dico ergo ꝙ plãte quidẽ materia ſunt elemẽta p̃cipue terra ⁊ aq̃: ⁊ eſt ei iuncta et radices eius ex ea ſemp trahũt nutrimentũ. ꝙ ãt i animalibus naſcuntᷓ mẽbra illud eſt pp duas res: vna eaꝝ eſt ꝙ illa mẽbra ſunt ſupflua q̃bus natura fecͤ ea bona ſicut cauda. † ⁊ hec ſuperfluitas ẽ ex ſupfluitate nutrimẽti eorũ ⁊ nõ eſt ex mã membrorũ eius radicaliũ ſecũdũ ſimiliũ eiꝰ ſm ꝙ currit diſpoſitio in penis ⁊ pilis et cornibus ⁊ vngulis quoniã earũ generatio eſt ſm viã accidentis ſicut dicit galienus in libro ſuo. ⁊ quedã eoruʒ generantur ex ſuperfluitatibus q̃ aggregantur i corporibuſ ſuis ⁊ igniuntᷓ ⁊ creſcit i eis caliditas tẽperata exienſ a caliditate corporis ⁊ generat ex eis nã mẽbra loco mẽbrorũ que ceciderũt: ſicut accidit vt naſcantur dentes ſenibus qui ſunt in fine ⁊ denigrantur pilli eoruʒ. † ex mẽbris autẽ hominũ ⁊ animaliũ cõpletoꝝ ſunt quorũ generatio ẽ ex ſpmate: ⁊ qñ iſta diſrũpũtur non eſt poſſibilis eorũ reductio pp inuentionẽ materie poſt ſiccitateʒ eoꝝ ppea q2 ſpma ex quo generata ſunt finitum eſt totum in eis ⁊ nõ remãſit ex eo aliquid. ⁊ ex eis ſunt quoruʒ generatio ẽ ex ſanguine. qñ g̊ iſta diſrumpuntᷓ poſſibilis ẽ earũ reductio pp inuentiõeʒ materie ex q̃ generantᷓ. † reditꝰ ãt dentiũ infantium in natiuitate poſt caſuʒ eoruʒ eſt: q2 materia ex q̃ generantᷓ dẽtes primi eſt ſuperflua debilis: generantur ergo ex ea i p̄mis dentes debiles cũ g̊ ꝯfortatᷓ nã vilipẽdit eos ⁊ p ijcit eos: et facit naſci illos q ſt meliores eis. 107

Scilicet illa duo nomina ſynonyma ſignificãtia ꝯtinuationẽ eius quod diſruptum eſt. 108

Scilicet añq̃ȝ ꝯſolidetᷓ mẽbꝝ ſepatũ idiget vulnus qñ ẽ magnuʒ vt aggregentᷓ ptes eiꝰ diſrupte i p̄mis ⁊ equẽtur ſm figurã ſuã p̄mã: ⁊ hꝰ ẽ itrãs i capituluʒ equatiõis figure membri: ⁊ ẽ ex genere curatõis egritudinuʒ forme. 109

Ligamẽto q̃dẽ indiget vt ꝯſuet figurã eoꝝ ſʒ illꝺ ſm qꝺ ſt aggregate et pluũaceolis q̃dẽ duplatꝭ vt ſit poſſibile vt ipellãt pteſ diſruptas ⁊ ſtrigãt eas vt p eos ſit poſſibile ligamĩto ꝯſuare ptes q̃s aggregaſti: futuris vero vt retineãtur ptes adinuicem. 110

Uult hꝰ p nãm v̄tutuʒ regẽtẽ corpꝰ ⁊ ars medicĩe ñ recipit ĩ opatõibꝰ ſuis niſi hãc v̄tutẽ: ⁊ fuit ei medicus ita ꝙ p̄parat ei mãs ⁊ cãs q̃bus efficit opatiões ſuas i corpore: ⁊ melior opatio medicine ẽ q̃ ſurgit cuʒ miniſtratione ſua ſʒ ꝙ oʒ. Et galienus numerat hec in curatiõe ſolutionis cõtinuitatis ſimplicis fcẽ i carne q̃ttuor canões: Quorũ vnꝰ ẽ aggregatio partiũ q̃ ſt diſrupte ⁊ cõplicatio earuʒ adinuiceʒ donec figura eaꝝ ſimilis fiat figure ſue nãli: ⁊ hꝰ q̃deʒ fit cuʒ tenſione ⁊ equatione. Et ſecundus eſt illud quod conſeruat

† Oz aliq̃ ex mẽbris hoĩuʒ ſunt q̃ruʒ generatio ẽ impoſſibilis.

† Oz dẽtes ĩfãtiũ poſt eoꝝ caſum regenerãtᷓ.

† Ex mã nutrimẽti nõ aũt mẽbrorũ radicaliũ generãtur pene pilli cornua ⁊ vngues.

† Nõ quattuor canones incurat ſolutõis ꝯtinuitatis in carne.

omiomeris vero non omnino impoſſibilis: ſed in quibuſdam poſſibilis vt in carnoſis cõglutiatio eſt ſanatio

Continuitas autem quãdo diſrumpitur tunc inuentio in medicatõne eius eſt continuitas: ⁊ non eſt poſſibile vt ſit illud in membris officalibuſ in membris vero ſimilium partium non eſt impoſſibile ſemper hoc ſed poſſibile ẽ in quibuſdam eoruʒ: cuius exemplum eſt: quia in membris carnoſis ſanatio huius egritudis eſt conglutinatio.

Non differt vero ſi cõſolidationẽ nomineſ

Et non eſt differẽtia inter hoc vt dicaʒ cõglutinationeʒ aut cõſolidationem.

Precedit autem eam quando malus fuerit vulnus adductio diſtantium partiũ ex genere plaſmationis exiſtens.

Ante conſolidationẽ partiuʒ quãdo vulnꝰ eſt magnum: eſt aggregatio partium que diſrupte ſunt: ⁊ illud ẽ ex genere equationis forme.

Ut vero ea fiat pmanens: ſuperligatio conducens diſtantia labia ⁊ conſuture vtiles ſunt ad hoc.

Et vt firmẽtur ille ptes ſuper aggregationem indigent ligamento quod partes conjungit diſruptas: ⁊ plumaceolis duplatis quorum figura ⁊ ſitus exigunt illud ⁊ futuris.

Conglutinat vero diſtantia et eaʒ que eſt in principio vnionem reddit natura. Noſtrum vero opus ẽ primum quidem vt dictum eſt conducere in idipſum diſtantia labia: ſecundum opus vero ſeruare in quo conducta ſunt ⁊ tertium vt nihil incidat intra labia prouidere: ⁊ quartum ipſam partis ſubſtantiam ſanam ſeruare.

Et natura quidem eſt que conglutinat partes que ſunt diſrupte ⁊ reducit eas ad illud ſecundum quod fuerunt ex continuatione. operatio autem quam efficit medicus alia eſt ſicut dixi vt aggreget partes que diſrupte ſũt: ⁊ complicet eas adinuicem ⁊ alia eſt que conſeruat eas ſuper aggregationem earuʒ ⁊ tertia eſt vt caueat ne cadat inter labia vulneris aliquid ⁊ quarta eſt vt conſeruet ſubſtantiam membri ſecunduʒ ſanitatem ſuam.

Primum quidem ⁊ ſecunduʒ opus quomodo aliquis faciat dictum eſt. tertium vero in conducendo diſtantiã ſi et quidem ſi nihil extrinſecus incidere permittamus: ſicut plurimum pilus: aut oleum: aut humiditas alia in medio conſtituta conglutinandorum prohibet eorũ vnitionem. In poſteriori vero tempore per effluxiones tertie intentionis cuſtodia eſt: ad effluxiones vero ipſas ex ſubdiuiſione ⁊ contraria diuiſione ⁊ figura apta accidendum eſt: ſubſtãtia vero partis ſana ſeruabitur per mediocriter deſiccãtia. Hec quidem curatio eſt cõtinuitatis ſolutionis i carnoſa parte facte eius ſecunduʒ ſeipſam ſolius.

Etiam oſtẽdi quomodo operatio prĩa ⁊ ſecũda fiat. opatio q̃dẽ tertia fit i hora i q̃ aggreantur partes diſrupte quã

figuraꝫ quā coequauit ꝛ equauit donec remaneat ſup̱ aggregationē ſuaꝫ: ꝛ hoc fit cū ſutura ꝛ poſitiōe plumaceolorū duplicatoꝝ ꝛ ligamētoꝝ: ꝛ tertius ē vt caueat̄ ne cadat iter labia vulneris aliqd ꝓhibens nām vt cōtinuet carnem diſruptā adinuicē. Et q̄rtus ē vt ꝯſeruet̄ ſb̄a mēbri ſm̄ ſanitatē ſuā. ſ. vt cōſeruet̄ complexio eius nālis cū medicinis ꝛ cibis quoꝝ cōplō cōplōni eius eſt ſilis: ꝛ addat̄ ſup̱ eā parum in exſiccatione. i ii

I Ste ſermo manifeſtus eſt: ꝛ illud quod indiget ex eo expoſitione eſt indigens quod vuln⁹ quādo eſt magnū ꝛ cōſeruat medicus ī hora qua fuit ipſuꝫ ꝛ ſuſtentat ipm̄: ꝛ ligat illud: et cauet ne cadat ī eo quod eſt inter parteſ eius aliquid quod ꝓhibeat a ꝯſolidatiōe earū. q̄nque eni generat̄ in eo viruſ ꝛ ſordicies q̄ indigent vt fiat ei ſorificiū ex quo currat totū quod aggregat̄ in eo ex veneno et ſordicie. ꝛ hoc orificiuꝫ aut eſt inferius apertū donec currat illō quod aggregat̄ in eo quod ē vt dimittatur ex labijſ vulneris quod fiat orificium vt currat ex eo ꝛ egrediatur quod aggregatur ex eo in illo: aut vt ſit orificiū vulneris ſuperius ꝛ figuret̄ mēbruꝫ figura qua fiet orificiū vulneris inferius donec currat ex eo quod aggregatur in ip̄ſo. Et per ſermonē ſuum: ſed ſubſtātia membri conſeruet̄ ſecundū ſanitatē ſuam cū medicinis q̄ exſiccant exſiccatione eq̄li vult ip̄m locuꝫ vulneris ex illo membro. et oportet vt ſint medicine exſiccantes complexionis equalis complexioni mēbri: ꝛ addas ſuper eam ī ſiccatōe per quātitateꝫ principij p̄mi gradus ex gradu exſiccatiōis. quod ſi mēbruꝫ fuerit ſiccuꝫ in primo gradu: tunc oportet vt ſit medicina exſiccans in principio ſecundi gradus: ꝛ per ſermonē ſuuꝫ: ꝛ hec eſt curatō ſolutionis ꝯtinuitatis q̄n̄ ē in mēbro carnoſo

ꝛ Nō q̄ medicine exicātes debent excedere mēbrū exicandum.

oū ē ſola ꝛ nō ē cū ea aliud: vult vt vulnus ſit ſimplex. ſ. non perijt ex mēbro aliqd pluſq̄ꝫ ſolutio continuitatis tm̄. Si āt perijt caro aut aliud cōponitur vlcus ꝛ indiget intentionib⁹ āmis quas oēs dicaꝫ in eo quod futurū eſt. ii 2

S Ignificat q̄ vulnus q̄n̄qꝫ ē ſimplex ꝛ ē illud ī q̄ diſrūpūt ptes carnis tm̄: q̄n̄qꝫ ē cōpoſitū ꝛ cōpoſitio ei⁹ eſt

do non diminuitur vt cadat aliquid deforis inter eas. quod eſt: quia quando cadit in eo quod eſt inter partes diſruptas de quibus viſ vt conſolides eas pilus aut oleum aut aliud ex humiditatibus: ꝛ prohibet illas partes continuari. In eo autem quod eſt poſt conſeruatio cum hac intentione. tertia eſt quādo ingeniatur vulneri vt quod aggregatur in eo currat ex inferiori: ꝛ oportet vt ſit: aut per additioneꝫ in apertione orificii vulneris donec amplificetur: aut ita vt ponatur vulneri orificium aliud inferius ꝛ cum figura conueniente ad illud ſubſtantia vero membri cōſeruatur ſecundum ſanitateꝫ ſuam cuꝫ medicaminis que exſiccant exſiccatione equali. Hec eſt ergo curatio ſolutōnis continuitatis quando eſt in membro carnoſo: de/unde eſt ſola ꝛ non eſt cuꝫ ca illud.

S I vero alicui alteri miſceatur egritudinum erunt plures intentiones preceptorum curationum quas in compoſitorum doctrinis deinde dicemus.

C Um ergo componitur cum egritudine alia ſunt intentiones que ſignificant eius curationem plures: ꝛ dicam eas ī eo quod erit poſt quādo dicemus egritudines cōpoſitionis.

I N preſenti vero ad reliquas vnitionis ſolutiones oratione veniendum eſt.

T Unc autē veniamuſ ad reliquas ſpecies ſolutōis ꝯtiuitatis.

F Ractura igit̄ in oſſe ē q̄dem cōtinuitatis ſolutio: inſanabilis vero quātam in prima cōſideratione: iuxta uero ſecundam ſecūdū quēdaꝫ modū curabilis quoquo modo fit prima igit̄ conſideratio eſt conſolidatio impotens propter duriciēꝫ ptis fieri: ſecūda vero ligatio contingens fieri per porrum ligātem in circuitu fracturam.

D Ico ergo q̄ fractura eſt ſolutio continuitatis oſſis ꝛ non ſanatur per viā intentionis p̄me ſed ſanatur per viaꝫ intē tionis ſecūde: ꝛ intentio q̄dem prima ē cōſolidatio et non eſt poſſibile vt ſit cōſolidatio in oſſe ꝓpter eius duriciaꝫ: ꝛ intentio ſecunda eſt ligatio partiuꝫ oſſiſ quod iā fructū eſt: ꝛ poſſibile ē vt ſit illa ligatio per poruꝫ qui naſcitur ſuper locum fracture oſſis: ꝛ reſoluitur ſuper ipſum donec ligatum eſt.

G Eneratio vero pori inquantuꝫ ex materia ꝛ natura fit communis eſt ad alia inquantū vero ꝓpe eſt formam oſſis ex illis eſt alimento.

E T generatio illius pori ē cōis generatiōi aliorū ī hoc q̄d ē ex p̄ſentia materie ꝛ ex opatiōe nature: verūtamē quia eius ſubſtantia ſit propinq̄ ſubſtantie oſſis ē generatio eius ex nutrimēto oſſis.

multa ꝛ diuerſa. qō ē: q̄ꝛ q̄n̄qꝫ p̱it ex carne aliqd: aut accidit cū eo fractura ī oſſe: aut icidit̄ neruus aut cōceſſio aut aliud. ꝛ q̄n̄qꝫ cōpōit̄ ex duab⁹ harū rerū: aut ex. iij. aut ex. iiij. ꝛ ꝓmittit q̄ docebit curationē ei⁹ dādo canones curōnis ei⁹ q̄n̄ cōponitur. ii 3

V Ult vt doceat ī p̄mis canōes curōis ſolutōis ꝯtinuitatis cur⁹ q̄ꝫ mēbri q̄n̄ eſt ſimplex nec eſt cū ea aliō donec q̄n̄ ceſſauerit ab illa redeat ꝛ oſtēdat canones curatōis ſolutiōis ꝯtinuitatis ſim plicis ſingulariſ ī carne: ꝛ ipſe cōſeq̄t̄ illud cū curōe ſolutiōis cōtinuitatis oſſis ꝛ dicat: ii 4

I Ntētio q̄dē prima ē illud qō dixit ī cōſolidatiōe carniſ q̄n̄ cadit ī ea vulnus ſimplex. et ip̄e q̄dē iā dixit in eo quod p̄terijt q̄ carnis ptes cōtinuant̄ ꝛ oſtēdit q̄ illud ē ꝓp̱ gn̄ationē carniſ ex ſāguie: ꝛ dicit q̄ os ꝛ reliq̄ mēbra q̄rū gn̄atio ē ex ſp̄mate n̄ ꝯſolidat̄: ꝛ oñdit q̄ illud ē ꝓp̱ p̄uatōꝫ matie ex q̄ gn̄at̄ ꝛ ip̄e ī h̄ ſm̄ mōe dicit q̄ oſſis ptes nō ꝯtiuāt̄ ꝛ n̄ ꝯſolidāt̄ ꝓp̱ duriciēꝫ ſuā. ꝛ dat q̄ ī genium aliō q̄ ſit neceſſariū ꝛ ē: q̄ q̄n̄ humidū ē os ſic̄ oſſa īfātiū tūc poſſibile ē vt ꝯtinuet̄ pteſ oſſis ꝛ q̄n̄ n̄ ē poſſibile vt ꝯtinuēt̄ ptes oſſis tūc neccāria ē ī eis alia itētio: ꝛ ē vt extēdāt̄ ꝛ eq̄nēt̄ ſm̄ ſuā figurā p̄mā ꝛ ligēt̄. Cū q̄ fac̄ ī eo medic⁹ illud tūc gn̄āt nā regitiua corpis in circuitu fracture poꝝ q̄ ligāt̄ pteſ oſſis diſrupte ꝛ reſoluitur ſuper ipſuꝫ ꝛ ſtringit ipſū ab oī parte donec fit ſuper ipſuꝫ naturale ligamentum. ii 5

ſit facile. ꝛ q̄ oſſa non poſſunt ꝯſolidari lꝫ in pueris ſit poſſibile.

H Oc ē accn̄s ei⁹ qō vult dicē ex opatiōe medici. ſ. q̄n̄ gn̄āt̄ porus ex nutrimēto oſſis tūc oꝫ vt det medic⁹ īfirmo cibos ꝯuenientēr nutrimēto oſſis ꝛ os quidē nutrit̄ groſſo ꝛ ſpiſſo. ii 6

Nota qꝛ poſſis ꝯſolidatio ĩ pueriſ duobus de cauſiſ ẽ poſſibilis

Poſſibilis eſt cõſolidatio oſſis ĩ corporibus puerorum propter duas res. vna eſt remanẽtia virtutis ſpermatis ex quo generatur os. ⁊ ſecunda eſt mollicies oſſis. 117

Iſte ſermo intellectus eſt nec indiget plus ꝗ̃ʒ vt conſideret tantũ: narrat enĩ in eo illud quod accidit ẽm plurimũ ex attritione carnis ⁊ ꝯtuſione muſculoꝝ ⁊ reliquis ex ſpeciebus algaban ideſt cõquaſſacio accidẽtibus cum fractura oſſis. 118

Scilicet vt addat medicus in cibo infirmi ⁊ cõſideret ipſum donec infirmus digerat ipſum ẽm qꝛ oʒ cibi aũt que conueniunt oſſi fracto ſunt ex quibuſ generatꝰ ſanguis groſſus et ſpiſſus: ſicut aſſatura ⁊ frumentũ coctũ in aqua almutdacaltata ⁊ ea que fiũt ex farina tritici: et totũ quod gnãt qñ digeritꝰ ſanguinẽ groſſum ⁊ ſpiſſuʒ. 119

De cibis q cõueniunt gnãtiõi oſſium.

Vult ga. ꝑ ſuperfluitatẽ additionẽʒ cibi quã addit medicus in cibo infirmi. ⁊ hec ſuperfluitas nõ ẽ niſi ſuperfluitas addita ſuꝑ nutrimẽtũ oſſis qñ peruenit digeſtio cibi in ſtomacho ⁊ ĩ epate ⁊ ĩ vanis ex cibis enĩ qñ nõ digeruntur: generantꝰ ſuperfluitateſ male. q̃ nõ cõueniunt ĩ aliq̇ q̃ fiat iuuamẽtũ ĩ cã ſanitatiſ ꝑpter illud indiget medicus vt det ex cibis illud cuiꝰ quantitas ſit parua: ⁊ ſit virtus eius in nutrimẽto corporis multa ſicut aſſature ⁊ triticũ coctũ: ⁊ ꝯſideret egeſtionem ⁊ vrinam vt ſciat ex eis diſpoſitionẽ digeſtionis: ⁊ quãdoqʒ addat ⁊ minuat: ⁊ quãdoqʒ componat cum cibis aliquid cum quo digerantur excoquibilia et taguebil: ſicut cinamomum ⁊ piper ⁊ zinziber ⁊ miriptia ideſt ſalſa ⁊ vinũ ẽm qꝛ exigit diſpõ p̃ſens. 120

De cibis q cõueniunt gnãtõi pororum

Cibus ex quo generatꝰ ſanguis qui conuenit in quãtitate ⁊ qualitate ſua ad hoc vt idiget generetꝰ porus: eſt quidem ex pane qui eſt de ſimilia decenter ⁊ recenter factus: ⁊ ſorbitiones facte de tritico ⁊ ex candainſo. ex aĩalibus vero vt caro porcina. ſi vero nõ comeditꝰ: fiat loco eius caro vituli lactãiis q iã p̃paratur vt comedat dat: deinde caro hirci annualis ⁊ duoꝝ dentiũ Et ex auibus caro galline. ex potibus v̉o vinũ rubeũ groſſuʒ: ⁊ ex ſpẽbus decoctionibus: tũc ẽm qꝛ p̃miſimus eiꝰ narrationẽ ex ſpẽbus aſſaturarũ ⁊ ẽ triticũ coctum in aqua ⁊ aliun, dacata et agenudebeb ⁊ algaycar: ⁊ tu qdẽ potes ſcire vnũquẽqʒ horũ ciboꝝ ex libris editis in virtutibus ciborum ⁊ in libris editis qui ſunt in acceptiõe eorũ q nominatur libri d̉ coctionis. cum ergo tu iã adminiſtras infirmo hos cibos: tũc cõſidera ſuperfluitates eorum in egõne ⁊ vrina: ⁊ in eo quod teſtificatꝰ diſpoſitio membri infirmi: ſi igitꝰ vides ipſum decliuem ad ſiccitatẽm humecta ipſuʒ. ⁊ ſi vides ipſum decliueʒ ad humiditatẽ adde in eo qđ exſiccet ipſuʒ. ⁊ iam quidem perſcrutatus eſt exquiſite ſermo in cognitione eſſe eius quod eſt a digeſtione in ſtomacho ⁊ in epte ⁊ in venis in regimine ſanitatis. et iam premiſſi ſunt canones illius ĩ eo quod p̃terijt d̉ hoc libro. ⁊ Et cognitio eſſe eius quod eſt ex illo libro in membro fracto eſt per ſtudium et teſtimonium. ſ. per viſum. quandoqʒ enim embrocas ipſum cum aqua calida: et inungis ipſum cum oleo aut: ponis ſuper ip ſum emplaſtrum quãdo vides ipſum ſiccius ꝗ̃ʒ oportet. ⁊ quãdoqʒ ponis ſuper ipſum medicinas exſiccatiuas quando vides ipſuʒ humidius ꝗ̃ʒ oportet. curſus autem ſan. ex locis raris oſſis indiget vt aperiãtur iſta loca ⁊ fluxibilitate ſan. apertio quidẽ eorum fit cũ eo quod diximus ex embrocatione cum aqua ca. ⁊ abſterſione et fricatione leui: ſed fluxibilitas ſan. fit ex bonitate digeſtionis: per illud enim fit equalitas eius in qualitate ſua ⁊ quantitate. ⁊ hoc eſt ergo vltimum quod dedit ex canonibus in reſtauratione oſſis quãdo eius fractura eſt ſola ⁊ quod eſt in circuitu eius ex oſſibus ẽ ſaluum. 121

⁊ Nota qꝛ cognitõ medici ſit per ſtudiũ ⁊ teſtimoniuʒ

De triplici neruoꝝ ſignificatiõe

Nomen nerui in ẽmone medicorum cadit ſuper tres ſignificationes: vna earum ẽ neruus natus ex cerebro ⁊ nucha: ⁊ eſt ille quo fit ſenſus ⁊ motus. ⁊ ſecunda eſt ligamenta que ligant iuncturas et membra ligata cum oſſibus. et tertia eſt corda. et corda eſt naſcens ex muſculo.

Molle vero ⁊ puerile os cõſolidari quidem poſſibile eſt.

Os autem molle ĩ puero. poſſibile eſt ꝯſolidari.

Raro vero ⁊ hmõi paſſionis generatio ſine cõpoſitione alterius mẽbri ẽ. ſepiſſime enĩ circõpoſiti muſculi cũ aliiſ ꝑtibus corpis cõpatiuntꝰ fractis oſſibus. itaqʒ ⁊ itẽtio curatiõis duplex ẽ: altera qdẽ in oſſibus: altera ĩ his q̃ circa ea ſũt corporibus: hec q̇dem talis ĩ carnoſaꝝ ꝑtium diſpoſĩtibus dicetꝰ: de fracturis vero dicendũ eſt hic.

Et raro fit hec egritudo ita qꝛ nota ſit cuʒ ea egritudo alia ab ea. quod eſt: qꝛ qñ frangitur os: tũc muſculi qui ſunt ĩ circuitu eius ⁊ reliqua corpora que cõtinuantꝰ cũ eo. patiuntꝰ cũ eo: ſunt ergo curatiõis egritudinis due intentiones. vna eaꝝ ſumitꝰ ex oſſe: ⁊ altera ſumitꝰ ex corporibus q̃ ſunt in circuitu eius. ⁊ ego dicã has itentiones cuʒ dicemus ſolutionem continuitatis cõpoſitã factam in membris carnoſis: nunc vero oportet vt loquamur in fracturis.

Quoniã vero haruʒ curatio eſt ex poro: vt vero hic fiat pro pri ĩ alimenti oſſis eſt opus oʒ igitꝰ ſuꝑfluitaté nutrimẽti ad pori generationé naturc ſubmitti:

Dico ergo qꝛ cũ r̃ſtauratio oſſis nõ fiat niſi ꝑ porũ: ⁊ ĩ generatiõe illius pori ſit neceſſariũ nutrimẽtum oſſis tũc oportet vt ĩueniat natura ſuꝑfluitatẽ illius nutrimẽti ex qua generet poꝝ.

Superfluitaſ v̉o hec ⁊ quãtitate ⁊ q̃litate moderata eẽ debet Loʒ vt ſit illa ſuꝑfluitas eq̃lis ĩ quãtitate ſua ⁊ ſua q̃litate.

Propterea deductione idiget talẽ ⁊ tñ influẽte ſanguinem oſſibus p̃parate ex q̃li ⁊ q̃nto fiat porus qñ vero pertrãſit hic per cõcaua fracti oſſis attendere opʒ eius multitudinẽ ⁊ qualitatẽ: ⁊ ita ſicciorẽʒ oportet facere deductionẽ vel magis humectantẽ: q amplius in terapentice facultatis litteris ſũt dicta.

Et ſimiliter oportet vt cibes habentem fracturã ex cibis qui ponũt ſanguinẽ q currit ad os ĩ q̃ntitate ſua ⁊ q̃litate ſua ſecũdũ qꝛ ꝯuenit vt generetꝰ ex eo porus: ⁊ qñ ille ſãguis currit ex locis raris oſſis: oʒ vt ꝯſideretꝰ ipſius q̃ntitas ⁊ eius q̃litas: ⁊ ẽm illud ĩclinetur cibus ad ſiccitatẽ aut humiditatẽ ⁊ exponaʒ illud ⁊ oſtendã ipm oñſione plurima ĩ libro de igẽio ſanitatiſ.

Nerui vero ⁊ tenantos punctura ꝑpter plurimum ſenſuʒ ⁊

qd eſt: qꝛ muſculus ē cōpoſitus ex carne ſimplici ꝛ neruis contextis ꝛ intrantibus i eo. cū ergo puenit ad vltimū eius redit neruus ꝛ generat ex eo corda. ꝛ ga. qdem intellexit in hoc ſermone neruū naſcentē ex cerebro ꝛ nucha: ꝛ cordas generatas ex eo tantū ſine ligamētis. cū ergo cadit in iſtis mēbris vulnꝰ ē dolor eorū vehemēs valde ꝓpter ſupfluitatez ſenſus eorū ꝛ continuitatē eoꝝ cū cerebro. multotiēs. ſi. attrabit vehemētia doloris eorū ſpaſmum ꝙ ſi adiungat ad vehementiā doloris eoꝝ ꝓhibitio reſolutionis veneni ꝛ ſordiciei generate ī vulnere. addit ſuper illud dolor ꝛ fit ſpaſmus maior. ſi ergo nō fit feſtinatio cū eo qd oꝫ i curatione horū mēbrorū: ratiōe horū mēbrorum perducit ad mortē velocē. et ga. dat canones in curatiōe eoꝝ mēbrorū quādo ſoluit ꝯtinuitas eoꝝ ꝛ dicit. oꝫ in ꝑmis vt apiatur ſciſſura ꝛ dilatet donec curat ex ea virus ꝛ egrediat ſordicies. deinde medica vlcus cū medicina deſiccante ipm cū eq̄litate: ꝛ oꝫ vt ſit ei virtus calefaciens vt reſoluat ex eo illud quod aggregatur in ipſo. † Quod ē: qꝛ medicine oēs frigide nocēt neruis nocumēto ꝑmordicali. deinde oꝫ vt ſit harū medicinarū ſubſtātia que calefaciūt mēbrū cū eq̄litate ꝛ exſiccant ipm plus eq̄li ſubtilis vt ſubmergat ꝛ pueniat ad profundū nerui. n. ſūt poſiti natura in ꝓfundo: ut qcqd ē ſup eos coopiat eos ꝛ defendat eos a nocumēis extrinſecis. ꝛ medicine q̄ calefaciūt cū eq̄litate ꝛ exſiccant ipſum plus eq̄litate ꝛ ſūt cū illo ſubtil' ſubſtātie. ſunt gnā lactis extracta ab arborib' ꝛ gūme ꝛ olea ſubtilia. qbus īuoluit mēbrū. genera vero lactis ꝛ gūme ſunt hec ſic alimbat. i. terebītina et oppoponacum ꝛ euforbiū ꝛ ſerapinū. † Olea vero ſubtilia ſūt ſic oleum de cherua ꝛ oleū antiquū: ꝛ ſmone abſoluto reliq̄ gūme ꝛ olea qbus ē caliditas tepida ꝛ exſiccatio ꝛ ē ei ſubtilitas in ſubſtātia: ꝛ de ꝓprietatibus eoꝝ eſt vt pueniāt ꝛ ſubmergātur ꝛ penetrent ad mēbra iteriora qñ fiūt ex eis emplaſtra ꝛ emplaſtrant ex eis loca infinita. aut iniiciunt in vlcere. Dicit ḡ ga. tria vulnera ſimplicia. vnuz eoꝝ ē vulnus quod ē i carne ſimplex. ꝛ ſecunduz eſt fractura oſſis qñ id quod ē i circuitu eius ē ſaluuz. ꝛ tertiuz vulnera nerui ſimplicia ſicut puncture nerui cū acu aut cultello ſubtili. ꝛ oſtēdit canonem in curatione cuiuſq hoꝝ vlceꝝ triuz ſimpliciuz: ꝛ innuit ad hoc ꝙ ipſe iā determinauit illud determinatiōe vltia in libro ſuo de ingenio ſanitatꝫ: ꝺinde ipe ꝯtinuauit hūc ſmonez cū datiōe canōis i curatōe ſolutionis cōtinuitatis cōpoſite. 122

Sermo iſte ē intellectꝰ oñdit eni in eo gal. ꝙ qñ cū vlcere ē pditio ptis carnis aut alterius donec ſit ei ꝓfunditas nō ē vlcꝰ ſimplex ſꝫ vlcus cōpoſitū ex duabꝰ rebꝰ q̄rū vna ē ſolutio ꝯtinuitatꝫ membri: ꝛ altera pditio ptis mēbri: q̄re oꝫ vt reſtaurarct qd ſit loco ptis pdite: deinde ꝯſolidet ſolutio. 123

Intētiones i generatōe ſbe pdite ex vlcē ē ꝯſeruatio mbri ſup illud ſcdm qd ē nā. ꝛ dare medicias i qbus ē abſterſio veneni et ſordiciei aut ſm ſemitā ēplaſtrādi aut cū emplaſtris aut cū licinijs aut cū iniectiōibꝰ. ꝛ dar cibos ꝛ potꝰ ex qbꝰ gnāt ſāguis q ſit bōa mā cōueīēs ex q̄ generet nā cābiū ſbe pdite ex vlcē. 124

Per ſmonē iſtū. ꝛ ipſa rei ſigt tibi vult qñ ipꝫ vlcꝰ i q̄ ē ꝓfūditas. ſ. ex q̄ pdita ē ps mbri ſigt tibi ꝙ tu idi

† Nota q̄liter oīa frigida nocent neruis

† Calefacientia cū eq̄litate ꝛ exicātia i vlceribus.

ꝓpter hoc ꝙ continua eſt ſecūdū principium particula parata eſt aduocare ſpaſmū: ꝛ maxime cū nō reſpiret exterius excecata cutis perforatione. hanc igitur oportet aperire ꝛ exſiccare ſubſtātia leptomeri pertrāſire potēti ad profundum vſq ad perforatum neruū. dictū eſt autem de hoc pfecte in terapētice facultatis litteris: In ſimplicibus igitur huiuſmodi generis diſpoſitiōibus ſalubrium cauſarum ē forma talis quam dixi.

Solutio aūt cōtinuitatis facte i neruo ꝛ cordis ꝓpter ſuperfluitatē ſenſus hoꝝ mēbrorum ꝛ propter continuitatē coꝝ cum cerebro attrahit ſpaſmum velociter: ꝛ precipue qñ non reſoluunt ſuperfluitates que ſunt in ea ad exteriora ꝛ illud fit quando cōſtringit ſciſſura cutis: ꝛ propter hoc oꝫ vt aperiat hec ſciſſura: ꝛ exſiccetur vulcus cū medicia cuius ſuba ſit ſubtilis ita vt ſit poſſibile vt ſubmergat ꝛ pueniat ad ꝓfundū donec pueniat ad neruū quē ꝯſecuta ē ſciſſura ꝛ iam narraui illud narratiōe completani libro de ingenio ſanitatis.

Secūdū cōpoſitas vero cōplexe vt in vlceribus. ꝑma qdem eſt cōcauitas quā qdam no aliam diſpōem ſed vlceris tm̄ arbitrantur differētiā. Et aūt nō tm̄ differētia hoc tale: ſed alterū quoddā genus egritudinis totius i quo ſubſtātie ipſius eſt perditio. ꝛ igit curatio ipſius in duplici paſſione: duplici indiget intentiōe cōtinuitatis enim ſolutio vniōe ſubſtantie vero ꝑditio gnātiōe idiget. Cūz ergo ſolutio cōtinuitatis eſt cōpoſita: tunc ꝑmum quod cōponit cū vlcere eſt cōcauitas. ꝛ putauerūt qdaꝫ ꝙ illud nō eſt egritudo alia niſi vlcus. ꝛ qꝛ ipſa nō eſt niſi aliqua ſpērūz eius verum cōcauitas nō eſt aliqua ſpecies vlceris: ſed ē genus aliud egritudinis: i quo pditur ex ſubſtantia membri aliquid. ꝛ hec egritudo cum ſit cōpoſita ex duabus egritudinibus. neceſſe eſt vt ſit eius curatio compoſita ex duabus intentionibus. qd eſt: quia ſolutio continuitatis indiget conſolidatiōe. ꝛ perditio eius quod perditū eſt de ſubſtantia mēbri indiget generatione ꝛ reſtauratione.

Dicte vero ſunt paulo prius generetōis intentiones.

Etiam narrauimus paulo ante intētōes generatiōis carnis.

Et quidem oꝫ curare primū hāc diſpoſitionez: deinde aggredi vnire ſicut ipſa natura rerum indicat. quando igitur repletum fuerit quod cōcauum ꝛ equale vlcus extiterit: tunc alteram intentionem afferri oportet. Media enim noua carne exiſtente laborum vlceris vniri qdem impoſſibile eſt diſtantiam.

Et ipſa res ſignificat tibi ꝙ non conuenit tibi niſi vt intendas in primis ad hanc egritudinem ſcilicet diminutionem: deinde conuertis ad conſolidationem ſolutionis cōtinuitatis. veruntamen quando impletur locus ille concauus et equatur ſuperficies cutis: accidit vt deſtruatur vna duarū intentionuz: quod ē: qꝛ caro que generat

ges in primis vt compleas diminutionē. cū ergo cōple
ueris eam conare vt cōtineas illud quod diſruptū eſt
ex ꝑtibus mēbri: ꝛ res que cōplet diminutionē eſt ma
nifeſta: q: fit in eo quod eſt inter duo labia vlceris: q̃re
prohibet aggregari labia vlceris. quapter eſt neceſſa-
ria in conſideratione ſolutionis partiū vlceris via alia
que ē preter ag
gregationē par-
tiū ꝛ vnitionez
earū. in intentio
ne ꝛ ſuitione et
ipſarum ſuſten
tatiōe cū pluma
ceolis duplica-
tiſ. ꝛ ſtrictura ea
rum cū ligamē
to conueniente
ad aggregatio-
nez partiū diſru
ptarum. 123

Poſtq̃z oſten-
dit an-
te hoc: q: qñ na-
ſcitur i ꝓfundi-
tate vlceris caro
donec implet ꝓ
fūditatez eius
totam: ꝛ iā ꝓhi
bet hic caro nata
a cōſolidatiōe la
bia vlceris: do-
cet in hoc ſmo
ne: q: oz vt na-
ſcat̃ ſup hoc hāc
carnē cutis que
cooperiat eā ſꝫ
q̄ fuit in primiſ
mēbro natura.
† Et Natiuitaſ
cutis nō ē poſſi
bilis oz ergo vt
ſiccet̃ ſupficies
huius carnis ꝛ
induret̃ donec
fiat i eſſentia cu
tis loco eiuſ. Et
medicine qdem
que exſiccāt hāc
car nem ꝛ indu-
rant eam ſunt il
le que exſiccant ꝛ
conſtringūt abſ
q3 mordicatio-
ne: ſicut pellicu-
le granatorū3 et
cortices eorū. et
calx abluta: ꝛ ly
targiriū: ꝛ ſcoria
argēti: ꝛ alcedi-
co: aut ſimplicia
aut cōpoſita: ꝛ reliqua que currunt hoc curſu. ſ. que exſic
cāt ꝛ conſtringunt manifeſtum carnis donec fiat illud
ſimile cuti. 126

† Natiui-
tas cutis ſi
eſt poſſibil'

in vlcere quādo fit in eo qđ
eſt inter duo labia eiuſ aliqd
non eſt poſſibile vt conſoli
dētur ille partes que fuerāt
ſolute adinuicem.

Intentionē ergo cu
rationis aliā inueni
re opz. Inuētionez
vero ex eo quod ſecundum
naturaz habebimus quod
circūfacere ꝑti cōuenit. ſecū
dū nām vero erat eā coopi
re cute. hoc igit̃ nobis eſt fa
ciendum: aut ſi impoſſibilis
eſt intentio. aliquid ſimile cu
ti carnem. ſ. calloſam facien
dū eſt erit autem huiuſmo-
di caro ſicca ſimiliſ priori cu
ti ꝛ calloſa. ſiccantibus igit̃
ꝛ ſtipticis ſine mordicatiōe
erit opus pharmaciis ad ci-
catrizationes.

Et oportet vt inge-
nies intentionē ad
ſanationem partiū3
ꝛ inuētio illius intentionis
eſt ex re naturali quaz opor
tet fieri in membro: ꝛ iā fuit
membrum in natura ſua qñ
fuit coopertum cute. opor-
tet ergo vt facias illud in eo
q̄ ſi hec intentio nō eſt poſ
ſibilis vt compleatur: tūc oz
vt faciamus rem ſimilez cu
ti: ꝛ oportet vt ingeniet̃ ſu-
perficies carnis illius vt fiat
ſimilis cuti: ꝛ nō fiat ita niſi
qñ exſiccat̃ ꝛ indurat̃. ꝛ ꝓp
illud indigēt vlcera q̃ iā cō-
pleta ſunt carne donec cōſo-
lident̃ medicinis q̃ exſiccāt
ꝛ conſtrigunt abſq3 mordi-
catione.

Ita vero ꝛ ſi vlcus i

De cauſis
gnātionis
ſordiciei i
ꝓfundo vl
ceris ꝛ eiuſ
remotione

Occultauit. n. ga. in hoc ſermōe illud qđ voluit
dicere ꝛ docere occultatione vehemēti. qđ eſt
q: in ꝓfundo vlceris generat̃ qñq3 ſodicies. ſ.
putredo ꝛ virus ex cauſis multis: quarū vna ē ex ſup
fluitate nutrimēti. mēbri. ꝛ ſca ē ex malicia reginiinis
īfirmi. qñ permiſcet in cibis ꝛ potibus. ꝛ tertia eſt ex
errore medici qñ ponit ſup vlcus medicinā in conue-
nientē. ꝛ qñ generat̃ in vlcere ſordicies. prohibet naturam
ad hoc vt faciat naſci in eo carnem loco eius qđ perditū eſt ex ea
gal. ergo precepit tibi vt ponas in vlcere medicinā q̃ abſter-
gat illā ſordiciē donec ꝑperetur nature vt faciat naſci carnez. ſi
aūt medicina quā tu ponis in vlcere eſt vehementis abſterſio-
nis. ſ. vt abſtergat plus q̃z oz: addit in profunditatē vlceris:
ꝛ prohibet natiuitatez
carnis in eo. ꝛ ſi eſt pau
ce. abſterſionis ſeu vt
abſtergat min⁹ q̃z opor
tet: remanet reſiduū3 ex
ſordicie quod prohibet
natiuitatē carnis. ꝛ ꝓ-
pter illud oz vt cōſide
retur vlcus ꝛ attenda-
tur natura in eo: ꝛ mū-
ficetur: aut cū lana aut
cū coto. ꝛ ſcias cā3 pro
hibentem natiuitatem
carnis in eo ꝛ deſtruaſ:
ꝛ eam ponas ſuper ip
ſum ex medicinis ab-
ſtergentibus que con-
ſeruant complexionem
membri: ꝛ abſtergunt
illud quod generatur i
eo de ſordicie cum quā
titate ſufficiente abſq̃3
additione ꝛ ſine dimi-
nutione. 127

Ex libris i qui-
b⁹ narrauit eſſe
medicinarum
eſt liber eius in medici
nis ſimplicib⁹: ꝛ liber
eius qui nominatur ca
tagenis ꝛ liber eius q-
nominantur aliucho-
mir. ꝛ liber eius in me
dicinis inuentis in oī
loco: ꝛ liber eius in con
fectionibus: ꝛ liber eiuſ
in virtutibus ciborū3
ꝛ liber eius in bonita-
te chimi ꝛ malicitia ei-
us: ꝛ liber eius in regi
mine ſubtiliatiuo. ꝛ ca
nones curationis vlce-
ris in tractatibus pri-
mis libri qui nomina
tur ingenium ſanitatiſ
ꝛ tractatus ſecundus li
bri ſui qui nominatur
ad glauconem. † Et
ego exemplificabo tibi
medicinas abſtergen-
tes: et illas que faciunt
naſci carnem. dico er-
go q̄ ſunt ſicut thus et
ariſtologia et orobus
et reſina. ideſt gummi
pini: ꝛ pix. ꝛ ſicut iſte medicine multe inuentionis ex quibuſ
componuntur emplaſtra ꝛ pulueres ꝛ alia que ponuntur ſu
per vlcera. ꝛ poſtq̃z dedit ga. canones natiuitas carnis in pro
fundo vlceris ex quo perdita eſt pars carnis: ꝛ canonem aſſi
milationis eius quod apparet de carne nata cum natu
ra carnis: narrat qualiter componuntur omni vlcera: et
dicit. 128

† De qbuſ
dā medici-
nis abſter
gētib⁹ ꝛ fa
ciētib⁹ na-
ſci carnem

putredinez vertat̃ intentio
quidē eſt purgare pharma-
cū vero ſalubre ripticu3.

Et ſimiliter ſi genere
tur ī vlcere ſordiciel
tūc oz vt ſit intentio tua ab-
ſterſio illius ſordiciei: ꝛ me-
dicina afferēs ſanitatez tunc
eſt medicina abſterſiua:

Dictu3 eſt autē horū
in his que de phar
macis materia.

Et iā3 dixi medicīas
q̃ abſtergūt in libriſ
qbus poſui eē medicinaꝝ.

Et qdez ſi phlegmō
ꝛ caſſatio ꝛ feſtroſis
aut tumor cū vlcere
fuerit curandū illa prius per
eas q̃ dicte ſunt ratiōes ita
vero ꝛ ſi influat aliqd vlce-
ri: curādu3 ē ſm influentiu3
curationē. Similiter vero ꝛ
ſi diſcraſia aliqua fiat ſecun-
dū vlceratū locu3 ad diſcra
ſie ꝑus ire oz adiutoria.

Et ſimiliter ſi cum
vlcere eſt apoſtema
calidū aut durū aut
molle aut caſſatio: tūc opor
tet vt intendas ī primis ad
curationem horum acciden
tiū per vias quas narrabo:
ſimilit̃ ꝛ ſi effunditur ad vl-
cus humiditas tūc oz vt cu
res illud cū eo qđ ē ↄueniēs
ad abſcindendū illud quod
currit ꝛ attrahit̃. ꝛ ſimiliter
ē ſi complexio membri i quo
eſt vlcus iam corrupta ē tūc
oportet vt iuenias in ꝑmis
cum medicinis que rectifi-
cant corruptionez comple-
xionis eius.

Multotiēs effunditur ad locum vlceris materia ꝛ gene
ratur ex ea ea apoſtema. ſi ergo materia effuſa aut attra
cta eſt ſanguinis aut humor colericus: generatur ex ea

apa calidū. ſi aūt ē melancholia vel phlegma que ſunt caſeata ⁊ generat̃ apa dur. ⁊ ſi ē phlegma ſubtile. generat̃ ex eo apa molle: ⁊ fortaſſe accidit cū vlcere caſſatio aut excoriatio aut cõcuſſio aut attritio ⁊ fractura. aut multotiēs effundit̃ aut attrahit̃ ad vlcus humiditas ſubtilis venenoſa. ⁊ fortaſſe mutat̃ complexio mēbri: quecunq̧ ergo res accidūt ex iſtis: faciunt vlcus compoſitum ex ea ⁊ ex ipſo vlcere. ⁊ ga. quidem precipit tibi vt incipiaſ ante curationē vlceris cum curatione cuiuſq̧ horum qd accidit cum vlcere: propterea q̧ iſte res necant naturā membri. ⁊ prohibent eam a generatione carnis ⁊ cõſolidatione ſolutionis cõtinuitatis. ⁊ multe ex eis faciunt vlcus malū fraudulētū difficilis ſanatõis: ⁊ Sic corruptõ cõplexionis membri. hec eni egritudo qñ cõponit̃ cuz vlcere: facit ipſum vlcus malum ſetulētū ⁊ fraudulentum ⁊ ſimiliter virus. ⁊ fortaſſis effundit̃ ad ipſuz co. ni. ⁊ fit vlcus cancroſum. Et canon cõis in egritudinibus cõpoſitis eſt vt conſideres timorſitatē eaz: ⁊ qui eſt vehementioris ex eis piculi. ⁊ que nõ ſanat̃ donec ſanetur que ē ante eam: tunc ergo icipe cum ea que eſt magis timoroſa. Exēplum illud ex cum vlceribus canceroſis vt euacues corpus ex con. ni. ⁊ mūdifices ipſum: ⁊ ponas ſuper ipſum vlcus qd

⁊ Qñ corruptio com plexiõiſ mēbri cõpõit̃ cū vlcere facit illd̃ malum ⁊ fraudulentis

Et de his qdem ſufficiēter dictum eſt.

Etiā ſufficit in capitulo illud quod narrauimus.

Quid vero quod ꝓpter plaſmationem veniendū iam ē genus in plures differētias diuiſum. ſed a manifeſtiſſimo principiuz orationi pondū eſt quod ſecundū figure per mutationem ſit.

Et oportet vt veniamus iaz ad aliud genus egritudinis. ⁊ ē egritudo que eſt in forma. ⁊ hoc genus diuidit̃ i ſpecies multas. verūtamē oz vt icipias a manifeſtatione eax: ⁊ illa eſt mutatio figure.

Corum igit̃ que adhuc creſcūt poſſibile eſt figuram plurimarum artiuz corrigere: horum vero que excreuerunt nequaquam.

Dico ergo q̧ cum corpus eſt permanens in augmento: poſſibile eſt vt rectificetur figura plurium membrorum eius qñ vero completur corpus: nõ ē poſſibile vt rectificet̃ figura membrorum eius.

Intentio vero vt ſi poſſibile ē curari ad contrariū adducere diſtorſionis.

Et oz vt ſit intentio tua in mēbris in qbus eorum rectificatio eſt poſſibilis reducere ea a parte ad quaz torta fuerūt ad diuerſum eius.

Si vero factura non recte plaſmata peccauerit alicuius membri figura ſi adhuc recenſ porus exiſtat: iterum frangere oportet ⁊ hoc plaſmare ↄſeſtim: recte: deide fieri pox.

Et quando eſt corruption figure manuum ⁊ pedum ꝓpter fracturaz que non fuit equata ⁊ reſtaurata ſecundū q̧ oportuit. deide os quod fractuz fuit reſtaurū ē reſtauratiõe firma: tūc oportet vt

refrigeret rectificet. ⁊ ſiccet abſq̧ mordicatiõe: ſicut emplaſtrū factum ex tutia abluta. ⁊ ſi membri complexio iam corrupta eſt: ⁊ videmus inciſione eius iam fieri debere: properamus cum inciſione eius ex loco ſaluo: ⁊ proiicimus cum toto membro corrupte complexionis. ⁊ fortaſſis indigemus in quibuſdam vlceribus cauterio cū igne. ↑ Et melior eſt medicorū qui poteſt curare vlcera mala fraudulenta [corrodentia cum medicinis quas ponit: ⁊ faciunt illud quod facit inciſio cuz ferro aut cauteriū cuz igne: in hoc enim apparet prudentis medici operatio ſuper imprudentem. ⁊ propter illud dicit ga. medicinas in iſtis vlceribus: ⁊ tacuit de inciſione eorum cum ferro: ⁊ cauterizatione eorum cum igne. 129

↑ Melior modicorū ē ille q pōt curare vlcera mala cū medicis ſine cauteriõ

Significat p hoc capitulū curationis vlcerū compoſitorum. ipſe. n. dicit in eo ſermonem cõem: ⁊ eſt vt incipias in curatione eorum ab eo ſine perceſſione ſanationis: cuius in pmis impoſſibilis eſt eorū ſanatio. 130

Poſtq̧ caſſauit a doctrina canonum curationis ſolutionis cõtinuitatis: redit ad illud qd eſt poſtremum ei⁹ ex rememoratione canonū curationis egritudinū compoſitionis membrorū. ⁊ ſunt q̃ttuor genera: forma: q̃titas: numerus: poſitio. ⁊ incepit a genere egritudinū forme. ſpecies eius ſunt egritudo que fit in figura: ⁊ egritudo que fit in gibboſitate: ⁊ egritudo que fit in concauitate ſicut opilatio: aſperitas: lenitas: ⁊ incepit cū egritudinibus huius generis ab ea q̃ ē manifeſtior apud ſenſū. et ē mutatio figure. 13a

Augmētū aūt ē extenſio mēbrorum ⁊ augmētū eorum dum ergo pmanēt mēbra ita q̧ extendunt̃ ⁊ creſcunt tunc corpus ē in augmētū: ⁊ diuerſificat̃ i hoc. qd eſt: q: augmētū eſt plus i pubertate q̃z ſit i etate illius q ſequitur pubertatē: ⁊ augmētū in iſtis eſt plus q̃z in illis q ſunt maioris etatis ⁊ augmentū i illis q ſunt maioris etatis eſt plus q̃z ſit in adoleſcentibus: ⁊ apud poſtremum adoleſcentie ſtat extenſio membrorum ⁊ augmentuz eorum: ⁊ quando plus puer ē minoris etat̃: ſtat augmentum eius plus: ⁊ quādo plus eſt maioris etatiſ: ē augmentum eius minus. Et nos iam diximus in eo quod preterijt q̧ poſſibile eſt vt os reſtauretur i pueritia: ꝑpt̃ duas res: quarum pma eſt propinqtas temporis cū generatione ꝓpter remanentiaz virtutis ſpmatis in membris: ⁊ altera ꝓpter lenitatem oſſis: in pueritia. in alijs vero non eſt poſſibile vt reſtauretur ꝓpter duas res vna eſt longitudo temporis a generatione ꝓpter cõſumptionem virtutiſ ſpmatis ex membris generatis ex ſpermate. ⁊ ſecunda eſt propter duriciem ipſius oſſis. ⁊ plurimum figura membrorum eſt ſecundum figuram oſſis: nam ſi os eſt equale ſecundum rem naturalem: fit figura membri equalis: quoniam os ſtat in membro officiali loco fundamenti ſuper quod fabricatur: ergo diſpoſitio in figuris membroruz eſt ſecundum diſpoſitionem in figuris oſſium: differentiam ea. nam ſi eſt poſſibile in oſſe vt equetur figura eius donec equetur: poſſibile eſt ſimile illius in membro. ⁊ ſi non eſt poſſibile illud in oſſe: non eſt poſſibile vt ſit illud in membro. iam ergo declaratum eſt per illud quod diximus figuras membrorum poſſibile eſt rectificari in corporibus que ſunt in augmento: ⁊ non eſt poſſibile eorum rectificatione in corporibus que tranſeunt augmentum: et quando eſt plus corpus creſcens eſt rectificatio figurarum membrorum eius poſſibilior et propinquioris acceptiõis q̃z illud quod eſt poſt. 131

Membra figurarū quorū rectificatio eſt poſſibilis ſunt illa que ſunt in argmento. iſta eni mēbra qñ tenduntur ad diuerſitatē partis ad quā torta ſunt ⁊ equatur eorū tortuoſitas: ⁊ ſuſtentant̃ cuz plumaceolis aut tabellis: ⁊ bene ligant̃ ⁊ embrocantur in hora ſolutionis eorum cum aqua calida: ⁊ inungun tur cum aliquo oleo: ⁊ aſſiduatur illud ſuper ea: rectificantur eorum figure torte. 133

dimittas ipſum ⁊ nō facias ei contrarietatem ⁊ ſi reſtauratio eius nō eſt firma ⁊ ſtrictura vel fortis: tunc oportet vt frangas ipſuꝫ denuo. deinde equa ipſum: poſtea ingeniat vt naſcat̃ in eo porus ⁊ reſtauretur cum eo.

Eſt autēꝫ ⁊ emphraſis ex hoc generē egritudinum.

Et opilatio etiam ē ex hoc genere egritudinum.

Et quidem a glutinoſis ⁊ pinguibus humoribus fit: vnā quidem ⁊ eandem intentionem habens contrariaꝫ paſſioni emphraſis. Cauſe vero ſalubres riptica ⁊ īciſiua pharmacha.

Et quando opilatio eſt ex ſuperfluitate groſſa viſcoſa: tunc intentio in medicatione eius eſt intentio vna contraria ipſi egritudini ⁊ eſt apertio. et cauſe attrahentes ſanitateꝫ in ea ſunt medicine que abſtergunt ⁊ incidunt.

Que vero ex ſtercore duro quod adheſit inteſtino prioreꝫ quidem habebit in duricie correctionem ex humidis ⁊ piguibus cliſmatibus .i. cyſteriis: deinde vero euacuationem ex acribus.

Et ſi opilatio eſt ex ſtercore duro quod fixum eſt in loco inteſtini. tunc intentio prima ī medicatione iſtius ſtercoris ē lenificatio duriciei illiꝰ ſtercoris cū clyſteri hūido ⁊ pigui: ⁊ ītētio ſecūda ē euacuatio eius cum clyſteri acuto.

Iſte ſermo eſt cōis in oībus mēbris in q̄bus frāgit̃ os figure. figure nāqꝫ eoꝝ mutant̃ ꝑ fractionem oſſis. ⁊ ga. q̄dem caſtigat te in eis vt conſideres: nam ſi mēbrum iam fractum equatum eſt: ⁊ iam rectificatum ⁊ reſtauratū ſm̄ q̄ oꝫ: tunc eſt illud qḋ ꝑſcitum ē. ⁊ ſi nō eſt iam rectificatuꝫ: tūc cōſidera. nā ſi inuenis ipm̄ nō reſtauratū reſtauratione firma: ſed reſtauratū eſt reſtauratione nō firma: tūc ītera fracturam eius: ⁊ equa ipſuꝫ ⁊ rectifica eū ⁊ liga eū: ⁊ fac i eo illud quod faceres ī ipſo ſi eſſet hora fracture donec reſtauret̃ ⁊ firmet̃ eius reſtauratio ſm̄ figurā cōuenienteꝫ. ⁊ ſi inuenis ipm̄ iam reſtauratū ſm̄ tortuoſitatē: ⁊ firmata ē eius reſtauratio: tūc dimitte illud ſm̄ diſpōnem ſuaꝫ ⁊ non facies opus nouum qn̄ corpuſ iam pertrāſit augmētū. ⁊ ſi corpus eſt ī augmēto tūc conare eq̄tionē figure mēbri ipſius totiꝰ ſi eſt tortum in ſua forma: ſm̄ q̄ narro tibi preter q̄ facias contrarietateꝫ fracture oſſis cuius reſtauratio iam firmata eſt. ⁊ ego narro tibi rem quā teſtificatus ſum. † Uidi ſenē .lxx. annorū cuius ancha fracta fuit: ⁊ reſtaurata ſm̄ tortuoſitateꝫ reſtauratione firma. poſtq̄ꝫ ergo uidi euꝫ: precepi ei vt embrocaret cum aqua calida. ⁊ poneret ſuper ipſaꝫ qḋ leniret eam: vt alleuiaretur groſſicies ⁊ duricies q̄ erat in loco fracture. fecit ergo illud. ⁊ ambulauit ſuper pedes ſuos ambulatione debili ſm̄ claudicationē. et iſte quidem ſenex fuit multi cenſus: quere non placuit ſibi ambulatio eius. vocauit ergo vnum reſtauratorem: ⁊ interrogauit eum ſi eſſet ei euaſio a claudicatiōe. eſtimauit ergo ille reſtaurator q̄ rectificaret eum poſtq̄ꝫ frāgeretur ancha eius denuo: deinde reſtauret eam: ⁊ conuenit cum eo ſuper .l. aureos. poſtea ſenex miſit ad me vt iaceret ſcire me illud quod fuerat inter ipſuꝫ ⁊ reſtauratorem. Dixi ergo ei: tu es vir multi cenſus: et nō remanet ex vita tua in quo expendas cenſum tuum: et non eſt tibi neceſſarium vt fias curſor ⁊ ambules via lōginqua: ſis ergo contentus in claudicatione tua: ⁊ non decipiat te ſermo huius reſtauratoris. ⁊ receſſi ab eo: ⁊ venit poſt me reſtaurator ⁊ ſtrinxit in ancha eius funes conſtrictorio forti: ⁊ ſtrinxit eum ⁊ contuſa fuit eius coxa. fuit ergo illud cauſa mortis ſue feſtine anteq̄ꝫ compleretur pars operis reſtauratoris. Et oportet vt ſcias q̄ os quandoqꝫ frangitur latitudinaliter. ⁊ longitudinaliter. ⁊ tranſuerſe ⁊ rotunde. ⁊ quandoqꝫ cadit ſuper ipſum aliquid ⁊ contundit ipſum ſeu frangit ipſum faciendo fruſtra in ipſo. ⁊ cogitatio tua cuiuſqꝫ horum eſt per tactum cum manu. a per cōſiderationē cuꝫ oculo: ⁊ ſtudium in operatione. 134

† Nota de q̄dam ſene in fractura anche

Dicit q̄ opilatio eſt vna ex ſpeciebꝰ generis egritudinum factarum in forma. 135

Superfluitas groſſa ⁊ viſcoſa inuiſcatur ⁊ conculcatur in meatibus ⁊ ꝯcauitatibꝰ ⁊ opilat eos: ⁊ conculcat illud quod currit ī eis. ⁊ ꝑꝑ illud ē ītētio apertio meatuū. ⁊ apertio meatuū ex ſuꝑfluitate groſſa ⁊ viſcoſa eſt cū medicinis q̄ incidūt ſuꝑfluitatis groſſitudinē ⁊ ſubtiliant eam: quare deſtruitur eius viſcoſitas: ⁊ ē neceſſariū vt ſit in eis ſuꝑfluitas abſterſionis: vt abſtergant illud qḋ conculcatū eſt ex ea in meatu. et intende ſermonē ga. ſuꝑfluitate groſſa viſcoſa. † Nam ſuperfluitas ī vnoquoqꝫ membrorum generata concauorum eſt propinqua natura inſtrumenti eius. quod eſt: quia ſuperfluitas in vnoquoqꝫ membrorum eſt illud quod ſupereſt a nutrimento eius. ⁊ propter hoc fit opilatio in neruis faciens peralſim difficilis ſanationis: propterea q̄ nutrimentuꝫ nerui eſt propinquum nature eius. ſcilicet humor groſſus viſcoſus ergo ſuperfluitas eius ſecūdum hanc ratiocinationem eſt deterior eo in groſſitudine ⁊ viſcoſitate. ⁊ aqua deſcendens in oculum eius eſt huiuſmodi. quod eſt: quia opilatio in pupilla ſeu in foramine vuee ē que prohibet ſpiritum viſibilem: ſicut prohibet opilatio neruo ſpiritum animalem a penetratione vt moueat membra ⁊ faciat ea ſentire. ⁊ nos quidem permutamus eam cum cadat a pupilla ad inferiora vuee ⁊ remouetur opilatio: cum ergo peruenit ad inferiora vuee. figitur in ea ⁊ adheret cum ea et reſoluitur ſecundum dies. opilatio autem in neruo indiget digeſtione ſuperfluitatis ex qua generatur ⁊ ſubtiliatione eius ⁊ eius euacuatione ⁊ abſterſione eius. 136

† Superfluitas ī mēbris generata nature illoruꝫ aſſimulatur

De cura cataracte

Colica eſt opilatio in inteſtino: ⁊ ipſa quidem fit ex ſtercore duro quod iam adheſit in concauitate inteſtini: et fit ex phlegmate viſcoſo quod innaſcitur in inteſtino. ⁊ ledit per duas res ſcilicet per frigus ſuum: ⁊ per hoc quia opilatio eſt in inteſtino: ⁊ fit ex ventoſitate groſſa ⁊ in phlegmate cuius penetratio eſt difficilis quare extendit inteſtinum: ⁊ fit ex apoſtemate: ⁊ fit ex hu. colerico qui inuiſcatur in tunicis inteſtini ⁊ mordicat ipſum: quare facit ipſum dolore ⁊ prohibet ad ipſum currere egeſtionem ſecundum conſuetudinem ſuam: ⁊ intentio cuiuſqꝫ eorum in curatione ſumpta eſt ex eo. Et ga: quidem ponit vnius eorum exemplum vt ſit ita ⁊ ſuper illud in curatione eius quod accidit ex reliquis ⁊ ſermo eius eſt intellectus. quod eſt: quia quando eſt curatio ſtercoris duri fixi in inteſtino lenificatio duriciei eius eſt cum clyſteri humido pingui: tunc quando lenitur ⁊ humectatur euacuatur cum clyſteri acuto. ergo curatio phlegmatis vitrei groſſi viſcoſi eſt calefactio eius ⁊ ipſius inciſio: ⁊ deſtructio viſcoſitatis eſt cum clyſteri acuto in quo ſunt medicine calide ſubtiles abſtergentes: deinde euacuatioꝰ eius cum clyſteri acuto: et ſecundum hoc exemplum curatur ventoſitas groſſa inflatiua cum eo quod carminat eam et reſoluit ipſam et extrahit ipſam ab inferiori. Et curatur colica cum eo quod facit eam deſcendere et extrahit eam. et curatio apoſtematis eſt intrans in medicationem apoſtematum interiorum: et ipſe dicet eam in eo quod futurum eſt. 137

Nota de colica q̄d ſit ⁊ q̄ ſint eius cauſe

De cura colice

Dixit gali. ex curatione lapidis generati in veſica graui⁊ ius eſt: quod eſt vt ſit ſignans ſuper illud quod eſt ante ipſum. quod eſt: quia lapis generat̃ i multis locis corporis. verũtamen generatio eius in veſica ẽ manifeſtior: ⁊ in renibus ſimiliter: ⁊ in alijs locis eſt occultior ⁊ rare inuentio nis. † Et nos quidem curamus lapidem generatum in veſica ⁊ in renibus cũ medicinis que frangũt lapidẽ ⁊ faciunt ipſuʒ barenã ſicut vitrum cõbuſtum: ⁊ lapis iudaicus ⁊ cinis ſcorpionis: ⁊ lapis natus in ſpongia: ⁊ ſemina ꝓuocãtia vrinam ⁊ reliqua que ſunt his ſimilia: ⁊ non eſt in omni membro nobis poſſibile remouere lapidem ab orificio meatus: neq; ſecare locuʒ ⁊ extrahere lapideʒ ex eo exemplũ illis ſunt renes. nõ eſt enim ad remouendũ lapidem ab orificio meatus ĩgeniũ cũ inſtrumento qđ intromittamus in eis neq; ad ſecanduʒ renes. † Verũtamen lapis generatus in renibus eſt minor ⁊ ſubtilior: q̃ȝ lapis generatus in veſica. ⁊ forma eius ẽ generaliter rotunda ⁊ currit cũ vrina per hoc q; natura expellit ipſum qñ adiuuamus eam cum medicinis: ⁊ nõ eſt ſtudium nec cũ veſica ſicut ſtudiũ eius cũ renibus. ⁊ ꝓpter hoc indiget veſica i multis horis remotione lapidis ab orificio meatus aut ita vt inclinemus infirmum ⁊ eleuemus pedes eius ſurſum ⁊ concutiamus ipſum donec recedat lapis ab orificio meatus: aut per introitum inſtrumenti nominati alcatar. hoc enim inſtrumentum impellit lapidem ab orificio meatus: ⁊ currit vrina ex foramine quod eſt in eo: q: remouentur difficultates vrine facte ab opilatiõe qua lapis opilauit meatũ. ſectionem autem loci ⁊ extractionem lapidis prohibet hy. aut qñ hoc opus nõ erat aſſuetum aut ſitum in tempore ſuo: aut vt faceret nos ſcire q: nõ cõuenit nobis vt conemur quod neſcim⁹ ex feſtino tempore cum ferro. aut quoniam apud eum erãt medicine ⁊ modus alius curationis queʒ neſciuit aliquis quo cõtentus erat a ſectione lapidis: ⁊ iam firmauerũt ſectioneʒ a lapide omnes qui ediderunt librum in operatione cum ferro. et ſi tu quandoq; inſtructus fueris opere anatomie nõ indigebis vt addiſcas aliquid operationis cum ferro ab alio a te: immo tu eris magis audens ⁊ prudentior omni qui edidit in illo librum. ⁊ propter illud abſtinuit ga. ab inſtructione operiſ cum ferro in libro hoc cum ſit illud quod narrauit in opere anatomie ſufficiens quãuis iam promiſerit q; faceret illud: ſʒ nos non videmus illud. 137

† Nota de cura lapidis

† Lapis generatus i renib⁹ ẽ minor q̃ȝ gnãtus i veſica

Que vero ex lapide circa veſicam ex p̃ſenti quidem trãſpoſitiõe indiget: curationis vero perfecte gratia per inciſionem eſt cura.

Et ſi opilatio eſt ꝓpter lapideʒ in veſica: tunc intentio in curatione eius feſtinanter ẽ remotio lapidis a meatu q eſt opilatus. Sanatio vero fit per ſectionem ⁊ extractionem lapidis.

Eius vero que p̃ter naturã in parte continet̃ humiditatis ẽ curatio in perfecta euacuatione: quemadmodum i putredinibus.

Et quando aggregatur humiditas in loco membrorum: deinde illa humiditas eſt egrediens a natura: tunc curatio eius ẽ extractio eius totius. ſicut ſanies que coartatur in pectore.

Immoderata vero repletio indiget i moderata euacuõe: quemadmodum eſt in ſanguine circa venas.

Repletionis autẽ ſuperflue medicatio ẽ euõ equalis. ſicut ſãguinis multi aggregati i venis.

Quibuſcũq; vero circa ventrem ⁊ inteſtinuʒ ⁊ trache arterias ⁊ pulmonẽ putredo aut ſanguinis continetur: ꝑfecta euacuatione indigent.

Et ſimiliter etiã quãdo aggregatur i ſtomacho aut ĩteſtino aut in cannali pulmõis: aut i pulmoe ſanies aut ſanguiſ tũc neceſſe ẽ ĩpm totũ eũare.

Iud iterũ eſt modus opilationis. ſanies enĩ qñ currit ⁊ peruenit ad cõcauitatẽ alicuius mẽbrorũ ꝓuenit opilatio i illa cõcauitate. ⁊ curatio eius ẽ eũare ipſam totã aut cũ medicinis aut cũ apertiõe aut cũ cauterio p ignẽ in quo ẽ intẽtio exſiccare ſaniẽ ⁊ finire eã. † Et ſanies q̃ aggregat̃ in pectore plurimũ eũatur p tuſſiʒ ⁊ os vt medicine dentur ĩfirmo alleuiãtes ſputũ: ſicut hiſopus ſicca ⁊ praſſiũ ⁊ capilli veneris ⁊ fic⁹ ⁊ hydromel ⁊ calamentum: ⁊ reliqua que ſunt ſimilia illis. 138

† Sanies aggregat̃ i pectore vt plurimum eũat̃ p̃ tuſſim.

Cum ſit canon cõis in curatiõe egritudinuʒ medicatio cõtrarij p ↄtrariũ: ſequit̃ vt ſit curatio replexiõis ſuperflue euacuatio ſuꝑflua. † Verũ euõnẽ ſuꝑfluã nõ tolerat vtus multotiẽs: aut qñ ipſa eſt grauata ita q; iam debilitatur: aut ꝓpter ſuꝑfluitatẽ frigoris tp̃is p̃ntes: aut pp ſuꝑfluitatẽ caloris eiuſ: aut pp etatẽ ĩfantie: aut pp etatẽ ſenectutis: aut qñ corpus ẽ debilis vtutis, a cã alia aut: triſticia. aut raritas: aut timor: aut aliud. cũ g inuenim⁹ i corpe repletõnẽ ſuꝑfluã: ⁊ virt⁹ ẽ fortis tolerans: euacuamus illud corpus euõne ſuꝑflua: aut flebotbomiam aliqua venaruʒ aut per medicinã ſolutiuã: aut p ſudoreʒ ⁊ exercitiuʒ ſuꝑfluũ: q; ſi virtus ei⁹ ẽ debil' nõ tollerãs euacuamus corpus paulatĩ oĩ diẽ ꝑtem vſq; quo deſtruantur repletio ſuꝑflua. Et cũ gali. docuit i hoc lib. illud quod intelligit oĩ ſcupuluſ ⁊ perfectus medicus i arte precepit in curatiõe repletionis ſuperflue euacuationem fieri eq̃lem. hec enim euacuatio confert in repletione ſuperflua et non nocet corporibus debilibus nocumento magno. † facit ergo ſcire modum curationis conuenientem omnibus corporibuſ: donec non erret aliquis ex eis quibus non eſt ſtudiuʒ ⁊ attrahit ſuper quedam corpora nocumentum magnum per euacuationem ſuperfluam: quod eſt quia magis conueniens et maiorem cautelam faciens eſt euacuatio equalis. et ſanguis qui in venis non eſt purus: ſed ſunt omnes humores ſuper quos vincit ſanguinis natura: et melior euacuatio in hac ſpecie egritudinis eſt phlebotomia. † Quod ſi non tolerat eam etas et virtus et tempus: tunc ventoſe ⁊ ſacrificationes ſunt meliores ſuper calcaneos: ſi vero non tolerat illud: tunc minoratio cibi ⁊ potus: et aſſiduatio ſudoris et motus cum aere balnei et cum fricatione eſt melior. 140

† Nota q; virtus nõ ſemp̃ euõnẽ ſuꝑfluã p̃t tolerare

† De mõ curationis cõueniente oib⁹ corporibus repletis

† De vẽtoſis ⁊ ſacrificatõib⁹ ſuꝑ calcaneos

Eius autem quod aggregatur in ventre aut in inteſtino euacuatio eſt cum medicinis que abſtergunt et leniunt naturam ſicut hydromel et aqua ſicuum. et cum cibis abluentibus ſicut ſimila hordei et aqua eius. Eius autem quod aggregatur in cannali pulmonis aut in pulmone euacuatio eſt cum medicinis que faciunt euenire tuſſim et alleuiant ſputum. †. Et oportet vt conſideres illud quod aggregatur in inſtrumentis pectoris: et ſi eſt ſubtile non aſcendens cum tuſſi: ingroſſa illud cum medicinis que faciunt illud groſſum viſcoſum: ⁊ illud ingroſſant: ſicut amidum et decoctio ſebeſten: ⁊ ſe. papa. ⁊ ſi eſt groſſum viſcoſum: et non tolerat ipſum aer exterior cum tuſſi. ſubtilia ipſum: et incide ipſum ſi inueneris cum oxymella ſquillitico et ſecaniabin et medicinis que incidunt et ſubtiliant faciunt facile ſputum. 141

† De cura ei⁹ q; aggregat̃ i inſtrumetis pectoris.

Quādo i stō ē cib⁹ ꝛ potus: cui⁹ tps nō elōgat ex multitudie cui⁹ ꝯsequit vt debilitet a cōprehēsiōe sup ipm ꝛ decoctiōe eius: tūc medicatio ei⁹ ē vt euacuēt ps eius p vomitū. qn nō ē lōginquū tps ei⁹ donec stomachus sit tolerās residuū ei⁹. 142

Iam diximꝰ exēpla harū medicinarū i eo qd̄ ṗterit. 143

Ex epate vo possibile ē euārē supfluitatē p vrinā ꝛ p solutionē vētris simul scdm terminū vnū: ꝛ similit ē dispō in vēis: nā euacuatio supfluitatis ei⁹ ē possibilis p vrinā ꝛ p solutionē vētris. ex renib⁹ vō supfluitatꝫ euāatio p vrinaꝫ ē magis possibil̄ q̄ꝫ sit p solutionē vētris. ꝛ Gali. qdē iaꝫ narrauit medicinas ꝓuocantes vrinā canōe cōi: ꝛ ē vt sint medicine q̄ subtiliāt subtilatōe forti: sicut semē apij ꝛ ṗcipue siluestris ꝛ semē sparagi ꝛ reliq̄ semia: ꝛ medicine q̄ ꝓuocāt vrinā cū vtute. ꝛ narrauit ēt medicinas solutiuas ex canone cōi: ꝛ ē q sint medicine q̄ attrahūt supfluitatē iferius ꝛ apperiūt meat⁹. | Et Galien⁹ qdē docet i tractatu qnto de medicinis sim plicib⁹: q nō est via ad cognitionē medicinaꝝ solutiuaꝝ p ꝓcinationē sꝫ ipse sciunt p experimētū. sic scamonea ꝛ pulpa colloquintide ꝛ agaric⁹ ꝛ polipodiū ꝛ turbit. 144

Iste sermo ē in tellectus. 145

Ampliores vero cibi ꝛ potus recētis adhuc in euōnē correctio est.

Et qn̄ i vētre ē supfluitas cibi ꝛ pot⁹ cuius tps nō elōgat: tūc medicatio eius ē euō p̄us ipsius.

Quecūq igit i pulmōe ꝛ thorace cōtinent: cū tussibus qdē euō ē ꝛ pharmacis extenuātib⁹.

Et qn̄ supfluitas est i pulmōe vel i pectore: tūc euacuatio eius ē p tussim cū medicis subtilibus.

Quecūq vero sm epar aut venas aut arterias aut lūbos aut p vrinas aut p vētrē debēt euāri: sꝫ p vrias qdē ab extenuātibus vehemēter: p vētrē vero attrahentibus ꝛ aperiētibus.

Et qn̄ supfluitas est i epate aut i vēis aut i renibus: tunc euō eius ē aut p vrinā aut p solutionē vētris. ꝛ euō eius p vrina fit cū medicis q̄ subtiliat subtilatiōe forti ꝛ euō eius p solutionē ventris fit cū medicinis q̄ attrahūt ꝛ apiūt.

Quecūq igit sm supiorē vētrē p vomitū q̄cūq vero secundū iferiorē p subductionem.

Et qn̄ supfluitas est i stō tūc euō eius est p vomitū. ꝛ qn̄ ē in itestinis: tūc euō eius est p solutionē ventris.

Quecunq vero sub cute p incisionē aut p cauteriū aut pharmaca caustica.

Et qn̄ supfluitas est sub cute: tūc euō eius est p aptionē ꝛ p cauteriū

Intelligit p hāc supfluitatē illud qd̄ aggegat ḋ sanie ꝛ putredie i apatib⁹ q̄ putrefiūt. ꝛ Et ipse dicit q euō hui⁹ sanici fit trib⁹ mōdis: aut p aptionē loci ꝛ euōnē saniei ex eo: aut p cauterizationem eius cū igne vt finiat ignis saniē ꝛ exsiccet qd̄ remanet ex ea: aut p medicinas cōburētes ꝛ sunt ille q̄ nominātꝛ cauterizātes: sicut calx nō abluta: ꝛ arsenicū citrinū ꝛ rubeuꝫ: ꝛ sal armoniacum: ꝛ que currunt hoc cursu ex medicinis cōburentibus. 146

Per hāc viā inuit cauteriū p ignē aut p medicias cōburētes ꝛ cauterizātes. nos aūt caterizamꝰ pect⁹ aut ponimꝰ sup ipm medicinas cauterizātes: ꝛ euacuamus qd̄ aggregat in eo de sanie. ꝛ nos qdē nō facimꝰ illud nisi post mūdificationē corporis donec nō attrahat ad pectus ꝛ trahat ad ipm a corpe mā alia q̄ alteret ꝛ fiat sanies similis p̄me. 147

Ista vero ꝛ q̄cunq secūdū cōcauitatē nālem vt i thorace.

Et qn̄ euacuat etiaꝫ supfluitas q̄ ē i cōcauitatē naturali hac via: sicut illud quod fit qn̄ aggregat in pectore sanies.

In hoc vero capitulo horꝫ qdē q̄ a toto genere sunt ṗter naturā i qbus dā ptibus cōtētionē itētio curatiōis ablatio est. si vero ipossibile est ita fieri: trāspositio fiat ad minus ṗiculosuꝫ locum.

Et vniuersalit̄ quia qn̄ est i aliquo membro corporis res retenta ꝛ est genus illius rei egrediēs a natura. tūc itentio i sanatione ex ea est euō eius si autēꝫ nō est possibile illud qd̄ cōplet hāc itentionēꝫ: tunc intentio secūda sanatiōe ex ea est ꝑmutatio eius.

Quecūq vero nō sūt toto genere ṗter naturā sꝫ secūdū quātitatem: intentio horꝫ sanādorum tātū superflui euacuatio est.

Etiaꝫ qn̄ rei coartate in membro nō est genus a natura egrediens sed quātitas eius: tūc intentio eius in medicatiōe est euacuatio partis eius.

Intentio vero sanandoꝝ sm partē qdē aliquā ex ipsa accipitur dispōne. plurima vero ex patientibus particulis.

Et iuētiōis cāꝝ sanatiōis ps ex ipsa egritudine: ꝛ plurimum eius ex mēbro est i quo ē egritudo.

Iste ē canō cōius cōphendēs oēs supfluitatē egredietē a nā: siue sit illa supfluitas opilatio i meatu aut sanies aggregata aut repletio aut aliud. nā curatio eius melior ē extractio ei⁹ a corpe sicut euō eius p medicinā solutiuā aut p vrinā aut p phlebotomiā: aut p aptionē aut p sputū: aut p vomitū: aut p gargarismū aut p sanithi. i. qn̄ fricātur gingiue cū corticib⁹ vl' aliis reb⁹: aut p emūctionē: aut p sternutationē. q si nō ē possibil' extractio ei⁹ a corpe: tunc curatio ei ē ꝑmutatio i quo ē ad locū aliū i quo fit nocumētū ei⁹ securi⁹ ꝛ ꝑpingoris acceptionis q̄ꝫ nocumētū ei⁹ in ṗmo mēbro. 148

Supfluitas ē tribꝰ mōis. vna earꝫ ē supfluitas ledēs q̄litate sua si q̄litas ei⁹ tm̄ ē egrediēs a nā sicut sāguis qn̄ calefit: ꝛ fac febrē ephimerā: tūc itētio i medicatiōe ei⁹ ē reducē ipꝫ ad cōplexionē suā. Et scda est supfluitas ledēs q̄ntitate sua ꝛ q̄litate sil' ꝛ h̄ genus est egrediēs a nā sicut sanies q̄ gnātur ꝛ aggregat in qbusdā mēbris. ꝛ ē species opilationis. Intētio ergo in hac ē extrahere eam totam a corpore. Et tertia ē supfluitas ledens quantitate sua tantuꝫ: si quantitas eius tantū est egrediēs a natura ꝛ qualitas ei⁹ est conueniēs: tūc intētio est in hac extractatio partis ei⁹ seu extractio quantitatis eius addite tantum: sicut si homo comedit cibuū conuenientem: verūtamen multitudo eius peruenit ad hoc q stomachus non potest continere ip sum: ꝛ coquere ipsum: ꝛ sicut est repletio facta in venis nam intentio in istis duobus est tractatio vtriusq partis cibi quidem partis est extractio per vomitum: ꝛ partis repletionis in venis est extractio per flebothomiam. 149

De cauterizatione pectoris

Non ē alia via ad cognitionē medicinaꝝ solutiuarū nisi via experimēti

Euacuatio saniei a postematū tribus modis fit

De tribus modis supfluitatum

† Cognitō cāꝝ ſanitatis ſūpta ē a nā egritudinis

Cauſe ſanatiōis ſūt res qbus medicat̄ ſic cibi ⁊ medicine: ⁊ curatio cū manu: ⁊ regīe. † Et Gal. docet in h̄ ſmone q̄ cognitio q̄ ē neceſſaria ex illis cauſis ē ſūpta a nā egritudis. nā qn̄ tu cognoſcis egritudinē q̄ ē: ſcis p̄ hanc cognitionē cās ſanantes eā: ⁊ ſūt ꝯrie nāles. Hoc ē ḡ capitulū p̄mū cognitiōis cāꝝ ſanātiū: ⁊ poſt ip̄m ſūt capitula maiora eo. qd̄ ē: qꝛ ſcia Gal. i eo ē. qꝛ ē min⁹ capitulū capituloꝝ medicine ⁊ magis iuuatiuū ſic oñdit in libro ſuo de ingenio ſanitatꝭ. Et pp̄ illud dixit h̄ q̄ p̄s cognitiōis iſtaꝝ cāꝝ ē ex ip̄a egritudine. ⁊ plurimū eius ē ex mēbro infirmo: ſꝫ ex mēbro īfirmo ſcit̄ illud qd̄ ē neceſſerium ex cauſis ſanantib⁹ egritudinē mlt̄o plus q̄ ſit cognitio cāꝝ ex ſciētia egritudinis: ḡ cognitio cauſaꝝ ſanātiū ex mēbro īfirmo ē maius capitulū ex capitulis medicine: ⁊ ſublimius eis in curatiōe egritudinis. † Quod eſt: qꝛ nā mēbri ſignificat illud qd̄ ē neceſſariū ex medicis ⁊ curatione ⁊ ſimilit̄ ē diſpō mēbri i p̄ncipatu ſuo ⁊ vilitate ſua ⁊ loco ſuo et diſpoſitiōe ꝯrietatis eius ad aliud: ⁊ an ſit ei meatus ⁊ alia. Iā. n. oñſū ē in eo qd̄ p̄terijt q̄ ex opilatiōe cognoſcit̄ ſignificatio qd̄ ē: qꝛ oꝫ vt apiant̄ meat⁹ i eo quo ē ⁊ eradicet̄ opilatio tota hec ē ḡ ſignificatio ſumpta ex egritudīe ip̄a ſm̄ q̄ ſit iuuamētū p̄ ip̄ſaꝫ in curatiōe eius: ⁊ nō ē hec ſignificatio res vna ⁊ eadē i oī opilatiōe: ſꝫ fit diuerſa diuerſitate multa ſm̄ diuerſitatem mēbroꝝ: cuius exēplū ē: qꝛ poſſibile ē vt i veſica itromittat̄ alchatatir ⁊ ſecet̄ ⁊ egrediat̄ ex ea lapis q̄ ē opilatio in ea: ⁊ i pupilla poſſibile ē vt remoueat̄ aq̄ q̄ aggregat̄ in ea: ⁊ iteſtio poſſile ē vt clyſterizet̄ cū eo qd̄ remouet ab eo opilationē: ⁊ poſſibile ē i pectore vt det̄ i potu h̄ūti ip̄m qd̄ alleuiat ſputū: ⁊ vene poſſibile ē vt euacuent̄ p̄ phlebotomiā aut p̄ medicinā ſolutiuā aut p̄ medicinā p̄uocantē vrinā ⁊ opilatio q̄ ē i neruo idiget eo qd̄ ſubtiliat ip̄m ⁊ abſtergit ⁊ euacuat ſuperfluitatē nerui. † Et ſm̄ h̄ exēplū idiget vnūquodq̄ mēbroꝝ eo qd̄ ē aliud ab eo quo indiget aliud. † Et pp̄ illud ſmo eoꝝ q vtunt̄ igenio: qꝛ ſuffic̄ icuratiōe egritudis vnius ſignificatio ſumpta ex natura eius falſus eſt. 150

† Nā mēbri ſignificat illud q̄ ē neceſſariū ex medicinis

In curratione egritudinis non ſufficit ſignificatio ſumpta ex nā egritudinis

Quecūq̄ vero aſp̄a ſcā ſūt p̄ter naturā eā q̄ ſecūdū naturā eis adducēdū ē lenitatē: ſecūdū os qdē radētes: ſecūdū tracheā vero arteriā aut linguā lenientē p̄ humida ſine mordacitate ⁊ p̄ glutinoſa.

Et quodcūq̄ mēbꝝ egredit̄ a natura ſua p̄ hoc q̄ exaſperat̄: tūc oꝫ vt igenict̄ i reductione lenitatis ſue ſup̄ ip̄m ⁊ illud fit in oſſe qdē cū fricatione: ⁊ in cānali qdē pulmonis ⁊ lingua p̄ humiditatē viſcoſam cui nō eſt mordicatio.

Quecūq̄ vero ſꝫ lenitatē p̄ter nāꝫ h̄nt ad eā q̄ ſecūdū naturā eſt eis adducēdū aſperitatē p̄ pharmaca ſufficient̄ rupticā ⁊ per breuem raſuram.

Et quodcūq̄ membroꝝ egredit̄ a natura ſua p̄ hoc q̄ ſit lenius q̄ oꝫ: tūc oꝫ vt igeniet̄ in reductiōe aſp̄itatis eius naturalis ⁊ illud quidē fit in qbuſdā mēbris cū medicinis q̄ abſtergūt abſterſione forti: ⁊ in quibuſdā eoꝝ cū fricatione parua.

Quecūq̄ vero emphraxes ⁊ anguſtatiōes egritudīes alias ſequunt̄ curādum eſt prius illas p̄ eas q̄ dicte ſūt rōes.

Et quādo ē opilatio aut ꝯſtrictio ſequēs egritudines alias: tūc oꝫ vt intēdat̄ in p̄mis itentio medicatiōis illaꝝ egritudinū.

Oſtēſuꝫ ē aūt i tractatu de egritudinum differētia q̄ de phlegmonibus ⁊ ſcliroſi ⁊ iſiationibus ⁊ ſiccatiōibus imoderatis adhuc ⁊ ieptis figuris ipſoꝝ cōtinentiū corporuꝫ cōſequunt̄ plerūq̄ ea q̄ dcā ſunt queadmodū ⁊ i tumoribus quibuſdam eoꝝ q̄ ſunt i circuitu corporum.

Etiaꝫ oſtēdimus in tractatu in quo narrauimus ſpecies egritudinū: q̄ opilatio ⁊ ſtrictura cōſequūtur multotiēs aſp̄a calida ⁊ dura ⁊ mollia ⁊ ſiccitateꝫ ſup̄fluā: ⁊ figuras moles q̄ accidūt in mēbris que currunt in illis meatibus q opilant̄ aut cōſtringuunt̄ i eis.

Si vero adinuicē eorū q̄ dicta ſunt amplectunt̄ aliq̄: oſtenſiones habebūt varias.

Et qn̄ cōponūt̄ iſte res ad iuicē ſūt ſpēs ſignificatōis ſecundū illud qd̄ medicāt̄ multe diuerſe.

Intētio in curatiōe aſp̄itatꝭ iā fuit itētio vna ⁊ ē lenificatio. ⁊ diuerſificatur ſm̄ diuerſitatē mēbroꝝ: † Et ſilr̄ ē itētio i curatiōe lenificatiōis: vna ⁊ ē exaſp̄atio: verūtñ diuerſificant̄ ſꝫ diuerſitates mēbroꝝ. q̄dā. n. mēbra qn̄ leniunt̄ idigēt i reditiōe ſue aſp̄itatꝭ nālis medicis q̄ abſtergunt abſterſione forti vt albuat̄ h̄ūiditas viſcoſa q̄ leniuit mēbrū aut ſordicies aggregata i ſup̄ficie mēbri ſic exaſperat̄ matrix lenificata cū lana i q̄ ponit̄ h̄ūiditas cū baurab. ⁊ qn̄q̄ indigent medicis abſtergētib⁹ cū virtute vt mordicent ea ⁊ faciāt in eis euenire aſp̄itateꝫ ſic fit qn̄ miſcem⁹ cū hydromelle piper tritū: ⁊ ſic facimus i dādo ſecaniabi fortis acetoſitatꝭ ⁊ qn̄q̄ accidit i vlcerib⁹ vt detegant̄ qdē oſſa ⁊ fiant leniora q̄ oꝫ: fricamus ḡ ea cū panno lineo: aut exaſp̄amus ea cū re alia vt ſuſpēdat̄ cū eis caro q̄ naſcit̄ in eis: 152

De cura lenificatiōis mēbroꝝ.

vel ore ſicut accidit in qbuſdā egritudinib⁹ acutꝭ vel febribus vel: tūc lenimus eā cū mucillagine ſeminis cydonioꝝ ⁊ zuccara ⁊ nebotb. i. cādi cū iuleb ⁊ cū aq̄ ordei ⁊ cū aq̄ granati. dulcis. Iā ḡ apparet q̄ diuerſitas membrorum. ē capitulū magnū in mutatiōe ſpeciei rerum quibus medicatur. 151

Iſta ſūt exēpla curatiōis aſp̄itatis egrediētis a nā vt eat̄ ſup̄ eā i religs mēbris: i oſſe qdē qn̄ accidit aſp̄itas ſic accidit multotiēs lingue: lenim⁹ eā cū fricatōe cū mecſeigith. i. cū corticib⁹ nucū ⁊ alijs. Qn̄ vero accidit i palpebris tūc lenim⁹ eā p̄ fricationē cū zuccaro aut ſpatumeli noīato hyēcinciū. qn̄ vero accidit i cānali pulmōis: tūc lenim⁹ eā cū coagulo vue. i. cū medulla vuaꝝ paſſaꝝ vel cū lacte recēter mulſo: ⁊ cū decoctiōe ficuū. ⁊ cū oleo amigdalio. Qn̄ vō accidit i lingua

De kura aſperitatꝭ diuerſoꝝ mēbrorum

Significat ergo Gali. in hoc ſmone q̄ medicatio diuerſificat̄: ⁊ qn̄q̄ accidit egritudo ab egritudīe alia: ⁊ ſenat̄ ſcd̄a ſanatiōe p̄ɔ̄ie. 153

Iſte tractat⁹ ē p̄m⁹ liber d̄ morbis ⁊ accidētib⁹ ⁊ aſp̄a ē egritudo cōpoſita ex malicia cōplexiōis ⁊ ex quātitate ⁊ figura. ⁊ qn̄q̄ fit ab eo egritudo nominata opilatio qn̄ aſp̄a fit i qbuſdā cōcauitatib⁹ meatū: ⁊ ſilr̄ verruce. ⁊ qn̄q̄ fit ab eis ſtrictura qn̄ aſp̄a ē ad latus mēbri i quo ē meat⁹: ⁊ coartat ip̄m donec cōſtringit̄ ei⁹ meat⁹: ⁊ ſiccitas ſup̄flua ē ex egritudinibus malicie cōplexiōis: ⁊ accidit ex ea opilatio aut ꝯſtrictio qn̄ i mēbro accidit hec egritudo i quo ē meat⁹: tūc ꝯbit ipſuꝫ aut exſiccat humiditatē currētē i meatib⁹ eius ⁊ ſtat ⁊ nō currit: ⁊ figure ſūt ⁊ accidit ab eis opilatio aut ꝯſtrictio qn̄ mutatur figura mēbri donec īuoluatur aut torqueatur. 154

Aſp̄a ē egritudo cōpoſita ex malicia cōplexionis ⁊ ex q̄ntitate ⁊ figura

Hec ē ꝯcluſio totius eius qd̄ expoſuit in hoc ſmōe

gnificatio ſūpta ex natura egritudinis e debilis ⁊ diſ
pecta per comparationem ſignificationis ſumpte ex
natura membri: ⁊ reſiduum eius ẽ intellectũ quod ipſe
numerauit in illo. manifeſtũ eſt igitur ꝑ illud quod di-
xit quia oportet vt ponas ſpeciem in omni egritudine
compoſita ex ſpeciebus diuerſis. nam ſi egritudo eſt cõ
poſita: aut fit ab
egritudine alia
⁊ eſt cũ ea illa e-
gritudo timoro
ſa donec cogaris
premittere ptez
curatõis ⁊ poſt-
ponere partẽ ei⁹
tunc eſt medica-
tio pluris cõpo
ſitiõis. Et me
lior medicorũ ẽ
cuius eſtimatio
artificialis i hoc
ẽ propiquior ve
ritati: ⁊ non ꝑ-
paratur illud ni
ſi cum multitu-
dine ſtudij i ope
ratiõe huius artꝭ
⁊ bonitate ſcie ꝓ
cedẽtis per inge
nium ſanitatis
idest megathe-
gni: ⁊ reliqua q̃
ſunt neceſſaria i
arte medicine. ⁊
pp illud oportet
vt medicus ſit
rememorãs for-
matiõis bõe ve
locis ſolertie ſãi
intellectus bo-
ne viſionis. 155

Exposuit
Ga. i hꝰ ꝯ
mõe q̃li-
tatẽ generatõis
apoſtematis. ſ.
q̃liter generatur
apoſtẽa i corpo-
re. docet: g̃ ꝑ illõ
ſpẽm ſignifica-
tiõnis ſumpte
ex apoſtemate ſe
cũduz medica-
tionẽ ſuã: deide
oñdit q̃liter ſiat
hec ſignificatõ di
uerſa per diuerſi
tatẽ mẽbroꝝ. fit
ergo totũ quod
ipſe dixit in hac
dictõe exiſtẽs ex
emplũ de q̃ ipſe
eſtimat ꝙ ſufficit ei in ſignificatione ſup illud qd̃ ne-
ceſſariũ ẽ i medicatiõe: iſte ergo ſmo ẽ pncipiũ partium
exẽpli: ⁊ apoſtema qdẽ gnãtur i mẽbro ſm hũc modũ

Nota quõ
generetur
apoſtema.

qñ accidit malicia cõplexiõis ĩ qbuſdã mẽbris: aut ĩ-
pellit ad ea ſupfluitas ex mẽbro fortiore eis. ⁊ qñ non
põt hꝰ mẽbruz expellere eã a ſeipſo ſtat ſupfluitas i eo
⁊ fit ex illa apoſtema i mẽbro. ⁊ vna gnãtiõis ei⁹ i mẽ-
bro ẽ vt attrahat ad mẽbrũ ſanguis. ſi g̃ nõ eſt in ſan-
guine ex humoribus aliquis vincens magis a poſtẽa
gnãtur ſanguinẽ: ⁊ eſt qd̃ nominat phlegmon. ⁊ ma-

Sufficiet aũt manife
ſte vt i vno exẽplo
faciamus orationẽ.
amplius eñ de his oĩbus ĩ
terapẽticis dicitur litteris.
Subiaceat igit̃ in exẽplo ali
cui ĩfluere parti multitudi-
nẽ ſanguinis vt diſtendant̃
q̃ ſecũdũ ptẽ ſunt vaſa ñ ma
gna ſolũ ſʒ etiã pua prius ef
fugienti viſionẽ. Ex plenitu
die vero nũc apparẽtia quẽ
admodũ in oculis videtur
manifeſtuz aliquãdo ꝓpter
albedinem tunice oculoruz.
cõueniens vero ẽ alia vaſa
minora his q̃ dicta ſunt va
ſis diſtendi repleta nõdum
vero ea apparere ꝓpter par
uitatẽ: ⁊ periculũ eſt effundi
aliqd magnũ reſudãs ex va
ſis in eas q̃ in medio ſũt re-
giones vacuas aut effuſum
iam eſſe aliquid paruum.

Et ſufficit nunc no-
bis vt narremus rẽ
vnã quã ponamus
exẽplũ quo ſignificet̃ id qd̃
ẽ preter illud: ⁊ loq̃mur i to
to illo ſermõe latiore in hoc
libro de igenio ſanitatiſ. po
ne ergo ꝙ trahat̃ ad aliqd̃
mẽbroꝝ ſanguiſ multus do
nec tendant̃ vene q̃ ſũt i eo:
⁊ accidit ex eo tẽſio in venis
magnis ⁊ i venis pũis que
erãt pus occulte a ſenſu de-
inde fit ꝙ apparent ꝓpter re
pletionẽ caꝝ. ſicut videmuſ
illas venas apparere i ocu-
lis multotiẽs q̃s tegebat al-
bedo: ⁊ fortaſſe etiã vene alie
ſtrictores illis venis tẽdun
tur cã repletiõis eoꝝ: ⁊ nõ
apparent ꝓpter cõſtrictio-
nẽ carũ. ⁊ qñ illud eſt fortaſ
ſe reſudat ex venis aliqd ⁊
effundit̃ ad loca euacua que
ſunt inter ptes mẽbroꝝ: ⁊
fit quod currit ad ea res par
ua ⁊ euacuatur.

Huiuſmõi vero paſ
ſionis curatio habe
bit qdẽ cõſideratio
nem ꝑ euacuationẽ: aut ve-
ro dicamus manifeſtius ex
pte euacuationem. quoniã
paſſio erat i eo ꝙ repleta eẽt
pars immoderate.

Dico ergo ꝙ huius e
gritudinis curatio-
nis intentio nõ ẽ ni
ſi euacuatio: ⁊ melius ⁊ ma-
nifeſtius ẽ vt dicam euacua
tionem partis eius q̃ eſt in
mẽbro: quoniam hec egritu
do nõ accidit niſi propterea
quoniam membrum eſt re-
pletum repletione ſupflua.

Neceſſariũ autem eſt
aut per recurrẽs eua
cuari ſuperfluũz. aut
per ipſam patientem partẽ.
rurſus igit̃ recurret aut per
pulſum: aut per tractum: aut
per tranſmiſſum aut ſecun-
dum aliquod horum: aut ſe
cundum omnia

Euacuatio illius ſu-
perfluitatis ſangui-
nis fit neceſſario aut
ita vt redeat retro aut ita vt
currat ex membro in quo ẽ
egritudo: ⁊ reditio eius re-
tro fit. aut ita vt ipellat̃: aut
ita vt attrahat̃: aut ita vt cur
rat per duas res ex iſtis q̃s
narrauimus aut ꝑ eas oẽs.

gis eſt vincens cholera rubea ſup ſanguinẽ: generat̃ ex ea apo
ſtema qd̃ noiatur heriſipilla. ⁊ ſi eſt magis vincens hu. melan
colicus generat̃ ex eo apoſtema duruz: ⁊ ſi ẽ magis vicẽs phleg
ma generat̃ ex eo apoſtema molle. ⁊ ſi eſt vincens ex eo colera
nigra aduſta vehementis aduſtionis: etiam genetur ex ea can
cer. ⁊ ſi ẽ ſanguis groſſus phlegmatic⁹ inflãmatus vehemen-
tis aduſtionis generat̃
ex eo apoſtema qd̃ no-
minatur carbo ⁊ carbũ
culus: ⁊ eſt illud qd̃ ap
pellatur oſtracum aut
teſteũ: ⁊ ſecundum hoc
exemplum diuerſifican
tur nature apoſtema-
tum ⁊ puſtularum que
in cute apparent. ẽ etiã
diſpoſitio hec. deinde
ſi. qñ ſangis trahit̃ ad
membrorum implen-
tur ex eo vene magne ⁊
vene parue donec per-
ueniatur ad minores ꝑ
uas venas que ſunt in
eo tunc qñ vene fiunt
plene vt videtur reſu-
dat ex poris earum ad
illud qd̃ ẽ in circuitu ea
rum ex locis vacuis qd̃
implet etiam illa loca
vacua que ſunt inter
partes membri. tunc
fit aggregatione illius
apoſtema. ſi ergo acci-
dat vt prohibeatur ei⁹
expiratio accidit inde
vna duarum rerum
aut vt infrigidetur aut
vt putreſiat ⁊ ignia-
tur: ergo aggregat ſa-
niem. et curationis ei-
us ſunt due vie. vna
earum eſt generationis
prohibitio: et illud fit
ante complementum
eius generationis et
altera eſt digeſtio eius
poſt complementum
generationis Et Ga-
lien⁹. quidem memora
tur in primis vie qua
preparatur prohibitio
generationis eius do-
nec nõ aggreget̃ ſanies
et non accidat ab eo apo
ſtẽa aliud ſicut febris
ſequẽs collectionẽ ſãiei
i apoſtemate magno et
dicit. 156

De curatõ
ne ꝑ ꝑatis.

Iam dixit in eo
quod ꝑterijt ꝙ
canon i medica
tiõe repletiõis ſupflue ẽ euãtio eq̃lis: ⁊ nos oñdimus cauſaz
huiõi ſmonis: ꝓpter illud ergo dixit in hoc ſmone euacuatio
nẽ partis eius quod ẽ collectum in mẽbro. 157

Declarauit gal. per hunc ſermonem ꝙ euacuatio par-
tis eius qd̃ collectum ẽ ex ſanguine in mẽbro firmato
fit per duas res: quarum vna eſt vt reducatur donec re
deat ad illud quod eſt poſt ipſum: ⁊ altera ẽ vt euacuet̃ ex mẽ-
bro ipſo ſicut ſunt ſi perforetur membrum apoſtemoſum ip-
ſum deinde dicit reditionem ſanguinis ad illud quod eſt poſt
ipſum ⁊ dicit ꝙ redit ita vt impellatur ad poſteriora: aut ita vt

Eũo eius
ꝙ collectũ
ẽ ex ſangui
nẽ i mẽbro
duobuſ mo
dis fit

attrabatur: aut ita vt paulatim: aut per duas ex iſtis tribus: aut per tres eas omnes: ⁊ manifeſtum eſt ꝙ impulſio fit per confortationem membri cum medicinis apocruſticis: ⁊ ꝙ attractio fit aut per ventoſas: aut per medicinas attractiuas: aut per flebotbomiam ex latere diuerſo. 158

POſtq̃ dixit vnam duarum rerum quibus euacuatur illud quod collectū eſt in membro ⁊ eſt id per quod redit ſanguis retro vel ad poſteriora ſua: dicit etiam in hoc ſermone: illud ꝑ quod euacuatur ſan. ex ipſo loco leſo: ⁊ dicit ꝙ illud fit duabus rebus quarum vna eſt apparēs manifeſta ſicut carraxatio ⁊ apertio ⁊ phlebotbomia ⁊ altera eſt occulta inſenſibilis ſicut operatio medicinarū que ſubtiliant ſan. donec fiat vapor qui reſoluitur ex poris membri. Jam enim docuit que ſit natura apoſtematis: ⁊ accepit ex ea ſignificationem ſuper hoc ꝙ oportet vt euacuetur illud quod collectū eſt in membro ꝑ duas res tantum vna earū eſt vt ſan. redeat ad poſteriora ſui: ⁊ altera eſt ita vt euacuetur ex ipſo membro: ⁊ per illud declarat poſt hoc qualiter diuerſificatur hec ſignificatio ſm medicationē propter repletionem ⁊ dicit. 159

DOcet in hoc ſermone Gali. qualiter diuerſificetur modus ſignificationis ſecundū ſignificationem. Et ex illo eſt quia tardatur curatio egritudinis donec compleatur curatio eius quod eſt ante ipſam: ⁊ oſtendit illud per viam reſolutionis per conuerſionem quod eſt: quia ponit apoſtema in corpore exemplum: deinde dicit. Si tu curas apoſtema ipſum attrahes ſuper infirmū maliciā magnā: nam ſi tu conaris vt euacues mēbrum euacuatione ſenſibili ſicut ſi perfores ipſum ⁊ ex ipſo euacues ſuperfluitatem ſequitur operationem tuam hanc dolor vehemens per hoc ꝙ tu frangis partem membri: ⁊ dolor attrahit ad ipſum ex corpore materiam quod eſt plus q̃ illud quod euacuaſti ex eo per perforationem: ⁊ ſi tu conaris vt euacues ex ipſo euacuatione occulta a ſenſu: ⁊ ponas ſuper ipſum medicinas calefacientes vt fiat illud quod eſt in eo vapor qui reſoluitur ex poris trahunt ad eum ille medicine caliditate ſua ex corpore materiam que erat plus q̃ illud ſit quod euacuatur. † Jam ergo eſt monſtratum per hoc ꝙ non oportet vt curetur apoſtema corpore repleto cum eo quod euacuat materiam ex ipſo membro: ⁊ ipſe oſtendit ꝙ non oportet vt reducatur ad poſteriora ⁊ dicit: ꝙ ſi coneris etiam vt reducas illud quod currit ⁊ collectum eſt in membro donec redeat ad poſteriora ſui non recipiet illud corpus propter repletionem ſuam

Nota de cura apoſtematis.

† Nota ꝙ nō oꝫ curari apā cū eo ꝙ euacuat mā̄ꝫ ſpatiſ corpore plectorio.

PEr ipſam autē que pariter partem euacuabitur hoc quidē manifeſte ⁊ ſenſibiliter: hoc vero per euaporationes extenuatum.

ET euacuatio eius ex membro in quo eſt egritudo alia eſt que fit per viam manifeſtam ſenſibilē: ⁊ alia eſt que fit ita ꝙ ſubtiliatur donec fiat vapor.

SI igitur fuerit totū corpus plectoricū non oportet per ipſam partem patientem euacuare: ſi enim carraxationibus ⁊ inciſionibus ſenſibiliter euacuauerimus partes dolentes: attrahemus propter dolorem amplius: ſi vero calefacientibus diaforeſim aggreſſi facere fuerimus: trahemus per calorē amplius in partem patientem q̃ diaforeſim faciamus ſi vero velimus recurrere cogere quod influxum eſt: non recipiet plenū corpus exiſtens: ad vtraq; igitur hec oportet euacuare totum corpus aut contrario trahere omnino ad alias regiones quod eſt influxum patienti parti: hoc enim patiente repellere a parte prius: deinde diaforeſim facere aggredi: paratior enim euacuatio quanto per maiora.

VErūtamen quando totum corpus repletum eſt: tunc non oportet vt euacues ſuperfluitatē ex mēbro in quo egritudo: quod eſt: quia ſi tu coneris vt perfores ipſū donec egrediātur ſuperfluitates ex eo ⁊ euacues ipſum euacuatione manifeſta ſenſibili: accidet in ipſo ꝑ illud dolor ⁊ attrahetur cauſa illius doloris ad ipſum materia plus. Et ſi tu coneris reſoluere illā ſuperfluitatē cū medicinis calefacientibus: attrahetur ad ipſū ꝑ caliditatē ipſarū medicinarū plus q̃ ſit illud quod reſoluitur ex eo. Et ſi coneris etiā vt cogas illā rē que currit ad mēbrū vt redeat: non recipiet illud corpus propter repletionē ſuā. Propter iſtas ergo duas res ſimul oꝫ vt euacuetur corpus totū: deinde attrahitur illud quod ex eo currit ad mēbrū ad loca cōtraria ei. Cū ergo feceris illud: tunc conare in primis vt ipellas ex illo mēbro ſuperfluitatē retentū in eo deinde conare poſt illud eā reſoluere. nā euacuatio eius tunc obediet tibi cum facilitate: quoniam eſt tunc cum meatibus latioribus.

poſtq̃ ergo docuit ꝙ euacuatio eius quod collectū eſt in membro non eſt neceſſaria corpore repleto: dixit ſecūdū ſemitam concluſionis: propter ergo iſtas duas res ſcilicet quando iam deſtruuntur due res quibus euacuatur ſanguis ex membro: quarum vna eſt reductio ſang. ad poſteriora ſui: ⁊ altera eſt euacuatio eius ex ipſo mēbro dixit: oportet vt euacues totū corpus in primis ſcilicet propterea ante oēm rem: ⁊ euacua totū corpus donec eius repletio remoueatur: aut ꝑ flebotbomiā ſi poſſibile eſt illud in eo: aut ꝑ ventoſas ſuper cauillas: aut ꝑ medicinā ſoluentē humorē nocentē: aut per fricationē ⁊ exercitiū ſm ꝙ exigit illius diſpoſitio poſtq̃ ergo ceſſauit a declaratione eius dixit etiā: ⁊ oꝫ poſt euacuationē corporis totius vt attrahas illud qd̄ currit ad mēbrū ad loca alia contraria mēbro: nā per illud prohibebis curſū ad mēbrū qm̄ ſanguis ſit currēs ad mēbrū diuerſū: cuius eſt ex pluꝫ: ſi apoſtēa eſt in manu dextra attrahatur ſanguis ad manū ſiniſtrā ⁊ econtrario: ⁊ ſi eſt in pede dextro: trahe ſan. ad pedē ſiniſtrū ⁊ econuerſo: ⁊ ſi ē rurſū: trahe ſang. eius inferius eſt latere quod eſt in directo ipſius: ⁊ ſi eſt ante: trahe ſan. retro ⁊ econuerſo in alijs omnibus ſimiliter: nam poſtq̃ euacuas corpus totum quando facis attractionem diuerſam: reſoluitur materia ⁊ prohibetur attractio ⁊ effuſio ad membrum ipſum: inquit ergo: cum ergo ceſſaueris ab hoc toto: redibis tunc ad membrum ipſum ⁊ incipe ita vt coneris reductionem ſan. donec redeat ad poſteriora ſui: cum ergo ceſſaueris ab hoc: conare poſt illud vt reſoluas illud quod remanet in eo de ſanguine. Jnquit ⁊ illud quod facies ex iſtis duobus. ſ. reductione ſan. retro ⁊ reſolutione eius quod remanſit ex eo: obediet tibi cū facilitate: quoniam meatus facti ſunt latiores: ⁊ corpus recipit illud ⁊ non remanet materia quā attrahas ad ipſū: conſidera ergo qualiter accipis curationem apoſtematis ipſius ꝓpter repletionē corporis donec precedant eā due ſpecies curationis: quarū vna eſt euacuatio corporis totius: ⁊ altera eſt reſolutio materie cū attractione diuerſa. Et ga-

Poſt euōnem totius corporis oꝫ diuertere materiā currētē ad locū contrarium.

lienus quidē determinauit poſtq̄ʒ ipſe docuit illud ꝑ qd̄ fit illud ꝑ qd̄ fit euō ſan. ex mēbꝛo ipſo ⁊ dicit. 160

Nota q̄lr̄ r̄percutiat̃ ſāī ī membꝛo colecta ad poſterioꝛa ſui

DOcuit gal. in hoc ſermone qualiter repercutit̃ illud qd̄ eſt in mēbꝛo collectuʒ vel colligit̃ donec redeat ad poſterioꝛa ſui ⁊ dixit: quoniā ꝑs eius redit per attractionē diuerſam. quoniā attractio diuerſa trahit illum ſan: in venas ad poſterioꝛa eius. ⁊ iteruʒ quādo cōfoꝛtas mēbꝛuʒ ⁊ quod in eo eſt ex venis cū medicinis q̄ īfrigidant ⁊ ſtipticitateʒ faciūt impellis illud quod collectū eſt in eis ex repletiōe ad poſterioꝛa ſui: ⁊ redit illud cum facilitate: qm̄ ex eo qd̄ eſt poſterius eiꝰ ex venis euacuata eſt iam repletio. ꝓpter illud ergo recipit illō quod redit ad ipſuʒ: tunc ſi redit ad coꝛpus totū qd̄ currit ex eo ad illud mēbꝛū tunc erit bene. ⁊ ſi non redit ad totū illud: indiget illud quod remanet ex eo vt euacuet̃ ex ipſo membꝛo. et ipſe hanc diſpoſitionem exponit ſecūdā ⁊ dic. 161

De cauſis remanētie ſanguinis i membꝛo poſt reditōnē ad poſterioꝛa

DEclarat gali. in hoc ſermone cauſas in remanētia eius quod remanet i membꝛo ex ſan. poſt reditioneʒ eius quod redit ex eo ad poſterioꝛa ſui. deinde docet medicationē eius: ⁊ dicit ſi ē ſan. q remanet intra venas q̄ ſūt in mēbꝛo: tunc illud ē qm̄ ꝑ viſcoſitatem aut groſſitudinē eiꝰ figit̃ venis minutis ⁊ inuiſcatur in ipſis: ⁊ fit difficilis eiꝰ reſolutio. ⁊ ſi non ē intra venas: tunc cauſa remanētie eius i mēbꝛo ē: qꝛ egredi-

REpellemus auteʒ a pacienti parte ſi infrigidemꝰ ⁊ ſtiptica apponamus ſed euacuata ipſa vaſe quod repellitur ad ſe ipſa attrahent. oſtenſuʒ eni ē. ⁊ hoc ꝑ phyſicarum virtutuʒ oratione: ⁊ tranſmittent vaſa confoꝛtata ſtipticis pharmacis. ſi igitur omne ita recurret rurſus bene ſe habebit pars.

EXpulſio tua qua illā expelles a membꝛo quod currit ad ipſum fit per hoc q̄ conſtringis ⁊ infrigidas ipſuʒ ⁊ ad venas etiam q̄ euacuantur attrahitur illa res qua euacuas a membꝛo infirmo. ⁊ iam oſ̄dimus illud in libꝛo de virtutibus naturalibus: ⁊ quando tu euacuas venas que ſunt in membꝛo infirmo cum medicinis ſtipticis: conuertis illam ſupfluitateʒ a membꝛo infirmo ad illud quod eſt poſt ipſuʒ ⁊ quando tu facis illud: tunc ſi redit ad coꝛpus totū quod currit ex eo ad illud mēbꝛuʒ infirmum: tunc bene eſt.

RElicto vero al quo ſupfluo in pte oʒ quidem ſignificari hoc cōglutinoſuʒ eē aut ſpiſſum: ⁊ pꝛopter hoc cōpactū eſſe indiſſolubiliter. poteſt igit̃ et nō tale exiſtēs in eas que in medio ſunt regiones effundi: tunc igitur iam eſt tēpus venire ad euacuanduʒ illud per partem patientem ſupponentes ſupra iacētibus ꝑtibus apocruſticas influentium virtutes.

ET ſi colligat̃ in mēbꝛo aliquid ex ea tūc oʒ vt ſcias q̄ illa res que colligit̃ in ipſo eſt viſcoſa aut groſſa: ⁊ pꝛopter illud figitur ⁊ inuiſcat̃ ⁊ remanet etiam in membꝛo: ⁊ fit difficilis eius reſolutio ⁊ poſſibile eſt vt nō ſit ita: ⁊ eſt cauſa in fixione eius ⁊ ꝑmanentia ipſius ī membꝛo quod currit ex venis. ⁊ fit inter membꝛa ſimiliū partiū: ⁊ eſt hoꝛa illa in qua neceſſe eſt tibi vt euacues illud ex ipſo mēbꝛo quando tu ponis ſuper ipſum qd̄ ē ſupꝛa illud membꝛum medicinas que expellunt illud qd̄ currit ad ipſuʒ.

EUacuatio vero fit maxime ſi ſecūdum medias regiones ſignificetur contineri aliquid per caraxatiōes ſimul ⁊ per pharmaca diafoꝛetica.

EUacuatio fit per ꝑfoꝛationē ⁊ ꝑ medicinas reſolutiuas pꝛecipue ſi eſtimas q̄ in locis q ſunt inter membꝛa ſimiliū partiuʒ ſit aliquid cōtentum.

SEd qm̄ diafoꝛetica oīa calidis ſūt virtutibus: eiꝰ vero craſeos ē opus moꝛdere quando imoderatius fuerūt calida: obſeruandū igit̃ ī eis ne oīa ſint nimis calida: ⁊ maxime ſi in ſupficie coꝛpoꝛis fuerit mēbꝛū quod patitur dolebit enī nō parū ſi ſimul patit̃ ⁊ moꝛdet̃ Et oīs doloꝛ ꝓuocat reuma. mediocriter igit̃ calido anodino i hiſ utēdū ē: ⁊ magis ſi humidū ſit.

ET medicinaꝝ reſoluentiū omniū cōplexio calida eſt: ⁊ ex operatiōe huius cōplexionis eſt moꝛdicatio quādo ē ſuperflue caliditatis: oʒ igit̃ vt caueas in his locis viſuʒ medicinarū q̄bus ē caliditas foꝛtis pꝛecipue ſi mēbꝛū infirmū eſt, ꝓcedens apparēs: naʒ ſi tu adminiſtras ſimilia iſtis ex medicinis donec aggreges ſuper ipſuʒ cū egritudine ipſius moꝛdicationeʒ: accidit ī eo ex doloꝛe res nō parua: ⁊ oīs doloꝛ ſtimulat

tur a venis ſcdʒ ſemitā reſudatiōis: ⁊ ꝑuenit ī vacuis locis membꝛoꝝ ſimiliū partiū q̄ ſunt in circuitu venarū. ſ. in carne poſtq̄ʒ ergo docuit cauſam in remanētia eius quod remanet ex ſan. in mēbꝛo dixit: tūc neceſſe ē tibi apud hoc vt euacues illud ex illo mēbꝛo ⁊ non coneris illud facere redire ad poſterioꝛa ſui. ⁊ quādo vis euacuare illud ex ipſo membꝛo tunc: pone in pꝛimis ſup illud qd̄ ē ſupꝛa membꝛū leſuʒ ex mēbꝛis illud quod expellat illud quod currit ex eo ad mēbꝛū: nā ſi nō facis hoc nō ſis ſecurus etiā quin trahat̃ ad mēbꝛuʒ ſan. alius per hoc q̄ euacuas illud qd̄ ē in eo ex eoipſo: ⁊ ſignificat per membꝛa q̄ ſūt ſup mēbꝛa ex q̄bus venit nutrimētū ad membꝛum. 162

VUlt q̄ euō ipſius mēbꝛi fit ꝑ ꝑfoꝛationem ⁊ medicinas reſolutiuas: ⁊ diſtinguit inter vtraq̄ʒ ⁊ dicit: q̄ medicine reſolutiue ſunt magis iuuatiue q̄ʒ perfoꝛatio qm̄ reſudat ex ſan. aliqū ⁊ peruenit in locis vacuis qui ſunt inter mēbꝛa cōſimilia. ⁊ oſtēdit q̄ ꝑfoꝛatio adminiſtratur qm̄ non cōfert operatio medicinarū reſolutiuꝛ: ⁊ qm̄ cōgregat apoſtema ſanien: ⁊ qm̄ eſtimat mediciꝰ q̄ ſi remāſerit ſanies putrefiet mēbꝛum velociter: pꝛoperet ergo cum ꝑfoꝛatione anteq̄ʒ accidat ſup mēbꝛum nocumentum aliquod maius: ⁊ intrat ſub perfoꝛatione ſcarificatio mēbꝛi ipſius aut appoſitio ventoſarum ſuper ipſum aut phlebotomia vene in ipſo. 163

Nota qm̄ ꝑfoꝛatio mēbꝛi dꝫ eſſe adminiſtranda.

ISte ſermo eſt intellectus. docet enim in eo q̄ medicine reſolutiue ſunt calide: ⁊ quia opoꝛtet vt ſit calefactio earū que calefaciunt membꝛum calefactio equalis ⁊ quia opoꝛtet vt ſit cū caliditate eoꝛum equalis humiditas. ſ. humectās etiā: ⁊ caliditas quidem equalis ⁊ humiditas equalis ſunt inter quas ⁊ caliditatem membꝛi ⁊ humiditatē eius eſt aſſimilatio: et ſunt magis addite parum q̄ʒ in quātitate ꝑtis gradus pꝛimi. 164

Nota hic de cōplexione medicinarū reſolutiuarum

Medicie calefaciẽtes ꝛ itrinseca sũt calidiores medicinis calefacientib⁹ extrinseca

I Ste ẽ modus ali⁹ ſignificationis quẽ ſũpſit ex loco mẽbri. nã ſi ẽ apparẽs ꝓcedẽs: medicine q̃ calefaciũt ꝛ humectãt cũ eq̃litate ſũt ſufficientes ei: ꝛ ſi ẽ itrinſecũ vel lõginquũ: idiget vt addat̃ in caliditate medicine humiditate ei⁹ ꝑ quãtitatẽ q̃ cõtrariet̃ ei virtus eius ꝛ iam diminuta eſt vſquequo conſequatur equalitatem. ꝛ ſermo eius in hac ſignificatione intellectus eſt quando multum intenditur ſignificatio i eo. 165

S Ufficit in curatione apoſtematis. 166

V Ltr ꝙ modus curatõis ꝛ medicatiõis ſit diuerſus etiã ẽm diuerſitatẽ mẽbroꝝ in raritate ꝛ lenitate ſpiſſitudine ꝛ duricie ꝛ fluxibilitate ꝛ ſubtilitate. 167

M Odus ꝑmus ẽ vt ſint mẽbra rara fluxa lenia nã qḋ i iſtis ẽ euacuat̃ velocit̃: ſufficit ergo eis ex medicinis reſolutiuis debiles ex iſtis medicinis. † Et modus ſecũdus ẽ vt ſint membra ſpiſſa viſcoſa dura. difficile eſt enim vt qḋ i iſtis eſt euacuet̃: quapropter indigent ex medicinis reſolutiuis que ſunt fortiores ꝛ ſubtiliores: ꝛ quando plus ſunt longinquiora i ꝓfundo indigẽt eo quod eſt vehementioris virtutis ꝛ pluris ſubtilitatis. Jam ergo diuerſus eſt ꝛ iſte modus curationis ſecundũ diuerſitatem diſpoſitionis membrorum. 168

† Nota ꝙ quãto mẽbra ſũt magis ſpiſſa dura ꝛ i ꝓfundo tãto fortioribus idigẽt medicinis;

I Ntelligitur ꝙ non ſufficit in ſignificatiõe ſecũdum modum curationis totũ illud quod ꝑmiſimus donec fiat ei compar etiam ſignificatio ſumpta ex forma mẽbri ꝛ communitate eius ad aliud. Et galienus quidẽ ponit huic capitulo exemplũ quo exponit illud: et perſcrutatur exquiſite ſermonẽ in eo. 169

ꝛ attrahit materiã: ergo medicina cũ qua ẽ caliditas eq̃lis eſt que non facit in huiuſmodi mẽbris dolorẽ: ꝛ precipue ſi ẽ cũ illa humiditas.

E T tamẽ ſufficiẽs eſt diaforeſim facere in ſuperficie ſi nõ vehemẽs ſit diaforeticũ pharmacũ. ſi vero ea que in ſuperficie ſunt ſine paſſiõe omnino exiſtant in ꝓfundo vero ſit pars euacuatione indigens intendere ꝛ augere oportet diaforetici pharmaci virtutem ꝛ caliditatem euaneſcit deficiẽs ꝑus ꝙ̃ ad profundũ veniat: neq̃ tamẽ ledet aliquid ea que i ſuꝑficie ſunt q̃ atinget: quoniã non paſſa ſunt. itaq̃ ꝛ nũc in idipſum vtraq̃ accidũt ad calidiorũ ſimul ꝛ acriorẽ vſũ medicaminũ ꝛ qui i ſuperficie cõſiſtentia ſunt ꝛ que in ꝓfundo indigẽtia. hac igit̃ expoſitiõe partis accipiamus oſſionem.

E T ſufficit nobis medicia reſolutiua quã uis nõ ſit fortis i reſolutiõe mẽbrorũ procedentiũ poſitorũ in eo qḋ apparet de corpore: ꝙ ſi membra extrinſeca egritudinẽ nõ habent. ꝛ mẽbrũ quod indiget euacuatiõe eſt in profundo ſubmerſũ tunc oportet vt confortet̃ medicina reſolutiua ꝛ addat̃ in caliditate eius: quoniã nõ ſit ſecuritas quin debilitet̃ ꝛ deſtruatur virtus eius anteq̃ cõſequatur ꝛ ꝑueniat ad profundum corporis: neq̃ timet̃ ſuꝑ loca exteriora qbus occurrit ex ea nocumẽtũ qñ nõ habent egritudinẽ. Jã ergo cõuenientes res ẽ ex duobus modis ſimul in adminiſtratiõe medicinarum q̃ ſunt calidiores ꝛ acriores propterea ꝙ mẽbra apparẽtia tolerãt eas ꝛ mẽbra interiora indigent eis ꝛ hanc ſignificationem ſumpſimus ex loco mẽbri.

D E hinc vero itendamus ſi deeſt aliquid ad curationem.

E T oportet ut cõſideremus an remãſerit aliqd ex eo quod neceſſarium eſt in curatione

U Idet̃ aũt deceſſe nõ pox: ipſorũ. eni mẽbrorũ q̃ patiunt̃ in qbus ẽ ſuperfluitas reumatis: q̃daꝫ rara ꝛ laxa ꝛ mollia ſecũdum naturã ſunt: quedam vero ſpiſſa ꝛ ſtricta ꝛ dura:

E T videt̃ mihi ꝙ remanẽt res: non paucc. qḋ ẽ: q2 ex mẽbris ifirmis i quibus ẽ ſuꝑfluitas q̃ ad ea currit: alia ſunt que ſunt rara in natura ſua laxa mollia: ꝛ alia que ſunt viſcoſa ſpiſſa dura.

P Riora igit̃ facile euacuantur: altera vero acrioribuſ idigẽt euacuatoriſ ꝛ medicaminibus eũantibus ea: ꝛ eis q̃ ſũt leptomera. ſi vero ꝛ ſecũdũ multã poſita ſũt ꝓfunditatẽ: ãplius aũt ꝛ magis idigent his hec igitur rurſus oſtenſio altera eſt ſubſtãtia patientis partis.

Q Uodcũq̃ ergo ex mẽbris ẽ ſecũdũ modũ ꝑmũ euacuant̃ velocit̃: ꝛ qḋ ẽ ſecũdũ modũ ſecũdũ idiget vt euacuet̃ medicinis q̃ ſũt acutiores illis. ꝛ idiget vt ſint ille medicine ſubtiliores. ꝙ ſi cũ illo ſint ille ꝑtes ſubmerſe valde poſite i ꝓfundo: tunc ſũt magis idigẽtes illo multũ. Cõſerua ergo hũc modũ ſignificatiõis ſecũdũ curationẽ ſumptã ex ſubſtãtia membri infirmi.

A Lia vero a plaſmatione ꝛ põne.

E T ſumit̃ ſignificatio alia ẽm curationẽ ex forma membri ꝛ cõmunitate eius ad aliud.

S Upponat̃ eni ſi ita accidat i epate ꝑdictã eẽ diſpoſitionẽ i anguſtiis finibus vaſoꝝ ꝯſtrictis humoribus aut cõglutinoſis aut ſpiſſis aut multis igit̃ ꝓmptũ eſt vti cibis ꝛ potibus extenuãtibus: ſpiſſitudinẽ qdẽ ꝑmũ ꝛ glutinoſitatẽ tenuẽ efficere: ſecũdo vero nõ ꝑ iuiſibiles vias ꝛ anguſtas ſolũ vt i aliis ꝑtibus: ſꝫ ꝑ poros ꝛ ꝑ vias ãplas euacuare: ampliſſime vero ſũt ſecũduꝫ epar vene queãdmodũ ꝛ plurime. finiunt̃ vero he qdẽ in gibbis ad chilum: he vero i ſimis ad pillã. itaq̃ iaꝫ tibi faciliimũ i qbuſcũq̃ fuerit cõſtrictiões eũare ꝓmpte eas trahenti qdem i vẽtreꝫ ꝑ trahẽtia medicamina qcũq̃ humoꝝ ꝯſtricti erãt ẽm eas q̃ i ſimis ſũt venas: ad vrinas vero ꝯuertẽti ꝑ chiluꝫ venã qcũq̃ ſecũduꝫ eas q̃ i ea ſunt venas.

P Unc ergo ꝙ egritudo quã dixius paulo añ acciderit i epate: ꝛ q2 iã iã i uiſcant̃ i extremitatibus ſtrictis venaꝝ que ſũt i eo humiditates viſcoſe ꝛ groſſe ꝛ multe. dico ergo q2 qñ illud ẽ ſubtile: facile ẽ vt adminiſtrent̃ cibi ꝛ potus ſubtiliãtes ꝛ ſubtiliãtur i ꝑmis cũ eis groſſitudo ꝛ viſcoſitas deĩde euacuet̃ res nocitiua ñ ꝑ uias ſtrictas q̃ nõ vĩ tm̃ ſicut euacuant̃ aliqua mẽbra ſꝫ ꝑ

Quando accidit apa in epate operam⁹ ⁊ euacuam⁹ corpus totū. ⁊ ſi eſt vincēs ſan. tūc ꝑ phlebotomiā ⁊ ſi eſt hūor col. tunc ꝑ illud qđ educit co. ⁊ ſi eſt hu. melancholicus. tūc ꝑ illud quod educit melancholiā. ⁊ ſm hoc exemplū in reliqs: ⁊ accidit poſt illud attractio diuerſa. deinde cōſidera: nā ſi inuiſcate ſunt in extremitatibus venaꝝ eiuſ ſtrictaꝝ humiditates viſcoſe aut groſſe aut multe: adminiſtrās cibos ⁊ pot⁹ conueniētes. ſ. ſubtiliantes vt ſubtilieť ꝑ eos groſſitudo ⁊ viſcoſitas in ꝑmis. deinde euacuam⁹ poſt illud quod collectū eſt i epate. ſi ergo eſt illđ i gibboſitate epatiſ conamur euacuare illud per vrinas. ⁊ ſi ē in concauitate epatiſ: conamur euacuare illud per medicinas attractiuas: ⁊ ſimiliť facimuſ i emplaſtris que ponimus ſuper ipm ⁊ ſi tu fueris rememorās totū quod ꝑteriit: tūc itelliges ex teipſo ſermonē gal. ipſe enī eſt itellectus nō indigens expoſitiōe ⁊ nō dixit: ciboſ ⁊ potus ſubtiliantes in abſterſione eius quod inuiſcatū ē i epate niſi ꝓpterea q medicatio cibi ⁊ potus ē melior medicatiōe q̄ eſt cū medicinis. ⁊ determinabo determinatione ampliori hac illud ꝑ illud

Nota q medicatio cibi ⁊ pot⁹ melior ē i diſpōe epatis medicatiōe cū medicinis

vias amplas. quod ē: q2 vene que ſunt in epate ſunt ex latioribus venis: ⁊ ſūt pluris numeri earū: ⁊ q̄ ſūt ex illis venis in gibboſitate epatis ꝑueniūt ad venā magnā q̄ nominať ꝓfunda: ⁊ q̄ ſūt ex illis venis in latere epatiſ cōcauo ꝑueniunt ad venaz q̄ nominať porta: ⁊ ꝓpter illud facile ſit qñ accidit i venis epatis in quocūq; duorū lateꝝ fuerit viſcoſitas: vt euacueť ſupfluitas faciēs illud cū q̄libet re parua ⁊ adiutorio eius paruo: Cū ergo humiditas in viſcata ē in venis q̄ ſunt i latere epatis cōcauo attrahas eā ad vētrem cū medicinis attractiuis et qñ inuiſcata ē in venis q̄ ſūt in gibboſitate epatis euacua ipſam per vrinaz ex vena ꝓfunda.

Altera vero ꝯſideratio i his q̄ ꝑdicte ſūt oſtēſiōibuſ ab epate q̄ſi a ꝑncipio venaꝝ. qñ vero nō ſe ipſuz ſolū queadmodū plurime animalis ꝑtes regere natū eſt ſ; imittit ſuaz virtutē venis. periculū eniz eſt ſi diſſoluamus eius virtutez embrocis ⁊ cathaplaſmatibus calaſticis: ⁊ ipſuz ꝑncipiuz debilitare circa operationē ⁊ ibecilles oēs venas efficere: vñ admiſceri oz ſtipticorū aliquid pharmacorū in curationibus. eius.

Et ſumiť cuz eo qđ nartauinus ſignificatio alia ſecūdū curationez epatis ꝓpterea: q2 ipſuz eſt radix oium venaꝝ quod eſt: q2 cū regimē eius nō ſit ſibiipſi neceſſariū tantū ſicut maior pars mēbroꝝ ſed effluat ex eo virtus i venis nō ſit ſecuritas ſi molliſicamus virtutē eius infundēdo ipſuz cū oleis ⁊ cū adminiſtrrtiōe emplaſtrorū mollificātiū ⁊ reſoluentiuz quin debilitetur ipſ; i ꝑmis i operatione ſua deinde debilitētur ipſius debilitate oēs vene: ⁊ ꝓp illud oz vt miſceantur cū eo qđ ponimus ſuper epar q̄dā medicine ſtiptice.

Sed qñ in ꝓfundo periculū eſt diſſolui ſtiptici virtutez ſi nō deducať ab aliqua ſubſtātia liptomeri q̄lis eſt aromatuz melius vero ſi ē ipſuz ſtipticuz pharmacū ſtatiz ſit ⁊ aromaticū. inſitas enī duas habens qualitates ⁊ virtutes fortius operabiť.

Et cū ſit locus epatis locus lōginginq; ꝓfunditatis nō ſit ſecuritas quin debilitetur virtus medicine ſtiptice ⁊ deſtruať antequā veniat ad ipſuz ſi nō ſit cū illa ſubſtantia ſubtilis faciēs eā ꝑuenire ſicut eſt natura reruz aromaticaruz. ⁊ melius quidem eſt vt medicina ſit aggregans duas res ſcilicet vt ſit ſtiptica ⁊ aromatica. nā qñ ipſa aggregat has duas virtutes. eſt eius operatio fortior.

Igitur euacuetur qđ qdem preter naturā in partez illatū eſt vt habeat cōtemperētiaz humorū ſecūdum naturaz: cōſideranduz igitur nobis in hoc ne aliqd a reumatis qualitate immutatū, ſit ſecundnm craſim: Si igiť magis erit phlegmaticum infridatum eſt. ſi vero eſt magis colericuz: calefactuz eſt. vt ⁊ hanc eius diſtemperantiam ſanātes perfecte ſanum relinquamus illud: ſanabimus vero cōtrariam adducentes qualitatem: quemadmodum in diſtemperantiarum dictuz eſt curationibus.

Pone ergo q tu euacuaſti rem que erat in hoc membro contenta ſecundum diuerſitatez rei naturalis: ⁊ reddūt ab inequalitate chimorum ad rez naturalē. oz ergo apud illud vt tu cogites ⁊ cōſideres vt nō ſit complexio epatis mutata ex qualitate illius humiditatis q̄ erat retenta in ipſo ⁊ infrigidatum ſit epar ex ea quando fuit phlegma. aut calefactum ex ea ſi fuerit ex quod ſequiť ex ſmone i capitulo epatis. ⁊ meliores cibi ſubtiliātes epar ſunt cappares cōditi cuz aceto: ⁊ aqua ſimile ordei. ⁊ meliores potus ſubtiliātes ſunt ſecaniabin ⁊ que currūt curſu hoc. 170

Iſte ē modus alius ſignificatiōis ſūpte ex virtute membri. cū ergo epar ſit mēbrū ꝑncipale ⁊ ꝑncipiū nāliū virtutū: ⁊ ſit ex canonibus euacuatiōis eius qđ collectū eſt in membro poſitio medicinaꝝ reſoluentiū ſup membruz. ⁊ Declarat ga. h ſermōe q iſte canon ſit in mēbris ꝑncipalib⁹ diuerſus qñ iſta membra egēt vt conſeruenť virtutes eoꝝ ſuper ea. ⁊ ꝓpter illud oportet vt miſceanť cuz medicinis reſoluentibus q̄daz medicine conſortātes. ⁊ meliores medicine cōfortātes ſunt que ſunt ſtiptice ⁊ in qbus ē aromaticitas ſicut eſt roſa ⁊ xiloaloes ⁊ ſandali ſm q ipſe oſtendit i hoc ſmone. 171

⁊ Quaꝫ medicine reſoluētes non ſunt ſupra mēbra ꝑncipalia ponende niſi cō ſtipticis miſceantur

Iam ꝑterijt expoſitio huius ſmonis in eo qđ ꝑteritū ē. 172

Intellge illud qđ dixit in epate i hoc ſmone in reliqs mēbris i qb⁹ fuerūt apata. ⁊ Nā tu indiges poſt eōnē materie ⁊ eradicationē ei⁹ ex illo mēbro vt conſideres mēbꝝ. nā ſi accidit iā ab illa mā in eo malicia cōplexiōis tūc remanet i curatiōe ei⁹ medicatio hmōi egritudiſ ⁊ ſmo ga. ē itellect⁹. cōſidera ergo ipm. 173

⁊ Si poſt eūōnē materiei mala cōplexionibus fuerit tūc curāda eſt.

Oſtendit ga. ꝑ hūc ſmonē q2 neceſſe ē medico vt ſciat cōplexionez cuiuſq; mēbroꝝ nālem ⁊ ꝯſeruet eā in mente ſua. ⁊ Cū ḡ accidit in eo apa aut egritudo alia ex egritudinib⁹: aſpiciat ꝑ ꝯſiderationē ſuā i curatiōe egritudis ⁊ complemētū ei⁹ cui⁹ quātitatis ſit illud qđ mutauit egritudo d cōplexione mēbri: ⁊ auret illud

⁊ q neceſſarium ē medico cognoſcere complexionem naturalem cuiuſcūq; membri

eo qđ equatur quantitati eius ex eo qđ ẽ cõtrariũ ei. ⁊ ponit exẽplũ in hoc capitulo ſignificãs epar. naz quãdo accidit i eo apa ⁊ curamus ipſuz vſquequo cõpleat eius ſanatio: nõ ſtamus ⁊ nõ abſtinemus a curatiõe donec cõſideramus q̃re quãtitatis ſit illud quod mutauit cõplexionẽ epatis a diſpõne ſua naturali. ſi ergo factũ eſt calidius ĩfrigidamus ipm cũ quãtitate eius quod addit caliditas eius. ⁊ ſilr ſi infrigidat calefacimus ipſuz. ⁊ ſi humectat exſiccamꝰ ipz ⁊ ſi exſiccat humectamꝰ ipſuz. cũ ergo reducimꝰ ipſuz ad cõplexionem ſuaz naturalem: abſtinemus tũc a medicatione. ⁊ poſtq̃ ceſſauit ab hoc exẽplo in epate. indicauit indiciuz cõe in oĩbus mẽbris: ⁊ dixit: Et ſimiliter ſi ĩfrigidatur aliqđ mẽbrũ: oz vt ſcias quãte quãtitatis ſit frigus eiꝰ a re nãli: ⁊ tũc calefac ipſuz cum illa quantitate donec redeat ad cõplexionẽ ſuã nãlem. ⁊ ipſe iaz dixerat in eo qđ pterijt paulo añ q2 chimi qui attrahunt donec apoſtement ex eis mẽbra. mutãt cõplexionẽ mẽbri. ad quod trahuntur ſm quãtitatez ſuaz. chimi qdem phlegmatici infrigidãt: ⁊ colerici calefaciunt ⁊ ſm hanc viaz ĩfrigidat melãcholicus humor: ⁊ diuerſa fit diſpõ in colera aduſta. nã ſi remãet cũ ea reſiduũ caliditatis: aut ſunt humores aduſte exiſtentes aduſti colerici: tunc calefacit ⁊ ſi nõ remanet reſiduũ caliditatis in ea aut hũores aduſti ſunt phlegma ſalſuz aut humor melãcholicus tũc infrigidat. ⁊ apud hanc diſpõnez cõſidera que apata curaſti: ⁊ cõſidera mẽbruz in quo accidit: ⁊ ꝯſidera quantũ receſſit eius cõplexio nãlis. reduc ergo ipm ad cõplexionẽ ſuã ⁊ nãm ſuaz cũ medicinis cõtrarijs: ⁊ pone quãtitates qualitatis earuz eq̃les quantitati exitus membri a cõplexiõe ſua. 147

Nota duas cãs ꝑ q̃s ſmo curationis egritudis i numero pcedit ſmões egritudis q̃ntitatis

Poſtpoſuit ga. ſmonẽ in canonibꝰ curatiõis egritudinis facte i quãtitate ꝑ duas res. vna earũ ẽ. q2 numerus pcedit quãtitatẽ natura. ⁊ altera eſt q2 plurimũ ſmonis in curatione duaꝝ egritudinũ ẽ vnũ: ſicut apparebit ex ſmone eius in ſubſequentibus: ⁊ ꝓpter has duas res ꝑmittit ſermonem in canonibus curationis egritudinis facte in numero deinde vero ſequit ipſuz cũ canonibꝰ curatiõis egritudinis facte in quãtitate. ⁊ illud qđ vult per ſermonem ſuũ iſtũ ẽ. q2 cũ ceſſaui a doctrina canonũ curatõis egritudinis facte in forma: ⁊ determinauit canones curationis i apatibus: ⁊ eſt id docens diſcipulũ ad hoc vt fiat ſuper eũ ſcientia curationis oĩs egritudinis: q̃propter ſequit illud dicendo canones curatiõis egritudinis facte in numero. ⁊ ſpecies eius ſũt due. vna earuz ẽ additio: ⁊ altera diminutio. 175

De mõ generationis membri diminuti

Modus quem narrauit paulo añ de ſeruitio nature ⁊ adiutorio eius ſuper hoc vt generet qđ diminutũ ẽ. ẽ dare infirmo ciboſ ⁊ potus cõuenientes ⁊ facere digeſtionẽ bonã i ſtomacho ⁊ in epate ⁊ in venis: ⁊ rectificare cõplexionẽ mẽbri. ⁊ ſimiliter iuuat fricatio eius pua lenis: ⁊ embrocatio eius cũ aqua tepida ⁊ iunctio eius cuz aliquo oleo: et poſitio medicinarũ attrahentiũ ſuper ipſuz cũ eq̃litate vt attrahat ad ipſuz ex ſanguine illud ex quo faciat nã membrum diminutum. 176

Nota q̃ mẽbruz additũ tribus igenijs poteſt incidi

Dixit. ga. tres res icidẽtes mẽbruz additũ ſcilicet ferruz ſic cultellũ ⁊ ſpatumele ⁊ forfices: ⁊ cauteriũ cum igne: ⁊ cauteriũ cũ medicina adurente: vt ſumus facientes ex his tribus illud qđ exigit teſtificatõ de vtute ĩfirmi ⁊ debilitate eiꝰ ⁊ virilitate ipſius ⁊ timore eiꝰ ex eo qđ exigit eſtimatio artificialis. iciſio nãq; mẽbrorũ diuerſa fit ſicut inciſio emorroidaꝝ ⁊ carnis addite. ſ. ⁊ nate in vlcere. nos eni qñq; incidi-

genere colere donec rectifices cõplexionẽ eius ſi ẽ corrupta: ⁊ facias ipſum redire ad ſanitatem reditione integra. ⁊ rectificatio cõplionis ẽ vt itromittas ſuper ipſuim qualitatẽ cõtrariã ei ſicut iã diximus in curatione complexionis male.

In quãtũ vero vnũquodq; factũ eſt calidius intãtũ infrigidantes. itaq; hic rurſus neceſſariuz ẽ ſcire eã q̃ ſecũdũ naturã eucraſiaz eius. quomodo eniz ſciemus quãtũ ab eo quod ſecũdum naturã ẽ frigidius aut calidius. aut qñ ifrigidãtes ceſſabimus: nõ cognoſcẽtes modũ eius q̃ ſecũdũ naturã caliditatis: ita vero ⁊ ſi frigidius factũ eſt calefaciamus: nõ cognoſcẽtes modũ eius q̃ ſecũdũ naturã frigiditatis ĩpoſſibile e nobis neq; calefaciens inuenire medicamen cõueniẽter: neq; calefacientes ceſſare.

Et oportet ſi ſit calefactus vt ſit q̃ntitas infrigidationis noſtra qua ĩfrigidamus ipſum per quãtitatẽ q̃ ẽ calefactuz ſcilicet ꝑ quantitatẽ quaz addit ſuper cõplexionẽ equalẽ eſt neceſſariũ in hoc etiã vt lis ſciẽs eq̃litatẽ naturalẽ in hoc mẽbro: quod ẽ q2 ſi tu ñ ſcis q̃ntitatẽ caliditatis epatis naturalis nõ ſcies quãtũ ſit nũc calidius complexiõe ſua naturali. neq; quantũ oz te ceſſare ⁊ abſtinere ab eius infrigidatione. ⁊ ſimilit ſi infrigidat aliquod mẽbrorũ ⁊ intẽdis vt calefacias ipſuz deinde neſcis quãte quantitatis ſit frigus eius naturale nõ poteris ad ſciẽtiã medicine cũ qua oz te calefacere ipſum ꝓpriẽ: neq; potes ſcire qñ oportet te abſtinere ⁊ ſtare a calefactione eius.

Quoniam vero ⁊ de his ſufficiẽter dictũ ẽ. trãſire iã tpˢ ẽ ad ea q̃ ſecũdũ numerũ nõ ſecũdũ naturam ſe hñt duplici vero exiſti eorũ differentia.

Etiã locuti ſumus i illo illud ꝑ illud i quo ẽ ſufficiẽtia. nunc oz vt veniamus ſup ipſa membra q̃ ſunt i numero egrediẽtia a curſu naturali: ⁊ eſt illđ ſecũdũ duos modos quoꝝ vnus eſt additio: ⁊ alter eſt diminutio

Duplici vero exiſtẽte eorũ differentia q buſcũq; qdez deficit pticula operari hãc itentio eſt ſeruientes videlicet nature ſecundũ modũ quez paulo añ diximus.

Cum ergo aliqđ mẽbrũ minuit tũc intentio in curatiõe eius eſt reducere illã rez q̃ diminuta eſt: ⁊ illud eſt vt miniſtres nature ⁊ adiuues eaz ſuper operationem ſuam ſecũdñ modũ quem narraui paulo añ.

Quibus vero ſuperabundat pticula itentio eſt hãc abſcindere ipſaz: aut per nouaculam aut per ignem: aut per pharmacum cauſticum.

Et qñ additur aliqđ in aliquo membrorũ: tũc intentio in curatione eius eſt iciſio eius cũ ferro: aut cum igne: aut cum medicina adurente.

Hac igit rõe poſe eſt fere oĩa curar: gignere vero oĩa nõ eſt poſſibile: vt in ea q̃ de ſemine oſtenſum eſt oratione.

mus illud cū ferro: ⁊ qn̄qꝫ cū igne: illud incidimus: et quādoqꝫ incidimus illud cū medicinis adurentibus: ⁊ nos nō facimas vnūquodqꝫ hoꝝ triū niſi ſm ꝯueniētius ⁊ magis vltimum vel certius in iuuamento curationis. 177

Quandoqꝫ fit additio in ipſa forma ⁊ diminutio ⁊ qn̄ que fit poſt cōplemētū forme. † Ego enī vidi ex additione virum q habebat veretrū ⁊ teſticulos ⁊ vuluā mulieris ſimul: ⁊ vidi digitum additū mlt̄otiēs: ⁊ vidi virū quendā natū habentē duo capita ſepata. Ex diminutiōe vero vidi virū qui vſqꝫ hodie viuꝰ eſt ⁊ nō fuerunt ei manus pedeſ ⁊ vidi q natus ē cū vno teſticulo tm̄: ⁊ vidi q natus eſt ⁊ non habebat neque vuluā neqꝫ papum viri: neqꝫ teſticulos ⁊ erat in forma ſua ⁊ i ſuis moribꝰ ſm aſſimilationē caſtri: ⁊ erat ei foramen minimuꝫ ex quo mingebat tantū. ⁊ vidi iterum q natus fuerit cū barba ⁊ pilis pectinis ⁊ pilis titilicoꝝ poſt natiuitateꝫ aūt accidunt res cū quibus minuunt̄ mēbꝛa: ſicut abſciſio manꝰ aut pedis aut naſi aut anus aut teſticuloꝝ aut papi: ⁊ ſicut circunciſio viri ⁊ mulieris ⁊ hoc eſt multū famoſuꝫ De additiōe autem vidi virū q natus eſt habēs dentes additos ⁊ cuius qdā mēbꝛa magnificata ſunt. ⁊ vngula etiā ē mēbꝛū additū in oculo: ⁊ ſimilit̄ emoꝛꝛoides mēbꝛa addita. † Et iā vidi mulierē q̄ eſt vſqꝫ hodie in vita ⁊ nata erat intra vuluā ſuā emoꝛꝛois lōgitudineꝫ digiti incidis ⁊ eius groſſitudineꝫ habēs donec ꝓhibuit virū poſſe coire cū ea: ⁊ rogauit me incidere eam ⁊ curare ipſaꝫ: ⁊ nō fuit mihi cōueniens facere illud qm̄ ipſa habebat ꝓncipatū in mundo ⁊ cenſuꝫ multuꝫ ⁊ vir eius ē vnus rex hodie. Manifeſtum eſt igit̄ ex oībus illis ꝙ mēbꝛa multa ſunt addita quoꝝ diminutio eſt īpoſſibilis: ⁊ multa mēbꝛa diminuta quoꝝ additio nō ē poſſibilis. ⁊ iā oſtendit ga. ī libꝛo de ſpermate: ꝙ nō ē poſſibile ut redeāt qn̄ minuunt̄ mēbꝛa q̄ generant̄ ex ſpermate. ⁊ oſtēdit iterum ꝙ mēbꝛa quādo indurantur. nō ē poſſibile vt addurant̄. 178

Et foꝛe in oī mēbꝛo ī quo fit additio poſſibile ē vt ſit in colatio: ⁊ nō ī oī mēbꝛo quod minuit̄ eſt poſſibile vt generetur quod minuit̄ ex eo: ſicut oſīdi in libꝛo de ſpmate.

Quedaꝫ vero ⁊ ſi ea ī poſſibile eſt gignere: poſſibile eſt tn̄ aliqd alterum facere pro ciſ: vt in oſſe perfecte ablato alterā ſubſtantiā ſecūdum eundeꝫ locū differentem ab oſſe et carne. eſt enim ſubſtātia q̄ fit ſecūdū locuꝫ eius vt qdam caro poroydis: aut porꝰ ſarcoidis: ⁊ tempoꝛe ꝓceden te in durius tranſmutat̄ ſecundum ꝓncipiuꝫ vero ſarcoydos magis exiſtens.

Et ex membꝛis ſunt membꝛa q̄ quāuis nō ſit poſſibile vt generent̄ ipſa eadeꝫ: tn̄ poſſibile eſt vt generent̄ loco eoꝝ alia ex eis que ſunt loco eoꝝ ex illo eſt ꝙ qn̄ cadit ex aliquo membꝛoꝝ os totum: poſſibile eſt vt generet̄ loco eius ſubſtātia alia pꝛeter os ⁊ pꝛeter carneꝫ: ſubſtātia enī q̄ generat̄ loco oſſis eſt quaſi caro poroydis aut porus carneus. ⁊ quāto plus in ea extendit̄ tempus: eſt ad poruꝫ decliuioꝛ ⁊ ī pꝛincipio ſui eſſe fuit ad carneꝫ decliuioꝛ.

Secūdū vero quāqꝫ parteꝫ ꝑditaꝫ nec eādeꝫ ſubſtātiā ſecunduꝫ ſpecieꝫ neqꝫ ſimileꝫ operari poſſumus. Tertia nobis intentio eſt inuenire aliquam compoſitiōeꝫ: vt ī decorationibus.

Cum ergo perdit̄ aliquod membꝝ ⁊ nō eſt poſſibile ita vt generet̄ ipſūmet: neqꝫ aliud ſimile ei quod ſtet loco eius: tūc intentio tua eſt vt ingenict̄ membꝛo decoꝛatio aliqua: ſicut fit ī membꝛis q̄ curantur.

Michi enō vero manifeſtum eſt qm̄ genus totū hoc eoꝛuꝫ q̄ ſecundū quātum. quātum enīꝫ eius circa hoc quod ſecundum naturaꝫ eſt: appꝛopinquat illi: hoc vero quod in genere pꝛeter naturā ſepa ratum eſt tantum.

Et hoc genus egritudinis quod eſt in numero eſt cōmunicans generi quod ſit in magnitudie qd̕ eſt qm̄ ſpecies eius qd̕ eſt in numero reruꝫ naturaliuꝫ eſt ꝓpinqua generi qd̕ eſt in magnitudine ⁊ non fit diuerſa ei niſi in ſpecie eius altera que eſt in numero rerum que ſunt in genere ſ eius egredientes a natura.

In quo qdem ꝑma intentio eſt ablatio: ſi vero impoſſibiliſ eſt iſta trāſpoſitio eſt ſecūda intentio: vt in infuſionibus.

Et intentio ꝑma ī curatione huius ſpeciei eſt extractio illius rei generate ſecūdum diuerſitatem curſus nature et ablatio eius a membꝛo ī quo generat̄. ſi aūt vides ꝙ hec intentio nō eſt poſſibilis vt compleat̄ tunc intentio ſecūda in eius curatiōe eſt vt ꝑmutes eaꝫ ſicut ꝑmutat̄ aq̄ qui generatur in oculo.

Iſte ſmo ē intellectus. ⁊ ipē quidē in capitulo de curatione fracture oſſis. oſīdit ꝙ poꝛū: generat nā de nutrimēto oſſis. † Et ſmo quideꝫ iſte exigit vt ſit nā poꝛi inter naturā oſſis ⁊ inter naturā carnis. ē ergo illud qđ generat natura loco oſſis diminuti mēbꝛuꝫ medium inter naturā oſſis ⁊ naturaꝫ carnis: qm̄ os eius ex cuiꝰ nutrimēto opoꝛtuit ipſuꝫ generari: iaꝫ ꝑuatuꝫ eſt. quapꝛopter dixit galienus ꝙ fit caro poꝛoydis aut poꝛus carnoſus. Quāto plus extēditur cū eo tēpus: tanto iduratur ⁊ fit ad naturā poꝛi decliniōꝛ. 179

Quādo diminuit̄ aliqđ mēbꝛorum ſic ſi ſcidatur vna manuum: tunc nō eſt poſſibile vt naſcat̄ quapꝛopter decoꝛatur locus iciſiōis. ita vt faciamus ipſum rotunduꝫ lenē vt coloꝛ eius ſit coloꝛ coꝛpoꝛis aut ꝓpinquus ei. qđ ē qꝛ ſi pars eiꝰ ſit magis addita: ⁊ pars eius eſt magis diminuta: ⁊ qđdam eius ē magis eleuatuꝫ. ⁊ quoddaꝫ eius eſt magis depꝛeſſum: ⁊ coloꝛ eius in vltimo diſſimilis coloꝛi coꝛpoꝛis: tunc eſt fedum ⁊ etiaꝫ inboneſtū ei q curat ipm̄ ex medicis. 180

Res egredientes a natura in quātitatate officialis ⁊ non in numero ⁊ vnius nature ſunt ſicut caro ſup excreſcēs in officiali vel pingetudo vel os vel aliquid tale: ſicut fit albula groſſa in oculo vel aliquid ſimile vue vel nuci cuti ⁊ cruce. 181

Genus quidem egritudinis facte in numero membꝛorum: cuius ſpecies ſunt additio ⁊ diminutio eſt cōmunicans generi egritudinis in quātitate: cuius ſpecies ſunt magnitudo ⁊ paruitas. quod eſt: quia per additionem magnificatur membꝛorum ⁊ per diminutionem diminuit̄.

† Nota ꝙ iſte videt virū duo capita, ⁊ teſticulos et vuluā hn̄te ⁊ alia mlta.

† Nota ꝙ poꝛi ſarcoidis nā oſ. eē media inter nāꝫ oſſis ⁊ nām carnis.

† Nota de qdā regina i cuꝰ vulua nata erat emoꝛrois i lōgitudie digiti īndicis.

¶ Nota hic diuerſitatē inter genus egritudis facte in numero et genus egritudinis i quātitate

¶ Et diuerſitas iter vtraq̃ ē q illud qd additur in egritudine facta in numero: et qd diminuitur ē egrediens a natura et ppter illud intentio in curatiōe eius ē ablatio rei generate ſm diuerſitatē curſus nature vel remotio eius a mēbro ſicut vngula. ipſa. n. ē mēbrū in cōiūctiua oculi. q ſi nō ē poſſibilis eius ablatio et remotio a mēbro: tūc intentio ſecūda ē pmutatio eius a membro: ſicut permutatur aq̃ q generatur in foramine vuee ad inferiorē cōcauitatē vuee. 182

Vult q additio et diminutio quū nō ſunt i mēbro toto: ſicut digitus additus aut diminutus totus: tūc illud nō ē ex egritudine facta i numero: ſed ex egritudine facta in quātitate: et hec additio et diminutio fiunt i mēbro remanēte ita ſm numerū totum ſuū. diminutio qdem ſicut ſi extenuatur aliquod mēbrū. et minuatur eius quātitas. ¶ Tūc intentio ei⁹ i curatione huius diminutionis ē etiā dare cibos et potus conueniētes: et facere vt bona fit digeſtio et embrocatō eius cū aqua tepida. et fricatio eius tēperata: et inunctio eius aut cum oleo tepido: et potio medicinarū calefacientium et mordicatio p percuſſionem cū virga et emplaſtratio cū pice: et reliq̃ q ad ipſum trahant ſan . q nā reducat diminutionem eius donec redeat ad quantitatem ſuā quā oz. et additio qdem eius ſicut ſi ingroſſatur aliquod mēbrū et magnificatur eius quātitatis tūc itentio i curatiōe huius additiōis eſt ciborum et potū minoratio: et fricatio multa dura: et medicine reſoluentes et ſōnus ſuper terrā et pprie durā et arenoſā. et exercitiū forte: et reliqua q̃ reſoluunt ex mēbro et minuunt ex nutrimento eius. 183

Vult qz iā oſtēſum ē ḋ curatione egritudinis facte in quātitate qz eſt ſimilis curatiōi egritudinis facte in numero et intentiones ſunt vne i. ſimilis: et ſimiliter ē diſpoſitio in nā medicinarū. nā medicine qbus inquiritur et acquiritur diminutio in duabus egritudinibus ſūt vne nā: et medicine qbus acquiritur additio i duab⁹ egritudinibus ſunt vne etiā in nā: ſimiliter et reliquū regimen. hoc ē ergo vltimum quod loquitur in curatione egritudinis facte in quātitate. 185

Quecūq̃ vero nō in totis ptibus ſed i ptibus partium deficiunt. et ſuperabūdant ab eo quod ſecūdum naturā nutrimētum quidem et generatio in deficientibus. ablatio vero et purgatio in ſuperabundantibus.

Et quando diminutio membro totius ſed diminutio partis membri et eſt additio etiā ſecūdū hāc ſimilitudinē tūc intētio in curatiōe eius quod ē diminutū ē aut nutrimētū mēbri aut generatio eius quod diminutū eſt ex eo: et intentio in curatiōe eius quod additur ē inciſio rei addite et extenuatio eius et liquefactio ipſius.

Unde nec itentio in eis altera nec forma medicaminū altera ſz gen⁹:

Et ppter illud non ē intētio in curatiōe harum rerum alia ab intentiōe in curatione eius quod narrauimus añ eas neq̃ natura medicinarū q̃ conueniūt eis in genere ē alia a natura medicinarum que cōueniunt illis.

Sed ad reliquum adhuc genus veniendū ſalubrium qdem cauſarū quod eſt correctiuū eorum que propter poſitionē lapſa ſunt corporum vt ex archimetra: et quādo labuntur inteſtina in oſſeum.

Et oz vt veniam⁹ ſuper genus aliud cauſarū ſanitatis: cuius rememoratio ſup nos remāſit: et eſt genus quod rectificat nocumēta accidentia i ſitu mēbrorum ſicut diſlocatio et inteſtinū qd deſcendit et cadit in ciſtim ideſt burſam teſticulorū.

Fit aūt hoc qdem i cōtrariū ex violenta tenſione aut ex impulſione: hoc vero ex raritate aut ex ruptura continentis.

Et diſlocatio qdem fit aut ex tenſiōe aut ex impulſione laborioſa. et deſcenſus inteſtiniorum ad ciſtim teſticulorum fit aut ex ruptura q̃ accidit i panniculo q cōtinet inteſtina: aut ex dilatiōe meatus qui deſcendit ex illo panniculo ad ciſtim teſticulorum.

Itaq̃ et curatio quidem huic ex ɔtraria tenſione et in contrarium impulſiōe. huic vero ſi fiat ſolidū ex eo cōtinēs.

Et ppter illud fit diſlocationis rectificatio per tenſionē et impulſionē ad diuerſitatē illius partis ad quā ſepata fuit iūctura et diſcenſus iteſtini ad ciſtum teſticulorum ita vt igenietur in conſtrictione eius quod dilatatum eſt ex illo panniculo qui continet.

Ex qbus vero facultatibus aliqs ea que ſunt ſecūdū partem inueniat per terapeutice facultatis declaratū eſt negocium.

Et ego quidē iam cōfirmaui in libro de ingenio ſanitatis: vias p quas oz te incidere i īuentione cauſarum particularium quibus oportet te has res habere.

Deinde vero dicendū ē de eis q̃cunq̃ ſecūdū priorem orationē accipiebamus: vocāt autem ea perſeruatiue.

Et iā remāſit ſuper nos vt narrem⁹ cau

Hoc genus eſt vltimū generum nocumentorū accidentiū in compoſitione mēbrorum: et ſermo eius in eo eſt in ellectus. 185

Docuit in hoc ſermone cās diſlocationis iūcture et deſcenſus inteſtini ad ciſtim teſticulorum donec accipiat eorum ſignificationem ſuper curationē eorū. 186

Si tu iam ɔſequutus es opationes medicine particulares: tūc iſte ſermo eſt tibi itellectus. reductio qdem diſlocatiōis manifeſta ē: ruptura vero et eius cōſtrictio qd dilatū eſt fiunt cū medicis exſiccatiuis et cū medicinis cauterizātibus: et cū cauterio p ignē: et cum ligatura p ligamentū: et cū poſitione pile ex corijs et ſtrictura eius ſup emūctorium. et melius ē vt ſub pila fiat emplaſtrum cōpoſitum ex medicinis exſiccatiuis et calefactiuis ſic ſunt folia cupreſſi et nux eius et aloes et calx et acbatia et thus: et que fiunt ſicut illa. 187

Vult q iā ſcripſit in libro de ingenio ſanitatis. ſz determinationem et certificationem et inqſitionem oēs canones et vias qbus curatur vnaqueq̃ egritudinum quas narrauit vel numerauit in hoc libro: et dat canōes vniuſcuiuſque curationis earum ſm ſemitā ſumme et ſm exquiſitionem et determinationem. hoc eſt ergo vltimum qd ipſe dedit in doctrina ſua in hoc libro de canonibus curationis egritudinum. 188

¶ De cura mēbri peccātis in qntitate

Vult cauſas quas premittit medicus ⁊ conſeruat cum eis corpus ⁊ facit ipſum euadere a caſu in egritudinem. 189

Vult ꝙ añceſſio cū cõſeruatiõe cõpleaṫ ꝑ cõtemplationē in iſtis tribus generibus q̄ numerauit genus qdē ꝑmū ē cõſeruatio ſanitatis ⁊ illud eſt ī duobus modis. vnus eoꝝ ē cõſeruatio ſanitatis corporis qd ē in meliori formaꝝ: ⁊ alter eſt cõſeruatio corporū ſanorū ⁊ diminutorū a meliori formarū. genꝰ aūt ſcdʒ ē ſm certitudinē ⁊ veritatē anteceſſio cū conſeruatiõe: ⁊ ē ꝙ qñ mutaṫ aliqd ex ſignis ſanitatis ꝓperat medicus ⁊ deſtruit cām mutantem anteq̄ magnificeṫ ⁊ fiat fortis ⁊ faciat eueniꝛ egritudinē. genus vero tertiū ē ſūptuʒ ex ingenio ſanitatis: ⁊ ē reſiſtētia cāꝝ infirmantiū ⁊ deſtructio earū. ⁊ ga. determinat illud ⁊ dicit. 190

Vult genus cõe tribꝰ generibus cārum quaꝝ ꝓceſſit numeratio ⁊ earuʒ ſciētia. 191

De dr̃ia q̄ ē iter chilū ⁊ chimū

Intellectū ē hoc ſmone ꝙ vult vt ſint chimi tēperati laudabiles. ⁊ oʒ añ expõeʒ huiꝰ ſmõis vt ītelligas nomē chimi qd ſit illud qd ſignificat. Dico ḡ ꝙ cibus ⁊ potꝰ cõmiſcenṫ ī ſtõ. ⁊ decoquuntur ⁊ fit ex eis res quā noiauit. Ariſ. chilū ꝑ. l. deide ep attrahit ex hoc chilo meliꝰ qd ē ī ſubā eius: ⁊ decoqt illd ī ſe: ⁊ facit ex eo ſanguinē quē noiauit Ariſ. chimū per m. vt ſit dr̃ia iter ipʒ ⁊ ꝑmū. ⁊ ga. qdē oſtendit ꝙ diſpõ hmõi ſanguinis i epate ē ſicut diſpõ vini. ſic. n. vinum in ꝑncipio ſui ē ꝑmixtū ex ꝑſſuʒ: ſimiliṫ ē ſanguis. cū ḡ cõpleṫ vinū ſūt ei q̄nq̄ ſpēs. vna eaꝝ ē fex eius ⁊ ipſius ſupfluitas. ⁊ ſecūda ē illud qd nõ digeriṫ ex ipſo. ⁊ tertia ē vinū ipm. ⁊ q̄rta ē illud qd natat ſup ipm ⁊ q̄nta ē aquoſitas eius ſubtilis q̄ fit vapoꝛ ⁊ reſoluiṫ ab ea ⁊ ſiliṫ ſanguini ſūt q̄nq̄ ſpēs q̄ noiant chimi. vna earū eſt fex eius: ⁊ nominaṫ hūoꝛ melācholicus: ⁊ creatoꝛ ſublimis qdeʒ ordinauit ſplenē vt attrahat huc humorē ex ſanguine. ⁊ ſecunda ē illud cuiꝰ digõ ex ſanguine nõ cõpleṫ. ⁊ noiatur phlegmaticus hūoꝛ. †Et nõ preparauit ei mēbꝝ qd attrahat ipm: qm̃ poſſibile ē vt alteret ⁊ cõpleaṫ digõ eiꝰ ⁊ fiat ſanguis. ⁊ tertia eſt ſāguis purus ipſemet. ⁊ q̄rta ē illud qd caleſit ex eo ⁊ natat ſup ipm vt ſpuma: ⁊ noiatur hūoꝛ colericus. ⁊ creatoꝛ qdeʒ ſūmus ꝑparauit ad attractionē hmõi hūoris fel. ⁊ q̄nta eſt aq̄ſitas eius: ⁊ attractiõi huiꝰ ſupfluitatis ordinauit creatoꝛ ſublimis lūbos. deide ſanguis fluit ex

†Quare phlegmati nõ fuit preparatū receptaculū ſicut aliis humoribus

ſas quas ſumpſimus ad dicenduʒ in eo quod preterit de ſermone noſtro: ⁊ ſunt cauſe q̄ precedunt ⁊ preſeruant.

Triplex vero ē ⁊ horū ſecūdū genus differētia ꝑma qdem ꝑfecte ſani hoīs ſecūda vero ī perfecte: tertia vero egrotātis. ꝑmū igiṫ genus eſt ex ſalubri negocio duplex exiſtēs vt prius dictū. ſecūdū vero ex perſeruatiuo. tertiū vero ex terapentico.

Et genera haꝝ cāꝝ ſūt tria. genus ꝑmū eſt genus cāꝝ q̄ ꝓcedunt ⁊ cõſeruāt corpus ſanū ſaluū. ⁊ genus ſecūdū eſt genus cauſaꝝ q̄ ꝓcedūt ⁊ ꝯſeruant corpus qd ē ſaluuʒ ſed negaṫ ex eo aliqd. ⁊ tertium genus eſt genus cārum que antecedunt ⁊ cõſeruant corpus infirmū. ⁊ ſciētia generis primi eſt ex ſcientia conſeruationis ſanitatis. ⁊ hoc genus ē ſicut ante diximus duobus modis. ⁊ ſcientia generis ſecundi eſt ex ſcientia anteceſſiõis ī ꝑſeruatiõe ⁊ ſcientia tertii generis eſt ex ſcientia īgenii ſanitatis.

In humoribus vero maxie hʒ ꝯſiſtentiā omne hoc genus.

Et huius generis totius eſſentia ꝓprie eſt in chimis.

Quos neq̄ gluttinoſos oʒ eſſe neq̄ ſpiſſos nec aquoſos neq̄ multos neq̄ calidos āplius aut frigidos: neq̄ mordaces neq̄ putridos neq̄ venenoſos.

Et nõ oʒ vt ſint chimi neq̄ viſcoſi neq̄ groſſi neq̄ ſubtiles aquoſi neq̄ multi neq̄ calidioꝛ q̄ꝫ oʒ neq̄ frigidiores neq̄ mordicatiui neq̄ putridi. neq̄ ſit eis q̄litas mala venenoſa.

Augmētati eni mali humores cauſe cõſiſtunt egritudinum.

Iſti. n. chimi qñ addunṫ ī iſtis diſpõibꝰ ſūt cāe egritudinuʒ.

epate ī venis ⁊ aſſociātur ei reliq̄ hoꝝ humoꝛuʒ: ⁊ multotiēs ēt illud qd generaṫ cuʒ eo in cõcauitatibus venaꝝ: †Et ꝓpter illud oꝛ ꝙ ſanguis ē deferens humores, ſ. qꝛ ī eo īueniunt oēs hūores: q̄uis enī ī ſanguie q ē ī venis ſit vincēs nā ſanguinis: tñ in eo ē etiā ex vnoquoq̄ hūoꝝ ps ꝓp iuuamēta: quoꝝ rememoratiõis nõ ē locus: etiā qꝛ vnūqdq̄ mēbroꝝ attrahit ex venis q̄ veniunt ſibi illud qd eſt cõueniēs ex ſanguine: ⁊ reſoluit illud ⁊ aſſimilat ꝑ ſubſtātia virtuteʒ nutritiuaꝝ nāliuʒ q̄ ſunt ī eo. Iam ḡ apparet ꝑ illud qd determinauimus ꝙ chimi ſunt aggregati cū ſanguine. ſi ḡ ſint viſcoſi aut groſſi ē vincēs ſup eos nā phlegmatis aut humoris melācholici. ⁊ ſi ſunt ſubtiles aq̄ſi: eſt vincens ſup eos nā aquoſi ſāguinis vel aq̄ſitatis ſanguinis: ⁊ ſi ſint malti: ſunt oēs ipi additi ſm ꝓportionem ⁊ ſi ſint calidiores q̄ꝫ oʒ ē vincēs ſup eos nā colere ⁊ ſi ſint frigidiores ē vincens ſup eos aut phlegma aut hūoꝛ melācholicus: ⁊ ſi ſint mordicatiui ē vincens ſup eos acuitas ⁊ ſubtilitas ⁊ ſi ſint putridi ē vincens ſup eos corruptio ⁊ generanṫ ex corruptõne eoꝝ ſpēs multe male. ſic ſpēs colere citrine egreſſe a nā: ⁊ ſpēs phlegmatis mali egreſſi a nā: ⁊ ſpēs co. ni. ⁊ fortaſſe generatur ex corruptione eoꝝ illud cuius nā ē nā veneni ⁊ corrūpit corpꝰ totū: ſic illud qd fit ex corruptiõe ſpmatis intra corpus: †Et ſic eleuatur ex pollice vapoꝛ q gnātur ex humore malo in eo ⁊ aſcendit ad cerebꝛuʒ. ⁊ facit epileſiā. ga. autē vidit hanc ſpēm epileſie. ⁊ vidimus etiā noſ ſpēm epileſie mirabilē: ⁊ eſt ꝙ qdam ſcriptoꝛ ſentiebat ī brachio ſuo dextro ī menſe ſemel aut bis deambulationē rei frigide aſcendentis ſurſuʒ donec perueniebat ad caput eius. cū ergo ꝑueniebat ad caput eius accidebat ei paroxiſmus epileſie leuis. 192

†Nota q̄ mõ ſāguis ſit differēs oēs humores

†Nota de q̄dā mirabili ſpē epilenſie quaʒ ga. vidit

Chimi groſſi ⁊ viſcoſi faciunt opilatiões ⁊ alias phlegmaticas egritudīes ⁊ melācholicas: ⁊ ſimiliṫ chimi fridi: ⁊ chimi ſubtiles aquoſi faciūt egritudies aq̄ſitas ſic hydropiſim: ⁊ multitudo faċ egritudines repletionales: ⁊ calidi faciūt egritudines colericas ⁊ reliq̄s egritudies. et moꝛdicatiui faciūt egritudies ī q̄bus ē mordicatio fortis. ⁊ putridi faciūt ex egritudinibus putridis ſpecies diuerſas egritudinibus ſicut febres putridas: ⁊ vlcera alchabarti. i. putrida. et ſm hanc ſimilitudinem in vnoquoq̄ eoꝝ. 193

Vult ꝙ additio cuiuſq̄ eoꝝ que dixit in chimis fit a duabus rebus aut cauſis generantibus ipſos ſicut a cepis ⁊ alleis generaṫ ⁊ ex pipere chimus calidus: ⁊ a lacte piſcibus generatur chimus frigidus: ⁊ a carne thaurorū ⁊ animaliū ſilueſtrium et que ſunt de genere eorum generatur chimus groſſus niger. ⁊ altera eſt vt antecedat in corpore humoꝛ malus et cum peruenit ad ipſum ſanguis laudabilis bonus: reſoluit et alterat ipſum ⁊ corrūpit ipſum ⁊ permutat ipſuʒ ad naturam ſuam malam. 194

Nota ꝙ multiplicatio humorum malorū duobꝰ modis fit

Medicatiõis malorũ chimorũ ſunt due itentiones. vna earũ ē alteratio malicie chimi donec redeat ad q̄litatē ſuam bonam. ⁊ altera eſt euacuatio chimi mali ⁊ a corpore ipſius extractio. 195

Alteratio chimi mali donec redeat ex malicia ſua ad bonitatē fit ꝑ duas res. vna earū ē vt vincat cū nā ⁊ digerat ipm. Et digō eſt duob⁹ modis: vnus eoꝝ ē vt vincat nā mēbri malū chimū ⁊ vincat maliciā eius ⁊ pmutet ipm ad ſanguinē bonū ⁊ nutriat idē mēbrum: ſicut digerit phlegma dulce ⁊ pmutat ipſum ad ſanguinē ⁊ altera ē vt mutet nā mēbri chimū maluz ⁊ alteret eius maliciam ⁊ faciat euz īterip̄m q ē nālis ⁊ iter ipſuz illuz qui ē extra nām. ſicut facit in pmutatiōe chimi mali in apate ⁊ digerit ipſum ⁊ facit ipm pus: ⁊ ſicut facit in ſe. ſe. q2 digerit humores ⁊ euacuat ipſuz in hora criſis ⁊ altera ē ex virtutibus medicinaruz facientiū euadere: qm in quibuſdā medicinis ſūt v̄tutes faciētes euadere ex malicia chimoꝝ ⁊ nō eſt via ad cognitionē harū virtutē faciendū euadere niſi per experimētuz ſolū ſicut oſtendit ga. in tractatu quinti libri ſui in medicinis ſimplicibus. ⁊ de ꝓprietate medicinarū faciētiū euadere eſt vt cōfortent mēbra īteriora ſicut cōfortant ea medicine aromatice ſtiptice. ſi ergo aggregat̄ i medicina faciente euadere vt ſit aromatica ſtiptica faciēs euadere ſimul. tunc nō ē aliq̄d melius ea in cōfortatione ⁊ cōſeruatiōe mēbroꝝ īterioꝝ: ⁊ in faciendo euadere corpus ex malicia chimoꝝ: ⁊ de genere medicinaꝝ facientiū euadere ſunt que faciunt euadere ex venenis habentium venena: ⁊ in medicinis iterficientibus ad cognitionem quarum non eſt via niſi per experimentū. ga. quidez oſtendit in tractatu quinto ꝙ non eſt ſemita ad cognoſcendum aliquid ex virtutibus medicinarum ſoluentium ⁊ medicinarum iterficientium ⁊ medicinarum facientium euadere quibus efficiunt operationes has niſi per experimentū ſolum. ⁊ tiriaca q̄dem eſt cōpoſita ex medicinis facientibus euadere ex venenoꝝ ⁊ ex medicinis facientibus maliciam chimorum euadere: ⁊ ex medicinis interficientibus: ⁊ oportet vt inquirant̄ medicine facientes euadere ex malicia chimorum. illud autem quod eſt ex malicia chimorum cuius virtus eſt venenoſa: manifeſtū eſt ꝙ tiriaca confert in eis. Speciei autē eius quod ex malicia eorum eſt cuius virtus non eſt venenoſa. manifeſtum eſt: q2 oportet vt inquirantur ſpecies medicinarum facientium euadere que faciant euadere ex eo. Et ego quidem iam expertus ſum ⁊ inueni camphoram medicinam facientez euadere ex putredine chimorum. ⁊ propter illud ego dedi illam in potu in egritudinibus peſtilētialibus. ⁊ in febribus putridis: ⁊ miſcui cum ea illud quod vidi eſſe iuuatiuum: ⁊ minuimus in vnaquaqz egritudinum putrefactionem. Cruditatem autez chimi digerunt medicine digerentes ſicut crocus ſpica ⁊ aſſax caſſia lignea ⁊ cinnamomum. ex viſcoſitate autem humorum ⁊ groſſitudine eorum faciunt euadere medicine ſubtiliantes: ⁊ ex frigore eorum faciunt euadere medicine calefacientes: ⁊ ex calore eorū faciūt euadere medicine infrigidātes. ⁊ ex coꝝ ſubtilitate faciunt euadere medicine ingroſſantes. 16

Nota hic de cāphora

Euacuatio oīs chimi fit per illud quod attrahit ipſum ex medicinis ſoluz ſine alio conamine hoc eſt adiutorio. ¶ Verumtamen medicine attractiue ineſt ꝙ ſi confortet̄ euacuat ipm̄ qui ſequit̄ illum chimum: cuius exemplum eſt medicina que euacuat coleram: ſi confortetur euacuat poſt colerā phlegma: poſt phlegma melācholiā. poſt melancholiam ſanguinem: medicina vero q̄ euacuat hu. melancholicum ſi confortet̄ euacuat poſt ipſuz phlegma. poſt phlegma coleram: poſt colerā ſanguinem: ⁊ manifeſtum eſt ꝙ chimus ſanguinis non oportet vt euacuet̄: quoniam qnando ipſe fit malus pmutitat̄ ad vnum chimorum que ſunt ſuperfluitates ei⁹ ſcilicz aut ad melancholiam: aut ad coleram: aut ad phlegma aut ad aquoſitatem: ⁊ illud quod alteratur fit vnus iſtorum chimorum. Subſtantia vero ipſius ſanguinis conueniens eſt nature quapropter omnia membra ſumunt ex eo nutrimentum ſuum. ⁊ ga. quidem precepit virum qui inuenit medicinam ſanguinem euacuātem occidit vt nō ſciret eam ex illo alius. ⁊ poſtq̄ȝ precepit eum interfici precepit vt caluderentur oculi eius ita vt non appareret ⁊ innueret eam ⁊ ſciret alius ⁊ mcraretur alter interfectionem. in phlebotomia vero ⁊ in ventoſis non eſt intentio euacuatio ſanguinis puri: ſed euacuatio multitudinis que eſt cum omnes humores ſunt additi ſecundum proportionem. ¶ Flebotomia autem euacuat multitudinem chimorum ex venis magnis verumtamen ſcarificatio ⁊ ventoſe euacuant multitudinem. chimorum ex venis paruis. ⁊ ga. quidem docet in hoc ſermone communes euacuationes: ⁊ dicit ꝙ ſunt. v. vna earum eſt illud quod euacuatur per medicinas q̄ calefaciunt ⁊ attrahunt calefacaione forti. iſte enim medicine per ſuperfluitatem calefactionis ſue euacuant et attrahunt humores. et quedam illarum faciunt eos vaporem qui reſoluitur in aerem. et quidam eorum quando attrahunt ipſos medicine iſte currunt ex loco ad locum ad quem peruenit. et ſecunda eſt ſolutio ventris per medicinas in quibus ſunt virtutes ſolutiue. et tertia eſt per clyſtere ſolutiuum. et quarta per ſudorem. ⁊ ſudor quidem fit per aerem calidum et cum coopertura et cum medicinis calefacientibus cutem. et quinta eſt per vomitum. et vomitus quidem fit aut intromiſſione digiti aut penne in guttur: aut per medicinam facientem nauſeam: aut per medicinam in qua eſt virtus fortis qua attrahuntur chimi ad os vētris. iſte ergo ſunt euacuationes cō munes. 197

¶ Nota de medicinis atractiuis

¶ Nota de phoboto mia ⁊ d̄ vētoſis ⁊ ſcarificatione

De q̄nqz ſpēbus cō munis euōnis.

Augmentant̄ vero aliq̄ñ q̄de ab eadez cā q̄ eoſ genuit pmū eſt aūt q̄ñ ſunt cōmutantes eos ſibi q ſecunduz corpus ſunt humores.

Et q̄ñqz ē additio eorū ex illa cā q̄ fuit eis radix ⁊ ex q̄ fuit eorū generatio ⁊ q̄ñqz ē ꝓpea q2 recipiūt aliquoſ alios humores q ſunt in corpore: ⁊ alterāt eos ad ſimilitudinem eius ſecūdū ꝙ ipſi ſunt.

Intentio vero i hiſ curatiōib⁹ duplex ē: alteratio: ⁊ euō.

Et medicatiōi eoruz ſunt due itentiōes: q̄rū vna ē alteratio. alia euacuatio.

Alterant̄ igitur aut digeſti ab ipō corpore aut a quibuſdam pharmaticis virtutibus i q bus ſunt ⁊ quedā virtuteſ q̄ virus venenatoꝝ aīaliū curāt ad hoc de lytyria pharmaca recipientes.

Alteratio chimoruz fit aut ab ipſo corpore q̄ñ digerit eos: aut a virtutibus q̄rūdaz medicinaꝝ: ⁊ etiā in hoc genere medicinarū igrediunt̄ ille q̄ ſanant ex medicinis hn̄tiuz venena: ⁊ ex medicis q̄ ſunt ex genere venenorum.

Euacuant̄ vero ſufficiēt̄ a calidis pharmacus ⁊ purgatiōib⁹ ⁊ clyſteribus ſudoribuſqz ⁊ vomitibus: he igit̄ horuz ſunt cōes euōnes.

Et euō chimorū fit ꝑ medicinas calefaciētes fortiter: ⁊ ꝑ ſolutionē ⁊ per clyſtere ⁊ per ſudorem ⁊ per vomituz ⁊ iſte q̄dē ſūt ſpecies euōnum cōium.

Vult ꝙ euacuatio propria cuiuſq; chimorum
oportet quod ſit ex membris propinquiori
bus membro in quo eſt chimus: ⁊ ipſe deter-
minat hanc intentionem. 197
Vene prime ſunt que ſunt inter epar ⁊ inteſti-
nuꝫ ieiunum: ⁊ vocantur meſeraice. et iam oſtē
dit in eo qđ pre-
teriit ꝙ totū cor
pus eſt muſculi
ipſe ergo vult ꝑ
illud quod ex chi
mis eſt in corpo
re toto illud qđ
ex eis eſt i muſ-
culis: ⁊ reſiduuꝫ
ſermonis eius ē
intellectum. 198
Scitur pul
pa collo
quintide ⁊
agaricus attra-
bunt in ſtoma-
cho quando ap-
plicantur in ſto
macho ex cerebro
⁊ nucha ⁊ neruiſ
ſuꝑfluitates eo-
rū ⁊ ſicut attra-
bit medicina ſo-
lutiua ventris
quando bibitur
ſuperfluitatē ex
lacertis. Et no-
bis quidem pre
paratur vt pona
mus medicinas
in eo quod ē ſub
vmbilico ⁊ attra
hātur humores
ex corpore: ⁊ vt
retineatur me-
dicina in manu
⁊ attrahit humo
res ex corpore: ⁊
vt ponatur me
dicina ſub pede
⁊ attrahit hu. ex
capite: ⁊ totuꝫ il
lud ſcit ille qui
multum ſtudui
it in hac arte et
non oportet vt
ſciat illud qui nō
meretur illud ⁊
fiat nocumentū
eius per hoc ꝙ
vtitur illo plus
ꝙ̄ ſit iuuamen-
tum per ip-
ſum. 199

Proprie vero a lo
co i quo cōgregati
fuerint accipiuntur:
quemadmodū i ſalubribuſ de
claratū ē ſecundum tertium
⁊ quartum: maxime nobis
de laboribus tractantibus
⁊ quecunq; adiacent aliis la
boriosis diſpoſitionibus.

Proprie vero ſumū
tur in locis in qui-
bus aggregantur il-
li mali chimi ſicut oſtendi in
libro de regimine ſanorum:
⁊ proprie in tractatu tertio ⁊
quarto illiuſ libri cū nos nar
rauimus laſſitudinem ⁊ reli
quas cauſas ſimiles laſſitu-
dini.

Euacuantur enim
proprius qui quidē
in primis venis per
ventrem: qui vero i hiſ qui
ſecundum epar per vrinas:
qui vero ſunt ſecundum to-
tam habitudinem per ſudo
rem: quemadmodum ⁊ qui
ſecundum caput aut per pa
latum aut per nares aut per
vtraq; qui vero in thoracis
laſſitudinis purgatur per
guttur cum tuſſibus: qui ve
ro ſecundum renes ⁊ veſicā
per vrinas.

Et euacuatio chimo
rum fit facilior quā
do euacuatur illud
quod ex eis eſt in venis pri
mis per ſolutionem ventris
⁊ euacuatur quod ex eis eſt
in eo quod eſt facilius poſt
epar ex venis per vrinam: ⁊
euacuatur quod ex eis eſt i
corpore toto per ſudorem: ⁊
quod eſt in capite per pala-
tum aut per nares aut per
vtraq; ſimul: ⁊ quod eſt in
pectore euacuatur illud per
tuſſim: ⁊ quod eſt in renib⁹
aut veſica per vrinam.

Antipaſeos vero cō
munis omnium par
tium oſtenſio ad ea
que longiſſima ſunt.

Euacuatio vero que
fit per attractionis ē
ſignificatio commu
nis omnibus membris que
ſunt ex locis longinquiori-
bus illo loco ex quo intendi
mus ad attractionem.

Deriuatio vero ad ꝓ
xima loca.

Euacuatio que fit ꝑ
viam extractionis
eius quod collectuꝫ
ē i mēbro fit ex locis ꝓpinqs.

Omnia igitur que-
cunq; currant huiuſ
modi diſpoſitiones
ſalubres vocant̄ cauſe.

Et omnes iſte res q̄
ſanant has diſpoſi-
tiones nominantur
cauſe ſanitatis.

Quemadmoduꝫ exa
cuentia egre.

Et oēs reſ que ſtimu
lant diſpōes has ⁊
addūt in eis: nomi
natur cauſe egritudinis.

De vtre vero neq; le
dētia nec adiuuātia:
Res ergo q̄ n̄ nocēt nꝫ cō
ferūt eis: nomināt̄ cāe
nꝫ ſanitatis nꝫ egritudinis.

Iſte ſermo intellectus eſt ⁊ iam preteriit ex-
poſitio eius. 200
Iſte res ſunt que digerunt chimoſ ⁊ que ad-
iuuant ſuper digeſtionem eorum: ⁊ que faciūt
euadere a malicia eorum: et que euacuant eos.
⁊ manifeſta eſt ex eo quod premiſſum eſt curatio om-
nium febrium eius quidem que ex eis eſt malicia cō
plexionis tantum. ſicut fe. diei vnius id eſt ephime-
ra ⁊ fe. ethica curatio eſt intrans in curatione malicie
complexionis calide ⁊ ſicce cum eo quod infrigidat et
humectat ex cibis ⁊ potibus ⁊ medicinis ⁊ inclinatio
ne omnium cauſarum continentium corpus ad illud quod in
frigidat ⁊ humectat: ⁊ quod reſoluit vaporem earum: ſicut bal
neatio cum aqua dulci tepida: ⁊ inunctio cum oleo violaceo: ⁊
q̄ currūt eius curſu: ⁊ olfactio odorū frigidorū aromaticorū et
vſus multus i particularibus harū rerū facit te ſcire ꝙ iſte ca-
nō ē curatiōis earꝫ. eius āt quod eſt ex fe. ex putredie chimorꝫ
ē curatio cōpoſita ex eo
quod adiuuat ſuꝑ dige
ſtionē humorum: ſicut
medicine quarū calidi
tas eſt ſimilis calidita
ti corporis innate: ⁊ cō
fortatio nature donec
digerat eos: ⁊ alteratio
putredinis eorꝫ: ⁊ eua
cuatio eorū ⁊ infrigida
tio eius quod facit acci
dere febres in corpore
ex calore ⁊ ſiccitate. ergo
curatio huius generis
febrium eſt cōpoſita ex
curatione fe. que eſt ma
licia cōplexionis calide
⁊ ſicce: ⁊ ex curatiōe ma
licie chimoruꝫ. ⁊ cuꝫ pu
tredo multotiēs ſeq̄tur
opilationes ⁊ priuatio
nes expirationis neceſ
ſarium eſt in illo vt a-
periantur opilatiōes ⁊
ꝙ minuat multitudieꝫ
donec eā cōſumat virt⁹
⁊ expiret a corpore. 201
Vult per diſpo
ſitiones illud
quod nomina-
uit ex malicia chimorū
⁊ per res cauſas que ſti
mulant vnāquāq; ſpe-
cierū malicie chimoruꝫ
Et docuit iam ꝙ ipſe ſē
duo genera. vnū eorum
ē qđ ſuperuenit corpori
ex cibis ⁊ potibus et
aliis extrinſecis ⁊ ge-
nerāt chimū in eo illau
dabileꝫ. ⁊ alteruꝫ eſt vt
in corpore ſit chimus il
laudabilis: ⁊ ſumat ci-
bis ⁊ potus generātes
chimos laudabiles cū
ꝗ ꝑueniūt i corpore re-
ſoluit eos chimos chi-
m⁹ illaudabilis ad nāꝫ
ſuā: ⁊ ꝑmutat̄ de bōita
te ad maliciā ⁊ ꝓp illud
dixit hy. Corpora q̄ n̄
ſunt munda quāto pl⁹
nutries addes eis ma
liciā. 202
Vult oēs cauſās ſex continētes corpus. vna q̄ruꝫ ē cibi
⁊ potus: ⁊ ſecunda aer cōtinens; ex iſtis eni eſt quod
nocet in chimis ⁊ generat in eis maliciā neq; cōfert i
eis: qđ autē nocet eis eſt omne quod generat maliciā eoruꝫ ſꝫ
quod confert eis eſt omne quod deſtruit maliciā eorum: quod
vero non confert nec nocet eſt omne cui non eſt impreſſio ma-
nifeſta in aliqua egritudinū. Et in iſtis dixit hyppo. oportet
vt ſumantur in potu medicine que conferant: ꝙ ſi non con
fert: ad minus tū̄ ſit ex eo quod non nocet: ſꝫ quādo non inue-
nimus cibos ⁊ potus conferentes dam⁹ ex eis quod non no
cet. Et ſimiliter facimus in omnibus cauſis. 203

Res quibus non eſt impreſſio manifeſta: neq; in ſanitate neq; in egritudine: poſſibile eſt vt nō nominētur cauſe penitus: verumtamen hec ſpeculatio eſt egrediēs ab arte medicine: ⁊ occupatio cum ea eſt ex operatione medicorum ſophiſtarum: qui finiunt vitas ſuas in fantaſia ⁊ ſophiſticatione per ſermonem. in nominibus. ⁊ negligunt conſiderationem in eo quo fit iuuamentum in medicinis: ⁊ via eorū eſt vt nominentur medici ſermonis. Medici vero ſecundū veritatem ſunt medici operationis: ⁊ ex operatione iſtorū eſt occupatio cū conſideratione in eo q̄d fit iuuamentum in medicina. ⁊ quando intelligūt illud quo indigēt ex intentionibus rerū nō currāt qualiter ſint noīa. 105

Oſtendit Ga. in alio libro ex libris alijs ſuis q̄ occupatio cū nominib⁹ eſt ſuperflua cum qua nō fit iuuamentū quando intentiones ſīt intellecte: ⁊ oſtendit in libro ſuo de nominib⁹ medicinalibus q̄ res q̄ non conferunt neq; nocēt ſunt ex cauſis diſpōnis tertie que dicit̄ neq; ſanitas neq; egritudo. 206

Conſortatio ⁊ nutritio ſunt capitulū medicīe quod adminiſtrat̄ i eo qui iā ſanatus eſt ex egritudine: ⁊ nominatur illud regimen ꝯualeſcētis: ⁊ in ſenectute nominatur illud retentio reſidui vite ſenis: ⁊ inter cōfortationē ⁊ nutritōē ē dr̄ia ꝯfortatio quidē eſt illud quod addit in virtutibus membrorum: nutritio vero eſt illud quod mutatur ⁊ digeritur ſecundum q̄ oportet: et cū quantitate q̄ oꝫ et q̄ nutrit. 207

Vult q̄ iam perquiſite derſcrutatus eſt doctrinam regiminis conualeſcentis ⁊ retentionis reſidui vite ſenis in libro ſuo qui nominatur regimen ſanitatis ſeu ingeniū ſanitatis: et q̄ illud quod dicit i libro hoc ē abbreuiatio illius. 8

Poteſt āt aliq̄s eas neq; cās appellare oīo q̄les ſt̄ multi ſophiſtarū negligētes q̄dē ipſarū rerū inueīre drīam. i noīminibus vero plurimū tp̄is cōſumētes.

Et poſſibile ē vt nō nominēt̄ cauſe oīo ſicut faciunt multi ſophiſtarū ex eis q̄ negligūt ſpeculationem in inuētione diuerſitatis ſumme rerū: ⁊ finiunt vitā ſuā in noībus.

Dictum eſt autē amplius in aliis negocus aducrſus eos: preſeruatiua quidē ſpecies artis talis eſt.

Etiam locutus fui ī alio libro ab iſto ſermone magis expoſitū iſto in deſtructione iſtorū dictorū.

Reſumptiua vero ⁊ renutriens in cōualeſcentibus ex egritudinibus ⁊ ſenibus: qualiſve ro eſt ⁊ eorū diſpō ⁊ a q̄bus cauſis maxīe ad id quo ſecūdū naturā ē reuertuntur.

Iam compleui narratiōem ſpeciei medicine dicte cū cōſeruatione ⁊ ex medicina ē ſpecies alia q̄ nominantur confortatio ⁊ nutritio: ⁊ vtimur ea in eo qui ſanatus eſt ex infirmitate ⁊ in ſenectute.

Perfecte q̄dē ī terapētice facultatis lr̄is demonſtratū ē: p capitula vero dicat̄ ⁊ nunc.

Etiam oſtendi illud ī libro de īgēio ſanitatis declaratiōe cōpleta. diſpōem āt corporū iſtorū ⁊ ex q̄b⁹ cauſis redeāt ad diſpōeꝫ naturalē ego ſuꝫ narrans tibi cum abbreuiatione in hoc loco.

Quod ipſe dixit: communicant conualeſcentes ex egritudinibus ⁊ ſenes: verum cauſe in eis diuerſificantur in conualeſcentibus quidem egritudines ⁊ quod cū eis accidit ex doloribus comminuunt ex ſanguinib⁹ ⁊ ſpiritibus ipſorum. ⁊ ex humiditatibus ſparſis in membris que rorant membra radicalia: ⁊ omnia que accidunt eis inde ſunt per accidens non naturalia in eis: ⁊ propter illud poſſibile eſt vt deſtruātur omnia accidentia. ⁊ iterum eſt manifeſtū q̄ fit i membris corū pp̄ iſtas res malicia complexionis q̄ facit virtutes eorū debiles: ⁊ pp̄ paucitatē ſāguinis i eis ⁊ debilitatē virtutū fit quod vincit ſuper totū corpus frigus: ſenū vero corpora radicalia frigida ſunt ⁊ ſicca natura ⁊ ſanguines eorū ſunt pauci: q̄ñ calor in eis innatus iam debilitatur a digeſtione eius quod aduenit corpori ex potu ⁊ cibo: q̄ propter aggregātur i corporibus eorū hūiditates multe ⁊ hūores credi: et pp̄ iſtas res debilitantur i eis ſpiritus tres. ⁊ dominat̄ in eis ſuper eos debilitas nature: ⁊ fiunt corpora eorū frigidiora naturaliq̄s fuerint. Jā ergo declaratur p illud quod diximus conueniētia corporū cōualeſcentiū ⁊ corporū ſenum in paucitate ſāguinis ⁊ ſpirituū et ſiccitate mēbrorū ſpiritualiū radicalium ⁊ debilitate virtutum ⁊ victoria frigoris ſupra totum corpus ⁊ propter illud ponit Galienus canonem curationis vnū in cōualeſcentibus ⁊ ſenibus: et propter illud oꝫ vt diſcernas ipm ⁊ appropries cōualeſcentes ſecūdū cās faciētes ī eis: ⁊ appropries ſenes ſecundū cauſas agentes in eis: ⁊ iā declaratū eſt q̄ cauſe diſpoſitionis iſtorum ſūt alie a cauſis diſpoſitionis illorum.

Si igit̄ diſpō ē talis bonus q̄dē ē ſꝫ paucus ſanguis: ⁊ cū eo vitalis q̄ appellatur ſpiritus ⁊ aīalis. ipſe vero ſolidi partes ſicciores: ⁊ ppterea virtutes earū debiliores ⁊ īfirmiores: ⁊ ppter has totum corpus frigidius

Dico ergo q̄ diſpō iſtorū corporū. ſ. cōualeſcentiū ⁊ ſenum eſt q̄ ſanguis qui eſt i corporibus eorum eſt ſanguis bonus: verūtñ quātitas eius ē parua: ⁊ ſimilit̄ ēt eſt diſpō ſpiritus vitalis ⁊ aīalis. mēbra vero eorū fixa ſunt ⁊ ſicca: ⁊ pp̄ illud virtutes eorū ſunt debiles: ⁊ ppter debilitatem harum virtutū totū corpus ē frigidius.

Cauſe vero ſalubres eā q̄ dicta ē corrigētes diſpōem vno q̄dē capitulo ut apprehēdāt̄ q̄cūq; perfectā ⁊ velocē digeſtionē opant̄ ſcd̄m ptē vero immoderatis motionibus ⁊ cibis ⁊ potibus ⁊ ſomnis ſunt: materie q̄dē motionum ſunt ſuſpenſiōes ⁊ deābulationes ⁊ fricationes et lauacra.

Quod ſi uis vt aggregē tibi cauſas que rectificant hanc diſpoſitionem ⁊ attrahunt habenti ipſam ſanitatem: tunc ſunt omnia que adiuuant ad hoc vt ſuperueniat corpori nutrimentum velociter cuſtodiens: ⁊ ſi amas vt diſtinguam tibi eas: tunc ſunt motus equales ⁊ cibus ⁊ potus eq̄lis ⁊ ſomnus equalis: ⁊ ſpēs motus ſūt in vehitione ⁊ deambulatione ⁊ fricatione et balneatione.

Oportet vt regantur regimine eq̄li in vnaquaqʒ cauſarum ſex: que ſunt aer continens: cibus ⁊ potus: ſomnus ⁊ vigilia: ⁊ euacuatio: ⁊ cōſtrictio ⁊ accidētia anime. verumtamē Galienus dixit, i illis tria vt ſignificet ſuper reſidua per ea: ⁊ dixit ſpeciebus particulariū motus vehitionē ⁊ deambulationē vt ſignificet ſup omnia particularia motus: ⁊ intelligant ex particularibus motus particularia etiā vniuſcuiuſqʒ cauſaruʒ ſex: ⁊ perſcrutatus ē exquiſite ſermonē in eis in duobus libris: q̄ruʒ vnus ē liber de īgenio ſanitatis ⁊ alter ē de regimine ſanorū. 210

Quando tu adminiſtras i regimine ſanitatis conualeſcētis ⁊ retentiōis reſidui vite ſeniſ cibū ⁊ potū eq̄lem in quantitate ſua ⁊ ſua qualitate ⁊ bonitate digeſtionis eorū et adminiſtras ſomnuʒ equaleʒ ⁊ motuʒ equaleʒ facile que confortāt mēbra eorū: ⁊ expirare faciūt illō qō aggregātur in eis ex vapore aut per vehitionē: aut p ambulationem: aut p fricationē equalem: aut per balneationē aut per duo ex iſtis: aut p plura duobus. ⁊ vides eos q̄ iā rectificati ſunt per ea rectificatiōe multa poſt adminiſtrationeʒ eorum tūc precipe eis vt inquirant cōuerſationē in pauco ex eis in quo cucurrit conſuetudo eorum conuerſari: ⁊ ingrediantur in eo paulatī: ⁊ gradentur in eo donec redeant ad conſuetudinem eorum ex operationibus quas conſueuerunt. 211

Iam ſciuiſti ex canone curatiōis cōmuni: ſcilʒ ex curatiōe contrarij per contrariū: quia cum virtutes conualeſcentiū ⁊ ſenum ſint debiles indigent cibis humidis velocis digeſtiōis: ſicut ſūt ſorbitiones: ⁊ aqua pulloruʒ: ⁊ ius gallinarū: ⁊ cū infrigidatur cōplo: indigent calefactione membrorum ſuorum cum cibis: quapropter oportet vt illud quod das eis in cibo ex eis nō ſit frigidū: ⁊ gradare eos in iſtis rebus ex minori ad plus paulatim: ⁊ ſimiliter oportet vt facias in motibus ⁊ vnaq̄qʒ cārum. 212

Rectior potuʒ conualeſcentibus ⁊ ſenibus ē vinum temperate complexionis: ⁊ nō eſt ſup te ſiue ſit antiquum ſiue nouum per quā ſit ſigna equalitatis apparentia in eo: ⁊ ſunt illa que numerauit color quidem albus aut decliuus ad rubedinem ſed in ſubſtantia eſt clarum lucidum: odor vero eſt bonus cum equalitate: ſed ſapor eſt non mortui ſaporis nec fortis valde: ſed medium eſt inter ponticitatem ⁊ ſtipticitatē: ⁊ inter amaritudinē ⁊ dulcedinē. 213

Iſte ſermo tolerat duas expoſitiones. vna earʒ eſt vt velit omnes canones curationis. ⁊ altera ē vt velit totum quo regantur conualeſcentes ⁊ ſenes. prima vero expoſitio eſt ſermo communis quo facit nos rememorari totius q̄d narrauit in hoc libro: ⁊ propter illud ponit eum ſigillationeʒ eius. Expoſitio autem ſecunda eſt ſermo proprius quo facit nos rememorari ꝙ corpora conualeſcentium ⁊ ſenum cuʒ ſint frigida: indiget eiſ que calefaciunt ea ex cibis ⁊ potibus ⁊ motu: ⁊ reliquis cauſis calefactione equali. ⁊ ſi ſint debilia: indigent eis que cōfortant ea ex cibis ⁊ potibus ⁊ ſpeciebus exercitij. ⁊ cū ſint diminuta ex ſanguine ⁊ ſpiritib⁹ īdigent eo quod addat illud ī illis ex cibis ⁊ potibus: ⁊ bonitate digeſtiōis: ⁊ exercitio ⁊ gaudio. Et eius ſūt ſpecies multe: ſicut aſpectus rerum boni aſpectus: ſicut celum et ſtelle ⁊ aqʒ ⁊ colores boni ⁊ ſtratus alei: ⁊ vaſa precioſa: ⁊ q̄ bonam faciunt animaʒ ex narrationibus faciētibus ridere: ⁊ q̄ faciūt ſuper animā leticiaʒ et ſuffumigatio bona: et odores delectabiles: et reliqua que ſunt illis ſimilia. ⁊ cum ſint mēbra illorum ſicca: eis indigent que humectant ea. in conualeſcentibus quidem afferatur cambium eius quod reſoluerunt dolores ex eis ⁊ humoribus: in ſenibus vero extrahatur cum facilitate illud quod aggregatur in corporibus eorum de ſuperfluitatibus: et inquiratur calefactio membrorum ⁊ ipſum humectatio cum cibis et potibus conuenientibus ⁊ fricatione ⁊ balneatione: ⁊ ſimilibus iſtis ex illis que quando ponis illas radices ſunt ſuſtentamentum tuum. et vtens vnoquoque particularium ſecundum ſe: conſequeris intentionem tuam queſitam. Et cum poſt Galienus. ⁊ Diaſcorides. ſint herbe inuente vltimi iuuamenti velocis valoris: ſicut valor camphore in egritudinibus peſtilentialibus calidis: ⁊ muſcus in egritudinibus peſtilentialibus frigidis. ⁊ ſicut velocitas herbe aphrodilli cuius flos ſimilatur celeſti facientis euadere ex punctura ſcorpionum et ex morſu ſerpentium et viperarum: donec dicitur quod qui bibit ex ea aliquid: et mordet ipſum vipera aut ſerpens aut ſcorpio: non ſentit per eos dolorem: et ſi eſſet ex rebus que ſunt deteriores iſtis rebus ⁊ maligniores eis. et quia ita ſtat anno vno quod non imprimit in corpus eius venenum. tunc iam poſſibile eſt vt ſint etiam medicine que prohibeant a velocitate ſenectutis ſcilicet a frigore membrorum ⁊ ſiccitate eorum: et prolongetur per illud vita hominis quando regimen eius ſit bonum: ſicut dicitur quod homines vixerunt centum annis: et vnum quod inuenitur in illo eſt medicina inda. et nominatur triphera: ipſa namque bonam efficit digeſtionem et colorem bonum. et prolongat iuuentutem tempore et ſpacio longo quando cum vſu eius bonum eſt reliquum regimen. et fortaſſe illi qui diu vixerunt inuenerunt iam medicinas quibus prolongate ſunt vite eorum: quarum cognitio non peruenit ad grecos

Et ſi multum meliores adhuc ſiant: ad cōſueta opera paulatim attingant.

Et ſi rectificāt rectificatione multa poſt vſuʒ harū rerū: tūc oʒ conuerſari in pauco ex eis in quibus ꝯſueuerūt cōuerſari ex opatiōibus.

Ciborum vero ī principio q̄dē hūidi ⁊ bñ digeſtibiles ⁊ nō frigidi: poſtea vero magis nutrientes.

Sibi aūt opationē vt in primis ſint ex reb⁹ hūidis velocis digeſtionis que nō ſunt frigide. cum ergo extenditus eū cis tēpus tūc oʒ vt ſint ex eiſ quorum nutrimētū eſt plus.

Potus vero apt⁹ vinū ē: etate q̄dem mediū forma vero purum luciduʒ ī colore vero aut albuʒ aut ſubrubeuʒ: odore vero ſuaue: ī guſtu vero nec aſuʒ omnino nec aliquā vehementem qualitatē oſtendēs nec ſtipticam nec amaram nec dulcem.

Potus aute rectior eis eſt vinuʒ equale inter antiquum ⁊ nouum: ⁊ quando aſpicis ipm vides ipſuʒ claruʒ luciduʒ: ⁊ color eiuſ aut albus aut decliuis ad rubedinem ⁊ quādo ipſum odoras inuenis ipſum boni odoris cum eq̄litate: ⁊ quando guſtas inuenis ipſum ſaporis non mortui neqʒ fortis valde donec non ſit vincens ſuper ipſum ponticitaſ aut ſtipticitas aut amaritudo aut dulcedo.

Dictū ē aūt vt modo dixi ī terapētica facultate āpli⁹ ſup hiſ.

Etiā narraui oēſ iſtaſ res ſicut dixi paulo aū narratōe magne expoſita hac ī libro ď igenio ſanitatiſ.

nec ad aliquē coꝝ qui venerunt poſt eos uſque hodie: ⁊ fortaſſe illud inuenietur in eo quod futurum eſt ex tempore. nam quando triphera eſt ſecundū ꝙ diximus: tunc poſſibile eſt inuenire quod ea ē magis vltimum: veruntamen non eſt poſſibile omnino inuenire medicinam prohibentem a morte vllo modo ⁊ conſeruantem vitam ſemper. Galienꝰ autē demonſtratiōe ꝓbauit in tractatu primo de regimine ſanorum: ꝙ hec res eſt impoſſibilis in natura hominis cum ſit compoſitus ex ſpermate ⁊ ſanguine menſtruoſo. 214

Iam palā dixit Gal. in hoc ſermone illud ad qđ intendimus de hoc ꝙ nominauimus hunc librum artem paruam ⁊ ꝙ ipſe nominauit ipſum hoc nomine vt ſignificet quia in eo ſunt ſumme totius artis medicine quam expoſuit in libris ſuis et non nominauit eum hoc nomine per comparationem eius ad librū de ingenio ſanitatis ſolum ſicut putat cui non eſt intellectus: ⁊ iſta ſūt nomina librorꝫ eius in quibus docuit artez medicine ſecundum expoſitionem ⁊ determinationem: ⁊ dicit intētiones ſuas in eis cum conditionibus ſuis. 215

Audi ordinem librorum in quibus perſcrutatus eſt exquiſite Galienus doctrinā artis medicine. 216

Iſti tractatus omnes ſunt pendentes et precedentes cum complexione. 217

Scilicet lege et vide librꝫ de virtutibus naturalibus poſt duos tractatus primo de complexione: et lege ante iſtos duos primos tractatus librum de elemētis. 218

Uult quod ſunt ei poſt

Nunc eniꝫ percurrere oīa ꝑticularia nobis ꝓpoſitū erat ſolummodo rememorari capitula in aliis eniꝫ negociis fecimus tractationez que preſcribēs quidē quot ſunt ⁊ qualia determinabo orationē in eis.

Et nō ē intētio mea in hoc libro vt narrē oēs res ꝑticulariť veruntamen nō intēdo in hoc libro niſi vt rememorer ſummas eius qđ expoſui ⁊ oſtēdi in libris meis aliis: ⁊ ego ſū dicens illos libros alios quot ſť ⁊ qui ſūt. ⁊ diſtiguā vnumquenqꝫ eorū: deinde abſcindā poſtquā narrauero illud librum iſtū.

Dictuꝫ igiť quidē eſt ⁊ prius quoniā eſt vnus alius liber in quo de cōſtitutiōe ⁊ inuētōe artis medicine tractauimus añcedūt autē eū duo priores qui ſunt de artiū cōſtitutiōe ſed hi nunc expleto eorum nemero que ſine traditione ſť operationuꝫ.

Iam dixi paulo añ: qr ego ſcripſi tractatū i quo narraui q̄liter ē medicina. ⁊ precedunt hūc tractatū duo tractatus ī qbus narraui eſſentiā oīum artiū: verūtamē iſti tractatus cū hoc tractatu quorum iſte eſt cōſūmatio ſunt preter libros quos edidi ſcđm expoſitionē ⁊ dilatationē in ſermone. Illorū autez librorꝫ iſte ſūt ordinationes.

De his qdē igiť q̄ ſecūdū hip. ſť elemēta vnus liber ē: poſt aūt eū tres de cōplexiōibus quorꝫ duo quidē de his q̄ in animalibus ſunt complexionibus: tertius autem de pis qui i pharmacus. Ideo ꝙ ⁊ de ſimplicium pharmacorū virtutis opere nō poſſibile eſt ſcire perfecte ſi non diligēter ſtudeas legere tertium de complexionibus. Eſt aūt ⁊ alius liber paruus ſequens duos primos de complexiōibus qui de ano mala diſcraſia inſcribiť: hunc autez ſimiliť alii duo q̄ꝫ parui. hi qdē de compoſitiōe optima corporis: hi vero de bona habitudie.

Primus liber eoꝝ eſt i quo narraui eē elementorū ſecūdū ſniam hip. et poſt eū ſť tres tractatus i qbus narraui eſſe cōplexionis. narraui ſiqdē i duobꝰ tractatibus ꝑmis ex eis eſſe cōplexiōis aīalium ⁊ narraui i tertio eē cōplexiōis medicinarū ſimpliciū: ⁊ ꝑꝑ illud fit impoſſibile aliquē intelligere librū meū de virtutibus medicinarū ſimpliciuꝫ ſecūdū ꝙ oꝫ ſi nō antecedat ⁊ legat tertiuꝫ librꝫ meū de cōplexione: et perſcruteť exquiſite ītellectū eius: ⁊ poſt eū ē tractatus vnus paruus qui continuať cuꝫ duobus tractatibus ꝑmis libri mei i cōplexione. ⁊ inſcriptio eius eſt de cōplexiōe mala diuerſa: ⁊ duo alii tractatus quorū vnius īſcriptio eſt de meliore habitudie corpis: ⁊ alterius ē īſcriptio de bōa habitudie corpis

Tripartita eſt alia opatio de vtutibus naturalibus: quā ſiue poſt duos de cōplexiōibus: ſiue poſt eū qđ elementis legere qs velit pōt hoc conſeq.

Et poſt librū de cōplexiōibus eſt liber alius i quo ſť tres tractatus qbus narraui eſſe virtutū naturaliū: ⁊ poſſibile eſt poſt hoc vt legas hūc librū poſtq̄ legeris duos tractatꝰ ꝑmos de cōplexiōe: ⁊ poſtq̄ legeris tractatū i quo narraui eē elemētoꝝ: vt ſit lectio tua ſecūduꝫ ordinez cōtinuū

Poſt hūc aūt i multis opibus de aīalibus opatiōibus tractauimus.

Et ſť mihi poſt hūc librū libri multi i quibus narraui eſſe operationum animaliuꝫ.

Quoniam autem ⁊ in demonſtrationibus eorum non parua vtilitas eſt que per anathomiam apparent: primum in illis exercere oportet. Eſt autem vltima ⁊ vtiliſſima quedam eorum que vocatur anathomia diſputatio ⁊ diſpoſitō ⁊ alie cum ea multe. In duobus quidem de anathomie diuerſitate: in vno autem de ea que mortuorū anathomia poſt hos autem duos de ea que viuorū: in aliis autem quibuſdam ſecunduꝫ partes introducendis faciemus eam que de oſſibus: ⁊ eā que de muſculis eſt anathomia: ⁊ eam que neruorum: ⁊ eam que arteriarum ⁊ venarum: ⁊ quidaꝫ tales alii talium ſunt: ⁊ ſi ſecundum naturaꝫ qui in arteriis ſanguis.

Uerūtamen cum in demōſtratōe ſuper ea q̄ apparent i anathomia iuuamētū nō paruū: oportet vt antecedat ſtudium i anathomie libris: ⁊ magis cōſecutiuus librorum in quibus narraui anathomia eſt liber curatōis anathomie: ⁊ poſt

libꝛuz de virtutib⁹ animalib⁹ libri multi. 219

LIber curatiõis anathomie eſt .xv. tractatus: ⁊ tractatus quos poſuit diſcipulis ſũt quinq; q aggregati ſunt i libro vno ⁊ nominaꝶ poſt illud anathomia pua. 220

ISti ſũt quattuoꝛ tractatus qui aggregati ſt ⁊ nominaꝶ libri vocis. 221

ISte liber eſt nonus tractatus: ⁊ tractatum decimũ fecit reſpondendo de dubitatione qua dubitabant quidaz homines ſui tempoꝛis. 222

LIber de iuuamẽtis mẽbroꝛuz eſt decez ⁊ ſeptem tractatus. 223

VNaqueq; haꝝ diuiſionũ eſt quattuoꝛ tractatus. 224

ILlud qđ conſequitur eſt: quia poſuit hũc tractatuz veruz pꝛomiſit illum ⁊ dimiſit ipſum ⁊ moꝛtuus ẽ ſine ipſo ſecundũ Gapi. octoginta ſeptẽ ãnoꝝ. 225

VNiuſqſq; horum libroꝛum eſt tres tractatus. 226

SEptez tractatus nominantur cathagenes: ⁊ decem nominantur almeamur: in quibus dixit medicinas compoſitas ſecundum membra patiẽtia. 227

ipſuz ſunt libri alii multi ex quibus ſũt duo tractatus in quibus narraui eſſe eius qđ cadit i anathomia de diuerſitate: ⁊ ex eis eſt tractatus in quo narraui eẽ anathomie aĩaliuz moꝛtuoꝛuz: ⁊ ꝯtinuãtur cũ eo duo tractatus in qbus narraui eſſe anathomie animaliuz viuoꝛum. Et ex eis ſunt tractatus alii quos poſui diſcipulis in anathomia oſſiuz ⁊ lacertoꝛuz ⁊ neruoꝛuz ⁊ venarũ non pulſatiliuz ⁊ pulſatiliuz ⁊ tractatus alii ſimiles iſtis: ⁊ ex eis qui ingrediuntur in oꝛdine iſtoruz ẽ tractatus in quo oſtendi ꝙ ſanguis eſt retentus in venis pulſatilibus natura.

DEmõſtrãtes ipſaſ operatiões duo qdẽ ſt de mulſculiſ ⁊ motibus: tres ãt de thorace et pulmõis motu. poſt hos q de reſpiratiõis cauſis quos ſequitur q de voce.

EſSe autẽ operationuz narraui i duob⁹ tractatibus in qbus narraui motum lacertoꝛuz. Et tres tractatus ſunt in qbus narraui motum pectoꝛiris ⁊ pulmonis: ⁊ ſequitur hũc libꝝ liber noſter de cãiſ reſpirõis: ⁊ poſt hũc ſũt tractatus quos edidi de voce.

DE principali autẽ ⁊ de aliis oĩbus ꝗcũq; circa naturaleſ aut aĩales operatiões querunꝶ: in multi partito opere manifeſtauimus quod de hippocratis ⁊ platonis dogmatibus inſcripſimus.

EſSe autem virtutũ que nominantur regitiue ex virtutibuſ aĩe ⁊ reliquoꝝ de qbus eſt neceſſaria inqſitio de eẽ opationuz naturaliũ ⁊ animaliũ oſtendi in libro in quo ſunt tractatus multi: quoꝝ iſcriptionem poſui de ſentẽtiis hippo. ⁊ platonis.

EXhuius generis ſt que ⁊ in conſideratione que de ſpermate ſcripta ſunt ſingularitates: ⁊ adhuc que de hippocratis anathomia: que oĩa quidẽ de vtilitate mẽbroꝛuz ſequitur opatio.

ET ingrediuntur in hoc genere doctrine duo tractatus quos edidi de ſpermate ⁊ liber de anathomia hippocratis: deinde poſt iſtos libros omnes ſequitur liber de iuuamẽtis membꝛoꝛum.

AD cognitiões autez egritudinum ⁊ q̃ de patientibus locis: ⁊ q̃ de pulſibus opatio vtilis exiſtit ſcðm quã ⁊ pꝛcognitiões docemus. antecedũt ãt eũ q de pulſibus duo libri q de vtilitate pulſuũ. hic autez q de pulſibus in qttuoꝛ partes diuiſus ẽ: pma qdẽ de differẽtiis eoꝝ ſecũda de cognitõe: tertia de hiſ q̃ i pulſib⁹ cãis: ⁊ qrta de ea q̃ p pulſus pꝛcognitiõe hui⁹ generis ẽ.

EX libris autez qbus fit iuuamẽtũ i cognitiõe egritudinum eſt liber cognitionis egritudinuz membroꝛuz interioꝛuz patiẽtium: ⁊ ex eis eſt liber de pulſu i quo narraui pnoſticationẽ q̃ fit ex pulſu. Et añcedũt libꝛuz pulſus duo tractatus. quoꝛũ vnus ẽ i neceſſitate reſpiratiõis: ⁊ alter i neceſſitate pulſus. Liber aũt noſter i pulſibus diuidiꝶ i qttuoꝛ diuiſiões. i cuius pria diuiſiõe narrauimus ſpecies pulſus. ⁊ narrauim⁹ i ſecunda qualiꝶ cognoſcunꝶ ille ſpecies. ⁊ narrauimus i diuiſiõe tertia cãs facientes illas ſpecies. ⁊ narrauimus in diuiſione quarta pnoſticationem que fit ex illis ſpeciebus.

EX hoc genere ẽ q̃ i itroducẽdis de pulſib⁹ ſcriptus ẽ. In mẽte ãt habea ⁊ aliũ facere librũ vnũ velut iciſionẽ oĩuz: quẽ artẽ de pulſibus ſiue epithoma inſcribam.

ET igrediꝶ i hoc genere tractat⁹ quẽ poſuim⁹ i itroducẽdis i pulſu. Et ego qdẽ i mente habeo vt ponã tractatũ aliũ i quo ſũmati ponã totũ qđ dixi i iſtis tractatib⁹ q ſt de pulſu ⁊ foꝛſitã ponã iſcriptõz illi⁹ tractat⁹ aut artẽ pulſ⁹ aut ſũmaſ eẽ pulſ⁹

VTilia ãt ad hãc iſcriptõz ſt ea q̃ p cõmẽta ⁊ iudicia eius qđ pulſib⁹ archigẽis liber deãſt. Ad pꝛcognitões ãt vtiliſſima maxie q̃ criſi opatio: añcedit ãt hãc q̃ de creticis: ſʒ q̃ de diſnia ⁊ ad cognitiões pñtis diſpõis: ⁊ ad cognitiões futuroꝝ bonoꝝ vl' maloꝝ circa laborãtẽ vtiliſ exiſtit.

ET ex eis qb⁹ fit iuuamẽtũ ex hac ſcia ſt tractatus i qb⁹ expoſui illã qđ dixit archigeneſ pulſu: ⁊ qđ expertus ẽ: ⁊ oñdu rectũ eius ex eo qđ errauit vel narrauit. libri ãt qb⁹ fit iuuamẽtũ i pnoſticatiõe magis vltius eoꝝ ẽ liber criſis: ⁊ pcedit ipʒ liber de creticis dieb⁹: ⁊ liber quẽ edidi i malicia reſpirõis: q̃ fit iuuamẽtũ i cognitiõe rei pñtis ⁊ i pnoſticatõe rei futuꝶ ex bono aut malo qđ accit ifirmo.

ET q de ſimpliciũ pharmacoꝝ vtute ſt quorũ pus memi. ⁊ hi q de cõpõne pharmacoꝝ

ET vndeci tractat⁹ i qb⁹ narraui eẽ medicinaꝝ ſipliciũ ⁊ iã dixim⁹ eoſ añ ⁊ decẽ ſeptẽ tractat⁹ i qb⁹ narrauim⁹ ꝯpões medicinaꝝ ⁊ eẽ ꝯpõis eaꝝ.

HEc igiꝶ oĩa ⁊ cũ eis ſt qdã ad cognoſcẽduz vtilia: quemadmodũ ⁊ q de pꝛocatarticis ãis: ⁊ q de mediciali empia: ⁊ q de ſubtilitate die

AGgregati ſunt iſti tractatus ſeptem in libro vno et nominatur liber cauſaruʒ accidentium. 228

Ipſe autē dicit in libro de ingenio ſanitatis: oʒ vt legatur poſt librum de ingenio ſanitatis liber de medicinis compoſitis: ⁊ oportet vt legant medicine ſimplices ante librum de ingenio ſanitatis. 229

Docuit per hūc ſermonem modū neceſſitatis q̄ eſt de arte dialetice in arte medicine. Manifeſtū ē eni qꝫ non ſcit rectum ⁊ certum: nec rectificat ab errore niſi ꝑ artem dialeticam ſolam. 230

Iam fecit hoc ga. in duobus tractatibus q̄s nomiauit ꝑuitas librorū vel nominatio librorū ga. Et ex libris quos dixit in hoc loco ⁊ libris quos dixit in nominatione librorum ſuoruʒ: ⁊ ſunt illi qui exierunt ab arabica lingua vel ad arabicam linguam ⁊ eſt plurimum eorum ad illud ad quod vocat neceſſitas in doctrina artis medicine. ⁊ ex eis ſunt quos non vidi vſqʒ ad dīem hunc: ſicut librum in quo expoſuit illud quod dixit archigenes in pulſu: ⁊ ſicut libri eius in anathomia hyp. Et ab iſtis duobus libris fit excuſatio per illud quod oñdit in libro ſuo de pulſu: ⁊ per id quod oſtendit in libro ſuo de anathomia. Et ſimiliter fit excuſatio per canones quos dixit in quinque tractatibus primis medicinarum ſimplicium a toto illo quod poſuerunt qui venerunt poſt eum ex medicinis quas oſtendit oſtendit ſe inueniſſe. Et ſimiliter fit excuſatio per librum ſuum de criſi: et per librum de ingenio ſanitatis a libro ſuo de febribus. Ipſe eniʒ exquiſite perſcrutatus eſt eſſe febrium in his duobus libris ⁊ ſecundum hanc viam neceſſe eſt tibi vt intelligas intentiones galieni et agas cum eis: et addiſcas artem medicine ſecundum quod magis completum eſt.

ta: ⁊ amplius qui de phlebotomia ad cimalcrū vel cōtra eraſiſtratum: ⁊ qui de his q preter naturam tumoribus ſūt: ſimiliter auteʒ ⁊ alii q de multiplicitate humorum: ⁊ ali qdem tales. omnium autem vtiliores ad terapēticuʒ mercedeʒ ſunt ⁊ qui de egritudineʒ differentia: ⁊ qui de accidēnbus: ⁊ tercius de his in quo cauſas egritudinum tractauimus: cum qbus alii tres in quibus que in accidentibus cauſas commentauimus.

ET omnes iſti libri ⁊ tractatus alii cuʒ eis ſingulares ē neceſſe vt legātur ⁊ regātur ⁊ preparētur: ⁊ ex eis eſt tractatus in quo narraui eē cauſarū ꝑmitiuarum: ⁊ ex eis ē tractatus ī experiētia medicinali: ⁊ ex eis ē tractatus ī regimie ſubtiliāte: ⁊ ex eis eſt tractatus ī phlebotomia venarū ī quo cōtradixi eraſiſtrati: ⁊ ex eis eſt tractatus in apoſtematibus: ⁊ ex eis eſt tractatus in multitudine humoruʒ: ⁊ alii ex eis q ſunt ſimiles illis: ex quibus non eſt excuſatio in intellectu libri de ingenio ſanitatis: ⁊ tractatus quo narraui egritudines ⁊ tractatus in quo narraui accidentia: et tractatus tertius in quo narrauit cauſas egritudinum: ⁊ tres tractatus poſt illum in quibus narraui cauſas accidentium.

Explicit commentum Hali filij Rodbon ſupra Tegni galieni: in quo ipſe Hali exponit librum galieni archiatros: filij Abincalis: qui nominatur Microtegni ideſt ars parua.

Incipit libellus de diuiſione librorū galieni.

Teſtatur galienus i commentarijs ſupra dicta hypocratis ſe libruʒ compoſuiſſe de ordie legēdi ſuos libros: ⁊ lʒ hic in fine huius libri Tegni multos nūeret libros quos cōpoſuit ⁊ ordinē legēdi aliquorū rū tradat: verū ex hoc non habetur totus librorꝫ numerus neqʒ totus ordo: vt ergo hec duo habeant ope preciuʒ vtile eē duxi h ſub epilogo ocā galieni ī illo libro ſʒ gētiliſmē tē imediū adducere. dico ḡ in ꝑmiſ qꝫ ga. ꝯpoſuit libros d̄ qbuſdā ꝑcedētibꝰ ad ſciaʒ medcīe: ⁊ ſt nūeros tres: i qbꝰ iſinuat docʒ ⁊ d̄clarat qūo medicia ipa ⁊ q̄libʒ alia ſcia doceri d̄beat: vt ipe dic̄ i fine huiꝰ iā dixi paulo añ qꝛ ego ſcripſi tractatū i q̄ narraui q̄lit̄ē medicia. ⁊ ꝑcedunt hūc tractatū duo tractatꝰ i qbꝰ narraui eēntiā diuʒ artiū: ⁊ fec̄ librū d̄ d̄mōſtratōe ſeu artiū ꝯſtitutōe q liber logica q̄dā ē: de q̄ mētōʒ fec̄ i fine hꝰ tertij libri vbi dixit Et iā oñdi i libro i q̄ narraui meliꝰ igeniū: qꝛ oʒ añ hos libros oēs vt exerceat i libro meo quē edidi i d̄mōſtratōe q vult vti hac arte ꝑ viā rōcinatōis ⁊ exerceri i ea. de q̄ libro ēt mētōʒ fac tertio d̄ ſimplici medicia. c. vltio. Sc̄do ē q̄ ſit medicorꝫ laudabilis ſecta: ⁊ ſic ē liber de ſectis. Tertiꝰ ē vocabulorum ſiue nominum medicinaliū expō: ⁊ ſic ē liber q noiat̄ de nominibꝰ medicinalibꝰ: de q̄ mētionē facit. ſo de differētijs febrū: illo capitulo. Sʒ qm̄. ⁊ fecit libros de medicina vl̄ de principijs qbuſdā medicie: ⁊ ſic ē liber dictus ītrodictorius: aut de tota medicina: ⁊ h̄ dupliciē vl̄ in cōi: ⁊ ſic eſt liber iſte tegni quē nuꝑ emēdauimus vel i ſpāli de ſcibilibꝰ ꝑticularibꝰ ⁊ determinatis. ⁊ qꝛ medicina ē ars opatiua ⁊ mechanica pace doctrine huius dixeriʒ: ideo conſiderat ſubiectuʒ finē ⁊ modū inducendi fineʒ in ſubiectū teſte Auerroi: primo collectorū

QUe de terapētica ſequantur methodo ſcripta ſunt a nobis ſingularit ⁊ que de opatōe.

ET ſequitur hos libros liber de ingenio ſanitatis: ⁊ liber de regimine ſanorum.

QUoniam auteʒ ⁊ ante omnia hec exercere oportet ī ea q̄ de demonſtratione operatiōe logice futuram operari artē in ea que ad optimā hereſiʒ demonſtratum eſt opatiōe.

ETiaʒ oſtendi in tractatu in quo narraui melius ingeniū. qꝛ oʒ āte hos libros omnes vt exerceat ī libro meo quē edidi ī demonſtratione q vult vti hac arte per viā rōcinationis. ⁊ exerceri in ea.

DE aliis aūt conſcriptionibus ⁊ rememoratiōibus q̄s ſcripſimus nō neceſſe eſt tractare nūc de omnibus futuros dicere alios forſitan in vno vel duobus libris īſcriptionem habituris Galieni de ꝓprius conſcriptionibus.

REliquos aūt libros ⁊ expōes quas edidi nō cogit me aliqs dicere in hoc loco. quoniaʒ de ꝯſilio meo eſt vt appliceʒ oēs eos in tractatu vno aut in tractatibus duobus: ⁊ ponam inſcriptionem libri galieni. in rememoratione librorum ſuorum.

ſubiectū aūt quod ē corpus humanū ꝑma aphoriſmo
rū cōmento ꝑmo: hȝ quattuor cās. libri igitur galieni
qdam ſunt de cā materiali ſicut liber de elementis ele
menta enī materia ſunt mixtorū corporum teſte ꝑnci-
cipe ꝑma primi capitulo de elementis: ⁊ capitulo de
cōplexionibus: ⁊ liber de cōplexionibus: ⁊ tertio liber
de humoribus: de quo mētionē facit. ho de virtutibꝰ
naturalibus. ⁊ huic libro de humoribus annectit li-
ber de ſpmate: qꝛ ex his .ſ. hūoribus ſpma hȝ originē
⁊ ꝑncipiū teſte auicēna de cauſis ſpmatis: de quo li-
bro ēt in fine huius meminit cum dixit: ⁊ ingrediunt
in hoc genere doctrine duo tractatus quos edidi de ſp-
mate: neqȝ me fugit hunc librū poſſe alibi collocari. ad
hūc etiā librū accedit liber de colera nigra. ⁊ ad hanc
cauſaȝ materialeȝ adhuc ptiū: liber de medicatōe ana
thomie: cuius etiā meminit ī calce huius tertij libri: ⁊
iſtorū ēt .ſ. de anathomia viuorū ⁊ de anathomia mor
tuoruȝ cuȝ inquit: ⁊ in eis eſt tractatus in quo narraui
eē anathomie animaliuȝ mortuorū: ⁊ continuantur cū
eo duo tractatus ī qbuſ narraui eſſe anathomie anima
liuȝ viuorum. de quibus etiā teſtatur tertio interiorū
capitulo ſecūdo. accedit etiā ad hos liber de vtilitate ꝑ
ticularum: cui adheret liber de differentia origanicorū
⁊ conſimilium membroꝝ. Sunt inſuper alij libri de
cauſa formali ſcilicet complexione: ⁊ eſt liber de cōple-
xione: ⁊ eſt liber de complexionibus ⁊ de malicia com-
plexionis diuerſe: de quibus ī fine huius dicit. ⁊ poſt
eum ſunt tres tractatus in quibus narraui eſſe com-
plexionis. ⁊ infra dicit eodem textu. Qui continuat cū
duobꝰ tractatibus primi libri mei in complexione. ⁊ ī
ſcriptio eius eſt de complexione mala diuerſa. quibus
non īmerito coniungit liber de virtute conſuetudinis:
⁊ liber de calore iuuenis ⁊ pueri: quem teſtatur feciſſe
in commēto illius aphoriſmi prime particule: qui cre
ſcunt. De cā formali .ſ. cōpoſitione ſunt libri anatho
mie: qbus innoteſcunt mēbrorū cōpoſitiones: quorū
iuuamentum ipſe dicit cuȝ ait: oȝ vt antecedat ſtudiuȝ
ī anathomie libri: ſuper ea. n. que apparent in anatho
mia fit iuuamentuȝ non paruȝ. Sed libri de cauſa for
mali. i. virtute ſunt multiplices. qdam. n. eorum ſūt
generales: vt libri de dogmatibus Platonis ⁊ Hy.
quos memorat in tertio huius dicens: Quoruȝ inſcri-
ptionem poſui de ſententijs hyp. ⁊ pla. Et nono tera
pentice. c. vij. ⁊ liber de virtutibus diſpenſantibꝰ no-
ſtruȝ corpus: ⁊ de ſubſtantia virtutuȝ naturaliuȝ: ⁊ de
virtutibus naturalibus: de virtutibus animalibus
in generali credenduȝ eſt feciſſe libruȝ. dicit tamen in
fine tegni ſe in multis operibus dixiſſe de eiſ. dicit. n.
eſſe aīalium virtutū oſtendi in libro in quo ſunt tracta
tus multi. de virtute tamen motiua que vna eſt ex ſpe
ciebus animalis virtutis fecit librum aut cōtrahendo
ſermonem ad maſculorum motus: vt in libro de mo
tibus liquidis vel manifeſtis vel occultis: quem innu
it etiaȝ feciſſe in fine tertij tegni: aut ad motus muſcu-
lorum determinate partis. ⁊ ſic eſt liber de voce: liber
de vtilitate reſpirationis: liber de cauſis reſpirationis
liber de iuuamento anhelitus: liber de motu pectoris
⁊ liber de inſtrumento odoratus: quem recitat feciſſe ī
fine ſecundi de interioribus. De virtute vitali creden-
dum eſt ipſum feciſſe librū de operatione autē eius q̄
eſt pulſare fecit libros multos. primo liber de vtilita
te pulſus: liber de pulſu contra Archigenem: ⁊ liber
qui dicitur pronoſticum pulſus: de quo facit mentio-
nem. primo de differentijs febrium. c. vij. cū inquit.
Archigenes enim quicquid deliquit: ⁊ circa intelligen
tia ⁊ cognitioneȝ duri pulſus ⁊c. ⁊ liber compendium
pulſus: ⁊ liber introductorius ad Carolum: cōmentū
pulſus: liber de differentijs pulſus. Fecit etiaȝ libros
de cauſis efficientibus: ſicut liber de cauſis procatarti-
cis: ⁊ liber de cauſis corporalibus: cui adiacet liber de
plenitudine. cuius meminit. xiij. terapentice. de cau-
ſis finalibus non oportuit facere librum: qꝛ ſciā operationuȝ
continetur in ſcientia virtutum: ⁊ qꝛ ſcientia ſpirituū vadit ēt
cum illis: fecit etiaȝ libruȝ de contento in arterijs contra Ar-
chigenem: vt in fine tegni dicit. hic enī dicebat in venis pulſa
tilibus ſoluȝ ſpūm contineri ⁊ non ſanguineȝ: ſicut etiā recitat
ſexto epidimiarum Joannes alexandrinus. Fecit etiā libros
de fine. ſ. de ſanitate primo ſecundo de egritudine: de ſanitate
qdem ſm ſe fecit librū de optima habitudine ⁊ librū de eucra
ſia. de modo autem conſeruationis in generali ipſius ſanita-
tis fecit librum de regimine ſanitatis. ſed de regimine in ſpe
ciali vel preſeruatione fecit librum de exercitio cum parua ſpe-
ra: ⁊ librum de attenuanti dieta: ⁊ librum de his quibus con
uenit purgatio in vere cuius reminiſcitur in commento illiuſ
aphoriſmi ſexte particule: Quibus phlebotomia aut pharma
cia conuenit. ⁊ cum conſiderauit egritudinem: primo fecit li-
brum ad ſciendum ſimulationem egritudinum: qui dicitur de
modo ſciendi ⁊ redarguendi ſimulantes egritudinem. Se
cundo fecit etiam de egritudine libros multos: conſiderauit
enim egritudinum diuerſitatem in generali: ⁊ ſic fecit librum
de accidenti ⁊ morbo. diuerſitates autem ſpeciales ſunt ſecun
dum genera egritudinum. fecit igitur librum de modo male
complexionis librum de differentijs febrium. ⁊ annectitur ei
liber de tabe: ſaltem quantum ad primam eius partem. Fe-
cit etiam librum de mala compoſitione ſiue ſaluta vnitate: et
librum de diſlocatione quem allegat Raſis. xv. continenti.
De morbo compoſito fecit librum de tumoribus preter na-
turaȝ. i. apātibus: apā enim eſt morbus compoſitus ex tripli
ci genere morborum. ſ. mala complexione: mala cōpoſitione: ⁊
ſoluta vnitate: ſcda primi. c. v. Cuȝ autem conſiderauit egri
tudineȝ loca fecit librū de interioribus. ⁊ cum conſiderauit tē
pora morboruȝ ſiue menſurantia ſiue terminantia: fecit libꝛ
de quattuor temporibus morbi vniuerſalibuſ: ⁊ de quattuor
temporibus pticularibus: ⁊ libruȝ de creticis diebus: cui ad-
heret liber de criſi. ⁊ cū conſiderauit accidentia egritudinuȝ fe
cit librum de rigore: tremore: ſpaſmo: iectigatiōe: ⁊ de diſnia:
⁊ de typo: ⁊ librum de caumate: ⁊ librū de ſternutatione: cuius
recordatur in commento illius aphoriſmi quinte perticule:
Mulieri que a matrice. Rurſus conſiderans pronoſticatio-
nem ⁊ iudicium. fecit librum pronoſticorum diuiſum ī libros
duos. ⁊ adiacet huic noticie liber de ea que in ſomnijs digno
tione: Conſiderans autem modos curandi rationales genera
les ⁊ communes magis: fecit librum terapentice: ⁊ librum
decem tractatuum. Specialiores autem modos conſiderans:
fecit ſpeciales regulas cure: ⁊ ſecūdū hoc fecit librum de febri-
bus ad glauconem: ⁊ librum de cura ictericie ⁊ librum de cu-
ra lapidis ⁊ conſiderans experimenta fecit librū de ſecretis et
experimentis ad varias egritudines: ⁊ librum de facile his
acqſibilius cuius meminit. xiij: terapentice: capitulo rurſus.
Fecit etiam libros de inſtrumentis medicinalis ſcientie. ſ. ci-
bo ⁊ potu ⁊ manueli opatione de cibis fecit librum de alimē
tis ⁊ librū de euchimia ⁊ chachochimia. de potu fecit librū de
aqua ⁊ librum de vino: cui adiecit librum de vndimiis. de
medicinis aūt ſimplicibus fecit librū de ſimplici medicina.
de compoſitis ēt medicinis credo ipſum feciſſe antidotarium
his omnibus annectit liber de aphormacijs: ⁊ liber de qua-
draginta ſex plantis: quē habemus cū cōmento humain: liber
ēt de virtutibus centauree quē Nicholaus de Regio tranſtu-
lit: ⁊ liber dinamidiorum: ⁊ eſt dinamidius locus vbi ſcribūt
virtutes rerum: ⁊ liber de commoditatibus tyriace: ⁊ liber de
tyriaca ad ceſarem: quem allegat Raſis frequenter. Cum au
tem conſiderauit manualem operationem fecit librum de chi
rurgia: ⁊ ei annectitur liber de phlebotomia ſed forte conue-
nientium poneretur inter libros de cauſis efficientibus. ⁊ ſic
multi libri Galieni ſunt poſiti iu multis locis ſecundum ali
quam conſiderationem: qui ſecūdū aliam poſſunt alibi ſitua-
ri. Hoc tamen ſcias: ipſum Galienū centum ⁊ qnquaginta
volumina in medicina compoſuiſſe: teſte Joanne tortellio in
ſua ortographia. Hec colligi a dictis ſpecularis in medi-
na.

Finit libellus de diuiſione librorum Galieni.

¶ Incipit liber Hyppocratis de lege: qui introdoctorius dicitur traductus per Arnaldum de villa noua de greco in latinum.

MEdicina artium ꝑclariſſima ⁊ excellentiſſima propter in diſciplicam vtentium ⁊ indicantium talis vana in defectu ē vtiq; magis omnibus artibus. horum autem peccatum maxime mihi videtur habere cauſam hanc: quia ⁊ contra meritum medicine ſolius in ciuitatibus nullum determinatum eſt preter inglo riationem. hoc autem non vulnerat compoſitos ex ea. ſimillimi enim iſti ſunt introductis in tragedia: etenim illi figuraꝫ ⁊ indumentum ⁊ faciem ⁊ ſpeciem hipocrite habent non ſunt autem hypocrite. ſic autem ⁊ medici nomine quidem multi: opere autem valde pauci. congruit enim ⁊ ſiquis debet medicinalem ſcientiam vere doceri horum participem eſſe nature diſcipline doctrine loci altitudinis laboris ⁊ temporis. Primum quidem opus eſt natura: ſuper omnia habeat hanc. hac enim contra operante vana ſunt omnia. natura vero introducta ars doctrinalis fit: quam cum ſapientia facere oportet: diſciplinatum factum in hoc loco qui aptus natus fuerit ad diſciplinam. amplius autem inducere laborem in tempore multo curando quatenus diſciplina in naturam conuerſa apte ⁊ bene creſcat ⁊ fructus afferat. qualis autem eſt ſpeculatio vegetabilium que ſunt in terra talis eſt ⁊ medicine diſciplina: noſtra enim natura eſt qualis eſt regio: doctrine autem docentium qualia ſemina: diſciplina autem q; ipſa cadat in terram cultam ſecundum tempus. locus in quo eſt diſciplina ē quale nutrimentum quod eſt ex conuenienti aere factum vegetabilibus: labor autem cultura. tempus autem corroborauit omnia ⁊ fecit nutriri perfecte. Hec autem quibus indigēt medicine artem addiſcentes ⁊ vere ipſius noticiam accipientes ita per ciuitates euntes: non verbo ſed opere medicos reputari faciunt ignorantia autem eſt malus theſaurus ⁊ mala repoſitio habentibus ipſam ⁊ ſomniuꝫ viſio hilaritatis ⁊ gaudij expers: timiditatis ⁊ audacie nutricio timiditas infirmitatem ſignificat: audacia vero inartificialitatem: duorum enim hoc quidem ſcire facit: alterum vero neſcire: opinio autēꝫ ignorare. ſacre autē res exiſtentes ſacris hominibus oſtenduntur: prauis autē nequaq; priuſq; ꝑficientur ſecretis ſcientia.

¶ Explicit liber Hyppocratis de lege: qui introductorius dicitur traductus per Arnaldum de villa noua de greco in latinum.

¶ Hoc eſt hyppocratis iuſiurandum in cuiuſdaꝫ ſui libri pꝛincipio inuentum ⁊ e greco in latinum conuerſum per Petrum paulum vergerium faciatum.

TEſtor apollinem ⁊ eſculapiuꝫ higieq; ⁊ panaſaꝫ eſculapij filias ⁊ deos ⁊ deas omnes me: quam in me erit ⁊ q; ingenium meum valebit: hec omnia obſeruaturū: que hoc iureiurādo atque his tabulis continentur tributaruꝫ me preceptori meo a quo hanc artem edoctus ſum non minus q; parenti a quo ſum genitus vitam cum eo communicaturū res omnes quas illis neceſſarias eſſe intelligam pro viribus meis ſubminiſtraturū progeniem eius fratrū loco habiturū: hanc artē ſine mercede ⁊ ſine pactionibus edocturū: precepta omnia libenter ⁊ fideliter tradituruꝫ meis ⁊ preceptoris mei liberis ceteriſq; diſcipulis qui ſe legibus medicine aſtrinxerint atq; iurati fuerint: alij preterea nemini in curandis egrotis pro viribus ⁊ pro ingenio meo neceſſarijs rebus vſurum: nemini egritudineꝫ dilataturum: nihil per iniuriam facturum: rogatum nemini daturum: neq; id cuiq; conſulturum: neq; pregnanti mulieri ad interficiendum conceptum fetum potionē porrecturum: vitam meam atq; artem meaꝫ puram atq; integram ſeruaturum: laboranti luppila haud quēq; exciſurum: ſed expertis eius artis hoc negociū promiſſurum quācūq; domum ingreſſus fuero dūtaxat liberandis egrotis operam daturum: oē in iniuriam omnem corruptelam omne genus turpitudinis res etiā venereas ſponte mea euitaturū: ſiue muliebria corpora curauero ſiue virilia: ſiue hominis liberi ſiue ſerui que inter curandū vel videro vel audiero vel etiam extra curaꝫ in vita hominuꝫ cognouero que reticenda eſſe intelligam nemini aperturum: ſed item eratā taciturnitatē ſeruaturū. Preſens igitur iuſiurandū integre atq; incorrupte ſeruanti mihi omnia taꝫ in vita q; in arte mea proſpera feliciaq; ſuccedāt: ⁊ gloria in eternū parata ſit: trāſgredienti vero atq; periurio cōtraria omnia eueniant.

¶ Explicit Hyppocratis iuſiurandū i cuiuſdā ſui libri pꝛincipio iuentuꝫ: ⁊ e greco in latinum cōuerſuꝫ per Petrum pauluꝫ vergeriū faciatum.

¶ Regiſtrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s
t u x y ꝫ ⁊

Omnes ſunt quaterni preter. ⁊. qui ē quinternus.

Impreſſuꝫ Venetiis per Philippuꝫ de pinzis de Caneto Anno ſalutis dñi nr̄i ieſu xp̄i. M.cccc.lxxxxi. die. xxvi. ſeptēbris.

Incipit tabula ſup libros Tegni que ordinata eſt codē ordine quo tabula poſita ſupra aū libros pnoſtico.

Capitula pri-
mi libri.
Tres ſunt oēs.
Prima quidem
Scđa vero que
Tertia vero ex
Conati ſūt ergo
Conat ſunt
Nullus tñ ante
Sed ⁊ illā gdem
Hic vero diffinit
Que vero ƀm
145
Sed nunc a diſ.
Medicina ē ſci.
Scie ergo nomē
Sanū autem ⁊
Et ƀm primam
Sed qm̄ effi.
Neutrū vero ⁊
146
Eſt aūt ⁊ de
Incipiamus igi.
Sanū eſt autez
Egrū vero cor.
Egruz vō vt nūc
147
Qm̄ aūt ⁊ neu.
Et hmōi quidez
Sanū vero ⁊
Capitula ſecū
di libri tegni.
Sunt aūt ⁊ hor
Egra vero ſigna.
Secundū vō hoc
148
Appellanť autē
Et vtilitas
Exn̄tibus vō ſa.
Cognitiones vō
Subſtātia quidē
Ab his vero que
Scđm vero ſeb.
Eor vero q̄ or.
Eor vō q̄ quidez
Genera aūt la.
In eaſdē vero
Ab optima vero.
149
Determinat aūt
Simpliciter vō e
Sunt vero hor
Et diuidiť
Quibus deiceps
Dolentia vero ⁊
Oibus his ſen.
Signa vero hor
Ponēt ibus no.
Signa ergo eg.
Quattuor autez
150
Principalia igiť
Ab illis vō ex
Ipſa vero ſeipſa
Alie vero omnes
Capillor
Hec quidē ptium
Principiū autē
Totius gdē cā.
Paruuz vero ca.
Magnū vō non
M151

Si vero ƀm ſocci.
Principalium.
Facilis igitur
Facilitas vero
Sic vero diffi.
Et bene mobile
Adhuc vero mi.
Nam ſi eucratio.
Talibus quidē i
Audire vero
152
Quecunq3 vero
Si vō calidius.
Deinceps vero ſi.
Friores q̄3 o3
Siccioris vero
Cōpoſita qui.
153
Si vero humidi
Frigidā vō ſimul
Humide vero ⁊
Hec igitur ſunt
Ex his q̄ tendēs
Quicūq3 q̄ tā.
Et leduntur quidē
154
Et hoc cōe in
Magnitudo
Ea vero q̄ ƀm
Glaucis vero o.
Niger vero ocu.
Subtile quidez.
Criſtalloides
Tractatus de
corde.
De cordis autez
Callidiores ergo
155
Eſt āt latit.
In fridiori vero
Spūs vō ſiqdez
Tales ⁊ timidi
Siccū vero co
Scđm ſygu.
156
Omniū piloſiſſi
Si vō hūiditas.
Hūidioris vero
Frigidū vero ⁊
Unū cōe in oi.
157
Tractatus de
epate.
Epatis vō cali.
Frigidioris vero
Siccioris vero
Humidioris
Calidi qdē ſimul
Caliditas ſiqdez
Siccitatē vero i
Media vero eſt
Min⁹ vō calidi
Manifeſtū ē q̄
158
Humidū quidez
Humidius vero
Tractatus teſti
culoruz
Teſticulor vero
Frida vero craſ.
Humida quidez
Calida vero ⁊ ſic.

Cōueniēdus ſiq
Si vero frigidi.
159
Sicca quidem.
Totius corporis
Totius vō corpiſ
Dicenť igitur ⁊
Cōpetentis vero
160
Quecunq3 vero
Frigidioris cra.
Sic cā vero craſſ
Et hūida vero
Et ƀm copula
Humida vero et
Frigida vero ⁊
Si vō frigidum
161
Decidēte vero
In oibus vero q̄
Cōſiderare vero
Similiter o3 pſi
Que acuta
Similirer vō ⁊
Tractatus de
ventre
Ventris cog.
Hūidioris vero
Calidior vero nā
162
Frigidus vero nā
Ex egritudinib⁹
Scđm cōplerio
Diligenter vero
Sed pp̄ter hor
Siccitates vero
nō vero ipſa
Itaq3 neq3 ſemp
Qm̄ vero hmōi
Alie vero per
163
Que vero pp̄ter
Capitis igiť ma
Ea vero q̄ intra
Ventrē ſiquidem
Velut ſi ita
Alter vero.
164
Ex quibus ma.
Sed de his ſuffi
Quecūq3 vero in
Nō apparentia
Scđm vero ptē
Ea vero que ſc.
165
Ea vero q̄ ſ epar
Ita vero ⁊ ƀm
Et ƀm pectus
Et ƀm tracheam
166
Proportionaliť
Ex hūoribus q.
Dolores vero
Noceť aūt ⁊
Quecunq3 vō eg
Et oñſionē ppri
Dictū eſt autem
Egrotantiū qdez
Eadē qdē q̄ ſunt
167
In medio vero
Et pp̄ter hoc

In eo quidē
Scđm vero ea3.
Nihil vō mirā.
Scđm vō alter.
Quecunq3 vō ſi.
Et ſigna q̄ inue.
De his quidem
Future vero
Egrediantur
Velut oxerun
Aut nō ƀm
Ita vero ⁊ humi.
Et vigilie
168
Torſo vō in
Queadmodū
Et pp̄terea ad a
Ita vero ⁊ alia
Alia vñ ſunt ƀm
Scđm odoratū.
Scđm auditum
Queadmodum
Scđm tactum
Itaq3 vero ⁊ ſer
169
Quecunq3 vero
Quar genera
Māifeſte quidez
Queadmodum
Neq3 dig.
Dictum eſt autē
Ego autē iam.
Sequnť capl'a
tertij libri tegni.
Quecūq3 vō ab
Qm̄ vō ⁊ har c.
170
Qm̄ vō ⁊ har in
A ſuātib⁹ incipi
Cū igitur ſit non
Rurſus igiť pn
Si.n. eſſet ipaſſi.
Que manife.
Alteraf igitur
Quod igitur
Eſt igiť vnum
Sub his.n. oi
Ex motione
171
Itaq3 vero ⁊ ex
Et ex his que
Aut egeruntur
Omnia cui hec
Et corrumpunt
Et ſcriptum eſt
Hec igitur oi
Itaq3 vero ex
Cū ſiquidē moti
Et he ſunt due
Etenim tpe ve.
Si.n. idiget cor
172
Qm̄ aūt in his
Perfecte igitur
Qm̄ vero ⁊ ſi
Cōſiderationes
In cibis vero per
Equaf vero quo
Ita vero ⁊ ſom.
Et eis dieta
Abſtinere vero
173
Venereor

Tp̄s vero v.
Qualitatem
Hor vero que co.
Similiter vō et
Si vero ƀm ali.
Plurib⁹ vō tali
Craſſi igitur per.
Seruātes vero
Calidiora enim
174
Vtetur vero ⁊
Qm̄ motio
Contraria
Ita vero ⁊ cale.
Et ſimpliciter eſt
Si vero pmuta.
Calidiorem eniz
Hoc ſiquidē ge.
Vtilitas vero
Quō igitur ⁊ hi
Simile igiť diſ
Pōt.n. venter
Organicor.
175
In plaſmati.
Scđz quātitatē
In numero
Reliquuz vō ge
Quecunq3 igiť
Et q̄cunq3 qui
Et quecunq3 qui
Deficientium
Dium aūt horuz
176
Eadē vero ⁊ eor
Manifeſtū ē aūt
Queadmoduz in
Alijs vō emphra
Reliquuz adhuc
Quā forſitan
Ad manifeſt.
Et hmōi quidez
Prime vō oīum
Vtrunq3
Iā ſiquidē factaz
Mondū vō exi.
Ei⁹ vō q̄ adhuc
Prohibeť igitur
177
Facta vero egrit.
Curatio quidem
Scđm vero per.
Calide igiť diſ.
Si.v. imodera.
Manifeſtū vero
Ad inuētionem
Quecunq3 vō ca
Ferunt eniz ſi ita
178
Sed dicta quidē
Eūnes.
Sciētes igitur
Scđm hāc ptem
Nūc cōe habētes
Scđz vero cōpoſ
Velut ſi ita ac.
Si i giť ipſi pti.
In pfundo vero
Si igiť calidi⁹ ē
179
Si vero frig.

Ita vero in hu.
Expoſitiōe qdez
Ex plaſmatione
Manifeſtū vero
Soluta vero con
Non differt vō
Precedit autem
Vt vō ea fiat
Cōglutinat v
Primū quidem
180
Si vero alicui
In p̄ſenti vero
Fractura igitur.
Gnātio vero po.
Molle vero ⁊
Raro vero
Qm̄ vero ha
Superfluitates
Propterea de
Nerui vero ⁊ te
181
Scđm cōpoſitas
Dicte vero ſunt
Et quidē oportet
Intētionē ergo
Ita vero ⁊ ſi vl.
Dictum eſt autē
Et qdē ſi
182
Et de his qui.
Ad id vero quod
Eor igitur que
Intentio vero
Si vero fractu.
Eſt aūt ⁊ emp.
Hec quidē a.
Que vero exiſte
183
Que vero ex la.
Eius vero q̄ p̄ter
Immoderata
Quibus cūq3
Amplioris vero
Quecunq3 igiť i
Quecūq3 vero b3
Quecūq3 vero ſb
Ita vero ⁊ q̄cūq3
Uno vero capitu
Quecūq3 vō non
Intentio vero
184
Quecūq3 vero aſ
Quecunq3 ver
Quecunq3 vero
Omniū ē autez
Si vero adiuicez
Sufficiet autem
Hmōi vero
Neceſſarium aūt
185
Per ipaz autem
Si igitur fuerit.
Repellemus āt
Relicte vero
Euacuati vero
Sed qm̄ di.
186
Et tñ ſufficiens
Dehinc vero in
Priora igitur ſa.
Alia vero a pla.

Supponať eniz
Altera vero
Sed qm̄ in pro
Igitur euacueť
187
Inquantū vero
Quoniam vero
Duplici vero
Quibus vero.
Hac igitur rōne
Quedam vero.
Scđm vero q̄q3
Epichenin vero
In quo quidem
188
Quecunq3 vero
Unde nec inten.
Sed ad reli.
Fit autem hoc
Itaq3 ⁊ curon
Ex quibus vero
Deinde vero di
Triplex vero
In humoribus
Quos neq3
Augmētati eniz
189
Augmentantur
Intentio vero
Alteranť igitur
Euāť vero
Proprie vero a
Euacuanť enim
Antiſpaſeos vō
Deriuatio vero
Omnia igiť que
Queadmodum
Neutre vero
190
Pōt āt ali.
Dictum eſt autē
Reſumptiua
Perfecte quidez
Si igiť diſpō
Cauſe vero ſa.
Et ſi multum
Cibor vero in
Potus vō aptus
Dictū eſt autem
191
Nunc.n. non
Dictū igitur qui
De his quidem.
Triptita eſt
Poſt hunc autez
Qm̄ āt ⁊ in
Demōſtrantes.
De principia
Ex hui⁹ generis
Ad cognitiones
Ex hoc genere
Vtilia autem ad
Et qui deſim.
Hec igitur oia
192
Que terapeu.
Quoniā āt ⁊ ā
De alijs autem
193
Finit tabula